Postilla,

aneb

wýklady a rozgjmánj

na ewangelia nedělnj a swátečnj

celého roku, gakož i

umučenj Pána nasseho Ježjsse Krista;

ku poučenj a wzdělánj katolických křesťanů.

sepsaná

od

Innocencia Antonjna Frencla,

doktora bohoslowj a učitele náboženstwj na c. k. akad. staroměstském gymnasium w Praze.

Djl II.

sahá od slawného dne wzkřjssenj Páně až do poslednj neděle po swatém Duchu.

Nákladem Dědictwj Swatojanského, čjslo 40.

Cena 2 zl. 20 kr. stř.

S powolenjm duchownj wrchnosti.

W Praze, 1855.

Tiskem Bedřicha Rohljčka, w knjžecjm arcibiskupském Semináři.

Digitized by Google

Postilla

aneb

wýklady a rozgimánj

na ewangelia nedělnj a swátečnj

celého roku, gakož i

umučenj Páne nasseho Jezjsse Krista;

ku poučenj a wzdělánj katolických křesťanů

sepsaná

od

Innocencia Antonjna Frencla,

doktora bohoslowj a učitele náwoženstwj na c. k. akad. Staroměstském gymnasium w Praze.

Djl II.

sahá od slawného dne wzkjssenj Páně až do posledni neděle po swatém Duchu.

Nákladem Dědictwj Swatojanského, čjslo 40:

Cena 2 zl. 20 kr. stříbra.

S powolenjm duchownjm wrchnosti.

W Praze, 1855.

Tiskem Bedřicha Rohljčka w knjžecjm arcibiskupském Semináři.

Zwlášště k dostánj w cjs. kr. dwornjm knihkupectwj Bedřicha Crednera a Kleinbuba na Staroměstském náměstj w Praze, č. 548, a we wssech knihkupectwjch.

Digitized by Google

Č. 17647/2

Kaž ſlowo (Božj), nabjzey w čas i ne w čas, treſci, pros, žehři we wſſj trpěliwoſti a učenj. Nebo bude čas, kdyžto zdrawého učenj nebudau ſnáſſeti, ale poblé ſwých žádoſtj ſobě ſhromažďowati budau učitele, magjce ſwrablawé uſſi a od prawdy zagiſté ſluch odwrátj.

II Tim. 4, 2. 3. 4.

Wſſecky Božſté wýroky ſpaſitelné gſau těm, kteřjž gim dobře rozuměgj; nebezpečné pak gſau těm, genž ge chtěgj nadělgi dle přewráceného ſrdce ſwého překrucowati, než ſrdce ſwé poblé nich zřjditi.

Sw. Auguſtin, enarr. in Psalm. 48. conc. 1.

442173

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
v Praze

Digitized by Google

Předmluwa.

Přjzeň, kterauž zbožné čtenářſtwo prwnj djl mé poſtilly uwjtalo, přimèla mne, abych ſi s wydánjm druhého djlu připjlil. I podáwám geg tuto zbožnému obecenſtwu s tau ſnažnau proſbau, aby geg přigalo s podobnau laſkawoſtj, gako prwnj, a co wadného a nedokonalého do ſebe má, laſkawè prominulo; čehož ſe tjm ſpjſſe nadjti daufám, geſſto, gak každý lehce poſauditi může, obſſjrnému tomuto djlu delſſj chwjle, gaſné myſli a neztrmáceného ducha geſt potřebj, což mně owſſem na mnoze ſcházelo. Že pak i s tjmto djlem celá práce ukončena nenj, žádný mně za zlé nepokládey; geſſtoby ſe djlo pro množſtwj perikop pozůſtáwagjcjch buď welmi zkrátiti muſelo, aneb by muſel djl tento ſtáti ſe welmi obſſjrným, předěſſlému zhola nepřiměřeným; cožby owſſem w nižádné přjpadnoſti neproſpjwalo. Bude tedy náſledowati geſſtě djl třetj, obſahugjcj Ewangelia ſwátečnj, ku kterémužto, dá-l i Pán Bůh, pokudž možná brzy ruku přiložiti hodlám.

Digitized by Google

Ostatně pak skládám wraucj prosbu Bohu nebeskému, Otci wsseliképo požehnánj, aby požehnal práci této: aby hogný užitek přinesla k oslawenj swatého gména geho a wzdělánj swaté cjrkwe katolické.

Tebe pak, laskawý čtenáři, snažně prosjm a žádám, abys mne zachowal w požehnáné památce a w modlitbách swých Bohu mne poručel; což zagisté bude neylepssj odměnau za mau práci a za mé wynasnažengj.

W Praze na den sw. Frantisska Salesského l. P. 1855.

Spisowatel.

Digitized by Google

VC... POLYTECHNICKÁ ... V ČLEC...

Na slawný den wzkřjssenj Páně.

Připomenutj.

Tento den nazýwá se wlastně „weliká noc,“ odkudž pak celá doba gméno wzala. Sluge takto, poněwadž k ránu téhož dne Kristus Pán slawně z mrtwých wstal, gakž byl předpowěděl, a cjrkew sw. radostně památku toho konala tjm, že počawssi pobožnost giž s předcházegjcjm wečerem bjlé soboty celau noc gi prodlaužila až k ránu, kdež se wzkřjssenj Páně slawilo a pak gesstě celý oktáw slawně konala; gakož i Židé sami noc, když z Egypta wyssli, welikau nocj nazýwali, taktéž i památku gegj, gež rowněž po celých osm dnj se koná.

Cjrkew sw. magjc na zřeteli důležitost wzkřjssenj Páně, koná ten den a celý oktáw geho welmi slawně. Chrámowé gsau ozdobeni, a na oltářjch stogj obraz Božského Wykupitele, genž gako wjtěz slawný má korauhew w ruce; při službách Božjch na oltáři hořj paschál či welikonočnj swjce, značjc, že světlo prawdy Kristowy newyhaslo, nýbrž tjm gasněgi swjtj, a radostné Alleluja ozýwá se zhusta, wssecky wyzýwagjc křesťany k společné radosti nad wzkřjsseným Kristem.

Toho dne swětj se také w chrámjch maso či welikonočnj beránek, chléb či bochánky a wegce (kráslice), gakož i giné pokrmy. Beránek gest upomjnkau na beránka welikonočnjho, gehož Židé požjwali a kterýž byl předobrazenjm prawého Beránka Božjho, Krista Pána, genž sňal hřjchy swěta, gakž cjrkew sw. prozpěwuge; bochánky pak připomjnagj přesné chleby, gichž Židé o welikonocjch požjwali, a kteréž také Kristus Pán při poslednj wečeři gedl, a proměniw ge w tělo swé, dal sebe samého za pokrm wěrným swým. Wegce pak (kraslice) gsau krásný a trefný obraz wzkřjssenj, gesstо w nich kuřátko mrtwé odpočjwá; pak když přigde čas wyljhnutj, prosklube skořapinu swau a takřka z hrobu swého powstáwá k žiwotu; a gesstо druhdy nebylo dowoleno po celý postnj čas gich požjwati, staly se předkům nassim tjm milegssjmi a tudjž powstal obyčeg, že malowali a wsselikými barwami okrasslowali ge. — Cjrkew sw. swětjc tyto wěci prosj Boha: aby gich skrze wzkřjssenj Pána Jesu Krista žehnati a posswětiti ráčil, by ti, gežto gich požjwagj, zdrawj těla a ochranu dusse obdrželi, a myssli gegich naplněny byly duchownjm potěssenjm.

Digitized by Google

Ewangelium sw. Marka 16., w. 1—7.

Gdyž pominula sobota, Maria Magdaléna, Maria Jakobowa a Salome nakaupiły wonných mastj, aby přigdauce pomazaly Ježjsse. A welmi ráno prwnj den po sobotě přisly ku hrobu, an giž slunce wzesllo. A prawily wespolek: Kdo nám odwalj kámen ode dweřj hrobowých? A wzhlédsse, uzřely odwalený kámen: byl zagisté weliký welmi. A wssedsse do hrobu, uzřely mládence sedjcjho na prawici, oděného rauchem bjlým: i ulekly se. Kterýžto řekl gim: Nebogte se: Ježjsse hledáte Nazaretského, ukřižowaného: wstalť gest, nenjť ho tuto: ay mjsto, kdež ho byli položili. Ale gděte, powězte učennjkům geho i Petrowi, žeť wás předegde do Galilee: tam ho uzřjte, gakž powěděl wám.

Wýklad.

Kristus Pán umřel w pátek okolo třetj hodiny a přiwolenjm Pilátowým pohřben gest od Josefa z Arimatie a Nikodéma, tagného učennjka Páně a úda wysoké rady židowské, Synedrium nazwané, gesstě před západem slunce [1]), prwé, než se počala sobota, w kteraužto Židé nic nepracowali. Poněwadž pak gim nezbýwalo času, aby dle způsobu tehdegssjho pomazali těla Ježjssowa, obwinuli ge zatjm prostěradly a připegiwsse wonné wěci, přiložili ke dweřjm hrobowým kámen, gakž byl způsob u Židů, gessto hrobowé nessli přjmo do země, nýbrž wcházelo se do nich, gako do nějakého sklepa dweřmi, kteréž se kamenem zawřely, aby diwoká zwěř neměla přjstupu w ně. Židé pak, gakž powědjno [2]), ostřjhali hrobu a zapečetěli kámen geho, aby učennjci Ježjssowi neodnesli těla geho. Takto odpočjwalo tělo Ježjssowo w hrobě, co zatjm dusse geho do předpeklj sstaupila, a sice w pátek, w sobotu až do rána tohož dne, kterýž gest po sobotě, čili nassj neděle. Dle počtu židowského, genžto čjtagj částečku dne za celý den, ležel tedy Pán Ježjš w hrobě po tři dni. Pak wstal, gakž byl předpowěděl, což se dálo dle srownánj wssech sw. Ewangelistů následugjcjm způsobem: Nábožné ženy, Maria Magdaléna, Maria Jakobowa (totiž matka Jakoba mensssjho a žena Kleofássowa) a Salome (manželka Zebedeowa a matka Jana a Jakoba, wětssjho) a giné ženy, kteréž s njm přissly z Galilege a kteréž milowaly Ježjsse za živa a podporowaly ho, a stogjce u kříže byly swědkyně geho smrti, pak i když pochowán byl, shlédly hrob i kterak bylo položeno tělo geho (bezpochyby newědauce, že giž Josef a Nikodem přiložili gsau wonných mastj k tělu Ježjssowu), chtěly milowanému

[1]) Židé čjtagj dni, gakož se děge posud we wýchodnjch kraginách, od západu do západu slunce
[2]) Wiz djl I. str. 702.

Digitized by Google

Mistru prokázati poslednj službu a podlé způsobu židowského pomazati těla geho. Protož nakaupily giž w pátek wonných mastj umluwiwsse se, že se segdau hned po sobotě z rána u hrobu Ježjssowa, aby přigdauce pomazaly Ježjsse. Wyssly tedy záhy welmi ráno, dřjwe než slunce wysslo berauce se k hrobu. Na cestě pak djwespolek: Kdo nám odwalj od dwerj hrobowých kámen, kterýž, gak wěděly, byl weliký welmi; newědauce že by byl zapečetěný. Zatjm wssak co se k hrobu bljžily, stalo se zemětřesenj welické: nebo angel Páně sstaupil s nebe a přistaupiw odwalil kámen a posadil se na něm. Byl pak obličeg geho gako blesk a raucho geho bjlé gako snjh. A pro strach geho zděsili se strážnj, a učiněni gsau gako mrtwj. To se stalo bez pochyby k rozednjwánj. Na to pak, když giž Kristus Pán byl wstal a kámen hrobowý byl odwalen a stráž ulekaná odessla, přissly ženy k hrobu. Maria Magdaléna byla prwnj, kteráž k hrobu přissla, když gesstě tma bylo. Wraucj totiž láska, kterauž Pána milowala, nedala gj ani rána dočkati, a urychlila kroky gegj. Přissedssi k hrobu a widauc kámen odwalený měla za to, že tělo Ježjssowo od nepřátel kradmo odnesseno gest, a nemesskagic běžela do Jerusaléma; a přissedssi k Simonowi a Janowi, wyprawowala gim, že Ježjsse wzali z hrobu a že newj, kde ho položili. Na tuto zprámu wydali se apossolé tito k hrobu. Mezi tjm co k hrobu ssli a za nimi Maria Magdaléna, přissly i ostatnj ženy k hrobu, když giž slunce wzesslo. A wzhledsse naň uzkely kámen odwalený a wssedsse do něho nenalezly těla Ježjssowa. A když byly pro to na mysli zkormaucený, uzkely dwa mládence w rausse sskwaucjm, gednoho u hlawy a druhého u nohau mjsta, kdež byl Kristus položen. Když pak se bály a twáři k zemi schýlily, řekl ten, genž na prawici seděl k nim: Nebogte se, Ježjsse hledáte Nazaretského ukřižowaného; co hledáte živého mezi mrtwými. Wstalť gest, nenjť ho tuto: ay mjsto, kdež ho byli položili. Ale gděte, powězte učennjkům geho, zwlásstě pak Pettowi, žeť wás předegde do Galilee: tamť ho uzřjte; gakž powěděl wám: rozpomeňte se, kterak mluwil wám, když byl gesstě w Galilei, řka: Syn člowěka muss býti wydán w ruce hřjssných lidj a býti ukřižován a třetjho dne wstáti z mrtwých. Že pak angel zwlásstě a ze gména kázal ženám, aby zwěstowaly wzkřjssenj Páně Petrowi, stalo se tjm, že Petr gsa hlawau cjrkwe a mage ostatnjch potwrzowati we wjře, sám předně a obzwlásstně u wjře w Krista utwrzen býti musil, k tomu i bylo gemu třeba před ginými potěssenj, gessto zapřew Krista, wětssj měl zármutek nad ostatnj. I rozpomenuly se ženy ty na slowa geho, a wyssly rychle z hrobu s bázni a s radosti welikau běžjce, aby zwěstowaly učennjkům. Když pak odessly ženy ty, přissli Jan a Petr k hrobu. Jan ale předběhl spjsse Petra a přissel prwnj k hrobu; a nachýliw se uzřel prostěradla položená ale newessel tam; Šimon pak Petr, gda za njm wessel do hrobu a ten giž lépe pozorowal, že raucha, kteráž byla na hlawě geho, nebyla s prostěradly položena, ale obzwlásstě na gednom mjstě swinuta; což, když tamto Jan wessed, widěl, uwěřil a poznal, že nenj tělo Pána kradmo odnesseno, ale že on sám z mrtwých wstal, gessto by nepřátelé s rozwinowánjm těla nebylt se zdržowali. I nawrátili se učennjci do Jerusaléma. Maria pak Magdaléna zatjm k hrobu se nawrátiwssi stála wenku

Digitized by Google

u hrobu plačjc (pro tělo Kristowo, gežto měla za odnessené). A když se naklonila a nahlédla do hrobu, widj též angely dwa státi. Ti gj řekli: Ženo, co pláčeš? Dj gim: Wzali Pána mého, a newjm, kde ho položili. To když řekla, obrátila se zpátkem, a uzřela Ježjsse an stogi, ale (nepoznagjc ho) newěděla, že by to byl Ježjš. Dj gj Ježjš: Ženo, co pláčeš, koho hledáš? Ona domnjwagjc se, že by to byl zahradnjk, řekla gemu: Pane, wzal-lis ty ho (z hrobu a uschoval-li gsi geg), powěz mi, kdes ho položil, ať geg wezmu (a pochowám, aby tělo takowého muže nezůstalo nepochowáno; což Židé za welikau potupu pokládali). Dj gj Ježjš: Maria! Toto slowo tak často druhdy slýchané a tak libě zněgjcj w ussjch gegich zgewilo gj Mistra. Obrátiwssi se widj a poznáwá ho, a překonaná citem radosti a podiwenj wrhá se k nohám geho wolagjc: Rabboni! (což se wykládá: „Mistře!“). Ježjš pak dj gj: Nedotýkey se mne; t. g. nezdržug se prokazowánjm lásky a ucty ke mně; k tomu k budeš gesstě dosti času mjti; nebo gsem gesstě newstaupil k Otci swému; ale gdi k bratřjm mým a powěz gim: Wstupugi (co člowěk) k Otci swému a k Otci wassemu, k Bohu swému a k Bohu wassemu. Jakž dokládá sw. Auguštin: k swému dle bytosti a přirozenosti a k wassemu dle milosti a wywolenj. Zatjm pak co se Maria dle rozkazu Páně do Jerusaléma ubjrala, potkal se Pán Ježjš s ostatnjmi ženami od hrobu gdaucjmi, řka: Zdrávy buďte! Z kteréhožto pozdrawenj poznawsse ho přistaupily k němu, a chopiwsse se nohau geho, klaněly se gemu. Tedy dj gim Ježjš: Nebogtež se! gděte, zwěstugte bratřjm mým, ať gdau do Galilee; tamť mne uzřj. Když pak přissedsse k učennjkům wyprawowaly to, gakož i Maria Magdaléna, tito zármutkem sklječeni ani tomu nechtěli uwěřiti a zdála se gim slowa ta býti bláznostwjm; až posléze ze wssech stran mnohými důkazy přeswědčeni, odessli gak Pán gim přikázal do Galilee na horu, kde gim uložil Ježjš.

Rozgjmánj.

Mezi wesskerými děgi welikého žiwota Božského Wykupitele zasluhuge wzkřjssenj geho wssecku nassi pozornost. Onoť zagisté gest doplněnj welikého djla wykaupenj lidstwa, a takřka geho koruna, kteráž wssecken předessly žiwot geho oslawuge. Onoť gest pečet a ztwrzenj nasseho wykaupenj a osprawedlněnj, tudjž i nassj wjry w Krista, gakožto Spasitele a prostřednjka mezi Bohem a lidmi; onoť gest rukogmě nassj naděge w něho, w geho wykaupenj a w budaucj wzkřjssenj k žiwotu nesmrtedlnému; a pak gest mocný podnět a hogný pramen nassj lásky k Bohu a Spasiteli nassemu. Protož nenj radostněgssjho a utěssenějssjho dne w celém roku cjrkewnjm než dnessnjho, kdež cjrkew obnowugjc památku radostného wzkřjssenj Páně wolá: „Tot gest den, kterýž učinil Hospodin, weselme se a radugme se w něm“ [1]). Nuže tedy

[1]) Žalm 117, 24. Missa ad Grad.

Digitized by Google

křeſtane milý, naň, na Krista wzkřiſſeného, gakž welj ſw. cjrkew, obrak zřetel ſwůg, a náſleduge w duchu wyprawowánj ſwatého ewangeliſty rozgjmey náboženſtwj ſlawné z mrtwých wſtánj Páně!

Maria Magdaléna, Maria Jakobowa a Salome nakaupily wonných maſtj, aby přigdauce pomazaly Ježjſſe. Tjm chtěly ženy tyto a giné, kteréž s nimi přiſſly z Galilee, prokázati poſlednj ſlužbu Božſtému Wykupiteli, gehožto wraucně milowaly. Noc gim byla přjliš dlauhá, a nemohauce ſe dne dočekati, ſpěchagj geſſtě za tmy k hrobu, kdež odpočjwalo tělo drahého miſtra; nic na to ſe neohljžegice, že ten, gehož hledagj, byl odprawen gako zločinec, a že umřel potupnau ſmrtj křjže; aniž ſe tážjce, zdaliž ſe zaljbj gednánj gegich lidem čili nic; berau ale radu toliko se ſrdcem ſwým, a to ge wede k hrobu, kdež odpočjwá Pán a milowaný Miſtr gegich. Tak ſe to má s prawau a ſrdečnau láſkau. Onak zagiſté ſe neobmezuge toliko na pjš pozemſkého žiwota, abrž ſáhá dále — až za hrob; a onak ſe wztahuge na wſſecko, což w gakémſi ſpogenj ſtogj s miláčkem gegim, ba i na oſtatky pozemſkého těla geho, a nic, žádná potupa, kterauž byl newinně utrpěl, žádná bázeň, žádné ſwětſké ohledy nemohau udusiti gi a překaziti, aby ſe neobgewila u wraucnoſti ſwé; ba právě zeſnulým oddaná geſt s geſſtě wětſſj wraucnoſtj, než za žiwa, poněwadž nynj mocněgi cjtj, co měla, a co byla ztratila. Owſſem pokud nám ſtogj miláčkowé naſſi po boku, pokud geſt nám popřjno, neuſtále bez přetrženj požjwati gich a těſſiti ſe z obcowánj gegich, newážjme ſi toho; když pak gich wjce nenj, tehdáž teprw poznáwáme, co gſme měli a co gſme ztratili, tehdáž hledáme gich a nenalezagice přenáſſjme wſſecken wraucj cit žiwě probuzené láſky na to, co nám po nich zůſtalo, na tělesné oſtatky gegich. — Tento cit, poſwěcen a oživen wěrau w Krista Ježjſſe, co očekáwaného Meſſiáſſe, přiměl ženy Galilegſké, že nakaupily wonných maſtj a geſſtě za tmy kráčely k hrobu, aby pomazaly těla Ježjſſowa. A podobný cit pudj a wede tak mnohau laſkawau oſířelau duſſi k hrobům zeſnulých miláčků, že kráſſlj a zdobj ge gak gen možno. A kdo by byl tak nelidſkého a necitelného ſrdce a bránil by gj w tom, aneb chtěl to za zlé pokládati gj? Bjdný ſobjk owſſem nemá ſrdce a citu k wěcem těmto; on nemá ſlz pro ty, kteřjž ſe odebrali na wěčnoſt; gen když doſſel dědictwj tauzebně očekáwaného aneb wſtaupil w mjſto zemřelého, po kterémž dáwno bažil. Oſtatně pak co by truchlil, proč by ſe rmautil? Co na zeſnulém milowal a čeho ſobě na něm wážil — totiž ſtatek a gměnj, to newzal onen s ſebau, to zde zůſtawil, a co s ſebau wzal, totiž rozſſafnoſt a ſprawedlnoſt žiwota, o to neſtál ani nedbal — ba toto mu ſtálo často w ceſtě. Sobjk zagiſté newj nic o láſce k zeſnulým aniž gi gewj. Ty wſſak, milý křeſtane, neſtyď ſe za ſlzy, kteréž proléwáš z láſky k zeſnulým, aniž za ceſtu, kterauž konáš ke hrobům gegich; totok zagiſté geſt gaſný důkaz, že geſſtě máš lidſké ſrdce w těle, a že hnuſné ſobectwj poſud ge neotrápilo. Když tedy nynj garo naſtáwá a wſſecka přjroda k nowému žiwotu ſe probuzugjcj, k myſli přiwodj tobě ty, kteréž žádné garo z hrobu newzbudj, a kteréž nadarmo hledáš s uſlzeným okem — gdiž tedy k hrobu miláčků ſwých; ale nezapomeň poſwětiti této přirozené láſky ſwé ſwatým náboženſtwjm a ſpaſitelnau křeſtanſkau wěrau; mage pewné přeſwědčenj: že ti, kteřjž odpočjwagj, nezemřeli z cela a na wždy: nýbrž žigj za hrobem, a chowage ntěſſenau naděgi: že přigde doba, kdež ge opět ſpatřjš, a kdež gich nic neod-

Digitized by Google

laučj wjce od tebe: dokaž lásky swé k nim konage za ně nábožné modlitby a milosrdné skutky, zwlásstě pak takowé, kteréž snad zesnulj miláčkowé twogi konati započali ale nedokonali, aneb kteréž by konali, kdyby bylo popřjno gim na swětě mezi živými déle obcowati.

Na tomto citu lásky a uctiwosti k zesnulým miláčkům, kterýž měly ženy Galilegské chtjce pomazati těla Ježjssowa, zakládá se také pocta, kterauž nagj katoličtj křesťané k tělesným pozůstatkům a k ostatkům swatých a wywolených Božjch wůbec. S prawdau, nenjk to náboženská přepiatosť aneb gakési blauznění náboženské neb zbožňowánj lidj, když katoličtj křesťané wraucj lásku a hlubokau uctiwosť, kterauž chowagj k swatým co wywoleným Božjm a oslawenýmbratřjm, přenássegj také na mrtwá těla gegich a na wssecko, což za živa měli, a což s nimi w gakémsi užssjm spogenj stogj; slowem na gegich ostatky. Zdaž to negsau těla a wěci, kteréž gim mocně připomjnagj ty, genž ge za živa měli, a genž lásky a uctiwosti gegich hodni gsau? Či to negsau těla a wěci, kteréž druhdy bywaly požehnaným nástrogem zpanilých ctnostj, hrdinských činů a welikých obětj, gimižto slaužily Bohu a dobře činili bratřjm. Negsau to těla, kteráž gednau sám Kristus wzkřjsj a učinj ge podobné oslawenému tělu swému, a kteréž w oslawenj swém stkwjti se budau gako hwězdy na nebi. Negsau to těla a ostatky, kteréž co ostatky přátel swých Bůh sám mnohým způsobem oslawowal, a tjm schwálil a ztwrdil poctu, gakauž gim katoljci wzdáwagj. Mrtwý, položen gsa do hrobu proroka Elisea, pauhým dotknutjm se kostj geho byl wzkřjssen [1]); podobně plášť na nebe wzatého Eliásse zázračnau moc swau zgewil na Elisseowi, kterýž gim wody rozděliw, cestu sobě prostředkem Jordánu učinil [2]), čjmž ho Bůh za proroka prohlásil. Dotknutjm okowů, gimiž swatý Petr byl swázán, byli nemocnj uzdraweni a báblowé wymjtáni. Podobný diw wyprawuge sw. Auguštin sám co očitý swědek: Gistá matka w Césarei kappadocké wyřkla kletbu na deset dětj, sedm pacholjků a tři děwčata, poněwadž s nj po otcowě smrti nepoctiwě nakládali, a Bůh ge w skutku ranil hroznym trestem, že se bez přestánj na wssech audech třásli, aniž byli na okamženj třesenj toho prosti. Wzdalugjce se w tomto stawu pohledu swých kraganů, rozessli se do swěta. Geden syn, kterýž w Raweně se utekl k ostatkům sw. Wawřince, prose o přjmluwu, byl podiwně uzdraven. Dwě giné djtky (neb o ostatnjch se newj) totiž bratr Pawel a sestra Palladia, na muohých mjstech co bjdnjci známj, přissli na čtrnácte dnj před welikonocj do Hippona, kdež právě byl sw. Auguštin biskupem, a nawsstěwowali denně chrám, kdež se ctily ostatky swatého Štěpána, poraučegjce se do přjmluwy swatého prwomučennjka a prosjce wraucně Boha, aby gim byl milostiw a nawrátil předessłé zdrawj. — Byla welikonoc, a hle na hod Božj welikonočnj, právě když weliké množstwj lidu se w chrámě sesslo, upadl Paulus, kterýž, modle se u ostatků sw. Štěpána se za přjčinau ustawičného třesenj swého, za zábradlj držel, nenadále na zem a zůstal něgaký čas ležeti, gakoby spal, netřesa se wssak, gakožto druhdy i w spanj činjwal. Nagednau ale powstal a byl dokonale zdráw. I pozdwihl se kolem něho radostný pokřik a zawolali také sw. Auguština, by byl swědkem diwu tohoto. Třetjho dne o welikonoci uzdrawila se také sestra geho Palladia u přjtomnosti sw. Auguština, genž právě

[1]) IV. Král. 13. [2]) Ibid. 2.

Digitized by Google

měl kázanj o zázraku, gakowý se stal na bratru gegim, z čehož wssickni se radowali a plesali [1]). A kdož z nábožných Čechů newj gak Bůh hroby a ostatky přemilých patronů nassich, swatého Wogtěcha, Wáclawa, Jana Nepomuckého a giných tak mnohými a welikými zázraky oslawiti ráčil?

A protož, milý křesťane, nestyď se w uctiwosti mjti ostatky těch, kteřjž se stali za živa Bohu milými a lidem ctihodnými, wywolených totiž přátel Božjch. Tjm zagistě na gewo pronássjš, že máš ussslechtilé srdce, w němž plane cit wraucj ucty a nezistné lásky ke wssemu, což swatého a ctihodného gest, a že uctiwost tato a láska twá k nim gest wraucj a srdečná, sáhagicj až za hrob a wztahugicj se na wsse, což s nimi sanwisj. Tjm také ctjš ctnost a sprawedliwost samu, uznáwage neproměnnau gegj cenu i w ostatcjch těch, kteřjž gi učinili úlohau swého života; a takto ctjš Boha samého, gehožto milosti swatj stali se hodnými lásky a pocty nassj. Protož také nalezáme, že pocta ostatků gest tak stará gako cjrkew Kristowa. Hned po mučennické smrti sw. Petra a Pawla wěřicj těla gegich wzali, na zwlásstnjm mjstě ge uctiwě položili, chrám zde postawili, a ze wssech končin světa k nim putowali. Podobně i křesťané giž za prwnjch časů stawěli nad hroby mučennjků oltáře, putowali k nim a konali na nich obět mssě swaté a wespolek k zmužilosti a stálosti u wjře dle přjkladu gegich se wzbuzowali. Když swatý Ignácius, biskup Antiochenský, na rozkaz cjsaře Trajána w Řjmě od ljté zwěři byl roztrhán, Antiochenstj přissedsse mrtwé tělo swatého biskupa swého z Řjma až do Antiochie na swých ramenech s welikau uctiwostj odnesli. J Smyrnenstj sebrali ostatky swatého Polykarpa, biskupa swého, genž léta Páně 168 za živa byl upálen, s welikau uctiwostj, a uložili ge w slussném mjstě. Dle wlastnjho wyznánj gegich byli gim tito ostatkowé geho dražssj nad zlato i stříbro. Swatý Jaroljm twrdj, že se sw. Antonjn plásstěm swatého Pawla paustewnjka, kterýž z palmowého listj byl zhotowen, o slawnosti welikonočnj a swatodussnj přiodjwal; a dokládá, že mu tento plásst byl dražssj a wzáněgssj nad královský ssarlat. — Swatá Helena, zbožná mat cjsaře Konstantina Welikého, připutowawssi k swatým mjstům do země zaslibené, s neywětssj pilnosti wyhledáwala ostatky, a částku nalezeného swatého kříže odeslala synu swému co neydražssj klénot, ginau ale částku stříbrem obloženau Makariowi, biskupu Jerusalémskému, darowala. Podobně také swatý Magnus, Bonifác, Willbrord, Tomáš Akwinský, Wilibald, Bernard, swatá Makrina; cjsařowé: Karel Welký a Karel IV., Theodosius Welký; králowé: Ludwjk, Childebert, Rekared, král gothský a mnozj ginj nosili ostatky swatých bez přestánj s sebau a ctili ge [2]).

Wssak ale, milý křesťane, chowage takto památky swatých w uctiwosti a w lásce: nepřestáwey na tom; abrž hledjž také toho, co ge tobě činj ctihodnými a milými, následowati w životě swém, by pak i ty gsi se stal milým Bohu i lidem a památka twoge aby byla gednau w požehnánj. —

A welmi ráno, prwnj den po sobotě, přissly (ženy) k hrobu, an giž slunce wzesslo. W knize přjslowj dj maudrý Šalamaun: „Dobřek přiwstáwá na uswitě, kdož hledá dobrých wěcj: kdož pak pilen gest zlých wěcj, potlačen bude od nich [3]). Gestli se kdy wyplnila slowa tato w celém smyslu, stalok se to zagistě w po-

[1]) S. August. de civit Dei I. 22. c. 8. [2]) Macana Wýbor str. 205 a 206. [3]) 11, 27.

Digitized by Google

swátných dnech těchto nasseho spasenj! Záhy zrána na weliký pátek, powstali gsau neywyšssj kněžj, zákonnjci a starssj lidu; než ale byly gsau to zlé wěci, kteréž obmeyssleli a protož nepodařilo se gim. Co byli obmeyssleli, toho nedosáhli; a nemohli zničiti Božského Wykupitele, aniž překaziti skutek geho wykaupenj. On zagisté wstaw z mrtwých, sám zničil úklady gegich a překonal ge. Nebo, gakž žádali, přissla krew Páně na ně. On pak, gehožto zabili, a gehož potupili, byl žiw a působil opět co wjtěz slawný, a čehož oni se obáwali, toho se neubáli, poslednj zagisté wěci gegich byly horssj než prwnj. Rowněž gako tito nepřátelé Ježjssowi za swjtánj, ba gesstě dřjwe wstaly přjtelkyně geho, nábožné to ženy ǧalilegské, Maria Magdaléna, Maria Jakobowa a Salome. Na těchto wssak se wyplnilo, což dj maudrý Šalamaun: „Dobřek přiwstáwá na usiwtě, kdož hledá dobrých wěcj.“ Neb medle za kteran přjčinau přiwstaly tak záhy z žalostného lože swého? Čeho hledaly tak snažně? Hledalyť gediné „dobrých wěcj“; neboť hledaly pramene a dárce wsseho dobra, — Ježjsse Krista. A což newěděly, že předewčjrem umřel a že toliko tělesná schránka geho w hrobě odpočjwá? Toť owssem wěděly a předc ho hledaly, a práwě drahé toto tělo bylo, gežto hledaly, přissedsse welmi ráno k hrobu, aby ge pomazaly. Owssemť nenalezly mrtwého, neb on, hledage také dobrých wěcj, spasenj nasseho, přiwstal na uswitě; ale nalezly mnohem wjce, než byly se nadály, spatřily žiwého, wzkřjsseného a oslaweného, gehožto krátce před tjm hledaly potupeného, ukřižowaného a pohřbeného, a tak se wyplnilo doslowně, což psal maudrý Šalamaun: „Dobřek přiwstáwá na uswitě, kdož hledá dobrých wěcj.“

Uč se tuto, milý křesťane, a wezmi si to k srdci: že nadarmo pracugeš, nadarmo se lopotjš a snažjš, nadarmo na uswitě přiwstáwáš, noci bezesné tráwjš, nehledáš-li tjm dobrých wěcj, nehledáš-li Krista a králowstwj geho, prawdu a sprawedlnost. Ano naopak, pilen-li gsi zlých wěcj, potlačen budeš od nich a gen ke zkáze budau slaužiti tobě. Pracugeš-li pak a snažjš-li se pro Krista a pro králowstwj geho, hledáš-li dobrých wěcj: wiz, že dobře přiwstáwáš. Čeho wyhledáwáš, oč se snažjš, toho zagisté dosáhneš; ba mnohem wjce než očekáwáš. Od té doby, co Kristus přissel a wykonal spasenj nasse a ustanowil králowstwj swé, musj každý pracowati a přiwstáwati, buď pro něho a pro králowstwj geho, a tehdáž se může zdaru a požehnánj práce swé nadjti, aneb proti němu; kdo wssak s njm neshromážďuge, rozptyluge a potlačen bude konečně od zloby swé! —

Dey nám Pane! Ducha dobrého, abychom dobrých toliko wěcj hledagjce na uswitě přiwstáwali, a propůgč milostiwě požehnánj swého, bychom, což dobrého snažně wyhledáwáme, hogně dosáhli! —

I prawily wespolek: Kdo nám odwalj kámen ode dweřj hrobowých? A wzhledsse, uzřeli odwalený kámen: byl zagisté weliký welmi. — Owssemť weliký byl kámen, genž kryl dwéře hrobowé, a k tomu byl zapečetěný a stráž ostřjhala hrobu. A předc nemohlo toto wsse zabrániti wraucj horliwosti zbožných žen ǧalilegských, aby poslednj službu prokázaly milowanému Mistru. Prawá a upřjmná láska, gakž dj sw. Petr z Raweny, nerozmeysslj se úzkostliwě, co by se mohlo státi neb přihoditi; ona se nedčsj žádných překážek, gi se nezdá býti nic těžkým, nic nemožným; ona, gakž twrdj sw. Pawel, „wěřj wssemu, snássj wssecko a daufá wssecko.“ A tauto mocj lásky puzeny spě-

Digitized by Google

chagj zbožné ženy s nádobami swými k hrobu, nemagice giné péče, leč gakž by odwalily kámen hrobowý a přjstup měly do něho. „Kdo nám odwalj kámen ode dweřj hrobowých?“ tážj se wespolek. — A otázka tato namjtá se i nám w gistém ohledu. Temný a děsný gest owssem i nynj wchod do hrobů, w nichžto hyne lidstwo, mizjc z oboru země; ale hrozněgssj po wssecky předesslé wěky, byl kámen hrobowý ten, kterýž kryl wchod do hrobu, gegž nemohla žádná swětská moc odwaliti, aby kdo wyssel z něho. Na miliony gich zemřelo a zprách niwělo; než ale žádný z nich newrátil se nazpět do žiwota kromě těch, genž byli wstali toliko na rozkaz wssemocného Spasitele. A proč medle nemohl žádný z řísse mrtwých nawrátiti se k žiwotu? Poněwadž ležel na hrobech těžký kámen naznačen pečetj, kterauž před Kristem žádný nemohl rozpečetiti. A tento kámen gest wina hřjchu, kteráž smrt způsobila a zpečetila a kteráž spočjwala na wesskerém pokolenj lidském. Neb co gest smrt, leč pokuta hřjchu? O kdo by tu nezwolal s nábožnými ženami: „Kdo nám odwalj kámen tento hrobowý?“ Kdo sprostj nás winy hřjchu a zbawj nás trestu geho — smrti? — W knize saudců se wyprawuge o Samsonowi, že když w městě Gáza Filisstinsstj brány po celau noc ostřjhali, aby, když by ráno wyssel, geg zabili; Samson o půlnoci wstaw, pochytil oboge wrata brány s wereegemi gegich a s zámkem a wloživ na ramena swá nesl ge na wrch hory [1]). A podobného cosi přihodilo se o půl noci před nedělj welikonočnj. Gedinký Wyswoboditel pokolenj lidského, kterýž se nazywá w pjsmě sw. „silným lwem z pokolenj Juda“ a hrdinau w čerwci, ten zagisté rozlomil železné záwory a wyzdwihl brány smrti z wereegj, a gakž dj Žalmista Páně, „wstaupil na wysost, gal wězně“ [2]) a wedl ge u wjtězoslawě s sebau. Gemu nemohl brániti těžký kámen tento, gessto neležel na něm a netjžil ho. Neb, poněwadž byl prázden hřjchu a wssj winy, neměla smrt žádného podjlu při něm. Že pak předc trpěl a umřel, stalo se proto, že sám chtěl trpěti a umřjti newiný za winé, swatý za hřjssnjky, aby tauto nezawiněnau smrtj swau wyswobodil nás od winy a smrti. Gak mohla tedy pečet pokryteckých od Boha giž zawržených fariseů, gak stráž hrob oklopugicjch žoldnéřů, gakž mohlo toto wsse překaziti wjtězstwj nowého tohoto Samsona? — Duch Ježjssůw wstaupil prowázen zástupy těch, kterjž dlauho na přjsstj geho čekali, z hlubin předpeklj, spogil se opět s nowě obživlým a oslaweným tělem swým a wesskerá přjroda pocjtila nowé stwořenj toto. Země se otřásla a angel s nebe sstaupil w slawě blesku a odwalil kámen hrobowý, na swědectwj, že prázdný gest hrob Ježjssůw. O, přeblahý to den, w kterýžto těžký kámen odwalen gest, genž kryl posud hroby — a pokolenj lidskému wýchod z hrobu k žiwotu gest opět otewřen! — Kdož by tu nezapleſal s Mogžjssem, an, když Farao w rudém moři utonul, prozpěwowal: Zpjweyme Hospodinu, nebo slawně zweleben gest... Prawice twá, Hospodine, zwelebena gest w sile, prawice twá, Hospodine, pobila nepřjtely. A w množstwj slawy swé ssadil gsi protiwnjky swé![3])

Wssak ale netoliko chwálu prozpěwowati slussj tomu, genž nám odwalil kámen hrobowý, nýbrž třebať, abychom i my odwalili kámen od srdcj swých a zgednali w ně wchod milosti Božj. „Pamatugž, že Pán Ježjš Kristus wstal z mrtwých (genž byl) z semene

[1]) 16, 2. 3. [2]) 67, 19. [3]) II. Mogž. 15.

Digitized by Google

Dawidowa“ [1]), tak napomjnal sw. Pawel milowaného učennjka swého Timothea krátce před swau smrtj. A w skutku kdo toto na paměti má, a žiwě to w srdci chowá, ten zagisté wj také, po čem má tauziti, čeho hledati, w čem záležj naděge a úloha žiwota geho. „Nebo,“ gakž dj sw. Pawel, „přebýwá-li w nás Duch Božj, kterýž Krista z mrtwých wzkřjsil, tenk obžiwj i smrtedlná těla nasse, pro přebýwagjcjho w nás Ducha geho“ [2]). Od nás tedy, od duchownjho žiwota nasseho, kterýž s milostj Božj wedeme, od nassj péče a nasseho přičinénj, bychom žiwot tento duchownj zachowali, wůli Božj plnili a Kristu wěrni zůstali, od toho záwisj wsseliká blaženost, kteráž gest nám zaručena a pogisstěna wzkřjssenjm Páně. A protož wzbuzugž sebe dnes geden každý: aby powstal z hrobu, z hrobu to nečinnosti, netečnosti, z hřjssných zwyků a otroctwj těla, úzkosrdečného soběctwj; a zwoleyž každý s Žalmistau Páně: „Powstaň sláwo má, powstaň žaltáři a harfo: powstanu na úswitě“ [3]). W tom zagisté záležj sláwa člowěka a prawá důstognost geho, aby zbožně žil; žiwot swůg wůlj Božj a zákonem Božjm zprawowal a takto lépe než wsselikým chwalozpěwem poctu Bohu wzdával. — Než ale, gakkoliwěk spasitedlné a prawé gest předsewzetj toto, namjtagj se předc skutečnému prowedenj geho mnohé překážky a nezřjdka russj ho úzkostliwá myssléнka: „Kdo mně odwalj kámen hrobowý? Zastaralý zwyk gest těžký kámen, kdo můž ho odwaliti? Náružiwosti a wássně, panugjcj mrawy a nemrawy swěta gsau též kámen weliký: kdo můž se gich sprostiti a swjtěziti nad sebau a nad swětem?“ — Owssem kdyby se náboženské ženy takto byly rozmeyssleły, nikdy by nebyły spatřily Ježjsse wzkřjsseného. Prawdak, že newěděły, gakž by odwalily kámen hrobowý, a předc se nedaly odstrassiti od předsewzetj swého. Následugjce puzenj lásky swé a magjce wědomj, že dobrý podnikagj skutek; měły za to a daufaly, že se gim to předc nějakým způsobem podařj. A ay, naděge ta gich nezklamala; neb angel Páně sám sstaupil s nebe a odwalil kámen od dwerj hrobowých, a ony wzhledsse uzřely odwalený kámen! Co se gim po lidsku zdálo nemožného k wykonánj, to podnikły předc, a k čemu ge milost Božj powzbudila, toho dosáhły wssemohaucnostj Božj. O, měg gen swaté předsewzetj w srdci a spasitelný cjl před sebau: a byl se ti namjtal sebe wětssj kámen překážky, wiz a nepochybug, že se ti odwalj, byl i angel s nebe sám měl přigiti a odwaliti ho. O, gak mnozj, genž po drahný čas s hřjssnými nawyklostmi zápasice, měli ge za nepřemožitedlné, dobyli konečně předc wjtězstwj, gakž mile se obrátili k Bohu s celým srdcem a tauzili wraucně po něm a oprawdu počali hledati Krista ukřižowaného. Pak se přeswědčili, že, co prwé byli za nemožné pokládali, bez těžké práce wykonali; a domnjwagjce se býti gesstě w hrobowé temnosti posawádnjch hřjssných náklonnostj, wyswobozeni gsau; gessto milost Božj spogená s oprawdowau wůlj gegich wywedla ge. Nebo gako otec cestuge se synáčkem swým, béře ho na kragi propasti neb praudu do náručj a přenese ho, anto ho nechá na rowné cestě samého giti: podobně pomáhá i milost Božj člowěku, kterýž wedenj gegjmu se odewzdal, a přewodj ho přes ty neytěžssj a neyobtjžněgssj cesty s lehkostj.

A protož ne na darmo wolá cjrkew sw. w tyto dny: Kámen gest odwalen od hrobu. Alleluja! Deyž, o Pane, abychom i my s milostj twau odwalili kámen překážky od

[1]) II. k Tim. 2, 8. [2]) k Řjm. 8, 11. [3]) 10. 7, 2.

Digitized by Google

ſrdcj naſſich, a zbawenj břemena neprawoſti, ſtali ſe hodnými wygjti z hrobu hřjchu a wegjti do žiwota wěčného, k němužto gſi nám přjſtup přichyſtal.

A wſſedſſe do hrobu, uzřely (ženy) mládence ſedjcjho na prawici oděného rauchem bjlým: i ulekly ſe. — Nábožné ženy weſſly do hrobu; hledagjce tam milowaného a hořce oplakáwaného Mjſtra, gemužto záhy z rána přiſſly prokázat poſlednj ſlužby. Wſtup i ty, milý křeſťane, s nimi w duchu tam a wiz hrob Božſkéhо Wykupitele! Hle, On nemá wlaſtnj hrob, gakož bylo zwykem u zámožněgſſich Židů, že každý měl přichyſtaný hrob ſwůg; byl to cizj nowý hrob, do kteréhož položeno bylo tělo geho. A tak to muſelo přigjti. An totiž oſtatnj lidé, gakožto účaſtnjci winy a poruſſenj prwnjho Adama poſud pod zákonem ſmrti ſtogj, přjſluſſj gim mjti wlaſtnj hrob, gakžto poſlednj obydlj na zemi. Kriſtus pak, gakožto wjtěz nad ſmrtj, gakž dokládá ſw. Ambrož, nemá wlaſtnjho hrobu; gemu ſlauži za lůžko odpočinutj hrob cizj, w němž poſud žádný nebyl položen, právě tak, gako cizj dům poſkytuge noclehu ceſtugjcjmu. Hrobowé oſtatnjch lidj chowagj a ſkrýwagj u wnitř wždy něco, což hrůzau pogjmá člowěka; a byk i byli ze wnitř ſebe wjce okráſſleni a ozdobeni dilem umělecklým, gſau a zůſtanau předc mjſta shnilotiny a tudjž i oſſkliwoſti. O hrobu wſſak Páně, kamž žádné poruſſenj newniklo, bylo prorokowáno: „Bude hrob geho ſlawný“ [1]). A we gménu geho zwěſtuge Žalmiſta Páně: „Pán geſt mi po prawici, abych ſe nepohnul; protož rozweſelilo ſe ſrdce mé a zplésal gazyk můg: nad to i tělo mé odpočine w naděgi. Nebo nezanechás duſſe mé w hrobě: anj dás ſwatému ſwému widěti poruſſenj [2]).“ Anto o hrobech oſtatnjch ſe muſj řjci, že zžjragj těla zeſnulých, geſſto w nich zůſtatky tělesné hynau, pohltil a zničil hrob Kriſtůw ſmrt a moc gegj. Dům ſmrti, gakž dj ſw. Athanaſius, ſtal ſe domowem žiwota, a djlnau wzkřjſſenj; tuto rozpečetěna geſt poneyprw pečet winy a otewřena geſt brána žiwota. Neb gakž učj apoſſtol národůw: „Kriſtus wydán geſt pro hřjchy naſſe, a wſtal z mrtwých pro oſprawedlněnj naſſe [3]).“

Wſſedſſe pak do hrobu náboženské ženy, neſpatřily wjce Ježjſſe; neb neměl w hrobě zůſtati; nýbrž mjſto něho widj mládence, ſedjcjho na prawici oděného rauchem bjlým. K čemuž dokládá ſw. papež Řehoř: „Znameney, milý křeſťane, co to geſt, že widj angela ſedjcjho na prawici. Což ſe značj ſkrze lewici, než žiwot nyněgſſj, a co ſkrze prawici, než žiwot wěčný? Protož pſáno geſt w pjſni Salomaunowé: „Lewice geho pod hlawau mau a prawice geho obegme mne [4]).“ Poněwadž tedy Spaſitel náš, dj dále ſw. Leo, poruſſenj žiwota nyněgſſjho giž překonal, ſedj na prawici angel, genž přiſſel dobře zwěſtowat ženám wěčného žiwota geho. — Byl wſſak odjn rauchem bjlým: poněwadž gim zwěſtowal radoſt naſſj ſlawnoſti. Bjlá zagiſté barwa raucha zwěſtuge a značj radoſt a leſk ſlawnoſti naſſj. Co djme? naſſj či gegich (totiž angelů)? Než abychom w prawdě wyznali, rcemež (byla to ſlawnoſt) i naſſe (lidj) i gegich (totiž angelů). Neb wzkřjſſenj Wykupitele naſſeho geſt ſlawnoſtj naſſj; poněwadž nám neſmrtedlnoſt zjſkalo: ſtalo ſe pak i ſlawnoſtj angelů, poněwadž anto myſl naſſi k nebeſkým wěcem opět obrátila, rozmnožila počet nebeſſkanů [5]).“ —

[1]) Jeſ. 11, 10. [2]) 15, 8—10. [3]) K Řjm. 4, 25. [4]) 2, 6. [5]) Hom. 21. in evang. circa init.

Digitized by Google

Než ale ženy, hrozi a lekagi se, anto angel Božj w rausse radosti a sláwy se gim gewj. „I nlekly se,“ dj sw. Ewangelista. A proč se hrozi, proč se lekagi? Což má angel Božj něco hrozného do sebe? — Nikoli. Ale ony hledaly Ježisse a mjsto něho spatřily angela — giž to muselo ge překwapiti; a k tomu přigde, že nenalezly toho, kteréhožto hledaly, gehož srdečně milowaly a gehožto žádný angel nemohl nahraditi gim; a newědauce, co se s Pánem přihodilo, nemyslily ginak, než že nepřátelé wzali a skrytě odnesli ho, gegich lásku a klénot neydražssj. Proto se bály. Wssak giž giž odessel čas smutku a nastal den radosti; a protož nesluselo, by se bály ty, gež měly plésati a se radowati. Nechť se hrozj a děsj ti, genž ho ukřižowali, nechť se třesau nepřátelé geho. Přátelům pak a wěrným Páně nastal den radosti; a protož ge těssj angel Páně. Kterýžto (angel) řekl gim: Nebogte se: Ježisse hledáte Nazaretského, ukřižowaného, wstalť gest, nenjť ho tuto: ay mjsto, kdež ho byli položili. W prawdě znamenitá to slowa, kteráž mluwil nebesskan ženám ulekaným u hrobu. Přede wssjm znameney dobře, milý křesťane, gakž krásně sauhlasj wesskerá tagemstwj žiwota Kristowa. Nebo gako na počátku, když se Pán wtělil, angel zwěstowal narozenj Páně na luzich betlémských: podobně i nynj zwěstuge sluha Božj — nebesskan — wzkřissenj a sláwu geho ženám u hrobu. A gako chudj pastusskowé betlémsstj byli gsau prwnj, gimž se dostala přeutěssená zpráwa o narozenj Páně, rowněž gsau to také sprostné ženy, kteréž prwnj slyssj z úst angelských, že Pán wstal a že ho nenj w hrobě. Wraucj lásku gegich k Ježissi a zbožná tauha, nawssjwiti a uzřjti a poctjti ho w hrobě, tok gim zgednalo přednost, aby prwnj slyssely radostnau zprámu o geho wzkřissenj a byly prwnj zwěstowatelkyně gegj, nám ku ponaučenj: že ponjžené, zbožné, sprostné, a upřjmně milugicj dusse Pánu gsau neybližssj.

Wssak ale znameney také, milý křesťane, co zwěstuge angel Páně, gak libě a utěsseně mluwj k nábožným ženám týž angel, kterýž nedáwno porazil strážce hrobu k zemi: „Nebogte se!“ dj gim. Gakoby chtěl říci: Nechť se bogj neywyssj kněžj, zákonnjci a farisewé, kteřjž Pána na smrt wydali; nechť se hrozi Pilát, kterýž ho odsaudil; nechť se třesau žoldnéři, kteřjž ho ukřižowali; nechť se děsj lid, kterýž s welikým křikem žádal geho ukřižowánj a pak i na křjži se mu posmjwal a rauhal: wy pak, zbožné dusse, kteréž milugete Ježisse z Nazarétu: wy wěrné dusse, kteréž gste ho s pláčem doprowázely na horu Kalwarii; wy zmužilé dusse, kteréž gste při geho smrti stály u křjže; wy laskawé dusse, kteréž gste ukřižowaného tohoto w hrobě hledaly a poctjti chtěly — wy nemáte, proč byste se bály, abrž můžete se wsseho dobrého nadjti. A wssak přeutěssená slowa tato platj i nám wssem, kteřjž ukřižowaného Ježisse hledáme a po něm tauzjme. Slyssjš to, milý křesťane, kterýž w Pána wěřjš, geho ctjš a miluges, a při tom předc se bogiš a ostýcháš se? Nechť se bogj a třese zatwrzelý žid, gemuž tagemstwj křjže ge „pohorssenjm“; nechť se hrozj pyssný mudrák, gemuž ukřižowaný Kristus gest „bláznowstwjm“; nechť se třese newěřicj, kterýž se rauhá Kristu; nechť se chwěge lakomec, genž o Krista nedbá; pysska, genž se zaň stydj; nechť se třesau wssickni, kdož nechtěgj nic wěděti o lásce k němu za žiwa, a protož po smrti toliko trestu očekáwati mohau: wy pak dobré a sslechetné dusse, čim nižssj gste před lidmi, tim wznesseněgssj gste před Bohem; wy, kteřj gediné po ukřižowaném

Digitized by Google

Kriſtu tanžjte, gediného a zákon geho milugete, toliko geho miloſt a láſku wyhledáwáte a po geho ſpatřenj dychtiwě bažjte; wy, kteřjž tohoto ukřižowaného Pána ſwého mimo ſebe hledáte a předc ho u wraucj láſce w ſrdci noſjte a geho křjžem ſe honoſjte — wy nemáte, čeho byſte ſe báli.

„Ježjſſe hledáte Nazarétſkého, ukřižowaného: wſtalk geſt, nenjk ho tu; a ay mjſto, kdež ho byli położili! dj dále angel Páně k ženám. Gako by chtěl řjci: Wy hledáte Ježjſſe, a hle! nenj ho tu wjce; wy hledáte ukřižowaného, a on geſt oſlawený; wy hledáte ſnjženého, a on geſt powýſſený; wy hledáte mrtwého, a on geſt wjtěz ſmrti. Takowého, gakowého hledáte, nenaleznete tuto; doba unjženj, potupenj, pohanění a utrpenj geho giž uplynula, a doba powýſſenj, oſlawenj a panowánj geho naſtala — nenjk ho tu; giž byl doſti pracowal, doſti obětowal, doſti trpěl a ſnáſſel, giž wykonáno geſt wykupitelſké djlo geho: tkebak tedy, aby wzal ſlávu, kteraužto měl u Otce dřjwe, než byl ſwět — „nenjk ho tu.“ A nechcete-li tomu wěřiti, podjweyte ſe a wizte mjſto, kdež ho byli położili, wizte hrob geho. Onk geſt prázdný; nebo nemohl držeti toho, genž přemohl brány pekelné a ſwjtězil nad hřjchem a nad ſmrtj — „ay mjſto, kdež ho położili“; nenaleznete tam Ježjſſe, kterýž w ně byl położen.

„Wſtalk geſt, nenjk ho tuto!“ O té radoſtné zprávy a utěſſeného poſelſtwj, kteréž zwěſtowal nebeſſkan ženám, a ſkrze ně weſſkerému ſwětu. — Utěſſená to byla zpráwa, kteráž ſe doſtala Jakubowi, patriarchowi, když ſynowé geho, nawrátiwſſe ſe po druhé z Eğypta, zwěſtowali gemu: „Joſef, syn twůg, žiw geſt, a on panuge we wſſj zemi eğyptſké.“ Gak mocně dogala zpráwa tato radoſtná ſſedého Jakoba! Pjſmo ſwaté prawj, že uſłyſſew to, gako z těžkého ſna procjtil a pro radoſt ſrdce ani newěřil gim. Gak ginak. Joſef byl miláčkem geho. On ho měl za ztraceného, a tento žil; giž dáwno ho oplakal, gako od ſſelmy ſežraného, a on panowal w Eğyptě; a nynj, po drahné době, má geg opět uzřjti a u něho tráwiti ſtarý wěk ſwůg. A protož ožil takřka duch geho a opogen radoſtj, zwolal: „Doſtik mi geſt, geſtliže geſſtě Joſef, syn můg, žiw geſt: půgdu a uzřjm ho prwé, než nmru“ [1]). — Než ale, mnohem utěſſenějſſj byla zpráwa, kterauž obdržely ženy u hrobu, když gim zwěſtowal angel: „Wſtal geſt a nenj ho tuto.“ A wſſak netoliko ženám těmto ſſlechetným byla radoſtná zpráwa tato nad mjru utěſſená; nýbrž ona geſt i nám a weſſkerému křeſťanſtwu welmi důležitá a potěſſitelná. Nebo wzkřjſſenj Páně geſt základ wjry naſſj w Kriſta Ježjſſe, gakožto Wykupitele ſwěta. Onok geſt takřka doplněnj wykaupenj wſſeho lidſkého pokolenj, gakž twrdj ſw. Pawel, an dj: „Newſtal-li geſt Kriſtus z mrtwých, marná geſt wjra waſſe; nebo geſſtě gſte w hřjſſjch waſſich“ (negſte wykaupeni) [2]). Gak ale twořj wzkřjſſenj Páně základ naſſj wjry? tážeš ſe, milý křeſťane? Owſſemk, kdyby Kriſtus Pán nebyl wjce, než toliko ſlawným mudrcem, gako ginj mudrci tohoto ſwěta, neb welikým prorokem a hlaſatelem nebeſké maudroſti, učе nás toliko znáti Boha a ſwatau wůli geho: mohli bychom ſe owſſem tázati, k čemu geho z mrtwých wſtánj? co nám proſpjwá? Co nám proſpjwá neb ſſkodj, zdaliž ten neb onen prorok či mudřec z mrtwých wſtal, čili nic? Nebyl by Kriſtus Pán ſám gediný; mnoho geſt

[1]) I. Mogž. 45. [2]) I. Kor. 15, 17.

Digitized by Google

gich zagiſté, učených a ſlawných mužů, kteřj znamenité wěci wynalezli a welikým prawdám učili, a předc rownež gako oſtatnj lidé zemřeli a zprách niwěli? Co ale wynaſſli a čemu učili, to ſe ſtalo obecnym magetkem lidſtwa, w kterémžto takřka žigj neſmrtedlnj a neuſtále půſobj. A podobně by také Božſké učenj, kteréž Kriſtus Pán hlásal, mělo wěčné trwánj a půſobenj, aniž by nezaniklo, ak by i on ſám, genž z lásky k nám na křjži zemřel, z mrtwých wſtal či nic. A wſſak welice by gſi blaudil, milý křeſtane, kdyby gſi takto ſmeyſſlel! Křeſtanſko-katolická wjra neučj nás znáti Kriſta toliko co pauhého učitele. Owſſem že zaſtáwal také učitelſký úřad, ale djlo wykaupenj geho žádalo mnohem wjce. Myk wěřjme w Kriſta, gakožto naſſeho proſtřednjka a obnowitele lidſtwa, kterýž w dokonalém poſluſſenſtwj žiwota ſwého až k ſmrti křjže wykonal naſſe ſpaſenj, kteréž geſt druhé duchownj zrozenj. Kdyby pak Kriſtus Pán zůſtal podroben ſmrti a newſtal z mrtwých, gak bychom mohli za to mjti, že poſluſſenſtwj geho až k ſmrti mělo tu moc a půſobenj do ſebe, že by ſmazalo winu hřjchu, k gegjžto následkům neodbytným patřj časná ſmrt?

Byl-li ſám Spaſitel ſmrti podroben, medle, gak mohl od ſmrti, kterážto geſt treſt winy, wyſwoboditi nás; a newyſwobodil-li nás od winy a treſtu hřjchu, negſme wykaupeni a poſud gſme w hřjſſich, a tudjž i marná by byla wjra naſſe w něho co Spaſitele. Mimo to, gak bychom mohli přigjti k přeſwědčenj o prawdiwoſti geho učenj a o geho mrawnj důſtognoſti a geho ſwatoſti, kdyby Otec nebeſký, gehožto ſprawedlnoſti ſe klanjme, zůſtawil ho ſmrti, oſudu to oſtatnjch lidj — hřjſſnjků. A gak bychom měli wěřiti w něho, gakožto w Syna Božjho, w prawého Boha, kdyby newyplnil, což ſám byl předpowěděl a nač ſám co na důkaz Božſkého ſeſlánj ſwého Židy odkazowal. Či nerekl Židům, když chtěli od něho znamenj moci, kteraužto wyháněl prodáwagicj a kupugicj z chrámu. „Zrunſſte chrám tento, a we třech dnech ho opět wzdělám?“ A to prawil, gak dokládá ſwatý Ewangeliſta, o chrámu těla ſwého na důkaz Božſké moci ſwé [1]). Či, když Židé negſauce ſpokogeni s diwy, kteréž konal, pokauſſegjce ho, žádali znamenj na nebi, nerekl gim, že gim nebude znamenj dáno, gediné znamenj Jonáſſe proroka. Nebo, doložil, gako byl Jonáš w břiſſe welryby tři dni a tři noci: takž bude Syn člowěka w ſrdci země tři dni a tři noci [2]). A zdaž ſám opětně nepředpowěděl učennjkům: že bude wydán pohanům, ukřižowán a třetjho dne že z mrtwých wſtane [3]). Newſtal-li Kriſtus z mrtwých, nemáme hlawnjho důkazu geho Božſtwj a prawdiwoſti geho ſlow a učenj — „marnák geſt wjra naſſe.“ — A w ſkutku; an dj Kriſtus Pán: že tak Bůh milowal ſwět, že Syna ſwého gednorozeného poſlal; kdož by uwěřil utěſſenému ſlowu tomuto, dopuſtil-li Bůh, aby ten, kterýž ſe za gednorozeného Syna Božjho wydáwal, byl uſmrcen a w hrobě zhynul? či když prawil: „Gá a Otec gſme gedno; gá nečinjm ničeho, než což widjm, že činj Otec, neb cožkoli on činj, to činj podobně i Syn. Otec můg geſt wždy se mnau a miluge mne, protože plnjm wůli geho; a začkoli budete proſiti Otce we gménu mém, dák wám a t. d.“: kdo by ſe mohl ubezpečiti těchto důležitých ſlibů, kdyby Bůh zůſtawil Kriſta Pána ſmrti? Zůſtal-li w ſmrti, z čehož lze poznati, že ho milnge a že geſt milý Syn geho ſtegné podſtaty s Otcem? A an dj: „Následugte

[1]) Jan 2, 13—21. [2]) Mat. 12, 39. 40. [3]) Luk 18, 13.

Digitized by Google

mne; gá gsem cesta, prawda a žiwot!“ „Nebe a země pominau, ale slowa má nepominau?!“ W skutku gest to wěc welmi důležitá, mjti neomylného učitele prawdy a neporuſſeny wzor ctnosti: a wſſak kdo uwěřj w neomylnoſt a neporuſſenoſt toho, nad njmžto prowodila smrt wládu ſwau gako nad každým giným hřjſſnjkem? Zdaliž nenj ten, kterýž w prach ſe obracj, pod kletbau hřjchu a gakožto hřjſſnjk od Boha znamenán? A kdo sám pomjgj a w hrobě poruſſen gest, gak může řjci: „nebe a země pominau, ale slowa má nepominau?“ Podobně i prawil Pán Ježjš: „Ay, gá gsem s wámi po wſſecky dni až do skonánj swěta; dána gest mi wſſeliká moc na nebi i na zemi.“ Owſſemť ntěſſené gest zaſljbenj toto: ale kdož může uwěřiti mu, gestli ten, kterýž ge wyřknul, zůstal w hrobě a poruſſen gest? Gak můž býti po wſſecky dni se swými ten, kterýžto odeſſel a nepřiſſel wjce? a gak můž ten mjti wſſelikau moc na nebi i na zemi, kterýž neměl moci ani nad smrtj, nýbrž gako každý giný smrtedlnjk stal ſe potrawau čerwů? — Než ale zcela ginak ſe to má, nezůſtal-li Pán w hrobě. Pak poznáwáme a patrně to widjme, že on gest oprawdu tjm, za kterého se wydáwal a že gest to prawda, wěčná prawda, čemu učil, co uſtanowil a co nám zaſljbil. Pak můžeme ſpoléhati na geho slowa a utěſſeně w ně důwěřowat; neb Otec sám netoliko slowy, abrž i skutkem naswědčil mu: „Tento gest můg milý Syn, w němž mi ſe dobře zaljbilo, toho poslaucheyte!“ — A protož radug ſe každý dnes z Kriſtowa wzkřiſſeni; neb wjra naſſe gest upewněna a ſpaſenj naſſe ztworzeno a pogiſſtěno gest — kámen základnj gest položen! Nechť ſe horſſj newěřjcj, nechť brogj proti němu neznaboži; oni neotřeſau gjm. Slowo Páně zůſtáwá na wěky. O, gaká to ſwatá zgewenj máme o láſce, miloſti a wljdnoſti Božj; gak ſpaſitedlná přikázanj a gaká newyſlowitedlná zaſljbenj a gakau utěſſenau naděgi wykaupenj a ſpaſenj! A ay ten, kterýž toto wſſe zwěſtowal a zgednal nám, wſtalť gest co wjtěz ſmrti. Alleluja! Slowa geho gſau prawda a žiwot. Alleluja! Skutek geho gest dokonán. Alleluja! A my wěřjce w něho, máme žiwot wěčný. Alleluja! —

W hiſtorii mučennjků wyprawuge ſe, gak byla tázána ſwatá Markéta na náboženſtwj, když ſtála před pohanſkým ſaudcem. Gedwa ale že tento wyznánj gegi uſlyſſel, zwolal welmi rozhorlený: „Gak ſe dá wětſſjho neſmyſlu wymyſliti, gako udělati ſi za Boha člowěka, kterýž byl na křiž přibit?“ Na to ſe ho otázala mučennická panna: „Odkud to wjš, že byl Ježjš Kriſtus ukřižowán?“ „Waſſe knihy tomu učj,“ odwece tento. „Nuže tedy, dj Markéta, w týchže knihách gest pſáno o utrpenj Kriſtowém rowněž tak, gako o geho wzkřiſſenj a oſlawenj; proč pak tedy ono wěřjte a přigjmáte a toto zawrhugete? Ne proto, že trpěl a zemřel, wěřjme w něho; nikoli, tuť bychom owſſem neměli důkazu Božſtwj geho: ale on wſtal z mrtwých, a to wlaſtnj mocj a z toho ſe radugeme a pléſáme a wolámě radoſtné Alleluja! — Tjm zagiſté dokázal nám moc ſwého Božſtwj a proto wěřjme mu a oſlawugeme ho a welebjme gméno geho a klademe žiwot ſwůg pro něho a wjru geho!“ Tak zmužile mluwila tato panna a s podiwenjm poſlauchal pohan maudrá slowa tato [1]).

Než ale ſlawné wzkřiſſenj Páně nenj toliko základem a pewným důkazem wjry naſſj w něho co Syna Božjho a Wykupi-

[1]) Veith's Homilienkranz 4. dil.

Digitized by Google

tele a prostřednjka nasseho, ábrž ono gest také závdawkem a rukogemstwjm nassj naděge: totiž, že i my nezůstaneme w hrobě, nýbrž gednau mocj Božj z hrobů wzkřjssenj powstaneme a dle těla také wěčně živi budeme. — Neb stwořiw Bůh člowěka, stwořil ho tak, že ducha geho spogil s tělem w gedno, tak že wzágemně na sebe působj a k blaženosti swé přispjwagj. Znamenitý polnj můdce dáwnowěkosti pohanské, Pyrrhus řečený, král z Epiru, nazwán gest od woginů swých orlem; za tauž přičinau, poněwadž prý, gako orel rychle letj, i on rychle wálky wedl, a gako orel bystře hledj, i on bystře wsse prohlédl a mnohá wjtězstwj wydobyl. Pyrrhus wssak odpowěděl na pozdrawenj toto: Wyk owssem mne máte za orla; wy wssak, mogi wogjni, gste má křjdla, gimžto mám za to děkowati, že gsem se tak wysoko powznesl. — A podobně může duch lidský ohledem na let myssléneк geho a swobodné wůle slauti orlem; wssak ale gakož orel má potřebj křjdel, rowněž gest i duchu zapotřebj podiwných čidel a údů těla, skrze kteréž a gichžto pomocj má welikau přjrodu opanowati a Boha oslawiti, k čemuž gest powolán. Gak by ale mohl této plnosti a dokonalosti žiwota dosjci a postawenj swé, také mu Bůh původně w tomto swětě wykázal, konati s duchem a tělem w živé gednotě spogenými, Božj sláwu u widitedlném tomto swětě zwěstowati: kdyby opět w předessly staw nebyl obnowen, kdyby i dle těla nepowstal k plnosti žiwota. Tento pak weliký skutek obnowenj, kterýž gediné stwořitelskau a spasitelskau mocj Božj se mohl způsobiti, wzal počátek u toho, kterýž gest hlawa celku, aby pak na celém pokolenj lidském se dokonal. „Kristus zagistě, gakž dj aposstol Páně, wstál z mrtwých, prwotiny těch, kteřjž zesnuli, aby gakož w Adamowi wssickni umjragj, tak i skrze Krista wssickni obživeni byli. Nebo učiněn gest prwnj člowěk Adam w dussi živau, poslednj Adam (Kristus) w ducha obživugjcjho“ [1]). Nazývá tuto swatý Pawel prwnjho Adama, praotce pokolenj lidského, duchem živým; poněwadž duch geho se neudržel we wládě a w panstwj, také měl původně nad celau přjrodau, tudjž i nad tělesnau stránkau člowěka, tak že tělesná stránka dostala přewahu nad duchem a pak člowěk upadl w rozpor a posléze i smrti za kořist. Nowý wssak Adam, genž se druhým Adamem nazývá, poněwadž se zrodil, když plnost času přissla — přigda nadpřirozeným způsobem na swět a gsa osobně spogen se Synem Božjm, gakož i skrze zásluhy swé gsa hlawau a pánem lidstwa, byl gest w pozemském životě swém swětlem swěta, w smrti swé prostřednjkem a smjrcem a w wzkřjssenj swém duchem obživugjcjm.

W čtwrté knize královské wyprawuge se znamenitá událost. Ženě sunamitské zemřelo dítě, kteráž když přissla k Elisseowi, prosjc aby ge wzkřjsil, poslal tento služebnjka swého Giezi s holj swau, a wssak na darmo. Neb ač po dwakráte položil hůl na twář pacholete, předc neobživlo. Posléze pak přissel Eliseus sám, kterýž wssed do sjně, kdež mrtwé pachole leželo, zpoléhl naň a položil ústa swá na ústa geho a oči swé na oči geho a ruce swé na ruce geho a sklonil se nad njm a zahřálo se tělo pacholete a zjwlo sedmkráte a otewřelo oči a ožiwlo. A dal ho prorok matce [2]). Kdož newidj w podiwné události této obraz a předpowědčnj gesstě wětssjho diwu. Zesnulé pachole, dj swatý Auğnstin [3]), wyznamenáwá Adama, genž skrze hřjch upadl smrti

[1]) 1. Kor. 15, 22. 23. 45. [2]) 4, 20—36. [3]) Sermo 11. de verb.

Digitized by Google

za kořiſt.“ Giezi, kterýž nebyl s to, aby diwotwornau holj pachole wzkřjſil, znamená Mogžiſſe, kterýž ač byl obdržel zákon od Boha, nemohl člowěku dáti a zgednati půwodnj ſwatoſt a ſpr awedlnoſt, gižto byl ztratil ſkrze hřjch a w kteréž hlawně záležel žiwot duchownj. „Položil, dj ſwatý Auğuſtin dále, hůl na mrtwého a newſtalo pachole. Kdyby byl dán zákon, kterýž by mohl oživiti člowěka, owſſemť poſtačowal by zákon k oſprawedlnění.“ Hůl tato, kteráž bez Eliſea nic neproſpjwá, geſt tagemſtwj křjže, kteréž bylo zwěſtowáno a wyobrazeno w proroctwj a obřadech ſtarého zákona, ale bez Ježiſſe nic nepomáhalo; bylo tedy třeba, aby ten, genž hůl poſlal ſám seſtaupil. Hůl bez Eliſea nic neſpomohla, poněwadž křjž bez Kriſta nic nemohl. „Eliſeus pak ſe ſklonil nad pacholetem, aby ge wzkřjſil, a Kriſtus Pán ſe ſnižil, aby ſnižením ſwým ſwět w hřjchu ležicj wykaupil. Zprwu ſe ſklonil lékař: poněwadž w ſkutku žádný nemůže ležicjho pozdwihnauti, leč by ſe chtěl ſkloniti;“ dj ſwatý Auğuſtin dále [1]) a dokládá: „Přiſſel weliký k maličkému, Spaſitel k ſpaſenu býti magicjmu, živý k mrtwému. Přiſſel ſám, a co učinil? Učinil ſe ſám maličkým, takřka zmařiw ſebe ſamého a přigal podobu ſlužebnjka. Gako maličký připodobnil ſe maličkému, aby ſproſté tělo naſſe učinil podobné oſlawenému tělu ſwému“ [2]). Protož dobře dj ſwatý Pawel: „Gakož w Adamowi wſſickni umjragj, tak i ſkrze Kriſta wſſickni obživeni budau“ [3]). A přjčinu toho udáwá ſw. Leo papež, an dj: „že když přigal na ſe člowěčenſtwj, přigal na ſe přirozenoſt wſſech lidj, celého člowěčenſtwa bez winy. Gako tedy w Kriſtu geſt to naſſe přirozenoſt, kterauž u ſpogenj s Božſtwjm panenſká máti byla porodila: podobně geſt i naſſe přirozenoſt, kterauž bezbožnoſt židowſká křižowala. Naſſe přirozenoſt geſt to, kteráž bežživotná w hrobě ležela a kteráž pak třetjho dne z mrtwých wſtala“ [4]). Ježiš Kriſtus předſtawuge takřka celé pokolenj lidſké, w kterémž, gak twrdj týž učitel cjrkewnj, gſme wſſickni ukřižowáni, wſſickni zemřeli, wſſickni pochowáni a w němžto také wſſickni budeme wzkřjſſeni [5]). Tato pak gednota přirozenoſti žiwota a oſudu mezi Kriſtem a mezi lidmi muſí ſe tak wykládati, že Kriſtus Pán wſſecky lidi w ſobě we ſwé oſobě předſtawowal, pro wſſecky tedy ſe zrodil, zemřel a wſtal z mrtwých a tudjž wſſem wydobyl právo, aby totiž byli Syny Božjmi a požjwali wſſelikých přednoſtj a wýhod ſynowſtwj Božjho. Gakož ale dědjme hřjch Adamůw a geho bjdu a treſt tjm, že od něho dle těla — ſkrze tělesné zplozenj a zrozenj pocházjme: podobně dědjme ſkrze nowé duchownj zplozenj a zrozenj w Ježiſſi Kriſtu, geho ſwatoſt a miloſt, kterauž nám co Spaſitel a co druhý Adam způſobil. Toto nowé zrozenj, ſkrze kterézto člowěk bývá w Kriſtu gako nowé ſtwořenj znowa zrozen, děge ſe na křtu ſwatém. We wodě křtu zůſtawuge člowěk ſtarého Adama, ſtarý rod dle wůle těla a ſtaré přjbuzenſtwj s hřjſſným a poruſſeným tělem a rodj ſe gako nowé ſtwořenj, a bývá přiodjn Ježiſſem Kriſtem, a s njm ſpogen ſtáwá ſe audem těla ſwatého, gehožto hlawa geſt Ježiš Kriſtus [6]). Gakož ale geſt zcela přirozené a ſluſſné, že djtky dědj bohatſtwj a ſlávu otcowu, a že údowé magj účaſtenſtwj oſudů hlawy: rowněž i geſt patrno, že ti, kteřj pokřtěni gſau, aučaſtni budau wzkřjſſenj Ježiſſe Kriſta, wſſelikých zásluh geho a před-

[1]) Aug. Sermo 106 de temp. [2]) Aug. Sermo 11. de Verb. Ap. [3]) I. k Kor. 15, 22.
[4]) Sermo 13. de Pass. [5]) Sermo 13. de Pass. [6]) Ke Gal. 4, 3. k Řjm. 12.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE

Digitized by Google

nosti. Sem přináležj potěssitelná řeč sw. Auğustina, kdež dj: „Poněwadž gest hlawa wasse z mrtwých wstala, toho se i ginj audowé nadějte. Neb gest staré a prawdiwé přjslowj: Kde hlawa, že tu i audowé ginj. Kristus na nebe widitelně wstaupil, tam nás za sebau pogjti zasljbil. Nezůstal w hrobě, wstal z mrtwých, by giž wjce neumjral. Když i my z mrtwých wstaneme, na wěky wjc neumřeme [1]). A tudjž gest zřegmo, že zachowáme-li w sobě tohoto Ducha tu milost Kristowu, kterauž gsme obdrželi na křtu swatém a skrze kterauž gsme byli wtěleni w něho a učiněni gedno s njmi že gakož Ježjš Kristus tělesně wstal z mrtwých, že i my wstaneme; a že Bůh Otec, gakož Syna swého gedné podstaty s njm wzkřjsil, rownež i wzkřjsj nás, kteréž za swé djtky přigal, a kteřjž s Kristem toliko gedno tělo tworjme, magjce téhož Ducha; gak dj swatý Pawel, an pjsse: „Gestliže pak Duch toho, kterýž wzkřjsil Krista z mrtwých, přebýwá w wás: (tedy) kterýž wzkřjsil Ježjsse Krista z mrtwých, tenk obživj i smrtelná těla wasse, pro přebýwagjcjho w wás Ducha geho“ [2]). A toto se musj státi, aby gakž dj sw. Pawel, gako skrze (gednoho) člowěka (přjssla) smrt (na wssecky lidi), tak skrze člowěka i wzkřjsenj (na wssecky přjsslo). A gakož w Adamowi wssickni umjragj, tak i skrze Krista wssickni obživeni byli [3]). Nebo, gak týž apostol Páně ginde dokládá, „ne gako hřjch, tak i dar. Nebo gestliže pro hřjch gednoho mnoho gich zemřelo: mnohem wjce se milost Božj a dar z milosti gednoho člowěka, Ježjsse Krista, na mnohé rozhognil [4]).“ „Odkud, gak twrdj sw. Tomáš z Akwino, patrno, že mocněgssj gest zásluha Kristowa k zrussenj smrti, než hřjch Adamůw k uwedenj gj [5]).“ Nynj tedy lehce pochopjš, milý křesťane, proč sw. Pawel wzkřjsenj Páně nazýwá „prwotinami těch, kteřjž zesnuli,“ a proč nazýwá Krista „prworozeným z mrtwých“ [6]). Prworozený, gakž dokládá sw. Auğustin, sluge ten, kterýž w řadě těch, giž z gedněch rodičů se zrodili, prwnj se narodil. Kristus Pán tedy se nazýwá prworozeným z mrtwých proto, poněwadž gest prwnj, kterýž skrze wzkřjsenj swé, gežto gest způsob nowého zrozenj, z temnosti hrobu gako z nowého žiwota se zrodil. Tjm wssak, že ho sw. Pawel nazýwá „prworozeným z mrtwých“ ukázal nám dosti gasně, že nezůstane sám, nýbrž že ho následowati budau i ti, genž gsau pozděgi zrozeni w tomto nowém zrozenj; a že wzkřjsenj těla nenj gakási přednost toliko geho osoby ale i celé geho rodiny, a že rozdjl mezi njm a mezi námi záležj toliko w tom, že on předessel nás a my ho budeme následowati; gessto gest prworozený a my po něm zrozeni. „Gakož w Adamowi wssickni umjragj, dj sw. Pawel, tak i skrze Krista wssickni obživeni budau. Ale gedenkaždý w swém pořádku, prwotiny Kristus, potom ti, kteřjž gsau Kristowi“ [7]). „Ano, gak dokládá sw. Auğustin, poněwadž wstal Kristus, budau i mrtwj wzkřjsseni, poněwadž wstal Pán, obživuau i služebnjci“ [8]). Nerciž, křesťane milý, gak to možná, aby wstalo tělo pornssené a w prach zwětssené? Owssemť přirozenau mocj swau nemůže powstati. Onoť ale powstane tauž mocj, kteráž ge z prachu země stwořila, kteráž posud proměňuge pokrm zemský w tělo, a činj z mrtwé larwy hausenku a z hausenky

[1]) Aug. in Psalm 29. expos. 2. [2]) K Řjm. 8, 11. [3]) I. k Kor. 15, 21. 22. [4]) K Řjm. 5, 15. [5]) Contra gent. 4, 82. [6]) I. k Kor. 15, 20. k Kolos. 1, 18. [7]) I. k Kor. 15, 22. 23. [8]) Sermo 16. de temp.

Digitized by Google

kráſného peſtrobarewného motýla, a kteráž každoročně přjrodu ze ſna zimnjho budj k nowému žiwotu mocj totiž Božj — mocj, kterauž wſtal ſám Kriſtus Pán z mrtwých. A tak geſt nám wzkřjſſenj Páně nowým rukogemſtwjm naděge; budaucjho naſſeho z mrtwých wſtánj a k žiwotu neſmrtelnému těl s duſſemi nawrácenj. Wſtal-li Kriſtus z mrtwých, kterýž gakožto prawý člowěk ukřižowán, umřel a pohřben geſt, a ukázal-li ſe gakož týž miſtr a Pán u proſtřed ſwých wěrných: widjme patrně a očitě, že to nenj wěc zhola nemožná, aby člowěk powſtal z mrtwých. Ten totiž, kterýž nám zaſlíbil, že nás z mrtwých wzkřiſj, dokázal nám zgewně, že geſt wjtěz ſmrti, že má moc nad nj a že geſt Pán žiwota, kterýž z hrobu wzkřiſj, kohož chce. On prawil: „Gá gſem wzkřjſſenj a žiwot. Kdo wěřj we mne, neumře na wěky! Ano, kdo wěřj we mne, má žiwot wěčný a gá ho wzkřjſjm w den neyposledněgſſj [1]).“ A dále dj: „Gák gſem chléb žiwota. Otcowé waſſi gedli na pauſſti mannu, a zemřeli. Tentok geſt chléb s nebe ſſtupugjcj: aby bude-li kdo z něho gjſti, neumřel. Kdo gj mé tělo a pige mau krew, má žiwot wěcný a gá ho wzkřjſjm w neyposledněgſſj den.“ A opět dj: „Přicházj hodina, w kteraužto wſſickni, kteřj w hrobjch gſau, uſlyſſj hlas Syna Božjho. J půgdau (ti), kteřjž dobré wěci činili, na wzkřjſſenj žiwota, (ti) pak, kteřjž zlé wěci činili, na wzkřjſſenj ſaudu [2]). Geſſto ale Pán Ježiš z hrobu powſtal a opět wzal žiwot, kterýž dal, což djme? Zdaliž nenj žiwot w něm? zdaliž nemj wzkřjſſenjm? zdaliž nemůže wzkřiſiti a z hrobu zwolati ty, kteřjž wěřj w něho? — A dále učil: „W domě Otce mého gſau mnozj přjbytkowé; gdut, abych wám připrawil mjſto. Ale když odegdu a připrawjm wám mjſto: zaſe přigdu, a wezmu wás k ſobě ſamému, abyſte, kdež gſem gá, i wy byli [3]).“ Wſtal-li tedy z mrtwých a powzneſl-li ſe před očima ſwých wěrných k Otci: zdali lze pochybowati, má-li wůli a moc ſplniti přjpowěď ſwau, wzkřjſiti nás a wzjti k ſobě, kam nás předeſſel? Nikoliw; abrž, gak giſtě wſtal a powzneſl ſe k nebeſům k Otci, tak giſtě geſt on wzkřjſſenj a žiwot, a má moc a wůli žádného, kdo w něho wěřj, nezanechati w hrobě, nýbrž wſſecky wzjti k ſobě tam, kdež ſám geſt. Wždyť gſau byla ſlowa poſlednj geho modlitby: „Otče, chci, aby kde gſem gá i oni, které gſi mi dal, se mnau byli! [4])“ A protož dj ſw. Pawel: „Geſtliže mrtwj z mrtwých newſtáwagj (gel-li to wůbec nemožno), ani Kriſtus newſtal; nebo nenj-li (wůbec) wzkřjſſenj z mrtwých (možná), ani Kriſtus newſtal (nemohl wſtáti) z mrtwých. Ale nynj Kriſtus wſtal z mrtwých, prwotiny těch, kteřjž zeſnuli [5]).“ Tudjž chce říci ſw. Pawel, wzkřjſſenj naſſe geſt možné a ſkutečně ſe djti bude. —

Přigmiž tedy naſſe wraucj díky, Božſký Wykupiteli, za to, že gſi wzkřjſſenjm ſwým naděgi naſſeho budaucjho z mrtwých wſtánj ztwrditi a upewniti ráčil! Ach, tohok nám bylo welmi zapotřebj. Owſſemk poſkytuge nám rozum wjrau twau oſwjcený negedněch důwodů budaucjho žiwota naſſeho po ſmrti. Než ale, což gſau weſſkerj důwodowé tito poſléze, geſtliže žádný z mrtwých newſtal, než toliko důmněnky hodnowěrné ſice ne wſſak zcela giſté. A předc geſt nám třeba giſtoty, pewné giſtoty, a giſtého rukogemſtwj, že naděge budaucjho wzkřjſſenj nenj marná. Myk widjme na přjklad, že w přjrodě nic nebýwá zničeno; nýbrž že wſſe toliko z gednoho ſtawu w druhý přecházj a tudjž ſau-

[1]) Jan 11, 25. 6, 40. [2]) Jan 6, 5. [3]) Jan 14, 23. [4]) Jan 17, 24. [5]) 1. k Kor. 15.

Digitized by Google

djme, že i my ſmrtj zcela nezhyneme. A wſſak negde nám tu toliko o to, abychom žili a trwali, nýbrž abychom žili a trwali s tjm wědomjm, že gſme ti ſami, gacj gſme nynj za živa, a žili wěčně u Boha s těmi, kteřjž nám milj i drazj gſau. Toho žádáme a očekáwáme. Kde ale máme toho giſtotu a rukogmj, newſtal-li nikdy žádný z mrtwých a nenawrátil-li ſe k ſwým milým? Protož djky tobě, Otče nebeſký, za rukogemſtwj toto a za giſtotu, kterauž gſi nám wzkřjſſenjm Kriſtowým zgednati ráčil. On, kterýž umřel a pohřbeu geſt a opět wſtal a týž ſe ſwými milými obcowal — on gediné nám geſt pewným rukogemſtwjm oſobnjho života po ſmrti, w něm widjme a bezpečně wjme, že geſt z mrtwých wſtánj a že i my wzkřjſſeni a živi budeme s wědomjm oſobnoſti ſwé, týmže, kteréž gſme za živa měli. W něm tedy ſe zakládá naſſe naděge a útěcha w ſmrti; a naň patřjce woláme wjtězoſlawně: „Alleluja! Smrti kde geſt oſten twůg, kde wjtězſtwj twé!“ Ano wzkřjſſenjm Páně docházegj i oſtatnj důwodowé budaucjho života naſſeho po ſmrti platnoſti a bezpečné giſtoty. Dj ſe: Bůh geſt láſka. On by měl dáti člověku wědomj ſebe a u wědomj tomto tauhu po něm Twůrci a Spaſiteli ſwém wložiti w ſrdce geho a pak newyplniti gj a dopuſtiti, aby on w niwec zmařen byl? Tok nemožné, a my tuſſjme, že člověk bude i po ſmrti žjti, aby tauha geho po ſwrchowané blaženoſti, gež ſe zde newyplnila, u Boha wyplněnj doſſla. Owſſem; ale tuſſenj toto geſt giſté a prawdiwé; wſtal-li Kriſtus, pak i my powſtaneme; a tehdáž ſe wyplnj naſſe tauženj dokonale, když geg uzřjme twářj w twář a budeme neuſtále požjwati geho, milugjce ho láſkau wěčnau a w tom neſkončené blaženoſti dogdeme. Dále ſe dj: Bůh geſt neywýš ſprawedliwý. Gak by mohl nechati bez odplaty těch, kteřjž po celý život ſprawedlnoſt konali a nedoſſli na zemi hodné odměny; ano protiwenſtwj ſnáſſeli? A gak by mohl nechati zpupných hřjſſnjků bez treſtu, kteřjž na zemi neokuſili owocj — pokuty neprawoſti ſwé. Muſjt tedy býti giný život po ſmrti, kdež Bůh každému odplatj dle ſkutků geho. Owſſemk tok prawda a to žádá giž přirozený cit ſprawedlnoſti. Než ale patřjce na Kriſtowo wzkřjſſenj, genž geſt ſaudce živých i mrtwých, netoliko toho žádáme a ſobě přegeme, ale my to wjme a gſme tjm giſtj. Podobně ſe také prawj: Odkud myſſlénka, odkud tauha po neſmrtelnoſti w člověku? Hle, wſſe hyne wůkol nás, gak přicházj tato tauha w duſſi člověka? Onak zagiſté geſt mu přirozená a tudjž neſmrtelnoſt patřj k přirozenoſti geho. Co wſſak k přirozenoſti člověka patřj, nemůž býti klamem, muſj ſe ſtáti a wyplniti. Než wěc tato nabýwá giſtoty wzkřjſſenjm Páně. Na hoře oliwetſké zápaſila ſmrt s životem. Hrůza ſmrti obeſſla Pána. Wſſak ale život ſwjtězil. Owſſemk muſelo tělo podlehnauti ſmrti, ale, co wlaſtně žige, — duch nepodlehl gj. A protož hledjce naň, na wzkřjſſeného Spaſitele ſwého, djme s giſtotau, neſmrtelnoſt geſt giſtým podjlem člověka, a patřj k přirozenoſti geho. A tak wěřjme pewně a wjme a widjme to na Kriſtu, že i my wſtaneme a wěčně žjti budeme. A protož nechť ſe ozýwá po weſſkerém ſwětě křeſťanſkém radoſtné a utěſſené Alleluja, Alleluja, wjtězi nad ſmrtj! — Kriſtus wſtal z mrtwých i my gednau wſtaneme a živi bndeme, a budeme žjti wěčně u Otce. O, gak mnoho ſlaſti zahrnugj utěſſená to ſlowa do ſebe: my budeme živi! A což pak dalſſj ſlowa: my budeme wěčně živi; a to u Otce nebeſkého! Hle, když ſe ſmrt bljžj a hrozj životu naſſemu

Digitized by Google

zkázau; ach tu teprw cjtjme, co geſt to žiwu býti. My ſe hrozjme wzdáti ſladkého zwyku bytj wezdegſſjho, a těžko geſt nám odlaučiti ſe od drahých, kteréž gſme milowali a od toho, což posud bylo naſſjm. Owſſem prawý křeſtan nepřikládá ſrdce ſwé k ſwětu, on tauží po wyššſſjch wěcech, a wſſak dle přirozenoſti ſwé mdlé ſrdce žádá každý žiwu býti. A když nebezpečj naſtáwá, tu přegeme ſobě aſpoň geſſtě geden rok, geden měſjc neb geden den. Gaká ale radoſt, gaká blaženoſt pogjmá ſrdce naſſe, když ſe nám pak řekne: Giž geſt po nebezpečenſtwj, nikoli den ale léta geſſtě můžeš žiw býti! Gaká to radoſt, když na ſmrt odſauzenému w tom okamženj, když má býti odprawen, miloſt ſe zwěſtuge. Nechť geſt ſebe ſproſtſſj a bjdněgſſj: doſtik ſe cjtj býti welikým a bohatým, gen když mu žiwot zůſtal. A když ſe člowěku netoliko žiwot daruge, a on geſt wyſwobozen od ſmrti negen na rok neb na několik let, nýbrž na tiſjce let ano i na wěky: ó gaká to blaženoſt, gaký to dar! Ge-li to děſné zemřjti; gaké neſkončené dobrodinj muſj to býti, býti na wěky od ſmrti wyſwobozenu a wěčně žiwu býti, — a což wjce geſt, býti žiwu u Otce, kdež ſe ſetře wſſeliká ſlza naſſe, a wſſecken pot nás, kdež ſe utiſſj boleſt naſſe a pláč, a přeſtane wſſeliká lopota a tjſeň žiwota, a kde ſe wyplnj wſſecka ſluſſná přánj blaženoſti a pokoge, kdež u něho a s njm ſpogeni požjwati budeme blaženoſti, kterauž ani oko newjdalo ani ucho neſlýchalo, a kterauž Bůh připrawil těm, kteřjž ho milugj.

A protož djky, wraucj djky tobě, Božſký Spaſiteli, Pane Jeſu Kriſte, že gſi ſwým wzkřjſſenjm naděgi budaucjho wzkřjſſenj naſſeho a žiwota wěčného za hrobem ztwrditi a upewniti ráčil. W naděgi této nehrozjme ſe hrobu, w naděgi této zmužile kráčjme ſmrti wſtřjc, w naděgi této woláme dnes: Alleluja! wjtězi ſmrti. Pán žige, i my žjti budeme! — Smrti, kde geſt oſten twůg! ſmrti kde wjtězſtwj twé! Pohlcena geſt ſmrt we wjtězſtwj ſwém, Alleluja! —

Konečně pak geſt wzkřjſſenj Páně mocným podnětem duchownjho wzkřjſſenj naſſeho k nowému žiwotu. A w prawdě má-li wzkřjſſenj Páně býti nám rukogemſtwjm budaucjho ſlawného wzkřjſſenj naſſeho k žiwotu wěčnému u Otce: muſjmek i my giž nynj duchowně powſtati z hrobu hřjchů k nowému lepſſjmu žiwotu w ctnoſti a ſprawedlnoſti; gakž napomjná ſw. Pawel, an pjſſe: „Zdaliž newjte, že kteřjžkoli pokřtěni gſme, w Kriſtu Ježjſſi, w ſmrti geho pokřtěni gſme? Nebo pohřbeni gſme ſpolu s njm ſkrze křeſt w ſmrt: abychom gako Kriſtus wſtal z mrtwých ſkrze ſláwu Otce, tak i my w nowotě žiwota chodili“ [1]). Znameney dobře, milý křeſtane, co dj tuto apoſſtol Páně. Kriſtus Pán, dj on, zemřel, aby ſhladil hřjchy naſſe, a přibil zápis winy naſſj na křjž. Gſme-li pokřtěni w ſmrt geho, zdaž můžeme déle hřeſſiti? Naopak na křtu obětowáni tomu, genž tak boleſtné břjmě hřjchů naſſich neſl, gak bychom neměli patřiti s oſſkliwoſtj na hřjch? A obětowáni tomu, genž přibil nápis winy naſſj na křjž, gak bychom mohli dále wéſti hřjſſný žiwot, kterýž gſme poſud wedli? Naopak zdaž nemuſjme ſe widěti mocně powzbuzeni, abychom ſe nowau myſlj Bohu a ſprawedlnoſti oddali a wděčným ſrdcem u poſluſſenſtwj ſlaužili tomu, genž krwj ſwau nás obmyl a přjſtup k

[1]) Řjm. 6, 3. 4.

Digitized by Google

Otci nám zgednal? Myť gsme tedy skrze křest hřichu zemřeli a takřka s Kristem hřichu pohřbeni. Wssak dokládá dále sw. apostol, gako ohledem smrti Kristu gsme podobni, hřichu totiž pohřbeni: musjme mu také býti podobnj z ohledu wzkřisseni, a tudiž gako Kristus wstal slawný z hrobu, musjmeť i my k nowému žiwotu powstati. Tak tedy slawjce radostnau památku wzkřisseni Páně, konáme i zároweň slawnost duchownjho nasseho wzkřisseni k nowému sprawedliwému žiwotu. O, powstaňme s Pánem z hrobu hřichu, powstaňme w prawdě, ne toliko na oko, powstaňme celj s celau dussj, s celým srdcem, nižádnau částkau hřichu w hrobě nezůstáwagjce, powstaňme pewně myslj odhodlanau, že nechceme wjce nawrátiti se w hrob hřichu, gakož Kristus wstaw wjce neumjrá. — A powstali-li gsme takto, pak wolá nám swatý Pawel dále: „Gestli gste s Kristem powstali, těch wěcj, kteréž swrchu gsau hledeyte, kdež Kristus gest sedě na prawici Božj; o wěcj, kteréž swrchu gsau, pečugte, ne o ty, kteréž gsau na zemi. Nebo zemřeli gste hřichu, a žiwot wáš gest s Kristem w Bohu. — Když pak se ukáže Kristus, žiwot wáš, tedy i wy se ukážete s njm w slávě. Protož mrtwěte audy swé, kteřjž gsau na zemi... a swlekauce s sebe starého člowěka se skutky geho... oblecte se gako wywolenj Božj swatj a milj, srdečně w milosrdenstwj, w dobrotiwost, pokoru a mjrnost, trpěliwost, snášegjce geden druhého a odpaussťegjce sobě wespolek.... Ale nad to nade wssecko mějte lásku, kteráž gest swazek dokonalosti [1]).“ Ano žiwot náš buď ukřižowán hřichu a s Kristem skryt w Bohu. Nechť nám působj odlaučenj od hřisné žádosti a náklonnosti bolest; což gest to? Snášegme gi rádi z lásky k tomu, genž z lásky k nám ukřižowán gest. A byť se i zdálo, že zemřewsse hřichu nemáme účastenstwj rozkossj světa a gakoby žiwot náš byl bez radosti a utěssenj, wizmež, že gsme sice zemřeli a pohřbeni gsme světu a hřichu, ale gako Kristus že žigeme u Boha, u něhožto požjwáme pokoge, kterýž žádnému swět dáti nemůže. Ano tu počjnáme wlastně a prawě žiti, když zemřewsse hřichu žigeme Bohu. Wssak ale, abychom se k této wýssi powznesli, třebať, abychom u prostřed radosti welikonočnj pamětliwi byli napomenutj swatého Pawla a k srdci si wzali ge: „abychom totiž často patřili na původce a dokonawatele wjry Ježjsse, kterýž mjsto předložené mu radosti, strpěl křiž nedbage hanby“ [2]). Slowa tato gsau snadná k pochopenj. Aby dosáhl wjtězstwj, aby hágil wlasť a prawo: táhne wogjn do pole, aniž se hrozj nebezpečj smrti; aby dossel hogné a požehnané žni, kráčj rolnjk za pluhem, nedbage zimy a wedra: a podobně i Kristus, aby dosáhl wjtězstwj nad smrtj a hogného spasenj wydobyl nám, wzal břjmě křjže na se a kráčel ochotně w hroznau smrt křjže. A chceme-li i my gednau k oslawenému z mrtwých wstánj powstati a wykaupenj Kristowa w plné mjře býti aučastni: slussno, abychom naň patřili a obraz geho na sobě nesauce w tom ho následowali cestau křjže zapjránj a mrtwenj sebe samých. Neb gak dj sw. Ambrož, ten zagisté gest bližšj spasenj swého, kterýž umjrá, aby powstal, než ten, kterýž žige aby zemřel. A protož dobře dokládá swatý Pawel: Zemřeme-li s Kristem, budeme žiwi s njm, a budeme-li s njm a pro něho trpěti, budeme s njm také oslaweni.

---

[1]) Ke Kol. 3. [2]) K Žid. 12, 2.

Digitized by Google

„Gděte, powězte učennjkům geho i Petrowi, žeť wás předegde do Ǧalilee: tamť ho uzřjte, gakž powěděl wám.“ Tak znj poslednj slowa angelowa spolu i rozkaz, kterýž dáwá zbožným ženám. Ona zpráwa tak utěssená a radostná, kteráž blahostj nebeskau naplnila ge a potěssila zkormaucené srdce gegich, neměla zůstati potagj, nýbrž měla se dále rozssiřowati; aby Jerusalém, kterýž widěl Krista ukřižowaného, wěděl také o geho wzkřjssenj a oslawenj. Znameney wssak, milý křesťane, komu měli nábožné ženy zprwu zwěstowati utěssené poselstwj toto. Gsauť to ti, kteřjž wěrnj a oddáni byli Pánu, kteřjž měli dále hlásati Ewangelium geho, gsau to ti, kteřjž byli žiwj a očitj swědkowé geho hlubokého snjženj a utrpenj, kteřjž těžkým a bolestným srdcem patřili na utrpenj toto a hořce toho želeli, že gim byl Ježjš odgat — gsauť to apossstolowé geho milj, kterýmž se utěssená zpráwa tato má dostati. A mezi těmito bylť Petr zwlásstě, gemuž oznámeno mělo býti, že wstal ten, gehož mrtwého oplakáwal. O, maudrosti newyzpytatelná a lásko neskončená, ó milosrdenstwj neskonalé! gak podiwné gsi ty! — Hle, před třemi dněmi prawil Pán truchljcjm učennjkům: zármutek wáš se proměnj w radost a ay giž se to plnj; giž gest ona zpráwa, kteráž má wesskerý zármutek gegich w radost obrátiti, wyřčena, a giž se má zwěstowati gim, a sice neyprwé tomu, kterýž neywjce truchlil, Petrowi. On netoliko ztratil Pána a Mistra swého a s njm wssecko, nýbrž on — proti swému slibu, zapřel ho třikráte; a to ranilo citelné srdce, on to cjtil bolestně a plakal hořce. A hle, gemu, gemu zwlásstě má se zwěstowati, že Pán wstal; neb on zwlásstě potřebowal útěchy. Slyssjš to, ty křesťane milý, genž poklesnuw, truchljš a bogjš se, že nemáš wjce přjstupu k Ježjssowi? Hle, on se neodwracj od tebe. O, gestli gen s bolestj cjtjš pád swůg, a s Petrem ho oplakáwáš: wiz, že wzkřjssený Kristus, gest i Kristus twůg a že tebe nezawrhne. Hle, on wstal, powstaň ty také z hrobu hřjchu a neprawosti a utěssené bude znjti i tobě zpráwa: Wstalť gest a nenjť ho tu! — Než gesstě giná gest přjčina, proč učennjci a zwlásstě Petr měli prwnj slysseti zpráwu o wzkřjssenj Páně. Oni měli hlásati swětu Krista co Wykupitele a Spasitele. Z mrtwých wstánj geho zagisté bylo základem a ztwrzenjm wjry této. Protož muselit gsau tito zprwu přeswědčeni býti a wěděti o z mrtwých wstánj Páně aby pak se wssj mocj Krista wzkřjsseného swětu hlásali; a mezi nimi musel sw. Petr zwlásst zprawen býti; neb on byl skála, na kteréž spočjwati a podpjrati se měla wjra wssech ostatnjch a proti kteréž nic neměli wyřjditi brány pekelné. —

Do Ǧalilee měl předegjti Pán učennjky, tam měli ho uzřjti, gak dj angel Páně. K tomu dokládá swatý Ludwjk z Ǧranady důmyslně: Že Pán na giném mjstě byl ukřižowán a na giném slawil wzkřjssenj swé, znamená snad, že na giném mjstě má se hlásati potupa geho utrpenj a na giném mjstě sláwa geho wzkřjssenj, poněwadž ho měli Židé křižowati, pohané pak se mu měli klaněti. Židé tedy měli znáti křjž Páně, z kteréhož se horssili, pohané wssak sláwu geho wzkřjssenj, skrze kteranž byli ke spasenj powoláni. Než Ǧalilej se wyrozumjwagj také ti, kteřjž duchowně do Ǧalilee putugj totiž ti, kteřjž kráčegj od bezbožnosti k nábožnosti, od neprawosti k sprawedlnosti a tjm zwlásstě stáwagj se způsobnými přigjti wjru w wzkřjssenj Páně. Nebo žádný nepoznáwá prawdy a moci tagemstwj Božjch lépe než

Digitized by Google

ti, kdož gegich moci a působenj w sobě zakaussj. To wyswjtá zwlásstě z podiwného obrácenj se některých swatých, gakož swatého Aužustina, Cypriana a ginych, kteřjž w zcela nowé stwořenj obráceni byli, tak, že mohli zwolati se swatým apossstolem: „Staré wěci pominuly a wsse se stalo nowé;“ nowé swětlo, nowá láska, nowá bázeň, nowá naděge, nowá důwěra, nowý žiwot, nowé žádosti, nowé skutky, nowá hnutj, nowá mysl, nowé radosti, slowem wsse gest nowé. Oni milugj, co prwé nenáwiděli a nenáwidj, co prwé nesmyslně milowali; žádagj, čeho se utjkali, a utjkagj se toho, čeho prwé dychtiwě žádali. Rozkoš gegich gsau duchownj a Božské wěci, kteréž se gim prwé zosskliwowaly, a oni panugj nad náružiwostmi swými, kterýmž prwé slaužili, a křižugj tělo se swými žádostmi a neprawostmi, kteréž dřjwe se wssj peči chowali a pěstily. Kdož se takto widj proměněna, gak by neměl wěřiti, že tělo mrtwé geho můž wzkřjsiti ten, kterýž mohl ducha člowěčiho takto wzkřjsiti? K tomu zagisté nenj wjce moci potřebj. Ti tedy, kteřjž takowýmto způsobem do Galilee putowali, to gest, kteřjž takowým způsobem se stali ginými a ze starého stwořenj w nowé proměněni gsau, zagisté skrze důkaz wlastnjho gegich z mrtwých wstánj uwěřj w tagemstwj wzkřjssenj Páně. Kteřjž wssak gesstě necestowali do Galilee, totiž kteřjž ze zastaralého hřjssného žiwota se neobrátili k nowému žiwotu nebeskému, nýbrž posud mrtwj w hřjssjch žigj, tauž měrau newěřj we wzkřjssenj Páně“ [1]).

A tak nezbývá tobě, milý křesťane, w tomto swatém welikonočnjm čase nic giného, než abyssi následuge náboženských žen Krista Pána s wonnými mastmi swatých předsewzetj, čisté a wraucj lásky a zbožné myssli w hrobě hledal t. g. gak to wykládá ctihodný Beda: aby gssi sobě dal na následowánj geho utrpenj záležeti a z křjže geho aby sobě čest dělal. Wygdiž tedy hned při wýchodu slunce, totiž když gssi byl odložil temný sstat neprawostj swých. Wezmiž sebau balssám a wonné masti, totiž přines mu ljbé kadidlo zbožných modliteb a hlediž ho poctjti wůnj ctných činů. Nedey se odstrassiti welmi welikým kamenem, genž gest obraz psaného zákona na dsky kamenné. Ten zagisté gest giž odwalen a stal se lehkým; totiž skrze wzkřjssenj Páně stali gsau se wssickni zákonowé lehkými, gakož wssecka tagemstwj gsau zgewena a wssem se káže naděge, že lehce mohau žiwota wěčného dossici. Milost zagisté, kteráž dnes we swětě rozlita gest, činj duchu břjmě wjry lehké a srdci břjmě zákona wolné; neb pokorná láska wěřj wssemu, tauzebná láska daussá wssecko, a účinliwá láska činj wssecko a snássj wssecko. Takowýmto způsobem uzřjš také Ježjsse wzkřjsseného a oslaweného w prawé Galilei. Ano budeš-li hledati ukřižowaného Krista w hrobě, naleznes ho w Galilei, budeš-li účastnjkem geho utrpenj, budeš také účastnjkem geho oslawenj w křjssi nebesté, kdež žige a králuge po wssecky wěky wěkůw. Amen.

Modlitba cjrkewnj.

O, Bože, genž gssi dnessnjho dne skrze wzkřjssenj gednorozeného Syna swého smrt přemoci, a tak nám přjstup k blahoslawenstwj wěčnému otewřjti ráčil: prossme tebe, abys ty dobré žádosti, kteréž w nás wnuknutjm swým wzbuzugeš, také swau milostj nám po mohl wyplniti. Amen.

[1]) Homilia.

Digitized by Google

W pondělj welikonočnj.

Ewangelium ſw. Lukáſſe k. 24, w. 13—35.

oho dne ſſli dwá z učennjků Ježiſſowých do městečka, kteréž bylo wzdálj od Jeruſaléma honů ſſedeſáte, gménem Emaus, a rozmlauwali weſpolek o těch wſſech wěcech, kteréž ſe byly přihodily. I ſtalo ſe, když rozmlauwali a ſebe ſe dotazowali, že i Ježiš, přibljžiw ſe ſſel s nima: ale oči gegich byly držány, aby ho nepoznali. I řekl gim: Kteréž gſau to řeči, kteréž rozmlauwáte weſpolek gdauce a gſte ſmutnj." A odpowjdage geden, kterémuž gméno Kleofáš, řekl gemu: Ty ſám gſi přjchozj do Jeruſaléma, a nepoznal gſi, které ſe wěci ſtaly w něm těchto dnů? Kterýmžto on řekl: Které? I řekli: O Ježiſſowi Nazaretſkém, kterýž byl muž prorok, mocný w ſkutku i w řeči, před Bohem i přede wſſjm lidem: a kterak wydali ho neywyšſſj kněžj a knjžata naſſe na odſauzenj ku ſmrti, a ukřižowali ho. My pak gſme ſe nadáli, že by on měl wykaupiti lid Iſraelſký; a nynj nad to wſſecko třetj den geſti dnes, gakž ſe tyto wěci ſtaly. I ženy některé z naſſich zſtraſſily nás, kteréž před ſwjtánjm u hrobu byly, a nenalezſſe těla geho, přiſſly, prawjce, že také widěnj andělſké widěly, kteřjžto prawj, žeť geſt žiw. I odeſſli někteří z naſſich ku hrobu a nalezli tak, gak ženy prawily, ale geho nenalezli. A on řekl k nim: O, blázni, a zpozdilj ſrdcem ke wěřenj wſſemu (tomu), což mluwili proroci? Zdaliž nemuſil těch wěcj trpěti Kriſtus, a tak wegjti do ſláwy ſwé? A počaw od Mogjſſe, a wſſech proroků, wykládal gim wſſecka pjſma, kteráž o něm byla. A přibljžili ſe k městečku, do kteréhož ſſli, a on dělal ſe, gakoby chtěl dále gjti. A přinutili ho, řkauce: Zůſtaň s námi, neb ſe připozdjwá, a den ſe giž nachylil. I weſſel s nimi. A ſtalo ſe, když ſeděl s nimi za ſtolem, wzal chléb, dobrořečil a lámal, a podáwal gim. I otewřeny gſau oči gegich, a poznali ho, a on zmizel od očj gegich. I řekli weſpolek: Zdaliž ſrdce naſſe nehořelo w nás, když mluwil na ceſtě, a otwjral nám pjſma? A wſtawſſe w tuž hodinu, wrátili ſe do Jeruſaléma, a nalezli ſhromážděných gedenácte, i ty, kteřjž s nimi byli, ani prawj: Že wſtal Pán práwě, a ukázal ſe Šimonowi. I wyprawowali také oni, které wěci ſtaly ſe na ceſtě, a kterak ho poznali w lámánj chleba.

Digitized by Google

Wýklad.

Téhož dne, když byl Pán Ježíš wstal z mrtwých, totiž prwnjho dne po welikė sobotě welikonočnj, ſſli dwa z učennjků Ježjſſowých, z nichžto geden ſlaul Kleofáš, druhý pak ſe negmenuge, do měſtečka, gménem Emaus, kteréž bylo wzdálj od Jeruſaléma honů ſſedeſáte; což dle naſſeho počtu obnáſſj ſkoro půl druhé mjle. Oni ſe giž dowěděli od žen, že Kriſtus Pán wſtal z mrtwých, gakož i že Petr a Jan byli u hrobu a že nenalezli těla Ježjſſowa. Tyto zprávy a wſſelikė giné domněnky, kteréž ſi z toho dělali, zwláſſtě pak ſmutné události poſlednjch dnů, gichžto byli očitými ſwědky, totiž utrpenj a umučenj Kriſta Pána, naplňowalo duſſi gegich zármutkem hlubokým a oni rozmlauwali o těch wěcech, kteréž ſe byly přihodily a kteréž gich tak dogaly. I ſtalo ſe, když právě o těch wěcech rozmlauwali a ſebe ſe dotazowali, že i Ježiš, přibljžiw ſe k nim, ſſel s nimi tauž ceſtau: ale oni ho nepoznali a měli ho za nějakého přjchozjho na ſlawnoſt do Jeruſaléma; djlem proto, poněwadž, gak pjſſe ſwatý Marek, ſe gim zgewil w giné podobě (ceſtugjcjho); djlem také proto, že oſlawené měl tělo a pak i také proto: že ſe Pán ſám nedal poznati gim; geſſto, gak dobře dj ſwatý Řehoř Welikýý, w tělesných očjch gegich též působil, co ſe uwnitř w myſli gegich dálo. Že totiž o Pánu rozmlauwali, odměnil ge ſwau přjtomnoſtj; že pak o něm pochybowali, gakoby nebyl prawý Meſſiáš, nezgewil ſe gim zcela, až by ge ſlowem ſwým k tomu ſchopny učinil. A protož přiſtaupiw a připogiw ſe k nim, prawil: Které gſau to řeči, kteréž rozmlauwáte weſpolek gdauce a gſte ſmutni? chtěge gim poſkytnauti přjležitoſti, aby mu zgewili přjčinu zármutku ſwého, by gim mohl poſkytnauti útěchy. A odpowjdage geden, kterémuž gméno Kleofáš, kterýž to ani nemohl pochopiti, by ſe o něčem giném mluwilo, než o tom, co tak mocně dogalo a naplňowalo duſſe geho, totiž o ſmrti milowaného miſtra, řekl gemu: Ty ſám gediný gſi přjchozj do Jeruſaléma a nepoznal gſi, kteréž ſe wěci ſtaly w něm těchto dnů? což každému geſt známo? Ježiš pak, kterýž chtěl, aby ſe wygádřili, tázal ſe gich dále: které? totiž wěci ſe ſtaly w Jeruſalémě těchto dnů? I řekli: Mluwili gſme o Ježjſſowi Nazarétſkém. Ten zagiſté byl muž prorok, mocný w ſkutku a w řeči před Bohem i přede wſſjm lidem, to geſt, byl znamenitý prorok diwy i hláſánjm ſwaté prawdy a tudjž byl Bohu milý i lidem wzácný, geſſto ho Bůh oſlawil zázraky, kteréž byl konal, a lidé ho ctili widauce tak mnohé důkazy Ducha ſwatého, přebýwagjcjho w něm. A přede při tom wſſem wydali ho neywyššjm kněžj a knjžata naſſe na odſauzenj k ſmrti a dali ho ukřižowati. My pak, geho učennjci, gſme ſe nadáli, že by on měl wykaupiti lid Iſraelſký, totiž (gak wůbec ſe Židé domnjwali, že ge oſwobodj ode gha Řjmanů a obnowj opět ſláwu řiſſe, gako byla za časů Dawidowých) a

Digitized by Google

wſſak naděge naſſe zklamala nás, an takowý ſmutný konec wzal. Gakoby řekli: Měli gſme w něho naděgi, že wykaupj Iſraele a obnowj ſlámu geho, ale giž geſt po wſſem weta; a to tjm wjce, poněwadž zaſljbil, že třetj den z mrtwých wſtane, a dnes třetj den geſt, gakž ſe tyto wěci ſtaly a předc newſtal: to geſt tak, gakž toho ſami očekáwali, že totiž wſtane ſlawně a wekegně, gakož byl wekegně ukřižowán. Kdyby tedy (tak ſaudili) chtěl dokázati moci ſwé, mnſel by giž powſtáti: geſſto ale poſud newſtal, nelze wjce čeho očekáwati. Owſſemk, doložili dále, že některé ženy z nášſich, t. g. Galilegſkých, zſtraſſily nás, kteréž před ſwjtánjm u hrobu byly a nenalezſſe těla geho, přiſſly, prawjce: že widěnj angelſké widěly, kteřjžto prawj, že geſt žiw; wſſak ale někteřj z naſſich (Petr a Jan) odeſſli k hrobu a nalezli tak, gak ženy prawily, alegeho nenalezli. Z toho tedy, že Pán Ježjš trpěl a potupnau ſmrtj zemřel ſaudili, že nenj Meſſiáš a že marná byla naděge gegich, kterauž w něho wzkládali: že totiž wykaupj lid Iſraelſký. Ukazugj, dj ſwatý Auğuſtin, že w nich naděge uſtala, že hanbau a tjžkřjže ſehnutá kleſla, gakoby častěgi od proroků předpowědjno nebylo, že lid Iſraelſký ſmrtj a krwj Kriſtowau wykaupen a wyſwobozen býti měl. A protož Ježiš pokáral ge; ne proto, že hned w geho wzkřjſſenj neuwěřili, nýbrž proto, že ſe dali zmýliti ſmutným oſudem geho a neměli ho za Meſſiáſſe, řka: O bázni a zpozdilj ſrdcem k wěřenj wſſemu tomu, což mluwili proroci! Zdaliž nemuſel těch wěcj trpěti Kriſtus a tak wegjti do ſláwy ſwé? Gakoby chtěl řjci: Proč gſte tak nerozumnj a tak negápnj, že nechápáte a newěřjte tomu, co giž dáwno proroci o Meſſiáſſi prorokowali. Právě proto muſel trpěti Meſſiáš, aby wzal ſlámu Meſſiáſſowu a právě proto geſt Kriſtus prawý Meſſiáš, že těch wěcj trpěl. Či ſnad to bylo ginak k očekáwánj? Zdaž ſe mohlo djlo wykaupenj giným způſobem wykonati? Wždyk této oběti bylo třeba, aby dokonalým poſluſſenſtwjm ſhlazena byla wina, kteráž nepoſluſſenſtwjm uwozena geſt na pokolenj lidſké. A aby gim to tjm giſtěgi dokázal, počaw od Mogžjſſe a wſſech proroků, wykládal gim wſſecka proroctwj, kteráž byla pſána o Meſſiáſſi, a z kteréhžto gim dowodil: že ſe Kriſtu ničeho nepřihodilo, leč co giž bylo před wěky w radě Božj uloženo a o něm dáwno předpowědjno; a že právě proto, že trpěl a umřel, geſt prawý Meſſiáš. Rozmluwa tato trwala, až ſe přibljžili k městečku, do kteréhož ſſli, totiž k Emauſům. Tuto pak Ježjš ſe dělal, gakoby chtěl dále gjti; ne tak, gakoby oprawdu ginak ſmýſſlel a ginak gednal; nýbrž on w ſkutku chtěl dále gjti, aby zkuſil ſmýſſlenj učennjků; a giſtě byl by ſſel dále, kdyby ho nepřinutili učennjci, gak dokládá ſwatý Auğuſtin, an pjſſe: „Ničeho zagiſté neučinila proſtá prawda dwogatého; nýbrž zgewila ſe takowau býti w těle, gakowau u nich byla w myſli. Muſeli tedy zkuſſeni býti, zdaliž ti, kteřjž ho gefſtě gakožto Boha nemilowali, zdali ho aleſpoň gako cizince milowati mohli.“ Než tito giž byli zcela ginj lidé. U wjře ztwrzeni, w utěſſené naděgi pozdwiženi, počali wraucně milowati průwodčjho ſwého, aniž ſe chtěli od něho odlaučiti. A protož když zpozorowali, že by chtěl dále gjti, bylo gim to welmi nemilé, ani byli řečj geho zcela dogati, z njž tolik ponaučenj a tolik útěchy wážili, tak že ſe přáli, déle rozmlauwati s njm. Protož přinutili ho, řkauce: Zůſtaň

s námi, neb se připozdjwá a den se giž nachýlil. Ač nebylo přjliš pozdě, předce swolil Pán Ježjš prosbě gegich a wessel s nimi. Brzy pak se přichystala wečeře. A stalo se, když seděl s nimi za stolem, podlé obyčege wzal, gakožto hospodář, chléb, dobrořečil, lámal a podáwal gim tímž způsobem, gakž to byl mezi swými činjwal. A hle, z tohoto způsobu geho lámánj chleba a snad i také z ran, kteréž bylo spatřiti na rukau geho, poznali ho právě tak, gakoby dřjwe byli slepj a nynj otewřeny byly oči gegich. — A an tuto u podiwenj trwali, zmizel Pán Ježjš od očj gegich. — Teprw když ho wjce tuto nebylo, přissli k sobě a opět k řeči a prawili s podiwenjm wespolek: Nynj teprw pochopugeme, odkud se to dělo, že srdce nasse hořelo w nás, když mluwil na cestě a otwjral nám smysl pjsma? gak ginak, wždyť to byl Mistr, náš milowaný Mistr! Giž nemyslili wjce na gjdlo, abrž wstawsse w tauž hodinu, wrátili se spěssně do Jerusaléma a nalezli tu gedenácte shromážděných apostolů a giné, kteřj s nimi tu byli, ani prawj: že Pán wstal právě (oprawdu) a ukázal se Šimonowi. I wyprawowali také oni gim, které wěci staly se na cestě a kterak ho poznali w lámánj chleba. —

Rozgjmánj.

do bolestj sklјčen na mjstě, kdež messká, nespatřuge leč wěci, kteréž ustawičně trudné wzpomjnky k mysli přiwozugj gemu: ten zagisté rád se chopj holi a odebjrá se pryč z mjst oněch a hledá w sjrém poli úlewu srdci sklјčenému. A podobně asi mělo se to s oněma dwěma učennjkoma, genž putowali do Emaus. Pogdiž tedy, křesťane milý, připog se k nim a doprowoď ge na pauti této ne tak tělem, nébrž wjce duchem, abys i ty w utěssené společnosti této u Krista poučenj, napomenutj a potěssenj dossel.

Za onoho času dwa z učennjků Ježjssowých sli do městečka, gménem Emaus. Smutné zagisté bylo putowánj dwau učennjků těchto. Posud tanuly gim živě na mysli ty hrozné události, gichžto očitj byli swědkowé w Jerusalémě: gak milowaný Mistr gegich byl gat, newinně odsauzen a ukrutně na křjži usmrcen. K tomu přisslo také to, že wjra gegich w Ježjsse Krista, gakožto Messiásse zaslјbeného, a naděge w něho a w geho wykaupenj počala klesati, což zármutek gegich činilo dwognásobným. Takto zarmaucenj a wssj útěchy a naděge zbaweni, ubjragj se pryč z města, kteréž ranilo srdce gegich a kteréž nynj nemělo nic do sebe, leč smutné upomjnky, a spěchagj přes Emausy pryč do wlasti swé — do Galilee. A podobně se to má s námi wůbec. Neb což gest život lidský, než putowánj? gak mnozj zbožnj mužowé zřegmě wyznali. Když Josef uwedl otce swého Jakoba před Faraona a postawil ho před njm, tázal se ho onen: Kolik gest let života geho? odpowěděl mu Jakob: „Dnůw putowánj mého

Digitized by Google

geſt ſto třidceti let malých a zlých“ [1]). Tak powažowal giž tento arciotec ſtarého zákona žiwot ſwůg za putowánj. Podobně wolal také Žalmiſta Páně, řka: „Přjchozj gá gſem u tebe (Bože) a poceſtný gako wſſickni otcowé mogi“ [2]). A podobně i powažuge ſwatý Petr žiwot křeſtanůw gakožto putowánj a ge za přjchozj a pohoſtiné, napomjnage gich: „Neymilegſſj, proſjm wás, abyſte gakožto přjchozj a pohoſtinj zdržowali ſe od těleſných žádoſtj, kteréž bogugj proti duchu“ [3]). Ano, gakž twrdj ſwatý Pawel, „nemáme zde města zůſtáwagjcjho, ale budaucjho hledáme, geſſto, dokudž gſme w těle, wzdáleni gſme od Pána; wyznáwagjce, že gſme pautnjci a hoſté na zemi“ [4]). A w prawdě, gako učennjci tito trudnými událoſtmi wypuzeni, z Jeruſaléma ſpěchagj do wlaſti ſwé: podobně i my hřjchem wypuzeni z ráge, gakožto wyhnanj ſynowé Ewy hledáme prawé wlaſti. A powažugeme-li ſtraſti a neſnáze, kteréž neuſtále ſtjhagj nás, k tomu i newědomoſt wlaſtnj a negiſtotu wſſelikých oſudů: zagiſté nenj ceſta žiwota naſſeho utěſſeněgſſj, než ona učennjků do Emaus ſe ubjragjcjch. „Gho težké na ſyny Adamowy ode dne, w němž wyſſli z žiwota matky ſwé, až do dne pochowánj do země, matky wſſech“ [5]). O, gak ſe tu ohljžj člowěk, zdaliž nenj průwodčjho, kteréž by prowázel ho po trudné této ceſtě žiwota wezdegſſjho? A hle, takowéhoto průwodčjho nalezli gſau učennjci do Emaus putugjcj — bylť to Kriſtus Pán ſám; kteréž, gak dj ſwaté Ewangelium, přibljžiw ſe k nim, ſſel s nimi. O, ſſkaſtnj to pautnjci, gimž ſe doſtalo takowéhoto průwodčjho! Od té doby mizj wſſelikú zármutek, wſſeliká pochybnoſt z myſli gegich; oni nabýwagj ſwětla w pochybnoſti, útěchy w zármutku, a ſrdce gegich hořj w nich, aniž ſe mohau od něho odlaučiti! — Než, milý křeſtane, i tobě ſe nabjžj Kriſtus za průwodčjho po ceſtách žiwota pozemſkého; i k tobě ſe bljžj a chce prowáżeti tebe. O přigmiž ho ochotně a připog ſe k němu a drž ſe ho pewně. On zagiſté potěſſj tebe w ſmutných dobách žiwota. Tak potěſſil zarmaucených učennjků, když totiž w trudných myſſlénkách pohřjženi, rozmlauwali o ſmutném oſudu milého Miſtra ſwého. I přiſtaupil k nim a tázal ſe gich laſkawě na přjčinu truchliwoſti gegich, a mage žiwé účaſtenſtwj gegich zármutku, mluwil k nim ſlowa nebeſké útěchy. A podobně těſſj až poſud ty, kteřjž ſi ho za průwodčjho zwolili. Ach, i po ceſtách žiwota wezdegſſjho geſt tak mnoho ſmutných dob, kdež člowěk útěchy hledá!— Brzy ho tjſnj nauze a nedoſtatek, brzy ho hubj nemoc bolеſtná, brzy ho ſtjhagj protiwenſtwj nepřátel; tu zaſe neſſkaſtné oſudy zkormucugj geho ſrdce neb ge ztráta miláčků naplňuge bolеſtj; často pak bywá ſobě ſám obtjžným. Máš-li wſſak, milý křeſtane, Kriſta za průwodčjho, nebude ſcházeti tobě útěchy. Wždyť on ſám ſnáſſel ſtraſti naſſe a pocjtil zármutku naſſeho. On ſnáſſel boleſti naſſe, plakal u hrobu Lazarowa; truchlil na hoře oliwetſké a cedil krwawý pot, a umjrage poraučel Otci ducha ſwého: „aby, gakž dj ſwatý Pawel, we wſſem připodobněn byl bratřjm, aby miloſrdný byl a wěrný biſkup u Boha — nebo proto, že ſám trpěl a byl pokauſſen, moceu geſt i těm, kteřjž pokauſſeni bywagj, ſpomáhati“ [6]). Tjſnj-li tebe bjda a nedoſtatek, dj tobě: „Ohlédni ſe na ptactwo nebeſké, žeť neſegj, ani nežnau, ani neſhromažďugj

[1]) I. Mogž. 47, 8. 9. [2]) Žalm 38, 13, [3]) I. Petr. 2, 11. [4]) II. Kor. 56. Žid. 11, 13. [5]) Sir. 40, 1. [6]) K Žid. 2, 17. 18.

Digitized by Google

do stodol; a Otec nebeský žiwj ge. I zdaliž ty dražssj negsi, nežli oni? A powaž kwjtj polnjho, kterak roste; nepracuge, ani nepřede. Prawjm pak tobě, že ani Salamaun we wssj swé sláwě tak odjn nebyl, gako gedno z nich. Poněwadž tedy tráwu polnj, gessto dnes gest a zjtra do peci býwá wložena, Bůh tak odjwá: čjm wjce tebe, malé wjry" [1]). — Saužj-li tebe bolestná nemoc; hle, tuk on gako lékař přicházj k tobě a mluwj tobě: Pán ranj a opět hogj; tepe, a ruce geho uzdrawugj; z ssesti sauženj wyswobodj tebe: a w sedmém nedotkne se tebe zlé. — Daufey synu, daufey dcero, wjra twá tebe uzdrawila [2])! Pronásleduge-li tě swět, nebuď trudnomyslný; hle, Pán dj tobě: „Gestliže tebe swět nenáwidj, wěz, žeť mne prwé než tebe w nenáwisti měl. Kdyby gsi byl ze swěta, owssem milowal by swět, což geho gest: ale že negsi ze swěta, proto tebe swět nenáwidj. Nebog se, gá gsem přemohl tento swět" [3]). Odgjmá-li ti krutá a neuprositelná smrt drahé miláčky: „neplačiž" nenařjkey sobě; dj tobě Pán, „neumřelit gsau ale oni spj." Gá gsem wzkřjssenj i žiwot: kdo wěřj we mne, byť také umřel, žiw bude [4])!" — O, ge-li Ježjš twým průwodčjm, nebude w žádné úzkosti a w žádném sauženj útěchy scházeti tobě — onť bude tobě utěssitelem w strastných dobách žiwota. A w temných dobách bude tobě swětlem a učitelem. A takowéto doby ne zřjdka nastáwagj člowěku, — doby, kdežto wjra člowěka opausstj a naděge geho klesá a ustáwá. Učennjci dnessnjho sw. ewangelium zagisté Pána znali po delssj čas, a sami swědčj mu: že byl muž prorok, mocný w skutku a w řeči, před Bohem i přede wssjm lidem: předc wssak, když widěli, gak potupnau smrtj umřel, ztratili wjru w něho gakožto w Messiásse a naděge gegich, kterauž w něho skládali, téměř zcela klesla. „My pak gsme se nadáli, že by on měl wykaupiti lid Israelský," prawili bez naděge, gakoby chtěli řjci: po naděgi nassj gest weta. — A podobně se děge ne zřjdka nám. Cesta žiwota nasseho má také swé temné doby. — Myť sice kráčjme we swětle wjry, ale swětlo toto se nezřjdka zatemňuge nám a pak gest těžké k nalezenj. O když utěssené naděge, kterýmiž gsme se po drahná léta kogili, nás zklamau, když záměry nasse, na kteréž gsme pozemské sstěstj swé stawěli, se nám překotj, když snahy nasse se nepodařj, když takřka nebe zasmussj se nad námi a budaucnost w celé swé negistotě se nám postawj na oči: tu počjnáme motati se u wjře w Božskau prozřetelnost a w maudrost a lásku gegj. Wssak ale, milý křesťane, wolil-lis Krista za průwodčjho swého, i tu nabudeš u něho potřebného swětla! Hle gak, mluwj učennjkům w dnessnjm Ewangelium; gak sjlj gegich wjru a pozdwihuge kleslé naděge gegich; gak ukazuge gim: že utrpenj, toto, kteréž byl podstaupil, nebylo nic neočekáwaného a nenadálého, nýbrž že bylo giž dáwno před tjm od proroků předpowědjno, a gak tudjž Kristus musil trpěti těch wěcj, měla-li se proroctwj tato na něm wyplniti, a on, gakožto Messiáš, wegjti do sláwy swé; a to wykládal gim tak gasně, tak milostně, že hořelo srdce gegich w nich, když mluwil na cestě gim a otwjral gim pjsma. A podobně se powede tobě, milý křesťane — ge-li Kristus průwodčjm twým. „Gáť gsem swětlo swěta; kdo mne následuge, nechodj we tmě!" dj on sám [5]). W temných dobách pochybnosti a negistoty oswjtj tebe swětlo wjry geho

[1]) Mat. 6. [2]) Job. 6, 18. 19. Mat. 9, 22. [3]) Jan 15. 18. 19. atd. [4]) Jan 11, 25. [5]) Jan 8, 12.

Digitized by Google

w němž zagistě poznáš a uzřjš: „že wssecky wěci napomáhagj k dobrému těm, ktěřjž Boha milugj.“ W swětle geho poznáš, gak i to, có se ti zdálo ke zkáze, slaužilo ti ku spasenj, že maudrá a laskawá ruka wyššjj řjdj a zprawuge osudy lidské, přiwozugjc ge k gednomu a témuž wyššjmu cjli, blaženosti wěčné, pak poznáš, gak právě ty wěci, kteréž se zdály tomu neywjce odporowali, neywjce napomáhaly. Tehdáž posilnj se wjra twá a pozdwihne se kleslá twá naděge! A potřebugeš-li pomoci w duchownjch potřebách, u koho můžeš lépe gi naléźti, než u Ježjsse. Hle, gaký to wěrný průwodčj, od kolébky až ku hrobu neopaussťěge své w nůzádné potřebě! — Giž při wkročenj do tohoto swěta, ugjmá se gich na křtu swatém, očistugjc ge od skwrn a winy hřjchu prwotnjho a přigjmá ge za wěrné djtky w lůno své cjrkwe. Powyrostau-li, poskytuge gim potřebné posily w swatém biřmowánj, by wjru swau stále wyznáwali a podlé nj žiwi byli gako prawj křesťané a následownjci geho. Poklesnau-li na cestě žiwota — pozdwihuge gich a odpaussťj gim winu w swatém pokánj a pak sjlj ge a krmj ge k žiwotu wěčnému chlebem angelským we welebné swátosti; a posléze když se ubjragj na wěčnost, i tuto neopaussťj gich a gest posilnitelem a utěssitelem gegich w swátosti posledniho pomazánj ano i průwodčjm do kragin wěčnosti. O, blaze kdo Ježjsse má za průwodčjho žiwota! tomu zagisté nic nechybuge na cestě pozemského putowánj, onť má wsse: w zármutku útěchu, we tmách newědomosti swětlo prawdy, w potřebách wselikých pomoci a milosti; tenť zagisté nemůže se minauti cjle swého. O kdoby nechtěl si za průwodčjho zwoliti geg, kdo by tu nezwolal s wraucnosťj:

Mé gsi potěssenj, můg Ježjssi!
Autočisstě, gměnj, Bůh neywyššjj!
Nad tebe giného nic nežádám,
Že gsi můg Spasitel, tě wyznáwám! —

A w skutku Ježjš zagisté gest průwodčjm wssech swých wěrných, a gako putowal s učennjky do Emaus se ubjragjcjmi, podobně putuge obtjžnau cestau žiwota se wssemi, kteřjž gsau w prawdě učennjci geho. Než ale, tážeš se, milý křesťane: „Podlé čeho to poznám, že Ježjš gest průwodčjm mým w žiwotě tomto pozemském? To poznáš podlé toho: gestli gedná s tebau tak gako gednal s učennjky do Emaus se ubjragjcjmi: gestli totiž s tebau Pán rozmlauwá po cestě žiwota twého, gestli kárá tebe ze zpozdilosti a twrdosti u wěřenj, gestli tobě otwjrá poznánj pjsma a swaté prawdy a gestli i tobě gako učennjkům těmto hořj srdce z poznánj tohoto, a pakli i ty nutjš Ježjsse, by s tebau zůstal a přistupuges-li k stolu geho welebné swátosti. Tok gsau gistá a bezpečná znamenj, že Pán Ježjš gest průwodčjm twým, že s tebau kráčj po cestách žiwota. A kdy rozmlauwá na cestě s tebau Pán? On mluwj ke každému, kdož dbá gesstě na hlas swědomj, neb to gest hlas geho — hlas Božj; buď že mluwj, k nám gakožto přjtel, genž schwaluge gednánj a počjnánj nasse pokogem a wnitřnj utěchau Ducha swatého; neb že kárá a tresce nás gako onen protiwnjk, o kterémž dj: „Smiř se s protiwnjkem swým, pokud gsi na cestě s njm, aby tě newydal saudci.“ Neb nesmjřjme-li se s njm, když nás prowázj na cestě žiwota tohoto gako karatel a wnitřnj saudce, powstane proti nám gednau gako saudce přjsný a odsaudj nás. O, gak mnohem lépe gest, když k nám mluwj gako přjtel! A gak se to děge?

Digitized by Google

O tom wědĕl giž žalmiſta Páně, an ſe takto wzbuzowal: „Poſlyſſim, co bude mluwiti ke mně Hoſpodin Bůh“ [1]). A on mluwj w ſrdci naſſem, kdykoli ſe w něm utiſſj hřiſſná bauře, laſkawým napomjnánjm, libau útěchau, žiwým připomjnánjm kráſného přikladu geho trpělíwoſti a tichoſti, mnohým wzbuzowánjm k wjře, k wěrnoſti a od danoſti do geho wůle ku ſpaſitelným předſewzetjm; a takto chce denně ano w każdau hodinu mluwiti ke każdému, w němžto hlas tento wnitřnj nenj ohluſſen rozkoſſemi a hlukem ſwětſkým, abychom wždy ku poznánj prawdy přiſſli a od bludu ochráněni byli. Tak wedl Pán Ježjš také dwa učennjky do Emaus putugjcj ku poznánj prawdy; owſſemk ne ſladkými ſlowy, abrž káral přjſně gegich poſſetiloſt a zpozdiloſt ku wěřenj, čehož by zagiſté nečinil, kdyby byli wſſj winy proſti; gežto wjdagjce ſkutky geho, znagjce pjſmo a proroctwj neporoznměli gim a nepochopili gich. A podobně ſe děge i s námi. Ach, my ſlýcháme a čjtáme tak často o pokoře a mjrnoſti a tichoſti a widjme gi w zpanilém přjkladu Kriſta Ježjſſe: a předc ſe pýchy nezhoſſkugeme; my ſlýcháme tak mnoho o křeſtanſké powinnoſti, ſmjřenliwoſti, pokognoſti a láſce k nepřátelům a předc chowáme w ſrdcjch ſwých záwiſt a mſtu. My ſlýcháme a dobře wjme, že máme Spaſitele, kterýž nás gediné wyſwobodil neſkončenau zásluhau poſluſſenſtwj ſwého, kterýž weſſel po ceſtě utrpenj do ſláwy ſwé, a že i my rownĕž gen tauto ceſtau můžeme ſe ſtáti účaſtnými geho ſláwy: a předc hledáme neuſtále giné ceſty a padáme w malomyſlnoſt a zármutek, když bauře a protiwenſtwj, z wětſſj části zawiněné, ſtihagj nás. O, geſtli Pán naſſi zaſlepenoſt a twrdoſſignoſt také kárá twrdými ſlowy a přigjmáme-li káránj geho podobnau učeliwoſtj a ochotnoſtj gako učennjci geho: pak můžem býti ubezpečeni, že s námi kráčj a geſt průwodčjm naſſjm. Tehdáž otewře i nám pjſma od Mogžjſſe a počjnage a konče s Ewangelium dowodj nám: že on geſt počátek a konec, náš Spaſitel, w němžto ſe zljbo-li Otci wſſe obnowiti a ſmjřiti. A budau-li pak nám ceſty geho ſwatých přikázanj wždy gaſněgſſj, roznjtj-li ſe w ſrdcjch naſſich plamen čiſté láſky a prawé horliwoſti pro čeſt a ſláwu troggediného Boha, pro Kriſta a geho cjrkew a ſpaſenj lidſtwa, budeli důwěra naſſe w Boha pewněgſſj, pokog ſrdce ſtálegſſj, žiwot nás ſpořádaněgſſj; wůbec budeme-li kráčegjce před obličegem Božjm, zlému zmužile odpjrati a pilně bdjti nad ſebau: pak můžeme býti té utěſſené naděge, že kráčjme prowáženi Páuem po ceſtách žiwota. Tehdáž ſe i obgewj dalſſj známka přjtomnoſti Páně u nás: totiž že zaplane ſrdce naſſe horliwoſtj, wraucnoſtj a láſkau ku Páun, gakož zaplálo ſrdce učennjků, když s nimi Pán rozmlauwal. „Zdaliž nehořelo ſrdce naſſe, když mluwil na ceſtě a otwjral nám pjſma“? O blaženj, geſtliže i ſrdce naſſe k podobné wraucnoſti zahořj; geſtliže ſe w něm roznjtj onen plamen, kterýž Pán ſám na zemi rozdmjchal, plamen totiž ſwaté láſky, kteráž co neprawého a nečiſtého geſt, ſtráwj, zawrhuge a gewj moc ſwau w ſkutku a w činech. — Poſléze můžeme býti ubezpečeni, že Pán Ježjš ge s námi a průwodčjm naſſjm, nutjme-li ho, aby zůſtal s námi, když ſe zdá gakoby chtěl ſe od nás odebjrati. Učennjci, do Emaus gdaucj, zagiſté přinutili ho, a on weſſel s nimi. Podobně i my přinutjme ho, by zůſtal s námi, każdým ſkutkem láſky křeſtanſké. „Nepauſſtěg hoſta od ſebe, dj ſw. Auguſtin, chceš-li znáti Spa-

[1]) 84, 9.

Digitized by Google

ſitele; neb čeho oněm učennjkům newěra odgala, nawrátilo gim pohoſtinſtwj. Sdělme s njm chléb ſwůg pozemſký, udělugice chudým a nuznym a opuſſtěnym: pak bude ſrdce naſſe ſchopněgſſj ku přigetj chleba žiwota wěčného; a otewřeme-li mu bránu pohoſtinſtwj, bude on s námi wečeřeti a my s njm. A zagiſté geſt to giſtá a pewná známka obcowánj naſſeho s Ježiſſem, když často a horliwě k ſtolu Páně přiſtupugeme, dle wlaſtnjch ſlow Spaſitele: „Kdož gj mé tělo a pige mau krew, zůſtáwá we mně a gá w něm.“ — Duſſe křeſtanſká! ſtaumey tedy ſebe, zdaliž Kriſtus Pán s tebau takto kráčj, zdaliž geſt průwodčjm po ceſtách twých? či ſnad ſama ſobě zůſtawena blaudjš? Hle, gſau welikonoce! Kriſtus Pán wſtal z mrtwých! Powſtaň i ty z hrobu hřjchů ſwých, a pak připog ſe k němu, a drž ſe ho pewně a nezpauſſtěg ſe ho, Spaſitele a Pána ſwého, a s njm ſpogená a gjm prowázená ubjrey ſe do wlaſti ſwé nebeſké! —

Na památku putowánj učennjků do Emaus s Ježiſſem gakožto průwodčjm gegich, wytworil ſe za ſtarých časů krásný a chwalitebný obyčeg: totiž putowánj do Emaus, kteréž ſe až podnes zde onde zachowalo. Za těchto časůw, kdežto wěřjcj geſſtě zcela byli oddáni Pánu a Spaſiteli ſwému, trawili gſau křeſtané w městech i po kragi čtyřidcetidennj půſt w tichém uwažowánj prawd ſwatého náboženſtwj a u wděčném rozgjmánj utrpenj Kriſtowa, gakož u cwičenj w pokánj a kagicnoſti. Když pak po ſmutku paſſigowého týhodne u hrobu Páně zawznělo Alleluja, a konalo ſe ſlawné wzkřjſſenj geho: tuk procitla také utěſſená radoſt w ſrdci gegich, a ráno welikonočnj bylo to neyradoſtněgſſj a neyſlawněgſſj celého roku. Bylo-li pak nebe gaſné, a powětrnoſt přjgemná, wycházjwali gſau do polj, těſſjce ſe ze zelenagjcjch luh a garnjch kwětů, gakožto předobrazenj oné welikonoci, kterauž bude ſlawiti gednau weſſkerá přjroda; přitom wſſak nezapomněli, že ceſta tato má wyznamenáwati putowánj do Emaus, nač ge také něgaká kaple, ku kteréž obyčegně putowali, doſti připomjnala. Takto w ſproſtnoſti ſrdce k myſli ſobě přiwozugjce, že Kriſtus Pán s nimi kráčj po ceſtách žiwota, oni pak že obcugj s njm: poſwětili ſwých radoſtj a žaloſtj pozemſkých, že w dobách ſſaſtných nezpyſſnili a w ſtraſtech a neſnázech nezaufali, aniž myſli pozbyli; neb pokog Božj, genž přewyſſuge wſſecku myſl, oſtřjhal gegich ſrdce a gegich rozum we wjře Kriſtowě. O, gak utěſſeně, gak libě plynuli tehdáž dnowé žiwota gegich, genž wyobrazowal putowánj, owſſemk doſti hogné w utrpenjch a neſnázjch, wſſak ale oſlazené a oſlawené a ke cti powzneſſené průwodem Páně, kterýž gakožto průwodčj žiwota každému chce přináležeti a newzdaluge ſe žádného. Neb mohl-li ſw. Pawel o ſobě řjci: „Učiněn gſem mdlým gako mdlý, abych mdle zjſkal. Wſſechněm wſſecko učiněn gſem, abych wſſecky k ſpaſenj přiwedl [1]): čjm wjce a u wětſſj mjře přiſluſſj toto tomu, gehož byl onen učennjkem, totiž miſtru nebeſkému! On zagiſté ſtal ſe dětem djtětem ſproſtným, a neumělým rowněž tak ſrozumitelným, gako těm neymaudřegſſjm; zarmaucenym, trpjcjm a umjragjcjm tak bljzkým; chudým byl gako chudobný, putugjcjm gako pautnjk, ſlowem každému zwláſſtnjm způſobem značný, kráčjt ſe wſſemi, genž w něho důwěřugj; aniž opauſſtj ge na kragi wěčnoſti; alebrž gſa ſám ceſta a žiwot, přewodj ge do wlaſti nebe-

[1]) I. ke Kor. 9, 22.

Digitized by Google

ſtého pokoge w plnoſti blaženoſti, kteréž ſám požjwá, až i gednau také obnowj tělo gegich a připodobnj ge k oſlawenému tělu ſwému. O blaženj, wolá giſtý zbožný ſpiſowatel cjrkewnj, blaženj, s nimižto Pán kráčj, blaženj, gichžto ſpáſa a žiwot po ceſtách gegich prowázj, kteřjž magjce za průwodčjho ſwětlo ſwěta, nebudau blauditi [1])!

Přigď ó Pane, přigď a budiž průwodčjm naſſjm po ceſtách žiwota a neopauſſtěg nás! Budiž w trudných dobách nám utěſſitelem, w temnoſtech naſſjm ſwětlem, w potřebách naſſjm ſpomocnjkem: abychom ſſaſtně proſſli kraginy čaſnoſti a doſpěli ku wyſſinám wěčné ſláwy nebeſké, kdež žigeš a kraluges po wſſecky wěky wěkůw.

Pán Jeżjš ſe přibljžil k dwěma učennjkům a ſſel s nimi, a to právě když rozmlauwali weſpolek o těch wěcech, kteréž ſe byly přihodily. Čjmž ylno ſrdce, tjm úſta přetýkagj. Kriſtus Pán, Božſký miſtr, byl gim nade wſſecko, protož také rozmlauwali o něm: gak byl newinně odſauzen, gaké muky trpěl a ſnáſſel. A proto také Pán přiſtaupil k nim a ſſel s nimi, a tak ſplnil ſkutkem to, což někdy ſlowy připowěděl: „Kdež gſau dwa neb tři ſhromážděni we gménu mém, tuť gſem gá u proſtřed nich“ [2]). Eyhle, milý křeſťane, kráſné to ponaučenj tobě: Chceš-li, by Kriſtus u tebe w přjbytku twém přebýwal a s teban byl: muſjš o něm a o geho ſwatém náboženſtwj často rozmlauwati. A takto také bywalo druhdy, pokud křeſťanſká myſl panowala a přebýwala w rodinách. Kriſtus Pán a ſwaté náboženſtwj geho bywalo hlawnjm předmětem rozprávek domácjch. Tu ſe wyptáwal hoſpodář ſwých djtek a swé čeledi na ſlowo Božj, tu ge opět učil, nebo gim coſi náboženého wyprawowal neb čjtal, tu opět ſe ozýwaly nábožené zpěwy ſpolečné w přjbytcjch, neb ſe konaly modlitby — o marných rozpráwkách ſe málo wědělo, tjm méně by ſe bylo trpělo, aby hřjſſné řeči ſe wedly. A proto také Kriſtus Pán přebýwal w takowémto přjbytku. Tu panowala ſwornoſt, tu ſwatý pokog a Božj požehnánj. Než nynj geſt to ginak. Gdiž a wſtup do přjbytků křeſťanſkých a taž ſe, gako ſe tázal Kriſtus Pán: „Které gſau to řeči, kteréž rozmlauwáte weſpolek?“ A co nſlyſſjš? Tu uſlyſſjš nelaſkawé poſuzowánj bližnjho, tu pomluwy a na cti utrhánj, zde opět ſi libugj w nečiſtých wýtlaſcjch a žertech aneb dokonce bezbožné a rauhawé řeči wedau ſe, a ſwatá wjra ſe tupj a náboženſtwj w lehkoſt uwozuge, a při neylepſſjm newj ſe o ničem mluwiti než o wěcech každodennjch a marných, čjmž duſſe owſſem ničeho nezjſká. Ach, gaká to zkáza! Ať nedjm o zlém, kteréž ſe takowými řečmi působj, kdežto ſe Bůh hněwá, bližnj ſe uráží neb pohorſſuge — wyháj ſe takřka Kriſtus Pán ſám z takowýchto přjbytků, aniž můž přebýwati tam. Ty ale, milý křeſťane, kdožkoli gſi, netrp takowých rozmluw a rozpráwek w domě ſwém — nechtěg wypuzowati Kriſta z přjbytku ſwého. Poſlyš raděgi, což dj tobě w ohledu tomto ſw. Frantiſſek Saleſſký, genž o té wěci následowně pjſſe: „Gako lékařowé wýborně umj zdrawj neb nemoc člowěka pohleděnjm na gazyk wyſkaumati: tak naſſe řeči gſau giſté znamenj, gakbychom ſe na ſrdci měli. „Ze ſlow ſwých,“ dj Wykupitel, „oſprawedlněn budeš, a ze ſlow ſwých odſauzen budeš.“ Kde nás bolj, klademe ruku; a co milugeme, o tom rádi mluwjme. Miluges-li horliwě

[1]) Euſſeb. z Emiſſy. [2]) Mat. 18, 20.

Digitized by Google

Boha, často o něm w obyčegných gednánjch s domácjmi, přátely a sausedy swými rozpráwěti budeš. A gistě! „nebo ústa sprawedliwého přemeysslowati budau maudrost a gazyk geho mluwiti bude saud“ [1]). A gako wčely swými ústy samý med plastugj: tak gazyk twůg, wždy Bohem oslazen, žádné wětssj lahůdky nad chwálu a dobrořečenj geho swatého gména nepocjtj; gakož o sw. Frantissku Serafjnském se prawj, že po wyslowenj gména Ježjš swé rty oblizowal, gako po zakussenj neywětssj na swětě sladkosti.

Mluw pak o Bohu gako o Bohu, to gest s neywětssj uctiwostj a pobožnostj; nehonosiž se, ale w duchu lásky, tichosti a pokory, rozkossný a lahodný med pobožnosti a wěcj nebeských po kapičce, nynj do toho, nynj do giného člowěka ucha wpausstěg; a Boha w srdci žádey, aby té swaté rosičce až k dussi poslauchačů twých ráčil dáti proniknauti. Musjš ale tu angelskau powinnost pěkně, pokorně a ljbezně konati; ne gako domlauwage, ale gako wnukage a nawrhuge. Magjk zagisté lahodná a přátelská k dobrému ponaukánj gakausi diwnau moc k pohnutj a zjskánj lidských srdcj“ [2]). —

Gak prawj sw. Ewangelista, rozmlauwali gsau učennjci o těch wěcech, kteréž se staly w Jerusalémě těchto dnů, totiž o utrpenj a smrti Páně. Dobře zagisté sobě to, co se bylo zběhlo, připomjnali. Utrpenj a smrt Kristowa zagisté gest děg a událost wěčné památky hodná, a kagicnost a zkraussenost mysli nikdy se nemá ze srdce pausstěti. Mnohem lépe tedy gednali učennjci tito Páně nežli nyněgssjch časůw mnozj křesťané dělagj, kteřjž hned gak se gen weliká noc rozednj, na to na wssecko, co se w Jerusalémě s Spasitelem nassjm zběhlo, zapomjnagj a pokánj, pobožnost, slowa Božjho poslauchánj na stranu odkládagj. Milý Bože, tak pogednau? „Poněwadž Kristus trpěl za nás na těle, připomjná sw. Petr, i wy také týmž mysslenjm odjni buďte, že ten, kdož na těle trpěl, přestal od hřjchu, aby giž ne wjce lidským žádostem, ale wůli Božj žiw byl w těle času pozůstáwagjcjho“ [3]). A tak by gistě býti mělo, abychom pamětliwi gsauce ustawičně utrpenj Kristowa se toho, kterémuž gsme přes celý půst uwykli, pokánj drželi a zase k tělesným žádostem nikdy wjce se newraceli. Tik zagisté, kteřjž gak weliká noc nastane, ihned na Krista ukřižowaného, na pobožnost a pokánj zapomjnagj, gsau podobnj dětem, kteřjž nowé střewjce obuwsse, radostně na ně pohlédagj a giným ge ukazugj a než den neb dwa dni minau, w blátě se w nich brodj. —

Pán Ježjš ssel s učennjky do Emaus, ale gak dj sw. Ewangelium, oči gegich byly držány, aby ho nepoznali. Ach, tak dlauho obcowali s Pánem, tak často ho wjdali a slýchali řeči geho; a předce když s nimi se béře do Emaus gako průwodčj, neznagj ho. A která gest přjčina toho? Oči gegich byly držány, dj sw. Ewangelium. Předsudkowé totiž, kteréž měli o Messiássowi, očekáwagjce ho, gakožto něgakého swětského a mocného krále, drželi oči gegich a bránili gim, aby poznali Mistra swého wzkřjsseného a oslaweného; a protož také Pán sám, okázaw se gim w giné podobě, držel oči gegich, aby nepoznali ho. A podobně se děge až posud! Posud nechtj mnozj znáti Krista a uznáti ho za průwodčjho žiwota swého, za toho, kterýž může

[1]) Žalm 36, 30. [2]) Bohmila. [3]) I. Petr 4, 1.

Digitized by Google

gediné k cjli přežádaucjmu ge přiwoditi. I gegich oči gsau držány, aby ho nepoznali. A co ge drži? Gsau to bludná myſſlenj a neprawé náhledy, kteréž magj o žiwotě pozemſkém. Mnozj zagiſté nepokládagj pozemſkého žiwota za přjprawu a za pauk k ginému wyššſſjmu žiwotu, k žiwotu totiž wěčnému; nýbrž magj ho za ſwrchowaný cjl a rozkoš ſwětſkau, za neywyššſſj blaženoſt. Aby gak možná rozkoſſj a statků ſwěta požiwali, tok gegich poſledni a ſwrchowaná tauha, tok gegich nebe, o giné wyššſſj wěci nebeſké — nedbagj. A k tomu, gak myſlj, nepotřebugj žádného wůdce ani průwodčjho, k tomu prý gſau ſami doſtateční. — Nač tedy Kriſta, kteryž gim w tom žádné pomoci nepoſkytuge, anobrž gim bránj a přikazuge zapjrati ſebe ſamých a hledati neyprwé králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti? Protož nechtěgj ho aniž geho prawdu a miloſt, ſlowem nechtěgj ho mjti za průwodčjho žiwota ſwého. S druhé pak ſtrany Kriſtus, poněwadž gim pohrdagj, dopauſſtj, že ſe zcela zaſlepuge myſl gegich a že pak ſlepota tato držj napotom gegich myſl, tak že ho wjce nepoznáwagj — on ſe nedá poznati gim. Tak chodj a blaudj po ceſtách žiwota wezdeyſſjho bez wůdce, bez Kriſta, náſledugice toliko žádoſtj přewrácenéhо ſrdce ſwého; čeho hledagj, zde toho nedocházegj, naopak zůſtáwá ſrdce gegich nenaſycené a prázdné; až pak, když wyprſſj gim lhůta pozemſkého putowánj, pozdě ſhledáwagj: že ſe ſklamali a chtjce nechtjce, muſj ſe předſtawiti před Kriſta, gjmžto pohrdali: a nechtjce ho za dobrotiwého a laſkawého wůdce žiwota ſwého uznati, muſegj pak ſe mu podrobiti gakožto ſaudci přjſnému a ſprawedliwému.

Uchowey nás, ó Pane, od zaſlepenoſti této! Segmi bělmo s očj naſſich, kteréž držj ge, abychom nepoznali tebe. Dey nám poznati, že gſme zde cizinci a pohoſtinnj, a že giné leyſſj wlaſti hledáme; dey nám také poznati, že bychom ſami ſobě zůſtaweni nedoſáhli gj, a že ty gediné můžeš tamto uwéſti nás; pak uděl také ſjly a pomoci k náſledowánj tebe.

Ty ſám gſi přjchozj do Jeruſaléma, a nepoznal gſi, kteréž ſe wěci ſtaly w něm těchto dnů? Tak prawil u podiwenj geden z učennjků do Emaus gdaucjch, gménem Kleofáš, Pánu Ježjſſi, když totiž k nim ſe přibljživ tázal ſe gich: co rozmlauwagj weſpolek a proč gſau tak ſmutnj? On ho měl za přjchozjho, totiž za některého přeſpolnjho, genž mezi giným do Jeruſaléma na ſlawnoſt přiſſel. A w ſkutku žádný tak wlaſtně a oprawdu nebyl přeſpolnjm gako on. Toho zagiſté nazýwáme přeſpolnjho, genž ſe ginde narodil i wychowán byl. W Praze na přjklad Pražan přeſpolnjm nenj, než Wlach neb Španiel gſau přeſpolnj neb cizozemci. Lidé pak wſſichni, co gich koli, pozemſſtj gakožto na zemi zrodilj gſau: ſám gediný Kriſtus Pán geſt toliko na zemi přeſpolnj, cizozemec; nebo přiſſel s nebe, kdež rod geho geſt. „Prwnj člowěk, dj ſw. Pawel, z země zemſký; druhý člowěk s nebe nebeſký“ [1]). Pak i na ſwět přiſſed, byl gako přeſpolnj a cizozemec přigat, a gako přeſſpolnj chowán. Hoſpoda mu w geſljch dána. Sám tedy Kriſtus na zemi přeſpolnj. — Což geſſtě dále: co takowého činj ho i řeč známa. Nebo každý cizozemec neb cizj řeči užjwá, neb užjwáli domácj a wlaſtenſké cizinau zatrháwá. Djwka wrátná poznala po řeči Petra za Galileg-

[1]) I. ke Kor. 15, 47.

Digitized by Google

ſtého; nebo, dj, i řeč twá známa tebe činj. Tak i Jeżiſſe z řeči poznati lze gakožto cizozemce a přespolnjho. Nebo medle gaká byla řeč geho? Wſſecka nebeſká; wżdycky o wěcech nebeſtých. Geſtli někdy něco zemſkého mluwil, wżdycky řeč geho nebem wannla, a nebeſtými wěcmi zatrhowala. Znamenal to dobře ſw. Jan Křtitel a řekl: „Kdoż geſt z země, zemſký geſt, a zemſké wěci mluwj, ale kdo s nebe přiſſel, nade wſſecky geſt“ [1]). Protoż i dneſſnj učennjci, kdo by ten cizozemec byl, neywjce po řeči poznali. Nebo gak gim z očj zmizel, řekli: Zdaliż ſrdce naſſe w nás nehořelo, kdyż mluwil nám na ceſtě a otwjral nám pjſma? — Konečně pak i po krogi Jeżiſſe co cizince poznáwáme. Neb i náš přespolnj Jeżiš giného nežli lidé kroge užjwá, aby gako odginud přiſſlý cizozemec poznán byl. Każdý zagiſté, gak učj pjſmo ſw., odjwá ſe ſkutky ſwými, gako něgakým rauchem: lidé giſtě zemſkými. „Nenj, dj ſw. Dawid, kdo by dobře dělal, nenj ani gednoho: wſſickni neužitečnj učiněni gſau“ [2]). Takowý, tak neužitečný a marný krog my noſſme. Kriſtus Pán, co přespolnj náš, gakého kroge užjwá? Zagiſté giného než my. Hřiſſného kożicha Adamowa neužjwá; pauhau wlnau, beránek bez poſkwrny, přiodjn geſt; „kteryżto hřjchu neučinil, a leſt w ústech geho nalezena nenj“ [3]). Měl ſice na ſobě odranku ſmrtedlnoſti naſſj, ale pod nj ſe ſtkwěla ſláwa, giż někdy ſwým wěrným na hoře Tábor ukázal: nynj pak giż tuż odranku dokonce s ſebe ſwrhl, wſſecek ſláwau přioděný. „Roztrhl gſi pytel (ſmutek) můg, mluwj u Dawida k Otci a přiodil gſi mne weſeljm“ [4]). Nebo Kriſtus wſtal z mrtwých oſlawenym tělem a wſtaw giż neumjrá, ſmrt nad njm wjce panowati nebude [5]). —

O kdyż my s wůdcem naſſjm s Jeżiſſem zde přespolnj gako řečj tak i krogem gſme! Kdyż ſe gako přjchozj a přespolnj zdržugeme od tělesných żádoſtj, kteréż bogugj proti duſſi! Kdyż ſe tomuto ſwětu nerownáme! Kdyż pečugeme o wěci, kteréż s hůry gſau, ne pak o wěci pozemſké! Kdyż hledáme wěcj, kteréż s hůry gſau, kdeż Kriſtus geſt: abychom tam w prawé wlaſti ſwé, ranchem neſmrtelnoſti a ſláwy oblečeni byli! —

Zdaliż nemuſil těch wěcj trpěti Kriſtus, a tak wegiti do ſláwy ſwé? — doložil Kriſtus Pán, kárage zpozdiloſt učennjků, kteřjż ſe domnjwali, że geſt giż weta po wykaupenj lidu iſraelſkého, gežto Wykupitel potupnau ſmrtj byl zemřel. Owſſemk muſil Kriſtus Pán těch wěcj trpěti, mělo-li býti zřegmo, że w ſkutku geſt prawý Spaſitel ſwěta a měl-li gakoż takowý oſlawen býti, a napotom wzjti ſláwu ſwau na nebi i na zemi. Ne gakoby nebylo możná ginak wykaupiti pokolenj lidſké; nýbrż poněwadż to Bůh w newyzpytatelných radách ſwých tak uložil a ſkrze proroky předpowěděl, a Kriſtus poſluſſen aż k ſmrti radu tuto wykonati wolil, aby wěčné od Otce uſtanowenj ſplněno bylo, a naplnila ſe pjſma. Nebo giż dáwno před njm byli gſau předpowjdali proroci o něm: że bude mnoho trpěti a ſnáſſeti za hřjchy ſwěta a że konečně boleſtnau ſmrtj zemře. Tak wypiſuge korunowaný Żalmiſta Páně ſw. Dawid giż před wěky żiwě utrpenj geho, an pěge we gménu Páně: „Bożе, Bożе můg, ſhledniż na mne: proč gſi mne opuſtil?! — Daleko od ſpaſenj mého, gſau ſlowa upěnj mého. Bożе můg, wolám přes den a

[1]) Jan 3, 31. [2]) Żalm 52. [3]) I. Petr 2, 22. Iſ. 53, 9. [4]) Żalm 29, 11. [5]) K Řjm. 6, 9.

Digitized by Google

newyſlýchás: i w noci a nenalezám upokogenj .... Gá pak čerw gſem a ne člowěk: pohanění lidj a powrhel obce. Wſſickni widauce mne poſmjwali ſe mně: mluwili rty a hýbali hlawau (ku poſměchu řjkagjce): Daufalk geſt w Hoſpodina, nechť ho wytrhne: nechť ho wyſwobodj, poněwadž mu přege .. Newzdalugž ſe ode mne: nebo ſauženj welmi bljzké geſt; geſſto nenj kdo by ſpomohl. Obkljčila mne telata, mnozj býkowé tučnj (nepřátelé mocnj) obkljčili mne. Otewřeli na mne ústa ſwá, gako lew drawý a řwaucj. Gako woda (celý zemdlený) wylit gſem a rozpthleny gſau koſti mé (kleſagj). Učiněno geſt ſrdce mé gako woſk rozpauſſtěgjcj ſe u proſtřed těla mého. Wyſchla gako ſtřepina ſila má, a gazyk můg přilnul k dáſnjm mým: a w prach ſmrti přiwedl gſi mne. Nebo obkljčili mne pſi (krutj nepřátelé) mnozj: rota zloſtnjků oblehla mne. Zbodli ruce mé i noze mé: sčetli wſſecky koſti mé. Oni pak pozorowali a hleděli mne: rozdělili ſobě raucha má, a o můg oděw metali los[1]). Podobně i wypiſuge welikým prorok Iſaiáš hořké utrpenj Páně: „I wzegde gako prautek před njm, a gako kořen z země žjznjwé: nemá podoby ani krásy: a widěli gſme ho, a nebylo wzezřenj, a nežádali gſme ho: pohrdaného a neypoſledněgſſjho z mužů, muže boleſti, a znagjcjho nemoc: a gako ſkrytý byl obličeg geho a potupený, protož gſme ho ſobě ani newážili. W prawdě neduhy naſſe on neſl, boleſti naſſe on ſnáſſel: a my počtli gſme ho gako malomocného a ubitého od Boha a ſnjženého. On pak raněn geſt pro neprawoſti naſſe, potřjn geſt pro hřjchy naſſe: kázeň pokoge naſſeho ležj na něm a zſſinaloſtj geho uzdraweni gſme. Wſſickni my gako owce zblaudili gſme: gedenkaždý na ceſtu ſwau uchýlil ſe: a Hoſpodin ſložil na něg neprawoſt wſſech nás. Obětowán geſt, protože ſám chtěl a neotewřel úſt ſwých: gako owce k zabitj weden bude a gako beránek před tjm, kterýž ho ſtřjže, oněmj a neotewře úſt ſwých. Z auzkoſti a z ſaudu wyňat geſt: rod geho kdo wyprawj? neb wytržen geſt z země živých: pro neſſlechetnoſt lidu ſwého udeřil gſem ho. A dá bezbožné za pohřeb a bohatého za ſmrt ſwau: protože neprawoſti neučinil, aniž byla leſt w ústech geho[2]). I Danielowi zgeweno geſt, gakož pjſſe w knize proroctwj ſwého: „Po téhodnech ſſedeſáti dwau zabit bude Kriſtus: a nebude lid geho, kterýž ho zapře[3]). Poſléze i Zachariáš wypiſuge živými barwami utrpenj Páně: „I wylegi na dům Dawidův a na obywatele Jeruſalémſké ducha miloſti a proſeb, a patřiti budau na mne, kteréhož bodli: a kwiliti budau nad njm kwilenjm gako nad gednorozeným, a žaloſtiti budau nad njm, gakž obyčeg geſt žaloſtiti nad ſmrtj prworozeného[4]). Tak giž bylo za dáwných časů předpowědjno a obſſirně wypſáno utrpenj Meſſiáſſowo. Když pak přiſſel Pán Ježjš, měl-li on ſe wyzuačiti gakožto Meſſiáš, muſel zagiſté trpěti těch wěcj, kteréž ſnáſſel — hořkau totiž a potupnau ſmrt křjže. A ginak to také býti nemohlo. Tak zagiſté to žádalo wykaupenj lidſtwa. Aby hřjch a neſkončená wina hřjſſného pokolenj lidſkého byla ſmazána, bylo třeba obětí, a to obětí neſkončené ceny. Weſſkeré obětí ſtarého zákona ale nebyly s to, aby ſhladily winu pokolenj lidſkého; nebo gak dobře dj ſwatý Pawel, „nemožno geſt, aby krew býků a kozlů ſhladila hřjchy ſwěta[5]), ony toliko ukazowaly na potřebu giné wyšſſí obětí budaucjho Meſſiáſſe, a byly obrazem

[1]) Žalm 21. [2]) Iſai. 52. [3]) 9, 26. [4]) 12, 40. [5]) K Žid. 10, 4.

Digitized by Google

gegim. Přiſſed tedy Kriſtus Pán, chtěge wykonati ſpaſenj lidſké, obětuge ſe w úplném poſluſſenſtwj Otci až k ſmrti kříže: položil ſebe ſamého za oběť na odpuſſtěnj hřjchů, gak ſám dj při poſlednj wečeři: „Totok geſt krew má, kteráž za mnohé wylita bude na odpuſſtěnj hřjchů“ [1]). Tato geho oběť byla neſkončené ceny, geſſto Kriſtus Pán byl prawý Bůh, a tudjž poſtačowala ku ſhlazenj neſkončené winy, kteráž ſpočjwala na pokolenj lidſkém, a geſſto Kriſtus Pán ge nepřineſl za ſebe, nemage žádného účaſtenſtwj winy pokolenj lidſkého, ſlaužila oběť geho k zaplacenj dluhu a ſhlazenj winy těch, gichžto přirozenoſt wzal na ſe Syn Božj; ano, gak dobře dokládá ſw. Pawel, ſkrze obětowánj těla Ježjſſe Kriſta poſwěceni gſme; nebo gednau obětj učinil na wěky dokonalými ty, kteřjž poſwěceni gſau [2]). A proto tedy muſel Kriſtus Pán trpěti těch wěcj, proto muſel kalich pjti a wyprázdniti ho až na rmut, proto muſel hořkau ſmrt kříže podſtaupiti, aby gakožto prawý beránek welikonočnj ſňal hřjchy lidſtwa, a aby učiněn gſa welikým kněžem naſſjm, weſſel do ſláwy! — Poſléze pak muſel Kriſtus Pán také trpěti těch wěcj proto, aby přemohl ſmrt, a gſa účaſtnjkem wſſelikých utrpenj pozemſkého žiwota naſſeho, we wſſem mohl býti nám příkladem, utěſſitelem a ſpomocnjkem. Kriſtus Pán zagiſté, wydaw ſebe w ſmrt, wyſwobodil pokolenj lidſké od ſmrti; nebo tjm, že zemřel na kříži a wſtal z mrtwých, odgal ſmrti wjtězſtwj a způſobil: že gako on ſe ſtal wjtězem ſmrti, podobně i my gednau z mrtwých powſtaneme. A protož muſel Kriſtus trpěti těch wěcj a podrobiti ſe hořké ſmrti kříže, by weſſel do ſláwy ſwé a gakožto wjtěz ſmrti mohl zwolati: „Smrti, kde geſt wjtězſtwj twé? kde geſt oſten twůg“ [3]). Nad to wjce trpěl Kriſtus pro nás: aby, gakž dj ſwatý Petr, „pozůſtawil nám příklad, bychom následowali ſſlépěgj geho (trpěliwoſti, tichoſti, odewzdanoſti a pokory). Kteréžto když mu zlořečili, nezlořečil (zaſe); když trpěl, nehrozil, ale wydáwal ſe ſaudcjmu ho neſprawedliwě; kteréžto hřjchy naſſe ſám na ſwém těle wneſl na dřewo, abychom hřjchům zemrauce, ſprawedlnoſti žiwi byli“ [4]). Zwláſſtě pak trpěl k příkladu pokory, gjž by pýcha lidſká zhogena byla: poněwadž wſſecken ſwět w pýſſe a wyſokomyſlnoſti žiw byl. „Welikáť bída geſt, dj ſwatý Auguſtin, pyſſný člowěk, ale wětſſj miloſrdenſtwj, pokorný Bůh, čjmž učiněn geſt, aby welikáť nadutoſt naſſe protiwným lékařſtwjm uzdraweua byla“ [5]). A zaſe: „Cestu nám Kriſtus udělal pokorau; nebo pýchau gſme od Boha odeſſli a nemohli gſme ſe k němu nawrátiti, leč ſkrze pokoru. Neměli gſme pak, koho bychom ſobě k následowánj (w pokoře totižto) předſtawiti: nebo wſſecka ſmrtelnoſt lidſkau pýchau nadutá byla. A byl-li kdo tichý duchem, gako byli proroci a arciſtcowé, nelibilo ſe wſſak lidſkému pokolenj lidj následowati. Aby tedy člowěk nepohrdal ponjženého člowěka následowati, pokorným a ponjženým učiněn geſt Bůh, aby tak alespoň člowěčj pýcha nepohrdala následowati ſſlépěgj Božjch“ [6]). Tak dj ſwatý Auguſtin. A rownějž gako pýcha, tak i giné wáſſně w utrpenj Páně magi ſwé lékařſtwj. K tomu i geſt Kriſtus Pán w utrpenj ſwém netolik příkladem nám; nýbrž i také naſſjm utěſſitelem. Ano gakž dj ſwatý Pawel, „nemáme neywyſſjho kněze, kteréžby nemohl mjti ljtoſt nad mdlobami naſſimi, ale zkuſſeného we wſſem:

[1]) Mat. 26, 28. [2]) K Žid. 10, 10. 14. [3]) I. k Kor. 15, 55. [4]) I. Petr 2, 21. 23. 24. [5]) De catechiz. rudibus c. 4. [6]) In psalm. 33. hom. 1.

Digitized by Google

podobně (nám), kromě hřichu. Nebo proto, že sám trpěl a byl pokaussen, mocen gest i těm, kteřjž pokaussení bywagj, spomáhati“ [1]). A proto také trpěl Kristus těch wěcj, aby gakožto Wykupitel nás we sláwě swé mohl owssemk wolati nám: „Pogďte ke mně wssickni, kteřjž obtjženi gste a gá wás občerstwjm. Kdož chce za mnau přigiti, wezmiž křjž swůg a následug mne“ [2])! — Ano můg Ježjssi, právě proto, že gsi trpěl těch wěcj — přehořké totiž muky a potupnau smrt křjže — právě proto gsi ty Spasitel nás a slogiš slawný a welebný před námi. W tom widjme, že gsi naplnil wssecka proroctwj — že gsi smazal a shladil winu pokolenj lidského, že gsi přemohl smrt; w tom gsi také přjkladem a spomocnjkem a utěssitelem nassjm. A protož tebe ctjme a welebjme, a klanjme se tobě a wyznáwáme tebe gakožto Pána a Spasitele swého. Zneg se, ó Pane, k nám, k wykaupencům swým! —

„Kristus musel těch wěcj trpěti a tak wegiti do sláwy swé.“ Rozumjš tomu, dusse křesťanská? Utrpenjm wessel Kristus do sláwy swé. Cesta tedy k sláwě nebeské gest utrpenj; a chceš-li i ty za njm přigiti do sláwy geho, kráčeti musjš tauž cestau, králowskau totiž cestau utrpenj a křjže. „Celý žiwot Kristůw, dj zbožný Tomáš Kempenský, byl křjž a trápenj; a ty hledáš odpočinuti a radosti? Blaudjš, welmi blaudjš, giného-li co žádáš, než zármutek trpěti; nebo celý tento žiwot smrtelný gest plný strastj a wůkol křjži obkljčen. A čjm kdo wjce w duchu prospěl, tjm těžšjm křjže začaté mjwá, poněwadž s láskau geho také spolu roste trápenj wezdegšjho cizinstwj. Proč se tedy lekáš na sebe wzjti křjž. strze kteryž se gde do králowstwj? W křjži gest spasenj, w křjži žiwot, w křjži ochrana od nepřátel, w křjži naplněnj sladkosti nebeské, w křjži sjla myslj, w křjži radosť ducha, w křjži neywyššjj wrchol ctnosti, w křjži dokonánj swatosti! Nenjk spasenj dusse, ani naděge žiwota wěčného, gediné w křjži. Hle, na křjži wssecko záležj a w umjránj wssecko gest postaweno; i nenj giné cesty k žiwotu a k prawému pokogi wnitřnjmu, leč cesta swatého křjže. Choď, kde chceš; hledey, cožkoli chceš; nenagdeš wzneſſenějšjj cesty nahoře, aniž bezpečnějšjj dole, kromě cesty swatého křjže. Srowney ſi a spořádey wssecko podlé swé wůle a zdánj swého, a shledáš, že wždy něco trpěti musjš, rád nebo nerad, a tak wždycky křjž nagdeš; nebo buďto na těle bolesť ucjtjš, buďto na dussi kormaucenj mjti budeš. Někdy od Boha opusštěn, někdy od bližnjho saužen, a což wjce gest, častokráte sám sobě obtjžný budeš. A tu mnohdy nižádným prostředkem aneb utěssenjm nebudeš moci se wyprostiti aneb sobě ulehčiti; nýbrž pokud se Bohu ginak nezaljbj, wsse přetrpěti musjš. Křjž tedy wždycky připrawen gest a wssude na tebe čeká. Neugdeš ho, kamkoli bys zaběhl; neboť kamkoli přigdeš, sám s sebau se neseš a wssude sám sebe nagdeš. Obrať se wzhůru, obrať se dolů, obrať se wůkol sebe, obrať se wnitř do sebe: wssude křjž nagdeš a wssude trpěliwosť chowati musjš, žádáš-li wnitřnj pokog mjti a korunu wěčnau sobě zaslaužiti. Gestliže křjž rád neseš, on ponese tebe, i přiwede tě ke konci žádanému, kde totiž konec bude wssemu trápenj, ačkoli toho w tomto žiwotě očekáwati nelze. Neseš-li ho ale nerad, břemene sobě přidáwáš, i sám sobě dotěžuges a předce ge snásseti musjš. Geden-li křjž swrhneš, nagdeš beze wssj pochybnosti giný, a snad

[1]) K Žid. 4, 15, 2, 18. [2]) Mat. 16, 24.

Digitized by Google

tèžſſj. Chyſtey ſe tedy gakožto dobrý a wěrný ſlužebnjk Kriſtůw, abys zmužile neſl křjž Pána ſwého, z lásky k tobě ukřižowaného. Připraw ſe k snáſſenj mnohých protiwenſtwj a nehod rozličných w tomto žiwotě bjdném; nebo tak ſe ti powede, kdekoliw budeš, a takto wſſude, kdekoli ſe ſkryges, w ſkutku nalezneš. Muſjk tak býti; i nelzek ginak ſauženjm zlých lidj a boleſtem ugiti, leč utrpenjm. Kalich utrpenj Páně milerád pjwey, geſtliže geho přjtelem býti a s njm čáſtku mjti žádáš. Poſkytnutj útěchy Bohu poruč; nechat s tjm učinj, gak ſe gemu wjce ljbiti bude. Ty pak ſe připraw k ſnáſſenj protiwenſtwj a za neywětſſj útěchu gi ſobě pokládey; nebok „negſau rowná utrpenj tohoto čaſu budaucj ſláwě, kteráž ſe zgewj na nás“ [1]).

A počaw od Mogjjſſe a wſſech proroků, wykládal gim wſſecka pjſma, kteráž o něm byla. Skaſtnj to učennjci, gimžto ſe takowého wykladače doſtalo. Pak zmizela wſſecka pochybnoſt a negiſtota gegich; pak widěli a poznali, že nenj weta po gegich naděgi, a že Kriſtus právě proto, že trpěl, ukřižován geſt a umřel, že geſt prawým Mesſiáſſem; geſſto ſe takto na něm wyplnilo, což giž dáwno proroci o něm předpowjdali. A protož ho poſlauchali tak bedlivě, když mluwil na ceſtě a otwjral gim (ſmyſl) pjſma, a ſlowa geho tak gádrná, tak utěſſená dotýkala ſe mocně duſſe gegich, že hořelo ſrdce w nich. — Podiwná to wěc, milý křeſtane. Učennjci tito zagiſté měli pjſma, znali ge a čjtali zákon i proroky, a čjtali ge w půwodnjm gazyku, a k tomu také dogiſta měli zdrawý rozum: a předce nepoznali ſmyſlu gegich, až ho gim teprwa Pán Ježjš otewřel. Owſſemk cjl zákona a proroků byl Kriſtus; protož muſela ſe pjſma čjſti a wykládati w duchu Kriſtowu, k čemuž owſſem toliko Kriſtus Pán přiſpěti mohl; oni pak ge čtli duchem a rozumem pauze lidſkým, nad to mnohými předſudky a bludy pokaleným: a protož nepoznali prawého ſmyſlu gegich; nebo chtjce wykládati ſmyſl gegich, wnáſſeli w ně toliko swůg neſmyſl a ſwé předſudky. A tak ſe to má až poſud. Newěř, milý křeſtane, newěř těm, genž tobě dj: Máš pjſmo, čiſté ſlowo Božj, čti a wykládey ſi ge ſám; wždyť máš rozum, k čemu bys potřebowal giných, k čemu kněžj, k čemu cjrkwe, by wykládali ge tobě, wylož ſi ge ſám. — Owſſemk obſahuge pjſmo ſwaté čiſté ſlowo Božj, rownež gako ůſtnj podánj; ale toho nabudeš gen tehdáž, když ſe ti právě wyloži, když prawý ſmyſl geho mjti budeš. K tomu pak ſám doſtatečný negſi, bez wyššſj pomoci — wýkladu totiž cjrkwi. O tom ſe můžeš giž přeſwědčiti, když té wěci gen po lidſku uwážjš. Pjſmo ſwaté zagiſté pſáno geſt w kraginách a w dobách od nás wzdálených a w způſobech a mrawech od nás a wěku naſſeho zcela ſe liſſjcjch, na kterézto pak narážj, o nichž zmjnku činj a kteréž znáti muſj ten, kdož pjſmu porozuměti chce. Kdož toho nezná, pjſmu w mnohém neporozumj, aniž tu rozum co pomáhá. Mimo to geſt pjſmo ſwaté zwlášſtě nowého zákona nazwjce pſáno těm, gimž ſe wjra giž dřjwe ůſtně hlásala, kteřjž tudjž giž ginde wycwičeni, ſnadno pochopiti mohli ſmyſlu geho; což pak nemá mjſta u toho, kdož by teprw z nich známoſt wjry čerpati chtěl, negſa odginud dřjwe wyučen. Nad to pak obſahuge pjſmo ſwaté, gakož pramen zgewenj Božjho, mnohá tagemſtwj, kteráž rozumu lidſkému gſau newyzpytatelná, kte-

[1]) Tomáš Kemp. kniha 2. kap. 12.

Digitized by Google

rěž toliko rozum wěřiti a za prawé mjti musj: medle gak můž rozum wykládati, čemu se sám musj podrobiti. W prawdě, kdyby tu pauhý rozum postačowal, muselo by se tu předpokládati, že rozum giž tyto prawdy a tagemstwj má a zná: i proč by tedy gich w pjsmě hledal? Učennjk nepotřebuge Mistra, když giž nad Mistra gest; ano takowý nenj učennjkem. Konečně pak: gak klopotný, gak omylný, bludný a nedostatečný gest pauhý rozum gednotliwce u wykládánj pjsem swatých, učí nás dosti smutná zkussenost. Od té doby, co bludaři sobě sami rozumem swým pjsmo wykládati počali, gaký zmatek, gaký nesmysl se tu tropil. Co gedni w pjsmech swatých nalézali, to druzj zawrhowali; gedni geden, druzj giný smysl twrdili: slowem každý si pjsmo wykládal, gak chtěl, a nalezl w něm, co chtěl; a konečně to tak daleko přišlo, že mnozj zcela pjsmo zawrhli. A předc wssickni tito twrdili, že magj rozum a že pjsmo sw. rozumně wykládagj a že k tomu nepotřebugj cjrkwe. Wiz milý křesťane, tak daleko přigde každý, kdož wyššjho učitele cjrkwe se zhostiw, sám sobě, gakž dj s rozumem swým, pjsmo sw. wykládá. Aniž to můž ginak býti. Rozum, nestogj sám o sobě w duši, ont gest úzce spogen se srdcem a s wůlj; a gakož působj rozum na ně; tak působj tyto na rozum. Co srdce má rádo a čeho wůle hledá, tomu rozum rád wěřj, to máme za rozumné. Myk gsme hřjssnj lidé, magice porussené srdce i wůli, kteréž působj na rozum náš; protož chtjce pauhým rozumem wykládati sobě pjsma, wykládáme ge tak, gakbychom to rádi měli. Litera ale pjsma gest mrtwá a trpělliwá: nuže tedy wnásšjme do pjsma náhledy swé, gak bychom to rádi měli, a wykládagice si ge dle žádostj srdce a nalezagice w nich co bychom sobě přáli: myslime, že ge rozumně wykládáme a konečně ge zcela zawrhugeme. Ginak se to má, když wyššj moc nad wykladačem stogj, totiž cjrkew sw., genž magic zgewenj Božj a gsauc Duchem Božjm řjzená, neomylná, prawý a čistý smysl pjsma sw. mu gediné poskytnauti může, byk i rozum zaslepený a porussený ginak toho žádal. Nebo, gak dj dobře sw. Pawel, „wsseliko pjsmo od Boha wdechnuté gest“ [1]). Duchem Božjm gest dáno a pod geho zwlášstnj zpráwau psáno a tudjž se i Duchem Božjm čjsti a wykládati musj. Tohoto Ducha sw. má toliko cjrkew sw. a protož toliko ona můž pjsmo swaté právě a bez bludu wykládati, gakož i ona má živé a neomylné wědomj celého zgewenj Božjho a chowá ge w čistotě a neporussenosti po wssecky věky. A protož, milý křesťane, chceš-li čistého slowa Božjho a prawého zgewenj Božjho bez bludu w pjsmě sw. nalézti: musjš ge wykládati dle učenj cjrkwe a w duchu gegim. Rozumu owssemk tu můžeš a musjš použjwati, a wssak rozumu střjzliwého, nepokaleného wášněmi a předsudky a bludy, abrž oswjceného a wedeného cjrkwj swatau a wěrau gegj. Nechť ti řeknau lidé přewrácenj: aby si sobě nedal stawěti brýle na nos. Owssemk kdo krátkozraký gsa předc wzdálj widěti chce, musjť brýle mjti: wssak ale hlediž, aby mu ge nepostawil lecgakýs fussar; nýbrž mistr, genž zná krátkozrakost lidského rozumu. —

Ostatně pak, milý křesťane, znameney, což dj zbožný Tomáš Kempenský o čtenj pjsem swatých: „W pjsmech swatých má se prawda hledati, nikoli wýmluwnost. Wsseliké pjsmo swaté týmž duchem čjtáno budiž, kterýmž bylo sepsáno. Hledati máme spjsse užitku w pjsmech, nežli bystrosti řeči. Mámeť pak náboženské a sprostné knihy tak rádi čjtati,

[1]) II. k Tim. 3, 16.

Digitized by Google

gako wysokomluwné a hlubokomyslné. Nebuď také na rozpaku pro důstognost spisowatele, zdali byl njzkého uměnj, nebo-li wysokého; nébrž milowánj prawdy tebe ke čtenj pobádey. Neptey se, kdo mluwil; nýbrž, co mluwj, to pozorug. „Lidé pomjgegj, ale prawda Hospodinowa zůstáwá na wěky.“ Nečině rozdjlu osob, rozličnými způsoby Bůh k nám mluwj. Wssetečnost nám překážj často při čtánj pjsem sw., an chtjwáme wěci wypátrati a rozsuzowati, kteréž bychom měli w sprosté wjře přeběhnauti. Chceš-li užitek mjti: čti pokorně a s wěrau, aniž kdy žádey gména welikė učenosti [1]).

„Pane zůstaň s námi, neb se připozdjwá a den se giž nachýlil.“ Těmito slowy prosili učennjci do Emaus se ubjragjcj Krista Pána srdečně, když přibljžili se k městečku, a on se dělal, gakoby chtěl dále gjti. Tak mocně dogala ge slowa Ježjssowa, tak pewně upautalo ge k němu sladké obcowánj s njm, že se nemohli od něho odlaučiti; abrž když chtěl od nich odegjti ač posud nepoznawsse ho, nutili, aby zůstal s nimi, prosjce ho wraucně: Zůstaň s námi atd. Chtjce, gak wýkladá sw. Bernard, řjci: O, neodcházeg od nás Mistře drahý, ak znj slowa twá o Ježjssi Nazaretském gesstě déle w ussjch nassich! Mluw gen, prosjme tebe, mluw nám gesstě wjce o radosti budaucjho wzkřjssenj! Připozdjwá se sice a den se giž nachýlil! wssak ale rádi chceme i w noci bdjti; nebo den nestačuge, bychom se dosti nasslyssseli o Ježjssowi neysladssjm.“ Owssemk, gak dokládá zbožný Tomáš Kempenský, když Ježjš s námi přebýwá, wssecko dobře gest, a nic nesnadným býti se nezdá; pakli ale Ježjš s námi nenj, wssecka těžké bywá. Když Ježjš u wnitř nemluwj, bjdná gest útěcha wssecka, promluwj-li ale Ježjš gen gedinké slowo, welikė utěssenj cjtěno bywá. . . Co nám může swět dáti bez Ježjsse? Býti bez Ježjsse těžké gest peklo; s Ježjssem pak trwati rág gest útěssený“ [2]). — Než ale ač wjdy přjtomnost, pomoc a útěcha Ježjssowa nám gest potřebná: předc wssak gsau doby w žiwotě lidském, kdež neywjce této přjtomnosti pohřessugeme, a zdá se nám, gakoby Kristus Pán chtěl se odebjrati pryč od nás a zbawiti nás obcowánj a útěchy a sladkosti swé. A tu se počjná připozdjwati w dussi nassj, gakoby se den blaženosti nassj nachýlil, dusse wyprahlá a sobě celá zůstawena, wsseho wnitřnjho potěssenj zbawená klesá w mrákoty. A což tu zbywá nám, než abychom dle přjkladu učennjků sw. ewangelium obrátili se k Ježjssi s wraucj prosbau: „Zůstaň s námi Pane!“ O, když se den sstěstj twého nachýlj a noc gakéhokoliw protiwenstwj nastane; když mraky, bjdy, nauze, protiwenstwj, a pronásledowánj tebe obkljčj, a když se bude tobě utrhati a dobré gméno odnjmati, když od přátelů opusstěn sobě samému zůstawen budeš, když se počne wůkol tebe připozdjwati; pak zwoley srdečně a pros s učennjky: „Zůstaň s námi Pane!“ Nedopaussťěg, abychom proti wůli Božj reptali, ani w netrpělywost ani w málomyslnost uběhli. — Nebo protiwenstwj člověka namáhá a láme. Snadno gest w sstěstj spokogenu býti, a Boha chwáliti, což i zlj dělagj, gakž Dawid swědčj: „Chwálit bude tebe, když dobře činjš gemu“ [3])? Proč přidáwá; když dobře činjš gemu? Že tresce-li a kárá-li ho Bůh, repce a zlořečj. Ale kdo Boha s sebau má, a mjti žádá, we wssem wůli Božj následuge a chwálj ho každého času; gak zpjwal Dawid:

[1]) De imit. lib. 1. c. 5. [2]) Kniha 2. kap. 8. [3]) Žalm 48

Digitized by Google

„Chwáliti budu Pána každého času“ [1]); a Tobiáš učil: „Každého času dobrořeč Bohu“ [2]); a Job, když o wssecko wssady přissel, skutkem splnil: Gak se prý, Pánu Bohu ljbilo. O, gak welice potřebugeme w křjži a těžkosti, aby Pán s námi zůstal, aby nám w pokussenj prospěchu a w protiwenstwj trpěliwosti přispořil! — Zůstaň s námi Pane! tak se také modliti máme, když nám horliwé pobožnosti, potěssenj a wnitřnjho oswjcenj ubýwá, a w duchu wyprahlém se zakalj swětlo utěssenj Božjho. Tehdáž zagisté potřebj častěgi opětowati: „Zůstaň s námi Pane!“ aby člowěk, genž sic wždycky něgaké potěssenj mjti musj, nemage žádného zewnitřnjho, sobě w marnosti rozkossi tělesné a radosti swětské nehledal, a aby sebe samého pro wnitřnjho swětla umenssenj neobmesskal. „Nenj těžko, dj blahoslawený Tomáš Kempenský, pohrdnauti potěssenjm lidským, Božské-li přjtomné gest; ale bez obogjho moci býti a Boha se silně wždycky držeti, a s Jobem řjkati: „byť mne i zabil, w něho daufati budu:“ wěc weliká a wzácná gest [3]). „Zůstaň s námi, Pane!“ Tak se modliti máme, když se wěk náš připozdjwá, smrt přibližuge a hodina smrti táhne. Tuk gestli kdy: Pána přjtomného potřebugeme, když totiž smrt sahá po nás, hrob se před námi otwjrá, za hrobem saudce kyne a wěčnost nastáwá — buď sstastná neb nesstastná. Nebo ačkoli gak žiwi w nebezpečenstwj wězjme; wssak tehdáž neywjce na nás nepřjtel spasenj, ďábel, dotjrá, a se trwanliwost nassi přetrhnauti usiluge. Protož i Dawid se horliwě modljwal: „Až k starosti, i do ssedin Bože neopausstěg mne.“ A zase: „neopomjteyž mne w času starosti, když by zhynula sjla má, neopausstěgž mne“ [4]). Což sice Bůh swým wywoleným připowěděl, řka: „Až do starosti gá sám, až do ssedin gá nositi budu“ [5]). — Tak se také swatý Auǧustin modljwal: „O, Pane Bože náš, dey, ať w zastřenj křjdel twých daufáme, a ty chraň nás a nos nás. Ty nositi budeš i maličké, a až do ssedin nositi budeš. Nebo, když gsi ty pewnostj nassj, tehdáž pewnost gest; ale když pewnost nasse gest, mdloba gest“ [6]). Podobně i swatý Rehoř Nazianzský: „Starost mau, prosjm Bože, a tu ssediwau hlawu zachowey, a žádostiwý konec žiwotu dey [7]). — „Zůstaň s námi Pane!“ Tak se modliti máme každodenně, když se přibližuge wečer, neb konec swěta: když stydne láska, když se swětlo prawdy zatmjwá, a nastane tma bludů a neřestj. — Nenj naděge, abychom se něčeho lepssjho dočekali. — Čjm wjce se den swěta nachyluge, tjm wjce rostau bludowé, roste neprawost, roste newěra, roste bezbožnost. Napsal sw. Auǧustin a sw. Cyprián: „Když swět ustáwati a ke konci se mjti bude, wssecko dobré ustane a zlost nastane“ [8]). Gakož i sám Pán Ježjš předpowěděl, řka: „Powstanau mnozj křiwj proroci, kteřjž prawdu zrussiwsse swedau mnohé“ [9]). „Zlj pak lidé a swůdcowé, přidáwá swatý Pawel, půgdau w horssj blaudjce, i (giné) w blud uwáděgjce ... nebo bude čas, kdyžto zdrawého učenj nebudau snásseti, ale podlé swých žádostj sobě shromažďowati budau učitele, magjce swrablawé ussi, a od prawdy zagisté sluch odwrátj a k básněm se obrátj“ [10]). W této době náboženské a mrawnj zpausty, kdež se zdá gakoby wjra wyhynauti chtěla a s nj wsseliký křesťanský mraw — w této

[1]) Žalm 33, 1. [2]) Tob. 4. [3]) De imit. lib. 2. c. 9. lib. 3. c. 8. [4]) Žalm 10. [5]) Isai. 46. [6]) Lib. 4 Confess. cap. ultim. [7]) Carm. de calamit. animae suae. [8]) Aug. Tract. in Joann. Cyprian lib. 1. epist. 4. [9]) Mat. 24, 11. [10]) K Tim. 3, 13. a 4, 3. 4.

Digitized by Google

době sluſſi bez přeſtánj ſe modliti: Zůſtaň s námi Pane! neodgjmey nám ſwětla prawdy a ſprawedlnoſti: nedey nám ubjhati w temnoſti bludůw a hřjchůw, gak ſe giž mnohým kraginám přihodilo, od nichž odgato geſt králowſtwj Božj: wjra, učenj prawé, prawá oběť a wůbec žiwot křeſtanſký! — „Ty Pane mezi námi gſi, a gméno twé ſwaté wzýwáno geſt nad námi: neopauſſtěgž nás, Pane Bože náš“ [1])! Poſud mezi námi geſt Bohem založená wjra, geſſtě prawé učenj, prawá oběť, prawé ſwátoſti a křeſtanſký žiwot: než kdo wj, gak dlauho bude? — Zůſtaň s námi Pane, a neopauſſtěg nás!

Pomni medle že gſme twými
Gak pak koli nehodnými:
W tom žádnému neuſtupug.
Spas, tě proſjme, podjl swůg [2])! —

Jweſſel s nimi (Ježjš.) A ſtaloſe, když ſeděl s nimi za ſtolem, wzal chléb, dobrořečil, lámal a podáwal gim. O ſwaté to hody, při kterýchžto Kriſtus ſám geſt hoſpodářem! O ſſtaſtnj učennjci, gimžto ſe poſſtěſtilo, že při takowýchto hodech byli přjtomni. Nebo hle, gedwa že Pán přiſedá k nim, gedwa že požjwagj darů geho, giž ſe počjná swjtati w duſſi gegich, otewřjny gſau oči gegich a poznali ho, giž nehledagj pokoge a odpočinutj wjce; abrž občerſtwenj a poſilněnj, wſtawſſe tauž hodinu wrátili ſe do Jeruſaléma, a giž wjce zármutek nekljčj duſſi gegich; abrž s radoſtj wyprawugj w Jeruſalémě učennjkům shromážděným: které wěci ſtaly ſe na ceſtě, a kterak poznali Ježjſſe w lámánj chleba. O Božſké to hody, kteréž tak ſſtědře obohatili učennjky a obdařili ge ſwětlem prawého poznánj, mocnau poſilau a nebeſkau útěchau a radoſtj. Čeho wſſak učeunjci tito w Emauſjch nabyli, toho můžeš doſjci i ty, milý křeſtane, w hogné mjře, přiſtupuge hodně k oněm hodům, kteréž Kriſtus Pán gakožto nebeſký hoſpodář swým wěřjcjm chyſtá, a w kterýchžto gim ſebe ſamého za pokrm podáwá, k hodům totiž neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj. Nebo dle wýkladů mnohých ſwatých otců Kriſtus Pán prý při wečeři w Emauſjch konal welebnau swátoſt, kterauž před swau ſmrtj byl uſtanowil, a protož gako tuto učennjci darů geho nebeſkých ſe zúčaſtnili, podobných darů přigjmagj poſud ti, kdož hodně k ſtolu Páně přiſtupugj. Hle, Kriſtus Pán weſſel s učennjky do Emaus. A podobně wcházj Kriſtus ſám s tělem i s duſſj, gako Bůh a člowěk se wſſj swau miloſtj a láſkau do ſrdce těch, kteřjž geg hodně přigjmagj w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj, a béře u nich přjbytek swůg. „Kdož gj mé tělo a pige mau krew, we mně přebýwá a gá w něm,“ dj Kriſtus Pán ſám. „O přediwná miloſti twé láſky k nám, wolá tu zbožný Tomáš Kempenſký, že ty, Pane Bože, Stwořiteli a Obživowateli wſſech duchů, k chudičké duſſi přigiti, a s celým swým božſtwjm i člowěčenſtwjm gegj lačnoſt ſſtědře naſycowati ráčjš! O, ſſaſtná myſl a duſſe blahoſlawená, kteráž za hodnau geſt uznána, tebe, Pána Boha swého, nábožně přigjmati a w přigjmánj tebe duchownj radoſtj naplněna býti! O, gak wzneſſeného Pána přigjmá, gak milého hoſta k ſobě uwádj, gak přjgemného ſpoločnjka nabýwá, gak wěrného přjtele k ſobě přiwinuge, gak zpanilého a ſſlechetného že-

[1]) Jerem. 14, 9. [2]) Eccles. ad Complet. Hym. Quadrages.

Digitized by Google

nicha obgjmá, kterýž nad wssecky miláčky a nade wssecko žádaucné hoden gest milowánj [1])! — A čehož se můžeš nadjti milý křesťane, když takowého Pána hostugeš w srdci swém? — Hle, gak požehnán byl w starém zákoně dům Obededomůw, w kterémžto stánek po něgaký čas ubytowán byl! Gakéhož požehnánj, gakých darů se nemusj dostati tobě, gestliže hodně přigjmage welebnau swátost geho samého Krista, Spasitele swého, uhostjš w srdci swém! — Učennjci dnessnjho swatého ewangelium nepoznali zprwu Krista Pána — „oči gegich byly držány“ — wssak ale, gedwa že přisedli k stolu s Pánem: giž ho poznáwagj, Mistra a Pána swého, „otewřjny gsau oči gegich.“ A podobně i ty milý křesťane, přistupuge hodně k stolu Páně nabudeš swětla spasitelného poznánj, kteréž oswětj tebe prawdau swatau. Swatý Augustin nazywá onu newědomost, kterauzto rozum lidský skrze hřich prwotnj gest zatemněn, „hroznau hlubinau newědomostj.“ Ach, gest to newědomost, kteráž držj oči nasse, že nepoznáwáme ani Boha nad sebau, ani srdce swého u wnitř w sobě, ani swěta mimo sebe, aniž nepřátel wůkol sebe; a takto nazywáme dobré zlým a zlé dobrým; a wážjme sobě, čeho bychom měli zawrhowati, a zawrhugeme čeho bychom měli sobě wážiti, a máme za swrchowaný cjl, čeho bychom měli mjti za prostředky, a hledáme w tom wrch blaženosti, co bywá pramenem bjdy a strasti nassj. Běda nám, gestliže láska předobrotiwého Boha newytrhne nás z propasti této přehrozné! Což bychom měli giného k očekáwánj, než že bychom upadli z temnostj krátkého žiwota do temnostj smrti wěčné? — Wssak ale djky Bohu, kterýž tuto přispěl nám, a giž skr z proroka swého zasljbil, že nám wzegde nebeské swětlo, gehožto potřebugeme k oswjcenj swému: „Bůh sám přigde a spass wás. Tehdáž otewrau se oči slepých [3]).“ A co sljbil, to také splnil. Gedwa že se wtělený Syn Božj swětu obgewil — oswědčowal wořegně: „Na saud gsem gá přissel na tento swět, aby ti, kteřjž newidj, widěli [3]).“ A aby nikdy tohoto swětla spasitelného nescházelo nám, zůstawil nám welebnau swátost, w kterézto on sám přjtomen oswěcuge wěrné swé. A protož gi nazywagj swatj otcowé pramenem, wečerj a pokladem swětla, dle wlastnjch slow Kristowých, kterýž dj: „Dokudž gsem na swětě, gsem swětlo swěta“ [4]). A poněwadž se zawázal přebywati pod způsobami swaté hostie u nás až do skonánj swěta: gest také po wssechny dni swětlem nassjm až do skonánj swěta. — Když Israelité z Egypta táhli, předcházel ge Hospodin k ukázánj cesty přes den w slaupu oblakowém a přes noc w slaupu ohniwém: aby byl wůdcem cesty obogjho času. Nikdy nezmizel slaup oblakowý přes den, ani slaup ohniwý přes noc před lidem [5]). Dle wýkladu sw. Ambrože nebyly slaupowé tito nic, leč předobrazenj toho, což gest Kristus wěrným u welebné swátosti. „Což gest onen slaup ohniwý giného, dokládá nadřečený učitel, než Kristus, kterýž wlewá swětlo prawdy a duchownj milosti w mysli lidské?“ On gest sice skrytý w způsobách chleba; ale prawě w těchto wede a řjdj, gako w něgakém swětlém oblaku swé wěrné Israelity po temných cestách žiwota. A protož wolá giž korunowaný Žalmista Páně w prorockém nadssenj: „Přistupte k němu a oswj-

[1]) Kniha 4. kap. 3. [2]) Isai 35, 4. 5. [3]) Jan 9, 39. [4]) Jan 9, 5. [5]) II. Mog. 13, 21, 22.

Digitized by Google

ceni budete“ [1])! S přistup k němu, milý křesťane: a i ty budeš osswjcen, a zmizj temnosti bludu a pochybnosti, kteréž drzj oči twé a spasitelná prawda osswjtj ge! Kde nalezneš lepssjho rádce, kde bezpečněgssjho wůdce, kde maudřegssjho učitele než Ježjsse? Hle, čemu se naučila swatá Teresie, swatá Kateřina Sienská, swatá Rosalie we sskole welebné swátosti? Gakých spasitelných ponaučenj a osswjcenj wážili tuto swatý Tomáš z Akwino, swatý Borgiáš a nesčíslnj ginj swatj? — O pozney, milý křesťane, slepotu swau, kteráž posud drzj oči ducha twého, a w zkraussenosti přistupuge k stolu Páně, zwoley se slepým u Jericha: Pane! učiň, abych widěl [2])! — Učennjci w Emaus byli posilněni u wečeře Páně, tak že gesstě toho dne se wrátili do Jerusaléma, aby zwěstowali apossstolům, že widěli Pána. A podobné posily poskytuge nám Kristus Pán, až posud u stolu welebné swátosti oltářnj. Myk gsme slabj. Tjm omlauwagj mnozj swé hřjchy a neprawosti, a domnjwagj se giž dosti býti wymluweni, když křehkost a mdlobu lidskau neustále předstjragj. Owssem že gsme slabj; a k tomu gesstě zewnitř a uwnitř četnými nepřátely obklopeni, kteřj neustále dorážegj na nás. Než, w swátosti neyswětěgssj poskytuge se nám duchownj pokrm, kterýž sjlj srdce člowěka a dodáwá mu zmužilosti tak, že může wsselikým autokům náružiwostj uwnitř a wssem pokussenjm zewnitř lehce odolati. „Nic zagisté, dj sw. Jeroným, nesilj dussi požjwagjcjho gakož chléb žiwota“ [3]). „Ti, kteřjž zprwu byli bázliwi, dj sw. Chrysostomus, mění se skrze sw. přigmánj we lwy a duch bábelský se třese před nimi.“ — A proč medle přikázal Bůh Israelským, aby požjwagjce beránka welikonočnjho měli hole w rukau? Dle wýkladů swatých otcůw z žádné giné přjčiny, než že wečeře tato byla obraz wečeře Páně, a my z toho znamenati máme, že kdykoliw k stolu Páně přistupugeme, nowé podpory slabosti swé nabýwáme, kterauzto podporowáni od opětného pádu wystřjhati se můžeme. A gak by to mohlo ginak býti, gežto swátost tato nezahrnuge w sobě tu neb onu milost, nýbrž w nj se nám podáwá sám původce wssj milosti. „Žádná swátost, dj angelský učitel sw. Tomáš z Akwino, nenj spasitelněgssj nad tuto, w kterézto dusse bývá obdařena hognosti wssech duchownjch darů“ [4]). Křest swatý očisskuge nás od hřjchu dědičného, ale on zůstawuge w dussi pokřtěných podnětu, gakožto pramen mnohých hřjchů. Pokánj smiřuge sice hřjssnjka s Bohem, ale newyhlazuge ostatky hřjchů, z kterýchžto, gakož z kořenu, nowj opět hřjchowé pučj a wyrážegj. Swátost biřmowánj posiluge w milosti: neuwádj wssak w pořádek náružiwosti, kteréž slabosti naššj gsau tak nebezpečné: anto nebeský chléb mimo giné hogné milosti, kteréž uděluge dussi podnět hřjchu mirnj a geho prudkost, ostatky hřjchu zponenáhla ztrawuge, náružiwosti krotj a bauře gegich tisšj; a tudjž se nazývá wssjm právem „chlebem silných.“ A protož také chowali prwnj křesťané tělo Páně w přjbytcjch swých, nosili ge na cestách s sebau; gesstě gsauce neustále autokům tyranů podrobeni, žádali mjti wždy pohotowě, čjm by se sjlili, aby mohli wssecky muky zmužile snásseti. Ano oni byli tak o tom přeswědčeni, že by gim bez posily této scházelo zmužilosti w bogi pro wjru. W tom ohledu dj swatý Cyprian zřegmě: „Kdo od cjrkwe nebývá k bogi ozbrogen, nenj scho-

[1]) 33, 6. [2]) Luk. 18, 41. [3]) In psalm. [4]) Opusc. 7.

Digitized by Google

pen podſtaupiti mučennictwj: a kleſati muſj myſl, kterézto přigetj welebné ſwátoſti nepozdwihne a nerozňtj.“ — Když prorok Eliáš utjkage před pomſtau bezbožné králowny Jeſabel na pauſſti Judſké trwal, poſadil ſe pod gednjm galowcem a nařjkage ſobě uſnul. A ay angel Hoſpodinůw dotekl ſe ho a řekl gemu: Wſtaň, pogez: nebo dlauhau ceſtu máš geſſtě před ſebau. Kteréžto wſtal, gedl a pil, a ſſel w ſjle pokrmu toho čtyřidceti dnj a čtyřidceti nocj, až na horu Božj Horeb [1]). A podobně i tobě milý křeſtane, genž na pauſſti tohoto ſwěta meſſkáš, podobně ſe poſkytuge i tobě pokrm nebeſký duſſi ſjljcj, žagiſtě žádný giný, než tělo Páně. Protož wſtaň a pogez, nebo dlauhau ceſtu máš geſſtě před ſebau, mnoho neſnázj k přemoženj, mnoho bogů k podſtaupenj. Pokrm pak tento poſilnj tebe, ozbrogj tebe a zmužilým učinj tebe, abys ſſaſtně dokonal putowánj ſwé! —

Poſléze i poſkytuge ſe tobě, milý křeſtane, we welebné ſwátoſti hogný pramen útěchy w zármutku. Hle, gak ſmutnj, gak zarmaucenj byli učennjci do Emaus ſe beraucj tak, že Pán ſám přiſtaupiw k nim, tázal ſe gich: Proč gſte tak ſmutnj? Ukrutná ſmrt Miſtra přemilého dogala mocně gich a naplnila ſrdce gegich zármutkem; a magjcj za to, že nadějge, kterauž od něho gakožto w Meſſiáſſe ſkládali, zklamena geſt: nemohli ſe ani potěſſiti. Wſſak ale, gedwa že s Pánem k ſtolu přiſedli, gak potěſſena geſt duſſe gegich, s gakau radoſtj ſpěchagj do Jeruſaléma a wyprawugj apoſſtolům, že Kriſtus Pán wſtal oprawdu. A podobné útěchy zakauſſegj až podnes wſſickni, kteřjž ſkljčenj ſrdcem hodně k ſtolu Páně přiſtupugj. Tuk ſe gim podáwá Kriſtus ſám, gakožto přjtel duſſj, gemužto ſrdce ſwé mohau otewřjti, gemuž důwěrně mohau wyprawiti bol a žel geho, co ge tjſnj, co ge ſauží: gemuž ſe zcela ſwěřiti mohau. A on nezůſtawuge bez útěchy žádného, genž důwěrně k němu ſe utjká. Poſud wolá ke wſſem zarmauceným: „Pogďte ke mně wſſickni, kteřjž obtjženi gſte, a gá wás občerſtwjm! Pogďte, kteřjž obtjženi gſte, pogďte zarmaucenj, kteřjž pod ſtraſtmi tohoto ſwěta aupjte, pogďte bjdnj a nuznj, kteřjž nedoſtatek ſnáſſjte, pogďte opuſſtěnj, kteřjž nemáte, ke komu byſte ſe utekli, pogďte pronáſledowánj, kteřjž nemáte ochrance; pogďte wſſickni welcj i malj, chudj i bohatj, wzueſſenj i ſproſtj, pogďte ke mně, k ſwému Spaſiteli, ſpomocnjku, utěſſiteli a ochranci: a gá wás občerſtwjm; u mne naleznete útěchy, ochrany, pomoci a záſſtity, čehož marně w tomto ſwětě hledáte! — O, chceš-li, milý křeſtane, dogiti prawé útěchy w ſtraſtech ſwých a w zármutku: hledey gi u welebné ſwátoſti, u ſtolu Páně, a brzy wymizj každá hořkoſt z ſrdce, požjwagjciho nebeſkého pokrmu tohoto. W čtwrté knize králowſké wyprawuge ſe o Eliſeowi prorokowi, že kázal ſlužebnjku ſwému za času hladu uwařiti krmy ſynům prorockým (učenujkům). I wyſſel geden na pole, aby naſbjral bylin polnjch, i nalezl (něco), gako rew leſnj, a naſbjral s něho tykwic planých, a naplnil gimi pláſſť swůg, a nawrátiw ſe ſtrágel ge do hruce na krmy; nebo newěděl, co by to bylo. Nalili tedy towaryſſům, a gedli: a když okuſili krmě, zkřikli, křauce: „Smrt w hrnci, muži Boži!“ I nemohli gjſti. Ale on řekl: Přineſte mauky. A když přineſli, naſypal do hrnce, a řekl: „Nalj lidu ať gedj. A nebylo wjce žádné hořkoſti w hrnci“ [2]). Krásné to podobenſtwj, milý křeſtane, tobě k ponaučenj! Když protiwenſtwj otrávj tobě

[1]) III. Král. 19. [2]) 4, 38—41.

Digitized by Google

žiwot twůg, a hořkoſt ſtraſtj ztrpčj ho tobě: nereptey aniž zlořečiž. Wezmiž chléb nebeſký, přimis ho do kalichu oſudů ſwých, přiſtup k ſtolu Páně, wypraw Spaſiteli ſwému ſwé žaloſti a hořkoſti: co tě ſauží, co tě kljčj; a nebude wjce hořkoſti w ſrdci twém. Ano netoliko zmizj wſſeliká boleſt a žaloſt z ſrdce twého, nýbrž ty zakuſiš také nebeſkau ſladkoſt a utěſſenoſt w myſli ſwé, kterauž tobě žádný ſwět dáti nemůže, tak že budeš moci zwolati s Žalmiſtau Páně: „Znamenáno geſt nade mnau ſwětlo oblíčege twého ó Pane: dal gſi radoſt w ſrdce mé“ [1])! Protož, milý křeſtane, newáhey ke ſtolu Páně často přiſtupowati, zwlášſtě pak nynj w tento ſwatý welikonočnj čas. Hle, Pán ſtogj na práhu ſrdce twého a chce wegjti w ně a w něm přebýwati a poſkytowati tobě ſwětla ſpaſitelného poznánj w temnoſtech newědomoſti a bludu, poſily w ſlaboſti a nedoſtatečnoſti a útěchy w ſtraſtech a protiwenſtwjch žiwota. Otewři mu tedy ſrdce ſwé a přigmiž ho w ně a pak ſe ho drž a s njm ſpogen putug po kraginách žiwota wezdegſſjho k nebeſkému Jeruſalému, až pak ho tamto ſpatřjš twářj w twář w ſláwě nebeſké.

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, genž gſi ſkrze ſlawnoſt welikonočnj lidu ſwému proſtředků k ſpaſenj udělitj ráčil: podporug ho, proſjme tebe, ſwými dary nebeſkými, aby i prawé ſwobody ſynů Božjch dogjti, i na ceſtě k žiwotu wěčnému wždy wjce proſpjwati mohl. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle prwnj po welikonoci.

Ewangelium ſw. Jana 20., w. 19—31.

A onoho času, když byl wečer toho dne, kterýž geſt prwnj po ſobotě, a dwéře byly zawřjny, kdež byli učennjci shromážděni pro ſtrach židowſký, přiſſel Ježiš, a ſtál u proſtřed (nich), a řekl gim: Pokog wám! A když to powěděl, ukázal gim ruce i bok. I zradowali ſe učennjci, widauce Pána. Tedy řekl gim opět: Pokog wám! Gakož mne poſlal Otec, i gá poſjlám wás. To když řekl, dechl (na ně), a řekl gim: Přigměte Ducha ſwatého: kterým odpuſtjte hřjchy, odpuſſtěgjl ſe gim; a kterým (ge) zadržjte, zadržány gſau. Tomáš pak, geden ze dwanácti, kterýž ſlowe Dydymus, nebyl s nimi, když přiſſel Ježiš. Tedy řekli gemu ginj učennjci: Widěli gſme Pána. On pak řekl gim: Leč uzřjm w rukau geho

[1]) Žalm 4, 7.

Digitized by Google

bodenj hřebů, a ruku swau wložjm w bok geho, neuwěřjm. A po osmi dnech byli opět učennjci geho wnitř, a Tomáš s nimi. J přissel Ježjš zawřenými dwermi, a stál u prostřed (nich), a řekl: Pokog wám! Potom dj Tomássowi: Wložiž prst swůg sem, a wiz ruce mé, a wztáhni ruku swau, a wpusť w bok můg: a nebudiž newěřjcj, ale wěřjcj. Odpowěděl Tomáš, a řekl gemu: Pán můg, a Bůh můg! Dj gemu Ježjš: Že gsi mne widěl, Tomássi, uwěřil gsi: blahoslawenj, kteřjž newiděli a uwěřili. Mnohé zagisté i giné diwy činil Ježjš před obličegem učennjků swých, kteřjž negsau psáni w knize této. Ale tyto wěci gsau psány, abyste wěřili, že Ježjš gest Kristus, Syn Božj, a abyste wěřjce, žiwot měli we gménu geho.

Wýklad.

Rozličným způsobem snažil se wzkřjssený Spasitel přeswědčiti učennjky swé o prawdiwosti swého slawného z mrtwých wstánj, aby w ohledu tomto neměli žádné pochybnosti, aniž byli w negistotě. Nebo měla-li pewná býti gegich wjra w něho, gakožto sesłaného Messiásse, muselik zagisté pewně býti přeswědčeni o geho z mrtwých wstánj, kterézto on sám za důkaz a za pečet swého Božského sesłánj pokládal. Mimo to záwisela také od přeswědčenj tohoto celá útěcha a naděge skljčených apossstolů, kteřjzto widauce Krista ukřižowaného a pohřbeného, nemyslili ginak, než že gest weta po něm a po djlu geho. A protož Božský Wykupitel, ukázaw se giž dřjwe záhy z rána Maři Magdaléně a ženám od hrobu se beraucjm, gakož i Petrowi a dwěma učennjkům do Emaus gdaucjm, nemesškal také ukázati se ostatnjm učennjkům a to po dwakráte, gak to wyprawuge dnessnj sw. Ewangelium: Když byl wečer toho dne, kterýž gest prwnj po sobotě t. g. dle nasseho pogmenowánj w neděli, tudiž téhož dne, kteréhož Pán Ježiš wstal z mrtwých a sice, gak z původnjho textu patrno, když byl pozdný wečer; gesšto když se připozdjwalo a den se giž nachýlil, byl gesšte s učennjky w Emaussjch. Tedy hned na to ukázal se Pán Ježiš ostatnjm učennjkům, a gak dokládá sw. Ewangelista dále, byly dwéře zawřjny, kdež byli učennjci pro strach židowský. Bálik se totiž učennjci, aby Židé gim podobně neučinili, gakož učinili Mistru a to tjm wjce, gesšto byli sami sobě zůstaweni bez wssj útěchy a wyššjj posilu. Protož aby byli tjm bezpečněgšjj a nebyli překwapeni autokem nepřátelských Židů, uzawřeli dwéře w sjni, kdež byli shromážděni. A když tuto o samotě w tichosti a w hlubokém žalu trwali, gsauce w negistotě, zdaliž w skutku gest tomu tak, gakž gim ženy a Šimon wyprawowali, přissel Ježjš a stál u prostřed (nich). Gak mohl Pán Ježiš zawřenými dwermi wegiti do sjně, kdež byli učennjci shromážděni, nelze wyswětliti nám; tolik gest gisto, že Pán Ježiš wstal s oslawenym tělem [1]), kterémužto tělu nehmotnému, duchownjmu zagisté nemohly býti dwéře překážkau. „Zde, gakž dokládá sw. Auğustin, hledá-li se důwodů, nenj to nic di-

[1]) I. k Kor. 15.

Digitized by Google

wného, a hledá-li se přikladů, nebude nic neobyčegného. Deymež tomu, že Bohu gest něco možného, o čemž musíme wyznati, že nám to nelze pochopiti. W takowýchto wěcech leží celý důwod w mocnosti Twůrce[1]. A podobně prawí sw. Epifanias: „Gakož Pán náš wstal z mrtwých, nezkřiſiw giného těla ale to, kteréž měl, aniž giné než to, kteréž měl w duchownj proměniw, wessel zawřenými dwerěmi, což se nemůže státi zde s těly nassimi pro hmotnost gegich a poněwadž negsau gesstě proměněna w duchownj těla[2]. Stoge takto Pán Ježjš u prostřed učennjků pozdrawil gich řka: „Pokog wám!“ Byl to obyčegný způsob pozdrawowánj u Židů, kterýmžto sobě wsse, což dobrého, utěsseného a radostného gest, přáli, což wůbec wyznamenáwá slowo „pokog.“ Kristus Pán tuto apostolům swým netoliko pokog přege, ale také w skutku přinášſj, gehožto apostolům owssem bylo potřebj, gessto byli nemálo zarmauceni a myslj uděsseni, magice za to, že po Kristu a po nich gest weta; gakž dokládá sám sw. Ewangelista Lukáš, an dj: Oni pak zarmauceni a přestrasseni gsauce domnjwali se, že by ducha widěli. Že Krista wzkřisseného za ducha měli, lehce se dá pochopiti, gessto w duchy a obgewenj se gich wěřili a to tuto tjm spjsse; poněwadž widěli, že Kristus Pán zawřenými dwerěmi k nim wessel a nenadále u prostřed gich stál, gakž dobře wyswětluge sw. Ambrož, an pjsse: „Ačkoliw sw. Petr wěřil wzkřissenj Páně, předce wssak mohl přestrassen býti, an widěl, že Pán Ježjš s tělem swým se obgewil w sjni, kteráž byla zdj ohražena a dwerěmi uzawřena.“ — Aby wssak bázeň tuto gegich zapudil a ge přeswědčil, že on gest to skutečně a ne duch, gak dj sw. Ewangelium dále, ukázal gim ruce i bok. Sw. Ewangelista Lukáš wyprawuge událost tuto obssirněgi a pjsse následowně. Řekl gim: Gák gsem, nebogte se! Co gste zarmauceni, a myssleni (těžká) proč wstupugj na srdce wasse? Wizte ruce mé i nohy mé, žeť gá to gsem; dotýkeyte se a wizte, neboť duch těla a kostj nemá, gako mne mjti widjte. A když to powěděl, ukázal gim ruce i nohy, totiž zbodené od hřebů, gimižto byly proklány. Neb tyto rány neb raděgi gizwy ran těchto měl Kristus na těle swém gakožto známky utrpenj a wjtězstwj swého. „Když pak oni gesstě newěřili, dj týž sw. Ewangelista dále, a diwili se pro radost, řekl: Máte-li tu co, gessto by se pogedlo? Že pak gesstě pochybowali, nedělo se tjm, gakoby snad poznané prawdě twrdossjgně odpjrali, aneb opowážliwě nedůwěřowali tomu, což se právě přihodilo, alebrž proto byli gesstě w pochybnosti, že sobě wraucně přáli, aby wěc, kteranž byli nynj widěli, w skutku tak byla; tudjž, gak značj sám sw. Ewangelista, new ěřili, pro radost, kterézto pocjtili, widauce Krista wzkřisseného; kterážto pak radost dogala srdce gegich tak, že ani očjm a smyslům swým newěřili. Nebo i nám se posud přihazuge, že se zdráháme přiložiti hned wjru k tomu, což welikau radost nám působj a čehož sobě snažně přegeme, zwlásstě pak když wjme, že se to těžce stalo, a když gsme toho neočekáwali. Tak uwěřil těžce Jakob, že syn geho (Josef) žige a w Egyptě panuge[3]. Podobně když sw. Petr pomocj angela byl wyswobozen, wyssed ze žaláře ssel za njm, a ne-

[1]) Epist. 137, c. 3, n. 8. [2]) Haeres. 64. [3]) I. Mogž. 45, 26.

Digitized by Google

wěděl, že prawda geſt, co ſe dálo ſkrze angela: ale domnjwal ſe, že by widěnj widěl [1]). Rownež i Židé, když ſe nawrátili ze zagetj, aniž tomu mohli uwěřiti, že w ſkutku doma gſau [2]). A podobně ſe to mělo se ſw. apoſſtoly, gichžto ſrdce welikáradoſt opogila. Aby tedy gich zcela o ſkutečnoſti ſwého wzkřiſſenj přeſwědčil, že on to geſt, genž s tělem ſwým ſtál před nimi, žádal od nich něco gjſti, neb gak dj ſw. Ewangeliſta Marek, „ukázal ſe Pán Ježiš učennjkům, když ſeděli za ſtolem“ [3]). A oni, gakž wyprawuge dále ſw. Lukáš, podali mu kus ryby pečené a pláſt medu. „Pogedl tuto Pán Ježiš, gak wykládá ſw. Auguſtin, ne pro potřebu gakoby měl potřebj pokrmu k zachowánj žiwota, ale proto pogedl, aby tjm ukázal učennjkům ſwau moc, aby ge přeſwědčil o prawdiwoſti tělesné přjtomnoſti ſwé. Neb dokládá, ginak ſſage žjznjwá země wodu do ſebe, ginak ale táhnau gi palčliwé paprſky ſlunečnj, onano potřebau, tyto mocj ſwau. Tělo zagiſté wzkřiſſené bylo by méně blažené, kdyby nemohlo krmj požjwati, rowněž i by bylo nedokonale blaženo, kdyby mělo pokrmu potřebj“ [4]). Zatjm pak, co Pán Ježiš gedl, nabyli učennjci času, aby ſebrali myſl ſwau, a pak ſe mohli doſti přeſwědčiti, že on geſt to, kterýž w ſkutečném těle nawſſtjwil gich a protož widauce ho zradowali ſe. A když pogedl před nimi, wzaw dal oſtatky gim; djlem aby ſe nezkazily, djlem aby apoſſtolé požjwagjce gich mohli říci, že s njm požjwali téhož pokrmu a takto newěřjcj přeſwědčiti mohli. A wſſak netoliko ukogiti a utěſſiti chtěl Pán Ježiš učennjky ſwé, ale hlawnj účel geho přjchodu byl, aby gich opět powolal k djlu welikému, pro kteréž ge byl wywolil a kterézto by tito ſkoro s očj puſtili. Protož, když ſe byli o ſkutečné přjtomnoſti geho zcela přeſwědčili, pozdrawil gich opět obyčegným pozdrawenjm, řka: „Pokog wám! Gakož mne poſlal Otec, i gá poſjlám wás.“ Gakoby dle wýkladu ſw. otců [5]) gim chtěl říci: Rady Otce ſwého gſem wykonal, ſeſlánj ſwé gſem dokonal, wám nynj geſt rozſſiřowati Ewangelium po weſſkerých končinách ſwěta, a ochotně a wěrně plniti, čehož od wás Bůh žádá. A protož k témuž cjli a tauž mocj, gakož mne poſlal Otec, poſjlám i gá wás, totiž: aby gſte hlásali Ewangelium, powoláwali národů ku poznanj prawdy a k ſpaſenj. A k témuž konci ſdělugi wám moc ſwau a uſtanowugi wás za ſwé wyſlance a náměſtky. Wſſak ale dada apoſſtolům ſwým moc, rozſſiřowati djlo wykaupenj ſwého, chtěl ge zwláſſtě pozorny učiniti na powinnoſt a moc budaucjho půſobenj gegich, w kteréž zwláſſtě owoce wykaupenj Kriſtowa ſplýwá, totiž na odpuſſtěnj hřjchů. A protož, když to řekl, dechl na ně (na apoſſtoly), a řekl gim: Přigměte Ducha ſwatého: kterýmž odpuſtjte hřjchy, odpauſſtěgjk ſe gim; a kterýmž ge zadržjte, zadržáni gſau. Wdechl pak na apoſſtoly Pán Ježiš, djlem aby obrátil wſſecku pozornoſt gegich na moc a powinnoſt, kterauž gim tuto sděluge, djlem pak a wjce proto, aby gim miloſt Ducha ſw. tjm wyznačil, zpečetil a zároweň i udělil, k témuž cjli, by ſkrze něho odpauſſtěli hřjchy. Totéž znamenagj ſlowa: „Přigměte Ducha ſwatého,“ což dle

[1]) Skutk. ap. 12, 9. [2]) Žalm 125, 1. [3]) Mar. 16, 14. [4]) Aug. sermo de temp. 242 n. 12. et epist. 149. [5]) Chryſoſtom, Cyrill, Theofil, Rupert a t. d.

Digitized by Google

wýkladu sw. Cyrilla a Jana Zlatoústého znamená: Přigměte moc odpaussťěti hřjchy skrze Ducha sw., genž s wámi a skrze wás we swátosti pokánj bude pûsobiti a hřjchy odpaussťěti.

Tomáš pak, kterýž slowe Dydymus, (bljženec), wyprawuge swatý Jan dále, nebyl s nimi, když přissel Ježjš. Přjčina toho dle domněnj některých swatých otcû byla ta, že když při getj Páně swatj apossťolé se rozutekli, zponenáhla se scházeli we wečeřadle, kdežto prwé s Kristem Pánem poslednj wečeři konali, Tomáš wssak se gesťtě nenawrátil. Ginj pak se domýssleg, že se Tomáš krátce před tjm wzdálil pro zármutek srdce, nemoha wěřiti, co ženy a učennjci od hrobu se nawrátiwsse wyprawowali. Tomu ši buď gak buď; tolik gisto gest, že ač nebyl přjtomen, předc i gemu dán gest Duch swatý. Když pak se pozděgi nawrátil, řekli gemu ginj (ostatnj) učennjci: Widěli gsme Pána. On pak řekl gim: Leč uzřjm w rukau geho bodenj hřebů a ruku swau wložjm w bok geho, neuwěřjm. Nechtěl Tomáš uwěřiti slowům gegich; poněwadž nemjrné truchliwosti se oddal, i zdálo se mu wsse, což mu učennjci wyprawowali, prawdě nepodobné býti; a protož žádal zřegměgssích důkazů, chtěge na swé oči widěti a sám makati, domnjwage se, že gediné takto lze dosti ubezpečiti se o skutečném wzkřissenj Páně. Nebylak tato newěra geho zcela bez winy, gessto wýrokům tolika swědků odporowal a opowážliwě Pánu předpisowal, gaké důkazy mu má dáti, aby uwěřil; wssak ale dá se omluwiti tjm, že plynula ne tak z twrdossjgnosti poznalé prawdě odpjragicj, nýbrž wjce ze srdce zcela Pánu oddaného, kteréž tudjž ani se potěssiti dáti nechtělo; tjm wjce, gessto den po dni uplynul, aniž se mu wrauně milowaný Mistr ukázal. Wssak ale, gak dj swatý Auguſtin, Pán chtěl, aby widěl, aby neztratil newěrau dusse swé. A protož: „posmi dnech byli opět učennjci geho wnitř (totiž w sjni, kdež před osmi dněmi byli shromážděni) a Tomáš s nimi. Ipřissel Ježjš zawřenými dwerěmi, a stál u prostřed nich a řekl: Pokog wám!“ Pozdrawiw takto apossťolů wesměs a daw gim tjmto na gewo, že on to gest, týž, kterýž před osmi dněmi ukázal se gim, obrátil se k Tomássowi, pro kteréhožto wlastně přissel a dj gemu: Wložiž prst swůg sem a wiz ruce mé, a wztáhni ruku swau a wpusť w bok můg (w ránu boku mého): a nebudiž newěřjcj, ale wěřjcj. Gakoby mu chtěl řjci: Domnjwáš se, Tomássi, že newjm, co gsi u mé nepřjtomnosti mluwil? Žádal gsi spatřiti w rukau mých bodenj hřebů a wložiti ruku swau w bok můg. Nuže, gakož gsi žádal, učiniž. Ehle, podáwám tobě probodené ruce a proklaný bok swůg, abyši se dotekl gich a wpustil ruku swau w rány boku mého, abys odložil newěru swau a pak uwěřil, že gsem z mrtwých wstal w témž těle, s kterýmž gsem na křjži pněl. Zdaliž se Tomáš w skutku dotekl ran Ježjssowých, čili nic, nedá se určiti; tolik ale gisto, že nemohl déle odporowati a zcela přeswědčen u podiwenj hluboce dogat láskau Kristowau, zároweň i pln radosti, nemohl wjce, než toliko zwolati: Pán můg a Bůh můg! Uznáwá a zawrhuge tjmto ponjžený a kagicj Tomáš předesslau newěru swau. Nazýwage pak Krista Pánem swým, wyznáwá geho člowěčj přirozenosť, a slowem: Bůh můg, wyznáwá geho božstwj; gakoby řekl: Poněwadž gsem dostatečně newěřil, že gsi prawý Bůh, newěřil gsem, že gsi wstal z mrtwých: gessto ale tebe widjm wzkřjsseného, wěřjm též, že gsi Bůh, an božskau mocj gsi tělo

Digitized by Google

swé z mrtwých wzkřisil; gakž dokládá swatý Augustin, an pisse: „Widěl a dotekl se člowěka a wyznáwal Boha, gehožto newiděl, aniž se dotekl; ale pro to, což widěl a čehož se dotekl, on bez wssi pochybnosti uwěřil.“ — Po nějaké chwili, když se z prwnjho tohoto úzasu Tomáš zpamatowal, dj gemu Ježjš: Že gsi mne widěl, Tomássi, uwěřil gsi: blahoslawenj, kteřjž newiděli a uwěřili. Tjm pokáral Pán Ježjš laskawě newěru Tomássowu, gessto nepocházela ze zlé wůle, abrž wjce z blaudjcjho rozumu: zároweň i tjm poraučj pokornau a ochotnau wjru wssem a blahoslawj ty, kdož pak ač newidauce ho, napotom uwěřj w něho. Což pak následuge, gest takřka záwěrka wyprawowánj tohoto a napomáhá k utwrzenj u wjře w Ježjsse Krista, gakožto Syna Božjho, kteraužto wjru Tomáš wyznal, a kterauž Ježjš od swých wěrných žádá. Mnohé zagisté a giné diwy činil Ježjš před obličegem učennjků swých, totiž gak za živa, tak i zwlásstě po swém wzkřjssenj, kteřjž negsau psáni w knize této, totiž w Ewangelium swatého Jana. Ale tyto wěci gsau psány, abyste wěřili, že Ježjš gest Kristus, Syn Božj, t. g. zaslíbený Messiáš, prawý Bůh, a abyste wěřjce, t. g. u živé wjře gemu se oddagjce, geho wůli plnjce a geho příkladu následugjce, život měli we gménu geho, totiž skrze geho zásluhy a zadostučinénj dosáhli zde milosti a na wěčnosti blaženosti nebeské.

Rozgjmánj.

Kristus Pán žil, působil, konal skutek wykaupenj člowěčenstwa, pak trpěl, umřel a pohřben gest, třetjho dne pak, gak sám byl předpowěděl, wstal z mrtwých. Tjm gest ukončen běh žiwota geho pozemského. Nynj pak se má odebrati k Otci nebeskému, od kterého byl wyssel. Nezbývá tedy, než aby djwe, nežli wstaupj na nebesa; o to pečowal, aby welikě djlo wykaupenj geho neustále trwalo a owocj geho po wssecky wěky se dostalo wssem, kteřjž dobré wůle gsau a uwěřj w něho. K témuž cjli a konci wywolil sobě Pán giž prwé apossstoly, aby u rozssiřowánj a uskutečněnj wykaupenj geho pokračowali. K těmto tedy se ubjrá Božský Wykupitel, gim zwěstuge owoce wykaupenj swého — pokog, gich zprwu přeswědčuge o swém z mrtwých wstánj, a pak uděluge gim sessláni, gakowéž djwe byl sám od Otce obdržel, a poukazuge gich na základ a hlawnj wýminku wsselikého spasenj lidského — na wjru w něho, gakožto Syna Božjho a zaslíbeného Messiásse. Toho, milý křesťane, uwažug, gak se to předkládá we swatém Ewangelium:

Když laskawý otec widj djtky swé plakati, gežto se domnjwagj, že gest wzdálen, gsa poblj, nenechá gich dlauho prolévati hořkých slz, abrž spěchá, by ge ukogil a utissil žalost srdce gegich. A podobně se wedlo učennjkům Páně w osudné oné době, když milowaný Mistr byl odňat od nich. Kdo můž wyprawiti žalost srdce gegich? kdo wypsati bolest, kteráž naplnila dussi gegich wraucj tauzebnostj? Zbaweni wssj naděge shromáždili se pod wečer w

Digitized by Google

ſſmi, kdež konali poſlednj wečeři s Miſtrem, truchljce pro gediného miláčka. Wýčitky probuzeného ſwědomj, že utekli a opuſtili Miſtra ſwého, trápily ge a bolely ſrdce gegich. S boleſtj wzpomjnali gſau na žaloſtnau ſmrt, na muky a utrpenj geho, a když ſe opět ſeſſli, nebyl s to, aby utěſſil geden druhého a pozdwihnul kleſlé geho myſli. Nebeſký pak Miſtr, kterýž ge wraucněgi milowal, než oni ho milowati mohli, nedopuſtil, aby w takowémto žalu a ſmutku dlauho trwali. Téhož dne, kterýž byl wſtal, nawſſtjwil ge a ſetřel ſlzy gegich. An totiž w zármutek pohřjženi poſpolu trwali při zawřených dweřjch zápaſjce s báznj a naděgj, přiſſel Ježjš a ſtál u proſtřed nich. Radoſtné užaſnutj, pocit bázně a radoſti progel pogednau duſſi gegich. Wſſickni hledj u proſtřed, a radoſtné překwapenj táhne ge k oplakáwanému Miſtru, genž ſe obgewil gim; a wſſak bázeň gakáſi táhne ge zpět. On wſſak otwjrá úſta ſwá a dj gim, netoliko gako gim před tjm čaſto řjkal: Nebogte ſe, gák gſem; abrž on gim zwěſtuge nowé pozdrawenj, pozdrawenj to dokonaného wykaupenj, řka! „Pokog wám!“— Znamenité to pozdrawenj. Zrodiw ſe, dal ſkrze angela na luzjch betlémſkých zwěſtowati pokog [1]); pak, prwé než ſe odebral w ſmrt, ſljbil, že pokog zůſtawj gim [2]); a opět geſt pokog prwnj pozdrawenj, kteréž dáwá apoſſtolům ſwým; prwnj přánj, kteréž gim zwěſtuge; prwnj zaſljbenj, kteréžto gim obnowuge; a prwnj dar, kterýž gim přináſſj, když po ſwém wzkřjſſenj poneyprw ſe ukazuge gim. — A gak ginak? Wždyť, gak dokládá ctihodný Beda, na to ſe zrodil, na to trpěl a na to wzkřjſſen geſt z mrtwých: aby nás uwedl zpět w pokog Božj [3]). — Ano gak apoſſtolům. tak i nám, milý křeſťane, zgednal a wydobyl Kriſtus Pán dwogj pokog, pokog totiž myſli a pokog ſrdce.

Kriſtus Pán přináſſj a zwěſtuge ſwým wěrným pokog myſli. Nebo gako ſmrt Kriſtowa podobná bauři prudké weſſkerau přjrodau pohybowala; podobně, ano i wjce, gak dj ſwatý Petr Chryſoloğus, zbauřila a poděſila myſl apoſſtolů pomátſſi gich. Nemohlit gſau zagiſté uwoditi w ſhod w myſli ſwé tolikeré zázraky, kteréž konal Kriſtus Pán s boleſtným utrpenjm a potupnau ſmrtj geho, tolikeré důkazy geho Božſtwj s tak welikau chudobau geho člowěčenſtwj, geho ſláwu nebeſkau s hlubokém unjženj geho pozemſkém. A protož, gakž dj nadřečený zbožný muž dále, gako loď uchwácená diwau bauřj na moři a prudkým wětrem zmjtaná, od zuřiwých wln hned do wýſſky neſſena, hned zaſe w propaſť uwržena býwá: podobně ſe wznáſſela myſl apoſſtolů, zmjtána gſauc naděgj a báznj ſobě odporugjcjmi, hned k nebi, hned zaſe kleſala k zemi, aniž mohli gſau doſáhnauti přjſtawu pokoge myſli a útěchy ſrdce. A co činj tuto laſkawý Miſtr, genž zná ducha lidſkého a zpytuge ſrdce, wida nepokog tento apoſſtolů ſwých? On hledá ge a podobnau mocj, gako druhdy utiſſil bauři na moři, tiſſj bauři myſli gegich a přináſſj a zwěſtuge gim a wſſem wěrným ſwým pokog, řka: Pokog wám! — Pán, gakž dj dále ſw. Chryſoloğus, wzkřjſſenjm ſwým byl giž zgednal otřeſené zemi pewnoſt, zatměnému ſlunci leſk a zbauřené přjrodě pořádek, a utiſſil wſſeliké ſtwořenj, gežto ſmrtj geho zbauřeno bylo. An tedy dj: Pokog wám! chceť řjci učennjkům: Auto wſſe ku pokogi nawráceno geſt, poſud zbauřena geſt myſl waſſe, poſud bogugete mezi wěrau a newěrau. Přicházjm tedy, abych přineſl wám

[1]) Luk. 2, 14. [2]) Jan 14 27. [3]) In Marcum.

pokog, gakož gsem ho celému swětu wydobyl a zgednal. A hle, s gakau péči, s gakau láskau snažj se Mistr nebeský pokog tento wljti w dussi gegich. „Gák gsem, nebogte se," dj gim laskawě. A když zarmauceni a přestrasseni domnjwagj se, že by ducha widěli, dj opět gim: Co se rmautjte a proč wstupugj děsná mysslenj na srdce wasse? přistupte gen bljže a wizte ruce a nohy mé, a dotýkeyte se gich a wizte, žeť gá to gsem a ne duch můg, genž těla a kostj nemá, gako mne mjti widjte. Aniž tjm gsa spokogen, žádá od nich něčeho, gežto by se pogedlo a gj před nimi, aby ge přeswědčil, že oprawdiwé tělo má. Pak otwjrá nebeským swětlem swým smysl gim, aby porozuměli duchownjmu a tagemnému smyslu pjsem swatých a uči ge poznati, gak netoliko Dawid w žalmjch swých a ostatnj proroci we swých proroctwjch, ale také Mogžjš w zákoně, w obřadech, w obětech wypsali a wyobrazili geho žiwot, geho skutky a geho tagemstwj; a gak wsse, co činil, co trpěl a wůbec wesskerý běh žiwota geho bylo toliko wyplněnj toho, což w pjsmech o něm předpowědjno a předobrazeno bylo; a pak že muky a potupná smrt geho netoliko nepřekážj Božskému seslánj geho, ale i že gsau pečetj a důwodem geho, gelikož na utrpenj a smrt geho následowalo slawné z mrtwých wstánj a on by nebyl prawým Messjássem, kdyby byl nezemřel a newstal z mrtwých. An nebeský Mistr takto slowem swým wsselikerau pochybnost a negistotu učennjků swých zapuditi se snažil: působilo swětlo wnitřnj milosti geho newiditelně w mysli gegich, a oni slyssice prawdy tyto důležité, uwěřili w ně a pogali ge s celau dussj, tak že právě tito učennjci, kteřjž krátce měli Pána před očima, aniž ho widěli a ho mluwit slysseli, aniž mu rozuměli, že nynj wěřjce mu, ho widj, geho poznáwagj gako toho, kterýž skutečně gest, gakožto wzkřjsseného Messjásse w oslaweném těle. Hle, gak působila Božská tato wjra; ona zagisté ukogila zmatenau gegich mysl, zapudila z nj wsselikau pochybnost, zahnala bázeň, učinila ge utěssenými a pokognými; a pokog tento mysli, owoce to wjry, ponořil se w srdce gegich, utissil bauři geho a pak proměnil se w radost, kterážto se skwj na obličegi gegich a zářj se w gegich twáři a pak gewj w plesu a gásánj. Ježradowali se učennjci, widauce Pána; dokládá swatý Ewangelista.

A podobně gako Kristus Pán přinesl pokog mysli učennjkům, přinássj ho až posud wssem, kteřjž wěřj w něho. Nebo gakož učennjci Páně bez Mistra nebeského a geho sw. prawdy zmjtáni byli pochybnostmi a negistotau a neměli pokoge w mysli: podobně se to má posud a wůbec s mysljdstau, ge-li zbawena nebeského swětla. Tuť bywá zmjtána bauřj nenstálau a ustawičným bogem s sebau samau. Nebo duch lidský gest pro prawdu stwořen a toliko prawda nebeská může ho utissiti a ukogiti. Této prawdy nebeské wssak docházj toliko u Krista, genž gest cesta, prawda a žiwot; a nabywá gj toliko wěrau we zgewenj geho w cjrkwi sw. katolické. Nebo katolická wjra gest, co do hlawnjho obsahu swého, totéž učenj, kteréž Ježjš Kristus, Syn Božj, zgewil dnes učennjkům swým. Nebo co tuto Kristus Pán gim učinil, činj až posud na geho rozkaz a s geho plnomocenstwjm cjrkew ustawičně wěřjcjm wssem, kteřjžto, slyssj-li wolně a ochotně cjrkwe, samého Krista slyssj a geg gakožto wzkřjsseného Spasitele swého widj očima ducha a wjry. A protož také působj učenj cjrkwe w mysli wěřjcjch tytéž wýborné a spasitelné účinky, gakéž způsobilo zgewenj a učenj Kristowo w dussi a w srdci učennjků geho dnes, onoť gim postytuge

Digitized by Google

pokoge a útěchy mysli, kterýžto pokog pak se obracj a měnj w radost a utěssenost srdce. A gak ginak? Pokog Božj zagisté, dj učený wykladatel pjsma swatého, Theofilaktus, gest tagemný swazek, genž spoguge wssecky wěci, a ge uwádj w shod a w přirozený pořádek gegich. A protož, gakž dokládá dále, rozléwá se we wssem stwořenj a shod, genž působj w něm, gest geho ozdobau. Co se wssak člowěka dotýče, sestáwá ze dwau částj, z těla a z dusse. Dle těla docházj člowěk pokoge, když žiwlowé, z nichžto tělo sestáwá, gsau w přirozené rownowáze a mjře swé, a údowé geho dle swého twaru a poměru wespolek se shodugj, w oněm záležj zdrawj, w tomto pak sličnost těla. Co se wssak dotýče dusse, máme účastenstwj pokoge tohoto, když se snažjme konati ctnosti, skrze kteréž wcházjme w obcowánj s Bohem; to gest, mysl a srdce člowěka magj pokog, když se nalezagj w přirozeném pořádku, což se děge tehdáž, když obé w Bohu spočjwá, a s njm gest spogeno, w prawém poznánj a u wraucj lásce. Boha wssak poznáwáme práwě toliko ze zgewenj wjry. Gelikož ale toliko katolické náboženstwj obsahuge gediné a prawé zgewenj wjry, může ono gediné mysl lidskau w prawý a přirozený pořádek z ohledu Boha přiwoditi a způsobiti, že pak člowěk w prawém poznánj w Bohu spočjwá, a s njm gest spogen a w něm duch geho požjwá nebeského pokoge; gakž dj prorok Páně: „Seděti bude lid můg w kráse pokoge, a w odpočjwánj hogném“ [1]). A k dosaženj téhož pokoge ducha nepůsobj toliko účinky, kteréž wywozuge wjra katolická w přirozeném pořádku, ale k tomu přispjwagj mnohem wjce účinky nadpřirozené milosti, kteréž spolu s wěrau působj w dussi lidské. Nebo prawá wjra nenj nikdy odlaučena od milosti, gegjžto dar gest a kteráž sjljc, pozdwihugjc a zdokonalugjc wjru člowěka, množj a rozhogňuge pokog ducha geho a naplňuge ho útěchau nebeskau. O, gak blažen, gak utěssen gest tu prawý křesťan, wěrný katoljk, genž u pokorné, upřjmné, pewné a účinné wjře se oddáwá zgewenému slowu Božjmu, kteréž mu hlásse neomylná učitelkyně prawdy, cjrkew Kristowa. Onť zagisté zná prawdu Božj a netoliko chowá a béře gi k srdci se wssj wraucnostj a horliwostj, abrž on se gj také oddáwá zcela, podepjrá se na ni a odpočjwá w nj, s celau důwěrau a daufanliwostj; a takto požjwá giž zde na zemi prwótin pokoge ducha, onoho pokoge, gehož požjwagj blahoslawenj na nebi, patřjce Boha twářj w twář.

O djky, neskončené djky tobě, Božský Wykupiteli, genž gsi tento pokog wydobyl a přinesl nám! Tebeť se chceme napotom wěrně držeti, twé swaté cjrkwe následowati. Skrze ni dogdeme u tebe nebeské prawdy a w nj pak pokoge a útěchy ducha a mysli u prostřed pochybnostj a negistoty tohoto swěta. Zachowey nám tuto wjru, rozmnož gi w nás! —

Wssak ale netoliko pokog mysli ale také pokog srdce wyzjskal a přinesl Pán Ježjš wěrným swým. Nebo netoliko negistotau a pochybnostmi byli zmjtáni sw. apoſſtolé, ale také bázeň a strach naplňowaly srdce gegich a znepokogowaly ge. Wždyť negápně opustili Mistra swého, gemužto krátce swatě slibowali, žeť se nezhorssj nad njm, a k tomu byli nynj sami sobě zůstaweni, opusstěni bez Mistra a Pána swého. Srdce gegich taužj po něm, aniž má pokoge a útěchy, ale wědomj nehodnosti a winy táhne ge od něho zpět, a činj gim wzpomjnku na geho přjtomnost hroznau. Tak se střjdá bá-

[1]) Isai. 32, 18.

zeň s naděgj, tauha s auzkostj w srdci gegich, protož nemagj pokoge. Přigde-li pak Mistr gegich? a přigde-li, přigme-li ge opět za swé, či snad zawrhne ge? W tom wssak stogj Pán u prostřed nich a zwěstuge pokog, srdci gegich řka: „Pokog wám! Gát gsem.“ Pán a Mistr wás, gehož gste owssem opustili, — než gá gsem zjskal celému swětu odpusstěnj, odpusstěnj přinássjm i wám — „Nebogte se!“ — Wizte ruce mé i nohy mé — tok gsau ty rány, kteréž gsem snássel za odpusstěnj hřjchu swěta, bych mu pokog s Bohem wyzjskal, a owoce gegich — pokog srdce — gest také wasse — pokog wám! Gessto ale wsselikỳ pokog srdce se zakládá na milosti Božj, genž naplňuge srdce člowěka a působj, že člowěk spočjwá w lásce w Bohu, láska wssak tato Božj gest dar Ducha swatého, genž rozlewá lásku Božj w srdcjch lidských: dechl tedy Pán Ježjš na ně řka: Přigměte Ducha swatého; gakoby řekl: Přigměte Ducha sw. pramen lásky a způsobce wsselikého pokoge srdce. Láska geho rozlj se w srdcjch wassich a spogiž ge s Bohem a naplniž ge pokogem a nebeskau útěchau, a doprowázegž wás po wsselikých cestách žiwota! A gako když po bauklivé straſsné noci počne se dnjti, a rannj zoře proswjtá roztrhanými mraky a swětla wjce a wjce přibywá, až konečně na wygasněné obloze slunce w stkwělém blesku wycházj: podobně i w dussi apostolů mizj bázeň a nepokog, a pokog a útěcha wracj se w ně wjce a wjce, až posléz se obrátj w ples a w radost. . J zradowali se učennjci, widauce Pána. O té přesslastné doby, ó toho utěsseného pozdrawenj, kteréž zapudilo wsselikau bázeň a nepokog srdce apostolů a zgednalo gim útěchu a poklid nebeskỳ! — A wssak pozdrawenj toto Mistra nebeského platilo také nám wssem wěrjcjm — wěrným geho. Onť zagisté zgednal i nám netoliko pokog mysli ale také pokog srdce.

Nebo gako apostolé zbaweni Pána a Mistra swého neměli gsau pokoge, podobně i my wssickni, zbaweni milosti u wědomj hřjchu a winy, nemělik gsme pokoge a útěchy srdce. Neb gakož mysl člowěka gest pro prawdu wěčnau stwořena, tak že toliko prawda nebeská může gi ukogiti: podobně i srdce lidské gest pro neywyssjj dobré tak utwořené, že toliko láska Božj může oblažiti ge. Lásky wssak této Božj nabywá se milosti Božj, genž gi rozlewá w srdci nassem, gakož se prawda nebeská zgewenjm Božjm sděluge nám. Gakož tedy mysl nemá pokoge, genž nemá wjry, podobně i nemá srdce pokoge, genž milosti Božj gest zbaweno; a gakož žádná maudrost a žádné uměnj lidské nemohau ukogiti mysl člowěčj, genž gest stwořena pro wěčnau prawdu, rowněž i nemohau wssickni statkowé pozemsstj a tworowé utissiti srdce, genž pro neywyssjj dobré stwořeno gest; a gakož mysl prázdná wjry nebeské, byť i byla wsselikými wědami a uměnjm lidským obohacena, nemá gistoty a pokoge: rowněž i srdce zbaweno Božj milosti u prostřed wsselikých rozkossj, statků a slawy pozemské nemůž býti utěssené a pokogné. Než ale w tom přispěl nám Božjský Wykupitel. Onť zagisté smrtj swau smazal dluh winy nassj, smjřil pokolenj lidské s Otcem nebeským a zgednal mu opět ztracenau milost a tjm i wyzjskal mu wnitřnj pokog, a gako slawný wjtěz, když přemohl nepřjtele wracugjc se z boge, zwěstuge lidu swému pokog: podobně i Kristus Ježjš, potřew hřjch, smrt i ďábla, wracj se z bogisstě swého, z Golgoty, a zwěstuge wernym swým pokog, kterýž zgednal gim — pokog srdce. O, toho pokoge nebeského dusse, gegžto swět neustále slibuge, aniž ho

Digitized by Google

můž dáti člowěku! O, pokoge dusse, gehožto wssickni hledagj, málo wssak ho nalezagj! O, pokoge, prawého pokladu útěchy a blaženosti toho, genž ho nalezá! O, pokoge dusse, genž toliko z ran wzkřjsseného Spasitele se prýsstj, a gehož toliko u křjže Kristowa nalézti lze, a genž kwěte na poli prawé cjrkwe: křesťane milý, chraniž a choweyž ho se wssj pečliwostj, gsi-li tak sstasten a máš-li ho; a ztratil-lis ho, obětug wsse, cokoliw máš, abys ho prostředkem wjry a swatosti žiwota dosáhl. Nebo kdo se nesnažj nebeského toho pokoge nynj dosjci, nemá naděge dogjti ho na wěčnosti. —

A když to powěděl, ukázal gim (učennjkům) ruce i bok; wyprawuge sw. Ewangelista dále. — U prostřed shromážděnj starssjch swětowládného Řjma wstaupil gednau weliký wůdce wogska, gménem Julius César, a chtěge gim dáti důkazy bogů swých podniknutých pro sláwu a prospěch národu řjmského, odhalil raucho swé a ukázal gim hluboké gizwy na prsau, pozůstatky to ran, gimižto byl raněn w četných wálkách od nepřátel [1]). A podobně wstaupil pod wečer neděle welikonočnj u prostřed učennjků swých Pán Ježjš, Božský to rek a Wykupitel člowěčenstwa, a ukázal gim zbodané ruce a otewřený bok, gakožto zřegmé důkazy swé nebeské lásky a oběti, kterauž podstaupil pro spasenj lidstwa. On přissel a stál; neb on wstal w plnosti moci swé. Stálkě pak u prostřed nich; nebo wssickni měli býti bljzcj gemu a wssickni se měli rowněž radowati z přjtomnosti geho. Pak dj gim: Pokog wám! Nebok swjtězil, a na wjtězstwj následuge pokog. Pak gim ukázal ruce i bok — rány swé. O, swaté to rány, Božského Wykupitele, kteréžto zloba lidská způsobila a láska neskončená snássela! O, drahé rány, kteréž zhogily rány pokolenj lidského, smazaly geho winu a smjřily nebe s zemj! Pro tebe, ó křesťane, snássel ge Pán a Spasitel twůg, popatř i ty na ně okem wěřjcjm, wiz a uwažug, co obnássegj tyto rány Páně! — Onyť zagisté gsau známky slawného wjtězstwj geho. Když knjžata židowská z hrdinského rodu Makabegských swrhli břjmě syrských utiskowatelů a hubitelů swých, a wyswobodili Jerusalém od otroctwj a pohanstwj: táhl na ně Antiochus Ewpater, král syrský, s mnohými wogsky a dwa a třidceti slony; a uspořádal řady wogska swého tak, že při každém slonu stálo tisjc mužů w pancjřjch a pět set gjzdných wýborných. Wěže také dřewěné byly na slonech pewně přikrýwagjcj gednokaždé zwjře: a na nich nástrogowé wálečnj: a na gednékaždé mužů silných třidceti a dwa, kteřjž bogowali shůry. I pohnuli se wssickni obywatelé země od hluku množstwj, a taženj zástupů, a od hřmotu zbroge: Judas pak táhl proti němu s malau hrstkau wogska. I uzřel Eleazar gedno z těch zwjřat přiodjno pancjři králowskými: a bylo wyšssj nad giná zwjřata: a zdálo se mu, že by na něm byl král: a wydal se, aby wyswobodil lid swůg. I běžel k němu směle w prostřed haufu, zabjgege na prawo i na lewo; a wssed pod nohy slona, a podlehna pod něg, zabil ho: a on upadl na něho na zem. I umřel tu. —

Hrdinský wssak skutek tento gest obraz giného hrdinského činu, owssemť u wyšssjm smyslu. Ona weliká obluda, kterážto kráčj těžkým krokem a na wsse sslape, znamená swět w tomž smyslu, gak to wyrozumjwá sw. ewangelium, totiž lidi, kteřjžto lpjce na hraudě této země, wsse co swatého a nebeského gest, opowážliwými nohami sslapau. Na wýssi

---

[1]) Veith's hom. Vorträge, djl 5.

obludy této pod předsednictwjm knjžete tohoto swěta, poznati lze oné mocnosti temnostj, kterěž panugj nad množstwjm lidu a kterézto za času, když Kristus Pán na zemi obcowal, měli za zástupce Annásse a Kaifásse, Herodesa a Piláta, w nichžto panowaly lakomstwj, závist, chlipnost a pýcha. Nebeský wssak hrdina, genž se obětowal, by wyswobodil pokolenj lidské od ďábelského gha, wssel pod nohy obludy této a porazil gi w tom okamženj, když se domnjwala, že swjtězila a geho utlačila. On padl sice a umřel, a wssak smrt geho byla wjtězstwjm nad nj, neb kámen hrobowý a pečet a ozbrogenj strážcowé u hrobu nemohli překaziti wjtězstwj, kteréhož giž byl wydobyl na křjži a kterézto dokonal wzkřjssenjm swým. A w tomto smyslu gsau rány Kristowy w prawdě známky slawného wjtězstwj Páně. Swět zagisté hledal ho zničiti potupnau smrtj, wywrhl ho ze země a přibil ruce a nohy geho na křjž. Wssak ale tuto, když byl powýssen, wyplnilo se slowo Páně: „Seď na prawici mé, dokawadž nepoložjm nepřátel twých tobě za podnož [1]).“ A gakož se wyprawuge w pjsmě sw. o hrdinském mladjku (Dawidowi), genž bez zbranj a brogj a wssak mocj Páně krwožjzniwého kwaucjho lwa pauhýma rukama chopil a na kusy roztrhal: podobně i ssel Pán Ježjš wstřjc nepřjteli pokolenj lidského, dal se swázati a na křjž přibjti; wssak s těmito swázanýma a probodenýma rukama přemohl silného oděnce, odgal mu zbraně a laupež geho. Neb podstaupiw neykrutěgssj muky, byl posluſſen až k smrti a takto zplatil zásluhami dokonalého posluſſenstwj swého starau winu neposluſſenstwj Adamowa; a shladiw takto winu člověčenstwj přemohl moc ďábla i smrti. A tak gsau rány tyto geho znakem geho wjtězstwj nad hřjchem, swětem a ďáblem. K nim, těmto ranám Božského wjtěze, musjš popatřiti, aby gsi se učil bogowati a swjtěziti, křesťane milý! „Totok gest wjtězstwj, kterěž přemáhá swět, dj sw. Jan, wjra nasse“ [2]). Přemáháme zagisté swět, když wěrau pončeni a wedeni, se ani domnělau maudrostj geho, aniž geho lákanjm neb wýhrůžkami zmýliti dáwáme. Knjže tohoto swěta přemáháme, když mu odporugeme a pewně držjce se wjry, buď že nám předstawuge hřjch a neprawost w slične a zpanilé podobě aneb že se snažj ctnost a sprawedlnost nám w nenáwist a osskliwost uwoditi. A smrt přemáháme, když hřjchu umjráme a sice w tomž smyslu, gak učj apoſstol Páně, an dj: „Pohřbeni gsme spolu s Kristem skrze křest a smrt: abychom gako Kristus wstal z mrtwých skrze slávu Otce, tak i my w nowotě žiwota chodili [3]).“ A protož, milý křesťane, když takto wěrau budeš bogowati proti swětu, ďáblu a hřjchu, popatř naň na Krista a na rány geho. Gako pohled na wjtězného wůdce sjlj wogjna podobně i posilnj a ozbrogj tebe pohled na rány Spasitelowy, kterézto obdržew swjtězil, a wjtězstwj wygednal wssem, kteřjž ho následugj. Onyť zagisté gsau znak wjtězstwj geho; gakož i erb lásky geho k pokolenj lidskému. Wyprawuge se o pelikánu ptáku, že když nemá, čjmž by nakrmil mládat swých, že sebe samého ranj a wlastnj swau krwj gich napágj a chránj od hladu smrti. Prawdiwý wssak pelikán takowý gest Kristus Ježjš. Když nebylo ani na zemi ani nebi, genžby wyswobodil člowěka od záhuby wěčné, hle Kristus Pán sám wydal sebe, a raněn gest, aby wykaupil lidstwo. Rány tyto geho zagisté gsau známky a erb lásky geho neywraucněgssj.

[1]) Žalm 109, 1. [2]) I. Jan 5, 4. [3]) K Řjm. 6, 5.

Digitized by Google

„Wětſſjho milowánj, dj Kriſtus Pán. nemá žádný nad to, by kdo žiwot ſwůg położil za přátely ſwé [1]).“ Swatá Briģita klečela gednau u hlobokém rozgjmánj před křjžem a kwjlila umjragjcjho Spaſitele. „Ach Pane, wolala, gak gſi mohl tak boleſtnau a ukrutnau ſmrtj zemřjti?“ A w duchu ſlyſſj hlas: „Gá gſem neywyššſſj láska; neb wſſe, cokoliw gſem od wěčnoſti činil, a co poſud konám a napotom konati budu, má základ ſwůg w láſce mé. Láska má k lidem geſt poſud tak weliká a nepochopitelná, gako za času utrpenj mého, když gſem z lásky k duſſjm lidſkým umřel. A kdyby bylo možno, abych tak často zemřel, gak často duſſe w zahynutj wěčné ubjhagj, byl bych hotow dle neſkončené lásky ſwé za każdau duſſi tytéž muky a tuž krutau ſmrt křjže podſtaupiti [2]).“ Eyhle milý křeſťane, gak milowal a miluge Kriſtus tebe. A lásky této wraucj zdaž negſau rány geho známky ty neypatrněgſſj? „Tagemſtwj ſrdce, dj dobře ſw. Beruard, gewj ſe ranami těla [3]).“ A protož, milý křeſťane, kdykoliw na ně popatřjš, na zbodané ſwaté ruce a nohy geho a na proklaný geho bok: nezapomeň, gak wraucně a ſrdečně milowal tebe Ježjš, Wykupitel twůg! A milowal-li tebe Pán tak, neměl bys i ty zpět láſkau zaplanauti k němu? „Milugme ho, nebo on dřjwe milowal nás!“ wolá k nám ſw. Jan [4]). A podobně napomjná ſw. Auğuſtin: „Uwažug, dj on, rány na křjži pněcjho, krew umjragjcjho, cenu wykupugjcjho tebe Kriſta! Hlawa geho geſt ſkloněna k poljbenj tebe; ſrdce geho geſt otewřené k milowánj, ramena geho gſau rozpiata k obgetj tebe. Uwaž, gak weliký ſkutek lásky geſt to, a wezmi ſi to k ſrdci; ten zagiſté má celý přebýwati w ſrdci twém, genž ſe celý wydal na křjž pro tebe [5]).“ Ano kdykoliw popatřjš na ukřižowaného Spaſitele a na rány geho, nezapomeň nikdy na láſku, kteraužto ſe pro tebe obětowal, a kterauž tobě hláſagj a připomjnagj žiwě rány tyto; a poněwadž negſſ s to, abys odplatil láſku geho, hleďiž aleſpoň láſkau poněkud zplatiti neſkončenau láſku geho. Ano, můg Pane Jeſu Kriſte, kdykoliw popatřjm na křjž twůg, ljbati chci rány twé, kteréž láska twá ſnáſſela pro mne. O, deyž miloſtiwě, by podobnau láſkau zaplanulo ſrdce mé k tobě, abych i gá byl hotow pro tebe wſſecko obětowati, trpěti a ſnáſſeti. — Než rány Kriſtowy gſau také pramen útěchy křeſťanſké. Giž w ſſedé dáwnowěkoſti ſtarého zákona pſal weliký prorok Jſaiáš: „Wážiti budete wody s radoſti z ſtudnice Spaſitele [6]).“ Medle která pak geſt ta ſtudnice, z kteréž wáži křeſťan wody útěchy ſwé? Zagiſté negſau to žádné giné leč rány Kriſtowy. Z nich můžeš wážiti, křeſťane milý, wody w ſtraſtech a protiwenſtwjch tohoto žiwota. Když nepřátelé, zlj a lſtnj lidé budau tebe pronáſledowati a budau nátiſky činiti tobě: wiz Kriſta, i on to ginak neměl, popatř na rány geho, tytomu způſobila zloba lidſká. Když boleſtná nemoc bude ſwjrati tebe, popatř na rány Kriſtowy, a wiz, gaké muky, gaké boleſti on trpěl newinný za hřjſſnjky. Když ſe přibližji poſledny hodinka twá a ſtrach a hrůza ſmrti obegde tebe a úzkoſt ſmrtelná naplnj ſrdce twé: pak popatř na Spaſitele ſwého umjragjcjho, popatř na rány geho, a wiz, w gakých mukách, boleſtech on umjral. Rány geho wyprawj tobě, že on ſám dřjwe ſnáſſel boleſti a neduhy twé, a že zná twé

[1]) Jan 15, 13. [2]) Blosius cap. 1. Monitis. [3]) Sermo 61. in Cantic. [4]) I. Jan 4, 19. [5]) August in Manuak 21 etc. [6]) Jſ. 12, 3.

Digitized by Google

ſtraſti a utrpenj, a že má útrpnoſt s tebau a že neopuſtj tebe w utrpenj, abrž že bude ti poſilan a útěchau u wſſeliké ſtraſti a bjdě žiwota pozemſkého. „З čehož wjce zgewno geſt, že gſi ty, Pane, ljbezný a tichý a mnohého miloſrdenſtwj wſſechněm, kteřjž wzýwagj tebe, gako z ran twých? wolá ſw. Bernard. Proto otewřen geſt bok twůg, aby otewřený nám byl přjſtup k tobě. O, gak dobré, gak utěſſené geſt přebýwati w ſrdci twém.“ Podobně pjſſe ſw. Auguſtin: „Pewné a bezpečné odpočinutj wſſechněm nemocným a hřjſſným lidem geſt w ranách a gizwách Spaſitele. Onyk gſau plné miloſrdenſtwj, plné dobroty, plné ſladkoſti a miloſti. We wſſelikých protiwenſtwjch a trápenjch nenacházjm žádného tak mocného lékařſtwj, gakož gſau rány Pána Jeſu Kriſta. W těch ſpjm bezpečně, a odpočjwám beze ſtrachu. Kriſtus umřel za nás. Nic nenj tak hořkého, což by ſmrtj Kriſtowau oſlazeno a uzdraweno býti nemohlo. Wſſecka naděge má geſt w ſmrti Pána mého. Smrt geho zásluha má, a útočiſſtě mé, ſpaſenj, žiwot i wzkřjſſenj mé: zásluha má ſmilowánj Páně [1]).“ —

Maria z Medicis, manželka krále Gindřicha čtwrtého, královna francauzſká a matka tři ſynů, kteřjž gako králowé panowali, ſwětu známá rownež pro ſwau ſlávu ſwětſkau, kteraužto ſe ſtkwěla, gakož pro hrozné a žaloſtné oſudy, kterézto muſela trpěti, tato kněžna obljbila ſobě giž we wlaſti ſwé pannu, gménem Paſitheu Krogi, kteraužto pro náboženoſt a mrawnoſt ctili gako ſwatau, a gežto ſe gi zdálo býti nemožno tak dlauho oddělenu býti od přjtelkyně ſwé, dala gi powolati do Paříže. I poſlechla Paſithea a přiſſla, a když ſe předſtawila králowně, kteráž z gegjho přjchodu byla potěſſena, tázala ſe gi tato: „Co mně přináſſjš dobrého a krásného z wlaſti mé?“ Odpowěděla Paſithea: „Ten neylepſſj a neykráſněgſſj dar, wywolený nad giné.“ I zataužila králowna ſpatřiti znamenitý dar tento, uſilowně žádagjc, by ſe gj bez prodlenj doručil. Paſithea odeſſla a přineſla po chwjli náramně weliký dřewěný křjž. I ulekla ſe Maria a nechtěla ho pro welikoſt geho wzjti, wſſak Paſithea neuſtála ſnažně proſiti gi, řkauc: Přigměte ho králowno ſtatečně, brzy bude následowati geſſtě wětſſj. A w ſkutku brzy ſe wyplnila ſlowa gegj. Nebo po několika dnech byl zákeřnicky zawražděn gegj manžel Gindřich, a gedwa že oplakala ſmrt chotě ſwého, giž giž ſužowaly gi po třikráte wálky občanſké. Po celých oſm dnj byla držena w zagetj a pak ze země wypowězena, čehož když chtěla ugjti, upadla opět do zagetj, pak wywáznuwſſi, žila několik let u weliké chudobě w Hollandſku, pozděgi w Angličanech, až pak u proſtřed neytěžſſjch protiwenſtwj a ſauženj w Koljně zemřela [2]). Ne tedy bez wyšſſjho wnuknutj dala gj tato ſlužebnice Božj tento weliký a těžký křjž, anjž ho nazwala Paſithea bez přjčiny neylepſſjm a neykráſněgſſjm darem, wywoleným nad giné: on zagiſté byl útěchau gegj, kterauž nalezala w ranách ukřižowaného Wykupitele, když gi nic na ſwětě utěſſiti nemohlo.

Uwažug poſléze, milý křeſťane, že rány Božſkého Wykupitele budau gednau ſwědčiti proti nám na ſaudu, kteryž bude w den poſledny konati Kriſtus Pán. Znameni tý mudřec řecký Krates, genž učil pohrdati ſwětem, byl gednau od rozpuſtilého hráče na citeru, gménem Nikodroma, uderen w obličeg a na čele raněn. I přiwázal ſi Krates na čelo malau tabulku

[1]) Manuale cap. 21, 22. [2]) Dr. Veith's Worte der Feinde Chr. ſtr. 276.

Digitized by Google

s nápisem: to učinil Nikodrom. — J Pán a Wykupitel náš Kristus Ježíš, genž netoliko učil světem pohrdati, ale také učil svět přemáhati, byl od služebníků bludu a neprawosti na kříž přibit a údy geho byly zraněny a srdce geho kopjm probodeno. Tyto rány wssak wzal z hrobu sebau gakožto nezrussitelný nápis, genž dj: To učinili mně lidé. Ano nasse hříchy a nasse zloba způsobily mu rány tyto. Neb, gakž dj prorok, on gest raněn pro neprawosti nasse a položil gako prostřednjk mezi Bohem a mezi námi sebe za oběť, z kteréžto oběti lze sauditi, gak welikú byla wina nasse, genž toliko takowauto oběti mohla býti shlazena. A protož také, když přigde gakožto welebný Saudce saudit živých i mrtwých, obgewj se s ranami těmito. Tehdáž se budau stkwjti tyto rány a swědčiti budau proti nám hříssnjkům. „Ay béře se s oblaky, a uzřjt ho wsseliké oko, i ti, kteřjž ho bodli; a budau kwjliti nad sebau pro něho wssecka pokolenj země [1]).“ A proč budau kwjliti pro něho wssecka pokolenj země? Poněwadž uzřj toho, gehož zranili a probodli. Což ho probodli wssickni aneb wssickni ukřižowali ho? Zdaž to nebyli toliko geho protiwnjci a nepřátelé? A zdaž to nebyli wlastně řjmstjj žoldnéři, kteřj křižowali ho, a setnjk, genž kopjm otewřel bok geho? — A wssak byla to moc hříchu, kteráž bogowala proti němu a kterauž přemohl položiw se dobrowolně w oběť nepřátelům; a gakož za wssechny umřel, působili také wssichni spolu k smrti geho; zwlásstě pak ti, kteřjž k starým hříchům se wracugjce cenu drahých ran geho na sobě mařj, a takřka Krista znowa křižugj. — Ach nedopusť, ó Pane, abych se tkál a hrozil ran twých, až přigdeš, co welebný Saudce w oblacjch. Twé swaté drahé rány nechť gsau autočisstěm mým, w kterýchžto se skrygi, w nichžto dogdu milosrdenstwj a zásstity k wěčné blaženosti.

Gakož mne poslal Otec, i gá posjlám wás. Těmito slowy, utwrdiw Kristus Pán apossstoly we wjře o swém z mrtwých wstánj, wysjlá a dáwá gim plnomocenstwj k djlu, ku kterémuž gich byl dřjwe powolal a poswětil; totiž: aby sšli a rozssiřowali po wesskerém světě skutek wykaupenj, kterýž byl wykonal a takto zúčastnili wsseliké národy darů a milosti, kteréž gim wyzjskal. O, znamenitá a wsseho uwáženj hodná slowa tato Páně! —

Gakož mne poslal Otec, i gá posjlám wás, t. g. k témuž cjli a konci, ku kterémuž mne poslal Otec, posjlám i gá wás. Ruže k čemuž byl poslán Kristus Pán od Otce? — On zagisté byl poslán, by hledal, což bylo ztraceno. „Nebo, gakž sám dj, přissel Syn člowěka, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo.“ A gakau péči a s gakau láskau hledal Božský Wykupitel ztracené owce Israelské! Snássel přjmě dne i horka, nesstetřil ni práce ni potu, ni namáhánj, ni oběti, učil, napomjnal, střežil, warowal, wzbuzowal; a když nalezl ztracenau owci: s gakau láskau bral gi na ramena swá a nesl gi s plesem a radosti do owčince wywolených swých; posléz položil i žiwot swůg za bratry swé. — A k témuž cjli a s tjmto duchem horliwé a obětowné lásky, hříssnjků hledagicj wysjlá Pán Ježíš také své apossstoly a náměstky gegich. S láskau wraucj, kteráž celý svět, wssecky lidi obgjmá a wraucně tauží k Bohu a k žiwotu wěčnému přiwoditi ge, s láskau obětownau a neuna-

[1]) Zgew. sw. Jana 1, 7.

Digitized by Google

wenau, kteréž nic nenj těžkého a nic drahého, magj gjti, hledati blaudjcjch, snásseti zatwrzelé, přigjmati s srdečnau radostj kagjcj a wssechny ku poznánj Boha a swaté prawdy, ku plněnj sprawedlnosti přiwáděti, třtiny nalomené nedolamowati a knotu dautnagjcjho nezhasjnati, wlka obcházegjcjho odkrýwati a odháněti, a při tom magj hotowi býti pro spasenj bratřj, pro zachowánj a oswobozenj gich, wssecka protiwenstwj snásseti, ano i žiwot swůg položiti. O gaké to weliké, zároweň i těžké seslánj, gaké to důležité powolánj, od něhožto spása a zkáza tolik nesmrtelných dussj záwisj! —

Gakož mne poslal Otec, i gá posjlám wás! Slowa tato znamenagj také: Tauž mocj, kterauž gsem poslán od Otce, posjlám i gá wás. A gakauž mocj gest poslán Kristus Pán od Otce? — On zagisté byl poslán mocj Otcowau, mocj Božj. Nemluwil we swém gménu gako člowěk, aniž gednal dle swé wůle člowěčj, alebrž we gménu a mocj Otce, kterýž ho poslal. On sám dj k Židům: „Nemohuť gá sám od sebe ničehož činiti: nebo nehledám wůle swé, ale toho, kterýž mne poslal.“ A dále prawj: „Gáť gsem přissel we gménu Otce a nepřigjmáte mne: přigde-li giný we gménu swém, toho přigmete“ [1]). A opět dj ginde: „Skutkowé, kteréž gá činjm w gménu Otce swého, ti wydáwagj swědectwj o mně“ [2]). Tedy s tauže Božskau mocj, s kterauž on sám byl poslán, posjlá nynj učennjky swé a náměstky gegich, aby hlásali ewangelium, rozdáwali milosti z pokladu Kristowa a řjdili a zprawowali wěřjcj wedauce ge k spasenj; slowem by rozssiřowali skutek geho wykaupenj. — Tak tedy tu stogj služebnjci cjrkwe ne gako služebnjci lidsstj, nýbrž gako služebnjci Božj, sesláni od Boha a obdařeni plnomocenstwjm Božjm! Ne we gménu swém učj a gednagj oni; nýbrž učj a gednagj we gménu a seslánjm Božjm. Protož také nazýwá se sw. Pawel aposstolem, ne od lidj, ani skrze člowěka, ale skrze Ježjsse Krista a Boha Otce; a dokládá: „Tak o nás smeyssleg, člowěku, gako o služebnjcjch Kristowých, a rozdáwačjch tagemstwj Božjch“ [3]). O, kýž by toho wždy bedliwě uwažowali a pamětliwi byli, že na mjstě Kristowě stogj s geho seslánjm geho djlo konagjce. S gakau wážnostj a s gakau přjprawau přigali by seslánj swé! gak hodně by kráčeli w postawenj swém! Gak málo by hledali sláwy a důstogenstwj u lidj! Gak zmužile a neohroženě by počjnali sobě w powolánj swém, konagjce ge bez přigjmánj osob, každému prawdu do očj bez obalu mluwjce, aniž se obáwagjce koho, leč toho, genž může dussi wrhnauti do ohně wěčného! — A kýž by toho také bedliwě uwážili wěřjcj! — Zhusta powažugj tito pastýře swé toliko za lidi, kteřjž se něčemu naučili a kteřjž patřj do wzdělaněgssj třjdy lidu, genžto zastáwagj wyšssj úřad, kteréžto chwálj, když dobře mluwiti uměgj a slussné způsoby magj, ginak pak se gimi pohrdá a sotwa se gich trpj; na wyšssj Božské seslánj gegich žádný nepamatuge. Slowo, kteréž hlásagj, nepowažugj za slowo Božj, ale toliko za slowo lidské, kteréž ljbj-li se, poslauchagj, ale neplnj; ustanowenj cjrkwe pokládagj za ustanowenj lidská, na kteréž málo dbagj, a kteréž swéwolně přestupowati se neostýchagj. Přisluhowánj pak sw. swátostmi powažugj za pauhé obřady a ceremonie, zapomjnagjce zcela na Božské působenj w nich a skrze ně. — Wssak ale magj-li wěřjcj toliko lidské stránky pastýřů swých duchownjch na zřeteli, zapomjnagj-li

[1]) Jan 5, 34, 43, 10, 25. [2]) K Gal. 1, 1. 1 [3]) K Kor. 4, 1.

Digitized by Google

zcela na wyššj Božské sešlánj gegich, a aniž slow gegich neslyšjce ani ustanowenj gegich neplnjce, aniž milosti gim poskytowaných nepřigjmagjce: čj gest tu neywětšj sskoda? Zagisté gegich samých. I tuto zagisté platj slowo Páně: „Kdo wámi pohrdá, mnau pohrdá, a kdo pohrdá mnau, pohrdá tjm, kterýž poslal mne.“ —

Gakož mne poslal Otec, i gá posjlám wás. Slowo toto Páně obnášj gesstě wjce. Onoť znamená: gakož mne poslal Otec k rozhřešenj a poswěcenj lidstwa, k témuž cjli a tauž mocj posjlám gá wás. I wy máte gjti a udělowati swětu rozhřešenj a poswěcenj, kteréž gsem mu zjskal. A toto dj gim zřegmě, dokládage: Kterýmž odpustjte hřjchy, odpaussťegj se gim, a kterýmž ge zadržjte, zadržegj se gim. A tak stáwá až posud služebnjků Kristowých, powolaných a zplnomocněných k tomu, by na mjstě Kristowě saudili a hřjssnjkům rozhřešenj udělowali, aneb ge zadržowali, gak toho gsau hodni, čili nic. Znamenité a spasitelné to ustanowenj! — Neb, co by prospělo nám, kdybychom toliko wůbec a wesměs wěřili, že Bůh kagjcjho hřjssnjka pro Kristowy zásluhy na milost přigjmá a žádného zwlásstnjho ztwrzenj toho neměli? Nám třeba ubezpečenj a ugisstěnj, že náležjme do počtu kagjcjch. A protož třeba, bychom se dali skaumati od náležitě k tomu zřjzených a nestranných saudců, gimžto bychom dali důkazy o naprawenj a polepssenj žiwota swého, a kteřjžby nad námi zřegmě wyřkli slowo rozhřešenj, a aby toto widitelným, takřka makawým způsobem nám se naznačilo. Tohoť zagisté třeba, bychom dossli pokoge, tjž-li nás wina hřjchu. A k tomu cjli posjlá Pán učennjky swé a dj gim a náměstkům gegich: „Kterýmž odpustjte hřjchy, odpaussťegjk se gim, a kterýmž ge zadržjte, zadržány gsau.“ O, utěssené to slowo! — Nerciž: proč bych se zpowjdal, wždyť ge kněz hřjssnjk gako gá. Prawda, že gest hřjchu a mdlobě podrobený člowěk, toho žádný nepopjrá; wssak on tu nesłogj mocj swau, nýbrž mocj Božj, a nerozhřessuge we gménu swém, nýbrž we gménu Božjm; ne tak gemu gako wlastně Bohu wyznáwáš se z hřjchů swých, a Bůh sám odpaussťj tobě skrze něho, a když ho ustanowil na mjstě swém a położil wýminku odpusstěnj, abyšj se gemu zpowjdal: zdaliž slussj na tebe zpěčowati se zřjzenj a ustanowenj geho? Než ale nenalezl-li zpowědnjk u tebe ducha prawého pokánj a skraussenosti a zadržel-li tobě hřjchy, wiz že i také w nebesjch tobě zadržáni gsau hřjchowé twogi, a dey se pohnauti! Nespěchey k ginému zpowědnjku, u kteréhož se domnjwáš, rozhřešenj snáze dogjti. Nemyl se! hřjch twůg gest zadržán tobě; a protož ne giný zpowědlnjk nébrž pokánj twé toliko může tobě platné rozhřešenj zgednati. Byk byšj na giných nèprawým způsobem rozhřešenj wylaudil: wiz, že prwnj tebe giž saudil; a shledal-li tebe lehkým býti a zadržel-li hřjchy tobě: budiž ubezpečen, že gšj odpusstěnj nedosáhl ani na nebi, pokudž bys nečinil prawého pokánj, a pokudžby na základě geho od swědomitého, náležitě zřjzeného kněze rozhřešenj neobdržel. — Nerciž také, gakž mnozj mluwj: před Bohem se wyznám z hřjchů swých, k čemu zpowjdati se člowěku? — Kristus Pán tobě ukazuge w dnessnjm sw. Ewangelium dosti zřegmě, na koho z ohledu wyznánj hřjchů se obrátiti máš, a u koho máš rozhřešenj hledati. Nezpěčug se proti nařjzenj a ustanowenj Božjmu. Zalug na sebe před Bohem, ale také před knězem na mjstě Božjm, aby udělil tobě na mjstě Božjm rozhřešenj. A uwážjš-li toho bedliwě, shledáš zagisté, že wyznánj hřjchů má základ swůg giž w pokánj samém. Nebo gisto gest, že žádný

Digitized by Google

hřjſſnjk nemůže býti oſprawedlněn, leč má-li ducha nowého, ducha kagicnoſti. Zpěčuge-li ſe wſſak mimo Boha také zřjzenému kněži wyznati ſe z hřjchů ſwých, nemá ducha takowého, a to proto, poněwadž ſe zpěčuge proti zřjzenj Božjmu. Nebo kdo w prawdě zkormaucen geſt nad hřjchy ſwými, tohoto pudj ſrdce kagicj ſamo, aby winu a ljtoſt ſwau ginému wyprawil a tjſni ſrdce ſwého ulehčil; a protož hledá, komu by ſe ſwěřil. Kdo tedy newidj ſe puzena wyznati z hřjchů ſwých, nemá nowého, ſkrauſſeného, w prawdě kagicjho ducha. — Dále pak kdo welikoſtj ſwé winy ſe cjtj proniknuta a otřeſena, geſt ſkljčen w ſrdci ſwém, aniž wj ſobě rady. Skljčený táže ſe: Zdaž nenj wina má přjliš weliká, než aby mně odpuſſtěna býti mohla? A daſage odpuſſtěnj nenj naděge má opowážliwá? A mám-li odpuſſtěnj dogjti, co muſjm činiti, abych učinil ſprawedlnoſti Božj zadoſt? A gak mu tu muſj býti wjtaný radce a ſaudce, genž ſám od Boha k tomu uſtanowen geſt a u něhožto platné rady a potěchy dogjti může! Wſſak ale neſpěchá-li k němu a nehledá-li ho, nenj-li zkormaucen, neuznáwá-li welikoſti winy ſwé, a nenj-li pohnut we ſwědomj: nemá dogiſta ducha nowého, ducha kagicnoſti a nenj hoden odpuſſtěnj. Nad to, kdož w ſkutku obrácené myſli geſt a uznáwá, gak welice proti zákonu Božjmu ſe prohřeſſil, cjtj newoli ſám nad ſebau, a netoliko geſt hotow ale i puzen ſprawedlnoſti Božſké zadoſt učiniti: on zagiſté žádá treſtati ſebe za winu ſwau. Wſſak tu ſe mu naſkytuge wjtaná přjležitoſt zadoſti učinění a treſt tento wykonati tjm, že wygewj ſwau welikau ſkrytau winu člowěku a wyzná gi před knězem, žalugjc na ſebe, gakož na nehodného hřjſſnjka. Nechce-li ſe pak doſtawěti před kněze a zdráhá-li ſe mu wyznati, ſcházj mu duch kagicnoſti; a takowý nenj odpuſſtěnj hoden. Konečně kdož cjtj živě winu ſwau a má ſe za nehodného a bjdného hřjſſnjka, newyppná ſe; a kdož wůbec má ducha kagicnoſti, přigal též ducha pokory a unjženj ſebe ſamého. Kdo wſſak ducha takowého přigal, tomu nebude za těžko, před knězem wyznati ſe z hřjchů ſwých, ano w duchu pokory učinj to rád a ochotně. Nechce-li wſſak učiniti toho, ge-li mu to za těžké, chce-li toliko wyznati ſe před Bohem, genž bez toho o geho newěrnoſti wj, ſlowem nechce-li ſe zpowjdati z hřjchů ſwých před knězem: zdaliž nenj patrno, že přebýwá poſud w něm duch pýchy a wyſokomyſlnoſti a ſoběctwj mjſto ducha pokory a kagicnoſti? A zdaž geſt takowý odpuſſtěnj hoden? Kdo tedy ſe nechce zpowjdati, nemá nowého ducha a nenj hoden odpuſſtěnj. Oſtatně pak rozumj ſe ſamo ſebau, že kde zhola nemožno z hřjchů ſe wyznati, že w takowých přjpadnoſtech Bůh dobrau wůli za ſkutek přigjmá a že tu poſtačuge prawá ljtoſt s oprawdowým předſewzetjm. O, co by bylo ze ſwěta bez odpuſſtěnj hřjchů, a gaké by bylo giſtoty, gakého rukogemſtwj toho, kdyby Pán nebyl uſtanowil a neſeſlal těch, genž magj moc hřjchů odpauſſtěti neb ge zadržowati a u kterýchž odpuſſtěnj doſjci lze. Wraucj a ſrdečné djky tobě, Božſký Wykupiteli Pane Jeſu Kriſte, za ſeſlánj ſw. apoſſtolů a náměſtků gegich. Nynj můžeme ſkrauſſeným a utěſſeným duchem přiſtaupiti k nim, a a doſáhnuwſſe od nich rozhřeſſenj, gſme ubezpečeni, že gſme i od tebe na miloſt přigati. Ty wſſak, Pane, dal gſi gim také moc hřjchy zadržowati. Uchowey nás tedy od newěry a lehkowážnoſti, od ducha nekagicnoſti, kterýž by nás zbawil miloſrdenſtwj twého na nebi a zde rozhřeſſenj na zemi. Wzbuď w nás ducha kagicnoſti a ſkrauſſenoſti: bychom účaſtni gſauce odpu-

Digitized by Google

ſſtěnj, miloſrdenſtwj twého a pokoge ducha nabyli.

Tomáš pak, geden ze dwanácti, kterýž ſlowe Dydymus, nebyl s nimi, když přiſſel Ježjš. Swatý Řehoř Weliký doložil tuto: „Co bratřj neymilegſſj, co znamenáte tuto? Zdaž to máte za náhodu, že tehdáž (když ſe Pán Ježjš po swém z mrtwých wstánj zgewil) tento wywolený učennjk že s oſtatnjmi nebyl přjtomen; pak přigda, co ſe ſtalo, že ſlyſſel, ſlyſſe pochybowal, pochybuge dotýkal ſe, a dotýkage ſe uwěřil? Ne náhodau nýbrž Božſkým řjzenjm ſtalo ſe tak. Podiwným zagiſté způſobem gednala tuto láſka ſwrchowaného, aby newěřjcj učennjk dotýkage ſe tělesných ran Mistra swého, w nás gizwy newěry uléčil. Wjce nám zagiſté k wjře proſpěla newěra Tomáſſowa, nežli wjra učennjků wěřjcjch: nebot an učennjk onen dotýkánjm k wjře ſe přiwádj; dochází myſl naſſe, odložiwſſi wſſecku pochybnoſt, poſily u wjře“ [1]).

Když pak přiſſel Tomáš, tedy řekli gemu ginj učennjci: Widěli gſme Pána. Wjce ſlow neměli, aby wypowěděli mu ſwau radoſt, ſwé překwapenj a podiwenj, že ſpatřili Pána a Mistra swého, o kterémž ſe domnjwali, že geſt weta po něm; a netoliko že ho widěli, ale s njm mluwili a patřili na rány geho. A wſſak co dj Tomáš ſlyſſe radoſtnau zprámu tuto? Wěřj snad s radoſtj a pleſá w duchu? Nikoliw. On pak řekl gim: Leč uzřjm w rukau geho bodenj hřebů, a ruku ſwau wložjm w bok geho, neuwěřjm. Podiwná to wěc. Ge-li prawda, co ſe dj: že kažďý rád wěřj tomu, co má rád; nemělo by w prawdě býti člowěka, genž by s radoſtj nepřigal welité poſelſtwj o wzkřiſſenj Páně? Nebo což ſe należá ſmutněgſſjho w žiwotě lidſtém nežli ſmrt? a co geſt ſtraſtněgſſjho nežli negiſtota oſudu člowěčjho po ſmrti? Kdož by ſi nepřál z celé duſſe po ſmrti žiwot wěčný nižádným utrpenjm pokalený? A když ſe zwěſtuge a ztworzuge, že w prawdě Kriſtus Pán wſtal gakožto prwotiny zeſnulých, a že přemohl ſmrt a člowěčenſtwu nowý žiwot wydobyl: medle komuž by nemělo poſelſtwj a zpráwa tato býti wjtanau? A předc, když ſw. Pawel toto zwěſtowal Athénſkým, poſmjwali ſe mu [2]). A co ſe ſw. Pawlu tuto přihodilo, přihazuge ſe neuſtále; ba hned prwnj den, když Kriſtus Pán wſtal, obgewil ſe týž odpor u ſw. Tomáſſe, wlaſtnjho učennjka Páně. A gak ſe dá wyſwětliti newěra geho? Což nemá důkazů doſti a to platných a hodnowěrných? Či ſnad ſi toho nepřege, by Pán z mrtwých wſtal? Wěc ta má ſe následowně: Když ſe ſw. Tomáš na odpor poſtawil tolikerým očjm a rukám swých bratřj, genž byli mužj hodnowěrnj a zdrawých ſmyſlů, chtěge toliko wěřiti swým očjm a ſwému citu, mluwila z něho newrloſt a malomyſlnoſt. On totiž ſe oddal s celým ſrdcem Pánu, očekáwage od něho králowſtwj Iſraelſké. Pak widěl, gak gali Mistra a gak potupnau a ohawnau ſmrtj křiže byl uſmrcen, čehož byl očitým ſwědkem. Tu kleſla wſſecka naděge a myſl geho. Nynj, myſlj, geſt po wſſem weta, weta po Mistru a po králowſtwj Iſraelſtém. W této malomyſlnoſti wzdaw ſe wſſj naděge, nechtěl ani uwěřiti radoſtnému poſelſtwj žen a učennjků Páně, wſſe ſe mu zdalo býti toliko ſnem. Ne gakoby ſobě nepřál wzkřj-

[1]) Hom. 26. in Ev. post. med. [2]) Skut. ap. 17, 32.

Digitized by Google

ſſenj a oſlawenj Miſtra. O, kýž by to prawda bylo! Ale oddaw ſe wſſecek bolu ſrdce a malomyſlnoſti, nemohl ſe ani zhoſtiti trudomyſlnoſti ſwé a uwěřiti radoſtné a utěſſené zprawě: že Pán wſtal, boge ſe, aby ſnad poznowu nebyla zklamána naděge geho. — Tak ſe dá lehce wyſwětliti newěra a pochybliwoſt Tomáſſowa. Ale gak lze wyſwětliti pochybliwoſt a newěrn těch, kteřjž až poſud na wzdor wſſemu ſwědectwj pjſma a cjrkwe ſw. newěřj a pochybugj o wzkřjſſenj těla a wůbec o křeſtanſké prawdě? — Přjčiny newěry a pochybliwoſti této gſau rozmanité. Často ležj přjčina toho w tom, že mnohým články wjry, kteréž magj mjti za prawé, ſe zdagj býti k wjře nepodobné. Mnozj na přjklad pochybugj o wzkřjſſenj těla, poněwadž ſe gim to zdá býti nemožné. Gak by, prý, mohlo tělo powſtati po tolika wěkách, tělo, kteréž w prach ſe obrátilo a do wſſech úhlů ſwěta rozpráſſené, ſnad na tiſſce proměn giž přeſtálo! I zdá ſe gim býti nemožno, aby ſe opět s duchem ſpogilo; — tomu prý, nemohau ani wěřiti. Tak dj mnozj a newěřj. Owſſemk, což geſt nemožného, tomu nelze uwěřiti, a co ſe nedá pochopiti, budj pochybnoſt. A wſſak co geſt nemožno Bohu? — Kdyby ſe twrdilo, že těla mrtwých powſtanau w den wzkřjſſenj ſama ſebau, přirozenau mocj ſwau: tok by awſſemk mohlo ſe zdáti nemožné; a wſſak to ſe nedj a netwrdj; nýbrž křeſtanſká wjra učj: že těla lidſká gednau powſtanau mocj Božj, mocj Kriſtowau, kteréž, gakž ſám dj, ge wzkřjſj w den neyposledněgſſj a to ſice tauž mocj, kterauž wzkřjſil ſebe — mocj Božj. Nuže, kdož by chtěl wytknauti meze Bohu a určiti, gak daleko ſahá moc geho a co geſt mu možno a co nemožno? Možno-li Bohu z prachu země ſtwořiti tělo, proč by mu bylo nemožno w prach obrácené tělo opět wytwořiti a ſpogiti s duſſj a obživiti ge? Gak ſe to ſtáti může a djti bude, to geſt wěc Božj, aniž ſe dá lidſkým rozumem pochopiti neb wyzpytati; člověku přjſluſſj toliko wěřiti, gak mile přeſwědčen geſt, že mu to zgewenj Božj ztwrzuge. — Podobně ſe zdá mnohým nepochopitelné a tudjž prawdě nepodobné, když ſe dj: že Ježjš Kriſtus geſt w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj ſkutečně a podſtatně přjtomen. A wſſak kýž bychom nikdy nezapomenuli, gak obmezeni gſme w poznánj ſwém. A uwážjme-li toho bedliwě: ſhledáme, gak málo poznáwáme to, což obyčegně a každodennj geſt a což denně wjdáme? Kdo pochopuge, gak ſe z wegce rodj kukátko? neb gak ze zrnka nepatrného ſe ſtáwá ſtromek? Či gak ſe hýbá ruka dle wůle ducha? Deyměž tomu, že by někdo od maličkoſti neznal wýgewů těchto, tak gako nynj, kdež ſe mu nepochopitelné wěci tyto zdagj býti něco každodennjho a zcela přirozeného; pak že by mu nějaký maudrý muž ukázal zpanilau gabloň zároweň i zrnko gablkowé a řekl mu: hle, w tomto zrnku ležj celý tento ſtrom a wyrůſtá z něho: zdaliž by ſe mu newyſmál? A předc geſt tomu tak. Uwaž toho, milý křeſtane, a nemůžeš-li hned něčeho pochopiti a wyzpytati, nechtěg to hned w pochybnoſt bráti. Nehleď tak na zdánliwau nemožnoſt wěcj, gako na wěrohodnoſt toho, genž ti to twrdj a podrob rozum ſwůg wyššjmu poznánj geho. —

Častokráte powſtáwá pochybnoſt o prawdách ſw. náboženſtwj odtud, že mnozj neznagj důwodů, na kteréhžto prawdy tyto ſpočjwagj. Tak na přjklad mnohý ſe hrozj a obáwá, aby wſſecken ſmrtj nezhynul; wida totiž, gak wſſe, což pozemſkého geſt, nějaký čas trwá a pak hyne, nevěda: že duſſe geſt zcela giná bytoſt, od těla rozdjlná, nehmotná, duchownj a gednoduchá,

Digitized by Google

kteráž tudjž w části se rozpadnauti aneb zhynauti nemůže, leč by to byla zřegmá wůle Božj; Bůh wssak že nemůže chtjti, aby dusse zhynula, gessto tomu nedopustj ani geho sprawedlnost, kteráž žádá, aby člowěk na wěčnosti slussné odměny neb sprawedliwého trestu dossel; aniž geho maudrost, kteráž nemůž chtjti, aby tak mnohé wlohy a schopnosti ducha newycwičené a nedospělé k cjli swému, smrti, zcela zanikly; aniž láska a dobrotiwost Božj může dopustiti, aby dusse zhynula, gessto nemůže tato chtjti, aby tauha nesmrtedlnosti, kteraužto wložila w srdce nasse, newyplněnau zůstala a ku trápenj byla dána nám. Podobně i mnohý newěřjcj a pochybugjcj nezná wýroků zgewenj Božjho, kdežto nás Bůh zřegmě ubezpečuge, že dusse nasse gest nesmrtelná a že nezhyne, když se i tělo w prach proměnj. Což tu slussj člowěku činiti? Kdykoliw powstáwá něgaká pochybnost w něm, wyzneyž si tedy swau newědomost a hledeyž lepssjho a důkladněgssjho poučenj; pak zmizj pochybowánj samo sebau. — Ne zřjdka powstáwagj také pochybnosti o prawdách swatého náboženstwj odtud: že mnozj gich dobře neznagj a nemagj prawého ponětj o nich. Tak mnozj zpěčugj se wěřiti w moc kněžského rozhřessenj, že se gjm a skrze ně hřjssnjku uděluge odpusstěnj hřjchů; poněwadž se bludně domnjwagj, že rozhřessenjm i nekagjcjmu uděluge odpusstěnj hřjchů se. Opět ginj wzdorugj wěřiti w spasitelnost a prospěssnost odpustků, gessto magj za to, že odpustkowé gsau odpusstěnj hřjchů, ne wssak gak sama cjrkew učj, že gsau odpusstěnj časných trestů, kteréž bychom i po odpusstěnj wěčných trestů buď zde na zemi neb na onom swětě w očistci trpěti museli. Owssemť kde se neprawá a nerozumná ponětj o prawdách sw. náboženstwj nalezagj, tuk lehce powstáwagj pochybnosti, wssak kdo gest tjm winen? Protož, milý křesťane, naskytá-li se ti gaká pochybnost, nedůwěřug w sebe; abrž zpytug, zdaliž máš o té wěci prawau wědomost: zdaliž, co za wjru máš, gest w skutku učenj Kristowo a cjrkwe geho. Dey se tedy poučiti, dřjwe nežli články wjry w pochybnost béřeš. — Mimo to powstáwá pochybnost o sw. náboženstwj často z nedostatku náboženské a mrawnj oprawdiwosti. Mnohým zagisté negedná se o prawdu sw. náboženstwj. Gim se zdá sice sw. náboženstwj býti prawdau, a wssak zkaussj-li sebe bedliwěgi, shledáwagj, že gim scházj oprawdiwé přeswědčenj. Oni sice neberau ge w pochybnost, předc wssak negsau hotowi, žiwot položiti za prawdu geho. Oni sice přigali wjru, ne wssak s celým srdcem; oni gi znagj, negsau gj wssak zcela oddáni; oni gi chowagj w paměti, ne wssak w srdci. A protož se gim zdagj prawdy náboženské často býti negistými, gakoby nebylo prawdy w nich. Kdo gest tjm winen? Oni sami, srdce gegich. Pokud gim nepůgde o prawdu s Bohem a s ctnostj — pokud neučinj náboženstwj neydůležitěgssj záležitostj srdce swého a prawidlem a žiwlem žiwota a gednánj swého: nikdy nedogdau pewného přeswědčenj. Ne nadarmo dj Božský Spasitel: „Bude-li kdo chtjti wůli mau činiti, pozná o učenj (mém), zdali z Boha gest, čili gá sám ze sebe (gako pauhý člowěk) mluwjm“ [1]). Protož, milý křesťane, když se tobě bude někdy zdáti, gakoby wssecko přeswědčenj twé marné bylo a nemělo prawdy do sebe; wiz: že to nenj na darmo, to gest k twému powzbuzenj; abys nechtěl toliko rozumem pogjmati swatau prawdu, nébrž také srdcem; abysi se snažil netoliko gi znáti, abrž také

[1]) Jan 7, 17.

Digitized by Google

dle nj žjti. — Zhusta také powstáwagj pochybnosti o prawdách sw. náboženstwj z hřjssného pokaženého srdce, kteréž ge miluge a gich hledá. Kdož oddal srdce swé hřjchu a neprawosti, aniž se gich chce odřjci; tomuť owssem negsau prawdy sw. náboženstwj milé, onyť gsau mu břemenem a uzdau, gjžto wssj mocj sprostiti a zbawiti se snažj. A protož gest mu wjtána každá pochybnost, kteráž se mu gen naskytuge, a milerád chopj se gj, byť i byla sebe zpozdilegssj. Kdož tělo swé zhanobil ohawnými neřestmi, kdož se zbawil neprawostmi wssj naděge wěčné blaženosti, koho naopak očekáwá zahynutj wěčné: ten béře články wjry o těla wzkřjssenj a o žiwotě wěčném rád w pochybnost. Kdo se nechce naprawiti a neprawostj odřjci, tomuť owssem gest sw. zpowěď odporná, a rád se chopj wsselikých námitek proti nj. Co tu činiti? Tu neprospjwá nic wsseliké ponaučenj a přeswědčenj. Takowýto nechť naprawj srdce swé a obnowj dussi swau; pak zmizj wsseliká pochybnost sama sebau. — Posléze pak pochodj pochybliwost náboženská mnohých odtud, že to magj za něco čestného a potřebného pochybowati, pokládagjce pochybnost za cestu k prawdě; ano nezřjdka honosj se opowážliwostj, gakauž wsselikau prawdu giž zprwu w pochybnost brali. Owssemť že gest nám to přirozené, wsseho zkaussetí, a wjra nasse má býti rozumná, bychom hotowi byli z nj sobě i giným aučet klásti a abychom wěděli, čemu a komu gsme uwěřili. A wssak s druhé strany neméně přirozené gest nám, bychom se swěřili a podrobili w pokoře wyšssj maudrosti; wjra nasse má také býti synowská. Zamjtáme-li wssjm, což se nám za prawdu podáwá na wyšssj swědectwj, nemohauce poslednj přjčiny toho pochopiti neb wyzpytowati; zagisté gednáme rowněž tak nerozumně, gako když wsse slepě za prawdu máme, což se nám za prawdu podáwá, aniž toho zkussugeme. Či snad by to mělo býti láskau k prawdě a gewiti statečnost a dospělost rozumu, když wsse, co člowěku swatého a drahého gest, opowážliwě a drze se w pochybnost béře? Toť důkaz opowážliwosti přjlissného důwěřowánj w sebe a nezřjdka pýchy rozumu a netečnosti srdce. Zkaussey tedy a zpytug, milý křesťane, a to můžeš u wěcech sw. náboženstwj tjm bezpečněgi činiti, čjm pewněgi stogj sw. prawda geho; a wssak nezapomeň, že rozum Božj gest neskončeně wyšssj nad wsseliký rozum lidský, a že čeho nelze wyzpytowati rozumem, toho lze poznati wěrau. Hlediž se přeswědčiti, zdaliž co se ti za sw. wjru wydáwá, w skutku Bohem zgeweno gest, a když toho přeswědčenj nabudeš, budiž upokogen, mage za prawdu, byť i toho rozumem wystjhnauti nemohl.

Sw. Tomáš pochybowal a zpěčowal se uwěřiti, že Pán wstal z mrtwých. Wssak ale tato newěra a pochybnost geho nepocházela aniž ze zlého a pokaženého srdce, aniž z pýchy rozumu. A protož když po osmi dnech opět Pán Ježjš přissel a ukázal mu rány rukau swých a welel mu wpustiti ruku w bok swůg, newzdorowal déle, aniž se zpěčowal, abrž rád a ochotně uwěřil a wrhna se k nohaum Páně, zwolal radostně: „Pán můg a Bůh můg!“ O krásné to wyznánj, hodno apossstola Páně. „Widěl člowěka a wyznal Boha:“ dj sw. Řehoř Weliký [1]). Dobře tu dokládá znamenitý wykladatel pjsma Kajetan: „Winu swé newěry naprawil Tomáš wznessenym wyznánjm swým; bylť zagisté prwnj, kterýž Ježjsse gakožto

[1]) Homil. 26. in Evang.

Digitized by Google

prawého Boha wyznal“ [1]). O by wſſickni, genž pochybnoſtmi a newěrau zmjtáni, w nepokogi ſrdce a rozerwanoſti duſſe trwagj, podobnau láſkau a oddanoſtj w pewné wjře přilnuli k Pánu a zwolali se ſw. Tomáſſem: „Pán můg a Bůh můg!“ Tys můg Pán, gá twůg ſlužebnjk; tys můg Bůh, gá twůg twor. Dlauho, předlauho gſem blaudil a wzdalowal gſem ſe tebe, gako bludná owce, genž utekla od paſtýře ſwého; dlauho gſem tápal w temnoſtech bludu, náſledugc ſwětýlek bludného rozumu; dlauho gſem brodil w kalužinách neprawoſtj a ohawných neřeſtj, nemage ni pokoge, ni útěchy, zmjtán pochybnoſtmi a ſaužen wýčitky nepokogného ſwědomj: wſſak déle nechci meſſkati a trwati w hřjſſném a ſtroſtném ſtawu tomto. K tobě ſe wracjm opět, ó Pane, k tobě ſe winu a tebe wyznáwám: Pán můg a Bůh můg gſi ty! Přigmiž mne opět, ztracenau owci. W tebe chci wěřiti, tebe chci náſledowati, tebe wěrně ſe držeti, tobě ſe wſſecek s tělem i s duſſj oddati a tobě přináležeti — tobě žjti a umřjti. U tebe naleznu, což gſem nadarmo hledal we ſwětě, u tebe dogdu, co mně žádný dáti nemohl: prawdu, ſwětlo, maudroſt, utěſſenoſt, pokog, miloſt a žiwot wěčný. —

Než mnozj trwagj zatwrzele w newěře ſwé, prawjce: Pokud nenwidjm, neuwěřjm. O, blázni zpozdilého ſrdce! Když by uwážili, co dj Pán Jeżjš Tomáſſowi: „Že gſi mne widěl, Tomáſſi, uwěřil gſi; blahoſlawenj, kteřjž newiděli a uwěřili.“ — Welké a důležité to ſlowo, tjž by ſi ge wſſickni wzali k ſrdci! Dle tohoto wýroku Páně dwogj geſti ceſta wedaucj ku poznánj prawdy: gedna geſt ceſta widěnj a wlaſtnjho ſkaumánj, druhá pak geſt ceſta wjry. Prwnj ceſtau wedeni byli učennjci Páně a také ſw. Tomáš; oni zagiſté widěli Pána, makali ho, gedli a rozmlauwali s ujm — oni ho widěli. Druhá pak ceſta zůſtawena geſt nám. Myk owſſem nemůżeme Kriſta na ſwé oči ſpatřiti, aniž může Kriſtus Pán před očima każdého poznowu ukřižowán a pochowán býti, pak powſtati a žiwý s każdým z nás obcowati. To ſe ſtalo gednau; nám pak přiſluſſj, abychom přigali ſwědectwj těch, kteřjž ukřižowaného a wzkřjſſeného Kriſta widěli, t. g. abychom wěřili; tehdáž pak platiti bude i o nás ſlowo Páně, gežto dj Tomáſſowi: „Blahoſlawenj, kteřjž newiděli a uwěřili.“ A medle proč ge blahoſlawj Pán? — Prwnj přjčina toho leží w tom: že prawdy, k gegichžto poznánj tanto ceſtau, wjry, přicházjme, gſau na neywyš utěſſené, oblažugjcj člowěka, genž ge wěřj. „O wjro, wſſech pokladů bohatſſj! O wjro, wſſech tělesných ſil ſilněgſſj, wſſech lékařůw léčiwěgſſj!“ wolá tu ſw. Ambrož [2]); k čemuž dobře přikládá ſw. Jan Zlatoústý, an dj: „Gako ten, kdož perlu má, ſám gen wj, gakě ge bohat, ač to mnohým může býti neznámo: rowněž wědj, kdož prawdu wjry magj, kteraktě bohatj gſau; newěřjcj pak neznagjce pokladu toho, o naſſem bohatſtwj newědj“ [3]). Gak n. p. utěſſené a blahé geſt wěděti, že gednorozený Syn Božj ſe wtělil a přebýwal mezi námi a ukázal nám ceſtu k Otci! Wſſak ale wſſe, čjmž ſe oſwědčil býti Gednorozeným Otce, a wſſe, což na rozkaz geho činil a učil, nemůżeme ſami widěti a ſlyſſeti, nýbrž muſſjme to na ſwědectwj giných za prawé mjti — muſſjme tomu wěřiti. Protož newidauce a předc uwěřiwſſe gſme blahoſlawenj, bohatj w prawdách utěſſených, myſli člowěka

[1]) In cap. 20 Joan. [2]) De lib. Virg. [3]) Sup. illud Matth. 12. inventa una.

Digitized by Google

pozdwihugicjch, ſrdce oblažugicjch a duſſi ſſlicjch. Geſt gako bychom tělesně widěli Kriſta a očima zřeli a uſſima ſlyſſeli, co widěli a ſlyſſeli ſw. apoſſtolé. — Druhá přjčina, proč Pán a Miſtr nebeſký blahoſlawj ty, genž wěřj k wyššſſjmu ſwědectwj, ač newiděli, geſt ta: že právě k těm neywyššſſjm a neyblaženěgſſjm prawdám nenj giné cesty, než cesty wjry ſlowu a ſwědectwj Božjmu. Tři gſau, genž wydáwagj ſwědectwj o prawdě: Otec, Syn a Duch ſwatý s cjrkwj. Kdo na ſwědectwj gegich nedbá, odkud má prawdy dogjti? Tak nám ſwědčj Otec proſtředkem rozumu, že geſt, ſkrze ſwědomj, že ſwatý geſt, a ſkrze ſrdce nám oſwědčuge, že geſt láſka. Pohrdá-li wſſak člowěk ſwědectwjm tjmto, zaſlepj-li rozum ſwůg wáſſněmi a náruživoſtmi, a poruſſj-li ſrdce neprawoſtmi a nekřeſtmi, a ohluſſj-li ſwědomj ſwé: gaké cesty zbýwá mu k nalezenj Boha a ku poznánj ſwatoſti a láſky geho? — Podobně mluwj k nám i Syn Božj ſlowem ſwým a ſwými ſkutky a oſudy. Kdož wſſak ſwědectwj geho nepřigjmá, kdož činy a oſudy geho za bágky a ſmýſſlenj ſtarých a lehkowěrných časů wydáwá, kdo ſlowa geho má za ſlowa pauhého lidſkého mudrce z Nazaréta: medle gaká cesta mu zůſtáwá, aby přiſſel ku poznánj ſwaté prawdy a zjſkal miloſt, kteréž Bůh gemu poſkytuge ſkrze Syna ſwého? — Duch ſw. pak mluwj k nám uwnitř proſtředkem wnitřnjch wnuknutj a powzbuzenj a ſkrze ſwau ſwatau widitedlnau cjrkew, kteraužto zachowáwá, řjdj a zprawuge. Kdo wſſak wnuknutj Ducha ſw. má za náhodné nápady neb ſmyſſlénky fantaſie, a kdo má předhůžky ſwědomj za zpozdilé wrtochy: odkud medle má prawdy doſſci. — Mimo to i cjrkew chowá a oſwědčuge, což od ſw. apoſſtolů po wſſechny wěky wſſude a ode wſſech ſe za prawdu a za učenj Páně mělo. Kdo wſſak učenjm gegjm pohrdá, komu tato původnj a obecná wjra gegj nic neplatj, kdo ſmyſlu zgewenj Božjho toliko z wlaſtnjho poznánj neb z wýkladu lidſkého wážiti chce: gak může ku poznánj zgewené prawdy Božj přigjti? Zdaliž gi newykládá ginak każdý, kdož ſám o ſobě chce gi wykládati? Ba zdaliž gi newykládá dnes tak a zjtra ginak? Kdo ſe tedy od Ducha ſw. a od cjrkwe odwracj, gak dogde giſté prawdy a pewného přeſwědčenj? kde nalezne pokoge a útěchy ducha? Naopak ale: blahoſlawenj, kteřjž wěřj; kteřjž wěřj Otci, Synu a Duchu ſw.; kteřjž wěřj, čemu geučj ſw. katolická apoſſtolſká cjrkew. Tit dogiſta nalezli ceſtu k prawdě a k ſpaſenj. Třetj pak a poſledni přjčina? proč Pán Ježjš blahoſlawj ty, genž newiděli a uwěřili wyššſſjmu Božſkému ſwědectwj, geſt ta: že takowáto wjra, ſynowſká totiž wolnoſt a ochotnoſt wyššſſj moci ſe podrobiti, giž ſama w ſobě má něco wzácného a Bohu milého do ſebe. Zagiſté, doſáhne-li kdo blahoſlawenſtwj a požehnánj nebes, dogde ho mnohem ſpjſſe ten, genž uznáwage mdlobu a nedoſtatečnoſt ſwau, wolá k Otci o prawdu a miloſt ſwětla, a když mu tento učitele ſeſſle, rád a wolně ho přigjmá a ochotně ſlyſſj a wěřj, co mu tento zwěſtuge; než ten, genž w přepychu rozumu a myſli gſa ſobě ſám doſti doſtatečný, maudrý, uměly a dokonalý, nepřigjmá wyššſſj prawdy s nebes, a toliko ze ſebe, ze ſwého rozumu chce gi wážili. W této ochotnoſti a wolnoſti wyššſſjmu ponaučenj podrobiti ſe, gewj ſe zagiſté tauha wraucj po prawdě a po ſpaſitelném poznánj, gakož i pokora, odewzdanoſt, důwěra a láſka. A tot právě geſt, proč Pán Ježjš blahoſlawj ge, řka: Blahoſlawenj, kteřjž newiděli a uwěřili. —

A protož uděl nám Pane daru wjry. Poſilň wjru naſſi a rozmnož gi w nás;

Digitized by Google

abychom w nj a ſkrze ni doſſli blahoſlawenſtwj giž zde na zemi a žiwota wěčného na nebi. —

Pán Ježiš žádá wjru od ſwých wěrných a blahoſlawj toliko ty, genž u wjře ſe mu oddáwagj. A totéž žádá i miláček geho ſw. Jan ewangeliſta; na kteryžto cjl a konec pſal ſwaté ewangelium ſwé, dokládage ku konci geho: „Mnohé zagiſté i giné diwy činil Ježiš před obličegem učennjků ſwých, kteřjž negſau pſáni w knize této. Ale tyto wſěci gſau pſány, abyſte wěřili, že Ježiš geſt Kriſtus, Syn Božj, a abyſte, wěřjce, žiwot měli we gménu geho.“ Znameney tu předewſſjm, milý křeſtane, gak ſw. ewangeliſta zřegmě wyznáwá, že nezaznamenal wſſecky diwy w ewangelium ſwém. Nezaznamenal-li pak wſſecky diwy Páně, tjm méně zaznamenal wſſecka ſlowa geho, kteráž hlásal, a geho učenj, kteréž zwěſtowal Pán ſwětu. A nemoh-li by ani ten ſwět přigjti těch kněh, kteréž by měly pſány býti, kdyby měly wſſecky wěci zaznamenány býti, kteréž činil Pán Ježiš, gakž dj týž ſw. ewangeliſta ginde [1]): tjm méně by gich přigjti mohl, kdyby mělo wſſecko pſáno býti, co Pán Ježiš učil. — Wſſak gakož Pán Ježiš ſám ničeho nepſal, rowněž nikde nedal rozkazu apoſſtolům ſwým, aby pſali a pſanými knihami ſw. ewangelium geho rozſſiřowali; owſſemk ale aby ſſli do celého ſwěta a učili wſſecky národy, a co u něho ſlyſſeli, aby hlásali na ſtřechách (zgewně) [2]). Rowněž i nebylo úmyſlem ſw. ewangeliſtů a apoſſtolů Páně, když pſali, aby ſepſati celé učenj Páně. Nebo ne wſſickni pſali, aniž tak pſali, by ſe byli umluwili a dohromady geden celek ſepſali, nýbrž pſali toliko někteřj z rozličných přjčin a tolik, gak to právě požadowala potřeba těch, kterýmž pſali aneb giné okoličnoſti. Sami pak ſw. ſpiſowatelé odkazugj wěřjcj na žiwé ſlowo, kteréž hlásali gim; gakž negednau činj ſw. Pawel. Tak pjſſe w druhém liſtu ſwém k Theſſalonicenſkým: „Protož bratřj ſtůgte a zachowáweyte uſtanowenj, kterýmž gſte ſe naučili, buďto ſkrze řeč, nebo ſkrze liſt náš“ [3]). Gedno tedy gako druhé, liſt gako auſtnj učenj geho ſtegnau a tutéž má platnoſt. Podobně napomjná Timothea, milého učennjka ſwého: „Měgž wždy před očima přjklad zdrawých ſlow, kteráž gſi ſlyſſel ode mne, a gichž ſuma záležj u wjře a w milowánj w Kriſtu Ježiſſi“ [4]). A ginde mu pjſſe: „Ty tedy, ſynu můg, poſilň ſe w miloſti, kteráž geſt w Kriſtu Ježiſſi, a co gſi ſlyſſel ode mne před mnohými ſwědky, to zaſe ſwěřug wěrným lidem, kteřjž způſobnj budau i giné učiti [5]).“ Dobře tedy dokládá ſw. Auguſtin, an pjſſe: „Mnoho ſe nenalezá ani w pjſmech apoſſtolſkých, ani w pozděgſſjch ſněmjch; nic wſſak méně, proto že ſe to we weſſkeré zachowává cjrkwi, wěřjme, že toliko od apoſſtolů geſt to podáno a ſchwáleno“ [6]). Z toho ze wſſeho gaſně wyſwjtá, že pjſmo ſw. neobſahuge celé a úplné učenj Kriſta Pána a geho apoſſtolů a že tudjž nemůže gediným a úplným pramenem býti wjry křeſtanſké, a že ten, kdož zcela úplně chce poznati wjru Kriſtowu, rowněž také na ústnj podánj či na tradicj dbáti muſj. Dobře dj w ohledu tomto ſw. Ireneus, ſpiſowatel cjrkewnj giž w druhém ſtoletj: „Auſtnj podánj apoſſtolů po wſſem ſwětě zgewné lze w každé cjrkwi nahlédnauti wſſem, genž prawdu chtěgj poznati, i

[1]) 21, 25. [2]) Mat. 10, 27. 28, 30. [3]) 2, 15. [4]) II. Tim. 1, 13. [5]) II. Tim. 2, 1. 2. [6]) Lib. 2. cont. Donat. c. 7.

Digitized by Google

můžemeť wypočjsti od apoſſtolů w cjrkwjch uſtanowené biſkupy a gegich náſtupnjky až na nás.“ A ginde dokládá: „A gak kdyby apoſſtolé nebyli zanechali pjſem, nemuſili bychom ſe řjditi podlé wýpowědi uſtnjho podánj, kteréhož těm ſwěřili, gimž gſau odewzdali cjrkew? — A podlé toho zřjzenj gſau mnozj národowé, kteřjžto wěřj w Kriſta bez papjru a bez inkauſtu, Duchem ſwatým w ſrdcjch ſwých napſané magjce, ſpaſenj a bedliwě oſtřjhagjce ſtarobylá podánj“ [1]). Podobně twrdj ſw. Epifanius: „Také uſtnjho podánj užjwati ſe muſj; poněwadž wſſeho z pjſma Božjho wzjti nelze. Zanechalit apoſſtolé některé wěci pjſmem, giné uſtně neboli podánjm [2]).“ Rownéž i mluwj ſw. Baſilius Weliký, učitel cjrkwe: „Bez uſtnjho podánj geſt Ewangelium pauhé (prázdné) gméno ... Chowaná a w cjrkwi hlaſaná učenj obdrželi gſme djlem pjſemnjm wyučowánjm, djlem z podánj apoſſtolů ... Oboge pak učenj to má ſtegnau moc k rozmnoženj bohomyſlnoſti. Tomu neodporuge nikdo, kdož i proſtřednj toliko známoſt má cjrkewnjch práw. Nebok geſtliže zwyky, genž pjſmem w známoſt newejſſly, gakožto malicherné zawrhowati uſilugeme, zatratjme neſtaudně i to, což ſe w Ewangelium potřebného nalezá; ano i ze ſaméhо wjry zwěſtowánj (ewangelium) pauhé učinjme gméno [3]).“ A protož dobře dj ſw. Frantiſſek Saleſſký: „Proſtředek do ſwatyně wjry křeſtanſké ſe doſtati geſt: ſlyſſet pſané i podané ſlowo Božj [4]).“ Ty tedy, milý křeſkane, waž ſi oban. Měg u wážnoſti pjſmo ſw. gakožto pſané ſlowo Božj; a wſſak w podobné uctiwoſti měg uſtnj podánj, a wſſe co toto uſtanowuge, a čemu učj. Aniž praw: že obſahuge toliko lidſké přjdawky a přjměſky. Nedey ſe mýliti. Nenjť auſtnj podánj to, co ten neb onen w cjrkwi twrdj, alebrž to, což ſe po wſſechny wěky od časů apoſſtolſkých po weſſkeré cjrkwi gako zgewenj Božj uſtně dochowalo nám. A měla by ſe w tom celá cjrkew mýliti a něco za podánj apoſſtolſké přigjmati, což lidſká ſmýſſlenoſt geſt? Či ſnad nebdj Duch ſw. nad cjrkwj ſwau a nedjdj a nechránj gj od wſſelikého bludu w tom, což ſe týče učenj gegjho? A kdo můž řjci, což w auſtnjm podánj geſt přjdawek neb ſmýſſlenj lidſké? Toliko ten, kterýž ſi dělá wjru dle chuti ſwé, a co ſe mu neljbj, za přjdawky lidſké wydáwá. Ty wſſak milý křeſtane, drž ſe pewně cjrkwe ſwé, kteráž řjzená Duchem ſw., chowá wjru Kriſtowu celau a neporuſſenau a wěř pewně, čemu tě učj matka tato duchownj twá, ak geſt to pſáno čili nic, abys wěře, měl žiwot wěčný. Při tom pak nezapomeň připogiti k pewné wjře čiſtý a w prawdě křeſtanſký žiwot; nebo k tomu tě má wjra gakožto k poſledniemu cjli wéſti. Hle, geſtiť prowodnj neděle. Za prwnjch časů cjrkwe ti, kdož byli w bjlau ſobotu pokřtěni, oblekli na znamenj obdržené newinnoſti duſſe na křtu ſw. raucho bjlé. Toto raucho pak noſili po celý týhoden. Oſmý den pak na to, to geſt w dneſſnj neděli, kteráž ſe odtud nazýwá w latině bjlau nedělj, odložili ge; wſſak ale, gak dj ſw. Auğuſtin, tak, aby běloſt (newinnoſt duſſe), genž ſe s rauchem odkládá, wždy w ſrdci ſe udržela [5]). — Tato raucha pak ſe chowala pilně w chrámu na ſwědectwj proti těm, genž by zruſſili ſlib ſwůg a nawrátili ſe k předeſſlému hřjſſnému žiwotu. Až po dneſſnj den panuge w cjrkwi ten chwalitebný obyčeg, že ſe dá-

[1]) Adv. haeres. lib. 3, c. 3. n. 1. c. 4. [2]) Tom. 1. haeres 61. contra apost. [3]) Lib. de Spir. 1. c. 27. [4]) Kaz. na neděli 4 po welikonoci. [5]) Sermo 1. in octava Paschae.

Digitized by Google

wá pokřtěnému bjlý wjnek okolo hlawy; a dj se mu: „Wezmi raucho bjlé, kteréž neposkwrněné přinésti musjš před saudnau stolici Páně, abys měl život wěčný!“ Dnes nás na to připomjná cjrkew sw., gakoby nám stawěla otázku: Zdaliž by i neměla na swědectwj proti nám ukázati nám ono raucho bjlé, kteréž druhdy na křtu sw. podala nám na wýznam newinnosti dusse, ku kteréž gsme se zawázali? A kdyby ge nám dnes podala, zdaž bychom mohli bez studu a zarděnj pohlednauti na ně? — O, ty raucho newinnosti, blahá to rozpomjnko blaženosti a pokoge bywalého dusse, nynj pak swědectwj newěrnosti a winy tak mnohých! O, co by mnohý za to dal, kdyby na tě mohl nepokaleným a utěšeným okem popatřiti! A gak by si to za blaženost pokládal, kdyby ge gednau spzawedliwému Saudci bez zarděnj ukázati a w newinnosti před něho předstaupiti mohl? — Ach, wssecko pomine.. Wssecka pozemská krása a sláwa zmizj. Nechak genom toto raucho, nechak neopomine — zachoweyme ge. Wsse ak si wezme swět, — ba ak má i rubáš náš: gen když raucho toto čili raději to, což se gim značj, swatost a newinnost žiwota, přineseme před Saudce. — Wy pak, ó přesšťastné dusse, kteréž gste posud zachowaly raucho toto neposkwrněné; nezapomjneyte, co máte! Bděte pečliwau mysli nad njm! Ztracená newinnost dusse nenawrátj se wjce. Owssemk můžete pokánj činiti a odpusštěnj hřichů dosáhnauti: wssak ale newinnost dusse a nebeský pokog z nj plynaucj newrátj se wám wjce. K ztracenému rági nenj žádného náwratu. Wezměte tedy raucho newinnosti, kteréž gste posud neposkwrněné zachowaly, choweyte ge se wssj péčj, abyste ge dochowali až ke dni poslednjmu a donesli ge před saudnau stolici Páně a měli život wěčný.

Modlitba cjrkewnj.

Propůgč nám, prosjme, wssemohaucj Boże, abychom slawnost welikonočnj, kterauž gsme dokonali, we wssech swých činech a w celém životě swém twau milostj zachowali. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Digitized by Google

Neděle druhá po welikonoci.

Ewangelium ſw. Jana 10. w. 11—16.

a onoho času řekl Pán Ježíš fariseům: Gák gſem paſtýř dobrý. Dobrý paſtýř duſſi ſwau dáwá za owce ſwé. Ale nágemnjk, a kterýž nenj paſtýř, gehož negſau owce wlaſtnj, wida wlka, an gde, opauſſtj owce a utjká; a wlk lapá a rozhánj owce. Nágemnjk pak utjká, nebo nágemnjk geſt, a nemá péče o owce. Gá gſem paſtýř dobrý, a známk ſwé, a znagjk mne mé. Gakož mne zná Otec, i gá znám Otce: a duſſi ſwau pokládám za owce ſwé. A mám giné owce, kteréž negſau z tohoto owčince: i tyk muſſjm přiwésti, a hlas můg ſlyſſeti budau, a bude geden owčinec a geden paſtýř.

Wýklad.

Toto ſwaté ewangelium geſt wyňatek z oné delſſj řeči, kterauž měl Pán Ježíš w Jeruſalémě, když krátce před ſwau ſmrtj, přiſſed na ſlawnoſt ſtánků, uzdrawil ſlepého od narozenj. Pak káral zaſlepenoſt fariſeů, kteříjžto uzdrawenému proto neſnáze činili wywrhſſe ho ze ſſkoly, totiž ze ſpolku náboženſkého; gehožto pak Pán Ježíš laſkawě přigaw, kárage Židy ze zaſlepenoſti, gmenowitě fariſegſké učitele, a dokazuge gim, že gſau zaſlepenj, a což neyhorſſj geſt, že ani ſwau zaſlepenoſt ducha nechtěgj uznati. A poněwadž ſe tito wydáwali za učitele a wůdce lidu, kteříjž ſe zhuſta paſtýřům připodobňugj a w ſkutku takto ſe nazýwali, dowozuge gim w podobenſtwj, že negſau prawj paſtýřowé lidu, gežto newcházeli dwerěmi do owčince, totiž hodnoſti a důſtognoſti úřadu paſtýřſkého prawým powolánjm nenabyli, nýbrž nazwjce uplacenjm Řjmanů, a tudjž ani prawé lásky k lidu nemagj ani důwěry u něho nepožjwagj. Když pak Židé ſe ſtawěli, gakoby tomu neſrozuměli, mluwj dále zřegmě o ſobě, přirownáwage w podobenſtwj ſebe k dobrému paſtýři, gako giž w ſtarém zákoně ſe co dobrý paſtýř wypiſuge [1]), řka: Gák gſem paſtýř dobrý. Gakoby řekl: Geſſto wy, kteříjž za paſtýře lidu ſe wydáwáte, w ſkutku gimi negſte, mohuk gá w prawdě nazýwati ſe paſtýřem dobrým. Aby pak gim toto dowodil, wyprawuge dále wlaſtnoſti prawého a

[1]) Jeſai 40, 11. Ezech. 3, 4.

Digitized by Google

neprawého pastýře, gehožto nágemnjkem nazýwá řka: Dobrý pastýř duſſi ſwau dáwá za owce ſwé. t. g. dobrý pastýř miluge owce ſwé a hledá gediné prospěchu gegich tak, že hotow geſt i nebezpečjm žiwota swého chrániti a chowati ge. Totoť zagisté Kristus Pán skutkem dokázal; položiw žiwot swůg za swé wěrné, aby žiwota wěčného dosli. Aby pak zároweň fariseům dokázal, že oni prawj pastýři negsau, udáwá také známky neprawých pastýřů, kteréž nágemnjky nazýwá, řka: „Nágemnjk, a kterýž nenj pastýř, gehož negsau owce wlastnj, wida wlka, au gde, opaufftj owce a utjká; a wlk lapá a rozhánj owce. Nágemnjk pak utjká, nebo nágemnjk geſt a nemá péče o owce.“ Chtěge říci: Wy, genž se za pastýře lidu israelského wydáwáte, gſte toliko nágemnjci, gessto nepasete swěřených swých z lásky, nýbrž toliko ze zisku, aniž hledáte gegich prospěchu a spasenj nýbrž sebe samých; a protož když gim nebezpečenstwj hrozj od bludařů neb od zlých a bezbožných lidj, opaufftjte gich, wydáwagice ge w blud, neprawosti a w zahynutj, genom, když wy swého zisku dosáhnete. Příčina toho geſt: že nágemnjci gſte, a nemáte prawé péče o stádce swé; neb, gak dokládá sw. Řehoř Welikỳ, „nemůž státi w nebezpečenstwj owcj ten, genž w tom, že předstawen geſt owcjm, nemiluge owce, nýbrž swětſkỳ zisk wyhledáwá; neb požjwage cti a mage časné statky hrozj se postawiti wſtřjc nebezpečenstwj, aby neztratil, což miluge. Toho dowodiw, opakuge Pán Ježjš, což swrchu giž o sobě prawil dokládage: „Gá gſem pastýř dobrý; známk swé a znagjk mne mé.“ Gakoby řekl: že dobrý pastýř gſem, důkazem toho geſt, že znám wěrné swé, a že neto-

liko znám, kteréž gsau mogi, ale znám i gegich wlastnosti, gegich potřeby a nedostatky a snáſſjm ge a pomáhám a přispjwám gim, slowem milugi ge; a opět oni znagj mne gakožto dobrého pastýře swého, milugj mne, hledagj mne, a slyſſj mne rádi a ochotně. Což gesstě wjce ztwrzuge a wyswětluge, an dj: „Gakož mne zná Otec, i gá znám Otce: a duſſi ſwau pokládám za owce swé.“ Smysl této řeči geſt ten: Tak gako mne zná Otec dokonale a mne miluge, w prawdě milugi i gá geg, a znám swatau wůli geho tak, že nehledám sebe a swau sláwu, ale sláwu geho a plnjm geho wůli; protož také zůstáwám ho posluſſen až k smrti, ku spasenj člowěčenstwa, a tudjž z lásky k němu, dáwám žiwot swůg za owce swé. Což posud prawil Pán Ježjš, mohlo by se wykládati a rozuměti toliko o Židech, a sice gen o těch, kteřjž bydleli w zaslibené zemi, gakoby toliko tyto za owce swé pokládal. Aby tedy přjtomnj Židé se nedomnjwali, že snad Pán Ježjš chce býti pastýřem toliko Židů, gak se tito bludně o Messiáſſi domeyſſleli, nýbrž aby wěděli, žeť i pohanſé k němu se hlásiti a geho za Spasitele wyznáwati budau, a že tudjž předc králowstwj geho obstogj, když i Židé se ho nepřidržj a nebudau se přiznáwati k němu, doložil dále: A mám giné owce, kteréž negsau z tohoto owčince (totiž pohané, kteřjž owſſem nebyli z shromážděnj a sboru Židowſkého, ke kterýmž mluwil Pán Ježjš): i tyť muſjm přiwésti (do owčince swého, totiž do cjrkwe swé) a bude geden owčinec a geden pastýř. Chtěge tjm říci: Až pak i pohané se ke mně obrátj a do mé cjrkwe wegdau, pak přestane wſſelikỳ rozdjl, kterýž posud stáwá mezi Zidy a pohany, w cjrkwi mé splynau wſſickni w gedno

Digitized by Google

pod gednym pastýřem, a pak bude gedna cjrkew, shromážděnj totiž Židů i pohanů we mne wěřjcjch a geden pastýř, kterýžto zagistě gest Kristus gakožto newiditelná neywyššj hlawa na nebi, a geho náměstek řjmský biskup, gakožto widitelná hlawa geho cjrkwe na zemi.

Rozgjmánj.

Kristus Pán předstawil se nám w předesslém swatém ewangelium gakožto wjtěz slawný a dárce pokoge; dnes pak měnj wjtěznau korauhew swau w pastýřskau hůl a nazywá se pastýřem nassjm, ukazuge nám: gak chce kralowati nad námi, ne mocj a hrůzau, nýbrž láskau a milostj; nehledage sebe nýbrž spasenj swých wěrných. O, kdož by ho nemilowal, kdož by nepatřil s zaljbenjm nań na dobrého pastýře, kdož by neslyssel rád hlasu geho. Popatř tedy nań, zbožný křesťane, a poslyš, gak toho žádá od dobrých owcj, hlasu geho, a uwažug, co dnes wolá tobě w swatém ewangelium:

Gá gsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř dussi swau dáwá za owce swé. Tak dj sám o sobě Kristus na počátku swatého ewangelium. W starém zákoně nazywali se knjžata a králowé lidu pastýři; gežto mnozj z nich nad pastussjmi národy panowali a pak bohatstwj gegich neywjce w stádech záleželo. A popatřjme-li do ssedé dáwnowěkosti, nalezáme zwlásstě sedmero mužů, kteřjž žili gako pastýři, gsauce wssak při tom dle uloženj prozřetelnosti Božské předobrazenjm wyššjho pastýře. Prwnj zagistě pastýř, o němž se činj zmjnka, gest Abel, syn Adamův, kterýž newinný, u wěrné oddanosti a poslussnosti Hospodinu setrwal, a ze záfsti od bratra swého zabit gest. Podobně byli také tři patriarchowé z pastýřského stawu, mezi nimiž se stkwj Abraham pewnau wěrau, gakožto otec wěřjcjch obdržew zaslibenj, že požehnáni budau w něm wssickni národowé. Pastýřem byl také Ják a Jakob, z něhožto posslo dwanáctero kmenů Israelských. I Josef byl pastýřem, odweden do cizjny a od swých bratřj prodán za dwadcet stříbrných, byl u wěrnosti a mnoho zkaussené maudrosti swé pastýřem a živitelem mnohých národů, a gakož i wyswoboditelem wlastnjho lidu, z něhož pak po mnohých wěkách wyssel neywětssj muž starého wěku: bywz počátku pastýřem owcj w pustinách Arabie, pak i pastýřem a wůdcem lidu Israelského, totiž Mojžjš. Po mnohém čase konečně stkwělo se gméno mladistwého pastýře, kterýž byl powolán od stáda swého, aby byl wyswoboditelem a králem mocného národu a praotcem rodiny, z njžto pocházela sw. panna Maria; gsa tudjž dle těla praděděm Messiásse. Mnohé zpanilé a welké skutky wykonali gsau pastýřowé tito; předce wssak byli gsau toliko živá předobrazenj onoho prawého pastýře, kterýž giž od počátku byl zaslíben národům, a w gehožto lesku tito zmizj: protož také apossolé ho nazywagj pastýřem welikým a knjžetem pastýřů [1]). Ano co pastýři starého zákona předobrazowali, to

[1]) I. Petr.

Digitized by Google

w plné mjře na něm wyplněno geſt. — Mnohem wýſſe poſtawen nad Dawida geſt on králem řjſſe daleko ſſiroko rozſáhlé, cjrkwe ſwé; rowněž i geſt dokonalegſſj nad Moyžjſſe, gakožto dárce miloſti, a wjce než Joſef geſt on Wyſwoboditelem netoliko lidu ſwého od ſmrti hladu, nýbrž geſt Wyſwoboditelem wſſech národů od zahynutj wěčného. On ſám byl wlaſtně onen gedinorozený Syn, gehožto syn Abrahamův Jſák na hoře Moria předobrazowal; on byl ten newinný Abel, kterýž zlobau lidu ſwého kleſl a winu hřjchu geho ſhladil. A že w ſkutku byl paſtýřem dle předobrazenj těchto, naſwědčugj ſtará proroctwj, w kterýžto Bůh milofrdenſtwj ſwé budaucj wygewil: „Wzbudjm nad nimi paſtýře gednoho, kterýž by ge pásl, ſlužebnjka ſwého Dawida (Syn Dawidowa dle těla): tenk ge pásti bude, a ten bude gegich paſtýřem“ [1]). Gakož i on ſám o ſobě u proroka mluwil: „Hle gá ſám hledati budu owcj a nawſſtjwjm ge, gako nawſſtěwuge paſtýř ſtádo ſwé w ten den, když bywá u proſtřed owcj ſwých“ [2]).

Wſſak ale Ježjš nenj toliko welikým paſtýř a knjže člowěčenſtwa; nýbrž on geſt také paſtýř dobrý. Gá gſem dobrý paſtýř, dj on ſám o ſobě w ſwatém ewangelium. A medle po čem poznáme, že Ježjš geſt dobrý paſtýř náš? Po čem ſe poznáwá wůbec paſtýř dobrý? zagiſtě po láſce, kterauž má k ſtádci ſwému a kterauž pečuge o owečky ſwé. Chtěge Pán Ježjš ſtádce ſwé ſwěřiti ſwatému Petru gakožto wrchnjmu paſtýři cjrkwe, co učinil, aby ho zkuſil, zdalj ge dobrý paſtýř, čili nic? Nic giného neſkaumal než láſku geho, táže ſe ho po třikráte: Petře miluges mne? Owſſemť, dobrý paſtýř miluge ſtádo ſwé. W láſce této má péči o ně, ſwoláwá ge, wede ge, paſe ge, hljdá a střežj ge, uwádj blaudjcj nazpět, hágj w nebezpečenſtwj poſtawených; ano w láſce této geſt hotow pro ně žiwot ſwůg položiti. Dobrý paſtýř duſſi ſwau dáwá za owce ſwé. „Láſka, gakž doložil tuto ſw. Auguſtin, muſj w tom, genž owce paſe w tak welikau duchownj wraucnoſt wzrůſti, aby přemáhala také přirozenau bázeň ſmrti“ [3]). A popatř, milý křeſťane, na Kriſta: zdaliž newidjš na něm láſku tuto? On zagiſtě ſe prokázal býti we wſſem dobrým paſtýřem naſſjm. Z láſky k nám ſſtaupil s nebes do tohoto ſlzawého audolj, a zbawiw ſe ſláwy nebeſké wzal na ſe podobu ſlužebnjka, ſtal ſe naſſjm paſtýřem, a paſtýřſká hůl geho byltě křjž. „Tak Bůh milowal ſwět, že Syna ſwého gedinorozeného dal“ [4]). Z láſky hledal rozptýlené owečky ſwé s mnohau auzkoſtj a boleſtj, pracj a obtjžnoſtj, a ſhromážděl ge opět a uwedl ge branau wjry do owčince ſwého — cjrkwe ſwaté. „Kriſtus umřel za národ a netoliko za národ, ale aby syny Božj, kteřjž byli rozptýleni, ſhromážděl w gedno [5]).“ Gako laſkawý paſtýř wodj on ſtádo ſwé po cestách prawých, prawdy totiž a ſprawedlnoſti a předcházj ge ſám na cestě této příkladem swým. „Gá gſem cesta, prawda a žiwot ... kdo mne následuge, nechodj w temnoſtech“ [6])!

Gako laſkawý paſtýř paſe ſtádo ſwé, krmě a chowage gich netoliko hognau paſtwau ſwaté prawdy, ale také mnohými miloſtmi we ſwatých ſwátoſtech, a poſkytuge gim wýborné paſtwy, tak že kažďý může říci se ſw. Dawidem: „Pán ſprawuge mne, a ničehož mi se nedoſtáwati nebude: na mjſtě paſtwy, tamť geſt mne

[1]) Ezech. 34, 23. [2]) L. c. [3]) Super cap. 10. Joan. tract. 123. [4]) Jan 3, 16. [5]) Jan 11, 52. [6]) Jan 14, 6.

Digitized by Google

postawil“ [1]). Která gest ta pastwa, táže se sw. Ambrož a odpowjdá: „Ta dobrá pastwa gest sám Kristus; nebot on (čehož ginj pastýřowé nečinili) tělem a krwj swau nás sytj a občerstwuge. Takowá pastwa gsau swátosti welebné a slowo Božj, gimižto každodenně občerstweni bywáme, když to, což čteme neb slyssjme, sobě často potěssitelně připomjnáme. Tau pastwau stádo Páně tučnj.“ Gako dobrý pastýř hágj Kristus stáda swého proti wlkům, a wsselikau moc nepřátelskau po záhubě owčiček swých taužjcj krotj a stádu swému ublížiti nedá. A w prawdě aby stádo swé wytrhl z úst wlka drawého a ge zachowal — položil žiwot swůg za owce swé! Čeho bychom se měli báti wjce? Bogjme-li se aukladů podwodného swěta? Kristus nás těssj: Na swětě nátisk mjti budete: ale daufeyte, gá gsem přemohl swět. Gestliže se na nás walj pokussenj, budme potěsseni: Kristus oblaupil knjžatstwa temnosti a mocnosti pekelné, a setřel moc ďábelskau, že nás přemoci nemůže, leč bychom sami se chtěli gemu podrobiti. Že pak mnohé owčičky Kristowy k roztrhánj přicházegj, toho přjčina gsau ony samy: že wlků, to gest sskůdcůw dussj swých, se newystříhagj, že zlého towaryšstwa následugj, že se přjležitostj zlých k záhubě dusse nastrogených newarugj, že samochtě do úst řwaucjho lwa lezau, když geho náwěsstj sskodliwému swéwolně se podrobugj; gessto by s pomocj Kristowau, kteráž wždy pohotowě gest, wssecky aukłady ďábelské snadno přemoci mohli. — Gako dobrý pastýř hledá Kristus pečliwě blaudjcj owčičky a oddechnutj sobě nedáwá, pokud gich nenalezne. On zagistě zanechal weliké stádo wywolených nebeských owčiček, a ztracené owce na tomto swětě starostliwě hledal, sám pak w dnessnjm ewangelium dosswědčuge, že i giné owce ob owčince swého odlaučené má, a že i ty hledati a do owčince swého přiwésti chce. Takowá owčička byl ku př. Pawel, protiwnjk gména Kristowa, kteréhož syn Božj těmito slowy do owčince swého přiwábil: „Gá gsem Ježjš, kterémuž ty se protiwjš:“ Ach, kolikráte až podnes tento dobrý pastýř hřjssnau dussi, nocnj a nebezpečné schůzky následugjcj, co bludnau owci starostliwě hledá a napomjná: O dusse má! ó owčičko mými krwawými ranami zjskaná, proč se mně protiwjš? Proč k záhubě swé wěčné wlkům a lotrům swým w kořist se obětugeš? Proč krew mau, rány mé, umučenj a smrti mé, proč drahé ceny wykaupenj mého tak málo sobě wážjš? Gá gsem Ježjš, gemuž ty se protiwjš: Gá gsem pastýř dobrý, od něhožto sladké pastwy se odlučugeš. Ach, gak sskastná gest ta blaudjcj owce, kteráž hlas pastýře swého zná, slyssj a následuge. Gak nesskastná a bjdná, kteráž tak milostnému wolánj spasitele twého odporná gest. —

Konečně Pán Ježjš gako dobrý pastýř wede owečky swé po dobré a bezpečné cestě s hory swatého křjže na horu swatau Sion, do ráge nebeského. Nežádá ku pohodlj swému wlny gegich, alebrž na křjži obnažený wissj, aby owce swé oděwem sláwy ozdobiti mohl; postj se, aby ge obžiwil. Bez ustánj pracuge, aby gim odpočinutj wěčné zgednal. Sám se do trnj uwrhuge, sám tělo swé trýznitj nechává, aby ge z trnj hřjssného wytrhl a wywedl. Dobrý pastýř gest Syn Božj, nebo nikdy neopaussti oweček swých, padagjcjch pozdwihuge, mdlé na ramena klade, zarmaucené těssj, nemocné uzdrawuge, mrtwé skrz hřjchy smrtelné k žiwotu wěčnému křissj a obžiwuge, a posledně dussi swau za owce

[1]) Žalm 22, 1. 2.

Digitized by Google

swé dáwá, aby oni neumřeli, on umjrá, aby oni na wěky živi byli, on za ně krew swau, duši swau, život swůg wynakládá. Wšak toto wšecko překwýšil a neywětšj důkaz lásky swé pastýřské, kterauž milowal stádo swé, dál tjm: že, gak prawil, dal duši swau za owce swé. W skutku wjce učiniti nemohl; a wětšjho důkazu péče a lásky k owečkám nemohl dáti, gakž sám prawil: „Wětšjhoť milowánj nemá žádný nad to, by kdo život swůg položil, za přátely swé“ [1]). Uwažug toho pilně, duše křesťanská! — Hle před Kristem bylo mnoho pastýřů lidu a gest gich až posud dosti. Wšickni wedli sice lid a chowali ho, a činj to posud. Wšak ale kdo z nich dal život swůg za owce swé? Popatř ale na Krista! Gaký to pastýř! O, nebylo mu na tom dosti, že w život powolal nás a postawil nás na tomto světě, gakožto neyznamenitěgšj twory; nebylo mu dosti na tom, že opustil trůn slávy Otce nebeského a sestaupil na zem k nám do slzawého tohoto audolj; nebylo mu na tom dosti, že zmařiw sebe samého, přigal na se podobu služebnjka a učiněn gest podobný nám kromě hřjchu; aniž mu to postačowalo, že se zcela propůgčil nám a snášel nasse bjdy a nasse strasti — ne toto wšse nepostačowalo lásce geho a z toho gesstě nemáme ho poznati, že gest dobrý pastýř: ale po tom máme poznati ho co dobrého pastýře swého, že život swůg položil za nás. „Gá duši swau pokládám za owce swé.“ — O, gaká to láska! W prawdě život dáti tworu a z nebytj k životu powolati ho gest dar, gehožto člověk nemůže žádnym djkůčiněnjm a chwalořečenjm dosti zwelebiti: a předc, co gest dar tento u přirownánj s tjm, když wšemocný dárce života i swůg život k životu gegich přidá-wá a sebe obětuge za ty, kteřjž tak hogně obdařil? Kdo uwážj dosti lásku tuto? Kdo gi wyslowj? Hle život pozemský gest tak drahý a člověku milý, a člověk nerád se ho wzdáwá, kdyby bylo možná pokáde by ho chowal. Ježjš pak béře život lidský, gediné aby ho položil za nás, za owce swé!

Wyprawuge se o Kodrowi, králi Athénském, kterýž za časů Saula, krále Israelského, w Athénách kralowal a s nepřátely Dorickými wálku wedl, že slysse: že by od wěssteu odpowěď wzali takowau: že ti konečně swjtězj, gegichžto král by we válce té padl, změniw oděw swůg královský, oblekl se w raucho selské a wogjnůw nepřátelských, gimž přjsně bylo přikázáno, aby krále nezabjgeli, nepoznaný popauzel, až konečně ubit gest; načež když ku známosti přissło, žeby to král byl Athénských Doričtj gsau odtáhli. Athénsstj pak památku Kodrowu tak welice w uctiwosti měli, že neměli žádného za hodného, aby na trůn geho dosedl. — Wšak mnohem wjce učinil dobrý pastýř Kristus Ježiš, genž gsa gedné podstaty s Otcem, opustil trůn slávy nebeské a wzal na se podobu služebnjka a pastýře a wydal se na smrt křjže, aby stádci swému wjtězstwj nad wlkem hltawým, dáblem, hřjchem a smrtj zgednal, a to neprossený a nežádaný, z pauhé lásky k owečkám swým. Kdož by se nepodiwil lásce této? Kdož by nepoznal geho za dobrého pastýře?

Kristus zagisté gest pastýř dobrý. Když se Jakob pryč z Haran ubjral, wracege se domů se stády swými a s rodinau swau hnal se za njm Laban. Když pak ho dohonil, domlauwal gemu, proč bez wědomj geho odessel, ošupiw se. Jakob pak mu prawil: „Gaká gest wina má, gaký hřjch můg, že gsi se tak rozpálil po mně?... Dwadcet

[1]) Jan 15, 13.

Digitized by Google

let gsem byl u tebe. Owce twé nebyly neplodné, skopců stáda twého gsem negedl: ani polapeného od zwěře gsem tobě neukazowal, gá gsem sskodu wssecku uahražowal: dnem i nocj wedrem gsem se trápil a zimau a odcházel sen od očj mých [1]).“ — A což wjce mohl Ježjš, dobrý pastýř, před obličegem Otce swého říci? Tři a třidceti let služil gsem tobě w neyhlubssj pokoře a chudobě; aby owečky twé nebyly zanedbány; krmil gsem ge nebeským učenjm a přjkladem swým, wesskerau sskodu, kterauž způsobila drawá zwěř temnosti, a duch lži a nenáwisti mezi nimi, gsem naprawil; zraněu gsem pro neprawosti gegich, wzal gsem winu gegich na se, a nesl gsem gegich straſti, ranami swými zhogil gsem ge, a ze wssech, kteréž gsi mně dal, žádný nezahynul, gediné ti, genž se sami zatwrzelé w zkázu wrhli. Bych zachowal stádo, snássel gsem zimu i wedro; putuge neustále hledal gsem wzdálených i bljzkých, aniž gsem měl mjsta wlastnjho, kde bych odpočinul. Sen odcházel od očj mých, když gsem probděl noci na modlitbách před tebau. Posléze i obětowal gsem se za owce swé, aby života dosáhly. Má smrt a wesskeré skutky mé oddanosti a mého posluſſenstwj staly se magetkem gegich; umjrage na křjži wydal gsem se w oběť za ně. — A tak mohl Kristus Pán wssjm právem říci: Gák gsem pastýř dobrý! — O této prawdě bylik gsau prwnj křesťané, prwnj to owečky stádce Kristowa, tak pewně přeswědčeni, a chowali utěſſená slowa tato u wděčné památce, že, gakž tomu naswědčugj neyslarssj pomnjky a náhrobky, wyobrazowali sobě Božského Spasitele gakožto pastýře, kterýž před stádem swým kráčj aneb nese owečku na ramenech swých, mage w ruce hůl pastýřskau a u nohau swých sedmero oweček předstawugjcjch sedmero obcj křesťanských malé Asie.

O, dobrý pastýři owcj swých! Hle i my gsme owce twé, owce zblaudilé, owce nidlé, owce nemagjcj pastwy. Giž dosti gsme blaudili. — O, shledni na nás okem milosrdným; budiž nassim wůdcem, nassim ochrancem, nassim žiwitelem a wwodiž nás gednau do owčince swatých a wywolených, kdežto žigeš a kraluješ po wssecky wěky.

Gá gsem pastýř dobrý a znám swé a znagjt mne mé. Gakož mne zná Otec, i gá znám Otce: a duſſi swau pokládám za owce swé. Owce mé slyſſj hlas můg, a gá znám ge; a následugj mne. Těmito slowy wyznačuge Božský Wykupitel dále poměr, w gakém stogj on k owcjm swým a gak tyto se magj k němu mjti. „Gá znám swé a znagj mne mé;“ dj zprwu Pán Ježjš. On nazywá nás lidi owečkami swými a sebe nazywá pastýřem nassim. A to wssim právem, ponewadž gsme s gedné strany djlo rukau geho, gakožto Syna Božjho, skrze něhožto wssecky wěci učiněny gsau a tudjž gemu přináležjme a gsme magetek geho; s druhé pak strany Otec nu dal nás w dědictwj wěčné a on si nás za drahau cenu wykaupil, za cenu totiž krwe swé. Myk gsme tedy wlastnj owce geho a on wlastnj pastýř náš. Gak welice můžeme z toho se těſſiti! S gakau péčj a láskau powede a bude pásti nás! Gizj wěc neb magetek owſſemk chowá se často nedbale; ne wssak práce a gměnj wlastnj; ne wssak strom, kterýž gsme sami wsadili neb wůbec, co gsme sami wlastnjma rukama pracně zhotowili, a co nám přináležj. Gest

[1]) I. Mogž. 31.

Digitized by Google

to wlastnj práce, genž w dussi wznikla, w srdci wzrostla a wlastnj rukau wywedena a vskutečněna gest; onak gest djlo nasse — a my milugeme gi gako wlastnj. A ge-li tomu tak, zdaž i Kristus nebude milowati ty, kteřjž gsau djlo rukau geho a skrze něho učiněny gsau, — owečky swé? a zdaž nebude pečliwě chowati a pásti ge? Ano, práwě proto, že gsau geho owce, skrze něho učiněny: bude ge milowati onau láskau, kterauž ge milowal od wěčnosti, stwořiw a wykaupiw ge. Což gestě wjce. Buďsi, že se chowá malá a nepatrná magetnost s mensjj pečliwostj a bedliwostj. Co pak drahého a wzácného gest, a neb co gsme přigali z ruky wznesseného a wysokého dárce neb krále za dar na důkaz zwlásstnj geho milosti a lásky: tohoť owssem sobě wjce wážjme, to bedliwě chránjme a pečliwě chowáme. Čjm wjce tedy Kristus nás! Otec mu dal nás, pokolenj lidské, w dědictwj wěčné na důkaz neskončené lásky swé; měl by si tohoto daru Otce, gakožto rukogmě dobrotjbeznosti geho, málo wážiti? Práwě to, že nás Otec gemu dal, musjť nám to býti gistým rukogemstwjm newyslowitelné lásky a péče geho o nás, kterauž nás gakožto Pán a pastýř bude chowati a pásti, až pak gednau, když se ukončj čas pastwy nassj, odewzdá nás opět Otci co poswěcené — oblažené syny Božj. — Posléze pak, což nás nestogj žádné práce, žádných obětj, anjž gakého namáhánj, nezagjmá přjliš myssl nassi. Ginak ale má se to s tjm, což nám denně působj mnoho starostj a nesnázj. Čjm wětssj práci má matka se slabým a churawým djtětem a čjm wětssj má péči o ně, tjm wraucnègi lpj srdce gegj na chudáku tomto. Wždyť gest to djtě, gegj djtě, gegj ubohé djtě, gak by neměla celým srdcem mateřstým přilnauti se k nèmu a wraucně ge milowati? — A což Kristus? Myť gsme bjdné, unzné djtky; myť gsme geho; a on se stal pro nás člowěkem; trpěl pro nás, umřel pro nás a sesslal nám Utěssitele Ducha swatého, a zůstáwá u nás, gakožto prostřednjk, wůdce, spomocnjk a slitownjk nás po wssecky dny až do skonánj swěta: a práwě proto, že nás tak bolestně hledal a tak dlauho a útrpně w srdci swém nosil, tak mnoho pro nás trpěl, neměl by i on zwlásstě milowati a pečowati o nás?... Ano čjm wjce pro nás obětowal, konal a podstaupil, tjm dražssj gsme mu a tjm wraucnègi miluge nás. — Kristus tedy gest wlastnj pastýř nás; a my gsme wlastnj owce geho; a gako takowé zná a miluge nás. — Ano, gakž sám dokládá, gakož Otec zná ho a on Otce a w tomto obcowánj se wespolek milugj, zná i on owce swé gakožto wlastnj owce swé, a miluge ge takowau láskau, že pokládá dussi swau za ně. Čyhle milý křesťane, byť i swět tebe nechtěl znáti, byť se twogi k tobě nehlásili, byť i ode wssech opusstěn a zawržen gsi žil, nepoznán w zapomenutj, gestit předc geden, kterýž patřj na tebe a tebe zná, a zná utwoby dusse twé, twé srdce a twá mysslenj, twé skutky a twé gednánj skrz naskrz, a zná twé potřeby, twau slabost a twau mdlobu, twá utrpenj a twé bolesti, twá lkánj a úpěnj, a on má srdce laskawé a miluge tebe a má utrpnost s tebau a chce pomoci tobě — gestit to pastýř twůg, dobrý to pastýř Kristus Pán, — u něho negsi zapomenut. A ge-li Kristus Pán tak dobrým pastýřem a wlastnjm pastýřem nassim: medle co přjsslussj nám gakožto owcjm geho, abychom ukázali, že gsme také dobré owce geho? Tuť zagistě slussj, abychom, gakož on zná nás, i my se znali k němu gakožto k prawému, dobrému a gedinému pastýři dussj swých, a gako on miluge nás

Digitized by Google

tak že pokládá duſſi ſwau za nás, mámeť i my, owce geho, milowati paſtýře ſwého, a gemu weſſkerý žiwot ſwůg obětowati, a wěnowati dle ſlow ſw. Pawla, an dj: „Láſka Kriſtowa pudj nás, genž takto ſaudjme, že poněwadž geden za wſſecky umřel, tedyť wſſickni (w něm) zemřeli: a za wſſecky umřel Kriſtus, aby i kteřjž žiwi gſau, gižť ne ſami ſobě žiwi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel“ [1]). Zagiſté ona podiwuhodná láſka Kriſtowa, kteráž ho přiměla, že za nepřátely ſwé, bezbožnjky duchownĕ mrtwé, dal žiwot ſwůg, ona neziſſtná láſka, kteráž bez domucenj a bez wſſj zásluhy naſſj dobrowolně s Otcem nás ſmjřila, tato Božſká láſka paſtýře dobrého má powzbuditi ſrdce naſſe k wděčnoſti a podnjtiti ku wzágemné, wraucj láſce: abychom měli za to, že weſſkerý žiwot náš přináležj gemu, kterýž žiwot ſwůg za nás obětowal. Tot tedy geſt prwnj powinnoſtj naſſj: abychom gakožto dobré owce w láſce a oddanoſti znali ſe k němu, co k dobrému paſtýři ſwému, a to netoliko uwnitř ſrdce, ale také zewnitř to gewili ſlowy i ſkutky. O, když neznabohowé a bezbožnj budau upjrati Kriſta, paſtýře ſwého a wjru geho: otewř ty, křeſtane milý, co wěrná owce paſtýře ſwého, otewř ústa ſwa a hlas ſe k němu weřegně zmužile a neohroženě. Rciž gen: že ho uznáwáš za gediného dobrého paſtýře duſſe ſwé, že w něho wěřjš, w něho daufáš a že ho miluješ, a že u něho nalezáš wſſe, což k ſpaſenj tobě potřebj geſt. Toho žádá ſám dobrý paſtýř od wěrných owcj ſwých řka: „Kdo mne wyzná před lidmi, wyznámť i gá ho před Otcem, kterýž geſt w nebeſſch.“ —

Wſſak ale, netoliko ſlowy ſluſſj na wěrné owce znáti ſe Kriſtu, co k dobrému paſtýři ſwému, alebrž také ſkutkem; a to ſe neylépe ſtane, když co dobré owce poſluſſni hlaſu geho budeme plniti geho wůli a následowati geho přjkladu, gakž dj Kriſtus Pán ſám zřegmě we ſwatém Ewangelium: Owce mé ſlyſſj hlas můg a následugj mne. Hle, když paſtýř wolá na owce ſwé, gak poſlauchagj tyto hlaſu geho, gak ſe zaſtawugj a pozdwihugj hlaw ſwých! Hlas tento nenj gim neznámý; wždyť geſt to ten hlas, kterýž wolal na ně, když ge ſwoláwal buď na paſtwu neb k napágenj, aneb ge wolal na ceſtu prawau — geſt to hlas paſtýře gegich. Známe-li tedy Kriſta gako paſtýře ſwého a hlášjme-li ſe k němu co wěrné owce geho, pozneymež také hlas geho, kdykoli wolá k nám. Wždyť to nenj hlas cizj, wždyť geſt to hlas laſkawý, k blaženoſti nás wolagicj; protož také dotýká ſe ljbezně ucha a ſrdce naſſeho. A protož, milý křeſtane, kdykoliw ſe w tobě bude ozýwati hlas dobrého paſtýře, mluwjcjho tobě hned ſkrze ſlowo Božj, hned uwnitř ſkrze ſwědomj, hned proſtředkem maudrých a dobrých učitelů a pěſtaunů neb laſkawých přátel a ſauſedů aneb proſtředkem oſudů twých; hned tebe napomjnage a wzbuzuge, hned waruge a treſtage, hned kárage a ſtřeže: nechtěg ho přeſlechnauti. Powažug ho gakožto hlas dobrého paſtýře ſwého, genž proſtředkem tjmto k tobě wolá, aby tě od zahuby wyſtřjhal a ku ſpaſenj přiwodil: „Dnes uſlyſſjte-li hlaſu geho, nezatwrzugte ſrdcj ſwých!“ — Dalé pak také, abychom ſe oſwědčili býti prawými owcemi dobrého paſtýře, ſkutkem hlášjce ſe k němu: třebať abychom následowali přjkladu geho, gako ſtádečko následuge paſtýře ſwého, když před njm kráčj, weda geg prawau ceſtau. Kriſtus Pán zagiſté, co dobrý paſtýř, předcházj nás

[1]) II. I Kor. 5, 14. 15.

Digitized by Google

zpanilým a wzneſſenym příkladem a ukazuge nám ceſtu ctnoſti a ſprawedlnoſti wedaucj k branám žiwota wěčného; on geſt, gakž ſám prawil, „ceſta, prawda a žiwot.“ Nenj ctnoſti, nenj dokonaloſti, ktarauž by nepředcházel nám wzneſſenym příkladem ſwým. Hledáš-li, křeſtane, příklad pokory: kdež nalezneš lepſſj než u Kriſta, genž wzal podobu ſlužebnjka na ſebe a ſnižil ſe až k ſmrti kříže. Hledáš-li příklad trpěliwoſti, kdež ſpatříš wyššj a wzneſſenějſſj než na Kriſtu, genž trpěl ty neykrutſſj muky, aniž otewřel úſt ſwých. Hledáš-li příklad láſky, kde nalezneš wzneſſenějſſj nad příklad Kriſtůw, genž miloval Otce nade wſſecko a celý ſwět w laſkawém ſrdci noſil. Slowem nenj ctnoſti, nenj dokonaloſti, w kteréž by neſtál co wzor předcházege nás. Magjce takowýto wzor gak bezpečně můžeme následowati ho a kráčeti po ſtezkách žiwota pozemſkého. Geho následugjce zagiſté nezablaudjme, abrž prawau ceſtau kráčegjce ſſaſtně doſpěgeme k cjli žádaucjmu.

Gá gſem paſtýř dobrý. Těmito ſlowy ſe netoliko Pán Ježiš za dobrého paſtýře naſſeho opětuě prohlásil; ale také ſe poſtawil za wzor a za příklad wſſem, genž paſtýřſký úřad w tom neb onom ohledu zaſtáwagj: aby patřjce na wrchnjho Paſtýře a zpráwce, paſtýřſtwj geho následowali. Obzwlášſtě pak ti, s nimiž ſe takowým ſwým ſlawným gménem sdělnge, powinni gſau ſkutkem i prawdau těmi býti, čjm ge titul gegich ozdobnge a ſlužebnická powinnoſt, w čem Pána ſwého newyššjho Paſtýře příkladně následowati magj, ukazuge. A to ſe týká přede wſſjm wſſech duchownjch zpráwců cjrkwe a lidu Božjho, kteříž dle příkladu Kriſtowa také paſtýři lidu ſe nazýwagj a úřad paſtýřſký geho zaſtáwagj. Tito zagiſté magj nad giné dobrými paſtýři býti a pásti ſwěřené gim ſtádce u wſſi láſce s pilnoſtj a horliwoſtj wyučugjce a wzděláwagjce gich ſlowem i příkladem, přiſluhugjce gim bedliwě ſwatými ſwátoſtmi, bdjce nad nimi a zprawugjce a wedauce ge ku ſpaſenj wěčnému, a to s takowau wraucnoſtj a láſkau, že by hotowi byli položiti i žiwot swůg, kdyby to kázala potřeba, totiž ſpaſenj oweček. K čemuž ge Duch ſwatý přjſně napomjná ſkrze apoſtola Páně, genž dj ſtarſſjm cjrkwe Efezſkým: „Budtež bedliwi ſebe, i wſſeho ſtáda, w němž Duch ſwatý uſtanowil wás biſkupy, abyſte zprawowali cjrkew Božj, kteréž dobyl ſwau krwj“ [1]). A ſkrze Petra ſwatého proſj ſtarſſjch: „Paſte ſtádo Božj, kteréž u wás geſt, opatrugjce ho ne bezděky, ale dobrowolně podlé Boha; ani pro mrzký ziſk, ale z dobré wůle; ani gako panugjce nad dědictwjm, ale příkladem gſauce ſtádu ze ſrdce. A když ſe ukáže knjže paſtýřů, wezměte neporuſſitelnau korunu ſlávy“ [2]). — Druzj pak, genž Kriſta Pána co dobrého Paſtýře následowati magj, gſau také wrchnoſt ſwětſká w zpráwě a auřadnjch pokádcjch nad lidem křeſtanſkým od ſaméhо Boha zřjzena a w giſtém způſobu mjſto geho na zemi zaſtáwagjcj, a to začna od neywyššjho až do neynižſſjho, kteříž ſe tolikéž wſſickni w pjſmě ſwatém paſtýři nazýwagj; protože i zpráwa gegich poddanýcb a podřjzenýcb má ſe podobati w láſce, péči, horliwoſti a obětliwoſti péči paſtýřſké dle příkladu knjžete paſtýřůw, gakž ſám pohanſký mudřec Ariſtoteles napſal: „Powinnoſt a zpráwa wrchnoſti k ſwým poddanýcb podobná geſt a býti má paſtýřſké k owcjm a a rodičům k dětem ſwým.“ — Paſtýřowé gſau také rodičowé a hoſpodářowé w zpra-

[1]) Skutk. ap. 20, 28. [2]) I. Petr 5, 1—4.

Digitized by Google

wě domownj. I tito magj býti dobrými pastýři ditek a wůbec čeledi swé dle příkladu wrchnjho Pastýře Krista Ježjsse w lásce a se wssj pilnostj a bedliwostj zprawugjce dům swůg. Oni magj wyučowati domácjch we wjře a w křesťanském mrawu, magj ge sami dobrým příkladem předcházeti, magj ge wésti a přidržowati ke křesťanskému žiwotu, napomjnagjce, káragjce, trestagjce a nic neprawého netrpjce w příbytku swém a takto gako dobrj pastýři ossetrowati, chowati a pěstiti rodinu a čeleď swau. K tomu napomjná ge apossstol Páně, řka: „Čiňte dobře wssem, zwlásstě pak domácjm. Nebo, dokládá ginde, gestliže kdo o swé a obzwlásstě o domácj péče nemá, zapřel wjru a gest horssj, než newěřjcj“ [1]). A w prawdě, co platná wssecka péče pastýřů duchownjch a sebe lepssj zákony a zpráwa úřadů swětskych, gestliže w rodině a w čeledi se nepěstj prawá křesťanská myssl, duch zbožnosti, poddanosti a posslussnosti, swědomitosti a rozssafnosti, kterýž gest wýminkau wsseliképo zdaru obcj a řjssi křesťanskych: gestliže hospodář sám wenj horliwým a laskawým pastýřem čeledi swé. W rodině, w čeledi mák křesťanská obec základy swé, tuto kořenj, odtud počjná, tuk zárodek stáda Kristowa, cjrkwe; a na dobrém kořenu, počátku a zárodku wsse záležj. Pozneyž tedy, křesťanský hospodáři, wznessené postawenj swé w rodině a w čeledi důležité powolánj swé, a budiž dobrým pastýřem w domácnosti swé dle příkladu knjžete pastýřů, Krista Pána: budiž učitelem čeledi swé, wyučuge wssecky zbožnému křesťanskému žiwotu slowem i příkladným obcowánjm; budiž knězem a pěstitelem domácj pobožnosti, modli se s nimi, a k službám Božjm ge přidržug; budiž zpráwcem gegich, řjdě a zpra-

wuge dům swůg w bohabognosti dle zákona Božjho, chowey dům swůg co chrám Božj, netrpě w něm nic, co by neprawého a neslussného bylo: a wěř a pewně měg za to, že požehnánj Božj přebýwati bude w přibytku twém giž zde na zemi, a až gednau se ukáže knjže pastýřů, wezme-ž i ty neporussitelnau korunu sláwy na nebi.

Konečně má také gedenkaždý býti dobrým pastýřem swým wlastnjm, totiž swé dusse, mage bedliwau péči o spasenj gegj: střeže totiž swé smyssly, řjdě a zprawuge žádosti srdce swého, krmě ducha pastwau učenj prawdy nebeské a občerstwugjc a posilugjc wůli milosti Božj, chráně se wlků neprawých, totiž towaryssů a bezbožnjků, a takto chowagjc se neporussena w sprawedlnosti a swatosti žiwota ke dni přjssti Páně. A toho gest přede wssjm zapotřebj: má-li pak kdo i ginému dobrým pastýřem býti; aby zprwu sám sebe dobře pásl, mage péči o spasenj swé. Nebo, gakž dj pjsmo swaté: „Kdož gest sobě zlý, komuž ginému bude dobrý [2])?“ O blaze, kdož sobě i ginym dobrým pastýřem gsa, konečně zwolati může: „Dobrý bog gsem bogowal, wjru gsem zachowal, běh gsem dokonal; ostatně pak mne očekáwá koruna sprawedlnosti, kterauž mně dá sprawedliwý saudce.“ —

Nágemnjk a kterýž uenj pastýř, gehož negsau owce wlastnj, wida wlka, an gde, opaussti owce a utjká; a wlk lapá a rozhánj owce. Gakkoliwěk sstastné a blažené gest stádce Božj pod zpráwau a wedenjm dobrého pastýře Krista Pána: nicméně wssak nenj prosté wssech nebezpečenstwj a úkladů, odkudž záhuby na owečky lidu Božjho se zhusta uwalugj. A takowéto nebezpečenstwj hrozj

[1]) Galat. 6, 16; I. k Tim. 5, 8. [2]) Str. 14, 5.

Digitized by Google

mu dle wlaſtnjch ſlow Kriſtowých od wlků, genž lapagj a rozhánĕgj owce a dáwj ge; a pak od nágemnjků, genž opauſſtĕgj owce a utjkagj, když nebezpečj gim hrozj. Tok ti dwa hlawnj nepřátelé a zhaubce ſtáda Božjho. — A kdo geſt ten wlk, genž lapá a rozhánj owce ſtádce Božjho? To geſt zprwu nepkjtel pokolenj lidſtého wůbec — dábel, kterýž ſtádo Páně rozhánj, trápj a hubj, genž obcházj ge, hledage, koho by pohltil. A to gſau také geho náhončj a towaryſſi, faleſſnj učitelowé, bludaři, kacjři a ſektáři, gakž ge nazývá ſám Kriſtus Pán, dáwage před nimi wýſtrahu, řka: „Pilně ſe warugte faleſſných proroků, nebo přicházegj k wám w rauſſe owčjm, wnitř pak gſau wlci hltawj“ [1]); a po něm ſw. Pawel, napomjnage ſtarſſjch Efezſkých w Milétu zhromážděných: „Gá wjm, že po mém odchodu wygdau mezi wás wlci hltawj, kteřjž nebudau ſſetřiti ſtáda.“ Nenj zagiſté wětſſj záhuby pro ſtádo Páně, než od wlků těchto, neb co dobrý Paſtýř o wlku prawj, oni též činj: oni totiž přicházegj, lapagj a rozhánĕgj ſtádo Božj. Tok gegich hlawnj a zwláſtnj powaha. Oni přicházegj negſauce poſláni, wtjragj ſe nepowoláni do ſtádce Božjho w cjrkew, co kazatelé čiſtého ſlowa Božjho a co oprawowatelé cjrkwe ſwaté a řádu gegjho; a ač nic tak často a zhuſta gako ſlowo Božj, ſlowo Božj a čiſté Ewangelium nezokřikugj, nicméně předc nehlágagj nic giného, leč wynálezky a ſmýſſlenj přewráceného ſrdce ſwého, a nemohauce žádného poſlánj ſwého, ani od Boha zázraky, ani od náměſtků Kriſtowých moc magických liſty dokázati, ſamoſlanci ſlugj; a wſſjm právem mohlo by ſe gim předſtřjti, co giſtý cjrkewnj ſpiſowatel předſtjral bludařům wěku ſwého, mluwě w ten ſmyſl: Kdo wás poſlal, Sabelie, Manichee, Ariane, abyſte oprawowali wjnici Božj? a nepowolanj proč ſe wtjráte do djla Božjho? Dále pak bludaři a ſektáři gako wlci berau neb lapagj ſtádo, a to ſice zprwu a hlawně duſſe neſmrtelné, kteréž od Kriſta a prawdy geho wjry odwozugj, w bludy a neřeſti uwozugj, a pak konečně w zkázu a zahynutj wrhagj, gakž o nich ſw. Pawel pjſſe: že wkuzugj ſe do domů a zgjmané wodj ženky obtjžené hřjchy; a Kriſtus o Fariſejch dj: že obcházegj moře a zemi, aby učinili gednoho nowowĕrce, ſyna zahynutj dwakráte wjce, nežli gſau ſami [2]). Pak i bigj a wražbj těla těch, kteřjž gim negſau po můli a neyprw přigaté prawdy ſe držj; a konečně i lapagj pjſmo ſwaté, gehožto ſmyſl prawý překrucugj ſceſtnými a neprawými wýklady a k ſwým bludům natahugj. — Konečně pak gako wlci rozhánĕgj owce, kteréhžto polapiti a w ſwé bludy uwéſti nemohau, trhagjce cjrkew, ſami mezi ſebau rozdělenj a roztrženj, nepokog wſſude, různice a rozbroge tropj a wſſecko w hromadu wodj a wážj. W těch a takowýchto na cjrkew Božj ſe uwalugjcjch nebezpečenſtwjch neylépe rozdjl wěrných a dobrých paſtýřů od nágemnjků ſpatřjn bývá. Neb wěrnj paſtýři o cjrkew ſe ſtaragj, o gegj pokog, o dobré a ſpaſenj pečugj, lidu Páně neopauſſtĕgj, nýbrž wolj raděgi tiſjc nebezpečenſtwj pro lid Božj, ſtádce Kriſtowo, ſnáſſeti, než od něho ucházeti a ſobě ho zůſtawiti. Takowj byli ſwatj apoſſtolé, gimž w tom cjrkewnj děgepis naſwědčuge. Takowj byli mnozj z náměſtků gegich. Tak n. p. ſwatý Athanaſius, raděgi třidceti ſſeſt let kruté pútky, auklady a těžkoſti od bludařſkých Arianů ſnáſſel, ſedmkráte ſe dal wyhnati, než aby od hágenj wjry a poſtiňowánj

[1]) Mat. 7, 24. [2]) II. Tim. 3, 6. a Mat. 23, 15.

Digitized by Google

swých we wýře Kristowě přestal. Též i sw. Augustin, biskup Hypponský, za čtyřidceti let raděgi ob kacjřů Manichegských, Pelagiánů a Donatistů nesčjslná přjkoří snássel, než by se w cjrkwi mu swěřené bludům gegich wkořeniti dopustil. W ten počet i sw. Ambrož pogat býti může, kterýž se raděgi hrdla i wssého odwážil, než by Theodosia cjsaře, prolitjm krwe Thessalonicenských winného, k stolu Páně připustil; aniž gest uposlechl Walentiniana cjsaře rozkazu, když kostely w městech Arianům bludařům odwozowati rozkazowal.

Ginak ale chowagj se w takowýchto těžkých dobách cjrkwe nágemnjci, opaustěgjce a zanedbáwagjce stáda a w zahynutj ge wydáwagjce. A proč? Poněwadž nepowažugj stádo za wlastnj a spasenj geho za hlawnj a neydůležitěgssj péči swau, hledagjce toliko sebe a swého mrzkého zisku, ne což gest Ježjssowa; tudjž w čas nebezpečj gich opaustěgj aneb dokonce s wlky pohráwagj a s nimi wygj. Co gest gim o hrst bussj! — Nágemnjk pak utjká; nebo nágemnjk gest, a nemá péče o owce. Takowýmto hrozj sám Hospodin u Ezechiele proroka: „Běda pastýřům Israelským, kteřjž pásli sami sebe: zdali nebýwagj stáda pasena od pastýřů. Mléko gste gjdali a wlnau gste se odjwali, a co tučného bylo, zabjgeli gste: stáda pak mého gste nepásli. Co mdlého bylo, neutwrdili gste, a co nemocného, nehogili gste, což zlámaného gest, neuwázali gste, a což zawrženo gest, nepřiwedli gste zpět, a což se bylo ztratilo, nehledali gste; ale s přjsnostj panowali gste nad nimi a s mocj. I rozprchli se owce mé, protože nebylo pastýře: a učiněni gsau k sežránj wssechněm zwjřatům polnjm, a rozprchly se. Blaudila stáda má po wssech horách, a nebyl, kdož by hledal.... Toto prawj Pán Bůh: Ay, gá sám powstanu proti pastýřům a budu wyhledáwati stáda mého z ruky gegich“ [1])!

Protož, milý křesťane, nesuď nágemnjky stádce Páně, zůstaw wseliký saud tento tomu, gehož gest stádo a genž sám gednau bude ge sanditi. Ty pak raděgi proš knjžete pastýřů, aby sesłal dobrých, horlivých a pečlivých pastýřů stádci swému, genž by dle přjkladu geho pásli stádce Božj; sám pak se snažlž býti dobrau owcj owčince Kristowa.

Kristus Pán gest dobrý pastýř náš a my gsme owce geho. Když ale se k němu w lásce a oddanosti, co prawé owce geho přihlásjme, poslauchagjce geho hlasu a následugjce geho přjkladu: medle gaká gest ta pastwa, ke které uwodj nás konečně? On to dj sám w swatém ewangelium, an prawj: „Owce mé slyssj hlas můg, a gá znám ge, a následugj mne, a gá žiwot wěčný dáwám gim a nezhynau na wěky [2]).“ Tak pastwa, kamž wolá, kamž wede konečně dobrý pastýř owce swé, gest to žiwot prawý, žiwot blažený, žiwot wěčný. A tu by mělo býti těžko slyssetj a následowati ho? Když zhýralý syn následugjc bezbožných towaryssů a zhaubných žádostj těla w nestudné prostopássnosti záhy do hrobu se wrhá; když prostopássná dcera, oddagjc se hanebnému žiwotu, pak cti a studu zbawená, stogj tu opustěná a powržená; když chot choti wěrnost russj, a choti srdce puká, swornost a pokog domácj a blaženost gegich hyne: gest to dobrá pastwa, po které kráčj? A gest to dobrý pastýř, gehožto následugj? — Owssem zaslepenj domnjwagj se, že tomu tak; ale brzy se ukáže, kdo to byl, gehožto následowali. Naopak ale, když kwětaucj dcery, Boha na očjch magjce, kráčegj w

[1]) Ezech. 34. [2]) Jan 10, 27. 28.

Digitized by Google

newinnosti a w tiché pokoře a zbožnosti; a když ginochowé zbožné mysli obrácegice zřetel swůg na wzneſſený úkol žiwota, pilně pracugice a snažice se, by mu dostáli, při tom pak ſſlechetnj, stydliwj, wolnj a ochotnj, gsau wſſem drazj a milj; když man. želé spogenj swazkem lásky a upřjmnosti kráčegj w zbožnosti po cestách žiwota wezdegſſiho sebe wzágemně podporugice, sebe snáſſegice, sebe wzděláwagice, gsauce prawý obraz spogenj Krista s cjrkwj geho: tot giná paſtwa. Gak ſſtastnj a blaženj gsau ti, genž gj požjwagj! A medle, kdo ge uwodil na utěſſenau paſtwu tuto? Gestit to paſtýř dobrý, Kristus Ježjš: hlas geho ge tam wolal, přjklad geho gim kynul, a oni poslechnuwſſe hlasu geho a následugice geho přjkladu dospěli k utěſſené paſtwě, kteráž ge nynj blažj. O, přeſſtastné to owečky! ó blažené té paſtwy! — Ano, Božský Wykupiteli, tyl zagisté wodjš owce swé na dobrau paſtwu, a dáwáš gim žiwot wěčný a nezhynau na wěky. — Když člowěk následuge lakomſtwj, když nepřege sobě ni pokoge, ni oddechu, abrž dnem i nocj shánj; když bratra swého utiskuge, každému bohatci záwidj, když po neprawém statku wztahuge ruku swau, a kletbu obelſtěných a olaupených na sebe wolá; když pak co nalakotil, úzkostliwě zamýká a w neustálém strachu střežj, když nuzného od dwerj odbýwá, aniž dbá na geho prosby a na geho slzy: geſt to dobrá paſtwa, po kteréž kráčj? a lakota, kteréž následuge, geſt snad dobrý paſtýř a wůdce k žiwotu prawému?— Wſſak ale wiz giné stádce. Hle i oni snažj se a pracugj pilně; při tom wſſak milugj srdečně swé přináležegicj a magj péči o gegich wýživu, wychowánj a zaopatřenj; a láska tato gim oslazuge wſſeliké nesnáze. Oni pracugj a wynasnažugj se, ale gakož sami žiti chtěgj, přegj i giným živobytj a wýdělek, podporugj ge, pomáhagj gim, dáwagj a nechágwagj každému, což geho geſt, a přegj gim wſſe, což dobrého a spasitelného geſt, a láska a wážnost a wděk bratřj oslazuge gim práci gegich. O gaký to spokogený a blažený žiwot wedau tito! A kdo wedl ge na paſtwu tuto? Gegich paſtýř geſt Kristus Ježiš, gehožto hlasu uposlechli. Ano Pane! ty dáwáš owcjm swým žiwot a hognost — ty gſi dobrý paſtýř! — A uwaž, milý křeſtane, geſſtě dále. Když lehkowážný bezbožnjk, ani se Boha neboge, aniž dbage na lidi zlopověſtný žiwot wede; když wýčitky swědomj, kteréž saužj geg, potlačuge aneb w zaufalſtwj se wrhá; když pak w newěře a zatwrzelosti končj ohawný žiwot swůg, kletbu po sobě zůstawugjc: geſt to dobrá paſtwa, na které kráčj? A hřjch a wěčná smrt, kterýmž se zadal, gsau to dobřj wůdcowé? — Než ale, wiz křeſtane milý, giné duſſe, kteréž u wjře pewné w blahé naděgi a u wraucj lásce trápj dny žiwota swého a očekáwagj koruny žiwota wěčného. Gsauce žiwi sprawedliwě odebjragj se utěſſeně z tohoto žiwota pozemského a zůstawugice po sobě požehnanau památku pjlj tam k nebeſkému paſtýři do nebeſkého owčince žiwota wěčného. A kdo wedl ge na hognau paſtwu tuto? Byl to dobrý paſtýř, Kristus Ježiš. Kam dospěli a kde nynj požjwagj blaženosti nebeſté, tam wolal ge hlas geho a oni následugice hlasu a přjkladu geho, doſſli žiwota wěčného. Ano, Pane Jeſu Kriſte! ty zagisté gſi dobrý paſtýř! ty plnjš wěrně, co gſi ſljbil a dáwáš owečkám swým žiwot wěčný a nezhynau na wěky. Nuže tedy wediž nás, ó dobrý paſtýři, na paſtwu, kamž wodjš wěrné owce swé. Nedey bychom zawřeli uſſi swé, když wolášš nás; a kdybychom ljknali poslechnauti hlasu twého a následowati tebe: woley k nám mocněgi, důkliwěgi a

Digitized by Google

otkes námi. Naplň nás spasitelnau bázni, raniž a tepey nás a sslehey nás metlau protiwenstwj a nemocj, užjwey wsseho, cokoli by gen wedlo nás k tobě; toliko nezůstawug nás w netečnosti, lehkomyslnosti a neposlussnosti, bychom poslussnj twého hlasu, tebe následugice, dosáhli pastwy hogné, kteréž poskytuges wěrným swým, pastwy žiwota wěčného.

A mám giné owce, kteréž negsau z tohoto owčiuce: i tyť musjm přiwésti, a hlas můg slyssetí budau, a bude geden owčinec a geden pastýř. Náš dobrý pastýř tedy má také owčinec a to sice owčinec swůg wlastnj, w kterémž shromažďuge wěrné swé owečky a w kterémž poskytuge giné ochrany a krmj a napágj ge. A který ge owčinec tento? Gest to cjrkew, kterauž založil a w kteréž zůstawil sklad swé prawdy a milosti a kterauž gakožto newiditelný neywyssjj pastýř zprawuge Duchem swatým skrze náměstky swé a skrze widitelného pastýře neywyssjho kjmského biskupa — gest to cjrkew katolická. Onak gest owčinec geho, do něho musegj napotom wssichni wegjti, kteřjž chtěgj mjti Krista za swého pastýře a dosjci pastwy spasenj wěčného. „Pán založil owčinec, t. g. gednu swatau katolickau cjrkew, dj sw. Bernard, a ti, kdož mimo owčinec tento pastwy hledagj, blaudj.“ A předc gsau gesstě mnohé owce, kteréž negsau z owčince tohoto, gakž sám dj Božský Wykupitel. A mám giné owce, které negsau z owčince tohoto. Které pak owce mjnj tuto? To gsau pohané. A on chce říci: že ne toliko Židy, ku kterýmžto dle zaslibenj zprwu poslán gest, ku spasenj přiwoditi chce, nýbrž i také ostatnj národy a že netoliko za onyno, nýbrž i za tyto pokládá žiwot swůg. A právě tjm gewj opět, že gest dobrý pastýř, že laskawým srdcem swým obgal wssecky národy a ge wssecky wyswobodil obětj žiwota swého, od bludu, hřichu a smrti a ge uwodil k prawdě, spravedlnosti a k žiwotu wěčnému. Geho srdce, geho obětiwost a láska, geho úřad pastýřský nebyl tedy obmezen na gistý národ, nýbrž obsahoval wssecky, kteřjž žili, žigj a žiti budau. A po tom také poznáwáme ho gakožto „dobrého pastýře“, že geho dobrotiwost a láska a péče pastýřská sáhá, gak daleko sáhagj nebesa a gdau věky! — J my, dobrý pastýři, blaudili gsme gednau gako owce bez pastýře. Co byli otcowé nassi, co byla wlast nasse? — A wssak ty gsi nezapomenul na nás, a nosil gsi otce nasse i nás w srdci swém laskawém a pečowal gsi o nás, abysi přiwodil nás do owčince swého. Budiž za to milionkráte zweleben a oslawen! O přessťastný den, w kterýmž otcowé nassi poneyprw slyssseli hlas twůg a geho následowali! Nynj stogj zpanilá městečka a utěssené dědiny tu, kdežto dřjwe temné lesy stály a drawá zwěř zuřila, a kdež prwé před modlami se shýbala kolena, děge se pocta Boží w prawdě a w duchu. Tobě, ó dobrý pastýři! máme děkowati za zněnu tuto. J my gsme patřili k oněm giným owcjm, kteréž gsi chtěl přiwésti do owčince swého. Za to budiž tobě čest a sláwa a díky nesskonalé, pastýři předobrý! —

Kristus Pán gest tedy pastýř wesskerého pokolenj lidského a cjrkew katolická gest owčinec obecný wssech národů a wyznawačů geho. J pohany přiwodj on do swého owčince tohoto a pak bude geden owčinec a geden pastýř. O, utěssená to doba, kdež splyne wesskeré lidstwo w gedno stádo, pod gednjm pastýřem, w gedné cjrkwi! O, radostná to chwjle, kdež nebude roztržek, neswárů, bludařů, sektářů a blaudjcjch wůbec, a přessťastný to den, kdež celé pokolenj lidské, gako gsauc gedna rodina

Digitized by Google

Božj w gedné wjře, naděgi a lásce podá sobě ruce a wyznáwati bude gednu wjru Kristowu, w gedné cjrkwi geho — w cjrkwi katolické! Než bohužel, posud se newyplnila přjpowěď tato Páně. Posud žige množstwj národů w pohanstwj, a mezi těmi, kteřjž se ke Kristu přiznáwagj, gsau mnohé roztržky a mnohé neswáry a mnozj, kteřjž se domnjwagj býti w owčinci Kristowě a přináležeti gemu gakožto pastýři swému, gsau mimo ně, gsau w owčincjch, kteréž negsau Kristowy — posud nenj geden owčinec a geden pastýř. Tak tedy se nesplnj nikdy slowo Páně; snad to má takto neustále trwati? Nikoliw. Nebe a země pominau a slowa geho nepominau. Přigde doba, zagisté, kdežto wssickni národowé se segdau w gednom owčinci cjrkwe katolické a budau gedno stádce pastýře dobrého, Krista Ježjsse a náměstka geho. A kdy přigde doba tato přežádaucj? tážeš se milý křesťane? Den a hodina gegj nedá se owssem určiti, ta gest známa toliko Bohu wssewědaucjmu, kterýž zprawuge osudy národů; předc wssak dá se určiti, co se musj zprwu státi, než nastane přesšastná chwjle tato? A w ohledu tomto může se říci bezpečně: Že tehdáž bude geden owčinec a geden pastýř, když ti, genž mimo owčinec Kristůw, mimo cjrkew geho žigj, budau upřjmně prawdu hledati, a ti, genž žigj wně, budau co prawé owce Kristowy žjti. Owssemk pokud ginowěrci prawdy upřjmně nehledagj, gsauce k nj netečnj, neb nedbagjce o ni aneb dokonce w bludu sobě libugjce: potud nepoznagj hlasu pastýře dobrého, aniž uposlechnau ho, wolagjcjho ge k stádu swému, aniž wegdau do owčince geho. Blauditi budau po pustinách bez pastýře, bez owčince aneb sledugjce neprawých pastýřů, budau přebýwati w owčincjch, kteréž negsau Kristowy, kdež ani prawé ochrany nenaleznau, ani prawého pokrmu nedogdau, spasenj totiž dussj swých. Až pak gednau prohledsse poznagj blud swůg, a tauha po prawdě počne se ozýwati w srdcjch gegich, tehdáž dogde sluchu u nich hlas prawdy, hlas dobrého pastýře; pak počnau prawdu hledati a naleznau gi tam, kdež gi gediné nalezti lze, u Krista dobrého pastýře, w owčinci geho, cjrkwi katolické. I tu platj slowo Kristowo: „Kdo hledá, nalezne.“ Takto upřjmně hledal prawdy Kornelius, setnjk řjmský. Gsa pohanem, odřekl se modlosluženosti a přidal se k Židům, poznaw wjru w Boha gediného, a wssak ani tuto nenalezl zcela, čeho hledal. Protož dáwal almužny, postil a modlil se k Bohu, aby mu dal poznati prawdu nebeskau. A hle modlitby a almužny geho wstaupili před twář Božj — a Pán mu sesłal sw. Petra, kterýž mu hlásal Krista a wjru geho, a Kornelius nalezl, čeho oprawdu hledal — prawdu, a wessel do owčince Kristowa. — Rownež i swatý Justin hledal upřjmně prawdu. Gsa pohan, giž u mladičkém wěku swém bádal po prawdě a domnjwal se nalezti gi we sskolách mudrckých. Prosšed pak wssecky sskoly mudrcké, nenalezl, po čem taužil. Pohřjžen gednau w takowýchto myssléncích, sšel samotný k břehu mořskému, aby tamto přemýssslel o tom, co mocně dotýkalo se srdce geho a pohybowalo gim. Tuto pak zoěj starce wážné postawy, kterýž poznaw geho snaženj, dowodil mu, že marně we sskolách mudrckých prawdy hledá a poukázal ho, kde gi gediné nalezti lze, na knihy pjsma swatého; a on uwěřiw a wessed do owčince Kristowa, nalezl, čeho hledal. A protož, milý křesťane, žádáš-li wrauce, aby brzy nastala ona přesšastná doba, kdež bude geden owčinec a geden pastýř; prosiž Boha Otce nebeského, od kteréhožto wsseliké swětlo pochází, pros ho wrauce:

Digitized by Google

aby probudil ze ſna netečnoſti a ſſnal bělmo s očj těch, genž poſud w bludech trwagj, by wzbudil w ſrdci gegich tauhu po prawdě, aby upřjmně a oprawdiwau myſlj gi hledali. Wſſak ale k tomu muſjš také ſkutkem přiſpjwati. Nebo tehdáž také ſe wyplnj přjpowěď Kriſtowa: že bude geden owčinec a g den paſtýř, když ti, kteřjž w owčinci Kriſtowě gſau, prawý křeſtanſký žiwot powedau. Owſſem zůſtane owčinec Kriſtůw, cjrkew katolická, powždy geho prawým a gediným owčincem; byť i ti, kteřjž w něm gſau, tak nežili, gakž ſe na owečky Kriſtowy, na prawé křeſtany, ſluſſj a patřj: předc wſſak nedá ſe upřjti, že ti, kteřjž wně gſau, mimo owčinec Kriſtůw blaudj, mnohem ochotněgi uſlyſſj hlas nebeſkého paſtýře a dagj ſe přiwéſti do owčince geho, když ſpatřj ſſlechetný a zpanilý a w prawdě křeſtanſký žiwot těch, kteřjž gſau w něm — katoljků. A právě tento zpanilý křeſtanſký žiwot, upřjmná, bratrſtá láſka, nelſcená zbožnoſt ſrdce, hluboká pokora ducha, wraucj horliwoſt, tichá trpěliwoſt, ſwatá ſwornoſt, nepoſkwrněná čiſtota — tyto a giné ctnoſti, gimižto ſe ſtkwěli prwnj křeſtané, byli gſau to, kteréž tak mnohé duſſe zjſkali Kriſtu a přiměli ge, že weſſli do owčince Kriſtowa, „Hle gak ſe milugj, ani ſe neznagj!“ wolali užaſlj pohané nad láſkau bratrſkau prwnjch křeſtanů, a wjce žiwotem gegich, než ſlowy překonáni, nemohli déle odporowati prawdě Kriſtowě. A když pak takto wſſickni křeſtané, genž gſau w cjrkwi Kriſtowě, žjti budau, gak ge učj wjra ſwatá, když bude mezi nimi panowati ctnoſt a ſprawedlnoſt, láſka a upřjmnoſt a wſſelitý ſſlechetný a počeſtný mraw; ſlowem, když budau wjru ſwau ſkutky wyznáwati: tehdáž dokáži žiwě, gak krásná, gak zpanilá, gak uſſlechtilá geſt prawda katolická; a přeſwědčj, že cjrkew, kteráž člowěka k takowému žiwotu wede, geſt w ſkutku owčinec Kriſtůw. Pak nebudau moci déle odporowati prawdě gegj blaudjcj, a weſſedſſe w ni, ſtanau ſe owcemi gegjmi, a pak ſe wyplnj ſlowa Kriſtowa: „bude geden owčinec a geden paſtýř.“ A protož, milý křeſtane, přegeš-li ſobě ſnažně, aby zkwětla cjrkew ſw. a brzy ſe ſtala gediným owčincem wſſech národů, pracugž a přiſpjweyž k tomu, gak gen můžeš, aby zkwétal křeſtanſký žiwot. „Připogug, gakž dj ſw. Petr, k wjře ſwé ctnoſt, k ctnoſti umění, k umění pak zdrželiwoſt a k zdrželiwoſti pak trpěliwoſt, k trpěliwoſti pak pobožnoſt, k pobožnoſti pak milowánj bratrſtwa, k milowánj pak bratrſtwa láſku, aby w tom, w čemž utrhagj tobě, zahanbeni byli ti, kteřjž hanj twé w Kriſtu obcowánj“ [1]). Ano, počni každý ſám u ſebe a pak pracug w tom okreſu, kterýž mu wykázal Pán k tomu půſobiti, aby wſſickni, kteřjž ſe k gednomu paſtýři přiznáwagj, ſe také gakožto gedno ſtádce obgewili. Neruſſiž tedy žádný gednoty a pokoge ſtáda, nepohrdeyž chudými a ſproſtnými, gakoby nepatřili k ſpolečnému ſtádu, aniž ſe haſſtěřiž s bratřjmi, urážege a pronáſleduge gich. Geden paſtýř, gedno ſtádo! — Naopak, pracugž každý k tomu, aby i ginj, genž gſau mezi námi, pokog a ſwornoſt zachowali, ſprawedlnoſti a láſky ſſetřili, ſobě weſpolek pomáhali a ſebe podporowali, a tak we wſſem ſwém gednánj a počjnánj progewili, že gſau owce gednoho owčince Kriſtowa a gednoho paſtýře — Ježjſſe Kriſta. Pak zkwete cjrkew ſwatá a ſſjřiti ſe bude denně wjce, až pak ſe wyplnj konečně ſlowo Páně: Bude geden owčinec a geden paſtýř. O, přeſſlaſtný to

[1]) II. Petr 1, 5 atd.

Digitized by Google

den, kdežto kříž Kristůw bude se stkwjti po wssech končinách země! přigdiž, ó přigď brzy! — A když posléze wěkowé národů wyprssj a když weliký pastýř swůg pastýřský úřad dokoná: pak powstane a shromáždj okolo sebe nesčíslný počet těch, kteréž během wěků wolal a pásl, a kráčeti bude před nimi a powede ge k Otci do žiwota wěčného. A pak se teprw zcela a úplně wyplnj, co předpowěděl w dnessnjm sw. Ewangelium: že bude geden owčinec a geden pastýř. —

O weliký pastýři nebes! popatř také milostiwě na mne! S úzkostliwým srdcem tážu sebe samého: budu i gá také k onomu stádu připočten? Wegdu i gá také do owčince wywolených, kam ge uwedeš? Budu přebýwati, kde ty přebýwáš a žiwot mjti w hognosti? — Wssak wždyť gsi mne powolal a woláš ke mně až posud: tedy na mne gest, abych následowal hlasu twého. To chci také učiniti. Deyž mi k tomu milost swau, abych nezawjral k hlasu twému ussj swých, nýbrž abych posluſſen tebe a následuge tebe, stál w zástupu twých swatých a wywolených! —

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, genž gsi skrze Syna twého padlý swět zase pozdwihnauti ráčil: propůjč wěrjcjm swým stálého potěssenj, abys těm, gež gsi od pádu wěčné smrti wytrhl, neskončených popřál požjwati radostj. Amen.

Neděle třetj po welikonoci.

Ewangelium sw. Jana 16., w. 16—22.

A onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Maličko, a giž neuzřjte mne, a opět maličko, a uzřjte mne: neb gdu k Otci. Tedy řekli učennjci geho wespolek: Co gest to, že prawj: Maličko, a neuzřjte mne, a opět maličko, a uzřjte mne, a že gdu k Otci? Protož prawili: Co gest to, že prawj: Maličko? Newjme, co prawj. Poznaw pak Gežjš, že se ho chtěli tázati, řekl gim: O tom se tážete mezi sebau, že gsem řekl: Maličko, a neuzřjte mne: a opět maličko, a uzřjte mne. Amen, amen, prawjm wám: že kwjliti a plakati budete wy, ale swět se bude radowati; wy se pak budete rmautiti, ale zármutek wáš obrátj se w radost. Žena když rodj, zármutek má, nebo přissla hodina gegj: ale když porodj djtě, giž nepamatuge na bolest pro radost, že se narodil člowěk na swět. Protož i wy nynj owssem zármutek máte: ale opět uzřjm wás, a radowati se bude srdce wasse, a radosti wassj žádný neodegme od wás.

Digitized by Google

Wýklad.

Dneſſnj ſw. ewangelium, gakož i oſtatnj ſw. ewangelia předſwatoduſſnj, gſau částky oné znamenité řeči, kterauž měl Pán Jezjš k učennjkům swým při poſlednj wečeři krátce, než ſe bral k ſmrti, a w kterežto lauče ſe s nimi, celé ſrdce swé gim otewřel, napomjnage, wzbnzuge a těſſe gich. A této útěchy poſkytuge gim w přjtomné částce dneſſnjho ſw. ewangelium. Dobře totiž wěděl Božſký Wykupitel, gak oddáni gſau mu učennjci geho a gak naň wzkládagj wſſecku swau naděgi, rowněž i předwjdal, gak hluboce bude dotčeno ſrdce gegich, když bude wydán w ruce hřjſſnjků, ukřižowán a zabit. To mu ſſlo k ſrdci. A protož, aby, když ſe to přihodj, nebyli překwapeni a neklesla wſſecka myſl gegich, snažil ſe Mjſtr nebeſký připrawiti ge na ſmutný oſud tento, zároweň i poſkytnauti gim útěchy a tudjž dj gim: „Maličko giž neuzřjte mne a opět maličko a uzřjte mne: neb gdu k Otci. Gakoby řekl: Čas ſmrti mé ſe bljžj, a brzy ſe odeberu od wás k Otci, od kteréhož gſem wyſſel. Protož za krátký čas nebude mne wjce, a giž neuzřjte mne. Než ale dlauho to trwati nebude, a opět mne spatřjte a budete mne mjti u proſtřed ſebe, gakožto Pána a Mjſtra swého. Řeč tato owſſem překwapila učennjky a byla gim w prwnjm okamženj nesrozumitelná, geſſto ſe toho nenadáli, že by mohl zemřjti Meſſiáš, za kteréhožto giſtě měli Krjſta, od něhožto gſau očekáwali obnowenj králowſtwj Dawidowa. Toho nemohli ani pochopiti, gak by Mjſtr nebeſký odgat býti mohl od nich. Protož uděſſenj a zarmaucenj tázali ſe weſpolek (geden druhého): Co geſt to, že prawj: Maličko a neuzřjte mne a opět maličko a uzřjte mne, a že gdu k Otci? Zwlášſtě pak ge mátlo a neſpokogowalo ſlowo „maličko“, geſſto Kriſtus Pán po dwakráte ge opakowal a wždy w giném ohledu, nemohauce pochopiti, gak by mohl Wykupitel gich opuſtiti; a pak práwě proto, že ſe od nich k Otci odebéře opět ge ſpatřit. Protož dj u pochybnoſti: „Co geſt to, že prawj maličko“; a pak wyznáwagj zřegmě: „Newjme, co prawj“. Rozpaky tyto gegich neuſſly pozornoſti Božſkého Wykupitele, a gakož zprwu naſchwál poněkud temně mluwil, nechtě pogednau zarmautiti gich, předeſſed otázku gegich, wyſwětlil gim řeč swau, řka: O tom ſe tážete mezi ſebau, že gſem prawil: Maličko a neuzřjte mne: a opět maličko, a uzřjte mne? To geſt wám podiwné a nepochopitelné? A předc geſt tomu tak a ne ginak. Amen, amen prawjm wám: že kwjliti a plakati budete wy, ale ſwět ſe bude radowati; wy pak ſe budete rmautiti, ale zármutek wáš ſe obrátj w radoſt.“ Smyſl toho geſt ten: W ſkutku wěc ta ſe bude mjti tak a ſlowa má ſplnj ſe giſtě. Když odgat budu od wás, budete zarmauceni a ſkljčeni, Židé pak a protiwnjci mogi a waſſi budau ſe z toho těſſiti a radowati, zatjm co wy budete truchliti nad ztrátau mau; než zármutek wáš nebude dlauho trwati, ba on ſe obrátj w radoſt, až opět

Digitized by Google

uzřjte mne a gá budu mezi wámi. A aby gim to tjm gasněgi wyswětlil a dowodil, použil Pán Ježjš podobenstwj řka: Žena, když rodj, zármutek má, nebo přissla hodina (bolesti) gegj: ale když porodj djtě, giž nepamatuge na bolest, že se narodil člowěk na swět. Wyswětluge pak podobenstwj toto sám, dokládá: Protož i wy (gako žena rodjcj) nynj owssem zármutek máte, ale opět uzřjm wás, a radowati se bude srdce wasse a (pak) radosti wassj žádný neodegme od was. Což owssemk se wssecko úplně wyplnilo. Neb když byw ukřižowán a pohřben, tři dni s nimi nebyl, truchlili a kwjlili gsau zarmaucenj učennjci, co zatjm Židé se radowali, že se gim podařilo, nenáwiděného Ježjsse ze swěta sprawiti. Když pak po třech dnech wzkřjsseného a oslaweného spatřili, zradowali se welmi a radost tato nebyla wjce odgata od nich, protože Kristus gsa nesmrtelný wjce neumřel a pak slawně wstaupiw na nebesa, pogal ge k sobě a učinil ge účastny slávy swé nebeské, kteréž wěčně požjwagj spolu kralugjce s njm.

Rozgjmánj.

Konečně mělo se předc státi, čeho se sw. apostolé neyméně nadáli, a čeho nikdy neočekáwali — milowaný totiž Mistr gegich, gediná naděge měl se od nich pryč odebrati a giž giž zwěstuge gim brzký odchod swůg zároweň pak těssj ge.

„Maličko a giž neuzřjte mne; neb gdu k Otci, dj Mistr nebeský wěrným swým, patře na ně srdcem pohnutým. Rád, milerad by uspokil gim bolest laučenj od nich, rád by s nimi powždy přebýwal; wssak ale ginak to býti nemohlo. Bylat to wůle Otcowa, kterýž ho poslal, byla to také wůle geho, genž přissel, aby smrtj swau swět wykaupil a utrpenjm wessel w slávu swau, aby ti, kteřjž chtěgj za njm přigjti, wzali křjž swůg a následowali ho. A podobně se děge wěrným geho až posud. Ano i těm neylepssjm a neywýborněgssjm platj až posud slowo Páně: „Maličko, giž neuzřjte mne.“ W skutku často gest nám Pán bljzek — on gest tak řka s námi, my cjtjme přjtomnost geho a těssjme se z nj, patřjce takřka naň gakoby stál podlé nás neb před twářj nassj. — Wnitřnj pokog naplňuge dussi nassi, srdce nasse se sjřj a my se cjtjme blažené we wssem gednánj a počjnánj swém. Tak se rádi modljme, konáme ochotně powinnosti swé, pracugeme swědomitě a wesele a utěsseně patřjme do wěčnosti. Než ale maličko a my newidjme ho — gakoby od nás odstaupil, a wsse se měnj pogednau. Wjra nasse slábne, naděge nasse klesá, láska nasse stydne, nraucnost a horliwost nasse chladne, myk nemáme chuti k modlitbě a nemáme w pobožnosti žádného zaljbenj a dusse nasse wsseho duchownjho potěssenj zbawená, zdá se býti gako panssk wyprahlá. A tehdáž se plnj také na nás slowo Páně: „Maličko, a giž neuzřjte mne.“ Pán se skrywá před námi. „Ach, wolá sw. Frantissek Salesský, gak gest dusse w takowém stawu postawená politowánj hodna! obzwlásstě kdyby to bylo prudké a dlauho trwanliwé. Gistěk gj tehdáž gako Dawidowi, mohau

Digitized by Google

býti slzy za chléb dnem a nocj, an gi zatjm nepřjtel stonásobně k zaufánj přiwésti usiluge, wysmjwage se a říkage: Ach bjdnjče, kde gest Bůh twůg? kterak ho nagdeš? kdož ti té swaté milosti radost nawrátj?" Co tedy w tu dobu činiti, gak sobě máš počjnati? tážeš se, milý křesťane! I tuto gest tobě nadřečený biskup swatý dobrau radau, an dj: „Přede wssjm skaumey, odkud to zlé pocházj. Nebo často sami takowým zatwrzenjm winni bywáme. Gako dobrá máteř tehdáž djtěti cukru nedáwá, když wj, že z něho skrkawky mjwá: tak Pán Bůh toho času nám wnitřnjho potěssenj odnjmá, w němžto sobě přjliš zalibugeme a čerwům nádhernosti a marné chwály w sobě růsti dáwáme. „Dobře gest mi, Pane, zpjwá Dawid, žes mne ponjžil, nebo djwe než gsem byl ponižen, zhřessil gsem." Podobně i když časem swým lahůdek lásky Božj užjwati zanedbáwáme, tehdáž ge Bůh za pokutu od nás odnjmá. Israelsstj, kteřjž zanedbali co neyranněgi mannu sbjrati, po wýchodu slunce nic nenacházeli proto, že se tehdáž giž wssechna gako snjh rozplynula. Někdy pak w tělesných rozkossjch se bawjme a gako na loži porussitelných potěssenj ležjme; a hle, právě tehdáž stogj Pán u dwerj a tluče, wnukage nám, abychom se zase duchownjch cwičenj chopili: my se mu pak otewřjti zdráháme, za těžké sobě pokládagice, z marných potěssenj wstáti; protož i on gako rozhněwaný uchyluge se a pomjgj a nás w bjdě nassj nechává. Když pak ho zas mjti chceme, sotwa ho s welikau pracj nacházjme, a to, že gsme pro užjwánj swěta w geho milowánj wěrnosti nezachowali. Máš tedy gessitě egyptskau mauku, proto nebeské manny nezakusjš. Gak wčely před strogenau wůnj pryč létagj: tak Ducha swatého potěssenj s marnými rozkossemi spolku nemagj. Konečně pak ducha kulhánj a podwodná s otcem duchownjm krom zpowědi a snad i we zpowědi s njm gednánj přinássegj také wyprahlost a srdce zatwrzenj. Nebo když ty Duchu swatému lžeš: což diwného, že i on tě potěssenj swého zbawuge? Nechceš-li býti sprostým a upřjmným, gako maličtj: cukru maličkých nedostaneš."

„Pro ty a podobné přjčiny, pokračuge sw. Frantissek dále, nemálo duchownjch potěssenj tratjme, a w ducha wyprahlost padáme. Zpytugmež tedy w tom swědomj swé, wssak ne přjlis tesklivě, ale po mjrném wssech nassich wnitřnjch hnutj, skutků a obyčegů přehljdnutj, gestli kterau přjčinu toho w sobě nagdeme, Bohu za to poznánj děkugme; tuk zagisté ta wěc giž polowičně naprawena bude. Pakli ale žádné přjčiny té wyprahlosti w sobě neshledáš, netrap se déle pro to, milý křesťane, ale co neyupřjmněgi bez dalssjho skaumánj, co ti tuto předpjssi, učiň: Z celého srdce před Bohem pro sebe a wlastnj swé bjdy poznánj pokořng, řka: Ach, co gsem, Pane, sám ze sebe? Zagisté nic giného, než země suchá, kteráž plná rozsedlin, gak by nebeské rosičky potřebowala, patrně na sobě znáti dáwá, an zatjm wětrowé gi rozfukugj a w prach obracegj. Pak na pomoc Boha woley a geho přispěnj žádey. Rci s žalmistau: „Nawrat mi Pane, potěssenj spasenj swého." A s Kristem Pánem rci: „Otče, gestli možné, nechť odegde ode mne kalich tento!" Uteč se ke zpowědnjkowi a dussi swau mu do kořen otewři, rady od něho tobě dané s neywětssj pokorau a upřjmnostj wděčně přigjmage. Nebo Pán Bůh, genž poslussenstwj náramně miluge, za časté to působj, že cizj a obzwlásstě otců duchownjch rady, byť se sice nemnoho wážné býti zdály, platné bywagj. Gako Naamanowi Syrskému učinil Pán řeku Jordánskau ho-

Digitized by Google

hogitelnau, proto že mu prorok Eliseus radil, aby se w nj zmyl, gakkoliw lidský rozum naproti tomu stál. Nic pak w takowýchto těžkostech užitečněgšího býti nemůže, než ne přjliš chtjt se gich zprostiti: poněwadž gsme wšickni powinni s libau prozřetelnostj Božj se srownáwati a tehdáž sice říkati: „Otče můg, geslli možné, nechť ode mne odegde kalich tento;“ wšak nic méně hned k tomu přidati: „Ale ne gak gá chci, nýbrž gak ty chceš“ — a w tom co neypokorněgi setrwati. Pán Bůh zagisté na nassi, ku přigetj obogjho, ochotnau wůli wzhledna, mnohonásobně nás potěšj; gako když Abrahama hotowého býti widěl k stětj a spálenj gediného, neymilegšího syna, na tom přestal, a hned ho neylibějšjm widěnjm a neyhogněgšjm požehnánjm obdařil. Máme tedy we wšech, gak tělesnych tak duchownych sauženych, i w této citelných potěšenj ugmě, z celého srdce pokorně říkati: „Pán Bůh potěšenj dal a Pán Bůh ge wzal, budiž gméno Páně pochwáleno!“ W kterézto pokoře a podwolenj swém geslli dlauhotrwanliwými budeme, nepochybně nám ge dobrotiwý Pán mnohonásobně wynahradj, gako swatému Jobowi we wšech sauženych swých tak říkagjcjmu. Netratme, milj křesťané, srdce w gakýchkoli podobných opuštěnjch, ale trpělivě až do nawrácenj žádaného potěšenj čekagjce obyčegného pořádku w gednánjch swých neměňme, aniž proto něco z obwyklé pobožnosti opaušťegme, nýbrž, můžeme-li, množme dobré skutky. Mnozj owšemk zhruba chybugj domnjwagjce se, že, když co pro čest a slávu Božj bez wnitřnj chuti a citelnosti konagj, geho božské welebnosti to méně přjgemné a milé gest: an raděgi činowé nassi podobni gsau růži, kteráž za čerstwa wjce sice pěknosti, ale uschlá wjce sily má. Tak byk činowé nassi w čas potěšenj nám wlastnjho dobrého hledjcjm ljběgšj byli: nicméně w twrdosti a wyprahlosti srdce konáni wjc před Bohem wůně a platnosti magj. Nebo poněwadž nás tehdáž wrchnj nasse wůle k slauženj Bohu dohánětj muši, bez pochyby gest gi wětšj srdnatosti a stálosti w tom potřebj, než kdyby se potěšenjm kogila. Gistě nemnoho dokazuge, když w čas pokoge a w prostřed dworských rozkošj knjžeti slaužj: ale toho za wěrného hrdinu pokládey, kdož w čas neyhrozněgšj wogny, w prostřed bauře a nebezpečenstwj od něho neustupuge. Protož blahoslawená Angela z Fulgjno říkáwala, že ta modlitba gest Pánu Bohu neymilegší, ku kteréž se sami nutjme, to gest, kterauž konáme ne pro duchownj hledané w nj chautky, ani z náklonnosti k modlenj, ale z pauhé žádosti, abychom se Bohu ljbili, k čemuž nás dohánj wlastnj nasse wůle, wšechny w tom wyprahlosti a nechuti udatně přemáhagjce, což i o giných wšech ctnostných skutcjch rozuměg. Čjm zagisté wětšjch, gak wnitřnjch tak zewněgšjch překážek a neliboslj w nich pocitugeme, tjm gich sobě Pán Bůh wjce wáži, a tjm wjce zásluhy u něho máme. Nebo čjm we swých ctnostných činech méně wlastnjho pohodlj máme, tjm lásku Božj w nás čistěgšj býti ukazugeme. Tehdáž owšem dítě máteř rádo ljbá, když dostáwá od nj cukru: geslli ale po přigetj pelynku a hořkosti předce w obgjmánj gi trwá, welikau k nj dáwá lásku na sobě znáti.“ Až posud mluwj swatý Frantisšek Salesský [1]). Ostatně pak platj i tuto, což dj Pán Ježjš k útěšse učennjkům: „A opět maličko a uzřjte mne.“ Dogista wěrnj-li Pánu setrwáme i w této pustotě a wyprahlosti dusse: nebude dlauho

[1]) Bohmila č. 4, k. 14.

Digitized by Google

meſſkati Pán a opět obgewj nám miloſtnau twář ſwau a naplnj ſrdce naſſe útěchau a potěſſj ho; a pak gako když po bauři ſlunce wyſwitne, paprſky geho zdagj ſe býti gaſněgſſj a utěſſeněgſſj: podobně bude i naſſe útěcha a wnitřnj ſladkoſt ſrdce hogněgſſj a wraucněgſſj.

„Amen, amen prawjm wám, že kwjliti a plakati budete wy, ale ſwět ſe bude radowati, wy pak ſe budete rmautiti, ale zármutek wáš obrátj ſe w radoſt.“ Znamenitá to přjpowěď Páně, gak ſe úplně wyplnila a gak ſe plnj až podnes! — Když ſlunce zapadá, zawjragj kwjtky kaljſſky ſwé, ptactwo nebeſké umlká; ceſtugjcj překwapen nocj hledá nocleh; zdá ſe gakoby wſſeliký žiwot a wſſecka radoſt ze země ſe ſtěhowala; toliko netopýři, ſeyčkowé a ſſelmy leſnj radugj ſe a wyljzagj ze ſwých daupat a těſſj ſe s lotry, že gim nepřekážj ſlunce w zaměſtnánj gegich. Když pak ſlunce opět wzegde, geſt wſſecko zcela ginak. Zpěwcowé nebeſſtj ſe budj a pléſagj, hoſpodář ſe ubjrá k dennj ſwé práci, ceſtugjcj ſe chyſtá na dalſſj ceſtu; wſſe ſe pohybuge, wſſe ſe raduge, anto neſtwůry tyto nočnj zalézagj do ſkrýſſj ſwých. A podobně ſe to mělo s odchodem a přjchodem Páně. On zagiſté geſt ſwětlo ſwěta, ſlunce pokolenj lidſkého; neb od něho gediné pochodj wſſeliká prawda a ſjla; a gako země nemůže obſtáti bez ſlunce, podobně i nemůže pokolenj lidſké obſtáti bez Kriſta. Slunce pak toto duchownj zaſſlo. Dobrowolně wydal ſe Pán w ſmrt a ſſtaupil w temnoſt hrobu, aby pak k nowému žiwotu powſtal a ſmrt přemohl. Giž na kříži obkljčily umjragjcjho temnoſti, odtud pak ſeſtaupil do temnoſtj předpeklj a hrobu. Tak zaſſlo ono ſlunce nebeſké a byla noc. W noci wſſak, gakž dj Žalmiſta Páně procházegj ſe zwjřata leſnj. Byltě tu weliký pleſ, ale také weliký nářek. Weliký nářek wedli gſau učennjci, nebo ſe gim zdálo, gakoby ſpolu zemřeli a byli pochowáni s Kriſtem, a gakoby bylo po wſſem weta, a bylo gim gako člowěku, genž nagednau ſwržen geſt s zpanilé gaſné wyſſiny do temné hlubiny. Naopak pléſali gſau knjžata kněžſká a fariſeowé w Jeruſalémě radugjce ſe z toho, gak ſe gim podařilo zhoſtiti ſe nenáwiděného karatele a lžiwau ſlá-wu ſwau obnowiti. Než tato radoſt gegich netrwala dlauho. Slunce wzeſſlo, — třetjho dne wſtal Spaſitel a ſtál oſlawený u proſtřed ſwých a oni zradowali ſe welmi — a pak ſe naplnilo ſlowo Páně: „zármutek wáš obrátj ſe w radoſt.“ — A tak to nalezáme až poſud. Až poſud nalezáme zármutek wedlé radoſti. Swět, hřiſſnj totiž a neprawj lidé, nepřátelé a odbogujci Kriſtowi ſe radugj, zatjm co ctitelé ctnoſti, přátelé Kriſtowi, wěrnj a náboženj křeſťané truchlj a kwjlj. Co oněm půſobj radoſt a potěſſenj, půſobj těmto žel a zármutek. Když ſe bezbožným zlobohům podařj přewrácená podnikánj ſwá prowéſti, když doſahugj ſwých nezřjzených žádoſtj, nkogj ſwé wáſſně a náružiwoſti, když naſycugj ſwau lakotu, když ukogugj ſwau ctižádoſt aneb když wykonáwagj obmyſſlenau pomſtu: když ſe daří ſwůdnjkowi obelſtiti newinnau duſſi, bezbožnjku připrawiti zbožné o wjru, neznabohu ſwaté náboženſtwj uwoditi w potupu a w pohanění, wůbec když neprawoſt a bezbožnoſt ſe zmáhá a panuge, a ctnoſt bywá potlačena: tehdáž ſe raduge a pléſá swět, an zatjm ſprawedlniwj ſe táhnau zpět a ſkljčenj truchlj a lkagj úpjce k nebeſům. Než tak to nemá wždy zůſtati, aby neprawj ſe radowali a ſprawedlniwj truchlili. Neb radoſt bezbožnjků čelj proti

Digitized by Google

Bohu a swatému zákonu geho a protož nemá žádné stáloſti. Giž z počátku hlodá čerw probuzeného swědomj na wſſelikė radoſti gegich a kalj gi. Dobře zagiſté dj prorok Páně: „Nenj pokoge bezbožným“ [1]). Mimo to má wſſeliká radoſt tohoto swěta protiwnjka, totiž krátkoſt a pomjgegicnoſt ſtatků, cti a ſláwy a rozkoſſj pro pomjgegicnoſt žiwota wezdegſſjho, tak že každý, kdož ſe gim oddá, brzo doſpěge ke konci. K tomu přigde také to, že wſſecka radoſt tohoto swěta konečně zoſſklíwuge ſe člowěku a zůſtawuge ſrdce geho prázdné; a když poſléze zhaubnj následkowé hřjſſné radoſti ſe doſtawj, když hanba, chudoba, churawoſt těla a giné tiſjceré ſtraſti počnau ſtjhati ſyny tohoto swěta: tehdáž ſe proměnuge radoſt gegich w žaloſt. Ano, gako wlna, když neywýſſe ſe powznáſſj, opět w hlubinu pohřjžena bywá: podobně i hřjſſná radoſt doſáhſſi wrchol, kácj ſe a měnj ſe w žel a zármutek. A tak ſe měnj giž na tomto swětě hřjſſná radoſt w žaloſt; kterážto wſſak geſt toliko ſtjn oné žaloſti, genž očekáwá ge w kraginách wěčnoſti, kdežto dj ſprawedlniwý Saudce neprawým: „Pomněte, že gſte wzali dobré wěci za žiwa, nynj, ale ſe budete trápiti.“ Protož dobře dj ſw. Auguſtin: „Raduge ſe ryba, když newidauc udici, wnadidlo ſžjrá; když pak rybař gi k ſobě přitahuge, proniká tu zprwu wnitřnoſti gegj, pak i ode wſſj rozkoſſe tauž ſamau udicj, z kteréž ſe radowala, bywá k ſtrawenj wytažena. A tak ſe wede wſſem, genž ſtatky časnými oblaženy ſe býti widj: přigali udici a s nj ſi zahráwagj. Wſſak přigde čas, kdež to pocjtj, gaké muky hltawě polykali“ [2]). Naopak ale zármutek ſprawedlniwých netrwá dlauho a obracuge ſe we wěčnau radoſt, gak to ſám Pán Ježiš přiſljbil učennjkům, řka: „Zármutek wáš obrátj ſe w radoſt a radoſti waſſj žáduý neodegme od wás. A gak ginak? Giž blahé wědomj ctného žiwota, kteréž ſprawedliwého wſſudy doprowázj, oſlazuge mu wſſelikau boleſt a zármutek. Pak i Bůh ſám neopauſſtj miláčků ſwých, kteřjž truchlj pro ſprawedlnoſt geho, on zagiſté gim poſkytuge poſily a útěchy a nenechá gich dlauho lkáti; nýbrž obrátj oſud gegich, a co bylo přjčinau gegich žaloſti, ſtane ſe gim pramenem mnohé radoſti a tak proměnj žaloſt gegich w radoſt, w radoſt, kteráž gim mnohonáſobně wynahradj krátký zármutek, a kterauž gim nic nemůž odnjti. A protož těſſte ſe ſprawedlniwj, genž wſſelikým ſauženjm obklíčenj pro Kriſta zde zármutek trpjte! Na wás ſe někdy wyplnj ona přjpowěď Žalmiſty Páně: „Kteřj rozſjwagj w ſlzách, w pléſánj žjti budau. Očekáwey Pána a oſtřjhey ceſt geho: a wywýſſj tě, abys když hřjſſnjci zahynau, obdržel zaſljbenau zem t. g. ſláwy nebeſké“ [3]). „Nynj geſt čas zimnj práce a ſetj, nelekugte, wzbuzuge ſw. Auguſtin, přigde léto, kteréž wás obweſelj“ [4]). A krásně pjſſe tuto ſw. Jan Zlatoúſtý: „Kdyby někdo za ſto let, gediné toliko noci libý a radoſtný ſen měl a měl zaň ſto let trpěti a treſtán býti: zdaž by ſi žádal toho ſna? Co ge ale ſen u porownánj s wěkem, tolik geſt žiwot nyněgſſj u přirownánj k žiwotu budaucjmu, ono mnohem méně, a co geſt krupěg u porownánj s mořem, to geſt tiſjce let u přirownánj s wěčnoſtj“ [5]). — Okamžité geſt, což těſſj: wěčné pak, co mučj a trápj, dj ſw. Řehoř. — A protož ſw. Cecilia, kteráž noſila wždy Ewangelium w

[1]) Iſai 48, 22. [2]) Aug. lib. de agone Christ. [3]) Žalm 125, 5.; 36, 34. [4]) Sermo 3, n. 14. [5]) Hom. 22. ad pop.

Digitized by Google

ſrdci ſwém a ge hlásala, gak gen mohla, řjkáwala těm, kteréž na wjru Kriſtowau obrátila: „Nechtěgte, ó ſynowé lidſſtj, hledati prchagjcjch radoſtj tohoto ſwěta, abyſte obdrželi radoſt žiwota wěčného, genž následuge po žiwotě wezdegſſjm. W tomto žiwotě pozemſkém gſte gen žiwi na krátce, tamto budete wěčně žiwi.“ Když pak wladař Almachius gi nazwal bláznjwau, že pohrdnuwſſi radoſtmi tohoto ſwěta, tuhý a trudný žiwot křeſkanů zwolila, odpowěděl mu ſw. Walerián, ženich gegj: „Přigde čas, kdežto wezmeme tiſjceré owoce zármutku ſwého, a anto ſe radowati budeme, budau plakati a kwjleti ti, kdož nynj w radoſti pléſagj; neb nynj geſt čas ku rozſjwánj. Kdož tedy w tomto žiwotě rozſjwági s ſlzami genž gſau na čas, budau žjti w onom blaženém a wěčném radoſt uſtawičnau!“

Po ſedmkráte ſe opakuge w ſw. Ewangelium ſlowo: „maličko!“ Čtyrykráte ge dj Kriſtus Pán a třikráte ſi ge opakugj učennjci geho; a na čem ſe neywjce pozaſtawugj, geſt ſlowo toto, řkauce: „Co geſt to, že prawj: maličko?“ A w ſkutku gak nepatrné ſe zdá toto ſlowo býti, tak důležité geſt w křeſtanſkém žiwotě. Onoť zagiſté geſt ſlowo wýſtrahy a útěchy. —

W prawdě „maličko“ geſt ſlowo wýſtrahy lehkowážným ſwětákům, aby ſobě na krásu, bohatſtwj, ſlávu a rozkoſſe tohoto ſwěta přjliš nezakládali a na ně ſe netroſſtowali, geſſto gſau neſtálé a pomjgegicné wěci tyto a maličko nebude gich wjce. — Mnozj zagiſté ſpoléhagj na ſwé zdrawj, ſjlu, krásu, zdárnoſt a urozenoſt a zdagj ſe tjm něco býti. Wſſak dlauho-li to trwá? Maličko. Dnes mnohý geſt zpanilý a nádherný, a zjtra giž nenj podoben ſobě. Protož mudřec ſtarého zákona, ohlédage ſe na „maličko“, pěkně a rozumně powěděl: že geſt ſklamawatelná miloſt a marná krása [1]). A Dawid: že Bůh w ſjle koně liboſti nebude mjti, ani w lýtkách muže zaljbj ſe gemu. Ale zaljbj ſe Pánu nad těmi, genž ſe ho bogj, i nad těmi, kteřjž daufagj w miloſrdenſtwj geho [2]). Kdo neſlyſſel o ſlawné a ſličné královně Kleopatře, kteráž nedlauho před Kriſtem tak ſtkwěle a nádherně panowala nad Egyptem? Když konala gednau cestu do Sicilie, aby nawſſtjwila řjmſkého wůdce wogſka Antonjna, wſtaupila na lod, zewnitř zlatým plechem obloženau, gegjžto plachty byly z čerwce drahého a lana z hedbáwj ſtkwoſtného, a ſtříbrná weſla wedly gſau podlé zwuku pjſſtal a cimbálů wybrané a nádherně ozdobené ſlužky; královna pak ſama odpočjwala gako něgaká bohyně pod zlatým ſtanem, a wſſickni obywatelé ſpěchali k břehům, aby widěli ſtkwoſtné diwadlo toto. O kdo by ſe toho domýſſlel, že i této nádheře Kleopatry platj ſlowo „maličko?“ a že kráčj ſe wſſj nádherau tauto hrobu wſtřjc? A w ſkutku „maličko“, a wſſe ſe změnilo. Neb když Antonius přemožen byl, učinila ſama ſobě ſmrt, aby wjtězi nepadla do rukau [3]). Geſſtě nápaduěgſſj byla geſt proměna oſudu, kterauž zakuſil Herodes Ágrippa, genž pronáſledowal apoſſtoly. Když přiſſli k němu wyſlanci z Tyru a Sidonu, aby uchlácholili geho hněw, kterýž měl na města tato, poſadil ſe na trůn odjn w ſtkwoſtné raucho královſké ze ſtříbra a ze zlata, kteréž ſe leſklo w paprſlcjch ſlunečnjch gako ſlunce; a když k ſhromážděnému lidu řeč činil, pokřikowal lid gako u wytrženj: Hlas Božj to a ne lidſký! A hle, „maličko,“ a ſláwa boha

[1]) Přjſl. 31, 30. [2]) Žalm 146, 10. 11. [3]) Veith's homil. Vorträge djl 4., ſtr. 84.

Digitized by Google

tohoto w zlato a ſtřjbro oděného, wzala konec. Neb ſotwa že domluwil, ranil ho angel Páně, protože nedal cti Bohu, a od čerwů ſežrán, zdechl [1]). A podobně ſe to má také s oſtatnjmi ſtatky pozemſkými, kteréž ſwět ſſtěſtjm nazýwá, gakož: s bohatſtwjm, poklady, ſláwau a rozkoſſemi tohoto ſwěta: onyk zagiſté nemagj ſtáloſti, a i o nich platj ſlowjčko „maličko.“ Mnohé zagiſté z nich měl Eliu, genž wynikal ohniwau wýmluwnoſtj; předc wſſak byl maudrý doſti, že wyznal: „Newjm, gak dlauho zde ſetrwám a zdali mne po chwilce newezme Stwořitel můg“ [2]). Job byl bohatý a měl hognoſt wſſeho, a „maličko“ na hnogiſſti ſeděl, k tomu ohyzdnau nemocj ztrápen. Toho zakuſil i král Balthaſar. I učinil hody weliké tiſjci přednjm ſwým: a geden každý pil podlé wěku ſwého. Opogený rozkoſſemi rozkázal, aby přineſli nádobj zlaté a ſtřjbrné, kteréž byl odneſl Nabuchodonoſor, otec geho, z chrámu, genž bywaly w Jeruſalémě, aby pili z nich král a přednj geho a ženy geho a ženiny. I přineſſeno geſt, a pili wjno a weſelili ſe. A wſſak „maličko,“ a radoſt a weſelj gegich obrátily ſe w žaloſt. W tauž hodinu ukázali ſe prſtowé gako ruky člowěka pjſſjcjho naproti ſwjcnu na ſwrchu ſtěny paláce králowſkého: a král hleděl na články ruky pjſſjcj. Tehdy twář králowa změnila ſe a myſſlenj geho ſkormucowalo ho, tak že nemohl ani na nohau ſtáti. I uweden Daniel před krále, wykládá mu pjſmo to: Mane, Thekel, Fares. Mane t. g. sčetl Bůh králowſtwj twé a dokonal ge. Thekel t. g. zawěſſen gſi na wáze a nalezen gſi méně magicj. Fares t. g. rozděleno geſt králowſtwj twé a dáno geſt Medſkým a Perſkým. A w tauž noc zabit geſt Balthaſar, král chaldegſký [3]). A tak ſe to má se wſſemi ſtatky pozemſkými. Nebo k čemu ſe dá přirownati moc a ſláwa s weſſkerau blaženoſtj tohoto ſwěta? W prawdě ničemu, leč břečtanu Jonáſſowu. Když totiž Jonáš očekáwage zkázy Niniwe, wyſſel z města, poſadil ſe proti wýchodnj ſtraně geho a udělal tu ſobě ſtjnidlo a ſeděl pod njm w ſtjnu, až by widěl, co ſe ſtane městu. I připrawil Hoſpodin Bůh břečtan a wzroſtl nad hlawu Jonáſſowu a ſtjnil nad hlawau geho a chránil ho; neb byl horkem obtjžen: i radowal ſe Jonáš z břečtanu radoſtj welikau. I naſtrogil Bůh čerwa při wcházenj gitra nazeytřj: i urazil břečtan a uſechl. A když wzeſſlo ſlunce, přikázal Hoſpodin wětru horkému i žhaucjmu: i udeřilo ſlunce na hlawu Jonáſſowu a bylo mu horko, a žádal duſſi ſwé, aby umřel, řka: Lépek geſt mi umřjti nežli žiwu býti [4]). Ach, gak pomjgegjcný geſt každý ſebe wyſſj a bugněgſſj keř ſſtěſtj pozemſkého a neodbytně ſe zaryge wſſude čerw, genž nahlodá wnitřek, až pak celek uwadne. Zdaliž nenj ſmrt ſama takowý čerw, kterýž neuſtále hlodá na tuku žiwota a dokoná často w neočekáwaný čas djlo ſwé. Swětoznámý geſt oſud Krése, krále lydického, gehožto bohatſtwj bylo neywětſſj na ſwětě. Přemožen pak od Cyra, krále perſkého, byltě odſauzen k upálenj na hranici. Když byl giž na hranici ſtál, popřál ſnad poneyprw za žiwa ſluchu boleſti ſrdce, wzdychage úpěnliwě: O Solone, Solone! Byltě totiž Solon mudřec, genž nedáwno před tjm ho napomjnal, aby byl pamětliw neſtáloſti ſláwy pozemſké, aniž ſe přjliš troſſtowal na ſwau moc a na ſwé bohatſtwj. O čemž poučen Cyrus, obrátil napomenutj

[1]) Skutk. ap. 12. 20—25. [2]) Job 32, 22. [3]) Daniel 5. [4]) Jonáš 4, 5—8.

Digitized by Google

toto také na sebe a darował Kréſowi žiwot a ſwobodu. A w ſkutku geſt to též napomenutj, kteréž nám dáwá Pán Ježiš, an tak často opakuge ſlowo „maličko.“ Gakož ale tehdáž nechtěli gſau učennjci pochopiti ſlowo toto, podobně i nynj nechtěgj tělesnj lidé brátí ſi ge k ſrdci, a dáwagj přednoſt chatrným a pomjgegjcjm ſtatkům pozemſkým před zaſljbenjmi wěčnými, a zapomjnagjce na záležitoſti ſwého ſpaſenj, trámj dny ſwé w marném důwěřowánj w ſebe ſamy: až pak konečně na kragi hrobu ſwázáni a ſpautáni na lůžku boleſtném wolagj úpěnliwě: ó Ježiſſi, Ježiſſi! A co znamená hlas tento? O Ježiſſi! ty gſi mne od dětinſtwj učil, a gá nechtěl ſlyſſeti hlaſu twého; ty gſi mne napomjnal, abych zapřel tělesného člowěka s žádoſtmi geho, abych ſe utjkal klamu tohoto ſwěta a hřjchu a náſledowal tebe: nynj giž pominul klam a podwod; ty mne woláš před ſaudnau ſtolici ſwau; a maličko, giž pomjnula podoba tohoto ſwěta, a gaká nadějge zbýwá mně, geſtli miloſrdenſtwj ſwého neudělješ mně?! —

Wſſak ale právě toto ſlowjčko, kteréž tak mnohého lehkowážného pozdě probudilo z hřjſſného ſna, geſt také ſlowo útěchy pozdwihugjcj myſli zarmaucených a ſkljčených. W prawdě dogala-li kdy které ſhromážděnj boleſt ſrdce, byl to zagiſté ſbor učennjků při poſlednj wečeři, když Pán Ježiš z hlubokoſti ſrdce ſwého mluwil k nim, připomjnage utrpenj ſwá a naſtáwagjcj laučenj od nich a tuhau zkauſſku, kteráž na ně čekala. Zármutek a auzkoſt dogaly zagiſté učennjky, genž tuto teprw poznali a pochopili, že Miſtr a Pán gegich od nich ſe ubjrá. Wſſak ale auzkoſt a zármutek tento zmjrnilo ſlowjčko útěchy: „maličko.“ Maličko a uzřjte mne, a zármutek wáš obrátj ſe w radoſt, kteréž žádný neodegme od wás. A w ſkutku „maličko“ geſt to gedinké ſlowo, kteréž můž člowěku dokonalé útěchy poſkytnauti; otwjragjc gemu wyhljdku we wěčnoſt budaucj, kteráž nepodléhá žádné proměně. Neb přihodj-li ſe we zwláſtnjch přjpadnoſtech a zkauſſkách, bychom zápolili s neprawoſtj a zachowáwali přikázanj Božj a ſetrwali u wěrnoſti ne bez těžkých obětj: tehdáž powáži křeſtan dle přjkladu Eleazara, gak zpozdilé by to bylo, pro malau chwjli poruſſitelného žiwota treſt Wſſemohaucjho na ſe ſwolati. Bude-li uſilowati gaká náružiwoſt k nedowoleným wěcem lákati nás, bude-li pronáſledowánj a ſauženj wně a newole a opuſſtěnoſt uwnitř dorážeti na nás, dáwá ſe nám také naučenj: „Wegdi do pokogů ſwých, zawři dwéře ſwé za ſebau, ſtryg ſe maličko na malau chwilku, dokudž nepřegde rozhněwánj (Hoſpodina)“ [1]). Neb kdo w bauři náružiwoſtj aneb w zármutku geſt doſti maudrý, že hledá ſamotu a tuto trwá na modlitbě, tomu ſe poſtawj útěcha po boku, utiſſj bauři ſrdce geho, umjrnj geho boleſt a obrátj žřetel geho k nebeſům, k Otci nebeſkému. A gak často ſe neſtáwá, že ſe wſſe kol kolem zaſmuſſuge a že ſe nám zdagj neſnáze pozemſkého žiwota přjliš těžké a neſneſitelné. Sám zmužilý horlitel pro Boha a pro prawdu, Eliáš prorok Boži, když gſa na autěku před bezbožnau Jezabel, uwažowal tjžé protiwenſtwj ſwých, žádal duſſi ſwé, aby umřel, naříkage: „Doſtik geſt mi, Hoſpodine, wezmi duſſi mau: nebot negſem lepſſj, nežli otcowé mogi“ [2]). A gak mnoho ſe přihazuge na tomto ſwětě, co podobné přánj budj w ſrdci naſſem? Zármutek a nedoſtatek, citliwé ztráty, powrženj, těžké

[1]) Iſ. 26, 20. [2]) III. Král. 19.

Digitized by Google

práce, bolestné nemoci a trudné osudy mohau tak saužiti a kljčiti nás, že bychom se ljtostj rozplynuli. Ale gako tamto dle wyprawowánj pjsma sw. stál angel po boku Eliássowu, poskytuge mu občerstwenj: podobně i dostawuge se angel útěchy u těžce zkormauceného, podáwage mu duchownj pokrm posily a útěchy, gakož ge obsahugj slowa aposstolská: „Trpěliwosti zagisté wám potřebj gest, abyste wůli Božj činjce, dosáhli zasljbenj. Nebo gesstě něco welmi maličko, a přigde, kterýž přigjti má (Wykupitel) a nebude messkati“ [1]). Tehdáž se proměňuge wsseliký zármutek w radost; a naděge tato gest ta neywyšssj a gediná, kteráž můž pozdwihnauti mysli trpjcjho. Tak smýsslel anglický biskup Fisser, když byl pro wjru swau od nepřátel cjrkwe k smrti odsauzen. Gsa giž sesslého wěku, kráčel o holi na lessenj; když pak přissel bljže, odhodil hůl swau, řka: „Nuže, wy nohy, čiňte powinnost swau, gesstě malá částka cesty wám zbýwá.“ A podobným způsobem máme i my sebe wzbuzowati. Byť se i nám zdála cesta žiwota nasseho sebe obtjžněgssj, wětssj část giž gsme urazili; gesstě několika kroků, a my stogjme u bran wěčnosti. Pryč tedy s berlau klamných naděgj, čiňme následugjcj kroky u wětssj důwěře w Boha. Když pak se přibljžj čas, genž nás uwodj k bráně této, když Bůh požádá poslednj oběti od nás, úplného totiž odewzdánj do geho wůle: pak se nám ozwe u prostřed těchto utrpenj a nesnázj utěssené slowo Wykupitele: „Maličko a uzřjte mne a zármutek wáš obrátj se w radost.“ Když král perský Sapor, geden z neyukrutněgssjch protiwnjků cjrkwe, welikau část biskupů a kněžj dal schytati a powražditi, nalezal se mezi nimi také starec, gménem Aninas, genž wida přjprawy k poprawě swé, třásl se na celém těle. Geden wssak z představených služebnictwa králowa osmělil se a wzbuzowal ho, řka: „Zawři, ó starče, oči swé a očekáwey ránu smrtelnau: maličko, a uzřjš welebnau twář Božj!“ —

O křesťane milý, kterýž gsi žil w poslussenstwj Bohu aneb gsi se s celým srdcem k němu obrátil, netřes se před smrtj a očekáwey zmužile poslednj ránu gegj. Brzy spatřjš twář Boha swého a radowati se budeš a radosti twé žádný neodegme od tebe! —

„Gdu k Otci.“ Těmito slowy naznačil Božský Wykupitel učennjkům nastáwagjcj swau smrt. Zagisté krásněgi a utěsseněgi nedá se pogmauti smrt, než gak to učinil Pán Ježjš, totiž gakož odchod k Otci. Ach mdlému člowěku zdá se býti hrozné, wssecko opustiti, ze wsseho nepodržeti ničehož, leč rakew a rubáš; a strassné widj se býti slabosti lidské na wždy oko zamhauřiti a položiti se w temný hrob; děsj se i zmužilý, když se má žiwota swého pozemského wzdáti a tělo swé wydati čerwům za pokrm. A protož představowali sobě stařj smrt w strassné podobě. Takowá owssem zdá se býti smrt člowěku bez wjry, genž Krista buď nezná, neb ho nechce znáti; nikoli wssak prawému křesťanu, wěrnému následownjku Kristowu, pro něhož nemá smrt žádné hrůzy, aniž co děsného do sebe. Zemřjti nenj mu zhynauti w hrobě; abrž gjti k Otci. Smrt gest mu odchodem k Otci. —

Nezapomeň na to nikdy, milý křesťane. I ty gednau dokonáš cestu putowánj swého pozemského! Až wyprázdnjš kalich hořkosti žiwota tohoto a přetrpjš lopoty geho leč pozděgi, leč dřjwe dospěgeš také gednau

[1]) K Žid. 40, 36. 37.

gistě ku kragi hrobu. Wssak ale nebog se, netřes se, aniž se strachug! Byl-li gsi wěrným následownjkem Kristowým, drže se ho w pewné wjře á u wraucj lásce: wiz, že gdeš k Otci a že smrt twá gest cesta k němu. A k gakému to Otci?! K Otci, genž gest wssemocný twůrce a Pán nebes a země, gehožto gsi posud widěl gako w zrcadle, a toliko ze skutků geho obdiwowal gehó slávu a welebnost, gehožto pak spatřjš twářj w twář; gdeš k Otci welemaudrému, kterýž dle newyzpytatelných rad swých uspořádal od wěků osud twůg a wyměřil lhůtu žiwota twého, a když tě nynj k sobě wolá, zagisté to činj z dobrých přjčin, napomáhagicjch tobě ku spasenj. Ty gdeš k Otci laskawému, kterýž tebe miluge, kterýž tobě giž na zemi žehnal láskau swau, a gehožto dobrodinjmi gest naplněna země, kterýž ti připrawil, co ani oko newjdalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské newstaupilo; gdeš k Otci, kterýž tebe přigme gako djtě své, přicházegicj z dalekých kragin po dlauhé nepřjtomnosti a po mnohých přestálých nesnázjch a uwede tě do přjbytků swých, ač byl-li gsi w skutku zdárným synem a djtkem geho.

O, sskastné to slowo: „Gdu k Otci.“ Tjm zagisté smrt netoliko tratj wselikau hrůzu swau; ale ona se nám stala wjtaným a přemilým poslem, genž nás wolá a wede k Otci nebeskému. Myk gsme zde pautnjci, cizinci, nemagjce stálých sjdel, gsauce zhusta nepoznáni, často i pronásledowáni. Když pak odbige hodina nasse a smrt se přibljžj, tu pozdwihne se dusse nasse, odložiwssi obal tento pautnický, zalétne ke kraginám nebeským, wolagjc utěssené: „Gdu k Otci!“ O blaze tomu, kdož takto může zwolati! Byk i posledny kroky pozemského putowánj geho byly obtjžné: tamk gest domow utěssený, odkudž mu kyne wěčná blaženost; byk i byly posledny dni pozemského geho přebýwánj bolestné, tam se mu otewjrá přjbytek Otcům, gehožto láska neskončená tam ho wolá. Tam se může wsseho dobrého nadjti — neskončená blaženost a nebeská slast, kteréž gen schopen a hoden gest, čeká tamto naň! — A protož blahoslawený, třikráte blahoslawený, kdož umjrage může důwěrně a utěssené zwolati: „Gdu k Otci!“ — Wssak ne wssickni mohau takto zwolati. Ne wssickni magj tamto Otce, k němužto s důwěrnostj mohau říci: Abba! Na mnohé čeká tam sprawedlivý saudce, genž wegde s nimi w saud a bude wážiti skutky gegich a odsaudj a zatratj ge. A chtěgj-li si býti upřjmnj, a wyznati si, co srdce gegich tjžj a kljčj, když poslednj hodinka nastáwá gim, musegj owssem zwolati: Gdu k saudci, genž odsaudj neprawost mau! — O, gak mnohem dražssj a wzácněgssi gest w hodince smrti to slowjčko: „Gdu k Otci,“ než wselikás rozkoš, kteréž swět při stoletém žiwotě může člověku poskytnauti! Co by za to mnohý dal, kdyby umjrage mohl utěssené, bez strachu a bázně říci: „Gdu k Otci!“ Wssak posud gesstě čas. Kdo za žiwa má Boha Otcem, mák ho i w hodince smrti i po smrti; smrt geho gest prawým odchodem k Otci. A protož dusse křesťanská, zanech hříssných rozkossj světských, drž se pewně Krista a následug ho wěrně, a pokud ti Bůh žiwota popřege, buď tak živa, abys umjragic mohla utěssené zwolati: „Gdu k Otci!“

Když sw. Frantissek Serafjnský na smrt se roznemohl, a bylo mu oznámeno, že by w té nemoci musel umřjti, oběma rukama takřka obgal ten swatý otec nastáwagicj smrt a zwolal radostně: „Wjtám tě smrti, ó sestro má!“ A když k poslednjmu tažení se přibljžil, zwolal k ukřižowanému Spasiteli slowy Dawida krále: „Pane, wyweď

Digitized by Google

ze žaláře dussi mau k wychwalowánj gména twého!“ — Swatý Hilarion paustewnjk, znamenage, že by měl zemřjti, welikau bázni na počátku obkljčen byl; posléze při wykročenj swé dusse z těla takowé radosti w srdci pocjtil, že sám k sobě směle takto mluwil: „Wygdi wen, dusse má, wygdi wen, sedmdesáte let Bohu gsi slaužilo, a smrti se obáwáš?“ — Swatý Ondřeg, apossstol, uzřew nástrog smrti swé, totiž křjž, laskawě ho pozdrawil, pak i srdečně obgal, řka: „O dobrý křjži, genž gsi krwj Kristowau poswěcen, a swatými audy geho co tolikerými drahými perlami okrásslen byl! Po tobě gsem dlauho taužil, tebe gsem horliwě milowal a neustále wyhledáwal; a proto plésá nynj srdce mé, že tě nalezám pro mne přichystaný; ach, wezmi mne pryč od lidj a odewzdey mne zase mistru mému, Kristu Ježjssi; ak se srze tebe dostanu k němu, kterýž mne srze tebe wykaupil [1]).

I wy nynj owssem zármutek máte: ale opět uzřjm wás, a radowati se bude srdce wasse, a radosti wassj žádný neodegme od wás. Těmito slowy těssil Pán Ježjš učennjky swé truchljcj nad odchodem geho. Smrt totiž neměla ho na wěky odlaučiti od nich; opět ho měli spatkiti a s njm se shledati, a pak žádné wjce laučenj nemělo odgiti radost gegich od nich. O slowa, plná útěchy a sladkosti zarmauceným učennjkům! Gak se w skutku wyplnila! — Když totiž Pán Ježjš wstaw slawně z mrtwých, po čtyrydcet dnj obcowal s apossstoly swými; když pak po swém na nebe wstaupenj powolal ge k sobě, kam ge byl předessel a pogal gich do přibytků, kteréž gim byl u Otce připrawil: tehdáž zaplésalo srdce gegich a radosti gegich žádný neodgal od nich. — Djky, neskončené djky tobě, Božský Wykupiteli, za tuto prawdu, kterauž gsi tuto nám zgewil. I nám gest útěchy této potřebj! Ach, na tomto swětě nic nemá trwánj ani stánj. Nastáwagj wěci a zacházegj, rozkwétagj a opadagj, wzrůstagj a hynau. Tak to gde se wssjm. Těssj-li nás co na tomto swětě, těssj nás toliko na kratinkau chwjli; nebok sotwa že gsme se obrátili, giž se nám to odnjmá; tak minau i dokonalegssj radosti, kterýchž w upřjmné lásce mileného přjbuzenstwa a wěrných přátel požjwáme. „Ach, wssickni mřeme, a tratjme se do země, gako wody, kteréž se nenawracugj!“ Djtky umjragj swým rodičům, rodiče swým často nezaopatřeným djtkám, bratrowi umjrá sestra a sestře bratr, a přjteli wěrný přjtel. Tratj-li dokonalý křesťan wěcj pozemských, netěžko gich oželj, wěda, že gich ztráta duchownjmi poklady nahražena býti může: ztratj-li ale těch, s nimiž úzkými wazbami pokrewenstwa a přjbuzenstwa byl spogen, k nimž geg prawá křesťanská lásky gesstě aužegj wázala, s nimiž sobě na wěky žiwu býti žádal, čjm se dá nahraditi ztráta gegich? Tu ale znj nám utěssené slowo Wykupitelowo: „Opět uzřjm wás!“ Na tomto swětě owssem se neshledáme s nimi, daufáme pak shledati se s nimi na wěčnosti u Otce nebeského. Oni nás toliko předessli, my ge následowati budeme, a gako gsme spogeni byli s nimi zde na swětě swazkem křesťanské lásky: tak daufáme, že spogeni budeme s nimi dokonalegssjm a wěčným milowánjm w nebeském blahoslawenstwj, — slowem, že se s nimi shledáme na wěčnosti. A pak se i na nás wyplnj, což dj Pán Ježjš učennjkům: „Opět uzřjm wás a radowati se bude srdce

[1]) Macana Wýbor str. 313. 413.

Digitized by Google

waſſe a radoſti waſſi nikdo neodegme od wás!“ —

A wſſak, kdo nám za to ručj, že tato ſlowa Spaſitele ſwého ſe wyplnj i na nás a že ſe na wěčnoſti se ſwými miláčky shledáme? Owſſemk wýſlowného a zřetelného zaſljbenj o tom nemáme, a wſſak nenj naſſe naděge lichá a marná, nebok ſe zakládá na doſti podſtatných důwodech. Ona zagiſté zakládá ſe z prwu na neſkončené dobrotě Božj. Swrchowaná dobrota Páně nemá a nemůže mjti žádné radoſti nad lidſkým zármutkem, kterýž by giného ſměru neměl, než aby hořkoſtmi a žaloſtmi naplnil duſſi newinnau. On, ta wěčná láſka, — zarmucuge-li, zarmucuge toliko na čas, aby tjm wjce potěſſil, a náš zármutek proměniti mohl w radoſt tjm dokonalegſſj. Poněwadž ſe to ale neſtáwá pŏ ſmrti naſſich milých a wěrných přátel na tomto ſwětě, aniž ſe ſtáti může tjm způſobem, kterýž by nám neymilegſſj byl; ſtane ſe, ažť i my z pomjgegicnoſti této na wěčnoſt budeme powoláni. Důkaz toho máme na ſwatých apoſſtolech. Co ſljbil Pán Ježiš ſwým apoſſtolům, wyplnilo ſe ſic, ale wyplnilo ſe na tomto ſwětě genom z čáſtky. Shledal ſe s nimi Pán Ježiš po ſwém z mrtwých wſtánj, a radowali ſe ſwatj apoſſtolowé: weliká to byla ſice radoſt, ale trwala genom na krátký čas. Nebok genom čtyřidcet dnj s nimi obcowal Pán Ježiš. Teprw tedy na onom ſwětě měl ſe úplně a dokonale wyplniti, gak přiſljbil Pán Ježiš gindy apoſſtolům ſwým řka: „Wěřjte-li w Boha, i we mne wěřte. W domě Otce mého přjbytkowé mnozj gſau; byk nebylo, byl bych powěděl wám. Nebo gdu, abych wám připrawil mjſto; a odegdu-li a připrawjm wám mjſto: zaſek přigdu a wezmu wás k ſobě ſamému, aby gſte, kdež gá gſem, i wy byli“ [1]). Že pak ſe ſkutečně naplnilo, nenj pochybnoſti. Shledalik ſe tedy wſſickni ſwatj apoſſtolowé ſe ſwým nebeſkým miſtrem, a raduge ſe ſrdce gegich a radoſti gegich nikdo gim neodgjmá, aniž odegme. Pán Ježiš gim připrawil mjſto w domě Otce ſwého a připrawiw gim mjſto pogal ge k ſobě ſamému, aby, kdež on geſt, i oni byli. Nynj ſe radugj s njm, s njm požjwagj nebeſkého blahoſlawenſtwj. Což pak učinil Bůh ſwatým apoſſtolům, učinj také nám, abychom ſe gednau wſſickni weſpolek u něho ſhledali, genž ſe milugeme na ſwětě upřjmným ſrdcem. Nezapomjnej toliko, křeſťane milý, že Bůh geſt wěčná dobrota, žeť geſt wěčná láſka a protož nepochybnau ſkládey w něho důwěru, že nedopuſtj, aby na wěky bylo rozlaučeno, což na tomto ſwětě ſpogeno geſt geho ſwatau láſkau. Stáwá-li ſe tedy gaké rozlaučenj, ſtáti ſe může toliko na čas, a náſleduge-li z téhož rozlaučenj gaký zármutek, nemůže na wěky zůſtati zármutkem, alebrž dogiſta proměněn bude w dokonalegſſj radoſt. — Že pak wěčná dobrota Božj na čas toliko zarmucuge, aby nás tjm wjce potěſſila, wyſwjtá také z toho, žeť nelze, aby na odpor byla newinným a ſwatým duchownjm radoſtem, genž wyplýwagj ze ſwědomitého oſtřjhánj ſwatého zákona. — Přikázalť Hoſpodin na hoře Sinai řka: „Cti otce ſwého i matku ſwau.“ Uſtanowuge manželſký ſňatek w rági, řekl: „Protož opuſtj člowěk otce i matku a přidrži ſe manželky ſwé a budau dwa w těle gednom [2]).“ Podobně přikazuge manželům ſwatý Pawel we gménu Božjm, řka: „Muži, milugte manželky ſwé, gakož Kriſtus miloval Cjrkew [3]).“ A wſſechněm nám prawj

[1]) Jan 14, 1—3. [2]) I, Mogj. 2, 24. [3]) Eſez. 5, 25.

Digitized by Google

Pán a Spaſitel náš Kriſtus Jeżiš, řka: „Nowé přikázanj dáwám wám, abyſte ſe milowali weſpolek, gakož i gá milowal gſem wás, po tomť poznagj lidé, že mogi gſte učennjci, budete-li mjti lásku gedni k druhým [1]).“ Zachowáwáme-li weſſkeré toto přikázanj lásky: dokazugeme, že gſme poſluſſni Boha, že gſme dokonalj křeſtané; zároweň i pak wezdegſſj tento żiwot ſe ſtáwá prawým żiwotem, a poſkytuge nám hognoſti duchownjch radoſtj. A wſſak práwě tato láſka geſt přjčinau, że napotom welmi těżko neſeme ztrátu oſob milených. Práwě tak způſobila ſmrt Páně i zármutek i radoſt: zármutek boleſtné Rodičce geho, ſwatým apoſſtolům a wſſechněm učennjkům wěrným, kteřjż ho ſrdečně milowali; naopak půſobila radoſt knjżatům knéżſkým, fariſeům a zákonnjkům, kteřjż ho nenáwiděli. A wſſak práwě proto, że upřjmná láſka tak těżkau nám činj ſmrt naſſich přátel, práwě proto naděgi máme, że ſwrchowaně dobrý Hoſpodin potěſſj nás gednau w zármutku naſſem. Nebo k dogiſta nepřikázal nám, řka: „Milugte ſe weſpolek“, aby ſwazek naſſj lásky náſilně měl býti gednau rozděleu, a my za to, że gſme poſluſſni byli geho ſwaté wůle, abychom krwácegjcjm ſrdcem boleſtnau neſli ránu. O, známe lépe Hoſpodina Boha ſwého, známe ſwrchowanau geho dobrotu, známe geho wěčnau lásku! A protož ſilnau ſkládáme w něg důwěru, że nás nechtěl zarmautiti ſmrtj naſſich přátel tak, aby nám nezůſtalo docela żádné naděge, że zármutek náš bude proměněn w radoſt. Přikázal-li nám Bůh, abychom ſe weſpolek milowali na ſwětě: dogiſta chce k tomu, aby naſſe láſka byla počátkem a předtuchau dokonalegſſj lásky, kterauż ſe miluge nebeſké měſſlanſtwo. Láſka neumjrá, ale wěčná geſt, gako Bůh geſt wěčný, a protož w láſce, kteráż z Boha pocházj a k Bohu opět wede, nemůże býti rozlaučenj, leč toliko na čas. Geſtliże tedy ſmrt rozlaučila miláčka s miláčkem, ſmrt ge opět ſlaučj. — Za to nám také ručj wěčná ſprawedlnoſt Bożj. Sprawedliwý geſt Bůh, kteryż każdému odplácj podlé ſkutkůw geho: a protož kdo koho milowal, a nynj pro geho ſmrt weliký zármutek má, daufey, nic nepochybuge w ſrdci ſwém, że s njm ſe opět ſhledá, aby ſe milowali weſpolek, a weſpolným tjmto milowánjm, aby zároweň zaſlaużené doſſli odměny za ſwau lásku. Nemalá to geſt zagiſté milugjcjm ſe odměna, kdyż weſpolek ugiſſtěni gſau o ſwém ſſtěſtj, a kdyż ſe weſpolek z něho radowati mohau. Ručj-li nám za to ſwrchowaná ſprawedlnoſt, że pro lásku k Bohu do nebe ſe doſtaneme, abychom ſe s Bohem ſhledali, s njm, tau wěčnau láſkau; ručj nám i za to, że pro lásku k bližnjmu s bližnjm ſe ſhledáme, abychom ſe weſpolek radowali w Bohu, a weſpolek Boha milugjce w plné mjře požjwali ſwého blahoſlawenſtwj. K tomu přigde i to: że láſka geſt wżdycky hodna lásky, zgewuge-li ſe ale dobrodinjm a miloſrdenſtwjm: hodna geſt i ſluſſných djkůw. Stáwá ſe pak negednau, żeť nenj přjležitoſti, aby człowěk powinné djky wzdal ſwému dobrodinci: to ſe děge zwláſſť, kdyż dobrodinec umjrá. Dokud geſt człowěk djtětem, nepoznáwá ani mnohého dobrodinj, aſpoň ho nepoznáwá náležitě; a uznáwá-li ge, na neyweyš ſlowy toliko za ně děkuge. Kdyż ale doſpěl a k rozumu přiſſel, a ſkutkem by ſe poděkowati mohl: zatjm tu giż nenj geho dobrodinců, Bůh gich k ſobě powolal. Prawdať, Bůh geſt odplatau za

[1]) Jan 13, 24.

Digitized by Google

wſſecko dobrodinj, a za wſſecko miloſrdenſtwj; proto pro wſſecko nepřeſtáwá předc k wděčnoſti zawázán býti ten, kterýž dobrodinj přigjmal. Křeſťanſké djtky, křeſťanſſtj přátelé dáwagj ſice i po ſmrti ſwých rodičům a přátel na gewo ſwau wděčnoſt: modljce ſe za ně, a na gegich úmyſl uděługjce almužny, obětugjce neyſwětěgſſj oběť, a konagjce též giné ſkutky dobré. Což ale lze nebylo na tom ſwětě, dokonale a úplně učiniti gim: učinj Bůh, aby možno bylo na wěčnoſti: dá totiž, aby ſe shledali na wěčnoſti, aby za wſſecka dobrodinj mohlo býti náležitě podękowáno. Nebo když takto podlé zákona wjry křeſťanſké pomáháme zemřelým, abychom gim dali na gewo powinnau wděčnoſt; budau zemřelj pomáhati i nám; a když ſami umjrati budeme, wygdau nám w auſtrety s pleſánjm w kraginách wěčnoſti nás wjtagjce. A protož kog ſe, milý křeſťane, blahau naděgj, že zemřelj rodiče, bratřj, ſeſtry, dobrodinci a přjbuznj nám ztraceni negſau, alebrž že s nimi ſe shledáš u Otce nebeſkého, abys láſkau wzdal gim powinné djky za gegich láſku, pak ſe wyplnj i na tobě ſlowa, gimižto těſſil Pán Jeżiš ſwé zarmaucené učennjky řka gim: „Nynj owſſem zármutek máte, že gſem od wás odlaučen; ale opět uzřjm wás a radowati ſe bude ſrdce waſſe a radoſti waſſj nikdo neodegme od wás.“ Naděgj tauto kogila ſe giž matka ſynům Makabegſkých, nebol když neymladſſjho k ſtáloſti napomjnala, prawila takto, řkauc: „Proſjm tě, ſynu, abys pohleděl na nebe i na zemi, a na wſſecky wěci, kteréž w nich gſau; a poznal, že z ničehož Bůh učinil ge, i lidſké pokolenj; tak ſe ſtane, že ſe nebudeš báti kata tohoto; ale hoden bratřj ſwých i účaſten učiněn gſa, podſtaupjš ſmrt, abych w onom ſmilowánj s bratřjmi twými tebe zaſe přigala“ [1]). — Nenj tedy o tom žádné pochybnoſti, že ſe po ſmrti opět shledáme; genom dey Pán Bůh, aby ſſaſtné bylo shledánj naſſe; uchoweyž nás Kriſtus Jeżiš, abychom ſe neshledali s přátely ſwými tak, gako ſe shledal onen boháč s chudým Lazarem. Nebok wězme, że by ſe někdegſſj láſka naſſich rodičům, naſſich bratřj a naſſich přátel proměnila w ſprawedliwý, ſwatý hněw a ſluſſnau newoli, kdybychom ohawným a nekřeſťanſkým żiwotem ſtali ſe gich a gegich obcowánj nehodni. Wſſak ale naopak, ſſaſtné bude shledánj naſſe, budeme-li żiwi na ſwětě podlé wůle Bożj, a gak nás umjragjcj otec, umjragjcj matka, umjragjcj přjtel proſil a napomjnal. A protož, wdowo, ſtarey ſe o křeſťanſké wychowánj ſwých pozůſtalých djtek. ak odrůſtagj w bázni Bożj, tjm ſe zemřelému choti ſwému neylépe zawděčjš, a neywětſſj láſku mu dáš na gewo. Podobně i ty owdowělý manżeli pokračug u ſpaſitelném wychowánj ſwých djtek, což nábożná matka s welikau pilnoſtj započala, ale za přjčinau ſwé ſmrti nedokonala; zwláſſť o to měg péči, aby ſe djtky twé nedoſtali do rukau żádného necitelného a ſurowého člowěka, kterýž by s nimi podlé těla nemiloſrdně nakládal, a kterýž by ge právě tjm podlé duſſe zkazil. Za to tebe neywjce proſila manżelka twá na ſmrtelném loży. Doſtůg ſlowu danému, a přičiň ſe, aby manżelka twá wzhledem na wychowánj djtek odpočjwala w pokogi. Oſiřelé djtky, ctěte ſwau matku, neb pozůſtalého otce, neb ſwé dobrodince, kteřjż ſe wás ugali. Zachoweyte w żiwé paměti, gak wás rodiče na ſmrtelném loži napomjnali a co gſte gim wſſecko ſljbili, a rozpomeňte

[1]) II Makab. 7, 28. 29.

Digitized by Google

ſe na to zwlášſtě, když wám nastáwá těžká pokuſſenj hodina: přemáheyte wſſecka wábenj k hřjchu s miloſtj Božj, abyſte nezarmucowali na wěčnoſti ni otce, ni matky. Takk i wy, genž gſte ſljbili umjragjcjm přátelům a ſauſedům, že ſe ugmete gegich wdow a gich ſirotkůw; doſtúgte, gak na dokonalého muže ſluſſj, danému ſlowu: buďte radau ubohé wdowě, gj ku pomoci zaſtaupenjm a ochranau u wſſelikých těžkoſtech buďte. Podobně držte otcowſkau ruku nad gegich djtkami, aby odrůſtaly w poboženoſti a ſwaté kázni. A když takto ſwědomitě zachowáme wſſickni, zač nás umjragjcj přátelé proſili na ſmrtelném loži; a což gſme ſljbili gim, pak utěſſené bude shledánj naſſe s nimi na wěčnoſti a radowati ſe bude ſrdce naſſe, a radoſti naſſj nikdo neodegme od nás.

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, genž blaudjcjm ſwětlo prawdy ſwé okazugeš, aby na cestu ſprawedlnoſti ſe nawrátiti mohli: popřeg wſſem, kteřjž wjru křeſtanſkau wyznáwagj, toho ſe warowati, co ſe gménu křeſtanſkému protiwuge, a co naň přiſluſſj, bedliwě konati. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle čtwrtá po welikonoci.

Ewangelium ſw. Jana 16., w. 5—14.

a onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům ſwým: Gdu k tomu, kteřjž mne poſlal, a žádný z wás neptá ſe mne, kam gdeš? Ale že tyto wěci mluwil gſem wám, zármutek naplnil ſrdce waſſe. Ale gá prawdu prawjm wám: užitečné geſt wám, abych odeſſel; nebo neodegdu-lik, utěſſitel nepřigde k wám; paklik odegdu, poſſli ho k wám. A on když přigde, treſtati bude ſwět z hřjchu, ze ſprawedlnoſti, a z ſaudu. Z hřjchu zagiſté, že newěřili we mne; ze ſprawedlnoſti, že gdu k Otci, a giž neuzřjte mne; z ſaudu pak, že knjže tohoto ſwěta giž geſt odſauzeno. Geſſtě mnohé wěci mám mluwiti wám, ale nemůžete ſnéſti nynj. Když pak přigde ten Duch prawdy, naučjt wás wſſelikě prawdě. Nebo nebude mluwiti ſám od ſebe; ale cožkoliw uſlyſſj, mluwiti bude, a které wěci přigjti magj, zwěſtuge wám. Onť mne oſlawj: nebo z mého wezme, a zwěſtuge wám. Wſſecky wěci, kteréžkoli má Otec, mé gſau. Protož gſem řekl, že z mého wezme, a zwěſtuge wám.

Digitized by Google

Wýklad.

J přjtomné ſwaté Ewangelium geſt čáſtka a djl řečj Syna Božjho, w čas naſtáwagjcj ſmrti geho při poſlednj wečeři k učennjkům ſwým milým činěné. Napomenuw totiž Pán Ježiš učennjky ſwé k wzágemné láſce předpowěděl gim protiwenſtwj a utrpenj, kteráž gim naſtáwagj [1]) pro něho a pro geho učenj, kteréž měli hlásati; čehož owſſem dřjwe neučinil, gſa s nimi, nynj pak, když ſe od nich měl odebrati, déle gich tagiti nemohl, a protož i hned doložil: A nynj gdu k tomu, kterýž mne poſlal. Těmito ſlowy oznámil Pán Ježiš učennjkům ſwým zřegmě naſtáwagjcj ſmrt ſwau, kterauž nazýwá odchodem k Otci, aby déle ſe nekogili klamnau naděgj, kterauž ſobě o Meſſiáſſowi činili. Ačkoliw učennjci gefſtě neporozuměli dokonale, co těmito ſlowy Pán Ježiš mjnj; předc wſſak pozuali tolik, že mjnj od nich odegjti. Wědomj, že magj odlaučeni býti od přemilého Miſtra, zároweň i předpowěženj naſtáwagjcjch protiwenſtwj, kteráž měli nynj ſami ſobě zůſtaweni ſnáſſeti, naplnilo náramným zármutkem ſrdce gegich, tak že celj zaráženi a polekáni neměli ani ſlowa, aby ſe ho tázali: kam a proč od nich odcházj? a tudjž aby u něho útěchy hledali. Což wſſe Pán w myſli gegich zarmaucené gakožto zpytatel ſrdcj poznaw, po něgaké chwilce gal ſe k odmlklým učennjkům promluwiti: Žádný z wás neptá ſe mne, kam gdeš? Ale že tyto wěci mluwil gſem wám, zármutek naplnil ſrdce waſſe. Mile a přátelſky domlauwá Pán apoſſtolům, že ſlyſſjce o geho odgitj mluwiti, žádný ſe ho neptá, kam a proč od nich odcházj? což owſſem přátelé a kteřj ſe milugj, děláwagj; zároweň wſſak omlauwá gednánj toto gegich, kterézto nepochází z něgaké buď nechuti, buď zloſti, ale ze zármutku, kterýž naplnil ſrdce gegich, že takowé těžkoſti ſami ſobě zůſtaweni ſnáſſeti magj, a tudjž neopomjná i hned těſſiti ge, dokládage: Ale gá prawdu prawjm wám, že užitečné geſt wám, abych odeſſel. Mluwě w ten ſmyſl: Wy ſe owſſem rmautjte pro odchod můg, že wás chci opuſtiti, anto tak hrozné budaucnoſti kráčjte wſtřjc a tudjž neptáte ſe mne, kam gdu? gak gſte to prwé činili: wſſak ale wiztež a měgte za to, že w prawdě proſpěſſno geſt wám, abych odeſſel od wás, geſſto odchod můg k Otci přineſe wám mnohý užitek; neb od tohoto mého odchodu záwiſj, zdaliž přigde Duch ſwatý na wás, genž útěchau a radoſtj naplnj wás, dokládage: nebo neodegdu-lik, utěſſitel nepřigde k wám, paklit odegdu, poſſli ho k wám. Gak twrdj ſw. Auğuſtin, nedj toto, že by, pokud přebýwal s učennjky na zemi, neměl moci ſeſlati gim Ducha ſwatého, gakoby byl přjliš wzdáleu od mjſta, kdež přebýwá Duch ſwatý, getſſo, když pokřtěn byl, ſeſtaupil Duch ſwatý s nebe a ſpočjwal nad njm; a nad to giſto geſt, že Duch ſwatý s Božſkým Wykupitelem geſt nerozdjlně ſpogen. Muſj ſe tedy řjci, twrdj ſw. Auğuſtin dále, že těmito ſlowy chtěl učennjky poučiti: že ne-

[1]) Wiz Ewangelium na neděli ſſeſtau po welikonoci.

Digitized by Google

byli schopni přigjti Ducha swatého, pokudž s nimi w těle obcowal, a pokud ho nerozeznáwali od člowěka, kteréhož widěli a kterémuž přjliš tělesně přilnuli. A w skutku, pokud Kristus s nimi widitelně obcowal nemohli se zprostiti předsudků Židowských o Messiássi a králowstwj geho, a protož nebyli gsau schopni přigetj Ducha swatého, kterýž měl w djle Kristowě pokračowati, a tudjž prospěssno bylo gim, aby odessel od nich; oni pak sami zbaweni byli wssj swětské naděge, kterauž o Messiássowi měli. Poukázaw Pán Ježjš učennjky swé na přjsstj Ducha swatého, gakožto následek odchodu swého od nich, wyprawuge gim také, co působiti bude Duch swatý w djle geho wykaupenj gak z ohledu swěta hřjssného, tak z ohledu gich samých pokračuge takto: „A on (Utěssitel) když přigde, trestati bude swět z hřjchu, ze sprawedlnosti a z saudu.“ Což pak sám wyswětluge, dokládagjc: Z hřjchu zagisté, že newěřili we mne; t. g. on když přigde a skrze učenj, napomjnánj a skutky aposstolských mužů se zgewj, přeswědčj a přiwodj ku poznánj ty, kteréž wlastnj winau newěřili we mne, gakožto zasljbeného Messiásse, gak nepráwě a hřjssně gednali, newěřjce we mne a mnau pohrdagjce, ač měli tolik důkazů mého Božského seslánj a mé důstognosti Spasitelské. „Ze sprawedlnosti (bude trestati swět Duch swatý) dj dále Pán Ježjš, že gdu k Otci, a giž neuzřjte mne.“ Gakoby řekl: Duch swatý také dowodj swětu, že nebylo w radě Otcowě uloženo, aby Messiáš ustawičně zůstal na swětě u swých wěrných; nýbrž že se to děge wůlj Božj, že od wás odcházjm a odebjrám se k Otci; a giž neuzřjte mne; gežto takto učinjm sprawedlnosti Božské zadost a swětu úplnau sprawedlnost zgednám. „Z saudu pak, wyswětluge dále Wykupitel, že knjže tohoto swěta giž gest odsauzeno,“ t. g. Duch swatý prowede a ukáže swětu patrně, gaké metly Božj zastjhnau ty, kteřjž zhrdli mnau, — nepřátely mé: spolu i dowodj mu, že moc ďábla a hřjchu, kteráž posud panowala nad njm, gest přemožena a zničena a on že nebude déle prowozowati wládu swau nad njm. Dále pak dj Pán Ježjš učennjkům, co Duch swatý bude také působiti u nich, řka: Gesstě mnohé wěci mám mluwiti wám, ale nemůžete snésti nynj. Gakoby gim řekl: Co gsem tuto prawil wám, tomu nemůžete nynj porozuměti tak, abyste se přeswědčili, že tomu tak w skutku gest, a že slowa má gsau prawá; musil bych owssem mnoho mluwiti, abych wám celau budaucnost wyswětlil a Božj rady w nj: než o tom nynj pomlčjm, gessto byste toho nynj nepochopili. Přjčina neschopnosti této aposstolů Páně zagisté ležela djlem w slabosti lidského rozumu sobě zůstaweného wůbec, djlem pak w předsudcjch židowských, kteréž také aposstolé posud měli o Messiássi, djlem také w trudné mysli, kteráž nynj obkličowala ge a nepřipustila, aby pozorowali na delssj a obssjrněgssj řeč Páně. Protož wyswětlenj toho zůstawil Pán Ježjš ginému učiteli, Duchu swatému, kterýž měl přispěti slabosti a neschopnosti gegich, zároweň i zapuditi gegich předsudky a uwoditi ge w auplnau známost toho, což Bůh k wykaupenj swěta ustanowil a zařjdil, řka: „Když pak přigde ten Duch prawdy, naučjk wás wsseliké prawdě.“ Zprwu nazýwal Kristus Pán Ducha swatého „Utěssitelem“ genž nawsstjwenjm swým měl potěssiti a pozdwihnauti zkormaucené a kleslé mysli aposstolů; nynj pak ho nazýwá „učitelem,“ kterýž ge naučj wsseliké prawdě, w tom smyslu: že ge přiwodj ku poznán

Digitized by Google

wſſeliké prawdy, kterauž gim bylo wědĕti třeba k wlaſtnjmu ſpaſenj gegich a pak těch, kterýmž kázati měli Ewangelium. Aby wſſak ſe ſwatj apoſſtolé nedomeyſſleli, že Duch ſwatý geſt wětſſj než on, aneb že dokonce giným wěcem ge bude učiti; dokládá Pán Jeżiš dále: Nebo nebude mluwiti ſám od ſebe, ale cožkoli uſlyſſj, mluwiti bude, a které wěci přigiti magj, zwěſtuge wám.“ Což ſe wykládá w ten ſmyſl: Duch ſw. nebude mluwiti wám gako nějaký lidſký učitel, genž mluwj ſám ze ſebe a ſwé wlaſtnj wynálezy wykládá, nýbrž gakož wychážj ode mne a od Otce od wěčnoſti, ſdělj wám také to, což u wěčných radách Božjch uloženo geſt k wykaupenj lidſtwa; prawě tak, gakoby to po lidſku mluwě ode mne ſlyſſel. Ano toto geho učenj nebude wztahowati ſe toliko na přjtomné wěci, nýbrž i na budaucj rady Božj, kteréž poſud gſau wám ſkryté. Co ale Duch ſw. ze gména z ohledu Kriſta učinj, wyprawuge dále, an dj: „Onť mne oſlawj, nebe z mého wezme a zwěſtuge wám,“ t. g. gako ode mne wychážj, tak i ode mne má wſſecku ſwau známoſt a wědomoſt a protož cožkoli zwěſtowati bude wám, bude ſwědčiti o mně a tjm patrně ſwětu dokáže: že gá gſem Syn Boži, prawý Meſſiáš a Wykupitel lidu a tudjž oſlawj mne, gak to wykládá ſw. Auğuſtin, an dj: „On mne oſlawj, rozlewage láſku w ſrdcjch a čině lidé duchownj, ukáže gim: že Syn geſt roweň Otci, gehožto prwé toliko dle těla znali.“ By wſſak toto wjce ztwrdil, dj geſſtě dále: Wſſecky wěci, kteréžkoli má Otec, mé gſau. Protož gſem řekl, že z mého wezme a zwěſtuge wám; chtěge doložiti: Gakož gá a Otec gedno gſme, tak že co má Otec, i gá mám; a rady geho, kteréž k wykaupenj lidſtwa uložil, gſau i mé rady a má uſtanowenj: podobně i Duch ſwatý, wycházege ode mne, má gednotu se mnau; a tudjž i wſſecka známoſt geho pochází ode mne a geſt i známoſt má; a protož gſem řekl wám: že z mého wezme, z mé rady, což gſem uložil k wykaupenj lidſtwa a oznámj wám; a takto dogdete potřebného poučenj a potěſſenj w zármutku ſwém.

Rozgjmánj.

Když laſkawý otec k ſmrti ſe bera, se ſwými djtkami ſe žehná: gak poſlauchagj tyto a pozorugj na ſlowa, kteráž naposledy mluwj k nim. Każdé ſlowo ſe mocně dotýká ſrdce gegich, a geſſtě po drahných dobách bývá předmětem gegich wzpomjnek a uwažowánj. I w dneſſnjm ſw. Ewangelium mluwj k wěrným ſwým Pán Jeżiš, genž ge wjce než otec milowal a mluwj k nim naposled, mage odebrati ſe k Otci, kterýž ho poſlal. A ſlowa geho, ſlowa útěchy a napomenutj Otcowſkého gſau tak pohnutliwá, tak dogjmawá, tak důležitá, že k nim žádný netečným býti nemůže. Protož pogď, milý křeſtane, a poſlyš, co mluwj i tobě žehnagjcj Miſtr nebeſký, a uwažug bedliwě ſlow geho.

„Gdu k tomu, kterýž mne poſlal, a žádný z wás neptá ſe mne, kam gdeš?“ Těmito ſlowy kárá Božſký Wykupitel učennjky ſwé, kteříž uſlyſſewſſe, že ſe chce milowaný miſtr od nich odebrati

Digitized by Google

tak dogati gsau zármutkem, že zapomenuli ho se tázati: kam mjnj se ubjrati? Owssemk že mohli se upamatowati na slowa, kteráž prwé prawil gim: „Wydáwám-li swědectwj gá sám o sobě, swědectwj mé prawé gest; nebo wjm, odkud gsem přissel a kam gdu.“ A kdyby se ho byli otázali, zagisté že by gich byl poučil gak o účelu, tak i o požehnaných owocjch odchodu geho, z čehož by se byli potěssili. Než ale oni nemyslili na nic, než toliko na žalostný odchod mistra, a zaslechnuwsse slowo: „gdu.“ zapomenuli na wsse ostatnj, což byl prawil, že totiž gde k tomu, kterýž ho poslal; že gde k Otci. — A podobně se to má s námi. I my wssickni gsme na odchodu, a pomysslenj na tento odchod náš naplňuge srdce nasse zármutkem, tak že zapomjnáme na to tázati se: kam gdeme? kam se béřeme? a to tjm wjce, čjm wjce žiwot tento pozemský se swým klamem a se swau ssalbau nás pautá k sobě. Kárał-li pak Božský Wykupitel učennjky swé, že se ho netázali: Kam gdeš? tjm méně bylo by k odpussténj nám, kdybychom i my tuto předůležitau otázku každodenně sobě nekladli a netázali sebe: Kam gdeš? Kam gdeš člowěče? kam tě wede osud twůg? Kam gdeš a k čemu směřuge gednánj twé? Kam gdeš a co tobě hrozj, když se w nebezpečenstwj hřjchů wydáwáš? Kam gdeš, když se bljžjš ke kraginám wěčnosti?

Wůbec známo gest, co se přihodilo gednau na slowo wzstému bágkaři Ezopowi, když byl poslán od páng swého Xantha do kaupelj, aby se podjwal: zdaliž nenj negalé mjsto prázdné? Potkal totiž na cestě gednoho předstaweného města, kterýž zastáwal wznessený úřad (prétora). Tento, chtěge si žert udělati, táže se ho: Kam gdeš? Račej odpowěděl Ezop: že newj. Mage za to prétor, že gim pohrdá, kázal pochopům swým nezdwořilého tohoto otroka swázati a do žaláře wrhnauti. I nechal Ezop bez odmluwy sebau takto nakládati. Když pak několik kroků poodessel, pozastawil se a obrátiw se k prétorowi řekl: Eyhle, zdaliž gsem neměl prawdu, když gsem prawil, že newjm kam gdu? Nebo, že tebe na cestě potkám, a že mne powedau do žaláře, nemohl gsem owssem předzwjdati, a tudjž právě gsem řekl, že newjm, kam gdu [1]). A podobně může každý sobě odpowědjti, kdož si položj otázku: „Kam gdeš?“ My wssickni zagisté ubjráme se pryč, kráčjce neustále dále, aniž můž kdo ustáti neb zastawiti odchod swůg; neb čas náš plyne neustále dále, a my w praudu geho s njm, aniž můžeme geg zastawiti. Prawda tato dobře se ljčj w bágce o cestugicjm, genž unawen dalekau cestau a nocj překwapen położil se na rowině bljž břehu mořského a usnul. Druhého pak dne zrána když procjtnul, widěl se zcela w nowé a cizj kragině, aniž mohl se dřjwe wzpamatowati, až powažuge mjsto, kde se położil, shledal, že to byla želwa nesmjrné welkosti, na kterauž se położil a kteráž ho přes noc znamenitý kus cesty odnesla. Na podobné želwě máme i my wssickni swá mjsta a kdykoli se nám zdá čas z dlauha ubjhati aneb dokonce státi, ukazugj nám wůbec změny wůkol nás, že se neustále pohybugeme. Než toto pohybowánj nepostačuge, a my sami wážjme mnohé kroky, magice tak mnohý cjl před sebau, gehož dosáhnauti se snažjme. A táže-li pak se nás kdo: „kam gdeš?“ odpowjdáme dosti maudře: Kam gdu, kam směřugi s gednánjm swým, to sice wjm; než, newjm zdaliž tam dospěgi a cjle swého dosáhnu? newjm, kam

[1]) Veith's homil. Vorträge 4. díl, str. 120.

Digitized by Google

přigdu a co mezi to přigde a obrátj krocege mé ginám; nebo dj staré přjslowj: Člowěk mjnj, Pán Bůh měnj; a gak dj maudrý Salomaun: „Srdce člowěka přemýſſlj o cestě swé: ale Hospodin zprawuge kroky geho“ [1]). Gak pak se to má s tjm, kterýž ani nemá žádného cjle před sebau, a newj, kam kráčj? aneb kterýž ani newj: kam čelj, a kam směřuge s gednánjm swým? K gakému cjli se žene, žiw gsa toliko na zdar Bůh? Giž pohanský mudřec Seneka dj: Powažug wětſſj část lidj: gak se potlugj beze wſſeho zámèru, a gak se stawj činnými a předc nekonagj toho, což si byli předewzali; nýbrž co právě se gim namjtá, nač ge zrowna moc náklonnosti, náružiwosti neb zwyk, letora, společnost aneb panugjcj smýſſlenj přiwádj. — A kam wede takowéto nepředložené a nepowážlivé gednánj? Kde člowěk se netáže kam gde, k čemu směřuge? Který gest konec gednánj geho? — Ono wede zagisté k časné i wěčné záhubě. Patrný důkaz toho nalezáme w druhé knize saudců. Až do časů Saulowých zprawowali se Israelſſtj saudci. Bůh sám wedl muže tyto. Když pak widěli, že ostatnj národowé sausednj magj krále, žádali i oni mjti krále. Protož ſſli k Samuelowi žádagjce ho: „Dey nám krále, gakož i ostatnj národowé ho magj.“ „Wjte-li, co žádáte?“ dj Samuel. „Powažte gen budaucnost. Wy tedy nechcete, by Bůh kralowal nad wámi, nýbrž člowěk? Bůh wám dá krále; ale on dopuſtj, že budete od něg utiſtowáni, tak že budete gednau nařjkati nà žádoſt swau. A wolati budete k Bohu w ten den od twáři krále swého, kteréhož gſte sobě wywolili: a newyslyſſj wás Hospodin w ten den, nebo gſte žádali sobě krále.“ Než wſſecka předstawowánj tato nic neprospěla. Nechtěl uposlechnanti lid řeči Samuelowy, ale řekli: „Nikoli; ale král bude nad námi a budeme my také gako wſſichni národowé: a sauditi bude nás král náš.“ Bylo to slepé následowánj cizjch národů, a k tomu i pýcha a wysokomyslnoſt, že chtěli krále mjti. Marná sláwa, mjti swého krále, slkwostnoſt a nádhera dworu králowského, gakož i klamná naděge, že oni neb synowé gegich dosáhnau wzneſſených hodnoſtj: wſſe toto ge zaslepilo, že nebyli spokogeni s wládau, kterauž gim Bůh sám posud ustanowil, nýbrž wolili sobě nowau, kteráž ale dopuſtěnjm Božjm tak mnoho zlého gim způsobila, že potom trpce ač pozdě pykali nepředloženého swého gednánj. A tak se to má až posud, když netážjce se: kam gdeme? kam wede, kam směřuge gednánj naſſe? nepředloženě gednáme, sledugjce toliko slepě přjkladu giných neb obyčegů cizjch, neb dokonce náklonnoſtj přewrácenéhо srdce. Neb následugeme-li slepě bez wſſeho předložennj gednánj giných; kdo nám za to ručj, zdaliž právě a dobře gednáme? Owſſem kdybychom následowali přjkladů dobrých, nebyli bychom w nebezpečenſtwj tak snadno poblaudili; než to gest ta chyba nepředloženého, že bez úwahy gedná, nepowáže, zdaliž toho neb onoho přjkladu následowati rádno a tak se nezkjdka i na něm wyplnj slowo Páně: Wedc-li slepý slepého, oba padnau do gámy. Sledugeme-li pauze náklonnoſti a náružiwoſti srdce, kdož newidj, w gakém gſme nebezpečj gednati neprávě a zblauditi s cesty prawé. Náklonnoſti zagisté a náružiwoſti zaslepugj rozum, ohluſſugj swědomj, že člowěk ani newidj ani nepoznáwá přewrácenoſti swé, ano i má gednánj swé za prawé, až pak pozdě, když se ukážj zhaubnj následkowé, poznáwá to a pozdě pyká nepředloženoſti swé.

[1]) Přjſl. 16, 19.

Digitized by Google

Zkuſſenoſt nám toho doſti poſkytuge přj-kladů, aniž třeba gj daleko hledati. Po-patř gen, milý křeſťane, wůkol ſebe, ano pohleď na ſebe ſamého, a ſhledáš, že ony činy, ona gednánj a podnikánj, kteráž ney-wjce neſnázj, ano ſnad horkých ſlz způſo-bila tobě, byla gſau ta, kdežto gſi nepo-wážil, kam gdeš, kam powede gednánj twé? A gak mnohý, kterýž ſleduge uraženého a rozhořčeného citu ſrdce, zaſſel w mſtiwoſti dále, než byl myſlil a dal ſe zawésti k či-nům, kterýchž oplakáwá? Gak opět giný, kterýž toliko marniwoſtj neb ctižádoſtj puzen byl, naſtaupil ceſty, kteréž nynj trpkoſtj naplňugj duſſi geho, aniž lze tak ſnadno obrátiti ſe mu. Gak mnohý, kterýž při ſwém gednánj měl toliko rozkoſſe na očích, opuſtil dráhu, kteráž by geg mnohem lé-pe a dřjwe k cjli wedla a kráčj nynj ceſtau, kteráž mnohými dlauhými neſnázemi treſtá krátkau rozkoš geho nepředloženého a ne-powážliwého gednánj. A dey Bůh, kdy-by to zůſtalo gen při časné zkáze. Než ale nepředložené gednánj má také wěčnau zkázu, zkázu duſſe w zápětj. Jeremiáš prorok, prohlédage, proč tolik lidj duſſe zkázu trpj, znamená hlawnj přjčinu toho w tom: že mnozj ſlepě gen na zdař Bůh žigj, aniž přemýſſlegj o ſkutcjch ſwých a powážegj: kam ſměřuge gegich gednánj. „Stal ſe okrſſlek země, dj on, w ohawnoſt, geſſto nikdo nepřemýſſlj w ſrdci ſwém.“ Chtěge řjci: že málo kdo gedná s před-loženjm mage budaucnoſt a wěčnoſt na zřeteli; poněwadž žádný ſe netáže při ge-dnánj ſwém: Kam gdeš? Geſt gednánj, podnikánj twé prawé a dowolené? Co geſt to, co máš před ſebau? Gak byſi měl w té neb oné okolnoſti gednati a ſobě po-čjnati? — Kdož nezná ono proroctwj, kteréž prawil ſám Miſtr nebeſký ſwatému Petru, znamenage, gakau by měl ſmrtj oſlawiti Boha: „Když gſi byl mladſſj, dj gemu, opáſáwal gſi ſe a chodjwals, kam gſi chtěl, ale když oſtaráš, wztáhneš ruce ſwé, a giný tě opáſſe, a powede, kam ty nechceš“ [1]). Proroctwj toto zagiſté wy-pluj ſe také na každém, genž w ſlepé ſa-mowolnoſti ſleduge ſwých náklonnoſtj a rozmarů owſſemk w giném ſmyſlu. J ta-kowému nepowážliwci ſe může řjci: Když gſi byl mladý a bugarý, kladl gſi ſi ſám wazby a zamotal gſi ſe w mnohá oſidla, až ſeſtárneš, pocjtjš ſebe wázana gimi a ony opanugj a potáhnau tebe, kam ani nebudeš chtjti a ty poſléze doſpěgeš, kamž gſi ſe ani nenadál, že přigdeš. A geſtli každý nepředložený krok, každé lehko-wážné ſlowo, kteréž w nepředloženoſti mlu-wjme, každá známoſt, kterauž lehkomyſlně ſi děláme, každé podnikánj, kteréž z roz-maru činjme, může mjti takowé následky, kteréž ſe ani tuſſiti ani předzwjdati nedagj; muſjme-li nezřjdka mnohý ne tak hřjſſný gako nepředložený čin po celý wěk swůg oplakáwati: což nemuſj teprw ſe ſtáti, kdy-koliw w patrné nebezpečenſtwj hřjchu ſe wydá-wáme? Kam gdeš ó křeſťane, když kráčjš wě-čné zkáze wſtřjc? Kam gdeš, ó ztracený ſynu, když ſe Otce wzdaluges? Když Balám wě-ſſtec proti wůli Božj ſe ubjral k Balákowi, králi moabſkému, genž ho powolal, aby zlořečil Jſraelſkým; poſtawil ſe mu angel Božj s dobytým mečem w ceſtu řka: „Gá gſem přiſſel, abych ſe protiwil tobě, nebo přewrácená geſt ceſta twá a wůli Božj odporná“ [2]). Podobně i w Pařjžj ſe po-ſtawil w ceſtu ſw. Ignác gednomu lehko-wážnému mladjku, genž w nočnj době po zlých ceſtách ſe taukáwal, w gedné baukliwé

[1]) Jan 21, 18. 19. [2]) IV. Mogž. 22.

Digitized by Google

a mraziwé noci, wolage mu žalostným hlasem: „Kam gdeš?“ A kde kráčj nepowážliwec spěssně na cestách swých, gemužto by podobným způsobem něgaký nebeský neb lidský přjtel neb wnitřnj hlas swědomj newolal taž slowa? Ale to gest ta neywětssj zkáza mnohých, že gakož nepowážliwě se wydáwagj w nebezpečenstwj a w záhubu, rowněž i nedbagj na hlas a na wýstrahu tuto, a mnohými wýmlauwami a omlauwami sebe ssálj a klamau, gakž dj pjsmo swaté: „Gestiť cesta, kteráž se zdá člowěku přjmá: ale poslednj wěci gegj wedau k smrti[1]).“ Gak mnohých zdánliwých a na oko stkwělých důwodů se užjwá, aby se snaženj marniwosti, wysokomyslnosti a rozkossnosti osprawedlnila a gakožto prawá a slussná wyljčila, a aby každé odchýlenj se od Krista a geho swatého zákona a cjrkwe geho gako prawá cesta k swobodě a k oswjcenosti se wyhlásilo? A předc wedau wesskeré tyto cesty toliko k odlaučenj od Boha a od swaté lásky geho a následowně k duchownj smrti a k zahynutj. Gestiť pak giná cesta, kteráž se zdá wysokomyslným a zaslepeným synům tohoto swěta býti zpozdilau, wssak konec gegj wede člowěka k žiwotu. A to gest ona cesta, kterauž kráčel sám Božský Wykupitel, an prawil: „Gdu k tomu, kterýž mne poslal.“ A tato cesta měla by býti hlawnj cestau, swrchowaným cjlem putowánj nasseho pozemského — nasseho žiwota a nasseho snaženj. Dobře prawj tuto swatý Auǧustin: „Ten gest prawý křesťan, kdož nepohrdá cestau Kristowau, aniž žádá kráčeti cestau ginau, než gakowau kráčel sám Kristus Pán.“ Nechť se zdá mnohým cesta tato býti ostrau a přjkrau: gest wssak předc ta gedinká, kteráž bezpečnosti poskytuge; giná cesta může owssem mjti swé wýhody, než nebezpečenstwj, kterýmiž hrozj, gsau mnohem wětssj; a byť bychom i přehledli ge nedbagjce gich, obgewj se nám tjm hrozněgssj a děsněgssj, když se sklonj ke konci a poslednj hodinka se přibljžj, o kteréž dj maudrý kazatel: „že po nj půgde člowěk do domu wěčnosti swé“[2]). A na tuto poslednj cestu, na wěčnost neměl bysi, milý křesťane, nikdy zapomenauti, a pokud gesstě kráčjš po cestách žiwota, často gi na mysli mjti a tázati se: „Kam gdeš?“ Kam konečně dospěgeš, až uplyne žiwot twůg? — Před dráhnými léty žil w Německu geden sslechtic, genž byl zámožný a gemuž se welmi zaljbilo na zemi; gméno geho bylo Gerardy z Kempů. Aby měl wssecko dle žádosti srdce, wystawěl sobě nowý, welmi pohodlný dům, ozdobil ho w ně i uwnitř stkwostnými čalauny a opatřil ho drahým nářadjm. Když pak dokonal stawbu, sezwal wssecky wůkolnj sslechtice, kteréž stkwostnau hostinau wyčastowal, chtěge zaswětiti takto přjbytek swůg. Při wečeři, když se připjgelo na zdrawj, obrátil se k hostům swým, táže se gich: Co se wám zdá, zdaliž negsem geden z neyssťastněgssjch lidj na swětě? Může-li něco býti, nad gehožto nedostatkem bych sobě mohl ztěžowati? Rozumj se samo sebau, že wssickni hosté mu naswědčowali, chwáljce a ho welebjce; toliko gediný byl giného mjněnj a wyslowil swůg náhled zřegmě, řka: „Dům wáš gest w prawdě wýborně a prawidelně wystawen; wssak ale má-li býti zcela dokonalý, musjte zprwu malé dwjřka dáti zazdjti?“ „A které?“ táže se Gerard? „Ty, odwece, kterými wás za krátký čas odtud na hřbitow wynesau. Pokud tato branka ge otewřena, nenj tento krásný dům ma-

[1]) Přjsl. 16, 25. [2]) 12, 5.

Digitized by Google

[illegible] wás, a wy ho budete muset ginému zůstawiti! Gerard si wzal slowa tato k srdci, a myssléuka tato, že gest toliko pautnjkem na zemi, dogala ho tak, že dobrowolně wystěhowal se z domu tohoto a wolil sobě dle tehdáž panugjcjho způsobu staw řeholnický [1]). Owssem nežádá Bůh od nás wždy takowých obětj; předc ale slussno gest, bychom se často na onu cestu k wěčnosti upamatowali, tážjce se často za žiwa: Kam gdeš? a takto se seznámili s myssléuku, kterauž wyslowil sám slawný král Dawid u prostřed bohatstwj a sláwy swé řka: „Pohostinu gsme před tebau a přjchozj, gakož wssickni otcowé nassi. Dnowé nassi na zemi gsau gako stjn, a nenj žádného stánj“ [2]). Nebo gak znamená sw. Auğustin, gest každý w domě swém gako host: neb kdyby nebyl hostem, netáhl by odtud pryč, abrž zůstal by. Tak gest wssecka pozemská naděge nasse gako památka na hosta, kterýž téhož dne odcházj“ [3]); a na každého, kterýž giž odessel, hodj se dobře náhrobnj nápis, kterýž si kázal dáti Albert, arcibiskup mohučský: „Přenocowal gsem na swětě, wy pak wssickni budete následowati mne!“ A každý zagisté to pochopj lehce, že počet let žiwobytj w tom nečinj znamenitého rozdjlu, a že tjm se nestal žádný wjce zdomácnělým a usedlegssjm na zemi, že delssj čas na zemi žil a tráwil. Tjm důtkliwěgi nabjzj se nám otázka znamenitá: Pautnjče, w pozemském tomto žiwotě: „Kam gdeš?“ A odpowěď znj a nenj giná než ona nadřečená: „Člowěk půgde do domu wěčnosti swé.“ A do kterého domu? a do které wěčnosti? K obcowánj s Bohem? či k wěčnému odlaučenj se od něho? Zde, milý křesťane, rozhodne cesta, kterauž nynj kráčjš w žiwotě wezdegssjm: zdaliž kráčjš cestau tohoto swěta, cestau bludu a neprawosti, či onau, kterauž Kristus kráčel, cestau prawdy a sprawedlnosti — od toho záwisj, do kterých kragin se budeš ubjrati na wěčnosti.

Ne dlauho před smrtj swau procházela se Markéta rakauská, manželka Filippa třetjho, krále sspanělského, po chodbách swého palácu. I stalo se, že obrátila zřetel swůg na weliký obraz, genž wisel na zdi. Byl na něm wyobrazen wysoký a úzký žebřjk, po kterémž gednotliwci w nepatrném počtu nahoru wstupowali, an na ssirokých a pohodlných schodech weselá společnost sobě lehkowážně w hluku a gásánj dolů poskakowala. O sestro má, prawila kněžna tato s pláčem k společnici swé: na rozcestj tomto stogjm i gá, newědauc, gakau cestu wezme dusse má; wzhůru-li či dolů? Tato zbožná a wýborná panj, ač gj swědomj gegj dosti dobré swědectwj dáwalo, nebyla bez starosti a sauženj, když uwažowala cest wedaucjch k tak rozdjlnému cjli a tázala sebe samy: Kam gdeš? A nás by neměla podobně při wssem gednánj a počjnánj nassem předsewzetj a podnikánj spasitelná gakási bázeň dogjmati? My bychom neměli se často s báznj a s třesenjm tázati: Kam gdeš? abychom nezblaudiwsse, nekráčeli cestau k wěčnému zahynutj? —

Ach můg Bože! hrůza obcházj mne a strach naplňuge srdce mé, když přemeyssljm onu cestu budaucjho žiwota a táži sebe: Kam gdeš? O dey, bych nikdy nespustil wěčnost s očj swých, nýbrž propůgč milostiwě, abych mage neustále gi na zřeteli, we wssem tak gednal a tak kráčel, aby když dospěgi k hranicjm wěčnosti, táže se naposledy: Kam gdeš? mohl řjci s Božským Wykupitelem: Gdu k Otci, kterýž mne postawil na zemi,

[1]) Veith's hom. Vorträge. [2]) II. Paralip. 29. 14. 15. [3]) Maudr. 5, 15.

Digitized by Google

abych mu slaužil a spasenj swé wydobýwal, kterýž nynj mne přigme do žiwota wěčného.

„Že tyto wěci mluwil gsem wám, zármutek naplnil srdce wasse," dj Pán Ježjš k učennjkům. A gak by neměl zármutek naplniti srdce gegich; wždyť se ubjral od nich drahý a milowaný Mistr, w něhožto skládali celau naděgi swau; a ubjral se tak nenadále, že ani nemohli se zpamatowati. O, gestli kdy sprawedliwý byl zármutek někoho: byltě to onen, gehož pocjtili učennjci pro Pána a Mistra swého, když se s nimi laučil. Aniž ge kárá z toho Pán Ježš, že truchlj, nýbrž proto ge kárá, že se tak welice oddali zármutku, že se zapomenuli ho tázati: Kam gde? — A w podobných okolnostech žiwota nalezáme se i my lidé až posud. Ano mezi wesskerými proměnami, kterýmž žiwot lidský podléhá, gsau zagisté laučenj neyobyčegněgssj, zároweň i neybolestněgssj — laučenj od těch, ku kterýmž nás pautaly wazby čisté lásky a upřjmného přátelstwj. Kdo gest, genž by neproléwal hořké slzy bolestného lančenj, byť by i gen málo let na zemi přebýwal? Kdo gest, kdoby se nežehnal s miláčky swými? Tamto se laučj dcera s otcem a matkau; brzy uplynuly gj dnowé dětinstwj, a teď w kwětu swého wěku klečj u nohau otce a matky, prosjc gich o požehnánj; nebo pryč má gjti od nich, buď aby po boku chotě wywoleného samostatně žiwot wedla, aneb aby u wzdálené cizině w službě wýžiwu sobě hledala, a srdce gj tluče a slzy kanau přes ljce, když gi naposled obgjmagj dobřj rodičowé. — Tamto zas se žehná syn s domowem otcowským, gedwa mage za sebau léta pacholetská, giž se ubjrá pryč do ssjrého swěta; buďto by zkussenosti nabyl a potřebných zjskal si wědomostj, aneb wlast ho wolá do pole proti nepřjteli zhaubnému. A gak se smutně ohljžj, když překračuge práh domu otcowského; gak truchlj, když naposled doprowázen pryč se ubjrá, newěda, nawrátj-li se wjce, čili w daleké cizině složj kosti swé! A kdo sečte slzy, kteréž se cedj u hrobů milých, když krutá smrt odlaučj manžela od manželky, djtky od rodičů, bratry od sester, přátely od přátel? A když doba takowáto laučenj nastane i nám, co tu činiti, abychom přjliš netruchlili? Přede wssjm, milý křesťane, hlediž milowati ty, s kterýmiž se musjš rozžehnati, pokud ge máš. Nebo nic nečinj laučenj tak trpké a bolestné, gako wědomj, že gsme ty, s kterýmiž gsme byli spogeni a kteřjž drazj byli srdci nassemu, takowau wraucnostj nemilowali, gak nám to káže powinnost a gak to snad žádagj ony wazby, kteréž nás s nimi spogily, a gak toho tito slussně od nás mohli očekáwati. O, neblahé wědomj toto, že wraucně nemilowal swých, gest ten trn, kterýž bodá srdce se laučjcjho a činj laučenj samo bolestné; a to tjm wjce, gessto odlaučenj od sebe nemohau naprawiti, což byli w dobách společného obcowánj opomenuli. A protož wy manželé, gichžto srdce swazek nerozwjžitelný spogit w gedno, kteřjž w gednom přjbytku přebýwáte, k gednomu stolu přesedáwáte, gedno břemeno nesete — milugte se onau láskau, gakauž gste si přjsáhali, když gste si podali ruce před oltářem. Snássegte se we swornosti, pomáheytež sobě, těsstež se wespolek, wzděláweyte geden druhého, buďtež gedno srdce, gedna dusse. Ach, teď gste gesstě pospolu, — brzy snad nebude gednoho nebo druhého wjce; smrt přigde a laučenj nastane wám. O, s gakým srdcem budeš státi, ty manžele, u hrobu swé manželky, aneb ty manželko, u hrobu swého manžela, když wám wyčte smědomj, že gste nežili spolu tak, gak přjslusselo; že snad neswáry a rozbroge byly

Digitized by Google

mezi wámi; že snad gesstě posledny doby pospolitého přebýwánj wasseho byly truchliwé aneb že snad dokonce gedna strana byla přičinau brzké smrti strany druhé. Naopak, wjže-li srdce wasse láska a upřjmnosť, uplynuli-li dnowé wassi we swornosti a w pokogi: nemáte, proč byste přjliš truchlili. — Utěssená pomněnka, že blahau nese památku s sebau na wěčnosť druhá část, potěssj a pozdwihne dusse wassj. Wy otcowé i matky, gichžto péči Bůh djtky swěřil, a kteréž w lůnu swém chowáte: milugte ge, pokud ge máte okolo sebe, milugte ge ne onau láskau nerozumnau, kteráž wssecky nemrawy a pokleſky prominuge, kteráž gegich přewrácenosti nadržuge gim samým ku zkáze; nýbrž milugte ge onau láskau maudrau, kteráž gegich prawé dobré a blaho má na zřeteli, kteráž nehledj genom na to, což se gim ljbj, nýbrž i na to, co gim prospjwá. Wyučugte ge slowem a přjkladem: warugte, napomjneyte, káreyte a tresteyte ge, pokud ge na očjch máte. Ach, brzy snad powolá ge pryč od wás Bůh a wy se s nimi budete lančiti. O, gaké to bude trpké laučenj, dj-li wám hlas swědomj, že ge co nezdárné zlosyny a nezwedené dcery posjláte do swěta, kdežto gednau wám k hanbě, giným ku zkáze a sobě k zahynutj žjti budau. Naopak odchowali-li gste ge w bázni Božj, wsstjpili-li gste giž záhy w autlé srdce gegich prawau wjru, usslechtilau ctnosť a zpanilý mraw, činili-li gste, seč gste byli, aby w potřebných wědomostech a uměnjch byli wycwičeny a mohly sobě chleba dobýwati: tehdáž nebude, proč byste truchlili přjliš, když wám doba laučenj nastane. Utěssenĕ budete moci pozdwihnauti ruky swé, abysste gim dali posledny požehnánj, a budete moci říci: Gdiž synu můg, gdiž dcero má, gdiž s Bohem! Nebude wjce státi tobě po boku otec a matka; ale nebeský Otec bude s tebau, on tě bude doprowázet, tebe chránit, opatrowat, tobě žehnat! Statku a bohatstwj gsme sice nezachowali tobě, ale máš to neylepssj dědictwj: usslechtilé srdce a wzdělaný rozum. Toto dáti tobě gsme se snažili, zachowegž to Bohu ke cti a sláwě a sobě a giným ku spasenj. Byl gsem tobě prawým otcem, byla gsem tobě prawau matkau, budiž ty dobrým synem nassjm, a kdybychom tě neměli spatřiti wjce, wiz, že tam u Boha budeme přjmluwčjmi twými. Wy djtky — synowé a dcery, kteréž gesstě w otcowském domě trávjte blahé dny mládj swého, kteřjž gesstě máte otce a matku, ku kterýmž se můžete utéci: ó važte si gich, milugte ge, pokud ge máte; snad brzy se s nimi rozlaučjte. Až gich wjce nenzřjte, až snad temný hrob bude kryti kosti gegich: tehdáž poznáte, co gest to otec, co gest to matka, a kdyby bylo možná — prstem byste ge wyhrabali. A gaké hoře, gaký zármutek bude swjrati srdce wasse, když budete muset sobě říci: Ty gsi byl nezdárným geho synem, ty gsi byla nezwedenau dcerau gegich, tys zhanobil sſediny gegich, tys gim ztrpčil starý gegich wěk, aneb tys ukrátil gim žiwota — onť budau tam u Boha žalobnjci twogi a kletba Božj bude stjhati tebe. Gestli gste se ale synowskau láskau a oddanosti přilnuli k nim, gestli posluſsnosti a zwedenosti gste prospjwali před nimi, gestli wděčným srdcem gste se přičinili, zplatiti alespoň část welikého dluhu, kterýž u wás magj: proč byste přjliš nařjkali aneb hořekowali, když laučenj wám nastane, když Bůh wolá wás od nich aneb ge od wás. Utěssené swědectwj, že gste byly dobré djtky gegich, umjrnj bol srdce wasseho, když napossled ljbati budau wás, aneb wy zatlačjte gim oči. —

Dále také, milý křesťane, žádáš-li, aby nebylo přjliš hořké laučenj twé s twými

milými, hlediž dobře na paměti mjti: že ruka Božj gest to, kteráž odlučuge miláčky twé od tebe, když se w skutku od tebe ubjragj. Takto powažowal i sám Mistr nebeský Kristus Ježjš laučenj swé od swých apoſſtolů. „Gá gdu k tomu, kterýž poslal mne," dj gim, gakoby chtěl řjci: Ne slepý osud, aneb gakási náhoda wolá mne pryč od wás w době, kdež gste se toho neyméně nadáli — nikoliw; nic by neprospěla weſſkerá zloba a násilj nepřátel: ale Otec můg nebeský wolá mne pryč, wolá mne k sobě; geho wůle gest to, geho řjzenj, že se nynj s wámi laučjm. A děge se to snad ginak, když nastáwá laučenj i tobě, milý křesťane? On řjdj a zprawuge nebesa i zemi, on zprawuge i weſſkeré osudy lidské, on řjdj též osudy twé; onť gest to, kterýž tě od přátel odlučuge, on slučuge srdce twé s nimi, on wás zase dělj od sebe. Tak musjš powažowati laučenj swého sebe bolestněgſſjho gakožto řjzenj Otce nebeského a to sice Otce neymaudřegſſjho a neylaskawěgſſjho, kterýž wſſe, cožkoli činj a dopauſſtj, k gednomu blaženému cjli wede, kterýž má wlasy hlawy naſſj sečtěné, kterýž miluge nás a ničeho nedopauſſtj na nás, což by nám bylo na zkázu, a kterýž tudjž, i když odlučuge nás od těch, gežto gsme milowali, naſſe dobré, nás prospěch, naſſe spasenj wyhledáwá. O, netruchliž otče neb matko, netruchlete přjliš, když djtě waſſe se záhy z domowa ubjrá. Hospodin wolá sám ge — wolá ge pryč do wzdálené ciziny, tam má naleznauti, čeho by snad u wás nadarmo hledalo, tam se má naučiti, čemu se u wás nechtělo naučiti, tam se má naučiti posluſſenstwj, pilnosti, wděčnosti, k čemu nadarmo gste ge wzbuzowali; tam se naučj wážiti si wás, an si wás prwé newſſjmalo; tam se naučj na Boha wzpomjnati, na kteréhož zapomjnalo, anebo snad mu hrozj nebezpečj we wlastnjm domě otcowském, a Pán ge wolá pryč do ciziny, aby ge uchránil od zkázy, gako druhdy powolal Abrahama z otčiny do Kanaan, aby ho zachránil od modlářstwj. Aneb snad powolal Bůh djtek waſſich pro wás, pro waſſe dobré od wás do ciziny, aby snad byli gednau gako Josef waſſimi ochránci a spomocnjky. — Nekwěl přjliš, křesťane milý, když osudná hodina tebe wolá od wěrného přjtele. Tak to uložil Hospodin w tagné radě swé. Tys snad přjliš naň zpoléhal a proň gsi zapomněl na Boha. A protož odňal ho tobě, abys opuſſtěn od přátel lidských hleděl zjskati sobě Boha za přjtele, k němu přiložil srdce swé, a w něm hledal spásu swau. Aneb snad gsi se domnjwal mjti ho přjtele, a on byl zatjm snad zhaubcem twým, kterýž by dřjwe nebo pozděgi co lstiwý had uſſtknul srdce twé a w zkázu tebe wrhnul? A když ruka Božj tě od něho dělj, aby zachránila tebe: proč bys tak žalostně měl počjnati sobě? — Bůh gest to, kterýž wolá djtě waſſe k sobě; proč tak hořekugete, proč nařjkáte sobě tak žalostně, když ku hrobu ho doprowázjte, skljčený otče, žalostiwá matko? Což kdyby snad gednau wám bylo mjsto útěchy zármutkem, mjsto radosti žalostj, mjsto podpory wás opustilo, kdyby zloba přewrátila srdce geho, kdyby neſſťastný osud ho stjhal a wy byste se na to djwati museli, aniž byste byli s to, byste mu pomohli: rcete, zdaž nenj lépe, že Hospodin, předzwjdage toto, odňal wám djtě a pogal ho k sobě do lepſſjho žiwota, zaopatřil ge lépe, než wy gste to učiniti mohli, abyste ho tam měli orodownjka a přjmluwčjho před trůnem Božjm? Ruka Božj gest to, kteráž odňala tobě otce neb matku, synu a dcero křesťanská, a učinila, že na wždy se s nimi laučiti musjš. Bolestné gest sice laučenj toto, srdce waſſe krwácj, ale snad

Digitized by Google

se to muselo tak biti a ne ginak, abyste na duſſi zkázy newzali. Snad byli oni podporau waſſj nečinnoſti a bezbožnoſti; snad přiliš na ně zpoléhagjce, na gegich ſlaboſt, na gegich pomoc, nechtěli gſte práci přiwyknauti, nýbrž oddali gſte ſe marnoſti, rozkoſſjm, bezbožnoſti a giným nešeſtem? — Wida toto Bůh, odňal ge wám, abyſte ſami ſobě zůſtaweni lepſſj žiwot započali. Aneb ſnad těžké, neſneſitelné břemeno tjžilo rámě otce neb máteře? ſnad muſeli mnoho trpěti, ſnad na ně geſſtě trpčj oſud čekal. Pán ſhlédl na ně miloſtiwě a powolal gich k ſobě, aby gim tam ulehčil a dal korunu žiwota za protiwenſtwj, kteréž zmužile a oddaně ſnáſſeli. Popřegtež gim tedy pokoge, kteréhož na tomto ſwětě nadarmo hledali. — Konečně pak, abys přiliš netruchlil, milý křeſkane, když s milými ſwými ſe žehnati budeš, nezapomeň: že ſe opět s nimi ſhledáš buď zde, neb giſtě na wěčnoſti, a tuto naděgi chowey w ſrdci ſwém. Ten, kterýž tebe oddělil od nich, může tebe opět s nimi ſpogiti, byť i ſebe dále od tebe byli a byť i w ſebe wětſſjm nebezpečj ſe nacházeli. Hle Joſef Egyptſký byl do daleké ciziny za otroka prodán, do žaláře uwržen; ubohý otec ho oplakáwal gako zeſnulého, aniž měl naděge wjce ſpatřiti ho, a předce ho ſpatřil zaſe a radowalo ſe ſrdce geho. A což ſám Božſký Wykupitel! — Náſſljm byl odňat, ukrtuně zawražděn a pohřben, a giž ſe domnjwali apoſſtolé, že ge po něm weta, že ho neuzřj wjce — a hle, po třech dnech ho ſpatřili opět co wjtěze mrtwj, a radowalo ſe ſrdce gegich. A byť byſi zde na zemi wjce nespatřil přátel, wiz. milý křeſkane, že na wěky neumřeli, že žigj neſmrtelnj u Pána w lepſſjm žiwotě, že tě očekáwagj oni drazj, kteréž ſmrt odlaučila od tebe, — negſi odlaučen od nich na wěky, nýbrž gen na čas. Gednau ge ſpatřiš opět, až Pán w den poſlednj wzbudj wſſecky z hrobu: pak powſtaneš ty a powſtanau i oni. Deyž pak Bůh, aby ſhledánj toto bylo radoſtné, abyſi ſe s nimi ſhledal w králowſtwj nebeſkém, kdež nebude žádného laučenj wjce.

Ale gá prawdu prawjm wám: užitečné geſt wám, abych odeſſel; nebo neodegdu-li, utěſſitel nepřigde k wám, paklit odegdu, poſſlu ho k wám. Tak těſſj Pán Ježiš zarmaucené učennjky, odkazuge gich na přiſſtj utěſſitele Ducha ſwatého. A na téhož Ducha ſwatého obracj nynj i cjrkew ſwatá žřetel ſwých wěrjcjch, chtjc památku ſeſlánj geho brzy obnowowati. Naň tedy, milý křeſkane, muſjš nynj přede wſſjm upřjti zrak ſwůg! — A prwnj otázka, kteráž tuto připadá, geſt zagiſté: Kdo geſt ten Duch ſwatý? — Pán Ježiš nazywá ho w dneſſnjm ſw. Ewangelium „Utěſſitelem, Saudcem a Duchem prawdy,“ genž bude treſtati ſwět, učiti a zwěſtowati budaucj wěci, a kterýž nebude mluwiti ſám od ſebe (gako nějaký člowěk); nýbrž co uſlyſſj, že bude zwěſtowati; z čehož patrno, že zaſljbený Duch ſwatý geſt oſoba, gako Kriſtus Pán; neb činy geho: učiti, ſauditi a budaucj wěci zwěſtowati, gſau ſkutky bytnoſti, rozumem a ſwobodnau wůlj nadané, tudjž i ſkutky oſoby; gakož pak ſám Pán Ježiš mluwj o něm, gakožto o oſobě. Než Duch ſwatý nenj lidſká, nýbrž geſt Božſká oſoba. Neb o něm dj ſe, že geſt wſſewědaucj, genž zpytuge wſſecko i hlubiny Božſtwj, že geſt wſſemohaucj, genž uděluge rozdjlných darů lidem, gednomu dar gazyků, druhému dar proroctwj, giném dar zázraku, každému gak chce. Rownež i dj ſe o něm: že geſt ſwatý a ſpraweđlliwý, nenáwidjcj a treſtagjcj zlé, gakož treſtal Ananiáſſe a Safiru pro- lež a zlobu gegich;

pak i že gest Duch lásky a útěchy, udělugicj pokog a wlewagicj lásku a radosť w srdce člowěka. Tok zagiſté gsau samé Božſké wlastnosti a swědčj dosti, že Duch swatý, gemužto tyto wlastnosti přisluſſj, gest Božſké bytnosti a přirozenosti, že gest gako Otec a Syn Božská osoba. Protož také dle rozkazu Kristowa magj se wěřicj křtiti „we gménu Otce i Syna i Ducha swatého.“ W tom se toliko rozeznáwá Duch swatý od Otce i Syna, že od obau wycházj a to sice od wěčnosti; totiž: že gakož Otec gest sám od sebe od wěčnosti, nemage w žádném původ; Syn pak mage původ swůg z Otce, od něhožto od wěčnosti gest zplozen: Duch swatý od obau od wěčnosti wycházege, w obau má původ swůg. Gestlik tedy Duch swatý třetj Božská osoba, wycházegicj zároweň od Otce i od Syna, gsa s Otcem i s Synem gedné Božské podstaty a přirozenosti, gemuž s Otcem a Synem přisluſſj gedna a taž Božská pocta a sláwa neywyššſj. Gaké to utěſſené učenj! O, gak mocně pozdwiženy muſſme se cjtiti, pomnjme-li: že, gako slunce w zewněgſſjm swětě swětlem a teplem swým wſſecko naplňuge a obžiwuge; podobně i Duch swatý w duchownjm swětě u wnitř swětlo a žiwot, prawdu a miloſť wlewá w duſſe těch, kteřjž ge přigjmagj. A gako wzduch weſſkerau přjrodu owjwá a proniká a weſſkerj žiwočichowé geg w sebe dýchagj a bywagj gim živeni a na živě zachowáni: podobně owjwá i Duch Božj — Duch swatý duſſe lidské a wlewá w ně Božského ducha, ducha lásky a pokoge, w němž wyššſjho žiwota docházegj. A to také muſſj pozdwihnauti a powznesti ducha naſſeho, uwážime-li: že negsme od Twůrce wywrženi do swěta, gako na něgakau puſtinu a že negsme zůſtaweni mdlobě swé; nýbrž že stogjme w živém spogenj a obcowánj s Duchem swatým, kteryž gest seſlán nám, genž mezi námi působj a w nás přebywá. Tak gsme bljzcj Bohu a Bůh bljzek nám! — A to nás muſſj také k mrawopočeſtnosti wzbuzowati a naplniti duſſi naſſi gakauſi swatau a spaſitelnau bázni, když wjme a wěřjme, že to neb ono napomenutj neb warowánj, ta neb ona wýſtraha, onen wnitřnj strach a wnukánj, nenj toliko hlas a účinek swědomj naſſeho; nýbrž že gest to také hlas Ducha swatého, přebywagicjho w nás. A wjra ta muſſj nás pokořiti a uchowati od samoliboſti, kteráž se tak lehce wedere do člowěka, když uznáwáme: že sami ze sebe nic nemůžeme, že wſſe, což dobrého poznáwáme, chcemc a působjme, toliko geho přispěnjm můžeme — w něm že gsme, se hýbáme a trwáme. A posléze to nám muſſj také dodati zmužiloſti w bogi a w utrpenj, máme-li živé přeswědčenj: že w zápaſi wſſelikém boguge s námi Duch swatý, aniž dopauſſtj, abychom byli pokauſſeni nad sjly swé; a že když aupjme a proſjme, aupj a proſj Duch swatý s námi a tudjž nelze, abychom byli oſlyſſeni a nebyli obcerſtweni. A protož: Sláwa budiž Otci i Synu i Duchu swatému, gakož byla na počátku i wždycky až na wěky wěkůw! —

Dalſſj pak otázka, kteráž připadá tuto gest: Proč Duch swatý teprw po odchodu Páně totiž po geho smrti a na nebe wſtaupenj, měl býti seſlán a pak skutečně přiſſel? gak to dj Kristus Pán sám učennjkům: „Neodegdu-lik, utěſſitel nepřigde k wám; paklik odegdu, poſſli ho k wám.“ — Když se gednau slawil w Jerusalémě swátek poswěcenj chrámu, přiſſel tam také Pán Ježiš, ač saukromj, ke konci na slawnoſť tuto, kterážto se konala hlučně a weſele. Lidé se wſſech koučin byli tu shromážděni a hodowali a weſelili se. W poſlednj pak

Digitized by Google

den weliký (osmý), kdežto se woda slawně z potoka Siloe wážila a při zpěwu do chrámu nesla, stál Ježjš před zástupem w chrámě a wolal řka: „Žjznj-li kdo, pogď ke mně a napj se! Kdož wěřj we mne, tomu, gakož dj pjsmo, poplynau z těla řeky wody žiwé“ [1]). Gakoby chtěl řjci: O bjdnj lidé, hledáte-li prawého občerstwenj a prawé blaženosti, pogďte ke mně, ke mně se přilněte u wjře a w poslussnosti, kdo wěřj we mne a u wjře se mně oddá, obdržj w hognosti, což pokoge, radosti a blaženosti člowěku poskytnauti může. Swatý Jan, kterýž toto wyprawuge, dokládá: to řekl o Duchu swatém (o dařjch geho), kteréhož měli wěřjcj w něho přigjti: neb gesstě nebyl dán Duch; protože Ježjš nebyl gesstě oslawen [2]). Dwě wěci slussj tuto zwlásstě znamenati. Zprwu, že se Duch swatý tuto přirownáwá řekám wody; což zagisté značj lásku Božskau, kteráž gako řeky působj na dussi lidskau, občerstwugjc, obweselugjc a oblažugjc gi; gakž dj sw. Pawel: „Láska Božj wylita gest w srdcjch nassich skrze Ducha swatého, kterýž gest dán nám.“ Pak i slussj znamenati dále, že Duch swatý nemohl dřjwe dán býti, prwé než byl Ježjš oslawen; t. g. prwé než wstal z mrtwých a wstaupil na nebesa; což twrdj Kristus Pán sám w dnessnjm sw. Ewangelium, řka: „Neodegdu-lik, utěssitel nepřigde k wám.“ Proč se ale takto djti musilo, proč musil dřjwe Wykupitel odebrati se pryč, aby seslán byl Duch sw. aposstolům, dá se lehce pochopiti. Duch swatý zagisté měl djlo wykaupenj Kristowa w pokolenj lidském uskutečniti; on měl swětu zděliti owoce geho, prawdu, kterauž Kristus Pán s nebes přinesl a zwěstowal a milost, kterauž pokolenj lidskému wydobyl a takto, gako půwodně prwé než prwnj lidé klesli, byl on dárcem a způsobcem wsseliké milosti Božj w duchu lidském, podobně i měl nynj opět toto působiti we wykaupeném pokolenj lidském a geho poswěcowati. Wssak ale pokud pokolenj lidské nebylo smjřené s Bohem, aupělo pod břemenem hřjchu a tento ge tjžil se wssj winau a trestem, kterýž na se uwalilo. Wina pak tato záležela hlawně w neposlussenstwj a w pýsse, w kteréžto se člowěk Bohu protiwil, gakož i w hřjssném a porusseném stawu, w kterýž pokolenj lidské tjm bylo uwrženo, a w kterémžto stogjc Bohu na odpor, nemohlo se zagisté mu ljbiti. Trest pak, kterýž byl následek winy této, záležel w tom, že zrusseno gest obcowánj člowěka s Bohem, Bůh od člowěka odlaučen a člowěk milosti geho zbawen gest. A protož nemohl trest tento býti sňat od člowěka, pokudž wina geho nebyla shlazena. A to učinil Kristus Pán, gežto w neobmezeném poslussenstwj snjžil se až k smrti křjže, položiw sebe za oběť za pokolenj lidské, naprawil, co neposlussenstwjm Adama porusseno gest, a gsa prawý Bůh, učiniw neskončené swatosti Božj zadost shladil neskončenau winu pokolenj lidského. Než, teprw geho wzkřjssenjm a na nebe wstaupenjm dokonáno gest toto wykupitelské djlo geho; až totiž Kristus Pán gako prwé se dobrowolně snjžil, powýssen gest a wstaupiw na nebesa, kdežto co Prostřednjk náš sedj s oslaweným člowěčenstwjm swým na prawici Otce. Tjm teprw se stal w úplném smyslu nassjm Spasitelem a prostřednjkem, že wessel i s člowěčenstwjm swým do swatyně nebes; čjmž netoliko shladil winu nassi, ale i trest gegj, a wygednal nám opět spogenj s Bohem. A protož měl-li Duch swatý přigjti, musilo

[1]) Jan 7. [2]) Jan 7, 37—39.

Digitized by Google

dkjwe býti dokonáno djlo wykaupenj Kristowa; Kristus musil odegjti a býti oslawen — musel smrt podstaupiti, z mrtwých powstati a wstaupiti na nebesa: teprw mohl Duch swatý přigjti a sdèliti světu owoce wykaupenj geho — milost a poswěcenj. Zwlásstě pak, co se dotýče aposstolů Páně, pokuď gesstě Pán Ježjš s nimi obcowal, mezi nimi žil, pokud widěli twář geho a slysseli hlas geho a pod kjdlami laskawé geho péče spočjwali, podobali se djtkám, kteréž gakýmsi přirozeným pudem taženy, winau se k Otci, z gehožto rukau tak mnohé a hogné dary přigjmagj, a nemohli se zhostiti předsudků, kteréž sdjleli s ostatnjmi Židy o Messiássi a o králowstwj geho; očekáwagjce totiž od něho králowstwj pozemského a w něm slávu a rozkoš tohoto světa. Než oni neměli zůstati neustále djtky, nýbrž měli se státi muži. Oni měli přigjti ku poznánj: že Kristus nenj žádným Spasitelem světským dle bludného smýsslenj Židů, že nenj králowstwj geho časné pozemské, nýbrž že gest wěčné, duchownj; wůbec gegich wjra, gegich naděge a wesskerá mysl gegich měla se wýsse powznésti. A protož, aby toho u nich docjlil, wolil nebeský Mistr, prýč od nich se odebrati, zničil smrtj swau wssecku světskau gegich naděgi, kterauž w něho skládali, a zůstawil gich poněkud sobě samých, aby u wyšssj wjře a lásce k němu se přilnuli. Tehdáž teprw byli schopni přigjti Ducha swatého a tento mohl gim seslán býti a dokonati w nich, k čemuž ge Kristus powolal. Skrze něho učiněni gsau schopnými k welkému djlu, aby totiž zwěstowali spasenj wesskerému světu. A w tom smyslu dj sw. Pawel: „Ačkoli gsme poznali Krista podlé těla: ale nynj giž neznáme“ [1]), chtěge říci: ačkoli gsme byli přjlis upaután na tělesnau přjtomnost geho, gsme nynj powznesseni nad wsselikau pozemskau naděgi skrze Ducha swatého. Kdyby byli zůstali neustále k němu připautáni, gako prwé: gak by se mohli kdy od něho odlaučiti, gak gjti ke wssem národům? Ale od tě doby, co gim odgat gest milowaný Mistr a powýssen na nebesa, byl právě wssude s nimi; a to netoliko, že se gim přjležitostně zgewowal a gim pomáhal, nýbrž také a zwlásstě skrze Ducha swatého, genž ge obohacowal milostj swau; čjmž se stalo zagisté, že ačkoliw Židé i pohané proti nim zuřili: obnowili swět, wyswobodili gednotliwce a celé národy ze stawu surowosti a mrawnj pokaženosti, a přiwodili ge k lepssjmu poznánj a k wyšssj dokonalosti a wzdělali cjrkew sw., w njžto magj wesskerj národowé spasenj dogjti. A tak se wyplnila skutkem na nich slowa Mistra nebeského řkaucjho: „Ale gá prawdu prawjm wám: užitečné gest wám, abych odessel.“ W skutku, což se gim widělo býti tak bolestného a což zármutkem naplňowalo srdce gegich, bylo gim k neywětssjmu prospěchu. A gak musj posud Duch swatý si klestiti cestu w srdce nasse, a mnohými a trpkými osudy, metlami, zkaussками a protiwenstwjmi schopny nás činiti, bychom ho mohli přigjti. Wssak ale přjssti geho wynahražuge nám to stonásobně a posléze mussjme i my wyznati, že užitečné bylo nám, že takto nawsstjwil nás. A protož rcij, milý křesťane: Nechci přjliš hořekowati, anij zaufati, když se zdá, gakoby Pán někdy odstaupil ode mne. Kdož wj, zdaliž neodchází proto, abych u pewněgssj wjře k němu se nesa a u wraucněgssj lásce k němu se wina, hoden se stal přigjti wyšssjch darů Ducha swatého? — Dalssj pak otázka,

[1]) II. k Kor. 5, 16.

Digitized by Google

kteráž se tu namjtá, a kterauž máš uwažo-[illegible] milý křesťane, genž se chystáš k le-[illegible] gest: K čemu sesjlá Pán Kristus Ducha swatého od Otce, a co měl působiti tento Duch swatý a co působj posud? I na tuto otázku odpowjdá tobě w dnessnjm sw. Ewangelium Božský Wykupitel, an dj k učennjkům swým: „A on (totiž Duch swatý) když přigde, trestati bude swět z hřjchu, ze sprawedlnosti a z saudu. A gak trestati bude on swět, wykládá Pán Ježjš dále dokládage: z hřjchu (trestati bude Duch swatý swět), zagisté, že newěřili we mne. Znameney dobře, milý křesťane: Newěra gest to, kterauž nazýwá Kristus Pán zwlásstě a hlawně hřjchem a z kteréž Duch swatý má zwlásstě trestati swět. A proč? Newěra zagisté gest netoliko hřjch ohawný sám w sobě; ale ona gest také pramen a kořen wssech hřjchů a gisté znamenj wěčného zahynutj. O, když člowěk tak hluboko klesne, že nemá ani mysli, ani citu k wyšssjm duchownjm wěcem, aniž se dá duchowně powzbuditi, a když se tak hluboce zaryge, že ani neskončené bohatstwj darů a milosti Božj ho nedogjmá, a že ke wssemu, což Syn Božj proň obětowal, konal a snássel, gest netečným a má se chladně: tok nenj pauze possetilost mysli, tok hřjch w úplném smyslu, to gest úplné odpadnutj dusse od Boha a Božských wěcj. A práwě w tom ležj zloba a ohawnost newěry, že má kořen swůg w pokaženém srdci a w porussené wůli, kterážto wssemu mrawnému wzbuzenj se na odpor stawj a tudjž se obgewuge gako úplná zloba. K tomu přigde i to: že newěra gest ten gediný hřjch, kterýž gistě člowěka wrhá w zahynutj; gežto wssickni ostatnj hřjchowé mohau odpusstěnj dogjti, pokud člowěk má gen wjru. „Nebudete-li wěřiti, že gá gsem (zasljbený Messiáš), zemřete w hřjchu swém," dj Kristus Pán k Židům [1]). A ginde dj: „Kdo wěřj w Syna, má žiwot wěčný: ale kdo gest newěřjcj Synu, neuzřj žiwota, nýbrž hněw Božj zůstáwá na něm [2])." Nebo ztratj-li člowěk wjru w Krista, nenjk wjce žádné naděge, že se naprawj, pokud w newěře setrwá. Žiwá wjra w Krista zagisté přiwedla celné, lotry, wražednjky a cizoložnjky ke Kristu, u něhožto milosti a odpusstěnj dosáhli, newěra pak wrhla Farisegské a Saducegské w zahynutj. A protož, gak připowěděl Kristus Pán, měl Duch swatý swět (newěřjcj) zwlásstě a předně trestati z newěry, gakožto z hřjchu, neyzáhubněgssjho pramena wssech ostatnjch. A on také trestal geg, gessto přissed na swět, naplnil swaté aposstoly maudrostj a zmužilostj, a obdařil ge mocj diwy konati, a konal skrze ně weliké skutky před očima wssech: tak že widauce toto, nemohli wjce odporowati gim, ani dowozowali: že Kristus Ježjš gest skutečně ten, za kteréhož swětu se wydáwal, totiž zasljbený Messiáš; že w něm gediné spasenj dosjci lze, a že Židé nepráwě ho ukřižowali. Tak trestal Duch sw. z newěry swět giž na den seslánj swého, když Židé mocně dogatj kázanjm sw. Petra wolali: „Muži, bratřj, co máme činiti? a okolo třj tisjců uwěřili a pokřtěni gsau. Taktéž i pozděgi, když na wzdor wssemu odporu a pronásledowánj židowského a pohanského wjra Kristowa denně wjce se rozssiřowala a počet wěřjcjch wjc a wjce se množil. A tak trestá Duch sw. posud swět z newěry. Když při wssj maudrosti a oswětě, kterauž se wěk náš honosj, swět předc w tolika bludech a neřestech se potácj,

[1]) Jan 8, 24. [2]) Tamž 3, 36.

když při wssem obchodu a průmyslu, při tolika wynálezjch, předc tolik bjdy a nauze panuge, když při wssj rozkossnosti denně se zmáhagicj předc tolik nespokogenosti a nenasycenosti se gewj: což gest to, než patrné swědectwj Ducha swatého, že newěra neblažj, že nenj dáno pod nebem gména, w němžby lze bylo spasenu býti, leč gména Ježjsse Krista. Naopak, když powažugeme wěrné wyznawače Kristowy, gak u živé wjře Kristowě sslechetný a ctný život wedau, gak ge zdobj: pokora, čistota, lásska, swornost, tichost, trpěliwost, spokogenost, slowem wsseliké zpanilé ctnosti, když powažugeme obětiwost sw. apostolů, hrdinstwj a zmužilost swatých mučennjků, čistotu a newinnost swatých panen, zpanilé činy sw. wyznawačů, těchto otců chudých, obsluhowatelů chorých, pěstitelů mládeže a t. d.: ó když w tom newidj patrné swědectwj Ducha swatého, gak blaze a spasitelně působj wjra Kristowa tu, kdež w srdci se ugala, a gaký gest to hřjch zhrdnauti gj a odati se newěře. Tak trestá Duch swatý posud swět z newěry! — On pak měl také trestati swět ze sprawedlnosti. „Když přigde Duch swatý, trestati bude swět ze sprawedlnosti," dj Kristus Pán dále; což ihned wyswětlúge: že sprawedlnosti, že gdu k Otci a giž neuzřjte mne. A toho zagisté bylo swětu potřebj. Neb gessto Kristus Pán tak smutný osud wzal na swětě, že posléze ohawnau smrtj zemřel, lehce by mohl kdo se tázati: Ge-li oprawdu Kristus newinný? A ge-li newinný, gak mohl sprawedliwý Bůh newinného wydati w ruce hřjssnjků? A bylo-li tak uloženo w newyzpytatelných radách Božjch, z čehož pak lze poznati: že Kristus w skutku newinný gest a že w něm a skrze něho ospra-

wedlněni gsme a že mu za geho posluſſenstwj až k smrti křjže dostalo se sluſſné odměny? — A právě o tom přeswědčil Duch swatý swět, trestage ho ze sprawedlnosti. Neb sesslánj a působenj geho na swětě gest živé a gasné obgewenj se oné sláwy, w kterauž wessel Syn Božj a kterauž ho oslawil Otec odplatiw mu hluboké unjženj geho až k smrti křjže. Duch swatý zagisté dowodil světu hřjssnému: „že Bůh wywýssil ho a dal gemu gméno: kteréž gest wsseliké gméno, aby we gménu Ježjsse každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý gazyk (aby) wyznával, že Pán Ježjš Kristus w sláwě gest Boha Otce" [1]). Tjm také oswědčil světu sprawedlnost Otce nebeského, kterýž oslawiw Krista ho osprawedlnil, že newinně trpěl, a že trpěl toliko za hřjchy světa a že w něm a skrze geho utrpenj a smrt swět osprawedlněn gest. Takto přeswědčil swět o sprawedlnosti, a ukázal, že, ač potupnau smrtí zemřel Kristus, že gest předc Spasitel světa, ano že právě proto, že trpěl, nás wykaupil, gessto newinný za winné trpě, nám sprawedlnost zgednal a tak nás s Otcem smjřil. A takto trestá Duch sw. swět až posud z sprawedlnosti, naswědčuge wůbec sprawedlnosti Otce nebeského. Či snad gest Bůh stranný, aby toliko oslawil a osprawedlnil Syna swého a ne také wěrného služebnjka geho a nepostawil ho tam, kdež gest Pán geho? W skutku, anto Duch sw. swědčj o oslawenj Syna Božjho, swědčj také, že podobného oslawenj dogdau ti, kdož posluſſnj rozkazu geho, berau křjž swůg na se a následugj ho. Ano w srdci každého wěrného křesťana ozývá se swědectwj o sprawedlnosti Božj, a každý, kdož wěrně dokonal běh života swého, může důwěrně zwolati se swatým Pawlem: „Dobrý bog

[1]) K Filip. 2, 10. 11.

Digitized by Google

gsem bogowal, běh gsem dokonal a wjru zachowal. Ostatně očekáwá mne koruna sprawedlnosti, kterauž mně dá Pán, sprawedliwý Saudce, w onen den; wssak netoliko mně, ale wssem, kteřjž milugj přjsstj geho" [1])! —

Posléze i bude Duch swatý trestati swět z saudu, gak dj Kristus Pán, dokládage: ze saudu pak že knjže tohoto swěta giž gest odsauzeno. A tak se w skutku dálo. Posud byl poddán swět knjžeti tohoto swěta, t. g. ďáblu a hřjchu, poslauchage ho a slauže mu otrocky; a tento prowozowal ukrutnau wládu swau nad njm. Od té doby pak, co Duch sw. přissel na swět, wywrženo gest knjže tohoto swěta a swět přináležj Duchu swatému. Panowala-li posud žádost těla, žádost očj a pýcha žiwota we swětě; bylo to potom zcela ginak. Wssickni zagisté wěřjcj byli gedno srdce a gedna dusse, a měli wssecky wěci obecné a chwálili Boha gednomyslně, a wyznáwali u weliké zmužilosti Krista a wjru geho. A byť i lež, pýcha a tělesné žádosti panowaly nad gednotliwci, kteřjž se dobrowolně podrobili ghu knjžete tohoto swěta: požehnánj, kteréž Kristus wydobyl, gest magetek wesskerého swěta; každý zagisté může milostj Božj tak se upewniti w dobrém, že wesskerá moc pekelná nic nemůže proti němu. Knjže tohoto swěta, genž prwé mnohým způsobem lidi podwáděl, gest přemožen a wláda geho na wěky zrussena; tak že wjce nebude moci opanowati swět, nýbrž toliko ty, kteřjž se mu sami swéwolně podrobj. Důkazy toho nám poskytugj wssecky wěky křesťanské historie od počátku až posud. Dle swědectwj pohanských i křesťanských spisowatelů umlkly gsau wssecky wěsstby, wssecka hádánj pohanská od té doby, co Kristus oslawen potřel moc ďábla a hřjchu. Rowněž také pauhým wzýwánjm gména Ježjssowa překonána gest wsseliká lest ďábelská; a tauž měrau, gak se národowé ku Kristu obrátili, wznikli surowosti mrawnj a neprawostj a neřestj swých a powznesli se k lepssjmu poznánj, k čistssjm mrawům a sslechetnému žiwotu. A tak se dělo i w pozděgssjm wěku a děge se až posud. Až posud tresce Duch sw. swět z saudu a gewj dosti zřegmě: že knjže tohoto swěta odsauzeno gest. Hle i za nyněgssjch časů opět pozdwihuge se zde onde knjže tohoto swěta, snažjc se starau wládu swau obnowiti, swoditi mnohé k newěře, bezbožnosti a bohaprázdnosti. A mnozj wěřj mu a podrobugj se mu dobrowolně, a giž giž počjná opět prowozowati starau wládu swau. Wssak marné gest usilowánj geho. Přigde hodina, přigde gistě, kdežto Duch swatý bude sauditi zaslepence tyto, a otewře gim oči a oni poznagj poblauzenj swé a winu hroznau, kterauž na se uwalili, a wzdagj prawdě a sprawedlnosti Kristowě swědectwj. Aneb neučinj-li toho: překazj Duch swatý, wsseliké záměry knjžete tohoto swěta, a zničj geho rady, když se bude domnjwati, že giž opanowal swět, a když bude chtjti slawiti wjtězstwj swé; wysjlage totiž čas od času muže apostolské, kteřjž se gako skála postawj na odpor wsselikým záměrům geho a pracowati budau se wssj silau proti newěře a bezbožnosti. A nenaleznau-li tito sluchu u národů a pohrdnau-li gimi: wydá Duch swatý národy w newěru a bezbožnost, a oni přigdau pod wládu knjžete tohoto swěta, kdežto bez wjry a bez ctnosti, wsseho citu mrawnjho zbaweni, w newázanosti budau proti sobě zuřiti, sebe hubiti, a tato spausta a zkáza obecná bude saud gegich: saud, w němžto

[1]) II. Tim. 4, 7. 8.

mnozj zahynau, mnozj wſſak procitnau z hřjſſného ſna a ſwrhnau wládu knjžete tohoto ſwěta, a obrátj ſe opět ke Kriſtu a k wjře otcům; a tak dowodj Duch ſwatý: že knjže tohoto ſwěta giž odſauzeno geſt. Ach, ó Pane, Boże Duſſe ſwatý, nedey, aby to s námi tak daleko přiſſlo. Sněd nás miloſtiwě! Dey, bychom ſlyſſeli hlaſu twého, pokud wolaš, napomjnáš a ku pokánj wzbuzugeš nás ſkrze ſluženbnjky ſwé; a budeme-li wzdorowati hlaſu twému: pronikni nás a neuſtáwey, pokawadž překonáni gemu se nepodrobjme. Segmiž bělmo s očj zaſlepených, otřes necitelné, naplň zatwrzelé bázně ſpaſitelnau: toliko uſſetř nás od zkázy a newydáwey nás w moc knjžete ſwěta, gehožto gſi ſlawně přemohl! —

Než netoliko pro ſwět přiſſel Duch ſwatý, aby ho treſtal, ale on přiſſel také pro učenníky Páně; a co u těchto měl působiti, wyprawuge Kriſtus Pán dále w ſw. Ewangelium, řka: „Geſſtě mnohé wěci mám mluwiti wám, ale nemůžete ſnésti nynj.“ Tedy nebylo třeba gim, aby Duch ſw. ge treſtal z hřjchu, z ſpraweblnoſti a z ſaudu, geſſto wěřili a pewně za to měli, že Ježiš Kriſtus geſt zaſljbený Meſſiáš od Otce na ſwět ſeſlaný; ale giných wěcj gim bylo potřebj. Mnohým wěcem ſe geſſtě měli učiti, mnoho gim měl říci Mistr nebeſký; wſſak ale nynj, pokud geſſtě s nimi tělesně obcowal, nebyli s to aby ge pochopili. Tak na přjklad nemohli gſau pochopiti, aniž ſobě předſtawiti, že Ježiš muſj trpěti a umřjti a z mrtwých wſtáti, a že by právě w tom záleželo wykaupenj ſwěta. Podobně nebyli s to, aby pochopili, gak by mohlo hluboké ſnjženj Ježiſſe býti geho oſlawenim. Rowněž nemohli ſi předſtawiti, že by řiſſe Meſſiáſſowa nebyla z tohoto ſwěta, nýbrž duchownj; a že knjžata gegj negſau páni, nýbrž ſluženbnjci, a že by netoliko Židé byli powoláni do králowſtwj geho, nýbrž i pohané, a měli mjti účaſtenſtwj blaženoſti geho. Rowněž neznamenáli, že gſau to giné wěci a ſtatky, zbožj, rozkoſſe a ſláwa ſwětſká, kteréhž by ſe mohli w Kriſtowě řiſſi nadjti; aniž netuſſili, že geſſtě mnoho magj pro Kriſta podſtaupiti, co obětowati, konati a ſnáſſeti. K těmto giným a podobným wěcem neměli poſud ani myſli, aniž mohli gich pochopiti, ač gim to Božſký Wykupitel často napowjdal a wyſwětlowal, gſauce přjliš pogati předſudky židowſtými. A protož přiwoditi ge ku porozuměnj a pochopenj těchto prawd, aby pochopili a poznali, co Bůh k wykaupenj lidſtwa uložil a co Kriſtus k uſkutečněnj geho wykonal a uſtanowil; pak také od zaſtaralých předſudků židowſkých ge ſproſtiti, ducha gegich oſwjtiti a k wyššjmu poznánj prawdy Kriſtowy ge přiwoditi: to měl působiti Duch ſwatý u apoſſtolů a toto také přiſljbil gim Pán Ježiš řka: „Onť naučj wás wſſelikě prawdě.“ — A podobně působj Duch ſwatý až poſud. Gſautě prawdy, kteréž tělesný člowěk nemůž ani ſnésti, a kteréž ſe mu zdagj zpozdilosti a bláznowſtwjm, a gichžto nechápe. Tak na přjklad, když Kriſtus Pán dj: „Udeřj-li tě kdo w gedno lice twé, naſtaw mu i druhého.“ Slowo toto zůſtáwá mnohým tagné, aniž mohau pochopiti: gak by člowěk měl bezprawj trpělliwě ſnáſſeti, křiwdy odpauſſtěti, ano i hotow býti, nowé ſnáſſeti, když to ſpaſenj a wětſſj proſpěch bratra žádá. Toto odporuge zcela ſoběckému ſmýſſlenj gegich. Podobně, když Kriſtus Pán wolá: „Chce-li kdo za mnau přigiti, zapři ſebe ſám, wezmiž křiž ſwůg a následug mne“; nechtěgj mnozj nic wěděti o zapjránj ſebe a o neſſenj křiže, tjm méně o milowánj křiže; toto ſlowo geſt gim nepocho-

Digitized by Google

pitelně. Rowněž i nemohau mnozj chápati slowa Mistra nebeského: „Hledeyte neyprwé králowstwj Božjho, a geho sprawedlnosti, ostatnj pak bude wám přidáno.“ Wždyť gest gim swět a tělo wěcj neydůležitěgssj a k wyšssjm wěcem duchownjm nemagj ani smyslu. — Mimo to záležj každá swatá prawda z pjsmeny a z ducha, máť slowo zewněgssj a wnitřnj smysl a wýznam, a gediné ten poznáwá gi, kterýž gi zná netoliko dle litery, nýbrž kdož gi zná také dle celého wýznamu a obsahu gegjho a mocně cjtj w duchu gegj wáhu a důležitost. Wssak ale zdaliž může duch lidský sám o sobě w hluboký smysl a wýznam swatých prawd těchto wniknauti a gegich wáhu a důležitost pocjtiti? Člowěk nepoznáwá zcela a úplně toho, což mu do očj padá; tjm méně může sobě zůstawen chápati wyšssj nebeské prawdy. Gakož Kristus přissel, aby hlásal slowo prawdy nebeské, podobně přicházj i Duch sw., aby uwnitř ku porozuměnj geho uwodil ducha lidského, by poznal obsah a wýznam geho a cjtil geho wáhu a důležitost. Tak na přjklad slyssj se slowo Kristowo: „Pokog swůg dáwám wám, pokog swůg zůstawugi wám; ne gako swět dáwá, gá dámwám wám.“ Wssak ale: Který gest ten pokog Kristůw? Což gest to pokog Božj w dussi člowěka? Wssickni slyssj slowo toto; kdo ge ale chápe? Smysl a wýznam geho k mysli přiwoditi: toť skutek a působenj Ducha swatého. On wlastně wljwá pokog tento w dussi člowěka, oblažugjc gi we wjře, w naděgi a lásce, a naplňugjc gi swatým poklidem a newyslownau blaženostj. Pak poznáwá člowěk wesskerý obsah a wýznam slowa Kristowa: Pokog swůg dáwám wám; poněwadž ho sám u wnitř we wlastnjm srdci zakusil. A i w tomto smyslu gest Duch swatý posud učitelem prawdy, přiwozuge Ducha lidského k žiwému poznánj ducha a obsahu prawdy Kristowa náboženstwj. — Mimo to nezáležj prawda toliko w slowu; nýbrž gestiť také žiwot a skutek. Nenjť zagisté tam, kdež se toliko pjsse, čte, slyssj a učj a w paměti chowá; nýbrž kdež se koná, kdež se dle nj gedná a žige — kdež se chowá w srdci a kdež zprawuge wůli — tam wlastně gest prawda. Kdo pak to působj, že člowěk přigjmá ochotně srdcem prawdu, že gj zprawuge wůli swau, a k čemuž wede, wraucně miluge a horliwě plnj? Zagisté Duch swatý. A w tomto smyslu také nazýwá se učitelem prawdy, že swatau prawdu Kristowu žiwě k srdci a k mysli člowěka přiwozuge, a ducha ku plněnj gegjmu ponauká, wzbuzuge a sjlj. Tak na přjklad mnohý čte slowa Wykupitelowa: „Tak Bůh milowal swět, že Syna swého gednorozeného dal, aby žádný, kdož wěřj w něho, nezahynul; ale měl žiwot wěčný.“ Kdo pak rozumj a chápe slowa tato? O, kdož se necjtj přemožena láskau Otce nebeského a kohož srdce nezaplanulo wraucj láskau k němu, a kdož nenj hotow z lásky této wssecko proň obětowati, wssecko konati, wssecko snásseti, ten nepochopil slow těchto. Wssak ale, kdo dá člowěku mocně cjtiti prawdu tuto a skrz a skrz býti gj dogatu, aby podobnau láskau k Bohu byl proniknut? To gest skutek Ducha swatého. Onť zagisté působj na ducha lidského a budj srdce a ponauká wůli geho, aby prawdu žiwě pogal a gi konal; a w tom se gewj zwlásstně gakožto učitel prawdy, přiwozuge gi k srdci člowěka, by se stala w něm skutkem a žiwotem. — A protož, milý křesťane, chceš-li zcela a úplně prawdu Kristowu poznati, woley často, woley každodenně: Přigď, ó Dusse swatý, a naplň srdce swých wěrných, a oheň lásky swé w nich rozněť! Přigď a naplň srdce mé a rozněť

ge, bych swatau prawdu ochotně přigal, dobře gi pogal, w srdci chowal, wěrně plnil a gi konal we wsselikých přjpadnostech žiwota!

Wssak ale netoliko, což se na přjtomnost, na skutečnost a na djlo Božského Wykupitele wztahuge, měl Duch swatý učiti swaté apostoly, nýbrž i také, což se w budaucnosti s njm mělo djti, gak se mělo djlo toto spasenj rozssjřiti, a gaké mělo mjti osudy: i těmto wěcem měl Duch swatý učiti ge, gak gim to přisljbil zkegmě Kristus Pán řka: „Když přigde Duch swatý, kteréž wěci přigjti magj, zwěstuge wám.“ Owssemk Duch swatý gest zástupce Kristůw a dokonatel wykupitelského djla geho, pod ochranu a řjzenj geho gest postaweno zwlásstě rozwinuti a rozssjřenj a konečné wjtězstwj spasitelského djla Kristowa. A protož měl těm, kteřjž nadssenj a powzbuzenj od něho na rozssjřenj wjry Kristowy a spasitelského djla geho pracugj a we wsstjpenj a upewněnj geho živé aučastenstwj magj, apossto-lům totiž a náměstkům gegich zgednati známost budaucjch osudů, aby widěli, že nepracugj na darmo, aniž že přigde na zmar, což w tomto ohledu obětugj, snássegj a podnikagj; ale aby blahau a utěssenau naděgj konečného wjtězstwj a oslawenj, pozdwiženj a powzbuzenj, posilnili se a tjm zmužilegi a horliwěgi sobě počjnali w předúležitém djle tomto. A gak Duch swatý zwěstowal apostolům a skrze ně i ostatnjm wěrjcjm budaucj osudy djla wykupitelského Kristowa, geho rozwinutj, rozssjřenj a geho osudy: neypatrněgssj důkaz toho podáwá nám sw. Jan, miláček Páně, w knize Zgewenj, kteráž widěl, když na ostrowu Pathmos pro wjru Kristowu u wyhnanstwj trwal. Tu widj celau budaucnost cjrkwe Kristowy a gegj boge proti Jerusalému a proti swětowládnému Rjmu a pak proti wssem odbognjkům Kristowým až w den posledniho saudu. Rownež zwěstowal Duch swatý apostolům, co w té neb oné době se sběhne, co tomu neb onomu služebnjku Páně se přihodj. Tak zwěstowal a předpowěděl skrze Agaba welikým hlad za času cjsaře Klaudia; tak oznámil i sw. Pawlu okowy a protiwenstwj, kteráž w Jerusalémě čekala naň. A až posud neumlklo prorocké zwěstowánj Ducha swatého, kdybychom toliko naň dbali. Tak na přjklad hrůza pogjmá mnohého, když do nějakého přjbytku wcházj, gakoby ho něco chtělo nazpět táhnauti. Což gest to než hlas Ducha swatého, kterýž ho chce wystřjhati, zwěstuge mu: že mu hrozj nebezpečenstwj swedenj neb mrawnjho pokaženj. Aneb když někdo aulisnými a lichometnými slowy se k nám bljžj, nebywá nám přjtomnost geho wjtaná a člowěku gest úzko u něho. Což gest to než wýstraha Ducha swatého, genž zwěstuge tuto budaucnost nám — ukazugjc pod listjm skrytého hada, genž záhubu strogj nám: abychom sebe zachowali. Zagisté až posud zwěstuge nám Duch swatý budauci wěcj, častěgi nežli toho znamenáme a než se domnjwáme, a kdybychom byli dokonalegssj, než gsme a oprawdowěgi a horliwěgi známosti budaucjch wěcj wyhledáwali: owssemk že by Duch sw. unohem wjce zwěstowal nám, které wěci přigjti magj. Myk arci snažjme se wyzwěděti budaucnost, o kteréž newěděti wjce by prospělo; naopak málo dbagjce o budaucnost, kterauž by Duch swatý zwěstowal nám, a gegjžto známost nám welmi prospjwá. W tisjcerých přjpadnostech tělesných a pozemských rádi bychom zwěděli: gak to asi wynadne, zdaliž dosáhneme, čehož hledáme? co nás při tom potká? We wěcech pak ducha a spasenj se týkagicjch málo pečugeme o budaucnost, co prospjwá a co

Digitized by Google

nám nebezpečenſtwjm hrozj. Wſſickni ſwatj za giſté prwé než něco důležitého podnikali aneb k něčemu znamenitému ſe rozhodli, utjkali ſe u wraucj modlitbě k zwěſtowateli budaucjch wěcj, k Duchu ſwatému, wraucně proſjce a wzywagjce ho: aby otewřel oči ducha gegich a dal gim poznati, co prawého a ſpaſitelného geſt; aby toliko toto wolili a konali. A požehnaný wýſledek podnikánj a rad a pokynutj gegich geſt doſti zřegmé ſwědectwj, že žádaucj oſwjcenj a wnuknutj ſtalo ſe gim. Čiň tedy podobně i ty, křeſtane milý. Nechtěg wyzwjdati, co tebe neblažj a co wěděti neproſpjwá. Mage pak důležité wěci před ſebau — týkagjcj ſe ſpaſenj; utjkey ſe k Duchu ſwatému, proſe ho, aby oſwjtil tebe ſwětlem ſpaſitelného poznánj a naplnił tebe maudroſtj: abys tak gednal a ſobě počjnal, gak to proſpjwá Bohu k oſlawenj, tobě a bližnjmu ku ſpaſenj. —

Duch ſwatý měl učiti apoſtoly wſſelikě prawdě. A které gſauty prawdy, kterýmž měl učiti Duch ſw.? Odkud ge měl wziti? I na tuto otázku odpowjdá Kriſtus Pán, dokládage: Nebude (Duch ſwatý) mluwiti ſám od ſebe; ale cožkoli uſlyſſj, mluwiti bude. Onť mne oſlawj; nebo ť z mého wezme a zwěſtuge wám. Wſſecky wěci, kteréžkoli má Otec, mé gſau. Znameney tuto, milý křeſtane, dwogj prawdu, kteráž ſe tu předkládá tobě: Že Duch ſwatý nekoná giného djla, nezwěſtuge giných prawd, než gaké konal a zwěſtowal Kriſtus Pán ſám: onť nemluwj ſám od ſebe, gako něgaký lidſký učitel, kterýž učj ſwým wynálezkům a hlásá ſwá ſmyſſlenj; nýbrž on pokračuge w témž djle, kteréž Kriſtus Pán ſám započal a konal, totiž w djle ſpaſenj ſwěta; uwozugjc ge we ſwětě w ſkutek a sděluge owoce geho lidem, přiwádě ge ku poznánj a konánj ſwaté prawdy Kriſtowy a zúčaſtňuge ge wſſech miloſtj, kteréž nám wydobył. A protož dj Kriſtus Pán: z mého wezme a zwěſtuge wám. Ano cokoliw půſobj Duch ſwatý, wede a ſlauží poſléze k oſlawenj Syna Božjho, zwěſtugjc gehо moc a welebnoſt a ſlávu gakožto gednorozeného, plného miloſti a prawdy, gakž dj Kriſtus Pán: „Onť mne oſlawj;“ čjmž owſſem oſlawen geſt také ſám Otec i Duch ſwatý. Nebo to také znamenati ſluſſj; že ač geſt Duch ſwatý od Otce a od Syna rozdjlná Božſká oſoba, žeť předce geſt gedné bytnoſti, pro kterézto bytnoſtné ſgednocenj wſſekerých tří Božſkých oſob wſſecko půſobenj gegich wně ſe gim ſpolečně přičjtati muſj a tudjž nepůſobj Duch ſwatý bez Syna a bez Otce, aniž Syn půſobj bez Otce a bez Ducha ſwatého. A protož dj Kriſtus Pán dále: Wſſecky wěci, kteréžkoli má Otec, mé gſau. K témuž zagiſté cjli, pro kterýž ſtwořil Bůh pokolenj lidſké, k témuž ho i Syn wykaupil a k témuž cjli i také Duch ſwatý půſobj, poſwěcugjc ho, gak dokládá Kriſtus Pán: Protož gſem řekl, že z mého wezme a zwěſtuge wám.

A nynj powaž, milý křeſtane, zanedbáš-li učenj Ježjſſowo ſlýchati, čjtati ge a bedliwě rozgjmati: což má potom Duch ſwatý tobě zwěſtowati? Co má přiwoditi tobě ku poznánj? Co má klásti tobě na ſrdce a k čemu má tebe pohnauti? A podobně, nedbáš-li na ſwatau cjrkew, kteraužť Pán Ježjš uſtanowił, nepřigjmáš-li ſwátoſtj, kterýchž wěřjcjm uděluge; aneb neſlyſſjš-li gegj naučenj, napomjnánj a wzbuzowanj a pohrdáš-li gimi: gak má tebe Duch ſwatý oſwjtiti, k čemu má tě poſilniti a powzbuditi, geſſto béře z toho,

Digitized by Google

což Syn Boži zůstawil. Ach, gestliže tjm, což Kristowo gest, což tobě on k naučenj, powzbuzenj a k utěssenj zůstawil, zamjtáš a pohrdáš: odkud pak má u tebe Duch swatý počjti, k čemu připogiti swá oswjcenj a wnukánj? W prawdě, kdož neslyssj slow zgewenj Kristowa, kdož igich nezná, a nechowá gich w srdci swém a nerozgjmá gich bedliwě, kdo nepřigjmá horliwě a hodně swátostj cjrkwe swaté: nemluwiž o Duchu swatém, aniž očekáwey pomoci, oswjcenj, powzbuzenj a posilnénj od něho. Gestit to w skutku nezbednost aneb alespoň hrubý blud očekáwati darů Ducha swatého: a darů Kristowych, kterýchž nám poskytuge, nedbati; prositi ho, aby přissel k nám, a cesty, kterýmiž gediné může k nám přigjti, gemu zawjrati. —

Hle, milý křesťane, čas swatodussnj, památnj doba sesláng Ducha swatého, se bljžj! Chystey i ty Duchu swatému srdce swé. Nynj widjš, co tu wlastně činiti máš. Oddey se celý Kristu! rozgjmey swatau geho prawdu, užjwey wsselikých prostředků spasenj, kteréž tobě zůstawil, zwlásstě pak užjwey bedliwě swátosti sw. pokánj a neyswětěgssj Swátosti oltářnj, a pak woley často a skraussně: Přigď, ó Dusse swatý, a naplň srdce swých wěrných a oheň lásky swé w nich rozněk! —

Modlitba cjrkewnj.

O, Bože, genž wěřjcj swé gednoho srdce a gedné wůle činjš: uděl lidu swému to milowati, což přikazugeš, a po tom tauziti, což slibugeš, aby uprostřed změn a nestálostj tohoto swěta srdce nasse tam byla upewněna, kdež prawé radosti gsau. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle pátá po welikonoci, genž slowe křjžowá.

Ewangelium sw. Jana 16., w. 23—30.

A onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Amen, amen prawjm wám: Budete-li zač prositi Otce we gménu mém, dák wám. Až posawáde za nic gste neprosili we gménu mém. Proste a wezmete, aby radost wasse dokonalá byla. Tyto wěci w přjslowjch mluwil gsem wám. Přicházjt pak hodina, když giž ne w přjslowjch mluwiti, ale zgewně o Otci zwěstowati budu wám. W ten den we gménu mém prositi budete. Neprawjmt wám, že gá budu prositi Otce za wás; nebo sám Otec miluge wás, proto, že gste wy mne milowali a uwěřili gste, že gsem od Boha wyssel. Wyssel gsem od Otce, a přissel gsem na swět: opět opaussťjm swět, a gdu k Otci. Řkau gemu učennjci geho: Hle, nynj zgewně mluwjš, a přjslowj žádného neprawjš. Nynj wjme, že wjš wssecky wěci, a nenj tobě potřebj, aby se kdo tebe tázal: skrze to wěřjme, že gsi od Boha wyssel.

Digitized by Google

Wýklad.

Opět mluwj w dneſſnjm ſw. Ewangelium laučjcj ſe a k ſmrti ubjragjcj ſe Miſtr nebeſký k učennjkům ſwým, těſſe truchljcj pro odchod ſwůg. Gako pak dřjwe ge těſſil tjm, že ge opět ſpatřj a pak že gim ſeſſle Utěſſitele Ducha ſwatého: poſkytuge gim tuto proſtředek, gjmž by doſſli wſſelike pomoci a poſily w djle powolánj ſwého, a kterýž by gim poněkud wynahradil přjtomnoſt geho, totiž modlitbu, řka: „Amen, amen, prawjm wám: budete-li zač proſiti Otce we gménu mém, dát wám.“ Znameney, milý křeſtane, že apoſſtolé měli proſiti Otce we gménu Páně. A co wyznamenáwá: proſiti we gménu Páně? We gménu Ježiſſe proſiti znamená tuto tolik, co proſiti ho w záležitoſti geho, totiž w ohledu djla ſpaſenj, kteréž wykonal a pro kteréž na ſwět přiſſel a pro kteréž ge wywolil. Tok bylo hlawnj úlohau gegich, to mělo býti poſlednjm cjlem gegich ſnaženj a pracj: aby totiž ſkutek tento wykaupenj, kterýž Kriſtus wykonal, ſe rozſſjřil a wſſickni lidé ſe ſtali účaſtni owoce geho; k tomu měl hlawně býti obrácen zřetel gegich. A w této záležitoſti měli gſau také proſiti Otce, když Kriſtus Pán nebude wjce s nimi; a on ge ubezpečuge, že začkoli we gménu geho w tomto ohledu a w této záležitoſti proſiti budau Otce, že gim to dá; gakoby gim řekl: Nermukte ſe, milj učennjci mogi, že ſe od wás odebjrám a wás zůſtawugi ſobě ſamým, abyſte konali weliké djlo, ku kterémuž gſem powolal wás. Můg Otec ſám w této záležitoſti bude wám pomáhati; wyk potřebugete toliko w tomto ohledu ho proſiti, a gá ſwatě ubezpečugi wás a pewně ſlibugi wám: že začkoli we wěcech ſpaſenj a djla mého ſe týkagjcjch budete ho proſiti, dák wám. Zároweň pak béře tuto Kriſtus Pán přjležitoſt, aby gich pokáral. Apoſſtolé totiž dle předſudků, kteréž gſau měli gakožto Židé o Meſſiáſſowi, očekáwali od Spaſitele wjce ſtatků pozemſkých, než duchownjch, týkagjcjch ſe ſpaſenj; a protož až poſud neproſili o nic Miſtra nebeſkého w záležitoſti této. Z toho tedy kárá ge Božſký Wykupitel, řka: „Až poſawad za nic gſte neproſili we gménu mém. Proſte a wezmete, aby radoſt waſſe dokonalá byla, gakoby gim řekl: Až poſud, co gſem s wámi na zemi obcowal, neproſili gſte za nic we gménu mém, až poſud nežádali gſte od Otce ničeho, co by napomáhalo a přiſpjwalo k uſkutečněnj mých záměrů, co by ſe týkalo wykupitelſkého djla mého a ſpaſenj lidſkého: protož aleſpoň nynj, když ſe od wás ubjrage, zůſtawugi wás ſobě ſamým, proſte, a zagiſté obdržjte, že budete proſiti; a toto doplnj mjru radoſti waſſj, geſſto uwidjte, že nenj marná práce waſſe, a že ſám Otec nebeſký podporuge gi a napomáhá wám. Poněwadž pak mnoho z toho, což mluwil k útěſſe učennjků, mohlo by gim temné býti, těſſj ge i w tomto ohledu, odkazuge gich totiž na budaucnoſt, řka: „Tyto wěci w přjſſlowjch mluwil gſem wám. Přicházjt pak hodina, když giž ne w přjſſlowjch mluwiti, ale zgewně o Otci zwěſtowati budu wám.“ Gakoby gim řekl: Co gſem

Digitized by Google

posud mluwil wám o tom, že wás brzy uzřjm, o Utěssiteli Duchu swatém, o odchodu mém a o prosbě we gménu mém, zdá se wám býti temné a nesrozumitelné; wssak ale bljžj se čas, kdežto k wám nebudu mluwiti w temné řeči, nýbrž zgewně a gasně wyprawowati wám budu rady Otcowy z ohledu wykaupenj lidstwa. Pak budau tyto wěci wám gasné a srozumitelné, a tehdáž i wy poznáwagjce práwě rady Božj a djlo mé z ohledu spasenj swěta, porozumjte a pochopjte, co gest to, prositi we gménu mém, a budete prositi, zač gste posud neprosili, totiž w záležitosti wykaupenj lidstwa. W ten den we gménu mém prositi budete, dj mistr nebeský a dokládá: Neprawjmť wám, že gá budu prositi Otce za wás; nebo sám Otec miluge wás, protože gste wy mne milowali a uwěřili gste, že gsem od Boha wyssel. Tjmto chcegim řjci: Když pak takto u wjře we mne, gakožto w Messiásse a w záležitosti mého djla wykupitelského budete prosby konati k Otci nebeskému, nebude třeba mé osobnj přjtomnosti, abych s wámi gsa, za wás prosil Otce, aby wyslyssel wás, aby wám pomáhal a wás podporowal, gako gsem to posud činil; nebo tjm, že gste we mne uwěřili a mne gako Spasitele a Mistra swého od Otce poslaného milowali, stali gste se hodnými lásky a wyslyssenj geho, a tudjž netřeba wám mé přjtomnosti a mého orodowánj. Wyprawiw gim takto, co by přispjwalo k útěsse gegich a připrawiw srdce gegich na odchod swůg, oznamuge gim opětně bljzkau smrt swau, nazýwage gi odchodem k Otci, řka: „Wyssel gsem od Otce a přissel gsem na swět: opět opausstjm swět a gdu k Otci. Wyssel Pán Ježjš od Otce, netoliko, že se wtěliw narodil z Marie panny, a přissel na swět; nýbrž on také wyssel od Otce dle božstwj swého, gsa gakožto druhá božská osoba od wěčnosti od Otce zplozen, gakž twrdj sw. Augustin, řka: „Wyssel od Otce, poněwadž gest z Otce; a přissel na swět, poněwadž swětu se zgewil w těle swém, kteréž přigal z Panny“ [1]). Wyssel od Otce skrze wěčné zplozenj, přissel na swět skrze časné zrozenj, opět opausstj swět skrze swé umučenj a gde k Otci skrze swé na nebe wstaupenj. Chce tedy Pán Ježjš řjci učennjkům swým: Nynj učennjci mogi milj, měgte se dobře. Gá se od wás odebjrám. Wykonal gsem djlo, pro kteréž gsem přissel na swět, wtěliw se, gsa poslán od Otce: nezbýwá mi nynj nic, než abych ge smrtj swau dokonal, a opustiw tento swět, odebral se k Otci. Co tuto Pán Ježjš prawil, bylo zřegmé a lehce si z toho mohli wyswětliti učennjci, což byl dřjwe o brzkém odchodu swém gim prawil; protož dj gemu: Hle nynj zgewně mluwjš a přjslowj žádného, to gest nic temného, nesrozumitelného neprawjš. A dokládagj: Nynj wjme, že wjš wssecky wěci, a nenj tobě potřebj, aby se kdo tebe tázal; skrze to wěřjme, že gsi od Boha wyssel. Chtjce tjm řjci: Z toho, což gsme posud slysseli, gest nám patrno, že wjš wssecka tagná myssleni srdcj a nemáš potřebj, aby se tě kdo tázal, bys poznal, co myslj, neb čeho wěděti sobě žádá, gessto gsi předzwěděl nasse smýsslenj; a práwě proto wěřjme w tebe, a to pewněgi než prwé, že gsi Messiáš, Syn Božj, od Otce seslaný.

[1]) Tract. 102.

Rozgjmánj.

Mezi poslednjmi napomjnánjmi, kteráž nebeský Mistr swým učennjkům na srdce kladl, bera se od nich, gest zagisté neydůležitěgssj powzbuzenj geho k modlitbě a poučenj, gak gi magj konati, gakož i zasljbenj spasitelných účinků gegj. Swatý Ambrož nazywá modlitbu sstjtem, kterýž zůstawil Spasitel wěrným swým, od něhož se sstpy nepřátelské odrážegj. Sw. Bonawentura zowe gi nádobau, kterauzto se wážj milost Ducha Božjho; a sw. Auguſtin nazywá gi kljčem k nebi. I swatá katolická cjrkew, pečliwá matka wěřjcjch, wyzywá zwlásstě w tyto prosebnj dni wěrné swé k wraucj a horliwé modlitbě. Nuže tedy, milý křesťane, uwažug wzácné slowo Páně, kteréž tobě předkládá cjrkew sw. w dnessnjm swatém Ewangelium, abys wěděl, zač a gak se modliti máš, aby prosby twé žádaucjho prospěchu dossly.

Když weliký prorok Eliáš od učennjka swého Elisea se ubjral, mage wstaupiti na nebesa we woze ohniwém, obrátil se k němu naposled, řka: „Žádey, co chceš, ať učinjm tobě, prwé nežli wzat budu od tebe“ [1]). A podobně mluwil i Pán Ježjš k učennjkům swým, prwé než od nich odcházel, řka: Amen, amen, prawjm wám: budete-li zač prositi Otce we gménu mém, dák wám.“ Těmito slowy poskytnul gim Pán Ježjš mocného a wydatného prostředku k dosaženj wsseho, čehožby gim bylo potřebj, když wjce u nich nebude. Modlitba gest ten mocný prostředek, onak gest ten žebřjk, po kterémž měli wstupowati k Bohu Otci nebeskému, onak gest ten kljč, kterýž gim měl otewřjti poklady lásky a smilowánj geho a obdařiti ge dary přehognými; slowem modlitba gest ten drahý a wzácný odkaz, kterýž gim měl dosaditi a wynahraditi, což odchodem Páně byli gsau ztratili. A tento odkaz zůstawuge Božský Wykupitel netoliko apostolům, ale i nám wssem. Ano posud wolá ke wssem wěrným swým: Amen amen, prawjm wám, začkoli budete prositi Otce we gménu mém, dák wám; a ginde dokládá: že potřebj gest, wždycky se modliti a neustáwati [2]). A kdyby nás k modlitbě zřegmými newyzywal slowy, musel by nás giž přjklad geho mocně k nj powzbuzowati. Gak často a gak wraucně modljwal se on sám, nebeský Mistr; často wzdálil se od učennjků, aby se modlil saukromj, často strámil celé noci na modlitbě; modlitbau započjnal djlo swé a modlitbau skončil učitelský úřad swůg. Tok dobře pochopili učennjci geho. I oni w tom netoliko Mistra nebeského následowali, že w časté a wraucj modlitbě zalétali k Otci nebeskému a u něho hledali pomoc, swětlo a útěchu we wsselikých potřebách; nýbrž wzbuzowali také wěřjcj k časté a horliwé modlitbě. O swatém apostolu Jakobu menssjm wyprawuge se, že gsa biskupem w Jerusalémě učiněn, w chrámu téměř neustále na kolenau kleče, za swěřený lid swůg Pá-

[1]) IV. Král. 2, 9. [2]) Luk. 8, 1.

Digitized by Google

nu Bohu se modliwal, odkudž kolena geho gako welblaudowá kůže ztwrdla [1]). Podobně wyprawuge se w skutcjch apoſstolských, že když Kristus Pán wstaupil na nebesa, apoſstolé nawrátili se do Jeruſaléma a wſſickni byli trwagjce gednomyſlně na modlitbě s ženami i s Marij, matkau Ježiſſowau a bratřjmi (t. g. přjbuznými) geho [2]). Tamtéž se wyprawuge, že když sw. Pawel na apoſstolské cestě swé s průwodčjm swým Silau w městě Filippi zmrſkáni a do žaláře uwrženi gsauce, o půl noci modljce se, chwálili Boha. A týž swatý apoſstol Pawel neustáwá wzbuzowati wěřjcj k modlitbě. Tak pjſſe k Filipenſkým: „O nic nebuďte (přjliš) pečliwi: ale we wſſelike modlitbě a prosbě s djkůčiněnjm známy buďte žádoſti wasſe Bohu“ [3]). Podobně pjſſe ke Kolosſenſkým: „Na modlitbě trweyte, bdjce w nj s djkůčiněnjm, modljce se spolu i za nás“ [4]). A mezi přjkazy, kteréž klade Theſſalonicenſkým na srdce, dj také zcela dle smyſlu Kristowa: „Bez přeſtánj se modlete, ze wſſeho díky čiňte; nebo tot geſt wůle Božj w Kristu Ježiſſi o wſſech wás“ [5]). A w témž smyſlu napomjná swatý Petr wěřjcj, an pjſſe: „Buďte opatrnj a bděte na modlitbách“ [6]). A tauže měrau byli gsau wſſickni zbožnj a swatj mužowé přátelé modlitby, poraučegjce gi horliwě wěřjcjm a sami také wraucně gi konagjce. Překráſně pjſſe w ohledu tomto sw. Jan Zlatoúſtý: „Gako roſtliny potřebugj wláhy, by zůſtaly čerſtwé a neuſchly: podobně máme i my potřebj modlitby, abychom byli spaſeni.“ A dále dj: „Gako tělo přigjmá život od duſſe: podobně má i duſſe život swůg w modlitbě“ [7]). K čemuž dobře dokládá swatý Auguſtin: „Modlitba geſt pokrm duſſe; nebo jako tělo nemůže bez pokrmu živo býti: podobně nemůže ani duſſe bez modlitby zachowati prawý život swůg.“ O swatém Alfredowi Welikém, králi anglickém, wyprawuge se, že denně ſtrávil oſm hodin na modlitbách a čtenj náboženských kněh, oſm hodin pak wynaložil k wykonánj wládařſkých swých pracj, oſtatnjch oſm hodin wykonáwal oſtatnj swé powinnoſti. — Wſtáwalt denně záhy z rána a brával se hned do chrámu neb do swé kaple modliteb swých konat. Často wſtal i w noci a ſaukromj ſſel do kaple swé se modlit. Wždy noſſwal modlitebnj knihu, obſahugjcj žalmy a giné pobožnoſti, kteraužto nazýwal ſwým učitelem a rádcem. Sw. Filip z Neri zdržowal se giž w autlém mládj rád w chrámjch, modle se wraucně ku wzdělánj wſſech odroſtlých. A láska tato geho k modlitbě nezůſtala bez odměny; neb miloſti Božj, kterauž ſi wyproſil, poſilněn, proſpjwal denně ctnoſtj a pobožnoſtj. Wždy progewowal, zwlášſtě w nemocech, welikau trpělimoſt a byl tak tichý, že se zdálo, gakoby ani newěděl, co to geſt zloſt. Nazýwali ho dobrým Filipem. — Swatá Zitta, kteráž oſm a čtyřicet let u gedněch pánů gako ſlužebná ſtrávila, wynakládala wſſecken oſtatnj čas, kterýž gi zbyl po práci, k modlitbě. Často pozdwihowala i při práci duſſe swé k Bohu, říkáwagjc: „Každý člowěk muſí něgakau radoſt mjti, gá pak mám radoſt ſwau w modlitbě“ [8]).

A k tomu powaž, milý křeſtane, gak mocně a blahoděgně půſobj nábožná modlitba, gaké ſpaſitelné účinky wywozuje. Nebo uwaž gen, co geſt modlitba a w čem wlaſtně záležj? Onak zagiſté nenj nic gi-

[1]) Macana Wýbor ſtr. 160. [2]) 1, 14. [3]) 4, 6. [4]) 4, 2. 3. [5]) 5, 17. 18. [6]) I. Petr 4, 7. [7]) Hom. 67. [8]) J. Schmidt's Exempelgebetbuch ſtr. 4. 7.

Digitized by Google

bes a země, králem nad krály. Neb kdykoliw se modljme, buď že Boha Otce nebeſtého ctjme, neb za prokázaná dobrodinj gemu djky wzdáwáme, aneb že ho o nowá dobrodinj důwěrně proſjme; wždy s Bohem rozmlauwáme. „Když ſe modljme, dj dobře ſw. Auguſtin, ſami s Bohem rozmlauwáme; když pak náboženſké knihy čjtáme, mluwj Bůh k nám a s námi“ [1]). Swatý Frantiſſek Sáleſſký wykládal gednau djtkám blahoſt prwnjch rodičů w rági. „Gedna, prawil on, z neyſladſſjch radoſtj gegich w rági záležela w tom, že Adam a Ewa mohli s ſamým Bohem obcowati a s njm gakožto s Otcem rozmlauwati.“ „Ach ſſkoda, přeſſkoda, zwolal geden pacholjk, že už to nenj wjce tak! O, gak bych rád s Bohem rozmlauwal a gak by to bylo hezké, kdybych mohl s njm obcowati.“ I pozaſmál ſe přj[illegible]wě ſw. biſkup nad bědowánjm malického tohoto, a prawil: „Utěſſiž ſe, mé djtě; byť bychom i byli ztratili rág hřjchem prwnjch rodičů, Boha wſſak ſamého gſme neztratili. Wſſude geſt nám bljzek a w každé době a na každém mjſtě můžeme s njm rozmlauwati — totiž w modlitbě“ [2]). Ano od té doby, co rág zawřjn geſt nám ſkrze hřjch, nemáme giného proſtředku k rozmlauwánj s Bohem, leč modlitbu. A giž w tomto ohledu gaké duchownj rozkoſſe, gaké blaženoſti poſkytuge modlitba člověku modljcjmu ſe. A co může ſobě přáti člověk utěſſeněgſſjho, co ſladſſjho, co blaženěgſſjho, než rozmlauwati s Bohem, laſkawým to Otcem — gemu w důwěře ſynowſké otewřjti ſrdce ſwé a gemu wyprawiti ſwé city, gako ge wyprawuge djtě otci ſwému? A protož nenalezali ſwatj Božj na weſſterém okrſſlku země wětſſj a hogněgſſj rozkoſſe, než když w zbožné modlitbě mohli pozdwihnauti ſrdce ſwého k Bohu. „Kdo by ſe nediwil, wolá ſw. Jan Zlatoúſtý, takowé lásce a dobrotiwoſti Božj, gakauž prokazuge Bůh nám lidem, genž nám ſmrtelnjkům takowau dáwá čeſt, že nás má za hodny, abychom s njm rozmlauwali a přánj ſwá mu přednášſeli“ [3]). — O ſwatém Antonjnu pauſtewnjku ſe wyprawuge, že nalezal tolik ſladkoſti a útěchy w modlitbě, že kolikráte celé noci ſtrávil w tichém a ſwatém rozgjmánj dobroty a welebnoſti Božj; když pak paprſky wycházegjcjho ſlunce počjnaly oſwěcowati geſkyni geho, wolával tento nábožný ſluha Božj často: „O zpanilé ſlunéčko, proč wytrhuges mne z mé modlitby!“ — A když ſe procházjwal w krásné přjrodě, byla procházka geho modlitbau; aneb dle geho mjněnj podobala ſe přjroda welikě knize, z kteréž každý, i ten neyneumělegſſj mohl Boha poznati a naučiti ſe modliti. Geſſto ſe takowýmto způſobem neuſtále modlil, pocitowal uſtawičně gakéſi nebeſké blaženoſti w ſrdci ſwém [4]). Podobně ſe wyprawuge o ſw. Filipowi z Neri. Tento giž w antlém mládj nalezal rozkoš ſwau w modlitbě a tato často dogala ſrdce geho tak, že wolával: „Pane, doſtiť geſt! Proſjm tě, zadrž pramen útěchy ſwé. Odſtup ode mne, ó Pane, neb gſem člověk ſmrtelný, aniž mohu ſnéſti hognoſt nebeſkých radoſtj [5]).“ A gak ginak! Modlitba zagiſté powznáſſj ducha lidſkého k nebeſům a ſtawj ho před trůn Božj. Tu widj člověk Otce nebeſkého ſobě bljzkého, cjtj živě i mocně přjtomnoſt geho a gako djtko blaženo ſe widj, bljž otce neb když w luně matky meſſká: podobně i wraucně modljcj ſe oplývá nebeſkau blaže-

[1]) S. Aug. F. 6. de pass. [2]) Exempelgebetb. v. Schmidt 1. djl. [3]) L. 1. de orando Deum. [4]) Cass. lib. 9. collat. c. 30. [5]) Guillois Katech. 3. djl.

Digitized by Google

nosti. A co gesstě wjce: modlitba pozdwihugjc ducha k nebesům, činj člowěka samého nebeského, a působj, že se wjc a wjce k Bohu bljžj a denně prospjwá ctnosti a dokonalosti žiwota. „Gestliže ti, kteřjž s maudrými muži obcugj, w krátkém čase maudrosti gegich maudrými se stáwagj, což se nemusj djti s oněmi, genž modlitbau wstupugj w obcowánj s Bohem, s wěčnau to a neywyššj maudrosti? O gak maudrými, ctnými a zbožnými musegj se státi modlitbau," dj sw. Jan Zlatoústý [1]). K čemuž krásně dokládá sw. Ludwjk z Granady: „Gako měsjc dle přibližen jswého k slunci roste neb ho ubýwá, podobně i dusse člowěčj w ctnosti prospjwá neb nazpět kráčj dle toho, gakž k Bohu, k slunci sprawedlnosti, modlitbau wjce neb méně se bljžj [2])." Modlitba zagistě dáwá žádostem člowěka prawý směr. Wždyk gest to Bůh, neywyššj Pán a Twůrce nebes i země, gestik to swatý a sprawedliwý Saudce, gestik to wzor wssj dokonalosti, ku kterémuž modlitba powznáššj ducha a w něhožto geg takřka ponořuge. Tu zagistě nemůže člowěk zabřednauti w hřjssných rozkossech, aniž bude moci lehce přestaupiti swatý zákon Božj a lehkowážně gednati. A kdyby i přissel w nebezpečenstwj a pokussenj hřjchu, modlitba zagistě posilnj ho, uchránj geg, aby nekles; onť swjtězj. Swjtězil Dawid nad welikánem Goliássem, porazil Mogžjš Amalekitské na paussti, byl gest Josafat přepaden nesčjslnými zástupy Moabitských a předc ge přemohl. Podobně swjtězil i Asa nad nesčjslným množstwjm Ethiopských. Wssude tuto swjtězily slabé sjly proti přemocným nepřátelům. A odkud medle to, kdo to způsobil? Modlitba. Modlil se Dawid, modlitby swé." K čemuž dobře dokládá modlil se Mogžjš i Josafat podobně i Asa. A co tuto působila modlitba proti nepřátelům Israelským, to působj posud z ohledu nepřátel spasenj dusse. Protož milý křesťane, když nepřjtel spasenj na tebe bude dorážeti pokussenjm, pozdwihni očj swých u wraucj modlitbě k nebesům a zwoley wraucně s Isaiássem prorokem: „Pane, násilj trpjm, odpowěz za mne [3])!" a měg za to, že nekles, že i ty swjtězjš, byť by i sebe wětssj bylo pokussenj twé, zagistě ge přemůžeš. Sám Božský Wykupitel napomjnal apostoly swé řka: „Bděte a modlete se, abyste newessli w pokussenj [4])." A dobře dj sw. Bernard: „Těžké owssemk gest pokussenj nepřjtele, ale mnohem mocněgssj gest modlitba nasse [5])." Bogug tedy, křesťane milý, bogug zmužile proti autokům nepřátelským, proti pokussenj; wssak ale nezapomeň také na modlitbu; čiň to podobně gako Makabegssti, když bogowali proti Antiochowi, rukama sice bogowali ale srdcem modlili se k Pánu. — Mimo to modlitba také člowěka posiluge a podporuge ho mocně w konánj dobrého. Dobře zagistě říkáwala swatá Terezie: „Dusse, kteréž wnitřnj modlitbu nedbale konagj, podobagj se malomocným a chromým, kteřjžto, ač magj ruce a nohy, předc gich neužjwagj. Dle mého mjněnj, dokládá dále swatá panna tato, opaussti prawau cestu ten, genž modlitbu zanedbáwá. To wjm z wlastnj zkussenosti. Nebo gak mile gsem wnitřnj modlitbu po nějaký čas opominula, počala gsem do mnohých chyb a hřjchů klesati, gichžto gsem se nemohla sprostiti, ač nebyly welké, denně gsem se horssila, a zhynula bych, kdybych nepočala opět konati modlitby swé." K čemuž dobře dokládá

[1]) Lib. 2. de Deo. [2]) Lib. 1. de orat. c. 13. [3]) 38, 14. [4]) Mar. 14, 38. [5]) Serm. 2. de dedic. ec cl.

Digitized by Google

gistý swatý učitel: „Kdo počjná modliti se, přestáwá hřessiti, a kdo přestawá se modliti, počjná hřessiti“ [1]). Modlitba také posylnuge člowěku potřebné útěchy w zármutku. Toto dobře zakusil korunowaný prorok, Žalmista Páně Dawid. Když ho Saul newinně pronásledowal a on ode wssech opusstěn, nenalezal nikdy útěchy — když, gakž dj: „nedala se potěssiti dusse geho“, obrátil se u wraucj modlitbě k Hospodinu, a hle potěssen gest; „wzpomjnal gsem na Boha a kochal gsem se w něm“ [2]). A podobně sám Božský Wykupitel, když zarmaucená byla dusse geho až k smrti a cedil pot gako krůpěge krwe, wolal k Otci nebeskému, modle se. A hle angel s nebe sstaupil a posilnil ho. A to také pro nás, aby nám dal přjklad, gak i my w sauženj a protiwenstwj a w zármutku máme bráti autočisstě k modlitbě. K čemuž nás zřegmě wyzywá i sw. Jakob, an pisse: „Gest-li kdo z wás w zármutku, modli se [3]).“ O milý křesťane, když sklječena bude dusse twá, a když zármutek naplnj srdce twé, aniž bude koho, kdo by tě utěssil, když se ti bude zdáti swět tento pustinau, a zanfanliwost bude swjrati srdce twé: ó gdiž k nebeskému Otci, uteč se k němu u wraucj modlitbě, wylj před njm dussi swau, a wyprawug mu, co tě tjži, co tě sauži, zwoley s prorokem Jeremiássem: „Wiz Hospodine trápenj mé, tys naděge má w trápenj [4])“; a měg za to, že gako wjtr rozplassj oblaka a mraky, i modlitba rozgasnj mysl twau, a potěssen budeš. Když sw. Frantissek Seraffinský gednau u wypráhlosti mysli welice zarmaucen w modlitbě útěchu hledal a giž giž klesalá mysl geho, slyssel hlas, kterýž mu prawil: „Frantissku, kdyby gsi měl wjru, gako zrno hořčičné a kázal byssi hoře této, zmizela by. — Pane, zwolal Frantissek, gaké hoře? Hoře pokussenj, znj odpowěd. Nuže, odwece, staniž se mně podlé slowa twého! a hle w okamženj odstaupila wsseliká trudnomyslnost od něho a mysl geho rozgasnila se [5]). Tak mocně působj zbožná modlitba. Ano modlitba wraucj, modlitba gest ten mocný prostředek, k dosaženj od Boha wsselikých milostj, onak gest ten obecný klič, genž nám otwjrá wssechny poklady milosti Božj; a w tomto smyslu, dj Pán Jezjš w swatém Ewangelium: Proste a wezmete, aby radost wasse dokonalá byla. O gistém znamenitém wládaři, w gehožto řjssi nikdy slunce nezapadalo, o cjsaři Karlowi pátém, wyprawuge se: že poslal swému mjstodrženi w dalekých končinách americánských množstwj prázdných pauze swým podpisem znamenaných listů, s tjm plnomocenstwjm: aby wssem, kteréžby za hodné uznal, anebo kteřjžby se naprawili a upustili od zpurného a odbognického smýssljenj swého, aby gim na listech těchto dary a odměny wyhotowil. A tato sstědrost a welkodussnost mocnáře tohoto způsobila w krátkém čase wsseobecný pokog [6]). A wssak mnohem wjce způsobuge král králů prostředkem modlitby. Pán zagisté, gemužto dána gest wsseliká moc na nebi i na zemi, podáwá wssem, kteřjž se protiwili zákonu Božjmu a opět se s njm smjřiti chtěgj a žádagj dogjti wsselikých milostj geho, podobný list podepsaný s geho gménem, totiž modlitbu, gakž to ztwrzuge w sw. Ewangelium: Amen, amen, prawjm wám, budete-li zač prositi Otce we gménu mém, dát wám. Dobře pisse w ohledu tohoto sw. Bonawentura:

[1]) Mehler's Bels. díl 2., str. 85. [2]) Žalm 76. [3]) 5, 13. [4]) Jerem. nářky 1, 9. 17. 17.
[5]) Veith's hom. Vorträge, 4. díl, str. 143. [6]) Ibid. 140.

Digitized by Google

„Moc a ſyla modlitby geſt neſmjrná; onať může zaopatřiti nám wſſe proſpěſſné a odwrátiti od nás wſſe ſſkodliwé. Chceš-li protiwenſtwj trpěliwě snáſſeti, buď oddán modlitbě. Chceš-li pokuſſenj a cokoliw ti w dobrém překážj, přemoci, buď oddán modlitbě. Žádáš-li ſwjtěziti nad zlými náklonnoſtmi: buď oddán modlitbě. Chceš-li poznati úklady ſatanowy a ugiti geho oſidel: buď oddán modlitbě. Chceš-li ſpokogeně w ſlužbě Božj žiw býti a s weſeljm kráčeti ceſtami protiwenſtwj a ſauženj: buď oddán modlitbě. Žádáš-li ſe w duchownjm žiwotě ſeſſliti a nebýti podroben ani tělesnym žádoſtem, ani péčem a ſtaroſtem: buď oddán modlitbě. Chceš-li naplniti duſſi ſwau ſwatými a dobrými myſſlénkami, horliwoſtj a náboženoſtj: buď oddán modlitbě. Konečně, chceš-li ſe neprawoſti zhoſtiti a ctnoſtmi ſe obohatiti: buď oddán modlitbě [1]).“ „Modlitbau, dj ſw. Gilgj, nalézá a zaſluhuge ſobě člowěk mnohé miloſti a ctnoſti. Člowěk, kterýž ſe prawě modlj, bywá w duchu oſwjcen, k dobrému poſilněn, uznáwá mnohau bjdu ſwau, bywá naplněn ſpaſitelnau bázně; doſpjwá k dokonalé ljtoſti, cedj ſlzy kagicnoſti, ſrdce geho ſe naprawuge a ſwědomj ſe očiſtuge. Bywá utwrzen w trpěliwoſti, podrobuge ſe w poſluſſnoſt a docházj wědomoſti ſpaſitelné, rozumu, ſſly, maudroſti a poznánj Boha, neb Bůh ſe zgewuge těm, ktěřjž ſe modlj w prawdě a w duchu, pak rozniceni ſwatau láſkau, powznáſſj ſe duchem po nebeſkých wěcech, docházj blahých radoſtj pokoge ducha a ſláwy Božj [2]).“ „W každé okoličnoſti žiwota, twrdj ſw. Terezie, muſjme bráti útočiſſtě ſwé k modlitbě. Kdož gednau započal cwičiti ſe w modlitbě, nezanedbáwey toho wjce, byť i ſebe wjce chyb na ſobě měl; neb to geſt ten gediný proſtředek, kterýmž člowěk naprawenj může dogjti. Djm to z wlaſtnj zkuſſenoſti. Gediné modlitba byla dwermi a ceſtau ke wſſem a welikým miloſtem, kterýmiž mne Pán obdařil a nikdy mne nepropuſtil bez útěchy. O bychom dwéře tyto a ceſtu tuto nikdy mu nezawjrali; gednak newjm, gakým způſobem by Bůh miloſti ſwé nám poſkytowati mohl [3]).“ Krásně wolá tuto ſw. Řehoř Nyſſenſký: „Modlitba geſt obrana i ochrana ſtydliwoſti, umjrněnj hněwu, pýchy utiſſenj. Ta zahánj záwiſt, zapuzuge neſprawedlnoſt, naprawuge bezbožnoſt. Modlitbak pečeť panicu, wěrnoſt manželů, ſtjt ceſtugicjch, ochrana ſpěcjch, důwěra bdjcjch, tak geſt rolnjkům úrodau, ſpásau plawjcjm ſe, zemdleným odpočinutjm, utěſſenjm truchljcjm, rozkoſſj ſe radugicjm, obweſelenjm zarmaucenym, a pohřebem ſlawným umjragjcjch [4]).“

Proſte a wezmete, aby radoſt waſſe dokonalá byla, dokládá Pán Ježjš, powzbuzuge učennjky ſwé k modlitbě. Pěknau otázku ſtawj tuto ſw. Baſilius: „Proč chce Bůh býti proſſen a žádá, abychom modlitbau ſe utjkali k němu w potřebách ſwých [5]), proč klade modlitbu za hlawnj wýminku wyſlyſſenj ſwého? Snad mu modlitbau teprw činjme známé potřeby ſwé, gakoby o nich prwé byl newěděl? Nikoliw; on geſt wſſewědaucj, a gakž dj Kriſtus Pán ſám, wjť ou dobře, čehož potřebugeme, prwé nežli ho o to proſjme. Či ſnad magj prosby naſſe Otce nebeſkého donutiti a pohnauti, aby nás wyſlyſſel? Ale on geſt laſkawý Otec náš

[1]) De medit. vitae Jesu Chri. c. 36. [2]) Schwab's Glaubensreichthum. [3]) In vita ejusdem. [4]) De orat. or. 1. [5]) De constit. monast. c. 2.

Digitized by Google

a miluge nás, a gest wždy hotow wsse dobré nám dáti. Proč přikazuge nám tedy Kristus Pán, abychom se modlili? — Diwná to otázka. Podobným způsobem mohli bychom se tázati: Proč Bůh dáwá howádkům pokrm giž připrawený, ne pak člowěku? Listj stromowé, tráwa luk, čerwy a množstwj giných wěcj, gsau giž připrawený pokrm pro množstwj zwjřat, kteráž nepotřebugj kuchyně, aniž gakési giné přjprawy; ale člowěk musj pracj rukau swých dobýwati sobě wěcj ku pokrmu, plodin a giných požitků a pak musj ge uměle připrawowati a strogiti. Či snad nenj chléb dar Božj a zdaž nežádá mnohé přjprawy? Což nedj apoſſtol Páně: „Kdož nepracuge, negez?“ A wſſak gako w tom práwě záležj přednost člowěka, že pokrm sobě chystati musj a tjm přicházj k užjwánj rozumu swého a swých sil. Podobně gest to také weliká přednost geho, že i wyšſſjch darů, gichžto potřebuge, modlitbau si wyprositi musj. Nebo w čem záležj wyšſſj důstogenstwj člowěka? Zdaliž ne w tom, že sebe poznáwá. Kdo ale má prawé poznánj sebe, poznáwá také, že záwisj od Boha we wſſem gakž dle těla tak i dle duſſe — slowem, že gest twor neskončeného Twůrce. A k tomu dobře napomáhá modlitba. Owſſemk mohl by Bůh i bez modlitby darů swých uděliti nám; než on chce, bychom swau odwislost od něho poznáwali a cjtili, a widěli, že on gediné gest dárce wſſech milostj, kterýchž nám gest třeba k časnému a wěčnému prospěchu a takto darů geho se stali hodni. W tomto ohledu gedná Bůh podobně, gako to činjwali před wěky Lacedemonſſtj. Aby wycwičili djtky swé w střelbě, nedali gim chleba nikdy do ruky, ale položili ho na wysoký trám. Když pak djtky měly hlad, musely po něm tak dlauho kuſſj swau střjleti, až ho trefily a shodily. „Eyhle milý synu, řjkáwali, tu máš chleba, chceš-li ale ho mjti a požjwati, nuže, měř po něm a učiň, aby ti dolů spadl!“ — A podobně mluwj k nám Otec nebeský. Eyhle, dj nám, má neskončená milost a pomoc gest wám wždy pohotowě. Chcete-li gj wſſak dosjci, nuže, měřte po nj, pozdwihněte mysli swé ke mně, modlete se a woleyte ke mně: a tolik darů dostane se wám s nebe, kolika gich prawau modlitbau se hodni učinjte. Neučinjš-li toho a nechceš-li ani prositi: trpjš hlad a pak musjš zkázu duſſe swé sobě přičjtati [1]). W tomto ohledu gest modlitby duchu tak potřebj, gako dýchánj tělu. Dobře dj tu sw. Auǧustin: „Ten toliko umj žjti, kdož se umj práwě modliti.“ Modlitbau gediné setrwáme w prawém postawenj k němu; modlitbau cwičjme se we wjře w něho, newiditelného Pána nebes i země, též i w naděgi, w geho dobrotu a neskončenau lásku a podobně býwáme upewněni a mocně powzbuzeni k milowánj ho a zachowáwánj geho sw. zákona. Modlitbau wyznáwáme: že on gest gediný půwodce wſſech wěcj a dárce wſſeho dobrého, kterýž nenj toliko naſſjm Twůrcem ale i naſſjm Otcem, kterýž nás widj, miluge a řjdj a wládne nad osudy naſſimi. Modlitba spoguge swět widitelný s newiditelným a powznáſſj nás nad kraginy pozemské k Pánu wěčnosti, a činj nás takřka domácjmi geho a působj w nás důwěru a lásku k němu. A protož, aby k tomuto wyšſſjmu duchownjmu žiwotu přiwodil a powzbudil nás Hospodin Otec nebeský, chce abychom se modlili. „Gaká to čest člowěka, wolá tu sw. Nilus, že w každé době může s Bohem mluwiti! My

[1]) Hunolt 3. djl 520.

mluwjme toliko o důstognosti lidské, o wznesseném postawenj geho mezi twory, kteréž žijgj s njm na zemi. Ale geho prawá důstognost gewj se zwlásstě w modlitbě, kteráž gest wýkwět wjry neywznesseněgssj, cwičenj člowěka a dar Božské milosti, aby gj dobře nžjwage, plnosti žiwota wážil a milost za milostj sobě wyzjskal.' S druhé pak strany působj modlitba, že se stáwáme schopnými ku přigetj darů Božjch; an tjm, že se swobodně k Bohu obracjme, činjme neskončené dobrotiwosti Božské možné, aby darů swých nám propůgčila. Neb gak twrdj sw. Auğustin, giž zbožný úmysl, kterýž máme při modlitbě, obweseluge a čistj srdce nasse a činj ge schopněgssj ku přigetj duchownjch darů nebeských. Owssemk gest Bůh wždy hotow, darů swých uděliti nám; my wssak negsme wždy schopni přigmauti ge, a to tehdáž neyméně, když pozemským wěcem se oddáwáme a duch náš swětskými žádostmi upaután a zatemněn bývá. A protož dobře dj cjrkewnj spisowatel, slowútný Kliment Alexandrinský: „že lépe gest modliti se a ničeho neobdržeti, nežli něco obdržeti a nemodliti se' [1]). Modlitba zagistě giž sama o sobě gest weliká zásluha, gakož i mnoho na tom záležj, že uznáwáme dary Božj a wážjme gich sobě dle ceny gegich a chowáme gich. Neb wsseliká hognost darů Božjch málo by prospěla nám; kdybychom si wysoké ceny gegich newssjmali, a že prwnj člowěk, praotec nás Adam, u prostřed ragských rozkossj klesl, nedělo se ginak, než že statků, kterýchž požjwal, dosti sobě newážil, zapomenuw odwislosti swé od Boha a tudjž i modlitby. A tak i w ohledu tomto gest prawda: že Bůh nepotřebuge nás, my ale že geho potřebugeme; Bůh nepotřebuge modlitby nassj, myk ale bez nj nemůžeme wésti prawý žiwot; a protož žádá, abychom ho prosili — modlili se. — Konečně pak činj modlitba, že wjce béřeme, než žádáme a než by nám dal Bůh, kdybychom se ginak nemodlili. Bůh totiž se podobá pramenu žiwému wždy wylewagjcjmu na twory swé dobré dary. Tento pramen wssak teče tjm hognějgi, čjm wjce prostředkem modlitby z něho wážjme. Zagistě Bůh uděluge těm, genž dobře prosj, hognějssjch darů, než žádagj. Abraham žádal od Boha toliko syna, a obdržel syna takowého, z gehož semena se narodil Kristus a w němž požehnáni gsau wssickni národowé země. Ysák prosil za manželku swau a obdržel bljžence. Jakob žádal Boha, aby mu poslal nazpět gedenácte synů z cesty do Egypta, a uzřel i dwanáctého, Josefa, gehož co mrtwého byl oplakal. Anna žádala o syna, a obdržela proroka Samuele. Tobiáš prosil o nawrácenj syna z Medie, a spatřil ho netoliko zdrawého, ale i manželkau obohaceného, a nabyl ztraceného zraku. Lotr na křjži žádal toliko o wzpomenutj na sebe, a obdržel rág. Swatá Monika, matka sw. Auğustina, žádala, aby widěla syna swého křesťana katolického prwé, než by zemřela; a hle, widěla ho co služebnjka Páně wywysseného. —

Wzbuď, ó Pane, wzbuď w nás ducha náboženosti a wraucj modlitby, bychom u zbožnosti srdce myslj swých k tobě pozwedhowali a milostiwého wyslyssenj dosli. —

Budete-li zač prositi Otce we gménu mém, dát wám. Těmito slowy Božský Wykupitel wzbuzuge nás netoliko k modlitbě, nýbrž nás také učj, zač a gak máme prositi. A zač máme prositi? Za wssecko, čehož nám a bližnjmu potřebj

[1]) Lib. 7. Strom.

Digitized by Google

gest. Pán Ježíš zagisté nečinj tu žádného rozdílu, an dj: „Budete-li což prositi Otce we gménu mém, dát wám. A w prawdě, gako we wssem od něho záwisíme, a wsse, což gsme a což máme od něho, máme a z geho ruky přijímáme: máme také o wssecky wěci prositi. Než gsautě wěci, za kteréž přede wssím a zwlásstě slussí prositi. A tu slussí přede wssím znamenati wěci dusseunj, týkagjcj se spasenj dusse. Za tyto máme přede wssím a hlawně prositi. K tomu wzbuzuge nás Božský Wykupitel, napomjnage nás: abychom prosili we gménu geho. Znameney wssak tu dobře, milý křesťane, to slowo: we gménu mém. Gméno Ježíš, dj tuto sw. Řehoř, znamená tolik, co Spasitel. Ten tedy prosj we gménu Spasitele, kterýž za to prosj, co k prawému spasenj náležj. Neb prosjme-li za to, což nám neprospjwá, neprosjme Otce we gménu Ježjsse.“ [illegible] dá: „Zpytugte tedy prosby swé; wižteř, zdaliž we gménu Ježjsse prosjte, t. g. zdaliž prosjte o wěci spasenj wěčného. Zagisté nehledáte w domě Ježjssowě Ježjsse, prosjte-li w chrámě wěčnosti newhodně toliko o časné wěci [1]). Podobně dj i sw. Auguštin: „Neprosjme we gménu Spasitele, prosjme-li za wěci spasenj odporugjcj, a kdož smýssljj o Kristu, co se nemá o gediném Synu Božjm smýssleti, neprosj we gménu geho.“ Či snad by nemělo býti hlawnjm předmětem proseb nassich to, což bylo hlawnj snahau a péčj mistra samého, gehožto gsme učennjci a následownjci — totiž spasenj dusse nassj? Aneb zdaž nás neučil w modlitbě Páně dřjwe modliti se o to, což se Boha a králowstwj geho týče, a pak nás teprw učil wolati: „Chléb náš wezdegssj dey nám dnes“ — o to, což tělu potřebj gest. A můžeme my sami lépe oswědčiti wyssšj důstogność swau duchownj, než když přede wssím a hlawně prosjme o wěci, spasenj dusse a králowstwj Božjho se týkagjcj? Owssemť králowstwj Božj bude trpati, i kdybychom za ně neprosili; a wssak, co bychom byli my, kdybychom srdcem plným tauhy a žádostj pozemských před obličeg Božj wstupowali a k wěcem hlawnjm duchownjm ani mysli neměli. Gaké zalibenj by mohl mjti Bůh w modlitbách nassich? Gak bychom mohli se wyslyssenj nadjti? Ten toliko se modlj prawě a dobře, dj sw. Auguštin, kdož modlitbau gediné Boha hledá; ten pak se modlj sspatně, kdož skrze něho hledá giných statků pozemských. — Běda nám, newjme-li o nic giného prositi, než toliko o pokrm a nápog, o obydlj a oděw: prosjme-li toliko o wěci pozemské. Nebo člowěk nesestáwá toliko z těla, ale on má také dussi nesmrtelnau, kteráž gest neskončeně wyssšj ceny nad tělo; a protož má také potřeby nesmrtelného ducha. Tyto mák člowěk přede wssím cjtiti a má poznáwati, že wsseliká wědomosť geho gest skrownáa, že láska geho gest chladná, ctnosť geho slabá, že gest člowěk hřjssný před obličegem Božjm. A protož má tauziti po prawdě, po odpusstěnj a rozhřessenj, po spraweduosti a ctnosti žiwota, po pokogi srdce a wraucnosti mysli, slowem má přede wssím hledati wěcj duchowujch a má o tyto Boha prositi. I w tomto ohledu platj slowo Páně: „Hledeyte neyprwé králowstwj Božjho a geho spraweduosti, ostatnj pak bude wám přidáno.“ „Poněwadž, dj sw. Auguštin, nám gednati gest s Pánem, kterýž gest neskončeně mocný a bohatý: neslussj nám o malicherné a nepatrné wěci prositi, nýbrž máme prositi o wěci wzneššené a geho důstognosti hodné. Prosjte-li wssemohaucjho, pro-

[1]) Hom. 27.

Digitized by Google

ſtež tedy o wěci welikė. „Wyprawuge ſe o mudrcowi Thraſilowi, že gednau předſtaupil w ſwém otrhaném a zaſſpiněném pláſſti před krále Antiocha, řka: Darug mi geden malý penjz. I odbyl ho král s powrženjm řka: Žádáš o dar krále nehodný? Králowé darugj wzácné dary, zlaté řetězy, obrazy s diamanty, ne pak malé penjzky [1]). Podobně ſe wyprawuge o Alexandrowi Welikém, že darowal Perillowi padeſáte hřiwen ſtřjbrných (welikau ſummu peněz); Perillus wſſak ze zdwořiloſti ſe zdráhal tak welikau ſummu peněz přigmauti. Deſet hřiwen, myſlil ſi, bylo by až na zbyt doſti pro mně. Gak, odwece Alexandr? tobě můž ſice doſtačiti, wzjti tuto maličkoſt mně ale neſtačj dáti tobě tak málo. Pomni, že gſem král [2])! — W tomto ohledu dj překrásně ſw. Jan Zlatoúſtý: „Gako žádný neproſj cjſaře o roztrhaný oděw aneb o několika trognjků: warug ſe podobně wjce Boha, neywyššjho Pána nebes i země, proſiti o malé a nepatrné wěci [3]).“ A když to bedliwě uwážjš, milý křeſtane, co by proſpěli tobě, kdyby gſi ſebe wětſſj hognoſt ſtatků pozemſkých wyproſil ſobě a w ſtatcjch duchownjch a nebeſkých byl gſi chudý? Wſſecky tyto wěci proſpěly by tobě málo neb zhola nic bez ſtatků duchownjch, ano zhuſta byly by tobě na ſſkodu. Snadby ſe ti wedlo tak, gako onomu žebráku, kterýž gſa w bjdě poſtawen, proſil nebes, aby ſe ſmilowala nad njm. I wyſlyſſen geſt a nalezl hraudu zlata; než neznage ceny geho, měl ge za měď a prodal ge za nepatrnau cenu. O gak o mnohem lepſſj wěci proſil Šalomaun. Když tento král Iſraelſký naſtaupiw wládařſtwj, obětowal w Gabaon; i ukázal ſe mu Hoſpodin we ſnách w noci řka: „Žádey zač chceš, abych dal tobě.“ I řekl Šalamaun: Ty gſi učinil s ſluzebnjkem ſwým Dawidem, otcem mým, miloſrdenſtwj welikė, a dal gſi mu ſyna ſedjcjho na trůnu geho, gakož geſt dnes, a učinil gſi, abych kralowal mjſto Dawida otce mého, gá pak gſem mládenec maličký, neznage poddané náležitě zprawowati... dey mi tedy ſrdce k uměnj ſchopné, abych lid twůg ſauditi a rozeznati mohl mezi zlým a dobrým. I ljbilo ſe to Hoſpodinu, že Šalamaun žádal za takowau wěc. I řekl mu: „Zes žádal za wěc tu, a neproſil gſi o dlauhý wěk, ani o bohatſtwj, ani o duſſe nepřátel ſwých, ale žádal gſi ſobě maudroſti k rozeznánj ſaudu: hle učinil gſem tobě wedlé řečj twých, a dal gſem tobě ſrdce maudré a rozumné, tak že žádného před tebau rowného tobě nebylo, aniž po tobě powſtane. Ale i to, začež neproſils, dám tobě: totiž bohatſtwj a ſláwu tak, že žádného nebylo tobě rowného mezi králi po wſſecky předeſſlé dny [4]).“

Když pak gſme přede wſſjm proſili o wěci, ducha a králowſtwj Božjho se týkagjcj: poněwadž také ſeſtáwáme z těla a i geho potřeby máme, wolno nám i w ohledu tomto proſiti Boha o časné ſtatky, gakož: o zachowánj zdrawj, o ſſtěſtj a zdar w podnikánj, o požehnánj práce, a ochránění od zlého. Toliko nemáme při tom nikdy wyššjch wěcj ztráceti s očj a wěcj časných gen tak dalece hledati, gak dalece gich k doſaženj wyššjch wěcj zapotřebj geſt, gakž dj maudrý Šalamaun: „Dwau wěcj žádal gſem od tebe (Bože), neodpjreyž mi gich, prwé než umru. Marnoſt a ſlowa ljživá wzdal ode mne. Zebroty ani bohatſtwj nedáwey mi: uděl toliko potřebných wěcj k živnoſti mé: abych snad naſycen

[1]) Drexel. in rhet. coel. [2]) Homelt. 4. bjl ſſt. 355. [3]) In Psalm. 142. [4]) III. Král 3.

Digitized by Google

gſa (w rozkoſſi) nebyl přiwáben k zapřenj tebe, a nekekl: Kdo geſt Hoſpodin? aneb, abych nauzi dohnán, nekradl a nepřiſſahal křiwě ſkrze gméno Boha ſwého.' Uč nás ó Pane, rozumně a maudře proſiti: bychom toliko prawých a ſpaſitelných wěcj wyhledáwagjce, hodni ſe ſtali wyſlyſſenj twého.

Než ale nenj modlitba gako modlitba, toliko prawá modlitba ljbj ſe Bohu a docházj wyſlyſſenj. A gak muſj býti ſpořádána modlitba naſſe, aby byla prawá? I tomu nás učj Pán Ježiš w dneſſnjm ſw. Ewangelium, an dj: „Budete-li zač proſiti Otce we gménu mém, dák wám.' Znameney tedy dobře, milý křeſtane; má-li modlitba twá dogjti wyſlyſſenj, muſj ſe djti we gménu Pána Ježiſſe. O Themiſtokleſowi, řeckém wůdci, wyprawuge ſe, že wyhnán byw z wlaſti, w bjdě ſwé wzal útočiſſtě ke králi Admetowi, proti němužto byl dřjwe bogowal. A wſſak newěda giné pomoci hledal útočiſſtě u toho, by zachowal žiwot ſwůg, od něhožto ſe měl ſmrti co obáwati. U nepřjtomnoſti krále dala manželka geho úzkoſtliwému Themiſtokleſowi radu, aby ſe poſtawil w chrámě na oltář a wzal neymladſſjho ſyna králowa na ruce, aby ho králi ukázal a pro ſyna tohoto ho o miloſt a uſſetřenj žádal. I učinil Themiſtokles tak, a král Admet přiwolil k proſbě geho, a přigal a chránil ho pro ſyna ſwého [1]). A podobně radj nám Ježiš, uče nás proſiti we gménu ſwém. Wſſak ale co obnáſſj toto? Co geſt to proſiti we gménu Páně? Mimo to co s wrchu giž powědjno geſt, we gménu Ježiſſe proſiti znamená tolik, co: nezpoléhati ſe na ſwé zásluhy a na ſwau hodnoſt, nýbrž očekáwáti wyſlyſſenj proſeb, toliko gako pauhau miloſt ſkrze zásluhy Kriſta Pána. Myk zagiſté uwažugeme-li hřjſſnoſt ſwau, nehodni gſme wyſlyſſenj; toliko Kriſtus Pán ſwau ſmrtj a ſwým utrpenjm wydobyl nám: že, zač we gménu geho proſjme, obdržjme. Kdykoliw tedy, milý křeſtane, ſe modljš, podepjrey ſe na zásluhy Kriſtowy, w ně důwěřug, proſe we gménu Páně, aby Otec nebeſký patře na twář Kriſta, Syna ſwého, pro ſwatoſt a zásluhy geho tobě udělil, čehož pro hřjſſnoſt ſwau nezaſluhugeš. Tak ſe modlj také cjrkew ſwatá, geſſto weſſkeré modlitby ſwé končj záwěrkau: Skrze Kriſta Pána naſſeho. Pohané wolali k domnělým bohům ſwým mnohými ſlowy, Židé modlili ſe Bohu we gménu ſprawedliwých Otců ſwých, křeſtan pak zná toliko gediného, w gehožto gménu poſjlá proſby ſwé k nebeſům, totiž Kriſta Ježiſſe. On ſe modlj k Bohu gedinému, kterýž ſice w neſkončené welebnoſti ſwé wyſoko ſtogj nad námi, předc ale geſt laſkawý Otec náš a k němu ſe modlj ſkrze Kriſta Ježiſſe. On wolá k přikazateli, kterýž ſice daleko geſt od hřjſſnjka zatwrzelého, ale bljzek a miloſtiw wſſem kagjcjm, a to ſkrze Ježiſſe Kriſta; on ſe modlj k Bohu ſkrze Wykupitele, genž gak učj ſw. Cyrillus, gſa s Otcem gedné podſtaty zároweň s njm ſeſjlá nám Ducha ſw. a dle lidſké přirozenoſti gſa proſtřednjkem naſſjm přednáſſj modlitby naſſe Bohu. Skrze něho gediné očekáwá křeſtan s důwěrnoſtj wyſlyſſenj, miloſt a ſmilowánj Božj a má blahau naděgi budaucj blaženoſti. Kdož wſſak ſe modlj we gménu Ježiſſe Kriſta, ten zagiſté bude ſe modliti tak, gak to Kriſtus Pán žádá a gak nás tomu učil ſlowy a přjkladem ſwým.

A w tomto ohledu znameney dobře, milý křeſtane, gak má dále ſpořádána býti

[1]) Maßl's: Kurz und gut ſtr. 226.

Digitized by Google

modlitba twá, aby doſſla wyſlyſſenj. Twá modlitba, kterauž we gménu Ježiſſe konáš, muſj býti pokorná. Modle ſe muſjš uznati hřjſſnoſt ſwau a tudjž i nehodnoſt býti wyſlyſſenu, gakž dj ſw. Řehoř Welitý: „Ten přinášſj Bohu prawau modlitbu, kdo ſebe ſaméhо zná, pokorně nahljžj, že prach geſt, ſobě nigaké zásluhy nepřičjtá a uznáwá, že wſſe dobré, co koná, z miloſrdenſtwj ſtwořitelowa pocházj [1]). Tak ſe modlil onen publikán, kterýž ſtoge zdaleka w chrámu nechtěl ani očj k nebi pozdwihnauti; ale bil prſy ſwé řka: Bože, miloſtiw buď mně hřjſſnému. Pán Ježjš prawj o něm, že ſprawedliwý učiněn gſa ſtaupil do domu ſwého. Naopak ale: budeš-li zakládati ſobě na domnělau ſprawedlnoſt ſwau, budeš-li wyprawowati Bohu ſwé domnělé zásluhy gako onen fariſeus w chrámě, budeš-li od Boha žádati wyſlyſſenj ne gako miloſt, nýbrž co powinnowanau mzdu: přeſtane modlitba twá býti modlitbau a ſtane ſe pýchau, kteréž ſe Bůh protiwj. Nebo gak dokládá tuto ſwatý Iſidor, „kdo ſe chlubně modlj, dychtě po chwále lidſké, téhož modlitba netoliko že hřjchu neshlazuge, nýbrž i ſama w hřjch ſe obracuge“ [2]).

Takto pokorně ſe modle, modli ſe také důwěrně, pewně očekáwage a nepochybuge, že Bůh wyſlyſſj modlitbu twau, budeli to k proſpěchu twému. A w tomto ohledu dj ſw. Jakob apoſſtol Páně: „(Kdo proſj Boha) zádeyž s důwěrnoſtj, nic nepochybuge; neb kdož pochybuge, podoben geſt wlnám mořſtým, gež wjtr žene, a gimiž zmjtá. Protož nedomnjwey ſe člowěk ten, by co wzjti měl od Pána“ [3]). Powaž gen, milý křeſtane, ke komu woláš, koho proſjš? Tyk proſjš Otce wſſemohaucjho, genž wládne nebem i zemj a tudjž může wyplniti proſbu twau. Ty proſjš Otce laſkawého, kterýž tě miluge, a kterýž zagiſté ničeho neodepře tobě, což ti proſpjwá. Proč byſi pochybowal? Zdaliž pochybuge djtko, když lidſkému Otci přednáſſj proſby ſwé? Hle, gak důwěrně patřj naň! a ty byſi měl méně důwěřowati w Otce nebeſkého? Božſký Wykupitel bral zwláſſtnj zřetel na důwěru těch, kteřjž ſe k němu o pomoc utjkali. Protož také řjkáwal těm, kterýmž ſpomohl: „Wjra twá tebe uzdrawila,“ chtěge tjm řjci: Twá pewná důwěra učinila tebe hodna ſpomoženj a wyſlyſſenj. W témž ſmyſlu dj ſw. Klimakus: „Důwěrná modlitba činj takřka nátilj Bohu, kteráž geſt mu milá a ljbezná.“ A podobně pjſſe ſw. Bernard: „Dle důwěry naſſj řjdj ſe mjra miloſtj, kterýchž od Boha doſahugeme. Weliká-li důwěra naſſe, doſáhneme i welikých miloſtj. Dobrota Božj zagiſté geſt newywažitelný prameu, čjm wětſſj nádobu důwěry k němu přinášſjme, tjm wětſſj hognoſt darů také z něho wywážjme.“ Takowauto welikau důwěru gewil Job w nemoci ſwé. Gſa ohyzdnými wředy oſypán, ač wraucně k Bohu ſe modlil, předc dopuſtil Bůh, aby geſſtě dlauho trpěl. J wlaſtnj manželka geho poſmjwala ſe gemu, řkauc: „Geſſtě ty trwáš w ſproſtnoſti ſwé? Dobrořeč Bohu a umři!“ Než Job neztratil naděge ſwé, aniž upuſtil od modlitby dokládage: „Byk i mne také zabil, daufati w něho budu.“ Podobnau důwěru w proſbě widjme na ženě Kananegſké w ſw. Ewangelium. Když Kriſtus Pán na učitelſké ceſtě ſwé bral ſe gednau kraginami Tyrſkých a Sidonſkých, wyſſedſſi žena pohanka wolala řkauci gemu: Smilug ſe nade mnau, ó Pane, dcera má od zlého ducha

[1]) Lib. moral. [2]) De sum. bono, lib. 3. c. 7. [3]) Jak. 1, 5. 6.

Digitized by Google

trápj. Kterýž neodpowěděl gj ani slowa. A když učennjci se za ni přimlauwali, řekl: Negsem poslán než k owcjm, kteréž zhynuly z domu Israelského (k Židům). A když žena sama přiſſedſſi klaněla se mu wolagjc upěnliwě: Pomoz, pomoz mi! a ačkoliw Pán Ježjš se dělal, gakoby nechtěl wyslyſſeti prosbu gegi, předc neztratila důwěry a neustáwala ho prositi: posléze předc zwolal: O, ženo, welikáť geſt wjra twá: staniž se tobě, gakž chceš [1]).

Tato pak pewná důwěra w modlitbě gewj se zwlášſtě w odewzdanosti do wůle Božj a we setrwalosti w modlitbách. Ano, milý křesťane, kdykoliw se modljš k Bohu, musjš se odewzdati do wůle Páně; t. g. musjš to na prosto zůstawiti Bohu, zdaliž wyslyſſj modlitbu twau, čili nic? Tak se modlil sám Pán Ježjš na hoře Oliwetské, genž gsa w smrtelném zápasu wolal: „Otče můg, ge-li možné, nechť odegde ode mne kalich tento: a wſſak ne, gakž gá chci, ale gakž ty chceš.“ Podobně se modljwal sw. Auğustin: „Gsem děcko, řikáwal we swých modlitbách, a protož newjm, co mně prospjwá; gsem slabý a nemocný člowěk, a nerozumjm, co mně slauzj k zdrawj. Nakládey tedy se mnau, ó Bože, gakž chceš, a gakž wjš, že geſt to k mému lepſſjmu. Dey mi w žiwotě tomto čeho hledám, chceš-li mi to dáti. Dey mi zdrawj, ſſtěſtj, požehnánj a hognoſt; wſſak ale nebeř žádného ohledu na tělesné žádosti neb chautky mé. Toliko když se bude ljbiti tobě a mně ku spasenj slauziti, uděliž mně, začež žádám; nenj-li mi to ale k dobrému a nechceš-li mně to proto dáti, prosjm tebe, necheyž mne nemocného, chudého a w křji a w sauzenj postaweného: pak budeš ty sám žiwotem mým, po kterémž gediné dychtjm, budeš mým zdrawjm, mým ſſtěſtjm, mým bohatſtwjm, láskau mau, mým gediným statkem, budeš mně wſſjm we wſſem“ [2])! Swatý Makarius tázán gednau, gak se sluſſj modliti, by přjgemná byla Bohu modlitba, odwětil: Bychom se právě modlili, aby se to Bohu ljbilo, netřeba mnoho slow, nýbrž modlemež se s upřjmným srdcem: Pane můg a Bože můg! gak ty chceš a gak se tobě ljbj, staniž se! Pán wj neylépe, co nám w prawdě prospjwá.“ Wilém Lyonský wyprawuge, že gednau geden paustewnjk si nasázel w zahrádce swé zeleniny a prosil Boha wraucně o déſſť. I prſſelo. Brzy pak na to prosil o čas. I stalo se dle wůle geho. A tak se mu dělo po delſſj čas dle wůle geho. Než ale, ku podiwenj geho neseſſlo mu nic. — Zprwu se domnjwal, že by byl letos wůbec neaurodný rok; když pak nawſſtjwil giného paustewnjka, a widěl w geho zahradě, gak se mu wſſecko daří, stěžowal si mu, dokládage: „Wždyť gsem měl předc wždy takowé počaſj prawě, gakéhož gsem si přál!“ Načež dj mu druhý paustewnjk: Zdá se mně, přjteli drahý, že wás Bůh trescе; že gste mu předpisowal, gaké počaſj wám má seſjlati, a že gste zapomenul, odewzdati se do wůle geho.“ Dobře tedy dj sw. Ambrož: „Gako nemocný se wſſecek odewzdáwá lékaři, k gehožto uměnj má úplnau důwěru, a zůstawuge mu na wůli, gaké léky a gaký způsob léčenj wolj: podobně i my máme to maudrosti Božj zůstawiti, gak nám chce pomoci [3]).

Pewná důwěra gewj se také we wytrwalosti w modlitbě. A takowá také musj býti modlitba twá, milý křesťane, chceš-li by doſſla wyslyſſenj. Tak tomu učj sám

[1]) Mat. 15. [2]) Hunolt IV. djl. [3]) Schmid Exempelgebetbuch str. 15.

Digitized by Google

Pán Ježjš w podobenstwj, an dj: Kdo z wás bude mjti přjtele, i půgde k němu o půl noci, a dj gemu: Přjteli, půgč mi tři chleby; nebo přjtel můg přišel z cesty ke mně, a nemám, co bych předložil gemu: a on, wnitř gsa odpowěděl by řka: Nečiň mi newole; dwéře gsau giž zawřjny, a djtky mé gsau se mnau w pokogi: nemohu wstáti a dáti tobě. A gestli on setrwá, tluče: prawjm wám, ačk nedá gemu wstana proto, že gest přjtel geho, wssak pro nezbednost geho wstane a dá mu, kolikžkoli potřebuge" [1]). A podobně má se to s námi. Ne gakobychom neustálau modlitbau swau dosahli Boha, aby nás wyslyssel, ale že setrwagice w modlitbě dáwáme na gewo swau pewnau důwěru a tjm se wyslyssenj hodni stáwáme. Neb co znamená to tlučenj než setrwánj w modlitbě. Gak mohu tlauci, táže se sw. Petr z Raweny; na branách swatyně? Když opakugi modlitby swé a čekám na rozhodnutj dobrodince swého, setrwage w trpělliwosti, když prodlěwá. Neb kdo gednau zatlaukl a nebyw wyslyssen, hned se horssj a gest mrzut: nenj skromný prositel, nýbrž pánowitý a pyssný přikazatel; a čjm wjce křesťan w pokoře ducha cwičj, tjm setrwalegssj bude w modlitbách swých, aniž bude s Bohem se hádati, že ho hned newyslyssel." Proto tedy dobře twrdj sw. Jakob, an dj: „Mnoho zagisté může modlitba sprawedliwého ustawičná" [2]). Toho zakusila sw. Monika. Syn gegj sw. Augustin dal se swésti za dnů mladosti své a upadl w ohawné bludy a neprawosti, oddaw se rozkossnému žiwotu. S bolestným srdcem patřila na to sw. Monika, mák geho; a neustáwala laskawě ho napomjnati a prositi; ale nadarmo. Augustin nedbal na gegj řeči a zplácel pohrdánjm za mateřskau péči gegj. Co tu počjti? I nalezla brzy prostředek, přiwoditi ztraceného syna k Bohu. Wzala totiž k modlitbě autočisstě swé. We dne i w noci modlila se k Bohu prosjc u mnohých slzách za obráceni syna swého. Mnohá léta nebyla wyslyssena modlitba gegj; než Monika nestáwala, bez ustánj modljc se. Gednau stěžowala si sw. Ambroži, že gj Bůh neslyssj. Tento wssak těssil gi dokládage: „Nenj možná, aby djtě, za kteréž se tolik modlj a pláče, zahynulo." A ay, wyslyssena gest posléze, a dočekala se toho, že spatřila syna swého gako welkého swatého a učitele cjrkwe. A tak se děge až posud. Neb často zkaussj Bůh nassi důwěru a neslyssj nás, až pak gi dosti oswědčjme setrwalostj; často chce nám dáti i lepssjch darů, a proto wáhá s wyslyssenjm, pak wynahražuge nám hogně setrwalost nassi. O papežowi Leonu desátém wyprawuge se: že geho sstědrost a dobročinnost netoliko se wztahowala na wssecky stawy, ale i že při žádné přjležitosti neopomenul gi konati, a protož kdykoliw se wekegně ukázal, že wždy měl přichystanau částku peněz pro chudé zawinutau w papiru. Gednau spatřil u stolu mezi lidmi, kteřjž se opodál shromáždili, státi člowěka, kterýž mu giž byl známý; a ustanowil mu hned po stole dáti gistau sumu peněz (25 skudů). Wssak ale než byl wstal, zmizel giž onen. Den na to stál opět tam. I přiložil papež podobnau sumu, chtěge mu dwognásobně nasstědřiti; ale když bylo po stole, byl giž opět odessel. Tak to trwalo po několik dnj, až almužna geho wzrostla na 300 skudů. Když pak se skromný tento chudák dal opět zdaleka widěti, powolal ho Leo

[1]) Luk. 11, 5—8. [2]) 5, 16.

Digitized by Google

papež k sobě, řka: Nechtěg mne donutiti přjteli můg, abych tobě posléze dáti musel wesškeré přjgmy swé. Wezmi tuto sumu; zprwu byl toliko dwanáctý djl tobě určen, k sstěsti twému wzrostl takto [1]). Podobných wěcj, owssemk u wyššjm smyslu, dokládá spisowatel přjběhu tohoto, můžeme zakusiti i my, denně-li w modlitbě před twář Neywyššjho se budeme stawěti, a setrwáme-li w nj; nebo tehdáž se nám chystagj wždy hogněgssj dary a odkládánj gich wynahrazuge se nám tjm wětssj sstědrostj. Gak znamená sw. Řehoř: Žádný, genž ze swé modlitby žádného owoce neb wyslyssenj nepozoruge, nedomnjwey se, gakoby pohrzen byl od prozřetelnosti Božj; neb často bywagj přánj nasse wyslyssána prawě tjm, že se nám, nenskutečňuge w rychlosti co bychom rádi hodně brzy wyplněné widěli; dakjt se prawě lépe tjm, že se nám toho hned neuděluge. Wssemohaucj Bůh, dj dále sw. Řehoř, prohlédage k tomu, co nám prospjwá, má se k nassim prosbám, gakoby neslyssel gich; aby tjm spasenj nasse se podporowalo, my pak abychom úplné radosti a dokonalého pokoge, kteréhož zde nalézti nelze, ginde hledali. Při tom při wssem wssak nenj možné, aby modlitba náboženského zůstala bez účinku, a neslila ho w životě duchownjm. „Gak dobrý gsi, ó Pane wssem, dj Žalmista, kteržj gsau upřjmného srdce!“ Prwé než wolagicj se bran dotýká, gak twrdj sw. Efrem, giž mu otwjrás; dřjwe než před tebau padá, podáwás mu ruku; dřjwe než slzy wylewá, obohacuges ho smilowánjm swým; láska twá, plná žádosti wraucj nasseho spasenj sklonuge se sama k nám! — Tato láska, toto milosrdenstwj, Otče nebeský, nechť spočjwá nad námi! bychom denně o dary milosti twé prosili a z hognosti twé obdrželi; abychom hledali a nalezli tebe a přjzeň twau; bychom setrwale tlaukli na brány života, až pak se nám gednau otewrau skrze Krista Pána nasseho.

Až posawádegste za nic neprosili we gménu mém. Těmito slowy káral Božský Wykupitel učennjky swé, gakoby chtěl gim dowoditi: proč nebyly wyslyssány posud prosby gegich; poněwadž až posud neprosili we gménu geho. A podobná důtka se může posud mnohým dáti. I posud stěžugj sobě mnozj, že Pán neslyssj proseb gegich. Tam hořekuge starostliwý Otec: „Wzýwal gsem Hospodina, aby se slitowal nad mau bjdau; prosil gsem, aby mně sesłal swatau pomoc swau a slitowal se nad mými ubohými djtkami: a on neslyssel hlasu mého.“ Tu zas běduge zarmaucená matka: „We dne w noci gsem bděla u nemocného djtěte a prosila gsem Pána, aby mně ho na živě zachował: a předc mně umřelo.“ A kdo gest, kdož by často nezakusil toho w životě swém, že nebyla wyslyssena prosba geho? Čjm se to děge? Což nenj Bůh wždy dobrotiwý, že nechce wyslyssetj prosby nasse? Či snad nenj dosti mocný, aby nám mohl dáti, zač prosjme? Nikoliw; wina toho neležj na Bohu, ona ležj na nás. Myl neprosjme we gménu Ježisse Krista. A to za gedno proto, že prosjme za takowé wěci, kteréž nám negsau k spasenj, ba zhusta prosjme o wěci, kteréž by nám k zahynutj a ke zkáze slaužili, kdyby Bůh wyslyssel prosby nasse a udělil nám, čeho žádáme. Tak žádala Ráchel o djtky: Dey mně djtky, dj k Jakobowi, manželu swému, gednak umru. A prawě w tom nalezla smrt swau. —

---

[1]) Dr. Veith's homil. Vorträge 4. djl.

Digitized by Google

Podobně prosil i Samson rodičů swých, aby mu Filisstjnku dali za manželku; a hle, prawě tato byla zrádkynj geho a wydala geg w ruce Filisstjnských. A podobně domnjwá se mnohý, že něco prospěssného žádá a prosj od Boha, an zatjm by mu to bylo ku zkáze. Mnohý prosj o gisté mjsto, o gistau důstognost; a kdyby gi obdržel, slaužila by mu gesstě k wětssjmu pádu. Giný žádá sobě statků; a kdyby gich dosáhl, spustil by se Boha a oddal by se rozkossjm a neprawostem. Opět giný prosj o čest a slawu; a kdyby se mu gj dostalo, zpyssněl by. Má Bůh slysseti takowé prosby? Myl se podobáme zhusta malým nerozumným dětem, kteréž prosjwagj o sskodlíwé wěci, neznagjce nebezpečenstwj gegich. Čehož ale sami neuważugeme a nepoznáwáme, to zná a wj swrchowaně maudrý a dobrý Hospodin; a prawě prolo, že miluge nás, neslyssj proseb nassich. „Často, gakž dj sw. Augustin, odpjrá nám wyslyssenj, poněwadž dobrotiwý gest.“ J my sami donucugeme ho často, aby nám odepřel, zač žádáme; gessto časných a pomjgegjcjch, nezřjdka nám sskodných wěcj hledáme, ano o tyto nezřjdka gediné a wýhradně prosjme; a mnozj by nikdy k Bohu newolali, kdyby gich nedoháněli časné potřeby. Magjk náružiwosti a wássně, kteréž duchem gegich wládnau; a předc neprosj nikdy o posilu, by ge zkrotili. Magjk hřjssné zwyky, kteréž ge denně k nowým pádům přiwozugi; a předc neprosj Boha o pomoc, aby ge wykořenili. Oni nežádagj w slepotě o swětlo, gežto by ge oswjtilo, ani w slabosti o posilu, kteráž by gich pozdwihla, ani w pokussenjch o pomoc, kteráž by ge chránila. Nedostáwá se gim pokory, tichosti, lásky; a předc neotwjragj úst swých w modlitbě, aby si pomoci w potřebách těchto wyprosili. Když pak nauze gim hrozj, nemoc nastáwá neb bjda na ně dotjrá; slowem, když nějaké časné protiwenstwj se bljžj, aneb giž sauží ge; tehdáž nemesskagj k modlitbám spjnati ruce swé, sliby činiti a utjkati se k Bohu. Wssak ale tento gich newyslyssj. Či snad má Bůh ge slysseti, ani celé srdce swé k statkům pozemským přikládagj a o wěci duchownj nedbagj? Takowýmito modlitbami bywá Bůh wjce uražen, než poctěn; djlem proto, že tjm na gewo dáwagj, že o prawé statky, totiž o duchownj a nebeské nedbagj; djlem také, že an gediné o dosaženj časných wěcj péči magj, se zdá, gakoby žádali, aby Bůh nezřjzené žádosti gegich plněnjm proseb gegich podporowal a silil; gakž dj sw. Augustin: „Nežádáš tak, by Bůh milostiwě wyslyssel tebe, nýbrž wjce, aby žádostiwost twau podporowal.“ Protož dobře dj swatý Kassian: „Neywětssj křiwdu činj sstědrosti a welebnosti Božj, když opomjnage prositi o wěčné wěci, raděgi žádá o wěci pomjgegjcj a marné; a ubjhá w přjsný saud modlitbau swau, kteráž ginak welmi prospěssná gest“ [1]). Tuto nám dj Bůh, což gednau řekl Pán Ježjš matce sw. Jana a Jakoba, když ho prosila, aby synům gegjm dal prwnj mjsta w králowstwj swém: „Newjte, zač prosjte!“ Anto srdce wasse zcela w prach země pohřjzeno gest, neumjte za nic prositi, než toliko za zemské wěci. Gá mám wěčnau slawu, wy žádáte toliko o časnau; gá mám nebeské bohatstwj, wy žádáte o swětské; gá mám wěčné statky, wy žádáte o pomjgegjcné. Pryč od trůnu milosrdenstwj mého. Takowé prosby nesluší se na wěrného křesťana.

S druhé pak strany Bůh neslyssj proseb nassich, poněwadž se nemodljme tak, gak se modliti máme, aby byla prosba na-

[1]) Collat 9. c. 13.

Digitized by Google

ſſe we gménu Kriſta, dle wůle geho. „Proſſte a nebeřete, dj ſw. Jakob, protože zle proſſte“ [1]). K čemuž dokládá ſw. Baſilius: „Proto čaſem bez obdrženj proſſš, poněwadž ſpatně proſſš; buď chatrnau důwěrau, aneb gen leda bylo a malau tauhau po žádané miloſti.“ Ano wětſſj čáſt proſeb naſſich zůſtáwá bez wyſlyſſenj proto, poněwadž zle proſſme. Nezřjdka pocházegj proſby naſſe z neupřjmného ſrdce. Mnozj proſſ ſice, by ge Bůh ſprostil těch neb oněch náružiwoſtj, dal gim pomoc proti pokuſſenjm a poſilnil gich k dobrému; a wſſak by toho docjlili, nepřikládagj k tomu ruky swé, aniž užjwagj proſtředků k tomu wedaucjch. Oni neodſtraňugi, co by mohlo býti podnětem náružiwoſtj gegich, newyſtřjhagj ſe pokuſſenj, neutjkagj přjležitoſtj k hřjchu; ſlowem opomjgegj wſſelikých proſtředků, wſſecko na Boha ſkládagjce. Takowáto modlitba zagiſté geſt pokauſſenjm Boha, a nemůže wyſlyſſenj dogjti. Řjkáwá ſe: Člowěče, přičiň ſe, a Bůh ti bude nápomocen; a to má platnoſt ſwau i při modlitbě. Seč gſme, k tomu ſe máme ſamj přičiniti, a pak můžeme daufati, že Bůh wyſlyſſí nás a přiſpěge nám pomocj ſwau k tomu, k čemuž ſlaboſt naſſe nedoſtačuge. Kdež ale proſby nefauhlaſj ſe ſkutky, kdež ſe ústy za něco proſj a ſkutky ſe zcela k giným wěcem směřuge: tu ſe neſmýſſlj upřjmně, a takowá neupřjmná modlitba nedogde wyſlyſſenj. Mimo to ginj zaſe konagj ſwé modlitby s takowým ſpěchem, s takau roztržitoſtj myſli, s takowau neuctiwoſtj, že ſe zdá, gakoby ſe bljžili k Bohu, by ho potupili, ne wſſak aby mu přednáſſeli proſby ſwé. Gazyk gegich mluwj ſice s Bohem, ale myſl gegich geſt obrácena zcela k giným wěcem, než k Bohu. Tělem gſau ſice w chrámě, ale ſrdcem giude; ústa odřjkáwagj giſté modlitby, ale ſrdce necjtj ničeho, myſl newj, co tato mluwj. A takowáto modlitba má pohnauti Boha, by nás wyſlyſſel? Dobře dj w ohledu tomto ſw. Bernard: „Welikau urážku činjm Bohu, proſe ho, aby wyſlyſſel proſbu mau, kteréžto, ſám gi konage, neſlyſſjm. Žádám ho, aby pozorowal na modlitbu mau; gá pak nepozorugi ani na ſebe, ani na něho.“ Podobně dokládá ſw. Cyprián: „Gak můžeš žádati, aby tě wyſlyſſel, gehož ſebe ſamého neſlyſſjš. Žádáš, by byl Bůh pamětliw tebe, an ho proſſš, gehož ſám na ſebe nepamatugeš a o ſobě newjš, když ſe modljš.“ Gak welice ſe Bohu protiwj roztržitá modlitba, patrno z toho, což dj o nj Hoſpodin u Iſaiáſſe proroka: „Tento lid ſe přibližuge ke mně toliko ústy ſwými, a rtoma ſwýma oſlawuge mne; ſrdce wſſak geho daleko geſt ode mne“ [2]). Takowáto roztržitá modlitba nenj wlaſtně žádná modlitba a nemůž wyſlyſſenj dogjti. — A což gehož wjce: Gak málo důwěry, pewné důwěry nalezá ſe w modlitbách lidſkých! — Mnozj zpoléhagj ſe w potřebách ſwých přede wſſjm na pomoc lidſkau, Boha ſi newſſjmagjce, a teprw když ge naděge tato ſklamala, přiſtupugj k trůnu miloſti Božj a tu gehož plni nedůwěry, bázně a ſtrachu, zdaliž ge Bůh wyſlyſſí a gim pomůže. Takowá modlitba nedůwěrná nemůže wyſlyſſena býti; gakž dj ſw. Jakob: „Kdož pochybuge, podoben geſt wlnám mořſkým, kteréž ſe wětrem ženau a zmjtagj: ak ſe tedy nedomnjwá člowěk ten, aby co wjziti měl ode Pána“ [3]). A gak ginak? Wždyť urážj Boha takowau modlitbau, an běře w pochybnoſt wſſemohaucnoſt a dobrotiwoſt Božj. Pro nedůwěru ſe neljbil Mogžjš Bohu, pochybowaltě, že by ze ſkály na pauhé ſlo-

[1]) 4, 3. [2]) 29, 13. [3]) 1, 6. 7.

Digitized by Google

wo wygjti mohl pramen wody; a protož neweſſel do země zaſljbené. Pro nedůwěru ſe neljbil Bohu Zachariáš, pochybuge, že by mohl u wyſokém ſtářj býti obdařen ſynem od Boha; a protož potreſtán geſt němotau až do narozenj djtěte. Neljbj-li ſe Bohu wſſeliká nedůwěra, nemůže ſe mu ljbiti také modlitba nedůwěrná, a protož nemůže wyſlyſſena býti. — Než ginj zaſe gſau přjliš opowážliwj w modlitbě ſwé; oni neproſj, důwěřugice w zásluhy Kriſta, oni ſe důwěřugj w hodnoſt ſwau, oni neproſj we gménu Ježiſſe Kriſta, nýbrž we gménu ſwém, oni neočekáwagj wyſlyſſenj proſeb ſwých gako miloſt, nýbrž gako zaſlauženau mzdu; a protož nedocházegj wyſlyſſenj. Rádi pomáháme nuznému; požaduge-li ale daru naſſeho gako něgaké powinnoſti, odegde s prázdnau. Otec geſt nakloněn dáti djtěti ſwému, oč proſj; kdyby ale powažowalo daru geho gako něgakého dluhu a mzdy, ničeho nedoſtane: nebo „Bůh ſe pyſſným protiwj, ponjženým ale dáwá ſwau miloſt“ [1]). K čemuž dokládá ſw. otec Bernard: „Přjliš bázliwá modlitba geſt nebezpečná; ale hrdá modlitba geſſtě nebezpečněgſſj. Bázliwá modlitba nepronikánebes; nebok nemjrná bázeň zdržuge ducha netoliko, aby ſe nepowzneſl, alebrž by ani žádného proſpěchu neučinil. Hrdá modlitba ſice wſtupuge wzhůru, ale opět padá; poněwadž ſe gj Bůh protiwj, a protož nedoſahuge netoliko žádné miloſti, alebrž winna geſt i hřjchem“ [2]). — Takowé bywagj z wětſſj části modlitby naſſe, tak že i nám by mohl wſſjm právem Kriſtus Pán řjci, co prawil apoſſtolům ſwým: Až poſud gſte za nic neproſili we gménu mém. A protož nenj diwu, že zhuſta nebywagj wyſlyſſeny proſby naſſe.

Seſſliž nám tedy, ó Pane! Ducha ſwého ſwatého s hůry nebeſké, bychom ſe w prawdě a w duchu modlili, žádagice o prawé a ſpaſitelné wěci ſrdcem upřjmným, nábožným, daufanliwým a pokornym, a takto miloſtiwého wyſlyſſenj doſſedſſe we wſſelikých potřebách ſwých, z pomoci a darů twých ſe radowali.

Proſte a wezmete, aby radoſt waſſe dokonalá byla. Tato utěſſená ſlowa Božſkého Wykupitele má cjrkew ſw. zwlaſſtě tento týhoden na zřeteli, a koná po tři dni ſlawné průwody do polj a wyléwá horliwé a wraucj modlitby k Bohu Otci nebes, odkudž i přjtomná neděle ſlowe proſebná či křjžowá, a pak následugicj tři dni tyto nazywagj ſe dni proſebnj či křjžowé; geſſto druhdy o proceſjch těchto ſe přednáſſel křjž, gakož ſe i poſud děge na znamenj, že cjrkew tuto weſſkeré ſwé proſby a modlitby koná we gménu ukřižowaného Kriſta. — Průwody tyto dnů křjžowých wzaly půwod swůg we francauzſké zemi. Neb když za času ſwatého Mamerta biſkupa Viennenſkého w gižnjch kraginách Francauzſka, obywatelé kragin těchto welikými nehodami, gako: zemětřeſenjm, ohněmi a hladem byli nawſſtěwowáni, obnowil Mamertus pobožnoſt tuto křjžowých dnů, kteráž giž dřjwe za času ſw. Auguſtina ſe w cjrkwi konáwala, pak ale zhuſta ſe opomjgela, kteráżto pobožnoſt brzy na to po celé cjrkwi ſe rozſſjřila a až po dnes ſe koná. A byť by i wždy těch ſamých přjčin k tomu neſtáwalo, ſtáwá poſud doſti podobnych přjčin a pohnútek ne méně důležitých. Nebo až poſud hrozj nám mnohé nehody a metly, ſtihagj nás mnohé ſtraſti a bjdy a dotjragj na nás mnohé

[1]) I. Petr 5, 5. [2]) Sermon. 4. Quadrag.

Digitized by Google

potřeby, tak že, gakž dobře dj sw. Bernard, gsme wssickni žebráci před trůnem Božjm. „O, bych mohl na wysokau horu wylézti, a ukázati tobě s wrcholu gegjho wssecka králowstwj swěta! wolá sw. Cyprian, s tjjž bysi widěl něco giného, než bjdu a nesstěsti, possetilau rozkoš, zhaubný blud, hořké slzy a zpaustu smrti.“ A w skutku, kdyby popřjno bylo nám nahlédnauti do přjbytků lidských, gak do paláců králowských, tak i do chatrčj zawiněné i nezawiněné chudoby; co bychom zočili? Zagisté nic giného, než co popisuge giž w starém zákoně maudrý Sirach: „Zaneprázdněnj welike stwořeno gest wssem lidem a gho těžké na syny Adamowy ode dne, w němž wyssli z žiwota matky swé, až do dne pochowánj do matky wssech; od toho, genž sedj na stolici slawně, až do snjženého na zemi a w popeli“ [1]). Nebo od té doby, co člowěk hřjchem od Boha se odchýlil, stjhá ho ta dwognásobná metla: že duchownjmu žiwotu geho scházj sily a podpory s hůry; gessto se zbawil milosti Božj; a tělesný žiwot geho gest podroben moci přjrody, on pak sám bez pomoci Prostřednjka a Wykupitele by w zkázu přigiti musel. A wssak právě tato bjdnost a potřebnost a nedostatečnost obecná budj člowěka k modlitbě obecné. A mimo tyto tělesné potřeby máme také obecné potřeby duchownj. Mámek duchownj i swětskau wrchnost, w gegichžto ruce na mnoze ležj časné i wěčné blaho nasse; a tudjž třeba, bychom za ně se modlili. Máme rodiče, djtky, bratry a sestry, přátele a dobrodince, gichžto dobré nám na srdci muss ležeti, a protož poraučjme ge do milosti a prozřetelnosti Božj. Máme nepřátele a protiwnjky, a často wlastnj winau, i za tyto slussj modliti se; a což gesstě wjce gest: swěřili gsme sjmě w lůno země; giž giž scházj a zelená se, stromowj počjná kwésti a my wjme, že zdar a požehnánj toho ležj w rukau Božjch, že ani ten, kdož sstěpuge, gest něco, ani ten, kdož zalěwá: ale Bůh, kterýž zrůst dáwá [2]). W ruce geho gest déssť a sucho, teplo a zima, bauře a krupobitj; a protož slussno, bychom wolali k němu, k dárci wsseho dobra, aby aurody zemské dáti a zachowati ráčil. A že takowéto prosby negsau marné, gest patrno. Hospodin Otec nebeský gest swrchowaný Pán a zprávce wesskeré přjrody, w geho moci stogj gegj žiwlowé, geho pokynutj poslauchagj; on tedy může od nás odwrátiti přjtomné i nastáwagjcj metly, kteréž gsau buď následky neb tresty hřjssnosti nassj; a to owssemk tehdáž, když gsme takowé mysli, že geho přjzně a wyslyssenj gsme hodni a schopni. A k tomu zagisté přispjwá mocně modlitba. Nebo modljce se w prawdě, béřeme na se mysl, gakowau Bůh žádá od nás. W skraussené modlitbě cwičjme se we wjře we wěčnau moc, swatost a maudrost, gakož i w otcowské milosrdenstwj geho, tu se také cwičjme w naděgi a w důwěře, pak i w lásce aučinné k Bohu, odewzdáwagjce se zcela do wůle geho; mimo to žádný nemodlj se sám skrze sebe, nýbrž každá modlitba gakožto pozdwiženj mysli k Bohu gest giž účinek Ducha Božjho w srdci nassem a takřka rukogmě milosti a přjzně Božj. K tomu přicházj gesstě to, že wespolek se modljce a společné modlitby konagjce, wineme se gako djtky k gednomu Otci, spogeni swazkem gedné wjry, lásky a naděge, a tjm spjsse se stáwáme hodni milosti a wyslyssenj Božjho. Wyprawuge se ze žiwota sw. Porfiria, biskupa w Gaze, města zemi zaslíbené, následugjcj přjběh: Obywatelé města tohoto byli zatwrzelj pohané a pro

[1]) 40, 1—3. [2]) I. k Kor. 3, 7.

Digitized by Google

hrubau powěru swau byli wůbec známi. Když pak roku 398 panowalo weliké sucho, a hlad lidu hrozil, přičjtali gsau nehodu tuto sw. Porfiriowi; nebo dle wýroků módloslužebných kněžj wyřkly prý wěsstby: Porfirius, nepřjtel bohů, gest winen wssemi nehodami těmito. Když sucho mnoho neděl trwalo, shromáždili se pohané w chrámu swém a obětowali Jupiterowi desstiwému četné oběti, prozpěwowali mu pjsně po sedm dnj, ničeho pak newyřjdiwsse, nawrátili se mrzutě k prácem swým. Na to pak se shromáždili křesťané, gedwa počtem 300 a putowali s biskupem swým k sausednjm chrámům, k hrobům mučennjků, prosjce o déssť. Když pak se do města wraceli, zawřeli gim pohané brány. Tuto stáli dwě hodiny, čekagjce, až by Bůh odměnil gegich trpěliwost a slzy gegich a slzy pastýře gegich. A hle, weliká bauře se strhla a s nebe dsstilo u welikých praudech. Pohané widauce toto, otewřeli gim dwéře bez prodlenj a připogili se k nim wolagjce: Kristus gest Pán, on sám swjtězil! Mnozj pak z nich ssli s nimi do chrámu a přigati gsau w společnost wěřjcjch [1]). Co se tuto přihodilo, opakowalo se w cjrkwi sw. nastokráte; a giž w starém zákoně stogj zasljbenj Páně: „Budete-li choditi w přikázanjch mých, budete-li ostřjhati a činiti ge, dám wám desstě časy swými, a země wydá úrodu swau, a stromowé plnj budau owoce [2]).“ Proto také cjrkew slawné koná průwody w tyto křjžowé dni do polj, wyléwagjc hogné společné modlitby. Při tom má také na zřeteli nastáwagjcj odchod Wykupitele do nebes, kdežto on žige gakožto wěčný Prostřednjk náš a skrze něhož daufá wyslyssenj tjm bezpečněgi dogjti. Tu, kdež takřka Spasitele do nebes se beraucjho doprowázjme, pozdwihugeme w společné modlitbě k nebi srdce swého, a nasse city a tauhy proměňugj se we wraucj a srdečné prosby. —

Wssak ale i způsob, gakým se pobožnost křjžowých dnj koná, gest zcela wěci té přiměřený, srdce i ducha wzděláwagjcj a k pobožnosti wzbuzugjcj. Průwod sám pod ssjrým nebem, kdežto skřiwánek Bohu prozpěwuge pjseň swau, gakož i modlitby, kteréž se při něm konagj, přiwozugj wěřjcjm k mysli žiwě to, zač prosj, wzbuzugjce zároweň w srdcjch gegich důwěru w pomoc Božj. Záhy z rána swolagj se wěřjcj do chrámu, odkudž pak se w slawném průwodu berau do polj, kráčegjce zelenagjcjmi se poli a lučinami a kwětaucjmi sady. Při processj prozpěwuge se litanie o wssech swatých, aby tito prosby swé s prosbami wěřjcjch spogili. Pěgjť se pak též i giné nábožné, přjhodné pjsně. Pak se koná čtwero zastawenj, buď u něgakého křjže, neb u kaple. Tuto se čjtá počátek Ewangelium každého swatého Ewangelisty, na wýznam, že Ewangelium do čtyř uhlů swěta se hlásalo, a že Bůh, gakož mocj slowa swého wsse byl stwořil, tjmto slowem wssecko řjdj a žehná. Po přečtěnj každého Ewangelium modlj se kněz, aby Bůh, kterýž nás skrze sw. Ewangelisty wjře wyučil, na gegich přjmluwu se nad námi ráčil smilowati a nás wyslysseti. Pak wolá kněz: Od baukky a hromu! načež lid dj: Wyswoboď nás Pane Jesu Kriste. Na to následugj wždy dwě modlitby, w nichžto prosj, aby Bůh skrze přjmluwu wssech swatých, úrody zemské od wssech nečasů a úhon chrániti a zdar a požehnánj wsseho dáti račil. Posléze žehná kněz sw. křjžem i lid i osenj. Po skončeném processj pěge se w chrámu Žalm a konagj se modlitby k litanijm přjslussjcj, w kterýchž se obecné zá-

[1]) Veith's hom. Vort. djl 4., str. 159 [2]) III. Mogž. 26, 3. 4.

Digitized by Google

ležitosti Bohu přednáſſegi. Celá pak pobožnoſt ſe končj ambroſianſkým chwalozpěwem: Te Deum laudamus, to geſt: Tě Boha chwáljme. — Odiž tedy i ty, milý křeſkane, připog ſe k ſborům náboženských křeſkanů a ſpog s nimi proſby ſwé. Chwaliž a welebiž Boha, Otce nebeſkého, genž mocnau rukau ſwau wzkřiſſil přjrodu ze ſna zimnjho a wzbudil gi k nowému žiwotu. Proſiž ho wraucně, aby newztahowal otcowſké ruky ſwé zpět od swých tworů a aby žehnal úrodě zemſké a přiwodil požitky polnj k dozránj. Modliž ſe s cjrkwj ſwatau téhož dne: „Přánj naſſe, proſjme ó Pane, rač miloſtj ſwau doprowázeti; bychom, kteřjž twé dary w ſauženj přigjmáme, ſkrze útěchu twau w lásce twé roſtli.“ Kráčege pak takto zbožným ſrdcem u proſtřed oſenj ſe zelenagjcjho, nezapomeň, že i ty gſi ſjmě, genž má zráti ke dni weliké žně. Pomni, že i ty gſi ſtrom, wſſtjpen na winici Božj, chráněn a okopáwán mnohau péčj, abys přineſl owoce w čas přjhodný. O kýž by gſi tu roſtl a zrál na poli králowſtwj Božjho, co dobré wſſtjpenj a přineſl hogný užitek ſprawedliwého a ſſlechetného žiwota zde a hoden byl gednau co ſnopek pſſeničný shromážděn býti w králowſtwj nebeſkém. —

Při wſſelikých modlitbách a proſbách swých máme ſe obraceti k Otci ſkrze Kriſta Ježiſſe, gakožto činj cjrkew ſwatá, končjc wſſelikė modlitby ſwé záwěrkau: Skrze Kriſta Pána naſſeho. Wſſak ale lehce by ſe mohlo zdáti, gakoby nám byl Otec přjliš daleký a nebyl ſnad doſti laſkawý k nám; gakoby měl zaljbenj gediné w Synu ſwém, nikoli pak w nás. Rownéž i zdáti by ſe mohlo, že když nám miloſtiwým býti ſe prokazuge, že toliko Syna ſwého miluge a ne také nás, wyznawače a ctitele geho. Toto bludné smýſſlenj poráží Pán Ježjš, an dj: Neprawjmť wám, že gá budu proſiti Otce za wás; nebo ſám Otec miluge wás, proto že gſte wy mne milowali, a uwěřili gſte, že gſem od Boha wyſſel. Owſſemť máme přiſtupowati w modlitbách swých k Otci we gménu Páně; ale ne gakoby Otec ſám miloſtj ſwau nebyl nakloněn nám! Naopak práwě proto, že k němu we gménu tomto ſe bljžjme, ſpočjwá láſka a miloſt geho nad námi. Neb přiſtupugjce k Otci we gménu Kriſta a u wjře a důwěře w něho, w geho zásluhy: gſmeť ſgednoceni s njm, máme ducha geho, a když takto w duchu Kriſtowu, w duchu prawdy a ſwaté lásky k němu ſe bljžjme: ſpočjwá zaljbenj Otce na nás — Otec ſám miluge nás. A w tom zagiſté záležj proſtřednictwj Kriſtowo, že on půſobj: aby Otec milowal nás co syny ſwé, ku kterémužto můžeme wolati w ſynowſké důwěře: Abba; to geſt „Otče.“ O, toho utěſſeného ſlowa: „Otec ſám miluge wás!“ Uwaž toho dobře, milý křeſkane! Otec, weliký a welebný Twůrce wſſeho tworſtwa, neſmjrný wládař nebe i země, Pán nad pány, na gehožto pokynutj swěty powſtáwagj a hynau, před njmžto ſe kořj w prachu cherubjnowé a ſerafjnowé: On ſám miluge nás; a miluge nás láſkau otcowſkau, ſrdcem wraucjm a wſſeobgjmagjcjm; a my čerwjci, genž ſe w prachu země plazjme, kteřjž u přirownánj k němu nic negſme, my gſme ſynowé a miláčkowé geho. Gaká to důſtognoſt, gaká to wzneſſenoſt! Kdo gi pochopj? Myť ſi to za weliké ſſtěſtj pokládáme, když mocnář swětſký laſkawé a přjznjwé oko ukazuge nám, když ſe na nás wljdně uſmjwá: wſſak, co geſt toto wſſe proti tomu ſſtěſtj milowánu býti od mocnáře wſſech mocnářů, Boha Otce nebeſkého, gak nás ubezpečuge ſám ge-

Digitized by Google

dnorozený Syn geho, an dj: že on miluge nás. O, welikė a blahé to slowo, kdo ge pochopj? Pozdwihni se k němu, dusse lidská, a welebiž gméno geho a gásev mu u prostřed tworstwa, ze wssj sily a ze wssj dusse. Wssak ale nezapomeň také: proč nás Otec miluge? Pán Ježjš dj: „proto že gste wy mne milowali a uwěřili gste, že gsem od Boha wyssel.“ Znameney, milý křesťane, tuto dwě wýminky, pod kterýmiž toliko lásky Otcowy dogiti můžeš. Wěřiti musjš w Krista Ježisse, gakožto Syna Božjho od Otce wycházegjcjho, Pána a Spasitele a prostřednjka nasseho. A u wjře této pewně drže se ho, přilnauti se musjš k němu u wraucj lásce a w této lásce gemu se obětowati, gemu žjti a geho swatau wůli plniti. Nedomnjwey se tedy žádný, že by bez Krista, bez wjry w něho a wraucj lásky k němu, měl přjstupu k Otci a aučastenstwj lásky geho. Nenj Otec rozdjlný w podstatě od Syna. Kdož newěřj w Syna, nezná Otce; kdo nemiluge Syna, nemiluge ani Otce, kdož pak Otce nemiluge, tomuž nemůže on býti Otcem a toho nemůže on milowati. A protož rač nám dáti milost swau, ó Boże Otče nebeský: abychom my wssickni uwěřili w Syna twého, gehožto gsi sessal k wykaupenj nassemu a geho milowali, a skrze něho měli přjstup k tobě, genž s njm žigeš a kralugeš w gednotě Ducha sw. po wssecky wěky wěkůw.

Potěssiw Pán Ježjš učennjků swých a poučiw gich z ohledu nastáwagjcj budaucnosti, zbývá gesstě, aby wykonal posledni cestu, cestu k smrti, kterauž mage na mysli dj hluboce dogat učennjkům swým,: „Wyssel gsem od Otce a přissel gsem na swět: opět opaussťjm swět a gdu k Otci.“ Slowa tato gsau wsseho uwáženj hodná! — Syn Božj wyssel od Otce? A gak? Dwogjm způsobem: Zprwu wyssel od Otce, gsa od něho od wěčnosti zplozen, dle slow Zalmisty Páně, gak ge sám sw. Pawel wykládá o Synu Božjm: „Syn můg gsi ty, gá dnes zplodil gsem tebe [1].“ Ne tak wycházj od Otce, gakoby Otec byl dřjwe, Syn pak pozděgi od něho učiněn byl gako nějaký twor; nýbrž on zplozen gest od Otce od wěčnosti, rowný Otci, gsa gedné podstaty a přirozenosti s njm. Což twrdj i sw. Auğustin, an dj: „Wyssel od Otce, poněwadž z Otce gest [2].“ Rowněž i učený wykladatel pjsma Enthymius prawj: „Wyssel gsem od Otce, znamená tolik, gako býti z podstaty Otcowy, nebo prawým synem Otce.“ Druhý pak wýchod Syna od Otce gest: když během wěků wtělil se, w přirozenosti lidské námse zgewil, přissed na swět, přebýwal co Bůh člowěk mezi námi. A gak se to dělo? Ne přirozeným způsobem: ale podiwným nadpřirozeným. Mocj totiž Ducha swatého, genž od Otce i Syna wycházj, stwořen gest nowý člowěk, Syn panny, a tento přigat gest w osobnost Syna Božjho a takto se zgewiw Syn Božj w přirozenosti lidské, přissel na swět, aby choré pokolenj lidské zhogil, a ge, kterézto odwrátiwssi se od lásky Božj, w zahynutj uběhlo, opět duchowně obnowil, s Bohem smjřil, zgednaw mu milost Božj a naděgi žiwota wěčného. Na ten cjl přebýwal mezi námi, aby byl nassjm učitelem a přjkladem mrawnj dokonalosti nassj; pak dokonal djlo swé w neskončeném posluſſenstwj položiw za obět žiwot swůg ku spasenj swěta; a takto spasiw swět opustil ho. Geho smrt kříže byla zagistě obět, kteráž shladila winu po-

[1]) Žalm 2.; k Žid. 1. [2]) Tract. 102.

Digitized by Google

kolenj lidského. Gako ale smrt geho smazala winu lidstwa, podobně i wzkříssenj a na nebe wstaupenj geho gest základem wsseliké milosti a wsseho wyššjho žiwota pokolenj lidského, gežto w něm a skrze ně oslaweno gest a powznesseno k wyššjmu žiwotu — k žiwotu wěčnému. Wesskeré tyto skutky a cesty Wykupitelského žiwota swého, od swého wtělenj až k wzkříssenj a na nebe wstaupenj, připomjná Ježjš ke konci běhu swého pozemského na odchodu, řka: „Wyssel gsem od Otce a přissel gsem na swět; opět opaussťjm swět a gdu k Otci“; gakoby dokonáwage pozemský běh swůg gesstě gednau ohlédl na zpět na cestu, kterauž byl wykonal. A toto gest také cesta každé dusse s Bohem sgednocené, owssemk w gistém smyslu slowa a w gistém způsobu. Od Boha zagisté gest původ gegi; neb z ruky geho wycházj, gakožto neyznamenitěgssj twor w čase; na swět pak přicházj na pokynutj Božj; tuto žige, w něm působj a koná úlohu powolánj swého, kterauž gj Otec wytknul. Než ale, nenj gj tuto neustále zůstati. Žiwot pozemský gest toliko cesta, pauk ke kraginám wyššjm, ke kraginám wěčnosti, k Otci. A dokonaw člowěk běh swůg, opaussťj swět tento a wracj se k Otci. O kýž by tato myssléna nikdy nezmizela s očj nám! Kýž by prowázela nás po wssech cestách žiwota a posswěcowala kroků nassich. Kýž bychom chowali to přeswědčenj, že od Otce gsme wyssli a opět k Otci se ubjráme, a že tudjž máme kráčeti před obličegem geho, gakožto synowé Božj a dědicowé žiwota wěčného. O gak bychom giným okem patřili na žiwot wezdegssj, pokládagice ho za přjprawu a zkaussku a za ústaw k wyššjmu wycwičenj a zdokonalenj — za cestu k Otci.“ Gak bychom neswolili tak lehce tělesným žádostem a neplnili gich. Gak bychom swědomitě použili swěřeného času žiwota k posswěcenj sebe a ke konánj djla Božjho! A pak, když by wyprssela poslednj hůta žiwota pozemského, utěsseně bychom popatřili nazpět na wykonanau cestu žiwota a magice blaženau budaucnost před sebau w pokogi bychom se rozžehnali se swětem tjmto, djce s radostj: „Opaussťjm tento swět a gdu k Otci.“

Učennjci Páně neporozuměli mnohým wěcem, kteréž Kristus Pán mluwil k nim, lauče se s nimi. Rádi by se ho byli na to tázali; w tom wssak, právě když se ho chtěli tázati, dj gim zřegmě, co swrchu prawil: Wyssel gsem od Otce a přissel gsem na swět a t. d. Takto wygewil gim, že wj co se w srdci gegich děge, powěděw gim, oč se ho právě chtěli tázati. To ge překwapilo, a magice tu nowý důkaz, že gest od Boha sesłaný Messiáš, zwolali wraucně: „Hle, nynj zgewně mluwjš, a přjslowj žádného neprawjš. Nynj wjme, že wjš wssecky wěci, aniž tobě potřebj, aby se kdo tebe tázal: skrze to wěřjme, že gsi od Boha wyssel.“ O krásné to swědectwj, hodno aby slyssáno bylo z úst apossťolských, a hodno, aby se ozýwalo z úst každého wěrného křesťana. Nebo swědčili-li gsau takto swatj apossťolé w pewné wjře a u welikém nadssenj nebeskému Wykupiteli, čjm wjce mussj každý prawý křesťan podobně wolati, gessto netoliko swědectwj apossťolů, nýbrž i swědectwj osmnáctero wěků mu stogj před očima. Prawý křesťan zagisté může směle řjci o Kristu: Nynj wjm, že wjš wssecky wěci; gežto wssecka slowa, wssecka proroctwj Kristowa se buď z cela neb z wětssj části wyplnila a pořáde wjce a wjce se plnj. On může bezpečně řjci: Wěřjm, že gsi od Boha wy-

Digitized by Google

ſſel, mage celý žiwot Páně i geho wzkřiſſenj a oſlawenj před ſebau, a wida gak křiſſe geho po oſmnácte wěků giž ſtogj a ſſiřj a rozhogňuge ſe denně wjce. A protož i my, Pane Jeſu Kriſte, připogugeme wyznánj ſwé k wyznánj apoſſtolſkému, a woláme ſgednocenýmhlaſem: My, ó Pane, wjme a pewně wěřjme, že wjš wſſecky wěci, že gſi prawý Syn Božj od Otce zplozený, od wěčnoſti gedné podſtaty s njm a gedné bytnoſti — prawý Bůh; a my wěřjme, že gſi od Otce wyſſel; že gſi ſe ſtal člowěkem pro ſpaſenj naſſe, a že gſi byl žiw mezi námi a že gſi trpěl pro nás; že gſi naſſjm Spaſitelem, Wykupitelem a Proſtřednjkem. O, zachowey w nás tuto wjru a poſilň gj w nás: abychom w nj žiwi byli a umřeli, a w nj pak doſáhli gednau žiwota wěčného; kdež s Otcem a s Duchem ſwatým žiw gſi a kraluješ po wſſecky wěky wěkůw.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, od něhožto wſſe dobré pocházj, deyž proſjcjm tebe: bychom twým wnuknutjm myſlili, co prawého geſt, a twým wedenjm totéž wykonáwali. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Na ſlawný den na nebe wſtaupenj Páně.

Ewangelium ſw. Marka 16., w. 14—20.

Jedenácti za ſtolem ſedjcjm učennjkům ukázal ſe Ježjš, a treſtal nedowěru gegich a twrdoſt ſrdce, že těm, kteřjž ho wzkřiſſeného widěli, newěřili. A řekl gim: Gdauce po wſſem ſwětě, kažte Ewangelium wſſemu ſtwořenj. Kdož uwěřj a pokřtěn bude, ſpaſen bude, kdož pak neuwěřj, budeť zatracen. Znamenj pak těch, kteřjž uwěřj, tato náſledowati budau: We gménu mém ďáble budau wymjtati; gazyky nowými mluwiti; hady bráti, a geſtliže by co gedowatého pili, neuſſkodjť gim; na nemocné ruce wzkládati budau, a (ti) dobře ſe mjti budau. A zagiſté Pán Ježjš, když gim odmluwil, wzat geſt do nebe, a ſedj na prawici Božj. A oni ſſedſſe kázali wſſudy, a Pán gim pomáhal, a potwrzowal (gegich) řeči náſledugjcjmi diwy.

Digitized by Google

Wýklad.

Dneſſnj ſwaté Ewangelium wypiſuge nám poſledni děg z pozemſkého žiwota Wykupitelowa. Dle obſſirnějſſjho wyprawowánj ſw. Lukáſſe [1]) ukazowal ſe Pán Ježjš po ſwém wzkřiſſenj geſſtě po čtyřidceti dnů apoſſtolům, mluwě o králowſtwj Božjm, totiž o geho zakjzenj a rozſſjřenj ſkrze apoſſtoly a učennjky. Čtyřidcátý pak den, když ſe apoſſtolé, gak prawdě podobno, dle uſtanowenj Páně, w Jeruſalémě nacházeli a právě u wečeře byli shromážděni; ukázal ſe Pán Ježjš gedenácti ſedjcjm za ſtolem, a pogedl s nimi. Pak rozmlauwage s nimi, treſtal nedowěrn gegich a twrdoſt ſrdce, že těm, kteřjž ho wzkřjſſeného widěli, newěřili. Při tom pak otewřel gim ſmyſl, aby rozuměli pjſmům a dokládage řekl gim: „Co gſem nynj. prawil wám, nenj nic giného, než co gſem wám často řjkáwal, pokud gſem geſſtě obcowal s wámi. Tak geſt pſáno a tak muſil Kriſtus trpěti a třetjho dne z mrtwých wſtáti a kázáno býti we gménu geho pokánj a odpuſſtěnj hřjchu mezi wſſemi národy. Wy pak gſte ſwědkowé těch wěcj. Gdauce tedy po wſſem ſwětě, kažte Ewangelium wſſemu ſtwořenj. Kdož uwěřj a pokřtěn bude, ſpaſen bude: kdo pak neuwěřj, budeť zatracen. Znamenj pak těch, kteřjž uwěřj, ku potwrzenj wjry gegich, tato náſledowati budau: We gménu mém dábly budau wymjtati, gazyky nowými mluwiti, hady bráti, a geſtliže by co gedowatého pili, neuſſkodjť gim, na nemocné ruce wzkládati budau, a ti nemocnj dobře ſe mjtí budau.“ Abyſte wſſak k djlu tomuto doſtáli, poſſlu zaſljbenj Otce ſwého t. g. zaſljbeného Ducha ſwatého, od Otce, na wás; wy pak zůſtaňte w městě a neodcházegte z Jeruſaléma, dokudž nebudete oblečeni (obdařeni) mocj (Ducha ſwatého) s wyſoſti, o kterémž gſte ſlyſſeli ſkrze ústa má; nebo Jan zagiſté křtil (wás) wodau, potápěge wás pod wodu, ale wy pokřtěni budete Duchem ſwatým takřka pohřjženi w geho moc a ſilu, ne po mnohých těchto dnech. Slyſſjce pak apoſſtolé, že magj w Jeruſalémě zůſtati a očekáwati zaſljbenj Otcowa po několika dnech, domnjwali ſe, že ſnad právě w ten čas Kriſtus Pán zakjdj králowſtwj Meſſiáſſowo; o kterémž ſe domeyſſleli, že w ſláwě a leſku předčj králowſtwj Dawidowo; protož tázali ſe ho, řkauce: Pane, w tom-li času nawrátjš králowſtwj Iſraelſké? t. g. obnowjš ſláwu králowſtwj Dawidowa? Ježjš pak neměl zapotřebné nynj wykládati gim, w gakém ſmyſlu mjnj tu králowſtwj Meſſiáſſowo; gelikož to měli brzy gaſněgi poznati; protož chtěge, aby apoſſtolé wěrně a zmužile plnili poſledni rozkaz geho, řekl gim: Nenjť waſſj wěcj znáti časy neb chwjle, kteréž położil Otec w moci ſwé (k nawrácenj králowſtwj Iſraelſkéhо); poſtačuge wám toliko wěděti, že přigmete moc Du-

[1]) Luk. 24, 44—53.; Skutk. ap. 1, 1—11.

Digitized by Google

cha ſwatého, přicházegicjho na wás, a budete mi ſwědky w Jeruſalémě i we wſſem Judſtwu, i w Samařj, a až do poſlednjch končin země. Toto powjdage wywedl ge wen do Bethanie. Na hoře pak oliwetſké pozaſtawil ſe a pozdwih rukau ſwých, dal gim požehnánj. I ſtalo ſe, když ge žehnal, ani na to hledj, bral ſe od nich a wyzdwižen geſt a neſen do nebe, a oblak přigal ho od očj gegich. A zagiſté Pán Jeżjš wzat geſt do nebe a ſedj na prawici Božj. A když apoſſtolé za njm do nebe gdaucjm hleděli: ay dwa muži ſtáli wedlé nich w rauſſe bjlém, kteřjžto i řekli: Muži Galilegſſtj, co ſtogjte hledjce do nebe? Tento Ježjš, kterýž wzat geſt od wás do nebe, tak přigde, gak gſte widěli ho gdaucjho do nebe. A oni pokloniwſſe ſe, nawrátili ſe do Jeruſaléma s radoſtj welikau; a byli wždycky w chrámě, chwáljce a dobrořečjce Boha. Pak ſſedſſe kázali wſſudy, a Pán gim pomáhal, a potwrzowal (gegich) řeči náſledugjcjmi diwy.

Rozgjmánj.

Obyčegem bylo u Řjmanů, že wůdcowé dobywſſe ſlawného wjtězſtwj nad nepřátely a ukončiwſſe wálku, wgižděli u wjtězoſlawě do Řjma, kterážto wjtězoſláwa byla tak welikà a znamenità, že ſám ſw. Auğuſtin ſobě přál gi ſpatřiti. Wjtěz totiž shromážděl wjtězné wogſko ſwé před branau; pak wſtaupil na ſtkwoſtný wjtězoſlawný wůz ſlonowý, gegž táhli bjlé koně neb ſlony, a ubjral ſe hranau wjtězoſlawnau ſkrze město na kapitolium. Geg předcházeli trubači prowozugjce hudbu wjtězoſlawnau, pak wedena byla zwjřata obětná owěnčena a ozdobena ſtužkami, magjce rohy pozlacené. Nato ſe wezla kořiſt nepřátelſká a na nj nápiſy přemožených národů a wyobrazenj dobytých měſt ſe zwláſſtnoſtmi gegich; gichžto náſledowali we wazbě zagatj nepřátelé a wůdcowé w okowech. Konečně pak náſledowal ſám wjtěz we wjtězném woze, oděn ſſartatem se zlatem protkaným a ozdoben wěncem wawřjnowým, mage ratoleſt wawřjnowau neb žezlo wogenſkého wůdce w ruce, gehožto pak doprowázeli ſenátoři w bjlém rauſſe a pak lid gáſagjcj a ſlávu a chválu mu prowoláwagjcj, ač zatjm wſſechny chrámy byly otewřeny a wěnci okráſſleny a naplněny libau wůnj. Takto ubjral ſe wjtěz městem na kapitolium, kdežto kázal nepřátely zagaté zbjti neb uwězniti; a wykonaw oběť, učinil hody weřegné neypředněgſſjm oſobám a rozdáwal penjze mezi obecný lid. Tak konali wůdcowé řjmſſtj wjtězoſlávu ſwau. A wſſak byla-li wjtězoſláwa pozemſkého Řjma tak welikà, dj ſw. Auğuſtin, gak welebná muſela býti ſláwa nebeſkého Jeruſaléma, kterauž konal Kriſtus Pán, když přemohl mocné nepřátely: hřjch, ſmrt a ďábla, a dokonaw welikè djlo wykaupenj lidſkého, ubjral ſe na nebeſa. A památku tuto ſlawj cjrkew ſwatá dnes. Dnes připomjná ſobě ſlawný tento odchod Páně, kdežto dokonaw djlo ſwé, na nebeſa wſtaupil. Ty tedy, milý křeſtane, genž gſi byl ſwědkem ſlawných činů žiwota geho, wiz a uwažug také wjtězoſlávu geho na nebe wſtaupenj.

Znameneny pak, milý křeſtane, přede wſſjm

Digitized by Google

mjſto, kde Božſký Wykupitel wſtaupil na nebeſa. Geſtit to hora Oliwetſká, odkudž Pán Ježiš na nebeſa ſe powzneſl; a to ſe ſtalo, ne bez přičiny. Tato hora to byla, odkudž Pán Ježiš ſeſtaupil k utrpenj, bera ſe naposledy do Jeruſaléma, gakž dj ſw. apoſſtol: „Že pak wſtaupil, co geſt to gediné, že i ſeſtaupil neyprwé do nižſſich ſtran země“ [1]). Tedy ta ceſta, kteráž wede k utrpenj, wede také k oſlawenj; a kdo chce k ſláwě ſe powznéſti, muſj dřjwe w pokoře ſe ſnjžiti. Nebo tato hora to také byla, kdežto Pán Ježiš utrpěl to neyhlubſſj unjženj, kdež wečer před ſwau ſmrtj padl na twáři ſwau a potě ſe krwawým potem, wolal k Otci. Na této hoře pak geſt zrazen a wydán nepřátelům, gat a gako zločinec ſwázán a odweden. A protož také na této hoře ſlawil wjtězoſlávu ſwau, gſa powýſſen na nebeſa; aby ſám ſkutkem ztwrdil, co byl ſlowy učil: že ceſta k oſlawenj geſt ceſta utrpenj, a že tu neywjce ſe nadjti můžeme blaženoſti a oſlawenj, kdež pro Boha a ſprawedlnoſl geho neywjce unjženj a protiwenſtwj trpjme. Neuařjkey tedy milý křeſtane, a nebědug, když Pán ſnižuge tebe, a když pro něho ſnáſſeti muſjš protiwenſtwj a pronáſledowánj: wiz a kog ſe tau utěſſenau naděgj: že právě tuto Pán neywyšſſj powýſſenj a oſlawenj tobě chyſtá. Kráſně zagiſtě dj tuto ſw. Tomáš z Willanowy: „Nenj ceſty, po kteréž bychom k nebi wſtaupili, leč ſnjženj ſebe. Seſtup dolů ſám w očjch ſwých: a wſtaupjš na horu před Bohem, budiž malý w očjch ſwých: a budeš weliký před očima Božjma. Čjm wětſſjm zdáš ſe ſobě býti, tjm menſſj gſi, a čjm menſſjm ſebe činjš, tjm wětſſj gſi. Uč ſe tedy, člověče, ponižowati ſebe, abys byl powýſſen.“

Dále pak znameney, milý křeſtane, také čas, kdy wſtaupil Božſký Wykupitel na nebeſa. Teprw čtyřidcátý den, po ſwém umučenj a z mrtwých wſtánj, když giž byl wykonal djlo wykaupenj lidſkého, a wſſe uſtanowil, což ſe zařjzenj a rozſſířenj králowſtwj geho na zemi týkalo, ne pak dřjwe. Tobě, milý křeſtane, to buď ku poučenj a powzbuzenj, že negſau otewřena nebeſa tobě prwé, nežli i ty wykonáš úkol swůg, kterýž tobě Otec nebeſký uložil. Owſſemk že nenj tak welike a tak ſlawné djlo twého powolánj, kteréž uložil tobě Hoſpodář nebeſký, nicméně wſſak i ty máš w žiwotě ſwém wykázaný úkol. Tento muſjš wykonati a to úplně, wěrně a ſwědomitě, pak ſtogj i tobě otewřená brána nebes, pak budeš i ty moci Pána a Miſtra náſledowati do ſláwy nebeſké; nebo žádný nebéře mzdy leč by dřjwe byl pracowal a žádný nebude korunowán, leč by byl bogowal.

Mimo to znameney také, milý křeſtane, způſob, gak wſtaupil Pán na nebeſa. On wſtaupil s oſlaweným lidſkým tělem ſwým. Nebo toto tělo to bylo, kteréž muohé muky utrpělo; kteréž bylo uplwáno, bičowáno, kteréž hřeby zraněné na křjži pnělo; toto tělo mělo také oſlaweno a powýſſeno býti a gakož mělo účaſtenſtwj w pozemſkém ſnjženj Wykupitele, mělo také bráti účaſtenſtwj w powyſſenj geho, aby tudjž zřegmo bylo nám: že byli-li gſme účaſtni utrpenj Wykupitelowa, že budeme také účaſtni geho oſlawenj, a že i my gednau ſe powzneſeme k ſláwě nebeſké s oſlaweným tělem. Nebo gak znamená ſw. Řehoř, „powýſſenjm Páně geſt ſmazáno upſánj naſſeho zawrženj, změněn geſt wýrok naſſeho poruſſenj. Nebok ona přirozenoſt, giž bylo řečeno: „prach gſi a w prach ſe

[1]) K Efes. 4, 9.

Digitized by Google

obrátjš," ta dnes wessla do nebes" [1]). O, toho podiwného powýssenj a wyznamenánj padlého a w Kristu obnoweného člowěčenstwj! W Kristu postaweno gest člowěčenstwj nad angely, a gest wyznamenáno sláwau nad duchy nebeské. Pozney tedy ó člowěče, důstogenstwj přirozenosti swé! neb wyznamenánj a sláwa, kterauž dnes člowěčj přirozenost Kristowa korunowána gest, padá na nás na wessker lidstwo; gessto bratr náš Kristus Ježjš na nebesa nebes powýssen gest. O, gaká to čest, gaká sláwa pro nás, gessto máme takowého bratra w nebesjch! O, blažené to lidstwo, pozdwižené z hlubiny pádu swého tak milostiwě a tak welice powznessené skrze toho, genž wstaupil na nebesa! — O, kýž by se wždy prawým a ctným žiwotem učinilo powýssenj swého a této wznessenosti hodné!—

Znameney také, že Kristus Pán wstaupil na nebesa žehnage učennjky swé. Tjm zagistě zůstawil gim otcowské požehnánj swé k nastáwagicjmu djlu, ke kterému ge powolal, a kteréž gim krátce před tjm konati rozkázal; zároweň wssak wyznačil: že wssichni, kteřjž we gménu geho pracowati budau a kterýmkoli způsobem k rozssjřenj králowstwj geho budau přispjwati, že tito a wůbec wssickni wěrnj geho na zemi požehnánj dogdau: že on sám s nebes žehnati a pomocj swau doprowázeti bude djlo gegich. Mimo to slussj pozorowati, že oblak přigal ho od očj učennjků, aby tjm wyznačená byla Božská geho welebnost, gjžto oblaka gsau takřka záclonau, gessto smrtelný člowěk sláwu a welebnost Božj toliko pod záclonau zřjti může. —

Konečně také pozorug, milý křesťane, kam, na kteráž nebesa, wstaupil Kristus Pán. Swatý Pawel pjsse: že wstaupil nade wssecka nebesa t. g. na neywyššj nebe, aby wssecko naplnil [2]); aby totiž gako na zemi přigaw na se podobu služebnjka, a poslussen gsa až k smrti kříže neyhlauběgi se snjžil, rowněž i neywýsse nade wssecka nebesa byl powýssen. Tamto sedj na prawici Božj, gakž o něm giž Žalmista Páně prorokowal, mage totiž ustawičně neywyššj moc a sláwu nade wssjm, co gest na nebi i na zemi netoliko gakožto Bůh, což mu od wěčnosti přjslussj, ale také gako člowěk powýssen nade wssecky twory a duchy nebeské mage wěčné účastenstwj, kjzenj a zprávy Božj tohoto swěta, a požjwá té neywyššj sláwy a blaženosti, kteráž neskončeným zásluhám geho přjslussj. Tamto sjdlj gakožto hlawa a král své církwe, církwe swaté, kterauž skrze Ducha sw. kjdj a zprawuge po wssecky wěky, gakž twrdj sw. Pawel, an pjsse: „Posadil ho na prawici swé na nebesjch, nade wssecko knjžatstwo, i mocnosti, i moci, i panstwo i wsseliké giné gméno, kteréž se gmenuge, netoliko na tomto swětě ale také w budaucjm. A wssecky wěci poddaw pod nohy geho, dal ho, aby byl hlawau nade wssj církwj, kterážto gest tělo geho" [3]). Tamto na prawici Božj sjdlj gako Prostřednjk náš, wždycky gsa žiw k orodowánj za nás, t. g. ku prostředkowánj mezi námi a Bohem, abychom gako on aučasten byl nassj přirozenosti, i my aučastni byli sláwy a moci geho a s njm kralowali. Nebo gakž dj sw. Pawel, „Bůh, kterýž gest bohatý w milosrdenstwj, pro přjlissnau lásku swau, kteranž zamilowal nás, když i my gsme byli mrtwj w hřjssjch, spolu obživil nás w Kristu; a spolu s njm wzkřjsil, a učinil, abychom spolu seděli w nebesjch w

[1]) Hom. 29. super Evang. [2]) K Efez. 4, 10. [3]) Efez. 1, 20—23.

Digitized by Google

Kristu Ježjssi“ [1]). Nebo což se od Krista skutečně dělo, máme i my giž w přjtomném žiwotě následowati po něm, gako po nějakém wzoru a obrazu w sobě wytwořowati. Gako on poslussen až k smrti za hřjchy nasse ukřižowán gest, máme i my swé hřjssné žádosti křižowati. Gako on z mrtwých powstal k nowému žiwotu, máme i my w nowotě žiwota kráčeti; a gako on k wěčné sláwě powýssen gest, podobně přikazuge se i nám: powstali-li gsme s Kristem, abychom hledali, což wzhůru gest, kdež Kristus sedj na prawici Otce, ne pak což w dole gest. Dobře tu dokládá sw. Auğustin: „Proto gest Kristus gakož základ náš po wzkřjssenj swém na prawici Otce přigat, abychom i my wzhůru powýsseni byli.“ A protož také wyzýwá nás cjrkew swatá denně, abychom k nebi srdce pozdwihowali, wolagjc: „Wzhůru srdce!“ Ano wzhůru — k nebi, kdež Pán a Předchůdce náš sjdlj — mussjme mjti pozdwižené srdce swé; w nebi mussjme srdcem a myslj nynj za žiwa messkati, chceme-li gednau s oslaweným tělem k sláwě nebeské se powznesti. K tomu, ó Pane, dey nám pomoc a milost swau, žehney nás s hůry požehnánjm hognym: abychom sslastně dokončiwsse pauk žiwota pozemského, tebe následowali, kamž gsi nás předessel do sláwy nebeské.

Pán Ježjš se ubjral do nebe. W prawdě newj člowěk, má-li se z toho těssiti čili rmautiti. Uwážjme-li, že laskawý Mistr a Pán opustil nás a zůstawil tuto nás gako sirotky a cjrkew swau gako opusstěnau holubici: kdož gest, genž by netruchlil pro laskawého Otce, milowaného Mistra a dobrotiwého Pána, gehožto by wždy u sebe mjti žádal? Kdož gest, kdož by nepřál sobě ustawičně s njm obcowati a z geho přjtomnosti se těssiti? Wssak ale ginak mussjme sauditi, ano wjce máme přjčiny plésati a radowati se z na nebe wstaupenj Páně: uwážjme-li sláwy a welebnosti, ke keréž powýssen gest Kristus Pán, gakož i hogného prospěchu, gehož nabýwáme z geho powýssenj.

Uwaž gen, milý křesťane, prwé sláwy na nebe powyssenéhо Wykupitele. Aby mohl býti Spasitelem twým, „zmařil sebe samého, přigaw způsob služebnjka, ku podobenstwj lidj učiněn a w způsobu nalezen gest gako člowěk. Ponjžil sebe samého, poslussný gsa učiněn až do smrti, smrti pak křjže“ [2]). — Takto u snjženj trámil wssecken žiwot swůg pozemský, snássege bjdy a strasti nasse. Trpěl hlad, žjzeň, nahotu. Učil prawdě nebeské, činil dobře wssem, wedl a wzbuzowal k ctnosti slowem i skutkem: a wssak swět ho nepoznal, a swogi ho nepřigali; byl nenáwidjn, pronásledowán, powržen, potupen, konečně i mučen a ukřižowán. Tu wssak pokynul Otec nebeský a powolal Syna swého k sláwě wěčné: „Seď na prawici mé, dokawadž nepoložjm nepřátel twých za podnožj noh twých“ [3]). A gako wjtěz slawný dobyw znamenitého wjtězstwj porazjw nepřjtele pokolenj lidského: ďábla, hřjch a smrt, opausstj Pán tuto zemi, keráž ho ani nepoznala, ani slussně nepoctila co Božského Wykupitele swého. Giž se běře z slzawého audolj, giž wstupuge do wyssších kragin nebes. Kdož wyprawj radost a ples dne tohoto? Kdo wypjsse lest sláwy geho, když zástupowé nebesstj wstřjc gemu wyssli, holdugjce slawnému wjtězi tomuto, a když Otec nebeský powstaw z trůnu swého přigal ho, wtěleného swého wjtězoslawného

[1]) Efez. 2, 4. 5. [2]) Filip. 2, 8. [3]) Žalm 109, 1.

Digitized by Google

Syna, a posadil ho w lidské přirozenosti na prawici swau. „Pozdwihněte knjžata bran swých a wyzdwihněte se brány wěčné a wegdek král slawy. Kdož gest ten král slawy“ ?[1]) Gest to rek z pokolenj Juda — wjtěz smrti, hřichu a pekla — ukřižowaný Ježjš. Tak powýssen gest Kristus za swé unjženj. „Protož i Bůh wywýssil ho, a dal gemu gméno, kteréž gest nade wsseliké gméno: aby we gménu Ježjsse každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných, a každý gazyk (aby) wyznával, že Pán Ježjš Kristus w slawě gest Boha Otce“[2]). — Tak přigal Božský Wykupitel swrchowanau slawu nebes za potupu a za hanu, kterauž byl na zemi utrpěl; tak wzal blaženost nebeskau za utrpenj, kteréž byl snássel; tak přigal korunu za oběť, kterauž byl přinesl; tak osprawedlněn gest před wesskerým swětem a skutkem gest dowozeno: „že žádný newstaupil na nebe, gediné ten, kterýž sestaupil s nebe, Syn člowěka, kterýž gest w nebi“[3]). Tak ztwrzeno gest: že učenj a zákon geho w prawdě gest s nebe, že oběť geho přigata a dilo wykaupenj že dokonáno gest, on pak sám že od Otce wyssel, že gest zaslibený Messiáš, „požehnaný Bůh na wěky.“ — A uwažuge toho a wraucně to cjtě, neměl bys i ty, křesťane milý, radowati se a plésati nad slawau swého Wykupitele? Za dáwných časů slawjwali Řekowé hry olympické, w kterýchžto ti, genž w ssermowánj neb w gezděnj neb běhánj o záwod swjtězili, wawřjnem byli owěnčeni a před wesskerým shromážděnjm wyznamenáni. Když pak se dostalo někomu takowého wyznamenánj, těssili a radowali se z toho wssickni občané rodiska geho, přáli mu sstěstj, přigali ho slawně a strogili mu hody a radowánky na obecné útraty. Občan geden z Rhodu, gménem Diagoras, uslyssew, že dwá synowé geho wjtězstwj dosahli, umřel radostj nad wyznamenánjm gegich, a spoluobčané wolali umjragicjmu: „Umři gen Diagoraše, tobě nezbývá nic, co bys sobě přáti mohl!“ A když Pán a Mistr náš, a dle lidské přirozenosti bratr náš, takto oslawen gest slawau neywyššj — swrchowanau slawau nebes: kdož by nezaplésal, kdož by se nezradowal? Protož wolá sw. Leo papež „Pléseyme neymilegssj, hodně radugjce se, a těssime se wraucj djky wzdáwagjce. Nebo dnes netoliko za obywatele ráge ztwrzeni gsme, nýbrž také pronikli gsme w Kristu neywyššj nebesa, wětssích darů dosáhnuwsse skrze milost Kristowu, než gakauž gsme byli ztratili skrze záwist ďáblowu.“ Dobře tu také dokládá sw. Bernard: „Swátek tento, bratřj neymilegssj, gest i slawný i radostný, nebot slawnostj tau wzdáwá se i Kristu weliká sláwa i nám se obzwlásstnj poskytuge radost. Gek to zagisté dokonánj a doplněnj ostatnjch slawnostj, gek to slawné ukončenj wesskerého cestowánj, gakéž Syn Božj na zemi konati ráčil. Nebo ten, genž sestaupil, Onť gest, kterýž i wstaupil nade wssecky nebesa, aby naplnil wssecko“[4]). A protož wolá dnes cjrkew swatá:

Kriste, genž gak wjtěz prawý
Wstaupáš do nebeské slawy,
Budiž tobě neustálá
S Otcem, Duchem swatým chwála[5]).

Wssak ale, křesťane milý, Pán Ježjš wstaupil netoliko pro sebe, nýbrž on wstaupil na nebesa také pro tebe. A uwažuges-li hogného prospěchu, kterého z na

[1]) Žalm 23, 9. 10. [2]) K Filip. 2, 9—11. [3]) Jan 3, 13. [4]) Sermo in ascens. Dom. 2. c. 1. [5]) Ad matut.

Digitized by Google

nebe wstaupenj Páně nabýwáš, naſkytuge ſe tobě opět nowá přičina radoſti a pleſu. Kriſtus Pán zagiſté wſtaupil na nebeſa, aby ſeſlal nám Ducha ſwatého, Ducha totiž, kteréhož zaſljbil apoſſtolům a wěrným ſwým, a kterýž měl obnowiti twář země, gako při ſtwořenj ſwěta obžiwil ſměſici žiwlů, wznáſſege ſe nad wodami. „Neodegdu-lik, prawil ſám Wykupitel, Utěſſitel nepřigde k wám: paklik odegdu, poſſli ho k wám“ [1]). Odſſed tedy od nás laſkawý Miſtr neučinil toho, aby nás nechal ſirotků; abrž wſtaupil na nebeſa, aby naplnil ſrdce naſſe neywzácněgſſjmi dary Ducha Božjho. Na nebe wſtaupenj Páně tedy geſt naſſe obohacenj, a ceſta geho do nebe dokonánj ſlawného dila wykupitelſkého. A což geſſtě wjce: Božſký Wykupitel wſtaupiw na nebeſa, gako nowý Adam otewřel pokolenj lidſkému brány nebeſ, kteréž hřjchem prwnjho Adama zawřeny byly, a připrawil tam wěrným ſwým přjbytky, gakž gim byl zaſljbil, řka: „W domě Otce mého přjbytkowé gſau mnozj ... gdu, abych wám připrawil mjſto ... a wezmu wás k ſobě ſamému, abyſte, kdež gá gſem, i wy byli“ [2]). Dobře tuto dokládá ſw. papež Leo: „Na nebe wſtaupenj Páně geſt naſſe powýſſenj, a kamž nás předeſſla ſlawná hlawa, tam následowati i tělu (nám) kyne naděge“ [3]). Gaká to blahá, gaká to utěſſená naděge! Eyhle, milý křeſtane, tyk máš mjſto w nebi! Byl i ſproſtý, byl i chudý, byl i powržený — z nebe negſi wylaučen, ač ſtaneš-li ſe ho genom hoden. Pán předeſſel tebe, on přichyſtal tobě přjbytek; a budeš-li hoden geho, doſtanek ſe giſtě tobě, kdež pak hognau náhradu naleznež za to, což gſi zde pro nebe trpěl a obětował. — Konečně pak wſtaupil Pán Ježiš na nebeſa, aby tamto byl po wſſechny wěky naſſjm proſtřednjkem a zaſtupcem u Otce. Božſký Wykupitel zagiſté w oſlawenj ſwém negedná, gako gednáwá mnohý přjtel na zemi, an w ſſtěſtj rád na neſſtaſtné přátely zapomjná. Nikoliw, on laſkawě pamatuge na nás, gſa u Otce naſſjm proſtřednjkem a uſtawičným orodownjkem. Protož také pjſſe ſw. Jan: „Synáčkowé mogi, tyto wěci pjſſi wám, abyſte nezhřeſſili. Pakli by kdo i zhřeſſil, přjmluwce máme u Otce, Jeſſe Kriſta ſprawedliwého: a onť geſt ſlitowánj za hřjchy naſſe; netoliko pak naſſe, ale také za hřjchy celého ſwěta“ [4]). A podobně dokládá ſw. Pawel: že Kriſtus Pán weſſel w nebe ſamo, aby ſe ukázal před obličegem Božjm za nás [5]). O, kdo by ſe z toho netěſſil, že u Otce ſprawedliwého máme bratra proſtřednjka miloſtiwého, genž gako wěčný neywyššj kněz ſmikuge nás s Otcem, ukazuge mu ſwaté rány ſwé a klade ſe w uſtawičnau oběť za nás. Myť owſſem gſme ſlabj a klopotnj lidé, miloſrdenſtwj Božjho nehodni: wſſak negſme ſami; máme zaſtupce u Otce, genž geſt bratr a přjtel náš, genž nás předeſſel a gehožto zásluhy přewyſſugj winy naſſe. — Sw. Bernard padal často w malomyſlnoſt, když ſobě připomjnal hřjſſnoſt ſwau. W takowýchto dobách pozdwihował k nebi očj ſwých, a řjkáwal ſobě: „Nezaufey, duſſe má! nebo od té doby, co Kriſtus wſtaupil na nebeſa, máme tam proſtřednjka, orodownjka a Wykupitele. Wjm to a poznáwám to, že za hřjchy ſwé nebe nezaſluhugi; ale Kriſtus Spaſitel můg má ge, a ſice z dwogj přičiny: předně, že Syn Božj geſt; a pak, že ſi ge wlaſtnj krwj wydobyl. A tuto zásluhu ſwau

[1]) Jan 16, 7. [2]) Jan 14, 2. 3. 4. [3]) Sermo 1. de Ascens. [4]) I. Jan 2, 1. 2. [5]) K Žid. 9, 24.

Digitized by Google

přiwlastňuge mně; a protož daufám, že pro lásku mého Wykupitele a přjmluwčjho a pro milosrdenstwj Otce nebeského nebe dosáhnu.“ — Gdiž tedy, ó Božský Wykuteli! powznes se k sláwě nebeské. Přigmiž korunu sláwy, kterauž gsi neskončenými zásluhami swými sobě wydobyl. Gsa postawen na prawici Otce, nezapomeň na nás, na wěrné swé, zneu se k nám. Sessli nám Ducha swého swatého, aby nás obnowil a poswětil; otewři nám nebeské brány, bychom tebe mohli gednau následowati a abychom gistě toho dosáhli, budiž nassim prostřednjkem u Otce, s njmžto žiges a kraluges w gednotě Ducha swatého po wssechny wěky.

Když Pán Ježiš wstupowal na nebesa, hleděli za njm do nebe gdaucjm učennjci geho. — Ach, oni se nemohli odlaučiti od milowaného Mistra, k němužto se přilnulo srdce gegich: a tudjž žádali ho tam následowati, kamž ge předessel, a nemohauce nynj s tělem za njm se ubjrati, aspoň duchem ho následowali — hledjce za njm do nebe gdaucjm. A kdož nepatřj rád k nebi? kdo nepozdwihuge myssli tam k blaženým oněm kraginám, kdež Kristus sjdlj na prawici Otce? Gsau pak doby w žiwotě lidském, kteréž zwlásstě wyzywagj nás, abychom k nebesům očj swých pozdwihowali, a tamto útěchy a pomoci a posily hledali; a takowéto doby gsau doby strastj a pokussenj žiwota wezdegssiho. —

Ano častokráte se strhne nad člowěkem bauře strastj a protiwenstwj, a zkázau hrozj gemu. Brzy gest to bjda a nauze, nedostatek a chudoba, hned zase pronásledowánj a utiskowánj giných aneb ztráta drahých přátel aneb giné swizle a strasti žiwota pozemského, kteréž nás saužj; zhusta také wina a wědomj winy nespokoguge nás a činj nám žiwot trpkým a nesnesitelným. Nadarmo se tu ohljžj člowěk po spomocnjku, po utěssiteli — nenj, kdo by pomohl neb utěssil geg; a zhusta se widj zcela opusstěna, wssj pomoci a útěchy zbawena. W takowýchto dobách, křesťane milý, nezaufey sobě — k nebi popatř, k nebi pozdwihni očj swých! Hle tam sjdlj Otec, gehožto ruka gest wssemocná, gehož rámě nenj posud zkráceno — genž může pomoci i tu, kdež žádný člowěk pomoci nemůže; a genž gest laskawý a miluge lidi co djtky swé, a nedopaussti, aby držjce se geho, zhynuli. K nebi popatř! Tam žige Wykupitel twůg! On sám snássel strasti a bjdy nasse, a we wssem zkaussen, znát nassi mdlobu, nassi bjdu a nauzi, a má autrpnost s námi a hotow gest pomoci wssem, genž se k němu w důwěře utjkagj. K nebi popatř, tam prawá wlast twá! Tam kyne tobě lepssi a blaženěgssi žiwot. Gesstě maličko — a budeš-li zmužile a oddaně trpěti, a setrwáš-li w trpělliwosti a w tichosti, pak setře Pán s očj slzy twé; a krátké utrpenj twé proměnj se w neskončenau radost a blaženost. O, zbožný a daufanliwý pohled k nebi wlewá balssám do raněného srdce a nebestau ge naplňuge útěchau w dobách zármutku a protiwenstwj.

Wssak i w dobách pokussenj třeba k nebi popatřiti, neb tu nabýwá člowěk posily proti autokům nepřjtele a hřjchu. A kdo to newj, kdo toho nezakusil w žiwotě pozemském, gak mocně nepřjtel spasenj nasseho na nás dotjrá a gak silné gsau autoky hřjchu. Tělo, swět a ďábel doražegj na člowěka se wssj mocj a hrozj do hlubiny neprawostj ho wrhnauti, a hřjssná žádost roste a zmáhá se wjc a wjce; a giž klesá člowěk překonán tuhým pokussenjm. W takowýchto dobách, křesťane milý, ozbrog se, posilň se pohledem k nebi. K nebi po-

Digitized by Google

patř, když se bude zdáti tobě příliš welikė pokussenj twé a že nebudeš moci gemu odolati! Hle, tam sjdlj Otec welemaudrý, kterýž gest wěrný a nedopustj, abys byl pokaussen nad to, což můžeš snésti, ale učinj s pokussenjm také prospěch, abys mohl snésti [1]). K nebi popatř! tam žige Wykupitel twůg, genž sám třikráte zápasil s pokussitelem; měg důwěru w něho, genž pomáhá wssem, kteřjž pro něho bogugj. K nebi popatř! odtudž kyne tobě koruna sláwy wěčné, a budeš-li statně a zmužile bogowati, dogista gi dosáhneš. K nebi popatř! k oněm zmužilým bogownjkům, genž wěrně bogowawsse dobrý bog, wjru zachowali, ctnost konali a sprawedlnost plnili, a nynj korunowáni sláwau wěčnau s Kristem kralugjce, požiwagj wěčné blaženosti. O gaké tu hogné posily, gaké podpory poskytuge zápasjcjmu s hřjchem a neprawostj wraucj a důwěrný pohled k nebesům. Kdož patře k nebi a mage na zřeteli korunu wěčnau, dal-li se kdy přemoci autoky neprawostj aneb pokleſl-li? Kdož důwěrně pozdwihuge očj k nebesům, stal-li se newěrným Bohu a swatému zákonu geho? — A protož nalezáme, že wssickni swatj často k nebi pozdwihowali očj a myssli swé, hledagjce tamto w strastech a pokussenjch pomoci, útěchy a posily právě gako bylina neustále se klonj k slunci, od něhožto swětla a tepla nabýwá. Trpěliwý Job nalezal w swých protiwenstwjch a utrpenjch hognau úlewu a útěchu w pohledu k nebi. Gak často patřil u wjře a naděgi k nebeskému Otci, wolage pak utěsseně: „Na nebi gest swědek můg a znatel můg na wysostech. K Bohu slzj oko mé“ [2]). K nebesům pozdwihowal také zbožný Dawid očj swých, když se wssech stran stjhán od nepřátel; sklíčen sauženjm nikde pokoge a pomoci nedocházel: „K tobě, Hospodine, pozdwihl gsem dusse swé: Bože můg! w tebe daufám, nechť negsem zahanben. Oči mé wždycky k Hospodinu: nebo on wytrhne z osidla nohy mé“ [3]). Matka Makabegských stála s sedmi syny swými před Antiochem tyranem. Giž sest gich wypustilo ducha w ukrutných mukách, zbýwal toliko neymladssj prostomilý pacholjk sedmiletý. I přissla naň řada. Matka, bogjc se, aby snad z bázně nastáwagjcjch muk nezapřel Hospodina, nachýlinssi se k němu, takto mu přimlauwala: „Prosjm tě, synu můg, abys pohleděl na nebe — a nebudeš se báti tohoto kata, ale hoden bratřj swých, učiněn gsa gich aučasten, podstup smrt, abych tě w onom smilowánj zase s bratřjmi twými přigala.“ I ten čist gsa (w hroznych mukách) umřel, wsseligak w Pána daufage [4]). Sw. Martin leže na smrtelné posteli, neustále patřil k nebi. Geden z geho učennjků, kterýž mu wěrně přisluhowal, prawil mu gednau: aby neležel neustále na znak, nýbrž aby se také na tu neb onn stranu położil, že si ulewj tjm w bolestech swých. I odpowěděl mu sw. Martin: „Nechcyž, abych raděgi k nebi patřil, než k zemi; a newytrhug w uważowánj cesty, kterauž mne Bůh a Wykupitel můg předessel a kterauž nynj i má dusse kráčeti musj, aby k spogenj s Bohem přissla“ [5]). — Mezi hrdinami řeckými, genž na Trogi táhli a tuto u wydobytj slawného tohoto města se wyznamenali, byl zagisté Ulysses ten neymaudřegssj. Když se wracowal hrdina tento domů a chlipná Kirke mu rozkossný žiwot slibowala, chtjc aby u nj zůstal: pokládal to za wětssj štěstj, toliko dým wlasti swé z daleka spa-

[1]) I. Kor. 10, 13. [2]) Job 16, 20. 21. [3]) Žalm 24, 1. 2. 15. [4]) II. Mak. 7, 27—30. 40.
[5]) Wiz Mehler's Beisp. I. djl str. 500 a t. d.

Digitized by Google

tříti, nežli w rozkoſſich w cizotě ſe potáceti. A gaká to byla wlaſt? Byla to Ithaka, uzký, nepatrný a ſkalnatý oſtrow. Ginak ſe to má s wlaſtj naſſj, kterauž nám naděge křeſtanſká ſlibuge — s nebem. Tato geſt ſwětlá a ſlawná, anto země, na kteréž meſſkáme, a rozkoſſe, kterýchž poſkytuge, toliko gſau dým brzo pomjgegicj. Čjm draždſſj a milegſſj má nám tedy býti pohled k gaſné této wlaſti nebeſké!

Dey, ó Pane, abychom nikdy nebe s očj neſpuſtili, nýbrž tam měli zřetel swůg upřený, kamž duchem směřowati máme. A když w dobách pokuſſenj a protiwenſtwj k nebi budeme pozdwihowati očj swých: deyž miloſtiwě, abychom útěchy, podpory a pomoci nabyli odtud, odkudž wſſeliká pomoc přicházj.

Pán Ježjš wzat geſt do nebe. Tam předeſſel wěrné swé, tam ho máme také my následowati, abychom, kdež on geſt, i my byli. A když gednau wyprſſj lhůta žiwota naſſeho pozemſkého, powolák nás, a my odebéřeme ſe za njm a budeme mjti účaſtenſtwj ſlávy a blaženoſti nebeſké, ač budeme-li toho hodni. O přeſſkaſtný to los a blažená to naděge, kterážto kyne nám: Powſtaň, ó křeſtanſká duſſe, a wyſſiň ſe na perutjch zbožnoſti k požehnaným ónĕm kraginám nebeſkým a uwažug ſlávy a blaženoſti, kteráž tamto očekáwá ſwaté a wywolené Božj, abys tjm wraucněgi po nj zataužila, tjm bedliwěgi o ni pečowala, tjm horliwěgi ſe o nj ſnažila a tjm bezpečněgi a giſtěgi gednau gj doſáhla. A wſſak, kdož pochopj duchem onu ſláwu ſjdel nebeſkých? Kdo wyprawj ſlowy onu blaženoſt, o kterézto dj ſw. Pawel: že „ani oko neſpatřilo, ani ucho neſlyſſelo, ani na ſrdce lidſké newſtaupilo, což Bůh připrawil těm, genž ho milugj?“ [1] Aniž poſkytuge země s rozmanitými rozkoſſemi ſwými a radoſtmi, gimiž často zaſlepuge ctitele ſwé, čehož, abychom ſi odtud něgaký obraz neb podobenſtwj blaženoſti nebeſké wytwořiti mohli. Neb gakž dj ſwatý Auğuſtin: „čehož země poſkytuge, gſauc to útěchy a rozkoſſe bjdných a zawržených, ne pak odměny blahoſlawených“ [1]). Wſſak ale Bůh ſám zgewil nám, pokudž to ſlaboſt lidſká ſnéſti může, gak weliká a hogná geſt blaženoſt wywolených geho. A w čem záležj blaženoſt tato? tážeš ſe, miłý křeſtane. Záležjť w' neſkončené blaženoſti myſli, genž powſtáwá z uſtawičného žřenj w twář Božj a pak w neſkončené, blaženoſti ſrdce, genž poplyne z připodobněnj ſe Bohu, gehožto ſe ſtanau aučaſtni w nebeſjch wywolenj Božj, gakž pjſſe ſw. Jan: „Wjme, že když ſe ukáže, podobni gemu budeme; nebo widěti ho budeme tak, gakž geſt“ [2]). K čemuž dobře dokládá ſw. Pawel: „Spatřugice odkrytau twářj ſláwu Páně, w týž obraz budeme proměněni“ [3]). O, té ſwrchowané blaženoſti, kteráž w Bohu ſe zakládá, a kteráž tauženj ſwatých a wywolených Božjch dokonale wyplnj! —

Když wěrná duſſe dokoná běh ctného žiwota ſwého na zemi, zeſnuwſſi ſmrtj wzácnau ſprawedliwých, wſtaupj ſe znamenjm wywolenj na čele, s radoſtj w twáři a s naděgi w ſrdci, prowázena gſauc ſborem ctnoſtj ſwých, na prawý Tábor, na horu Božj, na kterauž toliko ti wſtupugj, genž magi newinné ruce a čiſté ſrdce [4]). Kdyby ſlepý od narozenj, gſa přineſſen na wrchol hory, odkud by za gaſného dne ſhlédnauti mohl zpanilau kraginu daleko ſſiroko ſe rozkládagicj, kdyby tento ſlepý podiwným něga-

[1]) De civit. 22, 24. [2]) I. Jan 3, 2. [3]) II. Kor. 3, 13. [4]) Žalm 14.

Digitized by Google

kým způsobem pogednau prohlédl: ó gak by užasnul celý omámený, patře poneyprw na gasné blankytowé nebe a na zlaté zářjcj se slunce, na modragjcj se hory, na zelenagjcj se luby, na pestrobarewná luka, na welebné tiché moře, na rozkossné kwětiny, na zpěwné ptactwo a na nesčjslné množstwj giných tworů, genž zemi krásslj a zdobj. Často sice slýcháwal o těchto wěcech mluwiti; a wssak pohřjzen w ustawičné mrákoty, mohl si ge toliko neurčitě a negistě předstawowati. Wssak ale toto wssecko gest toliko slabý stjn překwapenj a úžasu, radosti a blaženosti, kteréž pocjtj dusse, když poneyprw wstaupj do nebeského Jeruzaléma. Mocný Bože! zwolá pak, gak sskastna gsem, že se na takowém blaženém mjstě nalezám! Pane, zde gest dobře býti! O Jeruzaléme! O swaté město Božj! „Ay stánek Božj s lidmi, a přebýwati bude s nimi a oni budau geho lidem: a sám Bůh s nimi bude gegich Bohem“ [1]). Wjra má mne neoklamala! Cožkoli gsem o tobě slawného a utěssitelného slyssela, nalezám u mnohem wětssj wjře wyplněno, a daleko to přewyssuge wsseliké předstawenj mé, kteréž gsem si o tobě činila: „Slawné wěci praweny gsau o tobě, město Božj. Gakž gsme slýchali, tak gsme to spatřili w městě Hospodina“ [2]). Gak podiwné, gak nowé gest dwanácte perlj, genž twořj brány geho: „Dwanácte bran, dwanácte perel gest.“ O gaké swětlo oswěcuge ge: „magjcj gasnost Božj a swětlost geho podobna k drahému kameni“ [3]). Nikdy nerozkládá tu temnost nočnj perutj swých a žádný oblak nezastiňuge nesmrtelné gasnosti geho. A město nepotřebuge slunce ani měsjce, aby swjtilo w něm; nebo gasnost Božj oswjtila ge a swjce geho gest Beránek“ [4]). — A kdož gsau zástupowé těch, genž tuto stogj we welikých řadách, kteréž žádný sečjsti nemůže ze wssech národů a pokolenj i gazyků, ani stogj před obličegem Beránka, gsauce oblečeni w raucha bjlá a palmy w rukau gegich? Tok gsau wywolenj Božj, genž opustili slzawé audolj pozemské. Gsau to swatj patriarchowé a proroci starého zákona, gsau to apossstolé, mučennjci, učitelowé, wyznawači a panny nowého zákona, genž tuto společně oslawugj Hospodina, wolagjce hlasem welikým: „Spasenj Bohu nassemu, kterýž sedj na trůnu, a Beránkowi“ [5]). O gak se tu stkwěgj gegich ctnosti! gak oslawená gsau gegich těla, a nebeské swětlo, genž ge obkličuge, krásslj a zdobj ge! — O blažené to sjdlo! Zde gest dobře býti! Zde panuge ticho a pokog: aby odpočinuli od pracj swých; zde setjrá Bůh wsselikau slzu s očj gegich: zde se neozýwá žádný pláč, žádný nářek, žádná žaloba, genž by russila blaženosti mjsta tohoto; zde nescházj žádné občerstwenj, zde se nesnássj žádná bolest, zde se netauzj po žádném statku, aniž se kdo obáwá nějakého zlého. Zde gest wěčná mladost bez starosti, stálé zdrawj bez nemoci, ustawičný pokog bez unawenj, neustálá radost bez zármutku; rozkoš, genž se nezossklíwuge; pokog, genž se nerussj; a žiwot, kteréhož smrt nehubj: „a smrti wjce nebude, ani kwjlenj, ani křiku ani bolesti nebude wjce; nebo prwnj wěci pominuly“ [6]). —

Wssak w tomto sprossťenj od zlého a w obcowánj se swatými a wywolenými Božjmi nezáležj wssecka blaženost nebeská. Wrch blaženosti této gest Bůh sám, gehožto swatj a wywolenj Božj požjwagj. Neb dusse lidská stwořená gsauc od Boha a pro

[1]) Zgew. 21, 3. [2]) Žalm 86, 3. [3]) Zgew. 21, 11. [4]) Zgew. 21, 23. [5]) Zgew. 7, 10. [6]) Zgew. 21, 4.

Digitized by Google

Boha, může tolliko w Bohu a s Bohem úplně blaženau býti. Protož také hledá we wſſem Boha a nedbagjc přjtomných ſtatků tauži po budaucjch a wzdálených předſtawugjc ſi ge gako něco neſkončeného. A gako we wſſem, což poznati ſe ſnaži, wždy po věčné prawdě tauži: podobně tauži i w tom, což miluge, po věčném dobru. Přebýwá-li pak giž za časů pozemſkého žiwota takowá tauha w ſrdci člowěka, kdežto geg klam ſwěta mámi: čjmž wjce ozýwati ſe bude tauha tato duſſe, až zbawena těla, prosta klamu ſwěta, wſtaupi do kragin věčnoſti. Pak zwolá: Kde gſi ó Bože ſrdce mého! Nehledala-li gſem na zemi ničeho leč tebe, co mohu giného mjti nad tebe w nebi, w kom odpočinauti ſobě? „Co mi geſt na nebi (krom tebe)? a bez tebe co gſem chtěla na zemi“ [1])? Ty, ó Bože, genž zpytugeš hlubiny ſrdce mého, ty neylépe wjš, co ſrdce toto o tobě cjti, a od tebe žádá; ty wjš, že nemá giné tauhy, než patřiti tebe twářj w twář: „Bůh ſrdce mého, a djl můg geſt Bůh na wěky“ [2]). Ty wjš, že ſrdce mé tluče tobě, po tobě tauži a prahne duch můg, wjce než gelen po pramenech wody. Kde gſi, ó Bože můg? Proč neukazugeš mne twář ſwau? Což geſſtě nenj ukončeno wyhnanſtwj mé? Geſſtě nenj wyplněna tauha má? — Tato pak wraucj a ſprawedliwá tauha zbožné duſſe Boha milugjcj, bude úplně w nebeſjch wyplněna. „Kdo mne miluge, dj Wykupitel ſám, milowán bude od Otce mého: i gák geg budu milowati a zgewjm ſebe ſamého gemu“ [3]). Toto zaſljbenj wyplnj Pán w nebi, kdež ſe ukáže wywoleným ſwým. A kdož můž ſi předſtawiti, kdo pomyſliti rozkoš wywolené duſſe, když uzřj člowěčenſtwj Páně oſlawené, obkljčené nebeſkau gaſnoſtj na trůnu ſláwy Božj? O neyſladſſj a neymiloſtiwěgſſj Ježiſſi! zwolá tu duſſe u wytrženj opogena podiwenjm a radoſtj. Eyhle ou geſt to, widjm geg tohoto Božſkého Spaſitele, Pána a Wykupitele ſwého! O, gak welebný, gak miloſtiwý, gak zpanilý geſt on! Nynj pochopugi, proč dj ſw. Petr, že naň žádagi angelé patřiti“ [4]). — A kdo geſt ona wzneſſená panj, ona welebná králowna bljž něho? O známk gi dle miloſtné twáři a laſkawého pohledu gegiho. Geſt to prawá Berſabé, kterauž prawý Salamaun poſadil na prawici trůnu ſwého. Ty gſi to, ó Maria, králowno a orodownice, milá matko moge! Nynj widjm tebe a mohu u tebe a s tebau věčně býti blažen. — O gaké to diwadlo! Eyhle angelé a archangelé, knjžata a mocnoſti, kteréž we gménu wſſeho tworſtwa ſwau pokloun mu wzdáwagj! Eyhle angelé, ſtrážce lidj, genž mu modlitby ſprawedliwých přednáſſegi. Eyhle ſtarce lidu wywolených, kteréž koruny ſwé k nohám geho kladauce, zásluhy a čeſt ctnoſtj ſwých mu wzdáwagj. Eyhle panny, genž lilie newinnoſti w rukách neſauce, gemu prozpěwugi pjſeň, kterauž žádný opakowati nemůže! Eyhle ſbory rozličné nebeſkých duchů, genž prozpěwugi bez uſtánj pjſeň: „Wykaupils nás ſwau krwj Bohu ze wſſelikého pokolenj, a gazyka, i lidu, i národu a učinil gſi nás Bohu naſſemu králowſtwjm a knězjmi. Dobrořečenj a gaſnoſt, a maudroſt a djkůčinění, čeſt a moc, i ſjla Bohu naſſemu, na wěky věkůw! Amen“ [5]). — A uzřjc wěrná duſſe Kriſta Pána a Spaſitele ſwého, uwidj také gaſné tagemſtwj wjry, kteréž na zemi w ſproſtnoſti a pokoře ſrdce wěřila. Nynj wěřjme w Boha gediného dle

[1]) Žalm 72, 25. [2]) L. c. [3]) Jan 14, 21. [4]) I. Petr 1, 12. [5]) Zgew. 5, 9.; 7, 12.

Digitized by Google

podſtaty, trogjho pak w oſobách, wěčného dle původu, neſmrtelného dle trwánj, neſmjrného dle welikoſti, wſſemaudrého dle rozumu, wſſemocného dle ſjly, neſkončeného dle ſláwy a welebnoſti. A wſſak tohoto welebného a newyzpytatelného Boha nepoznáwáme nynj lépe, než gak wjdáme ſlunce, když mraky za doby zimnj ge kryge, poznáwáme ho gako w podobenſtwj w bleſku djla rukau geho. Lépe wſſak poznáme ho gednau w nebi, kdež každý ſtjn mizj, každé podobenſtwj ſe wygaſňuge, každá záclona ſe odhaluge. „Nynj, dj ſw. Pawel, nynj widjme ſkrze zrcadlo w podobenſtwj, ale tehdáž twářj w twář; nynj poznáwám s čáſtky, ale tehdáž poznám, gakož i poznán gſem“ [1]). Gaká to blaženoſt! O utěſſené to patřenj, widěti Boha, gakýž ſám w ſobě geſt, w něm widěti a poznati ſebe! Pak zwolá wěřicj duſſe, opogená rozkoſſj nebeſkau: O gá blažená, genž uwěřiwſſi prwé, gakobych widěla, nynj w ſkutku a oprawdu widjm, čemuž gſem uwěřila! Eyhle, gak wjm a poznáwám w okamženj neſkončeně wjce než druhdy po celý wěk gſem poznala; gak we wſſem wycwičena gſem! Nynj poznáwám neſkončenau bytnoſt Božj, genž od wěčnoſti ſama od ſebe gſaucj, od žádného nezáwiſj w ſobě neydokonalegſſj, wſſemocná, dobrotiwá, welemaudrá, neywyš ſwatá, ſprawedliwá a miloſrdná, naplňuge nebe i zemi, od nichžto má wſſecko původ ſwůg a w njžto wſſecko ſpočjwá; genž geſt počátek a konec wſſech wěcj. A poznáwám, gak tato gediná bytoſt Božj we třech oſobách geſt, žige a ſe gewi, gak Syn Božj od Otce od wěčnoſti zplozen geſt, a gak Duch ſwatý od obau od wěčnoſti wychážj, geden Bůh — gedné bytnoſti a přirozenoſti. Nynj také poznáwám wzneſſené tagemſtwj wtělenj Syna Božjho, genž ſe ſtaw člowěkem, nepřeſtal býti Bohem; wydaw ſe gako Beránek w oběť, wykaupenj lidſké dokonal. O gak welké, gak ſlawné, gak zcela welebnoſti Božj hodné a důſtogné! O wzneſſené djlo wykaupenj lidſkého, kteréž w času wykonáno, ſpoguge minuloſt s budaucnoſtj, nebeſa ſe zemj, čas s wěčnoſtj, Twůrce s twory w gediném Proſtředniku a Obnoviteli wſſech wěcj Kriſtu Ježiſſi. A gakož celé náboženſtwj katolické geſt takřka obleſk neſkončené maudroſti Kriſtowy, uwažuge maudroſti této před obličegem wtěleného Boha, mne oſwěcugjcjho nebeſkým ſwětlem, widjm nynj bez záclony weſſkerau hlubokoſt, wýbornoſt, wzneſſenoſt a blahoſt náboženſtwj tohoto. O gá blažená! zwolá pak oblažená duſſe dále. Nynj widjm, čemuž gſem uwěřila; widjm, gak maudroſt Božj weſſkerý ſwět w láſce řjdj a zprawuge; widjm, gak miloſt Božj wſſe obnowuge, ſſlechtj a k wětſſj dokonaloſti powznáſſj; wjm, gak proměňuge ſrdce bez náſilj, a táhne ge powolně od zlého k dobrému kráčjc rozličnými a podiwnými ceſtami. O Bože miloſrdný! widjm tagné ceſty twé, kterýmižto gſi mne wodil po ceſtách žiwota pozemſkého, chránil od zkázy, wytrhl z nebezpečenſtwj, oſwěcowal ducha mého, ſrdce mé zprawowal u wſſelikých přjpadnoſtech žiwota; ano i zlobu lidſkau tak řjdil, že mně napomáhala k ſpaſenj; a co ſe mně zdálo býti na ſwětě temného a zamotaného, geſt nynj gaſné a rozwinuté před očima mýma; a co žádná lidſká maudroſt wyzpytowati nemohla, tok widjm a poznáwám, gakož ſama poznána gſem! „Tam, gakž dj ſw. Bernard, odpočjwagjce, ſpatřjme, gak ſladký geſt Pán, a gak welké geſt množſtwj ſladkoſti geho. Spatřjme okraſu ſláwy,

[1]) I. Kor. 13, 12.

Digitized by Google

ſtkwěloſt ſwatých a čeſt moci králowſké; ſeznáme wſſemohaucnoſt Otcowu, maudroſt Synowu a miloſt Ducha ſwatého a takto budeme mjti známoſt Trogice neyſwrchowanějſſj. O blažené widěnj, patřiti na Boha tak, gakž ſám w ſobě geſt! Zgewnák budau nám tagemſtwj Božſká a toto widěnj, to kochánj naplnj a naſytj celé ſrdce člowěka a dowrſſj mjru wſſj geho blaženoſti[4] [1]).

Wſſak ale, ſwrchowaná blaženoſt ſwatých a wywolených Božjch na nebi nebude záležeti toliko w tom, že na Boha twářj w twář patřiti a w něm wſſecku prawdu poznáwati budau: nýbrž oni budau také Bohu připodobněni a tudjž i neſkončené blaženoſti geho aučaſtni. Neb, gakž učj ſw. Pawel, nebudeme w nebi gako ſlužebnjci nebo cizinci požjwati zwlášſtnj ſlávy a blaženoſti; nýbrž budeme tam gako „domácj Božj, gako dědicowé Božj a ſpoludědicowé Kriſtowi; bywſſe účaſtnjci geho utrpenj, budeme účaſtni geho potěſſenj ſpolukralugjce s njm[4] [2]). Než ale, netoliko blaženoſti řjſſe ſwé učinj nás Kriſtus účaſtny w nebi, nýbrž on nás také zúčaſtnj ſlávy ſwé, gakž dj ſw. Pawel: „Zemřeli gſte (ſwětu) a žiwot wáš ſkryt geſt s Kriſtem w Bohu. Když ſe pak ukáže Kriſtus žiwot wáš, tehdy i wy ukážete ſe s njm w ſláwě [3])." A wyššj tento žiwot Kriſtůw w nás počne ſe uſkutečnowati na těle naſſem. Neb, gakž učj ſw. Pawel: „Pán a Spaſitel náš, Ježjš Kriſtus, proměnj tělo ponjženj naſſeho a připodobnj ge k tělu gaſnoſti ſwé, podlé působenj, kterýmž také mocen geſt podmaniti ſobě wſſecky wěci[4] [4]). Pak obleče poruſſitedlné tělo naſſe neporuſſitelnoſt, ſmrtelné neſmrtelnoſt, rownějž gako tělo oſlaweného Kriſta. — Wſſak netoliko podlé těla budeme připodobněni w nebi ſwatému člowěčenſtwj Kriſtowu; nýbrž i dle duſſe budeme mjti také účaſtenſtwj Božſké přirozenoſti geho, gakž to přiſljbil ſám, řka: „Gá ſláwu, kterauž gſi mi dal (Otče), dal gſem gim[4] [5]), tak, že podobni gſauce Kriſtu ſamému Bohu připodobněni budeme, což, gakž dj apoſſtol Páně, geſt následek a účinek patřenj a dokonalého poznánj Božjho: „Podobni gemu budeme, nebo widěti ho budeme tak, gakž geſt [6])." Nebo gakž učj ſw. Tomáš Akwinſký, tok geſt přirozenoſt prawého poznánj, že, což dokonale poznáwáme, téhož přirozenoſti podobu na ſe béřeme, poznáwagjce tedy w nebi Boha dokonale, „tak gakž geſt", gemu ſe připodobnjme. Prawě tak gako zrcadlo, před njmžto něgaká wěc ſtogj, obraz té wěci w ſobě wytwořuge, podobně i my, když miloſtj Božj očiſtěni, w nebi před obličegem Božjm ſtáti budeme, „ſpatřugjce a uwažugjce welebnoſt a ſlávu Páně s odkrytau twářj w týž obraz budeme proměněni od ſwětloſti w ſwětloſt, gakožto od Ducha Páně [7])." Když pak blahoſlawenj Bohu takto připodobněni budau, což to obnáſſj, než že s njm w gedno ſpogeni, budau také účaſtnj geho blaženoſti. Bůh wſſak geſt to neywyššj dobré, zahrnugjc a obſahugjc w ſobě wſſeliké dobré. Kriſtus Pán připodobňuge králowſtwj Božj pokladu, poněwadž ten, genž nalezá poklad, wſſecko nalezá; podobně i wywolená duſſe w nebi naleznuwſſi a magjc Boha nabýwá wſſelikého dobra, geſſto w Bohu ſe wſſelike dobro nacházj. Dobře tu dj giſtý zbožný muž: „Odměnau geſt widěti Boha, žjti s Bohem, býti s

[1]) Medit. c. 4. [2]) Řjm. 8, 17. II. Kor. 1.; II. Tim. 2. [3]) Kolos. 2, 3. [4]) K Filip. 3, 21. [5]) Jan 17, 22. [6]) I. Jan 3, 2. [7]) K Kor. 3, 18.

Digitized by Google

Bohem, býti w Bohu, genž bude wssecko we wssem mjti Boha, swrchowané dobro. A kdež swrchowané dobro, tam gest swrchowaná blaženost, swrchowaná rozkoš, prawá swoboda, dokonalá láska, wěčná bezpečnost a bezpečná wěčnost, tam gest prawé weselj, úplná wědomost, wssecka krása a wesskeré blaho [1]). Gako tedy zawržená dusse, gsauc na wěky Boha zbawena, rowněž i zbawena gest wsselikého dobra na wěky, a tudjž wsseliké zlé snásseti musj: podobně i dusse wywolená, magjc Boha a gsauc s njm spogena, požjwá hognosti wsseho dobra a blahoslawenstwj. Zwlásstě pak znameney tuto, milý křesťane, pokog a radost ducha, kterýchž požjwagj blahoslawenj w nebi w neskončené mjře. Geden zagisté z neylepssjch statků, kterýchž dusse w milosti Božj postawená, na zemi požjwá, gest pokog w Bohu; t. g. onen poklid, srdce ona utěssená a přeblahá tichost dusse prosté wssech náružiwostj, kteráž, gakž dj sw. Pawel, přewyssuge wsseliký smysl [2]) t. g. wsselikau sebe wětssj rozkoš těla. Tento pak swatý, čistý, sladký a wzácný pokog dusse w milosti Božj postawené, gest toliko počátek zúrodněnj a takřka předchuť onoho pokoge newyslowitelného, kteréhož dusse gsauc Bohu připodobněna a s njm spogena w nebi požjwá. Gak mile wkročj dusse wywolená do nebeských přjbytkůw, zakusj pokoge, — takowého sladkého a utěsseného poklidu srdce, — že celá opogená blaženostj zwolá: O gá blažená, nynj widjm a cjtjm, že wyplněno gest utěssené zasljbenj Páně! Pokog Božj, kterýž přewyssuge wsseliký smysl, naplňuge dussi mau [3]). Když se se mnau cjrkew swatá, matka má, žehnala, přála mně pokog a prosila za mně: „Odpočinutj wěčné a lehké deyž gj Pane.. nechť odpočjwá w pokogi.“ A ay toto wraucj přánj milostiwé matky, cjrkwe, gakž se na mně wyplnilo. O pokogi! ó swatý a nepokalený poklide dusse, gehož swět hledá, aniž ho může nalézti, gehož slibuge a nemůže ho dáti — nynj konečně nalezla gsem tebe w řjssi nebeské! Tu nenj wjce tagných sauženj, trapných wzpomjnek, auzkostliwých obáwánj, obtjžných mysslenj, kteréž na zemi wsselikau radost a blaženost člowěka kalj, a geg u prostřed pozemského sstěstj nespokogeného činj. Zde mlčj wsseliká náružiwost, zde ukogené gest wsseliké přánj! Prosta želu nad minulostj, zbawena auzkosti nad přjtomnostj a wsselikých péčj o budaucnost, odpočjwám nynj w Bohu swém, odewzdáwagjc se w úplné důwěře gemu. Owssemť i na swětě smjřena gsauc s Bohem, pocitila gsem také blaženosti pokoge Božjho, a wssak tento pokog nebyl stálý a nepokalený. Gako Esau a Jakob w žiwotě Rebeky zápasili, podobně i zápasily we mně ustawičně rozum se žádostj, duch s tělem, milost s porussenau přirozenostj, láska k swětu s láskau k Bohu. Ach, gak mnoho zapjránj, gak mnoho přemáhánj, gak mnohých bogů a obětj bylo třeba, abych zůstala wěrna Bohu a powinnosti swé. Nynj pak wsse toto přestalo: „Prwnj wěci pominuly.“ Starý člowěk gest pohřben. Nynj poneyprw znamenám, že pokog a sprawedlnost, radost a ctnost we mně sauhlasugj: „Sprawedlnost a pokog polibily se [4]).“ Giž nemusjm wjce ostřjhati mysslének, žádostj a náklonnostj srdce swého. Hřjch mne nemůže wjce překonati. Žádný gedowatý wzduch newane zde, genž by zatemňowal ducha a uspáwal srdce. Bez bázně a beze strachu mohu nynj wyplniti přánj swá: neboť gsau čistá, swatá, nebeská

[1]) Hugo Victor de anima lib. 1. cap. 1. [2]) Filip 4, 7. [3]) Isai 32, 18. [4]) Žalm 81, 11.

Digitized by Google

Bezpečně mohu následowati pudu srdce swého, neb cjtjm, že proměněné a dle srdce Božjho přetwořené srdce nezná giného zákona, leč zákon lásky Božj, genž ho k Bohu táhne. Nynj teprw po tolikerých bogjch gsem w pokogi, po tolikerých baurj, nalezám se w přjstawu. Nynj dýchám wolně, nynj se nehrozjm wjce uraziti a ztratiti tebe Boha swého. Hodiny mé gsau pokogné, dny mé plynau utěssené, ctnost má gest bez překážky a blaženost má gest prosta žalu a ljtosti! O pokogi, drahý klénote srdce! ó poklide dusse, ty zdrogi wssj blaženosti, konečně gsem tebe dosáhla, konečně mám tebe! Nechť spočjwám nynj utěssené w lunu twém a požjwám twých rozkossj! — A tohoto nebeského pokoge požjwá dusse blažená, společně se wssemi wywolenými nebesskany w blahém sgednocenj. Každá přjčina neswáru gest na wěky odtud wyhostěna. Zde, gakž dj sw. Řehoř Welikj, zde se neslyssj ono sobecké mé a twé, genž gest přjčinau tolikera bogů; zde nezakládá geden sstěsti swé na zkáze druhých; zde se newj nic o nedůwěře, genž záwistiwě na sstěstj druhého patřj, každý spokogen s tjm, což má, patřj s zaljbenjm a w lásce na to, což magj ostatnj, a raduge se netoliko ze swého sstěstj ale i ze sstěstj ginych. Samoláska tu zmizela na wždy zničena gsauc láskau Božj, kteráž wssechny w gedno spoguge a w kterézto společně Boha chwálj a welebj. — „Tam gest swrchowaný pokog, dj sw. Auğustin, dokonalá láska, ustawičné plésánj, wěčné chwálenj Boha; bezpečné odpočinutj bez konce, a ustawičná radost w Duchu swatém. — O, žiwaucj žiwote, žiwote wěčný a wěčně blahoslawený! kdežto gest radost bez žalosti, odpočinutj bez unawenj, důstogenstwj bez strachu, zbožj bez ztráty, zdrawj bez neduhu, hognost bez nedostatku, žiwot bez smrti, wěčnost bez porussenj, blahoslawenstwj bez nesstěstj: kdež gsau wssecky wěci dobré, w lásce dokonalé; kdež gest patřenj a widěnj twářj w twář, kdež se swrchowaná dobrota Božj spatřuge, kdež se oprawdowě spatřuge přjtomná welebnost Božj a tjm pokrmem žiwota bez přestánj se sytj mysl spatřugjcjch[4] [1]).

S tjmto sladkým pokogem spogj se pak také přehogná radost, genž gest také účinek tuhého spogenj dusse s Bohem a připodobněnj gegjho k němu. Nebo gako odlaučenj se od Boha zatracencům w pekle náramnau bolest působj: podobně i spogenj wywolených s Bohem w nebi a připodobněnj se gich k Božské přirozenosti působj gim neskonalau a newymluwnau útěchu, blaženost a radost. Což se dá lehce sauditi z toho, čeho giž zde mnohé hrdinské dusse zakaussegj, w gichžto srdci, gakž dj sw. Řehoř, swět wypráhl; a kteréž s wraucj horliwostj gemu připodobniti se snažj, genžto w Bohu žiwy gsauce požjwagi giž zde předchuti nebeské blaženosti, kteráž naplňuge srdce gegich. Ge-li ale radost a utěssenost blahoslawených tak welikú giž zde na zemi, čjmž wětssj bude gednau w prawé wlasti na nebi? Ti, genž Boha milugj, ti toliko mohau pochopiti, kteráž gest to blaženost a radost Boha mjti, a s njm býti spogenu, aniž lze tomu pochopiti blaženost nebeskau, kdož gj nepocjtil, tot by bylo prawě tolik, gako pochopiti Boha, genž gi působj. Toliko Kristus Pán, genž gest původce a dokonatel nebeské radosti, může zgewiti nám, gaká bude radost a blaženost tato. A on prawil nám, že bude „dokonalá [2]). Owssemk krátké to slowo, ale hogný

[1]) Manuale c. 6. 7. [2]) Jan 5.

Digitized by Google

gest obsah geho. Nebo dokonalá radost obsahuge w sobě celý, úplný poklad wssech radostj, blahostj a statků, kteréžto sobě dusse přáti může. Srdce nasse gest nesmjrné w přánjch swých, a žádný skutek časný nemůže ho nasytiti, toliko w nebesjch požjwá ten, genž má toho, kterýž wsse má, wsse w sobě obsahuge, wsse naplňuge blaženostj, gjžto nic nescházj a kteráž wesskeré přánj geho naplňuge — radost geho gest dokonalá. „W praudu oné rozkosse, dj sw. Bernard, nebude, čeho by wjce žádala swrchowaná nasycenost: tak weliká bude ta rozkoš! Neboť tam bude wrch blaženosti, přestkwělá sláwa, a přehogné weselj“ [1]). A tato dokonalá radost nebeská rozeznáwá se od radostj pozemských tjm, že tyto w plnosti požjwané člowěku se zosskliwugj, onano pak wždy wjc a wjce tauhu a žádost po nj budj. O, gaká to radost, zwolá tu dusse blažená, gaká to zcela nowá blahost, kteréž požjwám? An wsse mám, čeho žádám, taužjm předc po wssem, což mám; čjm wjce sobě přegi, tjm wjce béru a čjm wjce béru, tjm wjce sobě přegi. Gsem dokonale spokogena a nasycena sláwau Boha mého, genž gest blaženost má, a čjm wjce geho požjwám a w něm blažena gsem, tjm wjce po něm žjznjm a lačnjm. A wssak tento hlad, tato žjžen a tauha po blaženosti w Bohu nenj následek nedostatku geho, aniž působj gaké muky; a nasycenj toto nenj přeplněnj, aniž působj zosskliwenj, nýbrž tauha tato po Bohu působj nowau rozkoš, gessto radost w Bohu nasycenu býti gest wždy wraucněgssj a hogněgssj; tak že srdce, buď že hledá Boha, buď že ho nalézá, buď že po něm taužj, buď že ho giž má, gest wždy plné, utěssené a blažené. — Druhá pak wlastnost nebeských radostj, gakž nám to zgewil Kristus Pán, záležj w tom, že gsau bez mjry. Praud zagisté blahostj nebeských plyne takowau hognostj, že srdce ani nemůže pogmauti gich. „Mjru dobrau, natlačenau a natřesenau a osutau dagj w lůno wasse“ [2]). Tento přehogný praud občerstwj wesskerau dussi a pronikne gi, a způsobj w nj zwlásstnj cit utěssenosti a spokogenosti, tak že dusse gjm celá opogena a takřka pohlcena se zdáti bude. Koněčně pak dj Kristus Pán, že radost swatých w nebi bude stálá, tak že kdo gednau se gj stal účasten, na wěky nebude gj zbawen: „Radosti wassj žádný neodegme od wás,“ prawil Kristus swým wěrným [3]). Nebo ač weliká a dokonalá gest blaženost nebeská, gak twrdj sw. Augustin, přestala by předc býti prawau blaženostj, kdyby nebyla wěčná — kdyby mohla odgata býti. Pauhá toliko mysslénka, že by tato blaženost mohla kdy konec mjti, učinila by swaté mnohem nesskastněgssjmi, než radost z požjwánj gegjho ge blažené činj. Gako tedy blaženost tohoto swěta gest pomjgegjcj a střjdánj a proměně podrobena: gest blaženost w nebesjch stálá, neproměnitelná, ustawičná — wěčná; a protož také dokonalá. Wěkowé plynaucj gj nepřetrhnau aniž nezrussj — léta minau a přicházegj, ona neztratj ničeho z wraucnosti a hognosti swé: žádná přjpadnost neb nehoda neumenssj dokonalostj gegj, žádný wěk gj neukrátj, žádný gj neodegme. — O, gaká to blaženost, gaká to rozkoš! Bůh bude wždy s námi a my wždy u něho! Pak zwolá dusse blažená: Konečně mám geg miláčka dusse mé, gakož on má mne! A mám geg, netoliko celého, nýbrž mám geg na wždy — žádný neodegme ho ode mne! „Můg milý gest můg a gá

[1]) Medit. c. 4. [2]) Luk. 6, 38. [3]) Jan 16, 22.

Digitized by Google

gſem geho“ [1])! Eyhle gméno mé gak ſe ſtkwj zlatem, zapſáno prſtem Božſké dobroty do knihy ſwatých — do knihy žiwota, odkudž pak žádná uehoda wěkú newymaže ho! Můg Bože, ty mne budeš wěčně milowati a gá nikdy neuſtanu milowati tebe. Ty ſe mně budeš wěčně ljbiti a gá nikdy nepřeſtanu ljbiti ſe tobě; ty budeš wždy rozkoſſj mého ſrdce, myſſlénkau ducha mého, ſtředem mých přánj, cjlem mého tauženj, koncem mého ſnaženj, wrchem mé blaženoſti — ty wždy budeš we mně a ſe mnau, a gá budu w tobě a s tebau! — O blahoſlawenj, genž Bohu ſlaužili a Boha milowali na zemi a nynj w domě Božjm, w nebi, přebýwati mohau! Nynj patřj naň a připodobňugj ſe gemu, magj ho a požjwagj ho, milugj ho a chwálj ho a s njm a w něm gſau wěčně blaženi: „Blahoſlawenj, kteřjž přebýwagj w domě twém Hoſpodine: na wěky wěkú chwáliti budau tebe“ [2]).

Hogné gſau radoſti nebes, welikáť geſt gegich blaženoſt, genž přewyſſuge wſſecko očekáwánj a tuſſenj ſrdce lidſkého. — A toto nebe má býti také podjlem naſſjm. Pán Ježjš nám ge wydobyl, a wyzjſkal a předeſſel nás, a my ho máme následowati a býti, kdež ou geſt. Nebe geſt prawau wlaſtj naſſj. — O, kdož by ſe neroztaužil ſrdcem po radoſti nebeſké? kdož by ho po zemſtém putowánj tomto doſáhnauti nežádal? Kdož by nepřál ſobě wraucně tam následowati Pána a Spaſitele ſwého Kriſta Ježjſſe? Kdož by w tauženj tomto nezwolal ſe Žalmiſtau Páně: „Gako gelen dychtj po ſtudnicjch wod: tak dychtj duſſe má po tobě Boże.“ Žjžnj duſſe má po Bohu ſilném žiwém: kdyže přigdu a ukáži ſe před twáří Božj!? — Wſſak ale, křeſťane milý, aby tauha twá po nebi gednau wyplněna byla, a ty w ſkutku měl aučaſtenſtwj blaženoſti geho: muſjš ſe toho hoden ſtáti — ty ſi muſjš nebe zaſlaužiti, pokudž zde w tomto ſlzawém audolj putugeš. Ty muſjš pro nebe mnoho pracowati, mnoho trpěti a obětowati. Nebe geſt owſſem miloſt Božj, wſſak geſtik také odměnau. Nebo že pro nebe ſtwořeni gſme a že nebes brány nám gſau otewřeny: geſt owſſem ſkutek dobrotiwého Boha a dělo ſe bez naſſeho přičiněnj — geſt to miloſt Božj; než nedoſtane ſe nám nebe, leč bychom ſe ho hodni ſtali, a to mnohau pracj, mnohým utrpenjm a mnohými obětmi — geſtik odměnau.

Ano, křeſťane milý, chceš-li gednau dogiti blaženoſti nebeſké, mnoho muſjš pracowati. „W potu twáři budeš ſobě dobýwati chleba ſwého,“ prawil druhdy Hoſpodin k Adamowi. Muſí-li pak člowěk mnohau pracj w potu twáři dobýwati chleba pozemſkého: čjm wjce třeba, mnohau pracj dobýwati ſobě chleba nebeſkých radoſtj. Ne nadarmo připodobňuge ſe králowſtwj nebeſké poli. Má-li pole užitek nésti, muſí ſe pilně wzděláwati. Popatř na rolnjka! gak pilně oře, wláčj, ſege, ſázj, okopáwá a nelituge ni práce, ni potu, ſnáſſege wedro i zimu a pracuge až do unawenj — nebo gen takto daufá a očekáwá hognau žeň. A podobně i ty, křeſťane milý, toliko tehdáž budeš hogně žjti radoſti nebeſké, když gſi zde na zemi pilně rozſjwal, pracowal pro nebe. Žádná práce neſmj ſe zdáti těžkau, žádný čas dlauhým, w němž ſe wěčné ſláwy dobýwá; dj ſwatý Jaroljm [3]). K čemuž dokládá ſw. Leo: „Ne ſpjcjm doſtane ſe králowſtwj Božjho,

[1]) Pjſeň Šalam. 2, 16. [2]) Žalm 83, 5. [3]) In epist.

Digitized by Google

ale w zákoně Božjm pracugjcjm a bdjcjm“ [1]). Popatř na Krista, způsobce sláwy nebeské, co činil pro nebe! Gak pilně, gak neunaweně pracowal! Učil od rána až do wečera we sſkolách, w chrámě, pod sſirým nebem a na pausſti; pomáhal nuzným, těssil zarmaucené, uzdrawowal nemocné až do umdlenj, a to po celý čas wekegného žiwota swého. — Popatř dále na sw. apoſſtoly, gak mnoho pracowali, gak mnoho se snažili, gak mnoho wážili, gak mnoho podnikali, prwé než dosáhli koruny sláwy nebeské! A popatř na wſſecky swaté a swětice Božj: zdaliž nebyl žiwot gegich uſtawičnau prácj a uſtawičnau lopotau pro nebe. A podobně i ty, křeſtane milý, musjš pracowati, mnoho se snažiti, chceš-li nebe dogjti. Ginak to býti nemůže. Nebe geſt mzda, mzda přewelikà welmi. Zda-li béře mzdu ten, kdož nepracowal? A ty by gſi chtěl bráti mzdu nebeſkau bez práce a bez snaženj? Nikoliw: pracowati musjš. Pracowati musjš tu práci, kterauž tobě uložil Bůh, hoſpodář nebeſký; a pracowati musjš na tom mjſtě, kterýž tobě wykázal. Wěrně musjš plniti powinnoſti powolánj swého, byť i u mnohé nesnázi, u mnohém potu, lopotě a w mozolech; a w práci této ſetrwati musjš, až se přibljžj wečer žiwota twého a Pán powolá tebe — pak wezmeš mzdu hognau, mzdu blaženoſti nebeſké. A protož dobře tu wolá sw. Bernard: „Pogďte bratři, wſtupugme na horu tu; a zdá-li se nám ceſta býti drſnatá: ſhoďme wſſelikè břjmě se ſebe; zdá-li se těſná: nic se neſſanugme i ſebe zmařiti; geſtliže dlauhá: ſpěcheyme tjm wjce; geſtliže pracná, woleyme: „Tahniž nás za ſebau, poběhneme po wůni maſtj twých“ [2]). Šťaſtný, kdož tak běžj, aby uchwátil, anebo ſpiſſe aby sám byl uchwácen a zaſlaužil připuſſtěn býti w onu plnoſt hory, w plnoſt těla Kriſtowa“ [3]).

Takto pro nebe pracuge, milý křeſtane, musjš také pro ně mnoho trpěti a ſnáſſeti. Popatř opět „na původce a dokonawatele wjry, Ježiſſe, kterýž mjſto předložené sobě radoſti ſtrpěl křjž a ſedj na prawici ſtolice Božj“ [4]). Hle, gak mnoho muſel trpěti a snáſſeti po celý žiwot swůg! mnohá protiwenſtwj, pronáſledowánj, utrhánj, úklady nepřátel, mnohé boleſti; poſléze pak trpěl i potupnau ſmrt křjže: hle, tak muſel wegjti do sláwy swé! Popatř na geho sw. apoſſtoly, gak mnoho trpěli, gak byli wyháněni ze ſſkol, mrſkáni, zawjráni do žalářů, bičowáni, kamenowáni; ano wſſickni, mimo sw. Jana, położili žiwot prwé, než dosáhli sláwy nebeſké. Popatř také na swaté mučennjky, kteřjž krew swau cedili a ukrutné muky snáſſeli, ano i ſmrt podſtaupili, aby dosáhli řjſſe blaženoſti nebeſké. A taž se wſſech swatých a wywolených Božjch, co ge ſtálo nebe? Gak mnoho bogů, gak mnoho zápaſů, gak mnoho nesnázj a protiwenſtwj, swjzklů a pronáſledowánj muſeli snáſſeti po celý žiwot swůg, aby dosáhli sláwy nebeſké. A ty by gſi to chtěl ginak mjti? Protož wolá sám Božſký Spaſitel: „Chce-li kdo za mnau přigjti, wezmi křjž swůg a následug mne“ [5])! A ginde dj opět: „Wcházegte těſnau branau: nebo ſſiroká brána a proſtraunà ceſta geſt, kteráž wede k zahynutj, a mnoho geſt těch, kteřjž wcházegi ſkrze ni“ [6]). K čemuž dokládá sw. Cyprián: „Těſná i úzká to ceſta, po njž se gde k žiwotu; a drſná a přjkrátě ſtezka, genž wede k sláwě. Tautéž ceſtau kráčegj mučennjci, berau se panny,

[1]) Sermo 1. in solen. Epiphan. [2]) Pſſeň Šal. 1, 3. [3]) Serm. 33. 4—9. [4]) K Žid. 12, 2. [5]) Mat. 16, 24. [6]) Mat. 7, 13. 14.

ſtaupagj wſſickni ſprawedliwj. Nedáweyte ſe ſſirokau a proſtrannau ceſtau; po též čjhagj wražedlné náſtrahy, na hrdlo ſáhagjcj rozkoſſe[1]). Protož také wolá ſw. Auğuſtin: „O, duſſe má, kdybychom na každý den mučeni býti muſili, kdybychom i pekelný oheň za dlauhý čas ſnáſſeti měli, toliko abychom Kriſta w geho ſláwě widěti a k geho ſwatým připogeni býti mohli: zdaliž by nebylo ſprawedliwé a hodné wſſecko trpěti, což ſmutného a protiwného geſt, abychom tak welikých dobrých wěcj a takowé ſláwy účaſtni byli[2])." —

Pro nebe muſjš také, křeſtane milý, mnoho bogowati. Žiwot člowěka geſt bogem ſám w ſobě, gakž dj zbožný Job, a geſſtě wjce bogem geſt žiwot toho, genž ſe ſnaží ſláwy nebeſké doſáhnauti. Popatř geſſtě gednau na Kriſta, Předchůdce naſſeho do ſláwy nebes, popatř, gak bogowal proti ſwětu, hřjchu a ďáblu! Zdaž nebyl weſſkerý žiwot geho pozemſký zápas a bog ſe zloſtj a neprawoſtj, s hřjchem a přewrácenoſtj lidſtwa? A gak tuhý byl bog. w kterémž zápaſil na Oliwetě až do krwawého potu! A hle, gak powýſſen, gak oſlawen geſt na nebeſjch. A zdaž nemuſeli také učennjci geho bogowati? nemuſeli zápaſiti w krutém bogi? A gak zmužile bogowali proti zloſti židowſké a proti wſſelikým neſnázjm a překážkám, kteréž gim kladli w ceſtu, tak že mohl každý zwolati ſe ſw. Pawlem: „Dobrý bog gſem bogowal, běh gſem dokonal, wjru gſem zachowal, napoſledy ſložena mi geſt koruna ſprawedlnoſti, kterauž dá mi Pán w onen den ſprawedliwý ſaudce[3])." A podobně bogowali wěrně a ſtatně i prwnj křeſťané proti zuřiwoſti pohanſké, liſti ďábelſké a zlobě tohoto ſwěta. A kterýž geſt prawý a wěrný náſledownjk Kriſtůw, kterýž by nebyl muſil zápaſiti ſe ſwětem, ďáblem a s wlaſtnj hřjſſnoſtj ſwau? Ginak to býti nemůže. Nebe geſt koruna, a kdo chce býti korunowán, muſj ſwjtěziti, a kdo chce ſwjtěziti, muſj bogowati a ſice ſtatně bogowati; „nebo, gakž dj ſw. Pawel, i ten, kdož boguge w bogi, nebude korunowán, leč by řádně bogowal[4])." A protož wolá ſw. Kliment Rjmſký: „Bratřj mogi, bogugme, wědauce, že před rukama geſt bog... My bogugme tak, abychom wſſichni doſáhli koruny. Protož běžme ceſtau přjmau, bogugme bog neporuſſitelný, a mnozj k němu ſe plawme a zápaſme, abychom i korunowáni byli[5])!

Konečně muſjš, křeſtane milý, chceš-li nebe doſáhnauti, také mnoho obětowati. Wjš, co obětowal Božſký Wykupitel, Kriſtus Pán pro nebe? On obětowal ſebe ſaměho — obětowal žiwot ſwůg. Ano celý žiwot geho byla uſtawičná oběť, kterauž ſe wydal pro ſpaſenj lidſtwa a oběť tato poſléze doſáhla wrchole w oběti křjže — a ſkrze křjž weſſel do ſláwy nebeſké. „Měw ſobě předloženau radoſt ſtrpěl křjž, opowážil ſe hanby, a ſedj na ſtolici Božj[6])." A oběti přinášeti, mnoho obětowati muſegj i ti, kdož ho žádagj náſledowati do ſláwy králowſtwj Božjho. Protož wolá Božſký Wykupitel: „Kdož miluge otce neb matku wjce nežli mne, nenjk mne hoden: a kdož miluge ſyna neb dceru nade mne, nenjk mne hoden[7])"; chtége říci: že kdož nenj hotow odčjtati ſe toho což mu neymilegſſjho a neydražſſjho geſt, že nenj hoden býti geho učennjkem a tudjž i nenj hoden králowſtwj Božjho. Ano křeſťane milý, ginak tomu nenj. Ty muſjš býti hotow

[1]) Tract. de discipl. te habit. Virg. [2]) Manuale c. 15. [3]) II. Tim. 4, 7. 8. [4]) II. Tim. 2, 5. [5]) Epist. 2. c. 7. [6]) K Žid. 12, 2. [7]) Mat. 10, 37.

Digitized by Google

obětí přinásseti, wsseho i toho neymilegssího a neydražssího se wzdáti; a žádá-li to Bůh a sw. zákon geho, statek, gmění, čest, ano i život obětowati, swé milé opustiti, chceš-li blaženosti nebeské dosjci. Dobře dj tuto sw. Auğustin: „Králowstwj nebeské násilj trpj. Wěz, ó člowěče, králowstwj nebeské nežádá giné ceny leč tebe samého. Tolik stogj nebe, což gsi sobě sám. Sebe dey a obdržjš ge. O cenu proč se nepokogjš? Kristus dal sám sebe, aby tobě zjskal králowstwj Božj. A tak i ty dey sebe samého, abys byl w geho králowstwj“ [1]). Protož také připodobňuge Kristus Pán „králowstwj nebeské pokladu skrytému w poli: kterýž nalezna člowěk skrývá, a radostj pro něg odcházj, a prodáwá wssecko což má, a kupuge pole to, aby dossel pokladu toho. A opět připodobňuge králowstwj nebeské člowěku kupci, hledagjcjmu dobrých perel: a když nalezl gednu drahau perlu, odessel a prodal wssecko, což měl, a kaupil gi“ [2]). Owssemk králowstwj nebeské gest welikỳ poklad a perla neydražssj a protož, křesťane milỳ, neliknawěg, wssecko obětowati, wssecko na to wynaložiti, ba i wsseho se odřjci, abys ge zjskal. Krásně řečnj tu sw. Jaroljm: „Zgewnotě, gestliže swětssij kupci tak mnoho trpj, aby negistého a hynaucjho bohatstwj dosáhli, a gestliže s nebezpečenstwjm dusse chowagj, čehož s tak mnohým nebezpečjm nabyli: co medle činiti má obchodnjk Kristůw, kterýž wssecko rozprodaw, hledá onu přewzácnau perlu, kterýž za wssecko gmění swé kupuge pole, w němž by nalezl onen poklad, gehož nemůže ani zloděg wykopati, ani lupič odnésti“ [3]). A zdá-li se ti to přjliš mnoho, křesťane milỳ, popatř geu na sw. apossstoly. Oni opustili otce i matku i bratry i sestry i přátele i domow swůg, obětowali wsse — a ay, gak hogně gest gim wsse wynahraženo w králowstwj nebeském! A což prwnj křesťané a mučennjci? Zdaž neobětowali wssecko, což člowěku wzácného a milého gest, i statek i wsselikau čest i radost tohoto swěta, ano i život položili pro Krista, aby dosahli slávy geho nebeské? A wssichni swatj a wywolenj Božj, komu byli živi? zdaž nebyli živi toliko Bohu, wzdáwagjce se gemu we wssem za oběť, aby dossli w něm blahoslawenstwj wěčného? — O sladká to oběť, kteráž tak hognỳ zisk přinássj, když člowěk málo obětuge a welikau náhradu béře! „Každỳ, kdož opustj dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, neb pole pro gméno mé, stokrát wjce wezme, a životem wěčným wládnauti bude“ [4]). Překrásně tu řečnj sw. Řehoř Welikỳ: „Kterỳ gazyk wypowj, aneb která mysl pochopj, gak welike gsau onoho hořegssího města rozkosse? Býti mezi kůry angelskými, nalezati se s přeblahoslawenými duchy w slávě Stwořitelowě, patřiti na přjtomnau twář Božj, hleděti na světlo neobmezené, strachu smrti nemjti, a z daru wěčné neporussenosti se radowati! To slysse duch se rozněcuge, giž sobě žádá býti tam, kdež neskončených rozkossj dausá. A wssak k welikým odměnám nelze přigiti, leč welikým namáhánjm. Tudjž i sw. Pawel, tento wýborný kazatel prawj: „Nebude korunowán, leč kdoby řádně a náležitě bogowal.“ Radugž se tedy mysl z wsselikých těch odměn, a wssak nelekeyž se také boge a namáhánj. Za tau přjčinau wece prawda k těm, kdož k nj přicházegj: Gde-li kdo ke mně, a nemá w nenáwisti otce swého, i mateře, i ženy, i synů, i bratrj, i sester a gesstě i života swého,

[1]) Sermo 37. de Sanct. [2]) Mat. 13, 43—47. [3]) Epist. 15. ad Rust. [4]) Mat. 19, 29.

Digitized by Google

nemůž býti mým učennjkem“ [1]). — Ano, křesťane milý, mnoho musjš pracowati, mnoho trpěti a snásseti, mnoho bogowati a mnoho obětowati, chceš-li nebe dogjti — toť cena nebeské blaženosti, ginak gj nedosáhneš. A zdáli se ti to býti mnoho, powaž gen: co gest to nebe, a kteraká gest blaženost geho? Zjskáš-li ge, wsseho lehce oželjš, což gsi pro ně konal, trpěl a obětowal; ztratjš-li ge: nic ge tobě nenahradj, žádná rozkoš, žádná sláwa, žádný statek. Taž se těch, genž do nebe wessli, zdaliž toho litowali, že na zemi sprawedliwý žiwot wedauce pro nebe mnoho pracowali, sebe zapjrali, křjže a protiwenstwj snásseli, proti swětu, tělu a ďáblu bogowali, na modlitbách trwali, almužen udělowali, sláwy a rozkossj swěta se odčjtali, ano i žiwot obětowali? Taž se gich a oni odpowj tobě: O, radostná to práce, kteráž takowau mzdau gest odměněna, sladké útrpenj, na kteréž takowé utěssenj následuge, utěssený to bog, genž k takowé koruně wede, a požehnané to oběti, genž tak hogně se wynahražugj! Máme za to, že negsau rowná utrpenj tohoto času sláwě, kteráž se zgewuge w nás! —

Když sw. apossstolé za Ježjssem do nebe gdaucjm hleděli, ay dwá muži stáli wedlé nich w rausse bjlém, kteřjžto i řekli: „Muži Galilegsstj, co stogjte hled
Tento Ježjš, kterýž wzat g
nebe, tak přigde, gakž gste r
cjhó do nebe.“ A podobn
sťane milý, dj se: Co st
nebe? Co mařjš čas? Gdi
cug a snaž se, abys nebe
koney horliwě a wěrně djl
tobě uložil; trp a snásseg tiss
což Pán wzkládá na ramena twá; bogug zmužile a statečně proti tělu, swětu a ďáblu — přinásseg sebe w oběť přjgemnau Bohu; ten Ježjš, genž wstaupil na nebesa, přigde gednau w sláwě a welebnosti swé a powolá tě, abys kladl počet z žiwota pozemského, a budeš-li shledán gako pilný, a wěrný dělnjk, gako zmužilý a hrdinský bogownjk, genž w trpěliwosti, tichosti a oddanosti Pánu za oběť se položil, pak postawj tebe na prawici, a dj tobě: „Eyhle služebnjče wěrný, poněwadž gsi byl wěrný nad málem, ustanowjm tě nad mnohým. Wegdi w radost Pána swého“ [2]).

Modlitba cjrkewnj.

Popřeg nám, prosjme, wssemohaucj Bože! abychom gako wěřjme, že gednorozený Syn twůg a Wykupitel náš dnessnjho dne na nebesa wstaupil, abychom i my duchem nynj giž s njm přebýwali w nebesjch. Amen.

[1]) Hom. 37. in Evang. [2]) Luk. 19, 17.

Digitized by Google

Neděle ſſeſtá po welikonoci.

Ewangelium ſw. Jana 15., w. 26. 27 a kap. 16., w. 1—4.

a onoho času řekl Pán Ježíš učennjkům swým: Když přigde utěſſitel, kteréhož poſſli wám od Otce, ducha prawdy, kterýž od Otce pocházj, tenk ſwědectwj wydáwati bude o mně: i wy ſwědectwj wydáwati budete, nebo od počátku se mnau gſte. Tyto wěci mluwil gſem wám, abyſte ſe nehorſſili. Wen ze ſſkol wyženau wás. Ano přicházj hodina, že každý, kdož wás zabige, domnjwati se bude, že tjm Bohu ſlauží. A tok učinj wám proto, že neznali Otce ani mne. Ale tyto wěci mluwil gſem wám, abyſte, když přigde hodina, rozpomenuli ſe na ty wěci, že gſem (ge) předpowěděl wám.

Wýklad.

J w přjtomném ſw. Ewangelium uwádj se nebeſký Mjſtr Kriſtus Pán, an ſe béře k ſmrti a se ſwými učennjky ſe žehná a ge těſſj. Napomenuw gich totiž k ſpolečné láſce, wzbuzowal ge také, aby ſe nedali odwrátiti od bratrſké láſky této nižádným protiwenſtwjm, kteréž gim naſtáwá; čehož také mimo giné tu udáwá přjčinu: že negſau z tohoto ſwěta, to geſt, že nenáſledugj přewráceného přjkladu bezbožných ſwětákú, nýbrž že náſledugj geho, Mjſtra ſwého, kteréhož pak tito nenáwidj, ač neprávě; a dowozuge, že wina gegich geſt tjm wětſſj, geſſto on přigda učil ge a ztwrzowal učenj ſwé mnohými diwy, tak že ſe mohli doſti přeſwědčiti o geho Božſké důſtognoſti a o geho ſeſlánj; poněwadž pak při tom při wſſem předc gemu newěřj a geho nenáwidj, že gim zůſtáwá hřjch gegich, kterýž geſt tjm horſſj, ano tjm zgewně ukazugj, že nenáwidj ſamého Otce, kterýž ho poſlal. Než ale, dokládá dále Mjſtr nebeſký, tjm že ho nenáwidj, nepřekazj předc ſkutku wykaupenj lidſkého, ano právě tjm že ſe wyplnj, což před wěky prorokowal o něm Žalmiſta Páně w duchu řka: „W nenáwiſti měli mne darmo“ (bez přjčiny) [1]), a tak že právě tato zášſť gegich a protiwenſtwj, kterýmižto ho ſtihagj, geſt nowé ſwědectwj Božſkého geho ſeſlánj a důſtognoſti Meſſiáſſowy. Pak, gakž wyprawuge dneſſnj ſw. Ewangelium, dj dále: Při tomto ſwě-

[1]) Žalm 68, 5.

Digitized by Google

dectwj toliko to nezůstane: nýbrž, když přigde Utěssitel, kteréhož possli wám od Otce, ducha prawdy, kterýž od Otce pocházj, tenk swědectwj wydáwati bude o mně: i wy swědectwj wydáwati budete, nebo od počátku se mnau gste. Gakoby řekl: Giné a wětssj swědectwj bude wydáwati o mně Duch swatý, kteréhož possli wám od Otce k útěsse a podpoře w strastnych dobách protiwenstwj a pronásledowánj wasseho; tenk zagisté přigda swým diwotworným působenjm bude wydáwati prawé swědectwj o mně: že gsem zaslibený Messiáš; neb on gest duch prawdy, původce totiž a učitel wssj prawdy, gessto w Otci má původ swůg, od něho od wěčnosti wycházj, gsa též přirozenosti, a tudjž gako Otec neywýš prawdiwý. Pak ale naplněni a posilněni gsauce týmže Duchem sw. swědčiti budete i wy o mně, že gsem od Boha seslaný Wykupitel; nebo od počátku se mnau gste a slyssely gste řeči mé a widěli gste mé skutky. Takto pozdwihnuw kleslé mysli gegich a potěssiw gich dokládá konečně: „Tyto wěci mluwil gsem wám, abyste se nehorssili; chtěge říci: co gsem s wrchu prawil wám o nenáwisti a protiwenstwjch, kteréž pro mne a pro djlo mé snásseti budete, toto gsem wám řekl, abyste neztratili mysli a neodstaupili ode mne gakoby se wám něco neočekáwaného přihodilo, co bych nepředzwjdal a coby se s seslánjm mým a důstognostj mau Wykupitelskau neshodowalo. Owssemk těžké osudy na wás čekagj. Wen ze sskol wyženau wás, wyobcugj wás z náboženské společnosti a ze swých shromážděnj, gakoby gste byli neprawj a bezbožnj lidé, obcowánj gegich nehodni; ano což gesstě wjce gest, přicházj hodina a nastane doba, kdež netoliko wás ze sskol wyhostj, ale i také zabigj a přitom budau tak zaslepeni, že každý, kdož wás zabige, nebude se z toho hroziti neb hřjch si z toho činiti, ale bude se domnjwati, že by tjm Bohu slaužil, a gemu nějaký milý skutek prokázal, právě gakoby zabil nějakého rauhače neb bezbožnjka, hodného smrti. Posléze pak udává také Pán Ježjš přjčinu zaslepenosti této řka: A tok učinj wám proto, že neznali ani Otce ani mne.' Gakoby řekl: Že pak takto zaslepeni budau, nediwte se tomu, ginak to býti nemůže. Oni nemagj prawé známosti Otce mého nebeského a tudjž neznagj také mne, Syna geho, Wykupitele na swět poslaného: a protož budau pronásledowati wás, gakožto hlasatele a zwěstowatele mých skutků a mé prawdy; a protož widauce, gak wsseliké protiwenstwj a pronásledowánj gegich původ má toliko w newědomosti a hřjssné zaslepenosti, neztracugtež mysli swé, ani neodstupugte ode mne. Ale tyto wěci mluwil gsem wám, abyste, když přigde hodina t. g. když nastane doba protiwenstwj a pronásledowánj wassich, abyste rozpomenuli se na ty wěci, že gsem ge předpowěděl wám, a tjm abyste se potěssili a posilnili, že se wám neděge nic neočekáwaného, ale toliko to, což giž dřjwe gsem předpowěděl wám; z čehož budete moci sauditi, že gsem tyto wěci předwjdal a tudjž dopustiw ge na wás, nezůstawjm wás bez pomoci a bez útěchy, nýbrž že posilnjm a utěssjm wás skrze Ducha swatého, abyste wssecka protiwenstwj statečně a zmužile překonali a dosáhli koruny wjtězné.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Takau wraucj a srdečnau láskau milowal Kristus Pán učennjky swé a s nimi wssecky lidi, bychom se o tom přeswědčili, netřeba nám gjti na horu Kalwarii a patřiti na welikau onu oběť, kterauž pro nás a spasenj nasse přinesl: k tomu postačuge toliko slyssetj slowa geho, kteráž mluwil učennjkům swým, když se s nimi laučil ubjrage se k smrti, a kteráž nám wyprawuge dnessnj sw. Ewangelium. Owssemť slussno, aby byl potěssen, komuž smutný nastáwá osud. Kdo pak ale zasluhowal tuto wjce útěchy: Mistr-li nebeský, či učennjci geho? Což snad byli gsau učennjci geho w nebezpečenstwj býti gati, swázáni, bičowáni a ukřižowáni? Nikoli, byl to sám Mistr, gemuž nastáwaly ty neybolestněgssj muky a ta neypotupněgssj smrt křiže, kterauž měl podstaupiti pro spasenj nasse. A přede, — ó té lásky neskonalé! — zapomjná na to na wssecko, a má wjce na žřeteli zármutek učennjků swých a smutný gim nastáwagjcj osud; a protož připrawuge srdce gegich na trudné doby tyto, těssj ge wyssšj pomocj swatého Ducha.

Když přigde Utěssitel, kteréhož possli wám od Otce, Ducha prawdy, kterýž od Otce pocházj, tenť swědectwj wydáwati bude o mně. Znamenitá to přjpowěd Páně. Znameneyť tu, milý křesťane, kým nazywá Mistr nebeský Ducha swatého, a co o něm dj? Zprwu nazywá ho „Utěssitelem.“ A co znamená název tento? Utěssitel zagisté gest ten, genž zkormaucených a zármutkem skljčených srdcj potěssuge, gich pozdwihuge, obweseluge, a w ně útěchu wlewá. Nazywage tedy Pán Ježjš Ducha swatého Utěssitelem, ukazuge: žeť skljčených a zkormaucených dussj potěssj a ge blahau útěchau naplnj, gakž dj gistý zbožný spisowatel cjrkewnj, an pjsse: „Od působenj swého mák on (Duch sw.) gméno swé. On zagisté sprossťuge mysl zármutku a wlewá w ni newyslowitelnau radost; neb ustawičná radost přebywá w srdci těch, gichžto obywatelem gest Duch swatý“ [1]). A kdož gsau ti, gimžto má Duch sw. býti Utěssitelem, a kterýchž má pozdwihnauti a nebeskau útěchau občerstwiti? Zprwu a přede wssjm byli gsau to sw. apossťolowé, gimžto konagjcjm úřad apossťolský welikáť tjseň a těžká protiwenstwj nastáwala, gakož gim to Pán Ježjš sám byl předpowěděl a gimžto tedy přede wssjm bylo utěssenj potřebj, aby téměř nelleslá wessťerá mysl gegich. A wssak netoliko gim, ale i celému swětu mělo se dostati útěchy Ducha swatého, gessťo tento úpěl pod těžkým ghem, gakž běduge giž zbožný Job, řka: „Člowěk narozený z ženy, krátký žiw gsa čas, naplněn bywá mnohými bědami. Kterýžto wycházj gako kwět a setřjn bywá a utjká gako stjn, a nikdy w témž stawu nezůstáwá“ [2]). Nebo tauž měrau, gakž se rozssiřil hřich a wina geho w pokolenj lidském, rozmnožila se

[1]) Didym. lib. de Spiritu S. [2]) Job. 14, 1. 2.

Digitized by Google

také bjda a straſt geho; a protož, gakož ſwět měl wykaupen býti od hřjchu, rowněž měl býti také oſwobozen od straſti a bjdy geho, a gako na mjſtě hřjchu měla přigjti ſwatoſt a ſprawedlnoſt; rowněž mělo ſe doſtati ſkljčenému pokolenj lidſkému na mjſtě straſti a tjſně a bjdy — radoſti a útěchy nebeſké. A toto měl způſobiti Duch ſwatý, tot úloha geho. Geg tedy chtěl Wykupitel pokolenj lidſkého ſeſlati na ſwět, aby potěſſil zarmaucených a ſkljčených, aby pozdwihl myſlj kleſlých, aby ſňal ze ſrdce gegich tjſeň žiwota a wlil w duſſi gegich ſwatý pokog a nebeſkau naděgi. A čjm a gak to způſobil Duch ſw. a gak to způſobuge až podnes? To půſobj tjm, že nadpřirozenau miloſtj ſwau zůſtáwá w ſrdcjch lidſkých a ſnjmá winu a tjſeň hřjchů gegich a činj, že u wědomj doſažené ſprawedlnoſti ſe radugj w Pánu magjce naděgi wywolenj ſynů Božjch — žiwota wěčného. To půſobj také láſkau, kterauž wlěwá w ſrdce lidſké, podněcugjc ge k milowánj Kriſta trpjcjho. Dále pak potěſſuge Duch ſwatý i poſilau, kteréž poſkytuge wěrným; aby patřjce naň, wſſe tiſſe, odewzdaně a utěſſeně ſnáſſeli; gakož i daufanliwau důwěrau, kterauž podporuge ſrdce wěřjcjch, že wědauce: že budau-li účaſtnjci utrpenj Kriſtowých, že budau také účaſtnjci geho oſlawenj, a pak ochotně a milerádi pro Kriſta wſſecko ſnáſſegj; gak že dj ſw. Cyrill Jeruſalémſký, an pjſſe: „Často muſj pro Kriſta ſnáſſeti někdo potupu a hanu... Wſſak ale Duch ſw. mluwj k němu: Snáſſeg toliko; málo geſt toto, což ſe děge, pracug gen krátký čas a na wěky budeš s angely“ [1]). Pak gſme-li potěſſeni Duchem ſwatým, byť i zewnitřnj člowěk nás ſkljčen byl, wnitřnj ſe cjtj mocně pozdwižena; a byť i tělesný člowěk trpěl, duchownj zagiſté geſt plu útěchy a odewzdanoſti, gakž dobře pjſſe ſw. Diadochus: „Gako moře, když ſe bauřj, wlitjm w ně olege ſe tiſſj; podobně i duſſe ſe tiſſj, když miloſt Ducha ſwatého w nj ſe wlěwá“ [2]). A což geſſtě wjce geſt a nade wſſecko: že útěcha tato, kteréž poſkytuge Duch ſwatý, geſt útěcha prawá, w prawdě pozdwihugjc myſli člowěka a oblažugjc ho uwnitř. Owſſemť, že mnohé wěci na ſwětě zbawugj nás boleſtj aneb mjrnj ge; než ale činj to toliko na krátký čas. Mnohé wěci pozemſké mjrnj utrpenj naſſe, ale brzy následugj giná a wětſſj. Mnohé wěci ukogugj ſkljčenau duſſi, ale nemohau gi zcela utěſſiti, a byť i utěſſily, radoſt a útěcha tato nenj ſtálá, aniž může dokonale naſytiti duſſe. To wſſak nenj prawá a ſtálá útěcha, to nenj nepokalený pokog. Tohoto může uděliti toliko Duch ſwatý, on toliko geſt prawý Utěſſitel; poněwadž zakládá wſſelikau útěchu ſwau na oſprawedlněnj ſrdce a na poſwěcenj duſſe. W prawdě, pokud člowěk w hřjſſjch geſt a w hřjſſjch trwá, geſt wſſelikė utěſſenj geho toliko zewnitřnj, přjpadné a neſtálé. Onoť může ſice něgaký čas potrwati; ale i tuto hlodá na něm čerw nepokogného ſwědomj a bauře, wáſſnj a náruživoſtj zmjtá gim, a wſſelikė i to neymenſſj protiwenſtwj otkáſá gim; „nenjť bezbožným pokoge.“ Prawá útěcha a ſtálá radoſt přebýwá toliko w ſrdci zbožných neb oſprawedlněných a miloſtj Božj poſilněných, w kterýchžto hřjch miloſtj Božj geſt překonán, a kdež wyššj částka duchownj panuge nad tělem, a kratj wáſſně geho. To ale půſobj Duch ſwatý, genž wlěwage láſku ſwau w ſrdce netoliko hluboce ſe ho dotýká a ku pokánj ge budj, nýbrž také kagjcj oſprawedlňuge, poſwěcuge a

[1]) Catech. 16. [2]) De perfect. Spirit. c. 35.

Digitized by Google

oblažuge nebeſkým pokliden, genž geſt základem prawého utěſſenj. Pak odpočíwá duſſe oſprawedlněná, poſwěcená tiſſe a pokogně w lůnu Božjm. Tu gi neſpokaguge žádná wýčitka ſwědomj, žádná negiſtota oſudu, žádná tjſeň protiwenſtwj, žádné nebezpečenſtwj žiwota, aniž hrůza ſmrti; na opak miloſt, kteráž gi zdobj, naděge, kteráž gi kyne, láſka, kteráž naplňuge duſſi gegi, opoguge ſrdce gegi gakýmſi nebeſkým utěſſenjm, genž geſt předchuť nebeſké rozkoſſe. A tento pokog, toto utěſſenj zůſtáwá s nj uſtawičně w ſtěſtj i w neſſtěſtj, w žiwotě i w ſmrti, u wſſelikých přjpadnoſtech žiwota, pokudž duſſe ſama w Bohu zůſtáwá. O gaká to utěſſenoſt, kteréž poſkytuge Duch ſwatý ſprawedliwým wnitřnjm potěſſenjm ſwým! Toto wnitřnj potěſſenj Ducha ſwatého oſladilo, gak napſal kdeſi ſw. Augustin, ſw. Štěpánowi prý kamené krupobitj, ſw. Wawřincowi učinilo roſſk milý: dowedlo, že apoſſtolé zmrſkáni ſſli od oblíčege rady, radugjce ſe, že gſau hodni nalezeni pro gméno Páně protiwenſtwj trpěti. Sw. Ondřeg ſſel s radoſtj ku křjži: z neyprednějſſjch apoſſtolů geden (Petr) wybral křjž, a druhý (Pawel) ſe meče neděſil, Bartoloměg dal wlaſtnj kůži. Jan pil gedowatý nápog bez bázně; Agapita ſſla do wězenj gako na hody" [1]). Podobně i Polykarpus, gſa od ſetnjka pohanſkého nucen, aby Kriſtu zlořečil, odpowěděl směle: „O pročež bych tomu zlořečil, kterémuž celých oſmdeſát ſſeſt let gá ſlaužil, a on žádné křiwdy mi neučinil? Nýbrž gako můg nebeſký prawý král mne ochraňowal a wſſemi dobrodinjmi ſwými opatrowal. Když pak giž ſtařeček oheň zaſe rozněcený uhlídal, zaſmáw ſe řekl: „že ſe ohně časného, genž brzo haſne, nic nebogj, když gen onoho wěčného, bezbožným w pekle připraweného, nikdy neuhaſitelného ohně, a toho čerwa, kterýž nikdy neumře, zbawen geſt. Potom weſele na hranici wſtaupiw, ſám ſe odpáſal i ſwlékl, a toto promluwil: „Ten, kterýž mi dal w ſebe wjru mjti, dá mi i tento oheň mile ſtrpěti, a tiſſe leženi, bych i nebyl ke dřjwj přiwázán, aneb hřeby přibit." Gak pod njm a okolo něho hranice zapálena byla a on ſwau wjru hlaſitě wyznáwage, chwálu Pánu Bohu weſele wzdáwal, hned ſe w okamženj ſtrhl wjtr a odháněl wſſecken oheň od těla geho, až dlauho beze wſſeho pálenj, neginak než gako oni tři mládenci w ohniwé peci, o nichž ſe u Daniele čte, w chládku s welikým wſſech uleknutjm a podiwenjm, z rozkazu tyranna od kata byl železem proboden, z gehož těla tak mnoho krwe wyteklo, že ten oheň uhaſila [2]). Taktéž ſw. Ignácius, gſa k ſežránj od zwěři lité pro wjru weden, s potěſſenjm toto mluwil: „Oheň, křjž a od zwěře ſežránj, i koſtj mých na kuſy roztrháni, a wſſeliká neſčíſlná ďábelſká trápenj, nechť ſe na mne uwalj, nic na ně nedbám, když toliko mého milého Pána Ježjſſe w ſrdci mám. Neb gſem obilj božj a zubami ſſelem ſemlen gſa, budu čiſtý chléb Kriſtůw" [3]). — Ona matka edeſſenſká, když ſe od Waleria, ariauſkého cjſaře, na cjrkew protiwenſtwj walilo, ſlyſſewſſi, že w ſhromážděnj při ſlowu božjm, wſſickni, kteřjž w wěčném božſtwj Syna Božjho wěřili, mordowáni býti magj: ſchytiwſſi ſe s ſynáčkem ſwým, také tam běžela, a heytmanowi, genž původem toho wražděnj byl, s radoſtj na otázku geho propowěděla, řkauc: „Tjm rychlegi pospjchám, abych časně w počet wěrných přigdauc se ſwým djtětem také zamordo

[1]) August. in Soliloq. c 22. [2]) Euseb. lib. 4. c. 5. [3]) Lib. 3. c. 26.

Digitized by Google

wána byla, hotowa gſauc raděgi ſynáčka ſwého mučennicky nmřjti widěti, nežli ho po ſobě hroznému a faleſſnému učenj zanechati, aby ſpaſenj ſwého byl zbawen“ [1]). Takowá ſtáloſt a weſelj ſmrti pro ſprawedliwau při Kriſta Pána, a od mladého wěku lidj podſtupowánj, nebylo geſt giſtě, nenj a býti nemůže z přirozenj těla, kteréž od přirozenj před bjdau, trápenjm, ohněm a wraždau ucházj: ale od Ducha ſw., genž w myſli wěrných, aby pro prawdu mile trpěli, těſſj a těl k ſnáſſenj trápenj poſilňuge. Odkudž ne bez přičiny Kriſtus Ducha utěſſitelem gmenuge: i my ho tjm býti wěřjme. — O, blahé to utěſſenj! Hle, gak ſe obnowuge podoba země! Kdež ſe druhdy hřjſſnjci tkáſli, pléſagj oblaženj a obohacenj miloſtj. Kdež dřjwe trpjcj a ſkljčenj bez útěchy úpěli, ſpatřugj ſe duſſe, genž ſe chlubj w utrpenj ſwém. Kdež dřjwe pronáſledowanj reptali, nalezagj ſe, genž ſe radugj, že mohau pro Kriſta pronáſledowánj ſnáſſeti. Kdež prwé k ſmrti ſe beraucj ſtonali a bědowali, odebjragj ſe odewzdaně k Otci. — A protož přigď ó Duſſe ſwatý, také k nám a wſtup do ſrdcj naſſich, poſwětiž, občerſtwiž, poſilň a utěš nás: abychom twau miloſtj, twým pokogem a twau útěchau naplněni prawého pokoge doſſli, w tomto pokogi utěſſenè trámili doby žiwota wezdegſſiho a gednau doſáhli pokoge wěčného. —

Kriſtus Pán nazýwá dále Ducha ſw. Duchem prawdy. A to wſſjm práwem; nebo on geſt půwodcem a učitelem wſſj prawdy, uče nás znáti wſſelikau prawdu k ſpaſenj potřebnau a chráně nás bludu. A co geſt prawda? Prawda zagiſté geſt to, což geſt od wěčnoſti a zůſtáwá wždy, totéž bez proměny. Tudiž prawda geſt Bůh ſám a co z něho plyne, geho rady a geho ſaudy, geho uſtanowenj a uloženj, geho zákon. Duch prawdy geſt tedy Duch Božj, kterýž wodj člowěka k prawému, žiwému a utěſſenému poznánj Boha, geho rady a geho wůle, a takto rozžjná ſwětlo prawé známoſti Božj, ſprawedlnoſti, wjry a žiwota wěčného w ſrdcjch lidſkých. Takowýmto býti obgewil ſe Duch ſw. gižu apoſſtolů. Čehož tito nemohli pochopiti, dokudž Kriſtus Pán w těle s nimi přebýwal: totiž gaké by bylo králowſtwj geho, a w čem by záleželo wykupitelſké djlo geho, a tagemſtwj geho učenj wůbec; to potom gaſně poznali, když Duch ſw. gim byl dán. Zprwu ſe domnjwali, že by králowſtwj Kriſtowo bylo králowſtwj tohoto ſwěta, w leſku ſláwy ſwětſké záležegjcj, w němž by ſami prwnj mjſta zaugjmali; pak ale poznali a dobře tomu porozuměli, že králowſtwj geho geſt králowſtwj prawdy a ctnoſti, kteréž poſkytuge wěčné blaženoſti, ne pak časné, naopak i oběti a zapřenj ſebe ukládá. Z prwu nemohli pochopiti, že by měl Kriſtus trpěti a umřjti; neb to ſe zcela přičilo tomu, gakž ſi ſláwu Meſſiáſſowu předſtawowali; potom dobře pochopili, že ſmrtj ſwau ſmazal Kriſtus wiuu naſſi a nám zgednal wykaupenj. Prwé zagiſté neporozuměli mnohému učenj, anižge mohli ſnéſti a muſili ſe ho často tázati; pak wykládali i ta neyhlubſſj tagemſtwj wjry s takowau giſtotau a pewnoſtj a přeſwědčenoſtj, že zřegmé a patrné geſt poznánj a wědomoſt gegich. A kdo způſobil wſſecko toto? Týž Duch prawdy. On zagiſté oſwjtil gegich rozum, a půſobil na ducha gegich ſwětlem nebeſkým tak, že, což gim dřjwe bylo temného a nepochopitelného, nynj gim bylo gaſné, zřegmé a giſté. A takto půſobj Duch ſwatý po wſſecky wěky, až

[1]) Socr. lib. 4. c. 18.

Digitized by Google

posud. On gest neustále týž Duch Božj, týž Duch prawdy; wodě k swětlu spasitelného poznánj každého, kdož nezawjrá očj před prawdau a kdož gj upřjmně hledá. „O gaký umělec gest Duch swatý, wolá trefně sw. Řehoř Welikỳ, an bez prodlenj w učenj působj na wssecko, načkoliw chce působiti, a gakmile dotkne se mysli, učj; toliko dotknauti se a učiti gest mu gedno. Neb pogednau, gak mile oswjtj mysl lidskau, změnj gi, a co bylo neprawého, russj pogednau a naprawuge, což prawého nebylo“ [1]). Než ale prawé a žjwé poznánj gewj se zwlásstě a hlawně w konánj toho, k čemuž prawda wede a čemuž učj, totiž w prawém a dokonalém žiwotě. A protož Duch swatý, gakožto Duch prawdy, oswěcuge netoliko rozum člowěka a přiwozuge ho ku poznánj prawdy, nýbrž také ponauká a sjlj wůli geho ku konánj toho, čemuž prawda učj — k ctnosti a sprawedlnosti. Popatř gen, milý křesťane, na sw. apossstoly a na prwnj křesťany, gak se srownáwá žiwot gegich s wjrau, gegich, gednánj s gegich poznánjm! A popatř i posud na křesťany, kteřjž nestawj odpor milosti Ducha swatého a následugj srdcem puzeni milosti geho. Hle, gaký žiwot wedau w prawdě a dokonalosti! A wiz, to wsse působj Duch swatý, Duch prawdy. „Ne, že bychom dostatečni byli mysliti něco sami ze sebe, gakožto sami ze sebe; ale dostatečnost nasse gest z Boha“; pjsse dobře sw. Pawel [2]) a dokládá ginde: „Bůh zagistě gest, kterýž působj w nás i chtěnj, i wykonánj, podlé dobré wůle (swé)“ [3]). Což tedy učinjš, milý křesťane, wida toto? — Tu zagistě budeš následowati pokynutj gistého zbožného opata, genž mezi ginými dobrými wlastnostmi měl také tu, že uměl rozmluwy o swětských wěcech na nebeské obraceti. Gednau přissło několika bratřj k němu a začali, gakž se obyčegně děge, rozmlauwati o počasj. „Přssselo hogně, prawili gsau, zpanilé rozkládagj palmy zelené ratolesti swé a gak se dá očekáwati, ponesau hogné owoce.“ „Bohu djky, odwece opat, w tom ale se chceme připodobniti palmám, kteréž nynj znowa oživugice počjnagj se zelenati. Chcemek tedy prositi Ducha swatého, aby swlažil srdce nasse rosau a dosstěm milosti swé! Pak poneseme i my hogné owoce w bázni Božj“ [4]). Ano o tuto milost prosiž, milý křesťane, prosiž denně a woley ústy i srdcem se swatým Auguſtinem: „Wdechug neustále, ó sw. Dusse, we mne swaté djlo swé, bych pomněl naň; wzbuzug mne, bych konal ge; táhniž mne, bych tebe milowal; siliž mne, bych se tebe pewně držel, a opatrugž mne, bych tebe neztratil!“ —

O Božském Duchu swatém, utěssiteli a učiteli prawdy, dj Kristus Pán: že pocházj od Otce. To znamená tolik gako: Duch swatý, gakožto třetj Božská osoba, má původ swůg w Otci ale i spolu w Synu; wycházege od nich gakožto od gednoho původu, ne wssak tak, gakoby Otec a Syn dřjwe byli a pak pozděgi Duch sw., nýbrž wycházege od wěčnosti. A protož gest spolupodstatný Otci i Synu gedné s njm přirozenosti, podstaty a moci — prawý Bůh. Protož také djlo geho nenj rozdjlné od djla Otce a Syna. Což Otec skrze Syna stwořil, oživuge a pokádá Duch. sw; což Otec w Synu swém wykaupil, poswěcuge Duch sw. Gestik to hluboké tagemstwj wnitřnjho žiwota Božjho, milý křesťane, o kterémž se musj zwolati, což dj sw. Pawel: „O, hlubokosti bohatstwj, mandrosti i uměnj Božjho! Gak newyzpytatelnj gsau saudowé geho, a newystižitelné cesty

[1]) Hom. 30. in. Evang. [2]) II. k Kor. 3, 5. [3]) K Filip. 2, 13. [4]) Blumen der Wüste.

Digitized by Google

geho! Nebo kdo poznal smyſl Páně“ [1]). W tomto ohledu dj trefně ſw. Řehoř Nazianzſký, ſlawný učitel cjrkwe: „Slyſſite fice Krista řjci: že Duch ſwatý od Otce wychází; ſlowo geho muſj wám poſtačowati, pakli z marné a treſtuhodné wſſetečnoſti ſe tážete: gak ſe to děge, zagiſté přjliš daleko zabjháte. Nechcemek tolik těžkoſtj ſobě činiti antž býti tak opowážliwi. Tázati ſe chceme wás, dj dále obracuge ſe na bludaře a odpůrce wjry, wyſwětlete nám: co ſe děge we wás u wnitř waſſem. Wyložte nám gaſně přirozenoſt a djlo duſſe ſwé, ſpogenj gegj s tělem, půſobenj a účinky ſpogených dwau bytnoſtj těchto. Gak ſe mohan zewněgſſj wěci předſtawiti duſſi, gj otkáſti proſtředkem audů těla, geſſto geſt zcela giné přirozenoſti a zcela rozdjlné podſtaty? Gak může ona, nezměnjc ſtanowiſko ſwé, ſwá myſſlenj ſděliti giné duſſi proſtředkem tělesných ſmyſlů? Kdybych wám geſſtě giné otázky předložil o wěcech těchto, kteréž ſe denně w přjrodě a před očima waſſima děgj, zagiſté byli byſte w auzkých; ba oněmněli byſte, kdybych ſe wás tázal o nepatrném ſtebjlku, kteréž geſt před wámi, aneb o trawičce, na kteranž ſſlapete. Gak tedy můžete žádati, aby ſe wám wyſwětlowala půſobenj oſob Božjch, gemužto ſe toliko kořiti ſluſſj? aby ſe wykládalo tagemſtwj: gak dwě Božſké oſoby z gedné plynau?“ A dále dokládá: „Nemůžeš-li, člowěče, obyčegné wěci duchem ſwým wyzpytati, ano nepochopuges-li ſebe ſám, kdo gſi, a nemůžeš-li toho duchem ſwým wypátrati, o čem předc myſl twá ſwědčj, gak chceš s giſtotau pogmauti a poznati, co geſt Bůh a gaký geſt w ſobě? W prawdě weliká geſt zpozdiloſt twá“ [2]).

Poſléze pak dj Kriſtus Pán o Duchu ſwatém, „že ſwědectwj wydáwati bude o něm.“ A kteréž geſt to ſwědectwj, kteréž Duch ſw. měl wydáwati o Kriſtu? Djlo wykaupenj Kriſtowa ſamo w ſobě tak welebné, ſpaſitelné — Božſké, owſſemk nepotřebuge žádného ſwědectwj. Než ono geſt wykonané pro lidi ke ſpáſe gegich, a muſj tedy od nich poznáno a ſwobodně a ochotně přigato a pak s celau duſſj plněno býti. Této wſſak nechápagj wždy toho, což Božjho geſt, aniž gſau wždy hotowi we wſſem následowati toho. Aby tedy lidé ku poznánj a horliwému přigetj ſpaſenj Kriſtowa přiſſli, bylo gim třeba ſwědectwj a to ſice ſwědectwj Ducha ſwatého. A takowéto ſwědectwj wydáwal a wydáwá až poſud Duch ſwatý. A ſice wydáwal Duch ſwatý ſwědectwj o Kriſtu zewnitř podiwným způſobem, kterýmžto přjchod ſwůg na ſwaté apoſtoly naznačil, we wětru a w ohniwých gazycjch; pak i ginými diwnými ſkutky a zázraky zewnitřnjmi, kteréž na potwrzenj Božſtwj a učenj Páně půſobil, a kteréž pak geho mocj také apoſtolé a mnozi z wěřjcjch konali. Tjm zagiſté dowodil: že Kriſtus, genž ho ſeſlal, geſt w prawdě Syn Božj, zaſljbený Meſſiáš, kterýž odchodem do nebes nezanikl, gehožto Božſká moc a půſobenj trwá neuſtále. Tjm také dowodil, že djlo geho wykaupenj geſt pro wſſecky wěky, a že ſe má konati uſtawičně po wſſecky wěky až do ſkonánj ſwěta; on pak ſám že zprawuge a řjdj ge ſkrze Ducha ſwatého po wſſecky wěky tauž mocj Božſkau, gakauž druhdy na zemi půſobil. A toto ſwědectwj Ducha ſw. má platnoſt ſwau až poſud. A byl ſe negewilo wždy w takowé mjře a w tak nápadném a podiwným způſobu gako na počátku cjrkwe u prawowěřjcjch, čehož bylo třeba k počáte-

[1]) K Řjm. 11, 33 34. [2]) Sw. Řehoř Naz. in orat. 37.

Digitized by Google

čnjmu rozhognénj a wzniku gegjmu: neſcházjk ani nynj na diwech, kteréž kouá Duch ſw. poſud w žiwotě tak mnohých miloſtj Božj zwlášſtě obdařených ſwatých a wywolených Božich; a kterýmižto čas po čaſe wydáwá ſwědectwj o Kriſtu, o Božſtwj ſkutků a wjry geho k rozmnoženj a upewnénj králowſtwj geho. Wſſak ale geſtik také wnitřnj ſwědectwj, kteréž wydáwá Duch ſwatý o Kriſtu; an gakž pjſſe ſw. Pawel, ſwědectwj wydáwá duchu naſſemu, že „gſme ſynowé Božj“ [1]), a gakž dokládá ſw. Jan: „kdož wěřj w Syna Božjho, mák ſwědectwj Božj w ſobě“ [2]). Neb Duch ſwatý geſt Duch prawdy, kterýž wěřjcj oſwěcuge; on geſt Duch útěchy, kterýž gim udělnge pokoge, potom geſt také Duch ſwaté láſky a nebeſké tauhy, kterýž ſrdce gegich k Božſkým wěcem pudj a táhne. Skrz toto wnitřnj ſwědectwj Ducha ſw. poznáwáme ſwatau wjru Kriſtowu w gegj prawdiwoſti, důležitoſti, potřebnoſti, kráſe a ſpaſitelnoſti. Tjmto ſwědectwjm uwnitř oſwjceni poznáwáme pak a žiwě pocitugeme, gak prawdiwá geſt wjra Páně, kteráž má tolik důkazů, že od Boha pocházj a k Bohu wede; potom widjme také, gak kráſná a ſpaſitelná geſt wjra Páně, kteráž činj netoliko žiwot náš zde na zemi tak zpanilý, tak utěſſený, tak pokogný a blahý w každé okoličnoſti, ale wede nás i k wyššſjmu žiwotu wěčnému, k blaženoſti nebeſté. Toto widaucjm a poznáwagjcjm ſtáwá ſe nám wjra ſw. milau, drahau a wzácnau; ſlowem ona geſt nám neydražſſjm pokladem ſrdce. Tu ſe ſſjřj ſrdce naſſe a w ſwatém nadſſenj wolá tu křeſtan ſe ſwatým Pawlem: „Wſſecky wěci pokládám býti ſſkodau pro wywyſſenau známoſt Ježiſſe Kriſta, Pána mého, pro něgž gſem wſſecko ztratil a mám, gako za leyno, abych Kriſta ziſkal. A (protož) kdož nás odlaučj od láſky Kriſtowy? zdali ſauženj? aneb auzkoſt? nebo hlad? zdali nahota? čili nebezpečenſtwj? zdali protiwenſtwj? čili meč? Ale w tom we wſſem přemáháme, který nás zamilowal. Giſt gſem zagiſté, že ani ſmrt, ani žiwot, ani angelé, ani knjžatſtwo, ani mocnoſti, ani wěci přjtomné, ani budaucj, ani ſila, ani wyſokoſt, ani hlubokoſt, ani giné ſtwořenj, nebude moci nás odlaučiti od láſky Božj, kteráž geſt w Kriſtu Ježiſſi, Pánu naſſem“ [3]).

Wſſak ale, gakkoliwěk mocné a wydatné geſt toto ſwědectwj Ducha ſwatého: muſſ přede podlé něho ſtáti a s njm ſpogeno býti také ſwědectwj lidſké; a ſice zprwu ſwatých apoſſtolů, gak dj Kriſtus Pán we ſw. Ewangelium: „I wy ſwědectwj wydáwati budete o mně, nebo od začátku se mnau gſte.“ Nebo na ten cjl a konec powolal Kriſtus Pán hned z počátku ſwatých apoſſtolů; proto také pěſtil ge a měl uſtawičně okolo ſebe, wychowáwage, wyučuge ge w mnohé láſce a trpěliwoſti, proto pak gim ſwěřil poklad ſwého učenj a miloſti: aby ſſli a zwěſtowali Ewangelium a ſdělowali miloſt geho wſſem národům a ſwědčili o Kriſtu, o geho Božſkém ſeſlánj, o geho žiwotě a půſobenj, o geho ſmrti a wzkřjſſenj. A w ſkutku s welikau radoſtj a s gakauſi hrdinſkau zmužiloſtj ſſli pak tito wyſlanci Kriſtowi do weſſkerého ſwěta, konagjce djlo ſeſlánj ſwého se wſſj horliwoſtj, zwěſtugjce Kriſta a ſwědectwj wydáwagjce o něm u weliké ſtáloſti. A wſſickni, kdož ſlyſſjce ſlowa gegich a widauce gegich ſkutky gich upoſlechli, a uwěřili gim: napraweni a obnoweni gſau a učiněni gſau giným lidmi a cjtjce ſe blažené welebili moc a ſláwu

[1]) K Řjm. 8, 16. [2]) I. Jan 5, 10. [3]) K Filip 3, 8. Řjm. 8, 35 a t. d.

Digitized by Google

lásky Boží. Tak dostáli sw. apostolowé a učennjci Páně wěrně přikazu Mistra: „I wy swědectwj budete wydáwati o mně.“ Než ale přikaz tento Páně platj netoliko sw. apostolům; nýbrž také w gistém ohledu každému křesťanu. Ano každý křesťan má wydáwati swědectwj o Kristu; každý křesťan má slowy i skutky u wsselikém smýsslenj, gednánj a počjnánj swém wyznáwati a na gewo pronásseti: že má Krista za Syna Božjho a Wykupitele swého, že w něho wěřj, se gim řjdj a zprawuge, že se nestydj zaň a za geho Ewangelium. Tok swědectwj každého wěrného křesťana. Kristus sám ukládá tuto powinnost swým wyznawačům, an dj zřegmě a neobaleně: „Kdožkoli mne wyzná před lidmi, toho i gá wyznám před Otcem swým, genž gest w nebesjch: kdož by pak zapřel mne před lidmi, zapřjmk i gá ho před Otcem swým, kterýž gest w nebesjch“ [1]). K témuž swědectwj zawazuge také každého křest swatý, kdežto člowěk bywá od hřjchu prwotnjho a od kletby očisstěn, do lůna cjrkwe přigat a z moci temnosti do králowstwj Syna milowánj Božjho přenessen. Toto wssak se mu uděluge toliko pod tau wýminkau, že uwěřj w Krista a že dle této wjry živ bude. Proto se ho táže křtitel: Wěřj-li w Boha Otce a w Ježjsse Krista, Syna geho a w Ducha swatého atd.? a chce-li dle tét o wjry živ býti, odřjkage se satanásse i wssech skutků geho i wssj pýchy geho? Toliko pod tau wýminkau, že chce býti prawým wyznawačem Kristowým w slowu i w skutku, ústy i životem, přigjmá ho cjrkew do lůna swého, a činj geg účastna wykaupenj Kristowa. Owssemk nenj noworozenec toho sobě swědom; wssak tomu nenj třeba ani wědomj ani swolenj geho, gessto mu gakožto audu a ratolesti kmene pokolenj lidského také spasenj druhého Adama přináležj, kteréhožto účastenstwj nabywá w druhém zrozenj na křtu, gako se stal w prwnjm zrozenj účastnjkem winy a kletby prwnjho Adama. Co wssak tjmto způsobem bez wědomj a swolenj swého obdržel, a na se přigal, má napotom, když dospěge, sám dobrowolně a wědomě plniti a chowati; a gakož zponenáhla odrůstá a dospjwá, mussj nastáwagjcj tento aud společnosti lidské netoliko pro spolitý život občanský ale také pro společný život křesťanský odchowán a k tomu weden a cwičen býti. On se mussj cwičiti a wyučowati we wjře a w powinnostech zbožného a bohumilého života. Na ten konec odewzdáwá cjrkew pokřtěného a Kristu zasswěceného noworozence k prwnjmu wychowánj rodičům, kterézto dřjwe sama byla odchowala a pak pěstj a cwičj ho skrze ně a skrze swé služebnjky, až by dospěw, dosáhl onoho slupně wěku a mrawnj samostatnosti, kdežto by gakožto činný aud cjrkewnj společnosti a gakožto občan řjsse Kristowy wolně se pohybowati mohl. Tu pak mu naléhá swatá powinnost, aby we wsselikém obcowánj swém slowy i skutky se obgewil gakožto prawý wyznawač Kristůw; tu platj i gemu slowo Kristowo: „I wy swědectwj budete wydáwati o mně; nebo od počátku se mnau gste.“ Než ale; gakožto gest gistau a neodbytnau powinnostj každého křesťana, aby slowy i skutky wydáwal swědectwj o Kristu, rownež gest i to těžkau a mnohým překážkám a nesnázjm podléhagjcj powinnostj. Gaká protiwenstwj a pronásledowánj museli gsau snásseti apostolé a prwnj křesťané pro Krista a wyznánj geho wjry: tok gest známo. Kristus

[1]) Mat. 10, 32.

Digitized by Google

Pán sám gim to w dnessnjm sw. Ewangelium předpowjdá, an dj: „Wen ze sskol wyženau wás. Ano přicházj hodina, že každý, kdož wás zabige, domnjwati se bude, že by tjm Bohu slaužil.“ A udáwage také přjčinu překwráceného gednánj tohoto, dokládá: „A to učinj wám proto, že neznali Otce ani mne.“ A gak se wyplnilo slowo toto Páně na apoſstolech a prwnjch křeſtanech! Gak muſeli mnohá a welikú protiwenſtwj snáſſeti gak od Židů tak i od pohanů! Zagiſté přiſſli gſau ony smutné doby, kdežto ſw. apoſstolé wydáwagjce ſwědectwj o Kriſtu mohli o ſobě řjci, což pſal ſw. Pawel ke Korintſkým: „Mám za to, že Bůh nás apoſstoly poſledny ukázal, gako k ſmrti oddané; nebo diwadlo učiněni gſme ſwětu, i angelům, i lidem“ [1]). Gediný Jan miláček Páně ze ſw. apoſstolů umřel ſmrtj přirozenau, ač ſám také mučennictwj podſtaupil. Sw. Jakob, bratr geho, byl prwnjm mučennjkem apoſstolſkým, gehožto hlawa padla pod wražednau ſekerau Herodeſa Agrippy. Swatý Jakob mladſſj, prwnj biſkup Jeruſalémſký, kleſl gakožto obět záſſtj a nenáwiſti fariſegſké, gſa ſwržen se ſtřechy chrámowy, potom kamenowán. Sw. Filip byl w Hierapoli na rozkaz předſtawených zabit; ſw. Juda a Šimon chananegſký podſtaupili mučennickau ſmrt w Perſii. O ſw. Tomáſſi dj powěſt, že trpěl mučenictwj w Indii; ſw. Bartoloměg pak umřel ukrutnau ſmrtj we welikė Armenii; ſw. Matěg, genž byl po dlauhá léta biſkupem w Ethiopii (zemi maukenjnſké), byl od pohanſkého knjžete při ſlužbách Božjch zabit. Poſléze i ſwatý Petr a Pawel, knjžata apoſstolſká, byli gſau gednoho dne na rozkaz Nerona, ukrutného cjſaře řjmſkého, zabiti a ſice ſw. Pawel byl ſtat mečem, ſw. Petr ale byl ukřižowán, a to gak ſi to byl wyžádal hlawau k zemi; pokládage ſe za nehodna tjmž způſobem býti křižowánu, gako miſtr geho, Kriſtus Ježjš; bratr pak geho ſw. Ondřeg umřel tauž ſmrtj w Achagi. A kdož nezná muky, protiwenſtwj a pronáſledowánj neſlýchaná, gakýmiž z počátku Židé a pak po plná tři ſta let ſtjhali gſau pohané wyznawače Kriſtowy? a to proto poněwadž, gakž to předpowěděl Kriſtus Pán, neznali a nechtěli znáti Boha Otce nebeſkého, ani kteréhož poſlal, Ježiſſe Kriſta, Syna geho. J za dnů naſſich, milý křeſtane, newede ſe lépe těm, genž ſlowem i ſkutkem chtěgj wydáwati ſwědectwj o Kriſtu. Geſtli kdy, zwláſſtě nynj ſe plnj ſlowa ſw. Pawla řkaucjho: „Wſſickni, kdož chtěgj pobožně žiwi býti w Kriſtu Ježiſſi, protiwenſtwj trpěti budau“ [2]). Přemnozj zagiſté neznagj a nechtěgj znáti Boha ani Kriſta Ježiſſe; onik gſau, gakž by ſe mohlo o nich ſe ſw. Pawlem řjci, „nepřátelé křjže Kriſtowa, gegich Bůh geſt břich a ſláwa w zahanbenj gegich, kteřjž toliko o zemſké wěci ſtogj“ [3]). Sami bezbožnj a bohaprázdnj nechtěgj podlé ſebe ſnáſſeti zbožných a horliwých křeſtanů, a protož ge pronáſledugj wſſim možným způſobem. Owſſemk nemohau wložiti ruku na ně, tomu gim bránj moc ſwětſká, za to ale poſmjwagj ſe gim a uwozugj wjru a zbožnoſt w poſměch, tupj a hanj gich a ſpjlagj gim a činj gim přjkořenſtwj wſſemožně. Wen ze ſwých ſpoločnoſtj wyháněgj ge, nechtjce ſ nimi obcowati, ano kdyby bylo možná wyhladili by ge; a při tom při wſſem gſau tak zaſlepeni, že ſe domnjwagj právě a dobře gednati, gakoby tjm oſwětu a wzdělanoſt podporowali. A tato protiwenſtwj a pronáſledowánj gegich gſau

[1]) I. k Kor. 4, [2]) II. k Tim. 3, 12. [3]) K Filip. 3, 18. 19.

Digitized by Google

tjm nebezpečněgſſj, poněwadž ſe nedègj od pohanů a ginowěrců, nýbrž od ſamých křeſtanů, bratřj, a pod záſſtitau oſwjcenoſti, wzdělanoſti a pokroku. O, gak lehce ſe tu může člowěk ne zcela pewný owiklati u wjře a w náboženſtém přeſwědcenj, gak lehce můž b ýti ſweden, že z faleſſného ſtudu počne býti chladným, a od náboženſtwj neodřekl, k nezuabohům ſe nepřidružil a s nimi neſauhlaſil. O, gak mnohý, kterýž w mládj ſpjnáwal ruce ſwé a gako angel Bohu ſlaužil, přigda do ginoſſých let ſweden geſt od zlých a bohapráždných towaryſſů, a učiněn neznabohem gſa gim podobný, zapřel Kriſta a wjru geho. A což nebezpečenſtwj toto činj geſſtě wětſſjm, geſt to: že náboženſtwj ſw. ukládá člowěku mnohé těžké powinnoſti: zapjránj ſebe, krocenj zlých žádoſtj; a protož ſe zdá na počátku zwlaſſtě we wěku mladiſtwém býti těžkým ghem a uzdau neſnesitelnau, gehož ſe tjm úſilněgi ſnažj zhoſtiti, anat gakáſi náklonnoſt k ſmyſlnoſti a newázanoſti člowěku poruſſenému geſt přirozena. Takto dorážj na člowěka uwnitř i zewnitř nepřátelé, uſilugjce ho ſwoditi s prawé ceſty, aby Kriſtu newěren zruſſil ſlib ſwůg a nebyl ſlowem i ſkutkem wyznawačem geho. Kdo tu obſtogj, djš milý křeſtane? kam ſe utéci, u koho pomoci hledati? — U toho, kterýž geſt naſſjm ſpomocnjkem we wſſelikých potřebách žiwota, kterýž nikdy wěrných ſwých nepauſſtj, totiž u Kriſta, Bożſkého Spaſitele. On zagiſté, znage ſlaboſt a křehkoſt lidſkau a předwjdage, gaká nebezpečenſtwj budau hroziti po wſſecky wěky wyznawačům geho: gako pečliwý otec o ſpaſenj djtek ſwých přiſpěl nám ku pomoci w důležité potřebě této uſtanowiw ſwátoſt ſwatého bjkmowánj, w kterézto pokřtěný člowěk ſkrze ſwaté křižmo a ſlowo Božj od Ducha ſw. w miloſti Božj bývá poſilněn, aby wjru ſwau ſtále wyznáwal a podlé nj žiw byl“ [1]).

Takto gſau bjkmowali giž ſwatj apoſſtolé. Nebo w pjſmu ſwatém ſe wyprawuge, že když ſe po mučennictwj ſw. Štěpána pronáſledowánj křeſtanů w Jeruſalémě ſtalo, že křeſtane ſe rozprchli, kážjce ſlowo Božj w Judſtwu. Filip pak gáhen ſtaupiw do města Samařj, kázal gim Kriſta. I pozorowali záſtupowé na to, co ſe prawilo od Filipa, gednomyſlně poſlauchagjce a widauce diwy, kteréž činil ... uwěřili mu hlásagjcjmu o králowſtwj Božjm a křtili ſe we gménu Ježiſſe Kriſta, muži i ženy. Uſlyſſewſſe pak apoſſtolé, kteřjž byli w Jeruſalémě, že Samařj přigala ſlowo Božj, poſlali k nim Petra a Jana, kteřjž přiſſedſſe modlili ſe za ně, aby přigali Ducha ſwatého, nebo geſſtě nebyl na žádného z nich přiſſel, ale byli toliko we gménu Pána Ježiſſe pokřtěni. Tedy wzkládali na ně ruce, a oni přigali Ducha ſwatého [2]). Podobně ſe dočjtáme w pjſmě ſw. o ſwatém Pawlu: že přiſſed (na apoſſtolſké ceſtě ſwé) do Efeſu, nalezl tu některé učennjky (Janowy) i řekl k nim: „Zdali uwěřiwſſe přigali gſte Ducha ſwatého?“ A oni řekli k němu: „Ba, ani gſme neſlyſſeli, že geſt Duch ſwatý.“ On pak řekl: „W kom tedy gſte pokřtěni?“ A oni řekli: „Křtem Janowým.“ I řekl Pawel: „Jan křtil lid křtem pokánj, řka, aby w toho, kterýž měl po něm přigiti, wěřili, to geſt w Ježiſſe.“ To uſlyſſewſſe pokřtěni gſau we gménu Pána Ježiſſe. A když Pawel na ně wzkládal ruce, přiſſel na ně Duch ſwatý“ [3]).

[1]) Katechis. Kanis. [2]) Skutk. apoſſt. 8. [3]) Tamtéž 19, 1—6.

Digitized by Google

A gak apoſſtolowé z rozkazu Kriſtowa činili, činili rowněž náměſtkowé gegich biſkupowé po wſſecky wěky. O tom ſwědčj ſwatý Jeroným, genž takto pjſſe: „Zdaliž newjš, že geſt u obcj obyčeg, wzkládati ruce na pokřtěné a wzýwati Ducha ſwatého nad nimi? Tážeš-li ſe, kde geſt to pſáno? — W ſkutcjch apoſſtolſkých. — A kdyby i nebylo ſwědectwj pjſma, muſelo by ſgednocenj weſſkerého ſwěta w ohledu tomto platiti za rozkaz.“ Rowněž i ſwědčj ſw. Diwiš Areopagita, učennjk ſw. Pawla: „Pokřtěný (odroſtlý) wede ſe w bjlém rauſſe k biſkupowi, kterýž ho znamená poſwěcugjcj maſtj“ [1]). K čemuž dokládá ſw. Cyrill Jeruſalémſký: „Maſt tato poſwátná nenj pauhá maſt, bywſſi poſwěcena, ale geſt křižmo Kriſtowo. Tělo ſe ſice maže widitelnau maſtj: duſſe wſſak ſe poſwěcuge živým Duchem ſwatým“ [2]). A tak ſe ſkoná a uděluge tato ſwátoſt ſw. biřmowánj až poſud.

Znameney wſſak, milý křeſťane, také s gakými krásnými obřady ſe ſwátoſt ſwatého biřmowánj wykonáwá. Gako ſwatj apoſſtolé trwagjce na modlitbách w Jeruſalémě přigali Ducha ſwatého, podobně i poklekagj wſſickni, kteřjž ſkrze ſwátoſt biřmowánj téhož Ducha ſw. přigjti magj. Potom wztáhna biſkup ruce ſwé nade wſſemi, wolá s nebes Ducha ſw. proſe: aby wěčný Bůh ſedmero darů Ducha ſw., dar totiž maudroſti a rozumu, rady a ſjly, uměnj a poboženoſti, a bázně Božj na ně wyljti ráčil; a pak žehná ge křjžem ſwatým. Na to gde k gednomu každému zwláſſť, genž má při ſobě kmotra a dá mu gméno některého ſwatého. Toto pak wykládá giſtý zbožný kazatel takto: „Při ſw. biřmowánj woljme ſobě dwa wůdce a průwodčj po ceſtách žiwota, gednoho nebeſkého, druhého pak pozemſkého. Kdo geſt ten nebeſký průwodčj náš? To geſt ſwatý, gehožto gméno ſe nám dáwá při ſwatém biřmowánj, a k němužto takka woláme: O, ſwatý wywolený Božj! genž gſi ſſťaſtně dokonal běh ſwůg a zmužile bogowaw proti nepřátelům ſpaſenj, nynj gſi doſáhl koruny ſláwy nebeſké; ty welikým hrdino, pod twau ochranu ſe nynj utjkám. Uč mne ſtatně bogowati, gako gſi ſám bogowal a pros za mne, bych w nebezpečenſtwj neklesl, lákánj zlých utjkal a hřjſſným žádoſtem odporowal. Ano ten ſwatý, gehožto gméno při ſw. biřmowánj doſtáwáme, má nám býti wzorem, přjtelem, zaſtupcem a ſpogencem naſſjm w bogi. Mimo tohoto nebeſkého průwodčjho dáwá ſe nám také pozemſký, a to geſt kmotr. A k čemu tento? Gako nowě zwerbowanému wogjnu ſtogj po boku zkuſſený a wycwičený, kterýž ho cwičj we zbrani, aby ſe gednau mohl brániti proti nepřátelům: podobně má i kmotr powinnoſt, biřmowance cwičiti w duchownjm bogi; či, gakž dj ſw. Karel Boromegſký: on mu má býti wůdcem, aby w každodennjm bogi duchownjm protiwnjka přemáhal, má ho wyučowati w ceſtách ſpaſenj w konánj křeſťanſkých ctnoſtj a to přjkladem a wzbuzowánjm; má ho činiti pozorna na nebezpečenſtwj duſſe, na leſť ďábelſkau, na klam ſwěta a na ſſalbu pozemſkých radoſtj; má ho wyſtřjhati od bezceſtj, w malomyſlnoſti powzbuzowati, w pochybnoſti mu raditi a po pádu ho pozdwihnauti. Proto klade kmotr prawau ruku na prawé rámě biřmowance“ [3]). — Pak wzkládá biſkup na hlawu každého biřmowance ruce, dle přjkladu ſwatých apoſtolů, gakž ſe činilo giž w ſtarém zákoně. Čjmž ſe značj, že miloſti a dary Ducha ſw. ſhůry na biřmowance ſſtupugj a na

[1]) De ecoles. Hierarch. c. 2. [2]) Catechet. myst. c. 3. [3]) Ad. Schmid, die 7. hl. Sakr.

Digitized by Google

něm spočjwagj. Na to maže čelo geho se sw. křižmem w podobě křjže řjkage: „Znamenám tebe znamenjm křjže a biřmugi tebe křižmem spasenj we gménu Otce i Syna i Ducha swatého.“ Swaté křižmo gest smjssenina olege a wonného balssámu, čjmž se značj trefně dary Ducha sw., kteréž se udělugj biřmowancům. Oleg dáwá sjlu umdleným audům: i w swatém biřmowánj býwá člowěk w milosti Božj posilněn. Olegem se mazáwali za starých časů bogownjci, by tak lehce nebyli přemoženi: skrze sw. biřmowánj býwáme posilněni, abychom, gakožto bogownjci Kristowi, bogugjce proti bludům a zlostem snadně nepoklesli. Balssám pak chránj od porussenj; protož se pomazáwagj i těla zesnulých, by rychle nezpráchniwěla; tjm se značj, že se biřmowaný od porussenj hřjchu má čistého uchowati a žes milostj Ducha sw. také w prawdě se čista uchowati může. Dále pak balssám rozssiřuge libau wůni wůkol sebe, čjmž se znamená, že i biřmowaný, trwage w milosti Ducha swatého, gest bohulibý a má wydáwati ljbeznau wůni wsselikých ctnostj. Děge se pak mazánj toto w podobě křjže, na znamenj, že swátost biřmowánj aučinkuge pauze skrze zásluhy Krista ukřižowaného; a činj se křjž ten na čele, gessto čelo gest aud těla nad giné wznessený a sjdlo studu; čjmž se značj: že biřmowaný nemá se styděti za wjru swau, aniž gi tagiti, nýbrž že má býti hotow wjru swau weřegně a swobodně wyznáwati. Posléze pak dotýká se biřmowatel twáře biřmowancowy, dáwage mu lehký poljček, řka: „Pokog s tebau!“ Tjm zagisté wyznačuge, že od té chwjle má s milostj Ducha swatého, a při dobré wůli též bude moci, pro wjru ochotně trpěti gakowékoli protiwenstwj, a pokud bude wěrně bogowati u prostřed nesnázj wezdegssjho žiwota, že nebude mjti nedostatku útěchy a pokoge, kterýž, gakž dj sw. Pawel, přewyssuge wsseliký smysl. Konečně po swatém biřmowánj žehná biskup wssecky, modle se: „Ztwrdiž, ó Bože, s nebe, což gsi působil w nás. Sláwa Otci, i Synu i Duchu swatému. „O, Bože, modlj se biskup dále, kterýž gsi dal apossstolům Ducha sw. a skrze apossstoly a biskupy wěřjcjm ho udělowati kážeš, shledni milostiwě na skutek nassj pokory a propůgč: aby w srdci oněch, gichžto čela gsme mazali křižmem a znamenali znamenjm sw. křjže, Duch swatý sestaupil a w nich učinil sjdla sláwy swé. Za to wraucně prosjme tebe, genž s Otcem a Duchem swatým žigeš a kraluges.“ Pak žehnage wěřjcj dj: „Žehney wás Pán s Sionu, abyste widěli statky Jerusaléma po wssecky časy a měli žiwot wěčný. Amen.“

Takowýmto způsobem se uděluge nynj swátost swatého biřmowánj. A žádáš-li wěděti, milý křesťane, účinky gegj, kteréž působj w těch, kdož gi hodně přigjmagj, poslyš gen swatého Malchiada, papeže a mučennjka, an giž w čtwrtém stoletj takto pjsse: „Na křtu swatém býwáme přigati za křesťanské bogownjky, w sw. biřmowánj nabýwáme zbranj potřebných k bogi. Na křtu swatém uděluge nám Duch sw. milosti, bychom ztracenau newinnost zase obdrželi; w swatém biřmowánj sděluge nám milost, bychom dospěli k dokonalosti křesťanské sprawedlnosti. Na křtu sw. býwáme obmyti a očisstěni ode skwrn hřjchu; w swatém biřmowánj býwáme posilněni proti pokussenj k hřjchu. Znowazrozenj činj pokřtěnce w čas pokoge blažené; biřmowánj pak dáwá gim zbraně do rukau a wolá ge do boge. Milost sw. biřmowánj, dokládá posléze sw. papež, podněcuge w nás pohrdánj marnostmi tohoto swěta a osskliwost lákánj chlipnosti, a rozněcuge w nás

Digitized by Google

oheň Božské lásky, čjmž wſſechny naſſe myſſlénky a žádoſti k nebeſům powznáſſj; ſlowem gj ſe ſtáwáme z pozemſkých a tělesných lidj nebeſkými a duchownjmi, totiž dokonalými křeſťany.“ — A chceš-li ſe o tom přeſwědčiti, milý křeſťane, popatř na apoſſtoly Páně a prwnj křeſťany. Gak neumělj a bázliwj byli učennjci Páně, prwé nežli Duch ſwatý na ně ſſtaupil. Když gat byl Pán, opuſtili ho wſſichni, Petr ho zapřel před djwkau, a když giž wſtal z mrtwých, géſſtě ſe báli, magjce zawřené dwéře pro ſtrach židowſký. Když pak Duch ſw. ſſtaupil na ně w způſobu ohniwých gazyků, giž ſe nebáli wjce. Zmužile mluwj Petr k ſhromážděným Židům, neohroženě odpowjdagj ſw. apoſſtolé hrozicjm gim a zapowjdagicjm, aby nekázali o Kriſtu křauce gim: „Wjce ſluſſj Boha poſlauchati než lidj“ [1]); a pak raděgi podſtaupili wſſecky muky ano i mučennickau ſmrt, než by byli odſtaupili od wjry Kriſtowy. A podobně ſpatřiti lze u prwnjch křeſťanů. Gak zmužilj, gak hrdinſſtj byli gſau u wyznánj Krista! Zwláſſtě pak wyprawuge ſw. Řehoř Naziazenſký znamenitau událoſt, z kteréžto patrno, gakau mocj působj ſw. biřmowánj proti řjſſi temnoſti. Cjſař Julián, odpadljk, chtěl gednoho dne s dwořenjny ſwými w chrámě modlám obětowati. Dáno geſt giž znamenj, aby ſe započalo. Wſſak kněžj ſtáli gako zkamenělj, nemohauce žádný hnauti rukau, by konal obět. Nože, kteréž ſe oſtře nabrauſily, neřezaly do maſa zwjřat obětnjch a oheň, kterýž rozžali, zhaſl w tom okamženj. „Muſj to býti gakáſi tagemná, newiditelná moc, kteráž odporuge a bránj předſewzetj naſſemu, zwolal geden z kněžj pohanſkých; a proſil cjſaře, aby ſe wyſſetřowalo, zdaliž nenj mezi okoloſtogjcjmi nějaký křeſťan, kterýž by nedáwno we wodě (křeſtnj) obmyt anebo s olegem (poſwátným) pomazán nebyl. Když pak cjſař tu wěc wyſſetřowati kázal, wyſtaupilo páže řkauc: Gá gſem křeſťan krátce nedáwno pokřtěný a biřmowaný. Kriſtus mne wykaupil na křjži, geho uznáwám za Boha ſwého a honoſjm ſe, že mu přináležjm. Tento Bůh, gemužto gá ſlaužjm, překazil waſſi bohaprázdnoſt. Wzýwal gſem w ſrdci gméno Ježjſſowo a ďáblowé byli přinuceni utjkati a obět ſwau neukončenau zůſtawiti.“ Cjſař ale, kterýž prwé byl křeſťanem, znage moc Kriſtowu, uleki ſe a nepromluwiw ſlowa, odeſſel z chrámu. Podobně ſe wyprawuge o žiwotě ſw. Marina, genž žil okolo roku 272. w městě Ceſarei w Paleſtině, a gſa woginem wyznamenal ſe netoliko ſwým bohatſtwjm ale také, což wjce geſt, ſwau náboženoſtj. Gſa na řadě býti ſetnjkem, hlásil ſe o důſtogenſtwj toto. Zároweň pak s njm hlásil ſe o ně také giný, genž chtěl mjſtodržitele, gménem Agea, pro ſebe ziſkati, tjm že předſtjral, gakoby zákonowé řjmſſtj zapowjdali, Marina na důſtogenſtwj toto powýſſiti, poněwadž gakožto křeſťan prý geſt nepřjtelem cjſařů. I předwolal ſi mjſtodržitel ſwatého Marina, genž také křeſťanſkau wjru ſwau neohroženě wyznal. Na to dána geſt mu lhůta tří dnů na rozmyſſlenau: zdali ſi wolj umřjti, či wjry ſwé ſe odřjci. Gedwa ale, že to uſlyſſel Theoktanus, biſkup z Ceſarey, ſſel bez prodlenj k Marinowi. Nalezl ho, an právě odcházel od prétora. Promluwiw k němu, připomjnal ho na poſlu, kterauž byl přigal w ſwátoſti ſw. biřmowánj. Pak ho wzal za ruku a ukazuge gednau rukau na meč geho, s druhau pak na pjſmo ſwaté, tázal ſe geg; „co

[1]) Skutk. ap. 5, 29.

Digitized by Google

z obau ſi chce woliti?“ Nerozmýſſlege ſe dlauho ukázal Marinus na ſw. knihu, a wzal gi do ruky. „Tedy drž ſe Boha ſwého, dj biſkup, a modli ſe k němu. Geho miloſt tě bude ſjliti a dá tobě, co gſi ſám dobrowolně zwolil. Gdiž w pokogi!“ Předwolán před ſaudnau ſtolici prétorowu, aby wyſlowil, co ſi zwolil, wyſtaupil Marinus wážně a pewně. Wjra ho netoliko neopuſtila, ale i ſjlila k zmužilému a ſtatečnému wyznánj gména a wjry Božſkéhо Spaſitele. Hned na to byl odſauzen k ſtětj a podſtaupil zmužile a hrdinſky mučennickau ſmrt[1]).

Co tedy, milý křeſtane, co učinjš ty, wida toto? Přede wſſim negſi-li geſſtě bikmowán, hlediž gak možná brzy k této ſwátoſti přiſtaupiti a gi hodně přigjti. Hle právě nynj konáme týhoden před letnicemi. Gako ſwatj apoſſtolé w Jeruſalémě podál hluku o ſamotě na modlitbách ſhromážděnj trwali, a ſrdce ſwé ku přigetj zaſlibeného Ducha ſw. chyſtali, hlediž i ty u wraucj zbožnoſti připrawowati Duchu ſw. ſrdce ſwé a chyſtati w něm gemu hodný přjbytek. Předewſſim pak hlediž zjſkati ſobě úplnau a důkladnau známoſt ſwatého náboženſtwj, abyš wěděl, co pewné wyznáwati a dle čeho máš žiw býti. Pak očiſtiž ſrdce ſwé w ſwátoſti pokánj od wſſelikých ſkwrn hřjchu a poſilň ſe tělem Páně; a takto přiſtup a poſtaw ſe do řady těch, genž přiſtupugj w ſw. bikmowánj k práporu Kriſtowu, chtjce býti wěrnými bogownjky geho; přigmiž Ducha ſwatého. Pak ale ſlyš, k čemu tě nabjzj a napomjná ſw. Jeronym: „Ach, bratřj mogi, dj on, wzpomeňte ſi na onen den, kdežto s Kriſtem na křtu ſw. pohřbeni, ſlibowali gſte, že nebudete dbáti ani otce ani matky, když půgde o čeſt a ſláwu Páně! Wzpomeňte ſi, že toliko ti budau korunowáni, kteřjž bogugj dle zákona ſw. Ewangelium! Gdětež pak a nawraťte ſe na bogiſſtě, na kterémž gſte hanebně pokleſli, a bogugte w prawo i w lewo proti nepřátelům ſwého ſpaſenj; wyznameneyte ſe diwy zmužilоſti a udatnoſti a wezměte korunu wjtězſtwj, kteráž w nebeſjch přikknuta geſt wám“[2])! Hlediž také poſilněn miloſtj Ducha ſwatého a obohacen geho dary, wzdalowati ſe wſſeho, což by tě mohlo we wjře ſw. a w křeſtanſkém žiwotě owiklati. Wyſtřjhey ſe gmenowitě towaryšſtwa s neznabohy a bezbožnjky, čtenj bezbožných a bludných kněh a wſſeho dobrowolného pochybowánj o wěcech ſwatého náboženſtwj. Pamatug ſi dobře a měg neuſtále na myſli, což piſſe ſwatý Jan, miláček Páně: „Piſſi wám mládenci, že gſte přemohli zloſtnjka, piſſi wám, že gſte ſilnj a ſlowo Božj zůſtáwá we wás. Nemilugte ſwěta, ani těch wěcj, kteréž na ſwětě gſau. Miluge-lik kdo ſwět, nenj láſky Otcowy w něm. Nebo wſſecko, což geſt na ſwětě, geſt žádoſt těla, a žádoſt očj a pýcha žiwota, kteráž nenj z Otce, ale geſt ze ſwěta. A ſwět pomjgj i žádoſt geho, ale kdož činj wůli Božj, zůſtáwá na wěky“[3]). Na tom wſſak neſmjš geſſtě přeſtáwati, milý křeſtane! Tyk muſjš také odložiti onen faleſſný ſtud, onu newčaſnau bázeň a newhodnau oſtýchawoſt, kteráž nynj opanowala tak mnohé křeſtany! Tyk ſe muſjš na odpor poſtawiti drzým neznabohům a opowážliwým bezbožnjkům a newěřjcjm, a wěřegně a ſměle hágiti wjru ſwau proti rauhánj a úſměſſkům gegich, a pluě ſwědomitě ſwaté powinnoſti křeſtanſké muſjš i ſkutkem zmužile a důwěrně wydáwati ſwědectwj o Kriſtu. A tu ſe ti owſſemk nepo-

[1]) Mehler's Beiſp. [2]) Ad Heliodorum. [3]) I. Jan 2, 13—17.

Digitized by Google

wede ginak, než gakž se wedlo onomu mladjku w Pařjži, o němž se wyprawuge: že gsa ze wznesseného rodu a obljben u wznessených, byl wýborný tanečnjk a odwážliwý gezdec, nepokládage se za poslednjho mezi sswiháky Pařjžskými. Při tom wssak předc chodjwal kdy ondy ač pokradmo ku knězi starci, kteréhožto milowal. Neb ač tehdáž to bylo panugjcjm smýsslenjm w Pařjži, styděti se za sw. náboženstwj a ge zanedbáwati, uchowal předc mladjk tento uprostřed pokaženého swěta wjru, kteranž zbožná matka w mládj do srdce geho wsstjpila, aniž zcela zanedbáwal stůl Páně. Gednoho dne přissel welmi zarmancený k swému duchownjmu Otci, žaluge, že se cjtj uwnitř zcela wypráhla a opusstěna a bez útěchy, a že wssecko náboženské hnutj od něho odstaupilo. Duchownj přjtel a rádce geho ubjral se práwě k nemocnému, aby ho dle způsobu a předpisu cjrkewnjho weřegně zaopatřil; a gessto nebylo času k messkánj, řekl mu krátce: Prostředek ku spomoženj tobě gest bljzký a po hotowě. Wezmi tuto swjci, kteráž se nosj před neyswětěgssj swátostj a doprowázeg mne, kráčege přede mnau k nemocnému. I ulekl se mladjk welice nad žádostj tauto; předc wssak ostýchage se odmlauwati rychle se přemohl, a wzal pochodeň. Než tu mu nastáwal tuhý bog. Neb wně před chrámem na náměstj byla práwě wogenská přehljdka; a neywyšssj důstognjci, gakož i komandugjcj generál byli geho známj a dobřj přátelé. S podiwenjm hleděli tito wssickni naň, pak se dali do hlasitého smjchu. Wssak ale fakulant náš sebral se a ssel zmužile dále cestau swau před duchownjm až k nemocnému; a od této chwjle byl tak hogně obdařen nebeskau zmužilostj a útěchau, že se z něho stal geden z neyhorliwěgssjch služebnjků Páně, a pak brzy gasnau pochodnj wjry křesťanské. Tento mladjk byl César de Bus, znamenitý muž, genž založil gednotu křesťanského wyučowánj we Francauzjch [1]).

K čemu tě pak tento přjklad z nowěgssjch dob učj, nenj třeba tobě, milý křesťane, wykládati. Byť se nežádalo od tebe, abys činil též; musjš předc mjti onu mysl statečnau a neohroženau, chceš-li řjci se sw. Pawlem: „Nestydjm se za Ewangelium.“ Často se ti přihodj, že když gako prawý křesťan budeš wyznáwati Krista a dle wjry geho žjti, že se ti budau posmjwati a spjlati bláznů, ssjlenců a possetilců; ano i když ti nebudau moci upřjti bystrost rozumu, budau ti nadáwati pokrytců a podměssilců. Newěra zagisté a bezbožnost libuge sobě w takowéto zlobě; prawý ale křesťan nebogj se gj a nedbá nic na ni. Nazýwagj-li ho possetilým sprosťákem, wzpomjnáť sobě na wýrok Páně: „Blahoslawenj chudj duchem; neb gegich gest králowstwj nebeské“ [2]). Spjlagj-li mu bláznů, wj že giž sw. Pawel, neymaudřegssj z lidj, prawil: „My (gsme) blázni pro Krista“ [3]). Winj-li ho neznabozi z pokrytstwj a z podwodu: wjť dobře, že fariseowé nazýwali Krista samého swůdcem a samaritánem, genž má ďábelstwj! Když pak ho wywrhugj neznabohowé, mudráci z obcowánj swého: wjť on, že samého Krista wywrhli rodáci geho, a že apossstoly wyobcowali sami spoluobčané. Podporowán a sjlen milostj Ducha swatého stogj prawý křesťan we wjře tjm zmužilegi, čjm opowážliwěgi sobě newěra počjná! — A o tuto milosť prosiž i ty, milý křesťane, tento předswatodussnj čas. S srdečnau zbo-

[1]) Dr. Veith's Homilienkranz II. djl, str. 109. a t. d. [2]) Mat. 5, 4. [3]) I. Kor. 4, 10.

Digitized by Google

žnosti a skrauſſenosti woley k Otci swětel, a pros za sebe, za křesťanský swět a za wſſechny lidi: aby wjra Kristowa wždy wjc a wjc se rozhogňowala, a gasuěgi se poznáwala, žiwot křesťanský aby se wjce a wjce zmáhal a posilowal, aby gméno Božj bylo poswěceno na zemi a wſſickni wydáwagjce slowem i skutkem swědectwj Kristu, Božskému Wykupiteli swému, oswědčili se býti prawými wyznawači geho.

Modlitba cjrkewnj.

Wſſemohaucj wěčný Boże, rač nám to dáti, ať twau ljbeznau wůli nábožně plnjme a welebnosti twé čistým srdcem tobě slaužjme. Skrze Krista Pána naſſeho. Amen.

Na slawný den seslánj Ducha swatého.

Ewangelium sw. Jana k. 14, w. 23—31.

oho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Miluge-li kdo mne, řeč mau zachowáwati bude, a Otec můg bude ho milowati, a k němu přigdeme, a přjbytek u něho učinjme. Kdo mne nemiluge, řečj mých nezachowáwá: a řeč, kterauž gste slyſſeli, nenjk má, ale toho, kterýž mne poslal, Otce. Tyto wěci mluwil gsem wám, u wás přebýwage. Utěſſitel pak Duch swatý, kteréhož poſſle Otec we gménu mém, onť wás naučj wſſem wěcem, a připomene wám wſſecky wěci, kterékoli budu mluwiti wám. Pokog zůstawugi wám, pokog swůg dáwám wám: ne gako swět dáwá, gá dáwám wám. Nesmutiž se srdce waſſe, aniž se strachug. Slyſſeli gste, že řekl gsem wám: Gdu a přicházjm k wám. Kdybyste mne milowali, radowali byste se ſwſſem, že gdu k Otci: nebo Otec wětſſj mne gest. A nynj powěděl gsem wám, prwé nežli by se stalo, abyste, když se stane, uwěřili. Giž nemnoho mluwiti budu s wámi: nebo přicházj knjže tohoto swěta, a na mně nemá ničehož. Ale aby poznal swět, že milugi Otce, a gakož mi přikázanj dal Otec, tak činjm.

Wýklad.

Opět gest to wýňatek z poslednj řeči Páně, kterýž nám cjrkew swatá předkládá w dneſſnjm sw. Ewangelium. Pán Ježjš wzbuzuge učennjky swé, aby i po odchodu geho wěrni gemu zůstali a přikázanj geho plnili, doložil: „Kdo má přikázanj má (přigjmá), a ge zachowáwá, ten gest, kterýž mne miluge t. g. ten dokazuge

skutkem, že mne oprawdu miluge. A kdo miluge mne, dokládá dále, milowán bude od Otce mého: gessto přikázanj má gsau geho přikázanj: i gá budu ho milowati a zgewjm gemu samého sebe, gakožto Wykupitele a Spasitele. Poslednj slowa tato nemohli učennjci Páně dobře pochopiti, gessto nemohli w shod přiwésti w mysli swé, gak by mohl býti Pán Ježjš Messiássem, a toliko některým wěrným swým se zgewiti we sláwě Messiásse, ani za to měli, že Messiáš sláwu swau zgewj wssem národům, nechápagjce toho, že tuto Pán Ježjš mjnj giné zgewenj, totiž zgewenj prawého poznánj milosti a blaženosti, čehož owssemť účastni se stáwagj wěrnj geho. I dj gemu Judas ne onen Iskariotský; alebrž Judas Tadiáš, gemuž wěc tato neywjce na mysli ležela: „Pane, co se stalo, že zgewjš sebe samého nám, a ne swětu?“ Gakoby chtěl řjci: Tak tedy, Pane, twá řjsse (Messiášská) nebude rozssjřena po wesskerém swětě, aniž pak wssickni národowé poznagj tebe, Israel a Juda budau snad wyhosstěni z řjsse twé? a málo tedy přátel bude mjti účastenstwj sláwy a blaženostj twé, gakožto Messiásse zasljbeného? Odpowěděl Ježjš a řekl gemu: Miluge-li kdo mne, řeč mau zachowáwati bude, a Otec můg bude ho milowati, a k němu přigdeme a přjbytek u něho učinjme. Tjmto ztwrzuge Pán Ježjš, co swrchu byl prawil, zárowen i wyswětluge, gakým způsobem se chce zgewiti wěrným swým; gakoby řekl: Owssemť, že toliko těm, genž zachowáwánjm mých přjkazů lásku swau ke mně na gewo dagj, zgewjm sebe co Messiásse; nebo tito toliko stanau se hodni lásky Otce mého a tudjž i schopni, že gá a Otec můg s nimi w obcowánj wegdeme, a ge milostj a darů swých aučastny učinjme a to ne toliko na okamženj, ale stále, gakobychom u nich přjbytek učinili. Protož, nedomnjwey se Judo, gakobych po swém wzkřjssenj toliko wám, aposstolům swým, zgewiti chtěl sláwu a blaženost řjsse swé; nikoli, neb ačkoli widitelně toliko několika wěrným swým se ukáži, newiditelným wssak způsobem zgewjm se duchowně wssem, genž w lásce ke mně plniti budau přikázanj má, a oblažjm ge milostj swau. Kdo mne nemiluge, dokládá Pán Ježjš dále, řečj mých nezachowáwá; a tjm — chce doložiti Pán Ježjš — práwě tjm také se stáwá nehodným lásky Otcowy a tudjž i neschopným spogenj duchownjho s Otcem a se mnau, tak že se mu nemohu zgewiti; poněwadž pohrdá ustanowenjm samého Otce; neb, dowozuge dále, řeč (přikázanj ustanowenj má), kterauž gste slysseli, nenjť má (toliko má gediná, gakoby Otec se mnau nesauhlasil), ale toho, kterýž mne poslal, Otce; gessto gá gsem w Otci a Otec we mně gest; — gsme gedno. Tyto wěci mluwil gsem wám, u wás přebýwage, t. g. pokud gsem s wámi, totiž tělesně a widitelně s wámi obcugjc, prwé než opustjm wás. Co wssak z mého učenj wám posud gest temného a nesrozumitelného, toto wám wyswětlj giný učitel, kteréhož gsem giž prwé zasljbil wám. Utěssitel pak (tento) Duch swatý, kteréhož possle Otec we gménu mém, to gest pro mne w záležitosti mé, aby totiž dokonal wykupitelské djlo mé: onť wás naučj wssem wěcem, kterýchž totiž k wyřjzenj rozkazů mých: k rozssjřenj mého Ewangelium a k založenj cjrkwe wěděti wám bude třeba, a připomene wám wssecky wěci, kteréžkoli budu mluwiti wám; abyste ge totiž w prawý čas w paměti měli a se na ně rozpome-

Digitized by Google

mli, když potřeba to kázati bude. Toto powěděw, laučj se s nimi řka: Pokog zůſtawugi wám, pokog ſwůg dáwám wám: ne gako ſwět dáwá, gá dáwám wám. Židé totiž přicházegjce neb odcházegjce měli we zwyku pozdrawenj: „Pokog wám“; čjmž zagisté wſſe dobré, ſpaſitelné a utěſſené přáli těm, kteréhžž pozdrawowali; což také w hebregſtém gazyku ſlowce „pokog“ dobře wyznamenáwá. Chcek tedy řjci Pán Ježjš učennjkům swým: Ubjrage se od wás, mogi milj učennjci, zůſtawugi wám a náſtupcům waſſim, gako nějaký odkaz swé lásky požehnánj swé, kterýmžto wám wſſe dobré a ſpaſitelné od Boha Otce přegi, a to netoliko ſlowy planými a lichometnými, gakož činjwagj ſynowé tohoto swěta, nýbrž ſkutkem pokog dáwám wám, ſlibugi a udělugi wám pomoc a miloſt, abyſte ſami k žádaucjmu cjli doſpěli, a mnohé giné kázanjm a přjkladem a modlitbau k témuž cjli uwedli. Wida pak Ježjš, ani apoſſtolé pro naſtáwagjcj odchod geho ſe rmautj a zásſti a protiwenſtwj Židů ſe ſtrachugj: těſſj a pozdwihuge ſkljčené myſli gegich, řka: Nermutižſe ſrdce waſſe, anjž ſe ſtrachug, gako byſte zcela byli opuſſtěni, ſtádce bez paſtýře, ſynowé bez otce, učennjci bez Mjſtra, a zhola zůſtaweni pronáſledowánj židowſkému. Slyſſeli gſte, že gſem řekl wám: Gdu a přicházjm k wám. Bera se pryč, gdu k Otci, a wſtana z mrtwých, přigdu opět k wám. Kdybyſte mne milowali, radowali byſte ſe owſſem, že gdu k Otci: nebo Otec wětſſj mne geſt. Mluwj tuto Pán Ježjš po lidſku a těſſj truchljcj učennjky, gakž přjtel těſſjwá přjtele, genž pro odchod geho truchlj; chtěge řjci: Kdyby gſte mne milowali, gak toho prawá a upřjmná láſka přátelſká žádá, ſpjſſe byſte ſe radowali, než truchlili z odchodu mého. Nebo prawá a upřjmná láſka hledá, ne tak ſebe gako ſpjſſe ziſku přjtele ſwého, a raduge ſe ze wſſeho, což přjteli proſpjwá. Můg pak odchod geſt mně welmi proſpěſſný; gelikož gdu k Otci, genž wětſſj mne geſt; opauſſtjm bjdu a protiwenſtwj tohoto ſwěta, abych wzal čeſt a ſláwu nebes. Rozumj ſe ſamo ſebau, že tuto mluwj Pán Ježjš mage lidſkau přirozenoſt ſwau na zřeteli, dle kterézto geſt owſſemk menſſj Otce, a kterážto od něho na nebi oſlawena geſt.

A nynj powěděl gſem wám swůg odchod a ſwau ſmrt, prwé, nežli byſe ſtalo; oznámil gſem to wám, aby ſte, když ſe ſtane, co gſem předpowěděl wám a wy w ſkutku uzřjte hluboké ſnjženj mé, abyſte ſe nemýlili, gakoby ſmutný tento oſud mimo očekáwánj a proti mé wůli potkal mne; ale abyſte tjm pewněgi uwěřili, že totiž toto wſſe gſem předwjdal a předuſtanowil, a že gſem tudjž ſmrt podſtaupil ne z přinucenj ale dobrowolně pro ſpaſenj ſwěta. Giž (od této chwjle) nemnoho mluwiti budu s wámi, nenj času, abych obſſjrněgi o tom promluwil wám; nebo přicházj knjže tohoto swěta, t. g. ďábel, aby mne lapil a uſmrtil. Takto nazýwá Pán Ježjš protiwnjky swé, totiž neywyššj kněžj a zákonnjky a Fariſey, gakož i Jidáſſe, genž byl wyſlán od nich s pochopy a žoldnéři, aby ho polapili, poněwadž tito byli wlaſtně náſtrogowé a náhončj ďábla, genž wede wládu nad ſyny tohoto ſwěta, kteřjžto dobrowolně hřeſſjce gemu ſe poddáwagj a podrobugj wládě geho. Na mne wſſak, dokládá Pán Ježjš dále, nemá ničehož t. g. se wſſemi pekelnými úklady, kteréž mně ſtrogj, se wſſjm náſiljm, kteréž mně činj, nic newyřjdj, ſkutek můg a účel mého ſeſlánj, wykaupenj totiž pokolenj lidſkého, nebude moci překaziti; alebrž ſpjſſe po-

Digitized by Google

ſkytne mi tuto přiležitoſti, abych dokázal lásky swé k Otci: geſſto, aby poznal swět, že milugi Otce, a gakož mi přikázanj dal Otec, tak činjm; podrobuge se ſmrti ne donucenjm Židů, služebnjků to ďáblowých; ale dobrowolně z lásky k Otci a z poſluſſenſtwj uloženj geho, gakožto prawý Syn geho.

Rozgjmánj.

Co Kriſtus Pán opětně učennjkům swým byl přiſljbil, a čehož tito tauženě očekáwali, to ſe poſléze předc wyplnilo; totiž zaſljbený Duch swatý, Utěſſitel a Učitel nebeſký, přiſſel a ſeſtaupil na ně a naplnil ge dary swými a obnowil twář země miloſtj swau. Desátý den po na nebe wſtaupenj Páně, když byli učennjci wſſickni ſpolu na gednom mjſtě trwagjce na modlitbách a očekáwagjce zaſljbenj Otcowo; ſtal ſe rychle zwuk s nebe, gako přicházegjcjho wětru prudkého a naplnil weſſkeren dům, kdež byli ſedjce. I ukázali ſe gim rozdělenj gazykowé gako oheň, a poſadil ſe na každém z nich a počali mluwiti rozličnými gazyky welikě wěci Božj. — A radoſtnau památku toho koná cjrkew ſw. dnes. „Dneſſnj den, wolá tu ſw. Jan Zlatoúſtý, geſt den radoſti! Gakož z ročnjch časů a proměn gegich gedna na druhau náſledugе a gedna s druhau hraničj: podobně wede i nás cjrkew od gedné ſlawnoſti k druhé. Onehdy gſme konali ſlawnoſt utrpenj, wzkřjſſenj a na nebe wſtaupenj Páně; dnes gſme doſpěli k chlumu wſſeho dobrého doſſedſſe owocj zaſljbenj Páně řkaucjho: „Odegdu-li, giného Utěſſitele ſeſſli wám. Nezůſtawjm wás ſirotků.“ Gaká to dobrota! gaká to péče newýmluwná! wolá dále ſw. Jan Zlatoúſtý. Před několika dněmi wſtaupil na nebeſa a poſadil ſe na trůn králowſký, na prawici Otce; dnes opět wylil Ducha ſw. a s njm neſčíſlné ſtatky na lidi [1])? — A protož, milý kteſtane, konage den tento w duchu ſw. cjrkwe, obrat přede wſſjm zkretel swůg na to, čehož památku cjrkew ſw. ſlawně koná: totiž na událoſt ſeſlánj Ducha ſw., kterýž na mjſto Kriſtowo s nebe na zem ſſtaupiw, toho lidem udělowal, čehož Kriſtus krwj ſwau dobyl a gim zjſkal.

Znamenej zprwu, milý kteſtane, dobře čas, w kterýž byl ſeſtaupil Duch ſw. na apoſſtoly. Bylo to právě, když Židé konali ſlawnoſt letnic; a to ne bez wýznamu. Slawnoſt tato měla w ſtarém zákoně trogj účel a důležitoſt, což také o wſſem u wyšſſjm ſmyſlu nalezáme w ſeſlánj Ducha ſwatého w nowém zákoně. Zprwu totiž konala ſe ſlawnoſt tato na poděkowánj za dokonanau žeň, kteráž tohoto času w Paleſtině giž béře konec; na kterýžto cjl a konec ſe Hoſpodinu prwotiny w chrámě obětowaly, totiž dwa chleby ze dwau deſjtin bělné mauky kwaſſené. A hle i w tento den ſeſlánj Ducha ſwatého obdržela cjrkew Páně prwotiny wěřjcjch; geſſto, gakž dj ſw. Jan Zlatoúſtý, „ſeſlán geſt plamenný ſrp, aby ſebral prwotiny národů a obětowal Bohu, neb tři

[1]) Hom. 2. feſto Pentecoſt.

Digitized by Google

tiſice uwěřilo gich toho dne a připogeni gſau k cjrkwi. — Druhý pak znamenitý wýznam letnic těchto w ſtarém zákoně záležel w tom: že toho času, když Duch ſw. na zem sſtaupil, že ſe konalo prawě miloſtiwé léto, kteréž ſe wždy po ſedmkrát ſedmi letech, tudjž padeſátý rok ſlawjwalo. W tomto pak roce nabyli wſſickni otroci opět ſwobody, a zchudlé a zadlužené rodiny přiſſly opět k ſwé magetnoſti a k ſwému ſtatku a wůbec wſſelike poměry rodinného žiwota napraweny a obnoweny gſau. Co wſſak tuto ſe dělo, ſběhlo ſe owſſem u wyššjm ſmyſlu toho léta, když Duch ſw. s nebe přiſſel na zem. Bylo to w prawdě miloſtiwé léto. Nebo tu doſáhlo pokolenj liďſké prawé ſwobody a duſſewnjho obnowenj, totiž ſwobody od otroctwj hřjchu, a nawrácenj ſe opět w prawo ſynů Božjch a w dědictwj Kriſtowo. Tuto o letnicjch křeſtanſkých obnowena geſt twář země. Třetj pak a neydůležitěgſſj wýznam ſlawnoſti letnic ſtarozákonnjch bylotě, že ſe konala toho dne památka udělenj zákona lidu Iſraelſkému na hoře Sinai, ſkrze kteryžto zákon prwnj obec Božj we ſwětě zřjzena a založena geſt. Wſſak ale, na mjſtě ſtarého zákona, genž byl wryt na deſkách kamenných a mnohými pohrůžkami a ſliby ztwrzen a zpečeten, dán geſt o letnicjch zákon nowý, zákon to miloſti a prawdy Ducha ſwatého, o kterýmžto zákonu ſpaſitelſká láſka Božj gižďáwno předpowjdala ſkrze proroka řkaucjho: „Tatoť bude ſmlauwa, kteranž učinjm s lidem mým: Dám zákon ſwůg do wnitřnoſti gegich a na ſrdce gegich napiſſi geg a odegmu ſrdce kamenné z těla gegich a dám gim ſrdce nowé“ [1]). A tak byl i w tomto ohledu ſtarý zákon obraz a ſtin nowého zákona; a letnice národu Iſraelſkého wyobrazowaly a poukazowaly na letnice křeſtanſké, w nichžto co tuto naſtjněno bylo, ſkutkem a celé wyplněno geſt. — Wſſak ale, tážeš ſe, milý křeſtane: Proč neſeſlal Božſký Wykupitel Ducha ſw. apoſtolům hned? proč teprw deſátý den po ſwém na nebe wſtaupenj? Na to odpowjdá ſw. Jan Zlatoúſtý: „Ne bez přjčiny, dj on, ſtalo ſe to. Lidé zagiſté newážjwagj ſi ſtatků tak, gak toho tyto w prawdě zaſluhugj, neměli-li gſau dřjwe nedoſtatek gich. Teprw (když gich pohřeſſagj) zdagj ſe gim býti welikými a přjgemnými. Na přjklad, kdož zdráw a čerſtwý geſt, necjtj co geſt zdrawj, nepřeſtál-li nikdy nemoci. Swětla a dne bychom ſobě newážili, kdyby nebylo temnoſti nočnj. Podobně i učenjci Páně, pokud s nimi Mjſtr meſſkal a oni s njm obcowali, trawili dny ſwé přjgemně a měli mu za tiſice darů děkowati. Weſſkerj obywatelé země židowſké obraceli oči ſwé na ně, gako na nějaké hwězdy miloſtiwé, ani nirtwé křjſili, malomocné čiſtili, bábly wymjſali, nemocné uzdrawowali a mnohé giné diwů konali. Že pak byli tak znamenitj a wážen, dopuſtil Pán, aby po nějaký čas byli zbaweni moci geho, kteranžto wſſe toto konali, aby když pak gim tato moc bude odgata, poznali proſpěch přjtomnoſti geho, gakož i poznánjm welikoſti předeſſlých darů geho, tjm žádoſtiwěgſſj učiněni byli ku přigitj Ducha ſwatého“ [2]).

Dále pak znameney, milý křeſtane, g a k ý m z p ů ſ o b e m, w gakých widitelných znamenjch wylit geſt Duch ſw. na apoſtoly, a gak na nich ſwau moc a ſlawu progewil. Nebo gako prwnj udělenj zákona na hoře Sinai welikolepými a welebnými wýgewy w přjrodě bylo prowázeno, podobně bylo ſlawné i ſeſlánj Ducha ſwatého, a přj-

[1]) Jer. 31. Ezech. 11. [2]) Homil. 2. in feſto Pent.

Digitized by Google

chod geho ku pokolenj lidſkému byl oſlawen mnohými znamenjmi. Přiſſeltě totiž Duch ſw. we zwuku s nebe, gako přicházegicjho wětru prudkého; čjmž owſſem wyznačena geſt moc geho blahá, pokolenj lidſké obnowugicj a občerſtwugicj. Nebo, když za parna mrtwého, kdežto nebeſa ſe parami potáhnau, a wſſe omdlébá a kleſá, pogednau čerſtwý wjtr wýchodnj ſe pozdwihne, zdá ſe gakoby nějaký nowý čilý žiwot přiwanul na kjdlech geho; páry a mraky mizj a celá kragina ſe obnowuge w leſku ſlunečnjm. A gaké utěſſené proměny půſobj často garnj bauke: ſnjh tagj, ledowé kůry ſe rozpauſſtěgj a prwnj kwjtkowé ſe obgewugj. A podobně půſobj Duch Božj w člowěčenſtwu, gakž dj Žalmiſta Páně: „Wypauſſtiž ducha ſwého a opět wſſe (znowu) ſtwořeno bude: a obnowjš twář země“ [1]). Toto pak obnowenj a obživenj wnitřnjho člowěka mocj shůry, miloſtj Ducha ſwatého, kteryžto ſe ſmyſſlenj a půſobenj člowěka nowý, bohumilý ſměr propůgčuge, wyznačowalo a zwěſtowalo ſe zwukem s nebe, gako přicházegicjho prudkého wětru. A gako bauke mnohé wetché, byk i wyſoké budowy a chatrče kácj, podobně zkáceno geſt moci Ducha ſwatého i ſtaré židowſtwj a pohanſtwj, a na ſſutinách gegich powſtala cjrkew Kriſtowa. A gako bauke táhnauc na powrchu země, wſſude wnikà a zuřj, na moři rownež gako na pauſſti: podobně wedl Duch ſw. apoſſtoly a mocné ſlowo gegich w krátkém čaſe přes daleké a ſſiroké kraginy země a k welikému množſtwj národů, gak giž dáwno před tjm předpowjdal Žalmiſta Páně: „Po wſſj zemi wyſſel zwuk gegich: a až do končin okrſſlku země ſlowa gegich“ [2]). Dále pak, gako wjtr o plachty lodnj ſe opjrá že pak s rychloſtj ſſjpů proražegj wlny, podobně budj a pudj wnukánj Ducha ſw. a moc geho miloſti duſſi ke wſſemu dobrému; protož také nazhwá apoſſtol Páně ſyny Božjmi toliko ty, genž Duchem Božjm wedeni gſau [3]). Poſléz pak, gakož od wzduchu dýchánj a tělesný žiwot člowěka w každém okamženj záwiſſ, podobně záwiſſ prawý a neſmrtelný žiwot duſſewnj od Ducha Božjho, od geho miloſti; neb gakž dj Kriſtus Pán sám „duch geſt, genž obživuge; tělo nic neproſpjwá.“ [4] — Geſtli pak geſſtě giný žiwel, od něhožto rownež wſſeliký žiwot pozemſký z welikė části záwiſſ: totiž oheň, gehožto účinky ſice ſpatřugeme, wnitřnj pak bytoſt a původ geho wyzpytati nemůžeme. Trogjm wſſak způſobem gewj ſe moc ohně: že zžjrá, zahřjwá a obživuge, oſwěcuge a wůkol ſebe gaſnoſt ſſjřj. A rownež ſe zgewil i Duch ſw. w způſobu a wýznamu ohně; gakožto moc Božj zžiragicj, zahřjwagicj a oſwěcugicj duſſe lidſké. Moc totiž Božſkė láſky, gegjžto původcem geſt Duch ſw., geſt, gakž giž Mojžiš učj, gako oheň zžjragicj [4]), kteráž, kdež miſto nalezá, ztrávj wſſe, což neprawého, podlého a hřjſſného geſt, rownež gako oheň wſſelikė přjměſky zlata zžjrá a kow čiſtj. Onak geſt také oheň zhřjwagicj, obživugicj a obnowugicj duchownjho člowěka. Onak také geſt oheň oſwěcugicj, zapuzugicj temnoſti bludu, newěry i powěry; a poſtytugicj okn ducha gaſnau a ſtkwělau prawdu. Protož také ſeſtaupil Duch ſw. o letnicjch na apoſſtoly, w způſobě zžjragicjho, zhřjwagicjho a oſwěcugicjho ohně, aby w ſrdcjch gegich shladil wſſkeré pozemſké náklonnoſti, rozpthlil temnoſti bludu a ge k ſwaté láſce powzbudil a rozjitil. W způſobu ohnjwých gazyků poſadil ſe pak na hlawách apoſſtolů, aby ge zaſwětil za učitely národů, aby, gakž znamená ſw. Bernard,

[1]) 103, 30. [2]) 18, 5. [3]) K Řjm. 8, 14. [4]) V. Mogž. 4, 24.

Digitized by Google

zákon lásky (ohniwý) ohniwými gazyky zwěstowali. On přissel w způsobu gazyků, aby ge, co ustanowené učitele pro wssecky národy, w známost wsselikých gazyků uwedl a lidského gazyka posswětil, gakož byl sám Pán Jeżiš přisljbil: „Ti, kdož we mně uwěřj, budau nowými gazyky mluwiti“ [1]), totiž o Bohu a skutcjch geho, o geho lásce a slawě ohniwau wýmluwnostj a mocj neodolatelnau. Mimo to přissel Duch sw. také w způsobu gazyků, aby tjm wyznačil, že národowé rozličných gazyků wssude gednu a tutéž prawdu nebeskau a geden a týž zákon Božj uslyssj a w něm w gedno zplynauti magj. Nebo gakž dobře dj sw. Jan Zlatoústý, gako před tjm gazykowé rozdělili národy a rozdwogili neprawau gednotu: podobně i wynj sgednotili ohniwj gazykowé obor země, a spogili rozdwogené národy w gedno [2]). A protož dobře tu wolá sw. Jan Zlatoústý: „Nebem dnes nám gest učiněna země. Ne že by hwězdy s nebe na zemi sstaupily, ale že apossto-lowé nad nebesa wystaupili; gelikož rozlita gest nad nimi hogná milost Ducha sw., kteráž učinila wesskeren swět nebem nikoli přirozenost proměňugjc, ale wůli naprawugjc“ [3]). A w prawdě uważug gen, milý křesťane, co působil Duch sw u sw. apossstolů! Hle tito neumělj učennjci Páně, kteřjž nemohli pochopiti, w čem záležj královstwj Božj a tagemstwj geho, a kteréž Mistr nebeský tolikráte trestal ze zpozdilosti srdce: hle gak wyprawugj téhož dne welikě wěci Boži, a pak rozssedsse se po wesskerém swětě, zwěstugj národům hluboká tagemstwj nebeské prawdy, bez bludu, bezpečně a gistě. — Hle, tito bogácnj apossstolé, kteřj utekli, když Mistr gegich byl gat a pro strach židowský u zawřených dwerjch wespolek trwali, když Kristus wstal: gak zmužile a statečně počjnagj sobě, ničeho se nestrachugjce, žádného protiwenstwj ani Židů ani pohanů. Gesstě toho samého dne powstáwá sw. Petr a mluwj shromážděným Židům a směle wytýká gim, že Jeżisse neprawě zabili. I ostatnj apossstolé radugj se, že mohau pro Mistra něco snásseti a nedagj si brániti, aby nehlásali Krista ukřižowaného; a pak gdauce po wssem swětě káznj geho Ewangelium statečně, gsauce hotowi położiti i żiwot swůg pro Krista a Ewangelium geho, což i také wssickni učinili; přetrpěwsse mučennickau smrt mimo sw. Jana. — Hle, tito Galilegssti rybáři, kteřjž toliko znagj gazyk mateřský, — gak mluwj rozdjlnými gazyky, a téhož dne slyssj ge rozdjlnj národowé z neyzazssich končin swěta, geden každý gazyk swůg, w kterémž se zrodili. „Dnes, dj překrásně sw. Řehoř, dnes sestaupil náhlým zwukem na učennjky Duch sw., a myssl tělesně smýssleg-ich naplnil láskau Božj; a anto gazykowé tito zewně ohniwj se ukázali, učiněna gsau srdce apossstolů wnitř plápolagjcj Boha w ohniwém widěnj přigawsse, láskau ljbezně zahořeli gsau. Sámť Duch sw. gest zagistě láska“ [4]).

Znamenitý a welebný byl příchod Ducha sw. a milostiwé geho sestaupenj na zemi, když widitelně wlit gest na apossstoly. Wssak ale mýlil by si se welice, milý křesťane, kdyby gsi se domýssel, že Duch sw. teprw na den seslánj swého počal we swětě působiti, a že působenj geho toliko na čas geho seslánj a gediné na sw. apossstoly obmezeno gest. Nikoliw; gakož Duch sw. gest od wěčnosti s Otcem a Synem geden Bůh gedné bytosti a přirozenosti:

[1]) Mar. 16, 17. [2]) Hom. 2. de Sp. S. [3]) Hom. 3. in festo Pentecost. [4]) Hom. 30. in Ev.

Digitized by Google

rowněž i působj gako „Otec i Syn we swětě widitelném od počátku geho; a to sice gak u stwořenj swěta tak i u wykaupenj a spasenj pokolenj lidského; gessto gest s Otcem i Synem geden Bůh, a djlo wesskerých třj osob wně na stwořenj wyplýwagjcj společné wssech osob Trogice swaté gest. On zagisté, gakž učj pjsmo sw., se wznássel nad wodami při stwořenj swěta [1]) obžiwuge a pořádage směsici žiwlů a naplňuge gi silami žiwotnými, gichžto pak působenjm wůlj Otce skrze Syna w ssesti dnech země nasse w nyněgssj podobě utwořena a uspořádána gest. A gakož wssecky wěci pocházegj od Otce skrze Syna, rowněž i wssecky od Ducha swatého obžiweny gsau. — Podobně zúčastnil se Duch sw. i u wykaupenj swěta a to giž w starém zákoně. On, gakž učj cjrkew sw., mluwil skrze proroky [2]), gehožto duchem tito naplněni zwěstowali w nadssenj swém pokolenj lidskému: Kdo bude Wykupitelem swěta, kdy se mezi lidem zgewj a po gakých známkách a skutcjch bude poznán. Podobně, když měl zasljbený a předpowězený Wykupitel skutečně přigjti na swět, působil Duch sw., aby Kristus Pán důstogný wzal počátek swého člowěčenstwj. On zagisté poswětil Marie panny giž w žiwotě matky gegj sw. Anny, naplniw gi od početj gegjho zwlásstnj milostj [3]), aby se stala neposkwrněným a swatým chrámem, w němž by se složil a počátek swého člowěčenstwj na se přigal neyswětěgssj Wykupitel. — Podobně působil Duch swatý, aby sw. Rodička počala bez poznánj muže w čistém těle swém wěčné slitowánj, učiniw, že zastjněnjm geho Kristus Pán w přečistém těle Marie panny počátek wzal swého člowěčenstwj, aby gako prwnj Adam nadpřirozeným způsobem djlem byl rukau Božjch: i Spasitel, gakožto nowý Adam druhý nadpřirozeným a zázračným způsobem počat byl w žiwotě matky swé. — Pak i když Božský Spasitel se zrodiw weřegný úřad swůg nastaupil, byl to Duch swatý, kterýž při křtu geho w Jordáně w způsobě holubice wstaupil na něg [4]) a pak spočjwal na něm [5]), když konal djlo wykaupenj lidského. Owssemk wygewila se moc, welebnost a sláwa Ducha swatého w neygasněgssjm swětle tehdáž, když seslán gsa od Otce we gménu Syna, měl dokonati a w skutek uwoditi weliké djlo wykaupenj a poswěcenj lidstwa, tak že má úplnau prawdu sw. Jan Zlatoústý, an řečnj w tento den: „Země obdržela sice s nebes častá a mnohá dobrodinj; nikdy wssak se nedostalo gj takowých a tak drahocenných darů, gako dnessnjho dne. Bůh dal mannu prsseti na zemi a udělil Israelským chleba nebeského. Člowěk požjwal chleba angelského. Tok owssem gest weliké dobrodinj, hodno lásky Božj. Padl oheň s nebe a naprawil blaudjcjch a stráwil oběk položenau na oltář. Když pak gednoho času byli lidé w nebezpečenstwj hladem zemřjti: spadl déssk, genž způsobil hognau aurodu. I toto ge znamenité a podiwenj hodné. Dobrodinj wssak, kteréž w tento den Duch sw. wylil na lidi, gsau mnohem wětssj a slawněgssj. Nenjk to manna, ani oheň neb déssk. Nebesa wylila w ten den celý déssk duchownjch darů na zemi, celá oblaka rozlila se, ne aby zúrodnila zemi k zplozenj owocj pozemských; nýbrž aby učinila lidi způsobné, by tomu, kterýž ge stwořil, hognau žeň ctnostj přinesli [6]).

[1]) I. Moyž. 1. [2]) Symbol. Constant. [3]) Luk. 1, 28. [4]) Mat. 3, 16. [5]) Luk. 4, 18. [6]) Hom. 1. in festo Pent.

Digitized by Google

Wſſak ale ne toliko w tento den ſeſlánj ſwého púſobil Duch ſw., nýbrž moc a púſobenj geho trwá po wſſecky wěky až po dnes. Ou púſobj mocně dary ſwými gak na celau cjrkew tak i na gednotliwé wěřjcj, a to po wſſecky wěky až do ſkonánj ſwěta. Ano gako tehdáž ſwaté apoſſtoly učinil doſtatečné k hlásánj ſw. Ewangelium, podobně tjdj a zprawuge i náměſtky gegich — ſw. cjrkew; aby na wěky zůſtala w gednotě křeſtanſké wjry a w tom, což wěřjcjm k wěčenj a ke konánj předkládá, aby neomylnau byla. Nebo co Kriſtus Pán w dneſſnjm ſw. Ewangelium ſlibuge apoſſtolům řka: „Utěſſitel pak Duch ſwatý, kteréhož poſſle Otec we gménu mém, onť wás naučj wſſem wěcem, a připomene wám wſſecky wěci, kteréžkoli budu mluwiti wám“ toto zaſljbenj dogiſta neplatj toliko apoſſtolům, ale také gegich náměſtkům — ſwaté cjrkwi. A gakož Duch ſw. učil apoſſtoly, oſwěcuge gich a připomjnage gim ſlowa Kriſtowa, aby ſe nemýlili w učenj geho, a takto činil ge způſobné a doſtatečné k hlásánj ſw. Ewangelium a rozſſiřowánj djla wykaupenj Kriſtowa: podobně i napotom, i až podnes púſobj w náměſtcjch gegich — w cjrkwi ſw. Nebo bylo-li třeba apoſſtolům wyššjj pomoci, aby w gednotě wjry ſw. ſetrwali, tjm wjce toho bylo třeba gegich náměſtkům, aby nižádný blud ſe newlaudil do cjrkwe Božj; geſſto toliko čiſtá a neporuſſená prawda Kriſtowa může přiwoditi pokolenj lidſké k ſpaſenj. A protož zaſlibuge Kriſtus Pán Ducha ſw., neſljbil ho poſſlati toliko pro ně, na čas gegich meſſkánj a púſobenj na zemi, nýbrž také pro gegich náſtupce na wſſecky budaucj wěky, gakž zřegmě djj: „Proſiti budu Otce a giného Utěſſitele dá wám, aby s wámi zůſtal na wěky, Ducha prawdy, kteréhož ſwět nemůže přigiti, nebo newidj ho, aniž ho zná. Ale wy ho poznáte, nebok u wás zůſtane, a we wás bude“ [1]). Z čehož patrno, že Miſtr nebeſký ſlibuge tuto dáti apoſſtolům Ducha ſw., genž by u nich zůſtal, a byl s nimi na wěky. Geſſto ale ſw. apoſſtolé nežili na wěky, gde na rozum, že zaſljbenj toto platj i o náſtupcjch gegich, wůbec o cjrkwi ſw., w kteréžto Duch ſw. neuſtále púſobj čině gi neomylnau učitelkyni prawdy Kriſtowy. Protož djj ſw. Ireneus, mučennjk Božj z druhého wěku: „Kdež cjrkew, tamť i Duch Božj, a kdež Duch Božj, tamť i cjrkew a wſſechna miloſt: Duch ale geſt prawda“ [2]). Což dobře wyſwětluge blahoſlawený Ludwjk Bloſius, an pjſſe: „Gako při gednom každém člowěku duch držj wládu nad tělem, kteréžto geho wůlj a wedenjm ſe hybe: tak Duch ſw. panſtwj má nad obecnau cjrkwj a gi we wſſem zprawuge. — Za tau přjčinau gi apoſſtol Pawel nazýwá „ſlaupem a základem prawdy“ [3]), poněwadž gi nelze poblauditi u wěcech, gežto zřj k wjře a k ſwatým mrawům [4]). — O, gak bezpečně můžeš, křeſtane milý katolický, držeti ſe cjrkwe ſwé, a gj we wſſem náſledowati, mage matku neomylnau, kteráž wedena a řjzena gſauc Duchem ſw., geſt, gakž djj ſw. Cyprián, w prawdě newěſta Kriſtowa, genž cizoložiti t. g. pochybiti a zblauditi nemůže [5]).

Wſſak ale gakož Duch ſw. púſobj wůbec w cjrkwi ředě a zprawuge učitele gegi, náměſtky ſw. apoſſtolů; podobně i púſobj w cjrkwi ſw. na wěřjcj zwláſſť udělugjc ge-

[1]) Jan 14, 16—17. [2]) Adv. haeres. L. 3. c. 24. [3]) I. Tim. 3. [4]) Defensio fid. adv. S. eccles. hostes. [5]) De unitate eccles.

Digitized by Google

dnomu každému potřebných milostj a darů. Neb mimo to že uděluge nám skutečnau milost, an oswěcuge rozum náš, bychom prawdu sw. gasně poznali, a podněcuge srdce a wůli nassi, bychom gi wolně a ochotně konali: sděluge nám také poswěcugjcj milost, kteréž Kristus nám dobyl krwj swau. On zagisté rozljwá lásku Božj w srdcjch wěrných wěřjcjch a působj, že z hřjssnjků se stáwagj sprawedliwj, z neprawých swatj, ze synů zlosti a nepřátel Božjch přátelé a dědicowé králowstwj Božjho; přigjmagjce gedenkaždý dle mjry, kteréž uděluge Duch sw. každému, gakž chce" [1]), gakž dobře twrdj sw. Jan Zlatoústý, an dj: „Zdaliž se nám neuděluge od Ducha sw. wsseho, čeho třeba k spasenj? Skrze něho býwáme wyswobozeni od otroctwj, a powoláni k swobodě; skrze něho stáwáme se syny Božjmi a zcela nowými lidmi; skrze něho odkládáme těžké břjmě hřjchů. Skrze něho obdržugeme odpusstěnj hřjchů; skrze něho býwáme zprosstěni wsselikých nečistot hřjchů; skrze něho stáwagj se lidé angely, genž k milosti geho spěchagj. Tak weliká gest moc Ducha swatého" [2]). A této poswěcugjcj milosti uděluge Duch sw., w sedmerém pramenu swátostj od Krista Pána ustanowených w cjrkwi sw., působjc neustále osprawedlněnj a poswěcenj wěrných Kristowých, hned milost Božj w ně wljwage hned gi w nich rozmnožuge, aby měli aučastenstwj králowstwj Božjho. We swátosti křtu swatého uděluge nám milosti osprawedlněnj, abychom w Kristu Ježjssi gako stwořenj nowá k wěčnému žiwotu znowa zrozeni a poswěceni byli. We swátosti biřmowánj posilňuge nás zwlásstnj milostj, abychom gakožto bogownjci Kristowi statečně a sstastně bogowali pod praporcem sw. křjže proti pokussenjm těla, proti pokussenjm swěta, a proti pokussenjm ďábla; tak abychom gednau zwolati mohli s učitelem národůw. sw. Pawlem: „Bog dobrý gsem bogowal, běh dokonal, wjru zachowal; naposledy složena mi gest koruna sprawedlnosti, kterauž dá mi Pán, sprawedliwý saudce; a netoliko mně, ale i těm, genž milugj přjsstj geho" [3]). We swátosti oltářnj spoguge nás Utěssitel Duch sw. s Kristem Ježjssem, abychom wsstjpeni w něm gako ratolesti we swém kmenu, hogné owoce wsselikých sprawedlnostj přinásseli [4]); abychom nasyceni geho neyswětěgssjm tělem a napogeni geho neyswětěgssj krwj, w sobě ho nosili, a tak gednau spogeni byli s njm w nebeském blahoslawenstwj. We swátosti pokánj přede wssjm oswěcuge Utěssitel Duch swatý náš rozum, abychom widěli a poznali wssecky swé rány, gimiž skljčena byla nasse dusse w nesstastném bogi proti nepřátelům spasenj swého, a citelnostj naplňuge nasse srdce, abychom ucjtili gegich bolest; a když se w duchownjm neduhu tomto po lékaři ohljžjme: tu nás wede k Spasiteli nassemu, abychom od něho uslysseli potěchy plná slowa: Daufey synu, daufey dcero, odpausstěgj se tobě hřjchowé twogi. We swátosti poslednjho pomazánj přispjwá nám ku pomoci Utěssitel Duch sw., abychom neklesli w zápasu proti útokům ďábelským, abychom neklesli w té hodině žiwota swého, na kteréž wisj nasse spasenj. Prostředkem swátosti swěcenj kněžstwa stará se Utěssitel Duch sw., aby w cjrkwi Kristowě wždycky byl důstatek duchownjch pastýřůw, genž by wěřjcjm lámali chléb žiwota, a wodili ge tau cestau, kterauž nám ukázal, a kterauž nás swým wlastnjm přjkladem předessel

[1]) Conc. Trid. sess. VI. c. 7. [2]) Hom. II. festo Pentecost. [3]) II. Tim. 4, 7. 8. [4]) Jan 15, 5.

Kriſtus Ježiš. We ſwátoſti ſtawu manželſkého poſwěcuge utěſſitel Duch ſw. křeſťanſkých ſnanbencůw, aby w prawé láſce žiwi gſauce, djtky ſwé tak wychowali, aby gednau z nich důſtognj byli audowé měſſtanſtwa nebeſkého; anebo aby ſe gegich manželſký ſňatek zcela podobal onomu tagnému a ſwatému ſňatku, kterýmž ſpogen gen geſt Pán Ježiš se ſwau chotj, cjrkwj ſwatau.

Gakož pak hogných miloſtj udělnge Duch ſw. wěrným Kriſtowým: podobně geſt i bohatý w dařjch ſwých, o kterýchžto wěſſtil giž prorok Jſaiáš nazýwage ho Duchem maudroſti a rozumu, Duchem rady a ſjly, Duchem umělj, náboženoſti a Duchem bázně Božj [1]). „Wyprawuge ſe w pjſmě ſwatém, dj ſw. Frantiſſek Saleſſký, že kázal Bůh Moyžiſſowi, aby do ſtánku umluwy byl poſtawen welikỳ zlatỳ ſwjcen, s něhož by ſedmero lamp uſtawičně ſwětlo rozſſikowalo. „Swatỳ Iſidor a giž před njm ſw. Cyrill Jeruſalémſký prawj, „že by tento zlatỳ ſedmiramennỳ ſwjcen ſe ſwými ſedmi lampami Ducha ſw. a ſedm geho darů značil, a tak tomu ſkutečně; miloſti, ſwětlo, teplota, gaſnoſt a požehnánj wycházegj z Ducha ſw. t. g. z Boha, pokudž láſkau geſt. Toto ſwětlo ale, tato miloſt, tato gaſnoſt, toto blahé žehnánj geſt mezi ſedmero darů Ducha ſw. rozděleno“ [2]).

Prwnj dar Ducha ſw. geſt dar maudroſti; ne wſſak maudroſti „těla, kteráž, gakž dj ſw. Pawel, geſt nepřjtelkynj Božj“ [3]) aniž maudroſt tohoto ſwěta, kteráž, dle ſlow téhož ſw. apoſſtola „geſt bláznowſtwjm u Boha“ [4]); owſſem ale maudroſti nebeſké, kterauž Otec nebeſký ſkrze Syna ſwého zgewil, a kterauž Duch ſw. k rozumu a ku poznánj přiwozuge. Maudroſt tato křeſťanſká, kteréž uděluge Duch ſw., geſt, gakž učj Frantiſſek Saleſſký, „umělj, gjmž wýbornoſt Božſkého zákona, neywzneſſeněgſſj tagemſtwj wjry a ewangelická učenj okauſſjme, chutnáme a proníkáme; ne wſſak bychom o nich mluwili toliko, nýbrž také ſkutkem ge plnili. Gako wčela, podobně ſe uſazuge duſſe na kwět předpiſů ſwatého Ewangelium, aby z nich ſſála med dobroty Božj, gakž wolá žalmiſta Páně: „O, Pane, gak ſladké gſau ústům mým řeči twé, nad med gſau mi ſladſſj“ [5])! „O, gak ſſaſtná geſt duſſe ta, genž gſe až k tomuto ſtupni doſtala“ [6])! — A w prawdě gaké wyššj blaženoſti na ſwětě může ſe doſtati člowěku nad prawau maudroſt křeſťanſkau. „Blahoſlawený člowěk, kterýž nalezá maudroſt,“ dj Šalamaun [7]), k čemuž dobře dokládá bl. Tomáš Kempenſký, řka: „Hledey prawau maudroſt, kterauž Kriſtus hlásal a na ſobě ukazowal. Oprawdowě maudrỳ nenáwidj bezpráwj, mluwj prawdu a gedná ſprawedliwě. Kdo ſtřjdmě, čiſtotně a náboženě žiw geſt a nebezpečných pokuſſenj ſe chránj, geſt maudrỳ a bohumilỳ. Stogjk w ctné powěſti, zachowá ſi dobré ſwědomj, newj o zármutku, oplýwá pokogem, a od Boha tak weſelau myſlj obdařen býwá, že gj ſwět ani nezná, aniž gi okuſil“ [8]). Podobně dokládá ſw. Ambrož: „Blázen ſe měnj gako měſjc, maudrỳ pak neginačj ſe pro ſtrach, nehyne náſilim, newynáſſj ſe, když mu ſtěſtj kyne, nemalomyſlnj, když pohromu trpj. Kdež maudroſt geſt, kdež ctnoſt, tamť i ſtáloſt i udatenſtwj. Nechť ſe wſſe wůkol měnj, maudrỳ wždy geſt pewné myſli, co muž w Kriſtu dokonalỳ, w láſce ſtwrzenỳ, we wjře zakořeněný.“ —

[1]) Iſai. 6, 2. 3. [2]) Sermo 2. feſto Pent. [3]) K Řím. 8, 7. [4]) I. k Kor. 3, 19. [5]) Žalm 118, 103. [6]) Loco cit. [7]) Přjſl. 3, 13. [8]) Náb. ſpiſ. Duchow. zahrad. k. 3.

Digitized by Google

Druhý dar Ducha swatého gest dar rozumu. „Tento dar gest, gakž wykládá sw. Frantissek Salesský, gakási wnitřnj gasnota, kteréž Duch sw. nassemu lidskému rozumu udilj, čjmž krásu a wýbornost tagemstew wjry dosti gasně poznáwagjce (wždy hlaub a hlaub) do nich wnikáme. Kdož této záře, tohoto swětla gest zbawen, slyssj kázanj, čjtá mnoho a zůstáwá při tom při wssem w tagemstwjch wjry newědomcem; nemá daru, genž slowe dar rozumu“ [1]). Bez daru tohoto zůstáwá wsseliké uměnj a wědenj člowěka plaché, liché a temné. Co byli gsau pohané se wssj swau učenostj a wzdělanostj bez daru tohoto? Co gim prospěla wssecka wzdělanost? Ach, tápali gsau w temnostech bludu a negistoty we wěcech těch neydůležitěgssjch; „nebo prawjce se býti maudrými, blázny učiněni gsau“, gakž dobře dj sw. Pawel [2]). „Poznawsse Boha, neoslawili ho gako Boha, aniž (mu) děkowali: ale marnj učiněni gsau w myssljenjch swých, a zatmjno gest ne. maudré srdce gegich, změnili prawdu Božj w lež a klaněli se i slaužili stwořenj raděgi nežli Stwořiteli“ [3]). A popatř gen, milý křesťane, na nasse časy, kdež se tak mnoho mluwj o rozumu a oswětě a rozum lidský tak se wynássj. Co gest rozum ten bez rozumu Božjho, bez daru to Ducha swatého? Wssemu se rozumj a wsse se chápá, gen tomu se nerozumj a toho se nechápe, což neydůležitěgssjho gest, wěcj totiž Boha a spasenj dusse se týkagjcjch. A bez toho co platné gest wssecko wědenj, wsse uměnj, wssecka rozumnost a oswěta? Gest to oheň bez tepla, oblak bez dessťě. Wssemu uměnj, wesškeré oswětě a rozumnosti nassj scházj wyššj směr, genž by gi učinil blahoděgnau a prospěssnau; slowem scházjk gj rozum Božj, genž gest dar Ducha swatého. —

Tretj dar Ducha swatého gest dar rady; dar to, gjmž Duch sw. w nesnadných a důležitých okoličnostech žiwota nám potřebného swětla poskytuge, uče co máme činiti a čeho se chowati, bychom wždy powolánj swému byli wěrni, dle zákona Božjho gednali, sebe a bližnjho na cestu spasenj přiwodili a wjry své proti wnitřnjm i zewnitřnjm autokům hágili. A gak důležitý a potřebný gest dar tento? Tuť zwlásťě platj, což se wůbec dj: Dobrá rada nenj penězi k zaplacenj. Wzácná-li nám dobrá rada přjtele w důležitých wěcech nám přispjwagjcj a učjcj nás, gak w těžkých okoličnostech gednati, gak sobě počjnati máme: čjm dražssj a wzácněgssj muss nám býti rada Ducha swatého, napomáhagjcj nám u wěcech těch neydůležitěgssjch, u wěcech wěčného spasenj, i tehdáž, když wssj rady lidské zbaweni gsme. „Byk i we wogsku dobře spořádaném sjly a zmužilosti měli wogjnowé, dj sw. Frantissek Salesský, gest gim předc wůdce třeba, genž by ge wedl, rady a náwodu gim udjlel, kterak by sobě počjnati měli“ [4]). A w prawdě, gak často přicházjme do nesnázj, kdežto wssj rady a pomoci zbaweni, newjme se čeho chopiti, co počjti, gakých prostředků použjti, abychom konali spasenj své i bljžnjho? Tu wssak přispjwá nám Duch sw. darem rady nebeské, kterézto následugjce, prawě gednáme Bohu ke cti a chwále a sobě a bližnjm ku spasenj.

Čtwrtý pak dar Ducha sw. gest dar sjly. „A tohoto daru, gakž twrdj swatý Frantissek Salesský gest nám newyhnutelně třeba; nebok nepostačuge, bychom toliko uměli zlé od dobrého rozeznáwati, kdyby-

[1]) Loco cit. [2]) K Řim. 1, 22. [3]) L. c. 1, 21. 25. [4]) Loco cit.

Digitized by Google

chom neměli do sebe též i sily k warowánj se zlého a k wykonáwánj dobrého. Gak mnozj znali a wěděli, co dobrého, a předc neměli sily, aby ge konali; gakož nás o tom pohřichu wětssj část křesťanů i za nassich dnů přeswědčuge“ [1]). A w prawdě, kdož to newj a nezakusil toho sám na sobě, gak při wssem lepssjm poznánj a wědenj mdlj a slabj gsme? Gak lehce umdlewáme či zcela ustáwáme od konánj dobrého, když nám to poněkud za těžké přicházj aneb zapjránj a přemáhánj sebe samého požaduge? Gak lehce klesáme, když hřjssná žádost silně na nás dotjrá aneb lákánj a pokussenj tohoto swěta mocně na nás dorážegj. O, gak žádaucj gest tu wyššj posila, kteraužby se přispělo mdlobě a nedostatečnosti wůle nassj! A této posily udělnge nám Duch sw. w daru sily, kterauž to posiluge wůle nassj a činj gi ke wssemu dobrému a prawému statečnau. —

Pátý pak dar Ducha swatého gest dar umění. „Dar to, gakž dj opět swatý Frantissek Salessky, ne ku poznánj swětských wěcj ... nýbrž dar to, gimžto poznáwáme wsse, čehož nám gest k spasenj třeba;... abychom wěděli, čehò se warowati a co milowati máme; a tak abychom, což zlého, poznali a před njm utjkali, dobrého pak se přidrželi. „Warug se zlého a čiň dobré,“ wece prorok; nebo to gest uměnj wsseho uměnj a bywá nám uděleno Duchem swatým“ [2]). A w prawdě, co by nám prospělo wssecko uměnj tohoto swěta, kdybychom neměli ono uměnj, od něhožto spasenj a z wětssj části také časná blaženost nasse záwisj, uměnj totiž sprawedliwého křesťanského žiwota. A tomuto uměnj nelze se ginde naučiti, leč we sskole Božj, we sskole Ducha swatého, genž osswěcuge rozum náš a dáwá nám poznati cesty křesťanské sprawedlnosti a sjlj wůli, bychom po nich kráčeli, a zprawuge srdce nasse, bychom w nich setrwali. Onť wlewá w srdce nasse lásku a posswěcuge wsseliké uměnj swětské, dáwá mu wyššj směr a činj ge požehnaným a prospěssným.

Šestý dar Ducha swatého gest dar pobožnosti, „kteráž, gakž dj sw. Frantissek Salessky, záležj hlawně w milowánj Boha, kteréž nás netoliko k dobrému pohánj, ale i působj, abychom dobré skutky pilně, ochotně a rychle činili“ [3]). O gaký to wznessený, gaký drahocenný dar Ducha swatého! Prawá pobožnost zagisté gest základ a ozdoba wssech ctnostj, onať ge netoliko plodj, abrž i wyššj ceny a zpanilosti gim dodáwá a činj wůbec žiwot pozemský utěssený a budaucj blažený, gakž pisse sw. Pawel: „Pobožnost ke wssemu užitečná gest, magjc zaslibenj nynějssjho žiwota i budaucjho“ [4]). „Cukr, dj týž sw. Frantissek, oslazuge nedozralé owoce, zralé pak činj lahodnějssj a zdrawějssj. Pobožnost gest duchownj cukr, genžto kagjcjmu těla mrtwenj odnjmá hořkost a lidskému weselj sskodliwost. Zapuzuge také od chudých steyskánj, a od bohatých lakomost, od potlačených malomyslnost, od postawených w sstěstj bugnost, zármutek od opussťených, a rozpustilost od bydljcjch w towaryšstwu; umj i hognosti i nedostatku dobře užjwati; gednostegně obracj čest i potupu k swému duchownjmu prospěchu; gest gak w radostech tak w bolestech myssli neproměnné; slowem naplňuge nás gakauss podiwnau ljbeznostj [5]).“

Sedmý pak a poslednj dar Ducha swatého gest dar bázně Božj; ne wssak bázně otrocké, genž se toliko pro tresty pekelné Boha hrozj a před njm se

[1]) Loco cit. [2]) Loco cit. [3]) Filot. c. 1. [4]) I. Tim. 4, 8. [5]) Loco cit.

Digitized by Google

třeſe; abrž bázně ſynowſké, kteráž ſe bogj ho uraziti a ztratiti geho lásku, poněwadž ho miluge, a kteráž, gakž dj ſw. Frantiſſek Saleſſký nás nabádá, bychom ſe hřjchu warowali. O gak welikỳ a drahocenný geſt dar tento Ducha ſwatého! Synowſtá tato bázeň Božj zagiſté geſt, gakž dj maudrỳ Šalomaun, počátek wſſj maudroſti, nebo dle ſlow ſw. Frantiſſka započjná ſe s nj obyčegně ſpaſenj naſſe, a gakž dokládá ſw. Bernard, bez této miloſti, genž geſt wſſj poboženoſti počátkem, nemůže nic dobrého pučeti, aniž ſe prýſſtiti [1]). O, kdež bázeň Božj nepřebýwá, kdož ſe nehrozi ztratiti Boha ſwého a zbawiti ſe geho lásky a miloſti, tenk cestu ſpaſenj ſwého geſſtě ani nenaſtaupil.

Protož, milỳ křeſtane, zwoley wždy zwlášſtě pak dnes, kdežto ſeſlánj Ducha ſwatého nám cjrkew ſwatá žiwě upomjná, zwoley ſe ſw. Frantiſſkem Saleſſkým: „Uděl nám tedy miloſtiwě, ó Boże, Duſſe ſwatỳ, uděl nám daru ſynowſké bázně, abychom tobě w láſce ſlaužili! Uděl nám daru poboženoſti, bychom tebe co ſwého láſky neyhodněgſſjho Otce ctili. Obdarug nás darem uměnj, abychom poznáwali dobré, gež konati, a zlé, gehož ſe warowati máme. Deyž nám dar ſily, abychom zmužile přemáhaly překážky, gež ſe nám u wykonáwánj ctnoſti ſtawj w cestu. Uſſtědři nám dar rady, abychom ku ſwému zdokonalenj wždy dobrých a náležitých proſtředků wolili; daru rozumu, bychom w krásu, dobrotu a proſpěſſnoſt tagemſtew wjry a ewangelických prawidel wnikli. Propůjč nám poſléz daru maudroſti, abychom nahlédli, kterake láſky gſi hoden, ó Boże náš, abychom poznali a zkuſili, kterak pro ſwau neſkončenau dobrotu zaſluhugeš milowán býti. O gak ſſlaſtnj budeme, geſtliže ſe nám těchto ſtkwoſtnỳch darů doſtane. Ty nás budau prowáżeti až k neywyšſſjmu ſtupni na nebeſkém žebřjku, kdež nás Božſkỳ Spaſitel očekáwá, aby nás do ſwého otewřeného náručj pogal, a účaſtenſtwj nám ſwé oſlawy a wěčné blaženoſti udělil [2]).

Hognj a welicj gſau darowé Ducha ſwatého. Gako wſſak úrodný ſtrom, kdež nalezl dobrau půdu a puſtil kořeny ſwé, hogného owoce přinášſj, podobně i Duch ſw. půſobj hogné owoce w ſrdci, kteréž ochotné a wolné ſhledal ku přigetj geho. Dwanáctero pak owocj Ducha ſwatého počjtá ſwatỳ Pawel, an pjſſe: „Owoce pak Ducha ſw. geſt: láſka, radoſt, pokog. trpěliwoſt, dobrotiwoſt, dobrota, dlauhočekánj, tichoſt, wjra, mjrnoſt, zdrželiwoſt, čiſtota [3]). O třech z těchto owocj Ducha ſwatého činj také Kriſtus Pán zmjnku w dneſſnjm ſw. Ewangelium a ne nadarmo předkládá ge nám dnes cjrkew ſwatá.

Prwnj owoce Ducha ſwatého, gakž dj apoſſtol Páně, geſt láſka: láſka totiž k Bohu, kteraužto Boha milugeme a kteraužto, gakž dj apoſſtol Páně, Duch ſwatỳ rozljwá w ſrdcjch wěřjcjch [4]); poněwadž geſt láſka, a poněwadž ſrdce to, do kteréhož přicházj láſkau, k milowánj Boha rozpaluge. A wiz gen, milỳ křeſtane, gak mocně půſobj tato láſka. Pán Ježiš dj ſám w ſw. Ewangelium: „Miluge-li kdo mne, řeč mau zachowáwati bude, a Otec můg bude ho milowati, a k němu přigdeme, a přibytek u něho učinjme.“ Eyhle tok půſobj w člověku láſka Božj, owoce to Ducha ſwatého. Onak zagiſté

---

[1]) Tract. ſermo de 7. donis. [2]) Druhé káz. na ſlawnoſt ſwatob. [3]) K Galat. 5, 22. 23. [4]) K Řjm. 5, 5.

Digitized by Google

pudj člowěka, aby rád a pilně zachowáwal přikázanj Božj a wůbec aby plnil, což mu wjra Kristowa ukládá. Nebo rownĕ gako oheň nikdy nezahálj, ale wssecko, což okolo něho gest, zahřjwá a rozpaluge, a wždycky se wzhůru wznáſſj: tak láska Duchem sw. wlitá nikdy zahálkau nehnige, ale wždycky se ke wssemu dobrému má, a wzhůru se do nebe wznáſſj, a tak wůli kralugjcjho Boha pluj. Ano, gako djtko zdárné a zwedené nemůže ginak než plniti wůli otce, gehožto miluge: podobně i křeſtan milugjcj Boha pokládá to za swrchowanau powinnoſt swau, plniti wůli toho, k němužto u wraucj lásce zaplálo srdce geho. Činiti, co a gak Bůh welj a z lásky k Bohu wsſe činiti, gest heslem žiwota geho. A plnjc takto wůli Božj prospjwá u wsſelike ctnoſti a sprawedlnoſti křeſtanſké; gakž dobře dj sw. Jan Zlatoústý, wykládage nadkečená slowa sw. Pawla: „Znameneyte (dj on) předc péči sw. apoſtola we wygádřenj geho a sauwiſloſt w geho učenj. On počjná z prwu s kořenem a ukazuge pak na owoce. Zprwu klade základ, pak stawj naň budowu. Zprwu přicházj k pramenu pak k řekám. Láska gest kořen, pramen a matka wſſech statků. Ona wyráží gako kořen w tiſjcero wětwj ctnoſti; ona se rozlewá gako pramen w nesčjſſlné praudy; a obgjmá ty, kteřjž se k nj utjkagj gako wěrná matka“ [1]). A wſſak na tom nenj gesſtě doſti. Gakož láska Božj wede člowěka k Bohu, podobně wede i Boha k člowěku, k úplnému spogenj s njm, w kterémžto spogenj člowěk láskau a miloſtj Božj naplněn a poswěcen bywá; w čemž owſſem záležj wrch dokonaloſti a blaženoſti křeſtanſké. Tak učj sám Kriſtus Pán, an dj w sw. Ewangelium: „Miluge-li kdo mne, řeč mau zachowáwati bude“, pak dokládá: „Otec můg bude ho milowati, a k němu přigdeme, a přjbytek u něho učinjme.“ Dobře tu znameney, milý křeſtane, slowo Páně: přjbytek u něho učinjme. Tjm wyznačuge Miſtr nebeſký netoliko okamžitý přjchod neb uhoſſtěnj se na čas w duſſi Boha milugjcjho, nýbrž ſtálé sjdlo a uſtawičnau přjtomnoſt a obcowánj s nj; a netoliko přebywánj, nýbrž také uhoſſtěnj se a půſobenj w nj, gakž to Božſké geho přirozenoſti a bytnoſti přjſluſſj. Gaká to důſtognoſt! Setnjk se za nehodna pokládal, aby Pán weſſel pod ſtřechu geho: a hle, Otec a Syn přicházegj ſami do srdce milugjcjho a plnjcjho zákon Páně. Gaká to také blaženoſt! Blaze tomu, kterýž takowé hoſti přigjmá a přjbytkem gegich učiněn gest! Bohatý to a ſſtědrý gest hoſt. Nepřicházj s prázdnýma rukama, aby bral a obdarowán byl; ale aby dal, aby obdařil, aby obohatil. Předſtaw ſi, milý křeſtane, čiſtau, zbožnau a lásky plnau duſſi, genž zcela oddána gest Bohu a gemu slaužj. Zagiſté weliká to duſſe. Deyme pak tomu, že by tato ſwatá duſſe mohla wegiti w lehkowážného bratra neb ſeſtru, a mohla wzjti w nj přjbytek swůg; což by se dělo? Zagiſté, že by wſſecku wraucnoſt swé zbožnoſti, pokory a lásky w nj rozlewala, a se wſſj wraucnoſtj w nj půſobila, a gak by se ten, kterýž posud lehkowážný byl, widěl proměněna! A hle, co duſſe lidſká učiniti nemůže, wegiti totiž w ginau duſſi a w nj přebywati a půſobiti, to zagiſté může Bůh, a netoliko že to může, ale on také giſtě činj, a dle slow Páně wcházj w duſſi geg milugjcj a uhoſſluge se w nj, půſobě w nj dle weſſkeré Božſké bytnoſti a přirozenoſti swé; pozdwihuge gj,

[1]) Homil. 2. de Pentecost.

Digitized by Google

poswěcuge, oblažuge, slowem činj gi Božské přirozenosti swé aučastnu. Uwaž gen blíže, milý křesťane, tohoto příchodu a působenj Páně. Gestit to příchod a přebýwánj Twůrce a Pána nebes i země. Stwořiw swět naplnil wssecky twory požehnánjm swým; gmenowitě člowěka učinil w swatosti a sprawedlnosti; wcházege pak w něg, obnowuge a naplňuge ho původnj swatostj a sprawedlnostj. Příchod Páně w dussi člowěka gest příchod neskončené lásky. Ano Bůh gest láska; a s tauto láskau swau, w kterézž země i nebesa stwořil, a ge nesčíslnými dary naplňuge, wcházj a uhossťuge se w dussi ho milugjcj, a naplňuge a obohacuge gi. Gaký to přesslastný staw! Gak se tu sjitj srdce člowěka a obgjmagjc w nadssenj této lásky Boha a Spasitele swého wolá utěsseně: Kdo mne odlaučj od lásky Kristowy! — Příchod Páně w dussi Boha milugjcj gest příchod neskončené swatosti Božj. Ano swatý gest Bůh, každá skwrna gest ohawnostj před twářj geho. A hle, tauto swatostj proniká on dussi člowěka. Od tohoto okamženj panuge w nj gakýsi wznessený cit, kterýž se chowá wsseho, což neprawého a podlého gest. Gá gsem swatý, dj Pán k obdařené této dussi, budiž i ty swatá, gakož i gá swatý gsem! — Příchod Páně w dussi ho milugjcj gest příchod a přebýwánj neskončené blaženosti. Bůh gest samá blaženost. A této blaženosti neskončené, nepokalené, wždy trwagjcj blaženosti swé činj Bůh účastnu dussi, w kterauž wcházj. Gj opogena powznássj se dusse nad wsselikě strasti pozemské a požjwá předchuti oné nebeské blaženosti, kteráž gest ustawičným podjlem swatých a wywolených Božjch na nebi.

Hle, to působj láska Božj, a to působj wlastně Duch swatý skrze lásku, kterauž wlewá w srdce člowěka. A tak gest slawnost sesslánj Ducha swatého wlastně slawnost wegitj a přebýwánj Božjho w člowěku, slawnost obnowenj člowěka a pozdwiženj ho w obcowánj Božj a k životu Božskému. Tot zagisté wrchol milosti Božj a spasenj nasseho! —

Giné pak owoce Ducha swatého, o němž mluwj w duessujm sw. Ewangelium Mistr nebeský, gest pokog. To gest ten pokog dusse z lásky Božj plynaucj, kterýž zůstawil Božský Wykupitel wěrným swým, an řekl: Pokog zůstawugi wám, pokog swůg dáwám wám. Kristus Pán sice nám zgednal tento pokog, smjřiw nás s Bohem, utissiw bauki srdce lidského a spogiw rozdwogené člowěčenstwj w gedno, w gednu rodinu Otce nebeského. Wssak ale tohoto pokoge dochážjme skutečně skrze Ducha swatého, ont gest owoce působenj geho. On plyne rownež z lásky, kterauž Duch swatý rozljwá w srdcjch wěřjcjch, a kteráž člowěka uwádj w obcowánj s Bohem. Nebo toliko ten, kterýž we sw. obcowánj s Bohem spogen gest a w něm odpočjwá, požjwá ustawičného pokoge. Geho pokoge nerussj žádná bauře wássnj a náružiwostj; geho pokoge nekalj žádné wědomj neprawosti; geho neděsj žádný strach a bázeň trestu; aniž tratj pokog swůg w nesstěstj a w bauřj života wezdegssjho. Tento pokog Ducha swatého gest pak pramen a základ wsseliké blaženosti člowěka. „Co gest, dj swatý Frantissek Salesský, wesskerý swět přirownán k pokogi srdce?“ „A w skutku, dokládá sw. Alfons, gakého prospěchu přinássegj tobě wssecky poklady a wssecky důstognosti swětské, gestliže nenalezáš pokoge a srdce twé zůstáwá nepokogné“ [1])? Podobně dj sw. Bernard: „Pokog, gehož

[1]) De virtut. christ. cap. 12.

Digitized by Google

Kristus zůstawil swým, přewyssuge wsseliký smysl, ba nemůže ani býti přirownán wssemu, co se pod sluncem ljbj, a po čem se we swětě bažj. Tok milost zbožnosti a pomazánj o wssech wěcech poučugicj [1]), čehož toliko zkussený powědomost má, nezkussený o tom ničeho newj, nebok nikdo toho nechápá, leč kdož toho dosahuge" [2]). Dobře tedy dj sw. Bonawentura: „Mezi wssterými stwořenými statky časnými a wěčnými zasluhuge pokog prwnj mjsto, bez něhožto nemůže býti blažený žiwot a gehožto požiwage dusse, w plné mjře blažená gest." Proto twrdj sw. Auğustin: „že blažený žiwot nezáležj w ničem giném, leč w pokogi wěčném. Tak welikė dobré gest pokog, že ho nám poraučel Pán při narozenj, při kázanj při utrpenj a při wzkřissenj" [3]). Owssemk slibuge i swět člowěku pokog; ale giný pokog, ne gako swět dáwá, uděluge nám Duch sw., on nám dáwá pokog Kristůw, pokog, kterýž nám Kristus wyzjskal, a kteréhož swět dáti nemůže. Nebo swět slibuge pokog a sessilá na dřjmagicj a w hřjchu zesnulé dusse suy blaženosti; wssak ale tyto mizj brzo, gak mile dusse se probauzj z hřjssného sna. A když w skutku sladkých rozkossj poskytuge, mjssj w ně petynek hořkosti. A což gesstě wjce: rozkosse geho, byt i sebe sladssj a wnadněgssj byly, nemagj stálosti a působj radost, kteráž se měnj brzo w žalost. Ba často slauzj toliko k tomu, by neskrocené žádosti tjm wjce podnjtily wášnjwost, a rozerwanost dusse tjm trapliwěgssj způsobily. Ginaký, zcela giný gest pokog, gehož nám Duch sw. uděluge. Pokog geho gest prawý, nepokalený, stálý a w prawdě dussi oblažugicj, a k tomu dle přirozenosti své přewyssugicj wssecko, čehož swět člowěku poskytnauti může. — Což cjtj hrdina, když přemoženj nepřátelé se před njm kořj, a z tisjcera úst wjtězosláwa se mu prowolává; což cjtj welmož, když wůkol sebe patře, wssecko swým gměnjm nazýwá; což cjtj ženich, když wyžádanau ctnostj a zpanilostj ozdobenau newěstu za swau chot přigjmá: wsse toto nedá se přirownati sladkosti, utěssenosti a blaženosti pokoge, gehožto Duch swatý wlévá w dusse zbožných. Požiwage pokoge tohoto, cjtj se zbožný chudák mnohem blaženěgssj w powrženosti své, než mnohý bezbožnjk, genž se stkwj sláwau, a gehožto swět blahoslawj. Tohok owssem nepochopugj swětáci, a nechtěgj wěřiti tomu; a protož hledagj pokoge tohoto swěta, nebok z potoka swětských rozkossj pigjce a sladkosti wody, kterauž Duch sw. swým wnitřnjm potěssenjm dáwá, powědomi negsauce, za to magj, že když se k naprawenj žiwota a sslechetnému obcowánj napomjnagj, že se gim wssecka rozkoš odgjmá; nepoznáwagjce, že wětssj a podstatněgssj rozkoš se gim poskytuge; poněwadž kdož se od marnosti k prawdě, od hřjchu k sprawedlnosti obracj, rozkossj netratj, než měnj; gakž dj sw. Auğustin [4]). Tolik wssak by mohli předc pochopiti: že Twůrce mocen gest wjce oblažiti člowěka než twor, a že mocen gest gediné prawé a stálé blaženosti a utěssenosti poskytnauti. Ale toho nechápagj; a protož, gakž dj Božský Wykupitel w sw. Ewangelium, swět pokoge Ducha sw. přigjti nemůže.

Ty wssak, milý křesťane, nedey se zmýliti přewrácenostj synů tohoto swěta; ale poslyš, co ti rádj blahosl. Tomáš Kempenský: „Bys i wssecko stwořené dobré měl,

[1]) I. Jan 2, 27. [2]) In declam. de deserend. facult. [3]) Serm. 33. [4]) In psalm.

Digitized by Google

nemohl bys předce ſſlaſten a blažen býti; neboť gen w Bohu, kterýž wſſecko ſtwořil, zakládá ſe twé celé blahoſlawenſtwj a ſſtěſtj: nikoliw takowé, gakéž poſſetilým ſwěta milownjkům chwalitebné ſe býti zdá, nébrž gakého dobřj Kriſtowi wěřjcj očekáwagj, a gakéhož časem napřed okauſſegj lidé myſli zbožné a ſrdce čiſtého, gegichž obcowánj w nebeſſch geſt. Marná i krátká geſt wſſeliká útěcha lidſká; gediné blažené a prawé utěſſenj geſt, kteréž uwnitř prawda podáwá. Člowěk pobožný wſſudy s ſebau noſj utěſſitele ſwého, Ježiſſe, a dj k němu: Rač při mně býti, Pane Ježiſſi, na každém mjſtě a po wſſechen čas“ [1])!

Třetj pak owoce Ducha ſwatého, gežto z nadřečených obau plyne, geſt radoſt, totiž ona radoſt, kteráž plyne z lásky Božj a z pokogného ſwědomj a z naděge budaucjho žiwota, kteraužto Duch ſw. půſobj w ſrdci těch, u kterýchž přebýwá. — O této radoſti duchownj činj zmjnku Pán Ježiš w dneſſnjm ſw. Ewangelium an dj k učenjkům: „Nermutiž ſe ſrdce waſſe, aniž ſe ſtrachug.“ „Kdyby gſte mne milowali, radowali byſte ſe owſſem.“ Připomjnage, že kdež Duch ſw. naplňuge ſrdce láſkau, kterauž w ně wljwá, žeť ſe tu i w ſmutných okoličnoſtech Duch těſſj a raduge, a že ani ſtraſti a protiwenſtwj nemohau wnitřnj této radoſti Ducha ſwatého gemu odnjti. Prawda geſt, že když člowěk uwažuge ſwé odwiſloſti, ſwé mdloby a nedoſtatečnoſti, k tomu i tolika nehod a nebezpečj, kteréž mu ſe wſſech ſtran hrozj, gakož i tjſně, kterauž naň žiwot lidſký dotjrá: že ſe muſj báti a ſtrachowati. Wſſak ale, přebýwá-li Duch ſwatý w něm a ge-li w láſce ſpogen s Bohem, ſpogen-li geſt s Twůrcem a Wykupitelem ſwým, čeho by ſe bál? čeho hrozil? „Geſt-li Bůh s námi, kdo proti nám?“ Naopak s Bohem ſwým w láſce ſpogen u wědomj, miloſti, přjzně a lásky Božj ſtogj pewně a raduge ſe a pléſá w Bohu a w Spaſiteli ſwém. Nechť dorážegj naň ſe wſſech ſtran bauře žiwota, nechť zmjtagj wlny nepřjzniwých oſudů lodičkau žiwota geho, nechť zewnitřnj člowěk geho geſt ſaužen a ſkljčen: wnitřnj pak — duch geho geſt utěſſen a raduge ſe w Duchu ſwatém. Srdce geho oplýwá gakauſi ſlaſtj nebeſkau u proſtřed protiwenſtwj a ſtraſtj tohoto ſwěta. A tuto radoſt geho nemůž nic pokaliti aniž mu odnjti; neboť plyne z žiwého a čiſtého pramene, z lásky Božj ſkrze Ducha ſwatého. „W prawdě, dj ſw. Bernard, toliko a gediné ta geſt prawá radoſt, genž neplyne z tworů ale ze Stwořitele, a kterauž žádný neodegme od tebe, s kterauž u přirownánj od ginud plynaucj radoſt geſt žaloſt, wſſecka rozkoš geſt boleſt, wſſecka ſladkoſt hořkoſt, wſſecka zpaniloſt ohyzda a wſſe, co může člowěka těſſiti, geſt mu za obtjž“ [2]). Tauto radoſtj Ducha ſwatého naplněni těſſili ſe ſw. apoſtolé, když pro hlásánj wjry Kriſtowy byli mrſkáni; chwáljce Boha z toho, že byli hodni ſhledáni pro Kriſta něco trpěti. Tauto radoſtj Ducha ſw. opogen, piſſe ſw. Pawel u proſtřed pronáſledowánj ſwých wěřjcjm: Naplněn gſem potěſſenjm, mám hognau radoſt z wás we wſſelikém ſauženj naſſem. — Swatý Antonjn, arciotec pauſtewnjků, byl každého času tak weſelého wzezřenj, že ze wſſech pauſtewnjků dle weſelé twáři poznán býwal. Podobně čteme w žiwotě ſw. Martina, biſkupa, že ho žádný nikdy newiděl ſmutného, ale wždy weſelého, pokogného a přjgemného [3]).

[1]) De imitatione Christi lib. 2. c. 16. [2]) Epist. 114. [3]) Macana Wýbor ſtr. 291.

Digitized by Google

A swatý Jaroljm pisse, že se swatá Marcella smála, když nad nj mnozj plakali, ana se brala na wěčnost; byla tě plná Ducha swatého, a potěssena naděgj dobrau za swůg chwalitebný žiwot. Podobně zprámu dáwá o swatém Nepocianowi týž sw. Jaroljm, že se twářj weselau, když nad njm wssickni plakali, smál, plásst s sebe shodil, ruce wztahowal, widěl, čeho ginj newiděli, powstáwal, gakoby chtěl naproti giti a přicházegicj wjtati. Zdál se ne umjrati, než stěhowati se, neopaussteti, než měniti přátele [1]). — O té radosti nebeské w Duchu swatém, genž člowěka občerstwuge, když wsse wůkol něho wadne, genž ho sjlj, když wsse klesá, genž mu gasně swjtj, když wsse w mrákotách se trudj, genž ho nikdy neopaussti i w hodince smrti naplňuge nebeskau útěchau dussi geho, když swět a rozkoš geho giž dáwno se odlaučily od ctitelů gegich a zůstawily ge hořkosti a bolesti! To gest ta prawá radost, stálá, čistá, nepokalená — onak gest předchuť nebeské radosti, kterauž swatj a wywolenj Božj w plné wjře ustawičně u Boha požjwagj. „Gak weliké množstwj gest dobrotiwosti twé Pane, kterauž gsi odložil těm, genž se bogj tebe, a kterauž gsi činjwal daufagjcjm w tebe!“ wolá tu sw. Bernard slowy Žalmisty Páně [2]); pak dokládá: „Gak weliké množstwj! owssem ne gjdla a pitj, ale sprawedlnosti a pokoge a radosti w Duchu swatém. Radost w prawdě ne toliko w daufánj sláwy, nýbrž i w trápenjch. Tok onen oheň, kterýž, aby se zapálil, Kristus žádá. Tok ta sjla s hůry, genž způsobila, že Ondřeg obgal křjž, Wawřinec se posmjwal katům, Štěpán za swé kamenowatele poklekl k modlitbě. Tok onen pokog, gehož swým zůstawil Kristus [3]).

Nuže, milý křesťane, i ty máš přigmauti Ducha swatého a účastným se státi geho darů, milostj a hogných owocj. Nebo netoliko apossolům dán gest Duch swatý; nýbrž i wěřjcjm wůbec a netoliko tehdáž působil on mocně dary swými, nýbrž Božská moc geho trwá a působj až posud, ač ne tak podiwným a nápadným způsobem gako tehdáž, kdež toho rozssjřenj a zpečetěnj wjry Kristowy požadowalo; čehož owssem nynj nenj wjce třeba, kdežto wjra Kristowa giž pewně stogj a po wssem swětě se hlásá. Žádáš-li pak, aby i Duch swatý w srdce twé wstaupil, hlediž mu w ně přjstup a hodný přjbytek učiniti. Gako tedy sw. apossolé na modlitbách shromážděni trwali w Jerusalémě podál hluku swětského, podobně i ty snažiž se sebrati mysl swau a u wraucj a srdečné modlitbě pozdwihnauti gj k nebesům, nebo gakž dj Božský Wykupitel: „Otec nebeský dá Ducha dobrého wssem, genž ho o něg prosj.“ Pak také hlediž mu připrawiti čisté srdce, wyprázdniw a očistiw ge od wsselikých swětských, hřjssných a přewrácených žádostj, gessto, gakž dj pjsmo sw., w zlowolnau dussi newegde maudrost (Ducha sw.), aniž bydleti bude w těle, kteréž poddáno gest hřjchům“ [4]).

Přihodilo se gednau na den seslánj Ducha swatého, že blahoslawený Jordánus, nástupce swatého Dominika, byl dožádán od bratřj, aby něco ku wzdělánj gich promluwil. Jordán wssak gsa právě toho času nemocen, nemohl mnoho mluwiti, dal tedy přinésti čissi s wodau, gižto wylil před očima gegich a opět wjnem naplnil. Pak dj gim: Rozumjte, co toto znamená? Aby čisse přigala wjno, musselo se zprwu wyprázdnili, co w nj bylo. Dnessnjho dne

[1]) Hieronym. in Epitaphio eor. [2]) Žalm 30, 20. [3]) In declam. de discern. facult. super Evang. [4]) Maudr. 1, 4.

Digitized by Google

naplněni gſau apoſſtolowé Duchem ſwatým, když ſe byli z prwu wlaſtnjho ducha wzdali; gdětež a čiňte též[1]). Což Jordán tuto bratřjm na ſrdce kladl, wyprawil giž dáwno před njm ſwatý Auğuſtin: „Seſlán geſt Duch ſwatý... Neyprwé, aby wyčiſſtěna byla ſrdce, aby ſe to, což tam wlito bylo, neporuſſilo a nepokazilo: a potom, aby ſe pobila a ſwázala, aby to, což wlito geſt, zaſe newyteklo a ztraceno nebylo. Totiž, aby ſrdce wyčiſſtěna byla od radoſti neprawé a ſwázána byla proti radoſti marné. Nebo nemohlo přigjti to, což geſt dobrého, leč prwé odeſſlo, což zlého geſt... Radoſt geſtik neprawoſti, když ſe milugj hřjch; a radoſt, geſt marwoſtj, když ſe milugj wěci pomjgitelné. Wywrz tedy, což zlého geſt, abys přigjti mohl, což dobrého geſt. Wyleg hořkoſt, abys naplněn býti mohl ſladkoſtj. Duch ſwatý geſt radoſt a láſka. Wywrz ducha ďáblowa, a ducha ſwěta tohoto, abys přigal Ducha Božjho[4] [2]). — A učinil-lis toto, milý kteſtane, pak zwoley s cjrkwj ſwatau dnes:

Modlitba cjrkewnj.

Bože, genž gſi dneſſnjho dne ſrdce wěřjcjch oſwjcenjm Ducha ſwatého wyučil, deyž nám w témž Duchu prawé wěci ſmýſſleti a z geho potěſſenj wždycky ſe radowati. Amen.

W pondělj ſwatoduſſnj.

Ewangelium ſw. Jana 3., w. 16—24.

A onoho času řekl Pán Ježjš Nikodémowi: Tak Bůh milowal swět, že Syna swého gednorozeného dal, aby žádný, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný. Nebot neposlal Bůh Syna swého na swět, aby saudil swět, ale aby spasen byl swět skrze něho. Kdož wěřj w něho nebýwá sauzen; ale kdožť newěřj, giž geſt odsauzen: nebo newěřj we gménu gednorozeného Syna Božjho. Tento pak geſt saud, že swětlo přiſſlo na swět, a milowali lidé wjce temnoſti, nežli swětlo: nebo ſkutkowé gegich byli zlj. Každý zagiſté, kdož zle činj, nenáwidj swětla, a negde k swětlu, aby nebyli trestáni ſkutkowé geho: kdož pak činj prawdu, gde k swětlu, aby zgeweni byli ſkutkowé geho, že w Bohu učiněni gſau.

[1]) Veith's Feſtpredigten II. Theil. [2]) Manuale ad cap. 27.

Digitized by Google

Wýklad.

W prwnjm roce wekegného swého učitelského úřadu přissel Pán Ježjš do Jerusaléma na slawnost welikonočnj. Tuto wyhnal prodawače a kupce z předsjni chrámowé, a zjskal sobě wjru mnohých skutky a diwy, kteréž tuto konal, zároweň pak wzbudil proti sobě zástl fariseů, zákonnjků a neywyššjch knězj. Nikodém wssak, ač byl z fariseů a aud wysoké rady, řečené synedrium, nedal se zmýliti přewrácenym gednánjm swých saudruhů, a uwěřil w Ježjsse; mage za to, že alespoň gest mocný, od Boha seslaný prorok. Obáwage se pak spoluaudů rady wysoké, kteřjzto giž na Ježjsse newražili, přissel k němu w noci, aby se sám na swé oči přeswědčil, co má o něm sauditi? Pán Ježjš ho tu poučil o potřebě znowazrozenj z wody a z Ducha sw. skrze křest swatý a o důstognosti swého seslánj, genž s nebe sstaupil, aby prawdě nebeské nás učil, pak i o své budaucj smrti na křjži, kteraužto Moyžjš powýssenjm hada na pausšti wyobrazil, a kterauž měl proto trpěti, „aby žádný, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný.“ Aby wssak Nikodém, diwě se tomu, nenamjtal, že, když od Boha seslán gest, gakožto Syn Božj, proč tedy Bůh dopausštj, aby powýssen byl na křjži, wyprawuge neskončenau lásku a milosrdenstwj Otce nebeského k pokolenj lidskému, kteráž gediné přiměla ho, že ho wydal w potupnau smrt křjže, řka: „Tak Bůh milowal swět, že Syna swého gednorozeného dal, aby žádný, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný“; gakoby řekl: O Nikodéme, nediw se tomu, že Bůh člowěkem učiněný smrt křjže pro wykaupenj pokolenj lidského podstaupiti má; wssecko to zagisté z nesmjrné dobroty a nestihlé lásky Bozj pocházj. Nebo rownč, gako swět, když ho nebylo, z pauhé dobroty swé stwořil, tak týž swět zawedený z lásky swé naprawiti umjnil. Znameney tu, milý křesťane, gak každé slowo má tuto welikau wáhu a znamenitý důraz. „Tak, dj Ježjš, t. g. tak wrancj a obětownau láskau, neznagicj žádných mezj, Bůh ne knjže, ne král, ani angel neb gakýsi wyššj duch, nýbrž Bůh sám, neskončený Pán nebe i země, gemužto se angelé kořj; tento Pán nad pány a král nad králi milowal dřjwe, než gsme my ho milowali, než gsme ho o to žádali, bez nassich zásluh a beze wsseho přičinčnj nasseho milowal swět, wssecky lidi, židy i pohany, a to lidé křjssné, své nepřátely, hodné zawrženj; a tyto milowal tak, že Syna ne cizince, ne někoho za syna přigatého, nýbrž Syna swého wlastnjho, gedné podstaty s njm a k tomu gednorozeného ne z mnohých wzatého, nýbrž gedinkého, dal, ne za nějakau cenu neb za plat; nýbrž z darma dal, a to ne ke kralowánj neb k wjtězoslawě, nýbrž k smrti, k potupné to smrti křjže. Znameney pak, že toho neučinil, aby sobě neb Kristu něco wyzjskal, nýbrž, aby každý, t. g. každého stawu, každého národu a pohlawj a náboženstwj, kdož toliko wěřj w něho, t. g. žiwau wěrau se ho držj a ho následuge nezahynul, totiž neuběhl w zkázu, w kterauž bylo

Digitized by Google

uwrženo wesskeré pokolenj lidské hřjchem prwotnjm, a w kterauž by gistě uběhlo, kdyby Otec Syna swého nedal, ale aby každý wěřjcj w něho měl žiwot wěčný, totiž aby nabyl swrchowané a wěčné blaženosti: smrtj geho ožiwil, snjženjm geho byl powýssen a zmařenjm geho wěčnau sláwau a statky nebeskými byl obohacen" [1]). „O člowěče, dj tuto sw. Ambrož. znameney lásku otcowskau. Gaká to péče! wzal na se takřka nebezpečj umjragjcjho Syna, okaussel takřka bolest osiřenj. aby tě neusslo owoce wykaupenj. Takowau péči měl Pán o twé spasenj, že skoro swé wlastnj w nebezpečj postawil, aby tě zjskal" [2]).—Aby wssák tuto neskončenau lásku Božj k lidem tjm wjce ztwrdil a wyswětlil, zároweň i porazil blud židowský, gakoby Messiáš toliko lid wywolený, národ židowský, měl oblažiti, a ostatnj národy k zahynutj odsauditi, dokládá Pán Ježjš dále: „Neboť neposlal Bůh Syna swého na swět, aby saudil (zatratil) swět; ale aby spasen byl swět skrze něho." Dle sprawedlnosti swé mohl owssemť Bůh wssjm práwem poslati Syna swého na swět, aby geg pohřjžený w tolika hřjssjch zatratil a u wěčné zahynutj uwrhl: neb toho žádala sprawedlnost Božj; wssak nad sprawedlnostj přjsnau swjtězila láska a milosrdenstwj, gežto swět, hodný wěčného zatracenj, dobrodinjm obohatila, dadauc mu Wykupitele a w něm a skrze něho wěčné spasenj. Aby wssak prwnj a hlawnj wýminku dosaženj spasenj skrze Krista, totiž wjru, tjm lépe wyznačil, dokládá dále: „Kdož wěřj w něho, w gakožto Syna Božjho, s nebe poslaného Messiásse a kdo podlé wjry této žiw gest, nebýwá sauzen, t. g. nebude odsauzen k zahynutj; ale kdož z úmyslu a ze zlé wůle newěřj, giž gest odsauzen k zahynutj; zgewně sebe samého zatracuge, gessto newěrau w Syna Božjho zawjrá sobě wssecky cesty a prostředky ku spasenj: „nebo, dokládá Pán Ježjš, „nebo newěřj we gménu gednorozeného Syna Božjho," tudjž odpjrá wěřiti ne člowěku, ale samému gednorozenému Synu Božjmu, zasljbenému Messiássi, genž lidem spasenj zgednal, a což owssem geg netoliko spasenj nehodna činj, nýbrž i gewj welikau porussenost dusse a gest ohawný hřjch; gakž to wyswětluge sw. Cyrillus, an dj: „Dowozuge (Pán Ježjš) welikau ohawnost newěry, poněwadž gednorozený sám gest Syn Božj: nebo čjm wýborněgssj gest ten, gjmžto se pohrdá, tjm wětssjmu trestu podléhá ten, genž pohrdá gjm: zwlásstě proto, že činj z Boha lháře, gessto newěřj swědectwj, kteréž wydal Bůh o Synu swém." — Gakož ale tuto Kristus Pán wyprawil bližssj přjčinu zawrženj newěřjcjch, totiž samu newěru gegich, udáwá pak dále téhož wzdáleněgssj či poslednj přjčinu, z kteréžto sama newěra plyne, an dj: „Tento gest pak saud, totiž, tak gest poslednj přjčina odsauzenj a zahynutj newěřjcjch, že swětlo přisslo na swět, a milowali lidé wjce temnosti než swětlo, t. g. Syn Božj, Messiáš přissel gako swětlo na swět, uče prawdě a weda a napomjnal ge k ctnosti a sprawedlnosti a takto swjtil swatau prawdau swého učenj a gasným přjkladem žiwota swého wssem; lidé pak swětsstj libowali sobě wjce w temnostech, w bludu, w newěře a powěře a uwykli neprawým předsudkům a oddáni hřjssným wássnjm a náružiwostem, sstjtili se swětla, geho prawdy a ctnosti, odpjrali twrdossjgně prawdě; a to proto, že byli skutkowé gegich zlj, a tudjž nechtěgjce se napra-

[1]) Cornel. a Lapide in h. loc. [2]) Lib 2. de Jacob. et vita beata cap. 6.

Digitized by Google

witi, obáwali se, aby ohawnoſt a ſſerednoſt gegich na gewo nepřiſſla, a oni w zahanbenj aby neuběhli; což zagiſté geſt patrný důkaz gegich mrawnj zkázy a poruſſenoſti. „Každý zagiſté, dokládá Kriſtus Pán dále, kdož zlé činj, nenáwidj ſwětla; a negde ke ſwětlu, aby nebyli treſtáni (powrženjm neb předhůzkami ſwědomj) ſkutkowé geho: kdož pak činj prawdu, t. g. kdož se zprawuge prawdau zákona Božjho, a koná ſprawedlnoſt, gde k ſwětlu, ten rád a ochotně prawdu mau přigjmá, aby zgeweni byli ſkutkowé geho, geſſto wj, že gſau prawj, a že se nemuſj pro ně ani před Bohem báti, ani před lidmi z nich hanbiti; a to proto, že w Bohu učiněni gſau; totiž dle wůle Božj ponaukánjm a wedenjm geho miloſti a že tudjž zaljbenj Božjho požjwagj.

Rozgjmánj.

Obyčegná geſt to wěc a z cela přirozená, že wýroky znamenitých a maudrých mužů se chowagj w čerſtwé paměti a od předků na potomky se dědj; zwlášſtě pak, obſahugj-li w málo ſlowech wzneſſené a důležité prawdy. Wſſak ale mezi wſſemi wýroky, genž paměti hodné gſau, nalezá se geden, kterýžto wſſjm právem neywzneſſeněgſſim a neydůležitěgſſim se nazýwati může, geſtlit to onen wýrok, kterýž proneſl náš Pán a Spaſitel Kriſtus Ježiš, věčná prawda, an prawil w dneſſnjm ſw. Ewangelium k Nikodémowi: „Tak Bůh milowal ſwět, že Syna ſwého gednorozeného dal, aby každý, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný. Tento wýrok zagiſté obſahuge a zahrnuge do ſebe wſſecko, což Bůh pro ſpaſenj člowěka činil, a což tento k doſaženj téhož ſpaſenj má činiti; on zahrnuge do ſebe wſſecky prawdy ſwaté wjry, z kterýchž plyne naſſe naděge, a tworj takřka hlawnj základ, na kterémž ſpočjwá naſſe láſka k Bohu.

A tento znamenitý a wzneſſený wýrok Páně předkládá nám cjrkew ſw. w ſwatém Ewangelium dnes. A to ne bez přjčiny. Nebo wčera wyzýwal nás Bůh k milowánj ſebe, ſlibuge nám wzágemnau láſku ſwau; a dnes pak wjce podněcuge nás k láſce této, dowozugjc předcházegjcj láſku ſwau, kterauž měl k nám a kteraužto dřjwe milowal nás a takto ſe ſnažj k milowánj ſebe přitáhnauti; aby totiž nepohnulo-li nás wčeregſſj wyzwánj nás k láſce k Bohu, aleſpoň dneſſnj přimělo nás, bychom ho milowali; aneb gakž dj ſw. Auguſtin: neljbj-li ſe nám Boha z prwu milowati pro něho ſamého, bychom ho aleſpoň milowali z wděčnoſti za láſku geho. Což, abys, milý křeſtane, tjm ſnáze učinil: uwažug každého ſlowa znamenitého tohoto wýroku Páně.

Rozgjmey zprwu: Co obnáſſj ſlowjčko „Tak.“ Obyčegně Spaſitel náš ſlůwkem tjm „tak“ welikoſt tagemſtwj napowjdáwá. Protož ſwatý Matauš o narozenj Syna Božjho z matky Panny s podiwenjm řekl: „Kriſtowo pak narozenj tak ſe ſtalo“ [1]). A Pán, mage od Jana křtěn býti, řekl: Nech nynj; nebo tak ſluſſj na nás,

[1]) Mat. 3, 15.

Digitized by Google

abychom naplnili wſſelikau ſprawedlnoſt[4] [1]). A když Pán Ježiš, o neſtjhlém Božjho předkjzenj tagemſtwj mluwil, prawil: „Giſtě Otče, že ſe tak ljbilo před tebau[4] [2]). A ginde o ſmrti ſwé mluwě, řekl: „Zdaliž nemuſil Kriſtus trpěti, a tak wgjti w ſlávu ſwau [3])? Ano angelé, když o Kriſtowu na nebe wſtaupenj s apoſſtoly mluwili, takto řekli: „Muži galilegſſtj, co ſtogjte hledjce do nebe? Tento Ježiš, kterýž wzhůru wzat geſt od wás do nebe, tak přigde, gakž gſte ho widěli gdaucjho do nebe[4] [4]). Tedyk ſlůwko „tak[4] w sobě zawjrá wždycky tagemſtwj podiwenj hodné a wyznačuge zwlá-ſſtnj způſob neb mjru něčeho, což ſe wyprawuge. A podobně i Pán Ježiš řka: „Tak milowal Bůh ſwět[4] chce řjci: neſkončeným, neſmjrným, nepochopitedlným a newyprawitedlným způſobem; tak ſwobodně, dobrowolně, tak mile, wěrně, ſtále, takowým a tak neſlýchaným způſobem láſku ſwau ukázaw milowal ſwět. —

Než láſka tuto wyſwjtá gaſněgi, uwáží-li ſe: kdo milowal tak? Geſtik to Bůh. Welikà a wzácná by wěc byla, kdyby nás někdo welikỳ a mocný král, neb cjſař, neb někdo ſwatỳ, neb angel milowal: a hle, nenjk to král, ani cjſař, ani ſwatỳ neb něgakỳ angel, genž milowal ſwět, nýbrž geſt to wſſemohaucj Pán nebes i země, Pán nad pány, král nad králi, na gehožto pokynutj ſwěty powſtáwagj a zacházegj, gehož poſlauchagj kůrowé angelſſtj, gemužto ſe w prachu kořj Seraſjni a Cherubjni: geſtik to Hoſpodin Bůh welebný, mocný, ſwatỳ, ſprawedlnỳ, genž naplňuge nebe i zemi, gehožto ſlávu wyprawugj nebeſa a djlo rukau zwěſtuge obloha, genž proſtjrá nebe gako oponu, činj oblak ſtupněm ſwým a chodj na křjdlech wětrů, a činj wjtr angely (poſly) ſwými a bleſky ſlužebnjky ſwé. Co pak geſt učinil Bůh? Milowal, dj Syn Božj. K dokonalému porozuměnj ſluſſj w Bohu dwogj láſku znamenati: gednu nutnau, druhau pak ſwobodnau či dobrowolnau. Nutná láſka geſt ona, kteraužto Bůh ſám ſebe miluge; nebo, an ſe od wěčnoſti poznáwá a w nepokalené gaſnoſti widj ſebe gakožto neywyššſj dobré a ſám w ſobě neſkončeně blažen geſt, nemůž ginak než milowati ſebe láſkau neſkončenau. Nebo gakž ſw. Auğuſtin uměle poznamenal, Bůh muſj gak rozuměti tak i milowati. A poněwadž geſt pauhỳ bez přimjſenj možnoſti nemůže čin někdy rozuměti a někdy nerozuměti, někdy milowati a někdy nemilowati; ale muſj wždycky w ſkutku gako rozuměti, tak i milowati. Nebo žádná nedokonaloſt ani nedoſtatek nemůže ſe nikdy Boha držeti; držela by ſe ho pak welikà nedokonaloſt, kdyby někdy mohl rozuměti, někdy mohl milowati, a w ſkutku ani nerozuměl, ani nemilowal. Muſjk tedy wždycky a to z potřeby gak rozuměti, tak i milowati. To tedy nenj žádný diw, že Bůh miluge a gmenowitě, že ſebe gakožto neſkončené dobré, s čjmž ſe láſka objrá, miluge. Ale to diw nepochopitedlný a newyprawitedlný, že ſwět miluge. Nebo láſka, kterauž má mimo ſebe k tworům, geſt dobrowolná; nebok gakož neměl potřebj ge ſtwořiti, geſſto od nich nigak nezáwiſj, podobně nemuſil ge milowati. On wſſak miluge ſwět, poněwadž geg ſtwořil a ſtwořil geg, poněwadž geg dřjwe milowal, než geg ſtwořil — milowal geg od wěčnoſti, láſkau wěčnau. Milowánj to, kterýmž ſwět miluge, geſt tak ſtaré a wěkowité, gak on ſám wěčný geſt. „Wywolil nás w Kriſtu, dj ſw. Pawel, před uſtanowenjm ſwěta[4] [5]); ač účinek toho milowánj w gi-

[1]) Jan 4, 6. [2]) Mat. 11, 26. [3]) Luk 24, 26. [4]) Skutk. apoſſt. 1, 11. [5]) Eſez. 1, 4.

Digitized by Google

ſtém času wygewen byl; gakž napſal ſw. Auğuſtin: „Rada, prý, Božj o těch wěcjch, kteréž býti měly, wěčná byla, djlo pak nowé“ [1]). „Stwořitel od wěčnoſti (dle rady a uloženj) ſkutkem ſe zgewil w času;“ dj ſw. Cyrill [2]). A láſka tato nebude mjti konce co do wůle geho, ač nezbawj-li ſe gj člowěk ſám. „Miloſrdenſtwj Hoſpodinowo od wěkû a (trwá) až na wěky nad těmi, kteřjž ſe ho bogj;“ dj žalmiſta Páně [3]). — A ſnad má Bůh z toho, že ſwět zamilowal, nějaký užitek? Nic dokonce žádného z toho užitku ani ziſku nemá. Miluge ſice někdy člowěk člověka, pro ſwé nějaké pohodlj, ziſk a užitek; ale Bůh ničehož mimo ſebe nepotřebuge, geſt ſám ſobě doſtatečný, mage w ſobě wſſecku dokonalоſt. Žádné tedy pohodlj nedochází Boha ze ſtwořenj. „Zbytečné geſt Bohu wywedenj ſtwořenj, dj ſw. Cyrill, co ſe Božj dokonaloſti dotýče. Neb to byl Bůh prwé, než gſme ſtwořeni byli, což i nynj geſt. Nic gſme mu nepřidali, z ničehož k něčemu wywedeni; a kdybychom w nic obráceni byli, ničeho bychom mu nezgali“ [4]). A ſw. Auğuſtin prawj: „Že Bůh na wůli měl od wěčnoſti ſtwořenj udělati, ale že ge w času udělal; aby ukázal, že ho nepotřebowal, ale bez něho od wěčnoſti dokonalým a blahoſlawenym byl“ [5]). A ſnad toho ſwět, aby milowán byl, něčim zaſlaužil? Cotě měl zaſlaužiti? Rozdjl mezi Božjm ſa člowěčjm milowánjm geſt ten, že člowěk něco miluge, že w něm přjčinu, proč by to milowal, nachází. Bůh pak žádné přjčiny nenachází we wěci, kterauž miluge, proč by gi milowal; ale ſám gi činj milownau neb miloſtnau. A že ſwět toho ničim nezaſlaužil, aby ho milowal Bůh, lehce pochopjš, milý křeſťane, uwážiš-li: gaký to byl ſwět, kteréž Bůh milowal? Byli gſau to lidé, hřiſſnjci newděčnj, nepřátelé Božj, tělesnj, nedbagjce o Boha, toliko tělesných wěcj hledagjce, negapnj k dobrému a ſklonění k zlému; „gſauce, gakž pjſſe ſwatý Pawel, naplněni wſſi neprawoſti, zloſti, ſmilſtwem, lakomſtwjm, neſſlechetnoſti, plni záwiſti, wraždy, ſwáru, liſti, ſſibalſtwj, gſauce nadýmači, utrhači, Boha nenáwidjcj, hanliwj, pyſſnj, nadutj, nalezači zlých wěcj, rodičů nepoſluſſnj, nemaudřj, rozpuſtilj, bez přjwětiwoſti, nedrželiwj ſmluw, bez miloſrdenſtwj“ [6]). O gak bychom ſe diwili, kdyby nějaký mocný panownjk nějakého otroka w láſce za ſwého přigal ſyna: a hle Bůh ſám člověka bjdného, hřjchem poruſſeného a zohaweného twora milowal a w láſce ſwé ho za ſyna ſwého powýſſil? Diwná tedy wěc, že Bůh zamilowal ſwět. A uwažug dále, milý křeſťane: čim Bůh tu tak welikau láſku ſwětu prokázal? Že Syna ſwého gednorozeného dal. Tedy Syna ſwého gednorozeného dal. Totě dar, totě láſka! „O podiwná láſko, wolá cjrkew Božj, abys ſluženbnjka wykaupila, dalas Syna!“ W prawdě co by byl koli Bůh dal, doſtatečně by byl tu neſmjrnau láſku prokázal. Nebo weliká wěc geſt, malým dárkem od welikého pána obdařenu býti. Ale Bůh chtěl neſmjrné láſce ſwé rowný dar dáti; na ſebe ſe w daru ne na nás ohljžege, a wážiw, co by naň ſluſſelo, a ne na čem bychom my přeſtali. Nechtěl tedy Bůh dáti nějakého proroka, neb zwlášſtnjho nějakého ſwatého, neb gednoho z předněgſſjch angelůw. ale Syna ſwého neymilegſſjho, a to geſtě gednorozeného. Nebo kdyby i z mnohých gednoho dal, byl by dar welký a wzácný;

[1]) Augustin lib. 12., De civit. c. 17. [2]) Lib. c. Thes. 1, 5. [3]) Žalm 102, 17. [4]) Cyrill. I. Thes. c. 6. [5]) Lib. 12. de Trinit. c. 17. [6]) K Řim. 1, 29—31.

Digitized by Google

ale gednorozeného Syna dal. O, gaká to láska. Znamenitá zagisté a neobyčegná byla láska Abrahama k Bohu, genž na rozkaz geho gediného syna swého, kteréhož milowal, byl hotow obětowati. A wssak což tu diwného: že člowěk z lásky k Bohu syna swého dal; neb dal Pánu swému služebnjka, gehožto mu byl powinowán. To ale gest ku podiwenj, že Bůh pro člowěka dal Syna gednorozeného. Jakob, patriarcha, ani nemohl pohnut býti, aby na wyswobozenj milowaného Benjamjna syna swého Simeona poslal toliko na čas do Egypta; gak weliká to byla láska Božj, genž za služebnjka dal gediného a neymilegssjho Syna swého?

A uwaž také, milý křesťane: Co obnáššj to slowo dal? K čemu dal Bůh gednorozeného Syna swého? Snad ho dal Bůh, aby nad lidmi twrdě panowal, od nich poctu přigjmal, a na zemi wssemi statky, ctj a sláwau a rozkossemi oplýwal? Nikoliw. On ho dal, by byl pronásledowán, wydán pohanům, uplwán, posměwán, bičowán a ukřižowán — dal ho na smrt, na smrt křjže. O gaká to láska Božj k nám! W prawdě kdyby nám dal Syna swého, aby nám byl učitelem, zprámcem a živitelem gako Josef egyptský, dosti by welké bylo dobrodinj geho, ne wssak ku podiwenj, gessto gest to wěc dobroty Božj sdělowati se tworům swým. Ale dáti ho za obět, wydati ho w neykrutssj muky, w neywětssj potupu a to ku prospěchu a ke spasenj lidj: kdo pochopj lásku tuto? Tak tedy Bůh milowal swět, že mu nebylo za těžko krwj a bolestnau smrtj gednorozeného Syna swého ho wykaupiti. Weliká zagisté byla láska, kterauž měl k pánu swému Zopyrus, geden z sedmera knjžat Daria, krále perského, genž, gakž se wyprawuge, chtěge králi swému dobyti města Babylona, kteréž se od něho odtrhlo, kteréž pak král giž po 20 měsjců nadarmo obléhal: zbičowaw sebe a uřjznuw sobě nos a uši a takto celý zohawený k nepřátelům přeběhl nabjzege se gim, že chce proti Dariowi bogowati, genž, gakž twrdil, ho tak zohawil. Když pak Babylonssti uwěřiwsse, učinili ho wůdcem wogska, odewzdal město náležitému pánu a králi swému, daw přjklad znamenitý lásky k pánu swému tak, že Darius potom říkáwal: že má raděgi gednoho Zopyra než sto Babylonů. Wssak což gest toto, přirownáli se to k lásce, kterauž Bůh milowal swět. Neb tento aby nám ztracenau milost a sláwu a blaženost zgednal, dal se ukrutně zbičowati, uplwati, obnažiti a konečně křižowati. — A uwažug konečně, milý křesťane, na který konec dal Bůh gednorozeného Syna swého? Aby žádný, dj Kristus Pán, kdož wěřj w něho, nezahynul; ale měl žiwot wěčný. Nebo tak milowal Bůh člowěka, že wlastnj žiwot položil, aby člowěka ač smrti hodného od smrti wyswobodil. Wyprawuge se w starobylosti o gedné panně w Alexandrii, genž za času Pawla, patriarchy Alexandrinského, co sirotek s náramným bohatstwjm zůstawena gest. Tato widauc gednau w zahradě muže, genž se chtěl oběsiti, přiběhla k němu a warowala ho, aby nečinil ohawné samowraždy. Když pak gj wyprawil, že gest od dlužnjků tisstěn ustawičně, a že protož raděgi wolil gednau umřjti než denně umjrati: dala mu děwečka ta wssecko swé gmění; což učiniwssi sama we welikau nesnáz uwržena gest, z kteréž gi pak Bůh podiwně wytrhl [1]). A rownež i Syn Božj wida člowěka welikými dluhy winy obtjženého, kteréž nikdy nemohl Bohu

[1]) Baronius ex Prato spirit. Sophron. c. 207.

Digitized by Google

zaplatiti, a tudiž by wěčnau smrtj zhynauti musil: obohatil ho swými zásluhami, aby zaplatil dluh winy své, zatjm sám sebe zmařil a chudobný učiněn gest, že neměl ani kam by sklonil hlawu swau. Než ale, Bůh dal Syna swého gednorozeného netoliko, aby člowěk nezahynul; uýbrž aby měl také žiwot wěčný; aby totiž ho powýssil w důstogenstwj synů Božjch, aby ho učinil dědicem nebes a účastnjkem králowstwj Božjho, aby takto wěčné blaženosti požjwal. Gaká to láska! Dal ho za swětlo we tmě sedjcjm, za wýplatu zagatým, nemocným za lékařstwj, nahým za oděw, lačným a žjžniwým za pokrm a za nápog, neswornym za pokog, neumělým za učitele, bohugjcjm za wůdce, za průwodce pocestným, za spasenj ztracenym, za milosrdenstwj bjdným, za žiwot mrtwým, hřjssným za kněze a za obět, kwiljcjm za potěssenj, bohugjcjm za korunu a za odplatu — wssem za wykaupenj, za poswěcenj a oslawenj a powýssenj a oblaženj w nebesjch. Welika byla láska Agrippiny, matky Nerona, ukrutného cjsaře Rjmského, k synu swému, kteráž totiž slyssewssi od hádačů, že syn gegi sice bude kralowati, a wssak že gi, matku swau wlastnj, zawraždj, prawila: Nechť zawraždj, gen když bude králowati [1]). A podobně předwjdal Syn Božj, že wykaupjli lidi, že ho zabigj: a předc nežádal nic tak snažně, gako powýssiti gich a učiniti ge králowstwj Božjho účastny, tak, že neodporowal i wlastnj smrtj to způsobiti. Ačkoli předwjdal, že wětssj část těch, gež wykaupj, že se mu zprotiwj, a že newděčnými se gemu prokážj: nicméně předc hledal gegich spasenj a powýssenj.

O gaká to láska Boha Otce nebeského a Syna geho Krista Ježjsse. O kdo pochopj gi? A kdoby u uwažowánj mohl podiwenj se zdržeti a newiděl by se zawázána wraucně milowati toho, genž tak milował nás? Kdoby tu nezwolal s miláčkem Páně w swatém gakémsi nadssenj: „Milugme ho, nebo on prwé milował nás“ [2])! Dobře napomjná tu sw. Bernard: „Wiz, ó křesťane, gakými rameny wzágemné lásky milowati a obgjmati máš toho, genž tak mnoho si wážil a tak welice milował tebe“ [3]). „Nebo, gak dokládá sw. Jan Zlatoústý, nenj možné, aby opět nemilował ten, genž z prwu milowán byl“ [4]).

Rciž tedy, milý křesťane: Tak mne Bůh milował, a gak gsem gá Boha až posud milował? Co gsem podstatného Bohu k wůli učinil? — Co gsem tělu mému k pohodlj učinil, gakau práci gsem k rozmnožen statku swého wynaložil, co gsem mnohdykráte lidem k zaljbenj prokázal, to dobře wjm: ale abych pro Boha swého z lásky a k wůli němu něco byl činil, obětował a snássel, to newjm. Naopak, abych se lidem zaljbil, Boha gsem hněwal; abych rozkossj požjwal, přestupował gsem swatý zákon geho; abych statků časných nabyl, dopaussťěl gsem se nesprawedlnosti; abych marné cti a sláwy swětské dossel, potupil gsem Boha swého. A co gsem pro Boha obětował a snássel? Také-li gsem kdy Bohu k wůli potupu, nauzi a sskodu, křiwdu a nesstěstj trpělině snássel? Také-li gsem kdy k wůli Bohu nepřjteli ruku podal, a neb od hřjssného a nebezpečného towarysstwa se odtrhl? aneb wůbec sobě něco odřekl, co by mně milého a přjgemného bylo, a něco snássel, co by bylo trpkého a protiwného? O zardi se, dusse má! — Tak zplácjš neskončenau lásku Božj, tak

[1]) Aeliani lib. 12. [2]) Sermo 2. de mut. aquae. in vin. [3]) Hom. in Genes. 58.

Digitized by Google

se odměňuješ Bohu swému, genž tak milowal tebe? A rciž dále, milý křesťane: „Tak Bůh mne milowal a tak welice o mé spasenj pečowal. Gestliže Bůh sám tak o mé spasenj pečuge, gestliže nechce, abych zahynul, ale abych měl žiwot wěčný, gestliže pro mé spasenj swého gednorozeného Syna wydal: i proč nemiluge gá sám sebe a spasenj swé, i proč gá k wyhledáwánj spasenj wlastnjho tak zpozdilý gsem? proč ničeho nečinjm a nesnažjm se, abych gisté učinil swé powolánj a wywolenj, aby i mně hogně bylo dáno wgiti do wěčného králowstwj Pána nasseho a Spasitele Ježjsse Krista“ [1])? — A co žádá Pán Bůh ode mne? Nic, než pewnau a žiwau wjru w něho a w toho, kteréhož poslal, Ježjsse Krista. Božský Spasitel zřegmě dj: ježto žádný, kdož wěřj w něho, nezahyne, ale bude mjti žiwot wěčný. A což gest to něco těžkého uwěřiti w toho, genž tak mnoho důkazů swého Božského seslánj nám dal? Gest to něco těžkého w pewné wjře oddati se tomu, kterýž dřjwe celý se dal a obětowal nám? Gest to něco těžkého w žiwé a wraucj wjře milowati Pána a plniti zákon geho, gesto Bůh dřjwe nás milowal, a gehožto zákon přjmo k wěčné blaženosti wede? —

Dey, ó Pane, dey, abychom nikdy nezapomenuli na swaté slowo twé: „Tak Bůh milowal swět, že Syna swého gednorozeného dal“ — dey, abychom ge zapsali w srdci swém a ustawičně na paměti měli. K tomu dey i pewnau a žiwau wjru, bychom tebe se držjce, tebe následugjce w lásce a w posluſſnosti zasljbenj twého dosáhli — žiwota totiž wěčného, kterýž gsi nám wydobyl smrtj swau.

„Neposlal Bůh Syna swého na swět, aby saudil swět, ale aby spasen byl swět skrze něho.“ Doložil dále Pán Ježjš, mluwě k Nikodemowi a wywracuge bludné smýſſlenj Židůw, genž se domnjwali, že toliko oni gakožto národ wywolený blahoslawenſtwj Messiáſſowa dogdau, ostatnj pak národowé w odsauzenj a zahynutj uběhnau. — Nadarmo tedy namjtá se proti lásce Božj, že gsau předc mnozj, genž w odsauzenj a zahynutj ubjhagj. Prawdak, „mnoho gest powolaných, ale málo wywolených“ [2]). A wſſak, že mnozj w odsauzenj upadagj, že gim ani ta neywětſſj láska Božj a ani ta neydražſſj obět Syna Božjho nic neprospjwá: tjm nenj winen Bůh. Láska Božj zagisté poslala Syna swého na swět, a w něm a skrze něho dala swětu wſſecko, čehož nám k spasenj třeba: pakli ale lidé w newěře geho se wzdalugj, aniž přigjmagice, aniž užjwagice toho, čehož gim láska Božj w Synu swém ku spasenj poskytuge, tuk gsau owſſem sami winni zahynutjm swým. Dobrotiwý, laskawý a miloſrdný gest Bůh, dj zbožný Kaſſianus, genž chce, aby wſſickni lidé spaseni byli: a wſſak hřjſſnjci newěřjcj wyzýwagj ho k saudu. Neprawoſt zakjdila saudnau stolici. Bůh ale chce spasiti ne sauditi. Nebo dokládá nebeský Mistr dále: Kdož wěřj w něho, nebývá sauzen, ale kdož k newěřj, giž gest odsauzen. Znameney tuto, křesťane milý! Spasenj pocházj od Boha a gest skutek lásky geho; odsauzenj wſſak a zahynutj béře počátek od lidj, a gest trest gegich newěry. I té neywětſſj lásky a těch neywětſſjch dobrodinj zneužjwá zloba lidská k swé zkáze a k swému zahynutj. — Či snad má láska Božj záležeti w tom, aby

[1]) II. Petr 1, 10, 11. [2]) Mat. 20, 16.

SLOVANSKÁ KNIHOVNA V PRAZE
Digitized by Google

neprawý bez trestu pohrdati mohl dary milosti geho a aby zlost lidská mohla směle sšlapati ge w bláto? Aby nespravedlivý rownež gako spravedlivý spasenj dosáhl? Nikoliw; to nemůže býti. Neskončená láska Božj nenj láska slabého otce, genž wssecky nezpůsoby a nemrawy djtek swých netečně snássj, a s nimi se pohrává; aniž gich kárage, aniž trestage; nýbrž láska Božj gest swatá a spravedlivá; gesto Bůh gest rownež tak swatý a spravedlivý gako gest laskawý a dobrotivý; a gako spravedlivá a swatá láska ho nutj, aby milował wssecky lidi, a tudjž poslal Syna swého ke spasenj wssech: tatéž láska geho swatá a spravedlivá káže mu, aby w odsauzenj upadli ti, kdož newěrj w toho, gehož k spasenj člověčenstwa poslal. — Znameney tedy, milý křesťane, gednak gest prwnj a hlawnj wyminka twého spasenj, totiž wjra; a gedna bude hlawnj příčina twého odsauzenj, totiž newěra. Tak tedy djš: „Já věřjm, tedy spasen budu?“ Na to wssak ti odpowjdá giž sw. Auguštin sám, an dj: „Mnozj prawj: Věřjm; ale wjra bez skutků nespasj. Skutek pak wjry gest láska, dle wyrčenj apossstola Pawla, an dj: „W Kristu Ježjssi ani obřjzka nic neplatj ani neobřjzka; ale wjra, kteráž skrze lásku působj“ [1]). Má se totiž věřiti, gakž věřj křesťané, kteřjž netoliko dle gména gsau křesťané, nýbrž skutky i žiwotem; ne pak, gakž ďáblowé věřj. „Nebo i ďáblowé věřj, ale třesau se,“ prawj pjsmo [2]). A protož dobře pjsse sw. Jakob: „Co prospěge, bratřj mogi, prawj-li kdo o sobě, že má wjru, a nemá-li (dobrých) skutků? Zdaliž bude moci wjra (pauhá bez lásky) spasiti geg? .. Wjra, nemá-li skutků, mrtwá gest sama w sobě“ [3]). W témž smyslu pjsse také sw. Pawel: „Kdybych měl wssecku wjru, tak že bych hory přenássel, lásky pak neměl, nic negsem“ [4]). A protož napomjná sw. Jan Zlatoústý: „S učenjm prawé wjry i žiwot swůg pilně střežte. Nebot wjra bez skutků gest mrtwá, a skutky bez wjry gsau mrtwé. Gakkoli bychom se k wěrončenj drželi, žiwota-li zanedbáwáme, nic nám to neprospjwá. Opět pilnau-li péči o swé chowánj máme, w ustanowenjch wssak wjry pokulháwáme, ani z toho nám prospěchu nebude“ [5]).

„Kdož newěřj, giž gest odsauzen.“ Tak znj ortel samým Wykupitelem wyřčený na newěru. — Rozumiš wýroku tomuto, milý křesťane? Kdož zná Krista a wjru geho, komuž se tato hlásse a dowozuge, a kdo se může o gegj prawdiwosti přeswědčiti, a kdo předc newěřj, kdo z úmyslu odwracuge se od Krista, a nepřigjmá geho slowa a neuznáwá ho za Syna Božjho, Spasitele swého, aniž se zprawuge sw. prawdau geho: ten giž gest odsauzen. Nenj třeba wjce, aby Pán se tázal na skutky žiwota geho, a wážil gich na wahách spravedlnosti — on gest giž odsauzen; a nic mu nepomůže domnělá ona spravedlnost a poctiwost, na kterauž se trosstowal, na njž se mnoho zakládal — on gest giž odsauzen; a nic mu neprospěge wssecka maudrost a opatrnost tohoto žiwota — on gest giž odsauzen. A proč? Pán Ježjš dj: „Poněwadž newěřj we gménu gednorozeného Syna Božjho. O můg Bože, tak welikáš, tak hrozná gest wina newěry, že giž sama postačuge k odsauzenj, a že wssecku zásluhu dobrých skutků a domnělého spravedlivého žiwota maří a w

[1]) Gal. 5, 6. [2]) Jak 2, 19.; Tract. in 1. epist. Joann. [3]) 2, 14. 17. [4]) I. k Kor. 13, 2. [5]) Hom. 2. in Genes.

Digitized by Google

niwec uwádj! A proč? tážeš se, milý křesťane. Od té doby, co Kristus Pán na swět přišel, a oswjtil ho swětlem swého učenj a swých skutků a dowodil mu Božské sesslánj swé, od té doby co wykonal skutek wykaupenj člowěčenstwa, nemůž žádný býti netečným ke Kristu. Gako každý, kdož se rodj na tomto swětě, w nutném poměru stogj k Adamu praotci swému dle těla a chtěg neb nechtěg dědj porussenost geho, hřich a winu geho: podobně i každý, kdož wzniknauti chce porussenosti této prwnjho Adama a winy geho, kdož spasenj chce dogiti, muss se duchownĕ znowu zroditi z druhého Adama, Ježisse Krista, geho u wjře celý život swůg následowati, gemu se zcela oddati, gemu tělem i dussj celý přináležeti. Aniž wolno člowěku hledati giné samolibé cesty spasenj, aniž možno giným způsobem života wěčného dosjci. Nebo, gakž dobře znamená sw. Petr: „nenjk w žádném giném spasenj. Nebot nenj giného gména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti“ [1]. Gakož tedy gest swatau powinnosti každého, aby o swé spasenj pečowal a wsseho se chopil, což k spasenj wede, a což k dosaženj geho napomáhá, gakož gediné w Kristu spasenj dosjci lze: rownĕž muss každý nutně w odsauzenj uběhnauti, kdož w Krista newěřj. W Krista newěřiti, gest spasenjm swým pohrdati, Bohu samému newěřiti, sobě samému chtjti být Spasitelem, swůg rozum nad neskončený rozum Božj klásti, slowem neywětssj dobrodinj a neywětssj lásku Božj na sobě mařiti a w niwec uwoditi. Při takowémto bohaprázdném smýsslenj a gednánj, při takowémto bezbožném směru ducha a myssli — při newěře w Krista: co prospěgj wsselicj domnělj dobřj skutkowé, co platen tak řečený poctiwý život, kterýmž se marně trosstugj mnozj, gen w Krista wěřiti odpjragj, říkagjce: že na wjře w Krista mnoho nezáležj, gen když člowěk poctiwý život wede. A gak se to má s domnělau tauto poctiwostj gegich? Uwážjš-li gj na swětle, nenjl zagisté nic leč duchownj wysokomyslnost a zákryta bezbožnosti gegich. Nebo kdyby gim sslo tak oprawdowě o sprawedlnost a poctiwost, gakž předstjragj, medle proč by se měli zdrábati uwěřiti w Krista, Syna Božjho, a u wjře geho následowati? Či snad gim překážj Kristus w tomto a bránj gim, aby nebyli sprawedlniwj a poctiwj? Zdaliž neklade wjra geho gim za hlawnj powinnost, sprawedlnost a dokonalost života? Zdali neučj a newede wjra geho k mnohem dokonalegssj sprawedlnosti než slabý rozum lidský? Zdaliž nepostytuge k tomu wjra geho mocných a hognych prostředků a pomocj, kterýchž ginde dosjci nelze? O, kdo se sprawedlnostj a poctiwostj swau upřjmně smýssljm, ten nezůstane na polowici cesty státi: ten zagisté chopj se rád a ochotně wsseho, což ho wede k wyssj dokonalosti a napomáhá mu k tomu; ten se přiwine rád a wolně s celým srdcem ke Kristu a uwěřj w něho. Kdo wssak w Krista wěřiti nechce, tohož domnělá poctiwost nenj nic leč pýcha a marnost neb zakrytá bezbožnost. Nebo zpytug gen, milý křesťane; proč nechtj mnozj wěřiti w Krista a proč ubjhagj nutně w odsauzenj? Kristus Pán sám odpowjdá na otázku tuto w dnessnjm sw. Ewangelium, an dj: Tento pak gest saud, že swětlo přisslo na swět, a milowali lidé wjce temnosti, než swětlo: nebo skutkowé gegich byli zlj.“ Eyhle tak bývá neyčastěgssj, ta posledni přjčina newěry a odsauzenj mnohých:

[1]) Skutk. ap. 11, 12.

Digitized by Google

totiž poruſſenoſt a přewrácenoſt ſrdce, kterýmiž zatmjno geſt nemaudré ſrdce gegich, a neprawoſt, kteréž ſe oddali a kterauž milugj. A proto nechtěgj mnozj uwěřiti w Kriſta, geſſto by w ſwětle wjry a prawdy geho poznati muſeli ſwé bludy, ſwé hřjchy a neprawoſti, a geſſto by ſe muſeli gich odřjci. Nebo gako ſwětlo ſe tmau, oheň s wodau, teplo ſe zimau ſe neſnáſſj, rownež ani nemůže obſtáti wjra w Kriſta s neprawými ſkutky a s hřjſſnym žiwotem. Wjra zagiſtě naſtupuge na naprawenj a na polepſſenj žiwota, dotjrá na hřjſſnjka, neuſtáwá a nedáwá mu pokoge, pokudž nečinj pokánj. Připomjná mu ſmrt, wěčnoſt, ſaud, peklo a zahynutj wěčné. Buď ſe muſj člowěk hřjchu odřjci nebo wjry ſwé w Kriſta. Že pak mnozj ſe Kriſta odřkagj a w něho wěřiti odpjragj: což g-ň to giného, než patrný důkaz že ſkutkowé gegich gſau zlj, že ſrdce gegich hřjchem poruſſeno geſt, a že milugj wjce temnoſti než-li ſwětlo, wjce neprawoſt nežli ctnoſt, wjce blud nežli prawdu, wjce zahynutj než ſpaſenj? A protož, an Kriſtus dj: „Kdož newěřj, giž geſt odſauzen,“ zdali nenj ſprawedliwý ortel geho? — O duſſe má, gednoho ſe ſtřež nade wſſecko, newěry w Syna Božjho! A od gedné neprawoſti uchowey nás, ó Pane, kteráž nedá wjře wzniknauti, a wſſeliké pokánj překazuge: totiž od zatwrzeloſti a zaſlepenoſti ducha, abychom nelibowali ſobě w neprawoſti a w hřjſſjch. Kleſneme-li, ó Pane, nedey bychom w hřjchu ležeti zůſtali, nýbrž dey miloſt a ſjlu, abychom w kagicnoſti chopili ſe otcowſké prawice twé a rádi a ochotně náſledowali ſwětla wjry Kriſtowy, genž wede k ctnoſti, ſprawedlnoſti a k žiwotu wěčnemu.

Swětlo přiſſlo na ſwět, a milowali lidé wjce temnoſti, nežli ſwětlo. Gako při ſtwořenj ſwěta wſſelikýž žiwot tworů a wſſeliká činnoſt w přjrodě wzala wznik ſwůg se ſwětlem; když totiž wſſemocný Twůrce mocně wyřknul: „Budiž ſwětlo: podobně ſe dělo u wykaupenj člowěčenſtwa, kteréž geſt obnowenj a takřka druhé ſtwořenj poruſſeného pokolenj lidſkého. J tuto ſe mluwj o ſwětle ač w duchownjm ſmyſlu. W tomto ohledu dj ſw. Pawel: „Bůh, kterýž řekl, aby ſe z temnoſti ſwětlo zableſklo, tenť ſe zaſtkwěl w ſrdcjch naſſich k oſwjcenj poznánj gaſnoſti Božj w twáři Ježjſſe Kriſta [1]) t. g. on učinil z newěřjcjch wěřjcj a oſwjtil ſwětlem wjry temnoſti gegich, kteréžto ſwětlo pochodj z prawého poznánj Kriſta Ježjſſe, gehožto twák t. g. tělesné obcowánj, mezi lidmi člowěčenſtwo ku prawému poznánj Boha a ſwaté prawdy geho přiwodilo. Swětlo toto owſſem nenj nic ſtwořeného, nýbrž geſt to Božſký žiwot, Syna Božjho, pokudž ſe gakožto prawda a miloſt ſděluge duchu lidſkému, učjc ge, pozdwihugjc a ſjljc. Neb takto pjſſe ſw. Jan: „W něm (totiž w Slowu či w druhé Božſké oſobě), byl žiwot a žiwot byl ſwětlo lidj, a to ſwětlo prawé, kteréž oſwěcuge každého člowěka“ [2]). Onoť bylo giž na počátku u lidj a w pokolenj lidſkém a chránilo ge od úplného ſe oddělenj od Boha a od konečného zahynutj, napomjnagjc a ſaudjc každého ſkrze hlas ſwědomj a ſkrze přikázanj zákona, až pak konečně, když přiſſla plnoſt času, tělem učiněno geſt a tělesně přebýwalo na zemi plné miloſti a prawdy. A w ſkutku uwážjme-li toho bedliwě, což Syn Božj půſobil w pokolenj lidſkém, ſhledáme, že geho Božſká prawda a miloſt práwě ſe nazýwá

[1]) II. k Kor. 4, 6. [2]) Jan 1.

Digitized by Google

swětlem; gakož s druhé strany lidská newědomost a hřjssnost slussně temnosti slauti může. — Abys to pogal, milý křesťane, předstaw si gen zemi nassi, w gakém stawu se nalezala prwé, nežli swětlo stwořeno bylo. Pjsmo swaté dj: „Země byla pustá a prázdná a tma byla nad propasti.“ A w podobném stawu gako země bez swětla nalezalo se w duchownjm ohledu pokolenj lidské za času pohanstwj, prwé než se mu zasťkwělo swětlo nebeské prawdy a milosti. Mrawnj zpaušta a náboženská prázdnota byla na zemi a temnosti bludů a nekesti opanowaly gi. Ano i ti neywycwičeněgssj národowé byli oddáni modlosluženbnosti a powěře se wssemi nerestmi, kteréž má w zápětj; tjm pak wjce ti, kteřjž zcela zabředli w newědomost a surowost. Wssak ale gakož swětlem obgewuge se nám widitedlný swět, tak že poznáwáme netoliko geho krásu a zpanilost, nýbrž také gehož pomjgegicnost a nestálost: podobně se to má s duchownjm swětlem nebeské prawdy. Teprw seslánjm Ducha swatého, skrze kteréhožto swětlo, kteréž se w Kristu na zemi obgewilo, stalo se panugjcjm dnem, gehožto žádná temnost nočnj nemůž zasmussiti, teprw skrze swětlo Ducha swatého poznala a widěla se temnost, w kteréž pokolenj lidské posud pohřjženo bylo, a pak teprw obgewila se w gasném swětle ohawnost a záhubnost hřjchu, gakož i láska a swatost neskončeného troggediného Boha, kteráž gako stkwělost slunečnj temné mraky rozptýlila. Nynj pak oslawen gest Kristus gak na nebi tak i na zemi. On, gehožto sami učennjci geho posud toliko zewnitř dle těla znali, poznán gest nynj od nich w prawdě a dle ducha. Gegich swědectwj a napomjnánj wzbudila gsau mocj nebeskau lid dřjmagicj w stjnu smrti. Ztracený syn wstal, a nawrátil se zpět k Otci; mnozj chopili se s wděčnosti a radosti posytnutého gim spasenj. A požehnánj tohoto nowého w Kristu založeného a skrze Ducha swatého w cjrkwi rozlitého swětla a žiwota rozssiřowalo se ssiroko daleko a naplnilo w krátkém čase wesskeré končiny země. — Gak ale swětlo toto Ducha swatého gewj působenj swé w cjrkwi, wsse obnowugjc, obživugjc a znowa tworjc: patrno z dalssjho přirownánj geho k swětlu slunečnjmu. Gak zpanilé gest swětlo slunce, gest rowněž tak tagemné; gessto žádný nemůže říci s gistotau, w čem wlastně záleží? Zdaliž paprsslkowé gehož gsau nějaká látka či powstáwagj tolikož pohybowánjm těles neb nějakého tenkého wzduchu, kterýž ge obkličuge. Tomu si buď gak buď, w každé ale přjpadnosti nenj we swětě nic krásnějssjho a nepůsobj nic mocnějsi, gako swětlo, gežto zahřjwá a we wsse žiwot wlévá. Dle bytosti swé gednoduché dělj se w sedmero paprsslků barewných a tak působj rozličné barwy. A podobně gakož swětlo we swětě působj i Duch sw. w dussi člověčj. Gsa sám plnost žiwota Božského, a osvěcugjc každého, kohož nawsstěwuge, přiwozuge lidi ku prawému poznánj, očisťuge ge od bludů a hřjssných náklonnosti, a wlévá nebeský pokog w srdce gegich, řjdj a zprawuge wesskeru cjrkew a zdobj gi rozličnými dary, udělugjc každému dle powolánj a wěrnosti geho. Sedmeru barewných paprsslků podobá se sedmero cjrkewnjch swátosti, w kterýchžto se člověku řádně milost ku spasenj a posvěcenj dusse udělnge, gakož i sedmero daru Ducha swatého, w nichžto se člověku zwlásstnj a wyssj milosti propůgčugj. Co se wssak dotýče temnosti, kteréž lidi milowali wjce nežli swětlo, rozumj se gimi zagisté newědomost a blud a to zwlásstě a hlawně newědomost takowých prawd, kteréž každý člověk má znáti, aby prawý žiwot wedl a spasenj

Digitized by Google

wěčného dosáhl. Kdo nezná Boha a swatého náboženstwj geho, a z úmysla nechce o tom ničeho wěděti: tenk, byk i ginak se stkwěl hogným uměnjm a welikau učenostj podiwenj swěta působil, zůstáwá předc w temnosti. To gsau ti, o kterýchž dj Pán Ježjš w dnessnjm sw. Ewangelium: že milugj temnosti wjce nežli swětlo; poněwadž gsau skutkowé gegich zlj a tudjž nechtj, aby zgewná byla ohawnost gegich.

Swaté Frantissce Řjmské ukázán gest gednau u widěnj obraz a podobenstwj. Na pustině gedné widěla střom celý obalený krásným a hogným listjm; wssak ale beze wsseho owoce. Na neywyšssj wětwi stála modla w lidské podobě zahalená w stkwostný zlatými kytkami ozdobený plássk. — Wýznam obrazu tohoto gest bljzký. Strom bez owoce gest člowěk bez bohulibého žiwota; modla pak gehož gest soběsnost, kteréžto se tak mnozj kořj a gižto každau oběk gsau hotowi přinésti; zlatý pak plássk, gjmžto modla tato byla přiodjna, wyznamenáwá lež, kteraužto sobjk sebe a giné klame, přikrýwage ohawnost a přewrácenost swau zákrytau oswjcenosti a sprawedlnosti. Nebo pýcha, gakž znamená sw. Jeroljm, odjwá se w podobu pokory, lakomstwj w raucho opatrnosti a ssetrnosti; záwist se skrýwá pod zástěru lásky, zlost se wydáwá za swatau horliwost a duchownj lenost pokládá se za mjrnost a opatrnost. Gakož ale, když slunce wzegde, wssecka temnost mizj, podobně musj i tato temnost, w kterauž se halj neprawost prchnauti, gakž mile se obgewj swětlo sw. Ducha; a protož woláme: Přigď ó Dusse swatý, sessliž nám s nebe paprsslek swětla swého. Nedey, bychom milowali wjce temnosti nežli swětlo twé; nýbrž učiň, abychom twým swětlem prawdy a milosti oswjceni a powzbuzeni ku poznánj a naprawenj sebe přissli a žiwota wěčného dosáhli.

Každý zagisté, kdož zle činj, nenáwidj swětla, a negde k swětlu, aby nebyli trestáni skutkowé geho: kdož pak činj prawdu, gde k swětlu, aby zgeweni byli skutkowé geho, že w Bohu učiněni gsau. Těmito poslednjmi slowy rozmluwy s Nikodémem wyswětluge Pán Ježjš, proč mnozj lidé milugj wjce temnosti nežli swětlo. Znameney, milý křesťane, dobře znameney: tak ohyzdný a tak ohawný gest giž sám w sobě hřjch, že i ty, kdož geg pássj a gemu se oddali, že utjkagj swětla prawdy, aby nepřissli ku poznánj a wědomj sserednosti geho a wlastnj swědomj gegich aby gich netrestalo. A tak weliká gest ohawnost hřjchu, že ti, kdož geg pássj, sstjtj se swětla dennjho, aby zloba a ohawnost gegich nebyly zřegmy swětu. Zatjm ale, byk i sebe wjce sebe klamali, a tagili a skrýwali sobě ohawnost swau ti, kdož pássj neprawost, a byk i se podařilo gim před swětem ukrýti ohawnost swau: geden gest předc, před njmžto neprawosti swé ani tagiti ani skrýti nemohau, genž zpytuge srdce a ledwj člowěka, gehožto oko proniká temnosti a před njmžto nic utagiti nelze; a kterýž gest žiwý swědek wsselikých činů lidských. „Kam půgdu od ducha twého? a kam před twářj twau uteku? wolá Žalmista Páně, gestliže bych wstaupil na nebe, tam gsi ty: pakli bych sstaupil do pekla, přjtomen gsi. Byk bych wzal křjdla swá na úswitě a bydlel w končinách moře: i tam ruka twá prowedla by mne: a držela by mne prawice twá“ [1]). — Pomni na to, křesťane milý, že máš Boha wsse-

[1]) Žalm 138, 7—10.

wědaucjho Pána swědka činů swých a že před očima geho nikdy nebudeš moci zakrýti a utagiti zlobu swých neprawostj. Pomni na to wždy, zwlásstě pak, když temnosti budeš hledati, abys skryl ohawnost swau. Swatý Pafnuc, opat, weden byl Duchem Božjm do přibytku powěstné newěstky, gménem Thais. Bylak to žena wsseho studu prázdná a wssj cti spustlá. I domnjwalak se, že tento muž Božj také k nj z hanebného úmyslu wchází, a domnjwagic se, že gi tehdáž hogná odměna minauti nemůže, wedla ho do neyskrytěgssiho pokogika. I dělal se sw. Pafnuc, gakoby se zde strachowal wyzrazenj, weden tedy gest od nj do giného a opět a zase do giného pokoge, až konečně do tmawé skrýsse byl uweden. „I zde gesstě negsem bezpečný, řekl opat, okaž mně tak skryté a temné mjsto, kamž ani oči Páně proniknauti nemohau.“ A když wyznala, že nezná takowého mjsta, tu Pafnucius, hledage obrácenj a spasenj dusse gegj, swatau horliwostj pogat, takto k nj promluwil: „O ženo! negsi-li ta neyunesstastněgssj, gesstw u přjtomnosti Pána Boha, genž i w skrytě widj, pro mrzkau a kratinkau rozkoš tolikrát giž ohawně gsi zhřessila a i giné gsi trápenj wěčného hodné učinila. Ach, pozney a wyzney, co gsi činila; ten Pán, kterýž widěl twé nečesti, uwidj také twé pokánj a obrátj se k tobě!“ — A co ona? gsauc wssecka studem zarděná a ljtostj proniknuta, učinila ze swých očj dwa hogné prameny kagicjch slz a odřeknuwssi se pohorssliwého žiwota swého, tuhým pokánjm wssecky neprawosti předesslého žiwota swého smazala a naprawila [1]). —

A gakož ohyzdná gest neprawost, tak že se swětla Božjho sstjtj; tak naopak krásná, zpanilá a welebná gest ctnost a spravedlnost, genž směle může se postawiti k swětlu. Ano právě u swětla wjry a prawdy nebeské gewj se gegj zpanilost a milostnost neykrásněgi; nebo tu se progewuge, gakožto dcera nebeská, genž w nebesjch má původ swůg, a k nebesům člowěka powznássj; gegjžto obličeg se stkwj gakausi wyššj welebnostj, gegjžto twář se milostně usmjwá, a kteráž wážným krokem kráčegic wůkol sebe, pokog, utěssenost, radost srdce a blaženost žiwota rozssjwá. Ano u swětla sw. wjry teprw nabýwá ctnost swé prawé ceny. Tu spatřiti lze: že ctnost gest ta neykrásněgssj ozdoba, genž w prawdě krásslj člowěka, byť i sprosté rancho krylo nahotu geho, a že ona wlastně ceny mu dodáwá a činj ho drahým a wzácným před obličegem Božjm, byť i ginak u lidj byl w powrženj, a že ona gest pramen wsseliké blaženosti wnitřnj, genž činj člowěka utěsseného, spokogeného a blahoslaweného, byť i ho protiwenstwj a nesnáze tohoto swěta stjhaly. Ano, gakož diamant w swětle slunečnjm se neykrásněgi třpytj a leskne: podobně i progewuge ctnost w swětle wjry swaté swau krásu a zpanilost. A právě proto také nemussj se sstjtiti swětla dennjho. Wyprawuge se, že gednau geden wznessený Řjman, gménem Julius Drusus, chtěl dát wystawěti dům, ku kterémuž cjli powolal mistra stawitelského. I ubezpečowal ho tento, že dá-li mu pět hřiwen zlata, že mu wystawj takowý dům, že žádný nebude moci spatřiti, co se uwnitř geho děge. Na to pak dj Drusus, muž, gehož poctiwost a rozssafnost wůbec byla známá: Wystaw mě raděgi takowý, gehož zdi by průhledné byly gako křisstál, aby wssickni lidé widěli, co činjm a chci tobě

[1]) Macana Wýbor str. 22.

Digitized by Google

geſſtě pět hřiwen přidati. Owſſemk co ſe dle zákona Božjho děge, ctnoſt a ſpra-wedlnoſt nepotřebuge ſe před lidmi ſkrý-wati, anak může směle ſe obgewiti. Praw-dak ſice, že ctný nerad ſtawj ſwé dobré ſkutky lidem na odiw, geſſto gich nekoná pro čeſt a chwálu lidſkau; wſſak ale gde-li o to, aby porazil leż utrhačů, neb pokořil a zahanbil neprawoſt wypjnagjcj ſe aneb aby dal bližnjmu ſwému dobrý přjklad, a ku podobným činům ho powzbu-dil: neſtrýwá ani on dobrých ſkutků a zpani-lých činů ſwých, dle ſlow Páně: „Tak ſwěť ſwětlo waſſe před lidmi, ať widj ſkut-ky waſſe dobré, a ſlawj Otce waſſeho, genž geſt w nebeſjch.“ Oſtatně pak, byť i ctnoſt, gegj zpaniloſt a krása nebyla wždy od lidj na zemi doſti poznána a prawě ceněna; proto předc netratj ceny a wýbor-noſti ſwé prawě tak, gako diamant i neu-leſſtěný a neuhlazený w ceně ſwé zůſtáwá. A přigde čas, kdežto ſprawedliwý Saudce ſám na ſwětlo gi powolá; tehdáž ſe ob-gewj we ſwé důſtognoſti, zpaniloſti a kráſe, tjm ſtkwělegi, čjm méně poznána byla.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, genž gſi apoſſtolům ſwým udělil Ducha ſwatého: propůgč lidu ſwému účí-nek pobožné proſby, aby těm, gimž gſi dal wjru i pokoge popřjti ráčil, ſkrze Kri-ſta Pána naſſeho. Amen.

Na den ſwaté a nerozdjlné Trogice Božj.

Ewangelium ſw. Matauſſe 28, w. 18—20.

A onoho času řekl Pán Jeżjš učennjkům ſwým: Dána geſt mi wſſe-liká moc na nebi i na zemi. Protož gdauce učte wſſecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna, i Ducha ſwatého, učjce ge za-chowáwati wſſecko, což gſem koli přikázal wám. A ay, gá s wámi gſem po wſſecky dny, až do ſkonánj ſwěta.

Wýklad.

Přjtomná částka ſwatého Ewangelium obſahuge ſlowa, kteráż mluwil Pán Jeżjš k učennjkům ſwým na hoře w Galilei, kdež ſe byli ſeſſli, gakż gim Pán byl po ſwém z mrtwých wſtánj uložil. Gak ſe domey-ſſlegj wykladači pjſma ſw., byla to ſnad část hory Karmel, kteráżto hora z wjce pahorků, druhdy leſy poroſtlých ſeſtáwá, a s čeřenem ſwým až do moře wbjhá, od-tud pak ſe táhne dále až do Galilee, w

Digitized by Google

mnohých pahorcjch utěssenè se zelenagjcjch, w nichžto se nachází také mnoho geskyň, kteréž owssem bezpečného útočisstě učennjkům Páně poskytnauti mohly. I sesslo se tu, gakž u sw. Pawla se dočjsti lze, wjce než pět set učennjků t. g. wěrných následownjků Páně [1]), kteřjžto uzřewsse Mistra, klaněli se gemu; někteřj pak z nich, kteřjž ho po wzkřjssenj geho gesstě byli newiděli a neměli přjležitosti s apossstoly o tom obssjrněgi promluwiti, pochybowali, zdaliž by to byl w skutku Pán, či něgaký duch, gakož dějwe sami apossstolé, widauce poprwé Pána se domeyssleli. I přistaupil k nim Ježjš bljže, aby ho mohli lépe pozorowati a se přeswědčiti, že on to w skutku gest. Pak obrátiw se k apossstolům swým, genž o skutečné geho přjtomnosti nepochybowali, mluwil gim, řka: Dána gest mi wsseliká moc na nebi i na zemi. Ježjš Kristus, gakožto Syn Božj, prawý Bůh, měl owssem od wěčnosti wssecku moc gako Otec gsa mu we wssem roweň, wssak ale gakožto člowěku a Wykupiteli dána gest mu od Otce wssecka moc, a to sice počátěčně, giž při geho wtělenj pro spogenj člowěčj přirozenosti geho s Božskau osobau Syna Božjho; pak i po wzkřjssenj geho úplně mu gest dána wsseliká moc pro zásluhy geho umučenj a smrti, gakožto králi a panownjku wssech lidj, nad nimižto si práwa panstwj wydobyl, aby ge skrze wjru, a milost w cjrkwi sobě podřjzené učinil, ge řjdjl a zprawowal, a přiwodil k spasenj wěčnému. Protož také, aby wyznačil, že této moci sobě dané chce užjwati toliko k zachowánj a rozssjřenj řjsse swé a ke spasenj lidskému, mluwě k učennjkům, doložil dále: „Protož gdauce učte wssecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna, i Ducha swatého, učjce ge zachowáwati wssecko, což gsem koli přikázal wám.“ Přenássj tuto Pán Ježjš čáss moci sobě dané na učennjky swé, a to k témuž cjli, ke kterémuž i gemu dána byla od Otce, gmenowitě k wyučowánj národů a ku přigjmánj gich skrze křest swo cjrkwe swé. Co se týče křtu swatého, kázal gim Pán Ježjš, aby ho konali we gménu Trogice Božj t. g. wzýwánjm a tudjž i mocj wesskerých tří Božských osob, kteréž gsau w gednom a témž Božstwj k wjře a k wyznánj wjry této. Dj wssak we gménu, ne pak we gménech, aby wyznačil, že Božské osoby tyto negsau tři Bozi, nýbrž že gsau tři Božské osoby w gednom Božstwj. Co se pak wyučowánj apossstolského týče, káže Pán Ježjš tuto apossstolům, aby učili wssecky národy; čjmž zřegmě wyznačuge, že gest Spasitelem wsseho swěta a zároweň poráží i blud Židů, genž Wykupitele toliko sobě, swému národu přiossobowali. Aby pak se nehrozili apossstolé nesnázj s djlem tjmto spogených, domnjwagjce se, že sami sobě zůstaweni budau, přislibuge Pán Ježjš gim a wssem budaucjm nástupcům gegim w djle tomto swau pomoc a ochranu, řka: A ay, gá s wámi gsem po wssecky dny, až do skonánj swěta. Gakoby řekl: Ač se od wás pryč odeberu, předc wssak posjlage wás do wesskerého swěta neopustjm wás. Nezůstawjm wás samotných. Ač tedy kážjcjm k rozkazu mému Ewangelium bude wám zápasiti s mnohým protiwenstwjm a nebezpečjm a wůbec s mnohými nesnázemi: nechtěgte pozbyti myssli, aniž se domnjweyte, že gste ode mne na prosto opusstěni. Nikoliw; gák slibugi wám, že wás nenechám opusstěných, nýbrž

[1]) I. 1 Kor. 15, 6.

Digitized by Google

že budu s wámi a s wassemi náſtupci, kteréž na mjſtě wassem zřjdjm, po wſſecky budaucj časy, pokud ſwět ſtáti bude a na něm křſſe má; a budu wám přjtomen, gako Bůh, a gako Spaſitel a hlawa cjrkwe ſwau miloſtj, pomocj, poſilau, útěchau, řjdě, weda a zprawuge a chráně gi ſkrze Ducha ſwatého; a takto způſobjm, aby proſtá wſſelikého bludu a omylu ſe rozſſiřowala a množila denně wjce a chowagjc wſſecky národy w lůně ſwém ke ſpaſenj ge přiwodila.

Rozgjmánj.

Což gſme o gednotliwých ſwátcjch a ſlawnoſtech Páně ſobě po různu připomjnali, to nám ſtawj cjrkew ſw. po gednau na oči. Gako totiž o wánocjch gſme konali památku neſkončené láſky Otcowy, genž Syna ſwého gednorozeného dal ke ſpaſenj námj; pak o welikonoci gak gſme oſlawowali neſmjrnau láſku Syna Božjho, genž pro nás a pro ſpaſenj naſſe podſtaupil ſmrt křjže a wſtal z mrtwých, a konečně o letnicjch gak gſme welebili láſku Ducha ſwatého, genž ſeſtaupiw na zemi, dokonal djlo ſpaſenj naſſeho: tak i nynj přiwozuge nám cjrkew ſw. k myſli pogednau láſku tuto Otce, Syna i Ducha ſwatého w tagemſtwj neyſwětěgſſj a nerozdjlné Trogice Božj dnes. Cjrkew ſw. zagiſtě gedná tu podobně gako nebeſký Mjſtr gegj, Kriſtus Ježjš. Gako totiž Božſký Wykupitel po celý čas wečegného wyučowánj ſwého hlásal hned Otce nebeſkého, hned Syna geho gediného gemu rowného, pak i Ducha ſw., poſléze pak mage ſe ubjrati od ſwých wěrných, zwěſtowal gim wſſecky tři Božſké oſoby, Otce, Syna, a Ducha ſw. w gednom Božſtwj, káže křtjti we gménu Otce, i Syna i Ducha ſw.: podobně i cjrkew ſw. předkládagjc wěřjcjm během prwnj polowice roku cjrkewnjho gednotliwá tagemſtwj Trogice Božj, nynj, když rok cjrkewnj k druhé polowici ſe kloní, ſtawj na myſl gim tagemſtwj celého Božſtwj, neyſwětěgſſj Trogici Božj. To geſt ono tagemſtwj, kteréž od wěku ſkryto a Kriſtem Pánem zwěſtowáno geſt; to geſt ono tagemſtwj ſpaſitelné, genž obſahuge wſſecku naſſi wjru, na němž ſe zakládá naděge naſſe, a gjmž ſe podněcuge láſka naſſe. To geſt to tagemſtwj, kteréž geſt koruna wſſeho zgewenj Božjho a kteréž nelze rozumem wyhlaubati aniž wyſtihnauti, kteréž tolikо ſproſtnau wěrau ſe pogmauti může. K němu tedy, křeſťane milý, obrať myſl ſwau, uwažug ho a rozgjmey ge: abys, widą welebnoſt Božj, poznal nepatrnoſt ſwau, a rozgjmage láſku Božj, abys i ty wraucj láſkau k Bohu zaplanul.

Přede wſſjm pak powſtáwá tu otázka: w čem záležj wzneſſené tagemſtwj neyſwětěgſſj Trogice Božj? Toto ſe wykládá překrásně w ſneſſenj wjry ſw. Athanáſia, kteréžto cjrkew w cjrkewnjch hodinkách ſe modljwá. Slyš tedy, milý křeſťane, což dj ſneſſenj toto: „Wjra křeſťanſká tato geſt: abychom gednoho Boha w Trogici a Trogici w gednotě ctili, ani oſob ſpolu nemjchagjce, ani podſtatu rozdělugjce. Neb giná geſt oſoba Otce, giná Syna, giná

Digitized by Google

pak Ducha ſwatého, awſſak Otce i Syna i Ducha ſw. gediné geſt Božſtwj, rowná chwála a ſpolu wěčné blahoſlawenſtwj“ [1]). — Tok wjra, tok tagemſtwj neyſwětěgſſj Trogice Božj.

Geſtit tedy geden Bůh, gediná bytnoſt neywyšſſj, od njžto wſſecko běře počátek a půwod ſwůg a wſſecko od nj záwiſſ, ona pak od ničeho — ſama od ſebe gſauc neydokonalegſſj, wſſemocná, wſſudypřjtomná, wſſewědaucj, ſwrchowaná láſka, neyſwětěgſſj, neywyš ſpraweblíwá, miloſrdná, wěrná, prawdiwá a wěčná — gegižto ſláwy a welebnoſti nenj konce. Tohoto Boha newiditelného hlaſitě káže nam wſſecko. Geg hlásá nám wědomj, w kterémž každý ſobě živě ſwědom geſt odwíſloſti ſwé od Boha, ſwrchowané totiž bytoſti, gegjžto rukau djlo geſt, w njžto žige, hýbá ſe a trwá. To dobře pochopuge přirozený rozum lidſký. Nechť gen powážj ſwěta tohoto ſtwořenj, běh a způſob, i hned ſnadně poznáwá: že ſwět ſám ze ſebe nenj; ale od giného mocněgſſjho a prwněgſſjho má půwod a začátek. Swatý otec Auguſtin, powažuge toho, takto napſal: „Nechť přigde kterékoliw ſtwořenj a takowau zemi a nebe učinj, a wyznám, žeť geſt Bůh. Ale žádného nebylo, nenj, aniž bude, aby mohlo to učiniti.“ A z toho zřetelný důwod pocházj, že giný geſt, kdož ſwět se wſſim ſtwořil a wyšſſj nad to wſſecko býti muſj. Tjmto důwodem Duch Božj ſám w knize maudroſti wſſecky k známoſti Boha wede řka: „Od welikoſti krásy ſtwořenj zřetelně bude moci Stwořitel gegich ſpatřjn býti“ [2]). A hned ſe přitom diwj, že rozumem lidſkým mudrcowé wſſecky wěci w ſwětě prohlédli, běh a přirozenj každé wěci pochopili i wypſali: Pána pak a Stwořitele toho wſſeho nepoznali. Toho pak giž ſe dowtjpil pohanſký mudrec Cicero, an pjſſe: „Uhljdage krásný a welký dům, by pak pána toho domu newiděl, zdaliž ſe nemůžeš rozumem ſwým toho dowtjpiti, že ne pro myſſi a kolčawy geſt wyſtawen: tak rowně na ozdobu ſwěta a takowau neſčíſlných kragů patře, nad to překrásné nebe a oblohu uſtawičně běžjcj, wida moře welikoſt a země ſſirokoſt, zdaž byſi ſe neprokázal bláznem býti, geſtliže toho wſſeho za dům Boha neſmrtelného nebudeš mjti“ [3]). Gednoho Boha káže také gednomu každému ſwědomj, gehožto hlas ſe ozýwá uwnitř w ſrdci, každého, wzbuzugjc ho mocně k dobrému a warugjc od zlého, kterežto ſwědomj člowěk ſobě nedal, aniž ſe ho zbawiti může; geſt to hlas bytnoſti wyšſſj, ſwrchowané, nad člowěkem panugjcj — hlas Božj. Boha nám káže také celý ſwět. Ano weſſkerj tworowé od neymenſſjho až do neywětſſjho, na zemi i na nebi: ohromné ſkály, peſtrobarewné kwjtj a zelenawé ſtromy, tiſſcerj živočichowé na zemi ſe pohybugjcj, hwězdy nebeſké w neſmjrných drahách na obloze kolugjcj — wſſecko toto hlásá nám moc, maudroſt a láſku welebného Twůrce, zachowatele a zprávce ſwěta; wſſecko hlásá Boha a to Boha gediného, gak giž w ſtarém zákoně Job pěkně wyprawil, an dj: „Otaž ſe howad a naučj tebe: a ptactwa nebeſkého a oznámj tobě. Mluw zemi a odpowj tobě a wyprawowati budau tobě ryby mořſké. Kdož newj, že wſſecko toto ruka Hoſpodinowa učinila“ [4]). Tomuto hlaſu wſſelikého tworſtwa porozuměl také Žalmiſta Páně, genž wolá: „Nebeſa wyprawugj ſláwu Božj a djlo rukau geho zwěſtuge obloha. Den dni wyprawuge ſlowo (to) a noc noci oznamuge to umění.

[1]) Symbol. Athanas. [2]) Maudr. 13, 5. [3]) Cicero lib. 2. de nat. Deo. [4]) Job 12, 7—9.

Digitized by Google

Negſau to mluwenj aniž řeči, gichž to by hlaſowé nebyli ſlyſſáni. Po wſſj zemi wyſſel zwuk gegich: a až do končin okrſſlku země ſlowa gegich“ [1]).

A protož dobře prawj Žalmiſta Páně: „Řekl blázen w ſrdci ſwém: nenj Boha“ [2]). Znameney dobře, křeſťane milý, že dj tuto Žalmiſta Páně: „blázen řekl“ ne pak maudrý; nebo ne maudrý ale blázen toliko může upjrati bytoſt Božj; blázen totiž, gehožto rozum a wůle hřjſſnými žádoſtmi přewrácena a zaſlepena geſt; tak že nepoznáwá aneb nechce poznati, o čemž maudrým a ſtřjzliwým rozumem pochybowati nelze. A protož dobře odbyl giſtý duchownj paſtýř, gménem Oudin w Dijonu gednoho neznaboha. Bylto ſſwihák mladý, genž ſe řjdil a zprawowal netoliko w oděwu, ale i w ſmýſſlenj a u wjře ſwé panugicj modau; a poněwadž toho času zhuſta bezbožnoſt a newěra byla modau, a mnozj ſi na nj mnoho zakládali, byl i tento mladý wětroplach neznabohem. Když pak gednau nadřečenému kněži ſwau bezbožnoſt wnutkati uſilowal, a tento mu zkrátka a neobaleně řekl, že ſe s njm o wěcech týkagicich ſe ſw. wjry a náboženſtwj w rozepři dáti nechce: Nuže tedy, dj mu proſtořeký heyſek, tak aleſpoň máte wěděti, kým gſem gá a ku kterému wyznánj patřjm: gá gſem neznaboh! I nedal mu Oudin žádné odpowědi, toliko patřil naň dlauhau chwjli opřeným zrakem. Co máte, zwolal nezbeda tento, že na mne tak oſtře hledjte? S dowolenjm, odwece Oudin, hledjm tak na wás proto, poněwadž gſem geſtě nikdy newiděl takowé zwjře, kterézby mělo toto gméno [3]). A w prawdě wjra w neſkonalého Boha geſt člověku tak neodbytná, že nepředpogatý wěřjcj nemůž ani pochopiti, gak můž někdo při zdrawém rozumu Boha popjrati. I proto nedj Žalmiſta Páně nadarmo w žalmu ſwém: „Řekl nemaudrý w ſrdci ſwém: nenj Boha“; nebo nikdy nepopjrá Boha rozum, genž w prawdě nenj nic giného, než paprſſlek rozumu Božjho a mohutnoſt ſtwořeného ducha ku pogetj a poznánj Božſkých wěcj; obyčegně ale děge ſe to zlau wůlj, kteráž ſe dá opanowati a přewrátiti hřjſſnými wáſſněmi a žádoſtmi, čjmž pak ſe děge, žek ſe i wjra a poznánj ducha zatemnj. Toto předſtjral také ſw. Pawel pohanům: „že totiž mohli poznati Boha newiditelného, geho wěčnau moc a ſlávu ze ſkutků geho, a proto nemohau mjti wýmluwy, protože poznawſſe Boha neoſlawowali (ho) gako Boha, ani mu děkowali: ale marni učiněni gſau w myſſlenjch ſwých a zatmjno geſt (pro zkaženoſt mrawů) nemaudré ſrdce gegich, tak že změnili prawdu Božj w lež a klaněli ſe i ſlaužili ſtwořenj raděgi, nežli Stwořiteli“. Ty pak, milý křeſťane, gemužto wzeſſlo ſwětlo wykaupenj, pozney gediného Boha, genž geſt naděge a ſpaſenj naſſe, totiž wſſemocného Twůrce, gehožto ſlowem wſſecko učiněno geſt; Otce duchownjch tworů ſwých, genž ſwatau láſkau chce nad nimi panowati, aby w láſce a ſwobodné poſluſſnoſti s njm ſpogeni žiwota wěčného doſáhli. A protož drž ſe pewně prawdy, kteráž w pohanſtwj zmizela a kterauž w ſtarém zákoně připomjná Hoſpodin ſám Iſraelſkým řka: „Gá Hoſpodin Bůh twůg, a nenj žádného wjce: kromě mne nenj Boha.“ Owſſemk neſkončené neywyššj dobré, způſobce žiwota může býti toliko gediný, wſſe co oſtatnj, čehož blud a klam za něg pokládá, neb gemu r owné činj, muſj ſe rozpadnauti, gako mo-

[1]) Žalm 18, 2—6. [2]) 13, 1. [3]) Veith's hom. Vorträge díl 5. ſtr. 46.

Digitized by Google

dla Dagon w kusy se rozpadla před archau umluwy. Tuto wjru w gediného Boha wyznáwáme, kdykoliw djme: „Wěřjm w Boha, Otce wssemohaucjho, Stwořitele nebe i země.“ —

Než ale nepostačj, abychom toliko wěřili, že gediný gest Bůh, nýbrž w gednoho Boha wěřiti, gest také wěřiti tomu, což on nám zgewil. Zgewil pak se nám gediný Bůh we třech rozdjlných osobách, totiž w osobě Otce, Syna a Ducha swatého, kterížto tři Božské osoby se nerozeznáwagj od sebe we wlastnostech neb w přirozenosti, gsauce gedné Božské bytosti, tudjž i rowné přirozenosti, gakžto opět gasně wyznánj wjry sw. Athanasia wykládá: „Gakýž Otec, takýž Syn, takowýž i Duch swatý. Nestwořený Otec, nestwořený Syn, nestwořený i Duch sw. Nesmjrný Otec, nesmjrný Syn, nesmjrný i Duch sw. Wěčný Otec, wěčný Syn, wěčný Duch sw. A wssak ne tři wěčnj, ale geden wěčný, gakož ne tři nestwořenj a tři nesmjrnj, nýbrž geden nestwořený a geden nesmjrný. Také wssemohaucj Otec, wssemohaucj Syn a wssemohaucj Duch swatý a wssak ne tři wssemohaucj, nýbrž geden wssemohaucj. Též i Otec Bůh, Syn Bůh, Duch swatý Bůh: a wssak ne tři Bozi, nýbrž geden Bůh. Také Otec Pán, Syn Pán, Duch swatý Pán: a wssak ne tři Páni, ale geden gest Pán. Nebo gakož zwlásstě každau osobu Bohem a Pánem wyznáwati prawda wjry křesťanské nás nutj, také tři Bohy aneb Pány wěřiti nám bránj.“

Wssak ale gakkoliwěk wesskeré tři Božské osoby se nerozeznáwagj, we wlastnostech gsauce gedné Božské přirozenosti, rozeznáwagj se předc od sebe tjm: že Otec gest sám od wěčnosti od sebe; Syn pak, že gest od Otce zplozen od wěčnosti, a Duch swatý že wycházj od obau; gakž opět to zřegmě wykládá wyznánj wjry sw. Athanasia: „Otec nenj od žádného učiněn, ani stwořen, ani zplozen. Syn od samého Otce gest ne učiněn, ne stwořen; ale zplozen. Duch sw. od Otce a od Syna ne učiněn ani stwořen, ani zplozen, ale pochodjcj. A w té Trogici nic nenj prwé aneb potom, (prwnjho ani poslednjho), nic nenj wětssjho aneb menssjho, ale wssecky tři osoby spolu gsau wěčné a sobě rowné.“ —

O, toho tagemstwj newystižitedlného! — Kdo by tu nezwolal se sw. Pawlem: O hlubokosti bohatstwj, maudrosti i uměnj Božjho. Gak nezpytatelnj gsau saudowé geho, a newystižitelné cesty geho: Nebo kdo poznal smysl Páně? — Wyprawuge se o sw. Auğustinu, biskupu Hipponském a slawném učiteli cjrkwe, že toho času, když swé podiwenj hodné knihy o neyswětěgssj Trogici psal, že mjwal častěgi obyčeg po skončené dennj práci po břehu mořském se procházeti, na kterémž město Hippo krásné položenj mělo. I stalo se gednjm wečerem, že sw. Auğustin spatřil pacholátko, ano na břehu malau gamku činilo, do njž skořábkau wodu z moře přeljwalo. Co tu děláš, mé djtě, otázal se ho biskup. I rád bych, odwece pacholjček, moře toto wyprázdnil, a do gamky této přelil. Usmál se sw. Auğustin této dětinské práci, a řekl: „Ale djtě, pohleď, že moře gest welikánské, a gamka twá gest malinká.“ A předc spjsse toto welikánské moře přelegi do této malé gamky, nežli ty a s tebau wssickni lidé tagemstwj neyswětěgssj Trogice wyzpytugj.“ To powěděw pacholjk tento zmizel [1]). — Owssemk nepochopitelná-li gest Božj bytost, anemůže-li býti wyzpytowána od nás,

[1]) Macana Wýbor str. 19.

Digitized by Google

tjm méně dá se wyſtihnauti wnitřnj žiwot a působenj gegj — totiž neyſwětěgſſj Trogice. Mudrc Simonides gsa tázán od Hierona, krále Sicilianſkého, aby mu oznámil: Co? Kdo? neb gaký by byl Bůh? wyžádal ſi tři dni k přemýſſlenj; pak třidcet; posléz gesſtě wjce dnj. „Proč prodléwáš tak dlauho s odpowědj,“ tázal se ho král nedočkawý. „O králi! zwolal mudrc, čjm déle a wjce tu wěc uwažugi a hlauběgi stihám, kdo a gaký gest Bůh, tjm méně tomu porozumjwám [1]). I gak by teprw mohl kdo Boha gednoho we třech osobách wyſkaumati? — Wſſak ale ge-li tagemſtwj Trogice Božj newyſtižitedlné, gest snad proto méně prawdiwé? Či snad proto, že čerwjček u nohau člowěka se plazjcj nepoznáwá ho co swého pána, přestáwá tento býti neyznamenitěgſſjm tworem na zemi, a gest méně prawda, že má rozum a swobodnau wůli, poněwadž gi čerw tento wyzpytati nemůže? Ty člowěče widjš každodenně swětlo dennj a gſi přeſwědčen o lesku geho: zdaž pochybugeš o geho skutečnosti proto, poněwadž nemůžeš wyſtihnauti, co swětlo toto gest a w čem zwlášſtě záležj? Ty gſi sobě dobře swědom a wjš, že máš nesmrtedlnau duſſi, a chtěl byſi o skutečnosti gegj pochybowati proto, že nelze tobě wyzpytowati a wyſtihnauti, co wlastně duſſe twá gest a gaká gest gegj přirozenoſt? A měl byſt wzneſſené tagemſtwj o Trogici Božj proto popjrati, že ge slabým lidſkým rozumem wyhlaubati tobě nelze, gesſto nám ge zgewenj Božj ztworzuge a neomylná cjrkew Kristowa hlásá?

Wſſak ale gakkoliw newyzpytatedlné gest tagemſtwj neyſwětěgſſj Trogice Božj, dá se předc mysliti a poněkud rozumem pogjti. Blahoslawený Ludwjk z Granady wyſwětluge ge následugjcjm způsobem: „Wěděti sluſſj, že wſſemohaucj Bůh, wſſe, co působj, působj prostředkem poznánj a wůle; to gest tjm, že to, co má býti poznáwá, a chce, aby to co poznal, bylo. Nebo k uskutečněnj toho neužjwá audů, gichžto nemá, aniž železných neb giných nástrogů neb přjpraw a wůbec něgakých prostředků, když chce něco způsobiti — stwořiti. Takto stwořil nesmjrný swět tento s nesčjslnými twory w neskončené rozmanitosti pauhau wůlj swau dle poznánj a uloženj swého, beze wſſj zewněgſſj pomoci. „On řekl, a učiněny gsau; on rozkázal, a stwořeny gsau“ [2]). Pochopugjcjmu toto lze přistaupěti blíže k tagemſtwj zplozenj Syna Božjho. Stwořitel swěta, genž, gakž dj prorok, nebesa poznáwjm w skutečnoſt uwodil — poznánjm sebe Syna sobě rowného ne stwořil, nýbrž zplodil. A gakž? — Poznáwage sebe, totiž přirozenoſt swau cele a úplně, způsobil tjm dokonalý obraz sebe samého w sobě, gegž wýroky Boží w pjſmě swatém nazýwagi obleskem slávy Otcowy, živým obrazem a slowem — Synem Božjm. Tok to věčné zplozenj Syna od Otce. Poněwadž ale wzneſſená wěc tato wſſeliký rozum a wſſecko poznánj ducha lidſkého překwyſſuge, aniž slowa lidſká postačugi k wygádrenj, toho radno použiti tuto podobenſtwj od tworů wzatých, gimižto bychom ſe alespoň poněkud ku poznánj Trogice powzneſli. Nebok we wſſech tworech zůstawil Bůh obraz neb alespoň stopy dokonalosti swé, a tudjž přjhodno ku podobenſtwj použiti gich, bychom ſe takto od uwažowánj widitelných wěcj k poznánj newiditelných — Twůrce samého, powzneſli. Popatřme tedy na sebe samy, na wnitřek swůg. Uwažuge-li člowěk sebe samého a

[1]) Loco cit. [2]) Žalm 32, 9.

Digitized by Google

snažj-li se prohlednauti a dokonale poznati sebe, powstane z toho plod duchownj, genž gest znamenitý; a plod tento gest poznánj sebe, w němž gak giž staří mudrci tvrdj, znamenitá část mandrosti záležj. Poznáwáme-li wssak sebe a nalezáme-li w sobě něco, což chwály hodné gest, slussně pak sebe milugeme, gessto wssecko, což krásného a zpanilého gest, od přirozenosti lásku budj. W každém tedy člowěku, genž uwažowánjm sebe se zaměstnáwá, gest rozum, genž celý stáw dusse bedliwě pozoruge; pak poznánj, kteréž takka gest dítě — plod rozumu a konečně láska, kteráž z tohoto poznánj plyne. Podobně se to má u Boha ač w neskončené mjře. Uwažuge-li sebe a swé přirozenosti, — což činj od wěčnosti — plodj maudrost, genž wessteré poklady žiwota, swětla a dobrot a blaženosti w sobě zahrnuge a obsahnge. Tento pak plod Božský, tento podiwný a nesmjrný obraz, tento wěčný z lesku Otce pocházegicj obleск, zcela Otci rowný gest, gak se w pjsmě sw. nazýwá, Syn Božj, druhá Božská osoba. Poznáwage pak Otec sebe w Synu, poznáwá se gakožto neywyššj dobré a swrchowanau krásu, a z tohoto poznánj plyne pak swrchowaná a neywyššj láska a blaženost, kterážto Otce se Synem spoguge wespolek w swazku lásky. Tento tuhý swazek Božské lásky, genž Otce se Synem spoguge, nazýwá se w pjsmě sw. Duch swatý. Gessto ale nic nenj prwé aneb potom, nic nenj wětššjho neb menššjho, nic mocněgššjho neb slabššjho w Bohu: následuge z toho, že Syn a Duch swatý gsau Otci rowni w moci sile a wůbec w Božstwj že gsau gedné přirozenosti a podstaty s njm. Tak ctjme a klanjme se gednomu nesmrtelnému, neskončenému, wssemocnému Bohu we třech rozdjlných osobách. —

Wssak netoliko uwnitř původem swým rozeznáwagj se tři Božské tyto osoby, nýbrž oni se rozeznáwagj také w ně působenjm na swět. Otec gest prwnj osoba, z něhož a od něhož gsau wssecky wěci; Syn pak gest druhá osoba, skrze něho gest wssecko; a Duch swatý gest, w němž gest wssecko; gak něj sw. Pawel: „Z něho a skrze něho a w něm gsau wssecky wěci, gemu čest a sláwa na wěky“ [1]). Kteráž slowa wykládá dobře sw. Auguštin, an dj: „Z něho,“ dj aposstol pro Otce; „skrze něho“ pro Syna; a „w něm“ pro Ducha swatého. Že pak nedj z nich, skrze ně, a w nich, ani gim buď sláwa, chce tjm dokázati a dokazuge ta Trogici gediné bytosti a přirozenosti býti“ [2]). Uwažug toho, milý křesťane:

Od Otce gsau wssecky wěci. Onť gest wssemocný původce wssehо, Stwořitel nebe i země. Gmenuge se pak Otec a gest w prawdě Otcem za přjčinami těmito: Gedno pro Syna spolu wěčného od něho wěčně zplozeného, pak pro stwořenj, žiwenj a zachowánj nás lidj, gessto o nás otcowsky pečuge; konečně i pro znowu nás zrozowánj k synowstwj Božjmu, gakož i pro náchylnost prawě a wjce nežli otcowskau k nám prokazowanau; nebo gako Otec nad synem se smilowáwá a matka nad krwj plodu swého se nezapomjná: tak Bůh Otec nás a neginak miluge. Wolagjce sladké gméno toto „Otče“ patřjme w duchu na wessteré nesmjrné tworstwo — na wssecko, což na zemi a na nebi gest widitelného a newiditelného; a připomjnáme sobě neskončenau moc, kteráž, wssecko stwo-

[1]) K Řim. 11, 36. [2]) De Trinit.

řila, připomjnáme ſi neſkončenau maudroſt, genž wſſecko uſpořádala, każdému wykázala powolánj a cjl a ho k doſaženj geho uſchopnila; pak i přiwádjme ſobě k myſli neſkončenau láſku, genž o wſſecko pečuge a wſſecko blaženoſtj a radoſtj naplňuge, a dary ſwými wſſecko obohatila; zwlášſtě pak připomjnáme ſobě člowěka, — ſebe ſamy — wýborné dary, wlohy a ſchopnoſti, kterýchž nám udělil a takto w nás oſlawil gméno ſwé, a geho péči prawě otcowſkau, kterauž má o nás poſlaw nám Syna ſwého, aby nás učinil ſyny ſwými, a kterauž zprawuge a řjdj oſudy naſſe, weda nás k wěčnému ſpaſenj, bychom byli dědicowé ſláwy a blaženoſti geho nebeſké. A u wědomj toho woláme wraucně: „Sláwa budiž Bohu Otci! Nebeſa wyprawugj, Otče, ſláwu twau a djlo rukau twých zwěſtuge obloha, den dni wyprawuge ſláwu twau a noc noci zwěſtuge gi. A protož i my oſlawugeme a welebjme Tebe. Sláwa budiž tobě po wſſecky wěky!“ —

Skrze Syna gſau wſſecky wěci; — „ſkrze nèho wſſecky wěci učiněny gſau, a bez něho nic nenj učiněno, což učiněno geſt“, dj ſw. Jan [1]). — Zwlášſtě pak ſkrze něho způſobeno geſt ſpaſenj naſſe, geſſto ſwým časem z Marie panny lidſké přirozenj na ſe wzaw, ſynem člowěka, proſtřednjkem mezi Bohem a lidmi geſt učiněn — on geſt Spaſitel ſwěta, ne že by bez Otce, neb bez Ducha ſw. nás wykaupil; ale proto, že tato ſamá oſoba lidſkau přirozenoſt na ſe wzala, w němž geſt trpěl a mzdu wykaupenj naſſeho zaplatil. — A tu kdykoliw tedy gméno Syna woláme, připomjnáme ſobě pád a hřjch, w kterýž uwrženo geſt člowěčenſtwo a winu a treſt, kteráž náſledowala w zapětj naň, widjme newědomoſt, blud a temnoſt, w kteréž po wěky wězelo pokolenj lidſké, pak i neprawoſti a neřeſti, kteréž člowěčenſtwo hyzdily, gakož i bjdu tělesnau i duchownj, kteráž ge kljčila a ſaužila. Pak ſi wzpomjnáme na zaſljbenj Wykupitele, gež bylo dáno pokolenj lidſkému, gakož i na wyplněnj zaſljbenj toho — na wtělenj a narozenj Syna Božjho pro nás. A přiwozugeme ſobě k myſli žiwot Syna Božjho na zemi, geho učenj, geho ſkutky, geho utrpenj a umučenj, geho wzkřjſſenj a na nebe wſtaupenj a geho uſtawičnau moc a ſláwu, kteréž má na prawici Otce. Při tom pak ſobě připomjnáme u wděčnoſti wykaupenj a oſprawedlněnj ſwé a naděgi žiwota wěčného, kterauž máme w něm; ſlowem připomjnáme ſobě ſwého Spaſitele a welebný ſkutek geho wykaupenj. A protož woláme u wraucjm nadſſenj: Sláwa budiž i Synu! Ano hoden geſt Beránek, kterýž byl zabit, wzjti moc a bohatſtwj i maudroſt i ſjlu, i čeſt i ſláwu, i dobročinění!

W Duchu ſwatém geſt wſſecko — on wſſecko s Otcem ſpoguge: on geſt Poſwětitel ſwěta. Ne že by bez Otce a Syna co činil; ale že u widitelném způſobu gazyků ohniwých poſlán a zgewen geſt; i také ſe dáwá wſſem těm, kteřjž magj ſpaſeni býti, na gegichžto ducha on působj, zapaluge w nich mocné ſwětlo prawého poznánj Božjho, aby prawdu Bożj přigali, a gj powolowali; také i znowu k duchownjmu žiwotu zrozuge a poſwěcuge, i řjdj nás, abychom pobožně a ſwatě žiwi byli na tomto ſwětě. Wyznáwagjce tedy Ducha ſwatého připomjnáme ſobě duſſewnj ſlepotu rozumu, zatwrzeloſt ſrdce a přewrácenoſt a mdlobu wůle. Připomjnáme ſobě nepřátelſtwj, w kterémž gſme ſtáli s Bohem,

[1]) Jan 1, 3.

Digitized by Google

gſauce ſynowé zlosti a nepřátelé Božj; a pak wzpomjnáme sobě na milost, kteráž dána gest nám skrze Ducha swatého, kterauž gest osswjcen rozum náš, posilněna nasse wůle a poswěcené srdce nasse; — a připomjnáme si lásku, kteráž gest rozlitá w srdcjch nassich skrze Ducha sw. a kterauž osprawedlněni gsme a očistěni a učiněni přátely Božjmi a dědici králowstwj nebeského. Konečně pak připomjnáme sobě živě swatý pokog a blaženost w Bohu, genž wlit gest w srdce lidské a radost a utěssenost w Duchu sw., genž opět zgednána gest nám. A protož woláme: Sláwa Otci i Synu i Duchu swatému, gakož bylo na počátku i nynj po wssecky wěky wěků. A tak zahrnuge tagemstwj neyswětěgssj Trogice w sobě wssecko, což myst spasitelného pogmauti, srdce utěsseného pocjtiti, duch wěřiti, wůle konati a naděge daufati může. Ne nadarmo wolá cjrkew sw. dnes: „Nasse naděge, nasse spasenj, nasse čest, ó blahoslawená Trogice!“ — A w prawdě troggediný Bůh gest prawá a gediná naděge nasse; na něm gakožto na wěčném základu spočjwá naděge nasse: že tauha nasse po wěčném žiwotu a pokogi a blaženosti žádaucj přigde k wyplněnj; gessto naděgi tuto nám Otec učinil a wložil w srdce nasse, Syn pak ztracenau opět zjskal, ztwrdil a pogistil nám a zpečetil; a Duch sw. gi w nás ožiwil, obnowil a upewnil. Od Otce máme naděgi žiwota wěčného, skrze Syna w Duchu swatém; — troggediný Bůh gest naděge nasse. A on gest také spasenj nasse. Neb gako wsseliká bjda nasse, tělesná i dussewnj má počátek a půwod swůg w zawiněném odlaučenj se od Boha a od milosti geho, podobně nemůžeme spasenj dosáhnauti ginym způsobem, leč w opětném spogenj s njm s pramenem wssj spásy. Gessto pak spogenj toto nám Synem Božjm zgednáno a skrze Ducha sw. dokonáno a uděleno gest, gest i spasenj nasse zpečetěno we gménu Otce i Syna i Ducha swatého a swatá Trogice dobře nazýwá se spasenjm nassim. Konečně i prawá čest nasse a důstogenstwj lidské zakládá se na sw. Trogici. A w skutku, co můž wýsse powznésti, co wjce sslechtiti nás, než wjra, že gsme předmětem péče a lásky wesskerých tří Božských osob — wesskeré Božské Trogice: že gsme synowé Otce nebeského k geho obrazu stwořeni, k němužto můžeme důwěrně utjkati se a wolati: Abba t. g. Otče; že gsme wykaupenci Syna Božjho, Krista Ježjsse, genž přirozenost nassi wzal na se, staw se nassim bratrem: aby nás k důstogenstwj Božstwj swého powznesl; — že gsme chrámowé Ducha swatého, genž milosti swau w nás přebýwá. O, kdo by uwažuge toho, nezwolal s korunowaným Žalmistau Páně: „Co gest člowěk, že gsi naň pamětliw (Pane) aneb syn člowěka, že ho nawsstěwuges? Učinils ho málo menssim angelů, sláwau a ctj korunowal gsi ho“ [1]).

Wssak ale má-li neyswětěgssj Trogice býti prawau naděgj nassj, nassim spasenjm a nassj ctj, máme-li se honositi, že skrze zásluhy Syna Božjho a milost Ducha swatého gsme za syny Otce nebes powýsseni: třebať: abychom živi byli, gakožto zdárnj synowé Otce, poslussni gsauce w úplné a neobmezené oddanosti swatého zákona geho; dále i třeba, abychom se chowali gakožto wykaupenci Syna, gsauce u wěrnosti a wděčnosti oddáni gemu, geho se pewně drželi, následugjce ho u wjře a w skutcjch; pak i slussno, bychom co welebnj chrámo-

[1]) Žalm 8, 5. 6.

Digitized by Google

wé Ducha ſwatého chodili w čiſtotě a počeſtnoſti u wſſelikém obcowánj ſwém. A protož zwoleymež i my s cjrkwj ſw.: „K tobě woláme, tobě ſe klanjme, tebe welebjme, ó blahoſlawená Trogice. Naſſe naděge, naſſe ſpaſenj, naſſe čeſt, ó blahoſlawená Trogice! Wyſwoboď nás, wytrhni nás, ožiw nás, ó blahoſlawená Trogice. Chwalmež tedy a welebmež Otce, Syna i Ducha ſw., chwalmež a oſlawugmež ho nade wſſecko po wſſechny wěky wěků. Amen“ [1]).

Dána geſt mi wſſeliká moc na nebi i na zemi. Tak gſau ſlowa, kteráž mluwil Pán Jeżiš na hoře Galilegſké, mage brzy ubjrati ſe od učennjků ſwých. — Dilo wykaupenj, kteréž mu byl Otec uložil, bylo giž wykonáno; ne wſſak dokončeno; ano naopak prawě nynj počjnala wſſemocná wláda a panowánj geho s nebes; prawě nynj měl naſtaupiti králowſký úřad swůg, nebo, gakž dj ſw. Pawel, muſj to býti, aby on kralowal, dokudž nepoložj wſſech nepřátel pod nohy Otce“ [2]). „Onť zagiſtě ponjžil ſebe ſamého, poſluſſný gſa učiněn až do ſmrti, ſmrti pak kržże. Protož i Bůh wywýſſil ho a dal gemu gméno, kteréž geſt nad wſſelike gméno, aby we gménu Jeżiſſe każdě koleno klekalo, nebeſtých, zemſkých i pekelných, a każdý gazyk aby wyznáwal, że Pán Jeżiš Kriſtus w ſláwě geſt Boha Otce. A protož mage wſtaupiti na prawici Otce u wědomj králowſkého úřadu ſwého, kterýž měl napotom konati, dj učennjkům swým: „Dána geſt mi wſſeliká moc na nebi i na zemi.“ — O králowſké to ſlowo! Tak tedy geſt Kriſtus Pán oprawdu král náš?! — Owſſemť. Gakožto krále ho zwěſtowali proroci. Giž Zalmiſta Páně, wida w prorockém nadſſenj králowſkau moc a ſláwu geho, wolá we gménu geho: „Gá uſtanowen gſem králem od něho (Otce) na Sionu, hoře ſwaté geho, genž ohlaſſugi přikázanj geho. Hoſpodin řekl ke mně: „Syn můg gſi ty, gá dnes zplodil gſem tebe. Požádey ode mne, a dám tobě národy w dědictwj twé, a wládařſtwj twé koučiny země“ [3]). Králowſtwj Páně také zwěſtowali proroci. Tak wolá Iſaiáš prorok: „Maličký narodil ſe nám, a Syn dán geſt nám, a učiněno geſt knjžetſtwj na rameni geho.“ A podobně wolá Jeremiáš: „A wzbudjm nad nimi paſtýře a pásti ge budu. Nebudau ſe báti wjce ani ſtrachowati, a žádný nebude hledán z počtu, dj Hoſpodin. Ay dnowé gdau, dj Hoſpodin, a wzbudjm Dawidowi kmen ſprawedlniwý: a kralowati bude gako král a maudrý bude: a konati bude ſaud a ſprawedlnoſt na zemi“ [4]). Gakožto krále zwěſtowal ho také angel panně Marii, řka: „Dák gemu Pán Bůh ſtolici Dawida, otce geho, a kralowati bude w domě Jakobowě na wěky, a králowſtwj geho nebude konce“ [5]). Gakožto král duchownj prohlásil ſe před ſaudnau ſtolicj u Piláta; odpowěděw na otázku ſaudcowu: „Král gſi ty? Ty gſi řekl, gát gſem.“ Nynj pak, když wykonal dilo ſwé a založil a krwj zpečetil kjſſi králowſtwj ſwého, naſtupuge králowſtwj ſwé; a prwnj králowſké ſlowo geho geſt: „Dána geſt mi wſſeliká moc na nebi i na zemi.“

Wſſak ale, k čemuž užjwá králowſké této moci ſwé, na gaký cjl kraluge? — Proto kraluge, aby wſſecky národy w kjſſi ſwé ſhromážděl, aby wſſickni poznali prawdu nebeſkau a zúčaſtnili ſe geho miloſti

---

[1]) Antifona z cjrk. hodinek. [2]) I. k Kor. 15, 25. ſrow. Zalm 109, 1. [3]) Žalm 2. [4]) Iſai. 9, 6. Jer. 23, 4. 5. [5]) Luk. 1. 32.

Digitized by Google

a wſſickni aby doſáhli ſpaſenj, kteréž ſwětu zgednal, aby takto ſjmě horčičné ſlowa Božjho, kteréž rozſil we ſwětě, wzroſtlo w ſtrom a kwas miloſti nebeſké, kterýž w pokolenj lidſké wmjſil, aby prokwaſilo ge, a řjſſe geho ſe rozſſjřila po weſſkerém ſwětě. A aby doſſel cjle toho ſwětowládného králowſtwj ſwého co činj? — Onť ſice přineſl nám od Otce nebeſkau prawdu a zwěſtowal gi ſwětu, gakož i ſeſlal Ducha ſw., aby otewřel ſrdce lidſká a přiwodil ge ku poznánj prawdy a k přigetj gj. A wſſak, co by proſpělo wſſecko ſlowo geho, kdyby ſe nehláſalo uſtawičně ſwětu a kdyby přiſſlo w zapomenutj aneb ſe poruſſilo aneb ſe wytratilo z myſlj lidſkých? Protož bylo to prwnj geho péčj: že na mjſtě ſwém wyſlal hlaſatele, kteřjžto měli wſſemu ſwětu kázati geho Ewangelium až do ſkonánj ſwěta. A tudjž dj učennjkům ſwým: „Gdauce, učte wſſecky národy.“ A wſſak uwěřj-li pak gim ſwět? přigmau-li ge národowé? — Wždyť geſt gich málo a k tomu gſau proſti wſſj moci a maudroſti ſwětſké — gſau to nazwjce ſproſtj rybářowé, kdož ſi powſſjmne gich? — Když pak budau kázati zapjránj ſebe, pohrdánj zbožjm pozemſkým a ſtatky a rozkoſſemi ſwětſkými; když budau hlásati ſwětu pokoru, čiſtotu duſſe a wůbec napraweny žiwota, kdož gich upoſlechne a popřege gim ſluchu? A když budau žádati od ſurowých národů, aby ſe od cesty hřjſſných obyčegů a zwyků odwrátili, když budau ukládati manželům aby w nerozlučitelném manželſtwj až do ſmrti pospolu ſetrwali, djtky ſwé, ač u mnohých neſnázjch w láſce odchowáwali, k ſobě weſpolek byli upřjmnj, prawdiwj; zdaž podwolj ſe gim ſurowj a powěrečnj národowé tito? Kdo ge přigme? Kdo pak gim uwěřj? Zdaž nezmizj u walném dawu lidſtwa, gako několik kapek wody w moři, hrſtka tato hlaſatelů Ewangelium Kriſtowa? — Wſſak právě tuto ſe gewj, že w ſkutku geſt tomu, gakž mluwil Kriſtus Pán. Ay dána geſt mu wſſeliká moc: on kralnge nad národy! A protož nehláſagj nadarmo ti, kteréž poſlal; nýbrž hlas a kázanj gegich znj gako moc Božj, otkáſá národy a přiwozuge pohany k wjře, ku pokánj a naprawenj žiwota. Co by žádný newěřil a čeho by nikdo netuſſil, ſtalo ſe. Tiſjce tiſjců newěřjcjch uwěřilo ſlowu neumělých rybářů a podrobili ſe rozkazům ſproſtných hlaſatelů těchto; — wſſak ne tak gim, gako wjce tomu, genž ge poſlal. Nebo wſſickni ti, kteréž poſlal do ſwěta, zaſtáwagj mjſto geho, ſtogj geho mocj a geho ſeſlánjm, konagj geho djlo, genž prawil: „Kdož wás ſlyſſj, mne ſlyſſj, kdož wámi pohrdá, mnau pohrdá.“ Kdokoliw ſe tedy obgewili apoſſtolé, ſhromážditi ſe wěrnj wěřjcj okolo nich, gako okolo Mjſtra ſamého. Každý wyſlanec ſhromáždil ty, gežto k wjře přiwodil okolo ſebe w gednotu. A kolik bylo tu hlaſatelů, učitelů a paſtýřů, tolik i bylo ſborů a tolik i bylo ſhromážděnj wěřjcjch. Wſſak ale wyſlanci tito Páně neſtáli bez ſpogenj a gednoty weſpolek. Pán ge ſhromáždil w gednu ſpolečnoſt, w gedno tělo, učiniw gednoho z nich, ſw. Petra, hlawau oſtatnjch a ſtředem wſſeho ſboru, okolo něhožto ſe wſſickni ſhromáždili a ſkrze něhožto a s njmžto w gednotu ſpogeni byli. Geſſto pak weſſkeřj paſtýři wſſech kragin w gedné ſpolečné hlawě gakožto ſtředu a ohniſku w gedno weliké ſhromážděnj gſau ſpogeni: gſauť i milliony wěřjcjch, genž ſwých náležitých paſtýřů ſe držj proſtředkem nich ſpogeni w gednom ſtředu — widitelné hlawy, a twořj takto wſſickni gednu welikau obec, gedno ſtádce Kriſtowo — gedno ſhromážděnj práwowěřjcjch křeſťanů, ma-

Digitized by Google

gjcj gednu hlawu, wyznáwagjcj gednu wjru. A to geſt cjrkew katolická. W této cjrkwi kraluge Kriſtus Pán mocj ſwau gako newiditelná hlawa proſtředkem widitelné hlawy, řjmſkého biſkupa; w této cjrkwi zwěſtugj neuſtále ſlowa nebeſké prawdy geho ti, genž ſeſláni gſau: paſtýřowé geho, gimž řečeno geſt: „Učte wſſecky národy;“ gich tedy muſj ſlyſſeti, kdožkoli prawdy Kriſtowy dogiti chce.

Kriſtus Pán nepřineſl nám toliko nebeſkau prawdu; nýbrž on zgednal také ſwětu odpuſtěnj hřjchů a miloſt oſprawedlněnj k žiwotu wěčnému; pak ſeſlal i Ducha ſw., aby powzbudil duſſj ku pokánj, aby ge obnowil a gich poſwětil. A wſſak co by to proſpělo, kdyby nebylo žádného, genž by hřjſſným lidem miloſti odpuſtěnj a poſwěcenj ſdjlel, a to ſice widitelným způſobem, gakož ſe newiditelně půſobj na nebi? Protož ſeſlal Kriſtus Pán i kněži na mjſtě ſwém, genž by ſſli do weſſkerého ſwěta a ſdělowali wſſem wěřjcjm a kagjcjm odpuſtěnj, oſprawedlněnj a poſwěcenj anlž uſtáwali, pokudž lidé na ſwětě budau. Protož také dj Kriſtus Pán dále we ſw. Ewangelium učennjkům ſwým: „Gdauce, křtěte wſſecky národy we gménu Otce, i Syna, i Ducha ſwatého. — A proč káže Kriſtus Pán křtjti národy we gménu neyſwětěgſſj Trogice, a co má znamenati křeſt tento? Tážeš ſe, milý křeſťane. Zprwu wiz a znameney, že neyſwětěgſſj Trogice geſt původ a základ naſſeho ſpaſenj; protož i křeſt ſwatý, w němž ſe ſpaſenj toho zúčaſtňugeme, koná ſe we gménu té Trogice. Křtjce pak apoſſtolé a náměſtkowé gegich národy we gménu Otce, i Syna i Ducha ſwatého měli ge zawázati ku plněnj toho, což troggedinému Bohu gſau powinni a pak gich měli zúčaſtniti wſſeho, což Trogice Boží gim podáwá. Gmenowitě pak měli ge zawázati k wjře w Otce, Syna i Ducha ſwatého a k wyznánj wjry této, k odřeknutj a wzdánj ſe wſſj neprawoſti a wſſeho hřjchu pak i k oddanoſti u wrauclj láſce a w ochotném poſluſſenſtwj troggedinému Bohu. Za to pak gich měli zúčaſtniti miloſti a přjzně Otcowy, wykaupenj Syna a poſwěcenj a ſpolečenſtwj Ducha ſwatého a dědictwj žiwota wěčného. Znamenj pak widitelné a rukogemſtwj toho geſt obmytj wodau, kteréžto půſobenj křtu ſwatého netoliko widitelně wyznačuge; nýbrž také mocj Kriſtowau ſkutečně udělnge, kdykoliw ſe we gménu a dle úmyſlu Kriſtowa děge.

Poſluſſná rozkazu Kriſtowa křtj cjrkew ſw. až poſud wěřjcj we gménu Otce, i Syna i Ducha ſw. Aby wſſak záwazky, kteréž křtenci na ſe berau, gakož i wýhody a miloſti, gichžto ſe na křtu ſw. účaſtní ſtáwagj, tjm lépe wyznačila ku powzbuzenj a wzdělánj wěřjcjch, užjwá geſtě mnohých giných poſwátných obřadů, genž křeſt ſw. předcházegj a následugj a kteréžto obřady poſwátné gſau wſſeho uwáženj hodné.

Přede křtem ſwatým čeká křtěnec s kmotry ſwými w ſjňce chrámowé na křtitele ſwého, na znamenj, že co nepokřtěný neweſſel do cjrkwe a tudy nemá práwa, aby s křeſťany meſſkal w domě Páně. Křtitel pak přiſſed ke dwerjm chrámowým, odjn gſa rochetkau a ſtolau modré barwy, táže ſe kmotrům: kterak ſe djtě gmenowati má? Kmotrowé tito naznačj gméno něgakého ſwatého, kterýž má naſtáwagjcjmu křeſťanu býti zwláſſtnjm wzorem žiwota, předmětem cty a ſpolu upomjnkau, že ſkrze křeſt weſſel člowěk w obcowánj ſwatých. Načež křtitel nowokřtěnce gménem zwoleného ſwatého nazýwage, táže ſe ho:

Digitized by Google

co žádá od cjrkwe Božj (do kteréž chce wstaupiti)? Na to, když kmotrowé odpowědj: „wjru," kteráž mu dá žiwot wěčný; doložj kněz: Chceš-li do žiwota wegjti, zachowáwey přikázanj Božj: „Milowati budeš Pána Boha swého z celého srdce swého a t. d. a bližnjho swého gako sebe samého." Těmito slowy, proneſſenými od Krista Pána [1]), wyznačuge se křtěnci hlawnj zákon, kterýž má napotom co wyznawač wjry Kristowy neustále na zřeteli mjti. Na to dýchá křtitel třikráte w twář křtěncowu. Obřadem tjmto dáwá kněz na srozuměnau, že křtěnec křtem swatým obdrží Ducha swatého, skrze něhož k lásce a tudjž i k nowému žiwotu oživne, gakož byl Pán Ježjš Ducha swatého dechnutjm swým apoſſtolům udělil. Pak mu dělá kříž i na čele, i na srdci; připomjnage: že wjru Kristowu negen rozumem pogmauti, nýbrž i w srdci s wraucj láskau k Spasiteli chowati náležj, aby byl chrámem Ducha swatého. W následugicjch pak dwau modlitbách prosj křtitel skládage ruku na křtěnce: aby ho Bůh chránil mocj swau a wſſelikau zaslepenoſt srdce wzdálil od něho, aby prawau maudrosti gsa naplněn a proſt wſſelikých hříſſných žádoſtj, w plnění přikázanj Páně den ode dne prospjwal a k sláwě nowozrozenj doſpěl. Načež pak na znamenj maudrosti křeſtanské a neporuſſenoſti žiwota mu trochu soli do úst klade, wzhůwage Boha; aby ho nenechával déle lačněti po nebeſkém pokrmu, nýbrž učinil ho horliwým a utěſſeným služebnjkem swým důſtognym doſjci wěčné odplaty. Následugicj zažehnáwánj děge se na znamenj, že geſt křtěnec oſwobozen od winy hříchu a geho původce. Spolu i se tjm značj, že nowokřtěnec, ſlana se údem králowſtwj Božjho a chrámem Ducha swatého, od této doby ſkutků temnoſti se odřjci muſj. Po té znamená křtitel čelo křtěnce křjžem sw. a wzkládage na hlawu geho ruku, proſj Boha: aby nowokřtěnce poſwětil, aby ho oſwjtil swětlem poznánj swého, aby ho očiſtil a gemu prawé wědětnj udělil, tak, aby pak hoden gsa křtu, chowal pewnau naděgi, prawau radu a swaté učenj Krista Ježjſſe. Pak klade naň konec ſſtoly na znamenj ochrany, do kterežto ho cjrkew přigjmá, a wede ho do chrámu ke křtu. Kněz a kmotrowé gdauce ke křtitelnici, modlj se wespolek modlitbu Páně a apoſſtolské wyznánj wjry, což druhdy wždy katechumeni před křtem sw. sami konáwali. Křtitel přiſſed s křtěncem ke křtitelnici, opět zažehnáwá úkladnjka, dotýká se ſlinau z úſt swých uſſj a chřjpj nowokřtěncowých, řka: „Effeta." Činjk to dle příkladu Kristowa, genž byl podobným způſobem hluchoněmého a slepého uzdrawil [2]). Děgek pak se to na znamenj, že odtud uſſi geho k slyſſenj prawdy křeſtanské magi býti otewřjny, a on sám gi plně a oſtřjhage, že má libau wůni křeſtanských ctnoſtj wydáwati.

Při křtu samém ſſetkj se těchto obřadůw: Prwé nežli křtitel noworozence pokřtj, směnj ſſtolu modrau s bjlau, předkládá mu wýmjnky, kteréž mu činj Bůh, a kteréž pak w cjrkwi plniti muſj, ač chce-li doſjci spaſenj. On žádá od něho: ctný a bezúhonný žiwot, založený na wjře Kristowě. A za tau přjčinau táže se ho: Odřjkáš-li se ſatanáſſe i wſſech ſkutků geho i wſſj pýchy geho? Což když kmotrowé we gménu geho přiſljbj, maže ho na prſau i a mezi lopatkami a swatým olegem, na znamenj posily proti wnitřnjm a zewnitřnjm ne-

[1]) Mat. 22, 37—41. [2]) Mar. 7, 23. 8, 23.

Digitized by Google

přátelům spasenj, s kterýmiž gest člowěku zápasiti, pokud chce slib wěrně plniti. Mazánj to naráží na obyčeg u starých národů, kteřjž pomazáwali tělo swé olegem ty, kteřjž měli k obecnému wyraženj potýkati se w zápasu, aby hladkými audy swými snadno wyklauzli z rukau saupeřů a tudjž přemoženi nebyli. Po té se kněz opět táže nowokřtěnce, zdali wěřj w Boha Otce, Syna a Ducha sw., swatau cjrkew obecnau, swatých obcowánj, hřjchů odpusstěnj, těla z mrtwých wzkřjssenj a žiwot wěčný? Gsauk to hlawnj články wjry křesťanské, w nichžto ostatnj obsaženy gsau; a na wjře se zakládá wessken křesťanský žiwot a sprawedlnost. Což když kmotrowé přisljbili, otáže se kněz poznowu, chce-li pokřtěn býti? Kněz opětuge tyto otázky na znamenj, že cjrkew žádného nenutj, aby křtem přistaupil k nj. Nowokřtěnec gsa nemluwněm takowého swobodného rozhodnutj nenj sice schopen, ale slussně sauditi lze, že pozděgi, až rozumu nabude a pozná, gaké se mu dobrodinj prokázalo, že bez prodlenj přiwtělen gest k cjrkwi, kteráž ho bezpečně ku poswěcenj a spasenj dusse wede, sám schwálj a obnowj, což kmotrowé we gménu geho žádali, oswědčugjce: že chce pokřtěn býti. Na to se skutečně křtj dotčeným způsobem. Béře se wssak k tomu krom neobyčegného přjpadku a nedostatku gegjho woda swěcená (na bjlau sobotu), čjmž se značj, že očisstěnj dusse od hřjchu neděge se gakausi přirozenau mocj wody, ale mocj swrchowaného Boha, k němuž při swěcenj wody křestnj wraucj se konaly modlitby. Polewánj wodau děge se w podobě křjže na znamenj, že milosti křtu sw. magj kořen swůg w zásluhách Ukřižowaného.

Po křtu swatém maže křtitel pokřtěnce na hlawě sw. křjžmem. Činj to na wyznačenj důstognosti, gakowéž na křtu swatém nabyl, učiněn gsa účastnjkem králowské a knězské hodnosti „pomazaného Páně" totiž Krista. Oleg ale má tu wlastnost, že hogj i sjlj; a proto modlj se kněz: aby Bůh, kohož k důstognosti křesťana powýssil, také Duchem swým po wssecky časy ráčil posilowati, we službě swé wěrným zachowati a k dosaženj slávy wěčné mu dopomoci. Pak klade křtitel na pokřtěného bjlý wjnek, napomjnage, aby obdrženau čistotu a newinnost dusse na křtu sw. dochowal neposkwrněnau až k saudné stolici Pána nasseho Jezjsse Krista. Posléz dáwá kmotrům na mjstě pokřtěného rozžatau swjci, co obraz swětla wjry Kristowy, w kterézto má kráčeti, a swětla přjkladných dobrých swatých skutků, gakými má před lidmi swjtiti a Kristu ženichu dusse své dle přjkladu maudrých panen wstřjc wegjti; k čemuž ke wssemu ho též zřegmě napomjná. Konečně propustj křtitel pokřtěnce řka: Gdi w pokogi a Pán budiž s tebau.

Tyl gsau krásné duchaplné obřady cjrkwe sw. při křtu. A takto gsi i ty pokřtěn, křesťane milý. Hle, gedwa že gsi se zrodil, giž gsi uweden byl ke Kristu a přigat do lůna cjrkwe geho, abys w nj wykaupenj Kristowa účasten gsa, dossel blahoslawenstwj wěčného. Uwaž toho bedliwě, milý křesťane! Ty gsi pokřtěn we gménu troggediného Boha Otce, Syna i Ducha swatého. Gaká to wznessenost, gaká to důstognost! Od té doby gsi ty synem Otce nebes, wykaupencem Syna geho a dědicem králowstwj geho a pak chrámem žiwým poswětitele Ducha swatého; — ty gsi křesťanem, katoljkem. Druhdy si to wznessenj mladjci za welikau čest pokládali, když byli za rytjře pasowáni: wssak mnohem wjce gest

Digitized by Google

ſtáti ſe křeſťanem, rytjřem Kriſtowým. O Ludwjkowi ſwatém, králi francauzſkém, ſe wyprawuge, že za dnů ſwé mladoſti měl zwláſtnj láſku a úctu k poſwátnému mjſtu, kdežto byl křeſt ſwatý obdržel, totiž ke kapli w králowſkém zámku Poiſſi. Často prý nawſtěwowal kapli tuto, kdežto zhuſta klekával u křtitelnice a Bohu djky wzdával za welikau miloſt ſwatého křtu a za důſtognoſt křeſťanſtau, kteréž byl na křtu ſw. doſáhl. Za tau přjčinau prý ſe často podepiſowal toliko: Ludwjk z Poiſſi, neučiniw ani zmjnky králowſké důſtognoſti ſwé. Když ſe gednau někteřj z přátel geho nad tjm pozaſtawowali a u podiwenj ſe ho tázali: proč takowau wážnoſt a úctu chowá k nepatrné kapli zámecké w Poiſſi, kdež toliko křeſt byl obdržel, anto k hlawnjmu chrámu w Remeſſi ſe má netečně, kdežto předc za krále byl korunowán? odpowěděl gim zbožný král: Přátelé milj! což bych neměl wjce wážiti ſobě mjſta, kdežto gſem doſáhl důſtogenſtwj křeſťanſkého, nad ono, kdežto gſem nabyl toliko pomjgegicné hodnoſti králowſké? W Remeſſi gſem byl ozdoben pomjgegicj korunau Otce a pomazán za pozemſkého panownjka, w Poiſſi pak byl gſem obdařen žežlem Kriſtowým a pomazán olegem ſw. wykaupenj za ſyna Božjho. Korunowánjm w Remeſſi nabyl gſem práwa na pozemſký trůn, gehožto leſk a ſláwa ſmrtj zhaſne; křtem pak w Poiſſi obdržel gſem práwo na trůn nebeſký a naděgi dědictwj wěčné ſláwy Božj [1]). Podobně gednal i Alfons, maudrý a zbožný král Kaſtiliánſký. Každé přjležitoſti použil, aby dokázal ſwětu, gak welice ſobě wážj miloſti, že geſt křeſťanem, a nezkjdka ſe dal do pláče, uwažuge welikě miloſti této. Často řjkáwal přátelům a dwořenjnům ſwým: Uſtawičně děkugi Bohu ſwému, ne za to, že gſem králem, abrž že gſem křeſťanem. —

Ty gſi pokřtěn we gménu trogediného Boha, milý křeſťane. Gaké to wzneſſené powolánj, gaké to ſwaté powinnoſti ukládá křeſt ſwatý tobě! Gſa pokřtěn we gménu Otce, máš gakožto zdárné djtě ochotně plniti ſwatau wůli geho. Gſa pokřtěn we gménu Syna Božjho, máš gakožto prawý wyznawač a učennjk následowati přjkladu Mjſtra nebeſkého a zachowáwati učenj geho. Gſa pokřtěn we gménu Ducha ſwatého, máš býti žiw w ſwatoſti a ſprawedlnoſti, gakožto chrám a přjbytek Ducha ſwatého. Dobře znamená ſw. Cyprián: „Gméno křeſťana noſiti a ceſtau křeſťanſkau nekráčeti, což medle to znamená, leč gménu Božjmu úkory činiti, a ſpaſné ceſty ſe ſpauſtěti? Tak zagiſté Pán ſám učil řka: že ten toliko wegde do žiwota, kdož oſtřjhá přikázanj, a toliko ten geſt maudrý, kdož ſlowo geho ſlyſſj a plnj.“ „Nikdo zagiſté, dj ginde týž ſwatý ſpiſowatel, nikdo ſe práwě negmenuge křeſťanem, leč ten, kdož ſe, gakž mu dalece možno, w mrawech podobá Kriſtu“ [2]). K čemuž dobře dokládá ſw. Jarolym, řka: „Mezi křeſťanem a pohanem nemá rozdjlu činiti toliko wjra, uýbrž i žiwot; geſſto rozličné ſkutky o rozličném magj ſwědčiti náboženſtwj“ [3]). Zcela tedy má prawdu ſw. Auğuſtin, an dj: „Ti, kdož zle žiwi gſau a křeſťany ſe nazýwagj, Kriſtu křiwdu činj.“ Alexander Weliký, král macedonſký, dowěděl ſe gednau, že geden z wogjnů geho gméno geho má, wſſak ale u weſſkerém

[1]) Flores exemplor. p. I. pag. 10. [2]) Tract. de zelo et liv. De 12. abusion. [3]) Epist. lib. 2. ep. 22.

Digitized by Google

chowánj swém gest mu nepodoben, prawil mu důtklivě: „Buď odlož gméno swé, aneb gedney, gak se na Alexandra slussj.“ — A podobně dj Kristus každému křesťanu: Buď odlož křesťanské gméno swé, aneb gedney a buď živ gako prawý křesťan. — Protož krásně dj sw. Ignác Antiochenský: „Po owoci strom se poznáwá; tedy ti, kteřjž křesťany býti se wyznáwagj, ze skutků patrni bywagj. Nezáležj tedy na wyznánj (na lichém se wynássenj), nýbrž na sile wjry, wěrným až do konce shledánu býti. Lépe gest mlčeti, a býti (prawým křesťanem), než mluwiti (honositi se důstogenstwjm křesťana) a (prawým) nebýti“ [1]).

Ty gsi pokřtěn we gménu troggediného Boha, křesťane milý. Gaká to utěssená naděge, gaká to blaženost! — Gsa pokřtěn we gménu Otce, gsi geho synem, on pak gest Otcem twým. K němu tedy můžeš důwěrně utjkati se u wsselikých potřebách a záležitostech, gako djtě k Otci. A když Otec s tebau, kdo proti tobě? On gest podporau twau w potřebách, posilau twau w slabosti, ochranau a zásstitau twau w nebezpečenstwj, wůdcem a průwodčjm po wessker ých cestách žiwota, on zagisté powede tebe a zprawowati bude cesty a osudy twé, že wssecko, cokoli potká tebe k dobrému a k spasenj a konečně i k žiwotu wěčnému bude napomáhati tobě. — Gsa pokřtěn we gménu Syna gsi účastnjkem spasenj geho, kteréž tobě smrtj swau wydobyl — ty gsi wykaupenec geho; twá gest swatá prawda geho, kterauž s nebe přinesl a nám zwěstowal, twé gsau hogné zásluhy geho, kteréž nám w žiwotě a utrpenj swém, wyzjskal; twé gsau geho milosti, kteréž nám wydobyl, twé tolikeřj prostředkowé spasenj, kteréž ustanowil. Co scházj, čehož se nedostáwá tobě ke spasenj? O, gak utěssenė můžeš patřiti ke kraginám wěčnosti, odkudž tobě kyne blahá naděge žiwota wěčného! — Gsa pokřtěn we gménu Ducha swatého, gsi chrámem a živým stánkem geho. Onť přebywá w tobě, swětlo geho oswěcuge rozum twůg, milost geho zahřjwá srdce twé a sjlj wůli twau, — láska geho, kterauž wlévá w twé srdce, poswěcuge tebe a činj tebe synem Božjm a dědicem žiwota wěčného. Takto, křesťane milý, gsa pokřtěn we gménu Trogice Božj nalezáš w nj wssecko, čeho tobě k blaženosti žiwota a k dosaženj spasenj wěčného gest potřebj. Gaká utěssená naděge mussj naplňowati srdce twé, že: což gsi s pomocj Božj we gménu troggediného Boha zapečal, že sslastně dokonáš, a že wezmeš korunu sprawedlnosti, kterauž ti dá sprawedliwý Saudce! —

Ty gsi pokřtěn, křesťane milý, we gménu troggediného Boha. — Gaké to odzowjdánj, gaký to saud twůg! — Podlé toho budeš sauzen — podlé toho se wykne gednau ortel twůg. Tyť gsi se zawázal na křtu sw. Otci, Synu i Duchu swatému: že chceš býti živ, gako syn Boží, gako následownjk a učennjk Kristůw, obživen Duchem swatým, gehožto gsi se stal chrámem. Gednau rozhodne nad osudem twým wěčným otázka: zdaliž gsi také wěrně plnil záwazky úmluwy na křtu sw. učiněné? — Wěrnost spasj tebe, newěrnost a wěrolomstwj bude tobě k odsauzenj a zatracenj. — Žiw-li ge křesťan, genž we gménu Otce pokřtěn byl, tak, gakoby hřjch, rozkosse těla, sláwa swěta a statky pozemské byly bohem geho: gest giž odsauzen, protože byl newěren; a newěrnost zatracuge. Žiw-li byl křesťan, genž we

[1]) Epist. ad Ephes. c. 15.

Digitized by Google

gménu Syna pokřtěn geſt, tak gakoby Kriſtus Pán prawě opak učil toho, což učil, oddá-li ſe tělesným žádoſtem, prawě gakoby Kriſtus prawil: Čiňte čeho ſmyſlowé žádagj, nenj žádného Boha, nenj duſſe, nenj wěčnoſti: giž geſt odſauzen, protože byl wěrolomný, a zruſſil ſmlauwu učiněnau na křtu ſwatém, a newěrnoſt zatracuge. Žiw-li geſt křeſtan, genž we gménu Ducha ſw. pokřtěn byl tak, gakoby toliko duchem tohoto ſwěta puzen byl a neznal wyššſjho zákona a určenj než zákona žádoſti těla a očj a pýchy žiwota: owſſemk odſauzen geſt, geſſto geſt newěren Bohu, a newěrnoſt půſobj zahynutj. Když pak křeſtan pokřtěn we gménu Otce, učinj wůli Otce ſwrchowaným prawidlem a čeſt a ſláwu Otce ſwrchowaným cjlem žiwota ſwého, když křeſtan pokřtěn we gménu Syna Božjho wſtaupj do ſſlepěgj geho, zapjrá ſebe, béře křjž ſwůg a nášleduge ho, a ſnažj ſe býti obrazem Kriſtowým, gako Kriſtus byl obrazem Otcowým; když konečně křeſtan pokřtěn we gménu Ducha ſw. — Duchem Božjm puzen ſkutky Ducha plnj: wyplnil zagiſté, co byl na křtu ſw. ſljbil — wjru zachowal — oſtatně očekáwá ho koruna blaženoſti wěčné. A tuto račiž nám dáti, ó Pane, wſſem. Z lůna matky powolal gſi nás ke králowſtwj ſwému a na křtu ſw. přigal gſi nás za audy křſſe ſwé. Dey nám miloſt, abychom, k čemu gſme ſe na křtu ſw. zawázali, wěrně plnili, a žiwi gſauce u wjře w ſwatoſti a ſprawedlnoſti doſáhli wěčného žiwota, kdežto s Otcem a s Duchem ſw. žiw gſi a kraluges geden Bůh po wſſecky wěky wěkůw.

Učte ge wſſecko zachowáwati, cožkoli gſem přikázal wám; dokládá Kriſtus Pán, wyſſlage apoſſtoly ſwé učit a křtit národů. Poznánj Boha a ſwatého zákona geho a wjra w něho geſt owſſem newyhnutelná wýminka ſpaſenj, křeſt geſt prwnj krok k němu, a wſſak ne gedinký. Kdož w Kriſta uwěřiw, weſſel křtem ſwatým do cjrkwe, tomu naléhá pak dalſſj powinnoſt: aby dle wjry ſwé žiw byl, a čemu tato učj, k čemu wede a co přikazuge, dle uſtanowenj cjrkwe ſwaté a náwodu gegiho zachowáwal a plnil. Proto také přikazuge Kriſtus Ježjš apoſſtolům: Učte ge wſſecko zachowáwati, cokoliw gſem přikázal wám. Znameney dobře, milý křeſtane, co dj tuto Miſtr nebeſký. On dj: „Učte ge zachowáwati“; ne toliko wěřiti, ale čemu uwěřili, také ſkutkem plniti, podlé wjry žiwi býti. Owſſemk, wjra geſt znamenitá a důležitá wěc; wſſak ale dj ſw. Jakob: „Co proſpěge, prawj-li kdo, že wjru má, nemá-li ſkutků? Zdaliž ho bude moci wjra (pauhá) ſpaſiti? . . Gako tělo bez ducha mrtwé geſt, tak i wjra bez ſkutků mrtwá“ [1]). „W Kriſtu Ježiſſi, gakž dokládá ſw. Pawel, ani obřjzka, ani neobřjzka nic neplatj: ale wjra, kteráž ſkrze lásku půſobj“ [2]). Dobře tedy napomjná ſw. Auğuſtin: „Nechat ſe nikoli neklame myſl neoſtražitá, za to magjc, že Boha poznala, když ho mrtwau wěrau, bez dobrých ſkutků, na způſob wjry ďáblůw, wyznala a giž proto nic nepochybugjc, že ſe doſtane do žiwota wěčného, když prawj Pán: „Totok geſt žiwot wěčný, aby poznali tebe Boha prawého, a kteréhož gſi poſlal Ježiſſe Kriſta.“ Muſſl pak na myſl wſtaupiti i ono, což pſáno: „Po tomk wjme, že gſme ho poznali, geſtliže přikázanj geho oſtřjháme; kdo prawj, že ho zná a přikázanj geho neoſtřjhá, lhář geſt a prawdy w něm

[1]) Jak. 2, 14. 26. [2]) K Gal. 5, 6.

Digitized by Google

nenj“ [1]). — Protož wolá sw. Jan Zlatoústý: „Byl bychom i neypewněgssj wjru i smysl pjsem měli, gsme-li wssak prázdni a zbaweni ochrany žiwota ctnostného, nic nás z plamenů pekelných newytrhne, ale wěčným i neuhasitelným ohněm mučeni budeme. Nebo gako ti, kdož dobře činj, wstanau k žiwotu wěčnému, rowněž wstanau zlj k wěčným mukám, žádných mezi nemagjcjm. Wssj wynaloženau péčj a snahau hleďme tedy, abychom prospěchu z prawé a pewné wjry obdrženého přewrácenými skutky nepotratili; alebrž wssemi silami w žiwotě tomto sslepěgj Kristowých následugme, ku kterežto blaženosti ničeho přirownati nelze“ [2]). Znameney také, milý křesťane, co prawj Kristus Pán dále: „Učte ge wssecko zachowáwati, cožkoliw gsem přikázal wám.“ Rozumněg dobře: „wssecko“ magj wyznawači Kristowi zachowáwati, cokoliw Pán přikázal a ustanowil, gakož i apostolé ge měli učiti wssecko zachowáwati. Nepostačuge tedy to neb ono, což právě člověku gest neywjce whod, z wjry křesťanské zachowáwati a na ostatnj pak nedbati, aneb to směle a opowážliwě přestupowati. Kdož genom to, což mu libo zachowáwá, ten wlastně neposlauchá Boha a Spasitele Krista Pána; nýbrž raděgi sebe, swých totiž rozmarů; a takowý nepodrobuge wůli swau pod wůli Božj, nýbrž stawj wůli swau nad zákon Neywyššjho. Wssecko tedy, což Kristus Pán přikázal a což ustanowila cjrkew sw., gsauc na geho místě, slussj plniti a zachowáwati, nebo wssecko toto gest prawé, dobré a k spasenj nassemu ustanoweno a toliko w pilném a swědomitém plněnj wssehо, což Pán ustanowil, gewj se prawý duch křesťanské poslussnosti a podrobenosti zákonu wyššjmu. — Neřjkey tedy, křesťane milý, gá nekradu, newražďjm, necizoložjm atd. giž gsem sprawedlivý dosti. Což gen to přikázal Pán a nic wjce? Což nezakázal také podwod, lichwu, zadržowánj cizjho statku a gměnj? A nepřikázal také dobročinnosti, štědrosti, saudjlnosti a almužnu? Nezapowěděl toliko wražďu, ale zapowěděl také hněw, pomstu, zlořečenj, uráženj bližnjho; a přikázal lásku a milosrdenstwj, smjrlivost a tichost ducha. A snad toliko cizoložstwj zapowěděl Pán? Zdaž nezakázal také wsseliký nečistý skutek i myssleni i pohled, i žádost hřjssnau a nepřikázal čistotu srdce? — O, gak se klameme, domnjwagjce se, že gsme zákonu Božjmu zadosti učinili, wystřjhagjce se hrubých wystupků — gakoby Pán Ježiš wjce nepřikázal. Neřjkey také: Nemohu wssecko plniti, což Pán přikazuge, gsem mdlý a klopotný, a křehkostem podrobený a přikázanj Božj těžká gsau. Owssemť sám w sobě gsi mdlý a klopotný, a w těle twém nepřebýwá chtěnj dobrého; wssak ale wiz, že negsi sám, že milost Božj ge s tebau, že tě Pán sljbj, a budeš-li oprawdowě chtjti, s milostj Božj budeš moci wssecko, a zwoláš se sw. Pawlem: „Gá mohu wsse w tom, genž mne sljbj“ [3])! „Neb, gakž krásně dj sw. Augustin, Bůh nepřikazuge nic nemožného, nýbrž dáwage přikázanj, wzbuzuge nás, abychom činili, což můžeme a prosili za pomoc, což nemůžeme a přispjwá nám, abychom mohli činiti, což welj“ [4]). „Geho přikázanj negsau těžká, gho geho gest lehké a břjmě sladké“ [5]). „Nebo ti, genž gsau synowé Boži, milugj Krista, a ti, genž ho milugj, zachowáwagj řeč

[1]) Lib. de fide cap. 22. [2]) Hom. 5. in Joann. [3]) K Filip 4, 13. [4]) Aug. lib. de nat. grat. c. 43. [5]) I. Jan 5. 3.

Digitized by Google

geho“ [1]); což owssem s milosti Boží splniti mohau, a Bůh zagistě milosti swau neopustj ty, kteréž osprawedlnil, leč by ho prwé opustili.

Tak tedy slogj pewně slowo Páně: Učte ge wssecko zachowáwati, cokoliw gsem přikázal wám; a pewně slogj powinnosti každého křesťana, plnění a zachowáwánj wsseho, cožkoliw Kristus přikázal a cjrkew geho welj. K tomu pak dey nám, ó Pane, wssem milost swau!

Znamenitý a důležitý dán gest rozkaz apostolům ode Pána na hoře Galilegské. Měli gsau hlásati národům a učiti ge swaté prawdě, kterauž s nebes přinesl; měli ge křtjti we gménu Trogice Božj, a účastny činjce ge wykaupenj Kristowa w cjrkwi měti shromážditi ge w gedno tělo w gedné křjssi Kristowě, a pak měli křjditi a wésti ge ke spasenj učjce zachowáwati ge, cokoliw Pán gim přikázal. Také-li se gim podařj djlo toto? Zdaž obstogj u prostřed bauřj swěta? Owssemť od samotných, sobě samým zůstawených od dwanáctero neumělých a sprostných rybářů, gakož i od lidských nástupců gegich nelze toho očekáwati. Wssak Pán neopaussti djla swého, nezůstawuge ho slaboști lidské. „Ay, dj on, gá s wámi gsem po wssechny dni až do skonánj swěta.“ Uwažug, křesťane milý, slow těchto. — „Gá“ dj on, gá, Pán a Mistr wáš, genž po tři léta mnohau péčj a láskau gsem wás pěstowal, wyučuge, cwiče a weda wás; gá, odegda od wás nezůstawjm wás a náměstkůw wassich samých, mdlobě a slaboști, kteréž co lidé podléháte — nezůstawjm stádce swého sobě samému bez pomoci, aniž pastýře geho bez podpory nýbrž „gá gsem s wámi“ s wámi a náměstky wassimi, kteréž napotom zřjdjm po wás, gsem a budu s milosti, pomocj a podporau swau: zachowáwage a ochraňuge, zprawuge, řjdě, oswěcuge, žehnage wás a gich a wesskerau cjrkew swau, po wssecky wěky budaucj, dokudž bude swět swětem státi, a w něm cjrkew Boží panowati. — A hle co Pán tuto učennjkům swým zasljbil, gest z wětssj části giž wyplněno. Zagistě bez pomoci toho, genužto dána gest wsseliká moc, nikdy by nemohla od několika sprostých mužů powstati cjrkew, genž naplňuge obor země a zahrnuge národy ze wssech koučin swěta. A gak by mohla obstáti bez wyššj pomoci a ochrany geho lodička Kristowa, cjrkew sw. u prostřed tolikera bauřj swěta? Hle gaké náwaly musila snášseti od Židů a pohanů? Gaké útoky činili na ni bludaři; gakau mocj obořili se na ni surowj národowé, genž se dělili o křjsse swětské. Pak utrpěla také kruté náwaly od bogownych rot, genž usilowali zahladiti křesťanské gméno; a konečně bauře času, genž wsse zžirá, obořily se na ni. Kdež gsau ty neymocněgšj křjsse, kteréž stály na oboru země? nenj gich wjce — zmizely. Než cjrkew Kristowa přečkala ge wssecky, ano ona rostla a množila a sjřila se denně u wsseliktých útocjch těchto. A proč? Pán byl s nj; a wyplnil, což byl prawil: „Ay gá s wámi gsem po wssechny dni až do skonánj swěta.“ — Pán gest s cjrkwj swau po wssecky wěky! Co se bogjš tedy, ó malé wjry, když nepřátelé Kristowi četně powstáwagj a usilugj zahladiti cjrkew Páně a wyhubiti gméno Kristowo a wjru geho. Nebog se! Nechť gsau sebe četnějšj, nechť si počjnagj sebe smělegi a drzegi.

[1]) Jan 14, 23.

Digitized by Google

nechť sebe wjce brogj a bauřj: Pán gest s cjrkwj swau — a když Pán s nj, kdož proti nj? Ty toliko se snažiž býti prawým wyznawačem Páně, ostatnj zůstaw gemu; onť zagistě dobře wsse učinj. —

Wssak ale, co by prospělo, kdyby Pán Ježjš chránil cjrkew swau zewnitř, ona pak se rozssjřila po wesskerých končinách: a neměl by pak péči o to, aby w nj chowala se swatá prawda geho, w přjsnosti a w ryzj čistotě. W prawdě wsselike zewněgssj rozssjřowánj gegj by neprospjwalo, kdyby s tjm také nebylo spogeno zwěstowánj prawého a neporusseného náboženstwj Kristowa. Protož prawiw Pán k učennjkům swým: „Ay gá s wámi gsem po wssechny dni až do skonánj swěta", přisljbil gim také pomoc a ochranu swau k zachowánj čistého a neporusseného učenj swého a wůbec swatého náboženstwj. A w prawdě my máme za to a pewně wěřjme, že tentýž Kristus s tauže milosti a prawdau, kteranžto na swět přissel, až posud s námi přebywá a skrze swé učennjky a náměstky gegich swětu neustále swatau a čistau prawdu zwěstuge. O, gak utěssitelné gest to slowo: Kristus gest s námi až posud, a poskytuge nám milosti swého wykaupenj až podnes, a učj nás swé prawdě čisté a nezfalssowané gak před osmnácti wěky. Dobře wssak slussj tu znamenati: že Pán Ježjš toto působj prostředkem aposstolů swých a náměstků gegich. K těmto dj: „Ay gá gsem s wámi po wssecky wěky; a nedj to gednotliwým, nýbrž wssem wespolek shromážděným. Kdož se tedy od aposstolů neb náměstků gegich odlučuge a sám o sobě prawdy hledá, a kdo se odlaučj od obcowánj aposstolského, nemá zasljbenj tohoto. Toliko w tom, což učj wesskerá učjcj cjrkew t. g. wssickni náměstkowé aposstolů wespolek s neywyššj hlawau, — toliko w tom se nalezá gistá čistá a neomylná prawda. O, kdo by se nechtěl pewně držeti náměstků těchto Páně, gimžto takowé zasljbenj gest dáno: Kdož by nechtěl we wjře následowati gich, genž minulost s přjtomnosti spogugjce magj wýsadu neomylnosti w učenj a w hlásánj swaté wjry Kristowy. Nechť tedy gednotliwci zpytugj, nechť se hádagj: zdaliž wěřj w prawdu čili w blud, kdož to wj? kdož gich může o tom ubezpečiti a ukogiti? Kdo wssak se drží aposstolského učitelstwa, s nimižto gest Pán, a gemuž dána gest neomylnost u wýrocjch w učenj wjry a křesťanských mrawů: ten zagistě má bezpečné rukogemstwj, že neblaudj a může pokogně a gistě dle učenj toho kráčeti po cestách žiwota.

Nerci, milý křesťane: i náměstkowé aposstolstj gsau lidé, bludnj a omylnj, mohau pochybiti. Owssemť sami o sobě gsau omylni, a mohau poblauditi; než shromážděni we gménu Kristowu, a učjce a wykládagjce swatau wjru geho magj zasljbenj Páně: „Gá s wámi gsem po wssecky wěky." Ne o sobě ne wlastnjm rozumem a lidskau maudrostj gsau neomylni; nýbrž milostj Ducha sw., skrze kteréhož Pán kjdj cjrkew swau, a kterýž ge chránj od bludu, a oswěcuge gich poskytuge gim swaté prawdy a potřebného swětla. O, díky tobě, Pane Ježjssi, neskončené díky: že gsi nás nezanechal každému wětru lidského uměnj, nýbrž ustanowil gsi neomylnau učitelkyni wjry swé, swatau cjrkew, genž gest slaup a utwrzenj prawdy, s njžto gsi ty po wssechny wěky až do skonánj swěta. Neopausstěg, ó Pane, dědictwj swého, chraniž a ostřjhey ge milostj swau, nechť se množj a roste wnitř i zewnitř. Wěrným pak křesťanům dey milost: aby se pewně cjrkwe drželi, swaté prawdy gegj následowali, a takto oswě-

Digitized by Google

dčiwſſe ſe býti prawými následownjky a wyznawači Kriſtowými, ſtali ſe také hodnými ſláwy a blaženoſti králowſtwj geho na nebi.

Modlitba cjrkewnj.

Wſſemohaucj wěčný Bože, genž gſi ſwým ſlužebnjkům popřál, we wyznánj prawé wjry ſláwu Trogice wěčné poznati a w moci welebnoſti gednotě ſe klaněti: proſjme tebe, abychom pro ſtáloſt wjry této ode wſſeho protiwenſtwj wždycky oſtřjháni byli. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle prwnj po ſwatém Duchu.

(Připadá w tentýž den.)

Ewangelium ſw. Lukáſſe k. 6., w. 36—42.

A onoho času řekl Pán Ježiš učennjkům ſwým: Buďte miloſrdnj, gako i Otec wáš miloſrdný geſt. Neſuďte, a nebudete ſauzeni; nepotupugte, a nebudete potupeni. Odpauſſtěgte, a budek wám odpuſſtěno. Dáweyte, a budek wám dáno: mjru dobrau a natlačenau a natřeſenau a oſutau dagjk w lůno waſſe. Tauž zagiſté měrau, kterauž měřiti budete, bude wám zaſe odměřeno. Powěděl pak gim i podobenſtwj: Zdaliž může ſlepý ſlepého wéſti? Zdaž oba do gámy nepadagj? Nenjk učennjk nad miſtra; ale dokonalý bude každý, bude-li gako miſtr geho. Což pak widjš mrwu w oku bratra ſwého, a břewna, kteréž w twém oku geſt, neznamenáš? Aneb kterak můžeš říci bratru ſwému: „Bratře, nech ať wywrhu mrwu z oka twého," ſám w oku ſwém břewna newida? Pokrytče, wywrz prwé břewno z oka ſwého, a tedy prohlédneš, abyſi wyňal mrwu z oka bratra twého

Wýklad.

Co ſe w dneſſnjm ſw. Ewangelium wyprawuge, geſt wyňato z dlauhé oné řeči, kterauž měl Pán Ježiš k zástupcům na hoře w Galilei (hora blahoſlawenſtwj řečené) w prwnjm roce weřegného wyučowánj ſwého. W přjtomné části této řeči ſwé ukazuge zástupům: gak ſe máme chowati k bližnjmu gakožto prawj následownjci a wyznawači geho řka: „Buďte miloſrdnj, gakož i Otec wáš miloſrdný geſt." Tuto ſtawj

Digitized by Google

Otce nebeſkého za wzor a za přjklad miloſrdenſtwj k náſledowánj gim; ne gakoby mohli neſkončeného miloſrdenſtwj geho doſtihnauti a gemu ſe w tom wyrownati, nýbrž aby ſe toliko přičinili připodobniti ſe k němu, genž geſt láſka a miloſrdenſtwj. Gakoby řekl: Wy gſte djtky Otce nebeſkého, k obrazu geho ſtwořeni, gakožto ale zdárným djtkám přjſluſſj zprawowati ſe podlé Otce, rownež i přjſluſſj wám, abyſte náſledowali Otce nebeſkého. On pak geſt miloſrdný a neuſtále prokazuge miloſrdenſtwj wſſem; protož i wy ho náſledugte w tom, a buďte miloſrdni k bratřjm, a to ke wſſem bez rozdjlu a z prawé láſky. W dalſſj pak řeči ukazuge gim, gak miloſrdenſtwj toto w rozličných poměrech žiwota konati magj, řka: Neſuďte t. g. neposuzugte nelaſkawě a twrdě ſkutky a gednánj bližnjch, a nebudete ſauzeni totiž nebudete ſauzeni přjſně gednau od ſprawedliwého Saudce; a nepotupugte a nebudete potupeni w den giž zde a wjce pak w den poſlednj w zahanbenj uběhnauce. Odpauſſtěgte těm, kteřjž wám ublížili, a budeť i wám odpuſſtjno nynj u lidj a gednau u Boha weliká wina waſſe. Dáweyte nuznym a potřebným a budeť wám od Otce nebes dáno a hogně odměněno: mjru dobrau a natlačenau a natřeſenau a oſutau dagjť w lůno waſſe; když totiž ſe podobně k bratřjm prokážete. Budete-li ſſtědřj a dobročinnj, podobné ſſtědroſti a dobročinnoſti u Boha zakuſjte. Onť zagiſté obohatj wás, gakož i wy giným hogně udělugete. Wůbec pak bude Pán dobročinnoſt ſwau k nám dle dobročinnoſti waſſj k bližnjm měřiti.

Tauž zagiſté měrau, kterauž měřiti budete, bude wám zaſe odměřeno; gak ſe k giným prokážete, rownež ſe prokáže Pán i k wám. Že pak gim wyſtawěl gednánj Otce nebeſkého za wzor a za učitele žiwota, učj dále w podobenſtwj, že ho bezpečně mohau náſledowati, aniž ſe nemagj co obáwati, že by zblaudili, gak ſe často děge, když někdo náſleduge bludných lidj a učitelů. Toto pak powěděl gim w podobenſtwj: Zdaliž může ſlepý ſlepého wéſti. Zdaž obá do gámy nepadagj? Gakoby chtěl řjci: Bludných učitelů w tom nemůžete náſledowati, kteřjž by wás w blud uwrhli, w kterémž ſe ſami nacházegj; ale Otce nebeſkého giſtě náſledowati můžete, genž w tom dokonalý Miſtr geſt. Aniž ſe žádá od wás, abyſte dokonalegſſj byli nad něho. Miſtra nebeſkého; doſtiť bude, když ſe mu připodobnjte; nebo i tuto platj wůbec panugjcj přjſlowj: Nenjť učennjk nad miſtra, ale dokonalý bude każdý, bude-li gako miſtr geho. Čehož wſſak Pán Ježjš djwe podotknul totiž, že náſledugjcjm Otce w miloſrdenſtwj neſluſſj nelaſkawě bližnjho poſuzowati, to pak obſſirněgi rozwádj, an dowozuge w podobenſtwj, gak oſſemetné a zpozdilé geſt gednánj takowé. „Což pak, dj, widjš mrwu woku bratra ſwého, a břewna, kteréž w twém oku geſt, neznamenáš? A neb kterak můžeš řjci bratru ſwému: bratře, nech ať wywrhu mrwu z oka twého, ſám w oku ſwém břewna newida? Pokrytče, wywrz prwé břewna z oka ſwého, a tedy prohlédneš, aby gſi wyňal mrwu z oka bratra twého.“ Připodobňuge tuto Pán Ježjš malé a nepatrné pokleſky bližnjch mrwě, wlaſtnj pak hrubé chyby a neprawoſti nelaſkawých a pokryteckých poſuzowačů k břewnu w oku, dowozugjc: že geſt to weliká poſſetiloſt malé wady chybugjcjho bra-

Digitized by Google

tra hned znamenati a nelaſkawě poſuzowati; wlaſtnjch pak hrubých wýſtupků, kteréž nám mnohem bližſſj gſau, a kteréž mnohem ſnáze znamenati můžeme, newſſjmati ſi neb docela ſi ge ſkrýwati, z čehož ſamo ſebau plyne naučenj: že ſe máme přičiniti, wlaſtnj wady a chyby ſwé ponaprawiti prwé, než bratra z poklésků geho kárati neb ſauditi chceme.

Rozgjmánj.

Dneſſnj neděl, milý křeſtane, počjná druhá polowice roku cjrkewnjho — ſwatá doba poſwatoduſſnj, w kterézto co w prwnj polowici nám ſw. cjrkew o gednotliwých ſlawnoſtech připomjnala, wykaupenj totiž a ſpaſenj Kriſtowo máme ſobě přiſobiti a ewocj geho zúčaſtniti. A protož, gako Bůh u wykaupenj lidſkém newjce a w neykráſněgſſjm ſwětle wygewil ſwé miloſrdenſtwj a ſwau láſku, poſlaw Syna ſwého gednorozeného na ſwět, abychom žiwi byli ſkrze něho: podobně geſt, to prwnj a hlawnj přikázanj, kterézto nám na ſrdce klade ſw. cjrkew: miloſrdenſtwj a láſku k bližnjm, a ukazuge gak gi w žiwotě konati máme, abychom ſe k Otci nebeſkému připodobnili, gemu takto ſwau láſku oſwědčili a miloſrdenſtwj nám u wykaupenj prokázaného ſe zúčaſtnili.

„Buďte miloſrdnj, gako i Otec wáš miloſrdný geſt“; wolá nám ſlowy Kriſtowými chok geho ſw. cjrkew dnes. Málo to ſlow, ale znamenitý obſah gegich. — Miloſrdenſtwj tedy přede wſſjm žádá Kriſtus od wěrných wyznawačů ſwých, aby totiž geden s druhým měli ſaucit a útrpnoſt a w potřebách ſobě wespolek přiſpjwali, pomáhali w láſce, trpělíwoſti a ſnáſſelíwoſti. A co má miloſrdenſtwj do ſebe welikého a wzneſſeného, že ge nám tak důrazně Pán poraučj? — Onok zagiſté geſt neykráſněgſſj a neyzpanilegſſj dcera láſky, kteráž nás připodobňuge k Otci nebeſkému a činj zdárnými djtkami geho, onok geſt utěſſená družka žiwota, genž bjdu mjrnj, ſlzy ſljra, zármutek proměňuge w radoſt, onok, gakž dokládá ſwatý Jan Zlatoúſtý, geſt podpora ſpaſenj, ozdoba wjry, odpuſſtěnj hřjchů. Onok geſt to, což ſprawedliwé zkuſſuge, ſwaté ſjlj, ctitele Božj naznačuge; wykonánj gj půſobj Pánu radoſt, ſmiřuge Kriſta, an ſpatřuge, že ſe takowau pomocj chudému přiſpjwá, nuznému uleh̆čuge[1]). Odegmi miloſrdenſtwj člowěku: a co bude bez něho? Drawau ſſelmau, genž toliko ſebe hledá a giné hubj. A co by byl ſwět bez miloſrdenſtwj? Puſtinau beze wſſeho obcerſtwenj, bez útěchy, bez radoſti — peleſſj lotrowſkau. A protož wložil Hoſpodin, laſkawý Twůrce giž od přirozenoſti do ſrdce každého ſaucit a útrpnoſt, kterážto půſobj: že pohledem na neſſaſtného a bjdného ſe pohnuti a ku pomoci nakloněni býti widjme. Neb gakž dokládá ſw. Ambrož, „nic nenj tak přirozeného, gako pomoci tomu, genž aučaſtnj-

[1]) Hom. de miscricord.

Digitized by Google

kem geſt přirozenoſti naſſj'; geſſto gakž pſal maudrý syn Sirachůw, wſſeliký žiwočich miluge podobného ſobě: tak i každý člowěk miluge bližnjho ſwého" [1]). Protož také nalézáme giž u pohanů, kteřjžto nemagjce pſaného a zgeweného zákona, následowali toliko přirozeného zákona pſaného w ſrdcjch každého, giž u těchto nalézáme mnohé krásné předpiſy a zpanilé ſkutky miloſrdenſtwj. Odtud také přicházj hrůza a zděſſenj, kteréž obcházj nás, když widjme nemiloſrdného; genž ſe nechce ſlitowati nad bjdnými, abrž ſe z bjdy gegich raduge a gi ſe množiti ſnažj, neb když widjme lichwáře, genž pewně gako kořiſt držj nuzáka, aniž upauſſtj, pokudž by ho w niwec na žebrotu uwodil, aneb, když ſpatřugeme ſaudce, poručnjka neb welmože, genž práwo odepjrá, wdow a ſirotků potlačuge, newinnoſt utiſkuge, a ſkljčeným bjdy a zármutku přidáwá. Tu zagiſté ſe u ſprawedliwé newoli pozdwihuge ſrdce naſſe a s oſſkliwoſtj a neliboſtj patřjme na ukrutnoſt tuto — přirozený cit miloſrdenſtwj ozýwá ſe w nás. —

Než ale, křeſťane milý, na tomto přirozeném miloſrdenſtwj neſmjš přeſtáwati, takowéto přirozené miloſrdenſtwj nepoſtačuge. Od křeſťana, od následownjka Kriſtowa žádá ſe wjce. Nedj toliko Kriſtus Pán, buďte miloſrdnj; nýbrž dokládá: „Buďte miloſrdnj, gako i Otec wáš miloſrdný geſt." A w tomto ohledu ſe rozeznáwá křeſťanſké miloſrdenſtwj daleko od pauhého přirozeného miloſrdenſtwj. Giž w pramenu a w pohnútce, z kteréž plynau, liſſj ſe welice od ſebe. Přirozené miloſrdenſtwj nenj leč přirozený gakýſi cit měkké letory a pudu ſrdce, genž bez wědomj a wůle člowěka, tudjž bez zášluhy půſobj, že člowěk pohledem na bjdu a ſtraſt cizj k ſaucitu a k miloſrdenſtwj pohnut býwá; nemá tudjž giného základu, leč měkkého ſrdce, geſſto Bůh dal. Ginak ale má ſe to s křeſťanſkým miloſrdenſtwjm. To ſe zakládá na živém wědomj plynaucjm z wjry Kriſtowy a geſt ſkutek dokonalé a dobré wůle. Křeſťan wj a dobře geſt ſi swědom: že každý člowěk geſt geho bratr, djtko Otce nebeſkého, ſtwořen k obrazu Božjmu a drahau krwj Kriſtowau wykaupen a k životu wěčnému powolán; on wj, že ho Bůh Otec nebeſký ſám miluge, a že, co gemu učinj, Kriſtus bude tak powažowati, gakoby to gemu učinil; křeſťan wj, že ſám každodenně miloſrdenſtwj Božjho i bližnjho má potřebj, a že mu tudjž ſluſſj aby tak činil, gakž ſobě přege, aby mu ginj činili. A protož pokládá w miloſrdenſtwj každého nuzného a bjdného za bratra w Kriſtu, gehožto k němu Bůh poſjlá a na cestu ſtawj, aby w něm ſaméhо Kriſta milowal, a geſt také wolen a hotow miloſrdenſtwj ſwé gemu prokázati. A právě proto, poněwadž křeſťanſké miloſrdenſtwj ſe liſſj od přirozeného pramenem, z kteréhož plyne, liſſj ſe také od něho způſobem, kterýmžto ſe gewj. Pauze přirozené miloſrdenſtwj záwiſj od citu, tento wſſak nenj ani ſtálý, ani trwanliwý, ano může giným protiwným neb ſilněgſſjmi city potlačen a uduſſen býti, geſſto křeſťanſké miloſrdenſtwj ſe zakládá na wjře a na ſwatých náboženſkých prawdách, kteréž zůſtáwagj tytéž a nikdy ſe neměnj a gichžto moc geſt wždy tatéž — Božſká, a pak má za podporu a družku miloſt Božj, kteraužto wſſecko může. Protož také lidé, genž z pauhého přirozeného citu miloſrdenſtwj konagi, negſau ſtálj w miloſrdenſtwj ſwém. Dnes by ſe roz-

[1]) Sirach 13, 19.

Digitized by Google

plynutj a srdce s člowěkem bělili a zjtra bywagj studeni; k temu, kteryžkoliw gimi nawj pohnutj a dogjmá srdce gegich, bywagj miloſrdni, k ginym pak, giežto pohled gich tak nedogjmá, neb gest gim odporny, neb bywagj netečnymi a nepowſſimnau ſi ho; a pakliby miloſrdenſtwj žádá neſnadnych obětj, znamenitych wýloh, wůbec zapjránj ſebe: pak z hněw od miloſrdenſtwj odſtupugj, geſtliže ſoběčtwj a nelibý cit ze zapjránj ſebe ſameho plynaucj přewažuge nad citem přirozené útrpnoſti. Ginak ale gedná křeſťanſké miloſrdenſtwj. Ta ſe koná miloſrdenſtwj wždy w każdý čas, kdy a kde toho třeba; poněwadž w każdý čas wjra to káže a tato má wždy platnoſt ſwau; ta ſe nehledj na oſobu, dogjmá-li či nic, nýbrž hledj ſe tu toliko na potřebu pomoci, poněwadž w każdém nuzném ſe widj bjdný a potřebný bratr a wjra káže, abychom s każdým útrpnoſt měli. Ta ſe neſſetřj žádných obětj, žádných neſnázj, prácj a namáhánj: wſſecko ſe obětuge, wſſecko ſe wynakládá, wſſecko ſe podniká, gak dalece to potřeba káže a wyššj powinnoſti dowolugj, — geſſto ſe wj, že to tak žádá wůle Božj, a že to bude mnohým hogněgi odplaceno a wynahraženo. Ta nenj nic obtjžného, odpornébo, oſſkliwoſt půſobjcjho, geſſto wjra a milost Božj činj wſſe lehké, ſnadné a utěſſené. Ne přirozené miloſrdenſtwj, ale wjra Kriſtowa přiměla ſw. Alžbětu, by přiſluhowala nemocným, genž těmi newyhyzdněgſſjmi nedwhy ſtižení byli, aby gim ſama poſtele ſtlala, pokrmy připrawowala. Wjra, ne pak přirozený cit miloſrdenſtwj přiměl ſw. Paulina, že nemage, čjm by gediného ſyna giſté wdowy z otroctwj wyſwobodil, ſebe ſameho w otroctwj dal. Wjra to byla, ne pak pauhý přirozený cit, genž pohnula ſw. Bernarda Senenſkého, ſw. Karla Boromegſkého a giné mnohé, že w času morowé rány swůg žiwot naſazowali a nemocným a umjragicjm we dne i w noci přiſluhowali. Wjra, nikoli pauhý přirozený cit pohnul ſw. Martina, že nemage, čjm by přiodil nahého, wlaſtnj plášť rozpůlil. O, wjra w tom ohledu činila diwy a dowodila, gak wzneſſenějſſj geſt křeſťanſké miloſrdenſtwj nad miloſrdenſtwj přirozené, plynaucj z pauhého toliko citu neb měkkého srdce. —

Mimo to liſſj ſe také křeſťanſké miloſrdenſtwj od pauze přirozeného tjm, že toto hlawně a wýhradně obmezuge činnoſt swau toliko na tělo, přiſpjwagjc tělesným potřebám na ducha pak malého neb dokonce žádného zřetele nemagje; prawě proto, že pauhým citem přirozeným wedeno a puzeno bywá. Ginak ale počjná ſobě křeſťan, gegž wede wjra ke konánj ſkutků miloſrdenſtwj. I on přiſpjwá tělu a koná tělesné ſkutky miloſrdenſtwj; i on pomáhá nuzným, krmj lačné, odjwá nahé, nemocné nawſſtěwuge, a přigjmá přjchozj, ugjmá ſe opuſſtěných, gak gen může; a wſſak on wj také dobře, že člowěk nezáležj toliko z těla, nýbrž že má také duſſi, že i tato pomoci a miloſrdenſtwj potřebuge; že by máko proſpělo wſſeliké tělesné miloſrdenſtwj, kdyby ſe k němu nepřipogily i ſkutky duſſewnjho miloſrdenſtwj. A protož zjſkaw ſobě důwěru a přjchylnoſt bjdáka a nuzáka neopomjgj zwláſſtě potřebám duſſe přiſpěti a pomáhati, a přidáwá k tělesné almužně lepſſj almužnu duchownj: hned kárage hřeſſicj, hned uče neumělé, hned pochybugjcjm rudě, zarmaucené těſſe, ublížugjcjm mile odpauſſtěge, a kdež přiſpěti nemůže ſlaboſt lidſká, tu ſe utjká u wraucj a zbožné modlitbě za žiwé a za mrtwé k Otci nebeſkému, od něhož wſſeliká pomoc přichází. Ano w tom prawě ſe liſſj neywjce miloſrdenſtwj přirozené od miloſrdenſtwj křeſťanſkébo, že ono léčj toliko bjdu těla, toto

pak hogj i bjdu dusse; ono pomahá a přispjwá, toliko polowici člowěka, toto wssak celému; ono působj toliko pro čas, toto pak i pro wěčnost. — Ano, křesťan gest milosrdný, gakož Otec w nebesjch milosrdný gest. Gako Otec w nebesjch netoliko tělu lidskému milosrdenstwj prokazuge, abrž také a mnohém wjce dussi, wydaw pro spasenj gegj gednorozeného Syna swého: podobně i křesťanské milosrdenstwj má na péči netoliko tělesné dobré, abrž mnohém wjce spasenj dusse bližnjho.

Co wssak křesťanské milosrdenstwj gesstě wjce wyznačuge a wyšssj ceny w důstognosti mu dodáwá, gest také to: že pauze přirozené milosrdenstwj gest mnohým nebezpečenstwjm podrobeno, gimžto křesťanské milosrdenstwj tak lehce nepodléhá. Nebezpečenstwj tato gsau: marnost a pýcha. Když w oku bjdáka, gemuž spomožjno bylo, slzy wděčnosti se perlj a neb z úst geho chwála dobrodince se ozýwá, gak bljzko gest tu nebezpečj, aby se člowěk newypjnal a pak nekonal pro chwálu lidskau dobročinnosti; zwlásstě pak w nyněgssjm čase, kdežto se wsse do swěta hlásá a chlubně rozssiřuge a wynássj. Před tjmto nebezpečenstwjm gest wssak křesťanské milosrdenstwj bezpečné. Křesťan nekoná dobrých skutkůw pro chwálu neb čest lidskau pamětliw slow Kristowých: „Pilně se warugte, abyste sprawedlnost swau nečinili před lidmi;“ abrž on koná milosrdenstwj pro Boha, z lásky k Bohu a k bližnjmu. Protož také činj dobré neyraděgi w tichosti a saukromj, kdež ho nepozoruge žádné oko lidské, kdež toliko oko wssewědaucjho ho widj. Geho lewice newj, co činj prawice; a když wssecko učinil, dj: „neužitečný služebnjk gsem.“ Na dobrodinj, kteréž koná, zapomjná lehce — tu má slabau pamět; na dobrodinj pak sobě prokázaná nemůže nikdy zapomenauti. — O, gak bohaté, gak zpanilé, gak blažené gest takowéto milosrdenstwj křesťanské, spočjwagjcj na wjře, podporowané naděgj a plynaucj z lásky Kristowy — we wssem pak zřjzené a spořádané dle milosrdenstwj Otce nebeského zcela w duchu a dle rozkazu Krista: „Budte milosrdnj, gako i Otec wáš milosrdný gest.“ — Nedey se tedy, milý křesťane, swoditi řečmi těch, genž co čistě lidského gest, wynássegj a welebj gakoby co wjrau swatau a náboženstwjm poswěceno gest, méně dokonalé, méně zpanilé a člowěku méně prospěssné bylo. Swaté náboženstwj Kristowo zagisté nerussj toho, což čistě lidského gest, abrž sslechtj to dodáwagjc tomu wyšssj dokonalosti a wznessenosti, a činjc to spasitelněgssjm a záslussněgssjm. A protož pěstug a chowey přirozený cit útrpnosti a milosrdenstwj w srdci swém a sledug pudu geho; a wssak hlediž také ho swatau wjrau poswětiti, a býti milosrdným práwě po křesťansku, gakož i Otec w nebesjch milosrdný gest: prokazug milosrdenstwj swé z čisté lásky k Bohu a k bližnjmu w Kristu Ježjssi; prokazug milosrdenstwj stále a myslj neproměnau wždy a kde toho třeba, přispjwage to netoliko tělesným, nýbrž i dussewnjm potřebám, prost wssj pýchy a marniwosti. — A k takowémuto w prawdě křesťanskému milosrdenstwj, deyž nám, ó Pane, milost swau, a cokoliw pomocj tmau dobrého činiti budeme, žehney s hůry a doprowázeg s požehnánjm swým: aby to hogný užitek přineslo, pro čas i pro wěčnost. —

Prawé křesťanské milosrdenstwj, gakž swrchu powědjno, nezáležj toliko w pauhém saucitu útrpnosti a saudjlnosti s nuzným a potřebným bratrem, aniž přestáwá na pauhých sladkých slowech a neb těssinských slibech; nýbrž ono se gewj, gak možná,

w skutcjch a činech. Protož tedy dáwá nám Božský Wykupitel we sw. Ewangelium dalssj ponaučenj, ukazuge co máme konati a čeho se máme wystřjhati, abychom byli w prawdě milosrdnj, gako Otec náš w nebesjch milosrdný gest. W ohledu tomto dj:

Nesuďte, nebudete sauzeni; nepotupugte, nebudete potupeni. Ano milosrdenstwj křesťanské gewj se také a zwlásstě w saudu; totiž w posuzowánj činů a gednánj bližnjho. Protož také zapowjdá nám milý Spasitel, abychom žádného nesaudili, zwlásstě pak zabraňuge tuto nelaskawé posuzowánj, kdežto se činowé člowěka beze wssj přjčiny a beze wsseho základu nelaskawě přesuzugj, na zlau stránku obracegj a wykládagj, gim se zlý úmysl podkládá, hřjssné důměnj o nich se chowá, a neb dokonce se potupugj. Protož také připoguge i hned Božský Wykupitel k posuzowánj také potupenj řka: „Nepotupugte, nebudete potupeni“; gessto obyčegně nelaskawé posuzowánj k potupowánj wede. Takowéto posuzowánj zagisté gest při neymenssjm wssetečné, gsauc sahánj do práwa Božjho. Dobře o tom mluwj sw. Frantissek Salesský, an pjsse: Gsautě pak saudowé lidssti proto wssetečnj, že geden druhého saudcem nenj, a pakli býti chce, wtjrá se do úřadu Spasitele nasseho. Gsau také wssetečnj, proto že zlost hřjchu na wnitřnjm úmyslu a na radě srdce před námi w temnosti skryté, záležj. Gsau konečně wssetečnj proto, že bez toho, každý sám sebau dosti činiti máme, a netřeba nám do cizjch wěcj se mjsiti. „Kdybychom se sami saudili, nebyli bychom sauzeni.“ Ale, můg Bože, my činjwáme práwě na opak. Nebo co se zapowjdá, páchati nepřestáwáme, bližnjho we wssem posuzugjce: a co se welj, totiž wlastnjch skutků sauditi, toho wždycky opausstjme“ [1]). — Wssak ne toliko wssetečné, ale i nelaskawé gest takowéto posuzowánj bližnjho. Nebo medle což gest giného než neláska a nemilosrdenstwj, když každý čin a gednánj bližnjho se béře na wochličku, přjsně se přetřásá a posuzuge, na neyhorssj stránku se wykládá, zlý úmysl se mu podkládá a w podezřenj se uwádj? „Láska, gak dj sw. Pawel, nemyslj nic zlého“ [2]). Kdo wssak giného wssetečně a zle posuzuge, což tjm gewj giného, než že nelaskawé gest geho srdce? — I tu gest prawdiwé slowo Páně: „Z hognosti srdce ústa mluwj“ [3]). Gesstě pak patrněgssj gest neláska a nemilosrdenstwj wssetečného posuzowánj bližnjho z následků, kteréž zhusta působj a ke kterýmž wede. Opět tu wýborně dj sw. Frantissek Sálesský: „Wssetečný saud býwá přjčinau nepokoge, potupenj bližnjho, pýchy a mnoha giných hrubě nebezpečných aučinků, mezi nimiž pomlauwánj gest skoro neypředněgssj, gakožto zkáza přátelského obcowánj. Kdož dobrau powěst bližnjmu swému nesprawedliwě ugjmá, ten mimo hrubý wlastnj hřjch, gest powinen gi nawrátiti. Nebo žádnému cizjm zbožjm obtjženému, nelze se do nebe dostati; dobrá pak powěst gest mezi časným zbožjm neylepssj, a pomlauwánj tedy to neyhorssj zloděgstwj. — Pomlauwánj gest také gakési wražednictwj. Trogj máme zagisté žiwot: duchownj na milosti Božj; tělesný na dussi spogené s tělem; a powěstnj na dobrém gménu a powěsti záležegjcj. Hřjch nás zbawuge prwnjho, smrt druhého a pomlauwánj třetjho. A wssak pomlauwač gednjm gizliwého gazyka bodnutjm, obyčegně se do-

[1]) Filot. část. 3., kap. 28., str. 225. [2]) I. k Kor. 13, 5. [3]) Mat. 12, 33.

pausſtj tŕj wražd; nebo předně zabjgj swau, potom swého poslauchače dussi a za třetj powěsť bližnjho swého[1]). Co k tomu gesstě přicházi gest: že bykbychom bližnjho patrně hřessjcjho widěli dnes: newjme, co zjtra z něho bude; nebok w gednom okamženj může Bůh z něho gako z Sawla nádobu wywolenau sobě způsobiti. Kterak gednau zahanbeni budeme, pokudž ten, gjmžto nynj pohrdáme, před saudnau stolicj božskau mezi wywolenými bude nalezen; my pak mezi zawrženými se shledáme? Ano přigde čas, že se řekne, gakž dj prorok Isaiáš: „Konec wzal posměwač a podlati gsau wssickni, kteřjž bděli nad neprawostj“[2]). A protož, milý křesťane, nesuď nikdy žádného, podlé rady blahoslaweného Tomásse Kempenského, an pjsse: Synu, nebýwey wssetečný, a neoddáwey se starostem ničemným. Nebok, co tobě po tom, gestliže ten gest takowý neb takowý, aneb onen tak a tak činj neb mluwj? Nebudeš odpowjdati za giné, ale sám za sebe počet wydáš. Proč se tedy do toho mjchás?[3]) Musjš-li pak předc sauditi o giných, ukládá-li tobě wyššjj powinnosti, abys o giných saudil: buď opatrný a powážlinwý, abys nesaudil lehkowážně; we wssem saudu pak buď laskawý a milosrdný. „Láska, gak dj sw. Frantissek Salesský, se bogj, něco zlého widěti, nerci-li toho schwalně hledati; a gestli kdy nač takowého přigde, hned se obracj pryč a dělá, gakoby toho newiděla. Ano znamenagjc něco zlého, oči napřed zawjrá, aby ničeho newiděla. Potom pak gakausi swatau sprostnostj za to má, že ta wěc nebyla oprawdu zlá; nýbrž toliko zlému podobná. Pakli ale k pouánj prawé zlosti gako násilně dohnána byla, hned se odtud obwracj, a z toho, co widěla, wyrážj. A tak gest křesťanská láska lékem proti wssemu zlému, obzwlásstě proti posuzowánj. Posluš, dj dále, swatý učitel tento, w té přjpadnosti tŕj podiwných přjkladů: Prawil Jsák králi Abimelechowi, žeby Rebeka geho sestrau byla. Abimelech wida ho s nj libě zacházeti gako manžela s manželkau, hned saudil gi býti manželkau geho. Nesslechetné oko by bylo saudilo, že geho newěstkau gest, a nebo že se swau sestrau nectně obcuge; ale dobrý Abimelech to co neylépe wykládal. Tak i my činy bližnjho swého na neylepssj stránku obraceti máme, takže, kdyby některý geho skutek sto wýkladů mjti mohl, wybrali bychom z nich neylepssj. — Panna Maria z Ducha swatého počala: Swatý Josef newěda odkud, dobře to znamenal; ale z druhé strany gegj čistoty, swatosti a právě angelského žiwota gsa powědom, nic o nj nepoctiwého myssliti nemohl, nýbrž chtěl gi tagně propustiti . . . A proč? Proto, dj pjsmo, „že sprawedlinwý byl.“ Tak hle sprawedlinwý muž, nemoha ani skutek, ani úmysl nějakého prwé we wssem dobrém známého člowěka wymluwiti, předc o něm zle nesaudj; ale snaží se raděgi to z mysli wyraziti, a Pánu Bohu poručeti. — A Pán nás na křjži nemoha náramný hřjch křižowatelů swých wymluwiti, alespoň ho zmenssil, předstjrage za důwod gegich newědomost. Nemohauce tedy hřjchy bližnjch nigakž wymluwiti, alespoň rceme, že politowánj hodni gsau; neysnesitelnějssj přjčině, gako křehkosti neb newědomosti to přičjtagjce“[4]). A w tomto ohledu zůstawil nám týž swatý biskup neykrásněgssj přjklad na sobě. Wyprawuge o něm Jan Kamus, biskup z Belley: Stěžowal gsem si před njm, že nějakej malý

[1]) Loco cit. str. 232. [2]) Isj. 29, 20. [3]) De imit. lib. 3, cap. 24. [4]) 18, 21. 22.

Digitized by Google

sslechticowé, genž byli chudj gako Job, přitom wssak předc na weliké pány si hráti chtěli, neustále o urozenosti a o slawných činech předků swých mluwili. I odpowěděl mně s podiwnau gakausi přjwětiwostj. Co chcete tjm řjci? Což magj chudj tito sslechticowé býti dwognásobně bjdnj? Čjm bohatssj se býti domnjwagj na cti, tjm méně si wzpomjnagj na chudobu swau. Připomjnáte mne na onoho mladého Athenčana, genž sebe w ssjlenosti měl za neybohatssjho w zemi, a když pomocj přátel se uzdrawil, tyto před saudem obžalowal, že ho zbawili sstastných snů. Co tedy chcete tjm? Gest to něco zwlásstnjho u sslechty, že w nesstěstj gest weselé mysli. Deyž Bůh, by neměli wětssjch chyb! Kdo si tu newzpomene na nesstastné a zlopowěstné sauboge! Při těchto slowech si hluboce wzdechl. — Gednau se dopustil geden aud gistého shromážděnj náboženského, ač ze slabosti, těžkého prowiněnj. Wěc ta přjsně se posuzowala. Swatý Frantissek, gsa swědkem přjsného saudu tohoto, neprawil nic, než: Lidská bjdo, lidská bjdo! Po druhé zas zwolal: Gsme samými mdlobami obkljčeni! Při giné přjležitosti zase prawil: Ze sebe nemůžeme nic leč hřessiti. A pak: Myk bychom gesstě hůře gednali, kdyby nás nedržel Bůh prawicj swau, a newedl nás wůlj swau. Když konečně widěl, že nenj konce tupenj a nelaskawého posuzowánj toho, abrž že se ta wěc pořáde zweličuge a hůře wykládá, zwolal: O sstastného poblauzenj toho, gež tak mnoho dobrého způsobilo! Dusse tato by zhynula s mnohými ginými, kdyby se tak byla neprowinila. Poblauzenj toto bude gj a mnohým giným napomáhati k zisku. To pak mu mnozj za zlé brali, a wssak budaucnost ukázala, že měl prawdu. Zahanbená hřjssnice tato se naprawila znamenitě a působila přjkladem swým na celau gednotu tak blahoděgně, že čest Božj se tu w mnohém rozmnožila [1]). A gakož plnil swatý muž tento slowo Páně „Nesuďte“: tak se i na něm wyplnila přjpowěď Páně: „nebudete sauzeni.“ Laskawě posuzowán byl swatý žiwot geho giž na zemi — cjrkew sw. ho za swatého prohlásila a zagisté i na wěčnosti milostiwě saudil ho Saudce nebeský. —

Odpausstěgte, a budeť wám odpusstěno, dj dále Božský Wykupitel; chtěge, abychom k laskawosti w posuzowánj bližnjho připogili také smjrliwost, chcemeli se w milosrdenstwj připodobniti Otci nebeskému. A w prawdě gak milosrdný a w tomto milosrdenstwj swém gak smjrliwý gest Otec nebeský! Gak často a gak welice ho urážjme. — Owssemť mohl by nás wyhladiti, a w niwec uwoditi: a předc toho nečinj, abrž snássj nás a kdykoliw se k němu w kagicnosti obracjme, odpausstj nám winu nassi. Hle, gak laskawě wola k nám skrze Ezechiele proroka: „Pakli by bezbožný činil pokánj ze wssech hřjchů swých, kteréž činil, a ostřjhalby wssech přikázanj mých, a činil by saud a sprawedlnost: žiwotem žiw bude a neumře. Wssech neprawostj geho, kteréž činil, newzpomenu“ [2]); a skrze proroka Isaiásse dokládá: „Budau-li hřjchowé wassi gako ssarlat, gako snjh zbjleni budau: a budauli čerwenj gako čerwec, gako wlna bjlj budau“ [3]). A takto nám neodpausstj toliko gednau nebo dwakrát, nýbrž wždy, kdykoliw se k němu kagjcj myslj utjkáme a za odpusstěnj žádáme. A my, synowé geho, chtěli bychom zatwrditi srdce swého nad

[1]) Geist d. hl. Franz. v. Sales I. djl str. 68 atd. [2]) Loco cit. str. 226. atd. [3]) Isai. 1, 18.

těmi, kteřjž nám ubljžili, a nechtělibychom k smjřenj podati ruku swau, když nás o to žádagj? Zagisté, nebyli bychom hodni, aby Otec nebeský odpustil i nám. A w prawdě chcemeli odpusstěnj geho dogjti, musjme sami odpausstěti, nebo toliko pod tau wýminkau můžeme dogjti odpusstěnj u Boha, když sami gsauce smjřenliwj, odpustjme. „Odpusťte a bude wám odpusstěno.“ „Tjmto způsobem, dokládá sw. Jan Zlatoústý, nechává Bůh odpusstěnj, kteréž nám chce dáti či odepřjti, záwiseti od nás; on nás činj takřka pány rozsudku, kterýž o nás wynésti má, zůstawuge ho moci nassj“ [1]). „Ano, gakž dj sw. Eligius, dosti rozkossně a milostně s námi se gedná, když se nassj moci zanechává, gak bychom někdy sauzeni býti měli.“ Spasenj nasse tedy ležj w rukau nassich, Bůh se chce sprawowati dle gednánj nasseho; a nasse snásseliwost neb přjsnost bude měřjtkem a mjrau sprawedlnosti neb milosrdenstwj geho k nám. Krásně tuto dj sw. Augustin: „Smiř se s protiwnjkem swým; neboť konec twého žiwota gest ti neznámý. Když žiwot ukončen, přigde saudce, práwnj sluha a žalář. Ukážeš-li pak dobrau wůli k smjřenj-se s odpůrcem swým, nalezneš Otce mjsto saudce, angela mjsto žalářnjka a rág mjsto žaláře [2]). W ohledu tomto znamenitý gest přjběh, kterýž wyprawowal sám sw. Frantissek Salesský, a kterýž se sdědl bezpochyby za času, když on sstudowal. W městě Padui byl mezi sstudenty ten ohawný obyčeg, že se w noci ozbrogenj po ulicjch plahočili a na okologdaucj wolali: Kdo to? A kdo gim dle mysli gegich neodpowěděl, na toho se obořili. I přihodilo se, že geden sstudugjcj, genž na wolánj toto neodpowěděl, byl zabit. Wražedlnjk utekl se k wdowě, gegjžto syn byl geho spolužákem a přjtelem, a wyznaw se gi ze zločinu swého, prosil gi, aby ho w něgakém kautě domu swého ukryla. Utrpná wdowa zawřela ho do powzdálené komůrky, zabrzy wssak se dozwěděla, že gest to gegj wlastnj syn, gehožto ukrytý sstudent zawraždil. Nebylo tu třeba dlauhého wyssetřowánj, kdoby wrahem geho byl. S pláčem hořekugjc odebrala se k wrahu a úpěnliwě zwolala: „Ach, co wám učinil ubohý syn můg, že gste ho tak ukrutně zawraždil!“ Uslyssew wrah, že by to byl přjtel geho, dal se do hořkého pláče, trhal si wlasy s hlawy; a mjsto co by dobrau matku měl prositi za odpusstěnj, wrhl se gi k nohám zapřjsahage gi, aby ho wydala do rukau sprawedlnosti, aby za takowau winu weřegně zadost učinil. Zarmaucená matka, gsauc křesťanská a útrpná panj, byla ljtostj mladjka toho tak dogata, že prawila: gestliže Boha za odpusstěnj bude prositi a naprawj-li se, že ho chce propustiti, což také učinila. — Podiwný přjklad tento milosrdenstwj, dj sw. Frantissek dále, byl Bohu tak přjgemný, že dopustil, aby se dusse syna dobré matce této zgewila, a gi ubezpečila: že laskawé odpusstěnj, gežto wrahu udělila a gehožto lehce mohla do rukau sprawedlnosti wydati, bylo Bohu tak přjgemné, že wzhledem naň wyswobodil ho z očistce, w kterémž by ginak dlauho messkati musil. „O, gak blahoslawenj gsau milosrdnj, dokládá, nebo oni pro sebe i pro giné milosrdenstwj dogdau“ [3]).

Dáweyte a budeť wám dáno: mjru dobrau a natlačenau a na-

[1]) Hom. 9. in Matth. [2]) S. Epist. ad Eph. c. 13. [3]) Geist d. h. Franz. v. Sales, djl 2., 233. atd.

třesenau a osutau dagjk w lůno wasse. Těmito slowy ukazuge nám Božský Wykupitel opět giný způsob, gakbychom milosrdenstwj křesťanské chudému a nuznému skutkem prokazowati měli. Zároweň dáwá i nám welmi wýnosné a potěssitedlné naučenj, že s námi časně i wěčně tak zacházeti chce, gak my s bližnjm zacházeti budeme. „Dáweyte“ dj zprwu Božský Spasitel. A co gest slussněgssjho a sprawedliwěgssjho, než abychom ze statků swých těm, kteřj toho magj potřebj — abychom dáwali almužnu nuzným bratřjm. Wždyť nám Otec nebeský také dal a dáwá až posud. „Myť wssickni, gakž dj sw. Bernard, gsme žebráci před trůnem Božjm.“ „Co máš člowěče, čehobys nebyl wzal“ [1]), wolá dobře sw. Pawel. „On otwjrá ruku swau a naplňuge wsseliký žiwočich požehnánjm swým.“ Z ruky geho máme, cokoli máme, on nám to dal a dáwá neustále. A ge-li Otec nebeský tak sstědrý k nám k tworům swým, neměli bychom i my, synowé geho, sstědřj býti k nuzným a chudým bratřjm? On dal nám: neměli bychom i my dáwati? a to tjm spjsse, gessto, co nám dáwá, nedáwá toliko pro nás samy, abychom wssecko sami spotřebowali a strávili, nýbrž dáwage nám w hognosti, činj nás takřka wládaři a ssafáři statků swých a chce, abychom se s chudými a nuznými sdjleli. Dobře dj tuto sw. Basilius, weliký učitel cjrkwe: „Řekneš snad: komu ukřiwdugi, gestliže zadržugi a ochraňugi, co mého gest? Co, řekni, co gest twého? Zdaž gsi newyssel nah ze žiwota matky, a zdaž se nenawrátjš opět nah do země? Tyto twé nyněgssj statky odkud máš? Z náhody-li řekneš? gsi bezbožným, neuznáwage toho, genž tebe stwořil, a newzdáwage djky tomu, kterýž tě obdařil? Gestliže wyznáwáš, že ge od Boha máš: rciž mi, proč gsi ge obdržel? Bůh zagisté nenj nesprawedliwý, aby nerowně rozdělil mezi nás, což gest k nassj wýžiwě. Proč gsi ty boháčem, proč onen chudým? Zagisté ne za ginau přjčinau, leč abys ty obdržel odplatu dobročinnosti a wěrného wladařenj, onen pak byl poctěn přewelikau odměnau trpěliwosti“ [2]). A nechápeš-li toho, milý křesťane, uwaž gen: že co chudému dáwáš, že samému Bohu a Kristu dáwáš, a tudjž že zplácjš toliko dluh swůg, co gsi prwé od něho se wypůgčil. „Co gste tomu neymenssjmu učinili z bratřj mých, mně gste učinili;“ dj Kristus Pán. K čemuž trefně přikládá sw. papež Leo: „W nuzném a chudém práwě se uznáwá osoba Ježjsse Krista, Pána nasseho, kterýž“, gakž prawj sw. aposstol, „bohatý gsa, chudý gest učinen, aby gsme chudobau geho bohati byli. A aby se nám nezdálo, že nám geho přjtomnost chybj, uspořádal tagemstwj pokory a sláwy swé tak, abychom téhož w chudých sytili, gemuž se co králi a Pánu w sláwě Otcowě klanjme“ [3]). Wyprawuge se o sw. Martinu, že byw gesstě katechumenem, t. g. geden z těch, kteřjž se ke křtu připrawowali, že žebráka na polo nahého w tuhé zimě polowicj plásstě swého přiodil. Následugjcj pak noci spatřil prý Krista Pána, an se mu tjm plásstěm přioděný ukázal, a k přjstogjcjm angelům prawil: Martin katechumen mne přiodil tjmto plásstěm.

Prawdiwá tedy gsau slowa sw. Augustina: „Ruka chudého gest Kristowa pokladnice, poněwadž cokoli chudý obdržuge, Kristus dostáwá“ [4]). Wssak netoliko slu-

[1]) I. ke Kor. 4, 7. [2]) Hom. 6. varii argum. [3]) Sermo 4. de collect. [4]) Sermo de div. et Lazaro.

ſſné a ſprawedliwé geſt dáwati almužnu; nýbrž geſt to také nad mjru ſpaſitelné. „Dáweyte, dj Božſký Wykupitel, a budet wám dáno“; a k tomu dokládá: „mjru dobrau a natlačenau, a natřeſenau a oſutau dagjk w lůno waſſe.“ — O, té neſkončené dobroty a lásky — anak z powinnoſti činj záſluhu a ze zaplaceného dluhu činj giſtinu! Tedy ne bez ziſku ſe dáwá almužna? Ona přináſſj dáwagjcjmu auroky a to ſice hogné auroky. „Gako na aurok půgčuge Hoſpodinu, kdož ſe ſmilowáwá nad chudým: a on za dobrodinj geho odplatj gemu“ [1]); dj maudrý Šalomaun. K čemuž kráſně dokládá ſw. Jan Zlatoúſtý: O ſlowo přemaudré! proč neprawil: kdo ſe ſmiluge nad chudým, Bohu udělu-ge; proč prawil na aurok půgčuge. Znák pjſmo ſw. ſkaupoſt naſſi, znák nenaſytelnau žádoſt naſſi, genž wždy wjce ſe mjti ſnažj a hognoſt wſſeho wyhledáwá; protož neprawj pauze: kdo ſe ſmiluge nad chudým, dáwá Bohu; abychom ſe nedomeyſſleli, že za pauhý toliko dar gednoduchau odplatu wezmeme, nýbrž dj: Kdo ſe ſmilowáwá nad chudým, dáwá Bohu na auroky: aby tudjž i lakomý i ziſku chtiwý, ſlyſſe o aurocjch, k miloſrdenſtwj ſe naklonil“ [2]); nebo dokládá ginde: „dáš-li lidem na auroky penjze, dagj tobě ze ſta; dáš-li ge pak Bohu, udělu-ge chudým, dák tobě ſtonáſobně a udělj ti žiwota wěčného“ [3]). Wſſak, tážeš ſe, milý křeſťane: gakých úroků udělu-ge Pán těm, genž almužnu dáwagjce, gemu půgčugj? Gſau zagiſté mnohé a rozličné. Wždyť geſt bohat doſti, a celý ſwět geſt geho a na pokynutj wſſecko muſj mu ſlauziti. Giž na tomto ſwětě zplácj často těm, genž chudým dáwali ſſtědrau rukau, ne zkjdka čaſnými ſtatky, a ſeſſlá gim odplatitele a dobrodince, kteříž ſſtědrau rukau přiſpjwagj gim w potřebách gegich; a tak plnj ſlowo zbožného Tobiáſſe, an dj: Z ſtatku ſwého dáwey almužnu, a neodwracug twáři ſwé od žádného chudého: nebo tak bude, že ani od tebe nebude odwrácena twář Páně [4]). A kdož newj, gak naſſtědřil Hoſpodin wdowě w Sarepteg, genž poſledni mauku a oleg ſwůg Eliáſſowi prorokú obětowala. Známo geſt též gak hogné odměny doſſel Job, genž otcem byl chudých. I Tobiáš s auroky obdržel čjmž chudým přiſpjwal. W městě Niſſe byla žiwa gedna žena, genž měla muže pohana. Bylj gſau chudj, magjce toliko padeſáte peněz. Gednoho dne dj muž k ženě ſwé: deyme tyto penjze na úroky, bychom, něco ziſkali. Načež dj žena: Pogďme a dáme ge na úroky Bohu křeſťanſkému. Kde geſt ten Bůh křeſťanů? táže ſe gi muž. I wedla geg k chrámu a tamto ukázala mu chudé křtinc: Co tjmto dáš, to přigjmá Bůh křeſťanſký ſám, tito zagiſté wſſichni gſau geho. I rozdal gim penjze ſwé s radoſtj. Když pak ſám po třech měſjcech počal nauzi trpěti, dj muž: Gak widjm, nedá nám nic Bůh křeſťanſký. Dj mu žena: Dogiſta dá tam, kdež gſi mu ge dal. I běžel muž do chrámu, wſſak žádného tam neſpatřil, toliko ſamé chudé. Přemeyſſlege pak, coby měl komu říci, ſpatřil penjz ležjcj, a přineſl ho manželce řka: Hle, ſſel gſem do chrámu a newiděl gſem Boha křeſťanſkého, aniž gſem od něho co byl obdržel, toliko penjz ſem nalezl tam, kdež gſem prwé ſwé penjze rozdal. I dj mu žena: Gdiž muži a nakup něčeho k gidlu, abychom dnes pogedli. Odeſſel a koupil chléb, wjno a rybu; a přiſſed dal ženě, kteráž pak wyrhſſi rybu, nalezla w

[1]) Přſl. 19, 17. [2]) In Psalm. 38. [3]) Sermo de jejun. et lect Genes. [4]) Tob. 4, 7.

Digitized by Google

přisse gegj kámen, kterýžto wzaw muž, nesl klenotnjku a obdržel zaň tři sta peněz, a wrátiw se domů stal se křesťanem [1]). Tu se w prawdě wyplnilo, což dj sw. Ambrož: „Dobrodinj dáwagjcjho přináležj spjsse dárci, nežli udjleči. Milosrdenstwj docházj owssem djků, ale mzda rozmnožená zůstáwá dárci. Chleba gsi poskytl lačnému, on gest sic nakrmen a občerstwen, leč čeho gsi udělil, wracj se k tobě s užitkem a úrokem. To-li za nesnadné pokládáš, patř na obilj, kteréž se rozsjwá w zemi, zdaliž nepřinássj užitek spjsse rozsjwagjcjmu? Rowněž tak wracj se nazpět pokrm nuzným udělený s welikými auroky milosti Božj. Wssak ale nad to gesstě hogněgssjch auroků poskytuge Pán těm, genž almužnu dáwagj; poskytuge gim totiž statků, kteréž se žádnými statky zaplatiti nedagj. „Dáweyte almužnu, a ay, wssecky wěci gsau wám čisté“, dj Kristus Pán [2]). Podobně dj angel Rafael Tobiássowi: „Dobrát gest wěc modlitba s postem a s almužnau ... Nebo almužna od smrti wyswobozuge a od hřjchu očisťuge“ [3]). K čemuž dokládá sw. Prosper: „Almužna gest skutek dobrý wssem konagjcjm geg před Bohem neywyšssjm. Onať uhassuge wěčné plameny, onať odpjrá hřjchům. Ona krmj lačného Krista w chudém. Ona odjwá nahého, nawsstjwuge nemocného, přigjmá pohostinu cizince ... ona připrawuge žiwot wěčný, činj Boha dlužnjkem, působj králowstwj Božj, stawj nás na prawici Saudce, připoguge k angelům a působj: že ze sluhů se stáwagj synowé Božj“ [4]). Podobně řečnj i sw. Jan Zlatoústý; Almužna gest weliká umělkyně (zhotowugjc nebeské přjbytky), a pomocnice wssech, kdož gi dáwagj. Gsauc přjtelkyně Božj, gest mu wždy bljzká a snadno dosahuge dar milosti gakékoli, gen když gi nám nenj ubljženo, když neutrpěla něgaké křiwdy .... Tak weliká gest gegj sjlá, tak weliká gegj moc. Ano, i wazby hřjchůw rozwazuge, temnoty zapuzuge, oheň uhassuge, čerwa usmrcuge, skřjpěnj zubů odwracuge [5]). A ginde dj: Má-li do sebe uměnj tu wlastnost, něgakého prospěchu dogjti, patrnoť zagisté, že gest almužna uměnjm, a to ze wssech uměnjm tjm neylepssjm. Nezhotowugeť nám obuwi, aniž sessjwá raucha, aniž stawj chatrné domy tyto: ale wěčný poskytuge žiwot, wytrhuge z rukau smrti w obogjm žiwotě nás oslawuge, chystá přjbytky w nebi a wěčné připrawuge stánky.

Wyprawuge se o sw. Kateřině Senenské, že Kristu w podobě žebráka zlatý křjž darowala. Následugjcj noci na modlitbách trwagjc, widj Krista, magjcjho w rukau ten křjž, ozdobený mnohými drahými kameny, a řkaucjho: Znáš tento křjž, dcero má? Owssem, odwece ona, wssak nebyl tak krásný u mně. Dj gi Pán: Ty gsi mně geg dala wčera z lásky, genž se wyznačuge těmito kameny: a gá slibugi tobě, že w den saudný přede wssemi angely a lidmi geg tobě takowý, gak geg nynj widjš, k neywětssj radosti twé tobě ukáži; aniž zatagjm skutek milosrdenstwj, kteréž gsi mně prokázala w onen den, w kterýž konati budu saud a sprawedlnost [6]). A protož Alfons, král Aragonský, gsa tázán od gednoho z přátel swých: co sobě zanechal, gessto tak mnohó rozdal? odpowěděl: To gsem sobě zanechal, co gsem

[1]) Aloys. Lippomanus. c. 185. [2]) Luk. 11, 41. [3]) Tob. 12, 7. 8. [4]) Lib. de promiss. et praed. Dei Pars 2, c. 7. [5]) Hom. 32. in epist ad Haebr. hom. 33. ad pop. Anti. [6]) Bolland. 30. Apr. ex vita.

Digitized by Google

rozdal [1]). Sw. Ludwjk, král Francauzſký, kterýž chudé nad mjru miloval a gim miloſrdenſtwj prokazoval, měl obyčeg říkati: „Chudj ſi magj dobýwati králowſtwj nebeſkého trpěliwoſtj, bohatj pak miloſrdenſtwjm.“ — Hogný užitek almužny poznal také onen, o němž ſe wyprawuge, že na ſwém náhrobku tento nápis mjti žádal: Co gſem rozdal, to gſem ſi zachowal; a co gſem ſi zachowal, to gſem ztratil [2]). —

Sluſſj také uwáżiti rozličných přjpadnoſtj, kteréž ſe z ohledu almužny bezděky namjtagj. Zprwu zagiſté namjtá ſe otázka: Mnoho-li almužny má ſe uděliti chudému. Tuto platj prawidlo, kteréž dal Tobiáš ſynu ſwému, řka: „Kterak budeš moci, tak buď miloſrdný. Budeš-li mjti mnoho, dáwey mnoho: geſtliže málo mjti budeš, tak i z mála rád uděłowati hleď“ [3]). Oſtatně pak horliwá láſka křeſťanſká umj také s málem ſſtědrau býti, aniž třeba gj wždy hognoſti, aby ze zbytku almužny dáwala. Alfred, král anglický, bhw wálečnými baukemi přinucen se ſwau manželkau a s některými důwěrnými ſłużebnjky w chatrči giſtého chudého owčáka na čas ſe ukrýwati, nemohl ani w této nauzi dobročinnoſti ſwé zapřjti. Nebo gſa gednoho dne se ſwau chotj ſamoten, a obrage ſe čtenjm, uſłyſſel, že chudý za dweřmi ſtogj, žebře. „Co mu dáme?“ tázal ſe dobrý Alfred manželky ſwé. A uſłyſſew, żeby toliko geden chléb měli: Djky Bohu! zwolal král, ten, genž pěti chleby pěti tiſſe lidu naſytil, mocen geſt nakrmiti i nás polowicj, gbi a dey druhau polowici nauzi trpjcjmu. A po malém okamženj přiſſli ſłużebnjci králowſſtj, neſauce množſtwj ryb, kteréž byli ulowili, a tak důwěra králowa w Boha nezůſtała bez odměny [4]).

Co ſe pak dotýče oſob, komuž ſe má almużna udělowati, tu platj prawidlo: Při menſſjch a obyčegných almużnách má ſe hlawně mjti zřetel na potřebu a nauzi chudého; při udělowánj wětſſj a hogněgſſj pomoci hleděti ſe má také na hodnoſt toho, komu ſe dáwá: aby totiž hognau almużnau ſe nepodporowali zlj a neprawj lidé; nýbrž ctnj a ſſlechetnj. Wyprawuge ſe o gedné wdowě, genž magjc dceru na wdánj takowau nauzi trpěla, że, aby hlad zahnala, i pekiny prodala; ba i giž wlaſtnj dceru ſwau k ohawnému żiwotu nabádala, aby ſobě a gj z nauze pomohła. Dcera wſſak, milownice čiſtoty, odbyla gi, dokládagjc: że Bůh ſám pomůże, a odſtraniwſſi ſe, uſtřihła ſi ſwé krásné kſſtice t. g. dlauhé wlaſy a dala ge matce, by ge donełła wláſenkáři na prodeg. I potkal gi geden ſłużebnjk, genž wida krásu kſſác těchto a domnjwage ſe, że ſe tjm Pánu ſwému zawděčj, uwedł wdowu tu ku pánu ſwému. Wida tento krásné wlaſy ty, tázal ſe: čj by były. I ſwěřila ſe mu wdowa, że gſau dcery gegj, genž wolila raděgi ztratiti wlaſy, nežli Boha. Użaſnut, propuſtił gi s hognau almużnau, přikázaw ſłużebnjku, aby gi po zdálj následował a ſe o prawdiwoſti wýroku té żeny přeſwědčił. Což pak, když zwrzeno geſt, ſám dceru tu nawſſtjwił a hogného wěna gj poſkytł, a giné wzneſſené tjm pohnuł, by gednotu założili k podpoře a k wywdáwánj chudých djwek [5]).

Co ſe konečně týká způſobu, gakýmž almużna ſe má dáwati, wůbec znamenati ſłuſſj: aby ſe dáwała w duchu křeſťanſkého miloſrdenſtwj, tak gako Otec nebeſký nám denně

[1]) Drexel eleemos. c. 3. [2]) Macana Wýbor ſtr. 3. 5. [3]) Tob. 4, 8. 9. [4]) Macana Wýbor ſtr. 3. [5]) Juglaris conc. 22. Polyanth. Spaneri p. I. pag. 293.

Digitized by Google

almužny swé uděluge. I tuto a zwlásstě tuto platj, což dj Kristus Pán: „Buďte milosrdnj, gakož Otec wáš milosrdný gest. Gmenowitě pak slussj: abychom dáwali almužnu ze swého statku, ne pak z cizjho. Protož dj maudrý Šalomaun: „Cti Hospodina ze statku swého, a z neypředněgssjch wěcj wssech aurod swých“ [1]). K čemuž dobře dokládá sw. Augustin: „Bratřj, s newolj patřj Bůh na to, když z podwodů kdo almužny udjlj. Z prácj sprawedliwých přikázal dáwati, z laupežj wssak nesprawedliwých zakázal udjleti [2]). Podobně dj sw. Isidor: Udělugž almužny lidem chudým z twé sprawedliwé práce a roboty, a ne z toho, cožby ginému wydřel a mocj odgal. Nebť tobě nic neprospjwá, gestliže gednoho nakrmjš a druhého okradeš. Nebýwey milosrdný a nečiň almužen z laupeže a z krádeže giných. Nenjť to almužna, wziti lačnému a dáti nuznému [3]). Dáwey pak rychle, bez odkladu a s weselým srdcem. Oprawdu, gak dj přjslowj: Dwakráte dá, kdož rychle dá. Kdož wssak almužnau odkládá, giž w tom gewj, že nenj weliké geho milosrdenstwj a množj bjdu bjdnjká. O, kdež bjda a nauze kljčj, kdež hlad a zima na člowěka dotjrá, tuť gest každá minuta dlauhá. Dobře dj tu sw. Basilius: Na zjtřek odkládáš almužnau? Slyš Šalomauna: „Nerci, přigď opět a zjtra uděljm tobě“ [4]). Newjš zagisté, čeho budaucj přinese den. Kteraké djky měl bys wzdáwati neydobrotiwěgssjmu Bohu a s gakau ochotnostj měl bys spolu dobročinným a sstědrým býti k chudině, že negsi sám nucen před cizjmi dweřmi obtěžowati a bědowati a, že se giné nalezagj u dweřj twých. Dáwage pak rychle a bez odkladu, dáwey také wesele a ochotně. W prawdě wssecku cenu tratj před Bohem almužna, kteráž se uděluge s mrzutým srdcem a kdež chudý přjliš citliwě to okaussj, že chudý a nuzný gest; gessto neplyne z srdce útrpného a milosrdného a na tom předc záležj wssecko. „Weselého dárce miluge Bůh:“ dj apossstol Páně [5]). K čemuž dokládá sw. Isidor: Almužna nebuď dáwána s newrlostj, aby zasmužilostj prowázegjcj odměna připrawena nezhynula. — Pakť se udjlj náležitě, když se s myslj weselau poskytuge. Báti se gest zagisté, aby chudý poskytnutý dar náš, buď s omrzenjm nepřigal aneb aby zhola propusstěn smutný a zarmaucený neodcházel“ [6]). Protož dobře radj tu sw. Jan Zlatoústý: „Chudé powažugme co dělnjky, genž nám mohau poskytnauti přjležitosti k spasenj; sstědře a s weselau ochotnostj s nimi se sdělugme, nikdy se newzpjregme gim usstědřiti; alebrž s welikau wljdnostj s nimi rozmlauwagjce, wsselikau laskawost gim prokazugme. „Nakloň, prawj se, ucha swého k chudému ochotně a dey gemu odpowěd pokognau s tichostj“ [7]), aby giž, prwé nežli čeho uděljš, slowy milostnými pozdwihl kleslé mysli geho“ [8]).

Že pak se má almužna bez marné chlauby tudjž i skrytě dáwati, rozumj se samo sebau; a Pán Ježjš to učennjkům swým zřegmě přikázal, řka: „Ty když almužnu dáwáš, ať newj lewice, co činj prawice twá, aby almužna twá byla w skrytě, a Otec twůg, kterýž widj w skrytě, odplatj tobě“ [9]). Dobře tu dokládá sw. Augustin: Prawicj wyrozumjwá se láska k Bohu, lewicj marnost neb chtiwost swět-

[1]) Přjsl. 3, 9. [2]) Lib. 50. homil. Hom. 47. [3]) Kniha utěss. Rozmlauwánj rozumu s člow. [4]) Přjsl. 3, 23. Hom. 6. [5]) II. Kor. 9, 7. [6]) De summo bono lib. III. cap. 64. [7]) Eccles. 4, 8. [8]) Hom 34. in Genes. [9]) Mat. 6, 3. 4.

Digitized by Google

ská. Dáwáš-li almužnu pro lidskau chwálu, koná wsse lewice, prawice nekoná praničeho ... Co gest to tedy: „ať newj lewice twá, co činj prawice twá, ne-li, co činj láska k Bohu, nechť nerussj a nekazj marnost neb chtiwost swětská.“ A wssak tuto také slussj znamenati, což ginde dj: „Kdož almužny uděluge, protože gest lidské chwály žádostiw, byť i skrytě konal, weřegně gi dáwá; poněwadž lidské chwály hledá. Kdo wssak udjlj almužny z pauhé lásky k Bohu, aby ho w dobrém skutku ostatnj následowali; a ne on, nýbrž Pán, aby chwálen byl, byť i weřegně almužnu dáwal, skrytě to činj; poněwadž za almužnu swau nežádá sobě, co se widj; nýbrž co se newidj; aniž sobě přege, aby obdržel chwálu od lidj, ale od Boha [1]).

Konečně také slussj znamenati: že s almužnau, aby w prawdě záslužnau a spasitelnau byla, musj také spogen býti sslechetný a ctný žiwot. Blud gest to zagisté wssech bludů neyhorssj, neprawostem se oddati a domnjwati se, s několika skutky dobročinnosti, a zhusta wsseho ducha křesťanského prosté, winu shladiti a nebe si zjskati. „Kdo chce almužny náležitě uděliti, musj od sebe samého započjti a neyprwé gi sobě almužnu dáti. Neboť almužna gest skutek milosrdenstwj, a co neysprawedliwěgi gest řečeno: „Smilug se nad dussj swau, ljbě se Bohu“ [2]). „Nechť se neklamau ti, kdož se domnjwagj almužnami sebe hogněgssjmi zakaupiti sobě nebe, w hrozných neprawostech swých a w sseredných nesslechetnostech zůstáwagjce;“ dj swatý Augustin [3]). A ginde dokládá: „Kdyby lidé za gediný těžký hřjch rozdali wssecky statky swé mezi chudé audy Kristowy, a neupustili při tom od zlých skutků, a neprospjwagj-li w lásce, kteráž w nic neslussného se newydáwá: nic by gim k platnosti nebyla“ [4]).

A protož chtjce se připodobniti tobě, Otče milosrdenstwj, wolâme w skraussenosti: ducha prawého milosrdenstwj rač nám dáti, ó Pane, abychom s ctným a sprawedliwým žiwotem prawau křesťanskau dobročinnost spogugjce, hogných zaslibenj twých stali se účastni.

Tauž měrau, kterauž měřiti budete, bude wám zase odměřjno. Těmito slowy wyznačuge Kristus Ježjš: že gakž my se k bližnjmu milosrdně mjti budeme, podobně i k nám se bude mjti Bůh; že lásku a milosrdenstwj prokáže milosrdným, nemilosrdnj pak že přjsnosti a pomsty geho okausseti budau. A w prawdě Bůh, Otec nebeský, sám gest mstitel djtek swých a saudj zatwrzelost gegich a nelásku k bratřjm často giž zde na zemi a sand geho kráčj z husta neprawosti w zápětj. „Bůh peče oplatky“, dj staré a prawé přjslowj. A w prawdě uwažugeme-li osudů lidských, u podiwenj znamenati musjme: gak neprawj a nesslechetnj lidé obyčegně téhož osudu musj zakausseti, kterýž giným zlobau a nemilosrdenstwjm swým způsobili, a gak ginj s nimi rowněž zacházeli, gakož i oni s nimi prwé byli nakládali. Přjkladůw toho máme hognost. — Tak se stalo Efremowi Syrowi, gehož cjrkew za swatého a oswjceného učitele ctj. Šeltě on kdysi w zimě gesstě co pacholjk lesem, a spatřil pod přjchranau tu ležeti kráwu, kteráž chudému muži náležela. W rozpustilosti swé házel po nj kamenjm, až

---

[1]) Sermo 60. de temp. [2]) Ecles. 30, 24. Enchirid. ad Laurent. [3]) Enchyrid c. 77. [4]) O městě Bož. kn. 21, kap. 27.

Digitized by Google

se posléz wzchopila. Bugný mládce hnal gi před sebau, až pak gsauci stelná dále nemohla, načež padssi, zůstala ležeti a od lité zwěře roztrhána gest. As po čtyrech urděljch byw zase přes pole od rodičů wyslán, přenocowal s pastuchy. Tam, an s nimi besedil, a oni nad weselým powjdánjm mladjkowým zaljbenj magjce, posledu se rozweseliwsse, hudbau a zpěwy se bawili, lotři zatjm ze stád nemálo odehnali. Což pastuchowé zpozorowawsse, wzali mladjka w podezřenj, gakoby mage s lotry spolky, gen proto byl přissel, aby powjdkami swými pozornost gegich zabawil, a lotrům laupeže usnadnil. I uchopiwsse ubohého, wydali ho wrchnosti, a wržen gest do žaláře. Tuk owssem lkal a bědowal Efrem neustále, gessto byl newinen. Po některém čase wsazeni gsau do téhož žaláře, kdež Efrem úpěl i ginj tři, kteřjž pro weliká zprowiněnj na saud pohnáni byli. Wssecek ulekaný a bjdau utýraný Efrem usnul. I spatřj we snách zpanilého, ale i strassliwého mládence, genž se ho dotazuge, proč by tu uwězněn byl? S pláčem wyprawuge mu Efrem, kterak gest křiwě nařknut, a gak beze wssj winy do úzkosti této upadl. Načež mládenec s gakýmsi welmi wýznamným úsměchem prawj: „Wjm gá též, že prowiněnj tohoto gsi se nedočinil, awssak, Efreme! gak gest to s tau krawau?! Newjš-li wjce, čehos nedáwno dočázal? Hle! i twogi spoluwězňowé podobně křiwě gsauce obžalowáni, u wězenj sedj; než, i oni giž dřjwe zpáchali giné bezbožnosti. — Měgž tedy okowy tyto za trest zaslaužený onau rozpustilostj, kteréž gsi se nad krawau nebohého chudasa dopustil; a z přjkladu těchto druhů swých učiž se, že pauhau náhodau se neděge nic, ale že wssecko wede a řjdj maudrá a sprawedliwě odměřugjcj ruka Božj. W tom zmizel. Nastalo wyssetřowánj. Efremowi spoluwězňowé byli gsau mučeni. Wysslok sice na gewo, že ani geden, ani druhý, ani třetj nedočinili se toho, z čeho na ně ssla žaloba: ale ginaké neprawosti gegich gsau progeweny, za něž i na hrdle byli trestáni. Dwa totiž z wraždy obwiněni bywsse takowau nespáchali: ale newinnau sestru swau křiwě obžalowali, gako by čehos hanebného a rodinu prznjcjho byla se dopustila. Učinili pak to s tjm zámyslem, aby o podjl gi připrawili, a ke wssemu i za padesáte zlatých člowěka nagali, kterýž gim k wůli i křiwě na to přisáhal. Třetj wssak z cizoložstwa obwiněný, toho sice nedočinil, ale měw hádku s bližnjm na mostě, we wzteku geg do wody hodil, až tento i utonul. Podobně i Efrem přemnohých úzkostj wystál. Byw mnohokráte wyslýchán, a wždy zas do žaláře uwržen, i mučjrny měl zkusiti, gakož se mu wjcekráte hrozilo, a giž giž na tom bylo, aby mučen byl; než tu uznaw winu, pokořiw se před Pánem a zaswětiw se Bohu předsewzetjm swatoswatým, gak mu bylo mládencem napowěděno, propusstěn gest, když giný saudce nastaupil, kterýž powážiw náležitě wssechněch okolnostj, a na wýkazy rodičů i giných Efrema znagjcjch bedliwěgssj wzaw ohled, Efrema z nařknutj odwinil. Efrem wssak, gak byl sobě umjnil, od té doby změnil žiwot prostopássný; a mrtwě tělo swé i kochage se w bohomyslných rozgjmánjch a w horliwém plněnj wsseho, což Bohu se ljbj, zaswětil se z úplna službě Božj. Gesstě w starém wěku wyprawowáwal se zármutkem o této rozpustilosti swé, a co žiw byl gi želel [1]).

Wyprawuge se též o Napoleonowi, genž

[1]) Bollard I. lib.

nábožného Otce swatého, Pia VII., na twrzi Fontainebleau u wězenj držel a s úsiljm donucowal, aby se odřekl cjrkewnj magetnosti: a hle! na též twrzi, na Fontainebleau sám tento cjsař Napoleon pozděgi donucen gest, aby se odřekl trůnu cjsařského, když bylo totiž, gak sama panj Maintenon, dáma u wjře dosti lehká, prawj (we swých pamětjch): „předce gen několik starcowých slow bugarau sjlu těch weteránů geho ohromilo.“ — Na dwau mjstech držel Napoleon sw. Otce w zagetj, totiž w Sawoně w Italii, a we Fontainebleau na francauzské zemi: a podobně byl i Napoleon na dwau mjstech wězeň, na ostrowě Elbě zprwu, potom na ostrowě S. Heleny. Napoleon co wězeň na ostrow Elbu byl dodán, an papež Pius VII. u prawé wjtězosláwě ze zagetj swého se wracel a slawný wgezd do Řjma držel. Po sedm let usilowal Napoleon o zkázu papežowu: a po sedm let, kratičký wygma mezi tjm čas, musel na Elbě a Heleně w zagetj pykati. Neyposléze pak dne 5. kwětna 1821. práwě o swátek dotčeného swatého Otce Pia VII., musil se k saudu, nad wsselikau sjlu i moc wznesseněgssjmu, dostawiti.

Gestli kdy se wygewila sprawedlnost saudů Božjch, kterýmiž nemilosrdenstwj a ukrutnost tresce; stalo se to zagisté u Andronika, genž ke konci dwanáctého stoletj na wýchodě panowal. Tři léta teprw seděl na trůnu, ana bauře proti němu powstala. Andronikus byl gat, na rukau a nohau swázán, okolo krku byly mu dwa železné řetězi přiwěsseny a pak potupen a pohaněn wydán gest wogjnům a chátře lidu, by s njm dle libosti nakládala. Nynj pak počalo hrozné diwadlo. Se wssech stran se obořili naň, bili ho, plwali mu w twář, rwali mu wlasy z hlawy, wytlaukli mu zuby, trhali oděw s něho a smýkali ho po městě, naposled ukali mu prawau ruku, wrhli ho do temného žaláře, kdež ho bez pokrmu a občerstwenj nechali. Wssak gesstě nebyl konec trápenj těchto. Druhého dne wytáhli ho a wylaupali mu oko a holili mu hlawu a posadili na nj korunu z cibulj, pak přiodjli ho roztrhaným plásstěm, a posadiwsse ho obličegem na zad na hubeného a prassiwého welblauda a dawsse mu do lewé ruky žežlo k úsměchu, wodili ho tak po náměstj, an zatjm naň s oken smetí a popel sypali a wařjcj wodu lili. Přissedsse na náměstj složili ho a přiwázali ho hlawau dolů na dwa slaupy na nohau, a každý dle libosti nakládal s njm, až pak dwa wogjnowé zkaussjce, čj meč by byl ostřeyssj, probodli ho zadem. Při wesskerém ukrutným nakládánj tjmto nebylo znamenati zlosti neb zaufalstwj na nesstastnjku tomto, aniž byla slyssána gaká žaloba neb nářek z úst geho, toliko opakowal často slowa žalmu: „Smilug se nade mnau o Bože, smilug se nade mnau.“ Poznal totiž w strastném osudu metlu sprawedlnosti Božj a podrobil se gj se skraussenym srdcem; neb i on se zmocnil násilně trůnu a dal zawražditi náležitého nástupce trůnu, mládence Aleria, gehožto mu swěřil cjsař Manuel k opatrowánj. — I tu se wygewilo, co byl prawil Pán Ježjš: Tauž měrau, kterauž měřiti budete, bude wám zase odměřjno. O, můg Bože, gak sprawedliwj gsau saudowé twogi! Sprawedliwosti twé nenj konce! — A protož milý křesťane, genž musjš nemilosrdenstwj a nelásku od giných snásseti: newoley pomstu na utiskowatele swé. Zůstaw to Pánu, onť sám odplatj gim: gakau měrau měřili, odměřj gim, leč dřjwe, leč pozděgi gednau gistě. Ty pak, genž w prawém duchu křesťanském milosrdenstwj konáš, aniž snad odplaty ani uznánj a wděčnosti docházege:

Digitized by Google

radug se a plésey! Hle, Pán sám bude odměnau tobě. Zapsáni gsau skutkowé milosrdenstwj twého do knihy žiwota a gakau gsi měrau měřil, bude tobě odměřeno. Giž zde dogdeš milosrdenstwj a smilowanj u Pána w čas potřeby; úplně pak a dokonale na wěčnosti, až se dostawjš před Pána na saud; nebo on sám dj: „Blahoslawenj milosrdnj; neb oni milosrdenstwj dogdau“ [1]).

Což pak widjš mrwu w oku bratra swého, a břewna, kteréž w twém oku gest, neznamenáš? A neb kterak můžeš řjci bratru swému: Bratře, nech ať wywrhu mrwu z oka twého, sám w oku swém břewna newida? Pokrytče, wywrz prwé břewno z oka swého, a tedy prohlédneš, aby gsi wyňal mrwu z oka bratra swého. W tomto podobenstwj ukazuge Pán Ježjš hlawnj přjčinu nelaskawého posuzowanj bližnjho, kteráž zagisté záležj w tom: že gsme na sebe přjliš mjrnj a lehce sobě i ty neytěžssj chyby odpausstjme a promjgjme; tak že posléze samoláskau zaslepeni, gich ani neznamenáme. Král Saul, dozwěděw se, že utjkagjcj Dawid u welikého kněze Abiathara byl a tamto pogedl, kázal wssecky kněze Hospodinowy pobjti, mage ge za přátele a přiwržence Dawidowy. I zpěčowali se služebnjci geho wykonati ohawný a nesprawedliwý ortel tento; toliko Doëy Idumeyský, modloslužebnjk, obořil se na neozbrogené sluhy Páně, a pobil gich pět a osmdesáte gednoho dne; neb gak se řjká, nedělal si z toho nic. A podobně se to má se wssemi, genž zacházegj se zbranj nelaskawého posuzowánj. Čjm přjsněgssj gest člowěk sám na sebe, a čjm swědomitěgssj gest u warowánj se zlého: tjm opatrněgssj a laskawěgssj gest u posuzowánj bližnjho, naopak ale, čjm bezbožněgssj a čjm wjce oddán gest neprawosti, tjm opowážliwěgi přiosobuge sobě saud, gakoby byl sám sprawedliwý. W prawdě neprawost a záwist zaslepugj; toliko láska má bystrý zrak; nebo Bůh gest swětlo a láska a toliko ten kdo w lásce zůstáwá, zůstáwá w Bohu. — Druhá přjčina nelaskawého posuzowánj bližnjho gest s prwnj přjzněna a záležj w tom: že pozornost swau obracugeme přjljš na giné a na wěci, kteréž w ně gsau, na wnitř pak srdce swého málo neb dokonce nic nepozorugeme a tjm se děge: že cizj, sebe nepatrněgssj chyby pozorugeme; swých pak sebe wětssjch a hrubssjch neznamenagjce. Gest to stará zkussenost, že kdo doma nemá zaneprázdněnj a neb má dlauhau chwjli, ten že wycházj na procházku; a podobně čjm kdo nedbalegssj gest u zpytowánj wlastnjho wnitřnjho žiwota tjm wssetečněgssj a zwědawěgssj býwá a tjm opowážliwěgi se mjsj w záležitosti bližnjho. Tak se tázal gednau mladssj bratr starého paustewnjka: gak se to děge, že bez ustánj bratry swé posuzugi? I odpowěděl mu stařec: Poněwadž gsi se gesstě neučil sebe samého poznati; neb doložil, kdo gednau sebe samého poznal, nehledj wjce na chyby bratřj. A w prawdě neslussj nám se wssj bedliwostj sliditi po chybách bližnjho a ge bez ohledu přjsně sauditi, gessto sami wětssj ano i tytéž chyby a wady na sobě máme. Awssak práwě proto skrýwagj si mnozj schwalně chyby wlastnj, aby tjm opowážliwěgi a wssetečněgi giných posuzowati mohli. Gistý opát wyobrazil to makawě paustewnjkům swým. Kráčel totiž chalaupkami, mage na zádech těžký pytel pjsku, w ruce pak drže lehký kossjček,

[1]) Mat. 5, 7.

w němž malá hromádka pjsku se nalezala. Byw tázán proč takto chodj, odpowěděl: Pytlem tjmto s těžkým břemenem předstawugj se mogi hřjchowé, a poněwadž gsau četnj a těžcj, hodil gsem ge za záda, abych nemusil na ně patřiti a truchliti: trochu pjsku w kossjku wyznamenáwá hřjchy mého bratra, a nosjm ge před sebau, bych se zaneprazdňowal posuzowánjm bratra swého, abych při tak spasitelném djle nepřissel ze cwiku.

Což tedy činiti, kdykoliw nepowoláni chceme bratra swého sauditi? Zprwu zagisté měli bychom do sebe gjti a bedliwě zpytowati, zdaliž sami wětssjmi aneb alespoň podobnými chybami obtjženi negsme? Protož dj maudrý Sirach: „Před saudem taž se sám sebe a před obličegem Božjm nalezneš smilowánj“ [1]). Podobně dj swatý Bernard: „Od tebe samého má uwažowánj twé započjti a u tebe skončiti.“ A w prawdě gaký užitek má nám pogjti z newčasné horliwosti, kterauž u posuzowánj bližnjch gewjme? Zagisté žádný. Neb kdyby se nám i na krásně podařilo wytáhnauti wssecky mrwy z očj wssech: nic by to nepomohlo nám, pokudby zůstalo břewno w oku nassem. Tu zagisté platj slowo sw. Pawla: „W čemž saudjš giného, sám sebe odsuzuges; poněwadž totéž činjš, což (na giném) saudjš [2]). A wssak i bližnjmu nepogde z toho žádný užitek, gessto horliwost twau u posuzowánj gich za prawau neuznáwagj, aniž se polepssj. Neb gestliže ty, mage břewno w oku, gsi s to, abys wysljdil mrwu w oku gegich, čjm gistěgi budau moci oni, genž toliko mrwu w oku magj, znamenati břewno oka twého. Pak budau moci wssjm práwem zwolati tobě: Lékaři, pomoz sobě sám! Když Sokrates, mudřec pohanský, gednau u wečeře gednoho přjtele swého twrdě káral, obrátil se naň Plato, řka hlasitě: Byloby slussněgi a radněgi, aby gsi mu to řekl mezi čtyrma očima. A ty, dj mu Sokrates, lépe bys učinil, kdyby gsi mně to mezi čtyrma očima připomenul. Chybu, kteréž se Sokrates dopustil, znamenal Plato w okamženj; ne pak tutéž chybu, w kterauž sám byl upadl. A protož dj dobře pjsmo swaté: „Muž chudý, kterýž utiská (pomlauwá) chudého, podoben gest přjwalu náramnému, kterýmž se připrawuge hlad“ [3]). Gako přjwal odplawj úrodnau zemi, mjsto co by gi měl občerstwiti a tjm gen sskodu působj: podobně i neprawý a zpozdilý, genž pro tutéž neprawost, kterauž na sobě má, giného twrdě a přjsně saudj, netoliko žádného prospěchu nedocjlj, nýbrž gesstě wjce sskodj a bližnjho zatwrzuge. Protož dobrau radu dáwá maudrý Sirach: „Před saudem připraw sprawedlnost sobě, a prwé nežli bys mluwil nauč se“ [4]). A čemu se máme učiti, tážeš se, milý křesťane? Popatř gen na troggediného Boha, a uč se, gak welice máš swětla Božjho potřebj, abys sebe zkaussel a poznal; pak popatř do srdce swého, a uč se, gak welice pro křehkosti swé máš milosrdenstwj Božjho potřebj, abys i w posuzowánj bližnjho nezapomenul na přjkaz Páně: „Buďte milosrdnj, gakož i Otec wáš milosrdný gest.“ Pak přilož ruku swau k srdci swému, na geho polepssenj a naprawenj pracug, a pak nezbude tobě času giné sauditi.

Modlitba cjrkewnj.

O Bože, sjlo wssech w tebe daufagjcjch, wyslyš milostiwě wolánj nasse: a poněwadž bez tebe moloba lidská nic nemůže, račiž nám milosti swé propůgčiti, bychom u wyplněnj twých přikázanj tobě i wůlj i skutkem se zaljbili. Skrze Krista Pána nassého. Amen.

[1]) Sir. 18, 19. [2]) K Řjm. 2, 3. [3]) Přjsl. 28, 8. [4]) Sir. 18, 19.

Digitized by Google

Na den Božjho Těla.

Ewangelium sw. Jana 6. w. 56—59.

A onoho času řekl Pán Ježíš zástupům Židowským: Tělo mé prawě gest pokrm, a krew má prawě gest nápog. Kdo gj mé tělo, a pige mau krew, we mně přebýwá, a gá w něm. Gakož mne poslal živý Otec, i gá živ gsem pro Otce; a kdož gj mne, i on živ bude pro mne. Tentot gest chléb, kterýž s nebe sstaupil. Ne gako otcowé wassi gedli mannu, a zemřeli. Kdo gj chléb tento, živ bude na věky.

Wýklad.

Slowa, kteráž obsahuge dnessnj swaté Ewangelium, gsau wýňatek z delssj řeči, gižto mluwil Pán Ježíš w Kafarnaum k zástupům židowským, an po zázračném nasycenj pěti tisjců mužů pěti chleby a dwěma rybama druhého dne k němu byli přissli [1]). Wida totiž Pán Ježíš, že zástupowé tito neywjce pro zázračné nasycenj chlebem gsau se k němu walili, použil té příležitosti k napomenutj gich, aby pečowali také o pokrm dussewnj, kterýž nehyne, ale zůstáwá k životu věčnému, a kterýžto pokrm gim dáti přislibil; totiž prawé tělo a prawau krew swau. Když pak Židé nemohli pochopiti, gak by gim mohl dáti tělo swé k gedenj, domnjwagjce se, že by snad tělo we způsobě těla gjsti měli; Pán Ježíš netoliko neodstaupil od wýroku swého, nýbrž dowodil gim také potřebu požjwánj tohoto pokrmu dussewnjho k dosaženj života věčného, dokládage: Tělo mé prawě gest pokrm a krew má prawě gest nápog; gakoby řekl: Wsseliký giný pokrm nemůž ani stálý život způsobiti, aniž od smrti uchowati. Pokrm totiž tělesný nečinj dle přirozenosti ani tělo nesmrtelné, aniž co prospjwá dussi: a tudiž nemůže způsobiti ani život věčný, ani věčnau blaženost dusse, neydůležitěgssj to stránku člowěka. Třebať tedy giného prawého pokrmu, kterýž by w prawdě a w skutku dussi krmil a životem věčným obživowal; a tento pokrm gest mé tělo, a má krew. Dobře tu dokládá sw. Augustin: „By lidé pokrmem a nápogem toho dosáhli, aby nikdy nelačnili ani nežjznili, to působj w prawdě toliko onen pokrm

[1]) Wiz wýklad na neděli čtwrtau w poště, kdež se celá tato řeč Páně wyprawuge. Djl I. str. 353.

Digitized by Google

a onen nápog, genž ty, kteřjž ho požjwagi, činj nesmrtelné a neporussitelné. — Aby pak Pán Ježjš toto gesstě wjce ztwrdil a wyswětlil, doložil dále: Kdo gj mé tělo a pige mau krew, we mně přebýwá, a gá w něm. Zagisté nenj užssjho spogenj než spogenj pokrmu s tělem, gessto pokrm se obracj w tělo požjwagicjho. Toto pak spogenj gest obraz onoho tuhého spogenj, w kterémž Kristus wcházj s těmi, genž těla a krwe geho hodně požjwagj, kteřjžto takořka gedno tělo a gedna krew s njm se stáwagj a tudjž gakýmsi způsobem magi účastenstwj i Božské přirozenosti geho. — Swatý Cyrill wyswětluge spogenj toto následownĕ: Gako když k rozpussténému wosku se giný wosk přimjssj, wssechen wosk s druhým smjssiti se mussj: podobně i kdo těla a krwe Páně požjwá, spoguge se s njm tak, že Kristus w něm a on w Kristu nalezen bywá [1]). W tomto pak utěsseném swazku a spogenj zagisté gedná a smýssljčlowěk dle wůle a zákona Páně a působj k gednomu a témuž cjli, pro kterýž Kristus Pán přissel na swět, a gest tudjž zcela žiw pro něho, gako on sám byl žiw pro Otce, gakž dokládá Kristus Pán dále, řka: Gakož mne poslal žiwý Otec, i gá žiw gsem pro Otce, a kdož gj mne, i on žiw bude pro mne. Chcek zagisté řjci tuto Kristus Pán: Gako Otec, kterýž mne poslal, žiw gest, rownĕž gsem i gá žiw, a gako gsem gá žiw, podobně i ten, genž mne (w neyswětěgssj swátosti oltářnj) požjwá, žiw bude. Totiž gako gá Synem Božjm gsa a gednoho žiwota s Otcem užjwage, člowěkem wssak učiněný člowěčenstwj ménu pro mé s njm (Otcem) spogenj, co Bůh žiwot dáwám: tak i tomu, kdož mne gj, poněwadž se mnau, prostředkem těla mého se spoguge a sgednocuge, žiwot dám, aby gakož gá pro Otce tak i on pro mne žiw byl. Žiwot můg zagisté týž gest, kterýž gest Otce: gá pak gsem žiw pro Otce; kdož tedy mne gj, požjwage mého těla a mé krwe, žiw bude pro mne, gakož gá žiw gsem pro Otce, týmž duchem weden, tauž milosti podporowán k témuž cjli, totiž k spasenj žiwota wěčného. Což wssak swrchu Pán Ježjš napowěděl, to opakuge k lepssjmu ztwrzenj a porozuměnj wěci, řka: „Tentok gest chléb, kterýž s nebe sstaupil. Ne gako otcowé wassi gedli mannu, a zemřeli. Kdož gj chléb tento, žiw bude na wěky. Chce tuto řjci Pán Ježjš: Gá, kterýžto wtělěw se, dle Božské přirozenosti swé s nebe gsem sstaupil, gá gsem ten prawý chléb, krmjcj dussi k žiwotu wěčnému. Wyk se domnjwáte, že manna, kterézto otcowé t. g. předkowé wassi na pausšti požjwali, že byla pokrm nebeský; prawdak, že zwlássstnj milosti Otce nebeského dána gest gim, wssak ne k žiwotu wěčnému, nýbrž toliko k zachowánj žiwota těla; protož také předkowé wassi nemohli se ubrániti smrti a zemřeli. Kdo wssak gj chléb tento, kterýž gá wám dám, ten zagisté i po smrti těla dospěge k žiwotu wěčnému, kteréhož po zmrtwých wstánj w oslawenĕm těle dogde, a kdežto mu bude dáno žiwotem milosti a sláwy žiwu býti, čehož owssem žádný pokrm tělesný dowésti nemůže.

[1]) Lib. 4. c. 34.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Chléb, kterýž Kristus Ježíš w dnessnjm swatém Ewangelium zástupům židowským dáti přisljbil, žádaucj tento chléb nebeský zůstawil přemilý Spasitel w skutku wěrným swým w neyswětěgssj swátosti oltářnj, kterauž při poslednj wečeři byl ustanowil. Ano, w neyswětěgssj swátosti zůstawil Pán Ježíš wěrným swým své prawé tělo a swau prawau krew w způsobách chleba a wjna, prawý to pokrm a nápog, genž krmj dussi a gi obživuge k životu věčnému. Tuto, w neyswětěgssj swátosti, spoguge se tuze se swými wěrnými w gednotu nerozlučitelnau, přebywage w nich a oni w něm: aby živi byli pro něho, gakož on gest živ pro Otce. Tuto se dáwá wěrným swým w prawdě co chléb nebeský krmjcj dussi k životu věčnému, gakž pěge cjrkew swatá, řkauc: „O swaté hody, na nichž se Kristus přigjmá, opětuge se pamět smrti geho, myssl milosti naplněna bywá, a budaucj sláwy zástawa se dáwá.“ Překrásně mluwj o té wěci swatý Tomáš z Akwjna, an pjsse takto: „Nesmjrná dobrodinj Božské sstědrosti prokázaná lidu křesťanskému, způsobugj mu důstognost, genž se nedá dosti oceniti!“ Aniž gest a byl kdy giný národ tak welikým, kterýž by měl bohy k sobě přibližugjcj se gako přjtomen gest nám Bůh náš, totiž gednorozený Syn Božj, genž chtěge, bychom byli božstwj geho účastni, wzal přirozenost nassi na se; aby lidi učinil bohy, učiněn gest člowěkem. A nad to gesstě, co z nasseho byl wzal, zůstawil nám celé k spasenj. Nebot dal tělo swé za nasse smjřenj na dřewě, kjže Bohu Otci za obět: prolil krew swau za wykaupenj zároweň i k obmytj nassemu: abychom wykaupeni z bjdného otroctwj, od wsselikých hřjchů očisstěni byli. Aby wssak takowého dobrodinj ustawičná zůstala nám památka, zůstawil wěrným swým tělo své za pokrm a krew swau za nápog w způsobách chleba a wjna k požjwánj. O drahé a podiwné spasitelné a wssj sladkosti plné hody, wolá dále týž swatý učitel. Což může býti drahocenněgssjho nad hody tyto, w nichžto se nepředkládá k požjwánj maso telat a kozlů, gako druhdy w zákoně (starém), nýbrž Kristus sám, prawý Bůh. Což gest podiwněgssjho nad tagemstwj toto? Neb w něm se proměňuge chléb a wjno podstatně w tělo a krew Kristowu; a tudjž Kristus, Bůh a člowěk, dokonale w maličku podob chleba a wjna obsažen gest. Požjwá se tedy od wěrjcjch, nebywá pak rozdělen; ba i po rozdělenj swátosti w každé částce celý trwá přjtomen. Způsoby pak (chleba a wjna) trwagj tu bez podstaty, aby wjra měla mjsta, anto se, což widitelného gest, newiditelně přigjmá pod ginau způsobau obsažené, a smyslowé činj se podwodu prosti, genž saudj o přjpadných známkách. Žádné také tagemstwj nenj spasitelněgssj nad ono, w němž se hřjchowé očisstugj, ctnosti rozmnožugj a myssl wsselikými spasitelnými dary obohacena bywá. Přinássj se w cjrkwi za živé a za mrtwé, aby wssem prospjwalo, což bylo ustanoweno pro spasenj wssechněch. Posléze

Digitized by Google

pak i sladkosti této swátosti nemůže žádný wyprawiti, w kterézto se požjwá duchownj sladkosť w pramenu swém: a obnowuge se památka neywznesseněgssj lásky, kterauž Kristus Pán w utrpenj swém byl wygewil. Protož, aby nesmjrná láska tato tjm hlauběgi w myšl wěrjcjch se wssipila, ustanowil tuto swátosť při poslednj wečeři, když slawiw beránka welikonočnjho s učennjky swými, chtěl se ubjrati z tohoto swěta k Otci, ustanowil gi na wěčnau památku utrpenj swého, wyplněnj předobrazenj starého zákona a co neywětssj diw diwů, kteréž byl wykonal, gakož i truchljcjm nad swau nepřjtomnosti zůstawil zwlásstnj útěchu. Slussj tedy zbožnosti wěrjcjch, dokládá dále dotčený swatý učitel: aby slawně připomjnali sobě ustanowenj tak spasitelného a tak podiwného tagemstwj; abychom newymluwný způsob Božské přjtomnosti we widitelné swátosti této ctili, aby se chwálila Božská wssemocnosť, genž w této swátosti tolik podiwných wěcj působj, gakož i aby se wzdáwaly slussné djky Bohu, za tak spasitelné a sladké dobrodinj. Wssak ale, ačkoliw na zelený čtwrtek, kdežto, gakž řečeno, ona swátosť ustanowena byla, při mssi swaté o ustanowenj gegim zwlásstnj zmjnka se činj; předc wssak ostatnj pobožnosť celého dne se wztahuge na utrpenj Kristowo, gehožto poctau cjrkew toho času se zanássj. Aby tedy wěrjcj lid, celau a nerozdělenau myšlj sobě připomjnal toto tagemstwj ustanowil gest zbožně řjmský papež, Urban čtwrtý, genž sám byl hlubokým ctitel tagemstwj tohoto, aby ode wssech wěrjcjch se konala památka nadřečeného ustanowenj prwnj čtwrtek po oktáwě swatodussnjm: abychom, genž po celý rok tohoto tagemstwj k spasenj užjwáme, bychom geho ustanowenj, zwlásstě toho času sobě připomjnali, kdežto Duch swatý srdce apossťolů wyučowal k úplnému poznánj tagemstwj této swátosti. Neb i w tento čas počala se tato swátosť od wěrjcjch nawssťjwowati' [1]). Až potud swatý Tomáš z Akwjna. Z čehož patrno, že cjrkew sw. ustanowila slawnosť Božjho těla, aby hodným a radostným způsobem drahá památka tagemstwj tohoto se každoročně obnowowala a konala. Zwlásstě pak ustanowena gest slawnosť Božjho těla, aby wěrjcj wjru swau w neyswětěgssj swátosť oltářnj živě w srdci wzbuzowali, tagemstwj toto welebné sobě rozgjmali a Krista Pána w neyswětěgssj swátosti přjtomného slussně oslawowali a welebili. Owssemť za prwnjch časů cjrkwe nebylo potřebj zwlásstnj slawnosti buditi wjru tuto w srdcjch wěrjcjch, nebo wraucj byla zbožnosť a horliwosť wěrjcjch; gessto w čerstwé paměti chowali slowa geho, kteráž pak gim do srdce wssťěpowala swědectwj apossťolů a následugjcjch učitelů cjrkwe. Neb ačkoliw tagemstwj toto o přjtomnosti Páně w neyswětěgssj swátosti oltářnj patřilo mezi ona učenj, kterážto se před Židy a pohany tagně chowala, o kterýchžto se bez důležité přjčiny wečegně nemluwilo, ba i těm, kteřjž hotowi byli wjru Kristowu přigiti, nezgewilo se až teprw po křtu swatém, za kteraužto přjčinau se o něm w apossťolském wyznánj wjry žádné zmjnky nečinj: nicméně předc stála wjra w neyswětěgssj swátosť oltářnj pewně, aniž bylo třeba zewněgssjmi ceremoniemi gi buditi. Prwnj křesťané zagisté pokládali si to za welikě ssťěstj, že mohli při neyswětěgssj oběti býti přjtomni a horliwosť a zbožnosť gegich byla tak weliká, že cjrkew se neossťýchala wěrjcjm swěřiti tělo Páně, a dowoliti, aby ge

[1]) In opusculo 57. Offic. Brev. in festo Corp. Christi.

Digitized by Google

w čas pronásledowánj s sebau do přjbytkú brali. W sprostnosti srdce wěřjce w Spasitele w swátosti této přjtomného ctili geg wraucně a pokorně. Wssak ale wraucnost tato wjry zponenáhla ustydla a horliwost gegich stala se wlažnau; ba i w gedenáctém stoletj powstaly mnohé bludy, kteréž usilowaly wjru we welebnau swátost zcela podwrátiti. Tu wssak nastala doba, kdežto Bůh wjru křesťanskau w neyswětěgssj swátost oltářnj chtěl oživiti a posilniti. A gakož Bůh dle welemaudrých a newyzpytatelných rad swých mdlé wěci swěta wywoluge, aby silné zahanbil, použil k tomuto konci prostředku, genž by dle saudu lidského k tomu se zdál býti neyméně způsobný. Toho času byla gest živa w Lutichu, městě Nizozemském, gistá duchownj panna, kterážto swau zbožnostj welmi wynikala. Tuto wywolil sobě Pán, aby gegjm působenjm slawnost Božjho Těla počátek wzala. Bylatě totiž wzlásstnj ctitelkynj neyswětěgssj swátosti oltářnj. Dny a noci trávila w úctě gegj klečjc před schránkau neyswětěgssjho, kdežto sladkých potěssenj, spasitelných wnuknutj a milostj nabývala. I žádala sobě wraucně, aby Syn Božj w neyswětěgssj swátosti ode wssech poznán a náležitě ctěn byl. Gak powěst wyprawuge, wjdala často u widěnj měsjc celý gasný toliko na gednom mjstě poněkud zatměný. Protož prosila Boha aby gj oznámil, co by widěnj tato mělo wyznamenávati. I dáno gest gj na srozuměnau, že nedostatek zwlásstnj slawnosti k poctě neyswětěgssj swátosti oltářnj gasný lesk cjrkwe takřka zatemňuge. Juliána oznámila to mnohým wznessenym a učenym mužům, gmenowitě pak i gednomu arcigahnowi w Lutichu, genž pak pod gménem Urbana IV. na pepežskau stolici dosednul a slawnost Božjho Těla k poctě neyswětěgssj swátost i oltářnj w celé cjrkwi konati ustanowil, což i Papež Kliment V. obnowil a ztwrdil. Kteryžto pak den celá katolická cjrkew slawně koná.

W tento den, křesťane milý, máš rozgjmati a náboženě uwažowati wznessené tagemstwj neyswětěgssj swátosti oltářnj. Tu máš wzbuditi wjru swau a zřegmě oswědčiti: že wěřjš w Krista w neyswětěgssj swátosti pod způsobau chléba přjtomného, že tu widjš swého Pána a Spasitele, genž z lásky k tobě a pro twé spasenj wzal na se člowěčenstwj a živ byl a umřel pro tebe, že ho widjš laskawého Wykupitele gakoby před tebau stál w slávě swé a welebnosti, pln dobročinnosti a milosrdenstwj. A u živé wjře této máš se kořiti Pánu swému, máš ho ctjti a welebiti a oslawowati gméno geho. — O by wssickni se bljžili s takowauto wěrau a úctau ku Pánu! Twé slowo, ó Pane, gest prawda, tys ge sám prawil: „Totok gest tělo mé, a to gest krew má," tyk gsi tedy skutečně w neyswětěgssj swátosti přjtomen. Myk to wěřjme, prawdo neskončená! Posiln této wjry nassj zwlásstě w onen den, kdežto si připomjnáme neskončenau lásku twau, kteraužto gsi swaté tagemstwj toto ustanowil. Deyž milostiwě, aby myst nasse pewně přeswědčena, tagemstwj toho wraucně se držela a wěrau oswjcená přjtomnost twau cjtila, w swaté bázni před tebe předstaupila, s uctiwostj tebe prowázela a důwěrně a pokorně tobě se klaněla: deyž aby wjra tato pobožnost nassi oživila, abychom, genž tebe u wjře w způsobách chleba a wjna skrytého poznáwáme, pak twářj w twář w nebi tebe patřiti hodni byli.

Wssak ale, netoliko abychom wjru w neyswětěgssj swátost oltářnj w sobě wzbudili; nýbrž také, abychom w srdcjch wraucj lásku k swátosti této rozmjtili, ustanowena

gest slawnost Božjho Těla. A což toho nezasluhuge Kristus Pán? Zdaž to nenj právě ta neywětssj láska, ano wrchol lásky geho, že neyswětěgssj swátost oltářnj ustanowil. Když opustil trůn slávy wěčné a sstaupil na zemi a wtělil se pro nás a pro spasenj nasse, wzaw na se podobu služebnjka: zagisté welikà byla láska geho. Podiwuhodná byla láska geho, když pak se pro wykaupenj nasse celý obětowal: uče dnem i nocj, konage djwy a zázraky, čině dobře wssem bez ustánj a bez oddechu. — Nesmjrná byla láska geho, když, chtěge shladiti winu nasseho neposlussenstwj, byl poslussen až k smrti, smrti pak křjže, a wydal sebe samého w neypotupněgssj a w neyohawněgssj smrt. Wssak ale kdo pochopj, kdo wyprawj neskončenau lásku geho, an ustanowil welebnau swátost, w kterézto takořka zmakil sebe a wzdaw se slávy a welebnosti swé, skryt w způsobách chléba a wjna mezi námi přebýwá: aby powždy swým wěrným byl bljzek, aby ge obohacowal swau milostj a swými dary. O, lásko neskončená! kdož by tebe neobdiwowal? Které srdce by bylo tak kamenné a zatwrzelé, aby opět láskau nezaplálo tobě? Kdož by tu nezwolal se sw. aposstolem miláčkem Páně: „Milugme ho, nebo on dřjwe milowal nás“; a to zwlásstě dnes, kdežto slawně konáme památku ustanowenj neyswětěgssj swátosti a živě sobě tuto lásku připomjnáme. Eyhle Syn Božj, Pán nad pány, Král nad krály sstupuge s trůnu nebes a wycházj ze swatyně a přicházj k nám a kráčj mezi námi. Hrom a blesky ho neobklíčugj, cherubjni ho neprowázegj a hrozná welebnost Geho neděssj smrtelnjky: On gest pod způsobau chléba skrytý, láska zakryla záwogem slávu geho, on přicházj w pokoře a tichosti, plný wljdnosti a lásky; žádage toliko nám dobře činiti a od nás milowán býti. O wygdiž mu wstkjc, milý křesťane, w tento den, swému Pánu a králi, swému Spasiteli a Bohu, prowázey a následug ho u wssj wděčnosti a ponjženosti! Důwěra a nauze působj wůbec lásku a člowěk miluge toho, od něhožto se můž bezpečně pomoci nadjti; gemu otwjrá srdce swé, gemu wyprawuge swé záležitosti, k němu se utjká. O, gakau láskau nemussj zapláti srdce twé, milý křesťane, když Krista prowázjš w neyswětěgssj swátosti, kdežto hogně rozdáwá milosti swé wssem, genž w důwěře se k němu utjkagj. Zdaž neustanowil Pán Ježjš tuto swátost, gakožto pramen wssj milosti. Hle, tuto nás očekáwá, tuto slyssj nasse úpěnj a nasse prosby, tuto hogj nasse mdloby, tuto těssj nás w malomyslnosti, tuto bljžj se k nám, spoguge se s námi a obohacuge nás wsselikými dary swými. Tjžj-li nás křjž, gest skrytý Spasitel tuto nassjm Utěssitelem a spomocnjkem; klesá-li wjra a naděge nasse, gest tuto nassj podporau a posilau; ustydá-li láska nasse, pozdwihuge nás tuto a gest nassjm podnětem; w úzkosti smrtelné gest sstjtem nassjm a nassj ochranau; děsj-li nás wěčnost, gest nám tuto rukogemstwjm spasenj a do kragin wěčnosti nassjm průwodčjm; po smrti pak gest konečně nám životem wěčným. Wssecky tyto milosti poskytuge nám Ježjš w neyswětěgssj swátosti oltářnj. Předstaw si ho živě, milý křesťane, gakoby kráčel po cestách, kdež se slawný průwod koná a rcij náboženě: „Tok můg Ježjš, můg Pán a Spasitel! Gako druhdy kráčel po wlasti swé procházege w dobročinění: podobně se béře w neyswětěgssj swátosti oltářnj i mezi námi, aby nám dobře činil. A uwažuge této lásky geho nemělobys lásku plápolati srdce twé k němu? Nemělbys u wraucnosti se k němu přiwinauti, gemu se celý oddati a w této

Digitized by Google

oddanosti wraucně zwolati: Ježissi, tobě gsem živ, tobě umjrám, twůg gsem w životě i w smrti. Rozněk, o neydražssj Ježissi, roznět tutu wraucj lásku w srdcjch wssech. Deyž by wssickni tebe poznali a pochopili neskončenau lásku twau, kterauž w této neyswětěgssj swátosti nám prokazuges: aby srdcem planaucjm tebe následowali, tebe prowázeli, tebe oslawowali a welebili gakožto wěrnj wyznawači a ctitelowé twogi.

Abys wssak tento den slawný w duchu katolické cjrkwe spolu konal, uważng, milý křestane, gakým způsobem koná cjrkew sw. utěssenau památku ustanowenj neyswětěgssj swátosti oltárnj w den Božjho těla, by wjru wěrjcjch powzbudila a lásku roznjtila w srdcjch gegich. Zagisté což gen k oslawenj a zwelebenj slawnosti této může přispěti, wynakládá cjrkew tuto. Lesy i zahrady i luka stěhugj se do chrámů a do ulic a do přjbytků, aby zdobily chrám Páně a cestu, kudy Pán w průwodu má se bráti; a právě gako druhdy zástupowé, Krista do Jerusaléma wgjždějcjho prowázegjce, ratolesti sekali a ge metali na cestu: podobně stele se i tu kwjtj a metagj se ratolesti na cestu, kudy Pán Pánů má se ubjrati. Ano, wssecko přispjwá k tomu, aby se oslawila a zwelebila tato slawnost, a zdá se, gakoby wesskerá přjroda chtěla mjti účastenstwj slawnosti této. Gasné nebe, rozkwétagjcj růže a lilia, hlahol ptactwa nebeského Bohu prozpěwugjcjho — wsse přispjwá k sláwě tohoto dne. Zprwu koná se msse swatá, w kterézto se Kristus Pán w neyswětěgssj swátosti zwlásstě oslawuge. Pak počne processj, genž w slawném průwodu se wede z chrámu pod sstrým nebem. Korauhwe předcházegjcj značj cestu, kteraužto se ke cti a sláwě Spasitelowě magj bráti zástupowé wěrjcjch. Pak následuge newinná mládež, kteraužto Ježjš tak wraucně milowal; z gegjžto úst Pán si připrawil chwálu swau, prozpěwugjc z celého srdce welebj Pána, kterýž tento radostný den učinil a těssj se z pokrmu angelského, gehožto i ona má býti účastna. Pak následugj rozličnj pořádkowé, shromážděni okolo korauhwj, gimižto oslawugj wjtězoslávu Spasitele swého, po tom pak se ubjrá sbor zpěwců a hudebnjků prozpěwugjce chwálu toho, genž w způsobě chléba skryt na oltářjch přebývá a zakrývagjc lesk Božstwj swého, u prostřed lidu swého kráčj. Wždy slawněgi a welebněgi se gewj průwod tento. Giž se bljžj Pán we welebné swátosti. Newinné djwky w bjlém rausse na wýznam newinnosti a swaté radosti kráčegj před njm a stelau mu kwjtj na cestu; pak následugj služebnjci cjrkewnj, kaurjce kadidlem na wýznam hluboké pocty, powinowané králi nebes; a posléze ubjrá se Pán sám we welebné swátosti pod baldachinem gako wjtězný král w sláwě a welebnosti u prostřed lidu swého. Po stranách se nesau hořjcj swjce, wyznačugjcj planaucj lásku, gakauž gsme powinni wzdáwati Božskému Wykupiteli, genž nám rozžal swětlo wjry a prawdy nebeské. Pak následugj bljž baldachinu předstawenj a wrchnosti, genž w slawném rausse s odkrytau hlawau za Pánem se ubjragjce, swau poctu a oddanost Pánu zgewugj ke wzdělánj ostatnjho lidu křestanského, genž w zástupu welikém za Pánem se béře, prozpěwugjc a modljc se ke cti a chwále geho. — Takto ctj a oslawuge cjrkew swatá w tento den Božského Wykupitele a to slussně a právě. U wssech zagisté národů panuge giž od přirozenosti ten obyčeg, že ty, gežto zwlásstě wyznamenati a poctiti chtěli, w slawném průwodu wodili. Tak se obgewugj králowé, nastupugjce na trůn,

Digitized by Google

tak wgjžděgi wjtězoslawnj wůdcowé wogsk do měst, wracegjce se slawně z bogisstě domů. Farao, chtěge Josefa wyznamenati a za mjstokrále nad Ěgyptem powyssiti, wzal prsten z ruky swé a dal geg na ruku geho, oblekl geg w kmentowé raucho a wložil mu zlatý řetěz na hrdlo a kázal mu wstaupiti na swůg wůz drahý a služebnjku wolati, aby wssickni před njm koleno klonili a znali, že gest ustanowen nade wssj zemj egyptskau [1]). Podobně Jsraelsstj, chtjce poctiti Dawida, genž byl welikánského Goliásse porazil, wyssli mu s ženami a pannami wstřjc a prozpěwugjce chwálu gemu prowázeli geg do města [2]). A kdož newj, gak slawné bylo pomazánj Šalamaunowo za krále. Prowázen z Gihonu do Jerusaléma seděl na skwostně ozdobeném welblaudu, kněžj, proroci a hrdinowé obklopowali ho a obywatelé wssichni prowázeli ho prozpěwugjce mu: „Šalamaunowi panownjku stěstj a dlauhý žiwot!“ — Když pak Asswerus chtěl Mardochea oslawiti, genž wyzradiw spiknutj, zachowal křjsi, kázal geg w červec odjti, královskau korunu wsaditi na hlawu geho, na wybraného královského koně posaditi a po wssech ulicjch woditi a před njm prowolámati: „Tak se ctj muž, gehožto král ctjti chce.“ A negedná cjrkew právě a slussně, když Božskému Wykupiteli prokazuge poctu, kteráž se we způsobu svém prokazuge i lidem, genž wekegné pocty hodni gsau? Wekegná pocta tato zagisté gest wekegné wyznánj wjry, lásky a djků, kteréž Božskému Spasiteli gsme powinni. Ježjš gest prawý Spasitel náš, genž lépe pečoval o zachowánj duss nassich, nežli pečoval Josef o Egyptské. Ježjš gest prawý ochrance náš, genž přemohl wětssího welikána, nežli Dawid: překonaw totiž smrt a dábla. Ježjš gest náš mocný král, genž mnohem slawněgi a laskawěgi panuge nad námi, než Šalamaun nad Jsraelem. Ježjš gest náš Wyswoboditel, genž nás zachránil od wětssího nesstěstj, než Mardocheus Assswera. Slussno tedy, aby se nosil na trůnu lásky a aby se w slawném průwodu, ode wssech prowázel, welebil a oslawował. —

Než ale, wiz milý křesťane dále: Co se při slawném průwodu tomto děge. Neyswětěgssj swátost oltárnj se nese u slawném hlaholu zwonů a radostném pěnj a prozpěwowánj lidu ke čtyrem oltářům, genž ke čtyrem uhlům swěta směřugj, na ten konec, aby se tu plnilo, což dj prorok Páně: „Od wýchodu přiwedu sjmě twé, a od západu shromáždjm ge. Djm půlnočnj straně: Dey! a poledni: Nezabraňug! přines syny mé zdaleka a dcery mé od končin země! — A každého, kterýž wzýwá gména mé, k slávě své stwořil gsem ho [3]). A sám Božský Wykupitel předpowěděl, řka: že přigdau od wýchodu a od západu, a od půlnoci i od poledne a budau stolowati w královstwj Božjm [4]); gessto zagisté gest swatá wůle geho, aby wssickni národowé byli krmeni chlebem života a sláwa geho gmena se hlásala do wssech končin swěta. U každého pak oltáře čte se počátek Ewangelium každého swatého ewangelisty, gako o křjžowých dnech, aby se tjm wyznačilo, že wssichni čtyřj ewangelisté swědčj o skutečné přjtomnosti Páně w neyswětěgssj swátosti oltárnj, a že wjra tato na swědectwj wssech sw. Ewangelij spočjwá. Pak se modlj kněz modlitbu cjrkewnj téhož dne k neyswětěgssj swátosti oltárnj, načež pak koná modlitby a prosby: aby Bůh aurody zemské od wssého zlého uchrá-

[1]) I. Mojž. 41, 42—44. [2]) I. Král 18 [3]) Jsai. 43, 5. 6. 7. [4]) Luk. 13, 29.

Digitized by Google

niti, zachowati a požehnati ráčil, rowněž gako o křjžowých duech. A to přjhodně. Cjrkew swatá má za to, že ten, genž sebe sám nám dal za pokrm duſſewnj pro tuto láſku a obět swau nám také udělj, čehož k zachowánj časného žiwota potřebj máme. A gesſto práwě w tuto dobu plodiny pozemſké zragj a w tomto čase neywjce nebezpečj gim hrozj, obracj se cjrkew sw. ke Kriſtu: žádagjc, aby ge zachowati a gich žehnati ráčil; — w kterézto pewné naděgi i kněz s neyſwětěgſſj swátoſtj i lid i požitky zemſké žehná. — Po ſkončeném pak processj wracj se průwod ſlawně do chrámu, kdežto se celá ſlawnoſt s ambroſianſkým chwalozpěwem: „Tě Boha chwáljme“ ukončj. —

Tak koná cjrkew utěſſenau památku uſtanowenj neyſwětěgſſj swátoſti oltářnj; tak oſlawuge w nj Kriſta Spaſitele a tjm také budj wjru a láſku wěřjcjch k němu. — A co učinjš ty, milý křeſťane, w tento den? Gdi a koney pobožnoſt tohoto dne ſpolu s cjrkwj swatau — připog ſe ke sboru wěřjcjch a oſlawug w ſlawném průwodu Kriſta, Spaſitele swého, w neyſwětěgſſj swátoſti. Či snad by gſi chtěl tu netečným býti? ty by gſi ſe chtěl wzdalowati ſlawného průwodu tohoto a nebrati účaſtenſtwj, kdež ſe oſlawuge Pán a Spaſitel twůg, welebj a wzýwá gméno geho? Gdiž milý křeſťane, gdiž a připog ſe k wěrným wyznawačům geho a ukaž, že wěřjš w Kriſta, že ſe za wjru geho neſtydjš, že ſe přiznáwáš k němu, gakožto k Pánu a Spaſiteli swému, že ho ctjš a welebjš, gakožto prawý wyznawač geho. Každý zagiſté, kdož plně wěrně křeſťanſkau powinnoſt swau, ctj Boha swého a kořj ſe gemu: ctj i ſebe, a činj ſe hodným cti a wážnoſti u giných. A zdaž by neměla wděčnoſt k Božſkému Wykupiteli, genž ſe ſnižuge k nám a u proſtřed nás we welebné ſwátoſti dlj a ſe béře, takořka upautati nás k wjtězoſlawě geho? Ano wſſecko wolá a zwe nás ku Pánu. Geho láſka a dobrota mluwj mocně k ſrdci naſſemu a budj w něm city wděčnoſti. Kwjtj po ceſtách naſtlané, kauř kadidla k nebi wſtupugjcj, poſwátný zpěw wůkol ſe ozýwagjcj — wſſe wyzýwá tebe, milý křeſťane, k láſce, k pobožnoſti, k djkučinění a k modlitbám. Oltářowé pak, kteréž ozdobené ſtkwj ſe po ceſtě, zwěſtugi tobě: že i twé ſrdce má býti oltářem, z něhožto libá wůně zpanilých ctnoſtj má k Pánu wſtupowati. — Wſſak milý křeſťane, nepoſtačj, bys toliko přjtomen byl při ſlawném průwodu k oſlawenj Těla Páně, třebať také abys ſe wſſj zbožnoſtj a úctiwoſtj a takowým duchem byl přjtomen, gak to na prawého ctitele Kriſtowa ſluſſj a gak toho duch ſlawnoſti této požaduge. Přede wſſjm hledjž tu býti přjtomen ſrdcem zbožným a myſlj ſebranau. Na Kriſta Pána a Spaſitele twého, w neyſwětěgſſj swátoſti přjtomného, muſj býti obrácena celá duſſe twá, s njm ſe muſj bawiti myſl twá. A protož muſjš wzbuditi wjru swau w něho, Spaſitele swého w neyſwětěgſſj swátoſti přjtomného a wyznáwati: že u wraucnoſti mu děkugeš, za neſkončenau láſku a ſſědrotu, kteraužto ſe tobě obětowal, že ſe těſſjš z obdržené miloſti této ſrdečně, a že wraucj láſkau a oddanoſtj chceš zplatiti gemu. Když tedy naſtane radoſtný den tento, budiž prwnj myſſlénkau twau: pocta Ježjſſe w tagemſtwj neyſwětěgſſj swátoſti oltářnj. K němu zalek duchem; geho wzýwey, geho oſlawug. Když pak ſlawný průwod naſtaupjš, předſtaw ſobě žiwě, gakobys Pána na oči swé widěl, gak u proſtřed lidu swého

Digitized by Google

se béře, a gakobys ho samého doprowázel. Pak od chrámu až k prwnjmu oltáři rozgjmey: gak Syn Božj od Otce wyssel opustiw slávu věčnau, stal se člowěkem — wtělil se. Rciž sobě: Ten, gehožto prowázjm, gest věčný Syn Božj, od Otce od věčnosti zplozen před wssemi věky — gsa s njm gedné podstaty a přirozenosti rowný Bůh, skrze něhož wssecko učiněno gest a w něm trwá wssecko. Slowo toto tělem učiněno gest a přebýwalo mezi námi.“ S trůnu slávy nebeské sstaupil do slzawého údolj pozemského a s njm sestaupily na zem pokog, sprawedlnost a milost. Příchod geho působil nebesům radost a lidem spasenj. Takto rozgjmey geho početj, geho zrozenj a utěšené dětinstwj, kože se s angely wtělenj geho, plésage s Janem nad příchodem geho a welebě s pastýři Betlemskými narozenj geho. — Přigda pak k prwnjmu oltáři, obnow pobožnost swau, padni na kolena a koř se Spasiteli, genž w smrtelném těle, chtěl mezi námi přebýwati; wzbuď wjru, naděgi a lásku k němu, a žádey ho wraucně, aby wssecky ku poznánj a k wjře w něho přiwoditi ráčil. Obdržew požehnánj, rozgjmey na cestě k druhému oltáři dálssj žiwot Páně: gak chodil po Galilei a po wssj židowské zemi, gak se bral městy a dědinami, pustinami, na moři i na suché zemi, gak ze wssech končin lid se za njm walil, aby slyssel slowa učenj a widěl milostnau twář geho a dossel milosrdenstwj a lásky u něho. Uwažug pak, gak Pán laskawě a milostiwě se měl ke wssem, gak tu dáwal slepým zrak, hluchým sluch, gak nemocné léčil, malomocné čistil a mrtwé křsil, zarmaucené těssil, bjdným a nuzným pomáhal. Toto uwažuge, zwoley: Tak laskawý byl Ježjš, když po Judstwu putowal. O kýž bych byl sskasten a byl tehdáž přjtomen, gak bych se přilnul k Pánu Ježjssi a s njm trwal, geho se držel a následowal. A hle, toho sstěstj dostalo se tobě. Týž Spasitel gest w neyswětěgssj swátosti přjtomen s tauž mocj a láskau swau. Gdi tedy a předstjrey mu prosby swé: aby se smilowal nad tebau, očistil dussi twau od hřjchů, zbawil tě slepoty a malomocenstwj ducha, a přispěl slabosti twé. Gdiž, wylj mu srdce swé, wypraw mu, co tě tjsuj, co tě saužj a co tě kljčj, a přigmiž s požehnánjm u druhého oltáře utěssené rukogemstwj: že Pán neoslyssj tebe, že tobě přispěge. Na cestě pak od druhého oltáře k třetjmu doprowázey, milý křesťane, w duchu Božského Wykupitele gak se béře naposled do Jerusaléma, aby gedl beránka welikonočnjho. Uwažug, gak posjlá dwa učennjky, aby přichystali wečeřadlo; wiz pak, gak sám Božský Wykupitel k stolu přisedá, gak napomjná, waruge, wzbuzuge a těssj swé učennjky; gak wstáwá od stolu a myge gim w pokoře a lásce nohy, aby i oni podobně milowali sebe: gak potom béře chléb a kalich a dj: „To gest tělo mé a to gest krew má“; a gak se obé w tělo a w krew Páně měnj. I zwoley tu s celau dussj: Tak milowal Ježjš nás! to gest ten ustawičný zázrak geho wssemocnosti a lásky; tok obsah wssech geho milostj a dobrodinj. Spasitel můg se obětowal za mne nekrwawě, prwé než se wydal za mne w krwawau obět. On chce býti we mně, dáwage mně tělo a krew swau za pokrm; on chce býti se mnau, přebýwage s tělem a krwj swau mezi námi. U podiwenj lásky této pak wyznáwey prawdu tagemstwj tohoto, děkug Spasiteli swému, chwal ho, dobrořeč gemu a přigda k třetjmu oltáři, prosiž Spasitele swého: by ti dal poznati welikost lásky a milosrdenstwj swého, posilnil wjry twé w tagemstwj

Digitized by Google

toto, roznitil twau lásku a upewnil naděgi twau w něho, Spasitele twého. Ubjrage se konečně k čtwrtému oltáři uwažug, gak Pán Ježjš w smrt se béře, gak kráčj do zahrady Gethsemani, gak se tuto rmautj a leká, gak se modlj k Otci, gak se krwj potj a gak angel ho sjlj; gak zrazen od Jidáffe weden gest k Annássowi a Kaifássowi, odtud pak k smrti odsauzen k Pilátowi a Herodesowi. Uwažug pak gaké neprawj, gaké potupy a posměchy, gaké rauhánj a gaké bolesti musil přetrpěti tuto Božský Wykupitel. Pak uwažug dále, gak Pán byl wyweden na horu Kalwarii a tuto mezi dwěma lotry ukřižowán. Předstaw sobě živě, gakoby gsi kráčel za njm břemenem křjže ztjženým, gakobys naň patkil, gak ho obnažugj a na křjž přibjgj, gak pně na křjži u prostřed neytrpčjch muk, prosj za nepřátely swé, odpaussti wrahům swým, přigjmá lotra kagjcjho na milost, poraučj matku swau péči miláčka Jana a gak konečně odewzdáwá ducha swého Otci a — umjrá. Takto přigda ke čtwrtému oltáři, wrhni se na kolena swá a pros Pána, aby to, co w lásce swé pro nás utrpěl, aby tato welikà obět geho nepřissla na nás na zmar; nýbrž aby wssem slaužila ke spasenj a žiwotu wěčnému.

Konečně pak když se ubjrá processj do chrámu, rozgjmey: gak Kristus Ježjš slawně z mrtwých wstal gako wjtěz smrti hřjchu a ďábla a pak dokonaw djlo swé — wykaupenj — wstaupil na nebesa aby wzal sláwu swau, kdežto sedj na prawici Otce mage wssecku moc nade wssemi twory. Uwažug také: že když u wjře a w lásce k němu setrwáš, že i ty ho budeš následowati, abys kdež on gest i ty byl; a zwoley tu: O blažená naděge, a sladká to rozkoš, předrahý Ježjssi! Kdy ó kdy přigde ona doba? kdy wegdu w přjbytek, kterýž gsi muě připrawil! — Takto wegda do chrámu popatř na oltář, tam widjš Spasitele skrytého. Obětug mu gesstě gednau wssecku čest, wssecku chwálu, wssecku poctu, kteráž se mu wzdáwá dnes po wesskeré cjrkwi; pros, by odpustil tobě wselikau roztržitost a wlažnost a obnow obět swau žádage konečně, aby ti udělil milosti setrwánj až do konce, a takto přigmiž poslednj pożehnánj. —

Wssak netoliko u wnitř zbožnau myslj ale i zewnitř s uctiwosti a počestnosti slussj prowáżeti Pána na slawném průwodu tomto. Powaž, milý křesťane, gak uctiwě a gak počestně by gsi se chowal, kdyby tobě bylo kráčeti před obličegem nějaké wznessené a neb důstogné osoby n. p. nějakého krále. A hle, tuto Pán nad pány, Král nad králi — Kristus, Spasitel a Bůh twůg, béře se a ty kráčjš u přjtomnosti a před twářj geho: a ty by si nechtěl tolik uctiwosti k němu mjti gakau ostatně ku wznesseněgssjm lidem zachowáwáš. Tjm zagisté bys zapřel wjru swau w Pána a w důstogenstwj geho, byl bys bližnjmu ku pohorssenj a newěřjcjm ku possile w bezbožnosti. Pryč tedy se wssj roztržitostj, pryč se wssj wssetečnostj, pryč se wssjm, což nenj slussného a počestného! Swatý gest to čin, ktrýž konáš, poswatné mjsto, kdež stogjš, swatá ano neyswětěgssj gest swátost, kterauž ctjš a swatý Bůh, genž w nj gest skryt. A gestliže Mogžjš musil zauti obůw s noh swých ubjrage se k swaté hoře, kdežto se mu zgewil Hospodin w hořjcjm kři, aniž se osmělil pozdwihnauti očj k tomu, ktery ho powolal: čjmž wjce slussj uctiwost na křesťana, gemužto Kristus, Božský Wykupitel, w neyswětěgssj swátosti oltářnj se zgewuge a w pokrm wydáwá. — A protož nalezáme, že ti neywýborněgssj a neywzněsseněgssj wždy hlubokau uctu k ney-

Digitized by Google

swětěgssj swátosti chowali a gewili. Hrabě Rudolf z Habsburgu měl neyswětěgssj swátost oltářnj w obzwlásstnj uctiwosti. Roku 1264. gel do gistého kláštera. I setkal se s knězem, genž welebnau swátost k nemocnému nesl. Rudolf i hned slezl s koně a přinutil kněze, aby se naň posadil; sám pak drže koně za uzdu wedl geg až do domu nemocného. Když byl kněz nemocného zaopatřil a hraběti chtěl děkowati, nechtěl tento koně wzjti, řka: „Neslussj bych gá na tomto koni gezdil, na němž odpočjwal Ježjš, Pán a Spasitel můg.“ Přissedssjmu pak do kláštera řekla gedna zbožná, duchem prorockým naplněná geptissa ta slowa: „Tu služby, kterauž gsi onehdy Bohu swému a služebnjku geho prokázal, tobě i twým potomkům hogně Bůh zaplatj. Bych tě o prawdě slow swých přeswědčila, dáwey pozor na dewátý počet času“. Rudolf s dychtiwosti očekáwal dewátý den, dewátý týden a dewátý měsjc. A wssak nic zwlásstě neobyčegného se mu nepřihodilo. Když pak dewátý rok se skončil, byl gest za cj sařce wywolen, astal se praotcem kwětaucjho a slawného rodu Rakauského.

I cjsařowé Marmilian, Karel V., Ferdinand II. a též Filip II. král Španělsstý; swatý Ludwjk, král Francauzsstý; Dawid, král Skotsstý; Alfons, král Sicilsstý a welmi mnohé osoby urozených stawů, geažto widauce, že welebná swátost se k nemocnému nese; třebak i we woze geli, hned kázali zastawiti, sstaupiwsse na kolena padli, a neyswětěgssj swátosti se klaněli [1]).

Podobně se pjsse i o geho Weličenstwu nyněgssjm cjsaři rakauském, Frantisskowi Josefowi, genž geda potkaw kněze s neyswětěgssj swátosti se ubjragjcjho, wystaupiw z wozu padl na kolena, a Kristu w neyswětěgssj swátosti se hluboce klaněl.

Každoročně koná cjrkew sw. slawnost Těla Božjho ku poctě neyswětěssj swátosti oltářnj, obnowugjc památku ustanowenj gegjho, aby wěřjcj wjru a lásku k Ježjssi, Božskému Wykupiteli wzbuzowali a gemu se kořili. Wssak netoliko w ten den slussj neyswětěgssj toto tagemstwj ctjti, nýbrž Kristus Pán gest w neyswětěgssj swátosti powždy skutečně přjtomen celý gako člowěk a Bůh s tělem i s dussj se wssjm bohatstwjm swé milosti a moci nebeské, a to netoliko když při neydražssj oběti msse swaté se za nás Bohu w obět wydáwá, aneb když se we swatém přigjmánj nám na pokrm duchownj podáwá a neb když nás w sw. požehnánj žehná; nýbrž i když w poswátné schránce na oltářjch se chowá; i tu gest přjtomen co Bůh a člowěk, a i tuto se může řjci o něm, což pjsse sw. Jan w zgewenj swém: „Ay stánek Božj s lidmi, a přebýwati bude s nimi. A oni budau geho lidem: a sám Bůh s nimi bude gegich Bohem“ [2]). O, kdo pochopj, kdo uwáži dosti newýmluwné dobrodinj toto! Eyhle milý křesťane, Ježjš, Božský Wykupitel, gest neustále s tebau, wždy hotow tobě poskytowati milosti swých; chce tobě přispěti, tobě býti učitelem, rádcem, útěssitelem, spomocnjkem — we wssem chce býti tobě milostiwým Wykupitelem. — A protož nemá tobě postačawati geg ctjti, gemu se klaněti toliko při slawnosti Božjho těla neb při wekegných službách Božjch, či při sw. přigjmánj: nýbrž slussj, abys powždy, i mimo tento čas, Kristu we welebné swátosti přjtomnému poctu slussnau wzdáwal. A to se může neylépe státi častým a zbožným nawsstě-

[1]) Wiz Macana Wýbor str. 325. [2]) Zgew. 21, 3.

Digitized by Google

wowánjm neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj 'w chrámě, kdež ſe na oltářjch w poſwátné ſchránce chowá; když totiž i mimo služby Božj dle možnoſti zbožným a wraucjm ſrdcem ſe běřeš do chrámu, kde ſe chowá neyſwětěgſſj ſwátoſt neb bljž něho ſe poſtawjš, u ſpaſitelném rozgjmánj Kriſtu tuto přitomného ſi živě k myſli přiwádjš, gemu se kořjš, s njm takřka důwěrně rozmlauwáš, gemu ſrdce ſwé wyléwáš. A wěř, milý křeſťaue, že nic nemůže býti užitečněgſſjho a ſpaſitelněgſſjho, než pobožné cwičenj toto. Owſſemk wſſudy geſt Pán přjtomen miloſtj a mocj ſwau — onť naplňuge nebeſa i zemi, „w něm gſme živi a hýbáme ſe a trwáme“; wſſudy můžeme ho ctjti, wſſudy gemu se klaněti a potřebných miloſtj od něho nabýti: a wſſak ať se nedj, že wěci tohoto ſwěta pozornoſt naſſi na ſe táhnau a gi od něho odwracugj a myſl naſſi roztržitau činj, tak že těžko člowěku w hluku ſwětſkém celau myſl ſebrati, gak toho zbožné rozgjmánj požaduge: což dobře znamenati ſluſſj, geſt Kriſtus Pán w neyſwětěgſſj ſwátoſti zwláſſtnjm způſobem přjtomen, a ti, kdož ho tuto pobožně ctj, bywagj netoliko mocnějši k pobožnoſti powzbuzeni, ale nabywagj také zwláſſtnjch wýhod a miloſtj.

W nawſſtěwowánj welebné ſwátoſti zagiſté dochází zbožný křeſťan mnohých ſpaſitelných naučenj. Tuto widj zbožná duſſe a předſtawuge ſi živě Kriſta Spaſitele, a Miſtra nebeſkého, ſlyſſj takřka ſlowa geho, kteráž druhdy hlásal zástupům za času oſobného přebywánj ſwého na zemi, a widj zpanilý přjklad geho, kterýž nám zůſtawil. Pán mluwj k nj tuto ſlowem i ſkutkem, a učenj geho tu působj mocně na ni, geſſto w přjtomnoſt geho w neyſwětěgſſj ſwátoſti pewně wěřj; on pak ſám u wnitř w duſſi k nj mluwj. — „Blahoſlawená duſſe,“ dj Tomáš Kempenſký, „blahoſlawená duſſe, kteráž poſlauchá Pána, an k nj mluwj, a z geho úſt ſlowa útěchy přigjmá. Blahoſlawený ſluh, kterýž wnjmá tiché wnuknutj Božj, a na marné mluwenj tohoto ſwěta nic nedáwá. Ano na neywyšš blahoſlawený ſluh, kterýž nikoli zewnitřnjho, nýbrž wnitřnjho prawdoučného hlaſu poſlauchá. Blahoſlawené oči, kteréž zawřeny k wěcem zewnitřnjm, pozorny gſau pauze na wnitřnj. A protož, dj dále nadřečený zbožný ſpiſowatel, nemluw mi Mogjjš anebo kdo z proroků, ale raděgi ty ſám mluw Pane, kterýž duchem ſwým naplňuges a oſwěcuges wſſecky proroky; nebo k ty ſám bez nich mne můžeš dokonale wyučiti, oni pak bez tebe nic nepořjdj. Mohauk ſice ſlowa hlásati; ale ducha nemohau dáti. Překráſně mluwj; ale když ty mlčjš, ſrdce nerozpalugj. Pjſem poſkytugj; ty pak ſmyſl wykládáš. Tagemſtwj mluwj; ale ty odhaluges wýznam w nich ſkrytý. Přikázanj zwěſtugj; ty wſſak pomoc dáwáš k gich zachowánj. Ceſtu ukazugj; ty wſſak poſilňuges k chozenj. Oni gen zewnitř působj; ty wſſak ſrdce učjš a oſwěcuges. Oni powrchu nawlažugj; ty wſſak plodnoſt dáwáš. Oni gen ſlowy ohlaſſugj; ty wſſak ſluchu porozuměnj uděluges.“ [1])

W nawſſtěwowánj neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj należá také zbožná duſſe pramen neyſladſſj útěchy. Tu widj Jeziſſe, neylaſkawěgſſjho a neymocněgſſjſſo přjtele ſwého; gemu otwjrá důwěrně ſrdce ſwé, gemu wyprawuge ſwé tjſně, ſwé neſnáze a protiwenſtwj ſwá, a u něho nabywá

[1]) O náſl. Kriſta kn. 3. k. 1. 2.

Digitized by Google

útěchy a ulewy tjm hogněgi, gessto wj, že týž Kristus břjmě toto sám nesl, a že hotow gest pomoci wssem, genž se důwěrně k němu utjkagj. U něho a od něho se učj swaté trpěliwosti, widauc gak Pán sám tisse a trpěliwě nesl břjmě swé, aniž otwjrage ústa swá; u něho se učj oddanosti do wůle Božj, gessto i on krwawý prolewage pot, wolal: „Otče, ne má, nýbrž twá wůle staň se!“ U něho nabýwá potřebné sjly a pomoci k nesenj wsselikých křjžů a protiwenstwj. Kljčj-li gi wina hřjchu a naplňuge-li bázeň a strach nedadauc gj ni stánj, ni pokoge dnem i nocj — tu u stánku neyswětěgssjho docházj pokoge, widauc tu Božského Wykupitele, genž pro hřjchy swěta trpěl a takka wolá k nj: Nezaufey dusse, gesstě gsem hotow přigjti tebe — gesstě gsi má: toliko obrat se, čiň pokánj! Ge-li malomyslná a zarmaucená, doléhá-li na ni swět s nesnázemi swými a děsj-li se budaucnosti: docházj u stánku Neyswětěgssjho občerstwenj. Nebog se, wolá tu Božský Wykupitel, má ty gsi, gá gsem s tebau, twůg Pán a twůg obrance, čehobys se děsila? Patř tam do kragin wěčnosti, tam kyne tobě žiwot utěsseněgssj — žiwot wěčný! Počjná-li wjra gegj slábnauti, naděge klesati, láska chladnauti a dusse wssj wnitřnj útěchy zbawena prahnauti: i tuto docházj u neyswětěgssj swátosti útěchy a sladkého potěssenj; widauc tu Pána, genž gest základ wjry, podpora naděge a podnět lásky gegj a genž wlémá w nj opět nebesskau útěchu a swatý poklid. Tu spočjwá takořka gako druhdy miláček Páně na prsau geho, tu nalézá pokoge a neyčistssj blaženosti. „Gakau čistau radost působj to,“ dj sw. Alfons, „u wjře klečeti před oltářem Páně a důwěrně mluwiti s Ježissem, genž tuto čeká, aby poslechnul a wyslyssel modlitbu nassi. Gakau útěchu to působj, když ho za odpusstěnj prosjme, gemu swé potřeby sdělugeme, gako přjtel přjteli, w něhožto důwěru swau skládáme, mohauce si u něho milost a nebe wyprositi. Gaká to blaženost, když k němu lásku swau můžeme wzbuditi, an na oltáři Otce za nás prosj, a zde láskau k nám podnjcen přjtomen gest; nebo láska geho gest to, genž mu radost w tom způsobj, aby skryt nepoznán, ano opowržen u nás přebýwal“ [1]).

Konečně nabýwáme také w nawsstiwowánj neyswětěgssj swátosti oltářnj hogných milostj. A w prawdě čeho se nemůže naděti, čeho slussně očekáwati nábožná dusse u neyswětěgssj swátosti? Wždyť gest tu přjtomen Kristus, Božský Spasitel gegj; tentýž Kristus, genž druhdy wssem pomáhal, wssem dobře činil: nemocné uzdrawowal, slepým dáwal zrak, hluchým sluch, chromým rowné audy, mrtwé křjsil, malomocné čistil, zarmaucené těssil. A geho láska k wěrným swým posud neustydla; geho rámě nenj zkráceno, geho moc nenj zmenssena. „Ježjš Kristus wčera i dnes: on i na wěky“ [2]). O, s gakau důwěrau může se k němu bráti dusse křesťanská, s gakau bezpečnostj může od něho wsseho očekáwati. Ge-li w temnostech, Kristus gest gj tuto swětlem, blaudj-li, Kristus gest gj tuto wůdcem; kljčj-li gi mdloba ducha: Kristus gest gj posilau; ge-li w pochybnosti: nalezá na Kristu rádce — Kristus gest gj we wssem wssjm. Gest sice prawda, že Pán, gak přisljbil, wssudy prosby nasse slyssj: Modlete se a wezmète; wssak blahoslawený Gindřich Suso řjkáwal: že Kristus wjce než kde ginde na oltáři prosbu

[1]) Visitatio SS. sacram introd. [2]) K Žid. 13, 8.

Digitized by Google

wěřjcjch slyssj. „Z wděčnosti k mému we welebné swátosti skrytému Ježjssi,“ pjsse swatý Alfons z Liǧouri, „musjm wyznati, že pobožnosti k neyswětěgssj swátosti olářnj (kterauž gsem owssem wlažně a nedokonale konal) mám za to děkowati, že gsem opustil swět, w kterémž gsem k neywětssj zkáze swé, až do ssest a dwadcátého roku žiw byl. Šťasten, kdož dřjwe než gá podobně učinjš, a se tomu odewzdáš, genž bez wýminky za tebe se wydal... Mohu tě ubezpečiti, že Kristus Pán dussi, genž poněkud shromážděna před welebnau swátostj pomesská, wjce útěchy poskytuge než celý swět gj dáti může“ [1]).

Když cjsař Maxmilian I. gednoho času mezi wysoké skály a hory nedaleko Innomostj (Insspruku) na honbě zablaudil, tak že nemohl zpátečnj cesty nalezti, wolal bez přestánj žalostně o pomoc: a když se žádného dowolati nemohl, wzal tobolku swau, do njž tu welmi úpěnliwau a křesťanskau žádost napsal, aby neyswětěgssj swátost oltářnj byla přinessena, aby když wjce Pána přigjmati nemůže, aspoň se gemu w té swátosti skrytému klaněti a geho Božské ochraně se poraučeti mohl. Pak wzal řád zlatého rauna, kterýmž prsa geho byla ozdobena, obwázal gjm tobolku, aby měla wáhu, a hodil gi dolů do propasti, do audolj to nesmjrně hlubokého, kdež daw lidu byl shromážděn, želege nesstastného prince. A když bez messkánj od kněze w slawném průwodu byla welebná swátost přinessena, dalo se znamenj z děla na skále stogjcjmu strápenému princowi, kterýž i hned na kolena padl, a Kristu w swátosti skrytému co neywraucněgi se klaněl a důwěrně k němu o pomoc wolal. A ay podiwným způsobem zachráněn gest a sstastně se nazpět nawrátil. —

A protož ta hořj we chrámech dnem a nocj lampa, „tak řečené wěčné swětlo,“ genž wyznačuge a zwěstuge wěřjcjm ustawičnau přjtomnost Krista swětla wěčného a pramene wssj milosti w neyswětěgssj swátosti oltářnj a wyzýwá ge, aby se tu Kristu bez ustánj klaněli. Onať gest také znamenj gasné wjry, wraucj lásky a horliwosti, kteraužto křesťané před trůnem Beránka messkati magj; onať konečně gest i žiwé swědectwj wraucjho přánj cjrkwe, by křesťané wěrnj w každé době počest Božskému Spasiteli w neyswětěgssj swátosti wzdáwali. A w skutku za prwnjch časů cjrkwe bylit gsau mnohé dni w roce, kdežto wěřjcj w chrámjch celau noc na modlitbách tráwili. Za času pronásledowánj cjrkwe bylať pobožnost k welebné swátosti neywětssj útěchau wěřjcjch. I brali neyswětěgssj swátost s sebau domů, klaněli se gj s úctiwostj a požjwali gi w době nebezpečenstwj. Když pak byli pro gméno Kristowo w žalářjch okowy spautáni, snažilit se kněžj a gahnowé se wssj usilolownostj, aby gim mohli welebnau swátostj přispěti, a gim takto duchownj posilu zgednati. I dáwalot se gim tělo Páně, kteréž při sobě chowali, až pak při nastáwagjcjch mukách ge požjwali a gjm se sjlili. — Wssak i w dálssjm wěku nalezáme dosti přjkladů wraucjch ctitelů a horliwých nawsstěwowatelů welebné swátosti. Tak wyprawuge sw. Alfons z Liǧouri: Nábožný služebnjk Božj P. Aloysius La Nuza, znamenitý misionář w Sicilii, gesstě gako mládenec byl takowau láskau k Ježjssi roznjcen, že se zdálo, gakoby se nemohl pro dussewnj útěchu, gakéž we welebné swá-

[1]) Loco cit.

tosti nabýwal, od Krista odlaučiti. Wyprawuge se o něm, že když mu přikázal zpowědlnjk, aby déle než hodinu před welebnau swátostj nemesskal sobě násilj učiniti musil, aby, když hodina uprchla, se wzdálil, podobage se nemluwňátku, kteréž se od mateřských prsau odtrhuge, právě když ssáti počjná. Prwé než chrám opustil, pozastawil se, padkil na oltář, učinil poklonu a bylo znáti, gak mnoho nesnáze to stálo, aby se odřekl utěssené přjtomnosti Spasitele swého. Podobně se dělo i sw. Aloysiowi z Gonzagy. Swatý Fratissek Xawerius pookkál před welebnau swátostj a oddechl si od mnohých prácj a nesnázj, kteréž musil na apostolské cestě swé w Indii wystáti. Podobně to činil sw. Frantissek z Regis, genž naleznuw někdy chrám zawřený, giž tjm se potěssil, že kleče u dwerj chrámowých w děssti i w zimě s swým Spasitelem w neyswětěgssj swátosti w zdáli těssiti se mohl. Swatý Frantissek z Asisi sdělil i hned Ježjssi w neyswětěgssj swátosti oltářnj swá utrpenj a swé těžkosti. Zwlásstě pak tu wynikal přemilý patron náš knjže a dědic české země, swatý Wáclaw, genž Krista Pána w neyswětěgssj swátosti tak wraucně milowal, že netoliko s wlastnjma rukama pssenici žal a hrozny sbjral, a hostie pekl a wjno tlačil, aby k obětj msse sw. byly; ale i w zimě w nočnj době welebnau swtáost oltářnj nawsstěwowal, prowázen gedinym služebnjkem swým Podiwjnem, a tuto celé hodiny w pobožnosti trámil [1]).

A protož milý křesťane, nemesskey w té pobožnosti se cwičiti a Krista w neyswětěgssj swátosti nawsstěwowati — gemu se tu kořiti, geg ctjti, gemu záležitosti srdce swého přednásseti, gemu prosby swé wylěwali, u něho útěchy, possily a pomoci hledati. Hle Pán takořka čeká na tebe. Odhodley se k tomu zwlásstě w tento oktáw, kterýž k úctě welebné swátosti gest ustanowen. Nenj k tomu mnoho času potřebj — odřekni se marného wyražení, wzdey se zbytečných řečj, přispěš si s prácj swau a wždy k tomu času nabudeš. Zkus toho a uzřjš, gak sladký gest Pán. Zkussiž toho gen gednau a uwidjš, gak ti to prospěge. Wiz, že čas, kterýž w takowémto cwičenj před neyswětěgssj swátosti ztrámjš, nemůžeš lépe wynaložiti a že to bude nynj i w hodince smrti tobě přewelikau utěchau, že gsi byl prawým a wraucjm ctitelem Ježjsse, Božského Wykupitele swého, w neyswětěssj swátosti přjtomného [2]). Wždy pak před welebnau swátostj woley w skraussenosti srdce:

Modlitba cjrkewnj.

Bože genž gsi nám w přepodiwné swátosti památku umučenj swého zřistawil: popřeg nám prosjme tebe, abychom swatá tagenstwj těla a krwe twé tak welebili, abychom owoce wykaupenj twého stále w sobě zakusili. Skrze téhož Krista Pana nasseho. Amen.

[1]) Loco cit. [2]) Ke konánj pobožnosti této dobře se hodj knjžečka sw. Alfonse z Liguori: Nawsstěwowánj welebné sw. oltářnj. We Wjdni u Mechitaristů.

Digitized by Google

Neděle druhá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 14., w. 16—24.

A onoho čaſu řekl Pán Jeżiš učennjkům ſwým: Člowěk nějaký učinil wečeři welikau, a pozwal mnohých. I poſlal ſłużebnjka ſwého w hodinu wečeře, aby řekl pozwaným, aby přiſſli, że giż připraweno geſt wſſecko. I počali ſe wſſickni ſpolu wymlauwati. Prwnj řekl gemu: Wes gſem kaupil, i muſjm wygjti a shlédnauti gi: proſjm tebe, měg mne wymluwna. A druhý řekl: Patero ſpřeżenj wolů kaupil gſem, a gdu, abych gich zkuſil: proſjm tebe, měg mne wymluwna. A giný řekl: Żenu gſem pogal, a protoż nemohu přigjti. I nawrátiw ſe ſłużebnjk, zwěſtowal ty wěci Pánu ſwému. Tedy rozhněwaw ſe hoſpodář, řekl ſłużebnjku ſwému: Wygdi rychle na rynky a na ulice města, a chudé i mdlé, a ſlepé i kulhawé uweď ſem. I řekl ſłużebnjk: Pane, ſtalo ſe, gakoż gſi rozkázal, a geſſtě mjſto geſt. I řekl Pán ſłużebnjku: Wygdiż na cesty a mezi ploty, a přinuť wegjti, ať ſe naplnj dům můg. Prawjmť pak wám, że żádný z mużů těch, kteřj byli pozwáni, neokuſj wečeře mé.

Wýklad.

Kdyż Pán Jeżiš w poſlednjm roce wečegného żiwota ſwého ſe ubjral na ſlawnoſt ſtánků do Jeruſaléma, přihodilo ſe na cestě, że ſtolował w ſobotu u gednoho knjżete fariſegſkého. Tuto uzdrawil wodnatelného, učil pokoře, wida totiż gak prwnj pozwanj mjſta wyhledáwali, napomenul ge, aby neſedali na prwnj mjſta, by pak potom s hanbau ſnjżeni nebyli; a znamenage, że hoſpodář četnými krměmi častował pozwané, genż ſami doſti zámożni byli: poučil ho, że by měl pro odplatu wěčnau raděgi chudých pozwati; což gednoho z přjſedjcjch tak dogalo, że zwolal: „Blahoſlawený, kdoż gjſti bude chléb w králowſtwj Bożjm“ Mage za to, że kdyż ſe Pán Jżiš tak chudých ugjmá, że tjm wjce zkętel mjti bude na wywolené w králowſtwj Meſſiáſſkém, kterěż měl założiti a że tito tjm wětſſjch rozkoſſj ſe tuto budau moci nadjti. Slowa tato přiměla Kriſta Pána, że ſaułtolugjcjm wyprawował podobenſtwj dneſſnjho ſwatého Ewangelium, w němżto ljčj překrácené a zpoz-

Digitized by Google

dilé gednánj fariseů a zákonnjků, genž nepřigawsse wyzwánj geho, opowrhli zúčastniti se blaženosti králowstwj Božjho, zároweň wyznačil tu i následky téhož hřjssného a zhaubného gednánj gegich; čjmž zagisté chtěl Pán Ježjš přjtomných poučiti: že k účastenstwj blaženosti, w králowstj Božjm giného smýsslenj gest potřebj, než gakowéž se u wětssj části pozwaných t. g. wywoleného národu židowského nalezalo; a že mnozj, genž se měli za oprávněné ke králowstwj tomuto, wlastnj winau neokusj blaženosti geho. Wýznam podobenstwj tohoto gest patrný. Člowěkem, genž wečeři welikau učinil mjnj se tuto Bůh Otec nebeský, wečeřj pak welikau tuto značj se blaženost králowstwj Messiássowa neb Božjho. Pozwanj pak prwnj wyznamenáwagj Židy, zwlásstě pak starssj lidu, welické kněžj, zákonnjky a farisey. Gako wssak hospodář w podobenstwj sw. Ewangelium giž před wečeřj dal hostů pozwati, aby w prawý čas byli přichystáni: podobně sessilal Bůh po mnohé wěky wyslance swé: Mogžjsse, proroky a giné zbožné muže, připrawuge gich k hodnému přigetj Messiásse a králowstwj, kteréž měl založiti. Gako pak hospodář sw. Ewangelium w hodinu (den) wečeře poslal služebnjka swého, aby řekl pozwaným, aby přissli, že giž gest připraweno wssecko: podobně wzbudil Bůh u lidu židowského Jana křtitele, kterýž předcházel Messiásse, káže bljzké přjsstj geho a králowstwj Božjho, a wzbuzuge lid ku pokánj, by hodni byli wegiti w ně. Než ale gako pozwanj přjliš pilni gsauce zisku časného a rozkossj pozemsstých, wymlauwali se, nechtjce přigiti: rownéž i Židé, zwlásstě pak starssj lidu, fariseowé a zákonnjci odporowali připogiti se ke Kristu, a státi se audy králowstwj geho. Nebot oni očekáwali zasljbeného Messiásse, gakožto nějakého pozemského krále, genž gim časných wýhod bude poskytowati; od něhožto gsau očekáwali moc, slávu, statky, bohatstwj, rozkosse, každý dle žádosti srdce swého. Když pak poznali, že Jan káže řjssi duchownj, w kterézto se poskytugj duchownj statkowé ku spasenj dussj, neuposlechli hlasu geho, aniž se stali účastni králowstwj Kristowa.' Co se dotýče ze gména wýmluw pozwaných: wyznamenáwá dle wýkladu sw. otcům ten, genž wes kaupil a chtěl gi shlednauti, takowé, genž žádostiwi statků pozemských w ně celau dussi pohřjžiwsse ani času, ani myssli neměli pamětliwi býti spasenj dusse a blaženosti wěčné. „Což se wyznamenáwá wsj, dj sw. Řehoř Welikým, než statky pozemské? Wyssel tedy shlednauti wes, poněwadž toliko na zewnitřnj wěci myslil pro statky časné" [1]). Podobně wyznamenáwá ten, genž patero spřeženj wolů kaupil, lakomce hltawé, genž dnem a nocj na zisk myssj. Konečně ten, genž prawil: Ženu gsem pogal a protož nemohu přigjti, wyznamenáwá ty, genž w rozkosse hřjssné pohřjženi pohrdli králowstwjm Messiássowým, gakož učinili Saduceowé a Herodiáni. — Ostatnj pak část podobenstwj obsahuge proroctwj, kteréž se doslownė wyplnilo. Chudj, mdlj, slepj a kulhawj na ulicjch města, kteréž rozhněwaný hospodář kázal služebnjku swému do wečeřadla uwoditi, wyznamenáwagj dle mjněnj mnohých wykládačů pjsma sw. [2]), sprostý, obecný lid Israelský, hřjssnjky a publikány, kteřjž pak powoláni do králowstwj Božjho ochotněgi Krista následowali; ti pak, genž potom na cestách a na plotech nalezeni bywsse přinuceni gsau wegiti, aby se dům naplnil,

[1]) Hom. 36. in Evang. [2]) Tit. s. Gregor. Theophyl. Euthym.

Digitized by Google

wyznamenáwagj pohany, kteřjž pak powoláni gsauce do cjrkwe Kristowy, takořka donuceni býti muſeli, to geſt wětſſj mocj. uſilněgſſj prácj Kristu zjſkáni a přitaženi byli, geſſto byli w modloſlužebnoſti a neprawoſti přiliš zabředli. A w prawdě, gakož hoſpodář rozhněwán nad netečnoſtj a wýmluwami pozwaných, poſlal ſluženbnjka ſwého na rynky a na ulice města a na ceſty a mezi ploty a ſwolal wſſelikých powržený a takřka wywržený lid k wečeři ſwé, z pozwaných pak žádný neokuſil wečeře geho: rowněž i Hoſpodin Otec nebeſký zbawil tyto nehodné miloſti ſwé a zůſtawil ge ſaudu, genž hřjſſnjka nemine, a wyhoſtil pyſſné fariſey a zákonnjky a rozkoſſné Saducey z králowſtj Meſſiáſſowa, že neměli účaſtenſtwj prawdy a miloſti geho, naproti tomu ale powolal publikány hřjſſnjky, gakož i pohany, genž byli u fariſeů u welikě nenáwiſti a genom gako powrhl, ze wſſech končin ſwěta do králowſtwj Syna ſwého k ſpaſenj a k žiwotu wěčnému.

Rozgjmánj.

Namenité byly w prawdě hody, kteréž učinil král perſký, Aſwérus, wſſem knjžatům ſwým a pak weſſkerému lidu, což ho koli bylo w Suſan. Gak ſe wyprawuge w knjze Eſther, rozkázal za ſedm dnj hody ſtrogiti w ſjni zahrady a háge, kterýž králowſkým djlem a rukau wyſazen byl. A zawěſſeny byly ze wſſech ſtran čalauny nebeſké barwy, a zelené a hyacinthowé na prowazcjch kmentowých a ſſarlatowých, kteréžto byly prowlečeny ſkrze kraužky z ſlonowých koſtj, a k ſlaupům mramorowým byly přiwázány. Lůžka také, zlatá a ſtříbrná, zpořádaná byla na podlaze, genž byla ſmaragdowým a ſafirowým kamenjm podlažená a rozličným malowánjm podiwně ozdobená. Pili pak, kteřjž pozwáni byli, ze zlatých koſljků a na ginýchh a ginýchh nádobách krmě noſeny byly. Wjno také gakž ſluſſelo na welebnoſt králowſkau w hognoſti a wýborné předkládáno bylo a požjwal gedenkažďý, co by chtěl[1]). Wſſak ale mnohem znamenitěgſſj gſau ty hody, wečeře totiž, o kteréž mlumj Kriſtus Pán w podobenſtwj dneſſnjho ſw. Ewangelium. O tom ſe zagiſté přeſwědčjš, milý křeſtane, uwážjš-li bljže wýznam wečeře této, čeho ſe tu poſkytnge, gakož i popatřjš-li na ty, genž k nim byli pozwáni.

Člowěk něgaký učinil wečeři welikau, dj Pán Ježjš z počátku podobenſtwj ſwého. A kdo geſt ten člowěk, a co ſe mjnj wečeřj tanto, tážeš ſe, milý křeſtane? Když rolnjk neb řemeſlnjk na poli neb w djlně celý den uſilowně pracowal, zagiſté nezná doby, genž by mu byla přjgemněgſſj a utěſſeněgſſj, než když ſe přibljžj wečer, kdežto ſe může k ſwým milým odebrati a u proſtřed ſwé milowané rodiny pomeſſkati. Tu ſi poodechne, tu ſloži ſtaroſti a péče ze ſebe, tu ſe občerſtwj a potěſſj u ſwých milých. Dogiſta takowáto wečeře geſt mu milegſſj než oběd, po kterémž opět práce, lopocenj,

[1]) Eſth. 1, 1—9.

Digitized by Google

břjmě dne i horka ho tjžj. A protož béře se w pjsmě swatém wečeře za obraz pokoge, radosti a stálého občerstwenj a nepokalené blaženosti. Než, powstáwá otázka: Kde pak lze na zemi takowé wečeře dogjti, w njž by se duchu potřebného občerstwenj, posilněnj, zotawenj a pokoge poskytowalo? Takowauto wečeři, takowéto hody přichystal a učinil nám sám Otec nebeský skrze Syna swého gednorozeného, Pána Jezu Krista. On zagisté učinil wečeři welikau. A w této wečeři podáwá nám Ježjš swau swatau prawdu, kterauž s nebes přinesl, spasitelné zákony, kteréž ustanowil, a swau hognau milost, kterauž nám wydobil a utěšená zasljbenj, kteráž nám učinil. Tyk gsau krmě, tyk hody, gežto obsahuge w ečeřew podobenstwj sw. Ewangelium. A zdaž to nenj welká wečeře, negsau to utěšené a blahé hody, kteréž nám tuto připrawil? Popatř gen, milý křesťane na sw. prawdy, kteréž nám zgewil. Uwaž gak dlauho blaudil swět we tmách newědomosti a bludu? Gak dlauho práhli lidé po prawdě, hledagjce tauzebně oswobozenj od temnosti newědomosti a negistoty we wěcech těch neydůležitěgšjch — we wěcech týkagjcjch se spasenj? W učenj Kristowě — w prawdě, kterauž s nebe přinesl, tuk dochází člowěk potřebného swětla, s onau gistotau a bezpečnosti, kteráž gediné může člowěka utišiti a ukogiti. W poznánj troggediného prawého Boha a od Otce sestaného Wykupitele záležj ona spasitelná člowěka blažjcj prawda, kteráž w plné mjře nasycuge a ukoguge ty, genž prawdy a sprawedlnosti žjznj a lačnj. — A chceš-li se o tom lépe přeswědčiti, milý křesťane, uwaž gen obsah nebeské prawdy této. Uwaž na příklad ono zgewenj Páně: „že tak Bůh milowal swět, že Syna swého gednorozeného poslal, aby žádný, kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný.“ Gaká to utěšená prawda! Co může býti radostněgšjho, co blažiwěgšjho člowěku, než wěděti, že přebýwá nad námi Bůh, neskončená láska, genž nechce zahynutj člowěka, nýbrž aby byl žiw a spasen. A co můž ho wjce potěšiti a gemu pokog zgednati, než wjra: že tento laskawý Bůh netoliko spasenj nasse chce, ale k tomu také se wšjm milostj přispjwá, že wzlášstně o nás lidi pečuge a nás miluge, tak že i swého gednorozeného Syna wydal, abychom od zahynutj wyswobozeni byli. O, gak se cjtj člowěk tu ukogena, pozdwižena a oblažena, kdykoliw pozdwihne očj swých k laskawému Otci tomuto! Co by za to dali ti národowé, genž po wěky seděli w temnostech bez Boha a bez naděge? aneb genž sobě předstawowali Boha netečného o člowěka péči nemagjcjho, či dokonce ukrutného toliko obětj hledagjcjho? Co by za to dali, kdyby byli znali Boha gakožto laskawého Otce, genž u wraucj lásce k lidem obětuge swého gediného Syna pro spasenj gegich? O, nenj utěšeněgšj, ducha powznášsegicj a mysl občerstwugicj a blažjcj wjry nad onu wjru, kterauž Pán Ježjš hlásal nám, chystage nám hody duchownj. — A podobně se to má se wšselikau prawdau, kterauž Ježjš s nebe nám přinesl, a kteráž se nám předkládá w králowstwj geho — w cjrkwi: onak gest prawá wečeře, nebeské hody, genž občerstwugj, těšj a oblážugj dusse lidské.

Wšsak i zákony swaté, kteréž Pán Ježjš ustanowil, mohau se wšjm právem dusewnj wečerj nazýwati. W prawdě po dlauhé wěky úpěli gsau národowé pode ghem neprawostj a nešestj. Nespravedl-

Digitized by Google

nost, potlačowánj, laupež, podwod, lež, lest, utrhánj, neswáry, záwist, nenáwist a giné mnohé zlosti opanowaly swět a tjžily geg. A když Kristus Pán k sprawedlnosti, milosrdenstwj, k prawdě, tichosti, smjřenliwosti, lásce, čistotě a upřjmnosti powolal národů: zdaž to nebylo blahé pozwánj mdlých a saužených k wečeři, k hodům občerstwugjcjm a oblažugjcjm? W prawdě se tu chystá weliká wečeře dussewnj a blahé občerstwenj a wznessená a nepomigitelná radost: kdež se činj zákon Kristůw swrchowaným prawidlem žiwota, kdež se plnj přikázanj geho, a kdež láska, sprawedlnost, čistota, wěrnost, pokora, upřjmnost wůbec křesťanská ctnost mezi lidmi přebýwá. Co gest wssecka radost a wssecka blaženost swěta proti pokogi a blaženosti, kteréž poskytuge člowěku plněnj zákona Božjho. Zdaž oblažuge a nasycuge člowěka hřjssná rozkoš? Nikoliw. Nenasycenost, nepokog, auzkost a churawost, stráwj geg před časem. Neprawá a hřjssná rozkoš nemůž nasytiti a ukogiti člowěka. Přisedni s lakomstwjm ke stolu, zdaž budeš posilněn, nasycen neb kdy utěssen? Nikoliw. Budeš mjti starosti a péče, záwist a rozepři, zlost a mrzutost; ne wssak utěssenj. Gsau to utěssené hody, hodné dusse nesmrtelné? A neb přisedni s wysokomyslnostj a pýchau k sebe skwostněgssjm hodům, zdaž budeš občerstwen, posilněn a potěssen? O gak gsi tu zawislý od chwály a pochlebowánj giných! Zlost, záwist a zásst saužiti bude tebe widaucjho, ana se giným přednost před tebau dáwá! Budeš zagisté nespokogen a při neymenssjm nenasycen. — W prawdě swět a tělo nenasycugj člowěka, nepozdwihugj ho, aniž ho oblažugj, byť i přisedal k neystkwostněgssjm hodům, abyť i tisjce přisedali k němu. Ginak ale gest to u těch, genž přisedagj k wečeři Páně — plnjce zákon, kterýž byl ustanowil. Owssemť dj swětáci, že přikázanj Božj gsau těžká a nesnesitedlná; Pán ale dj sám: „Gho mé gest sladké a břjmě mé gest lehké.“ Wraucj a srdečná láska k Bohu zdá se sice swětákům působiti mysl zasmussilau, trudnau, a žiwot bez radosti a utěssenj: a wssak w prawdě plodj tu neyčistssj a neysladssj rozkoš dusse, nad kteraužto wraucj a zbožný křesťan nezná wyšssj blaženostj a wětssjho sstěstj. Láska tato gest gemu pokrmem žiwota, z něhožto ustawičně tráwj, gjmžto se občerstwuge a sjlj, a w němž se cjtj blažena, tauž měrau, kterauž ho požjwá. Podobně se to má s čistotau srdce. Nic zagisté nemůže se přirownati dussi neposskwrněné, prosté wsseliké nehodné a neslussné žádosti a náklonnosti! Hle gak pružná gest mysl, gak gasný gest pohled, gak wraucj gegj modlitba, gak utěssená gegj naděge a gak se gj dařj wsseliká gegj práce! W prawdě „blahoslawenj gsau čistého srdce“, byť by toho chlipnjk ani netussil. Rowněž se to má s pokorau. Co blažj wjce, než ona, genž člowěka powyssuge a činj ho přjtelem Božjm. Co může blažiti wjce, než ona ponjženost a skromnost, kteráž ani nezná swých přednostj, sebe ochotně giným w službu wydáwá, s nimi se raduge, wsse snássj, wsse trpj, wsse ochotně obětuge, a se těssj toliko z oslawenj milosti a milosrdenstwj Božjho. Hle gakého nebeského pokoge, gaké utěchy srdce, gaké wnitřnj blaženosti požjwá, kdož w prawdě gest pokorný a tiché mysli! — A tak se to má se wssemi přikázanjmi Božjmi a gegich plněnjm. Blahoslawený, kdož gich ostřjhá. „Blahoslawený muž, kterýž nechodj w radě bezbožných a nestáwá na cestě hřjssnjků, a nesedá na stolici morowého nakaženj; ale w zákoně Hospodinowě gest wůle geho, w zákoně geho přemýsslj

Digitized by Google

dnem i nocj. I bude gako ſtrom, kterýž ſſtjpen geſt podlé wod tekaucjch, genž owoce ſwé wydáwá časem ſwým: a liſt geho neſprchne: a wſſecko, cokoli činiti bude, ſſkaſtně mu ſe powede[1]). O přeſſlaſtná rodina, kteráž ſe zákonem Bozjm zprawuge, blažená obec a ſlawný národ, genž ſe gjm řjdj a geg plnj! — A tak ſe mohau přikázanj Páně dobře přirownati hodům wečeře welikė, kdež ſe poſkytuge tak mnoho ſpaſitelného a blaženého duſſjm wěřjcjch. Nikoli, negſau ona gho, kteréž ſe uwaluge na rámě naſſe, nýbrž ony oſwobozugj nás ode gha neytěžſſjho, totiž od ſoběctwj a otroctwj ſwěta. A nenj to gegich cjl a konec, aby nám ztrpčily žiwot, nýbrž ony ſměřugj k tomu, aby prawý, utěſſený a blahoſlawený žiwot nám zgednaly, a způſobily nám hody, kuj kterýmžto ſe magj ſhromážditi ti, genž dlauho blaudjce w neſnázjch žiwota ſe trmáceli, aby ſe občerſtwili a doſpěli k neyčiſtiſſjm a neyhogněgſſjm rozkoſſem.

Dále pak mjnj Pán Jeżiš wečerj ſwatého Ewangelium také miloſti, kteréž nám wydobil, a kterýchž uděluge hogně wěrným ſwým. A miloſti tyto gſau práwě wečeře hogná k občerſtwenj utěſſenj a oblaženj weſſkerého ſwěta. — Uwaž milý křeſtane, na přiklad toliko miloſt odpuſſtěnj hřjchů, a treſtu wěčného, kteráže ſe uděluge kagjcjm. Co může býti utěſſeněgſſjho a ſladſſjho winau ſkljčenému hřjſſnjku nad pohled na ukřižowaného Kriſta, genž na kříži za hřjchy ſwěta zemřel? Co geſt u přirownánj s útěchau tauto wſſeliká tělesná rozkoš z neyſtkwoſtněgſſjch krmj a neydražſſjch nápogů? Wſſecko toto geſt marné a pomjgegjcj, aniž může gen na hodinu ukogiti nepokog a náhnětky probuzeného ſwědomj; — přitom při wſſem hlodá w ſrdci hřjſſnjka čerw, genž neumjrá, mučj geg ſtrach a bázeň, genž mu wſſelikau radoſt ztrpčuge, a ſtjhá geg nepokog, genž wěkem roſte a ſe množj, gak ſe ſmrt bljžj. Skormancenau a winau ſkljčenau duſſi neteſſj ani ples, ani krmě, ani hra, ani zpěw. O kdyby gj někdo řekl, a gi ubezpečil: „Odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi;“ gak by ſe zaradowala, gakby zapléſala! A ay, ſlowo toto utěſſené znj s kříže, a to wſſem hřjſſnjkům! Zdaž to nenj wečeře welikà? Zdaž nenj miloſt tato odpuſſtěnj hřjchů, kterauž Kriſtus wydobil, a kteréž nám poſkytuge, zdaž to nenj wečeře a hody welikė, plné útěchy a radoſti? A totéž platj o wſſech miloſtech, kteréž Otec w Synu a w Duchu ſwatém nám připrawil a kterýchž nám poſkytuge a hogně uděluge we wſſelikých přjpadnoſtech a potřebách žiwota: onyk zagiſté wſſecky gſau welikà wečeře.

A takto, milý křeſtane, buď že uważugeš nebeſkau prawdu neb ſwatá přikázanj, a neb hogné miloſti, kterýchž Kriſtus, Bożſký Wykupitel nám poſkytuge: wždy gſau to hody utěſſené, wždy geſt to wečeře welikà, kterauž nám učinil, a ku kteréž nás pozwal. O blahoſlawenj, gimž ſe doſtalo býti pozwánu k takowé wečeři! A protož djky, neſkončené djky, tobě nebeſký Hoſpodáři, že gſi takowéto hody nám připrawil a nás k nim giž od mladoſti wolás a zweš. Deyž, bychom poſluſſni pozwánj twého gich náležitě požjwali, a bohatj w prawdě, hognj w ctnoſti a miloſti, na zemi gednau také hodni byli pozwáni býti k hodům nebeſkým, a okuſili wěčné blaženoſti na nebi, kdežto ſe Synem a Duchem ſwatým žiw gſi a kraluješ po wſſecky wěky. —

[1]) Žalm 1, 1—3.

Digitized by Google

Kristus Pán nawssstjwil nás netoliko gako učitel nebeské prawdy a ustanowitel swatého zákona a dárce hogné milosti; nýbrž on přissel k nám také gako Spasitel a Wykupitel, genž swým poslnssenstwjm až k smrti křže, wydaw sebe sám za obět, winu snassi shladil a smrt přemohl. A protož nezůstawil nám toliko své učenj, swůg zákon a swau milost; nýbrž on nám také zůstawil osobnj zásluhu své oběti na křži, totiž sebe samého we welebné swátosti: aby wěrnj geho s njm wessli w úplné obcowánj žiwota, genž by gim nowý a nesmrtelný žiwot zaručil. A tyto podiwné hody, kteréž nám Kristus Pán připrawil, nazýwagj se wečeře Páně w prawém smyslu slowa, wečeře totiž, kterauž Kristus Ježjš před swau smrtj konal a powždy konati ustanowil, gak gi cjrkew, poslussna rozkazu Páně, po wssecky wěky při oběti msse swaté obnowuge. W prawdě weliká to wečeře, křesťane milý, buďto že uwážjš, kdo gi nám přichystal, neb že popatrjš, co se ti tu poskytuge, a neb že obrátjš zřetel na ty, genž pozwáni gsau; w každém ohledu může se nazýwati wečerj welikau. Uwaž zprwu, milý křesťane, kdo gest ten, genž wečeři tuto přichystal a tebe k nj zwe? Gestit to gednorozený Syn Otce wssemohaucjho, gemuž dána gest wsseliká moc na nebi i na zemi, skrze něhož wssechny wěci učiněny gsau, a bez něhož nic učiněno nenj z toho, což učiněno gest, genž byl na počátku u Boha gedné bytnosti s Otcem. Když pak tento wznessený Syn Božj se k synům lidským snižuge, k nim na zem sestupuge, ge okolo sebe shromažďuge, ge občerstwuge, gich posiluge, potěssuge, pozdwihuge, gako negaký bohatý a laskawý hospodář své přátely a své hosti: dogista gest to něco welebného a wznesseného a Božského Wykupitele z cela hodného a tudjž giž w tomto ohledu gest wečeře Páně — welikau wečerj. —

A wssak wznessenost a welikost gegj gest tjm patrněgssj, když se uwážj, co se předkládá pozwauým, t. g. wěrjcjm we wečeři této. Pokrm totiž a nápog, gehož Kristus wěrným swým tuto poskytuge, gest tělo a krew geho, gessto za nás wydal a prolil na dřewě křže. — Když králowé a knjžata welké hody strogj, předkládagj, co neylepssjho, neystkwostněgssjho a neywzácněgssjho magj. A wssak mnohem wjce poskytuge Božský Wykupitel we wečeři své pozwaným — on gim dáwá sebe samého, a to ne, gak se zhusta děge, toliko w laskawých slowech neb sladkých slibech; nýbrž wydáwá w obět sebe, své tělo a krew swau. W této welké wečeři dáwá zagisté své tělo, kteréž na křži pnělo, a swau krew, kterauž na křži prolil, sebe samého celého s božstwjm a člowěčenstwjm, se wssj swau neskončenau láskau, se wssjm milosrdenstwjm, se swými zásluhami, se swým wěčným smjřenjm, kteréž nám způsobil — toto podáwá swým wěrným, aby wessel w ně a srdce gegich přetwořil a byl gim pokrmem k nesmrtelnosti a k žiwotu wěčnému. W prawdě weliká to wečeře, w njžto se podáwá tak wzácná, wznessená a stkwostná krmě, Kristus sám, gako Bůh a člowěk se swým tělem a se swau krwj, prawj to pokrm duchownj! O, swaté hody, wolá tu cjrkew, na nichž se Kristus přigjmá, opětuge se památka smrti geho, mysl milostj naplněná bywá, a budaucj slávy zástawa se dáwá! —

Wssak ale Ježjš, konage tuto wečeři dal netoliko swým wěrným své tělo a krew swau za pokrm, nýbrž i, wydáwage sebe w obět w auplném poslussenstwj až na dřewo křže, — krwawau obět tuto křže, při posledni wečeři předstawil a nekrwawě

Digitized by Google

obětowal na wěčnau památku krwawé oné oběti, kterauž den na to na křjži učinil. Ano wečeře Páně gest tatéž obět, kterauž Kristus na křjži wykonal. Zde se obětuge tentýž Kristus gakožto obětný dar a gakožto obětugjcj kněz, kterýž se na křjži na obět wydal, gsa obětným beránkem a spolu knězem Neywyšssjho, a obětuge se témuž Bohu Otci nebeskému a na týž úmysl, totiž na odpusstěnj hřjchů k wykaupenj člowěčenstwa, gakož se byl na křjži obětowal: toliko s tjm rozdjlem, že tuto se krew neproléwá, gakož se dálo na křjži. A i w tomto ohledu gako nekrwawá obět nowého zákona gest wečeře Páně w prawdě weliká wečeře. Hle, tu se wydáwá Kristus, Syn Božj, Otci nebeskému na obět, gakožto prostřednjk mezi Bohem a mezi lidmi k smjřenj a k odpusstěnj winy člowěčenstwa. Tu se opětuge a předstawuge ona památná a wznessená obět křjže žiwým a dogjmawým způsobem. Tu se přiwlastňuge wěřjcjm owoce krwawé oběti, a oni gsauce přjtomni skraussenym srdcem při oběti této docházegj milosti a smilowánj. A protož opětuge a koná cjrkew sw. neustále obět tuto, konage mssi swatau, dle rozkazu samého Krista an prawil: „To čiňte na mau památku.“

Aby wssak weliká wečeře tato Páně, obět totiž msse swaté, tjm slawněgssjm a welebněgssjm způsobem se dala, zároweň také, aby wěřjcj tjm wjce ku zbožnosti a skraussenosti ducha byli powzbuzeni, ustanowila cjrkew swatá během wěků mnohé poswátné obřady a ceremonie, gichžto hluboký wýznam dosti značj welebnost oběti této. Wiz tedy, křesťane milý, co se tuto při mssi swaté děge a gakým způsobem se koná ona weliká wečeře w cjrkwi Páně, abys, kdykoliw přjtomen budeš — zbožnau a prawau myslj gsa přjtomen, byl účasten hogných darů nebeských, kteréž Kristus tuto wěrným swým podáwá.

Giž raucha, gichžto užjwá bohoslužebnjk při oběti msse swaté, gsau znamenitá:

Raucha tato pocházegj z wýchodnjch kragin, odkudž cjrkew sw. počátek wzala, a z dob ssedé dáwnowěkosti křesťanské. Bylať gsau z wětssj části obyčegný oblek lidu, od kteréhožto se rozeznáwala gen tjm, že se ze skwostněgssj látky wyhotowowala a čistěgi chowala; kterážto raucha pak cjrkew podržela co bohuslužebná s malými proměnami i potom, když se krog, zwlásstě w nassich kraginách západnjch změnil; k čemuž pak se gesstě připogila giná raucha dle zwlásstnjch potřeb bohoslužebných. Wesskerá raucha tato magj gakýsi náboženský wýznam. Kněžská tato raucha bohoslužebná gsau: Talár čili klerika, na kterýž se wsseliká giná raucha oblékagj, gest sukně dlauhá až na paty barwy čerwené u biskupů, ostatně černé, u řeholnjků i hnědé neb bjlé dle předpisu řádu, wážný to ssat, kterýž se neměnjc značj: že služebnjk Kristůw gedině Bohu se zaljbiti a tudy w počestnosti před njm kráčeti má. Ke klerice se nosj okolo krku pásek, řečený kolár, a na hlawě biret či quadrat (hranáček), genž ale při oltáři se smekne. — Humerál čili náramek, bjlý to ssátek, s njmžto se krk zahalj, an dřjwe gak obyčegně se nahým krkem i k oltáři chodilo. Z prwu se gjm zahalowala i hlawa a gest wýznam „lebky spasenj k přemnoženj autoků ďábelských“, totiž má bohuslužebnjka připomjnati, by wssem roztržitým a neprawým myssléukám odpjral. — Alba, bjlé raucho lněné až na paty, značj newinnost a čistotu srdce, gakáž na služebnjka Božjho slussj. K pohodlj zkrácená alba sluge rochetka, a má tentýž wýznam. Cinğulum čili přepáska, s kterýmžto se

Digitized by Google

(gako u Židů a Rjmanů) alba podkaſaná přepáſſe, značj též čiſtotu mrawů a zdrželiwoſt, kteráž geſt matka gegj. Manipul byl z počátku ſſátek z plátna k ſtjránj potu při ſlužbách Božjch, kteréž druhdy kolik hodin trwaly, pozděgi wſſak z tétéž látky gako ornát ſe zhotowowal a ſlaužj w nyněgſſj podobě k ozdobě, a noſj ſe na lewé ruce na wýznam činnoſti a pilnoſti, gakauzto kněz aukad ſwůg zaſtáwati má, by gednau wzal hognau mzdu na wěčnoſti. Stola byl druhdy dlauhý ſſat wrchnj po kragi olemowaný, z něhožto ſe gen lemowánj podrželo, kteréž ſe od krku na křjž přes prſa otočj; na wýznam neſmrtelnoſti a ſprawedlnoſti, kterauž člowěk ſkrze hřjch Adama potratil a ſkrze zásluhy ukřižowaného Kriſta opět nabyl. Geſt také znamenj kněžſké důſtognoſti a prawomocnoſti, protož nekoná bez nj kněz nižádného ſwatého gednánj. Ornát (kaſule) geſt wrchnj meſſnj raucho. Býwal to druhdy wrchnj ſſat tak dlauhý a ſſiroký, že kryl kněze od hlawy až na paty a ſahal i přes ruce až k zemi. Protož muſjwal ho kněz po obau ſtranách nad lokte nahrnowati, a meſſnj ſluha podolek geho při pozdwihowánj wzhůru držeti. Odtud pochážj wýkrogek ornátu pro ramena a zdwihánj podolka při pozdwihowánj. Geſt wýznam břemena úřadu duchownjho.

Obleky tyto obřadnj, gako ornát, pluwial, dalmatiky, ſſtola, manipul, též i obhálka kalichu, ſtřjdagj ſe w barwách podlé časů a gednánj ſwatých. Gſauk pak barwy ty: bjlá, čerwená, zelená, modrá a černá, gichžto každá má giſtý ſwůg wýznam, ſlawnoſti neb poſwátnému děgi, kterýž ſe práwě koná, přiměřený; a ſice: Barwa bjlá značj newinnoſt, ſwatoſt, radoſt, ſláwu a welebnoſt; gelikož w pjſmech ſwatých ſe angelé a ſwatj oſlawenj w bjlých rauchách wyobrazugj. Užjwá ſe gj tedy o ſwátcjch Páně mimo letnice a o ſlawnoſtech panny Marie, ſw. angelů a ginýchſwatých, kteřj negſau mučennjci. Barwa čerwená wyznamenáwá planaucj láſku a mučennictwj. Protož gſau obřadnj obleky čerwené na den ſeſlánj Ducha ſwatého, genž geſt pramen wſſj láſky a na ſwátky ſw. mučennjků na wýznam gegich láſky k Bohu, kterauž mučennictwjm ſwým oſwědčili. Barwa zelená znamená w zemjch wýchodnjch i w cjrkwi panownictwj, pak i, gako u nás, naděgi. Protož gſau obřadnj obleky zelené každau neděli, gelikož ten den geſt Trogici Božj, zwláſſtě pak Jezu Kriſtu zaſwěcený, nepadne-li naň i giný ſwátek. Značj ſe tjm wláda neywyššſj troggediného Boha nad weſſkerým ſwětem a naděge žiwota wěčného, gakau máme ſkrze Kriſta Ježjſſe. Barwa modrá čili fialowá značj ponižen, ſkrauſſenoſt, kagjcj ſmutek, pro ſwau podobnoſt k popeli, w němž ſe za ſtarých časů lidé káli. Protož gſau obřadnj obleky modré ſkrze adwent, w čas poſtnj a w giné kagjcj dni. Barwa černá značj ſmrt a neyhlubſſj žármutek. Protož gſau obřadnj raucha černá na weliký pátek, při pohřbu wěřjcjch a při mſſech ſw. záduſſnjch. Barwa pak žlutá na rauchách zlatohlawowých zaſtáwá wſſecky barwy obřadnické a ſmj ſe tudy ke wſſem ſwatým gednánjm bráti.

Takto oblečen w poſwátné raucho přiſtupuge kněz k oltáři ke konánj mſſe ſw. Z prwu ſe koná přjprawnj část. W této části připrawuge ſe kněz, gakožto wykonawatel ſw. oběti, též i lid přjtomný, w gehožto gménu ſe obět tato přináſſj, k hodnému wykonáwánj gj, a ſice: Kněz koná ſkřjdawě s miniſtranty, kteřjž mjſto lidu

Digitized by Google

zastáwagj, na stupnjch oltáře přjprawné modlitby. Hluboce se pokloniw a poznamenaw swatým křjžem, modlj se střjdawě s ministranty 42. žalm, w němžto, gako druhdy Dawid, swau tauženost po stánku Božjm gewj, swau bjdnost sobě připomjná a posléze w naděgi k Bohu se ustanowuge. Na to křkagj po sobě konfiteor, čili wěřegné wyznánj hřjchů, a pak prosj gedni za druhé Boha o smilowánj a odpusstěnj. Na to wstupuge kněz k oltáři, prose též, by Pán neprawosti geho zhladil, aby čistým srdcem k neyswětěgssj oběti přistaupiti mohl; načež, přigda do prostřed oltáře, opět sepiatýma rukama, hlawau skloněnau skrze zásluhy swatých, gichžto ostatky tuto gsau, prosj (ljbage oltář), aby mu Bůh hřjchy odpustiti ráčil. Na to, poodkročiw kněz na lewau stranu oltáře, čte introit. Gest to z wětssjho djlu částečka z pjsma sw., obyčegně ze žalmů, kteráž obsahem swým se hodj právě k té slawnosti, gakáž se koná a powahu gegj napowjdá; protož také gest dle rozličných slawnostj rozdjlná, a končj se chwalozpěwem: Sláwa Otci, i Synu, i Duchu swatému a t. d. — Wrátiw se pak kněz do prostřed oltáře wolá u skraussenosti střjdawě a opáčně s ministranty o smilowánj po řecky, řka: Kyrie eleison, Kriste eleison! a to po dewětkráte; čjmž se skraussenost a wraucnost proseb značj. W krátké této prosbě se wssecky prosby oběti msse sw. sestředugj. Pak u wraucj kagicnosti a gist gsa nesmjrným smilowánjm a milosrdenstwjm Božjm wolá na to u prostřed oltáře utěssenym srdcem důwěrně k nebesům očj pozdwihuge: Gloria, to gest radostný chwalozpěw, kterýž prozpěwowali angelé, když se Kristus Pán narodil. Radostný tento chwalozpěw se nezpjwá, když cjrkew truchlj neb kagicj čas koná. Pak poljbiw kněz oltář, obrátj se k lidu a pozdrawj ho: „Dominus wobiskum“; t. g. Pán s wámi, a poodegda na lewau stranu oltáře, modlj se modlitby tak řečené kollekty, z nichžto prwnj, gakožto hlawnj, slawnosti, gakáž se koná, přiměřená gest. Na to následuge čtenj epistoly, t. g. wyňatek z listu sw. apostolů neb ze starého zákona. Potom se čte postupnj modlitba, gradual, tak řečená, poněwadž přislužugicj gáhen mezi tjm na stupnjch oltáře stogj, aby ke čtenj požehnánj obdržel. Potom se přenese kniha messnj na prawau stranu, což odtud pochodj, že za prwnjch wěků cjrkwe wěřjcj po Ewangelium swé dárky na lewau stranu oltáře za obět kladli, kteréž pak gáhen pořádal; nynj ale toto má wýznam wětssj důstognosti sw. Ewangelium, ana prawá strana gest wzácněgssj; pak se i tjm značj, že, když Židé swatým Ewangelium pohrdli, toto ku pohanům přenesseno gest. Mezi tjm chystá se kněz neb gáhen ke čtenj sw. Ewangelium, prose u prostřed oltáře: „aby Bůh srdce i ústa geho očistiti ráčil, by náležitě a s prospěchem Ewangelium geho čjsti mohl.“ Načež pak na prawé straně čte sw. Ewangelium, t. g. částka z nějakého sw. ewangelisty. Gelikož slowa učenj Kristowa, gakéž sw. Ewangelium a kázanj obsahugj, katoličtj křesťané powinni gsau wěřiti, následuge hned po Ewangelium „Kredo“, t. g. wyznánj wjry Nicenokonstantinopolitánské, w němž se zwlásstě wjra w Božstwj Krista Pána a w Ducha sw. wykládá. Řjkage tu kněz: wtělen gest z Ducha sw., narozen z Marie Panny a člowěkem učiněn“ klekánu na prawé koleno skláněge hlawu, na wýznam hluboké úcty a pokory, kterauž Kristu wtělenému powinugeme.

Pak následuge druhá část msse sw. totiž obětowánj. Poljbiw kněz oltář, obrátj se k lidu, a

Digitized by Google

pozdrawiw ho, wyzýwá ho k společné modlitbě: Oremus, t. g. modleme se; sám pak chystage sekobětowánjw tichosti modlj se něgaký werš z pjsma sw., což gest pozůstatek celého žalmu, kteryž se druhdy od wesškerého shromážděnj zpjwáwal, co zatjm wěřjcj k oltáři přistupowali a naň swé dárky na obět kladli, z čehož se část k sw. oběti a přigjmánj oddělila, kterauž biskup požehnal a k swátostnému proměnění přichystal, ostatnj pak část djlem k wýživě kněžstwa a zaprawenj cjrkewnjch potřeb, djlem k rozdělenj mezi chudé obrácena byla. Pozděgi pak přinášely se tyto dárky w penězjch s tau prosbau, by duchownj při mši sw. gich neb těch, kteréž mu odporučili, zwlášště pamětliw byl; odkudž tak řečené stipendia čili almužny na mši původ wzaly; čjmž se wšak mše sw. nezaplacuge, nýbrž gediné k wýživě duchowenstwa se přispjwá, gelikož, gakž dj pjsmo sw., hoden gest dělnjk mzdy swé, a „kdož oltáři přisluhuge, od oltáře žjti musj.“ Nemá-li ale kněz sám toho potřebj, wždy se mu přjležitost nahozuge, dárek tento k dobrému účelu obrátiti.

Pak se koná obětowánj samo, w kterémžto kněz chléb a wjno Bohu obětuge a ho prosj, by tuto obět milostiwě přigal. Na znamenj zwonkem odhalj se kalich a kněz pozdwihuge na patině hostii wzhůru, pohljžege k nebi důwěrným okem obětuge gi za sebe, za okolostogjcj a za wšecky wěrné křesťany živé i mrtwé, prose, by gemu a gim k spasenj a k životu wěčnému slaužila. Položiw pak gi u znamenj křjže na korporál, ligedo kalicha wjno, ke kterémuž wody žehnané křjžem přimjsj; djlem, poněwadž dle obyčege obecného Pán Ježjš při poslednj wečeři taktéž činil, djlem na upamatowánj, že z probodeného boku Kristowa se krew s wodou smjssená wyprýsstila (Jan 19. 34), načež oban s kalichem pozdwihugjc obětuge ge, prose: by kalich tento před obličeg welebnosti Božj ku spasenj lidu swého wstaupil. Pak hluboce skloněn, prosj sepiatýma rukama w pokoře a skrauššenosti, by tato obět Bohu libá byla, načež obrátiw oči k nebi, žehná gi sw. křjžem, prose: by Bůh sám s nebe sstaupil a gi žehnati ráčil. Na to myge na lewé straně oltáře sobě ruce, čehož z počátku třeba bylo, an přigjmánjm dárků obětnjch a oddělowánjm gich lehce si rukau poškwrniti mohl; nynj pak se tjm značj čistota srdce, gakanž ten, kdož obět tuto koná a gj obcuge, mjti musj, má-li mu duchownj užitek přinésti. Při tom se modlj kněz 25. žalm, w němž Dawid saužen gsa k Bohu wolá, daufánj a newinnost swau oswědčuge, žádage za wyswobozenj a milost. U prostřed pak oltáře prosj kněz sepiatýma rukama w hluboké pokoře neyswětěgšjj Trogice, by tuto obět milostiwě přigala, a aby wšem ku spasenj slaužila, na kteryžto cjl obrátiw se k lidu a wyzýwáho, by s njm se společně modlil, aby tato geho a gegich obět Bohu milá byla, řka: Oráte fratres, t. g. modlete se bratřj; což i ministrant we gménu lidu činj. Pak obrátiw se opět k oltáři, koná dle počtu kollekt modlitby, které gako kollekty dle slawnosti neb potřeb wěřjcjch rozličné gsau, spolu i na obět právě Bohu přinesšenau gakýsi potah magj, a poněwadž se po tichu konagj, sekreta čili tiché modlitby slugj.

Potom následuge proměnění čili pozdwihowánj, gakožto třetj podstatnj část celé mše swaté; protož gi mnohé obřady a modlitby co bezprostřednj přjprawa předcházegj a co dopluněk následugj. Z prwu se koná modlitba či zpěw přjprawnj, praefaci řečený, w němž

Digitized by Google

se Bůh oslawuge a welebj. Dokončiw totiž kněz tiché modlitby wolá na znamenj toho poslednj slowa záwěrky „powssecky wěky wěkůw“ na hlas; na to lid odpowjdá: Amen. Pak w prefacj wyzýwá lid, „by wzhůru k Bohu s ujm srdce swé pozdwihli a djky mu wzdáwali, gakož sluſſné a spasitelné gest;“ načež koná-li se zwlásſtnj slawnost, učiniw toho sluſſnau zmjnku, zalétá duchem až do nebeské řjſſe, mjſj slabý hlas swůg w hlasy kůrů angelských, s nimiž, oslawuge Boha, wolá sepiatýma rukama a sklopenau hlawau, gakoby stál u trůnu Božjho: Swatý, swatý, swatý, Pán Bůh zástupů! Plnagsaunebe izemě sláwy Twé! Hosanna na wýsostech! požehnaný, genž se béře we gménu Páně! Hosanna na wýsostech!

Na to následuge kanon, t. g. řada gistých modliteb a čtenj předepsaných, dle kterýchžto kněz z prwu Bohu přednáſſj prosby swé za obecné záležitosti a za žiwé wůbec a zwlásſt, k čemuž také swaté za přjmluwu žádá; pak dle slow Kristowých chléb a wjno w tělo a krew geho proměňuge a gemu se kořj a konečně modlitby za mrtwé a žiwé koná, s čjmž i spoguge památku swatých. Po ſanktus totiž pozdwihuge kněz očj a rukau k nebi na znamenj důwěry a pozdwiženj mysli, hned pak na to u wědomj swé nehodnosti prosj sklopenýma očima a sepiatýma rukáma w hluboké pokoře: by Bůh obět tuto milostiwě přigal a gj požehnal skrze Krista Ježjſſe; načež gi sám třikráte žehná znamenjm sw. křjže; dále pak prosj rozpiatýma rukama za wesſkerau cjrkew, za papeže, za biſkupa swého, za země pána — a konečně činj w tichosti dwlásſtnj wzpomjnku gednotlywých žiwaukjch osob a sice těch, za kteréž sobě umjnil modliti se buď ze zwlásſtnjho puzenj swého neb na cizj laskawé požádánj čili úmyſl (intencj). Posléze prosj za wſſecky přjtomné. — Aby wſſak tjm spjſſe doſſel wyſlyſſenj, spoguge prosby swé s přjmluwau swatých, gakož: panny Marie, sw. apoſſtolů a mučennjků, gichžto některé zegména oslowuge, žádage: by Bůh pro zásluhy gegich nám ochrany popřál skrze Ježjſſe Krista. Na to skládá kněz ruce swé na obětnj dary, což wýznam zástupitelstwj Kristowa, proſe: by ge Bůh milostiwě přigal a žehnal (žehnage ge sám sw. křjžem po třikráte), aby se nám staly tělem a krwj Krista Pána. Pak bera po sobě do rukau chléb a wjno, žehná ge, a pronáſſege nad nimi tatéž slowa, kteraž Kristus Pán sám mluwil při poslednj wečeři, proměňuge ge w tělo a w krew Páně. Poněwadž ale Kristu w neyswětěgſſj swátosti přjtomnému se klaněti máme, pozdwihuge obé nad hlawu, aby i wěřjcj o témž proměněnj wěděli a Kristu se klaněli, gakož i on sám prwnj na kolena padá a Kristu se kořj; k čemuž i ministrant zwonkem znamenj dáwá. Mage pak před sebau Krista, původce a pramena wſſj milosti, powzbuzen geho neſkonalau láskau, gjžto patrný důkaz w geho přjtomnosti swátostnj widj, osměljse a přednáſſj mu záležitosti swé, konage rozličné modlitby. Přede wſſjm koná dle wůle samého Spasitele we gménu wěřjcjch památku utrpenj, wzkřjſſenj a na nebe wstaupenj Páně; pak prosj Boha, by tuto obět, kterauž křjžem sw. žehná, laskawě přigal, gako druhdy přigal obět Abele, Abraháma a Melchiſedecha; načež sepiatýma rukama a skloněnau hlawau u hluboké pokoře prosj: by ti, kteřjž z tohoto oltáře tělo a krew Páně přigjmati budau, wſſelikým požehnánjm a milostj naplněni byli skrze Krista Pána;

Digitized by Google

při čemž oltář ljbá a obé sw. křjžem žehná. Na to, gako se prwé modlil za žiwé, činj nynj památku wěrnych zemřelych wesměs a za některé se modlj w tichosti zwlášť. K této pak modlitbě připoguge prosby za wssecky přjtomné wěřjcj a bige se w prsy prosj, aby Bůh wssem hřjssnym milostiw býti a ge do společnosti wywolených swých přigjti ráčil, z nichžto opět některé zegména uwádj; a to skrze Krista Pána, skrze něhož wsse dobré poswěcuge, obživuge a žehná a nám dáwá, při čemž sw. obět třikráte křjžem žehná a pak drže w ruce sw. hostii dělá po třikráte křjž nad kalichem, řka: „Skrze něho, s njm a w něm budiž tobě Otče wssemohaucj w gednotě Ducha sw. wssecka čest a sláwa," při čemž se uctiwě sklonj a na hlas dj: „na wěky wěkůw" na znamenj, že tichá msse ukončena gest; načež lid odpowjdá: Amen! Konečně pak uzawjrá prosby swé kormau wssech modliteb, totiž modlitbau Páně, na důkaz, gak welice si cjrkew wáží slow a rozkazů geho; gegjžto pak posledni prosba: „a neuweď nás w pokussenj, ale zbaw nás od zlého," řjká se společně; načež kněz opětně prosj Boha, by nás na přjmluwu swatých ode wsseho zlého zachowati ráčil, žehnage se s patenau znamenjm sw. křje, kterauž poljbiw, pod poswátný chléb podloží a hluboce se poklonj.

Konečně se koná posledni část, totiž přigjmánj. Kněz dělj z prwu sw. hostii na tři djly dle přjkladu Pána Ježjsse, čehož i druhdy třeba bylo, poněwadž obětnj chléb welký býwal, kterýž se tudjž na části děliti musel. Má wssak lámánj toto i ten wýznam, že tělo Ježjssowo na křjži pro nasse wykaupenj zmařeno gest. — Na to kněz, pozdrawiw lidu, přege mu pokoge a pustj z oněch tj částek gednu (kterauž to žehná kalich třemi křjži) do kalicha; djlem proto, poněwadž to byl způsob we wýchodnjch kraginách suchý chléb we wjně smáčowati, djlem na wýznam, že Kristus pod oběma způsobama celý živě přebýwá a se přigjmá. — Pak hluboce se pokloniw, prosj: by toto poswěcenj a smjssenj těla a krwe Páně slaužilo přigjmagjcim k žiwotu wěčnému. Na to uctiwě se skloniw, bige se třikráte skrausseně w prsy, prose též po třikráte Ježjsse, beránka Božjho, genž snjmá hřjchy swěta, by se smilowal nad námi, po třetj pak, by nám udělil pokoge. Na to pak, mage oči upřené na Krista, koná tři modlitby, prose w hluboké pokoře sepiatýma rukama za wsseobecnau gednotu a pokog cjrkwe, za wyprosstěnj od wsselikých hřjchů, za milost k plněnj přikázanj Božjch, aby přigjmánj této, co mocná obrana a lék spasitelný, tělu i dussi ku spasenj slaužilo. Pokloniw se kněz hluboce, béře tělo Páně do lewé ruky a bige se w prsy, dj po třikráte s pokornym setnjkem: „Pane, negsem hoden atd. Pak přigjmá welebnau swátost pod obogj. Z prwu žehnage se sw. hostij, přigjmá gi, řka: „Tělo Pána nasseho Ježjsse Krista ostřjhyž dussi mau k žiwotu wěčnému." Pozastawiw se maličko w tiché modlitbě a w sw. rozgjmánj přigjmá podobně krew Páně, a podáwá též neyswětěgssj swátost pod způsobau chleba wěřjcjm, kteřjž k stolu Páně přistupugj; neb až po mssi sw. Konečně prose, by tento dar časný byl mu prostředkem k žiwotu wěčnému, a aby w něm žádná skwrna hřjchů nezůstáwala, gehož neyčistssj swátost občerstwila, splách ne wjnem kalich, omyge prsty swé, gimiž byl držel sw. hostii, pak wytřený kalich opět přikryge. Na to poodkročiw na lewau stranu oltáře, kamž (druhdy po odstraněnj dárků obětnjch) opět messnj kniha přeneseena gest, řjká několika werssů z pjsma sw., kommunio řečených;

Digitized by Google

což geſt zbytek žalmu, kterýž ſe druhdy od celého ſhromážděnj prozpěwowal mezi tjm, co lid k ſtolu Páně přiſtupowal. Po přečtenj toho nawrátiw ſe kněz do proſtřed oltáře a poljbiw ho, obrátj ſe k lidu a ho pozdrawiw, koná dle počtu kollekt modlitby po ſw. přigjmánj, poſtkommunio řečené, w kterýchžto, čině zmjnku ſlawnoſti, gakáž ſe koná, děkuge Bohu za dobrodinj, gichž on i lid při mſſi ſw. a ſw. přigjmánj obdržel, kteréž tudy dle rozdjlnoſti doby cjrkewnj rozdjlné gſau.

Poſléze nawrátiw ſe kněz opět do proſtřed oltáře a obrátiw ſe k lidu pozdrawj a propuſtj ho, řka: Gděte, gſte propuſſtěni, (Ite miſſa eſt): načež sbor děkuge, řka: Bohu djky (Deo gratias). Někdy ſe také řekne: „Benedikamus Domino!“ t. g. „chwalmež Boha“, což bywalo znamenj, že wětſjch geſſtě nemagj domů gjti; poněwadž ſe hned zaſe počjnala giná pobožnoſt. Pak kněz obrácen k oltáři w pokoře proſj ſw. Trogice: by s ljbeznoſtj přigala obět tuto, aby genu a wſſem, za kteréž gi konal, ſlaužila k ſpaſenj; a pozdwihnuw očj a rukau k nebi, k Otci wſſeho požehnánj, obrátj ſe k lidu a žehná geg znamenjm ſw. křjže, řka: Požehneyž wás wſſemohaucj a miloſrdný Bůh Otec, Syn i Duch ſw. Amen. Konečně ſe čte na prawé ſtraně oltáře druhé Ewangelium, obyčegně počátek Ewangelium ſw. Jana, w němž ſe wyprawuge Božſká důſtognoſt u wtělenj Syna Božjho. Když pak čte kněz: „a ſlowo tělem učiněno geſt atd.“ hluboce ſe ſklonj na wýznam úcty k welikému tagemſtwj tomuto.

Tyť gſau obřady, tyť ceremonie, kteréž cjrkew ſw. koná při oběti mſſe ſw., opětugjc welikau wečeři Páně. Zagiſté i w těchto obřadech geſtik wečeře Páně welikáa welebná, člowěka wzděláwagjcj a powznáſſegjcj.

A protož, milý křeſtane, abys i ty doſſel žádaucjch hodů welikých té wečeře, kterauž nám Kriſtus Pán připrawil, ſlyš, co tobě radj tuto ſw. Frantiſſek Saleſſký: „Hleď, “ pjſſe on we ſwé Bohumile, „hleď dle neywětſſj možnoſti zaneprázdněnj ſwá tak ſpořádati, abys každodenně při mſſi ſw. býti a Wykupitele ſwého ſpolu s knězem Bohu Otci obětowati mohl za ſebe i za celau cjrkew křeſtanſkau. Při té ſe wždycky welikýpočet duchůw angelſkých wynacházj, a to, gakž dj ſw. Jan Zlatoúſtý, proto, aby tak ſwatému tagemſtwj náležitau poctu prokazowali. I my tedy s tjm úmyſlem a w takowém towarýšſtwu přjtomni gſauce, nemůžeme leč mnoho dobrých darůw a miloſtj nabýti. Spogugj ſe tu kůrowé obogj cjrkwe, gak na nebi giž kralugjcj, tak na zemi geſſtě bogugjcj, žádagjce w tom Božjm djle s naſſjm milým Pánem ſe ſgednotiti, aby tak s njm, w něm a ſkrze něho Bohu, Otci nebeſkému ſe zaljbili a též i k nám geho miloſrdenſtwj obrátili. Ach, gaké geſt to pro duſſi pobožnau ſſtěſtj, že i ſwými proſbami k doſaženj tak žádaucjho dobrého nápomocná geſt! Pakli bys z weliképrjčiny při tak ſwaté oběti žiwotně přjtomná býti nemohla, aleſpoň ſrdce k nj poſſli a w duchu přjtomna buď. Ulož ſobě ráno giſtau hodinu, kterauž bys myſlj ſwau do chrámu Páně weſſel a pobožnoſt ſpolu s giným tam tělesně přjtomnými konal, čině to wnitř w ſrdci, co bys zewnitř konal, kdybys ſkutečně na mſſi byl. Chtěge pak buď žiwotně neb gen w duchu mſſi ſw. ſlyſſeti, takto ſe chowey:

Při počátku, když kněz pod ſtupni oltářnjmi ſe modlj, ſtrog ſe s njm k té ſw. oběti: poſtaw ſe před Pánem Bohem, poznáwey nehodnoſt ſwau a žádey za odpuſſtěnj hřjchů.

Od přiſtaupenj kněze k oltáři až do

Digitized by Google

Ewangelium připomjney sobě příchod a život Krista Pána na světě.

Při Ewangelium a Kredo (wěřjm w Boha) wzpomeň si na učenj geho, slibuge u wjře w geho swaté slowo a w obcowánj katolické cjrkwe poslussně žiwu býti a umřjti.

Dále až do Pater noster (Otče náš) přilož srdce swé k rozgjmánj přehořkého umučenj a smrti nasseho Wykupitele, genž se newiditelným způsobem obětuge, abys ho s knězem a ginými přjtomnými ke cti a sláwě Boha Otce nebeského a ku prospěchu dusse swé obětowal.

Odtud až do přigjmánj wzbuď w sobě co neywjce moci budeš, žádost k spogenj se s swým Spasitelem a k setrwánj s njm we swazku lásky až na wěky.

Potom až do konce mssе sw. děkuj Božské welebnosti za geho swaté wtělenj, umučenj a smrt, gakož i za nesmjrnau lásku nám při té messnj oběti prokázanau, wraucně ho žádage, aby pro tu swau lásku tobě, rodičům, přátelům, ano celé cjrkwi swé milostiw býti ráčil a tak napossledy s neyhlubssj pokorau beř požehnánj, kterež ti náš milý Pán skrze kněze, náměstka swého, dáwá" [1]).

A k tomu tě, milý křesťane, wzbuzugj také četnj přjkladowé mnohých zbožných křesťanů. Swatá Monika neopomenula žádného dne mssi sw. slyssеti a na smrtelné posteli byla poslednj prosba gegj, kterauž wzkládala na syny swé, mezi nimiž byl i sw. Auguštin: aby powždy byli pamětliwi gj při mssi swaté; dobře wědauc, gakž dokládá sw. Auguštin, že se tu koná obět, kteraužto roztržen gest zápis winy, genž byl proti nám. — Swatý Dominik nalezal giž w kwětu swého mládj w slyssenj mssе swaté swau neyčistssj radost. „Nikde, říkáwával, nikde netekau prameny milostj tak hogně, gako na obětnjm oltáři." — Swatý Ludwjk IX., král Francauzský, měl obyčeg denně dwě ano i tři mssе sw. slyssеti. To mu předhazowali někteří dwořenjnowé, předstjragjce, že tjm mnoho času tratj. Načež, usmjwage se král, odpowěděl: Ay ay! gak gsau dwořanjnowé mogi o můg čas starostliwi? Zagisté, kdybych dwognásobně tolik času, co tyto mssе sw. trwagj, ztrawil při hře a na honbě, gakož to ginj wznessenj činj, žádný z nich by mně to nepředhazowal, aniž by to za ztrátu času býti pokládal. — Swatá Alžběta z Turinku, tato laskawá matka chudých, hledala a nalezala posily k těžkým skutkům křesťanské lásky w oběti mssе swaté. Denně bywala přjtomná při mssi sw. s neyhlubssj pokorau, a gegj zbožnost při tom byla tak wraucj a planoucj, že i ginými přjtomnými ku wzdělánj slauzila. — Swatý Eligius, zlatnjk, ač prácj zasypán, neopomenul předc žádného rána býti při mssi sw. přjtomen, říkáwage: Služba Božj předcházj. — Swatý Isidor, sedlský čeledjn we Španělich, přiwstáwal si z rána, aby nabyl času, by alespoň gednu mssi swatau slyssеti mohl. S počátku musil proto mnohau potupu wystáti, a byl také gednau u swého hospodáře obžalowán, gakoby slyssenjm mssе swaté práci swau zamesskáwal. Což když mu hospodář předstawowal, prawil Isidor tisse: Pane! shledáte-li we žni, že pole wasse méně ponesau, strhněte mně utrpenau sskodu ze mzdy. A wssak k tomu nepřisslo, gessto žeň hogně wypadla, a Bůh žehnal práci, kteráž takowau zbožnostj zaswěcena byla. — Slechetný Tomáš Morus, wrchnj kancljř w An-

[1]) Filothea p. II. c. 15. str. 103.

Digitized by Google

gličanech, ač zastáwal geden z neywyššjch aurádů řjsse, a s neytěžšjmi pracemi zprá-wy řjšské byl obtjžen, neopomenul ani gednoho dne před pracj swau mssi swatau slyssetj. Když ho gednoho rána při mssi swaté králowský posel powolal, aby rychle ke králi připjlil, odpowěděl zbožný kanclјř: „Měg gen strpenj! Dřjwe mussjm wětssjmu Pánu poslauziti, aniž smjm swau poctu tak spěssně ukončiti,“ — a pak slyssel mssi sw. až ke konci. Týž muž sslechetný, ač wzneseny úřad zastáwal, nepokládal to za nehodné někdy gako služebnjk či ministrant při mssi sw. přisluhowati. Když mu to někteřj předhazowali, gakoby se to neslusselo na wzneseně postawenj geho, odpowěděl zcela sprostně: že si to pokládá za wyššj čest, býti ministrantem u oltáře Boha swého, než býti ministrem u dwora krále neymocněgssjho [1]).

Gesstě pozůstáwá k uwáženj třetj wěc, genž se wypodobňuge welikau wečerj w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium, kteráž gest žiwot wěčný, — wěčná blaženost, kterauzto Buh skrze Krista Pána lidem připrawil. Připodobňuge pak se tu blaženost nebeská wečeři, poněwadž, gakž dokládá swatý Řehoř, ustawičné obcowánj s Bohem člowěku až na konci pozemského žiwota geho gest připraweno, gakož i wzkřjssenj a oslawenj těla sprawedliwých až na konci pod wečer wěků djti se bude. Nazýwá se také proto wečerj, poněwadž gest připrawena oněm, genž wěrni Bohu w pewné wjře břjmě dne i horka žiwota pozemského snássegj, a poněwadž gim dřjwe musj noc smrti nastati, prwé nežli wzegde swětlo žiwota. Posud gesstě trwá den, a pokud člowěk kráčj po cestách žiwota pozemského, musj se snažiti, pracowati, lopotiti a snásseti břjmě žiwota, byl mu to přicházelo sebe obtjžněgssj. Co musj podnikati, konati, obětowati a snásseti! Wssak brzy se sklonj den a nastane wečer. Kdo wssak wěrně snássel břjmě dne, toho očekáwá po unawenj a lopotě wečeře, kterauž připrawil Pán wěrným swým. Pak si oddechne umdlený, zotawj se unawený, okřege zpracowaný a dogde odpočinutj — odpočinutj wěčného. A wiz, milý křesťane, kolik milionů gich žilo od Adama až na konec wěků na oboru zemském, kolik milionů gich žige potud, kolik milionů gich žjti bude ke dni poslednjmu! A byl i plná nesnázj byla gegich práce dennj, byl i strastný a bolestný byl gegich žiwot, byl by i mnoho potu prolewali a mnoho slz cedili: hle! wssem těmto přissel, přicházj a přigde wečer. Ano wesskerému swětu obbige hodina. A hle, wesskerj tito milionowé gsau powoláni k wečeři Páně, k žiwotu wěčnému. „Buh chce, aby wssickni lidé spaseni byli.“ W prawdě welika to wečeře! A co dá tu nebeský Hospodář wěrným swým, genž snásseli břjmě dne i horka? Co dá unawenym, genž mu setrwali wěrni w žiwotě plném nesnázj, obětj, zapjránj sebe, strastj a protiwenstwj? Gaké dary, gaké krmě gim předloži? gakých blaženostj gim udělj? To se nedá ani tussiti, tjm méně wyprawiti. „Ani oko newjdalo, ani ucho neslýchalo, aniž na srdce lidské wstaupilo, co Buh připrawil těm, kteřjž ho milugj“ [2]). Tolik ale gest gisto, že sláwa a bohatstwj toho, co Hospodář wěrným swým přichystal u wečeři, wěčné blaženosti přiměřena gest zcela welikosti, welebnosti a lásky geho. Ano, gak welikáa welebná gest moc, maudrost, dobrota, láska a sprawedl-

[1]) Schmid's Exempelgebetb. djl I. str. 61. atd. [2]) I. Kor. 2, 9.

Digitized by Google

nost Božj: tak welikà bude wečeře, tak slawné budau hody, tak nesmjrná bude blaženost wěrných služhů Páně. A co gest welikosti bohatstwj wssemocného Twůrce a Pána nebes a země, co dobrotě a lásce Otce nebeského přiměřeno? O, kdo to pochopj, kdo to wyslowj!? O, což gest sebe wětssj a stkwostněgssj wečeře slabý stjn slávy a blaženosti nebeské! — Uwaž také dále, milý křesťane, že an Bůh swým wěrným po dokonaném djle wečeři chystá, že bude (po lidsku mluweno), sám také přjtomen, on bude Pánem a Hospodářem wečeře, on bude sám radostj a blaženostj hostů swých. Wssak ale kdo pochopj, kdo wyprawj, což gest to s Bohem obcowati, twářj w twář geho patřiti, geho požjwati, gako host požjwá Pána a Hospodáře? I w tomto ohledu gest welikà ona wečeře, kterauž připrawil Bůh wěrným swým! a nesmjrná blaženost, kteráž gich očekáwá!

Ano welikà gest to wečeře blaženosti nebeské: neb welitý a welebný a chwály hodný gest Pán, genž gi připrawil, welikà a nesmjrná gest prostora nebes, kdež se bude konati, welikà a newyprawitelná gest rozkoš, kteráž se bude poskytowati, a welitý gest počet blahoslawených, genž budau gj aučastenstwj mjti, gakž swědčj sw. Jan w zgewenj swém: „Widěl gsem zástup welitý, kteréhož žádný přečjsti nemohl, ze wssech národů a pokolenj lidj i gazyků, ani stogj před trůnem, a před obličegem Beránka, gsauce oblečeni w bjlá raucha a palmy w rukau gegich“ [1]).

Tak gest tedy wečeře sw. wjry Kristowy geho prawdy a milosti, a Těla Páně w neyswětěgssj swátosti — wečeře tato gakkoliw w sobě welikà, gest toliko prostředek a přjprawa k oné welike wečeři, kterauž Hospodář nebeský pod wečer ke konci wěků připrawj wěrným swým, a kdežto wywolenj Božj newýmluwných radostj požjwati budau. Ach Pane, když pak se přibljžj ona doba, a budeš wolati wywolené své k hodům nebeské wěčeře této: nezapomeň na mne, nehodného služebnjka swého: powoley mne čili raděgi dey mně milost, abych hoden byl powolánj twého a okusil blaženosti žiwota wěčného. —

Welikau wečeři učinil Hospodář, Otec nebeský, skrze Syna swého, a pozwal mnohých. Ano mnohých pozwal nebeský Hospodář k wečeři swé. Bylit gsau to zprwu Židé, genž prwnj byli pozwáni a powoláni ke králowstwj Syna Božjho, pak i ostatnj národowé pohanssti, gimžto zwěstowáno gest swaté Ewangelium, aby měli účastenstwj wykaupenj Kristowa a dosáhli blaženosti wěčné; nebo, gakž dj sw. apostol, „Bůh chce, aby wssichni prawdu poznali a spaseni byli.“ [2]) I tebe, milý křesťane, pozwal Pán k wečeři swé. Hle, ty nemusjš dlauho čekati. Gedwa že gsi zrodiw se spatřil swětlo swěta, giž wolá tebe Pán a poskytuge tobě darů wečeře swé: prawdy totiž milosti a poswěcenj žiwota; abys gich hodně užjwage hodným se stal powolánj k wečeři žiwota wěčného. O, gaká to blaženost! gaké to wyznamenánj! gaká to důstognost býti powolánu giž w prwnj době žiwota k wečeři krále nebeského! Co učinjš Pánu? čim se mu odměnjš? Učinjš tak, gak to učinili pozwanj w podobenstwj dnessnjho swatého Ewangelium? — Hle, gak sobě počjnagj pozwanj, když Pán wečeře posjlá služebnjka swého w hodinu wečeře, aby řekl pozwaným, by přissli, že giž připraweno gest

[1]) 7, 9. [2]) I. Thim. 2, 4.

Digitized by Google

wſſecko? Zdaž poſlechli ochotně a připjlili k wečeři? Ach naſlogte, oni nepjlj, ano zdráhagj ſe přigiti, ti, genž zprwu pozwáni byli — Židé. I počali ſe wſſichni ſpolu wymlauwati. Prwnj řekl: Wes (dwůr) gſem kaupil, i muſjm wygjti a ſhlédnauti gi, a druhý řekl: Patero ſpřeženj wolů kaupil gſem a gdu, abych gich zkuſil. A giný řekl: Ženu gſem pogal, a protož nemohu přigiti. Tak předſtjral každý giné wěci a za důležitěgſſj ge pokládal, než aby přigal učiněné pozwánj. Ano ſtatky tohoto ſwěta, obchod a rozkoſſe a péče domácj bylyk gſau gim důležitěgſſj, než wečeře králowſtwj Meſſiáſſowa, kteraužgim připrawil Bůh ſkrze Syna ſwého; a bez podobenſtwj řečeno: ſtatky pozemſké, obchod a živnoſt, rozkoſſe ſmyſlů byli gim důležitěgſſj nad prawdu, nad zákon a nad miloſt wjry Kriſtowy a wjce gim ležely na ſrdci, než blaženoſt žiwota wěčného. A tak ſe děge až po dnes. Gako tito zpozdilj Židé gednagj až poſud lidé a národowé po wſſecky wěky i pokolenj. Geſt to zagiſté weliká wečeře, kteraužpřiprawil Bůh ſkrze Syna ſwého národům až poſud a ke kteréž ge wolá a zwe ſkrze ſlužebnjky ſwé. Geſtlit to wečeře ſwaté prawdy, nebeſké miloſti a newymluwné blaženoſti žiwota wěčného. Než mnohým ležj wjce na ſrdci ſtatky časné, obchod, ziſk, bohatſtwj, ſláwa a rozkoſſe tohoto ſwěta, a protož nechtěgj přigiti. Gaká to zpozdilоſt! gaká to přewrácenoſt! gaká to newděčnoſt! Slušně táže ſe tu křeſťan: Odkud přewrácenoſt a zpozdilоſt tato? — Zprwu a na mnoze přicházj zpozdilоſt tato odtud, že mnozj neznagj doſti prawé ceny ſtatků a rozkoſſj duchownjch, kterýchž gim poſkytuge Pán we wečeři, kteraužpřiprawil nám ſkrze Syna ſwého, a tudjž wjce ſe neſau po ſtatcjch ſwětſkých a rozkoſſjch tělesných, gežto magj za důležitěgſſj, a přikládagj k nim ſrdce ſwé. K tomu pak přigde to, že ſobectwj, žádoſt ſtatků ſwětſkých, pozemſká myſl, a rozkoš těla, když člowěka opanugj, že ho zbawj wjry we wyššjch duchowuj a nebeſké ſtatky, wůbec ho činj netečným ke wſſemu, čehož ſe we wečeři ſw. Ewangelium poſkytuge. Tak na přiklad žádný, genž pohřjžil duſſi ſwau w ſtatky a bohatſtwj tohoto ſwěta, newěřj a nedá nic na ſprawedlnoſt, na poctiwoſt, na ſwědomitoſt, na rozſſafnoſt, na prawdiwoſt a obětiwoſt. Naopak dj, že s poctiwoſtj a ſprawedlnoſtj člowěk daleko nepřigde; že podwodem, liſtj a lžj toliko ſebe ohánj; a ge-li neprawý, dj, že činj geu to, což celý ſwět činj, a že tudjž nemůže tak zlý býti. — Podobně žádný, kdož oddán geſt hřiſſným rozkoſſem tělesným, neuwěřj aniž pochopj ſlowo o zdrželiwoſti a čiſtotě ſrdce, a neb o blaženoſti a důſtogenſtwj ſrdce čiſtého; naopak pokládá ge za mniſſku přepiatoſt, kteráž ſe hodj do kláſſtera a pokládá radowánky a rozkoſſný žiwot za prawau maudroſt. Tak podkopáwá zpozenáhla ſwětácká myſl wſſelikau wjru w ctnoſt a ſprawedlnoſt, w ſwatý zákon Božj, poſléze i w Boha ſamého a konečně zbawj gi člowěka. Gak pak má potom tužiti tento po ſwaté prawdě a po miloſti Páně, geſſto ſe wečeřj Páně wyobrazuge? Naopak zůſtáwá člowěk při tom, což zná, což má a což miluge, a k čemuž přiložil ſrdce ſwé: zůſtáwá u ſtatků a rozkoſſj tohoto ſwěta. A byk i takowýto poſwětſſtilý člowěk nebyl wždy cele zbawen wſſj wjry, předc wſſak ho zbawj hřiſſná žádoſtiwoſt a rozkoſſnoſt geho aſpoň wſſelikė myſli k wyššjm duſſewnjm a nebeſkým wěcem. Co wj n. p. chlipnjk o čiſtotě ſrdce, byk by gi ani neupjral? Co platj, gakau má cenu u něho čiſtota, ſtud a počeſtnoſt? A neb

Digitized by Google

co rozumj zatwrzelec wzneſſenoſti a uſſlechtiloſti miloſrdného ſrdce, byť i gi uznáwal? Podobně i każdý ſobjk, bykby i nepohrdal ſwatými ſwátoſtmi, byť ani neodporowal dljžiti ſe k wečeři Páně, nemá žádné myſli k beránku Božjmu, genž ſe obětowal za hřjchy ſwěta, aniž cháye obcowánj lásky, w kteréž Kriſtus Pán we ſwatém přigjmánj ſe ſwatými duſſemi wcházi. Ano ani na žiwotu wěčném, přeblahém to obcowánj s Kriſtem a ſe ſwatými geho nemůže mjti tělesný člowěk gakého zaljbenj a nalegati tu nějakých rozkoſſj. K tomu zagiſté má tolik ſmyſlu gako hluchý k libě a ſauzwučně zněgicjmu ſboru lidſtého zpěwu a ſlepý ke krásné a mistrowſky zhotowené malbě. Scházjli pak ſoběckým na hraně země lpěgicjm, w prach země a w rozkoſſe a ſtatky gegj pohřjženým, wſſeliká myſl k wečeři Páně a k hodům gegim: medle gak mohau poſlechnauti a přigjti pozwánj, když Pán ge wolá? Tu zagiſté gſau hluſſi. W čož celau duſſj ſe pohřjžili, w čemž gſau žiwi takřka gako w žiwlu, to zagiſté nedagj za to, což nemá pro ně žádné wnady — totiž nikdy neobětugj ſtatky a rozkoſſe pozemſké za ſtatky nebeſké a za blaženoſt wěčnau. Že pak konečně mnohý nepřigjmá pozwánj k tak wzneſſeným hodům, gakowéž ſe mu poſkytugj we wečeři Páně, má ſwau přjčinu také w tom: že ſe hrozj neſnázj a přemáhánj, kterézby muſil podnikauti, aby zanechal ſtatky a rozkoſſe tohoto ſwěta, ke kterýmž přiložil ſrdce ſwé. — Mnohý zagiſté zachowal poſud paměť, na blahé dni newinnoſti mládj ſwého, rád by ſe nawrátil k ztracenému rági newinnoſti ſwé; mnohý miloſtj Božj hnut a následugjc taženj gegiho, tauži dychtiwě po ſmjřenj s Bohem a po nowém žiwotě; mnohý ſlyſſe ſlowo kazatele, aneb čta w nějaké duchownj knize ſpaſitelná napomenutj, rád by ſe obrátil: ale odſtraſſugj ho těžkoſti, genž s prawým obrácenjm ſpogeny gſau. Muſelt by učiněné bezprawj naprawiti, ſtaré hřjſſné ſwazky roztrhnauti, obljbených zwyků a obyčegů ſe wzdáti, a ſwé ſrdce, ſwau myſl a wůbec celý ſwůg poſawádnj žiwot změniti. Tok ſe mu zdá owſſem býti přjliš těžké a tuhé; awo on to pokládá za nemožné; nemage k tomu ani doſti duſſewnj ſjly, ani doſti pewné wůle. O, koho ďábel w neprawoſt zamotal, nezamotal ho toliko gednoduchými a ſlabými oſidly; abrž upautal ho mnohonáſobnými a pewnými okowy, a tu nepoſtačnge, aby ſe toliko toho neb onoho zhoſtil; nýbrž muſj wſſecka pauta hřjchu roztrhnauti, žádá-li wyváznauti a k wečeři králowſtwj Božjho doſpěti. Než gak řečeno, k tomu nemá takowý zaſlepenec ani doſti chuti, ani doſti zmužiloſti; a protož zanedbáwá pozwánj přigmauti. „Až podruhé, dj on, až gindy, gen ne tehdáž, gen ne hned; nynj nemohu a nechci.“ Tak ſe kogj; wlaſtně ale nechce nikdy a klame a ſwádj ſebe ſám. A protož nediw ſe, milý křeſťane, že w podobenſtwj ſw. Ewangelium wſſickni ſe wymlauwali, nechtjce přigjti. Swět a rozkoſſe geho, ſtatky pozemſké a žádoſt těla půſobily přjliš na fariſeyſké a ſaduceyſké Židy, než aby w Jeſſe uwěřili, a než by přigali náboženſtwj geho, genž ukládá zápjránj ſebe, pokoru a chudobu. A podobně neginak budeš gednati i ty, milý křeſťane, gak mile ſe oddáš ſwětu a rozkoſſem geho. Kdož chce býti účaſten wečeře Páně, hodů geho ſwaté prawdy a miloſti: muſj odporowati giž z počátku hřjchu a wſſelikým hřjſſným náklonnoſtem. O, gak mile swět a tělo opauſtj ſrdce, meuſſj ſe tauž měrau ihned zaljbenj na ſtatcjch nebeſkých. K tomu ſe pak připogj wlažnoſt, netečnoſt, pozděgi pak žřegmý odpor wſſemu, což ſe Boha a králowſtwj

Digitized by Google

geho týká. To dowozuge wlastnj zkussenost. Pomni gen, milý křesťane, na léta mladosti. Gak rád, gak ochotně, pln blaženosti ragské, kráčjwal gsi k stolu Páně! a gak občerstwen a posilněn gsi od něho odstupowal! A nynj gak gest to ginak. Gak často bywáš důtklivě zwán a wolán, a předc negdeš; gak mnoho překážek a wýmluw máš pohotowě. Co tě w prawdě od stolu Páně zdržuge, nenj nic giného, než co bránilo pozwaným w dnessnjm sw. Ewangelium přigjti — i ty gsi kaupil dwůr, neb patero spřeženj wolů, aneb pogal gsi ženu — slowem a bez obalu statky péče a rozkosse tohoto swěta gsau to, pro kteréž nemáš času k stolu Páně přistaupiti.

Uchowey nás, ó Pane takowé netečnosti, a nedopaussteg, abychom oddali srdce swé statkům a rozkossem tohoto swěta a opomenuli pro ně wyššjch a wznesseněgssjch hodů králowstwj twého. Deyž milostiwě, abychom tak užjwali wěcj a statků pozemskych, bychom wěčnych neztratili.

Nadarmo tedy učinil hospodář hody, nadarmo powolal pozwaných; oni nechtě-li přigjti wymlauwagjce se. Co učinil pak hospodář? gak přigal wýmluwy tyto? Swaté Ewangelium dj: On se rozhněwal. A zdaž nebyl geho hněw spraweddliwý? Hle, z pauhé lásky, bez zásluhy pozwal gich k wečeři swé, k hodům slkwostnym; a oni zhrdli milostj tauto, a nechtěli přigiti. Zdaž to nenj ta neyhorssj potupa a ten neyohawněgssj newděk? — A tok i newděk twůg, milý křesťane, kdykoliw pozwánj Páně k wečeři prawdy a milosti geho wzdoruges, nedbage gich přigjti pro statky a rozkosse tohoto swěta. — Za dřewněgssjch časů, pokud gessté mahomedáné proti křesťanskému náboženstwj zuřili a wálčili, přihazowalo se skoro každodenně, že křesťanské děti buď přepadenjm a neb krádežj se dostali do tureckého zagetj a garma, a bywsse prodány ukrutným welitelům, úpěli po drahná léta w tuhém otroctwj, z kteréhož toliko za těžké penjze mohly wykaupeny býti. I přihodilo se, že také geden mládenec, uwyklý dobrému žiwotu, w turecké otroctwj upadl, a ztjžen okowy musil we wedru slunečnjm těžké práce konati; w noci pak k odpočinutj zawřen gest w těsný a wlhký žalář. Takto musil w bjdě a strasti tráwiti mnohá léta mladistwj swého. I dowěděw se otec o strastném osudu nesstastného syna swého, opustil bez prodlenj domow, wzal s sebau welikau sumu peněz, a po mnohých nesnázjch a strastech přissel konečně na mjsto, kdež syn geho w bjdě a w nauzi otrocká nosil pauta, zwěstuge mu radostné poselstwj: Ty gsi wykaupen, ty gsi swoboden! giž čekagj na tebe s dychtiwostj matka a bratřj twogi, giž chystagj hody k přjchodu twému. Powstaň synu a dědici můg, co messkáš, co wáhás? Kdyby pak tento, zakusiw takowéto lásky a uslyssew radostnau zprámu tuto odpowěděl: Odegdiž a nawrat se do wlasti swé, a neměg péči o mne; co gest mně po twé nesnázi, po twé lásce a po tauze matky a bratřj, nestogim o swobodu, kterauž mně nabjzjš, mně se libj zagetj a otroctwj, w kterémž wězjm; kdyby newděčnjk tento zaslepený, takto mluwil: gak sserednýbyl by takowýto newděk, gak ohawné gednánj geho? I kdožby geg nenazwal zlosynem? aneb raděgi, kdoby se domyssel, žeby se cosi takowého kdy přihoditi mohlo? A předc se to děge z husta, ano denně počjnagj si křesťané takto. Newykaupený člowěk zagisté nazýwá se wssjm prawem synem nemilosti, nad njmžto nespočjwá zalibenj Božj. On kráčj w temnosti, gsa žiw we swětě bez Boha; wzdá-

Digitized by Google

len domu otcowſkého, prodán w otroctwj hřjchu. Owſſem že nás nawſſtjwil wěčný Otec z pauhého miloſrdenſtwj ſkrze ſwého gednorozeného Syna, genž změniw ſlávu wěčnau s bědau naſſj, ſtal ſe nám podobným: aby ztracených nalezl; a dokonaw wykaupenj naſſe, obětj ſmrti ſwé powolal nás k prawdě, k miloſti a blaženoſti. My pak z wětſſj čáſti milugeme temnoſti wjce nežli ſwětlo, newázanoſt a neukrocenoſt těla a ſoběctwj wjce než ſwobodu ducha, žalář pozemſkého žiwota wjce než gaſnoſt ſlávy nebeſké; a ač welmi mnozj gſau pozwáni k nebeſkým hodům; wětſſj čáſt gich předc nebéře účaſtenſtwj gich, wymlauwagice galowými wýmluwami neteč-noſt ſwau. Tak gſme lidé! — A nemá Hoſpodář, Otec nebeſký, — wida překrácenoſt tuto a newděk náš — nemá ſe hněwati na nás? — A zdaž nenj tento hněw geho ſprawedliwý? — A wſſak netoliko hněwá ſe Bůh na newděčnoſt tuto, nýbrž on treſce w ſwatém hněwu přjſně překrácenoſt a zlobu tuto: I řekl hoſpodář ſluženbnjku ſwému: Wygdi rychle na rynky a na ulice města, a chudé, i mdlé a ſlepé, i kulhawé uweď ſem. A když bylo geſſtě mjſto, kázal opět: Wygdiž na ceſty a mezi ploty a přinuť wegjti, ať ſe naplnj dům můg. Prawjmť pak wám, že žádný z mužů těch, kteřjž byli pozwáni, neokuſj wečeře mé. Tak potreſtal hoſpodář newděčných pozwaných. On ge zawrhnul, a žádný z nich neokuſil wečeře geho; a powolal ginýchž, kteřjž poſlechnuwſſe ochotně pozwánj geho, ſtali ſe aučaſtni blaženoſti hodů geho. Neywyššjj kněžj, ſtarſſj lidu a zákonnjci — wzneſſenj a bohatj národu Iſraelſkého zhrdli Kriſtem a ſproſtj a neumělj, hřjſſnjci a celnj uwěřili w něhò; ti, genž měli býti prwnjmi w králowſtwj Meſſiáſſowě, neupoſlechli powolánj, a zawrženi gſau: a pohané wſtaupili na mjſto gegich a doſſli blaženoſti wěčné. — A tak treſce Bůh až poſud newděk těch, genž pohrdagj ſwatau prawdau a miloſtj, kteréž nám poſkytuge Syn Božj w králowſtwj ſwém — w cjrkwi. On gich zawrhuge, zbawuge ge hogné miloſti ſwé a ſluſſně odgjmá gim ſwatau prawdu a miloſt ſwau a zůſtáwuge ge ſobě ſamým, wlaſtnj ſlaboſti a nedoſtatečnoſti, až pak uwrženi w blud, newědomoſt a neprawoſt, ubjhagj w zkázu časnau i wěčnau: co zatjm ti, genž gſauce wolného ſrdce a dobré myſli, rádi a ochotně následugj powolánj geho, u něho docházegj ſwaté prawdy a miloſti a pak blaženoſti hodů nebeſkých. Tok wjdáme z huſta za dnů naſſich. An ti, genž hognoſti ſtatků požjwagj a w důſtogenſtwj ſtogj, a tudjž by měli neywjce wděčni Bohu býti — an ti, genž ſe maudrými a oſwjcenými nazýwagj a tudjž by měli neyochotněgi ſwatau prawdu Kriſtowu přigjti, an tito Kriſtem a welikau wečeřj ſwaté wjry geho z huſta pohrdagj, nechtjce ſlyſſeti ſlowa geho ſwaté prawdy aniž přigjmati miloſti geho: ſlyſſj ſproſtj, chudj a neumělj rádi a ochotně ſlowo Božj a přigjmagj horliwě miloſti geho, následugjce wolně powolánj Kriſtowa, a takto docházegj w ſwatém náboženſtwj geho prawdy, ſwětla, útěchy, podpory, miloſti a blaženoſti. — Chudým ſe Ewangelium zwěſtuge. A an ti, genž prwnj gſau powoláni k wečeři wjry Kriſtowy a magj mjti účaſtenſtwj hodů geho prawdy a miloſti a blaženoſti, totiž ſami křeſťané zhuſta w netečnoſti a bohapráznoſti Kriſtem a ſwatým náboženſtwjm geho pohrdagj, gſauce toliko dle gména křeſťané bez wjry a bez ducha Kriſtowa zbawugj

Digitized by Google

se wečeře geho přehogné: posjlá Hospodář nebeský posly swé, missionáře totiž, k diwochům do pustin afrických, do pralesů amerických, do Asie a do Australie a do neyzašssjch končin swěta, a wolá diwoké a surowé národy k wečeři Syna swého, Krista Ježjsse; a oni ochotně následugjce powolánj tohoto, stáwagj se účastni nebeských hodů geho, stáwagj se křesťany zbožnými, ctnými a blaženými občany králowstwj Božjho; zatjm co mnozj křesťané ubjhagj w staré ohawné pohanstwj a w bludy a neprawosti, pak i w strast a bjdu swěta pohanského. A tak se i po dnes plnj strassné slowo Páně: „Prawjm pak wám, že žádný z mužů těch, kteřj byli pozwáni, neokusj wečeře mé.“ Ostatně pak, co se dotýče dwogjch nowých hostů powolaných k wečeři Páně, připadá zde dwogj otázka: Gak se to dělo: že, an wznessenj, bohatj, učenj a domnělj sprawedliwj z lidu Israelského nic nechtěli o Messiássi slysseti a neuposlechli pozwánj geho, sprostý lid, celnj a hřjssnjci w něho uwěřili? A pak: gak mohli zhrdnauti Messiássem ti, genž měli zgewenj a zasljbenj Božj, magjce se za učennjky Mogžjsse a proroků? gessto ti, genž w pohanstwj wzrostli, s radostj ho přigali. Wěc ta dá se lehce wyswětliti. Bohatj a wznessenj práwě proto, že bohatj a wznessenj byli, přiložili srdce swé k statkům ke cti a sláwě swěta a neměli tudjž ani srdce, ani mysli k Messiássowi, tjm méně k pokoře, k chudobě a k zapjránj sebe, kteréž žádal od wyznawačů swých: na opak chudj a sprostj, práwě proto, že byli chudj a sprostj, uwěřili rádi a ochotně w Spasitele, genž byl chudý a sprostičký a wzal křjž na se a předcházel ge. Nad to i domnjwali se wznessenj a bohatj, že gim nenj potřebj pomocnjka; neb gak se domeyssleli, nescházelo gim ničeho, a čeho se mohli nadjti od chudého Ježjsse Nazaretského? Chudj pak, sprostj a utisstěnj — obecný lid potřebowal Wykupitele; neb těžké gho spočjwalo na něm a tjžilo ho. Kdo se gim tedy obgewil co milosrdný a laskawý Wykupitel, pomáhage a přispjwage gim: dossel u nich wjry, kterauž mu welcj a mudrci tohoto swěta odpjrali. K tomu přigde: že domnělj mudrcowé a učenj, práwě proto, že se měli za učené a za dosti maudré, že chtěli sice mjti učennjky, genž by seděli u noh gegich a poslauchali gich; oni wssak sami nechtěli učitele, genžby ge učil; tjm méně toho, genž ge káral a trestal ze zpozdilosti a z přewrácenosti. Gak mohli uwěřiti Messiássi, učiteli nowého učenj, genž bludy gegich weřegně porážel a přewrácenosti gegich bez ohledu káral a trestal. Na proti tomu sprostý lid, gsa pokorný a učeliwý, gakož i pohané, genž byli dobré wůle, přissli gsau Messiássi wstřjc myslj ochotnau a přigali wolně slowo geho. Konečně pak fariseowé se měli za sprawedliwé; ba dle mjněnj swého, konali wjce, než zákon welel: kdož mohl (dle domněnj gegich) o gegich sprawedlnosti a nábožnosti pochybowati? Gakž mohli uwěřiti, co gim Ježjš z husta předstjral: že gsau hřjssnj a nedostatečnj, že sprawedlnost gegich nenj dosti hogná, a že gim třeba osprawedlněnj a poswěcenj? Gak mohli při takowém smýsslenj přigjti kazatele pokánj, pomocnjka a poswětitele k žiwotu nowému? Ginak ale obecný lid a pohané. Tito měli žiwé wědomj hřjssnosti a mdloby swé, a přigali s ochotnostj a wděčnostj obět k smjřenj winy a obnowitele ducha a mysli gegich. — A tak se to má až posud. Ti, genž bohatj a wznessenj gsau a wůbec se za sstastné pokládagj, z husta myslj, že gim nenj třeba Spasitele, aniž ho tedy hledagj. Penjze a statky, to gsau gegich Spasitel, na ty se

Digitized by Google

trosstkugj. Ti, genž se magj za maudré a umělé, wěřj w sebe samy a domeyssllegj se, že nepotřebugj ponaučenj a swětla wyššjho; maudrost Kristowa gest gim bláznowstwjm. Ti pak konečně, genž se pokládagj za sprawedliwé, neptagj se ani po Wykupiteli a poswětiteli dussj swých. — Wečeře gest připrawena až podnes, a wssak oni nechtěgj přigiti. Wždyť nemagj k tomu ani času, aniž mysli, ani wůle, ani chuti. Ti, genž přicházegj, gsau obyčegně až podnes chudj, slabj, sprostnj, bjdnj, nuznj, na těle i na dussi skljčenj, pokornj a skrownj. Tito přicházegj; neb oni lačněgj a žjzněgj. A protož, kdožkoli gsi sprostého stawu, kdo gsi chudý, skljčený, postawený w auzkosti pro hřjchy swé, kdož gsi w zármutku pro swau newědomost a nedostatečnost, kdož gsi zmjtán wsselikými pochybnostmi: pozney přede we swém nesstěstj sstěstj swé, totiž, že Pán tebe wolá k wečeři. Negsi zawržen. Hle, kulhawj, slepj, chudj a mdlj z ulic a z plotů gsau powoláni k wečeři Páně! — Ostatně pak nalezagj se též mnozj wznessenj a bohatj, genž duchem gsau sprostj a chudj; gakož i naopak gsau mnozj sprostj a chudj, genž gsau duchem pyssnj a wysokomyslnj. Zewněgssj wznessenost neb sprostnost málo tu platj. A ay, mnozj, genž gsau bohatj a wznessenj zároweň i srdcem pokornj, sprostnj, a následugj rádi a wolně powolánj Božjho. „Blahoslawenj chudj duchem.“ Na proti tomu mnozj chudj, nesslastnj, sprostj, skljčenj gsau toliko chudj tělem, aniž nauzi bywagj přitaženi k Spasiteli, k spomocnjku a oblažiteli swému; abrž oddáwagj se newoli, záwisti, neweře, rauhánj, podwodu a wsselikým neprawostem. Bylik gsau pozwáni; nauze a strasti wolala ge a dohánela ge ke Kristu; ale nechtěli přigiti. Běda! pohrdagjce Kristem, zbawugj se urputně geho pomoci, útěchy a posily zde na zemi; a pak wssj zásluhy a blaženosti w králowstwj nebeském.

A i se naplnj dům můg; doložil hospodář wyssilage služebnjka na cesty a mezi ploty. Wssak ale posud nenj napluěn a posud zwe Pán wzuessené i sprosté, chudé i bohaté, Židy i pahany k wečeři swé. Gak dlauho to asi bude trwati, pokudž wssickni národowé usslyssj kázanj Ewangelium a přigmau ge? A gak dlauho to bude gesstě trwati, pokudž wssickni, genž se k swatému Ewangelium přiznáwagj, doswědčj a ztwrdj oprawdiwost wyznánj swého prawým a ctným životem? Gesstě nenj napluěno wečeřadlo hodownjky! — Gednau pak přibližj se přede wečer wěků, kdežto se naplnj wečeře hodownjky; wssak ne wssickni, kteřjž pozwáni byli, budau mjti aučastenstwj hodů a okusj wečeře Páně — blahoslawenstwj wěčného. Ach, mnozj sobě newssimali pozwánj Božjho přikládagjce srdce k statkům a rozkossem swěta. Když pak wyprssj gegich čas, uzřj, že budau wywrženi wen do temnostj zewnitřnjch, pak budau plakat a skřjpěti zuby u želu a hoři wěčném. — O kýžby se nemýlili a neřjkali: Hospodin gest dobrý a bohatý. Nenj to posledni wečeře geho, kterauž nám činj, a ke kteréž nás zwe. On nás pozwe gindy opět, pak nám to bude w hod a my přigdeme. — Owssemk dobrý a bohatý gest hospodář. A w prawdě zwe a wolá mnohé často a w rozličných dobách. Kdo wssak otročje swětu a tělu, nechtěl následowati prwnjho powolánj, uwyknuw a wjce zabřednuw w otroctwj hřjcha, ten zagisté tjm méně bude posluſſen opětného a třetjho pozwánj. Nad to nade wssecko newj, zdaliž to nenj posledni pozwánj, kteréž se mu činj? — A protož, křesťane milý, nemudrug a neodkládey, aniž

zpoléhey se opowážliwě na pokánj a na miloſt, gakoby ti wždy kynula, gakoby k pokánj tobě wždy otewřena byla ceſta; abrž w ſpaſitelné bázni měg wždy na očjch důtklliwá ſlowa nebeſkého Hoſpodáře, kkaucjho ke konci dneſſnjho ſwatého Ewangelium: Prawjmk pak wám, že žádný z mužů těch, kteřj byli pozwáni, neokuſj wečeře mé.

Modlitba cjrkewnj.

Popřeg nám, o Pane, abychom k neyſwětěgſſjmu gménu twému uſtawičně uctiwau bázeň a horliwau láſku měli, geſſto nikdy ochranau ſwau neopauſſtjš těch, kterézto gſi w láſce ſwé utwrdil. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle třetj po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 15. w. 1—10.

A onoho času přibližowali ſe k Pánu Jeżjſſowi publikáni a hřjſſnjci, aby ho ſlyſſeli. I reptali fariſeowé a zakonnjci, řkauce: Že tento hřjſſnjky přigjmá, a gj s nimi. I powěděl k nim podobenſtwj toto, řka: Který geſt z wás člowěk, genž má ſto owec; a ztratj-li gednu z nich, zdaliž nenechá dewadeſáti dewjti na pauſſti, a negde k té, kteráž zahynula, až gi nalezne? A když gi nalezne, wložj (gi) na ramena ſwá, raduge ſe; a přigde domů, ſwolá přátely a ſauſedy řka gim: Spolu radugte ſe se mnau, nebo gſem nalezl owci ſwau, kteráž byla zahynula? Prawjmk wám, že tak bude radoſt w nebi nad gednjm hřjſſnjkem, pokánj činjcjm, wětſſj nežli nad dewadeſáti dewjti ſprawedliwými, kteřjž nepotřebugj pokánj. Aneb která žena, magjcj ğroſſů deſet, ztratj-li geden ğroš, zdaliž nezažže ſwjce, a nemete domu, a nehledá pilně, dokudž nenalezne! A když nalezne, ſwolá přjtelkyně a ſauſedky, řkauc: Spolu radugte ſe se mnau: nebo gſem nalezla ğroš, kterýž gſem byla ztratila. Takk, prawjm wám, bude radoſt před angely Božjmi nad gednjm hřjſſnjkem, pokánj činjcjm.

Wýklad.

Podobenſtwj, kteréž wypiſuge dneſſnj ſw. Ewangelium, wyprawowal Pán Jeżjš w druhém roce weřegného wyučowánj ſwého na ceſtě, kterauž konal, ubjrage ſe do Jeruſaléma na ſlawnoſt ſtánků. Láſka totiž a dobrotiwoſt, kterauž prokazowal

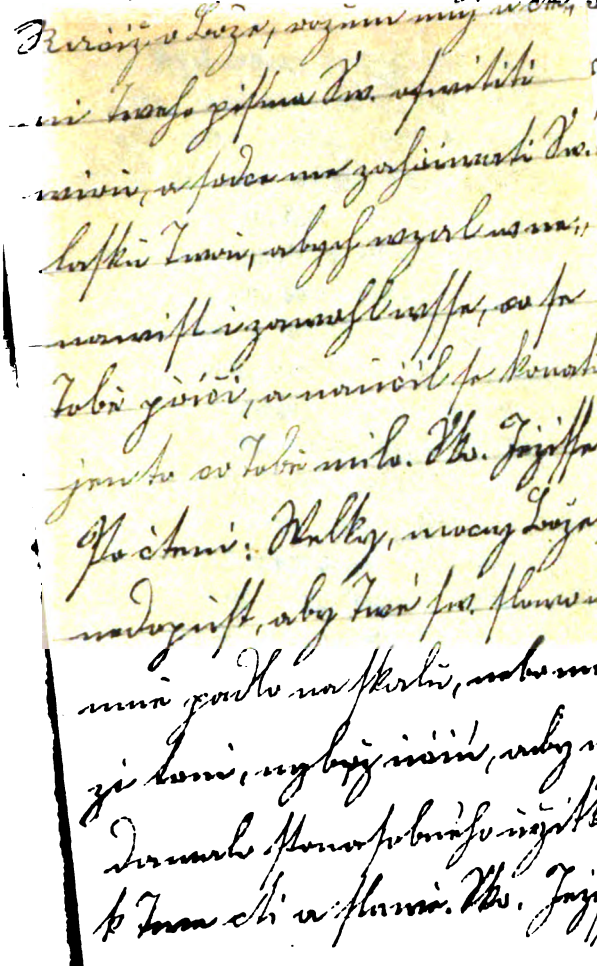

Ráčiž o Bože, rozum můj u čte-
ní Tvého písma Sw. osvítiti
wiru, a sodce me zahřiwati Sw.
lasku Twou, abych wzal w ne-
nawist i zawohl wsse, co se
Tobě příčí, a naučil se konati
jen to co Tobě milo. Skr. Ježisse.
Po čtení: Welky, mocny Bože,
nedopust, aby Twé sw. slowo we
mně padlo na skalu, nebo me-
zi toni, ny bož učiň, aby wy-
dawalo stonasobného užitku
k Twé cti a slawě. Skr. Ježisse.

[illegible]. Mnozj zagisté z [illegible] lidj nebyli gsau tak zlj, gak weřegná powěst o nich wyprawowala, a mnozj poznali winu swau, gsauce hotowi naprawiti žiwot swůg a se polepssiti. A protož chtěge Pán Ježjš přiwoditi ge ku polepssenj žiwota, obcowal s nimi. Té wssak wljdnosti nemohauce snésti fariseowé a zákonnjci, pukali se záwistj, a chtjce ho u lidu o wážnost přiwésti a zlehčiti, progewili tuto newoli swau zřegmě a reptali, řkauce: „Hle, tento přigjmá publikány, weřegné hřjssnjky a gj s nimi.“ Aby tedy Pán Ježjš sebe osprawedlnil, spolu i blud fariseů a zákonnjků wywrátil, wyprawowal gim podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium. Obé podobenstwj, gak o ztracené owci tak i ztraceném ğrossi má geden a týž wýznam. Sto owec a deset ğrossů wyznamenáwá pokolenj lidské. Člowěkem magjcjm sto owec a ženau magjcj deset grossů, rozumj se Otec nebeský, kterýž gest Pán nebes i země, a kterýž pečuge o pokolenj lidské práwě gako pečliwý pastýř o stádo swé a k gehožto obrazu lidé gsau stwořeni, gakož i na penjzi se nacházjwá wyobrazenj zeměpána. Dewadesáte dewět owec a dewět ğrossů gsau sprawedliwj. Ztracenau pak owcj a ztraceným ğrossem wyznačuge se hřjssnjk, kterýž hřjchem se wzdaluge Boha, Otce nebeského a od něho se odwracuge, gako ztracená owce od pastýře swého; a pak hřjchem zohawuge a zohyzďuge na sobě obraz Božj, ač ho cela netratj; podobně gako ztracený ğroš [illegible]wá zaprássen a zarezowán a tudjž neznamým učiněn. Gako wssak dobrý pastýř pečliwě hledá ztracenau owci a hospodářská žena [illegible]cený ğroš: podobně hledá i Otec ne[illegible]ý hřjssnjka, ažby se obrátil a polepssil. [illegible]ž pak tento se obrátj a pokánj činj, [illegible]liko geg sám na milost přigjmá, ale i sami nebesstané, angelé i wywolenj Božj radugj se a plésagj z geho obrácenj. Oběma pak těmito podobenstwjma chce učiti Pán Ježjš farisey a zákonnjky, reptagjcj, že s hřjssnjky přigjmá a obcuge s nimi, důležitau prawdu gakoby řekl: Obrácenj hřjssnjka gest skutek Bohu milý a samy nebesstany obweselugjcj; gestliže pak Bůh sám pokánj hřjssnjka hledá, a angelé nebesstj plesagj welice nad hřjssnjkem pokánj činicjm, i proč reptáte, když gá s publikány a hřjssnjky obcugi a ge k naprawenj žiwota přiwoditi se snažjm; mělibyste se z toho spjsse radowati. Že pak Pán Ježjš dj: že bude w nebi radost nad gednjm hřjssnjkem pokánj činjcjm wětssj, než nad dewádesáti dewjti sprawedliwými, kteřjž nepotřebugj

pokánj; tjm zagisté neſtawj hřiſſnjka kagjcjho nad ſprawedliwého, genž nehřeſſiw těžce, pokánj nepotřebuge; aniž twrdj, že kagjcj hřiſſnjk geſt Bohu milegſſj, než ſprawedliwý; nýbrž Pán Ježjš mluwj tu po lidſku, gak ſe to u lidj obyčegně ſtáwá. Člowěk totiž nalezuw ztracený ſtatek, kterýž ſnad dlauho hledal, a gehožto ztrátu boleſtně neſl, pro radoſt zapomjná w tom okamženj na wſſecken oſtatnj ſwůg ſtatek, gehož neztratil, a mage toliko nalezenau wěc na myſli, těſſj a raduge ſe z nj wjce než z oſtatnjho ſtatku ſwého, kterýž chowá w bezpečnoſti; ačkoli tjm netratj tento ſwé ceny; geſſto radoſt naſſe neřjdj ſe dle ceny wěcj, nýbrž dle toho, gakž půſobj na ſrdce naſſe, a to geſt giſto: že ztracená wěc, když ſe nalezne, zcela dogjmá nás a w tom okamžiku wſſecku pozornoſt naſſi na ſe obracj a radoſtj naplňuge ſrdce naſſe. Wůbec chce tjm Kriſtus Pán naznačiti: gak welikau radoſt půſobj obráceni hřiſſnjka angelům a wywoleným Božjm w nebi; aby tjm žřegměgſſj a patrněgſſj byla zloba a přewrácenoſt fariſeů a zákounjků, horſſjcjch ſe nad miloſrdenſtwjm Paně. A protož opětně dokládá ke konci: Takť, prawjm wám, bude radoſt před angely Božjmi nad gednjm hřiſſnjkem pokánj činjcjm.

Rozgjmánj.

Ačkoliw rozdjlného druhu byli gſau lidé, genž Kriſta Pána hledali a k němu ſe bljžili, kdekoli ſe obgewil: předce wſſak dagj ſe mezi nimi dle rozličného ſmýſlenj gegich, čtyry wrſtwy rozeznáwati. Welikýť počet gich byli gſau ſwětáci, kteřjž toliko u něho něco nowého a podiwného chtěli widěti a ſlyſſeti, aniž ſi brali k ſrdci ſlowa a ſkutky Páně. K giné třjdě patřili bjdnj a nuznj, kterézto potřeba a nauze dohánělа k Pánu Ježjſſi, u něhožto pomoci hledali. W třetj pak řadě ſtogj fariſeowé a zákonnjci, kteřjžto gſauce wyſokomyſlnj, měli ſe za ſprawedliwé a ſwaté, a protož bljžili ſe ke Kriſtu toliko z toho úmyſla, aby ſſetřili gednánj geho, a na něm, na ſlunci, něgakau ſkwrnu wyſljdili. Poſléze pak bljžil ſe ke Kriſtu Pánu giný druh lidj: publikáni toliž a wěřegnj hřiſſnjci, kteřjžto u živém wědomj ſwé neprawoſti ku Kriſtu Pánu ſe utjkali, aby od duchownj nemoci ſwé zhogeni byli a prawdy a duchownj utěchy u něho nalezli. Tyto dwě poſlednj třjdy ſobě tak odporugjcj nalezáme w dneſſnjm ſw. Ewangelium:

„Za onoho času přibližowali ſe k Pánu Ježjſſowi publikáni a hřiſſnjci, aby ho ſlyſſeli.“ A co ge přimělo, že ſe přibližowali k Pánu Ježjſſowi, geſſto za wěřegné hřiſſnjky platili a wůbec co takowj gmjni byli? Wždyť hřjch zaſlepuge člowěka, činj ho netečným k ſlowu Božjmu a wůbec k ſwatému náboženſtwj, odwracugjc myſl člowěka od Boha. Tot můž kažďý ſám na ſobě zakuſiti. Neb, gak mile něgaká hřiſſná žádoſt opanuge ſrdce geho, ztratj wſſelikau chuť k modlitbě, negde wjce do chrámu, neſlyſſj ſlowa Božjho, aniž má zaljbenj w náboženém čtenj a w zbožných rozmlnwách. Na tom wſſak nen i doſti. Z ponenáhla ſe mu to wſſecko protiwj a ſtane ſe odporným, nebo hřjch geho

Digitized by Google

ſe neſnáſſj s prawdau a ſwědomj geho nechce ſe dáti buditi a napomjnati. Že tedy publikáni a hřjſſnjci dle wyprawowánj ſw. Ewangelium ku Kriſtu Pánu ſe přiblížowali, aby ho ſlyſſeli: bylat zagiſté welikáwěc; a z toho můžeme giž ſauditi, že nemůže hřjch člowěka ukógiti a oblažiti, a že přicházegj doby, kdežto weſſkerá hřjſſná rozkoš nemůže ukoneyſſiti probuzené ſwědomj, a bjdný hřjſſnjk tauži býti ſproſtěn břemena hřjchu ſwého, a cjtj ſe pohnuta ku pokánj. Ach, do hřjchu padnauti geſt owſſem welikézlé, ale w hřjchu ſetrwati a k wůli hřjchu prawdy a gegj hlaſatelů ſe ſſtjtiti, tot geſt to neywětſſj zlé. Nebo kdo ſe ſwětla wzdaluge, tenk zůſtáwá w temnoſti. Naproti tomu ti, kdož ſe prawdě newyhybagj, aniž ſe wzdalugj pokánj, gſau téměř nalezeni a zachowáni. A protož wjteyte nám wy kagjcj duſſe, genž procitnuwſſe ze ſna hřjſſného a zhaubného hledáte prawdu s upřjmným ſrdcem a chcete gi ſlyſſeti, chowagjce w ſrdci ſwém wraucj tauhu po ſpogenj a smjřenj ſe s Bohem. O, mnoho, přemnoho bylo giž tjm wyzjſkáno, že publikáni a hřjſſnjci ſe přiblížowali k Ježjſſowi, aby ho ſlyſſeli. — Než powſtáwá dalſſj otázka: Proč ſe přiblížowali tito právě Ježjſſowi? Což neměli ſwých ſſkol a ſwých zákonnjků a učitelů? I proč neſſli k těmto? Proč ſſli právě k Ježjſſowi? Snad gim mluwil prorok tento z Nazaréta, za kterého měli Ježjſſe, lichometná a ſladká ſlowa, kteráž rádi ſlýchaly ſwrablawé uſſi gegich, kteráž pochlebowala neprawoſtem gegim a ukogila ſwědomj gegich? Či snad ſe k němu přiblížowali proto, aby u něho něco nowého neb podiwného ſlyſſeli a ſe wyráželi? Nikoliw. Kriſtus Pán mluwil k nim ſlowa důtklimá a to se wſſj oprawdiwoſtj a horliwoſtj. On káral a treſtal bez ohledu wſſelikau neprawoſt. — Čjm to tedy ſſlo, že tito publikáni a hřjſſnjci přede k němu ſe přibli žowali? Přjčina toho ležela w tom, milý křeſťane, že milý Wykupitel při wſſj ſwé oprawdiwoſti a přjſnoſti byl laſkawý a dobrotiwý a i w těch neydůtkliwěgſſich a neypřjſněgſſich ſlowech gewil upřjmnau a wraucj lásku, ſrdečnau útrpnoſt a autlý ſaucit, nezatracuge, aniž nezawrhuge křeſſicjch, alebrž hledage naprawenj a ſpaſenj gegich. Takto otkáſal hřjſſnjky, budil ge ze ſna zhaubného, zároweň pak i naprawowal a ziſkal ge. Oni ſe cjtili ranění a poznali winu ſwau, při tom wſſak newiděli ſe zawrženi a opuſſtěni, widauce, an káratel a treſtatel gegich geſt miloſrdný a útrpný, kterýž nehledá zahynutj gegich, ale chce ge přiwoditi k naprawenj a smjřenj. A protož přibližowali ſe i publikáni i hřjſſnjci k Pánu Ježjſſi a rádi a wolně poſlauchali ho a wyznáwali důwěrně winu ſwau w ſtrauſſenoſti a kagicnoſti. — O, miloſrdenſtwj a láſka k padlým geſt něco welikého a mocného! W prawdě, nepůſobj tak prawda a přeſwědčenj, aniž wýmluwnoſt a důtkliwoſt, kteraužto káráme a treſceme křeſſicjho, gako wjce láſka a útrpnoſt, kteráž prowázi ſlowa naſſe. Přjſná ſlowa, negſau-li kořeněna láſkau a mjrnoſtj, zatwrzugj hřjſſnjka; naopak miloſrdenſtwj wſſe daufagjcj a ſhowjwagicnoſt neunawná pronikagj ſrdce a obměkčugj i toho neyzatwrzelegſſjho. I nemůže déle odporowati wraucjm proſbám, laſkawým napomjnánjm a upřjmným wýſtrahám a důtkám wyhledáwagjcjm toliko geho dobré, a rád a ochotně wzdáwá ſe ſlowům naſtaupagjcjm toho, gehož láſka a wljdnoſt překonala giž dřjwe ſrdce geho. Gak mocně takowáto laſkawá přjſnoſt působj, tohok máme přikladů a důkazů doſti.

Gaký to ſlawný muž geſt ſwatý Auguſtin, znamenitý učitel cjrkwe! Wſſak dle

Digitized by Google

swého wlastnjho wyznánj byl prwé oddán bludům Manichegským, gsa chlipnjkem a potácege se w nerestech mnohých. Když pak přissel do Miláno, přilákal ho k sobě a zjskal ho sw. Ambrož, muž slynaucj wýmluwnostj a swatostj života. „Tento muž Božj" wyprawuge sám sw. Auguštin, „přigal mne otcowsky a nakládal se mnau gako prawý wrchnj pastýř. I gá gsem ho počal milowati owssemk ne gako učitele prawdy, abrž gako takowého, genž se laskawým ke mně prokázal, a když gsem geho kázanj pilně posslauchával, nečinil gsem toho sice z prawého úmyslu, ale abych mohl posauditi, zdali wýmluwnost geho gest tak wýborná, gak se o nj wssude powést roznássj." Nebo, gakž známo, byl sw. Auguštin sám posud učitelem wýmluwnosti řečnické. Ač tehdáž gesstě daleko byl wzdálen od křesťanského života, předc wssak byl gat a zjskán swatau láskau sw. Ambrože! — Podobně také wyprawuge sw. Jan Zlatoustý o dwau paustewnjcjch, genž se zawázali přjsahau, že se nikdy od sebe neodlaučj. I přihodilo se, že geden z nich we wlažnost uběhl tak, že ho život omrzel. Modlitba a práce netěssily ho wjce, a lákánj rozkossj swětských dorážely naň tak mocně, že posléze opustiw paustku swau, utekl do Antiochie, kdežto se oddal wssem rozkossjm. I nemesskal druhý w zápětj ho sledowati, a když ho konečně po mnohých nesnázjch nalezl, snažil se u mnohých slz prosbami k návratu ho pohnauti. Poněwadž ale wsseliké přimlauwánj geho nic nepomáhalo, gsa slibu swému wěren, zůstal w městě, a nepřege sobě ani toho neypotřebněgssjho, přinássel wsse, což byl sobě těžkau pracj rukau swých wydobyl, zaslepenci onomu, až pak tento, zahanben a pohnut láskau geho, se zpamatowal a opět se s přjtelem swým do opusstěné paustky své nawrátil [1]). — S podobnau trpěliwostj a láskau konali swatý Frantissek Xawerius a ginj aposstolssti mužowé diwy lásky na mnohých zatwrzelých křessťanech, a kdykoliw blaudjcj byl ku pokánj přiweden a zjskán Bohu a životu wěčnému, nebylak to twrdá přjsnost a nelaskawá horliwost, kteréž ho přemohly, ale byla to setrwalá a slowem i skutkem se progewugjcj láska. A protož, ó milý křesťane, kdykoli uzřjš klesagjcjho neb blaudjcjho, ozbrog se ne tak wýmluwnau řečj, aniž děsnými wýhrůžkami, tjm méně nelaskawým odsuzowánjm aneb potupau a zawrhowánjm padlého tohoto. Tjm zagisté ho nezjskáš, aniž ho naprawjš, abrž wjce ho zatwrdjš a sobě odcizjš. Ozbrog se raděgi láskau, útrpnostj, milosrdenstwjm a showjwagicnostj. Tjm zjskáš srdce geho, ono se tobě otewře a ty ge přitáhneš k sobě a tak ho naprawjš. A byť by i odbyl tebe a na laskawá slowa twá hrubau dal ti odpowěď, nehorssi se, aniž ustáwey, aniž se dey k newoli popuditi, odegdiž a přigď zase w dobu přjležitau a mluw opět s předesslau tichostj, láskau a útrpnostj gako prwé. A odbude-li tě opět, wrať se zase a po třetj i po čtwrté nedey se uraziti, aniž odbýti. Zagisté twá láska a twá tichost a showjwagicnost posléze přemohau ho a překonagj geho zatwrzelost a slowa twá naleznau předc w srdci geho mjsta a sluchu. Lest a meč gsau sice dwě mocné wěci, předc wssak světa nepřemohau. Naproti tomu dj Kristus Pán o tichých: „Blahoslawenj tissj, nebo oni zemj wládnauti budau" [2]). Co násilj a moc newymůže, to působj často láska a showjwagicnost. Což nám, ó Pane, račiž wssem dáti. —

Publikáni a hřjssnjci přibližowali se k

[1]) Veiths hom. Vort. djl 5. st. 152 atd. [2]) Mat. 5, 4.

Digitized by Google

Pánu Ježiſſowi a on ge laſkawě přigjmal. Tot geſt owſſem utěſſené a muſelo ge hluboce dogmauti. O gakého potěſſenj cjtili, když gſau widěli, že an bjdný ſwět ge zawrhuge, Božſký Wykupitel ge wljdně ſnáſſj a laſkawě přigjmá! — Ne tak byli gſau dogati fariſeowé a zákonnjci. — Mrzelo ge, že ſe k Pánu Ježiſſowi přibližowali, a že ge přigjmal. Tito lidé, magice ſe za ſwaté a ſprawedliwé, pohrdali publikány gakožto wereğnými hřjſſnjky, tudjž i neobcowali s nimi, aniž s nimi mluwili aby ſe ſnad nepoſſkwrnili; a protož gako Aron a ſeſtra geho Marie reptali proti Mogžiſſowi, že ſobě Madianku za manželku pogal, tak i fariſeowé horſſili ſe, widěwſſe že Pán hřjchy opálené a ukoptěné hřjſſnjky přigjmá, s nimi gedná ano i s nimi gjdá. Neb takto aſi ſaudili přewrácenj pokrytci tito: Meſſiáš, gehožto očekáwáme, bude gakožto ſlawný a ſwatý Pán a wyſlanec Božj, toliko s těmi obcowati, kteřj ſe náboženoſtj, wážnoſtj a důſtogenſtwjm nad giné wyznačugj; aniž wſtaupj w obcowánj se ſproſtým a zlopověſtným lidem, a powrženj hřjſſnjci ſe ani neopowážj předſtaupiti před obličeg geho. A protož reptali aſi: Gaký to Meſſiáš, genž přigjmá hřjſſnjky a obcuge s nimi gako s přátely, ſmiſſuge ſe s nečiſtými, kteřjž gſau ohawnoſtj před Hoſpodinem, ano ſtoluge a gjdá s nimi! — Staré to nařjkánj, než gak ſtaré tak neſprawedliwé. „Nenj ſprawedliwá ceſta Páně!“ nařjkalo fariſeyſké plémě u proroka [1]). Proč? Že hřjſſnjky přigjmá. Protoliž měl Meſſiáš přigjti, aby hřjſſnjky kazil a mořil, či-li aby ge ſpaſil? Běda bylo nám, kdyby nebyl Ježiš přiſſel, hřjſſnjkůw přigjmat! Cožby hřjſſn počal? kamby ſe obrátil? I pročby ſe neměli utjkati nemocnj k lékaři? Kdoby lékaři, že ſe s nemocnými obýrá, za zlé měl? „Zdrawj zagiſté lékaře nepotřebugj“ [2]). Kdoby žiznjwému za zlé měl, že běžj k wodě, aby žjžeň uhaſil? Kriſtus geſt ſtudnice wod živých. On ſám wolá: „Žiznj-li kdo, pogď ke mně a napj ſe. Kdo ſe napige té wody, kterauž gá gemu dám, bude w něm w ſtudnici wod prýſſtjcjch ſe k žiwotu wěčnému“ [3]). Kdo by to za zle wykládal, lačný-li gde po chlebě, zwláſſtě po chlebě živém, kterýž s nebe ſſtaupil [4])? Zlé-li ten dělá, kdož k Wykupiteli ſwému, neb kdož ze tmy k ſwětlu gde? Kriſtus Pán tedy koná toliko úřad ſwůg, gſa lékařem léčj, gſa wodau živau napágj, gſa chlébem s nebe poſlaným krmj, gſa Spaſitelem wazeb hřjchu ſproſſuge, gſa Wykupitelem oſwěcuge každého člověka přicházegjcjho na tento ſwět [5]). Sluge Ježiš; protož wſſecky chce ſpaſiti. Díky Bohu, že hřjſſnjky přigjmá! —

Owſſemk gſau přjpadnoſti, kdežto ſluſſj, wzdalowati ſe hřjſſnjků a warowati ſe bližſſího obcowánj a towaryšſtwa s nimi. Gmenowitě ſluſſj ſe wyſtřjhati důwěrného obcowánj s neprawými a hřjſſnjky, když tito gſau tak ſurowj a tak lehkomyſlnj, že ſi z neprawého a hanebného žiwota ſwého ničeho nedělagj; ba ſe i gim honoſj a geg na odiw ſtawj. Tehdáž radno učiniti, aby pocjtili podloſti ſwé a tudjž ſluſſno wyhybati ſe gim k zahanbenj a powzbuzenj gich, aby předc poznali gak hluboko kleſli a do ſebe aby ſſli. Kdo s neſtaudnými a lehkowážnými bezbožnjky obcuge, aniž gim dáwá pocjtiti powrženj, gakéhož zaſluhugj, ten zagiſté gim dáwá poſilu a w ohawnoſti ge utwrzuge, ſám pak ukazuge, že mu na ctnoſti a ſſlechetnoſti mrawu málo záležj. — Druhá

[1]) Ezech. 18. [2]) Mat. 9. [3]) Jan 7. 4, 14. [4]) Jan 6. [5]) Jan 1.

Digitized by Google

pak přjpadnost, kdežto se slussj hřjssnjků wzdalowati se gest, když toho žádá ohled na weřegnau mrawopočestnost. Co dobrého a prawého gest, musj se za takowé mjti a weřegně se za takowé pokládati. Kdoby chtěl s neprawými a zřegmými zlobochy rowněž tak přátelsky gednati a obcowati, gako s ctnými a sprawedliwými, prohřessilby se zagisté proti obecnému smeysslenj a mrawnjmu citu, a tjm by prorazil welikau hráz, kteráž mocně bránj hřjssným žádostem a náklonnostem lidským a ge alespoň držj w kolegi slušnosti a počestnosti. Běda tomu, kdož nedělá rozdjlu mezi ctnostj a neprawostj, mezi dobrým a zlým! Ten zagisté odgjmá neprawosti ohawnost, a přispjwá, že se pak má u weřegném mjněnj za něco dowoleného a neb alespoň méně ohawného. A to gest weliké zlé. — Posléze pak slussj se wystřjhati towaryšstwa bezbožných, když gsme w nebezpečenstwj, abychom sami od nich nebyli swedeni. Hřjch zagisté gest gako nákažliwá pára w powětřj. Kdo gi dýsse, wdychá do sebe nákažliwau látku a lehce se nakazj, ge-li gen poněkud k nemoci té nakloněn. Podobně se má to i s každým hřjchem. Myk zagisté wssickni gsme nakloněni k zlému, gehožto podnět od narozenj w sobě chowáme. Kdož tedy s neprawými přjliš důwěrně obcuge, lehce býwá sweden k neprawostem gegich. Každý tedy, kdož s hřjssnjky obcuge, gest w nebezpečenstwj hřjchu a trpj tjm wětssj zkázu mrawnosti swé, čjm déle a důwěrněgi s nimi obcuge. A protož, milý křesťane, zwlásstě pak ty, nezkussený mladjku a slabá dcero, chceš-li ugjti hřjchu, wystřjhey se zlého towaryšstwa a neprawých společnostj. „Kdo se dotýká smoly, zmaže se od nj“ dj maudrý Šalomon[1]); a podobně twrdj Žalmista Páně ne bezdůwodně: „S dobrým dobrý budeš, s přewrácenými přewrácený“[2]). Dobře tedy napomjná sw. Pawel Korintské: „Psal gsem wám, abyste se nesměssowali s smilnjky, a kdyby někdo mage gméno bratr, byl smilnjk, neb lakomec, neb modlář, neb zlolagec, neb opilec, neb dráč — s takowým ani negezte.“ — Než gakkoliwěk w těchto přjpadnostech nenj wolno obcowati s neprawými: předc wssak nemagj platnost swau u Božského Wykupitele, když tento přigjmal publikány a hřjssnjky, a s nimi gedl. Mnozj z nich zagisté nebyli tak zlj a podlj, za gakowéž ge wydáwali wysokomyslnj fariseowé. Pak žádný to neměl ani za možné, žeby Pán Ježjš, přigjmage hřjssnjky a obcuge s nimi, schwalowal neprawosti gegich; aniž mohl kdo gistiti, žeby Pán Ježjš někomu dal weřegné pohorssenj, gakoby tjm neprawost a lehkomyslnost podporowal a gj nadržowal, gessto se při každé přjležitosti wsseliké neprawosti s tau neywětssj oprawdiwostj na odpor stawěl a proti nj bogowal. Nad to byli gsau tito hřjssnjci kagicnjci, kteřjž poznáwali poblauzenj swé a byli hotowi se polepssiti a naprawiti žiwot swůg. Konečně pak obcowánj Spasitele s hřjssnjky, nebylo takowé, kteréž by ho zhorssiti a nakaziti mohlo; poněwadž s hřjssnjky neobcowáwal, aby gim w hřjssjch chlácholil a pochlebowal; ale aby gim gak učenjm a napomjnánjm, tak i přjkladem swatého obcowánj z hřjchů pomohl; gakž se skutečně stalo s Matauſſem, Zacheusem, Magdalenau, Samaritánkau a mnohými ginými, gichžto obrácenjm dosti patrno učinil, proč s hřjssnjky obcowáwal. Aniž bylo se obáwati, aby z takowého obcowánj nakažen býti měl;

[1]) Sir. 13, 1. [2]) Žalm 17.

Digitized by Google

gežto swrchowané swatosti geho hřjch ani zastjniti nemůže; protož w dobrém přemáhal zlé. Daltě zagisté Bůh, gakž u proroka swědčj, twář geho mocněgssj nad twáři gegich, a čelo geho twrdssj nad čela gegich. „Gako diamant, a gako sskřemen učinil gsem twář twau: nebog se gich aniž se lekey twáři gegich“ [1]). A předc, ač z nižádné strany Pán nezawadil, obcuge s hřjssnjky ač z sslechetného úmyslu ge přigjmal: předc na to reptali nesslechetnj fariseowé a wytýkali mu to. A proč? — Protože byli hrdj a při této swé duchownj pýsse byli necitliwj a nelaskawj, pokládagjce hřjssnjka za stjn, w kterémžto domnělá sprawedlnost gegich se stkwěla, a kterýž měl zweličowati lesk a sláwu gegich. Těžce by to nesli pokrytci tito, kdyby nebylo chybugjcjch; pak by neměli co tupiti a haniti, čjm pohrdati a nad kým wynásseti swau domnělau sprawedlnost. Proto tedy reptali, poněwadž gsauce pyssnj a nelidského srdce, nemohli pochopiti welkodussnau lásku Božského Wykupitele, kteráž truchlj nad padlými, gich horliwě hledá a srdečně se těssj z pokánj gegich. K tomu pak byli záwistiwj, a w záwisti swé utrhačnj. Nenáwidělik gsau Božského Wykupitele, poněwadž denně rostla wážnost geho u lidu a tudjž hleděli ho snjžiti w očjch geho. Přjležitost k tomu wzali si z toho, že přigjmal publikány a hřjssnjky; gakoby řekli: Hle tento by měl býti Messiássem, kterýž se neostýchá obcowati s powrženými lidmi, ano i gjsti s nimi? Který z fariseů neb starssjch lidu činj cosi podobného? Kdo by se tak snjžil a zhanobil? Nikoliw, on nemůže býti Messiáš, od Boha poslaný. — Tak musel práwě ten neyzpanilěssj a neyusslechtilegssj čin Ježjssůw přewráceným fariseům a zákonnjkům zawdati přjčinu ku potupě a pohaněnj Ježjsse. Owssemk ginak to nemůže býti. Co usslechtilého gest, gest wznessené a přewýssuge obecné smeysslenj a gednánj a gest tudjž těžko k pochopenj; a poněwadž to také býwá řjdké, těžko se tomu wěřj. Tjm wssak že sslechetnj skutkowé se také stkwěgj, w zpanilosti swé a neprawé zastiňugj a zahanbugj: práwě proto magj mnoho protiwnjků a záwistnjků. Wssak ale ctnj a sslechetnj skutkowé gsau giž sami w sobě dobřj a wzácnj, aniž magj potřebj uznánj a pochwaly u lidj. Fariseowé museli owssemk swé posty a almužny dáwat wywoláwati před lidmi, aby gich neminula pochwala lidská, kterauž gedině měli na zřeteli; a aby sláwa gegich nepřissla do stjnu, muselik owssem wsseliký giný sslechetný a wýborný čin zlehčiti. A protož reptali, že Kristus Pán byl milostiwý slitownjk a w milosrdenstwj swém přigjmal hřjssnjky a gedl s nimi. Co wssak tito padauchowé mu za zlé pokládali, slaužj mu k neywětssj sláwě a pochwale a wyznačuge geg práwě co Spasitele a Wykupitele nasseho a naplňuge nás důwěrau a táhne srdce nasse k němu. — I my, ó Pane, gsme hřjssnjci! An hrdj fariseowé námi pohrdagj, přigmi ty nás, nezawrhug nás — wzbuď w srdci nassem ljtost a pokánj; a když pak naprawení z hřjchu powstaneme a po twých cestách kráčeti budeme, pak wyswoboď nás, ó Páne, od falessné sprawedlnosti feriseyské a nedey pýchu ducha a zásst wzniknauti w srdci nassem; alebrž wlj do srdce nasseho lásku a útrpnost, kteráž nepohrdá padlým, ale snássj a přigjmá geg a wede geg k naprawenj žiwota, podlé přjkladu Pána a Spasitele nasseho Ježjsse Krista.

---

[1]) Ezech. 3.

Fariseowé reptali na Pána Ježjsse, že přigjmá hřjssnjky a gj s nimi. A co gim na to dj Pán Ježjš? Častěgi se to Pánu wytýkalo, že s hřjssnjky obcuge, k njm chodj, s nimi gjdá; a on se také častěgi omlauwal. Gednau řekl, že zdrawj nepotřebugj lékaře, ale nemocnj. Řjkal také, že milosrdenstwj wětssj gest nežli oběti, s kterýmiž se fariseowé objrali; že nepřissel wolat sprawedliwých ale hřjssných ku pokánj. Dnes se pak dwogjm podobenstwjm osprawedlnil. Aby totiž osprawedlnil swé gednánj a gasně ukázal nelaskawým těmto saudcům gegich přewrácenost a zlobu, wyprawowal gim dwě podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium: o ztracené owci a o ztraceném ğrossi, w kterýchžto podobenstwjch krásně wyobrazuge swrchowanau lásku a milosrdenstwj Božj u zachowánj hřjssnjka. Znameney tu, milý křesťane předewssjm, zač pokládá Kristus Pán pokolenj lidské, nás bjdné lidi. On nás powažuge za swé owce a za swůg magetek. Gako pastýři patřj stádo geho, gako deset ğrossů gest magetnost ženy, podobně i my patřjme gemu; myť gsme owce geho a geho statek; nebo my gsme skrze něho stwořeni a gemu, geho péči a geho wedenj a chowánj gsme od Otce odewzdáni — on gest pastýř náš — náš magitel. Ale nastogte, w nyněgssjm stawu, w gakém přicházjme na swět, gsmeť ztracené owce, ztracený penjz. Owssem, Kristus, dobrý pastýř owci swau neztratil, t. g. winau geho owce ztracena nenj; poněwadž „ani nedřjmá, ani nespj, genž ostřjhá Israele.“ Ale „my wssickni gako owce zblaudili gsme, gedenkaždý na cestu swau se uchýlil“ [1]). Ach poslussnj hlasu swůdce, wzdálili gsme se od pastýře swého, ztratili gsme se magiteli a Pánu swému a blaudili gsme gako ztracené owce na pustinách a leželi gsme w prachu a w blátě hřjchu gako ztracený penjz. Nerciž, milý křesťane: Gak by se mohl člowěk ztratiti Bohu a přestati býti geho gměnjm, gessto Bůh gest Twůrce a Pán wsseho, a wssecko stwořenj gest wssemocnosti geho podrobeno? Obyčegný pastýř owssemť může ztratiti owci, poněwadž nenj wssewědaucj a nemůže mjti oči swé wssudy; podobně může i ženě wypadnauti z rukau penjz, ač toho nespozoruge; we swětě wssak nemůže se nic djti bez wůle a dopusstěnj Božjho, gessto wssecko malé i welké od něho záwisj. Owssemť prawda gest, že od Boha cele záwisjme, a tudjž bez geho wědomj nemůžeme se ztratiti gemu: než ale dada nám Bůh swobodnau wůli, dopausstj, že se od něho wzdalugeme a takřka se mu ztracugeme a to wlastnj winau. Nicméně wssak dobrotiwý pastýř náš ztrátu owcj sobě připisuge, gakoby on gi ztratil. Tak práwě, gako někdy otec, gehož syn bez winy geho umřel neb zabit byl, řjká: Ztratil gsem syna swého; tak i Kristus přičjtá sobě ztrátu owcj — ztrátu nassj; ač z druhé strany ničehož neopomjná, aby ztracenau owci nalezl a magetek swůg opět ku spasenj přiwodil. A tu, milý křesťane, wiz a rozgjmey, gak pečliwě a pilně hledá dobrý pastýř ztracenau owci swau — nás! Owce ztracená, bjdné a nuzné howádko samo sobě pomoci nemůže; čjm dále gde, tjm wjce blaudj a wjce se oddaluge od pastýře, od stáda a owčince, a nebude-li hledána a nalezena, ztracena zůstane. A podobně i poblaudilé stádce, hřjssné pokolenj lidské nebylo s to, aby samo se nawrátilo k Otci nebeskému a smjřilo se s njm. Dlauho, dlauho blaudilo po cestách

[1]) Žalm 120. Isai. 53.

Digitized by Google

zhaubných w temnosti bludu a neprawosti pjljc w gistau zkázu, aniž bylo spomocnjka a slitownjka. A ay, tu opustil dobrý pastýř stádce swých sprawedliwých, opustil nebesa a sestaupil na zemi a stal se člowěkem. „Slowo tělem učiněno gest a přebýwalo mezi námi“; — a proto přissel gakožto Syn člowěka, aby hledal a spasil, což bylo zhynulo[1]). — Tento podiwnhodný Prostřednjk a Wykupitel gest zagistě onen welký pastýř Ježjš Kristus, genž se wssj pilnostj a bedliwostj hledal nás ztracených owcj. W prawdě celý geho žiwot, wssecko, což činil, učil, a trpěl, což bylo giného, než ustawičné hledánj ztracených owcj a ztraceného magetku Otce nebeského. Aby ztracenau owci — nás — nalezl, wzal mdloby nasse na se, snássel chudobu a nauzi, wedro i zimu, hlad i žižen, snássel mnohá protiwenstwj, mnohé bolesti, ano on sestaupil i do kragin smrti; a gako slawný wjtěz prossed branau smrti, wzal klesłé pokolenj lidské na ramena swá, a uwodil ge opět w obcowánj synů Božjch. Tuto neunawenau péči, s kterauž nás hledal, wyobrazuge w obau podobenstwjch dnessnjho sw. Ewangelium, an dj: Který gest z wás člowěk, genž má sto owec; a ztratj-li gednu z nich, zdaliž nenechá dewadesáti dewjti na pausti, a negde k té, která zahynula, až gi nalezne? A neb která žena magjcj grossů deset, ztratj-li geden groš, zdaliž nezažže swjce, a nemete domu, a nehledá pilně, dokudž nenalezne? „Ou opausti, gakž wykládá sw. Řehoř, kůry angelů w nebesjch, aby sstaupil na zemi k lidem, a gde k těm, kteřjž zahynuli, až by ge nalezl.“ O, welký pastýři nebeských zástupů, genž gsi opustil stádce wywolených swých a ssel gsi za ztraceným pokolenjm lidským, gak welká gest láska twá, gak dobrotiwé pastýřské srdce twé! Proč gsi nás hledal? Co segde tobě na gedné owci? A wjce než gediná owce nenj tobě w prawdě wesskeré pokolenj lidské w poměru welikého stádce nebeského, wywolených twých. A čjm zaslaužila zblaudilá owce, ztracené to pokolenj lidské, čjm zaslaužilo tuto lásku twau? Zdaliž samo neopustilo tebe? A když se wzdálilo od tebe, zdaž hledalo tebe a neb dychtilo po tobě a wolalo o pomoc twau? — A wssak to nenj gesstě wssecko. Či snad to byla tak lehká práce a malá nesnáz choditi za ztracenau owcj a gi hledati? A ssla tato u wděčnosti tobě wstřjc? Nikoliw. Cesta za zblaudilau owcj wedla tebe až do slzawého audolj pozemského — až k smrti křjže. A když gsi přissel k ztracené owci, k hřjssnému a zblaudilému pokolenj lidskému, ztěžil gsi za wssecku swau péči a lásku toliko newděk; aniž tě chtělo znáti gakožto pastýře swého. A předc gsi neustáwal, až gsi ge nalezl a wzaw na ramena swá wnesl ge do owčince wywolených swých. O, gak laskawé, gak milosrdné gest srdce twé! Budiž zweleben a oslawen tisickráte welikým Pastýři nebeským! — A wssak na tom nenj dosti. Gako tehdáž za času tělesného přebýwánj swého na zemi nebeský pastýř hledal ztracenau owci swau, hledal i napotom po wssecky wěky a hledá až posud ztracené owce, poblaudilé dusse, aby ge opět uwodil k stádci wěrných swých, aby se obrátily a žiwy byly. A s gakau péčj, s gakau pilnostj ge hledá? Pracj žádnau neustáwá, hledage owci. Nenalezne-li gi zde, hledá gi tamto, nenalezne-li gi tamto, hledá gi ginde. Nenalezne-li gi letos, hledá gi po

[1]) Jan 1, 14. a Luk. 19, 10.

Digitized by Google

roce, po dwau, po třech, pěti a desjti letech. Za mnohým hřjssnjkem chodj třidcet, čtyřidcet, padesáte a wjce let, než ho nalezne, a na cestu přiwede. Přes hory chodj, aby pyssné nalezl, přes trnj a hložj, aby lakomé, přes bahno a bláto, aby chlipné uchwátil. Totě pilnost wýborného a dobrotiwého pastýře! — A tážeš-li se, milý křesťane, gakým způsobem, kterými prostředky a po kterých cestách ge hledá? O, kdo můž wyzpytowati tyto cesty! — tyť gsau podiwné! W tom zagisté mu stogj po hotowě celý swět, by dostihnul zblaudilau owci, a to ne zřjdka právě w tu dobu, když neywjce gest w trnj hřjchu zamotána a zraněna. Tak zastihl Pán giž w prwnj době cjrkwe swaté Šawla na té neyhorssj cestě, když se ubjral do Damassku, dychtě po wraždě proti učennjkům Páně, wtisknuw giž dřjwe osten w swědomj geho, proti němužto se nemohl zpěčowati. I w pozdněgssjch stoletjch až na neynowěgssj časy nalezáme přjkladů dosti, gakými podiwnými a dle zdánj nepatrnými cestami nebeský pastýř hledal a hledá až posud ztracené owce — poblaudilé dusse, a budj ge ku pokánj a naprawenj žiwota; tak že musjme tuto obdiwowati, rownež tak lásku gako maudrost geho. Přjkladů toho máme na tisjce: — Tak se wyprawuge o sw. Marii egyptské, že, aby mohla rozpustilý a chlipný žiwot wésti, utekla z domowa gako dwanáctileté děwče, a přissla do Alexandrie, kdežto se oddala po sedmnácte let hanebnému žiwotu. Gednoho dne slyssela, gak mnozj pautnjci se plawau do Jerusaléma, by tam konali slawnost powýssenj swatého křjže. I připogila se ze zwědawosti k pautnjkům těmto. Přissedssi pak do Jerusaléma, chtěla také s ginými wegjti do chrámu sw. křjže; než u dwěřj nemohla se dále hnauti. Bylo gj gakoby gi nějaká silná newiditelná ruka nazpět táhla. Wssecko snažengj gegj do chrámu wstaupiti bylo na zmar. Unawená od marného namáhánj swého, sedla si posléze do kauta předssně a přemeyssslela o přjčině toho. Tu proniknl paprslek milosti Božj srdce gegj. Konečně poznala množstwj a welikost hřjchů swých, a wraucně cjtila, gak nehodna gest patřiti na křjž toho, genž pro hřjssnjky tolik trpěl. I počala hořce plakati. Po dlauhém hořekowánj pozdwihla očj swých a spatřila obraz matky Božj. I wzpomněla si z mládj swého, že často slýchawala: Maria Panna, gest matka milosrdenstwj a autočisstě hřjssnjků. Poklekuauc tedy na kolena swá, prosila gi wraucně za přjmluwu u Božského Syna gegjho, k čemuž i připogila ten slib, že od této doby se chce polepssiti a tuhé pokánj činiti. Po této modlitbě mohla wegjti do chrámu, kdežto ležjc před křjžem Kristowým hořké slzy ljtosti cedila. Pak děkowala Rodičce Božj za přjmluwu gegj. W tom ale zaslechla hlas: „Gdiž za Jordán a tam nalezneš pokog.“ I wyzpowjdawssi se a přigawssi tělo Páně následowala hlasu tohoto, a odebrala se za Jordán na pustinu, kdežto pak po 47 let tuhé pokánj konala. Zemřela roku 421 po Kristowu narozenj. — Podobně blaudil také sw. Auguštin po dlauhá léta, gsa zamotán w bludy a nešesti sekty Manichegské. Dlauho oplakáwala ho pečliwá matka, až posléze předc nalezl dobrý pastýř blaudjcj owečku swau. Giž dřjwe wzbudila ho kázanj sw. Ambrože w Miláně z hřjssného sna; než gesstě musil zápasiti s dlauhým hřjssným zwykem a newčasným studem. Konečně pak swjtězila milost Božj. Gednoho dne totiž sedl si Auguštin pod fjkowý strom w zahradě a plakal hořce nad hřjssnau wáhawostj swau.

Digitized by Google

Tu zaſlechne nenadále hlas: „Wezmi knihu a čti.“ Uleknut a newěda, odkudby hlas tento přiſſel, powſtal a chopil ſe knihy, kteráž wedle něho ležela. Kniha tato obſahowala liſty ſw. Pawla. I otewřel gi a četl práwě následugjcj mjſto: „Gakožto we dne poctiwě chodme: ne w hodowánjch a w opilſtwjch, ne w ſmilſtwjch a w neſtydatoſtech, ne w ſwáru a w záwiſti: ale oblečte ſe w Pána Jeſſe Kriſta“ [1]). Gakoby mu někdo bělmo ſňal s očj, uzřel tuto cestu, kterauž má kráčeti, by doſſel pokoge, kteréhož ſwět dáti nemůže; ſrdce geho posilněno miloſtj Božj bylo hotowo zmužile kráčeti tauto cestau, a poblauzený Auğuſtin ſtal ſe welikým biſkupem a učitelem cjrkwe. —

Známé geſt též obrácenj ſw. Ignácia z Loyoly. Gako mladjk wſtaupil do ſtawu wogenſtého, a tuto nedbage o ſpaſenj duſſe wedl ſwětácký žiwot. I ſtalo ſe, že při hágenj města Pampelony byl na lewé noze kaulj z děla těžce poraněn, a protož byl přineſſen na otcowſký hrad Loyola, až by ſe wyhogil. Tuto wſſak měl dlauhau chwjli. Aby gi zapudil, žádal zábawných kněh ke čtenj. Když gich ale nebylo, dány gſau mu dwě knihy: Žiwot Kriſta Pána a žiwoty ſwatých. Z počátku nechtělo chutnati poſwětſſtilému Ignáciowi čtenj toto; nemage wſſak giných přewracel w nich toliko liſty; brzy wſſak působenjm miloſti Božj ſe w ně tak pohřjžil, že čta a bera ſobě k ſrdci, co Pán Ježiš pro nás činil a trpěl a rozgjmage, gak ſwatj wzawſſe křjž ſwůg ho následowali, počal hořkau ljtoſt cjtiti nad předeſſlým žiwotem ſwým a wzbudil pewné předſewzetj, že od této doby napotom ſe oddá celý Bohu, a gemu toliko ſlaužiti bude. Gedwa že ſe wyhogil, činil tuhé pokánj a učiněn geſt z ſwětſkého bogownjka, bogownjkem Kriſtowým pod korauhwj křjže, kdežto toliko prawého wjtězſtwj doſjci lze. — Wyprawuge ſe také o ſw. Markétě z Kortony, že giž w oſmém roce ztratila matku ſwau, kteráž gi poſud gako angel ſtrážný k bázni Božj wedla. Tjm nabyla přjležitoſti k ſwobodněgſſjmu žiwotu. Z počátku oddala ſe toliko nádheře w ſſatu, kteráž pak gi brzy zawedla k neſtydatoſti a k chlipnoſti. Poněwadž dobrý ale ſlabý otec gi z toho káral, chtěla toho ugjti a utekla w třináctem roce z domowa. Pak wedla u lehkowážného člowěka po dewět let hřjſſný žiwot. I přihodilo ſe pak, že hřjſſný gegj milownjk odeſſel, wſſak giž po několika dnech přiſſel geho pes ſamotný nazpátek, tahage ſmutný Markétu tak dlauho za ſſaty, až tato pak netuſſic nic dobrého geho následowala. I wedl gi pes na ſamotu a tuto zůſtal před hauſſtjm wygjc. Nakloniwſſi ſe Markéta, aby widěla co tam leží, gak ſe ulekla, ana widj mrtwolu milownjka ſwého giž zapáchagjcj. Prwnj myſſlénka, kteráž pronikla duſſi gegj, byla: Kde as bude ubohá duſſe geho? O bázni, po celém těle ſe třeſauc, odeſſla odtud a nawrátila ſe gakožto wraucj kagicnice k otci. Pozděgi opuſtila zcela ſwět a wedla po tři a dwadcet let přjſný kagicj žiwot, až pak l. P. 1227 tiſſe a zbožně w Pánu zeſnula [2]).

Wſſak i w nowěgſſjch časech máme přjklady, gak podiwně dobrý paſtýř hledá ztracené owce ſwé. Tak ſe wyprawuge o giſtém znamenitém umělci hudebnjm z Wlach: že, weda proſtopáſſný žiwot, když gednau w noci ſe taulal, padl do krypty, genž mrtwolami byla naplněna. Wſſj pomoci lidſké zbawen, da l poſléz

[1]) K Řjm. 13, 13. 14. [2]) J. E. Schmid's Exempel-Gebetbuch I. djl, ſtr. 172 atd.

Digitized by Google

ſluchu hledagjcjmu paſtýři ſwému. Od této chwjle dal ſe na pokánj, a obrátil ſe zcela k Bohu, gehožto službě i zaſwětil hudebné umění. Byla to nalezená owce poblaudilá Beneš Marcello [1]).

Tak hledal laſkawý paſtýř po wſſecky wěky ztracené owečky ſwé a tak ge hledá až posud. Tak hledá ſnad i tebe, milý křeſtane, a ty ſnad ani neznamenáš ceſt geho? — Často ſnad po dlauhé přeſtáwce počne ſe ſſjkiti ſrdce twé a nutj tě k modlitbě, kteráž tebe činj tak utěſſena, tak poſilněna, tak blažena a naplňuge duſſi twau pokogem nebeſkým, pokogem, kterýž tobě ſwět a žádná rozkoš geho dáti nemůže. I což geſt to, než hlas dobrého paſtýře, hledagjcjho tebe, ztracenau owci? — Snad gſi přjliš zabředl we wěci ſwětſké a puſtil gſi z myſli wěci nebeſké; a dobrý Paſtýř nechce, abys w ně pohřjžil duſſi ſwau a zhynul — on hledá tebe. A neb ty gſi w chrámě a ſlyſſjš obě ſlowo Božj. Tok proniká gako meč na ſtrany oſtrý duſſi twau a ty widjš w něm gako w zrcadle obraz poblauzenj ſwého a poznáwáš s hrůzau, že ceſta, kterauž gſi poſud kráčel, nemůže k dobrému konci přiwoditi tebe? Což geſt to, než hlas pečliwého paſtýře, hledagjcjho tebe? — Dobrý Paſtýř nechce, abys déle kráčel po neprawých ſtezkách, on gde za tebau, mluwj k tobě — hledá tebe. A neb ty gſi w hlučné ſpolečnoſti. Pogednau wſſak opuſtj tebe wſſecka weſeloſt, a na oči twé ſe ſtawj marnoſt a pomjgegicnoſt wſſech wěcj pozemſkých, a ty počjnáš býti oprawdowým a cjtjš wraucně: že gſi určen k wyššjm wěcem a že rozkoſſe tohoto ſwěta nemohau oblažiti tebe a ukogiti ſrdce twé. Což geſt to, než hlas dobrého paſtýře, genž tebe hledá? Snad tě opanowala ſwětſká myſl a ty gſi w nebezpečenſtwj, w hřjſſných rozkoſſjch utonauti. Dobrý paſtýř nechce, aby gſi zahynul, on táhne tebe k ſobě — hledá tebe. A neb ty trápjš na boleſtném lůžku dlauhé dny a bezeſné noci; či ſnad ſtogjš u hrobu miláčků ſwých a ſláwa tohoto ſwěta mizj před zraky twými. Tu poznáwáš a cjtjš to mocněgi než kdy ginde, že nenj nic ſtálého na tomto ſwětě, na čemž byſi mohl člowěk zakládati, že gedno toliko geſt, což zůſtáwá na wěky: Bůh a ſwatá wůle geho a ctnoſt, kteráž z Boha geſt a k Bohu wede. Co geſt to ale, že toto práwě nynj tobě tak žiwě na myſli tane? Snad gſi zapomenul na Boha a na wěčnoſt. Dobrý Paſtýř nechce, bys tyto wěci s očj půſtil, on ge tobě připomjná — on hledá tebe. — O, cesty geho gſau podiwné a newyſtižitelné, kdo můž pochopiti a wyprawiti ge? Onyk gagiſté gſau tak rozmanité, gako rozmanité gſau myſſlenj a oſudy naſſe. On zná neylépe hodinu, kteráž geſt prawá; wj dobře mjſto, které má zwoliti. Brzy tě hledá o ſamotě, brzy w hluku žiwota; hned tě wede po cestách rownýchh a přjgemných, hned zaſe po oſtrých a klikatých; hned powolně, hned zaſe rychle gako bleſkem proniká duſſi twau a gako hromowau ranau budj tě ze ſna hřjſſného. Wſſak ale, ať tě hledá kdykoli a gakýmkoli způſobem, když tě hledá, newzdalug ſe ho, pečliwého Paſtýře duſſe twé, dey ſe mu nalézti. O, nechtěg zatwrditi ſrdce ſwé; abrž zwoley raděgi s Žalmiſtau Páně: „Zblaudil gſem gako owce, kteráž ſe ztratila; hledeyž ſlužebnjka ſwého; nebo na přikázanj twá gſem nezapomněl“ [2])! O, Ježjſſi, předobrý Paſtýři můg! i mne gſi hledal i za mau ubohau duſſj kráčjš a wolášš gi neuſtále. Běda

[1]) Veith's l. c. ſtr. 137. [2]) 118, 176.

Digitized by Google

mně djm-li: Kdo gſi ty? Neznám tebe, nechci býti owcj twau! Uchoweyž mne ó Pane od takowéto necitelnoſti a gak ſe zweličilo poblauzenj mé, rozmnož i Ty láſku a miloſrdenſtwj ſwé! —

Když pak pečliwý paſtýř nalezne ztracenau owci, co činj, gak s nj nakládá? Snad ſe k nj má twrdě, ſnad gj činj trpké a hořké wýčitky, ſnad gi treſce přjſně? Nikoliw. Gak pečliwě a pilně gi hledal, tak laſkawě a přjwětiwě gi přigjmá. O, gaká to dobrotiwoſt, gaké to miloſrdenſtwj! On gi powažuge gako zblaudilau owečku a má s nj útrpnoſt; on newzpomjná na minuloſt a na poblauzenj, nýbrž má na zřeteli přjtomnoſt a nalezenj gegj; on nehledj na gegj winu, abrž na gegj neſſtěſtj, a láſka geho zapomjná pro radoſt na wſſecko, gen když nalezena geſt. Tak přigal Pán Matauſſe celného, tak přigal Zachea, wrchnjho nad celnými, tak přigal Máry Magdalenu, weřegnau hřjſſnici w městě, tak konečně přigal kagjcjho lotra na křjži a tak přigjmá až poſud kagjcj hřjſſnjky. To geſt láſka, tok prawé ſrdce Božj, gežto zapomjná na newděk a na wſſeliká uražení poblaudilého, mage toliko na zřeteli geho neſſtěſtj a na to gediné patřj, že giž nalezen a zachowán geſt. Kým by nepohnula tato láſka! — Wſſak na tom nenj geſſtě doſti. Zblaudilá owečka zemdlj na daleké ceſtě poblauzenj ſwého, aniž má ſjly, aby ſama ſe nawrátila k ſtádu paſtýře ſwého. Co činj tu dobrý paſtýř? On, gak to wyobrazuge podobenſtwj dneſſnjho ſw. Ewangelium, wložj gi na ramena ſwá, raduge ſe a neſe gi domů. O, co mile unawená a upachtěná owce na ramenau paſtýře ſwého odpočjwá! co tam bezpečná geſt! To geſt to zlaté rauno, ta zlatá zápona okolo hrdla naſſeho dobrého Paſtýře, kterauž on s radoſtj ſe chlubj: nalezená owce na ramenau geho, kteráž ztracena byla, a kterauž po dlauhém hledánj nalezl. — Znameney tu také, milý křeſťane, welikau a důležitau prawdu! Celé poblaudilé pokolenj lidſké, gakož i gednotlíwj hřjſſnjci, nemagj doſti ſjly, aby ſe ſami nawrátili k nebeſkému paſtýři a k ſtádci wywolených Božjch. Wſſak ale ſlabých a zemdlených geſt tu nebeſký paſtýř poſilau a podporau. Ten, kterýž ge hledal a nalezl, ſjlj ge a neſe ge mocj miloſti ſwé. On zagiſté půſobj w nich, aby ſe neſtyděli zahanbenj, aniž ſe hrozili obětj, odřeknutj a zapjránj a treſtánj ſebe ſamých, kterýchž od nich žádá pokánj; on ge ſjlj, aby wywrhli oko a uſekli ruku a nohu ge pohorſſugjcj, aby ſe neděſili obětj, kterýchž žádá od nich zadoſtiučinění a naprawenj zlého, kteréž způſobili; a pak by neumdlewali a nekleſli, když ſtarý hřjch opět bude dotjrati na ně, a půſobj, aby nalezli zaljbenj w nowém životě a ſetrwali w něm; — on ge béře na ramena ſwá a neſe ge domů. A kdyby i ty, milý křeſťane, gſi mohl ſpatřiti, co tento dobrý paſtýř od toho dne, co tebe nalezl, pro tebe činil, gak tebe podporowal a ſjlil miloſtj ſwau: poznal byſi, že i ty gſi ztracená owce, kterauž on wložil na ramena ſwá a neſe do owčince ſwého. Co učinjš, co dáš za to laſkawému paſtýři ſwému! Hle, kdyby owce, němá to twář, měla rozum, widauc, gak zachowána geſt: ó gaké djky by wzdáwala laſkawému paſtýři ſwému, kterýž gi wyſwobodil od zhynutj aneb z úſt drawého wlka. Wiz ale, tuto geſt mnohem wjce, než lidſký paſtýř, a zde ſe nenese owce ztracená domů pro ziſk domácj. Paſtýř twůg geſt gednorozený Syn Božj, od Otce s nebes wyſſlý, a on tě neſe domů ne pro ziſk a pro užitek ſwůg; nýbrž gediné pro tebe, abyſi měl žiwot wěčný.

Co ſe konečně domu dotýče, do kteréhož

laſkawý Paſtýř nalezenau owci neſe, mát náš Paſtýř dwogj dům, geden zde a druhý na nebi. Zdegſſj ſluge cjrkew, o němž ſw. Pawel pjſſe k Timotheowi: „Abys wěděl, kterak máš w domě Božjm obcowati, genž geſt cjrkew Boha živého, ſlaup a utwrzenj prawdy“ [1]). O druhém domu ſw. Dawid takto zpjwá: „Blahoſlawenj, kteřjž přebýwagj w domě twém, Pane, na wěky wěkům chwáliti budau tebe“ [2]). A ſám Spaſitel dj: „W domě otce mého přjbytkowé mnozj gſau“ [3]). Nalezená owce bývá neyprwé do cjrkwe Kriſtowy wneſſena, aby pak odtud do nebeſké ſlávy přeneſſena byla. —

Na tuto lásku a dobrotu nebeſkého paſtýře, kteraužtak krásně wyobrazil w dneſſnjm podobenſtwj, nemohli gſau prwnj křeſťané zapomenauti. U wraucj wděčnoſti předſtawowali ſi ho gakožto paſtýře, gakž neſe ztracenau owci na ramenech ſwých, aby wſſickni napořád obraz Ježiſſe s owcj na ramenau widěwſſe, rozpomenuli ſe, že on to geſt, gehož hřjchy naſſe na ſwém těle ſám wneſl na dřewo, gakž ſwatý Petr pjſſe: „Giſtě neduhy naſſe on neſl; a gak Iſaiáš widěl, a boleſti naſſe ſnáſſel“ [4]); pak aby ſobě ſrdce wzali a láſkau k němu zaplanauce, wſſelikě těžkoſti pro něho ſnáſſeli. — A ty, milý křeſťane, kterýž gſi podobnau měrau zakuſil dobrotiwoſt geho, gehožto i on neſl na ramenech ſwých gakožto ztracenau owci: ty byſi chtěl býti netečným k němu a nechtěl byſi zaplanauti k němu wraucj láſkau? — O, Božſký paſtýři ztraceného pokolenj lidſkého, budiž tiſickráte pozdrawen a zweleben! J mne gſi hledal, i mne gſi wzal laſkawě na ramena ſwá. Gedwa zrozeného přigal gſi mne na křtu ſwatém, a wneſl gſi mne do owčince ſwé ſwaté cjrkwe. A od té doby gak miloſtiwě noſj, ſjlj a podporuge mne láſka a péče twá. Tys laſkawý paſtýř můg, i gá chci býti wěrnau owečkau twau, tobě ſe chci s celým ſrdcem oddati, tebe chci pewně ſe držeti, tebe náſledowati, abych hoden byl wneſſenu býti do owčince nebeſkého, kdežto u proſřed ſwých ſwatých a wywolených žigeš a kraluges na wěky wěkům.

Když pak dobrý paſtýř nalezne ztracenau owci a přineſe gi domů, co činj pak dále? — On, gakž dj ſw. Ewangelium, ſwolá přátely a ſauſedy, řka gim: Spolu radugte ſe se mnau, nebo gſem nalezl owci ſwau, kteráž byla zahynula. Kdož gſau tito přátelé a ſauſedé, kteréž ſwoláwá paſtýř nebeſký, aby ſe radowali s njm? Tok gſau angelé nebeſſtj a wywolenj Božj s Kriſtem kraluge, genž w pjſmě ſw. přátelé Božj ſlugj. Tyk činj Kriſtus aučaſtné radoſti té, kterauž má z nalezené owce, a oni magjce laſkawé ſrdce, radugj ſe a pléſagj z obrácenj hřjſſnjka, gakž wykládá Pán Ježjš ſám, an dj: „Prawjmť wám, že tak bude radoſt w nebi nad gednjm hřjſſnjkem, pokánj činjcjm wětſſj, nežli nad dewadeſáti dewjti ſpraweddliwými, kteřjž nepotřebugj pokánj.“ Znameneg tu, milý křeſťane, přede wſſjm, gacj to ſſlechetnj a zpanilj gſau tito duchowé nebeſſtj, a w gakém poměru ſtogiš k wzneſſenym nebeſſkanům těmto. Hle, ač w nebeſkých kraginách přebýwagjce, negſau přede tobě cizinci, oni wědj o tobě, o twém kleſnutj a powſtánj, o twém pokánj; anižgſau netečnj k ſpaſenj twému. O gaké laſkawé a ſaudjlné magj ſrdce! Oni ſe

[1]) I. Tim. 3, 15. [2]) Žalm 36. [3]) Jan 14. [4]) I. Petr 2, 24. Iſai. 53

Digitized by Google

radugj a plésagj nad hřjssnjkem pokánj činjcjm. Gak welice gim nemuſj ležeti čest a sláwa Otce nebeſtého a ſpaſenj hřjssnjka na ſrdci. Oni gſau tedy netoliko přátelé Božj, ale také přátelé lidſſtj, kteřjž lidi milugj a magj péči o ſpaſenj gegich. Kdykoliw tedy pozdwihneš očj swých k nebeſům, gak utěſſeně muſj býti tobě u ſrdce, geſſto widjš, že i tamto w nadhwězdných kraginách máš přátely tě milugjcj a magjcj wraucj aučaſtenſtwj ſpaſenj twého. Než, milý křeſťane, raduges-li ſe z obcowánj tohoto s wyššſjmi duchy nebeſtými, taž ſe: zdaliž ſe také raduge angel twůg nad tebau? Zdaliž pozoruges na wnuknutj geho a následuges geho wýſtrahy? Zdaliž gſi zachowal newinnoſt duſſe aneb aleſpoň činil-li gſi pokánj? Běda, přeběda, geſtli ničeho nenalézagj, z čeho by ſe nad tebau radowali, a naopak truchlj a žaloſtnj nad tebau, nad twými hřjchy a twau nekagicnoſtj! Znameney pak, milý křeſťane, dále: gak znamenitá a důležitá w křſſi Božj to muſj býti událoſt, obrácenj a naprawenj hřjſſnjka, že ſama nebeſa ſe radugj a plésagj nad njm. Gak ginak! Wždyť tu gde o ſpaſenj duſſe neſmrtelné a k obrazu Božjmu ſtwořené, gegjžto ztráta ſe nedá ničjm wynahraditi. Gde tu o to, zdaliž člowěk, neyznamenitěgſſj twor na zemi, doſáhne wzneſſeného určenj swého, čili nic. A gak welká a důležitá geſt wěc tato, wyſwjtá giž z událoſti, kteráž ſe wyprawuge o Jonáſſowi, prorokowi w pjſmě ſwatém. Prorok tento byl poſlán k Niniwetſkým, aby gim kázal pokánj, wolage: „Geſſtě čtyřidceti dnj a Niniwe bude wywráceno!“ I uwěřili Niniwetſſtj, a činili pokánj od neywzneſſeněgſſjho až k neyſproſtſſjmu, a wolali k Bohu, a odwrátili ſe od ceſty ſwé zlé a Bůh gim odpuſtil a uſſetřil gich. Proto ale trápil a hněwal ſe Jonáš, genž to těžce neſl, že proroctwj geho nepřiſſlo k wyplněnj, reptage: „Protož gſem předſſel, abych utekl do Tharſis; nebo wjm, že gſi ty Bůh miloſtiwý a mnohého ſmilowánj, a promjgegicj nad zloſtj.“ Rozhněwán pak wyſſel geſt Jonáš z města a poſadil ſe proti wýchodnj ſtraně města a udělal tu ſobě ſtjnidlo a ſeděl pod njm w ſtjnu, očekáwage, co ſe ſtane. I připrawil Hoſpodin Bůh břečtan a wzroſtl nad hlawu Jonáſſowu, aby byl ſtjn nad hlawau geho a chránil ho (neb byl horkem obtjžen); i radowal ſe Jonáš z břečtanu radoſtj welikau. I naſtrogil Bůh čerwa při wcházenj gitra na zegtřj a urazil břečtan a uſechl. A když wzeſſlo ſlunce, přikázal Hoſpodin wětru horkému a žhaucjmu: i udeřilo na hlawu Jonáſſowu a bylo mu horko a žádal duſſi ſwé, aby umřel, řka: „Lépek geſt mi umřjti, nežli žiwu býti.“ Než Hoſpodin pokáral ho, řka: Ty máš žaloſt nad břečtanem, o němž gſi nepracowal, aniž gſi učinil, aby wzroſtl: kteryž za gednu noc ſe zplodil a gedné noci zahynul: a gá bych neměl odpuſtiti Niniwe, městu welikému, w němž geſt wjce nežli ſto a dwadcet tiſjc lidj (djtek nedoſpělých[1]).

Wſſak ale ge-li zachowánj člowěka a wyſwobozenj duſſe neſmrtelné od zahynutj tak znamenitá událoſt, že ſama nebeſa obweſeluge a angelům radoſt půſobj, gakauž radoſtj nemá také naplniti nás obrácenj bližnjho blaudjcjho? A gak to nemuſj i nás powzbuditi, abychom i my ſe wynaſnažili a ſeč gſme, k tomu ſe přičinili a přiſpjwali, aby blaudjcj bratr náš na prawau ceſtu byl uweden a powſtal z pádu ſwého. O ty, genž netečně patřjš na kleſlého bratra

[1]) Jon. 3, 4.

Digitized by Google

swého aneb snad tupjš ho a posmjwáš se pádu geho, či wysokomyslně se nad njm wypjnáš neb dokonce se z geho pádu a poblauzenj raduješ: kdož gsi ty? gaké to máš srdce? — O, gak wzdálen gsi od nebesťanů! Kdo se těssj a raduge z popleněného osenj, kteréž kraupy potlaukly? kdo si činj posměchy ze sausedá, gemužto padl dobytek? Gak nelidský by byl takowýto člowěk! Tuto ale gest mnohem wjce, než potlučené osenj a padlý dobytek: zde gest nesmrtelná dusse popleněná a zpustossená, zde gest porussen a w zkázu uweden ten neylepssj statek. — Toto wědauce wssickni zbožnj a horliwj křesťané a následowujci Páně, měli péči o naprawenj a obrácenj hřissných a blaudjcjch. Sw. Pawel, tento horliwý apostol Páně, schodil půl známého swěta, aby blaudjcj národy na prawau cestu ku Kristu přiwodil. A w témž duchu gednal sw. Ignác z Loyoly, genž wyznal o sobě: „Kdybych giž gednau nohau w nebi byl, předce bych wolil nawrátiti se, abych gen gednoho hřissnjka Kristu zjskati a obrátiti mohl.“ O, angelské to srdce! A ty, milý křesťane, bys chtěl býti netečným ku pádu a poblauzenj bratra swého aneb bys se chtěl těssiti z toho? — Nemyl se! Podlé toho, gak se máš k bludným a hřissným bratřjm, sauditi mussš horliwost a wraucnost swau křesťanskau, a nemáš-li této, rcij, gaký gsi to křesťan, wyznawač a následowník Kristůw, genž ztracenau owci hledal a neustáwal, až gi nalezl? gakýž gsi to bratr swatých a wywolených Božjch, kteržj se radugj nad hřissnjkem pokánj činjcjm?!

Mimo nadřečené podobenstwj o ztracené owci bránil se Kristus Pán proti fariseům gesstě giným podobenstwjm, řka: „Která žena, magicj grossů desset, ztratj-li geden groš, zdaliž nezažže swjce, a nemete domu, a nehledá pilně, dokudž nenalezne? A když nalezne, swolá přjtelkyně a sausedky, řkauc: Spolu radugte se se mnau: nebo gsem nalezla groš, který gsem byla ztratila. Tjm chce Pán Ježjš Fariseům dáti na srozuměnau: Gestliže žena ztratjc toliko desátau částku peněz swých, groš geden, tak se hrubě stará a wssemožně se snaží, aby geg nalezla; a když se gi posstěstj geg nalézti, raduge se welice; gak můžete wy mně to za zlé bráti, když hledám hřissnjky bjdně ztracené, aby nalezeni byli, a nalezené s radostj přigjmám; gessto dusse nesmrtelné gsau mnohem dražssj než penjze. Owssemk gsau lidské dusse dražssj a wzácněgssj nad zlato a stříbro a nad wsseliký penjz, a nic nemůže wynahraditi zkázu gegich, aniž se můž gaká náhrada dáti za ně; tok věc patrná a gistá; rozum to poznáwá a wjra Kristowa to ztwrzuge; a předc se to tak málo uważuge a gesstě méně se dle toho gedná. Tak mnohý hospodář zanedbáwá wycwičenj a duchownj wzdělánj swých djtek a swé čeledi, neposílá gich do sskoly aniž do chrámu ani na cwičenj; poněwadž gich k práci potřebuge. Což gest to než patrný důkaz, že mu wýdělek a zisk — několika grossů, že gest mu dražssj a předněgssj než dusse čeledi swé? — Tak mnohý fabrikant a neb průmyslnjk dáwá celý swátek pracowati, aby gen strog nestál a žádný zisk mu neussel; a proč? Poněwadž mu zisk gest nade wssecko, penjze gsau mu dražssj než nesmrtedlné dusse. Podobně i swůdnjk ohawný dáwá dary, slibuge chléb a zaopatřenj, a swedenj mu obětugj swědomj, newinnost a čest dusse swé. Owssemk, sperky, dary a neb giné časné wýhody, gsau gim milegssj a dražssj než nesmrtedlná dusse. Nechť

Digitized by Google

zahyne tato, gen když dogdaw časných wýhod neb zaopatřenj. O, gak mnohý přemýſlj dnem i nocj, gak by toho neb onoho zisku dosáhl? gakby tu neb onu wýhodu uchwátil? Gak se lopotj, shánj, pracuge až do potu, aby byl bohatſſj; a i mnohý na to nasazuge žiwot, aby se gen powzneſl a sláwy dosáhl; na duſſi pak swau, na sprawedlnost a lásku, na pokoru a zapřenj sebe, na bohabognost a modlitbu, na smrt a na wěčnost málo kdy pomyslj. Owſſemk ginak to býti nemůže. Wždyk gsau gim penjze a statky tohoto světa wjce než nesmrtelná duſſe. Ty ale, milý křesťane, wida toto, nenásledug přewráceného tohoto příkladu a nestaw duſſi swau na trh tohoto světa. Powaž, že máš gen gedinau duſſi a ztratjšli tuto, že nebudeš moci žádnau wjce dosaditi. Pomni na slowa Kristowa: „Co geſt platno člowěku, by wſſecken swět zjskal, duſſe pak swé ſkodu trpěl? Anebo, kterau dá člowěk odměnu za duſſi swau“ [1]). Zachowey duſſi swau! wolali angelé k Lotowi, když wywedſſe ho ze zkázy Sodomské postawili wně za městem [2]). A podobně se wolá i k tobě až posud: Zachowey duſſi swau a newydáwey gi za žádný penjz, za žádnau cenu, za žádné dary, za žádný zisk a wýhodu. Toto wſſe geſt pomjgegjcj, twá pak duſſe geſt nesmrtelná a gednau ztracená geſt wěčně ztracená! —

Ostatně pak ne bez wýznamu užjwá Pán Ježjš w přjtomném podobenstwj, o ženě magjcj deſet grošů, gakož prwé k tomu použil pastýře magjcjho sto owec. Žena tato totiž wyznamenáwá cjrkew swatau, kterážto na mjstě Kristowě konagjc wykaupenj wěřjcjch, koná také pastýřský úřad geho. Onak, katolická cjrkew, gest nepoſſkwrněná choť Kristowa; ona toliko má rozkaz Páně, aby hledala, což geſt ztraceného; ona rozžahá swjci wjry nebeſké a hledá w temnostech bludu newěry, duſſe nesmrtelné, obrazem Božjm naznačené, by ge wytrhla ze zahynutj, obnowila, očistila a uchowala pokladu králowstwj Božjho. A gakož w prawdě světlo wjry a milosti Kristowy, w lůnu swém chowá, wyobrazuge ge wſſude w bohuſlužbě a u wſſelikých obřadech a služebnostech swých. Kdykoli na křtu sw. přigjmá noworozence do lůna swého a obnowuge w nalezeném tomto penjzi poruſſený obraz troggediného Boha, běře ona swatá matka swjci, a podáwá gi křtěnci, gehožto w světle wjry Kristowy byla nalezla. Podobně i rozžjhá wěčné světlo we swatyni před oltářem Páně, aniž uhaſjná ge, gakož nikdy neuhaſne světlo wjry Kristowy w cjrkwi geho; a rowněž užjwá se světla při wſſelikém žehnánj a swěcenj, a udělowánj swátostj. A gako pečlíwá matka prowázj cjrkew ztracený, a opět nalezený klénot swůg světlem wjry do žiwota, při světle hořjcj swjce: rowněž i prowázj geg, když se z toho světa ubjrá do kragin wěčnosti. W této době, w hodince smrti, když se počne okolo tebe, milý křesťane, připozdjwati, když temnost smrti obkličuge tebe a twogi milj pláčj u smrtelného lůžka twého: i tuto swjtj tobě ona pečlíwá matka, kteráž tebe w žiwotě hledala, chowala a pěstila, a tobě swjtila světlem wjry Kristowy, swjtj tobě po temných cestách k wěčnosti, prowázegjc tebe péčj prawě mateřskau k Spasiteli twému. Tuto a w této důležité době, stawj hořjcj swjci wedlé lůžka twého připomjnagjc tobě: že gakož světlem wjry gsi wkročil do

[1]) Mat. 16, 26. 27. [2]) I. Mogž. 19, 17.

Digitized by Google

swěta, abys podobně w témž swětle se s sním rozžehnal, a gakož Kristus Pán byl tobě swětlem po cestách žiwota časného, že podobně bude tobě průwodcem a swětlem w kráginách wěčnosti. A když odpočiwati budeš w tichém hrobě, gesstě toto přege tobě a prosi Boha: aby ti switilo wěčné swětlo blaženosti nebeské. — Tak gest cirkew Kristowa, swatá katolická cirkew w prawdě ona žena swatého Ewangelium, kteráž rozžáhá swjci a hledá ztracený penjz, dussi to nesmrtelnau! A že i mne hledala a nalezla, že i mně až posud swjtj swětlem twým: twá gest to milost, twá láska, twé gest to milosrdenstwj, Pane Jezu Kriste! Přigmiž za to mé srdečné a wraucj djky s tjm swatým slibem, že dokud bude dusse w těle mém, nikdy nechci se odlaučiti od swětla wjry a milosti twé: abych nalezen, obnowen a oswjcen, gakožto obraz twůg, hoden byl přigat býti do králowstwj nebeského.

Posléze končj Kristus Pán podobenstwj swatého Ewangelium an dj: Takť prawjm wám, bude radost před angely Božjmi nad gednjm hřjssnjkem, pokánj činjcjm. Utěssená to slowa, hodná Božského Wykupitele! Slyssjš ge hřjssnjku? Ty snad se obáwáš přistaupiti k Bohu swému a zaufage domnjwáš se, že pro tebe nenj odpusstěnj aniž milosrdenstwj, že wěčně zahynauti musjš: a hle, Pán tebe snássj a showjwá tobě a hledá tebe, a když tebe nalezne kagicjho, pléšá, nebesa sama radugj se nad tebau. Nechtěgž tedy zaufati sobě, pro množstwj a welikost hřjchů swých! Owssemť zlé gsi činil, že gsi Boha laskawého Otce opustil; ale pomni: že Bůh, dle swědectwj sw. Pawla, „gest bohatý w milosrdenstwj, bohatý ke wssem, kteřjž wzýwagj ho“ [1]). Woley k němu o smilowánj a žádey ho srdečně, a „on ljtost mage, slituge se nad tebau a k hlasu wolánj twého gakž uslyssj, odpowj“ [2]) Deyme tomu, žeby množstwj hřjchů twých přewyssowal počet pjsku mořského: ale množstwj slitowánj Božjho, žádný hřjssnjk nemůže wyprázdniti. Deyme, že bys skrze mnohá léta Boha ustawičně urážel: gesstě wssak, pokud žigeš, zůstáwá brána milosti tobě otewřena, gakž dobře dj sw. Auğustin. „Zle-li gsi byl žiw do dnessnjho dne, od dnessnjho dne začni dobře žiw býti; nebo Bůh trpěliwý gest nad hřjssnjky: dokawadž se neobrátj; kdykoliw se ale obrátj na wssecko předesslé zapomjná“ [3]). Deyme tomu, žeby tebau wssickni pohrdali a tebe se wzdalowali; angelé Božj gsau přátele twogi, a činjš-li pokánj, radugj se nad tebau! —

Wssak ale s druhé strany, přjgjmá-li Kristus Pán tak laskawě hřjssnjky a radugi-li se nebesstané tak welice nad nimi: nedomnjwey se, milý křesťane, gakoby hřjch nebyl tak welikě zlé, a gakobys mohl neustále křessiti, že to wsse zas naprawjš, když gednau pozdě se obrátjš. Slyš, co dj w ohledu tomto sw. Pawel: „Či-li bohatstwjm geho dobroty a trpěliwosti a dlauhočekánj pohrdáš? Newjš-li, že dobrotiwost Boží ku pokánj tebe wede[4])“? O, zpozdilého a trestu hodného bludu! Což se stane uraženj menssj tjm, že uražený milosrdný gest? Naopak, čjm milosrdněgssj gest, a čjm ochotněgi odpaussti wjnu, tjm méně zasluhnge uražen, a tjm wětssj gest wina a trestuhodnost, geg urážeti. A podobně se to má tuto. Geli Otec nebeský a Syn geho, Kristus Je-

[1]) K Efes 2, 4. [2]) Jsai. 30, 19. [3]) In psalm 39. [4]) K Rjm. 2, 4.

Digitized by Google

žiš tak laskawý. a slitowný k hřjssnjkům, že ge předchází a gich hledá a přigjmá, i zdaž ge proto hřich méně hřjchem? Zdali nenj právě proto tjm ohyzdněgssj, gessto zawrhuge a uráží se gim tak laskawý a milosrdný Otec? Kagjcj Máří Magdalena zagisté, bywssi od Ježjsse tak laskawě přigata, nepokládala proto winu swau za menssj; ba právě tato láska, toto milosrdenstwj Páně pohnulo gi, že napotom po celý žiwot swůg hořkými slzami oplakáwala winu swau, čjm wjce poznala a zakusila lásku a milosrdenstwj Krista. Nad to, domnjwá-li se kdo, že může bezpečně hřessiti, gessto se gednau předc naprawj a pak odpusstěnj dogde: nepowáží, že nebude milosrdenstwj Božj wždy pohotowu, aby lehkomyslné a surowé hřjssnjky w hřjssjch ukoneyssowalo. Hřjssnjk owssem se domnjwá: že w tom záležj milosrdenstwj Božj: aby mohl ustawičně hřessiti, pokudžby se mu nezljbilo hřjchu zanechati. Ale to nenj milosrdenstwj Božj, to gest zhaubný blud hřjssnjka. Pjsmo swaté dj: „Bůh nebýwá potupen"; a katechismus prawj: že opowážliwě na milosrdenstwj Božj hřessiti, gest hřjch proti Duchu swatému, t. g. hřjch, kterýmžto hřjssnjk odporuge milosti Ducha swatého, a protož ani w tomto, ani w žiwotě budaucjm odpusstěnj nedochází. Či snad publikáni a hřjssnjci, kteréž Kristus Pán přigjmal, byli lidé, kteří hřessili a Boha uráželi, až se gim konečně zljbilo zanechati hřjchů swých? Nikoliw! Bylit gsau to lidé, kteřjž se owssem dali zaslepiti mamonau swěta, kteřjž ale w kagicnosti k Pánu se obrátili, gak mile přissli ku poznánj neprawosti své. Byli gsau to poblaudilj, ne wssak opowážljwj hřjssnjci. — Posléze pak slussj tuto uwážiti, že, ač gest Bůh neskončeně milosrdný, a žádný hřjssnjk nemá zaufati na milosrdenstwj geho: negde to předc tak lehce s odpusstěnjm, gak se lehkomyslnj hřjssnjci domnjwagj. S naprawenjm a obrácenjm hřjssnjka nenj gesstě wsse minulé napraweno a nahraženo. A pokánj nezáleží toliko w zanechánj hřjssného žiwota a neb gistých neprawostj; nýbrž k tomu gest gesstě wjce potřebj. Ono žádá mnoho ljtosti a mnoho práce; a když i takowéto pokánj se pilně wykoná, dochází sice hřjssnjk milosti u Boha a uchází wěčného zahynutj, předc wssak neugde těžkých trestů časných. O, gak mnohý pláče a činj pokánj w slzách a w zármutku a dochází odpusstěnj u Boha; wssak ale chudoba, powrženj, neduhy atd. stjhagj ho. Dawid kagjcj dossel u Boha odpusstěnj ohawného hřjchu swého; nicméně předc umřel mu syn geho milowaný, ač se postil a na zemi ležel a slzami máčel lože své; podobně i meč neodessel z domu geho. Rownéž i lotr kagjcj wessel do ráge; než smrti kříže, sprawedliwého to trestu za hřjchy neussel. A protož ty, genž zpolehage se opowážliwě na milosrdenstwj Božj, hřjch k hřjchu přidáwáš, wiz a dobře si pamatug: Zdali dogdeš milosti obrácenj a odpusstěnj, gest negisto; ale to gest wěc gistá, že zplatiti musjš mzdu neprawostj swých a to gesstě zde na tomto swětě, a ne-li tuto zagisté na wěčnosti. — Nechtěg tedy, milý křesťane, w hřjssjch trwati a blauditi: poněwadž Pán dobrý gest a hledá blaudjcj a laskawě ge přigjmá a raduge se s nebesstany z nalezenj gegich. Učiň to potěssenj Bohu a Spasiteli swému, a obwesel ho tjm, že tebe ztraceného nalezl. Dey se pro Bůh nalézti, aby se z tebe nalezeného s angely nebesstými a se wssemi swatými radowati mohl, abys i ty také radosti té byl účasten, kterauž požjwagj nebesstj tito duchowé, genž oslawenj kralugj s Kristem Pánem a w nebi požjwagj newýmluwných radostj.

Digitized by Google

Modlitba cjrkewnj.

Bože, obrance w tebe daufagicjch, bez něhožto nic w nás nenj dobrého, nic swatého: račiž rozmnožiti nad námi milosrdenstwj swé, abychom tebau zprawowáni, tebau wedeni, tak prossli časnými těmito statky, bychom wěčných nepotratili. Skrze Krista Pána nasseho, genž s tebau w gednotě Ducha swatého žiw gest a kraluge po wssecky wěky wěkůw. Amen.

Neděle čtwrtá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Lukásse 5. w. 1—11.

Když se zástupowé na Ježjsse walili, aby slysseli slowo Božj, a on stál podlé gezera Genezaretského: i uzřel dwě lodi, any stogj u gezera; rybáři pak byli wystaupili, a wypjrali sjti. Wstaupiw pak na gednu lodi, kteráž byla Šimonowa, prosil ho, aby od země odwezl maličko. A sedě učil z lodičky zástupy. Když pak přestal mluwiti, řekl Šimonowi: Wez na hlubinu, a rozestřete sjti swé k lowenj. I odpowjdage Šimon řekl gemu: Přikazateli! Přes celau noc pracowawsse, nic gsme nepopadli: ale k slowu twému rozestru sjť. A když to učinili, zahrnuli množstwj welké ryb: trhala se pak sjť gegich. I pokynuli towarysšům, kteřjž byli na giné lodi, aby přissli, a pomohli gim. I přissli, a naplnili obě lodičky, tak že se téměř potopowaly. Což když uzřel Šimon Petr, padl k nohám Ježjssowým, řka: Odegdi ode mne, Pane; neboť gsem člowěk hřjssný. Hrůza zagistě byla ho obkljčila, i wssecky, kteréž s njm byli při lowenj ryb, kteréž byli popadli, a též Jakuba a Jana, syny Zebedeowy, kteřjž byli towarysši Šimonowi. I dj Šimonowi Ježjš: Nebog se: giž od tohoto času lidi budeš lowiti. A přiwezsse k zemi lodi, a wssecko opustiwsse, ssli za njm.

Wýklad.

Událost, kterauž wyprawuge dnessnj sw. Ewangelium, přihodila se w prwnjm roce wekegného wyučowánj Ježjssowa, hned po slawnosti welikonočnj, když Pán Ježjš se wrátil do Kafarnaum z cesty swé, kterauž koual po Galilei, čině mnohé diwy. Giž dřjwe, hned po slawnosti welikonočnj, zjskal Pán Ježjš Jana a Ondřege, učennjky to Janowy za apossstoly; pak i powolal Petra (Šimona), gehožto Ondřeg, bratr geho, přiwedl k němu; na to pak na zpátečnj cestě do Galilee powolán gest také

Digitized by Google

Filip, genž přiwedl k Pánu Ježjssowi Nathanaele (Bartoloměge), kteréžto pak učedlnjky Pán Ježjš na swatbě w Káně Galilegské we wjře potwrdil. Zdá se wssak, že tito gesstě se neodřekli řemesla, aniž se oddali cele aposstolskému powolánj swému, a protož bylo potřebj opětného powolánj gich, k čemuž se pak brzy přjležitost naskytla. Gak giž dřjwe powědjno, zwolil Pán Ježjš město Kafarnaum za stálé sjdlo swé, kteréžto město ležj w Galilei w utěssené kragině u gezera Genezaretského, ginak i Tiberiadské řečeného, a pro znamenitý obchod a polohu swau we spogenj stálo netoliko s celau Judskau zemj, ale také s okolnjmi pohanskými kraginami, a tudjž bylo welmi přjhodné k rozssjřenj Ewangelium Kristowa. Když pak se Pán Ježjš z aposstolské cesty, kterauž konal po Galilei, do Kafarnaum nawrátil, walili se zástupowé se wssech stran na něho, aby slysseli slowo Božj, nebo powěst o geho učenj a skutcjch se brzy roznesla daleko ssiroko; gessto, gakž dj swatý Jan Zlatoústý, netoliko w skutcjch swých byl podiwný, ale i twář geho stkwěla se hognau milostj, nebo, gakž dokládá sw. Jaroljm, „blesk a welebnost skrytého božstwj zářily se také w lidské twáři geho“ [1]. — Pán Ježjš, gak wyprawuge swatý Ewangelista, stál práwě té doby podlé gezera Genezaretského. Gezero toto tři mjle dlauhé a mjli ssiroké, má čistau a sladkau wodu a gest welmi rybnaté; protož se tu zdržowalo powždy množstwj rybářů, kteřjž w Kafarnaum a w okolnjch četných městečkách přebýwali. Podobně i okolj gezera wysoko položené, úrodné a porostlými pahorky obkljčené, patřilo mezi neykrásněgssj kraginy Palestiny. Poněwadž ale zástupowé se na Krista Pána tlačili, chtěge žádosti gegich zadost učiniti a gich poučiti, ssel tedy k mjstu, kdež uzřel dwě lodi, gichžto magitelé, totiž Petr a towaryssi geho, Jan a Jakub, synowé Zebedeowi, práwě po lowu wystaupiwsse, wypjrali u břehu sjti. Aby ode wssech tjm powolněgi gak widjn, tak slyssán býti mohl, sám pak mohl pohodlněgi wyučowati, wstaupil na gednu lodi, kteráž byla Šimonowa, prose ho, aby od země odwezl maličko. Tuto pak sedě učil z lodičky zástupy, kteřjž sedjce podlé břehu, ho poslauchali. Čemu tu Pán Ježjš zástupy wyučowal, newyprawuge sw. Ewangelista. — Postaraw se takto Pán Ježjš o duchownj potřeby zástupu, nezapomenul také na tělesné potřeby rybářů, zwlásstě na Petra, genž tak ochotně lodi swau mu propůgčil; wlastně wssak chtěl přjležitosti této použjti k ginému wyšssjmu účelu, aby ho totiž powolal k úřadu aposstolskému, a gemu zřegmě dowodil: že když k slowu Páně celý wznessenému powolánj aposstolskému se oddá, práce a snaženj geho dogde hogného požehnánj. — Když totiž Pán Ježjš přestal mluwiti, řekl Šimonowi: Wez na hlubinu a rozestřete sjti swé k lowenj. Petr giž byl celau noc lowil, kterýžto čas zagisté gest neypřjhodněgssj k lowenj ryb, wssak ničehož nepopadl; protož chtěge přestati od práce, wypjral sjti. Než ale rozkaz Mistra Božského, gehožto wssemocnost giž dřjwe z giných diwů a powěstj znal, naplnil ho důwěrau, že i tehdáž nebude nadarmo práce geho, kterauž k slowu Páně podnikne, a protož pln ochotnosti dj daufauliwě: „Přikazateli! Přes celau noc pracowawsse, nic gsme nepopadli

[1]) Hom. Com. in 9 Matth.

ale k słowu twému rozstrn sjk.“ Gakoby řekl: Mistře, myk sice gsme po celau nočnj dobu, neypřjhoduègssj to čas k lowenj, nadarmo pracowali, aniž gsme co popadli, než twá wůle gest nám rozkazem a ač nenj giž nynj přjhodný čas k lowu, důwěřugice w twau moc, k twému slowu a na twůg rozkaz chceme rozestřjti sjk; daufagice, že práce nasse tehdáž nebude marná. A w skutku naděge gegich nezklamala gich. Neb gedwa že rozestřeli sjk, zahrnuli tak welikė mnożstwj ryb, że se trhala sjk gegich. Protož, aby hogný tento low mohli w bezpečnost přiwésti, pokynuli towarysšům, totiž Jakubowi a Janowi, kteřjž byli na giné lodi u břehu, (gessto Petr na rozkaz Páně zagel na hlubinu), aby přissli, pomohli gim. I přissli a naplnili obě lodičky, tak że se téměř potopowaly. Diw Bożj byl tu patrný a Božská moc Kristowa byla tu dosti zřegmá. Sw. Petr uzřew toto, oswjcen onjm swětlem Otce nebeského, kteréž pak pozděgi mu zgewilo tagemstwj Božské přirozenosti Kristowy, a weden pudem laskawého srdce swého, kteryž mu dal tussiti tagemstwj welebnosti Kristowy, nepochybowal déle o wyssjj moci Mistra, a powědom swé nehodnosti a hřjssnosti, neměl se za hodného, w lodi swé toho mjti, kteryž tak welikỳ diw a zázrak způsobil; a protož padna k nohám Ježjssowým, zwolal: Odegdi ode mne, Pane; neboť gsem člowěk hřjssný. Gakoby řekl: Negsem hoden, ó Pane, abych tě déle w lodi swé wezl, gessto gsem hřjssnjk, ty ale mocný a welebný Pán přjrody. Gak dokládá sw. Ambrož, „diwj se darům Božjm, a čjm wjce hoden gest, tjm méně se za hodného pokládá.“ Než Mistr nebeský chtěge gesstě wjce odměniti důwěrn a pokoru geho, a k čemuž ho giž prwé ustanowil, skutečně ho powolati, dj k němu laskawě a přjwětiwě: „Nebogž se: giž od tohoto času lidi budeš lowiti.“ Gakoby mu řekl: Nebog se, hřjssnost a mdloba twá nemagj překážeti tobě, aby záměry mé s tebau nepřissly k wyplněnj na tobě. Gako gsi až posud ryby lowil do sjti k časnému zisku, budeš od této doby se snažiti, abys lidi zjskal swaté prawdě a ctnosti a ge přiwodil do řjsse mé k žiwotu wěčnému. Dle wyprawowánj sw. Matausse a Marka, opětowal pak táž slowa Oudkegi, Jakubowi a Janowi, towarysšům Petrowým, řka: „Pogďte za mnau a učinjm wás rybáře lidj“ [1]); což wssickni ochotně učinili, a přiwezsse k zemi lodi a wssecko opustiwsse, ssli za njm.

Rozgjmánj.

Slowa Páně gsau skutky, a skutky geho gsau, slowa. Zagisté každé slowo geho může se nazywati skutkem Božjm, gessto gest duch a žiwot a mocně člowěka k skutkům bohulibým powzbuzuge, a každý skutek Páně gest také slowo, hogné w naučenj a bohaté we wýznamu. Nebo we wsselikých geho řečech a skutcjch shledati lze, že wůbec a

[1]) Mat. 4, 18, atd. Mar. 1, 17. atd.

Digitized by Google

wesměs člowěka od nižssjch a pozemských wěcj k wyšssjm duchownjm a nebeským wěcem powznássegj. A gestli to wssude znamenati lze, zagisté w události dnessnjho sw. Ewangelium to lépe než kdy gindy spatřiti můžeme. Nuže tedy, milý křesťane, obrať naň, na sw. Ewangelium, zřetel swůg a uwažug ho w zbožném rozgjmánj, kdežto každé slowo, každý čin tak mnoho do sebe obsahuge a gest rowněž tak poučný, gako ducha i srdce wzděláwagjcj.

Když se Pán Ježjš z swé cesty po Galilei nawrátil do města swého Kafarnaum, walili se zástupowé na něho, aby slysseli slowo Božj. Těmito slowy počjná sw. Ewangelista wyprawowati udalost dnessnjho sw. Ewangelium. W skutku krasné to swědectwj gak o Pánu Ježjssowi, tak i o lidu zástupů těchto! — O, gak dogjmawá a utěssená, gak poučugjcj a wzděláwagjcj musila býti slowa, kteráž mluwil k lidu tomuto, a gakau mocj musil Pán Ježjš učiti a hlásati prawdu, kterauž s nebes přinesl: že zástupowé tito nedbagjce zákonnjků a fariseů, kteřjž se mu posud nabjzeli za wůdce a učitele, a opustiwsse města, dědiny a přjbytky swé, ku Kristu se wssech stran se walili; a následugjce ho, kamkoliw kráčel na paussť a na hory, do měst a městeček, poslauchali slowa geho s takowau horliwostj a dychtiwostj, gakoby nikdy nemohli se nasytiti! O, byla to swatá prawda, kterauž gim Pán Ježjš hlásal, a to prawda Božská, ne wymysslenost lidská, prawda, kterauž u Otce widěl, prawda wěčná, prawda nebeská. Nebo, gakž dj sw. Jan, „Boha žádný nikdy newiděl, (ale) gednorozený Syn, kterýž gest w lůnu Otce, on gest (nám) wyprawil“ [1]). A Kristus Pán sám twrdj: „Slowa, kteráž gá mluwjm wám, sám od sebe (gako wymysslenost lidskau) nemluwjm“ [2]). Mé učenj nenj mé, ale toho, kterýž mne poslal“. A byla to také spasitelná prawda, kterauž Kristus Pán hlásal zástupům, prawda poskytugjcj swětla gasného poznánj neumělým a blaudjcjm, rady pochybugjcjm, útěchy zarmauceným, powzbuzenj kleslým, prawda, genž gako rosa úrodná swlažowala půdu lidského srdce. „Pogďte ke mně wssickni, kteřjž pracugete a obtjženi gste, gá wás občerstwjm“ [3]) wolal k zástupům a každé kázanj a každá řeč geho byla toho žiwým důkazem. Tu budil dřjmagjcj hřjssnjky důtkliwými slowy, tu opět probuzené a kagjcj laskawě přigjmal a pozdwihowal, hned wléwal w skljčené a zarmaucené srdce nebeskau útěchu, hned zase hřjssnými rozkossemi opogené wzbuzowal k oprawdiwosti žiwota, zde káral zatwrzelé a zaslepené důtkliwými slowy; ginde pak dobromyslné a wolné dusse libě a milostně k sobě wolal a k poznánj swaté prawdy wodil. A což gesstě wjce: kdykoliw učil, „učil gako moc mage, a ne gako zákonnjci a fariseowé“ [4]); a řeč geho nebyla pauhá lichá a galowá slowa, ale ona byla žiwot a skutek; nebo čemu učil, to také w žiwotě swém plnil a skutkowé geho byli důwodem a oswětlenjm slow geho. S tjm pak také spogowal wraucj horliwost a srdečnau lásku ke wssem, kteřjž byli dobré wůle, newyhledáwage ničeho giného, než aby ku poznánj prawdy přissli a spaseni byli. Konečně pak ztwrzowal řeč swau diwy a zázraky, kteréž podiwenjm a užasem naplňowali mysl wssech, a kteréž byly co tolikerá swědectwj geho nebeské moci, dobrotiwosti

[1]) Jan 1, 18. [2]) Ibid. 14, 10. 7, 16. [3]) Mat. 11, 28.

a milosrdenstwj, slowem geho Božské přirozenosti, we widitelném se světě obgewugjcj a mocně dowozugjcj: žeť on gest zaslíbený Messiáš, světlo světa, cesta, prawda a život plný milosti a prawdy. A protož hrnuli se zástupowé na něho, kam koli přissel; slowa geho pronikala gako meč na obě strany ostrý dussi gegich, maudrost geho naplňowala ge podiwenjm, a lásk a wljdnost geho táhla a pautala ge k sobě, tak že překonáni nebeskau mocj řečj a skutků geho s podiwenjm wolali: „Nikdy tak člowěk nemluwil, gako tento“ [1])! a gakoby se nemohli dosti geho naslyssety, následowali ho, kamžkoli se ubjral. —

Wssak ale, že zástupowé tito na Ježjsse se tak walili, nebylo toliko krásné swědectwj o geho Božské moci a nebeské maudrosti, ale to také swědčilo o lidu tomto a o geho horliwosti a wraucnosti u slyssenj slowa Božjho. Nebo, an fariseowé Krista Pána poslauchali, aby ho mohli w řeči polapiti; an mnozj toliko ze zwědawosti chodili za njm, aby u něho widěli znamenj a diwy: hrnuli se naň zástupowé dnessnjho sw. Ewangelium, aby slyssely slowo Božj. O, sslastnj to zástupowé a blahoslawený lid, kterýž má gesstě zalíbenj w slowu Božjm a kterýž nelituge cesty, ni obtjžj a nesnázj, aby ge slyssel! Tot zagistě dobrý úkaz, že posud náboženost a wraucnost w srdci geho plane, že posud newyhasla w něm lásk k Bohu a k božským wěcem. Nebo: „Kdo z Boha gest, slowo Božj slyssj;“ prawj Kristus Pán sám. Zagistě shon tento lidu k Pánu Ježjssi poskytuge utěssené naděge, že tento lid se naprawj a nezahyne; nýbrž že powstane k nowému životu. A w skutku kdyby nebylo fariseů a zákonnjků, kteřjž lid swáděli a wssemožně se wynasnažili zbořiti, což Kristus Pán wzdělawal, žadný by z nich nezhynul. W každé ale přjpadnosti gest tato horliwost zástupů na Krista se waljcjch utěssený a zpanilý úkaz zbožného života a zahanbuge wlažnost a netečnost mnohých křesťanů. Posud se káže slowo Kristowo a hlásse se učenj geho, aniž gest třeba dalekau cestu wážiti k geho slyssenj. Než ne zhusta uzřjš aby se walili zástupowé, aby ge slyssely; naopak ale, když to gde o něgakau kratochwjli neb, když gest něco newyčegného widěti neb slyssety, uzřjš zástupy welikých i malých tam spěchati, ani gim nemůže cesta stačiti. A předc gest slyssenj slowa Božjho tak důležité, aby se křesťané naučili wěcem, kteréž k spasenj potřebné gsau, a kterýmž bez častého slowa Božjho slyssenj naučiti se, téměř možné nenj. „Welmi málo, kterýmž dáno gest, dj sw. Augustin, od samého Pána neb angelům w učenj spasitelné přigiti, ale mnohým dáno, Bohu skrze lid wěřiti. Chcet Bůh, aby se lidé od lidj učili, a tjm společnau lásku mezi sebau zachowali“ [2]). Nad to lidé magj ze slowa Božjho živnost. Žádný živočich bez živnosti živ býti nemůže. Člowěk pak gest z těla a z dusse složený. Rownež gako tělo bez hmotného pokrmu a živnosti nemůže živé zůstati, tak ani dusse bez duchownjho pokrmu, genž gest slowo Božj. „Nesamým chlebem živ gest člowěk, ale každým slowem, kteréž pocházj z úst Božjch, řekl Syn Božj“ [3]). — O běda, běda lidu, s kterýmž to tak daleko přisslo, že nedbá o slowo Božj. Tot patrný důkaz, že mu Božské a duchownj wěci neležj na srdci; že wraucnost geho ustydla, náboženost wyhasla, že mu na ctnosti a sprawedlnosti života málo záležj, a že wůbec gest du-

[1]) Jan 7, 46, [2]) De bono persev. c. 19 et lib. 1. Confess. [3]) Mat. 4, 4.

Digitized by Google

ſſewně mrtwý. Co má takowýto lid k lepſſjmu poznánj přiwoditi? co ho má od hřjſſného žiwota uchowati a w mezech počeſtnoſti udržeti? aneb co ho má k ctnoſti powzbuditi, co ho má w ſtraſtech a w ſauženjch potěſſiti? co k wyšſſjm nebeſkým a duchownjm wěcem myſli geho pozdwihnauti? Ach, on pak nemá ničeho, a ſobě zůſtawen zabředá denně wjce w těleſnoſt, ſurowoſt a bezbožnoſt, až pak konečně zahyne. — Ty pak, milý křeſťane, nenáſledug ho! Nedey ſe zahaubiti horliwoſtj zástupů těchto židowſkých. Nebudiž tobě ljto ani času ani obtjže cesty, abys ſlyſſel ſlowo Božj; ſlyſſe pak ge, ſlyš ge se wſſj bedliwoſtj a uctiwoſtj gako ſlowo Božj, obraciž ge na ſebe a na giné, a nebudiž toliko poſlauchačem, ale i činitelem geho. Což gſi prawého a ſpaſitelného ſlyſſel, wezmiž ſi k ſrdci, a hleď pilně zachowáwati a plniti w žiwotě ſwém. Nebudeš zagiſté litowati toho. Slowo Božj dowodj také u tebe, w ſrdci twém, ſwau Božſkau moc; oſwjtj, pozdwihne, utěſſj a powzbudj tebe a přineſe tobě hogný užitek k žiwotu wěčnému. —

Wſtaupiw pak Ježjš na gednu lodi, kteráž byla Šimonowa, proſil ho, aby od země odwezl maličko. A ſedě učil s lodičky zástupy. Tak tedy nekonali gſau zástupowé na darmo dalekau cestu za Ježjſſem. Co ge pudilo, že wſſecko opuſtili a geho náſledowali, po čem práhlo ſrdce gegich: toho poſléze doſáhli — oni ſlyſſeli ſlowo Božj; Pán Ježjš ſám ge wyučowal z lodičky. A tak ſe i w tomto ohledu naplnilo ſlowo Páně: „Blahoſlawenj, kteřjž lačněgj a žjžněgj ſpraweďlnoſti; nebo oni naſyceni budau“ [1]). Pamatug ſi to, milý křeſťane, pamatug ſi to dobře. Hledáš-li upřjmně a horliwě ſlowo Božj a ſwatau prawdu, nehledáš nikdy nadarmo. Pán zagiſté, kterýž podporuge každé dobré ſpaſitelné ſnaženj naſſe, miloſtj ſwau dá nalezti tobě, čeho hledáš a uwodj tebe ku prawému poznánj způſobem, gehož ſe ani nenaděješ. Tobě toliko ſluſſj ſwatau prawdu upřjmně a ſnažně hledati, gako zástupowé dneſſnjho ſw. Ewangelium a Bůh zagiſté učinj, což naň přiſluſſj, — an dá nalezti tobě, čeho hledáš.

Než toto nenj wſſecko. Nadřečená ſlowa ſwatého Ewangelium obſahugj dle wýkladu ſwatých Otců a giných učitelů cjrkewnjch geſtě giný duchownj a wyšſſj, zagiſté wſſeho uwáženj hodný ſmyſl. Gezero genezaretſké, gak dj ſw. Ambrož, wyznamenáwá ſwět; zástupowé pak, kteřjž ſe na Ježjſſe walili, aby ſlyſſeli ſlowo Božj, dle wýkladu ctihodného Bedy, gſau obraz národů ku Kriſtu Pánu ſplýwagjcjch, kteřjž za času přjſſtj geho poučenj měli neywjce zapotřebj a tauženě dychtili po Wykupiteli, aby gich poučil a gim zgewil nebeſkau prawdu. Dwě pak lodj, kteréž uzřel Pán Ježjš, any ſtogj u gezera, znamenagj ſhromážděnj Židů a pohanů. Tyto lodi byly prázdné, neb magitelé gegich wyſtaupili na břeh a wyjrali ſjti; čjmž ſe značj ſmutný ſtaw národů toho času, před Kriſtem Pánem, kteřjžto bywſſe opuſſtěni od wůdců a učitelů ſwých, byli zůſtaweni každému wětru bludů a zmjtáni bauřj a wlnami ohyzdných neřeſtj. Lodička pak, na kterauž wſtaupil Pán Ježjš, kteráž byla Šimonowa, wyznamenáwá dle wýkladu ctihodného Bedy počátečnj cjrkew Kriſtowu. Swatý Ewangeliſta dj zřegmě, že Pán Ježjš „wſtaupil na gednu lodi“, o

[1]) Mat. 5, 6.

Digitized by Google

kteréž dj sw. Lukáš: „že množstwj wěřicjch bylo srdce gedno a dusse gedna“ [1]). Druhá loď wyznamenáwá dle sw. Ambroże Judstwo. Že pak Jakub a Jan, kteřjž z nj powoláni byli, s Kristem Pánem w lodičce Petrowě se spogili, to wyznamenáwá: že ostatky národu židowského w cjrkwi se magj spogiti s pohany a že magj w tomto spogenj twořiti gednu a gedinau cjrkew, w gegjžto čele stogj sw. Petr gakožto hlawa gegj. Gessto Kristus Pán toliko na gednu lodi wstaupil a ostatnj apossstoly z druhé lodi k sobě powolal pak ge shromáždil na té lodi, na kteréž se sám zprwu nacházel, a takto obě lodi w gedno spogil: dal tjm dosti zřegmě na srozumě-nau, že cjrkew, w kteréž on sám gest, gest toliko gedinà a že hlawnj a podstatnau známkau gegj gest gednota. Kdo tedy Pána Ježjsse a geho Božskau prawdu poznati chce; musj se gedné lodičky Petrowy přidržeti. Což se dá lehce pochopiti. Neb pod zprávau gediného Boha může toliko gedno wyznánj wjry, geden zákon, gedna pocta Božj, gedna a gediná cjrkew býti. „Geden Pán, gedna wjra, geden křest dj sw. Pawel [2]).“ Ta gednota cjrkwe gest podobná sukni Kristowě, kteráž nebyla z kusů sessjwaná, ale od wrchu wssecka naskrze setkaná, o njž žoldnéři se nesli kauce: „Neroztrhyme gj, ale losugme o ni, čj bude“ [3])? „Gaká to sukně, dj sw. Augustin, než láska a gednota cjrkwe, kteráž se rozděliti nemůže? Kacjkowé mohli giná raucha Kristowa, to gest swátosti, mezi sebau rozděliti; ale gednotu cjrkwe zkusiti a rozděliti nemohli. A proto odstaupili; ona pak we swé gednotě a celosti zůstáwá. Losem milosti Božj některým se dostáwá, a kdož se té gednoty přidržj, bezpečný gest“ [4]). A wssak kde se nalezá tato gednota, podstatná tato známka prawé cjrkwe a prawého náboženstwj? tážeš se, milý křesťane? Gediná katolická cjrkew má tu známku do sebe, ona toliko posskytuge to welebné diwadlo, že miliony lidj, po wesskeré zemi rozpthlené a množstwj národů nesmjrnými prostory, moře a země od sebe wzdálenych a gesstě wětssjmi rozdjly mrawů, obyčegů a wzdělanosti se různicjch w gednotu spoguge a zahrnuge, w kterézto wssickni při wssj rozdjlnosti, řeči, mrawů, obyčegů a powahy gednu wjru wyznáwagj, geden zákon Páně zachowáwagj, a gednu oběť Bohu swému přinássegj. Protož dobře dj swatý Augustin: „Kdož gednostegnau řeči, gednosworné učenj hledá, nechť gde k cjrkwi katolické. W nj, ač gsau mnozj gazykowé těla, geden wssak toliko gazyk srdečné wjry se nalezá“ [5]). Toliko w katolické cjrkwi se nalezá tato gednota a mimo ni gsau toliko sekty a roztržky; toliko katoljci twořj gedno tělo, plné sjly, zdrawj a žiwota; poněwadž ge obživuge a zachowáwá Duch Božj, kterýž sgednocuge a obživuge. „Cjrkew, gakž dj sw. Cyprián, gest gedna, gessto se plodem i wzrůstem swým sskiroko rozkládá. Tjmže způsobem wjce gest paprsků slunečnjch, ale světlo toliko gedno; i wětwj gest wjce na stromě, leč kmen toliko gediný, pewně zakořenělý; přemnohok i potůčků, leč gediná gen woda pramenitá, z kteréž se wykinugj. I nechal se wodnj pramen mnohotwárným tokem rozplynulý býti zdá, w počátku drží se přede gednota geho. Odčesni paprsek od slunce, gednota slunečnj nebéře odčesu. Ulom wětew se stromu, ona co úlomek nebude

[1]) Skutk. ap. 4, 32. [2]) Efes. 4, 5. [3]) Jan 19, 23. 24. [4]) Enchyr. 2. in psal. 21. [5]) In psalm 30.

Digitized by Google

pučeti. Odraž od pramene potok, onť odražený wysáhne. Rownež tak prostjrá swětlem Páně oblitá cjrkew swé papršky na wessken swět. Než swětlo to gest gedno, kteréž wssady se rozlewá, aniž tudy gednotau těla na různo gde. Cjrkew rozkládá swé plodotodné wětwe po celé zemi. Onak hogně plynaucj potáčky sjíže a sjíže rozwádj. A wssak hlawa gest gedna i původ gediný i matka gedna, plodnosti w následujících hogná" [1]). A protož, milý křesťane, nedey se mýliti. Drž se té gedné a gediné lodičky Petrowy, abys w nj a s nj k břehu wěčného blahoslawenstwj sťastně připlaul; nebo kdož se od nj odlaučj, gistě utone.

Wyprawuge také sw. Ewangelista dále, že lodj ta, na kterauž Ježjš wstaupil, byla Šimonowa. Že pak Kristus prawě na lodj Petrowu wstaupil, nestalo se ani manj ani náhodau. Neb gakž twrdj sw. Ambrož, chtěl nám tu Duch sw. ukázati: že tagemná ona loď, prawá totiž cjrkew, w kteréž se Kristus gediné nalezá, gest toliko ta loď, ta cjrkew, w kteréž gest Petr hlawau a učitelem; a že w té cjrkwi toliko učiti a zůstáwati bude, kterauž měl Petr a náměstkowé geho zprawowati. Kdož ho ginde hledá, chybj ho a mine se s njm. Gestit w lodj Šimonowě, ne w Janowě, ani w Jakubowě; tuto od Petra od břehu odtaženau loď proměnil w kazatelnici, a z té lid učil. Tak zagistě Duch sw. tuto naznačil netoliko, že gednota gest podstatná známka prawé cjrkwe, nýbrž také, že Petr gest základem gednoty této. Čehož potřeba gde sama na rozum. Kristus Pán zagistě neustanowil cjrkew swau pauze na nějaký čas; ale on chtěl, aby trwala na zemi po wssecky wěky až do skonánj swěta. Řka tedy Petrowi: „Na tobě wzdělám cjrkew swau, a brány pekelné gi nepřemohau" a učiniw ho tjm základem a hlawau cjrkwe swé, nemlnwil tuto toliko o osobě Petrowě, kterýž brzy zemřel a tudjž nemohl býti základem po wssecky wěky trwagicj cjrkwe, ale mlnwil o důstognosti neywyššjho biskupstwj Petrowa, kteréž rownež gako cjrkew sama nikdy nemělo mjti konce, a gakž dj sw. Jan Zlatoústý: že w osobě Petrowě, mlnwil také k náměstkům geho, a že gim swěřil péči wssech owcj gako Petrowi [2]). Ten zagistě, kterýž, gakž dj maudrý Sirach, každému národu předstawil zpráwce, nemohl opomenauti i cjrkwi swé ustanowiti neywyššjho zpráwce. Nebo gako nenj těla bez hlawy, wogska bez wůdce, národu bez zpráwce, lodj bez weslaře, stáda bez pastýře, stawenj bez základu: rownež i nenj cjrkew bez hlawy — neywyššjho biskupa. Bez spogenj s tauto neywyššj hlawau byliby biskupowé samostatné hlawy, a nebyloby gedné cjrkwe; nýbrž bylyby mnohé cjrkwe a sice tolikeré, kolik by bylo biskupů. A wssak, gakož gest geden Pán, gedna wjra, geden křest [3]): nestanowil Kristus Pán na zemi mnohých cjrkwj, nýbrž založil toliko gednu cjrkew, a w swé poslednj modlitbě prosil Otce: aby wssickni gedno byli, gako Otec w něm a on w Otci, aby i ani w nich gedno byli [4]). Bylo tedy třeba gedné neywyššj a sice widitelné hlawy, gessto bogugicj cjrkew gest widitelná. Ustanowil-li ale Kristus Pán Petra za neywyššj hlawu, patrno gest: že náslupcowé geho byli též následnici důstognosti geho. Biskup Římský tedy gest následníce sw. Petra, a sice netoliko biskupské stolice geho, nýbrž i geho důstognosti geložto neywyššj hlawy cjrkwe. On zagistě gest, gak ho

[1]) De unitate Eccles. [2]) Lib. 2. de sacerdot. [3]) Efez. 4. 5. [4]) Jan 17, 21.

Digitized by Google

gednohlasně nazýwagj sw. otcowé a sněmowé cjrkewnj, náměstek Kristůw, biskup biskupů, weliký kněz křesťanů, obecný pastýř a tudjž také střed a slaup katolické gednoty. A w skutku, ač gsau mnohé křesťanské obce po wesskerém swětě rozptýleny: nicméně předc proto, že s náměstkem swatého Petra gsau spogeny, gsau wespolek prostředkem gedné hlawy této sgednoceny a twořj gednu cjrkew, gednu lodj Petrowu, w kteréž gest Kristus Ježjš, a w kteréž přisljbil zůstati až do skonánj swěta.

Wstaupiw Pán Ježjš na lodj, prosil Šimona, aby od země odwezl maličko, gakž wyprawuge sw. Ewangelium dále. Tjm wssak chtěl netoliko nám dáti náwěsstj: že cjrkew geho se má wzdalowati péčj a záležitostj swětských; ale také že i on skrze na nebe wstaupenj swé se wzdálj od země, než toliko na krátký čas. Neb ač gest tělem swým wzdálen od nás, gest předc duchem swým nám bljzek, a ač se wzdálil od nás widitelně, přebýwá předc newiditelně mezi námi, a sice swau prawdau a swau milostj a skutečným tělem swým we welebné swátosti. Než i wzdálen od země učil Kristus Pán sedě zástupy z lodičky. Což gakž krásně wykládá gistý cjrkewnj spisowatel, znamená: že i po swém na nebe wstaupenj až podnes neustáwá skrze Petra a nástupce geho wyučowati národy; nebo gakž dokládá giný wykladatel pjsma sw., poněwadž Pán z lodičky sw. Petra zástupy učil, nezůstawil magitele lodi této bez odměny; a odměna tato záležela w tom, že se mělo neustále hlásati slowo Božj a wyučowati národy z lodičky Petrowy. O, krásný a zpanilý to obraz! Petrowi patřj los, z kteréž slowo Páně wycházj a z kteréž wyučuge zástupy na břehu rozptýlené; toto pak slowo nenj slowo Petrowo, ale wycházj z úst samého Krista Pána. A tak wycházj až posud a neustále z cjrkwe založené na sw. Petru, kterýž w nástupcjch swých neustále žige, — ze stolice Petrowy — učenj swatého Ewangelium, slowo žiwota, kteréž se hlásse po wesskerém swětě; w této cjrkwi ale gest Kristus a mluwj a wnuká slowo toto hlasatelům swaté wjry, gichžto ústa řjdj a zprawuge; a protož, ač se káže a hlásse od lidj, gest předc čisté a prawé slowo Božj. „Kristus Pán wstaupil, gakž dj gistý slowutný spisowatel cjrkewnj, na lodi Šimonowu, a učil z nj: bychom porozuměli, že toliko w té cjrkwi gest Kristus a učj, gegjžto ředitelem gest Petr“ [1]). Wěřjš-li tedy, milý katoljku, slowům a učenj neywyššjho biskupa, kterýž neustanowuge dle libosti články wjry a mrawů, ale dle pjsma, gehožto gest wykladatelem, a dle ústnjho podánj, gehožto gest zpráwcem: tedy wěř a měg za to, že nezblaudjš; nebo máš učitele; gemuž nenj rowného na zemi. Máš učitele, gemužto sám Syn Božj práwil: „Ty gsi Petr (t. g. skála) a na této skále wzdělám cjrkew swau a brány pekelné gj nepřemohau“ [2]). Máš učitele, kterémuž řečeno gest od samého Krista: „Gá gsem prosil za tebe, Šimone, aby nezahynula wjra twá: a ty někdy obrátě se, potwrzug bratřj swých“ [3]). Máš pak učitele, kterémuž řečeno gest od Mistra nebeského: „Pasiž owce mé a beránky mé“ [4]). Nenamjtey, že i mezi Řjmskými papeži byli gsau mnozj nehodnj. „Což s toho segde, odpowjdá sw. Augustin, což gest na tom, byť i w řadě biskupů, kteráž se Petrem po-

[1]) Bellarmin Controv. de hum. Pontif. lib. 2. c. 20. [2]) Mat. 17. Luk. 22, 32. [3]) Jan 21.

žima, wkradil se nějaký zdáce. Cjrkew zagistě by neutrpěla z toho žádné skody aniž newinnj křesťané. Bůh, kterýž dj o zlehčowačedstawenych: „Wssecko, cokoliw řekau wám, zachowáwegte a čiňte, a podlé skutků gegich nečiňte“: postaral se zagistě o to, aby pewná a gistá byla naděge wěřicjch, kterýchto zakládage se ne na člowěku, nýbrž na Bánu samém, nikdy se nestroskotá hauěj bludů, neb odpadnutjm od pramdy [1]). A w skutku, gesstě skoro wessteré od apostolů po swětě založené cjrkwe během wěku w blud uběhly, mák, gakž twrdj sw. Řehoř Nezianzenský, cjrkew křesťá od dáwnych časů prawau wjru, a chowá gi newstále: gak se skussj na město, kterýž gest předstaweno celému swětu, aby zachowala potřeby neporussenau wjru Bohu swému [2]). Pratož, gakž dokládá sw. Cyprian, „nemá k Rjmu blud přistupu“ [3]). A pratož spatřugeme: žet i ti následowcowé swatého Petra (ač co do počtu nemnozj), kteřjž ostatně wsbyli chwalitebných mrawů: předc, co se učenj wjry a mrawů dotýče, nikdy nezabloudili, a ač w žiwotě swém se gewili gako slabj a hřjssnj lidé: předc w učenj swém podobali se angelům Božjm, a ač se zdálo gakoby toliko k pozemským wěcem skloňowali mysl swau a o spasenj stádce wěřicjch nedbali, předc wssak chowali w cjrkwi swé čistau a nepokalenau prawdu Mistra nebeského; a tak zřegmo, že narussitelowé, kteřjž někdy i stolici papežskau obklicjli, předc nikdy swatau prawdu nezatemnili. O, krásné to wyznawenánj a welká ta přednost apostolské cjrkwe Petrowy! wolá sw. Cyrill. „Dle zaslibenj Páně, dj on, zůstáwá apostolská cjrkew Petrowa neporussená ode wssehoho swůdnictwj a kacjřského podwodu; a ani giné cjrkwe gestě se muss, patřice na bludy, w které upadly; stogj ona pewná, aniž může býti otřesena, zawjragjc ústa wssech kacjřů a kážjc mlčeti gim. Blaze nám katolickým! i my gakožto posslussnj synowé této cjrkwe, wyznáwáme a hlásseme prawdu sw. Ewangelium a apostolského podánj w původnj způsobě a čistotě [4]).

Wssak ale netoliko gednota cjrkwe swaté wyobrazuge se w lodičce Petrowě; nýbrž také wssebecnost neb powssechnost gegj. — Cjrkew Kristowa zagistě gest katolická. Nebo gakž wypráwáge sw. Ewangelium: Když (Pán Ježjš) přestal mluwiti, řekl k Šimonowi: Wez na hlubinu, a rozestěte sjti swé k lowenj. Dle wýkladů Theofilakta, slowútného wykladače pjsma sw., přestal Božjj Wykupitel mluwiti tehdáž, když po swém utrpenj odpočinul od lázanj. Tehdáž pak přikázal Šimonowi a gjným, aby wezli na hlubinu a rozestěli sjti, když pranil učennjkům swým: Gdauce po wssem swětě, kažte Ewangelium wssemu stworenj [5]). Gesstě tedy Pán přikázal Šimonowi, aby wezl na hlubinu lodičku swau, tjm naznačil dosti zřegmě, že gest wůle geho, aby Ewangelium geho se hlásalo i w neyzasssích kraginách, aby i wzdálenj národowé se obrátili, a cjrkew geho se rozssjřila po wesskerém swětě mezi národy. A aby toto se tjm lépe wyplnilo, rozkázal Pán Ježjš, aby lodička Petrowa plawila na hlubinu t. g. do hlawnjho města Rjma, odkudž se lehce wjra Kristowa po wesskerém swětě rozssjřiti mohla, gak twrdj sw. papež Leo Welký, an pjsse: „Swatý Petr, kněže apostolské, odeslán gest k tworzi křesťské“ (k Rjmu), aby světlo

[1]) Epist. 36. ad Generos. [2]) Carm. de vita sua. [3]) Lib. 1. ep. 3. [4]) In Matth. 27. [5]) Exposit.

Digitized by Google

prawdy, genž ku spasenj wssech národů zgeweno bylo, zdařilegi se od samé hlawy po wesskerém swětě rozssiřowalo" [1]). Totiž, gako swjtjcj wěž, Faros, blj̃ž Alexandrie, plaucjm přjstaw ukazowala, podobně i Řjm zwěstuge cjrkew. I kdo tu newidj zwlásstnj prozřetelnost Božj: že Řjm, hlawa swěta, se stal sjdlem hlawy cjrkwe, a to bez násilj a bez zbranj?! — Měg se tedy dobře Jerusaléme, nesstastné město! Brzy odpluge od tebe Petr s lodj swau, na kteréž gest Kristus a sw. apossstolé, a newrátj se k tobě wjce; a odplynutjm swým přewede ginam cjrkew Božj, kterauž gsi ty pronásledowal, mjsto co gsi měl gi přigjti. O lodi! blaze břehu, kamž připlugeš! Blaze přjstawu, kterýž tě přigme! Blaze národu, kterýž ti wygde wstřjc! Blaze tobě Řjme, kamž připlaul posléze Petr s lodičkau Kristowau a kamž přenesl cjrkew geho, a kdež upewnil stolici swau. Wssak i wy ostatnj národowé nebogte se, že snad Petr, pluge k Řjmu, newj o březjch wassich; nebogte se, že snad se wám nedostane pokladu, kterýž weze Peter s Kristem na lodičce swé. Nikoliw, on nezapomene na wás. Řjm zagisté gest králowské město, kteréž má wládu wesskerého swěta; a protož poslal Kristus Pán apossstolská knjžata swá, aby tamto založili nebeskau wládu geho. Prawě tedy Pán Ježjš Petrowi: „Wez na hlubinu" aniž mu wykázaw směr neb určité mjsto, kam by měl plawiti, chtělť tjm dáti na srozuměnau: že posjlage Petra do Řjma, neposjlá ho toliko k gednomu neb druhému národu, neb k gednomu městu, nýbrž že celý swět wykázán mu gest k obrácenj; a tjm dosti zřegmě wyznačil, že lodička geho, cjrkew sw. gest obecná či katolická. Ano toliko geho cjrkew, cjrkew katolická, kteráž má geg Boha, Pána a Wládce wesskerého lidstwa za půwodce, hodj se pro wesskeré pokolenj lidské, a gest přiměřená potřebám geho, gak z ohledu učenj, kterémuž učj, tak i z ohledu Božj služby, kterauž koná. Ona zagisté se hodj pro wssechna podnebj a pro wsseliké národy, a gest přiměřená wsseliké wzdělanosti a zemskému řjzenj gegich. Ona nezáwisj od žádných okolnostj mjsta neb času, a gest tudjž pro wssechny mjsta a pro wssechny časy, činjc zadost wsselikým duchownjm potřebám žiwota lidského. A práwě proto také wládne se swětem a stogj nad njm. Neywzdělaněgssj národowé, gakož i surowj diwochowé poslauchagj zákonů gegich a gsau gj poddani. Tak pluge lodička Petrowa wssude, po wssem swětě, až do neyzažssjch končin země, gessto celé moře tohoto swěta gest gj wykázáno k lowenj a Petrowi gest řečeno: Wez na hlubinu. Ona gest katolická či obecná. O té sláwy a důstognosti prawé cjrkwe! Zagisté, kdyby nebylo ničeho giného, což gi wyznačuge, giž toto gediné by postačowalo, dowoditi Božský půwod gegj! —

Než znameney také, milý křesťane, že Kristus Pán, přikázaw Petrowi: „Wez na hlubinu, a rozestřete sjti swé k lowenj," tjm netoliko dal na srozuměnau, že cjrkew geho gest obecná či katolická; nýbrž on tuto také wyznačil: že toliko ta gest prawá cjrkew geho, kteráž gest založená od apossstolů pod wrchnj zpráwau swatého Petra, a kteráž se zprawuge nástupci apossstolskými; slowem že prawá cjrkew Kristowa gest apossstolská. Neb zprwu prawil Kristus Pán toliko Petr wi: Wez na hlubinu; na to pak dj wssem: „Ro-

[1]) Sermo in Natali SS. Petri et Pauli.

zeſtřete ſjti ſwé k lowenj.“ Tjm zagiſté wyznamenal, že Petr a nástupci geho magj cjrkew Božj podlé wůle a rozkazů geho woditi, řjditi a ſprawowati, a u hlawnjho wesla ſedjce cjrkew tam, kam náležj obraceti, cestu, kudy a gak má plauti, gj wyznačowati; pak i wykázal oſtatnjm apoſſtolům práci, kteranž magj konati pod wrchnj zprâwau a řjzenjm ſw. Petra, to geſt: on tjm chtěl ukázati, že prawá cjrkew geho geſt apoſſtolſká, že má wyznáwati toliko apoſſtolſké učenj, a že má zprawowána býti od mužů apoſſtolſkých, t. g. pocházegicjch od apoſſtolů w nepřetržité poſlaupnoſti. A medle proč chtěl Pán Ježjš, aby byla prawá cjrkew geho apoſſtolſká? Proto, poněwadž on ſám ſw. apoſſtoly wyučil, gich poſlal a ge za rozſſjřowatele djla ſwého, za učitele ſwého náboženſtwj a za rozdawače ſwých miloſtj uſtanowil. A protož geſt toliko ta cjrkew prawau cjrkwj Kriſtowau, geho prawau a wěrnau chotj, kteráž wyznáwá učenj apoſſtolſké a řádně od nich původ béře.

Wſſak ale, milý křeſťane, i ſwatoſt, dalſſj to známka prawé cjrkwe Kriſtowy, ſpatřiti lze wyobrazenau w lodičce Petrowě, plaucj s Kriſtem na hlubině gezera Genezaretſkého. Nebo wſſe, co tuto uzřjš, má do ſebe znak ſwatoſti. Swatý, ano ſwatoſt ſama, geſt ten, kterýž s uj něj zástupy, Kriſtus Ježjš; ſwatý geſt Petr, kterýž gi ſprawuge, ſedě u hlawnjho wesla; ſwatj gſau i oſtatnj apoſſtolé, kteřjž též činj, co ho widj činiti, totiž gi wedau a řjdj dle rozkazu Petrowa: ſwaté geſt tedy lowenj gehožto cjl geſt, lidi z hlubiny newědomoſti a neprawoſti k prawému poznánj a ctnému žiwotu přiwáděti a gich poſwěcowati. Lodička tato geſt tedy ſſkola, chrám a ſtánek ſwatoſti. A geſſto lodička tato geſt cjrkew Kriſtowa, žkegmé geſt: že ſwatoſt geſt také důležitá známka gegi, že prawá cjrkew Kriſtowa muſj býti ſwatá; „nemagjcj, gakž dj ſw. Pawel, poſſkwrny, ani wráſky, neb co takowého, ale že geſt ſwatá a nepoſſkwrněná“ [1]). A takowau ſwatau cjrkwj býti, obgewila a wyznačila ſe powždy cjrkew katolická. Gakož nikdy žádného giného za původce ſwého neuznáwala než původce wſſj ſwatoſti Kriſta Ježjſſe, rownež i ſetrwala po oſmnácte wěků w témž ſwatém powolánj a záměru, pro kterýž byla od něho uſtanowena, totiž u wykořenénj bludů, wyhlazenj neprawoſtj, u rozſſjřowánj ſwaté prawdy po wſſem ſwětě a wzbuzowánj a wzdělánj w ctnoſti a ſprawedlnoſti; ſlowem u rozſſjřowánj ſwatého djla ſpaſenj Kriſtowa. A protož také w nj ſe cwičili a powſtáwali we wſſech dobách a po wſſech končinách w prawdě ſwaté a wzneſſené duſſe, kteřjž následugjce Krista, ſe ſtkwěli wſſelikau ctnoſtj a ſprawedlnoſtj a ſtkwjti ſe budau neuſtále gako hwězdy na nebi. Denně ſpatřiti lze lidi každého ſtáří, ſtawu a pohlawj, kteřjž odřekuwſſi ſe ſwěta marnoſti a rozkoſſj a ſláwy geho, gediné Bohu žigi a gemu ſlauži a w Pánu umjragi. A tak ſe gewj katolická cjrkew we wſſem gakožto cjrkew ſwatá. Onak geſt ſwatá w Kriſtu, gelikož w původci ſwém, w gehožto gménu wſſecko koná; ona geſt ſwatá we ſpém účelu, totiž poſwěcenj wěřjcjch; onak geſt ſwatá na mnoze we ſwých paſtýřjch, kteřjž gi zprawugi; geſt také ſwatá w mnohých audech, z kterýchž záležj; konečně geſt ſwatá we wjře, kterauž wyznáwá, w učenj, kteréž hlaſá, we ſwátoſtech, kterýchž uděluge, w obětj, kterauž wykonáwá. A protož

[1]) K Efez. 5, 27.

Digitized by Google

geſt ona gedine prawá lodička Petrowa, prawá cjrkew Kriſtowa. I ty, milý kěſtane, patřjš k této cjrkwi; geſſto giž od narozenj odpočjwáš w lůnu cjrkwe, kteráž to geſt prawá cjrkew Kriſtowa, totiž gedna, wſſeobecná či katolická, apoſſtolſká a ſwatá, a kteráž ſe wyobrazuge lodičkau Petrowau. Než nepoſtačuge, abys toliko w nj ſe nacházel: nýbrž muſjš také prawým a hodným audem gegim býti; a gakož wěřjš, že ona geſt gedna obecná a apoſſtolſká cjrkew Páně, muſjš také ſwatoſt žiwota na péči mjti a netoliko právě wěřiti, ale také právě žiw býti. Gen tehdáž, když pewně gj ſe drže, budeš také mjti ducha gegiho, a gakožto aud ſwaté cjrkwe, ſwatý powedeš žiwot: ſtaneš ſe hodným miloſti, kterauž prokázal tobě Bůh, že ti dal zroditi ſe w lůnu gegim a pak ſſlaſtně dopluges ku přjſtawu blaženoſti nebeſké. —

Wez na hlubinu, a rozeſtřete ſjti ſwé k lowenj; prawil Pán Ježjš Petrowi, když přeſtal mluwiti. Hle, po kázanj welj k djlu ſáhnauti. A tak to má wůbec býti. Pozdwihli-li gſme ſrdce ſwého k Bohu a poſilnili-li gſme ducha ſwého w zbožné bohoſlužbě, poſlauchagice ſlowa Božjho a přigjmagice ſwátoſti: ſluſſno, abychom měli také zřetel ku práci a k zaměſtnánj, kteráž nám ukládá powolánj a ſtaw náš. Práce přiſluſſj člověku. K práci zagiſté geſt člověk ſtwořen; k tomu obdržel ſjly a mohutnoſti těla i ducha, a k tomu geſt giž z počátku powolán, anto Hoſpodin ſtwořiw člověka, poſtawil ho w rági, aby geg wzdělával a ho oſtřjhal [1]). — K práci pak, k těžké práci geſt člověk odſauzen, když kleſnuw přjſněgſſjmi proſtředky muſil odchowáwán býti, gakož wyrčeno geſt mu od Hoſpodina: „Že gſi upoſlechl hlaſu ženy, zlořečena bude země w djle twém: w pracech budeš gjſti z nj po wſſecky dny žiwota ſwého. w potu twáři ſwé gjſti budeš chléb, dokawádž ſe nenawrátjš do země, z kteréž wzat gſi: nebo prach gſi a w prach ſe nawrátjš“ [2]). — K tomu geſt práce také člověka welmi důſtogná. Ona zagiſté činj člowěka důſtogným a ctihodným w řjſſi tworſtwa Božjho. Hle, gak ctihodný a důſtogný ſtogj tu člověk, genž moha konati djlo Božj, podobá ſe Otci nebeſkému, k gehožto obrazu ſtwořen geſt. Gako Otec nebeſký wſſe ſtwořil a ſwět geſt djlo rukau geho, může člověk podobně z toho, což geſt, twořiti a konati rozmanitá djla pracj ſwau. Gako Otec nebeſký wſſecko obžiwuge a zachowáwá, podobně může i člověk z darů geho pracj rukau ſwých dobýwati chleba a wýživy ſwým přináležjcjm. Ba právě proto, že geſt člověk práce ſchopen a k práci určen, geſtik dělnjk Božj, hodný a užitečný ſlužebnjk Božj w řjſſi tworſtwa, a může konati djlo Božj a ſpolupůſobiti k uſkutečněnj záměrů a rad Božjch, přiſpjwati k rozſſjřenj prawdy, k rozhognění ctnoſti a ſprawedlnoſti a k rozmnoženj blaženoſti w králowſtwj Božjm. O gak ctihodný, gak důſtogný ſtogj tu člověk w práci ſwé! — Práce také geſt člověku welmi proſpěſſná a ſpaſitelná. Pracj ſe cwičj netoliko ſjly těla ale i ducha. Pracj ſe budj duch člověka: přemýſſlowánjm a dennjm zaměſtnánjm bystřj ſe rozum a rowněž wzdělává a ſſlechtj ſe i ſrdce a wůle člověka pracowitoſtj. W duſſi, w práci pohřjžené, nemůže tak lehce hřjſſná žádoſt wniknauti, aniž může tak lehce dlauhá chwjle geg w pokuſſenj

[1]) I. Mogž. 2, 15. [2]) I. Mogž. 3, 17—19.

Digitized by Google

uwoditi; naopak pracowitost uči sebe přemáhati a zapjrati, nutj k setrwalosti a podněcuge mocně k wljdnosti, ochotnosti, setrwalosti a k mnohým gjnýmu ctnostem. Kdo pracuge, musj přemáhati leniwost, zapuzowati roztržitost myssli, krotiti hřjssné žádosti, přemáhati mnohé překážky, snásseti mnohé nesnáze až k unawenj. Toto wsse zagisté tužj wůli a sjlj gi a činj gi statnau, zmužilau a setrwalau. Owssemk bywá práce často obtjžná, a na mnohých kežj těžké břjmě dnem i nocj. A wssak osud gegich gest přede mnohem lepssj nežli těch, kteřjž nemagj žádného zaměstnánj, genž kradau w nečinnosti Pánu Bohu den. Na unawenj následuge sladké odpočinutj; libě tu chutná sen, tělo zůstáwá při zdrawj, mysl pak gasná a weselá, a když se přibljžj swatwečer žiwota, utěssenè tu patřj člowěk na djlo žiwota swého a blahé wědomj: že nežil darmo, že wykonal úkol žiwota swého, prowázj ho na odpočinutj wěčné. Překrásně mluwj w ohledu tomto swatý Bernard: „Abych přemnoho giného mlčenjm pominul, kdo uwážj náležitě, gak welikè chwály, gakého djku zasluhuge giž to, když se kdo swau wlastnj pracj žiwj a od giného ničehož nežádá? Aby pak se snad někdo nedomnjwal, že takto wjce řečnicky než prawdiwě mluwjm, nech ak slyssj samého učitele nasseho u wjce a prawdě, aposstola Pawla pjssjcjho k Thessalonicenským: „Prossjme pak wás bratřj, abyste snažili se pokognj býti a práci swau konati, a pracowati rukama swýma, gakož gsme přikázali wám; a tak abyste poctiwě obcowali před těmi, kteřjž gsau w ně, a cizjho nic nepotřebowali“ [1]). Nechat posslechne tohož, genž koná, čemuž učil: „Sami zagisté wjte, kterak w tom máte následowati nás: nebo nebyli gsme mezi wámi nepokognj (zahálčiwj). Aniž gsme darmo gedli chléba u koho; ale byli gsme w práci a w ustáwánj we dne i w noci pracugjce, abychom žádného z wás neobtjžili“ [2]). Nechť posléze slyssj, kterak sw. Pawel, tomu, což konal, wyučuge: „Když gsme byli u wás, to gsme wám přikazowali: že nechce-li kdo dělati, aby také negedl“ [3]). Pozoruges, gak pečliwě přikazuge práci učitel národů? Proč dbal o to tak přjlis? Ne-li, že gako dobrý a pečliwý pastýř wěděl, žeby to ke spáse oweček mnoho prospjwalo?“ [4]) — Naproti tomu gak bjdný, gak podlý, gak nicemný gest lenoch w nečinnosti swé! — Čjm wynikà se wssemi dary a wlohami swými nad zwjře, kteréž se krmj a tučnj? Ba on stogj njžegi než woto: gessto krwenj geho mnohem wjce stogj a on přitom méně prospjwá. Na tom wssak nenj dosti. Leniwost zagisté činj ho netoliko neužitečným, ale ona také uwodj ho w zkázu. Zahálka gest matka neprawosti, dj dobře staré přjslowj. Dusse člowěka musj se něčjm zabýwati, nemá-li co prawého a sslechetného, čjm by se zaměstnáwala, myslj na zlé a neprawé wěci, brzy se odchýlj na bozcestj a stane se kořistj swých hřjssných žádostj, rozmarů a nápadů. K tomu přigde i to, že člowěk, genž nedobýwá poctiwě pracj chleba swého, musj lžj, podwodem, úskokem, krádežj a giným podlým hřjssným způsoby wyhledáwati ho a neb upadá w bjdu a w nauzi, a pak w podlost a w powržení z prowiněné a lehkomyslné žebroty, kdežto zbawen studu, prost wssj mrawnj sjly se stane powrhelem lidstwa.

[1]) II. Thess. 3, 10. [2]) II. Thess. 3, 7. 8. [3]) I. Thess. 4, 10. 11. [4]) Sermo de diversis. S. 88. n. J.

A gak obstogj gednau před saudnau stolicj Páně, až bude sprawedliwému Saudci aučet klásti z djla swého a státi před njm, gakožto leniwý a ničemný služebnjk, genž w nečinnosti zmařil swěřenau sobě hřiwnu?! — A protož, milý křesťane, nereptey na osud swůg, že gsi k práci powolán aniž se horssi na djlo, kteréžtebe stogj potu mnoho! — Snássig gen trpěliwě břjmě swé, to gest twá důstognost, to twé sstěstj. Neoddáwey se oné pohodlnosti, kteráž se každého namáhánj sstjtj, a kteráž ani těla, ani ducha nenamahagjc, zawádj k neužitečným myssleniim, hřjssným žádostem a marným řečem, a konečně w úplnau leniwost přecházj. Podobně warug se i těkawosti w práci, kteráž dle rozmaru to neb ono začjná a ničeho nedokonáwá, tok wlastně nenj práce ale hra, kteráž ani w tělesném ani w duchownjm ohledu neprospjwá, a kteraužto se gen drahý čas mařj. Rowněž wystřjhey se i oné činnosti a pracowitosti, kteráž wsse koná a we wsse se mjsj, což nepatřj k powolánj gegjmu, práci pak, kterauž gj powolánj ukládá, zanedbáwá. Tok wlastně nenj nic giného, než pracowitá leniwost, kteráž wjce pokazj než wyřjdj. — Wssak i ty křesťane, genž oplýwage hognostj statků a gměnj nemusjš prácj rukau dobýwati sobě chleba, nemysli, že gsi práce prost. Tjm wjce gest tobě práce zapotřebj, aby gsi ussel nebezpečenstwj, w kteráž bohatci w zahálce ubjhagj. K tomu nepracugeme toliko pro chléb wezdegssj, ale což wjce gest, pro Boha, že tak Bůh uložil nám, bychom se swěřenau nám hřiwnau konali djlo wykázané, z něhožto gednau budeme aučet klásti. Běda tomu, kdož wzal z ruky geho dobré dary, a toliko gj a pige a rozkossj požjwá; a ničeho nedělá! — „K práci se rodj člowěk; wyhýbá-li se práci, nečinj, k čemu se zrodil, k čemu na swět přissel! Co odpowj tomu, genž ho poslal? genž mu pracowati uložil?“ — dj sw. Bernard [1])

Sw. Antonjn, patriarcha mnichů, taužil snažně po pracowitosti a nežádal sobě nic wraucněgi, než aby byl prost wssj nečinnosti a zahálky. Často woláwal na paussti swé k Bohu: O Bože, Pane můg! strážce dusse a těla mého! wzbudiž we mně milost swau a uděl milosrdenstwj služebnjku swému, bych messkage na paussti, nikdy nelenil před obličegem twým! I tu zaslechl hlas, genž dj gemu: Antonjne, chceš-li se Bohu ljbiti, modli se, a nemůžeš-li se modliti, pracug! Wždy ale něco děley; děley seč gsi, a na pomoci Božj nebude tobě nikdy scházeti. — Gednau spatřil sw. Ignác z Loyoly tři bratry, kteřjž o polednách stáli zahálegjce u wrat. I ssel k nim, káže gim, aby bez prodlenj odnesli hromadu kamenj na bljzku ležjcj do neyhořegssjho patra. Po třech měsjcjch nalezl tytéž bratry u též brány opět zahálegjcj. I museli na rozkaz geho opět kamenj to na předesslé mjsto odnésti, při čemž gim dáwal wýstrahu: že nic nenj služebnjku Božjmu nebezpečněgssjho, než zahálka.

Král Alfons zaměstnáwal se rád pracemi ručnjmi. Když se gednau nad tjm kdosi pozdržowal, prawil mu: Což dal Bůh na darmo ruce králům? — Podobně řjkáwal i Alexander Weliký: Pracowati gest králowské, lenossiti ale otrocké [2]).

Owssemk práce gest člowěka důstogná a gemu prospěssná a mnozj to uznáwagj a rádi pracugj, gen když se dobře dařj. A wssak to se neděge wždycky. Naopak ne zřjdka býwá práce a snaženj nasse marná

[1]) Declam. in Evang. §. 23. n. 37. [2]) Mehler's Beisp. III. djl, str. 338. 339.

Digitized by Google

Důkaz toho nalezáme w dalſſim čtenj ſw. Ewangelium:

Přikazateli! Přes celau noc pracowawſſe, nic gſme nepopadli. Tak ztěžowal Šimon Petr Pánu, když mu kázal na hlubinu wésti a k nowému lowenj rozeſtřiti ſjti. Celau noc pracowal pilně a ſnažně s towaryſſi ſwými, a byl to čas k lowenj neyprjhodněgſſj, a předc nic nepopadli; práce gegich byla marná, nebyla požehnaná na důkaz, že wſſecka naſſe práce, bez Božſkého požehnánj činěna, daremná, neplatná a neužitečná geſt. By ſe člowěk pracj ſwau newjm gak natahowal a w uſtawičném djle krwj ſe potil, nic ſe nedařj, když ſe to w noci, to geſt bez Božjho požehnánj dělá! Co práci naſſi proſpěſſnau činj, geſt pomoc a požehnánj Božj. „Požehnánj Páně, dj mudřec, bohaté dělá“ [1]). A protož ſe také lidem těm, kteřjž w noci lowj, t. g. bez Boha pracugj, běda u proroka hrozj: „Běda wám, ſynowé bohatj, dj Pán, genž gſte činili radu, a ne ze mne, abyſte začali djlo a ne ſkrze ducha mého.“ — Za tau přjčinau i žaloba, gakauž wedl ſw. Petr w Ewangelium, ozýwá ſe až poſud. Až poſawád ſlýchati geſt nezjdka nářek a bědowánj: „Co ſe napracugeme a naloyotjme dnem i nocj až do potu a do mozolů, a předc nic nepopadáme, ničeho nezjſkáme; při wſſem lopocenj a namáhánj muſjme bjdu a nauzi trpěti, práce naſſe neuj nám požehnána.“ Owſſemk na Božjm požehnánj wſſecko záležj. Toto poznal giž žalmiſta Páně, an prozpěwowal: „Nebude-li Hoſpodin ſtawěti domu: nadarmo pracugj, kteřjž ſtawěgj ho. Nebude-li Hoſpodin oſtřjhati města: nadarmo bdj, když oſtřjhá ho“ [2]). A w ten ſmyſl dokládá ſw. Pawel: „Ani ten, když ſtěpuge, geſt něco, ani ten, kdož zalévá: ale Bůh, kterýž dáwá zrůſt“ [3]). Powſtáwá tedy důležitá otázka: co činiti, gak pracowati, aby práce naſſe požehnánj Božjho doſſla? A tu, milý křeſťane, obrat zřetel ſwůg opět na ſw. Ewangelium. K ſlowu twému rozeſtru ſjt, dj ſw. Petr Kriſtu Pánu, a ſw. Ewangeliſta dokládá: To když učinili, zahrnuli množſtwj weliké ryb: trhala ſe pak ſjť gegich. „Eyhle gaké to požehnánj, gaký to hogný a požehnaný low. A medle odkud to? Proč zalowil Petr nynj takowé množſtwj ryb, anto prwé lowě w neyprjhodněgſſj čas ničeho nepopadl? To přicházj odtud, milý křeſťane, že prwé lowil o ſobě; potom pak k ſlowu Páně, we gménu geho. Nuže tedy, křeſťane, chceš-li, aby i twá práce požehnaná byla, muſjš gi konati k ſlowu Páně, we gménu Páně. To geſt: muſjš pracowati s Bohem, pro Boha a podlé wůle Božj. — Ano pracowati muſjš s Bohem. Wždy, při wſſj práci muſjš na zřeteli mjti Boha, z láſky k němu pracowati, poněwadž tak geſt wůle geho a tak on káže; aniž ſe podjrati a troſſtowati na ſwau umělost a hbitoſt; ale ſſaſtný wýſledek práce ſwé, toliko od něho očekáwati a gemu přičjtati požehnánj práce ſwé. To geſt k ſlowu Páně pracowati. Pracugeš-li ale toliko o wůli ſwé, že ti právě tak libo a neb že toliko ohledy lidſké a přjčiny pozemſké tě k tomu nutj, mage toliko a poſléze na zřeteli ſebe ne pak Boha; zakládáš-li ſi přjliš mnoho na ſwau umělost a zběhlost w práci a očekáwáš-li od této a ſwého wynaſnažení gediné a poſléze ſſaſtný wýſledek a konec ſwých prácj a podnikánj ne pak od Boha: tu nepracugeš k ſlowu Božjmu, we gménu Páně;

[1]) Přſſl. 10. [2]) Žalm 126, 1. [3]) I. k Kor. 3, 8.

Digitized by Google

a když pak tě Bůh sobě samému zůstawuge, a nepodporuge snahy a práce twé požehnánjm swým: nediw se pak, že na darmo pracugeš a se lopotjš. Hospodin tu gedná zcela sprawedliwě a pokrknge slussně pýchu a domnělau dostatečnost twau. Ty pracugeš o sobě dle wůle swé, Pán tě zůstawuge tobě; ty se zpoléháš na sebe, Pán tě zanechává sobě: aby gsi poznal, že bez něho nic negsi, že on gest swrchowaný Pán nebe i země a že bez něho nic nenj, nic nemůže člowěk, a že tudjž toliko w ruce geho leží požehnánj Božj. A protož, milý křesťane, dřjwe nežli započneš dennj práci swau, pozdwihni srdce swého k Bohu Otci nebeskému a rcij s skraussenostj: Pane! k slowu twému započnám dilo swé, twá gest to wůle, twé gest to uloženj, abych takto dobýwal chleba swého. W twých rukau leží zdar a požehnánj snaženj mého, gá sám ze sebe nic negsem, nic nemohu. Doprowázeg tedy milostj swau práci mau, a mé snaženj a žehnejž gi s hůry, by dossla sstastného wýsledku! — Klaudius, Nikostrat, Simforián, Kastor, a Simplicián byli křezbáři. Posledni, Simplicián znamenaw, že společníků geho práce, gakauzkoli počnau, se daří a požehnaného užitku dochází: co ale on zhotowj, málo a neb dokonce žádného zisku mu nepřinássj; i otázal se neyprědněgssjho z nich, Simforiána, na přjčinu toho? kterýž mu odpowěděl: „My počnagice práci, dřjwe Krista Pána, Boha nasseho, wraucně prossme, aby práci nassj požehnal“. Když Simplicián tuto řeč a giné učenj o Kristu Ježissi uslyssel, byl tak pohnut, že gak byl řemesla, tak se stal i mučednictwj gegich společnjkem [1]).

Dále pak, milý křesťane, chceš-li, aby se ti práce twá dobře dařila, pracuge ke gménu Páně, mussjš také pracowati pro Boha. Posledni a swrchowaný cjl wsseliké práce twé mussj býti Bůh, geho čest a sláwa, gakož i on gest posledni a swrchowaný cjl nás a wesskerého swěta. Nenj slussno tedy pracowati pauze a posledně pro sebe a pro časný zisk a neb pro sláwu a rozkoš swěta; nýbrž třeba pracowati z lásky k Bohu, ke cti a sláwě geho, k prospěchu bližnjho a k spasenj swému; ač lze i časnau blaženost a pozemský prospěch při práci swé na zřeteli miti, kterýžto pak úmysl mussj býti nadřečenému swrchowanému úmyslu podřjzený a gako wedlegssj powažowaný; tak sice, že bys byl hotow wzdáti se wsseliké práce a wsseho podnikánj, kterážby čelila proti lásce Božj a odporowala spasenj twému a bližnjho, byť i sebe wjce časného zisku slibowala. Tak zagisté pracowal Petr a towaryssi geho. O, nebyl to časný zisk a hogný low, kterýž ho přiměl, že po marném lowenj opět wrhl sjť do moře, než bylo to wjce slowo Mistra, kteréhož ctil a kteréhož miloval, a kterýž hogným a požehnaným tjmto lowem byl oslawen; protož wrhl ochotně sjti do moře. S tjmto úmyslem pracowala také sw. Alžběta, dcera Ondřege II., krále Uherského, a manželka markrabjho Durinského a Hessého, gsauc neunawná w dobrém. Wsseliku práci a podnikánj swé obracela na Boha, magjc při ni na zřeteli toliko spasenj swé a bližnjho. Z lásky k Bohu a k bližnjmu, čistila wlastnjma rukama sstaty chudých, předla wlnu a dáwala z nj zhotowiti raucha k oděnj chudých. Nemocným často chystala wlastnj rukau gjdla, a zdwihala slabé z postelj a sslala gim lože. — A z téhož úmyslu mussjš i ty, milý křesťa-

[1]) Wiz Macana Wýbor str. 261.

Digitized by Google

ne pracowati. O, máš-li toliko sebe a mrzký zisk swůg časný na zřeteli při práci své; wyhledáwáš-li pracj swau toliko rozkosse, bohatstwj a sláwu tohoto swěta, podnikáš-li dokonce wěci křissné Boha a zákon geho; zlehčugicj a bližnjho hubjcj: gak můžeš očekáwati požehnánj od Boha? Či snad má swatý Bůh, požehnánjm swým podporowati křissný umysl twůg? Ou, kterýž přikazuge: „Hledeyte neyprwé králowstwj Božjho a geho sprawedlnosti“ on má žehnati práci twé a pomáhati tobě, genž toho zcela zanedbáwáš. Má snad požehnánjm swým podporowati twau lakotu, ctižádost, pýchu, prostopášnost a neb dokonce se státi aučastnikem a spogencem křissných podnikánj twých? O, neočekáwey tu žádného požehnánj, a wiz a měg za to: že, co takto wyzissáš, čeho nabudeš, nebude ti požehnáno; abrž že kletba Božj na tom bude spočiwati. —

Ach, což marně bez požehnánj Božjho pracugj ti, kdož toliko pro důstogenstwj a sláwu swětskau pracugj a se lopotj. Co se nalopotj, nalezau, aby se gen dotkeli na horu, na wrch domnělé sláwy a důstognosti; a wssak když se domnjwagj, že se gim nejlépe podařilo usilowánj gegich, zhusta nalezagj, že se nadarmo snažili, a když i na kráſně dosahugj, po čem bažili, gak se widj zklamáni. Wede se gim podobně gako dětem, genž patřjce na wrchol wysoké hory, myslj, že nebe jenj ani na pjď od něho wzdáleno a že by mohli slunce rukau dosáhnauti; když pak se gim podařj tam wylezti: widj, gak se klamali, že gest nebe od nich tak wzdálené gako prwé. Podobně i muzj widauce důstogenstwj giných a gegich sláwu a pompu: myslj, kdyby se gen také tak wysoko wyssinauti mohli, žeby byli blaženi. Muže snažj se, pracugj, lezau, potj se a mrznau — až se konečně toho dotkau. A wssak gak se zklamali. Stanau gako prwé, umřjti musj také; pracj nesnázj, nepřátelstwj, protiwenstwj a nebezpečenstwj magj wjce než dřjwe. To gest ta blaženost, důstogenstwj? I nadarmo pracowali. Tak dobře pozual papež Alexandr, genž zprwu gsa Frantiſſkanem, stal se biskupem Milánským a konečně pak papežem. I řikáwal: Když gsem byl mnichem, byl gsem neybohatssj w nebeských dařjch, když gsem byl biskupem, stal gsem se chudým, a stana se papežem, gsem učiněný žebrák.

Podobně pracugj nadarmo lakomci, genž toliko pro časný zisk pracugj, aby zbohatli. Kdož nezná gegich lopotu, aby statků tohoto swěta nashromáždili, ge zachowali a rozmnožili. A wssak giž prorok Isaiáš dj o nich: „že pawučin pawaukowých natkali, a že z plátna gegich nebude raucho, aniž odjni budau djly swými“ [1]). Co se natrmácj pawauk, než natká pawučinu, kolikráte obcházj, gak pečliwě gi wystawj a celý se wysanká w tkánj gegim a co nalapá? Nic než malé mussky a pak když se neywjce natká, smete se mu, a on gedwa že se uchowá. A podobně se to má s lakotným. Co se nachodj a naběhá, nalopotj, natrmácj. A co se wssj tau lopotau zjská? Na neywýš lesknatý plissek, gehož uchowánj mu mnoho péčj a wrtochů nadělá. A konečně když neywjce nastřádal a nahromadil, buď mu to nehoda pogednau odegnie a neb smrt ho překwapj a on ničehož s sebau newezma, z prázdna na wěčnost se ubjrá. „Nahý gsem wyssel z žiwota matky swé a nahý zase se tam nawrátjm“; dj dobře zbožný Job [2]). „Zesnulí snem spjm:

[1]) 59, 5. 6. [2]) Job 1, 21.

Digitized by Google

a nic nenalezli w rukau swých wssichni muži bohatj[4]; dokládá žalmista Páně [1]).

Rowněž nadarmo pracugj a snažj se i ti, genž toliko rozkossj hřjssných hledagj. O gak draze zakupugj hnusnau rozkoš swau, gakým namáhánjm, gakými wýlohami a úskoky zgednáwagj si gi! Tak mluwj giž u proroka Oseásse chlipnjk: „Bůh-du za milownjky swými[4]; a wssak Hospodin dokládá: Protož ay, gá opletu cestu twau trnjm a ohradjm gi hradbau [2]). Ano tak to Bůh zřjdil, že kdož toliko rozkossj hledá, nadarmo pracuge, abrž nezřjdka trnj nalezá a se zranj. Wyprawuge se, že gistá králowna Fanilla Kemethowi, králi Skotskému, podala zlaté gablko, tak uměle wyhotowené, že kdoby se ho dotekl, i hned mnohými sjpy z něho wyletěwssjmi proboden gest, a takto prý krále, genž nic zlého netussil o žiwot přjprawila [3]). A w prawdě tomuto gablku podobá se wsseliká hřjssná rozkoš. Kdo gi toliko wyhledáwá pracj swau, snažj se nadarmo. Mjsto rozkosse dogde žalosti a mnohých bolestj a ke konci, když ho swět opustj, nezůstane mu nic, leč wýčitky swědomj, nepokogné srdce, až bjdná a žalostná smrt učinj konec geho ohawnému žiwotu a on wyznati musj: že nic nepopadl. A tak každý, kdož nepracuge z prawého úmysla, pro Boha, nadarmo pracuge, nedogde zdaru a požehnánj Božjho a může se o něm říci, což dj Isaiás: „I truchliti budau rybáři, a kwiliti budau wssickni, kteřjž mecj do řeky udici, a kteřjž rozstiragi sjť na wody zemdlegj“; (poněwadž nic nepopadnau)“ [4]). Chceš-li tedy co popadnauti, milý křesťane, máli snaženj twé mjti zdar a býti požehnané: pracug s Bohem a pro Boha — pracug we gménu Páně.

Než na tom nenj gesstě dosti, milý křesťane. Ty musjš také pracowati dle wůle Božj; totiž tak, gakž Pán chce a gak se slussj na dělnjka Božjho. Předewssjm musjš konati práci tu, kterauž ti ukládá stáw a powolánj twé; nebo tuto práci wlastně ukládá tobě Pán Bůh twůg, kterýž ti wykázal powolánj toto; a gi konage, plnjš geho wůli a můžeš se bezpečně nadjti pomoci a požehnánj geho. Mjssš-li se w giné práce, ke kterým negsi powolán, zanedbáwage pracj wlastnjch, tobě uložených: gak můžeš žádati, aby Pán požehnal, když proti geho wůli pracugeš, což newykázal tobě, zanedbáwage, což tobě uložil? Petr lowil, pokud byl rybářem, a dřjwe nežli ho Mistr powolal, nemjchal se w úřad apossstolský! — Pracuge pak takto w powolánj swém, musjš také, milý křesťane, ochotně a horlivě konati djlo swé, máli požehnáno býti a dařiti se tobě. Hle, sw. Petr se nedáwá dwakráte nutkti. Ochotně, bez prodlenj gde k slowu Páně a wezme lodi na hlubinu a rozestjrá sjť k lowenj, a zahrnuge pak takowé množstwj ryb, že se trhá sjť geho. O, kdo horliwau myslj pracuge, ten giž přinássj do práce požehnánj Božj s sebau a nemůže s zdarem se minauti. A podněcuge-li k horliwosti w práci utěssená naděge hogných owocj a odměny; čjmž horliwěgi může u wsseliké práci počjnati sobě křesťan, genž takřka w službě Božj stogj, a gemužto kyne naděge hogného owoce a přehogné mzdy w králowstwj Božjm. — Počjnage sobě horliwě při práci swé, hleďiž také milý křesťane, býti wytrwalým stálým, a trpělliwým při nj; aniž ustáwey, pokud by gsi nedokonal djla swého. Nepodařj-li se tobě poněkud práce twá, neustáwey a neumdlé-

[1]) 75, 6. [2]) Oseás 2, 5. 6. [3]) Cordan c. 12 de rerum variet. c. 56. [4]) Isai. 19, 8.

Digitized by Google

wey, Pán zkaussj tebe; zagisté podařj se tobě podruhé neb potřetj. Hle, Petr a towaryssi geho lowili celau noc a ničeho nepopadli, a gedwa že zalowili podruhé, giž zahrnuli welké množstwj ryb. A namjtugj-li se tobě překážky, nedey se odstrassiti, i to patřj k práci, prácj ge přemáhati; a naskytugj-li se ti nesnáze, buď trpěliw; trpěliwost zagisté dodá práci twé zásluhy; a bude-li klesati mysl twá a budau-li ochabowati sjly twé, pozdwihni očj swých k nebi a upři zrak swůg na toho, genž pro spasenj nasse pracowal až k umdlenj a nesl těžké břjmě křjže, wolage k nám: „Kdo chce za mnau přigjti, wezmiž křjž swůg“! O, kdo se při práci swé wsselikého namáhánj sstjtj, kdo při nesnázjch gegich ruce zakládá, nehledá práce ale hledá hřjčky: kdo s netrpěliwostj nese břjmě dne i horka, zbawuge se wssj zásluhy a tjm také požehnánj Božjho.

Konečně pak, milý křesťane, chceš-li aby se ti dařila práce a ty se stal hodným požehnánj Božjho: hledjž také, co si prácj swau wydobil a wyzjskal, dobře wynakládati a obraceti ke cti a chwále Božj a k spasenj swému a bližnjho. Požjwey střjdmě wýnosu a wýdělku mozolů swých, buď ssetrný, nezapomjney w hognosti na dny potřeby a nedostatku. Buď wěrný w mále, a Pán tě ustanowj nad mnohým; waž si malého požehnánj a dostane se ti wětssjho. Udoláš-li pogednau každý wydělaný kreycar, promrháš-li lehkomyslně w okamženj, nač gsi dlauho pracowal, učinjš-li malé požehnánj Božj prostředkem a nástrogem marnotratnosti, rozkossnosti a hřjssného mrhánj: rciž, gak má obmysliti tebe Pán wětssjm a hogněgssjm požehnánjm? Či snad má podporowati marnotratnost a prostopássnost twau? A neb snad budeš w mnohém wěrněgssj, kdežto gsi nad málem byl newěrným? Zkussenost učj naopak. Waž si tedy malého požehnánj Božjho a užjwey ho dobře: a Bůh ti naspořj wětssjho. —

Takto musjš, milý křesťane, sobě počjnati při wsseliké práci swé, tak musjš pracowati: chceš-li požehnánj Božjho dogjti. A byť i nedossla práce twá žádaucjho wýsledku časného, nenjť ztraceno owoce gegj a požehnánj Božj předc nemine tebe. Twá láska a poslussnost k Bohu, kterauž gsi práci swau podnikal, twá wěrnost a horliwost, wytrwalost a trpěliwost, s kteraužto gsi práci swau konal, — toť owoce práce twé, owoce to, kteréž nebude odňato od tebe a mzda twá bude gednau tjm hogněgssj w nebesjch.

A na tom ti předc musj neywjce záležeti, milý křesťane, abys gednau ubjrage se z tohoto swěta w poslednj hodince s bezbožnými bolestně zwolati nemusil: „Celý žiwot swůg gsem pracowal, lopotil a pachtowal gsem se a ničeho gsem nepopadl. Sláwa má, pro kterauž gsem se hmoždil, lezl a tolik obětowal, zmizela gako dým, genž do wýssky wstaupil; rozkosse, kterýchž gsem měl gediné na zřeteli při pracech a snahách swých, tyť mne opustily; a statky a bohatstwj tohoto swěta, kteréž mně tolik potu a mozolů, tolik péčj a starostj stály, tyť musjm opustiti a zanechati giným. Nic pro dussi, pro Boha a pro nebe nepracowaw, ubjrám se z prázdna na wěčnost před sprawedliwého Saudce, genž mne zawrhne, gakožto neužitečného služebnjka swého. O, kýžbych alespoň malau čásť toho, čož gsem pro swět a pro tělo pracowol a se lopotil, Bohu wěnowal, gakbych utěsseněgi se z tohoto swěta ubjral. Nynj pak odcházjm s prázdnýma rukama na wěčnost, bez zásluhy a bez naděge; naopak kletba wěčná a zahynutj očekáwá mne.

Digitized by Google

Celý život gsem pracowal a nic gsem nepochytil! O, synowé, ó dcery lidské! i proč milugete marnost, a hledáte leż? [1])

Trhala se pak sjť gegich (apostolů). I pokynuli towarysſům, kterjž byli na giné lodi, aby přiſſli a pomohli gim. I přiſſli, a naplnili obě lodičky, tak že se téměř potopowaly. Tot wýsledek lowu k slowu Páně učiněného! Wſſak ne nadarmo wypiſuge ho tak obſſirně sw. Ewangelista. Magjť i slowa tato hlubſſj, duchownj wýznam. Co se roztrženj sjti dotýče, znamená toto, že ti, gessto sytjm slowa Božjho we welikém množstwj zataženi bywagj, cjrkew a gednotu gegj trhati a dwogiti budau. Swatý Petr, biſkup alexandrinſký, tázal se Pána: pročby se mu ukázal w roztržené sukni? Odpowěděl mu Pán: Arius, kacjť, sukni mau, genž cjrkew geſt, roztrhal. Tak i posud kacjři, genž, gakž dj apoſſtol Páně, z nás wyſſli, ale nebyli z nás [2]), gednotu cjrkewnj dělj: we wjře, w mrawjch, w pjſmě, w swátoſtech i w lidech. Trogici wěřj, přjtomnoſt těla a krwe Páně w swátoſti newěřj; ſtřjdmoſt schwalugj, poſty hanj; z ſedmi swátoſtj od Kriſta uſtanowených hned dwě, hned tři přigjmagj. Pjſma sw. tak přigjmagj, aby swau gakoby wýſadau, ano swatokrádežj, to, což chtěgj, wzali, a což nechtěgj, zawrhli, dj sw. Auğuſtin [3]). A že lidi od cjrkwe odwržugj, a po sobě táhnau, i mezi lidmi různoſt dělagj, kteřj prwé sdjlnoſti gak wjry tak i učenj spogeni byli. O, geſtli geſt to hrozná wěc a treſtuhodná, rozdwogiti rodinu a různic a rozmýſſek w nj natropiti: což geſt to mnohem treſtu hodněgſſj a hrozněgſſj rozdwogiti cjrkew a národ a různice a neſwáry činiti. Gak gdpowj gednau tito zlobozi ſprawedliwému Saudci? — A což to má neuſtále býti, aby zlý a bezbožnj lidé cjrkew Božj trhali a rozſſtěpowali? Wyprawuge se u sw. Jana o giném požehnaném lowu, kterýž ku slowu Páně po geho wzkřiſſenj učinili učennjci geho. Znamenitě se tam dokládá, že ačkoli mnoho bylo ryb, kteréž byli zatáhli, netrhala se sjť. Což znamená, že po wzkřiſſenj těla, ačkoli wſſickni w králowſtwj Božjm welicj budau, gakožto angelům rownj, žádného wſſak mezi nimi nebude ani rozdělenj ani roztrženj; poněwadž tam bude welikoſt s pokorau: rownež i žádného tam pyſſného nebude, geden druhému nebude záwiděti, přeſtáwage každý na swé ſláwě; alebrž každý ſe z ſtěſtj a ſláwy druhého gako z swé wlaſtnj weſeliti a Boha chwáliti bude.

Co se pak dále týče towarysſů, kteřjž byli na giné lodi, a kterýmž pokynuli, aby gim pomohli, towarysſi tito Simonowi gſau wſſickni cjrkwe řjmſké ſpolečnjci a sdjlnjci. Protož we wekegné katolické cjrkwi, w kteréž geſt sdjlnoſt a ſpolečnoſt swatých, muſj weſſkeré gednotlíwé cjrkwe, biſkupſtwj, fary a t. d. Petrowi to druzi, towarysſi, sdjlnjci a ſpolečnjci býti; to geſt, muſegi s Řjmſkau cjrkwj w obcowánj ſpogeni a ſgednoceni býti; gak před wěky apoſſtolſký učennik, sw. Irenéus napſal, řka: Muſj ſe wſſecky giné cjrkwe, to geſt, wſſickni wěřjcj, genž na swětě gſau, s Řjmſkau cjrkwj pro gegi wětſſj a wyššj moc, ſrownati a ſgednotiti [4]). Protož také swatý Jaroljm s těmi toliko držel, kteřjž s Řjmſkau cjrkwj ſpolečnoſt měli. „Kdo prý s ſtolicj Petrowau ſpogen geſt, můg

[1]) Žalm 4, 3. [2]) I. Jan 2, 19. [3]) August. de bono Perver c. 11. [4]) S. Iren. lib. 3. adv. Haeref. c. 3.

Digitized by Google

gest[4] [1]); gakoby řekl: se mnau drži a gá s nim. A tudiž má každý prawý katolik na ty towaryše a společnjky Petrowy pamatowati, a hleděti Petrowi se přitowaryšiti; to gest: s tau cjrkwj, kteráž Petrowi a náměstkům geho k sprawowánj svěřena a poručena gest, společnost a sdjlnost mjti. —

Že pak pokynuli towaryšům, genž byli na giné lodi, aby přišli a pomohli gim, gest skutek toho učenj, kteréž potomně sw. Pawel podal, řka: „Nemůže říci hlawa nohám: nepotřebugi wás“ [2]). Žádný zagistě z cjrkewnjch zpráwců tak dostatečným nenj, aby giných (towaryšů neb pomocnjků) w lowenj rozumných ryb nepotřebowal. Protož má nezadnj geho starost býti ta, aby pomocnjků hodných dosti a blizko okolo sebe měl, kteříž by hned na pokynutj pomocj swau přispěli. Ostatně pak, že pokynuli towaryšům, tjm se také znamená křesťanská láska a sausedská posluhnost, aby geden druhému s ochotnostj pomáhal, w potřebě pomocj přispěl a ruku podal. „Bratr, kterýž má pomoc od bratra, gest gako město pewné“; dj dobře mudřec starého zákona [3]). Bůh zagistě nedal wšeho wšem, ani každému zwlášť, ale dary své tak rozdáwá, aby geden druhého potřebowal. Protož má bohatý chudému, silný mdlému, učený neumělému, saused sausedu raditi a pomáhati, a ne mnoho se dáti prositi; ale na samé gen pokynutj pomocj gakau může přispěti. O, gak krásné, gak utěšené, a gak blahé gest to w sausedstwu, když stogj geden za druhého, geden za wšecky, a wšickni za gednoho. Tuť stogi každý pewně w sobě, nebo tisjcero ramen podporuge ho, aniž můž tak lehce býti podwrácen. Prawě gako w hustém lese stromy pewně a bezpečně stogj gedny druhých držjce a chránjce; gesto gednotliwé lehce bauřj wywráceny bywagj. Bywalo to někdy, že w sausedstwu sobě wšickni wěrně pomáhali, a gedni druhých neopaušťěli; a wšickni se při tom měli dobře, žádný zkázu newzal; než bohužel! bezbožnost dnů posledních gako wjru zrušila a poplenila w srdcjch mnohých i tu sausedskau pomoc roztřepila! —

Že pak tak hogný low učinili, tak že se téměř potopowaly obě lodičky, kteréž naplnily, stalo se, gakž s wrchu řečeno, že lowili k slowu Páně. Tjmto množstwjm polapených ryb otcowé swatj wykládagj zdárnost učenj ewangelického, že totiž, kdež se Ewangelium Kristowo náležitě hlásati bude, nezůstane bez hogného užitku. „Nawšťjwil gsi zemi, dj korunowaný Žalmista Páně, a opogil gsi gi, rozmnožil gsi obohatiti gi, řeka Božj naplněna gest wodami“ [4]). A ginde dj: „Wzegde we dnech geho sprawedlnost a hognost pokoge.“ Tuž zdárnost Spasitel sám dosti napowěděl: „Gá gsem prý přišel, aby žiwot měli a hognězi měli“ [5]). A kdož newj, gak se dařil low, kdekoliw od apoštolských mužů rozšířena gest sjť swatého Ewangelium! Kdož newj gak mnoho dobrého tjm způsobeno! kolik dušj w sjť wjry polapeno, kolik newědomých poučeno, zarmaucených potěšeno, blaudjcjch na prawau cestu uwedeno, a zhynulých zachowáno gest! Hle, gak zdárné a hogné gest lowenj, sjtjm swatého Ewangelium, w kterémž i pokoge, i spasenj, i Ducha swatého, i wšeho giného dobrého hognost! —

---

[1]) Hieronym ad Damas. Epist. 58. [2]) I. k Kor. 12, 21. [3]) Přís. 18. [4]) Žalm 71. [5]) Jan 10.

Digitized by Google

Odegdi ode mne, Pane; neboť gsem člowěk hřjssný! zwolal Petr s užasnutjm, wida gak welikě množstwj ryb zahrnul k slowu Páně. Nenadál se zagistě takowéhoto hogného lowu, tot bylo mimo očekáwánj geho. A protož, wida tuto prst wssemocnosti a welebnosti Božj a powědom swé hřjssnosti a nehodnosti neměl se za hodného w lodi swé mjti toho, genž tak welikým diw a zázrak způsobil: padl k nohám Ježjssowým a kořil se Božskému Diwotworci wolage: „Odegdi ode mne, Pane; neboť gsem člowěk hřjssný!“ Owssemť dobře prawil. Neb kdo má takowau moc, kohož ryby mořské poslauchagj, tomu zagistě také přjslussj moc a přirozenost Božská; a gakož gest wssemocný, rowněž gest i neywyšš swatý, a gelikož takowý, zpytuge okem wssewědaucnosti swé srdce člowěka. Gak můž hřjssná dusse před njm obstáti? a což tu slussj wjce, než wraucně uznati nehodnost swau a w pokoře wolati: „Odegdi ode mne, ó Pane; gá gsem člowěk hřjssný a nehodný přjtomnosti twé!“ — Než Petr mohl také ginak gednati. Wida totiž takowé množstwj ryb, mohl říci u sebe: Dogista tento gest ten welký prorok, kteréhož očekáwáme, to gest Messiáš! O, gak sstasten gsem, že ho mám w lodi swé. Nynj tedy použigi geho přjtomnosti, abych dosáhl prwnjho mjsta w králowstwj geho!“ Wssak nic takowého nepřisslo mu na mysl, toliko geho hřjssnost a nehodnost připadá mu a naplňuge wesskerau dussi geho; důkaz to patrný geho hluboké pokory a ponjženosti, kteráž zdobila dussi geho, a učinila ho pak hodna, že ho Pán tak powýssil. A blaze tobě, milý křesťane, gestli, kdykoliw se tobě něco dobrého a sstastného přihodj, gest prwnj twau myssléнkau: „Bože! negsem toho hoden: gak dobrý gsi, Pane, ke mně bjdnému hřjssnjku! A blaze, pakli, kdykoliw tebe něco zlého a protiwného potká, zwoláš u pokoře: „Gá trpim za hřichy swé, a snássim toliko zaslaužený trest za swé neprawosti; twá wůle stań se Otče! — A w skutku, kdybychom toho gen bedlivě uwážili, zagistě, žebychom ustali od samolásky swé. Neb co máme, co bychom byli neobdrželi? A co gsme si zaslauzili z toho, co gsme obdrželi? Co můžeme sami ze sebe? A bychom i wsse dobře a prawě konali, co prokazugeme tjm Bohu, co mu tjm dáwáme? Zdaž negsme při tom při wssem neužitečnj služebnjci? zdaž potřebuge nás? — A protož budiž to naššj hlawnj a ustawičnau myssléнkau: „Gá gsem hřjssný člowěk a ničemný služebnjk Páně; a mám-li se chlubiti budu se chlubiti toliko w Pánu!“ Tak smeyssel a tak gednal Petr a podobně smýssleli a gednali ostatnj towaryssowé geho: Jakob a Jan, synowé Zebedeowi. Neboť wyswětluge sw. Ewangelista gednánj Petrowo, dokládá: „Hrůza zagistě byla ho obklíčila. i wssecky, kteříž s njm byli při lowenj ryb, kteréž byli popadli, a též Jakuba a Jana, syny Zebedeowy, kteříž byli towaryssi Šimonowi.“ K čemuž dokládá kráswě ctihodný Petr Kanisius: Tito swatj aposstolé nespokogili se toliko tjm, aby Krista Pána, genž z lodičky ge učil, poslauchali, přjtomný diw Páně spatřili a w zasljbenj geho se důwěřowali; ale oni také obdrzewsse takowé dobrodinj z ruky Páně opatrně a zbožně se chowali. Neb gsauce obohaceni hogným a neočekáwaným lowem, tak že se sjť gegich trhala, nepočjnali sobě lehkowážně a rozpustile, aniž se wypjnali nemjrně aniž se zpozdile wychlaubali a honosili, že tak požehnaný low učinili. Neb tak si obyčegně počjnagj mnozj dle přjkladu Saula krále a welikána Goliásse,

Digitized by Google

že, když se gim wsse dařj, wysokomyslně si počjnagj, zdar a sstěstj swé sobě, swé práci a swému wynasnaženj připisugj, pyssně si wykračugj a nad giné se stawj, Boha pak, dárce wsseho dobrého, sobě ani newssjmagj, aniž ho milugj, aniž se ho bogj. Naopak sw. Petr a towaryssi geho učj nás, abychom, když gsme powinnosti swé zadost učinili, užitek a zisk gegj ne sobě, nýbrž Bohu přičjtali, řjkagjce, gakž stogj psáno u kormowaného Žalmisty Páně: „Ne nám Hospodine, ne nám, ale gménu swému dey sláwu“ [1]). Neb daleko wzdáleni, aby se wywyssowali pro množstwj zalowených ryb, naopak gsau tjm pokorněgssj, a poznáwagj tjm gasněgi bjdnost a nedostatečnost swau; ne w strasti, ale w sstěstj patřjce okem wjry na Krista Pána a uznáwagjce ho za Pána moře i země, za půwodce welikého diwu a tak nesmjrného dobrodinj tohoto. O, gak welmi by nám to prospjwalo, kdybychom alespoň z gedinkého, ano z mnohých diwů Páně sobě takowauto známost Páně a sebe zjskali wesskerau sláwu zdařilého podniknutj Bohu wzdáwali a w sstěstj, gakož i w nesstěstj se ponjžowali, aniž dáwali mjsta w srdci swém marné ctižádosti a wyrjnawosti, kteráž se ráda wluzuge do něho, a pak we wssem se snažili gewiti swatau pokoru a křesťanskau odewzdanost. Toto swatý apossstol Petr netoliko konal a plnil, nýbrž také zřegmě potom učil, an pjsse: „Bůh se pyssným protiwuge, pokorným pak dáwá swau milost. Pokořte se tedy pod mocnau rukau Božj; aby wás powýssil w čas nawsstjwenj“ [2]).

Uč nás, ó Pane, dle přjkladu swatého Petra, pokorně o sobě smeyssleti, abychom w sstěstj poznáwali nehodnost swau a w nesstěstj zaslaužené pokuty; we wssem ale uznáwagjce twau moc a welebnost, oslawowali swaté gméno twé! —

Nebogž se: giž od tohoto času lidi budeš lowiti. Těmito slowy těssil Pán ulekaného Šimona, genž wida weliký diw, u wědomj nehodnosti a hřjssnosti swé wrhnul se k nohám Páně; zároweň pak wykazuge mu práci budaucjho úřadu apossstolského, ke kterémuž ho powolal. O, sstastné, přesstastné to powolánj! Šťastná to změna, kdež z lowce ryb stal se lowec lidj, z rybáře apossstol Páně. Nebog se Petře, aniž wy towaryssi geho; nemáte, proč by ste se báli, proč byste se děsili: Wyk gste byli wěrnj nad málem, Pán a Mistr nebeský ustanowj wás nynj nad mnohem: giž nebudete wjce ryby lowiti; ale od toho času budete lowiti lidi; budete apossstoly Páně. Hle, Mistr nebeský wás wolá k sobě, gakožto ustawičné průwodčj swých cest a za swědky swých činů. Wy gste nynj geho přátelé, geho důwěrnjci; w ruce pak wasse swěřuge swé učenj, wám odewzdá swé zásluhy a djlo wykaupenj swěta, aby gste ssli a rozssjřowali ge po wesskerém swětě; pak půgdete co nádoby Ducha swatého, co wzdělawatelé cjrkwe a otcowé národů do ssjrého swěta; a gako gste tuto na rozkaz Páně a w důwěře w slowo geho rozestřeli sjť, a proti wssemu nadánj zalowili takowé množstwj ryb: podobně se wám powede, gakožto apossstolům, rybářům lidj; i tuto kážjce slowo Božj we gmenu Páně, nebude práce wasse bez zdaru, nýbrž přinese hogný užitek. Mnozj wám uwěřj a dagj se lapiti w sjť Ewangelium a podrobj se ghu Kristowu a brzy shromáždjte nesčjslné množ-

[1]) 113, 1. [2]) I. Petr 5, 5. 6.

ſtwj lidu w králowſtwj Božjm, w cjrkwi Kriſtowě. — Gaká to důſtognoſt! gaký to wzneſſený úřad, ke kterémuž Pán powolal Petra a towaryſſe geho, a kterýž ge powzneſl a powýſſil nade wſſecky lidi! A tu se ſluſſj tázati: Proč aſi Pán Ježiš k takowému wzneſſenému úřadu powolal ſprostné a nenmělé rybáře Galilegſké? proč ne raděgi učené mudrce a wzneſſené muže? Na tuto otázku odpowjdá giž ſw. Pawel, an pjſſe Korintſkým: „Wizte powolánj ſwé bratřj, že nemnozj podlé těla (ſwětſkau maudroſtj obdařenj) nemnozi mocnj, nemnozj urozenj (mezi wámi gſau): ale což bláznuwého geſt (ſe býti zdá) u ſwěta, wywolil Bůh, aby zahanbil (domnělé) maudré: a mdlé wěci ſwěta wywolil Bůh, aby zahanbil ſilné (mocné): a neurozené ſwěta a potupné wywolil Bůh a to, což nenj (nepatrné a powržené), aby ty wěci, kteréž gſau (kteréž platj za weliké) zkazil: aby ſe nechlubilo žádné tělo (člowěk) před obličegem geho (že buďto ſwau maudroſtj a uměnjm aneb ſwau mocj a urozenoſtj k rozſſjřenj Ewangelium poſlaužil)“ [1]). Neb ačkoliw hned za prwnjch časů cjrkwe byli powoláni také mužowé wzneſſenj a oſwjcenj, kteřjž požjwali důſtogenſtwj a wážnoſti ſwětſké, gakož gſau byli: Nikodem a Gamaliel, ſw. Pawel ſám, mnozj wěřjcj w Antiochii a w Řjmě, čjmſtý prokonſul Sergius Paulus, Diwiš, aud wyſokého ſaudu w Athenách; předc wſſak nebyli tito tak četnj, aniž byli původně a zprwu za apoſſtoly powoláni, aby bylo patrno: že to nebylo lidſké přičiněnj, ale že moc miloſti Božj gegich půſobenj tak podiwný wýſledek dala. Dobře dj tuto ſw. Auguſtin: „Kdyby byl Pán wywolil poſły ſwé z bohatých a wzneſſených a neb z mudrců a řečnjků, nezůſtaly by tito proſti bludného mjněnj, že gim přede wſſemi přiſluſſj wywolenj toto. Protož tedy nedbal zprwu wyſokých a obrátil ſe k ſproſtým a ujzkým. Nuže ty chudáku, ty nemáš gměnj ani učenoſti, následug mne! A rybář opuſtil ſjť ſwan a přigal moc miloſti, a byl řečnjkem Božſkým, pln moci a maudroſti.“ — Takto ſe nemohl žádný mudřec chlubiti, že wynalezl rozumem ſwým uměnj ſpaſenj a ceſtu blaženoſti, aniž mohla gakáſi ſwětſká moc wydobýti duchownj pokog; a tjm mělo býti zgewno: že wykaupenj a obnowenj pokolenj lidſkého geſt ſkutek Božj, nowé ſtwořenj: ne pak djło lidſké; ku kterémuž owſſemk bylo třeba takowých poſlů, kteřjž proſti kwaſu ſobětnoſti a zaſtaralých předſudků neyſnáze ſe dali očiſtiti, aniž kladli miloſti Božj překážky w ceſtu. Že pak Miſtr nebeſký k tomu powolal rybáře Galilegſké a ne z giného řemeſla, přjčina toho ležj w tom, že Pán Ježiš ſe neywjce zdržowal u gezera Genezaretſkého a lid kraginy tyto obýwagjcj, prowozowal neywjce rybářſtwj. K tomu také rybářſtwjm wyobrazuge ſe trefně úřad a powoláni apoſſtolſké. Giž w ſtarém zákoně wyobrazuge Hoſpodin pracj apoſſtolſkau rybářſtwjm, an dj ſtrze Jeremiáſſe proroka, řka: „Ay gá poſſlu mnoho rybářů, a lowiti budau ge“ [2]), mluwě tuto o budaucjm powoláni apoſſtolů; což ſe zagiſté wyplnilo, když Miſtr nebeſký Petra a towaryſſe geho uſtanowil za rybáře lidj. Gakož ſe totiž ryby z řek a z moře mnohau pracj a trpělinoſtj ne bez nebezpečenſtwj žiwota ſjtěmi wytahugj a do ſádek přenáſſegj: podobně ſe měli ſynowé tohoto ſwěta z hlubin bludu a hřjchu, kamž prandem poruſſenj a zkázy ſwět-

[1]) I. K Kor. 1, 26—29. [2]) 16.

Digitized by Google

ſké ztrženi byli, přiwozowati a pozdwihowati k čiſtému žiwlu ſwaté prawdy a ctného žiwota. A poněwadž to byla práce a úloha ſwatých apoſtolů, ke kteréž gich Pán powolal, protož také nazwal ty, kteréž z rybářů powolal rybáře lidj. Co wſſak tuto o prwnjch apoſtolech řečeno geſt, platj také o wſſech mužich apoſtolſkych wſſech wěků. Onen ſpanielſký miſſionář w Peru gménem Orteğa, kterýž při welké potopě ſe wrhl do řeky, aby praudem ztržené Indiany plowánjm dohonil a zemdlenym a umjragjcjm poſledni útěchy ſwatého náboženſtwj poſkytl, byl w ſkutku rybářem lidj u proſtřed wln zwučjcjch. Podobně gednal i giný miſſionář Didakus od ſw. Jakuba. Když byl na ceſtě na filipinſké oſtrowy, ztroſkotala ſe gim loď giž u břehu. I zůſtal ſám na této roztržiſtěné a giž tonaucj lodi, aby těžce poraněnym a wſſj pomoci a útěchy zbawenym w poſledni hodince ku pomoci přiſpěl; poſléze pak ſkočil ſám do moře, aby připlaul ke břehu, gakož oſtatnj před njm. W tom ale zaſlechl upěnj a wzdychánj umjragjcjho. I wrátil ſe nazpátek a wylezl na potápěgjcj ſe loď. Gedwa že pak mu udělil rozhřeſſenj, potopily ſe poſledni oſtatky gegj s njm do moře [1]). Co wſſak tito hrdinowé lásky křeſťanſké mohli uchowati, nebyl to owſſem žiwot tělesný ale duchownj. A právě w tom záležj powolánj rybářů lidj a wyobrazuge ſe trefně lowenj gegich, kterymžto Miſtr nebeſký naznačil a wyobrazil úřad apoſtolſký. Ryba zagiſté žige we wodě, gakožto w žiwlu ſwém, z wody pak wytažena na ſucho, muſj zhynauti. Než djlo rybáře lidj nemá uſmrcowati, abrž obživowati. Owſſemť, že mnozj zaſlepenj ſi libugj w hlubinách bludu a neřeſti, gakoby byli w prawém žiwlu; předc wſſak gen tehdáž docházegj prawého žiwota, když myſl gegich ſe pozdwihne k wyšſſjm nebeſkym wěcem. — Ryby ſe wytahugj ſjtjm z moře na ſucho, kteráž ale geſt ta ſjť apoſtolſká, gižto ſe w hřjſſich pohřjženj lidé k wyšſſjm nebeſkym wěcem pozdwihugj a z hlubin zkázy k žiwotu přiwozugj? To geſt ſlowo Božj; neb dobře dj ſw. Auguſtin, že každý bywá ke Kriſtu přitažen, kterýž má w prawdě, w ſprawedlnoſti a w žiwotu wěčném zaljbenj; neb toto wſſecko geſt prý Kriſtus ſám. Sjť tedy apoſtolſká geſt ſw. Ewangelium a učenj wjry Kriſtowy. Mocj téhož Ewangelium, geho ſwaté prawdy, magj rybářowé lidj neſmrtelné duſſe wywozowati z hlubin hřjchů a neprawoſtj wzhůru k wyšſſjmu poznánj, k ctnému a blaženému žiwotu. O gaké to wzneſſené lowenj, gaké to krásné powolánj, gaká to zásluha! Co geſt wſſeliký low a wſſeliký ziſk pozemſký proti tomu, když ſe wyſwobodj neſmrtelná duſſe z hlubiny zkázy a záhuby!?

Oſtatně pak wzneſſené toto powolánj nenj toliko prácj a úkolem apoſtolů a učenjků Páně a nástupců gegich; nýbrž geſt to také hned méně, hned wjce úkolem a prácj každého prawého wyznáwače Kriſtowa — wěrného křeſťana. I ty, milý křeſťane, kdožkoliw gſi, můžeš a máš býti rybářem lidj a máš bratry ſwé blaudjcj a w hlubinách newědomoſti, bludu a neprawoſti tonaucj ku poznánj prawdy Kriſtowy, k ctnoſti a ſprawedlnoſti přiwáděti. To může a má činiti hoſpodář i hoſpodyně, ſauſed, přjtel i čeledjn, ſlowem každý we ſwém oboru a ſwým způſobem. Na přjklad: gak může dobrý čeledjn nezkuſſeného, lehkomy-

[1]) Veith's hom. Vorträge díl 4., ſtr. 167.

Digitized by Google

ſlného a newědomého ſpolučeledjna napomjnati, warowati a ctnoſti zjſkati! Gak lze ſauſedu ſauſeda blaudjcjho od zkázy wyſtřjhati! Gak lehce může hoſpodář čeledjnu býti otcem a ochrancem! — A tak může každý na mjſtě ſwém lowiti ſwé bratry Bohu pro wěčnau blaženoſt. K tomu geg zawazuge powolánj geho, gakožto úda cjrkwe — lodičky Petrowy. Loď na moři, gak znamená ſw. Jan Zlatoúſtý, má oſwoboditi každého tonaucjho, gehožto potká a gehož může doſáhnauti. A to leží giž w podſtatě živé wjry a prawé lásky křeſtanſké, že nepřeſtáwá gednotliwec na tom, aby ſám uchowal blahé přeſwědčenj ſwé, abrž aby ſe také ſnažil i giné k témuž cjli přežádaucjmu přiwoditi. „Co má znamenati křeſtan, na ſebe toliko obmezený? dj zbožný Tertulian. Žádný nenj prawým křeſtanem, leč by nebyl také bratrem aneb ſynem, t. g. w lásce giným oddán a pro ně účinným.“ Rownéž učj ſw. papež Leo Welitý, an dj: „Žádný, genž zaſluhuge gména dobrého, nenj dobrý toliko a gediné ſobě, aniž může kdo býti maudrým, kdož maudroſt ſwau gediné pro ſebe podržeti chce; ale w tom záležj prawá ctnoſt, že ſe ſnažj mnohým přiſpěti, aby ge wywedla z temnoſtj bludu.“ Geſt to tedy ſwatau powinnoſtj každého křeſtana, genž podlé wjry ſwé chce živ býti; aby w oboru ſwém a dle ſwých ſchopnoſtj, kterés mu propůgčeny gſau, byl rybářem lidj; a tauž měrau, gakož ſám kráče w ctnoſti, ſpraweblnoſti, maudře a mjrně ſobě počjná a upřjmně Bohu ſlauži, podakj ſe mu ſnažení geho; živý přjklad geho zagiſtě a Božj miloſt s njm půſobjcj nemine ſe ſſaſtným účinkem. K tomuž nás také wzbuzugj ſlowa ſw. Jakuba, an piſſe: „Bratřj mogi, geſliže by kdo z wás poblaudil od prawdy, a někdo by ho obrátil: mák wěděti, že kdož odwráti hřiſſnjka od bludu ceſty geho, wyſwobodj duſſi geho od ſmrti (wěčné) a přikryge množſtwj hřjchů“ [1]). A protož také napomjná nás ſw. Bernard: „Buď živ ſobě opatrně, giným užitečně, k Bohu pak wděčně.“ Kdo třem těmto ſtránkám wěrný geſt, wrhá ſjl ſwau we gménu Páně a dokoná zagiſté ſſaſtně denngj práci ſwau w blahé radoſti.

Oſtatně pak, že Petrowi zprwu řečeno geſt od Pána: „giž lidi budeš lowiti“, wyznačuge ſe tjm geho wyššj důſtognoſt, gakožto prwnjho a hlawy w ſboru apoſtolſkém; nebo ač i oſtatnj towaryſſi Petrowi, apoſtolé Páně, k témuž cjli od Pána powolání byli [2]), obzwláſſtě ſe wſſak Petrowi, gako budaucj hlawě wſſj cjrkwe prawj: „Giž od toho času budeš lidi lowiti. Podobně ſe wſſem apoſtolům dáwá moc: rozwazowati a ſwazowati; zwláſſtě pak Petrowi řečeno geſt: Tobě dám kljče králowſtwj nebeſkého, a cožbykoli ſwázal na zemi, budeť ſwázáno i na nebi; a cožbykoli rozwázal na zemi, budeť rozwázáno na nebi“ [3]). Rownéž také na wſſecky apoſtoly powinnoſt paſtýřſká ſložena geſt, wſſemť geſt Pán přikázal, řka: Gdauce po wſſem ſwětě, kažte Ewangelium wſſemu ſtwořenj. Petrowi ſe pak zwláſſtě wſſecko ſtádo třikrát poraučj: owce i beránky pásti [4]). Zaſe: Wſſecky apoſtoly pjſmo ſw. základy nazýwá, Petrowi pak zwláſſtě Pán řekl: Ty gſi Petr, a na té ſkále wzdělám cjrkew ſwau [5]). Z čehož ze wſſeho patrno, že Petr přednoſt mezi wſſemi apoſtoly mage, za hlawu wſſj cjrkwe wyſtawen geſt. Sluſſj tedy lodi Petrowy ſe držeti a s těmi, kteříž k cjrkwi Řjmſké

[1]) 5, 20. [2]) Mat. 4, 18. [3]) Mat. 18, 18; 16, 19. [4]) Jan 21. [5]) Mat. 16. a Gſez. 2, 20.

Digitized by Google

přiwinuti gsau, státi, abychom gako Jakob a Jan towaryssi i společnjky Petrowými gsauce, žiwot wěčný sdělili.

A přiwezsse k zemi lodi, a wssecko opustiwsse, ssli za njm." Těmito slowy končj sw. Ewangelista wyprawowánj swé, i ukazuge zároweň, gak wolnau a ochotnau myslj následowal sw. Petr a towaryssi geho powolánj Páně k aposstolskému úřadu. Znameney, milý křesťane, co dj sw. Ewangelista: Oni opustili wssecko. Opustili wýnosné řemeslo swé, opustili otce i matku, opustili přjbuzné a sausedy swé, opustili domow, slowem: opustili wssecko, což člowěka k sobě pautá a což mu gest milého a drahého. A čeho měli za to k očekáwánj? gakau náhradu? Na tomto swětě owssemť nižádnau. Ba i protiwenstwj, nesnáze, pronásledowánj ge očekáwaly! — O gaká to obětiwost, gaká to rozhodnost! — A tato ochotnost a wolnost wssecko na oběť položiti, když to Bůh a swatý geho zákon nám ukládá a wyšssj powinnost toho žádá, musj se nalézati při každém prawém křesťanu. „Kdož miluge otce neb matku wjce nežli mne, nenjť mne hoden; a kdož miluge syna neb dceru nade mne, nenjť mne hoden;" dj sám Kristus Pán; a pak dokládá: „Kdo nebéře křjže swého a nenásleduge mne, nenjť mne hoden" [1]). Wssak ale na tom gesstě nenj dosti, abychom toliko hotowi byli pro Krista a wjru geho wssecko opustiti a wsseho se wzdáti. To učinil také Krátes, mudřec pohanský, a mnozj ginj powrhli wssjm statkem swým. Než swatj aposstolé učinili gesstě wjce. Oni také následowali Krista, opustiwsse wssecko, ssli za njm. „A toto, gakž dokládá dobře sw. Jaroljm, gest wlastně skutek aposstolů a wěřjcjch" [2]). A tak toho žádá Kristus Pán sám od swých wěrných, an dj: Chce-li kdo přigjti za mnau, zapřiž sebe sám, wezmi křjž swůg a následug mne." A toliko těm, kteřjž wssecko opustiwsse následugj ho, slibuge nebeskau odměnu, řka: „Amen, prawjm wám, že wy, kteřjž gste následowali mne, w druhém narozenj, když seděti bude Syn člowěka na stolici welebnosti swé, budete seděti i wy na dwanácti stolicjch, saudjce dwanáctero pokolenj Israelské" [3]). A rciž, milý křesťane sám, co může býti slussněgssjho, co spasitelněgssjho člowěku, než následowánj Krista Pána. Následuge-li newědomý swého wůdce a řjdj-li se učennjk podle swého mistra: čjmž wjce slussj na křesťana, aby následowal wůdce a Mistra nebeského, a zprawowal se we wssem geho přjkladem. „Gá gsem swětlo swěta, kdož mne následuge, nechodjť w temnostech, ale bude mjti swětlo žiwota" [4]); dj Kristus Pán. Následugeš-li tedy, milý křesťane, Krista, budeš kráčeti we swětle swaté prawdy geho, a kdož chodj we swětle neurazj se. „Gá gsem cesta, prawda a žiwot," dj Kristus opět. Následugeš-li ho, kráčjš po cestě prawdy nebeské a nezblaudjš, a ona tě uwede do žiwota wěčného. A taž se těch, kteřjž wolili raděgi následowati swěta než Krista, co tjm prospěli a zjskali? Zdaliž dossli toho, což hledali a po čemž tak dychtili? Owssemť, že se gim zdála z počátku cesta tohoto swěta přjgemná a utěssená: nebo, gakž dj Kristus Pán sám: „Široká brána a prostranná cesta gest, kteráž wede k zahynutj" [5]); než, čjm déle po nj kráčeli, tjm wjce byla obtjžněgssj a strastněgssj. Čehož očekáwali, toho nedossli, a konečně zůstaweno gest srdce gegich prá-

---

[1]) Mat. 10, 37. [2]) Lib. 3. in Matth. cap. 19. [3]) Mat. 19, 28. [4]) Jan 8, 12. [5]) Mat. 7, 13.

Digitized by Google

zdné a wypráhlé a wrženi gſau do zahynutj, w kterémž, gakž dj Duch ſwatý w knize maudroſti, wyznati muſegj: „Zblaudili gſme z ceſty prawdy a ſwětlo ſprawedlnoſti neſwjtilo nám: a ſlunce rozumnoſti newzeſſlo nám. Uſtali gſme na ceſtě neprawoſti a zahynutj a chodili gſme po ceſtách neſchodných, ceſt pak Páně neznali gſme. Což nám proſpěla pýcha? neb co nám ſpomohla chlauba s bohatſtwjm? Pominulo to gako ſtjn“ [1]). — A taj ſe, milý křeſtane, naopak těch, kteřjž ſi wolili za neydůležitěgſſj ſtránku žiwota následowati Kriſta, a genž kráčeli w ſwětle geho prawdy a miloſti: zdaliž kdy pykali a zdali toho litowali? Owſſemk, že těſná brána a úzká ceſta geſt, kteráž wede k žiwotu“ [2]): zwláſſtě pak z počátku, než ale ſtáwá ſe denně přjgemněgſſj a rozkoſſněgſſj, a wede poſléze k neyčiſtſſj a neyutěſſeněgſſj blaženoſti žiwota wěčného. Wol ſi tedy, milý křeſtane! S gedné ſtrany kyne tobě ſwět, s druhé pak wolá tebe Kriſtus. Koho chceš následowati? za kým gjti? O blaze, přeblaze, geſtliže upoſlechnuw Kriſta, za njm půgdeš. Pak budeš kráčeti po ceſtách prawých, a následuge ho zde na zemi, následowati ho budeš na wěčnoſti do ſláwy nebeſké, kdežto dogdeš ſtonáſobné odměny za wſſecko, což gſi následuge Pána konal a obětowal. —

Modlitba cjrkewnj.

Dey nám, proſjme ó Pane, aby běh tohoto ſwěta twým řjzenjm w pokogi byl ſprawowán, a cjrkew twá z náboženſtj pokogného potěſſenj měla. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle pátá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Matauſſe 5. w. 20—24.

A onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům ſwým: Nebude-li hognějſſj ſprawedlnoſt waſſe nežli zákonnjků a fariſeů, newegdete do králowſtwj nebeſkéhо. Slyſſeli gſte, že geſt řečeno ſtarým: Nezabigeš; a paklíby kdo zabil, hoden bude ſaudu. Ale gák prawjm wám, že každý, kdož ſe hněwá na bratra ſwého, hoden bude ſaudu. Kdožby pak řekl bratru ſwému: „racha“, hoden bude rady. A kdožby (mu) řekl: „bláźne“, hoden bude pekelného ohně. Protož obětuges-li dar ſwůg na oltář, a tu ſe rozpomeneš, že bratr twůg má něco proti tobě: nechey tu daru ſwého před oltářem a gdi prwé, ſmiř ſe s bratrem ſwým, a potom přigda obětowati budeš dar ſwůg.

[1]) Mauhr. 5, 6—9. [2]) Mat. 7, 14.

Digitized by Google

Wýklad.

I dnessnj sw. Ewangelium gest část oné znamenité delssj řeči, kterauž měl Pán Ježjš w prwnjm roce swého učitelského úřadu w Galilei na hoře, tak řečené blahoslawenstwj, k zástupům a hlawně k učennjkům swým, kteréž byl krátce před tjm powolal, a w kteréžto řeči se gasně a obssjrně wygádřil, w gakém poměru stogj náboženstwj geho k starému zákonu, a čeho od swých učennjků a následownjků žádá. Ukázaw totiž z prwu nowau cestu k blahoslawenstwj na proti té, kterauž synowé tohoto swěta sstěstj a blaženost wyhledáwagj, wyprawil učennjkům swým, gaké wyšssj dokonalosti od nich žádá; gessto měli přjkladem swým giné wzděláwati a žiwotem swým k naprawenj a zdokonalenj giných přispjwati. Na to pak doložil: že nepřissel russit Zákona a proroků t. g. mrawnjch zákonů a předpisů, kteréž se přikazugj w knihách zákona Mogžjssowa a w ostatnjch knihách pjsma sw., zwlásstě pak w prorocjch; ale že přissel gich wyplnit t. g. lépe wyswětlit a zdokonalit, a plněnj gich podporowat; daw na srozuměnau, že tyto zákony Božj magj ustawičnau platnost i w králowstwj geho, w cjrkwi; tak že, kdožby ge chtěl russiti, z králowstwj geho že by byl wywržen. Než ale, poněwadž fariseowé a zákonnjci, kteřjž se pokládali za wěrné a swědomité plnitelé zákona a za takowé od mnohých držáni byli, poněwadž tito, přikázanj tato toliko dle pjsmeny plnili, ducha wssak gegich nessetřjce; poněwadž toliko zewnitřnj skutky zákona konali bez prawého úmyslu a potom ne zřjdka překrucugjce zákony tyto neprawými wýklady ge přewracowali a tudjž i přestupowali; dáwá tedy Pán Ježjš učennjkům swým na srozuměnau: že ukládage swým wěřjcjm plněnj zákona, že od nich wyšssj sprawedliwosti očekáwá; a že tudjž musegj lépe plniti zákon, nežli geg plnili fariseowé a zákonnjci w domnělé sprawedlnosti swé; a protož, gakž wyprawuge sw. Ewangelium, dj gim: „Nebude-li hogněgssj sprawedlnost wasse nežli zákonnjků a fariseů, newegdete do králowstwj Božjho.“ Gakoby gim. řekl: Fariseowé a zákonnjci plnj owssemť zákon; než wy, kteřjž gste učennjci mogi, údowé cjrkwe mé, musjte ho lépe a dokonalegi plniti, gednak byste nebyli hodni býti údy řjsse mé a účastni blaženosti králowstwj Božjho. Aby wssak gim ukázal, w gakém ohledu od nich wyšssj a hogněgssj sprawedlnosti žádá, wyswětluge nadřečená tato slowa přjklady, gakž dále wyprawuge swaté Ewangelium: „Slysseli gste, že řečeno gest starým, totiž předkům na hoře Sinai: „Nezabiges“ [1]) a pakliby kdo zabil, hoden bude saudu, t. g. onoho saudu, kterýž dle zákona Mogžjssowa [1]) ustanowen byl we wssech městech a kterémužto bylo zkaussetí a wýrok pronásseti, zdaliž kdo winen gest wraždau čili nic, a tudjž i smrti hoden čili ginak. Zákon tento owssem znali zákonnjci a fariseowé, a geg ohlassowali lidu; než ale oni ho wykládali toliko o skutečné wraždě,

[1]) II. Mogž. 20, 13. [2]) V. Mogž. 16, 18. 21, 2. 3.

Digitized by Google

aniž magjce zřetel na to, což se wlastně tjmto přikázanjm u wnitř srdce zapowjdá. Proti této přewrácenosti, nikoli ale proti zákonu opjrá se tuto Pán Ježjš a ukazuge, čeho on od swých wěrných w ohledu tomto žádá, an dj: „Ale gák prawjm wám, že každý, kdo se hněwá na bratra swého, hoden bude saudu. Kdožby pak řekl bratru swému: „racha," hoden bude rady. A kdožby mu řekl: „blázne" hoden bude pekelného ohně." K náležitému porozuměnj mjsta tohoto slussj znamenati, že Židé za času Krista Pána měli trogj druh saudů a to sice: měli saudy, kteréž sestáwaly ze třj saudců, gimžto bylo sauditi o wěcech méně důležitých, gako n. p. o podwodu. Takowjto saudowé nalezali se w každém městě. Giný pak druh saudů záležel ze dwadceti čtyř saudců, genž saudil o wěcech důležitěgssjch. Posléze i byl třetj druh saudu, wysoká rada, tak řečené synedrium, sestáwagjc z dwa a sedmdesáti saudců, genž saudila o wěcech neydůležitěgssjch, gako o wěcech týkagjcjch se náboženstwj, krále, a neywyšssjho kněze [1]). Tento saud nazýwá Kristus Pán w sw. Ewangelium „radau." Chce Kristus Pán tuto dowoditi a wyswětliti: že w řjssi geho netoliko wražda skutečná, samo bezhrdlj, se zapowjdá a tresce; ale že se zapowjdá a tresce i hněw, zásstj, kyselost, záwist a nenáwist; tak sice, že kdo (bez přjčiny) se na bratra swého rozhorlj, a zlost a mstu naň w srdci swém chowá, a toliko z bázně se násilj a wraždy zdržuge: že gest před Bohem a w cjrkwi geho tak winen a trestu hoden, gako winen gest dle zásad zákonnjků, něgaký wražedlnjk, a že tudjž zasluhuge, aby byl na saud, (rozumj se na wyšssj ze 24 saudců) pohnán, odsauzen a potrestán. Kdo wssak by se hořkostj a mstiwostj tak dal opanowati, žeby i nepráwě s bratrem swým nakládal, a gemu „racha" t. g. ničemnjků spjlal: ten že se prohřessuge před Bohem, dopausstěge se takowého prowiněnj, gakowéž se od wysoké rady židowské saudj a trestá. Kdo pak by se hněwem proti bratru swému tak rozljtil, že by i bližnjho tupil a hanil, nazýwage ho bláznem; t. g. zatwrzelým a od Boha zawrženým hřjssnjkem; hoden gest pekelného ohně; t. g. geho neprawost gest tak hrozná, že lidský trest tu ani nepostačuge, nýbrž že Bůh sám tu trestati musj a sice pekelným ohněm; kterýžto pekelný oheň se wyobrazowal ohněm neustále planaucjm w audolj Hinnom bljž Jerusaléma, kdežto Israelsstj dřjwe za časů králů Molochowi, modle z kowu ohněm rozpálené, djtky obětowali, pozděgi pak, když král Josiáš wssecku modloslužebnost zrussil, házeli tam Israelsstj z osskliwosti před modloslužbau tuto páchanau, mrchy a pálili ge. Ostatně pak se pokládalo upálenj w tomto údolj za neyohawněgssj a neypotupněgssj smrt. — Wyswětliw takto Pán Ježjš páté přikázanj Božj a dowodiw, že se tu nezapowjdá toliko wražda, ale i hněw, msta a potupenj bližnjho: klade wyznawačům swým wůbec lásku a smjřenliwost na srdce, gakožto wýborný prostředek proti wraždě a hněwu, řka: „Protož obětuges-li dar swůg na oltář, a tu se rozpomeneš, že bratr twůg má něco proti tobě (t.g. že si na tebe stěžuge): nechey tu daru swého před oltářem, a gdi prwé, a smiř se s bratrem swým, a potom přigda obětowati budeš dar swůg. Tjm porážj opět Pán Ježjš blud fariseů, kte-

[1]) Thalmud lib. Sanhedrin. c. 1.

kjžto učili: že wolno člowěku obětowati oběti (rozumj se saukromné ne k wekegným službám Bohjm patřjcj) srdcem plným hněwu, zášti a nepřátelstwj; ano že takowýmito obětmi se shlazugj hřjchowé, genž saudům lidským nepodléhagj. Naopak učj tuto Kristus Pán: že se nemůže Bohu ljbiti aniž člowěku ku spasenj napomáhati obět, kterauž neprowáwj láska; a stanau-li se nepřátelstwj, že pečowati gest přede wssim o to, aby se rozhněwané strany smjřily a w lásce udobřily, gednak že oběti gegich nemagj u Boha ceny a platnosti, tjm méně že mohau hřjchy shladiti a Bohu přjzeň gim zgednati.

Rozgjmánj.

O králowstwj Božjho wegjti, státi se geho audem a aučastnjkem žiwota wěčného: tot poslednj cjl a swrchowaná blaženost každého člowěka. Nadarmo gsme se zrodili a marně gsme byli žiwi na swětě, nedosgdeme-li cjle tohoto. Wssak ale, gako wůbec do každého palácu wede brána, podobně wede brána i do blaženého sjdla swatých a wywolených Božjch — do králowstwj Božjho, brána to nebes; a gako toliko ti magj přjstup do města, kdož se mohau náležitým wpsánjm wykázati, a neb gako těm lze wstaupiti do diwadla neb do nějakého wznesseného shromážděnj, kdož magj wstupnj ljstek: rowněž také nenj brána nebes otewřena wssem, aniž mohau wssickni, kdožkoli chtěgj, libowolně wegjti do králowstwj nebeského. Gaký gest ten úpis či wstupnj ljstek, genž člowěku otwjrá bránu nebes? Na tuto otázku odpowěděl giž před wěky Jsaiás, prorok Božj, řka: „Otewřte brány, ať wegde národ spravedlivý, ostřjhagjcj prawdy [1]). Spravedlnost tedy gest ten úpis a wstupnj ljstek, gjmžto se musj wykázati u brány nebes, kdokoli chce wegjti do králowstwj Božjho. Gaká ale musj býti tato spravedlnost, aby zjskala člowěku přjstup do králowstwj Božjho, dj Kristus Pán sám w dnessnjm sw. Ewangelium.

„Nebude-li hognějssj spravedliwost wasse nežli zákonujkú a fariseú, newegdete do králowstwj Božjho." Prawá totiž spravedlnost záležj w pewné a oprawdowé wůli wždy a we wssem zákon Božj plniti. Kdož tedy plnj wssecko, což Bůh welj a wystřjhá se wsseho, což zapowjdá, slowem, kdož podlé wůle Božj žiwot a obcowánj své wede, ten koná spravedlnost, ten gest spravedliwý. Než ale gako zlato gest dwogj: ryzj a falessné, podobně gest i spravedlnost prawá a falessná, kterážto wlastně nenj spravedlnost. A takowáto falessná spravedlnost byla spravedlnost fariseú a zákonnjkú, o njžto dj Pán Ježiš w sw. Ewangelium, že nepostačnge k wegitj do králowstwj Božjho. Wssak ale tážeš se, milý křesťane, co scházelo spravedlnosti gegich? co gim wadilo, a w čem chybowali, že spravedlnost gegich nebyla dosti hogná? Toho tjm wjce wěděti třeba nám, abychom snad se nespokogili spravedlnostj gakausi, kteráž wlastně spravedlnostj nenj, a neskládali naděgi w to, což nemůže zjskati žiwota wěčného.

[1]) 26, 2.

Digitized by Google

Owſſemk, fariſeowé a zákonnjci plnili gſan zákon Božj, a to s welikau úzkoſtliwoſtj, a gakby ſe zdálo s mnohau ſwědomitoſtj a horliwoſtj; a protož domnjwali ſe býti ſprawedliwými. Joſef, ſpiſowatel židowſký, ſwatý Epifanius a ſwatý Jaroljm [1]) pjſſj diwy o ſprawedlnoſti fariſeyſké: že w gidle a w oděwu welmi ſkromnj a mjrnj byli, wſſeligaké neſtřjdmoſti a rozkoſſe ſe odřjkali; poſtjwali ſe každé pondělj a čtwrtek, ze wſſeho, což měli, deſátky wěrně dáwali, chudým almužnami pomáhali, wětſſj částku noci na modlitbách tráwili, a aby neſpali, na trnj neb na kameyčky, neb na auzké lawice ſe kladli, aby ſnem obtjženi zdřjmawſſe, dolů ſpadli a procitli. A wſſak s tjm se wſſjm dokonalé a k ſpaſenj potřebné ſprawedlnoſti ani neměli, ani ſe Bohu nezaljbili; nebot ku ſprawedlnoſti ſcházelo gim mnoho. Přede wſſjm ſcházel ſprawedlnoſti gegich prawý úmyſl, což geſt gádro a podſtata wſſj ſprawedlnoſti a ctnoſti, totiž: láſka k Bohu; geſſto plnjce zákon Božj, neplnili ho z láſky k Bohu, nýbrž toliko pro ſebe, pro časný ziſk a pro marnau chwálu ſwětſkau; a nehledagjce, což Božjho geſt, aniž prawé ctnoſti, bylik gſau celj w tom, aby toliko zewnitř za ſprawedlniwj gmjni byli. A předc činj láſka k Bohu wlaſtně a hlawně ſprawedlnoſt naſſi Bohu milau, a dodáwá gj gediné ceny před Bohem. „Bych gazyky lidſkými mluwil i angelſkými, dj ſw. Pawel, láſky pak bych neměl, učiněn gſem gako měď zwučjcj a neb zwonek zněgjcj. A bych měl proroctwj, a znal wſſecka tagemſtwj i wſſelikė uměnj: a kdybych měl wſſecku wjru, tak že bych hory přenáſſel, láſky pak neměl, nic negſem. A bych rozdal na pokrmy chudých weſſkeren ſtatek ſwůg, abych wydal tělo ſwé tak, žebych hořel, láſky pak kdybych neměl, nic mi (to) neproſpjwá“ [2]). Kdož u plnění zákona Božjho toliko ſebe hledá, ſwého ziſku a ſwé chwály, ten wlaſtně plnj wůli ſwau a ne zákon Božj; geho ſprawedlnoſt má toliko podobu a twárnoſt ſprawedlnoſti, w ſkutku ale nenj nic leč hnuſné ſoběctwj. Než bohužel! že poſud ſe nalezá i u křeſtanů mnoho takowé fariſeyſké ſprawedlnoſti. Tak přiſtupugj mnozj k dobročinným ſpolkům, toliko aby ſe řeklo, že gſau dobročinnj, či aby ſe o nich neřeklo, že gſau lakomj. Mnozj wſtupugj do nábožených gednot neb bratrſtew, toliko aby platili za nábožené, a domnjwagj ſe oprawdu giž pauze tjm býti náboženěgſſjmi a lepſſjmi než ginj, ač wnitř pýchau gſau nadutj, bližnjm pohrdagj a mſtau plápolagj. Mnozj hágj práwa a ſprawedlnoſti ſnažně a neohroženě; ale proto, aby doſſli powěſti, že gſau ſprawedliwj a zmužilj; tito neſlauží tak ſprawedlnoſti gakož wjce ſwé powěſti. Mnozj pomáhagj giným a neb podporugj proſby gegich; ale buď aby ge, gakž dj, s krku zbyli aneb že daufagj opět uznánj a odſlanženj dogiti. Mnozj wedau pořádný žiwot; wſſak ale aby měli wážnoſt u giných. Ach Pane, co geſt naſſe ſprawedlnoſt, powažugeme-li gi okem nepokaleným? co geſt naſſe náboženoſt, naſſe horliwoſt, co naſſe ſlawné a ſtkwělé činy, zpytugeme-li poſledni příčiny a pohnutky gegich? Zagiſté negſau nic leč ſoběctwj, howjcj pýſſe, wyſokomyſlnoſti, ziſtnoſti, marniwoſti, rozkoſſnoſti; ſſlupka bez gádra, podoba ctnoſti bez podſtaty, bez láſky. A kdyby gſi dnes ſeſtaupil s nebes k nám, zagiſté mohl by

[1]) Joseph. Antiquit. lib. 13, 17. 18. Epiph. in Pan. c. 16, Hieron. in Isai. c. 3. [2]) 1. k Kor. 13, 1—4.

Digitized by Google

gſi i nám řjci: Nebude-li ſprawedlnoſt waſſe hogněgſſj, newegdete do králowſtwj Božjho.

W čemž dále fariſeowé chybowali, a což ſprawedlnoſt gegich činilo nedokonalau, bylo také to: že plnjce zákon Boží plnili toliko pjſmenu zákona; ducha pak geho, totiž to, což ſe zákonem wlaſtně přikazuge a neb zapowjdá, zanedbáwali a opomjgeli. Tak n. p. zákon dj: „Nezabigeš“. Fariſeowé zachowáwali toto pilně. Bůh chraň, aby na někoho ruku wložili; a takto ſe domnjwali, že giž zákon tento wyplnili, když žádného o žiwot nepřiprawili. Než ale duch zákona tohoto nezapowjdá toliko wraždu, ou ukládá a zapowjdá mnohem wjce. On zapowjdá také wſſelikau hněwiwoſt, mſtu, záſſť a hořkoſt i kyſeloſt myſli; ano což geſſtě wjce, on ukládá také pokog, ſwornoſt, ſmjřeliwoſt a ſpolečnau lásku. Toho wſſeho nedbali zákonnjci a fariſeowé a domnjwali ſe, že gſau doſti ſprawedliwi a že zákon dokonale wyplnili, toliko když žádného nezabili, byť i ſe naň hněwali, geg potupili a zhanobili a s njm po drahná léta w nepřátelſtwj trwali. Slowem oni plnili zákon toliko podlé mrtwé litery, kteráž zabjgi, ne pak dle ducha, kterýž obživuge. A tak gſme my lidé až poſud. Neradi bychom ſi to pokazili s Bohem; a protož oſtýchâme ſe přeſtaupiti literu zákona; wſſak ale, abychom horliwě plnili ducha zákona t. g. rádi a ochotně konali, což ſe nám zákonem ukládá, tak daleko ſe nechceme powznéſti! Hřjſſných, nápadných ſkutků ſe warugeme; hřjſſných pak žádoſtj a myſſlenj nepotlačugeme. Wraždy ſe hrozjme, záſſtj a hněwnj mſty a hořkoſti ſe neſtkežjme; tjm méně ſſetkjme pokoge, ſwornoſti a ſmjřeliwoſti. Krádeže ſe wyſtříhâme; ale podwodu, podſkoku, předraženj a obelſtěnj ſe neſſtjtjme; tjm méně ſe přičiňugeme dobročinnoſti a podporowánj bratřj. Cizoložſtwa a ſmilſtwa ſe děſſme; nečiſtých myſſlenj a řečj, oplzlých žertů a wýtlaſků ſi newſſjmáme, aniž čiſtoty ſrdce a newinnoſti duſſe ſi wážjme. Podobně ſe warugeme křiwé přiſahy neb křiwého ſwědectwj; a wſſak ze lži a přetwařowánj a lſtiwého gednánj ſi nic neděláme: tjm méně ſe ſnažjme býti upřjmnými, otewřenými a přjmými w ſmeyſſlenj a gednánj ſwém. — Kam ale přigdeme s takowauto ſprawedlnoſtj? Tjm toliko ſebe a ſwět ſſáljme a mámjme; Krista ale oklamati nemůžeme, a on dj o takowéto ſprawedlnoſti naſſj: „Nebude-li hogněgſſj ſprawedlnoſt waſſe, newegdete do králowſtwj Božjho“. A to wſſjm právem. Neb, co by to bylo za králowſtwj Božj, z něhožto by byli ſice laupežnjci, wražednjci, cizoložnjci a křiwopřiſežnjci wywrženi: wſſak ale nalezali by ſe w něm duſſe bez lásky, bez čiſtoty, bez oprawdiwoſti a wěrnoſti, plnj hořkoſti, záſſti a nenáwiſti, mſty, podwodu, úſkoku, nečiſtoty a t. d. — A předc ſe těſſj mnozj z takowéto ſprawedlnoſti a mnoho ſe na ni troſſtugj. „Gá nekradu, necizoložjm, newražďjm a t. d.“; w tom záležj celá domnělá ſprawedlnoſt gegich, na tu zakládagj ſwau náděgi utěſſené ſmrti a ſſťaſtné wěčnoſti. O, gak ſe podiwj, až gednau ſprawedliwý Saudce dj gim: Newegdete do králowſtwj Božjho! — Co dále značj ſprawedlnoſt fariſeyſkau, gakožto nedoſtatečnau, geſt také to: že úzkoſtliwě konali zewnitřnj ſkutky náboženſké a obřadnj, což pak hlawnjho při tom geſt: wnitřnj zbožnoſt ducha a lásku bratrſkau opomjgeli. — Oni ſe zdáli býti náboženými. Kdo horlil wjce pro Hoſpodina a pro chrám geho? Kdo naſtupowal wjce na to, aby ſe konaly uſtanowené oběti? Kdo byl w čjtánj a wykládánj pjſma horliwěgſſj než oni? Kdo

Digitized by Google

konáwal delſſj modlitby? Kdo ſe poſtil častěgi než oni? — Než ale modlitby gegich ſe konaly toliko úſty a ſrdce gegich bylo wzdálené od Boha; wykládánj pjſma gegich bylo zpotwořowánj a překrucowánj ſmyſlu geho; oběti byly dary bez ſrdce a bez miloſrdenſtwj; dům Božj byl gim tržiſſtěm — peleſſj lotrowſkau a bohoſlužba wýnoſným wýdělkem. A protož byla weſſkerá gegich pobožnoſt marná, bez gádra a bez ceny. Protož také žehral na ně Pán Ježjš: „Běda wám; nebok gſte podobni hrobům zbjleným, kteřjž ſe lidem zdagj zewnitř krásnj, ale wnitř gſan plni koſtj umrlčjch i wſſj nečiſtoty: tak i wy zewnitř zdáte ſe lidem ſpravedlnjwj, ale wnitř plni gſte pokrytſtwj a neprawoſti“ [1]). „Miloſrdenſtwj chci, ne oběti“, dj gim Kriſtus Pán. A wſſak poſud nepominula tato fariſeyſká zewnitřnj náboženoſt bez ducha a bez prawdy, poſud gi lze u mnohých ſpatřiti. Podnes chodj mnozj pilně do chrámu, obcugj ſlužbám Božjm, přigjmagj ſw. ſwátoſti, konagj i po domácku ſwé dennj modlenj, ano činj i náklad na oſlawenj služeb Božjch a na chrám Páně. Wſſak ale bohužel při wſſj ſwé náboženoſti gſau lásky proſti, utiſkugj a podwáděgj bližnjho, týragj geg a činj mu žiwot trpký a neſneſitelný. Mnozj ſe poſtj a zdržugj ſe od gidel; žádoſtj pak hřjſſných nekrotj, aniž ſe zapjragj; konagj dlauhé modlitby úſty, duch pak gegich geſt roztržit, pln ſtaroſtj a péčj domácjch; nepracugj ſice w den ſwátečnj, wſſak ale gedwa že wyſlyſſj mſſi ſwatau, giž oſtatnj den maj w leniwoſti neb dokonce trávj geg w hřjſſných rozkoſſjch; často ſe zpowjdagj, ale žiwota ſwého nenaprawugj. Když pak při této ſwé náboženoſti někdy gakéſi wnitřnj hnutj měkkého ſrdce pocitugj, giž ſe magj za wraucj a od Boha wzláſſtě obdařené duſſe, ač přitom neuměgj a nechtěgj gazyk na uzdě držeti, rozmary ſwé opanowati, w práci wytrwati, neſnáze a ſwizly žiwota trpělivě ſnáſſeti. Ach, tak gſme lidé. Mámjme a ſſáljme ſebe pauhan zewnitřnj twárnoſtj náboženoſti, gſauce wnitř prázdni ducha a prawdy. O, kdyby dnes k nám přiſſel Kriſtus Pán, řekl by nám: „Nebude-li hognějſſj ſprawedlnoſt waſſe, newegdete do králowſtwj Božjho“.

Co poſléze wadilo ſprawedlnoſti fariſeyſké, že nebyla dokonalá, geſt to: že fariſeowé a zákonnjci malých a méně důležitých wěcj až úſkoſtliwě ſſetřili; welkých wſſak a důležitých lehkowážně zanedbáwali a ſi newſſjmali. Tak n. p. oni dáwali deſátek ze wſſech wěcj, ano i z máty a z kopru a z kmjnu; ale z toho ſi nic nedělali, že domy wdow ſžjrali. Oni ſe báli wkročiti do domu Pilátowa, aby ſe neposſkwrnili; ale newinného k ſmrti odſaudit ſe neoſtýchali. Oni by nebyli gedli neumytýma rukama; ale těmato rukama neprawoſt páchati, nedělali ſi ſwědomj. Owſſemť třebať k dokonalé ſprawedlnoſti, abychom zákon Božj we wſſem i w tom neymenſſjm se wſſj ſwědomitoſtj zachowali; a wſſak geſt to přewrácenoſt a hanebné pokrytſtwj při maličké a nepatrné wěci úzkoſtliwě ſe zachowáwati, aby ginj neznamenali, když těžkých wěcj neplnjme. A proto prawil Kriſtus Pán: „Běda wám zákonnjci a fariſeowé, kteřj dáwáte deſátky z máty a z kopru, a z kmjnu; a opuſtili gſte to, což těžſſjho geſt w zákoně, (totiž) ſaud a miloſrdenſtwj a wjru: tyto wěci měli gſte činiti, oněch neopauſſtěti. Wůdcowé ſlepj, kteřjž cedjte komára, welblauda pak požjráte“ [2])! A podobné wěci ſpatřiti lze až

[1]) Mat. 23, 27. 28. [2]) Mat. 23, 23. 24.

Digitized by Google

posud. Až posud swáděgj se mnozj, domnjwagice se: že k prawé sprawedlnosti křesťanské nenj wjce potřebj, než maličkých a méně důležitých wěcj úskostliwě sſetřiti a těžších wěcj zákona ſi newsſjmati, z malých a wſſednjch hřjchů ſi swědomj dělati: welkých pak neprawostj nic sobě newsſjmati. Mnohý by se ostýchal (a to právě) něco pozřjti a pak k stolu Páně přistaupiti; a wſſak z toho ſi nic nedělá, že srdcem plným zášſtj a hněwu tělo Páně přigjmá. Mnohý ſi z toho dělá swědomj, že newědomky w pátek sádlem mastil, než téhož dne neſtřjdně dowolených pokrmů a nápogů požjwati, nic ſi z toho nedělá. Mnohý ge při zpowědi úzkostliw, zdaliž k té neb oné hřjſſné myſſlénce neſwolil; je ale čeládce neb djtkám hřjſſné schůzky a známosti trpěl, tok ho nehněte. Opět mnohý by to měl za hřjch, wycházege z domu nepokropiti ſe ſwěcenau wodau; ale w hřjſſná mjſta kráčeti, kdež ctnosti patrné nebezpečenſtwj hrozj, toho ſe nehrozj. Owſſemk lehkák to ſprawedlnoſt a klamawá: w lehkých wěcech býti úzkostliwým a přjliš ſwědomitým, za to ale w těžſſích a důležitých wěcech ſi howěti; než i této ſprawedlnoſti zwj ſlowo Páně: Nebude-li hognějſſj ſprawedliwoſt waſſe, newegdete do králowſtwj nebeſkého.

Uchowey nás, ó Pane, od takowéto fariſeyſké ſprawedlnoſti, kteráž nenj leč klam a podwod ſebe. Wlj pak w ſrdce naſſe láſku wraucj, bychom toliko z láſky k Bohu zákon twůg we wſſem plnili; dey nám maudroſt a horliwoſt, bychom netoliko literu zákona, ale i ducha geho zachowáwali; pak uděl nám i té miloſti, bychom w prawdě a w duchu u wnitř nábožnj gſauce, zákon twůg w lehkých i těžſſích wěcech rownau ſwědomitoſtj a horliwoſtj plnili, a takto ſe ſtali hodnými údy králowſtwj twého giž zde na zemi a býti účaſtni žiwota wěčného na nebi.

Slyſſeli gſte, že geſt řečeno ſtarým: Nezabigeš; a pakliby kdo zabil, hoden bude ſaudu. Ale gá k prawjm wám, že každý, kdož ſe hněwá na bratra ſwého, hoden bude ſaudu. Těmito ſlowy učj nás Miſtr nebeſký, Kriſtus Ježiš, že w králowſtwj geho se daleko wyššſj a dokonalegſſj ſprawedlnoſt požaduge, než gakž se fariſeowé a zákonnjci domnjwali; že ſe tu nezapowjdá toliko wražda, kterážto ſama w ſobě geſt tak hrozná a ohawná neprawoſt, že ſe gi přirozenoſt lidſká zděſiti muſj; ale že ſe i tuto zapowjdá wražda w zárodku ſwém, totiž hněwiwoſt a rozhořčenoſt myſli, kteraužto kdož w ſrdci ſwém chowá, geſt, gakž dj ſw. Jan, wražednjk. Gakž uměle a dobře ſw. Řehoř Weliký poznamenal, wyznačil Pán Ježiš nadřečenými ſlowy čtwerý způſob wraždy, gakož i pokuty, řka: Podlé ſtupňůw winy, uroſtl pořádek wýpowědi: Když ſe hněw bez hlaſu, na ſaud, hněw w hlaſu na radu, kdež ſe přé wážj, a hněw w hlaſu a w řeči na oheň pekelný podáwá. A w ſkutku mezi weſſkerými wáſſněmi ſrdce lidſkého, nenj drážliwěgſſj náružiwoſti než hněwiwoſt. I kdožto newj, gak lehce bývá člověk k hněwu popuzen, gak často bývá k newoli podnjcen, a gak lehce podléhá této wáſſniwoſti, hned méně, hned wjce, každý wěk, každý ſtaw, každé pohlawj; a gak tato wáſſeň, když wzroſte a ſe w plamen rozdmýchá, člověka podpálj k činům hřjſſným a neprawým, a zhubj tělo i duſſi. Protož také obracj Miſtr nebeſký w ſw. Ewangelium naſſi pozornoſt přede wſſjm na wáſſeň tuto; a aby nás od nj wyſtřjhal, mluwj o nj tak oprawdowě a tak

Digitized by Google

důtklivě, že žádný k slowům geho nemůže býti netečným. I ty, milý křesťane, kdožkoli gsi, obrat zřetel swůg na wášeň tuto, a rozgjmey, což w ohledu tomto k spasenj slaužj. — Přede wssjm ale slussj tuto znamenati: že nenj hříssný každý hněw a každá newole. Gsauť zagisté přjpadnosti w žiwotě lidstém, kdežto newole nasse gest slussná, sprawedliwá a spasitelná, a protož také dowolená. Wždyť se to zakládá w samé přirozenosti lidské, a gest to také ustanowenj a zřjzenj Božj: že pocikugeme gakausi osskliwost a neliboť, když se nám neb giným křiwda a bezprávj děge, aneb když widjme, gak lehkomyslně, nesslechetně neb ohawně ginj gednagj. Kdoby tuto byl netečným, bylby zagisté zbawen rozumu aneb wsselikého mrawnjho citu; nebo sslechetná gakási newole a neliboť nad zpozdilostmi a neprawostmi lidskými nedá se nikdy od prawé ctnosti a horliwosti odlaučiti. W tom ohledu dobře dj sw. Isidor: „Proto gest nám hněw přirozen, ne abychom sami hřessili, ale abychom hříchy překazili“ [1]). A sud, milý křesťane, sám: čehoby si nedowolili lehkomyslnj, opowážliwj a drzj lidé, kdyby se nemusili obáwati, že nesslechetným a neprawým gednánjm swým proti sobě obecnau newoli powzbudj? „Předstaw si, dj w témž smyslu znamenitý Laktancius, starý spisowatel cjrkewnj, předstaw si knjžete neb welitele bez hněwu, nebude se ho žádný báti, aniž poslauchati; wezmi sprostným a poddaným hněw, bude každý dle liboti, bez ohledu giné urážeti, hněwati a tupiti; a tak nemůže žádná rodina, žádná křjsse obstáti, w kteréž by hněw a newole slussného neměla mjsta. Takowýto hněw sprawedliwý k wraždě nenáležj a za hřjch počten býti nemůže; zwlássště když se tu člowěku ubljžiti nemjnj, ale raděgi poslaužiti, gakož se ne na člowěka, než na zlost, kteráž se člowěka chytila, hněwáme a nenáwidjme w člowěku, ne což Bůh, ale co člowěk udělal.“ Nebo gakž sw. Auğustin napsal, „nikoli člowěka nenáwidj ten, kdož wady geho nenáwidj; poněwadž člowěk milowán býti má, aby omyl geho milowán nebyl. Giná zagisté wěc gest milowati, že učiněn gest, a giná milowati, což učinil“ [2]). Kdyby byl každý hněw hříssný, aniž bylo wůbec dowoleno rozhorliti se na podlé a hříssné gednánj giných a na počjnánj nesprawedliwá a bezbožná: bylby owssem hřessil také Mogžjš, když hněwiwý odessel od Faraona, genž nechtěl propustiti lid Israelský, pak i wida modlosluženost lidu Israelského, rozpálený hněwem, wrhnul deskami zákona o zem a rozrazil ge [3]); byl by zhřessil také sw. Štěpán, když domlauwage Židům pro gegich zatwrzelost a zarytost prawil gim: „Twrdé ssjge a neobřezaných srdcj a ussj, wy se wždycky Duchu swatému protiwjte, gakož otcowé wassi tak i wy“ [4]). Podobně by byl zhřessil i sw. Pawel, když pln hněwu mluwil k Elimasowi čaroděgnjkowi, genž chtěl od wjry odwrátiti Pawla Serğia, mjstokonssela na ostrowě Cypru, řka gemu: „O plný wssj lsti a wssj chytrosti, synu ďáblů, nepřjteli wssj sprawedlnosti, což nepřestaneš přewraceti cest Páně přjmých. A ay nynj ruka Páně nad tebau, a budeš slepý až do času“ [5]). A když popatřjme na toho, genž gest slunce a wzor wssj sprawedlnosti, ano gest pauhá swatost, nalezáme: že netolikо neskrýwal před pokrytci newoli swau, ale že hněwem obezkel Židy, kteřjž hó lsině

[1]) Lib. 2, ep. 539. [2]) Augustin apud Praespe. Sent. 2. c. [3]) II. Mogž. 11 a 32. [4]) Sk. ap. 7, 51. [5]) Ibid. 13. 10. 11.

Digitized by Google

ſſetřili a zarmautil ſe nad ſlepotau ſrdce gegich [1]); a že wyhnal prodáwače a kupce z předſjně chrámowy a hněwiwě mluwil gim řka: „Pſánok geſt: Dům můg, dům modlitby ſlauti bude: ale wy učinili gſte geg peleſſj lotrowſkau“ [2]). Takowýmto způſobem rozhorlila ſe také ſwatá Háta. Když wládař Sicilſký Quintian gi kázal mučiti, a prs geden gj odřjznauti; protože pohrdla rukau i neſtydatau láſkau geho, rozpálena bywſſi hněwem ſprawedliwým, takto k němu promluwila: „O ukrutný tyrane! což ſe neſtydjš odegmauti na ženſké oſobě toho, z čehož gſi ſám na matce swé požjwal“? Podobně ſe wyprawuge o ſw. Polykarpowi, biſkupu Smyrnenſkém a pak mučenmjku, že ſetkaw ſe s Marcionem kacjřem, kterýž ſe ho auſſklebně tázal: „Znáš mne?“ pln ſwatého hněwu odpowěděl: „I znám tě, prworozeného ſyna ďáblowa“ [3]). A protož, milý křeſkane, kdykoliw ſe neprawj děge, bezbožnoſt páſſe a drzoſt a neſtydatoſt ſměle prowozuge: tu neſmjš mlčeti a netečným býti. I tu muſſjš pozdwihnauti hlaſu swého, a dáti na gewo ſprawedliwau newoli ſwau ſlowem i ſkutkem, gakž dj ſw. Bonawentura: „Člowěk ſe má hněwati, kde to ſluſſj a kdy to ſluſſj; a protož má mjti twář i člowěka i lwa“ [4]). Zwláſſtě pak ty otče neb matko křeſťanſká a ty hoſpodáři neb hoſpodyně, zwláſſtě wy muſjte w kázni swé s láſkau a tichoſtj ſpogowat ſwatau přjſnoſt a ſwatý hněw. Pamatugte ſi dobře, co nám dj ſw. Jan Zlatoúſtý: „Hněw geſt dráždiwý pes, nechť ſe ale učj zákona poſlauchati. Zuřjli w ſtádci, tak že nepoſlauchá ani rozkazu paſtýře, ani nezná hlaſu geho: pokazj wſſe, paſa owce. Poſlauchá-li wſſak tebe, živ ho, proſpjwák zagiſté proti wlkům a proti laupežnjkům“ [5]). A protož, když tedy djtky a neb čeládka waſſe ſe Boha zpauſſtěgj odchylugice ſe od prawých ceſt, a páſſice bezbožnoſt a neřeſti w záhubu kráčegj, nelze wám tu gim ſhowjwati, a neb pro tak řečený ſwatý pokog, kterýž ale ſwatý nenj, mlčeti. Tu muſjte přjſně wyſtaupiti a newoli ſwau důtklíwými ſlowy na gewo dáti, napomjnati, kárati, a treſtati, zwláſſtě když laſkawé napomenutj nic neproſpjwá. Mlčeli-li a ſnáſſeli-li byſte překrácenoſt gegich, wizte že byſte ſe ſtali hřjchu gegich aučaſtnými a treſtu Božjho hodnými, gako welikým kněz Heli, netreſtage bezbožnoſti ſynůw ſwých Ofni a Fineſa. W kterémžto ohledu dobře dj ſw. Řehoř Welikým: „Znamenati ſluſſj, že giný geſt hněw, kterýž wzniká z netrpělíwoſti, a giný, genž z horliwoſti a ſprawedliwoſti powſtáwá. Tento béře půwod z hřjchu, onen z ctnoſti: neb kdyby žádný hněw w ctnoſti neměl počátku, zagiſté by Fines nepadl mečem. Poněwadž Heli neměl tohoto hněwu, powzbudil proti ſobě neukogitelný hněw Božj. Nebo gakož byl netečným k neprawoſtem podřjzených ſobě, tak ſe rozpálila proti němu miſta wěčného Saudce.“ Owſſemk ſprawedliwá, geſſto neměl ſprawedliwého hněwu.

Wſſak ale dobře znameney, milý křeſkane, že hněw oſtatně i ſluſſný může ſe ſtáti lehce hřjſſným a neprawým, geſtli že člowěk nemá bedliwý zřetel na ſrdce ſwé a nebdj ſe wſſj pozorneſtj, aby hněw a newole geho ſe negewila na neprawém mjſtě a neprawým způſobem. A w tomto ohledu ſe muſjš přede wſſjm wyſtřjhati, aby gſi ſe nedal lehce k hněwiwoſti popuditi, aniž ſe hněwal bez přjčiny pro nepatrné wěci.

[1]) Mar. 3, 5. [2]) Mat. 21, 12. 13. [3]) Macana Wýbor ſtr. 75. [4]) S. 5. hexam. [5]) Hom. 30. ad pop. Antioch.

Digitized by Google

Kdož se horssj hned pro nepatrné poklesky bratra swého; kdož se hněwá pro wěci, kteréž bližnj ani zle nemyslil a kteréž si hněwiwý sám zle wykládá; kdož se zlobj z pauhé rozgitřenosti ducha a neb že mu ten neb onen člowěk, ač bez, winy odporný gest; kdož zlobiwosti swé toliko howj a neb z neprawého podezřenj a snad i z pauhé záwisti se horssj na bratra swého: gak může zodpowjdati před Bohem hněw swůg. O tomto hněwu dj sám Kristus Pán: „Kdo se hněwá bez příčiny na bratra swého, hoden bude saudu.“ Ne nadarmo wolá tuto aposstol Páně sw. Jakob: „Budiž pak každý člowěk rychlý k slyssenj (prawdy) ale zpozdilý k mluwenj a zpozdilý k hněwu. Nebo hněw muže sprawedlnosti Božj nepůsobj“ [1]). Nerciž, milý křesťane: že hněwiwost twá netrwá dlauho, že, gak rychle powstáwá, rychle mizj. Křesťan má se mjti wždy w moci a nemá se ani chwjle poddati popudliwosti a rozgitřenosti ducha. Nad to byk i sebe dřjwe přessla hněwiwost tato, předc i w tomto okamženj, gakž dj aposstol Páně nepůsobj sprawedlnost Božj: rozgitřjt člowěka a zawádj ho, že rozčileu mluwj a činj wěci, pro kteréž se pak musj mrzeti a z nich se hanbiti, a kteréž zrussiti a odwolati mu nelze.

Nad to, stáwá-li i sprawedliwá příčina k hněwu, warug se, milý křesťane, abyst se nehorssil wjce než gak slussj, abys totiž negewil newoli swau wjce, než gak toho hřjssné a neprawé gednánj bližnjho zasluhuge; wůbec pak abyst se nezadáwal zcela rozhořčenému a rozkwassenému citu, tak, že bys nebyl sebe samého mocen. — Nebo horssjš-li se wjce, než toho neprawé gednánj bližnjho zasluhuge, gsi nesprawedliw, a činjš mu křiwdu, a tjm ho nenaprawjš; a dáš-li se hněwiwostj swau téměř celý opanowati, tak že negsi sebe ani mocen, a pozbýwáš rozumu: i což newidjš, že se podobáš ljté sselmě, kteráž zuřj a bauřj bez wsseho předloženj? O, gak tu sskodjš sobě na zdrawj, gaké bezprávj, gaké křiwdy tu můžeš giným učiniti, gakých ohawnostj a ukrutnostj můžeš se tu dopustiti, čehož we wzteku swém ani neznamenáš a čehož, když pak k sobě přigdeš, nadarmo pýkáš. „Žádný zdrawý úsudek aniž zralé uwáženj nemá tu mista, kdež wásseň zlosti panuge: rozum se zatemňuge, srdce se opoguge a slowa nepředložená tu wyskakugj;“ dj sw. Wawřinec Justin [2]). — O cjsařowně Eudorii wyprawuge se, že když swatý Epifanius nechtěl podporowati aukladů gegich, kteréž strogila swatému Janu Zlatoústému, alebrž gi mnohdykráte napomjnal, aby zanechala zássti swého, že mu we wztekłosti a zuřiwosti swé hrozila: že dá opět chrámy pohanské otewřjti a že zase modly k poctěnj wystawj [3]). A w skutku gak hrozná gest řeč tato, stáwá se nezřjdka, že lidé w diwokém rozgitřenj zlosti a zássti se odřeknau wssj wjry a wsseho posslussenstwj Boha; gessto s láskau také wsselikě swětlo lepssjho poznánj gegich hyne. Kdež ale takowá temnost srdce obklíčuge, čeho se tu lze nadjti? Swatý Optát Milewitanský wyprawuge, že w městě, Karthago nazwaném, byla gedna žena, kteráž se nechowala, gakž slussj na křesťanku. I powolal gi gednoho dne arcigahen Cecilian a dáwal gj spasitelná napomenutj; ona pak rozhněwala se tak, že hned od wjry ustaupiti uložila, a odstaupila [4]). Smutná

[1]) 1, 19. [2]) De casto conub. 11. [3]) Veiths hom. Vort. díl 5. str. 198. [4]) Macana Výbor str. 75.

Digitized by Google

to dosti událoſt, aby wyſtřežila nás, bychom hněwiwoſt na uzdě drželi, a wůbec wſſj neprawé hněwiwoſti ſe wyſtřjhali. K čemuž nám wſſem rač dáti, ó Pane, pomoc ſwau.

Nad to nade wſſecko, abys w hněw hřjſſný neuběhl, milý křeſťane, muſjš ſe také warowati, abys w hněwiwoſti ſwé na bratra ſwého hanliwými a utrhačnými ſlowy ſe neobořil, a geho nepotupil a nepohaněl. A to geſt druhý způſob wraždy, kterauž zapowjdá Božſtý Spaſitel w ſw. Ewangelium řka: Kdož by řekl bratru ſwému „racha“, hoden bude rady. A kdožby mu řekl „bláźně“, hoden bude pekelného ohně. Čeſt zagiſté a dobré gméno gſau wzácné a drahé ſtatky člowěka. „Lepſſj geſt dobré gméno, než bohatſtwj welikė, a přjzeň lepſſj, než ſtřjbro a zlato“; dj pjſmo ſw. [1]). A protož wzbuzuge nás maudrý Sirach: „Péči měg o. gméno dobré: nebo tot zůſtane tobě ſpjſſe, nežli tiſjc pokladů welikých a drahých“ [2]). A přjčinu toho udáwá ſw. Auguſtin, an dj: „Kdož wyſtřjhá žiwot ſwůg od pokleſků a neprawoſti, geſt tjm dobrodincem ſebe; kdož wſſak zachowá dobré gméno ſwé, prokazuge také dobrodinj giným. Gako nám potřebj geſt ſpaſenj žiwota, geſt i giným potřebj dobrého gména naſſeho.“ Kdo má totiž dobré gméno a pečliwě ho chowá, wzdělawá oſtatnj, mezi nimižto žige, přjkladem ſwým mocuěgi než tau neywýmluwněgſſj řečj. Wiz tedy, milý křeſťane, gakého neprawj ſe dopanſſtj ten, kterýž w hněwu bližnjho potupuge a o dobré gméno ho přiwozuge; neb netoliko že hněwiwoſtj ſwau ſe prohřeſſuge proti Bohu: on také k hřjchu ſwému nowý hřjch přidáwá, hřjch totiž potupy a na cti utrhánj. A k tomu gak to ranj ſrdce člowěka a gak boleſtně to cjtj onen, a to tjm boleſtněgi, čjm ſſlechetněgſſj a ſwědomitěgſſj geſt. „Pomluwa zkormucuge maudrého, a maří ſſlu ſrdce geho;“ dj maudrý kazatel w pjſmě ſw [3]). Tak ſwědčj ſw. Ambrož: že člowěk, gehožto utrhánj tiſnj a kljčj, že gen s tjžj zachowáwá přikázanj Božj, geſſto ſe neywjce bázni neb želu podáwá. Z toho patrno, proč Kriſtus Pán tak přjſně zapowjdá potupiti bližnjho w hněwu ſwém, a proč hřjch tento za těžký pokládá. Wždyť geſt to gakáſi duſſewnj wražda bližnjho. —

Poſléze pak, křeſťane milý, chceš-li hřjſſného hněwu ugjti: muſjš ſe wyſtřjhati, aby gſi nikdy zatwrzele w newoli neb w hněwiwoſti neſetrwal, chowage tagný hněw w ſrdci ſwém. „Hněweyte ſe a nehřeſſte; ſlunce nezapadey na hněwiwoſt waſſi“ wolá tu ſw. Pawel [4]). Zdaž nenj tato uſtawičná rozhořčenoſt a kyſeloſt myſli, býk i tagná, horſſj než okamžitá newole? Může býti láſce křeſťanſké, která geſt plnoſt zákona, a bez kterežto člowěk nemůž ani prawým křeſťanem býti, může gj býti něco wjce na odpor, než uſtawičná, byk i ſtrytá záſſť? A může býti něco nebezpečněgſſjho než takowá neuſtálá hněwiwoſt, kteráž hrozj každé chwjle wypuknauti? O, takowáto záſſť, nad kterauž tolikráte ſlunce zachážj, kteráž tak ztrpčuge žiwot bližnjmu a tolikero neſnázj mu půſobj: nemůže býti hodna křeſťana, wyznawače toho, genž byl tichý gako beránek, kterýž, „když mu zlořečili, nezlořečil zaſe, když trpěl, nehrozil: ale wydáwal ſe ſaudjcjmu ho neſprawedliwě a umjrage modlil ſe za nepřátely ſwé“ [5]). Gak welice může ſe zatwrditi záſſť dlauhá, a kam až člowěka může při-

[1]) Přjſl. 22, 1. [2]) Sir. 41, 15. [3]) 7, 8. [4]) K Efez. 5. [5]) II. Petr 2, 23.

Digitized by Google

wésti, wýstrahu toho nalezáme w následugjcjm přjběhu: W třetjm stoletj sw. cjrkwe byl w Antiochii kněz geden, gemuž gméno bylo Sapricius, a měsstěnjn geden, gemuž gméno bylo Nicefor. Oba se milowali wespolek, gako dwa bratřj. Nenadále pak se rozdwogili a učiněni gsau neywětssjmi nepřátely. Za některý čas proměnilo se srdce Niceforowo, tak že poslal k Sapriciowi, a žádal ho za odpusstěnj. A když on o odpusstěnj nechtěl slysseti, poslal k němu po druhé i po třetj. A když wssecko nic neprospělo, ssel k němu sám osobně, a padna k nohám geho, řekl: „Otče, prosjmť pro lásku Ježjsse Krista, odpusť mně.“ Ale Sapricius zatwrdil srdce swé, a nechtěl nikterakž odpustiti. W krátkém čase powstalo pronásledowánj cjrkwe. Sapricius byl geden z prwnjch, kteřjž wládaři předstaweni býti měli. Když pak byl předstawen, tázal se ho wládař pánowitě: „Kdo gsi?“ Sapricius odpowěděl: „Gá gsem křesťan.“ A když mu wládař hrozil smrtj, řekl srdnatě: „My křesťané máme swého krále Ježjsse Krista, genž gest Bůh prawý, Stwořitel nebe i země: wassi pohansstj bohowé negsau nic a nemagj žádné moci. Ty máš moc nad mým tělem, ale nad dussj mau nemáš moci: dusse má náležj Ježjssi Kristu, Stwořiteli swému.“ Když tedy widěl wládař, že wjru zapřjti nechce, odsaudil ho na smrt. Wedenému pak na poprawu wstřjc wessel Nicefor, a prosil ho, řka: „Mučennjku Ježjsse Krista, odpusť mně, gestliže gsem tobě ubljžil.“ Sapricius ale neodpowěděl mu slowa. Nicefor pak předce gesstě daufal zjskati srdce geho. Chwátal co neyrychlegi do druhé ulice, kteraužto weden býti měl. Tu ho žádal opět za odpusstěnj. Když to widěli práwnj služebnjci, kteřjž Sapricia wedli, řekli k Niceforowi: „Tak welikého blázna gako ty gsi newiděli gsme gesstě. Známoť gest, že gde na smrt, a ty ho prosjš za odpusstěnj?“ On pak odpowěděl: „Wy newjte, zač gá toho wyznawače Ježjsse Krista prosjm. Bůh sám to wj.“ Na poprawnjm mjstě prosil ho Nicefor opět: ale ani zde nebyl wyslyssán. Sotwa Nicefor prosbu swau skončil, rozkázal kat Sapriciowi. aby poklekl, aby mu hlawa skata byla. Ale on řekl: „Nestjneyte mi hlawy; gá gsem hotow naplniti rozkaz cjsařůw a obětowati modlám.“ „Ach bratře,“ zwolal Nicefor: „ach brntře, co činjš? Nezapjrey Ježjsse Krista, Pána nasseho. Nezbawug se koruny, kterauž gsi sobě skrze trpěliwost a srdnatost swau zjskal.“ Sapricius pak nic nedbal na geho přimlauwánj: ale zůstal při tom, což řekl, a zapřel Krista. I rozhorlil se Nicefor, a zwolal: „Gá gsem křesťan: gá wěřjm w Ježjsse Krista, kteréhož tento zapřel. Gá gsem hotow, wyljti za něho krew swau.“ I oznámeno gest to wládaři, kterýžto i hned wydal rozkaz, aby Nicefor byl skat. A tak dossel Nicefor koruny mučennické mjsto Sapricia [1]).

Což tedy činiti wůbec, abych ussel hřjssného hněwu? tázeš se, milý křesťane. Předewssjm hlediž se wystřjhati wsseliké hřjssné hněwiwosti. A aby gsi nebyl tak lehce k hněwiwosti popuzen, budiž pokorným a smýssley o sobě ponjženě. „Wypudjš-li z dusse swé pýchu; nebude zagisté mjti hněwiwost přjležitosti wzniknauti w srdci twém, dj dobře swatý Řehoř, Nyssenský [2]). O Kotysowi, králi Thrackém, genž byl přjliš prchliwý a popudliwý, wyprawuge se, že když se mu darem přinesla hogná sbjrka

[1]) Macana Wýbor str. 76. [2]) Oratio 2. de beatit.

kráſných a uměle zhotowených nádob, že ge zprwu s obljbenjm prohljžel, pak ale na kuſy roztlaukl, s tjm doloženjm gak prawil: aby ſe nemuſil na ty rozhorliti, kteřjžby mu ſnad tyto ſtkwoſtné nádoby z nepozornoſti rozbili [1]). — Gednánj tohoto owſſemk nelze následowati, předc wſſak může nám k ponaučenj ſlauziti. Neb i my klademe častokráte na malicherné a křehké přednoſti ſwé newětſſj cenu. Čjm ale wjce ſobě w tom libugeme, tjm wjce cjtjme ſe uraženy a rozhorleny, když potupa aneb úſměſſky ginýchge nám na zem kácegj; a poněwadž ſe podobagj ſkleněným a hljněným nádobám, kteréž ſe lehce rozbigj; zagiſté uſpokjme ſi tu mnoho hněwu a mrzutoſti, když ſami w pokoře to učinjme, a odřekneme ſe wſſech přednoſtj, s kterýmiž bychom ſe honoſili, gakobychom měli ſobě za ně děkowati, ne pak Bohu. A protož dobře prawil ſwatý Dorotheus: „Nebudeš-li ſebe ſám wyſoko wážiti, budeš prázden wnitřnjho rozgitřenj; neb kdož ſebe ſamého ſe wzdaw, u wnitř ſe pokořj, nabude úplného pokoge ducha.“ W témž ſmyſlu wyznal znamenitý opat Pémon, když ſe mu wyprawowalo, gak ho geden z newděčných učennjků pomlauwal: „Tento učennjk, odwece, geſt od Pána poſlán, aby marnoſt duſſe mé ſpálil ohniwým železem; a což zlého o mně wyprawowal, geſt gen nepatrné u přirownánj s tagnými hřjchy mými, o kterýchž ani newj“ [2]).

Gſi-li wſſak k zloſti giž náchylný aneb gſi-li ſnad téměř gj oddán, nezbýwá tobě nic gináho, milý křeſtane, než aby gſi ſe ſnažil opanowati a přemoci zlau ſani tuto. „Pod tebau má býti žádoſt hřjchu a ty panowati máš nad njm“; prawil Hoſpodin giž Kainowi, když ſe hněwal na bratra ſwého [3]). Swatý Jan Zlatoúſtý prawil gednomu welmi hněwiwému člowěku, kterýž zlobiwoſt ſwau tjm wymlauwal, že by za ſwau letoru nemohl, lwy pak ſkrotiti uměl: „Lwa, kterýž nemá rozum, a geſt zuřiwěgſſj nad mnohá giná zwjřata, ſkrocowati můžeš i umjš, a ſebe, ſwé letory by nemohl ſkrotiti člowěk rozumem od Boha obdařený? Kdybych tobě poručil, abys gináho člowěka zkrotil, neporučil bych nic nemožného; ačkoliw bys ſe wymlauwati mohl a řjci: gá negſem pánem cizj wůle; uynj pak poraučjm toliko, abys ſwé wlaſtnj zwjře ſkrotil a opanowal: kterak ſe můžeš wymlauwati? Že lwa ak takkku, umjš učiniti člowěka, ze ſebe pak činjš lwa.“ Powſtane-li pak giž ſkutečně hněw w ſrdci twém, hleď hned z počátku geg opanowati; aniž hó chowey dlauho w ſrdci, aby ſe ſnad nezmohl a pak neopanowal tebe. Wyprawuge ſe o gednom řjmſkém ſenátorowi Popiliowi, gak krále Antiocha přiměl k rozhodnutj, aby upuſtil od obleženj města Alexandrie, kterézto město ſtálo pod řjmſkau ochranau. Nadarmo ho napomjnal, aby odtáhl s wogſkem ſwým a nečinil ſobě z Řjmanů nepřátelů. Antiochus odpowěděl toliko, že ſi tu wěc rozmyſlj. I udělal okolo něho ſenátor tento kruh (kolo) řka: Ty chceš ſobě rozmyſlit, máš-li býti přjtelem či nepřjtelem Rjmanů? Newyſtaupjš z kruhu tohoto, leč byſi ſe dřjwe rozhodl. Antiochus obáwage ſe zlých následků, nerozmýſſlel ſe déle a učinil, cehož od něho žádal Popilius. A podobně i nám ſe wolá ſkrze hlas ſwědomj a Ewangelium: Chceš ſe teprw rozmýſſleti, zdaliž máš býti přjtelem či nepřjtelem Božjm? „Hroznéť geſt upadnauti w ruce Boha živého“; dj ſw. Pawel [4]), to geſt

[1]) Veith's l. c. ſtr. 225. [2]) Veith's l. c. [3]) I. Mogž. 4, 7. [4]) K Žid. 10, 31.

Digitized by Google

hrozné geſt na okamžik w nemiloſt geho uběhnauti a treſt geho na ſe ſwolati. Gak může ale ten w láſce a přjzni Božj obſtáti, gehož ſrdce hněwem geſt rozpáleno proti bližnjmu? Protož i apoſſtol národů, gakožto wyſlanec Božj, dělá kruh okolo nás, z kteréhož nelze nám wykročiti prwé, nežli bychom ſe odřekli zloſti a mſty; a tento kruh obnáſſj délku dne, an dj: „Slunce nezacházeg nad hněwem waſſjm“; k čemuž i dokládá: „nedáweyte mjſta ďáblu“ [1]).

Mimo to, abys hněw ukrotil, milý křeſſane, warug ſe také, aby gſi w zloſti ničehož nečinil, ani nemluwil. Neb mimo to, že bys toho pozděgi pykati muſil, geſt to neylepſſj proſtředek, zloſt ukrotiti a potlačiti zuřiwoſti gegj: když gj nepowoljme, aby mohla wypuknauti. W tomto ohledu dáwagj nám ſami pohané pěkný přjklad. Když gednau Architas, znamenitý mudřec z Tarentu, na poli ſwém ſhledal, že ſlužebnjci geho ſe dopuſtili něčeho neſluſſného, a pozorowal, že w něm zloſt powſtáwá, nečinil w tom okamženj ničeho, ale odeſſel, řka: „Máte ſſtěſtj, že ſe zlobjm.“ Podobně i pozoru hodná geſt ſpaſitelná rada, kterau dal Athenodor cjſaři Auguſtowi, když tento u wyſokém ſtáří žádal Auguſta, aby mu dowolil domů ſe nawrátiti, by ſtarý wěk ſwůg w pokogi ztráwiti mohl, přiwolil cjſař k proſbě geho. Chtěge pak mu zanechati památku, hodnau mudrce, prawil mu na rozchodu: „Cjſaři, když ſe rozhněwáš, nemluw a nečiň ničeho, leč bys neodřjkal celau abecedu.“ I uchopil ho tento za ruku, řka: „Můg Athenodore, mámť geſſtě přjtomnoſti twé zapotřebj,“ a podržel ho geſſtě celý rok u dwora ſwého [2]). Neylepſſj wſſak proſtředek proti zloſti, milý křeſſane, geſt, abys často uwažowal, gak ohyzdná a záhubná geſt wáſſeň tato. Powaž gen, gak hněw wypuzuge Ducha ſwatého a lásku z duſſe lidſké, aneb aleſpoň gak ruſſj wraucnoſt lásky a wnitřnj pokog ſrdce, kteréž geſt přjbytek téhož Ducha ſwatého! Neb plamen zloſti neſnáſſj ſe s tichau wraucnoſtj a horliwoſtj pokogného ducha. Protož dj ſw. Řehoř: „Když hněw naplňuge ducha temnoſtmi a zmatky, pak odwracuge od něho Bůh paprſſlek ſwého poznánj.“ A ginde dokládá: „Hněwem wypuzuge ſe gaſnoſt Ducha ſwatého, kterýž dle ſlow pjſma ſwatého, ſpočjwá na pokorném a pokogném. Neb, poněwadž zloſt odgjmá pokog, zawjrá Duchu ſwatému přjbytek, gehožto pak odſtraněnjm prázdná myſl upadá do nemoci ſſpatných mrawů.“ — Uwaž také dále, gak nás hněw činj wſſem odporné, gakož dj maudrý Šalamaun: „Hněw nemá miloſrdenſtwj, ani prudká prchliwoſt: a autok popuzeného, kdo bude moci ſnéſti“ [3]). Proto ſe také wyhybagj opatrnj lidé zlobiwému gako něgaké ſſelmě, kteráž utekla od řetězu, aby nebyli od něho uraženi neb potupeni. Kdež panuge hněw, tuť nemůže zagiſté ani manželſtwj, ani přátelſtwj, ani towaryšſtwa býti. Přede wſſjm ale geſt neprawoſt tato proto tak ohyzdná, že člowěka zbawuge wſſeho rozumu a předloženj, a činj ho podobna nerozumnému zwjřeti. Protož dj giſtý mudřec: „Gako dým oči zatemňuge, že nelze widěti nám, co u nohau naſſich leží: podobně i zloſt zatemňuge rozum, že nemůže člowěk nižádným způſobem pochopiti, gak w tom okamženj hřeſſj“ (Ariſtoteles). A kdo může wyprawiti zpozdiloſti, kterýchž ſe dopauſſtěgi lidé, hněwem roznjcenj? Ne toliko proti lidem zuřj, ale také proti howadům, proti nářadj, proti přjrodě ano i proti

[1]) K Efez. 4, 26, 27. [2]) Sw. Ludwjka z Gran. hom. [3]) Přjſl. 27, 4.

Digitized by Google

Bohu samému. Kdožby se nesmál posse-tilosti Xerxesa, krále Perského, kterýž kázal moře mrskati, poněwadž mu ztroskotalo lodnj most, po kterémž chtěl přewésti wogsko swá; gakož i hrozil hoře Athos, že gi dá rozkopati a do moře wházeti. — Kdo wssak může sečjsti hrozné následky, kteréž působj hněwiwost w zuřiwosti a wzteku, gakož gsau: nesváry, hádky, různice, pranice a wraždy!? —

Mimo to, aby gsi se nedal překonati hřjssnau hněwiwostj, milý křesťane: rozgjmey si často slowa Božského Wykupitele: „Učte se ode mne, neboť gsem tichý a pokorný srdcem a naleznete odpočinutj dussem swým“ [1]). Rowněž i připamatug se často na utěssené zaslibenj geho: „Blahoslawenj tisstj; neb oni zemj wládnauti budau“ [2]). K tomu i hledi denně obnowiti před křjžem Krista Pána swatý slib swůg a předsewzetj swé: že ho chceš w tichosti následowati, a že chceš krotiti hněw swůg; pak zpytug pod wečer, gak gsi tento slib swůg plnil? Konečně i častěgssj sw. zpowěď a posilněnj se tělem Páně, chlebem to žiwota, gest zagisté mocný prostředek proti hřjchu hněwiwosti. Těchto prostředků pilně užjwage wěž a měg za to, milý křesťane, že se ti s milostj Božj posléze podařj, swjtěziti nad hřjssnau hněwiwostj, gakož toho máme dosti přjkladů. Sw. Frantissek Salesský byl od přirozenj welmi nakloněný k zlosti; nicméně pilným cwičenjm a přemáhánjm sebe přiwedl to tak daleko, že byl tichý gako beránek. I byltě pro swau tichost tak wůbec znám a ctěn, že sw. Wincenc Paulánský, sám wzor tichosti, o něm wyznal: „Biskup Frantissek zjskal wjc swau tichostj, nežli učenostj.“ Uzřew ho poneyprw, tak byl gat geho wljdnostj a tichostj, že se prohlásil, gakoby widěl žiwý obraz tichého Pána nasseho Ježisse Krista.

Hněw gest zlá wěc. Gestliže pak, milý křesťane, w skutku w hněwu žiješ s bratrem swým: budiž tedy smjřenliwý; buď netoliko hotow rád a ochotně podati ruky bližnjmu, když tě za odpusstěnj žádá, ale také hledi sám se k tomu wynasnažiti a co možná přispjwati, aby smjřenj toto gak možná brzy se stalo; gak k tomu wzbuzuge Kristus Pán sám w sw. Ewangelium, an dj: „Protož obětuješ-li dar swůg na oltář, a tu se rozpomeneš, že bratr twůg má něco proti tobě: nechey tu darn swého před oltářem a gdi prwé, smiř se s bratrem swým, a potom přigda obětowati budeš dar swůg.“ Abys poznal, milý křesťane, gak důležitá gest tato powinnost smjřenliwosti, uwážiti tobě slussj, s gakau hlubokau uctiwostj u Židů se konalo obětowánj, tak, že se to za hřjch pokládalo, kdyby někdo před skončenau obětj se wzdálil. A hle, předc přikazuge Kristus Pán, aby kdo s bratrem w nepřátelstwj a hněwu žige i obětowánj zanechal, a dřjwe se s njm smjřil, klada tjmto powinnost smjřenj nad onu obětowánj. Gak ginak? „Tebe samého, dj sw. Auguštin, hledá Pán, a co má tobě prospěti, obětuješ-li dar swůg, sám-li pak negsi takowau Bohu přjgemnau obětj!“ Ty wlastně gsi ta obět a srdce twé gest ten prawý oltář, přistupuješ-li ale w zásti a w hněwu k oběti, nemáš ani oběti ani oltáře. Doslowně wyplnil přjkaz tento Páně znamenitý patriarcha Alexandrinský, Jan, almužnjk řečený. Neb když gednau giž stoge u oltáře, aby konal obět nowého

[1]) Mat. 11, 29. [2]) Mat. 5, 4.

Digitized by Google

zákona, se rozpomenul na duchownjho, kterýž se hrubě proti němu zachował; obrátil se k němu, a ač sám byl uražen, žádal ho za odpuſſtěnj, a pak wesel nawrátil se opět ke konánj oběti swaté. Co se wſſak ſmyſlu přikazu tohoto Páně dotýče, týkát se každého křeſtana a ukládá nám tu ſw. powinnoſt, abychom co možná brzy hleděli se ſmjřiti s nepřjtelem swým, dřjwe nežli službu Božj neb giná náboženſká cwicenj konati započneme. A gak ſi tuto počjnati máme, učj ſtručně ſw. Tomáš z Akwina: Urazil-li gſi bližnjho swého toliko u wnitř, podezřenjm, nelaſkawým, posuzowánjm neb záſſtjm: ſmiř se s njm též w ſrdci, w myſſlénkách; urazil-lis ho ſlowy neb dokonce ſkutky, hlediž dobrými ſlowy a dobročinnými ſkutky wěc tuto wyrownati, owſſemk rozumj se tuto, že tomu nic nestogj w cestě, coby upřjmná wůle nemohla odſtraniti. Kdyby wſſak uražený daleko přebýwal a nebyl by přjſtupný, aneb kdyby byl nesmjřenliwý a odehnal tě od sebe, w takowéto přjpadnoſti, dj ſw. Auğuſtin: gdiž alespoň w duchu k němu a pokoř se w duchu před njm, smeyſſleg o něm laſkawě, a přeg mu dobrých wěcj, modli se zaň a prokazug mu i w zdálj dobré ſlužby, mluw o něm laſkawě a uctiwě; a kdo takto gedná, dowj se časem, že proſtřednictwjm Božjm se také w ſrdce wzdáleného ubytuge pokog Božj. — Staří pauſtewnjci říkáwali: Nikdy se nehněwati, abrž wždy w pokogi žiwu býti, geſt angelſké; hněwati se, wſſak ale rychle se smjřiti, geſt lidſké; neuſtále se hněwati a nikdy se nesmjřiti, geſt ďábelſké. Ty pak, milý křeſtane, což ďábelſkého geſt, měg w nenáwiſti; což lidſkého geſt, hlediž ſſetřiti a zachowáwati, zároweň i s miloſtj Božj snažiti se o to, což angelſkého geſt: aby pokog Božj, genž přewyſſuge wſſeliký smyſl, oſtřjhal ſrdce twého i myſli twé w Kriſtu Ježiſſi.

Slyſſeli gſte, že řečeno geſt ſtarým: „Nezabigeš.“ Přikázanj toto ſtarého zákona uwádj toliko Kriſtus Pán we swém Ewangelium, aniž ho ztwrzuge. Měltě za to, že ohawnoſt a neprawoſt wraždy geſt tak welikú a tak patrná, že každý giž přirozeným citem to chápá, aniž třeba to obſſirněgi wyſwětlowati a dowozowati. A w ſkutku, kdož neznamená, gak ſſerednú, gak zhaubný geſt zločin wraždy? kdežto se do práw Božjch ſáhá, člowěk zbawen bývá žiwota, ſtatku neodbytného, kterýž nelze mu nawrátiti, ani nahraditi a tak se gemu i giným mnoho zlého způſobj. Kdož se nehrozj wraždnika? kdož ho nemá w oſſkliwoſti? — Tok cjtj každý živě a poznáwá to gaſně; a protož nebylo třeba, aby Pán Ježiš ztwrzowal, o čemž žádný nepochybowal. Ginak ale se to má, když se to přikázanj obrátj na sebe: „Nezabigeš sebe.“ Nebo gakž dj ſw. Auğuſtin, přikázanj ono „Nezabigeš“ nezbývá nežli o člowěku rozuměti, totiž ani druha ani sebe. Nebot dokládá, což giného, než člowěka zabjgj, kdož sebe zabjgj [1]). Než ſlowa tato nechtěgj mnozj chápati, a domnjwagice se, že gſau páni žiwota swého, wztahugj ukrutně ruku na sebe, a páchagj ſměle ſamowraždu, aniž se hrozj ohawnoſti ani treſtu neprawoſti této. Zwláſſtě pak za nyněgſſích časů z huſta a lehkomyſlně ſamowražda se páſſe — tak, že se zdá, gakoby ſi z nj lidé nic nedělali. Owſſemk tak daleko to muſſilo přigiti w době, kdež newěra, bezbožnoſt a světácká myſl se rozmnožila a opanowala

[1]) Catech. P. 1. c. 5. n. 4.

Digitized by Google

srdce mnohých. Ty wssak, milý křesťane, nedey se mýliti zhaubným přjkladem a neprawými zásadami bezbožnjků; abrž wiz a pewně měg za to: že samowražda gest sseredná neprawost sama w sobě, ohawná we swých pramenech a pak naneywýš záhubná we swých následcjch. —

Uwaž gen, milý křesťane: co gest wlastně samowražda? co činj ten, kdož na sebe ruku klade a násilně si žiwot béře — sebe sám wraždj? Zdaž nepásse to neywětssj bezpráwj, mjchage a wtjrage se totiž w práwa Božj, a přiosobuge sobě práwa, kteráž gediné Bohu přislussj. Nebo kdo gest swrchowaným pánem žiwota lidského? Zdaliž ne Bůh sám, swrchowaný wládce nebe i země, genž dal člowěku žiwot, aby ho užjwal dle wůle geho a pokud on chce, a pokud ho sám nepowolá? „Pohleďtež, wolá on, žeť gsem gá sám, a nenj giného Boha mimo mne: gá usmrcugi a obžiwugi, gá ranjm a uzdrawugi, a nenj, kdoby mohl z ruky mé wytrhnauti“ [1]). Ano, gakž dj sw. Pawel, „w něm žiwi gsme, hýbáme se a trwáme“ [2]). Protož wolá dobře mudřec starého zákona: „Ty gsi, Pane, kterýž máš moc nad smrtj i nad žiwotem, a přiwádjš k branám smrti i zase wywádjš“ [3]). Ge-li tomu tak, zdaž nehřessj proti Božské welebnosti ten, genž násilnau rukau sám sebe wraždj, přičjtage si práwo, kteréž toliko Bohu přislussj. Ani lze řjci člowěku, že gemu gest dán žiwot, a že gest geho, a že tudjž libowolně si ho wzjti může. Owssemť dán gest žiwot člowěku, a w tomto smyslu gest geho magetkem, z toho wssak neplyne, že si ho může dle libosti bráti. Nebo dán-li gest mu, gest mu dán od Boha, gako mu dány gsau wůbec wssecky dary pod tau wýmjnkau, aby gich dle wůle Božj, ke cti a chwále Božj a ke swému a bližnjho spasenj užjwal a tudjž i žiwot chowal, a w žiwotě swém k témuž cjli působil a účinkowal. Dobře tu znamená sw. Pawel an pjsse: Žádný zagisté z nás nenj sobě žiw, a žádný sobě neumjrá, nebo buď že gsme žiwi, Pánu gsme žiwi, buď že umjráme, Pánu umjráme. Protož buď že gsme žiwi, buď že umjráme, Páně gsme [4]). — W tomto ohledu gewj se samowražda netoliko gako ohyzdné a weliké neprávj nýbrž i gako sseredný newděk k Bohu, neywětssjmu dobrodinci. Hle, Bůh z pauhé lásky wolá člowěka w žiwot, stawj ho na swět, gakožto neyznamenitěgssjho twora a chce, aby co takowý na zemi žiw byl, giných tworů užjwal, působil, sebe wzděláwal, prospjwal a hognost zásluh si zjskal pro wěčnost: a ay člowěk násilně na sebe ruku klada, neuznáwá Boha za dárce laskawého, trhá ukrutně swazky žiwota, zbawuge se času a přjležitosti k dobýwánj zásluh a podobá se djtěti, gežto skwostné obdržewssi raucho, trhá ge a do bahna sslape. O, gaký to ohyzdný a sseredný newděk k Otci neydobrotiwěgssjmu a neylaskawěgssjmu. A tento newděk gest tjm wětssj a černěgssj, uwážj-li se, co to Boha stálo, co wssecko učinil, co obětowal pro člowěka, aby ho k žiwotu wěčnému přiwodil. — Stálok to žiwot gednorozeného Syna geho — a hle, samowražednjk wssecko toto: wtělenj, práci, utrpenj i smrt Kristowu na sobě mařj a do bláta sslape. Gak gest otci, kterýž wssecko na syna obětowaw ano i wlastnjm ústům sobě utrhnuw, posléze shledáwá, že to bylo marné, marná geho péče, marný geho náklad, marné geho mozoly, marné geho oběti: že tento u lehkomyslnosti wssecko toto na zmar přiwodil;

[1]) V. Mogž. 32, 39. [2]) Sk. ap. 17, 28. [3]) Maud. 16, 13. [4]) Řjm. 14, 7. 8.

Digitized by Google

gak nařjká, gak běduge sobě, a geho pláč a nářek gest zagisté sprawedliwý. Což se má ale řjci o samowražednjku, genž mařj na sobě neskončenau lásku Otcowu, nesmjrnau oběť Syna Božjho. Ustrňte se nebesa nad ohyzdným newděkem tjmto! —

A tato ohawnost samowraždy gest tjm wětssj, uwážj-li se, že i přjčiny, z kterých obyčegně pocházj, gsau ohawné. Nebo která býwá obyčegně poslednj přjčina samowraždy? proč kladau samowražednjci násilně ruku na sebe? Owssemť samowrazi, když na sebe ruku kladau, býwagj zhusta na mysli zmateni, gežtoby při zdrawém rozumu ani nemohli páchati neprawost, z kteréž se sama přirozenost děsj. Předc ale tolik gest gisto, že když gim prwnj myssléuka napadlo, že gj neodporowali, ztratiwsse s očj wjru, kteráž co dennice w temné bauři gim měla swjtiti, a zhostiwsse se naděge, kteréž se co kotwice pewně měli držeti, a to zhusta následkem předesslého neprawého a bezbožného žiwota. Pak se gim tato myssléuka stala pewnau, opanowala a zmatla rozum gegich zaslepiwssi geg, že konečně ani neznamenali ohawnost a zhaubnost neprawosti, kterauž před se berau. A tak býwá poslednj přjčina samowraždy obyčegně: bezbožnost, bohaprázdnost a s nj sauwisjcj neprawý a hřjssný žiwot. Mnozj zbaweni wjry a naděge w žiwot wěčný, žiwi gsau toliko pro čas tohoto žiwota; tu chtěgj mjti rág a žádagj giž na zemi požjwati nebe, a tudiž snažj se gak možná mnoho rozkossj uchwátiti, ať se to děge prawým či neprawým způsobem. Když pak se konečně přesytj, neb když giž wjce swěta nemohau požjwati a tento ge omrzj, a neb když se zasmussj nad nimi nebe, swět gich opustj, pramen rozkossj wysýchá neb prostředků k zgednánj gich wjce nenj: pak zbaweni wssj naděge w budaucj blaženost, w bezbožnosti swé Boha a wěčnosti se nebogjce: kladau na sebe ruku a wraždjce sebe sami, berau si žiwot, kterýž, gakž řjkagj, nemá wjce půwaby do sebe. Toť poslednj owoce newěry a bezbožnosti — tak sseredné a ohawné, gakož tato sama. O, blázni! nemohauce snésti žiwot bezrozkossný, gak snesau celau wěčnost bezkonečnau plnau strastj, bjdy a muk pekelných? Gak mnohem maudřegi gednagj ti, genž u wjře pokládagjce zemi za slzawé audolj a žiwot pozemský za bog: genž w naděgi blaženěgssj wěčnosti, uměgj se odřjkati, přemáhati a snásseti, hledagjce wyšssjch rozkossj! — Ginj opět nemagjce pewné wjry a naděge, když gich weliká nehoda potká, když nauze a bjda, sauženj a protiwenstwj na ně dotjragj, když ge nepřátelé stjhagj, wůbec w těžkých dobách žiwota tratj wssecku mysl, wssecku důwěru a takto prosti naděge we wyšssj pomoc Božj, gehož rámě nikdy nenj zkráceno, myslj: že gim nenj pomoci, že gest po nich weta, že gim Bůh nechce aneb nemůže pomoci, a ubjhagj w zaufalstwj, w kterémž sebe samy wraždj. A neb ginj, genž po delssj čas w neřestech se potápěli, přissedsse k sobě a patřjce na ohawný žiwot swůg, a widauce gak mnoho zlého natropili, gak hluboko klesli: tratj wssecku naděgi w naprawenj a polepssenj sebe a w milosrdenstwj Božj. Swědomj probuzené z dlauhého hřjssného sna, to ge mučj náhnětky a wýčitky, a ďábel, nepřjtel gegich, pudj ge takřka k zaufanliwosti, w kteréž žiwot sobě berau. O, kýž by poznali: že moc Božj gest wětssj než wsseliké nebezpečj nasse, a že kdež nauze neywětssj, tu že Bůh neybližssj, a že žádný, kdož w Boha daufal, nebyl zahauben! Kýž by si k srdci wzali: že milosrdenstwj Božj gest wětssj a hogněgssj než neprawosti nasse, a že pokud člowěk na

Digitized by Google

žiwě geſt a pokánj chce činiti, wždy mu pohotowě ſtogj. — Ach, nemohauli zde bjdu, nauzi, tjſeň, pronáſledowánj, náhněťky a wýčitky ſwědomj ſnéſti: gak ſneſau wěčné muky pekelné, kteréž přewyſſugj wſſecken ſmyſl! — Poſléze pak mnozj neznabohowé oddání pýſſe a marnoſti, domnjwagj ſe, že když při těžkých okolničnoſtech a přjpadnoſtech žiwota ruku na ſebe wložj: že ge ſwět bude obdiwowati gako hrdiny neb aleſpoň že gich bude litowati. Gaká to poſſetiloſt! Tedy w tom má záležeti nějaké hrdinſtwj a neb ſe gewiti gakáſi ſjla a zmužiloſt: když člowěk, nechtěge tjſeň žiwota ſnáſſeti, ſebe wraždj? W prawdě lépe by wygewili tito zmužiloſt ſwau a ſwé hrdinſtwj, kdyby w tichoſti, s trpěliwoſtj a oddanoſtj, gak ſe na prawé křeſťany ſluſſj, ſnáſſeli protiwenſtwj a ſtraſti žiwota. Či ſnad geſt ten wogjn udatný hrdina, genž, když k bitwě přigde, děla počnau hřmjti a meče břinčeti, zahodj zbraň ſwau, a na útěk ſe dáwá? A nečinj podobně ten, genž ſtjhán ſtraſtmi žiwota, ſebe wraždj a opauſſtj bogácně bogiſſtě tohoto ſwěta, na kterémž měl bogowati, byl i ſebe tužſſj byl bog. „W ſkutku dj ſw. Auğuſtin, wzneſſeněgſſjho geſt ducha, kdož ſtraſti žiwota ſnáſſeti, než kdož před nimi (ſamowraždau) utjkati hotow geſt“ [1]). O, bjdná to ſláwa, owſſemk wjce politowánj než podiwenj hodná.

Awſſak i toto politowánj proměnj ſe brzy w ſprawedlnau newoli, uwážj-li ſe, gak mnoho zlého způſobj ſamowražda, gaké hrozné má následky. Ano gak ohawná geſt ſamowražda ſama w ſobě a we ſwých pramenech, tak záhubná geſt i we ſwých následcjch, kteréž rownějž hnbj gak ſamowražednjka tak i bližnjho, gak w tomto tak i na onom ſwětě. O gak ſmutné, gak žaloſtné geſt to diwadlo, když člowěk gſa ſám ſobě ukrutnjkem, wražednau ruku na ſe wložj a náſilně ſe zbawuge žiwota, ſwazky geho trhá, a newážnau rukau obraz Božj, wzneſſené to djlo dobrotiwého Twůrce na ſobě ruſſj a kazj! „Geli to těžké prowinění, dj ſw. Ambrož, djlo Božj zohawiti, co řeknem o těch, genž djlo Božj zabjgegj, kdož lidſkau krew prolégagj, kdož odnjmagj (ſi) žiwot, gehož Bůh udělil“? [2]) Gaká tu zkáza pro ně, kteráž ſe nedá ani wypočjſti, geſſto by ſnad mohli geſſtě mnohá léta w pokogi a w utěſſenoſti tráwiti a žiwota w radoſti požjwagjce mnoho dobrého konati, ſebe wzděláwati, w ctnoſti růſti, zásluhy ſobě zjſkati a takto pro wěčnoſt ſe obohacowati. Než náſilně o žiwot ſe připrawiwſſe, zbawugj ſe mnoho lét žiwota, mnohých ſlaſtj a radoſtj, mnohých zásluh — a před časem aniž gſauce powoláni opauſſtěgj ſtanowiſko ſwé. Geſſtě ſtogj wyſoko ſlunce žiwota gegich, geſſtě ſe nepřibljžil wečer, a ay nehodnj tito dělnjci opauſſtěgj winnici, zanechágagj práce, kteranž gim Pán wykázal. — Wſſak, člowěk neſtogj ſám o ſobě na ſwětě, on ſtogj w ſpogenj s bratry ſwými, ge s nimi ſpaután ſwazky mnohými, a má k nim ſwaté powinnoſti, kteréž plniti muſj, ač nechce-li býti zhaubcem gegich. Než, co činj ſamowraženjk? Wraždě ſebe, trhá náſilně tyto tuhé ſwazky, ruſſj ſwaté poměry a odčjtá ſe wſſech důležitých powinnoſtj k bližnjmu. Trpj-li práce, když mnozj dělnjci před časem od nj odcházegj, trpj-li wogſko, když mnozj zrádně řady opauſſtěgj: trpj i obzcenſtwo ſamowražedau nehodných audů; ak ſe nedj nic o nákažliwém přjkladu a pohorſſenj, kteréž půſobj a giné k podobné ohawnoſti zawádj, tak že gſauce wraženjci ſebe ſamých,

[1]) De civit. Dei lib. 1. c. 22. [2]) Hexameron lib. 6. Serm. 9. c. 8. n. 46.

Digitized by Google

w gistém smyslu i giné za sebau táhnau. Než powážj-li se, že mnozj stogj w tuhém rodinném swazku, gaká tu zkáza, gaká tu zhauba gde rodině té ze samowraždy! Gak zarmucuge nezdárný syn neb zlopowěstná dcera otce a matku, a ukracuge gim žiwota, a gakau hanbu působj celé rodině, když násiljm sobě žiwot berau?! A gaká tu zkáza pro rodinu, pro djtky, když otec neb matka wražednau ruku na se wložj a konec činj žiwotu, gehož pozůstalé djtky tak welice magj potřebj. O, nesstastný otče, neb bjdná matko, genž w tjsni a nauzi zaufanliwě na sebe ruku kladete, kdybyste widěli a nebo mohli pak na to patřiti, gak pozůstalé osiřelé djtky kwjlj, gak potom opusstěny na těle a na dussi hynau, gak potom každé pomysslenj gegich na otce neb na matku, kteřjž ge zrádně opustili, hořj a želem naplňuge srdce gegich, gak se musj hanbiti oslowiti gméno wasse, kdybyste to mohli na swé oči widěti: zagisté, nikdy byste nebyli takowj ukrutnjci, aniž byste si nepřipustili takowauto mysslénku! — Tak gedná samowražednjk, tak russj djlo Božj, zbawuge se drahého žiwota, trhá swazky autlé a russj swaté powinnosti. Umjrage w hřjchu a neprawosti bez pokánj, wylučuge se sám z lidské společnosti, wyhosskuge se z lůna cjrkwe swaté, gegižto audem nechce wjce býti. A protož i cjrkew swatá, magjc ohawnost a zhaubnost samowraždy na zřeteli, zároweň i magjc za to, že ten, genž nechtěl za žiwa obcowati w swazku gegjm, nenj hoden, by obcowal s nj po smrti, ustanowila: aby se samowrahům, wygjmage pád ssjlenosti, kdežto bez rozumu gednagj, pohřeb cjrkewnj a poswátné mjsto na hřbitowě odepřelo; k wýstraze wssem žiwaucjm. — Což pak očekáwá dále na wěčnosti samowraha, genž prost wjry a naděge w hřjchu smrtelném s úplným wědomjm swobodné wůle na wěčnost se ubjrá? Co odpowj sprawedliwému Saudci, až mu dj: Přjteli, kterak gsi sem přissel, gessto gsem tebe nepowolal? Proč chceš odpočjwati, gessto se gesstě den nenaklonil? Gakau mzdu chceš bráti, nedokonaw práci? Gakau korunu wezmeš, nebogowaw? — Ty gsi se wmjsil w práwa má, urazil gsi mau welebnost, zplácels mau dobrotiwost ohyzdným newděkem, roztrhls wssecky swazky, kteréž tebe pautali ke mně a k bratřjm; nad to zhubils bratry a přináležjcj swé, zůstawiw ge bjdě, úzkosti a hanbě, a dada gim pohorssenj: nuže tedy, odegdi ode mne do ohně wěčného. — Wssak, ó Pane, myk nechceme sauditi před časem, a zůstawugjce tobě wssechen saud žádáme o milost a smilowánj wssem nesstastnjkům těmto. Nás pak uchowey od wsseliké takowé mysslénky, aby ani newstaupila na srdce nasse; nobrž siliž a podporug nás, abychom u wjře a w naděgi střjdmě požjwali toho, čeho swět a statkowé geho nám poskytugj, nikdy nezapomenauce, že gsme w slzawém audolj, a že giná lepssj wlast nám kyne. W této pak naděgi dey trpěliwě snásseti wsseliká protiwenstwj a sauženj, kteréž sesjláš a dopausstjš na ty, gessto miluges a zkaussjš, bychom w bázni Božj žiwot swůg tráwjce dočekali se sstastného wečera, až nás powoláš, abychom hodni byli žiwota wěčného.

Mimo nadřečená ponaučenj poskytuge nám dnessnj sw. Ewangelium gesstě giná mnohá důležitá pokynutj. Přede wssjm spatřiti tuto lze: že nenj hřjch gako hřjch, ale že co do těžkosti gsau rozličnj stupňowé hřjchu. Pán Ježjš sám rozeznáwá w sw. Ewangelium zprwu hněw u wnitř, pak hněwiwá slowa, dále potupenj a pohaněnj w hněwu, posléze i wraždu. A že

Digitized by Google

tato prowiněnj negsau rowněž těžká, dáwá na srozuměnau tjm: že na ně rozličné ukládá tresty, a že činj zmjnku rozličných druhů saudů. Wssak ale powstáwá důležitá otázka: Podlé čeho se magj tyto stupně hřjssnosti a winy měřiti a určowati? Z ohledu toho platj následugjcj hlawnj prawidlo: Čjm důležitěgssj gest zákon, kterýž se přestupuge, čjm gasněgssj gest známost geho a čjm wjce stáwá pohnútek k plněnj geho a tudjž čjm swobodněgi ho člowěk přestupuge: tjm wětssj gest i wina přestaupj-li se. A protož gest to weliká milost a neskončené dobrodinj býti křesťanem; ale gest to také weliké a těžké odpowjdánj. Ginak gest tomu, zhřessj-li pohan, a ginak, zhřessj-li křesťan. Křesťan má mnohem lepssj a dokonalegssj známost zákona Božjho, gakož se mu poskytugj hogněgssj a mocněgssj pohnůtky k plněnj geho. Gacj důwodowé na přjklad odwracugj křesťana od nečistoty a od smilstwa. On wj, že on i geho bližnj gest djtko nebeského Otce, a že gest stwořen k obrazu Božjmu — hodnost, kterážto se má za každau cenu chowati a chrániti. Dále pak wj, že on i geho bližnj gest wykaupen za drahau cenu krwe Kristowy, a že tudjž magj sebe gakožto draze wydobytý magetek neporussené zachowati. Rowněž wj, že sám i geho bližnj wessel na křtu sw. w smlauwu s Kristem: že se chtěgj odřjkati satanásse i wssech skutků geho; pak že mu dáno raucho bjlé, obraz to newinnosti dusse, aby ge donesl až k saudné stolici Páně. Rowněž gest mu známo: že on i geho bližnj gest chrámem Ducha swatého, a že tento přebýwá w něm, a že naplňuge dussi geho swau milostj a gj poswěcuge; že tudjž gest to ohawnostj, zarmucowati Ducha swatého neb ho wypuditi hřjchem nečistoty ze srdce swého. Posléze pak wj také: že tělo geho gakož i bližnjho má powstati w den saudný, oslawené práwě gako sjmě, genž w zemi wloženo býwá, w zpanilau kwětinu wyrůstá; a že tudjž hrozné gest to, složiti do hrobu tělo nečistotau zohawené. Pak wj dobře: také gak drahocenná a nenabytná gest čistota srdce, gak hogné požehnánj přinássj, a co způsobuge těm, kdož gi chowagj w neporussenosti, a gakéto odpowjdánj uwrhugj na se ti, genž páchagjce nečistotu, posskwrňugj swědomj a mařj čest, zdrawj a sstěstj žiwota wezdegssjho, a což wjce gest — také budaucjho. Konečně pak nemůže také křesťan zapomenauti, co Bůh slibuge těm, genž gsau čistého srdce a čjm wyhrožuge chlipnjkům. Naděge králowstwj Božjho, kdež Boha neustále zřjti budau, musjť zagisté gich powzbuditi, aby čistotu srdce pečliwě chowali; a wzpomjnka na ohniwé gezero pekelné musjť ge odstrassiti od wsseliké nečistoty a chlipnosti. Nedbá-li pak člowěk na to na wssecko, a posskwrňuge-li hřjchem nečistoty netoliko tělo swé, abrž swádj-li i bližnjho k ohawnosti této: gak těžká, gak weliká gest ta wina geho, gak weliké bude odpowjdánj geho! — Ba práwě proto gest wina geho tak weliká, poněwadž gest křesťan, poněwadž wssecko toto wj, aniž se dá tjm pohnauti; čjmž owssem welikau zlobu mysli na gewo pronássj.

Opět slussj giné stupně hřjchu rozeznáwati. Hřjssné slowo gest wjce než zlá myssléuka, a zlý skutek wjce než hřjssné slowo. Když na přjklad někdo něco nečistého myslj, gest to teprw myssléuka, o kteréž mimo Boha žádný newj. Přirozený stud pudj člowěka aby gi skryl. Když pak člowěk tuto myssléuku wyprawj a slowy na gewo pronássj, pak nemá wjce, coby ho přimělo, aby gi skryl — on pozbyl studu, a to gest giž wětssj zlé. Mimo to gsau hřjssná slowa a neprawé řeči gako tolikeré gedowaté, ssjpy

kteréž wnikagj w duſſi giných, a ge rany, ba ne zřjdka aż k ſmrti otrawj. Protož, ačkoli ſe takowéto oplzlé řeči a žerty za malau wěc pokládagj, gſau předc ohawné a zhaubné! Gimi zagiſté ſe wyzrazuge neſtydatoſt ſrdce a rozſſiřuge ſe morowý wzduch nečiſtoty a nakažugj ſe newinné duſſe. Wſſak ale nad hřjſſná ſlowa geſſtě těžſſj gſau neprawj ſkutkowé. Kdo hřjſſné ſkutky páſſe: gewj netoliko, že geſt zbawen wſſeho ſtudu, ale také dáwá zkegmě na ſrozuměnau, že ſe ani hřjſſných následkůw neprawoſti ſwé nehrozj, dáwage netoliko pohorſſenj bratrn ſwému, ale také nezřjdka hubě ho a ſſkodě mu. Ach kdo může wyčiſti, gak daleko ſáhati budau zlj následkowé bezbožných činů geho, a mnoho-li zlého způſobj, a gak dlauho budau hubiti bližnjho! Pakli člowěk, přitom při wſſem předc ſe odwáži k hřjſſnému ſkutku, gaká to zloba, gaká to ohawnoſt! — Než, ač gſau rozličnj ſtupňowé hřjſſnoſti, ač myſſlénky negſau geſſtě ſlowa a ſlowa a myſſlenj hřjſſná negſau ſkutky: ty pak, milý křeſťane, warug ſe pilně, aby gſi ſnad menſſjch přeſtupků ſi newſſimal, řjkage, gak z huſta ſe ſlyſſj: „To geſt gen myſſlénka aneb gen ſlowo, co na tom?“ — K hřjchu těžkému zagiſté netřeba wždy ſkutku. K tomu poſtačuge toliko hřjſſná myſſlénka aneb žádoſt, chowáš-li gi dobrowolně w ſrdci ſwém, a chowáš-li w nj zaljbenj. Ne toliko kdoby zabil bratra, geſt hoden ſaudu, ale giž i ten, kdož ſe hněwá naň w ſrdci ſwém. Ba hřjſſná žádoſt, přiwolj-li gj člowěk, geſt giž hřjch:: ſkutek aneb ſlowo gſau toliko wýgewy a owoce gegj. Protož dj Božſký Wykupitel: „Gá prawjm wám, že kažďý, kdožby pohleděl (neſtydatě) na ženu ku požádánj gj, giž zcizoložil s nj w ſrdci ſwém“ [1]). Skutek hřjſſný geſt giž myſſlénkau zpáchán w ſrdci, pakli ſe ſkutečně wykoná či nic; záwiſí toliko od okoličnoſtj a přjležitoſti. Wſſak ale ne to, což záwiſí od okoličnoſtj; ale což naſſeho geſt, hřjſſná wůle, to geſt ſkutek náš, naſſe zásluha neb wina, a za to budeme Bohu odpowjdati. Proto tedy milý křeſťane, bdiž ne toliko nad ſkutky ſwými, nýbrž také a zwláſſtě nad ſwými žádoſtmi, chceš-li ſe w ſkutku ſtáti ſprawedliwým předc Bohem! —

Čemu ſe pak dále z dneſſnjho ſwatého Ewangelium učiti lze, geſt také ta důležitá prawda: že na hřjch wždy následuge ſaud. „Každý, kdož ſe hněwá na bratra ſwého, hoden bude ſaudu.“ Tak nezůſtáwá žádný hřjch bez pomſty a treſtu Božjho, a ſwatá ſprawedlnoſt ſtihá geg giž na zemi. Či ſnadby měl ſwatý Bůh, a ſwrchowaný wládce tohoto ſwěta, nechati neprawoſt bez treſtu a dopuſtiti, aby hřjch a neprawoſti dle libosti prowozowaly w řjſſi geho wládu ſwau? Geho moc a welebnoſt naplňuge nebeſa i zemi, a gak daleko ſáhá geho wůle a geho moc, tak daleko i ſáhá geho ſprawedlnoſt gakož i ſaud geho nad hřjchem. Protož milý křeſťane, nezapomjnej pro miloſrdenſtwj Božj na ſprawedlnoſt geho. Wiz, týž Kriſtus Pán, gehož neſkončená láſka Božj na tento ſwět přiwedla, wyznačil doſti ſwau ſprawedlnoſt Božj ſmrtj a utrpenjm ſwým; nebo gakož „Bůh milowal ſwět (lidi), že Syna ſwého gednorozeného wydal, aby žádný kdož wěřj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný“: rownež i nenáwiděl neprawoſt že „ani wlaſtnjmu Synu ſwému neodpuſtil (neſſanowal), ale za nás wſſecky wydal ho (na ſmrt)“ [2]). Neprawil zagiſté Kriſtus Pán: Od této doby, co gſem přiſſel, očekáwá hřjſſnjka miloſtiwý ſaud; nebo Bůh geſt láſka: naopak pokládá i to,

[1]) Mat. 5, 28, [2]) Jan 3, 16. I Řjm. 8, 12.

Digitized by Google

co se prwé ani netreſtalo — neprawé myſſlenj — za hřjſſné a za treſtu hodné. Protož důwěřug ſe ſice w Božj miloſrdenſtwj, abys nezaufal: ale nedaufey w ně tak, aby gſi docela zapomenul na ſprawedlnoſt Božj, a opowážliwě na ni hřeſſil. — Na hřjch, gakž řečeno, následuge ſaud. Tento pak geſt dwogj: Geſtik ſaud a treſt Božj giž na zemi, kterýž konagj lidé, a geſtik ſaud a treſt Božj také na wěčnoſti. A wſſak při obau wládne rámě Božſké ſprawedlnoſti, a gak rozličnj a rozmanitj gſau ſaudowé lidſſtj, gſau předc toliko zřjzenj a uſtanowenj od gednoho a téhož newyſſſjho Saudce. A protož, milý křeſkane, cti a waž ſobě rámě ſwětſké ſprawedlnoſti, a podrob ſe mu w pokoře, geſtik to wlaſtně rámě Božj, ſkrze kteréž Bůh ſám hřjch a neprawoſt ſaudj! „Každá duſſe mocnoſtem wyſſſjm poddána buď. Nebo nenj mocnoſti, gediné od Boha, a kteréž gſau, od Boha zřjzeny gſau. Protož kdož ſe mocnoſti protiwj, zřjzenj Božjmu ſe protiwj: a kteřjž ſe protiwj, odſauzenj ſobě dobýwagi“ dj ſw. Pawel [1]). A ty ſaudce lidſký wiz, že na mjſtě Božjm ſtogiš, a že konáš ſaud Božj: nezapomeň tedy nikdy na to, což wolá giž nadſſený mudřec ſtarého zákona: „Milugte ſprawedlnoſt, wy genž ſaudjte zemi!“ [2])

Na hřjch následuge ſaud. Ty gſi zhřeſſil, milý křeſkane, a ſnad nezaſáhla tebe poſud metla Božj, a protož gſi dobré myſli? A neb ſnad prawě chceš hřeſſiti a nebogiš ſe ſaudu. Což myſljš, že ugdeš metle Božj? Popatř gen wůkol ſebe! Gak mnoho nemocných a churawých ſpatřjš, gaké množſtwj nuzných a opowržených! Gak mnoho naleznes zhanobených, opuſſtěných w hřjchu a bjdě zůſtawených dcer a gak mnoho zpuſtilých ſynů? Hle, tito wſſickni byli rownež lehkomyſlnj gako ty. I oni požjwali dobrých a rozkoſſných dnů, a myſlili gako ty, že to tak bude pořáde. Wſſickni tito hřeſſili a byli při tom weſelj gako ty. Než ale s dobrými dny i to přiſſlo ke konci, a naſtaly doby zármutku a žádná lehkowážnoſt nemohla ge uchrániti od zkázy. Co ſe wſſak těmto přihodilo a poſud ſe přihazuge wſſem, kdož gich následugj, zdaliž to mine tebe? Co máš ty před nimi? Protož ſtřežiž ſe, aby ſe ti něco horſſjho nepřihodilo; a nekjkey: „Hřeſſil gſem a co mi ſe za to ſmutného přihodilo? . . Nebo miloſrdenſtwj i hněw rychle přicházegj od něho, a na hřjſſnjky hledj hněw geho“ [3]). Dlauho čeká zahradnjk na neplodný ſtrom, než poſléze předc wytne geg a wrže geg na oheň! —

Konečně učiti ſe lze ze ſwatého Ewangelium, že dobře geſt obětowati Hoſpodinu, a gakých obětj žádá. „Obětuges-li dar ſwůg na oltář, a tu ſe rozpomeneš, že bratr twůg má něco proti tobě, nechey tu daru ſwého před oltářem ſwým, a gdi prwé, ſmiř ſe s bratrem ſwým, a potom přigda, obětowati budeš dar ſwůg“. Kriſtus Pán tedy ſchwalnge oběti. Owſſemk oběti gſau wýraz chwály a neyhlubſſj pokory: i cožbychom neměli powinnowanau chwálu a neyhlubſſj poctu, kteraužſluſſně k Bohu w ſrdci chowáme i zewnitř na gewo pronáſſeti? Oběti gſau wýraz djkůčinění. A což negſme powinni wraucj djky wzdáwati Bohu, od něhožto máme wſſe, což gſme a což máme? Oběti gſau wyznánj hřjſſnoſti a wýgew proſeb wraucjch. A což negſme wſſickni hřjſſnjci a takřka žebráci před Bohem? Proč bychom neměli wekegně wyznáwati winu a hřjſſnoſt ſwau, a o geho pomoc a ſmilowánj k němu wolati? Geſt to tedy ſluſſná

[1]) K Řjm. 13, 1. 2. [2]) Maudr. 1, 1. [3]) Sir. 5, 4. 7.

Digitized by Google

wěc Bohu oběti přinásseti. Wssak ale powstáwá důležitá otázka: Gaké oběti máme přinásseti, aby byly prawým wýrazem oslawenj, djkůčinění Bohu a proseb nassich; aby byly nám prameném milosti a smilowánj Božjho? — Přede wssjm znamenati slussj, že pauhým zewnitřnjm přinássenjm darů a obětj nemůžeme se Bohu zaljbiti. Krew býků a kozlů zagisté nemohla spasiti člowěka. A gaký djl gsau mu plodiny zemské? A co má z kauře wzhůru wstupugjcjho kadidla? Gak učj sw. Ewangelium, nemá dar obětugjcjho žádné ceny aniž se může ljbiti Bohu, nemá-li obětugjcj laskawě srdce a nepřinássj-li s darem zewněgssjm také giný dar wnitřnj, totiž smjřeliwost srdce. Srdce wlastně gest obět a zewněgssj dar gest toliko wýrazem gegjm. Co máme tedy obětowati, gakých darů přinásseti Bohu? aby obět nasse byla důstogným wýrazem a wýgewem chwály Božj, djkůčinění a proseb, kteréž w srdci swém chowáme, a aby se zaljbila Bohu? Snad djš, křesťane milý: „Srdce a lásku". Než ale, zdaliž nenj srdce twé posskwrněné a láska twá porussená? A může neprawá tato láska a toto porussené srdce twé Bohu neyswětěgssjmu se ljbiti, a obstáti před očima toho, genž zpytuge srdce a ledwj? A byť i twá láska byla čistá a srdce twé nepossskwrněné, zdaž gest to dostatečný dar a zcela důstogný neskončeně welebného Pána nebes i země? Můžeš-li chudým srdcem swým geg dosti oslawiti, tak gakby to přjslusselo neskončené welebnosti geho? Zdaž můžeš s slabými silami swými takowé djky gemu wzdáwati, takowé prosby před njm wylěwati, gakož toho žádá věčná swatost, milost a milosrdenstwj geho? — O srdce twé gest porussené a síly twé přjliš slabé a nedostatečné, a láska twá přjliš nedokonalá, aby byla čistau a z cela hodnau obětj Boha neskončeného. Z toho ze wsseho gde: že mussjme tedy přinásseti Bohu ginau, wyššjj a dokonalegssj obět, než gakowéž gest srdce nasse. A která gest obět tato? Gestik to Ježjš Kristus sám, podstatný Syn Boha nebeského, genž byl posslussen Otce až k smrti, k smrti pak kříže. Hle, tento zagisté geň čistá obět a hodná neskončené welebnosti Božj! On nepřinássj tu mrtwé dary, On tu přinássj sebe, swé srdce a swau lásku za obět; aniž pak přinássj nedokonalé a posskwrněné srdce, nedostatečnau lásku, nýbrž obětuge w dokonalém posslussenstwj až k smrti kříže srdce a lásku swau tak dokonalau, tak welkau a neskončenau, gakož gest Bůh sám. On zagisté postawil w oběti swé k smrti neskončené swatosti a lásce Božj věčný pomnjk, a posslussen až k smrti oslawil neskončenau moc a welebnost Otce na nebi a na zemi. On také w unjženj a w podrobenosti swé wůli Otce nebeského wykonal dostatečné zadostiučinění k smjřenj za neposslussenstwj a hřjchy swěta. Geho posslussenstwj gest úplné smjřenj a zadostiučinění za neposslussenstwj nasse. A protož geho mussjme obětowati Otci nebeskému: aby naň shledl, na geho snjženj, na geho neskončenau lásku a geho posslussenstwj až k smrti kříži. W něm a skrze něho chcemek oslawowati a welebiti Boha neskončeného, w něm a skrze něho chceme mu djky wzdáwati, a w něm a skrze něho chceme wolati o smilowánj k Otci milosrdenstwj a hledati odpusstěnj. A toto se děge při mssi swaté! Kdykoliw tuto drahau obět konáme, patřjme naň, na gednorozeného Syna Otce, gak se pro nás wydáwá w smrt kříže a koná zadostiučiněnj neskončené welebnosti Otce; gakobychom tu wolali k němu: Raň, na Syna swého gednorozeného, popatř Otče nebeský, skrze něho, skrze geho posslussenstwj až k smrti, geho unjženj až ke kříži, a skrze geho lásku neob-

Digitized by Google

mezenau chwáljme a welebjme tebe a pro toto posluſſenſtwj a neſkončenau láſku geho odpuſť nám naſſe winy a přigmiž gi gakožto obět dikůčinčnj za weſſkeré dary a nesčjſlná dobrodinj twá.

Wſſak ale, přinášſegjce Bohu w hlubokém pokoře a u wraucj láſce ukřižowaného Kriſta, gakožto gedinau postačitelnau obět za hřjchy swěta: muſjme také ſpolu s njm ſwé ſrdce a ſwau láſku obětowati, welebjce Boha, gemu djky wzdáwagjce a o ſmilowánj a odpuſſtěnj ho wraucně žádagjce.— Neb gakbychom ſe mohli opjrati o obět křjže Kriſtowa a daufati ſmilowánj a miloſt Otce nebeſkého, kdybychom ſami byli chladnj, ſrdcem plnj ſoběctwj, pýchy a nelásky? Owſtemk že Kriſtus Pán geſt prawá a gediné Boha hodná obět; on wſſak nenj obětj naſſi, negſme-li my geho a nepřináležjme-li gemu s celým ſwým ſrdcem. Gak bychom mohli wolati: Otče! w něm a ſkrze něho klanjme ſe tobě a oſlawugeme tebe; kdybychom ſe zároweň ſwětu kořili a gméno Božj ſrdcem i ſkutkem zlehčowali. Protož kdykoliw obět tuto konáme, muſjme mjti ducha pokory, lásky a podrobenoſti, s kterýmž Kriſtus Pán ſám tuto obět na křjži wykonal a ſtal ſe Spaſitelem swěta. A w tom záležj prawá obět mſſe ſw., že ſe Kriſtus Pán ſám obětuge nebeſkému Otci ſwému a gemu přináſſj ſwau neſkončenau pokoru, láſku a oddanoſt, a že wěrnj geho s njm ſpogenj w též pokoře, láſce a oddanoſti aučaſtenſtwj magj neſkončené oběti této. A když ſe takto ſpogugj s obětj Kriſtowau, a když ſrdce a duſſi ſwau Neſkončenému obětugj, neobětugj dary tyto ze ſwého; ten zagiſté, kterýž za ně umřel, poſwětil dřjwe ſrdce a duſſe gegich, kterauž pak Hoſpodinu přináſſegj za obět; a takto obětugj toliko, co byli prwé od něho obdrželi. Duſſe gegich zagiſté ſe wſſj láſkau a neobmezenau oddanoſtj a pokorau, kterauž Bohu přináſſegj, geſt dar, kterýžto obětugjce takka na zpět ho dáwagj tomu, kterýž duſſi tuto w Kriſtu Ježjſſi, ſkrze Ducha ſwatého obnowil a poſwětil; a tudiž obětugjce, dáwagj Twůrci, Wykupiteli a Poſwětiteli ſwému to, což geho geſt.

Protož, milý křeſťane, obětug Hoſpodinu, obětug gemu dar ten neywzácněgſſi, obětug mu Kriſta, gednorozeného Syna w oběti, kterauž on ſám konal a uſtanowil, totiž w oběti mſſe ſwaté. Wſſak ale kdykoliw ſpolu s kněžem gi budeš přináſſeti Pánu, wiz: aby ſi byl přjtomen s pokorným, wděčným, lásky plným a kagjcjm ſrdcem, by i toto bylo přjgemnau obětj Hoſpodinu a ſpogené s ſrdcem Kriſtowým doſtatečně oſlawowalo a welebilo Hoſpodina, gemu djky wzdáwalo a takto ſe ſtalo hodno geho miloſrdenſtwj a ſmilowánj.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, kterýž gſi připrawil milugjcjm tebe newiditelné ſtatky: račiž wljti w ſrdce naſſe wraucj láſku; abychom tebe we wſſem a nade wſſecko milugjce, zaſljbenj twých, kteréž překwyſſugj wſſecku žádoſt, ſkutečně doſſli. Skrze Kriſta, Pána naſſeho. Amen.

Digitized by Google

Neděle ssestá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Marka 8. w. 1—9.

Když mnohý zástup byl s Ježjssem, a neměli, coby gedli, swolaw učennjky, řekl gim: Ljtost mám nad zástupem: nebo ay giž tři dny trwagj se mnau, aniž magj, coby gedli; a rozpustjm-li ge lačné do domů gegich, zhynau na cestě: nebo někteřj z nich zdaleka přissli. A odpowěděli mu učennjci geho: Odkud ge bude moci kdo nakrmiti chleby zde na paussti? I otázal se gich: Kolik chlebů máte? Kteřjž řekli: Sedm. I kázal zástupu posaditi se na zemi: a wzaw sedm chlebů, a djky učiniw, lámal a dáwal učennjkům swým, aby předkládali; i kladli před zástup. A měli rybiček maličko; i těch požehnal, a kázal před ně klásti. I gedli, a nasyceni gsau, a sebrali, což pozůstalo z drobtů, sedm kossů. Těch pak, kteřjž gedli, bylo okolo čtyř tisjc: i rozpustil ge.

Wýklad.

Toto druhé zázračné nasycenj zástupu, gežto se wyprawuge w dnessnjm swatém Ewangelium, stalo se pozděgi než ono, kteréž wyprawuge sw. Jan Ewangelista a kteréž čjtá cjrkew swatá w neděli čtwrtau postnj. Bylo to totiž w druhém roce weřegného wyučowánj Páně, když Pán Ježjš wyssed z končin týrských, přissel skrze město Sidon k moři ǧalileyskému prostředkem kragin desjti měst, kdežto zázračně uzdrawil hluchého a němého. Powěst o tom diwu brzy se rozssjřila po celé kragině, ačkoliw to Pán Ježjš zřegmě zakázal; což způsobilo, že gakž wyprawuge sw. Matauš, k němu přistaupili zástupowé mnozj, magjce s sebau němé, slepé, kulhawé, mdlé a giné mnohé: i kladli ge k nohám geho, a Pán Ježjš odebraw se s nimi na pusté mjsto uzdrawowal ge; při čemž ge také wyučowal. Gessto ale se bljžil swátek stánků, přicházelo k němu wjc a wjce putugjcjch do Jerusaléma, tak že počet gich znamenitě wzrostl. „Widauce pak zástupowé tito, gak němj mluwj, kulhawj chodj, slepj widj, diwili se a welebili Boha Israelského“ [1]). Takto uplynuli tři dni a lid tento, kterýž z bljzka a z daleka přissel, nemohl se ani od Krista Pána odlaučiti; až pak gsau ztráwili wesskeré zásoby pokrmu, kteréž byli s sebau přinesli, a giž giž

[1]) Mat. 15, 30. 31.

Digitized by Google

neměli, co by gedli. Pán Ježjš chtěge gim ku pomoci přispěti, swolal učennjky a řekl gim: Litoſt mám nad zástupem: nebo ay giž tři dny trwagj se mnau, aniž magj, coby gedli; a rozpuſtjm-li ge lačné do domů gegich, zhynau na cestě; nebo někteřj z nich zdaleka přiſſli. Mohlť owſſem Pán Ježjš giž dřjwe pomoci zástupu tomuto, než naſchwál to neučinil, a prodlewal až do třetjho dne, až byli wſſecko ztrawili, „aby gakž wyſwětlnge sw. Jan Zlatoústý, dřjwe w nedoſtatku poſtaweni gſauce, tjm tužebněgi přigali, což se pak ſtalo.“ Neni pochybnoſti, že učennjci Páně ſi tu wzpomněli na prwněgſſj naſycenj zástupu u moře galilegſkého; než ale neoſmělili se dáti radu nebeſkému Mistru swému, aby rownež tak učinil, gako byl učinil prwé w Betſaidě Juliowě; a protož toliko gako prwé podotkli, že newědj sobě rady, řkauce: „Odkud ge bude moci kdo nakrmiti chleby zde na pauſſti? Pán Ježjš pak, aby tjm patrněgſſj byl zázrak, z giſtého počtu chlebůw, kteřjž se při nich na pauſſti nacházeli, otázal se gich: Kolik chlebů máte? kteřjž řekli: ſedm a málo rybyček [1]). Zdá se, že tito chlebowé patřili apoſſtolům; nebo k poněwadž se Pán Ježjš často odebjral na pauſſť, bylo gim třeba zásoby k wýživě. I kázal zástupu poſaditi ſe na zemi; což se ſtalo, aby tjm pohodlněgi se poděliti mohli, a dle způſobu swého wzaw ſedm chlebů, a djky učiniw, lámal a dáwal učennjkům swým, aby předkládali; i kladli před zástup. A měli rybiček maličko; i těch požehnal, a kázal před ně kláſti. I gedli a naſyceni gſau, a ſebrali, což pozůſtalo z drobtů, ſedm koſſů. Těch pak, kteřjž gedli, bylo okolo čtyř tiſjc: i rozpuſtil ge; totiž když wſſickni naſyceni byli.

Rozgjmánj.

Mezi weſſterými knihami, kteréž se nalezagj na oborn země, nenjť zagiſté žádné, kterážby obſahowala tak mnoho ſpaſitelného, poučného, potěſſitelného a ducha i ſrdce wzdělawagjcjho gako ona nebeſká kniha, kteráž nám wypiſuge žiwot Páně: ſkutky, kteréž Syn Božj konal, učenj, kteréž hlásal, a oſudy, kteréž podſtaupil pro ſpaſenj naſſe; kniha to ſwatého Ewangelium. „O, podiwu hodný to poklad! wolá sw. Jaroljm. Gako w noci na gaſné obloze nebeſké okú bedliwého pozorowatele wždy nowé hwězdy ſe obgewugj; podobně nalezá i bystré oko zbožného pozorowatele w ſwatém Ewangelium wždy nowá naučenj a nowé prawdy.“ A tak to nalezáme také w částce dneſſnjho ſwatého Ewangelium. O, gaký to utěſſený obraz wraucnoſti a horliwoſti lidu wěrjcjho zároweň i láſky a ſſlechetnoſti Božſkého Wykupitele naſkytuge se tu oku zbožného křeſťana! W prawdě rozkoſſné to diwadlo, dogiſta hodno wſſeho uwáženj.

Když mnohý zástup byl s Ježjſſem, a neměli, coby gedli, ſwo-

[1]) Mat. 15, 34.

Digitized by Google

lal (Pán Ježiš) učennjky swé. Těmito slowy započnage swatý Ewangelista wyprawowánj swé, obracj zřetel náš zprwu na zástup, genž s Ježiſſem trwage po tři dny na pauſſti učenj geho poslauchal. A w prawdě utěſſený to muſil býti pohled na zástup tento — na lid okolo Ježiſſe shromážděný. Pán Ježiš zagisté byl gim nade wſſecko. Gedwa že o něm zaſlechli, giž se naň hrnuli se wſſech kragin, z daleka i z bljzka, a nemohauce dosti se naposlauchati slowa geho, následowali ho až na pauſſt a zapomenuwſſe pro slowo Božj na wſſecko: na domow, na swé přináležegicj i na pokrm; meſſkali s njm na pauſſti po tři dny, až pak gim hrozilo nebezpečenſtwj hladem zhynauti. Gaká to wraucnoſt, gaká to horliwoſt lidu tohoto! Onik dobře pochopili slowo, kteréž dřjwe hlásal Kristus Pán: „Hledeyte neyprwé králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti“! A protož, také zapomenuli na wſſecko, a trwali s Kriſtem, hledagice králowſtwj a ſprawedlnoſti geho. A tak to má býti až posud. Ano, milý křeſtane, až posud gednoho geſt potřebj, což máš mjti neywjce na zřeteli, a což tobě má neywjce na ſrdci ležeti: králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt; abyſt totiž neydřjwe po tom taužil a dychtil, což nebeſkého geſt a k ſpaſenj duſſe ſlauží; abys znal Boha a prawdu geho a krácege w světle tohoto poznánj konal ſprawedlnoſt, abys užjwal žiwota pozemſkého gakožto proſtředku a přjprawy k wyššjm ſtatkům králowſtwj nebeſkého, totiž: ku poznánj a rozſſiřowánj ſpaſitelné prawdy a rozhogněnj nebeſké cnoſti a ſprawedlnoſti; aby takto králowſtwj Božj wždy wjc a wjc ſe ſjřilo a množilo, a aby Bůh ode wſſech byl poznán, ctěn a weleben; ty pak ſám abys w Bohu ſpaſenj a blaženoſti doſſel. Tot má býti neydůležitěgſſj péčj twau a ſwrchowaným cjlem twým — tot muſj tobě neywjce na ſrdci ležeti! Mage pak toto na zřeteli, nebog ſe, že ſnad w časných wěcech zkázu utrpjš. Či ſnad ſe domnjwáš, žeby Pán na tebe zapomenul a dopuſtil, abys w těch wěcech nedoſtatek a nauzi trpěl a zhynul? Owſſemk gſau mnozj malé wjry. Toliko časných wěcj hledagice, a při tom gediné na ſebe ſe zpoléhagice a w ſebe důwěřugice, domnjwagj ſe, že zmařena a ztracena geſt každá chwjle, kterauž w náboženém cwičenj, w modlitbě, w poſlauchánj slowa Božjho a w ſlužbě Božj, wůbec we wěcech ſpaſenj duſſe ſe týkagicjch trápj, obáwagice ſe, žeby muſeli zanedbáwati powinnoſti swé, žeby nemohli užiwiti ſebe a swé přináležicj, ſlowem, žeby w niwec přiſſli, kdyby ſpaſenj duſſe za hlawnj péči ſobě położiwſſe, wěrně a horliwě Bohu ſlaužili. A protož ſháněgj ſe a pracugj, lopotj ſe a lakotj od rána až do wečera, we wſſednj den i we ſwátek; ani na Boha, ani na modlitbu, na chrám na a ſlužbu Božj nemyſlice: hledagj přede wſſjm králowſtwj tohoto ſwěta a ſtatků geho. Owſſemk kdyby králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt, — kdyby zbožnoſt toho žádala, aby zanedbáwali powinnoſti swé, aby uſtawičně w chrámě a na modlitbách trwagice, nepracowali, aniž o ſebe a swé přináležicj péči měli: tuk arcik by měli prawdu a obáwánj gegich bylo by oſprawedlněno. Awſſak prawá zbožnoſt a péče o ſpaſenj duſſe tohonežádá; naopak ſám ſw. Pawel pjſſe: „Geſtliže pak kdo o swé a obzwlášſtě o domácj péče nemá, zapřel wjru a geſt horſſj než newěřicj“ [1]). Prawá péče o ſpaſenj duſſe a s nj ſpogená zbožnoſt ducha žádá

[1]) I. Tim. 5, 8.

Digitized by Google

toliko: abychom při wſſem ſnaženj a gednánj pozemſkém wěčný a ſwrchowaný cjl ſwůg — králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt na očjch měli, aby k němu wſſecko naſſe gednánj a počjnánj ſměřowalo. Na ten konec, abychom nikdy cjle ſwého s očj neſpauſſtěli a tjm bezpečněgi ho doſáhli: máme obětowati giſté doby žiwota ſwého, zwláſſť a wýhradně k zbožnému přemýſſlowánj a rozgjmánj, a w giſtých chwjlech na modlitbu a náboženſká cwičenj, ſlužbu Božj wůbec s celau a nerozdělenau myſli ſe oddati. Když pak takto gednati budeme, dógiſta nezanedbáme ničeho, což časný ſtaw a powolánj naſſe nám ukládá; alebrž i ty doby, kteréž gſme obětowali k cwičenj náboženſkému, nebudau ztraceny a nezůſtanau bez proſpěchu i pro časné dobré; ony zagiſté přineſau nám mnohý ziſk. „Pobožnoſt, gakž dj ſw. Pawel, geſt ke wſſemu užitečná, magjc zaſljbenj nyněgſſjho žiwota i budaucjho“ [1]). Abyſi ſe dobře o tom přeſwědčil, křeſťane milý, popatř gen na zástup w dneſſnjm ſw. Ewangelium. Hle, po tři dny trwali s Ježjſſem, poſlauchagjce ſlowa geho a giž giž byli w nebezpečenſtwj hladem zahynauti. Wſſak Pán gich nepropuſtil z prázdna na cestu aniž dopuſtil, aby wěrnj geho, kteřjž pro pokrm duſſewný zapomenuli na pokrm tělesný, přiſſli w zahynutj. On widěl nedoſtatek gegich a nebezpečj, kteréž gim hrozj, ſſlo mu k ſrdci: a u wnitřnoſti ſrdce pohnut, ſmilowal ſe nad nimi a naſytil ge zázračným způſobem, gako dřjwe ge obcerſtwil pokrmem duſſewnjm. Toho nalezáme geſſtě mnoho ginych přjkladů w ſw. Ewangelium. Matauš byl celným, a když ho Pán powolál ode cla, následowal hlaſu geho. Petr a Ondřeg, Jakub a Jan byli rybáři, a k ſlowu Páně nechali ſhtj a opuſtiwſſe wſſecko a následowali ho. Tito zagiſté newymlauwali ſe wýdělkem neb řemeſlem ſwým, aniž ſe báli, že gim bude na něčem ſcházeli, neb že budau mjti nedoſtatek chleba; abrž, když ſe gich Miſtr poſlednj wečer před ſwau ſmrtj tázal: když gſem wás poſlal bez měſſce a bez moſſny a bez obuwi, zdali gſte w čem nedoſtatek měli? oni řekli: W ničemž. — A což nenj Pán miloſrdný až poſud? Či ſnad gſau mu wěrnj ctitelé geho, kteřjž přede wſſjm hledagj králowſtwj geho, gſau mu méně milj a drazj, než prwé? A neb ſnad ruka geho geſt nynj zkrácena, gakoby nemohl wjce o ně mjti péči, a gim napomáhati i w tělesnych potřebách? — Dowſſem netwrdj ſe tu, že bychom muſeli wſſecko opuſtiti a wſſeho ſe wzdáti, bychom Krista následowali: tot nenj powolánj wſſech; aniž ſe twrdj, že by zbožný neměl nikdy nedoſtatku pocjtiti: a wſſak tolik geſt giſto, že Pán neopauſſtj ſwých wěrných, genž důwěřugjce w něho, gemu zbožně ſlauží; aniž že dopauſſtj, aby nedoſtatkem zhynuli, ba i s giſtotau ſe může řjci, že i ty doby, kteréž náboženſtwj wěnugeme, nezůſtanau pro nás bez časného proſpěchu. Poohledni ſe gen, křeſťane milý, popatř wůkol ſebe. Popatř na ty rodiny, kdež ſe na ſlužbu Božj hledj, kdež ſe modlitba a ſpaſitelná čtenj konagj, kdež ſe wěrně Bohu ſlauží, kdež ſe ſwátky a neděle náležitě swětj: zdaliž zhynula která z nich a neb zdaliž uwedena geſt w niwec tjm, že Bohu ſlaužila? Byť i nebyly wždy tyto zbožné rodiny bohaté neb wzneſſené; byť i nežily w rozkoſſjch a neoplývaly ſtatky: tolik magj přede, čehož gim k zachowánj žiwota geſt potřebj; a při tom, což wjce geſt, gſau ſpo-

[1]) I. Tim. 4, 8.

Digitized by Google

kogeny a w prawdě ſſlaſtny, newědauce nic o tiſicerých marných péčich, ſtaroſtech a neſnázich, kteréž člowěku žiwot ztrpčugj a geg činj těžkým a neſnesitelným. Hle, gak konagj wſſelikau práci pokádně a horliwě, gak ſe gim wſſe daří, gak Božj požehnánj ſpočiwá na wſſem, což počinagj! Gak ſnáſſegj trpěliwě a tiſſe wſſelikě neſnáze a ſwizly žiwota, a gak ſe radugj a těſſj wraucně ze wſſelikerých i z těch neymenſſich dobrodinj Páně! — Na opak popatř, křeſtane milý, na rodinu, kteráž ſe zhoſtila náboženoſti, magjc gi za zbytečnau a neb dokonce za powrhel, kdežto za celý čas kolena neſhybagj, kdež geſt ſwátek gako pátek, kdež ſe na Boha a na ſlužbu geho celý rok ani newzpomjná: zdaž ge proto ſſlaſtná a ſpokogená? — Diwná to wěc! Nikdy nebylo tolik zchudlých, bjdných a na mizinu přiſſlých rodin, gako právě nynj, kdež ſe neywice ſháňj, kdež ſe we dne i w noci, we wſſjdně i we ſwátek lopotj a pracuge, a kdež pro ſamý průmyſl mnozj nemohau ani k duchu přigjti, tjm méně Bohu ſlauziti. A nikdy nebylo tolik neſpokogených, rozerwaných, se ſwětem a s Bohem rozpadlých zaufalců, gako právě nynj, to ſe kdež modlitba a wůbec nábožené cwičenj za ztrátu času pokládagj, a kdež, gak ſe dj, muſegj důležitěgſſi wěci ſe konati. W prawdě patrný to důkaz, že na weſſkeré této lopotě žádné požehnánj Božj neſpočiwá, a že zanedbáwánj zbožnoſti má také čaſnau zkázu w zápětj. Wſſak i ti, genž požjwagj hognoſti ſtatků pozemſkých a pro rozkoſſe ſwětſké o Bohu a bohoſlužbě ſami nic nechtěgj wěděti, a ginému pro mrzký ziſk Bohu ſlauziti bráuj, zdaž neſpočiwá kletba Božj na gegich ſtatcjch? Zdaž gſau ſſlaſtni neb ſpokogeni při wſſj hognoſti a rozkoſſnoſti ſwé? Owſſemk na oko zdagj ſe býti blaženými než ale pozorugj-li ſe hádky a neſwáry, kteréž pokog gegich ruſſj; uwáži-li ſe nepořádek, kterýž wſſecko w zmatek uwozuge, k tomu i nepokog a rozerwanoſt myſli a zmjtánj ſrdce, kteréž gim hřjſſné wáſſně a náruživoſti působj — kdož toho wſſeho uwážj: ten zagiſté pozná, že tu nenj prawého ſſtěſtj; poněwadž tu nenj základ a podpora wſſj blaženoſti — pobožnoſt. A což byſi ſe ohljžel po ginych, křeſtane milý, popatř gen ſám na ſebe. Přiſſel gſi tjm w niwec a neb utrpěl gſi něgakau zkázu, když gſi Bohu wraucně a upřjmně ſlaužil? Dopuſtil Pán, abys zahynul? Byl i někdy gſi muſil nedoſtatek ſuáſſeti, zdaž newytrhl tebe w čas přjhodný, právě když twé nebezpečenſtwj bylo neywětſſj? Owſſemk tak zázračně a podiwně, gako w dneſſnjm ſw. Ewangelium, nepomáhá nám wždycky Pán, aniž geſt toho potřebj. Tiſſe bez hluku působj láſka Božj! newyzpytatelné gſau ceſty, kterýmiž kráčj, tagné gſau ſily, gichžto užjwá, a neznámj w podobě ſwé gſau poſlowé, kteréž Pán ſeſjlá ku pomoci wěrným ſwým. Brzy muſj ku pokynutj Božjmu přjroda zdwognáſobiti dary ſwé a w nenadálé hognoſti wynahraditi, což Pán dřjwe dle neſtaualé maudroſti ſwé nám odepřel; hned zaſe užjwá Pán lidj co náſtrogů, aby přiſpěl wěrným ſwým ku pomoci. Často přicházj požehnánj Božj s té ſtrany, odkudž gſme ſe ho neyméně nadáli, a nezřjdka ſe obgewuge pomoc Božj tehdáž, když gſme giž dáwno o nj pochybowali. Pán ſám neylépe wj, co nám dobrého geſt, a gak nám to proſpjwá, a geho péče neugde žádný twor, tjm méně ti, genž ſe ho wěrně držj a gemu zbožně ſlauží. Protož dobře tu dj Zalmiſta Páně: „Mlad gſem byl a ſeſtaral gſem ſe: ale newiděl gſem ſprawedliwého, aby byl opuſſtěn, ani

Digitized by Google

ſemene geho, žeby hledalo chleba“ [1]); nebo gakž dj pjſmo ſwaté: „Pán miluge ſprawedlnoſt a neopauſſtj ſwatých ſwých a wěčně zachowáwá ge.“

A byť nám Pán žádné zwlášſtnj pomoci neudělil, když w zbožnoſti gemu wěrně ſlaužjme: předce negſau ztracené a zmařené ony doby, kteréž náboženſtwj wěnugeme, aniž zůſtáwagj bez proſpěchu časného. Nebo náboženſká cwičenj, kteráž wraucně konáme, půſobj: že pak časné a pozemſké záležitoſti a práce ſwé s rozumněgſſj powážliwoſtj a s wětſſj horliwoſtj obſtaráwáme. Nebo, že mnozj i při wſſem ſnaženj a lopocenj nic nemohau wykjditi a zjſkati, že chudnau a w bjdu a w nauzi upadáwagj; a to nezřjdka i ti, genž dkjwe dobře ſtáli: přjčina toho leží zagiſté w nepowážliwoſti a nerozumnoſti, kterauž ſwé práce konagj a záležitoſti ſwé obſtaráwagj. Gim ani nepřipadá, aby přemeyſſleli o ſwém ſtawu, aby ſi powinnoſti ſwé živě k myſli přiwodili, aby ſwé gednánj a počjnánj náležitě ſobě předložili a ſpořádali: oni gſau živi do ſwěta bez wſſj ſtaroſti, a gednagj s takowau lehkomyſlnoſtj a opowážliwoſtj, kteráž ge nutně do zkázy wrhnauti muſj. A nenj ſe čemu diwiti. Nikdy neſbjragj myſli ſwé, nikdy neuwažugj kroků ſwých, nikdy nezkauſſegj a nezpytugj gednánj ſwé před obličegem Božjm; gim nezáležj nic na polepſſenj a zuſſlechtěnj ſrdce, ani na zalžbenj a požehnánj Božjm, a tudjž ſe oddáwagj nezkjzeným žádoſtem a hřjſſným rozkoſſjm, gſauce denně nepowážliwěgſſjmi a neſmyſlněgſſjmi. Toto pak ſe nemůže přihoditi tomu, kdož u wraucj a ſrdečné zbožnoſti Bohu ſlauží a w náboženoſti ſe cwičj. Náboženſké cwičenj: modlitba a bohoſlužba wůbec žádá shromážděnj myſli, budj zpanilé city ſrdce a obracj pozornoſt člowěka na ſebe, na wnitř ſrdce, připomjná mu powinnoſti geho, ožiwuge a budj w něm ſpaſitelná předſewzetj a dodáwá mu takto powážliwoſti, genž ho prowážj při wſſech pracech geho a půſobj, že toliko s rozmyſlem a s předloženoſtj gedná. Pak ſe mu daří práce geho lépe; pak geſt proſt chyb, kteréž lehkomyſlného hubj, a geſt zbawen nebezpečenſtwj, kteréž giným hrozj, a uchopuge ſe každé wýhody, genž ſe mu naſkytnge; a tak ſe ſtáwá, že práce geho geſt wýborněgſſj a zdařilegſſj a počjnánj geho ſſaſtněgſſj. A to tjm ſpjſſe, geſſto zbožnoſt ho podněcuge a ſjlj, aby konal djlo ſwé a obſtarával ſwé záležitoſti s wětſſj horliwoſtj. Nic zagiſté, ani ctižádoſt, ani žádoſt ſtatku neb rozkoſſj nemůže člowěka k horliwoſti u práce tak podnjtiti gako zbožná cwičenj, konána u wraucnoſti ſrdce. Náboženoſt zagiſté předſtjrá člowěku wſſelikau práci a powinnoſt powolánj geho, gakožto djlo gemu wykázané od ſamého Boha, z něhožto Pánu gednau přiſný aučet kláſti muſj, a kteréžto muſj náležitě a se wſſj horliwoſtj konati, chce-li býti wěrným ſlužebnjkem Božjm. W náboženoſti dochází také člowěk poſily, aby ſwé djlo náležitě konal, a potřebné zmužilоſti a ſtatečnoſti, aby překážkám gemu ſe naſkytugjcjm lehce odolal; a nic ho nečinj tak ſkjdného, mjrného a opatrného w požjwánj owocj práce, gako uctiwoſt k Bohu, kteréž nabýwá u nábožených cwičenjch. On pracuge s Bohem, pro Boha a dle Boha. Tok ho podněcuge, tok geg ozbroguge, tok ſjlj a půſobj, že ſe neſſtjtj žádné práce, žádných neſnázj, žádné těžkoſti; že neuſtáwá, až dokoná djlo ſwé, aby byl ſhledán, gako wěrný ſlužebnjk Páně. A

[1]) 36, 25.

Digitized by Google

to zagiſté půſobj blahoděgně na práci a zaměſtnánj geho, a činj ge zdařilé a požehnané — na ſwědectwj, že čas, gegž ſlužbě Božj a náboženému cwičenj wůbec wěnugeme, nenj zmařen; a že hledagice králowſtwj Božjho a ſprawedlnoſti geho, že netoliko žádné ſſkody neutrpjme, alebrž že i z ohledu časných wěcj mnoho zjſkáme.

A protož, milý křeſtane, pečug a pracug! wſſak ale nezapomeň nikdy pro péči o tělo a pro pozemſké záležitoſti pečowati také o duſſi a o wyſſſj wěci nebeſké. Ach, trnj a bodláčj uduſj lehce ſjmě dobré; a péče a ſtaroſti o pokrm a o bohatſtwj wypudj ſnadně wſſelikau myſl k Bohu a k nebeſkým wěcem. Pak nemá člowěk po celý týhoden giného myſſlenj, než gakby rozmnožil ſtatek ſwůg, gakby tu neb onu rozkoš uchwátil, gakby ſe dotkel k hodnoſtem aneb k ſláwě ſwětſké. Pak nemá ani času ani chuti do chrámu gjti a k Bohu myſli ſwé pozdwihnauti; a byl i tam ſſel, nemá ani náležité pozornoſti ani shromážděné myſli; a tak zanedbáwá duchownj čtenj, modlitbu, domácj i wečegnau pobožnoſt. Gaká to zpozdiloſt, gaká to zkáza! — Naopak, křeſtane milý, budeš-li we wſſem ſnaženj ſwém hledati neyprwé králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti, wěz: že čas, kterýž wraucj zbožnoſti, bohoſlužbě a náboženſkým cwičenjm obětugeš, nenj zmařen, nýbrž že dogdeš požehnánj Božjho a zdaru hogného. A protož nezanedbáwey nikdy Božj ſlužbu pro práci, pro ſtaroſti a záležitoſti časné, zwláſſtě pak ſnažiž ſe od cjrkwe uſtanowené časy ſwátečnj a nedělnj bohoſlužbě, poſlauchánj ſlowa Božjho, čtánj duchownjch kněh a giným náboženým cwičenjm wěnowati. — Nakloň k ſobě, ó Pane, ſrdce wſſech, genž w potu twáři dobýwagj ſobě chleba ſwého, a učiň, aby rukama pracugice, ſrdcem ſe k tobě přilnuli a u wraucj zbožnoſti tobě ſlaužice i w časných potřebách požehnánj a pomoci twé zakuſili.

Co dále zástup dneſſnjho ſwatého Ewangelium znamenitý činj, geſt ſetrwaloſt, gakauž lidé tito na gewo dali. Netoliko že dalekau ceſtu za Pánem Ježjſſem konali, nýbrž i trwali s Kriſtem Pánem potři dny, nemohauce ſe odlaučiti od něho; a ani neſnáze ceſty, ani nebezpečenſtwj hladu — nic nemohlo ge odlaučiti od Miſtra nebeſkého. Giž tři dny trwagj se mnau, aniž magj, coby gedli: nebo někteřj z nich z daleka přiſſli; dj o nich Kriſtus Pán ſám. A w prawdě, ſetrwaloſt u Kriſta, totiž w prawém a ctném žiwotě, geſt welká ctnoſt, ano geſt koruna a doplněk wſſech ctnoſtj a záwdawek a rukogemſtwj žiwota wěčného. Ach, co platno obrátiti ſe ke Kriſtu a poněkud ho náſledowati; odwracjme-li ſe brzy od něho a přilneme-li ſe ke ſwětu. Toliko, „kdož ſetrwá až do konce, ſpaſen bude“; dj Božſký Wykupitel ſám. K čemuž dobře dokládá ſw. Bernard: „Ne kdož započne, ale kdož ſetrwá až do konce, ſpaſen bude. Započjti geſt wěc mnohých; ſetrwati pak málo kterých. Wytrwaloſt geſt wzneſſená dcera králе neywyššſſího, owoce ctnoſti a gich dokonánj, ſklad to wſſeho dobra, ctnoſt, bez njžto žádný ani Boha neſpatřj aniž ſpatřjn bude... Onak to gediné, genž milownjka poſluſſnoſti w ſtánek králůw uwádj, aby ho ſpatřil w ſláwě geho, na něhož patřiti žádagj ſobě angelowé“ [1]). Dobře také mluwj tu ſw. Jaroljm: „U křeſtanů nehledj ſe na počátek, abrž na konec. Pawel ſſpatně započal, a wſſak dobře doko-

[1]) Sermo divers. 41. n. 10.

Digitized by Google

nal. Jidáſſům počátek byl chwalný, konec ale byl zrádau posſkworněn. Čti Ezechiele: Ctnoſt ctnoſtného newyſwobodj w den pohorſſenj ſe geho a pro neſſlechetnoſt neſſlechetný w den obrácenj ſe ſwého“ [1]). A ginde dj s Božſkým Wykupitelem: „Mnoho geſt powolaných a málo wywolených“, dokládage: „přemnozj počnagj, málo kteřj ſetrwagj; tudjž i weliká odměna těch, genž wytrwagj!“ [2]) A chceš-li widěti, kteſtane milý, gak Pán giž na tomto ſwětě odměňuge wytrwaloſt w dobrém, wiz gen dneſſnj ſwaté Ewangelium. Hle, proč ſe ſmilowal Pán nad zástupem ſhromážděným a proč ho naſytil? Zagiſté z žádné giné přičiny než že ſetrwali s njm. Litoſt mám nad zástupem, dj Pán Ježjš, a udáwage toho přičinu, dokládá: „nebo ay giž tři dny trwagj se mnau“. Nic zagiſté tak Boha k ſlitowánj a miloſrdenſtwj nepohne, gako naſſe ſtáloſt a ſetrwaloſt u Krista a w ſwatém obcowánj geho. Protož také k ſtáloſti a ſetrwanliwoſti několikerým podobenſtwjm napomjná [3]) a apoſſtolům, proto že s njm w pokuſſenj trwali, králowſtwj nebeſké připowjdá. „Wy gſte, prý, genž gſte se mnau ſetrwali w mých pokuſſenjch: protož gá wám připrawugi králowſtwj“ [4]); což i komuſi z aſiatických biſkupů pro tuž přičinu ſlibuge řka: „Wjm o ſkutcjch twých, i o ſauženj a chudobě twé; budiž wěrný až do ſmrti, a dám ti korunu žiwota“ [5]). K té ſtáloſti také radil ſw. Dawid těmito ſlowy: „Očekáwey Pána“. A co zatjm dělati máš? „Oſtřjhey ceſt geho“. Co z toho mjti budeš? „A wywyſſj tebe“. Kterak tě wywyſſj? „Aby w dědictwj wzal zemi“ [6]); zemi bez pochyby žiwých, tichým připowěženau. — „A w prawdě — táže ſe blahoſlawený Ludwjk z Granady — kdož ſetrwal w dobrém ſkutku a nenalezl miloſrdenſtwj u Pána? Maria Magdaléna ſetrwala u hrobu Páně a newrátila ſe na zpět do města, když ſe učenjci wracowali; a protož zaſlaužila dřjwe ſpatřiti Pána, než oni. Žena Kananeyſká wytrwala w proſbě ſwé, uſtawičně dotjragjc proſbami na Pána, aniž dadauc ſe odbýti, a hodna byla ſhledána ſlyſſeti ſlowa: „O ženo, weliká geſt wjra twá, ſtaniž ſe tobě, gakž ſi žádáš“!... Wytrwale ſetrwala i Sára, manželka mladſſjho Tobiáſſe, na modlitbě a poſléze, když ſedm manželů gj odňato geſt, obdržela ſwatého mládence za manžela. A ſwatý Jaroljm, genž byl od zlého ducha welice pokauſſjn a wraucně Pána o pomoc wolal, ſetrwal tak dlauho w modlitbě, že w liſtu ſwém k Euſtochiowi pſal: „Wzpomjnám ſi, že když gſem wolal k Pánu, že gſem často den s nocj ſpögil, ani neuſtál w prſy bjti ſe, až na rozkaz Páně wrátil ſe pokog do ſrdce mého“. O kýž bychom, wolá nadzmjněný blahoſlawený Ludwjk z Granady dále, kýžbychom i my takto w modlitbě ſetrwali! O kdyby ti, genž celé noci w hránj neb heyřenj trámj, toliko gedinau noc u Boha ztrámili, gak mnohem wětſſj ziſk by měli z poboženoſti než z heyřenj ſwého. Wſſak co djm gednu noc? Kýžby toliko gediný den, gednu hodinu u Pána ſetrwali! Zagiſté by Pán, genž tuto třidennj ſetrwaloſt zástupu tak ſlawně odměnil, i naſſi wytrwaloſt nowými a hognými dary miloſti ſwé odplatil“.

Protož také napomjnal ſw. Frantiſſek Sáleſký duchownj dceru ſwau Frantiſſku de Chantal, welmi dütkliwě k ſetrwaloſti w

[1]) Epist. l. 2. epist. 21. Lib. 1. adv. Jov. c. 7. [2]) [3]) Luk. 11, 18. [4]) L. c. 22. [5]) Sk. ap. 2, 9. [6]) Psalm 26.

Digitized by Google

dobrém, yſſe takto: „Na poſledy tě, neymilegſſj Bohmilo, zawazugi ſkrze wſſe, což gak na nebi tak na zemi ſwatého geſt, ſkrze kreſt twůg, ſkrze láſkau plápolagjcj ſrdce, kterýmž tě Spaſitel milowal, ſkrze geho neſmjrné miloſrdenſtwj, na kteréž ſe zpoléhás, abys na té ſpaſitelné ceſtě žiwota, na niž gſi gednau ſe dala, také ſetrwala a ſtále pokračowala. Wěk náš mjgj, ſmrt geſt za dwerěmi; a gakž ſw. Řehoř dj, trauba znj, aby ſe každý k odchodu hotowil, ſaud zagiſté bljzko geſt!“ [1]) — I ty milý křeſťane, oddal-li gſi ſe w prawé wjře a s wraucj horliwoſtj Kriſtu a zbožnému žiwotu, hlediž při něm ſetrwati až do konce žiwota ſwého. Poněwadž ale, gakž dj ſwatý Auğuſtin, ſetrwaloſt w dobrém geſt dar Božj, pros tedy každodenně wraucně Boha o welikau miloſt tuto; gakž ſám ſwatý Alfons Liguori k tomu wzbuzuge, an dj: Aby kdo ſpaſen byl, nepoſtačuge toliko započjti, třeba též ſetrwati. To pak aby nám možno bylo, muſjme pokorni býti, ſwým wlaſtnjm ſilám wždy nedůwěřowati, w Boha gedině ſwau naděgi ſkládati, nenſtále ho o podporu wzýwati, abychom wytrwati mohli. „Bjdný ten, kdož ſe ſám na ſebe zpoléhá, aneb pro ſwé dobré ſkutky marným ſe ſtáwá“ [2]). Protož, křeſťane milý, woley denně k Bohu a pros ho wraucně, aby dal tobě dar wytrwaloſti. Rciž ſtraufſně: „Neopauſſtěg, ó Pane, ſlabého a mdlého ſluženjka ſwého a gemuž gſi dal chtiti, dey také dokonati!“ — K této každodennj proſbě přidey pak ſám přičinění ſwé. Zawaž a oddey ſe zcela Bohu w ſwatém ſlibu a obnowug ſlib ten každého dne: že chceš Pána Boha ſe držeti a u něho ſetrwati, řkage s nábožným Dawidem: „Na wěkyk nezapomenu na ſprawedlnoſti twé Pane! nebo gimi gſi obživil mne“ [3]). A budeli ſe ti zdáti to někdy obtjžné a těžké u Boha ſetrwati, ſlyš, co radj ſw. Fratiſſek Sáleſký: „Do nebe hleď, nechtěg ge ztratiti pro tento bjdný ſwět. Patř také na hlubinu pekla, aniž ſe pro wěci w okamženj minaucj do něho uwrhug. Na Pána Ježjſſe wzezři, aniž ſe ho pro tento podwodný ſwět ſpauſſtěg“. Pak rciž se ſw. Frantiſſkem: „Wſſeliká práce geſt mi rozkoš, když ſobě ty radoſti rozgjmám, kterýchž očekáwám. A ta ſláwa, kteréž očekáwám geſt takowá, že mne wſſechna trápenj obweſelugj [4]).

Utěſſený w prawdě geſt pohled na záſtup dneſſnjho ſw. Ewangelium. Wſſak ale wýſſe nad záſtupem tjmto ſtogj Kriſtus Pán ſám a zaſluhuge geſſtě wětſſj pozornoſti. O, gak geſt laſkawý, gak útrpný a miloſrdný! Hle, on widj záſtup, genž opuſtiw pro něho domow, konal dalekau ceſtu a tři dny s njm trwá a nynj nemage co giſti, geſt w nebezpečenſtwj hladem zhynauti. Bjda a nedoſtatek geho gde mu k ſrdci, on to mocně cjtj, a s útrpnoſtj dj: „Ljtoſt mám nad záſtupem; nebo ay giž tři dny trwagj ſe mnau, aniž magj, coby gedli; a rozpuſtjm-li gelačné do domů gegich, zhynau na ceſtě“. O gaký to Wykupitel, genž má útrpnoſt s lidem ſwým wěrným a zná a cjtj nedoſtatek geho! — A gako prwé na pauſſti Galileyſké patřj on poſud s hůry nebes na záſtupy ſwých wěrných a widá gegich neſnáze, gimižto pro něho zápaſiti muſegj, gegich protiwenſtwj, kteréž pro něho ſnáſſegi, gegich bjdu a ſtraſt, kterauž z lásky k němu

[1]) Filot. část 5. kap. 18. ſtr. 346. [2]) Catechet. in introd. c. 12 [3]) Žalm 118, 93.
[4]) Filot. část 5. kap. 18.

Digitized by Google

okaussegj, nechtjce hřjssnym způsobem pomáhati sobě; gegich slzy, kteréž prolévagj, gegich úpěnj, gimiž to wzdychagj: „má ljtost nad nimi“! Nemůže wideti bjdného, aby se nad njm neslitowal. Počjtá dny, hodiny, a každé okamženj, w kterémž geho wěrnj nauzi a bjdu snássegi. Nečeká na gegich prosbu, samochtě gegich potřebě pomoci poskytuge; negen přjtomnau ale i nastáwagjcj mdlobu starostliwě předcházj; nebť prawj: „Rozpustjm-li ge lačné, zhynau na cestě.“ Když pak žádná naděge nepozůstáwá, tenkrát neywjce i zázračně pomáhá: „Když nás opaussti swět, přjtomný gest se swau pomocj Bůh“; dj sw. Petr Zlatoústý. Co se tedy bogjš, co nařkáš, křesťane milý, když u Krista, trwage proň a pro sprawedlnost geho trpjš, gako by Pán na tebe zapomenul a nedbal o tě, a gakobys zahynauti musil? O, nezapomenul na tebe. On hledj na tebe a slyssj twá upěnj a wzdychánj a počjtá slzy twé, a cjtj bolest twau: on má ljtost nad tebau. „Oči Páně nad těmi, kteřjž se ho bogj: a na ty, kteřjž daufagj w milosrdenstwj geho, aby wyprostil od smrti dusse gegich a živil ge w čas hladu“ [1]). — A nechá-li tebe přede trpěti a snásseti, neděge se to proto, gakoby na tebe zapomenul a necjtil bjdu twau. Nikoliw. Tyť máš býti očisťěn a zdokonalen. Snad negsi gesťě zcela pewný a zcela oddaný gemu. Snad gesťě některá sskwrna lpj na sprawedlnosti twé, a protož dopaussti Pán, abys trpěl poněkud, a takto abys protiwenstwjm očisťěn byl, gako se čisti zlato w ohni od sskwrn a přjměsků wselikých. A neb ty máš dokázati Pánu wěrnost swau a snássenjm utrpenj máš oswědčiti, že oprawdowým a upřjmným srdcem geho se držjš, že mu slaužjš pro něho samého, ne pak z časných ohledů? Nebo, gakž dj mudřec starého zákona, „w ohni zkussenо bývá zlato a stříbro, lidé pak přjgemnj w peci ponjženj“ [2]). Ci snad toho žádá prospěch giných, abys snássege protiwenstwj gim dal přjklad trpělliwosti, tiché o dewzdanosti, wytrwalosti a stáloсti a takto gim slaužil ku wzdělánj? A neb chce Pán, aby utrpenjm twá ctnost byla pewněgssj, twá zásluha wětssj a odměna twá hogněgssj? — Kdož to wj? Ty to newjš, co Pán s tebau obmeyssljl, když tě trpěti nechává, tolik; ale wjš, že znáť bjdu twau a má ljtost nad tebau, a když dosáhne, čeho welemaudrá prozřetelnost geho, že utrpenjm twým dosáhnauti obmeyssljla, wztáhne ruku swau a pomůže tobě; pomůže w čas, když se toho neyméně naděgeš a způsobem, gakýž neočekáwáš. Setři tedy slzy swé a ustaň nařjkati. Rcij: dosti mi na tom, že Pán widj mne, že pro něho trpjm a že má ljtost nade mnau. „Uwrz na Hospodina péči swau a on tě krmiti bude“ [3]). Pak zwoley se Žalmistau Páně: „Dusse nasse očekáwá Pána: poněwadž gest spomocnjk a obránce náš. Nebo w něm se weseliti bude srdce nasse: a we gménu geho swatém daufáme“ [4]). A že Pán na tebe nezapomene, nemáš toliko rukogemstwj w zástupu dnessnjho sw. Ewangelium nýbrž giž dáwno třikrát sto tisjc lidj (Izraelských) skrze čtyřiceti let skalnaté a holé paussti procházegicjch pokrmem a nápogem a oděwem a wssj potřebau hogně zaopatřil Marii egyptskau pěti chleby čtikrát sedm let živil na paussti. Swatému Rochowi, každodenně skrze psa, swatému Pawlowi paustewnjkowi, ssedesáte let skrze krkawce chleba, swatému Gilgj skrze laň mléka poskytowal. Tak „nenj nedostatku bogjcjm se ho“ [5]). Owssemť nechce Bůh, abychom za-

[1]) Žalm 32, 18. [2]) Sir. 2, 5. [3]) Žalm 54, 23. [4]) 31, 20. 21. [5]) Žalm 33, 10.

Digitized by Google

háleli a na zázraky čekali. Pracugme, stareyme se o wýživu a čiňme se swé strany, což můžeme: budeme-li w Pána daufati a u něho trwati, onť gistě swau pomoc přiloži. Geſtliže Bůh dneſſnj zástup, genž tři duy u něho trwal tak laskawě obživil, kterak nás neobstará, pokudž se ho věrně držeti budeme a s njm až do smrti trwati budeme!?

Ljtoſt mám nad zástupem, prawil Pán Ježjš wida hlad, genž záhubau mu hrozil. Gde-li časná bjda, kterauž věrnj geho okauſſegj, Pánu k srdci a dogjmá-li ho tak mocně: čjmž wjce a mocněgi dotýká se ho duſſewnj bjda a straſt lidská, hříſſná zpuſtloſt gegich a nebezpečj věčného zhynutj. O, gakým žaloſtným a bolestným okem patřj Božský Wykupitel s hůry nebes na ně, na neſſlastnjky tyto, gak litostiwě úpj: „ljtoſt mám nad nimi! Ci snad nenj w očjch geho duſſe wjce nežli tělo? Zdaliž přiſſel na swět toliko chléba poskytowat tělu, zdaž ne wjce zachowat duſſi a spasit hříſſnjka? Což gich newykaupil drahau cenau krwe swé? Zdaž negsau duſſe mzdau utrpenj a smrti geho? Zdaž neopuſtil pro ně slávu nebes a neſestaupil na swět, a newzal přirozenoſt lidskau na se, a neſnáſſel pozemské straſti a bjdy, trpké muky, konečně i přehořkau smrt? O, gak mnoho, neſkončeně mnoho muſj mu záležeti na spasenj neſmrtelných duſſj? A když s hůry nebes hledj na blaudjcj duſſe, kterak kráčegj po bezcestj, a spěchagj w gistau zkázu, když widj gegich bludy, gegich přewrácenoſt, gegich zpuſtloſt a bjdu duſſewnj; když widj, gak na sobě makj wſſecko, což byl pro ně činil a obětował: geho práce, geho snaženj, geho oběti, geho utrpenj i smrt: — ó tok dogjmá mocně srdce geho a napluge ge zármutkem a ljtostj, a hluboce dogat wolá tu: Ljtoſt mám nad lidem tjmto! A snad i nad tebau, křeſtane milý, aupj Pán, snad i nad tebau wzdychá: Ljtoſt mám nad bjdnjkem tjmto. O, gak welice mu leží spaſenj twé na srdci! Gak čeká na tebe, kdy se k němu obrátjš, gemu se celý oddáš a do náručj geho se wrhneš: aby i duſſi twau mohl nakrmiti chlébem nebeſtým a obdařiti tebe miloſtj swau, abys nezahynul? — O, neprodlewey tedy: gdi a obrať se k němu, aby déle neúpěl nad tebau. Pak zwoláš utěſſeně s Žalmiſtau Páně: „Pán zprawuge mne, a nic mi se nedoſtáwati nebude, na mjſtě paſtwy tu geſt mne uſadil a nad wodau občerſtwenj wychował mne: duſſi mau obrátil. Prowedl mne po cestách sprawedlnoſti, pro gméno swé. Nebo bych pak chodil u prostřed stjnu smrti, nebudu se báti zlého: nebo ty se mnau gſi. Prut twůg a hůl twá, ty mne potěſſily .... A miloſrdenſtwj twé následowati mne bude po wſſecky dny žiwota mého. I dáš mi, abych přebýwal w domě Hospodinowě za dlauhé časy“ [1]). — Geden modlosluženjk w Kandii, tak wyprawuge sw. Frantiſſek Sáleſſký w knize o lásce Božj, swedl gednoho křeſtana k modloſlužbě. Nad tjm se rozhorlil tamněgſſj biſkup gménem Karpus tak welice: že se k Bohu modlil, aby dle sprawedlnoſti swé oba hříſſnjky zahladil. Jſtalo se, že w půlnočnj době spatřil u widěnj nebeſa otewřená, a Pána Ježjſſe od nesčjſſlného množſtwj angelů obklopeného, an sedj na trůnu ſtkwaucjm. Potom widěl, ana se země otwjrá a na kragi hrozné propaſti ſtáli oni dwá winnjci, na nězto zahynutj geſt wolal; widěl w gakém nebezpečenſtwj se

[1]) Žalm 22.

Digitized by Google

nalezagj, neboť giž giž měli padnauti do propasti hrozné. W tom pozdwihne očj swých wzhůru, a widj an ten neskončeně milosrdný nebeský slitownjk, mage s nimi útrpnost aupj a wzdychá a pak trůn swůg opausstj a spěchá dolů, kdež oba nesstastnjci tito stáli. Widj, an gim dobrotiwau a ochrannau ruku swau podáwá, a ge odwádj od toho hrozného mjsta, kdež gim smrt hrozila. Procitnuw biskup přestal tresty Božj na ně wolati [1]). —

Obgjmám twé ke wssem bjdným wždy otewřené, wždy laskawě přjzniwé srdce, ó dobrý Ježjssi! W kom mám naděgi skládati, ke komu mám swé autočisstě bráti, gestliže w tebe daufati a k tobě se utjkati nemám. Kde ginde, nežli w tobě, neysladssj Pane, gistěgssj pomoc a ochranu naleznu? Gestliže w potřebě časné tak pomáháš, gak mne w potřebě duchownj, na kteréž celá wěčnost záležj, opustjš? Gestliže nastáwagjcj bjdy odwracugeš: kterak na strast a bjdu dusse mé bez slitowánj zhljdneš? Pokudž potřebným, aniž tě nežádagj ruku podáwáš: kterak pokornau prosbu w tebe daufagjcjho zawrhneš. Protož tebe, ó Bože srdce mého, s celau důwěrnostj žádám: Posilň mne chlebem milosti swé, abych pro časné wěci nebeských neopausstěl, tobě wěrně slaužil, u tebe až do smrti setrwal, a pak gednau z pausstě tohoto swěta do ráge přenessen, stolu nebeského aučasten býti zaslaužil.

Odkud ge (zástupy) bude moci kdo nakrmiti chleby zde na pausstí? prawili gsau učennjci Pánu, když swolaw ge, předstawowal gim nedostatek potrawy. Diwná wěc! giž prwé widěli, že Pán pěti chleby a dwěma rybama pět tisjc mužůw krom žen a dětj do sytosti nakrmil; a předc newědj, gak by lid tento nasycen býti mohl. Bože, což gsau k dobrému malomyslnj býwali! Apossstolům podobnj gsau těchto časů mnozj, gessto penjze swé na lichwy, na auroky, na stkwostné hody a drahé ssaty nakládagjce, na nic se neohljžegj, na ničemž se nezastawugj; nebogj se ničeho, ani neduhu, ani nemoci, ani těžkosti ani nedostatku: ale když se má něco dáti chudým, což se zastawugj, což se rozmýsslegj! I hned gim rada a odpowěd apossstolská ústa naplňuge: Odkud bude moci kdo tyto nakrmiti? Kdežbychom se dobrali, abychom měli každého krmiti? každého žiwiti? Gá se sám sotwa žiwjm. — Tak gsme lidé. Tam se chudoby bogjme, kdež bohatneme, a kdež chudneme na chudobu nemysljme. —

Než an se staráme a pečugeme auskostliwě, odkud wzjti chlebů k nakrmenj zástupů? mát Pán prostředků dosti a může mnohonásobně člowěka žiwiti. Může geg žiwiti obecným a obyčegným způsobem, dada úrodu zemskau. Může geg žiwiti posilněnjm, aby bez pokrmu i nápoge žiw zůstal, gako Mogžjš a Eliáš. Můžeť také stwořiti nowý chléb, gako lidu israelskému mannu na pausstí stwořil a neb nowého posud nám neznámého pokrmu gemu poskytnauti. Může geg žiwiti přinessenjm a přenessenjm chlebů od ginud, tak gak hawran Eliássowi nosil. Může rozmnožiti to; čehož málo gest, gakž rozmnožowal oleg a mauku wdowy w Seraptě. Může konečně proměniti ginau hmotnost w chléb. O, mocný a bohatý gest Pán u žiwenj swých tworů zwlásstě pak lidj. Což se bogjš, ó malé wjry! co se tážeš auskostliwě: Odkud se budu moci užiwiti a nakrmiti! —

[1]) Macana Wýbor str. 26.

Pán Ježjš neměl toliko útrpnost se zástupem, genž po tři dny u něho setrwal, nýbrž on také w skutku smilowal se nad njm a přispěl mu ku pomoci. Uwažug, milý křesťane, gak to učinil! — Zprwu se tázal apoſſtolů, kolik chlebů máte? Proč to? Což to newěděl? A k čemu potřebowal chlebů těchto, což nemohl gich nasytiti beze wſſeho chleba? Owſſemť Pán to dobře wěděl, aniž mu bylo třeba chlebů těchto, genž se w zásobě chowaly, mohl z kamenj neb pauhým slowem sobě chleby učiniti; nicméně předc Pán Ježjš chtěl použjti chlebů těchto k nasycenj zástupu; djlem proto, aby, gakž to wykládá sw. Jan Zlatoústý, ukázal, že má moc nad wſſelikým stwořenjm, a že wſſecko moci geho podrobeno gest“ [1]); pak i také proto, aby nám dal na srozuměnau: že ač máme wſſelikau pomoc a wſſelitý dar dobrý s hůry očekáwati; předc wſſak k dosaženj toho že máme činiti a wážiti wſſecko, což gsme. Nebo prozřetelnosť Božj nezabraňuge lidskému přičiněnj a wynasnaženj, alebrž ge žádá a předpokládá, tak sice, že tomu, genž sám nic se přičiniti nechce, nepomáhá, gesſto toho nenj hoden. Člowěče, dj staré přjslowj, přičiň se, a Bůh ti bude nápomocen. Prozřetelnosť Božj zagisté bdj u bdjcjch, ale u spjcjch spj; ona působj u těch, genž spolupůsobj; kdež se pak nic nečinj, nepůsobj též ničeho; ona pomáhá tomu, kdož si sám pomoci wynasnažuge. Tak smýšlel Dawid, korunowaný Žalmista Páně. „Pán zprawuge mne a nic se mně nedostáwati nebude“ [2]); wolal on; zagisté weliká to důwěra, kteraužto w Boha skládal. A wſſak předc neopomenul ničeho aniž z ohledu sebe, ani z ohledu swých poddaných, čehoby náležitá zpráwa a řjzenj požadowalo. Wěděl dobře, že Bůh panowánj geho žehnati bude, bude-li také sám nad lidem swým bdjti; wěděl, že mu dá Pán wjtězstwj nad nepřátely, postawj-li se sám nepřjteli s wogsky swými zmužile na odpor; wěděl, že ho Pán bude chrániti proti nepřátelům a protiwnjkům, wſſak gen tehdáž, bude-li sám opatrně gednati. Podobně smeyſſleli i ginj muži: Abraham i Jakob i Josua, Gideon a ginj hrdinowé starého zákona. Nebo ačkoliw byli ubezpečeni, že Bůh zwlásſtě nad nimi a za ně bdj, a gim zwlásſtnj pomocj gest přjtomen; předc wſſak ničeho neopomenuli, což sami byli: aby wyřjdili, což Bůh dle wěčné maudrosti konati gim uložil. — O, kýž bys to pochopil, křesťane milý, a při wſſem pewně důwěřuge se w pomoc a w požehnánj Božj sám také což gsi konati se wynasnažil. Přičiněnj a wynasnaženj člowěka, byť i sebe snažněgſſj, bez důwěry w Boha a pomoc geho gest pýcha a wysokomyslnosť, a nemůže wésti k ſſtastnému konci; pauhé wſſak spoléhánj se a důwěřowánj w Boha bez wlastnjho přičiněnj gest pokuſſenj Boha, a nemůže působiti požehnánj Božj. Obé tedy patřj k sobě, obé musj býti spogeno: důwěra s wlastnjm přičiněnjm, to působj zdar a požehnánj a wede k žádaucjmu účinku. —

Na otázku Páně: „kolik chlebů máte?“ Odpowěděli učennjci: Sedm. I sedm chlebů těchto nenj bez wýznamu. Ony zagisté, gakž dj ctihodný Beda, wyznamenáwagj sedmero swátosti, gimižto pak Ježjš dusſe swých wěrných, napotom po wſſecky wěky chtěl obcerſtwowati, kruniti a sjliti. Nebo dobře sluſſj tu znamenati, že Božský Wykupitel chleby tyto z ničeho nenčinil,

[1]) Hom. 4. in Joann. [2]) Žalm 22, 1.

Digitized by Google

ač to mohl učiniti, nýbrž, že ge wzal z rukau apoſſtolů; z čehož ſe geſſtě patrněgi widj, že ſe chleby těmito wyznamenáwá ſedmero ſwátoſtj, ke kterýmž Pán Ježjš widitelné znamenj a látku zwláſſtě neſtwořil — z ničeho neučinil, — nýbrž použil k tomu wěcj giž ſtáwagjcjch, gakož gſau: woda, oleg, chléb a wjno. Chleby zagiſté w rukau apoſſtolů nepoſtačowaly k naſycenj tak welikého záſtupu. Gak mile ale Pán Ježjš ge do rukau ſwých wzal a gich požehnal, ſtaly ſe doſtatečnými k občerſtwenj a naſycenj gich; podobně i látka ſw. ſwátoſtj, widitelná znamenj, gakož gſau: woda, chléb, wjno a oleg, ſami w ſobě dle přirozenoſti ſwé, nemagj moci miloſt půſobiti a krmiti duſſi, wſſak ale požehnánjm a připogenjm ſlow žehnacjch ſlužebnjků cjrkwe na mjſtě Kriſtowě; a toliko půſobenjm a uſtanowenjm Páně nabýwagj moci a ſjly půſobiti neb množiti miloſt, genž krmj duſſi k doſaženj žiwota wěčného. Sedm chlebů geſt předloženo Pánu a práwě tolik poſtačowalo k rozmnoženj gich, aby naſyceni byli wſſickni w záſtupu: a podobně i ſedmero ſwátoſtj poſtačuge, by ſe člowěku u weſſkerých přjpadnoſtech žiwota potřebné miloſti doſtalo. Prwnjm chlebem wyobrazuge ſe miloſt nowozrozenj, genž ſe uděluge na křtu ſwatém zrozeným, když do cjrkwe wcházegj. Druhým chlebem ſe wyznamenáwá miloſt poſily we wjře, kteráž ſe uděluge odrůſtagjcjm we ſwátoſti biřmowánj, aby wjru ſtále wyznáwali a podlé nj žiwi byli. Třetjm chlebem ſe wypodobňuge chléb angelſký u neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj: totiž tělo a krew Páně ku poſile duſſj a ku pokrmu k žiwotu wěčnému. Čtwrtý chléb geſt chléb ſwatého pokánj, genž půſobj kagjcjm hřjſſnjkům odpuſſtěnj a miloſt oſprawedlněnj. Pátý pak chléb poſkytuge na wěčnoſt ſe ubjragjcjm potřebné poſily a podpory we ſwátoſti poſlednjho pomazánj. Šeſtý chléb přináſſj těm, genž ſe na kněžſtwj oddáwagj, potřebnau miloſt, aby těžké powinnoſti ſtawu ſwého, ke cti a ſláwě Božj, ku proſpěchu wěřjcjch a k wlaſtnjmu ſpaſenj náležitě a řádně wykonáwali. Konečně geſt ſedmý chléb, w kterémž podáwá nebeſký Wykupitel těm, genž do ſtawu ſw. manželſtwj wſtupugj ſwau miloſt a pomoc, aby w láſce a ſwornoſti žiwi gſauce, ſebe weſpolek poſwěcowali a djtky, kteréž gim dá, k ſwatému žiwotu odchowáwali. — Tok geſt těch ſedmero chlebů miloſti a požehnánj Páně, kterýmižto naſycuge Božſký Wykupitel až poſud záſtupy ſwých wěrných w každé době, w každé důležité okoličnoſti žiwota. Žádný zagiſté, kdož w těchto potřebách ſe k němu utjká, neodcházj zprázdna, nýbrž béře w hognoſti. O nebeſký Wykupiteli, genž každodenně milionů naſycugeš ſedmerem chlebů ſwatých ſwátoſtj ſwých, deyž miloſtiwě: aby ti, kdož požjwagj ſſtědrých darů přehogné miloſti twé, w ſwatoſti a ſprawedlnoſti kráčeli, a gednau wěčného blahoſlawenſtwj doſáhli! —

Dozwěděw ſe Pán Ježjš, kolik chlebů geſſtě w záſobě geſt, kázal záſtupu poſaditi ſe na zemi a djky učiniw, lámal a dáwal učennjkům ſwým, aby předkládali. Přede wſſjm ſluſſj tu znamenati, že Pán Ježjš kázal záſtupu ſe poſaditi; čjmž dáno geſt na ſrozuměnau, že, kdož chce od Pána naſycen býti, muſj ſe poſaditi; to geſt w ſtawu a powolánj ſwém ſtálý býti. Diwjme ſe negednau, že žádný ze ſwětſkých lidj doſt nemá a naſycen nenj, a neohljdáme ſe na to, že ſe poſaditi nechce, než wždycky ſe dále na ſwůg ſtaw wypjná a leze. Poněwadž ſobě rolnjk gako zeman, ſlužebný gako pán

pán gako knjže počjná a t. d., a podlé toho každý dosti mjti chce: co diw, že nasycen nenj; nebo na swém stawu nepřestáwá a nesedj. — Znameney také, křesťane milý, dále: že Pán Ježjš prwé než zástupům pokrm skrze učennjky swé podáwal, chléby i rybičky žehnal, djky čině. Toto má dwogj wýznam. Za gedno wzdáwal tjm Pán Ježjš Otci nebeskému djky za pokrm tenty. Patře totiž na pokrm ten, patřil také k tomu, genž ho dal a na zástup, genž pokrmem tjmto měl býti nasycen, pak welebil neskončenau lásku toho, genž pokrm stwořil, a slitowaw se nad hladem zástupu, pokrmu gim udělil. Požehnánj toto Páně bylo djkůčinění a chwalořečenj Otce nebes. A tak to má wůbec býti. Člowěk má mnohé potřeby; Bůh mu přispjwá. A proč? Dogista ne proto, aby ho toliko nasytil a ukogil; nýbrž to má wyssjj účel. Tjm zagistě má člowěk auřegi a tuže gi býti připaután k Bohu swazkem wraucj lásky, oddanosti a wděčnosti. Bůh uděluge darů, a člowěk ge přigjmá a požjwá gich. Člowěk ale nenj zwjře bez rozumu a bez srdce; on wj odkud pokrm přigjmá, kdo mu ho dáwá. Wsseliký tedy pokrm, wsseliká radost a rozkoš, kteréž požjwá, má geg denně ano w každé hodině upomjnati na Boha, nebeského dárce, denně k němu lásku buditi a wyzýwati ho k djkůčinění a chwalořečenj. Ano, pokrm a wsseliká radost žiwota poskytuge se mu posléze pro Boha: aby mu dobrořečil a gemu děkowal. W tom zagistě záležj rozdjl mezi člowěkem a howadem: že howado požjwá toliko, aby požjwalo a nasytilo se, člowěk pak, že gj a požjwá pokrmu, aby požjwage u wděčnosti a lásce pozdwihl očj swých k tomu, od něhožto wsseliký dobrý dar přicházj. A w tom se gewj rozdjl mezi člowěkem a zwjřetem: že zwjře má toliko žaludek, člowěk ale, že má srdce a lásku. — O gak hluboko stogj člowěk, genž gj a pige, a raduge a weselj se, aniž nežehná darů těchto; to gest: ani nepomyslj na toho, genž mu poskytuge darů těchto a za ně mu ani neděkuge, ani nedobrořečj! Co má takowý newděčnjk před zwjřetem, čjm wyniká nad njm? Ničjm zagistě, leč tjm, že má rozum a předc nepoznáwá toho, gehož by znáti měl; a že má srdce, a předc necjtj se pohnuta k wděčnosti a lásce k tomu, gehož by měl wždy milowati. — Ty pak, milý křesťane, nečiň tak. Každý dárek, každý pokrm, každá radost budiž tobě mocnau upomjnkau na sstědrého dárce, k němužto u wděčnosti a lásce pozdwihnauti máš srdce swého. Zwlásstě tobě, křesťanský hospodáři, přislussj žehnati. A gak by gsi mohl ginak, když popatřjš na čeleď swau, a widjš a wraucně to cjtjš: že gest to Otec nebeský, genž tobě a gim wssem pokrm připrawil! —

Než ale žehnánj Páně w dnessnjm sw. Ewangelium má gesstě giný důležitý wýznam. Gakož Kristus Pán s gedné strany laskawě patřj k Otci djky čině: podobně i patřj s tauže láskau na lid, a chce, aby wssickni w tomto daru požehnánj Otce nebeského ku prospěchu a k spáse dussj w hogné mjře obdrželi a požjwali. Požehnánj geho zagistě gest wraucj přánj a srdečná prosba k Otci: aby chlebowé tito k oslawenj dárce a k časnému a wěčnému prospěchu lidu samého slaužili. Wssak ale netoliko wyprossuge Božský Wykupitel, co prostřednjk mezi lidem a Bohem, požehnánj toto s nebes lidu; nýbrž on ge také gakožto Pán a Wykupitel swěta, z neskončeného pokladu zásluh swých gemu skutečně uděluge, a takto obnowuge tuto ono požehnánj, kteréž Otec nebeský stwořiw swět na počátku wykřknul nad wsselikým twor-

Digitized by Google

ſtwem a kteréž winau Adama pokolenj lidſké ztratilo[1]). Nebo když byl člowěk kleſl, pádem geho i ſama přjroda, tworowé pozemſtj, ſtrženi gſau w kletbu hřjchu, a gakožto prwé magjce w podrobenoſti ſlaužiti k oſlawenj Boha a gemu ke ſpáſe, protiwili ſe mu, a ſtali ſe mu zhuſta nástrogem hřjchu a neprawoſti k urážení Boha a k zahynutj. „Zlořečena budiž země w djle twém... trnj a hložj tobě ploditi bude... w potu twáři ſwé gjſti budeš chléb, dokawadž ſe nenawrátjš do země, z kteréž wzat gſi: nebo prach gſi, a w prach ſe nawrátjš“[2]). Tak mluwil Hoſpodin praotci pokolenj lidſkého a w něm weſſkerému lidſtwu. Od této doby ſtržena geſt přjroda w zlořečenſtwj hřjchu, a gakž dj ſw. Pawel, „marnoſti wſſecko ſtwořenj poddáno geſt nechtě, a tudjž lká a (gako) ku porodu pracuge, až by wyſwobozeno bylo od ſlužebnoſti poruſſenj w ſwobodu ſláwy ſynů Božjch“[3]). A hle, gako Božſký Wykupitel oſwobodil ſwět od hřjchu, oſwobodil i také ſtwořenj od kletby hřjchu. Tworowé pak neměli wjce býti člověku nástrogem neprawoſti k zahynutj geho, nýbrž užjwánj gich mělo mu býti pramenem požehnánj k oſlawenj Boha; a gſauce wyſwobozeni od ſlužebnoſti poruſſenj měli doſpěti k ſwobodě ſláwy ſynů Božjch. — Z tohoto pokladu požehnánj Kriſtowa berauc a Krista ſamého následugjc, požehnáwá také cjrkew ſwatá až podnes darů a požitků a plodin zemſkých, wůbec wſſeho, čehož k gakémuſi bohoſlužebnému účelu užjwá. Kněz tu ſwoláwá wyššj požehnánj Kriſtowo s nebes, wraucně proſe a ſnažně žádage we gménu cjrkwe ſwaté: aby Otec ſmilowánj ſkrze neſkončené zásluhy Kriſtowy hognau miloſt na dary tyto wljti račil, aby ti, genž náležitě a dle úmyſlu cjrkwe těchto darů užjwagj, netoliko proſpěchu těla, nýbrž i ſpaſenj duſſe — w čemž wlaſtně požehnánj záležj — doſáhli. A dogiſta, proſba tato konána we gménu cjrkwe a podepjragjc ſe na neſkončené zásluhy Krista Pána, nenj oſlyſſena w nebeſjch, a ti, genž žehnaných těchto wěcj náležitě užjwagj neminau ſe s žádaucjm požehnánjm Božjm. Toto wyznačuge cjrkew ſw. tjm, že po wykonané modlitbě cjrkewnj wěci tyto kropj ſwěcenau wodau; čjmž značj pewnau naděgi ſwau, že požehnánj s nebes gako roſa na ně ſtaupilo; pak ge také okuřuge; čjmž wyznamenáwá: že modlitba, kterauž tuto konala, gako kauř od země k nebi ſe powzneſla před trůn Božj a wyſlyſſenj doſſla. — O gak krásné a ſpaſitelné geſt žehnánj toto! Gak ſe tu poſwěcuge wſſelikého daru a wſſelikého požitku; čjmž zagiſté wſſelikým požitek wyššjho směru a wyššj důſtognoſti nabýwá, a uſkutečňuge ſe ſlowo apoſtola Páně řkaucjho: „Wſſelikté ſtwořenj dobré geſt, a nic nemá býti zamjtáno co ſe s poděkowánjm přigjmá; poſwěcuge ſe zagiſté ſkrze ſlowo Božj a modlitbu“[4]). Swatým má býti wſſecko ſwaté; woda i wzduch, oheň i země, weſſkerj živlowé a ſtatky pozemſké. Wſſecko pocházj od Boha, wſſecko má napomáhati k oſlawenj Božjmu a k ſpaſenj duſſe. A protož, nechtěg, milý křeſťane, pohrdati žehnánjm a ſwěcenjm cjrkewnjm. Nenjk to pauhý obřad neb ceremonie; nýbrž onoť zahrnuge mnoho dobrého a ſpaſitelného do ſebe. Užjwage náležitě ſwěcených neb žehnaných wěcj, patřiti budeš i poſwatným okem na přjrodu, a gegj plody ſtanau ſe tobě pramenem netoliko časného, nýbrž

[1]) I. Mogž. 1, 22. a 28. [2]) I. Mogž. 3, 17. 18. 19. [3]) K Řjm. 8, 1. [4]) I. Tim. 4, 4.

Digitized by Google

i duchownjho požehnánj, kteréž cjrkew na ně s nebe swoláwá a gehož Bůh uděluge wssem wěrným swým. —

Požehnaw Pán Ježjš chléba a rybiček lámal a dáwal učennjkům swým, aby předkládali; i předkládali před zástup. Gak asi bylo Ježjssi u srdce a gakau blaženostj oplýwala weliká dusse geho, když popatřil na lid zástupu tohoto a widěl, že geho sstědrostj wssickni zachowáni, nasyceni a utěssenj budau. Tu zagisté pocjtil sám w skutku, co byl prawil: „Mnohem blahoslaweněgi gest dáti, nežli bráti“[1]). A hle, i člowěku dáno gest srdce, a dán gest mu také statek, aby udělowal a dáwal giným a učnil to s radostj a s láskau. O, gak může člowěk blažen býti a způsobiti sobě neyčistssj rozkoš dusse, zwlásstě pak bohatý a ten, gehožto Pán na wysoký stupeň postawil! Hle, on se může připodobniti Hospodinu, Bohu swému, a může gako on giným udělowati z hognosti swé a gako on radowati a těssiti se z sstědrosti a dobročinnosti swé. K tomu má i srdce, že podobně gako Otec nebeský může pocjtiti sladké rozkosse a blaženosti, genž plyne z utěssenéhо wědomj skutků dobročinné lásky. Mimo to, což dá w prawdě nenj ztraceno, nýbrž gest dobře uschowáno co poklad pro wěčnost. Tam zagisté w nebeské wlasti bude mu stonásobně odměněno, čehož giným z lásky ochotně udělil. Gaká zpozdilost, gaká to zaslepenost, když bohatec nepochopuge wznessené úlohy swé, že totiž dobročinnostj nebe si má na zemi zakupowati! — Než i bez bohatstwj může člowěk okausseti blaženosti dobročinné lásky. Byť i sebe chudssj byl křesťanský hospodář neb hospodyně, dáwagj předc djtkám swým pokrm a oděw, a těssj se z toho; a byť i byl člowěk sebe sprostssj, může předc bližnjmu prokázati službu a ochotnost swau a aučastenstwj mjti blahosti dárce; nebo nepřigde tu na welikost a množstwj darů, ale na srdce, s gakýmž k bližnjmu se máme.

Co dále tuto znamenati slussj, gest: že Pán Ježjš zástupu nenasytil wlastnj rukau nýbrž skrze ruce aposstolů, genž předkládali před zástup; čjmž nám dal dosti na srozuměnau: že proto Bůh statky a bohatstwj některým dáwá, aby ge z rukau a požehnánj Božjho přigawsse, potřebným rozdáwali. A protož w pjsmě sw. zlořečeni gsau ti, gessto w nedostatku obilj chowagj, aby gesstě dražegi prodali. — Ti pak, gessto ge sstědře prodáwagj, požehnáni gsau. A tak to činj wůbec Otec nebeský we swětě. Bůh žiwj, Bůh ssatj, Bůh pomáhá a oblažuge twory swé, lidi, ale on to činj skrze giné. A protož udělugjce bližnjm a dáwagjce gim musjme se pokládati za zpráwce Božj, za rozdáwače geho darů a za nástroge geho milosti. Negsme my to, genž dáwáme, nýbrž Bůh, genž dáwá skrze nás; myť gsme toliko služebnjci geho, a tjm také účastnjci welikého wyznamenánj, že s laskawau sstědrostj geho spolu působjme. A to gest nasse důstogenstwj, toť nasse chlauba, že se netrosskugeme na swé dary, neb oni negsau wlastně nasse; nýbrž že gsme služebnjci Božj, genž nás činj pomocnjky a rozdáwači swé lásky a swých dobrodinj. Gak se asi zaradowali aposstolé z toho, když rozdáwali pokrm, a chléba neubýwalo, a předkládali zástupu, a wssickni gedli a nasyceni gsau. Ne oni dáwali gim chléb tento, ale oni se widěli tu býti služebnjky a ssafáři Božjmi a nástrogem wssemocného a laskawého Pána, genž skrze ně nasytil zástup. Toť chlauba, toť blaženost gegich! — Kdykoliw

[1]) Skutk. ap. 20, 34.

tedy bližnjmu něco dobrého udělugeme, negsme my, genž to dáváme; abrž pokládati se musjme za služebnjky a nástroge wyššjho Pána a dárce wšeho dobrého. A podobně přigjmagjce dary a dobrodinj z rukau bližnjch, musjme pokládati dobrodinců swých za služebnjky a rozdawače wyššjho dárce, Hospodina Otce nebeského; a protož slussj, abychom za každý dar děkowali zprwu Bohu, genž dobrodince nasse učinil a nám ge sesłał; a tudjž zprwu říkali: „Bohu díky“; pak i slussno bychom i dobrodinci samému díky wzdáwali, říkauce: „Zaplať Bůh“; neb což tento nám dáwá, gest sice dar lásky Božj, wšak i dar lásky geho, geho obět — geho skutek; nebo nenj on newolný nástrog štědrosti Božj, nýbrž což činj, činj dobrowolně a tudjž gest to také zásluha geho; co nám dobrého prokázal. Že Pán Ježjš nenasytil zástupu wlastnj rukau, nýbrž skrze ruce apostolů: mák gesstě giný, hlubšj wýznam. Tjm zagisté chtěl Pán Ježjš wyobraziti, gak to z ohledu nasycenj pokolenj lidského, duchownjmi dary, chlebem totiž nebeské prawdy a milosti, napotom w cjrkwi swé zařjditi minj. Nebo zástup tento wyznamenáwá národy pokolenj lidského, zwlášstě pak pohany, genž po dlauhé wěky lačněli; a sobě zůstaweni bez prawdy a milosti, gistě by zahynuli, kdyby se Pán Ježjš sám nad nimi nesmilował a gich se neugal. „Zástupy, dj sw. Auğustin, wyznamenáwagj národy, pro kteréž Pán milosrdenstwjm hnut byl.“ Pouěwadž ale člowěk záležj z těla a z dusse a tudjž má dwogj žiwot, tělesný a dusswnj; mák i dwogiho pokrmu potřebj, tělesného a dusswnjho. Chléb tedy a woda, gimižto se tělo krmj, wyznamenáwá w pjsmě swatém prawdu a milost Božj, kterauž se žiwot dusse zachowáwá. Kristus Pán tedy chlébem, gimžto nasytil zástup, wyobrazil dusswnj pokrm swé milosti a prawdy, gimižto chtěl krmiti dusse k žiwotu wěčnému. Owssemk mohl Pán Ježjš sám, bez pomoci a přičinčnj učennjků swých nasytiti zástup a wšak nenčinil to: nýbrž gakož gindy použil i tuto pomoci učennjků swých, aby tjm wyznačil, že napotom skrze učennjky swé a náležité nástupce gegich wěřjcjm dusswnj pokrm, prawda totiž a milost, se má w cjrkwi udělowati; a že tito gediné magj moc a právo sw. Ewangelium geho hlásati a swátosti udělowati, gakž pjsse zřegmě sw. Pawel: „Tak o nás smeyssleg člowěk, gako o služebnjcjch Kristowých a rozdawačjch tagemstwj Božjch“ [1]). Rozdáwage tedy Pán Ježjš učennjkům swým žehnaný chléb a káže gim, aby předkládali zástupu, dal, gak dj ctihodný Beda, tjm na srozuměnau, že přisluhowánjm apostolů chtěl cjrkwi swé pokrm dusswnjho žiwota zůstawiti; a učinil tu obrazně, což napotom gim skutečně přikázal: „Gdauce po wssem swětě, učte wssecky národy, křtjce ge we gménu Otce, i Syna i Ducha swatého.“ — Znameney také, milý křesťane, že Pán Ježjš apostolům swým nedal celých chlébů, nýbrž že ge lámal a pak dáwal gim. Rozlomj-li se chléb, dj gistý zbožný wykladač pjsma sw. [2]), obgewj se wnitřek geho. An tedy Pán Ježjš apostolům swým lámaný chléb dáwal, wyznačil tjm, že otewře gim smysl pjsem swatých, aby rozuměli gim, což i po swém wzkřjssenj učinil, a že, gak dj sw. Auğustin, toliko biskupům a kněžjm tagemstwj swá kázati uložil. Wůbec wyznačil tuto Kristus Pán, že toliko w cjrkwi geho prostředkem apostolů a řádných náměstků gegich se chowá a hlásse prawé

[1]) I. Kor. 4, 1. [2]) Haimon.

Digitized by Google

a čiſté učenj geho nebeſké prawdy a wykládá ſe prawý ſmyſl pjſem ſwatých, že toliko w cjrkwi geho ſkrze ruce apoſſtolů a námeſtků gegich uděluge a rozdáwá ſe poklad geho prawdy a miloſti. O gak ſſlaſtný, přeſſlaſtný gſi ty katoljku, genž na puſtinách žiwota tohoto ſe nacházjš w tak dobré ſpolečnoſti — cjrkwe Kriſtowy, w kterézto ſe tobě láme chléb žiwota wěčného, w kterézto učenj wjry, tagemſtwj pjſem ſw., wýroky zaſljbenj a zákony Božj giſtě, gaſně a určitě ſe tobě podáwagj a wykládagj, tak že i ten neyſlabſſj a neumělý ge chápati může. Nebo tento nebeſký pokrm duſſe běřeš z rukau náměſtků apoſſtolſkých, a tudjž máš giſtotu, že geſt to od Pána ženhaný pokrm bez wſſelikých lidſkých přiměſků a přjdawků, tak gakž ge ſw. apoſſtolé z rukau Páně obdrželi, a tito od ſw. apoſſtolů obdržené čiſté a neporuſſené po wſſecky wěky zachowali. Neb že apoſſtolé zástupu předkládali toliko chléb, genž z rukau Páně byli brali, dáwá ſe tjm doſti na rozum: že apoſſtolé a gegich potomci, gakožto Bohem zřjzenj w cjrkwi zprawci a ſlužebnjci Kriſtowi, to, což od Pána přigali, dáwati magj; a že w moci gegich nenj, buď nowé učenj neb nowé ſwátoſti uſtanowowati, ale toliko učiti a podáwati a rozdáwati to, což od Bóha w cjrkwi geho přigali. „Gá, dj ſw. Pawel, wzal gſem od Pána a dal gſem wám“ [1]). A s tjmto pokrmem učenj nebeſkého poſkytuge ſe také tobě w cjrkwi, křeſťane milý, pokrm miloſti we ſwatých ſwátoſtech, k nimžto každému přiſtaupiti lze. Do cjrkwe této wſtupuges křtem ſwatým a máš tu ſwátoſt pokánj pohotowu, gižto ztracené miloſti opět doſáhnauti můžeš; pak nalezáš neyſwětěgſſj ſwátoſt oltářnj, w kterézto tělo a krew Páně, původce wſſj miloſti přigjmáš; nalezáš tu ſw. biřmowánj ku poſile we wjře za žiwa, a poſlednj pomazánj ku poſile w poſlednj hodince ſmrti. Ano, gako manna na pauſſti byla pokrmem wſſech we wſſech dobách, podobně geſt i miloſt, genž ſe w prawé cjrkwi we ſw. ſwátoſtech rozdáwá, pro weſſkeré potřeby duſſewnjho žiwota způſobná, geſt pokrm pro weſſkeré poměry, poſila w ſlaboſti, balzám pro každau ráun a lékařſtwj proti wſſelikému neduhu. A že takowéto miloſti we ſwátoſtech ſe wěrným udělugj a způſobugj, gde odtud, poněwadž ſwátoſti cjrkewnj wſſecku ſwau moc a aučinliwoſt od Kriſta a ne od ſlužebnjků magj. Ne mocj apoſſtolů, ale mocj Kriſtowau chleby rozmnoženy gſau a zástup geſt naſycen. Protož žádný ſe ani na zásluhy, ani na žiwot toho, kdož ſwátoſtmi poſluhuge, neohljžey. Onť nenj, kterýž ſwátoſtem moc dáwá, ale geſt toliko, kterýž gako ſlužebnjk ſwatoſti poſluhuge. I Jidáš s ginými apoſſtoly ten od Kriſta rozmnožený chléb podáwal, geſſto byl zrádcem Páně. Kněžj djlo ſlužebnoſti konagj, ač Kriſtus moc ſkrz ně dáwá. —

Jgedli a uaſyceni gſau; a ſebrali, což pozůſtalo z drobtů, ſedm koſſů; dokládá ſwatý Ewangeliſta ke konci dneſſnjho ſwatého Ewangelium. Pán Jeſjš tedy dal zástupu hognoſt chléba — až na zbyt. Tjm zagiſté wyobrazil, co napotom prawil Židům: „Gák gſem paſtýř dobrý. Gá přiſſel, aby owce moge žiwot měly a hogněgi měly“ [2]). Ano, gako w dneſſnjm ſw. Ewangelium zástupu hognoſt chléba udělil, poſkytuge i podnes Božſký Wykupitel wěrným swým přewelikú hognoſti chléba nebeſkého — prawdy a miloſti. On zagiſté, gakž dj giſtý wykladatel pjſma ſw.,

[1]) I. Kor. 11, 22. [2]) Jan 10, 10.

Digitized by Google

nepropausstj žádného lačného, nýbrž chce wssecky krmiti milostj swau. Ano, až posud gest hotow Ježjš žehnati chléb swého učenj a swých swátostj, a láme a množj ge až posud skrze ruce náměstků apossstolstých a káže gim, aby předkládali wssem: aby wssickni gedli a nasyceni byli; on zagisté gest Otec a občerstwitel wssech. — Gsme-li tedy slabj, děsj-li nás i ten neymenssj náwal pokussenj, gsme-li duchem mdlj, a nedostatečnj, abychom na cestě žiwota nepoklesli, komuž máme přičjtati winu přewelikė bjdy této? Zagisté ne smilowánj Božjmu, genž w katolické cjrkwi, w kteréžto gsme shromážděni, w rukau služebnjků gegich pokrm milosti swé, pramen žiwota a sjly wždy má pohotowu, aby ge udělowal těm, genž ho hledagj. Wina tedy ležj na nás, gessto se nechceme ani wynasnažiti, abychom wztáhli ruku swau a přigali pokrm, genž tak hogně se nám podáwá! Ach i w katolických zemjch gsau dwě města w gednom městě! Wedle města Božjho, wystaweného láskau Božj, gest také město ďábla, založeno soběctwjm a samoláskau! W Jerusalémě gest také Niniwe a Babylon. Což znamená: Gestiť wywolený lid, w prawdě křesťanský, genž u wjře a w zbožnosti chrámy nawsstěwuge, swátosti přigjmá a podiwu hodnau statečnostj a obětiwostj wsseliká cwičenj swatého náboženstwj koná a při tom wede sprawedliwý a neauhoný, slowem w prawdě křesťanský žiwot. Wedle lidu tohoto, nalezá se pak giný lid, genž záležj z lidj, kteřjž se také katoljky nazýwagj, w prawdě ale a duchem katolické cjrkwi ani nepřináležegj, a gsau gj toliko na nečest a na potupu. Gsauť přewrácenj w mysslenj, newázanj w řeči, lehkomyslnj w saudu, prostopássnj a rozkossnj w žiwotě, duch gegich gest naplněn předsudky a zásadami hřjssného swěta, srdce gegich gest otráweno rozkossemi ohawnými; oni pak sami gsau newědomj w náboženstwj, chudj w ctnostech a bohatj w neprawostech, bažj toliko po kratochwjlech a wyraženjch, nawsstěwugj krčmy a diwadla a sstjtj se chrámů a služeb Božjch, a gdau-li předc do chrámu, děge se to toliko, aby stkwostný swůg ssat aneb krásu těla swého na odiw postawili, a sstěbetánjm pak ginými hanebnostmi mjsto swaté zneuctili. Tito zagisté zůstáwagj při wssj hognosti tolikerých dussewnjch pokrmů, a tolikerých prostředků ke wzdělánj a spasenj, kteréž při každém kroku a w každém okamženj nalezagj, předc hladowj, mdlj a k dobrému nedostatečnj, ba i potácegj se w kalužinách neprawosti. Než ale nastane i gim gednau strassná doba, kdežto wsseho zbaweni a ode wssech opusstěni, toliko prowázeni hegnem neřestj swých musj se postawiti před saudnau stolici Páně. Pak, gakž dj swatý Ambrož, řekne gim Kristus Pán: I ty, katolický křesťane, stogjš tu gakožto hřjssnjk a winný přede mnau? Zdaž gsem tobě w cjrkwi swé, w kterauž gsem tebe beze wssj zásluhy pogal, neposkytowal wsseliké pomoci a milosti? Zdaž gsem tobě nelámal hogně chléba učenj swého a swých swátostj? Zdaž nebyli služebnjci mogi wždy hotowi poslauchati rozkazů mých a podáwati ge tobě? I proč gsi zůstal mdlý a hladowý?

A proč gest celý žiwot twůg znamenaný hřjchy a neřestmi? Zdaliž ne proto: že gsi zhrdnul dobrotau mé sstědrosti a lásky, a neužjwals prostředků spasenj, kterýchž gsem tobě w hognosti poskytowal, abys byl žiw gakož prawý křesťan. Nuže tedy, tys pohrdl milostj mau, nemáš tedy mýti účastenstwj sláwy mé; tys pohrdnul chlebem požehnánj mého a mé lásky, snásseg tedy oheň mé sprawedlnosti. Ty gsi wolil raděgi slaužiti ďáblu gakožto pánu swému, wezmiž geg nynj za mučitele swého; tys

následowal wěrně wnuknutj geho, měgž tedy účastenstwj trestu geho. Ty gsi nepečowal o můg rág; protož otwjrá se pod tebau propasť zahynutj wěčného: „Odegdi ode mne, zatračenče, do ohně wěčného, genž gest připrawen ďáblu a následownjkům geho“!!! — Křesťane milý, rozpomeň se, pokud čas gest! Pomni, že gednati budeš s Bohem, gehožto sprawedlnost gest rowněž tak neskončená gako neskončené gest milosrdenstwj geho a gehožto dobrodinjmi a milostmi, kterýchž w cjrkwi uděluge, nelze tobě bez trestu pohrdati. Pomni, že ortel a odsauzenj twé bude mnohem přjsněgssj, než těch, genž w pohanstwj a bludu zrozeni gsau byli; a že peklo twé bude tjm hrozněgssj čjm wětssj a hogněgssj a mocněgssj gsau prostředky, kterýchž tobě láska Božj poskytowala. Pomni, že zemřeš a gednau přjsný aučet klásti budeš! Pomni, abys zachowal dussi swau! — Slyš tedy slowo Božj, užjwey swatých swátostj a milostj, kterýchž tobě Pán w tak hogné mjře poskytuge, abys občerstwen a posilněn tauto nebeskau krmj gako Eliáš bezpečně wstaupil na horu Božj a dossel sláwy nebes. —

Těch pak, kteřj gedli, bylo okolo čtyř tisjců: i rozpustil ge. Ne na darmo udáwá sw. Ewangelista počet nasycených zástupu tohoto. Chcel zagisté tjm dowoditi a swětle ukázati, gak mocný a welebný gest Pán, genž s tak malau a nepatrnau zásobau nasytil takowé množstwj lačného lidu; zároweň swětle dokázati, že Kristus gest prawý Syn Hospodina Otce nebeského, genž každoročně řádným a přirozeným způsobem s malau zásobau miliony tworů swých nasycuge a žiwj, gako Kristus Pán mimořádným a nadpřirozeným způsobem lačných zástupů w sw. Ewangelium nasytil. A w prawdě, wezmeš-li, milý křesťane, zrnko a powažugeš-li ho, gak bysi mohl tussiti, že w něm mnoho klasů uschowáno a obsaženo gest. A když zrnko to w zemi padne, a shnige: kdo by tussil, že wzegde a klas že z něho wyroste. A když tu klásek stogj, kdož by se domeysslel, že hluchý tento a zprwu prázdný klásek zrnky se naplnj. A předc toto působj wssecko, ta samá wssemocnost a dobrotiwost, kteráž s málem w sw. Ewangelium čtyry tisjce lidu nasytila a se tuto nadpřirozeným a nápadným způsobem obgewila. Gakým asi podiwenjm byli naplněni zástupowé, když odcházeli od Pána!? Gak asi welebili Krista, wssemocného zachowatele swého!? A gaké wraucj djky wzdáwali w srdcjch swých gemu, genž nedal lačněti ani dussi ani tělu gegich, nýbrž nasytiw zprwu dussi gegich slowem prawdy nebeské, pak i umdlená těla gegich občerstwil, aniž dopustil, aby zhynuli na cestě!? — A rciž, milý křesťane, nečinj i tobě Otec nebeský podobně až posud? Pozdwihni gen očj swých a wiz luhy wlnjcj se osenjm, genž se giž bělj a dozráwagj k srpu žence! hle, toť požehnánj Božj, kdežto Pán rozmnožil málo zrnjček w pole wsatých a kdežto strogj tobě hody na celý rok, a chce nasytiti tebe a s tebau miliony žiwočichů: abys nezhynul hlady na cestě žiwota pozemského. A wssak ty toho nechápeš! Ty newidjš w tom moc a lásku Hospodina, Otce nebeského! Ty mysljš, poněwadž se to řádným a přirozeným způsobem děge, a takto každoročně opakuge: že to tak musj býti, a newelebjš mocného Twůrce a newzdáwáš sstědrému dárci wraucj djky. Co tebau má pohnauti, musj býti nápadné, do očj bigjcj, podiwenjm a úžasem tebe naplňugjcj! — O té newssjmawosti a newděčnosti, kteráž nezná sstědré ruky dárce, když

Digitized by Google

w tichosti a bez hluku dary podáwá člowěku, aniž čeká až w nesnázjch postawen k němu úpj! — Ne tak, ty milý křesťane! Nečekey až Pán dopustj hlad, aby připomenul tobě, že on gest dárce wsseliképo požehnánj a pokrmu: nýbrž i, když neprosen hogně tobě uděluge darů swých, pozney w každé žni, w každém snopku ano w každém klásku a zrnku moc, lásku a sstědrost Otcowské ruky geho, genž to maličko, což gsi zasil, mocným působenjm, kterýž wložila w přjrodu, rozmnožila, aby krmila tebe a twé přináležicj. Zjbey tuto sstědrau ruku u wděčnosti, a dokaž této swé wděčnosti k nj tjm: že darů tobě udělených w sskjdmosti, gemu ke cti a chwále, sobě a bljžnjmu ke spasenj použigeš; a gakož Pán se k tobě sstědrým býti prokázal, prokazug i ty sstědrotu nuzným a skljčeným bratrjm swým. Když w bjdě a nauzi postaweni k tobě přigdau a budau tebe o pomoc prositi, neodbýwey gich zatwrzele; nerciž: „Naděl Pán Bůh" odbýwage gich. Naděl gim ty sám, gemuž dřjwe Pán Bůh nadělil; naděl gim hogně gak můžeš, gakož i tobě Otec nebeský nadělil. Tak odplatjš sstědrost, Pánu samému, genž cokoliw gsi učinil gednomu z neymenssjch bratrj tak powažowati bude, gakobys to gemu samému učinil, a takto se staneš hodným hognějssjch a wětssjch darů w říssi nebeské.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj Bože, gemuž zcela wssecko přináležj a od něhož wssecko, což neylepssjho gest, gediné pocházj: račiž wljti w srdce nasse horliwé milowánj twého gména, a wzrůstu prawé pobožnosti nám uděliti; abys to, což w nás gest dobrého, obživowal, a což giž obživeno gest, skrze pilné cwičenj se w náboženosti zachowal. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle sedmá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse w. 15—21.

a onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Pilně se warugte falessných proroků, kteřj přicházegj k wám w rausse owčjm, wnitř pak gsau wlci hltawj. Po owocjch gegich poznáte ge. Zdaliž sbjragj z trnj hrozny, aneb z bodláčj fjky? Takt každý strom dobrý owoce dobré nese: zlý pak strom zlé owoce nese. Nemůžet dobrý strom zlého owoce nésti, ani strom zlý owoce dobrého wydáwati. Wsselikýž strom, kterýž dobrého owoce nenese, wykat bude, a na oheň uwržen bude. A tak tedy po owocjch gegich poznáte ge. Ne každý, kdož mu řjká: „Pane, Pane," wegde do králowstwj nebeského: ale kdož činj wůli Otce mého, kterýž w nebesjch gest, tenk wegde do králowstwj nebeského.

Digitized by Google

Wýklad.

Dneſſnj ſwaté Ewangelium obſahuge, rowněž gako w neděli pátau po ſw. Duchu, čáſtku neb raděgi konec oné znamenité řeči, kterauž Pán Ježjš měl na hoře w Galilei, tak řečené hoře blahoſlawenſtwj, brzy na to, když byl učitelſký úřad ſwůg započal. Gako byl na počátku této řeči k ſwatým apoſſtolům, budaucjm hlaſatelům ſwatého Ewangelium, mluwil a gim důtkliwě na ſrdce wložil, gakými přjkladnými učiteli býti magj, nazýwage ge ſolj země, ſwětlem ſwěta a měſtem na hoře ležjcjm, a takto ge ſwým wěrným, gakožto prawé učitele a náměſtky ſwé předſtawil: podobně napomjnal ge Pán Ježjš ku konci ſwé řeči, gakých učitelů ſe magj warowati, aby w blud a zahynutj neuběhli, řka: Pilně ſe warugte faleſſných proroků. K náležitému porozuměnj toho ſluſſj znamenati, že proroky w pjſmě ſwatém ſe nazýwagj netoliko ti, genž předpowjdagj budaucj wěci; nýbrž tak ſlugj wůbec i ti, kdož nadſſenj duchem ſwatým pjſma wykládali a lid w náboženſtwj weřegně wyučowali, wykládagjce mu tagemſtwj Božj a wzbuzugjce geg k prawému žiwotu. Tito proroci ſtarého wěku wedli žiwot tuhý; odjwali ſe w raucha ſproſtá, gakož w kůži neb w ſrſt welblaudj, neb w žjni, čjmž wnitřnj přjſnoſt a oprawdiwoſt žiwota i wně na gewo dáwali. Wſſak ale wedlé prawých a Duchem Božjm wedených učitelů a proroků, kteřjž lid w ſkutku prawdě a wůli Božj wyučowali a k ctnému žiwotu wedli, byli gſau také neprawj a podwodnj učitelé, kteřjž ſebe hledagjce, a pýſſe, bezbožnoſti, neřeſtem a powěře lidu, zwláſſtě pak wzneſſených pochlebugjce, ſlowo Božj ruſſili, zákon Páně překrucowali a neprawě wykládali, k neprawoſtem mlčeli neb gim téměř howěli, a takto lid w blud a zahynutj uwozowali; a byli tjm nebezpečněgſſj, geſſto pokrytecky ſe přetwařugjce, dáwali ſobě podobu prawých proroků, wedauce na oko týž tuhý žiwot a mluwjce zbožná ſlowa, ač pod tagj a u wnitř z cela ginak ſmýſſleli. Protož dj Pán Ježjš o nich dále: Oni (faleſſnj proroci) přicházegj k wám w rauſſe owčjm, wnitř pak gſau wlci hltawj; gakoby chtěl řjci: Zewnitř podobagj ſe celé prawým prorokům: wedauce tuhý žiwot, odjwagjce ſe ſproſtým rauchem a magjce podobu přátel pochlebugj wám; ale u wnitř, w ſrdci ſwém, neobmeyſſlj nic, leč zkázu a záhubu, a gſau tjm nebezpečněgſſjmi, čjm ſwětěgſſjmi ſe býti zdagj. A protož tjm pilněgi máte ſe gich wyſtřjhati. — Aby wſſak ſe nedali zewnitřnj twářnoſtj gegich zmáſti a ſwoditi, udáwá gim dále miſtr nebeſký známky, po kterýchž by ge mohli poznati, dokládage: „Po owocjch gegich, t. g. po ſkutcjch, w kterých ſe wnitřnj ſmýſſlenj gegich progewuge a po wýſledcjch, kteréž z gegich učenj a z gegich záſad plynau, poznáte ge, totiž: zdaliž gſau prawj či faleſſnj proroci. Aby wſſak gim toto lépe wyſwětlil, použil podobenſtwj z obecného žiwota řka: „Zdaliž ſbjragj z trnj hrozny a neb z bodláčj fjky? Takť každý ſtrom dobrý owoce dobré neſe; zlý pak ſtrom zlé

owoce wydáwá. Nemůžeť dobrý strom zlého owoce nésti, ani strom zlý owoce dobrého wydáwati." Chce totiž říci Pán Ježíš: Gako se z trnj nesbjragj hrozny a z bodláčj fiky, a gako wůbec dobrý strom neneſe zlého owoce, a na opak zlý strom newydáwá owoce dobrého, nýbrž každý strom wydáwá owoce přirozenosti swé přiměřené: podobně se to má : také s falešnými proroky a s gegich učenjm. Oni zagistě gsauce u wnitř zlj a pokaženého srdce, nemohau ginak, leč w neprawých skutcjch wnitřnj pokaženost tuto swau gewiti; rowněž nemohau ani neprawé zásady a bludné učenj gegich ginak než zhaubně působiti; gako naopak dobrý člowěk, prawý prorok, z pokladu srdce swého dobré skutky na gewo pronášj; nebo z plnosti srdce přicházj wůle a běře wznik gednánj člowěka, a protož prawé učenj dle zákona Božjho nemůž leč k bohumilému žiwotu, k ctnosti a sprawedlnosti wésti. Rozumj se tu samo sebau, že gest rozdjl mezi owocem stromu a skutky člowěka, gessto onen nutně plodj owoce dle přirozenosti swé, aniž může ginak; tento pak, totiž člowěk, koná skutky swé swobodně a dobrowolně, následugjc puzenj srdce swého. A protož známka tato falešnýchproroků, totiž owoce a skutky žiwota má platnost swau, powažuge-li se ta wěc wůbec, neb ginak i gednotliwj neprávj činj zde onde něco dobrého, gakož i sprawedliwj při swém dobrém směru klesnauti mohau. — Mluwě tuto Pán Ježíš o falešnýchprorocjch w podobenstwj zlého stromu, pokračuge w témž podobenstwj a naznačuge, gaký osud tito podwodnj proroci a následownjci gegich mjti budau, řka: „Wšeliký strom, kterýž dobrého owoce nenese, wykat bude, a na oheň uwržen bude." Gakoby řekl: Gako se děge stromu nenesaucjmu dobrého owoce, rowněž powede se i falešnýmprorokům. Gako zlý strom wykat bywá, budau i falešnj proroci wyhlazeni, a gako zlý strom wykatý na oheň bywá uwržen, rowněž i falešnj proroci uběhnau w zahynutj wěčné a s nimi zhynau i skutkowé gegich. A rowněž se powede těm, genž se gich držj. Aby se wšak nedomeyšleli učennjci a lid wůbec, že giž tjm gsau hodni blaženosti králowstwj nebeského, když se ke Kristu Pánu přihlásj a geho učenj budau hlásati, k němu wolati a gméno geho wzywati; a aby se nedomeyšleli, že pěkná slowa a wýborná naučenj gsau bezpečným rukogemstwjm blaženosti nebeské, dokládá Pán Ježíš konečně: Ne každý, kdož mi říká: „Pane, Pane," wegde do králowstwj nebeského: ale kdož činj wůli Otce mého, kterýž w nebesjch gest, ten wegde do králowstwj nebeského." Tjmto naznačuge gasně, kteréž gest owoce dobrého stromu, totiž prawého učitele a křesťana wůbec; kteréž tudjž záležj hlawně w tom: aby netoliko w Krista wěřil a u wjře geho se držel a k němu se přiznáwal, ale aby také, což wjce gest, podle této wjry byl žiw a zákon Božj plnil. Myšl totiž a mrawy magj se srownáwati s wěrau a se slowy [1]). Owoce, ne pak listj žádá Bůh od dobrého stromu.

[1]) Jeroljm, Theofil a Euthym.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Gest wůbec známé staré přjslowj: „Kde Pán Bůh kostel stawj, tam dábel kapličku přistawuge.“ Důkazů toho máme dosti. Aby Bůhwoleny lid swůg w prawé wjře zachowal, ztwrdil a k prawému žiwotu přiwodil, sesjlal mu čas od času muže Duchem swatým nadssené, kteřjž mu zwěstowali wůli geho, a hlásali swatau prawdu, pak geg napomjnali a wzbuzowali k sprawedliwému žiwotu. Tito mužowé se nazýwali wůbec proroci. Takowjto byli Eliáš, kterýž za času Achaba horlil pro Hospodina a prawau službu geho; diwotworce Eliseus, pak i Isaiáš a Jeremiáš, welicj proroci starého zákona, a gesstě mnozj giní, kteřjž u weliké horliwosti hlásali lidu slowo Božj, napomjnagjce a trestagjce a wzbuzugjce ho k prawému žiwotu. Než i dábel má swé proroky, aby rozmnožil a rozssjřil řjssi swau, kterážto wyssjlá, aby rozssjwagjce mezi lidmi blud, leż, neprawosti a nekesti ge w zkázu wěčnau uwodili; a gakož on sám dle swědectwj sw. Pawla „se proměňuge w angela swětla“ [2]): podobně i proroci geho berau na se podobu prawých proroků, milownjků prawdy, ctnosti a sprawedlnosti, a prawě tjm gsau nebezpečněgssj. Takowjto proroci falessnj byli gsau za času Krista Pána zwlásstě farisegowé a zákonnjci, kteřjž pod zástitau náboženosti a horliwosti sebe samých, swého zisku, své cti a slávy hledagjce, lid neprawým wykládánjm zákona swáděli a pokrytectwj a pauhau zewnitřnj náboženosti w zahynutj wrhali. Před těmito waruge Pán Ježjš učennjky swé w dnessnjm sw. Ewangelium, an dj: „Pilně se warugte falessných proroků, kteřj přicházegj k wám w rausse owčjm, wnitř pak gsau wlci hltawj.“ Wssak ale falessnj proroci posud newymřeli, a každý wěk, gakož i přjtomný má swé falessné proroky; ano může se směle říci: že podwodnj proroci gsau nynj četnějssj a nebezpečněgssj, než kdy gindy. A protož až posud platj nám wýstraha Páně: „Pilně se warugte falessných proroků!“ — Než tážeš se, milý křesťane: kdož gsau tito falessnj proroci, gichžto se máme warowati? Falessnj tito proroci gsau dwogjho druhu. Gsauť u wnitř w srdci člověka a zewnitř we swětě.

A w prawdě neyhorssj a neyzhaubněgssj falessný prorok gest, kdežby ho žádný nehledal u wnitř, gegž každý w srdci nosj, totiž sobectwj čili nezřjzená láska k sobě samému, kterážto nám netoliko chyby nasse zakrývá a omlauwá, nýbrž i z neprawosti ctnosti dělá a nás swádj: že magjce se za dobré a sprawedlwé, nelepssjme se aniž pokánj činjme. Obgewj-li se u nás gaký hřjch, ihned se tu wyskytne falessný prorok, nezřjzená láska k sobě a překlauwá nás: že byť bychom i nebyli dokonalj, že předce negsme horssj než giní; ba že gsme lepssj, předstjragjc nám ustawičně, co dobrého máme do sebe; a tak se snažj prawými neb domnělými dokonalostmi a před-

[2]) II. Ke Kor. 11, 14.

Digitized by Google

noſtmi zakrýti ſſkwrny a nahotu naſſi. Tak n. p. mnohý geſt neſprawedliwý, geſt žiwe ſwáru a w nepřátelſtwj ſe ſwými ſauſedy, neb pásſe tagné neprawoſti. Wſſak ale faleſſný prorok geho, hřiſſná láſka k ſobě, nedá mu to poznati; abrž připomjná mu: gak pilně nawſſtěwuge chrám, gak přidržuge čeled ſwau k práci, gak hogně přiſpjwá k dobročinným ůſtawům; ſlowem ukazuge mu toliko dobré ſtránky, nazýwá ho proto dobrým a takto ukoneyſſuge ſwědomj geho w hřiſſjch. Wſſak geſtě horſſj a záhubněgſſj geſt to, že faleſſný prorok tento — nezřízená láſka k ſobě, nám nezřídka z hřjchu a neprawoſtj činj ctnoſti. Tak mnohý geſt oddán pýſſe a hrdoſti, wypjnage ſe nad ginými a pohrdage s nimi. Než hřiſſná láſka k ſobě wymluwj mu to. To nenj pýcha, dj gemu, to geſt wážnoſt ſebe; a tu ſi muſj člowěk dáti a neſmj ſe zahoditi. Giný howj proſtopáſſnoſti a rozkoſſnoſti. I hned faleſſný prorok přemlauwá ho: že to nenj hřjch, že ſi muſj člowěk něco přáti, že muſj mjti na ſwětě něgakau radoſt. Opět giný geſt oddán hněwu a zloſti. To geſt horliwoſt, dj mu faleſſný prorok, — ſamoláſka; neſmj člowěk ſi dáti wſſecko ljbiti, ak cjtj také ginj twau ſprawedliwau newoli. — Tu zaſe má giný hřiſſnau známoſt. Co, dj faleſſný prorok, to geſt upřjmná láſka a přátelſtwj, a kdo můž zabrániti přirozeným pudům ſrdce. Tak má ten faleſſný prorok ſrdce wždy pohotowě, čjmžby wady a chyby člowěka netoliko oſprawedlnil, ale také pochwálil a ztwrdil. Prawdak, často ſe ale ſtáwá: že mnozj uznáwagj hřjchy a neprawoſti ſwé. Swědomj ge hryže a hněte a nedá gim pokoge, a oni gdau do ſebe, litugj přeſtupků ſwých, činj pewná předſewzetj a ſwaté ſliby na budaucnoſt. Než ale faleſſný prorok, hřiſſná láſka k ſobě, nepřipuſſtj, aby pokánj činili a ſe naprawili a ſwodj ge. Práwě těchto ſlibů a předſewzetj a těchto citelných hnutj ſrdce použjwá, by uſpal probuzené ſwědomj gegich; pak přemlauwá ge, že gſau giž ſprawedliwi — a oni zůſtáwagj w hřiſſjch ſwých. O kdoby mohl wyčiſtiti weſſkeré lſti a lži, kterýmižto faleſſný prorok, hřiſſná ſamoláſka, nás podwádj, zakrýwage nám ohawnoſt hřjchu a držj nás w okowech geho: ba i każdá hřiſſná a nezřízená žádoſt má ſwé zaſtěry a falaſſné proroky. Nečiſtota, chlipnoſt a wilnoſt ſlibuge člowěku rozkoš a blaženoſt, a přemlauwá ho, předſtjrage, gakoby nebylo wyššjj rozkoſſe a blaženoſti na ſwětě. Ouak zagiſté geſt faleſſný prorok. Brzy zmizj rozkoš, kteráž geg z počátku opogila a ti, genž ſe gj naſytili, dřjwe než ſe toho naděgj, widj ſe opuſſtěny, churawy, powrženy a neſſlaſtny bez naděge a bez útěchy. Giný bažj po cti a ſláwě. Kdybys gen toho neb onoho důſtogenſtwj doſáhl, dj mu faleſſný prorok, — ctižádoſt, ničehož bys nežádal ſobě wjce a byl bys doſti blažen. Než ale, když ſe mu poſſtěſtilo doſáhnauti toho, po čemž bažil, nenj ſpokogen, tjm méně widj ſe býti blaženým. Geho ctižádoſt ho pudj a žene geſtě dále, aneb gſa přeſwcen, zoſſkliwuge ſobě marniwoſt ſwau, k wůli které mařil ſily těla i duſſe. — Podobně má każdé ſtáří i każdý ſtaw ſwého faleſſného proroka. Mládenec a panna na přjklad patřj utěſſeně do budaucnoſti, a kogjce ſe klamnau naděgj blaženého žiwota, ſnj o rágſtých rozkoſſech. Ale tato fantaſie gegich, kteráž gim tak krásně wſſecko předſtawuge a ſlibuge, geſt faleſſný prorok, a mámj ge. Žiwot pozemſký mák ſice ſwé rozkoſſe, ale nenj rozkoš ſamá. Radoſt s žaloſtj, ſtěſtj s neſſtěſtjm, gaſné duy s zaſmuſſilými ſtřjdagj ſe w něm; a protož nechť ſe chyſtagj na utrpenj, proti-

Digitized by Google

wenstwj a nesnáze, kterèž gich neminau a nechť se nèj odřjkati se a zapjrati sebe, aby pak, když bauře žiwota ge zastjhne, umèli trpělliwě a zmužile snásseti nehody gegj. Než gesstě giný falessný prorok klame nezkussenau mládež. Mladj lidé totiž bywagj dobromyslnj, wssak ale při tom gsau nezkussenj. Widauce giné mladické dusse wůkol sebe klesati, patřj na ně s gakausi spokogenostj s sebau samými a magjce sebe za bezpečné, netussj, že se gim může podobně přihoditi. A neb warugeli a strażj-li ge někdo, domnjwagj se, že gim nenj wýstrahy potřeby, že se nedopustj zlého. Aneb, ač tussj, že bljzko gest nebezpečenstwj, nedbagj předc na wýstrahu swědomj, nechtěgice se wystřjhati nebezpečenstwj. A hle, to gest ten falessný prorok: přjlissná tato důwěra w sebe, kteráž ge klame a podwádj. Kdo přjliš w sebe důwěřuge a myslj, že nemá wýstrahy zapotřebj a nestrjká se nebezpečenstwj, tenť gistě zahyne. Neprawá tato důwěra w sebe uspj ho a způsobj, že pokussenj ho přemůže; on pak klesne. Pak když se mimo očekáwánj přihodj, což se nedáwno mělo za nemožné, čemuž se na wzdor wssj wýstrahy nechtělo wěřiti, diwj se mladjk neb mladice, a pozdě pykagj zpozdilosti swé. — Co wssak při tom gest neyhorssjho, že gako tento falessný prorok, hřjssná a nezkjzená lásska k sobě, člowěka podwádj a w hřjch uwozuge, pak když w skutku klesl a chce powstati, gemu bránj, aby nečinil pokánj. Pozděgi, pozděgi budeš pokánj činiti, nynj ne, sseptá mu hřjssná samolásska, kdykoliw w něm se počne ozýwati tauha po smjřenj s Bohem. Brzy nemá času, hned zase nemá chuti aneb sjly dosti. — Ale prawě toto slowo „pozděgi“ gest falessný prorok, kterýž tak mnohého oklamal, genž se přemluwil, gakoby mohl napořád hřessiti, a pak dle libosti odpusstěnj a smilowánj Božjho hledati. I kdo mu za to ručj, zdali se dočeká budaucnosti, na kteraužse zpoléha? Kdo mu dowoluge, aby hřessil opowážliwě na milosrdenstwj Božj? Gak může opowážiti se nadužjwati milosrdenstwj Božjho k hřessenj? Wsse toto zagistě nenj leč hřjch proti Duchu swatému, ke kterémuž geg swádj falessný prorok, hřjssná samolásska, a w kterémž gistě zahyne. — Ano my sami nosjme toho neyhorssjho falessného proroka w sobě a chowáme ho w srdci swém. A co nám prospěge, by se nám ustawičně a sebe důtklliwěgi wolalo: „Warugte se falessných proroků“; newarugeme-li se sebe samých, hřjssné lásky k sobě? Co prospjwá wssecka známost zákona Božjho a wsselikých ctnostj, gestliže gi na sebe neobracugeme a dothká-li se tolko i giných ne pak nás. Pryč tedy s tjmto falessným prorokem, kterýž w tolikero podobách se obgewuge a nás hubj; pryč s hřjssnau láskau k sobě, nechť w gakémkoli rausse se nám předstawuge! Na sebe patř, milý křesťane, sebe zpytug gaký w prawdě gsi, se swými nedostatky a wadami a wsselikými prameny a kořeny gegich. Tot počátek wssj dokonalosti a newyhnutelná wýmjnka naprawenj a wsseho pokroku. „Mluw, ó Pane, služebnjk twůg slyssj!“ tak rciž, milý křesťane, s zbožným Samuelem, a nech Pána mluwiti a slyš pokorně a ponjženě, což dj tobě. Co máš z toho, když sebe sám klameš, když si zakrýwáš a wymlauwáš hřjchy swé: přičjtage sobě dobré wlastnosti, kterýchž nemáš, přiwlastňuge sobě práwa, kdež bezprawj páchášs, mage se za sprawedliwého, gessto skutkowé twogi gsau zlj? Omlauwáš-li se před Bohem a přetwařugeš-li se před lidmi, gsi tjm w skutku lepssj? Ach, pozdě, na konci žiwota, probudjš se gednau z klamu tohoto; a

Digitized by Google

gaké to bude hrozné procitnutj?! — Protož wywrz, wypuď ze ſrdce ſwého faleſſného proroka! Nebuď ſi ſám faleſſným prorokem. Přizneg ſi: Gá negſem nic; gſem toliko bjdný a hřjſſný člowěk. —

Mimo faleſſné proroky w nás gſau také ginj, ne méně nebezpečnj faleſſnj proroci, mimo nás a wůkol nás, kteřjž djlem bludnými a neprawými zásadami, djlem hřjſſným příkladem ſwým pracugj na zkáze naſſj. Gſau to wůbec neprawj a přewrácenj lidé, kteřjž ſe ſnažj zlobu ſrdce ſwého w nás a ſkrze nás prowáděti. Wſſak ale nedj nám to zřegmě. Oni berau na ſe podobu přátel dobrých, ſlibugj nám blaženoſt, rozkoš a ſtěſtj zgednati, ubezpečugj nás neopuſtiti, chwálj nás a pochlebugj nám, a takto hledagj w oſidla ſwá nás lapiti — ti wlci hltawj w rauſſe owčjm. A kdož gſau tito, tážeš ſe milý křeſťane? Onik gſau četnj a rozdjlnj, zwláſtě za naſſich časů, a tjm wjce potřebj, bys ſeznal ge.

Takowýto faleſſný prorok mimo nás neynebezpečněgſſj geſt: ſwět; totiž zlj a pokaženj lidé, genž ſwětu oddáni gſauce, ſe ſnažj nás ſtrhnauti w kaluživy neprawoſtj a nečeſtj, w kteréž ſami zabředli a w nichžto ſi libugj. Laudj ſe k nám w rauſſe owčjm podwodný ſwět, když nám ſtěſtj, bohatſtwj, čeſt a ſláwu ſlibuge; zatjm když wſſecku ſjlu, zdrawj, a kwět žiwota naſſeho gako hltawý wlk zžjrá, za dlauhé unawenj, za wſſecku práci a ſlužbu, s poſměchem a zahanbenjm nám ſe odplacuge. Měkkau a teplau wlnu nám obětuge tělo we ſwých lahůdkách a ohawných rozkoſſech, kteréž wſſak nic giného negſau než oſſklliwý ſmrad a hnjz. Wlnu owčj nám podáwagj, genž nás k zlému towaryšſtwu, k pokautné ſchůzce zowau: kteřjž nás k nectnému obcowánj, k tělesným rozpuſtiloſtem wábj, přiſlibugjce: že nám nic neubljžj, že nám k ſtěſtj pomohau, že nás obživiti chtěgj, že we wſſem dobrém k nám přicházegj; takowj faleſſnj proroci ohſſem wlnau owčj nás těſſj, zloſt a bezbožnoſt hřjchu tak lahodnoſtj ſwau přikrýwagj, že gj nepoznáwáme: až k ohawnému hřjchu ſwolugeme, načež i hned we dweřjch geſt ukrutný čerw zlého ſwědomj, kteryž ſrdce naſſe uſtawičně hryže, a co hltawý wlk trhá. O čemž Duch ſwatý tuto wýſtrahu dáwá: „Gako před twářj hada utjkey před hřjchy: a přiſtaupjš-li k nim, přigmau tě. Zubowé lwowi, zubowé geho, zabjgegjcj duſſe lidſké. Gako meč na obě ſtrany oſtrý wſſeliká neprawoſt, a rána gegj nenj k uzdrawenj“ [1]).

Dále pak faleſſnj proroci, gichž ſe warowati welj Kriſtus, gſau kacjřowé, bludnj čtenáři a wykladačowé, kteřjž s přetwářenau ſwatoſtj, co owčj wlnau, mnohé duſſe mámj a k záhubě přiwáděgj. Gako ne wſſecko, což ſe blyſſtj, zlato geſt: tak ne každý, kdož ſe za apoſtola, za učitele wjry Kriſtowy wydáwá, za takowého držán býti má. Neb gak ſwědčj nádoba wywolená, ſw. Pawel, gſau někteřj faleſſnj apoſſtolé, gſau dělnjci lſtiwj, proměňugjcj ſe w apoſſtoly Kriſtowy. A nenj diwu: nebo „ſám ſábel proměňuge ſe w angela ſwětloſti“ [2]). Co ſwět ſwětem ſtogj, nikdy žádný kacjř ſe newyſkytl, leč tauto owčj wlnau, tauto zaſtěrau bohabognoſti oděný; že lidi dobrému wyučowati bude, že ceſtu k ſpaſenj ukáže. Sice kdoby mu uwěřil, kdyby ſe prawdu přiznal, že bludy roztruſſowati, že bezbožnoſtem wyučowati chce. Protož každý kacjř ſwé neſſlechetnoſti plášſtičkem ctnoſti a ſprawedlnoſti přikrýwá, ſwé bludy a podwody pod zaſtěrau čiſtého ſlowa božjho pro-

[1]) Sir. 21, 2—4. [2]) II. k Kor. 11, 13. 14.

Digitized by Google

dáwá. Protož, milý křesťane, warug se gich, těchto falessných proroků, kacjřů a bludařů. Kacjřstwj zagisté gest geden z neywětssjch a neyhorssjch a neysskodliwěgssjch hřjchů, gessto mnohé giné neřesti za sebau wleče, neb člowěka zbawuge wjry křesťanské, a nápadně prawé naděge, lásky, gako i wssech giných křesťanských ctnostj, kteréž bez wjry nikterakž býti, a Bohu se ljbiti nemohau. Pjsmo swaté předěláwá, a swými scestnými wýklady w giný smysl obláčj. Wssjm od apossstolů austně podaným učenjm, gako i starožitnými obyčegi pohrzj. Sebe za maudřegssj a rozumněgssj, nežli wssickni učitelé cjrkewnj a swatj otcowé byli, pokládá. Wssecky předky nasse, genž ginak nežli ono učj, wěřili, se wssj cjrkwj Božj potupuge. Boha odegjmá, swátosti, a cožkoli sic pobožného gest; a člowěka w swém scestném zdánj neustupného a zarputilého dělá. Protož mnozj swatj, a neyhlubssj pokorau wznessenj lidé wsseligaké nářky, hany, wýstrčky mile snássegjce, kacjřstwj sobě přiwrci nikdy nedali: poněwadž kacjřstwj, gak swatý Ağaton řekl, Boha nám dokonce odgjmá. A sw. Jaroljm zná se k tomu, že hřjssnjkem gest, a zblauditi může, za kacjře pak nikdy gmjn a držán býti nechce [1]). Nad to gest kacjřstwj přjliš gizliwé, přichytliwé a nakažliwé, kteréž se pogednau gako ged rozljwá. Swatý Pawel prawj, že se učenj kacjřské dál podáwá, a gako rak rozgjdá, kterýž wssecko tělo, kteréhož se gednau chytil, posskwrňuge [2]). Že pak lidé k zlému náchylni a nakloněni gsau, býwá, že wssickni za zlým, kdy se gim to schwálj, běžj. O, co dobře sw. Jan o kacjřjch napsal! Oni prý s swěta gsau, a protož o swětu mluwj, a swět gich poslauchá [3]). To gest: Gsau lidé tělesnj, a mjsto slowa božjho učj tomu, což se tělu ljbj. Protož nenj se čemu diwiti, že se takowých učitelůw tak mnozj chytagj. Konečně pak gest kacjřstwj wnitřnj a duchownj zlé, nám ne tak dobře a brzy známé, gako morowá rána, chudoba, krádež, wražda, tělesné a zewnitřnj zlé; a že se pod zástěrau a podobau pobožnosti laudj a wkrádá, tjm gest nebezpečněgssj, a tjm wjce třeba warowati se ho. A tudjž giž za prwnjch časůw cjrkwe sw. apossstolé a ginj zbožnj mužowé s bludaři a s plemenem gegich wsseligaké obcowánj bohabogným zapowjdali, sami před njm ucházeli a wěrným ucházeti přikazowali. Swatý Pawel Hymenea a Alexandra, w wjře blaudjcj, satanássowi w moc dal, aby se neučili rauhati [4]). Figella a Hermogena, gako i giné w Asii, kteřjž zdrawého způsobu řeči nehleděli, za odwrácené a obcowánj swého nehodné wypowěděl [5]). Swatý Jan do lázně wssed, aby se zmyl, gak w nj Cerinta arcikacjře uzřel, i hned wzchopiw se, neumytý wyssel, řka: Utečme odsud, aby se lázeň, w njž se Cerint myge, neobořila [6]). Swatý Polykarp mučedlnjk od učitele swého sw. Jana wyučený, potkaw se někdy s Marcionem, a žádán byw, zdaliby ho znal, odpowěděl: Znám tě, prý, prworozeného satanássowa. Ewsebius mučedlnjk, we wězenj, do něhož pro wjru katolickau dán byl, ani chleba ariánského gjsti nechtěl. Epifanius, cyperský biskup, se sw. Janem Zlatoústým pro samé domněnj Originosowa kacjřstwj, obcowati nechtěl [7]).

Abys wssak milý křesťane, swůdných těchto proroků tjm snáze se wystřjhati mohl,

[1]) Hier. Epist. 52. ad Damas. [2]) II. Tim. 2, 17. [3]) I. Jan 4, 5. [4]) I. Tim. 1, 20. [5]) II. Tim. 1, 15. [6]) Euseb. lib. 4 hist. Ecclesial c. 4. [7]) Euseb. lib. 4. hist. Ecclesial. c. 14.

Digitized by Google

dáwá ti Pán Kristus troge heslo neb znamenj, po němž by poznáni býti mohli, řka: „Oni přicházegj k wám w rausse owčjm.“ Prwnj tedy známka podwodnych bludařů gest, že negsauce poslání, sami přicházegj. Hada s angelskau neb lidskau wýmluwnostj, s angelskau neb hezkau twářj, pěkného a krásného ku prwnjm radičům nassim neposlal žádný. Sám twářnost na se wzal, sám se připlazil, sám počal mluwiti, k rozmlauwánj ponukl, namlauwal, namluwil, aby Boha opustiwsse, geho se chytili. Tak hadj plemeno bludařů přicházj, neb od dábla, neb od swé zlosti puzenj. „Neposjlal gsem prorokům, a oni běhali, nemluwil gsem gim, a oni prorokowali“ [1]). „Powstanau, předpowěděl Kristus, podwodnj Kristowé, a proroci mnozj a řeknau: Hle, teď gest Kristus, hle w skrýssi, hle na paussti“ [2]). „Powstanau, dj aposstol, dělnjci podwodnj, přetwařugjcj se w aposstoly Kristowy, a w angely swětlosti“ [3]). Budau, gak sw. Petr prorokowal, „učitelé lživj, kteřj uwedau sekty zatracenj, a toho, kterýž ge wykaupil, Boha, zapřj. Ti wssickni, že neposlanj přicházegj, znameney, zney, a ssetř se gich. Wtjragj-li se mocj, taž se: Kdo gsi ty? Odkud? Od koho? Swatý Pawel učil, že sobě nemá žádný cti osobiti, lečby powolán byl. A zase: „Nenj možná kázati, lečby posláni byli“ [4]). Druhé pak heslo gegich gest, že přicházegj k nám katolikům. Proč k nám? Proč ne k pohanům? Proč ne k Židům? Wlastnj ta práce bludařská gest, ani k pohanům, ani k Židům, než k nám katolikům, přicházeti. Ukaž mi někdo, prosjm, kteran stranu swětlem ewangelickým oswjtili? Do které kraginy prwnj wjru křesťanskau uwedli, a pohanstwo wypleli? Umějj na pole nasse kaukole nassjwati; umějj do owčince lézti, a owce sgednocené rozháněti; umějj učedlnjky Kristowy od Krista, od cjrkwe geho obwozowati, aby po nich chodili, aby Kristowi nebyli; slowem, gakž dj Tertulián, praci wedau, ne pohany obraceti, než nassince podwraceti. Třetj a poslednj známka bludařů gest; že přicházegj ne swau srstj patrnj, než w rausse owčjm. Otec gegich přetwářj se w angela swětlosti, postawu podlé času a přjležitosti měnjc. Tak i ti se přetwařugj w apossstoly Kristowy, měnjce sebe i učenj podlé času a přjležitosti právě gak gest gim whodno.

Falessnj proroci wěku nassjho gsau také bezbožnjci a nezuabohowé, kteřjž nic nedržj na Boha a na sw. náboženstwj geho, žiwi gsauce, gakoby ani dusse neměli ani wěčnosti nebylo; a k tomu usilugj i giné náboženstwj zbawiti, přemlauwagjce ge, tupjce a w posměch uwozugjce swatau wjru. Warug se gich! milý křesťane. Onit zagisté usilugj oblaupiti tebe toho neydražssjho dědictwj otců a daru nebeského. Náboženstwj Kristowo gest gediná a bezpečná cesta k spasenj. Zbawjš-li se ho, pak nemáš žádného bezpečného wůdce, žádného učitele, žádného rádce po cestách žiwota; aniž, kdyžs-li, máš, co by tě pozdwihlo a na prawau cestu uwedilo; pak si zbawen wssjho, co by tě drželo na cestě k ctnosti ku spasenj — a zkáza a záhuba nemine tě. „Kdo neuwěřj bude zatracen“; dj Božjský Wykupitel sám [5]). — Bezbožnjci a bohaprázdnj usilugj tebe zbawiti náboženstwj; a co ti za to poskytugj, gakau nahrádu dagj tobě? Nic, než tělesnau maudrost swau, kteráž w neprawosti má swé kořeny a k nekřesti a k zkáze wede. Swaté náboženstwj, od Boha

[1]) Hier. 23, Ezech. 13. [2]) Mat. 24. II. Kor. 1, 13. [3]) II. Petr 3, 17. [4]) Řim. 20. [5]) Mar. 16 16.

Digitized by Google

samého půwod magjcj, od něho nám zgewené, tolikerými diwy ztwrzené, po tolik wěků trwagjcj a člowěka tak mocně k sprawedlnosti wzbuzugjcj a geg u wsselikých přjpadnostech žiwota oblažugjcj — náboženstwj Kristowo by mělo býti smeysslenj lidské, gakž dj newěřjcj a bezbožnost newěřjcjch, plod to pyssného rozumu neb pokaženého srdce, maudrost tělesná, wyljhnutá od wčereysska a měnjcj se gako měsjc — bezbožnost člowěka přjmo k neprawosti a k zkáze wedaucj tak by měla býti swatá, té by se mělo na slowo wěřiti? — O té zpozdilosti a přewrácenosti! Protož, milý křesťane, warug se gich, falessných těchto proroků: neznabohů pak newěřjcjch. Po owocjch gegich poznáš ge. Popatř gen pozorně na žiwot gegich a gegich přiwrženců, a brzy seznáš, gak hluboce člowěk klesá bez wjry a bez náboženstwj, a gaké gest to Ewangelium: newěra falessných proroků těchto — neznabohů.

Ginj falessnj proroci wěku nasseho gsau netečnjci, to gsau takowj lidé, kteřjž sice wjru nepopjragj, ale málo na náboženstwj držj, řjkagjce: Wjra gako wjra, w každém náboženstwj může člowěk spasen býti! — O, ti lháři! Kdyby tomu bylo tak, i proč by přissel Pán Ježjš na swět? proč by byl kázal? proč by se byl snažil rozssjřowati prawdu swého Ewangelium? proč by konečně trpěl? Ge-li wjra gako wjra, mohlť owssem řjci: Žid budiž Židem a pohan zůstaň pohanem, a gá gsem a zůstanu Kristem.“ A předc dj: „Gá gsem cesta, prawda a žiwot. Kdo wěřj we mne, nebýwá sauzen; ale kdožť newěřj, giž gest odsauzen: nebo newěřj we gménu gednorozeného Syna Božjho [1]).“ A podobně dj sw. Aposstol Petr: „Nenj w žádném giném spasenj, (leč w Kristu Ježjssi); neboť nenj giného gména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti [2]).“ A rowněž tak saudj aposstol národů sw. Pawel, an pjsse Galatským: „Gestliže by wám kdo (co giného) kázal mimo to, což gste přigali (ode mne slysseli), proklat buď“! [3]) Kdyby byla wjra gako wjra a kdyby člowěk mohl w každé wjře spasen býti, museli by wssechni od Boha pocházeti, a býti prawé. Gessto ale negsau stegné a w mnohých důležitých wěcech se od sebe lissj, ano i sobě odporugj: nemohau wssechny býti prawé, aniž od Boha pocházeti a tudjž nemohau wssechny člowěka k spasenj přiwoditi; gedna toliko z nich může býti prawá a ta může člowěka řádným způsobem spasiti. A protož falessnj gsau ti proroci, genž dj: Wjra gako wjra, w každé může člowěk býti spasen; warug se gich, milý křesťane. Po owocjch gegich poznáš ge! Gen pozorug na žiwot gegich a shledáš: že gim negde o wjru, že gim wjra na srdci neležj, a že o ni nestogj a že také podlé žádné wjry žiwi negsau. Tuť owssem, kdež se podle wjry negedná, gest wjrá gako wjra. Každá gest mrtwá, a žádná tudjž nemůže člowěka spasiti.

Ginj falessnj proroci wěku nasseho gsau ti, genž sice wjru Kristowu za prawau magj, wssak dj: cjrkew gako cjrkew, katolická gako nekatolická, gen když se člowěk Krista držj. Těmto zagisté se může řjci, co psal sw. Pawel Korintským: „Což rozdělen gest Kristus“ [4])? Gakož ale Kristus gest geden a gedna geho swatá prawda, neměnjc se po wssechny wěky, poněwadž prawda gest: podobně gest také cjrkew geho gedna a gediná, kteráž od něho půwod béře a na něm spočjwá, konagjc djlo spasenj lidstwa. Wssudy mluwj Pán Ježjš

[1]) Jan 14, 6. 3. 18. [2]) Skutk. ap. 4, 12. [3]) 1, 9. [4]) II. Kor. 1, 13.

Digitized by Google

toliko o gedné cjrkwi a chce, aby byl geden owčinec, a aby w nj byl geden neywyššjj pastýř. Buď tedy gsau ostatnj cjrkwe tytéž: magjce totéž učenj, tytéž swátosti a totéž zřjzenj, a tworj tudjž gednu cjrkew, či gsau rozdjlné od nj a různj se. Gsau-li tytéž, tworj s nj gednu cjrkew, gedno tělo Kristowo. Liššj-li se ale od prawé cjrkwe, negsau cjrkwe Kristowy, a kdož gich následuge, nedrži se Krista, a poněwadž toliko w Kristu a w cjrkwi geho spasenj dossjci lze: nelze mu žádným způsobem spasenj dogjti. A protož falessnj proroci gsau ti, genž dj: Cjrkew gako cjrkew. Warug se gich, milý křesťane! Po owocjch gegich poznáš ge. Oni wlastně nechtěgj žádnau cjrkew a nesprawugj se žádnau. Gegich wjra gest ta, kteraužsi sami utwořili, a náboženstwj gegich gest to, kteréž se gim nejlépe hodj. — Tuť owssem gest cjrkew gako cjrkew. —

Ginj falessnj proroci wěku nasseho gsau ti, genž sami náboženstwj prosti, řjkagj: že člowěk nemá potřebj žádného náboženstwj, gen když gest poctiwý a rozssafný. Owssem gest to welká wěc poctiwost a rozssafnost žiwota. Než, kdo gest poctiwý? Taj se lichwáře a podwodnjka; a on ti předc řekne, že gest poctiwý člowěk. I prostopášnjk, cizoložnjk, mrhač a opilec, lakomec a držič, wssickni tito magj se za poctiwé lidi, gen když magj dobrý kabát, a nebyli-li w žaláři a žádný na ně nic newj. O bjdná to poctiwost! S takowauto poctiwostj přigdeme na mizinu a gak obstogj tito tak řečenj „poctiwj lidé“ na wěčnosti, kdežto se gich nebude tázati Saudce: zdali newraždili, zdali neseděli w žaláři, zdali na ně někdo nic newěděl? nýbrž bude se gich tázati: zdali plniti wssecky powinnosti swé a warowali se zlého a činili dobré? W tom záležj prawá poctiwost. A k takowé poctiwosti nemůže dospěti člowěk bez náboženstwj. Neb co má ho držeti w mezjch ctnosti a spraweduosti, když hřjssné žádosti, wášně a náružiwosti a pokussenj naň dorážegj; an dle mjněnj swěta může zůstati poctiwým člowěkem, byť i sebe horssj byl, gen když nenj w neprawosti postjžen a umj to chytře nawléci? Swědomj? to se dá uspati. Stud? ten se překmůže a saukromj mlčj. Rozum? wášeň ho oslepj. O, kdež nenj náboženstwj a bázně Božj, tu gest po prawé poctiwosti weta. Alespoň neplnj člowěk powinnosti swé z tak čistého úmyslu, gak potřebj plniti ge, aby byl w prawdě poctiwým člowěkem. A byť i plnil wessjkeré powinnosti swé, kteréž plniti mussj, aby byl před swětem poctiwý; nenj na tom dosti: takowá poctiwost nepostačuge k dosaženj žiwota wěčného. Žiw gest zagisté na nebi Bůh, kterýž nás stwořil, nás zachowáwá, řjdj a zprawuge. I k tomu máme swaté powinnosti a mussjme geho wůli plniti; a to ne gak se nám zljbj; nýbrž gak on to ukládá w swatém náboženstwj. O, nepostačj býti toliko poctiwým před swětem, ale třeba také býti poctiwým před Bohem; a kdo té poctiwosti nemá: což platná mu wssecka poctiwost před swětem. A protož, milý křesťane, newěř těm, genž dj tobě: že nemá člowěk potřebj náboženstwj, gen když gest poctiwý. Warug se gich! Gsau to falessnj proroci. Po owocjch gegich poznáš ge. Gim neležj poctiwost tak welice na srdci, tato gest gim toliko zástěrau, kteraužto zakrýwagj swé neplechy, swé slaboti a mdloby před swětem, a kteréhžto ohyzdnost we swětle náboženstwj Kristowa gest patrná.

Wšak ale gesstě ginj gsau falessnj proroci, kteřjž se obgewili za dnů nassich. Takowj falessnj proroci gsau ti, genž neustále hlásagj swobodu; kterážto pak, dlé wýkladu gegich, nezáležj w giném leč w

bezuzdnosti a w newázanosti, nessetřjc žádných zákonů ani Božských ani lidských, a gednagjc libowolně podlé žádostj pokaženého srdce, aneb dle rozmarů náružiwostj a wássnj. Owssemť gest člowěk od Boha, Twůrce swého obdařen swobodnau wůlj, a žádný nemá práwa ho činiti newolnjkem. Wssak ale této swobodné wůle swé máť on dobře a práwě užjwati, ku plněnj zákona Božjho, a ne konánj swatosti a sprawedliwosti; a čjm wjce w tom člowěk prospjwá, čjm wjce sebe w moci má: tjm dokonalegssj gest swobodná wůle geho, a on sám tjm swobodněgssj. Kdo ale swobodné wůle swé nadužjwá k páchánj neřestj a neprawostj, kdož w newázanosti nechce znáti žádné kázně, žádné uzdy, žádné wyšssj moci a wrchnosti, žádného poslussenstwj, ani Božských, ani lidských zákonů; kdož wsselikau wyšssj mocj pohrdá: ten zagisté netoliko uběhne w neřesti a w záhubu, ale také stane se otrokem toho neyhorssjho a neyrhawněgssjho pána, totiž hřjchu a neprawosti. „Nebo, gakž dj Božský Wykupitel, každý, kdož činj hřjch, služebnjk gest hřjcha“ [1]). — A protož, milý křesťane, newěř gim, kdož takowau swobodu hlásagj, ouiť gsau falessnj proroci; warug se gich. Po owocjch gegich poznáš ge. Wiz gen, gak rozuměgj té swobodě, když se gim uzda pustj! — Nechtěgj znáti žadné wyšssj moci nad sebau: sami pak prowozugj tyranskau moc nad ginými, když poněkud se gim podařj na wrch se dotkjti. Oni nechtěgj mjti žádných zákonů; ale libowůli swau stawj nad wsseliký zákon, a běda tomu, kdožby se gj nepodrobil. Oni neznagj žádného poslussenstwj; běda tomu ale, kdožby se protiwil hřjssným rozkazům gegjm. — „Prawda oswobodj wás“, dj Kristus Pán. Ano toliko prawda Kristowa a žiwot dle zákona geho zřjzený činj člowěka w prawdě swobodného. „Oswobodj-li wás Syn, w prawdě swobodni budete“ [2]). Protož, newěř milý křesťane, newěř takowým prorokům, kteřjž tě chtěgj oswoboditi od gha wjry Kristowy — od prawdy sw. náboženstwj geho. Gsau to falessnj proroci!

Gsau pak gesstě ginj falessnj proroci, kteřjž se zhusta ozýwagj za nassich časů. Gsau to lidé, kteřjž swětu neustále hlásagj rownost. Rownost stawu a gměnj; to gest heslo gegich a tjm chtěgj swět oblažiti! — Co do podstaty a přirozenosti swé před Bohem gsme si owssem wssickni rowni. Wssickni gsme lidé, neydůstogněgssj tworowé Božj na zemi, wssichni gsme k obrazu Božjmu stwořeni, drahau krwj Kristowau wykaupeni a powoláni k dědictwj žiwota wěčného. A to gest podstatná a hlawnj wěc. — W tom gest si roweň každý wznessený i sprostý, chudý i bohatý, pán i služebnjk. Wssak ale nyněgssj pozemský žiwot náš přinássj to sám sebau, že w giných přjpadných wěcech, gakož gmenowitě w stawu a w gměnj rownost obstáti nemůže. Pokud swět swětem státi bude, bude tu nerownost prawě tak, gako w řjssi žiwočichů a zrostlin weliká rozmanitost panuge. Nebo deyme tomu, že by se někomu dnes posstěstilo rownost tuto uwésti a způsobiti, aby wssickni měli stegně, a aby nebyl žádný wjce než druhý: gak dlauho to bude trwati? Za krátký čas se powznese ten, kterýž gest lepssjch wloh nad giné, a tito u wědomj slabosti a nedostatečnosti swé budau musit uznati geho přewahu. — Mimo to žádá pospolitý žiwot sám gistých stupňů nadřjzenosti a podřjzenosti. A co se gměnj dotýče; rozmnožj pilněgssj, pracowitěgssj a ssetrněgssj statek swůg, an lenoch a marnotratnjk ho proheyřj; a tak owssemť

[1]) Jan 8, 34. [2]) Jan 8, 32. 36.

Digitized by Google

muſj brzy opět nerownoſt powſtati. A když bude zaſe nerownoſt, co pak ſe má djti potom? Snad k wůli těm, kteřjž prohrykili, ſwůg djl, magi pilnj a ſſetrnj ſe zhoſti-ti, čehož wydobyli a nahoſpodařili, a s nimi to sdjleti? Kdo ge může k tomu nutiti? A kdyby to gednau učinili, což když bude zaſe nerownoſt po druhé, a po třetj atd? Tot by zagiſté nebylo nic giného, než ſpraweliwé a počeſtné lidi okrádati a nepraweˊ, marnotratné podporowati. Kdož by tu pracowal? Kdož by tu ſſetřil? Kdož by tu mohl obſtáti? — A pratož, milý křeſťane, faleſſnj gſau ti proroci, genž takowauto rownoſt hlásagj: warug ſe gich! Po owocjch gegich poznáš ge. Proč pak wlaſtně chtěgj mjti rownoſt? Poněwadž by rádi ſami powýſſeni byli, a nechtěgi ſe k tomu žádnau ceſtau přičiniti; protož patřj záwiſtiwě na giné wýſſe poſtawené; a poněwadž by rádi lehce a pohodlně byli žiwi bez práce a wynaſnaženj: protož chtěgj mjti rownoſt gměnj, aby pak z cizjho ſtatku tráwiti mohli. Wſſak ale, kdyby k té rownoſti přiſſlo, widěl byſt, gak by gj rozuměli, a gak by na ſebe nezapomenuli. Owſſemk geſt to zlá wěc, když geden ctj a ſláwau oplýwá a w rozkoſſech může utonauti, an mnozj žiwi gſau w powrženj a ani člowěčj důſtognoſti gegich ſe neſſetřj, a při tom hladem mrau, nemagjce ani toho neypotřebněgſſiho k zachowánj žiwota. Wſſak tuto mezeru newyplnj domnělá rownoſt faleſſných těchto prorokůw, owſſemk ale láſka křeſťanſká, kteráž gakž dj ſw. Pawel, „trpěliwáˊ geſt, dobrotiwáˊ geſt: nezáwidj, nečinj zlého, nenadýmáˊ ſe, nenj ctižádoſtiwáˊ, nehledáˊ (toliko) což geſt gegiho“ [1]). — ona láſka křeſťanſká, kteráž ſe za prwnjch časů tak zpanile obgewila, gakž to wypiſuge ſw. Lukáš: „Množſtwj wěřjcjch bylo gedno ſrdce a gedna duſſe. — Aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. Neboˊ kolikkoli bylo těch, kteřjž měli pole neb domy, prodáwagice přinášſeli penjze za ty wěci, kteréž prodáwali, a kladli ge k nohám apoſſtolů. I rozdělowalo ſe gednomu každému, gakž komu potřebj bylo“ [2]).

Gſauť pak poſtéže geſſtě ginj proroci w nynějſſjm wěku, kteřjž hlásſi a zwěſtugi ſwětu wykaupenj — těla; totiž oſwobozenj těla od podrobenoſti duſſi a zákonu Božjmu. Gim ge tělo a wezdegſſj žiwot nade wſſecko, o neſmrtelné duſſi, o budaucjm žiwotě a o wěčnoſti nechtěgj ničeho wěděti. Požjwati tělesných rozkoſſj, a ſice gak možná mnoho gich požjwati: tot ſwrchowaný cjl gegich. Neſmrtelnoſt duſſe a wěčnoſt, to gſau gim bágky, taha ani nechápagj. A toto ewangelium, ewangelium totiž břicha a těla, hlásagj wſſemožně: ſlowem, ſkatkem i pjſmem. Warug ſe gich, křeſťane milý! Slowa gegich gſau geden zhaubný a přjklad gegich geſt gako rak ſe rozſjragicj: oni gſau faleſſnj proroci. Oſtatně pak tělesná maudroſt gegich nenj nic nowého. Giž ſwatý Pawel piſſe o nich: „Mnozj chodj, o kterýchž gſem častokráte prawil wám, (nynj pak i s pláčem prawjm), že (gſau) nepřátelé křjže Kriſtowa, gichžto konec zahynutj, gichžto bůh břicho geſt, a ſláwa w zahanbenj gegich, kteřjž o zemſké wěci ſtogj“ [3]). — Podobně piſſe o nich ſw. apoſſtol Juda: „Podeſſli gſau někteřj lidé bezbožnj, kteřjž miloſt Boha naſſeho přenáſſegj w proſtopáſſnoſt: a ſaměho Pandownjka a Pána naſſeho, Ježjſſe Kriſta, zapjragj. Čehož neznagj, tomu ſe rauhagj, a což od přirozenj gako němá howada znagj, w tom ſe porunſſugj. Tit gſau na hodech

[1]) I. k Kor. 13, 4. 5. [2]) Sk. ap. 4, 33—35. [3]) K Filip. 3, 18, 19.

swých poskwrny, hodugice bez bázně, sami sebe pasauce; oblakowé bez wody, gežto wjtr sem i tam honj; stromowé podzimnj, nenžitečnj .... tit gsau reptači žalobnj, podlé žádosti swých chodicj, a ústa gegich mluwj pyssná (slowa), diwjce se (pochlebugice) osobám pro zisk ... tok gsau ti, kteržj sami se oddělugj, (lidé) howadnj, nemagjcj ducha' [1]). Warug se gich, milý křesťane! Po owocjch gegich poznáš ge. Oni owssemk si dáwagj twárnost poctiwosti a wážnosti; ale nahledni gen hlaub a spatkjš, gaká gest ta poctiwost gegich! Oni trhagj a russj swazky swatého manželstwj, hubj rodinný žiwot a stawj na sutinách staré poctiwosti a mrawnosti chrámy chlipnosti a necudnosti. Chrámy by rádi proměnili we towárny a mjsto swatyň by nastawěli krčem a ginych brlochů. — —

Tito a gesstě ginj mnozj gsau ti falessnj proroci wěku nasseho. A gich gest množstwj. Kamkoli se obrátjš, w městech i po kragi, na ulicjch a trzisstich, w přibytcjch wznessenych i w chatrčjch, wssude se nakytugj a snaží se giné newědomé a nepokažené dusse swésti. A což neyzáhubněgssjho gest, oni se nesbgewugj we swé ohyzdnosti, nýbrž gakžbj sw. Ewangelium: „Oni přicházegj w rausse owčjm, wnitř pak gsau wlci hltawj. Když se Jsák sestarał a possły oči geho, powolał syna swého Esau a chtěl mu požehnati. Dřjwe wssak poslał ho na low, aby mu nčinil z toho, což ulowj, krmi, gak gi rád gjdal. Což uslyssewssi Rebeka, nastrogila Jákoba, miláčka swého, připrawila kozelce na způsob zwěřiny a obleknuwssi ho w raucho Esau a obložiwssi ruce geho kožkami poslała ho s přetwářenau zwěřinau k otci, tak že ho chytře obelstił a obdržel požehnánj [2]). A podobně to činj falessnj proroci, aby obelstili newinné a připrawili ge o požehnánj Otce nebeského a prawo prworozenstwj synů Božjch. Oni přicházegj w rausse owčjm. Oni se stawj gako by byli nassi nejlepssj přátelé a gakoby nám přáli a s námi to dobře myslili. A ne toliko takto mluwj; ale oni také takto gednagj. Zwau k rozličným wyraženjm a postkytugj také časem dárků, a tjmto způsobem se snažj do tenat swých dostati newinné dusse a ge k sobě upoutati. Ale gegich přátelstwj, dobrota a stědrost, a gegich služby a dary negsau nic leč lákadla a wnadidla, kterýmižto chtěgj polapiti a w tenata swá zamotati sprostné, nezkussené a newinné dusse; oni gsau záwdawek neprawosti. Běda tomu, kdož takowé dary přigjmá! — Když Řekowé po deset let oblehali město Troja, aniž pak mohli toho znamenitého a pewného města při wssj swé udatnosti dobýti; wzali autočisstě swé ke lsti. Pod zámjnkau gakoby odplauli, skryli se, a za městem nechali dřewěného koně nesmjrné welikosti, do gehožto wnitřka se neyzmužilegssj woginowé ukryli. Geden z pozůstalých pak wyprawowal Trojanským, že Řekowé zůstawili koně tohoto bohům ku smjřenj za náhradu za ukradené paladium t. g. zlatý ochranný sstjt, dokládage, že kde se tento kůň postawj, mjsto to bude nedobytné. I uwěřili gsau Troganssti lstiwým slowům těmto a rozbořili bránu a wtáhli ho u welikém gásánj lidu do města, až pak w nočnj době, když wssecko w sen bylo pohřjženo a žádný nic netussil, otewřelo se břicho koně a wystaupiwsse woginowé z wnitřka, otewřeli brány města, a spogiwsse se s ukrytymi wydobili město a učinili welikau porážku. Eyhle podobných darů po-

[1]) Judas 4, 10. 12. 13. 16. 19. [2]) I. Mogž. 27.

ſkytugj také často faleſſnj proroci; a kdož ge přigimá, ten zagiſté zaprodá ſebe, ſwau duſſi a ſwé ſpaſenj; od té chwile nenj ſwoboden. Pryč tedy s takowými dary a ſlužbičkami! Synu a dcero křeſťanſká, nepřigjmey a nedotýkey ſe gich, nechceš-li prodati ſwau duſſi, ſwé ſwědomj, ſwau čeſt a lásku a přjzeň Božj! Co ſe ti tuto poſkytuge, nenj leč cena Jůdáſſowa! Přátelſtwj, upřjmnoſt, láſka a wljdnoſt gegich geſt toliko raucho owčj, kterýmž zakrýwagj ſwau drawoſt a hltawoſt. —

Opět ginj faleſſnj proroci, wydáwagj ſe za přátely a wykupitely lidu. Gim geſt prý ljto lidu; gak ge zljžeu, gak tapá w temnoſtech, gak aupj pod ghem neſprawedlnoſti! oni pak prý chtěgj toliko, gak twrdj, oſwoboditi ho od tohoto ghe; oſwjtiti geg ſwětlem maudroſti a zgednati mu ſwatá práwa a ho oblažiti. Oni prý bogugj toliko proti powěře a bezprávj nášilnjků a utiſkowatelů lidu. — Ti wlci w ranſſe owčjm! Gſau-li oprawdu přátelé lidu, gak ſe ſtawj, medle proč odgjmagj mu ten neydražſſj klénot — wjru otcůw? proč gſau nepřátelé cjrkwe Božj, kteráž zagiſté má ſpaſenj a wzdělánj lidu giž od počátku na péči? Proč pak rozſjwagj w lidu obecném newěru a newázanoſt mrawů a žjwota? — A gſau-li, gakž dj, nepřátelé temnoſti a bezprávj a nášilj, proč pak nezachowáwagj žádné kázně? proč howj náružiwoſtem a wáſſněm a podporugj ge? proč rozſſjřugj newěru, bezbožnoſt a bohaprázdnoſt? Co geſt temnoſtj, nenj-li to newěra, záſſť, záwiſt, hněw a nepřátelſtwj, neſwáry a t. d., což tak hogně rozſjwagj po obcjch, domjch a rodinách? A kdo páſſe wjce bezprávj a nášilj, než právě oni, genž nemohau žádného odporu ſnéſti, genž by hned wražděli ty, kteřjž s nimi nesauhlaſj, genž nedbagjce ducha zákona, literu geho překrucugj k proſpěchu ſwému, gakž ſe gim to právě neylépe hodj, a každému, kdož ſe gim nechce z hola podrobiti, wyhrožugj? — Owſſemk hlášagj a ſlibugj ſwětu ſpaſenj a wydáwagj ſe za přátely lidu a mluwj aulisná a lahodná ſlowa; ale toto wſſecko nenj nic, leč raucho owčj, gjmžto zakrýwagj drawoſt ſwau; wnitř pak gſau wlci hltawj. Kdož chce ſtawěti ſpásu a blaho lidu na giném základě než na Kriſtu, gednorozeném Synu Božjm a Spaſiteli ſwěta, geſt wlk hltawý. —

Ginj faleſſnj proroci opět berau na ſe podobu oſwětitelů a učitelů lidu. Oni prý chtěgj lidu otewřjti oči. „Poſud, dj mu, poſud gſte byli we tmách, ſproſtj, neumělj; aniž znáte prawau maudroſt žiwota. Co ſe wám wydáwalo za ſwatau prawdu, gſau pauhé bágky a ſmyſſlenoſti lidſké a ſtraſſáky, wynalezené k zotročenj lidu a k udrženj ho na uzdě poſluſſaoſti a podrobenoſti. My ale otewřeme wám oči a podáme wám prawau maudroſt. Tuto děckau báseň muſjte odložiti a ſměle ſobě počjnati.“ — Když pak ſe wlaudj takto w ſrdce lidu a zjſkagj ſi geho důwěru: počnau mu wykládati maudroſt ſwau, kteráž nenj leč bohaprázdnoſt a nemrawnoſt ta neyohawněgſſj a wede giſtě k záhubě. Ti drawj wlci! Právě tak gak oni, mluwil giž na počátku gegich praotec — ďábel w rági prwnjm rodičům, řka: „Nikoliw ſmrtj nezemřete, nebok wj Bůh, že w kterýkoli den budete gjſti z toho ſtromu, otewrau ſe oči waſſe: a budete gako bohowé, wědauce dobré i zlé“ [1]). A když uposlechli hlaſu tohoto ſwůdnjka, kam přiſſli? O ti prorokowé ljživj! Co chtěgj ſe ſwau oſwětau? Zagiſté nic, leč zba-

[1]) I. Mogž. 3.

Digitized by Google

witi lid wjry, a takto zbawiti ho wssj ctnosti a sprawedlnosti a pak rozmnožiti počet neznabohů, ohawných prostopássnjků, a tjm přikrýti ohawnost swau a ukoneyssiti swé swědomj: aby měli tu bjdnau útěchu, že negsau sami, že gest gich wjce; aneb aby mohli tjm snáze prowozowati swé neprawé záměry. Chtěgj-li oprawdu oswjtiti lid, i proč nebérau swětla swého od toho, kterýž wssjm práwem mohl řjci: „Gá gsem swětlo swěta" od Krista Pána a z geho sw. Ewangelium, kteréž chowá cjrkew swatá. Než mjsto swětla rozswěcugj mu bludičky smysslenosti a přewrácenosti lidské, kteréž posléze uwodj ho w bahniny a kalužiny neprawostj.

Nedopausstěg, ó Pane, abychom se dali zmýliti rauchem owčjm falessných proroků. Oswěť nás, abychom prohljdli raucho toto falessných proroků a poznali ge, a pak dey milost swau, abychom poznawsse ge, wystřjhali se gich se wssj bedliwostj.

Po owocjch gegich poznáte ge. Každý strom dobrý owoce dobré nese; zlý pak strom zlé owoce dáwá. Těmito slowy dáwá Pán Ježjš učennjkům swým známku, po kteréžby mohli falessné proroky poznati. Žiwot totiž a skutky gegich, gegich gednánj a počjnánj gakož i wýsledky zásad gegich: toť gest ta neybezpečněgssj známka, dle kteréž lze poznati falessné proroky. K témuž cjli přirownáwá trefně člowěka k stromu. Giž stařj národowé, gakož i Rjmané měli w obyčegi, že když se narodil syn, rodičowé geho zasadili strom, aby nowozrozenec a strom nowě wsazený zároweň pospolu rostli. Sám Žalmista Páně připodobňuge sprawedliwého k stromu, an dj: „Blahoslawený muž, kterýž nechodj w radě bezbožných a nestogj na cestě hřissnjků a nesedj na stolici morowého nakaženj bezbožnjků: ale w zákoně Hospodinowě wůle geho; w zákoně geho přemýsslj dnem i nocj. I bude gako strom, kterýž sstjpen gest podlé wod tekaucjch, genž owoce swé wydá časem swým: a list geho nesprchne: a wssecko, cokoliw činiti bude, sstastně mu se powede" [1]). A w skutku, uwážjš-li toho bedliwěgi, milý křesťane, shledáš, že se člowěk w mnohém shoduge se stromem. Co do podobnosti této, wůbec znamenati slussj zprwu, že strom kořenj w zemi a gj se pewně držj kořeny swými; z nj wycházj a z nj ssage sstáwu swau a pak se zase w nj gednau obracj, když zpráchniwj. Wssak ale potřebného swětla a wzduchu nabýwá s hůry, čjmž owssem wzrůst a zdar geho mocně se podporuge. A podobně náležj člowěk dle těla k zemi a gest wýkwět přjrody, na zemi přebýwá, a odtud béře také swůg pokrm k zachowánj a k wzrůstu časného žiwota; když pak zemře, měnj se také w prach, z kteréhož stwořen gest. Wyšssj wssak část geho, nesmrtelná dusse, přigjmá duchowuj pokrm swůg, totiž swětlo, a posilu s hůry nebes od Krista Pána, genž gest slunce sprawedliwých a chléb žiwota; bez něhožto by se nedařil a nerostl k žiwotu wěčnému. — Strom se pne wrcholem wzhůru k nebi, anto kořeny geho do země wnikagj; ano i u mnohých překážkách snažj se k nebi wztýčiti, gakoby po wyssině tanžil a tamto nalezal, cehož mu země poskytnauti nemůže a byť i wětwe geho usýchaly, nezhyne, gen když koruna geho gest čerstwá. Podobně i člowěk gest stwořen pro Boha, k němužto se nese duchem a, gakž dj sw. Augustin nemá

[1]) Žalm 1, 1—3.

pokoge, pokud nespočjwá w něm. Běda mu, gestliže lpě na hraudě země, spausstj nebe s očj! Gak zpanilá a utěssená gest země, když gj užjwáme, gakž se slussj: rowněž se nám stane záhubnau — peklem, gestli upautá ducha nasseho na se, omámj-li srdce a opanuge-li mysl nassi, že toliko pozemských wěcj hledáme. — Strom gest obalen kňrau, kteráž geg chránj před mrazem a nehodami. Čjm gest stromu kůra, tjm gest pokora člowěku, onak ho zagisté chránj by mráz marniwosti a pýchy ho neporussil a nepokazil ceny dobrých skutků geho. — Stromy gsau rozličné. Gsauť weliké i malé, diwoké i sstěpné, plodné i neplodné; gsautě stromy, kteréž trwagj po wěky a gsautě giné, kteréž trwagj toliko na krátký čas; některé obstogj wssudy a snesau každé podnebj, giné pak žádagj wětssj péče a rostau toliko w gistých kraginách. A podobně se to má s lidmi. Rozdjlnost gegich gest tak weliká: že nenj na swětě dwau lidj sobě rowných a zcela podobných, tak že se člowěk wssjm práwem nazýwá malým swětem. — Strom pak má také běh swůg: máť garo, léto, geseň a zimu. Prwnj geho mlázy gsau autlé a lehké k porussenj a potřebugj ohraženj. Mladý pak stromek gest sskáwnatý, kůra geho měkká, listj geho zelené a má potřebj péče a ochrany, aby nezhynul. W dálssjm pak pokroku stane se pewněgssjm, we dřewě silněgssjm a nese owoce. Pak neroste dále wjce we dřewě, kůra geho wadne a osychá, wětwe pak počjnagj od dola osychati, pěn počjná hnjti, strom pak sám podléhá lehce útokům wětru a bauře. Eyhle obraz žiwota lidského, autlého a lehce porussitelného w dětinstwj, bugarého a bystrého w mládj, kteréž potřebuge kázně a sstěpowánj gako mladé sstjpenj, pak i zmužilého w dospělém wěku, konečně i powážliwého a wadnaucjho w stářj. Wssak ale, nežli strom sestará, gak mnoho nehod může ho potkati. Brzy gsau to silné bauře, kteréž ho wywrátj neb zlomj, hned gsau to hausenky, kteréž ožerau listj geho, aneb gsau to čerwy a ginj hmyzowé, kteřjž hlodagj na kořenu geho. A co neočekáwá člowěka w žiwotě pozemském! Žádný newj w kolébce, čeho se dočeká w stářj, a gaký konec wezme. — Konečně padne-li strom, stane se, což dj známá průpowěd pjsma swatého: „Padne-li strom na poledne, a neb na půlnoc, na kteréžkoli mjsto padne, tam bude“ [1]). Gaký žiwot, takowá smrt, a gaká smrt, takowá wěčnost! — A tak, gakž gest napowědjno, shoduge se žiwot člowěka w mnohém se stromem.

Co se pak zwlásstě swatého Ewangelium týká, toť učj: Že dobrý strom dobré owoce, zlý pak strom zlé owoce dáwá. Na owoci tedy záležj wssecko, ne pak na listj a na haluzj; toto owssem zdobj strom a poskytuge mnohau wýhodu, a wssak gediné listj nepostačuge. Co gest listj stromu, to gsau slowa lidskému srdci. Owssemť má býti řeč nasse přjgemná a wtipná a maudrá, ale pauhá sladká slowa nepostačugj! Ctně mluwiti a hřjssně žiwu býti, dj sw. Auǧustin, gest tolik, gako wlastnjmi slowy se odsuzowati. — Na owoci záležj mnoho u stromu, ne na kwětu. Mnohý planý strom má pěkný kwět, než owoce geho nenj k požjwánj. Což wssak u stromu gest kwět, to gsau u člowěka city a hnutj srdce. Sladké, nábožné city bez prawých skutků nepostačugj; toliko owoce platj a rozhoduge o ceně stromu. — Dobrý strom nese toliko dobré

[1]) Karat. 11, 3.

owoce: podobně i koná spravedlivý dobré skutky w Bohu, kteréž pocházegi z wjry a slauži gemu a bližnjmu ku prospěchu. A toto owoce přinássi spravedlivý w prawý čas, a když gest ho neywjce zapotřebj. Trpj-li násilj a bezprávj, mák trpěliwosti potřebj, aby plnil wůli Božj: a tu gewj welikau trpěliwost; ge-li tupen a hanèn, a mohl-liby za hanu odpláceti hanau: gewj tichost mysli, aniž se dá od zlého přemoci; ale přemáhá zlé dobrým. A tjm právě se rozeznáwá od neprawého, že i tento někdy chce činiti dobré, ale w nečas; že chce býti tichým, když nemá nepřjtele, že chce býti trpěliwým, když nemá křjže; nábožným a ctným, když nemůže wjce swětu slauziti, a neb když mu swět wjce neslauzj. — Posléze pak přinássj dobrý strom owoce swé, ne wssak to, kteréž gest mu přiwěssené a neb namalowané, abrž kteréž sám byl zplodil. Tak se stkwj prawý křesťan ne cizjmi ctnostmi, alebrž swými, kteréž sám wykonal s milostj Božj, gakožto spolupracownjk Božj, a to dle swého powolánj, w kteréž ho postawil Bůh; aniž se mjsj w cizj záležitosti, nýbrž kráčj, gakž ho Bůh powolal. — Zlý wssak strom zlé owoce wydáwá; dokládá sw. Ewangelium dále. O tom se můžeš, milý křesťane, lehce přeswědčiti. Popatř gen na bezbožnjka, kterýž se od Boha odwrátil a srdce swé přilnul k swětu a neprawosti: gaké owoce přinássj w každém poměru a w každé přjpadnosti žiwota? Ge-li služebnjk: gak gest leniwý a newěrný, gak nesworný a hasteřiwý, gak neswědomitý a lstný, gak zpupný a neposlussný. Ge-li hospodář: gak gest nedbanliwý, čeleď a hospodářstwj zanedbáwagjcj, práce se sstjtjcj, opilstwj a rozkossj wyhledáwagjcj, w neswářjch a nepřátelstwj trwagjcj! Ge li syn neb dcera: gak zpupný, neposlussný, newděčný, maruý a rozkossný. Gsau-li manželé: gak gsau nesworni, gfauce žiwi w nepokogi a w nelásce sebe nenáwidjce, zanedbáwagjce djtky swé, Boha urážegjce a swětu pohorssenj dáwagjce. Postaw trnku kamkoli chceš, do kterékoli půdy: wssude ti bude ploditi trpké owoce. „Zgewnjk gsau, dj sw. Pawel, skutkowé těla, genž gsau: smilstwj, nečistota, nestydatost, chlipnost, modloslužba, čarowánj, nepřátelstwj, swárowé, nenáwisti, hněwowé, wády, různice, roty, záwisti, wraždy, opilstwj, žranj a těm podobné wěci“ [1]). Tok gest owoce neprawých a bezbožných, a kdo gednau, odwrátiw se od Boha a oddaw se neprawosti, stal se zlým stromem na winnici králowstwj Božjho: plodj owoce toto hned méně, hned wjce nápadnými způsobem. Hrubj zagisté hříssnjci a surowj lidé, zhosstěnj wjry a náboženstwj, oddáwagj se obžerstwj a opilstwj, hrám a smilstwu, lži a podwodu, krádeži a laupeži, wraždě a křiwopřjsežstwj, a to bez ohledu, bez studu; a nenj nešesti, kterýžby se nebyli wstrawu dopustit. Ohawnost gegich gest patrná. Wssak ale i owoce těch zlobochů, kteříž wědj chytře zakrývati ohawnost swau auhlednau raussskau slussnosti, nenj méně zlé. Owssemk že nepadagj do rukau swětské spravedlnosti, aniž přicházegj do žaláře aneb na sibenice: gsau wssak před Bohem proto lepssj? Hodugj-li a oddáwagj-li se opilstwj a obžerstwj s gakausi uhlazenau slussnosti — zdaž hřessj méně? Pássj-li prostopássnost a smilstwo w skrytě, gsau proto čistj a newinnj? Lichwařj-li a podwádj-li lstiwým a chytrým způsobem — okrádagj tjm méně bližnjho? A když gim

[1]) K Gal. 5, 19. 20.

Digitized by Google

gegich ohawnosti a nerestj, kterýmž wědj chytře dáti podobu a twárnost zákonnitosti, žádný nemůže dokázati: gsau giž proto poctiwj lidé a skutkowé gegich dobrj? Sodomská gablka gsau přede owoce zlé, gsau uwnitř plné shnilotiny a prachu, byl i měli sstupinu auhlednau; a zlý a neprawý člowěk pásse neprawosti, byl by uměl skutkům swým dáti podobu slussnosti a zákonnitosti! —

„Nemůže dobrý strom zlého owoce nésti, ani strom zlý owoce dobrého wydáwati“. Těmito slowy dowozuge Pan Jezjš, co byl prwé prawil, totiž: proč dobrý strom dobré owoce nese a zlý zlé owoce wydáwá; dokládage, že se to zakládá a spočjwá w přirozenosti geho, dle kterézto každý twor wěci wywozuge, kteréž přirozenosti geho přjslussj. Wssak ale tuto slussj dobře ssetkiti rozdjlu: že strom dobrý nutně owoce dobré wydáwá, anižginak může, anto člowěk od twůrce swobodnau wůlj obdařený, wssecko, což činj, dobrowolně činj; a protož buďto že koná dobré či zlé, wždy následuge směru swé wůle, gedná wždy swobodně; gak giž učil maudrý Sirach w starém zákoně: „Nekjkey: Bůh gest přjčina, že wzdálena gest (ode mne) maudrost: nebo, čehož on nenáwidj, nečiň. Nekjkey: On mne w blud uwedl; nebo negsau mu potřebnj lidé bezbožnj: Wsselikě ohawnosti bludu nenáwidj Pán, a nebude milá bogjcjm se ho. Bůh na počátku učinil člowěka, a zanechal ho w ruce rady geho. Přidal (mu) pornssenj a přikázanj swá. Budeš-li chtjt přikázanj (geho) zachowáwati, a (budeš-li chtjt) na wěky wjru (gemu) libau učiniti, zachowagj tebe. Předložil tobě wodu i oheň: k čemuž chceš, wztáhni ruku swau. Před člowěkem gest žiwot i smrt, dobré i zlé, co se mu bude ljbiti, dáno bude gemu“ [1]).

A právě proto, poněwadž člowěk má swobodnau wůli a swobodně se může rozhodnauti buď pro Boha aneb proti Bohu, ležj w moci geho: státi se s pomocj Božj dobrým či zlým stromem, a pak gakož takowý nésti owoce dobré čili zlé; a právě také proto gest hoden buď odplaty neb trestu; gakž dokládá dále sw. Ewangelium: „Wsselikýstrom, genž owoce dobrého nenese, wykat bude, a na oheň uwržen bude“. W tomto wýroku Páně mák dogista každé slowo zwlásstnj wáhu a důležitost. Gessto Pán dj: wsselikýstrom, nerozumjk tuto owssem stromem wrby, gedle neb duby, kteréž, ač owoce nenesau přede k giným potřebám se dobře hodj; ale mluwj tuto o stromech owocných, kteréž dle přirozenosti swé k tomu gsau zřjzeny, aby nesli owoce; gakož i člowěk k tomu určen a stwořen gest, a aby s milosti Božj náležitě užjwage wloh swých hognost dobrých skutků konal. Rownětž i nenj tu řeč o křowinách nýbrž o stromu; poněwadž wýstraha tato Páně se netýče tak djtek a pacholjků, gakož odrostlých a dospělých. Nebo gakož se od mladých mlázů owocj neočekáwá, podobně se žádá zwlásstě od dospělých pewnost mysli, wěrnost u powolánj, pořádek a slussný mraw. Dále pak, mluwě Pán o stromu dj: „Wsselikýstrom“; cjmž dobře dáwá na srozuměnau, že we wýroku tomto žádného newyginá, buďsi mládec či stařec, knjže či nádennjk, rolnjk či wogjn, učený či neučený, bohatý neb žebrák; gakož se i žádný nemůže wymlauwati, žeby to nebylo geho úlohau aneb že by k tomu neměl času, aby se zanássel plněnjm wůle Božj. Což dj pjsmo swaté o oněch mocnářjch, kteřjž pohrdali cestau prawé maudrosti? „Wyhlazeni gsau a do

[1]) Sir. 15, 11—18.

pekel sstaupili, a ginj mjsto nich powstali“ [1]). A co dj Pán Jezjš swým rodákům a saučasnjkům, genž s njm přebywali w Kafarnaum, když mu gednau řekuau: že s njm gjdali a pjwali a že na ulicech gegich učjwal? „Neznámť wás, odkud gste; odegděte ode mne wssickni činitelé neprawosti“ [2]). Nic tedy gim neprospěge, že byli rodáci Jezjssowi a že wywolili sobě uměsto gegich za obydlj. A byť i ten, genž stromy kácj, někdy ussetřil daubku neb gawora pro sstjhlý a přjmý wzrůst geho, tak neučinj Bůh lidem neprawým, aby ge sse-třil pro krásu těla, zpaniloss wzrůstu, sličnoss postawy gegich; nebo bez wýmjnky dj Pán: „Wsselikýť strom, kterýž dobrého owoce neneše, wykat bude, a na oheň uwržen bude“. Dowssemť tento wýrok Páně bude se zdáti mnohému přjlyš přjsný; gesssto nemj žádného, kterýžby, ač by byl sebe horssj, předc w gistých dobách něco dobrého neučinil. Než Pán nedj wssetitý strom, kterýž nenesl ěi neponese dobrého owoce, wykat bude; nýbrž dj: strom, kterýž nenese dobrého owoce, ten bude wykat. Byť i kdo sebe wjce dobrého a welikého wykonal, ustane-li od započatého dobrého, a změnj-li posawádnj mysl swau: ztratj zagistě záslužn swých předessłých dobrých skutků, pokud se neobrátj. „Pakli by se odwrátil sprawedliwý od sprawedlnosti swé, a činil by neprawoss... zdaliž žiw bude? Na žádné sprawedlnosti geho, kterež byl činil, nebude pamatowáno [4]; dj Hospodin u Ezechiele proroka [3]). A naopak, byťby i byl za předessłých lét mnoho zlého páchal, nebude předc proto sauzen, gestli se naprawj, stal-li se dobrým stromem, a gakož takowý dobrých owocj wydáwá. „Když-by se odwrátil bezbožný od bezbožnosti swé, kterauž páchal, a činilby saud a sprawedlnoss: tent dussi swau obživj [4]; dj u téhož proroka Hospodin [4]). Konečně nebude se také na to dbáti, zdali kdo má předsewzetj, budaucně dobré owoce wydáwati; totiž zdaliž teprw tehdáž, když již byl dohetřil a sestaral a wjce nemůže světa požjwati, zdaž w pozdnjm stáří teprw chce pokánj činiti a oprawdowě s Bohem se smjřiti. Tu gde wždy o staw, w kterémž se strom právě nachází. Ukrutný Antiochus slibowal a předsewzal si mnoho dobrého, když se roznemohl; zawázal se: dáti swobodu lidu Božjmu, obohatiti chrám Jerusalémský dary sskwostnými, ano chtěl i sám státi se židem a schoditi zemi a hlásati moc Božj: a předc byli wessker tyto sskwělé sliby toliko pauhá slowa a Antiochus byl gakožto strom zlý, nenesaucj dobrého owoce, wykat — wyhlazen z počtu živých a welmi strassně odsauzen. — Znameney také posléz, milý křesťane, we wýroku Páně, gaký osud čeká na strom, genž nenese dobrého owoce. Pán dj, že: „wykat bude a na oheň uwržen bude“. Ach, gaký to hrozný osud! Kdo tu nepomnj na onen strom sykowý, o kterémž dj Pán Jezjš, že po tři léta nepřinássel owocj a že konečně prawil Pán winnice winaři: „Wytni ho; proč také darmo zaměstnáwá zemi?“ [5]) Gak často se slýchá o mnohém bezbožnjku, genž dlauho hubil mnohé, nenesa žádného dobrého owoce, a gehož zasáhl takowýto saud Páně?, Wykat gest z počtu živých a klest rachotem. Tak mnohý bohaprázdný, wjry a ctnosti zbawený člowěk, umřel násilnau smrtj, proti kteréž se zaufanliwě bránil a odgat gest u prostřed ohawnosti swé. Tohoť zagistě zasáhl wýrok Páně: „Wytniž geg, proč také darmo zaměstnáwá zemi?“ — Na mnohém stromu, genž byl bauřj porussen

[1]) Baruch. 3, 19. [2]) Luk. 13, 27. [3]) Ezech. 18, 24. [4]) Loco cit. v. 27. [5]) Luk. 13.

Digitized by Google

neb hromem rozdrtěn, zlámaly se wětwe a zkáceno gest haluzj, on pak zůstal státi a zelená se opět; gessto zachowány gsau kořeny a pěn; ale tuto dj Pán: Wytněte ho i s kořeny; wywrhněte ho z obcowánj i s lidmi i s Bohem; a wrhněte ho do ohně wěčného! — Co djš tomu, milý křesťane? — Gaký pak gsi ty strom: dobrý či zlý? Gaké neseš owoce, dobré či zlé? A kdyby dnes přissel Pán winnice, králowstwj Božjho, gakby tebe shledal a gaký ortel by proneſl, nad tebau? — — Mezi naučenjmi, kteráž Pythágoras, starý mudřec, dáwal učennjkům swým, nalezá se také průpowěd: „Když hřmj, dotkni se země“! Smyſl průpowědi této dá se lehce uhodnauti. U starých národů mělo se hřměnj za znamenj hněwu bohů, gakož i my posud nazýwáme hrom poslem Božjm; a ačkoli wjme, odkud pocházj hřměnj, že totiž powstáwa fraženjm se oblak a bleskem powětřj rozrážegicjm: předc wssak bywá každý při bauřce oprawdowěgssj a děsjc se moci přjrody, gjžto Bůh rozkazuge, bywá si žiwě swědom swé odwyslosti od Boha a swé malichernosti. Kdo může odolati hromu s hůry, a neb raděgi, kdo můž odolati moci Božj, kterážto se tak welebným způsobem w přjrodě gewj? Mudřec tento tedy chtěl říci: Kdykoliw w něgakém wýgewu přjrody neb w některé události tussjš moc spraweḍlnosti Božj, dotkni se země, pokoř se srdcem, budiž si swědom původu swého a nyněgssjho stawu swého a přilož ruku k djlu, abys konal, což dobrého a prawého gest. „Ponižug welmi ducha swého: nebo pomsta na tělo bezbožného gest oheň a čerw“ [1]); dj wyššjj mudřec starého zákona. — A takowéto hřměnj ozýwá se i nám w sw. Ewangelium. Již Jan kázal na pausšti: „Čiňte hodné owoce pokánj! Giž zagisté sekyra ku kořenu stromů přiložena gest. Protož každý strom, kterýž nenese owoce dobrého, wykat, a na oheň uwržen bude“ [2]). A w podobný smyſl hrozj a hřmj Pán Ježjš w přjtomném Ewangelium řka: Každý strom, genž nenese dobrého owoce, wykat bude a na oheň uwržen bude. I kdo by se nezhrozil z wýroku tohoto, kdežto se nečinj žádné wýmjnky, a kdežse rozhoduge bez ohledu nad osudem wěčným? Ti, kdož slyſseli Jana na pausšti, ulekli se a tázali se: „Co tedy budeme činiti?“ a on odpowjdage prawil gim: „Kdo má dwě sukně, dey nemagicjmu: a kdo má pokrm, učiň tolikéž“ [3]). On tedy poručj gim konati dobré skutky. A totéž přikazuge i nám Pán Ježjš; abychom totiž gakožto dobřj stromowé, wydáwali dobrých owocj, ač nechceme-li wykati a na oheň wrženi býti.

Wyprawuge se o swatém biskupu Řehořowi, řečeném diwotworci, že když se stalo pronásledowánj křesťanů za cjsaře Decia, že se uteki s gahnem swým na wrchol osamělé hory. Brzy wssak wyzrazena gest skrýsse geho a ti, genž ho pronásledowali, obklopili wyssinu tu, wůkol ho hledagice. Swatý Řehoř pak napomjnal průwodčjho swého, aby se odewzdal s pewnau důwěrau do ochrany Božj, a společně s njm pozdwihl rukau k modlitbě, aniž neopausstěl mjsta tohoto, byť i sljdičí k nim se bljžili. I poslechl gahen. Takto pozdwiženýma rukama a očima k nebesům obrácenýma, stáli po něgaký čas, ani se nehýbagice, až wssecko wůkol nich utichlo. Brzy wssak přissel k nim zrádce, a wrhl se gim k nohám ubezpečuge gich, že wyslaní žoldnéři se nawrátili s tau zpráwau, že newiděli na hoře nic leč dwa stromy wedlé sebe stogicj. Tak se zdáli (dle wyprawowánj

[1]) Ekkles. 7, 19. [2]) Luk. 3, 8. 9. [3]) Tamtéž 11—13.

Digitized by Google

ſw. Řehoře Nyſſenſkého) tento ſſlechetný biſkup a průwodčj geho, ſljdičům gegich býti ſtromy; a w ſkutku byli gſau to dobřj ſtromowé, kteřjž neſli hogné owoce; a protož uchowáni gſau [1]). A chceš-li i ty, milý křeſtane, býti uchowán a gakožto dobrý ſtrom wydáwati owoce k žiwotu wěčnému: nuže pozdwihniž i ty rukau a očj ſwých a neb raděgi pozdwihni myſli ſwé u wraucj modlitbě k Bohu, aby ſwětlo ſwaté prawdy geho, a roſa geho miloſti přiſſly k tobě: „abys naplněn byl známoſtj wůle geho we wſſj maudroſti a rozumnoſti duchownj, abys chodil hodně, Bohu we wſſem ſe ljbě a roſtl w známoſti Božj a wydáwage w každém ſkutku dobrém hogné owoce, ſkrze Kriſta Pána“ [2]). —

Kdo ſpaſen býti chce, muſj ſe podobati ſtromu, kterýž wydáwá dobré owoce. A wſſak owoce toto nezáležj w pauhých ſlowjch, abrž w ſkutcjch. Nebo nedj Wykupitel, že ſtrom, genž nemá haluzj; nýbrž, genž neneſe dobrého owoce, takowý že bude wyřat a na oheň uwržen. Neb gakž dj ſw. Auguſtin, „dobře mluwiti a zle žiwu býti, nenj leč ſebe odſauditi ſwým wlaſtnjm hlaſem“ [3]). Protož dokládá Božſký Wykupitel ku konci ſw. Ewangelium: „Nekaždý, kdož mi řjká: „Pane, Pane,“ wegde do králowſtwj nebeſkého: ale kdož činj wůli Otce mého, kterýž w nebeſjch geſt, ten wegde do králowſtwj nebeſkého.“ A kdož gſau ti, genž ſe hlásj ke Kriſtu, řjkagjce: Pane, Pane; a přede newegdau do králowſtwj Božjho? tážeš ſe, milý křeſtane. Trogj druh křeſtanů wůbec mjnj Kriſtus Pán tuto. A ſice gſau to zprwu ti křeſtané, kteřjž toliko zewnitř ſe cjrkwe držj a katoljky ſe nazýwagj, aniž pak magj co katolického do ſebe, než že ſlužbám Božjm obcugj. Oni ſe tjm a na to welmi troſſtugj, že ſe zrodili w lůnu cjrkwe ſwaté, a že w nj byli pokřtěni a wychowáni; a poněwadž w neděli a we ſwátek mſſi ſwatau a někdy také kázanj ſlyſſj, a wůbec zewnitřnj ſlužby Božj s ginými ſpolu konagj, ačkoliw wjce ze zwyku než z prawé ſkrauſſenoſti: kogj ſe naděgj wěčné blaženoſti, aniž magj o to péči, aby dle učenj a wjry katolické žiwi gſauce w dobrých ſkutcjch hogni byli. Ale gak ſe zmýlj, a gak ſe ulekuau gednau, až gim řekne Kriſtus Pán: Odegděte ode mne, neznám wás! Náboženſtwj Kriſtowy zagiſté nezáležj w pauhých ſlowjch neb w pauhých zewnitřnjch ceremonijch či obřadech, abrž w wnitřnjm poſwěcenjm ducha, kterézto pak přináſſj hogné owoce dobrých ſkutků. Owſſemk geſt to weliká wěc, kterauž nemůžeme doſti oceniti a za kterauž nelze nám doſti Bohu děkowati: že ku Kriſtu ſe přiznáwáme, a cjrkwi Kriſtowy gſme audowé: ale to nenj wſſecko, aniž na tom lze přeſtáwati. Tok owſſem geſt počátek a prwnj wýmjnka ſpaſenj, býti w lůnu cjrkwe Kriſtowy — ſlauti katoljkem, ne pak konec a ſpaſenj ſamo; a kdo by chtěl na tom přeſtáwati, zůſtal by na ceſtě ſpaſenj státi: ale cjle ſwého, ſpaſenj totiž ſamého by nedoſſel. Protož, milý křeſtane, radug ſe z toho, že gſi katoljk, a že patřjš do zboru prawé cjrkwe Kriſtowy; ale nepřeſtáwey na tom: nýbrž ſnaž ſe, abys plnil wůli Otce nebeſkého, gakž tě k tomu wede ſw. cjrkew, abys ſkrze dobré ſkutky giſté učinil ſwé powolánj a wywolenj“ [4]). Králowſtwj Božj zagiſté geſt podobno drahé perle, za kterauž wſſecko muſjme dáti, abychom gi zi-

[1]) Beith. [2]) K Kol. 1, 9—11. [3]) August. in Sem. n. 6. [4]) II. Petr 1, 10.

Digitized by Google

ſkali. Kdo wſſak něco chce kaupiti, muſj mjti penjze; za ſladká ſlowa, za galowé wzdychánj a neb za liché ſliby, žádný nic uedoſtane. Penjze wſſak, za kteréž ſe nebe kupuge, gſau dobřj ſkutkowé. Toto prawj zřegmě Božſtý Wykupitel! nebo dj w den ſaudný wywoleným: „Pogďte požehnáni Otce mého a wládněte králowſtwjm, wám připraweným od uſtanowenj ſwěta!“ A zač dáwá gim králowſtwj toto? Za gegich dobré ſkutky. Nebo dokládá: „Lačněl gſem, a dali gſte mně gjſti: žjznil gſem, a dali gſte mně pjti, nah gſem byl, a přiodili gſte mne a t. d.,“) — ſamé to dobré ſkutky, za kteréž gim Saudce dáwá králowſtwj nebeſké; gakož i nedoſtatek gegich půſobj zawrženj; gak dj dále Saudce k zawrženým: „Odegděte ode mne do ohně wěčného; nebo lačněl gſem, a nedali gſte mi gjſti; žjznil gſem, a nedali gſte mi pjti a nah gſem byl, a neoděli gſte mne a t. d [2]).“ Protož také pjſſe ſw. Jakob zřegmě: „Co proſpěge, bratřj mogi, prawj-li kdo o ſobě, že má wjru, nemá-li ſkutků? Zdaliž ho bude moci wjra ſpaſiti? Nebo gako tělo bez ducha mrtwé geſt, tak geſt i wjra beze ſkutků mrtwá [3]).“ A co tu neyhorſſjho geſt, geſt to: že kdo dle wjry nenj žiw, že takowý poſléze ztratj wjru ſamu, geſſto nezakuſiw wýbornoſti a ſpaſitedlnoſti gegj, ani ſi gj náležitě newáží, anjž gi ſluſſně necenj a pak dopuſtj Pán, že ſe mu odegme. Tjmto treſtem wyhrožowal Bůh u zgewenj ſw. Jana biſkupu Efeſſkému: „Čiň pokánj a prwnj ſkutky čiň. Pakliť toho nebude, přigdu na tebe rychle a pohnu ſwjcnem twým z mjſta geho, leč budeš činiti pokánj [4]).“ Dle wýkladu ſw. Řehoře Weliého, rozumj ſe tuto ſwjcnem wjra. Tuto mu chce Pán odnjti, nebude-li konati ſkutky gegj. — Pak zbawen wſſeho i toho, nač ſe troſſtowal, muſj giſtě zahynauti.

K těm, kteřj nadarmo ſe ke Kriſtu přiznáwagj, řikagice: „Pane, Pane,“ a předc newegdau do králowſtwj Božjho, patřj také ti křeſťané, genž dlauho křeſſice a w hřiſſich ſe kochagice, poſléze pak ſi umjnj pokánj činiti; a wſſak wjce z bázně časných treſtů a zhaubných následků hřichu, než z lásky k Bohu a prawé ljtoſti. Tak to dělal Farao. Pokud ho Bůh tepal ranami, znal ſe k němu, a proſil Mogjſſe a Arona, aby ſe za něho modlili, když pak rána přeſtala, nechtěl nic ſlyſſeti. I Šimon, čaroděgnjk, uleknut wýhrůžkami ſwatého Petra, proſil ho, aby ſe za něho k Bohu modlil, aby nepřiſſlo na něho nic z toho, čjmž geſt hrozil gemu. Takowéto pokánj zagiſté nepoſtačuge k doſaženj odpuſſtěnj hřichů, poněwadž nenj prawé. Kdo toliko z bázně časných treſtů k Bohu ſe obracj, ten wlaſtně ſe nehrozj hřichu nébrž treſtu, a kdyby mohl křeſſiti bez treſtu, páchal by neprawoſt ſwau bez uſtánj. Takowý zagiſté nenáležjwá treſtů a metel Božjch náležitě. Nebo gakž twrdj ſw. Auguſtin, ne treſtu abrž wjce hřichu máme nenáwiděti, kterýž geſt přičinau a půſobcem treſtu a metly Božj. Treſt pak Božj, gehožto ſnáſſenjm za ſwé hřichy zadoſt činjme, máme milowati, dle přikladu korumpowaného žalmiſty Páně, an wolá k Bohu: „Dobrét mi geſt, že gſi ponjžil mne: abych ſe naučil ſprawedlnoſtem twým“ [5]). Nebo, dokládá ſw. Auguſtin, dopuſtj-li Bůh, že bohatý gměnj ſwého nadužjwá k neprawému žiwotu, geſt to giſtě znamenj hněwu Božjho a nechawá-li přeſtupky geho bez treſtu, treſtá ho prawě tjm přjſněgi. Pakli ale

[1]) Mat. 25. [2]) Loco cit. [3]) Jakob 2, 14. 26. [4]) 2, 5. [5]) 118, 71.

Digitized by Google

do nynějšj sstěstj geho pokalj. odegme-li mu prostředky k prostopássnosti, wrhne-li ho do chudoby, poněwadž bohatstwj mu bylo toliko pramenem nešestj: činj to z milosrdenstwj, ač to swět obyčegně za trest a pomstu Božj pokládá [1]). —

Konečně pak k těm, genž nadarmo se ke Kristu znagj, říkagice: Pane, Pane; a přede newegdau do králowstwj nebeského, patřj i ti, genž pilni gsau dobré wůle a spasitedlných předsewzetj a dobrých slibů, a wssak nikdy gich skutkem neplnj. Slyssice slowo Božj, neb čtauce duchownj knihy, a neb ginými sslastnými neb nessťastnými osudy dogati gsauce: i hned plnj citu a nadssenj před se béran té neb oné neprawosti se warowati, ten neb onen dobrý skutek učiniti, sebe naprawiti, pokánj a náhradu činiti. Wssickni tito říkau: Pane, Pane; hotowi gsme to neb ono činiti: měg teliko strpenj a wsse nahradjme; a wssak skutkem to nečinj. O těchto dj zbožný Job: „Peřj pštrosa podobné gest peřj rarohu a gestřábu“ [2]). Pštros totiž má peřj a křidla gako ginj ptáci, genž wysoko litagj, ale nemá brků a pro tjži těla swého nemůže se powznésti do wýssě, nýbrž toliko po zemi běhá. Gim zagisté se podobagj ti, genž žádagj a chtědj Bohu služiti, náboženost kouati, neprawosti zanechati, a wssak wždy péčemi a rozkossemi tohoto swěta zpět držáni bywagj. Takowýto pštros byl Bálam, genž zprwu dobře přál národu Israelskému; když wssak se mu zisk naskytal, gimžto byl prwé zhrdl, překonán setrwal w zatwrzelosti a w slowě swém. Prawil totiž: „Nechť umře dusse má smrtj spravedlivých, a posledňj wěci mé ať gsau gim podobné“ [3]); než ale o to se nestaral, aby s Israelskými dobře žiw byl; ba i zkázu obmýssllel těch, gessto byl ústy chwálil. A tak posud mnozj žádagj umřjti po katolicku, smrtj spravedlivých; wssak gsau živi po pohanssku, aniž se kdy mohau odhodlati k prawému křesťanskému životu při wssech slibech a předsewzetjch, kteréž neustále činj, ale neplnj. Pak, když se posledňj hodina gegich přibližuje, ztrámiwsse celý život w hříssích a neprawostech na smrtelném lůžku bázni a hrůzau přestrassenj, chtědj se k Bohu obrátiti a slibugj pokánj činiti, aniž prawé litosti necjtjce aniž důwěry k Bohu nemagice. Wolagj sice k Bohu a wyznáwagj geho spravedlnost; ale gakž dj sw. Jákob „i zlj duchowé wěřj a třesau se“ [4]). Hledagj sice Boha, a nenalezagj ho, poněwadž ho nehledali w prawý čas, pokudž k nalezenj byl, aniž pak ho hledagj upřjmně, ze srdce. Takto hledal Antiochus Boha. „Ukrutnjk tento, kterémuž se zdálo, žeby také mořským wlnám rozkazowal, a že na wáze wysokosti hor může zwážiti, ten k zemi gsa snjžen a raněn, tak že z těla (toho) bezbožnjka červi se prýssťili, a za živa w bolestech maso s něho prssělo. Tu tedy počal, od těžké pýchy gsa odweden, ku poznánj sebe přicházeti, Božskau ranau gsa napomenut, když každého okamženj bolesti geho se rozmáhaly. A když giž ani sám swého smradu snésti nemohl, takto řekl: „Spravedlivé gest býti poddán Bohu a smrtelnému člowěku wěcj Bohu rownýchnesmýssleti. I modlil se ten nessťastnjk Pánu, od něhož neměl dosjci milosrdenstwj“ [5]). — Což takowéto kagicnjky nutj a pudj, aby k Bohu wolali, nenj prawá litost ani důwěra w Boha, ale gakási zanfanlikwost a protož nadarmo wolagj: „Pane, Pane;“ newegdau do králowstwj Božjho.

---

[1]) Epist. 18. ad Marcell. [2]) 39, 13. [3]) IV. Mojž. 23, 10. [4]) Jak. 2, 19. [5]) II. Mak. 9.

Digitized by Google

Hlawnj tedy prawidlo křesťanského žiwota a wymjnka k wegitj do králowstwj nebeského gest: plniti wůli Otce, kterýž gest w nebesjch. Tok zákon obecný, kterýž panuge u wesskeré řjsse tworstwa, kterémuž také člowěk gest podroben. Zákon tento plnj duchowé nebesstj, klanjce se Bohu, Otci nebes, a očekáwagjce na pokynutj geho: což chce člowěk — prach a popel? — Geg plnj nesmjrná tělesa na obloze nebeské, ono nesčjslné množstwj hwězd, kteréž na pokynutj geho w nesmjrných prostorách nebeských konagj swé dráhy, aniž se odssinugj od wykázané cesty swé. A člowěk, onen čerwjček, chtěl by se zpěčowati geg plniti? Wssemohaucj welj dnu: a on se obgewuge; kyne noci: a ona nastáwá; on káže ročnjm časům: a oni ho poslauchagj; on welj, aby se země halila w raucho zelené, a moře, aby se hemžilo rybami: a děge se to. On činj bauře posly swými a blesky služebnjky swými. A člowěk — u prostřed nesmjrné přjrody gediný mezi tolikerými twory, gediný člowěk, by směl bez trestu protiwiti se wůli Božj? — Od wěků stogj pewně zákon onen, kterýmžto se řjdj a zprawuge wesskerá přjroda. Gakož na počátku, trwá až posud den i noc, garo i geseň, setj i žeň. Gakž to Bůh ustanowil, tak gest to a tak to trwá. On nenj Bůh střjdánj a proměny. A zákon geho z ohledu člowěka, mělby se změniti? Nikoliw. Na wěky se nestane, aby pohrdač wůlj Božj měl účastenstwj králowstwj Božjho. Králowstwj Božj zagisté gest králowstwj lásky a swornosti, radosti a pokoge. Mělby tedy Bůh odbůgnjka, swéwolného russitele pořádku, pokoge a swornosti přigmauti do králowstwj swého? — Kde lze nalezti řjssi pozemskau, do njžto by se přigjmali buřiči, nepřátelé zákona a weřegného blahobytu? — A co nemá mjsta w řjssi pozemské, měloby se djti w řjssi nebeské? Nikoliw. „Toliko kdož plnj wůli Otce, genž w nebesjch gest, wegde do králowstwj nebeského.“

A protož, milý křesťane, cti wůli tuto u wssj pokoře! Nemysli si, že gest to wůle slabého Otce. Owssemť gest to zákon Otce a sice Otce neskončeně dobrotiwého, nikoliw ale slabého, nýbrž Otce mocného, welebného, kterýž swět plný hřjssnjků může slowem zahladiti; gest to wůle Otce swatého, před gehožto obličegem gest wsseliký hřjch ohawnostj; gest to wůle Otce sprawedliwého, kterýž tresce wsselikau neprawost až do čtwrtého pokolenj. Bog se hřessiti před obličegem geho. Počátek maudrosti gest bázeň Božj. Bog se wssak také báznj synowskau, kteráž se hrozj uraziti Otce, gehožto miluge. Učiň to prawidlem žiwota swého a napiš si ho do srdce: „We wssem wůli Božj! chtjti, co Bůh chce, gak chce Bůh a kdykoli chce Bůh.“ Toto čině porosteš a pokwěteš, gako úrodný a sstěpný strom, wydáwage hogné owoce k žiwotu wěčnému.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, gehožto prozřetelnost w řjzenj tohoto swěta se nikdy nemýlj: pokorně tebe prosjme, abys od nás wssecko, což nám sskodného, odwrátiti, a což nám užitečného, uděliti ráčil. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle osmá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Lukáše 16., w. 1—9.

A onoho času řekl Pán Ježíš učennjkům swým podobenstwj toto: Člowěk geden byl bohatý, kterýž měl wládaře, a ten obžalován gest před njm, gakoby byl rozmrhal statek geho. I powolal ho, a řekl gemu: Což to slyssjm o tobě? Wydey počet z wládařstwj swého; neb giž nebudeš moci wládnauti. Dj pak wládař sám k sobě: Co učinjm, nebo Pán můg odgjmá wládařstwj ode mne? Kopati nemohu, žebrati se stydjm. Wjm, co učinjm, aby, když budu složen z wládařstwj, přigali mne do domů swých. Zawolaw tedy gednoho každého dlužnjka pána swého, řekl prwnjmu: Gak mnoho gsi dlužen páuů mému? A on řekl: Sto tůn olege. I řekl mu: Wezmi gistotu swau, sedni rychle a napiš padesát. Potom ginému řekl: Ty pak gak mnoho-li gsi dlužen? Kterýž řekl: Sto korců pssenice. Dj mu: Wezmi psanj swá, a napiš osmdesát. I pochwálil Pán wládaře neprawého, že opatrně učinil: nebo synowé tohoto swěta opatrněgssj gsau, nežli synowé swětla w pokolenj swém. I gák prawjm wám: Ciňte sobě přátely z mamony neprawosti, aby když zhynete, přigali wás do wěčných stanů.

Wýklad.

Čas, w kterýž padá wyprawowánj podobenstwj tohoto, nelze do gista určiti. Prawdě podobno gest, že ge wyprawowal Pán Ježíš w druhém roce učitelského úřadu swého, když se do Jerusaléma na slawnost stánků ubjral, na kterézto cestě ho mnozj z zámožných fariseů a celných doprowázeli. Wýznam wssak podobenstwj tohoto gest patrný. Gakož byl Pán Ježíš před tjm w podobenstwj o ztracené owci a ztraceném groschi [1]), pak i w podobenstwj o marnotratném synu fariseům a zákonnjkům dowodil, že Bůh nezawrhuge hřjssnjků a nespraweduliwých, genž se k němu obracj, pokánj činjce, a že tudíž neslussj pohrdati hřjssnjky; podobně učj tuto učennjky swé, gak magj swého gměnj užjwati a bohatstwjm a statky pozemskými nakládati, aby sobě

[1]) Wiz Ewangelium na neděli třetj po swatém Duchu.

Digitized by Google

zjſkali záſlnhy pro žiwot wěčný a pogiſtili ſobě wywolenj ſwé do králowſtwj Božjho. Naučenj toto platilo wlaſtně fariſeům a zámožným celným, kteřjžto, gakž ſe zdá, gſauce ſkaupj a lakomj k chudým a nuzným, genom tehdáž ruku otwjrali, když časného zisku, cti a chwály a neb giné pozemſké wýhody ſe nadjti mohli. Co ſe wſſak wýznamu dneſſnjho podobenſtwj dotýká, geſt patrný. Člowěk bohatý, genžto měl wládaře, znamená Boha Otce nebeſkého, kterýž zagiſté geſt Pán nebe i země, gehožto okrſſlek země geſt se wſſjm, což ſe w něm nacházj, a gemužto přináležegj wſſickni tworowé. Wládař neb zpráwce, gemužto Pán ſwěřil ſtatek ſwůg, geſt každý člowěk we ſwém ſtawu a powolánj. Mjwalik gſau totiž u Židů, zwlášſtě zámožněgſſj, domácjho zpráwce, genž měl pod ſebau wſſecku čeleď, a zprawowal ſobě ſwěřený dům ano i často mu bylo wſſecko odewzdáno. Gako tedy onen wládař obdržel ſtatek od Pána ſwého s tjm záwazkem, aby geg zprawowal a s njm hoſpodařil dle wůle geho ne pak dle ſwé libosti: podobně i každému člowěku (zwlášſtě magetnému) ſtatky od Boha gſau ſwěřeny; aby gich užjwal a gich wynakládal dle wůle Božj, ne pak dle ſwých žádoſtj a rozmarů. Nebo žádný z nás nenj pánem; než toliko ſlužebnjci a wládaři gſme nad tjm, což nám od Boha ſwěřeno geſt, a to pod počtem; nebo ze wſſeho časem ſwým prawi býti muſjme. Gakož pak wládař promrhaw ſtatek pána ſwého a za treſt ztratiw wládařſtwj, muſil gemu kláſti aučet z wládařſtwj ſwého: podobně i muſj každý člowěk na ſaukromném ſaudu wydáwati Bohu počet, gak užjwal ſtatků ſobě ſwěřených; a nadužival-li gich toliko k ukogenj ſwých hřjſſných žádoſtj a rozkoſſj, má ſe obáwati přjſného aučtu a ſprawedliwého treſtu. Gakož pak tento člowěk bohatý pochwálil opatrnoſt wládaře, genž ze ſtatku ſobě ſwěřeného ſi činil přátely, od kteřýchž ſe nadjti mohl, že ho přigmau do přjbytků ſwých, když bude ſložen z wládařſtwj: rownež může ſe každý člowěk nadjti, že Bůh ſchwálj gednau gednánj geho, geſtliže ſtatku, kterýž mu ſwěřen geſt, k tomu použige a wynaložj, aby ſobě dobrými ſkutky zjſkal mnoho přátel, kteřjž, když bude muſeti wſſecko zanechati, tamto na wěčnoſti genu u Boha proſpěſſni býti mohau. Až potud má podobenſtwj toto we ſwém wýznamu úplnau platnoſt; dále wſſak nelze ſjřiti ſmyſl geho. Zwlášſtě pak k uwarowánj wſſeho nedorozuměnj ſluſſj znamenati: že pán pochwálil wprawého wládaře, nepochwálil ho proto, že ho lſtiwě okradl a obelſtil pro budaucj wýživu ſweu a pak z kradeného ſtatku ſobě přátely činil, poněwadž newěrnoſt wždycky w ſobě zlá a žádné chwály hodna nenj: ale pochwálil geho opatrnoſt; gakž dj ſw. Ewangelium „že opatrně gednal". Aniž pak ſtawj tu Kriſtus Pán newěrnoſt geho za přjklad k náſledowánj, bychom giné okrádali, a napotom z krádeže almužny dáwali a giné dobré ſkutky činili, a ſe ſnažili tjmto neprawým způſobem ſobě nebe pogiſtiti; nýbrž na opak učj nás z přewráceného gednánj wládaře tohoto a z chytralé opatrnoſti geho prawé maudroſti a opatrnoſti křeſťanſké: abychom totiž w dobrém tak maudřj a opatrnj byli, gak on ſobě we zlém chytře a opatrně počjnal a přátel ſobě pro budaucj potřebu z cizjho nadělal; gakž zřegmě dj Pán Ježiš, dokládage: nebo ſynowé tohoto ſwěta opatrněgſſj gſau, nežli ſynowé ſwětla w pokolenj ſwém. Gakoby chtěl říci: Lidé ſwětſſtj a ſwětſkým wěcem oddanj gſau mnohem opatrněgſſj we ſwých ſwětſkých záležitoſtech nežli ſynowé ſwě-

Digitized by Google

tla; to geſt nežli lidé o wěčné ſpaſenj pečugicj, we wěcech duchownjch. Z čehož ſamo ſebau gde: že byl-li newěrný wládař w časném ſtatku a zbožj chytrý a opatrný, že tjm wjce ſluſſj ſynům ſwětla, aby we wěčně trwagicjch wěcech maudroſti a opatrnoſti ſſetřili; a pečowal-li neſprawedliwý wládař tak chytře o ſwau pozemſkau budaucnoſt: čjmž wjce ſluſſj ſynům ſwětla, aby pečowali o wěčnau budaucnoſt ſwau; a použil-li tento neſprawedliwého ſtatku, aby ſobě učinil přátely, genžby, když bude ſložen z wládařſtwj, přigali ho do domů ſwých: čjm wjce ſluſſj nám použjti ſprawedliwého ſtatku a gměnj ſwého, abychom dobročinnoſtj a wůbec dobrými ſkutky ſobě učinili přátely na wěčnoſti, kteřjžby nám gednau přiſpěli, abychom po ſmrti přigati byli do ſtanů wěčných; gak dokládá poſléz ſám Božſký Wykupitel, an dj: „I gák prawjm wám: Čiňte ſobě přátely z mammony neprawoſti, aby, když zhynete, přigali wás do ſtanů wěčných ſwých.“ Že Kriſtus Pán ſtatky pozemſké nazývá „mammonau neprawoſti“, wykládá ſe tjm, poněwadž wůbec ſlowce, „mammon“ značj modlu, kteraužto pohané ctili co bůžka bohatſtwj a že ti, kdož ſtatky magj, obyčegně k njm ſrdce ſwé gako k Bohu ſwému přikládagj, a gich za ſwrchowaný cjl a neywyššj dobré powažugj; gakož i ſw. Pawel ſtatku chtiwoſt, modloſlužebnoſtj nazývá. Že pak Ježjš Kriſtus bohatſtwj nazývá mammonau neprawoſti, děge ſe z negedněch přjčin. Z prwu proto, poněwadž ne zřjdka nás zawáděgj k neprawému důměnj, gakoby byly naproſto magetnoſtj naſſj a my neobmezenými pány gegich; geſſto nám toliko k maudrému použjwánj a wládařenj propůgčeny gſau; gak ſwědčj ſw. apoſtol Páně an dj: „Co máš, čeho bys nebyl wzal, paklis wzal, proč ſe chlubjš, gakobys byl newzal“? Podobně i wolá kornnowaný Žalmiſta Páně: „Twé geſt wſſecko, ó Pane: a tobě gſme dali, což gſme z ruky twé wzali.“ Mimo to nazývá ſe bohatſtwj „mammonau neprawoſti“; poněwadž ſe ho nabývá nezřjdka neprawým způſobem; gakož: podwodem, utiſkowánjm, lichwau, lakotau atd.; o čemž owſſemk newědj dalſſj magitelé a dědicowé gich; a co geſſtě wjce: žádoſt ſtatku bývá, ne zřjdka přjčinau mnohých neprawoſtj, gakž dobře twrdj ſw. Pawel, an pjſſe: „Kteřjž chtěgj zbohatnauti, upadáwagj w pokuſſenj, a w oſidlo ďáblowo, a w žádoſti mnohé nenužitečné i ſſkodliwé, kteréž pohřjžugj lidi w zahynutj a zatracenj“. Poſléze pak nazývá Pán Ježjš ſtatky pozemſké „mammonau neprawoſti,“ poněwadž blaženoſti, kterauž člověku ſlibugj, gemu neposkytugj, protož w prawdě mamiwé, ſſálliwé a klamné gſau; což wlaſtně Kriſtus Pán tuto wyznačuge. A kdož to newj? Který lakomec a bohář, byl i měl ſebe wjce, geſt ſpokogen? Zdaliž nedychtj geſſtě po wětſſjm bohatſtwj? Wſſelikýpak ſtatek i ſebe wětſſj přeſtáwá býti mammonau, když ſe ho užjwá gakožto proſtředku k zjſkánj žiwota wěčného. Co tedy wládař w přewrácené a neſwědomité opatrnoſti s cizjm ſtatkem — s mammonau neprawoſti činil, máme my w ſwědomité, wěrau a láſkau křeſťanſkau oſwjcené opatrnoſti se ſwým ſtatkem činiti: mámek totiž z gměnj a zbožj ſwého (kteréžto, kdybychom neprávě ho užjwali, by zagiſté zůſtalo mammonau neprawoſti) činiti ſobě přátely: bychom, když budeme powoláni na wěčnoſt, gegich přiſpěnjm byli přigati do přjbytků wěčné blaženoſti. —

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Mezi proroky starého zákona byl geden, gemuž se stalo slowo od Hospodina, aby ssel na zwlásstnj sobě wykázané mjsto a tamto se učil slowům maudrosti. A medle kam měl gjti? Snad do sskoly něgakého znamenitého učitele? Či snad ke dworu něgakého maudrého knjžete? A neb do sjnj chrámowých, kdež gsau zasedali zákonnjci? Nikoliw; do djlny hrnčjřowy měl wegjti. „Wstaň, a segdi do domu hrnčjřowa, a tam uslyssjš slowa má“, wolal mu Hospodin. A čemu se tam naučil, a co tam widěl? Patřil na hrnčjře, gak dělá djlo na kruhu, a gak se rozpadla nádoba, kterauž práwě z hljny twořil a gak udělal z nj nádobu ginau, gakož se ljbilo před očima geho. Pak pochopil slowo Hospodinowo: „že gakož hljna w ruce lidské, gsau lidé i národowé w ruce Božj“ [1]). Takowýmto způsobem se naučil maudrosti w domě hrnčjřowě, poznaw tuto w žiwém obraze odwislost člowěka od Boha Twůrce a Přikazatele swého a tudjž i nutnau potřebu: býti žiwu dle swaté wůle geho, aby nebyl od něho zawržen. I tobě, milý křesťane, káže Pán, abysi se učil prawé opatrnosti, — křesťanské maudrosti, dle kteréžto bysi měl uspořádati a zřjditi wesskeren žiwot swůg. A neposjlá tebe k prorokům, aniž k zbožným a sprawedliwým; ale odesjlá tě k nesprawedliwému wládřai w podobenstwj dnessnjho swatého Ewangelium: abysi se přewrácenostj geho učil sprawedlnosti, práwě gako wčelička i z gedowatých bylinek sladký med ssage. Nuže tedy, milý křesťane, obrať naň zřetel swůg a uwažug k opáčnému ponaučenj swému neprawé gednánj geho, gak to wyprawuge sw. Ewangelium:

Člowěk geden byl bohatý, kterýž měl wládaře. Owssemť bohatý gest Bůh, gehož gsau nebesa i země i wssecko, což na nich gest. Tento bohatý Hospodin má wládaře. Na nebi máť nesčjslné množstwj duchů nebeských; ale na zemi gest člowěk wládařem geho, gemužto swěřil statky mnohé, by gimi wládnul a gich užjwal podlé wůle geho. A které gsau statky tyto, kteréž swěřeny gsau člowěku? Gsau to statky těla i dusse. Dáno gest mu sličné tělo, magjcj přjmý chod, tak že může patřiti k Otci a k wlasti swé nebeské; a na těle dána gest mu twář, w kteréž se w gako něgakém zrcadle obrážj duch geho, a obgewugj city srdce geho. A dány gsau mu ruce k tolikerým a tak umělým prácem způsobné, a dány gsau mu ústroge mluwy, kteraužto může wyprawiti a zděliti giným tagnosti dusse swé, swá mysslenj, chtěnj a poznánj. Tak gest giž podlé těla přehogně obdařen od hospodáře nebeského. Gesstě pak wětssj a wznesseněgssj dary propůgčeny gsau mu na dussi. Dán gest mu rozum, dar wyšssjho poznánj. Tjmto může poznati člowěk swatau prawdu, a půwodce wssj prawdy — Boha neywyš-

[1]) Jer. 18, 1—6.

ſſjho, a může poznati geho wůli a rozeznati prawé ſtatky od neprawých, a takto může obohatiti ſebe ſpaſitelným poznánjm. A dána geſt mu také ſwobodná wůle, kteraužto může ſwobodně woliti mezi dobrým a zlým, a může ſwobodně konati welké a znamenité činy, a ziſkati ſobě hognoſt zásluh pro wěčnoſt. A pak dáno geſt mu ſrdce, ſchopno citů neyutěſſeněgſſich, neyzpanilegſſich a neyblaženěgſſich! Toto ſrdce může člowěk w láſce celé wěnowati Bohu a Twůrci ſwému; tjmto může obegmauti w láſce a upřjmnoſti bratry ſwé a požjwati blahoſti, čiſté láſky a ſwatého přátelſtwj. Poſléze také dána mu geſt ſjla k wykonáwánj dobrých ſkutků a ſlawných činů. Gak mnoho může podnikati, konati a dowéſti člowěk!? Gak blaze může půſobiti w oboru ſwém k zachowánj a ochránénj a k wycwičenj ſebe i ginýchl!? Mimo to gſau mu ſwěřeny mnohé ſtatky pozemſké, kterýchž má k zachowánj žiwota zapotřebj: gakož gſau přjbytek, oděw, pokrm a wſſelikỳ nábytek a rozličné zbožj; ano ke ſlužbě a k užitku geho poddáni gſau mu wſſelicj oſtatnj tworowé zemſſtj, aby gich užjwal. K těmto pak darům přirozeným přicházegj také neſčiſlnj darowé nadpřirozené miloſti Božj, gegichž cena ſe ani nedá wyſlowiti, a kteřjž člowěku dodáwagj wyššjj důſtognoſti a otwjragj mu prameny blaženoſti nebeſké. Kdož, wida a uwažuge toho, nezwolal by s podiwenjm s Žalmiſtau Páně: „Což geſt člowěk, že gſi naň pamětliw (ó Pane)? a neb ſyn člowěka, že nawſſtěwugeš ho? Učinils ho málo menſſjm angelů, ſláwau a ctj korunowal gſi ho: a uſtanowil gſi ho nad djlem rukau ſwých. Wſſecko gſi položil pod nohy geho, owce i woly wſſecky, nadto i zwěř polnj. Ptactwo nebeſké i ryby mořſké, genž procházegj ſtezky mořſké“.[1]). — Než člowěk nenj neobmezeným pánem ſtatků těchto, on geſt toliko wládařem gegich, kterýž we ſwém wládařenj zcela a we wſſem záwiſj od nebeſkého Hoſpodáře a dle wůle a zákona geho gich užjwati muſj. „Geden geſt neywyššj Stwořitel wſſemohaucj, a král mocný, a hrozný přjliš, ſedjcj na trůnu ſwém, panugjcj Bůh“[2]). „Žádný zagiſté z nás nenj ſobě žiw, a žádný ſobě neumjrá, nebo buď že gſme žiwi, Pánu gſme žiwi: buď že umjráme, Pánu umjráme. — Protož buď že gſme žiwi, buď že umjráme, Páně gſme“[3]). — A protož neſtogj to w libowoli člowěka, gak chce užjwati darů a ſtatků pozemſkých, kteréž mu byly ſwěřeny; abrž muſj gich powažowati gakožto ſtatku a magetku Božjho a má gich užjwati dle geho ſwaté wůle: ke cti a ſláwě geho, k ſpaſenj ſwému a k proſpěchu bližnjho.

Z obžalowán geſt (wládař) před njm gakoby byl rozmrhal ſtatek geho; wyprawuge ſwatý Ewangeliſta dále. Z čehož patrno, že ačkoliw pán (lidſký) wždycky téměř poſlednj bywa, gehož newěrnoſt ſluženjků dochází, dochází ho wſſak a bywá o wſſem zprawen: kterakž pak nemá Bůh, o wſſem, gak zle hoſpodařjme, a s ſtatkem geho zacházjme, wěděti, bychom pak to před lidmi newjm gak ukrývali; poněwadž w Bohu žiwi gſme, hýbame ſe a bytugeme; a geſt giſtě diw, že někdo ſmj, nedjm ſkutkem, ale gen ſamým pomyſſlenjm hřeſſiti před tjm, kterýž wſſecko wj a widj. K tomu také gſau mnozj, genž nás před Bohem obwiňugj: gſau to dobřj i zlj angelé. Zlého angela nazývá ſw. Jan žalobnjka bratřj; dobřj pak angelé, gſau

[1]) Žalm 8, 5—9. [2]) Sir. 1, 8. [3]) K Řjm. 14, 7. 8.

Digitized by Google

ti ſpolnſlužebnjci, genž oznámili Pánu, co ſe na poli, pſſenicj oſetém přihodilo [1]). Lidé nás obwiňugi, že ge ſužugeme, gako ſynowé Iſraelſſtj proti Faraonowi k Bohu wolali; dělnjci, gimž zaſlauženau mzdu ugjmáme neb zadržugeme; lidé dobrotiwj a litoſtiwj, litugjce těch, kteřýmž ſe křiwda od nás děge; podobně i lidé hořliwj, nemohſſe křiwdy déle ſnéſti, žalugj Bohu gako žalował na Achaba a Jezabel Eliáš [2]). Děti, čeleď a poddanj proti rodičům, hoſpodářům a pánům Bohu žalugi, wzpomjnagjce gak zlé přjklady tak i neprawé učenj. Obwiňuge pak nás wſſeligaké ſtwořenj, gehož zle užjwáme. Sami pak i hřjchowé ohawnoſtj ſwau do nebe o pomſtu wolagj; a krnečně ſwědomj naſſe proti nám ſwědčj, gakž toho ſami každodenně zkuſſugeme. Toto obwinění ſwědomj geſt neyhorſſj a neytěžſſj.

Tolik žalobnjků před Bohem má neprawý člowěk; a tiť gſau také žalowali na neſprawedliwého wládaře. Owſſemť ohawné bylo gednánj wládaře tohoto, genž tak ſſerednĕ zklamal důwěru pána ſwého. A aby ſe i tobě, milý křeſťane, podobně nepřihodilo, abys i ty nebyl gednau obžalován, že gſi neužjwal prawě a dobře ſtatků tobě ſwěřených, třebať, abys ſe z ohledu ſwěřeného ſobě ſtatku warował zwláſſtě dwau wýtržků, totiž: marnotratnoſti a lakomſtwj; kteréžto neprawoſti, ačkoliw ſi gſau zcela na odpor, předc gſau rowněž ohawné a záhubné, a činj člowěka neſprawedliwým wládařem ſtatku Božjho a treſtu hodným. — Gak wyprawuge giſtý ſtarý ſpiſowatel řecký [3]), doſtawili ſe před Filipa, krále macedonſkého, dwá muži Macedonſſtj, z nichžto geden druhému w ničemnoſti nic neſlewował, žádagjce od něho rozhodnutj pře ſwé. Gedwa že pak král byl wyſlechl ſtjžnoſti gegich, odſaudil gednoho, aby bez prodlenj opuſtil wlaſt ſwau, a ſſel do wyhnanſtwj, druhému pak dal rozkaz, by ho w zápětj následował; a takto wypowěděw oba ze země, potreſtal, ge rownýmzpůſobem. A podobnj protiwnjci, genž nenſtále ſtjžnoſt na ſe wedau, gſau lakomci a marnotratnjci uſtawičně ſe haſſteřjce, kdo z nich lepſſj geſt, ač žádný z nich dobrý nenj. Chtěge ſe geden druhým oſprawedlniti, ſpjlá marnotratnjk lakomci nelaſkawých, nenaſycených dráčů atd. a tento nazývá zpět onoho zpozdilcem a člowěkem wſſj kázně a mrawů zbaweným. W prawdě ale gſau obá rownau měrau neſprawedliwj wládaři, kteříž to ſe ſtatky ſobě ſwěřenými newěrně a ſamowolně nakládagj; a protož wyhoſtj gednau wýrok ſaudce oba z wlaſti nebeſké do kragin temnoſti. Owſſemť, patřj-li ſe na to okem toliko powrchnjm, bude ſe to zdáti mnohému podiwné, žeby obé neprawoſti tak od ſebe rozdjlné měly podléhati témuž treſtu. Než ale kdož bedliwěgi té wěci uwáži, ſhledá zagiſté: že obě neprawoſti tyto w podſtatě ſwé pučj a wyrážegi z gednoho a téhož kořene neprawého. Neb taž mrzká zištnoſt a hnuſné ſobectwj, kteréž lakomce neuſtále pudj, by ſhromažďował a hromadil penjze a ſtatky, wede marnotratnjka a rozkoſſnjka k uſtawičnému rozhazowánj a k marným wydánjm, čjmž oba zagiſté nic dobrého neobmeyſſlegi, aniž newyšizugi, geſſto gim nezbývá nikdy nic k wyšſſjm a k wzneſſeněgſſjm wěcem. Pohanſký mudřec Diogenes připodobňuge marnotratnjky owocným ſtromům, kteříž na neſhůdných propaſtech roſtau a z gegichžto owoce toliko krkawci a ginj drawci požjwagj. O nich pjſſe prorok Amos: „Pigjce wjno w ſſáljch a neyleppſſj maſti ſe mažjce

[1]) Zgew. 2, 1; Mat. 18. [2]) II. Mogž. 3.; Jakob 5.; II. Král. 19. [3]) Plutarch.

Digitized by Google

nic netrpěli nad potřenjm lidu[1]). Gak ginak? Neb co by měli dáti chudým a nuzným, toho potřebugj sami na rozkosse a na lahůdky; ba giž pohled na chudého gest gim protiwný a odporný. A protož gest marnotratnjk se wssj swau domnělau sstědrostj rowněž wzdálen od prawé cesty, gako lakomec, gehožto marnotratný předčj w nenasycenosti, mage wždy množstwj potřeb. Nad to: Kdož nemá nikdy dosti, tomu také nenj nic sspatného a zlého, čehoby se nechopil, aby nasytil hltawosti swé a tak se stáwá zhusta, že se dá mrhač snáze k neprawým krokům zawésti než lakomec, genž toliko w bohatstwj sobě libuge. Kořen wsseho zlého gest u obau gak u marnotratnjka tak i u lakomce týž, totiž soběsná žádostiwost, tak že w gistých přjpadnostech oba, gak lakomec tak marnotratnjk sobě počjnagj, gak práwě okolnosti na ně působj. Patrný přjklad toho nalezáme na lidu Israelském, gemužto bylo přikázáno, aby čekal u hory Sinai, až by přissel Mogžjš dolů. Nedočkawj wssak zbauřili se žádagjce usilně od Arona, aby gim udělal bohy, gaké wjdali w Egyptě. I přikázal gim, aby mu přinesli naussnice zlaté s ussj žen a synů i dcer gegich, domnjwage se, že odstaupj od žádosti swé, auto očekáwal, že se tomu ženy zprotiwj. Než zklamal se. Nebo wssecky ženy snásseli ochotně okrasy swé; a on sformowal ge djlem litým a učinil z nich tele slité[2]). W prawdě událost tato se až posud zhusta opakuge. Když nám gde o modly srdce, totiž o wěci, kteréž se zdagj nassj mámiwosti a wássniwosti býti swrchowaným dobrým: nelitugeme žádných obětj, aniž ssetřjme gakého wydánj; má-li pak se co státi pro obecné dobré, pro nuzné, bjdné, osiřelé a opusstěné: tu nemáme ničeho, a tu se ssetřj gak možná, a má-li se předc co djti, musj se wzjti opět ku pomoci zlaté tele a dáti se marniwosti a rozkossnosti přjležitost, by se ukázaly dobročinnými.

Ty wssak, milý křesťane, hlediž se wystřjhati obau wýstředků, gak lakomstwj hnusného, tak i marnotratnosti ohawné. Kráčege cestau zákona Božjho; užjwey statků pozemských, ne gako neobmezený welitel a pán gegich, nýbrž gako wládař, užjwage gich dle wůle Božj, aniž k nim srdce přikládage, aniž gich powažuge za swrchowané dobré, aniž pak marně mrhage a rozhazuge gich: ale užjwage gich gakožto prostředků k dobrému, ke cti a k chwále Božj, k prospěchu bližnjho a k spasenj swému: abys gednau byl shledán, gakožto wěrný wládař Páně, gemužto dj sprawedliwý saudce: „Eyhle služebnjce wěrný; poněwadž gsi byl wěrný nad málem, ustanowjm tě nad mnohem, wegdi w radost Pána swého.“

I powolal ho (wládaře) a řekl gemu: „Co to slyssjm o tobě? Wydey počet z wládařstwj swého; neb giž nebudeš moci wládnauti.“ Přjsná a welmi důtkliwá to slowa, onak zagisté gako meč na obě straně ostrý pronikla dussi newěrného wládaře. Gako bleskem omráčený, widj tu pogednau neprawost swau odkrytau, a poznáwá tjži zodpowjdánj swého, kteréž na se uwalil, gakož i neopatrnost, kterauž se sám do bjdy wrhl. A co k tomu gesstě přigde, že nenalezá, kdoby ho politowal, gessto se sám lehkomyslně wrhl w toto nebezpečenstwj. Wssak slowa Páně: „Wydeg počet“ platj wůbec; ona platj také nám wssem. Přigde doba, kdežto i nás powolá nebeský hospodář k sobě; a dj nám:

[1]) 6, 6. [2]) II. Mogž. 24.

Digitized by Google

„Wydey počet z wládařstwj swého!“ a my budeme museti klásti aučet ze wsseho, což nám bylo swěřjno: ze statků, kteréž nám byly propůgčeny, z darů a milostj, kteréž nám byly uděleny, gak gsme gich použjwali, mnoho-li gsme s nimi dobrého wytěžili, a gak gsme tu konali spasenj swé? A kdy přigde doba tato? Až se skončj wládařenj nasse na zemi; až nás Pán nebes i země powolá k sobě a my opustiwsse wssecko, odebéřeme se do kragin wěčnosti, abychom se dostawili na saud Páně saukromný, kdežto Kristus Ježjš bude hned po smrti dussi každého člowěka zwlássť sauditi; gakž dj sw. Pawel, an pjsse: „Uloženo gest lidem gednau umřjti a potom bude saud“ [1]). Pak se nám powede gako wládaři w sw. Ewangelium gen s tjm rozdjlem, že tento byl dřjwe sauzen a potom swržen z wládařstwj swého, my pak budeme dřjwe swrženi z wládařenj a pak budeme sauzeni: a budeme sauzeni přjsně od Saudce sprawedliwého, u něhožto nenj žádného přigjmánj osob; od Saudce wssewědaucjho, kterýž zpytuge ledwj i srdce nasse; od Saudce swatého, před gehožto očima gest wsseliký hřjch ohawnostj. O gak strassliwě zaznj nám tehdáž slowo přjsného Saudce: „Wydey počet z wládařstwj swého.“ Wydey počet, gak gsi tolik času, tolik let žiwobytj swého, kteréž tobě toliko k službě a chwále Božj a k zjskánj spasenj wěčného popřjno bylo, wynaložil? nač gsi pamatowal, cos we dne, co w noci přemýsslel? čjm gsi rozum, wůli a srdce swé zaměstnáwal? Wydey počet, kam gsi oči swé obracel? kam ruce swé wztahowal? kam kroky swými chwátal? Wydey počet, ukaž užitek tolikerých darů, tobě udělených, tolikera milostj nad tebau wylitých. Gaký gsi užitek wydal z tolikerého oswjcenj a wnuknutj Božjho, z tolikerého čtenj neb slyssenj duchownjch wěcj? ukaž užitek a prospěch z tolikerého zpowjdánj a přigjmánj, kteraks ge wykonáwal? také-li gsi skrze ně lepssjm byl učiněn? kolik gsi hřjchů naprawil a wykořenil? kolik ctnostj nabyl? — A wydáwánj tohoto počtu bude přjsné, bude obecné, bude sprawedliwé; newyklauzne a nepřigde k zapomenutj při něm dokonce nic. Tam musjme wydati počet ze wsseho dobrého, kteréž gsme přigali, s gakau wděčnostj gsme za ně Bohu slaužili. Komu wjce dáno gest, od toho bude wjce požádáno. Wydati musjme počet ze wsseho dobrého, kteréž gsme činili, s gakau wraucnostj a stálostj, s gakým úmyslem gsme ge wykonáwali? Musjme dáti počet ze wsseho dobrého, kteréž gsme zanedbali, ze wsseho zlého, kteréhož gsme se před ginými dočinili, i ze wsseho zlého, kteréž gsme zastáwali, schwalowali, přehljželi a nepřetrhli; tam wydáme počet ze wsseho zlého, w kterémž gsme pochlebowali, ku kterémuž gsme giné ponaukali a wzbuzowali, ke kterémuž gsme radu, pomoc, přjležitost dáwali. Tam nezůstane ani gediné slowo, ani gediné mysslenj, ani okamženj žiwota, z kteréhož bychom přjsný počet dáti nemusili. Ach, kterak obstogj, co se stane s tjm, genž celé dny a noci, celé téhodny a měsjce i mnohá léta w hřjssných ohawnostech ztráwil? „Kdokoli zde žiw gest, ač se sobě zdá sprawedliwý býti: běda gemu, když s njm w saud wegde Bůh“; dokládá sw. Augustin [2]). Gistě že nám tenkrát dotjrati bude sprawedliwý saudce: Co chcete se mnau saudcem sauditi se? Wssickni gste mne opustili. Protož i sprawedliwý Job s báznj a třesenjm saud Božj sobě připomjnal, řka:

[1]) K Žid. 9, 27. [2]) Enarr. in Psalm 42.

„Co učinjm, když wstane k sauzenj Bůh, a když se mne dotazowati bude, co odpowjm gemu?“ [1]).

A což při tom bude neyhorssjho, žeť i nám pak se dj: „Giž nebudeš wjce wládnauti!“ To gest, dle wýkladu blahoslaweného Ludwjka z Granady, gak mile dusse se od těla oddělj, nezůstane ti wjce času, abys zadost učinil a smjřil Saudce. Neb pokud žiwi gsme, nalezáme milosrdenstwj, čas ku pokánj, milost a prostředky odpusstěnj, gakož: modlitby, posty a almužny a giné dobré skutky. Když pak wykročjme z tohoto žiwota, pak přestane wsseliká pomoc, nepomohau-li nám žiwj přjmluwau swogj; a nepečowali-li gsme w tomto žiwotě o sebe, nezůstane nám w budaucjm žiwotě žádná naděge.“ — Přigdeť zagisté čas, že nebudeme moci wjce wládnauti sluchem, zrakem a gazykem, nohama, rukama a srdcem swým. O gakbychom tenkráte rádi zrak a gazyk náš krotili, ussi ku poslauchánj slowa a wnuknutj Božjho nastawowali, ruce a nohy ku zjskánj pokladů nebeských, srdce swé k milowánj Boha a čas k dosaženj nebeské koruny wynakládali! Ale angel Páně tenkrát přjsáhne se skrze Boha žiwého: „že času wjce nebude“ [2]). Řekne se nám: Giž nebudeš moci wládnauti. Giž nemůžeš nic, což gsi okem, gazykem, rukau a neb giným audem smyslů zhřessil, na wěky nahraditi ani polepssiti, giž nemůžeš na wěky nic k užitku dusse swé zjskati. „Přigde sprawedliwý odměnitel, dj sw. Auǧustin, a nebude mlčeti; stjhati nás bude a bude nám wytýkati, když k naprawenj žádného mjsta nebude“ [3]). A to gest také přjčinau, dokládá nadřečený blahoslawený Ludwjk z Granady, že i ti neyswětěgssj lidé se tohoto saudu po smrti hrozili. Swatý Beda, nazwaný ctihodný, wyprawuge w děgepisu wlasti swé, že dwa usslechtilj mládenci žili na gednom ostrowu, kdež Bohu s čistým srdcem slaužili. I přihodilo se, že leželi oba gednau nemocj skljčeni, a domnjwage pak se geden z nich, gménem Eǧbert, že se konec žiwota geho přibljžil a hodina aučtu že mu nastáwá, ulekl se tak náramně, že powstal z lůžka swého a wrhl se před Bohem na kolena, prose w mnohých slzách za čas ku pokánj, slibuge Bohu, že netoliko hodinky cjrkewnj denně se bude modliti, ale i, nebude-li mu w tom nemoc překážeti, že každodenně se žaltář wymodliti a každého téhodne noc probdjti chce. Když pak dokonaw modlitbu swau a setřew slzy s očj, domů se nawrátil, nalezl společnjka swého, an spj; on pak sám ssel do postele, a když poodpočinul sobě, probudil se společnjk geho, řka: O můg bratře Eǧberte, což gsi učinil? Gá daufal, že se odebeřeme spolu na wěčnost! — Wiz wssak, že ti popřjno gest, zač gsi prosil. Poznal totiž we snách, zač prosil onen. Následugjcj pak noci zemřel onen skutečně, Eǧbert ale se pozdrawil, přigal pozděgi na to sw. poswěcenj a gsa ozdobau duchowenstwa a zesnul w 90. roce stářj swého utěssené w Pánu. Tak gednal Eǧbert. A my zapomjnáme, že i nám řečeno bude: „Wydey počet z wládařstwj swého“, a že pak nebudeme wjce wládnauti — a žigeme do swěta, gakoby nebylo saudu a wěčnosti! — Uč nás, ó Pane, pamětliwi toho býti, a abychom ussli přjsného saudu twého, uč nás giž zde přjsně sebe sauditi! —

Weliká to byla podlost newěrného wládaře, že rozmrhal statek pána swého;

[1]) Job 31, 14. [2]) Zgew. 10, 6. [3]) In Psalm. 49. in fine.

wſſak geſſtě wjce ſe gewj geho ſſibalſká myſl w nowých ſſegdech, kteréž k budaucj wýživě ſwé ſobě wymyſlil. Nebo, gakž dále wyprawuge ſwaté Ewangelium: Dj pak wládař ſám k ſobě: Co učinjm, nebo Pán můg odgjmá wládařſtwj ode mne? Tak bývá. Heyſtowé a mrhači, když giž wſſecko hrdlem procedili, teprw ſe wzpamatugj říkagjce: Co ſobě giž dále počnu? Kam ſe a ke komu obrátjm? Gak ſe nebohý dále užiwjm? Ach, což geſt motyka těžká! a žebrota poſměſſná! Gen giſti, z gedné pitelny do druhé taulati ſe umjm, dále gſem ſe ničemu nenaučil. Bych ſe kráſně na žebrotu dal, budu wſſem ku poſměchu a k wyſtrčce, prſtem na mne ukazowati budau. A kdo wj, zdali bych ſe u wſſech mých dobrých towaryſſů kuſem chleba obeſſel? Podobně mluwil mrhawý wládař. A co učinil, gak ſe poſtaral o dálſſj wýživu ſwau? — Owſſemk naſkytalo ſe mu k tomu doſti ſluſſných a dowolených proſtředků. Mohl pracowati a dobývati ſobě chleba ſwého; ale to nechtěl, wždyk by ſe ſnižil a pak by ſe muſil namáhati. „Kopati nemohu“ dj ſobě. Mohl tedy giné o pomoc a o almužnu žádati. Wſſak i to mu nebylo k myſli, to pokládal za haubu, řka: „Žebrati ſe ſtydjm.“ — Tedy žádný z dowolených a ſluſſných proſtředků nebyl mu whod; ale ten neypodlegſſj a neyohawněgſſj proſtředek byl mu wjtaný, toho ſe chopil. Nemnoho ſe radil, nebo mu času nezbývalo; než hned k tomu, co ſobě uſmyſlil ſkutečně ſáhl. „Wjm, co učinjm, aby, když budu ſložen z wládařſtwj, přigali mne do domů ſwých.“ Wěda totiž, že pán geho má mnoho dlužnjkůw, umyſlil ſi před ſwým propuſſtěnjm wſſecky obeſlati a upſánj gegich ſnižiti, aby aſpoň částkau, kteraužby ſprawedlíwému wěřiteli ſwému méně nawrátili, přiſpěli gemu na wyživenj. Zawolaw tedy gednoho každého dlužnjka pána ſwého, řekl prwnjmu: Gak mnoho gſi dlužen pánu mému? A on řekl: Sto tůn olege. „I řekl mu (wládař): Wezmi giſtotu ſwau, a ſedni rychle, a napiš padeſáte.“ To wſſak učinil pod tau wýmjnkau, aby mu za těch padeſáti tůn olege dopřál wýživenj w domě ſwém, když bude od pána propuſſtěn. Potom giného řekl: Ty pak gak mnoho gſi dlužen? Kterýž řekl: Sto korců pſſenice. Dj mu: Wezmi pſanj ſwá, a napiš oſmdeſát.“ Iten ſe muſil uwoliti, že mu za dwadcet ſlewených korců pſſenice wyživenj dopřege, až ho pán ſložj z wládařſtwj geho. Neměl tento padauch doſti na tom, že pánu ſtátek rozmrhal, oſmělnge ſe geſſtě tehdáž, když má wládařſtwj zhoſſtěn býti, pánu ſwému wjce ſſkoditi, aby ho to, což za ginými geſt, z cela a z úplna nedocházelo. Hřjchem padl w nemiloſt pána ſwého, a nynj ſi pomáhal opět nowým hřjchem — krádežj; owſſem lſtnau a chytrau; — čjmž zároweň wſſecky dlužnjky pánowy k hřjchu přiwedl.

Wſſak ale, bohužel, uměnj toto, neprawým způſobem ſobě k wýživě, k ſtatkům, ke cti a ſláwě ſwětſké pomáhati, nepřeſtalo po dnes. Poſud ſe prowozuge a za naſſich času huſtěgi než kdy gindy. Podwodu, lži, úſkoku, utiſkowánj a ginýchpodobných zchytralých proſtředků užjwá ſe směle, gen když to k wede cjli: a co při tom geſt neyhorſſjho, že ſi žádný z toho ſwědomj nedělá. Medle, tážeš ſe, milý křeſtane, proč pak aſi lidé tak z huſta a rádi ſe chápagj neprawých a hřjſſných proſtředků k ſpomoženj ſobě? Přjčiny toho gſau negedny. Mnozj pomáhagj ſobě hřjſſným způſobem, poněwadž ſe tak wůbec děge a geſt to obyčegem. Co

Digitized by Google

hanba a hřich, i to wesſlo w zwyk. Lidé ſe rádi zprawugj giným. Co denně widj, co ſe wůbec ſtáwá: toho náſledugj, byť i to bylo ſebe zpozdilegſſj a ohawněgſſj; aniž ſe oſtýchagj činiti, což každý činj. Když gim tedy o to gde, aby ſobě pomohli: uchopugj ſe ihned neprawého proſtředku. Wždyť, prý, ginj to nečinj ginak a předc dobře procházegj: i proč by prý měli býti ſwědomitěgſſj než omino? — A w prawdě gſauté přjpadnoſti w žiwotě lidſkém, kdež geſt to něco obyčegného, což ſe ſamo ſebau rozumj, neprawým proſtředky ſobě pomáhati; a kdoby ſe zdráhal gich užjwati, ten by plaul proti praudu; a buď by ſe mu wyſmáli a nadali bláznů, kterýž nerozumj ſwému ziſku a neumj ſe ſwětem žiw býti, a neb by muſil protiwenſtwj ſnáſſeti gakožto přepiatec, kterýž chce mjti něco zwláſſtnjho a za lepſſjho býti gmjn. Wždyť, prý, každé řemeſlo má ſwůg fortel. Nenj, prý, ſlužbičky, aby uebylo partičky. Kdo maže, ten gede. Kde ſe prawdy nedoſtáwá, naſtawj ſe lži. Owſſemť, kde takowé zásady gſau obecným prawidlem, což diwu, že ſe užjwá lſti, úſkoku, podwodu a giných podobných neprawých proſtředků, bez wſſeho ohledu a ſtudu. Zwyk má železnau koſſili. On ſe ſtane brzy druhau přirozenoſtj a pak půſobj, že má člowěk za prawé a za maudré, byť i to bylo ſebe horſſj a zpozdilegſſj; právě proto, že ſe tak wůbec děge.

Druhá pak přjčina, proč ſe mnozj tak rádi neprawých proſtředků chápagj, geſt ta: že ſe gim zdagj tyto býti ſnažſſjmi než dowolené a ſluſſné. Kopati přicházelo wládaři ſw. Ewangelium za těžké; mnohem ſnadněgſſj ſe mu zdálo zawázati ſobě dlužnjky pána ſwého a krádežj wýživu ſobě zgednati. A což může býti leniwému a netrpělíwému člowěku wjtaněgſſjho, než když widj, že ſe může ſproſtiti namáhánj a neſnázj a lehkým a rychlým způſobem dogjti žádaneyho cjle. Sprawedliwým způſobem, s poctiwoſtj zbohatnauti gde těžko. Stogj to mnoho práce a času. Nuže tedy, chop ſe podwodu, lichwy, zfalſſug zboží, upři giným ſwěřený ſtatek, zadržug mzdu dělnjkům a t. d., a brzy bez welikých neſnázj zbohatneš! — Prawými zásluhami ſe powznéſti a wážnoſti ſi dobýti: nenj owſſem wěc lehká; žádá mnoho obětj, mnoho práce pak času! Wſſak ſe ti naſkytá kratſſj ceſta. Nech gen giné za ſebe pracowati a přiwlaſtni ſi chytře zásluhy gegich; wynáſſeg a wyhlaſſug ſwětu ſwé dobré ſtránky, giným pak utrhug a zlehčug ge; ſpolči ſe s giným tobě podobnými lidmi, aby ti byli nápomocni: pomoz gak pomoz. Rownau ceſtau úkadu a důſtogenſtwj dogjti, ſtogj mnoho práce, mnoho trpělíwoſti a namáhánj a často ſe toho ani nedoſáhne. Nuže: pochlebug, uplať, propůgč ſe mocněgſſjm, podporug hřiſſné gegich záměry, zawři oko — a wěř, že ſnáze a giſtěgi dogdeš cjle. Tak ſe zdagj býti neprawé proſtředky pohodlněgſſj a wedau rychlegi k cjli a právě tjm ſe děge, že mnozj ſe gich chápagj.

A co k tomu geſtě přicházj, oni gſau také wydatněgſſj. W prawdě, ani kopánjm ani žebránjm by ſi nezgednal newěrný wládař tak pohodlný žiwot, gaký ſobě pogiſtil podwodem. Co ſi zfalſſowánjm úpiſů pána ſwého lſtiwě wyziſkal, poſtačowalo doſti k geho wýživě a učinilo mu přátely w čas nedoſtatku. Až posud nedá ſe upřjti, že w tiſjcerých přjpadnoſtech ſe mnohem wjce wyziſká podwodem w obchodu: lehkau wáhau a malau měrau, faleſſným zbožjm, než poctiwoſtj; w tiſjcerých přjpadnoſtech wyjdeš wjce úſkokem a křiwými ceſtami, než rownau ceſtau rozſſafnoſti a ſprawedlnoſti; dogdeš dále pochlebowánjm a podlížánjm, než wá-

Digitized by Google

žným a oprawdowým gednánjm, wyzíſkáš zchytraloſtj wjce, než ſprostnoſtj a prawau opatrnoſtj. Tak geſt tomu, a bohužel, tak tomu chce tento ſwět. Což může tedy býti lákawěgſſjho, než chopiti se takowých prostředků, kteréž gſau tak wydatné a tak giſtě a rychle k cjli wedau. Ký diw tedy, že mnozj tak rádi a tak ochotně chápagj se gich. Owſſemk, že nezřjdka se zklamau; ale doſti na tom: oni se gim zdagj býti wydatněgſſjmi a giž za tau přjčinan wjtaněgſſjmi.

A co učinjš ty, milý křeſtane? Popluješ s praudem tjmto a budeš následowati těch, kteřjž neprawými prostředky ſobě pomáhagj? — Nikoliw. O Tobiáſſowi ſtarſſjm wyprawuge se w pjſmě ſwatém chwalně: „že když byl gat za dnů Salmanaſſara krále aſſyrſkého, že w tom zagetj cesty prawdy neopuſtil, a když wſſickni chodili k telatům zlatým (modlám), kteréž byl udělal Jeroboam, král Iſraelſký, aby se gim klaněli, on ſám že se warował towaryšſtwa wſſech těch (takowých), a chodjwal do Jernſaléma do chrámu Páně, a tu že ſe klaněl Pánu Bohu iſraelſkému“ [1]). A podobně čiň i ty, milý křeſtane. Byl i celý ſwět chodil k telatům zlatým, — pomáhage ſobě hřjſſným způſobem a wyhledáwage po neprawých cestách ſtatku, cti a ſláwy ſwětſké, gimžto ſe co modlám klanj: ty pak, milý křeſtane, následug Tobiáſſe a waruge ſe towaryšſtwj gegich, kteréž ſe toliko Pánu Bohu ſwému, kráčeg po cestě zákona geho. Když mnozj z Iſraelſkých upoſlechnuwſſe Antiocha krále, opuſtili Hoſpodina a odſtaupili od ſlužby geho, zwolal Mathatiáš: „Byl wſſickni národowé krále Antiocha upoſlechli, aby odſtaupili gedenkažďý od ſlužby zákona otců ſwých, a powolili k přikázanjm geho: gá a ſynowé mogi, a bratřj mogi, poſluſſni budeme zákona otců naſſich“ [2]). Rciž i ty, křeſtane milý, podobně: Byl i wſſickni následowali překwrácenoſti tohoto ſwěta a opuſtili Hoſpodina, a neprawých hledali cest k doſaženj hřjſſných záměrů ſwých a hřjſſnými prostředky k gměnj, k ſláwě a k rozkoſſem ſwěta ſobě pomáhali: gá a ti, kteřj mogi gſau, poſluſſni budeme zákona Hoſpodinowa, a chceme kráčeti po cestách geho. Woliž raděgi býti chudým a ſprostým a powrženým, než-li hřjſſnými prostředky k bohatſtwj a důſtogenſtwj ſobě pomáhati. Wiž, že takowéto neprawým způſobem uchwácené ſſtěſtj nenj prawé ani ſtálé. Nespraweddliwého ſtatku ſe lehce pozbude. Gak nabyto tak pozbyto, dj ſtaré přjſlowj. Neprawými cestami doſažená čeſt a ſláwa měnj ſe w potupu a zahanbenj; a hřjſſnými prostředky nabyté rozkoſſe a radoſti proměňugj ſe w zármutek a žaloſt. A byť i ſe ti poſſtěſtilo neprawými, hřjſſnými prostředky uchwácenau kořiſt až do ſmrti podržeti, pomni gen na ſlowa Spaſitelowa: „Co geſt platno člowěku, byť wſſecken ſwět zjſkal, duſſe pak ſwé by ſſkodu trpěl?“ [3]). Co by ti bylo platno, kdyby ſi neprawými prostředky, ſebe wjce obohatil ſebe a powzneſl ſe k ſláwě a důſtogenſtwjm tohoto ſwěta: a wſſak poſkwrnil by ſi ſwědomj ſwého, zapřel by ſi hodnoſt a důſtognoſt ſwau křeſťanſkau, zbawil by ſi ſe miloſti Božj i blahé naděge žiwota wěčného? — A když bude na tě wůkol panugjcj obyčeg doráženi, abys podobně činil, lákati tebe, zwoley s Žalmiſtau Páně: „Spaſenc učiň mne Hoſpodine, neb ſe nedoſtáwá ſwatých: nebo zmenſſena geſt prawda u ſynů lidſtých. Marné wěci mluwj gedenkažďý k bližnjmu ſwému: rtowé gegich gſau lſtiwj a z dwo-

[1]) Tob. 1, 2. 5. 6. [2]) I. Makab. 2, 19. 20. [3]) Mat. 16, 26.

Digitized by Google

gjho (falessného) srdce mlnwili. Ty Hospodine zachowey nás a ostřjhey nás od pokolenj tohoto na wěky“ [1]).

Že se wládař w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium welikě krádeže dopustil, nepotřebuge žádného důkazu. A předc kdyby mu to byl gen někdo do očj řekl: že okradl pána swého o statek, welice by se zpěčowal, a těžce by to nesl. Neb právě proto, že tak schytrale zosnowal sswegdy swé, nepokládal toho sobě za hřjch. A tak se děge až posud. Gsauť posud mnohé wěci, kteréhžť se wůbec za krádež nepokládá, o nichž se mnohý downjwá, že gich sedmé přikázanj Božj nezakazuge, kteréž ale předce krádežj gsau, a při nichž kolikráte člowěk horssj srdce gewj, nežli ten, kterýž se wluzuge pod zámek.

Tak okrádagj djtky swé rodiče nessetrnostj a tagným rozličných maličkostj odcizowánjm. A w prawdě, když nessetrně zacházegj s oděwem a s ginými wěcmi, genž náležegj k nábytku domácjmu, zdaliž neokrádagj rodičů swých? Poněwadž ale to, čehož užjwagj, nenj auplně gegich, alebrž náležj rodičům, negsau nic, než wládaři; an ale těch wěcj nessetřj, nesprawedliwj gsau wládaři, a mrhagj statek swých rodičů. Ať se nedomnjwagj, že ugdau wsseho trestu: těžko se gednau zodpowědj, když swým časem Bůh na ně uhodj, řka: „Wydeyte počet z wládařstwj swého.“ — Gestliže pak nessetrnosť djtek prawau gest krádežj, tjm wětssj zagistě gest krádež, když si djtě přiwlastňuge gakaukoli wěc bez wědomosti a wůle swých rodičů. Potřebuge-li čeho, proč neprosj? A nebo snad nenj hoden otec a matka, aby djtky se před nimi ponjžily, a se wssj zdwořilostj a důwěrnostj o to gich požádali? Anebo kde nabyly práwa, aby sáhaly k těm wěcem, kteréž gim nenáležegj? A buď si to třeba sebe nepatrněgssj maličkosť: nenj gegich a nemagj se gj dotýkati, dokud gim gi nedal otec nebo matka. Neřjkey nikdo: „Co náležj rodičům, náležj také dětem; mohau tedy k tomu sáhnauti, gako k swému.“ Dokud rodiče na živě gsau, nenáležj z mohowitosti gegich dětem docela nic, leč co ku potřebě swé od nich dostaly: a protož dotýká-li se gaké djtě bez wědomosti a wůle rodičů buď peněz buď i také giných wěcj: prawým gest zlodějem; ano gesstě horssjm zlodějem, než když cizj člowěk pod zámek se wluzuge: poněwadž djtě okrádá swé neywětssj dobrodince, kteréž Pán Bůh genu dal; a pak před cizjm zlodějem lehce gest se uchrániti, ne pak před dětmi. Protož dj také maudrý Salamaun we swých přjslowjch: „Kdož krade něco otci swému neb máteři, a prawj, že to nenj hřjch: aučastnjk gest wražednjka“ [2]). Nadto takowá wěc nezůstane w skrytě: když se ale wygewj, gak bude zarmaucen dobrý otec a milostná matka, že domácjm zlodějem gest gegich wlastnj djtě? A dejme tomu, že by se toho rodiče nedowěděli: Boha to tagno nenj; a což napotom počne takowé djtě, když mu sprawedliwý saudce a přjsný odplatitel dobrého i zlého uloží, gak Pán wládaři neprawému w dnessnjm swatém Ewangeliu, řka: „Wydey počet z wládařstwj swého!“

Podobně okrádá čeledjn hospodáře, když buď z hanebné lenosti, buď z negapné nepozornosti, aneb z bezbožné swéwolnosti hospodáři na sskodu gest. Wždyť žádný hospodář nenagal čeledjna, by z něho sskodu trpěl, nýbrž aby měl pomocnjka, kterýž by praco-

[1]) Žalm 11, 2. 3. 8.

wal k užitku geho; protož mu dáwá ſluſſnau a náležitau mzdu. Tjm ſe žádný čeledjn newymlauwey, že ſnad nemá dosti ſtrawy neb ſluſſné mzdy: lichá a galowá to wýmluwa. Buď tobě dáwá hoſpodář, což s tebau ſmluwil; anebo ti po učiněné ſmlauwě utrhuge. Dáwá-li tobě, což s tebau ſmluwil, nemáš žádného práwa, něčeho wjce požadowati; na neywýš pokorně proſiti můžeš, aby ti něco bylo přidáno; kdyby pak nebyla wyſlyſſena twá pokorná proſba, ſtogj ti ſwobodno, giné wýnoſnějſſj ſlužby hledati. — Geſtliže pak hoſpodář učiněné ſmlauwy nedržj: máš práwo, zdwořile ſic, ale wekegně hlásiti ſe k tomu, což twého geſt; a na takowý způſob nagdeš zaſtánj i před lidſkým i božjm ſaudem. A byť také tě w ſkutku hoſpodář potlačowal, a krwawě zaſlaužené mzdy tobě ugjmal; tys předce zloděgem, když bez wědomoſti hoſpodářowy ſi co přiwlaſtňugeš; a běda tobě, až přigde na gewo twé počjnánj, a na gewo přigde na wſſechen způſob; buď přigde na gewo giž na tomto ſwětě: a tenkráte ztratjš wſſecku důwěru u lidj, každý bude teban gako zloděgem pohrdati; dogiſta pak přigde na onom ſwětě před ſaudem Božjm, kdež tobě řekne nebeſký hoſpodář we hněwu ſwém: „Wydey počet z wládařſtwj ſwého! Co tenkráte počneš před Bohem wſſewědaucjm, neyſwětěgſſjm, neyſprawedliwěgſſjm, u něhož neplatj žádná lichá wýmluwa? Twůg djl bude se zloděgi, o nichž pſáno geſt: „že uebudau děditi králowſtwj nebeſkého“ [1]). Kdybys ſprawedliwým způſobem k ſwému ſe hlásil, doſſel bys zaſtánj; kdybys učiněnau křiwdu trpěliwě ſaáſſel: Bůh by ti byl ſám poſtačitelnau za wſſecko náhradau; an ale hřjch hřjchem naprawiti uſilugeš: nebudeš mjti zaſtánj ani u lidj ani u Boha. — Nerciž také: „Gá neberu ničeho pro ſebe, té maličkoſti, kterauž kladu ſtranau, nechávám, abych udělil almužny chudým. To ſnad předc nenj žádným hřjchem, když činjm miloſrdenſtwj, a když hoſpodáři ſwému, třeba proti wůli geho, ſhromáždjm zásluhy před trůnem Božjho ſmilowánj“. Almužna geſt owſſem welmi dobrý ſkutek; wſſak má-li býti dobrým a Bohu přjgemným ſkutkem, muſj přede wſſjm ndělena býti ze ſwého wlaſtnjho. Neb když Tobiáš napomjnal ſyna ſwého, aby činil ſkutky miloſrdenſtwj, prawil, řka: „Ze ſtatku ſwého dáwey almužnu a neodwracug twáři ſwé od žádného chudého: nebo tak bude, žeť i od tebe nebude odwrácena twář Páně. Kterak budeš moci, tak buď miloſrdný. Budeš-li mjti mnoho, dáwey mnoho; geſtliže málo mjti budeš, také i z mála rád udělug. Odplatu zagiſté dobrau ſkládáš ſobě ke dni potřeby“ [2]). A protož i ty, čeledjne, když udjleti chceš almužny, udělug gj ze ſwého, nikoli ale z cizjho ſtatku; mnoha nemáš arci, ale gak prawj Tobiáš, kterak můžeš, tak buď miloſrdný. Rozděljš-li ſe o krwawě zaſlauženau mzdu s chudým člověkem, kterýž ničeho ſi nemůže wydělati; anebo rozděljš-li ſe o ſkrownú pokrm ſwůg s hladowým bratrem; anebo dáš-li z malé zásoby ſwé raucho nahému, aby tělo ſwé přikryl: welikú bude ſkutek twůg, a ſlawná bude tobě ſložená odplata u Otce nebeſtého. Nemáš-li ale ani tolik, abys bjdau ſkljčenému a nuznému bratru almužny udělil, nežádá gj od tebe ani ten žebrák ani Bůh. O to ſe neſtarey, ſtará ſe o to ſám nebeſký Otec. Aniž ſe domnjwey, že pomůžeš miloſrdnému, necitelnému hoſpodáři, když ze ſtatku geho udjljš daru. Ta-

[1]) I. Kor. 6, 10. [2]) Tob. 4, 7—10.

Digitized by Google

kowým způsobem nepomůžeš ani žebráku ani hospodáři. Hospodáři nepomůžeš, nezjskáš mu u Boha žádné zásluhy: poněwadž o tom ani newj, že gsi té almužny z geho statku udělil, a poněwadž tomu ani nechce. Nepomůžeš ale ani ubohému žebráku, zwlásst kdyby měl o tom powědomost, že z cizjho statku almužna udělena byla. Neboť platj-li přjslowj, že geden nesprawedliwý haljř odnjmá sto sprawedliwých: platj dogista i to, že gedna nesprawedliwá almužna odnjmá chudému mnoho milosrdných srdcj. Ostatně gesti tknutj se cizjho statku wždycky krádežj, děg se z gakéhokoliwěk aumyslu. Když zakázal Hospodin na hoře Sinai: „Nepokradeš", zakázal tak beze wssj wýmjnky: a protož nenj dowoleno ani pod zámyslem almužny sahati k cizjmu statku. Na wssechen způsob tedy bude mjti každý čeledjn, kterýž z cizjho milosrdenstwj činiti chce, těžké odpowjdánj gak na swětě, tak na wěčnosti. — Mimo nadřečené přjpadnosti nepowažuge se také wůbec za žádnau krádež: čeledi, anebo řemeslnjkům zadržowati zaslauženau mzdu; to gest: neplatiti w prawý čas, gak bylo umluweno, a gak toho dělnjk očekáwal. Málo nagdeme čeledjnů a snad gesstě méně řemeslnjků, kteřjžby měli tolik zásobenosti, aby dychtiwě nečekali na swau zaslauženau mzdu. Newyplácj-li se tedy mzda nezámožným dělnjkům w náležitý čas, děge se tjm nemalá sskoda. Neboť nemage dělnjk hotowých peněz, přinucen gest dělati dluhy; žeť ale dluh nenj žádným užitkem, samo sebau se rozumj, anoť se musj buď z wypůgčených peněz platiti, anebo sspatná wěc bez welikého smlauwánj draho kupowati. An tedy pozdnj platitel dělnjkowi ke sskodě gest, prawým gest zloděgem; znamenitěgssj-li pak gest ta sskoda, dopausstj se i do nebe wolagjcjho hřjchu; neboť psáno gest: „Nezůstane u tebe mzda dělnjka twého do gitra" [1]). A opět na giném mjstě: „Ay mzda dělnjkůw, kteřjž žali kraginy wasse, kterauž gste gim zadrželi, křičj, a křik gegich wessel w ussi Pána zástupůw".

Podobně se wůbec nepožaduge za žádnau krádež, řemeslnjka w platu na krew utlačowati; a kdož tak gedná, hágj se obyčegně tjm: že smlauwati gest dowoleno, a že řemeslnjk smluwenau sumu peněz konečně přigal. Smlauwati gest owssem dowoleno, ale gen tak dalece smlauwati, aby obě strany mohly při tom obstáti. Žádáli pak, aby řemeslnjk pracowal s wýdělkem nad mjru malým, anebo aby pracowal bez užitku, aneb docela se sskodau, to gest nekřesťanské, to gest nelidské, to gest beze wsseho swědomj. Wždyť proto pracuge řemeslnjk, aby sobě dobyl potřebných peněz na wsseliké poplatky a na daně: z pauhé práce ale, bez wýdělku žádný nemůže býti žiw. Utlačuge-li tedy kdo řemeslnjka tak, aby mu beze wsseho wýdělku pracowal, zda-li nenj zloděgem? — Podobně gest i řemeslnjk i giný dělnjk také prawým zloděgem, kterýž sspatně koná zamluwené djlo. Hyne-li wyhotowená wěc za krátký čas, kteráž měla dwakrát, třikrát, ano i gesstě déle trwati: zdaliž nepůsobj ten dělnjk dwakrát, třikrát, ano i wjcekrát tolik wydánj tomu člowěku, kterýž ho k té práci požádal, anebo hotowau wěc od něho kaupil? —

Podobně také prawau krádežj gest, na wypůgčené wěci sskodu činiti, anebo nalezenau wěc sobě hned wlastniti, anebo neodwraceti sskody od bližnjho, anebo aspoň pozorna geg nečiniti, aby gi sám odwrátil. Hanba dost, že podobného cos i mezi kře-

[1]) III. Mogž. 19, 13.

Digitized by Google

skany nacházjme, gesstě pak horssj gest to, žeť křesťané powažugj těch wěcj za něco dowoleného a sprawedliwého. Kde pak zůstáwá při takowé sprawedlnosti křesťanská láska? Sami-li co komu půgčugeme, žádáme, aby nám to bylo neporussené nawráceno; sami-li gsme co ztratili, žádáme, aby nám to bylo nawráceno; děge-li se na nassem gměnj gaká sskoda: žádáme, aby ginj lidé gi odwrátili, anebo aby nás o tom bez průtahu zprawili. A Pán a Spasitel náš Kristus Ježjš řka: „Wssecko, cožkoli chcete, aby wám lidé činili, i wy čiňte gim. Tomu zagisté učj zákon i proroci.“[1]) Kdož ale činj ginak, zdaliž negedná proti učenj Spasitele swého? Zdaliž se neprotiwj Božjmu zákonu? a zdaliž nenj winen sskodau bližnjho swého? I gest prawým zloděgem. Hospodin giž w starém zákoně nařjdil takto řka: „Člowěk, kterýž by zhřessil, a potupě Hospodina, zapřel by bližnjmu swému wěci k schowánj sobě dané, kteráž mu swěřena byla, anebo mocj něco by wydřel, nebo křiwdu učinil; buď že ztracenau wěc nalezl, a zapjrage mu gi, k tomu by křiwě přjsáhl, anebo cokoli giného by učinil ze mnohých wěcj, w kterýchž hřessjwagj lidé, gsa o wině přeswědčen, nawrátj wssecko“[2]). — Neméně gest prawým zloděgstwjm z půgčené wěci požadowati nemjrného užitku; to gest lichwa. Tjm se to děge, že se chudj lidé nižádným způsobem wywětiti nemohau z dluhů, z nauze, a z té neywětssj bjdy. Hynau takowjto chudj dlužnjci, an wěřitelowé gegich bohatnau. Protož psáno gest: „Půgčjš-li peněz lidu mému chudému, kterýž bydlj s tebau: nebudeš naň nastupowati gako dráč, ani ho lichwami obtjžjš“. Mnohem hanebněgssj gest lichwa a wětssj hřjch, když někdo před nastáwagjcj drahotau wssecko obilj skupuge, aby ge napotom w čas nauze a hladu za náramně drahý penjz prodáwal. Kdo gest přinucen tenkrát kupowati od něg? Ach, kdož giný, nežli chudý člowěk? Nastupugeli w čem drahota, zámožnj lidé si činj we wssem zásobu, pokud to gest w obstogné ceně. Ale chudý člowěk, kterýž od dnesska do zegtřka gest žiw, kterýž sotwa si tolik wydělá, aby se na dwa dni zaopatřil wezdegssjm chlebem, ten si w ničem nemůže udělati na dlauhý čas žádné zásoby. Wznikne-li tedy gaká drahota, kdož gi neywjc cjtj než ubohý, chudý člowěk? A kdo ho potlačuge w čas drahoty a hladu? kdož se obohacuge krwawými mozoly geho? kdož mu wydjrá z rukau poslednj haljř? kdož giný, nežli ten, kterýž před nastalau drahotau wssecken chléb skaupil, a tak nastáwagjcj bjdu gesstě hrozněgssj učinil. — Stegnau měrau wssak zloděgem a dráčem gesti i ten, kdož z newědomosti a nauze bližnjho swého užitek béře. Newědomosti užjwá ku prospěchu swému ten, kterýž za přjliš malý penjz kupuge wěc drahau a wzácnau od takowého člowěka, kterýž gi nerozumj. Neřjkey žádný: „Prodáwač nežádal wjc, dal gsem, co chtěl, a protož gsem kaupil počestně“. Nežádal wjc owssem, poněwadž newěděl, co prodáwá; ale tys to wěděl: a protož gsi hanebně gednal a nekřesťansky, an gsi newědomost geho k užitku swému obrátil. — Ale gesstě horssj a hanebněgssj gest ten, kdož z chudoby a nauze bližnjho w kaupi užitek béře. I zdaliž nenj takowýto laciný kupec mnohem horssj než zloděg a laupežnjk? Zloděg se wluzuge pod zámek bohatému, a to činj aspoň se strachem, aby nepadl w ruce sprawedlnosti; podobně i laupežnjk se strachem aspoň wystupuge na

[1]) Mat. 7, 12. [2]) II. Mogž. 6, 2—4.

bohaté, chudých nechage w pokogi: ale tento laciný kupec posmjwá se wesskeré sprawedlnosti, bez bázně trestů swětských a s chladným srdcem swléká poslednj oděw chudému, wydjrá mu poslednj sausto z rukau, a skutečně okrádá toho, kterýž k němu přissel o pomoc, kterýž u něho hledal milosrdenstwj. Netrestá-li ho z takowé krádeže swět, Božjho trestu neugde. Až gednau skládati bude aučet z wládařstwj swého nebeskému hospodáři, tenkrát se dogista zhrozj nade swým zločinem. — Křesťane milý, negedney tak; nemůžeš-li komu skutečně pomoci, nenastupug na něho aspoň, abys geg za kratinkau, zdánliwau pomoc neuwrhl w dlauhau a gesstě wětssj bjdu. Wůbec nepřestáwey na sprawedlnosti tohoto swěta, alebrž hledey té sprawedlnosti, kteráž gest přjgemná před obličegem Božjm. A tenkrát zagisté nikomu ani té neymenssj sskody neučinjš, nikoho ani o haljř neossáljš, nikoho ani w tom neymenssjm neutlačjš. A zachowáš swědomj čisté, ruce neposskwrněné, gméno počestné. A když gednau skládati budeš počet z wládařstwj swého nebeskému hospodáři: blaze bude tobě; nebo žádný na tebe nebude žalowati, žádný o pomstu wolati.

I pochwálil pán wládaře neprawého, že opatrně učinil; dj Pán Ježjš w podobenstwj dnessnjho swatého Ewangelium dále. Podiwná to wěc: Podwodný wládař rozmrhal statek geho a pak ho chytře okradl: a předc ho pán pochwálil? — Než dobře znameney, milý křesťane, proč pochwálil Pán toho neprawého wládaře? Ne snad proto ho pochwálil, že rozmrhal geho statek, aneb že geg okradl, pomáhage sobě hřjssným způsobem k wýžiwě; ale proto mu dal chwálu: že opatrně učinil a o budaucj wýžiwu swau se postaral. Opatrnost tedy gest to, kteraužto Pán schwálil na nesprawedliwém wládaři, a kterauž tjmto Pán Ježjš sám na srdce nám klade; owssemť opatrnost prawau, kteráž gediné slussj na křesťana gakožto na syna swětla — opatrnost křesťanskau. A w čem záležj křesťanská opatrnost tato? tážeš se, milý křesťane. Ona nezáležj w giném, než abychom wždy, což prawého a dobrého a spasitedlného gest na zřeteli měli a k dosaženj a uskutečněnj toho prawých a přiměřených prostředků užjwali. „Onať, gakž prawj swatý Auǧustin, gest wědomost wěcj, kterýchž máme žádati a kterýchž se slussj warowati; či gak to wyswětluge ginde, gest láska a žádost, kterážto, což k Bohu wede, wulj nad ono, což od něho odwracuge.“ — Takowáto křesťanská opatrnost gest daleko wzdálená od oné opatrnosti swětské, kteráž toliko magjc sebe a swé hřjssné a přewrácené žádosti na zřeteli: swět, statky, sláwu a rozkosse swětské za poslednj cjl klade, a k dosaženj gich užjwá wsselikých prostředků prawých i neprawých, dowolených i nedowolených, gen když gsau w hod. Takowáto opatrnost synů tohoto swěta, owssemť nenj ani hodna gména tohoto, onať gest wjce zchytralost lstná; kteráž, gakž dj sw. Jakob: „nenjť s hůry sstupugjcj, ale gest zemská, howadná a ďábelská“ [1]). Onať newede k Bohu ale odwracuge od něho, nepůsobj spasenj, ale zahynutj. Gak ginak, z cela ginak působj prawá opatrnost křesťanská. „Opatrnost, dj krásně sw. Bernard, gest pořadatelkyně, wůdkyně wsselikých ostatnjch ctnostj, ona gest ředitelkyně a panownice nassich žádostj a hnutj srdce, a učitelkyně mrawů. Odegmi opatrnost, a ctnost nenj wjce ctnostj, alebrž

[1]) Jak. 2, 15.

chybau.“ — „Opatrnost, dokládá sw. Augustin, gest ta neypilněgssj a neybedliwěgssj stráž, a bránj, aby se w srdce nasse zponenáhla newlaudil zlý rádce, a nezklamal nás.“ „Onak, gakž dj sw. Tomáš z Akwina, gest mezi ostatnjmi ctnostmi ta neywýborněgssj a neywzácněgssj; nebo ona zprawuge a řjdj wssecky; onak gest oko dusse.“ „Kdož nabyl opatrnosti, dj dobře sw. Basilius, neodchýlj se nikdy od powinnosti a ctnosti a nepadne do propasti neprawostj“ [1]).

Gednau se shromáždilo okolo swatého Antonjna opata, mnoho paustewnjků z pausstě Thebaické w Egyptě. W rozmluwě, kterauž měli mezi sebau, přissla také otázka: která ctnost by byla neypotřebněgssj k pokroku w dokonalosti? Někteřj myslili: bděnj a modlenj; ginj pak: pohrdánj statky pozemskými; opět ginj poraučeli lásku k samotě; někteřj pak milosrdenstwj; a tak měla každá ctnost swého chwalořečnjka a každá se poraučela gakožto mocná páka dokonalosti. Swatý opat Antonjn pronesl úsudek swůg naposledy, řka: Owssemk magj wesskeré ctnosti, o kterýchžto gste se zmjnili, swau zásluhu a chwálu; gá wssak gsem z nesčjslných pádů, kterýchž se mnozj dopustili, nabyl té zkussenosti, že opatrnost gest ta ctnost, na kterauž se tážete; ona zagisté wsseliké giné ctnosti zachowáwá, wssecky ctnosti zprawuge a ke wssem ctnostem napomáhá. Chybj-li tato, lehce klesne člowěk“ [2]). A w skutku, nemá-li člowěk opatrnosti, při té neylepssj wůli a při neywraucněgssjm snaženj nepořjdj mnoho; ano bez nj dopustj se chyb a poklésků, kterýmiž netoliko mnoho dobrého pokazj, abrž nezřjdka sobě i giným sskodu způsobj. Na opak gak blahoděgně netoliko k spasenj swému ale také k prospěchu a k spasenj bližnjho působj člowěk, genž mage netoliko dobrau wůli, ale také prawau maudrost křesťanskau, umj wždy prawých prostředků se chápati a což prawého, dobrého a spasitelného gest, w skutek uwoditi. Přjkladů toho zagisté máme dosti. Swatý Ignác nalezl gednau na ulici města Pařjže nesskastného, na gehožto bledé a zasmužilé twáři bylo lze čjsti, že se mu žiwot zossklivil, a že obmeysslj samowraždau bjdě swé konec učiniti. I přemeysslel w křesťanské opatrnosti swé, gakby mohl tomuto bjdnjku pomoci, a geg zachowati. Brzy pak obrátil se k swému průwodčjmu řka: Gdi s nesskastnjkem tjmto a doprowázeg ho a rciž mu, že chceš totéž činiti, což on práwě obmeysslj; gá pak přigdu k wám a zkusjm, zdaliž by se nedala wěc ta naprawiti. I poslechl tento a následowal tohoto člowěka až za město na mjsto pusté a osamělé. Když pak se tuto zastawil, obrátil se k němu a tázal se ho úpěnliwě: Bratře, co béreš před sebe? Dj mu urputilé cizinec: Co gest ti do toho, ty mně toho nezabránjš. — Nikoliw, odwece tento: gá pozorugu z gednánj twého, že tě žiwot omrzel, a mne též! Gak se zdá, chceš wložiti ruku na sebe, a gá též; neb žiwot tento nenj leč směs bjdy a žalosti; lepssj zagisté gest smrt, než takowý strastný žiwot! — To mu zjskalo důwěru u cizince tohoto; i nemlčel déle a wyprawowal mu o swém hrdinském předsewzetj. W tom přissel sw. Ignác, pozdrawil průwodčjho swého, gakožto známého přjtele, dotjrage naň, by řekl, co ho wedlo w mjsta tato. I dj mu: Tuto spatřjš dwa nesskastné lidi, kteréžto žiwot omrzel. Na to mu domlauwal sw. Ignác laskawě a horliwě, aby složil naděgi swau

[1]) Hom. 12. [2]) Dr. Maßl's Jugendschule.

w Boha, wjru swau ožiwil, a mjsto, coby se wrhl we wěčné zahynutj, raděgi se s Bohem smjřil, a trpěliwostj a odewzdanostj u wsselikých protiwenstwjch sobě žiwota wěčného dobýwal. — I obrátil se tento k zasmužilému cizinci táže se ho: Co se tobě zdá? Gá mysljm, odwedce onen, že přjtel twůg gest sprawedliwý a maudrý muž, od Boha k nám seslaný, aby nás wystřjhal od hřjssné zpozdilosti. Nawrátil pak se tisse do města s tjm předsewzetjm, že od této chwjle ponese břjmě žiwota swého s trpěliwostj a odewzdanostj do wůle Božj. Tak zachowal sw. Ignác křesťanskau opatrnostj swau nesskastnjku tomuto žiwot časný i wěčný a uwedl ho na prawau cestu.

Podobně se wyprawuge, že když Mikuláš Bobadilla, horliwý služebnjk cjrkwe a průwodčj sw. Ignáce, gednau pustým údoljm w Neapolitánsku cestowal, že ho obklopili nenadále laupežnjci. Pokogně a bez bázně kráčel Bobadilla dále u prostřed ohawnjků těchto, a zpjwal si přeljbezným hlasem duchownj pjsně gednu za druhau, anto krwožjzniwci tito w tichosti poslauchagjce za njm se brali. Když pak po chwjli znamenal, že se wygasnily sskaredé twáře gegich: pozastawil se a prawil gim s usmánjm: „Zdá se mně lidičky, že gste giž dáwno neslysseli kázanj; libo-li wám, mohu wám tjm poslaužiti; pak můžete se mnau naložiti, gak chcete. I přiwolili tomu laupežnjci, Bobadilla pak mjsto kazatelny postawil se na kámen, a gal se k nim takto mluwiti: „Čjm oprawdowěgi na wás patřjm a wás powažugi, tjm wjce — wěřjte-li tomu? — nalezám nápadných podobnostj mezi wámi a mezi Kristem Pánem. Kristus Pán byl žiw neustále mezi hřjssnjky; též i wy. Kristus Pán chodil mnoho a často horami a dolinami, podobně i wy. Kristus Pán neměl, kde by hlawu sklonil, a spáwal často pod ssjrým nebem; rowněž se to má s wámi. Kristus Pán přikázal: „Tomu, kdož chce wzjti sukni twau, nech mu i plásstě“; podobně saudjte i wy, a gste s njm zcela srozuměni. Kristus Pán bědowal často nad rozkossnými a lakomými boháči; rowněž i wy pronásledugete gich. Kristus Pán byl od mnohých nenáwiděn; a wy rowněž. — Na Krista wolali gednohlasně: Ukřižug! ukřižug ho! a podobně se i wám přege. Kristus Pán přislibil lotrowi na křjži rág nebeský a spolu s njm — doložil důrazně — přislibil rág wám wssem, obrátjte-li se a budete-li pokánj činiti.“ — A hle, gedwa že po tomto obratu k nim několika oprawdowých slow promluwil, padli gsau wlci tito k nohám tohoto Kristowa služebnjka, a netoliko že ussetřili žiwota geho, abrž obměkčeni a pohnuti zanechali bezbožného žiwota swého a obrátili se u wraucjm pokánj ku Pánu“ [1]).

Co se wssak opatrnosti křesťanské dotýče, aby se nepřekotila a nepřewrátila w chytrost a lest: gest třeba, aby s nj byla spogena také skromnost a sprostnost srdce. Protož také wysjlage Mistr nebeský učennjky na aposstolskau cestu, dj gim: „Buďtež opatrnj gako hadowé a sprostnj gako bolubice“ [2]). A tato přikázanj gsau tak tuze spogena, že toliko w spogenj swém magj platnost, aniž mohau od sebe odlaučena býti. Opatrnost zagisté gest gen tehdáž ctnostj, když se snažj dosjci bohumilého účele prawými a slussnými prostředky, a protož musj gi prowázeti ona sprostnost, kteráž se gewj w slowjch Žalmisty Páně

[1]) Dr. Veith's Leidenswerkz. Christi str. 249. [2]) Mat. 10, 16.

Digitized by Google

tkanciho: „Co mi geſt na nebi (krom tebe Hoſpodine?) a bez tebe, což gſem chtěl na zemi? Byť zhynulo tělo mé, i ſrdce mé: Bůh ſrdce mého, a dil můg geſt Bůh na wěky“ [1]). W tomto ſmyſlu napomjná také apoſſtol Páně: Nebuďte opatrni ſami u ſebe (t. g. nedůwěřugte přjliš na wlaſtnj maudroſt a ſoběckau radu ſwau); žádnému zlého za zlé neodplacugjce: opatrugjce dobré netoliko před Bohem, ale také přede wſſemi lidmi. Může-li tobýti, což na wás geſt, se wſſemi lidmi pokog mějte“ [2]). — Kdož newidj tuto wyznačenau ſproſtnoſt holubice bez chytroſti? Máme tedy býti opatrnj gako hadowé, a wſſak proſti lſtiwé chytroſti; ſlowem gakž dj ſw. Pawel, máme býti „maudřj k dobrému a ſproſtj ke zlému“ [3]); totiž máme býti maudřj a powážliwj k dobrému, abychom což dobrého a prawého geſt, náležitě poznali, prawé wěci od twárnoſti a podoby gich rozeznáwali a k doſaženj toho prawých proſtředků užjwali. K tomu pak máme býti ſproſtj a ſtromnj k zlému: wzdalugjce ſe wſſelikého lſti a klamu, gakobychom těm wěcem nerozuměli a pilně ſe ſtrežjce wſſelikých úſkoků, lži a podwodu, kteréž často k tomu muſj napomáhati, bychom ukogili a naſytili hřjſſné žádoſtiwoſti ſwé. Oſtatně pak, mnoho-li ſproſtnoſti ſpogiti ſluſſj s opatrnoſtj? která čáſtka má u prawého křeſťana přewládati: opatrnoſt čili ſproſtoſt? o tom mluwj trefně ſw. Frantiſſek Saleſký: Newjm, řjkáwal, co mně zlého učinila ubohá ctnoſt, opatrnoſt, že mně to mnoho ſtogj práce, abych gi milował; a milugi-li gi, děge ſe to toliko z přinucenj; poněwadž geſt ſůl a ſwětlo žiwota. Krása ſproſtnoſti dogjmá mne tak welice, že bych raděgi dal wždy ſto hadů za gednu holubici. Wjmť dobře, že třeba obau a že to ſw. Ewangelium přikazuge, předce ale zdá ſe mně, že ſe tu ſluſſj zachowati gako při přjprawě dryáka, k němužto ſe béře málo hadj látky, mnohem wſſak wjce giných léčiwých bylin. Kdyby ſe bralo tolik z hada (opatrnoſti) gako z holubic (ſproſtoſti) t. g. kdyby chtěl kdo býti tauž měrau opatrný gako ſproſtný: tomu bych newěřil. Had by mohl lehce zabiti holubici naopak ale nemá ſe had od holubice čeho obáwati. Owſſemť řjkáwá ſe: za takowých časů, gakož gſau naſſe, geſt aleſpoň tolik opatrnoſti potřebj, aby člowěk uſſel podwodu. Nechcit tupiti zásadu tuto; wſſak ale mám za to, že nenj ſwatému Ewangeliu na odpor prawidlo, dle kteréhožto geſt u Boha welikau maudroſtj, trpěti protiwenſtwj a bezprávj; geſſto mjme, že nás očekáwagj lepſſj a ſtálj ſtatkowé než zbožj tohoto ſwěta. Slowem, dobrý křeſťan geſt raděgi kowadlem než kladiwem, raděgi oblaupeným než lupičem, raděgi zawražděným než wražedlnjkem, raděgi mučennjkem než ukrutnjkem. Nechť zuřj ſwět, nechť puká opatrnoſt tohoto ſwěta, nechť zanfágj lidé tělesnj, oſtatně geſt wždy lépe býti dobrým a ſproſtým než chytrým a zlým“ [4]).

Čtwero wěcj geſt, dj ſw. Tomáš z Akwina, kterýmž nás učj opatrnoſt, totiž: na minuloſt wzpomjnati, přjtomnoſti dobře použjwati, budaucnoſt na zřeteli mjti, a w pochybnoſti prawě gednáti [5]). Co ſe pak dneſſnjho ſw. Ewangelium týče, owſſemť poručj nám Miſtr nebeſký zwlášſtě péči o budaucnoſt: abychom, gako newěrný wládař nedowoleným způſobem o budaucnoſt a wýživu ſe poſtáral, podobně i my

[1]) 72, 25. 26. [2]) K Řjm. 12, 16—18. [3]) K Řjm. 16, 19. [4]) Geiſt des hl. Franz von Sales II. dil ſtr. 41. [5]) Opusc. 37. de vita et virtut.

Digitized by Google

budaucj wěčný žiwot na zřeteli měli a o spasenj swé pečowali; owssemk rozumj se prawým a slussným způsobem. A w ohledu tomto arcik gest prawda a platj až posud, což dokládá Pán Ježjš w sw. Ewangelium, an dj: Synowé tohoto světa opatrněgssj gsau, nežli synowé světla w pokolenj swém. Z prwu wssak powstáwá otázka: Kdo gsau ti synowé světa, a kdo synowé světla? K dokonalému porozumění toho, sluší znamenati: že žiwot náš pozemský gest putowánj, a že my nemáme zde mjsta zůstáwagjcjho, ale budaucjho hledáme [1]). Čehož wssak hledáme, neobgewilo se nám posud; neb u wjře chodjme a ne u widěnj. A protož, což se smyslům nassim nastytuge, gest pozemské a pomjgegjcné; an to, což u wjře očekáwáme a daufáme, gest wěčné, nebeské. Nebo, gakž dj sw. Pawel, „wjra gest nadějných wěcj podstata, důwod newiditelných“ [2]). Čjm pak wjce nebeské wěci smyslů nassich gsau wzdáleněgssj, tjm snáze se dagj mnozj swésti: že zwlásstě a wýhradně obracegj zřetel swůg a swé snaženj na wěci pozemské, aniž magj péči o wěčnost a o nebe. Tito pak, kteřjž hlawně a wýhradně po wěcech světa a těla se nesau, ge magj gedině na zřeteli, a přikládagj k njm srdce o ně wssj dussj pečugjce — tito gsau z tohoto světa, a Kristus Pán ge nazýwá syny tohoto světa. Ty pak, genž powažugjce tento pozemský žiwot za přjprawu k wěčnosti, hlawně wěčnost a nebeské wěci na péči magj, nazýwá Kristus Pán ctihodným gménem synů světla; gessto we světle prawdy a spawedlnosti nebeské kráčegj. Gedněm gako druhým gest pak úlohau, by wždy takowé prostředky a cesty wolili, kteréž k dosaženj gegich záměrů a účelů gsau newyhodněgssj a nepřimětenějssj; a čjm pilněgi se při tom počjnagj, tjm wětssj chwály zasluhugj; rozumj se toliko z ohledu na opatrnost ne pak na ctnost, o kteréž owssemk při synech tohoto světa nelze zmjnku činiti. A když toho bedlliwě wažjme, shledáme zagisté, že prawda gest, což dj Kristus Pán: Synowé tohoto světa gsau opatrněgssj nežli synowé světla w pokolenj swém. W prawdě ti, kdož toliko wěcj tohoto světa: zbožj, slávy a rozkossj pozemských hledagj: tit se počjnagj w pokolenj swém mnohem opatrněgi, gsau mnohem obezřetněgssj, čilegssj, statněgssj a stálegssj u wyhledáwánj gich nežli ti, kdož se Boha za cjl wytknuli a wěčných nebeských wěcj hledagj, kráčegjce w světle prawdy Kristowy — totiž nežli synowé světla. Důkazů toho negedněch podáwá nám zkussenost. Co činj synowé světa, aby dossli žádostj swých na mnoze hřjssných a neprawých? a naopak gak wlažnj gsau synowé světla, by dosáhli, po čemž tužj srdce gegich? Gak mnoho obětugj synowé světa na ozdobenj přjbytků swých? a gak málo se děge od synů světla k zřjzenj a slussenj okrásslenj přjbytků toho neywyššjho — chrámů a swatyň geho? Gak čilj gsau synowé světa k rozssjřenj a prowedenj bezbožnosti a neprawosti? a k rozssjřenj a k uskutečněnj králowstwj Božjho a geho spawedlnosti gak wáhawě se počjnagj synowé světla? K dosaženj zisku nějakého pozemského neb rozkosse tělesné a slávy světské, gak mnoho obětugj, a podnikagj, pracugj a snášegj synowé světa? zatjm co synowé světla k dosaženj statků nebeských a cti a slávy Božj něco podstaupiti neb obětowati wáhagj. Gak horliwě zřizugj synowé světa spolky a gednoty,

[1]) K Žid. 13, 14. [2]) Ibid. 11, 1.

Digitized by Google

by tjm giſtěgi a bezpečněgi w ſkutek uwodili podnikánj ſwá a ſwé ſnaženj; a gak wlažně ſi počjnagj tuto ſynowé ſwětla? O ſobě ſtogjce, bywagj lehce uchwáceni a překonáni praudem tohoto ſwěta. Hle, gak ſtatečně a wytrwale počjnagj ſobě ſynowé ſwěta, když gim gde o uſkutečněnj a prowedenj záměrů gegich zhuſta neprawých: gak ge magj neuſtále na očich, aniž ge pauſſtěgj z myſli; ſynowé pak ſwětla, gak neſtálj a těkawj gſau w ohledu tomto, gak lehce pauſſtěgj z myſli, k čemuž ſe odhodlali. A tak to ſhledáš wſſude a we wſſem, ohledni ſe kamkoli. Wſſude nabudeš tě přeſwědčenoſti, že prawda geſt, co prawil Mistr nebeſký w podobenſtwj dneſſnjho ſw. Ewangelium: Synowé tohoto ſwěta opatrněgſſj gſau, nežli ſynowé ſwětla. A právě to geſt ta weliká wada wěku naſſeho, genž půſobj, že králowſtwj Božj, že prawda a ſprawedlnoſt, paſud nepanuge mezi námi, aniž gewj ſwau weſſkeran moc w nás. Za tau přičinau bývá tak mnoho dobrého, prawého a ſpaſitelného opomenuto, zanedbáno a překaženo, a tauže přičinau bývá tak mnoho neprawého, hřjſſného a záhubného páchano; poněwadž ſynowé tohoto ſwěta gſau opatrněgſſj nežli ſynowé ſwětla. Což tedy ſluſſj činiti prawému křeſťanu? — Přede wſſjm třeba, aby ſe pozual za ſyna ſwětla, genž krátčege w ſwětle wjry Kriſtowy, hledá králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti. — Potom pak ſluſſj, aby, mage tyž wzneſſený cjl neuſtále na očich a na myſli, prawých a přimě̌řených proſtředků k doſaženj geho užjwal, a to aleſpoň s takowau wraucnoſtj a horliwoſtj, pilnoſtj a ſnažnoſtj, ſtáloſtj a ſtatečnoſtj, gakauž ſynowé ſwěta hledagj wěcj pozemſkých; ak nedjm, že i w tom ohledu ſluſſj ge předčjti. Nebo dobýwagj-li ſe wěci tohoto ſwěta s takowau opatrnoſtj, čjmž wětſſj opatrnoſtj magj ſe dobýwatl ſtatkowé nebeſſtj. Owſſemk králowſtwj Božj a ſprawedlnoſt geho ſamo o ſobě nemá potřebj ſſtitel opatrnoſti lidſké, anok ſtogj pewně ſamo o ſobě, wždy ſpaſitelné, krá-ſné a zpanilé, byk i ſe neznalo a nehledalo: wſſak ale myk máme opatrnoſti za potřebj, bychom ge uchwátili a nabyli blahých a ſpaſitelných owocj geho.

A tuto opatrnoſt, rač dáti nám wſſem w hogné mjře, Otče nebeſký. Oſwěť myſl naſſi, abychom wždy, což prawého a ſpaſitelného geſt, wyhledáwali; a poſilň wůle naſſj, abychom k wykonánj gakož i doſaženj toho prawých a přjhodných proſtředků užjwali, a to s takowau wcaucnoſtj, horliwoſtj, ſtáloſtj a ſnažnoſtj, gakéžto gſau hodni ſtatkowé nebeſſtj: aby ſe nám gednau doſtalo chwály Mistra nebeſkého, a čehož hledáme — blaženoſti nebeſké.

Gednorozený Syn Božj, dj blahoſlawený Ludwjk z Granady, byl od Otce ſwého nebeſkého na tento ſwět ſeſlán, aby wſſecky wěci, genž gſau na nebi a na zemi, obnowil, a ſpaſenj pokolenj lidſkého založil: a protož ukázal lidem we ſwatém Ewangelium rozličné cesty, aby doſſli téhož wěčného ſpaſenj. Některým zagiſté ukázal ceſtu newinnoſti, giným pak kleſlým ukázal ceſtu pokánj neb kjže a trpěliwoſti, a opět ginym k wyššj dokonaloſti směřugicjm, naznačil ceſtu ewangelické chudoby, totiž zbawenj ſe wſſeho ſtatku, aby takto lidé, dle okoličnoſti žiwota po té neb po oné ceſtě kráčegjce, doſpěli k kjſſi ſláwy wěčné. Poněwadž ale, gakž dokládá dotčený blahoſlawený muž dále, poněwadž nenj wſſem dáno, aby po těchto ceſtách kráčeli, ukazuge w čteuj dneſſnjho ſw. Ewangelium ginau, mnohem snažſſj ceſtu, totiž ceſtu miloſrdenſtwj a dobročinnoſti, an dj: „I gák prawjm wám

Činte sobě přátely z mammony nepráwosti, aby, když zhynete, přigali wás do wěčných stánů". Dwě důležité otázky nastytugj se bezděky každému, kdož bedliwě uwažuge slowa tato: A sice z prwu powstáwá otázka: Kdo gsau ti přátelé, kteřéž sobě ze statků pozemských máme činiti a kteřjž člowěka přigjmagj do stanů wěčných? a pak powstáwá dálssj otázka: gakým způsobem lze učiniti sobě takowé přátely? Uwážj-li se ta wěc bedliwě, gest to wlastně Kristus Ježjš, genž ty, kteřjž za žiwa konali skutky milosrdenstwj, přigjmá do stánků králowstwj Otcowa, dle wlastnjch slow swých: „Pogďte požehnanj Otce mého a přigměte králowstwj, připrawené wám od ustanowenj swěta"; kteréžto slowa bude mluwiti gednau wywoleným. Wssak ale i nazj, kteréž gsme odjwali, lačnj, kteréž gsme krmili, přjchozj, kteréž gsme přigjmali a wůbec nuznj a potřebnj, kterýmž gsme pomáhali, i tito gsau přátelé nassi na wěčnosti; neb oni budau přjčinau přigetj na, sseho do stánků nebeských, gakž dokládá Kristus Pán řka: „Cožkoli gste učinili gednomu z neymenssjch těchto, mně gste učinili." Tito přigmau nás, když zhyneme t. g. když zemřeme, do stanů wěčných; nebo ti, kteřjž po nás na swětě zůstanau, budau u hrobu nasseho za nás prositi a Boha wzywati, aby nám sám mnohonásobně odplatil, cožkoliw gsme gim dobrého prokázali, a aby nám dal hognau odměnu w nebesjch. Ti pak, kteřjž nás předessli na wěčnost, pozdrawj nás tamto, gakožto dobrodinců swých a doprowodj nás do stanů nebeských, w kterýchžto wynj sami přebywagj. Pak budeme přigati do sboru gegich, kdežto nám mnohonásobně odměněna bude láska, kteranž gsme gim prokazowali. Konečně pak i sami dobrj skutkowé, kteréž z lásky k Bohu a k bližnjmu konáme, gsau přátelé nassi; gessto gednau, když penjze a statky doma giným zůstawjme, a lidssti přátelé nás toliko ke hrobu doprowodj: tito — skutkowé milosrdenstwj — nás doprowodj až na wěčnost a postawj se s námi před saudnau stolicj Páně, a zgednagj nám přjstup do přibytků wěčných.

Swatý Jan, biskup Alexandrinský, almužnjk nazwaný, protože geho rozkossj bylo, almužny udělowati, nenazýwal chudé ginák, leč pány a spomocnjky swými; protože wěřil zasljbenj Kristowu, že gen skrze přjmluwu těchto přátel může přigat býti do wěčných stanů. Dwakráte do těhodne, we středu a w pátek, měli k němu wssickni chudj swobodný přjstup. Stalo se pak gednoho dne, že se žádný o pomoc nehlásil. I skormautil se sw. almužnjk proto náramně a hořekował: Ach, dnes bjdný Jan nebyl hoden, aby Kristu Pánu nějakau službu prokázal, nic dobrého nenčinil na zadost učinčnj za swé mnohé každodennj poklesky. A když mu někdo z chudých děkował, řjkáwal: Nech toho, gesstě gsem za tebe krwe swé newylil, gakž to učinil Pán Ježjš. I pozůstawil po sobě postel dřewěnau a chatrnau, kteranž cjsař Mauricius z uctiwosti k tomu swatému si přiwlastnil, w nj i napotom spáwal [1]). K wyswětlenj nadřečené wěci také slauzj následugjcj podobenstwj, kteréž wyprawuge swatý Barlám. „W gistém zemi měli gsau občané ten podiwný zwyk, že sobě wždy na rok wolili krále a to cizince, kterýž neznal gegich mrawů a obyčegů. Po celý rok nechali ho wládnauti. Po roce wssak, w čas, kterého se ani nenadál, a když ničeho netussil, domnjwage se sláwau swau a rozkossemi

[1]) Macana Wýbor str. 1.

Digitized by Google

býti gistým, powstali obywatelé proti němu, oblaupili ho o wssecky statky ano i o saty a wywezli ho na ostrow, kdežto bídně musil zhynauti. I přihodilo se, že gednau zwolili sobě krále, kterýž se nedal tak welikým štěstjm zaslepiti. Byltě opatrný. I dopátral se, gaký osud mu nastáwá, a wyzpytowal ten ostrow, kamž měl po toce zawezen býti. Gsa pánem tolikera statků, kterýmižto dle libosti wládl, posýlal od času k času část těchto statků na ten ostrow, kamž měl býti wyhoštěn, a tak se netoliko zásobil, nýbrž také mnohé přátely si získal. Uplynul rok. I učinili gsau mu gako předchůdcům geho. Wssak ale na ostrowu, kamž ho zawezli, nalezl poklady své a k tomu i přátely, kteříž ho s radostj uwjtali a pak mohl w hognosti a radosti trámiti žiwot swůg.“ Až potud sáhá podobenstwj a wýznam geho gest patrný. Člowěče, ty gsi ten král. Ty wládneš nad mnohými statky. Wssak ale rok wládařenj twého netrwá dlauho. Aniž se toho nenaděgeš, swržen budeš z wládařstwj swého a wywezan tebe a odebékeš se do dalekých kragin wěčnosti, a nepředeslal-li gsi tamto ničeho, pak zahyneš. Nuže, pokud čas wládařenj twého trwá, budiž opatrný. Hledíž sobě získati hognost zásluh a pokladů pro wěčnost, kterézto, když wssecko opustjš, zůstanau tobě, a budau pak twogi přátelé a přigmau tě do příbytků nebeských. Co se wssak druhé a posledni otázky týče, totiž: gakým způsobem máme sobě z mammony neprawosti činiti přátely, abychom na wěčnosti nezhynuli? tomu uěj opět wládař w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium. Gako wládař tento, dokud gesstě wládl, použil statků pána swého, že gich část rozdal a učinil sobě přátely: podobně i máme i my, pokudž čas máme, z wlastnjho gmění a statku, kterýž nám Hospodin swěřil, almužnau a skutky milosrdenstwj sobě činiti chudé a nuzné za přátely a takto sobě utěssenau wěčnost pogistiti. Gako wssak tento nečekal na prosby a přánj dlužnjků pána swého, alebrž sám učinil počátek, powolaw gich k sobě; podobně nemáme my s newolj neb z přinucenj dobrodinj prokazowati, abrž rádi a ochotně; gessto, gak twrdj sw. Augustin, nenj prawé milosrdenstwj, kterýž snažnými prosbami wynuceno bývá. Gako pak neprawý wládař zawolal každého dlužnjka zwlášť, tudjž w tichosti, abez hluku; podobně máme i my dobré skutky dle wůle Páně činiti w tichosti a saukromj, a ne dle způsobu starých farisseů, kteříž almužny své wekegně udělowali a ohlassowali, aby ge každý widěl. Rownéž i newolil wládař mezi těmi, gimžto chtěl dluh odpustiti; nečině žádného rozdjlu odpustil každému; tjm připomjná nám powinnost, kterauž hláse sw. Pawel řka: „Pokud čas máte, čiňte dobře wssem.“ Přitom wssak bral ohled na potřeby každého zwlášť, odpustiw gednomu wjce druhému méně; a podobně blahoslawj Žalmista Páně tohoto, „který nad nuzným a chudým rozpomjná se“ [1]), gakož to činj ti, genž umj nauzi a příhodnau pomoc dobře posauditi a přispjwagi zwlášť těm, kteříž ze studu žebrati se ostýchagj. Posléze pak, dj se o neprawém wládaři, že prawil prwnjmu: Sedni rychle a napiš mjsto sta pádesáte tún olege. A tu nám ukazuge příklad geho: že máme dobrý skutek, ku kterémuž se widjme powoláni, a k čemuž prostředky máme, rychle bez prodlewánj a odkladu konati aniž odbýwati nuzného; gak dobře učj nadssený mudrec w pjsmě swatém;

[1]) 40, 2.

Neřjkey přjteli swému: „Odegdiž (nynj) a nawrať se zase: zjtra dám tobě, moha hned dáti“ [1]). Podobně i smeyssli sw. Jan Zlatoústý, „že se nemá chudobný, gemuž chceme dar dáti, dřjwe obtěžowati mnohými otázkami, gessto gest neslussné za kus chleba celý běh žiwota nuzného wyzpytowati. Neb i zde platj slowo sw. Pawla, „že weselého dárce miluge Bůh“ [2]). — Gako tedy nesprawedliwý wládař použil krátkého času, genž mu byl popřán až do swrženj geho a tolik dobrodinj prokázal, co stálo w moci geho: podobně máme i my, pokud čas máme a prwé nežli přigde noc, kdežto nemůže žádný wjce působiti, máme dobře činiti wssem, a gakožto weselj dárcowé skutkem dokázati: že srdce nasse nelpj na statcjch pozemských, a že tito negsau nassj modlau. Tjmto způsobem zagisté učinjme sobě přátely na wěčnosti a pogistjme sobě wyšssj dary swětla, milosti a blaženosti nebeské. Dobře dj w tomto ohledu sw. Jan Zlatoústý: „Ruka chudého gest lůno Abrahamowo, kamž tento skládá, což byl obdržel. Ruka chudého gest komora pokladů nebes, neb tamto skládá, což byl wzal, aby to nepřisslo na zemi w zmar, a proto také prawil Pán Ježjš: Skládeyte sobě poklady w nebi! — Ruka chudého gest schránka Kristowa, poněwadž Kristus přigjmá za dar, cokoli chudý byl obdržel. Deyž tedy, ó člowěče, chudému zemi, abys obdržel nebe, dey mu drobty chleba, abys byl powolán k hodům nebeským, dey chudému, abys dal sobě samému; neb cokoliw dáš chudému, obdržjš sám, co nedáš chudému, wezme giný.“ — Wyprawuge se, že na prosbu sw. Jana almužnjka, patriarchy Alexandrinského, gistý bohatý muž, gménem Troilus, rozdělil třidcet liber střjbra mezi chudé; wssak ale brzy toho litowal tak welice, že se z toho roznemohl. I nawsstjwil ho Jan, chtěge ho zhogiti. Nemjnil gsem, wece, takowé břjmě uwaliti na tebe, toliko mi o to sslo, abysi mne zapůgčil pro chudé tuto sumu, kterauž tobě chci s wděčnostj odeslati, s tau wssak wýmjnkau, abys mne pjsemně ugistil, že tu odměnu nebeskau, kterauž gsi zaslaužil almužnau swau, mně odkazugeš a práwně přičjtáš. I newáhal Troilus wyplniti wýmjnku tuto. Wssak té noci widj we snách stkwostný a nádherný dům a na bráně geho nápis: Tok dům, kdež Troilus gednau bude přebýwati. Gedwa že wssak nápis tento přečetl, obgewil se muž ctihodného pohledu, genž rozkázal průwodčjm swým smazati nápis tento, a na mjsto geho postawiti giný, toho obsahu: Tok dům, kterýž wydobil sobě biskup Jan za třidcet liber střjbra. Uděssen a celý polekán, nemohl se Troilus ani rána dočekati. Záhy spěchal k patriarchowi a wyprawowal mu, co se stalo. I přinesl mu na zpátek onu sumu, a od té chwjle byl zhogen od lakomstwj swého, gakž potom dosti w žiwotě swém dokázal“ [3]). Budsi, dokládá wyprawowatel powjdky této, že událost tato gest toliko podobenstwj, genž se dobře shoduge s podobenstwjm dnessnjho swatého Ewangelium, gest předc poučná, nebo w prawdě nenj to nic malého, procitnauti z lakomstwj a z soběctwj k sw. lásce a k milosrdenstwj. Milosrdenstwj zagisté, gakž učj sw. Jan Zlatoústý, gest pečeť a ozdoba wjry, ochrana a sstjt spasenj a odpusstěnj hřjchu. A protož napomjná giž weliký prorok Páně: „Lámey lačnému chléb swůg a nuzné i pocestné uweď do domu swého: když uzřjš nahého, přioděg ho, a tělem swým nepohrdey. Teh-

[1]) Přjsl. 3, 28. [2]) II. k Kor. 9, 7. [3]) Veith's hom. Vort. djl 5, str. 323.

Digitized by Google

dáž se wyrazj gako gitro ſwětlo twé, a zdrawj twé ſpjſſe wzegde a předcházeti bude twák twau ſprawedlnoſt a ſláwa Hoſpodinowa ſhromážděj tě“ [1]). Podobně dokládá maudrý Sirach: „Synu, w almužně chudého nezklamáwey, a očj swých neodwracug od chudého. Duſſj hladowau nepohrdey: a nepopauzey chudého w nauzi geho. Srdce nuzného netrap, a neprodléwey dáti nuznému. Prosby ſauženého nezamjtey: a neodwracug twáři swé od chudého. Od chudého neodwracug očj swých pro hněw, a nedopauſſtěg, aby tě hledagjcj za zády prokljnali: nebo prosba toho, kterýž tobě w hořkosti duſſe zlořečj, wyſlyſſána bude: a wyſlyſſj ho ten, kterýž ho ſtwořil“ [2]). A předc mnozj nechtěgj porozuměti ſlowům těmto, a zatwrzugjce ſrdce swé, zawjragj uſſi swé k proſbám a úpěnjm nuzných bratřj, aniž magj o to péči, aby ſobě učinili přátely na wěčnoſti. Podiwná to wěc. Mjti ſtatky pozemſké a o gegich neſtálоſti a giſté ztrátě ubezpečenu býti: a předc k nim tak ſrdce přikládati, gakoby wěčně mělу nám zůſtati a nepoužiti gich k zjſkánj přátel na wěčnoſti! Gak může býti člowěk tak zpozdilý a tak ſám proti ſobě? — Owſſemk mohloby ſe takowému řjci: Statky tohoto ſwěta negſau twoge, ty gſi totiko wládařem gegich; gak to budeš moci zodpowjdati před Bohem, nepoužigeš-li gich dle wůle Páně k dobrému a k ſkutkům miloſrdenſtwj? — A mohlo by ſe mu dále řjci: Zde gſau nuznj, hladowj, nazj, nemocnj, opuſſtěnj a zanedbánj bratřj. — Bůh ſám patřj na ně okem miloſrdenſtwj. Tebe uſtanowil za wládaře ſtatků, kteréž tobě ſwěřil, a chce, abys gim přiſpěl a pomáhal; ty pak nedbáš o ně a nechámáš gich w bjdě a nauzi hynauti. Gak to zodpowjš gednau? — A mohlo by ſe takowému lakomci dále řjci: Titw nuzácj gſau ſynowé Božj: i proč uectjš Otce w nich? A oni gſau bratřj Kriſtowi: proč nepomáháš Pánu w gegich oſobě? Oni gſau twogi bližnj, twogi bratřj a twé ſeſtry, a ty gſi obdržel předc od Twůrce ſwého ſrdce: proč ſe k nim zatwrzuješ? proč gſi necitelný a nemiloſrdný? Popatř gen na ně a tažiž ſebe: co byſi žádal, aby ginj činili tobě, kdybys ty a neb twogi přináležegjcj w podobných přjpadnoſtech ſe nacházeli? Nuže proč gim nečinjš, čehobys přál ſobě, aby ginj tobě činili? — Dále pak mohlo by ſe řjci lakomci: Geſt to twá zásluha a djlo rukau twých, že gſi zámožný? Zdaliž to nenj dar a požehnánj Božj? Zdaž bys nemohl býti rownež tak chudým a bjdným, gakož nynj gſi zámožný a zdrawý? I proč ſe nepokládáš za ſſlaſtného, že gſi w ſtawu giným něčeho uděliti, a že nemáš potřebj giných o pomoc žádati? Proč ſe neprokazuješ a to ſice dobročinnoſtj wděčným k tomu, kterýž tebe hogně obdařil, že můžeš dobročinným býti? A proč nečinjš, čehož od tebe Bůh ſluſſně očekáwá, dada tobě hognoſt proſtředků k miloſrdenſtwj? — Toto a mnoho giného mohloby ſe řjci lakotnému, a zagiſté žádný zatwrzelec by nemohl na to nic odpowěděti, každý by ſe widěl zahanbena a odſauzenj hodna. Než ale, kdybychom i na to na wſſecko mohli zapomenauti, a kdybychom opomenauce wſſech wyššjch ohledů, toliko na wlaſtnj zjſk a proſpěch měli zřetel, mohli bychom ſe předc tázati: Gak geſt to možná, že člowěk, pokud geſt wládařem ſtatků pozemſkých, neužjwá ſtatků těchto takowým způſobem, aby ſobě giſtau učinil blaženau hudaucnoſt na wěčnoſti,

[1]) Iſai. 58, 7. 8. [2]) Sir. 4, 1—6.

když odgaty budau gemu statkowé pozemsstj. W prawdě, kdyby byl toliko samozisstný, musil by giž ze zisku dobročinným býti a činiti sobě přátely z mammony neprawosti, aby sobě pogistil přigetj do stanů wěčných. Wždyť lakomci dáwagj rádi statky swé na auroky, a práwě tam neyraděgi, kdež se mohau nadjti hogných auroků; tuto wssak nechtěgj ničeho uložiti, a wolj raděgi wsseho bez zisku pozbyti, než blažené budaucnosti sobě pogistiti? — Podiwná to wěc a předc se dá pochopiti. Lakomstwj totiž wede člowěka k newěře. Naskrze celý oddán mammoně, tratj lakomec wesskerau mysl k statkům nebeským; posléze pak pozbude i wjry w ně. Bůh, ctnost, wěčnost, zapjránj sebe samého, gsau mu pauhá slowa bez smyslu, kteréhož mu nelze pogmauti. Wždyť nemůže tyto wěci počjtati ani wážiti, aniž mu neposkytugj gakéhosi lesku pozemského a sláwy swětské, aniž lze gich užjti neb ztráwiti; slowem on nemá srdce k wěcem duchownjm. A za tyto wěci měl by dáti statky swé? Za wěci duchownj statky pozemské? To mu z hola nemožno. Lakomstwj ho zawedlo k newěře a newěra ztwrdila ho w lakotě. A což gesstě wjce ona ho také zaslepila a učinila ho zpozdilým. S celau myslj pohřjžen w to, gak by nabyl bohatstwj, a gak by rozmnožil statek swůg, tratj budaucnost s očj, a myslj na ni tjm méně, čjm odporněgssj gest mu toto pomysslenj, gessto mu hrozj wssecky statky odegmauti; konečně pak gi pustj zcela s očj, domnjwage se, že ho mine smrt, an to gi umj z mysli wypuditi. Zdaliž nenj slepý a zpozdilý? Hle, lakomstwj ho zaslepilo a zbawilo ho zdrawého rozumu a wssj opatrnosti. Musj owssemť složiti wládařstwj swé, wssak ale nenj tak opatrný, aby sobě ze statků pozemských činil přátely, pokudž může, a pogistil sobě blaženau wěčnost. Gaká to zpozdilost! —

Ty wssak, milý křesťane, nečiň tak! — Pokudž můžeš a máš čas, čiň dobře statky pozemskými, kteréž tobě dal Bůh, Otec nebeský. Wládniž gimi ke cti a chwále Božj a k spasenj swému a k prospěchu bližnjho. Zwlásstě pak hledjž použiti statků pozemských ku podpoře bjdných a nuzných. Snad nemůžeš dáti mnoho. Snad ustanowil tebe Pán nad málem. Nermuť se! — Nemůžeš-li dáti mnoho: předc wssak můžeš dáti chudému přjstřessj. Hle, žádný z bohatých nechce ho přigmauti. Nesstjtjš-li se ho a přigmeš-li ho, mnoho gsi učinil. — A neb ty snad nemůžeš hogných darů udělowati: předc wssak z mála, což máš, můžeš sobě něco odepřjti a poskytnauti hladowému a nuznému; a wěř, že gsi učinil mnohem wjce než ten, genž z hognosti udělil bližnjmu. Ty negsi bohatý, a předc můžeš se ugmauti sirotka opusstěného, a wychowati ho. Owssemť nebige tak w oči skutek twůg: předc wssak gest weliký před obličegem Páně, a přewážj sto giných stkwělých skutků. A byť snad skljčen chudobau a nedostatkem nemohl bys nuzným ničeho poskytnauti: ni pokrmu ni oděwu; můžeš předc laskawau a útrpnau mysl k nim progewiti; nebo krásné a křesťana hodné gest, když může člowěk řjci s nábožným Jobem: „Plakáwal gsem někdy nad tjm, kdož saužen byl a útrpnost měla dusse má s chudým“ [1]). — Než ale, gakkoliwěk skutkowé milosrdenstwj křesťanského welkau cenu magj před Bohem a mnoho mohau přispěti k nassemu spasenj: byli bychom předc na omylu, kdybychom se domnjwali, že pauhými skutky těmito úloha křesťanského žiwota gest giž

[1]) Job 30, 25.

dokončena, a že k dosaženj života wěčného postačuge toliko almužny dáwati. „Neklam sebe žádný, dj dobře blahoslawený Ludwjk z Granady, že pauhau almužnau dogdeš spasenj, newystříháš-li se hříchů smrtelných a nezachowáš-li život čistý od tělesných rozkoší. Nebo co by prospělo člowěku, kdyby udělowal hogných almužen, při tom wšak by byl cizoložnjkem, smilnjkem nečistým? Zřegmá gsau slowa sw. Pawla: „Kdybych rozdal na pokrmy chudých weškeren statek swůg, lásky pak kdybych neměl (t. g. miloſti Božj, kterauž člowěk smrtelným hřjchem tratj), nic mi to neprospjwá“ [1]). A protož, dokládá dále nadkečený swatý muž, musjme se wraucně snažiti, abychom netoliko almužnau, ale i čistým a swatým životem se připrawili ke dni auctu, kdežto se newyřkne ortel časné smrti nýbrž wěčného trestu, kterýž nebude mjti konce“.

Gak nebezpečno gest při hřjssném životě zpoléhati se na almužny, a na dobré skutky w posledni době života, něj následugjcj přjklad: Na filipinských ostrowjch we wýchodnj Indii byl žiw z počátku sedmnáctého stoletj gistý muž, genž měl neobyčegné bohatstwj. Gelikož byl oddán hřjssným rozkoším, nechtěl sobě ničeho odřjci aniž dbage na swědomj a na zákon Božj. Napomjnali-li gsau ho dobřj přátelé geho, aby předc pogal w uzdu neskrocené žádosti a náružiwosti swé, a nechce-li býti pamětliw lásky Božj, aby se alespoň zhrozil přjssného saudu Božjho, gakowýž gednau při welké potopě swěta celé pokolenj lidské zachwátil: wěděl na to rozmařilec tento wtipně a úskočně odpowědjti, řjkáwage: „Byl i celá země se zaplawila wlnami, mámť gá tolik zlata a bohatstwj, že bych si mohl z něho k nebesům řebřjk wystawěti. Wšak když zpozdilec tento gednau takto žertowal, přihodilo se brzy na to, že geda přes hlubokau řeku, padl do wody a we wlnách bjdně utonul [2]). A podobně se může přihoditi každému, genž si dowoluge wšecko, čehož gen náklonnosti a náružiwosti geho žádagj, a se domnjwá pauhau almužnau a dobrými skutky wěčné spasenj sobě pogistiti, daufage, že naposled, když se hodina odchodu geho přibljžj, toliko několika dobročinnými skutky neb odkazy sobě wystawj zlatý most k nebi, podobný onomu znamenitému mostu, přes kterýžto dle bageného smýšlenj starých Perssanů sprawedlwj wcházeli do života wěčného. —

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme Hospodine, račiž nám dáti Ducha swého swatého, abychom srdcem swým rozjmali, což prawého gest a totéž také plnili: bychom, gessto bez tebe býti nemůžeme, podlé wůle twé živi býti mohli. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

[1]) I. Kor. 13, 3. [2]) Dr. Veith's Homilienkranz díl 2.

Digitized by Google

Neděle dewátá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 19. w. 41—47.

A onoho času, když se přibližil Ježíš k Jeruſalému, wida město, plakal nad njm, řka: Že kdyby (gſi) poznalo i ty, a zagiſté w tento den twůg, které wěci k pokogi tobě gſau; ale nynj ſkryty gſau před očima twýma. Neboť přigdau na tebe dnowé, a obklíčj tebe nepřátelé twogi náſpem, a oblehnau tebe, a ſaužj tě ze wſſech ſtran, a na zemi tebe rozmecj, i ſyny twé, kteřjž w tobě gſau, a neoſtawj w tobě kamene na kameni: proto že gſi nepoznalo času nawſſtjwenj ſwého. A wſſed do chrámu, počal wymjtati prodáwagjcj a kupugjcj w něm, řka gim: Pſáno geſt, že dům můg, dům modlitby geſt. Wy pak gſte geg učinili peleſſj lotrowſkau. I učil na každý den w chrámě.

Wýklad.

Částka dneſſnjho ſwatého Ewangelium padá do poſledny doby pozemſkého žiwota Kriſta Pána, a událoſt, kteráž ſe tu wyprawuge, ſběhla ſe, když Pán Ježíš naposledy ſe ubjral z Bethanie do Jeruſaléma, prowázen gſa welikým zástupem lidu, genž z předu a zadu za njm ſe brał, a geg co Meſſiáſſe očekáwaného wjtal [1]). Na této cestě, když ſe přibližil Pán Ježíš k Jeruſalému, totiž když přiſſel k úbočj hory oliwetſké, odkudž ſe rozkládá utěſſená wyhljdka přes údolj Joſafat a přes celý Jeruſalém, tak že odtud celé město a okolj geho bylo ſpatřiti, wida město pozaſtawil ſe. Tuto widěl krásu a zpaniloſt města tohoto a welebnoſt a nádheru chrámu geho, zároweň pak widěl okem wſſewědaucnoſti ſwé hrozný oſud a zkázu, kteraužto ſe potkati mělo město toto a obywatelé geho pro gegich překrácenoſt a zaſlepenoſt, geſſto nechtice poznati geg co Spaſitele ſwého, zatwrzele odporowali w něho uwěřiti. To mu ſſlo k ſrdci a hlubore dotčen, nemoha ſe ſlz zdržeti uſedawě plakal nad njm, nad tjmto neſſkaſtným městem. Zatjm co zástupowé ho předcházegjcj a prowázegjcj gásali a ſláwu gemu prowolámali, žaloſtnil a bědował

[1]) Wiz wýklad na neděli kwětnau djl I. ſtr. 572.

Digitized by Google

milý Spasitel hořce, řka: „Že kdyby (gsi) poznalo i ty, a zagisté w tento den twůg, které wěci tobě k pokogi gsau; ale nynj skryty gsau před očima twýma.“ Gakoby řekl: O, Jerusaléme, město swaté, město welikého krále, Hospodina, město zpanilé a krásné! a ty lide před mnohými wywolený, zwlásstnjm způsobem wedený a pěstěný a prwnj do králowstwj Božjho powolaný — kýž byste otewřeli oči swé a w tento den, kdežto gá k wám přicházjm co Spasitel a Messiáš k wassemu wykaupenj, kýž byste i wy poznali tak swětle a gasně gako gá to poznáwám a widjm, což k wassemu spasenj a k prawé blaženosti wassj slaužj a gedině napomáhá: žeť to nenj králowstwj pozemské, kteréhož očekáwáte, aniž časná a marná sláwa swětská, aniž hognost statků a rozkossj, na čemž spasenj swé a swau blaženost bludně zakládáte; nýbrž že toliko prawda a sprawedlnost žiwota a k tomu wedaucj cesta pokánj a wjra we mne a w má slowa, kteráž gsem giž po tři léta wám hlásal, že gedině toto ku pokogi a k časné i wěčné blaženosti wám býti může. — Ach kdybyste to wsse tak swětle a gasně poznali a tomu porozuměli, gako gá to předzwjdám: což byste sobě ginak počjnali, co byste mně tak twrdossjgně neodporowali, aniž byste wjce očekáwali swětského mocného Messiásse, abrž přilnuli byste se ke mně u wjře a oddanosti, a ussli byste zkázy, kterážto wám hrozj; ale nynj, kdež toho gest swrchowaná potřeba, abyste se ginak usmyslili, nynj, kdežto giž naposled k wám přicházjm, i nynj trwáte w zaslepenosti swé, swěwolně milostj Božj wám podanau pohrdagjce, a času tak wzácného a spasitelného se pronedbáwagjce.“ Takto požalostniw předpowěděl pak Pán Ježjš ssesteronásobnau pokutu, s kterauž se město a obywatelé geho potkati měli, dokládage: Nebo k přigdau na tebe dnowé zlj a hroznj, a obkljčj tebe nepřátelé twogi náspem, a oblehnau tebe, a saužj tě se wssech stran, a na zemi tebe rozmecj, i syny twé, kteřjž w tobě gsau, a neostawj kamene na kameni. Zkáza Jerusaléma a obýwatelů geho, kterauž tuto předpowěděl Božský Wykupitel, doslowně se wyplnila. Nebo gakž wyprawuge očitý toho swědek Josef Flawius[1]), nepřátelé četnj, Řjmané, pod wedenjm Tita trogj násep okolo města wywrhli a město gjm obkljčili mimo to i zeď 39 honů wystawěli a takto saužili město se wssech stran, aby žádný ugjti neb progjti nemohl; pak po dlauhém obleženj dobyli konečně města, zgjmali obýwatele geho a přjchozj na slawnost, z nichžto gedenáctekrát tisjc padlo, a sedmdesáte dewět tisjc w otroctwj uběhlo; stawenj pak wssecko gakkoli pewné zbořeno a s zemj srownáno bylo, tak sice, že, gak pjsse swrchu řečený Josef Flawius, krom třj bran, kteréž zůstaly, tak wssecko město sřjceno bylo, že by žádný nikdy neuwěřil, že by tu kdy něgaké město bylo stálo[2]). Konečně pak přidal Pán Ježjš přjčinu hrozné pomsty této Jerusalémské, dokládage: Toto wssecko stane se tobě proto, že gsi nepoznalo času nawsstjwenj swého; chtěge řjci: Tatě gediná toho wsseho zlého, kteréž se na tě, nesstastné město, swaliti má, přjčina: že Messiáš twůg k tobě přissel, a ty gsi ho nepoznalo aniž přigalo, že tobě kázal a ty gsi gemu neuwěřilo; že tobě přinesl

[1]) De bello Jud. lib. 6. cap. 7. et 13. [2]) Wiz obssjrněgssj wypsánj zkázy Jerusaléma we wýkladu na poslednj neděli po sw. Duchu.

ſpaſenj a ty času ſwého nawſtjwenj gſi nedbalo, Meſſiáſſem gſi pohrdalo a gemu ſe zprotiwilo. Ta twá newděčnoſt a ſlepota muſj na tebe těžkými pokutami wymſtěna býti. —

Málo ze záſtupu Pána prowázegicjho, znamenalo plác a nákek Páně, wětſſj část gich oddal ſe gáſánj a radoſti, až pak gſau přiſſli do měſta a Pán Ježiš dle obyčege ſwého ſſel přjmo do chrámu. Záležel pak chrám Jeruſalémſký z tŕj částj: totiž z neyſwětěgſſjho, kdež ſe nalezala archa úmluwy s deſkami zákona, kamž toliko neywyššjmu knězi na welký den očiſſkowánj bylo lze wegjti; pak dále byla ſwatyně od neyſwětěgſſjho oponau oddělena, kdež ſe nacházel oltář, kadidla a ſtůl, na kterýž ſe kladlo dwanáct chlebů poſwátných pak i ſedmero zlatých ſedmiramenných ſwjcnů; konečně byla také i ſjň, kdežto ſtál oltář obětnj a umywadlo welké k očiſſkowánj, tak řečené kowowé moře. Před tauto ſjnj, genž byla určena k shromážděnj lidu, byla předſjň tak řečená předſjň pohanů, poſtawena k tomu cjli, aby i pohané Hoſpodinu modliti ſe mohli. Tuto pak předſjň obrátili fariſeowé ze ziſku w tržiſſtě, pronagawſſe gi obchodnjkům a peněžoměncům, kteržj tuto woly, owce, holuby, a wſſeliká obětnj zwjřata prodáwali a obecné penjze čjmſké za chrámowé penjze wymněňowali, kterýmižto gediné plat chrámowý ſe zaprawowal.; čjmž owſſem pobožnoſt lidu w ſjni ſe wyráželá a ruſſila. Wſſed pak do chrámu Pán Ježiš, poohlédl ſe tuto gakožto Pán, genž po delſſj nepřitomnoſti opět do domu ſwého wkročil. Když pak zpozorowal w předſjni prodáwagicj a kupugicj, počal ge wymjtati; totiž ge wyháněti odtud. Geſſto pak, gakž podotýká ſw. Marek, giž ſe ſchylowal den k wečeru a kramáři ſami ſe chyſtali k odchodu, nepodnikl wjce ničeho, toliko domluwil gim, řka: Pſáno geſt, totiž u Iſaiáſſe proroka [3]) že dům můg, dům modlitby geſt; wy pak gſte ho učinili peleſſj lotrowſkau. Naráží tuto Pán Ježiš na Jeremiáſſe proroka, an pjſſe: „Zdaliž tedy peleſſj lotrowſkau učiněn geſt dům tento, w němž wzýwáno geſt gméno mé před očima waſſima [4]) ? což owſſem dobře ſe hodilo na kupce a prodawače tyto, genž tuto kupčjce a prodáwagice čjhali na ziſk právě gako lotři w peleſſjch ſwých na kořiſt čjhagj a cizince podwodem, lſtj a lichwau gako laupežnjci objrali. Podobně také Bůh od nich ſluſſné pocty olaupen býwal. Odtud pak ſe odebral Pán Ježiš na noc do Bethanie, kdežto přenocowáwal, a pak přicházege wedne do Jeruſaléma učil nakaždý den w chrámě až do dne getj ſwého.

[3]) Iſai. 56, 7. [4]) 7, 11.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Dnessnj sw. Ewangelium poskytuge nám znamenité diwadlo; neb wssecko, což gen může člowěka dogmauti a hrůzau naplniti srdce geho, předstjrá se tu nám Ježjš, Božský Wykupitel, slogj tu před námi; ale w gaké podobě? S očj geho, z nichžto se druhdy ustawičně pokljd a pokog nebeský zákl, kanau slzy, slzy to horkého želu: Ježjš pláče! — Z úst geho, kteráž druhdy oplywala slowy sladké útěchy a nebeské prawdy, ozywá se žaloba a nářek nad zaslepenostj lidu Jerusalémského: Ježjš nařjká! —, A ruka geho, gižto w sstědrosti otwjral, udělugjc požehnánj wssem, genž u wjře a důwěře se k němu utjkali, ruka tato pozdwihuge se hrozjcj a trestagjcj přewrácenost a zlobu neprawých. Ježjš tresce! — Gaké to pohnutelné diwadlo! Pogdiž, ó dusse křesťanská, a přistup bljže k Ježjssowi, nebeskému Wykupiteli swému, a popatř na slzy geho a poslyš žaloby geho, a wezmi si k srdci káránj a trestánj geho, w nichžto se gewj wraucj a srdečná láska raněného Božského srdce geho: aby Pán i nad tebau nemusil plakati a hořekowati, aniž gednau tebe kárati a trestati. —

Když se přibljžil Ježjš k Jerusalému, wida město, plakal nad njm. — Kristus Pán pláče! Hle ten, genž mnohých slzy stjral a mnohému truchljcjmu wolal: „Neplačiž," milostiwý Wykupitel pláče. Plésánj a gásánj zástupu rozgakeného ozywá se wůkol něho, lid ho welebj gakožto Syna Dawidowa, prowoláwá mu slawné „Hosanna," dobrořečj mu a oslawuge ho: on pak sám, genž gako král wgjždj do Jerusaléma, — pláče. O, slzy nad perly wzácněgssj, kteréž tu kanuly s očj nebeského Mistra! O, slzy nad wsseliká slowa wymluwněgssj, kteréž prolewal Pán před obličegem Jerusaléma a obywatelůw geho! Rozumjš gim, křesťane milý? Wjš, co tobě káži slzy tyto? O, welmi mnoho, — dogista wjce, než i ta neywymluwněgssj řeč tobě říci může. O, gsau to swaté slzy, genž nám káži ohawnost a zlobu wseliképo hřichu. Každý wj dobře, že žádný wážný a maudrý muž nepláče, leč pro důležitau přjčinu; rownež i w dobách radosti zapuzugj se wesskeré slzy, gakož i w cizj záležitosti prolewagj se slzy křečegi, než když gde o wlastnj záležitosti člowěka. A nynj popatř gen, dusse křesťanská, na Krista plačjcjho! Nepláče tu člowěk, aniž gaký mudřec; nýbrž pláče tu sám Syn Božj, a pláče u prostřed plésagjcjho a sláwu mu prowoláwagjcjho zástupu. A nepláče nad sebau; nýbrž pláče nad ginými. Kdožby tu nezasl! Gaká to musj býti welikà a důležitá přjčina, že srdcem Syna Božjho hnula a k pláči ho přinutila? — Nuže, křesťane milý, přistup bljže k Ježjssowi, a taž se ho, proč pláče? Snad proto, že w bljzké budaucnosti předwjdá okem wssepředaucjm mjsto králowské koruny korunu trnowau, mjsto trůnu kříž, mjsto sláwy a radosti potupu a bolest?

Digitized by Google

Kdo by se toto domnjwal, pomniž na slowa, kteráž prawil Ježjš k ženám plačjcjm a kwjljcjm ho, když ztižen dřewem křjže na Golgotu se bral, řka: „Neplačtež nade mnau, plačtež nad sebau a nad syny swými. Slowa ta Páně ukazugj dosti gasně přjčinu slz geho, kteréž cedil, wida Jerusalém. Co swět sstěstjm nazýwá: rozkosse, statky a sláwu pozemskau, těch Pán nikdy nehledal. On zagisté přissel: aby wzal winu nassi na se, gi nesl a gi shladil w bogi a utrpenj poslussenstwjm swým až k smrti. Wssak do swého přissel, a swogi ho nepřigali; kázal a hlásal prawdu Božj po tři léta: a neuwěřili w něho; napomjnal a káral: a neuposlechli ho; wssecek se gim obětowal, a zhrdli gjm. Na tuto přewrácenost a zlobu Jerusaléma patřj Kristus Pán, zároweň i na zkázu z nj pro ně plynaucj, toto se dotýká bolestně srdce geho a pudj až k slzám laskawé oko geho. Hřjch tedy, přewrácenost, zaslepenost a zatwrzelost lidu, gest ta přjčina, pro kteraužto pláče Pán Ježjš. O gak ohawný a gak záhubný musj býti wsseliký hřjch, gessto sám Syn Božj, Pán a Spasitel náš, nad njm pláče a proň cedj hořké slzy! — Pléseyte gen hřjssnjci, marnj swětáci! Když léta tráwjte w mrzkých rozpustilostech, krmjce srdce swé hřjssnými rozkossemi, radugjce se z ohawných neřestj a chwátagjce skrze possetilé a hřjssné marnosti k záhubě swé: pláče a slzj nad wámi milownjk dussj wassich, Kristus Ježjš, hořce lituge budaucj záhuby wassj. Když wy, chtjce přjzeň a přátelstwj lidj zachowati, přátelstwj Božj zamjtáte; abyste sobě člowěka nerozhněwali, k hřjchu swolugete a Boha hněwáte: wjk on, že se wám to marné přátelstwj w nepřátelstwj náhle proměnj, že ti, kterýmžto k wůli gste hřessili, wás osočj a wás co auhlawnj nepřátelé obklopj; wjk on, že po marných rozkossech wassich, sauženj se wssech stran se na wás waliti bude; widjk on, že krátkau radost a mrzké rozkosse wasse, wěčná žalost a wěčné trápenj stjhati bude: a proto nařjká až posud a prawj: „Běda lidu hřjssnému, lidu obtjženému neprawostj, semenu nesslechetnému, synům hřjssným; zanechali Pána a přestaupili zákon. . . Protož zlořečenj sežere zemi. Přestala radost bubnůw, utichl zwuk weseljcjch se . . potřjno gest město marnosti. Země wasse pusta, města wasse zapálena ohněm: kraginu wassi před wámi cizj sžjragj a spusstěna bude, gako w pohubenj nepřátelském [1]).

Pán Ježjš pláče nad Jerusalémem nad hřjchy a nad přewrácenostj obýwatelů geho. Wssak slzy tyto neučj nás toliko znáti ohawnost a zlobu wsselikého hřjchu; nýbrž učj nás také plakati nad hřjchy swými. Plačjcj Ježjš nad Jerusalémem, budj nás, bychom plakali nad sebau, a nad hřjchy swými. Plačjcj člowěk pohne wždy námi, aniž widauce slzy kanauti s očj geho, můžeme zdržeti se, aby nebylo srdce nasse dogato, byk bychom i neznali přjčiny slz geho; a byk i přjčina slz geho netýkala se nás, přede wssak widauce hořce plačjcjho býwáme hnuti, a bezděky wstupugj nám slzy do očj — myk plačeme s njm. Kdož toho nezakusil? Ge-li pak ten, genž pláče, náš přjbuzný, a neb ge-li dokonce náš otec, neb nasse matka — tok dogjmá mocně srdce nasse. Kdož tu nenj nepohnut? Kdožby spolu neplakal s nimi? A což teprw, plače-li otec neb matka ta nad nezdárným djtětem, a widj-li toto, gak žalostnj a hořekugj nad njm: i nemusilo by takowé djtě srdce lidské w těle mjti, kdyby se neobměkčilo a ne-

[1]) Isai. 1, 4. a. t. d.

plakalo ſpolu s nimi, ſpolu oplakáwagjc nezdárnoſt ſwau. A wiz, milý kteſkane, Božſkého Wykupitele! geſt to wjce než otec a matka, a hle on pláče nad hřjchem a zaſlepenoſtj Jeruſalémſkých, a netoliko Jeruſalémſkých ale také nad hřjchy celého ſwěta, i nad hřjchy twými: a ty bys nechtěl ſe obměkčiti a w ljtoſti a želu oplakáwati hřjchů ſwých. O běda, přeběda, geſtliže ani ſlzy Ježjſſowy neobměkčj nás, a nepohnau nás k želu a ljtoſti nad hřjchy naſſimi! Ach, od té doby, co pádem člowěka země ſtala ſe ſlzawým údoljm, prolévá ſe mnoho ſlz od kolebky až k hrobu. Kdož geſt, kdo by nikdy za žiwa neplakal? Wſſak ale gak rozdjlné gſau ſlzy tyto, kteréž ſe cedj! — Gſautě ſlzy marnomyſlnoſti a ſlzy ſwětlawoſti, a nezkjzeného ſwětomilenſtwj, ſlzy zaufalſtwj, kteréž cedj nedůwěrlíwý neb bezbožný, chtě ulewy ſkljčenému ſrdci zgednati, když ho ſwět zklamal, a když w něm žádné naděge, žádné utěchy, a žádné rozkoſſe wjce nenalezá. Slzy ty gſau hřjſſné; neb gſau wýſledek a ſwědectwj duſſe Bohu a nebi odcizené a w prach země pohřjžené. Gſau také ſlzy měkkého a přjlis citliwého ſrdce, kdežto třeba nepatrné z huſta i malicherné přjčiny a hned ſe oko kalj a ſlzau roſj. Slzy tyto gſauk owſſem nedůſtogné člowěka, tjm méně přjſluſſj kteſkanu, genuž ſwjtj ſwětlo wjry nebeſké, nčjc ho we wſſech přjpadnoſtech žiwota powážliwoſti a ſtatečnoſti. Gſautě pak ſlzy zármutku, genž ſe prolévagj pro zmařenau naděgi ſwětſkau, kterauž gſme ſi činili a neb pro neſſtaſtné nehody, kteréž potkaly nás; a neb pro ztrátu miláčků, kteréž nám ſmrt odňala. Tyk gſau ſlzy přirozené a kdoby chtěl zabraňowati gim, pokud nepláčeme tak gako ti, genž celau ſwau naděgi we ſwětě ſkládagj a tudjž nařjkagj nemjrně, gako by giž tjm wſſecko a na wěky ztratili, když nějakau ztrátu gmenj neb přjtele utrpj. — Gſautě konečně ſlzy želu a ljtoſti, ſlzy, kteréž ſe praudj z wraucj láſky k Bohu a z boleſti nad hřjchy, láſkau tau způſobené. Takowéto ſlzy cedil Dawid, když mu Náthan we gménu Hoſpodinowu hřjch geho předſtjral. „Uſtáwám w úpěnj ſwém, zmýwám každé noci lože ſwé: ſlzami ſwými ſmáčjm poſtel ſwau. Zatmělo ſe od zármutku oko mé“ [1]). Slzy takowé prolévala u noh Páně kagjcj hřjſſnice Magdaléna, kteréž bylo mnoho odpuſtjno, poněwadž mnoho milowala, „ſtogjc z zadu u noh Páně počala ſlzami ſmáčeti nohy geho“ [2]). — Slzy tyto cedil také Petr, když zapřew Miſtra, kohaut po třetj zapěl a pohled milowaného Miſtra proniknl duſſi geho. „I wyſſed wen, plakal hořce.“ Slzy ty přirownáwá ſwatý Auguſtin k poſwěcugjcj wodě křtu ſwatého. Tyk zagiſté gſau požehnané ſlzy, gichžto hřjſſujk nikdy nemůž doſti prolévati; gimižto ohlazuge winu, a treſt hřjchu, ſmiřuge Boha, krotj hněw geho a docházj ſmilowánj a miloſrdenſtwj Božjho zde i na wěčnoſti; a takto ſe ſtáwá podobným Pánu plačjcjmu nad Jeruſalémem; genž, ač nemage wlaſtnjch hřjchů, pro kteréžby ſlzel, plakal nad hřjchy naſſimi. Kráſně dj tu ſwatý Jan Zlatoúſtý: „Byk gſi před ſwětſkým ſaudem i ſebe wjce plakal a hořekowal, gak mile ortel wyřknut geſt, neugdeš treſtu ſlzami ſwými: cedjš-li pak ſlzy nad hřjchy, úpjš-li z celého ſrdce k Bohu, změnj ſe ortel twůg a odpuſtj ſe ti treſt twůg. A ginde dokládá: „Hranici hřjchůw zhaſjnáme ne wodau, nýbrž několika ſlzami.“ A proto wolá ſw. Jaroljm: „O pokorná, kagjcj ſlzo! tys mocná, tys ſilná; ty ſe neoſtýcháš

[1]) Žalm 6, 7. 8. [2]) Luk. 7, 38.

Digitized by Google

před trůn Saudce předstaupiti, ty ukládáš žalobnjkům těch, genž tě prolewagj mlčenj, ty přemáhás nepřemožitelného, wážeš wssemocného, obměkčugeš Syna Panny. Modlitba zagiště, dokládá, smikuge Boha, kagjcj slza přemáhá ho!' — A protož, milý křesťane, nessetř slz, následug Mistra nebeského, a uč se od něho, gako on plakál nad hřichy Jerusalémských, plačiž i ty nad hřichy swými. „To gest ten pokrm, wzhledem gehož se nesluſſj nikdy postiti, ač nechceme-li na pauti naſſj zhynuti — pokrm slz naſſich'; dokládá sw. Bernard. Pláčeš-li nad nehodau časnau, nad ztrátau pozemskau a neb nad tjſnj žiwota: pak gsau slzy twé slzy pauze swětské, aniž pozdwihnau myſli twé k nebesům; slzjš-li ale nad hřichy swými, pak se promění slzy tyto brzy w slzy radosti. A protož zwoley, křesťane milý, zwoley často se swatým Augustinem: „Uděl mi, ó Bože můg, daru slz, gakož gſi udělil otcům naſſim, abych po celý čas žiwota swého plakal nad hřichy swými, gakož i oni dnem i nocj gich oplakáwali. Dey, aby neuhasitelný pramen powstal we mně, w němž by hřichowé a neprawosti mé zmyty byly" [1]. —

Ježjš pláče. A plačicj tento Ježjš učj nás plakati netoliko nad hřichy naſſimi, nýbrž také nad hřichy a strastmi bližnjho. Nebo medle nad kým plakal Božský Wykupitel? Nad městem Jerusalémem a nad obywateli geho. „Wida město plakal.' Že měl krátce potom býti zrazen, gat, odsauzen, uplwán a potupen, pohanům wydán, bičowán a ukřižowán, a že měl pak na dřewě křjži potupnan a polestnau smrtj zemřjti: proto neplakal, proto ani slzy nezmakil Božský Wykupitel; ale že Jerusalém newěřil w něho, co w prawého seslaného mu Messiáſſe, a že trwage w zaslepenosti a zatwrzelosti newěry swé zhrdl gim, že zatwrzelau newěrau tauto sebe w zkázu a w zahynutj wrhl: tok ho pohnuko k pláči a nářku. O swaté slzy — slzy lásky neyčistſſj! lásky, genž nehledá sebe, nýbrž spásy ginych; genž by ráda wſſechny spasila, a wſſak nakezagjc srdcj, genžby spasenj gegjho přigali: truchlj a má útrpnost nad protiwnjky a odpůrci swými, a nářká nad zkázau gim hrozicj. O slzy lásky neyswětěgſſj! kteraž toliko ctnost a sprawedlnost má na zřeteli, a když zloba a zatwrzelost gj odporuge: truchlj, nářká a pláče. O slzy lásky Božjſté! lásky to, genž u smilowánj wſſem otwjrá studnici miloſrdenstwj a milosti; než u spravedlnosti zawjrá gi také wſſem, kdož milugj swět wjce nežli Boha, a nemohauce odwrátiti od nich zkázu, pláče nad nimi. A takowéto slzy prolewey i ty, křesťane milý. Když spatřjš bratra swého w hřichu a neprawosti a widjš, že nepromáhá žádné napomjnánj, žádné pokárámj a žádný trest; widjš, an zaslepený srdcem zatwrzelým pjlj w patrnau zkázu a w zahynutj: tehdáž, milý křesťane, plač a leď horké slzy. K takowýmto slzám zawazuge tě láska k Bohu, genž hřichy a neprawostmi bywá urážen a gehožto urážeti žádná milugicj dusſe bez bolesti nemůže widěti. K takowýmto slzám zawazuge tě prawá láska a útrpnost bratrská, kteraž nemůže na to netečně patřiti, gak bližnj neprawosti se zoháwuge a w časnau a wěčnau zkázu se wrhá, a kteraž když nemůž klesagicjho udržeti neb pozdwihnauti, aspoň nad pádem geho truchlj. — „Zármutek nad mrtwým, dj maudrý Sirach, po sedm dnj, nad bláznem pak a bezbožným, po wſſechny dny žiwota gegich' [2]).

[1]) Medit c. 36. [2]) Sir. 22, 13.

Digitized by Google

„O, zbožné to truchlenj, wolá tu sw. Augustin, a blahý to zármutek, když člowěk nad hřjchy giných truchlj, aniž gsa gimi winen; když gich oplakáwá, aniž mage účastenstwj gich.“ Tak truchlil Žalmista Páně, když wolal: „Toky wod wydaly oči mé: že neostřjhali lidé zákona twého. Widěl gsem přestupnjky a chřadl gsem: proto že řečj twých neostřjhali“ [1]). Tak truchlil Jeremiáš prorok, když sedě na sutinách Jerusalémа, oplakáwal zkázu města swatého a nešťastného lidu swého. Tak truchlil i sw. Pawel, „mage weliký zármutek a ustawičnau bolest w srdci swém, a žádage sám zawrženým býti pro swé bratry totiž Židy, kteřjžto zatwrzele odpjrali prawdě Kristowě a tjm w zahynutj ubjhali“ [2]). — Tak truchli i ty, křesťáne. Za takowé slzy nemáš se proč styděti, onyk gsau hodny křesťána; neb gsau to slzy lásky a útrpnosti čisté a swaté, kteréž cedil sám Božský Wykupitel a kteréžto Bůh čjtá s nebes a žehná, a gežto odplácj radostj neskončenau.

Kdo dá očjm nassim wody, ó Pane, abychom dosti oplakáwali ohawu a zkázu hřjchů swých a přestupků bližnjho? Twé slzy, ó Pane, nechť pohnau srdcem nassjm a obměkčj ge a wywodj z očj nassich prameny wod, gimižto bychom hodně oplakáwagjce hřjchů, u tebe dossli milosrdenstwj a smilowánj.

Když se přibljžil Pán Ježjš k Jerusalému, wida město plakal nad njm. Široko daleko rozkládal se Jerusalém před očima Ježjssowýma: welebný stál tu před njm na hoře Moria chrám w gasném lesku swém, genž se odrážel ze zlatých střech a stkwaucjch se zdj geho. Stkwětj a nádhernj wystupowali tu palácowé s rozkossnými zahradami w čárowné kráse ge obkličugjcjmi. Krásný to byl pohled, genž se otwjral tuto zrakům Páně — on pak plakal. Nebo wsseljká tato nádhera zewněgssj nemohla zakrýti před očima Wykupitele wnitřnj zpaustu, mrawnj zkázu a dospělost k saudu města tohoto; gak giž Žalmista Páně pěge: „Widěl gsem bezpráwj a odporu w městě, dnem i nocj obkličugj ge na zdech geho neprawost: a těžkost gest u prostřed něho i nespráwedlnost, a newyhynula z ulic geho lichwa a lest“ [3]). — On plakal. Ach, nenj to Jerusalém, město welikého krále; gest to Jerusalém, genž zhrdnuw Wykupitelem swým, pjlj w konečnau zkázu. A nenj to chrám, dům Hospodinůw, kdežby se konala pocta Božj w prawdě a w duchu; ale gest to chrám, kdežto pauhými zewnitřnjmi obětmi přewrácenost a wnitřnj bezbožnost se zakrýwá a kterýž pustý bude zůstawen. A negsau to palácowé, w nichžto přebýwá zbožnost, sprawedliwost, čistota a láska prawých ctitelů Hospodinowých; ale gsau to sjdla rozkossj, pýchy, ctižádosti, lakomstwj, nelásky a záwisti — sjdla lidu, genž ústy wyznáwá Hospodina, srdcem pak a skutky ho twrdossjgně zapjrá a tjm, gehož postal, Spasitelem pohrdá. Toto widj Pán Ježjš. A co gesstě wjce. On widj gásánj zástupu s oliwowými ratolestmi ho wjtagjcjho a sláwu mu prowokáwagjcjho; ale u prostřed gásánj tohoto slyssj w duchu křik a powyk, k smrti křjže ho odsuzugjcjho. On widj lesk zářjcjch se zlatých střech a nádheru stkwostných paláců a budow Jerusalémských; ale zároweň také widj w duchu hrozná ona wogska, kteráž po nemnohých létech oblehnau a saužj ge. A widj také, což mnohem wjce gest než zkáza sláwného toho města, widj zkázu od wěku wywole-

[1]) Žalm 118, 136. 158. [2]) K Řjm 9, 2. 3. [3]) Žalm 54, 10—12.

ného a hogně obdařeného národu; s kterauž to se nutně musil potkati, gak mile nepoznaw nawssstjwenj swého, zhrdl Messiássem. Toto wssecko widj Božský Wykupitel gasně okem wssewědaucnosti své: a překwrácenost tato a zkáza lidu wywoleného gde mu k srdci a dogímá ho mocně. — On pláče. — A kdyby Pán Ježjš dnes s nebe sstaupil a nawssstjwil nás a popatřil na nasse města a dědiny, a na nasse gednánj a počjnánj, na nás žiwot a na nassi překwrácenost: cožby také hořce zplakal nad námi!! A nemělby k tomu příčin dosti? Owssemk, mnozj welebj a blahoslawj náš wěk: gak w něm zkwétagj uměnj i wědy, gak se zmahá obchod a průmyssl, gak se denně množj wynálezy, gak osswěta a wzdělanost se walně rozssiřuge, gak časný blahobyt zrůstá a požitek wjc a wjce se množj; gak žiwot pozemský se stáwá denně přigemněgssim a rozkossněgssim — toto a mnohé giné wěci se ustawičně wychwalugj a wynássegj; než ale na to, což národy wěku nasseho hubj a wssechny wynálezy, uměnj i wědy, wssecku wzdělanost i osswětu nepožehnanau, marnau, ayo i sskodnau činj, na newěru a bezbožnost denně se zmahagjcj, na neprawosti a nešesti wjc a wjce se množjcj a na zpaustu tělesnau i dussewnj neustále wzrůstagjcj: na to zapomjnagj. Druhdy stála pewně wjra w Ježjsse Krista, Syna Božjho, a národowé ctili ho gakožto Božského Wykupitele a Spasitele swého a klaněli se gemu. — Geho wjra, geho učenj a geho zákon pronikal a zpráwowal wessken žiwot, wesskeré gednánj a smýssllenj lidské. Bylit gsau to w prawdě národowé křesťanssti, ozdobenj a ozbrogenj hlubokau zbožnosti, pokorau a oddanosti Bohu, a stkwjce se láskau, dobročinnosti a milosrdenstwjm, wůbec wsselikými zpanilými ctnostmi, ke kterýmžto křesťanské náboženstwj wede. Nynj pak gest to ginák. U mnohých a z wětssj částky u těch, genž se mezi wzdělaněgssj a osswjceněgssj čjtagj, wyhynulá a wymizelá témeř wssecka wjra křesťanská. Každý se domnjwá býti sobě dostatečným, dosti maudrým a spráwedliwým; každý chce býti swým wlastnjm wykupitelem a oblažitelem. Pýcha a wysokomyslnost opanowaly srdce lidské, a rozkossnost a nádhera pohybugj myssl wssech a panugj nad nimi. — Druhdy poswěcowala cjrkew Božj žiwot rodin a národů od kolébky až ku hrobu. U nj brali gsau wssickni naučenj a kázeň, u nj docházeli smjřenj, poswěcenj a pokoge w Bohu a dussewnj posily a útěchy u wsselikých okoličnostech žiwota. Nynj pak gest to ginak. Na slowa a napomjnánj gegj se hrubě nedbá, swátosti se témeř zanedbáwagj; gegi kázně se nessetřj a služebnjky gegimi se pohrdá; ano tito se směle tupj a hanj; ba mnozj to pokládagi za hrdinský skutek, když se cjrkwe a swatého náboženstwj Kristowa zhostili. Což gessté dále: Druhdy se pokládal žiwot za cestu a putowánj k giné prawé wlasti nebeské a za přjprawu k wyššjmu a lepssjmu žiwotu wěčnému. Nepohrdalo se sice statky tohoto swěta, ale nepřikládalo se k nim srdce; wědělok se, že gsau toliko prostředky k giným wyššjm wěcem, a že gen tolik ceny magj do sebe, pokud napomáhagj k dosaženj gich. A protož uměli gsau lidé překmáhati a zapjrati sebe a w naděgi žiwota wěčného tělesné žádosti své krotiti, na mále přestáwati, a w trpělliwosti a tichosti snásseti swizly a protiwenstwj žiwota pozemského. Nynj pak gest tomu ginak. Wjra w žiwot budaucj stogj w pozadj a naděge blaženosti nebeské wyhynula ze srdcj mnohých. Zde na zemi chce mjti každý ráj a nebe, gakoby tu wěčně měl žiw býti; a prawě gakoby od hognosti statků pozem-

Digitized by Google

ſtých záwiſela ſwrchowaná důſtognoſt a blaženoſt člowěka, ſhánj każdý, lopotj ſe a ſtkádá a hromadj gak gen může. Ziſk a wýnos, tok ta mocná pàka wěku naſſeho, genž pohybuge myſlj wſſechněch; mjti a požjwati, tok heſlo geho. Statky, ſlàwa a rozkoſſe tohoto ſwěta, tok geho ſwrchowaný cjl a neywyššjm blaženoſt! Kde geſt zapjránj ſebe? Kde ſkromnoſt? kde ſtřjdmoſt, trpěliwoſt a ſpokogenoſt s málem? Na mjſto toho wſtaupila rozkoſſnoſt a nádhera żiwota. Ach, kam ſe poděla oprawdiwoſt żiwota, přeſnoſt a ſproſtota mrawů, a ſměr myſli k wyššjm nebeſkým wěcem. — O kdybyſte procitli a wſtali z hrobů, wy ctihodnj praotcowé, což byſte ſe nepoznali w potomſtwu ſwém! — A což geſtě wjce: Druhdy ſe dbalo a držeło na počeſtnoſt loże manželſkého, a čiſtota a panictwj lidu ſwobodného pokládało ſe za welikau wěc. Podlé toho ſe měkila a wážila wůbec počeſtnoſt a ſwědomitoſt gegich a cenila ſe také mrawnj dokonaloſt lidu mladého; a to práwě. Nebo co má býti člowěku ſwatého a neporuſſitelného, nenj-li to loże manželſké a počeſtnoſt panická? Ginak to wyhljżj nynj. Počeſtnoſt zhuſta ſe odſtěhowala z přjbytků naſſich a nečiſtota, oplzlé řeči, wſſetečnoſt, ſmilſtwo, ano i cizoložſtwj a giné ohawné wěci, o kterýchż dj ſw. Pawel, że ſe nemagj ani mezi křeſkany gmenowati, tyk ſe wlaudily do přjbytků křeſkanſkých; a což geſt zwláſſtnjho we wěku naſſem, że tyto wěci a ohawnoſti u mnohých ſe nepokládagj wjce ani za hřjch, a że ſe páſſj bez ſtudu. — Gindy panowala w rodinách kázeň; wážný tu ſtál hoſpodář a hoſpodyně w mrawu ſwém wydáwagjce ſe čeledi za přiklad we wſſeliké ctnoſti a bohabognoſti; a čeleď ge ctila a gich poſlauchala, djtky gich byly k ſlowu poſluſſni; a ſłużebnjci byli gim wěrnj, a ſwatá kázeň panowala w přjbytcjch křeſkanſkých. Nynj pak wſſeliká kázeň domácj na mnoże přeſtáwá. Hoſpodář a hoſpodyně gſau čaſto ſami čeledi ku pohorſſenj, nedbagjce o nj, gen kdyż ſi práci poněkud udělá; oſtatně ſi gj málo wſſimagjce; a tato nedá nic na ſlowa gegich; wzdoruge gim a odmlauwá, podwádj ge, gak gen může bez ſwědomj. — Mládeż ſi odwykla poſluſſnoſt, a giż by ráda ſtarým rozkazowala a nemůż doſti záhy doſpěti k bezuzdnoſti a newázanoſti. — Podobně ſe pokládaly druhdy wrchnoſti gakożto od Boha zřjzené, a poddanj poſlauchali gich a milowali ge pro Boha a z bázně Božj. Nynj pak ſi z nich mnozj ničeho nedělagj a nezřjdka gich pokládagj gakoby od gegich miloſti záwiſeli powažugjce poſluſſenſtwj za břjmě neſneſitelné, gehożto ſe co možná zhoſtiti ſnażj; nenáwiſt pak gich, zpupnoſt, záſſk a odpor, nepoſluſſnoſt a newěrnoſt geſt coſi obyčegného. Tok geſt, což wěk náš hubj a zkázu chyſtá nám a půſobj, że wſſecko, w čemż ſobě mnozj libugj a což wynáſſegj: uměnj a wědy, průmyſl a obchod, wzdělanoſt a oſwěta a giné wěci, oſtatně ſami w ſobě dobré a żádaucj, i że wſſecko toto nám nic neproſpjwá, ba k wětſſj zkáze napomáhá. Ano, milý křeſkane, wěk náš geſt churaw a welmi churaw a my ſtůněme w něm a s njm. A proč? Protože tento wěk na mnoże zhrdl Kriſtem, Spaſitelem ſwým, geho wěrau, geho zákonem a geho miloſtj a přilnul ſe ſrdcem k zemi, k ſtatkům a rozkoſſem ſwětſkým; a zbawen wjry, láſky a naděge, kleſá denně hlaub a pjlj giſté záhubě wſtřjc. — Nerciż, milý křeſkane, że gſau to přjliš temné obrazy, że to gindy také tak bywalo, a że ſe to nynj toliko opakuge w způſobu ſwém, gakož każdý wěk má ſwau powahu. Nerciż, że také gindy bywała bezbożnoſt. Owſſemť, prawda geſt, że i gindy bywali bezbożnj

lidé a neznabohowé; a wssak w takowém počtu a způsobu gako nynj: žeby i po kragi i w chyžjch sprosťáků a bjdáků se bezbožnost zhusta nalezala, žeby se weřegně a směle hlásala a wychwalowala, žeby se s nj lidé honosili, žeby se hágila, žeby bezbožnost, wjru a nábožnost tupiti, haněti a pronásledowati se opowážila: toť nebýwalo předc nikdy k spatřenj, toť zwlásstnj wýgew oswjceného wěku nasseho. Podobně i rozkoš a žádost těla nalezaly se na zemi také gindy: a wssak w takowé mjře, aby pronikali wssecky wrstwy, wssecky stawy a wssechna stářj, aby se giž od mládj pěstily, aby se w ně celý člowěk pohřjžel a w nich hledal nebe a swrchowané blaženosti swé, toť zwlásstnj wýgew wěku nasseho. Podobně i druhdy se páchaly neprawosti a hrubé neřesti, kdož toho popjrá? ale aby se páchaly tak hustě a giž od mladického wěku, a to s takowau opowážliwostj a drzostj, s takowau chladnokrewnostj a pýchau, bez studu a bez bázně, aby se gegich ohawnost tak ossemetně wymlauwala, přikrýwala, hágila, ano za ctnost wydáwala: toť plod toliko wěku nasseho. Rowněž býwaly i gindy zpaury proti Bohu, proti cjrkwi, proti knjžatům a náležitým wrchnostem: ale aby se weřegně trpěly a podporowaly od těch, genž se za wzdělané wydáwagj, aby se gim nadržowalo, aby se schwalowalo, aby se tak směle a tak zhusta opakowaly: toť nebylo slýcháno, toť gest zwlásstnj wýgew wěku nasseho. A takowýto wěk gest zagisté churawý a churawost geho gest tjm nebezpečněgssj, gessto pohrdá lékařem, Kristem kterýž mu gediné pomoci může. A protož, kdyby dnes přissel Pán Ježjš k nám a popatřil by na nás, na nasse města a dědiny, gak zhrdnuwsse gim w gistau zkázu pjljme: zdaž by nemusil zplakati i nad námi, rowněž tak, gakož před wěky plakal nad Jerusalémem. A on patřj s hůry nebes na nás, a an my welebjme wěk tento a těssjme se z geho wynálezů a uměnj, z geho oswěty a wzdělanosti, kteréž stogj nynj w žoldu smyslnosti a neprawosti: pláče Kristus Pán nad námi, nad přewrácenostj a zaslepenostj nassj, a hořekuge nad zkázau hrozjcj nám! — O nedcy, křesťane milý, aby Pán nad tebau plakal! Nemůžeš-li wsseobecné zkáze, wůbec se zmáhagjcj, přjtrž učiniti, hleď ale spoň sebe a swé přináležegjcj od nj neporussěny zachowati. Reiž určitě a odhodlaně: Byť i wssickni ssli po modlách wěku přjtomného: gá pak a moge rodina, a moge čeleď, držeti se chceme Pána a Spasitele, Jesu Krista, u něhožto gediné gest spasenj a blaženost a žiwot wěčný!

Co plačjcj Kristus Pán slzami swými wyznačil, totéž pak zřegmě slowy wyprawil, nařjkage a hořekuge: O, kdybysi poznalo, a zagisté w tento den twůg, kteréž wěci k pokogi tobě gsau; ale nynj skryté gsau před očima twýma. Neboť přigdau na tebe dnowé, a obkljčj tebe nepřátelé twogi náspem a oblehnau tebe, a saužj tě se wssech strau, a na zemi tebe rozmecj a syny twé, kteřjž w tobě gsau, a neostawj w tobě kamene na kameni: proto, že gsi nepoznalo času nawsstjwenj swého. Toť nářek Božského Wykupitele nad Jerusalémem. O gakýž to pohnutliwý a srdce a dussi člowěka pronikawý nářek! Každé slowo, každé úpěnj geho gest hodné uwáženj. — Když laskawý Otec nad nezdárnými djtkami swými běduge a sobě nařjká, kdož gest, kdožby neposlauchal pohnut slow geho? A když Božský Wykupitel sám nařjká nad Jerusalémskými, a s nimi také nad námi: kdožby nechtěl gemu sluchu wě-

nowati a uwažowati slow nářku geho? — „O, kdy bysi poznalo i ty, a zagisté w tento den twůg, které wěci k pokogi tobě gsau!“ wzdychá a úpj Kristus Pán. Tedy Jerusalém měl „swůg den“. Owssemk gsautě doby w žiwotě, gak gednotliwých lidj, tak i celých národů, genž gsau rozhodné, a od kteréhožto rozhodnutj záwisj sstěstj neb zkáza gegich. Tu platj často: Nynj aneb nikdy wjce! A takowauto rozhodnau dobu měl také národ Israelský. Dáwno zasljbený a častokráte předpowězený a taužebně očekáwaný Wykupitel přissel konečně na swět. Giž giž stál u prostřed lidu wywoleného a hlásal mu swatau prawdu, a zwěstowal mu zákon Božj a podáwal mu milost swau, chtěge shromážditi ho, gako shromažďuge slepice kuřátka swá pod křjdly, a snaže se přiwoditi ho ku poznánj prawdy a konánj sprawedlnosti, a k žiwotu wěčnému w řjssi nebeské. Na lidu tomto bylo nynj, aby w něho uwěřil a we wjře a w lásce, a oddanosti k němu se přidal geho poslauchal a následowal; slowem, aby ho přigal, gakožto swého Wykupitele a Spasitele. Od toho, od přigetj neb zhrdnutj Božským Wykupitelem, záwiselo spasenj neb zahynutj geho — to byl den národu Israelského, to byl čas nawsstjwenj geho. A den tento nawsstjwenj Páně, čas pozemského přebýwánj Wykupitele chýlj se giž ke konci. Naposledy béře se Wykupitel u prostřed lidu swého do Jerusaléma a krátce nebude ho wjce a tudjž nastal čas, aby se lid rozhodnul buď proň, aneb proti němu. A protož patře na rozhodnau dobu tuto, wolá Pán Ježjš národu Israelskému: „O kýž bysi poznal i ty, a zagisté w tento den twůg, kteréž wěci tobě k pokogi gsau!“ — Ba kýžby to poznal a přigal u wjře a poslussenstwj Ježjsse, Wykupitele swého! Než on toho nepoznal a nedbal o Wykupitele. Co mu scházelo, gaké nebezpečj mu hrozilo, a co důležitého měla doba tato do sebe: na to ani nepomyslil národ židowský. — Synowé Israelsstj nepomněli, že stogj bljže u sráze, a že propasť zkázy a záhuby se před nimi otwjrá; a že toliko dokonalým obrácenjm a naprawenjm žiwota, že toliko prawdau, a milostj Kristowau, úplným odewzdánjm se gemu a bezwýminečným následowánj geho, že mohau zkázy této wzniknauti. — Na to bohužel ani nepomněli; ano naopak domeyssleli se: že Bůh gest Bohem gegich, gehožto ctili slawným způsobem, mnohými obětmi a ceremoniemi, a měli za to, že gsau miláčkowé geho, auto literu zákona geho úzkostliwě plnili; ostatně pak se domeyssleli býti dosti swatými a sprawedliwými; mimo to měli také swé zákonnjky, mudrce a učitele a swé sskoly: i co gim scházelo? čeho se gim nedostáwalo? K swrchowané blaženosti gegich nescházelo gim dle důměnj gegich, nic leč Messiáš, ale rozumj se, takowý, gakéhož si žádali a gakž si ho předstawowali — tento musil býti z cela giný než byl Kristus Pán. On musil býti mocný král, genžby přissel odkud by žádný newěděl, a oswobodil národ Israelský ode gha poddanosti Řjmské, a obnowil řjssi Dawidowu, a učinil Židy národem oplýwagjcjm sláwau a rozkossemi. Že by od Krista spasenj přigjti mělo: na to ani nepomyslili, aniž tomu chtěli wěřiti; „tyto wěci byly skryté před očima gegich — a nepoznali dne swého, — dne nawsstjwenj swého.“

A gako národ Israelský měl swůg den, totiž den nawsstjwenj swého: podobně i magj posud národowé, gakož i gednotliwci dny swé, dny nawsstjwenj Božjho; kdežto ge Bůh zwlásstě budj, napomjná, wzbuzuge a waruge, a kdežto od rozhodnutj gegich zá-

wiſj konečná gegich ſpáſa neb zkáza. A tak to ſpatřugeme i nynj. Nenj tomu dáwno co nawſſtjwil Pán národy Ewropſké. Hle po dlauhých a krutých wálkách francauzſkých požjwali gſme dlauhého pokoge, a byla gſau to léta mnoho obſahugjcj, a měla také pro nás důležitý úkol. Myk zagiſté měli gſme gich použjti, abychom ſe obrátili celým ſrdcem k Hoſpodinu Bohu a u wjře a w zbožnoſti ſlaužili gemu w ſproſtnoſti ſrdce. Než medle gak gſme pogali tento čas pokoge, a gak gſme pluili w něm úkol ſwůg? Mnozj přemnozj ſe domeyſſleli, že tento čas pokoge popřjn geſt gim k tomu, aby ſe k ſtaré newěře a bezbožnoſti nawrátili a podrýwali wſſecku zbožnoſt a wjru w základech gegich; a co ctihodného a wážného bylo otcům, co ge blažilo, aby owyklali a w pochybnoſt uwodili, pohanſký žiwot obnowili a w lid ho wſſtjpili, gehožto ſwrchowanau ſnahau by byla péče o tělo a rozkoš geho, a gehož ſwrchowaným cjlem by bylo: gjſti a pjti, kupowati a prodáwati, mjti a požjwati, ženiti ſe a wdáwati ſe; k tomu pak ſwléci wſſechen mrawný cit a ſtud, zhoſtiti ſe wſſeho poſluſſenſtwj, wſſi poddanoſti a uctiwoſti k wrchnoſtem. Takto ſe ſnažili mnozj, aby zbawili lid wſſeho, což ho držj w mezech ctnoſti a počeſtnoſti, co ho ſſlechtj, zdobj a oblažuge. Ano k tomu použjwali mnozj času žádaucjho mnoholetého pokoge — aby lid w newěru, w bezbožnoſt a pak w zkázu uwodili. Zatjm pak Bůh nechtěge, abychom w zkázu uběhli, nawſſtěrowal nás čas po čaſe metlami a zkauſſkami ſwými. Přiſſla geſt nemoc zhaubná a kráčela gako angel ſmrti po kraginách naſſich a znamenala ceſtu ſwau hroby četnými; a wſſak hrobowé tito nepozdwihli marné ſwětſké myſli naſſj wzhůru k Bohu a k wěcem nebeſſkým. Pak zpuſtoſſily powodně a ohně města i dědiny naſſe ſſiroko daleko: ale ani tyto neobměkčily zatwrzelé ſrdce lidſké. Též i neauroda, bjda a nauze ſtjhala nás: než i tyto nedogaly a nenaprawily pokolenj přjtomného. Poſléze pak za nedáwných časů dopuſtil Bůh, že bauře a rozbroge počaly zmjtati s národy, káceti trůny, lámati žezla a otřáſati základy země. Ach, tu nám dal Bůh patřiti, co geſt člowěk, gak drawé geſt to zwjře — když ſe zbawj wjry a ctnoſti; tu nám ukázal Hoſpodin, kam wede konečně bezbožnoſt a kam konečně doſpěgeme, neumyſljme-li ſe záhy a neobrátjme-li ſe k němu. — Pán nawſſtjwil nás: — tok byl den náš, den nawſſtjwenj naſſeho. O kýžbychom poznali w tento den náš, které wěci k pokogi nám gſau!“ —

A gako národowé, podobně magj také gednotliwci a máš i ty, křeſtane milý, swůg den, den nawſſtjwenj Božjho; kdežto Pán wolá i k tobě: „Kýž byſi poznal i ty w tento den ſwůg, které wěci k pokogi tobě gſau.“ — Tak na přjklad: tobě ſe wedlo dobře; wſſecko ſe ti dařilo dle přánj; a ſtěſtj a zdrawj ſlaužilo tobě. Ale ty ſnad gſi při tom byl marný a oddal gſi ſe rozkoſſem ſwěta. Tu wſſak ti zemřel twůg otec neb matka neb přjtel twůg: a w duſſi twé ſe ozýwagj myſſlénky, genž ti připomjnagj marnoſt a pomjgegicnoſt wſſeho, což pozemſkého geſt: hle, tok den twůg, den nawſſtjwenj Božjho! O kýž byſi ho poznal. Nenadálá ſmrt tato má tebau otřáſti. Tyť máš gjti do ſebe a máš ſe k Bohu obrátiti. Neučinjš-li toho nynj — ſnad toho potom wjce nedowedeš, a bude po tobě weta! — A neb tobě kyne ſwůdnjk neb ſwůdnice. Giž táhne tebe za ſebau. W tom tě připadne ſlowo Božj na myſl a neb tě potká nějaká wážná oſoba a gakáſi tagemná moc táhne tebe nazpět. O kýžbys poznal w tomto den ſwůg, nawſſtjwenj Boži! Poſud gſi ſnad newinný a neporuſſený; nynj pak naſtáwá

Digitized by Google

rozhodná doba. Wytrhni se z náručj swůdnjka neb swůdnice. Uteč! — nynj a nebo nikdy wjce! Wiz, wssecko twé sstěstj, wsseliká blaženost twá a pokog srdce stogi nynj w sstanc. Rozhodni se, pro dussi swau a pro spasenj gegj! — A neb ty gsi se oddal newěře a bezbožnosti a nedbáš nic na napomjnánj rodičů neb dobrých přátel, nedbáš nic na gegich prosby a gsi žiw do swěta, celý pohřjžený w marnosti a neprawosti. Tu pak dopustj Bůh na tebe těžkau nemoc, kteráž tě wrhne na krag hrobu a neb potká tebe welikė nesstěstj a ty se widjš powzbuzena ku pokánj. Hle, tot den twůg, den nawsstjwenj twého. Nynj gesstě máš čas, nynj gesstě stogj tobě po hotowu milost Božj: pozděgi snad gj nedogdeš wjce. O když bysi poznal i ty w tento den twůg, které wěci gsau tobě k pokogi! A neb ty snad dopausstěge se podwodu neb newěrnosti byl gsi při prwnjm skutku postjžen a upadl gsi w hanbu a trest. Hle, to gest den nawsstjwenj twého. O kdyžby gsi tu poznal w tento den zahanbenj a trestu twého, které wěci tobě ku pokogi gsau. Obrátjš-li a naprawjš li se od této chwjle, zagistė nestála tobě poctiwost a wěrnost mnoho — neobrátjš-li se, snad se wjce nenaprawjš! — Ach, každěj člowěk má určitau mjru milostj a určitau mjru hřjchů. Mjra pak tato, kterauž určil Bůh dle newystjžitelných rad swých každému, nenj stegná. Dowrssj-li se mjra milostj geho, nezbýwá mu žádná wjce; a dowrssj-li se mjra hřjchů geho, pak ubjhá w saud sprawedlnosti Božj. Powěstný hrabě Bedřich z Cylli, genž bezbožný weda žiwot, dočekal se tři a dewadesáte let wěku, byl w stáří swém ku pokánj powzbuzen, slysse o milostiwém létě, gežto papež Mikuláš V. prohlásil. Když pak se z Rjma byl nawrátil, obrátil se k předesslému křisstěnu žiwotu, wymlauwage se lichým žertem: že i geho sswec do Rjma putowal, a opět prý se k předesslému řemeslu nawrátil. Tak nechal uprchnauti den nawsstjwenj swého a upadl do rukau sprawedlnosti Božj. Mjra geho se dowrssila. I ty, křesťane milý, máš mjru swau. Která gest mjra twá a kdy se doplnj, newjš; tolik ale wjš, že přigde gednau den, kde se dowrssj mjra twá, — den twůg, den nawsstjwenj twého. Rozatwrzug tedy srdce swého, když Pán napomjná, wzbuzuge a kárá tebe; — powažug to za den nawsstjwenj swého, a obrat se celým srdcem k Pánu Bohu swému. O, když bysi poznal i ty, a zagistė w tento den twůg, které wěci k pokogi tobě gsau!

A wssak, powstawá dálssj otázka: které gsau ty wěci, které byly k pokogi národu Israelskému? Co slaužilo gemu ku prospěchu a k spasenj? — Dle důmněnj národu Israelského bylo to oswobozenj ode gha kjmského a od danj, kteréž gim platili, a byla to samostatnost a sláwa a moc kisse, kteraužto měl očekáwaný Wykupitel gim zgednati. Těmito wěcmi domeyssleli se dosáhnauti wrchu blaženosti. Wssak ale, čeho hledali, nemohlo ge blaženy učiniti. Prawá blaženost národů zagistė nepřicházj od zewněgssjch wěcj; ona se zakládá na sprawedlnosti občanů, genžto má kořeny we wjře a náboženosti. Byť by národ byl i sebe swobodněgssj a sebe bohatssj a mocněgssj, nemá-li při tom náboženosti, swědomitosti, poctiwosti a wjry, scházj-li mu wůbec čistý a přesný mraw: nic mu nepomůže wsseliká geho swoboda aniž časný blahobyt, naopak tyto wěci toliko k newázanosti, rozmařilosti ho swodj, tak, že konečně se rozpadne a zhyne. Měl-li tedy býti národ Israelský w prawdě welikým a blaženým, musil zagistė dřjwe býti zbožný a ctný, a k témuž cjli musil se celý u wnitř duchem obnowiti. Na

Digitized by Google

to pak přissel Messiáš, snažil se o to neustále, to mu hlásal ustawičně. Prwnj zagisté slowo kázanj geho bylo: „Čiňte pokánj!“ Geho, Messiásse swého, Krista Pána, měl se přidržeti národ Israelský, gemu se měl u wjře celý oddati, geho měl následowati w poslussnosti a horliwosti: tok bylo mu ku pokogi — k prospěchu a k spasenj: to by bylo učinilo geg w prawdě welikým, mocným a slawným! — A tak gest to až posud. Kýž gsme my důwtipněgssj! Od té doby, co Kristus Pán na swět přissel, platj slowo swatého Petra po wssecky wěky w úplné mjře: „Nenj giného gména pod nebem daného, skrze kteréž bychom měli spaseni býti, leč gméno Ježjsse Krista“ [1]). A dogista národowé budau tauž měrau blaženěgssj, gakauž se budau horliwěgi Krista a cjrkwe geho držeti, w něho wěřiti a geho následowati. Nedey se tedy, křesťane milý, zmýliti řečmi a náwrhy tak mnohých oblažitelů swěta, genž chtěgj národy spasiti bez Boha a bez Krista, bez wjry a náboženstwj, bez ctnosti, bez swědomitosti, bez poctiwosti, bez pracowitosti, bez čistoty a wůbec bez sslechetného žiwota. Newěř gim; oni zagisté stawj spasenj swé na pjsku. Na přjklad: Co prospjwagj sebe lepssj zákonowé a nařjzenj a ustanowenj swětská, gestli se swědomitě nezachowáwagj? A co prospjwagi bez náboženstwj, kteréž gediné člowěka swědomitého činj a působj: že plnj zákon a powinnost swau i tehdáž, když ho žádný nestřeží a nemá se trestu co obáwati. Kdož tedy chceš lid w prawdě oblažiti, pracug o to, aby swědomitost u plněnj zákonů panowala — hlediž, aby náboženstwj pronikalo dussi geho: pak mu budau dobřj zákonowé ku prospěchu. — Co prospjwá sebe lepssj a wýborněgssj způsob wedenj přj a saudů? Lid zagisté gest tjm sstastněgssj a blaženěgssj, čjm méně saudů a rozepřj u něho se nalezá, a čjm wjce smjřenliwost, tichost, pokog a swornost u něho panuge; čehož gediné sw. náboženstwj u něho docjliti může. Kdo tedy lid w prawdě oblažiti chceš, snaž se a pracug o to, aby nebylo rozepřj, aby pokog a swornost panowaly — aby náboženstwj poswěcowalo žiwota lidu. Podobně nemůže ani průmysl a obchod, byť i sebe wjce kwětaucj gediné spasiti nás. Co prospjwá nám množstwj fabrik a towáren? Owssemť dj se: že množj blahobyt a bohatstwj národu. Wssak ale záležj gediné a posléze sstěstj a welikost národu w tom, že gest bohatý, a že se mu poskytuge mnoho zbožj? či snad spjsse w tom se zakládá blaženost lidu, že sprostný gest a s málem spokogený a při tom zachowalý a poctiwý. Naopak na tisjce lidu dáwá se tu w ssauc nestálosti a proměnám času a weliká čásť lidu gest w ustawičném nebezpečenstwj, dnes neb zjtra w tu neywětssj bjdu uwrženu býti. Kdo tedy chceš oblažiti lid, pracug snažně přede wssjm o to: aby u lidu panowala střjdmost, spokogenost s málem; sprostnost přede wssjm pak, aby duch prawého náboženstwj ožiwowal a pronikal průmysl a obchod, genž by, což tyto záwadného a nebezpečného do sebe magj, mjrnil a odmracel a dobré stránky gegich k wsseobecnému prospěchu a k oslawenj Boha wssemocného přiwozowal. Protož, milý křesťane, gakž řečeno, nedey se mýliti wsselikými náwrhy k docjlenj a rozmnoženj obecného blahobytu, nepostawj-li se Bůh před oči a nepoložj-li se náboženstwj za geho základ. Ach, toliko gedno může pomoci národům: totiž to, co by bylo slaužilo ku pokogi národu Židowského — wjra totiž w Krista a ona sslechetnost a sprawe-

[1]) Skutk. ap. 4, 12.

dliwost křesťanská, genž nutně zplyne z wjry této, pokudž gest žiwá a účinliwá. —

Kdo gest tedy prawým přjtelem wlasti, kdo prawým milownjkem lidu? — Snad ten, kdo při pogmenowánj wlasti swé srdcem se rozplýwá? kdo národ swůg a wssecko, což geho gest, wychwaluge a do nebe wynássj, na ostatnj pak národy s pohrdánjm a s neljbostj hledj? kdoby rád lid swůg na ugmu a ke zkáze giných národů powýssil? kdo sebe w rozgitřeném citu, bez prospěchu a bez rozmyslu w ssanc a w oběť wydáwá? kdo, aby za ginými národy lid geho pozadu nezůstal, wsseliké zpozdilosti a přewrácenosti gegich do sebe ssage a w národ wsstěpuge, a to, což lid dobrého a gadrného do sebe má, zawrhuge a zanedbáwá? kdo pořáde snj o samostatnosti a zewněgssjm lesku lidu swého, o to pak, což w prawdě lid welikým a slawným činj, o sprawedlnost a sslechetné mrawy, o to nedbá? kdo gen neustále mluwj o wzdělánj a oswjcenj lidu a tjm, co w prawdě lid wzdělaný a oswjcený činj, wěrau Kristowau pohrdá? Běda lidu, běda národu, genž takowých spasitelů poslauchá a gich následuge! — Budiž čest a chwála wsselikému upřjmnému a sslechetnému smýsslenj a snaženj: ale takowauto lásku k wlasti a k lidu měli gsau také Židé a náčelnici geho, fariseowé a zákonnjci. Kdo se honosil wjce wlastj swau než oni? Kdo pohrdal wjce ginými národy než oni? Kdo byl odwážliwěgssjm a obětiwěgssjm a wytrwalegssjm w hágenj swatého města swého nad ně? Kdo tauzil horliwěgi a wraucněgi po sláwě a swobodě lidu, než oni? A přede nebyli prawj přátelé lidu, ani spasitele wlasti swé; neb oni nezakládali blaho a spásu geho na prawý základ, a při wssj horliwosti swé uběhli w zkázu a s nimi wesskerá země Judská. — Nepoznali gsau, které wěci gsau gim ku pokogi. A protož, kdož chce býti prawým přjtelem wlasti a lidu swého, hlediž a snažiž se se wssj wraucnostj a horliwostj buditi, množiti, sjliti a upewňowati hynaucj wjru a ustydagjcj lásku křesťanskau. Wsstěpug swaté náboženstwj Kristowo a pěstug ge, gak gen můžeš, w rodinách i po obcjch, po městách i po kragi; podporug a podněcug u lidu wěrnost, swědomitost, poctiwost, čistotu, rozssafnost, wůbec sprostný a usslechtilý mraw a swatau kázeň, a zamezug a wyhlazug wsseliké neplechy a neřesti: to gest lidu ku pokogi; to mu napomáhá ku spasenj a k prawému prospěchu; to činj národ gadrný, statný, zmužilý a slawný; to mu zaručuge stálost a trwánj u wsselikých proměnách a bauřjch žiwota. „Blahoslawený lid, gehož Bohem gest Hospodin“! [1]) —

Národ židowský měl swůg den; ale on nepoznal času nawsstjwenj swého, gak giž před wěky žalostnil Jeremiáš, prorok Božj: „Luňák na nebi zná čas swůg, hrdlička a wlasstowice i čáp, ostřjhagj času přjchodu swého: lid pak můg nepoznáwá saudu Hospodinowa“ [2]). Aby se nemusili odřjci nezřjzených žádostj swé pýchy a ziskuchtiwosti; aby se nemusili wzdáti slawného a wýnosného postawenj swého a wplywu na lid; zawřeli gsau neywyšssj kněžj, zákonnjci, fariseowé a starssj lidu ussi a oči, a odporugjce twrdossigně prawdě a diwům Ježjssowým popjrali wssemožně Božskau geho důstognost Messiássowu a snažili se wssj mocj geg připrawiti o wjru a wážnost u lidu. Konečně pak ho gali a odsaudili, a swedli lid, aby žádal ukřižowánj geho

[1]) Žalm 143, 15. [2]) Jer. 8, 7.

a wolal krew geho na sebe a na syny swé. Takto zhrdli Messiášem a zhostili se ho. Čas nawsstjwenj gegich, čas milosti a milosrdenstwj wyprssel a meč pomsty a sprawedlnosti Božj zastihl ge. Pak se wyplnilo, což Pán Ježiš nařkage na Oliwetě předpowěděl: Přigdau na tebe dnowé, a obkljčj tebe nepřátelé twogi náspem, a oblehnau tebe, a sanžj tě se wssech stran, a na zemi tebe rozmecj, a syny twé, kteřjž w tobě gsau, a neostawj w tobě kamene na kameni. A w skutku neminulo ani čtyřidcet let, přitáhli gsau Řjmané. Na té samé wyssině Oliwetské, kdež Kristus nad Jerusalémem plakal, a krwj se potil a byl gat, rozbili Wespasián a Titus, wůdcowé Řjmsstj, stany swé a měli tu leženj — a to také w týž čas slawnosti welikonočnj, w kterýž Židé Ježjsse ukřižowali. Židé kaupili Krista za 30 stříbrných, a wogáci řjmsstj prodáwali pak třidcet zagatých Židů za geden stříbrný. Židé wolali ukřjžug ho (Krista); a Řjmané křižowali gich na tisíce, tak že neměli ani mjsta ani dřjwj dosti ke křižowánj. Židé napágeli Krista octem s žlučj smissenym, pak trpěli sami takowý hlad, že gedli kůže a myssi ano i wlastnj děti swé trámili. Oni chtěli wyhladiti Krista, a wyhlazeno gest gich přes 11 set tisjc; oni se honosili chrámem, tento wssak byl ač proti wůli Titowě ztroskotán a mjsto, kdež stál bylo zoráno od Tita Ania Rufa. A když pak po wěkách bezbožný Julian cjsař usilowal na wzdor geg postawiti, wysslehli gsau plamenowé ze základů, země se třásla a rozplášeni gsau stawitelé geho a zničena gest práce gegich.“ Tak se wyplnilo wssecko do slowa, což byl Pán Ježiš předpowěděl, a to se stalo proto: že, gakž dj Kristus Pán, město Jerusalém a lid Israelský že nepoznali času nawsstjwenj swého — A tak se děge až podnes. Wsseliké nawsstjwenj Božj nechť se děge celým národům neb obcjm a neb toliko gednotliwým lidem, gest zagisté milost Božj a wssak zároweň také počátek saudu Božské sprawedlnosti. „Země zagisté, kteráž často pige přicházegjcj na sebe déšť, a rodj bylinu přjhodnau těm, od kterýchž bywá wzdělávána, béře požehnánj od Boha: ale kteráž wydáwá hložj a trnj, zawržena gest, a bljzká zlořečenj gegjžto konec gest spálenj;“ dj dobře sw. aposstol národů [1]). — A podobně se powede i nám. J nás nawsstjwil Pán za posledních těchto časů, a ukázal nám, co nám hrozj a co nás očekáwá, gestli se záhy neusmyslime a neobrátjme-li se u wssj wraucnosti a oprawdiwosti ke Kristu a k swaté cjrkwi geho. Toto pak nám dal Bůh zkjti: abychom poznali, gak wzácný klénot gest wjra křesťanská, a w nj kořenjcj se bázeň Božj, a swědomitost a wěrnost a láska a swornost a gednota mysli. Wssak ale nepoznáme-li času nawsstjwenj swého; abrž uwěřjme-li raděgi těm, genž nedbagjce swatého náboženstwj na Boha zapomjnagj, swaté cjrkwe a služebnjků gegich nenáwidj, bohoslužbau pohrdagj, swátosti přigjmati opomjnagj, na swědomj nic nedbagj, a w rozkossjch hřjssných se kochagj; kteřjž pod záštitau swobody newázanosti hledagj, základy trůnů otkásagj, neposlussnost a zpauru proti náležitým wrchnostem hlásagj; přidáme-li sluchu a uwěřjme-li gim, genž toto za oswětu, za pokrok a za gedinau wýmjnku lepssích zlatých časů wydáwagj a wssecko, což se gim na odpor stawj a klade, za zpátečnjctwj, temnostkářstwj a newolnictwj wyhlassugj; slowem, nedáme-li se wystřežiti a uwěřjme-li

[1]) K Žid. 6, 7. 8.

Digitized by Google

falessným prorokům těmto a přídáme-li se snad dokonce k nim: pak přigde i na nás den saudu a zkáza nás nemine. — A zatim, co mi nepoznáwagice času nawsstiwenj swého blahau naděgj utěssených a zlatých časů w budaucnosti se kogime, dorůstá a dozrámá snad giž národ, gehož Pán wyssle w uloženau dobu ku pomstě nassj, a kterýž snad wyhladj a rozemece nás a syny nasse. — Oddáwá-li se gich na tisice neweře a neprawosti: nedomnjwey se, křesťane milý, že snad proto, že gich množstwj gest, ugdau saudu Božjho. Nechť gest to gednotliwec, genž trest zaslauzil, a neb celý národ: gedno gest Bohu sprawedliwému. Hle celý národ židowský byl zawržen a neostalo w Jerusalémě kamene na kameni. Nemyl se tedy, když uzřjš mnohé, ani chodj po sirokém cestě zahynutj, a nerciž: „Ginj nečinj ginak.“ Přidáš-li se k nim, zahyneš s nimi. Bůh zagisté mocen gest i plný swět hřjssnjků wyhladiti. —

O Indiánech w gižnj Americe wyprawuge se, že z počátku se náramně děsili střeleckých zbranj, — děl a pussek Europčanů, domnjwagice se, že neustále rány z nich wycházegj. Když pak seznali, že po každé ráně se mussj nabigeti, osmělili se; a když se wystřelilo, použili té doby, aby bez prodlenj na nepřjtele udekli. A podobně gednagj mnozj slyssice o wyhrůžkách dnessnjho sw. Ewangelium. Ohniwá zbraň sprawedlnosti Božj se giž wystřjlela, a protož domnjwagj se, že se nemagj čeho báti. Dosti hrozné gest proroctwj a zkáza Jerusaléma, ale ono se giž dáwno wyplnilo; Jerusalém gest ztrozkotán, gakož giná města ssedé dáwnowěkosti; a událost tato zdá se mnohému přjliš wzdálena aniž ho dogimá wjce. Než ale, která pak byla přjčina zkázy Jerusaléma? zdaž ne spussténj se Boha a zatwrzelost a newěra obywatelů geho? A stalo se to snad nadarmo, že událost tato byla tak gasně od Krista předpowězena? Zdaž se tu nedáwá wýstraha netoliko celým národům křesťanským nýbrž i gednotliwým wěřjcjm? Což se přihodilo národu tomuto, genž tak zatwrzele milosti nawsstjwenj Božjho odporowal, může se podobným způsobem w posledni hodince smrti přihoditi každému, genž nepoznal času nawsstjwenj swého a swůg žiwot trámil w neprawosti a nekagicnosti. O, gak se mu powede, když ho smrt překwapj w čas, kdežto ani gesstě nezapočal pro Boha žiw býti a na spasenj swém pracowati? I tuto se wyplnj slowa Páně: „Přigdau dnowé na tebe a obkljčj tebe nepřátelé twogi náspem a oblehnau tebe.“ — „Proč se budu strachowati w den zlý?“ táže se žalmista Páně a odpowjdá si: „neprawost paty mé t. g. těch, kteřjž mne za patami pronásledugj, obkljčj mne.“ [1]). Zagisté ten, genž za patami pronásleduge nás, sauzj nás zwlásstě w den zlý, w den smrti, gessto wssecko zlé, kteréž gsme páchali, se wssech strau nás obkljčj, tak že zbaweni wsseho swětla a wssj pomoci s hůry, nebudeme mjti žádného útočisstě. Tu se nahromadj wesskeřj hřjchowé, kteréž gsme druhdy směle a opowážliwě páchali a postawj se nám živě na oči a wzrostau nad hlawu nassi a gakož násep weliký obkljčj nás. Kolikakoli let gsme w nečinnosti, w hřjchu a neprawosti trámili, tolik let spatřjme gako nesmjrné hory wůkol sebe, genž nás obkličugj. A tak se naplnj na bezbožnjku w posledni hodince geho slowa nářku Jeremiássowa: „Otwjragj na tebe ústa twá wssickni nepřátelé twogi: sypěgj a skřjpěgj zubami a

[1]) 48, 6. [2]) Pláč 2, 16.

Digitized by Google

řjkagj: Sežerme ho; hle totoť gest den, gehož gsme očekáwali; nalezli, widěli gsme ho" [2]). — Ano oni saužj ho se wssech stran. Saužen bude bezbožnjk od swého swědomj, kteréž se probudj a ustawičnými wýčitkami a předhůzkami trápiti ho bude, nedadauc mu ni pokoge ni útěchy; saužen bude od nepřjtele spasenj swého, od zleho ducha, genž w hořké hodině této neywjce nan bude dorážeti a útoky činiti; saužen bude pak pohledem do minulosti, kdežto neuzřj nic leč ohawnost swau, kteréž nasil we swětě, a kteráž wzrostla, a nynj naň kletbu wolá; saužen bude také pohledem do budaucnosti, kdežto uzřj před sebau hrob tmawý, w kterýžto má býti uložen a za hrobem přjsného saudce, před něhožto se musj dostawěti a pak naneywýš nesstastnau wěčnost. A tak se uzřj se wssech stran saužena. Pohledne-li wzhůru, widj tu Boha rozhněwaného; popatřj-li dolů, propast se otwjrá pod njm; nahledne-li u wnitř do swědomj, čerw tu hlodá; a ohledne-li se wůkol, spatřj přátely a statky, kteréž musj opustiti, a od kterýchž se těžkým srdcem laučj; před sebau widj smrt rychle se bljžjcj a za sebau hrob, saud a hroznau wěčnost. Tak se wssech stran saužen a skljčen, nenalezne bezbožnjk w poslednj hodince swé žádného útočisstě, žádného potěssenj, až pak se na něm wyplnj konečně slowa Páně: „Na zemi rozmecj tebe, a neostawj w tobě kamene na kameni." A w prawdě, může-li se o kom řjci, že w hodince smrti na zemi rozmecen bude, gest to zagisté bezbožnjk, genž ač marně orteli smrti, gakožto Božjmu řjzenj po celý žiwot swůg twrdossjgně wzdorowal; s celau dussj lpě na žiwotu pozemském konečně předc pak násilně od něho odtržen býti musj; podobage se takto stromu, genž ssiroce a hluboce gsa zakořeněn, toliko bauřj wywrácen býti může. Na zemi rozmecen bude umjragjcj bezbožnjk, gessto násilně odtržen bude od swěta, cti a sláwy, statků a rozkossj pozemských, ke kterýmžto celé srdce swé přikládal, mjsto coby se měl k nebeským wěcem pozdwihnauti a w poslussenstwj a lásce Bohu se za oběť položiti. Pak i neostane kamen na kameni z klamných naděgj, kteréž si dělal a ze záměrů, kteréž osnowal. Nebo, gakž dj sw. Řehoř Weliký, gestliže bludný rozum na přewrácenau myssléuku gesstě přewráceněgssj stawj, co tu činj giného, leč že klade kámen na kámen? Když pak dusse k saudu býwá potahowána, rozpadne se táto budowa myssléuek a naděgj gegjch, a neostane kámen na kameni. Neb což nenj založeno na wěřném základu, na Kristu a na geho prawdě, nemůže mjti stálosti. Než ale gak má umjragjcj bezbožnjk započjti nowau budowu, když giž wyprssel čas, genž mu k tomu popřán byl, když ho smrt wolá na wěčnost? Za starých časů docházj nás zpráwa o gednom umjragjcjm, gehožto žádné prosby a předstawowánj nemohly přiměti, aby činil pokánj a w řjtosti k Bohu se obrátil. Když pak neustáwali přjbuznj geho naň dorážeti, dal konečně za odpowěď: „Chléb gest twrdý a nuž gest tupý". Tak wyřknul sám odsauzenj swé! „Žiwat gest zagisté řeč Božj a mocná a pronikawěgssj nad wsseliký meč na obě straně ostrý" [1]); ale srdce w hřjchu zatwrzelé wzdoruge mu předc. A protož waruge nás Žalmista Páně: „Dnes uslyssjte-li hlas geho, nezatwrzugte srdcj swých" [2])! Každé nawsstjwenj Božj, nechť se děge gakýmkoli způsobem; budsi upomenutjm na swatý zákon geho, a neb metlau nauze a protiwenstwj, aneb dobrodinjm a podi-

[1]) K Žid. 4, 12. [2]) Žalm 94, 8.

wnau pomocj s hůry, každé toto nawsstjwenj gest takowýto hlas Božj; a přigde wssecko na to, zdaliž nawsstjwený pozná čas nawsstjwenj swého a uposlechne-li čili nic?!

Mezy učennjky swatého opata Sylwana nalezal se geden gménem Marek, gehožto si sw. muž nad ostatnj wážil. I neschwalowali gsau sausedni pausstewnjci gednánj geho, a protož přissedsse k němu, žádali gsau přjčinu toho wěděti. I prawil gim Sylwan, genž nebyl přjtel mnoha řeči, krátce: Pogďte za mnau. I ssli. Wedl ge pak od paustky k paustce, zatlaukl na každé dwéře, wolage učennjky, kteřjž wssak se hned neokazowali. Když pak přissel k paustce Markowě, gedwa že byl zatlaukl na dwéře, ihned wyssel tento a stál před njm. I wessel Sylwan se starssjmi do pokogjka geho, a nalezl pjsmeno, kteréž Marek práwě psáti započal, ale nedopsal. I prawili starcowé: W prawdě, koho ty miluges, tohok milnge i Bůh. Nynj pak wěděli, co ho přimělo, že ho milowal wjce než ostatnj [1]). — A podobně nawsstěwuge Bůh i nás, a tluče na dwéře srdce každého; a miluge nad giné toho, genž wolagjcjho hlasu geho poslauchá, a bez prodlenj ho následuge. Slowo Páně skrze ústa proroka: „Wyuč se Jerusaléme, aby snad neodstaupila dusse má od tebe, abych snad nepoložil tě w pustinu“ [2]) — slowo toto gest upomjnka, řečena nám wssem. A protož woláme z gruntu srdce: Wěčný Otče, Panownjče žiwota nasseho, newydáwey nás rozmarům hřjssných žádostj, aby se nerozmáhaly newědomosti nasse a nerozmnožila se wjce prowinněnj nasse a hřjchowé nassi se nerozhognili, a abychom nepadli před obličegem protiwnjků swých, a neradowali se z nás nepřátelé nassi. Milosrdenstwj twé budiž s námi, abychom s báznj a s třesenjm konali spasenj swé a gednau utěssené zwolali: Wytrhl ze smrti dussi nassi a nohy nasse od poklesnutj, abychom se ljbili před Bohem w swětle žiwých [3]).

A wssed do chrámu, počal wymjtati prodáwagjcj a kupugjcj w něm, řka gim: Psáno gest, že dům můg, dům modlitby gest. Wy pak gste ho učinili pelessj lotrowskau. Tak se proměnila žalost Páně nad nastáwagjcj zkázau swatého města a slawného chrámu w sprawedliwý hněw na ty, genž byli hlawnj přjčinau zkázy této. Nebo tito zástupcowé úřadu kněžského byli gsau, genž neplechu tuto trpjce a snássegjce, wedli mrzký obchod s tjm neyswětěgssjm, a to ti, genž při každé přjležitosti se prohlassowali za zbožné obrance swěcenj soboty a wssudy, kdež gen o to sslo, aby lid proti Wykupiteli popudili, pro čest domu Božjho horlili. Nuže proč trpěli neplechu tuto w chrámě? Byla to zagisté ziskuchtiwost a žádost peněz, genž ge zaslepila, že to za nic zlého a pohorssliwého nepokládali w předssjni chrámowě obchod dowolowati ano i podporowati. Tak prowozowala w chrámě před obličegem Božjm samozisstnost a laupež swé regdy a ssmegdy a toho, což swatého bylo, nadužjwalo a zlehčowalo se k dosaženj zisku mrzkého. Toto pak naplnilo swaté srdce Wykupitelowo sprawedliwau newolj, tak že w horliwosti swé wyhnal prodáwagjcj a kupugjcj z chrámu. A w prawdě musil to býti wznessený pohled na Božského Wykupitele, gakž w swaté newoli pozdwihl swého ramene a hlasu proti ohawnému zlehčowánj chrámu — domu Otce swého. Zagisté tato geho newole byla z cela sprawedliwá.

---

[1]) Veith's hom. Vorträge djl 6., str. 44 [2]) Jerem. 6, 8. [3]) Ekles. 23, 1. atd. Žalm 55, 13.

Hřich geſt hřich, ſobĕctwj geſt ſobĕctwj a pokrytſtwj geſt pokrytſtwj, a wſſe toto geſt hodné pokánj a zaſluhuge hanu. Když pak ſe to w bohoſlužbu mjſj, ano za čeſt a za ſláwu Božj ſkrýwá; když ſe toho nadužjwá k ohawnému ſobĕctwj a k ziſſtnoſti: pak to zaſluhuge newoli a pokánj w plné mjře. Ach, což geſt po ſlužbĕ Božj, kdež ſe obĕti a kadidlo množj, ale ſrdce daleko geſt ode Pána. Co geſt po bohoſlužbĕ, kdež ſe neſlauží tak Bohu gako ſpjſſe ſobĕ ſamému, kdež ſe newyhledáwá čeſt a ſláwa Božj ale pod tauto záſſtitau ſe hledá ziſk a ſláwa wlaſtnj: nenj to nic leč zahalené pokrytſtwj a nemůže ſe Bohu ljbiti. Tjm zagiſté ſe činj z chrámu Božjho a z domu modlitby a úcty Božj peleš lotrowſká, — a protož ſtjhá gi ſpraweďliwá newole Božj.

A kdyby Pán Ježjš dnes k nám s nebe ſeſtaupil, a mezi námi meſſkal, cožby měl i Božſký Wykupitel mnoho wymjtati. Zprwu zagiſté by wymjtal z chrámu ty, genž do nĕho ſe ubjragj, ne aby tam Bohu ſlaužili, ale aby ſebe, ſličnoſt tĕla neb ozdobný oděw na odiw ſlawĕli; aby ſe tam s ginými ſeſſli, a známé nalezli a s nimi pohowořili, a neb kteřjž geſſtě z giných horſſjch ohledů chrám nawſſtĕwugj. Pakby také wymjtal ty, genž w chrámě neſluſſně ſe chowagj, při bohoſlužbĕ wſſetečně ſe ohljžegj, ſſepcj a gako ſlaupy ſe ſtawjce, kolena před neyſwĕtĕgſſjm ku pohorſſenj zbožných ſhybnauti ſe zdráhagj! Wymjtal by také ty, genž do chrámu ſe bérau, aby tjm něco wyzjſkali a neb aleſpoň u giných za nábožné gmjni byli; a tudjž ne Boha, nýbrž ſebe ſamých hledagj. Konečně by wymjtal i ty, genž ne ſice w chrámě nýbrž okolo chrámu a bljž geho kupčj a prodáwagj, a nemĕně gako kupugjcj a prodáwagjcj w chrámu Jeruſalémſkém Božj ſlužbu wyráženj, giné od nj odwracugj a ſtorem by z chrámu tržiſſtě udĕlali. A byl-li Pán Ježjš ſpraweďliwau newolj naplněn nad neplechau, kteráž ſe tropila w předſjni chrámu Jeruſalémſkého, gak by ſe nemuſil horſſiti nad tjm, což ſe zhuſta tropj w chrámjch křeſťanſkých, w chrámjch, kdežto ſe prawá a gediná obĕt Neywyšſſjmu přinášſj, kdežto on Božſký Spaſitel w neyſwĕtĕgſſj ſwátoſti oltářnj ſkutečně přebýwá, w chrámjch, kteréž gſau mnohem wjce než domowé modlitby? Geſtliže Syn Božj wymjtal z chrámu prodáwagjcj i kupugjcj takowé wĕci, kteréž k ſlužbĕ Božj ſe potřebowali: kterak treſtati bude ty, genž w chrámě živého Boha ſe ſměgj, neb s daremnými ſpŕhmi o rozprávkami čas makj? Co ſe ſtane s těmi, kteřjž w chrámě Božjm ſe neſtydatě ohljžj, w nectných žádoſtech w ſrdci ſwém ſe kochagj, a neb giné k podobným bezbožnoſtem wzbuzugj? Tamť zagiſté oči ſwé máme kloniti k zemi, ſrdce ſwého máme pozdwihnauti k nebi, ústa naſſe magj wyprawowati chwálu Božj, uſſi naſſe magj naſtawený býti k poſlauchánj ſlowa Božjho. Dobře tedy Kriſtus Pán neuctiwoſt w chrámě lotrowſtwj přirownáwá; geſſto ſe ſtrze ni Bůh o čeſt olupuge, a mnohé newinné duſſe takowým gizliwým pohorſſenjm wražj. Dotjral takowým někdy Štěpán, toho gména ſſeſtý biſkup Řjmſký: „Bogte ſe toho, kteréž někdy bičem prodáwagjcj wyháněl z chrámu“. Ale wjce báti ſe, aby podobnj cti a ſlávy Božj laupežnjci onen ſtraſſlivý ortel neſlyſſeli: „W zemi ſwatých neprawé wĕci činili, a neuzřj ſlávy Páně“ [1]).

Oſtatně pak mát káždý we ſwém oboru chrám, genž by měl čiſtiti, a pro gehožto čeſt by měl horliti. „Zdáliž ne-

[1]) Iſai. 26, 10.

Digitized by Google

wite, že chrám Božj gste a že Duch swatý we wás přebýwá? dj sw. Pawel. Nuže pokládeyž tedy každý sebe, srdce swé za chrám Božj a wymjteyž z něho wssecko, což by bylo neprawého a Boha nehodného gako: hřjssné myssléngky, neprawé žádosti, ohawné náružiwosti a wássně, genž zpustossugj a zohawugj srdce, tento chrám Božj. Ty pak křesťanský hospodáři powažug dům swůg za chrám Božj. Netrp w něm nic, co by nepočestného a neprawého bylo. Wymjtey z něho čeleď a wssechny, genž by kečmi neb skutky zlehčowali přjbytek twůg. J ty, hospodský, powažug dům swůg za dům Božj. Nedowolug tu kečj. gimiž se Bůh a sw. náboženstwj geho tupj a zlehčuge a netrp ohawných a nečistých rozmluw neb dokonce neplech, gimižto se wolá kletba na přjbytek, kdež se pássj. Zhosti se raděgi nesslechetných hostů, než abyssi se zhostil Boha a požehnánj geho, a wol raděgi neljbiti se bezbožným, než abyssi uběhl w pomstu Božj. —

Konečně pak, co se wymjtánj chrámu Jerusalémského dotýče, mát událost tato swůg hlubssj wýznam. Chrám Jerusalémský předstawuge wůbec židowstwj. Wymjtage pak geg Kristus Pán, wyobrazil tjm účel seslánj swého: že totiž přissel židowstwj wyčistit od toho, což gen mělo platnost w starém zákoně, a což bylo ustanoweno toliko na čas přjprawy pro Israelský národ; zákona pak a proroků že přissel wyplnit a prawau bohoslužbu w prawdě a w duchu zakjdit, w kterézto by chrám wssem národům wssech kragin a wssech věků byl otewřjn; a tjmto wyplnit, což giž před věky o něm prorokowal Isaiáš řka: „Dům můg, dům modlitby slauti bude wssechněm národům.“ — Tak powažowal Božský Wykupitel nynj předssjň tuto pohanů, kterauž od lichwy a wůbec od neposwátného kramařenj očistil, za obraz swé nowé cjrkwe, totiž katolické, kteráž měla obsahowati národy wesskerého světa. —

Po dwakráte wyčistil Pán Ježjš předssjň chrámowau. Zprwu to učinil na počátku wěkegného úřadu swého, gakž to wypisuge sw. Jan Ewangelista, čjmž wyznačil počátek wykupitelského djla swého; pak i ke konci, čjmž opět naznačil, že skutek geho wykaupenj ukončen gest. — Podobně máme i my činiti. Kdykoliw započjnáme dennj práci swau, a kdykoliw něco důležitého podnikáme, aneb kdykoliw nějakú těžký úkol před sebau máme: slussj, abychom očistili srdce swé od wsseliké sobecké neposwátné myssléngky a čistau myslj popatřili k Bohu, gemužto snaženj a počjnánj swé obětugeme. Pak i dokonawsse sskastně djlo swé, třeba abychom wsselikau marnau libost ze sebe wymetli a gedině Bohu sláwu wzdali. Toliko tauto bedliwostj uchowáme srdce swé čisté co chrám Ducha swatého, w němžto se přinássegj Bohu oběti chwály, djků a wěrnosti a oddanosti, kteréž spogeny s neskončenau obětj Božského Wykupitele welikau cenu u Boha magj, ljbjce se gemu. Zanedbáme-li wssak toto, zagisté brzy, dřjwe než se toho nadějeme, bude srdce nasse peleschj lotrowskau — sjdlem wsselikých hřjssných a zhaubných wássnj, w němžto Kristus nemůže wzjti přjbytek swůg, aby w něm působil swau swatau milostj ku poswěcenj dussj a k spasenj žiwota wěčného.

Modlitba cjrkewnj.

Nachyl, ó Pane, ussj milosrdenstwj swého k prosbám k tobě o pomoc wolagjcjch: a aby zaslauzili obdržeti od tebe, zač prosj, weď ge k tomu, aby toliko toho žádali, což tobě milého gest a přjgemného: Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Digitized by Google

Neděle desátá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 18, w. 9—14.

a onoho času řekl Pán Ježjš k některým, kteřjž w sebe daufali gako ſprawedliwj, a ginými pohrdali, podobenſtwj toto: Dwa člowěkowé wſtaupili do chrámu, aby ſe modlili: geden fariſeus, a druhý publikán. Fariſeus ſtoge, toto ſám u ſebe modlil ſe: Bože, děkugi tobě, že negſem gako ginj lidé, dráči, neſprawedliwj, cizoložnjci: gako i tento publikán. Poſtjm ſe dwakrát do téhodne; deſátky dáwám zé wſſech wěcj, kterýmiž wládnu. A publikán ſtoge zdaleka, nechtěl ani očj k nebi pozdwihnauti; ale bil prſy ſwé, řka: Bože, miloſtiw buď mně hřjſſnému. Prawjm wám: ſſtaupil tento ſprawedliwý učiněn gſa do domu ſwého, wjce než onen: neb každý, kdož ſe powyſſuge, bude ponjžen, a kdož ſe ponižuge bude powýſſen.

Wýklad.

Bylo to na ceſtě, když ſe Pán Ježjš napoſledy z Galilee do Jeruſaléma ubjral, an předpowěděl učennjkům ſwým, gaká zkáza čeká na Jeruſalém a na weſſkeré Judſtwo; a aby ge w ſtraſtné této době ozbrogil, wzbuzowal ge k ſtálé a daufanliwé modlitbě, dowozuge: že wywoleným Božjm, genž w důwěrné modlitbě k Bohu ſe utekau, nebude na pomoci Božj ſchàzeti. Zdá ſe pak, že doloženjm tjmto wzbuzena geſt u mnohých gakáſi pýcha ducha, mnohé ſwáděgjcj, že ſe měli za ſprawedliwé a že ſe domnjwali: že zaljbenjm Božjm a pomocj geho nemohau ſe minauti; kteráżto pýcha a wyſokomyſlnoſt obyčegně půſobj pohrdánj bližnjm. Což znamenage Pán Ježjš, že totiž mnozj w ſebe daufali gako ſprawedliwj, a ginými pohrdali, aby gim ukázal ohawnoſt a zhaubnoſt této pýchy, a ge ku pokoře přiwodil, zároweň pak ge poučil, gak pokorná muſj býti modlitba gegich, aby byla Bohu milá, a wyſlyſſenj doſſla: wyprawowal gim podobenſtwj dneſſnjho ſwatého Ewangelium, řka: Dwa člowěkowé wſtaupili do chrámu, aby ſe modlili: geden fariſeus, a druhý publikán. Židé totiž w giſtých dobách dennjch modlitbu wykonáwali, na kteréżto cjl a konec ti, genž w Jeruſalémě meſſkali, do chrámu wſtupowali, taktéž učinili fariſeus a publikán. Ne nadarmo wywolil Pán Ježjš ku podobenſtwj tomuto fariſea a publikána. Bylitě totiž fariſeowé pokrytci, pyſſnj a nadutj, genž ſi na

Digitized by Google

swau domněnau zbožnost a spravedlnost mnoho zakládali, gi lidu na odiw stawěli, gj se honosili, a ginými gako hřjssnjky pohrdali; a tudjž dobře se tu hodj farisens za přjklad wysokomyslnosti a pýchy duchownj, gegjžto ohawnost a záhubnost Kristus Pán tuto chtěl wyznačiti. Publikáni pak byli wýběrčj cel při cestách a mořských přjstawech, kterážto cla měli pronagata od Řjmanů, gimžto Židé toho času byli podrobeni a tudjž clo platiti muselí; při kterémžto zaměstnánj celnj se dopaussteli mnohých nespravedlnostj, wjce než slussj wydjragice a lid sidjce a při prohlížejnj zbožj ho obtěžugice; k tomu pak bylo gim mnoho obcowati s pohany, za kteraužto přjčinau od Židůw wůbec byli nenáwidění, za lotry pokládáni, tak že gich ani k wečegným úkadům nepřipaussteli a gméno publikán platilo to lik co wečegný hřjssnjk. Naschwál tedy wolil Pán Ježiš w podobenstwj dwessnjho sw. Ewangelium za přjklad publikána, aby wůčihledě dowodil, gak milá a Bohu libá gest pokorná modlitba, gessto i toho newětssjho hřjssnjka osprawedlňuge, což aby obé gasně dowodil a wyswětlil, wyprawuge w podobenstwj swém dále, gak se oba při modlitbě swé w chrámě zachowali, řka: Farisens stoge, toto sám u sebe modlil se: Bože, děkugi tobě, že negsem gako ginj lidé. Postjm se dwakráte do téhodne; desátky dáwám ze wssech wěcj, kterýmiž wládnu. Tok obraz pýchy duchownj, kteráž ze wssech rysů geho wyswjtá. Farisens se modlil stoge. Židé totiž modlili se w chrámě buď kleče neb stoge, gessto w chrámě nebylo sedadel, leč pro newywyssjho kněze neb krále. Že pak farisens tuto se modlil stoge, tjm se wyznačuge hrdost ducha geho, gakoby opowážliwě opřeným k nebi okem odtamtud wyslyssenj chtěl wynutiti, čehož w pokoře měl očekáwati; zároweň se tu i nad giné wynássel, a stoge w předu zbožnost swau giným na odiw stawěl. Co do obsahu modlitby geho, gak znamená sw. Augustin, „nechtěl Boha prositi, gako wjce sebe sám chwáliti“ [1]). Owssemk děkuge Bohu, že nenj gako ginj lidé: dráči, nespravedliwj a cizoložnjci; wssak ale w tomto dikčinění se gewj wysokomyslnost; gessto, gak znamená sw. Bernard, „děkuge Bohu ne za to, že dobrý gest, nýbrž že gest nad gediné dobrý; a neděkuge za dobré, což má, abrž wjce za zlé, kteréž na ginýchwidj“ [2]); aby pak spravedlnost geho tjm stkwělegssj se býti zdála, utrhá giným, gakoby řekl: Gá sám gsem spravedliwý, ostatnj wssickni gsau neprawj. A aby chwálu tuto swau ztwrdil, uwádj za přjklad publikána zdaleka stogjcjho; pak wyčjtá domnělé zásluhy swé: swůg půst a swědomité až úzkostliwé odwádění desátku ze wssech wěcj, — i z máty a z anizu; což zagisté by bylo chwalitebné, kdyby se to dělo z prawého úmyslu, ne pak pro čest a chwálu lidskau. Co se wssak ze gména zásluh těchto týče, znamenati slussj: že náboženj Židé zhusta se postili, gmenowitě mimo giné zákonem ustanowené posty, w pondělj a we čtwrtek na památku wstaupenj Mogjssowa na horu Sinai a sestaupenj geho dolů. Desátek pak záležel hlawně w odwádenj desátého djlu plodin, hlawně určeného ku wyživenj kněží a k obstaráwánj bohoslužby, w čemž owssem farisewé byli tak úzkostliwj, že i z nepatrných wěcj, gako z máty, kopru a kmjnu desátek odwáděli; čjmž wssak swau spravedlnost na odiw stawěli; ne pak, což byl původnj účel desátku, pamatowali,

[1]) Sermo 36.; De verbis Domini sec. Lucam [2]) Sermo 13. in Cantic.

Digitized by Google

na to: že Hospodin gest Pánem celé země, oni že gsau toliko geho nágemnjci a tudjž gemu poplatnj. Wedlé toho obrazu ohawné pýchy farisea stawj Pán Ježjš druhý obraz zpanilé pokory w osobě publikánowě, řka: „A publikán stoge zdaleka, nechtěl ani očj k nebi pozdwihnauti, ale bil se w prsy swé řka: Bože, milostiw buď mně hřjssnému.“ Znameney tuto, milý křesťane, gak publikán ten we wssem gewj hlubokau pokoru swau. On stogj z daleka, totiž podál oltáře a swatyně, mage se za nehodného blijže přistaupiti; z podobného wědomj nehodnosti swé, neopowážil se očj pozdwihnauti k nebi, kdežto přebýwal ten, gehožto urážel; ale na znamenj swé hřjssnosti a kagicnosti bil se w prsy. Židé totiž pokládali prsa a srdce za sídlo hřjssnosti hřjssných totiž myssléneк a žádostj; a tudjž bigjce se w prsy, tjm wyznáwali hřjssnost swau, zaroweň i kagicnost, gakoby se sami za prowiněnj swá trestali a Bohu zadost činili. Což pak publikán bitjm se w prsy wyznačil, totéž zřegmě ústy proness, řka: Bože milostiw buď mně hřjssnému. Krátká to sice wssak gádrná a wraucj modlitba, gakoby chtěl řjci: Wyznáwám, ó Páne, a željm z celého srdce, že gsem welký hřjssnjk, a že gsem hřjchy těžce urazil welebnost twau; protož nemyslim na nic, leč na hřjchy swé, kterýchž se z celé dusse odřjkám, aniž žádám což giného, leč abys mně odpustil a milosti udělil, abych se naprawil a prawé pokánj učinil. — Nastjniw takto Pán Ježjš obraz pýchy a pokory ducha ukazuge účinek modlitby obau u Boha, dokládage: Prawjm wám: s staupil tento spraweдliwý učiněn gsa do domu swého, wjce než onen. To gest: publikán, genž w chrámě se za hřjssnjka měl, nawrátil se domů wjce sprawedliwý nad farisea, genž wssed do chrámu za sprawedliwěgssího se pokládal. Nebo, gakž dokládá Euthimus, znamenitý wykládač sw. pjsma: „Ten, genž se tak sprawedliwým činil, gest od Boha odsauzen, a kterýž se tak sám odsuzowal, gest osprawedlněn.“ Posléze pak co tuto Pán Ježjš w podobenstwj wyswětlil, pronássi w přjslowj wůbec užjwaném, dokládage: „Neb každý, kdož se powyssuge, bude ponjžen, a kdož se ponižuge, bude powýssen;“ což owssem se na farisеowi a publikánu uskutečnilo.

Rozgjmánj.

Za starých časů byli gsau u Rekú znamenité hry, tak řečené Olympické, kterézto hry se každého pátého roku prowozowáwaly, a kdežto se na reydissti o závod běhalo, gezdilo, zápasilo a ssermowalo; načež pak ti, genž prwnj cjle dosáhli aneb swjtězili, welikau sláwau poctěni gsau bywali. A něco podobného spatřiti lze w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium. Nebo, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, na regdissti obgewugj se dwá gezdci s wozy, genž o závod gezdj. Na gednom wozu gest zapřažena domnělá sprawedlnost s pýchau, na druhém pak hřjssnost s pokorau. Kdo asi bude wjtězem? Kdo pře stnihnuw soka dogde spjsse cjle? Hle, sprawedlnost, s kte-

Digitized by Google

rauž pýcha zároweň gednim krokem kráčj, zůstáwá nazpět; pokora pak, ač nemá po boku sprawedlnosti, wjtězj [1]). A neb žřegmě řečeno: Křjssnjk, genž w pokoře a w kagicnosti Boha wzýwá, docházj osprawedlněnj; gessto sprawedliwý, genž w pýsse sebe wynássj, zawržen bývá. Abys toto pochopil, milý křesťane, a poznal, gak zpanilá a spasitelná gest pokora, a gak ohawná a zhanbná gest pýcha a wysokomyslnost: uwažug, co Kristus Pán w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium tobě předkládá:

Dwa člowěkowé wstaupili do chrámu, aby se modlili; dj Pán Ježjš na počátku podobenstwj swého. A proč ssli do chrámu člowěkowé tito? tážeť se mnohý; zdaž se nemohli doma modliti? Což nedj sám Pán Ježjš: „Ty, když se budeš modliti, wegdi do pokogjka swého, zawři dwéře, a modli se Otci swému w skrytě: a Otec twůg, kterýž widj w skrytě, odplatj tobě“ [2])? Owssemť mohli se i doma saukromj modliti, a bezpochyby, že se také doma skrytě modljwali, gednak by neważili cesty do chrámu; předc wssak právě proto, že se i doma saukromj modljwali, puzeni gsau, aby se také wečegně modlili w chrámě, w domu to Hospodinowě u zhromážděnj giných stegně smeyssljcich a podobnými city zbožnosti proniknutých. Nebo člowěk gest dle přirozenosti swé od Boha tak zřjzen, že, což u wnitř wraucně cjtj, rád zewnitř na gewo pronássj; a poněwadž ku společnosti stwořen gest, rád se spolčuge s těmi, genž gedněmi a těmiž city náboženosti a wraucnosti u zbožné modlitbě puzeni, duchem k Bohu se nesau. A protož, chtěge se modliti, ubjrá se rád do chrámu, kdežto nalezá sobě spřjzněné dusse, s nimižto spogen a duchem sgednocen snáze k nebesům zalétá a wýsse se powznássj a wraucnosti a zbožnosti giných takřka powzbuzowán, podporowán a nesen, koná modlitby swé s wětssj wraucnosti a zbožnosti. O kdo může wstaupiti do náboženského zhromážděnj, gessto w chrámě w hluboké zbožnosti pohřjženo Bohu slauži, a nenj sám takřka praudem stržen a zbožnosti geho uchwácen? Kdo může patřiti na nábožně modljcjho se, a nebýti sám k podobné nábožnosti podnjcen? To tedy pudj křesťana k wečegné bohoslužbě a k společným modlitbám: že netoliko zbožnost srdce wečegně pronássj, k čemuž se widj přirozenosti lidskau puzena, ale také že sám tu wzdělán a k nábožnosti powzbuzen bývá. Nebo w chrámě naléza člowěk mnoho, což geho zbožnost mocně budj, podporuge a což gi hogněgssj i wraucněgssj činj. Giž ono odlaučenj se od wěcj swětských a poswátné ticho chrámowé mnoho působj. Ach, bohužel gsme tak křehcj, že mjsto, coby měli wssickni tworowé Boha Twůrce swrchowaného nám připomjnati a k němu pozdwihowati myslj nassich, že nás činj roztržitými, budjce péče swětské w srdci nassem a wjce odwracugjce mysl nassi od Boha. W chrámě pak, oddělenj takřka od swěta snáze zapomjnáme na wěci a na péče swětské; tu gsme takřka celé swogj a duch náš prost paut pozemských wolněgi se tu powznássj k Bohu, a zalétá n wraucj modlitbě k nebesům, k čemuž owssem welebné ticho, wůkol panugjcj, a wsseliká wyobrazenj a wůbec wessterá zřjzenost chramů mocně napomáhagj. Mimo to, ačkoliw wj zbožný křesťan, že wssudy gest Bůh přjtomen, a že tudjž wssudy modlitby a prosby geho slyssj, wjť předc také, že Bůh w chrámjch

[1]) Hom. 4. de incomprehens. Dei. [2]) Mat. 6, 6.

Digitized by Google

zwlásstě milostj swau přebýwá a že tuto prosby geho tjm spjsse wyslyssenj dogdau. Nebo, gestliže Bůh w chrámě Jerusalémském, genž byl stjn a obraz chrámů křesťanských, zwlásstě milostj swau přebýwati přislibil, ubezpečuge, že tam „budau oči geho a srdce geho po wssecky dny“ [1]): čjmž wjce musj přebýwati w chrámjch křesťanských, kdež se koná prawá bohoslužba; a gestliže dle přjpowědi Páně, „kde dwa neb třj shromážděni gsau we gménu geho, i on gest přjtomen“: čjmž wjce nemusj býti přjtomen w křesťanských chrámech, když tamto celá obec, shromážděna we gménu geho, modlitby a prosby swé koná? A nad to wj také křesťan, že Kristus Pán skutečně, a w prawdě gest přjtomen w chrámech křesťanských w neyswětěgssj swátosti oltářnj. Tu mage Krista před sebau, naň u wjře patře, koná modlitbu swau horliwěgi a wraucněgi; k němu se hlásj gako syn k Otci, gako učennjk k Mistrowi, gako služebnjk k Pánu swému; gemu otwjrá srdce swé, gemu wyprawuge záležitosti swé, před njm wyléwá dussi swau: a k němu se bljže, spjš wyslyssenj a pomoci očekáwá. Co konečně slussj také znamenati, gest: že konagjce modlitbu w chrámě u shromážděnj křesťanském, wjru swau w Krista a obcowánj swatých weřegně wyznáwáme, a tjm na gewo pronássjme: že w cjrkwi s wěřjcjmi obcugeme a pak i zbožnau přjtomnostj swau ku wzdělánj bližnjho mocně přispjwáme, gakož i gegich přjtomnostj sami wzděláwáni býwáme. — Tomu zagisté neodporuge rozkaz Kristůw, totiž: abychom modljce se, w skrytě se modlili. Nebo slowa tato Páně negsau dogista řečena na ugmu weřegné a společné modlitby w chrámě. Pán Ježjš tu porážj toliko marnost a přewrácenost fariseů, kteřjžto i saukromné modlitby na rozjch ulic a na weřegných mjstech wykonáwali, aby od lidj byli widjni a gakožto nábožnj chwáleni. Nadřečenými slowy přikazuge Pán Ježjš, aby takowéto modlitby se konaly bez wsseho wychlaubánj a honossenj, toliko ke cti Božj; pak že wyslyssenj dogdau. Že pak tjm weřegnau a společnau modlitbu w chrámě nemjnil, aniž gj zapowjdal, wyswjtá z toho: že sám do chrámu se bráwal. a že i swatj aposstolé w Jerusalémě messkagjce do chrámu k modlenj se bráwali [2]), gakož i prwnj křesťané z počátku w chrámě na modlitbách trwali [3]); pak když po pronásledowánj pohanském i křesťané chrámy stawěli, bylatě weřegná a společná modlitba w chrámě zagisté důležitau částj bohoslužby. Tjm méně mohau se dotčená slowa Kristowa na weřegnau modlitbu katoljků w chrámě obraceti a gi zabraňowati; gessto cjrkew žádnému katoljku neukládá, aby se modlil w chrámě s tjm úmyslem, by byl widjn a za nábožného gmjn; abrž spjsse takowéto farisegské pokrytstwj zawrhuge a odsuzuge dle přjkladu samého Krista Ježjsse. A protož nalézáme: že wssickni zbožnj křesťané, genž se stkwěli w cjrkwi co hwězdy na nebi, ač saukromj hogné modlitby konali, předc i weřegných modliteb w chrámě neopomjgeli, ano že ge u wssj wraucnosti a horliwosti konáwali, aniž gim může kdo předhazowati, že by tjm nábožnost a wraucnost gegich co utrpěla; ano naopak oni sami wyznáwagj, že tjm mnoho w zbožnosti zjskali. Wědělit gsau dobře, že gest Bůh wssudy přjtomen, a protož měli k němu wssudy mysl swau obrácenu, wssudy se modlili; ale také práwě proto, že zbožnostj oplýwalo srdce gegich, widěli se puzeni w chrámě společné modlitby ko-

[1]) III. Král. 9, 3. [2]) Sk. ap. 3, 1. [3]) Loco cit. 3, 46.

Digitized by Google

nati a zewnitřnj zbožnoſt tato gegich byla důkazem wnitřnjho zbožného hnutj ſrdce gegich. Naopak ale lze obáwati ſe: že ti, genž chrámu a wečegné modlitby ſe ſſtjtj, předſtjragice, že ſaukromj toliko Bohu ſe modlj, že modlitbu zcela zanedbáwagj, a že wnitřnj zbožnoſt uſtawičně předſtjragice, že tjm toliko ſwau bezbožnoſt a neb náboženſtwj netečnoſt a wlažnoſt zakrýwagj.

A protož, milý křeſťane, nedbey na řeči bezbožných mudráků a nenáſledug překráceného příkladu těch, genž ſe chrámu wyhýbagj. Slyš, co dj tobě ginj ſwatj a zbožnj muži. „Dobré djtky, dj ſw. Bernard, meſſkagj rády w domě mílého Otce. Kdež máme my, ač chceme-li býti dobrými djtky ſwého nebeſkého Otce, kde máme my raděgi meſſtati než w domě geho?“ — „Chrám, dj ſw. Ambrož. geſt malé nebe. Kdo nerad chodj do malého nebe, nebude gednau připuſſtěn do welikého.“ — A w prawdě křeſťanſký chrám geſt zbožnému katoliku prawým nebem. Gako w nebi Bůh Otec nebeſký ſwým wywoleným ſe zwláſſtě zgewuge, a oni ho twáří w twář patřj a geho požjwagj, a tjm geſt gim odměnau welikau přjliš: podobně i katolik přjtomnoſt Božj w chrámě mocněgi tuſſj, Bůh geſt mu tu bližſſj prawdau a miloſtj ſwau, tu k němu zalétá u zbožných modlitbách: a toto blahé wědomj, tato živá wjra naplňuge duſſi geho nebeſkau útěchau. Gako w nebi Kriſtus kraluge ſe ſwatými a wywolenými ſwými, a tito w obcowánj tomto docházegj ſwrchowané blaženoſti: podobně ſe děge w chrámě. Tu ſlyſſj ſlowo geho prawdy, tu ſe koná a obnowuge ſe welikáobět geho a otwjragi ſe pramenowé geho miloſtj; tuto dlj a meſſká on ſám podiwným způſobem w nejſwětěgſſj ſwátoſti přjtomen w ſwatyni celý, Bůh a člowěk u proſtřed wěrných ſwých, gſa gegich učitelem, rádcem, utěſſitelem, ſpomocnjkem, a wolage k nim: „Pogďtež ke mně wſſickni, kteřjž pracugete a obtjženi gſte, a gá wás občerſtwjm“[1]; oni pak ſpěchagice k němu, geg ctjce a wzýwagice u welebné ſwátoſti, docházegj hogně darůw geho miloſti. A takto giž zde w chrámjch u Kriſta we welebné ſwátoſti přjtomného meſſkage katolik a geg ctě wraucj myſlj, docházj nebeſké rozkoſſe[2]). A protož nalezáme, že wſſichni zbožnj a horliwj katolici a ſwatj mužowé w cjrkwi byli horliwj w nawſſtěwowánj chrámu a konánj wečegných a ſpolečných modliteb a ſlužeb Božjch. O zbožné wdowě Anně 84 leté wyprawuge ſe, že z chrámu newycházela, poſty a modlitbami ſlauzjc Bohu dnem i nocj[3]). A právě w tomto chrámě doſáhl zbožný ſtarec Simeon té miloſti, že ſpatřil Wykupitele[4]). Kriſtus Pán ſám giž co dwanáctiletý pacholik wſtupowal do Jeruſaléma a pak často w něm dljwal, rowněž i geho apoſtolé a prwnj křeſťané. Gich náſleduge swatý Jan Nepomucký, přemilý patron náš, giž co pachole z ráua chodjwal z Nepomuka do bljzkého chrámu Ciſterciáckého, kdež kněholnjkům při mſſi ſw. s welikau náboženoſtj poſluhowáwal. Swatý Antonjn, arcibiſkup Florentinſký, byl od neyautlegſſj mladoſti wraucj milownjk ſtánku Božjho. Pjſſe ſe o něm, že ho gako pacholika, nebyl-li doma neb we ſſkole, nebylo třeba ginde hledati než w chrámu, kdež giſtě wždy nalezen byl. Podobně ſw. Kazimjr, králowſký přinc polſký, lačněl po ſtánku Božjm netoliko za ſwětla dennjho, aby při konánj neyſwětěgſſj oběti mſſe

[1]) Mat. 11, 28. [2]) O nawſſtěwowánj a poctě welebné ſwátoſti, wiz: Rozjjmánj na den Božjho Tjla, zwláſſtě ſtránku 284. [3]) Luk. 2, 37. [4]) Tamtéž.

Digitized by Google

ſwaté ſwau poklonu Bohu wzdáwal; nýbrž častěgi w noci z lůžka ſwého wſtáwage, tam ſe ubjral a u dweřj ſe modljwal [1]). Těchto tedy poſlauchey, křeſkane milý, gich náſledug a wſtupug i ty rád, pilně a ochotně do chrámu. A máš-li daleko do chrámu, nebudiž tobě i dálſſj ceſta obtjžná. Wiz, že tjm wětſſj bude u Boha zásluha twá. A ta by nebyla hodná, abys pro ni něco wážil a obětowal? Wyprawuge náboženská powěſt, že giſtý pauſtewnjk měl daleko pro wodu od pauſtky ſwé. Mrze ſe na dalekau ceſtu tuto, umyſlil ſi ginak, řka k ſobě: I proč bych ſe trmácel? Opuſtjm ſtarau pauſtku a wyſtawjm ſi tuto u ſtudánky ginau. Když pak ſe wracel od ſtudánky ſwé, přemyſſlege právě o přeſtěhowánj ſwém, pozorowal, že někdo za njm kráčj. Uleknut, obrátiw ſe, uzřel zpanilého mládence, an krok za krokem za njm ſe béře. I táže ſe ho pauſtewnjk: kým by byl a čeho zde na pauſſti hledá? Na čež odwece mládec, dj přjwětiwě: „Gſem angel Páně a počjtám kroky twé, aby i tyto gednau odměny doſſly“; pak zmizel. I poznal geſt pauſtewnjk, že daleká ceſta tato geſt záſlužná, aniž wjce ho mrzela.[3]) — A když ty, křeſkane milý, z lásky k Bohu u prawé horliwoſti a wraucnoſti křeſkanſké dalekau ceſtu do chrámu konáš, nemělo by ſpjſſe toto záſlužné tobě býti? A podnikáwáš-li pro nepatrný ziſk a malau wýhodu dalekau ceſtu: mělaby tě býti obtjžná ceſta dalſſj do chrámu, kdež tolik wýhod a tak hognýho ziſk ſe ti naſkytuge, a čjmž tak hognau záſluhu u Boha ſobě ziſkati můžeš? —

Ach nedey, ó Pane, nedey nám w chladnoſt a wlažnoſt upadnauti, abychom ſe chrámu ſtjtili a gemu ſe wyhýbali. Nechť do něho horliwě kráčjme, nechť w něm wraucj modlitby konáme a wyſlyſſenj a ſmilowánj dogdeme. K tomu dey nám wſſem pomoc a miloſt ſwau.

Oba, genž do chrámu wſtaupili, modlili ſe, fariſeus i publikán; a wſſak, gak rozdjlný geſt obſah a způſob modlitby gegich. Fariſeus ſtoge, toto ſám u ſebe modlil ſe: Bože, děkugi tobě, že negſem, gako ginj lidé, dráči, neſprawedliwj, cizoložnjci: gako i tento publikán. Poſtjm ſe dwakrát do téhodne, deſátky dáwám ze wſſech wěcj, kterýmiž wládnu. Eyhle živý obraz pýchy a wyſokomyſlnoſti we ſwé ohyzdnoſti, modlitba ta! — Čtyry způſoby pýchy znamená ſw. Řehoř Veliký a ſice: „když někdo co dobrého má a ſe domeyſſlj, že to má ſám od ſebe; pak, když ſi to ſám ſobě ſwým záſluhám přičjtá; dále když myſlj, že něco dobrého do ſebe má, čehož w prawdě nemá; a konečně, když co dobrého mage, ſám to mjti chce, a protož giné ſnižuge, tupj a gimi pohrdá“ [2]). A hle weſſkeré tyto čtyry způſoby pýchy nalezagj ſe při fariſeowi w chrámě ſe modljcjm; gakž z modlitby geho patrno. Zdá ſe ſice, že od Boha odwozuge domnělau ſprawedlnoſt ſwau, kterauž to ſe wychlaubá, geſſto mu djky wzdáwá; než geho djky negſau nic, leč djky, kteréž wlaſtně a poſledně ſobě wzdáwá, gakž to ſw. Baſilius rozwádj w ten ſmyſl: Děkugi tobě, ó Bože, a ty děkugeš i mně. Neb mimo mne nemáš žádného ſprawedliwěgſſího a hodněgſſího člowěka na ſwětě; gá ſám gſem tobě pokladem ſwatých ctnoſtj, a kdyby mne nebylo na zemi, gak puſtá by byla země a wſſj ſprawedlnoſti prázdna! — Tak přičjtá ſobě a odwozuge poſléze od ſebe, od ſwého při-

[1]) Macana Wýbor ſtr. 31. [2]) Schmid's Exempel-Gebeth djl I., ſtr. 49. [3]) L. 23. Moral. c. 7.

Digitized by Google

činěnj, zač gedině má Bohu děkowati; nebo, gakž dokládá učený Theofilakt, wykládač pjsma, „kdyby byl za to měl, že skrze milost Božj nabyl spravedlnosti swé, nebylby pohrdal ginými, uwažuge: že co se ctnosti geho dotýče, sám také wssj spravedlnosti byl prost.“ Mimo to přičjtá si pyssný fariseus w modlitbě swé dokonalost a spravedlnost, kteráž mu w lastně nepřjsluſſj. Nebo w čem wlastně záležj tato domnělá spravedlnost geho? W tom: že nenj dráč, nespravedliwý a cizoložnjk. Bjdná to dokonalost, kteráž w ničem giném nezáležj, než že si nenj wědom hrubých a nápadných neprawostj. Wſſak ale, milý farisee, negsi-li ty dráč, gsi giž proto spravedliwý? Ty newidjráš násilim cizj statek? Dobře činjš. Wſſak když pod zámyslem dlauhého modlenj, zjjráš domy wdow [1]), když snad podwodem, lstj neb lichwau giné o gměnj okrádáš: zdaž tu negednáš podobně, gako dráč? a bylby gsi skutkem nebyl dráčem, gsi předc gim myslj a wůlj swau. — Ty negsi nespravedliwý, djš dále, pyssný farisee. Snad ti nemůže žádný nějaké patrné nespravedlnosti dokázati; ale co podtagj, sankromj neb pod zástěrau práwa a spravedlnosti pásseš, gest snad ta neywětssj nespravedlnost. Tok owssem nenj nic u tebe a před lidmi, zdali pak gest to také tak u Boha? — Ty negsi cizoložnjk, gakž djš konečně. Skutkem snad gsi se zachowal čistého od neprawosti této; wſſak ale, zdaliž gsi zachowal wždy i srdce swé čisté od ohawnosti této? Zdaliž gsi necizoložil myssléukau, wůlj a pohledem? A když z nepatrných přjčin proti Božjmu ustanowenj dowoluges propustiti manželky, zdaliž nepodporuges tjm lehkowážně cizoložstwj a nečinjš se neprawostj tauto winným? O gaká to bjdná spravedlnost, kteráž záleží toliko we wywarowánj se ohawných nápadných nešestj, za kteraužto, gako za nějakau zásstitau hegno giných nešestj se skrywá. Než ale fariseus náš má také zásluhy, gimižto se honositi může; a w skutku on ge také obssirně wyprawuge, aby se zdála spravedlnost geho dokonalau býti: postjm se, dj důwěrně, dwakrát do téhodne, desátky dáwám ze wssech wěcj, kterýmiž wládnu. Owssemk samé to dobré skutky. Ale přigde wssecko nato, z gakého úmyslu, a gak ge koná. Proč medle se postj? snad aby krotil žádosti těla a sebe i s tělem w obět Pánu přinásseł? Nikoliw; on se postj, aby to lidé widěli a řekli: že gest to náboženský a zákona bedliwý muž. Proto possmukuge twáři swé, proto sype popel na hlawu, proto chodj w rauchu sskaredém postě se, aby wědomo bylo lidem, že se postj. A proč dáwá tak úzkostliwě desátek ze wssech, i z těch neynepatrněgssjch wěcj? Snad proto, aby ctil staré a ctihodné ustanowenj Hospodinowo, a tjm také geg samého? Aby podporowal služebnjky Hospodinowy a tjm i bohoslužbu a zbožnost? Nikoli, proto dáwá tak úzkostliwě desátek, aby řekli o něm lidé: to gest muž swědomitý, ten zachowáwá ustanowenj otcůw! Ach, což gest wssecka spravedliwost, co gsau wsselicj dobřj skutkowé člowěka, nekonagj-li se z lásky k Bohu, nýbrž toliko pro marnau chwálu swětskau — tok nenj spravedlnost aniž bohoslužba, abrž marné sobectwj a lichá modlosluženost! A wiz, milý křesťane, gak koná fariseus dobré skutky tyto? On se postj, zdržuge se gjdla. Zdaliž pak se postj také očima? ussima? gazykem a srdcem swým? — On dáwá desátek ze wssech wěcj? Zdali pak gest hotow sděliti se s bjdným a nuzným, když toho potřeba požaduge? A

[1]) Luk. 20, 47.

kouečně co gsau wssecky tyto zewnitřnj činy, gimižto se honosj? Kde gest láska? kde milosrdenstwj? kde dobročinnost? kde tichost a smjřenliwost mysli? Ach, toho ani nezná srdce geho; naopak co dobrého do sebe má, chce mjti sám, a protož snižuge a tupj podál stogicjho publikána a pohrdá gim. „Bože, děkugi tobě, že negsem gako tento publikán dráč, nespravedliwý a cizoložnjk. A to gest ten čtwrtý způsob, gimžto se pýcha geho gewj. Gaká to sslenost! gaká to wysokomyslnost! gaká to nesnesitelná chlauba! wolá tu sw. Jan Zlatoústý. Celé pokolenj lidské nemohlo dosti ukogiti wysokomyslnost geho; nýbrž on tupj také zpozdilým způsobem publikána, genž stál podál něho. O bjdná to spravedlnost w prawdě ohyzdná sláwa ta, kteranž pyssný na zkázu giných stawj! Špatný to maljř, kterýž, aby geho obraz nad giné wynjkal na ostatnj blátem házj, neb ge maže. Gak podlé gest to giným utrhati, aby wlastnj sláwa byla stkwělegssj, gak nespravedliwé giné oblaupiti, aby wlastnj zámožnost tjm hogněgssj byla!" — Tu máš, křesťane milý, obraz, w kterémž můžeš gasně spatřiti: gak ohawná byla pýcha wysokomyslného farisea a gak ohawná gest až posud wůbec. Zagisté pyssný gest nespravedliwý k Bohu, gemuž newzdáwá powinnowané cti a chwály, dle slow sw. Pawla: „Co máš, čehobys nebyl wzal? Pakli gsi wzal, proč se chlubjš, gakobys byl newzal?" [1]) On gest také nespravedliwý k bližnjmu, gehož snižuge a na gehožto ugmu swau čest a sláwu stawj a zwýssuge. Konečně pak gest i nespravedliwý k sobě samému, gehožto klame, uwozugjc se domnělau spravedlnostj w zkázu. Nebo pýcha a wysokomyslnost nenj toliko ohawná, ale ona gest také na neywýš záhubná. Zbawugek činy člowěka wssj zpanilosti a wsselike zásluhy i w tom, což dobrého a usslechtilého do sebe magj. Znamenitý maljř Rubens wyobrazil kdys weselé usmjwagicj se djtě; gedinym pak tahem sstětce swého, proměnil ge w djtě pláčicj. Wěru cos podobného platj též o křesťanu. Nechť se pro mnohé ctnosti podobá angelu, přimjssj-li se w lahodný obraz ten gediná pýcha, giž gest wssecken zohyzděn a přjwětiwá prwé podoba mění se tjmto gedinym tahem w sserednau a takřka ďábelskau. Kdož to newidj na pyssném fariseu w dnessnjm sw. Ewangelium. Zagisté gestliže měl wssecko do sebe, čjmž se w chrámě chlubil, mnoho gest dobrého měl na sobě. Giž to bylo chwalitebné, že do chrámu ssel, aby se modlil; pak že w chrámě Bohu děkowal, i w tom se dobře zachowal; též, že nebyl žádným dráčem, ani nespravedliwým, ani cizoložnjkem, bylo, což se na něm i chwáliti i následowati mohlo; podobně byla také wěc dobrá a Bohu ljbezná: že se dwakrát do téhodne postil; konečně nenj co haněti, že ze wsseho, což měl, desátky dáwal. Co wssak farisseowi celé to magnifikat zkazilo a činy geho wssj zásluhy zbawilo, gest to, co neypěknějssjho angela s neywyššjho nebe do newlubssj propasti srazilo: pýcha totiž, kteráž chytiwssi se dobrých a chwalitebných skutků, ty dolů strhla a lauřinami zakalila. Nebo, rownež gako pokora wywýssenostj swau hřjch přewyssuge, a wzhůru se až k Bohu wynássj, tak pýcha tjži swau spravedlnost dolů táhne. Nebo pýcha, gakž dobře sw. Basilius poznamenal, „gest mol wssech ctnostj, ty zkoken kazjcj" [2]). „Dwě lodi magicj náklad, pjsse swatý Jan Zlatoústý, do čerpadla se připlawily: publikán pěkně připlaul, farisseowa pak lod roztrhla se: aby se

[1]) l. 1 cor. 4, 7. [2]) Basil. in Constit. Monast. c. 1.

Digitized by Google

naučil, gakby zlá wěc byla naduto[s]t mysli.“ Dobře wěrn a dobrých wěcj na swau lod naložil fariseus. Do kostela choditi: dobrá wěc; Bohu děkowati: dobrá wěc; postiti se: dobrá wěc; w manželstwj wěrnost zachowati: dobrá wěc; desátky dáwati: dobrá wěc; wssecko dobrá kaupě, dobré zbožj; ale že s tau kaupj a zbožjm přjliš bezpečně se plawil a mnoho se s nj honosil: hle w samém čerpadle u samého břehu, rozrazil lod a wssecek naklad roztraussil. — Wssak pýcha a wysokomyslnost zbawuge netoliko wssj zásluhy, nýbrž otwjrá také dwéře wselikým hřjchům a wrhá člowěka do wselikých neprawostj. Dobře se dj w knize Ekleziastes: „Počátek wsseho hřjchu gest pýcha“ [1]). K čemuž wýborně dokládá sw. Prosper: „Co máž býti zgewněgi prawjno, co gest wjce podobněgssjho? Počátek, prawj se, ne některého, nýbrž každého hřjchu gest pýcha; aby se patrně ukázalo, že gest ona wssech hřjchů přjčinau: poněwadž gest netoliko hřjch, alebrž bez nj nemohl, nemůže, aniž bude moci který hřjch zpáchán býti. Wždyt nenj hřjch nic giného leč zhrdnutj Bohem, kterážto zhrdnutj po zákonech geho sstape. K tomuto Bohem pohrdánj nepřemluwj lidi nic, leč pýcha“ [2]). Podobně mluwj sw. Augustin: „Polorau stáwagj se lidé swatým angelům podobnými, pýcha činj z angelů ďábly. Onak gest i počátek, i konec, i přjčina hřjchů wssech: neboť negen že gest pýcha hřjch, ale bez pýchy nebyl, nenj a nebude žádný hřjch možný“ [3]). Dobře tedy saudj sw. Jan Zlatoústý, řka: „Wsseliký hřjch béře počátek z pýchy. Z pýchy se rodj opowrhowánj chudých, žádost peněz, lásta k panowánj, tauha po mnohé sláwě. Hrdý ani od wyšssjch, tjm méně od nižssjch sneše ponjženj: kdo pak nesnese ponjženu býti, owssem nesnese ani co zlého trpěti“ [4]). A co při tom gest neyhorssjho, že pýcha zaslepuge člowěka a činj ho nekagjcjm, tak že pokud w pýsse setrwá ani pokánj nečinj. Nebo wysokomyslný negde do sebe aniž zkaussj neb zpytuge sebe. A co by měl zpytowati? Wždyt mu dle geho mjněnj nezházj ničeho. — A byť i chyby a poklésky geho sebe patrněgi se mu předstjraly, on gich neuznáwá, wěda ge wždy omlauwati, neb osprawedlňowati; a předstjragj-li se mu předc tak, že nemůže gich zapřjti: horssj se na to a nazýwá toho, genž mu ge předstjrá, nepřjtelem, opowážliwým a zblaudilým. Napomjnánjm a warowánjm widj se uražena; neb, gak prý, wjk on sám, co má činiti aniž mu potřebj gakési wýstrahy; a gak může někdo o něm něco zlého mysliti? Trest a pokáránj ho gessté wjce rozhořčuge. Neb tjm widj wzácnau osobnost swau na neywýsse uraženau, aniž mu lze takowau urážku pokogně snésti. K tomu gest k dobromyslným a upřjmným přátelům zawřený; neb gak by to mohl snésti, aby gim odkryl rány swé? On wyhledáwá toliko lidi, kteřjž mu po chuti mluwj, miluge pochlebnjky, genž přednosti geho wynássegj, samolásce geho howj a swědomj geho chlácholj. — Wssak ale utjkage se pečliwě wselikě zkaussky srdce, a omlauwage a přikrýwage tak hbitě sebe a oddáwage se pochlebnjkům a lhářům: nikdy nedospěge ku pokánj, aniž můž od zahynutj býti uchowán. Ano, to gest při pýsse to neyhorssj: že se sama osprawedlňuge, a že se od giných dáwá osprawedlňowati a tudjž nenj ani přjstupná k napomenutj, ani schopná ku pokánj.

Záhubná-li gest pýcha wůbec, neyzá-

[1]) 10, 15. [2]) S. Prosper lib. 3. de vita cont. c. 2. [3]) Lib. ad sac. Virg. [4]) Hom. 43. ad pop. Antiach.

Digitized by Google

hubněgssj gest zagisté, když se přimjsj k nábožnosti, a když se člowěk pyssnj proto, že nábožný gest. Proti wsseliké giné pýsse mát náboženstwj prostředky, gichžto člowěk bedliwě užjwage, může se gj zhostiti; ale proti pýsse náboženské nenj žádného prostředku; gessto swaté náboženstwj samo a wssecko, což k uléčenj podáwá, zmocniwssi se toho náboženská pýcha činj wssecko malomocným a gako gedem wssecko otráwugjc, zbawuge každy prostředek wssj moci, wsseho působenj; a tak pýcha náboženskáne gsauc ani k zhogenj, wrhá w gistau záhubu toho, kdož se gj oddáwá. Patrný a žiwý důkaz toho nalezáme na farisejch. Saduceowé, celnj, newěstky, weřegné hřjssnice a lotřj naprawili se kázanjm Ježjssowým; ale o málo kterém fariseowi wyprawuge se, že by se byl naprawil. Pýcha náboženská bránila gim. Čehož i za nowěgssjch časů dosti máme důkazů.

Že i ten neynábožněgssj padne a padnauti musj, gestli že se pokory spustj, zgewně okáže následugicj přjklad, a může wssem pyssným k wýstraze slaužiti. Geden řeholnj bratr a průwodce swatého Jana Kapistrána, přjgmjm Justin, byl pro swé ustawičné na modlitbách trwánj, pro tuhé mrtwenj sebe samého, pro swau neposskwrněnau čistotu, a pro mnohonásobnj horliwé práce swé hoden, že geg gednohlasná powěst gakožto muže plného milosti Božj a swatosti wůbec rozhlásila. Sám otec wesskerého křesťanstwa, papež Ewgen IV. uslyssel tak mnoho slowútného o něm, že téměř žádostj hořel, ho znati, a proto ho k sobě powolal. Justin přissed do Řjma, byl nad mjru wljdně a laskawě od swatého otce přigat. Ach! kdoby neměl w poctiwosti muže toho, gemuž sám neywyšssj náměstek Kristůw tak welikau poctiwost prokázal, že ho obgal? — Když wssak se Justin od papeže k swatému Janu Kapistránu nawrátil, pohleděw tento naň autrpným okem, řekl: „O bratře Justine! odessel gsi co angel, ale nawrátil gsi se co ďábel". Prawda této twrdé řeči se brzo okázala. Nebo den ke dni se Justin wjc a wjc peychau nadýmal; každá maličkost ho k hněwu popauzela, že se mu patřjcj uctiwosti neprokazuge; až konečně w pýsse swé tak daleko pokročil, že gednomu řeholnjmu bratru nůž do prsau wrazil; pauze proto, že dle zdánj geho slussnau úctu gemu učiniti opominul. Po spáchané wraždě prchnul, blaudil, neprawost neprawostj wrssil, až konečně byw polapen do wězenj byl uwržen, a pak w newěře a nekagicnosti ohawnau smrtj zemřel [1]).

Geli ale pýcha tak ohawná a záhubná, gak dowodjno, powstáwagj důležité otázky: Gak může člowěk w pýchu upadnauti a pak, gak když w pýchu upadl, gak může z nj powstati a gj zniknauti? — Co se prwnj otázky dotýče: gak člowěk w pýchu upadá? děge se to následugjcjm způsobem. Každému gest přirozená gakási nezřjzená oddanost a láska k sobě, což gest následek prwotnjho hřjchu. Tato libost k sobě budj se a žiwj a podněcuge se zhusta giž záhy w malém děcku: marniwj rodičowé krásslj a zdobj ge a stawj ge na odiw, sami obdiwugj ge a pochlebugj mu, wychwalugjce ge: že mu to dobře slussj, že gest hezčj než giné djtky, a hledagjce w tom gakausi rozkoš a sláwu. Ký diw, že djtě pak se počne wynásseti a nad giné wypjnati. Týž duch wysokomyslnosti pěstj se pak w dalssjm wychowánj. Pýchy a wysokomyslnosti užjwá

[1]) Macana Wýbor str. 223.

se z husta za hlawnj páku a za mocný podnět gednánj djtek. Magj-li se k čemu powzbuditi, budj se pýcha a wysokomyslnost gegich. Tak se nemůže ginak djti, leč že, aniž toho znamenagj, srdce gegich se zmocňuge gakási nadutost a hrdost, kteráž pak s nimi roste. Pak když poodrostau, a přirozená zpanilost a sličnost těla gegich se rozwine, a k nj pak se připogj ssperk, ozdoba; a pochlebnjci počnau obdiwowati gi: tuk owssem dlj w marniwé samolibosti oko na sobě a patřj s gakausi hrdostj na krásu swau. Tak se žiwj a množj denně samolibost a pýcha. — Aneb mladjk prospěw we wědě a uměnj aneb w řemeslu znamenitě pokročiw, docházj uznánj. Pak se cjtj powznessena, dělá si mnoho ze sebe a giž se mu zdá wssecko nedokonalé, což ginj před njm dowedli. Tak roste a množj se pýcha a hrdost geho wjc a wjce. Zatjm an toho neznamená aniž w tom nalézá něco nápadného neb záhubného, wtjrá se marniwost a samolibost tato wjc a wjce do srdce geho, a opanugic geg, stane se mu zwykem při každé přjležitosti se obgewugjcjm a do wsseho se mjsjcjm, až posleze opanuge celého, gsauc geho druhau přirozenostj. A tak gest gich na tisjce, genž w marniwosti, samolibosti a hrdosti pohřjženi, ani neznamenagj chyb swých a magj se z cela za sprawedliwé a když w zahynutj ubjrati se budau, bez pochyby budau se mjti za z cela newinné. Protož křesťane milý! zkausseg se pilně a bedliwě, dey pozor na sebe, abys poznal, gak welice gsi w samolibost zamotán. Nedey se zklamati samoláskau swau. Wěř a měg za to, že samolibost uchwátila tebe; toliko zpytug a skaumey, gak dalece uchwátila tebe, abysi se záhy wymotal z gegich tenat. Tu pak připadá potřeba odpowědjti na druhau otázku, totiž: co máš činiti, gakých prostředků použiti, abys se pýchy zhostil? Přede wssjm uwažug a často na mysli přemjtey, milý křesťane, wznessenost a welebnost Božj, zároweň i swau lidskau njzkost a malichernost. Kterak lze pýchu potřjti? táže se sw. Jan Zlatoústý, a odpowjdá: „Poznánjm Boha. Pochodj-li pýcha z neznámosti Boha, zapudjme tjm, že ho poznáme, wssecko wypjnánj“ [1]). Když Lucifer s ostatnjmi pyssnými angely se Bohu protiwil, a chtěge se učiniti neodwislým pánem, powinowané poslussenstwj gemu odepřel: postawil se prý w hluboké pokoře archangel Michael w čelo wěrných angelů, a odporowal mu, wolage: „Kdo gest gako Hospodin“? . . A podobně i ty, křesťane milý, kdykoliw pýchau budeš pokaussjn. rciž sobě: Kdo gest gako Hospodin? Gak bych se mohl opowážiti gemu se protiwiti. Gá bjdnjk! zdaliž newjm, že celý a wssecek od něho záwisjm, a že mne w okamženj zničiti, ba i, což gesstě hůře gest, gako pyssné angely do zahynutj wěčného swrhnauti může? — Podobně i rozgjmey, milý křesťane, často swau bjdnost a malichernost lidskau! Taž sebe sám často: Co gsi, o člowěče, dle těla? co gsi dle dusse? A rciž a odpowěz sobě: Dle těla gsem prach a w prach se obrátjm! „Co zpýchá člowěk, wolá sw. Bernard, člowěk, gehož početj gest w hřjchu, gehož zrozenj gest bjda, gehož žiwot gest lopota a gehož smrt gest potřeba“? — Dobře tu dokládá také sw. Jan Zlatoústý: „Co giného wsstěpugeme wám každodennjm wyučowánjm, ne-li, abys o člowěče o sobě přjliš wysoko nesmýsslel? Přirozenost lidská gest přjliš rychle hynaucj a wssemožným nehodám neywýsse podrobena. Mladost spěchá ke stářj, krása hyne a přecházj w

[1]) Hom. 43. ad pop. Antioch.

nesličnost, sjla se měnj w slabost, zdrawj ubýwá w nemoci, sláwa přecházj w potupu, zámožnost w chudobu, čest w powrženj. Což nasseho gest, podobá se prudké řece, kteráž nikdy nestogj, ale přjmo ustawičně přes wssechno se žene" [1]). A ginde dj: „Měg na mysli wěci přjtomné, samu lidskau přirozenost, kteraktě gest člowěk z cela ničjm. Wida na weřegném mjstě mrtwého wynásseti, osiřelé syny a owdowělau manželku plačjcj za njm se bráti, rozwaž marnost wěcj nyněgssjch, kterak se nic nelissj od stjnu a ode sna" [2]). — Taž se také dále; křesťane milý; „Co gest člowěk dle dusse? A rciž gen: Gest schránka wsselikých hřjchů a wássnj. „Gako list stromowý za každým wánjm wětérku se točj a obracj, dj sw. Rehoř, podobně měnj a ginačj se i člowěk při každém hnutj náružiwosti. Brzy ho nezpokoguge zlost, hned zase ctižádost, nynj zase ho saužj lakomstwj, pak geg hubj nečistota, někdy ho wynássj pýcha, gindy záse porážj ho přjlissná bázeň." Kdo tedy swé bjdy dle těla a swé slabosti a hřjssnosti dle dusse uwažuge: nenalézá přjčiny, nač by se w pýsse wynássel, a byť i měl mnoho přednostj před ginými; musj předc zwolati se sw. Pawlem: „Co máš, ó člowěče, čeho bys nebyl wzal? Pakli gsi wzal, proč se chlubjš, gako bys byl newzal?" „Nechlub se bohatstwjm, dokládá blahoslawený Tomáš Kempenský, „gestliže gaké máš, aniž přátely swými, že mocni gsau; nýbrž w Bohu sláwu hledey, kterýž wssecko dáwá a přede wssjm sebe samého chce dáti" [3]). — Pak také k wyhlazenj pýchy uwažug často gak zpozdilá, ohawná a záhubná gest pýcha. Pýcha zagisté gest ta neystarssj neprawost, páchaná giž na počátku swěta od padlých angelů; ona gest ta neyobecněgssj neprawost nalézagjcj se we wssech wrstwách, we wssech stawjch a pohlawjch lidstwa ano i na pustinách; oná gest ta neyzpozdilegssj neprawost, genž taužj po marné sláwě a cti swěta, a za to snjženj a hanu těžj; ona gest také ta neyzatwrzelegssj neprawost, gsauc welmi těžce k wypuzenj. Giž swatý Augustin prawj: „Kdo se sobě sám ljbj, ljbj se zpozdilému člowěku." Proto také měl dobře cjsař Karel V. rozhodnuw urputilau při dwau dwořanjnek o přednost, řka: Která z obau gest wětssj blázen, nechť předcházj. Podobně se wyprawuge o Filipowi, králi Macedonském, že poslal Archidomowi, králi Lacedemonskému, gehožto byl přemohl, list, w němž mu welmi hrdě psal. I odepsal mu tento: „Přeměřjš-li stjn swůg, zagisté neshledáš ho nynj wětssjm býti, než gak byl před wjtězstwjm." — Konečně pak milý křesťane, abys neuběhl w pýchu, neměř se s welikými hřjssnjky, o mnoho-li gsi lepssj nad ně; abrž patř raděgi, gak daleko gsi gesstě pozadu za lepssjmi a dokonalegssjmi; a když gsi wssecko učinil, co ti bylo přikázáno, newypjney se w samolibosti; nýbrž rciž pokorně: ničemný služebnjk gsem. —

Zbaw nás, ó Pane, od ducha pýchy a nedey nám we wysokomyslnost upadnauti. Podporug nás milostj swau, abychom nepředpogatau myslj poznali hřjssnost, slabost a malomocnost swau, a w pokoře abychom se opnjžili pod mocnau rukau twau.

Farisens modlil se w chrámě. Ale modlitba geho byla ohawnostj před obličegem Hospodina, gessto nebyla nic, leč marná chwalořeč, kteraužto se wychlaubal swau domnělau sprawedlnostj před obličegem Božjm. Což tedy djš, křesťane milý,

[1]) Hom. 30. in epist. ad Corinth. [2]) Hom. 43. ad pop. Antioch. [3]) De imit. lib. I. c. 7.

neſmj člowěk nikdy mluwiti o tom, což dobrého do ſebe má? Či ſnad má ten, genž má dobré ſwědomj a geſt ſi wědom dobrých ſkutků, má to zapjrati, aby nebyl wyſokomyſlným? Nikoliw. Čte ſe w knihách ſtarého zákona o králi Ezechiáſſowi, že leže na boleſtném lůžku, když mu Iſaiáš prorok zwěſtowal, že umře, obrátil twář ſwau k ſtěně, a modlil ſe Hoſpodinu, řka: „Proſſm Hoſpodine, rozpomeň ſe medle, kterak gſem chodil před tebau w prawdě a w ſrdci dokonalém a což geſt libého před tebau činil gſem“ [1]). — Nezdá ſe to býti marnau chlaubau a přilíſſnau daufanliwoſtj w ſebe? Hle, znamená tuto Eucherius, fariſeus ſe honoſil a oſprawedlňowal ſwými ſkutky, Ezechiáš pak dokonce ſe wydáwal za ſprawedliwého w ſwém myſſlenj! A wſſak, dokládá, což u onoho bylo uraženjm Božjm, způſobilo tomuto wyſlyſſenj. Nebo dj pjſmo ſwaté, prwé než weſſel Iſaiáš do půl ſjně, ſtala ſe řeč Hoſpodinowa k němu řkaucj: „Nawrať ſe a rciž Ezechiáſſowi, wůdci lidu mého: Toto prawj Hoſpodin, Bůh Dawida, Otce twého: Slyſſelť gſem modlitbu twau, a widěl gſem ſlzy twé: a ay uzdrawjm tebe, třetjho dne wſtaupjš do chrámu Hoſpodinowa“ [2]). A proč medle tak? Poněwadž negſau wyſokomyſlné před Bohem takowé řeči, genž pocházegj z pokorného ſrdce. Přigde tedy na to, z gakého ſrdce a z gakého úmyſlu wlaſtnj chwála plyne. Plyne-li z pokorného ſrdce, geſt i wlaſtnj chwála pokorná a Bohu milá, z pyſſného pak ſrdce pocházegjcj geſt i wlaſtnj hana marnau chlaubau. Podobně nechybil ani trpěliwý Job, odwoláwage ſe na počeſtnoſt žiwota ſwého a na ſprawedlnoſt ſkutků ſwých, řka: „Oko gſem byl ſlepému a noha kulhawému. Otec byl gſem chudých“ [3]). K tomuto wyznánj widěl ſe přinucena, když přátelé geho ſe bludně domnjwali, že toliko hřjſſnjk a ne také ſprawedliwý od Boha těžkým utrpenjm nawſſtěwowán bywá, odkudž pak gſau brali přjčinu k ſauženj ho, řkauce: „Nynj přiſſla na tebe rána, a zemdlen gſi: dotkla ſe tebe, a zkormaucen gſi. Kde geſt bázeň Božj twá, ſſla twá, trpěliwoſt twá, a dokonaloſt ceſt twých? Rozpomeň ſe, kdo geſt kdy newinný zahynul? aneb kdy gſau upřjmj zahlazeni byli [4]). Rownež také widěl ſe přinucena ſw. Pawel zmjnku činiti o ſwých dařjch a wjtězſtwjch, kteréž mu Pán propůgčil, dokládage: „Učiněn gſem bláznem, wy wſſak gſte mne k tomu donutili; t. g. že gſem tak weliké wěci o ſobě wyprawowal, což ginak toliko blázni činjwagj, tjm gſte wy ſami winni, poněwadž gſte ſe dali ſwoditi, ke křiwému ſaudu o mně. Bez pochyby měl tu ſw. Pawel na myſli ſlowa Wykupitelowa: „Tak ſwěť ſwětlo waſſe před lidmi, ať widj ſkutky waſſe dobré, a ſlawj Otce waſſeho, genž geſt w nebeſjch“ [5]). Tudjž mohl netoliko wyznati: Miloſtj Božj gſem, co gſem: ale mohl také připogiti: „a miloſt geho we mně daremná nebyla.“ A proložť wolno i nám o zásluhách a dobrých ſkutcjch ſwých mluwiti, toliko, když chwála tato plyne z pokorného ſrdce, a když tjm wlaſtně a poſledně nehledáme chwály a ſláwy wlaſtnj, nýbrž oſlawenj Boha Otce nebeſkého; ano geſt to také naſſj powinnoſtj mluwiti o wlaſtnjch zásluhách, kdyžby nám ſe ginak w ſpaſitelném půſobenj naſſem překáželo, a my bychom na ugmu dobré wěci mlčeli. Prawá tedy pokora nezáležj w tom, abychom ſi dobré, což na ſobě máme a čehož ſobě wědomi gſme, upjrali

[1]) IV. Král. 20, 3. [2]) L. c. [3]) Job 9, 29. 15. 16. [4]) Job 4, 5. 7. [5]) Mat. 5, 16.

Digitized by Google

a z toho se netěssili; nýbrž záležj w tom: abychom, což dobrého do sebe máme, posléze na Boha swrchowaného, původce a dárce toho obraceli, tjm bez přjčiny se nehonosili, a ne proto se hned za sprawedliwé pokládali a ginými, kteřjž se nám takowj býti nezdagj, pohrdali. Protož těssme se z toho, což dobrého do sebe máme, a kdež třeba, netagme toho; wssak ale usilugme při tom wsseligak ctným a sslechetným obcowánjm Bohu se zaljbiti a s dobrými skutky se objrati; rowněž přičiňme se také před Bohem wždycky se kořiti a s bázni a s třesenjm spasenj swé konati; a ač bychom na sebe nic zlého newěděli, hleďmež předc wždy sami na sebe podezřelj býti, aby se nás něco, o čemž newjme, nedrželo. Swatý Dawid říkáwal: „Hřjchy kdo zná? Od tagnýchmých wyčiš mne, a cizi odpusť služebnjku swému“ [1]). A podobně swatý Pawel dokládá: „Ne ten, kdož se sám chwálj, wzácný gest, ale kohož Bůh chwálj.“ A ginde: „Gá sám sebe nesaudjm; nebo ačkoliw do sebe nic newjm, wssak ne skrze to gsem sprawedliw. Nebo ten, gessto mne saudj, Pán gest. Protož nesuďte nic před časem, ažby přissel Pán, kterýž oswjtj i to, což skrytého gest we tmě, a zgewj rady srdcj“ [2]). Ano sám Spasitel nás tomu učj: „Když, prý, učinjte wssecko, což wám přikázano, rcete: „Služebnjci neužitečnj gsme, co gsme powinni byli učiniti, učinili gsme“ [3]). Ba, wěru ničemnj a neužitečnj gsme, newědauce, zdali w dobrém až do konce setrwáme. O, gak mnozj dobře počali, a zle dokonali! Protož, kdo sobě zdá státi, hleď, aby nepadl [4]). Dwanáct hodin za den gest, w nichž se můž člowěk proměniti a z dobrého zlým býti.

Gako černá barwa se tjm wjce obráží, když stogj podlé bjlé, rowněž stawj Božský Wykupitel wedlé hrdého farisea pokorného publikána, aby tjm gasněgi wyznačil ohawnost pýchy a wysokomyslnosti, a zkegmě dowodil: že toliko modlitba, kteráž se koná w pokoře a ponjženosti, gest Bohu milá a spasitelná. A publikán, dokládá sw. Ewangelium, stoge z daleka nechtěl ani očj k nebi pozdwihnauti; ale bil se w prsy swé, řka: Bože, milostiw buď mně hřjssnému. Tok zpanilý obraz pokorného publikána. „Wssecko, dj blahoslawený Ludwjk z Granady, wssecko, což tu spatřiti lze, gest plné pokory: mjsto, kdež stogj a modlitba geho sauhlasj s myslj a s očima geho w pokoře. Neb myšl geho gest skraussená, oči geho sklopeny, mjsto, kdež se modlil, wzdálené od swatyně; modlitba geho srownáwá se pak úplně se wssjm tjmto; neb ona znj: „Bože buď milostiw mně hřjssnému!“ Byl tedy tento celý člowěk u wnitř i zewnitř přiodjn pokorau gako něgakým rauchem, protož nenj diwu, že Pána, milownjka pokory k sobě přitáhl. Nebo dobře wolá sw. Auguštin: „„O, gak wznesseny gsi ty, ó Pane! předc wssak gsau pokornj srdcem přjbytek twůg [5])!““ A pak dokládá: „O, pokoro swatá, gak weliký rozdjl gest mezi tebau a pýchau!“ — A w prawdě gako nebesa wywýssena gsau nad zemj a swětlo přewyssnge temnost, tak welice wyniká pokora nad pýchau a nad hrdostj. Nebo gako pýcha russj wsseliku ctnost, aniž nedopaussti gj wzniknanti, rowněž gest i pokora základ wsseliké dokonalosti, tak sice že bez ni žádná ctnost obstáti nemůže. Onak zagisté gest při wsseliké sprawedlnosti to, co gest při stawenj základ, co gest u stromu

[1]) Žalm 18. [2]) II. Kor. 10, 18.; I. Kor. 4, 3. [3]) Luk. 17, 10. [4]) I. Kor. 10. [5]) Ludov. Granad. hom.

Digitized by Google

koren; gakž dj sw. Bonawentura: „Gako pýcha gest podnětem wsseho hřjchu, rownež gest pokora základem wsseho dobra a wssj spásy. Bez toho základu newytrwá budowa ctnosti žádná. Bez pokory tedy nezpolépey se nic na čistotu ani na chudobu ani na ginau ctnost nebo na některý giný skutek“ [1]). A protož dobře dj tuto swatý Auğustin: „Co by w náboženstwj a w učenj křesťanském prwnj bylo, tážeš se? Odpowjdám: pokora; co druhé? pokora; a třetj? pokora. A kolikrátekoli bys se tázal, takto bych odpowěděl [2]).“ — „Bez pokory, dokládá sw. Bernard, ostatnj ctnosti prospěti nemohau. Tau přjčinau dj sw. Řehoř: Kdož shromážďuge ctnosti bez pokory, podobá se tomu, kdož prach a wjtr snášj. Nebo gako prach dutjm silného wětru rozptýlen bywá; rownež bez pokory wssecko dobré wětrem marné chlauby bywá odnesseno [3])“. — Wyprawuge se o swatém Filipu z Neri, w každém ohledu znamenitém muži, že gednoho dne u papeže messkal, an se tomuto právě dostala zpráwa, že blíž Řjma gedna geptisska rozličnými podiwnými dary wyniká. I rozkázal swatý otec swatému Filipu, aby tu věc wyssetřil. Tento pak sedl bez prodlenj na mezka a odebral se w dessti po sspatných cestách do kláštera. Přisšed, dal si tu geptisšku předwolati a pak ani gj nepozdrawiw, podal gj zablátěné boty, aby mu ge zula. I wstaupila tato nazpět a prowesla swau newoli nad žádostj tauto dosti mrzutě. Tisse powstal sw. Filip, sedl opět na mezka swého, a byl u papeže prwé než se tento toho nadál. I podiwil se papež. Filip pak mu wyprawowal, co se stalo, dokládage: Ona nenj swatá, aniž koná diwy; neb gj chybj hlawnj a základnj wlastnost — pokora [4]). A gako pokora gest základ wssj spráwedlnosti, podobně gest i matkau wssech ctnostj a wede ke křesťanské dokonalosti. Kdož má prawau pokoru, mák i giné ctnosti. Pokorný zagistě gest wssech ctnostj schopen, a ke wssem wolen. Pokorný miluge Boha, gessto nelpj na sobě a rád uznává Boha za neywyššj dobré, wssj lásky hodné. On miluge také bližnjho swého, gessto prost wssj samolásky a wsseho soběctwj s celau dussj se k němu wine. Pokorný gest také poslussný a s radostj poddaný wyššjm, gessto nestogj urputile na swém aniž to těžce nese, že ginj wýsse postaweni gsau. On gest také trpěliwý, a snášj tisse učiněné sobě křiwdy, gessto sebe nepřeceňuge ani nežádá to lépe mjti než gak to měl Pán a Mistr geho. Pokorný to snášj tisse, když nebywá poznán a když newděk těžj, aniž pak ustáwá od dobrých skutků swých; wždyť ge nekoná pro sebe, za čest neb za díky lidské, nýbrž koná ge pro Boha a ku prospěchu bližnjho. Pokorný gest také showjwawý, tichý, smjřenliwý — on umj wssecko snášeti, a na wssecko neprávj brzy zapomjnati; neb on newj nic o uražené samoláse a gegj hořkosti. Pokorný přigjmá také rád dobrau radu, gest učeliwý, skromný, k giným spráwedliwý; aniž se dá uraziti hanau giných. Wždyť nehledá sebe, nýbrž hledá prawdu a spráwedlnost, hledá sebe napráwiti a tudjž přigjmá rád laskawá pokárání. Protož dobře dj sw. Tomáš z Wilanowy: „Pokora gest matka mnohých ctnostj; neb ona plodj possluſſnost, bázeň Božj, trpěliwost, mrawnost a pokog“. O swatém Frantisšku Borğiášši wyprawuge se, že pokud gessťě byl wéwodau w Kandii, že mu geden sw. muž dal tu radu: aby, chce-li w službě

[1]) De medit. vitae J. Ch. c. 15. [2]) In epist. ad Dioscor. [3]) Tract. de donis Sp. S. [4]) Ehrenhalle str. 291.

Digitized by Google

Božj prospjwati, aby žádný den nenechal ugjti, by na něco nemyslil, což by mu k snjženj a pokořenj slaužilo. I přigal tuto radu s takowau ochotnostj, že od té doby denně nějaký čas wěnowal na poznánj a snjženj sebe. Každého dne, když wstal, bylo geho prwnjm zamněstnánjm, že poklekl a tříkráte zemi poljbil, aby si wzpomenul: Prach gsem a w prach se zase gednau nawrátjm. Welikáswatost, ku kteréž se powznesl, swědčj dosti, gak spasitelné bylo cwičenj toto a že pokora gest matkau dokonalosti.

Konečně pak gest pokora také okrasa wssech ctnostj a dodáwá gim prawé ceny, a činj ge w prawdě záslužné; gakož pýcha naopak wsseliký i sebe lepssj čin hyzdj a wssj záslahy zbawuge. — O, gak krásný a utěssený gest pohled na pokornau dussi! Hle, gak chowá wsseliké přednosti kterýmižto wyniká tak, gakoby gich neměla, a gak koná wssecko, což dobrého, zpanilého gest, tak gakoby o tom newěděla; lewice newj, což dáwá prawice. Tato sprostnost, tato skromnost, toto nazpět taženj se pokorné dusse při wssj wýbornosti gegj: gak dodáwá wsselikým sslechetným činům gegim gakési wyššj důstognosti a činj ge ljbezněgssjmi a zpanilegssjmi. A právě proto, poněwadž pokora ničeho nečinj pro sebe, pro marnau chwálu a slávu lidskau; mát tjm wětšj cenu, chwálu a odměnu u Boha. Dobře tu prawj sw. Jan Zlatoústý: „Nebude pán mnoho sobě wážiti sluhy, genž sice záležitosti geho obstaráwá, a když ge obstaral, před njm se chlubj a wynássj; onen pak sluha mnoho platj u pána, kterýž, což mu uloženo, náležitě koná, a nic sobě na tom nezakládá. Tak gest to i s námi a s nassimi dobrými skutky. Hrdj-li gsme na ně: málo si nás Bůh wáží; gsme-li wssak skromnj, budeme od Boha powýšeni a ctěni.“ A protož také Kristus Pán, gakož byl sám u wesskerém pozemském životě swém, příklad té neyhlubssj pokory nám zůstawil, zmakiw sebe samého, způsob služebnjka přigaw, gsa k podobenstwj lidj učiněn a w způsobu nalezen gako člowěk, ponjžil sebe samého posslussný učiněn gsa až do smrti, smrti pak křjže: rowněž i pokoru nám na srdce kladl a gj následowati nám kázal, řka: „Učte se ode mne, nebot gsem tichý a pokorný srdcem“ [1]). Krásně sem dokládá sw. Bernard: „Učte se ode mne“, prawj Pán, „ne že gsem stříbrný aneb cudný, aneb mandrý aneb cos podobného; alebrž že „gsem tichý a pokorný srdcem. Ode mne, wece, ode mne se učte. Neodkazugi wás na učenj patriarchů, aniž wás posjlám ke knihám proroků; nýbrž sebe samého předkládám wám za wzor a za příklad pokory“ [2]). Pozney tedy člowěče, wolá sw. Isidor, že Bůh twůg přissel w pokoře, že se w způsobu služebnjka ponjžil, na sebe způsob služebnjka přigal, učiněn gsa posslussný až k smrti. Choď, gako on chodil, následug příkladu geho, následug a kráčeg po sslepěgich geho“ [3]). —

Wssak ale gak zpanilá, wýborná a spasitelná a každému křesťanu potřebná gest pokora, tak třeba se přičiniti, abychom prawau pokoru měli. Prawá pokora ale nezáleží gedině w tom, abychom se pokorně twářili a pokornau řeč wedli; nýbrž záleží hlawně w pokorném smýssljenj o sobě, o swém gednánj a konánj. Ne proto gest publikán pokorný, že stál podál, že nechtěl pozdwihnauti očj k nebi, že se bil w prsy a prawil: Bože buď milostiw atd.; nýbrž proto za pokorného uznán gest, že tak w skutku smeyssljel, a že mu to sslo od srdce

[1]) Mat. 11, 29. [2]) De mor. et offo eppor. c. 5. n. 18. [3]) Kniha utěssená.

Digitized by Google

— že snjženj toto bylo wýraz pokorné mysli geho. „Prawá pokora, gakž dj sw. Frantissek Sálesský, musj se podobati balssámu, kterýž, ge-li prawý, w nádobě wodau naplněné, wždy ke dnu se ssazuge. W prawdě pokorný, wece dále týž swatý, nežádá, aby se zdál býti pokorným: nýbrž by w skutku gjm byl . . . on za to má, že gest poslednj — ničemný služebnjk Páně“. Prawá pokora záležj také w tom, že giné má za lepssj sebe, a ge takřka za swé předstawené powažuge. A protož bedliwého powssjmnutj hodná gsau slowa téhož sw. Frantisska Sálesského, kteráž pjsse we swé Bohmile: „Často sice řjkáwáme, že ničjmž negsme, a že gsme pauhý swěta powrhel: nicméně wssak neradi bychom byli, kdyby nás kdo w takowé řeči polapil a těmi býti ohlassowal, gakýmiž se sami býti prawjme, alebrž gen na oko před chwálau utjkáme a se skrýwáme, s tjm úmyslem, aby nás sama hledala a mocj k slyssenj sebe přidržela. Stawjme se, gakobychom chtěli poslednjmi býti, a na neynižssjm mjstě za stolem seděti: ale proto, abychom s tjm wětssj poctiwostj wýsse posazeni byli. Prawá pokora se za pokornau nestawj, a málo pokorných slow pronássj; nebo nerci-li, že pokora giné ctnosti, ale také, a neywjce sebe samu tagiti žádá. A kdyby gj slusselo klamati, podwáděti, a zlý přjklad dáwati, naschwál by něco pyssného a opowážliwého prowedla, aby se toliko pod tau zástěrau skryla a od lidj poznána nebyla. To ti tedy, milý křesťane, radjm, abys buď žádných pokorných slow nemluwil, aneb mluwjš-li, oprawdu tak smýsslel; aniž oči k zemi sklopug, leč bysi srdce sklopil. Zkrátka, nestaw se, gakobys poslednj býti chtěl, leč bys spolu z toho srdce takowým býti žádal. Týž swatý byl weliký nepřjtel falessné pokory. „Lidi, genž u přjtomnosti geho pokornau řeč wedli, wyprawuge o něm Jan Kamus, wzal často za slowo, ano negsa tjm spokogen, přidal k gegich řečem ponjženým gesstě mnoho, aby ge zahanbil, by budaucně se takowých řečj warowali. Když gedna klássternj panna byla wywolena za předstawenau, zdráhala se pod zámjnkau weliké nehodnosti swé, důstognost tuto přigjti. Swatý Frantissek, genž přjtomen gsa, widěl, že gj to negde od srdce, připogil k tomu, řka: Toto wssecko, co o sobě prawjte, gest prawda a wasse nehodnost, nedokonalost, zlý přjklad, wssecko toto gest wůbec sestrám známo; a snad proto dopustil Bůh, že gste zwolena, abyste se naprawila, aniž se domnjweyte, že gsem tuto duchownj obec péči wassj swěřil; nikoliw swěřil gsem gi Bohu, genž blázny wolj, aby maudré zahanbil, a genž bláznowstwjm křjže od zahynutj nás wyswobodil. Uwážte že třtina w ruce Kristowě stala se slaupem chrámu. Držte se tedy této ruky, genž těm, kdož gi wzýwagj, pomoci nikdy neodepře“ [1]). — Protož dobře wolá sw. Jaroljm: „Pokoru měg; awssak ne tu, genž se ukazuge a se twářj zewnitřnjm skutkem, a slabým a nesmělým hlasem: nýbrž tu, genž se prawau srdce náklonnostj k ponjženosti oswědčuge. Neboť cos giného gest, ctnost mjti; cos giného, mjti podobu ctnosti: cos giného to, stjn wěci, a cos giného, následowati prawdy. Mnohem ohyzdněgssj gest hrdost ta, genž se ukrýwá pod rausskau pokory“ [2]).

Prawjm wám: sstaupil tento (publikán) sprawedliwý učiněn gsa do domu swého wjce než onen (farisens); dokládá ke konci swého podoben-

[1]) Geist des hl. Franz. djl I. str. 164. [2]) Epist. 22. ad Celant.

stwj Kristus Pán. Tok wýsledek modlitby obau. — W žiwotě swatého Ignácia dočjtáme se, že putuge gednau do Jerusaléma, a chtěge se nawrátiti, nalezl dwě lodi w přjstawu, kteréž práwě rozwinowaly plachty, chtjce do Wlach odplauti. Gedna z nich, genž přináležela gednomu Benátčanu, byla weliká a pewná kupecká loď s mnohým nákladem, druhá pak byla malá a giž wetchá. Rozumj se, že sw. Ignác wolil tu lepssj, kteráž se mu zdála býti gistssj a bezpečněgssj; welitel pak lodi té odepřel přigmauti ho, řka usstipačně: Swatj nepotřebugj žádné lodi, gako ginj obecnj lidé, gessto prý kráčegj bezpečně přes moře, a nebo prý rozetrau plássť swůg na wlny, a tento gim musj slaužiti na mjstě lodi! Tak musil sw. Ignác se spokogiti s malau a wetchau lodj, genž mu mnoho ochrany nepřislibowala. Wssak ale tato bjdná a wetchá loď připlaula bez úrazu k cjli, zatjm co Benátčan u ostrowa Cypru wgel na skálu a loď ztroskotal. A podobného cosi spatřiti lze w podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium. I tuto, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, bljžj se dwě lodě s nákladem, obě dosáhly wchodu do přjstawu, ale toliko publikán wplaul sskastně, gessto fariseowa loď se roztrhla; nebo hřjssnjk obdržel přednost před sprawedliwým, gessto slowa tuto platila wjc než skutky, a tak se stalo, že takowá hognost skutků sprawedlnosti zawržena gest, gessto chudoba druhého se obrátila w bohatstwj. Loď publikána ač dirawá a wetchá dosáhla cjle; neb on „sstaupil sprawedliwý učiněn gsa do domu swého;“ weliká pak loď farisea, genž nadutými plachtami pýchau a hrdostj, a s hogným nákladem domněle sprawedlnosti tak rychle se do přjstawu hnala, musila se ztroskotati. Kdoby si to pomyslil? — Kdyby byl něgaký člowěk wessel do chrámu, když se obá modlili, a kdyby byl slyssel modlitbu obau: zagisté by měl farisea za sprawedliwěgssjho a za hodněgssjho smilowánj Božjho než publikána; a předc to bylo naopak: publikán sstaupil sprawedliwý učiněn gsa do domu swého, wjce než fariseus. Ginak saudj Bůh, ginak saudj lidé. „Negsau mysslenj má, myssl nj wasse: ani cesty wasse cesty mé; prawj Hospodin. Nebo gakož powýssena gsau nebesa od země, tak powýsseny gsau cesty mé od cest wassich a mysslenj má od mysslenj wassich“ [1]). Lidé saudj dle zewnitřnj twářnosti, dle podoby; Bůh pak hledj na wnitřek, on saudj dle srdce; u lidj platj pěkná slowa, u Boha pak swatá wůle, u lidj mnoho působj pýcha a chlauba, u Boha gediné pokora a skromnost; a protož obdržel publikán milost a smilowánj, ne pak fariseus.

Nerciž, milý křesťane: ge-li tomu tak, že zawržen gest fariseus: což tedy prospjwagj dobřj skutkowé, co modlitba, což nawsstěwowánj chrámu? ano naopak dobře magj ti, kdož wsselikau nábožnost magj ku posměchu a ku potupě, a spjlagj těm, genž chrám nawsstěwugj, modlářů a pobožnůstkářů. Nemyl se, milý křesťane. Zagisté nenj fariseus zawržen proto, že dobré skutky konal: že se postil, že dáwal desátek, a že do chrámu se často bral a tamto se modlil; zdaliž ne wjce zawržen gest proto, že skutky tyto nekonal z prawého úmyslu, z lásky k Bohu a ke cti a chwále Božj; nýbrž že ge konal z lásky k sobě a pro marnau chwálu swětskau a tudjž se netoliko wssj zásluhy zbawil, ale i pýchau swau trestu hodným se učinil. O, kdyby s těmito dobrými skutky byl spogil pokoru du-

[1]) Isai. 55, 8. 9.

ſſe, což by mnohem wýſſe ſtál než publikán. Ty pak, milý křeſťane, wezmi ſi z toho wýſtrahu: gedno čiň a druhého neopomjgeg; koney dobré ſkutky, ale koney ge w pokoře; aniž dbage co na řeči bezbožnjkŭ, kteřjž každau náboženoſt, modlitbu a nawſſtěwowánj chrámu neb gakékoliw cwičenj w pobožnoſti za fariſegſké pokrytſtwj wykládagj. Či ſnad proto, že fariſeus pobožnoſti k ukogenj ſwé ctižádoſti nadužjwal a gi pýchau poſkwrnil, mělby giž každý, kdož ſe náboženoſti oddáwá, býti pokrytcem a pobožnůſtkářem? Kdoby to chtěl twrditi? Kdo by tu chtěl odſuzowati bližnjho ſwého? Kdo widj do ſrdce člowěka? Kdo zpytuge ledwj geho? — Tjmto způſobem by muſil býti také Kriſtus Pán, ſwatj apoſtolé a po nich tolikerj ſwatj a ſwětice Božj, genž ſe náboženoſtj ſtkwěli — tito wſſickni by muſili býti pokrytci, modláři a pobožnůſtkáři, a wſſecka gegich náboženoſt muſila by býti pokrytſtwj a přetwářenoſt; a toliko ti, genž o Bohu, o chrámě, o modlitbě a wůbec o náboženoſti nic wěděti a ſlyſſeti nechtěgj: neznabohowé a bezbožnjci, genž ſwau bohaprázdnoſtj ſe honoſj, ti by mnſili býti ſprawedliwj. Gaká to přewrácenoſt! O, nech gim, těmto zpozdilcům, nech gim gegich domněłé ſprawedlnoſti, z kteréžto ſám ďábel ſe raduge; ty pak ſe drž Boha u pokoře a nedey ſe odwrátiti od ſkutkŭ zbožnoſti a ſprawedlnoſti. W prawdě geſt-lik ten, geſſto dobrým, což činj a koná, ſe honoſj a chlubj, geſſli od Boha zawržen a na wěky zatracen bywá: kterak ten, geſſto ſe zlým honoſj a pochlaubá, ſpaſen bude? Bože, což mnoho tento ſwět takowých žiwj, geſſto metoliko w ohawných hřiſſjch wězj, ale nad to wýš z nich chwáleni býti chtěgj. Neniohſſe s fariſeem řjci, že do chrámu chodj, že ſe modlj, že ſe dwakrát do téhodne poſtj, že necizoložj, že neſprawedliwj negſau: tjm ſe honoſj a pochlubugj, že newážně až hrŭzau wlaſy wzhŭru powſtáwagj, láti, we dne i w noci pjti, z nuly něco a z křiwého počtu rowný dělati, panny zlehčowati, druženi a o wěnce připrawowati uměgj. Ach! fariſeus pyſſnau modlitbau, poſtem, plněnjm přikázanj Božjho, nenabyl ani oſprawedlněnj, ani ſpaſenj; a tito při wſſem ſwým lánj, přiſahánj, opilſtwj, bezbožnoſti, dřenj a dráuj magj ſe za ſprawedliwé a domýſſlegj nebe doſáhnauti. Ani nekjkey žádný: Hle publikán, ač byl hřjſſnjk, geſt oſprawedlněn, bez zpowědi a pokánj, řka toliko: Bože, miloſtiw buď mně hřjſſnému; i gá tedy dogdu odpuſſtěnj. Owſſemk, kdybys neměl přjležitoſti a času zpowjdati ſe a wůbec k ſw. ſwátoſti pokánj přiſtaupiti, poſtačowalo by, kdybyſi s publikánem w ſkrauſſenoſti a prawé ljtoſti bil ſe w prſy, řka: „Bože, buď miloſtiw mně hřjſſnému“; wſſak ale máš-li času aneb přjležitoſti (a na tom krom pádu nenadálé ſmrti tobě ſcházeti nebude, budeš-li gen oprawdu chtjti) muſjš k doſaženj odpuſſtěnj konati, což Kriſtus přikázal a uſtanowil. Že publikán bez zpowědi oſprawedlněnj doſáhl, z toho nenásleduge, že i ty ho doſáhnauti muſjš. Publikán newěděl nic o zpowědi, ty wſſak o nj wjš; publikán w pokoře a ſkrauſſenoſti wolal: „Bože, buď mil ſtiw mně hřjſſnému.“ Když pak ty zhrdnuw řádným proſtředkem ſwatého pokánj toliko na ſwém ſtoge k Bohu zwoláš: Bože buď miloſtiw mně hřjſſnému: geſt to gaká kagicnoſt a zkrauſſenoſt čili wjce pýcha a zarytoſt, kteráž ſe nekjdj uſtanowenjm Božjm, ale Bohu ſama předpiſowati chce? Nenj-li to, gako byſi prawil: Bože, gá ſe nechci chopiti proſtředku, kterýž gſi ſtrze Syna ſwého k doſaženj odpuſſtěnj hřjchŭ uſtanowil, gá gim pohrdám, pohrdám cjrkwj, pohrdám ſwatau zpowědj: a za to za wſſecko, budiž miloſtiw

Digitized by Google

mně hřjſſnému; protože gá tak chci a ginak nechci — protože tak geſt wůle má a mně to tak neyſnáze a neypohodlněgi přicházj! — Nemyl ſe tedy, milý křeſťane! žádná ceſta k oſprawedlněnj a k doſaženj odpuſtěnj hřjchů geſt toliko ta, kterauž Kriſtus Pán, původce oſprawedlněnj naſſeho, w cjrkwi ſwé uſtanowil: totiž ſwátoſt pokánj. Publikána náſledug w pokoře, w pokánj pak kdo ſe tjm, čemuž tě cjrkew učj, a takto i ty ſeſtaupjš gednau, ſprawedliwý učiněn gſa, do domu ſwého — do wlaſti nebeſké.

Každý, kdož ſe powyſſuge, bude ponjžen, a kdož ſe ponižuge, bude powýſſen. Těmito ſlowy, gimižto Kriſtus Pán končj podobenſtwj dneſſnjho sw. Ewangelium, wyznačuge odměnu pokory a treſt pýchy a hrdoſti wůbec. Ano to geſt zákon Božjho řjzenj a zpráwy ſwěta wůbec: že, čehož neprawý doſáhnauti uſiluge, toho nedoczlj; ano, že ſe mu naopak děge a čehož ſprawedliwý ani neočekáwá ani ſi neſlibuge, toho že ſe mu doſtáwá. A tak ſe to má i s pýchau i s pokorau. „Kdož ſe powyſſuge bude ponjžen; a kdož ſe ponižuge bude powýſſen.“ Překrásně tu dj ſwatý Auğuſtin: „Mák do ſebe něco wlaſtnjho a podiwného pokora, že ſrdce wzhůru powznáſſj, a neginácze i hrdoſt, kteráž ſrdce ſnižuge. I zdák ſe to gako ſobě odporowati, že wypjnawoſt dolů ſe chýlj, pokora zas wzhůru že ſe neſe. Bohabogná pokora něčemu wyššjmu ſe podrobuge: a wſſak nic nenj wyššjho nad Boha; i protok ſe wznáſſj pokora, když ſe podrobuge Bohu. Wadná ale hrdoſt právě tjm, že zhrzj poddanoſtj tauto, odpadáwá od toho, nad něgž nic nenj wyššjho, a protož také klesá dolů, i wyplňuge ſe při nj wykčenj pjſma: „Swrhl gſi ge, když ſe powýſſowali“ [1]). Pýcha wypudila Adama z ráge, pokora uwodila lotra s křjže w ráj; pýcha proměnila krále Nabuchodonoſora w diwé zwjře, pokora pozdwihla Joſefa Egyptſkého na prwnj ſtupeň po králi. Pýcha zničila Faraona, pokora powýſſila Mogžjſſe; pýcha porazila Goliáſſe, pokora přiwedla Dawida k wjtězſtwj. Ano w prawdě tak tomu geſt až poſud a ne ginak: „Každý, kdož ſe powyſſuge bude ponjžen“; a to ſice ſtane ſe mu na mnoze giž zde na zemi, a od Boha ſamého za treſt, Bůh zagiſté ſláwu ſwau nedá žádnému, a protož takowému, genž ſebe powyſſuge, ſláwu odgimá a geg ſnižuge. Sniżuge ho podlé miloſrdenſtwj ſwého, aby ho ze hřjſſného ſna ſamoliboſti a zaſlepenoſti wzbudil; nawſſtjwuge ho chudobau, nemocj, powrženjm a ginými nehodami, ſtraſtmi a protiwenſtwjmi, až pak ſe ponjžj pod mocnau rukau geho, a uzná malicherноſt ſwau a pozná welebnoſt Božj. Tak ponjžil Bůh pyſſného Nabuchodonoſora, genž mage ſe za Boha, na rozumu pomaten geſt, a pak ſe měl za drawé zwjře, a pod ſſirým nebem ljhal a žral tráwu, až pak po delſſjm čaſe pozdwihl k nebi očj ſwých, a byl mu ſmyſl nawrácen a dobrořečil Neywyššjmu. [2]) Wyprawuge ſe o gednom učiteli gménem Turnai, genž z počátku třinácteho ſtoletj žiw byl w Paříži. Gednoho dne měl ſlawnau hádku o wěcech náboženſkých: když pak ſe maudroſt, kterauž tuto progewil, nad mjru wynáſſela, zwolal w poſſetilé pýſſe: O Ježiſſi, gak gſem w této řeči twůg zákon upewnil a tebe oſlawil. A wſſak, gedwa že tuto chlaubu wyſlowil, giž zcela oněměl a upadl w těžkau trudnomyſlnoſt a tupoſt, kteráž trwala tak dlauho, že když potom opět k řeči přiſſel, dwě léta měl potřebj, aby ſe

[1]) Žalm 72, 17.; August. de civit. Dei lib. 14. cap. 13. [2]) Daniel 4.

Digitized by Google

modliti naučil. — Tak snižuge Bůh wysokomyslné giž zde. A byť gich zde w pozemském žiwotě nesnjžil, tjm wjce snjženi budau na wěčnosti. Mnohý zagisté, genž se zde wypjná a na giné toliko s pohrdánjm hledj, bude wywržen a připočtěn k těm neypodlegssjm bjdnjlům. Bohatec, kterýž ani popatřiti nechtěl na bjdného Lazara, genž ležel u dweřj geho, pohřben gest w pekle; a powržený Lazar nesen gest od angelů do lůna Abrahamowa. — Wssak ale kdož se powýssuge, netoliko býwá ponjžen od Boha, ale býwá také ponjžen od lidj. Tito zagisté gsauce hrdostj, opowážliwostj a surowostj geho uraženi a rozhořčeni, budau mu úklady činiti, co zlého a potupného o něm wědj, budau rozssiřowati a budau ho u lidj snižowati, a byť i geho poklesky na čas zamlčeli, byť mu i pochlebowali, pozděgi pak a gistě po smrti budau ho bez ohledu sauditi. Ano wssemožně se wynasnažj, aby ho polapili w marnosti geho, swedau ho pochlebowánjm, a pak zkazj a nesskastna ho učinj — a tak bude ponjžen. Pýcha předcházj pád. Konečně pak pyssný, genž se powyssuge, bude i sám sebau ponjžen. Zdaž nenj nadutost, záwist, hořkost geho giž sama sebau ponjženj. K tomu mage se w pýsse a hrdosti za dokonalého, přestane pokračowati w dobrém, a tu práwě počne kráčeti na zpět, aniž toho znamenage: až pak w mezeru neprawosti pohřjžen, pozdě pozná pád a snjženj swé, k neywětssj radosti swých nepřátel, gichžto zásst proti sobě powzbudil a gimžto pak ukázal nahotu swau. —

A gako pyssný býwá ponjžen, býwá naopak i ten, kdož se ponižuge powýssen. Bůh sám béře přjbytek w pokorné dussi geho a dáwá mu milost swau a podporuge ho, že pak denně roste a prospjwá wsselikau ctnostj a rozhogňuge se w dokonalosti a blaženosti, w čemž owssem záležj prawá wznessenost. Tak powýssen gest Josef Egyptský ze žaláře na trůn; tak powýssen gest Dawid, a z pacholjka pastýřského učiněn gest králem Israelským. Podobně powýssena gest i Maria Panna, gessto gsauc chudá a ponjžená djwka, učiněna gest matkau Božského Wykupitele. K tomu i wssickni dobřj a sslechetnj budau ponjženého wywyssowati. Budau geg milowati co ochotného, upřjmného, laskawého, tichého a přjwětiwého, rádi ho wyznamenagj, čjm wjce se snjžj, ano i nepřátelé a protiwnjci geho musegj, ač bezděky, důstognost geho uznati, a gemu za prawdu dáti. A byťby se i toho nedostalo wždy ponjženému, byť i nepoznaný a newážený žiw byl w powrženj a w njzkosti: — nosjť předc wysost a wznessenost swau w srdci: geho sprostnost, skromnost, nábožnost, láska, tichost, trpěliwost, poddanost a wljdnost, tyť gsau neylepssj powýssenj, w nichž záležj wysost a důstognost geho. Nad to i Pán, genž má zaljbenj w pokorných, patřj naň a na ponjženj geho, a čjm wjce ho nechal w snjženj zde na swětě, tjm wjce ho powýssj tam na nebi. „Pak budau státi sprawedliwj, pokornj, u weliké stálosti proti těm, genž ge sužowali a odnjmali práce gegich: Widauce tito diwiti se budau, řkauce: Titoť gsau, kteréž gsme měli ku posměchu a ku podobenstwj porauhánj. My nesmyslnj měli gsme žiwot gegich za bláznowstwj, a konec gegich beze cti: ay, hle, gak gsau poctěni mezi syny Božjmi a mezi swatými, gest los gegich“ [1]).

Protož, křesťane milý, nemyl se! Nenj giné a bezpečněgssj cesty k powýssenj, leč prawého ponjženj, gakož pýcha a hrdost konečně k snjženj a k zkáze wede. Kdo gi

[1]) Maudr. 5, 1—5.

nau ceſtau powýſſenj hledá, blaudj a nedogde žádaucjho cjle, naopak w potupu a w powrženj upadne.

Swatý Petr Damiani wyprawuge o gednom ſſlechtici w Burgundě, genž w bog zamotán, den před tjm na mſſi ſwatau ſſel, kdežto zaſlechl poſlednj ſlowa dneſſnjho ſwatého Ewangelium: „Kdo ſe ponižuge bude powýſſen.“ I opowážil ſe nadutý ſſlechtic w hrdoſti ſlowa ta w poſměch bráti, řka: To nenj prawda. Kdybych ſe byl kdy ſnižowal, nebyl bych tak mocný a wzneſſený. Hned pak w noci na to, utrhl ſe mu kůň geho bugný, a přiſſel na ſaudek ſe ſolj, giž to weliké množſtwj ztrámil. Trápen pak žižnj, když ſe bitwa započala, wytrhl ſe z řad wogſk a běžel s gezdcem ſwým přjmo do rybnjka, z něhožto nižádnau mocj nemohl býti wyprawen. Tjm pak ſſlechtic ſám padl do rukau nepřátelſkých, genž ho rychle obklopili a rozſekali [1]). Tak ſe naučil, owſſemk pozdě, znáti prawdiwoſt wýroku ſw. Ewangelium, a zakuſil, že prawda geſt, což dj i Žalmiſta Páně: „Nebýwá zachowán hrdina mocj welikau: a obr nebude zachowán w množſtwj ſjly ſwé. Oklamatelný geſt kůň k ſpomoženj: w hognoſti pak ſjly ſwé nebude wyſwobozen. Eyhle oči Hoſpodinowy nad těmi, kteřjž ſe ho bogj: a na ty, kteřjž daufagj w miloſrdenſtwj geho“ [2]).

Modlitba cjrkewnj.

Bože, kterýž moc ſwau přewelikau neywjce progewugeš, když ſe ſmilowáwáš a odpauſſtjš: rozhogniž nad námi miloſrdenſtwj ſwé, abys nás, geſſto po zaſljbenjch twých taužjme, wěčných ſtatků účaſtny učiniti ráčil. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle gedenáctá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Marká 7., w. 31—37.

yſſed Pán Ježjš z končin Tyrſkých, přiſſel ſkrze Sidon k moři Galilegſkému, proſtředkem kragin Deſſti měſt. I přiwedli k němu hluchého a němého, a proſili ho, aby na něho ruku wzložil. A pogaw ho ſaukromj wen ze záſtupu, wložil prſty ſwé w uſſi geho, a plinuw, dotekl ſe gazyka geho, a wzezřew k nebi, wzdechl, a řekl gemu: Effeta, to geſt, otewři ſe. A hned otewřjny gſau uſſi geho a rozwázán geſt ſwazek gazyka geho, i mluwil prawě. A přikázal gim, aby žádnému neprawili: čjm pak gim wjce přikazowal, tjm wjce ohlaſſowali, a tjm wjce ſe diwili, řkauce: Dobře wſſecky wěci učinil; i hluchým rozkázal ſlyſſeti, i němým mluwiti.

[1]) Veith's hom. Vort. díl 6, ſtr. 62. [2]) Žalm 32, 16—18.

Digitized by Google

Wýklad.

Bylo to w druhém roce weřegného wyučowánj Messiássowa, když Pán Ježjš popudiw proti sobě zássť a nenáwist pokryteckých fariseů a zákonnjků, chtěge ugjti pomsty gegich, opustil kraginu okolj gezera Genezaretského, kdežto se byl zdržowal, a odebral se do sausednj země Fenické, kterážto hraničila s Galilej. Země tato, genž se nazýwá we swatém Ewangelium končiny Tyrských a Sidonských od dwau hlawnjch měst gegich, Tyru totiž a Sidonu, kteréž se w nj nalézaly, země tato záležela z utěsseného a úrodného pásma, gedwa tři mjle ssirokého a třidcet mil dlauhého, tahnaucjho se mezi Galilej a střednjm mořem od poledne k půlnoci, a byla obýwána od Feničanů, genž byli pohané, a toho času neyznamenitěgssj národ w obchodu a průmyslu. Tuto chtěl Pán Ježjš něgaký čas nepoznaný zůstati a w pokogi a w tichosti swé učennjky wyučowati. Wssak ale brzy se o něm roznesla powěst, a gedwa že se obgewil, byl poznán. Uzdrawiw pak tu dceru ženy Kananeyské, kteraužto na snažnau prosbu matky ďábelstwj sprostil, znamenal, že nebude moci déle skrytý zůstati, a protož odebral se pryč, a přissel skrze Sidon k moři Galilegskému, prostředkem kragin Desjti měst, kteréžto kraginy nalézaly se w okolj gezera Galilegského a byly pusté. Gedwa že sem přissel Pán Ježjš, přiwedli mu hluchého a němého, totiž člowěka, genž byl hluchý, a protož gako němý těžce a nesrozumitelně mluwil — koktal, a prosili ho (Mistra nebeského), gehožto co mocného diwotworce znali, aby na něho ruku wložil a mu pomohl, gežto Pán Ježjš obyčegně w skládánjm rukau a dotýkánjm se těla nedužiwých wsseligaké neduhy léčil a uzdrawowal. Byla to tudy tichá prosba, aby ho uzdrawil. I wyslyssel Pán Ježjš důwěrnau prosbu tuto. I pogal geg saukromj wen ze zástupu, aby totiž wsseho, cožby nápadného bylo, se wystřjhal a wsselikému shluknutj lidu předessel. Pak gsa s njm saukromj, chtěge mu dáti na srozuměnau, že ho w skutku chce uzdrawiti, wložil prsty swé w ussi geho a plinuw dotekl se gazyka geho, a wzezřew k nebi wzdechl, a řekl gemu: Effeta; což gest slowo syrské a znamená tolik, co otewři se. Gakoby řekl: Wy ussi, genž gste posud wsselikému slowu byly zawřjny, otewřte se k mému slowu a odstraněna budiž wsseliká překážka, genž mu bránj, aby slyssel a práwě mluwil. A hle, gedwa že Pán Ježjš toto byl wyřknul, i hned otewřjny gsau ussi geho; totiž pocjtil bjdák tento s radostj, že slyssj, a pln radosti zkaussege, zdaliž také bude moci mluwiti, seznal, že rozwázán gest swazek gazyka geho, a že, což dřjwe překáželo dobré wýřečnosti geho, sstastně odstraněno gest, tak že mluwil práwě, t. g. srozumitelně a zřetedlně. Uzdrawiw geg takto Pán Ježjš, přiwedl ho opět k lidem, genž ho byli prwé k němu přiwedli, a přikázal gim, aby žádnému neprawili o tom diwu; djlem proto, aby skutkem ukázal, že nedychtj po chwále lidské; djlem také proto, že nechtěl, aby se stal sběh lidu

a aby záſſť fariſeů tjm wjce proti ſobě nepopudil; geſſto po každém diwu učiněném k němu ſe wždy wjc a wjce lidu hrnulo, což owſſem nebylo milé nepřátelům geho. Wſſak ale co ſkromnoſt a tichoſt Kriſtowa zapowjdala, toho wděčnoſt a wraucnoſt lidu nezachowala, a to ze ſſlechetného úmyſlu nemohauce zamlčeti, co ſe bylo ſtalo, gſauce plni wděčnoſti a úžaſu. Láſka zagiſté ochotná a moc diwotworná, kterauž tuto Pán Ježiš wygewil, dogala ſrdce gegich tak, že čjm wjce gim přikazowal, tjm wjce ohlaſſowali ſkutek tento Páně a tjm wjce ſe diwili, řkauce: Dobře t. g. maudře, dobrotiwě a laſkawě wſſecky wěci učinil; i hluchým rozkázal ſlyſſeti, i němým mluwiti; což dogiſta byla ta neywýbornějſſj obrana geho proti wſſelikým utržkám a proti haně zlomyſlných fariſeů.

Rozjjmánj.

Skutečná událoſt geſt to, nikoliw pak podobenſtwj, co ſe wypiſuge w dneſſnjm ſw. Ewangelium. Božſký Wykupitel ſtogj tu gakožto wſſemocný ſpomocnjk, genž laſkawě a ochotně wracj hluchému a němému ſluch a řeč; kterýmžto zázrakem ſobě od přjtomných chwálu a wſſudy ſlawnau powěſt způſobiti ráčil. Wſſak i tuto gakožto w živém obrazu a w ſmutném diwadle očim naſſim předloženém, ſpatřugeme s gedné ſtrany w oſobě hluchoněmého choré pokolenj lidſké, w kterýžto ſtaw hřjchem uwrženo bylo geſt, s druhé pak ſtrany w Kriſtu Ježjſſi nalézáme welikého lékaře nebeſkého, kterýž nás ze wſſeho zlého ochotně ſwau miloſtj wytrhuge, proſtředkem úřadu cjrkwe, w němž ſe lidem ſlowo Božj káže a ſwátoſtmi poſluhuge. Což wſſecko owſſem zaſluhuge bedliwého uwáženj.

Wyſſed Pán Ježjš z končin Tyrſkých, přiſſel ſkrze Sidon k moři Galilegſkému. Tak putowal Pán Ježiš z mjſta na mjſto; celý wekegný žiwot geho nebyl leč uſtawičné putowánj po dědinách Iſraelſkých ku poučenj newědomých, k pomáhánj nuzným a bjdným, k naprawenj blaudjcjch, k potěſſenj zarmaucených; ſlowem k ſpaſenj wſſech. — A co geſt weſſkerý žiwot náš pozemſký, řkeſkané milj, což geſt giného, leč paut, kterauž, dobýwagjce ſpaſenj ſwého, konáme po kraginách ſlzawého údolj pozemſkého, ažbychom dokonawſſe ceſtu putowánj ſwého doſpěli ke kraginám wěčnoſti a doſáhli cjle wěčného ſpaſenj. Protož také, když ſe tázal Farao Jakuba, gehož byl Joſef před něho uwedl: Kolik geſt let žiwota twého? odpowěděl tento: „Dnůw putowánj mého geſt ſto třidceti let malých a zlých“ [1]); pokládage práwě žiwot swůg za putowánj, kteréž konal na zemi; dobře wěda: „že nemáme zde města zůſtáwagjcjho, ale (že) budaucjho hledáme, a že gſme pautnjci a hoſté na zemi“; gakž dj ſw. Pawel [2]). Pautj geſt tedy žiwot člowěka, a to ſice pautj předůležitau. Od nj, od gegiho prawého či neprawého wykonánj záwiſj: zdaliž dogdeme cjle pozemſkého putowánj ſwého — blaženoſti nebeſké

[1]) I. Mogž. 47, 9. [2]) K Žid. 13, 14.; 11, 13.

Digitized by Google

čili uic? A co mám činiti, tážeš se křesťane milý, abych pauk tuto ſſlaſtně a dobře wykonal. Co činjš, když máš nĕgakau dalekau cestu před sebau? Přede wſſjm se ohljžjš po nĕgakým průwodčjm, gehož bys mohl bezpečně následowati. Nuže tedy, wol si také průwodčjho, a zagisté nemůžeš si lepſſjho a bezpečnĕgſſjho woliti, než gest Spasitel twůg Ježjš Kristus. Geho můžeš bezpečně následowati; neb ou zná cestu, kteraž wede k Otci, gessto od Otce wyssel. Swětlo wjry geho bude tobě swjtiti w temnostech, přjklad žiwota geho ukáže ti prawau cestu, kterauž máš se bráti, nad to bude tobě i podporau i posilau, když budeš umdlĕwati, až byſi dossel cjle žádaucjho. Ne nadarmo wolá on sám: „Gá gsem cesta, prawda a žiwot!“ A negsau to lichá slowa, když dj: „Gá gsem swětlo swěta, kdož mne následuge, nechodjk w temnostech; ale budek mjti swětlo žiwota“ [1]). Rownĕž newolá na zmar: „Pogďtež ke mně wſſickni, kteřjž pracugete a obtjženi gste a gá obĕrstwjm wás“! [2]) Wyzýwák nás tjm zagisté, abychom ho následowali, k němu se utjkali, a sobě ho wolili za průwodčjho po cestách žiwota. Eyhle, gakýto wýborný průwodčj! Zdaž si můžeš, křesťane milý, přáti lepſſjho a bezpečnĕgſſjho? Nuže tedy, newáhey: chop se ho, a drž se ho pewně po celé pauti žiwota swého, geho se nespaussťĕg. Rcjž k němu pokorně: Tebe gsem se chopil, tebe se držjm, aniž se spustjm tebe, ó Pane, Jezu Kriſte můg! Budiž mým wůdcem, mým ochrancem, mau podporau po cestách žiwota, abych prawau kráčege cestau, ſſlaſtně dossel cjle putowánj swého.

Mage pak Krista průwodčjho na cestě žiwota, wezmi také s sebau, čehož k putowánj zapotřebj, a čjmž každý cestugjcj se zaopatřiti musj, chce-li ſſlaſtně cestu swau wykonati. Přede wſſjm obleč se w pláſſť sprawedlnosti a newinnosti žiwota, gak k tomu wzbuzuge sw. Pawel, an pjſſe: „Oblečte se gako wywolenj Božj, swatj a milj ... oblečte se w nowého člowĕka, kterýž podlé Boha stwořen gest w sprawedlnosti, a swatosti prawdy“ [3]). Kam dogde pocestný bez raucha potřebného? a kam byſi dossel i ty bez raucha sprawedlnosti a swatosti? — Bez něho wywržen gest hodownjk ze swatby a bez něho wywržen bys byl z králowstwj Božjho. A protož, milý křesťane, gedwa, že gſi nastaupil cestu žiwota pozemského, dáno gest tobě na ktu swatém raucho bjlé: raucho newinnosti a sprawedlnosti, kteréž gſi dossel na ktu sw., a přikázano gest tobě: abys ho ostřjhal, abys w něm gednau u bran wĕčnosti se ukázati a ge až ku saudné stolici donésti mohl. — Dále pak konage cestu žiwota pozemského, wezmi obuw křesťanské horliwosti na cestu. Nebo, kdož bez obuwi dalekau cestu koná po drsných, ostrých a skalnatých stezkách, ten si dogista nohy otlačj a a nebude moci z mjsta. A která cesta gest obtjžnĕgſſj, než cesta žiwota, genž wede k cjli wĕčnému? „Úzká gest cesta, kteraž wede k žiwotu“; dj sám Božský Wykupitel [4]). A protož, abys neumdlel, křesťane milý, ozbroj nohy swé obuwj křesťanské horliwosti, kteraž nikdy neochabuge, nikdy neumdlĕwá, nikdy neuſtáwá, kteraž se nedá nižádnými obtjžnostmi a překážkami odstrassiti a odwrátiti od cjle swého a setrwá u wſſelikých nesnázech, až by dosáhla ſſlaſtně cjle žádaucjho. — Wſſak ani podpora ti nesmj scházeti, milý křesťane, au putuges po stezkách žiwota. I ty musjš s sebau wzjti berlu pautnickau, a tato berla gest wjra křesťanská,

[1]) Jan 8, 12. [2]) Mat. 11, 28. [3]) K Kol. 3, 12.; Efez. 4, 24. [4]) Mat. 7, 14.

Digitized by Google

gegjžto wrchol geſt ukřižowaný Kriſtus. Na ni, na wjru Kriſtowu ſe můžeš bezpečně podepjrati u wſſelikých přjpadnoſtech žiwota; geſſto geſt pewná, ſpočjwagjc na pewném základě zgewenj Božjho. — Když ſe wſſecko wůkol motati a wyklati bude, ty podepjrage ſe na berlu wjry Kriſtowy budeš bezpečně ſtáti, aniž ſe nepohneš. — Konečně pak třeba, abyſi wzal s ſebau tobolku s pokrmem k občerſtwenj; a tau geſt modlitba. Ano modlitba geſt pokrm duſſe, ona gi občerſtwuge, když lačnj a dodáwá gj opět ſjly k dobrému. Modlitba geſt lék duſſe, ona také hogj rány ſrdce, koná-li ſe w kagicnoſti; modlitba zgednáwá duſſi pokog a útěchu w baurjch žiwota, a konečně otwjrá gj brány nebes, když doſpěwſſi k cjli putowánj ſwého, dokonala paut ſwau pozemſkau. — Takto ozbrogen a opatřen, koney, křeſťane milý, paut ſwau, kráčeg po ceſtách žiwota; a gako Kriſtus Pán za času pozemſkého putowánj ſwého, gak o něm ſw. Petr powěděl, „chodil dobře čině,“ kam ſe koli doſtal, wſſudy něco dobrého činil[1]), podobně i ty hlediž dobrými ſkutky naznačiti ceſty žiwota ſwého, abys pak w dobrých ſkutcjch bohatý, až gednau dokonáš ceſtu putowánj pozemſkého, wzal hognau mzdu žiwota wěčného.

Jpřiwedli k němu (k Pánu Jeſſi) hluchého a němého, a proſili ho, aby na něho ruku wložil. Gakýto chudák, gaký bjdák bez ſluchu a bez řeči! — Sluch a řeč gſau zagiſté welikédary Božj. Co wj a z čeho ſe těſſj člowěk? Zdaž ne ze ſluchu? Sluchem ſlyſſi giž co děcko wyučugicj, napomjnagicj a warugicj hlas pečliwého otce a laſkawé matere. Sluchem přicházj k známoſti ſlowa Božjho, o Otci, Synu a Duchu ſwatém, o ſwém určenj, o ctnoſti a neſmrtelnoſti duſſe a o žiwotu wěčném. Sluchem dowjdá ſe o wědomoſti ginýchh — ſlyſſi wyučowánj a napomjnánj, rady a wýſtrahy gegich, ſlyſſi přánj a žádoſti bratrj, ſlyſſi ſlowa útěchy a radoſti ſwých milých a dowjdá ſe o tiſſcerých potřebných, užitečných a zagjmawých wěcech; ſlyſſi také zpěw ptactwa nebeſkého, hlahol zwonů chrámowých a zwuky hudebnj. Nad to ſluch bjwj ſtrážně nad námi, geſſto i při zawřených očjch dáwá zprámu hrozjcjho nebezpečj. A podobně ſe to má s řečj. Gako ſluchem přicházjme k známoſti wnitřnjho ſmýſſlenj a wědomj bližnjho, podobně sdělugeme gazykem t. g. řečj giným wnitřek ſrdce ſwého: gaké myſſlénky, gaké city, gaké žádoſti, přánj a ſnaženj a gakan naděgi w ſobě u wnitř ſrdce chowáme. Slowem wyučugeme giné, ſlowem ge řjdjme a wedeme; ſlowem wzdělawáme bratry, ſlowem těſſjme přátely, ſlowem dáwáme ſwým milým ſwau láſku, ſwau ſpokogenoſt, ſwau radoſt a wěrnoſt na gewo; zkrátka ſlowem geſt člowěk u proſtřed lidj člowěkem, a obcuge s nimi.

Gak neſſtaſtný geſt tedy hluchoněmý! Ach, on tu ſtogj we ſwětě oſamělý, gako odlaučen od obcowánj lidſkého. On neſlyſſi ſladkých ſlow milugicj a ljbagicj ho matky neb otce, on neſlyſſi wyučowánj a napomjnánj gegich. On neſlyſſi rozmluwy a utěſſeného howoru přátel, aniž ſe s nimi můž radowati; a což wjce, on neſlyſſi ſlowa Božjho, aniž zbožného zpěwu, aniž ſpolečných modliteb; gemu ſe neozýwá utěſſený hlahol ptactwa nebeſkého, gemu nezní libj zwukowé hudebnj, genž ſrdce obweſelugj — gemu geſt w celé přjrodě Božj mrtwá tichoſt; on pak ſám geſt takřka ze ſpolečnoſti lidſké

[1]) Skutk. ap. 10, 38.

Digitized by Google

wylaučen. A což gesstě horssího gest, poněwadž se hluchý zrodil, neslyssel a nenaučil se mluwiti a zůstáwá tudjž němým, aniž můž sděliti ginému srdce swé, co myslj, co žádá, co ho těssj, co ho rmautj, co wj a co mu schážj, slowem srdce geho zůstáwá ginému zawřené, a on sám gim cizincem. Ztratil-li pak hluchý teprw pozděgi sluch, mák owssem řeč, a wssak co mu platná řeč? co má mluwiti, když giných neslyssi a newj, co oni myslj a mluwj a když ustawičné panuge wůkol něho hrobowé ticho, a on u prostřed bratřj, gakoby u nich nebyl, gich neměl. O gak nesstastný byl tedy hluchoněmý w dnessnjm swatém Ewangelium, a gak nesstastný gest posud každý hluchoněmý! A wssak, gako se Pán Ježjš wraucně ugal hluchého a němého, gehož gsau mu přiwedli, podobně cjrkew swatá následugjc Mistra a zakladatele swého, ugjmá se wraucj péčj až posud těchto bjdáků — hluchoněmých. Onak budjc a oživugjc mocně křesťanskau lásku ke wssem nuzným a potřebným powzbudila i milosrdenstwj k těmto chudákům: že netoliko se gich mnozj ugali a gim pomoci poskytowali; nýbrž že powstaly také ústawy křesťanské, kdežto se ubozj tito chowagj, cwičj, wyučugj a takto z nich se dobřj a zdárnj lidé, zbožnj křesťané a počestnj a rozssafnj občané činj [1]). A w skutku křesťanská láska byla w tom welmi důmyslná. Nebo ona wynalezla uměnj, kterýmžto se prostředkem znamenj wssecky i ty neytěžssj wěci k známosti hluchoněmých přiwáděgj, a z krátka řečeno wssemu se wyučugj, čemuž se člowěk ginak we sskole učj. Tak se učj znáti Boha a swatau prawdu geho, kterauž nám zgewil a zákon, kterýž nám dal; tak se učj také giným potřebným a užitečným wědám a uměnjm, gako čtenj, počjtánj, psánj, kreslenj; tak se sslechtj gegich mrawy, bystřj rozum a zdokonaluge gegich wůle; slowem z polodiwokých a surowých činj se wzdělanj, sslechetnj lidé, gemného citu a zpanilých mrawů. A tak slawj i tuto náboženstwj křesťanské stkwělé wjtězstwj, láskau mjrnjc a hogic psotu kteráž hřjchem na pokolenj lidské uwržena gest. —

Z ohledu laskawé péče o hluchoněmé, stal se wýborný a sslechetný Abbe de l'Eppe, znamenitým. Měltě ročně 2000 tolarů příjmů. Z těchto podržel pro sebe toliko 300 a ostatnjmi wydržowal ústaw pro hluchoněmé. Když pak dosáhl wysokého stáří a sjly geho klesaly a roku 1788 neobyčegně tuhá zima nastala, on wssak ani tolaru wjce nechtěl k přilepssenj swému wydati: horssilo se geho zdrawj denně wjce. Stará hospodyně znamenagjc, kde to wázne, předstaupila w čele čtyřidceti hluchoněmých s usslzenýma očima k němu, neustáwagjce prositi ho, až přiwolil, že chce o sto tolarů wjce pro sebe wydati. Předc wssak se nemohl wážný kmet tento nikdy nad tauto marnotratnosti, gak to nazýwal, ukogiti a často říkáwal nčencům swým, kteréž nazýwal djtky swými: „Děti, děti, o sto tolarů gsem wás připrawil“ [2]).

A co učinjš ty, milý křesťane, wida toto? Přede wssjm wiz tu blahočinnau moc a působenj cjrkwe Kristowy, genž tak mnoho k uléčenj a umjrněnj bjdy lidské působj a takka w těch neywětssjch bjdácjch neyssikwělegssj slawj wjtězstwj. Sám pak hleď co možná a seč gsi, gakožto prawý syn cjrkwe, ústawy tyto podporowati, a následu-

[1]) I w Praze nalézá se takowýto ústaw, kdežto mnoho pacholjků a děwčat se wýborně wyučuge a wychowáwá. Kterýžto ústaw nazwjce z dobročinných nadánj a přjspěwků se udržuge.

[2]) Stollers Ehrenhalle.

Digitized by Google

ge lásky gegj. wssemožně bjdákům těmto nápomocen býti. O gestli si gen poněkud k wychowánj a wyčwičenj gegich přispěl: wiz, gak weliký skutek dobročinný gsi tu způsobil a gak weliká gest zásluha twá! — Konečně pak děkug wraucně a srdečně Pánu Bohu, že tě od této psoty ussetřiti a zdrawým sluchem a prawau řečj obdařiti ráčil. Hle, posud gsau mnozj hluchoněmj k poučenj a powzbuzenj tobě: abys ty, gemuž se zdrawého sluchu a prawé mluwy dostalo, abys widěl na wlastnj oči a poznal z nich, gak newyslowně weliké a wzácné dary gsau řeč a sluch, kterýmiž tebe laskawý Twůrce giž od narozenj obdařil. Hle, kdybys nikdy nespatřil bjdáků těchto, myslil bysi, že to tak musj býti, a že to ani nemůž ginak býti, aby člowěk sluchu a řeči zbawen byl, a že na dařjch těchto tak mnoho nezáležj. Protož kdykoliw spatřjš hluchoněmého a neb o něm uslyssjš, měg s njm srdečnau útrpnost, a můžeš-li, hlediž poněkud, seč gsi, k ulehčenj smutného stawu geho přispěti; a pak obrať oko swé u wraucjch djkách k Otci nebeskému, genž tobě zdrawé smysly dal, a prokaž swau wděčnost k němu tjm: že gich náležitě užigeš, gemu ke cti a sláwě, sobě a bližnjmu ke spasenj.

Weliký chudák byl hluchoněmý, dnessnjho sw. Ewangelium. A w této bjdě a psotě swé gest on, dle wýkladu swatých otců, obrazem podlého člowěčenstwa, genž w přirozené mdlobě swé gest zagisté hluché k slyssenj slowa spasenj a němé k wyznánj swé bjdy a nedostatečnosti; nebo, gakž swědčj apoštol Páně sw. Pawel: „tělesný člowěk nechápá těch wěcj, kteréž gsau Ducha Božjho; nebo bláznowstwjm gsau mu, a nemůže gim rozuměti, protože magj duchowně posuzowány býti“ [1]). A w prawdě popatřjme-li na pokolenj lidské, w gakém stawu se nacházelo před wykaupenjm Kristowým, prwé než přissel weliký lékař s nebe: zagisté shledáme, že se w mnohem podobalo hluchému a němému, magjc zawřené ussi ducha k slyssenj prawdy nebeské a swázaný gazyk k wyznánj gegjmu. „Nebesa, gakž dj korunowaný Žalmista Páně, wyprawugj sláwu Božj, a djlo rukau geho zwěstuge obloha. Den dni wyprawuge slowo to, a noc noci oznamuge to uměnj“ [2]). A wssak pokolenj lidské, odwráceno od Boha, neslysselo, co mu wyprawowaly nebesa, a neporozumělo, co mu zwěstowala obloha: bylo hluché k tomu, co den dní wyprawowal, a neporozumělo uměnj, kteréž noc noci oznamowala — totiž bylo hluché k známosti Božj, a mjsto co se mělo klaněti Hospodinu Bohu prawému, blaudilo w temnostech powěry a modloslužebnosti. — Hlas wnitřnj, hlas swědomj, ozýwal se neustále u wesskerém gednánj a počjnánj lidském a mluwil gasně a zřetelně, aniž se komu podařilo ho ohlussiti a zcela potlačiti. Ono wolalo mocj neodolatelnau: „nezabigeš“; a wssak člowěk kleslý byl hluchý, aniž dbal naň a posskwrnil krwj bratrowau ruku swogi. Ono wolalo: „Nepokradeš, nepromlumjš proti bližnjmu swému křiwého swědectwj, nepožádáš, což bližnjho gest.“ Než padlý člowěk přeslechl hlas tento w hluchotě swé duchownj, a dal se přemoci od wássnj swých a učiněn gest otrokem gegich; a čjm hlauběgi klesal, tjm méně byl schopen k uslyssenj hlasu wyšssjho. Podobně i ohlassowaly osudy lidské, wlastnj a cizj, gak gednotliwců, tak celých národů, ohlassowaly kle-

[1]) I. Kor 2, 14. [2]) Žalm 18, 1. 2.

Digitized by Google

ſlému pokolenj lidſkému mocným hlaſem wyššj bytnoſt, genž w maudroſti a ſprawedlnoſti řjdj a ſprawuge weſſkerý ſwět, učjc, napomjnagjc a hrozjc a warugjc. Než lidſtwo kleſlé bylo hluché ke wſſelikým napomjnánjm a wýſtrahám a nepoznalo nawſſtjwenj Páně. A kdyby tomu tak nebylo, kdyby nebylo duſſewně hluché pokolenj lidſké, gakby mohlo tak zblauditi a wzdáliti ſe důſtogenſtwj a powolánj ſwého a tak hluboko kleſnauti w modloſlužebnoſt a neprawoſti, tak že žaloſtnil Pán ſkrze úſta Žalmiſty Páně: „Neupoſlechl lid můg hlaſu mého, a nehleděl na mne. I nechal gſem gich podlé žádoſtj ſrdce gegich, aby chodili dle nálezků swých“ [1]).

A gakož hluché bylo kleſlé pokolenj lidſké a neſlyſſelo hlaſu Ducha Božjho, podobně nezwěſtowalo a nehlásalo, což ducha geſt — prawdu a ſlávu Božj — onoť bylo duſſewně němé. Každé ráno ozdobuge přjroda, gako nějaký welebný chrám, ſlunce na obloze nebeſké ge ozařuge a ptactwo nebes prozpěwuge Neywyššjmu chwálu a zwjřata polnj zwěſtowala geho moc a láſku, toliko člowěk byl w poruſſenj ſwém němý, ſrdce geho nepocitowalo žádných djků k Bohu, gehožto neznalo, protož i úſta geho umlkla. Djtě zná gméno mateře ſwé a wolá otce ſwého, ſlužebnjk hlásj ſe k Pánu ſwému, ano i ſtádo wj, kdo geſt paſtýřem geho a ozýwá ſe na geho wolánj; ale člowěk w poruſſenj ſwém newyznal Boha ſwého, newyznal Otce, gehož ruka ſe denně otwjrá a naſycuge wſſelikú žiwočich požehnánjm ſwým; — on byl němý. Těžká wina hřjchu ſpočjwala na něm, a nechť ſe zpěčowal gakkoliw, tjžila ho a gewila ſe mnohým způſobem. Ona uſtawičná tauha, ono neuſtálé ſnaženj a baženj neukogitelně po něčem wyššjm a lepſſjm, až poſud neznámém a temném: což to bylo giného, než tauha po původnj dokonaloſti a ſprawedlnoſti, z kteréž byl prwnj člowěk hřjchem prwotnjm wypadl a s njm a w něm celé pokolenj lidſké? — A wſſak člowěčenſtwo nepochopilo w poruſſeném ſtawu ſwém prameně bjdy ſwé a newyznalo winy ſwé — bylo němé, duchownně němé, a to ſice tu, kdež na ſebe neywjce žalowati mělo. Tak ſe podobowalo právě pokolenj lidſké kleſlé w poruſſenoſti ſwé w mnohem hluchému a němému ſw. Ewangelium, byl to weliký nemocný — až pak přiſſel welikým lékař Kriſtus Ježiš, genž ho ſproſtiw winy a treſtu hřjchu, oſwobodil ho od neduhu toho: otewřew uſſi a rozwázaw gazyk ducha wſſem, genž w něho wěřj, geho ſe držj a následugj. —

Než ale poſud gſau mnozj, genž ſi newſſjmagj welikého toho lékaře, k němu ſe neutjkagj, geho ſe nedržj, aniž užjwagj léků, kterýchž gim poſkytuge, tudjž zůſtáwagj w hluchotě a němotě duchownj. Ano poſud gſau mnozj duchownně hluſſj a němj a tato gegich duſſewnj hluchoſt a němota geſt mnohem horſſj než hluchoſt a němota tělesná. Chceš-li ſe o tom přeſwědčiti, křeſťane milý, uwaž gen: Kdo gſau ti duchownně hluſſj a němj? odkud pocházj a kam wede hluchoſt a němota gegich? — Duchownně hluſſj gſau zagiſté ti, genž nechtěgj ſlyſſeti prawdu ſlowa Božjho, aniž ſpaſitelná napomjnánj; a protož wſſemožně chrámu a wſſelikému ponaučenj ſe wyhybagj, negdauce celý čas na kázanj, pronebbáwagjce každé přjležitoſti k poučenj we ſwaté wjře a nepřigjmagjce žádného napomenutj; a dotjrá-li na ně přede kdy ſwatá a ſpaſitelná prawda mocj neodol-

[1]) Žalm 80, 12. 13.

Digitized by Google

telnau, počjnagj sobě, neginak než Židé, když gim sw. Štěpán swatau prawdu důtklivě předstjral, pukagj se totiž w srdcjch swých a skřipěgj zuby a zacpáwagj uši své. Tot hluchost duchownj. Gak gest ohawná, a gak záhubná! Gak mnoho zlého gest na světě, tak že těžko říci, které by bylo neyhorší, předc wšak neliknal sw. Kassiodorus odpowědjti: že neytěžší nemoc duchownj a neywětší zlé záležj w tom, nemjti zaljbenj a radosti w zákonu Božjm — totiž w duchownj hluchotě. Tělesná hluchost, ač obtjžná gest a welmi záwadná, má předc mnohé wýhody; gessto hluchý ochráněn bývá před tisícerým pokussenjm a pohorssenjm, genž sluchem člověku přicházj. Neslyší rozpustilých a neslýchatých řečj, neslyší na cti utrhánj bližnjmu, aniž rauhánj Bohu, a tupenj a hany swatého náboženstwj; zawřjno gest srdce geho přede wšemi těmito řečmi, aby nebralo z nich žádného pohorssenj. Nowněž i neslyšse, což se wůkol něho děge, může bez wší wýtržky pozdwihowati mysli k Bohu u wraucj modlitbě, a tjm snáze znamenati, gak se k němu hlas Páně prostředkem swědomj ozývá. Ale duchownj hluchost newede k žádným užitkům, abrž připrawuge člověku gistau a newyhnutelnau zkázu. Za gedno twrdossjgné odpjránj poznalé prawdě gest giž samo w sobě ohawné a trestu hodné, gakž dj sám Božský Wykupitel, řka: „Kdybych byl nepřišel a nemluwil gim, hřjchu by neměli; ale nynj z hřjchu swého wýmluwy nemagj žádné“ [1]). Pak slussj i znamenati, kam wede konečně tato hluchota duchownj? An totiž duchownė hluchý nechce slyšeti slowa Božjho, nemůže nabyti wjry, aby spasenj dossel, gessto dj aposstol národů, že „bez wjry nelze se Bohu ljbiti, a wjra ze slyšenj pochází“ [2]); aniž pak neslyšse spasitelných napomenutj, kdy k naprawenj mysli a žiwota se dá pohnauti; a tudjž zamjtage tjm, což by mu gediné mohlo pomoci, ubjhá w gistau zkázu. Byl i byl člowěk sebe wjce oddán hřjchu, pokudž gest hotow slyšeti prawdu a přigmauti gi, gest naprawenj schopen a může zkázy ugjti; gak ale hluchostj duchownj raněn prawdu slyšeti nechce, pjlj w newyhnutelnau zkázu, pak dogde na slowo, kteréž dj wěčná mandrost Páně skrze ústa Salamaunowa: „Wolala gsem a odpjrali gste mi; wztáhla gsem ruku swau, a nebylo, kdoby pohleděl. Zhrzeli gste wšelikau radau mogi a domlauwánj mého zanedbali gste“ [3]). A w prawdě, w tom se gewj zatwrzelost a zloba hluchosti duchownj, že člowěk nedbá na to, co slyšeti nechce, poněwadž ho to budj z hřjssného sna a wytrhuge z klamného pokoge, w kterýž se uheyčil. Neduh tento gest poněkud přirozený, pokudž má kořeny swé w dědičné překwrácenosti lidské; wzrůstá pak tauž měrau, kterauž pýcha a marnost se w něm živj a podporuge. Ano pýcha, zwlášstě pak pýcha duchownj ohlussuge člowěka, že prawdu slyšeti nechce, gako to spatřiti lze na wysokomyslných farisejch, genž z pýchy zhrdli prawdau Kristowau. K tomu přispjwá také sen staré nawykłosti, genž otupuge mysl k prawdě, a zagisté mnozi neslyší slowa prawdy proto, poněwadž milugj hřjssné sny, w kterých se byli ponořili. W stánku Páně byla lože Samuelowa bljž lože welikého kněze Heli, a předc neslyšel Heli wolánj Páně, gimžto wolal Hospodin po třikráte mladého Samuele; gessto byl Heli ukonejssen w hřjssný sen staré netečnosti a wlažnosti ducha. Zhusta wšak nenj to tak otupělost, gest to wjce přjlissná

[1]) Jan 15, 22. [2]) Žid. 11, 6. [3]) Přís. 1, 24—26.

Digitized by Google

citelnost ucha, genž působj, že mnozj zawjragj ussi swé k slowům spasenj podobně, gako se zawjrá zaujcené oko před swětlem. Kdo se hřjssným rozkossem oddal a gim otročj, odwracj se s newolj ode wsseho, což mu připomjná, aby se gich zhostil; gakž znamená maudrý Šalamaun: „Slowo maudré, kteréžkoli usslyssj umělý, chwáliti ge bude a přiložj ge sobě: usslyssj-li ge smilný, nebude se mu ljbiti a zawrže ge za hřbet swůg. Nepřigjmá blázen slow opatrnosti: leč bys mluwil gemu o tom, což gest w srdci geho“ [1]). Tak poslauchal Herodes s zaljbenjm Jana, pokudž mu newytýkal cizoložstwj geho, když se ale dotknul geho hřjssné wássně, zawřel ussi swé. Toho také zakusil swatý Auguštin. Když poslauchači geho se horssili, že často kárá gegich neprawosti; říkáwal gim: „Naprawte žiwot swůg i gá naprawjm řeč swau.“ — K těmto wnitřnjm přjčinám duchownj hluchosti přicházegj pak gesstě giné zewněgssj, kteréž působj, že ani ten neysilněgssj hlas prawdy sluchu nedocházj. Bljž gečjcjho wodometu neb klepagicjho mlýna nenj dobře slyssetj, a kdož w hluku žiwota a roztržitosti pozemských se nacházj, nemůže pogmauti duchownj prawdu, rowněž tak, gako ten, gehožto celau dussi zaugjmagj péče a starosti pozemské, a gi kljčj; k čemuž také nezkjdka přicházegj hřjssné a neprawé náhledy, přewrácené zásady a lživé řeči bezbožných, kteréž se wssudy směle hlásagj a hlučně wychwalugj, a kteréž prawdě křesťanské nedowolugj přjstupu k ussim lidským. Ach, gsautě až posud mnozj, o nichžto platj slowa Žalmistty Páně: „Slowa úst gegich gsau neprawost a lest: nechtěgj rozuměti, aby dobře činili“ [2]). —

Gakož ale tělesná hluchost, w kteréž se člowěk narodil, bývá přjčinau němoty, že takowý se nenaučj mluwiti: rowněž také z duchownj hluchosti pocházj často duchownj němota. A kdož gsau ti duchowně němj? tážeš se, milý křesťane? Gsau to wůbec ti, genž nechtěgj mluwiti, kdež mluwiti káže swatá powinnost. Gmenowitě duchowně němj gsau ti, kdož se zpěčugj wyznáwati se z hřjchů swých. — Bylo to léta Páně 1836 w létě, auto gistý neznaboh padl w saubogi. Gedwa že pak pocjtil nebezpečné poranění, aby se zhostil posledně pomoci, kterauž se umjragicjm přispěti může, zwolal zpurně: Žádnau cjrkew, žádného kněze! — Tak měl nesslastnjk tento gesstě w posledně hodince slow dosti k odporu a k pohrdánj pomocj Božj; aby se pak s Bohem smjřil, k tomu byl němý. Takowjto němj, genž nechtěgj wyznáwati hřjchy swé, podobagj se gežku, genž owoce w zahradě sžjrá a sbjrá a na bodlinách swých napjchnuté do pelechu snássj; wssak ale dostihne-li se, hned se swige w kauli, tak že nenj na něm ničeho, leč spičatých bodlin neb gehlic spatřiti, gakoby nikdy žádné sskody nezpůsobil. Kde gsau nohy geho, kde huba, kde nástroge krádeže geho? on ge skryl, gakoby se ničeho nedopustil, ano zdá se na prosto bez žiwota býti. A podobně ti, genž se zpěčugj wyznáwati hřjchy swé, gsau newinni, aniž wědj, z čeho by se zpowjdali. „Kaine, kde gest Abel, bratr twůg?“ wolal Hospodin k bratrowrahu. „Newjm! dj ouen; zdaliž gsem gá strážným bratra swého?“ „Krew bratra twého wolá o pomstu ke mně z země!“ To wssak nic nepohnulo gim, aby wyznal winu swau. A předc nenj žádného giného prostředku k dosažen odpusstěnj, leč skraussené wyznánj; gakž dj swatý Auguštin:

[1]) Ekles. 21, 18.; Přjsl. 18. 2. [2]) Žalm 35, 4.

Digitized by Google

„Wol ſi cožkoli chceš, gſi-li ſkryt bez zpowědi, bez zpowědi také zhyneš“ [1]). Owſſemk gſau mnohé ceſty, po kteréchžto ſe wtjrá hřjch do ſrdce člowěka; brána pak, kterauž wycházj neb wypuzen bývá, geſt gediná; totiž ſkrauſſené wyznánj. Gedwa že marnotratný ſyn pocjtil wraucj ljtoſt, giž prawil: „I půgdu k otci a djm gemu: Otče, zhřeſſil gſem proti nebi a proti tobě a giž negſem hoden, ſlauti ſynem twým!“ A ačkoliw otec, wida ho zdaleka, mu naproti běžel a padl okolo geho ſſyge a ljbal ho a tjm ho odpuſſtěnjm a ſmjřenjm ubezpečil: padl předc kagjcj tento syn k nohám geho a zwolal, gak byl dřjwe uložil: Otče, zhřeſſil gſem atd. A zagiſté w tomto ſkrauſſeném wyznánj leží giſté a pewné rukogemſtwj, že oprawdiwá geſt kagicnoſt a pokánj hřjſſnjka. Chtěl-liby pak kdo ſe omlauwati, řka: Gá činjm pokánj w tichoſti, ſaukromj před Bohem, on wj wſſecko, což ſe děge w ſrdci mém a odpuſtj mně; toho ſe táže giž ſwatý Auğuſtin: nadarmo-li dal Pán Ježjš apoſſtolům moc ſwazowati a rozwazowati, odpauſſtěti a zadržowati hřjchy? Což owſſem by bylo marné, kdyby toliko ſaukromné pokánj poſtačowalo, wygjmage pád nemožnoſti; ak ſe nedj, že takowým ſaukromným pokáuim mnohý nekagicj by ſe ſſálil. Kdo oprawdu kagicj geſt, ten ſe podrobuge rád uſtanowenj Božjmu, on nenj němý k wyznánj hřjchů ſwých. — K duchowně němým, genž odpjragi wyznáwati ſe z hřjchů ſwých, mohau ſe připočjſti také ti, genž tratj řeč, kdykoliw magj pozuané prawdě ſwědectwj dáti. O, gak často mlčjme, kdežbychom měli Bohu wraucj djky wzdáwati a geg oſlawowati, podobni gſauce pohanům, genž gakž dj ſwatý Pawel, poznawſſe Boha neoſlawowali gako Boha, ani gemu děkowali“ [2]). Gak mnozj neotwjragj úſt ſwých, aby dali ſwědectwj o prawdě, když ſe wjra Kriſtowa tupj, hanj a zlehčuge, aby tu dáwali počet z té naděge, kteráž w nich geſt a aby ſe zaſtali ſwatého náboženſtwj proti bezbožnjkům a zacpali úſta gegich: Hanebná a poſſetilá bažeň lidj aneb zpozdilá marniwoſt, aby ſe zdali býti oſwjcenými, wáže gazyk gegich. Wſſak ale duchownj gegich němota rozwáže ſe gednau w hlaſitý nářek, když ſprawedlivý Saudce řekne gim: Neznám wás! Wy gſte mne zapřeli před lidmi i gá zapjrám wás před Otcem nebeſkým [3]). — Mnozj gſau němj, když magj napomenauti chybugicjho bratra ſwého a od zkázy ho uchowati, dle ſlow Páně: „Zhřeſſil-liby proti tobě bratr twůg, gdi a potreſci ho mezi ſebau a gim ſamým“ [4]), nebok, gakž dokládá ſw. Jakob: „Kdo odwrátj hřjſſnjka od bludu ceſty geho, wyſwobodj duſi geho od ſmrti a přikrygе množſtwj hřjchů“ [5]). Němj gſau rodičowé, genž nenapomjnagj klaudjcjch a po neprawých ceſtách kráčejcjch djtek ſwých. Nerozumná láſka a nedbalоſt máže gazyk gegich. Což gednau budau nakjkati, až djtky gegich nezdárné a nezwedené budau gim ku potupě a hanbě, a až Pán požádá gich z rukau gegich. Němj gſau hoſpodářowé, genž nekáragj čeládky, widauce neprawoſti gegj; nechágagj gi duchowně hynauti. Což bude gednau těžké odpowjdánj gegich před ſaudnau ſtolicj Páně! Duchowně němj gſau wſſichni, genž z hanebného pochlebenſtwj aneb z liché bázně a neprawé oſtychawoſti ſwému přjteli tagj chyby a wady, kterýmž podléhá, gakož i zlé náklonnoſti, kteréž wládnau ſrdcem geho. Tiť zagiſté negſau prawj přátelé, abrž zhaubcowé geho.

[1]) Comment. in Psalm. [2]) Řjm. 1, 21. [3]) Mat. 10, 33. [4]) Mat. 18, 15. [5]) Jak. 5. 20

Digitized by Google

Duchownĕ němj gsau konečně ti, genž se nezastáwagj cti bratra, gemuž se utrhuge, aniž pak, když to prospěch geho žádá, wyprawugj dobré skutky geho, aniž gsau hotowi, dobrau radu gemu dáti. Ach, newčasná bázliwost, bledá záwist aneb ďábelská radost z nesstěstj bližnjho wáže gazyk gegich proti rozkazu Páně: „Otewři ústa swá němému a usuzug, což sprawedliwého gest, a sud nuzného a chudého“ [1]). Což budau gednau nařjkati, až Pán a sprawedliwý Saudce dj gim: „Odegděte ode mne do ohně wěčného; ... nebo co gste učinili gednomu z neymenssjch bratřj, mně gste učinili.“

Gako posud nezanikla hluchost a němota tělesná, podobně nepřestala posud hluchost a němota duchownj, a ussi mnohých gsau zawřjny k slyssenj swaté prawdy a gazyk mnohých gest swázán k wyznánj gi a k mluwenj toho, což káže mluwiti čest Božj a spasenj bližnjho. A tato němost a hluchota netoliko žádných wýhod neposkytuge, nýbrž uwozuge pokolenj lidské w časnau i wěčnau zkázu; zwlásstě pak za nassich časů, kdež gest tak welice rozssjřena. A protož důležitá tu powstáwá otázka: Co činiti, ke komu se utéci w duchownj této hluchotě a němotě? Dle wyprawowánj swatého Ewangelium přiwedli hluchého a němého k Pánu Ježjssi. A podobně musegj se k němu utéci wssichni, genž duchownj němotau a hluchotau poraženi gsau; u něho gediné mohau dogjti pomoci a dokonalého zhogenj záhubného neduhu swého. Národu Israelskému dáni gsau na cestě putowánj geho dwa wůdcowé, bratři totiž: Mogjjš a Aron. W osobě Mogjssowé předstawuge se zákon, w kterémž Bůh mluwj k lidem; w Aranowi pak se wyznamenáwá modlitba, kteraužto člowěk k Bohu mluwj. Co Mogjjš a Aron wyznamenáwali, zahrnuge obé w sobě Božjský Wykupitel, Kristus Ježiš; skrze něhož nám dána gest wsseliká milost a prawda. Protož má on gediné moc, otewřjti ussi nasse a rozwázati gazyk náš pro prawdu a sprawedlnost. Nebo, gakž dj sw. Jan, „proto se wtělil Syn Božj a na to přissel na swět, aby zkazil skutky ďáblowy w lidech“; a proto wzal na se takowý úřad Messiášský, aby slepým dal widěti a hluchým dal slyssetj, a němým mluwiti. Ano právě to gest powolánj a účel geho wtělenj a zgewenj, aby otewřel ussi pokolenj lidského, t. g. aby ge přiwodil ku poznánj Otce, Syna i Ducha swatého, a swaté prawdy geho; a w tom záležj welké djlo geho sestánj, aby rozwázal gazyk lidský; t. g. aby wlil lásku w srdce pokolenj lidského a přiwodil ge ku wyznánj prawdy a cti a slávy Božj. — A protož ráčil sám k sobě wssecky neduživé wolati, a ge na léky tělesné i duchownj, časné i wěčné zwáti, řka: „Pogďte ke mně wssickni, kteřjž pracugete a obtjženi gste, a gá wás občerstwjm!“ Na důwod toho w dnessnjm sw. Ewangelium neoslyssel prosby wůdcůw za němého, ale uzdrawil ho, aby tjm dokázal: že gako mocen gest, sprostiti člowěka hluchosti a němoty tělesné, rowněž i mocen a hotow gest sprostiti pokolenj lidské a každého k němu se utjkagicjho hluchoty a němoty duchownj. Giž tedy každý, kdož němotau neb hluchostj skljčen gsi, přistup s daufánjm k stolici milosti geho, abys milosrdenstwj dossel a milost nalezl ku pomoci w čas přjhodný! —

Než abys toho tjm spjsse dosáhl, wiz

[1]) Přjsl. 31, 8. 9.

Digitized by Google

také, gak sobě tuto máš počjnati, křesťane milý, genž hluchotau neb němotau duchownj skljčený ke Kristu se utjkáš. Swaté Ewangelium prawj, že přátelé hluchého a němého přiwedli ke Kristu a prosili ho, aby na něho ruku wložil. Tedy, on nessel sám ke Kristu Pánu, nýbrž musil k němu přiweden býti. Gak ginak; wždyť gsa hluchý nic o něm neslyssel aniž mohl mjti známost o geho moci a dobročinnosti gako ginj, genž o Ježjssowi slýchali. A tak se musj djti až posud s duchownè hluchými a němými. Duchownè hlussj, genž wsselikému spasitelnému wyučowánj a napomjnánj twrdossjgně odpjragj, nechtěgj we swé zatwrzelosti nic wěděti a slyssety o Kristu, Božském Wykupiteli a spomocnjku; a protož musegj ginými prostředky takřka násiljm k němu přitaženi býti. O nich platj hlawně slowo Páně: „Žádný nemůže přigjti ke mně, gediné leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne ho“ [1]). A giž wiz a znameney, milý křesťane, gak podiwný gest Otec w tomto taženj křjssnjků, gmenowitě duchownè hluchých ke Kristu. Radost i žalost, sstěstj i nesstěstj, sslastné i strastné osudy: wssecko musj napomáhati k tomu, aby duchownè hlussj ke Kristu přitaženi a přiwedeni byli; a podiwné gsau cesty, gimižto ge Bůh, ač newědj a nepozorugj toho, ke Kristu táhne a přitahuge ty, genž následugj taženj geho.

Znameney také dále, že přátelé hluchoněmého přiwedssi ho ke Kristu prosili za něg. On sám neprosil aniž mohl prositi, gessto swázán byl gazyk geho, a nemohl mluwiti. A podobně třeba k uzdrawenj duchownè hluchoněmých, aby ginj w strausséné a zbožné modlitbě obrátili se ku Pánu a prosili za ně, aby byli gim takto nápomocni k wyprosstěnj z hluchosti a němoty duchownj. Owssemk bjdnjci tito, nechtjce nic slyssety o Bohu a magjce swázaný gazyk k wsseliké modlitbě, neprosj sami Krista. Prosiž tedy ty, křesťanský bratře a sestro, proste wy sami za takowé neznabohy, genž nepoznáwagjce ani neduhu, ani spomocnjka swého, nepozdwihugj k němu rukau swých; ano modlete se denně za ně: aby Pán sám nad nimi se smilowati a ge k wjře a křesťanskému žiwotu přiwoditi ráčil. — Tjm zagisté gim prokážete neylépe lásku swau; tjm také neylépe oswědčjte swau wraucnost a horliwost křesťanskau; modlitba tato zagisté gest Bohu neymilegssj a nemine se s wyslyssenjm. Co platno, ustawičně žehrati a nařjkati na newěřjcj a horliti proti bezbožným; — lépe gest za ně Bohu se modliti.

Konečně uwažug také, milý křesťane, gak prosili přátelé za hluchoněmého, gehožto ke Kristu přiwedli. Oni prosili, aby Pán toliko ruku naň wložil; dobře wědauce, že wjce nenj třeba, než toliko aby přissel w spogenj s Kristem, a že giž toto postačowati tibude k uléčenj geho. A podobně musj také dussewně hluchý a němý w spogenj a obcowánj s Kristem wegjti, aby byl od neduhu swého uléčen a ke spasenj přiweden. A za to také pros, milý křesťane, kdykoliw hluché a němé neznabohy w modlitbách Bohu poraučjš. Rciž i ty se skrausséným srdcem: Wlož ó Pane, wlož na ně ruku swau, aby se giž newzdalowali tebe. Twá ruka gest mocná, nechť otřese zatwrzelým srdcem gegich; onať gest laskawá, nechť překoná dobrotau twrdossjgnost a urputliwost gegich, aby s tebau spogeni, w tobě prawau wěrau a sprawedlnosti spasenj dossli.

[1]) Jan 6, 44.

Digitized by Google

A nynj wiz také, křesťane milý, gak ſi počjná Pán Ježjš a co činj při uzdrawenj hluchého a němého. Owſſemť profili ti, genž ho k němu přiwedli, aby toliko naň ruku wložil, ale Božjſký Wykupitel činil mnohem wjce, než byli žádali a očekáwali, a konal mnohé wěci, dřjwe nežli wyřknul diwotworné ſlowo ſwé, práwě gakoby toto tehdáže nepoſtačowalo. Malomocného uzdrawil gediným ſlowem, řka: „Chci, buď čiſt“; k ſlepému prawil: „Prohledni“; k ſſlakem poraženému prawil: „Wſtaň a choď“! U hluchoněmého pak zdá ſe, gakoby wětſſj péče a práce bylo potřebj, gakož to ſwatý Ewangeliſta ne nadarmo wypiſuge: Zprwu pogal ho Pán Ježjš ſaukromj wen ze záſtupu. Eyhle tok prwnj djlo obrácenj duchownĕ hluchého a němého. Onť muſj ſe wzdáliti z hluku ſwětſkého, wygjti ze ſpolku bezbožnych a ntéci ſe ſwěta a marnoſti geho. Nebo gakby mohl Božjſký hlas k němu přigjti a uſſi duſſe geho pronikaauti, kdyby w hluku ſwěta meſſkal. By ki Bůh wſſudy ſe mohl dáti poznati člověku, geſt předc ſaukromj a oddělenj-ſe od ſwěta zwlášſtĕ k tomu přjhodné. Tu zagiſté ſe neyradĕgi otwjrá ucho ducha a Bůh nám dáwá ſlyſſeti ſpaſenj. „Powedu gi na pauſſk: a mluwiti budu k ſrdci gegjmu“ [1]), dj Hoſpodin o duſſi ohluſſilé. „Rád bych mluwil s lidmi a zgewowal gim tagemſtwj ſwá, řečeno geſt gednau ſw. Terezii; wſſak ale ſrdce gegich geſt tak welice dogaté twory, že mně nepopřjwá ani okamženj, abych gim mohl zgewiti wůli ſwau; aneb geſt hlukem ſwětſkým tak omámeno, že uemůže ſlyſſeti hlaſu mého.“ Pryč tedy, křeſťane milý, wygdi wen ze záſtupu — utjkey ſe hluku ſwětſkého, chceš-li hluchoty a němoty duchownj ſproſtĕn býti. Ach, ſnad gſi giž doſti dlauho w něm trwal, doſti gſi byl mámen a ſſálen; čas geſt, ſwrchowaný čas, abyſi také gednau do ſebe ſſel, a ſaukromj wzdálen marnoſti ſwětſké, popřál ſluchu hlaſu Božjmu k tobě mluwjcjmu.

Pán Ježjš, gakž dj ſw. Ewangelium dále, wložil prſty ſwé w uſſi hluchoněmého. Prſt znamená moc Božj, čjmž dal hluchoněmému na ſrozuměnau, že tolik mocj Božj ſluchu nabýwá. A rownĕž geſt obrácenj a naprawenj duchownĕ hluchého také ſkutek miloſti Božj, kteráž muſj předcházeti člověka a dotknauti ſe ucha ducha geho a ge otewřjti, aby ſlyſſel, což k ſpaſenj geho napomáhá; gakž dj prorok Páně: „Pán Bůh otewřel mi ucho, gá pak neodmlauwám, zpět gſem neodeſſel“ [2]). — Wſſak netoliko ſlyſſenj ale také ochotné přigetj toho, což ſe ſlyſſelo, wyznamenáwá Pán Ježjš wloženjm prſtů w uſſi hluchého; gak to wykládá ſw. Řehoř, an dj: „Prſty wložiti w uſſi znamená tolik, co ſmyſl hluchého otewřjti, aby také hotow byl k poſluſſenſtwj“. Nebo co proſpjwá panhé poſlauchánj, nemáme-li také myſli k tomu, což ſpaſitelného gſme ſlyſſeli. Wyprawuge ſe o ſw. kněži Marciánowi, že na ſwých nočujch cestách po ulicjch Cařihradſkých, ſe ſtawowal u gednoho ſtarého peněžoměnce a lichwáře, genž až do půl noci ſedáwal u lampy a obruby dukátů pilowáwal, přitom wſſak předc chtěl za náboženského gmjn býti. Marciánus měnjwal u něho drobné, a býwal od něho wždy notně oſſizen; předc wſſak neřjkal ničeho a ſtawěl ſe, gakoby toho neznamenal. To wſſak přicházelo peněžoměnci wždy podiwněgſſj, a protož rozkázal gednau ſlužebnjku ſwému, aby ho po zdálečj náſledowal a wypá-

[1]) Oſeáš 2, 14. [2]) Iſai. 50, 5.

Digitized by Google

tral, co s těmi drobnými dělá? I dopátral se tento, že ten swatý muž neychudssí chatrče wyhledáwá, nuzným pomáhá, zarmaucené těssí, nemocným posluhuge, ano že i mrtwoly myge a obláčjwá. I ulekl se nad tjm stařec; neb přjklad takowé obětiwosti otkáss srdcem geho, a když Marciánus opět k němu wessel, padl k nohám geho a prosil ho s pláčem za odpussténj podwodu swého, a wyznaw se z ohawného lakomstwj swého stal se nowým člowěkem. — Owssemk wěděl giž dřjwe, že lakomstwj gest modloslužebnost, a podwod že gest hřjch; ale on toho nepoznáwal. Nynj pak wložil Kristus Pán prsty w ussi geho, dótekl se srdce geho, a hle! on pogal slowo Božj — a naprawil se [1]). Dále sluss také znamenati, při uzdrawenj hluchoněmého že Kristus Pán plinuw, dotekl se gazyka geho. Tjm zagisté ukázal, že nemůžeme nikdy nic swatého a spasitelného mluwiti, gediné leč slina nebesté maudrosti srdečnau mysl, gazyk a ústa nasse obwlažj a ústa nasse sprawj, kteraužto slinu, totiž Božskau maudrost, sám Božj Syn mjti ráčj, kterýž, gakž dj sw. Pawel, gest nám od Boha maudrosti učiněn, a w němž samém wssecky poklady maudrosti a umění Božjho složené máme; gakž to wykládá sw. Řehoř Welikỳ, an pjsse: „Co znamená, že Kristus Pán gazyk němého slinau swau swlažil? Slina z úst Wykupitelowých gest maudrost geho Božského učenj; neb slina přichází z hlawy. Dotýká li se tedy gazyka nasseho maudrost, genž gest Kristus, pak se cwičj i hned w mluwenj řečj spasitelných. Protož, milý křesťane, woley často s Žalmistau Páně: „Pane, rty mé otewřeš: a ústa má zwěstowati budau chwálu twau“ [2]). Konečně pak uzdrawugic hluchoněmého Božský Wykupitel, wzewřew k nebi, wzdechla řekl gemu: Effeta, to gest, otewři se. Trogjm způsobem gednal a obgewil se tuto Božský Wykupitel; totiž: on se modlil, an k nebi hleděl; on trpěl, an wzdechel; a rozkazowal w moci swé, an prawil: otewři se. Wzezřew k nebi, modle se gednal gako člowěk, nebo gako syn člowěka, an Božj moc wzýwal, ničeho sobě nepřičjtage z toho, což Bohu gediné přjslussj. An patře k nebi wzdechl, prokázal se býti prostřednjkem a welikým knězem člowěčenstwa, wzdychage a truchle nad bjdau geho, gakoby to byla geho wlastnj bjda, gessto trpj s lidmi a za lidi, aby neprowiněné utrpenj geho nám winnjkům k zadostiučinění slauzilo. Zwolaw pak: „Effeta“, wygewil tu moc a welebnost swau, kterauž má gakožto Syu Božj a kteraužto ho uzdrawil. — Co se pak zwlásstě gednotlywých gednánj těchto dotýče: Božský Wykupitel wzezřel k nebi, aby ukázal, že se má spasenj a wssech dobrých wěcj od Boha prositi; zwlásstě pak dal na srozuměnau, gak potřebj gest k obrácenj hřjssnjka, aby často k nebi pohljžel; djlem proto, aby s nebe si wyprosil pomoc a milost Božj k naprawenj swému u žiwém wědomj, že každý dobrý dar přichází s hůry od Otce světel: djlem také, aby zrak swůg odwrátil od země, gegižto pohled ho námil a w hřjchu upautána držel. Když swatý Justin, mučennjk, obmeyssel na křesťanské náboženstwj se obrátiti, kterézto obrácenj geg mnohý bog stálo, radil mu učitel geho, aby ku poznánj nebeské prawdy přissel: Otewři brány swětla přede wssjm modlitbau a pohledem k nebi. A w prawdě rada tato měla dobrý účinek. Justin se stal z pohanského mudrce, mudrcem kře-

[1]) Veith's hom. Vorträge djl 6., str. 110. [2]) Žalm 50, 8.

Digitized by Google

ſlanſkým. — Že Kriſtus Pán při uzdrawenj hluchoněmého wzdechl, dal na gewo ſwau útrpnoſt, kterauž měl s pokolenjm lidſkým pod hřjchem aupjcjm, a že boleſtně patřil na břemeno, genž na něm ſpočjwalo a ge tjžilo; zwláſtě pak mage před ſebau hluchého a němého, patřil w duchu na množſtwj duchownĕ hluchých a němých, wraucně tauže, aby mohl gim podobně učiniti, gako učinil tomu, genž ſtál před njm; t. g. aby mohl odegmauti zatwrzeloſt ſrdce a otewřjti uſſi gegich k ſlyſſenj prawdy a rozwázati gazyk gegich k ſpaſitelné řeči. Gaká to láſka we wzdechnutj tomto! Tot láſka otce k djtkám neſſkaſtným. Tot zagiſté muſj nás dogmauti, abychom i my w ſlepotě a němotě duchownj u prawé ljtoſti a ſtrauſſenoſti, tauzebně dychtjce po pomoci, k nebeſům úpěli a ſlzami kagicnoſti odtamtud ſmilowánj a pomoci na ſe wolali. Konečně pak prawil Božſký Wykupitel k hluchoněmému: „Effeta“! t. g. otewři ſe; a tjmto wſſemocným ſlowem odſtranil wſſecko, cožby ſluchu a prawé wýřečnoſti bylo na překážku, daw nám na ſrozuměnau: že ti, genž od duchownj němoty a hluchoty uléčeni býti žádagj, wſſeho ſe warowati a wzdáti muſégj, což by gim překáželo u ſlyſſenj ſlowa Božjho a u wyznánj prawdy a mluwenj ſpaſitelných řečj; gakož: pýchy, leniwoſti a netečnoſti w duchownjch wěcech, zatwrzeloſti a překrácenoſti ſrdce, roztržitoſti a poſwětſtiloſti myſli, bázně lidj a neprawého ſtudu ſwětſkého.

Oſtatně pak, čjm znamenitěgſſj nad giné diwy geſt uzdrawenj toto hluchoněmého, a čjm nápadněgſſj geſt, w okolič-noſtech ſwých, tjm patrněgi geſt tu také: gak welikė a znamenité djlo geſt to, člowěka duchownĕ hluchého a němého k prawému žiwotu duſſewnjmu přiwéſti, aby ſe mu pak zwolati mohlo: „Effeta, otewři ſe“! „Effeta“ t. g. otewři ſe, wola kněz při křtu nowozrozenci, dotýkage ſe chřjpj a uſſj geho, prwé nežli ho křtj a do cjrkwe ſwaté přigjmá; připomjnage mu tjm, že ſkrze křeſt ſwatý od Kriſta od duchownj němoty a hluchoty oſwobozen geſt a že pak gednau, až doſpěge, má otewřjti uſſi a gazyk ſwůg k ſlyſſenj a wyznánj prawdy nbeſké, a že má w obcowánj ſwém wydáwati libau wůni zpanilých ctnoſtj. O, kýž by na to nikdy nezapomenul! A protož ó Pane, wztáhni miloſtiwě ruku ſwau a dotkni ſe uſſj i úſt i ſrdce naſſeho a rcij: Effeta! Otewři ſe ucho lidſké k hlaſu ſwaté prawdy; otewři ſe ſrdce lidſké k žiwotu wjry a lásky; otewřte ſe úſta ke cti a chwále Božj. — Ano, woláme k tobě, ó Boże, nechť ſe otewře ſrdce naſſe, aby miloſt twá ſwjtězila nad námi, nechť ſe otewrau naſſe uſſi, aby ſlyſſely ſlowa žiwota, a nechť otewřena gſau úſta naſſe, aby wyprawowala čeſt a chwálu twau po wſſecky wěky! —

Pán Ježjš konal při uzdrawenj hluchoněmého mnoho ceremonij čili obřadů; a to dogiſta ne bez přjčiny. Bjdák, genž k němu přiweden geſt, byl hluchoněmý; pro takowé nenj řeči leč znamenj. Aby tedy wěděl, co ſe s njm má djti, a aby byl pozorný učiněn a připrawen na naſtáwagjcj uzdrawenj ſwé, a na toho, gimž ſe uzdrawenj toto djti mělo; zároweň pak aby wzbuzena byla w něm wjra a důwěra w Ježiſſe, Božſkého ſpomocnika geho, konalť Božſký Wykupitel toliko znamenj. Co u giných chorých, gimž pomáhal, bylo wyzwánj k wjře a důwěře, prwé než ge uléčil, bylyť gſau u hluchoněmého ceremonie tyto, co tolikerá znamenj miloſti, kterauž to Pán obmyſlil. A cjrkew ſwatá náſledugjc toho přjkladu welikého Miſtra ſwého, užjwá také při poſluhowánj ſwátoſtj a u

wykonáwánj služby Božj wůbec mnohých poswatných obyčegů a ceremonij a to dogista ne bez užitku a duchownjho prospěchu wěřicjch. Zprwu zagisté těmito poswatnými služebnostmi se wyswětlugj a srozumitelné činj tagemstwj wjry Kristowy gakož i účinky milosti Kristowy w nich obsažené; onak gsau takka živá kniha lidu, přiwáděgjc mu k mysli lehkým a pochopitelným způsobem swaté a spasitelné prawdy wjry. Tak na příklad obmytj wodau na křtu swatém dobře se wyznamenáwá očistěnj od hřjchu, kteréž se tjmto obmytjm a slowem Božjm děge; znamenj swatého křjže připomjná živě na neyswětěgssj Trogici Božj a na smrt Kristown, kterauzto gsme wykaupeni; wzkládánj rukau srozumitelně připomjná milost a požehnánj Božj na člowěka s hůry sstupugjcj a na něm spočjwagjcj; gakož i mazánj swatým olegem gest živý obraz posily a pomoci Božj. A právě tjm, že poswatnými obřady tagemstwj wjry a prawdy swatého náboženstwj se wyswětlugj a živě k mysli uwáděgj, bywagj věřicj tjm mocněgi k wnitřnj náboženosti powzbuzeni. Ceremonie tyto zagisté gakožto něgaká zewnitřnj znamenj připomjnagj věřicjm, čehož u wnitř cjtiti, čeho uważowati, a k mysli sobě přiwozowati magj; onyk se dotýkagj srdce gegich a budj w nich wraucnost a zbožnost a wzbuzugj ge mocně k wnitřnj poctě Božj. Tak na příklad popel, gjmžto se znamená, čelo na sskaredau sstkedu, připomjná smrtelnost lidskau a wzbuzuge k skraussenosti a kagicnosti; spjnánj rukau, padánj na kolena, bitj se w prsy, wzbuzuge nás, abychom modlitby swé pobožně a skrausseně konali; kauř kadidla upomjná nás, bychom srdce swého při modlitbě wzhůru powznessli. Zpěw sboru shromážděného, hlahol zwonů, gasné swětlo a wůbec wssecka okrasa chrámowá, wssecko toto ducha pozdwihuge, wzdělawá a zbožnosti naplňuge; tak že ne zřjdka ti, genž beze wssj zbožnosti wnitřnj w chrám wstaupili, wznessenými obřady bohosložby k náboženosti podnjceni se býti widěli. Tak se wyprawuge o Walencowi, kacjřském cjsaři tjmsském, že wessel do chrámu sw. Basilia biskupa s komonstwem swým, chtěge wyrážeti službu Božj. Když pak uzřel zástup lidu w zbožnosti pohřjžený, pokádek wssude panugjcj a když slyssel zbožný zpěw chrámowý a pak spatřil welebnau osobu Basilia samého, uleki se a celý změněný na zemi by byl klesl, kdyby ho geden z dwořenjnů byl nezadržel [1]). — Gakož ale z gedné strany poswátné služebnosti, obřady a ceremonie cjrkewnj k duchownjmu poučenj a wzdělánj dobře napomáhagj, slauži také z druhé strany dobře k tomu, abychom swau wjru a poctu Božj gakož i wnitřnj zbožnost: pokoru, uctiwost, kagicnost, zbožnau radost a giné nábožné city, wekegně a zřegmě oswědčili, a tjm zároweň ukázali: že ne toliko duchem, nýbrž že i tělem Bohu slaužime a geg slussně ctjme. Nebo člowěk nenj toliko pauhý duch, on má také tělo, a gako obé od Boha obdržel z pauhé milosti geho, mát také obé w službu Božj obraceti, má tělem i dussj Boha ctjti; což zagisté neylépe se stáwá, když co u zbožnosti wnitř wraucně cjtj, konage společnau bohosložbu w chrámě, poswatnými obyčegi a služebnostmi cjrkewnjmi zewnitř tělem wyznáwá. A k tomu se widj tjm wjce powzbuzena, gessto člowěk giž od Twůrce tak zřjzen gest že čeho wnitř w srdci mocně pocituge, také u wnitř na gewo

[1]) Baron. annal. 370.

Digitized by Google

dáti puzen býwá. Žádný zagisté nemůže ukrýti hluboký zármutek a srdečnau radost, genž se ozýwá w dussi geho, onak se mu aspoň w obličegi obrážj a podobně hledá i wraucj zbožnost zewnitřnjho wýrazu w poswatných ceremonijch; k čemuž i to přigde, že křesťané poswatné tyto ceremonie w zbožnosti konagjce a tjm wnitřnj nábožnost swau zewnitř na gewo pronássegjce, i bližnjho přjtomného k podobné zbožnosti wzbuzugj, k nj geg takřka praudem táhnau a takto geg duchowně wzděláwagj. Nebo gako oheň od giskry se znjmá, podobně i zbožnost zewnitř se obgewugicj u giných wnitřnj zbožnost budj, podporuge a množj. — Konečně pak slussj znamenati, že poswatné obyčege a cjrkewnj ceremonie, čistotu wnitřnj, wjru a zbožnost chowagj, práwě tak gako listj chowá a chránj owoce a hrozny, popel, oheň a kůra strom, hradba zahradu, a skořápka gádro ořechowé. Zahoď skořápku, zruš ceremonie: a zhyne gádro wnitřnj zbožnosti. Protož také bezbožný odpadljk cjsař Julián, chtěge obnowiti a upewniti powěry pohanské, snažil se ge k bohoslužbě křesťanů připodobniti, uwáděge podobné ceremonie, gakowé byl u křesťanů widěl, gakž swědčj sw. Rehoř Nazianský [1]). Protož také spatřiti gest u těch, genž zewnitřnj bohoslužbau a ceremoniemi pohrdagj a ge zanedbáwagj, že konečně wssecku wnitřnj wjru a zbožnost tratj a stáwagj se neznabohy.

Čeho pak posléze při ceremonijch a poswatných obwyklostech cjrkwe swaté znamenati slussj, gest, že to negsau pauhá toliko znamenj a liché formy bez wsselikého účinku; nýbrž že i ony w prawdě a dle úmyslu cjrkwe swaté wykonáwané, u člowěka gakési poswěcenj dusse a pomoc Božj nazwjce působj; práwě tak gako obřady a ceremonie, kteréž Kristus Pán při uzdrawenj hluchoněmého konal netoliko gemu nastáwagjcj pomoc a uzdrawenj wyznamenáwaly, alebrž také skutečně a gistě udělowaly. Při swatých swátostech zagisté widitelná znamenj dle ustanowenj Krista Pána působj milost Božj skutečně, kdykoliw se platně a dle úmyslu cjrkwe děgj. Woda a slowa Božj při křtu swatém očisťuge od hřjchů, wzkládánj rukau biskupských, mazánj sw. křižmem a slowo Božj posilňuge biřmowance we wjře, rozhřessenjm w skutku se uděluge odpusstěnj skutečných hřjchů, mazánjm sw. olegem, a modlitbau kněžskau nemocnému se dáwá posila ku prospěchu dusse, častěgi i těla. Podobně i swěcené a žehnané wěci ku poswěcenj dusse pro modlitby a prosby, kteréž tu cjrkew koná, přispjwagj těm, genž náležitě a dle úmyslu cjrkwe swaté gich užjwagj; gako n. p. swěcená woda, hromnice a t. d. Giné pak swěcené a žehnané wěci pro zbožnost dusse při nich se gewjcj, plodj požehnánj a gsau Bohu milé, ne méně gako když Židé Kristu raucha na cestu stlali a ratolestě metali. — Protož také ustanowil Hospodin skrze Mogžjsse giž w starém zákoně při bohoslužbě národu Israelského rozličné obřady a ceremonie, kteréžto wssak byly obrazem a stjnem bohoslužby nowého zákona. Když pak Kristus Pán na swět přissel, měl netoliko účastenstwj w bohoslužbě této, ubjrage se na slawnosti do chrámu Jerusalémského; nýbrž také sám ustanowil nowau bohoslužbu a uložil gi cjrkwi konati, kterážto pak cjrkew dle udělené sobě moci mnohé krásné a utěssené nowé obřady a ceremonie k oslawenj a zwelebenj bohoslužby křesťanské a k wětssjmu wzdělánj wěřjcjch usta-

[1]) Orat. in Jul. 1.

nowila, gakož se až posud po celé cjrkwi swaté konagj. Co se pak zwlásstě dotýká ceremonij, gežto Pán Ježjš konal při uzdrawenj hluchoněmého, těchto užjwá cjrkew sw. při křtu swatém. I ona wede nowokřtěnce do předsjně chrámowé takřka wen ze zástupu wěřjcjch, pak se dotýká kněz ussj i chřjpj geho a wolá k němu: Effeta [1]). Což zagisté se děge proto, poněwadž křest swatý gest swátost, w kteréž nowozrozenj a nedospělj ke Kristu bywagj přiwoděni, kdežto gegich ussi zawřjny gsau ku poznánj prawdy Božj a tudjž Kristem otewřeny býti musegj, rowněž i gazyk gegich swázán gest k oslawenj a welebenj Boha a protož od Krista musj býti rozwázán; právě tak gako hluchoněmého w sw. Ewangelium. Protož, milý křesťane, což dobrého, prawého a spasitelného gest, což Kristus Pán sám konal a schwálil, a co cjrkew swatá ustanowila, tjm nepohrdey. Nepohrdey poswátnými ceremoniemi a služebnostmi cjrkewnjmi. Owssemk hlawnj a neydůležitěgssj wěc při službě Božj gest wnitřnj náboženost mysli; tuto hlediž mjti a množiti w srdci swém; při tom pak také koney obřady a obyčege cjrkwe swaté dle uloženj a ustanowenj gegiho. Takto hlediž swau wjru a zbožnost wnitřnj wekegně wyznáwati, gi množiti w srdci swém a bližnjch, sebe i giné wzděláwati a tělem i duchem Bohu slauže hlediž dokázati: že gsi prawý ctitel Božj. ctě ho w prawdě a wduchu. —

Gak Bůh pohrdače swatých ceremonij cjrkewnjch trese, wýstrahu toho nám dáwá následugjcj přjběh: Před cjsařem Diokleciánem chtěl gistý keykljř, gménem Genesius, k obweselenj lidu pohanského křesťany směssné učiniti. I hrál na takowého, genž se chce dát pokřtjti. Aby potupen byl křest swatý, obgewil se na gewissti gesstě někdo, genž hrál na kněze křesťanského. Tentýž skutečně lil na Genesia wodu, řjkal přjpadná slowa, a pak bjlým rauchem ho přikryl. Než w tomže okamženj podiwná změna se w srdci Genesia stala. Z posměwáčka stal se wěřjcj a posléz i mučennjk Božj. W tom totiž okamženj, co si ze křtu dělal posměch, a dal wodu na se ljti, pronikla, obměkčila ho milost Božj tak, že obrátiw se k cjsaři a k wessterému shromážděnj lidu pohanského, powýssenym hlasem zwolal: „Panowuječe, až posud gsem křesťanů nenáwiděl, a tagemstwj gegich gen proto skaumal, bych mohl z nich sobě posměch dělati. Když wssak woda se těla mého dotekla, když gsem tu otázku od onoho spolukeykljře mně předloženau, zdali wěřjm? potwrdil: uzřel gsem nad hlawau swau zástup angelů stkwaucjch, kteřjž mně wssechny hřjchy, gichžto gsem se hned od mladosti swé dopustil, z gedné welké knihy předčjtali. Potom ale potopili tu knihu we wodě, načež kniha co sněh bjlá učiněna byla. Nuže tedy, welikomocný cjsaři a wy wssickni, kteřjž gste se posud těmto tagemstwjm posmjwali, wěřte se mnau, že Kristus prawý gest Bůh, že on gest světlo a prawda, a že geu skrze něho odpusstěnj hřjchů dosjci lze.“ Tato řeč náramně rozljtila Dioklecjána i wssecken lid se tuze rozljtil. Cjsař dal Genesia mrskati, železnými klesstěmi kázal maso z něho trhati, a pochodněmi ho páliti. Ale Genesius nepřestal wyznáwati, že Ježjš gest Pán a Bůh geho, a že žádná muka, žádné trápenj nenj s to, aby geg z geho úst a srdce wytrhnula. Nepposléze byl skat. Stalo se to léta Páně 286 [2]).

---

[1]) Wiz toho wýklad na den sw. Trogice str. 235. [2]) Macana Wýbòr str. 100.

Digitized by Google

Wyprawiw swatý Ewangelista způsob, gakýmž Pán Ježjš léčil hluchoněmého, wyprawuge také dále diwotworný účinek toho, an pjsse: A hned otewřjny gsau ussi geho, a rozwázán gest swazek gazyka geho, i mluwil práwě. Znameney dobře, milý křesťane, že dwogj diw tu způsobil Kristus Pán, diwotworným slowem swým: Effeta; totiž dal hluchoněmému pogednau sluch i řeč. Nebo byť i od narozenj hluchý nabyl sluchu, předc nelze mu řečj porozuměti giných, aniž může sám mluwiti; nýbrž musj se tomu zpouenáhla učiti. Takowého pak dlauhého cwičenj neměl hluchoněmý potřebj. Gedwa že se otewřelo ucho geho, rozwázán gest také swazek gazyka geho a mluwil práwě. A gak se prokázal wděčným diwotwornému dobrodinci swému za dwogj tento dar, za nabytý sluh a za řeč obdrženau? Swaté Ewangelium dj: „že mluwil práwě.“ W prawdě lépe se nemohl tento uzdrawený chudák wděčným prokázati milostiwému spomocujku swému, než že mluwil práwě. Nebo slowo toto neobnássj toliko, že mluwil zřetelně a hbitě, nýbrž hlawně se tjm značj, že užjwal gazyka swého ke cti a chwále Božj, k prospěchu a wzdělánj bližnjho a k swému spasenj; gednak zagisté, byť i mluwil sebe hbitěgi a srozumitelněgi a wssak mluwil-liby toliko zlé a neprawé wěci, nic by mu neprospělo, že rozwázán gest swazek gazyka geho, a lépe by mu bylo, kdyby zůstal němým. W žiwotě apoštolského muže, swatého Vincencia z Ferary, wyprawuge se událost, gegjž prawdiwost gest wjc neb méně zaručená, ale wždy spasitelné poučenj obsahuge. Wyprawuge se, že byla přiwedena k němu němá, an práwě na náměstj města Valencie stoge obklopen byl zástupem lidu. I táže se gj sw. Vincenc: Co chceš? Tu otewřela němá ústa swá a odpowěděla prý zřetelně: Chléb a řeč. Načež odwece sw. Vincenc: Chléb wezdeyssj mjti budeš, pokud žiwa budeš; užjwánj pak gazyka odepřjno gest tobě, zač bysi měla dobrotiwému Bohu děkowati; nebo kdyby nebyl swázán gazyk twůg, zagisté bysi w zahynutj uběhla [1]). A zagisté posud by bylo mnohému lépe kdyby nikdy nebyl rozwázán swazek gazyka geho. Mnohý zagisté by nezlehčowal Boha a swaté náboženstwj, a newrhal by sebe w zahynutj a giné w bezbožnost, newěru a w zkázu wěčnau. Mnohý by neutrhowal na cti bližnjmu a nepomlauwal by ho a nečinil by neswárů a rozepřj mezi těmi, genž pokog měli. Mnohý by nemluwil oplzlé a nečisté řeči a nedáwal by pohorssenj giným a neswáděl by newinných. Mnohý by neprokljnal a nezlořečil a neurážel by denně Boha. Mnohý by nepřjsahal křiwě a neuwalowal by na se trest a pomstu Božj! — Ach, kdo wj a uwážj, gak mnoho zlého zlý gazyk způsobj, gak neprawým mluwenjm se Bůh urážj, bližnj se pohorssuge, neřest a neprawost se množj, zkáza giným se strogj a wlastnj záhuba se připrawuge: tenť zagisté wyzná, že by lépe bylo mnohému, kdyby nikdy nebyl rozwázán swazek gazyka geho, kdyby byl zůstal němým. „Gazyk, dj sw. Jakob, gest sice malý aud, a wssak weliké wěci prowozuge. Ay gak malý oheň, a gak weliký les zapálj! I gazyk gest oheň, wesskerost neprawosti“ [2]). „Mnoho gich padlo ostrostj meče, ale ne tolik, gako kteřjž zahynuli gazykem swým“; dj maudrý Sirach [3]). — Budiž tedy ty, křesťane milý, důwtipněgssj, a gessto Pán rozwázal swazek gazyka twého, a to

[1]) Veith's hom. Vort. djl 6., str. 90. [2]) Jak. 3, 5. 6. [3]) 28, 22.

Digitized by Google

fice gliž od autlého mládj nenechaw tebe dlauho čekati, hlediž se mu wděčným prokázati tjm, že následuge přjkladu hluchoněmého, dobře budeš užjwati gazyka swého a mluwiti právě. A na ten cjl a konec hlediž přede wšjm krotiti gazyk swůg. Owšemk pjše nadšečený apoštol Páně sw. Jakob: „Wšeliké zagisté přirozenj howad a ptactwa, a zeměplazů i ginýchž bývá skroceno, a gest skroceno od přirozenj lidské: ale gazyk žádný z lidj zkrotiti nemůže: ont gest nepokogné zlé, pln gedu smrtelného“ [1]). Wšak ale, gak znamená sw. Augustin, z toho toliko se učjme: že k Bohu útočiště swé brátí musjme, abychom toho docjlili; neb „kůň aneb diwoká zwěř lesnj se nekrotj sama, nýbrž bývá krocena od člowěka. A podobně se wede onomu. Zagisté ne on sám wychowáwá sebe k mrawu šlechetnému a prawému, nýbrž Bůh sám ho k tomu wede. Diwoké zwjře bývá kroceno obrazem Božjm (člowěkem), kdož můž wésti a zprawowati tohoto leč Bůh sám? W něho tedy důwěřugme, a geho kázni se podrobme, abychom zkroceni, to gest w křesťanském mrawu upewněni byli.“ A uwážjme-li toho bedliwě, shledáme, že to ginak býti nemůže. Nebo gazyk krotiti gest tolik, gako sebe samého myšlénky a žádosti srdce swého na uzdu bráti, gessto řeč a každé slowo gest toliko zewnitřnj wýraz myšlinek a žádostj srdce; gakž sám Božjský Wykupitel dowodil, wytýkage fariseům: „Pokolenj gessterčj, kterak můžete dobré wěci mluwiti, gsauce zlj? nebo z hognosti srdce ústa mluwj. Dobrý člowěk z pokladu (srdce) dobrého wynášj dobré, z pokladu zlého wynášj zlé“ [2]). K čemuž trefně dokládá sw. Jan Zlatoústý: „Když uslyšjš člowěka zlé wěci mluwiti, nemysli, žeby podobná zloba wězela w něm, gakau slowy progewuge: nýbrž sud z toho, že mnohem wětšj gest zjdlo; nebo co se wen wypaušti, tohotě hognost u wnitřku“ [3]). A w skutku gakby mohl gazyk w moci mjti ten, genž nemá w moci srdce swé, anižse snaži, aby opanowal zlé náružiwosti a wášně srdce swého. K tomu wšak nestačj wlastnj sila člowěka, tuť potřebj pomoci a milosti Božj. Tjm wšak se nemjnj, že by člowěku tu nezbývalo nic činiti. Duch swatý zagisté působj w člowěku ne za člowěka, nebo mjsto něho; nýbrž spolu s člowěkem a tento s njm, gakž učj nadšený mudřec starého zákona: „Člowěka wěc gest připrawiti dussi, Hospodina pak gest zprawowati gazyk“ [4]). A protož křesťane milý, hlediž zprawiti přede wšjm dussi swau, abys totiž zprawil swá myšlenj a swé žádosti dle zákona Božjho, podrobuge mu we wšem srdce swé. Takto mage sebe, srdce swé na uzdě, hlediž i krotiti gazyk swůg, pogjmage na uzdu geg. Na ten cjl polož stráž ústům swým; t. g. učiň denně pewné předsewzetj, že chceš ostřjhati gazyka swého w mlčenj a nic marného a bez předloženj mluwiti; gakž giž dj maudrý Sirach: „Ústům swým uděley dwéře a zámky.“ — Welikého otce paustewnického žiwota swatého Antonjna, nawštjwil gednau geden opát, genž přiwedl s sebau dwa prostořeké a štěbetawé učennjky. Sw. Antonjn, chtěge tyto poněkud pokárati, prawil k hostu swému: „Těšjm se, že gsi tak přjwětiwé a howořiwé učennjky s sebau wzal.“ Owšemk odwedce opát, gsau to dobřj lidičky; toliko škoda, že wchod do přjbytku gegich nenj žádnými dwerěmi ohražen, narážege tu na slowa Žalmisty Páně: „Polož Hospodine stráž ústům mým a dwéře wůkol rtům mým“ [5]). Po-

[1]) L. c. v. 7, 8. [2]) Mat. 12, 34. 35. [3]) Hom. in Math. 42. [4]) Přjsl. 16, 1. [5]) Žalm 140, 3.

Digitized by Google

dobně i ty woley, křeſtane milý, každodenně. A aby ſe ti to tim ſpiſſe powedlo, warug ſe wſſeho zwlášſtě marného mnohomluwenj. Mnoho mluwenj, dj maudrý Salamaun, nebýwá bez hřichu: kdož pak zdržuge rty ſwé, opatrný geſt" [1]). Dobře tu dokládá ſwatý Ambrož, weliký učitel cjrkwe: „Mnohé gſem widěl w hřjch kleſati mluwenjm, ſotwa koho mlčenjm. A protož tjže geſt umět mlčeti než mluwiti. Wjmk, že mnozj mluwj, když mlčeti neumějj. Řjdká to wěc, aby kdo mlčel, když mluwenj nic neproſpjwá: maudrým tedy, kdož umj mlčeti". Takét wyřkla maudroſt Božſká: „Hoſpodin dal mi gazyk umělý, abych ſe uměl zdržowati" [2]). W prawdě geſt tedy maudrým, komuž Pán udilj kdy a w který čas by mluwiti měl [3]). Swatý Řehoř Nazianſký byl tak bázliwý, aby gazykem ſwým nezhřeſſil, že když gednoho času znamenal při ſobě náchylnoſt k mnohomluwenj, nložil ſobě ſám za pokánj mlčeliwoſt za celý čas poſtnj. To učinil gedině proto, aby ſe naučil krotiti gazyk. — Swatý Arſeninus, pauſtewnjk, zachowáwal wždycky welikau mlčenliwoſt. Gednău ſe ho tázali bratřj, pročby tak málo mluwil? gimž on odpowěděl: „Častěgi litowal gſem giž, že gſem mluwil; ale nikdy gſem geſtě nelitowal, že gſem mlčel" [4]). Wſſak i tuto dáwá ſw. Frantiſſek Sáleſký dobrau radu: „Dle mého zdánj, dj on, má ſe w tom každý mjrně chowati, totiž ani přjliš mluwným ani přjliš mlčeliwým nebýti. Nebo chtěl-li by ſe kdo w tom tuze přjſně chowati a w přátelſkém shledánj ſkoro nic nemluwiti: mohliby ſe ginj nadjti, že ſe gim nedowěřuge, aneb gimi pohrdá; paklibý wždy toliko mluwiti a ginym gako ůſta zacpáwati chtěl: bylby za darmotlacha uznán" [5]). — Wſſak i kde třeba mluwiti, abys mluwil práwě, křeſtane milý, hlediž zprwu dobře uwážiti a rozmyſliti, co mluwiti hodláš. „Slowům ſwým učiň wáhu"; dj dobře maudrý Sirach. Nebo gako zlaté penjze pečliwě wážjme, prwé nežli ge přigjmáme neb wydáwáme: podobně magi ſe wážiti i ſlowa, prwé nežli u wěřegnoſt ſe propauſſtěgj. „Dlauho uwažug, dj ſw. Jarolim, co má mluweno býti, a dokud geſſtě mlčjš, hleď, abys, co promluweno, nepykal" [6]). Čtwero wěcj, gak učj týž swatý učitel cjrkwe, wždy tu znamenati ſluſſj, a ſice: wěc, o které ſe má mluwiti; způſob, gakým ſe má mluwiti; čas, kdy ſe má mluwiti; a pak přjčina, proč ſe má mluwiti. Co ſe mluwiti má, wykládá ſw. apoſſtol národů Eſeſkým takto: „Žádná řeč zlá newycházeg z úſt waſſich: ale geſtli která dobrá k wzdělánj wjry, aby dala miloſt poſlauchagicjm"; a dále dj: „Smilſtwj pak, a wſſelikú nečiſtota, neb lakomſtwj, nebuď ani gmenowáno mezi wámi, gakož ſluſſj na ſwaté: a neb mrzkoſt, neb bláznowé mluwenj, neb ſſprýmowánj, kterážto wěc geſt nenáležitá, ale raděgi djkučinenj" [7]). Co ſe pak způſobu mluwenj týče, dobře dj ſw. Pawel: „Řeč waſſe wždycky w miloſti budiž ſolj oſolená; t. g. milá, přjgemná, rozumem kořeněná" [8]). Z ohledu času a cjle mluwenj třeba pozorowati, abychom w prawý čas mluwili, když tázáni gſme, a když toho čeſt a ſláwa Božj a proſpěch bližnjho a ſpaſenj gakož i dobré wlaſtnj žádá; neb tuto mlčeti byloby hřjchem. „Gek zagiſté čas mlčenj a ge čas mlu-

[1]) Přjſl. 10, 19. [2]) Iſai. 50, 4. [3]) Lib. 1. de ostic. c. 2. n. 5. [4]) Wiz Macana Wýbor, ſtr. 70. [5]) Phil. l. 3. c. 30. [6]) In epist. ad Caelant. 22. [7]) 4, 29. a 5, 3. 4. [8]) Kolos. 4, 6.

Digitized by Google

wenj“ [1]). „Gako gablka zlatá na podložjch stkjbrnych tak kdo mluwj slowo w čas swůg“ [2]). — Konečně pak, milý křeſtane, abys na uzdu pogal gazyk swůg, prosiž Hospodina a dárce wsseho dobra každodenně, aby tě ozbrogil maudrosti, opatrnosti, prawau horliwosti a sám ostřjhal úst twých pomocj swau: abys se nikdy nedal swésti k marnym, lživym a záwistiwym řečem; wssak ale abys také z bázně lidj newoněměl, abrž abys mluwil, kdykoliw toho žádá powolánj twé, swatá prawda, láska bratrská a čest Božj. Woley tedy denně s strauſſenostj: Ochraniž mne, wssemohaucj Bože, mocj milosti swé a řjdiž řeč wycházegicj z úst mých, gakož i myſſlenj a žádosti srdce, abych we wssem plnil wůli twau a mluwil prawě. — Pambo, pauſtewnjk Egyptský, žádal netoliko w známosti pjsma swatého, ale také zwlásſt w swatosti žiwota prospjwati. I požádal gednoho učeného muže, aby mu w tom byl nápomocen. Začátek učinili od žalmu 38., kdež se čte: „Řekl gsem: ostřjhati budu ceſt swých; abych nezhřeſſil gazykem swým.“ Po wýkladu werſſe tohoto řekl Pambo: „Dost zatjm, když se tomu naučjm, dále pokračowati budu.“ Po dlauhém čase, učený muž, k němu přiſſed, tázal se ho, zdali chce dále se učiti? Ale Pambo řekl: „Geſſtě gsem se prwněgſſjmu dobře nenaučil, nemohu tedy dále pokračowati, pro slowa apoſſtola: „Buďte činitelé slowa Božjho a ne poslauchači toliko“ [3]). Welika tedy práce geſt krocenj gazyka! [4]) —

Gako celé swaté Ewangelium poskytuge utěſſené diwadlo dobročinnosti a lásky Božſkého Wykupitele, podobně i konec geho geſt překrásný; ukazugic wraucuost a horliwost wděčného zástupu; gakž pjſſe sw. Ewangelium: A přikázal gim (Pán Ježiš), aby žádnému neprawili: čjm pak gim wjce přikazowal, tjm wjce ohlaſſowali. O překrásný to wýgew, kdež skromnost a mjrnost Ježjſſowa s wděčnosti a horliwosti zástupu w závod běžj! Tuk se doslowně wyplnilo, gakž kdosi maudře powěděl: Sláwa před hledagicjmi gi uchází, a utjkagicjch hledá. Nebo rowně gakož stjn, když před námi gde, nikdy ho, bychom se chůzj přetrhli, dogiti nemůžeme; kdy ho pak za sebau nechámě, wždycky se nás držj: podobně se to má s prawau sláwau. Hle, an Pán Ježiš nechce, aby se mluwilo o welikém diwu geho, a zakazuge, aby se wychwalowala a welebila geho moc, láska a dobročinnost: nechtěgj zástupowé mlčeti; ne gakoby přikazu Páně chtěli wzdorowati; nýbrž že gegich wděčné srdce nemůže mlčeti a tagiti, což ge tak wraucně dogimá a mocně srdce ſtjskj; nčjce nás: že dobrodinj Božská ustawičně se magi od nás wyprawowati, a giným w známost uwozowati. Nebo gesilize ani ti, gimž zapowězeno bylo, mlčeti nemohli, kterakž my umlkneme, a nebudeme Bohu za přigatá dobrodinj děkowati, a geho wychwalowati? Nebo skutkowé Božj že auplnj a dokonalj gsau, zamlčeni a zatageni býti nemohau. „Nemůžeme, dj sw. Petr, toho, co gsme widěli a slyſſeli, nemluwiti“ [5]). „Tagnost královſkau tagiti, dobré geſt; ale skutky Božj zgewowati a wyznáwati poctiwé geſt“: dj dobře Tobiáš w starém zákoně. [6]) A w prawdě, uwážjme-li, co nám Pán činj, a co wůbec pů-

---

[1]) Kaz. 3, 7. [2]) Přjſl. 25, 11. [3]) Jakob 1, 22. [4]) Macana Wýbor ſtr. 70. [5]) Sk. ap. 4. [6]) Tob. 12, 7.

Digitized by Google

sobj we swětě: dogista musime i my sauhlasiti s zástupem dnessnjho sw. Ewangelium a zwolati: „Dobře wssecky wěci učinil!“ Ano, Pán dobře wssecky wěci učinil! Tok prawda, kterauž nám zwěstuge wssecko stwořenj od počátku swého až w tuto dobu, a kterauž zwěstowati bychom neměli ustáwati, ač nechceme-li hluchými a němými býti k patrnym a neydůležitěgssim prawdám. Popatřjme-li na život swůg, a uwážjme-li dary a milosti, kterézto od narozenj po wssecka léta a dny nám prokazowal dobrotiwý Bůh, a to u wssekých osudech života pozemského: w radosti i w žalosti, w sstěstj i w nesstěstj, w hognosti i w chudobě, w powýssenj i w snjženj: uwážjme-li gakého užitku duchownjho gsme z toho wážili neb wážiti mohli, zagisté zwolati musjme: „dobře wssecky wěci učinil!“ A popatřjme-li na wesskerau přjrodu Božj, a uwážjme-li, gak tu wsse maudře a krásně zřjzeno gest; uwážjme-li krásný pokádek, w kterémž se wssecko nacházj: gak se děge wssecko w prawý čas, gak se nacházj wssecko na prawém mjstě; gak miliony tworů, genž gsau živi na wysosti a w hlubinách, na zemi i we wodě, gako w gednom sauhlasu spolu působj k gednomu a témuž cjli, aby totiž se wsse stalo, čehož potřebj, k zachowánj živočichů, zwlásstě pak člověka, a gak posléze wssecko k oslawenj a zwelebenj Boha přispjwá a směřuge; uwážjme-li toho wsseho, wyznati musjme: „Dobře wssecky wěci učinil!“ — A powažugeme-li cjrkew a spasenj, kteréž wzesslo nad životem lidským, uwážjme-li swětla prawdy, gimžto nám swjtj po wesskerých cestách života wezdegssjho, uwážjme-li podpory a posily, kteréž nám poskytuge w obtjžjch a bogich djla nasseho pozemského, uwážjme-li útěchy, kterauž nás občerstwuge w strastech a protiwenstwjch, gakož i pokoge nebeského, gimžto nás obložuge w životě i w smrti: pak musjme wyznati: „Dobře wssecky wěci učinil!“ — A konečně wezmeme-li do ruky pjsmo swaté, a čteme-li pozorně o podiwných radách Bogich k wykaupenj pokolenj lidského, uwažugeme-li života Páně, kterýž wedl w těle swém, a skutků, kteréž konal, a učenj, kteréž hlásal: zagisté na každém listu nalezneme dosti, proč bychom zwolali: „Dobře wssecky wěci učinil!“ —

Ano: „Pán wssecky wěci dobře učinil; slowa tato zástupu dnessnjho sw. Ewangelium magj platnost swau až posud, a to sice w úplném smyslu. Nenj zagisté žádného stawu, ani člowěka, ani bjdy a strasti lidské, w kterézby nebyl Kristus Pán spomocnjkem, léčitelem — Spasitelem. Ge-li kdo chudý, a táže-li se po spomocnjku: nalezá w něm utěssitele, genž opustiw nebesa w gesljch se zrodil, aniž mage kamž by sklonil hlawu swau, a čjm by přiodil swau nahotu. Ge-li kdo newinně stjhán, pronásledowán a zlehčowán a táže-li se po Spasiteli: mák Krista, genž za swé wtělenj a za lásku swau byl potupen, pohaněn, bičowán a ukřižowán a na křjži posměwán. Ge-li kdo hřjssnjk a trápj-li ho nepokogné swědomj a táže-li se po utěssiteli: mák Krista Pána, genž přissel na swět, hledat hřjssnjků a wzjt hřjchů swěta na se, a zwěstowat Ewangelium odpusstěnj wssem kagicjm a stát se obětj na křjži za hřjchy pokolenj lidského. Děsj-li se kdo nastáwagicj smrti: mák Krista, genž wstaw z mrtwých a prawdu wzkřjssenj těla a naděgi budaucjho života, nám ztwrdil a zaručil. Truchlj-li kdo pro miláčky, kteréž mu odňala smrt: mák útěchu u Ježjsse, genž prawil učennjkům swým: „Kde gá gsem, bude také služebnjk můg.“ Ge-li kdo slabý, a klopotný, mák Ježjsse, genž sesslal Ducha swatého swým wěrnym, a gest přj-

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
Praze
Digitized by Google

tomen miloſtj ſwau wſſem, genž gſau dobré wůle. Slowem kdožkoli pomoci potřebugeš: u Kriſta gi nalezneš w hognė mjře, a pak zwoláš se zástupem dneſſnjho ſwatého Ewangelium: Dobře wſſecky wěci učinil! — A ge-li tomu tak, dobřeli Kriſtus wſſecko učinil, a činj-li tak až poſud wſſecko, což k ſpaſenj naſſemu potřebj geſt: medle, co ſaudjš z toho, milý křeſſane? Zdaž nemuſjš wyznati: že geſt Syn Božj, Spaſitel ſwěta? — A ge-li Spaſitel ſwěta, dobře-li wſſecky wěci učinil, a činj: což giného přjſluſſj nám, než abychom we wſſelikých potřebách k němu ſe utjkali, a w důwěře u něho pomoci hledali, zwlášſtě pak w potřebách duchownjch; gakož: w poruſſenoſti, ſlaboſti a malomocnoſti duſſe? Ty pak, genž gſi dobře wſſecky wěci učinil, i hluchým rozkázaw ſlyſſeti i němým mluwiti, Pane Jeſu Kriſte, shledniž miloſtiwě na nás na zemi putugjcj, kdež wlaſtnj winau nás tolik břemen a neſnázj tjžj! — Smilug ſe nad námi a dey, aby ſpaſenj a požehnánj twé, gežto gſi s nebes přineſl, přebýwalo mezi námi a králowſtwj twé přiſſlo k nám: abychom Bohu ze wſſeho wděčni gſauce miloſrdenſtwj geho na wěky prozpěwowali.

Modlitba cjrkewnj.

Wſſemohaucj wěčný Bože, genž z hognoſti dobroty ſwé gak zásluhy, tak i žádoſti přewyſſuješ těch, genž ſe s ponjženými proſbami k tobě utjkagj: wylj na nás miloſrdenſtwj ſwé a rač nám odpuſtiti toho, čehož ſe ſwědomj naſſe leká, a přidati to, zač proſiti ſe neopowažugeme. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle dwanáctá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 10., w. 23—37.

A onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Blahoslawené oči, kteréž widj, což wy widjte. Nebo prawjm wám, že mnozj proroci i králowé chtěli widěti, což wy widjte, a newiděli, a ſlyſſeti, což ſlyſſjte, a neſlyſſeli. A ay, geden w zákoně učený wſtal, pokauſſege ho, a řka: Mistře, co čině žiwot wěčný obdržjm? Ale on řekl k němu: W zákoně co geſt pſáno? Kterak čteš! On odpowěděw, řekl: Milowati budeš Pána Boha swého, z celého ſrdce swého, a z celé duſſe swé, a ze wſſj ſjly swé, i ze wſſj myſli swé: a bližnjho swého gako ſebe ſamého. I řekl gemu Ježjš: Práwě gſi odpowěděl: to čiň; a žiw budeš. On pak, chtěge ſe ſám oſprawedlniti, řekl k Ježjſſowi: A kdo geſt můg bližnj? Ugaw ſe pak toho Ježjš, řekl: Člowěk geden ſſtupowal z Jeruſaléma do Jericha, a padl mezi lotry, kteřjž také oblaupili ho, a zraniwſſe (ho) odeſſlj, odpolu žiwého nechawſſe. Přihodilo ſe pak, že

Digitized by Google

kněz geden ssel tauž cestau, a uzřew ho, pominul. Též i gahen, když byl u toho mjsta, a uzřel ho, pominul. Samaritán pak geden, cestau se bera, přissel k němu, a uzřew ho, milosrdenstwjm hnut gest. I přistaupil, uwázal rány geho, nalew oleje a wjna; a wloživ ho na howado swé, wedl do hospody a péči o něho měl. A druhého dne wyňaw dwa penjze, dal hospodáři, a řekl: Měj o něho péči: a cožkoli nad to wynaložjš, gá když se wrátjm, zaplatjm tobě. Kdo z těch tří zdá se tobě bližnjm býti tomu, kterýž upadl mezi lotry? A on řekl: Ten, kterýž prokázal milosrdenstwj nad njm. I řekl gemu Ježjš: Gdi, i ty učiň též.

Wýklad.

Ne dlauho před swau smrtj, když se Pán Ježjš předposledně na slawnost poswěcenj chrámu do Jerusaléma ubjral, poslal gest dwa a sedmdesáte učennjků swých po dwau před sebau do městeček, kamž chtěl sám přigjti, aby kázali: že se přibližilo králowstwj Božj. Což tito wyšedjwsse, nawrátili se, wyprawugjce s radostj, kterak se we gménu Pána Ježjsse netolikо lidé ale i ďáblowé poddáwali, a gak se mnozj radowali z přjstj Messjášowa. Kteraužto zpráwau Pán tak se rozweselil w Duchu swatém, až s plésánjm srdce děkowal Otci nebeskému, že tyto sprostné a neumělé učennjky swé w známost nebeské prawdy uwodil, kteraužto zhrdli pyssně ti, genž opatrnými a maudrými se býti domnjwali, totiž zákonnjci a fariseowé. Pak obrátiw se k učennjkům swým, nade wssecky proroky a krále ge blahoslawenějssjmi býti wyhlassowal, řka: Blahoslawené oči, kteréž widj, co wy widjte; gako by gim řekl: Přesskastnj gste wy učennjci mogi, gessto poznáwáte tagemstwj královstwj Božjho očima i ussima, a to sice tělesnýma i duchownjma. Očima zagisté tělesnýma widjte mne, mé obcowánj, mé skutky a mé diwy; ussima pak slyssjte mé nebeské učenj a wzneseuá tagemstwj geho; a wssak, což mnohem wjce gest, oswjceni od Boha chápáte očima a ussima duchownjma tagemstwj nebeská, kterážto těm, genž se mandrými býti domnjwagi, tagná zůstáwagi. Aby wssak tjm patrněgi pozuali, gak welké gest blahoslawenstwj gegich, doložil Pán Ježjš: Nebo prawjm wám, že mnozj proroci i králowé chtěli widěti, což wy widjte, a newiděli, a slyssjeti, což slyssjte, a neslyssjeli; chtěge říci: Wyk gste blaženěgssj nad mnohé krále a proroky, kteřjž mne předcházeli. Tito zagisté tauženě očekáwali mého přjstj, a snažně gsau žádali widěti mne a mé skutky, a slyssjeti slowa má a mé nebeské učenj. Milost ta, kteréž tak žádostiwi byli, nepotkala gich, wás wssak potkala; neb wám se dostalo toho štěstj, že mne slyssjte a widjte. Toto znamenage geden w zákoně učený t. g. we wěcech a otázkách týkagjcjch se zákona Mogžjssowa zběhlý a wědomý, tento totiž znamenage, že Pán Ježjš dáwá ustanowenj k dosaženj žiwota a blahoslawenstwj wěčného, wstal pokaussege ho, a řka: Mistře, co čině žiwot wěčný obdržjm? Gakoby řekl: Mistře, co mám tedy činiti, abych i gá dossel blahoslawenstwj toho? Netázal se z dobrého úmyslu,

Digitized by Google

toliž aby se poučil; nýbrž aby z Pána Ježisse nějakau odpowěd wytáhnauti mohl, kterauž by ho mohl u lidu zlehčiti a o wážnost přiwésti; mysle u sebe: Řekne-li mi, že mám poslauchati zákona Mogžissowa a bohosluzebných ustanowenj geho, nadarmo zwěstuge králowstwj Božj. gakožto něco nowého; odpowj-li pak, že nenj třeba gich zachowáwati, winen gest rauhánjm gako pohrdač zákona, a gest falessný prorok. — Otázka tato byla tjm důležitěgssi, gessto nestáwalo w knihách stárého zákoua z ohledu té wěci zkegmého wýroku, a tudjž mnoho se o té wěci hádalo a mluwilo. Pán Ježiš ale poznal dobře geho lest, a protož, aby ussel zlomyslnému wykládánj neb překrucowánj odpowědi swé, odkázal ho na pjsmo, na zákon Mogžissův, kterýžto i on za swatau knihu uznáwal, aby tuto sám nassel odpowěd na otázku swau, řka: W zákoně, co gest psáno? Kterak čteš? Gakoby mu řekl: Ty sám s pjsmem se objráš a gsi w zákoně zběhlý a rozumjš dobře wýrokům geho; nuže tedy, čeho se dočjtáš w zákoně z ohledu té wěci, na kterauž se mne tážeš? na které pak přikázanj klade se tamto zwlásstnj wáha? a které přikázanj se předpisuge zwlásstnjm důrazem? On odpowěděw řekl: Milowati budeš Pána Boha swého z celého srdce swého, a z celé dusse své, a ze wssj sily swé, i ze wssj mysli swé: a bližnjho swého gako sebe samého. W prawdě nenstáwal Mogžjš, blize se ke konci putowánj swého pozemského, a mage na zřeteli, aby Israelsstj we wjře w Hospodina setrwali, nenstáwal na srdce klásti gim lásku k Bohu, gakožto základ wsseliképo prawého žiwota a budaucj blaženosti gegich, dobře wěda: že pokudž budau milowati Boha, že i zákon geho zachowáwati budau. A protož mnohokráte opakuge a klade gim lásku k Bohu na srdce; ze gména wssak dj: Milowati budeš Hospodina Boha swého z celého srdce swého, a ze wssj dusse své a ze wssj mysli swé. A budau slowa tato w srdci twém [1]); což i nástupce geho Josue činil [2]). Podobně nalézá i se množstwj přikázanj w zákoně, genž wssecky lásku k bližnjmu hlásagj, a gi za welikau powinnost ukládagi, pak se dj také zkegmě w zákoně Mogžissowě: „Milowati budeš (bližnjho) přjtele swého gako sebe samého“ [3]). Protož Pán Ježiš, chtěge mu dáti na srozuměnau, že mu nadarmo předložil otázku tuto, na kterauž si mohl sám odpowědjti, řekl mu: Prawě gsi odpowěděl: to čiň a žiw budeš; gakoby mu řekl: Prawá gest sice odpowěd twá, wssak ale nepostačuge, abys gi toliko znal; nýbrž k dosaženj žiwota wěčného třebal, abys gi také plnil, čehož gsi posud nečinil. Owsse mi odpowěd tato nebyla by postačowala k upokogenj zákonnjka toho, kdyby nebyl gi sám dal a kdyby nebyl prohlásil přikázanj toto za hlawnj přikázanj zákona; než ale nynj nemohl ničeho wjce namjtati. Předc ho wssak mrzelo to zahanbenj, kteréž si způsobil tjm, že marnau otázku Pánu předložil; protož chtěge se sám osprawedlniti, to gest ukázati, že přikázanj toto předc nenj zcela zkegmé a gasné, a že tu mnoho zbýwá wyswětlowati, tázal se dále, a řekl k Ježissowi: A kdo gest můg bližnj? Znamenati tuto slussj, že Židé slowem „bližnj,“ kteréž slussj milowati mjnili, toliko rodáky swé, totiž genom Židy ostatnj, pak lidi wssecky za cizince, a za nepřátely

[1]) V. Mogž. 6, 5. 10, 12; 11, 13; 11, 22; 19, 9; 30, 6. 16. 20. [2]) Jos. 22, 5; 23, 11. [3]) III. Mogž. 19, 18.

Digitized by Google

pokládali, kteréhož, gakž saudili, bylo dowoleno, nenáwidětí. Protož předložiw zákonnjk Pánu Ježissi tuto nowou otázku, domnjwal se, že se mu podařj w nowau hádku ho zamotati a polapiti; což by se w skutku podařiti mohlo, kdyby mu byl Pán Ježiš dal zřegman odpowěd na otázku geho. To pak neučinil, nýbrž wyprawowal mu přjběh o milosrdném Samaritánu, aby se sám dowtjpil odpowědi na otázku, kterauž mu předložil. Co se wssak dotčeného přjběhu w swatém Ewangelium dotýče, wzat gest ze skutečného žiwota, genž co do hlawnj wěci skutečně toho času často se sběhnauti mohl. Město Jericho, tehdáž gedno z neykrásněgssjch měst, a zwlásstě od Herodesa mnohými nádhernými budowami okrássleno, bylo čtyry mjle od Jerusaléma wzdáleno, kdežto mnozj kněžj a lewité přebýwali a tudjž k službě chrámowé do Jerusaléma se ubjragjce, neb se odtamtud nawracugjce, wždycky na cestě bywali. Mezi Jerichem a Jerusalémem byla děsná pustina, Karantanie řečená, plná geskyň a daupat, w kterýchžto za času Páně gakož i posud se zdržowalo množstwj laupežnjků, genž zhusta wraždy páchali; protož cesta, kteráž panssti tauto wede, slaula „cestau krwawau“. Člowěk, kterýž tauto cestau se bera sstupowal z Jerusaléma do Jericha, byl Zid, gak saudj sw. Auğustin [1]), gehožto pak lotři netoliko oblaupili, ale také zranili, od polu živého nechawsse; aby totiž nemoha lid swolati, by gich nepronásledowal a kořisti a laupeže nezbawil. Naschwál ljčj Pán Ježiš událost tuto tak, že kněz i gahen židowský ubohého zraněného pominuli, kteříjto předc gsauce rodáci geho a téhož náboženstwj, dle samého wýkladu Židů před ginými zákonem byli zawázáni, aby gemu ku pomoci přispěli, anto Samaritán, s gehožto kmenowci Židé byli w nepřátelstwj, pokládagjce gich za auhlawnj nepřátely a nad pohany nenáwidjce, ochotně a pečliwě zraněnému přispěl: naliw wjna a olege do ran geho, aby ge wyčistil, dalssj zanět překazil a bolesti ulewil, zawázal ge; pak i k dalssjmu a úplnému wyhogenj ho do hospody dowezl, a k offetkowánj ho odezdaw, zaň zaplatil a wjce gesstě zaplatiti přisljbil. Gakž řečeno ne nadarmo wyljčil takto Pán Ježiš tento přjběh; chtěl zagisté tjm ukázati: gak překrácená byla náboženost kněžj židowských a služebnjků gegich lewitů, genž toliko měli péči o zewněgssj ceremonie, o oběti a obřady, gimižto bohatli, což pak hlawnjho gest, zbožnost srdce a milosrdenstwj a lásku k bližnjmu zanedbáwali; k tomu pak chtěl donutiti zákonnjka, aby wyznal, že Samaritán gest bližnjm Židowi, upadssjmu mezi lotry; a tudjž že gest na omylu, domnjwá-li se, že Židowi může býti bližnjm toliko Žid; gesstě i ten neyssprostssj a neypowrženěgssj cizinec ginému tak welikau a znamenitau službu prokázati může, že ho za neybližssjho a neylepssjho přjtele swého pokládati muss; wůbec pak chtěl ho tjm naučiti: že každý, přjtel i nepřjtel gest bližnjm nassjm, gak mile pomoci nassj potřebuge, že tedy každého milowati a lásku swau gemu prokázati máme, gak mile se k nám přibljžj a pomoci nassj má potřebj. Protož také wyprawiw Pán Ježiš přjběh ten, obrátil se k zákonnjku, táže se ho: Kdo z těch třj zdá se tobě bližnjm býti tomu, kterýž upadl mezi lotry? Odpowěd na to byla patrná, aniž se gj mohl zákonnjk wyhnauti; protož řekl: Ten gest bližnj, kterýž prokázal milosrden.

[1]) Aug. serm. 37.

Digitized by Google

stwj gemu. I Pán Ježjš schwálil tuto odpowěd, a řekl gemu: Gdi, i ty učiň též; čjmž netoliko naproti neprawému smýsslenj zákonnjků a učitelů židowských dowodil, že každý člowěk wsselikého stawu a náboženstwj, genž pomoci nassj potřebj má, gest bližnjm nassjm, gemuž nelze pomoci odepřjti; tudjž i že obecný gest onen zákon, genž welj bližnjho milowati; rowněž i mu dal na srozuměnau, že k dosaženj žiwota wěčného nepostačuge zákon Božj toliko znáti, abrž také třeba ho plniti — že láska prawá nezáležj toliko w slowech a w citech; nýbrž wjce w skutcjch.

Rozgjmánj.

Mnoho zagisté, přemnoho otázek se přemjtá na swětě, hned méně, hned wjce důležitých. Gsautě otázky hřjssné, gako na přjklad otázky na wěci, gichžto známost wjce sskodj, než prospjwá; tyk by prawému křesťanu neměli ani připadati, gessto wjce prospjwá, tuto newědomým býti. Gsau pak otázky marné, týkagjcjch se wěcj, kteréžto člowěku nepřjstupné gsau, aniž mu třeba ge wěděti, gakowé gsau otázky pauhé zwědawosti u zpytowánj tagemstwj Božjch, o kterýchžto dj dobře maudrý Šalomaun: „Kdo skaumatelem gest welebnosti, zachwácen bude od sláwy“ [1]). O těchto otázkách pjsse sw. Pawel Titowi, učennjku swému: „Bláznivých otázek a wyčjtánj rodů a swárů a hádánj o zákon, warug se, nebť gsau neužitečné a marné“ [2]). Wssak ale gsau také otázky užitečné, wztahugjce se na wěci, kteréž znáti netoliko gest dobré, nýbrž i prospěssné; gakowé gsau otázky o wěcech powolánj nasseho pozemského; gichžto známost člowěk musj mjti. Konečně pak gsau otázky důležité, gednagjcj o wěcech, kteréž člowěk musj znáti, žádá-li swrchowaného cjle swého dosáhnauti; gakož gsau otázky, týkagjcj se spasenj wěčného. K těmto nelze býti netečnu, tyto musj každý znáti a na ně si odpowjdati — onyť gsau w prawdě žiwotné otázky, od nichžto záležj prawý žiwot náš pozemský, ba i wěčný. A takowéto otázky gsau zagisté: W čem záležj prawá blaženost člowěka? a které gest hlawnj přikázanj zákona, wedancj k blaženosti této? Na obě tyto otázky odpowjdá dnessnj sw. Ewangelium. Na prwnj odpowjdá Pán Ježjš sám; na druhau zákonnjk, a gak mu přiswědčil Kristus Pán, odpowjdá práwě. I hodnoť obé wsseho uwáženj:

Blahoslawené oči, kteréž widj, co wy widjte, zwolal Kristus Pán na počátku swatého Ewangelium. A koho tu blahoslawj Pán Ježjš? Snad pyssné farisey w domnělé sprawedlnosti gegich? Či newěřjcj saducey w lehkowážnosti swé nad giné s pohrdánjm se wypjnagjcj? Či snad gsau to wznessenj boháči, w rozkossjch oplýwagjcj, kteréž blahoslawj Pán? Nikoliw, tyť neblahoslawj nebeský Mistr; ale gsau to učennjci geho, kteréž blahoslawj. Ano, tyto chudé muže, genž wssecko pro Krista opustili, tyto sprosté a powržené, rybáře z Galilee, kterýchž si žádný newssjmal, tyto neumělé muže, kteřjž nechodil

[1]) Přjsl. 25, 27. [2]) Tit. 3, 9.

Digitized by Google

do ſkol fariſeů, aniž ſe učili maudroſti ſwětſké, tyto muže, gimžto kynul těžký oſud a gimžto naſtáwala maohá protiwenſtwj a pronáſledowánj — tyto blahoſlawj Pán Ježjš. A proč? — K blahoſlawenému a oprawdu ſſlaſtnému žiwotu geſt dogiſta wjce potřebj, než bohatſtwj, cti a ſláwy a maudroſti tohoto ſwěta. Gak mnozj magj hognoſt ſtatků pozemſkých, gak mnozj ſe ſtkwj ſláwau tohoto ſwěta, gak mnozj oplýwagj rozkoſſemi wſſelikými den co den: a předc negſau blaženi, aniž mohau ſe blahoſlawiti. A naopak: gak mnozj přebýwagj w bjdných chatrčjch, a žiwj ſe chudobnau potrawau, a odjwagj ſe w ſproſtá raucha, a gſau, ač ſſlechetnj a rozſſafnj, předc powrženi, aniž znagj rozkoſſi ſwětſkých: a předc při tom při wſſem gſau ſſlaſtnj a ſpokogenj — a mohau ſe wſſjm právem blahoſlawiti. Geſtlik, tedy něco wyššjho nad rozkoſſe a ſtatky a ſláwu ſwětſkau, což člowěka činj w prawdě blahoſlawena, a to geſt Kriſtus Pán a geho miloſt, prawda a ſprawedlnoſt, w čemž toliko geſt prawá blaženoſt, ſpaſenj a žiwot. A protož blahoſlawj Pán Ježjš učennjky ſwé, řka: Blahoſlawené oči, kteréž widj, což wy widjte. A w prawdě, kdožby neblahoſlawil učenujky ty, gimžto dáno bylo netoliko dočekati ſe přežádaucjho času oſobného přjſſtj Meſſiáſſowa, ale také obcowati s njm, a na ſwé uſſi ſlyſſeti geg, geho maudroſt nebeſkau, a na ſwé oči ho widěti, geho ſláwu gakožto Gednorozeného od Otce, plného miloſti a prawdy. Neb welebila-li a blahoſlawila-li králowna Sabbeyſká, Salomauna krále a dwořanjny a komonſtwo geho, ſpatřiwſſi geho ſláwu a uſlyſſewſſi maudroſt geha, řkauc: „Blahoſlawenj muži twogi, a ſlužebnjci twogi, kteřjž ſtogj před tebau wždy a ſlyſſi maudroſt twau“ [1]): zagiſté nad to a mnohem wjce mohla to wěčná maudroſt nebeſká o učennjcjch ſwých powědjti a za blahoſlawené ge wyhlášiti. „Aly wjce než Salomaun tuto“ [2]). Kriſtus geſt zagiſté wětſj nad Salomauna. — Či snad to nenj welike ſſtěſtj widěti Syna Božjho, gedné podſtaty s tjm, genž nebe a zemi ſtwořil? Nenj to welike ſſtěſtj widěti toho, ſkrze něhož Otec ſujmá hřjchy ſwěta, obměkčuge zatwrzelé ſrdce, poſwěcuge poſkwrněných, poſilňuge ſlabých? A nenj to přewelike ſſtěſtj ſlyſſeti toho, genž geſt prawda wěčná, maudroſt nebeſká, ſwětlo gaſné, wedaucj a ſwjtjcj po ceſtách žiwota, naprawugjcj blaudjcj, poučugjcj neumělé a těſſjcj zarmaucené? A nenj to přewelika blaženoſt obcowatj s tjm, genž, ač gſa gednorozený Syn Otce, ſtal ſe bratrem naſſjm, krom hřjchu podobným nám we wſſem, mage účaſtenſtwj wſſecké bjdy naſſi, aby nás potěſſil, pozdwihl a uwodil k wěčné blaženoſti, a genž nás milowal láſkau neſkončenau, láſkau až k ſmrti, k ſmrti pak kjžže? Za welike ſſtěſtj ſe to pokládá ſpatřiti znamenitého muže, ſlyſſeti welikého mudrce ſwětſkého, a požjwati důwěry krále neb knjžete, neb mjti upřjmného přjtele a dobrotiwého ſpomocnjka w bjdě a w nauzi: wſſak ale, což geſt to wſſecko u přirownánj blaženoſti widěti Jeſſe, Božſkého Wykupitele, geg okem w oko ſpatřowati a ſlyſſeti ho na wlaſtnj uſſi. W prawdě zhoſtěn by muſil býti člowěk wſſelikého citu lidſkého, neſměl by mjti žádné myſli k wyššjm nebeſkým wěcem: kdyby neblahoſlawil těch, gimž ſe doſtalo dočekati ſe oſobného přjſſtj Páně, geg oſobně widěti a ſlyſſeti. Protož wolá ſw. Bernard: „Blahoſlawené oči, kteréž widěly Boha ſláwy

[1]) III. Král. 10. [2]) Luk. 24.

Digitized by Google

a welebnosti w těle přjtomného, stkwoucjho se leskem ctnosti, uzdrawugjcjho nemocné, křjsjcjho mrtwé, tisjcjho bauke mokké, wymjtagjcjho dábelstwj; blahoslawenj, kteřjž obdiwowali geho tichost a pokoru, wljdnost a lásku, magjce neustále na očjch beránka Božjho, genž sám prost hřjchu, snjmal hřjchy swěta. Blahoslawené ussi, kteréž hodny byly slysseti slowa žiwota z úst wtěleného Slowa Božjho samého. Blahoslawenj, gežto Syn Božj učil, kterýž gest w lůnu Otce wssemu, což od Otce slyssel, genž gsau wážili wody nebeského učenj z neyčistssjho pramena prawdy, aby pak z nj dali wssem národům pjti a takka celý swět gj opogili“ [1]). Než ale i my křesťané, ač mnohem pozděgi po něm na swětě žiwi gsme, negsme méně blahoslawenj, než gsau byli učennjci Páně. Neb ačkoliw gsme my křesťané katoličtj Krista Pána a Spasitele tělesně w člowěčjm způsobu a postawě newiděli, kážjcjho neslysseli, s njm gsme nemluwili a neobcowali, a na diwy, kteréž činil, nepatřili: wssak uwěřiwsse w něho, a očima wjry naň patřjce a ussima srdce ho s námi mluwjcjho w modlitbách, w kázanj slowa a swátostech slyssjce, gsme téhož blahoslawenstwj aposstolského w prawdě účastnjci. Nebo uwážime-li slow Páně bedliwěgi, nedj tu Pán Ježjš: Blahoslawené oči, kteréž mne widj a ussi, kteréž mne slyssj; abrž dj: kteréž widj, což wy widjte a slyssj, což wy slyssjte; z čehož zřegmě wyswjtá, že Pán Ježjš tu nemjnil tak člowěčj postawu a způsobu a tělesnau přjtomnost, gako wjce milost a prawdu, genž w takowé hognosti w žiwotě geho slowem i skutkem se obgewila. Mnozj zagisté widěli a slyssjeli Pána tak dobře gako wlastnj učennjci geho, widěli ho w Galilei i w Judstwu, an kázal a diwy činil, a předc neblahoslawil Pán Ježjš gegich oči a ussi, poněwadž gim scházel wnitřnj smysl ku poznánj nebeské prawdy geho a neměli učeliwosti ku poučenj se, aniž dobré wůle k naprawenj a polepssenj sebe; a tudjž nic gim neprospělo, že ho widěli a slyssjeli. Oni ho widěli, ale nepogali ho, slyssjeli ho a nepochopili ho. K aposstolům samo tělesné Pána widěnj a slyssenj nic by bylo neplatilo, rowně gako Pilátowi, welikým kněžjm a wssem newěrným Židům tehdáž s Kristem mluwjwagjcjm neprospělo, kdyby také s tjmto tělesným i duchownjho widěnj, totiž prawé geho známosti a wjry žiwé při nich spogeno nebylo. Protož řekl Pán: „Že gsi mne widěl Tomássi, uwěřil gsi; blahoslawenj, kteřjž gsau newiděli, a uwěřili.“ Nenjť tedy na skodu nassemu spasenj, že gsme Krista w těle newiděli, když gsme toliko w něho uwěřili. Wjra zagisté má bystřegssj oči; neb gakž dj sw. Bernard, „spatřuge Syna Božjho při prsjch matečských, wyznáwá ho pěssky po zemi w způsobu sluhy chodjcjho, a ho poznáwá Spasitelem býti také na křjži bolestně umjragjcjho“ [2]). W prawdě, ač newidjme ho w způsobu člowěka a neslyssjme hlasu geho, předc wssak dočekali gsme se dnů geho. A blahoslawenj gsau až po dnes wssickni blaudjcj, křjssnjci, skljčenj, mdlj, trpjcj a nemocnj, a umjragjcj, genž wěřj w něho. Gle wssem těmto se ukázal Spasitel a oni ho pogali a u něho docházegj, čehož hledá dusse gegich a čeho gest gim ke spáse potřebj. —

Čte se o králi Filipowi Macedonském, že mu geden den tři radostné nowiny přissly: prwnj, že Parmenio, wůdce wogska geho, Illiriky, tak řečený národ slowanský,

[1]) Sermo 6. de Ascens. [2]) Sermo 2. de Magis.

Digitized by Google

bitwau přemohl; druhá, že we hrách a turnagich Olympických gemu wſſickni Řekowé díky wzdáwali; a třetj konečně, že ſe mu toho dne narodil Syn, Alexander, potomně pán ſtoro celého ſwěta. Tehdy radoſtně zplésal a zwolal: O gá neyblahoſlawenějſſj, wſſak nad to wſſecko pokládám ſe býti tjm ſſkaſtněgſſj, že mi Syn ſe narodil toho času, kteréhož geſt žiw Ariſtoteles, muž neyučenějſſj, genž ho naučj wſſemu dobrému, gakž přiſluſſj na welikého mocnáře a panownika[1]). Nad to pak i my, křeſtané, blahoſlawenými a ſſaſtnými ſe býti wěřme z toho třeho: 3 prwu, že gſme ſe zrodili, ſpatřiwſſe ſwětlo ſwěta; pak že gſme ſe zrodili gakožto křeſtané, w době totiž, kdežto Kriſtus přiſſed oſwěcuge ſwět ſwětlem ſwé prawdy a miloſti; nad to ale nadewſſecko ſe za blahoſlawené pokládati muſjme, že gſme ſe zrodili w lůnu cjrkwe katolické, kteráž ſtogjc na mjſtě Kriſtowě, učenj a pokladu geho miloſti w neporuſſené celoſti a čiſtotě chowá, tak že ſe nám ničeho nedoſtáwá, čeho nám k ſpaſenj potřebj geſt, a že i z ohledu nás w úplném ſmyſlu platj ſlowa Páně: Blahoſlawené oči, kteréž widj, což wy widjte. — Protož, milý křeſtane, waž ſi toho dobrodinj, a užjwey ho wěrně a pilně k ſpaſenj ſwému. Nebo toto widěti, wjry Kriſtowy a ſpaſenj geho účaſtnjkem býti: muſj ſlaužiti, giſtě k ſpaſenj a neb ginak k zahynutj. K ſpaſenj těm, genž widěli a uwěřili a dle wjry té žiwi byli w láſce a ſprawedlnoſti; k zahynutj pak těm, genž w newěře a bezbožnoſti zatwrdili ſrdce ſwé.

Uchowey nás, ó Pane, zkázy této a dey miloſt ſwau: bychom očima wjry tebe widjce a uſſima ſrdce tebe ſlyſſjce, w twé ſwaté wjře a w přikázanjch twých chodili, tebe následowali, a wěčného blahoſlawenſtwj hodni byli.

Prawjm wám, že mnozj proroci i králowé chtěli widěti, což wy widjte a newiděli, a ſlyſſeti, co ſlyſſjte, a neſlyſſeli. — Slowy těmito Pán Jeſſjš netoliko ztwrzuge, což byl dřjwe prawil, blahoſlawě učennjky gakožto očité ſwědky žiwota ſwého a ſkutkůw; nýbrž také ukazuge důležitoſt ſwého pozemſtého žiwota a obgewenj ſe. O gaké to Božſké wědomj nebeſkého Wykupitele, w němž ſe prohlaſſuge býti žadaucj naděgi a očekáwánjm wſſech ſprawedliwých a ožiwugjcjm ſluncem wſſech wěků pokolenj lidſkého a ſtředem wſſech časů! W prawdě, mezi tolikerými miliony milionů lidj, genž ſpatřili ſwětlo ſwěta, neſtogj božſký Wykupitel tak gako giný člowěk, genž ſe zrodil w ſwůg čas, po něgaký žiw na zemi byl potrwal, a pak zaſe w ſwůg čas ſkonal, gako ginj lidé. Aniž neſtogj mezi těmito miliony milionů ſynů lidſkých toliko gako něgaký znamenitý a welikým muž, genž gediný we způſobu ſwém, w giſtém čaſe ſe obgewil, we wěku ſwém zwlaſſtnjm způſobem aučinkowal, znamenité wěci wykonal — welikě ſláwy doſſel, tak řka w tomto wěku twrdil; pak ale tratil důležitoſt ſwau, ſláwa geho wadla a hynula, kaž konečně přiſſel w zapomenutj a udělal mjſto ginému po něm powſtawſſjmu. Takowé poſtawenj nemá wtělený Syn Božj we ſwětě. On nenj totiko znamenitý muž, on zagiſtě geſt mnohem wjce, ano neſkončeně wjce w ſwětoděgném poſtawenj ſwém. A kým geſt Kriſtus Pán? On geſt ſtředem času a ſluncem wěků. Hle, giž od počátku ſwěta, od pádu prwnjch rodičů geſt zaſljben, předpowězen a proro-

[1]) Plutarch in vita Alexandri.

Digitized by Google

kowán a celý starý wěk taužj po něm, očekáwá ho a wssecky národowé musegj napomáhati k tomu, aby připrawowali cesty geho. On gest to slunce sprawedlnosti, gehožto přjchod se tak dychtiwě očekáwal: „Mnozj proroci a králowé chtěli widěti, což wy widjte a newiděli, a slysseti, co wy slyssjte a neslysseli.“ Giž prwnj matka, Ewa, zplodiwssi Kaina prworozeného syna, wzkřikla radostj, řka: „Obdržela gsem člowěka skrze Boha“ [1]), za giné nemagjc, než že on gest sjmě ženy zasljbené. Lamech o Noemowi synu swém prawil: „Že ten potěssj lid, a odpočinutj učinj od prácj rukau“ [2]), domnjwage se, že by byl w skutku očekáwaný Messiáš. O Abrahámowi pak dj sám Kristus Pán: že s radostj očekáwal widěti den geho; totiž tělesného přjchodu a bytu Syna Božjho na swětě [3]). Jakob, patriarcha, pronássel swau žádost těmi slowy: „Spasenj twého očekáwám Pane“ [4]). Isaiáš prorok, wssech giných swatých prorokůw a králůw wraucj žádost a tauhy přjchodu Messiássowa auhrakem oznamuge, těmito slowy wolagjcjch, řka: „O by prolomil nebesa a sstaupil!“ [5]) A ginde: „Rosu deyte nebesa s hůry, a oblakowé dsstěte Sprawedliwého; otewři se země, a wypuč Spasitele“ [6]). A onen Balám, wěsstec, nadchnutjm Ducha Božjho prorokowaw, že wzegde hwězda z Jakoba, a powstane prut z Israele, hned doložil toto, řka: „Ach, kdo bude žiw tehdáž, když ty wěci učinj Pán“ [7]). Podobným Duchem Aggeus, prorok Božj, žádaucjho wssem národům Messiásse tehdáž očekáwaného, a giž na swět w těle přisslého oznamuge: „Pohnu wssemi národy: a přigde Žádaucj wssechněm národům“ [8]). I Simeon stařec zbožný w Jerusalémě s Annau wdowau w chrámě, swé i giných swatých hořjcj žádosti zřegmě gsau pronesli [9]). To byla doba swaté tauhy a očekáwánj. Pak přissla doba wyplněnj. Čeho proroci a králowé newiděli, čeho neslysseli, tok slysseli a widěli ti, genž žiwi byli za času, když očekáwaný Spasitel přissel. A wssak obgewenjm se geho a tělesným geho přebýwánjm na zemi nenj ukončen geho wěk. Od této doby počjná se rozwinowati skutek, kterýž na zemi wykonal, zrno horčičné, kteréž wložil, musj wzrůsti w strom a wssickni národowé musegj odpočjwati pod stjnem wětwj geho. A protož k němu gakožto k středu swému obráceny gsau oči národů, kteřjž po něm na swětě žiwi byli a žiwi budau w napotomnjch wěkách; nebo toliko w něm a skrze něho mohau blahoslawenstwj dogjti. Předstaw si tedy, křesťane milý, wssecky wěky swěta, předstaw si wssecka pokolenj lidská, genž na swětě žiwy byly a žiwy budau; pak i předstaw sobě, co w těchto wěkách a w pokolenjch se dálo a sběhlo: a hle, wsseho toho byl Kristus Pán středem. A toto gest učenj geho o sobě: Králowé a proroci ssedé dáwnowěkosti taužebně mne očekáwali; nynj pak gsem přissel, a blahoslawenj od té chwjle a na potom gsau ti, genž widj mé skutky a slyssj slowa má netoliko očima a ussima tělesnýma abrž wjce duchownjma. A co djž tomu, milý křesťane? I ty musjš Kristu Pánu přiswědčiti, a znage nebeskau wjru, kterauž hlásal, a božské skutky geho, kteréž konal a sám zakusiw blahých aučinků žiwota a wykaupenj geho musjš zwolati z celého srdce: Ano, Pane, blahoslawenj ti, genž widj, což mnozj proroci a králowé chtěli widěti a

[1]) I. Mogž. 4, 1. [2]) 5, 29. [3]) Jan 8, 56. [4]) I. Mogž. 49, 18. [5]) Isai. 64, 1. [6]) L. c. 45, 8. [7]) IV. Mogž. 24, 17. 23. [8]) Agg. 2. 8. [9]) Luk. 2.

Digitized by Google

newiděli, a slyssi, což onino chtěli slysseti a neslysseli — blahoslawenj, genž znagj tebe Pána a Spasitele, a znagj twau wjru a twé skutky — ano blahoslawenj katoljci, gimž se toho sstěstj dostalo w plné mjře, gimžto se giž od prwnjho dětinstwj hlásse twá prawda a gimž stogi pohotowu twá milost, kteřjž požjwagj wsseho, což gsi ty k spasenj světa způsobil. Blahoslawený pak a zwelebený budiž i ty Kristo, Spasitelj náš; neb tys žádaucj naděgj národů, tys ožiwugjcjm sluncem wssech wěků, tys středem wssech časů; w němžto gsau blahoslawená wssecka pokolenj světa, tobě budiž čest a chwála a djkůčinění po wssecky wěky wěkůw.

A ay geden w zákoně učený wstal, pokaussege ho a řka: Mistře, co čině žiwot wěčný obdržjm? Znamenitá to otázka. Nechť gi proneslo zákonnjk ten z gakéhokoliw úmyslu, buď smýsslege upřjmně a oprawdu čili nic, no to nepřigde; wssak dle obsahu swého zůstáwá a gest otázka tato wždy prwnj a neydůležitěgssj otázkau, a to sice pro každého člowěka, gemuž spasenj dusse na srdci ležj. Nebo pokud se člowěk takto táže, dogista má za to a wěřj: že dusse geho gest nesmrtelná, a že po tomto žiwotě pozemském následuge giný žiwot, wěčný, a že powolán gest, aby wessel do žiwota tohoto; zároweň pak předpokládá a má za to, že tohoto wěčného žiwota nedosgde, leč by se k němu učinil schopným a geho hodným, a má za to, že přjtomný žiwot pozemský gest doba přjprawy k žiwotu wěčnému. W každé přjpadnosti swědčj otázka tato o wjře w Boha, w nesmrtelnost dusse a w žiwot wěčný u těch, genž se takto táží, a ukazuge, že wjra tato gesstě nezhynula w srdcjch gegich, a že se ozýwá gesstě lepssj snaženj a wyssj tauha w dussi gegich — wůbec, že to s žiwotem swým upřjmně a oprawdowě mjnj gak slussno a sprawedliwo gest. O sstastné doby, blažené krage a požehnané dědiny, kdež se tato otázka ozýwá a často se wssj oprawdiwostj a horliwostj na mysli přemjtá! Kdežto gak se říká, otázka tato gest žiwotnj otázkau wssechněch; kde sprostj i wznessenj, mladj i stařj, učenj i neučenj se wraucně a oprawdowě táží: Co máme činiti, abychom obdrželi žiwot wěčný? Tuť gesstě gest žiwá wjra, tu gesstě se ozýwá tauha po wyssjch wěcech, tuť se poznáwá prawá cena a důležitost žiwota přjtomného, tu má gesstě mjsto slowo prawé a gest se utěssenějssjch dob nadjti! — Než ale bohužel za nassich dob ozýwagj se giné otázky, kteréž se za žiwotnj pokládagj a kterážto celau mysl lidskau zaugjmagj. Tu se táží mnozj: Co máme činiti? gak sobě počjnati? gakau dráhu žiwota máme nastaupiti: abychom brzy zbohatli, důstogenstwj a cti světské dosáhli, rozkossj požjwali a statků pozemských nabyli? slowem co máme činiti, abychom žiwota pozemského rozkossně a to w plné mjře užili? Žiwot pak wěčný, spasenj dusse — na to se nedbá, na to se málo který táže. O běda, překrutná běda nám! Běda wěku, běda dědinám, kdež otázka tato umlkla, a kde se zřjdka kdo táže: Co čině žiwot wěčný obdržjm? Tuto zagisté buď zhola wyhynula wssecka wjra w Boha, w ctnost a w žiwot wěčný, a neb alespoň lidé se pohřjžili w žádosti těla a we wěcech tohoto světa tak, že nemagi ani mysli ani času aby předložili sobě důležitau tuto otázku, ani nepoznáwagice hodnosti a důstognosti swé lidské, ani neznagice důležitosti žiwota pozemského. Tak tratj swrchowaný cjl a určenj swé s očj: a což srdcem gegich pohrbuge, mysl gegich naplňuge, wůbec celau dussi gegich zagj-

Digitized by Google

má — geſt pjd žiwota pozemſkého, hrauda této země, a mrzká žádoſt a rozkoš těla. O gak ujzký a bjdný ſtogj tu člowěk při takowémto ſwětáckém ſmýſſlenj a ſnaženj, a gak zbawen a zhoſtěn wſſeho, což čiſtě lidſkau přirozenoſt geho zdobj, kráſſlj, pozdwihuge a gj wyššj důſtognoſti a ceny dodáwá! W podloſti ſwé ſnižuge ſe až k nerozumnému howadu, kteréž také ſe nic netáže po wěčnoſti, nýbrž toliko pro okamženj geſt žiwo. A kam wede poſléze hnuſná ſmyſlnoſt tato? —

Zhoſtj-li ſe člowěk wjry w Boha a w žiwot wěčný a přiložj-li toliko k ſwětu a ſtatkům a rozkoſſem geho celau myſl ſwau a celé ſrdce ſwé: pak chce mjti zde na zemi rág a nebe, zde toliko chce ſe radowati, a gak možná mnoho rozkoſſj požjwati; pak ſhánj a hledá, gak možná, mnoho ſtatků a požitků, nechť ſe to děge gakýmkoli způſobem; pak nemá žádných ohledů a neſſetřj žádných zákonů ani božſkých ani lidſkých, gen když to wede k žádaucjmu cjli; pak ſſlape nohama božſká i lidſká práwa, pak nechce nic obětowati, nic trpěti, nic snáſſeti — nemá ſrdce, nemá ſwědomj — nemá trpěliwoſti, nemá láſky — nemá duſſe — on geſt a chce býti pauhým tělem — tělesným člowěkem. A kam wede konečně takowéto ſmýſſlenj, takowéto ſnaženj a počjnánj, zwláſſtě když ſe rozmůže a ſtane ſe obecným, a lid obecný ſe mu oddá? Počátky toho widjme za naſſich časů, a neuſmyſljme-li ſe lépe, uzřjme geſſtě wjce. Ty wſſak, milý křeſtane, nedey ſe mýliti obecným ſmeyſſlenjm a přewrácenýmgednánjm mnohých; a wěz a budiž toho pamětliw: že kráčjš wſtřjc a denně ſe bljžjš k wěčnoſti. J pozney předc a wezmi ſi to k ſrdci, gak důležitý geſt žiwot pozemſký! — Wždyť gſi žiw toliko gednau na ſwětě a ne wjce a žiwot tento nynějſſj rozhodne nad celau twau wěčnoſtj. A protož ſe taž s bážnj a s třeſenjm: „Co čině, žiwot wěčný obdržjm?“ — Ano, křeſtane milý, taž ſe s bážnj a třeſenjm, ne tak gako zákonnjk w dneſſnjm ſw. Ewangelium, genž ſe netázal, aby pochybugicj a úzkoſtliwé duſſi ſwé radu zgednal; nýbrž, aby gako učenec, wyzwěděl toliko ſmýſſlenj Páně o této wěci a neb ſe s njm dal do učené hádky. Nikoliw pauhá zwědawoſt a marné haſſtěkenj nemá takowé důležité otázky ſtawěti, tjm zagiſté ſe gen ſwaté wěci zlehčugj a nadužjwá ſe gich k ukogenj učené marnoſti, co by ſe gich toliko ſe wſſj oprawdiwoſtj a wraucnoſtj uważowati mělo. Taž ſe tedy, křeſtane milý: Co čině žiwot wěčný obdržjm? taž ſe oprawdowě, a nepřeſtáwage na pauhém tázánj a wěděnj, čehoš pozual a ſrdcem pogal, ſkutkem také koney — koney ſpaſenj ſwé! —

Důležitá to byla otázka, kterauž předložil zákonnjk Božſkému Wykupiteli, a zagiſté přjſluſſná na učitele zákona; a wſſak w tom ſe obgewila přewrácenoſt geho, že takowé důležité otázky ke lſti a k polapenj Páně nadužjwal. Protož také muſil za wděk wzjti, že Pán Ježjš ſjp, kterýž naň zaměřil, nazpět naň obrátil a že ſi ſám na otázku ſwau muſil odpowěd dáti. A w ſkutku, gak mu ſám Spaſitel naſwědčil, odpowěděl práwě, řka: Milowati budeš Pána Boha ſwého z celého ſrdce ſwého, a z celé duſſe ſwé, a ze wſſj ſjly ſwé a ze wſſi myſli ſwé: a bližnjho ſwého, gako ſebe ſamého. Tedy láſka geſt ta hlawnj brána, kteráž wede k žiwotu wěčnému, a to ſice láſka k Bohu a k bližnjmu. Pamatug ſi to dobře, duſſe křeſťanſká, a wſſtjp ſi to hluboko w ſrdce ſwé! Nenjť tu mnoho a rozmanitých wěcj, kteréž ſe tobě přikazugj a gichžto při ſwém gednánj a počjná-

Digitized by Google

nj ssetřiti musjš: gedno gest, což musjš mjti na zřeteli u wsselikém počjnánj swém, totiž láska a to láska k Bohu a k bližnjmu. —

Milowati budeš Pána Boha swého; tok prwnj a hlawnj, což při swém gednánj musjš na zřeteli mjti. Rozumjš tomu, křesťane milý? Chápeš, co gest to, Boha milowati? — Boha milowati gest: gemu se celý oddati, w něm swrchowaný cjl swůg, w něm neywyšssj známost rozumu, neywyšssj prawidlo wůle a neywyšssj utěchu a blaženost srdce hledati a tudjž k němu se celau dussj winauti, gemu celý přináležeti — w něm žiw býti. Žádáš-li toto poněkud pochopiti, mjlý křesťane, popatř gen: gak se milugjcj djtě wine k otci a k mateři, gak se gim zcela oddáwá, gak rádo u nich dlj, gak má neustále oči na ně obrácené, gak newidjc gich po nich dychtj, gak plésá, když ge zočj; gak se gim podrobuge, gak se z gegich přjtomnosti těssj a w nich se cjtj blaženo, gak se srdce geho ssjřj — ach kdo wypjsse a wypowj onen tagemný cit lásky, a což wjce gest lásky k Bohu — to se nedá wyprawiti, to se dá gen pocjtiti a může se toliko zakusiti; — gen počni Boha milowati a pak zwjš, co to gest geg milowati. Wssak ty se tážeš: Proč mám Boha milowati? Na tuto otázku odpowjdá tobě sw. Bernard, an pjsse: „Přjčina, proč Boha milawati máme, gest Bůh sám. ... Z dwogj pak přjčiny řekl bych, má Bůh pro sebe samého milowán býti: buď že nic nenj sprawedliwěgssjho, buď že nad milowánj Boha nenj nic prospěssněgssjho“. Ano, křesťane milý, nic nenj sprawedliwěgssjho než Boha milowati; neb on gest Bůh a to sice Bůh náš. On gest Bůh, wěčná a neskončená bytnost, od něhožto wssecko pocházj, od něhožto wssecko záwisj, w němžto wssecko trwá a žige. A ty se tážeš: proč ho máš milowati? I proč se klonj kwětina k slunci, proč se obracj železo za dralem? proč ge tahne k sobě? A proč musj wssecko, proč musjš i ty w lásce k Bohu směřowati? — Poněwadž gest Bůh. A gaký to Bůh?! Dle rozumu gest wssewědaucj a neywýš maudrý, dle wůle neywýš dobrotiwý, mocný, swatý a sprawedliwý, dle srdce neywýš milosrdný a showjwawý, we skutcjch swých wssemocný a neylaskawěgssj — onť zahrnuge w sobě wssecko, což dobrého, prawého, krásného a zpanilého gest, wůbec wssecky dokonalosti a to w neywyšssjm stupni — on gest to neywyšssj dobré. A takowýto Bůh neměl by milowán býti od člowěka, gehožto srdce od Boha tak zřjzeno gest, že wssecko, což dobrého, prawého, zpanilého a dokonalého poznáwá, z toho se těssj a se raduge, k tomu se wine a po tom se nese — to miluge? O, kdyby se nám řeklo, že w gisté zemi se nalezá zpanilé, učené, přjwětiwé, laskawé, dobročinné, wůbec wssemi wznessenými ctnostmi stkwaucj se knjže, zagisté by srdce nasse zaplanulo láskau k němu, byť bychom i ginak od něho ničeho neměli. A co gsau wlastnosti knjžete tohoto proti neskončené dokonalosti Božj? Bůh zagisté zdržuge w sobě wsselikě dokonalosti a to w neywětssj mjře; onť má do sebe wssecky dary wýborné, wssecku krásu a zpanilost, genž hodna gest milowánj nasseho. Onť gest neskončená láska, neskonalá maudrost, dobrotiwost, moc, milosrdenstwj, wůbec co si člowěk gen welikého, dobrého, mysliti může. „Uwažtež, dj sw. Augustin, že wssecko, což zpanilého a podiwného we swětě widjte, že wssecko, což srdce wasse radostj naplňuge, že gest djlo rukau Božjch. Gestliže pak tyto wěci giž tolik krásy a zpanilosti do sebe magj, čehož nemusjme se domýssleti o kráse

a zpaniloſti toho, genž ge učinil? A milugeme-li tuto pozemſkau zpaniloſt a kráſu tak welice: což nemuſſime tim wjce milowati kráſu a zpaniloſt wěčnau“? [1]) — Týž ſw. učitel cjrkwe pjſſe ſám o ſobě: „Obſiwowal gſem zářjcj ſe ſwětlo ſlunečnj, úrodnoſt země, ſſirokau proſtoru moře, wnady kraſot pozemſkých, ſláwu králů, moc knjžat, wýmluwnoſt řečnjků, oſtrowtipnoſt mudrců: hnęd wſſak ſſel gſem do ſebe a rozgjmal gſem Boha ſwého a prawil gſem: Nic toho wſſeho nenj rowno Bohu mému; ouk zagiſté má neſkončeně wjce a wyššjj dokanaloſti, genž dogjmagi ſrdce mé a mohau naplniti přánj má.“ Pak uchwácen plamenem láſky Božj zwolal: „O té wěčné, ſtaré i nowé a wěčné kráſy a zpaniloſti! Proč gſem tak pozdě zamilowal tebe“? ! [2]) — Ano nic nenj ſprawedliwěgſſjho nad milowánj Boha; neb ou geſt Bůh, a k tomu geſt Bůh náš. On geſt Twůrce a Otec náš. Od něho, od geho láſky a ſſtědroſti máme wſſecko, což gſme a což máme. Že gſme lidé, neyzmamenitěgſſj tworowé na zemi, magjce obraz Božj na ſobě, geſt ſkutek láſky geho. Že máme rozum, ſwobodnau wůli a citelné ſrdce, geſt dar láſky geho. Že panugeme nad wſſelikými twory pozemſkými a že tyto nám podrobeni býti a ſlaužiti muſegj, geſt dobrodinj geho. On geſt Bůh náš, náš Twůrce. Wſſak on geſt také náš Otec, zachowawatel, zpráwce a řjditel. Že žiwi gſme a trwáme, a že máme, čeho k zachowánj žiwota nám geſt zapotřebj: geſt dar ſſtědré ruky geho. Že ſlunce wycházj nad námi, oſwěcuge nás a přjrodu Božj, že déſſť padá na oſenj naſſe, že toto roſte a zrage a požitku nám poſkyuge, že ſ=denně otwjrá geho ſſtědrá ruka a naplňuge wſſelikě žiwočichy požehnánjm ſwým: což geſt to, než dar láſky geho? Že řjdj a zprawuge oſudy naſſe w maudroſti a láſce, že — neodporugeme-li gemu, nám konečně wſſecko k dobrému nápomáhati a nás k žádaucjmu konci wéſti muſj: zdaž to nenj důkaz, že on geſt Bůh náš, náš Otec a zpráwce; pak i což wjce, geſt také náš Spaſitel. Ano „tak Bůh milowal ſwět, že Syna ſwého gednorozeného wydal a poſlal, aby žádný, kdož w něho wěřj, nezahynul, ale měl žiwot wěčný“, a tento tak milowal nás, že neodporowal wydati ſe w ruce hřjſſnjků na ſmrt, a to na ſmrt kříže pro ſpaſenj naſſe. O láſko Boha mého, kdož wyprawj tebe? Kdož by, uwažuge toho, nezwolal ſe ſw. Janem: „Milugme Boha, nebo Bůh prwé milowal nás“! [3]) Kráſně dj tuto ſw. Bernard: „Milugeme-li toho, genž nám dobře činj, něco daruge, w nauzi pomáhá, w nebezpečenſtwj pro nás ſe wydáwá: gak bychom neměli wjce milowati toho, w němžto žiwi gſme, býbáme ſe a trwáme, genž nám dal wſſecko, což gſme a což máme; genž nám dal angely k ſtráži ſlunce, měſjc a hwězdy k oſwjcenj, zemi k obýwánj, žiwly, zroſtliny a zwjřata k naſſemu užjwánj, k potrawě, k wyražení; genž nás zachowáwá, abychom w niwec nepadli; nás chránj od zlého, a netoliko ſe pro nás wydal w nebezpečenſtwj, ale i podſtaupil pro nás neytrpčjj a neypatupněgſſj ſmrt: kterýž konečně miloſtiwě odpauſſtj nám hřjchy naſſe, mdloby naſſe hogj, žiwot náš od ſmrti wyſwobozuge, a nás kornuge miloſtdenſtwjm a ſmilowánjm [4]). — „Láſkau wěčnau milowal gſem tě“ dj ſám Hoſpodin u proroka Jeremiáſſe [5]). Rodičowé naſſi zagiſté byli gſau prwnj,

[1]) S. August. in Psalm. 84. [2]) Lib. Confess. [3]) I. Jan 4, 19. [4]) Tract. do delig. Deo [5]) 31, 3.

Digitized by Google

genž nás milowali, wssak ale oni milowali nás teprw, když nás poznali. Bůh pak milowal nás dřjwe, než gsme se zrodili — od wěčnosti, dle wěčných rad swých — láskau wěčnau milowal nás. Newymluwnau tuto lásku Božj k nám rozgjmala si často swatá Anežka a za to wěnowala wssecku lásku swau toliko Pánu Bohu. Když se o ni ucházel bohatý a wznessený mladjk, chtěge gi za manželku pogjti, odpowěděla mu: O přjteli, přissel's pozdě, giný milownjk předessel tebe giž dáwno. Tento zagisté zasluhuge za lásku swau ke mně, abych wsseckau láskau opět ho milowala. Když swět a neb tworowé po lásce gegj taužili, odpowěděla: Nikoliw swěte, ne tworowé, wás nemohu milowati, k wám nemohu přikládati srdce swé; nebo Bůh můg milowal mne dřjwe, a proto slussno a sprawedliwo, abych i gá celé srdce swé w lásce gemu za obět přinesla. — Podobně proniknut neobmezenau láskau, kterauž Bůh lidem prokazowal, wolal často swatý Frantissek z Pauly: „O Bože! Ty lásko! O Bože! Ty wěčná lásko! Gak nedostižitelná gest láska, kterauž prokazuges nám. Gak welice toho gest hodna láska twá k nám, bychom láskau k tobě pláli“! [1])

Wssak ale netoliko slussná a sprawedliwá gest láska k Bohu, ona gest také spasitelná, ano nic nenj nad ni spasitelněgssjho. A w prawdě, co může býti spasitelněgssjho, co dussi prospěssněgssjho nad lásku k Bohu. Láska, gakž dj sw. Kliment, láska člowěka spoguge s Bohem w gedno, a w tomto spogenj a sgednocenj s njm docházj rozum neygasněgssjho swětla nebeské prawdy, wůle pewného a prawého zřjdla sslechetného žiwota, a srdce nalezá hogný pramen té neyčistssj blaženosti, kteráž gest takřka předchuť blaženosti, kteréž požjwagj swatj a wywolenj w nebesjch. Láska k Bohu činj nás u konánj ctnosti horliwé a stálé, u přemáhánj překážek zmužilé a statné, w bogi proti neprawosti wytrwalé, w strastech a protiwenstwjch trpěliwé, we wssem pak Pánu oddané. W lásce gsa oddán Bohu, koná člowěk wssecko, wssecko wážj, wssecko podniká, wssecko obětuge, wssecko trpj a snássj — pro Boha a z lásky k Bohu. „Láskau, gakž dj sw. Terezie, láskau stáwá se ta neytěžssj práce snadnau a přjgemnau, konáme-li gi pro Boha; pronásledowánj, křiwda, potupa a pohaněnj gsau nám wěci wjtané, snássjme-li ge pro Boha.“ Dobře tu dokládá i blahoslawený Tomáš Kempenský, an pjsse: „Nic nemůže býti pro tebe lepssjho a prospěssněgssjho, sladssjho a wznesseněgssjho, dokonalegssjho a blaženěgssjho, než Boha co neysrdečněgi milowati a welebiti. Stokráte prawjm a tisjckráte ti opakugi: Neywýborněgssj zaměstnánj a neyslawněgssj djlo twé gest, Boha, Stwořitele a Spasitele swého, ze wssj dusse swé a ze wssj mysli swé i ze wssj sjly swé milowati a welebiti“ [2]). Protož wolá sw. Augustin, zwlásstnj milownjk Božj, gehož cjrkew předstawuge s hořjcjm srdcem na wýznam zwlásstnj lásky k Bohu, kteraužto plál po obrácenj swém: „Bože můg! Hle milugi tebe, a gestli to málo, wjce tě budu milowati. Twým milowánjm gsem gat, w twé žádosti hořjm, w twé sladké paměti se kochám. Hle, když mysl má k tobě wzdychá, o twé newymluwné dobrotě přemýsslj, tedy i to břjmě těla mého méně mne obtěžuge, hluk mysslenj se tissj, tjže smrtelnosti a bjdnosti nezemdluge mne tak goko gindy. . . Srdce hořj milowánjm, mysl se raduge, paměť se obnowuge, rozum se oswěcuge, a wssecken duch

[1]) Mehler's Beisp. 3. djl, str. 27. [2]) Nábož. spisy Lil. údolj kap. 26, 1.

můg w žádosti té, aby widěl tebe, cjtj se wytrženu býti milowánjm wěcj newiditelných!“ [1]) —

Než zákonnjk w dnessnjm swatém Ewangelium nepowjdá nám toliko, že máme Boha milowati; ale on nás také učj, gak ho máme milowati: Milowati budeš Pána Boha swého z celého srdce swého, a z celé dusse swé, a ze wssj sily swé, i ze wssj mysli swé. Tak slussj Boha milowati s celým srdcem, celau dussj, wssj silau a wssj myslj; nebo, gakž dj sw. Bernard: „Způsob a mjra milowánj Boha záležj w tom, abychom ho milowali bez mjry.“ Rozumjš tomu, křesťane milý? Máš milowati Pána Boha z celého srdce swého, — celým tedy srdcem nerozděleným se mu musjš oddati, gemu musjš wěnowati wsseliká přánj a wssecky žádosti swé w neobmezené oddanosti, ona musj býti swrchowanau tauhau a blaženostj srdce twého. A ty ho musjš milowati z celé dusse swé; to gest: musjš k němu přiložiti celau dussi swau a celau dussj musjš gemu přináležeti, w něho se pohřjžiti, gemu toliko a pro něho musjš žiw býti: aby on toliko byl neydražssjm podjlem a hlawnj částkau dusse twé. Pak ho máš milowati ze wssj mysli swé. Což se tu žádá od tebe, než abyši wssecku mysl swau naň obrátil, geg poznáwal, naň myslil, geg neustále měl na paměti a nikdy ho s očj nespaussťěl. Konečně pak i slussj, abys ho milowal ze wssj sily swé; abys totiž wsseliké síly těla i dusse gemu obětowal, dle něho a pro něho působil, a wssecku práci swau konal ke cti a slawě gména geho, aby takto wssecko gednánj twé od něho počjnalo a w něm se končilo. Tok prawá, tok dokonalá láska k Bohu bez mjry a nade wssecko. Na welikém učiteli cjrkwe a biskupu Hipponském, na swatém Auğustinu neylépe spatřiti lze, co gest to Boha nade wssecko milowati. Od té doby, co obrátiw se počal Boha swého poznáwati, neměl wjce zaljbenj w swětských rozkossjch a radostech, po nichžto prwé tak dychtil. Bůh gediným byl předmětem geho myssljenj, žádostj a geho tauhy a lásky. Často wolal: „Milugi tě, o můg Bože, milugi tě se wssj láskau swau, a nád to wjce taužjm milowati tebe. Dey mi milost, abych tě milowal tauž měrau, gakž mám, abys ty toliko a wždy byl rozgjmánjm mým. Tebe chci rozgjmati we dne bez ustánj, na tebe chci mysliti w noci we spanj, duch můg má wždy gen s tebau se objrati, a s tebau w sládkém obcowánj státi. O blažen, kdo nic giného nemilnge, ničeho nehledá, na nic nemyslj než na tebe, o Bože můg [2])!“ — Pro tuto planaucj lásku k Bohu wyobrazuge se s planaucjm srdcem proniknutým ssjpem Božské lásky. — A zdaž nenj hoden Bůh takowéto lásky nade wssecko? Zdaž nenj hoden ten, genž neywyššj dobré gest, abychom ho také neywjce milowali. Což nenj hoden ten, od něhožto celj pocházjme, abychom mu také, celj přináleželi? Zdaž nenj sprawedliwo, abychom celau dussj, celým srdcem, wssj myslj a wssemi silami se oddali tomu, genž nám toto wssecko z neskončené lásky dal? a zdaž nessluššj, abychom k tomu neywětssj lásku měli, genž dřjwe wěčnau láskau nás milowal, a gehož láska nás neywjce blažené činj? — O nezaslužuge-li Bůh neywětssj ano wssecku lásku nassi: kdo gest, genž by byl hoden od nás milován býti!? To gsau dobře wěděly ty welké dusse, genž pro Boha a z lásky k Bohu wssecko

[1]) Manuale cap. 3. [2]) S. Aug. in med. c. 35, 3.

Digitized by Google

obětowaly: statek, gměnj, čest a sláwu swětskau, ano i žiwot swůg.

Cjsař Dioklecián kázal si swatého Klimenta, biskupa w Azcjru předwolati, aby ho k zapřenj wjry přemluwil. K tomu cjli dal na gednu stranu nahromaditi welikė poklady zlata a stříbra a giné klénoty, na druhau pak nástroge neyukrutněgssich muk. Pak se obrátil k swatému a řekl: Zapřeš-li Boha swého, wssecky tyto poklady twé gsau; budeš-li se pak zdráhati, wiz tyto nástroge muk, gsau na tebe přichystány. Ale muž ten swatý, gsa láskau k Bohu roznjcen, odpowěděl se sw. apostolem: Ani moc swětská, ani bábelská, ani zbožj tohoto swěta, ani ty neykrutssj muky neodlaučj mne od Boha mého prawého. — Podobnau láskau plápolalo srdce swatého Dominika, zakladatele řádu Dominikánského. Gda gednau samoten přes pole, byl od kacjků přepaden a otázán: co by činil, kdyby ho nynj chtěli zabjti? odpowěděl: „Gá bych wás gedině o to prosil, abyste mne z dlauha mučili, abych to trápenj a mučenj mohl tjm déle cjtiti a snášeti, a tak mohl wraucj lásky swé k Bohu dokázati [1]).

Owssemk takowýchto důkazů lásky nežádá se wjce u nás, kdežto wjra Kristowa pewně stogj; nicméně předc máme chowati w srdci swém lásku k Bohu nade wssecko, a té máme dokazowati pilným a ochotným plněnjm zákona Božjho, tak abychom hotowi byli, raděgi wsseho se zbawiti, wssecko obětowati, wssecko trpěti a snášeti, než od Boha a plněnj wůle geho odstaupiti. „Kdo má přikázanj moge a ge zachowáwá, tenk gest, kterýž mne miluge;“ dj Božjký Wykupitel sám. Tážeš-li se pak milý křesťane: gak lze k takowéto lásce k Bohu se powznésti: aby člowěk byl gemu zcela oddán, s celým srdcem, s celau dussj a myslj, a se wssj silau swau, a byl hotow wssecko proň konati, obětowati, trpěti a snášeti bez reptánj a bez odporu? Odpowěd na tuto otázku znj: To nenj panze skutek a zásluha člowěka. Nebo co se z těla rodj, tělo gest, totiž mdlý a klopotný člowěk; aniž gest mocen člowěk w swé mdlobě a porussenosti sám sebau k takowéto wyssj dokonalosti se powznésti. To přicházj gedině od Boha, a gest dar milosti geho. On zagisté, genž nám dáwá wssecko, uděluge nám také toho neywyssjho daru — daru totiž lásky, kterauž Duch swatý rozlewá w srdcjch nassich; nám toliko přislussj geg o dar dokonalé lásky prositi a s milostj tauto, pokudž nám udělena gest, k rozmnožen gj spolupůsobiti. — Co wssak w tomto ohledu máme činiti, záležj hlawně w tom, abychom přede wssjm dali bedliwý pozor na sebe a znamenali, gak wlažné, rozdělené a studené gest posud srdce nasse. Pak željce a oplakáwagice nelásku tuto, musjme otewřjti srdce swé milosti a lásce Božj; neb ona se nerozlige w srdcjch nassich, pokudž se po nj neroztaužjme. A protož třeba a radno, abychom často nesskončené dokonalosti Božj a geho stutky — stwořenj, wykaupenj a poswěcenj lidské rozgjmali, w tyto wěci se duchem pohřjžili a tauzebně žádali lásku tuto Božj živě pogmauti, oceniti a cjtiti. Zwlásště pak musjme častým přigjmánjm swátosti pokánj a oltářnj w dussi swé lásku k Bohu rozněcowati. Když takto dogati k neobmezené oddanosti Pánu u wěrnosti a lásce se podnjceni býti widjme; třebať, abychom w tomto nadssenj lásky Božj setrwali. A k tomu dobře napomáhá, abychom při práci

[1]) Macana Wýbor str. 118.

Digitized by Google

denuj Boha nikdy s očj a s myſli nepauſſtèli; ano naopak u wſſech přjpadnoſtech žiwota ſwau myſl a ſwé ſrdce k němu pozdwižené měli. Cokoli tedy počjnáme, máme počjnati wzhledem na Boha, we gménu Božjm a ke cti a chwále Božj. Přichážj-li nám co za těžké, muſſjme w tom zmužile ſetrwati, upjragjce zrak ſwůg na Boha a na lásku geho. Trpjme-li co, což nás potkjti hrozj, muſſjme to w lásce, odewzdaně z ruky Božj přigjti a ſnéſſeti, pamětliwi gſauce oběti Syna geho. A kdykoliw nepoznauj a potupenj newděk těžjme a při dobrém ſnaženj s odporem ſe potkáwáme, muſſjme powſtati a Bohu to obětowati, wědauce, že co gſme činili a co činjme, nečinili gſme aniž nečinjme pro ſebe, ale pro Boha. Ano wſſecko, což nás potká: každá přjhoda, každá mrzutoſt, každá obtjž, každé utrpenj, každé uraženj, wſſecko muſj připomjnati a wyzýwati nás, bychom obnowili a wzbudili ſwau lásku k Bohu. A protož wždy a wſſudy budiž to prwnj naſſj myſſlénkau: wſſecko činiti z lásky k Bohu, což Bůh chce, poněwadž to chce a pokudž to chce. — Dobrau zagiſté radu w ohledu tomto dáwá také ſwatý Frantiſſek Sáleſſký, an dj: Gako ſe učjme ſtudiemi ſtudowati, mluwenjm ſe cwičjme w řeči a pracowánjm w práci . . . podobně ſe učjme milowánjm w lásce. Kdož kráčj ginau cestau, blaudj. Neylepſſj proſtředek k milowánj Boha doſpěti záležj w tom: abychom ho denně wjce milowali. Učennjci nechť toliko oprawdu započnau a neuſtálým pokračowánjm brzy ſe ſtanau miſtry. Ty wſſak, kdož giž dále pokročili, nechť geſſtě zmužilegi pokračugj, aniž pochlebugjce ſobě gako by giž cjle doſáhli; neb láſka může w žiwotě tomto až k poſlednjmu taženj růſti. Ti pak, kdož w lásce neydále pokročili, nechť dj s Dawidem: „Hle, nynj počjnám;“ aneb ſe ſwatým Frantiſſkem: „Kdy započneme Boha milowati z celé duſſe ſwé a bližnjho gako ſebe ſamy“ ?! [1]). —

Milowati budeš bližnjho ſwého gako ſebe ſamého; tak znj druhá čáſt zákona lásky, gehožto pluěnj wede k žiwotu wěčnému. Tot zřegmo každému; i zákona učitel to uznáwá, a Pán Ježjš to ſchwaluge. Než ziſſtné a ſoběcké ſrdce člowěka na tom nepřeſtáwá, onoť hledá wýmjnky. Hotowo geſt ſice giné milowati a wſſak táže ſe ſ zákonnjkem: „Kdo geſt můg bližnj?“ Soběcký člowěk chce milowati; a wſſak genom ty, ktěžj ſe mu ljbj, na kteréž ohled bráti za hodné uznáwá a w kterýchžto ne tak bližnjho gako wjce a wlaſtně ſebe ſamého miluge. A ſobjk mudruge a wyhýbá ſe lásce, kdež by gi měl konati, a chce milowati, kde wlaſtně nemiluge; nýbrž náſleduge toliko ſwého ziſku a ſwých náklonnoſtj a rozmarů. Než o takowéto ſoběcké lásce newj Kriſtus Pán nic, alebrž ukazuge doſti světle w podobenſtwj o miloſrdném Samaritánu: že každý člowěk, buďſ cizinec neb domácj, buďſi ſprawedlnwý neb hřjſſnjk, ſtagnowěrec neb ginowěrec, přjtel či nepřjtel, dobrodinec neb ſſkůdce — ſlowem, že každý člowěk geſt naſſim bližnjm, gak mile ſe k nám přibližj a pomoci naſſj má potřebj a my mu přiſpěti můžeme. Tot muſil ſám učitel zákona w dneſſnjm ſwatém Ewangelium uznati, aniž mohl toho popjrati. Co ſe wſſak dotýče nás křeſtanů, myl zagiſté, genž wjme, že wſſichni od gednoho praotce pocházjme, nemůžeme pochybowati, že každý člowěk geſt naſſim

[1]) Geiſt des hl. Franz von Sales I. djl.

Digitized by Google

bližnjm, gehožto milowati a gemužto lásku swau prokazowati máme; a tudjž nenj třeba obssjrně toho dowozowati; a wssak giné připadagj tu otázky, ne méně důležité. A tu se sice táže křesťanské srdce: Proč mám milowati každého gakožto bližnjho? a pak: gak mám geg milowati, gakým způsobem a w gakém pořádku mám swau lásku gemu prokazowati?

Co se prwnj otázky dotýče: Proč totiž každého gakožto bližnjho milowati máme, na čem se zakládá křesťanská láska? odpowěd tu nenj daleko. Křesťan zagisté miluge bližnjho swého pro Boha. Ano práwě proto, že Boha miluge a milowati ho má, musjt také milowati bližnjho. Či nenj Bůh Otcem wssech lidj? a negsau lidé geho djtky? a negsau wssichni bratřj a sestry wespolek? a nemagj wssichni wesměs stegnau důstognost a stegná práwa lidská? a negsau tudjž i wssichni hodni bratrské lásky? Či snad může někdo milowati Otce a djtek geho nenáwiděti? a to sice nenáwiděti djtek, kteréž Otec sám miluge, kteréžto k obrazu swému stwořil, kteréž drahau krwj Kristowau wykaupil a Duchem swatým poswětil? a kteréhož k gednomu dědictwj žiwota wěčného powolal? a s nimižto on swau slá-wu a swau blaženost wěčnau sdjleti chce? a kterézto on sám milowati důrazně welj a přikazuge, tak sice, že když Božský Wykupitel od swých wěrných se odebjrage kráčel w smrt, přikázanj toto lásky gim zwlásstě na srdce kladl, řka: „Přikázanj nowé dáwám wám, abyste se milowali wespolek, gakož i gá gsem milowal wás. Potom wssickni poznagj, že gste mogi učennjci, budete-li mjti lásku gedni k druhým“ [1]). A až gednau přigde w poslednj den co spravedlivý Saudce při orteli zwlásstnj ohled na to bráti bude, zdaliž kdo plnil přikázanj lásky bratrské čili nic. „Odegděte ode mne do ohně wěčného“ a „Pogďte požehnanj Otce mého, a wládněte královstwjm wám připrawenym od ustanowenj swěta;“ tak bude znjti ortel Saudcům. A která gest přjčina wywolenj gedněch a zawržen druhých? Wsseliká toho přjčina bude konánj či opomenutj lásky bratrské: „Lačněl gsem a dali gste mně gisti, žižnil gsem a dali gste mně pjti a nah gsem byl a odjwali gste mne a t. d.; dj wywoleným; a naopak dj zatracencům: „Lačněl gsem a nedali gste mi gisti, žižnil gsem a nedali gste mi pjti a t. d. „Nebo dokládá, co gste učinili gednomu z bratřj těchto mých neymenssjch, mně gste učinili“ [2]). A wssak netoliko wěčné spasenj nasse, nýbrž i také časná nasse blaženost záwisj z welké částky od lásky bratrské. W prawdě gak utěssený by byl pozemský žiwot náš, gak by zmizelo z oboru země mnoho bjdy a strasti, kteráž nynj nás sauží a tjsnj, gak by se setřelo mnoho slz a gak by umlklo mnoho úpěnj w slzawém tomto údolj pozemském, — země by se proměnila w rág, kdyby láska bratrská nás wssecky spogowala w gednu rodinu Otce nebeského. Překrásně wykládá sw. Jan Zlatoústý wýhody lásky této křesťanské, an pjsse; „Láska působj pokog a swornost. Nic pak se nemůže wyrownati swornosti a pokogi těch, genž gsau gedné mysli. Gednotliwec sám o sobě gest tolik gako nic; když pak gsau dwá, třj neb deset sworni, žádný z nich nenj wjce sám gediný, nýbrž on gest desateronásobný; a we wssech desjti ho nalezneš a w něm wssech deset. Má-li geden nepřjtele, ugmau se ho ostatnj tak, gako by wssech deset bylo uraženo; má-li geden gakau potřebu; nenj proto nuzný, neb ostatnjch dewatero mu přispjwagj, a zgednagj

[1]) Jan 13, 34. 35. [2]) Mat. 25.

Digitized by Google

mu hognost, a potřebný býwá chráněn, gessto malé wětssjm hognosti nabýwá. Každý z těch desjti má dwadcet ruk, dwadcet očj, a tolikero také noh; neb on newidj toliko swýma očima, abrž také cizjma, a nepracuge toliko swýma rukama, ale také s rukama ostatnjch. On má také deset dussj; nebo on nemá péče toliko o sebe; alebrž o něho pečugj také ostatnj. Ge-li gich ale sto gedné mysli, mát se to podobně a moc gegich se gesstě wjce zwětssnge". A kdož newj, w gakém blaženém stawu stála prwnj křesťanská obec, když prawá láska bratrská wázala wssecky audy w gedno? „Wssecko pak množstwj wěřjcjch bylo gedno srdce a gedna dusse, — byli pospolu a měli wssecky wěci obecné, prodáwali magetky a statky, a dělili ge mezi wssecky, gakž komu potřebj bylo; aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. A na každý den trwagjce gednomyslně w chrámě a lámagjce po domjch chléb, přigjmali pokrm s weseljm a sprostnostj srdce, chwáljce Boha a magjce milost u wsseho lidu" [1]). Tak ljčj nám sw. Lukáš blažený staw prwnj křesťanské obce, prawau bratrskau láskau proniknuté. — Tok gsau ty základy, tok ty pohnutky, na kterýchž spočjwá bratrská křesťanská láska. A protož miluge křesťan každého, bez rozdjlu stawu a náboženstwj, stářj a pohlawj, krage a pokolenj; každý mu gest synem a obrazem Otce nebeského, wykaupencem Kristowým, a chrámem Ducha swatého; každý gest geho bližnjm, on miluge každého. A to gest práwě znak a důstognost křesťanské lásky, že křesťan nemiluge bližnjho z pauhé přirozené náklonnosti, neb ze zisku neb z giných swětských ohledů; nýbrž že ho miluge pro Boha a z lásky k němu, byť i přirozená náklonnost a neb časná wýhoda ginak žádala. Proto také miluge křesťan swého nepřjtele, swého protiwnjka a swého utrhače a sskůdce; nebo on nemiluge w nich, což lidského gest: zlobu a hřjch; nýbrž on miluge w nich, což gest Božského — obraz totiž Božj; ano práwě tjm, že takto miluge, gewj se bratrská láska křesťanská we swé čistotě a we swé důstognosti: „Milugete-li toliko ty, kteřj wás milugj, gakau odplatu mjti budete? zdaž i publikáni téhož nečinj? A budete-li pozdrawowati toliko bratřj swých, což wjce činjte? zdaliž i pohané toho nečinj?" dj Kristus Pán sám [2]). Kde wssak se to mjnj upřjmně a oprawdowě s křesťanskau láskau k bližnjmu, tu platj slowo Páně: „Milugte nepřátely swé, dobře čiňte těm, kteřjž wás nenáwidj, a modlete se za ty, kteřjž wám protiwenstwj činj a utrhagj wám: abyste byli synowé Otce swého, genž gest w nebesjch, genž slunci swému welj wzcházeti na dobré i na zlé; a déssť dáwá na sprawedliwé i na nesprawedliwé" [3]). —

Co se pak dotýče druhé otázky, totiž gak slussj bližnjho milowati? i toto patrno z odpowědi zákonnjka, kterauž Kristus Pán schwálil, genž znj: Milowati budeš bljžnjho gako sebe samého. A gak tomu rozuměti slussj, wykládá Pán Ježjš sám, an dj: „Wssecko, cožkoli chcete, aby wám lidé činili, i wy gim čiňte" [4]), gakož giž před njm powěděl Tobiáš synu swému: „Čeho nechceš, aby od giného dálo se tobě, hleď, abys ty nikdy ginému nečinil" [5]). Z čehož gde samo na rozum, že láska k bližnjmu nezáležj toliko w pauhých planých citech a neb w lichých slabých slowech; abrž že se gewj zwlásstě a hlawně w skutcjch. „Kdyby bratr a sestra nazj byli, a potřebowali by wezdegssj žiwnosti, řekl by pak gim někdo z wás: Gděte w pokogi,

[1]) Sk. ap. 2, 4. [2]) Mat. 5, 46. 47. [3]) Mat. 5, 44. 45. [4]) Mat. 7, 12. [5]) Tob. 4, 16.

Digitized by Google

ohřegte se a nagezte se (naděl wás Pán Bůh); a wssak nedali byste gim, čehož tělo potřebuge, což to bude platno?“ dj sw. Jakob [1]); a podobně dj sw. Jan: „Synáčkowé mogi, nemilugmež slowem ani gazykem; ale skutkem a prawdau“ [2]). Přede wssjm zagisté žádá prawá láska k bližnjmu: abychom, w srdci swém dobře mu chtěli, a wssecko dobré mu přáli a měli oprawdowau wůli we wssech přjpadnostech a gak možná gemu činiti, co bychom si sami rozumně přali, aby nám ginj w té přjpadnosti činili. Tok hlawnj wěc, na tom záležj wsseliké milowánj bližnj ho. Tauto láskau obgjmá křesťan celý swět, tauto láskau miluge i ty, kterýchž nezná, gichžto newiděl, miluge diwé Indiany w pralesjch amerických gako mauřenjnské diwochy w pustinách afrických, tauto láskau může milowati každý i žebrák, genž ničeho nemá. Dobře dj tu sw. Augustin: „Nenj to w moci člowěka, wždy a wssudy nuzným pomáhati: postačuge, když u wnitř srdce lásky neopomjná.“ Wssak ale naskytuge-li se přjležitost a možnost, nepřestáwá křesťan na pauhé wůli a na hnutj srdce; nýbrž přikládá také rád a ochotně ruku k tomu, aby skutkem dokázal bližnjmu swé lásky. A tu se mu owssem naskytuge w žiwotě lidském přjležitostj dost, w kterýchž lásku swau k bližnjmu skutky prokazowati může. Hned gsau to potřeby duchownj, hned tělesné, kteréž nás wybjzegj, abychom bližnjmu přispěli ku pomoci a takto skutkem progewili lásku swau k němu. A gak si w tom počjnati máme, nám přjkladem gest milosrdný Samaritán. Geho ochotnost, kteraužto nečekage na wolánj zraněného, sám se wtjpil, a ku pomoci mu přispěl; geho horliwost, kteraužto se sám wydal w nebezpečenstwj zraněnu býti; mandrost a obezřetnost, kteraužto hned rány geho uwázal a takto úlewu a wydatnau pomoc mu zgednal; geho obětiwost, že dosti pracně ho na howado swé wložiw, sám gda do hospody wedl ho, ano i nákladu k spomoženj gemu se odwážil: wssecko toto ukazuge dosti zřegmě, že prawá láska křesťanská se nespokoguge, by toliko donucená bezděky z hognosti swé nuznému drobtů pohodila, aby ho, gakž se řjká, s krku pozbila; nýbrž, že gakž pjsse swatý Pawel: „láska trpěliwá gest, dobrotiwá, že nezáwidj, nečinj nic na chlaubu, nenadýmá se, nenj ctižádostiwá, nehledá, což gegjho gest, nezpauzj se, nemyslj zlého, neraduge se z neprawosti, ale raduge se prawdě; wssecko snássj, wssemu wěřj, wsseho se naděge, wsseho trpěliwě čeká [3]).“

Co se wssak způsobu konánj bratrské lásky dotýče, i w tom gest nám swatý Augustin dobrau radau, an dj: „Skutky zbožné lásky k bližnjmu magj se konati, gakž to čas a okoličnosti žiwota sebau přinássegj; láska pak bratrská má w srdci neustále bez přetrženj trwati.“ — Na pustině Kuziba w Syrii bydlel w ssedé dáwnowěkosti gistý paustewnjk, o němžto Sofronius mnoho krásného a chwalitebného wyprawuge. Pokud gesstě přebýwal we wsi, w rodissti swém, kdežto wzděláwal půdu a role swé, prokazowal se zwlásstě podtagj dobročinným k takowým spolucolnjkům, genž neměli obilj k osenj, ubjrage se w nočnj dobu w tichosti na gegich pole, ge zoráwal a osjwal. Když pak se stal potom paustewnjkem, učinil si to za prawidlo: že putowal každý týhoden gednau přes Jericho do Jerusaléma. Na té cestě nosil sebau chléb a wodu k občerstwenj chudých pautnjků; nalezl-li slabé a mdlé, wzal gim wák a poponesl gim ho, ano

[1]) Jak. 2, 15. 16. [2]) I. Jan 3, 18. [3]) I. Kor. 13, 4—8.

Digitized by Google

bral také nnawené děti na ramena swá. Mimo to mjwal s sebau potřebné nářadj, gjmžto cestugjcjm na cestě stkewjce neb opasky zprawowáwal; a nalezl-li na cestě gakého mrtwého, gak se na wýchodě často stáwá, pochowal ho zpjwage při tom obyčegné žalmy a modlitby. Tento způsob žiwota zachowáwal až do wysokého stáří [1]). Ubjrage se z tohoto swěta, wzal zagisté utěssené wědomj s sebau: že, aby kdo byl dobročinným, nemusj wždy bohatý býti. — Ostatně pak, ačkoli křesťan každého miluge a každého za bližnjho swého uznáwá a každému se snaží pomoci, genž pomoci geho má potřebj; předc wssak nemoha každému skutkem přispěti, zachowáwá w prokazowánj lásky swé slussný pořádek, gakž pjsse sám sw. Auguštin: „Ten miluge právě, kdož má spořádanau lásku; tato pak žádá, abychom nemilowali, což nemáme milowati, a milowali, což slussj milowati; aniž méně milowali, což wjce máme milowati, aniž wjce milowali, což by se méně milowati mělo; abychom tudjž rownau měrau milowali, co ani méně ani wjce milowánj zasluhuge." A protož má prawý křesťan mezi bližnjmi zwlášstě a přede wssjm na zřeteli ty, kteřjž buď rodem neb ginými okoličnostmi a přjpadnostmi žiwota gemu bližssj gsau. Dle toho pokládá katolický křesťan přede wssemi ginými za nejbližssj swé rodiče, djtky a wůbec i ostatnj audy swé rodiny, swau čeleď, a swé domácj, swé přjbuzné a přátely, pak i swé sausedy a kragany a rodáky; dále pak domácj wjry, to gest katoljky, gakž sám napomjná sw. Pawel, řka: Pokud čas máme, čiňme dobře wssechněm, zwlášstě pak domácjm wjry" [2]). Láska zagisté křesťanská nerussj těchto swazků, kteréž nás auzegj k gednomu neb druhému z bližnjch pautagj, abrž ge poswěcuge. Nehledey tedy, křesťane milý, w daleких kraginách bližnjho zapomjnage na ty, kteřjž gsau wůkol tebe, w domě twém neb w dědině twé; aniž se honos, že máš útrpnost s plačjcjmi a blaudjcjmi celého swěta, nemáš-li srdce k bjdě a strasti kraganů swých, gjžto gsi očitým swědkem. A co gsau přjspěwky twé na sirotčince a nemocnice wzdálené, zanedbáwáš-li wlastnjch djtek, nechágage gich zdiwočiti bez Boha, bez kázně a bez bázně, a nemáš-li péče o to, aby ti, genž doma gsau nemocj sklječeni, pomoci, ulewy a obslauženj měli; a co gsau přjspěwky a platy na missionáře k obrácenj pohanů we wzdálených kraginách afrických a amerických, zanedbáwáš-li domácjch, nehledjš-li na to, aby gako křesťané Bohu slauzili a žiwi byli a neb gsi-li gim snad w tom dokonce na překážku. Ach, takowáto láska, genž celý swět cizj obgimá a domácjch a rodáků swých zanedbawá, gest při neymenssjm possetilost, ak nedjm, že gest to pokrytstwj, gjmžto se neláska a bezbožnost zakrýwá. Dobře pjsse w ohledu tomto swatý Pawel: „Gestliže pak kdo o swé a obzwlásstě o domácj péče nemá, zapřel wjru a gest horssj než newěřjcj" [3]). — I tu platj slowo Páně: „Slussj gedno činiti, druhého pak neopomjgeti." Wssak ale, ssetře prawý křesťan u milowánj bližnjho slussného pořádku, waruge se, aby, gsa k těm, genž mu bližssj gsau, laskaw, k ostatnjm bližnjm nebyl nespraweдliwý. On zagisté newj o oné úzkosrdečné lásce, kteráž má na zřeteli toliko nejbližssj swé a ginýchh zhola zanedbává; kteráž nejbližssjch obohacuge a wzdáleněgssjch w bjdě a opusstěnosti nechává; kteráž, gako to činili Židé, toliko swé rodáky, swé sauměrce pokládá za bližnj, ostatnj pak má za cizince, o nichžto

[1]) Veith's hom. Vort. djl 6, str. 120. [2]) Gal. 6, 10. [3]) I. Tim. 4, 8.

Digitized by Google

nechce wědĕti a neb gich dokonce nenáwidj. Obecná láska k bližnjmu dobře může obstáti při lásce nejbližšjch, ač zůstáwá-li tato w slussných mezjch a ge-li w prawdě maudrá a rozumná, magjc zřetel také na potřebu a na čas, hledjc bedliwě: komu a kdy nejwjce pomoci potřebj gest. Protož i křesťan, (když ostatnj okoličnosti gsau stegné) powažuge toho za nejbližšjho, kterýž pomoci geho má nejwjce zapotřebj. — Lásku, prawau lásku k bližnjmu rač, ó Pane, w mysli nasse wljti, a k tomu nám dey také maudrost a opatrnost, bychom bližnjho milugjce w prawdě a w skutku, dobře gemu činili.

Co se pak dotýče přjběhu o milosrdném Samaritánu, překrásně wykládagj ho swatj Otcowé w duchownjm smyslu o trogjm žiwotu (stawu) lidském, následugjcjm způsobem: Člowěk ten, genž stupowal z Jerusaléma do Jericha, znamená prwnjho člowěka pozemského Adama (a w něm wssecko lidské pokolenj), kterýžto zagistě gsa stwořen k obrazu a podobenstwj Božjmu a mnohými dary a dokonalostmi dusse obdařen, nad to wýsse i Pánem nadewssjm stwořenjm učiněn, postawen gest od Twůrce w přesslastný a utěssený staw swatosti a sprawedlnosti, a požjwal w rági, kdežto ho sám Bůh stwořitel postawil, hned po stwořenj, gako w nějakém nebeském Jerusalémě welikě blaženosti a sladkého pokoge. Než když se bral do Jericha, t. g. když swobodnau wůlj swau se obrátil od Boha k tworu, od prawdy ke lži, zhostiw se blaženosti nebeského pokoge, spustil se s wysokosti důstogenstwj swého, gjmž ho Bůh zwýssil, hledage slawu swau: upadl mezi lotry t. g. ďábly. Ďábel zagistě nazýwá se w pjsmě sw. „wražednjkem od počátku“, gakož i starým hadem, genž swádj wessken okrssek swěta. Tito zlj duchowé přepadli ho w způsobu hada a přemohli ho mocj lži, oblaupili ho, zhostiwsse ho totiž raucha newinnosti a swatosti, zbawili ho také milosti Božj a blaženosti, w kterézto postawen gest a kterěž původně požjwal, pak i zranili geg; to gest zraněn gest rozum geho, že zatemněn w newědomost a blud uběhl; zraněna gest také wůle geho, že upadla w mdlobu k hřjchu a wůbec se k zlému sklonila, pak zraněno gest i srdce geho, že přewráceno gest a poklonilo se k světu a k rozkossjm geho. Znameney wssak dobře, milý křesťane, že se dj: „zranili ho“, ne pak zabili ho, čjmž se wyznačuge, že ač porussenj gsau přirozenj darowé a dokonalosti ducha geho, že wssak nebyly zcela zničeny a že tudjž člowěk uléčenj, a naprawenj mrawnjho i po pádu swém schopen gest. Takto zraniwsse ho odessli od polu živého nechawsse. Což znamená toto giného, než že nebyl ani z cela živ ani z cela mrtew; a tjm se wyznamenáwá trefně staw, w který uběhl Adam a potomstwo geho po pádu. On totiž wydán gest w smrt, gak to od té chwjle ze smrtelnosti těla lidského patrno, gessto odwrátiw se od Boha sám w sobě rozdělen gest; než ale w této smrtelnosti tělesné předc uchowán gest na živě, poněwadž hned w prwnjm okamženj pádu geho uchopila se ho láska smilowánj Božjho, uložiwssi seslati gemu a celému kleslému pokolenj Wykupitele, kterýž gakožto nowý nebeský Adam měl w plnosti času přigjti. Pokud wssak se čas tento newyplnil, leželo pokolenj lidské w hřjchu a w bjdě mezi Jerusalémem a Jerichem, to gest mezi kraginau pokoge, milosti Božj a prawdy, a mezi kraginau přewrácenosti světské; wssak ne z cela zbaweno života dussewnjho, nýbrž magjc gesstě životné sjly

Digitized by Google

mohlo owssem opět k žiwotu wyššjmu wzkřjšeno a od smrti wěčné wyswobozeno býti. Přihodilo se pak, že kněz geden sšel tauž cestau, a uzřew ho pominul. Též i gahen, když byl u toho mjsta, a uzřel ho, pominul. Kněz ten a gahen wyznamenáwagj trefuě zákon se wssemi swými ceremoniemi, obětmi a poswátnými starozákonnjmi řády, kteréž nepomohly gsau lidskému pokolenj ani synům Israelským z pádu a bjdy; aniž pak gsau také k tomu dány byly; ale dán gest zákon, aby s swým posluhowánjm lidem hřjssnost a mdlobu ukazowal a Wykupitele za nimi přicházegicjho předoznamowal. Protož se také prawj o nich, že ho minuli, nemohauce totiž gemu pomoci; gessto, gakž dj Kristus Pán, tauž cestau se brali, gakauž zraněný sšel, a tudjž témuž osudu podroben gsauce rownětž tak byli hřjssnj a wykaupenj potřebnj. Zcela giuak se to mělo se Samaritánem: Samaritán, dj sw. Ewangelium, cestau se bera přissel k němu. Samaritán tento dogista wyznamenáwá Krista Pána. O něm se nedj, gako o knězi a gahnowi, že sšel tauž cestau, nýbrž toliko dj se, že se bral cestau. A w prawdě byla to cesta, když wyssed od Otce s nebeského Jerusaléma sstaupil na tento swět. Celý žiwot geho pozemský byla ustawičná cesta, gessto přissel hledat a spasit, což bylo ztraceno. Wssak nazwán gest prawě na pauti této Samaritánem, gessto byl u přewrácených w Israeli w powržení gako Samaritáné; gakož i w skutku rozhorlenj Židé ho tjmto gménem nazwali. Tento prawý Samaritán přissel a wzaw na se přirozenost lidskau, přibljžil se k zraněnému a położiwému ležjcjmu pokolenj lidskému, a milosrdenstwjm hnut gest; nebo láska a nesskončené milosrdenstwj geho geg přimělli, že shledl na bjdu nassi a nám ku pomoci s nebe přissel, a že wzaw na se člowěčenstwj přibljžil se k nám, a že konal dilo wykaupenj nasseho. A gak? Swaté Ewangelium dj: I přistaupil a uwázal rány geho, naliw olege a wjna. On přistaupil k nám, když zrodiw se k spasenj nassemu, sám sebe snjžil a pokořil, gsa posslussen až k smrti křjže. A obětowaw se za nás za wssechny, aby nesskončenými zásluhami swými zaplatil starý dluh náš, zůstawil nám také drahý a wzácný poklad prawdy a milosti, a tjm pečowal také o uléčenj a těžkých ran hřjchem zraněného pokolenj lidského: wjnem totiž očisstugjcj a powzbuzugjcj wjry a olegem potěssugjcj a ohžiwugjcj lásky. Takto wěnowaw celý žiwot swůg k spasenj a wykaupenj nassemu, pokoru a tichosti pozemského žiwota swého, kteraužto snássel bjdy nasse, učiněn gest nassim přikladem, wůdcem a utěssitelem, pak i uwázaw rány nasse, położil nás na howádko totiž člowěčenstwj swého, an mdlobu nassi na se wzal a neduhy a bolesti nasse nesl, a na dřewě křjže spasenj nasse dokonal. Aby wssak kleslé pokolenj lidské po wssecky wěky owocj wykaupenj geho bylo účastno, wedl ge do hospody, totiž do cjrkwe swaté, kteraužto byl sám založil, kdežto má péči o ně ustanowiw a zřjdiw wssecka, aby spasenj se wssem lidem zwěstowalo a dobrodinj wykaupenj wssem se sdělowalo. Takto milowaw swé, milowal ge až do konce. Tedy druhého dne, když se totiž Pán Ježjš od swých wěrných odebiral, aby dokonal cestu swau, wyňaw dwa penjze, dal hospodáři a řekl: Měg o něho péči: a cožkoli nadto wynaložjš, gá, když se nawrátjm, zaplatjm tobě: t. g. Pán Ježjš, opausstěge po swém wzkřjssenj zemi, aby wssel do sláwy nebeské,

Digitized by Google

odewzdal dalssj wedenj spasitelského djla Petrowi, gakožto wrchnjmu hospodáři a hlawě cjrkwe, gakož i ostatnjm apossstolům swým a nástupcům gegich, cjrkewnjm zpráwcům, dada gim dwa penjze totiž (penjz) kázanj slowa Božjho a posluhowánj swátostmi, poručil wěrné swé péči gegich, aby ge opatrowali, wedli a sprawowali a gim k wěčnému spasenj napomáhali, slibuge gim úplnau odplatu při přjsstj swém na konci wěkůw, kteráž gim hogně odměnj wsselikau gegich práci apossstolskau.

Kdož tedy chceš lékařstwj, opatřenj a zdrawj wěčného dogjti, ten se dey powolně Samaritánu nebeskému léčiti a to w domě katolické cjrkwe, skrze wěrné a bedliwé zpráwce duchownj, kterýmiž kdo pohrdá, každý na paussti swěta zraněný zůstáwá, a brzkému zahynutj sám se poddáwá; rowně gako nemocný, genž wsselikými léky zhrzuge. O, wažmež sobě swatého náboženstwj Kristowa a w němž služby cjrkewnj, znagjce gi rowněž nám býti potřebnau, gako potřebný byl zraněnému cestugjcjmu Samaritán — kterýž w prawdě gest Kristus Ježjš, Syn Božj, náš Wykupitel a Spasitel, gemuž samému přislussj chwála a djků činěnj na wěky wěkůw.

Kdo z těch třj zdá se tobě bližnjm býti tomu, kterýž upadl mezi lotry? Tak se tázal Pán Ježjš zákonnjka, když byl na otázku geho: kdo gest bližnj geho? wyprawil přjběh o milosrdném Samaritánu. Načež tento nemoha ginak, odpowědjti musil: Ten, kterýž prokázal milosrdenstwj nad njm, ten gest geho bližnj. A to byl Samaritán, byl to ginowěrec z počtu těch, kteřjž, gakž sám Pán Ježjš swědčil [1], w patrném bludu žiwi byli, přigjmagjce toliko patero knih Mogžjssowých a wssecko ostatnj i proroky zawrhugjce. A gak swrchu řečeno, naschwál wolil Pán Ježjš ku podobenstwj swému Samaritána, gessto chtěl zákonnjku dowoditi: že i ginowěrec gest geho bližnjm a že i toho milowati má. A w prawdě byla by to weliká hana na nás, na wyznáwače Kristowy, kdybychom se dali zahanbiti zákonnjkem tjmto, a byla by to owssemť neprawá horliwost, kdybychom ginowěrci pohrdati, gim ubližowati a ge tupiti a haněti chtěli. Zákonnjk tento powstal by w den saudný proti nám a odsaudil by nás. — Křesťan tedy miluge i ginowěrce: Žida i pohana, bludaře i sektáře; a wssak on ho miluge láskau prawau a dobře spořádanau. On miluge toliko to, což na něm milowánj hodno gest, onť miluge w něm důstognost člowěčj, dobře wěda, a mage za to, že i bludař nepřestáwá býti synem Otce nebeského k obrazu Božjmu stwořeným a krwj Kristowau wykaupeným, genž může se naprawiti a od bludu odwrátiti, gakž pjsse sw. Augustin: „Každého máš pokládati za bližnjho swého, byť i nebyl křesťanem; neb newjš, což gest u Boha, a což Bůh s njm učiniti mjnj. Kdož dnes stogj mezi modloslužebnjky a kamenu se klanj, může se zjtra obrátiti a prawému Bohu se klaněti a může býti snad nábožněgssj než ty, genž gsi se mu před tjm posmjwal.“ A protož prawý katoljk, nečinj ginowěrci netoliko žádného přjkořj, nýbrž on se také snažj gemu wssecky skutky obecné lásky křesťanské prokazowati, gakž mu ge možná a gakž toho potřebj, poznáwagjc w něm bližnjho swého. Papež Pius VI. uzřel gednau w hlawnjm chrámě sw. Petra mladjka, genž

[1]) Jan 4, 22.

sobě okreslował obraz na oltáři. Překwapen nenadálau přjtomnostj papežowau uleknutý, padl mladjk ten do mdloby. Když pak se zotawil prawil mu Pius: „Nebog se synu můg. Ty máš chuk něčemu se naučiti; chcik tebe pogiti mezi učence swé.“ — „Ach, odwece mladjk bázliwě, gá gsem protestant.“ „Tuk owssem, dj sw. Otec, nemohu tě přigjti do počtu swých učenců, předc wssak chci o tebe péči mjti“; a dal ho wychowati a wyučiti. — Podobně gednal také geden arcibiskup z Bordó. Hlásila se totiž k němu chudá stařena, prosjc ho o podporu. „Gak gest stará?“ tázal se arcibiskup. — Sedmdesáte let. Má w prawdě bjdu? Ano, odpowěděla. Musjme tomu wěřiti, dj arcibiskup a káže gj dáti pět a dwadcet franků. Pět a dwadcet franků, dj geden ze slaužjcjch; wždyk gest židowka. — Co wjce, dj arcibiskup, tjm wětssj odměny gest hodná důwěra gegj, kterauž w nás skládá[1]). — Ano, prawě tauto křesťanskau láskau, kterauž k ginowěrcům máme, zjskáme si často důwěru gegich a naklonjme ge ku poznánj a přigetj křesťanské prawdy. Bezděky pak wyznati musjegj, že náboženstwj, kteréž takowau lásku káže, nemůže býti bludné, gakž se snad posud domýssleli. Patrný důkaz toho nalezáme w životě sw. Pachomia. Muž ten byl pohan we wogsstě ukrutnjka Marencia. I přihodilo se, že on a spoluwogjnowé geho, genž byli nedáwno na wognu odwedeni, messkali několik dnj w Thebách. — Důstogujci wogenssti nakládali s Pachomiem a geho druhy nelaskawě, anto křesťané s nimi měli útrpnost, a netážjce se, zdaž gsau Židé či pohané, měli se k nim gako k wlastnjm dětem a pomáhali gim wssemožně. Toto laskawé a nezisstné gednánj dogalo welice Pachamia: I znamenal welikau náklonnost w srdci swém ke křesťanskému náboženstwj, a taužil wraucně slaužiti Bohu, genž ctitele swé k takowému gednánj wede a zawazuge. A w skutku stal se křesťanem a swatým[2]).

Než ale gakož křesťan miluge i ginowěrce a se snaží s njm se snásseti a gemu skutky lásky bratrské prokazowati; nic méně wssak nemiluge bludu geho, aniž ho schwaluge aniž ztwrzuge gednánjm swým; anobrž snažj se ho přiwoditi ku poznánj prawdy, a to slussným způsobem. Nebo obecná láska bratrská toho nežádá a byla by to welká přewrácenost, a nerozumná láska, abychom k wůli ginowěrci blud geho schwalowali, neb ztwrzowali a neb dokonce swé lepssj přesswědčenj tagili neb zapjrali. Tok by byla zráda swaté prawdy, zapřenj Krista k wůli lidem, což na prawého křesťana nesluší, aniž toho láska bratrská žádati může; ano naopak láska tato káže a žádá, abychom se snažili blaudjcjho ku poznánj a wyznánj náboženstwj Kristowa, katolického, přiwoditi, a to sice tak wraucně a horliwě, gakž pewně přesswědčeni gsme o prawdiwosti a spasitelnosti geho a gak wraucně ho milugeme; nebo chybugjcj a blaudjcj naprawowati gest také skutek milosrdenstwj a lásky křesťanské, a to wětssj než almužna; a w tom gest blaudjcj nassjm bližnjm ano nejbližssjm; neb, gakž pisse sw. Jakob: „Bratřj mogi, gestliže by kdo z wás poblaudil od prawdy, a někdo by ho obrátil, mák wěděti, že wyswobodj dussi geho od smrti a přikryge množstwj hřjchů“[3]). W prawdě ge-li to welké dobrodinj, oswoboditi někoho od smrti těla, čjmž wětssj to gest dobrodinj, oswoboditi ho od smrti dusse. — Než i tuto sobě počjná křesťan-

[1]) Müller's Ehrenhalle. [2]) Mehler's l. c. dil 3., str. 47. [3]) Jak. 5, 19. 20.

Digitized by Google

ſtá láſka maudře a opatrně. Náboženſtwj giného potupiti a zhaněti neproſpjwá nic; ano wjce ſſkodj. Tjm blaudjcjho nepřeſwědčjme aniž ho zjſkáme; ano prawdu mu zoſſkliwjme a odgjmagjce mu wjru, kterauž má, ničeho lepſſjho mu nepodáme, geſſto gſme odwrátili ſrdce geho od ſebe a od prawdy. Rownĕž také nepomáhá ljchocenjm aneb dokonce ſliby, dary, neb wýhodami časnými poſkytowanými kupowati ſobĕ přeſwědčenj giných a wjru gegich, geſt-li že gim to ginak od ſrdce negde; nebo takowéto uplacené přeſwědčenj nenj prawé a nemá ſtáloſti. Kdo za penjze neb pro časnau wýhodu geſt hotow ſtaré wjry se zhoſtiti, čjmž ſpiſſe to učinj s nowau, když ſe mu naſkytne nowý a wětſſj zjſk. Prawý křeſťan tedy má ſe laſkawĕ k ginowĕrcům, prokazuge gim ſkutky obecné láſky gako giným, při tom wſſak hledj ſe wyſtříhati wſſeho přjliſſného a důwĕrného obcowánj s nimi, aby giných nepohorſſil, gako by ge a wjru gegich měl za lepſſj a aby ſám w přeſwědčenj ſwém nebyl w blud uweden. Naſkytne-li ſe mu přjhodná přjležitoſt o wĕcech wjry s nimi mluwiti: dá gim znamenati, že gſau na omylu, způſobem wſſak ſſetrným a laſkawým: netupě gich, nýbrž raděgi dowozugjc prawdu ſwého lepſſjho přeſwědčenj, s mjrnoſtj a wážnoſtj bez křiku a marného hádánj; zwláſſtě pak ſe ſnažj ſwým přjkladným a rozſſafným životem ge přeſwědčiti, gak wýborné a prawé geſt náboženſtwj, genž k takowémuto životu wede a učj; a wĕda, že obrácenj blaudjcjho geſt hlawně ſkutek miloſti Božj, poraučj ge w častých a wraucjch modlitbách miloſrdenſtwj Božjmu, aby Bůh ſám ſňal bělmo s očj gegich a ge přiwodil ku poznánj prawdy. Oſtatně pak nemoha prawými těmito proſtředky ge ku poznánj prawdy přiwoditi, snaži ſe w trpělíwoſti a w láſce, w pokogi a ſwornoſti s nimi žiw býti, až by Pán ſám otewřel oči a obměkčil ſrdce gegich. Tak ſobĕ počjná prawý křeſťan u milowánj ginowĕrců, rownĕž wzdálen ſurowoſti těch, genž nepoznáwagjce w nich bližnjch ſwých, ge tupj, hánj a přjkoře gim činj domnjwagjce ſe w ſlepé a nerozumné horliwoſti ſwé, že tjm Bohu a náboženſtwj nĕgakau ſlužbu prokážj; gakož i daleký náboženſké netečnoſti oněch, genž z lidſkých ohledů ge nad ſauwĕrce kladau, gich netoliko w bludu nechágagj, abrž gich w něm poſilugj a ztwrzugj, chtjce w marniwoſti za ſwobodnomyſlné a welikoduſſné gmjni býti, w prawdĕ pak negſauce nic leč neznabozi. Ty pak, milý křeſťane, gdi a čiň, gakž ſe na prawého křeſťana ſluſſj! —

Jĕkl gemu (zákonnjku) Jĕžjš: Gdi, i ty učiň též. Těmito ſlowy dal mu Pán Ježjš na ſrozuměnau, že nepoſtačuge k životu wĕčnému toliko wĕděti, co máme činiti, nýbrž také, že třeba to plniti: že neſtačuge láſku uſtawičně na gazyku mjti, abrž že třeba také ſkutkem gi konati. A w prawdĕ to pochopila dobře cjrkew katolická, ſwatá chot Kriſtowa; ſlowo toto Páně nalezlo w útrobách gegj ozwěnu. Gakož učinila zákon láſky k bližnjmu hlawnjm zákonem wĕřjcjch, rownĕž gſau byli ſkutkowé láſky bratrſké také hlawnj ſnahau gegj. ku kterýmžto neuſtáwala wĕřjcjch ſwých podněcowati, wzbuzowati, a kterauž se wſſj péčj a wraucnoſtj pěſtila. Tak ſe ſtala cjrkew miloſrdným Samaritánem wſſech nuzných a bjdných, léčjc bjdu gegich a pomáhagjc gim u wſſelikerých potřebách; ba i kažďý wĕřjcj byl miloſrdným Samaritánem bratřj ſwých. Ano, cjrkew to byla, genž zakládala prwnj nemocnice, chowagjc a léčjc chore prawau láſkau, kteráž ſe nedá zaplatiti; cjrkew to byla, genž měla ſirotčince

Digitized by Google

zastupugjc na osirelých místo otce a matky w lásce srdečné. Cjrkew pečowala o swé chudé sama, obstaráwagjc ge netolikò tělesnau ale i dussewnj almužnau u mnohých obětech. Cjrkew byla učitelkynj newědomých, zakládagjc a wydržugjc prwnj sskoly, kdežto netolikò rozum ale i srdce cwičila a sslechtila. Cjrkew ugjmala se opusstěných, byla wůdkynj poblaudilých, utěssitelkynj zarmaucených a wůbec pěstitelkynj wsseho dobrého a spasitelného a wsselikých skutkù milosrdných. Tak tu stála cjrkew co milosrdný Samaritán, genž žádného zraněného buòsi na těle neb na statku aneb na dussi — nepominul. A s podiwenjm patkili gsau pohané na křesťany, genž gako tolikerj milosrdnj Samaritané, co prawj následownjci welikého Samaritána nebeského, Krista, a co zdárnj synowé swé matky cjrkwe, skutky lásky bratrské si wytknuli za hlawnj úkol a snahu giwota, pamětliwi slow Mistra nebeského: „Gdi, i ty učiň též.“ — Zatjm pak časy se změnily, a my to widjme ginak. Počet bjdných a nuzných wzrůstá, počet pak milosrdných Samaritánù se tenčj; bjda a nauze se množj, láska bratrská a milosrdenstwj se menssj — chládne; a mezera mezi nuznými a zámožnými, stáwá se denně wětssj a powážliwěgssj, a neučinjš-li ty Pane sám prostředku: kam přigdeme? — Čjm to gde? která gest přjčina chladnosti této a zhusta panugjcjho nemilosrdenstwj? Přjčina toho leží na obau stranách, gak na bjdných a nuzných, genž na těle a na dussi zranění tu leží, tak i na magetných a zámožných, genž magj býti gegich samaritány. Mnozj bohatci zagisté zatwrdiwsse srdce swé nenznáwagj nuzných a bjdných za bratry a bližnj swé, patřjce na ně gako na podlau chátru s powrženjm a s nenáwistj, a w nekřesťanském tomto smýssljenj buò z hola opomjnagj gim přispjwati, aneb čjm napomáhagj, nenj tak wydatné a neskogj w žádném poměru k tomu, což by mohli činiti a čeho potřeba žádá, a i co tuto činj, neděge se takowým způsobem, gakby toho prawá křesťanská láska a milosrdenstwj žádalo, tak žeby z husta přáti bylo raděgi žádné almužny než takowé, kdež to nuzný pewně cjtj, že bjdný a nuzný gest a přjmě geho chudoby gemu se činj nesnesitelným. Ginj zase přikládagj srdce swé přjliš k statkùm tohoto swěta, a nemagj nikdy dosti. Čjm wjce nahromadili, tjm wjce žádagj mjti; ty diw, že nemagj ku pomoci nuzného ničeho, gežto gsau si sami nuzáci a chudobnj a tjm nuznějssj, čjm wjce magj: ano kdyby možno bylo, žebráku by mossnu wzalj. Že tito gsau sspatnj Samaritané, rozumj se samo sebau. Konečně pak ginj nebyli by zatwrzelého srdce aniž lakomj; ale oni se přjliš oddali rozkossjm tohoto swěta: co oči widj, co ussi sslyssj, co hrdlo ráčj, čeho swět přjgemného, wyhledaného poskytuge, musegj mjti a požiwati. Co magj, a byť by toho bylo sebe wjce, potřebugj sami, ano z husta gim to ani nepostačuge. Tuk owssem nezbývá gim na chudé a nuzné mnoho, a při wssj swé měkosrdečnosti mohau málo pro ně činiti; nebo, co ginak wydagj, z toho bohatnau ginj. — Opět gsau mnozj, kteřjž magj právě tolik, co potřebugj; a tito by mohli často milosrdnými samaritány býti, kdyby se obmezili a něco si odřekli a sobě nějakau ugmu učinili; a wssak tak daleko nedospěli w lásce a wůbec w dokonalosti křesťanské, aby slezli na čas s pohodlného howádka swého a nuzného zraněného naň wložili. Djce: „Blázen kdo by se pro giné motil“ powjgugj chudého a nuzného. — Wssak ale, nelásku tauto a nemilosrdenstwjm se wjce a wjce zmáhagjcjm gsau také z welikė části winni sami

Digitized by Google

chudj a nuznj. Owssemk wždycky bywali muznj a bjdnj; a wssak chudoba a straſt gegich bywala nezawinėná. K tomu gsauce zbožné myſli a w chudobě Boha ſe držjce, snášeli s tichoſtj a trpělivoſtj nauzi a nedoſtatek swůg, magjce to za dopuſſtěnj a řjzenj Božj, a snažjce ſobě dowolenými proſtředky pomáhati, přigjmali ſe ſrdečnoſtj a s djkůčiněnjm pomoc a almužnu, kteréž gim ruka ſſtědrých dobrodincůw poſkytowala. Oſtatně pak gſauce chudj a zbawenj časných ſtatků, snažili ſe býti wjce w ctnoſtech a duchownjch ſtatcjch hognj a bohatj, pamětliwi ſlow Tobiáſſowých: „Chudý ſice žiwot wedeme, ale mnoho dobrého mjti budeme, geſtliže ſe báti budeme Boha a a geſtliže odſtaupjme od wſſelikého hřjchu a budeme-li dobře činiti“ [1]). Wſſak časy ſe změnily. Ginak to nalezáme zhuſta u chudých a nuznýh wěku naſſeho. Mnozj zagiſté lehkomyſlně w chudobu ſe wrhau, nepamatugjce za času hognoſti na doby nedoſtatku, a náſledugjce žádoſtj těla a přjkladů ſwěta, činj lehkomyſlně welikė wýlohy, množj zbytečně ſwé potřeby, a muſj wſſecko na poſlednj krýcar udolati; pak za dob horſſjch newj owſſem, kam ſe obrátiti, a cjtj chudobu ſwau tjm boleſtněgi, čjm proſtopáſſněgi dřjwe ſobě počjnali. Ginj opět lehkowážně zpoléhagjce ſe na podporu a pomoc giných, nechtěgj ſe wynaſnažiti a pracowati a wrhagj ſe lenoſtj do chudoby, w kterézto chtěgj býti podporowáni, a pohodlně žiwi býti bez namáhánj. Konečně gſau také mnozj, genž chudobu předſtjragj, chtjce při almužně a podpoře lakotiti, neb podtagj ſobě dobré časy ſtrogiti, a prawé nuzné okrádagj. K tomu ſe zdá, gako by s chudobau wyzuli wſſelikau wjru, ctnoſt a počeſtnoſt, ſtud a mraw křeſtanſký. Ach, mnozj ſe zhoſtili zcela wjry w Boha. Na modlitbu a na ſlužbu Božj, wůbec na duſſi a na wěčnoſt ani nepomeyſſlegj. Gegich ſwrchowanau péčj geſt: gak by něco polapili a uchwátili. Ký diw, že w tom neſſetřj žádných lidſkých ani Božſkých zákonů, pomáhagjce ſobě lſtj, úſkokem, podwodem, přetwářenjm, gak gen mohau; zadáwagjce ſebe, ſwau čeſt, newinnoſt a důſtognoſt člowěčj, a zhoſtugjce ſebe wſſeho ſtudu a mrawnjho citu. K tomu gſau neomalenj, neſtkjdnj a neſpokogenj, nikdy doſti nemagjce a potřeby ſwé marně množjce. Se záwiſtiwým okem patřj na giné mohowitěgſſj, a myſlj, že ſe gim křiwda děge, poněwadž nemagj tolik; gſauce hotowi, kdyby možné bylo každé chwjle ruce wložiti na ſtatek gegich; neuſtále pak reptagjce, a pokládagjce prokázaná gim dobrodinnj za powinnoſt, neznagj wděčného ſrdce, aniž wzdáwagj djků dobrodinci; pokud ho potřebugj magj ſe k němu ponjženě, oſtatně pak gjm pohrdagj, gemu ſe wyhýbagj, ano i newděkem za lásku geho ſe odměňugj; prawj to newděčnjci. — Mezi ſebau pak gſau nelaſkawj, zatwrzelj, záwiſtiwj, neſnáſſenliwj — činjce ſami ſobě břjmě chudoby a powrženoſti ſwé těžſſj a neſneſtelněgſſj. — Ký diw, že tak mnohý zatwrdj ſrdce ſwé, a pomine gich a wáhá otewřjti ſſtědrau ruku, aby gim byl miloſrdným Samaritánem — že počet miloſrdných Samaritánů geſt denně menſſj! — Owſſemk prawá láſka a prawé křeſtanſké miloſrdenſtwj nepatřj tak na hodnoſt gako na potřebu bjdného a nuzného a toho pokládá za neybližſſjho, genž w oſtatně rownýh okoličnoſtech geſt neypotřebněgſſj; aniž pak kdá miloſrdenſtwj pro wděčnoſt a za djky, nýbrž pro Boha: a wſſak ne wſſickni doſpěgj k tomuto wrcholi láſky

[1]) Tob. 4, 23.

Digitized by Google

a dokonalosti křesťanské. Když pak tito pro nehodnost a ohawnost chudých a nuzných zatwrdj srdce swého: medle zdaž to nenj z welikě částky chudých wina samých, že láska a milosrdenstwj stydne a počet milosrdných Samaritánů se denně tenčj?

Což tedy djme? Wymlauwáme snad nelásku a zatwrzelost gedněch, či osprawedlňugeme nehodnost a nezbednost druhých? Nikoliw. Obé gak bohaté tak chudé, magetné i nuzné, wznessené i ujzké odesíláme ke Kristu Ježjssi, welikému to a milosrdnému Samaritánu: u něhož nechť wáží wssichni olege a wjna prawé wjry a náboženosti. Tato naučj mohowité pokládati nuzných za swé bratry, milowati ge, pomáhati gim a naučj ge dostatečnosti a ssetrnosti, tak že budau mjti z čeho nuzným přispjwati. Chudé pak naučj wjra ponjženosti, trpělliwosti, oddanosti a wděčnosti, a wůbec ctnosti křesťanské: obé pak spogj swazkem lásky bratrské a učinj, že gednau gakožto zdárnj synowé mateře swé cjrkwe milosrdenstwj a žiwota wěčného dogdau.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj a milosrdný Bože, z gehož obdarowánj to pochodj, aby tobě twogi wěrnj hodně a chwalitebně slauzili: rač nám dáti, prossjme, bychom po zaslibenjch twých bez překážky tauzili a gich účastni byli. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle třináctá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Lukáše 17. w. 11—19.

Když se bral Pán Ježjš do Jerusaléma, ssel skrze prostřed Samařj a Galilee. A když wcházel do nějakého městečka, potkalo se s njm deset mužů malomocných, kteřjžto stáli zdaleka, a pozdwihli hlasu řkauce: Ježjssi, přikazateli, smilug se nad námi! Kterýžto gakž uzřel, řekl: Gděte, ukažte se kněžjm. I stalo se, když sšli, očisstěni gsau. Geden pak z nich, když widěl, že gest očisstěn, nawrátil se s welikým hlasem welebě Boha, a padl na twář před nohy geho, djky čině: a ten byl samaritán. Odpowěděw pak Ježjš, řekl: Zdaliž gich deset nenj očisstěno? A kdež gest gich dewět? Nenj nalezen, genžby se nawrátil, a wzdal chwálu Bohu, gedině cizozemec tento? I řekl gemu: Wstaň, gdi; nebo wjra twá tě uzdrawila.

Digitized by Google

Wýklad.

Bylo to bez pochyby na poslednj cestě, kterauž Pán Ježjš po wzkřjssenj Lazara konal skrz Samařj a Ǧalilei, co se událost dnessnjho swatého Ewangelium sběhla. Weliký diw, kterýž Pán Jěžjš byl učinil, wzkřjsiw totiž Lazara čtyry dni w hrobě ležjcjho, a nesmjrný dogem, kterýž diw ten u lidu způsobil, powzbudili gsau zásst knjžat kněžských a fariseů, že se sessli w radu, a uložili Ježjsse zabiti. Pán Ježjš, gehož hodina gesstě nepřissla, aby ussel úkladů gegich, nechodil zgewně; ale odessel do města bljž pausstě, genž slowe Efraim, skoro dwě mjle od Jerusaléma wzdálené, a tu se zdržowal s učennjky swými. Nemage pak se tu za gistého a bezpečného proti aukladům fariseyským, odebral se skrze Samařj do Ǧalilee; odkudž pak se odebral s Ǧalilegskými po gižnjch hranicjch přes Jordán na slawnost welikonočnj do Jerusaléma. Na této cestě, práwě když ssel skrze prostřed Samařj a Ǧalilee, t. g. když se nalézal w kraginách, kdež hraničj Samařj s Ǧalilej, a když wcházel do něgakého městečka, potkalo se s njm deset mužů malomocných, kteřjžto bez pochyby uslyssewsse z powěsti o diwech geho, hledali ho a tuto před městečkem ho dostjhli, práwě když do městečka wcházeti měl. Poněwadž ale pro nakažliwost hrozného neduhu swého neměli přjstupu k přjbytkům lidským, ano nesměli se ani k lidem přibljžiti, pokudž nebyli od kněžj za čisté uznáni a wyhlássení [1]), stáli zdaleka, a pozdwihli hlasu, a wolali gednohlasně a mocně, aby slyssáni byli, řkauce: Ježjssi přikazateli, smilug se nad námi! prosjce, by ge uzdrawil; gakoby řekli: Ježjssi, gehožto gsme my gakožto welikého učitele a proroka mocného w slowech a skutcjch poznali a konečně nalezli, smilug se nad námi, kteřjž od lidj opusstěni a wssj lidské pomoci zbaweni, bjdně žiwot tráwjme; rozkaž gen milostiwě, a očisstěni budeme od malomocenstwj swého! — Pewná tato důwěra, kterauž w Ježjsse wzkládali, nezůstala bez odměny; nebo, gakž uzřel ge Pán Ježjš, řekl: Gděte, ukažte se kněžjm: aby totiž od kněžj za čisté uznáni a prohlássení byli a wykonawsse obět, genž ustanowena byla w zákoně, opět měli přjstup k lidem; zároweň také chtěl tjm Pán Ježjš dokázati kněžjm: že w prawdě zdrawj a čistj gsau ti, kterýmž pomáhal, a takto ge chtěl přinutiti, aby wzdali Bohu čest a geg za Messiásse uznali. I stalo se, když ssli, totiž když u wjře w slowo Kristowo se ke kněžjm brali, očisstěni gsau. Šlechetný člowěk zagisté neustáwá, pokawadž dobrodinci swému se byl wděčným neprokázal; než takowj nebyli malomocnj tito. Toliko geden z nich, když widěl, že gest očisstěn, widěl se mocně pohnuta, aby diwotwornému dobrodinci djky wzdáwal; a protož nawrátil se, a giž na

[1]) Wiz wýklad na neděli 3. po zgewenj Páně; djl 1., str. 281.

Digitized by Google

ceſtě welikým hlaſem welebil Boha, wyprawuge totiž wſſudy: gak welikau miloſt mu Bůh prokázal ſkrze Jeżiſſe, welikého proroka a přikazatele z Gililee, a přiſſed k Jeżiſſowi, padl na twář před nohy geho, djky čině: a ten byl Samaritán, totiž geden z obywatelů Samarſkj, gimižto Židé pohrdali a gichžto ſe wjce než pohamů ſſtjtili. Na schwál podotýká to ſw. Ewangeliſta, aby ukázal, że tento nenáwiděný a powržený Samaritán w ſſlechetném gednánj předčil oněch dewět, genž ze Židů byli a za dokonalé a wywolené ſe měli. — Z wděčnoſti této byl Pán Jeżiš welice potěſſen, a protož aby ho w ſſlechetném gednánj tomto potwrdil a giné také k podobnému gednánj powzbudil, oſwědčil u přjtomnoſti mnohých Židů ſwau liboſt nad njm. Obrátiw ſe totiž k okoloſtogjcjm, prawil: „Zdaliž gich deſet nenj očiſſtěno? A kdeż geſt gich (oſtatnjch) dewět? Nenj nalezen, genž by ſe nawrátil a wzdal chwálu Bohu, gediné cizozemec tento. Důtka tato, kteraż dal Pán Jeżiš Židům, byla makawá doſti, aniż bylo třeba wjce gim říci; nebo lehce ſe mohli domyſliti, że gednánjm powrženého a nenáwiděného Samaritána gegich pýcha a wyſokomyſlnoſt doſti zahanbena geſt, což gim Kriſtus Pán dal na frozuměnau, ukazuge na newděčnoſt dewatera kmenowců gegich. Zahanbiw hrdoſt okolo ſtogjcjch Židů, obrátil ſe Pán Jeżiš laſkawě k Samaritánu, genž poſud ležel u noh geho a prawil mu wljdně: Wſtaň, gdi, nebo wjra twá tě uzdrawila; to geſt: wjra twá učinila tebe hodna netoliko očiſtěnj tělesného, nýbrž také očiſtěnj duſſewnjho; neb uwěřiw w Jeżiſſe a oddaw ſe genu se wděčnau myſlj, nebyl toliko ſproſſtěn od malomocenſtwj těla, gako oněch dewět oſtatnjch; nýbrž také, což wjce geſt, zhoſſtěn geſt malomocenſtwj duſſe to geſt hřjchu — a takto na těle a na duſſi uléčen a očiſſtěn, nawrátil ſe do wlaſti ſwé.

Rozgjmánj.

Gſautě prawdy důležité, kteréż ſe nemohau člowěku doſti opakowati; gſautě napomenutj ſpaſitelná, kteráż nelze doſt na ſrdce kláſti; a gſau konečně powzbuzenj potřebná, geſſto nelze doſti k myſli přiwáděti; má-li dogjti člowěk wěčného cjle ſwého — ſpaſenj. Tok také příčina, proč tak mnohá podobenſtwj, kteráż Kriſtus Pán wyprawowal, a tak mnohé diwy, kteréż konal, w ſwatých Ewangelijch ſe opakugj a opětně wyprawugj, ač obſahugj geden a týż ſmyſl, a zahrnugj gednu a tuż prawdu nebeſkau. S dneſſnj ſwaté Ewangelium wyprawuge podobnau událoſt, gakáż ſe wyprawuge w neděli třetj po zgewenj Páně. A wſſak gako w umělé zhotowenému obrazu znalci bedliwě geg pozorugjcjmu, čjm déle naň patřj a ho powažuge, wždy nowé ſtránky a kraſoty ſe obgewugj: podobně i obraz, genž nám ſtawj dneſſnj ſw. Ewangelium na oči, obſahuge nowá naučenj, nowá powzbuzenj a nowá napomenutj, hodná wſſj pozornoſti a wſſeho uwáženj.

Kdyż wcházel Pán Jeżiš do něgakého městečka, potkalo ſe s njm

Digitized by Google

deſet mužů malomocných. W deſatery malomocných těchto ſtáwj nám cjrkew ſw. na oči obraz weſſkerých hřiſſnjků, genž ſe přeſtaupenjm deſatera božjch přikázánj poſſkwrnili a porussili; chtjc pohledem na ně nám připomenauti hřiſſný ſtaw duſſe naſſj, zwlášſtě pak oněch, genž oddawſſe ſe neprawoſti, w hřjchu žigj. Ano cjrkew ſwatá neuſtáwá wždy w uowých obrazech ljčiti ohawnoſt a zhaubu hřjchu a tjm žiwé wědomj toho chowati w duſſi naſſj. Hned nám ſtawj na oči malomocného, připomjnagjc nám w obrazu tomto, gak hřjch činj člowěka ohyzdného a ke wſſelikému ſpaſitelnému djlu neſchopného; hned zaſe ukazuge nám ſlepého od narozenj, připomjnagjc nám w obrazu tomto trudnau temnoſt, giž hřjch způſobuge w duſſi, zaſlepugjc rozum člowěka; opět předſtawuge nám hluchoněmého, wypodobňugjc w něm co w něgakém obrazu neſchopnoſt, w kterauž hřjchem bywáme wrženi, neſchopnoſt totiž prawdu Božj pogmauti a mluwiti. A wſſak čjmž ſe může lépe wyobraziti ſtaw duſſe, genž w hřiſſjch pohřjžená žiwot trámj, než obrazem malomocného; gakož i pjſmo ſwaté ſamé w ſtarém i nowém zákoně malomocenſtwj ku wyobrazenj ohyzdnoſti a zhaubnoſti hřjchu zhuſta užjwá. Nebo uwážjme-li toho bedliwěgi, ſhledáme: že malomocenſtwj těla w mnohem ſe ſhoduge s malomocenſtwjm duſſe [1]). Než ale, gakkoliwěk každý hřjch trefně ſe přirownáwá malomocenſtwj: zwlášſtě pak onen, o kterémž dj ſwatý Pawel: že ſe ani mezi křeſtany gmenowati nemá, — hřjch totiž nečiſtoty a ſmilſtwa — wyobrazuge ſe trefně w malomocenſtwj těleſném. Giž z ohledu pů wodu ſhoduge ſe malomocenſtwj s hřjchem nečiſtoty. Nebo gako těleſné malomocenſtwj geſt následek zprotiwenj ſe proti po řádku přjrody rownež i ſmilſtwo protiwj ſe proti po řádku Božjmu; a gako pjſmo ſw. těleſné malomocenſtwj klade w počtu pomſt a pokut Božjch, gimižto rozhněwaný Pán Bůh zúmyſlně nekagjcj hřiſſnjky pokutuge a treſtáwá: rownež i ſmilſtwo bywá zhuſta pokutau pýchy a wyſokomyſlnoſti, do kteréhož Bůh bezbožné kleſnanti nechává, aby gich takto pokořil a dal gim poznati, co gſau ſami w ſobě. Dálſj přirownánj duchownjho malomocenſtwj — ſmilſtwa — k těleſnému ſhoduge ſe také we welikoſti zloby a zlého, kteréž půſobj. Nebo gako malomocenſtwj geſt nemoc ta neyohyzdněgſſj a neyzhaubněgſſj: tak i nečiſtota a ſmilſtwo geſt mezi weſſkerými hřjchy neyohawněgſſj a neyſſkodliwěgſſj. Malomocný geſt pln wředu a ohyzdné oſutiny a celý gako opuchlý, hlas geho geſt chraplawý a ſýpawý, z úſt geho wycházj ſmrdutý dech, myſl geho geſt trudná, wſſelikého potěſſenj zbawena, ſjla geho gako ſwadlá, nemoc geho ſe wjc a wjce rozjřa, pak odpadáwagj neduživému audy, až ſmutná ſmrt učinj konec trápenj geho. A podobně zohyzděná geſt duſſe ſmilnjka. Nečiſtá myſſlenj, w kterých ſe kochá, oſſklivé obrazy, w kteréž duſſi ſwau pohřjžuge: tot gſau ſſerednė wředy duſſe geho. Oplzlá tlachánj, necudné žerty a wýtlaſky, nečiſtá žwánj: tot ten puch wycházegicj z úſt ſmilnjka; k tomu i ſjly duſſe wjc a wjce hynau, paměť ſlábne, rozum ſe otupuge, wůle wjc a wjce w otroctwj hřjchu ubjhá; ano tělo i ſjly geho denně wjce chřadnau — hynau; konečně pak chlipnjk tělem i duchem kleſá, tratj wſſecku pružnoſt myſli, utěſſenoſt ſrdce a radoſt žiwota; a co k tomu: neprawoſt chlipnoſti ſe denně wjce zmahá rozjřugjc ſe gako rak, až pak učinj člowěka otrokem

[1]) Wiz rozgjmánj na neděli 3. po zgewenj Páně, djl 1.

Digitized by Google

swým, pokudž časná smrt neučinj žiwotu hanebnému záhy konec; ne pak trápenj, kteráž po celau wěčnost trpěti musj. Konečně i z ohledu nakazitelnosti a neuzdrawitelnosti shoduge se malomocenstwj se smilstwem. Nebo gako malomocenstwj swau gedowatostj od maličkého mjstečka, pogednau po wssem těle člowěčjm se rozežjrá, a giného dotknutjm se ano i samým dechnutjm nakazuge: podobně i nečistota swau hnusnostj od nepatrné myssléuky neb oplzlého pohledu počjnagjc, wždy wjc se rozmáhá, porussuge mysli, posskwrňuge wůle a zpustossuge srdce, pak i celau dussi zhanobuge; w kterémžto pak stawu chlipnjk swými řečmi, swým ohawným gednánjm gest welmi nakažliwý a hnisem chlipnosti swé lehce newinné a počestné dusse, kteréž se k němu přibližugj, nakazuge a k podobné ohawnosti swádj. A gako malomocenstwj těla, když giž wyšssjho stupně dosáhlo, žádný z lidj uměnjm ani gakým wymyssleným, a we wssem swětě wyhledaným lékařstwjm nemohl uzdrawiti, a malomocnj w sw. Ewangelium toliko pomocj Božského prostřednictwj Kristowa mohli očisstěni a zachowáni býti: rowněž i nelze malomocenstwj dusse hřjchu wůbec, zwlásstě pak smilstwa očistiti leč pomocj a milostj samého pomocnjka a prostřednjka Božjho, Wykupitele Krista Ježjsse.

Pospěš tedy, ó dusse, malomocenstwjm smilstwa a nečistoty raněná, pospěš k nebeskému lékaři s těmi desjti malomocnými, pospěš pro očisstěnj! O nechtěg déle messkati a trwati w ohawnosti swé. Giž giž dosti weliká gest ohyzdnost twá, giž dosti weliká gest zkáza twá: nechtěg, abys téměř celá w zahynutj upadla. Přistup tedy s důwěrau k němu, tobě nenj třeba wzdalowati se ho: i zwoley daufanliwě s malomocnými dnessnjho sw. Ewangelium: „Ježjssi přikazateli, smilug se nade mnau!“ — A wssak gak oprawdowě se snažjš, od ohawného hřjchu swého očistěna býti a gak oprawdowě woláš o pomoc Kristu Spasiteli swému, tak oprawdowě a snažně musjš, křesťane milý, sám ruku swau přiložiti, abysi se s milostj Božj zhostil ohawné neprawosti této. — Owssemť těžká práce, weliký bog a tuhý zápas nastáwá tobě; a wssak netrať mysli. Pán bude tebe podporowati, geho milost ti bude napomáhati, a gim podporowán gistě wznikneš neduhu swého — budeš očistěn. — Wssak tážeš se, milý křesťane, malomocenstwjm chlipnosti zraněný: co máš činiti, gak si tuto počjnati, abys se zhostil sseredného neduhu swého? — Poslyš krátkau a dobrau radu a wsstip si gi hluboce w srdce swé: Chceš-li se smilstwa zhostiti, zacpi bedliwě wesskeré prameny a wsseliký podnět geho. Prwnj podnět nečistých skutků býwagj nečisté myssléuky, kteréž, kochá-li se w nich člowěk, geg k skutkům smilným zawáděgj. Nepřjtel zagisté spasenj nasseho, zahráwá s námi gako Dalila se Samsonem; on necháwá nás spáti na kolenách swých, a na lůně swém klásti hlawu nassi, t. g. on chlácholj nám a uspáwá nečistým kochánjm neb smilnými obrazy dussi nassi: zatjm pak wjže wlasy hlawy nassj, to gest sjlu a pewnost wůle nassj, drže nás w nečistých myssleujch; kterýmž owssemť člowěk odolati může, postawj-li se gim zmužile na odpor, a má-li ge hned na počátku w osskliwosti. Neučinj-li to, býwá překonán od hřjssných těchto myssliuek a žádostj práwě gako Samson přemožen gest od Filisstjnských a upadá w moc ďábla. Wssak powstáwá dalssj otázka: Co tu činiti a gak potlačiti nečistých myssléuek? Zprwu zagisté k tomu napomáhá mocně památka wssudypřjtomnosti Božj a

Digitized by Google

geho wſſewědaucnoſti. Když nečiſté myſſlénky dotjrati na tebe budau, křeſťane milý, pomni gen na Boha: že u tebe ſtogj, že oko geho na tebe patřj, a že geſt ſwědkem činů twých, ſlowem, měg Boha na očjch, a rciž s Dawidem, Žalmiſtau Páně: „Spatřowal gſem Hoſpodina před očima ſwýma wždycky: nebo geſt mi po prawici, abych ſe nepohnul“ [1]). „U přjtomnoſti člowěka, dj ſw. Jan Zlatoſtúſtý, žádný by nepáchal ſmilſtwa, alebrž byl i ſebe wjce chlipnoſtj rozpálen byl, wáſeň geho by předc ſtud lidſký překonal. Když pak Bůh na nás patřj, neſtydj ſe a cizoložj. Zdaž by nemělo poſtačowati giž toto, aby s nebe neſčjſlnj bleſkowé nás zaſtihli“ [2])? Dále také pomni, milý křeſťane, na utrpenj Božſkého Wykupitele, kdykoliw nečiſté myſſlénky budau na tebe dotjrati, a rciž s giſtým zbožným mužem: „Tak umjrá Wykupitel twůg pro tebe, a ty newjš, gakými ohawnými myſſlénkami poſkwrnugeš myſl ſwau“!?[3])? Pomni dále na ſmrt, kteráž za tebau kráčj a kteráž w prach a popel obrátj tělo, gehožto žádoſt tebe k hřjchu láká; pomni na ſaud, na kterýž ſe muſjš doſtawiti, a kdežto před celým ſwětem bude odkryta ohawnoſt twá; pomni na wěčnoſt, kteráž tobě naſtáwá, a kdež byſi draze muſil zpláceti krátkau a hnuſnau rozkoš chlipnoſti, a rciž se ſw. Auguſtinem: „Rychle zmizj, co těſſj, a zůſtane bez konce, co mučj“ [4]). Dobře dj tuto maudrý kazatel ſtarého zákona: „Byl-liby člowěk mnoho let žiw, a we wſſem tom weſelilby ſe, rozpomjnati ſe má na čas temný, a na mnohé dny; kteřjž, když přigdau, treſtány budau předeſſlé wěci z marnoſti.“ Pak dokládá: „Weſel ſe tedy mládenče w mladoſti ſwé... ale wěz, že pro wſſecky ty wěci přiwede tě Bůh k ſaudu“ [5]). „Geſtliže těžkoſti od ſwého těla ſnáſjš, dj kráſně ſwatý Iſidor, geſtliže tělesná pokuſſenj tebe trápj, geſtliže hnutj chlipnoſti cjtjš, geſtliže ſwá kochánj ſmilná zpomjnáš, geſtliže ſmilſtwo na tebe dotjrá, geſtliže tělo tebau chce wládnauti a oſten těla o tebe ſe pokauſſj: učiň to a zpomeň hned, že umřjti máš; předlož před očima ſwýma den ſmrti ſwé, předlož ſaudný den; předlož a rozpomeň ſe na hrozné pekelné muky, na přeukrutná budaucj trápenj, na oheň wěčný a neuhaſitelný.. Boleſt wětſſj a ſilněgſſj nechť přemáhá menſſj a mdlegſſj. Tjm ſnáze a lehčegi budeš menſſj wěci ſnáſſeti, když na wětſſj a hrozněgſſj ſe rozpomeneš“ [6]). Podobně mluwj ſwatý Řehoř Weliký: „Gak weliká, dj, bylaby to zaſlepenoſt ſmilnjka každého a tělesným rozkoſem oddaného, wyſwjtá, an ſe prawj: „Sladkoſt geho hmyz“ [7]). Nebo co geſt tělo, ne-li ſhnilotina a hmyz? A kdo tělesnými žádoſtmi práhne co giného než hmyz ſobě oblibuge? Giſtě, coby těla byla podſtata, ſwědčj hroby. Komu možno, dotýkati ſe čerwy přeplněného těla rodičů, wěrných přátel, a kteréhokoli miláčka ſwého? Když powſtane těla žádoſt, nechť ſe uwáži, gakéby bezduſſné bylo; a pozná ſe, co ſe miluge. Nic nemůže totiž chtiwoſt tělesných žádoſtj wjce překonati, než když ſobě każdý w myſſlénkách rozložj, gakby wypadlo mrtwé to, co za žiwa miluge [8]). —

Swatý Frantiſſek Borgiáš, wéwoda z Kandie, ſpatřil mrtwolu Iſabely, manželky cjſaře Karla V., kterauž ač dřjwe pro

[1]) Žalm 15, 8. [2]) Hom. in c. 4. epiſt. ad 4. ad Cor. [3]) Hugo a S. Victoro. [4]) De honeſt. mulier. c. 3. [5]) Kazat. 11, 8—9. [6]) Kniha utěſſená. Rozml. rozumu s člowěkem. [7]) Job 24, 20. [8]) Moral. lib. 16. cap. 31.

Digitized by Google

kráſu ſwau byla obdiwowána, w brzkém čaſe nalezl čerwy rozlezlau a ohyzdnau, že wſſecken hrůzau proniknut, zwolal: Ty-li gſi ta neyzpanilegſſi cjſařowna? To-li gſau růžowé rty a ljbezné twáři?! O, marnoſti! ó marnoſti! takowý geſt konec wſſeho bleſku a wſſj ſláwy![4] A od této doby zemřew ſwětu, odřekna ſe wéwodſtwj, wſtaupil do řádu towaryšſtwa Ježiſſowa, w němž ſwatým učiněn geſt[1]). Wyprawuge také ſe o gednom mnichu z řádu kapucjnſkého, gménem Fuči, genž gednau důtklíwě kázal we Foraliwim proti ſmilſtwu. I ſpiklo ſe proti němu několika bezbožných chlipnjků; a uwodili k němu w noci, an právě na kázanj ſſtudawal, lehkau oſobu, aby ho k hřjchu lákala. A gakých zbranj použil tento k obhágenj ſwému? Znamenage oſobu tuto a tjſeň do kteréž přiſſel, obrátil zrak ſwůg na knihy a zůſtal nepohnutelný gakoby ničeho nechtěl činiti, aniž promluwil na ohawnici tu, toliko držel prſt nad plamenem lampy ſwé, aniž gim pohnul. Tok ho přinamatowalo na muky pekelného ohně, genž uhaſil oheň hřjſſné žádoſti. Celá uděſſená hanebnice tato, widauc hrdinſkau myſl tohoto mnicha, utekla pryč[2]).

Druhý podnět a pramen ſmilſtwa gſau ſmyſlowé a wſſetečnoſt gegich, zwlášſtě pak wſſetečnoſt očj a uſſj, o kterýchžto dj ſw. Jeroljm: „Pěti ſmyſly gako nějakými okny wcházj hřjch a neprawoſt do duſſe. Nemůž zagiſté pewnoſt neb twrz myſli býti dobyta, lečby branami gegjmi wogſka nepřátelſtá newnikla“[3]). Tak dj ſwatý muž tento, a má prawdu. Neb gako branami ſe wcházj a wycházj, gako ſe wnáſſegj a wynáſſegj wſſeliká zbožj do města: podobně ſmyſly wnikagj i tiſjceré wěci a myſſlénky do duſſe. Protož ſluſſj následowati wůdců, genž oſtřjhagj bran ſtrážemi, aby nepauſſtěli každého; ohražugj ge zděmi o náſpy, aby tak lehce nebyly dobyty. Rownéž i my máme oſtřjhati ſmyſlů, zwlášſtě pak těkawých očj a uſſj, genž netoliko uſtawičně otewřeny gſau, alebrž wſſude ſe pohybugj a točj, a gako člun wlnami bywagj zmjtány. Gako tedy maudrý námořnjk giž zdaleka pozorugе úſtalj a mělčiny, kdežby mohl uwáznauti a tudjž giž záhy obracj loď, aby hnán větrem a baukj na ně newrazil: podobně muſjme i my odwrátiti očj od wſſelikých nebezpečných wěcj. Dobře tu dj zbožný Job: „Učinil gſem ſmlauwn s očima ſwýma, abych ani newyſſlil o panně“[4]). Neb gakž dj ſwatý Řehoř Weliký, „kdokoliw očima, těmito okny duſſe, wſſetečně wen pohljžj, bywá obyčegně i bezděky w zaljbenj hřjchu ſtržen, pak uchwácen žádoſtmi počne chtjti, čeho prwé nechtěl. Duſſe totiž, nepečuge-li dřjwe opatrně, by wſſetečně nepohljžela na to, čehoby žádala, uchwácená pak, gako ſlepá počjnà žádati, co widj“[5]). W tom ohledu ſe chwálj Alexander Weliký, král Macedonſký, genž pozwán gſa, aby nawſſtjwil dcer Daria, krále Perſkého, gežto byl gaté držel, nepřiwolil, řka: že nechce býti přemožen od žen, genž byl nad muži ſwjtězil. — Podobně také třeba zacpati uſſi dle napomenutj Ekleſiaſtika: „Oplet uſſi ſwé trnjm, a neſlyš gazyka zlého“[6]): aby totiž ohawnými a oplzlými řečmi neweſſla hřjſſná žádoſt w ſrdce twé. Wyprawugj ſtarj w bágeſlowj o giſtém Ulyſſowi, kterýž, když s loďſtwem ſwým ſe přibljžil k Syrenám, domnělým mořſkým pannám, genž prý byly půl ryby a půl člověka a lahodným zpě-

[1]) Macana Wýbor ſtr. 309. [2]) Dr. Hald's Chriſtenlehren. [3]) Ad Jovinian. lib. 2. c. 7.
[4]) Job 31, 1. [5]) Lib. moral. 2. cap. 2. [6]) 28, 28.

Digitized by Google

wem plawce přilákawsse, w propaſt a wjr ge uwrhly, že prý woſkem zacpal uſſi swých ſaudruhů, aby nebywsse omámeni lahodnoſtj zpěwu, nebyli méně dbalj na nebezpečnau plawbu, ſebe pak přiwázati kázal k ſtežni. Čjmž zagiſté dáwali na ſrozuměnau, že geſt to welmi nebezpečné poſlauchati oplzlé řeči. Protož, milý křeſťane, ležj-li ti čiſtota na ſrdci: zůſtaň raděgi doma, mluw málo a to wážně, utjkey ſe nečiſtých žertů a oplzlého ſſaſſkowánj a ſſprýmowánj, zwláſſtě pak oplzlých pjſnj. Muſjš-li přede mimo nadánj a proti wůli ohawné řeči ſlyſſeti, aniž lze tobě uſſi těla zacpati, zacpey aleſpoň uſſi ſrdce a upewni duſſi, gakobyſi uzawřel dwéřj před malomocným a bezectným. Budiž gako huſa plaucj po wodě, gegjžto peřj ſe neſmáčj, uhbrž wždy ſuché zůſtáwá, gſauc napuſſtěné maſtnau látkau. Pomni, že gſi ſe zrodil k wyššjm a wzneſeněgſſjm wěcem, než aby propůgčowal k nečiſtotě uſſi ſwé gako něgakau cestu obecnau. Kynečně také wyſtřjhati ſe ſluſſj wſſelikého neſtydatého dotýkánj, genž bývá úpadku nejbližſſj. Oſtatnj ſmyſlowé takřka dřjwj ſnáſſegj, dotýkánj wſſak oheň podněcuge a podpaluge. Dobře tu dj mandrý Šalomaun: „Může-li člowěk ſkrýti oheň do kljna swého, aby raucho geho nehořelo? A neb může-li choditi po řeřawém uhlj, aby nohy geho ſe neopálily? Tak kdož wcházj k ženě bližnjho swého, nebude čiſt, kdyžby ſe gj dotekl“ [1]). Často i ty neyſilněgſſj ruce nečiſtým dotýkánjm ſeſlábly a gako ſwázané byly. Na proti tomu, Bohumjr Bulion, prwnj král Jeruſalémſký, gſa tázán, odkud by měl takowau ſjlu w rukách, že i oděné nepřátele mečem swým od hlawy až k břichu rozpůliti mohl? wztáhl prawici, řka: „Poſud ſe zdržela prawice tato wſſelikého chlipného dotýkánj“ [2]). — Joſef Egyptſký mohl owſſem brániti ſe chlipné manželce Putifarowé, než raděgi zůſtawiw pláſſť w ruce gegj utekl, aby, gakž dj ſw. Jaroljm, dotknutjm ſe gj nebyl přemožen. —

Třetj pak podnět nečiſtoty geſt přjliš ſwobodné obcowánj s oſobami druhého pohlawj. A tu nenj giného a wydatněgſſjho proſtředku než útěku. „Plaſt ſtrdj tekaucj gſau rtowé newěſtky“, dj mudřec ſtarého zákona, „a ſtkwělegſſj nad oleg geſt hrdlo gegj. Poſlednj pak wěci gegj gſau hořké gako pelyňek a oſtré gako meč na obě ſtraně oſtrý; ... protož wzdal od nj cestu ſwau, a nepřiblížng ſe ke dwerjm domu gegjho“ [3]). „Při ginýchh hřjſſjch lze čekati na zápas, hřjchu pak ſmilſtwa muſjme utjkati, geſſto nelze ginak ho přemoci; dj ſw. Anſelm“ [4]). A protož dobře wolá ſw. Jaroljm: „Utjkey! neb bljž hada nelze bezpečně ſpáti!“ Aniž pak geſt útěk tento potupný, abrž geſt ſpjſſe chwalitebný. Kdo by medle neutjkal ſe miſta morem nakaženého? aneb domu hořjcjho? — Když gednau Antigonus druhý cauwl před nepřjtelem naň doráżegjcjm, prawil: že neutjká, nýbrž že chránj záda ſwá, a že ze zadu proſpěchu hledá. Nenj pak mocněgſſjho nepřjtele než tělo, kteż, gak ſwědčj ſw. Augůſtin, řjdké geſt wjtězſtwj. —

Čtwrtý pak pramen a podnět ſmilſtwa geſt obžerſtwj a neſtřjdmoſt zwláſſtě pak, gakž dj ſw. Pawel: „we wjně geſt chlipnoſt“ [5]). Neb toto geſt takřka oleg, genž opilý přináſſj k zapálenj wlaſtnjho přjbytku. Neſtřjdmoſt zagiſté podobá ſe gablku onomu, gjmžto prý Fenella zabila Remetha

[1]) Přſſl. 18, 27—29. [2]) Chavast. de Pud: l. 3. c. 4. §. 9. [3]) Přſſl. 5, 3. 8. [4]) In 1. Corint. 6. [5]) Eſež. 5.

Digitized by Google

krále Skotského, kteréž prý bylo tak umělé zhotoweno, že ten, kdo se ho dotekl, ihned mnohými sipkami z něho wyletagicimi byl proboden. Trefně dj tu sw. Řehoř Welikỳ: „Z gediné neprawosti obžerstwj plodj se nesčíslné množstwj nekestj k zranění dusse. Gedna toliko gest to neprawost, wssak žihadla chlipnosti gsau nesčíslná, genž gi gako královnu předchazegice následugj, poskytugice sice utěssených wěcj, awssak k věčnému nákku přiwozugice. — Proti tomuto podnětu nenj prostředku leč zdrželiwosti a postu. „Neb, gakž dj týž sw. učitel, ge-li chlipnost oheň, odegme se mu podnět, odegme-li se mu pokrm a zwlásstě wjno, w němž gest chlipnost“ [1]). Rowněž dj i sw. Isidor: „Posty se zapuzuge smilstwo, posty se podrobugj kochánj zlá w služebnost; nebo zdrželiwostj těla přemáhá se chlipnost, a odnjmá se sjlagj“ [2]). Tohoto prostředku použil sw. Hilarion, genž, gakž o něm pjsse sw. Jeroným, když žádosti naň dotjraly, se w prsy bil, gakoby ge ze hřjssného srdce wyhnati chtěl, řjkáwage: Gá činjm, o bugný oči (tak nazýwage tělo swé), abys newyhazowal, aniž gečmenem budu tě krmiti, než toliko plewy. Hladem a žižnj budu tebe mořiti, těžkým ghem obtjžjm tebe, zimau a wedrem tebe otužjm, abys myslil wjce na pokrm než na chlipnost.

Pátý pramen a podnět smilstwa gest konečně zahálka a lenost. Nebo gako na poli nezdělávaném roste trnj a hložj, gako we wodě stogaté se dělá hmyz a žabinec: podobně powstáwagj w dussi leniwého ohawná myslenj a žádosti. Toho dosti zakusil Dawid, genž mjsto, co by měl do boge gako druhdy táhnauti, zůstal doma a wstaw s lože swého, po poledni procházel se po nástřessj domu královského: i uzřel s nástřessj swého ženu, ana se myge na proti — a pak stal se cizoložnjkem i wražedlnjkem [3]). A protož dáwá nám swatý Jeroným spasitelné napomenutj, an pjsse: „Koney wždy nějaké djlo dobré, aby tě ďábel wždy nalezl zaměstnaného“ [4]). Při tom také wyprawuge o gednom mnichu, genž zahálce se oddaw byl od nečistoty welice pokaussjn. Což dozwěděw se opat, nawedl některé na něg, aby ho winili z rozličných neprawostj, a tjm leniwost geho obrátili w čilau pečliwost, ke kteréž se musil přičiniti, aby se očistil a dokázal newinnosti swé. Když pak po roce seznal, že se osprawedlněnj geho nepřigjmá a nepřipaussti, rmautil se nad tjm welice. I tázal se ho opat gednau mimo chodem: Bywá-li posud trápen útoky tělesných žádostj gako druhdy? Načež odpowěděl tento zwolage: Otče, mně nelze ani žiwu býti, a smilstwo páchati měloby se mi zachtjti? — Dobře tedy dj tu sw. Řehoř Welikỳ: „W práci a w činnosti gsme dosti silnj proti ostnům těla: pakli gako umdlenj upaussťjme od obyčegné činnosti neb ulewugeme-li, zanedbagice zponenáhla pracj swých: powstáwagj bodce těla, genž wjtězj nad Israelem, gako když Mogžjš, boguge proti Amalekitským, rukau nechal klesati.“ — Pak udáwá toho přjčinu řka: „Nemohauce dwě wěci pogednau na mysli mjti, děge se, že na něco gjného mysljce, nepomysljme na nečisté wěci. Rychle tedy a lehké gest wjtězstwj nad chlipnostj: abychom byli pozornj w mysslenj, bychom kdykoliw nám nečisté myssléngky napadnau k gjným zaměstnánjm obrátili mysl swau, kteráž negsau podnětem smilstwa“ [5]).

Posléze pak gewjk i tuto modlitba gako wůbec u wsselikém spasitelném djle welikau

[1]) Lib. 5. in 1. Reg. c. 14. [2]) II. Král. 11. [3]) Kniha utěssená. [4]) Epist. ad Rustic. [5]) In II. Reg. I. cap. 6.

Digitized by Google

moc swau. Gako kdyż Mogžiš, modle se, rukau k nebi pozdwihowal, wjtězil Josue, bogugicj proti Amalekitským: podobně i kdož w horliwé a wraucj modlitbě často mysli k Bohu pozdwihuge, ne tak lehce od autokû smilstwa bywá přemožen. Tak gednal maudrý Salamaun, gakž sám swědčj, an pjsse: „Gakž gsem zwěděl, že nemohu ginak býti zdrželiwým, leč by mi to Bůh dal, přistaupil gsem ku Pánu a prosil gsem ho“ [1]). Kdyż by tak byl gednal po wesskeren žiwot swůg, zagisté nebylby tak hluboce klesl! Podobně dj i apostol národûw sw. Pawel: „Dán gest mi osten těla mého, angel satanûw, aby mne zássigkowal; protož třikrát gsem prosil Pána, aby ode mne odstaupil“ [2]). Nebo, gakž dj sw. Auğnstin, „kdo počjná modliti se, ten přestáwá hřessiti.“ Aby wssak modlitba twá, milý křesťane, tjm spjsse u Boha wyslyssenj dossla, a ty tjm wjce ozbrogen byl proti útokům nečistoty, uteč se o přjmluwu k některému swatému neb swětici Boži, genž w podobném stawu čistý a neporussený žiwot wedli. Gsi-li panna: wzhwey blahoslawenau Pannu Marii; gsi-li mládec: wzhwey swatého Aloysia neb swatého Stanislawa; manželé wzhweyte Zachariásse a Alžbětu; wdowy pak wzhweyte Annu, prorokyni Páně. Tak se wyprawuge o sw. Tomássi z Akwiny, že, kdyż smilnice gedna tagně do pokogiskageho wessla, aby ho k smilstwu přilákala, neyprwé se takto modlil: „Nedopusť, ó Pane Ježjssi, a ty neyswětěgssj matko a panno, Maria, abych tak ohawným hřjchem se poskwrnil!“ a pak uchopiw z ohnisstě rozpálenau hlawni, nestydatau ženu zapudil“ [3]). —

Upěnliwě wolali gsau ubozj malomocnj k Pánu, a protož nebyla oslyssena srdečná prosba gegich, gakž dj swaté Ewangelium: Kterézto (malomocné) gakž uzřel (Pán Ježjš), řekl: Gděte, ukažte se knězjm. Co tuto Pán Ježjš prawil dessti malomocným, dj posud každému, genž u wědomj hřjssaosti swé k němu se utjká, a o smilowánj ho žádá. Owssemk musegj se tito powažowati giž za wyslyssené a za odpusstěnj hodné. Než předc pak i gim dj týž Kristus: „Gděte, ukažte se knězjm.“ Ano každý, kdož od malomocenstwj hřjchu očisstěn býti chce, musj giti a ukázati se těm, genž na mjstě Kristowě stogj w cjrkwi — knězjm; a musj ukázati gim malomocenstwj dusse swé, to gest: musj z hřjchů swých se zpowjdati. Zpowěď zkrausséná a w duchu katolické cjrkwe konaná, gest zagisté hlawnj wýmjnkau duchownjho očistěnj; a zpowěď častá gest spasitelný prostředek k zhostěnj se wsselikého malomocenstwj dusse. Owssemk proti tomu se namjtá mnoho od bezbožných. Přede wssim zpowěď samá setkáwá se u mnohých s tuhým odporem: „Co? dj mnozj, co bychom se zpowjdali? Myk se zpowjdáme před Bohem a wyznáwáme gemu wssewědaucjmu a dobrotiwému prowiněnj swá; kněz gest také člowěk hřjssný, a nenj lepssj než my, co mu po hřjssjch nassich, nenjk on nassim saudcem; aniž nám třeba poučenj a útěchy, myk sami wjme, co máme činiti, gsmek wzdělanj a oswjcenj dosti, co nám dj, to wjme dáwno. K tomu i mučj nasse swědomj, a wyptáwá se na tagnosti nasse, aby pak ge z kazatelny hlásal“. Tak dj mnozj, a nechtěgj o zpowědi ani slyssety. Owssem, kdyby tomu bylo tak, gakž dj, ospráwedlněni by byli w gednánj swém. Kdyby při swaté

[1]) Maudr. 8, 21. [2]) II. Kor. 12, 7. 8. [3]) Macana Wýbor str. 308.

Digitized by Google

zpowědi ſſlo toliko o poučenj, napomenutj a o radu a útěchu, bylaby ſw. zpowěď owſſem toliko pro newědomau mládež a newzdělaný lid, a kdyby kněz zpowěď činil mučjrnau ſwědomj a proſtředkem wýzwědů, omluwiti by ſe dalo poněkud gednánj těch, genž gi zanedbáwagj. Tomu wſſak nenj tak. Načem neywjce při ſw. zpowědi záležj, nenj toliko ponaučenj, neb rada a neb gakéſi hnutj ſrdce na chwjli; tu dogiſta gde o mnohem wětſſj a důležitěgſſj wěci, tu totiž gde o obnowenj ztraceného ſpaſenj. Křiſſnjk, genž gako křeſtan a aud cjrkwe úmluwu na křtu ſwatém učiněnau zruſſil, má ſe nawrátiti zpět w obcowánj Ducha ſw.; a poněwadž ſe to nemůže ginak ſtáti leč proſtřednictwjm Kriſta Pána a zásluh geho; nenj tedy pokánj leč obnowenj úmluwy na křtu ſwatém učiněné, což owſſemk ſe djti muſj proſtřednictwjm cjrkwe a tudjž ſlužebnjka gegjho — kněze. Nebo wſſelike očiſſtěnj a oſprawedlněnj od hřjchů poſléze ſpočjwá na pokladu neſkončených zásluh Kriſtowých, z gehožto hognoſti křiſſnjk kagjcj oſprawedlněnj a obnowenj ſwého nabýwá. Tento pak poklad zůſtawil Kriſtus Pán cjrkwi ſwé, rowněž gako gj zůſtawil ſklad ſwého učenj, a dal gj moc ſwazowati a rozwazowati t. g. lidem odpuſſtěnj udělowati neb zadržowati. „Proſtřednjk mezi Bohem a lidmi, Kriſtus Ježjš gako člowěk, gakž dj ſw. Leo, dal předſtaweným cjrkwe tu moc, aby ti, genž ſe wyznáwagj z hřjchů ſwých a ſpaſitelným zadoſtiučiněnjm očiſſtěni byli, k ſmjřenj a k obecenſtwj darů ſpaſenj přjſtup měli.“ A právě na tom záležj neywjce. „Gſauk mnozj, znamená giž ſw. Auğuſtin, genž ſe domnjwagj, že gſau bezpečnj ſpaſenjm ſwým, když Bohu toliko, gemuž nic ſkryto nenj, wyznáwagj prowinění ſwá. Nebok nechtěgj a neb ſe ſtydj a zpěčugj ukázati ſe kněžjm, gežto Pán předce za zástupce ſwé uſtanowil, aby rozeznáwali mezi malomocenſtwjm. Wſſak, dj dále, ſluſſj ſe pokorně podrobiti ſaudu toho, gjmž Pán, co ſwým zástupcem, nezamjtá“ [1]). Owſſemk třeba wyznáwati ſe i před Bohem, než i tuto přede wſſjm třeba geſt uſudku kněze, kterýž ſe děge w rozhřeſſenj. Neb poněwadž křiſſnjk ſwým dočiněnjm ztratil ſprawedlnoſt a miloſt, kteráž mu na křtu ſw. udělena geſt: třebak, aby také ſwým ſpolupůſobenjm, zadoſtiučiněnjm, k opětnému nabytj ztracené té miloſti přiſpjwal; což wſſak toliko cjrkew a gegj ſlužebnjk, kněz, uſauditi může; geſſto na mjſtě Kriſtowě ſtogj; k čemuž owſſem wyznánj hřjchu newyhnutelně geſt potřebj. A protož znj ſlowo Páně wſſem malomocenſtwjm hřjchu obtjženým: „Gděte a ukažte ſe kněžjm“; nebo gim geſt dle uſtanowenj Kriſta ſwěřen ſaud nad odpuſſtěnjm a zadrženjm hřjchů we gménu geho: gak ale lze gim ſauditi, leč ukáže-li a zgewj-li gim křiſſnjk malomocenſtwj duſſe ſwé? — Že pak zkrauſſená zpowěď mnohých wýhod poſkytuge; gmenowitě, že napomáhá k cwičenj ſe w pokoře, k ulehčenj ſrdce a že podáwá přjležitoſti k doſaženj poučenj a ſpaſitelné rady — ſamé to wýhody, gimižto uelze pohrdati: tok patrno; a wſſak wýhody tyto, ač hogné a znamenité, negſau poſlednj cjl a základ ſlow Páně: Gděte a ukažte ſe kněžjm. I bez nich ſtogj tu ſw. zpowěď gakožto newyhnutelná wýmjnka duchownjho očiſſtěnj, gak pro wzdělaného a oſwjceného tak i pro neumělého a ſproſtého. Aniž pak může zanedbánj zpowědi omluwiti ona utržka z huſta pronáſſená:

[1]) Lib. 2. de visitat. infirm. c. 4.

Digitized by Google

že geſt zpowěd mučjrna ſwědomj a že k wyzwědům ſlauži. Owſſem těm, genž wůbec lehkomyſlnj gſauce, lehce to beran se ſwědomjm, muſjk ſe zdáti każdá otázka a każdé hlubſſj wnikautj do ſwědomj, býti mučjrnau; w prawdě ale zpowěd nenj mučjrnau aniž ſmj gi kněz tjm činiti dle zápowědi ſamé cjrkwe ſwaté. Gedná-li pak ten neb onen proti tomu, hřeſſj owſſem welice, a geſt hoden treſtu; kagjcjmu wſſak ſtogj giný zpowědnjk po hotowě. Že by wſſak zpowědi ſe užjwalo k wyzwědům, aby ſe ze zpowědi kázalo: geſt utrżka hanebná, wymyſſlená od nepřátel cjrkwe, nemagjc ani základu ani prawdy. Neb co by proſpělo wyzwjdati ze zpowědi, čehož pak w nižádném ohledu nelze použjti, a co na wěky w zapomenutj dáno býti muſj? Nebo pod přjſnym treſtem čaſnym a wěčnym zakázáno geſt zpowědnjku ničeho ani toho neymenſſjho nezgewowati, aniž ſtáwá gediného přjkladu, żeby ſe to kdy ſtalo; naopak známo, że mnozj raděgi ſmrt podſtaupili, nežby něco ze ſw. zpowědi wyzradili. Ku kázanj pak a káránj neprawoſtj nenj třeba wyzwědů ze zpowědi, aby ſe ze zpowědi kázalo. Lidé wěku naſſeho, zwlášſtě pak bezbożnjci, negſau přjliš ſtydlawj, a neſtrýwagj ſe mnoho s neprawoſtmi ſwými, aby ku doſaženj známoſti gich bylo třeba zpowědi; mnozj ſe honoſj neprawoſtmi ſwými a páſſj ge zgewně. Proti čemu ſe wešegně káże, geſt patrné a známé wſſem a wůbec; a co zwlášſtnjho geſt, to ſe zwlášſt we zpowědnici kárá. Že mnohý ſe dotknuta cjtj, ukazuge toliko, że hřjſſnjk geſt, mage účaſtenſtwj poruſſenoſti lidſké. Marné tedy gſau wſſecky námjtky proti ſw. zpowědi. Proč tedy ſe zpěčugj tak mnozj zwlášſtě za naſſich dob, ku zpowědi gjti? Proč geſt gim zpowěd tak protiwná? Prawé přjčiny toho gſau negedny. Mnozj, kteřjž geſſtě patřegj k lepſſjm křeſťanům, zpěčugj ſe zpowjdati pro neprawý a newčaſný ſtud před zpowědnjkem. Tito nechť powáži, że zpowědnjk geſt také křehký člowěk, a wědom křehkoſti a hřjſſnoſti ſwé s kagicnjkem útrpnoſt mjti muſj. Owſſemť wyznánj hřjchu geſt wżdy s gakýmſi zahanbenjm a ſnižjenjm ſebe ſpogeno; a wſſak tok ſpaſitelné zahanbenj, tok čáſt pokánj; a w prawdě lépe geſt w ſaukromj ſe z hřjchu wyznati a ſebe ſamého ſtudem ſpaſitelným naplniti; než gednau w den ſaudný wešegně před celým ſwětem odkrytu a zahanben býti. Což pak geſſtě wjce: zahanbenj toto při zpowědi geſt chwalitebné; geſſto ſwědčj o prawé kagicnoſti, a poſkytuge naděge naprawenj żiwota; neb tagenj hřjchů geſt důkaz zatwrzeloſti. „O, člowěče, wolá tu ſw. Auguſtin, proč ſe ſtydjš wyznati hřjchy ſwé? Gſemť hřjſſnjk gako ty, člowěk gſem a wyznáwám: że mi nenj cizj, což geſt lidſkého; člowěk hřjſſný hřjſſnému ſe wyznáwá. Zwol tedy co chceš: geſtliže nezpowjdaný ſe ukrýwáš, nezpowjdaný zawržen budeš“ [1]). — Ginj ſe nezpowjdagj; pouěwadž, gakž dj, nemagj času doſti, aby náležitě zpowěd wykonali. Času owſſemť magj, ale nemagj oprawdowé wůle, a té nemagj, poněwadž na ſpaſenj důſſe gim mnoho nezáležj. K giným, gakž dj, důležitým wěcem: k wydobytj ziſku, k doſaženj ſláwy neb k dogitj něgaké rozkoſſe, k tomu magj čas; kdyby gim tedy ſpaſenj duſſe na ſrdci leželo, měliby owſſem rowněž času doſti k ſw. zpowědi. Tito nechť pomnj na ſlowa Spaſitelowa: „Co platno člowěku, kdyby celý ſwět zjſkal, duſſe pak by ſſkodu trpěl!“ Přigde čas, kdež ſnad budau chtjti, a wſſak nebudau moci; poněwadž, pokud

[1]) Enarrat. in Psalm.

Digitized by Google

mohli, oprawdu nechtěli. — Gsau opět mnozi, genž se nechtěgi zpowjdati: poněwadž gsau ducha wysokomyslného a pyssnj na rozum swůg. Žádagj sice odpusstěnj dogiti, a wssak Pán Bůh by se měl řjditi podlé nich a uděliti gim odpusstěnj pod wýmjnkami, kteréž si sami ukládagj; rozumj se takowými, kteréž gsau gim whod; gako n. p. několika zbožných wzdechnutj, několik sladkých slow, galowých předsewzetj a něgakau almužnu, a gsau-li měkké letory několik galowých slz; zpowěd pak, poněwadž nenj po chuti, ta se opomjgj. O zpozdilj tito nechť uwážj, že wěřiteli přislussj uložiti wýmjnky prominutj dluhu, ne pak dlužnjkowi; a že neslussj obžalowanému, aby saudil; nýbrž saudci a tomu, kterýž na mjstě geho gest. Což gednau se uleknau, až shledagj, že wssecky tyto massličky, gimiž chtěli zakrýt hřjssnost swau, nic nepomáhagj, a že hřjssnjku gest Bohu se podrobiti a činiti, což on ukládá — tudjž se zpowjdati. Opět ginj nechtěgj se zpowjdati, poněwadž, gakž dj, nemagj, z čeho by se zpowjdali. Diwná to wěc! Swatý Jan Ewangelista pjsse: „Djme-li, že hřjchu nemáme, samy sebe swodjme a prawdy w nás nenj" a ti neywýbornějssj, neyzbožnějssj měli a magj se z čeho zpowjdati; tito pak newědj, z čeho by se zpowjdali; a předc gsau to lidé, genž hřjchy gako wodu polýkagj, a gak se říká gsau do swěta živi a ginými podobně živu býti nechámagj, a negsau přjliš úzkostliwého swědomj. Onik se měřj s těmi neyhorssjmi, a tu owssemk gsau lepssj než ginj; onik si utwořili gakési zásady, zásady to, gakž se říká, občanské poctiwosti, při kterýchž by i ďábel obstál, kdyby gen strýl rohy swé; podlé těchto zásad a ne podlé zákona Božjho posuzugj sebe: a tu owssem newědj nic na sebe žalowati, nemagj, z čehoby se zpowjdali. Wssak nechť uwážj tito: že Saudce gednau podlé giného měřjtka bude měřiti sprawedlnost gegich, pak ať hledj, gak se doměřj; pak budau mjti, z čeho by se wyznali: ale bude pozdě. — Mnozj také zdráhagj se proto zpowjdati; poněwadž gest gim hřjch přjliš milý a nechtěgi se ho zhostiti. A protož utjkagj se wsseho, co by se obljbené neprawosti gegich nelíbě dotknauti mohlo; následownè i zpowědi, kteráž má za cjl oprawdowé naprawenj života. Gsau to otroci hřjchu a hřjssných náklonnostj swých. Hřjssné okowy ge pautagj a oni ge nechtěgj roztrhnauti, protože gsau gim milé; a tudjž nechtěgi nic slysseti o zpowědi. Až pozděgi, dj; wssak toto „pozděgi" nepřigde nikdy, poněwadž hřjssná žádost čjm déle tjm gest silněgssj, milost pak Božj menssj, wůle gegich zotročilegssj. Když pak předc gednau se budau museti wzdáti obljbeného hřjchu, až hřjssná žádost ge opustj a neb až sami budau museti wssecko opustiti: pak, neusmyslj-li se dřjwe lépe, bude to beze wssj zásluhy a neb dokonce pozdě. A tu se na nich wyplnj, což dj maudrost wěčná: „Wolala gsem a odpjrali gste: wztáhla gsem ruku swau a nebylo, kdoby pohledèl .. protož i gá také k zahynutj wassemu smáti se budu" [1]). — Konečně gsau mnozj genž zpowjdati se zdráhagj; poněwadž gsau newěřjcj a bezbožnj. Oni newěřj w Boha a w geho swaté slowo. Bůh, dusse, wěčnost a t. d., to gsau gim pauhé bágky, hřjch a ctnost gest gim gedno, oni pečugj toliko o wěci časné, a protož gest gim pokánj a zpowěd bláznowstwjm. Tito owssem, pokud w newěře setrwagj, zpowjdati se nebudau — a dobromyslný křesťan nemůže tu nic činiti, než politowati zaslepenců těchto

[1]) Přjsl. 1, 24. 26.

Digitized by Google

a prositi Boha, aby ge sám k wjře a naprawenj žiwota přiwoditi ráčil. A w prawdě gsau k politowánj. Ach, setrwagj-li w zaslepenosti swé, což se uděsj, až na wěčnosti prohlednau a uzřj a přeswědčj se, že co měli za bláznowstwj, gest přede prawda a skutečnost — a že gim nic giného nezbývá, než hrozná wěčnost. — Posléze pak gsau mnozj, kteřjž sw. zpowěď opomjnagj, poněwadž mnozj ginj totéž činj, slepě následugice gegich bezbožného přjkladu. Oni sami nic nemyslj, a nikdy samostatně negednagj; nýbrž gako papaussťkowé řjdj se dle přjkladu giných, a následugj wůbec panugjcjho smýsslenj, moda panugjcj gest gegich prawidlem. Kdyby to bylo u giných w obyčegi každodenně se zpowjdati, chodili by také, poněwadž ale bezbožnost a nekagicnost gest uynj dennjm pořádkem, negednagj též ginak a sstjtj se zpowědi. Gsau to otrokowé mody. A wssak nechť powáži tito: že gestli wůbec nesluss na rozumného člowěka, slepě následowati přjkladu giných, tjm méně to sluss na křesťana u wěcech týkagjcjch se spasenj dusse. Ba na opak tu platj slowo Spasitele: „Wcházegte těsnau branau: nebo sširoká brána, a prostranná cesta gest, kteráž wede k zahynutj, a mnoho gest gich, kteřjž wcházegj skrze ni. Gak těsná a auzká gest cesta, kteráž wede k žiwotu: a málo gest těch, kteřjž gi nalezagj!“ [1]) — Ty wssak, milý křesťane, nedey se zmýliti w přeswědčenj swém a nedey se nikterak odwrátiti od prawé, zkraussené zpowědi. Nechť si swět a synowé geho dj co chtěgj, nechť sebe wjce wálčj proti sw. zpowědi; ty pak se drž toho přeswědčenj a té zkussenosti staré: že žádný toho nepykal, že se zpowjdal; mnohý pak že toho litowal, že se sw. zpowědi zhostil; a deyž Bůh, aby to nebylo pozdě! — Mnozj nahljžegj, že sw. zpowěď potřebná a užitečná gest; nicméně wssak s tjm se nemohau srozuměti, proč mnozj častěgi k sw. zpowědi přistupugj. „Nač to ustawičné zpowjdánj, křikáwagj; wždyť tjm negsau lidé lepšj; naopak gsau horšj, gsau pyssnjsw. zpowědi se ke klepům zneužjwá a konečně swatá wěc sama přegde w obyčeg a tratj wážnost. Dostiť když gednau za rok pobožnost swau wykonáme a to náležitě w čas welikonočnj, gakž cjrkew sama nařizuge.“ Owšemť kdož toliko ze zwyku k swaté zpowědi chodj, aniž se při tom polepšj; kdož swaté zpowědi nadužjwá, aby se zdál nad giné náboženějšjm, a aby ginými, genž tak nečinj, gako s bezbožnjky pohrdal; kdo ze zpowědnice činj klepárnu, kdež giných ne pak sebe posuzuge, aneb kdož žádá slyssetj chwálu náboženosti swé: tomu owšemť zpowěď nic neprospjwá, byť by i každý den k zpowědi běhal; ba takowý se prohřessuge welice, gessto swátosti pokánj zneužjwá a nekagicnost, do kteréž posléze při wšem zpowjdánj upadne, gest hrozná kletba přewrácenosti geho, a běda mu gednau: že přewrácenosti swau zpowěď u giných w nenáwist a powržení uwádj. Wssak ale, když se mluwj o časté zpowědi, mluwj se o prawé a zkraussené zpowědi, gakž se w duchu katolické cjrkwe djti má. Že pak takowauto zpowěď horliwě a častěgi konati cjrkew nezapowjdá, anať ustanowila: negméně gednau za rok nařjzenému knězi se zpowjdati; gde samo na rozum; gessto se tuto ustanowuge, co by se neyméně djti mělo, čjmž pak se nezabraňuge, ba i poraučj, častěgi konati zpowěď, gak lehce dá se pochopiti. Častá zpowěď zagistě náležitě wykonaná gest wůbec prospěssná wšem, mnohým pak i nutně potřebná. Prospěss-

[1]) Mat. 7, 14. 15.

Digitized by Google

ná gest: gessto chránj od nebezpečenstwj, bychom snad, gsauce smrtj překwapeni w hřjchu nezhynuli; chránj též od lehkomyslného klesánj a wracenj se k předesslým hřjchům; žiwj a množj ducha kagicnosti, očisťuge dussi i od wssednjch hřjchů a zlých náklonnostj, posiluge wůle w dobrém, množj bděliwost swědomj a mrawnj sjlu člowěka zároweň i milost Božj. Myť gdeme k lékaři, kdykoliw se roznemůžeme, aniž odkládáme dlauho pomocj, a k lékaři dusse w hřjchu autočisstě bráti, bylo by snad radno messkati a celý rok prodléwati, kde neduh gest nebezpečněgssj? Wssak poslyš, milý křesťane, co dj o té wěci sami oswjcenj učitelowé cjrkewnj: „Gestliže hřjssnjk, dj sw. Jan Zlatoústý, bez prodlenj ze swých hřjchů se zpowjdá a lékaři, genž geg hogj, rány swé odkrýwá, prostředků, gež mu k uzdrawenj předpisuge, užjwá: zagisté že se lehce a snadno wyléčj; neboť wyznánjm shlazugj se zpáchanj hřjchowé“ [1]). Podobně mluwj sw. Jaroljm: „Býwá-li w některém přjbytku málo kdy prach uklizen, brzo tam mnoho neřádu nagdeš, anto w domech, kdež se často čistj, wždy slussno a čisto gest... Takť to i s křesťanem ohledem geho wnitřnjho stawu. Kdož se zřjdka zpowědj očisťuge, brzy w hřjchy hluboko klesne, kdož pak toho čistjcjho prostředku často užjwá, brzy a snadno nábožným se stane“. I sw. Filip z Neri mluwj krásně, an dj: „Častá zpowěď gest wzácná skrýš welikých ducha pokladů; w nj býwá dusse očisstěna, uzdrawena a w službě Božj posilněna. A protož když ustanowená doba přigde, nikdy zpowjdati se neopomjney, byť i sebe wětssj překážka se ti w cestu kladla. Prw se zpowjdey a pak se k nowému zaměstnánj beř, a tjm sstastněgi od rukau půgde tobě“. Konečně i sw. Frantissek Saléský radj k časté zpowědi: „Blahoslawený, dj on se Zalmistau Páně [2]), kdož djtky swé o skálu rozrážeti bude. Neboť, dokládá, Bůh udělil skále té moc a sjlu, hřjchy odpausstěti a snjmati. Bljžjce se tedy ke knězi, abychom se zpowjdali, co činjme giného, leč že djtky wůle swé (hřjchy) ku skále neseme? A wssak pozorug na to, že prawj Žalmista „djtky swé“, chtěge nám tjm owssem dáti na srozuměnau, že nemáme odkládati zpowědj, až nasse hřjchy sestárnau; neboť gsau-li zastaralé, gest dobrá zpowěď welmi nesnadná, a gesstě nesnadněgssj gest pak polepssenj. „Když gsem mlčel, prawj Dawid [3]), zastaraly se kosti mé“. Choďmež tedy hodně často k swaté zpowědi, poněwadž welmi často hřessjwáme, a hřjchy swé hned z počátku o tuto skálu rozrážegme [4]).

Ge-li wssak častá sw. zpowěď wůbec užjtečná wssem, gest newyhnutelně potřebná těm, genž gsau žiwi w bljzkem nebezpečenstwj hřjchu, to gest nalézagj se w mjstech neb w společnostech osob, kdež lehce klesnauti mohau, aniž mohau ge hned opustiti; pak i těm, gimž se stal hřjch zwykem a lehce do něho klesagj, gest častá zpowěď newyhnutelně potřebná. Těmto zagisté gest častá swatá zpowěď gako něgaká hráz, genž bránj hřjchům gegich, dodáwá gim sjly, důwěry a statečnosti, aby tak lehce neklesli, a ozbroguge gich proti útokům hřjssným — onať gest ten gediný prostředek zachowánj spasenj dusse. Dobře tu mluwj sw. Auǧustin: „Nepřetržité a ustawičné hřjchy a gakši takořka newyhnutelné nechť se ustawičnau smýwagj zpowědj, nechť se neustálým wyhogugj želem. Powstawsse co možná k neyčistssj dokonalo-

[1]) Rom. 20. in lib. Cenes. [2]) Žalm 136, 9. [3]) Žalm 31, 3. [4]) Káz. na slaw. sw. Petra.

Digitized by Google

ſti, nedopauſſtěgme, abychom rozmnoženjm toho, co nepatrného geſt, ſebe takřka gakauſi praſſiwinau poruſſili a zetřeli; neb ztenčenjm tučnoſti láſky nezhubli; a mukami nečiſtého ſwědomj ſebe nemokili“ [1]). Giž tedy, milý křeſťane, nenáſledug řečj bezbožných; náſledug raděgi toho, což ti ſpáſitelno geſt a což ti oſwjcenj a zbožnj cjrkewnj mužowé radj. Choď často k ſwaté zpowědi! Gdi, kdykoliw gſi těžce klesl, a když ſwědomj tě pudj; gdiž, kdykoliw ſe mdlým býti cjtjš a ſrdce tě nutj. Gſi-li hřjſſný, gdi k zpowědi, aby gſi ſe očiſtil; gſi-li mdlý, abys ſe poſilnil; gſi-li nedoſtatečný, abys byl dokonalým. Wſſak nechť ſám mluwj tobě ſw. Frantiſſek Sáleſký: „Nikdy ſrdce ſwého gedem hřjchu dlauho nakaženého nenecháwey, mage tak ſnadné a dobré proti tomu lékařſtwj pohotowě. Skrze zpowěď netoliko ſe od wſſednjch hřichů očiſtjš, ale také wětſſj ſjly k odwjránj gim na budaucj čas dogdeš. Oſwjtj ſe též ſwědomj twé k ſnadněgſſjmu gich rozeznánj, a ſrdce ſe hogně miloſtj Božj zapálj k wynahraženj marně ztraceného času i wſſelikého z hřjchu poſſlé ſſkody. Nápodobně tjm proſtředkem poſilněn budeš k cwičenj ſe we wſſelikých dobrých ctnoſtech: w pokoře, w poſluſſenſtwj, w ſwaté ſprawnoſti a w láſce křeſťanſké“ [2]).

I ſtalo ſe, když ſſli, očiſſteni gſau. Eyhle, tok odměnk gegich ochotného poſluſſenſtwj. Pán gim kázal giti ke kněžjm; a oni neodmlauwali, aniž ſe ptali na přjčinu, proč tak káže, aniž prawili: Proč bychom ſſli ke kněžjm, nenjk toho giž wjce třeba; nýbrž doſti gim bylo na tom, že Pán Ježiš gim to tak přikázal: oni ſſli a očiſſtěni gſau. A tak odměňuge Pán poſud wſſechněm, genž w ochotném poſluſſenſtwj rádi a pilně zákon geho plnj i tehdáž, když ſe gim obtjžnoſti namjtagj. Poſluſſnoſt zagiſté geſt welikú ctnoſt, ano geſt matka wſſech ctnoſtj. Krásně tu dj ſw. Jarolim: „Poſluſſenſtwj pro Boha geſt ſpaſenj wſſech wěrných duſſj, geſt matka wſſech ctnoſtj, klíč nebeſkého králowſtwj ... geſt ſauſed ſwatých angelů, geſt pokrm wſſech ſwatých; nebo ſkrze ně k ſwrchowanému cjli k blaženému životu přiſſli“; dokládá [3]): „Kdybyſte ſe poſtili a modlili dnem i nocj, kdybyſte ſe pokořowali w žjni a w prachu, negſauce pak poſluſſni: wſſecky ctnoſti ſwé gſte zničili a záſluhu ztratili. Gediná poſluſſnoſt wjce má ceny než wſſecky ctnoſti“ [4]). Protož také w pjſmě ſwatém ſe klade poſluſſenſtwj nad oběti: „Lepſſjk geſt poſluſſenſtwj než oběti“ [5]). K čemuž trefně dokládá ſw. Řehoř Welikým: „Práwě klade ſe poſluſſnoſt nad oběti; poněwadž ſe obětemi uſmrcuge žiwot cizj (tělo zwjřecj), poſluſſnoſti ale mrtwj ſe wlaſtnj wůle. Gediné poſluſſnoſt geſt ta ctnoſt, kteráž oſtatnj ctnoſti do myſli wſſtěpůge a wſſtjpené chránj“ [6]). Giž tjm, že geſt poſluſſnoſt pramenem a matkau wſſelikých ctnoſtj, geſt ſama ſobě welikau odměnau; wſſak onak má geſſtě ginau odměnu, totiž blahý a utěſſený žiwot giž zde na zemi a po ſmrti pak wěčnau blaženoſt na nebi. Hle, pak ſpokogeně a blaženě geſt žiwen, genž w úplném poſluſſenſtwj Bohu ſe oddáwá. Gak pewný a bezpečný geſt u wſſelikém gednánj ſwém, an ten, genž náſleduge rozmarů ſrdce ſwého, gako tkťina ſemotam ſe klátj. Poſluſſný záko-

---

[1]) De vera et falsa poenit. c. 8. [2]) Philot. p. 2. c. 19. [3]) Sermo de virt. n. 3. [4]) Sermo de obed. et humil. c. 1. [5]) I. Král. 15, 22. [6]) Moral. in Job. lib. 35. c. 12.

Digitized by Google

na Božího, má dobré prawidlo a nezblaudj tak lehce; gesſto ten, kdo bludným rozumem ſe toliko zprawuge, nezřjdka na bezcestj ſe odchyluge. Křeſtan u poſluſſenſtwj pewně Boha ſe drže, ſkládá utěſſeně oſud ſwůg w ruce geho, wěda, že wſſecko k geho dobrému napomáhati muſj; gesſto plnitel toliko wlaſtnj wůle uſtawičně w bázni a ſtrachu trwá, gſa toliko na ſebe, na ſwau opatrnoſt lidſkau odkázán. Poſluſſný w ſſtěſtj nezbugnj, mage Boha na očjch a w neſſtěſtj nezaufá, wěda, že toho nezawinil; au nepoſluſſný nezná mezj ani mjry w dobách ſſtěſtj, gež ſobě přičjtá, a w dobách ſtraſtných celý ſobě zůſtawen, myſl tratj, zaufá. Tak zagiſté ſe plnj ſlowa Spaſitelowa: „Každý, kdož ſlyſſj ſlowa má a pluj ge, připodobněn bude muži maudrému, kterýž wyſtawěl dům ſwůg na ſkále. I ſpadl přjwal, a přiſſly řeky, a wáli wětrowé a obořili ſe na ten dům, a nepadl; nebo založen byl na ſkále. A kdož ſlyſſj ſlowa má . . a nečinj gich, podobný bude muži bláznu, kterýž uſtawěl dům ſwůg na pjſku. I ſpadl přjwal, a přiſſly řeky, a wáli wětrowé a obořili ſe na ten dům, a byl pád geho welký“ [1]). — A pak, komu geſt zaſljbeno králowſtwj nebeſké? Zdáž ne těm, genž u poſluſſenſtwj plnj wůli Božj? „Ne každý, kdož mi řjká: Pane, Pane“, wegde do králowſtwj nebeſkého: ale kdo činj wůli Otce mého, kterýž w nebeſjch geſt, ten wegde do králowſtwj nebeſkého“. Zatjm co mnohým, genž we gménu Páně prorokowali a zlé duchy wymjtali a diwy činili, a wſſak w nepoſluſſenſtwj neprawoſt páchali, ſe dj: „Neznám wás. Odegděte ode mne, kteřj činjte neprawoſt“ [2]).

Wſſak ale netoliko poſluſſenſtwj Boha geſt welká a Bohu milá ctnoſt, nýbrž také poſluſſenſtwj lidj, totiž: předſtawených a wrchnoſti duchownj a ſwětſké, má zásluhu u Boha. A w prawdě takowéto poſluſſenſtwj nenjſt rozdilné od poſluſſenſtwj ſamého Boha, onoť geſt gedno a geſt toliko wýgew onoho; gesſto wrchnoſti na mjſtě Božjm ſtogj a gſau mjſtodržitelé Boží, a Bůh ſám, genž gim dal zprawu nad námi a moc k rozkazowánj, welj gich poſlauchati. Protož kdož gich w dobrém poſlauchá, ſamého Boha poſlauchá. Pěknau radu dáwá w ohledu tomto ſw. Frantiſſek duchownj dceři ſwé: „Plň Bohumilo, rozkazy gegich (předſtawených ſwých), čjmž newyhnutelně powinna gſi. Ale abyś dokonalau byla, wykonáwey též gegich rady, žádoſti neb přánj a dle gegich náklonnoſti ſe řid, pokudž ti ſluſſná láſka a opatrnoſt powolj. — Poſluſſnau buď we wěcech tělu twému a duchu libých, gako w gjdle, kratochwjlech a t. d.: nebo byť ſe i zdála ſſpatná ctnoſt w podobných wěcech poſlauchati, byla by wſſak welká nectnoſt odporowati. — Buď též poſluſſna we wěcech ſamých od ſebe ani zlých ani dobrých; gako gſau n. p. w tom neb ginem oděwn, tan neb ginau ceſtau choditi; a to poſluſſenſtwj bude welmi chwalitebné. Buď napoſledy poſluſſná i w těžkých, odporných a drſnatých wěcech, a to bude dokonalé poſluſſenſtwj. Wſſechna pak ta poſluſſenſtwj kouey ljbezně bez odmlauwánj, wolně bez odkládánj, weſele bez newrloſti, a přede wſſjm poſlauchey laſkawě, t. g. z láſky k tomu, kterýž z láſky k nám učiněn byl poſluſſným až k ſmrti kříže, a kterýž, gak dj ſw. Bernard, raděgi žiwot než poſluſſenſtwj chtěl ztratiti [3]).“ „Abyś tjm ochotněgi poſlauchal, dj ſw Bonawentura, nawykni ſobě ctjti w poručenj rozkazugjcjho ne hlas lidſký, nýbrž hlas Božj [4]). — Konečně geſt ſwobodné

[1]) Mat. 7, 24—27. [2]) L. c. 7, 21. atd. [3]) Zilot. čáſt. 3. k. 12. [4]) Oſmero duch. čtěnj č. 3.

Digitized by Google

a dobrowolné posluſſenſtwj Bohu milé a prospěſſné, kterémuž se z wlaſtnjho wolenj a ſamochtě podrobugeme a kteréž nám nikdo neukládá, než my ſami; kdežto obyčegně zpowědnjka neb otce duchownjho ſobě woljme, gemužto se ſlibem k poſlauchánj zawazugeme, gako ſw. Terezie Otci swému duchownjmu Graciánowi se zawázala; a neb když bez ſlibu se pod poſluſſenſtwj někoho ſtawjme. Kráſně pjſſe o tomto poſluſſenſtwj blahoſlawený Tomáš Kempenſký: „Znamenitá wěc geſt, w poſluſſenſtwj ſtáti, pod předſtawenym žjti, a swým pánem nebýti. Mnohem bezpečněgi geſt, býti poddaným nežli předſtawenym . . . Prawda geſt, že každý rád podlé ſmyſlu swého gedná a wjce se chýlj k těm, kteřjž s njm ſtegně ſmýſſlegj. Geſt-li wſſak Bůh mezi námi geſt, muſjme někdy od swého ſmýſſlenj upuſtiti pro pokog dobrý. Kdo geſt tak maudrý, by wſſecko mohl dokonale wěděti? Protož nebuď urputilý na ſmýſſlenj swé; nýbrž rád také ſmýſſlenj giných poſlanchey. Ge-li twé ſmýſſlenj dobré, a ty od něho pro Boha upuſtiw, ginému powoljš, wětſſj z toho prospěch mjti budeš. Častokráte gſem ſlýchal, že geſt bezpečněgi poſlauchati a radu přigjmati, nežli gi dáwati [1]). A protož dobře napomjná ſw. Bernard, an wolá: „Uč ſe, ó člověče, poſluſſným býti; uč ſe, hljno, podrizowati ſebe; uč ſe, prachu, poſlauchati. O twém ſtwořiteli mluwě Ewangeliſta dj: A byl poddán gim bez pochyby, že Marii a Joſefowi. Zardiž ſe tedy hrdý popeli! Bůh a Pán twůg ſe pokořuge, a ty ſe wypjnáš? Bůh ſe poddáwá lidem a ty chceš nad ginými panowati a ſebe ſtawjš nad ſtwořitele swého [2])." K tomu kráſně dokládá ſw. Frantiſſek Sáleſſký: O, gak mocně měl by na naſſe ſrdce půſobiti přiklad ſwaté poſluſſnoſti, kterýž nám Božſký Spaſitel ze ſwau panenſkau rodičkau dáti ráčil, abychom dokonale plnili, negen co nám přikázáno, nýbrž i co nám raděno. Takto budeme zagiſté wždy milegſſjmi Bohu neydobrotiwěgſſjmu. Ach, což pak to přiliš welikého, gſme-li poſluſſni, geſſto gſme ſe k poſluſſenſtwj zrodili; a geſſto ſpatřugeme, že neywyšſſj panownjk, gemuž geſt wſſecko poddáno, tak úplně a dokonale poſluſſenſtwj ſe podrobiti ráčil? Učme ſe tedy býti tichými, uſtupnými a podagnými; a to netoliko na čas; neb gen w té neb oné přjpadnoſti, nýbrž wždy a wſſudy. až do ſkonánj swého [3]).

Geden pak z nich, když widěl, že geſt očiſſtěn, nawrátil ſe s welikým hlaſem welebě Boha, a padl na twář před nohy geho, djky čině, a ten byl Samaritán. Známok geſt, že mezi lidmi, geſſto ſpolečné nebezpečenſtwj neb bjda tiſnj, mizj na čas předeſſlá záſſť a wſſelicj rozdjlowé ge od ſebe děljcj. Tak to nalezáme i w dneſſnjm ſw. Ewangelium na deſſti malomocných. Zagiſté nemalá rozdjlnoſt panowala mezi nimi dle půwodu ſmýſſlenj gegich; ano i geden mezi nimi byl Samaritán, gichžto ſe ginak Židé ſtjtili, aniž s nimi obcowali. A wſſak geſſto wſſickni byli wywrženi z obcowánj lidſkého a ode wſſech opuſſtěni na puſtinách blaudili, ſgednotili ſe a drželi gſau dohromady. Gedna ſpolečná bjda ſpogila ge w gedno. Než co neſſtěſtj ſpogilo, ſtěſtj opět rozdwogilo. Neb, gedwa že nèkolika krokū gdauce poznali, že očiſſtěni gſau, rozdwogili ſe. Každý myſlel toliko na ſebe a na domácj záležitoſti ſwé, aniž

[1]) O náſled. kr. 1. 4. 9. [2]) De laud. Virg. Matr. hom. 1. n. 8. [3]) Feſto Purif.

Digitized by Google

dbage o oſtatnj ſaudruhy; a ſtaré předſudky přiſſli opět k prawu ſwému. Židé ſpěchali ukázat ſe knězjm, by ſe mohli domů nawrátiti k domácjm a přjbuznym ſwym, zapomenuwſſe netoliko na dobrodince ſwého, ale i na bywalého druha w tjſni — na Samaritána. Tj mnto pak wzeſſlo gaſněgſſj ſwětlo. Neb nezapomenuw pro dobrodinj na dobrodince, aniž náſledowaw newděku giných, nawrátil ſe welikym hlaſem welebě Boha a padl na twář před nohy Páně djky činil. O, ſſlechetné to geduánj opowrženého Samaritána, wſſeho uwáženj hodné! O, čacká to myſl, hodná náſledowánj! Hle, on wzdáwá djky Bohu a diwotwornému dobrodinci ſwému, a to gediný mezi deſjti a k tomu geſt cizozemec — Samaritán. „Skaſtný zagiſté Samaritán onen, ktergž poznaw, že ničeho nemá, čeho by byl neobdržel, základu ſwého oſtkjhal, a s djkůčinenjm Pánu ſe nawrátil; wolá tu ſw. Bernard, a ihned dokládá: „Skaſtný, kdož při każdém daru miloſti k tomu ſe wracj, genž geſt plnoſt wſſech miloſtj“ [1]). A w prawdě nemáme i my k tomu přjčiny doſti? Což geſt ſluſſněgſſjho, což ſprawedliwěgſſjho, než abychom u wděčnoſti často pozdwihli frdcj ſwých k Bohu Otci nebeſkému, uznáwagjce gehо darů, gemu ge přičitagjce, gemu ſe w láſce a poſluſſnoſti oddáwagjce — ſlowem abychom Bohu wděčnj byli. Zdaž nenj dárce wſſeho dobrého? Zdaž nepřicházj od něho wſſeliký dar dobrý i ten, gehož ginj nám poſkytugj? Že gſme a že zde na ſwětě žigeme, a že tu ſtogjme gako neznamenitěgſſj tworowé dle ducha k obrazu geho ſtwořeni, a dle těla koruna a wykwět wſſeliképo tworſtwa: což geſt to giného, než dar miloſti geho, genž nás ſtwořil k obrazu a podobenſtwj ſwému a korunowal nás ctj a ſláwau a učinil nás málo menſſj angelů? Že pak trwáme a nehyneme, a že nalezáme, co k zachowánj žiwota potřebj máme: což geſt to giného, než dar láſky geho, gehož prawice nás wodj a lewice chránj, genž dáwá ſlunce wycházeti a zapadati, dáwá prſſeti na zemi a roſu padati, otwjrá ruku ſwau a naplňuge wſſeliký žiwočich požehnánjm ſwym, žiwj ptactwo nebeſké, ſſatj kwjtj polnj a wſſecko toto činj a půſobj pro nás k zachowánj žiwota naſſeho?! — A což wjce geſt, že gſme oſwobozeni od winy hřjchu a od zahynutj wěčného, že wina naſſe ſmazána geſt, zápis ſmrti roztržen, a že gſme opět ſynowé Božj a dle naděge dědicowé Kriſtowi; že ſwětlo prawdy nám wzeſſlo a že máme tolik proſtředků ctnoſti a blaženoſti: čj geſt to dobrodinj, čj miloſt, než toho, genž nás tak milowal: že Syna ſwého gednorozeného dal, aby žádný, kdož wěrj w něho, nezahynul, ale měl žiwot wěčný? A čj geſt to dar než toho, genž ſe za nás wydal w ſmrt kržje; a powolal nás k ſwětlu prawdy a ctnoſti z temnoſtj bludu a hřjchu? A pak že hřjchem poſſkwrněni opět očiſtěnj a oſprawedlněnj a odpuſſtěnj docházjme, což geſt to než dar miloſrdenſtwj Božjho a zásluh Kriſtowých, genž obětowaw ſe za nás, ſhladil neprawoſt naſſi a dobyl nám miloſti oſprawedlněnj? I ta dobrodinj, kteráž z ruky bližnjch béreme, což gſau giného, než dobrodinj Boha ſamého, od něhožto poſléze přicházegj? Onť zagiſté dal dobrodincům naſſim laſkawé a ſſtědré ſrdce a obrátil ge k nám; on gim naſſtědřil a udělil toho, z čeho pak oni w ſſtědroſti a láſce nám udělugj. Bohu tedy přiſluſſj přede wſſim djky naſſe, gemu přiſluſſj čeſt a chwála we wſſem. — „We wſſech wě-

[1]) Sermo de divers. s. 27. c. 8.

Digitized by Google

cech djky činte: nebo to geſt wůle Božj w Kriſtu Ježiſſi o wás wſſech; pjſſe ſwatý Pawel k Teſſalonicenſkým [1]). Znameney tu dobře, milý křeſtane, že ſw. apoſſtol dj „we wſſech wěcech.“ Tedy ne toliko w ſſtěſtj i w neſſtěſtj, ne toliko w radoſtných dobách i w žaloſtných: wždy a we wſſech wěcech máme Bohu djky wzdáwati; a právě tjm ſe ljſſj wděčnoſt křeſtana od wděčnoſti pohana: že tento widj ſſtědrau ruku toliko w dařjch utěſſených, když otewřena geſt, onen pak gi widj i tehdáž, když ſe zdá, gako by na zpět wztažena byla, a wzdáwá Twůrci djky i za takowé wěci, genž ſe zdagj býti protiwné. „Nic nenj ſwatěgſſjho, dj ſw. Jan Zlatoúſtý, než gazyk, genž w protiwenſtwjch Boha welebj a gemu djky wzdáwá; a tauto ctnoſtj ſtkwěl ſe ſſedý Tobiáš. Neb, když po mnohých neſnázjch a obětech lásky k bližnjmu byl oſlepl a chudý bjdný žiwot wedl, trwal nepohnutelný w bázni Božj, djky wzdáwage po wſſecky dny žiwota ſwého“ [2]). Podobně i Job wſſecko gmění ztratiw wolal: „Hoſpodin dal, Hoſpodin wzal: gakž ſe Hoſpodinowi ljbilo, tak ſe ſtalo: buď gméno Hoſpodinowo požehnáno“ [3]). Geho pak následowal ſw. Frantiſſek Seraſinſký, genž we wſſelikém ſauženj ſwém takto ſrdcem wraucjm wzdycháwal: „Djky tobě wzdáwám, Pane Bože, za wſſecky boleſti mé .... a to budiž mé potěſſenj, twé wůlę plněnj.“ Neb gak učený muž, Jan Akwila dj: „W čas neſſtěſtj a protiwenſtwj gediné „djky Bohu“ wjce platj, než takowých ſſeſt tiſjc w ſſtěſtj a zdrawj“ [4]). A w prawdě, dle ſlow ſw. Marima, má ſe to s wděčnoſtj gako s měſjcem. Gako totiž tento geſt neyzpanilegſſj, když ge w úplňku a celý oſwjcený: podobně i geſt wděčnoſt naſſe prawá gen tehdáž, když netoliko za dary ſſtěſtj a blaženoſti, nýbrž i za utrpenj a protiwenſtwj ſe wděčnými prokazugeme; gakž wolá Žalmiſta Páně: „Dobrořečiti budu Hoſpodinu každého času, wždy bude chwála geho w ůſtech mých“ [5]). Tedy w gaſných i temných dobách žiwota a bez rozdjlu za wſſecko, což prozřetelnoſt Božj wmjſila w žiwot náš, aby nás zkauſſela, čiſtila a od ceſt neprawých uchowala, ſluſſj djky wzdáwati. „Srdcem i ůſty, wždy Bohu djky wzdáwey, nechť ſe gakkoli tobě wede w trápenj i w ſnuženj. On zagiſté maudře rozdělil wſſecko we ſwětě dle ſwého prawdiwého a ſpraweddliwého rozſudku“; napomjná ſw. Bonawentura. Wzdáwage pak křeſtan djky Bohu za wſſecko a we wſſech wěcech; neopomjná také wděčným býti k lidem, gichžto maudroſt Božj použjwá za nástroge dobročinnoſti ſwé. Wděčný Samaritán nawrátil ſe, gak dj ſw. Ewangelium, aby welebil Boha. Tot mohl i na dalſſj ceſtě ſwé činiti; než on chtěl také djky wzdáti diwotwornému dobrodinci ſwému, gehožto mu Bůh poſlal. Podobně tedy gako žádný nemůže říci: Milugi Boha z celého ſrdce nedbage pak o bližnjho: rowněž i nemůže ſe žádný honoſiti wděčnoſtj k Bohu, kdož newděčný geſt k rodičům, k dobrodincům a k přátelům upřjmným. W prawdě zbožnj nečinj tu žádného rozdjlu, ono i w neywětſſj potřebě a nauzi gſau dámyſlnj doſti k wynalezenj něčeho, čjmžby djky ſwé dobrodinci ſwému oſwědčili; gako ſe wyprawuge o gednom miſſionáři z towaryſſtwa Ježiſſowa, genž následkem neunawené péče morem raněných ſám morowau ranau nawſſtjwen byl. I nemálo ho to rmautilo, že nemohl ſe nikterak odſlaužiti těm, genž s nebezpečen-

[1]) I. Theſ. 5, 18. [2]) Tob. 2, 14. [3]) Job 2, 10. [4]) Macana Wýbor

stwjm žiwota o něho péči měli, až pak mu konečně předc něco napadlo. „Prosjm Boha, dj on, abych zásluhy, gež trpěliwostj a odewzdánjm swým u něho nabýti daufám, za wás obětowati a na wás přenésti mohl“ [1]). —

Wssak wděčnost nenj toliko slussná a sprawedliwá ctnost, onak gest také zpanilá a usslechtilá, Bohu i lidem milá. Onak zdobj toho, genž dary přigjmá. Kdež gest wděčnost, tu gest také známost a náhled toho, čeho denně potřebugeme a z sstědré ruky Božj a bratřj béřeme. Kde gest wděčnost, tu gest pokora a sprawedlnost. Tu se uznáwá wlastnj potřeba a nauze a odwislost a rowněž i láska a dobročinnost dárce. Kdež gest wděčnost, tu gest srdce a láska, tu se wine srdce k srdci a těssj a raduge se z dobrodince a z lásky geho. A proto také činj wděčnost člowěka Bohu i lidem milého a nowých dobrodinj hodného. Wděčnost gest takřka záwdawek a rukogemstwj nowých a hogněgssjch darů. „K mjstu, odkud wycházegj řeky, (do moře) nawracugj se, aby zase tekly“, dj kazatel, načež narážege sw. Jan Zlatoústý, dokládá: „Bůh žádá od nás wděčnost, ne gakoby měl chwály nassj potřebj, nýbrž aby zisk celý k nám se wrátil a wětssj pomoci nás hodny učinil“ [2]). „Budiž wděčen za dar neymenssj a staneš se hodným přigjmati wětssj. I neymenssj měg za neywětssj, ano byk dar byl sebe nepatrněgssj, měg ho za obwzlásstnj“; dj dobře blahoslawený Tomáš Kempenský [3]). K čemuž dokládá sw. Bernard, řka: „Slussno, aby člowěk byl wděčným . . . chce-li, aby w něm dary milosti netoliko zůstaly, nýbrž i rožmnoženy byly“ [4]). O, gak gest wděčnost ntěssená ctnost! A protož nalezáme, že byla wždy stránkau sslechetných dussj, a čjm sslechetněgssj byli tito, tjm se prokazowali wděčněgssjmi k dobrodincům swým! — Owssemk sslechetná dusse cjtj se u wděčnosti swé wždy w každé době zawázána djky Bohu, dárci wsseho dobrého, widjc we wssem, co má a co gest, dar sstědré ruky geho a plnjc takto rozkaz Páně: „We wssech wěcech djky čiňte“. A wssak gsautě doby, kteréž ho wyzýwagj zwlássk a důrazněgi k wděčnosti a k djkůčiněnj, — doby, kdežto se mu sstědrost a dobrota Božj gewj w celé swé hognosti a se wssj mocj a bohatstwjm swým naň dotjrá, tak že tu wlažný a netečný býti nemůže. A takowáto doba, genž tebe, křesťane milý, wyzýwá k wraucjm a srdečným djkům, gest zagisté doba přjtomná, doba skončené žně. Hle, wiz tu hognost požehnánj Božjho a dar sstědré ruky Božj! — Pomni, co se silo, co se swěřilo na podzim a z gara w lůno země! Gak málo toho bylo, a gaké požehnánj tuto! A byk i nebylo wždy tak hogné, gak bys snad očekáwal, gest dosti weliké na nehodnost lidskau. — Gaký to dar sstědrosti a dobroty Božj! Owssemk oralo se, silo se, a zaljwalo se, a sstěpowalo se, a pracowalo se mnoho w potu a w mozolech, a mnohý snássel břjmě dne i horka: a wssak „ani ten, kdož sázj, gest něco, ani ten, kdož zaléwá: ale Bůh, genž dáwá wzrůst“ [5]). Myk owssem gsme pracowali, ale Pán dáwal wzrůst, on sesjlal déssk a rosu nebeskau, a dáwal teplo a slunce, a swlažowal a zahřjwal osenj a plody zemské, a chránil ge před mrazem, před rezem, přjwaly a krupobitjm, a pod ochranau a péčj geho wzesslo osenj, rostlo, kwětlo, zrálo a uzrálo — geho dar a požehnánj gest, žeň nasse; geho

[1]) Veith's hom. Vorträge djl 6., str. 161. [2]) Hom. 8. in ep. ad Coloss. [3]) O násl. Krista lib. 2. c. 10. [4]) Sermo de temp. Dom. 6. p. Pent. [5]) I. Kor. 3, 7.

Digitized by Google

ſſtědroſt geſt auroda, z kterež ſe těſſjme nynj a kterauž s radoſtj ſnáſſjme do ſtodol ſwých. A mohl bys to překlédnauti, milý křeſtane, a pro tak hogné a ſſtědré dary zapomenauti na dobrotiwého a ſſtědrého dárce? Nikoliw. O, geſtli který čas nás wyzýwá k wděčnoſti a djkůčinénj, geſtit to čas přjtomný — doba to dokončená žně. A protož uzney, křeſtane milý, uzney lásku a ſſtědrotu předobrotiwého dárce! Chwal a weleb dobročinnoſt a ſſtědroſt geho, a zwoley utěſſeným ſrdcem: „Tě Boha chwáljme“! Pak odplat také dárci nebeſkému za dary geho. Než, ty ſe tážeš s Žalmiſtau Páně: „Čjm ſe odplatjm Hoſpodinu za wſſecko, což mi učinil“? [1]) Hoſpodinu owſſemk nemůžeš ničeho dáti; gehok gſau nebeſa i země — onk nepotřebuge darů tworů ſwých; nic méně wſſak přede můžeš ſe mu wděčným státi. Přede wſſjm požjwey, čeho tobě naſſtědřila geho ruka, ſtkjdmě, a obracug dary geho k tomu, k čemu tobě dány gſau — we wſſem oſlawuge a zwelebuge gméno geho. Pak uděl také z hognoſti těm, gimž ruka Páně tak mnoho neudělila a kterež na tebe odkazuge, totiž bjdným a nuzným. Když přigdau tito za dwéře twé a budau tebe proſiti o almužnu, nezatwrzug ſrdce ſwého, neodbýwey gich aniž ge propauſſtěg z prázdna; nýbrž gako Pán tobě naſſtědřil, otewři i ty ſſtědrau ruku ſwau, wěda, že co gſi učinil gednomu z těch neymenſſjch bratřj, že gſi Pánu ſamému učinil. Tak neylépe ſe prokážeš Hoſpodinu wděčným za žeň, kterauž tobě připrawil a ſtaneš ſe wětſſjch darů hoden. —

Gako krásná a zpanilá geſt wděčnoſt, tak ohawná a hanebná geſt newděčnoſt. Pán Ježjš to dáwá ſám na ſrozuměnau w dneſſnjm ſw. Ewangelium, geſſto u podiwenj obrátil ſe k wděčnému Samaritánu djky mu wzdáwagicjmu, řka: Zdaliž gich deſet nenj očiſſtěno? A kdež geſt gich dewět? Nenj nalezen, genžby ſe nawrátil a wzdal chwálu Bohu, gediné cizozemec tento. Wděčného člowěka, prawj giž pohanſký mudřec Seneka, těſſj přigaté dobrodinj wždy, newděčného pak toliko gednau. Důkazem toho geſt dewět oněch očiſſtěných newděčnjků. Brzy zapomenuli na dobrodince ſwého, gehož wjce nepotřebowali. K tomu kázala gim i opatrnoſt, aby ho negmenowali, wědauce, gak welice byl nenáwidjn od fariſeů a knjžat knězſkých. Mimo to ſami neradi o tom mluwili, chtjce, aby bylo zamlčeno a aby přiſſlo w zapomenutj, že tak ohyzdným neduhem raněni byli. Pak ſi aſi myſlili: wždyk ho to neſtálo žádné práce ani wýloh zhogiti nás; toliko gediné ſlowo poſtačowalo k tomu; pak to byla také geho powinnoſt nás uzdrawiti, wždyk geſt to geden z naſſinců a tudjž nás bližnj. Tak myſlili nemagjce djků dobrodinci, a tak ſnýſſlegj a gednagj až poſud wſſickni newděčnj. O gaká to ohawnoſt, gaká to necitelnoſt a lehkomyſlnoſt, gaká pýcha a hnuſná ſobětnoſt! Ge-li kdo ke každému dobrotiwý: myſlj newděčný, že to tak muſj býti, a že geſt powinowán dobrodinj mu prokazowati; poněwadž wůbec dobročinný geſt. Má-li kdo gměnj a uděluge-li hogně almužen: myſlj newděčný, že to nenj nic tak welikého, když mu pomáhá: „Wždyk má, ať dá“ — a neděkuge. Ge-li newděčný u welké bjdě a nauzi, a pomůže-li ſe mu, myſlj, že to nezaſluhuge zwláſſtnjho uznánj, neb, ſe domnjwá, a má za to, že mu wſſjm právem pomoc patřj, a že ſe mu odepřjti

[1]) Žalm 115, 12.

Digitized by Google

nemůže. Přispěge-li se newděčnému, a wssak nedá-li se mu tolik a tak, gak to prawě mjti žádá: netoliko že neděkuge, nýbrž i prokljná, tupj a hanobj dobrodince, genž pokáral opowážliwost, dotěrawost a nenasycenost geho. Pyssný powažuge dobrodinj za uraženj a za zahanbenj: a protož ge skrywá, a dělá gakoby neznal dobrodince swého. — Gaká to surowost, gaká to podlost; gaká to necitelnost! W prawdě tu bywá člowěk zahanben od nerozumných howad. Tyto němé twáři zdagj se znáti k dobrodinci swému a magj se k němu wljdně. Tak se wyprawuge o gistém Andronikowi, genž gsa otrokem w Řjmě, od pána swého zaběhl a na pausst utekl, a w horku do nějaké geskyně se ukryl, za njmž tam brzy přissel i lew a uzkew ho, podáwal mu nohu, w kteréž sspičatý trn wězel, gakoby ho prosil, aby mu ho wytrhl. Což když tento učinil a wytlačil hnij a nečistotu z rány, položil mu nohu na klin a celý den wedlé něho odpočjwal. Takto zhogiw lwa bydlel s njm w té geskyni celá tři léta. Až pak gednau wzdáliw se polapen a do Řjma nazpět odweden byl, a měl za trest předhozen býti sselmám w diwadle, kdež se kratochwile strogily. I pusstěn gest na něho lew weliký, kterýž ho gedwa uzkew, neyprw se gako s podiwenjm zastawil, potom tisse k němu gda, gakoby ho znal, gako nějaký domácj pes gazykem mu ljzal ruce i nohy, a nedal k němu giné zwěři přistaupiti ani mu ussloditi, gako by ho brániti chtěl. Byl to lew, gemuž Andronikus trn z nohy wytáhl, a genž téhož času polapen a do Řjma zawezen byl gest [1]). W prawdě lew tento zahanbuge mnohého newděčného. — A když newděčnjk tak se snjži pod nerozumné zwjře, čeho pak nenj schopen? Dogista nezůstáwá pauze při tom státi, že dobrodinj neuznáwá a za ně dobrodinci djku newzdáwá; nýbrž on pokročj dále a odměňuge za dobré zlým. Snad mnohý z těch očisstěných wolal pak w Jerusalémě: „Ukřjžug, ukřjžug ho“! aby se nezdál býti geho učennjkem. Newděčný člowěk gest schopen wssj ohawnosti, podobage se břečtánu, genž stromy, u nichžto má kořeny, hubj a wyžjrá. Tak newděčně gednal geden wogin Řecký, an tona na moři byl od gednoho cizince zachowán, pohostinu přigat, pečliwě chowán, pak i na cestu wyprawen. Žehnage se s njm, přisljbil mu, že se mu wděčným prokáže, gak mile by se nawrátil k Filipowi Macedonskému, králi swému. I dostál slowu, ale w giném smyslu. Wyprawowal sice králi nehodu swau, zamlčel pak pomoc, sobě poskytnutau; a za odměnu wystálých nesnázj wyžádal si statek dobrodince swého, což mu w skutku dáno bylo. Když pak ubohý utisknutý to králi oznámil, obdržel magetek swůg nazpět, newděčnjku pak wypálen gest na zádech nápis; Tento gest newděčný host! — Zagisté zaslaužený to trest: aby napotom wssickni střežili se newděčnjka; nebo kdo takto nakládá s dobrodincem, k němužto ho wděčnost zawazuge, gak bude nakládati s ginými, gimžto ničjm nenj powinowán?! — A byť i newděčnjk nezplácel za dobrodinj zlým, gij pauhau newděčnostj swau, že neuznáwá a newážj sobě dobrodinj, sspatně se odměňuge dobrodinci swému, gessto ho zarmucuge; an tento widj, že neprawému se dobrodinj dostalo. Tak žalostnil druhdy sám Hospodin nad newděkem lidu wywoleného u Jsaiásse proroka: „Syny wychowal gsem a powýssil a oni pohrdali mnau.“ A

[1]) Appion et Gelius lib. 5. c. 14.

Digitized by Google

podobně tázal se i Pán Ježjš s neljbostj: „Zdaliž gich deset nenj očisstěno? A kde gest gich dewět?“ Wěděl owssem, kde gsau; a wssak tázal se proto, aby odsaudil newděk gegich, powažuge gich, gakoby gich neznal, a gakoby gim byl cizincem, gakož se stali i oni gemu cizinci. — Což diwu, že pak se zatwrdj srdce mnohého dobrodince, genž si pomyslj: Gesslo si dobrodinjm toliko nepřátely a protiwnjky činjm, i zawru raděgi ruku swau a neprokáži se wjce dobročinným; neb, gak znamená sw. Bernard: „newděčnost gest gako palčliwý wjtr, wysussugjcj pramen dobročinnosti, rosu milosrdenstwj a potoky milosti“ [1]). Podobně znamená i sw. Wawřinec Justin: — „Weliké zlé gest newděčnost, gessto wysussuge pramen Božské dobroty, mařj lidskau lásku, olupuge o dary, odnjmá hodnost, plodj pýchu, pohrdá přátelstwjm, russj pokog, roztrussuge pohorssenj, přege neswárům, rozněcuge nepřátelstwj a hyzdj člowěka před Bohem i před lidmi“ [2]). Proto také prý řjkáwal Pláto, znamenitý mudřec pohanský: „Čtwero wěcj gest těžkých, pátá pak gest dokonce nemožná: Slaužiti pyssnému, žádati něco od lakomého, obchod mjti se lhářem a gednati s newědomcem; pátá pak naskrz nemožné gest: dobře činiti newděčnjku. —

A co přitom gest neyhorssjho, že počet newděčných gest tak hogný. Hle, deset gich očisstěno a nenj nalezen, genž by se nawrátil a wzdal chwálu Bohu gediné cizozemec. Mezi desjti geden wděčný! — A tak gest to až posud. Těch, genž by prokázaná sobě dobrodinj wěrně w srdci chowali, s radostj a potěssenjm na dobrodince myslili, geho sstědrotu welebili a o nj wyprowowali, za dobrodinj láskau, oddanostj a ochotnau službowolnostj gemu se odsluhowali: takowých sslechetných dussj, gest málo. Znamenitá gest odpowěd, kterauž dáwal starý mudřec Simonides těm, genž o něgakau službu žádagjce, slibowali gemu za to wděčnými se prokázati. I řjkáwáwalť: „Mám doma dwě skřjně, w gedné mám mohowitost swau, w druhé chowám wděčnost lidskau. Potřebugi-li čeho a otewru-li náhodau onu skřjni wděčnosti, nalezám gi prázdnau.“ — Ano, tak daleko to giž přisslo, že newděk lidský se stal přjslowjm. — Což tedy, milý křesťane? Co učinjš ty? Snad bysi chtěl zatwrditi srdce swé, a dáti se swoditi, že bys řjkal gako mnozj: Blázen, kdož ginému dobré činj? Owssemť blázen, kdož ginému dobrodinj prokazuge proto, že za to djky a odwetu očekáwá, čjmž zagisté swé soběctwj na gewo pronássj. Protož gest maudrost tohoto swěta bláznowstwjm u Boha. — Nemluw tak, milý křesťane, aniž se dey newděkem lidským od dobročinnosti swé odwrátiti. — Prokážj-li se k tobě wděčnými ti, gimž gsi dobře činil: nuže radug a těš se z toho; wssak ne tak pro sebe samého, abrž raděgi pro ně; ne sobě wzdáwey čest, nýbrž Bohu. Zagisté ne proto pochwálil Kristus Pán wděčného Samaritána, že se nawrátil a že wzdal chwálu gemu; nýbrž že wzdal chwálu Bohu. — Gsau-li pak ti, gimž gsi dobře činil, k tobě newděčnj; proto netratj twá dobročinnost a twé dobré mjněnj ceny aniž tratjš ty odplaty u Boha. Newděčnj tito zagisté musj gednau počet Bohu klásti a gsau wjce k politowánj než ty, nedáš-li se newděkem gegich zatwrditi. — Pomni pak, že to Spasitel twůg ginak neměl. — Hle z desjti očisstěných nenj nalezen, genž by se nawrátil a djky činil, než gediný

[1]) In Cant. serm. 51. [2]) De regim. Praelat. c. 21.

Digitized by Google

Samaritán. A co ztěžil za wſſecky práce, neſnáze, utrpenj a obětj wykupitelſkého djla ſwého? gaké wzal djky? — Křjž, potupný křjž doſtal ſe mu konečně. — Mimo to popatř také: gak ſe děge Otci nebeſkému, gehož ſſtědrá ruka nepřeſtáwá wſſem dobře činiti? Gaké djky těžj u mnohých? Zagiſté kdyby chtěl dobře činiti toliko wděčným, a k newděčným zatwrditi otcowſké ſrdce ſwé, gak mnoho by gich muſilo zhynauti, a ſnad ty také ſám!? Nebo geſtli málo těch, genž k lidem wděčnými ſe prokazugi, geſſtě méně geſt těch, genž k Bohu gſau wděčni. O gak málo geſt těch, genž wſſecko, což z ruky lidſké dobrého berau uznáwagj za dar ſſtědroſti a dobroty Božj, a ze wſſeho, což magj a což gſau, Bohu djky wzdáwagj, uſtawičně ho chwáljce a welebjce? I poſud by ſe mohlo zhuſta říci: „Nenj nalezen, genžby ſe nawrátil a wzdal chwálu Bohu.“ — Hle, ſſtědrá ruka Božj prowázj nás žiwotem tjmto, a obohacuge nás hognými dary těla i duſſe u wſſelikých dobách a přjpadnoſtech žiwota. S hůry přicházegj radoſti, kteréž obweſelugj ducha, gakož i žaloſti, kteréž nás očiſſtugj a ztwrzugj w dobrém; nechť kráčjme po gaſných či po temných ceſtách žiwota, Bůh nás wede wždy a wſſudy tak, gak nám to dobré a proſpěſſné geſt. O, když bychom to chtěli uznati! Než gak málo gich uznáwá wděčným ſrdcem lásku tuto Otce nebeſkého?! Gak málo oſwědčugj wděčnoſt ſwau k němu ſkutky a žiwotem! Mnozj pozdwihugj gedwa očj ſwých k nebi; gſauce žiwi do ſwěta, požjwagj rozkoſſi geho dle liboſti, aniž wzpomjnagj na dárce; ba mnozj ſe ſnažj wſſelikau wzpomjnku naň wypuditi ze ſrdcj ſwých. — Nikde neukázala ſe nám láſka Božj tak gaſně, gako že Otec wydal gednorozeného Syna pro nás a tento newygewil wětſſj lásku, než an ſe za nás obětowal, měw předloženau ſobě ſláwu opowážil ſe hanby a potupy křjže. Tato láſka geſt tak wyſoká, že ſe nedá ani doſáhnauti, geſt tak hluboká, že ſe nedá ani myſlj wyſtihnauti; tak welebná, že muſſme před nj na kolena padati a w prachu ſe gj kořiti. Než mnoho-li gich miluge Spaſitele a Wykupitele ſwého z celého ſrdce, ze wſſj myſli, ze wſſj ſjly ſwé? Naopak, gak mnoho geſt těch, gimžto geſt křjž pohorſſenjm a bláznowſtwjm, genž gſau nepřátelé Kriſtowi, a toliko o wěci čaſné pečugjce, kdyby mohli, podwrátili by ho? Gak mnozj negednagj ginak, než giſtý ſenátor Řjmſký, genž byl zadłużený, a když za něho cjſař Auğuſtus wſſecko zaplatil, pſal mu pſanj, gehož obſah byl: „Mně nic?“ Gako tento nepowažowal zaplacenj dluhu a ſwobody za nic, podobně pokládagj mnozj wykaupenj Kriſtowa za nic, ani ſi ge wážjce, ani ſi ge wſſjmagjce. — W cjrkwi ſwé pak zůſtawil nám Kriſtus weliké djlo wykaupenj ſwého a hogné owoce geho: abychom gi gakožto duchownj matku ſwau poznali a milowali, gakož ona právě mateřſkau péčj giž na počátku žiwota pozemſkého nás přigala a tauto péčj nás po celé pauti pozemſké až k hrobu na krag wěčnoſti prowázj. — A předc: gak málo geſt těch, genž uznáwagj cjrkew za duſſewnj matku ſwau? poſlauchagjce gegjho učenj, náſledugjce gegjho napomjnánj a wzbuzowánj s ſynowſkau důwěrau a ochotnoſtj? Mnozj ſi počjnagj, gakoby gim měla cjrkew děkowati za to, že nepohrdagj duchownými poklady gegjmi. Ginj pak docela gimi pohrdagj; gſauce gako ſlepj a hluſſj ke wſſemu, což ſwatého a ſpaſitelného geſt, nemagj k nj ſrdce; ano dělagj ſi z toho čeſt, když gi a ſłużebnjky a úſtawy gegi tupj, hanj a pronáſledugj. — Tak ſe zplácj twá neſmjrná láſka, twá neſkončená dobrota,

Digitized by Google

Bože welikỳ — ohyzdným newděkem! — Nenj nalezen, genžby wzdal chwálu Bohu. — A ty předc ſnáſſjš nás a ſhowjwáš nám, ano — o té neſkončené dobrotiwoſti! — Ty otwjráš neuſtále ſſtědrau ruku ſwau a obohacugeš uſtawičně hognými dary ty, genž ſe tobě newděkem odměňugj a potupugj ſſtědroty twé. — Ano mnoho geſt newděčných. Zkuſſug tedy i ty, křeſtane milỳ, ſebe ſamého, a taž ſe: zdaliž i ty nepatřjš do počtu newděčnjkŭ těchto? — Zpytug, co ti dal Bůh, a což ti dáwá poſud denně? a což gſi obdržel od Kriſta a co obdržugeš poſud každodenně? a čeho ti udělil Duch ſw. a co tobě poſud uděluge? — Zkaumey: zdaž gſi toho pamětliw, a zdaž to chowáš w ſrdci? Zdaž chwáljš a welebjš Boha za to? Zdaž gſi mu oddán a zdaž ſlaužiš gemu? A činjš-li to ſrdcem radoſtným? — Podobně také zkuſſug: co tobě prokazugj twogj rodiče, učitelé, wychowatelé, dobrodincowé, otcowé duchownj, twé přátelé a ſauſedé? Chowáš-li to w ſrdci ſwém? Máš-li památku gegich w požehnánj? Snažjš-li ſe gim odſlauziti? Modljš-li ſe za ně? Děláš-li gim radoſt a potěſſenj? — Zkauſſeg každý ſebe ſám! Twůg wděk či newděk geſt prawé měřitko twé mrawnj dokonaloſti. Dle toho můžeš poſauditi, gak daleko gſi pokročil w ctnoſti či w neprawoſti. W prawdě čjm geſt kdo dokonalegſſj, tjm geſt wděčněgſſj. —

Uchowey nás, ó Pane, od newděčnoſti a dey nám ſſlechetné ſrdce, abychom byli wděčni k dobrodincům ſwým, neywjce pak k tobě, genž gſi ſwrchowaný dárce wſſeho dobrého; a takto bychom ſe ſtali hodni dobroty a ſſtědroſty twé zde a hogněgſſjch darů nebeſkých na wěčnoſti. —

„Nenj nalezen, genžby ſe nawrátil, a wzdal chwálu Bohu, gedině cizozemec tento.“ Slowa tato, kteráž mluwil Kriſtus Pán k zástupu ho prowázegjcjmu, gſau nemalá důtka a pokáránj náboženſké pýchy Židů, zwlášſtě pak fariſeů. I chtěl tu říci Kriſtus Pán: Hle, wy Židé a fariſeowé, wy ſi tak mnoho na tom zakládáte, že gſte lid wywolenỳ, že máte zákon a proroky, Jeruſalém a oběti, a ginými pohrdáte; hle, tento od wás zawržený a potupený Samaritán, genž má toliko zákon a nemá chrámu ani obětj, ten wás zahanbil čině u wděčnoſti, čeho waſſi ſauwěrci a ſaukmenowci neučinili. Zdá ſe, že ſám ſw. Ewangeliſta totéž na zřeteli měl, an wyprawiw wděčnoſt očiſſtěného a ke Kriſtu ſe nawrátiwſſjho, zřegmě dokládá: a ten byl Samaritán; gakoby chtěl říci: byl to Samaritán od Židů powržený, potupený, gehožto ſe tito ſſtitili wjce než pohana, gehož gméno bylo přezdjwkau. A w prawdě zdá ſe, že Samaritáné, ač toliko zákona Mogžiſſowa ſe drželi, knih pak prorockých nepřigjmali, ač neměli chrámu a wůbec řádně zřjzené bohoſlužby, nýbrž toliko na hoře Garizim obětowali: že předc dle hlawnj powahy ſwé byli dobromyſlněgſſj a lepſſjho ſrdce než Židé. Samaritáné ochotně uwěřili w Kriſta, gemužto Židé zatwrzele odpjrali, a Kriſtus Pán chtěge uwoditi přjklad miloſrdenſtwj a láſky bratrſké, wolil k tomu miloſrdného Samaritána. Mimo to Samaritáné přigali prwnj ſlowo Božj a uwěřili kázanj wjry Kriſtowy. „Tak tedy, djš milỳ křeſtane, „geſt wjra gako wjra, na wjru mnoho nepřigde, gen když geſt clowěk dobré myſli.“ — Owſſemk tak ſe tomu zdá býti a mnozj za naſſich časů mluwj taktéž, widauce: gak často katoljci, gakožto wyznawači prawé wjry Kriſtowy, dagj ſe zahanbiti od Židů od nekatoljkŭ ano i od pohanů ſamých. Wſſak kdo bedliwě

Digitized by Google

tě wěci nwáži, shledá, že tomu tak nenj. Neb dokonalosť a wýbornosť wjry nelze posuzowati dle žiwota těch, genž se k nj přiznáwagj. Owssemk kdyby byl každý žiw podlé swé wjry, a kdyby každý we wssem swém gednánj swau wěrau se zprawowal, bylby žiwot geho tjm neylepssjm a neygasněgssjm důkazem, wětssj neb menssj wýbornosti náboženstwj geho, a zkegmé by bylo, které náboženstwj gest neydokonalegssj — které gest prawé. Než ale wětssj část nekjdj se we wssem náboženstwjm swým, nýbrž kjdj se z husta překwrácenými žádostmi srdce, způsoby a mrawy swěta. K tomu také přigdau mnohé předsudky i bludy, kteréž zhusta poráženj, co wjra wystawj. Wjra tedy se musj sama ze sebe posuzowati, zdaliž obsahuge prawé a celé zgewenj Božj, zdaliž gest prawá wjra Kristowa; a tu gde samo na rozum: že gakož prawda a blud nenj gedno, rownež že nemůže býti wjra gako wjra, náboženstwj gako náboženstwj; nýbrž že rozumnému a o spasenj swé pečugicjmu člowěku na tom záležeti musj, aby toliko prawého náboženstwj se držel a následowal ho. Protož i Pán Ježjš, ač Samaritány za přjklad wljdnosti a wděčnosti postawil, předce w rozmluwě se Samaritánkau prawil: „Wy se klanjte, čemuž newjte, my (Židé) se klanjme, čemuž wjme; nebo spasenj z Židů gest“ [1]). Dáwage tjm ženě na srozuměnau: že na lepssj ceště gsau Židé než Samaritané. — Že pak mnohý wyznáwač prawého náboženstwj od ginowěrce zahanben bywá, z toho následuge gen tolik: že i to neylepssj náboženstwj a ty neywýborněgssj prostředky spasenj málo neb dokonce nic nepomáhagj člowěku, genž se gimi nekjdj a gich neužjwá: rownež gako i ten neywýborněgssj lék nepomáhá tomu, kdož ho buď dokonce nic neb neprawě užjwá. Samaritané, přigjmagjce toliko patero kněh zákona Mogžjssowa, ostatnj pak knihy prorocké zawrhugjce, blaudili; Židé pak přigjmagjce celé zgewenj Božj starého zákona, měli owssemk mnohau wýhodu a byli na lepssj ceště; než následugjce předsudků swých o Messiášsi a překwrácenosti farisegské, na to pak, což hlawnjho gest, na ctnosť a sprawedlnosť, zapomenuwsse: zůstali pozadu za Samaritány, genž plnjce to, což zákon Mogžjssůw a přirozený zákon srdce káže, a prosti gsauce předsudků a zaslepenosti farisegské, w mnohem Židy předčili, a lepssj a Bohu milegssj žiwot wedli; ač byli tito wyznawači dokonalegssjho náboženstwj. Tak zahanbil milosrdný Samaritán w lásce k bližnjmu kněze i lewitu Židowského, a onen očištěný Samaritán dnessnjho sw. Ewangelium, genž se nawrátil a djky wzdáwal Kristu Pánu, předčil daleko dewět oněch newděčných Židů, genž diwotwornému dobrodinci děkowat nepřissli. — Gest to tedy weliká wěc a neocenitelné štěstj, býti zrozenu w prawém náboženstwj, a býti wyznawačem prawé wjry Kristowy — býti katolikem: a wssak dobrodinj toto bude gednau slaužiti k wětssjmu odpowjdánj a k wětssj zkáze těm, genž se w žiwotě, w smýssljenj a gednánj swém dle wjry katolické nekjdj; ano, kdož gsa wyznawačem méně dokonalého náboženstwj, a upřjmně prawdu hledage, toho, což dobrého a prawého we swé wjře má, wěrně se drži a následuge: gest zagisté Bohu milegssj, než ten, genž při dokonalosti wjry swé žádaných owocj nepřinášsj. Protož, křesťane milý, neodsuzuj a nezatracuj ginowěrcůw, zwlášsť těch, genž gsauce dobré wůle a upřjmné myšli, oprawdowě

[1]) Jan 4, 22.

prawdy hledagj; aniž pak sobě mnoho zakládey na prawowěrnost swau, nemage skutků křesťanských a života prawého: z druhé pak strany, wida gak mnohý ginowěrec prawo wěřicjho katolika sslechetným životem swým zahanbuge, nezlehčug wjry své katolické aniž gi pohrdey, tim méně se dey zmýliti křikem neznabohů, kteřijto, aby katolické náboženstwj zlehčili, naschwál wyhlassugj a wychwalugj lesknauci se činy ginowěrců, nic nechtjce wěděti o tom, co prawj katolici, owssemk w sanktromj a bez hluku, dobrého a zpanilého činj. Chceš-li wěděti, co působj wjra katolická, a gak mnoho welikých a wznessených lidj wychowala: wiz život swatých a světic katolických, gichžto činy srownagj-li se s skutky tak mnohých do nebes wychválených neznabohů a ginowěrců předčj ge gako slunce měsjc, gako zlato meydlowau dublinu! —

Nenj nalezen, genž by se nawrátil a wzdal chwálu Bohu, gedině cizozemec tento; a ten byl Samaritán. Hle ti, genž přináležegj k národu wywolenému, genž se honosili lepssj známostj Božj, genž požjwali zwlássstnj přjzně a milosti Božj — Židé totiž odessli očissténi a nepomněli wjce na dobrodince swého, prawě gako by to bylo powinnostj, co gim Pán Ježiš prokázal: a opowržený Samaritán wracj se a padá k nohám Spasitele a wzdáwá mu djky způsobem, genž dosti ukazuge, že srdce geho opětnau wracnj wděčnostj. A tak se to má až posawad; zwlásstě za dnů nynějssjch. Zatjm, co mnozj pohanssti národowé rádi a ochotně přigjmagj missionáře, hlasatele wjry Kristowy k nim wyslané, a poznáwagj nebeskau prawdu o Kristu ukřižowaném, a welebj wděčným srdcem Boha, genž gim seslal wykaupenj: gsauc mnozj křesťané, genž zrozeni a wychowáni w světle wjry Kristowy, — giž z mládj požjwagj blahých owocj gegich, netoliko prosti wssj wděčnosti ke Kristu; nýbrž válčj a brogj proti swatému náboženstwj geho. Lidé, genž daleko od sebe rozptýleni, bez chrámů, bez kněžj, bez přisluhowánj swátostmi a wůbec bez bohoslužby gsau, gimžto se zřjdka kdy slowo Božj hlásse, — lidé tito tauží a prahnau po něm a rádi by si ge zgednali za každau cenu, kdyby možné bylo: zatjm co lidé, gimž se poklad wjry a milosti Kristowy neustále poskytuge a otwjrá, — pohrdagj gim, a gsauce žiwi toliko do světa a hledagjce wěcj těla, nemagj ani mysli k wyssjm nebeským wěcem. Lidé, genž dlauho w bludu trwagjce teprw w pozděgssjm wěku poznali Krista a wjru geho — katolickau, tito lidé chápagj se gi s radostným srdcem a u wědomj blaženosti, kteréž w nj dosáhli welebj toho, genž z wnitřnj wyprahlosti a pustoty srdce ge uwodil na hognau pastwu spasenj: ti pak, genž od prwnjho okamženj života swého požjwali mléka slowa Božjho a od mládj krmeni byli chlebem milosti Kristowy a obohacowáni hognými dary geho spasenj: tit nemagj ani paměti ani wědomj milosti a darů nebeských, gimižto ge Pán tak hogně obohacowal. A protož powstanau gednau w den saudný tito wděčnj a odsaudj newděčné katolíky z ohawného newděku gegich.

A gakož mnozj zapomjnagj na wděčnost k Bohu, a to prawě ti, genž by mu měli neywjce děkowati, podobně se to má také s wděčností k lidem. Wlastnj djtky, pro kteréž rodiče wssecko obětugj a na kteréž wssecko wynakládagj, sauží a rmautj ge až na smrt; an cizj nepatrná dobrodinj wděčnau láskau gim zplácegj. Bljzssjj přjbuznj, gessto gsme w mnohé oběti a nesnázi z bjdy a nauze wyswobodili, nepamatugj na

Digitized by Google

ásku a péči nássi; an wzdáleněgssj malau službičku we wděčné paměti chowagj. Přátelé a stegnowěrci, gimžto gsme se zawděčili, odplacugj nám za dobrodinj nenáwistj a utrhánjm: auo cizinci a ginowěrci wděčně uznáwagj sslechetnost a počestnost gednánj nasseho. Ach, gak zřjdka se nalézá zpanilá ona wděčnost, genž w prawdě usslechtilým dussjm tak krásně slussj, — gak zřjdka se nalézá u wznessených a bohatých a učených; gessto se nám w njzkých, chudobných a sprostných chatrčjch tak krásně obgewuge a srdce nasse dogjmá! — I tu se může řjci: Nenj nalezen, genž by wzdal chwálu — gediné cizozemec — sprosťák tento!

Wstaň, gdi, nebo wjra twá tebe uzdrawila. Slowa tato prawil konečně Pán Ježjš wděčnému Samaritánu k nohaum geho ležjcjmu, obrátě se k němu s zaljbenjm, když byl pokáral ohawný newděk dewatera ostatnjch očisstěných. Což nebylo ostatnjch dewět očisstěno? Owssemť byli gsau očisstěni dle těla, ale wyšssjho daru, ožiwenj a obnowenj duchownjho, očisstěnj od winy hřjchu, zdrawj dusse — toho byl účasten toliko Samaritán, gemuž řečeno gest: Wjra twá tebe uzdrawila. A co učinilo geg hodna dobrodinj tohoto? Pán sám dj: Wjra twá tě uzdrawila. Wjra tedy u wděčnosti, lásce a oddanosti se gewjcj, žiwá wjra to byla, genž mu zgednala wyšssj dar uzdrawenj dusse. — Wjra oněch dewjti newděčných byla wjce gakýsi pokus a zkausska diwotwornj moci welikého proroka z Nazarétu, gakž se domnjwali, aniž byla žiwá a pewná dosti, gežto gich ani k wděčnosti nepřiměla; a protož odessli tjm bjdněgssj a churawěgssj na duchu, čjm stkwělegi se obgewila milost Božj w Kristu na těle gegich. Samaritánowa wssak wjra byla prawá a žiwá; protož, čjm srdce geho oplýwalo, wyznáwala ústa welebjce Boha; — a protož také dossel zdrawý netoliko dle těla, abrž, což nad to gest, i dle dusse. —

Co se pak Krista Pána samého dotýče, stogj tu w dwognásobném tomto očisstěnj a uzdrawenj těla i dusse Samaritána, gakožto weliký lékař, genž snjmá hřjhy swěta a skwrny dussj, — prawý to Wykupitel. „Slepý widj a hlussj slyssj;“ w tom se gewj, co nebeský učitel a co swětlo neumělých a blaudjcjch. „Chromj chodj,“ w tom se obgewuge co podpora slabých a a obnowitel mrawnj sjly dusse. „Mrtwý wstáwagj z mrtwých“ tjm se wyznačuge gakožto ožiwowatel a dárce žiwota wěčného. W dnessnjm pak sw. Ewangelium, uzdrawiw malomocné, prokazuge se býti Wyswoboditelem od ohawnosti a zkázy hřjchu. „Malomocnj se čistj.“ A patře naň co na očisskowatele a poswětitele dusse swé, křesťane milý, co djš, čeho pocituges w srdci swém? Byť i sebe wjce posskwrněna byla dusse twá hřjssnými a sserednými myssléukami, žádostmi a skutky! nezaufey: Žiwť gest pomocnjk a wyswoboditel twůg, genž může tebe očistiti od wsseliké neprawosti; rámě geho nenj posud zkráceno, aby nowé srdce stwořil tobě. Nezaufey! Hle, malomocný Samaritán gest očisstěn a uzdrawen také na dussi! I tebe může Pán očistiti. Toliko třeba, abys měl dobrau wůli aaby gsi se k Pánu obrátil. Snad se musjš mnoho lopotiti w zápasu s wnitřnj porussenostj swau? A wssak neustáwey, přičiň se k welikému Spomocnjku swému, důwěřug w něho, pros a woley k němu, čiň pak také, co ti káže: a wiz a měg za to, žeť i tebe očistj Pán a i ty budeš gemu wzdáwati

Digitized by Google

djky a čest a chwálu po wssecky wěky wěkůw.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj, wěčný Bože, račiž rozmnožiti w nás wjru, naděgi i lásku: a abychom mohli dogiti toho, co zaslibuges, učiň, abychom wždy milowali, což nám přikazuges. Skrze Krista Pána nasseho, genž s tebau a s Duchem swatým rowný Bůh žiw gest a kralnge po wssecky wěky wěkůw. Amen.

Neděle čtnácta po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse 6., w. 24—33.

a onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Žádný nemůže dwěma pánům slaužiti: nebo zagisté gednoho nenáwiděti bude, a druhého milowati, aneb gednoho strpj, a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu slaužiti a mammoně. Protož prawjm wám, nepečugte o dussi swau, co byste gedli, ani o tělo swé, čimbyste se odjwali. Zdaliž nenj dusse wjce nežli pokrm, a tělo wjce, nežli oděw? Ohlédněte se na ptactwo nebeské, žeť nesegj, ani nežnau, ani neshromážďugj do stodol; a Otec wáš nebeský živj ge. I zdaliž wy drazssj negste nežli oni? A kdo z wás mysle může přidati k postawě swé loket geden? A o oděw proč se staráte? Powažte kwjtj polnjho, kterak roste: nepracuge, aniž přede. Prawjm pak wám, že ani Šalomaun we wssj slávě swé tak odjn nebyl, gako gedno z nich. Poněwadž tedy trávu polnj, gessto dnes gest, a zitra do peci bývá wložena, Bůh tak odjvá: čim wjce wás malé wjry? Nepečugtež tedy říkagjce: „Co budeme gjsti, anebo co budeme pjti, anebo, čim se budeme odjwati?" Nebo toho wsseho pohané hledagj. Wjť zagisté Otec wáš, že toho wsseho potřebugete. Hledeyte tedy neyprwé králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho, a tots wsse bude wám přidáno.

Wýklad.

Přjtomná částka swatého Ewangelium gest wzata z oné obssirné řeči Páně, kterauž na počátku swého wereyného úřadu činil k zástupům w Galilei na hoře nazwané blahoslawenstwj, a w njžto gim utěssená a spasitelná pouaučenj dával. Mezi kteraužto řečj spatřiw Pán mnohé při slowu Božjm tesklivé a o swé gměnj a práci a hospodářstwj welmi pečlivé, giné pak seznaw ani celé srdce k statkům pozemským přikládagj a wětssj péči magj o zbohacenj, než o wěčné spasenj: snažil se z marných a

Digitized by Google

přjlissných péčj těchto, gimižto zemdlýwagj, wywoditi a k synowské důwěře w Boha a k péči o wěci nebeské a wěčné přiwoditi, řka: „Žádný nemůže dwěma pánům slauziti; rozuměg pánům sobě odporným a wůbec rozdjlným a od sebe wzdáleným, kdežto co geden welj, druhý zakazuge, a co se gednomu slauzj, druhému nelze po wůli býti; takowýmto dwěma pánům nelze nagednau slauziti, totiž z cela se w službu oddati. Přjčinu toho wyswětluge Pán Jezjš sám, dokládage: nebo zagisté gednoho nenáwiděti bude, a druhého milowati, a neb gednoho strpj a druhým pohrdne. Co tuto Pán Jezjš u podobenstwj a w přjslowj wyprawil, wyswětluge pak zřegmě a wyprawuge, koho těmato dwěma pánama mjnj, řka: Nemůžete Bohu slauziti i mammoně. Slowce „mammon“ gest syrochaldegské a wyznamenáwá tolik, co bohatstwj a statky, pak i modlu či bůžka zbožj swětského [1]): tuto pak znamená nezřjzenau péči o statky swětské, tudjž i lakomstwj a přjlissné shánění a shledáwánj zbožj časného, ke kterémuž se celé srdce přikládá, což owssem gest w gistém způsobu modlosluženost. Tjmto dowozuge Pán Jezjš: že s přjlissnau péčj o časné wěci prawá služba Bożj obstáti nemůže, a že kdo se takowéto péči oddáwá, nutně od Boha odpadnauti musj. Poněwadž ale přjlissná péče o wýživu a zachowánj těla neywjce a neyssilněgi k mammoně zawádj, dj Pán Jezjš dále: Protož prawjm wám, nepečugte přjliš a auzkostliwě o dussi swau, t. g. o zachowánj žiwota tělesného, (gessto působj dusse), co byste gedli, ani o tělo swé, (o ssat), čjm byste se odjwali. Tjmto nezapowjdá Pán Jezjš slussnau péči a přjčinliwost o to, čehož potřebj gest k zachowánj wlastnjho tělesného žiwota gakož i swé čeledi: nýbrž zabraňuge toliko onu úzkostliwau a newčasnau pečliwost, bázliwau a w Boha se nedůwěřugjcj starostliwost, genž wessken mysl w pozemské wěci pohřižuge a gi zcela od Bożj služby odwracuge. Toto pak dowozuge Pán Jezjš sedmery důwody, gakž následuge. Zdaliž nenj dusse wjce nežli pokrm, a tělo wjce nežli oděw? Čjmž chce říci Kristus Pán: Bůh wám dal tělo i dussi, což gest mnohem wjce než pokrm a oděw. Kdo wám dal, což wětssjho gest, bude mjti péči a dá mnohem snáze i to, co gest menssjho, totiž pokrm a oděw, gichžto k zachowánj žiwota tělesného gest potřebj. K témuž cjli dj dále: Ohledněte se na ptactwo nebeské, a patřjce naň, potwrzugte se we wjře w dobrotu Otce nebeského, widauce: že ptáci nesegi, ani nežnau, ani neshromážděugj do stodol; a že Otec wáš nebeský živj ge. Zdaliž wy dražssj negste nežli oni? Saudj tuto Pán Jezjš w ten smysl: Máli Bůh péči o wýživu a o zachowánj nerozumných howádek, gako ptactwa nebeského, gež o pokrm ani nepečuge ani proň nepracuge: čjmž wjce bude mjti péči o wás lidi rozumné, gež k obrazu swému stwořil a gimžto darował Spasitele, a kteréž učinil dědici žiwota wěčného, kteřjž tedy daleko ge přewyssugete? A což by Otec nebeský, Pán neybohatssj, krmě ptactwo, toliko pro lidi stwořené, což by wás, synůw swých, nechal hlady zhynauti? K důwodu pak tomuto připogiuge Pán Jezjš třetj důwod, w němž ukazuge, že wssecka přjlissná a zbytečnj péče a starost o pokrm da-

[1]) Wiz wýklad na neděli 8. po sw. Duchu, dil II. str. 484.

Digitized by Google

remná geſt, řka: A kdo z wás myſle, to geſt pečliwě a úzkoſtliwě o wětſſj poſtawu těla ſe ſtarage, může ſkrze to pečowánj a ſtaránj přidati ku poſtawě ſwé loket geden? Čehož ſmyſl geſt: Ge-li wſſecka ſtaroſt a péče o wzrůſt poſtawy naſſj neplatná, poněwadž bez ſtaránj roſteme a doroſtlj nemůžeme se wſſj ſtaroſtj poſtawě naſſj ani lokte, ani pjdi ani prſtu přidati, bylbychom ſe rozſtarali: čjmž wjce nic k ničemuž nenj, přjliſſně ſe o pokrm a nápoj ſtarati, bychom žiwot zachowali a ſobě prodlaužili; neb tato péče přiſluſſj toliko Bohu, aby těls naſſe doroſtlo a ſe zachowalo do uloženého času. Protož dokládá Pán Ježiš u ſw. Lukáſſe, řka: „Poněwadž nemůžete býti s to,' což menſſjho geſt, (totiž ſwau mocj a úſiljm) způſobiti: i proč ſe o giné (wětſſj) wěci ſtaráte“ [1])? Gakož tuto Pán Ježiš dowodil, že zbytečná geſt přjliſſná péče o pokrm, ukazuge pak geſſtě dále: gak Bůh o pokrm menſſjch tworů pečuge, podobně i dowozuge, že zbytečná geſt přjliſſná péče o oděw, okazugjc na kwjtj polnj, a domlauwá: A o oděw proč ſe ſtaráte? gako by Otec nebeſký dopuſtil, abyſte nazi choditi a zimau hynauti muſili? Powažte kwjtj polnjho, kterak roſte, geſſto nepracuge, ani nepřede; a wſſak od Boha pěknym oděwem odjwáno a ozdobeno bywá. Prawjm pak wám, že ani Šalomaun we wſſj ſláwě ſwé tak odjn nebyl, gako gedno z těchto. Poněwadž tedy trámu polnj, která malé ceny geſt a rychle pomjgj a tudjž geſt nepatrná, geſſto dnes geſt, a zjtra do peci bywá wložena, Bůh tak odjwá: čjm wjce wás, těla waſſe k neſmrtelnoſti a k wzkřjſſenj určená odjwati bude, ó lidé malé wjry? genž přjliſſnau a úzkoſtliwau pečliwoſtj ſwau prawě ukazugete a na gewo dáwáte, že malá geſt důwěra waſſe w Boha a prozřetelnoſt geho. Že Pán Ježiš ſtawj Šalomauna za wzor ſláwy a za přjklad leſku ſtkwělého raucha, má základ w tom: poněwadž tento král w ſkutku wſſecky krále Iſraelſké w ſtkwoſtnoſti a nádheře předčil; a wſſak při wſſj ſláwě a ſtkwoſtnoſti raucha ſwého newyrownal ſe zpanilaſti kwjtka polnjho, gežto přirozenau kráſau ſwau wſſecku uměloſt lidſkau daleko překwyſſuge. Znamenati také ſluſſj, že tráwa za parnych dnů wedra letnjho rychle přes den uſychá a pak poněwadž tamto nedoſtatek dřjwj panuge, do peci ſe wrhá, a tudjž ſe gi gako paliwa užjwá. Dalſſjm pak důwodem porážege přjliſſnau pečliwoſt o časné zbožj, dj Pán Ježiš: Nepečugte tedy, řkagjce: „Co budeme gjſti a neb co budeme pjti a neb čjm ſe budem odjwati?“ Nebo toho wſſeho pohané hledagj. Toto geſt tak mnoho a tomu ſe rowná, gako by řekl: Hanba wás, žel co wěřjcj w přjliſſné péči a ſtaroſti o gjdlo, pitj a oděw, následugete pohanů a neznabohů. Tito toho wſſeho hledagj, geſſto o opatrnoſti Božj nic newědauce, na žádného ſe w těch potřebách krom na ſwau péči a ſtaroſt zpoléhati neumějj: ano že po ſmrti w žádný žiwot neměřj, myſlj toliko na gjdlo, na pitj a na oděw. Wy pak znáte Boha, znáte geho prozřetelnoſt a otcowſkau péči, kterauž má o wſſecky twory: tudjž i naň zpoléhati můžete, a pak po tomto čaſném wěčný žiwot býti wěřjte a tudjž za nedoſtatek, kterýž zde snášſite, hognau náhradu tamto daufati můžete. Pak uwádj lásku Otce nebeſkého o wſſech potřebách naſſich wědaucjho, řka: Wjt

[1]) Luk. 12, 26.

Digitized by Google

zagisté Otec wáš, že toho wšeho potřebugete; gako by řekl: Zdaliž se nestará otce o djtky swé? zdaliž gich neopatruge? Wy takowého Otce w nebesjch máte, kterýž zná potřebu wassi, a může wám dáti wšecko, čehož potřebugete; bez pochyby že i on starost a péči o wás w těch potřebách powede, a tudjž netřeba wám úzkostliwě tuto pečowati; toliko wy se snažte geho dobrými syny býti. Protož ukázaw Pán Ježiš, oč nemáme přjliš a úzkostliwě pečowati, zawjrá pěknau průpowědj, w njžto konečně ukazuge, nač wšecku péči a starost swau hlawně obraceti máme, řka: Hledeyte tedy neyprwé králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho, a toto wše bude wám přidáno. Čjmž dowozuge, že poslednj a swrchowaný cjl a konec wšeho nasseho pečowánj a snaženj a gednánj má býti wyhledáwánj králowstwj Božjho a sprawedlnosti geho: totiž přede wšjm a nade wšecko pečowati máme o prawý, dle wjry geho uspořádaný žiwot zde na zemi, a pak o blaženost wěčnau na nebi; při tom wšak, že nenj třeba nám báti se: že bychom snad tělesně zhynuli, gesšto Pán sám bude mjti péči o nás, a že nám udělj wšeho, čehož k zachowánj tělesného žiwota nám bude potřebj; owšemk gakožto přjdawek k wyšším, nebeským statkům, k blaženosti králowstwj Božjho na nebi, genž bude gednau prawau odplatau snahy a péče kterauž gsauce wynaložili k rozšjřenj prawdy a sprawedlnosti na zemi.

Rozgjmánj.

Maudrost swěta a maudrost swatého Ewangelium Kristowa stogj sobě přjmo na odpor rownež tak, gako králowstwj swěta a králowstwj Božj. Čemu gedno učj, zawrhuge druhé, a co gedno přikazuge, druhé zapowjdá. Neygasněgi spatřiti to lze w dnešnjm sw. Ewangelium. Co káže, co poručj swět? Pečug o tělo, pracug o wýživu a o oděw a to s celau dušj, sháněg, stkádey a mamoň, gak gen můžeš — kdo má neywjce, gest na tom neylépe; tak mluwj swět. A co na proti tomu káže sw. Ewangelium? Neoddáwey swého srdce swětu a statkům geho, nepečug úzkostliwě, neslužmammoně gako pohané! Z druhé strány káže swaté Ewangelium: Pečug. A oč? Hledey neyprwé králowstwj Božjho a geho sprawedlnosti, a ostatnj ti bude přidáno. Na proti tomu dj swět: Nehledey toho, tjm neztučnjš; toho ponech kněžjm a až na stará léta. Ty pak hledey peněz a bohatstwj, a to ostatnj přigde samo sebau. Pak, budeš-li chtjti, můžeš si i nebe kaupiti. Tak tu stogj člowěk mezi dwěma přikazy a zákazy gako mezi dwěma ohni. Bůh a swět mluwj k němu. Tuto se přikazuge péče o tělo, tamto o dušši; tamto se káže hledati králowstwj Božjho, tuto wšak králowstwj swěta. Koho má poslechnauti, koho následowati? — Ty, křesťane milý, ty nemůžeš býti w rozpacjch. Tyť wjš w koho gsi uwěřil? komu gsi se oddal? a komu gsi přisahal wěrnost a posluššenstwj? Nechtedy maudrosti tohoto swěta a otewři nassi swé Kristu; a co tobě w swatém Ewangelium předkládá, to rozgjmey, toho uwažug a to si beř k srdci! —

Žádný nemůže dwěma Pánům slaužiti: nebo zagisté gednoho nenáwiděti bude o druhého mi-

Digitized by Google

lowati, a, neb gednoho ſtrpj ſa druhým pohrdne. Tak wolá Kriſtus w ſw. Ewangelium, mluwě w přjſlowj a w podobenſtwj. A kdo gſau ti dwá pánowé, genž nás w ſlužbu ſwau nagjmagj? Geſt to Bůh a ſwět. Bůh s gedné ſtrany chce, abychom gemu gediné ſlauži-li. „Pánu Bohu ſwému klaněti a gemu ſamému ſlauziti budeš“; dj Kriſtus Pán ſám. Bůh žádá celé ſrdce naſſe a pogjmá celau duſſi naſſi a wſſecky ſjly naſſe w ſlužbu ſwau; a má k tomu wſſecko práwo, gakožto ſwrchowaný Pán nebes i země, gakožto Twůrce, Spaſitel a Poſwětitel duſſe naſſj. — S druhé pak ſtrany pozdwihuge i hřjſſný ſwět hlaſu ſwého, a chce nás bráti w ſlužbu ſwau, abychom mu oddali celé ſrdce ſwé, geho následowali, gim ſe řjdili a zprawowali — gemu otročili. A tu na nás dotjrá žádoſtiwoſt hřjſſná, genž nás wſſj mocj táhne k ſwětu a k ſlužbě geho, pak i dotjrá nákazliwý přjklad mnohých a wůbec panugjcj přewrácený mraw — wſſecko ſe ſnažj a uſiluge nás ſtrnauti w praud hřjſſný a nás uwoditi w porobu tohoto ſwěta a w ſlužebnoſt neprawoſtj geho. A předc znj ſlowo Páně: Žádný nemůže dwěma panům ſlauziti. A geſt tomu w ſkutku tak? Geſt to w prawdě nemožné, ſlauziti Bohu a ſwětu zároweň a poſpolu? Neginak. Služba to přináſſj ſama ſebau. Slauziti geſt: býti uſtawičně po wůli pána, gemu ſe s celau duſſj a se wſſj ſilau oddati. Gak tedy může někdo Bohu ſlauziti: celé ſwé ſrdce, celau duſſi a wſſecky ſjly gemu wěnowati a w ſlužbu oddati, zároweň pak ſwětu celým ſrdcem a celau myſlj přinaležeti? „Gako totiž oka nemůže zároweň a w gednom okamženj k nebi a k zemi patřiti: podobně nemůže lásla k Bohu a k ſwětu w gednom ſrdci přebýwati“; dj dobře ſw. Cyprian. „Sauženo geſt lože tak, aby druhý ſpadl: a pláſſť krátký nebude moci obau přikrýti; dj prorok Iſaiáš[1]). A co k tomu geſſtě přigde, Bůh a ſwět, dwá tito pánowé, gſau ſi z cela a we wſſem odpornj. Gak můž někdo ſlauziti Bohu Otci a ſwatoſti geho a zároweň po wůli býti ſwětu a neprawoſti geho? Gak můž kdo náſledowati Syna Božjho, geho pokory a chudoby, ſpolu i pýchy a lakomſtwj tohoto ſwěta? Gak můž někdo žiw býti Duchu ſwatému w ſwatoſti a newinnoſti: ſpolu i howěti ſwětu a žádoſti těla? — Nelze aniž možná oběma ſpolu ſlauziti; buď muſjme ſwěta nenáwideti a Boha milowati, aneb ſwěta ſe držeti a Bohem pohrdnauti. — A předc ſe nalézagj mnozj, genžby rádi ſwětu ſlauzili a přitom wſſak by také rádi s Bohem za dobře zůſtwli. Tito ſe podobagj obýwatelům Samařſkým, kteřj obětowali Hoſpodinu, prawému Bohu, při tom předc neopomjgeli ctjti předeſſlých model pohanſkých, domnjwagjce ſe, že oběma gſau doſtatečni; práwě gako myſlil Geyſa, wůdce Madarů, kterýž podrobiw ſe Kriſtu nechtěl ſe modloſlužby ſwé wzdáti, oſprawedlňuge ſe tjm: že geſt doſti bohat, aby oběma ſlauzil. Tak na přjklad ſnaži ſe mnozj ze wſſj ſjly, aby hognoſt ſtatku zásobili a cti a wážnoſti doſſli; tok ſwrchowaný cjl gegich, oni ſlauzj ſwětu a mammoně. Zároweň pak chtěgj také Bohu ſlauziti. Warugj ſe totiž hrubých přeſtupků: neopogugj ſe, nekradau, necizoložj a newražďj. Zdaž neſlauzj Bohu? Zdaž to nenj ſpogiti ſlužbu Božj ſe ſlužbau tohoto ſwěta? — Nikoliw! Spogenj toto geſt gen zdánliwé. W prawdě a wlaſtně patřj ſrdce gegich ſwětu a

[1]) 28, 20.

Digitized by Google

co činj pro Boha, nečinj ze ſrdce a z lásky k Bohu, ale z bázně a z opatrnoſti. Dle wnitřnjho člowěka ſlauzj tedy swětu, a w čemž Bohu ſlauzj, nenj ſlužba, nýbrž geſt robota konána z přinucenj. Opět ginj ſlauzj Bohu; a wſſak toliko w gednom, totiž w tom, co ſe ſlabé ſtránky gegich dotýká, zdráhagj ſe gemu ſlauziti, domnjwagjce ſe: že toto gediné gim nebude Pán Bůh za zlé pokládati. Na přiklad: oni gſau we wſſem Boha poſluſſni, toliko opilſtwj neb rozkoſſnoſti a neb giné obljbené náruzjwoſti, kterauž nazýwagj ſwau ſlabau ſtránkau, té nechtěgj opuſtiti, té ſe nechtěgj odčjſti, té ſlauzj. Zdaž neſpogugj ſlužbu tohoto swěta ſe ſlužbau Bozj; we wſſem Bohu ſlauzjce toliko ne w gediném? — A wſſak mýlj ſe a ſwodj ſebe. Komu wlaſtně ſlauzj, geſt to gediné, čeho ſe zdráhagj wzdáti, totiž ona wáſſeň a náruzjwoſt, kterauž nazýwagj ſwau ſlabau ſtránkau. Této ſe oddali celj, té ſtránce náležj celé ſrdce gegich. W tom, co gim nenj těžkého, co gich neſtogj žádných obětj, poſlauchagj Boha a ſlauzj mu: w tom pak, kdežto, aby Boha poſlauchali, by ſe muſeli zapjrati a přemáhati, w tom ſlauzj swětu. Tok zagiſté nenj nic, než swětu ſlauziti a gemu přináležeti. Wſſecko chtěgj Bohu dáti, wſſecko může Bůh od nich obdržeti, toliko ne ſrdce gegich a poklad geho. — Opět domnjwagj ſe ginj, že ſe dá ſlužba tohoto swěta ſpogiti ſe ſlužbau Bozj tjm, že powolugj bez ohledu hřjſſným náklonnoſtem swým, howjce dle liboſti ctižádoſti, lakomſtwj a chlipnoſti; zároweň pak ničeho neopomjgj co ſe wekegné a zewnitřnj ſlužby Bozj týká. Oni wykonáwagj swé dennj modlitby, chodj we swátek pilně do chrámu a přidržugj k tomu také domácj, a záchowáwagj také pilně wſſecky nábožné zwyky a obyčege, tak gako by byli ze dwau částek a gakoby pa-

třili gednau polowicj Bohu a druhau swětu. A tak ſe domnjwagj ſpogiti ſlužbu swěta ſe ſlužbau Bozj. — Než gaká to zaſlepenoſt! Což geſt to Bohu ſlauziti, když ſe mu toliko zewnitřnj pocta wzdáwá? Což žádá Bůh, Twůrce, Wykupitel a Poſwětitel od tworů swých, od swých synů, wykaupenců a poſwěcenců, toliko zewnitřnj pocty, kteráž ſe děge pauze úſty? Nikoli. Twůrce žádá twora, Otec djtě, Wykupitel swého wykaupence a ſice celého bez wýmjnky — on žádá ſrdce a duſſi geho — geho celého, nerozděleného. — Konečně ſnaží ſe ginj ſlužbu tohoto swěta ſpogiti ſe ſlužbau Bozj tjm: že po něgaký čas Bohu ſlauzj a něgaký čas swětu. Seſt dnj wěnugj swětu a péčjm geho, ſedmý pak den Bohu ſlauzj a obětugj ſe ſlužbě geho. Za dne ge nalezneš w chrámě při práci neb na modlitbách, a wečjr trávj w hřjſſných ſpolečnoſtech; ráno gſau ſtřjzliwj a bohabognj, po západu pak ſlunce oddáwagj ſe opilſtwj a giným nerěſtem; podobagjce ſe takto obožiwlům, genž gſau žiwi hned we wodě hned na ſuché zemi. — Což tedy následuge z toho, tážeš ſe, milý křeſtane? Tolik, že ſi člowěk woliti muſj mezi tjmto dwogjm: Buď muſj Bohu přináležeti s celau duſſj a muſj gemu celým ſrdcem ſlauziti, a neb muſj ſe odřjci účaſtenſtwj geho. Žádný nemůže dwěma pánům ſlauziti. A protož, křeſtane milý, odtrhniž předc gednau ſrdce swé od hřjſſného swěta a od wſſeho, což w něm marného a neprawého geſt. Odwrz od ſebe i hned, na čem lpj ſrdce twé, čemuž ſe oddáwá a k čemuž ſe klonj, a zgedney ſobě předc gednau to utěſſené wědomj: že nechceš na celém swětě ničeho, leč co Bůh žádá, — oddey ſe gemu celý, s celau duſſj a se wſſj oprawdiwoſtj wůle! — Gednau ſe předc muſjš rozhodnauti. Ach, gaký to

Digitized by Google

bjdný ſtaw: uſtawičně ſemo tam ſe zmjtati a gako ťtina ſe klátiti, s rozdělenym ſrdcem Bohu a ſwětu ſpolu chtjti ſlauziti. „Dokawadž pak kulhati budete na obě ſtrany“? wolá prorok Eliáš hlaſitě. „Geſtliže Pán Bůh geſt, následugte ho: pakli Bál, gděte po něm“ [1]). Giž, milý křeſtane, newáhey déle, rozhodni ſe! rozhodni ſe pro Boha! rozhodni ſe na wždy! rozhodni ſe s celym ſrdcem a s celau duſſj pro něho! —

Wyprawuge ſe o Julianowi, odpadljku, že wydal gednau přjſný rozkaz na křeſtany, nechť by byli we wogenſké, či w giné ſtátnj ſlužbě, aby ſe buď odkekli úřadů a hodnoſtj ſwých aneb wjry. Následkem rozkazu toho wynaſſli ſe mnozj, genž málo dbali na rozkaz cjſařůw, woljce raděgi býti ſproſtými bogownjky Kriſtowými nežli Kriſtu býti newěrnj a w důſtogenſtwj a hodnoſti ſtáti; ginj pak odkekli ſe raděgi Ewangelium, než aby přjzeň cjſařowu ztratili. Gedeu bohatý a wſſemi dary ducha hogně obdařený mládenec, genž měl naděgi neywyššjch důſtogenſtwj we wogſſtě doſáhnauti, přemýſſlel ſemo tam, gak by mohl meč s křjžem ſpogiti. W této tjſni a w přemjtánj wedl ho Bůh do chrámu, kdež ſe právě nacházel biſkup Theodunas, genž ſe Bohu modlil za ſtáloſt cjrkwe ſwé. Gak mile wſtaupil, znamenal ho biſkup a geho rozpaky a neſnáze, w kterýchž ſe nacházel. I wyſſel mu přjwětiwě wſtřjc, a chopiw ho laſkawě za ruku a rozmlauwage s njm, wedl ho zponenáhla dál a dále až ke mřjžkám oltáře. Pak wſtaupil bljže na ſtupně oltáře, otewřel meſſnj knihu ke mſſi ſwaté tuto přichyſtanau, a gako náhodau nalezl miſto: „Žádný nemůže dwěma pánům ſlauziti“! — I ukázal miſto toto mladému wogjnowi, řka mu autrpně a laſkawě: „Pane, zde nenj žádné rady; w této přjpadnoſti cjſař a Ewangelium nemohau poſpolu obſtáti; wyk muſjte buď gednomu neb druhému ſlauziti. Wizte, koho woljte; nebo obé ſe nedá ſpogiti.“ Těmito ſlowy dogat wogjn zwolil raděgi ſlužbu Božj a opuſtil ſlužbu cjſařſkau [2]). A podobně ſe dj i tobě, křeſtane milý: Služba Božj nedá ſe ſpogiti se ſlužbau ſwěta. A komu ſe máš w ſlužbu oddati, nebude tobě těžko určiti. Zdá-li ſe wſſak tobě ſlužba Božj těžká a ſlužba ſwětu lákawá, pomni gen: že ſlužba křiſſnému ſwětu geſt ta neybjdněgſſi, ſlužba Božj pak že geſt neyblaženěgſſi. Slauzjš-li křiſſnému ſwětu, tedy ſlauzjš tomu neyohawněgſſjmu a neypodlegſſjmu pánu: hřjchu totiž a ďáblu, genž pogjmá w otwoctwj ty, kteřj ſe mu w ſlužbu oddáwagj, ſlauzjš mu pak s mnohými, a wſſak s podlými a zawrženými; ſlauzjš-li ale Bohu, gſi ſluzebnjkem toho neywětſſjho a neydobrotiwěgſſjho pána a ſice s wywolenými, gežto nenazýwá ſluzebnjky ale přátely [3]). — Slauzjš-li ſwětu, konáš tuhau ſlužbu, kteráž wſſeckn myſl, celé ſrdce twé, celau dnſſi a wſſecky ſjly twé unawuge, aniž tobě přege oddechu, aniž ti odpuſtj, pochybjš-li, aniž tě potěſſj, když i zadoſt učinjš; naopak ſlauzjš-li Bohu, máš dodrau ſlužbu: wždyk ſlauzjš Otci, genž nic nežádá pro ſebe, nébrž wſſecko k twému dobrému; ſlauzjš Otci, genž ſe dá uproſiti, pochybil-li gſi; ſlauzjš Pánu, genž wěrným ſwým poſkytuge pomoci k wykonánj pracj a u wykonánj té ſlužby dáwá gim wſſelikau útěchu, a w ſlaboſti poſilu a trpěliwoſt. — Slauzjš-li ſwětu, bjdná geſt mzda twá. Co ti ſwět ſlibuge, nedá tobě; konečně pak po dlauhém lopocenj, zů-

[1]) III. Král. 18. [2]) Leonard v. Porto Mauritio. Miſſionspredigten djl 2, ſtr. 417. [3]) Jan 15, 15.

Digitized by Google

stawj srdce twé prázdné, a co tobě dá, nepotěssj tě — gest to bolest a hořkost dusse, a konečně wypowj tobě a zůstawj tě zaufalstwj a zahynutj wěčnému. Slaužiš-li pak Bohu, gak hogná gest twá mzda! Giž zde udělj tobě pokoge, radosti a utěssenosti srdce a konečně ti dá blažen nau smrt, pak na wěčnosti udělj ti blaženosti, kterauž ani oko newidalo, ani ucho neslýchalo, kteráž na srdce žádného smrtelnika newstaupila, a to — wěčně. O, gak sstastný gest, kdož se zcela službě Božj odewzdáwá, gsa žiw dle přikázanj Božjho. Tenk zagisté má srdce weselé a pokogné swědomj geho oplýwá newyprawitelnau radostj. Laskawau prozřetelnostj Božskau wždy opatřený požjwá požehnánj Božjho. Bůh mu hladem zahynauti nedá, abrž co o swé ditě o něg se stará; a on slaužj takowému Pánu, genž bohatý, sstědrý, wssemohaucj, dobrotiwý ano samá dobrota a láska gest; protož od něho zde bezpečně potřebné opatřenj, budaucně pak odplaty, radosti a sláwy wěčné dogista očekáwá. Na opak gak bjdný gest ten, kdož se službě dábelské podrobuge, kdož hřjchu a žádostem swým slaužj. Rozkossj a sstěstj swého, gichžto hřjchem nabýwá, požjwá se strachem a ustawičným hrozenjm swědomj, pokoge ani zde ani w budaucjm žiwotě neokusj; zde se na stálé požehnánj Božj těssiti nemůže, budaucně pak muka a trápenj naň čeká. Pán, kteréhož pokynutjm se tjdj, gest ukrutný a zuřiwosti plný, gest krwožjzniwý wrah a sskůdce — dábel.

Gistý wogák slaužil wěrně za dlauhý čas swému knjžeti, tak že pánu swému pro swau wěrnost nad mjru se ljbil. Protož když smrtelnau nemocj poražen byl, sám knjže ho ochotně nawsstjwil, lékaře zgednal, nemocného těssil, a wssemožnau pomoc gemu obětowal, ano i usilowal, aby žádal od něho, coby se gemu ljbilo. Nemocný prosbami donucený řekl: „Pokudž, milý pane, za mau stálau a wěrnau službu mně se odslaužiti mjnite, toho dowedte: abych nastáwagicj smrti ussel, neb aspoň na gednu hodinu w bolestech mých ulewenj dossel, a pokudž z toho swěta odegiti mussjm, prwnj a gediný sstastný nocleh w druhém swětě mně wygednejte.“ Knjže odpowěděl, že mu rád w časných wěcech poslaužj, to ale, čehož on žádá, že ne na geho, ale na Božské moci záležj. Načež nemocný zwolal: „Marně gsem tedy strámil wesskeren čas w službě swé!“ Potom s pláčem okolostogicjm řekl: Mogi neymilegssj, pozneyte nynj, w gaké marnosti gsem wynaložil drahý čas, s tolikerým nebezpečenstwjm dusse swé; poslauchage tohoto pána, kterýž ani gednu hodinu mne nemůže wyswoboditi z přjtomných auzkostj a z nastáwagicjho trápenj, čehož srdečně željm. Radjm pak wám, abyste přjkladem a nebezpečjm mým pohnuti, důwtipněgssj a pozornějssj byli. Takowému pánu raděgi nynj služte, kterýž negenom wás od wezdegssjch auzkostj a budaucjho trápenj wyswoboditi, ale i žiwotem wěčným korunowati může. A gá, neymilegssj, pokudž wassimi modlitbami zdrawj předesslé obdržjm, slibugi, že ne tak swětským pánům, ale tomu wraucnějssi slaužiti se wynasnažjm, kterýž mne a wssecky mocj swau zachowati může. W takowé ljtosti odebral se ten nemocný z tohoto swěta a u welikě sskaussenosti zanechal wssecky okolo stogicj pohnuté.

„O wzácná a přjgemná služba Božj, wolá blahoslawený Tomáš Kempenský, skrze kterauž člowěk w prawdě swobodným a swatým učiněn bywá. O poswátný stawe náboženského sluhy Páně, kterýž člowěka angelům rownému, Bohu milému, zlým duchům hrozného a wssem wěrným welectě-

Digitized by Google

ného činjš! O službo, hodná toho, aby tě wſſickni přigali a tebe ſi žádali, an ſkrze tebe neywyššj dobré zaſlauženo, a wěčně trwagjcj plésánj doſaženo bywá“ [1]).

Nemůžete ſlauziti Bohu a mammoně. Těmito ſlowy wykládá Pán Ježiš sám, co prwé u podobenſtwj prawil; totiž koho mjnj oněma dwěma pánama, gimžto nelze ſpolu ſlauziti. Mohlk owſſem tu položiti i ginau hřjſſnau žádoſt a náruživoſt. Tak mohl na přjklad řjci: Nemůžete ſlauziti Bohu a pýſſe, neb ſmilſtwu, aneb giné nešesti; a to tjm ſámým právem, geſſto i tyto wáſſně gſau Bohu odporné. Proč tedy uwodil zwlášſt mammonu za přjklad neprawoſti, Bohu odporugjcj? Přjčiny toho gſau mnohé. Prwnj zagiſté a hlawnj přjčina toho geſt: poněwadž žádná náruživoſt a žádná moc hřjſſné žádoſti neſtogj Bohu a zákonu geho tak na odpor gako nezkřjzená žádoſt ſtatků a bohatſtwj ſwěta w kteréhžto ſwětſký člowěk wſſech žádoſtj ukogenj hledá. O tom ſe může každý lehce přeſwědčiti. Bůh welj a chce, abychom geho gediného za Boha měli a ctili a genu ſe důwěřowali, w něho wſſecku naděgi ſkládali a geg milowali. — Mammon také chce Bohem býti, kterémuž by ſe od nás ſlauzilo, w němž by naſſe naděge ſložena byla, gakož pak ſw. Pawel ſám lakomſtwj modloſlužbau nazwal [2]). — Bůh welj a chce, abychom geho gméno ctili a na darmo nebrali. Mammon pak ſwé k tomu má, aby ſe pro nějaký ziſk kleli, přiſahali, wjru a ſlužbu nedrželi, Bohu i lidem ſe pronewěřili. — Bůh chce, abychom den ſwátečnj křeſtanſky, gak má býti, ſwětili. Mammon welj wſſecky neděle i ſwátky z kalendáře wymazati, tak dobře we ſwátek a neděli gako wſſednj den kupčiti, prodáwati, w djlnách a fabrikách pracowati, gen aby mu žádný ziſk neuſſel. Bůh káže rodiče ctjti. Mammon pak děti k tomu wede, aby ſmrti rodičů ſwých žádoſtiwy byly a z nj ſe radowaly. — Bůh zapowjdá wſſeliké wraždy a gakékoli ublížnj bližnjmu. Mammon právě k tomu ponauká. — Bůh zapowjdá ſmilniti a gakaukoli nečiſtotu prowoditi. Mammon pak má i newinnoſt panenſtwj na prodeg a wede s nj obchod. — Bůh zapowjdá krásti. Mammon ke krádeži, laupeži, dženj, k lichwám, dránj a ke lſti a podwodu ſwé wede a nutj. — Bůh zapowjdá křiwé ſwědectwj wydáwáti. Mammon ſwé učj křiwditi, podwodné liſty a giſtoty pſáti, neſprawedliwě ſauditi a ſprawedliwau při podwraceti. — Bůh nechce, abychom žádoſtiwi byli ſtatku cizjho. Mammon pak chce, abychom to wſſecko gakýmkoli způſobem k ſobě táhli. — Poněwadž tedy Bůh a mammon odpornj ſobě páni gſau, aniž lze, aniž geſt možná oběma poſpolu ſlauziti a whod gim učiniti; ale muſjme gednoho nenáwiděti a druhého milowati neb gednoho ſe přidržeti a druhým pohrdnauti. Kterakž pak, ó člowěče, chceš ſe oběma zachowati? „Kteréž geſt ſrownánj Krista a Beliala“ [3])? Mammon zagiſté gakožto modla ſrdce nemůž před zákonem Božjm obſtáti, rowněž gako modla Filiſtinſkých, Dagon, před archau umluwy nemohlo ſtáti, a tudjž u přjtomnoſti této na zem ſpadla a na kuſy ſe roztlaukla. Když ſſlechetný Zacheus ſe ſlužbě Kriſtowě oddal, rozžehnal ſe s mammonau; Jidáš pak oddaw ſe mammoně, odpadl od Kriſta. Kriſtus pak ſám wyhnal z chrámu kupugjcj a prodáwagjcj nechtěge trpěti, aby ſe mammon uhoſtil na miſtě, kdež ſe ſlauzilo Ho-

[1]) De immit. Christi lib. 3. c. 11. [2]) Kol. 3, 5; Efez. 5, 5. [3]) II. Kor. 86, 16.

Digitized by Google

ſpodimu. A protož platj tu zcela ſlowo Páně: „Nemůžete ſlaužiti Bohu a mammoně“. — Druhá pak přjčina, proč Kriſtus Pán ſtawj zwláſſtě neprawoſt mammonu za přjklad, gakož s ſlužbau Božj ſe neſrownáwagjcj, geſt: že ač žádoſt ſtatku neywjce překážj, bychom ſe Bohu w ſlužbu z cela oddali, při wſſem ſe předc mnozj neywjce domnjwagj, že láſka k mammoně ſe dá s láſkau Božj ſpogiti, a gi chowagj w ſrdci ſwém. Neb, když ſe wzdá člowěk wſſj zpozdilé pýchy a wyſokomyſlnoſti, když ſe i ſproſtj rozkoſſe hrdla a zhoſtj ſe gha chlipnoſti: zůſtáwá předc gedno w ſrdci geho, což mu bránj, aby ſe oddal celý w ſlužbu Božj, totiž ono hegno péčj a ſtaroſtj ſwětſkých, ono ſhánénj a baženj po ziſku a wýdělku. A když ſi wyſokomyſlný pýſſka přjzná zpozdiloſt ſwau a když i chlipnik želj boleſtně neprawoſti ſwé: gedno geſt předc geſſtě w ſrdci, čehož ohawnoſt neuznáwá, ba ani netuſſj, totiž: žádoſtiwoſti očj a ſwětſká myſl. A protož wyſtawěl Pán mammonu za přjklad a dj zkegmě, že ſe neſnáſſj s ſlužbau Božj, poněwadž mnozj, genž ſe zhoſkugj ſlužby giných náružiwoſtj a wáſſnj, mammony ſe zhoſtiti nechtěgj; nepoznáwagjce, že láſka k ſwětu a k ſtatkům geho ſe nedá ſpogiti s láſkau k Bohu. Ach, mnozj počjnagj giž záhy oddáwati ſe péčem tohoto ſwěta, zponenáhla a aniž znamenagjce moc gegich, trávj w nich drahná léta, konečně pak w ně pohřjžj celau duſſi. Takto nabywſſe hognoſti, ani nežádagj zhoſtiti ſe gich. Wždyť, prý, ſe muſeli doſti nalopotiti; duſſe gegich lpj na ſtatku, tento uchowati a rozmnožiti geſt nowau péčj gegich; a to činj tjm wjce, geſſto bohatſſj uwykli a ſtatek pozemſký geſt ſnad gedinau a ſwrchowanau gegich rozkoſſj. A neb ſnad nenabylihognoſti a muſj ſe poſud lopotiti o chléb wezdegſſj. Tuť ſe rozumj ſamo, že ſetrwagj w péčech ſwých, geſſto denně na ně dotážegj a ge tjſnj; a takto nenahljžegj a nepoznáwagj, že mammona ſe neſrownáwá ſe ſlužbau Božj. — „Wždyť, myſlj, nedělám nic, než co weſſkerý ſwět dělá; gak by to mohlo býti něco Bohu protiwného? Člowěk ſe muſj ſtarati o žiwot, žádný nedá ginému nic za darmo!“ Těmito a podobnými řečmi přikrývá a omlauwá ſe mammona, lichwa, plahočenj atd., aniž ſe w tom naléžá co hřjſſného. A co ſe dotýče Boha, wždyť ſe dá také Bohu co ſe ſluſſj: modlitba a chrám, a což geſt třeba wjce? Ach, při tom ani netuſſj, že ſe mu může a má geſſtě něco giného dáti, totiž ſrdce celé a nerozdělené, proſté přjliſſných péčj a žádoſti ſwětſkých; netuſſj, že gediné toto bezwýmíněčné oddánj ſe Bohu geſt ſlužba Bohu milá a geho hodná. A gak ſe to má s nabytjm ſtatků, podobně ſe to má i s užjwánjm geho. I tuto ſlauží mnozj mammoně, aniž ſe domnjwagj, že ſe proti Bohu prohřeſſugj; ano oni ſe domnyſſlegj, že mu ſlauží. — Mnozj držj ſkaupě ſtatek swůg. A w čem gednagj proti Bohu? Wždyť, gak ſe domnjwagj, zachowáwagj geho přikázanj: ani nekradau, ani nelaupj, ani nepodwáděgj; — že peněz swých newyhazugj, t. g. w prawém ſmyſlu, že proſkaupoſt žádnému nic nedagj: k tomu gakž dj, magj ſprawedlwých přjčin doſti. Luza, prý, toho nenj hodna; a neſmj ſe podporowati leniwoſt a lehkomyſlnoſt gegj; pak prý to káže ſſetrnoſt a opatrnoſt, aby ſe o budaucnoſt ſtarali, to geſt, aby lakotili. Dagj-li pak předc něco, ač doſti málo, geſt to w očjch gegich hogný dar a domnjwagj ſe býti doſti dobročinnj. K tomu pak, gakž ſe domnyſſlegj, dáwagj, co gſau Bohu powinni: chodj do koſtela, čjtagj w náboženſtých knihách, modlj ſe doma, zwláſſtě pak gſau pilnj poſtu, neznamenagjce, že tjm ne Bohu, nýbrž wlaſtně

Digitized by Google

a wjce ſwé mammoně ſlauží. Tak ſe kogj a mámj ſami ſebe, aniž tuſſjce, že mammonj a že ſlužba mammony gegich ſe nedá ſpogiti ſe ſlužbau Božj. — A protož nenj prawdy, kteráž by ſe muſila tak důtkliwě a často lidem w uſſi wolati, gako: „Nemůžete Bohu ſlauziti a mammoně.“ Mammona zagiſté mezi wſſj modloſlužebnoſtj geſt ta neyrozſáhlegſſj, neyméně uznaná a k tomu geſt neytiže k wypuzenj.

Tak tedy djš, milý křeſťane, nelze mjti ſtatků a Bohu ſlauziti? Nemůže obſtáti bohatſtwj ſe ſlužbau Božj? Žádný tedy gſa boháčem nemůže Bohu ſlauziti? Nikoliw, to ſe netwrdj a nemjnj. Nedj Pán Ježjš: Nemůžete mjti ſtatků a Bohu ſlauziti. Abraham zagiſté, Iſak, i Jakob i Dawid a mnozj ginj ſwatj měli hognoſt ſtatků, a přede wſſj byli wěrnj ſlužebnjci Božj. Božſký Wykupitel dj toliko: Nemůžete ſlauziti Bohu a mammoně. Neb kdo ſlauží mammoně, geſt ſlužebnjkem gegim — ſtatků pozemſkých, a protož nepanuge nad nimi gakožto pán, aby gich užjwal k dobrému a k službě Božj; nýbrž takowý bývá od nich ſpiſſe opanowán, geſt gegich otrokem: podnikage a ſnáſſege otrockau myſlj wſſecky práce, neſnáze a lopoty, kteréž žádoſt ſtatků gemu způſobuge. W prawdě to twrdá a žaloſtná ſlužba, anto Bohu ſlauziti geſt panowati. Protož dobře dj ſw. Bernard: „Mammonář lačnj ſtatků pozemſkých gako žebrák; prawý pak křeſťan pohrdá gimi gako Pán. Onen žebrá při ſwém lakwěnj, tento chowá ge ſwým pohrdánjm“ [1]). Wyprawuge ſe, že ſw. pauſtewnjk Arſenius zaſlechl gednau hlas: Wiz, gak ſe to má ſe ſkutky lidſkými! I pozdwihl očj ſwých a widj před ſebau bránu welikého a ſlawného chrámu; w ně pak několika mužů na koni, kteříž, welký trám w rukau neſauce, ſe ſnažili do chrámu wegiti. Geſſto ale trám ten drželi na přič, mjſto co ho měli mjti na dél a ſhýbnauti ſe, zpříčil ſe gim a nemohli wegiti. I pochopil Arſenius ſmyſl widěnj tohoto a porozuměl, že trám tento wyznamenáwá břjmě bohatſtwj a ſtatků pozemſkých, kterézto ſtatky ne ſamy w ſobě, nýbrž toliko neprawým a přewrácenym užjwánjm gich přjſtup do králowſtwj Božjho zabraňugj. — „Synáčkowé, prawil gednau Kriſtus Pán k učenjkům, kterak neſnadné geſt daufagjcjm w penjze do králowſtwj Božjho wegiti. Snáze geſt welbloudu progiti (prowaz lodnj prowléci) ſkrze ucho gehelnj, nežli bohatému wegiti do králowſtwj Božjho [2]).“ Neprawil to wůbec o těch, kteříž ſtatky magj, nýbrž toliko o těch, kteříž na ſtatky daufagj t. g., kteříž w bohatſtwj celé ſwé ſtěſtj a ſwau blaženoſt zakládagj a tjm ge takřka ſwým Bohem činj. Takowjto lidé, genž chtěgj zbohatnauti t. g. genž bohatſtwj ſwrchowaným cjlem ſwého ſnaženj činj, upadagj, gakž učj ſw. apoſſtol a každodennj zkuſſenoſt, w oſidlo ďáblowo a w žádoſti mnohé, neužitečné i ſkodliwé, kteréž pohřižugj lidi w zahynutj a zatracenj [3]). O ſprawedliwém pak, genž práwě tjm zkuſſen bývá, že nedaufá w bohatſtwj ſwé, dj ſe w pjſmě ſwatém: „Blahoſlawený bohatý, kterýž nalezen geſt bez poſkwrny: a kterýž po zlatu nepoſtaupilj aniž daufal w penězjch a pokladech. Kdož geſt ten a budeme ho chwáliti? nebo učinil diwné wěci w žiwotě ſwém. Kdo geſt zkuſſený w tom a dokonalý (nalezen) geſt, bude gemu ſláwa wěčná: genž mohl přeſtaupiti a nepřeſtaupil; zlé činiti a nečinil: protož utworzeno geſt zboží geho w Pánu, a almužny geho wyprawowati bude wſſe-

[1]) In Contic. serm. 21. [2]) Mar. 10, 24. 25. [3]) I. Tim. 6, 9.

Digitized by Google

liké shromážděnj swatých“ [1]). W témž smyslu dj také nábožný Job: „Měl-li gsem zlato za sjlu swau a ryzjmu kowu řekl-li gsem: Daufánj mé gsi ty: mjsto pssenice nechť mi (tedy) wzegde bodlák, a mjsto gečmene trnj“ [2]). Sprawedliwj a bohabognj zagisté neslaužj nikdy mammoně, nýbrž panugj nad nj, užjwagjce statků pozemských k dobrým a spasitelným účelům. Pak owssem progde i welblaud t. g. silný prowaz lodnj progde skrze ucho gehelnj, gak mile se rozplete a roztočj na wlákna swá; dobročinný totiž bohatec wegde w králowstwj blahoslawených, do kteréhož celé gměnj swé složil, co zatjm i chudobný, genž w lakotiwém sháněnj mammoně slaužil, bude wywržen z králowstwj, po kterémž nikdy netaužil, a kteréhož snažně nehledal.

Protož prawjm wám, nepečugte o dussi swau, co byste gedli, ani o tělo swé, čjm byste se odjwali. Těmito slowy waruge Pán Ježjš wěrné swé od přjlissných péčj, gessto býwagj obyčegně spogeny s mammonau, od kteréžto ge giž dřjwe byl wystřežil. Owssemť zdáti by se mohlo, gakoby se tuto wsseliká péče o wýžiwu a zachowánj tělesného žiwota zapowjdala; a w skutku bylit gsau bludaři, genž pjsmo swaté dle libosti wykládagjce, aniž dbagjce na wýklad swaté cjrkwe, twrdili: žeť nehodno prawého služebnjka Božjho o wyžiwu pěči mjti a wůbec pro ni pracowati; a na důkaz toho odwoláwali se na swrchu uwedený wýrok Páně dnessnjho swatého Ewangelium. Lidé owssemť neuměgjce prawau cestau kráčeti, gakž w giném tak i w tomto přjliš na prawo a na lewo se ussjnugj. A wssak wěděti slussj, že ne každá péče, starost o časné zbožj, se tjmto zapowjdá neb zabraňuge. Nel péče tato gest dwogj, gedna gest prawá druhá neprawá. Gest péče náležitá a wsse lidem wůbec i gednomu každému obwzl sstně potřebná. Takowauto náležitau pé wykonáwagj se ty wěci, a ty práce, kter člowěku zákon Božj, křesťanská powinnos hospodářstwj, powolánj, práwo, poctiwo manželstwj, též i zachowánj tělesného žiwot ukládá a konati káže. Že takowáto péč a práce o wýžiwu nenj Bohu protiwná anobrž že ge powinnostj člowěka, gest patrno. Giž na počátku postawil Bůh člowěka do ráge, aby ho wzděláwal a ostřjhal; a ačkoliw zaneprázdněnj toto nebylo s nesnázj a bolestmi spogeno, požadowalo předc péči, bez kteréžto, gak znamená sw. Tomáš z Akwino, nedá se práce ani mysliti. Podobně napomjná giž w starém zákoně wěčná maudrost: abychom záhy pole swé obstarali, a posjlá lenocha k mrawenci, aby se učil w mládj dobýwati sobě, čehoby w stářj s bolestj musil pohřessiti. A kohož gest tagný wýrok swatého Pawla, genž napomjná Thesalonicenských: aby se snažili swau práci konati a rukama swýma pracowati“ [3]). A ginde dokládá: „Nechceli kdo dělati, negez:“ [4]) A podobře pjsse k Timoteowi: „Gestliže kdo o swé a neywjce o domácj péče nemá, zapřelť gest wjry a horssj gest, nežli newěřjcj“ [5]). A obrátjme-li oči swé na samého Mistra nebeského, Krista Pána, spatřjme, žeť i on měl péči o wýžiwu swau a swých wěrných. Po každém nasycenj dal sebrati drobty, kteréž byly zůstaly po těch, genž gedli a nasyceni byli; aniž zhrdnul přigjti to, čeho k wýžiwě učennjků bylo potřebj; gmenowitě pak měl geden z učennjků pokladnici ku zaprawenj potřebných wýloh a

---

[1]) Sir. 31, 8—12. [2]) Job 31, 24. 40. [3]) I. Thes. 4, 11. [4]) II. Thes. 3, 10. [5]) I. Tim. 5.

Digitized by Google

podporowánj chudých. Rownež i chwálil w podobenstwj služebnjka pečliwého a wěrného, gehož ustanowil hospodář nad čeledj swau, aby dáwal každému dle potřeby; sám pak pně na křjži, pečowal o wyživu swé milé matky, poraučege gi péči swého miláčka Jana. — Wšak ta péče náležitá, aby byla dobrá, swatá, a Bohu milá: musj se srownáwati předc wšjm s přikázanjm Božjm, aby totiž člowěk se o to staral a pečowal, co by nebylo proti zákonu Božjmu a to podnikal, a o to se snažil, co zákon Páně welj. Pak i třeba tuto sstěkiti prawé mjry, aby totiž i slussná a náležitá péče nasse o wěci swětské nebyla přjlissná a ustawičná zcela srdce zaugjmagjcj a ducha úzkostliwostj naplňugjcj; na kterýžto cjl musj býti spogena s pewnau důwěrau w Boha a musj se podjrati na něho, na geho pomoc a na péči, kterauž má Bůh o nás. Konečně pak musj se posswěcowati tjm, že sobě položj za swrchowaný cjl a poslednj konec čest a slávu Božj. Takowáto péče zagistě gest netoliko dowolená a křesťana hodna; nýbrž gest také od Boha přikázaná, ano gest neodbytnau powinnostj a ctnostj každého prawého křesťana. Gj zcela na odpor stogj péče neprawá a právě pohanská. Takowáto neprawá a břjssná péče gest péče těch, genž o časné wěci toliko pečugj gako o swrchowaný a poslednj cjl žiwota, gakž to činj mammonáři, lakwici, sstrbljci a lakomci, kteřjž magj penjze za modlu a za boha dusse swé; za kterauž přjčinau také swatý Pawel nazývá lakomstwj „modlosluženostj“ [1]), a to wšjm právem; djlem proto, že lakomci wšecku swau naděgi a blaženost w statky toho swěta skládagj gako pohané w modly; djlem také proto, poněwadž, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, gako modlosluženjci modly swé ctj, aniž se gich chtjce z uctiwosti dotýkati: podobně i ctj lakomec penjze gako modlu, aniž se gich chce dotknauti, těsse se toliko z pohledu na ně. Konečně pak nazývá se lakomstwj modlosluženostj i proto, poněwadž lakomci celé srdce swé k statkům pozemským přikládagj a na ně wšecka myssленj, žádosti a snaženj obracugj, ano i celý žiwot swůg gim wěnugj a gakýmsi způsobem obětugj. Což gest to giného, nežli klásti statky za swrchowaný cjl žiwota, a mjti ge za Boha? Neprawá péče o časné wěci gest také péče těch, genž pečugj o marné a zbytečné statky, kterýchž ani k žiwotu nepotřebugj, a kterež stawu gegich ani nepřisluší; gakož gest péče těch, genž statky a bohatstwj skládagj a hromadj, aby ge měli, aniž gich potřebugj. Tak to činil bohatec w Ewangelium genž prawil: „Dusse, máš mnoho zbožj složeného na mnohá léta; odpočjwey, gez, pj, hodug.“ A wšak tolik let shromážďowaw statky swé, musil ge brzy giným zůstawiti. Neb slyssel hlas Páně: „Blázne, této noci požádagj dusse twé od tebe, to pak, cos připrawil, čj bude?“ [2]) Ti tedy, kdož geho následugj, nesshromažďugj tak pro sebe, gako wjce pro giné; podobagjce se mohamedanskému učiteli zákona, genž byl pozwán s giným k bassetj swému na hody. Když se welikém množstwj gjdel předkládalo, on pak gsa giž nasycen, rád by znamenitau částku gich s sebau domů ženě wzal, cpal ge, gak gen možná bylo, do prázdného rukáwu plášťě, genž wisel přes rameno geho. Ale gak se ulekl, když odcházege chtěl wzjti plášť na sebe a shledal, že to nebyl rukáw geho plášťě, nýbrž že patřil wedle sedjcjmu. — Tak se wede mnohým, genž s we-

[1]) Efes. 5, 5. [2]) Luk. 12, 20.

Digitized by Google

likau opatrnostj každé přjležitosti použjwagj, aby gak možná hognost statků swětských nahromadili; a předc ač bezděky sháněgj toliko pro giné, a sice často pro ty, na kteréž si ani nepomyslili. A protož dobře dj maudrý kazatel starého zákona: „Co gest potřebj člowěku wětssjch wěcj nad sebe hledati, poněwadž newj, co gemu užitečného gest w žiwotě geho, w počtu dnů putowánj geho, a w času, kterýž gako stjn pomjgj? A neb kdo mu bude moci oznámiti, co bude po něm pod sluncem?“ [1]) — Rowněž pak hřjssná a neprawá gest péče těch, genž přjliš auzkostliwě bez wssj důwěry w dobrotiwost a pomoc Božj o wýžiwu swau pečugj. To gsau ti, genž neustále se sauzj a mučj: zdaliž se gim gegich práce podařj? zdaliž nebude snaženj gegich zmařeno něgakau nesstastnau náhodau? zdali někdo nepřekazj podnikánj gegich? To gsau ti, genž giž na drahný čas napřed se staragj o budaucnost: dnes se staragj o zjtřegssek, z gara o zimu, a we žnjch giž o druhé garo, nikdy pokoge nemagjce, a pro samé starosti o budaucj dobu na přjtomnau zapomjnagjce, aby této náležitě použili a o spasenj dusse pečowali. Takowáto péče zagisté gest hřjssná, urážegjcj Boha, gessto nedůwěřuge w prozřetelnost a péči geho, gakoby mu scházelo wědomosti, neb moci aneb wůle, aby o nás w budaucnosti pečowati mohl. Takowáto péče gest také zhaubná, russjc pokog a útěchu dusse a působjc, že přjtomného dobrého, což máme, neužjwáme. Ne zřidka se wede takowému úzkostliwci podobně, gako se wedlo mužowi w Kalabrii gménem Marcino, genž na trhu kaupil ssest mezků, gichžto počet dobře wěděl. Gak ale užasl, když přigda domů shledal, že mu geden scházj; nebo nechť počjtal gakkoli, wždy gich toliko pět napočetl. Giž sobě rwal wlasy z hlawy, a proklјnal manželku swau, ana tato gesstě záhy dosti ho učinila pozorna, že na ssestém mezku sedj, a že má, co hledá. — Ty pak, milý křesťane, pečuge w powolánj swém o potřebnau wýžiwu, gakožto prostředek k zachowánj žiwota k wyšssjmu účelu, koney stále a wěrně práce swé: wýsledek pak gegich a dalekau budaucnost zůstaw Bohu, důwěřuge se w prozřetelnost geho, genž má péči o tebe a dosadj, seč negsi, a připrawj tobě w budaucnosti, co ti ku spasenj napomáhá, a uwodj tebe k cjli žádaucjmu; gakž napomjná swatý aposstol řka: „Pokořte se pod mocnau rukau Božj, aby wás powýssil w čas nawsstjwenj, wsselikau péči swau uwrhnauce na něg; neb on má péči o wás“ [2]).

Ne každau péči o statky pozemské, týkagjcj se žiwota tělesného zapowjdá Pán Ježjš w sw. Ewangelium; nýbrž zabraňuge toliko neprawé a hřjssné péče, a poněwadž wj, že weliká gest slabost lidská w ohledu tomto, nezapowjdá pauhým toliko rozkazem; nýbrž poskytuge mnohých důwodů. Po zagetj Babylonském Židé nawrátiwsse se do Judstwa počali stawěti chrám pod ochranau perských welmocnářů. Než protiwenstwj a nesnáze, kteréž se wssech stran na ně dorážely, množily se tak welice, že giž sám Zorobabel, genž byl započal djlo toto, pozbyl mysli pochybuge o dostawěnj geho. Tu wssak měl prorok Zachariáš widěnj, gjmžto pozdwihl kleslé mysli stawitelů. Widěl totiž swjcen zlatý wssecken, a sedm swjtelnic či lamp, a sedm nálewek k swjtelnicjm, kteréž byly na wrchu geho; zároweň i slyssel hlas Hospodinůw: „ruce, kteréž

[1]) Kazat. 7, 1. [2]) I. Petr. 5. 6. 7.

Digitized by Google

založily dům tento, dokonagi ho!“ [1]) A tento swjcen s sedmero swjtelnicemi, gimžto se nikdy olege nedostáwalo, sedmeré toto swětlo prozřetelnosti Božské, rozswjtil také Pán Ježiš w swatém Ewangelium, chtěge wěrné swé powzbuditi, by prosti přilissných péčj swětských, hlawnj péči na wěci nebeské obrátili; dobře wěda, že mnoho swětla, mnoho důkazů k tomu potřebj, aby se zapudily tmy péčj pozemských. „O, gak se snižuge swrchowaná maudrost z lásky k lidem! wolá tu sw. Petr Chrysologus. Neb ten, genž mohl přikázanj swá pauhau wůlj a Božskau welebnostj swau stwrditi, snažj se ge wssj pracj učitelskau nám w mysle wstjpiti: a gehož pauhé zaslibenj by postačowalo k wjře poslauchačů; podáwá důwodu k přeswědčenj.“ — A medle kterj gsau důwodowé tito, gimiž Pán se snaží od přilissné péče o zemské zboží nás odwrátiti? W prwnjm důwodu ukazuge nám důstognost a cenu žiwota i těla lidského uče: že ten, genž žiwot a tělo nám dal, také bude mjti péči o zachowánj a wýživu geho, řka: „Zdaliž nenj dusse wjce nežli pokrm, a tělo wjce nežli oděw!“ — A w prawdě, gak podiwné gest wsselikě složenj těla lidského a newyzpytatelné we swém uspořádánj a zařjzenj? W prawdě, to malý swět! A gak tagemný gest žiwot lidský, dle tělesné i duchownj stránky geden podiwný a nepochopitelný celek tworjcj! W skutku ten, genž dal nám takowý žiwot a takowé tělo, a genž w řadě tworstwa swého takowau wznessenostj a důstognostj nás obmyslil, ten také nám přidá, což menssjho gest, totiž: pokrm a oděw, gichžto k zachowánj žiwota tělesného gest potřebj. Abychom wssak o tom tjm méně pochybowati mohli, ugmauc takřka za ruku každého, wychází milostiwý Pán s námi na procházku k spatřowánj wssehy usslechtilého stwořenj Božího, kteréž až posawáde opatruge gako Hospodář swé djlo. A w tom obracj oči nasse k spatřowánj nesčjslného ptactwa nebeského, gežto nesege, ani nežne, ani neshromažduge do stodol a předc se proto dobře má a potrawau Božj tlaustne a žiwj se. Odtud pak wede se s námi do rozkossné zahrádky swé, až i na krásné luky, pole, rowiny, [illegible] k shlednutj kwjtj polnjho, kteréž, ač nepracuge ani nepřede, předc gest krásně odjno, že ani Salamaun we wssj swé sláwě nebyl tak odjn gako gedno z nich. Takto rozswjtiw nám druhau a třetj lampu, ukazage: že Pán, genž o tak malé a nepatrné twory má péči a ge žiwj a zachowáwá, tjm wětssj péči mjti bude o člowěka, genž gest mnohem wznessenějssj twor Božj a mnohem wýborněgssjmi dary gest obdařen. Aby wssak tjm spjsse wsselikě marné a úzkostliwé péče nás zhostil, mimochodem rozswěcuge nám Pán Ježiš swjtelnici čtwrtau a ukazuge nám, gak daremné a zbytečné gsau wesskeré péče nasse, gessto se wssjm sebe wětssjm pečowánjm nic newykjdjme, řka: „Kdo z was mysle, může přidati k postawě swé loket geden?“ W prawdě, gako zrůst těla nezáležj od nás, od péče nassj; nýbrž gest w ruce Božj: podobně i žiwot těla a zachowánj geho. Který nemocný kdy urychlil uzdrawenj swé úzkostliwým a netrpělliwým pečowánjm a přemýssłowánjm? A neb který kupec snažnau a úskostliwau péčj swau ochránil koráb, geho zbožj nesaucj, od bauřj a uwodil ge sstastně do přjstawu? A neb který hospodář rozmnožil blahobyt domu

[1]) Zach. 4, 2—9.

swého pauhým úzkostliwým pečowánjm a na mysli překmitánjm a wypočítánjm důchodů swých? Byť by se člowěk starostj trhal a pukal, wssak pro tu starost geho na poli nic wjce nenaroste, než co narůsti mělo. — Wrace se s námi Pán z procházky w kjssi tworstwa swého, waruge poznowu od přjlissných péčj wěcj pozemských řka: „Nepečugtež tedy kjkagjce: Co budeme gjsti, a nebo co budeme pjti, a nebo čjm se budeme odjwati?“ a pak rozswěcuge nám pátau lampu, dáwage na srozuměnau: že takowáto přjlissná a na wěci swětské wýhradně obrácená péče neslussj na křesťana dokládage: Nebo toho wsseho pohané hledagj. A w skutku gestliže pohan, genž nezná Boha, geho moci, maudrosti a lásky, aniž prozřetelnosti, kterauž pečuge o twory swé, gestliže pohan, genž nezná wyššjch statků nad wěci pozemské a nad péče tělesné, gestliže pohan, sám sobě zůstawen a toliko na sebe obmezen, úzkostliwě o wýživu a budaucnost swau pečuge, a pohřižuge-li w péče tohoto swěta celau dussi: nenjk se čemu diwiti. Než ale křesťan, gehožto Pán wywedl z této temnosti a uwodil k wyššjmu poznánj, křesťan, genž se powažuge netoliko za twora Božjho, nýbrž také za twora k obrazu Božjmu stwořeného a krwj Kristowau wykaupeného, křesťan, genž wj, že má Otce na nebi, kterýž ho tak milowal, že Syna swého gednorozeného k wykaupenj geho wydal a že má prostřednjka u Otce, genž za něho položil žiwot swůg, — křesťan, katolický křesťan, genž toto wj a wěřj: gak může tento úzkostliwě pečowati o wýživu swau?! Zdaliž Bůh, genž tak mnoho a tak welikě wěci k wykaupenj geho obětowal, mu odepře to, což menssjho gest, totiž co k zachowánj geho gest potřebj? Neb gakkoliw malicherné a nepatrné zdá se nám toto býti u přirownánj toho, co Bůh k wykaupenj nassemu způsobiti ráčil: nepřestáwá to předc potřebným býti nám, pokud na zemi putugeme; a protož tjm gasněgi swjtj nám swětlo sseště swjtelnice, gežto maudrost Božská nám rozžala w dnessnjm swatém Ewangelium, djc: Wjt zagisté Otec wáš, že toho wsseho potřebugete. Tak nás wede Božský Wykupitel, takka k sspižjrně darů Božjch a těssj nás láskau Otce nebeského, genž nasse potřeby zná a tudjž gako dobrý Otec bude mjti péči o nás. „Zdaliž se může zapomenauti žena nad nemluwňátkem swým, aby se neslitowala nad synem žiwota swého? a byť ona se zapomenula, gá wssak nezapomenu se nad tebau“ dj Hospodin sám ústy Isaiásse proroka [1]). Wssak ale, abychom se mohli ubezpečiti podiwnau tauto péčj lásky Božj a důwěrně se těssiti z dobroty prozřetelnosti Božské, genž nad námi bdj a nás žehná: třebať, abychom také byli pamětliwi wýmjnky, pod kterauž toliko péče a lásky Otce nebeského hodnými se státi můžeme. A tu nám rozswěcuge Božský Wykupitel w swatém Ewangelium sedmau a posledně swjtelnici, dokládage: Hledeyte neyprwé králowstwj Božjho a geho sprawedlnosti, a toto wsse bude wám přidáno. Tjmto nám dáwá Božský Wykupitel na rozchodnau gesstě i kljče od sspižjrny lásky Božj, a tjm také opětuge zaslibenj giž wyřknuté ústy korunowaného žalmisty Páně: „Daufey w Hospodina, a čiň dobré, a přebýwati budeš na zemi, a pásti se budeš w zbožj gegjm. Kochey se w Hospodinu a dák tobě žádosti srdce twého. Mlad gsem byl, a se-

[1]) Isai. 49, 15.

Digitized by Google

ſtaral gſem ſe a newiděl gſem ſprawedliwého, aby byl opuſſtěn a ani ſemene geho, žeby hledalo chléba“ [1]). Prawda tato wýroku Páně: že Hoſpodin neopauſſtj ſwých wěrných a že má péči o ně, ztwrzena geſt mnohými příklady. W gižnj Americe bylo k léta Páně 1635 několik tiſjců znowu obrácených Guaranů přiwedeno, s ženami a djtkami ſwými dáti ſe na útěk před mocj a zukiwoſtj ſauſedních diwokých kmenů. Před nimi ſſel kněz Jan přigmjm Ardenne z Lutichu. Giž byli gſau ztrawili weſſkeré zásoby potrawy, kteréž wzali s ſebau a giž gim hrozila ſmrt hladu, anto nalezli po kragi leſnjch řek bylinu, genž ge živila a u welké hognoſti tak dlauho roſtla, pokud Guaranowé w nowých ſjdlech ſwých prwnj hognau aurodu byli neſtěžili. — Geſſtě podiwněgſſj geſt, co wyprawuge ſwatý Řehoř Nazianſký, ſlawný učitel cjrkwe, o prwnjch křeſťanech, genž ſe utekli na neywětſſj puſtiny Pontſké u moře černého, aby uſſli ukrutného pronáſledowánj cjſaře Maximina, mezi nimižto ſe nalezalo mnoho wzneſſených patriciů a wogjnů. Když tito w čas nauze Boha o pokrm wzýwali, přihrnulo ſe k nim takowé množſtwj wyſoké zwěře, že mohli ſobě z nich wybrati s neozbrogenau rukau, kteréhož žádali, oſtatnj pak do huſſtiny zahnali [2]).

Hledeyte neyprwé králowſtwj Božjho a ſprawedlnoſti geho, a toto wſſe bude wám přidáno. Slowa tato, gimižto končj Božſký Wykupitel částku dneſſnjho ſw. Ewangelium, zaſluhugj wſſi pozornoſti a wſſeho uwáženj; djlem proto, že gſau důležitá, a že gſau takřka gedinym proſtředkem proti mammoně; djlem také proto, že nyněgſſj ſwět na ně málo dbá a prawdy gegich ani nechápe ani ſi gi béře k ſrdci. — Přede wſſjm uwaž, křeſťane milý: co znamená tuto králowſtwj Božj, kteréhož neyprwé hledati máme? Dwogj geſt králowſtwj Božj: Gedno, kteréž počjná giž zde na zemi, totiž cjrkew, Kriſtem Páuem založená, a prawda, ſprawedlnoſt a miloſt, kterauž cjrkew chowá, a u wěřjcjch půſobj; druhé pak geſt králowſtwj Božj na nebi, ſwrchowaná totiž blaženoſt, kteréž požjwagj ſwatj a wywolenj Božj, twářj w twář Boha patřjce a geho požjwagjce. W nadřečeném wýroku Páně mjnj ſe oboge králowſtwj, poněwadž obé geſt tak ſpogené; že kdoby ſe minul zdegſſjm králowſtwjm Božjm na zemi, cjrkwj totiž a prawdau a miloſtj gegj, žeby králowſtwj Božjho na nebi ſwrchowané totiž blaženoſti nedoſſel; kdo nenj w cjrkwi a newede křeſťanſký žiwot, ani w nebi nebude. Gedno wede k druhému. Wěrau a užjwánjm proſtředků ſpaſenj, kterých cjrkew poſkytuge, doſahugj žiwj audowé gegj oſprawedlněnj a poſwěcenj, gimžto ſe králowſtwj Božj u wnitř w duſſi gegich wzděláwá; wěrné pak ſetrwánj w miloſti Božj pogiſſkuge gim zaſljbeného dědictwj, blaženoſti totiž králowſtwj Božjho na nebi. Za tauže přičinau napomjná Božſký Wykupitel, abychom netoliko hledali králowſtwj Božjho ale také ſprawedlnoſti geho. Neb kdo ſwrchowaného cjle chce doſáhnauti, muſj tak užiwati proſtředků k tomu wedaucjch a napomáhagicjch. Králowſtwj pak Božj, pokud panuge mocj ſwau w ſrdcjch lidſkých, geſt, gakž dj apoſſtol Páně: „ſprawedlnoſt, a pokog, a radoſt w Duchu ſwatém“ [3]). Bez ſprawedlnoſti nenj pokoge s Bohem a bez wnitřnjho pokoge nenj blaženoſti a radoſti. Geſt pak

[1]) Žalm 36, 3. 4. 25. [2]) Veith's hom. Vort. djl 6, ſtr. 208. [3]) K Řim. 14, 7.

ona ſprawedlnoſt dwogj: wnitřnj totiž, genž záležj w miloſti Božj poſwěcugicj, kteréž docházjme na křtu ſwatém a neb ztracenau opět w ſwatém pokánj nabýwáme a kteráž přigjmánjm oſtatnjch ſwátoſtj ſe w nás rozmnožuge. Tato ſprawedlnoſt geſt takřka ſjmě ſláwy králowſtwj nebeſkého. Giná pak ſprawedlnoſt geſt zewnitřnj, genž záležj w dobrých ſkutcjch a w plněnj přikázanj Božjch. Slowe pak ſprawedlnoſtj Božj, geſſto ſe zakládá a ſpočjwá na záſlužách Kriſtowých a na zaſlíbenj Božjm, bez kteréhžto by neproſpjwala k doſaženj ſwrchowaného králowſtwj Božjho — žiwota wěčného.

Když pak ſe nám přikazuge, bychom hledali králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti: co ſe mjnj tjm hledánjm? Bez pochyby mjnj ſe tjm tregj ſnaha, totiž: bychom po králowſtwj Božjm tauzebně dychtili, pak ſe ſnažili ge poznati, a konečně abychom ſe přičinili ſkutkem ho doſáhnauti. Kdo totiž po Bohu a po nebeſkých wěcech ſe ſrdcem neſe a wraucně po tom tauží, ten zagiſté bude ſe ſnažiti, aby w známoſti prawdy Božſké a ſwatého zákona proſpjwal; protož i wolá Žalmiſta Páně: „Blahoſlawenj nepoſſkwrněnj na ceſtě, kteřjž chodj w zákoně Hoſpodinowě; blahoſlawenj, kteří ſkaumagj ſwědectwj geho a celým ſrdcem hledagj ho“ [1]). Wſſak netoliko poſlauchač zákona; ale kdož ge wěrně plnj, „činitel ſkutku, ten blahoſlawený bude w ſkutku ſwém“, gak dj ſw. Jakob [2]). Tudjž třeba, bychom i ſkutky, žiwotem a gednánjm ſwým hledali králowſtwj Božjho a ſprawedlnoſti geho. Že pak dj Božſký Wykupitel: „hledeyte“ ne pak gako prwé: „pečugte“ dáwá doſti na gewo, že nechce, abychom teſklíwě o králowſtwj Božj pečowali, gako dělagj ti, kteřjž ſe přjliš o časné wěci ſtaragj, obáwagice ſe, že žádnau prácj a uſilowánjm nedogdau toho, čehož hledagj; ale chce, abychom hledali t. g. abychom dělali seč gſme, a tudjž abychom dobrými ſkutky, chwalitebným žiwotem, a od Boha nařjzenými proſtředky, plnj wjry, naděge a důwěrnoſti, bez teſknoſti a malomyſlnoſti blahoſlawenſtwj wěčného dogjti ſe ſnažili. Co geſtě wſſj pozornoſti hodno geſt, geſt také to: že Pán Ježjš nám ukládá, abychom hledali králowſtwj Božjho a ſprawedlnoſti geho „neyprwé“ t. g. nade wſſecko a přede wſſjm. Což ſe může a muſj ſtáti mnohým způſobem. Hledáme zagiſté králowſtwj Božjho neyprwé, když přede wſſjm nebeſkých wěcj žádáme, wážjce gich ſobě wjce než pozemſkých a pokládagice doſaženj gich za ſwrchowaný a poſlednj cjl gednánj a žiwota ſwého; když pak ſpaſenj duſſe pro zemſké péče nezadauedbáwáme, nýbrž raděgi časnau zkázu trpjme; když za hlawnj peči a djlo ſwé to klademe, co ſe ſpaſenj naſſeho týče a když k duchownjm wěcem celé ſrdce přikládáme a i časnými péčemi ſwými k přednjmu cjli a konci, králowſtwj totiž Božjmu ſměřugeme, ſnažjce ſe w nich plniti wůli Božj, a gimi oſlawowati Boha Otce nebeſkého. Abychom ſe wſſak nebáli a neſtrachowali, že ſnad hledagjce neyprwé a nade wſſecko králowſtwj Božjho z ohledu časných potřeb zhynem: připogil Pán Ježjš také utěſſené zaſlíbenj, dokládage: „a toto wſſe“ t. g. čeho k zachowánj žiwota tělesného geſt wám potřebj, „bude wám přidáno.“ Bůh, Otec nebeſký, zagiſté nakládá tu s námi gako otec, genž něgaké znamenité důſtogenſtwj ſynu ſwému welikým nákladem zgednaw, poſjlá ho na uče-

[1]) Žalm 118, 1. 2. [2]) Jak. 1, 25.

Digitized by Google

nj, a napomjná, aby se pilně učil, času nemařil, s neužitečnými wěcmi se neobjral, potom, coby se k geho důstogenstwj hodilo, snažně dychtil, a zgednané důstogenstwj wždycky před očima měl: o oděw pak a o pokrm aby se nestaral, že tjm wssjm od otce opatřjn bude. — Kristus Pán zagistě nám wssem králowstwj Božj krwj swau předraze kaupil; protož také chce, abychom toto králowstwj wždycky před očima měli a w cjrkwi geho gako w nějaké sskole tomu se učili, a přiwykali a s tjm se objrali a zacházeli, coby k dogitj toho králowstwj slaužilo, a o giné wěci se příliš nestarali, že gimi podlé potřeby naššj dobře opatřeni budeme, že se nám ty wssecky wěci přidagj. A co dobře pozorowati sluššj, gak znamená sw. Auguštin, nepřislibuge se nám to ostatnj, co k wýživě nám potřebj, gako odměna a odplata, kteráž se nám w budaucjm životě na wěčnosti uchowáwá; nýbrž přislibuge se nám toliko co přjdawek. W tomto ohledu tázal se Pán Ježjš učennjků swých: „Když gsem wás poslal bez měšce a bez mošny a bez obuwi, zdaliž gste w něčem nedostatek měli? A oni řekli w ničemž“ [1]). Tak bylo hogně pečowáno o wýživu gegich; to wšak byl toliko přjdawek, ne pak mzda práce gegich, kteráž w prawdě byla mnohem wětšj a hogněgšj: „Amen prawjm wám, že wy, kteřjž gste následowali mne, w druhém narozenj, když seděti bude Syn člowěka na stolici welebnosti swé, budete i wy seděti na dwanácti stolicjch, saudjce dwanáctero pokolenj israelské. A každý, kdož opuslj dům, neb bratry, neb sestry, neb otce neb matku neb manželku neb syny, a neb pole, pro gméno mé, stokrát wjce wezme a životem wěčným wlá-

dnauti bude“ [2]). Podobně swědčj Žalmista Páně: „Boháči měli nauzi, a lačněli: ale ti, kdož hledagj Hospodina, nebudau zkráceni w ničemž dobrém“ [3]). Dobře tu také wolá swatý Ciprián: „Kdy se medle přihodilo, aby spravedlivému nedostáwalo se potřeb života, gesšto psáno gest: „Nedopustj lačněti Hospodin dussi spravedliwého“ [4]). Eliášse krmj na pausšti služebnj krkawcowé a Danieli, rozkazem králowým w gámě lwům ke zhlcenj zawřenému, připrawuge se oběd přispěnjm Božjm: a ty se strachuješ, žeby se tobě potrawy nedostáwati mohlo, gesšto gsi milosrdný a Boha sobě nakloňuješ? Ptactwo živj Bůh a wrabcům se dennj pokrm poskytuge . . . a ty bys se domnjwal, že křesťanu, služebnjku Božjmu, dobré skutky konajcjmu a miláčkowi Páně něčeho se bude nedostáwati“? [5]) — O té dobrotiwosti a maudrosti newyslowitelné Otce laskawého, kterýž nás tak libým a laskawým způsobem k wyšším nebeským wěcem táhne, sám mage péči o naše časné potřeby, abychom tjm wrauceněgi a horliwěgi wyšších nebeských wěcj hledali! A předc mnozj toho nechápagj, zwlášště pak za dnů nyněgšjch; ano oni si počjnagj právě na opak. Gakoby byl Kristus Pán řekl: Hledeyte neyprwé wěci tohoto světa, ostatnj pak přigde samo sebau; pečugj přede wssjm a wýhradně o wěci časné, wěcj pak nebeských si buď málo wssjmagjce, aneb do konce gich zanedbáwagjce. Pozemský tento život, geho péče a geho zbožj: tot hlawnj péče gegich; prawda a spravedlnost, život wěčný a geho blaženost: to gim ležj málo na srdci. Na wěci pomjgegjcj wynakládagj wssecku práci a wssecku sjlu, na wěci pak wěčné nechtěgj ničeho wážiti.

[1]) Luk. 22, 35. [2]) Mat. 19, 18, 29. [3]) 33, 11. [4]) Přísl. 10, 3. [5]) De oper. et elemosyna.

Digitized by Google

Statků a pokladů, kteréž mol a rez zžjragj a zloděgi wykopáwagj, těch hledagj pečliwě; k statkům pak wěčným, kteréž i za hrobem trwagj ani mysli nemagj. O pokrm o nápog a o oděw pečugj od ráno až do wečera; o pokrm a o ozdobu dusse nesmrtelné nemagj ani času péči mjti. Pro marnau čest a slávu světskau lopotj se dnem i nocj; aby pak se Bohu zaljbili, to gim ani nepřipadne na mysl. A což gest tu neyhorssjho: světská tato mysl gest wůbec panugjcj a denně wjce se zmahagjcj.

Odtud pocházj ono nenasycené sháněnj a lopocenj, ono ustawičné pečowánj a staránj we wssech wrstwách a tjdách lidstwa tak zhusta se obgewugjcj a ona hrubá netečnost a chladnost k wyšssjm nebeským wěcem, kteráž tak welice opanowala lidskau mysl. Mjti a požjwati a hognost rozkossj mjti a wsseho požjwati: tok heslo, tok hlawnj snaha wěku nasseho; králowstwj pak Božj a sprawedlnost geho, na to se málo kdo táže. — Odkud medle světská tato mysl, tážeš se, milý křestane? Hlawnj a prwnj koren toho gest porussenost přirozenosti lidské, co následek hřjchu dědičného, genž přessla na wesskeré pokolenj lidské a čjmž tělesná stránka, obdrżewssi přewahu nad stránkau dussewnj gi se zprotiwila a na odpor postawila, tak že „tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu, sobě wespolek se protiwugjce [1]).“ Owssemk přissel Božský Wykupitel a „wykaupil nás z těla smrti této [2])“ a „ti, kteřj gsau Kristowi, ukřižowali tělo swé s hřjchy a žádostmi“ [3]). Než swět se odwracj od Krista wjc a wjce, a zbawen milosti geho upadá hlaub a hlaub w otrectwj těla; a tauż měrau, gak se wzdaluge od Krista, Wykupitele swého, zmáhá se a roste mysl světská, nad kterauż giż żalostnil swatý Pawel, an pisse: „Mnozj chodj, o nichż gsem častokráte prawil wám (nynj pak i s pláčem prawjm) że gsau nepřátelé křjże Kristowa, gichżto konec gest zahynutj, gichżto Bůh břicho gest, a sláwa w zahanbenj gegich, kteřjż o zemské wěci pečugi“ [4]). — Mnozj zagisté ztratiwsse wssecku wjru w budaucj wěčný żiwot, gsau żiwi tak, gako ti, genż naděge nemagj — gako pohané. A protož gsauce obmezeni toliko na pjd żiwota pozemského, lpj celau dussj na hraně této země; tu chtěgj mjti rág, tu chtěgj mjti nebe, na wěčnosti ničeho neočekáwagjce; a protož se snaži, lopotj, sháněgj, lakotj, mammonj a shromażdugj: aby gen gak możná mnoho měli a užili a takto sobě, gakż dj, na zemi nebe připrawili. O těch possetilců, gak užasnau a podessj se, aż gim wyprssj čas pozemského żiwota dřjwe než se toho naděgj; oni pak shledagj a wyznati ssi musegj: że nebe, kteréż na zemi hledali, nenalezli, a pak bez útěchy a bez naděge chtěg neb nechtěg na wěčnost se odebrati musegj! — Mnozj owssemk wěřj w Krista a w żiwot wěčný, a kogj se naděgj blaženosti nebeské; než tato wjra gegich nenj żiwá a naděge gegich nenj dosti pewná. Pozemský tento żiwot se swými péčemi a záležitostmi opautal ge přjliš, než aby se wssj odhodlanostj a určitostj powznessli mysli swé k wyšssjm wěcem a učinili ge hlawnjm předmětem péče a snaženj swého; mysljce, że by přissli w niwec, kdyby nepečowali úzkostliwě o wěci světské a neučinili ge hlawnj péčj swau. K tomu dorážj na ně také přjklad swěta a wůbec panugjcj mrawy, tak że strżeni gsauce praudem tjmto plawau za ginými, nemagjce ani wůle ani sily dosti, aby

[1]) Gal. 8, 17. [2]) Řjm. 7, 24. [3]) Gal. 5, 24. [4]) Filip. 3, 18. 19.

Digitized by Google

se opřeli a obrátili myſl swau k tomu, což hlawnjho a důležitého geſt k wěcem nebeſkým, tykagjcjm se ſpaſenj. Zpozdilci tito pokulháwagjcj a rozdwogenj ſrdcem poznagj pozdě k gegich neywětſſjmu zármutku: „že králowſtwj Božj náſilj trpj a že genom ti, kteřjž náſilj činj, uchwacugj ge!“ — Ginj konečně myſlj a domnjwagj ſe, že by ſe muſeli wſſeho wzdáti; wſſj wzdělanoſti a oſwjcenoſti, kterauž ſe ſwět nynj tak honoſj, že by kleſl wſſecken průmyſl a obchod a žiwot lidſký že by byl gednotwárný, podobagjcj ſe žiwotu klàſſternjmu bez wſſj radoſti a utěſſenoſti, kdyby hledali předewſſjm králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti; a protož nechtjce ſe toho wzdáti, dj: že Ewangelium wůbec zwláſſtě pak přjkaz tento Páně nehodj ſe wjce pro tento wěk a zhoſſkugj ſe wjry a náboženſtwj Kriſtowa aleſpoň w žiwotě ſwém — a pečugj toliko o časné wěci. Owſſemk, kdyby tomu bylo tak, z části by bylo oſprawedlněno gednánj gegich. A wſſak wěděti ſluſſj, že náboženſtwj Kriſtowo a ze gména přjkaz tento Páně, že nikterak neruſſj prawé oſwěty, prawého wzdělánj, aniž že překážj průmyſlu a prawému pokroku, aniž ukládá wſſem, by ſe wſſech péčj ſwětſkých zhoſtiwſſe, klàſſternj neb mniſſký žiwot wedli; toliko těm, kteřjž dobrowolně wywolili ſobě žiwot tento. Kdo hledá neyprwé králowſtwj Božjho, může při tom dobře býti oſwjceným a může doſti zpytowati; ano právě tjm, že králowſtwj Božjho hledá, má býti oſwjceným, rozumj ſe prawau oſwětau, kteráž poſléze wede k pramenu wſſeho ſwětla, ke Kriſtu Jeſjſſi. I prawá wzdělanoſt, průmyſl a obchod, může dobře obſtáti ſe ſnahau po králowſtwjm Božjm; toliko neſmj ſe tato pokládati za ſwrchowaný cjl žiwota, nýbrž za to, čjmž w prawdě geſt, za proſtředek k wyšſſjm nebeſkým wěcem. I radoſt a utěſſenoſt a rozkoſſe žiwota pozemſtého dobře ſe frownáwagj s hledánjm králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti: negſau-li křiſſné, a požiwá-li ſe gich prawým způſobem a w prawé mjře a nepokládagj-li ſe za ſwrchowanau blaženoſt a za poſlednj cjl člowěka. Owſſemk pak by nebyly tyto wěci hlawnj otázkau žiwota wezdegſſjho, aniž by byli přednj péčj člowěka: wſtaupili by w pozadj w ſluſſné mjſto. A wſſak ztratili bychom tjm něco? byli bychom méně ſſaſtni a blaženi? — Oſwěta by wſtaupila w ſlužbu ſwatého Ewangelium a nebyla by wjce zástěrau bezbožnoſti, bohapráždnoſti a chytroſti lidſké; wzdělanoſt by nezáležela w pauhém wycwičenj hlawy we wěcech ſwětſkých, nýbrž také a wjce we wzdělánj ſrdce a w známoſti wěcj nebeſtých; průmyſl by owſſem nebyl tak rozſáhlý, on by ſe obmezil wjce na nutné potřeby žiwota lidſkého, než na rozkoſſe, a wſſak neobohacowal by gednoho, an tiſjcero činj žebráky, a nečinil by člowěka otrokem tiſjcera maruých žádoſtj, gichžto pak nedoſtatek činj ho neſpokogena, když gim uwykl. Obchod by owſſem nebyl tak čilý; a wſſak byl by proſt lichwy, utiſkowánj a oné zchytralé ſſpekulace, kteráž s obžiwau tiſjcerych hrage a žiwot gegich činj těžkým a ſtraſtným. Radowánky a rozkoſſe naſſe bylyby ſice méně hlučné a řjdčj, a wſſak mnohem laciněgſſj a bez pohromy těla i duſſe. Žiwot náš wůbec byl by ſproſtněgſſj a gednoduššj, a wſſak ſrdečněgſſj, utěſſeněgſſj, bezpečněgſſj a zbawený mnohých péčj, úzkoſtj, ſtaroſtj a lopoty, kteráž gako břjmě těžké tjžj nás, a nepopřjwá nám ni oddechu, ni pokoge, a činj žiwot ſamý trapným a neſneſitelným. Či gſme nynj ſſaſtněgſſj a blaženěgſſj, kdežto hledagjce přede wſſjm wěcj ſwětſkých pro ſamé péče a ſtaroſti ani k duchu při-

gjti nemůžeme? Gsme ſſtaſtnj, kdežto zamotáni tiſjcerými potřebami a takřka k zemi připautáni, k wyššjm wěcem se ani wyſſinauti nemůžeme? Gsme blaženi, kdežto gsauce otrokowé žádostj těla, od rozkoſſe k rozkoſſi těkáme, aniž máme pokoge? Činj nás ona oſwěta bez Boha a bez wjry — ona nepřjtelkyně ſw. Ewangelium, činj nás w ctnoſti pewněgſſjmi, a w žiwotě utěſſeněgſſjmi a ſpokogeněgſſjmi? Zapudil průmyſl a obchod od té doby, co geſt prwnj a hlawnj péčj lidſkau, wſſelikau bjdu a nauzi? Či ſnad umlkl nářek a bědowánj, a zmizela ſnad z oboru země wſſeliká neſpokogenoſt od té doby, co ſe králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt powažuge za přjdawek, a za wěc, na kteréž tak mnoho nezáležj? Ach, podoba wěku naſſeho, bjda wjce a wjce ſe zmáhagjcj, nářek a bědowánj a neſpokogenoſt denně wzrůſtagjcj, wſſecko toto značj a ukazuge doſti: že, kdež ſe nepokládá králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt za hlawnj wěc a kde nenj neydůležitěgſſj péčj člowěka, žek i to oſtatnj: wſſeliká péče, wſſelike ſnaženj ſebe wětſſj o ſwětſké wěci, wſſecka oſwěta, průmyſl a obchod — že wſſecko toto neſlauží ke ſpáſe a k blaženoſti a že tudjž prawdiwé geſt ſlowo Páně: „Hledeyte neyprwé králowſtwj Božjho a geho ſprawedlnoſti a toto wſſe bude wám přidáno". — A protož křeſtane milý, wſſtěp ſobě ſlowa tato hluboce w ſrdce ſwé. Neplug za praudem tohoto ſwěta. Nawrat ſe ke dřewnj ſproſtnoſti a gednoduchoſti mrawu a žiwota. Učiň péči o králowſtwj Božj a geho ſprawedlnoſt hlawnj péčj žiwota ſwého: k tomu nechť směřuge wſſecko twé ſmýſſlenj, chtěnj a gednánj; oſtatnj pak powažug za přjdawek, kteréhož tobě udělj Pán tjm ſpjſſe, čjm wěrněgſſjm ſlužebnjkem geho býti ſe prokážeš. Z ohledu pak péčj ſwětſkých radj tobě giž pohanſký mudřec: Nenos úzký prſten; to geſt: nedey ſe ſaužiti péčemi o časný žiwot. Ne bez wýznamu wyprawuge ſtará bágka, o giſtém muži, genž chtěge wládnauti nad bágečnými trpaſljky podzemſkými, Gnomi řečenými, aby malé trpaſlické poſtawy nabyl, wzal čarowný prſten na prſt a tauž měrau kteraužſe čarowný prſten tento ſaužil, ſeſchla ſcwrknul ſe ſám, až ſe ſtal malým trpaſlikem. Když pak mu, gakž wyprawuge bágka dále, w podzemnjch chodbách a ſſachtách giž auzko bylo, chtěge ſe ſproſtiti těſného králowſtwj ſwého, ſtahl prſten s ruky ſwé a wyſſed geſtě w prawý čas wen, doſáhl opět předeſſlé poſtawy ſwé. Co bágka tato wyznamenáwá lehce pochopiti. Prſten čárowný, gjmžto tak lehce ſcwrkáme a ſeſýcháme ſe duchem w malau podobu pidimužíčka, abychom w temnoſtech pozemſkých přebýwali a panowali, geſt úzkoſtliwá péče o tělo a o žiwot: Co budeme gjſti a čjm ſe budeme odjwati? péče, genž nás činj úzkoſrdečnými a odwracuge od ſwětla prawdy Božſké. Králowſtwj pak Božj žádá ſſiroké ſrdce; neb Bůh geſt přjliš welký a ſlawný, než aby ho úzké ſrdce mohlo pogjti. A protož w tomto ohledu přikazuge nám i Kriſtus ſám: Odlož úzký prſten; nedey ſe úzkoſrdečnoſtj ani malomyſlnoſtj nikdy opanowati. Pečug přede wſſjm nás o wěci nebeſké, týkagjcj ſe ſpaſenj; oſtatně pak wſſelikau péči ſlož na Pána; on bude mjti péči o tebe, a dobře učinj. —

Modlitba cjrkewnj.

Oſtřjheyž, proſjme Pane, cjrkwe ſwé uſtawičným ſmilowánjm ſwým; a poněwadž bez tebe lidſtá křehkoſt k pádu geſt náchylná, rač pomocj ſwau od nás wſſe, což ſſkodliwého geſt, odwraceti, a k tomu, nás což ſpaſitelného geſt, přiwáděti. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Digitized by Google

Neděle patnáctá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 7. w. 11—16.

oho času ſſel Pán Ježjš do města, kteréž ſlowe Naym, i ſſli s njm učennjci geho, a zástup weliký. Když pak ſe přibližowal k bráně města, ay, mrtwý byl nesen wen, syn gediný matky swé, a ta wdowa byla, a zástup města mnohý s nj. Kterauž když uzřel Pán, gsa k nj milosrdenſtwim hnut, řekl gj: Neplačiž. A přistaupil, a dotekl se mar. (Ti pak, kteřjž nesli, zastawili se.) I řekl: Mládenče, toběk prawjm, wstaň! I posadil se, genž byl mrtwý, a počal mluwiti. I dal ho mateři geho. Podgala pak wssecky bázeň, i welebili Boha, řkauce: prorok weliký powstal mezi námi, a Bůh nawſſtjwil lid swůg.

Wýklad.

W prwnjm roce wekegného úřadu swého, uzdrawiw Pán Ježjš malomocného a služebnjka setnjkowa, bral se do Jerusaléma na slawnost welikonočnj, gsa prowázen učennjky swými a zástupem welikým. Druhého pak dne přibral se do města, kteréž ſlowe Naym; což znamená tolik co „zpanilé“ neb „utěssené;“ tak nazwané od rozkossného položenj swého. Bylo totiž w Galilei na hranicjch Samařj, wzdálené skoro sedm hodin od Kafarnaum, a dwě mjle od hory Tábor, a asi dwě hodiny od Nazaréta; kdežto utěssenė z libého audolj wystupowalo. Když pak se přibližowal (Pán Ježjš) k bráně města, ay z náhody dle zdánj lidského, prawě wssak wyššjm řjzenjm dle newyzpytatelných rad Božjch, mrtwý byl nesen wen. Nebo Židé, nemagjce společných hřbitowů, nepochowáwali mrtwých w městě, než za městem; každý kam za živa položen býti si wywolil. Mrtwý pak tento, genž nesen byl z Naymu, gakž dj sw. Ewangelista, byl syn gediný matky swé a ta wdowa byla, a zástup města mnohý (ſſel) s nj, prowázege pohřeb tento, djlem z uctiwosti k zesnulému djlem také z útrpnosti k zarmaucené matce. Ne nadarmo znamená toto sw. Ewangelista, chtěge tjm ukázati, proč matka tak srdečně želela a oplakáwala syna swého, gessto byl gediný miláček a podpora gegj. Kterauž to když uzřel Pán Ježjš, totiž plačjcj a lilugjcj zesnulého syna swého, ani neprossen ani nežádán, gsa k nj milosrdenſtwjm hnut, řekl gj: Neplačiž. Dogala totiž útrpné a laskawé srdce Páně,

Digitized by Google

žaloſt a nářek oſiřelé a zcela opuſſtěné matky, a to tim wjce, geſſto ſnad Božſkým okem wſſewědaucnoſti ſwé potřil na milowanau matku ſwau, kteráž brzy potom oſiřelá, podobně željcj a litugjcj pod křewem křje ſtáti měla. Sám gediný Syn panenſké matky ſwé, gakž znamená ſw. Baſilius, byl pohnut a dogat ſlzami wdowy, by gj nawrátil gediného ſyna. Neb Pán Ježiš netěſſil zarmaucenau tuto matku toliko ſlowy, nýbrž potěſſil ſiroby gegi hned ſkutkem, totiž při-ſtaupil a dotekl ſe már. (Ti pak kteřjž neſli zaſtawili.) „Dotekl ſe, dj ſw. Cyrill, aby ukázal, že způſobné geſt tělo geho k ſpaſenj člowěčenſtwa. Nebo gako železo, přiložené k ohni, ſtáwá ſe ohniwým a řeřawým, podobně i tělo ſpogené se Slowem ſe obživuge.“ Pak i dal těm, genž zemřelého neſli, znamenj, aby ſe zaſtawili; čimž zagiſté wygewil ſwau wzneſſenoſt nad wſſelikými předpiſy a ceremoniemi ſtarého zákona. Neb zákon židowſký pokládal za nečiſtého každého, genžby ſe mrtwoly dotekl, ne wſſak takowého mrtwého, genž dotknutim wzkřiſſen geſt. Tim zagiſté mrtwý ſám byl čiſt od poſſkwrnénj, w nějžto ſmrtj uwržen geſt. Aby pak Pán Ježiš ukázal, že wůlj a mocj geho wſkřiſſen geſt mrtwý, řekl: Mládeńče, tobě ſ pra-wjm, wſtaň! Znamenati ſluſſj tuto, že také Eliáš i Eliſeus a ginj wrtwé wzkřiſili, modljce ſe k Bohu, aby ge opět w žiwot uwodil; než ale, oni ge wzkřiſili, ne we gménu ſwém a ſwau mocj; nýbrž mocj Božj gim danau; Kriſtus pak nečinj toho, nè-proſj; nýbrž gako mocný Pán žiwota i ſmrti mládenci powſtati welj; čimž zřegmě dokazuge: že w moci ſwé má žiwot i ſmrt, že geſt Pánem žiwota. A w prawdě, gakž byl přikázal, tak ſe ſtalo. I poſadil ſe, genž byl mrtwý a počal mluwiti; což byl patrný důkaz, že obživl k ſlowu Páně. I dal ho živého mateři geho; to geſt: pomohl mu s már a uwodil ho k matce, nawracuge gj živého, gehožto mrtwého oplakala, aby byl w ſtářj gegi útěchau a podporau. Diw tento, tak patrný a tak znamenitý, nemohl zůſtati bez účinku na wſſelike množſtwj zástupu Pána Ježiſſe prowázegicjho. Gak wyprawuge ſwatý Ewangeliſta: Podgala pak wſſecky bázeň, widauce totiž tuto patrný důkaz moci Božj, gegižto bljzkau přj-tomnoſt w tomto diwu tuſſili. Wſſak ale užaſnutj toto a podiwenj, kteréž z počátku naplnilo duſſi gegich, brzy ſe obrátilo w ples a radoſt, kteraužto radoſtj opogeni welebili Boha řkauce: Prorok weliký powſtal mezi námi a Bůh nawſſtjwil lid ſwůg; magjce totiž u wděčnoſti ſrdce za to, že Ježiš geſt ten weliký prorok, o němž předpowěděl Mogžiš: „Proroka z národu twého, a z bratřj twých gako mne, wzbudj tobě Hoſpodin Bůh twůg, geho poſlauchati budeš [1]). A w ſkutku, ač nepoznávali poſud zcela gaſně a úplně Božſtwj Ježiſſowo, předc wſſak dobře ſaudili, žeby Ježiš byl ten zaſlibený a od Mogžiſſe a od proroků předpowězený weliký prorok či Meſſiáš, gehožto tauzebně očekáwali.

[1]) V. Mogž. 18, 15.

Digitized by Google

Rozgjmánj.

Co geſt obyčegněgſſjho než pohřeb? Kde mnoho lidj geſt we welikých městách ſpatřiti lze geg denně, ano i ſpatřiti lze gich wjce. Brzy ſe pochowáwá chudý, brzy bohatý, hned ſproſták, hned wzneſſený, tu mladý, tam ſtarý; hned zaſe neſe ſe w tichoſti bez průwodu mrtwý wen, a opět giný wywážj ſe u welikě pompě, prowázen dlauhými řadami četných diwáků neb zástupem truchljcjch. Nic tedy nenj zwlášſtnjho pohřeb widěti, a předc nás wede cjrkew ſwatá na pohřeb w dneſſnjm ſwatém Ewangelium. O, geſt to znamenitý pohřeb! hodný wſſeho powſſjmnutj a uwážen. Neb w tomto pohřbu ſe ſetkaly žaloſt s radoſtj, mdloba s mocj, oſud s prozřetelnoſtj žiwot se ſmrtj. Pogď tedy i ty, milý křeſtane, a přiſtup bljže k bráně Naymſké, připog ſe k zástupu prowázegjcjmu zeſnulého mládence a ſkljčenau a žaloſtiwau matku geho, a wiz tuto Božſkého Wykupitele, gakožto laſkawého utěſſitele zarmaucených, ſpomocnjka opuſſtěných, Pána ſmrti a mocného dárce žiwota: abys pak ſpolu ſe zástupem geg chwáliti a welebiti mohl.

Když ſe Pán Ježíš přibližowal k bráně města Naym, ay, mrtwý byl nesen wen. Tok oſud wſſeho, co pozemſkého geſt, tok také oſud těla člowěčjho — ſmrt. — Tráwa ſe zelená, pak žlautne, wadne a ſchne. Kwjtj wykwétá, a w několika duech wadne a kwět opadáwá. Owoce zrage utěſſeně na ſtromu pak dozráwá a padá. Den naſtáwá na wýchodu a zaſwjtiw několika hodin, prchá před temnoſtj nočnj. Zpanilé hwězdy ſe tkpytj na obloze nebeſké gako oči Wſſemocného s hůry nebes na nás patřjcj, brzy wſſak leſk gegich bledne, gak mile ſlunce na obloze zaſwitne. A gako wſſechno w přjrodě Božj hyne, podobně hyneme i my. „Wſſickni mřeme, a gako wody tratjme ſe do země, kteréž ſe nenawracugj [1]).“ Prwnj krok do žiwota pozemſkého geſt také prwnj krok k hrobu, a gedwa že člowěk ſpatřj ſwětlo ſwěta, giž mu wyrčen geſt ortel ſmrti: „Prach gſi a w prach ſe nawrátjš.“ [2]) A gak ukrutná geſt ſmrt! Nečinjt žádné wýmjnky a žádného rozdjlu. Rownau nohau wážj ſe ke ſtupňům trůnu, gako wſtupuge na práh chudobné chýſſe. Stegnau rukau ſahá po mladjku gako po ſtarci, a podwracuge wyſoké cedry na wýſſinách, rowně gako klátj křehkau třtinau w nižinách. Co geſt tato ukrutná ſmrt? odkud béře původ ſwůg? tážeš ſe, křeſtane milý. Gdiž k mrtwému, a taž ſe geg ſamého. A wſſak neodpowjdá tobě. Oči geho gſau ſklopeny; uſſi zawřeny, gazyk geho geſt ztuhlý, ruce a nohy gſau ztrnulé; wůbec wſſelikým žiwot geho uprchnul. Spogenj ducha s tělem, kteréž za žiwa trwalo, geſt přetrženo; geſſto tělo zbaweno ſil žiwotnjch w poruſſenj upadlo; duch pak negſa podroben poruſſenj, geſt od těla oddělen. Tok prawě geſt ſmrt časná či tělesná, kterauž

[1]) II. Král. 14, 14. [2]) I. Mogž. 3, 19.

Digitized by Google

se děge dusse s tělem a těla s dussj rozlaučenj a gednoho od druhého oddělenj, kteréž žádného z lidj nemůže minauti. Nebo co se narodilo, musj umřjti; gesšto, gakž dj apoštol Páně, wšem uloženo gest umřjti [1]). Než powstáwá dalšj a důležitá otázka: Odkud by ta ukrutná smrt pošla, a kde se wzala? Zdá se owšem rozumu lidskému býti ta wěc přirozená a od Stwořitele tak zřjzená, aby člowěk, pobuda na swětě, rowněž gako nedozralá gablka zčerwiwěgjce dolů padagj a giná zralá potom se ztrháwagj: tak gedni nemocj za mládj se nakažugjce umjrali, a ginj w dossložsti wěku do země scházeli. Než pjsmo swaté oznamuge, že Pán Bůh původem ani přjčinau smrti nenj, aniž že ona náhodau přicházj. Neb gak dj wěčná maudrost, „Bůh neučinil smrti, aniž se weselj ze zahynutj živých. Stwořil zagisté wšecko, aby živo bylo“ [2]). Owšemť že tělesná přirozenost člowěka, sama o sobě gakožto hmotná zákonu pomjgegicnosti podléhá, gakož wšecko, což tělesné gest a tudjž že gest smrtelná. Než dobrotiwý Twůrce, spogiw gi s nesmrtelným duchem w bytnosti člowěčj w gedno, obdařil gi původně darem nesmrtelnosti, tak že člowěk w tomto spogenj měl i dle těla býti nesmrtelným, gakož byl i dle těla obrazem Božjm; gakž zřegmě dj maudrost wěčná: „Bůh zagisté stwořil člowěka neporušitelného a k obrazu podobenstwj swého učinil ho.“ Wšak, dokládá i hned: „Záwistj ďábla přišla smrt na okršlek země“ [3]). Nebo, gakž dj swatý Pawel, „gako skrze gednoho člowěka hřjch na tento swět wešel, a skrze hřjch smrt, a tak na wšecky lidi smrt přišla, w němž wšickni zhřešili“ [4]). „Smrt tedy, gak dokládá dále týž apoštol Páně, „smrt gest pokuta hřjchu“ [5]). Dobře tedy dj sw. Augustin: „My, katoličtj křesťané, máme za prawdu a wěřjme, že i tato tělesná smrt nenj nám uložena zákonem přjrody, gesšto Bůh neštwořil člowěka pro smrt; ale (máme za to, že smrt) za hřjch nám přišla, an Bůh ukládage pomstu za prowiněnj, řekl člowěku, w němžto i my gsme hřešili: „Prach gsi, a w prach se nawrátjš“ [6]). A w prawdě, gako člowěk hřjchem roztrhl swazek, genž ho pautal k Bohu a zbawen gest žiwota dusse — milosti Božj: podobně také hřjchem zrušeno gest spogenj těla s duchem, a člowěk gsa zbawen žiwota tělesného — uběhl w smrt, kteraužto by zagisté, gak mu pohrozil Hospodin, w „den, w kterýž zhřešil“ zhynauti musil, kdyby lásska a milosrdenstwj Syna Božjho newstaupila w prostředek a w naděgi budaucjho wykaupenj a poswěcenj člowěčenstwa nezabránila okamžitému zahynutj geho. Takto zachowala žiwot geho mocj, kteraužto wšecko učiněno gest na čas, aby pak gednau, až by se čas naplnil, wykaupenj geho skrze potomka ženy možné bylo. Gako tedy, gsauce potomci Adamowi, hřjch a winu geho dědjme: rowněž gsauce dědicowé porušené geho přirozenosti, dědjme pokutu hřjchu geho — smrt, a gako hřjch a dědičná wina geho gest obecná, přišedšsi na wšecky lidi: podobně gest smrt také osudem každého člowěka. Nezuměg tomu, křesťane milý, a dobře si to pamatug: Tak ohawný, tak zhaubný gest hřjch, že plodj smrt! Ach, špatné to sjmě, genž plodj tak hořké owoce; prawé to gablko sodomské, kteréž zewnitř zdá se býti zpanilé, u wnitř pak gest plno shnilotiny a prachu.

Co pohřeb dnešnjho swatého Ewan-

---

[1]) Žid. 9. [2]) Maudr. 1, 13. 14. [3]) L. c. 2. 23. 24. [4]) Řjm. 5, 12. [5]) L. c. 6, 23. [6]) De civit. Dei lib. 13, c. 15.

Digitized by Google

gelium zwlášť pozorowánj hodný činj, geſt: že mrtwý, genž byl neſen wen, byl ſyn gediný matky ſwé. Tak tedy w kwětu zpanilého mládj umřel tento Naymſtý mládenec. I ten, genž tu ſtál gako autlý kwjtek před očima matky, i toho neuſſetřila ſmrt; ale k gegjmu welikému zármutku, gako růži s ſſjpku utrženau, uwadlého na máry wrhla a ſyna s matkau rozlaučila. A tak ſe to má až poſud. Ne wždy čeká ſmrt, ažby ſeſſlosti wěku wlaſy ſeſſediwěly, zrak ſe zkalil, kolena kleſaly, ažby ſjla umdlela a mdlá hlawa ſe ſkonila: onak ſahá také po nemluwňátkách a po nedoſpělých a umj ge wyrwati od prſau matky, aneb z kljun otce; ona ſe směle wáži také na ginochy a na panny w kwětaucjm wěku a uahlodá gako čerw kořeny žiwota gegich, a ti, genž zde dnes kwětli, wadnau zjtra a kleſagj w tmawý hrob; pak i na ty, genž w mužném wěku tu ſtogj, wzdorugjce wſſelikým nehodám žiwota, wztahuge ruku ſwau, poráží ge, gako hrom kácj a wywracj koſſaté duby. Alexander, pán téměř wſſech králowſtwj w dwa a tſidcátém roce ſwého zpanilého wěku do hrobu ſmrtj ze ſwěta wyſtrčen. Ladiſlaw, král český a uherſký, neyzpanilěgſſj toho času mládenec, w ſedmnácti létech, prwé než wyſlanci geho ſe nawrátili s geho newěſtau, dcerau krále francauzſkého, gſauce z Prahy pro ni poſláni, gako náhle zemřel, tſidceti ſſeſti hodin gſa toliko nemocen. Tak zuřj ſmrt. Slunce nezapadá nenadále s poledně wýſſi ſwé, nýbrž dokoná běh swůg. Ptactwo w powětřj a červy w zemi magj swůg čas. Strom má ſwé pupence, liſtj, kwět, a owoce, a teprw w pozdném podzimku opadáwá liſtj geho: člowěk pak, neyznamenitěgſſj twor Božj na zemi, geſt neypomjgegicněgſſj a neykřehčj. Člowěk zrozen k ſwobodnému užjwánj rozumu, býwá často uchwácen ſmrtj, prwé než k rozumu přicházj. Člowěk, gſa ſtwořen, aby wycwičil wýborné ſchopnoſti a wlohy ducha ſwého, bývá kořiſtj ſmrti, prwé než ſe naučil užjwati audů těla. Člowěk určen k tomu, aby poznal Boha a gednorozeného Syna geho Kriſta Ježjſſe a aby ſtál we wjře a w ctnoſti a doſſel žiwota wěčného: zmizj často dřjwe než ſe naučil znáti Twůrce ſwého a milowati ſwého Wykupitele, a dřjwe než poznal powinnoſti ſwé a naděgi budaucjho žiwota wěčného. Málo těch, genž ſe rodj, docházegj ſtářj mládence Naymſtého; mnozj ſe žehnagj se ſwětem giž z ráua žiwota ſwého; a wětſſj část pokolenj lidſkého ubjrá ſe w hrob co paupě nerozwinuté. Odkud medle to? Čjm ſe to děge, že mnozj tak záhy umjragj? Zprwu znamenati ſluſſj, což učj mnohowěká zkuſſenoſt we welikém i w malém: že bohaprázdné a zpuſtlé pokolenj nemá ſtáloſti na zemi, gak to ztwrzuge maudroſt wěčná, ano dj: „Rozplozené bezbožnjků množſtwj nebude užitečné a cizoložná (neſſlechetná) ſſtjpenj nepuſtj kořene hluboko, aniž położj ſtálého základu. A bykby na čas w ratoleſtech pučilo, nepewně založené gſauc, od wětru z kořene wywráceno bude“ [1]). Tak geſt to opět hřjch, hřjch to buď rodičů a neb djtek ſamých, genž půſobj netoliko ſmrt, ale i to, že mnozj před časem záhy w hrob kleſagj. Mohlo by ſe owſſem proti tomu namjtati: že gak zkuſſenoſt učj, neumjragj toliko zlj a bezbožnj; ale že zhuſta i ti neyſſlechetněgſſj a neyzbožněgſſj přjlis záhy padagj ſmrti w náručj. Než i tuto poſkytuge nadřečená kniha maudroſti potřebného ſwětla; gak patrno z náſledugjcjho přjběhu. Wy-

[1]) Maud. 4, 3. 4.

Digitized by Google

prawuge se o gistém mnichu, genž ctný weda žiwot, celé dni w knihowně klássternj tráwjwáwal, a gehožto gednau u prostřed kněh mrtwého nalezli. Náhlá tato smrt mladického muže wzbudila u domácjch mnohé pochybnosti a rozpaky, kteréž pak brzy zmizely. Neb, když se ta wěc bljže wyssetřowala, shledalo se: že zemřelý měl práwě před sebau otewřenau biblj, a prstem ukazowal na mjsto w knjze maudrosti, genž znj: „Sprawedliwý zagisté, byl-li by před časem smrtj zachwácen, w občerstwenj bude.“ A pak dále se tu čte: „Ljbě se Bohu učiněn gest geho milým, a žiw gsa mezi hřjssnjky přenessen gest. Wytržen gest, aby zlost nezměnila rozumu geho, a neb aby lesť nepodwedla dusse geho. Dokonaw w krátku, wyplnil časy mnohé: ljbilať se Bohu dusse geho: protož pospjssil wywésti ho z prostředku neprawosti“ [1]). „Dobřj, gak dokládá sw. Augustin, býwagj před časem powoláni, aby nebyli týráni od nesslechetných; zlj pak a bezbožnj se odsud berau, aby déle nepronásledowali dobrých“ [2]). — Než i ostatnjm, genž na žiwě zůstáwagj, gest wčasná smrt mnohých předůležitau wýstrahau: aby totiž žádný dlauhým wěkem se netrosstowal, nýbrž mage wždy smrt za sebau, k nj se chystal, aby ho nepřekwapila. Nebo gak dj sw. Bernard, mezi mladými a starými ten toliko rozdjl gest, že stařj smrt před sebau widj, mladj pak gi wzadu magj; to gest: stařj na sobě znamenagj, ge gim čjm dál, tjm wjce sjly ubýwá, a že dlauho žiwi býti nemohau; mladj pak smrti za sebau newidauce, mjnj, že za nimi daleko gesstě zůstáwá, ana gim hned s swau křiwolakau kosau w patách: než se naděgj, podtne ge, a do hrobu swalj. —

A předc, ač mnozj záhy před časem umjragj, nedbagj lidé na smrt, aniž pamatugj na ni; práwě gakoby gich měla minauti. Odkud medle to? Přjčina toho zagisté ležj přede wssjm w tom: že při smrti to gde o zkussenost, kterauž každý toliko gednau učiniti může, a to gen pro sebe a ne pro giné. Každý umjrá toliko gednau, a to gen za sebe. Co ostatnj žiwaucj při smrti člowěka widj, gsau toliko zewněgssj známky a wýgewy smrti. Tyto owssem ge naplňugj na okamženj gakausi báznj a hrůzau, předc wssak nesproskugj gich klamu, kterýž působj, že mnozj tak málo pamětliwi gsau swé poslednj hodinky. Owssemť powažugeme smrt gako tagemnau hranici, genž dělj časnost od wěčnosti, ke kteréžto gednau gistě dospěgeme, a wssak při tom se nám wede gako cestugjcjmu. Gako totiž cestugjcj, čjm wjce se bljžj ke kragi obzoru swého, tjm wjce zdá se mu tento wzdáleným býti, gakoby se wjc a wjce od něho wzdalowal: podobně i my, čjm wjce se bljžjme ke kraginám wěčnosti, tjm wzdáleněgssj se nám býti zdagj, čjm gsme starssj a hrobu bližssj, tjm délegi žiwi býti daufáme. Patrný přjklad toho nalezáme w události, genž se nedáwno sběhla w gednom městě francauzském. — Geden měsstan, gehož giž měli za mrtwého, opět ožiwl, a následkem toho byly marné wssecky přjprawy, kteréž k geho pohřbu učinili domnělj dědicowé geho. Mezi giným dali mu také udělati stkwostnau rakew, kteráž se pak měla zaplatiti. Ožiwlý zdráhal se gi zaplatiti, dokládage, že mu nic do toho nenj, že gi ginj obgednali. Na darmo mu domlauwali, dowozugjce mu, že gi předc gednau bude potřebowati; i nechtěl o platu ani slysseti [3]). Smrt se mu zdála

[1]) Maudr. 4, 7. 10. 11. 13. 14. [2]) De vita Christi. [3]) Veith's hom. Vor. djl 6., str. 228.

Digitized by Google

ſtáti přjliš daleko w pozadj, než aby ſe rakwj zásobil. Tak gſme lidé. Ubjragj-li ſe ſtařj na wěčnoſt, kogj ſe mladſſj naděgj delſſjho žiwota. Co, dj ſe, ten byl giž ſtarý — každý mladſſj myſlj, že má ſmrt geſſtě daleko za ſebau. Uchwátj-li pak ſmrt mladého, myſlj ſtařj, že gſau lépe na tom, že gſau bezpečněgſſj, což přičjtagj ſtálému zdrawj a powážliwoſti ſwé a takto zapomjnagj obá na ſmrt. Oběma ale ukazuge ſwatý Jaroljm, gak daremná geſt gegich naděge. „Neb, dj on, můžeť ſe owſſem ſtáti, že mládec rychle umře; ſtařec pak na proti tomu nemůže zagiſté giž dlauho žiw býti.“ O, gak mnohem maudřegi a opatrněgi gednali wſſickni, genž ſmrt neuſtále na paměti měli. Swatý Jan přigmjm almužnjk za žiwobytj dal ſi geſſtě hrob připrawiti, ale nebyl dohotowený. O welikých ſlawnoſtech přicházjwal ſlužebnjk a u přjtomnoſti ſpoluſtolugjcjch připomjnal mu hrob ten těmi ſlowy: „Pane, hrob wáš nenj dokonán, kažte ho dohotowiti; neb newjte, dy přigde ſmrt.“ Swatý Wogtěch, náš milý wlaſtenec a mocný přjmluwčj u Boha, uſtawičnau památku ſmrti měl za welmi ſpaſitelnau. Protož také čjkáwal často cjſaři Otionowi, genž byl w kwětu mladoſti a ſlaul neyzpanilegſſj priuc wěku toho: „Pamatug, ne že gſi cjſař, ale že gſi člowěk ſmrtelný“! A aby ho proti marnoſtem ſwětſkým ohradil, takto ho napomjnal: „Nezapomjney ó cjſaři, že toto kraſné tělo twé někdy w prach ſe obrátj“! — Swatý Fidelis ze Sigmaringu práwě byl fidelis, to geſt wěrný w pamatowánj na ſmrt; nebo neuſtále na ni pamatowal, protož i liſty ſwé takto podepiſowal: P. Fidelis brzo budaucj potrawa čerwů. Filip, král macedonſký, chowal u dwora ſwého pacholjka, kterýž pauze k tomu uſtanowen byl, aby každého dne králi při wſtánj řekl: „Králi pomni, že gſi člowěk, pomni na ſmrt!“ Rownéž ſe wyprawuge, že onino dwa welikomocnj mocnářowé Maximilián I. a Karel V. měli wždycky we ſwých pokogjkách, kde přebýwali, umrlčj truhly, a při nich ſmrt uſtawičně rozgimali; ano i když někam na cestu geli, muſili ſe wždy ty umrlčj truhly ſebau bráti, aby nikdy na ſmrtelnoſt nezapomněli. A bohabogný arcibiſkup Kambrianſký, gménem Wilém Grembery, měl we ſwém pokogi na klekadle, ano i pod ſwým erbem napſaná tato pamětihodná ſlowa: Na nitce žiwot, na žiwotě ſmrt, po ſmrti pak wěčnoſt [1]).

Co pak pohřeb dneſſnjho ſw. Ewangelium geſſtě pamětným činj, geſt: že matka zeſnulého mládence, genž byl neſen wen, byla wdowa. Ach, djš ſnad, milý křeſťane, což nebylo doſti na chudau ženu tuto, že byla wdowa? Proč gi odňal Bůh také gediného ſyna, gegj gediukau radoſt, útěchu a podporu? — Co počne teď ubohá? kam ſe wrhne? kde nagde pomoci a podpory w ſtářj? Proč uwalil Pán práwě na ni, na chudau tuto wdowu, tak mnoho zlého? A což geſſtě podiwněgſſjho a žaloſtněgſſjho geſt, že událoſt tato až poſud z huſta ſe opakuge w žiwotě lidſkém. Až po dnes ſtjhá tak mnohau ſkljčenau wdowu neſſtěſtj za neſſtěſtjm, ztráta za ztrátau a rána za ránau. A s podiwenjm táže ſe tu člowěk: Proč to? — Myſl newjme, — to geſt ſkryté před očima naſſima, aniž lze nám wyſtihnauti newyzpytatelné rady prozřetelnoſti Božſké. — Předc wſſak wjme tolik: že Bůh ty, kteréž miluge, treſce. Ba myſl wjme geſſtě wjce.

[1]) Macana Wýbor ſtr. 309.

Digitized by Google

Wdowa zagiſtě geſt žena, genž nemá pŕikládati ſrdce k ſwětu — gegj neylepſſj ſtránkau má býti nebe a wěci nebeſké. Země se ſwými ſtatky a rozkoſſemi pomjgegicjmi nemá wjce pautati ſrdce gegj k ſobě; zemřewſſi tělu a ſwětu, má žiwa býti Bohu a ctnoſti; a protož, gakož gi zbawil Pán giž dŕjwe té neyhlawněgſſj podpory, manžela: podobně odgjmá gj také, co by gi oſtatně na tento ſwět pautati mohlo a nač by ſe mohla troſſtowati, aby pak ſtogjc gako kúl w ſſjrém ſwětě, k nebi a k nebeſkým wěcem tjm ſpjſſe pozdwihoſwala myſli ſwé; a tudjž wſſecku ſwau myſl k tomu obracela, aby ſe Pánu Bohu wždy wjce zaljbila a gemu dokonalegi ſlaužila. Onak zagiſtě má býti hogná w láſce Božj, w dúwěře w Boha a w oddanoſti gemu má býti ſice chudá na ſtatky tohoto ſwěta zároweň má wſſak býti bohatá w trpěliwoſti, ſaucitu, útrpnoſti, ochotnoſti, ſlužbowolnoſti a pečliwoſti o giné; zwlášſtě pak má býti horliwá w modlitbě a w ſlužbě Božj. Překráſně tu dj ſw. Frantiſſek: „Modlitba má býti ſtálým cwičenjm gegjm; nebo nemagjc co giného milowati krom Boha, aniž má o čem a s kým wjce mluwiti, krom o něm a s njm. Gako železo, nemohauc ſe w pŕjtomnoſti diamantu k ſwému mágnetu obraceti, po odložení pak diamantu ihned ſe k němu zaſe obracj: tak i wdowſké ſrdce nemohauc ſe za žiwobytj manžela docela Pánu Bohu oddali, ani taženj k Božſké láſce náſledowati, má ſe po ſmrti muže hned wraucně a docela k němu obrátiti, a po libé wúni nebeſkých wěcj běžeti s onau ſwatau newěſtau, řjkagjc: „Táhni mne po ſobě, a poběhneme po wúni maſtj twých.“ Ctnoſti wdowě zwlášſtě přiſluſſjcj gſau: dokonalá tichoſt, pohrdánj ſláwau a přednoſti ſwěta a podobných marnoſtj: chudým a nemocným ſlauženj, zarmaucených těſſenj, panen k pobožnoſti wedenj a dáwánj dobrého pŕjkladu wſſelikých ctnoſtj na ſobě mladým ženám. Čiſtota a ſproſtnoſt gſau dwě ozdoby gegjho oděwu: pokora a láſka dwě ozdoby gegjch činů; počeſtnoſt a dobrořečenj dwě ozdoby gegjho gazyka; ſtydliwoſt a zdrželiwoſt dwě ozdoby gegjch očj a ukŕižowaný Pán Kriſtus gediná láſka ſrdce gegjho. Slowem: prawá wdowa geſt w cjrkwi gako garnj ſiala, překlibeznau wúni pobožnoſti ze ſebe wydáwagjcj a wždy pod ſſirokým liſtjm pokory ſe ſkrýwagjcj“ [1]). — Dwſſem geſtiť to wzneſſená úloha ſtawu wdowſkého a wſſak gak wzneſſená rowněž tak i těžká. Neb i ſtaw wdowſký má ſwá nebezpečenſtwj. Swatý Pawel zagiſtě mluwj o wdowách, zwlášſtě o mladſſjch, genž gſau zahálčiwé, ſſtěbetawé, wſſetečné a mluwjce co neſluſſj, chodj po domjch [2]). O, gak lehce ſe může přihoditi, že by wdowy uběhly w hŕjſſuý a ohawný žiwot! — A což ge může ochrániti před úpadem a přiwoditi k wzneſſenému účelu, k němužto gich Pán powolal w newyzpytatelné radě ſwé? Utrpenj, protiwenſtwj a ſtraſti žiwota pozemſkého — tyť zagiſtě mohau gich neylépe od záwady uchrániti, a w dobrém udržeti. Proto tedy nawſſtěwuge gich Pán tak zhuſta, a tepe ge dwognáſobnými a trognáſobnými ranami. Chce ge uchowati od poruſſenj tohoto ſwěta, aby roſtly a proſpjwaly w dobrém a doſpěly k wzneſſenému powolánj ſwému. Dwſſemť, trpká geſt to ſſkola pro tebe ubohá wdowo, když ode wſſech opuſſtěná ſama na tom ſwětě ſtogjš, ano k tomu geſſtě býwáš mnohokráte trpce nawſſtěwowána. Wſſak wiz

[1]) Filot. čáſt. 3, kap. 40. [2]) I. Tim. 5, 11. 13.

Digitized by Google

byl i swět a lidé opustili tebe, Bůh tebe neopustil; ano práwě proto, že tě tresce a nawsstěwuge, miluge tebe; a byl i swět tebau pohrdal a tebe gako chudau a nuznau zawrhl: Bůh tebe nezawrhl, u něho gsi zagisté bohatá w zásluhách. Hle, twá trpěliwost a tichost, twá pokora a oddanost, twá důwěra a poslussnost k Bohu, twé laskawé, ochotné, čisté, zbožné srdce — tok neylepssj bohatstwj, tok sláwa twá před Bohem; w prawdě ne malá! Ostatně pak když Bůh wdowám tak mnoho trpkého a hořkého okausseti dáwá, gest také to k uwáženj: že wesskerá protiwenstwj a utrpenj, kteráž na ně dopausstj, magj swau mjru a swůg konec; a že když gest nauze neywětssj, gest Bůh pomocj swau neybližssj. Zdaž nebyl staw sklјčené wdowy w dnessnjm swatém Ewangelium welmi strastný? Ach, kde wzjti, odkud zgednati raněnému a sklјčenému srdci balssámu ulehčenj a občerstwenj? — Wssecka gegj naděge hyne. A hle. tu přistaupj k nj Pán a dj gj: „Neplačiž!“ napomjnage gi, aby nezaufala a netratila wssecku mysl a důwěru. — Ten zagisté, kterýž wložil břjmě toto na ramena gegj, ten ge odwážil a odměřil. Giž dosti. Giž se k nj bljžj — maličko, a giž obdržj oběť ztraceného miláčka, drahý klénot srdce swého, gegžto byla hořce oplakala. A tak gest to wůbec. Bolest zagisté sebe wětssj a trpčj proměnj se w radost. Uč se tomu zwlássť ty wdowo křesťanská, uč se tomu u wdowy w sw. Ewangelium. Útrpný pomocnjk twůg gest ti bljzek, on stogj wedlé tebe. Zdaliž ti segme křjž twůg brzy či pozděgi: to newj žádný; tolik ale gest gisto, že gest odměřen a odwážen a že cesta, kteraužto geg s trpěliwostj a pokoran neseš, gednau radostný a utěssený konec wezme.

Konečně také znamenati slussj na pohřbu dnessnjho sw. Ewangelium: že s truchljcj wdowau ssel mnohý zástup města, doprowázege zesnulého k hrobu. A chwalitebný obyčeg tento panuge až posud w osadách křesťanských. Kde láska, útrpnost a saucit křesťanský přebýwá, tuť prowázegj až posud wěřjcj žiwaucj zesnulého bratra neb sestru k hrobu, což se nazýwá „poslednj službau,“ kteráž se zesnulému prokazuge; ano, křesťanské náboženstwj pokládá to za skutek milosrdenstwj, mrtwé pochowáwati. A w prawdě obyčeg tento gest netoliko slussný a krásný, nýbrž i také nad mjru spasitelný. Tjm zagisté dáwáme na gewo bratrskau lásku, kterauž máme gak k zesnulému tak k i pozůstalým geho, ukazugjce, že toho, s njmžto gsme za žiwa obcowali, také mrtwého za hrobem milugeme, že nad geho smrtj truchljme, a že ho w blahé památce chowáme. Podobně dáwáme na gewo, že s těmi, kteréž zesnulý po sobě zůstawil, s geho milými a drahými máme útrpnost, že bolest a zármutek gegich sdjljme, a že ztrátu gegich spolu oplakáwáme; plnjce takto přjkaz sw. Pawla, an dj: „Plačte s plačjcjmi“ [1]). Nad to dokazugeme i k mrtwým tělům slussné ssetrnosti a uctiwosti, ctjce gich gakožto schránky ducha nesmrtelného, genž skrze ně působil, a gakožto chrámy Ducha swatého, genž dle učenj sw. Pawla w nich přebýwal. O, gak krásný a utěssený gest ten pohled, když shromážděná obec, welicj i malj, mladj i stařj, sprostj i wznessenj zesnulého bratra k hrobu prowázegj, hlásjce se k němu co k bratru a oudu obce, truchljce nad njm a modljce se za něho Bohu otci nebeskému. Tuť přebýwá gesstě křesťanská láska, wděčnost a uctiwost k člo-

[1]) Řjm. 12, 15.

wěčj přirozenostj, wůbec sslechetná mysl a křesťanský cit! — Wssak i nad mjru spasitelné a prospěssné gest zemřelým poslednj službu prokazowati a to sice netoliko zesnulému, za něhožto se konagj prosby a modlitby k Otci smilowánj; nýbrž také a wjce žiwaucjm, genž zesnulého k hrobu prowázegj. Neb takto konagj skutek milosrdenstwj, genž u Boha nenj bez zásluhy. Starssj Tobiáš w pjsmě sw. má chwálu zwlásstnj, že mrtwé pochowáwal. „Když gsi se modljwáwal s pláčem a pochowáwal mrtwé a necháwals oběda swého, a tagně chowal gsi mrtwé u sebe we dne, a w noci gsi pochowáwal ge, gá gsem obětowal modlitby twé Pánu“; dj mu angel Rafael [1]). Rowněž i učennjci Jana křtitele magj chwálu z toho, že gsau byli wzali tělo geho a ge pochowali; gakož se pak i Nikodem od sw. Jana s chwálau spomjná, že tělo Kristowo poctiwě pochowal [2]). A ne gen ten užitek z toho magj, kdo rádi mrtwé k hrobu prowázegj, že mzdy milosrdného skutku od Boha dogdau; ale oni také sobě smrt swau žiwě připomjnagj, widauce, že také gich snad w krátce k hrobu ponesau a osud smrti s zesnulým sdjleti budau; čjmž zagisté ku pokánj a polepssenj žiwota důtkliwě pohnuti býwagj. A protož dobře pjsse sw. Jan Zlatoústý: „W dům zármutku wkročiw každý se rozpomjná i na swé hřjchy, i na strassný saud a na pokuty; a byť i neskončeně mnoho od giných snásseti musil a doma tesknosti měl, wssecko to dosahuge tu léku, a tak se odtud wracj. Neboť přemjtage, že i sám w brzku totéž utrpj a že wssecky wezdegssj wěci, nechť přjgemné nechť smutné, že gsau pomjgegjcj: tesknost i wssecku nepřjzeň wyhossťuge, a ulehčeným a pozdwiženým srdcem domů se wracj, stana se tjm ke wssem tišssjm, lidsstěgssjm, laskawěgssjm a mjrněgssjm; bázeň budaucnosti wstaupila zagisté w dussi geho, ničjc w nj wesskeré trnj. A k tomu ke wssemu prohlédage Šalamaun řekl: že gest lépe wgjti do domu zármutku nežli do domu hodowánj“ [3]). Konečně pak, doprowázegjce mrtwé k hrobu, sjljme a ožiwugeme w sobě wjru w budaucj z mrtwých wstánj a budjme w sobě naděgi budaucjho wzkřjssenj swého. Neb gakož wěřjme, že ti, kteréž ku hrobu prowázjme, nehynau a w ztrátu nepřigdau: tak o sobě sami wjru máme, že, když zemřeme, nezhyneme; alebrž že w poslednj den ze sna smrti procjtjce, k nowému žiwotu powstaneme. Tuť wjru a takowau naděgi pohřeby bližnjch pronássjme. — Než bohužel, že prawázenj mrtwého z husta neděge se s takowau myslj a s tjm způsobem, gakby slusselo a patřilo na křesťany. Mnozj zagisté kráčegj za rakwj netečně a bez wsselikého citu; práwě gako by ssli na trh; aniž Bohu děkugjce, gak by slusselo, za dobrodinj a milosrdenstwj, kteráž zesnulému prokazowal, aniž pak prosjce zbožně za dussi zesnulého, aniž pomnjce na smrt, gegjžto památka se gim tuto předc tak žiwě před oči stawj. Na opak mnozj se wyrážegj při průwodu: wyprawugjce sobě, co se přihodilo, a neb giž napřed rokugjce, kdo na uprázdněné mjsto zesnulého wstaupj, mnozj pak přemýsslegj, gak by ze smrti zesnulého užitek měli, gak by wdowu neb sirotky podskočili, a neb těssj se giž z toho, že gim zemřelý udělal mjsto, na kteréž giž dáwno dychtiwě čekali. O, kýž by raděgi zůstali doma a nezhanobowali a neuwáděli w osskliwost tak krásný a spasitelný obyčeg cjrkwe. Ach, tak

[1]) Tob. 12. [2]) Mat. 14., Jan 19. [3]) Hom. 15, ad pop. Antioch.

Digitized by Google

muſj i to, ſlaužiti což krásného a ſpaſitelného geſt, překwrácenoſti a bezbožnoſti lidſkau býti bez účinku a wjce ku pohorſſenj než ke wzdělánj! Tak mnohý pohřeb chudého wesničana, kteréhož modljcj ſe obec prowázj, má wjce křeſtanſkého do ſebe, než wſſecka pompa a ſláwa mnohého bohatce! — Ty pak, milý křeſtane, koney, což dobrého a ſpaſitelného geſt, a prowázeg rád a pilně zemřelé bratry k hrobu; prowázeg pak ge w duchu cjrkwe ſwaté, s láſkau a s náboženoſtj; prokazuge gim takto poſlednj ſlužbu, kterážto ſlužba zagiſté nezůſtane bez hogného proſpěchu na zemi a bez odměny na nebi, kterauž wezmeš u Boha, až gednau ſám doputugeš a ginj ke hrobu doprowodj tebe. —

Wyprawuge ſe, že za času hubjcj cholery roku 1832 Geho Weličenſtwo Frantiſſek I., ſlawné paměti cjſař rakauſký, se ſwým pobočnjkem potkal bljž Šenbrunnu u Wjdně pohřeb, gehož žádný nedoprowázel. I znamenage útrpný cjſař, že neyſpjſſe nějakého chudáka k hrobu neſau, řekl: „Tedy muſjme my ho k hrobu doprowoditi“ a ſmekna klobauk kráčel za wozem. Muſil to i pobočnjk geho učiniti. Lid okologdaucj ſpatřiw cjſaře za márami, hogně ſe přidružowal k tomu průwodu. Když pak nebohſtjka do hrobu zpuſtili, hodil naň cjſař prwnj hraudu země, gehož pak náſledowalo oſtatnj množſtwj, kteréž ſe zatjm k pohřbu tomu doſtawilo [1]).

Až poſud powažowal gſi, milý křeſtane, zeſnulého mládence Naymſkého a pohřebu geho; giž také wiz miloſrdného Ježiſſe, gak ſi tuto počjná dle wyprawowánj ſw. Ewangelium: Kteraužto (wdowu) když uzřel Pán, gſa k nj miloſrdenſtwjm hnut, řekl gj: Neplačiž. Snad tedy gj bránil Božſký Wykupitel ſlz? Což nebyly ſlzy tyto ſprawedliwé? A negſau ſlzy truchljcjch přjrozený dar Božj k ulehčenj ſkljčenému ſrdci? — Nebránil gj Pán Ježjš, aby boleſt mateřſkého ſrdce ſlzy pronáſſela; ſlowa geho byla toliko ſlowa útěchy, kteraužto chtěl zmjrniti žel a nářek ubohé zarmaucené wdowy. Sám pohnut ſlzami gegimi a gegim pláčem, gſa miloſrdného a útrpného ſrdce, přiſtaupil k nj a wlewage balſſám nebeſké útěchy w raněné ſrdce gegj, prawil k nj s útrpnoſtj a laſkawě: „Neplačiž“. Gakoby gj řekl: Twé ſlzy, ó milá matko, gſau ſprawedliwé, tyť gſi ztratila poſlednj klénot ſrdce ſwého; wſſak negſi ſama negſi zcela opuſſtěná. Wjdyť gſem gá u tebe, a přiſſel gſem nawrátit tobě zeſnulého ſyna, ſetři ſlzy s očj ſwých; uſtaň plakati — neplačiž! — O té přeſſaſtné matky, kteréž ſe doſtalo tak laſkawého a tak mocného těſſitele! — A wſſak poſud ſe ronj podobné ſlzy z očj mnohých dobrých a laſkawých rodičů. Poſud prowázj mnohý dobrý otec a pečliwá matka s pláčem milowané aneb ſnad gediné djtě ſwé k hrobu, na kteréžto ſe těſſili, domnjwagjce ſe, že bude w ſtářj gegich podporau a útěchau a že gim k ſmrti doſlauží. Ký diw, že pláčj a hořekugj, když ge k hrobu doprowázegj, gako plakala matka dneſſnjho ſw. Ewangelium — wždyť geſt to otec a matka — a geſt to gegich milowané a ſnad gediné djtě. Co djme? gak potěſſjme gich? I přiſtupmež i my k nim a rcemež gim s Kriſtem Pánem: Neplač zarmaucený otče, neplač zarmaucená matko! neplačtež! Zarmouceno geſt owſſem ſrdce waſſe, ale wizte, kdo wás zarmautil? Zarmautil wás ſwrchowaný a dobrý Otec w nebeſjch a ugiſſtě-

[1]) Macana Wýbor ſtr. 153.

Digitized by Google

ni býti můžete, že wás zarmautil toliko na čas, aby wám připrawil tjm wětšj potěšenj, a neb alespoň, aby malým zármutkem welikým zármutek od wás odwrátil. Wyk owssem gste se těšili na swé djtě, daufagjce, že by swým časem bylo wassj útěchau: Bůh ale neylépe wj, proč tak učinil. Wasse djtě mělo snad gednau přigjti do welike těžkosti a bjdy, mělo snad nesskastné býti we swé žiwnosti, anebo mělo sauženo a pronásledowáno býti od záwistiwých nepřátel. Wyk pláčete, že wás Bůh zbawil gediného potěšenj na swětě: a wssak zdaž byste neplakali mnohem wjce, kdyby se toto wasse potěšenj proměnilo w mnohem wětšj zármutek? Kdybyste patřiti muſeli, gak se wassemu djtěti wssecko wede naopak; gak ho nesstěstj stjhá w zápětj za nesstěstjm, gak gest naškuto geho počestné gméno a zlehčeno před swětem, gak bezbožnj lidé pracugj o geho zkázu, gak gest od nich sauženo a pronásledowáno? Co pocjtila Rebeka za auzkosti, když mileného syna gegiho Jakoba zawražditi chtěl rozhněwaný bratr geho Esau? Gak muſilo krwáceti srdce matky synůw Makabeyských, když ukrutný král Antiochus Epifanes gednoho po druhém umučiti rozkázal, ona pak se na wssecky djwati muſela? Co muſela wytrpěti swatá Felicitas, když w pronásledowánj křesťanůw za času řjmského cjsaře Marka Aurelia Antonjna gednjm dnem ztratila sedm synů, a nezůstalo gj ani gednoho? Deyme tomu, žebyste se podobného čehos dočkali gednau na mileném djtěti swém: rcete, zdaliž byste napotom hořkem neklesli, zdaliby newystowitelný zármutek nestrávil napotom wasseho srdce? Bůh dogista neylépe wěděl, proč wám odňal gedinké potěšenj wasse, proč wám odňal milené djtě; odňal ge wám, aby wás malým zármutkem zbawil zármutku nesneſitelného. Snád byste neměli tolik opatrnosti gako Rebeka, abyste obhágili swé djtě w nastáwagjcjm nebezpečenstwj; snad byste neměli tolik hrdinské mysli, gako matka synůw makabeyských, anebo gako swatá Felicitas, abyste se djwati mohli na záhubu djtěte swého we wěku dospělém, a abyste wssecko Bohu obětowali. Děkugtež tedy Hospodinu, že i wás i wasse djtě zbawil neſneſitelných strastj tohoto swěta. Nercete, že by se kdy wasse djtě nepotkalo s takowými nehodami, že byste gemu zachowali pokognau, tichau žiwnost, a tak by w nj do smrti mohlo býti sskastné. Tichá, wýnosná žiwnost přispjwá owssem k sskastnému žiwobytj, ale genom tenkrát, když ten, kterýž gi wede, sám gest tichým, pokognym a zpráwnym člowěkem. Gak mohau ale rodiče wěděti s celau gistotau, že gegich djtě zůstane zdárným, ač ge s tau neywětšj bedliwostj wychowáwali? Nemáme-li dost příběhů i we swatém pjsmě i w každodennj zkussenosti, že ti neylepšj rodiče měli předce ty neyhoršj děti. Giž prwnj rodiče se dočkali na swém prwnjm synu toho neywětšjho zármutku: bohabogný Noe welice byl zarmaucen nezdárným synem Chámem; Jakob měl dwanácte synů, wssecky náboženě wychowáwal: a právě ti neystaršj byli mu k žalosti a k hanbě; dobrý otec Heli zaplatil smrtj nezdárnost swých synůw, Ofni a Finees; gaké pak strasti podstaupil bohabogný Dawid bezbožnostj syna swého Absolona? Než takowé děti mjti, lépe gest nemjti docela žádných. Zdaliž nenj na swědectwj zkussenost, že mnohé djtě genom tak dlauho bylo hodným, dokud bylo u swých rodičůw; když pak za přjčinau swého uměnj a řemesla opustilo otcowský domow, a do cizjny se odebralo: přidrželo se zlých towaryšůw, a

Digitized by Google

ſwedeno bylo od nich k zlému, a když se po_létech nawrátilo domů: bylo horſſi než Chám, genž se poſmjwal nahotě otce ſwého Noema; ſaužilo swé rodiče, až ge uſaužilo na ſmrt, gako uſaužili Ofni a Finees dobrého otce Heli; anebo powſtalo proti ſwým rodičům, náſilně se gich dotýkagjc, gako by krewnjm bylo bratrem Abſolona. Protož neplač, neplač dobrý otče, neplač dobrá matko: ſtala ſe wůle Božj. Widěl Bůh, na gaká mjſta mělo přigjti djtě waſſe. Snad by gednau bylo padlo do rukau bezbožným towaryſſům, a ſnad by ſe bylo ſtalo prawým zloſynem. Bohaprázdný geho žiwot dogiſta by was zarmautil wjc, než nynj geho ſmrt. Aby wás tedy nebeſký Otec welikého zármutku zbawil, nawſſtjwil wás zármutkem malým: powolal djtěte waſſeho na wěčnoſt, a powolal ho w ſwaté newinnoſti, aby ge zúčaſtnil ſláwy nebeſké. Přegtež tedy djtku ſwému nebeſkau ſláwu, a zwelebugte neyſwětěgſſi gméno Páně, že malým zármutkem předeſſel zármutek boleſtněgſſj. — Wyprawuge ſe, že k welikému patriarchowi Alexandrinſkému, ſwatému Jann, řečenému almužnjku, přiſſel geden měſſkan téhož města, gménem Filokriſtus, a położil ſedm liber raženého zlata k nohám geho, řka: „Rozděl to mezi chudé, rádbych přineſl wjce, ale nemám. Za to gedině proſjm tebe, abys w modlitbách swých byl pamětliw ſyna mého, gehož na lodi z Afriky očekáwám, a abyſi zbožně ho poručil do ochrany prozřetelnoſti Božſké. Uzřjm-li toliko ſyna ſwého zdrawého, dobře gſem wynaložil penjze tyto! J diwil ſe Jan welikoduſſnoſti dárce toho, přimlauwal mu a wzbuzowal ho k důwěře a wyplnil u wſſj pečliwoſti proſba geho. Zatjm pak uplynul celý měſjc, an přiſſel poſel k Filokriſtowi a přineſl mu tu ſmutnau zprá-wu: Před třemi dny umřel ſyn twůg. Lodj s twým zbožjm wplaula ſice do moře a wſſak brzy na to bauřj uchwácená rozkotala ſe; toliko lidé ſe zachowali na prázdném člunu. — Gaká to žaloſtná zpráwa pro ubohého kupce, gaký to hořký kalich utrpenj! Syn geſt mrtew, lodj se zbožjm utonola, a penjze na darmo mezi chudé rozděleny: — tok odměna zbožnoſti geho! Trognáſobnj ztráta tato a hořkoſt proti prozřetelnoſti Božj ztrpčila žiwot geho a ozýwala ſe w hlaſitých žalobách. Patriarcha gſa citliwého ſrdce a geſtě boleſtněgi dotčen, poſlal k němu swé lidi potěſſit a pozdwihnauti klesłé myſli geho, ſám pak modlil ſe neuſtále k Bohu za potěſſenj neſſtaſtného tohoto otce. Na to pak widěl ſtrápený Filokriſtus po několika dnech we ſnách patriarchu an ſtogj před ložem geho, a zaſlechl tato útěſſená ſlowa: Co ſe trápjš, bratře můg, w hoři a w žalu? Zdaž ſi mne neproſil, abych ſe modlil k Bohu za ſpaſenj ſyna twého? Wiz, on doſſel ſpaſenj. Wěř, že by delſſj žiwot geg w zkázu uwrhl. Co ſe lodi twé týče, bylaby se wſſemi lidmi, kteřjž ſe na nj nacházeli, i s wlaſtnjm bratrem twým, utonula. Bůh ſhlédl miloſtiwě na almužnu twau, a nawrátil tobě, což neydražſſjho bylo na lodi, lidi totiž s bratrem twým. Powſtaň tedy a děkug Bohu a chwal geg! — W tom procitnul kupec, a widěl ſe k welikému podiwenj ſwému ſproſtěna wſſj trudnomyſlnoſti; i ſpěchal, gak mile ſe rozednilo, k patriarchowi, padl k nohám geho, wyprawowal mu wſſecko, a prawil: „Od této chwile děkugi dobrotiwému Bohu, genž nenj mé-

Digitized by Google

ně otcem, když tresty nawsstjwuge, než když sstěstj a útěchu propůgčuge“! [1]) Než mnozj rodiče řeknau: „W takowém nebezpečenstwj nebylo nasse djtě, aby se snad porussilo a přisslo w zahynutj: bylotě giž dospělé a usedlých mrawů. Počalo giž pomáhati nám žiwiti se, i kogili gsme se blahau naděgj, že bude nassj prawau rukau, a že bude w starosti nassj o nás pečowati. Dobrý to byl syn, sslechetná to byla dcera! Když gich ale Bůh k sobě powolal, a nás tak bezpečné podpory zbawil: gak nemáme býti zarmauceni? gak w bolestném hoři plakati nemáme? Kdo nás teď potěssj, ubohých, opusstěných rodičůw?“ — Nabuďte dobré naděge; potěssj wás Kristus Ježjš, kterýž potěssil ubohé wdowy w dnessnjm swatém Ewangelium. Newzkřjsj wám sice wasseho syna anebo wassj dcery, gako to učinil w dnessnjm swatém Ewangelium: spáti budau až do obecného wzkřjssenj; ale Pán Ježjš wám zbudj milosrdného dobrodince, kterýž se wás ugme, a pečowati bude o wás, gako o wlastnjho otce, gako o wlastnj matku; a snad se wám powede lépe, než kdyby na žiwě zůstalo dobré djtě wasse. Při žiwobytj wasseho djtěte řekli by dobřj lidé, kdybyste gich zač prositi museli: „Proč nás obtěžugete? wždyť máte syna, máte dceru: proč negdete k nim, aby se o wás postarali?“ Wasse dobré djtě by se o wás třeba rádo staralo, ale nemělo by samo důstatek chleba, aby se mohlo sděliti s wámi: a tak byste snad práwě za přjčinau swého dobrého djtěte nauzi trpěli. Když pak wám nynj umřelo, lidé nebudau mjti, na koho by wás odkazowali, a smilugj se nad wámi, řkauce: „Ten ubohý člowěk sestaral se, pracowati nemůže, a žádného na swětě nemá, k němuž by se o pomoc obrátil. Měl gediné dobré djtě, kteréž mu přálo u sebe wyžiwenj, ale i to mu odňal Pán Bůh: a protož nezbýwá giného nic, než abychom se my ho ugali. Dobrý to gest otec, dobrá to gest matka, w bázni Božj wychowáwali swé djtě: hodni gsau tedy pomoci nassj, nesmjme gich nechati, aby hladem zahynuli.“ A tak daufeyte genom w Krista Ježjsse, žeť on se postará o wás, a wzbudj wám dobrodince, kterýž by se wás platněgi ugal, než dobrý wás syn, anebo upřjmná wasse dcera. A protož neplač, dobrý otče, neplač, dobrá matko: Bůh wás obysljm, Bůh sám se wás ugme, Bůh sám bude wassjm potěssitelem i ochranau. Práwě tjm, že wám odňal gediné djtě, chce wám zgewiti na tomto swětě wětssj dobrotu a hogněgssj milosrdenstwj: neboť což gste daufali od swého djtěte, toho wám Bůh udělj giným, a gesstě mnohem platněgssjm způsobem. Zarmauceni gste, an oplakáwáte smrt swého gedináčka: ale nepochybugte ani w tom neymenssjm, že třeba dost za krátký čas práwě za to welebiti budete neyswětěgssj gméno Páně, a že řeknete: „Co Bůh činj, dobře činj: i radost, kterauž nám připrawuge, i zármutek, kterýž na nás sesjlá, slaužj k nassemu prospěssenstwj“! A snad také práwě proto powolal k sobě Bůh wasse dobré djtě, aby wám wěrného připrawil orodownjka přede swým swatým trůnem. Na tomto swětě by se wám nikdy nemohlo tak odměniti za wasse dobré wychowánj, gako nynj, ano se přimlauwá, aby Kristus Ježjš, genž sám umjrage poručil swau Rodičku ochraně swatého Jana, aby také wám wzbudil na swětě dobrodince, genž by o

[1]) Veith's Leidenswerkz. Christi str. 225.

Digitized by Google

wasse tělesné zaopatřenj pečowal; a mnohem wjce, ano se přimlauwá, abyste milostj Pána a w geho neskončených zásluhách s njm opět spogeni byli u wěčné sláwě. Neplač dobrý otče, neplač dobrá matko, že wám Bůh odňal gediné djtě. Newstane sice wasse djtě z hrobu, ano stogj před trůnem Božjm, aby se za wás přimlauwalo, aby wám wyprosilo hogné požehnánj. Až pak časem swým na wěrnau a neustálau přjmluwu djtěte swého hognějssjho dogdete milosrdenstwj před trůnem Božjm a hognějssjho smilowánj, pak zwoláte utěšeně: „Ze wsseho bud Pán Bůh pochwálen, na wěky zwelebeno bud geho neyswětějssj gméno; nebot za krátký zármutek připrawil nám neskonalau radost, kteréž we společnosti swého dobrého djtěte w nebi požjwáme!“

„Neplačiž.“ Tak těšil Pán matku, litugjcj a oplakáwagjcj smrt gediného swého syna, a podobně těssj posud wssechny, genž oplakáwagj smrt miláčků swých. Než gsauť zemřelj, nad kterýmižto nelze dosti plakati, totiž ti, genž oddawsse se hřjchu a neprawosti, ztratili milost Boži, w njžto záležj prawý žiwot dusse: — gsau to duchownč zemřelj, ač gsau dle těla při sjle a zdrawj; gakž dobře wyswětluge sw. Auguštin, an dj: „Poněwadž hřjssnjk nohama swýma chodj, očima widj a wůbec w úplné sjle dle wůle a libosti andů swých užjwá, máš ho za žiwého.“ Owssemť žiw gest dle těla, a wssak dle wyššssj částky swé gest mrtew; přibytek gest sice žiwý, ale obywatel gest mrtwý.“ Známok gest, co odpowěděl gednau Pán Ježjš gednomu z učennjků, genž ho prosil: Pane, dopusť mi prwé gjti a pochowati otce swého. Ježjš pak řekl gemu: „Pogď za mnau, a nech, ať mrtwj (dle dusse) pochowáwagj mrtwé swé“ [1]). Smyssl slow těchto gest patrný. Chce tu říci Kristus Pán: Ku pohřbenj twého otce, genž dle těla mrtwý gest, nagde se lidj dost, genž gsau rownež mrtwj, ačkoliw ne dle těla, nýbrž dle ducha, gsauce pohřjženi w newěru, blud a w smrtelnau winu hřjchu; co se pak týče tebe, tyť zagisté gsi powolán k službě žiwých, abys bogowal proti smrti a rozněcowal nowý žiwot dussewnj. — Podobně pjsse i sw. Jan w zgewenj swém biskupu cjrkwe Sardeské: „Wjm skutky twé, že máš gméno, gako bys byl žiwý, a gsi mrtwý“ [2]). Rownež i známa gest řeč Otce, genž marnotratného syna přigal do domu swého, an prawil o něm starssjmu bratru: Bratr twůg tento byl mrtew, ale zase ožil [3]). A takowéto mrtwé slussj hořce oplakáwatť. „Nad mrtwým plač, dj maudrý Sirach; nebo zhynulo swětlo geho: a nad bláznem plač, nebo zhynul rozum geho. Maličko plač nad mrtwým, nebot odpočjwá, zlého zagisté zlý žiwot gest (horssj) nad smrt blázna. Zármutek nad mrtwým po sedm dnj, nad bláznem pak a bezbožným po wssechny dny žiwota gegich“ [4]). Na pustině o samotě seděl muž hluboce zarmaucený, přemyssluge o osudech lidských a o tagných cestách saudů Božjch. Tu spatřj nenadále ženu plačjcj, ana stogj wedle něho, magic roztržené raucho a hlawu posypanau popelem. Proč plačeš ženo, otázal se gi, a proč truchlj dusse twá? I wyprawowala mu: že ztratila mileného syna, genž byl gegi radostj a chlaubau wssech spoluobčanů, prawě když se w kwětu mládj swého nacházel; a protož že se odebrala na pausst, aby tuto plakala a truchlila, pokawadž by ducha newypustila. Rozhorlen odwece gj

[1]) Mat. 8, 21. 22. [2]) 3, 1. [3]) Luk. 15, 32. [4]) Sir. 22, 10—13.

Digitized by Google

prorok: Tyť zagisté předčjš w bláznowstwj wssecky ostatnj ženy. Což newidjš zármutku, genž spočjwá na nás na wssech? Taž se země a powj tobě: že kolikakoli gich žiwo gest, wypučj z nj, a že wssichni musegj zemřjti. I kdo by měl pocjtiti wětssjho zármutku: země-li, genž tak nesčjslný počet djtek ztrácj, čili ty, genž toliko pro gediné truchljš? Taž se Sionu, matky nassj, zdaž nenj sklječena a plna hoře? Gessto tedy wssichni w zármutku trwáme, zdaž budeš ty gediná truchliti, toliko pro ztrátu syna swého? nawrat se tedy a pomni na bolest Sionu. A když gessitě takto mluwil, změnila podiwná tato žena podobu swau, twář gegj se zastkwěla a hlas gegj se pozdwihl mocně, ona pak zmizela, a na mjstě, kde stála, powstaly zdi slawného města“ [1]). Co se podobenstwjm tjmto wyznamenáwá, gest patrné. Rozeznáwá se tuto duchownj matka Sion — cjrkew — od matky přirozené, od země; a ukazuge se tu, že gsau zwlásstnj přjčiny zármutku, pro kteréž wssak se nesmj zapomenauti na ty, kteréž se týčj celého pokolenj lidského. Nad zkázau člowěčenstwa, nad odpadnutjm geho od Boha, nad wládau hřjchu a smrti truchlil prorok, a protož káral tak přjsně a důtklimě onu ženu pro nářek gediného djtěte. Wssak ale potěssen gest, an w proměně oné podoby spatřil tagemstwj cjrkwe, kteráž se mu w brzké budaucnosti předstawila gako matka wykaupeného a obnoweného člowěčenstwa: uče tuto, že nesluší tak plakati nad tělesně zemřelými; abrž wjce nad těmi, genž duchownč zemřeli. A w prawdě uwážj-li se wěc ta bedliwěgi, lehce poznati a přeswědčiti se: že smrt dussewnj gest mnohem žalostněgssj než smrt tělesná, a tudjž že se nemohau dosti oplakáwat ti, genž duchownč zemřeli. Dobře mluwj o této wěci swatý Jan Zlatoústý, an pjsse w následugjcj smysl: „Ti, kdož w hřjssném zwyku bjdný žiwot swůg trápj, nacházegj se w horssjm stawu než mrtwj. Žádný mi nenamjtey: ten neb onen nemá zawřené oči, neležj w hrobě, nenj zawinut w lněná raucha, aniž gest wydán w porussenj. Prawdak, na bezbožném žiwaucjm nehledá posud čerw, a wssak trápj ho smrtelné náružiwosti. Oči geho gsau swětlu otewřeny, ale lépe by bylo, kdyby byly zawřeny. Tělo mrtwé, w hrobě ležjcj, nenj wjce nástrogem hřjchu, mrtwý wssak duchem a wlastnj wůlj w hrob neprawosti a zloby pohřjžený, ge držán w něm tjžj ohawnosti swých. Obyzdnau shnilotinu přikrývá kámen hrobowý; bezbožnjk pak nosj ohawu své wnitřnj zkázy s sebau.“ — Podobně také dokládá sw. Ambrož: „Bezbožnjci zdagj se žiwi býti, přede pak gsau bjdněgssj nežli mrtwj, nosjce s sebau tělo swé, gako hrob, w němž pohřbili dussi swau; neb gak by se mohla tato ginak pokládati, než za mrtwau, ana tak zlými myssléngkami držána gest, že nemůže ani w sebe wdychati dech žiwota milosti Božj?“ Ano právě w této zarytosti a w tomto twrdossjgném odporu dussewně zemřelého proti wjře a proti wssemu, což prawého a swatého gest, w této necitelnosti ke wsselikému hnutj po wyššjm swětle prawdy a milosti Božj: gewj se hrůza dussewnj smrti. Když ukrutnjk Marencius pronásleduge křesťany pro wyznánj wjry, ge za žiwa k mrtwolám zbitých dal přiwázati a u nich zhynauti; tot zagisté ukrutnost, na kterauž žádnému bez hrůzy zpomenauti nelze: a wssak toto spatřiti lze denně u mnohých, aniž se toho hrozi. Neb co gest dussewně zemřelý giného než takowý, genž za žiwa dussewně zemře-

[1]) IV. Kniha Esdreáš. Wiz: Veith's Homilienkranz djl. 6.

Digitized by Google

lého s sebau nosj; neb ono pohřjženj w hřích a w hřjssnỳ zwyk nenj nic giného než takowéto smjssenj života se smrtj, zewněgssího lesku s temnostj, lehkomyslnosti s zaufalstwjm, nádhernosti a rozkossě s porussenim a ohawnostj. Nechť se stkwj tito dle dusse zemřelj; nechť se honosj leskem žiwota tělesného: wssak toliko newědomé mohau oklamati. Žlautnagjcj se listj stromowé na podzimku ljbj se owssem dětem lépe než čerstwá zelenost garnj, a předc gest to znamenj geho brzkého opadánj a zhynutj. A podobně se to má, kde wjra, naděge a láska křesťanská wyhynula a wůbec wsseliká wraucnost a horliwost srdce nstydla: tuť se dostawuge bljzká smrt a zhynutj dusse, byť i ohawnost tato se přikrywala stkwělau raussku neprawé oswěty a wzdělanosti a byť se zdobila pozlátkem ljčené ctnosti a utěssenosti života. A předc bohužel nazýwá se tato zpaussť a tato smrt dusse životem a kdo se w tom dobře zná, toho blahoslawj swět, že umj dobře života požjwati, prawě gako wyprawuge pohanský mudřec Seneka o gistém Serwulowi Wakciowi, genž w nečinnosti a w rozkossjch swůg život trawil a gemuž lid s gásánjm prowoláwal: Sláwa tobě Wakcie, ty sám gediný umjš dobře žiw býti! A až posud nezná swět giné, wětssj chwály. Kdo se umj lstně přetwařowati a giných podwáděti, kdo se na to rozumj wsseho, což se mu naskytuge, pro sebe a k swému zisku použiti, nebera ohledu, zdaliž tjm ginj i celé rodiny w zkázu neuběhnau a na mizinu nepřigdau; kdo se dobře wycwičil w umělj neopatrné a sprosté podwáděti; kdo opowážliwě, nedbage zákona a powinnosti, neprawosť pásse a pak chytrým způsobem předc trestu a hanby ugiti umj: o tom se říká, že umj dobře žiw býti. Ginak ale saudj o něm sw. Bernard: „Domnjwáte se snad, dj on, že gest to něco lehkého, dobře žiwu býti? a že to nenj spjsse to neywyššj a neydůležitěgssj umělj? Zagisté ten nenj žiw, genž gest pýchau nadutý a neb rozkossj a ginými nešestmi zohawený. Neb takowýmto neprawostem slaužiti, nenj žiwu býti, nýbrž života russiti a bljžiti se k branám smrti." — A předc kdo muž sečjsti ty, genž se magj za živé a za takowé platj, anto dle wýroku Páně gsau mrtwj? Wesskerá země nasse, gak známo, gest pohřbisště, chowagjcj w srdci swém prach nesčjslných těl lidských k welikému dni wzkřjssenj; než gak mnoho dussewně mrtwých kráčj po hrobech těchto, aniž znagjce bjdu swau? Španělský spisowatel Anton z Torkemady wyprawuge z 16. stoletj děg, gegž tuto připomenauti dobře slussj. Gistý bohatý sslechtic Didako z Wallady učinil si hřjssnau známost s gednau klássternj pannau, genž zwlásstnj krásau a zpanilostj těla wynikala; kterážto gsauc wássnj zaslepena, hodila mu skrze mřjži swého pokogika we wosku otisky kljčů od dwerj klássterjch. Opatřiw sobě kljče, zwolil rytjř tento k unessenj panny temnau noc. Přibraw se tedy ke klásstern, přiwázal koně swého u piljře před brauau, otewřel si dweře a wessel do klástera. Když pak wkročil do chrámu, tu widj prostředni loď chrámowu četnými swjcemi oswjcenau a okolo tumby množstwj shromážděných muchů, genž konali zádussnj pobožnost. Uleknut přistaupj sslechtic bljže a táže se: za koho se koná tato zádussnj pobožnost? I řkau gemu: Za rytjře Didaka z Wallady. Gako omámený, celý polekán, odebral se pryč na swůg zámek, kdež i brzy na horkau nemoc zemřel. Bezpochyby že čekal úzkostliwě napnutý na přjchod omámené panny, kterážto lépe se usmyslitwssi nepřissla, pak upadnuw w hluboký sen, widěl hrozné tyto wěci, o kterýchž

Digitized by Google

pak we ſnách wyprawowal. Tolik ale geſt přede prawda na celém tomto příběhu: že na zapowěžených a neprawých cestách, po kterých kráčel w djwokém rozčilenj náruživosti swé, že přede zaslechl prawdiwé slowo, genž ho za mrtwého wyhlásilo. On zagistě byl giž před smrtj těla dle dusse mrtwý [1]). Giž tedy, milý křesťane, neplačiž a nermautiž se welice nad tělesně zesnulými: onit odpočiwagj w pokogi. Plačiž raděgi nad těmi, genž »Bohu a ctnosti zemřewsse — prázdni milosti Božj — ač dle těla zdrawj a bugarj dle dusse zesnuli. Sám pak snažiš uchowati se od smrti této dussewnj. Warug se wsselikého hřichu smrtelného, genž wraždj dussi a zbawuge gi wyššjho žiwota — milosti Božj. A protož zwolay často a wraucně s Žalmistau Páně: „Shledni a wyslyš mne Hospodine, Boże můg. Osweť oči mé, abych snad neusnul do smrti; aby snad nekekl nepřjtel: swjtězil gsem nad njm“ [2]).

Ježjš potěssil zarmaucené matky Naymské, přimluwiw gj laskawě: „Neplačiž.“ Wssak Božský Wykupitel netěssil toliko pauhými slowy, ale on gj také potěssil skutkem; nawrátiw gj syna žiwého, gehož wrtwého oplakáwala; gakž dále wyprawuge swatý Ewangelista: A přistaupil (Pán Ježjš k zesnulému mládenci) a dotekl se mar. (Ti pak, kteřj nesli zastawili se). Hle, Pán žiwota a smrti bljžj se k zesnulému a máry se stawj na zem a průwod se pozastawuge. Pozastaw se i ty, milý křesťane, a neb raděgi přistup bljže, a popatř na tohoto zesnulého mládence, popatř pozorně na zapadlé oko, na ztuhlé audy a na bledé ljce geho, a rciž sobě: Tak budu i gá gednau ležeti na marách a tak wynesau i mne k hrobu. Aniž třeba tobě spěchati k Naymskému mládenci: každé zwonenj umrtčkem, každý pohřeb okolo tebe gdaucj, ano každý hřbitow připomjná ti živě: že gsi člowěk smrti podrobený a že smrt geſt podjkem twým. O, neodwraug twáře swé od toho, pomni často na smrt. Nebo živá památka smrti poskytuge nemalého prospěchu. Smrt zagistě učj nás právě sauditi o skutcjch nassich. Pokud gsme živi: gak často sfáljme sebe sami. Hřjssná láska k sobě zakrývá nám ohawnost hřichů a wássně zaslepugj zrak dusse nassj, že gich nepoznáwáme. Než wsselikým tento klam mizj před smrtj. Ona zagistě zapuzuge wsselické mámenj, rozptyluge mraky wássnj a dáwá nám zřjti činy nasse w prawém světle, gaké oprawdu gsau. Gsi-li, křesťane milý, gsi-li oddán leniwosti a netečnosti dussewnj, nedbage o Boha a geho swaté náboženstwj a zanedbáwá-šli swaté powinnosti křesťanské: pomni na smrt. Polož se w duchu na smrtelné lůžko a popatř odtud na uplynulý žiwot swůg: ach, což se budeš úzkostliwě ohljžeti po dobrých skutcjch, kteréž byst wzal s sebau na wěčnost a nebude gich; pak poznáš, gak zlá geſt neprawost, leniwost a netečnost u wěcech spasenj. Gsi li pyssný a hrdý a domnjwáš li se býti maudrým a pohrdáš-li neumělým; máš-li se za bohatého a wznesseného a zhrjžiš-li chudým a sprostým: pomni na smrt. Polož se w duchu na smrtelné lůžko a popatř odtud na hrdost a pýchu swau. Tu, kde hyne wsselikých lesk, kde wssecka sláwa světská wadne, tu, kde toliko ctnost a spraweduost žiwota má swau platnost a cenu: gak malicherné gsau tu wsselické domnělé přednosti a gak marná geſt tu wssecka sláwa a wssecko bohatstwj

[1]) Veith's hom. Vor. [2]) Žalm 12, 4. 5.

Digitized by Google

tohoto swěta! Gsi-li lakomý, gsa bez citu a útrpnosti k těm, kteřjž u tebe pomoci hledagj: polož se w duchu na smrtelné lůžko, a popatř odtud na swůg nelaskawý žiwot; wiz chudé, kteréž gsi od sebe odehnal, wiz zarmaucené, kterýmž gsi potěchy odepřel, wiz ty, kterým gsi žiwot trpký a nesnesitelný učinil: ó gak ohawná se ti obgewj twá lakota a zatwrzelost! — Owssemk ginak saudjme w hodince smrti o činech swých; smrt nás učj gich práwě posuzowati. „Když tělo gest giž celé zemdlené a sjly geho gsau wyčerpány, pjsse papež Innocenc III., tu widj dusse mnohem swobodněgi, tu gj w okamženj nadbjhagj wssecky dobré i zlé skutky, gež učinila, ty wssechny se předstawugj zraku wnitřnjmu, (gak w skutku gsau [1])".

Dále pak učj nás také smrt práwě ceniti statky a zbožj tohoto swěta. Čeho si hledá neywjce? po čem se shánj swět? Co se powažuge za wrchol sstěstj a blaženosti? Gsau to statky a zbožj, čest a sláwa a rozkosse tohoto swěta. Wssak popatř gen, milý křesťane, na ty statky, kteréž neywjce pautagj srdce člowěka, popatř na ně z lože smrtelného. Wiz bohatstwj! „Dusse bohatého spj, dj sw. Řehoř Weliký, aniž procitne dřjwe, pokawadž tělo nepočne spáti t. g. umjrati." A když se smrt přibljžj, ach! gak málo si zakládá na wssem bohatstwj swém, kteréž musj giným zanechati, wssecko toto tratj cenu u něho a těssj ho gen potud, pokudž toho použil k dobrému. Wiz čest a sláwu swěta! Popatř na ty, genž byli zasypáni ctj a sláwau a hodnostmi swětskými; popatř na přátely a pochlebnjky gegich, gak se wssecko w okamženj měnj. Smrt rozplássj přátely gegich, činj z pochlebnjků i tupice, a brzy upadagj w zapomenutj ti, kdož se skwěli sláwau swěta, gestliže negsauce w ctnosti bohati, nezůstawili po sobě požehnané památky. Wiz krásu a sličnost těla! Popatř na ni gen w rakwi. Hle tyto bledé ljce, wyhaslé oči, zsinalé rty, utuhlé audy — wssecko, wssecko wolá tobě: Prach gsi a w prach se obrátjš. A protož chceš-li znáti prawau cenu zbožj a statků swětských: pomni často a žiwě na smrt. Swatého Filipa Neria nawsstjwil gednau známý ginoch a wyprawowal mu s patrným nadssenjm, že mu bylo od rodičů dowoleno práwa sstudowati. I wyslechl swatý Filip howorného mladjka tohoto; když pak domluwil, dj mu wážně: Dobře, můg milý; wssak když dokonáte sstudia swá — co potom? Potom budu adwokátem, odwece ginoch wesele. A co potom? táže se swatý dále. Pak powedu pře, obrátjm swau uměloſtj pozornost wssech na se a zjskám si dobrau powěst a slawné gméno. A co potom? táže se opět swatý Filip. Potom, odwece ginoch, potom se oženjm, dostanu bohatau newěstu, kaupjm si dům, zgednám si koně a kočár a budu žiw stkwostně a wesele. A co potom? tázal se opětně wážný muž. Potom — potom odwětil zamysslený ginoch, potom — a tu mu wázla řeč. I wzpomenul si na smrt; a gako často záhy zrána slunce gasně swjtj, pak wstaupj mhy do oblak a následuge possmaurný a desstiwý den: podobně zasmužilo to poslednj „potom" mysl ginocha tohoto; ginak počal sauditi o statcjch, o bohatstwj, o sláwě a o rozkossjch swětských, a usmysliw se gináče, odřek lse marnostj swětských a wstaupiw do zbožného řádu byl žiw přjkladně [2]).

Smrt pak konečně rozptyluge předsudky nasse a učj nás utjkati hřjssného a bezbožného žiwota. Tak mnohý bezbožnjk,

[1]) De contemtu mundi lib. 2. c. 42. [2]) Kalender für Zeit und Ewigkeit.

genž se domnjwá, že má wſſecku maudrost ſwěta, pokudž mu ſlauži zdrawj a ſwět, tupj wjru, posmjwá se náboženſtwi a ctnosti, dělá ſi žerty ze služeb Božich a má wěrné křeſtany ku posměchu, sám gsa živ, prawě gakoby Boha a wěčnosti nebylo. Když pak se den žiwota geho nachýlj, a smrt se přiblijžj, ó gak se tu rozptyluge mha, genž mu tak dlauho zatemňowala swětlo prawdy a w cele giném swětle widj tu žiwot swůg prawě gako mnohý oheň nevgasněgi swjtj, když má giž uhasnauti. Pak poznáwá ohawnost hřichů swých, z kterýchž ſi druhdy nic nedělal a kteréž gako wodu polykal; pak poznáwá důležitoſt žiwota pozemſkého; pak se ohlijžj a hledá Spomocnika a Wykupitele, a tauži po giném lepſſim žiwotě za hrobem — po žiwotě wěčném. Tu počjná poznáwati prawdu ſw. Ewangelium; Kriſtus a wjra geho tak dlauho nepoznaná a powržená přicházj opět k swému právu. Ach mocně ozýwá se u wnitř geho ſrdce otázka: Což kdyby bylo předce křeſtanſké náboženſtwj prawda? což kdyby byl za hrobem žiwot? a ſprawedlivý ſaud a pak wěčnoſt: o, gak bych obſtál? A protož děſj ſe a ſnaži ſe obrátiti a w poſlednim okamženj pogednau naprawiti žiwot swůg a ſmjřiti ſe s Bohem a s cjrkwj — učiniti, co byl po celý čas žiwota zanedbal. Smrt zagiſté rozptýlila předſudky geho a ukázala mu hřich a bezbožnoſt w celé ohawnoſti. Dejž Bůh, aby to nebylo pozdě! — Plutarch, znamenitý ſpiſowatel řecký, wyprawuge o giſtém Theſpiowi, (kteréž gména řecké wykládá ſe tolik co zbožný), genž wedl ppoſtopáſſný a ohawný žiwot, tak že ſauſedé geho, dle tehdegſſiho způſobu dali ſe tázati wěſſtby, zdali ge naděge k naprawenj geho? A obdrželi odpowěd: že ſe naprawj, gak mile by zemřel. Brzy pak na to ſpadl proſtopáſſnjk tento s wýſſky a pád tento byl tak welikým, že po tři dni ležel bez citu, nehýbage ſe. Když pak zaſe k ſobě přiſſel, tázali ſe ho mnozj, co ſe s njm w ten čas dělo? I wyprawowal gim, řka: Když někdo s paluby lodj nenadále do hlubiny mořſké padne, zagiſté ginak bude smýſſleti a ſauditi o wſſech wěcech, než gak poſud ſaudil. Když ſe rozſtaupila půda pod nohama mýma a smyſlowé mogi pominuli, zdálo ſe mi, gakoby duſſe má ſe wywedla z těla mého a pohřjžena byla w temnau a ſſirokau propaſt. Tauto přiſtaupil kdoſi ke mně, w němžto gſem poznal gednoho z zeſnulých mých přjbuznych, a prawil mi: Zdráw buď Theſpie! I djm gemu: Gá ſe negmenugi Theſpius, nýbrž Aridéus; načež odpowj tento: Aridéus, (to geſt po řecku, welmi welitý, bjdnjk), byl gſi poſud, napotom máš býti Theſpiem (to geſt zbožným). A w ſkutku od této chwile wedl ſprawedlivý a zbožný žiwot, pokudž od pohana bylo lze nadjti ſe [1]). — Ty pak, milý křeſtane, nečekey, až ſmrt ſe k tobě doſtawi a wrhne tebe na ſmrtelné lůžko a ukáže ti twůg žiwot a ſtatky a zboži tohoto ſwěta w prawém ſwětle a w prawé ceně, až rozptýlj předſudky twé. Pak by mohlo býti pozdě; nečekey až na poſlednj hodinku: nýbrž buď důwtipněgſſi, a giž nynj záhy pamatug často a živě na ſmrt. Slyſſe umjráčkem zwoniti, pomni, že i tobě a ſnad brzy hlas geho zawznj; gda po hřbitowu rozgjmey, že i tam ſe uloži tělo twé; potkage ſe s pohřbem pomyſli ſi, že i tebe gednau wyneſau. — Když Turci pewnoſt Lisſu křeſtanům odňali, otewřemſſe městſké brány malem běželi do koſtela ſwatého Mikuláſſe wědauce, že by tam pochowáno

[1]) Veith's hom. Vort. díl 6., ſtr. 247.

Digitized by Google

leželo mrtwé tělo slawného hrdiny Jiřího Kastriota, wůbec Skanderbek řečeného, kterýž w prawdě nazwán býti může křesťanským Judau Makabeyským, pro mnohá slawná wjtězstwj, kteráž z nepřátel křesťanského gména odnesl. Přissedsse Turci do kostela, wyhowihli hrobnj kámen, wzali kosti z hrobu, a na kausky ge rozlámawsse, mezi sebau dělili, a při sobě nosili; neginak se domnjwagice, než žeby prostředkem těch kostj nápodobné sjly a udatnosti gako Jiřj Kastriotus dogiti měli. — W čem pak se nemaudře chowali Turci, w tom ty, milý křesťane rozumně a maudře se chowey a wždy smrt w paměti zachowey. Gestliže se oni domnjwali, žeby z těch kostj Kastriotowých moc a sjlu dostati měli, kteraužby nad nepřátely swjtězili: ty mnohem wětssjho wítězstwj nad nepřátely dusse a spasenj swého dobudeš, pokudž w paměti své smrt — prach a popel, w kterýž se obrátjš — zachowáš. Dobře tedy napomjná maudrý Sirach: „We wssech skutcjch swých paměthw buď na poslednj wěci, a na wěky nezhřeššjš“ [1]).

Mládenče, tobě k prawjm, wstaň! Tak wolal Božský Wykupitel mládenci, genž mrtwý nesen byl wen, když ti, genž ho nesli, se zastawili. A hle, slowa geho měla účinek: I posadil se genž byl mrtwý a počal mluwiti. — Znamenitý wůdce wogska a pak panownjk římský, Julius César, porazjw w Pontu nepřjtele a rychle ukončiw wálku, poslal zprámu o wjtězstwj swém do Řjma těmito slowy: „Veni, vidi, vici“, což se wykládá po česku: „Přissel gsem, spatřil gsem, swjtězil gsem.“ — Totéž, owssem w neskončeně wyššjm stupni může se říci wssjm právem o Božském Wykupiteli. On zagistě přissel k bráně města Naym, spatřil matku plačjcj, a swjtězil nad smrtj, a to bez zbranj, bez krwe prolitj, toliko pauhým slowem, řka: „Mládenče, tobě prawjm, wstaň!“ O mocné to slowo z úst Božského Wykupitele, gak wzneseny a hluboký má wýznam! Tjm zagistě Kristus Pán dokazuge a stwrzuge skutkem prawdu slow, kteráž mluwil: „Gá gsem wzkřjssenj a žiwot. Kdož we mne wěřj, žiw bude, byť i umřel.“ „A přicházj hodina, kdežto mrtwj uslyssj hlas Syna Božjho, a kteřjž uslyssj, žiwi budau“ [2]). Wssak Pán Ježjš stwrzuge tuto netoliko blahau naději budaucjho nasseho wzkřjssenj těla, kdežto na wesskerém člověčenstwu wykoná, co byl tuto na mládeuci Naymském způsobil; nýbrž wzkřjssenjm tjmto prokazuge také swau moc, kterauž má nad duchownj smrtj bezbožných, že totiž moceu gest swým mocným slowem, ze sna hřjchů ge probuditi a ku pokánj a k nowému žiwotu přiwoditi; čehož způsob ukazuge sw. Auğustin a ginj sw. otcowé a učitelé cjrkewnj, wykládagice dnessnj swaté Ewangelium w smyslu duchownjm následugicjm způsobem: Město Naym znamená tělo lidské, w němž dusse gako w nějakém domu uzawřená přebýwá [3]). Toto tagemné město těla člověčjho má pět bran, totiž zewnitřnjch smyslů. Pokud gich člověk k tomu užjwá, aby Bohu slauřil, geg chwálil, bližnjmu pomáhal a sebe samého poswěcowal: gsau tagemné brány tyto brány žiwota a sláwy, ozdobené wzneseným sstjtem milosti a swatosti, kterežto ač wnitř dussi naplňugj, předc i wně smysly zewnějssjmi proswjtugj. Zhanobugeme-li wssak nečádnými wášněmi smysly swé, užjwagice gich k neprawostem: pak se stanau bra-

[1]) Sir. 7, 40. [2]) Jan 5, 25. [3]) Ericius. Expos.

Digitized by Google

nami smrti. Wůbec pak wyznamenáwá mrtwý mládenec hřjssnjka, genž hřjssnými a neprawými skutky těla ukazuge, že gest dle dusse mrtwý. Máry pak, na kterýchž mrtwý ležel, gak wykládá ctihodný Beda, wyznamenáwagj zatwrzelé a necitelné swědomj, na němž takowý hřjssnjk pokognè a bezpečně odpočjwá. Syn zagisté wdowy, Naymský mládenec, genž ležj na marách, gest rownèž necitelný z ohledu osudu swého, kterýž mu nastáwá, gakož i z ohledu slz, gež pro něho cedj matka a lid. Podobně gedná i hřjssnjk. An na marách ukonegsseného hřjssného swědomj do pekla nesen bywá, an wssichni truchlj a prolěwagj slzy útrpnosti nad zkázau a záhubau mu hrozicj: nepociťuge ani ztráty swé, ani skody giných; a nemá péče ani o zdrawj swé, kteréž lehkomyslně hubj, ani o swé gměnj, gežto hřjssně mrhá, ani o dobré swé gméno, kteréž tratj; aniž béře ohled na bližnjho, gehož urážj, ani na přátely, kteréž zarmucuge, aniž na náboženstwj, kteréž zlehčuge, aniž pak na swau dussi, kterauž wrhá w zahynutj wěčné. U prostřed nářku a bolestj necjtj bolesti, u prostřed zármutku nenj zarmaucen; nýbrž prost wssj péče, nechává se strhnauti w propast, w njž by se octnul, když by se toho neyměně nadál. Ti pak, kteřjž nesli mrtwého k hrobu, gak dále znamená ctihodný Beda, gsau nečistě náklonnosti a ohawné náruživosti, kteréž, gak dj sw. Pawel, z ponenáhla člowěka w zahynutj táhnau. Lid pak prowázegjcj gsau pochlebnjci, zlj towarysswé, genž nesslechetného do hrobu pekla prowázegj. — Wssak, kde gest matka, genžby pláčem a nářkem swým přiwolala spomocnjka a způsobila wzkřjssenj syna swého gako wdowa Naymská? O, dj sw. Ambrož, wdowa ta, gegjžto žalost srdce gest tak wýmluwná, gegjž slzy gsau tak úrodné, genž obkljčená welikým zástupem, bolest gegj sdilegjcjm nařjká, wdowa ta nenj obyčegná žena, onat gest mnohem wjce. Tato wdowa, dj sw. Auğustin, wdowa ta gest nasse swatá a wznessená máti — cjrkew, kterážto, když nebeský chot gegj na nebesa wstaupil, newidj ho wjce okolo sebe w těle a tudjž gako wdowa na zemi zůstala; ale, gak dokládá sw. Ambrož, gako wdowa, genž ztratila sice chotě swého utrpenjm těla; wssak ho opět obdržj w den saudný. Ano cjrkew gest prawá matka nasse, gegjž djtky gsau wssichni wěřjcj, genž nás znowu rodj a činj syny Božjmi a nás milnge prawau láskau mateřskau. Když pak někdo z synů gegjch hřjchem w smrt dusse klesá: oplakáwá ho cjrkew gako zemřelého syna, a žalostnj nad njm. Neb gakž dj sw. Petr Chrysologus „cjrkew prolěwá slzy skrze prosjcj údy swé, potj se krwj skrze swé mučennjky, pokud by neuwodila gedináčka swého, totiž lid swůg křesťanský, do radosti žiwota wěčného“[1]). O wdowě Naymské dj sw. Ewangelium, že, když gi Pán uzřel, byl k nj milosrdenstwjm hnut. K čemuž dokládá týž sw. Chrysologus: „Gestliže Pán slzami gediné wdowy tak hnut byl; což pak učinj k pláči ustawičnému a k potu krwawému cjrkwe swé?“[2] — Dále pak dotekl se Pán Ježjš mar. Máry tyto byly ze dřewa a tjm se wyznačuge ono osudné dřewo rágské, skrze kterézto my wssickni w Adamu zemřeli a gako mrtwj k hrobu do propasti zahynutj nesseni býti měli. O, dřewo, genž nám bylo tak zhaubné; wssak ale od té chwile, co Syn Božj se k němu přibližil a se ho dotekl, to gest swé swaté ruce na něm rozpjal a na něm zemřel smrtj, kterauž prwnj člowěk sám prowinil, stalo

[1]) Sermo 103.

Digitized by Google

se nám tak záſlužné a proměnilo se we wůz wjtězoſlawný, gakž dj ſw. Ambrož: „Ten, genž neſen byl na marách, má naděgi powſtati, kteréžto ač gemu nic neproſpěly, předc wſſak, když ſe gich Kriſtus Pán byl dotekl, proſpjwaly mu k žiwotu; aby tjm bylo wyznačeno, že ſpaſenj ſwěta ſkrze dřewo křjže pokolenj lidſkému zgednáno geſt". — Dále pak znamená ſw. Ewangeliſta, že ti, kteřjž neſli, zaſtawili ſe. Kdož newidj zde wyobrazené weliké tagemſtwj; totiž: že od té doby, co Kriſtus Pán ſe dotekl tělem ſwým křjže a naň přibit byl, weſſkeré wáſſně a náruživoſti, genž člowěka do wěčného hrobu pohřjžugj, a dle učenj ſw. Pawla, takřka ſtarého, hřjſſného a ſmrtelného člowěka twořj, že tyto hřjſſné žádoſti pekelnau moc ſwau ztratily a takřka s Kriſtem Pánem na křjž přibity gſau [1]). To způſobil Wykupitel ſwěta tehdáž na křjži celému člowěčenſtwu, kteréžto gſauc mrtwé w Adamu a ukřižowáno w Kriſtu ſkrze křjž w Kriſtu Ježjſſi a s Kriſtem duchownĕ opět powſtalo. A toto opětuge laſkawý Wykupitel každé chwjle, činjc wěrné křeſtany účaſtny záſluh křjže ſwého. Nebo gedwa že Pán pohnut ſlzami cjrkwe, přiſtaupj k hřjſſnému křeſtanu a dotkne ſe ſwědomj geho miloſtj ſwau, wzbudj ho z hřjſſného ſna nebezpečné giſtoty a powzbudj ho k ljtoſti a k wraucj kagicnoſti: giž prchagj hřjſſné žádoſti ſrdce geho, aniž magj wjce moci táhnauti člowěka w zahynutj. — A mladjk pohřjžený w ſen ſmrti, genž ſlyſſj ſlowa Kriſtowa a gako ze ſna procitnuw, wſtáwá, otwjrá oči a počjná mluwiti: kdož geſt to, gak dj ſw. Auğuſtin, než obraz mnohých, genž gſauce duchownĕ mrtwj, ode Pána tagemným hlaſem wnitřnjch wnukánj k nowému lepſſjmu duchownjmu žiwotu procitugj a powſtáwagj?! — Konečně pak dal (Pán Ježjš) wzkřjſſeného mládence mateři geho. Podobně ſe odewzdáwá cjrkwi, duchownj matce ſwé, hřjſſnjk, genž wzkřjſſen geſt k nowému žiwotu wſſemocným ſlowem Kriſtowým, kteréž při rozhřeſſenj kněz mluwj, řka: „Gá rozhřeſſugi tebe od wſſelikých hřjchů;" gelikož wſtupuge opět w žiwé obcowánj s cjrkwj. — Kdo wyprawj překwapenj, podiwenj a radoſt owdowělé mateře, když gediného ſyna ſwého, gehožto tak hořce oplakala, když opět žiwého a zdrawého ſpatřila? Tok, gak dokládá ſw. Auğuſtin, tok obraz, tok předchuť wraucj radoſti, kteréž pocikuge matka cjrkew, když widj, an hřjſſnjk duchownĕ z mrtwých powſtáwá k miloſti [2]). A w prawdě: kdo wyſlowj radoſt, gakaužto naplněny býwagj ſwaté a zbožné duſſe křeſtanſké, kteréž gſau takřka duſſe a ozdoba prawé cjrkwe, když totiž widj hřjſſnjky, genž pokánj činjce, ze ſna duchownj ſmrti procikugi. O žádná radoſt ſebe wětſſj nepodobá ſe radoſti této. Toliko radoſt matky, genž widj zemřelého ſyna ſwého nenadále ožiweného, geſt ſlabý ſtjn radoſti této. A což wjce? Swatá a newymluwná radoſt tato neobmezuge ſe toliko na pjď země, nýbrž, gak ſám dj Kriſtus, wſtupuge také na nebeſa a naplňuge nebeſſkany tak, že u wzkřjſſenj hřjſſnjka, proſtředkem pokánj k nowému žiwotu probuzeného gáſá ſw. wjtězná cjrkew, angelé a ſwatj ſlawj ſwátek a ſprawedlnj na zemi ſpogugj ſe s blahoſlawenými nā nebi, aby chwálili welebili miloſrdenſtwj Božj. „Weliká radoſt bude před angely Božjmi na nebi nad gednjm hřjſſnjkem pokánj činjcjm". —

Wzbuď nás, ó Pane, miloſti ſwau ze ſmrti hřjchu a pak pomáhey nám, bychom

[1]) Řjm. 6. [2]) Sermo 44. de Verb. Dom.

Digitized by Google

posluſſni hlaſu twého, powſtali u pokánj k prawému žiwotu, gednau pak doſpěli ku wzkříſſenj žiwota wěčného.

Weliký diw wykonal Pán Ježíš, wzkříſiw mládence Naymſkého. To neuſſlo pozornoſti záſtupu pohřeb ten prowázegicjho, mocně to dogalo ſrdce wſſech přítomných; neb gak wyprawuge ſwatý Ewangeliſta ke konci ſw. Ewangelium: Podgala pak wſſecky bázeň, i welebili Boha, řkauce: „Prorok weliký powſtal mezi námi, a Bůh nawſſtjwil lid ſwůg.“ W chwále této, kterauž wzdáwal lid u podiwenj Božſkému Wykupiteli, obſaženo geſt dle wýkladu ſwatých otců welike tagemſtwj a proroctwj. Prorok znamená u Židů tolik co učitel. Nawſſtjwenj pak přiſluſſj lékaři, genž nawſſtěwuge nemocné, gakož pak ſe Kriſtus Pán ſám nazwal lékařem, prawiw těm, genž reptali, že s hříſſnjky obcuge: „Nepotřebugjť zdrawj lékaře, ale nemocnj“ [1]). Zástup tedy ſwatého Ewangelium poznal w Kriſtu Pánu učitele i lékaře, a tjm zwěſtowal dwě hlawnj známky Meſſiáſſe a dwogj účel ſeſlánj geho na ſwětě, genž záležj w tom: aby učenjm ſwým zapudil temnoſti ducha a miloſti ſwau zhogil poruſſenoſt ſrdce. Ano, dj giſtý učený wykladatel pjſma, gako laſkawý lékař nawſſtjwuge nemocného, ukazuge mu ljk, kterýžby mu měl ztracené zdrawj opět zgednati: podobně i překlaſkawý Bůh nawſſtjwil ſkrze wtělenj Syna ſwého weſſkeré pokolenj lidſké a uſtanowil mu lék, gjmžto by opět ztraceného zdrawj mohl nabyti, řka: „Čiňte pokánj!“ A w prawdě, kterýž lék geſt mocněgſſj a wýdatněgſſj [2])? A což wjce geſt, nawſſtjwenj toto lékaře nebeſkého neukončilo ſe s ča-ſným žiwotem Syna Božjho na zemi. Tehdáž, gakž dj ctihodný Beda, tehdáž nawſſtjwil nás wtělenjm Slowa ſwého, přigaw na ſe přirozenoſt naſſi: wynj pak nawſſtěwuge nás neuſtále, wyſilage uſtawičně ſlowo ſwé w ſrdce naſſe. Wyprawuge ſe w žiwotě ſwatého Jindřicha Suſo, že na ſwých obtjžných apoſtolſkých ceſtách gednau ſe brał diwokými huſtinami černého leſa. Giž ſe ſmrkalo a w huſtinách praſtarého leſa tohoto počjnalo ſe ſſekiti, an nenadále z hauſſtj wyſſel mu wſtříc welikánſký muž ozbrogen mečem a kopjm. Neutjkey, wolá mu oděnec tento, widjm, že gſi kněz a gſem hotow tobě ſe zpowjdati, následug mne! — I nezbýwalo ſwatému muži nic, než aby poručil ſwůg žiwot Bohu a následował laupežnjka, genž za dobré měl, započjti zpowěď ſwau na mjſtech, kde zpáchal neprawoſti ſwé. Wěděti tobě ſluſſj, dj mu, že giž po několika let w tomto leſe laupežjm, kdežto gſem ceſtugicj gměnj a žiwota zbawował. Pod tjmto dubem zabil gſem gednoho kupce, tamto u močálu gſem podřjzl ginému krk, s této ſkály gſem ſwrhl kněze do řeky a t. d. Takto gda ceſtau pokračował laupežnjk tento u wyznánj hříchů ſwých. Swatý pak nabył zatjm ſrdce a ſjły, že ho ku pokánj pohnul a přiwodil a takto geg wyſwobodil od ſmrti wěčné, ſebe pak od ſmrti časné [3]). Skutečná tato událoſt mák i krásný wýznam. Storý ſſerý leſ s huſtinami a bahninami a klikatými ſtezkami ſwými geſt (hříſſný) ſwět, genž nepřigjmá ſwětla ſlowa Božjho. A kdyby chtěl onen oděnec, genž w něm prowozuge wládu ſwau, a genž ſluge lhář a wražednjk od počátku, kdyby chtěl ďábel wyčiſti neprawoſti, kteréž w tomto leſe zpáchal, gak mnoho bjdnjků by muſil gmenowati, kteréž

[1]) Mat. 9, 11. [2]) Haimon. [3]) Veith's l. c. ſtr. 234.

Digitized by Google

ač ne bez gegich winy, olaupil o nebeſké ſtatky, a kteréž připrawil o žiwot duſſe. A gak mnozj kráčegj w tomto labyrintu pogati lžj, neſprawedlnoſtj a ohawnými náružiwoſtmi, duch gegich geſt obkljčen ſtjnem ſmrti! Než ale, wěčná láſka Otce nebeſkého nechce tomu tak, nýbrž ſeſlá nebeſkého lékaře, genž nawſſtjwuge zraněný a oblaupený lid ſwůg a gako nebeſký ſpomocnjk wlévá oleg a wjno w rány gegich. Geſtik to tentýž, o němž záſtup Naymſký welebě Boha prowoláwal: „Prorok welikỳ powſtal mezi námi a Bůh nawſſtjwil lid ſwůg“. On pak wolá k nám hned zewnilk, w rozličných oſudech, genž nás potkáwagj a hláſem ſlowa Božjho, genž ſe nám káže, hned u wnitř ſkrze hlas ſwědomj a ſpaſitelná wnuknutj; a to hned přjſnk, hned libě: uče, napomjnage, wzbuzuge, kárage a treſtage nás. Ano každého dne, každé hodiny, každé doby nawſſtjwuge nás miloſrdný Bůh, a pudj nás, bychom krotili žádoſti ſwé, odložili neprawoſti, naprawili chyby, konali ctnoſti, odřekli ſe marnoſtj ſwětſkých a dychtili po wyššjch rozkoſſjch, po radoſti nebeſké a bláženoſti wěčné — ſlowem, abychom powſtali k nowému ſprawedliwému žiwotu. O kýžbychom wždy powſtali k ſlowu geho. Wyprawuge ſe o blahoſlaweném Konſalwowi z řádu kazatelſkého, že gednau co ſſlechtický mládenec ukázal ſe na regdiſſli a ſwau hbitoſtj a ſſwižnoſtj, kterauž ſe na koni prohánĕl, oči wſſechněch na ſe obrátil, tak že mu wſſickni pochwalu tleſkali. Wſſak tu poſkočj nenadále kůň, a on ležj na zemi. I počali ſe mu wſſickni hlaſitě ſmáti. An tu ležj celý zardĕný, ſlyſſj hlas u wnitř ſrdce: Eyhle gaký to ſwět, gak rychle poſmjwá ſe těm, kteréž nedáwno welebil, a ſláwa geho obracj ſe w ſmjch a potupu. — Mládenče, tobě ptawjm, wſtaň! A on powſtal z regdiſſtě tohoto ſwěta k lepſſjmu žiwotu [1]). — A nyni, křeſťane milý, zpytug a uwažug, gak dlauho ſe ozýwá hlas tento w i ſrdci twém? Gak dlauho giž wolá k tobě Pán: „Křeſťane, tobě prawjm, wſtaň!?“ Protož newáhey powſtati a wzchopiti ſe ze ſna hřiſſného. Wſtaň tedy, kterýž ſpjš, a powſtaň z mrtwých, a oſwjtj tebe Kriſtus!“ [2]) Powſtana ſetkeš ſlze matky ſwé cjrkwe, potěſſjš nebeſſkauů, a až přigde gednau Kriſtus Ježjš w poſledni den, wzkřjſj i tebe k žiwotu wěčnému.

Modlitba cjrkewnj.

Cjrkew twau, ó Pane, mocj ſtawičně ſmilowánj twé očiſſtuge a ohražuge, a poněwadž bez tebe nemůže bezbečně ſtáti a trwati, rač ty gi ſám miloſtj ſwau řjditi a ſprawowati. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

[1]) Tſchupik's Feiertagsp. díl 2., ſtr. 6. [2]) Eſez. 5, 14.

Digitized by Google

Neděle ſſeſtnáctá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Lukáſſe 14, w. 1—11.

A onoho času wcházel Pán Ježíš do domu nějakého knížete fariſegſkého w ſobotu, aby gedl chléb, a oni ſſetřili ho. A ay, člowěk nějaký wodnatelný byl před nim. I odpowěděw Ježíš, řekl k zákonnjkům a fariſeům, řka: Sluſſj-li w ſobotu uzdrawowati? Ale oni mlčeli. On pak doſáh geho, uzdrawil (ho) a propuſtil. A odpowěděw k nim, řekl: Čj-li z wás oſel neb wůl upadne do ſtudnice, (zdaž) newytáhne ho i hned w den ſobotnj? A nemohli gemu na to odpowědjti. Powěděl pak i k pozwaným podobenſtwj, wida, kterak přednj mjſta wywolowali, řka k nim: Když budeš pozwán na ſwadbu, neſedey na přednjm mjſtě; aby ſnad wzácněgſſj nežli ty nebyl pozwán od něho, a přigda ten, kterýž tebe i onoho pozwal, řekłby tobě: „Dey tomuto mjſto"; a počalbyſi s hanbau na poſlednjm mjſtě ſeděti. Ale když budeš pozwán, gdi, a poſaď ſe na poſlednjm mjſtě; aby, když přigde ten, kterýž tebe pozwal, řekl tobě: „Přjteli, poſedni wýſſe". Tedy budeš mjti ſláwu před ſpoluſtolujcjmi. Nebo każdý, kdož ſe powyſſuge, bude ponjžen, a kdo ſe ponižuge, bude powýſſen.

Wýklad.

Na ceſtě, kterauž konal Pán Ježíš po Galilei w druhém roce wečegného úřadu ſwého, bera ſe do Jeruſaléma na ſlawnoſt ſtánků, wcházel do domu nějakého knjžete fariſeyſkého w gednu ſobotu, aby gedl chléb. Byl totiž Pán Ježíš pozwán na hody od téhož fariſea, genž byl mezi ſwými ſaudruhy neywzácněgſſj, buď že nějaký wyšſſj úřad při welikě radě zaſtáwal, neb že gměnjm a wážnoſtj nad giné wynikal. Neb chléba gjſti, znamená zde tolik co hodowati; geſſto chléb, co z pokrmů neyprwněgſſj, ſe klade wůbec za pokrmy a hody. Hody pak tyto, gak dj ſw. Ewangeliſta, ſtrogily ſe w ſobotu, kterýžto den u Židů byl dnem ſwátečnjm. Pán Ježíš, ač dobře wěděl, že fariſeowé, gichžto ſe ſeſſlo množſtwj na hodech těchto, že gſau geho anhlawnj nepřátelé: přigal předc pozwánj toto, aby wljdnoſtj ſwau zjſkal sobě důwěru mnohých a gak dokládá ſw. Cyrill, „aby přj-

Digitized by Google

tomným slowy i diwy prospěl“ [1]) a překrácenau gegich mysl naprawil. Když pak tento nebeský host u prostřed pozwaných wessel, sſetkili ho, totiž obrátili wssickni naň zketel swůg, lstiwě pozorugjce napnutau myslj, zdaližby ho w něgakém slowu neb skutku mohli polapiti a z něčeho neprawého obwiniti. Přjležitost k tomu naskytla se brzy. Neb wssed Pán Ježiš do domu, ay člowěk něgaký wodnatelný byl před njm, totiž předstawil se před něho, daufage uzdrawen býti. Zdali wodnatelnjk tento sám z wlastnjho pudu na Pána Ježisse tuto čekal, aneb byl-li od fariseů namluwen a naprawen, nelze určiti: w každé pak přjpadnosti byla to wjtaná wěc fariseům, genž se domnjwali, že tu na gistau podtrhnau; nebo gak dj znamenitý wykladač pjsma sw. Ericius, saudili gsau wespolek: „Buď uzdrawj wodnatelného neb ho neuzdrawj. Uzdrawj-li, nasse wyhraná; nebo budeme mjti, z čeho bychom ho obwinili, gakožto ruſſitele a přestupnjka soboty: neuzdrawj-li ho, rozneſeme ho mezi obecnj lid, že wodnatelného uzdrawiti nemohl aneb nuzáka uzdrawiti nechtěl; nechť dělá co chce, neugde nám, bude konečně nás“. Sluſſj totiž znamenati, že fariseowé a přiwrženci gegich wůbec w swěcenj soboty byli přjliš powěrečnj, tak že netoliko služebnau práci zakázanau w zákoně měli za nedowolenau; nýbrž i také nepatrné ano i chwalitebné činy, ba i skutky lásky křesťanské, gako léčenj nemocných a churawých w sobotu za hřjssné pokládali; ač s druhé strany za dowolené měli, lidi neb howada domácj z nebezpečenstwj wytrhnauti, toliko ljků užjwati, přjsně zapowjdali a lečenj za ruſſenj soboty powažowali. Pán Ježiš, znamenage tuto zlobu gegich (zákonnjků a fariseů) obrátil se k nim a pozdwihna hlasu swého, řekl gim: Sluſſj-li w sobotu uzdrawowati? Což se tomu rowná, gako by řekl: Wjm dobře, gaká přikázanj od Boha skrze Mogžjsse podána máme, abychom totiž sobotu swětili a bližnjho swého milowali, gemu podlé možnosti dobře činjce. Nynj pak přjčina se dáwá, bližnjmu podlé přikázanj Božjho dobře činiti a sobotu swětiti. Gak se mám w té přjhodě zachowati? Které přikázanj mám splniti? Které pominauti? Uzdrawjm-li wodnatelného, dle wasseho mjněnj za ruſſitele soboty wyhlášſen budu: neuzdrawjm-li, potřebné lásky k bližnjmu odnedbám. Má tedy na wás otázka gest: Sluſſj li w sobotu uzdrawowati, tak totiž, aby sobota zlehčena a zruſſena nebyla? Tázal se gich takto, gak wykládá Emisſenus: aby ge wlastnj odpowědj neb mlčenjm gegich porazil. Nebo kdyby byli řekli, že sluſſj uzdrawowati, byli by uſlyſſeli: Proč pak mne sſetřjte a gako ruſſitele a přestupnjka soboty před lidem zosſkliwiti usilugete? Když pak byli řekli, že nesluſſj: zarazil by ge Pán, a řekl by gim, co gim potom prawil: proč wolu neb oslu ze studnice pomáhagj w den sobotnj? Znamenagjce toto Židé, žeby w každé přjpadnosti poraženi byli, mlčeli. Ježiš pak, nedbage, že se proto horſſiti budau, doſáh geho (wodnatelného), uzdrawil ho a propustil; dáwage gim na srozuměnau: že k skutku tak dodročinnému nepotřebuge gegich přiswědčenj, a že tudiž nenj gegich smýſſlenj, mage za to, že sluſſj w sobotu uzdrawowati. Ačkoliw fariseowé k swému zahanbenj nic neodpowěděli a mlčeli; zdá se předc, že

[1]) In catena.

Digitized by Google

na twáři mnohých se gewila newole nad tjmto diwem, gakoby za to měli, že Pán Ježjš ruſſil ſobotu, a ſnad mnozj reptali ſobě ſaukromj, co potom wekegně mezi lidem rozſſiřowali: „Nenj od Boha tento člowěk, genž ruſſj ſobotu“. Protož, aby ſe nedomnjwali, že nemocného uzdrawiw, poblaudil a ſoboty ſwatoſt přeruſſil, Pán Ježjš odpowěděw (promluwiw) k nim řekl: Čj-li z wás ośel neb wůl upadne do ſtudnice, (zdaž) newytáhne ho i hned w den ſobotnj. Wěděti tuto ſluſſj, že Židé k nachytánj wody gámy kopali, ciſterny zwané, často hluboké a na dně ſiroké s ústjm pak užſſjm, w kterýchžto, když ſe woda wywážila, bláto na dně zůſtalo; tak že, když howado do ně upadlo zhynauti muſilo, newytáhlo-li ſe bez prodlenj. Nadřečenými ſlowy chce tedy Pán Ježjš říci fariſeům: Nenj-li dowoleno w ſobotu uzdrawowati, může to býti zakázáno toliko proto, že wůbec nenj dowoleno někomu pomocj přiſpěti. Wy pak pomáháte i w ſobotu wolu neb oſlu, upadne-li do ſtudnice; tjm ſamým tedy wyznáwáte a připauſſtjte, že wůbec nenj nedowoleno i w ſobotu ſkutky miloſrdné konati, ze gména neſtaſtným přiſpjwati. Co pak geſtwjce: člowěk k obrazu a podobenſtwj Božjmu ſtwořený, čili nerozumné howado, wůl neb ośel? Ge-li dowoleno howadu w nebezpečj pomáhati, i w ſobotu wola neb oſla ze ſtudnice wytáhnauti, tudjž k ſwému zisku pracowati: tjm ſpjſſe dowoleno geſt w ten den nemocné uzdrawowati t. g. ſkutky láſky křeſtanſké konati. Wy těžkau pracj wola neb oſla wytáhſſe, ſoboty neruſſjte, proč bych gá dotkna ſe člowěka a pomoh gemu, ſobotu zruſſil? — Na to owſſem nemohli gemu odpowědjti cjtjce ſe překonánj Božſkau maudroſtj Páně. — Když pak ſe na to přiſedalo k ſtolu, znamenal Pán Ježjš, kterak přednj mjſta wywolowali. Gako totiž fariſeowé byli wůbec ctižádoſtiwj, bylit gſau takowj i mezi ſebau, a domnjwali ſe, žeby náboženſtwj zadali a ge wydali w powrženj, kdyby ginému, genž nebyl fariſeus aneb byl méně wzneſſený, přednj mjſto dali. Jpoužil Pán Ježjš této přjležitoſti, aby gich poučil; zwláſſtě pak tu použil pořekadla, totiž průpowědi, w nižto gako w něgakém podobenſtwj giſtá wyšſſj prawda ſe zahrnuge a tudjž podobenſtwj ſluge, w kterémžto ſe ſnažil k myſli přiwoditi gim: že geſt to neſluſſné a nebezpečné hodnoſti a důſtogenſtwj ſobě uſtanowowati, řka k nim: Když budeš pozwán na ſwadbu (wůbec na hody), neſeday na přednjm mjſtě, aby ſnad wzácněgſſj nežli ty nebyl pozwán od něho a přigda ten, kterýž tebe i onoho pozwal, řekłby tobě: „Dey tomuto mjſto“; a počałby gſi s hanbau na poſlednjm mjſtě ſeděti. Ale když budeš pozwán, gdi, a poſaď ſe na poſlednjm mjſtě; aby, když přigde ten, kterýž tebe pozwal, řekł tobě: „Přjteli, poſedni wyſſe“. Tedy budeš mjti ſláwu před ſpoluſtolugjcjmi. Ku porozuměnj toho ſluſſj tuto znamenati, že hoſpodářowé neb zprawcowé ſwadby każdému pozwanému mjſto wykazowali méně neb wjce přednj dle hodnoſti a důſtognoſti geho. Tuť owſſem podáwá Miſtr nebeſký toliko prawidla opatrnoſti, ukazuge: gak toho wlaſtnj proſpěch žádá, abychom ſe raděgi ſami pokořili a pokorau a ponjženoſtj powyſſenj ſobě zgednali, než abychom wypjnagjce a powyſſugjce ſe w ponjženj uběhli. Než znamenati také ſluſſj, že Pán Ježjš mluwj tuto k fariſeům, genž wyšſſjch pohnútek ne-

Digitized by Google

byli schopni, aniž by gich přigali; a protož gakožto maudrý Mistr snižuge se k slabosti a mdlobě gegich, chtěge alespoň k opatrnosti ge přiwoditi, když k wyššij mrawnosti pohnauti se nedali. Pokáraw takto ctižádostiwost fariseyskau, doložil Pán Ježjš: Wůbec nenj dobře, když se někdo sám oslawuge a nad giné powyssuge; neb i tuto platj u Boha i u lidj pokekadlo: Každý, kdo se powyssuge, bude ponjžen, a kdo se ponižuge, bude powýssen. Dada gim tuto na srozumênau, že prawda tato se i na nich wyplniti může.

Rozgjmánj.

Gak trefně a přjhodně přirownáwá se Pán Ježjš w pjsmě swatém slunci? Nebo gako slunce, kamkoli posjlá paprssky swé, naplňuge wsseliký živočich radostj a utěssenostj a rozlévá wůkol světlo a teplo, gakož i zůstawuge po sobě hognych owocj přjtomnosti swé, zdar toliž požitků, čerstwý a zdrawý wzduch a wůbec zrůst wsseho: podobně i Kristus Pán, slunce to sprawedlnosti, gak ho nazwal Malachiáš prorok, pokud na zemi obcowal, kamkoli se obrátil, netoliko přjtomných občerstwil, nýbrž i nad to wssudy hognau mzdu hostinstwj swého zůstawil, a takto gako slunce světlem swým obcházege zemi, „chodil dobře čině a uzdrawuge wssecky", gak dj swatý Petr [1]). Na swatbě w Káni stoluge, učinil wodu wjnem a potwrdil učennjky we wjře; w domě Šimonowě gsa u wečeře, rozhřessil wekegnau hřjssnici; zůstaw u Zachea učinil spasenj domu geho; Martě za pohostinstwj bratra wzkřjsil z mrtwých; w domě Matausowě stoluge, učinil ho apostolem, a w dnessnjm sw. Ewangelium stoluge w domě knjžete fariseyského, uzdrawil wodnatelného a poučil přjtomných. Dobře tedy prorokowal o něm Malachiáš prorok, řka we gménu Páně: „I wzegde wám, bogicjm se gména mého (Božjho), slunce sprawedlnosti, a zdrawj bude w křjdlech geho: a wygdete a poskakowati budete (plesem a radostj) [2]). Protož milý křesťane, pogď a zhřeg se i ty w slunci tomto, w paprssích geho lásky a maudrosti; a na ten cjl a konec následug ho w duchu, do wečeřadla knjžete fariseyského, kamž, gak učj sw. Ewangelium, se odebral w den sobotnj.

Za onoho času wcházel Pán Ježjš do domu nějakého knjžete fariseyského w sobotu, aby gedl chléb. Byl tedy pozwán Pán Ježjš na hody, a přigaw pozwánj toto, netoliko ztwrdil přjkladem swým obyčeg hody konati; nýbrž on ho také poswětil přjtomnostj swau: uče skutkem, že dowoleno gest, při slussných přjležitostech a w gistých přjpadnostech hody konati a gich účastenstwj mjti. Gak ginak? Wždyť gsme djtky dobrotiwého Otce, kterýž sám každoročně, ano denně nám hody strogj, a kterýž chce, abychom se těssili a radowali z lásky a sštědroty geho, a tudjž nás spoguge úzegi rozličnými swazky lásky, přátelstwj a přjbuzenstwj. Toliko třeba, aby

[1]) Skutk. ap. 10, 38. [2]) Mat. 4, 2.

Digitized by Google

přjčina k hodům byla slussná a sprawedliwá, pak aby wýlohy a náklad na ně se wedl slussný a gměnj přiměřený; konečně pak třeba, aby se hody konaly prawým, křesťana hodným způsobem a aby se tělesná radost poswěcowala láskau a zbožnostj ducha, a takto aby se při obcerstwenj těla nezanedbáwalo spasenj dusse.

Co se pak zegmena dotýče hodů dnessnjho swatého Ewangelium, od knjžete farisegského učiněných, bylak přjčina gegich slussná a sprawedliwá. W tom zagisté nepochybil, že chtěl poctjti Mistra nebeského, o němž tak mnoho znamenitého slyssel a s njmžto se bljže seznámiti žádal. A podobně když i my w den swátečnj a o swátcjch wůbec lepssjch pokrmů požjwáme, dáwagjce tjm na gewo radost swau, kterážto, konagjce památku tagemstwj Božjch, w srdcjch pocitugeme; a neb, když w den poswěcenj chrámu Páně slussně hodugeme a se weseljme, wděčně sobě připomjnagjce, že se křesťanské obci chrámu dostalo; a neb když den sňatku, neb narozenin, neb giné památné události z rodinného neb wěkegného žiwota w radosti a plesu konagjce, wětssj náklad činjme; wůbec kdykoliw hodowánjm na gewo pronássjme city poswátné radosti, plynaucj z uctiwosti, wděčnosti a wážnosti, kterauž k bližnjmu máme: w přjpadnostech těchto gest slussný a sprawedliwý náklad a wýlohy, kteréž na ten konec činjme. Podobně bychom mohli bohoslužbu konati w domjch dřewěných a w chýssjch z prken zbitých; rowněž bychom mohli užjwati ke konánj služby Božj nádob hrnčených a mohli bychom se odjwati o swátcjch w raucho obyčegné, wssednj: než slussně tu činjme wětssj náklad a stawjme welebné chrámy a zdobjme ge drahocenými wěcmi, a užjwáme při službách Božjch zlatého a stříbrného nádobj, a odjwáme se o swátcjch w stwostněgssj raucha a požjwáme lepssjch pokrmů než obyčegně: gestto tjm na gewo pronássjme swau hlubokau uctiwost a lásku k Bohu Otci nebeskému a k Wykupiteli swému Kristu Ježjssi a wůbec horliwost náboženskau, kterauž u wnitř w srdci chowáme. O, kde se sjně k tančenj a swětským plesům zdobj a okrassługj welikým nákladem, ale na ozdobenj chrámu wsselikýž náklad se za zbytečný pokládá; kde se k plesům a k zábawám pauze tělesným w stkwostným rausse kráčj, k slawnostem pak cjrkewnjm a neb k tichým radowánkám domácjm se wssednjm rauchem se přistupuge; kde hlawnj podnět hodů a kwasů gest rozkoš tělesná a neb marná chlauba swětská: tuť owssem nelze chwáliti nákladu, genž se nedá ničjm osprawedlniti, nemagjc žádného wyššjho podnětu a cjle. — Ge-li ale podnět a přjčina hodů a wůbec každého wětssjho nákladu, kterýž činjme, prawá a slussná: třebať také, aby wýlohy, kteréž činjme, nepřewyssowaly gměnj, gjmžto wládneme a neb nebyly na ugmu ostatnjm powinnostem, kteréž máme plniti; to gest, abychom w takowýchto přjpadnostech nečinili wětssjch wýloh a wětssjho nákladu, než gak gměnj nasse dowoluge, a abychom proto nezanedbáwali wyššjch powinnostj, kteréž nám ukládá powolánj nasse. Kdo by chtěl hody na dluh činiti a neb s wětssjm nákladem, než gak geho gměnj dowoluge, a neb kdo by hodowal, swau pak čeleď by hlady mřjti nechal: tohož náklad owssem byl by hřjssný, byť i přjčina a podnět geho byl ostatně prawý a chwalitebný. Owssemť dobré gest to, mjti welebný chrám a stkwostné nářadj chrámowé, a wssak prawj křesťané, když ginak pomoci nelze, raděgi se wzdagj toho, než aby swé nuzné a bjdné w těžkých dobách hladem a nauzj mřjti nechali. O, přewrácenosti, wolá swatý

Digitized by Google

Bernard, zdi chrámowé ſtkwj ſe zlatem, a nuznj nemagj čim přikrýti nahotu ſwau! — A protož ſwatý Ambrož za času panugicj nauze a weliké bjdy prodal zlaté a ſtříbrné nádoby koſtelnj, aby měl, čimby chudým a nuzným pomáhal; a wůbec i cjrkew za těžkých časů k obecným potřebám ſwými ſtatky přiſpjwala, owſſemk dobrowolně a když to prawá potřeba kázala. Podobně geſt také ſluſſné, dobrého přjtele uhoſtiti; a wſſak prawý křeſťan upuſtj raděgi od takowýchto hodů, než aby nechal nádennjka neb ſlužebnjka čekati na powinnowanau a ſprawedliwau mzdu, kteréž tužebně očekáwá. W lepſſj raucho ſe odjwati o cjrkewnjch ſlawnoſtech ke cti a chwále Božj, geſt ſluſſné a prawé; než oděw bráti, genž přewyſſuge ſtaw a gměnj naſſe, nenj dowoleno a nemůže ſe Bohu ljbiti. — Oſtatně pak magjce účaſtenſtwj hodů a wůbec pleſů a radowánek ſluſſných a dowolených: třebať abychom gich požjwali prawým a křeſťana hodným způſobem; totiž: w bázni Božj, s modlitbau k nim přiſtupugjce a od nich odcházegjce; gakož i ſe ſtřjdmoſtj gak w požjwánj pokrmů, taktéž i w radowánj a weſelenj ſe, nikdy mezi ſluſſnoſti nepřekročugjce; a konečně ſluſſno: bychom láſku přátelſkau také zbožnoſti poſwěcowali; nikdy wyššjch nebeſkých a duchownjch wěcj z myſli neſpauſſtěgjce. Eyhle, gak krásně poſwětil Pán Ježiš hodů, ke kterýmž byl powolán, ſkutkem miloſrdenſtwj a maudroſtj nebeſkau: zhogiw totiž wodnatelného a poučiw pozwaných ſpaſitelným prawdám. Onť wůbec, gak wykládá giſtý učený wykladatel pjſma, přicházel k tělesným hodům lidſkým; ne tak za tau přjčinau, aby gjdel a krmj požjwal; abrž wjce, aby ſám gſa chléb žiwý, genž ſeſtaupil s nebe, aby swým poſluchačům hody nebeſké uchyſtal, k ſpaſenj ge wedl a wjře učil. Čehož prawda, gak twrdj týž wykládač, ztwrzuge ſe tjm, že kdekoliw k hodům přiſedl, buď něčemu ſpaſitelnému učil, a neb že diwy konal [1]); a tak wſſudy nějaké heſlo a znamenj ſwé dobroty zůſtawil. Na ſwadbě w Káně Galilegſké wodu w wjno obrátil, Zachea oſprawedlnil, u Marty dkjw, než co gedl, Marii ſlowem potěſſitelným nakrmil, učennjkům w Emaus ſebe ſamého wygewil, dnes pak u fariſea pěkným podobenſtwjm ukázal, že přednjch mjſt na kwaſjch hledati nemáme, a že dobře činiti w ſobotu nic proti zákonu nenj. — Podobně také gednal ſwatý Frantiſſek Xaverius. Přihodilo ſe gednau, že w městě Malaga we Španielſch, giſtý boháč, kterýž ſedm mladých oſob ženſkých nectného obchodu u ſebe zdržowal, že welice chwálil kázanj ſw. Frantiſſka. Tento pak použiw přiležitoſti té, aby ſe s njm mohl ſeznámiti a duſſi geho zjſkati, řekl gemu: Pane můg, waſſe chwála geſt dobrá, ale mně unawenému lépe by ſwědčil wáš ſtůl než waſſe ſlowa! I omlauwal ſe boháč, že ſe takowého hoſta nenadál, nicméně doložil, že kdyby chtěl málem ſpokogen býti, že ho rád uhljdá. Xaverius žádaucj pozwánj mile přigal, a wida tolik mladých žen neſtaudně oſſacených k ſtolu přiſluhugjcjch, prokázal gim wſſecku zdwořiloſt, přigjmage wljdně nápog z rukau gegich a wychwaluge to, co na nich chwalitebného ſpatřil. I zaljbila ſe wljdnoſt Xawerjowa hoſpodáři; i pozwal ho po druhé a po třetj k ſtolu; Frantiſſek pak beze wſſeho přjſného káránj přigemnau řečj z ponenáhla k milowánj wěčných a nebeſkých wěcj ge wzbuzowal. Po častém

[1]) Haimon expos.

Digitized by Google

nawſſtěwowánj pokuſil ſe wjre, a upřjmně toho pána ſe tázal: zdaliž by mu k ſlužbě neſtačilo ſſeſt, že by gedné z nich za prokázanau k ſobě ſlužbu k poctiwému manželſtwj pomohl, kdyby on k tomu přiwolil. Bohář netoliko dowolenj ſwé, ale i wěna té gedné udělil. Časem Xawerius wylaudil od něho druhau, potom třetj, až mu i giné k poctiwému manželſtwj z domu wytáhl. Konečně pak ſměle naň udeřil a gemu tak důtklíwě ohawnoſt hřjchu, patrné nebezpečenſtwj zahynutj wěčného předložil, že bohář otewřew oči, náhlau záhubu swau, k njž ſlepě chwátal, poznal. Nato pak bez prodlenj wſſecky oſtatnj ženſſtiny od ſebe propuſtil, i dobrým wěnem zaopatřil, potom u Xawera zpowěď celého žiwota ſložil a ku podiwenj celého města ctnoſtně žiw gſa welikým potěſſenjm a radoſtj ſrdce oplýwal [1]).

Wzácný dogiſta hoſt weſſel ke knjžeti fariſeyſſkému, byl to hoſt nebeſký, Kriſtus Pán. Gak aſi bude přigat a uwjtán? — A o n i (fariſeowé), gak wyprawuge ſw. Ewangeliſta, ſſ e t ř i l i h o; pilně totiž dáwagjce pozor, gak ſe bude chowati, gmenowitě zdali uléčj wodnatelnjka čili nic? nebo tanžili na něm nějakau ſlaboſt ſhledati, aby ho u lidu zlehčiti mohli. Gakož ale tito zlj lidé ſſetřili Ježjſſe, podobně ſſetřili ho dobřj, owſſemk z giného úmyſlu: aby totiž widauce geho diwotworné ſkutky a ſlyſſjce ſlowa geho nebeſké maudroſti w něho uwěřili neb u wjře utwrzeni byli a přjkladu geho následowali. Wůbec geſt to maudré zřjzenj Božj, že činy naſſe pozornoſt ginýchh budj a zřetel gegich na ſe obracj; gakož že i my ſkutky ginýchh pozorugeme a o ně dbáme. Tak geſt oko ginýchh neuſtálým ſtrážným naſſim: pozorugjc nás když nepozorowáni býti ſe domnjwáme, bránjc nám, když nám připadá chuť zlé činiti, warugjc, napomjnagjc a káragjc nás, kde toho třeba a ſtřežjc nás, kde ctnoſti naſſj nebezpečj hrozj. Tok zagiſté maudré zřjzenj Božj. Než i s druhé ſtrany umj i toho přewrácenoſt lidſtá zneužjwati, a mnohé oko podobné oku fariſeyſkému hledj podezřelíwě a lſtíwě wůkol, hledagjc, gakby mohlo ſproſtné a newinné duſſe na něčem dopadnauti a ge zlehčiti a w potupu uwoditi. Gako ſe dělo za času Kriſta Pána, podobně ſe děge až poſud. Poſud kráčj ſwětem ſatan, ſjdič, žalobnjk a utrhač a s njm táhne četné towaryšſtwo záwiſtiwých, nenawiſtiwých, podezřelíwých a zlomyſlných, genž bližnjho z neprawého úmyſlu ſſetřj: podlé nich pak kráčegj také mnohé ſſlechetné duſſe, plné lásky a péče, ſſetřjce bratrůw ſwých a činů gegich z dobrého ſſlechetného úmyſlu. Třebas tedy, křeſťane milý, uwážiti, gak w obogj přjpadnoſti ſe chowati ſluſſj.

Setřj-li zlj a lſtnj lidé z neprawého úmyſlu naſſich činů a žiwota wůbec, aby totiž nám ſſkodili: neſkrýweyme ſe před nimi, abychom ge tjm w zlobě gegich neutwrdili a neb k nowým podezřenjm gim podnětu nedali; abrž gſauce ſobě ſwědomi prawého a ſſlechetného úmyſlu, gednemuež otewřeně a ſproſtně, při tom pak také opatrně, bedliwý dáwagjce pozor na wſſecko gednánj a opauſſtěnj ſwé, abychom w ničem nepochybili, w ničem lehkowážně nepoblaudili, aby nás žádný nemohl winiti z hřjchu, „opatrugjce dobré, netoliko před Bohem, ale také před lidmi.“ K čemuž nás wybjzj ſám Božſký Wykupitel; řka: „Proſtnj buďte gako holubice a opa-

[1]) Rosignol. centur. 2. p. prodigio 48.

Digitized by Google

truj gako hadi“ [1]). A protož kladme každé slowo prwé na wáhu, aby nasſim mluwenjm žádný člowěk nebyl ani uražen ani pohorſſen, a mimo to, aby žádný w řeči nás nepolapil. Bez toho máme neyſwětěgſſj wůli Božj neuſtále mjti před očima a bez toho wjme, že ſkládati budeme gednau Bohu aučet ze wſſech řečj ſwých: což tedy činiti máme giž z lásky k Bohu a z lásky k ſobě ſamým, to geſt pečugjce o ſpaſenj ſwé, to čiňme zároweň i z toho úmyſlu, abychom ſe ohradili proti ſwým nepřátelům, aby nikdo přiſtupu neměl ublížiti nám. Zachowáme-li ſe podlé tohoto prawidla: ze lſtiwého ſſetřenj nepřátel a záwiſtnjků ſwých netoliko žádné ſſkody neutrpjme, anobrž i zlý aumyſl giného člowěka obrátjme k ſwému ſpaſenj. Pán Ježjš radil ſwým učennjkům, řka: „Bděte ž a modlete ſe, abyſte neweſſli w pokuſſenj,“ čjm wjce tedy bdjti budeme ſami nad ſebau, a čjm pilněgi ſe modliti budeme: tjm méně wegdeme w pokuſſenj, tjm méně ſe wzdáljme od ceſty přikázanj Božjch, a tjm méně ſe podařj auklad nepřátelům naſſim. Na konec wyznagj ſe o nás: „Co geſt prawda, to geſt prawda: tento člowěk geſt ſprawedlimý; zdál ſe nám býti pokrytcem toliko, proto gſme ho zpytowali dlauhý čas, zpytowali gſme ho při každé přjležitoſti, zpytowali gſme ho i wekegně i ſaukromj: neſhledali gſme ale na něm nic, coby hanu zaſluhowalo.“ A tak ſe naplnj, což nám knjže apoſtolſké ſwatý Petr předpowjdá, dáwage nám laſkawé napomenutj, řka: „Obcowánj ſwé mezi pohany (mezi zlými lidmi wůbec) mějte dobré, aby w tom, w čemž utrhagj wám, gako zločincům, z dobrých ſkutkůw wás ſpatřugjce, wolebili Boha w den nawſſtjwenj [2]). Pečugeme-li ale o to, abychom ſami ſſkody netrpěli, když nás lidé ſſetřj z aumyſlu zlého, k tomu zároweň prohlédeyme, aby toto zlomyſlné ſſetřenj k záhubě nebylo těm, genž pod naſſi zprámu poſtaweni gſau. A to přede wſſjm řečeno buď rodičům, wzhledem na gegich djtky. Každá chyba rodičůw pohodlným geſt pláſſtěm, gjmž děti přikrywagj chyby ſwé, a wábiwan bývá gim pohnútkau, aby ſe zkauſſely w tom hřjchu, gehož ſe otec neb matka před nimi dopuſtili. Od té chwjle geſt djtě wáhawé k modlenj a nerado chodj do koſtela, co zpozorowalo, že otec nemadlený ſe klade na odpočinutj, a matka, že genom chodjc ranj a wečernj modlitbu odbýwá; a nebo od té chwjle zwlažněla w něm wſſecka pobožnoſt, co zpozorowalo při ſwých rodičjch, že w ſwátečnj den buď pro ſamau práci, buď pro ſamé obweſelowánj nemagj času, by ſlaužili Bohu ſwému. Od té chwjle začalo djtě býti zpurným a nepoſluſſným, co zpozorowalo, že rodiče také nepoſlauchagj duchownjch a ſwětſkých wrchnoſtj. Od té chwjle nemá djtě žádné uctiwoſti ani k otci ani k matce, co ſe mezi nimi ſtrhla wáda, w kteréž geden druhého hanebně zlehčil. Od této chwjle ſtalo ſe djtě lživým, co we lži poſtihlo ſwých rodičůw. Od této chwjle zlořečj djtě a mluwj nečiſté řeči, co ſlyſſelo ſwé rodiče kljti a o ſmilſtwu mluwiti. Nedomnjwegte ſe, rodiče, že ſi děti takowých wěcj newſſjmagj: čjm méně wy gich ſſetřjte, tjm wjce ony ſſetřj wás; gako ſſetřili fariſeowé a zákonnjci Ježiſſe Kriſta w dneſſnjm ſwatém Ewangelium, ſſetřj wás djtky, ale owſſem k waſſemu zármutku toliko a k ſwé wlaſtnj duchownj zkáze. Napotom kažte gak chcete ſwému djtěti: „Toto neſmjš činiti, to geſt

[1]) Mat. 10, 16. [2]) I. Petr 2, 12.

Digitized by Google

hřjch, tjm se Pán Bůh hněwá!“ — opakugte kázanj takowé třeba na každý den: ničeho gjm neſwedete; djtky wás ſice wyſlechnau, pomyſlegj ale při tom: „Ta wěc nemuſj býti přecde tak zlá, ſic by ſe gj neb yl dopuſtil ſám otec a matka.“ A tak ſe ukáže, že toliko ten giného wésti může cestau přikázanj božjch, kdož ſám po nj kráčj; powzbuzuge-li ale nespraweblíwý giného k ſpraweblnoſti, mluwj toliko u wjtr. —

Co ſe pak dotýče gednánj naſſeho, když ginj z dobrého úmyſlu nás ſſetřj, gako na přjklad když nás ſſetřj rodiče, pěſtaunowé, dobřj přátelé, paſtýřowé duchownj neb laſkawj ſauſedé, aby nás naprawili, k dobrému měli a napomjnali: gdek ſamo ſeban na myſl: že nemáme ſe proto horſſiti; abrž máme netoliko s wděčnoſtj uznati dobrý úmyſl gegich a gich powažowati za ſtrážce a angely ſwé; nýbrž máme ſe také přičiniti, abychom gich w ničem nezarmautili, a pakli gſme pokleſli, máme pokynutj a napomjnánj gegich rádi a ochotně přigjmati a gich poſlauchati. Zagiſté přikazuge-li nám opatrnoſt zachowati bezauhonné obcowánj, když lſtnj lidé nás ſſetřj: žádá láſka a wděčnoſt, abychom ſe wſſelikých wýſlupků wyſtřjhali, když dobřj pozorugj na gednánj naſſe. Nercíž žádný: „Ať dá každý pozor ſám na ſebe, mne ať nechagj ginj na pokogi, gak gá dám ſám na ſebe pozor.“ Bylaby to zagiſté řeč wyſokomyſlná a zpozdilá. O gak bychom byli bjdnj, kdybychom w mrawnjm ohledu ſami na ſebe odkázáni byli, a kdyby žádný o nás nedbal, žadný nás nenaprawowal, nenapomjnal a nekáral. Myk zagiſté nepoznáwáme wlaſtnjch wad a chyb, noſjce ge totiž, gak powěděl giſtý mudřec, we waku za ſebau. Nezkjzená láſka k ſobě zaſlepuge nás, že ani newidjme ani neznamenáme, co nás hyzdj a w čem pochybugeme, a protož denně hlaub a hlaub kleſáme. Čeho ale ſami nepoznáwáme, to znamenagj ginj, genž nás ſſetřj a mohau takto k naprawenj a polepſſenj žiwota nás přiwoditi, ač uznáme-li gegich dobrý úmyſl a přigmeme-li gegich ſpaſitelná napomjnánj. A protož pokládeymež ge za ſwé ſtrážné angely, s wděčnoſtj uznáwagjce gegich péči a dobrý úmyſl, a ochotně přigjmagjce gegich dobrá napomjnánj a pokynutj. — Šetřj-li pak nás ginj z toho úmyſlu, aby ſſlechetného přjkladu naſſeho náſledowali, ſkládagjce w nás důwěru a magjce náš žiwot za wzorný a bezauhonný, ležj na bjlé dni: že tjm wjce ſe na pozoru mjti muſjme, abychom gim w ničem pohorſſenj nedali; anobrž ſſlechetným gednánjm ge wzděláwali, a to tjm wjce, ſtawj-li powolánj a wyššjj poſtawenj naſſe ſamo ſebau na ſwjcen žiwot náš. Tuk zagiſté platj ſlowo Páně w úplném ſmyſlu: „Tak ſwěk ſwětlo waſſe před lidmi, ať widj ſkutky waſſe dobré, a ſlawj Otce waſſeho, genž geſt w nebeſjch“ [1]). Ginak by ſpraweblíwě pohrůžka Páně zaſtjhla nás: „Běda člowěku tomu, ſkrze něhož pohorſſenj přicházj!.. Kdoby pohorſſil gedno z maličkých, genž we mne wěřj, lépe by genu bylo, aby zawěſſen byl žernow oſličj na hrdlo geho, a on pohřjžen byl do hlubokoſti mořſké. „Propůgčugte ſe lidem, dj ſw. Jgnác Antiochenſký, aby aſpoň ſkutky waſſemi poučeni bywali. Ke zlobiwoſti gegich ſe lahodně měgte, ke chlubnoſti ſkrownĕ, k rauhánj gegich s modlitbami, ke bludům gegich dokazugte ſtáloſti u wjře a prudkoſt gegich přemáhegte wljdnoſtj“ [2]). Dobře tu také dokládá ſw. Bernard: „Neznámť lepſſj rady, gako když

[1]) Mat. 5, 16. [2]) Epist. ad Eph. c. 10.

Digitized by Google

příkladem hledjš bratra poučiti, co by se mělo, a co nemělo djti; wybjzege ho k tomu, což lepšjho gest a radě mu ne slowem, ne gazykem, nýbrž skutkem a prawdau [1]).

Setkjmeli pak sami giných: sšetkme gich wždy z dobrého úmyslu; buď abychom si z nich wzali dobrý příklad a nebo wýstrahu, a abychom tak sebe naprawili; a nebo abychom widance bratra bludem a hřjchem obkljčeného, křesťanskau maudrostj a láskau pečowali o geho naprawenj; k čemuž nás také napomjná apoštol Páně řka: „Bratřj mogi, gestliže by kdo z wás poblaudil od prawdy, a někdo by ho obrátil: mák wědětj, že kdož obrátj hřjšnjka od cesty bludu geho, že wyswobodj duši geho od smrti a přikryge množstwj hřjchůw [4]. — Budeme-li z takowéhoto úmyslu wespolek sebe sšetřiti: tjm wjce milosrdenstwj a smilowánj dogdeme gednau, až budeme klásti aučet Pánu a Saudci swému, gakž dj swatý Pawel: „Kdybychom sami sebe rozsuzowali, nebyli bychom sauzeni ode Pána [2]).

Slussj-li w sobotu uzdrawowati? Podiwná to otázka, kteraužto předložil Pán Ježiš zákonnjkům a fariseům. Což bylo třeba ptáti se mnoho na to, což bylo zřegmé a patrné. Či snad by w skutku nemělo býti dowoleno w sobotu, w den Páně, konati skutky Božj: bjdným a nuzným pomáhati a wůbec dobře činiti? Wssemocný a dobrotiwý Bůh učinil wssecko maudře a w lásce swé oblažil wsseliký twor: mělo by tedy býti neslussné w památný den geho lásky a dobroty tworům geho dobře činiti? Owssemk tak se domeyssleli fariseowé w překrácenosti swé; náš wšak pak se sklonil k giné wýstřednosti; on dowolnge w den swátečnj netoliko potřebné práce konati; nýbrž dowoluge si také w den swátečnj práce nepotřebné, gichžto cjl nenj žádný giný, leč nasycenj marnosti neb zisku chtiwosti lidské; ano mnozjch pokročili tak daleko, že swěcenj dne swátečnjho magj za něco zbytečného, za ztrátu času, a rádi by wssecky dny swátečnj z kalendáře wymazali; a člowěk křesťan musj se nynj tázati: Slussj-li wůbec den swátečnj zachowáwati a swětiti a gak se má ten den swětiti? Co se prwnj otázky dotýče, odpowěd gegj leží na bjlém dni, ač nechce-li kdo z úmyslu Bohu a prawdě odporowati. Den swátečnj, původně u Židů den sobotnj, gest tak starý, gak starý gest swět. Neb stwořiw Bůh swět, zaswětil den tento, gakž dj pjsmo swaté: „Dokonal Bůh sedmého dne djlo swé, kteréž byl učinil: a odpočinul ode wsseho djla, kteréž byl dělal. I požehnal dni sedmému; a posswětil ho [3]). Z toho patrno, že den sobotnj giž od počátku swěta ustanowen gest co den odpočinutj, den swátečnj. Ne gakoby Bůh unawen pracj stwořenj swěta, potřebowal odpočinutj; nýbrž on odpočinul pro člowěka: aby ho totiž swým příkladem učil, sedmého dne od práce odpočinauti, když po sšest dnj konal djlo rukau swých; předzwjdage totiž pád člowěka a nesnáze, kteréž čekaly na pokolenj lidské, a tudjž i potřebu odpočinutj plynaucj z lopoty této. Dále pak, gakž z nadřečených slow pjsma sw. gest patrno, ustanowena gest sobota hlawně co den posswěcenj člowěka; aby totiž člowěk prázden péčj a pracj pozemských, nerozdělenau myslj k Bohu a k nebeským wěcem se powznésti a dussi swé posswětiti mohl. Takto se konala sobota giž od počátku swěta co den swátečnj, a když Bůh

[1]) 5, 19, 20. [2]) I. Kor. 11, 13. [3]) I. Mogž. 2, 2. 3.

Digitized by Google

národu Israelskému dal zákon na hoře Sinai, přiwodil toliko k paměti geho swěcenj dne sobotnjho, řka: „Pomni, abys den sobotnj swětil“ [1]). Kterýžto přjkaz pjsma swatého se pak na dwa a padesáti mjstech opakowal a swěcenj soboty gakožto dne odpočinutj a poswěcenj pod ztrátau hrdla Židům se přikazowalo. Tak se konala sobota giž w starém zákoně. Den tento neztratil pak i w nowém zákoně důležitosti swé co den swátečnj; gessto odpočinutj od práce i tuto bylo potřebj, gakožto přirozenostj lidskau samo přikázáno; pak i k djlu stwořenj swěta přisslo také djlo nowého duchownjho stwořenj, totiž wykaupenj a poswěcenj člowěčenstwa. Protož také giž za prwnjch časůw apossstolských počali křesťané swětiti wedlé soboty také den nedělnj t. g. den po sobotě a prwnj w týhodnu: poněwadž toho dne stal se začátek stwořenj swěta od Boha stwořitele, pak i wykaupenj a znowu k wjtězné nesmrtelnosti obžiwenj lidského pokolenj skrze wzkřjssenj Syna Božjho a w gednotu swaté Božj cjrkwe w počet wolených Božjch shromážděnj a poswěcenj seslánjm Ducha sw. na apossstossstoly, kteréž se w ten den stalo. Odkudž sw. Justin dj: „Proto se toho dne (nedělnjho) k náboženstwj scházjme (k swěcenj), že w ten den Pán Bůh swět stwořil a Kristus Pán také z mrtwých wstal“ [2]). Brzy pak se od swěcenj soboty zcela ustalo u křesťanůw, a toliko neděle zůstala dnem swátečnjm, aby se tjm křesťanská cjrkew od židowstwa lissila, gakž napsal sw. Ignácius, spráwce prwotnj cjrkwe, řka: „Proto neswětjme giž wjce židowské soboty, abychom se nezdáli s nimi se srownáwati.“ Z toho patrno, že slussně křesťané swětj neděli, co den památnj stwořenj, wykaupenj a poswěcenj swěta, co den swátečnj k odpočinutj od práce a lopoty pozemské, k poswěcenj ducha a pozdwiženj mysli k duchownjm a nebeským wěcem; gakž dobře pjsse swatý Augustin: „Ctihodný gest den tento, genž gest den Páně, den prwnj a dokonalý a den swětla, w němž prwnj swětlo spatřjno gest. Tento den wstal Pán z mrtwých, a w dům zawřený wessel, kdež pro strach židowský učennjci byli shromážděni. Tok onen den, w kterýž Duch swatý na apossstoly sstaupil a w kterýž, gakž daufáme, i náš Pán Ježjš Kristus k saudu přigde“ [3]).

Gakž zřegmá gest powinnost swěcenj neděle, rowněž i patrno: gak slussj neděli swětiti. Neděle gest den památný stwořenj swěta u tudjž i den památný wssemocnosti, maudrosti a neskončené lásky Božj, gewjcj se w stwořenj swěta. Což tedy nám přjslussj wjce: než abychom wssemohaucjmu, genž wssecko slowem swým stwořil, w prachu se kořili, neskončenau maudrost geho welebili a lásku geho neobmezenau wděčně chwálili a oslawowali. W prawdě k tomu nás wyzýwagj nesčjslnj tworowé, zwěstugjcj moc a sláwu Božj a wssecky ročnj časy, genž wždy nowé diwy moci, maudrosti a lásky Páně nám k mysli přiwozugj. — Neděle gest také den památný nasseho wykaupenj a poswěcenj. Protož připomjnáme sobě w ten den weliký skutek wtělenj Syna Božjho a geho wykaupenj, zwlásstě pak geho utrpenj, a oběť na křjži, kteraužto oběť krwawau cjrkew nekrwawým způsobem při mssi swaté obnowuge, a protož přikazuge wěřjcjm: aby w den swátečnj mssi swatau nábožně slysseli. A wssak, gakž bychom mohli býti pamětliwi smrti Páně a účastenstwj mjti geho prawdy a milosti, kdybychom nebyli poučeni o

[1]) II. Mogž. 20, 8. [2]) Justin apol. 2. [3]) Sermo 154. de tempore.

tom, kým gest Kristus, a kým se stal pro nás a mocně toho nepocitowali? Protož třeba, abychom w den swátečnj slowo Božj o Kristu a skutcjch geho slýchali, duchownj knihy čtli a wůbec prawdy swatého geho náboženstwj rozgjmali a gich zbožně uwažowali, a k srdci ge brali a wůbec w ten den duchowně se wzděláwali. — Neděle gest den památný wzkřjssenj Páně a dokonánj nasseho wykaupenj a obnowenj k žiwotu synů Božjch, w němž bychom gako gedna rodina a gedno pokolenj Otce nebeského k žiwotu wěčnému dospěli. A protož třeba, abychom toho dne, kdežto láska Božj se nám tak sstědře obgewila, zwlásstě toho dne prokázali se býti bratrským národem; a tudjž spogeni co gedna rodina a obec w Kristu, weřegným službám Božjm společně obcowali a křesťanské skutky lásky bratrské a milosrdenstwj konali. K tomu nás wyzýwá geden chrám, geden oltář, gedna oběť, geden chléb nebeský a účastenstwj gednoho těla a krwe Kristowy, společné modlitby, oběti a neb sbjrky na chudé a nuzné. Konečně pak gest neděle památný den milosti a wljdnosti Boha Otce nebeského a Syna geho Krista Ježjsse w Duchu swatém, tudjž gest to den poswátné radosti, kterauž zaplésalo tworstwo wyssedssi z rukau Twůrce a gsauc obnoweno a k nowému žiwotu powznesseno skrze Wykupitele Krista Ježjsse, zároweň gest i předchuť blaženosti a slasti swrchowané budaucjho žiwota wěčného. A protož slussj toho dne těssiti a radowati se w Pánu, owssémť prawým a křesťana důstogným způsobem; a tudjž dowoleno požjwati čistých a newinných radostj. „Neděle, dj sw. Řehoř Weliký, gest swátek angelů. Co prospjwá slawnostem lidj obcowati a slawnostj angelů se wzdálowati. Swátek Páně gest stjn budaucjho swátku, protož konáme onen, abychom dospěli k tomuto, genž se wěčně slawiti bude. Častěgssjm účastenstwjm časné radosti swátečnj podnjtj se duch nás k wěčným radostem, aby w prawdě gednau we wěčné wlasti požjwal, což gest zde toliko stjnem radosti“ [1]).

Překrásně wypisuge sw. Justin, mučennjk, gak prwnj křesťané neděli swětili. „W neděli, pjsse on, shromážďugj se wssichni, genž messkagj w městě neb na wenku, na gednom mjstě. Počne se pak Božj služba s tjm, že gak čas dowoluge, čtau se spisy apossstolů neb proroků. Po skončeném čtenj má přednosta řeč k shromážděnj, aby gich poučil a powzbudil, aby to, což práwě slysseli, také w žiwotě plnili. Pak powstaneme wssickni, abychom konali společné modlitby. Modljme pak se za sebe a za ty, kteřjž se křtěgj a za wssecky lidi a národy: aby ku poznánj prawdy přissli, swatý žiwot wedli, zákon Božj plnili a wěčné sláwy dosáhli. Po skončené modlitbě pozdrawugeme se pozdrawenjm pokoge. Pak se podáwá přednostowi chléb a kalich s wjnem a s wodau. Přigaw to, wzdáwá Otci čest we gménu Syna a Ducha swatého, a činj mu dlauhá djkůčiněnj za tyto dary, kterýchž nám milostiwě udělil. Když pak se skončj tyto modlitby a djkůčiněnj, pak dj lid stoge a hlasitě: Amen, t. g. hebregské slowo, genž znamená: Ano, w skutku a w prawdě stane se. Pak rozdělugj gahnowé každému přjtomnému poswěcený chléb, wjno a wodu, a donássegj to nepřjtomným. Myť nazýwáme pokrm tento welebnau swátostj, (eucharistia) a nenj žádnému dowoleno účastenstwj toho mjti, leč by wěřil w prawdu nasseho učenj

[1]) Hom. 26. in Evang.

a odpuſſtěnjm hřjchů byl obmyt k nowému žiwotu. Neb my gich nepožjwáme gako obyčegného chléba a nápoge: nýbrž gako těla a krwe Wykupitelowy; neb my gſme ſe učili: že půſobenjm modlitby, djkůčinění, gež obſahuge ſlowo Páně, tento chléb a toto wjno ſe proměňuge w tělo a w krew Páně, genž ſe wtělil k ſpaſenj naſſemu. W ſkutku apoſtolé učili nás w ſpiſech, kteréž nám zůſtawili, a genž ſe gmenugj Ewangelia: že tak Ježjš gim činiti přikázal, wzaw chléb a djky čině, prawil: „To čiňte na mau památku; toto geſt tělo mé“; a podobně wzaw kalich, dobrořečil a prawil: „To geſt krew má.“ — Pak připomjnáme ſobě těch wěcj; ti pak, genž gměnj magi, podporugj nuzné, a my gſme wždy ſrdečně pospolu. Ze wſſech těchto darů welebjme Twůrce wſſech wěcj ſkrze Syna geho Krista Ježiſſe a Ducha ſwatého. — Almužny, kteréž každý přinášſj s ſrdečnau ochotnoſtj, dáwagj ſe přednoſtowi, genž má powinnoſt podporowati wdowy, ſirotky, cizj, nemocné, ſlowem wſſechny, genž gſau poněkud ſkljčeni“ [1]). — Tak ſwětili prwnj křeſťané neděli. Protož wzbuzuge ſw. Auğuſtin: „Bratřj, den Páně ſwěkme tak, gakž s ſtrany ſoboty přikázano bylo ſtarým: Hleďme, aby odpočinutj naſſe nebylo marné; nýbrž polnj práce a wſſeho zaměſtnánj prázdni gſauce, toliko ſlužbau Božj ſe zabýweyme. — Přigdiž tedy komukoliw to možné, k wečernjmu i nočnjmu ſlawenj, a tam w ſhromáždění chrámowém proſiž Boha za hřjchy ſwé. Kdožby pak to nemohl, nechať ſe aleſpoň doma modlj a nezanedbáwá powinnowanau ſlužbu wykonati. We dne ſe wſſak nikdo ode mſſe ſw. neodlučug, a an ſe oſtatnj do chrámu ubjragj, w zahálce nezůſtáwey“ [2]). W týž ſmyſl pjſſe učený Origenes, ſpiſowatel cjrkewnj: „Geſtliže ode wſſeho zaměſtnánj ſe zdržugeš a nic ſwětſkého nekonáš, owſſem ale duchownj ſkutky wykonáwáš, chrám nawſſtěwugeš, duchownjmu čtěnj ſluch propůgčugeš, o wěcech nebeſkých přemeyſſljš, o budaucj pečugeš. Saudce máš na očjch a k newiditelným, budaucjm wěcem prohljdáš: tjm zagiſté ſwětjš ſobotu křeſťanſkau [3]).

A když ſe takto ſwětj den ſwátečnj, w prawdě nezůſtane bez užitku. Swěcenj neděle zagiſté půſobj časný i wěčný ziſk. Mnohý ſe owſſem domýſſlj, že čas, kterýž k ſwěcenj dne ſwátečnjho geſt uſtanowen, ztracen a zmařen bywá, domnjwage ſe, že kdyby geg k práci wynaložil, žeby mnohem wjce ziſkal. A wſſak nepowažuge, že i tělo potřebuge odpočinutj, a že tělesné ſjly magj potřebj zotawenj, aby k dalſſj práci ſchopny byly, a aby práce ſe dařila; naopak, kdožby ſe neuſtále namáhal a ſil ſwých napjnal, žeby geho ſjly konečně klesnauti a k práci neſchopnými ſe státi muſily, prawě tak gako kuſſe neuſtále napnutá ſwau pružnoſt tratj. Nad to třeba uwážiti, že nezáležj wſſecko na tom, mnoho-li wydobýwáme; ale že také mnoho na tom záležj, gak wydobytého použjwáme, a že tudjž i w tomto ohledu ſwěcenj neděle mnoho proſpjwá: geſſto myſl tuto ſbjráme, maudroſti a opatrnoſti ſe wyučugeme, gakbychom časných ſtatků k dobrému ſwému použiti měli. Konečně pak znamenati ſluſſj, že i při dennjm wýdělku mnoho záležj na požehnánj Božjm, a že Bůh, když z lásky a poſluſſnoſti k němu den ſwátečnj náležitě ſwětjme, mocen geſt nám požehnati a hogně wynahraditi, co gſme náležitým ſwěcenjm ſwátku opominuli, gakož w ſkutku zaſljbil lidu Iſraelſkému, řka: „Oſtřjheyte ſobot

[1]) Apologia. [2]) Sermo de temp. 251. [3]) Super Exod. Hom. 69.

Digitized by Google

mých, a bogte se swatyně mé. Gá Hospodin. Budete-li choditi w přikázanjch mých a poručenj mých budete-li ostřjhati a činiti ge, dám wám dessitě časy swými, a země wydá úrodu swau, a stromowé plnj budau owoce“ [1]). A podobně mluwj Hospodin u proroka Isaiáše: „Odwrátjš-li w sobotu nohu swau, tak abys nečinil wůli swau w den swatý mág, a nazůweš-li sobotu dnem rozkossným (t. g. budeš-li gi rád swětiti způsobem Bohu přjgemným), a swátek Hospodina dnem slawným a budeš-li ho slawiti tak, abys nečinil cest swých, ani aby se nalezala wůle twá (t. g. žádného djla aniž pak hřjchu) a abys mluwil řeč (t. g. daremnau): tehdy kochati se budeš w Hospodinu, a wyzdwihnu tě na wysosti země a nakrmjm tě dědictwjm Jakuba Otce twého“ [2]). A w prawdě zkussenost nám podáwá toho důkazů dosti. Nikdy zagistě nepracowalo a nelopotilo se w den swatečnj tak, gako práwě za dnů nassich: a předc nebylo nikdy tolik bjdy a nauze gako práwě nynj, gakoby kletba Božj na takowé prácj spočjwala. A pak, gaká zkáza w ohledu dussewnjm! Celý týhoden k prácj takřka přikowáni, nemagj mnozj ani času, aby k duchu přissli a myšl k wyšssjm nebeským wěcem obrátili. A když přigde posléze den swátečnj, kdeby se měli zpamatowati a u wědomj wyšssjho powolánj swého a důstognosti swé péči swau o dussi nesmrtelnau mjti, gi wzděláwati, cwičiti, a k Bohu a k nebeským wěcem pozdwihnauti a gi poswětiti: i tu pohřjžugj ducha swého w práce a zahrabugj ho takřka w prach péčj pozemských. Ký diw, že takowýto člowěk zponenáhla na dussi zcela zapomjná, Boha a wěčnost, ctnost a sprawedlnost zcela s očj pausstj, a takřka zhowabuge, a pak wssecek pohřjže u w pozemské péče toliko tělu a žádostem geho slaužj. Břicho gest mu Bohem, země nebem — on nezná nic wyššjho, a genom moc a hrůza držj ho w mezech zákona. Gaký to bjdný twor, gak zcela zbawený wyšssj důstognosti a hodnosti lidské, prawý to čerw, plazjcj se w prachu země, otrok massiny! — Člowěče, wolá tu sw. Jan Zlatoústý: „Bůh tobě dáwá ssest dnj a zanecháwá sobě gen geden; ty pak se tak málo Boha bogjš, že ani ten gedinký den gemu zcela obětowati nechceš; nýbrž pozemským zamněstnánjm geho zneuctjwáš? Nebogjš se rownati se swatokrádežnjku, gessto Bohu tento poswátný den k rozgjmánj a poslauchánj slowa Božjho ustanowený kradeš a časnými starostmi zprzňugeš“ [3])? Ne méně hubj sebe ano gesstě wjce hřessj ti, kdož sice toho dne nepracugj, a wssak swátky a neděle w záhalce a w nečinnosti bez Božj služby á bez náboženosti trávj, aneb dokonce hřjssným rozkossem se oddáwagjce, gich zlehčugj a samého Boha potupugj. Ach, tak mussj i to, což by k pozdwižennj myšli a poswěcenj ducha napomáhati mělo, muss slaužiti k zdiwočenj a zpustossenj srdce a k zahynutj dusse; a wssednj den, genž pautá člowěka k hraudě země, gest mu spasitelnějssj a prospěssnějssj než swátečnj. Swatý Bernard Seuenský dj dobře w ohledu tomto: „Diwná possetilost mnohých! celý den pracowati pro bjdné tělo, a w neděli lopotiti se ke zkáze nessťastné dusse. Strassná possetilost! celý týden konati djla dowolená, a neděli hyzditi hrau, rozkossemi, obžerstwjm a tančenjm.“ Tak hluboko klesl člowěk a tak daleko to přisslo u mnohých, zwlásstě we wětssjch městech, že dopoledne w neděli se trávj w djlnách a we fabrikách u strogů

[1]) III. Mogž. 26, 2—4. [2]) Isai. 58, 13. 14. [3]) Hom. 24.

Digitized by Google

a odpoledne pak se mrhá w krčmách bjdných a w hnusných rozkossjch; a na to pak aby se mjra neřesti dowrssila a wýdělek celého týhodnu prohýřil, držj se gesstě tak řečený modrý pondělek, a co se tu zanedbáwá, wynahražuge se pak w neděli. — Ty pak, milý křesťane, kdožkoliw gsi, nečiň tak. Zwlásstě ty, křesťanský hospodáři, hlediž netoliko sám den swátečnj náležitě zachowati a swětiti; alebrž snaž se také přidržowati k tomu čeleď a domácj swé. Takto netoliko sebe poswětjš, nýbrž také odchowáš sobě pořádnau čeleď, Bohu i lidem wěrnau; sám pak na přjbytek swůg Božj požehnánj swoláš a časného i wěčného prospěchu nabudeš. —

Wyprawuge se o gistém holiči, gménem Wiliam Kind, genž četné swé známé w neděli holjwal, a protož služby Božj zamesskáwal, že, když gednau w neděli po swé práci ssel, náhodau nahljdl do gednoho otewřeného chrámu, a zaslechl kazatele, genž práwě četl mjsto pjsma swatého: „Pomni, abys den swátečnj swětil.“ I poslauchal za chwjli kázanj to, a poznal, že nemůže požehnánj Božj na práci geho spočjwati. I odessel nepokogný a ssel po swé práci dále. Nepokog mysli geho rostl denně wjce. Konečně pak se ustanowil na tom, že péči swau na Pána wložj, a že nebude wjce w neděli pracowati, nýbrž že bude w ten den wýhradně o spasenj dusse swé pečowati. Wssak ale přitom ztratil brzy wznessené přjzniwce swé, a konečně mu zůstali toliko sprostj k holenj. I přihodilo se gednau w sobotu pod wečjr, že geden cizinec posstau přigel a tázal se po holiči, chtěge, aby ho zatjm oholil, co se koně přepřahati budau; gessto nechtěl, aby se to w neděli konalo. To pohnulo srdcem holiče, genž uslzeným okem prosil cizince, aby mu dal ğros na swjčku, anto se giž připozdjwalo. I dal mu ho cizinec, přemýsslege, gaká by asi byla přjčina chudoby geho? Když pak byl oholen, dj: Musel gste asi podiwný osud mjti; nemámť owssem nynj času wyslechnauti wás, tu máte zatjm tolár, až se nawrátjm, pak se domluwjme. Gaké gest gméno wasse? Kind, dj holič. Podlé řeči měl byste býti ze západnjho Anğlicka. — Ano, gsem z Kingstonu. — Gak se gmenuge otec wáš? — Tomáš. — Měl gesstě gednoho bratra? Ano, ten odessel do Indie a my newjme o něm nic wjce. — Pogďte a následugte mne, odwece mu cizinec u podiwenj; gdu práwě k muži, genž se wydáwá za Wiljma z Kingstona, pogďte a postawte se mu do očj a můžete-li dokázati, že wy gste to, pak mám utěssenau zpráwu pro wás. Wáš strýc umřel a zanechal wám weliké gměnj. I přibljžili se ke kočáru, a muž genž se za Kinda wydáwal, byl lehce poznán co podwodnjk, a nauzi holičowě bylo odpomožjno, práwě když bjda geho neywyšssjho stupně dosáhla. Hle, práwě ona chudoba, kteraužsi přitáhl swědomitým swěcenjm neděle, přispěla gemu k hognému požehnánj.

Podobně se wyprawuge, že w roku 1830 zpráwce gedné párnj lodě na řece Missisipi w sewernj Americe, gménem Helen Greğor, že žádal od gednoho námořnjka, aby w den nedělnj zbožj nakládal. I zpěčowal se tento, dokládage: že by to bylo proti geho swědomj, w neděli nepotřebnau práci konati. Načež doložil zpráwce, že se zákon o swěcenj neděle až k řece Missisipi newztahuge; ale námořnjk odpowěděl, že se widj wssudy zákonem tjmto wázana. Tak gdi, odwece zpráwce, a zaopatř někoho mjsto sebe. Ani toho nemohu učiniti, i to gest proti mému swědomj, odpowěděl námořnjk. Tedy gsi na hodinu propusstěn ze služby, dj mu zpráwce a wy-

Digitized by Google

platil ho. — Co měl ubohý tento dělati? I odeſſel, řka u ſebe, že to k dobrému geho bude napomáhati. A tak ſe w ſkutku ſtalo. Po nětkolika dnech roztrhl ſe na oné lodi parnj kotel, a wětſſj část těch, genž ſe na nj nalézali, přiſſli o žiwot [1]). —

Pán Ježiš ſe tázal překwrácenýchfariſeů: Sluſſj-li w ſobotu uzdrawowati? A oni mlčeli, ničeho neodpowjdagice. — Což to bylo tak těžko, dáti odpowěd na otázku tuto? K tomu zagiſté nenj wjce třeba, než aby měli toliko prawau známoſt Boha a aby wěděli a dobře ſi toho byli ſwědomi: w čem záležj prawá bohoſlužba? Pak mohli lehce pochopiti: že miloſrdenſtwj a ſlužebnoſt w potřebě geſt ſkutek bohumilý a tudjž prawau službau Božj, a že ſe uzdrawenjm nemocného ſobota netoliko nerwſſi, alebrž ſwětj. A wſſak tak daleko nedoſpěli překwrácenj Židé. Oni ſe toliko tázali: gak tomu učj zákonnjci a pak lpěli bez ducha a bez rozumu na liteře zákona a na wýroku zákonnjků; a nepowažugice: že duch geſt, genž obſahuge pjſmena, že zabjgj: nemohli ſe ani k rozumnému uſudku powznésti a ſe zproſtiti zaſtaralých předſudků. Owſſem, kdyby měli prawého ducha, dočtli by ſe i w pjſmech, což dj Pán u proroka Oſeáſſe: „Miloſrdenſtwj chci, ne obětí“; a lehce by mohli pochopiti, že ten, genž miloſrdenſtwj nad obětí klade, w čaſu welké nauze bližnjho nikoliw nebude zapowjdati w ſobotu gemu pomáhati. A wſſak i toto gich uſſlo, geſſto lpěli na liteře zákona a pro předſudky nepoznali a nechápali gſau ducha geho. A tak až podnes. Až podnes mnozj nemohauce a nechtjce ſe powznésti ku prawé známoſti Božj a ſwatého náboženſtwj chowagj pewně mnohé předſudky a bludná ſmýſſlenj, aniž chtěgj od nich upuſtiti. Gak může pauhé rozhřeſſenj bez kagicnoſti a prawého pokánj proſpěti? A předc ſe mnozj upokogugi, gen když rozhřeſſenj obdrželi; nedbagice nic o kagicnoſt a o naprawenj žiwota. Gak mohau dlauhé modlitby, kteréž ſe bez pozdwiženj myſli a zbožnoſti frdce toliko úſty konagj, gak mohau proſpěti a Bohu ſe ljbiti? A předc ge konagj mnozj takto, domnjwagice ſe gimi králowſtwj nebeſké ſobě wymodliti. Gakby mohla pauhá mrtwá wjra bez ſkutků a wůbec bez křeſtanſkého žiwota ſpaſiti člowěka? A předc byli gſau mnozj toho přeſwědčenj a chowagj ge až poſud. A tak ſe drží pewně mnohá bludná ſmeyſſlenj a magj ſe za giſtau prawdu, gichžto ničemnoſt a překwrácenoſt by ſe lehce poznala, kdyby ti, genž ge chowagi, mohli ſe powznésti k prawé známoſti Boha a wjry křeſtanſké. A co přitom geſt neyhorſſího, že k takowémuto bludnému ſmýſſlenj ſe obyčegně přidá gakáſi duchownj pýcha, genž žádného přeſwědčenj a lepſſího poučenj nepřipanſſtj; alebrž člowěka wjce w bludu zatwrzuge a upewňuge. Ne gednau mluwil Pán Ježiš fariſeům o ſwěcenj ſoboty; doſti zřegmě gim dowodil: že konánjm dobrých ſkutků ſwěcenj ſoboty ſe neruſſj; že Otec nebeſký půſobj i w ſobotu, dáwage wſſem dobré, a že tudjž i gemu, gakožto Synu geho přiſluſſj w den ſobotnj půſobiti a dobré ſkutky konati; dále také dowozowal, že ſobota učiněna geſt pro člowěka, k gehoprofpěchu a ſpaſenj, ne pak člowěk pro ſobotu, aby ſwěcenjm ſoboty welikau zkázu utrpěti měl: nicméně ſlowa geho ſe nepřigala, aniž ſe gim uwěřilo; ba když nemohli nic podſtatného namjtati, aleſpoň zatwrzele mlčeli. —

[1]) Mehler's Beiſp. 3. bſl.

Digitized by Google

O kde k bludům náboženſkým ſe přidružj geſtě pýcha a wyſokomyſlnoſt: tu neproſpjwá žádné ſebe lepſſj ponaučenj, aniž lze prawého přeſwědčenj docjliti; tu ſe zanewře na každého, kdož něco takowého obmýſſlj a giž napřed klade ſe wſſemu přeſwědčenj tuhý odpor, a kde nelze zgewně odporowati, mlčj ſe aſpoň zatwrzele. Fariſeowé w dneſſnjm ſwatém Ewangelium mohau tuto wſſem napotomnjm wěkům a pokolenjm býti k ſtraſſné wýſtraze! — Uchowey nás, Pane, od takowéto přewrácenoſti a zatwrzeloſti ducha. Dejž: bychom tebe a wjru twau prawě poznáwali, a pokornym ſrdcem wſſeliká ſpaſitelná ponaučenj ochotně přigjmagjce w poznánj twé nebeſké wjry a w křeſťanſkém žiwotě denně wjce proſpjwali.

Zahanbiw Pán Ježjš přewrácenoſt fariſeyſtau, neoſtýchal ſe wykonati ſkutek lásky a miloſrdenſtwj na ſkljčeném chudáku — na wodnatelném, gakž wyprawuge ſw. Ewangeliſta: On pak doſáh geho, uzdrawil (geg) a propuſtil. I uzdrawenj wodnateluého tohoto nenj bez wyššſjho duchownjho wýznamu. Neb wodnatelný tento geſt trefný obraz ſwětáka. Tři gſau hlawnj wady wodnatelného: zprwu, že ho trápj neſnešitelná žjzeň tak, že čim wjce pige, tjm wjce žjznj; pak že tělo geho a neb částka těla, kdež ſe ſſlávy nashromáždily, gſau welmi oteklé a opuchlé, anto oſtatně wyſchlý geſt; konečně pak geſt ſlabý a mdlý w chůzi a má krátký a ſmrdutý dech. A to geſt obraz duſſe pogaté láſkau k ſwětſkým wěcem. Onak zagiſté nenj s to, aby ſwobodně dýchala w čiſtém wzduchu wěcj nebeſkých, aniž geſt ſchopná ſama o ſobě učiniti krok na ceſtě k wěčnému ſpaſenj a wydáwá w pozemſkých a oplzlých řečech ohyzdný puch od ſebe, gakož geſt prázdná cizých myſſlének a naplněna a nadmuta ohawnými žádoſtmi. Trápj a trápj gi neuhaſitelná žjzeň a žádoſt ſtatků, rozkoſſj a ſlávy ſwětſké; ſama pak ſe ſtáwá tauž měrau žjzniwěgſſj, čim wjce ſe ſnažj gi uhaſiti. O gak bjdná geſt duſſe tato: wſſeho žádoſtiwá a ničim ſpokogená, chudá u proſtřed hognoſti, njzká we wyſokomyſlnoſti a neſſtaſtná w domnělém ſtěſtj ſwém. Ubohá duſſe! co má činiti, gak má ſobě počjnati, aby uzdrawenj doſſla? Muſjt podobně gednati gako wodnatelný w dneſſnjm ſw. Ewangelium: — Wodnatelný zagiſté utekl ſe k nebeſkému lékaři Kriſtu Ježjſſi. A to geſt ten neylepſſj proſtředek. Kriſtus, gakž dj ſw. Auguſtin, geſt ſám lékař a zároweň i ſám lék neywýborněgſſj. Před něho ſe muſj poſtawiti každý na duſſi wodnatelný, k němu ſe muſj w pokoře a ſtrauženoſti utéci. Dále pak wodnatelný hledal Pána, když wečeřel. I ti, genž wodnatelnoſti duſſe ſkljčeni gſau, muſegj ho hledati w chrámjch, kdežto w neyſwětěgſſj ſwátoſti takřka ſtoluge, netoliko gako miloſtiwý Bůh, gſa hotow odpuſtiti nám hřjchy, ale také gakožto útrpný lékař, gſa hotow zhogiti neduhy naſſe. Nebo gako w hluku ſwětſkém wane gakýſi pozemſký wzduch, genž ducha ohluſſuge, ſrdce poruſſuge a člověka činj téměř celého tělesného: podobně wane i w křeſťanſkých chrámjch okolo Kriſta we welebné ſwátoſti přjtomného, gakýſi nebeſký wzduch, genž nás powznáſſj nad ſwětſké wěci k wyššſjm nebeſkým wěcem a nás naprawuge. I ten neywětſſj hřjſſnjk, genž ſe před welebnau ſwátoſtj pokořj a gj ſe klanj, nemůž odegiti, aby nezataužil po naprawenj žiwota ſwého; a gako ze ſpolečnoſti lidſké, wždy gako menſſj člověk odcházj, podobně odcházj z obcowánj s Kriſtem wždy gako lepſſj křeſťan. Neprawě tedy ſtěžugeme ſobě na mdlobu při-

Digitized by Google

rozenosti swé, na moc a sylu wássnj, na množstwj nebezpečenstwj a na tjž hřjssných zwyků. Přjčina wěčného zahynutj nasseho gest, gakž dj sw. Rehoř: že gsauce churawj nehledáme lékaře a nehledáme ho tu, kdež ho nalézti lze. — Dále pak wodnatelný stál před Kristem, aniž mluwě slowa k němu; předc wssak u wnitř nemlčelo srdce, genž bylo plné wjry w moc Páně a důwěry w geho dobrotu; nad to měl obrácený zřetel na Krista, očekáwage: že se setká s milostiwým pohledem geho, a že wolánj srdce geho wnikne w laskawé srdce Páně. A podobně musj i wodnatelný duchem se stawiti před Krista. Ano, gako nuznj často na schodech a neb před okny bohatých se stawj, aniž co mluwjce, nýbrž časem k nim smutně pohljžegjce a dáwagjce gim okem swým na srozuměnau swau bjdu, někdy pak i wzdychagjce, což wjce platj, než dlauhé žaloby: podobně i my gsauce wodnatelnostj ducha skljčeni, máme se před Krista stawiti, k němu u pokoře a ljtosti patřiti. Tákowýto pohled pocházj ze srdce, pronjká srdce Páně a mluwj k němu mocně a docházj odpowědi; a srdce, genž takto k sobě mluwj a sobě odpowjdagj, rozumj sobě, milugj sebe; — pak gest uzdrawenj gisté. Mimo to má se dostawenj toto před Krista djti w sobotu, gakž činil wodnatelný w dnessnjm sw. Ewangelium, aby se totiž wsseligaké djlo hřjchu zastawilo. Mnozj owssem se stawj před Kristem s neduhem swým a očekáwagj smilowánj geho; ale že nekonagj sobotu, to gest: že hřjchu swatwečer nedělagj, zdržugjce se od předesslých neprawostj a potlačugjce žádostj hřjssných: zdrawj nenabýwagj. Konečně pak třeba, aby, gako w swatém Ewangelium, Kristus i duchem wodnatelného dosáhl, to gest: gemu Ducha swého udělil, skrze kteréhožby se rozlila láska w srdci geho, kterážto uzdrawuge wsselikau wodnatelnost; to gest přjlissnau žádost časných wěcj hasj. A w prawdě postawjme-li se před něho gako prawj kagjcnjci, nebude moci déle odporowati laskawé srdce Páně pohledu na strast a bjdu duchownj, aniž úpěnliwému wolánj důwěrné pokory. Pohled na strast a bjdu dussewnj ukogj ho, pohne gim a přiwodj ho k smilowánj. On pak wztáhne ruku swau a dosáhne nás. My pak mussjme Pánu k nám sahagjcjmu ruku podati: poněwadž Bůh žádného nechtjcjho duchownè ani neuzdrawuge, ani neosprawedlňuge, gakž sw. Auğustin učj [1]). Umègmež tedy sobě pomáhati a Spasiteli k nám sahagjcjmu ruku podáwati: abychom snad někdy žalostiwě slyssseti nemusili: „Wolal gsem, a nechtěli gste, wztáhl gsem ruku swau, a nebylo, kdoby pohlédl. Pohrdli gste wssj radau mau a trestánj mého odnedbali gste se: protož i gá také k zahynutj wassemu posmjwati se budu, když přigde na wás to, čehož gste se báli" [2]). —

Čj-li z wás osel neb wůl upadne do studnice, (zdaž) newytahne ho i hned w den sobotnj? Tak se tázal Pán Ježjš fariseů, genž nechtěli pochopiti, že slussj w sobotu člověku pomáhati, gessto sami to za dowolené pokládali i w den sobotnj domácj howoda ze studnice wytahnauti. A otázka tato byla zagisté k nemalému zahanbenj gich. Gaká to zpozdilost, gaká to přewrácenost farisejská! Nerozumnému howadu w sobotu pomáhati, pokládali za powinnost a za dowolené: člověku pak rozumnému w nemoci přispěti, mělo býti nedowolené. A podobně ge-

[1]) Hom. 15. de verb. apostoli. [2]) Přjsl. 24. 25.

Digitized by Google

dnagj až posud mnozj křesťané. Klesne-li kdo, neb přihodj-li se mu gaká časná nehoda, pokládá to každý za powinnost w této potřebě gemu přispěti; klesne-li pak kdo duchowně, upadne-li do studnice hřjchu smrtelného, žádný si ho newssjmá aniž mu kdo přispjwá, aby wybředl; naopak dj mnozj w hrubé necitelnosti: „Kdo chce kam, pomozme mu tam". Gaká to zpozdilost! Tělo a statek od zkázy zachowati, dussi pak nesmrtelnau zahynaut nechati; časné sskodě brániti, wěčné pak zkázy dopausstěti. A protož chceme-li maudře gednati, abychom nezaslaužili podobné důtky gako fariseowé: snažmež se wssj silau, blaudjcjho neb pokleslého bratra na prawau cestu přiwoditi, ze studnice hřjchu ho wytáhnauti. A to se stane neylépe bratrským napomjnánjm a pokáránjm. K tomu zagisté zawazuge nás powinnowaná láska k Bohu, kterýž býwá hřjchem urážen: což nemůžeme sobě přáti, ač milugeme-li ho oprawdu; k tomu nás také zawazuge slussná láska k bližnjmu, gemužto nemůžeme dáti lepssj důkaz milowánj swého, než když zachowáme dussi geho od zkázy. Wssak ale napomjnáme-li a káráme-li pokleslého bratra, třebať, aby se to dělo prawým způsobem: abychom, gakž dj sw. Jan Zlatoústý, chtjce kleslého pozdwihnauti a wytáhnauti, geho gesstě k wětssjmu pádu nepřiwodili. — Předewssjm třeba, aby se wsseliké napomjnánj a pokáránj dělo w tichosti a mjrnosti, bez hněwu a bez zlosti. Ti zagisté, kdož se zlostj pokleslého napomjnagj, podobagj se těm, genž wola neb osla ze studně neb gámy wytahugjce, wážj mu prowaz okolo krku. Kdož newidj, že ho usskrtj? — Podobně i ti, genž s mrzutostj a newolj w rozhorčenj bližnjho káragj, působj: že tento pak neuzná winy swé, abrž domnjwage se, že co se mu dj, prawj se mu ze zásstj, zatwrdj srdce swé. K tomu přigde také to, že rozhorlený lehce překročuge meze a pak z pokáránj stáwá se wáda, což zagisté newede k naprawenj. A protož dobrau radau gest tu swatý Augustin těm, genž giných naprawiti se snažj: aby, prwé, nežli giného káragj, sami sebe zkausseli, zdaž to činj z lásky. Neb, dokládá, „cokoliw rozhořčenau myslj prawjš, gest útok trestagjcjho, ne pak láska káragjcjho: milug zprwu, pak rciž, co chceš" [1]). — Dále třeba, abychom napomjnagjce kleslého, nečinili to twrdými slowy a přjliš ostře, podobagjce se těm, genž wytahugjce wola ze studně ho za ussi tahagj aneb ginak bjdně mučj, než ho wytahnau; nýbrž tu slussj tichosti a mjrnosti ssetřiti; dle slow swatého Pawla, genž pjsse: „Bratřj, byl-li by člowěk i w gakém hřjchu zachwácen, wy, kteřjž gste duchownj, poučte takowého w duchu tichosti" [2]). Kdož twrdau řečj neb úsměsskem aneb tupenjm a haněnjm giné kárá, ten zagisté ukazuge, že ponaprawenj geho neplyne z rozumu neb z dobré wůle; nýbrž z wássně: ze zássti neb pýchy a tudjž klesagjcjho wjce rozhořčuge, a těžko k naprawenj přiwodj. Protož pjsse sw. Pawel Timotheowi: „Tresci, pros, žehři we wssj trpěliwosti a učenj" [3]). K čemuž dokládá sw. Prosper: „Tresci saudruhy, pros starssjch, žehři na mladssj; poněwadž mjrně pokáraný prokazuge uctiwost tomu, kdož ho kárá: naopak uražený přjlissnau přjsnostj a káránjm ani nepřigjmá pokáránj ani naprawenj. Protož dobře dj tuto sw. Ambrož: „Wjce prospjwá přátelské pokáránj, nežli bauřliwé obžalowánj: ono působj stud, toto wzbuzuge rozhořčenost" [4]).

[1]) In epist. ad Galat. c. 6. [2]) Gal. 6, 1. [3]) Tim. 4, 2. [4]) Exposit. super Luc.

Digitized by Google

Dále také třeba, abychom káragjce pokleslého bratra, netoliko chyby geho a wady mu předstjrali; alebrž ho také poučili, gakby se měl naprawiti a se budaucně poklesků těchto wystřjhati, gak wzbuzuge apoštol Páně, řka: „Wy, kteřjž gste duchownj, poučte kleslého w duchu tichosti". Ti, genž poskytugj dlauhých káránj a wytýkánj chybugjcjm, ale žádného ponaučenj, gak by chyb wzniknauti měli, gednagj podobně gako ten, genž wida upadlého do studně, dlauho a obssjrně se ho na wssecko wyptáwá: pak owssem sprawedliwě řjci může: Co se tážeš, gak gsem tam upadl, děley raděgi, abys mne wytáhl. — Konečně pak třeba, abychom při káránj bližnjho ssetřili přjhodného času. Tudjž neprospjwá kárati hned, pokud gesstě prudkost wássně zaslepuge rozum a mysl kleslého, kdežto napomenutj nepřigjmá; nýbrž gesstě wjce se rozljtj; abrž slussj kárati raděgi, až by se utissil prwnj náwal wássně neb rozgitřenosti; gako napomjná maudrý Sirach: „Nerozněcug uhlj hřjssnjků, tresce ge, abys se nezapálil plamenem ohně hřjchů gegich". [1]). Toho zakusil ke swé zkáze Preraspes, přjtel o důwěrnjk Kambysa, krále perského. Tento napomjnal gednau opilého krále, aby méně wjna požjwal, gessto neslussj na krále opilstwj. I rozhorlil se král a netoliko nepřestal pjti, abrž pil gesstě wjce. Pak kázal přiwésti sobě synáčka geho gediného, že ukáže, zdaliž bez smyslu gest, an srdce geho prostřelj. A w skutku namjřil a prostřelil ge řka, otci: Wiz, zdaliž opilého krále ruka gest gistá a oko bystré! — Opatrněgssj byla Abigail, manželka Nábalowa, genž podnapilému muži swému newytýkala dřjwe potupy, kterauž byl Dawidowi učinil, až druhého dne na uswitě, když z wjna wytřjzliwěl. Pak prospělo, co mu řekla do očj; nebo když mu oznámila, co byl učinil, zmrtwělo srdce geho w něm, a učiněn gest gako kámen [2]); poznal chybu swau. Gdi i ty, křesťane milý, a čiň podobně: napomjnag w tichosti, trpěliwosti, w uměnj, laskawě a w prawý čas chybugjcjho bratra swého — naprawjš ho.

Powěděl pak (Ježjš) k pozwaným podobenstwj, wida, kterak přednj mjsta wywolowali. Diwná to wěc. Pokud pozwanj hosté ssetřili Ježjsse, co russitele soboty, gehožto co auhlawnj protiwnjci wespolek nenáwiděli, bylik gsau sgednoceni, tak že na otázku: slussj-li w sobotu uzdrawowati? wssickni až na gednoho mlčeli. Gak mile ale se přibljžil čas, aby k stolu se brali, pogednau pobauřeni gsau, a snažjce geden druhého s dwořilostmi předčjti, usilowal každý přednj mjsto uchwátiti. Nikde zagisté se neobgewila pýcha a wysokomyslnost pokryteckých těchto fariseů tak, gako práwě tuto. Někteřj z nich gakož ti neywznessenějssj a neynábožněgssj posadili se bez mnoha okolků na prwnj mjsto, kteréž gim dle wlastnjho důměnj wssjm práwem přináležela, zatjm pak ostatnj snažili se přetwářenau zdwořilostj a ponjženostj na předněgssj mjsta se dotřjti. A co se dělo s Kristem Pánem, s hostem, genž wznessenostj a swatostj swau ge wssecky předčil? Bez pochyby že pro samé zdwořilosti, kteréž sobě wespolek prokazowali, ani naň newzpomenuli, a že se gemu nedostalo giného mjsta, leč toho, kteréž prázdné zůstalo, totiž poslednjho. Co sskodj? Proto předc nepřestal i na poslednjm mjstě býti gegich Mistrem a učitelem a mohl tjm

[1]) Sir. 8, 13. [2]) I. Král. 25, 37.

důtklíwěgi kárati a trestati pýchu gegich, řka k nim: Když budeš na swadbě, nesedey na přednjm mjstě; aby snad wzácněgssj než-li ty nebyl pozwán od něho, a přigda ten, kterýž tebe i onoho pozwal, řekl by tobě. Dey tomu to mjsto; a počal bys s hanbau na posslednjm mjstě seděti. Ale když budeš pozwán, gdi, a posaď se na posslednjm mjstě; aby, když přigde ten, kterýž tebe pozwal, řekl tobě: Přjteli, posedni wýsse'. Tedy budeš mjti sláwu před spolustoljcjmi. — Ne nadarmo připodobnil se gednau Pán Ježjš sám k člowěku hospodáři, genž z pokladu swého wynássj staré i nowé wěci. Nebo co tuto powěděl fariseům dle slowa, nenj nic nowého, nýbrž gest to stará prawda, kteráž se čte giž w starém zákoně w knize přjslowj, kdež totiž stogj: „Neukazug se slawným před králem, a na mjstě welikých nestůg. Nebo lépe gest, aby řečeno bylo tobě: Wstup sem; nežli abys snjžen byl před knjžetem" [1]). Než i slowa tato starého zákona gsau z pokladu geho; neb gak dj sw. Pawel; „Ježjš Kristus wčera i dnes onť i na wěky" [2]); on zagistě gest základ starého i nowého zákona w nichžto obau duch geho wane a ge proniká. Wssak ale slowa tato gsau také nowá, owssemť co do wyššjho smyslu w nich zahrnutého. Prawdať sice, že se zdagj zawáněti wjce swětskau opatrnostj než nebeskau maudrostj, gakoby se tu učilo toliko chytrosti a ljcoměrnosti kteráž za zakrytau pokorau a ponjženostj swau pýchu a hrdost skrývá a kteráž se proto ponjžuge, aby tjm wjce powýssena byla. Wssak ale uwážj-li se wěc ta bedliwěgi, patrno, že to nemohl býti úmysl Mistra nebeského, učitele Božské prawdy. Nebo kdyby tu sslo toliko o nějaké prawidlo světské opatrnosti: kdež gest schytralý a prohnaný světák, gemuž by nebylo známé prawidlo toto? I pohané to wěděli. Tak wyprawuge přjsný Tacitus, starořjmský spisowatel, o gednom wznesseném Řjmanu, genž wýborné měl wlohy a schopnosti, kterýmžto welké a rozsáhlé wěci podnikati a prowáděti uměl; kterýžto pak se stawěl býti blbým a nepatrným, aby skryl ostrowtipnost swau a utagil welikého ducha swého, by takto se uchránil před žárliwostj a závistj giných. Tak sstastný nebyl gistý Aloysius Sylweira, genž u gednoho welmože w Portuňalu byl tagemným pjsařem. Gednau měl onen psáti na papeže, a Sylweira dostal rozkaz, aby w též záležitosti psanj na papjr postawil. Když pak ge předložil, uznal ge pán geho za mnohem wýborněgssj, než swé wlastnj, kteréž u přirownánj s njm nebylo ani hodno čtenj. Co učinil Sylweira, obdržew takowau chwálu? I ssel domů, sebral své wěci a dal se na autěk. Bez pochyby poznal nebezpečj, kteréž mu hrozilo od žárliwosti pána geho a pozdě rozpomenul se na prawidlo maudrého Siracha: „Při králi nechtěg býti widjn maudrým" [3]). Wssak ale to gest gen gedna polowice průpowědi geho; druhá pak předcházegjcj polowice průpowědi té znj: „Neosprawedlňug se před Bohem, neb on gest znatel srdce." A tuto se nám podáwá také klíč ku porozuměnj wyššjho a prawého smyslu podobenstwj, kteréž předložil Pán Ježjš w dnessnjm swatém Ewangelium fariseům. Nebo, nemáme-li před lidmi buďsi wznesseného neb zprostého stawu pýchati a se wyná-

[1]) Přjsl. 25, 7. [2]) K Žid. 13, 8. [3]) Sir. 7, 5.

Digitized by Google

ſſeti, geſſto by to bylo marné a poſſetilé: tjm méně ſluſſj, bychom ſe oſlawowali před Bohem, gemuž gediné přiſluſſj ſauditi o naſſj wnitřnj hodnoſti. O, gak neſkončeně wyſoko ſtogj nad námi a nad náhledy naſſimi ſaud Páně, genž patřj na wěci, gak w prawdě gſau, geſſto my toliko zewnitřnj podobu gegich známe. Wyprawnge ſe o giſtém wzneſſeném Řjmanu dáwnowěkoſti gménem Marcus Terencius Warro, že měl ten obyčeg k ſobě ſezwati malý počet hoſtů a to ſice obyčegně ne wjce než dewět. I přihodilo ſe gednau, že ſe wynalezl také geden muž, ne přiliš známé powěſti, na něhožto zpráwce ſe obořil, řka: Gſi tu zbytečný, odſtup a gdi ſwau ceſtau. Wſſak nezwaný nedal ſe odſtraſſiti. Proč ſe zlobjš? odwece. Ge-li zde o někoho wjce, tuť ſnadná pomoc. Tobě toliko třeba, abys počal ode mne počjtati, pak ſhledáš, že negſem nad počet zbytečný, nýbrž někdo giný [1])! — A podobně ſe gich nalezá na ſwětě mnoho, genž gſau powrženj, genž ſe magj za nepatrné, a kteřjž ſe ani, gakž ſe řjká, nepočjtagj; a wſſak nepowáži ſe, zdaliž Bůh práwě tyto mezi prwnj nepřipočte ba i zdali od nich ſnad počjtati nezapočne. Přjklad toho patrný ſpatřiti lze na hodech fariſeyſkých, kdež Pán Ježjš ſtolował. Gak zaſlepenj a překwrácenj byli gſau přjtomnj fariſeowé, z nichžto ſe každý domnjwal, že mu patřj přednoſt před Pánem. Tito učenj a wzneſſenj znatelé a ſtrážcowé zákona muſeli mjti dle dáměnj ſwého prwnj mjſta: on pak chudý ſyn teſařůw a k tomu geſſtě z Galilee, odkudž, gak ſe domnjwali, nic dobrého přigjti nemůže, zůſtal na mjſtě poſlednjm. A předc wezme-li ſe zkétel na celé pokolenj lidſké a počjtá-li ſe: zagiſté nemůž ſe u giného počátek učiniti, leč u toho, genž geſt Proſtředniк a Wykupitel náš, a genž neſkončenými záſluhami ſwými celé pokolenj lidſké wyſwobodil a ge zachowáwá „neſa wſſecky wěci ſlowem moci ſwé;“ gakož ſe i ſám byl naznačil w zgewenj ſw. Jana: „Gá gſem alfa a omeğa, to geſt: prwnj a poſlednj. Gá gſem kořen a rod Dawidůw, hwězda gaſná a gitřnj, byl gſem mrtwý a žiw gſem na wěky wěkůw“ [2]). Gediné ſkrze něho, genž ſe zgewil w způſobu ſlužebnjka a zmařiw ſebe ſamého, obcowal mezi námi, gſme powoláni k nebeſkým hodům žiwota wěčného. A on také nám ukazuge proſtředek a ceſtu, gak bychom na tomto ſwětě ſobě měli počjnati: abychom tamto na hodech nebeſkých na přednj mjſto powyſſeni byli, wolage k nám co k pozwaným: Neſedey na přednj mjſto, nýbrž ſedni na mjſto poſlednj. Chceš-li před Bohem býti powýſſen, muſjš ſe ſám před ſebau ſnjžiti, a žádáš-li mjti přednj mjſto w králowſtwj nebeſkém, muſjš ſi woliti poſlednj mjſto w žiwotě pozemſkém; dokládage: „Każdý, kdo ſe powyſſuge, bude ponjżen; a kdo ſe poniżuge, bude powýſſen.“ —

Poſud geſſtě nepřiſſla doba těchto nebeſkých hodů, kdežto Pán ſám ſauditi bude hodnoſt naſſi a każdému wykáže zaſlaužené mjſto w králowſtwj ſwém — poſud nás ſaudj toliko ſwět, wykazugjc gednomu każdému mjſta, dj: „Poſedni wýſſe neb njže“; takto gednoho powýſſugjc, druhého ſnižugjc a na třetjho, genž ſe mu zdá býti nepatrným, ani nedbagjc. Ty pak, křeſťane milý, nepohrdey ſice na proſto ſaudem tohoto ſwěta; a wſſak nezakládey ſi přiliš mnoho na něm. Tolik geſt giſto: že nepřiſſel geſſtě ten, genž wykáže gednomukażdému mjſto, kteréž mu přiſluſſj. Nechť tě ſwět

[1]) Veith's hom. Vort. díl 6., ſtr. 256. [2]) Zgew. 1, 18.; 22, 16.

Digitized by Google

tak neb ginak posuzuge, nechť tě powyssuge či snižuge, a nebo snad dokonce na tebe zapomjná, pohrdage tebau a strkage tebe do kauta a do pozadj: co sskodj? — To tě ani nespasj ani nezatratj -- před Bohem nemá to žádné platnosti. Ten, kterýž platně saudj a gehož saud prawý gest, přigde gednau; pak wykáže i tobě slussné mjsto. Blazé, dj-li tobě: Přjteli, ty gsi byl na swětě chudý, sprostý, powržený, nepoznaný, utiskowaný, zlehčowaný a potupený; ty wssak gsi měl slechetné srdce, zpanilau mysl, dobrau wuli, hlubokau pokoru, stdečnau lásku a nepoznán působil gsi dobře a blaženě w tichosti: nuže posedni wyssе! — Ach, tehdáž bude tak mnohý ponížený powýssen, a tak mnohý powýssený bude ponížen! —

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme tebe, ó Pane! nechť nás milost twá wždycky předcházj a doprowázj: abychom gj posilněni gsauce, w dobrých skutcjch neustále se cwičiti mohli. Skrze Krista, Pána nasseho. Amen.

Neděle sedmnáctá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse 22., w. 34—46.

oho času přistaupili k Pánu Ježjssowi fariseowé, i otázal se ho geden z nich, zákona učitel, pokaussege ho: Mistře, které gest neywětssj přikázanj w zákoně? Řekl mu Ježjš: Milowati budeš Pána Boha z celého srdce swého, a ze wssj dusse swé, a ze wssj mysli swé. Tok gest neywětssj a přednj přikázanj. Druhé pak gest podobné tomu: Milowati budeš bližnjho swého, gako sebe samého. Na těch dwau přikázanjch wssecken zákon záležj i proroci. A když se sessli fariseowé, otázal se gich Ježjš, řka: Co se wám zdá o Kristu? Čj gest syn? Řkau gemu: Dawidůw. Dj gim: Kterakž tedy Dawid w duchu nazywá ho Pánem, řka: „Řekl Pán Pánu mému: Seď na prawici mé, dokawadž nepoložim nepřátel twých za podnože noh twých"? Gestliže tedy Dawid Pánem ho nazywá, kterakž syn geho gest? A nižádný nemohl gemu slowa odpowědjti, aniž směl kdo wjce od toho dne geho se tázati.

Digitized by Google

Wýklad.

Co se w přjtomném sw. Ewangelium wyprawuge, sběhło se krátce před smrtj Páně, když totiž Božjský Wykupitel na posledy w chrámě mluwil. Wšed na posled slawně do Jerusaléma na slawnost welikonočnj, učil na každý den w chrámě. Nepřátelé pak geho wjce a wjce naň doráželi, hledajce přjčiny a záminky, aby ho mohli polapiti a odsauditi. Zprwu nastrogili lstiwj fariseowé učennjky swé s Herodiany, s přiwrženci totiž Herodesowými, aby se tázali Ježjsse: „Slussj-li daň dáti cjsaři čili nic? Když pak gich Pán Ježjš odbyl, dowodiw gim, že to sami za slussné uznáwagj a proto přede Bohu mohau dáti, což mu slussj prokazowati; předložili gsau mu pak rozmaříly a zhýralj Saduceowé otázku o wzkřjssenj těla, w kteréž onino newěřili, domnjwagjce se, že Kristus Pán nebude moci gim na ni odpowědjti a že ho tak zahanbj a u lidu zlehčj. Než Kristus Pán wywrátil blud gegich, dowodiw gim: že těla wzkřjssenj se djti bude; zároweň gim také ukázal, odkud blud gegich plyne, totiž že neznagjce pjsma, ani moci Božj a sami tělesnj gsauce, že sobě budaucj staw wzkřjssených přjliš smyslně představugj, což owssem při oslaweném těle mjsta mjti nebude. Takto Pán Ježjš porazil netoliko námitky gegich, nýbrž i zahanbil ge, tak že mu nemohli ničeho wjce namjtati, ano i zástupowé, slyssjce to, diwili se učenj geho. Uslyssewsse pak fariseowé, genž byli protiwnjci saduceystých, žeby Pán Ježjš k mlčenj ge přiwedl, sessli se w gedno, radjce se totiž wespolek, gakby polapili Ježjsse, těžce to nesauce, žeby Pán Ježjš od zástupu obdiwowán byl, proto že porazil Saduceyské, ač co protiwnjci gegich z této porážky se w duchu těssili. Tudjž, aby ho mohli obwiniti z newědomosti w zákoně, kterauž byl Saduceyským předstjral, a aby ho u lidu w zahanbenj a lehkost uwedli, nastrogili gednoho z sebe, kterýž byl zákona učitel, kterýž totiž wyučowánjm a wykládánjm zákona se zanássel; domnjwagjce se, že známostj swau w zákoně Mogjssowě nad Ježjssem swjtězj. Kterýžto, přistaupiw k Pánu Ježjssi, otázal se ho, pokaussege ho; gsa totiž žádostiw wěděti, gak asi Pán Ježjš na předloženau otázku odpowj? Dj tedy gemu: Mistře, které gest neywětssj přikázanj w zákoně? Bylat to otázka, o které se za časů Pána Ježjsse u Židů mnoho mluwilo a hádalo. Protož lstiwj fariseowé magjce za to: že Messjáš přigda, nowému zákonu bude wyučowati; předložili gsau mu otázku tuto; gakoby řekli: Gsi-li prawý Messjáš a Wyswoboditel Jsraele, musjl tobě přede wssemi dáno býti, abys wyučowal o wůli Božj a nás poučil o neywětssjm přikázanj w zákoně; ukaž tedy, co gako Messjáš o té wěci saudjš. Fariseowé totiž kladauce wssecku wáhu na zewnitřnj obřady, obyčegně wykonáwánj gednoho neb druhého skutku obřadnjho za swrchowaný zákon pokládali n. p. přinássenj oběti neb konánj zewněgssj bohoslužby či obřezánj a t. d. W čemž owssem Pán Ježjš s nimi ne-

Digitized by Google

ſauhlaſil. A protož, aby gim úſta zawřel, zároweň i přjtomných o této důležité wěci lépe poučil, odpowěděl zkegmě a neobalenè na otázku ſobě předloženau, řka: Milowati budeš Pána Boha ſwého z celého ſrdce ſwého, a ze wſſj duſſe ſwé, a ze wſſj myſli ſwé; dokládage: Tot geſt neywětſſj a přednj přikázanj; gakoby chtěl řjci: Při wſſelikém smýſſlenj a chtěnj, gednánj a počjnánj třeba neywjce na zřeteli mjti lásku k Bohu, a tudjž předewſſjm k tomu směřowati: aby ſkutkowé naſſi znak této lásky na ſobě měli; totiž aby ſe děli z lásky k Bohu a we wſſem ſe zákonem geho ſe ſrownáwali. Dále pak ihned doložil: Druhé pak (přikázanj) geſt podobné tomu: Milowati budeš bližnjho ſwého, gako ſebe ſamého. Čehož ſmyſl geſt: Kdo toto přikázanj prwnj a hlawnj plnj, muſjk i druhé plniti, geſſto s njm geſt auzce ſlaučeno a pewně ſauwiſj; totiž muſj také při wſſelikém gednánj ſwém mjti na zřeteli lásku k bližnjmu; a tudjž newyhledáwati toliko ſebe a což geho geſt, alebrž také k proſpěchu a ſpaſenj bližnjho prohlédati; muſjk proſpěch bližnjho gako ſwé wlaſtnj dobré množiti a podporowati. A konečně doložil: Na těch dwau přikázanjch wſſecken zákon záležj i proroci. To geſt: Cokoliw ſe w pjſmě ſwatém, w knihách zákona a proroků obſahuge, co ſe tamto welj neb přikazuge, wztahuge ſe na obogj tento zákon a směřuge k němu a ſbjhá ſe w něm; ba i plyne z něho, gako z něgakého ſpolečného pramena. W něm ſe zahrnuge celé pjſmo, totiž wſſecko, což ſe mrawů a ſprawedliwého žiwota týče; gakž dobře wykládá ſw. Auguſtin, an dj: „Cokoliw ſe nám zákonem Božjm zapowjdá a neb co ſe nám činiti welj, tjm toliko ſe nám welj neb zapowjdá to, abychom obogj zákon tento plnili.“ A ginde přidáwá: „W tom, co z pjſma poznáwáš, geſt láſka zgewná, a w tom, čehò w pjſmě neznamenáš, geſt láſka ſkrytá. Ten zagiſté držj i to, což zgewného, i to, což ſkrytého w pjſmech, genž ſſetřj lásky w mrawech“ [1]). Odpowěď tato Páně, gak podotýká ſw. Marek [2]), dobře ſe zaljbila zákonnjkowi, genž mu řekl: Miſtře, dobře gſi w prawdě odpowěděl. Geden geſt Bůh, a nenj giného kromě něho; (gemu tedy přiſluſſj ta neywětſſj pocta, kteráž nezáležj toliko w obětech, ale wjce záležj w tom), aby byl milován z celého ſrdce, ze wſſeho rozumu a ze wſſj duſſe, i ze wſſj moci: a milowati bližnjho gako ſebe ſamého, (tot) geſt wětſſj nade wſſecky zápalné i giné oběti. Wida pak Ježiš, žeby maudře odpowěděl, řekl gemu: Negſi daleko od králowſtwj Božjho. Gakoby řekl: Odpowěď twá, kterauž gſi proneſl, wyzrazuge doſti, že ti na prawé známoſti zákona neſcházj, a že gſi bližſſj prawdy a ſchopněgſſj, ſtáti ſe audem králowſtwj Božjho, než ſaudruhowé twogi; nezbýwá tobě leč, abys we mne uwěřil a ſtal ſe mým učennjkem. Odpowěď, kterauž Pán Ježiš porazil Saduceyſké, gakž řečeno, zaljbila ſe welice fariſeům, protiwnjkům gegim; a protož když Pán Ježiš na předloženau otázku zákonnjkowi odpowjdal, ſcházeli ſe k němu wjc a wjce, poſlauchagjce ho. Poněwadž mu ale fariſeowé nadřečenau otázku z lſtiwého úmyſlu předložili; chtjce dowoditi a ukázati lidu, že nenj prawý Meſſiáš: tudjž obrátil ſe Pán Ježiš k njm s otázkau o Meſſiáſſi, gehož ginak Kriſtem nazýwali, aby gim a přjtomnému

[1]) Augustin de perfect. just. hom. c. 5. et sermo 350 de temp. [2]) Mar. 12, 28—34.

Digitized by Google

lidu dowodil: gaká bludná mjnénj wysokomyslnj fariseyssti učitelé o Messiássowi, o geho přirozenosti a důstognosti chowagj, a gak málo se znagj w tom, což se Messiásse týče, a co bylo předc hlawnj wěcj we wjře každého Žida, buďsi fariseyského neb saduceyského. Tedy, gak wyprawuge sw. Ewangelista: Když se sessli fariseowé (k němu w chrámě učjcjmu), otázal se gich Ježjš, řka: Co se wám zdá o Kristu? Čj gest syn? Ku porozumění otázce této a tomu, což pak následuge, slussj znamenati: že Židé wůbec, ano i učenj mezi nimi, zwlásstě pak fariseowé se domnjwali, že Messiás bude toliko swětským králem, genž si wessteré králowstwj a národy swěta podmanj, národ pak israelský slawným a blaženým učinj; kterauždo blaženost sobě hned méně hned wjce smyslně předstawowali. A toto bludné domnění zakládali na pjsmo, gmenowitě na Žalm 109., w kterémžto Žalmista Páně wypisuge slávu kjsse Messiássowy; kterýžto Žalm znj následowně: „Řekl Hospodin ku Pánu ménu: Seď na prawici mé; dokawadž nepoložjm nepřátel twých za podnožj noh twých. Prut moci twé (žezlo) wypustj Hospodin ze Sionu: panug u prostřed nepřátel swých. S tebauk panowánj w den moci twé w slkwělosti swatých; z lůna před dennicj zplodil gsem tě (t. g. lid twůg wěrný hotow gest w den wjtězstwj twého přinésti oběti tobě, genž od wěčnosti zplozen gsi od Otce. Přjsahl Hospodin a nebude toho želeti: Ty gsi knězem na wěky podlé řádu Melchisedekowa. Pán po prawici twé, potřel w den hněwu swého krále. Sanditi bude mezi národy, naplnj (zemi) porážkami: roztřjssti hlawy na zemi mnohých. Z potoka na cestě (u mnohých utrpenjch) pjti bude: protož powýssj hlawy.“ — Patrno, že tu pěge Žalmista Páně o Messiássowi, gakožto o Synu Božjm, genž co králowský kněz u mnohých utrpenjch potře s pomocj Páně a gemu oddaného lidu nepřáteli porážkami a pak wywýssen kralowati bude nad nimi. Odessjlage Pán Ježjš swé fariseyské odpůrce na tento žalm, genž každému židu byl známý a wůbec o Messiássowi se wykládal, tázal se gich: Co se wám zdá o Kristu? čj gest syn? Gakoby řekl: Když wy mne za Messiásse uznati nechcete, rcetež předc, co saudjte o Kristu? čj bude potomek? Od koho bude pocházeti? Rkau gemu: Dawidůw; domnjwagjce se zároweň, že netoliko z pokolenj Dawidowa bude pocházeti, alebrž že bude mocný, rowněž gako Dawid. Dj gim (Pán Ježjš): Kterakž tedy Dawid w duchu nazýwá ho Pánem, řka: „Řekl Pán Pánu ménu: seď na prawici mé, dokawadž nepoložjm nepřátel twých za podnože noh twých?“ Gestližeže tedy Dawid Pánem ho nazýwá, kterakž syn geho gest? Chcel gim Pán Ježjš říci: Že Messiásse, gehož očekáwáte, máte za potomka Dawidowa, dobře sice prawjte; neb co takowý se wypisuge w pjsmě swatém. Wssak ale w tom blaudjte, že ho máte toliko za pauhého člowěka, za pozemského krále. Nebo nenj-li wjce než lidský potomek Dawidůw, a nepřjsslussj-li mu wyssjj důstognost než pozemského krále: medle gak může Dawid, genž byl předc Duchem swatým nadssený, nazýwati ho Pánem swým, genž na prawici Otce sedj a spolu s njm wládne a gest spolu smjrce winy, welký kněz, Wykupitel a Saudce? A předc tak činj, gessto na počátku Žalmu swého, kterýž wy wssickni na Messiásse obracugete a o něm wykládáte, pěge: „Řekl Pán Pánu ménu“ atd. Dawid tedy, gak prawjte, gest pratec Messiássůw, a tento pocházege z rodu

Digitized by Google

geho a gſa náſtupcem řiſſe geho, dle waſſeho mjnénj gſa král ſwětſký předc ſe nazýwá Pánem geho? Gak to může býti? gak ſe tomu má rozuměti, ge-li Meſſiáš toliko pauhý člowěk? Owſſemk na to nemohl mu nižádný ſlowa odpowědjti, neznagice totiž wyššſj Božſké přirozenoſti Meſſiáſſowy aneb nechtjce gi wyznati, mlčeli. Aniž Pán Ježjš gim to obſſjrněgi wyložil, geſſto poſtačowalo toliko gim a záſtupům ukázati: že co fariſeowé o Meſſiáſſi učj a gak ſi ho předſtawugj, nenj prawé a dokonále, wjce pak řjci, gich o ſwé Božſké důſtognoſti a přirozenoſti poučiti, bylo by zbytečné; geſſto by mu neporozuměli aneb nowé hádky powzbudili a k tomu by geſſtě wjce naň zanewřeli. Protož mlčel a fariſeowé gakož i ſaduceowé poraženi gſauce neoſměli ſe wjce od toho dne geho ſe tázati, totiž s tjm úmyſlem, aby ho w řeči polapili. Nebok pokáraw Pán Ježjš přjſně fariſeů a zákonnjků pro gegich přewrácenoſt a wyſtřežiw lid před nimi, odebral ſe z chrámu a wjce do něho newſtaupil, byw gak druhého dne po poſlednj wečeři.

Rozgjmánj.

Dwě welmi důležité a znamenité otázky obſahuge dneſſnj ſw. Ewangelium. Gednu předkládá zákona učitel Pánu Ježjſſi, a on Mjſtr nebeſký, maudroſt wěčná, ſám na ni odpowjdá. Druhau pak předkládá ſám Božſký Wykupitel fariſeům: a oni domněljmudrcowé iſraelſſtj nemohau na ni dáti odpowěď. Gak tu ſtogj wywýſſena a oſlawena maudroſt Božj nad wſſelikau maudroſt tohoto ſwěta! — Wſſak ne méně důležité a wſſeho uwáženj hodné gſau odpowědi na otázky tyto. Onyk zagiſté týkagj ſe dwau hlawnjch ſtránek křeſtanſkého žiwota: wjry totiž a lásky. Wjra geſt základ celého křeſtanſkého žiwota, láska pak geho dokonaloſt a wrchol. Kdo Kriſta nezná a w něho newěřj: tenk nemluw nic o lásce; a kdo lásky nemá, tohok wjra géſt marná. A protož, milý křeſtane, pogď a přidruž ſe w duchu k záſtupům w chrámě okolo Mjſtra nebeſkého ſhromážděným a poſlyš znamenitau hádku, kterauž měl ſe zákonnjky a fariſey, a kterauž tobě předkládá dneſſnj ſw. Ewangelium; ne ze zwědawoſti, abrž, abyſi pilně uwažuge ſlow Mjſtra nebeſkého, přiučil ſe tomu, w čem záležj wſſecken křeſtanſký žiwot: wjře a lásce. Nebo podlé ſlow ſwatého Bernarda: „řeč o wjře a milowánj Boha geſt nad wſſelikė ſlowo i ſladſſj, i liběgſſj i duſſi zdrawěgſſj, i uſſjm přigemněgſſj“ [1]).

U proroka Ezechiele ſhromáždili ſe gednau ſtarſſj Iſraelſſtj a ſeděli uctiwě před njm gako učennjci, genž žádoſtiwi gſau poſlauchati ponaučenj miſtra ſwého. I dělali ſe, gakoby žádali ſlyſſeti ſlowo Božj z uſt geho; než ale prorok byl o giném poučen. I ſtala ſe řeč Hoſpodinowa k němu, řkauci (u wnitř): „Synu člowěčj, muži tito położili nečiſtoty (modloſlužebnoſt) w ſrdcjch ſwých a pohorſſenj neprawoſti ſwé poſtawili proti twáři ſwé: zdaliž

[1]) Bernard de dilectione Dei.

Digitized by Google

otázán gsa odpowjm gim.“ Pokrytci tito stawěli se, gakoby slaužili prawému Bohu a žádali slyssety slowo geho; w prawdě ale bylo srdce gegich plno ohawných žádostj; a dělagice, gakoby se chtěli dozwěděti wůli Božj, poslauchali modly překrácného srdce. A podobně se wedlo Pánu Ježjssi w dnessnjm swatém Ewangelium: Přistaupili k Pánu Ježjssowi farisseowé. I otázal se ho geden z nich, zákona učitel, pokaussege ho. — Že zákona učitel tento tázal se Ježjsse, gest wěc zcela slussná a chwalitebná. Nebo na to přissel Mistr nebeský s nebe, aby swětu zgewil prawdu, kterauž u Otce widěl, a rozptylil temnosti bludů a oswjtil pokolenj lidské spasitelným poznánjm. A na ten cjl a konec nastaupil swůg učitelský úřad a chodil po wssj kragině a učil w chrámě, we sskolách měst i městeček, po dědinách pod ssjrým nebem, na paussti i na moři, a učil gednotliwce i celé zástupy: aby wssecky ku poznánj prawdy a ku spasenj přiwodil. A slowa geho, slowa to nebeské prawdy, dotýkala se mocně srdcj lidských, ukazugice gim cestu k spasenj, zgednáwagice gim w newědomosti potřebného ponaučenj, w pochybnosti gasné swětlo a w trudu mysli blahau útěchu, slowem wssecko, což od nebeského učitele člowěk žádati může. A protož bylo slussné, že zákona učitel ke Kristu, Mistru nebeskému, se uchýlil, táže se ho na wěc, o které se toho času zákona učitelé israelsstj mnoho hádali. Než ale úmysl, z gakého byl od farisseů nastražen a s gakým se tázal, nedá se chwáliti aniž osprawedlniti. Netázal se, aby dossel u Mistra nebeského ponaučenj a potřebného swětla; nýbrž tázal se, gak dj sw. Ewangelium: „pokaussege ho.“ Nežádal tedy se poučiti, nýbrž chtěl pokaussety Pána; to gest: žádal slyssety, co odpowj na geho otázku, aby pak dalssjmi námjtkami mohl naň dotjrati. Ne učeliwost, nýbrž zwědawost, ne upřjmná mysl, nýbrž lest wedla ho k Mistru nebeskému. — A bohužel tak se děge zhusta až posud. Mnozj spěchagj slyssset slowa Božjho: ne aby se přiučili křesťanskému životu, aby oswjtili rozum wěrau, powzbudili srdce k dobrému, a wůbec, aby se duchowně wzdělali; nýbrž co ge wede wlastně do chrámu ke slyssenj slowa Božjho, gest buď marná zwědawost, aby slyssseli, co a gak ten neb onen káže, aneb zlomyslná přetrásawost, aby posuzowali kazatele a nemluwil-li dle žádosti srdce gegich, dotekl-li se gegich slabé stránky, aby ho potupili, pohaněli a rozkřičeli. Ginj zase čtau a zpytugj pjsmo swaté, ne aby z něho se naučili prawdě nebeské a maudrosti křesťanské; nýbrž aby wýroky swatého Ewangelium ztwrdili swá lidská smýssljenj, aneb aby ge učinili předmětem hádek a rozporů, ani ducha wzděláwagicjch, ani mysl a srdce sslechtjcjch. Ach! tak zneužjwá překrácený rozum a zlé srdce i toho neywýbornějssjho a neyswětějssjho i swatého Ewangelium; a mnohý, gemuž nic negde o to, aby byl žiw podlé swatého Ewangelium a podlé čistého slowa Božjho, hádá a pře se o ně neustále. Mnohý mluwj a hádá se ustawičně o wjře: než ale, aby ji gi bral k srdci a učinil gi prawidlem swého života, o to nedbá. Wjra gest mu toliko prostředkem hádánj a rozumowánj, k ukazowánj bystrosti ducha aneb k dosaženj slávy a wýtězstwj nad ginými ginak smýssljegicjmi, ne pak čjm býti má: prawidlem života. — Ach Boże! kam to s námi konečně přigde. Myk bychom měli swaté gméno twé toliko s neyhlubssj uctau pogmenowati, myk bychom měli twé newyzpytatelné rady a welemaudré skutky se zbožnau pokorau rozgimati a

Digitized by Google

gim se kořiti, my bychom měli swatau wůli twau učiniti gedinýmu a swrchowaným prawidlem swého žiwota, a gim se zprawowati: mnozj pak činj tebe, twau bytnost, twé swaté gméno, twé králowstwj, twé zgewenj a wůli twau předmětem galowého hlaubánj a mudrowánj, a hádánj se a mlnwj a pyssj o těch neyswětěgssjch wěcech s takowau opowážliwostj a lehkowážnostj, gakoby w radě Božj seděli; když pak hodně mnoho narozumowali a se nahádali a napřeli, při čemž srdce gegich nic nezjskalo, domnjwagj se, že Pánu Bohu na nohy pomohli a gemu welikau službu prokázali; stawjce slowo Božj na sstjdla lidské maudrosti. O, gak mnohem lépe a spasitelněgi gest w sprostnosti Boha milowati a gemu w lásce slaužiti, nežli o něm a o wjře geho se hádati a zákona geho zanedbáwati. Dobře tedy napomjná sw. Pawel učennjka swého Timotheá: „Newaď se slowy; neb to k ničemu nenj užitečné; než ku podwrácenj poslauchačů. Pilně se snaž wydáwati sebe samého Bohu za přjgemného dělnjka, kterýžby se nemusil za swau práci styděti, náležitě se obsrage se slowem prawdy. Nepobožných pak a marných řečj se warug, neboť welmi prospjwagj k bezbožnosti a řeč gegich se rozgjdá gako rak“ [1]). A ginde dj: „Bláznowých a nekázaných otázek se warug, wěda že plodj swáry“ [2]). J blah. Tomáš Kempenský krásně dj w ohledu tomto: „Co ti prospěge, nadutými slowy o Trogici swaté se hádati, nemáš-li pokornosti, bez njžto w zaljbenj negsi swaté Trogici samé? Wysoká zagistě slowa nečinj swatého a spraweddliwého; ale žiwot ctnostný činj člowěka Bohu milým. Žádám si wjce, straussenj cjtiti, nežli znáti se w geho popisowánj. Byš pak celau Biblj a wssech mudrců řečí z paměti uměl, co ti to prospěge bez lásky Božj a milosti geho? Marnost nad marnostmi a wssecko marnost [3]), kromě milowánj Boha a slauženj gemu samému. — Hogná slowa nenasycugj dusse; ale ctnostný žiwot zotawuge mysl, a swědomj čisté welikau důwěru w Boha působj“ [4]).

Před dáwnými časy, na počátku třináctého stoletj, byl žiw w Pařjži gistý učitel gménem Šimon z Tournaye, genž měl gednau slawnau hádku, nebo gak se dj w učené řeči, měl disputacj o otázkách náboženských. Když pak po skončené řeči se wychwalowala maudrost, kterauž tuto proneſl, byl tento possetilec gako u wygewenj, a obdiwugjc se sám w sobe zwolal: O Ježjssi,, gak dobře gsem ti dnes poslaužil a zákon twůg w hádce této upewnil a tebe oslawil! Nebo w prawdě, kdybych byl zlomyslně chtěl, bych mohl na opak mluwiti a dowozowati, co gsem tuto hágil a zastáwal. — Wssak nadutému tomuto possetilci, genž se domnjwal, že Pánu tak welikau službu byl prokázal, wedlo se podobně gako wysokomyslnému Nabuchodonosorowi. Gedwa že ta opowážliwá a rauhawá slowa wyřknul, téměř zcela oněměl a upadl w tupost a blbost mysli, kteráž tak dlauho trwala, že když pozděgi opět řeči nabyl, celé dwě léta měl potřebj, aby se „abecedě“ a „Otče nášsi“ naučil [5]). Ukázal mu Pán zagistě, že wjra Kristowa i bez geho učené hádky státi může, gsauc Božská a tudjž nemagjc třeba sstjdel lidské maudrosti.

---

[1]) II. Tim. 2, 14—17. [2]) L. c. 2, 23. [3]) Kazat. 1, 2. [4]) De imit. Christi lib. 1. c. 1. 2
[5]) Veith's hom. Vort. dil 6, str. 67.

Digitized by Google

Mistře, kteréž gest neywětssj přikázanj w zákoně? Tak znj otázka, o kteréž u Židů za času pozemského putowánj Páně mnoho se hádalo a přemjtalo a kterauž zákona učitel Mistru nebeskému předložil, pokaussege ho. Otázka tato předpokládá: že gest rozdjl mezi přikázanjmi Božjmi a že gedny gsau důležitěgssj než giná; a gessto Mistr nebeský nic proti otázce této nenamjtl, stwrzuge on sám mjněnj toto. A w prawdě tak tomu gest. Owssemk powažugj-li se přikázanj Boži sama o sobě, nestáwá mezi nimi žádného rozdjlu; gsautě wssecky bez rozdjlu wůle a zákon gednoho a téhož Boha, swrchowaného přikazatele a Pána nebe i země. A který gest služebnjk wěrný, genž by činil rozdjl mezi rozkazy pána swého? W skutku gak oprawdu gest pánu swému wěren a geho posslussen: tak oprawdu pokládá wssecky přikazy geho za důležité a dbá na wssecky a plnj wssecky. Mimo to gsautě wssecka přikázanj Boži wůle a přikaz gednoho a téhož neywyš maudrého a laskawého Otce, genž nám zákonů swých nenkládá z rozmaru neb pánowité gakési libowole; nýbrž z pauhé dobroty a milosrdenstwj swého, aby nás k spasenj přiwodil; k čemuž owssem wssechny zákony rowněž směřugj. Komu tedy spasenj dusse w skutku na srdci ležj, ten zagisté se bude snažiti, aby se wssj swědomitosti plnil zákon Božj we wssem, aniž bude činiti nějakého rozdjlu mezi přikázanjmi. W tomto ohledu nestáwá tedy žádného rozdjlu mezi zákony Božjmi, gakoby gedny byly důležitěgssj nad giné, kteréž by se méně swědomitě mohly plniti, či dokonce bez hřjchu přestupowati. A wssak může se přihoditi w žiwotě lidském a w skutku nezřjdka se přihazuge, že w gedné a též době wjce zákonů se sbjhá, a w též přjpadnosti wjce powinnosti na člowěka naléhá, tak že nenj s to, aby wssem powinnostem zadost učinil, wssechny zároweň plnil. Plnj-li geden zákon, nelze mu plniti druhý. Tak na přjklad mnohý má w den swátečnj do chrámu na služby Boži giti, zároweň i obstaráwati nemocného otce neb swé djtě. W takowýchto přjpadnostech owssemk třeba wědětí a dobře si býti wědomu: který zákon gest důležitěgssj, která powinnost wětssj; aby totiž nemoha wssechny plniti, alespoň důležitěgssj a wětssj wyplnil. A w ohledu tomto gest w skutku rozdjl mezi zákony Božjmi: některé gsau tu důležitěgssj, kteréž se musegj přede wssemi ginými plniti, giné pak gsau méně důležité. — A když w skutku křesťan do takowé tjsně přigde: medle gak si tu počjná, gak tu gedná, aby gednal maudře, gak se slussj na křesťana? Předewssjm má na zřeteli we wssem swém gednánj a počjnánj lásku k Bohu a k bližnjmu, k této směřuge gako k swrchowanému cjli we wssech swých činech, gakž tomu učj sám Pán Ježjš w odpowědi, dané zákona učiteli w swatém Ewangelium; pak nenj těžko mu určiti, které powinnosti zprwu a předewssjm plniti třeba? A protož hledj předewssjm, aby nepřestaupil žádného přikázanj. Bykby i mohl něco dobrého wykonati, nečinj toho, kdyby měl proto práwa ginýchy russiti neb bližnjmu sskoditi; nebo gak dj sw. Pawel: „nesluss činiti zlé wěci, aby přissly (z toho possly) dobré“ [1]). Tak n. p. služebnjk chudobný, a nemagicj propustj raděgi žebráka s prázdným, než aby okrádal hospodáře a z kradeného udělowal almužny. Otec nemagetný raděgi zanechá dceru swau bez wěna, než aby snad podwodem neb neprawými cestami gj wěno

[1]) Řjm. 3, 8.

ſtkádal. — Dále pak patřj a pozoruge maudrý křeſtan, kdykoliw wjce powinnoſtj naň naléhá, kteréž nelze nagednau wſſecky plniti: zdaliž co hned w přjtomnoſti plniti nelze, nebude moci pozděgi wykonati? Pak činj, co přjtomnoſt práwě káže a čjm nelze odkládati, a neopomjná také oſtatnj w přjhodný čas plniti. Tak pomazala Maria těla Jeżiſſowa a nerozdala cenu drahé maſti chudým; nebo chudé měla wżdycky s ſebau ne pak Pána a Miſtra. Tak hledj a obſluhuge matka nemocné ſwé djtě a dcera přiſluhuge churawé matce neb nemocnému otci w den ſwátečnj i mezi służbami Bożjmi a negde do chrámu, kdyby ginak ſobě ſamým bez obſlauženj zůſtawiti ge muſila, a gedná práwě; neb służbám Bożjm může i pozděgi obcowati; nynj pak muſj w ſłużbě nemocných láſky k Bohu a k bliżnjmu dokazowati. — Dále pak, když ſe wjce powinnoſtj ſbjhá, hledj křeſtan bedliwě a rozeznáwá pilně mezi powinnoſtmi obecnými, to geſt takowými, kteréž każdému pliniti ſluſſj a mezi powinnoſtmi zwláſſtnjmi, kteréž gemu zwláſſtě we zwláſſtnjm powolánj żiwota a geho ſtawu konati přjſluſſj. Tyto pak plnj přede wſſemi ginými, ony gſau mu důležitěgſſj. Tak na přjklad podporuge wděčný ſyn předewſſjm chudé rodiče ſwé, gimżto gako djtě zwláſſtně zawázán geſt, ne pak cizj, kdyżby pro ně muſil rodiče zanedbati a w nauzi nechati. (Rozumjt ſe ſamo ſebau, że podporowánjm ſe tu nemjnj obohacowánj gich na ugmu nuzných a w prawdě chudých.) Tak naſadj wogjn żiwot ſwůg, nebera ohledu na żenu a na djtky, poněwadż to zwláſſtnj powinnoſt a wětſſj dobré káże. — Dále pak pozoruge také maudrý křeſtan, kde nauze wětſſj a kde pomoci geſt wjce potřeba. Kde geſt nauze ſwrchowaná, kde gde o zachowánj żiwota, tuk krom nebezpečenſtwj ſpaſenj duſſe muſj wſſecko oſtatnj uſtaupiti. Tak na přjklad dopuſtj i zdárný ſyn, aby wlaſtnj otec poněkud hlad trpěl, než aby nechal cizince hladem zhynauti. Służebnjk nechá raděgi zahynauti dobytče hoſpodáře ſwého, než aby dopuſtil, by pro zachowánj howádka o żiwot přiſſel. Konečně pak znamená maudrý křeſtan pilně, zdaliżby plněnjm toho neb onoho přikázanj mohl wjce neb méně dobrého způſobiti? aneb zdaliby opomenutjm geho mnoho dobrého opomenauti muſil? A protoż při oſtatně rownych přjpadnoſtech plnj raděgi a djwe takowé zákony, kde může wjc dobrého způſobiti a kde může mnożſtwj proſpěti, nežli takowé, kdeżby méně dobrého půſobil a kdeżby toliko gednotliwcům proſpěl; a opomjgj takowé, kde méně dobrého opauſſtj a méně proſpjwá. Má-li něgakau ztrátu utrpěti aneb něco obětowati, nenj dlauho w rozpacjch: tuk muſj uſtaupiti čaſné ſtatky duchownjm, menſſj wětſſjm. Protoż, kdyby měl pro Boha a pro wjru żiwot położiti, raděgi ſe ho wzdá, než aby ſe wjry zhoſtil; a kdyby měl přjzeň neb wýżiwu ztratiti, aby k hřjchu mlčel neb ſwolil, raděgi ge ztratj a odepjrá hřjchu; protoż také nemlčj, ale mluwj zřegmě proti newěře, bezbożnoſti, neſprawedlnoſti, byť i protiwenſtwj ſnáſſeti muſil.

Tak gedná prawý a rozumný křeſtan, kdeż ſe ſbjhá wjce powinnoſtj, kteréż nelze pogednau plniti. Tuk rozeznáwá wjce a méně důležitá přikázanj; oſtatně pak nezná rozdjlu tohoto, gak ſi ho mnożj činj, gakoby toliko těżſſj přikázanj měla ſe pliniti, oſtatnj pak, kteréż za lehké a méně důležité powažugj, gakoby dowoleno bylo, lehkomyſlně ge přeſtupowati. W prawdě nic nenj zpozdilegſſjho a záhubněgſſjho, než činiti rozdjl mezi důležitými a méně důležitými zákony w tom úmyſlu, abychom tak

Digitized by Google

řečené méně důležité lehkomyſlně bez ſwědomj přeſtupowali. Kdo takto gedná, uedopauſtj ſe toliko, gak ſe domeyſlj, wſſedniho hřichu, alebrž geſt wůbec wſſj ctnoſti a wſſj ceny před Bohem prázden. Zagiſté kdyby w ſrdci geho přebýwala bázeň Božj a láſka k Bohu, oſtýchal a hrozil by ſe wůbec wſſeho, což ſe Bohu neljbj, a nikdy by mu nepřipadlo na myſl, tázati ſe: zdaliž to neb ono přeſtaupenj zákona geſt těžké či lehké? — dogiſta nežádal by urážeti Boha ani tjm neymenſſjm hřichem; práwě tak, gako dobré a zwedené djtě nechce otce ani tjm neymenſſjm hněwati. Naopak prawý křeſtan, genž ſe Boha bogj a ho oprawdu miluge, těžce to neſe, že při wſſj ſwé dobré wůli předc tak často kleſá a neprawé wěci pásſe; gſa daleko wzdálen oné lehkomyſlnoſti, kteráž wědomitě a netečně we wěcech, kteréž má za méně důležité, proti Bohu gedná a zákon Páně přeſtupuge. Kdo tedy wědomitě a netečně nějakým zákon Božj přeſtupuge, poněwadž, gak ſe domnjwá, geſt méně důležitý: w téhož ſrdci zagiſté nepřebýwá ſwatá bázeň Božj a uctiwoſt a láſka k Bohu; abrž toliko žádoſt těla a pýcha života. Takowýto ſlauzj w prawdě tělu a ſwětu, pro tyto geſt wlaſtně žiw, a co oſtatně pro Boha činj, činj toliko z bázně otrocké, aby neuběhl w zahynutj wěčné. Pak dj: ſſiď, podwáděg, lichwak, okrádey, přetahug, utiſkug: gen ne přjliš mnoho. Oddey ſrdce ſwé mamoně a ſlauž gj; zachowáwey ale mjru a bedliwý dey pozor, abys ſe nedopuſtil hřichu těžkého, ſmrtelného. Wiz ale, kdožkoli takto ſmýſljš, wiz: že gſi giž ſám wſſecek duſſewně mrtwý; ſcházjt tobě zagiſté láſka k Bohu a bázeň Božj; neb mamon a ſwět opanowaly ſrdce twé; a gakož nynj domnělá méně důležitá přikázanj lehkowážně přeſtupugeš, budeš pozděgi důležitěgſſj přikázanj lehkomyſlně a opowážliwě přeſtupowati — a pak nwyknes i ty neytěžſſj hřichy pokognau myſlj bez bázně páchati. Může-li swět a tělo až k giſtému ſtupni ſwau wládu nad tebau prowozowati, zdaž zůſtanau w mezech těchto? zdaž nebudau ſe ſnažiti, aby dále pokročily? zdaž nebudau brzy wjce a wyššjch wěcj žádati? To ſe ſtane giſtě, pak co gſi měl za důležité, bude ſe zdáti tobě býti méně důležitým, až poſléze i ty neyhrubſſj přeſtupky za nepatrné mjti budeš; a to tjm ſpiſſe, geſſto s druhé ſtrany twé ſwědomj, kteréž při domnělých menſſjch přeſtupcjch gſi uſpal a ukonegſſil, ſnadně i při wětſſjch ſe dá uhegčiti a bude mlčeti; a wůle twá bywſſi prwé ſlabá, aby wzdorowala menſſjm lákánjm, nebude mjti doſti ſily, aby wzdorowala útokům ſilněgſſjch žádoſtj giž dáwno chowaných a nynj ſe walně zmáhagjcjch. Dowol ſi na přjklad we wěcech čiſtoty ſe týkagjcjch gen něco, co ſe tobě zdá nepatrné, n. p. necudné žerty neb poſuňky: a wiz a měg za to, že ſe brzy k hrubým přeſtupkům uchýljš i při lepſſj wůli ſwé. Hle ſtudu ti ubýwá a tělesná žádoſt roſte a kráčj zpowolowna dál a dále, přitom pak ze ſtanowiſka, na kteréž gſi pokročil w žádoſtiwoſti ſwé, bude ſe tobě každý dalſſj poſtup zdáti nepatrný, až pak ani toho neznamenage, budeš ſtáti na prahu hrubých wýſtupků — pak howě a podáwage ſe až poſud tělu a žádoſtem geho, zbawen ſtudu a bázně božj: gak budeš moci odolati ſilněgſſjm útokům? — Klesneš a to proto, že gſi neodpjral zmužile menſſjm, pokládage gich za méně důležité. — A protož, milý křeſtane, nerjkey: Těžkých a ſmrtelných hřichů ſe chci warowati, důležitá přikázanj Božj chci plniti, na menſſjch mnoho nežáležj; rciž raděgi: wſſech hřichů ſe chci warowati, wſſecka přikázanj chci plniti. Owſſemt, že dle mdloby lidſké

často pokleſneš; wſſak ale twá dobrá wůle tebe pozdwihne a nedá tobě hlauběgi kleſnauti. Gak mile pak ſe gednau netečně a wědomě hřjchu oddáš, byť i to bylo, gak ſe domnjwáš, we wěcech nepatrnych: kleſneš a kleſati budeš wždy hlaub a hlaub, až konečně w neprawoſti zahyneš. — Rač nás od toho uchowati, miloſrdný Bože, a dey nám ſwau miloſt, abychom twůg ſwatý zákon we wſſem pilně a ſwědomitě plnili, i těch neymenſſich pokleſků ſe warowali a takto ſe progewili býti wěrnými ſlužebnjky twými, genž gſauce wěrni nad málem uſtanoweni budau od tebe nad mnohem.

Kdo ſe toliko na wýzwědy neb ze lſtiwého úmyſlu táže, ten, gakž znamená ſw. Jaroljm, nezaſluhuge prawdu ſlyſſeti. Nic méně předc Božſký miſtr odpowěděl zákona učiteli a fariſeům na otázku, kteraužto ho chtěli polapiti: aby gim ukázal, že ſe gegich leček nebogj, a aby oſtatnjch dobře ſmeyſſlegjcich poučil, řka: Milowati budeš Pána Boha ſwého z celého ſrdce ſwého, a ze wſſj duſſe ſwé a ze wſſj myſli ſwé. — Tak znj znamenitá odpowěď Páně na důležitau otázku zákona učitele, zároweň pak tjm wyrčeno, které geſt hlawnj přikázanj w zákoně a nač tedy zřetel nás zwláſſtě má býti obrácen při weſſkerém gednánj a počjnánj naſſem. Geſtlik to láſka, a ſice předewſſjm láſka k Bohu: „Milowati budeš Pána Boha ſwého.“ A wſſak tato láſka, kteráž ſe klade za hlawnj prawidlo a zákon prawého žiwota, nezáležj toliko w pauhém citu, w kterémby ſe rozplynulo ſrdce, nic wſſak newyřjdiwſſi; onať záležj wjce w ſměru celé duſſe naſſi, weſſkerého gegjho ſmýſſlenj, chtěnj a gednánj k gednomu a témuž cjli, totiž k Bohu, — onať geſt žiwot celau duſſi zaugjmagjcj, wſſemi mohutnoſtmi gegjmi pohybugjcj a weſſkeré ſíly duſſe proniknagjcj. „Milowati budeš Pána Boha ſwého z celého ſrdce ſwého, ze wſſj myſli ſwé, ze wſſj ſíly ſwé a ze wſſj duſſe ſwé.“ Takowauto láſku k Bohu žádá Kriſtus Pán od nás a láſka tato muſj býti hlawnjm zákonem a prawidlem weſſkerého gednánj a celého žiwota naſſeho.

Rozumjš tomu, křeſťane milý? Kdo Boha w prawdě miluge, milugeť ho ze wſſj duſſe ſwé: duſſe geho myſlj toliko na Boha a geſt wſſecka k Bohu obrácena a w něm pohřjžena. A zdaž může ginak? Pozorug gen děcko wraucně milugjcj otce ſwého, gak ſe k němu wine, gak rádo u něho meſſká, u něho toliko chce býti, s njm w láſce ſgednoceno a ſpogeno chce trwati; a protož má ho neuſtále na myſli, duſſe geho geſt uſtawičně k němu obrácena. A podobně, ba u wětſſj mjře ſe to má s duſſj milugjcj Boha. „Bůh geſt láſka, a kdo zůſtáwá w láſce, w Bohu zůſtáwá a Bůh w něm;“ dj ſw. Jan [1]). K čemuž dokládá ſw. Auguſtin: „Duſſe, kteráž Boha miluge, nemůže krom něho nic giného myſliti, o ničemž mluwiti, krom něho potupuge wſſecko giné, pohrdá wſſjm. Cokoli přemýſſlj, cokoli mluwj, wſſecko ukazuge na ſobě milowánj, pronáſſj milowánj ... Duſſe, kteréž ſe dotklo milowánj Boha, nemůže nic giného myſliti, nic giného žádati než Boha a uſtawičně wzdychá křauc: „Gako geleň dychtj po ſtudnicjch wod, tak duſſe má dychtj po tobě, ó Bože můg!“ [2]). Nerciž, milý křeſťane: Tak bych tedy, miluge Boha, neſměl na nic giného myſliti než toliko na Boha a wſſech pracj a péčj, kteréž mně ſtaw a powolánj mé ukládá,

[1]) I. Jan 4, 16. [2]) Manuale c. 20.

Digitized by Google

musilbych se zhostiti; rolnjk by musel zapomenauti na swé pole, řemeslnjk zanedbati swé djlo, hospodář pak čeleď swau. Kam by to wedlo? Nemluw takto; tjm bysi toliko na gewo pronássel, že neznáš ducha křesťanské lásky. Owssemk, žádný nemůže dwěma pánům slauziti. Kdo pro pozemská zaměstnánj nic giného newidj a na nic nedbá leč na ně, pohřjžiw w ně celau dussi swau: owssemk w tom nepřebýwá láska k Bohu. „Kdo miluge otce neb matku wjce nežli mne, nenjk mne hoden; a kdo miluge syna neb dceru wjce nežli mne, nenjk mne hoden;“ dj sám Božský Wykupitel [1]); a w témž smyslu se může říci: Kdo miluge obchod swůg, swé role, swé řemeslo, swé hospodářstwj wjce nežli Boha: nenjk ho hoden. Křesťan zagistě zná toliko gediného swrchowaného — Boha; tomu gest wssecko ostatnj podřjzeno a toliko wněm má swau cenu. Owssem křesťan pečuge o hospodářstwj swé a o swau čeleď, pečuge také o swé řemeslo a obchod: wůbec má péči o to, což gest geho pozemským powolánjm; při tom pak nehledá cti a slávy swětské, aniž mrzkého zisku; nýbrž hledá toliko Boha, tážjc se: Gest to wůle Otce mého w nebesjch? patřj oko geho se zaljbenjm na mne? Tot poslednj cjl geho počjnánj a snaženj. Tak gest dusse geho wždy celá k Bohu obrácena, magjc ho na paměti; a tjm se stáwá i pozemská práce a zaneprázdněnj geho djlem Božjm; a aby tjm byla, působj láska, kteráżto obracj celau geho dussi k Bohu. A kdo Boha takto miluge, milnge ho oprawdu, miluge ho z celé dusse swé.

Dále pak kdo Boha w prawdě milnge, miluge ho také z celého srdce swého; totiž srdce geho nese se toliko po Bohu, po něm tauží — „onoť, gak dj sw. Řehoř Welikỳ, podobá se poswátnému oltáři, na kterémž ustawičný oheň plane, gehožto plamen neustále k nebesům se powznáší.“ Owssemk, kde gest poklad člowěka, tuť gest i srdce geho, dj sám Pán Ježjš. Komu gest Bůh swrchowaným a neydražšjm klenotem srdce, kdož ho w prawdě miluge: tenk zagistě se nese a wine celým srdcem swým k němu. Prawdak, že pokud člowěk na tomto swětě w smrtelném těle meškú, pocituge srdce geho tělesných žádostj a náklonnostj, aniž může se gich zcela zhostiti: a wšak láska k Bohu sslechtj ge a dodáwá gim prawého směru, že totiž se nesau po wěcech Bohu libých. I křjsťná lákánj podněcugj žádostiwost geho; ale láska k Bohu mjrnj wnady gegich a sílj ho, aby gim zmužile a statečně odporowal. Podobně i nebude milugjcjmu Boha nikdy scházeti na pokussenj, aby zapřel prawdu a sprawedlnost; ale taž láska k Bohu bude geho strážcem, warugjc a ochraňugjc ho; bude geho sstjtem, krygjc a bránjc ho a odrážegjc ad něho wssecky sjpy pekelných úkladů. Domnjwal-liby se snad kdo, že kdybychom celým srdcem w lásce k Bohu se přilnuli, žeby nezůstalo nám mjsta pro lásku k bližnjmu: neznalby zagistě, w čem záležj prawá láska křesťanská. Kdo miluge bližnjho wraucněgi, upřjmněgi a horliwěgi než křesťan? A proč ho tak miluge? Protože ho miluge pro Boha. Právě proto, že celým srdcem k Bohu se přilnul, chowá w témž srdci swém také lásku k bližnjmu; ano přenášší oheň swé lásky k Bohu na něho, gežto ho pokládá za djtko Božj, kteréhož Bůh sám tak milowal, že Syna swého gednorozeného za něg dal, aby žádný, kdož w něho wěřj, nezahynul, ale měl žiwot wěčný; dobře wěda ostatně: že co učinj

[1]) Mat. 10, 37.

Digitized by Google

gednomu z neymenſſich bratrj ſwých, že to Pán bude tak powažowati, gakoby to gemu ſamému učinil. W ſrdci láſkau k Bohu planaucjm mák láska k bližnjm doſt miſta; ano právě takowé ſrdce geſt toliko láſky k bližnjmu ſchopné. Kde plamen láſky k Bohu wyhaſnul: tuk zagiſté nedautná ani giſkra prawé láſky k bližnjmu.

Kdo oprawdu Boha miluge, miluge ho dle naučenj Páně také ze wſſj myſli; to geſt: weſſkerá geho myſl ſpočjwá w Bohu. Pak newj nic o ſlepé náhodě oſudu; nad njm panuge na nebeſſich wſſemohaucj, maudrý a překobrý Otec, genž řjdj a zprawuge oſudy národů a gednotliwců, genž má ſečteny wlaſy hlawy naſſj a bez gehožto wůle ani wrabec s ſtřechy neſpadne. Myſlj w Bohu ſpočjwagjc, nalezá prawý křeſťan w žiwotě ſwém ochrance a žiwitele, w práci ſpomocnjka, w nauzi podporowatele a w bogi obhágitele, genž přikázal angelům ſwým, aby ho oſtřjhali po cestách a chopili ho na ruce, aby o kámen neurazil nohy ſwé. A ſpočjwage takto myſlj w Bohu: co mu ſchází? co ho může ſauženi? co kormautiti myſl geho? On geſt bohat w chudobě; neb on nemá mnoho potřebj a wj, že, co mu ſpaſitelného geſt, že ſe mu nebude nedoſtáwati. On geſt ctěný w njzkoſti a w ſnjženj, geſſto ho Pán zná a miluge, zaznamenaw gméno geho do knihy žiwota. On geſt mocný w ſlaboſti, nebo wůlj geho geſt wůle toho, gemuž dána geſt wſſelikú moc na nebi i na zemi. On geſt také maudrý w ſproſtnoſti; neb on chodj w ſwětle přewyſſugjcim wſſelikú rozum lidſkú, a gemu dáno geſt porozuměti tomu, co ſkryto před maudrými a opatrnými tohoto ſwěta. On geſt ſwobodný i w okowjch a wazbách; nebo tuhé wazby wáſſnj a náruživoſtj nepautagj ho. On geſt blažen i w tom, có ſwět neſſtěſtjm nazhwá, w ſtraſtech a protiwenſtwjch žiwota; geſſto ſpočjwage myſlj w Bohu, dochází w geho láſce a milowánj hogné útěchy a náhrady za to, co z láſky k Bohu ſnáſſj a obětuge. Pak wolá ſe ſw. Pawlem: „Geſtli Bůh s námi, kdo proti nám? Kdo nás odlaučj od láſky Kriſtowy? zdali ſauženj? aneb auzkoſt? nebo hlad? zdali nahota? čili nebezpečenſtwj? zdali protiwenſtwj? čili meč? Ale w tom we wſſem ſe překáháme pro toho, kterýž nás zamilował. Giſt gſem, že ani ſmrt, ani žiwot, ani angelé, ani knjžatſtwo, ani mocnoſti, ani wěci přjtomné, ani budaucj, ani ſjla, ani wyſokoſt, ani hlubokoſt, ani giné ſtwořenj, nebude moci odlaučiti nás od láſky Božj, kteráž geſt w Kriſtu Ježjſſi Pánu naſſem“ [1]).

Konečně pak, kdo oprawdu Boha miluge, miluge ho ze wſſj ſjly ſwé: on wynakládá wſſecky ſjly těla i duſſe k tomu, aby Boha oſlawował a láſku ſwau k němu oſwědčował. A zdaž může křeſťan, genž láſkau k Bohu geſt opogen, zdaž může ſjly a ſchopnoſti ſwé, gimižto ho Bůh obdařil, ladem nechat ležeti a newycwičiti a nenžjwati gich? Zdaž ho nepudj mocně láſka k tomu: aby prawé poznánj rozſſjřował, ſprawedlnoſt konal, neprawoſt potjral, blahobyt wůkol ſebe množil, nauzi wſſemožně mjrnil a takto wſſechny ſjly těla i duſſe wynakládal ke cti a ſlávě Božj a k rozſſjřenj králowſtwj geho, aby byl Bůh we wſſem oſlawen. A tato činnoſt a láſka duſſe Boha milugicj nezná žádných mezj; onať, gak dj ſw. papež Leo, geſt neſmjrná, gako Bůh ſám. A chceš-li wěděti, miłý křeſťane, co takowá láſka může, pozdwihni gen očj ſwých k tomu, genž nás

[1]) Řjm. 8, 31. 35—39.

Digitized by Google

milował áž k ſmrti, ano až k ſmrti kříže a zůſtawil nám příklad, abychom následowali ſſlepěgj geho.“ Nercíž: Nelze mi k takowéto láſce ſe powznéſti. Milug gen Boha, pak bude ti lehké a ſnadné i to, co ſe ti zdá těžkým býti. Milug Boha, pak nenj oběti, kteraužbys nebyl hotow přinéſti. Milug Boha; pak nenj žádné powinnoſti, kterébys neplnil. Milug Boha nade wſſecko a nebude ctnoſti, kteráž člowěka může zdobiti, kterauž by newetkala láſka w korunu, gižto zdobj hlawu učennjků swých. Milug Boha ze wſſj ſíly swé, nade wſſecko: pak budeš pro Boha wſſecko konati, wſſecko obětowati, wſſecko wážiti a wſſecko ſnáſſeti! —

Suenes byl neymocněgſſjm a neybohatſſjm pánem w perſkém králowſtwj, neb ſám při swém dwoře na tiſjc ſlanžjcjch počjtal. I dopuſtil na něg laſkawý Bůh mnohá protiwenſtwj a pokuſſenj, w kterýchžto on ſkutečně dokázal, že nade wſſecko bohatſtwj, nade wſſecko ſtwořenj z celého ſrdce, ze wſſj duſſe swé a ze wſſj ſíly swé Pána Boha milnge. Perſký a pohanſký král Iſdegerdes, chtěge toho náboženého pána pro katolické náboženſtwj potlačiti, pod záminkau něgaké obecné potřeby poſlal do geho dědičných kragin takowé množſtwj wogſka, že utiſkowánjm geho w krátkém čaſe o wſſecko přiſſel. Tak welikým mocnář s holj žebráckau hledage chléb, Boha ſe neſpuſtil; rozwažuge ſobě: kterak Bůh ptactwo živj i kwjtj polnj krásně odjwá, kterak Bůh ſám chudobu milnge, i upewnil ſe, že ani on pro chudobu Boha milowati nepřeſtane. Pohanſký král, aby dobrého Pána wjc zarmautil, geho rozmilé djtky před očima geho do pant a do želez wraziti, ukowati, a za potupné otroky wyhláſiti poručil. Otec k djtkám takto ſlzawě promluwil: „Reymilegſſj djtky! opatrug wás Bůh, kterýž wás ſtwořil: katolické wjry ſe nikdy neſpauſſtěgte. Čeſt a ſláwu ſwětſkau, bohatſtwj giným rady uſtupte. Doſti bohaty budete, geſtliže Bohu swému wěrny zůſtanete. Tyto nehody gſau pomjgegjcj mračna, na kteréž den gaſnoſti wěčné následowati bude.“ Tauto ſtáloſtj geho k wětſſjmu ukrutenſtwj pohnuta byla pohanſká zloſt. I odewzdal ho pohanſký král za otroka geho wlaſtnjmu ſlužebnjkowi, kterýžto s njm nemilosrdně nakládal, a co mohl odporného wymyſliti, to gemu na wzdory činil. Což wſſe Suenes z láſky k Bohu swému trpěliwě, beze wſſeho ſlýſkánj ſnáſſel. Pozůſtala toliko geho milá wěrná manželka, s kterauž ſe na ſwětě těſſiti mohl, ale král nā wſſecken způſob uſilowal, aby ho wlaſtnj manželce w oſſkliwoſt přiwéſti, gi od něho odlaučiti, a tomu wlaſtnjmu ſlužebnjkowi geho za manželku zaſnaubiti mohl, mage za to, že tjm, gako neyſilněgſſjm náſtrogem, wjru geho podwrátj. Ulekla ſe manželka té tak zlopowěſtné žádoſti, počala ſe protiwowati žaloſtnému rozlaučenj, ale wzácnj pohanſtj přátelé wždy gj w uſſjch leželi, předſtíragjce: do gaké hanby ſe uwede, pokudž tak wzácného rodu panj přinucena bude dům od domu žebrati; ſtraſſili gi, že konečně katu do rukau přigiti muſj; ponéwadž král od swého aumyſlu upuſtiti nechce; aby ſe upamatowala, zdaliž nenj lépe podlé wětru ſe kjditi, a přjzniwého ſſlěſti ſe přidržeti, že ſlužebnjk gegj ne giž ſlužebnjkem, ale pánem gegim bude. I dala ſe konečně namluwiti neſſlaſtná panj, a od wěrného manžela ſe odlaučila, a s wlaſtnjm ſlužebnjkem ſe bezbožně zaſnaubila. Což gak s welikau radoſtj doſlechl král, i hned poručil, aby Suenes nowým manželům za otroka tak přiwlaſtněn byl, aby w přjbytku gegich we

wſſem gako ſlužebnjk poſluhowal. Na to ſkormaucený a se wſſech ſtran opuſſtěný Suenes podobné úſſtipky každodenně ſlyſſeti muſil: Poddey ſe gednau bjdný Suenes, zdaž newidjš, že ani ſtébla ſlámy ze ſwých paláců nemáš? žádné dítě tebe otcem wjc nenazýwá; ano giž od wlaſtnj manželky opuſſtěn gſi. Suenes ale byl ſkutečně dokázal, že ho žádná žaloſt, žádná ztráta od Boha neodlaučj; takto zmužile a ſtále odpowjdal: „O bezbožné řeči! Zbawen gſem ſice wſſeho časného zbožj: ale Pána Ježiſſe mne žádný zbawiti nemůže. Gehok gá za ſwého Pána w ſſtěſtj i neſſtěſtj, w žiwotě i w ſmrti uznáwám. Gak dlauho poſlednj krůpěge krwe w ſrdci mém pozůſtane: tak dlauho wſſelikě bezbožnoſti ſe protiwowati budu, tak dlauho Boha ſwého ſe přidržjm.“ W tomto přjkladu gako w zrcadle ſpatřiti můžeme, co to geſt, Pána Boha z celého ſrdce a ze wſſj ſily ſwé a ze wſſj duſſe ſwé milowati [1]).

Tot geſt neywětſſj a přednj přikázanj, doložil Pán Ježiš k odpowědi, kterauž byl dal učiteli zákona; položiv takto lásku k Bohu za hlawnj a přednj přikázanj zákona křeſtanſkého. A to ſluſſně. Nebo co může a co má býti tworu bližſſjho než geho Twůrce!? Co může wykaupenci býti draživſſjho a wzácněgſſjho než geho Wykupitel a Spaſitel? Komuž tedy může býti člowěk wjce zawázán, než Bohu ſwému Twůrci, zpráwci, zachowateli, Wykupiteli a Poſwětiteli? A protož geſt to přednj a hlawnj powinnoſtj geho, aby mu dal a prokázal, co mu ſluſſj a patřj t. g. ſebe ſamého a ſice celého bez wýminky, — aby ho milowal z celého ſrdce ſwého, ze wſſj duſſe a ze wſſj myſli ſwé. — Mimo to, dada nám Bůh zákony, nemák zagiſté giného účelu, leč aby twory ſwé, gmenowitě pak lidi, plněnjm gich ſſtaſtné a blažené učinil a k wěčnému ſpaſenj přiwodil. Wſſak ale, co může člowěka wjce oblažiti než láſka k Bohu. Láſka k Bohu zagiſté ponokuge duſſe w radoſtné a utěſſené rozgjmánj a uwažowánj Boha a ſkutků geho, podrobuge wſſecku geho wůli wůli Božj, zdobj ducha a myſl geho pokorau, odewzdanoſtj, trpělíwoſtj a wůbec wſſelikau ctnoſtj, a naplňuge ſrdce wzneſſenau radoſtj a blahoſtj, plynaucj z uwažowánj dokonaloſti Božj a ſpogenau s wrancjm nadſſenjm pro wſſecko, což prawého a dobrého a ſpaſitelného geſt. Láſka k Bohu obohacuge také člowěka neyhognějſſjmi dary miloſti Božj. Kdo miluge Boha, mák Boha ſamého a dědictwj geho nebeſkého králowſtwj. Měl ſe biſkup Laodicenſký w menſſj Aſii za prwnjch časů cjrkwe, za bohatého, magicjho hognoſt a nepotřebugicjho ničeho: a předc mu piſſe ſw. Jan, miláček Páně w knize Zgewenj: „Newjš, že gſi bjdný, a ubohý a chudý, i ſlepý a nahý?“ A medle co mu ſcházelo? „Radjm tobě, piſſe mu ſw. Jan dále, abys ſobě kaupil ode mne zlata ohněm zkuſſeného, abys byl bohatý“ [2]). Zlato toto ohněm zkuſſené geſt láſka, gak to wykládagi mnozj znamenitj wykladači, láſka totiž očiſtěná od pokrytſtwj. „Tak, dokládá tuto ſw. Wawřinec Juſtinianſký, geſt i chudý milugicj Boha w láſce ſwé bohatý. Neb láſka geſt poklad ſkrytý; a nenj wětſſjho bohatſtwj než Boha mjti a k němu láſku chowati“. Dobře tedy wolá ſwatý Auguſtin: „Běda hubené té duſſi, kteráž nehledá, aniž nemiluge Kriſta. Zůſtáwák uwadlá, galowá a bjdná. Tratj žiwot, kdož tebe Boha nemiluge, a kdož ne-

[1]) Baron tom. V. anno 420. [2]) Zgew. 3, 17. 18.

Digitized by Google

hledj pro tebe, Pane, žiw býti, ten nic nenj, za nic nestogj. Kdož nechce žiw býti tobě, gest mrtwý“ [1]). A podobně dokládá blahoslawený Tomáš Kempenský: „Nic nemůže býti pro tebe lepssího a prospěssněgssího, sladssího a přjgemněgssího a wzneſſeněgssího a dokonalegssího a blaženěgssího, než Boha co neyssrdečněgi milowati a wraucně welebiti. Stokráte prawjm a tisjckráte ti opakugi: neywýbornějssj zaměstnánj, neyslawněgssj djlo twé gest Boha, Stwořitele a Spasitele z celého srdce swého, ze wssj dusse swé, a ze wssj mysli swé i ze wssj sily swé milowati a welebiti“ [2]). — Nad to pak gest také láska k Bohu giž sama w sobě ctnost ta neywzneſſeněgssj a tudjž gest také zákon lásky ten neypředněgssj a neywětssj. Nebo dj sw. Auguſtin, gako oleg podlé toho se poznáwá, že nahoře zplýwá: podobně i láska nade wssecky ctnosti wzneſſeněgssj se obgewuge. Co gest zlato mezi kowy, oheň mezi živly, slunce mezi hwězdami, gest láska mezi ctnostmi. „Wětssj gich (totiž ctnostj Božských) gest láska;“ dj sw. Pawel [3]). Onak gest zlato skwělé, gjmžto nebeské zbožj zgednati sobě můžeme; onak gest oheň nebeský roznécugjcj dusse lidské; ona gest slunce oswécugjcj a obživugjcj ducha lidského. „A což k tomu gesstě wjce znamenati slussj: láska gest matka wssech ctnostj; onak gest „plnost zákona.“ Nebo kde přebývá láska k Bohu, tu se plnj také wssecken zákon Božj, ona tedy gest takřka saugem wssech přikázanj a zahrnuge w sobě plnění wssech. Dogista kdo Boha miluge a to sice ze wssj sily swé, téhož dusse gest wssecka Bohu oddána, geho mysl, geho wůle, geho srdce, geho celý život, geho gednánj a smýsslenj spočjwá w Bohu a gest Bohu oddáno. On myslj, on žádá, on koná, co Bůh chce, a co welj, a w této lásce plnj wssecken zákon Boží. Gediný oblaskowý kámen, gjmžto Dawid porazil Goliásse, měl tolik platnosti gako wssech pět, kteréž wložil do mossny pastýřské; gesstо s tjmto gediným ho zabil, rownějž gakoby wssech pět byl k tomu potřebowal: podobně i gediný zákon lásky k Bohu platj tolik gako wesskeré zákony, gichžto plnění w sobě zahrnuge; a tudjž slussně přednjm a neywětssjm zákonem sluge. A nad to nade wssecko, láska k Bohu také wsseliktým giným ctnostem netoliko podnětu abrž také ceny a ozdoby dodáwá. Nebo plnění wssech zákonů nemá žádné ceny ani zásluhy do sebe, neděge-li se z lásky k Bohu. Co se nekoná z lásky k Bohu, koná se z lásky k swětu a k sobě samému. Co se pak koná z lásky k swětu a k sobě samému, gest služba swětská a sobecká, a tudjž byť se zdála býti zewnitř zpanilau, nemá ceny před obličegem Božjm. „Kdybych rozdal na pokrmy chudých wesskeren statek swůg, a wydal tělo své k spálenj: lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospjwá“, dj sw Pawel [4]). Co tuto swatý Pawel pjsse, wyswětluge se gasně w následugicjm podobenstwj, gež wyprawuge ctihodný Bonawentura: Geden paustewnjk zauássel se gednau až do pozdnj noci rozgjmánjm o saukromném saudu, kterýž se bude djti s dussj člowěka hned po smrti, pilně uwažuge slow swatého Pawla: „že geden každý ponese břjmě swé“ [5]) a že „wáha i záwažj saudowé Boží gsau“ [6]), na kterýchžto se wseliký čin člowěka wážiti bude. Ussuw pak při tomto rozgjmánj,

[1]) Soliloquia an. ad Deum c. 31. [2]) Nábož. spisy Litliowé údolj kap. 26. č. 1. [3]) I. Kor. 13, 13. [4]) I. Kor. 13, 3. [5]) Gal. 6, 5. [6]) Přjsl. 16, 11.

Digitized by Google

měl podiwný sen. Zdálo se mu, gakoby se nalezal na mjstě, kdežto każdý i hned po smrti se saudj. Pán Jeżiš, co saudce, seděl na swém trůnu a u nohau geho stál angel s wáhami. Każdý zesnulý dostawil se k hroznému tomuto saudu nesa dwa wáčky, z nichżto w gednom se nalezali dobrj skutkowé, w druhém pak hřjchowé. Angel pak i hned odwážil ge, a podlé toho, gak buď dobré nebo zlé přewažowalo, wyřknul Pán Jeżiš ortel milosti neb odsauzenj na każdého. K swému pak neywětssjmu užasnutj znamenal paustewnjk, że skoro na pořád wáček se zlými činy byl wětssj než onen s dobrými a tak se skláněly wáhy neustále k gedné a též straně, totiż k lewé. I wzdychal hořce, slysse toliko odsauzenj k zahynutj a wida, gak nesslastnjci tito bez prodlenj do propasti pekelné strženi gsau. W tom pak spatřj gednu ženu, kteréżto pohled ho nemálo potěssil; wida, gak wák, na kterémżto s welikými pjsmeny napsáno bylo: „dobrj skutkowé“ byl mnohem wětssj nad onen, w němż byly hřjchowé gegj. Ale gak se zhrozil, wida an menssj wáček s hřjchy daleko přetjżil onen weliký s dobrými činy a gak saudce i hned wyřknul na ni ortel odsauzenj. Znamenage pak angel geho podiwenj, pokynul mu, aby přistaupil bljże a otewřel před očima geho weliký wák ženy té. I spatřil tu mnoho malých krabiček s nápisy: Modlitby, rozgjmánj, zpowědi, pobożnosti, bratrstwa, almużny, pautě, nawsstěwowánj nemocných a t. d. Podiwenj geho zrůstalo wjc a wjce, gessto nemohl pochopiti, gakby tolik dobrých skutků mohlo tak málo wážiti. I kázal mu angel otewřjti krabičky tyto, a hle, ony byly wssecky prázdné. Wida to, newěděl co má sobě pomysliti, patře celý użasnutý na angela. Načež dj mu tento: Znamenám na tobě, że newjš, co máš o tom sauditi? Nuże tedy poslyš: Wessteré tyto dobré skutky, gegichżto nápisy gsi četl, nemély wáhy, gsauce konány ze soběckých a swětskych ohledů; nebo cokoliw se neděge z lásky k Bohu, nemá ceny a wáhy před twářj geho. Upamatug se na to, což dj Žalmista Páně: że mnozj bohatj zesnuli a probudili se s prázdnýma rukama. To gsi widěl na swé oči. Žena tato domnjwala se bohatau býti w dobrých skutcjch a w tomto domněnj zesnula a wssak procitnuwssi spatřila se wssj zásluhy prázdna, nemagjc lásky k Bohu [1]). A to sprawedliwě. Nebo gako slunce ostatnjm hwězdám lesk a swětlo sdělnge, rowněż i láska propůgčuge wssem ctnostem wyššj gasnost a zpanilost, a dodáwagjc gim gakési wyššj ceny a wzneššenosti, činj ge před Bohem záslużnými. Wyprawuge se bágečně o Midasowi, bohatém králi frygickém, że za swé pohostinstwj, kteréż prokázal Bachusowi, domněnému bůžkowi pohanskému, obdržel na prosbu swau ten dar, aby wssecko, čeho by se dotekl, se obrátilo w zlato. Wssak ale, když i krmě, kteréż k ustům podáwal, se w zlato proměnily, pykal přánj swého, prose opět Bachusa, aby od něho odgal dar tento. Co wssak domnělj bohowé nemohli způsobiti, tok působj láska k Bohu, kteráż takka w zlato obracj dobré skutky a dodáwá gim před Bohem welikě ceny a činj ge záslużnými. — Dobře tedy pjsse sw. Tomáš z Villanowy: „Nic nenj w celém domě Božjm wzácněgssjho, nic wyborněgssjho nad lásku. Onať gest neywětssj dar Božj, dar nad wsselikě dary; genż se neděluge toliko přátelům; ano

[1]) Bonaventura's Parabeln str. 185.

Digitized by Google

onak ſama geſt dar přátelſtwj. O drahá perlo! kteraužkdyž nalezne člowěk, prodá wſſecko, což má, a kaupj gi. O wzácný pokladě, gehož kdo má, byk i ničeho neměl, bohat geſt, a komu ſcházj, byk i wſſjm oplýwal, chudý, malý geſt!“ [1]) A protož, poněwadž láſka tak ſluſſná, tak wzneſſená a tak ſpaſitelná geſt: klade Kriſtus Pán, Božſký Wykupitel, přikázanj láſky gakožto přednj a neywětſſj přikázanj zákona. Giž tedy, milý křeſťane! chceš-li dokonalým a welikým býti w králowſtwj Božjm, učiniž zákon tento hlawnjm a přednjm prawidlem weſſkerého swého gednánj a počjnánj — wůbec celého swého žiwota. Láſka nechť pudj tebe podněcugjc tě k činům bohulibým; láſka nechť kždj gednánj twoge, činjc ge s zákonem Božjm ſe ſrownáwagjcjmi; láſka nechť prowázi činy twé zdobjc ge zpaniloſtj nebeſkau a dodáwagjc gim nadpřirozené ceny. Z láſky k Bohu čiň wſſecko, co Bůh chce, gak Bůh chce a pokud chce. A počne-li láſka twá uſtydati, zwoley se ſw. Auguſtinem: „Bože můg! Hle milugi tebe, a geſtli to málo, wjce tě budu milowati. Twým milowánjm gſem gat, w twé žádoſti hořjm, w twé ſladké paměti ſe kochám. Hle, když myſl má k Tobě wzdychá a o twé newymluwné dobrotě přemeyſſlj, tedy i to břjmě těla mého méně mne obtěžuge, hluk myſſlenj ſe tiſſj, tjže ſmrtelnoſti a bjdnoſti nedotjrá tak gako giudy na mne. Srdce plane milowánjm, myſl ſe raduge, paměť ſe obnowuge, rozum ſe oſwěcuge a wſſecken duch můg w žádoſti té, aby widěl tebe, cjtj ſe wytržen býti milowánjm wěcj newiditelných“ [2]). —

Druhé pak (přikázanj) geſt podobné tomuto: Milowati budeš bližnjho ſwého gako ſebe ſamého; doložil Kriſtus Pán dále, když odpowjdage na otázku: které geſt neywětſſj přikázanj w zákoně? láſku k Bohu za hlawnj a přednj zákon byl wyhlásil. Takto ſtawj Božſký Wykupitel zákon láſky k bližnjmu hned podlé zákona láſky k Bohu; ano což geſtě wjce, on dj zkegmě: že druhé přikázanj toto geſt podobné prwnjmu, že ſe toto bez onoho ani myſliti nedá. A nedj to bez přjčiny. Gſautě mnozj, genž láſku k Bohu odlučugj od láſky k bližnjmu; domnjwagjce ſe, že mohau Boha milowati, aniž dbagjce o bližnjho. Dobře chápagj, že magj Bohu čeſt a ſlužbu prokazowati; že pak i na bližnjm gim muſſj záležiti, nechtěgj uznati. Twůrci wzdáwagj djky a chwálu; wſſak ale tjmž gazykem zlehčugj a tupj bratry. Pilně konagj powinnowanau ſlužbu Božj a nezanedbáwagj chrámu; aby wſſak bližnjmu prokazowali, co mu ſluſſj a co mu powinni gſau, to gim neležj na ſrdci. Srdce gegich oplýwá ſladkými city, gimižby ſe rozplynuli w modlitbách swých; než gedwa že gſau mezi ſwými: gewj newoli a mrzutoſt, wſſecko geſt gim odporné a protiwné, gſau netrpělliwj, plnj rozmarů, neſwornj, hned ſe cjtj uraženými a nepokognými. Wždyť gak ſe domnjwagj, milugj Boha, a na tom gim doſti; co geſt gim do láſky k bližnjmu. — Těm na odpor ſtogj ginj, genž neuſtále mluwj o láſce k bližnjmu, o bratrſtwj a lidumilenſtwj, ale o Bohu nechtěgj ani ſlyſſeti, tjm méně ho milugj. Oni by, gak dj, celý ſwět w láſce obgjmali, k Bohu pak nemagj ani giſkry láſky. Ginak ale učj Pán Ježjš w dneſſnjm ſwatém

[1]) Sermo 1. Dom. 17. p. Pent. [2]) Manuale c. 3.

Digitized by Google

Ewangelium. On ſpoguge obé přikázanj lásky k Bohu i lásky k bližnjmu, dokládage: že druhé přikázanj lásky, totiž k bližnjmu geſt podobno prwnjmu, lásky totiž k Bohu; a tjm učj: že neſluſſj člowěku rozlučowati gich, a že kdož gedno plnj, muſj také druhé plniti, kdo Boha miluge, že muſj také bližnjho milowati a naopak; ač chce-li wyplniti přednj a neywětſſj zákon Páně. A w ſkutku, kdo toho bedliwě uwáží, ſhledá: že láska k Bohu lásku k bližnjmu zplozuge a gi poſwěcuge; a naopak že láska k bližnjmu ſe na lásce k Bohu zakládá a w nj kořenj; gak dobře dj ſw. Řehoř: „Z lásky k Bohu rodj ſe láska k bližnjmu, a z lásky k bližnjmu béře láska k Bohu potrawu. Láska k Bohu plodj lásku k bližnjmu a lásku k bližnjmu rozněcuge láska k Bohu“ [1]). — A gak ginak? Kdež panuge láska, tam panuge také utěſſená gednomyſlnoſt a blahá ſwornoſt. Co ſe ljbj gednomu, ljbj ſe wſſechněm; čemuž chce geden, tomu chtěgj wſſichni; co geden zamjtá, zamjtagj i druzj; láska ſpoguge ſrdce gegich tak, že we wſſem geſt gedna toliko myſl, gedna wůle — že gſau gako gedno ſrdce. Kdož tedy Boha miluge, třeba aby gediné w tom měl zaljbenj, což Bůh za dobré uznáwá, a tudjž byl s njm gedné myſli a gedné wůle, a následowně kohož Bůh miluge, tohoť muſj i on milowati; ginak by nebyla láska geho prawá. Bůh pak miluge weſſkeré pokolenj lidſké a každěho člowěka bez přigjmánj oſob, geſſto ſtwořil člowěka k obrazu a podobenſtwj ſwému, obdařil ho duſſj rozumnau a neſmrtelnau, a uſtanowil ho pánem nad djlem rukau ſwých. Když pak kleſlo pokolenj lidſké, tak ge milowal Bůh, že Syna ſwého gednorozeného wydal, aby žádný, kdož wěřj w něho, měl žiwot wěčný. Miluge-li Bůh tak člowěka, muſjť tedy i ten, kdož Boha miluge, milowati také bližnjho právě proto, že Boha miluge; neb tjm dokazuge: že geſt s Bohem gedné myſli a gedné wůle, že ho w prawdě miluge. A to tjm ſpjſſe, geſſto bližnj nenj Bohu cizincem, nýbrž geſt djtko a wykaupenec Božj, Bůh geſt Otcem a Wykupitelem geho. A protož dj apoſſtol Páně: „Každý, kdož miluge toho, kterýž ho zplodil (t. g. Otce), miluge i toho, kdož ſe z něho zrodil (ſyny geho)“ [2]). Nebo tot prawé lásce přirozeno: že ona ſe wztahuge na wſſecko, což ſtogj w nějakém ſpogenj s tjm, což miluge; a tudjž přecházj od otce na djtky geho a wztahuge ſe tudjž na wſſechny lidi. Kdo tedy oprawdu miluge Otce nebeſkého, miluge také geho djtky — bližnj swé. — Ano právě tjm neylépe dokazuge lásky swé k Bohu Otci nebeſkému, že miluge upřjmně bližnjho — genž geſt djtko Božj. Neb dobře tu pjſſe ſwatý Jan, miláček Páně: „Řekne-li kdo, že miluge Boha a bratra ſwého nenáwidj, lhář geſt; nebol, kdož nemiluge bratra ſwého, kteréhož widj; Boha, kteréhož newidj, kterak milowati může“? [3]) K čemuž pěkně doložil ſw. Frantiſſek Sáleſký: „Chceme-li tudjž dokázati, že milugeme Boha, chceme-li, aby ſe nám uwěřilo, že ho milugeme; nezbýwá nic, než abychom i bližnjho ſwého milowali, gemu ſlaužili, pomáhali a pokud ſjly naſſe poſtačugj, we wſſech potřebách mu přiſpjwali“ [4]). A ſám Božſký Wykupitel twrdj a ubezpečuge nás: že „cokoli gſme učinili gednomu z těch neymenſſjch, že gſme gemu uči-

[1]) In homil. sup. Evang. [2]) I. Jan 5, 1. [3]) I. Jan 4, 20. [4]) Concio II. festo Visit. B. V. Mariae.

Digitized by Google

nili“ [1]), a tudjž Bohu samému. Nemluw tedy, křesťane milý, mnoho o lásce k Bohu, nechowáš-li w srdci swém zároweň lásky k bližnjmu. Nezakládey si mnoho na nawsstěwowánj chrámů, na horliwosti swé křesťanské, na wraucjch modlitbách a na sladkých citech pobožnosti: gsi-li w domácnosti a w sausedstwu nelaskawý, reptawý, prudký, záwistiwý, podezřeliwý, utrhačný a urputný. W prawdě nemiluges-li bližnjho, wssecka pobožnost a horliwost twá gest toliko pozlátko, a twá láska k Bohu, kterauž předstjráš, gest gen zástěra, za kterauž skrýwáš hnusné soběctwj. Wssak ale nemluw také o lásce k bližnjmu, nemáš-li lásky k Bohu. Nebo co láskau k bližnjmu nazýwáš, gest pauhý cit, pauhé hnutj těla a krwe, a nemá základu aniž wyšssj důstognosti; nebo prawá láska k bližnjmu kořenj se toliko w lásce Božj a gj se poswěcuge. Prawda gest, že také pauze přirozený cit útrpnosti může člowěka podnjtiti k skutkům dobročinným; ale takowáto láska nenj ani stálá, ani pewná, nemagjc totiž kořenů. Cit zagisté člowěka se měnj gako měsjc. S kým máme dnes útrpnost, k tomu máme se zjtra netečně, aneb býwá nám dokonce odporný a protiwný. Stane-li se pak, žeby útrpnost, kterauž máme k bližnjmu, wětssjch obětj požadowala, gak snadno tu mizj wssecka útrpnost a s nj hyne i láska, kteráž se podpjrá toliko na saucit. Toliko w lásce k Bohu, genž gest wždy nezměnitelný a gehož zákon žádným proměnám nenj podroben, stoge wýsse wsselikých proměn swěta, w této lásce toliko má láska k bližnjmu prawý základ a pewný kořen. Kdo Boha oprawdu miluge, přenássj tuto lásku k Bohu na bližnjho swého a miluge ho tak pewně a tak wraucně, gak pewná a wraucj gest láska geho k Bohu. On pokládá bližnjho za djtko Božj, za wykaupence Kristowa a za bratra swého, powolaného k gednomu a témuž cjli: a protož milugjc Boha, miluge také bližnjho, a žádná oběť mu nenj přjliš weliká a těžká, kteraužby dokázal lásky swé k bližnjmu. — Aby gsi se o tom přeswědčil, milý křesťane, popatř gen na minulé wěky cjrkwe swaté a shledáš: že láska k bližnjmu se konala neywraucněgi a neyhorliwěgi tehdáž, když láska k Bohu neywjce panowala w srdcjch lidských. Ti, kteřjž z lásky k Bohu se oddali zcela službě Božj, oddali se také službě bratřj nemocných, zagatých a neumělých, a ti, kteřjž z lásky k Bohu odřekli se swěta a statků geho, obětowali ge k dobrému a k prospěchu bližnjho. Naopak, kde nepřebýwá láska k Bohu, tamť i prawá láska k bližnjmu nenj k nalezenj; a co se tu děge dobročinného, máť sice podobu lásky bratrské, wlastně pak nebýwá to zhusta nic, leč odbytj nepřjgemného pohledu na nuzného neb chlauba a marnost zahalená plásstěm dobročinnosti. — Konečně pak láska k Bohu také poswěcuge lásky k bližnjmu a dodáwá gj wyšssj důstognosti a wznessenosti a následowně i ceny, gakož činj wůbec u wssech ctnostech. Gak mnohem wýsse stogj čin dobročinnosti a lásky křesťanské, genž plyne z lásky k Bohu, než onen, genž gest pauhý wýsledek a působenj přirozeného citu útrpnosti! W prawdě gako nebesa přewyssugj zemi a milost stogj wýsse nad přjrodau, přewyssuge láska k bližnjmu, láskau k Bohu poswěcená, lásku přirozeného pudu srdce. A protož, milý křesťane, co tak úzce spřjzněno gest a co Kristus sám slaučil, toho nerozlučug. Nerozlučug lásky k Bohu od lásky

[1]) Mat. 25, 40.

k bližnjmu. Gedna bez druhé zagiſté obſtáti nemůže. Pečug tedy, aby obogj přebýwala w ſrdci twém, aneb raděgi, aby gedna a taž láſka k Bohu prawá, živá a neljčená naplňowala ſrdce twé, z kteréž pak zagiſté poplyne i wraucj a ſrdečná láſka k bližnjmu, zplozena a poſwěcena láſkau Božj a gi oſwědčugjc a podněcugjc, tebe pak činjc dokonalým plnitelem prwnjho a neywětſſjho přikázanj a tudiž hodného života wěčného.

Gako důležitá byla otázka, kterauž předložil zákona učitel Pánu Ježiſſowi, ne méně důležitá geſt také ona, kterauž učinil Mistr nebeſký na fariſey; gakž wyprawuge ſwaté Ewangelium. A když ſe ſeſſli fariſeowé, otázal ſe gich Ježiš, řka: Co ſe wám zdá o Kriſtu? Čj geſt syn? — Zagiſté důležitá, ano předůležitá otázka. Onat ſe týkala hlawnjho článku wjry, ke kterémuž směřowal wſſeliký ſtarý zákon a gegž hlásali proroci. A ne bez příčiny wydal Pán Ježiš otázku tuto i hned na fariſey wyſwětliw gim, které geſt neywětſſj přikázanj w zákoně? Chtěl gim totiž dáti na ſrozuměnau: že marné geſt wſſelikė bádanj po neywětſſjm zakoně, geſtliže neznagj toho, na kterémž ſe zakládá wſſeliký zákon; zároweň také poučil nás tuto, že wſſeliká naſſe láſka, máli býti prawá, že ſe muſj zakládati na wjře w něho gakožto Syna Božjho; ſlowem: že wjra a láſka ſe nemagj od ſebe rozlučowati, že obého ke ſpaſenj geſt potřebj. Tjm zagiſté poráží ſe dwogj blud, kterýž ſe z huſta należá. Gedni totiž kladau wſſecku wáhu na wjru, domnjwagjce ſe, že pauhan mrtwau wěrau ſpaſenj dogdau, málo dbagjce o ſkutky láſky křeſťanſké; druzj pak toliko o láſce mluwj, nechtjce nic o wjře ſlyſſeti a magjce články wjry za věc zcela nepatrnau, ke kteréž prý může člowěk netečným býti; toliko má-li láſku. Owſſemť kdyby byl Pán Ježiš takto ſmýſſlel, ginak by wypadla odpowěď dneſſnjho ſwatého Ewangelium. Kdyby pauhá wjra poſtačowala ke ſpaſenj, muſil by fariſeowi tážjcjmu ſe: Které geſt neywětſſj přikázanj w zákoně? odpowěděti: Neywětſſj přikázanj w zákoně geſt: Wěř a oſtatně čin, co chceš, a ſpaſen budeš. A kdyby na wjře nic nezáleželo, nýbrž toliko na láſce, muſil by Pán Ježiš přeſtati na odpowědi, kterauž dal učiteli zákona; neb marná by byla dalſſj otázka geho: Co ſe wám zdá o Kriſtu? Geſſto ale Pán Ježiš takto nečinil, doſti ukázal, že obé, gak wjra tak i láſka, w křeſťanſkém životě má důležitoſti že obého ku ſpaſenj třeba. A w prawdě, kdo toho bedliwě uwážj, ſhledá: že to ginak býti nemůže. Nebo prawá wjra wede přjmo k láſce, bez kteréžto geſt mrtwá. Prawdať, že w pjſmě ſwatém wjra ſe klade za prwnj wýminku ſpaſenj: „Kdo uwěřj, ſpaſen bude, a kdo neuwěřj, bude zatracen," dj Božſký Wykupitel; a ſwatý Pawel zřegmě dokládá: „Přiſtupugicj k Bohu muſj wěřiti, že Bůh geſt." Než máli tato wjra k ſpaſenj wésti, třebať, aby byla prawá, t. g. aby netoliko byla pewná, nýbrž i živá; to geſt, aby ſe gewila w ſkutcjch, a tudiž byla prawidlem života a gednánj wěřjcjch, tak ſice, aby čemu wěřj, dle toho gednali; gak dj ſw. Jakob, an pjſſe: „Co proſpěge, bratřj mogi, prawj-li kdo o ſobě, že wjru má, a nemá-li ſkutků? Zdaliž bude moci wjra ſpaſiti ho? Gakož tělo bez ducha geſt mrtwé, takť i wjra bez ſkutků geſt mrtwá" [1]). —

[1]) Jak. 2, 14. 26.

Digitized by Google

Wedle pak, w gakých skutcjch může se wjra lépe gewiti, než w skutcjch lásky, kteráž gest wrchol ctnosti a plnost zákona a koruna křesťanského života. Krásně dj tuto sw. Bernard: „Wjra umjrá odlaučenjm se od lásky. Wěřjš w Krista? Koney skutky Kristowy, aby živá byla wjra twá. Twau wjru nechal oživuge láska, nechal gi schwaluge skutek“ [1]). W prawdě, kdyby pauhá wjra bez lásky ke spasenj postačowala, musil by i bábel spasen býti; gessto, gak dj sw. Jakob, i „zlj duchowé věřj a (wssak) třesau se“ [2]); neb wjra gegich zdawena wssj lásky působj gim toliko strach a hrůzu. Tak tedy prawá wjra sama wede k lásce, k nj čelj a směřuge, bez kterézto by byla mrtwá, marná a neužitečná. Než ale s druhé strany prawá láska wzágemně bez wjry ani obstáti, ani potrwati nemůže, nemagjc základu. Nebo gak má milowati člowěk toho, gehož bez wjry právě nezná, totiž Boha? Gak má milowati bližnjho swého, a proč by ho měl milowati, nemá-li wjry a nezná-li důstognosti člowěčj, aniž základů, na nichžto spočjwá láska k bližnjmu. Bez wjry gest láska nanejwýš temný cit aneb sladké slowo, kteréž mizj a tratj wsselikau moc a wýznam, gak mile láska w těžkých obětech, w zapjránj sebe, w utrpenj, w odjkánj se milých wěcj má se oswědčiti. Prawá láska táže se: koho mám milowati? proč ho mám milowati? A tomu učj toliko wjra křesťanská, na kterézto láska, co na nějakém základu spočjwá a se podepjrá. Gakož tedy w dussi lidské rozum a wůle, hlawa a srdce negsau od sebe odlaučeny, nýbrž gsau úzce spogeny a w tomto slaučenj dussewnj život twořj: podobně i w náboženském životě nemůže se děliti wjra od lásky: obé gest spogeno a slaučeno a působj toliko w spogenj swém spasenj; gakž zřegmě pisse sw. Pawel: „W Kristu Ježissi platj toliko wjra, kteráž skrze lásku působj“ [3]). W prawdě, toliko w tomto blahém swazku gewj obé, gak wjra tak i láska, diwotwornau moc swau sebe wespolek oživugjce, podporugjce, a dussi spogenými silami k wyšším nebeským wěcem powznášegjce a přiwozugjce.

Ano, wjra oživuge lásku. Ký diw, že tato často umdlévá a slábne? Člowěk má milowati Boha newiditelného a často w hrozných a strašných saudech se gewjcjho; a má také milowati bližnjho, často ohawnými neprawostmi porušeného, a k tomu má nezřjdka potlačiti pud lásky k sobě a má sebe zapjrati pro bližnjho. Gak lehce stydne a slábne tu láska! A wssak toto se nestane, stogj-li gi wjra po boku a podporuge-li gi. Pak nepřekážj nic, že gest Bůh newiditelný a skrytý, myk zagisté se ho držjme u wjře, gakobychom ho widěli a woláme s Žalmistau Páně: „Pane, co mi gest na nebi; a bez tebe co chci na zemi? Byť zhynulo tělo mé, i srdce mé: (tys) Bůh srdce mého, a djl můg gest Bůh na wěky“ [4]). Podepjrá-li se nasse láska na wjru: nic nebude překážeti bratrské lásce nassi, že lidé, gessto máme milowati, bějssj a přewráceni gsau; neb wjra dowodj nám: že ge Bůh w Kristu milowal a že Kristus za ně wylil krew swau a ku poswěcenj gich sessal Ducha swého swatého; a takto posilnj lásky nassj. A když bude klesati láska nasse stižená břemenem hřjssných náklonnostj a zjsstného sobectwj: pak gi pozdwihne wjra we wyšssj pomoc Božj, ubezpečugjc nás: „že ten, genž započal w nás dobrý skutek, dá ho také dokonati.“ — A

[1]) Sermo 24. in Cantic. cont. [2]) Jak. 2, 19. [3]) Gal. 5, 6. [4]) Žalm 72, 25. 26.

Digitized by Google

wſſak i wjra nabýwá poſily od láſky, genž gi oživuge. Láſka totiž učj nás ze zkuſſenoſti, gak prawá a gak ſpaſitelná geſt wjra tato, gak mocně půſobj na ſrdce člowěka, podněcugjc, ſiljc a powzbuzugjc ge ke wſſemu dobrému a gſauc newywážitelným pramenem útěchy a občerſtwenj duſſe. Tjm zagiſté ſe ſtáwá wjra naſſe zmužilegſſj, utěſſeněgſſj a pewněgſſj. Mimo to, gakož wjra a láſka ſebe wzágemně oživugj, ony ſe také weſpolek poſilugj a podporugj. A w prawdě byla-li kdy wjra w nebezpečenſtwj, wyhynauti w ſrdcjch lidſkých, geſt to zagiſté za naſſich časů, kdežto bezbožnoſt a překrácenoſt lidſká wſſecko, což člowěku ſwatého a drahého býti má, w pochybnoſt béře aneb dokonce w potupu a poſměch uwádj. O gak lehce bywá tu otkeſena a gak ſnadně kleſá wjra, gſauc zmjtána každým wětrem pochybnoſti, neſtogj-li gj po boku láſka a w této láſce zkuſſenoſt gegj Božſké moci. Naopak, kdo ſpogiw láſku s wěrau, pocjtil w žiwotě ſwém: že Ewangelium geſt moc Božj k ſpaſenj wſſech těch, genž w ně wěřj; kdo ſe překwědčil ze ztuſſenoſti, že nenj w žádném giném ſpaſenj, a že nenj dáno giného gména, w němž bychom ſpaſeni býti mohli, leč gména Jezjſſowa; kdo w láſce poznal, gak wjra člowěka činj dobrého, utěſſeného a blaženého: ten zagiſté ſe nedá žádnau pochybnoſtj žádným poſměchem a žádnau hanau neznabohů zmýliti n wjře ſwé. Ouk wj dobře, komu uwěřil — láſka upewnila wjru geho. A naopak gak mocné podpory nabýwá láſka geho w takowéto žiwé wjře. Laſka má wſſecko wážiti, wſſecko konati, když to powinnoſt káže; této zmužiloſti nabýwá gen tehdáž, když gi wjra zaručuge wyšſſj pomoc s hůry. Láſka má wſſecko trpěti, cokoliw gi zlý ſwět způſobj: k tomu pak má gen tehdáž doſti ſily a odhodlanoſti, když gi wjra ubezpečuge, že wſſecka protiwenſtwj napomáhagj k dobrému těm, genž Boha milugj. Láſka nemá nmdlewati i když ſe zdá, že gegj práce geſt marná: takto ale může ſetrwati gen tehdáž, když gi wjra za to ručj, že ſpraweďlnoſt poſléze předc ſwjtěziti muſj. Láſka má wſſecko obětowati, i to, což člowěku milého a drahého geſt, káže-li to wyšſſj powinnoſt; k tomu ſe ſtane gen tehdáž ſchopnau, když gi wjra ukazuge hognau odměnu a náhradu na wěčnoſti. Láſka má konečně wſſecko daufati a nikdy ſrdci nepozbýwati: toto ale ſe gj podařj gen tehdáž, když gi wjra otewjrá utěſſený pohled do wěčnoſti a gi občerſtwuge útěchau neſmrtelnoſti. A tak wjra s láſkau ſpogena wzágemně ſe podporugj a ſiljj, a w tomto blahém ſpogenj powznáſſegj duſſi k wyšſſjmu ſwětu, ke kraginám wěčnoſti. Bez tohoto pozdwiženj, bez wjry a živého přeſwědčenj, že nám kyne wyšſſj žiwot na wěčnoſti, že gſme údowé lepſſj křiſſe, králowſtwj nebeſkého, w kterémž gednau máme wegiti, bez wjry Kriſtowy nenj žádné zmužiloſti, žádné ſily k ſſlechetným činům, žádné ſetrwaloſti w protiwenſtwj, žádné naděge w ſmrti: myſl bychom byli neybjdněgſſj tworowé. Než tohoto pewného přeſwědčenj a pozdwiženj ducha nedogdeme, leč wěrau, ſkrze láſku půſobicj. Owſſemk wjra ubezpečuge nás wyšſſjm žiwotem budaucjm na wěčnoſti, k němuž ſe má duch powzneſti, než ale nenj-li ſpogena s láſkau a nekonali-li gſme ničehož pro tento žiwot věčný, kdož nám za to ručj, že nám kyne tamto blahá wěčnoſt? Naopak máme-li láſku, ſnažjme-li ſe pliniti powinnoſti ſwé, nedbagjce wſſak o wjru: pak ztratjme gi zcela s očj, ponořeni w prach péčj a pracj pozemſkých, aniž budeme moci k nj ſe powzneſti a tamto útěchy wážiti. Ginak ale ſpogili-li gſme wjru s láſkau w duſſi ſwé, pak ukazuge nám wjra wyšſſj tyto kraginy

Digitized by Google

žiwota wěčného a láska nám kleſtj k nim ceſtu; pak wjme netoliko, že gſme určeni k wyšſſjmu cjli, abrž wjme a cjtjme žiwě, že gſme pro něg žiwi byli a hodni ſe ho ſtali; pak negſme toliko ſchopni wyšſſjho žiwota neſmrtelného, abrž myk gſme také hodni, wegjti do něho. — O, gaký to blahý ſwazek, gaká to utěſſená gednota wjry s láſkau, wjry ſkrze láſku půſobjcj a láſky we wjře ſe zakládagjcj; wjry láſku oživugjcj a láſky wjru podporugjcj a w ſpogenj tomto člověka k wyšſſjm nebeſkým kraginám powznáſſegjcj! — Popatř gen, milý křeſťane, na prwnj doby cjrkwe ſwaté. Hle, tehdáž byla láſka neywraucněgſſj, neyobětowněgſſj, neyſtálegſſj, když žiwá wjra ſtála podlé nj, aneb raděgi, když plynula z nj: když totiž wyznawači Kriſtowi pro wjru ſwau byli hotowi wſſecko obětowati, ano i položili pro wjru žiwot ſwůg a radowali ſe, že hodni gſau nalezeni pro Kriſta něco trpěti. A opět tehdáž byla wjra křeſťanſká neypewněgſſj a neyzmužilegſſj, když láſka gi ožiwowala a když ſe pſalo o wěřjcjch: „Množſtwj wěřjcjch bylo gedno ſrdce, a gedna duſſe a měli wſſecky wěci obecné. Prodáwali magetky a ſtatky a dělili ge mezi wſſecky, gakž komu potřebj bylo; aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. A na každý den trwagjce gednomyſlně w chrámě a lámagjce po domjch chléb, přigjmali pokrm s weſeljm a ſproſtnoſtj ſrdce, chwáljce Boha a magjce miloſt u wſſeho lidu. A mocj welikau wydáwali ſwědectwj o Kriſtu a miloſt welikáa byla w nich wſſech“ [1]). A protož, milý křeſťane, nerozlučng, co tak pewně ſpogeno geſt: chowey prawau wjru Kriſta Ježjſſe w ſrdci ſwém, gak učj ſwatá cjrkew geho a k nj připog wraucj láſku. A takto we wjře a w láſce kráčege po ceſtách Páně, bezpečně dogdeš cjle ſwého — ſláwy nebeſké. K čemuž rač, ó Pane, dáti wſſem miloſt ſwau.

A nižádný nemohl gemu ſlowa odpowěděti, aniž ſe ſměl kdo wjce od toho dne geho tázati, dokládá konečně ſwatý Ewangeliſta. Když totiž ſe gich Pán Ježiš otázal: Co ſe wám zdá o Kriſtu? Čj geſt ſyn? Dobře wěděli mu odpowěděti kauce: že geſt ſyn Dawidůw. A wſſak když gim Pán Ježiš dowodil, že ſám Dawid ho Pánem ſwým nazýwá; neznagjce aneb nechtjce znáti wyšſſj božſkau přirozenoſt geho, dle kterežto dobře ſlauti může Pánem Dawidowým, nemohli gemu odpowědjti. Diwná to wěc, že Židé neměli žádné giné odpowědi na důležitau otázku Páně, než: že geſt ſyn Dawidůw. Wždyť měli Mojžiſſe a proroky, gichžto proroctwj wſſecka na Kriſtu ſe wyplnila; po tři léta obcowal Božſký Wykupitel u proſtřed nich, tři léta ſlýchali geho učenj, tři léta wjdali geho diwy a zázraky, o nichžto dj ſám Kriſtus, že kdyby ſe děly w Tyru a Sidonu, žeby dáwno byly pokánj činily: a přede při tom při wſſem neznali Božſké přirozenoſti Páně. Wſſak geſtě podiwněgſſj by bylo, kdybychom i my, genž gméno geho známe, genž gſme ſe gemu zaſwětili, genž gſme ſe zrodili w geho cjrkwi, genž ſe mlékem geho učenj žiwjme a chlebem miloſti geho kmjme, kdybychom i my, k nimžto mluwj netoliko žiwot Páně a geho ſmrt, wzkřiſſenj a na nebe wſtaupenj, nýbrž také ſkutky a diwy oſmnáctero ſtoletj trwánj cjrkwe geho: kdybychom i my na otázku Páně: Co ſe wám zdá o Kriſtu? Čj geſt ſyn? neměli giné odpowědi, než gakau dali Židé Pánu;

[1]) Skutk. ap. 2, 4.

Digitized by Google

kdybychom wěděli toliko, že gest syn Dawidůw, aneb gak twrdj mnozj neznabozi: že gest Pán Ježjš mudrcem Nazarétským, aneb že gest zwlásstnjm mužem, sslechetným přjtelem člowěčenstwa, gehož Bůh wzbudil k poučenj lidj; Božské pak geho důstognosti, gakožto Syna Božjho bychom nepoznáwali? Ty pak, milý křesťane, nekliď se tauto odpowědj zaslepených fariseů, aniž následug bezbožných a bohaprázdných mudráků wěku nasseho, nýbrž poslyš těch, genž w prawdě mohau tobě říci: Kdo gest Kristus Ježjš? Čj gest Syn? Poslyš swědectwj swatých proroků, genž Duchem Božjm nadsseni oněm mluwili; i poslyš swědectwj swatých apostolů, genž s njm důwěrně obcowali a očitj byli swědkowé činů a žiwota geho; poslyš pak konečně i swědectwj, kteréž wydal sám Pán Ježjš o sobě, w gehož ústech nenj shledána lež, a kteréž Otec geho po dwakráte hlasem s nebe ztwrdil: a wssickni tito swědčj gednohlasně, že Ježjš Kristus nenj toliko syn Dawidůw, pauhý člowěk, nýbrž že gest spolu Syn Boha živého — prawý Bůh [1]). Či snad by mělo býti hodnowěrněgssj swědectwj nepřátel Páně? Měli by zasluhowati wětssj wjru ti, genž mluwj w přewrácenosti srdce po mnohých wěkách, než ti, genž gsauce očitými swědky slávy a welebnosti Páně, plnj prawdy a milosti Duchem swatým nadsseni zwěstowali prawdu Božj, gegichžto žiwot byl čistý a gichžto mrawy byly neporussené? A předc gsau mnozj, gimžto rauhánj neznabohů, potupa a posměch newěřicjch, hnusné žwánj přeučených světských mudráků mnohem wjce platj, nežli wssecka swědectwj tato, a kteříž to pokládagj za welikau maudrost, když by Ježjš, Wykupitel světa, zbawen byl Božské důstognosti a přirozenosti své. Owssemť gim tu gde o to, aby se zhostili břemena geho swatého náboženstwj, aby mohli tjm pohodlněgi podlé žádosti překwráceného srdce živi býti: cožby se gim owssem snáze powedlo, kdyby Kristus Pán co prawý Bůh nestál slawný nad námi, a kdyby wjra geho, co nebeská maudrost a prawda nebyla wěčně neproměnná. Ty pak, milý křesťane, nedey se mýliti w přesswědčenj swém. Wiz, že wjra w Krista, gakožto prawého Boha, gest základ swatého náboženstwj, gakož i hlawnj wýminka spasenj. Na tomto článku spočjwá wesskerá nasse wjra, naděge, láska; na něm se zakládá wsseliká nasse dokonalost. Protož čim wjce bezbožnost a newěra proti němu se obořuge, tjm pewněgi mussjš se ho držeti; a čim wjce bohaprázdnost usiluge Božského Wykupitele snjžiti, tjm wjce mussjš ty ho oslawowati. W tom ale záležj neylepssj oslawa Páně, když se přičinjš, abys ho netoliko gakožto Pána a Boha swého wyznával, nýbrž, když se wynasnažjš, abys se gemu připodobnil a slowy a skutky oswědčowal: že gest Kristus, Syn Boha živého, a že ti, genž w něho wěřj, magj žiwot we gménu geho. A k tomu dey, ó Pane, nám a wssem wěrným swým milost swau, abychom pewně stáli we wyznánj wjry w tebe a zmužile a neohroženě před celým světem wyznáwali: že gsi ty Kristus, Syn Boha živého.

Modlitba cjrkewnj.

Prosjme, ó Pane, uděl lidu swému tu milosti: aby se wsseho ďábelského nakažení pečliwě wystříhal, a tebe gediného Boha swého čistým srdcem se přidržel. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

[1]) Wiz swědectwj tato ze gména w 1. djlu, w rozgjmánj na Božj hod wánočnj, str. 113. atd.

Digitized by Google

Neděle osmnáctá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse 9, w. 1—8.

A onoho času wstaupiw Pán Ježíš na lodičku, přeplawil se, a přissel do města swého. A ay, přinesli mu sslakem poraženého, ležicího na loži. A widěw Ježíš wjru gegich, řekl sslakem poraženému: „Daufey synu, odpaussstěgj se tobě hřjchowé twogi.“ A ay, některj ze zakonnjků řekli sami w sobě: Tento se rauhá. A widěw Ježíš myssljenj gegich, řekl: „Proč myslite zlé wěci w srdcjch swých? Což gest snáze, říci: „Odpaussstěgj se tobě hřjchowé twogi?“ čili říci: „Wstaň a choď?“ Ale abyste wěděli, žeť má moc Syn člowěka na zemi odpaussstěti hřjchy, tedy dj sslakem poraženému: „Wstaň, wezmi lože swé, a gdi do domu swého.“ I wstal a odessel do domu swého. Widěwsse pak zástupowé, báli se, a welebili Boha, kterýž dal takowau moc lidem.

Wýklad.

Na cestě, kterauž Pán Ježíš za času swého wekegného wyučowánj po prwé po Galilei konal, přeplawil se na druhau stranu gezera Genezaretského, při kterézto příležitosti banki na moři utissil; pak přissel do kraginy Gerasenské, kdežto z dwau posedlých bábelstwj wyhnal, na to pak na prosbu obywatelů, genž pro ten diw se Ježísse zhrozili, odessel z končin gegich a wstaupiw na lodičku, přeplawil se do města swého, totiž do Kafarnaum. Nazywá tu sw. Ewangelista Kafarnaum městem Páně; poněwadž, když Nazaretssti zhrdnuwsse gim, wypudili ho z města swého, Pán Ježíš zwolil sobě Kafarnaum za stálý přibytek a tuto také z wětssj části bydlel, kterémuž místo magic rozkossné položenj na břehu moře Galilegského, kdež pro plawbu a pro rybářstwj wždy množstwj lidu se sbjhalo, mělo přjhodné položenj; gessto se odtamtud powěst o skutcjch a o učenj geho po okolnjch kraginách a sausednjch zemjch lehce mohla rozssjřiti. Wzkřisiw tuto dwanáctiletau dceru Jaira, knjžete školy, odebral se domů. Dle obssirněgssjho wyprawowánj sw. Marka a Lukásse, gedwa že uslyssáno gest, žeby byl Pán Ježíš w domě, sessło se do dwora domu, kde Pán Ježíš přebýwal, takowé množstwj lidu, že nemohli ani ke dwerjm. Pán Ježíš tedy wyssel k nim a mluwil gim slowo Božj. A ay, když ge wy-

Digitized by Google

učowal, přinesli mu sslakem poraženého, ležjcjho na loži, kteryžto ode čtyr mužů nesen byl. Nosiči tito hleděli ho wnésti (dwekmi do dwora) a položiti před něg; a nenalezsse pro zástup, kteraužby ho stranau wnesli, wylaupali střechu, kdež byl, a otewřewsse spustili ho s ložem, na němž ležel sslakem poražený, skrze podlahu do prostřed (dwora) před Ježjsse. K dokonalému porozumění toho slussj znamenati, že domy Židů, gakož wůbec na wýchodě, měly ploché střechy kol kolem zábradljm ohražené, na kteréž se z wenku neb z přednjho dwora po řebříku neb po schodech lezlo. Ti tedy, genž nesli sslakem poraženého, nemohauce pro množstwj lidu dwekmi dostati se k Pánu Ježjssi, rozbořili část zábradlj, gjmžto střecha byla ohražena a spustili ho s ložem před Ježjsse, an právě lid wyučowal. Widěw pak Ježjš wjru (t. g. pewnau důwěru) gegich, totiž, gakž těch, kteřjž ho nesli, tak i zwlásstě nemocného, řekl sslakem poraženému: Daufey synu, odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi. Bezpochyby že hřjssným a prostopássným žiwobytjm sobě tuto nemoc způsobil. Protož chtěge ho Pán Ježjš potěssiti, a w důwěře, kterauž w něho skládal, ztwrditi, těssil ho odpusstěnjm hřjchů, kteřjžto, gakž sám nemocný sobě byl swědom, byli hlawnj přjčinau nemoci geho, nazýwage ho laskawě „synem" a počjnage sobě gako maudrý lékař, genž mage neduh zhogiti, přjčinu neduhu hledj neyprwé ukliditi. Mluwj tu Pán Ježjš právě tak, gakoby mu řekl: Měg a drž pewnau důwěru, kteráž tebe ke mně wedla a gegjžto patrný důkaz gsi tuto na gewo dal, že gsi se nedal nižádnými obtjžnostmi, přistupugjcjmu ke mně se namjtagjcjmi, odstrassiti. Tato důwěra činj tebe hodna odpusstěnj winy, čjmž gsi sobě nemoc způsobil a tudjž w prawdě synem mým; a protož netrak důwěry této, onak tebe nesklame. Wssak ale ginak smýssleli někteřj z přjtomných farisegských zákonnjků, genž ze wssech městeček galilegských a judských, ano i z Jerusaléma sem přissli, aby spatřili Ježjsse a ho poznali. Tito neznagjce a nechtjce znáti Božskau přirozenost Páně, řekli sami w sobě: „Tento se rauhá! Kdo může odpustiti hřjchy, než gediné sám Bůh?" Dobřet saudili, že toliko mocj Božj hřjchowé se odpaussťěti mohau; w tom ale blaudili, že Kristu Božské moci upjrali. Widěw tedy Ježjš myssljenj gegich, poznaw to, gak dj sw. Marek, duchem swým, řekl: Proč myslite zlé wěci w srdcjch swých? Gakau máte přjčinu, abyste mne z rauhánj winili? Snad že gsem odpustil hřjchy sslakem poraženému? Nuže což gest snáze, s výsledkem říci: Odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi? čili říci platně a s účinkem: „Wstaň a choď?" Obé, gedno gak druhé, odpusstěnj hřjchu i uzdrawenj nemocného pauhým slowem gest účinek a působenj moci Božské, a protož ten, kdo má moc nemocného pauhým slowem sprostiti nemoci, gakožto následku hřjchů, mák rowněž i moc odpustiti gemu hřjchy, gakožto přjčinu nemoci geho. Ale, doložil Pán Ježjš dále, abyste wěděli, žet má moc Syu člowěka na zemi odpaussťěti hřjchy, tedy dj sslakem poraženému: Wstaň, wezmi lože swé a gdi do domu swého. Gakoby řekl: Owssemk odpusstěnj hřjchů nepadá do očj, gako uzdrawenj nemocného; wy pak přjlis tělesnj gste a toliko to, co do očj bige, chápáte; protož chci zprwu nemocného uzdrawiti; z čehož pak budete moci posauditi, zdali mně přjslussj moc hřjchy odpaussťěti čili nic; gessto

Digitized by Google

obé toliko moci Božj přjslussj. Nuže tedy od dáwných let skljčený bjdnjku: Wstaň, a na důkaz, že zdráw gsi, wezmi lože swé a gdi do domu swého. A hle, gak přikázal, tak se stalo: I wstal před nimi a odessel do domu swého, welebě Boha, byw slowem Páně uzdrawen na důkaz, žeť Kristu přjslussj Božská moc a tudjž i moc hřjchy odpausstěti. Widěwsse pak zástupowé diw tento, gehož byli očitj swědkowé, a tussjce tuto bljzkau přjtomnost Božj, kteráž gakausi hrůzau pogala dussi gegich, gessto poznáwali swau hřjssnost a nehodnost u podiwenj báli se a welebili Boha řkauce: Widěli gsme dnes diwné wěci! nikdy gsme nic takowého newiděli! a djky činili gemu, že dal takowau moc lidem.

Rozgjmánj.

Znamenitý a wsseho powssjmnutj hodný gest diw, kterýž wypisuge dnessnj sw. Ewangelium. Gakým wssak okem diwy Páně pozorowati slussj, učj wýborně swatý Augustin, an pjsse: „Pán náš, Kristus Ježjš, co tělesně činil, chtěl, aby se tomu také duchowně porozumělo. Aniž pak konal diwy toliko na odiw; abrž konal ge proto: aby, což konal, bylo ku podiwenj těch, genž na to patřj, a ku poučenj těch, genž to chápagj. Nebo gako ten, genž widj pjsmena w knize zdobně psaná a neumj čjsti, chwálj sice ruku pjsaře, obdiwuge se prawidelnosti tahů geho; a wssak newj, čemu učj a co litery tyto znamenagj; giný pak i chwálj uměnj i chápe smysl pjsma toho, onen totiž, genž netoliko ge widj, což každý může, ale také ge čjsti umj, což owssem nemůže ten, genž se tomu neučil: podobně i ti, genž widěli zázraky Kristowy, a wssak neporozuměli, co wyznamenáwagj, diwili se gim toliko, že se sběhly; ginj pak se obdiwowali skutkům i dosáhli porozuměnj gich. A takowj máme býti i my we sskole Kristowě“ [1]). Tak pjsse sw. Augustin. I zástupowé dnessnjho sw. Ewangelium diwili se, widauce diw Páně, než co wyznamenáwá, toho nepoznali. Ty pak, milý křesťane, gsa giž déle we sskole Kristowě, musjš dále pokročiti; a tudjž zázraku tomu netoliko se obdiwowati, nýbrž i také porozuměti, co wyznamenáwá a co w sobě obsahuge. A protož obrať naň pozorně mysl swau a uwažug bedliwě: co činj a co mluwj Pán tuto, abys se netoliko obdiwowal činům geho, alebrž také pochopil hluboký smysl gegich.

Wstaupiw Pán Ježjš na lodičku, přeplawil se, a přissel do města swého. A které gest to město, gemuž se dostalo sstěstj, slauti městem Páně? Gest to Kafarnaum; gak wyswitá ze sw. Ewangelium. — Podiwná to wěc! Tři města byla gsau, kterážby zwlásstě a přede wssemi ginými zaslaužila slauti městy Páně: Betlém totiž, Nazarét a Jerusalém. Nebo w Betlémě se Pán narodil, bylot tedy geho rodisstěm; w Nazarétu tráwil pacholetská léta swá, byl tedy Nazarét domowem geho; Jerusalém pak bylo sjdlo

[1]) Sermo 44. de verb. Dom.

Digitized by Google

geho praděda Dawida. O městě tomto dj prorok Zachariáš: „Powězte dceři Sionské: Ay král twůg béře se k tobě tichý“! [1]) byl tedy Jerusalém wssjm právem sjdelnjm městem geho. A předc žádné z měst těchto nenazýwá se městem Páně. A proč? tážeš se, milý křesťane. Znameney dobře, Betlém ho nepoznal, aniž ho přigal, když se zrodil. Nazarétssti w něho neuwěřili a wywrhli ho wen z města swého; a Jerusalém neustále strogil úklady žiwotu geho; nemohlat tedy města tato slauti městy geho, w nichžto by měl zaljbenj a se zdržowal; toliko Kafarnaum, kteréž ho s radostj přigalo, kdež rádi a ochotně geho učenj slýchali, a w ně uwěřili a ge skutky plnili; kdež také Boha se báli a Krista oslawowali: toliko město toto, ač leželo na pomezj pokolenj Zabulon a Naftalim w Galilei pohanské, shledáno ge za hodno slauti městem Páně, kteréž totiž zwolil za swé sídlo, kdež se z wětssj části zdržowal, kdež učil a mnoho zázraků konal. O, sstastné to město, sstastná obec, a přesstastný každý přibytek a blažená dusse, kteréž nazýwá Pán swými, w kterýchž přebýwá swau milostj, w nichžto působj swau mocj a kteréž obohacuge swými dary. „Blahoslawený lid, gehož Bohem gest Hospodin.“ O, kdyžby se mohlo říci o městách, o rodinách a srdcjch naššich, že gsau to města, domy a srdce Páně, že Pán messká w nich co w přibytku swém, w kterémž má zaljbenj geho dusse. A žádáš-li sobě toho, milý křesťane, wiz Kafarnaum: gak se mělo tu Pánu Ježjssi a k geho učenj, a z toho můžeš posauditi a se naučiti: gak musj město, dům aneb srdce býti spořádáno, aby w něm Pán Ježjš měl zaljbenj, w něm přebýwal a w něm působil milostj swau — slowem, aby bylo geho městem, geho přibytkem, geho srdcem.

Město Kafarnaum zagisté **přigalo wždy Pána Ježjsse s radostj.** Nebo kdykoliw Pán Ježjš do města toho přissel, zradowalo se, ano gak wyprawuge swatý Ewangelista Lukáš, když Gerasenssti, u nichžto Pán Ježjš dwa posedlé dábelstwj zhostil, ho prossli, aby od nich odessel, magjce wjce na péči nesslussný a Židům nedowolený obchod s wepři, nežli spasenj dusse swé: „nawrátil se Pán Ježjš do Kafarnaum, a přigal ho zástup (s radostj) nebo wssickni (prý) očekáwali ho“ [2]). A podobně gest až posud to město, ten dům a to srdce geho, kdež se Ježjš a služebnjci geho ochotně přigjmagj, kde se služby Bożj řádně konagj, kde se pobožnost pěstuge, kde se swátky swětj, wůbec kde wssecko, co se cjrkwe a náboženstwj geho týká, horliwě se podporuge, wraucně koná a wěrně zachowáwá; a to netoliko na čas neb na chwjli, nýbrž ustawičně. Nebo z husta se přihazuge, že mnozj na počátku Krista ochotně přigjmagj, pak ho wywrhugj, gako to učinili Nazaretssti Pánu Ježjssi, a gako se přihodilo lékaři, gménem Antonjn Musant o němž se wyprawuge, že když přissed do Řjma zhogil bolawá kolena cjsaře Augusta, že gemu alabastrowan sochu postawili a ho mnohými dary obdakili; když pak počal ráay hogiti, páliti a řezati, ukamenowán a po ulicjch smýkán gest. Podobně se děge až posud služebnjkům Páně, gakož se wedlo samému sw. Pawlu, genž pjsse ke Galatům: „Kde gest blahoslawenstwj wasse? Swědectwj zagisté wydáwám wám, že oči své, kdyby možné bylo, byliby ste wylaupali a mně dali. Tedy nepřjtelem gsem wassim učiněn prawdu

[1]) 9, 9. [2]) Luk. 8, 40.

Digitized by Google

prawě wám‘?[1]) O, kde Kristus a služebnjci geho se brzy stanau protiwnými, poněwadž prawdu nemilau a zhusta i trpkau hlásj, a na naprawenj a polepssenj života a mrawůw nastupugj: tuk owssem nemůže mjti přjbytek swůg; takowé město, takowý dům, takowé srdce nenj Páně.

W Kafarnaum netoliko ochotně přigali Pána Ježjsse; nýbrž také rádi poslauchali učenj geho. Nebo, gak wyprawuge sw. Marek, „gedwa že uslyssseli, že Ježjš přissel domů, sessło se gich takowé množstwj, že nemohli ani ke dwerjm, a Pán Ježjš gim mluwil slowo Božj. Tak byl naplněn celý dům, že ti, genž nesli sslakem raněného, nemohli ani do doma wegjti, nýbrž byli přinuceni na střechu wylézti a odtud ho dolů před Pána spustiti. — Ano to gest město geho, kdež se slowo Božj rádo slyssj a kde bywá naplněn chrám zbožnými poslauchači, když se slowo Božj hlásá. O, sstastné město, mezi gehožto obywateli slowo Kristowo hogně přebywá: tam panuge také prawá maudrost, a pokog Kristůw wítězj w srdcjch obywatelů geho! — A to gest dům geho a tak gest geho rodina, kde rádi slyssj o Bohu, kde pilně čjtagj duchownj knihy a wůbec kde ochotně plnj přikaz apossstola Páně; an pisse: „Učte a napomjnegte sebe samy žalmy, zpěwy a pjsničkami duchownjmi w milosti zpjwagjce w srdcjch swých Bohu“[2]). — A tak gest geho dusse, kteráž má zalibenj w slowu Božjm a na zbožných rozgjmánjch trwá a wolá s Žalmistau Páně: „Předessly oči mé k tobě na úswitě: abych přemýssslel o wyrčenjch twých; a přemýssslel gsem o přikázanjch twých, kteráž gsem zamilowal“[3]). — „Blahoslawený muž, gehož wůle w zákoně Hospodinowě a w zákoně geho přemýssljm dnem i nocj“[4]).

Než nepostačj toliko slowo Božj slyssseti, třebať také ge wěrně a skutkem plniti. A takowauto živau wjru nalezáme také w Kafarnaum netoliko u sprostého lidu nýbrž také u wznessených; gak spatřiti lze na setnjkowi, genž u wjře w moc a Božstau důstognost Ježjssowu měl se za nehodna, aby wessel Pán do přibytku geho, mage za to, že pauhým tolikó slowem bude moci uzdrawiti nemocného služebnjka geho; tak že Pán Ježjš sám u podiwenj zwolal: „Amen prawjm wám, nenalezl gsem takowé wjry w Jsraeli.“ A gak živá byla wjra Kafarnaumských gewjcj se w skutcjch lásky a milosrdenstwj, wyswjtá neylépe z toho, že sslakem raněný dowěděw se, žeby Ježjš domů přissel, nalezl i hned čtyři muže, genž se ho ugali a ho k Ježjssowi přinesli: nedbagice nic na obtjže, kteréž se gim tu naustalý, když nemohauce pro zástup lidj, musili ho pustiti přes střechu do dwora před Ježjsse. A protož zaslauženo město Kafarnaum slauti městem geho. A w prawdě až posud gest to město, ten dům a to srdce geho, kdež se slowo geho pewně wěřj a w živé wjře se plnj skutky, zwlásstě pak skutky lásky křesťanské; kdež totiž pokog a swornost, trpělliwost a snášsellwost, služebnost a ochotnost, láska k Bohu a k bližnjmu se nalezagj. Tak to žádá Pán zwegmě od swých wěrných, an dj: „Po tom wás poznagj wssickni, že gste mogi učennjci, budete-li mjti lásku gedni k druhým“[5]). —

Konečně pak w Kafarnaum měli wážeň Božj a hlubokau uctiwost ke Kristu Pánu, gak patrno ze sw. Ewangelium. Když totiž malomocný byl uzdra-

[1]) Gal. 4, 15. 16. [2]) Kolos. 3, 16. [3]) 118, 148. 47. [4]) Žalm 1, 11. [5]) Jan 3, 35.

Digitized by Google

wen, a ſſel u proſtřed záſtupu domů, „báli ſe a welebili Boha, genž dal takowau moc lidem.“ Onit ſe báli Pána pro geho moc, kterauž tuto wygewil, z čehož pak dobře ſaudili, že má rownež moc hřjchy trestati, gakož má moc ge odpaufſtěti; a že gakož geſt miloſrdný, rownež i že geſt také ſprawedliwý, a že ſe žádný nemůže ſkrýti před njm, genž zná i tagná myſſlenj lidſká. Protož i připogili k swé wjře a k důwěře, kterauž k němu měli, také ſpaſitelnau bázeň; a gakožto wraucj ctitelé geho welebili a oſlawowali ho, žádoſtiwi gſauce: aby Pán Ježjš, co mocný Wykupitel a laſkawý ſpomocnjk ode wſſech poznán a ctěn byl; čehož neyleppſj důkaz dali tjm, že, když Pán Ježjš uzdrawil gednau poſedlého we ſſkole gegich, „rozmlauwali o tom weſpolek“ a „rozcházela ſe o tom powěſt po wſſelikém mjſtě té kraginy“ [1]). Owſſemk to geſt město, dům a rodina a ſrdce Páně, tuk přebýwá a ſjdlj, kdež wedlé žiwé wjry a pewné důwěry w něho gakožto dobrotiwého a laſkawého ſpomocnjka panuge také ſynowſká bázeň gakožto ſprawedliwého ſaudce a mſtitele zlého, bázeň, o kteréž dj pjſmo ſwaté, že „geſt počátek maudroſti.“ A to geſt město, přjbytek a ſrdce Páně, kdež ſe čeſt a ſláwa Kriſtu činj, kdež ſe ſkutky geho ctj, welebj a oſlawugj a kde panuge wraucj ſnažnoſt, aby Kriſtus ode wſſech poznán, ctěn a milowán byl. Neb gak ſaudj prorok Malachiáš: „Syn ctj otce a ſlužebnjk pána swého: protož geſtliže gſem gá otec (wáš), kde geſt čeſt má? a geſtliže gſem gá Pán, kde geſt bázeň má?“ [2]) K čemuž dokládá ſw. Ambrož: „Kdo tedy geſt prawý křeſtan, mál wždy chwáliti a oſlawowati Otce a Pána swého, a k geho cti a ſláwě wſſecko konati.“

A protož, milý křeſtane, chceš-li, aby město, obec neb dům, kde přebýwáš, aneb ſrdce twé bylo ſjdlem Páně, aby w něm Kriſtu Pánu ſe zaljbilo, a aby w něm přebýwal ſwau mocj, miloſtj a ſwým požehnánjm: hlediž, aby ſe připodobnilo Kafarnaum, aby Kriſta ochotně přigalo, pilně ſlowa geho ſlyſſelo, w ně pewně wěřilo a ge horliwě ſkutkem plnilo a bázeň Božj a hlubokau uctiwoſt k němu chowalo: pak wegde Pán také do něho, nhoſtj ſe w něm a naplnj ge miloſtj a hogným požehnánjm ſwým a bude w něm přebýwati. Zawjtey, ó zawjtey k nám, Pane, ſwau miloſtj a wſtup s požehnánjm ſwým do ſrdcj a přjbytků naſſich! Budiž Pánem naſſjm a my chceme býti lidem twým a čeledj twau, ochotně tebe přigimagice, pilně tebe poſlauchagice, w tebe pewně wěřjce a tebe wěrně náſledugice plujce w bázni ſynowſké zákon twůg a oſlawugice a welebjce gméno twé, pak gſme gjſti ſpaſenjm swým zde i na wečnoſti w kraginách nebeſkých. —

Pilný dělnjk nenj nikdy bez práce. Tak ſe také dělo Pánu Ježjſſi, genž nemawně konal djlo ſpaſenj lidſkého. Gedwa že weſſed do města swého, domů přiſſel, gak wyprawuge ſwatý Ewangeliſta: a y p ř i n e ſ l i m u ſ ſ l a k e m p o r a ž e n é h o, l e ž j c j h o n a l o ž i. Tu ležel před Pánem bjdák ten ſkljčený, mage audy ſtrnulé a nemoha s nimi ani wládnauti; k tomu ho neuſtále trápj náramné bolesti, aniž má gakého ulewenj. Gaký to ubohý a politowánj hodný bjdák! Než wiz, milý křeſtane, zdaliž negſi i ty tauže nemocj

[1]) Luk. 4, 36. 37. [2]) Malach. 1, 6.

Digitized by Google

podlé dusse obtjžen, a lituge skljčeného chudáka zdaž nemáš snad wjce přjčiny bědowati nad sebau! — Šlakem poraženému tomuto zagisté podobá se z ohledu dusse pokolenj lidské po pádu prwnjch rodičů, zwlásstě pak připodobňugj se mu hřjssnjci wůbec, ze gména pak ti, genž se oddali duchownj leniwosti. Neb když prwnj rodičowé nassi ztratili původnj swatost a sprawedlnost, w kteréž na počátku byli od Boha postaweni, a kteráž gako nějaká zlatá uzda krotila wsseliké wášně dusse, držjc tělo w podrobenosti ducha, ducha pak w poddanosti Boha: uběhli gsau s potomky swými w gakausi necitelnost, tak že duch neměl giž wjce wlády nad tělem a nad žádostmi geho, a toto wzawssi přewahu opanowalo ho, učinjc ho malomocným a k dobrému nedostatečným. Čehož swědectwj wydáwá swatý Pawel, an pjsse: „Nečinjm toho dobrého, kteréž chci: ale činjm to zlé, kteréž nechci. ... Widjm giný zákon w audech swých, odporugjcj zákonu myssli mé, a gjmagjcj mne w zákon hřjchu, genž gest w audech mých.“ Takto žalostnj sw. Pawel a pak wolá: „Nesstastný gá člowěk, kdo mne wyswobodj z těla smrti této“ (od tohoto malomocenstwj dussewnjho)? Načež sobě odpowjdá: „Milost Božj skrze Ježisse Krista, Pána nasseho!“ [1]) Ano Kristus gest ten mocný a diwotworný lékař, genž když nebylo spomocnjka ani na nebi ani na zemi, snjžiw se k nám a zgednaw nám ztracenau sprawedlnost, milostj swau přispěl nassj mdlobě a nedostatečnosti a zhogil malomocenstwj nassj dusse raněné sstakem hřjchu.

Než nabywsse zdrawj dusse, klesáme opět w hřjchy a neprawosti a ubjháme w nowé malomocenstwj skutečnými hřjchy, kteréž páchame. A w prawdě každý hřjssnjk, gmenowitě ten, genž w hřjssjch sstaral, podobá se gistým způsobem sstakem poraženému. Nebo gako sstakem poražený nemůže swými audy wládnauti a tudjž nemůže ani choditi aniž pracowati a sobě něčeho dobýwati: podobně i působj hřjch, že člowěk milosti Božj zbawen, nic prospěssného k žiwotu wěčnému konati nemůže, tudjž ani pro nebe pracowati aniž k nebi se pohybowati; podobně gako Egyptsstj, když za trest zatwrzelosti Faraonowy ge přehrozné tmy obklječily, se nemohli hnauti z mjsta, na kterémž byli. Zwlásstě pak w neprawostech sstaralj hřjssnjci podobagj se sstakem poraženému, na loži ležicjmu bjdáku dnessnjho sw. Ewangelium. Oni zagisté leží netoliko na obyčegném loži; nýbrž na loži železném, z něhožto se hnauti nemohau; kteréžto lože gest hřjssný zwyk, genž gakausi mocj ge drží, pautá k sobě, že ani powstati nemohau, gakž sám sw. Augustin, pokud wazbami neprawosti upaután byl, upěl: „Wzdychal gsem, dj on, upautaný ne cizjmi okowy, nýbrž wlastnj železnau (zarytau) wůlj swau. Mau wůli držel nepřjtel a odtud mně činil okowy a držel mne pewně. Neb z wůle překrácené stala se rozkoš hřjssná, a když se rozkossi slaužilo, učiněna gest zwykem, a gessto se zwyku neodporowalo, přessel tento w nutnau potřebu; čjmž gako nějakými držadly sebau spogenými mne obklječena držela twrdé otroctwj“ [2]). O, w prawdě to strastný staw w neprawostech sstaralého hřjssnjka, genž na loži hřjssné nawykloslti leží, aniž mage dost sjly a zmužilosti ku powstánj! —

Konečně pak a ze gména wyobrazuge dnau zlámaný ty, genž dussewnj leniwosti

[1]) Řjm. 7, 19. 23—25. [2]) Lib. Confess. l. 8. c. 5.

Digitized by Google

oddali se. Nebo gako sſlakem poraženj nemohau potřebowati audů ke konánj pracj swých, podobně i dusſewně leniwj neužjwagj sil a schopnosti a darů, gimižto ge Bůh obdařil a kterýchž gim poskytuge k spasenj dusſe a ke konánj swatých powinnostj a k dobýwánj blaženostj wěčné. Gsauť sſlakem raněnj na rukau, neužjwagjce gich ke konánj dobrých skutků, k udělowánj almužen, ku pomáhánj nuzným a bjdným, k wynakládánj na wěci Boha a swatého se náboženstwj týkagjcj; gessto k zjskánj časného zisku gsau čerstwj a ochotnj a na sláwu a rozkoš tohoto swěta dosti wynakládagj otwjragjce sſtědrau ruku, a wůbec se nemohau pro swět a zbožj geho dosti nalopotiti. Gsau také sſlakem raněnj na nohau, když magj do chrámu a k službě Božj kráčeti aneb pro dobrý skutek něgaký krok wážiti: buď do konce negdau aneb přicházegj posledně — každý krok gest gim těžký; gessto ale když to gde o časný zisk aneb o dosažen něgaké wýhody, mohau sobě nohy uběhati. Gegich gazyk gest sſlakem raněný, když magj čest a sláwu Božj zwěstowati, Boha welebiti, gemu se modliti neb prozpěwowati, neb dobrého gména bližnjho hágiti a ho k dobrému napomjnati neb geg od zlého warowati; wſſak ale gde-li o to, aby někoho přemluwili, neb obelſtili: w pomlauwánj, na cti utrhánj, we wýtlaſcjch oplzlých neb rauhawých, nemůže gim ani huba stačiti. K pobožnosti, k službě Božj, k oplakáwánj hřjchů swých gsau necitelnj gako dřewěnj, a wſſak k zaſlánj sebe a dosažen časných wýhod a mrzkého zisku celj horkj a mohau se strhati.

A co tuto činiti? tážeš se, milý křesťane? Tu zagisté nezbýwá nic giného, než aby ten, genž neduhem tjmto ztjžen gest, aby se wzchopil a se obrátil k nebeskému lékaři, ke Kristu Ježjssi, ke kterémuž se uteč sſlakem raněný w dneſſnjm sw. Ewangelium, a kterýž bezpečně a gistě může pomoci. — Wſſak ty, genž duchowně sſlakem poražený gsi, nemůžeš sám o sobě ke Kristu přigiti. Nuže tedy, dey se k němu donésti. Nebo gako w swatém Ewangelium čtyři gsau nesli malomocného ke Kristu Pánu, podobně i tebe čtyři k němu táhnau, a sice: hlas swědomj, genž tebe ustawičně napomjná a bádá, abys konal horliwě djlo spasenj swého, aniž dáwá tobě pokoge, neustále na tě dotjragjc a činjc tobě předházky. Pak tě wede k Spasiteli i angel strážný, genž truchlj nad nečinnostj a ztrnulostj ducha twého, a neustále tebe budj a nutká, abys se obrátil ke Kristu, gehož spasitelná wnukánj se tobě dnem i nocj ozýwagj. Dále pak i slowo Božj tě táhne k Spasiteli, připomjnagjc tobě wěčnost a nastupugjc, aby gsi naklonil ke Kristu srdce swé a předc gednau powstal z lože nečinnosti, a roztrhnuw okowy hřjſſných zwyků počal konati djlo Božj a pogistil sobě blaženau wěčnost. Konečně pak táhne tebe ke Kristu také wlastnj twé srdce, kteréž we swětě a w hřjſſných rozkoſſech nenalezá, čehož nalézti dausalo, úplného totiž pokoge a swrchowané blaženosti, a tudiž prázdné a wypráhlé těká a hledá neustále, čehož gediné w Kristu dosjci lze. Budiž tedy gen wolného srdce a nech se přitáhnauti ke Kristu těmi, genž tebe k němu přitáhnauti usilugj. Neodporug swědomj, angelu strážnjmu, slowu Božjmu a wlastnjmu srdci. Pak stoge před Kristem, wyzney před njm mdlobu swau; wylj před njm gako wodu srdce swé, a pros ho za uzdrawenj. A on, genž i z kamenj syny Abrahamowy učiniti může, zahřege twrdé a ztrnulé srdce twé ohněm

Digitized by Google

lásky swé a obdarj tebe prawau křesťanskau wraucnostj. —

W důwěře a plný daufanliwosti ležel dnau zlámaný před Pánem Ježjssem, a w oku geho, kterýmž naň patkil, zákila se naděge, že uzdrawenj dogde. A w prawdě, on se nezklamal. I na něm se wyplnila slowa maudrého Šalomauna: „Kdo daufá w Hospodina, zdráw bude“ [1]). Neb wyprawuge sw. Ewangelium: A widěw Ježjš wjru gegich, řekl sslakem poraženému: Daufey synu, odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi. Tedy nebyla marná naděge, kterauž ubohý sslakem raněný w Krista wzkládal, aniž byla marná práce těch, genž důwěřugjce w pomoc Páně dosti pracně ho před Krista přinesli. Pán Ježjš nezawrhnul těžce zraněného, nynj pak prowiněnj swého željcjho a daufanliwě k němu pohljžegjcjho! bjdáka dnau skljčeného! Wždyť nepřissel zatratit hřjssných, nýbrž gim život dát. A ti dobřj lidé, genž z útrpnosti plni naděge ho k němu přinesli, nedaufali w něho nadarmo: wždyť gest Spasitel swěta, a patřj milostiwě na ty, genž důwěrně k němu se přibližugj — on ge wyslyssel. Wssak dwě wěci slussj tuto zwlásstě znamenati, a to sice zprwu znameney dobře, milý křesťane, že Kristus Pán, widěw wjru těch, genž sslakem raněného přinesli, prawil k tomuto utěssené slowo: „Daufey synu můg, odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi.“ Bylat to tedy daufanliwá a důwěrná wjra mužů těchto, kteráž gako něgaká mocná přjmluwa z welké části k uzdrawenj skljčeného nemocného přispěla. Gak ginak? Wždyť gsme wssichni gedno tělo, gedna rodina Otce nebeského, a wespolek údowé a bratřj; a tudjž prosby, kteréž w důwěře a w naděgi za sebe před Bohem wylěwáme, magj platnost a prospjwagi k společnému dobrému. Což platj-li wůbec o pokolenj lidském, tjm wjce to platj o obcowánj těch, genž netoliko swazky gedné přirozenosti lidské a gednoho původu od Boha gsau w geduo spogeni, nýbrž kteréž spogugj tužssj swazky milosti, totiž swazky gedné wjry, naděge a lásky w Kristu Ježjssi, totiž w obcowánj swatých, to gest wěrjcjch na zemi, swatých na nebi a dussj w očistci. Tito zagisté, gsauce synowé gednoho Otce nebes a wykaupenci gednoho Božského Wykupitele Krista Ježjsse, a údowé gedné matky, cjrkwe, gsau gako údowé gednoho těla užjwagjce wssichni gedněch duchownjch pokladů. — O, překrásný to swazek, utěssené to obcowánj, kdežto tisjce tisjců spogeni w gedno takřka gedno tělo tworj, wespolek za sebe prosj, za modlitby žádagj a modlitby wylěwagj. Tak tedy negsau marné prosby, kteréž konagj živaucj za sebe wespolek a za zesnulé bratry a sestry w očistci; aniž gsau bez účinku, přjmluwy a orodowánj, kteráž činj nassi oslawenj bratřj w nebesjch, swatj a wywolenj Božj za nás zde na zemi? A prawdiwé gest utěssené slowo Aposstola Páně: „Modlete se za sebe wespolek, abyste spaseni byli: mnohok zagisté může modlitba sprawedliwého“ [2]). A protož, milý křesťane, modli se netoliko za sebe, nýbrž wylěwey také prosby swé před Bohem za bratry swé. Poraučeg mu w důwěře gegich potřeby a záležitosti a věz a měg za to: že twá modlitba nebude gim bez prospěchu. Modli se ty, křesťanský otče a matko, modlete se zwlásstě za čeled swau. Modlete se za blaudjcjho syna neb poblaudilau dce-

[1]) Přjsl. 28, 25. [2]) Jak. 5, 16.

Digitized by Google

ru, přideyte k wraucj péči swé, kterúž máte o spasenj gegich, snažnau modlitbu, zdaliżby Bůh nepřiwodil blaudjcjch na prawau cestu, abyste ge naprawené a polepssené opět spatřili. Modli se i ty, křesťanský přiteli, za přitele a sauseda swého, genž po neprawých cestách chodj. Snad když žádná domluwa, žádné napomenutj wjce neprospjwá, Pán sám na twau modlitbu dotkne se srdce geho a přiwodj ho k naprawenj żiwota. W skutku nemůżeš gemu dáti lepssjho důkazu swé lásky. Wůbec modli se každý za bratry swé a poraučeg denně w swých modlitbách wssechny hřjssné, mdlé, poklesłé a blaudjcj, w bjdě a nauzi se nalezagjcj, wssechny opusstěné, utiskowané, pronásledowané bratry; poraučeg ge milosrdenstwj a smilowánj Pána, kterýž zagisté popatřj na důwěru a lásku twau a neoslyssj twých wraucjch modliteb. S druhé pak strany waż sobě také, křesťane milý, proseb a orodowánj, kteráż konagj za tebe bratřj swazkem křesťanského obcowánj s tebau spogenj; waż sobě také toho, że se nalezáš w swazku obcowánj swatých. Obcowánj swatých zagisté gest statek drahocenný a přewzácný — a welikė gest to dobrodinj přináležeti společnosti, kdežto gednotliwec gakýmsi wyššjm duchem, silněgšjm ramenem gest držán, podporowán a tažen k wyššjmu cjli. W prawdě pokud stogjš w obcowánj swatých co żiwý aud wzneseného těla Kristowa, pokud w lásku bratřj wěřjš a na lásku gegich se podepjráš, pokud s nimi spogen swazkem wjry a lásky přistupuges k Bohu u wraucjch prosbách prose za ně a za sebe: wěř, że nezhyneš! —

Druhé pak, co tuto zuamenati slussj, gsau slowa sama, kteráż prawil Pán Ježjš k sslakem raněnému: „Daufey synu, odpausstěgj se tobě hřjchowé twogi.“ Podiwná to řeč Páne! Dnau zlámaný żádal a daufal uléčenj neduhu swého; a Pán Ježjš uděluge mu odpusstěnj hřjchů. A proč to? Co by prospělo sslakem raněnému zdrawé tělo, kdyby na dussi nemocen a churaw zůstal? Pán Ježjš tedy hledj dále. On wj dobře, że gest to wlastně hřjch, genž ho na těle zranil a gemu tuto těżkau nemoc způsobil; a protož, gakożto maudrý lékař sel aż na kořen a mage neduh zhogiti přjčinu neduhu prwé odstranil a pramen geho zacpal. Mimo to wj Pán Ježjš, że netoliko tělesný neduh kljčj dnau zlámaného, nýbrž że gest to také swědomj, genž ho saužj, činjc mu ustawičné wýčitky a předhůżky a mnożj bolest těla geho, a činj gi nesnesitelnau: a protož chtěge mu úplnau pomoc zgednati, zbawuge ho zprwu těchto trapných předhůżek a hogj napřed dussi geho řka: „Daufey synu můg, odpausstěgj se tobě hřjchowé twogi!“ Owssemk toho bylo gemu neywjce potřebj. — A hle nebylo to pauhé odpusstěnj, gakowéż se často uděluge těm, gimżto se trest prominuge, a kteřjż pak se wjce nepronásledugj, na nichżto pak předc sstwrna ustawičně lpj, nýbrž utěssená slowa Spasitele obsahugj mnohem wjce. On nepřestáwá býti toliko hřjssnjkem, protiwnjkem a nepřjtelem Bożjm, synem hněwu a pomsty Bożj, nýbrž což mnohem wjce gest: on se stáwá opět sprawedliwým před Bohem, přjtelem, miláčkem, synem Bożjm, dle naděge dědicem králowstwj Bożjho a spoludědicem Kristowým; a protož ho nazýwá Pán Ježjš synem swým, řka k němu: „Daufey synu můg!“ — O utěssené to slowo! Gák welikého a hogného potěssenj poskytuge aż posud wssem hřjssnjkům wůbec! Tjjš-li tebe, křesťane milý, množstwj hřjchů a ostýcháš-li se s publikánem očj k nebi pozdwihnauti; daufey synu, wezmi sobě srdce, těš se

z nesmjrného milosrdenstwj Božjho; byk i gesstě wjce hřjchů do sebe wěděl, nezaufey, netrak důwěry, čiň pokánj a uslyssjš i ty utěssená slowa: Odpaussťěgi se tobě hřjchowé twogi. — Snad gsi s Dawidem cizoložil, s Petrem Krista a wjru zapřel, s Zacheem lichwil, s Magdalenau swětačil, s Pawlem cjrkwi se protiwil: čiň pokánj a daufey: a odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi tak, gako gim. — Wssak i ty, genž pro přestupky swé i na těle od Pána nawsstjwen a zraněn aupjš, wiz a pozney, že wětssj břjmě a krutssj bolest tjžj a hubj dussi twau. Newzdychey přjliš a wýhradně po ztraceném zdrawj těla; hledey raděgi a zprwu uzdrawenj dusse. Co prospěge tobě, bys i zdrawj tělesného nabyl, kdyby zhynula dusse twá. Protož žádey úpěnliwě za odpusstěnj hřjchů. Čiň pokánj a měg důwěru w Pána, pak i tobě dj lékař nebeský: Daufey synu, odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi. A byk i nebyl wždy sprosstěn neduhu těla, mnoho gsi zjskal, zbawenli gsi břemena winy, gež tjžj dussi twau. — Wlj, ó Pane, ducha kagicnosti w srdce nasse, abychom se skraussenýmsrdcem k tobě se utjkali. A když, co prawj kagicnjci, důwěrně, k tobě patkiti budeme, dey nám slyssseti utěssená slowa, kteráž gsi mluwil dnau zlámanému: Daufey synu, odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi.

Šlakem raněný w dnessnjm sw. Ewangelium způsobil si swau nemoc hřjssným žiwotem, gak dosti wyswjtá z nadkečených slow Páně. Wssak ale až posud trestáwá Bůh wsselike přestupky zákona mnohými neduhy a nemocemi těla. Zwlásstě pak wýstupky, kteréž se děgi proti přirozenosti, magj obyčegně bolestné a zhaubné nemoci w zápětj, gimižto Bůh, co tolikerými metlami, tresce ty, genž se prohřessugj proti zákonu geho. Nebo stwořiw Bůh člowěka, wykázal i tělu a přirozenosti geho gako wůbec wssem tworům gisté zákony, kterýchž sse tříti musj, ač nechce-li smutnými následky draze zplácetí wýstupky swé. Gmenowitě hubj tělo nestřjdmost w gjdle a pitj, gessto přeplňuge tělo zbytečnými sstáwami, russj potřebného zažitj a stráwenj pokrmů, kteréž toliko k duhu slauží; též činj člowěka leniwého a ospalého na dussi a uwádj ho konečně w mnohé těžké a bolestné nemoci. Podobně i přjlissná rozkossnost gakož i přjlissné namáhánj hubj sjly člowěka. Kdo se oddáwá přjlissné rozkossnosti, sstjtě se wsselikého namáhánj a wsselike práce, wyhledáwage toliko pohodlj: tohož sjly tělesné seslabnau, tak že každá i ta neymenssj obtjž ho porazj; on pak sám ustawičně churaw, činj se k wsselike oprawdowé práci a k podnikánj wětssjch wěcj neschopným; naopak ale, kdo přjlissně buď tělo neb ducha namáhá, aniž mu přege odpočinutj a pookánj: ten gedná podobně gako ten, kdož kussi neustále napnutau nechává. — Gakož tato brzy oslabne a wssechnu swau pružnost ztratj: podobně i na přjlissné namáhánj následuge přjlissné ochabnutj, tak že konečně člowěk bývá nedostatečen k wsselike práci. Než ale nikdy se nemstj hůře přirozenost a nikdy uetrestá Bůh bolestněgi přestupků proti přirozenosti, gako tresce chlipnost a nezřjzené požjwánj tělesných rozkossj. Gak musil mnohý chlipnjk platiti za několika okamženj mrzké tělesné rozkosse dlauhými dny ano i drahnými lety ohyzdných a bolestných nemocj; ba i po létech mstj se častokráte takowé wýstupky nezřjzené rozkosse na chlipnjku! O ty, genž nenasytelnau žádostj newjš dosti záhy a často pjti z kalicha chlipnosti, a trosstugeš se na sjlu a bugarost těla swého, domnjwage se, že budeš moci metle Božj wzdo-

Digitized by Google

rowati: gdiž do chorobnic a wiz bjdnjky a bjdnice, kteřjž podobně smýſſleli gako ty: wiz gak aupj pod metlami předeſſlé hřjſſnoſti ſwé; wiz gak zohawila ge chlipnoſt, gak ukrátila gim wěku, gak učinila z nich mladé ſtarce a ſtařeny, genž trápj bjdný a chorý žiwot; kdežto by měli w ſſile a bugaroſti zmužného wěku ſtáti. — Tak přjſně treſtá Bůh wſſelikě přeſtupky, genž ſe děgj proti přirozenoſti; a to ne bez přjčiny. On tu gedná gakožto maudrý Otec, genž nás, ſwé djtky, chce wyſtřežiti od takowých hřjchů, genž gſau rowněž tak ohawné a zhaubné duſſi, gakož w následcjch ſwých ſe obgewugi býti zhaubnými tělu. Mimo to treſce takto neprawoſt naſſi giž zde, chce nás zagiſtě ač trpkým a bolestným způſobem k ſobě, k naprawenj a k polepſſenj žiwota přiwoditi, abychom na duſſi nezhynuli. On tu gedná gako maudrý Otec, genž djtky ſwé ſſlehá, když laſkawých napomenutj nedbagjce w nepoſluſſnoſti ſetrwagj. O, pokud geſtě Pán nawſſtěwuge nás a nás ſſlehá metlami ſwými, negſme ztraceni, poſud geſtě geſt otcowſká ruka geho nad námi; když pak nás opauſſtj a zůſtawuge nás bez treſtu, wydáwá nás w hřjſſné rozkoſſe: pak máme, proč bychom ſe hrozili, pak geſt giſtě zahynutj naſſe. Ty pak, milý křeſťane, kráčeg ceſtau zákona Božjho neodchyluge ſe ani na prawo ani na lewo: takto čině netřeba tobě obáwati ſe, že ſe prohřeſſjš proti přirozenoſti, a že Pán metlau bude ſtjhati wýſtupky twé. Zwláſtě pak hledj na uzdě mjti a opanowati wſſelikě žádoſti těla, gak napomjná ſw. Pawel: „Kteřjž gſau Kriſtowi, tělo ſwé ukřižowali s hřjchy a žádoſtmi“ [1]). Pokleſ-li gſi pak předc a zaſtjhla-li tebe ruka Páně: ſnáſſeg tiſſe a trpělimě rány gegj, wěda že zplácjš dluh winy ſwé. — Pozney pak hřjch swůg a obrat ſe ku Pánu w pokánj a kagicnoſti. Žádey od něho ſuažně zprwu a předewſſjm odpuſſtěnj hřjchu, ſproſſtěnj neduhu, genž hubj duſſi twau, abys pak hoden byl i zbawen býti choroby, genž hubj tělo twé.

Laſkawě ſe měl Pán Jeſjš k ubohému dnau ſkljčenému, genž daufankliwě k němu patřil, odpuſtiw mu hřjchy a tjm také odſtraniw přjčinu neduhu geho. Ginak ale gednali lſtiwj fariſeowé; mjſto co ſe měli z toho radowati, gak wyprawuge ſw. Ewangelium: Prawili někteřj ze zákonnjků ſami w ſobě: Tento ſe rauhá, ſlyſſice totiž, gak laſkawě přigal Pán Jeſjš ſſlakem raněného, a gak za odměnu důwěry geho odpuſtil mu hřjchy. Owſſemk kdyby byl Pán Jeſjš pauhý člowěk a kdyby tu gednal mocj lidſkau, mohli by mu wſſjm práwem wyčjtati, že ſobě přičjtá, co toliko Bohu přjſluſſj, práwo hřjchy odpauſſtěti. Než Pán Jeſjš geſt mnohem wjce než pauhý člowěk, on geſt také Syn Božj, prawý Bůh a gedná mocj Božj; a tudjž mohl směle řjci dnau ſkljčenému: Odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi; a nebylo to žádné rauhánj; nýbrž on tu gednal dle práwa ſwého a mocj Božſkau, kteráž gemu přjſluſſela. — O těch překrácených fariſeů! Což nemohli raděgi ſauditi: Poněwadž i hřjchy odpauſſtj a to s takowau giſtotau a určitoſtj, muſjk zagiſtě býti wjce, nežli pauhý člowěk. A což neměli důkazů doſti, aby ſe o tom přeſwědčili? Zdaž neměli proroctwj, kteráž ſe zcela a úplně na něm wyplnila? Zdaž newiděli ſkutků Páně, kteréž doſti zřegmě ſwědčily, že přebýwá w něm wyšſſj Božſká moc? Zdaž gim

[1]) Gal. 5, 24.

Digitized by Google

nenaſwědčowal weſſkeren žiwot geho, že geſt w ſkutku zaſljbeny Meſſiáš? Než pýcha, záwiſt a nenáwiſt ge zaſlepily. Gſauce plni předſudkū, nechtěli tomu připuſtiti, že by byl Kriſtus prawý Meſſiáš. Pak i přjzeň, kteréž u lidu pro ſwé učenj a ſkutky požjwal, wzbudila proti němu gegich záſſt a nenáwiſt; a tjm wjce, geſſto ſwobodně a bez ohledu káral gegich neprawoſti. K tomu také ſe připogila pýcha, w kteréž ſe domnjwali, že rozumj zákonu Božjmu lépe, nežli Miſtr nebeſký; a protož wykládali weſſkeré geho řeči a ſkutky na zlau ſtranu a ſſáli z geho neywýborněgſſich činū ged. Za tau přjčinau také, když Pán Kriſtus ſſlakem raněného lěſſil odpuſſtěnjm hřjchū, prawili ſami w ſobě, že ſe rauhá. Konečně pak winjce ho z rauháng ukřižowali ho, poněwadž prawil, že geſt Syn Božj, čjmž ſkutečně byl. Mezi takowými zlými a lſtiwými lidmi byl žiw Pán Ježjš, ſnáſſege gegich zlobu, gakož i protiweuſtwj a utržky, kteréž mu činili. — J budiž to k útěſſe tobě, milý křeſtane, když i ty mezi neznabohy a bezbožnjky žiw býti muſjš, genž nepřátelſky proti tobě ſmeyſſlegjce, twé řeči a twé ſkutky zle wykládagi, tebe tupj a hanj a tobě poſměchy činj! Hle! Pán a Miſtr twūg neměl to ginak. Pomni na geho ſlowa. „Nenjk učennjk nad miſtra, ani ſlužebnjk nad pána ſwého, doſtik geſt učennjku, aby byl gako miſtr geho, a ſlužebnjku (aby byl) gako pán geho. Geſtliže hoſpodáře Belzebubem nazhwali, čjm wjce domácj geho? Geſtli mne nenáwiděli, nenáwiděti budau i wás“ [1]). Pomni též, křeſtane milý, že prawda zūſtane předc prawdau a newinnoſt newinnoſtj, byť i celý ſwět ſe na ni obořil a gi pronáſledowal, a že přigde den, kdežto Pán zgewj newinnoſt twau a oſpraweblnj a oſlawj tebe před těmi, ginžto gſi byl ku poſměchu a ku potupenj. „Tehdáž ſtati budau ſprawedliwj u weliké ſtáloſti proti těm, kteřjž ge ſužowali a kteřjž odňali práce gegich. Widauce zkormautj ſe bázni hroznau, a diwiti ſe budau w náhloſti nenadálého ſpaſenj, křauce ſami w ſobě a pro auzkoſt ducha lkagjce: „Titok gſau, kteréž gſme měli někdy ku poſměchu a ku podobenſtwj porauhánj. My neſmyſlnj měli gſme žiwot gegich za bláznowſtwj a konec gegich beze cti: ay hle, gak gſau poctěni mezi ſyny Božjmi a mezi ſwatými geſt los gegich“ [2]). Oſtatně pak znamenati ſluſſj, že odpor, s kterýmž ſe u fariſeū potkala ſlowa Páně: „Daſeyž ſynu mūg, odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi; že podobný odpor až poſud ſe činj článku wjry katolické o odpuſſtěnj hřjchu w ſwaté zpowědi. W prawdě poſud newymřelo plémě fariſeyſké. Až poſud ſe horſſj mnozj na to, když ſe gim dj: že w zpowědi ſe ſkrze rozhřeſſenj kněžſké hřjſſnjku hřjchy odpauſſtěgj. A podobně gako fariſeowé w ſw. Ewangelium dj mnozj: že geſt to rauhánj, že moc tato hřjchy odpauſſtěti toliko Bohu přjſluſſj. A gſau ti, genž takto mluwj w prawdě tak ſwědomitj a úzkoſtliwj a takowau zbožnoſtj a pokorau k Bohu pronikauti, že gak předſtjragj, toliko ze zbožnoſti a horliwoſti právo toto Bohu přičjtagj? Nikoliw. Gako za času Kriſta Pána z fariſeū nemluwila zbožnoſt: nýbrž uražená ctižádoſt, pýcha, záſſt a nenáwiſt, když ho winili z rauhánj: podobně i nenj to horliwoſt o čeſt Božj, když mnozj za naſſeho wěku ſe horſſj na zpowěď a rozhřeſſenj, djce: že toliko Bohu přjſluſſj hřjchy odpauſſtěti. Wěř, milý křeſtane:

[1]) Mat. 10, 24—26. [2]) Maud. 5, 1—5.

Digitized by Google

že z takowých lidj nemluwj zhusta nic, leč chytře zakuklená bohaprázdnost a bezbožnost. Gim gde málo o Boha a o geho swatý zákon, tjm méně o čest Božj; o tyto wěci nedbagj, aniž gim málo o to gde, rauhá-li se kdo Bohu čili nic. Než když se gim mluwj o zpowědi a o odpusstěnj hřjchů, cjtj se poněkud dotčeny; swědomj ge upomjná aneb aspoň by se neradi zdáli w nekagicnosti swé býti horssjmi než ginj; a protož, aby se wymluwili a bezbožnost swau osprawedlnili, magj pohotowu prostředek, kterýmž netoliko přikrýwagj swau bohaprázdnost, nýbrž nad to i zbožněgssjmi a oswjceněgssjmi se činj, djce: „Gá se zpowjdám Bohu, gemuž toliko přjslussj hřjchy odpausstěti; člowěk nemá k tomu práwa.“ Zpozdilj tito a přewráceného srdce! Gakoby Bůh neměl práwa uděliti moci gemu totiko přjslussjcj i giným na geho mjstě ponaweným; a gakoby ti, genž mocj Božj gednagj a hřjssnjku hřjchy odpausstěgj, swau lidskau mocj hřjchy odpausstěli, ne pak mocj Božj: a gakoby wěrný katoljk přistupuge k sw. zpowědi posléze od člowěka, gakož od geho lidské moci odpusstěnj očekáwal, a ne od Boha? Kdo má oprawdu kagicnau mysl, ten zagisté se podrobj w pokoře a w poslussnosti zřjzenj Božjmu a wyzná se z hřjchů swých tomu, genž gest nástupce těch, gimžto řečeno gest od Krista Pána: „Gako mne poslal Otec, posjlám wás. Kterýmž odpustjte hřjchy, odpausstěgjk se gim, kterým ge zadržjte, zadržáni gsau.“ —

Proč mysljte zlé w srdcjch swých? káral Pán Ježjš farisey, wida, gak ho winj z rauhánj, protože dnau skljčenému připowěděl odpusstěnj hřjchů. A takto ge mohl wssjm práwem kárati. W prawdě, kdyby ho poneyprw widěli a slysseli, kdyby nebýwali očitými swědky tolikerých diwů geho: nebylo by se čemu diwiti, že takto mluwili. Že pak ale po tolikerých důkazech Božské moci w něm přebýwagjcj geg z rauhánj winili, an tauže mocj dnau raněnému udělil odpusstěnj hřjchů: tok byl prawý důkaz zloby a přewrácenosti srdce gegich, tok nebylo nic, leč křiwé podezřenj a nelaskawé posuzowánj. A tudjž mohl Pán Ježjš směle ge kárati, řka: Proč mysljte zlé w srdcjch swých? — A neginak se děge až posud. Ano práwě ti neylepssj a neydokonalegssj lidé musegj zhusta podobného osudu zakausseti, a práwě neywýborněgssj a neysslechetněgssj činowé gegich býwagj zhusta křiwě posuzowáni. A kdybychom se gich tázali s Kristem Pánem: Proč mysljte zlé w srdcjch swých? Museli by tuž odpowěď dáti, gakauž by dáti musili fariseowé, kdyby byli upřjmnj a prawdomluwnj. Nebo medle proč myslili tito zlé o Pánu a proč posuzowali křiwě skutky geho? W prawdě ze žádné giné přjčiny, než že sami byli zlj. Pán Ježjš gim to řekl gindy zřegmě do očj: „Pokolenj gesstěrčj, kterak můžete dobré wěci mluwiti gsauce zlj?“ Bylik gsau wysokomyslnj, záwistiwj, přewráceného srdce, pokrytci, ziskuchtiwj a soběčtj, a protož nemohli o Pánu Ježjssi mysliti ginak leč zlé. A tak gest to až posud. Proč myslj až posud mnozj zlé w srdcjch swých, proč posuzugj křiwě bližnjho swého? Proto, poněwadž gsau zlj. Dobře dj tuto sw. Jan Zlatoústý: „Každý posuzuge giného podlé sebe. Chlipnjk se domnjwá, žeby nikdo nebyl cudným; cudný nemá chlipnjka tak snadno w podezřenj; hrdý mjnj, že nikdo nenj pokorným; pokorný nepokládá nikoho za hrdého: tak kdo nenj knězem z Boha, má za to, že

Digitized by Google

nikdo knězem z Boha nenj“ [1]). Owſſemk bezbožnj, gſauce ſami zlého a překwráceného ſrdce, plni liſti a ſoběctwj, ani tomu newěřj, žeby giný lepſſj býti mohl, nežli oni; a protož widj-li gegich patrné ſſlechetné ſkutky, gichžto wýbornoſt ſe nedá nigak upřjti: nemohauce ginak, aſpoň gim podkládagj zlý myſl, na zlau ſtránku ge wykládagice a křiwě poſuzugice. Dáwá-li kdo almužny, dj hned: že to činj pro chlaubu ſwětſkau. Pracuge-li kdo pilně a neunaweně: dělá prý to pro ſláwu, aby ſe wyſſinul, aneb pro ziſk, aby ſe obohatil. Nawſſtěwuge-li chrám a pilen-li wůbec náboženoſti, geſt prý to pokrytecký ſwataušſek; wſſak on wj, proč to činj. Gde-li w pozadj, dj: že ſe ſkrýwá, že neobmýſſlj nic dobrého; gde-li na ſwětlo, dj hned: wynáſſj ſe, chce od giných widjn býti. Tak čiň co čiň, nikdy ſe gim nezachowáš, wždy nalezagj něco, čimžby w podezřenj uwodili newinné, ano i ſſlechetné gednánj giných. W prawdě řjci by ſe gim mohlo, co Pán Ježjš prawil gednau fariſeům: „Komu pak připodobnjm pokolenj toto? Podobno geſt dětem na náměſtj ſedjcjm, genžto wolagice na ſobě rowné, řjkagj: Pjſkali gſme wám a neſkákali gſte: žaloſtně gſme nařjkali a neplakali gſte“ [2]). — Ginj pak gſau wyſokomyſlnj a ctižádoſtiwj. Protož widauce ſſlechetné ſkutky bližnjho, patřj na ně ſe záwiſtiwým okem: a tudjž, aby tento nebyl lepſſj než oni, nemohauce ginak, zlehčugj ho poſuzugjc křiwě a neprávě geho ſkutky a myſlj o nich zlé — poněwadž ſami zlj gſau. Tak to ſpatřiti lze na fariſejch. Hlawnj přjčina toho, že ſmýſſleli zlé w ſrdcjch ſwých o Pánu, byla wyſokomyſlnoſt, pýcha a mrzká záwiſt, pro kteraužto nelibě neſli přjzeň, kteréž Pán Ježjš u lidu požjwal; a protož ze záſſti ſnažili ſe, aby ho u lidu ſnjžili zle wykládagice geho wýborné činy. A tak až poſud nezná bledá záwiſt lepſſjho proſtředku, než křiwého podezřenj a poſuzowánj, gimžto aleſpoň ſoka ſwého ſnjžiti uſiluge, když ſe mu w dokonalosti wyrownati nemůže. — Konečně pak gſau mnozj podezřelywj a ſmýſſlegj o giných zle; poněwadž gſau wůbec nelaſkawj a tato gegich nelaſka gewj ſe také tjm. že rádi giné w podezřenj berau. „Láſka nemyſlj nic zlého,“ dj ſw. Pawel. W prawdě, gako laſkawj a dobromyſlnj lidé o giných dobře ſmýſſlegj, činy gegich na dobrau ſtránku wykládagj a i tu, kdež neprawoſt gegich geſt patrná, ſe ſnažj ge omluwiti a w lepſſj ſwětlo poſtawiti: podobně i widj nelaſkawj lidé wſſecko w horſſjm ſwětle, wſſecko na zlau ſtránku wykládagice a bez přjčiny w podezřenj uwozugice. „Dobrý a pokognný člowěk,“ dj blahoſlawený Tomáš Kempenſký, obracj wſſecko w ſtránku dobrau. Kdo wſſak nepokognný geſt a náružiwoſtmi poſedlý, rozličným podezřenjm zmjtán bývá a nemage ſám pokoge také giným pokoge nedává“ [3]).

Gako wſſak podezřelywoſt a nelaſkawé poſuzowánj giných z ohawných temenj pramenů, geſt rownež ſamo w ſobě ſſeredné a we ſwých náſledcjch zhaubné. Nebo kdo nelaſkawě ſaudj a béře w podezřenj činy bližnjho, geſt ſaudce neprawý, gemužto ſcházj potřebné moci a náležitého práwa, gakož i ſluſſné wědomoſti a ſprawedlnoſti. Nebo negſa žádnau wyššjj mocj powolán ani uſtanowen za ſaudce bližnjho, mjſſj ſe w práwa Božj, gemuž toliko přjſluſſj ſauditi ſkutky člowěka, a genž toliko zná ſkryté wěci ſrdce geho, genž ſám geſt ſprawedli-

[1]) Sup. Matth. 21. [2]) Mat. 11, 16. 17. [3]) De imit. Chr. lib. 2. c. 3.

Digitized by Google

wý a ſaudj ne dle twáknoſti zewnitřnj ale dle ſprawedlnoſti. Takowému nepowolanému ſaudci zagiſté může ſe řjci, co prawil Egyptčan Mogžiſſowi, genž ho kárał z toho, že nemilosrdně nakládał s Iſraelſkým tepaw ho: „Kdo tebe uſtanowił knjžetem a ſaudcem nad námi?“ [1]) Rownež i by ſe mu mohła opakowati ſłowa ſwatého Jakuba ſkaucjho: „Gedenk geſt zákonodárce i ſaudce, kterýž může zkaziti i wyſwoboditi. Ty pak kdo gſi, genž ſaudjš bližnjho?“ [2]) K čemuž také ſłuſſj uwážiti, gak lehce a z huſta ſe činj křiwda těm, gegichžto činy ſe křiwě a nelaſkawě poſuzugj a w podezřenj berau; geſſto nelze člowěku úmyſł gednagjcjho dokonale wyzpytowati, od něhožto předc z wětſſj části wýbornoſt neb ohawnoſt ſkutků lidſkých záwiſj. Znamenitý maljř dáwnowěkoſti pohanſké, gménem Apelles, mjwał ten obyčeg, že malby ſwé k wekegnému poſuzowánj wyſtawował, aby ſłyſſeł úſudek obecenſtwa; ſám pak gſa uſchowán za obrazem lid poſlaucháwał. I přihodiło ſe gednau, že ſſwec geden, gda okolo, na ſtřewjci obrazu geho něco wyſtawował. I oprawił to Apelles. Když pak opět na zádech něco za chybné wydáwał, wyſkočił Apelles, genž ho za obrazem poſlauchał, řka gemu: „Šewče, neſuď dále přes kopyto“ [3]); dáwage mu tjm na ſrozuměnau: aby ſe nemjſił w poſuzowánj wěcj, kterěž známoſt geho přewyſſugj. A podobně může ſe řjci i těm, genž křiwě poſuzugj gednánj bližnjho, myſljce o něm zlé w ſrdcjch ſwých. Myſl toliko wjme a známe, co do ſmyſłů padá a co do očj bige; Hoſpodin pak zpytuge ſrdce lidſtá a zná úmyſł gegich. Gak lehce může tedy člowěk poblauditi w úſudku ſwém a může křiwdu bližnjmu učiniti! Král perſký Aſwérus naleznuw Amana, an padł na lůžko králowny Eſther, domnjwał ſe hned, žeby chtěł náſilj učiniti králowně w domě geho, a předc proſił tento králownu za žiwot ſwůg; ſrozuměn, že geſt mu zle od krále připraweno [4]). Podobně i welký kněz Heli wida Annu, manželku Elkanown, ani ſe hýbagj rtowé gegj a neſłyſſe žádného hłaſu domnjwał ſe, žeby była opilá, geſſto ſe tato modlila, wyléwagjc duſſi ſwau před obličegem Hoſpodina [5]). I obywatelé oſtrowa Melity widauce hada, an wiſj na ruce ſw. Pawła, kterýžto had utjkage před horkem ohně, připjał ſe k ruce geho, řekli gedni k druhým: Giſtě člowěk tento geſt wražednjk, neb ač z moře wyſſeł (bez úrazu), wſſak pomſta Božj nedá mu žiwu býti. Když pak widěli, že ſw. Pawel wyraziw hada do ohně, nic zlého neutrpěł, prawili, že geſt Bůh [6]). — A protož treſce Bůh tak přjſně takowéto nelaſkawé poſuzowánj giných z podezřeloſti. Swatý Pawel pjſſe w ohledu tomto: „Nemůžeš ſe wymłauwati, ó člowěče, žádný, kterýž ſaudjš; neb tjm, že giného ſaudjš, ſám ſebe odſuzugeš, poněwadž totéž činjš, co na giném ſaudjš“ [7]). Prawdy tohoto wýroku ſwatého Pawła zakuſił na ſobě giſtý pauſtewnjk, gménem Machates, gak Kaſſianus wyprawuge. Tré wěcj bywało, dj Machates ſám, z ohledu gichžto gſem bratry ſwé welmi přjſně a nelaſkawě poſuzował. Zprwu horſſił gſem ſe nad tjm, když některý z nich měł bolenj w krku a léku proti tomu užjwał; pak gſem ſe mrzel, když w pokogjku ſwém płáſtěm ſe přikrywali, což gſem gim za přjliſſnau pohodlnoſt pokłádał; konečně pak gſem to měł za neſłuſſné, že lidem na proſbu gegich poſwěce-

[1]) II. Mogž. 2, 14. [2]) Jak. 4, 12. 13. [3]) Plin. l. 35. c. 10. [4]) Eſth. 7, 7. 9. [5]) I Král. 1. [6]) Skutk. ap. 28. [7]) Řjm. 2, 1.

Digitized by Google

ného olege udělowali, gehož pak k powěře zneužiti mohli. Protož se mi přihodilo za slussnau odměnu, že, co gsem na giných tak přísně posuzowal, gsem sám do toho padl. Dostal gsem nebezpečný zánět hrdla a byl gsem přinucen léku užiwati; za tau příčinau musel gsem se také na lożi plásstěm přikrýwati. A pak na mne dotirali lidé tak welice, że abych měl pokog, g'em gim poswěceného olege udělili musil. A tak gsem sám upadl w ty chyby, pro kteréż gsem giné tak přísně posuzowal a tudiż gsem giné saudě, sám sebe odsuzowal. Bůh takkka se kjdj dle saudů nassich, a gakauż měrau gsme giným měřili, tauż měrau odměřuge i nám. — Wyprawuge se také o Kromwellowi, bezbożném radowi zlopowěstného krále anglického, Gindřicha osmého, że dal nesprawedliwý zákon: aby każdý, kdożby i u nepřjtomnosti swé ze swatozrady obwiněn byl, aby bez wssj żaloby a bez saudu a wýslechu byl rownež za winného pokládán, gakoby prawně rozsudkem saudce byl za winného nalezen. Než ale zákon tento, kterýż byl na giné uchystal, sám na sebe wykknul. Brzy na to upadl w podezřenj newěrnosti, byl dle zákonu swého na rozkaz krále bez wssehо saudu a wýslechu upálen [1]). A podobně bude i Bůh gednau ty, genż giné w podezřenj brali a nelaskawě posuzowali, přísně sanditi: że, z čehož giné nelaskawě winili a gim strogili, sprawedliwý toho trest bráti budau.

„Gako oblakowé a wjtr, po nichż déssť nenásledugе, gest muż chlubný, genż neplnj, co sljbil" [2]). Průpowěď tato mudrce starého zákona plnj se z husta. Často wystupugj černá oblaka, pak se spaussťj k zemi, gakoby byly plné desstě, a pak rozplásseny wětrem táhnau pryč. Takowýmto oblakům se podobagi řeči, genż, ač gsau skwělé, předc ke konci negsau nic, leč pauhá slowa bez skutku. Protož napomjnali giż pohanssťj mudrci, raděgi welikė skutky konati než slibowati. — I w dnessnjm swatém Ewangelium wykknul Pán Jezjš welikė slowo: Daufey synu, odpaussťegj se tobě hřjchowé twogi. Bylo to pauhé slowo? Nikoliw; ono mělo účinek. A poněwadż účinek tento byl newiditelný, skutečnost geho ztworzena gest giným skutkem widitelným. A tudiż gak dále wyprawuge sw. Ewangelium, dj Pán Jezjš farisеům, genż mu za zlé brali, że hřjchy odpaussťj, řka: Což gest snáze řjci: Odpaussťěgj se tobě hřjchowé twogi, čili řjci: „Wstaň a choď?" Ale abyste wěděli, żeť má Syn člowěka moc odpaussťěti hřjchy, tedy dj sslakem poraženému: „Wstaň a wezmi lože swé a gdi do domu swého." Takto dowodil Pán Jezjš farisеům skutkem, że má moc hřjchy odpaussťěti, a że tudy neprawé gest gegich reptánj, gakoby se rauhal. Nebo uzdrawiw sslakem raněného netoliko dokázal, że w něm přebýwá plnosť moci Božj, a że tudiż má moc hřjchy odpaussťěti: nýbrž dowodil také zřegmým a makawým způsobem, że hřjchowé geho w skutku odpussťěni gsau; zrussiw totiż následky hřjchů, dosti zřegmě oswědčil, żeť i hřjchowé geho sslazeni gsau. Hle, ten, gehož Pán tak těżce nawssťjwil, genż na swém těle známky trestu Božjho nosil, stogj nynj zdrawý před njm a před celým zástupem, na důkaz, że nemilosť Božj od něho odgata a milosť a přjzeň Božj gemu nawrácena gest. Nebo gako z trestu se

[1]) Florian. Remund. l. 6. de orig. haeres. c. 4. [2]) Přjsl. 25, 14.

Digitized by Google

poznáwá wina, rownež i z odpuſſtěnj treſtu widj ſe odpuſſtěnj hřjchu. A ten, kdož má moc treſt od Boha ſeſlaný odpuſtiti, má také moc hřjchy a winu gegich odpuſtiti.

Co wſſak zwlášſtě při tomto diwu znamenati ſluſſj, geſt, že ſe w uléčenj dnau zlámaného wyobrazuge takřka celý ſkutek wykaupenj lidſkého u weſſkerém obſahu ſwém. Břjmě zagiſté, pod kterýmž padlé člowěčenſtwo aupělo, geſt dwogj: wina totiž a treſt hřjchu, ſmrt a bjda; rownež tak dnau zlámaný oběma ſtižen byl, břemenem hřjchů a pak těžkým neduhem, co treſtem gegich. Gako pak Pán Jeżjš dnau zlámaného od obého ſproſtil: podobně ſňal obé s pokolenj lidſkého i winu i treſt hřjchu. Że totiž nám hřjchy odpuſtil, a že nás wyſwobodil od následků gegich — ſmrti a bjdy: tok wſſecek ſkutek geho, w tom záležj wykaupenj ſwěta. — On poſwětil a ſpaſil nás, aniž nepoſwětil nás bez ſpaſenj, aniž ſpaſil nás bez poſwěcenj: on prokázal nám obé, a geſt tudjž wſſjm práwem naſſjm rozhřeſſitelem, poſwětitelem a Spaſitelem. Předewſſjm pak geſt naſſjm rozhřeſſitelem; neb prwnj ſlowo, kteréž řečeno geſt malomocnému, znj: „Daufey ſynu, odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi;“ pak teprw, co wýſledek toho, řečeno geſt mu: „Wſtaň, wezmi loże ſwé a gdi do domu ſwého.“ Poſwěcenj člowěčenſtwa mák w zápětj ſpaſenj geho. Protož i ty, křeſtane milý, wěř w Spaſitele a hledey ho; hledey ho pak celého. Hledey ho předewſſjm, gakožto rozhřeſſitele hřjchů ſwých a winy gegich — co poſwětitele duſſe ſwé; pak ſe tobě doſtane také ſpaſenj geho — geho blaženoſti. Zpozdilé geſt pomoci a miloſti od Krista očekáwati a od toho, což bjdu a treſt Bożj na nás nwalilo, nežádati býti ſproſſtěnu: žádati, aby nás ſpaſil a k blaženoſti přiwodil, ne pak o to dbáti, aby nás ſproſtil wazeb hřjchu. Gedno bez druhého obſtáti nemůže. A protož, milý křeſtane, woley k němu, k Bożſkému Wykupiteli ſwému, o pomoc a utjkey ſe k němu w potřebách ſwých, w bjdách a ſtraſtech žiwota; a wſſak čiň to s kagjcjm, zkrauſſeným, k Bohu obrácenýmſrdcem. Napraw zprwu ſebe, čiň pokánj, poſwěk dnſſe ſwé; prwé nežli pomoci a wyſwobozenj od ſtraſtj a protiwenſtwj žiwota od něho žádáš. Prwnj zagiſté proſba w „Otčenáſſi“ geſt: „Poſwěk ſe gméno twé;“ poſlednj pak znj: „Zbaw nás zlého.“ — W prawdě kdo nechce mjti Krista za poſwětitele žiwota ſwého, nebudek ho mjti také za ſpomocnjka — Spaſitele. —

Co pak dále w nadřečeném diwu Páně znamenati ſluſſj geſt: že ſe tu netoliko wyknpitelſké djlo Bożſkého Spaſitele wyobrazuge; ale také ſe nám poſkytuge útěcha z ohledu neydůležitěgſſj otázky a péče, genž ſe nám w pozemſkém žiwotě tomto namjtá, totiž: z ohledu odpuſſtěnj hřjchů a treſtů gegich. Ach máme-li ſe kogiti utěſſenau naděgj, že ſhlazen geſt nás hřjch a wina geho a že geſt nám prominut treſt geho: třebať, abychom toho měli patrný, do očj bigjcj důkaz. A takowýto patrný důkaz poſkytuge ſe nám w dneſſnjm ſwatém Ewangelium. Tuť widjme zřegmě na ſwé oči, že Kriſtus Jeżjš, Bożſký Wykupitel, netoliko hřjchy ſnjmá, nýbrž že také odpauſſtj treſt gegich; ano naſchwal zproſſkuge ſkljčeného bjdáka treſtu hřjchů geho: abychom z toho poznali, že také ſnjmá hřjchy geho, a že má moc ge odpuſtiti. O gaké to utěſſené rukogemſtwj nám! Tu widjme patrně, že negſme wjce we hřjchu, a že i treſt winy naſſj shlazen geſt; ač přináležjme-li mu u žiwé wjře, gſauce takřka duchownež gemu přiwtělení. Nebo, co ſe dělo w ſw. Ewangelium w malém, učinil pak Pán Jeżjš

we welikém způsobiw celému pokolenj lidſké-mu, kteréž dnau hřjchu a winy ſkljčeno bylo, netoliko odpuſſtěnj treſtu, abrž i odpuſſtěnj, winy; zgednaw mu opět miloſt a přjzeň Božj. A protož magjce důkaz tak utěſſené a tak blahé wjry před ſebau, welebmež Boha Otce ſrdečně wzdáwagjce gemu djky, že nám w bjdě a ſtraſti pozemſké netoliko Spaſitele poſlal, nýbrž že ho co takowého před očima naſſima ztwrdil; a utěſſené dal nám rukogemſtwj, že w ſkutku wykaupeni gſme od winy a od treſtu hřjchu; zároweň pak přiſtupmež s důwěrau ke Kriſtu, Božſkému Wykupiteli ſwému, a poſwěcugmež kagicnoſtj duſſe ſwé, abychom účaſtni owocj geho wykaupenj, doſſli geho ſpaſenj — blaženoſti nebeſké. —

I wſtal a odeſſel (uzdrawený) do domu ſwého. Tok účinek mocného ſlowa Páně: „Wſtaň, wezmi loże ſwé a gdi do domu ſwého.“ On řekl a ſtalo ſe. — Takto geſt ſňat s winau zároweň i treſt hřjchů geho. Odpuſſtěni gſau mu hřjchowé geho, zároweň i ſproſſtěn geſt neduhu, genž co treſt Božj hubil tělo geho. — Wſſak ale ne wždycky gedná miloſrdenſtwj Božj takto; ne wždycky odpauſſtěgj ſe s winau také časnj treſtowé hřjchů. Owſſemk komuž ſe odpauſſtěgj hřjchowé, tomuk ſe také odpauſſtj wěčný treſt; on zagiſté ſtáwá ſe ſynem Božjm, a dle naděge dědicem králowſtwj Božjho; předc wſſak trwagj časné treſty hřjchů geho; ano nezřjdka dotýkagj ſe ho nowé metly a on ge muſj w pozemſkém žiwotě ſnáſſeti, aneb odebere-li ſe dřjwe na wěčnoſt, nežby ſe ſwých hřjchů dokál, muſj w mukách očiſtcowých zpláceti dluh winy ſwé. Toto pak ſe neděge nadarmo. Hřjſſnjk zagiſté má ſnáſſenjm těchto časných treſtů naſwědčowati Božſké ſpraweDlnoſti, na kterauž prwé nedbal: že tiž žádnému nelze bez pomſty přeſtaupiti pořádek Božſkau wůlj uſtanowený, překročiti zákon Božj. Dále pak má také těm, kterýmž byl ſwým předeſſlým hřjſſným žiwotem ku pohorſſenj, má gim býti nynj wýſtražným přjkladem, a má tudjž mnoho zlého, co byl prwé způſobil, naprawiti. A neb ſnad muſj ſnáſſeti časné treſty také proto, že má zapotřebj uſtawičného treſtu co ſtálé upomjnky, aby přjliš brzy neztratil s očj ſwých ohawnoſt hřjchu ſwého a oſſkliwoſt geho; nýbrž aby w kagicnoſti ſetrwal. Konečně pak nawſſtěwuge Bůh hřjſſnjky i po učiněném pokánj také proto, že magj potřebj častého obnowenj a občerſtwenj kagicnoſti ſwé, aby do předeſſlých hřjchů neklesali, k čemuž owſſem dobře napomáhagj časné treſty, kteréž Bůh w žiwotě pozemſkém čas od času na ně ſeſlá. A protož maudře a ſpaſitelně gedná miloſrdný Bůh, že odpauſſtěge nám winy hřjchů a wěčné treſty gegich, nezbawuge nás wždy časných treſtů; a že tyto muſjme ſnáſſeti. Neočekáwey tedy, křeſťane milý, genž w ſwatoſti pokánj na miloſt přigat gſi neočekaweyž aniž nežádey od Boha, aby i časnj treſtowé hřjchů twých ſňati byli. Snáſſeg ge u wſſi pokoře a trpěliwoſti, wěda že ſe tuto popřjwá tobě miloſt, abys dal ſwědectwj ſprawedlnoſti Božj, abys učiněné pohorſſenj naprawil gakož i ſám w kagicnoſti a polepſſenj žiwota utwrzen byl. Tyk zagiſté máš toho potřebj, abys uzdau časných treſtů držáné byl w kagicnoſti, ač nemáš-li i hned do předeſſlých hřjchů kleſati; — časnj treſtowé gſau takřka ſjljcj lék duſſe twé. —

Wſſak ale gako Kriſtus Pán w dneſſnjm ſw. Ewangelium dnau zlámanému s winau hřjchů i také časný treſt gegich prominul, oſwobodiw ho od neduhu, kterýž hubil tělo geho: podobně gedná také w

Digitized by Google

gistých přjpadnostech cjrkew swatá, tauže mocj Kristowau gj danau. Až posud odpausstěgj náměstkowé Kristowi w prawdě kagjcjm hřjssnjkům netoliko winu hřjchů a wěčný trest gegich, nýbrž také časné tresty, prostředkem odpustků. Nebo swatá katolická cjrkew, gjžto gakožto zástupkyni Kristowě dána gest moc swazowati a rozwazowati; to gest, wssecko ustanowowati, cožby ku prospěchu wěřjcjch slaužilo: trestala sama z počátku hřjssnjky časnými pokutami, ukládagjc gim dle welikosti a množstwj hřjchů gegich hned wětssj hned menssj tresty, kteréž i hned po pokánj snásseti museli; předcházegjc takřka časné tresty sprawedlnosti Božj a budjc w nich ducha kagicnosti a skraussenosti. Takowjto kagicnjci neměli účastenstwj weřegných služeb Božjch, museli před chrámem státi a okolo gdaucjch za přjmluwu žádati, mimo to musili často snásseti i giné přjsné tresty a rozličné skutky kagicné konati, pokudžby trestů těchto nepřestawsse a uložených skutků kagicných newykonawsse, opět do cjrkwe přigati nebyli. Přihodilo-li se pak, že někteřj kagicnjci zwlásstnj důkazy kagicnosti na gewo dali, aneb že mučennjci se za ně přimlauwali, pro kagicnost gegich a pro zásluhy mučennjků těchto odpustili gim předstawenj cjrkwe buď částku těchto cjrkewnjch trestů aneb zcela wssecky. Tak se dočjtáme giž w prwnjm listu sw. Pawla ke Korintským, že na rozkaz sw. Pawla geden Korintský, genž se krwesmilstwj dopustil, z cjrkwe byl obcowán „a wydán satanu k zahubenj, aby duch spasen byl“ [1]). Když pak se sw. Pawel ze saukromných zpráw dowěděl, že wyobcowaný tento horliwé a wraucj pokánj činj, odpustil mu trest tento a psal gest w druhém listu swém Korintským: „Dostiť má, kterýž takowý gest, na tom trestánj, kteréž se mu děge od mnohých, tak abyste mu raděgi zase odpustili, a potěssili ho, aby snad přjlissným zármutkem nebyl stráwen ten, kterýž takowý gest. Protož prosjm wás, abyste utwrdili k němu lásku“ [2]). A rowněž gednala cjrkew sw. i w následugjcjch dobách. I ona odpausstěla časné tresty horliwým kagjcnjkům; a sice tauž mocj, kteraužto odpausstěla hřjchy a ge zadržowala a kteráž gj přjslussela gakožto matce wěřjcjch na mjstě Kristowu stogjcj. A takto mohla cjrkew sw. sobě tjm spjsse počjnati, gessto wěřjcj se tjm mocně k horliwé kagicnosti a wraucnosti ducha powzbuzowali; kterážto odplata a odměna kagicnosti gegich byli gsau odpustkowé. Tak powstali odpustkowé, kteřjžto podlé toho, gak se tyto cjrkewnj tresty buď zcela neb z části odpausstěly, byli buď plnomocnj neb neplnomocnj. Když pak w následugjcjch dobách pro zwlásstnj okoličnosti času a pro ustydagjcj horliwost wěřjcjch cjrkew swatá, magjc na zřeteli mdlobu djtek swých, od půwodnj přjsnosti této ustála a přjsných těchto cjrkewnjch trestů wjce neukládala, newzdalať se aniž mohla odřjci se práwa a moci, kteráž gj dána gest a gj slussně přináležela, totiž odpausstěti swým wěřjcjm časné tresty, kteréž za dřjwegssjch časů, ukládagjc a odpausstěgjc gim cjrkewnj tresty a takřka předcházegjc sprawedlnost Božj, gim odpausstjwala. A toho práwa mohla se tjm méně wzdáti, gessto by se tjm odřekla mocného prostředku k powzbuzenj wěřjcjch ku pokánj a k útěsse gich. A protož až posud uděluge cjrkew wěřjcjm odpustků gak plnomocných tak i neplnomocných, kterýmižto odpustky gim pod

[1]) I. Kor. 5,5. [2]) II. Kor. 8.—6

gistými wýminkami uděluge buď zcela neb z části odpuſtěnj časných trestů, kterežby i po odpuſtěnj winy a wěčných trestů buď na tomto neb onom swětě w očisti trpěti muſili. Komu tedy cjrkew sw. odpuſtků uděluge plnomocných, geſt to tolik, gakoby mu odpuſtěny byly wſſechny tresty cjrkewnj, kdyby ſe ukládaly; následowně i gakoby mu byly prominuty wſſechny časné tresty; gichžto snáſſenjm kagicj hřjſſnjk měl ſe swých hřjchů dokáti. Komu pak ſe udělugj neplnomocné odpuſtky, na přjklad odpuſtky 40 dnj neb gednoho roků, geſt tolik gakoby ſe mu prominulo 40 dnj neb geden rok trestů cjrkewnjch a tudjž také tolik trestů časných, mnoho-li by gich snáſſenjm těchto trestů cjrkewnjch ſhladil a přeſtál. Z toho patrno, že odpuſtkowé negſau odpuſtěnj hřjchů a wěčných trestů, gakobychom gimi za některé dobré ſkutky bez oprawdowého pokánj docházeli odpuſtěnj hřjchů; gſauť toliko odpuſtěnj časných trestů, kteréž bychom po odpuſtěné wině hřjchů buď w tomto žiwotě neb po ſmrti w očisti trpěti měli. Onyk gſau toliko odměna horliwého pokánj; a protož kdykoliw ſe uděluge odpuſtkowé, wždy geſt prwnj a hlawnj wýminkau k zjſkánj gich: prawé pokánj, pak i ginj dobrj ſkutkowé, kteréž cjrkew ukládá. Cjrkew zagiſté gedná tu gako maudrá matka ſſetřjc rownĕž tak přjſnoſti gakož i mjrnoſti, we wſſem magic na zřeteli ſpaſenj wěřjcjch. Onak zagiſté uděluge odpuſtků, neruſſj kagicnoſti aniž oſwobozuge wěřjcjch zúplna od powinného za hřjchy zadoſt učiněnj; abrž právě tjm, že odpuſtky uděluge, budj w nich ducha kagicnoſti a odměňuge gegich horliwoſt, kteraužto wykonáwagj ſkutky pokánj, zároweň i přiſpjwá ku pomoci gegich ſlaboſti a nedoſtatečnoſti, gežto nezhuſta gim překážegj, že nemohau Bohu tak doſti učiniti, gakby měli. O gak to tjžj zbožného a ſwědomitého křeſtana, když widj, že při wſſj dobré wůli nezkjdka mu lidſká mdloba geho překážj, aby ſprawedlnoſti Božj zcela a úplně zadoſt učinil; naopak gak utěſſená geſt mu wjra, kteráž ho ubezpečuge: že wykoná-li horliwě a s kagicj myſlj, čehož cjrkew ukládá, že může nabyti odpuſtků; kterýmižto netoliko kagicnoſt geho ſe ztwrzuge a takřka rukogemſtwj ſe mu dáwá, že wraucj bylo pokánj geho, abrž také pogiſtěnj ſe mu uděluge, že ſprawedlnoſti Božſké úplně zadoſt učinil. Gak utěſſeně, gak tiſſe a odewzdaně může pak takowý zbožný katolik snáſſeti ſtraſti a protiwenſtwj žiwota pozemſtého, genžto doſſel odpuſtků, a má to radoſtné wědomj: žeť protiwenſtwj a ſtraſti, kteréž trpj, že negſau wjce treſt winy a přeſtupků geho; nýbrž že gſau to proſtředkowé mrawnjho zdokonalenj a upewnĕnj geho a že od té chwjle ſe mu za záſluhu pokládagj. Owſſemť kdož ſi z hřjchu mnoho nedělá, komuž geſt to gedno, gak k Bohu ſtogj, kdož nemá žádné oprawdiwoſti, wrauctwoſti a horliwoſti, kdož cjrkwj a zákony gegjmi pohrdá: tenť owſſem nedbá o odpuſtky, aniž hledj gich zjſkati, ano gemu gſau wſtány wſſelíké utržky, kteréž nepřátelé cjrkwe sw. o odpuſticjch roztruſſugj: než ale ty, milý křeſťane, nedey ſe zmáſti překwrácenoſtj neznabohů těchto. Zjſkánj odpuſtků w duchu katolické cjrkwe neučinilo poſud žádného bezbožnjkem, naopak powzbudilo mnohých ke kagicnoſti a k horliwoſti n pokánj, a to ſice zhuſta i takowých, kteřjž by ginak ani pokánj nečinili; čehož doſti ſtáwá důkazů. Užjwalo-li ſe odpuſtků někdy neprawě, z toho gen tolik pattno: že ſe i té neylepſſj a neywýbornĕgſſj wěcí od zlomyſlných a poſſetilých k zlému nadužjwati

Digitized by Google

může; prawé pak a náležité užjwánj gich se tjm neruſſj; ginak by se muſilo od užjwánj těch neywýborněgſſjch a neyſpaſitelněgſſjch wěcj uſtáwati. Protož, gakožto maudrý a zbožný křeſtan, hledíž zjſkati odpuſtky, kterýchž cjrkew udělnge. Nechť gſau tobě odpuſtky cjrkewnj předewſſjm mocným podnětem k naprawenj žiwota gakož i ke konánj dobrých ſkutků; čjmž netoliko duſſewně mnoho zjſkáš, nýbrž také dokážeš, že gſi prawým a zdárným ſynem matky ſwé cjrkwe a zúčaſtnjš ſe oněch wýhod, kterézto cjrkew poſkytuge wěřjcjm ſwým, genž prawau a horliwau kagicnoſtj ſe činj doſaženj odpuſtkům hodnými. —

Widěwſſe pak zaſtupowé, báli ſe a welebili Boha, kterýž dal takowau moc lidem. Tok byl účinek welikého diwu, kterýž byl wykonal Pán nad ſſlakem poraženým; nebo tuto ſe wygewila moc a welebnoſt Syna Božjho patrným a nápadným způſobem. Myk owſſem gſme každodennj ſwědkowé půſobenj moci Božj, wſſak ale nedbáme na ni mnoho, geſſto ſe nám gewj obyčegným a řádným způſobem. Za přjklad ſtůg tuto zpanilý a aurodný ſtrom. Co geſt do něho, myſljme ſobě, a wjdagjce ho každodenně, nedbáme na moc a maudroſt Božj w něm ſe gewjcj. Deyme tomu ale, žeby ſtrom ten před očima naſſima pogednau ze země wyroſtl a w okamženj ſe wzhůru wzhýčil ſe ſwými wětwemi a ſwau haluzj a pučel a kwetl a neſl by owoce w několika minutách: gak bychom tu pocjtili přjtomnoſti moci Božj a hluboce dogati zhrozili bychom ſe. Podobně ſe wedlo zaſtupům dneſſnjho ſwatého Ewangelium. Báli ſe, widauce tak patrný a tak dogjmawý důkaz moci Božj, genž ſe w Kriſtu wygewila. Tuť poznáwali ſwau malichernoſt a nedoſtatečnoſt lidſkau a welebnoſt Božj a u živém wědomj toho báli ſe. Než nebylat to bázeň otrocká; nýbrž byla to bázeň ſynowſká, magjc za průwodčj důwěru a lásku, a protož proměnila ſe brzy we welebenj Boha; nebo, gak dj ſw. Ewangelium, titéž zaſtupowé welebili Boha, kterýž dal takowau moc lidem. Co ſe nás dotýče, myk rádi ſauhlaſſjme s welebenjm gegich; než dokládáme: Zdeť nebyla dána moc od Boha lidem, nýbrž byla to wlaſtnj moc gednorozeného od Otce, plného miloſti a prawdy. Než ale moc, we gménu Páně lidem na zemi hřjchy odpauſſtěti, moc tato předc dána geſt lidem od Syna Božjho, genž prawil apoſſtolům ſwým, a tudjž i gegjm náměſtkům: „Kterýmž odpuſtjte hřjchy, odpauſſtěgjť ſe gim a kterýmž ge zadržjte, zadržány gſau.“ Tito tedy konagj djlo, k gehožto wykonánj on ſe wtělil, djlo totiž ſpaſenj lidſkého po wſſecky wěky. Gim tedy dána geſt moc Božj. — A protož i my welebjme Boha w Synu geho Kriſtu Ježjſſi, genž dal takowau moc lidem, totiž uſtanowil ſlužebnjky cjrkwe k odpauſſtěnj hřjchů, a k útěſſe a poſile nemocných we ſwatých ſwátoſtech pokánj a poſlednjho pomazánj. W prawdě! gaké to dobrodinj winau ſkljčenému ſrdci, ſlyſſeti od náměſtka Páně utěſſené ſlowo: „Daueť ſynu, daueť dcero, odpauſſtěgj ſe tobě hřjchowé twogi.“ Ach, co proſpjwá wſſelikě mámenj a klamánj ſebe ſamého. Pán ſám, aneb zaſtupce geho muſj nás ubezpečiti, že odpuſſtěna geſt wina naſſe, máme-li ginak ztraceného pokoge a útěchy ſrdce dogti. Owſſemť chceme-li gako ſſlakem raněný w dneſſnjm ſw. Ewangelium toto utěſſené ſlowo, ſlowo totiž odpuſſtěnj hřjchů z úſt Páně, aneb z úſt ſlužebnjků geho ſlyſſeti: třebať, bychom

Digitized by Google

tauž pokorau a tauže kagicnosti k němu přistaupili. A protož, ó Pane, nehledáme-li tebe z lásky a dobrowolně, raň a pokoř nás časnými metlami, a přitahni nás mocj' k sobě; pak ale propůgč nám milost swau, abychom k tobě podobnau ljtosti, skraussenosti a důwěrau se přibljžili, gako sslakem poražený w dnessnim swatém Ewangelium. A když gednau budeme ležeti na smrtelném lůžku a přátelé nassi s důwěrau k tobě za nás prositi budau, shlédni na nás milostiwě a rcij: „Daufey, synu můg, odpaussťěgi se tobě hřjchowé twogi; wstaň gij k žiwotu wěčnému.“

Modlitba cjrkewnj.

Rač, ó Pane, prosjme tebe, srdce nasse aučinkem smilowánj swého zprawowati a k dobrému nakloniti, gessto se tobě bez tebe ljbiti nemůžeme. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle dewatenáctá po swatém Duchu.

Ewangelium swatého Matauſſe 22., w. 1—14.

a onoho času mluwil Pán Ježjš ku knjžatům knězským a fariseům w podobenstwj, řka: Podobno učiněno gest králowstwj nebeské člowěku králi, kterýž učinil swatbu synu swému. I poslal služebnjky své, aby powolali pozwaných na swatbu; a nechtěli přigjti. Opět poslal giné služebnjky, řka: Powězte pozwaným: Ay, oběd swůg připrawil gsem; wolowé mogi a krmný dobytek zbit gest, a wssecko hotowo: pogďtež na swatbu. Ale oni zanedbali, a odessli, giný do dworu swého, a giný po kupectwj swém; ostatnj pak zgjmali služebnjky geho a posměchy gim učiniwsse, zmordowali. A uslyssaw to král, rozhněwal se a poslaw wogska swá, zhubil wražednjky ty, a město gegich zapálil. Tedy řekl služebnjkům swým: Swadba zagisté hotowá gest; ale ti, kteřjž byli pozwáni, nebyli hodni. Protož gděte na rozcestj, a kterýžkoli naleznete, pozwete na swatbu. I wyssedsse služebnjci geho na cesty, shromáždili wssecky, kteréž nalezli, zlé i dobré: a naplněna gest swatba hodownjky. Wssel pak král, aby pohleděl na hodownjky, a uzřel tam člowěka, neoděného rauchem swatebnjm. I řekl gemu: Přjteli, kterakž gsi sem wessel, nemage raucha swatebnjho? Ale on oněměl. Tedy řekl král služebnjkům: Swjžjce nohy i ruce geho, uwrzte ho do temnostj zewnitřnjch: tamť bude pláč a skřipěnj zubů. Nebo mnoho gest powolaných, ale málo wywolených.

Digitized by Google

Wýklad.

Podobenſtwj dneſſnjho ſw. Ewangelium wyprawowal Pán Jeżiš, když w chrámě Jeruſalémſkém k Židům naposledy mluwil. Gako totiž nepkátelé Jeżiſſowi, neywyššj knězi, fariſeowé a zákonnjci, též i ſaduceowé se wſſj mocj o to uſilowali, aby Jeżiſſe nějak w řeči polapili, aby ho pod tau záminkau k ſmrti odſaudili: podobně i nás milý Wykupitel, mage swau naſtáwagjcj ſmrt na zřetegli, ſnažil se k tomu uſilownĕ, aby ge přiwodil ku poznánj gegich přewrácenaſti a zaſlepenoſti, gakož i zkázy gim hrozjcj. Na ten konec wyprawowal mnohá podobenſtwj; mezi nimi wyprawil gim také přjtomné podobenſtwj, w němžto ljčj žiwými barwami netečnoſt, kteraužto národ wywolený progewil k němu, k swému Meſſiáſſi, a ke králowſtwj geho; zároweň pak předpowjdá treſt a zkázu naſtáwagjcj gim, gakož i těm, genž ſice k němu ſe přiznali, než powolánj křeſťanſkého rauchem ſwatebnjm, to geſt láſkau a žiwotem ſprawedliwým neozdobili a neoſſlechtili. Smyſl nadřečeného podobenſtwj geſt patrný. Člowĕk král, kterýž učinil ſwatbu ſynu swému, geſt Bůh Otec ſám; ſyn krále, gemuž ſwatba učiněna geſt, wyznamenáwá Syna Božjho. Swatba pak, kterauž Otec nebeſký Synu swému učinil, může ſe w dwogjm způſobu powažowati: buď gako zaſnaubenj, kteréž ſe ſtalo tehdáž, když ſe Syn Božj s přirozenoſtj lidſkau nerozwodně ſpogil, wtělil ſe, a pak w lidſkém těle s chotj swau nepoſkwrněnau t. g. s cjrkwj ſwatau ſe zaſnaubiw. Pak ſe wyznamenáwagj onau ſwatbau také hody, kteréž při zaſnaubenj tomto král, Bůh Otec nebeſký, připrawil pokolenj lidſkému, zwláſſtě pak národu wywolenému, kterýmižto hody ſe wyobrazuge prawda a miloſt a wůbec wſſecko, což Kriſtus Pán ku ſpaſenj pokolenj lidſkého w cjrkwi swé způſobiti ráčil, gakož i ſláwa, rozkoš a blaženoſt nebeſká, kteréž w králowſtwj nebeſkém magj býti účaſtni ti, ktož powolánj geho poſluſſně náſledugjce k té wečeři hodně nagjti ſe dagj. Služebnjci pak, kteréž poſlal král, aby powolali pozwaných na ſwatbu wyznamenáwagj ty, ſkrze kteréž Bůh lidi ku králowſtwj Syna swého wolal a posud wolá, ze gména: proroky, Jana Křtitele, apoſſtoly a gegich náſtupce. Pozwanými, kteřjž zprwu powoláni gſau, mjnj ſe tjto zagiſté národ wywolený, zwláſſtě pak kněžj, zákonnjci a ſtarſſj lidu, genž magice zaſljbenj Wykupitele též i známoſt zákona a proroků, byli prwnj wyzwáni k účaſtenſtwj králowſtwj Meſſiáſſowa; zároweň pak w gednánj gegich ljčj ſe netečnoſt a ukrutnoſt, gakauž byli progewili ke Kriſtu Páně a ke prawdě a miloſti geho; gakož i treſt, kterýž měl gich doſtihnauti za přewrácenoſt tuto. Lidem pak obecným, genž na cestách, rozcestjch nalezen a pozwán geſt na ſwatbu, mjnj tuto Pán Jeżiš pohanſké národy, genž powoláni gſau do cjrkwe, když Židé zhrdnuwſſe Kriſtem zpěčowali ſe uwěřiti w něho. Koneċně pak rauchem ſwatebnjm, gjmžto oděn býti muſil ten, ktož hodů ſwatebnjch chtěl

Digitized by Google

býti účasten, wyrozumjwá se tuto sprawedliwý, Kristowa wyznawače hodný žiwot, bez něhožto ani powolánj nic neprospjwá, a bez něhož blaženosti wěčné nelze dosjci. Bylo totiž způsobem tehdegssjch časů we wýchodnjch kraginách, že pozwanj k wznessenému se museli w čistém a w slawném rauchu dostawěti; kteréžto raucho králowé a wznessenj z husta sami pozwaným dáwali, a gehožto neobléci: bylo znamenjm pohrdánj darem králowským a potupau samého krále, a tudjž zle se bralo a přjsně se trestalo, protože se to pokládalo za urážku a zlehčenj, tak že ti, genž w giném neb sspinawém rauchu k hodům přisedli, wywrženi gsau wen z wečeřadla. Gessto pak u Židů hody obyčegně pozdě na wečer se konaly a tudjž wečeřadla oswjcena byla, byli gsau wywrženi z wečeřadla w temnostech, a poněwadž w tamněgssjm podnebj noci obyčegně býwagj studené, zwlásstě pak pod wečjr, nalezali se wywrženj w temnostech, kdežto zimau a hořkostj nad zawrženjm kwjleli a zuby skřjpěli; čjmž owssem trefně se wyznačuge bjda a muky těch, genž nehodni gsauce powolánj Kristowa, z králowstwj Božjho a blaženosti geho wyhostěni gsau. Sumownj smysl podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelium gest tedy následugjcj: S králowstwjm Božjm, s cjrkwj totiž Kristowau a blaženostj nebeskau, kterauž Bůh skrze Syna swého pokolenj lidskému způsobil, má se to podobně gako s hody swatebnjmi, kteréž něgaký král učinil synu swému. Gako král giž dřjwe oznámil swatbu tuto a k nj pozwal wznessených, aby synu geho nástupci na trůn holdowali: podobně Bůh giž před wěky zasljbil pokolenj lidskému Messiásse, aby se lidé na přjsstj geho připrawili. Gako král před hody gesstě gednau poslal služebnjky swé, aby powěděli pozwaným, že wssecko hotowo gest, aby přissli na swatbu: podobně powstal sw. Jan křtitel a pak Ježjš Kristus sám, a zwěstowal, že se giž naplnil čas od proroků předpowězený, a že se přibljžilo králowstwj Božj, aby tedy u wjře k němu se přidali. Gako pak wznessenj pozwánj nedbagjce na opětné powolánj krále ssli po záležitostech swých; a pro zbožj a rozkosse swětské opomenuli na hody přigjti, ano i někteřj potupili služebnjky a zmordowali ge: podobně činili knjžata kněžská a starssj lidu. Někteřj z nich zagisté ani nedbali na hlas wyslanců Božjch ge wolagjcjch ke králowstwj Syna Božjho, magjce toliko časné wěci, statky a rozkosse tohoto swěta na péči; ginj pak rozhorlili se na ně, gakožto na nemilé karatele a trestatele, a potupiwsse a pohaniwsse gich, zawraždili ge. S těmito pak a wůbec s newděčným národem Israelským, chce Kristus Pán dále řjci, naložj Bůh podobně, gako naložil král s newěrnými a newděčnými poddanými, genž zhrdnuwsse pozwánjm, nechtěli přigjti na swatbu a holdowati synu geho. Onik zagisté bjdný wezmau konec, ano i město gegich, Jerusalém, bude ztroskotáno a Bůh powolá giných cizjch národů do králowstwj Syna swého. Kteréžto proroctwj se doslowně wyplnilo, když po čtyřidceti létech wogska řjmská wywrátily Jerusalém, a weliká čásť národu israelského zhubena gest [1]). Ti pak, genž do králowstwj Syna Božjho (cjrkwe) powoláni gsau, musegj býti hodni powolánj tohoto. Nebo, chce doložiti Kristus Pán dále w podobenstwj swém, gako pozwanj k hodům krále obdařeni gsau rauchem swatebnjm t. g. slawným a stkwělým, aby každý slussně a hodně mohl k hodům

[1]) Obssjrněgssj wypsánj toho wiz we wýkladu na poslednj neděli po swatém Duchu.

ſe doſtawěti: podobně i Bůh, Otec nebeſký, dáwá každému, gehož byl powolal do cjrkwe Kriſtowy hognoſt miloſtj, aby ſe ſtal hodným powolánj toho a doſſel blaženoſti králowſtwj nebeſkého. Kdo wſſak w netečnoſti a nedbaloſti neužjwage těchto miloſtj, gednau bez raucha prawého a křeſtanſkého žiwota — proſt ſprawedlnoſti a lásky — před Kriſta ſe doſtawj: tomu ſe powede podobně gako onomu, genž nemage raucha ſwatebnjho weſſel do wečeřadla. Nebude totiž moci wymluwiti ſe — on oněmj; — pak ſwázán winau ſwau nebude moci ſe protiwiti treſtu ſprawedliwého ſaudce, a zbawen blaženoſti nebeſké uběhne w muky wěčné, genž žaloſtj a zaufanliwoſtj naplnj duſſj geho. Konečně pak Ježjš Kriſtus, patře okem wſſewědaucnoſti ſwé na budaucj wěky, a wida gak málo geſt těch, genž gſauce powoláni do cjrkwe geho, ſtrze dobré ſkutky, giſté učenj, powolánj a wywolenj ſwé, dokládá: **Mnoho geſt powolaných, ale málo wywolených.** Gakoby řekl: Gako mnoho gich bylo pozwáno na ſwatbu, málo wſſak z těch, genž pozwáni gſau, ſkutečně účaſtni ſe ſtali hodů ſwatebnjch, a to wlaſtnj winau: rownějž má ſe to s králowſtwjm Božjm a s blaženoſtj geho w nebeſjch. Ne wſſickni, genž powoláni gſau do cjrkwe mé, upoſlechnau powolánj tohoto a budau náſledowati mne a uwěřj we mne; ano mnozi z těch, genž poſlechnuwſſe powolánj mého, ke mně ſe u wjře přihláſj a do cjrkwe mé wegdau, nedogdau blaženoſti wěčné; geſſto neužjwagjce darů a miloſtj gim udělených, zbaweni raucha poſwěcugjcj miloſtj Božj, bez prawého křeſtanſkého žiwota ſe doſtawj před ſaudnau ſtolicj. Toliko ti, kdož uwěřiwſſe poſluſſnj powolánj Božjho ſwatoſtj a ſprawedlnoſtj křeſtanſkau přiodjni a ozdobeni budau: dogdau wywolenj; těchto wſſak bude málo, ſrownáli ſe počet gegich s množſtwjm těch, genž powoláni gſau.

Rozgjmánj.

Kdo by neſlyſſel rád Kriſta, nebeſkého Wykupitele? Zagiſté, kdyby ſe dnes opět oſobně na zemi obgewil, gakby ſe hrnul k němu každý, aby ho ſpatřil a ſlyſſel z miloſtných úſt geho ſlowa prawdy a maudroſti nebeſké. A co geſt ſw. Ewangelium giného než wlaſtnj řeč geho, maudroſt nebeſká, kterauž hlásal druhdy zástupům a kteráž má až poſud ſwau úplnau platnoſt a cenu? Nebo „nebe a země pominau, ale ſlowa geho nepominau.“ Zwláſſtě pak podobenſtwj dneſſnjho ſwatého Ewangelium obſahuge ſlowa, kteráž mluwil Pán Ježjš na poſledy w chrámě zástupům židowſkým, ſlowa to důtklíwá, w nichžto ſe wyobrazugj důležité prawdy. Pogď tedy, milý křeſťane, genž taužjš ſlyſſeti Božſkého Wykupitele, přiſtup w duchu k němu a poſlyš, co mluwj Miſtr nebeſký, a uwažug bedliwau myſlj důležitých prawd, kteréž ſe tobě předkládagj w podobenſtwj geho.

Podobno učiněno geſt králowſtwj nebeſké člowěku králi, kterýž učinil ſwadbu ſynu ſwému. Těmito ſlowy započjná Kriſtus Pán

Digitized by Google

podobenſtwj dneſſnjho ſwatého Ewangeliu w. Předewſſim ſluſſj uwáżiti, gaké králowſtwj nebeſké mjnj tuto Kriſtus Pán? A tu nenj żádné pochybnoſti, że mjnj cjrkew ſwatau, to geſt shromáżděnj ſwých wěrných, genż geho wjru wyznáwagjce, geho zákon plnjce a geho miloſtj użjwagjce, bogugj bog proti tělu, ſwětu a ďáblu — cjrkew totiż rytěžugjcj; gakoż i mjnj tuto shromáżděnj ſwých wywolených, genż dobře bogowawſſe a ſſlaſtně dokonawſſe bog pozemſkého żiwota s njm kralugi, pożjwagjce blażenoſti wěčné — cjrkew totiż wjtězoſlawnau. Obogj tuto cjrkew, bogugjcj na zemi a wjtězoſlawnau na nebi, pkirownáwá Pán Jeżiš ſwatbě, kterauż učinil člowěk král — Bůh Otec nebeſký, Pán nad pány a král nad králi ſynu ſwému gednorozenému — Kriſtu Jeżiſſi. A w prawdě ne w gednom ohledu můże ſe cjrkew Kriſtowa pkirownati ſwatbě żenicha nebeſkého.

Kriſtus Pán zagiſté ſlawil ſwatbu tehdáž, kdyż pro wykaupenj lidſté, chtěge ſobě učiniti cjrkew ſlawnau, s pkirozenjm lidſtým nerozwodně ſe ſpogil wtělim ſe; gakż to wykládá ſwatý Řehoř Welikż, an dj: „Kdyż Slowo t. g. druhá Bożſká oſoba na ſe wzola pkirozenoſt lidſkau, tehdáž učinil Otec ſwatbu Synu ſwému“ [1]). Nebo gak dj ſw. Awğuſtin, welikż učitel cjrkwe ſwaté: „Slowo geſt żenich, pkirozenoſt pak lidſká geſt chot; a obé Syn Bożj a ſyn člowěka (w gedné Bożſké oſobě): takto učiněn geſt hlawau cjrkwe“ [2]). Tot prwnj ſwatba, kterauż učinil Otec nebeſký ſwému Synu, odtud běże cjrkew ſwatá počátek ſwůg. O té welebné ſwatby, kdeżto ſe drużj Bůh s člowěkem, aby pkirozenoſt lidſkau obnowil, gj poſwětil a w giſtém způſobu gi Bożſtwj ſwého účaſtnau učinil! O, té utěſſené ſwatby, kdeżto ſe nebe ze zemj ſdružuge, aby ſe země w nebe obrátila, ſlzawé audolj w rág. O, té pkeſſlaſtné ſwatby, kteráż způſobila kleſlému pokolenj Wykupitele, oſwjtila temnoſti bludu, ſňala okowy hřjchu a otewkela mu bránу nebeſké! — O, té pkeradoſtné ſwatby, kteráż potěſſila nebes a naplnila zemi radoſtj a pleſem newyſlowitelným! — Než na tuto ſwatbu, kterauż Slowo — Syn Bożj — konal, wzaw pkirozenoſt lidſkau na ſe, náſledowala giná ſlawná ſwatba, kterauż konal Pán Jeżiš, kdyż ſe s cjrkwj gakożto chotj ſwau ſpogil, gſa gegj hlawau, „wydal ſebe ſamého za ni, aby gi poſwětil, očiſtiw gi obmytjm wody ſkrze ſlowo żiwota, aby ſobě učinil cjrkew ſlawnau, nemagjcj poſkwrny, ani wráſky, neb cożkoli takowého, ale aby byla ſwatá a nepoſkwrněná“ [3]). Sdružen takto s cjrkwj co hlawa a chot gegj, pkiprawil wěrným ſwým ſtkwoſtné hody ſwé nebeſké mandroſti a hogné miloſti, aby pak gednau mohl geúčaſtny učiniti hodů wěčné blażenoſti. — Dále pak ſlawj Kriſtus Pán ſwatbu, kdykoliw ſe zaſnubuge s wěrnau duſſi a s nj ſe ſpoguge w gednotu tuhým ſwazkem wraucj láſky a poſwěcugjcj miloſti. O této duchownj ſwatbě mluwj ſwatý Pawel, an piſſe k Korintſkým: „Zaſnaubil gſem wás (gako) čiſtau pannu oddati gednomu muži Kriſtu“ [4]). Tot geſt ta duchownj ſwatba, w kterežto duſſe celá ponořena w čiſtau láſku Kriſtowu s njm ſe ſgednocuge a ſpoguge, a zcela zhoſtěna wſſech ſwětſkých żádoſtj a tělesných náklonoſtj w Kriſtu ſpočjwá s celým ſrdcem ſwým, s celau myſlj ſwau a s celau duſſí ſwau, wedauc takka Bożſký żiwot. — Gako totiż wěrná duſſe ſe zcela láſce Bożj

[1]) Hom. 38. in Evang. [2]) Tract. 8. in Joan. [3]) Efez. 5, 25—28. [4]) II. Kor. 11, 2.

Digitized by Google

zadáwá a wěnuge, podobně se gj sděluge láska tato Božj w úplné mjře a slučuge gi s sebau duchownjm a wssak wraucjm a skutečným swazkem, činjc gi swau přjtelkynj, swau chotj a účastnicj oswjcenj, milosti, útěchy a wselikých spasitelných wnuknutj, a wléwagjc wraucj lásku w srdce gegj. A gakož Boha milugjcj člowěk na perutech pokory a důwěry se k němu powznáššj, podobně sestupuge Bůh tento w neskončené lásce k člowěku; a gako Boha milugjcj člowěk swau naděgi, swůg pokog, swau lásku a swau rozkoš w něho skládá: podobně i přebýwá Kristus, chot nebeský, w zbožné dussi ho milugjcj, s nj důwěrně obcuge a s nj se těssj: „Rozkoš geho gest býti se syny lidskými," gakž dj pjsmo swaté [1]). Pak se powznáššj duch wolně k nebesům, srdce se sjkj, wjra pak přecházj we widěnj, naděge nabýwá gistoty dosaženj swého tauženj a láska okaussj prwotin blaženostj nebeské. Pokog Božj, genž přewyssuge wselikau rozkoš swětskau a gehožto se toliko w spogenj s Bohem docházj, spočjwá w takowé dussi, a naplňuge gi onau newymluwnau útěchau a duchownj blahostj, kteraužto lze toliko pocjtiti; nikoliw pak wypsati. Tu mizj země se zbožjm swým a dusse Kristu zasnaubená bydlj se swými tauhami, žádostmi a náklonnostmi giž w nebesjch. — O, té nebeské duchownj swatby, w njžto se dusse spoguge s Kristem, s duchownjm ženichem swým, a za kteraužto Kristus Pán prosil we své modlitbě, kteraužto konal gakožto welký kněz k Bohu Otci, prwé než k smrti se bral, řka: „Neprosjm toliko za ně (za apossstoly), ale i za ty, kteřjž skrze slowo gegich uwěřj we mne; aby wssickni gedno byli gako ty, Otče, we mně, a gá w tobě, aby i oni w nás gedno byli!" [2]) Tělesný člowěk nechápe toho, aniž tauzj po tom. Ty wssak, milý křesťane, zkusiž toho: oddey se celý Kristu swému, zasnub gemu dussi swau w úplné lásce a oddanosti, a brzy zakusiš a ze zkussenosti se dowjš: že nic se nedá přirownati té blaženosti, býti w milosti Božj, spogenu s Kristem — žjwu býti pro něho a w spogenj s njm. — Tato pak duchownj swatba Syna Božjho, kteraužto se zasnubuge s dussemi swých wěrných — gest toliko počátek a stjn oné swatby, kteraužto koná w kraginách nebeských, kdežto se swými wěrnými a wywolenými na wěky spogen, s nimi kraluge a gim se požjwati dáwá, čině ge účastny swé wěčné slawy a blaženosti. Ano to gest ta swatba Beránkowa, kteraužto po skončeném bogi pozemského žiwota se swými wěrnými konati bude. „A duch (Kristůw) i chotj (cjrkew) řkau: Přigď. A kdo slyssj, rciž: „Přigď." A kdo žjznj, přigdiž a kdo chce, nabeř wody žiwota darmo" [3]). — Ano přigď, ó neysladssj Ježjssi, přigdiž w srdce nasse, anebo deyž raděgi, abychom my přissli k tobě, tobě se celým srdcem přiblížili a s tebau u wjře, w lásce a w posslussnosti spogeni, swatby králowstwj twého byli aučastni giž zde, pak gednau w úplné mjře na wěčnosti. —

Welikau swatbu učinil Bůh Otec nebeský Synu swému; než wiz, milý křesťane, dále, kdož gsau k nj pozwáni a gak se tito chowali. Swaté Ewangelium dj: J poslal (král) služebnjky své, aby powolali pozwaných na swatbu; a nechtěli přigjti. Ne tedy pro sebe a pro rozkoš Syna swého učinil Otec nebeský gemu swatbu; nikoliw, on toho nemá potřebj, protože sám w sobě neywýš doko-

[1]) Přjsl. 8. [2]) Jan 17, 20. 21. [3]) Zgew. sw. Jana 22, 17.

Digitized by Google

nalý a tudjž neyblaženěgssj gest; aniž Syn geho, gessto gsa gedné podstaty a přirozenosti s Otcem, sláwy, welebnosti a blaženosti geho požjwá po wssecky wěky. Ale pro nás lidi, pro swé twory to učinil, abychom gsauce účastni swatebnjch hodůw cjrkwe Syna geho, účastni byli geho zásluh a geho milosti, kterýž nám wydobyl a připrawil u wtělenj, žiwotě a utrpenj swém, a takto se stali gednau hodni hodů králowstwj Božjho. A protož pozwal nás wssecky na swatbu tuto, chtěge, aby wssickni lidé Boha poznali a spaseni byli. A aby žádný winau geho nezanedbal těchto swatebnjch hodů králowstwj Božjho, posjlá služebnjky swé a wolá pozwané na swatbu.

Znameney tu, milý křesťane, předewssjm, kdož gsau ti služebnjci, genž wolali pozwané na swatbu? Předně a hlawně gest to Syn Božj sám, genž, gak dj sw. Pawel, „gsa w způsobu Božjm, sebe samého zmakil, způsob služebnjka přigaw, podobný lidem učiněn a w způsobu nalezen gest gako člowěk“ [1]); a za času swého pozemského žiwota chodil po swé wlasti s mjsta na mjsto, wolage wywolený lid na swau swatbu, řka: „Čiňte pokánj, nebo se přibljžilo králowstwj nebeské!“ [2]) A ginde: „Pogďtež ke mně wssickni, kteřjž pracugete a obtjženi gste, a gá wás občerstwjm!“ [3]) A opět ginde: „Žjznj-li kdo, pogď ke mně a napj se! Kdož wěřj we mne, tomu, gakož dj pjsmo, poplynau z těla řeky wody žiwé“ [4]). Když pak Židé, nedbagice na pozwánj Krista Pána, nechtěli přigjti k hodům králowstwj geho, a gim zhrdnuwsse ukřižowali ho: posłáni gsau giní služebnjci, o nichžto se dj w sw. Ewangelium: Opět poslal giné služebnjky řka: Powězte pozwaným: Ay, oběd swůg připrawil gsem; wolowé mogi a krmný dobytek zbit gest; a wssecko hotowo: pogďtež na swatbu. Služebnjci tito gsau swatj apostolé a učennjci, kteréž Kristus Pán powolal k rozssjřowánj díla wykaupenj swého w cjrkwi, a kteréž pak, wykonaw wykaupenj lidské, poslal do wesskerého světa, aby učili wssecky národy, křtjce ge we gménu Otce i Syna i Ducha swatého. Této wolali pozwané k hodům swatebnjm giž giž připraweným. Obět zagisté přinessena, wina hřjchu shlazena a milost zjskána gest; wssecko, což ku spasenj člowěka bylo potřebj, bylo hotowo: toliko pozwaný národ, wywolený měl přigjti a účastenstwj mjti swatby Beránka Božjho. A když zanedbali, posłáni gsau služebnjci k giným, k národům pohanským, aby ge pozwali a powolali na swatbu Syna Božjho k hodům králowstwj geho. O nich se dj w sw. Ewangelium, že gim řekl král: „Gďte na rozcestj, a kterýžkoli nalezete, pozwete na swatbu. I wyssedsse služebnjci geho na cesty, shromáždili wssecky, kteréž nalezli, zlé i dobré: a naplněna gest swatba hodownjky. Posłussnj rozkazu Páně, ssli gsau swatj apostolé a učennjci Páně, gakož i gegich náměstkowé, biskupowé a kněží, duchownj zprámcowé, pastýři a kazatelé, když Židé zhrdli kázanjm Ewangelium Kristowa, odebrali se k pohanům a hlásali gim králowstwj nebeské: aby hosti na tak slawnosstné hody ze wssad hledali a k Pánu wodili, aby Bůh měl hognost komu dobře dělati a hognost darůw králowstwj Božjho na koho wylewati, aby se takto naplnila swatba hodownjky, t. g. aby cjrkew swatá po wesskerém světě rozssjřena byla a národowé

[1]) Filip. 2, 6—8. [2]) Mat. 4, 17. [3]) Mat. 11, 28. [4]) Jan 7, 37. 38.

Digitized by Google

wſſech končin měli účaſtenſtwj ſwatby, prawdy totiž a miloſti Syna Božjho. — O, gak laſkawý a dobrotiwý geſt Bůh Otec nebeſký, genž chyſtage pokolenj lidſkému hody wykaupenj Syna Božjho, nedal ſe ani newděčnoſtj, ani zatwrzeloſtj, ani urputiloſtj a ukrutnoſtj lidſkau odwrátiti, nýbrž poſjlal a poſjlá uſtawičně poſly ſwé, aby zwali a wolali lid geho k hodům králowſtwj Božjho. A protož ſlušſně a ſprawedliwě welebj a díky wzdáwá cjrkew Pánu Bohu ſwému, genž gakožto wrchnj paſtýř wěrného lidu nikdy neopauſſtj ſtádce ſwého; nýbrž ſkrze ſwaté apoſſtoly (a gegich námeſtky) wždy ge chránj a opatruge [1]), wolage ſkrze ně lid wěrný k ſwatbě Syna ſwého. O, bychom wſſickni byli wždy poſlušſnj pozwánj a powolánj tohoto! O, bychom byli hodni ſwatby Syna Božjho a měli žiwé účaſtenſtwj hodů, kteréž nám připrawil w cjrkwi ſwé. Pak bychom měli bezpečnau naděgi, žeť budeme powoláni k hodům ſwatby Beránkowy, kterauž ſlawiti bude gednau ze ſwými wywolenými w kraginách nebeſkých.

Welikě hody připrawil král nebeſký kleſlému člowěčenſtwu, hody to prawdy a miloſti, a pozwal k nim mnohé. Než, wiz také, milý křeſťane, gak ſe chowali ti, genž byli pozwáni na ſwatbu? Wůbec ſlušj tu trogj druh pozwaných rozeznáwati; a ſice znamenati lze zprwu ty, geſſto nechtěli přigiti a k ſlužebnjkům, genž ge zwali, neſlušſně ſe chowali. Pak gſau i ty, kteříž na ſwatbu přiſſli; ale ne ſwatebně přiodjni, to geſt bez raucha ſwatebnjho. Konečně pak znamenati ſlušj i ty pozwané, geſſto ſwátečně a ſwatebně připraweni na ſwatbu ſe dali nagiti. Co ſe pak dotýče pozwaných těchto zwláſſť, ti, genž přigiti nechtěli, wyznamenáwagj ty, genž pro časné péče o ſtatky a rozkoſſe ſwětſké, aneb w nezřjzených žádoſtech pohřjženi, k duchownjm wěcem, k ſwatbě králowſtwj nebeſkého ani myſli, ani času, ani chuti nemagj; gak dj ſw. Ewangelium: „Oni zanedbali a odeſſli, giný do dworu ſwého a giný po kupectwj ſwém; oſtatnj pak zgjmali ſlužebnjky geho; a poſměchy gim učiniwſſe zmordowali.“ Dwůr tedy, kupectwj, ziſk a rozkoš tyk byly gſau hlawnj péčj a záležitoſtj ſrdce gegich; o wěci pak ſpaſenj duſſe ſe týkagjcj málo neb dokonce nic nedbali. Tacj byli na počátku zatwrzelj Židé, kteříjto očekáwagjce Meſſiáſſe, co pozemſkého krále, u něhožto ſláwy a rozkoſſj dogiti daufali, nechtěli uwěřiti w Kriſta a u wjře k němu ſe připogiti. Ano ukřižowawſſe Božſkého Wykupitele, když ſlužebnjci geho, apoſſtolé, naſtupowali, dotjragjce a wolagjce ge na ſwatbu králowſtwj Božjho, gich potupili a pohanili, pak i ruce na ně wložiwſſe, mnohé z nich zawraždili. Podobně gednali také pohané, zwláſſtě pak řjmſſtj cjſařowé, k nimžto ſe pak poſlowé tito obrátili, wolagjce ge do cjrkwe Kriſtowy. Po tři ſta let pronáſledowali wjru Kriſtowu; neb gſauce uwykli modloſlužebnoſti a pohanſkým neřeſtem a rozkoſſem, odporowali podrobiti ſe ghu Kriſtowu. A gak ſe tehdáž dělo, podobně ſe to dělo i napotom, ano děge ſe poſud a to u ſamých křeſťanů. Mnozj, welmi mnozj, ano wſſickni, genž ſkrze křeſt ſw. do cjrkwe weſſli, gſau pozwáni giž w prwnj době wěku ſwého k hodům Páně; gak mile ale doſáhnau doſpělegſſiho wěku, giž nedbagj wjce na powolánj toto a nechtěgj přigiti na ſwatbu,

[1]) Praefatio apostolorum.

Digitized by Google

k hodům prawdy a miloſti Kriſtowy. Slowo Božj geſt gim odporné a nechtěgi ge ſlyſſeti; ſwátoſti zdagi ſe gim býti zbytečné a nechtěgi ge přigjmati; ſluženbnjci cjrkwe, kazatelé prawdy, gſau gim protiwnj; a protož poſmjwagj ſe gim, pomlauwagj ge, utrhagj a překážegi gim, gak mohau; ba i plnj záſſti a hořkoſti, kdyby mohli, zmordowali by ge. A proč počjnagj ſobě mnozj tak urputile, a proč odporugj bráti účaſtenſtwj wzneſſených hodů Páně? Přjčina toho geſt podobná, gako byla u Židů a pohanů. Gſauk to lidé tělesnj a nechápagj těch wěcj, kteréž gſau duchownj, anіž tauži po wyššjch nebeſkých ſtatcjch; naopák břich geſt gim bohem, blahobyt pozemſký nebem, ziſk, rozkoš a ſláwa ſwětſká ſwrchowanau blaženoſtj: a tudjž geſt gim odporný každý, kdož gim chce kázati giného Boha, giné nebe, ginau blaženoſt — kdo ge wolá k hodům králowſtwj Kriſtowa. Staří Egyptčané gakož i nyněgſſj nečekagi na déſſť s nebe, geſſto w gegich zemi déſſť geſt řídký, mnoho newydá w ſſjrých pyſečných puſtinách, a zdar žni gegich záwiſj gediné od zaplawenj půdy řekau Nilem, genž po ſobě zůſtawuge na roljch mrwu a ge zúrodňuge. Protož nepatřj Egyptčané gako ginj rolnjci k nebi, zdali déſſť přicházj, nýbrž hledj toliko na řeku Nil, zdaliž a gak wyſoko wyſtupuge z břehů ſwých. Gimžto ſe podobagj ti, genž nedbagice o wěčné wěci, týkagicj ſe ſpaſenj duſſe, zřjdka neb zhola nikdy k nebi nepatřj; nýbrž toliko oněch praudů ſſetřj, kteřjž gim přináſſegi hogný ziſk a rozkoš. Tyto wěci zaugjmagj celau duſſi a zaměſtnáwagj celau myſl gegich, aniž gim dopanſſtěgi k duchu přigiti. A byl i někdy ſe hnula w ſrdci gegich žádoſt a tauha po Bohu a po nebeſkých wěcech, nemagi k tomu ani času pro péče a ſtaroſti ſwětſké. Oddagi-li ſe pak geſſtě hřjſſnému a ohawnému žiwotu, ſtane ſe gim wjra a králowſtwj Božj odporným, pak i činj poſměchy ſluženbnjkům Páně, ano kdyby mohli, wložiliby mnozj ruku na ně, neginak, než gak to činili pozwanj w ſw. Ewangelium. Což ale ſe gim a podobným gednau zle powede. Sám Kriſtus Pán prawj: že Tyru a Sidonu lehčegi bude w den ſaudný, nežli městu, kteréž prawdu přigiti a připuſtiti nechce. A podobně giſtj ſwatý Pawel, an pjſſe: „Těm, genž nepowolugj prawdě, ale powolugj neprawoſti, prchliwoſtj a hněwem odplatj Bůh“ [1]); a ginde týž apoſſtol prawj: „že přigde Kriſtus w plameni ohně, a uwede pomſtu na ty, kteřjž neznagj Boha a nepoſlauchagj Ewangelium“ [2]). — Od gakžiwa ſe pokládalo pozwánj za zwláſſtnj přjzeň neb za nějaké wyznamenánj; rowněž pak ſe to mělo za potupu, když někdo bez přjčiny zanedbal pozwánj toho, a ne zřjdka měla takowá potupa krwawau pomſtu za následek. Tak ſe wyprawuge o Oldřichowi, knjžeti českém, genž gſa pozwán od Syby, ſauſedſkého weywody, ke kwaſu nepřiſſel. Rozhorlen poſlal Syba wogna, genž měl Oldřicha ſſjpem zabjti. A podobně ſe dělo w ſtutku nedbalým a newděčným pozwaným dneſſnjho podobenſtwj, gak dj Kriſtus Pán we ſwatém Ewangelium: Uſlyſſew to král, (že totiž zanedbali pozwanj přigiti a zawraždili poſly geho) rozhněwal ſe a poſlaw wogſka ſwá, zhubil wražednjky ty, a město gegich zapálil. Tak ſe dělo newděčnému a netečnému národu iſraelſkému. Že zhrdnuw pozwánjm Kriſta Ježiſſe k ſwatbě králowſtwj nebeſkého, wraždil apoſſtoly a hlaſatele Ewan-

[1]) Řím. 2, 8. [2]) II. Theſ. 1, 8.

Digitized by Google

gelium, swolal pomstu Božj na se a uběhl w záhubu. Kdož newj, gak gedwa po čtyřidceti létech přitáhla gsau wogska pohanských Řjmanůw a ztroskotala Jerusalém, při čemž přes geden million a gedenkrát sto tisjc lidj zhynulo, mezi nimižto zagisté zahuben gest mnohý z wražednjků Páně, genž wolal: Ukřižug ho! — A podobně se děge až posud. Až podnes trestá Bůh přjsně wsselikau netečnost we wjře, newěru a bezbožnost. Když národ, zhrdnuw hody Páně t. g. prawdau a milostj Kristowau, w netečnosti a w newěře bezbožnému oddá se žiwotu: podkopá tjm wssecky základy mrawopočestnosti, rozssafnosti, poctiwosti, sprawedlnosti a lásky bratrské, kterážto gsau podpory společenského žiwota a blahobytu wezdegssjho. Pak powstáwá nespokogenost nepokoge a bauke, genž obyčegně strážj bezbožné bučiče. Mimo to budjwá Bůh giné národy, genž powstáwagj co nástrogowé a metly sprawedlnosti Božské w sjle swé, a tepau a hubj bezbožnjky, kteřjžto pak, wssj mrawnj sjly zbaweni, hynau. Nebo tok gisto: že bezbožnost a bohaprázdnost, pohrdánj Božskau milostj a odpjránj poznalé křesťanské prawdě bez trestu býti nemůže, a gakož se Bůh gewj neskončeně milosrdný w tom, že nás zwe k hodům prawdy a milosti Syna swého, podobně gewj swau sprawedlnost w pomstě swé, kterauž tepe ty, genž pohrdagj dobrotau a láskau geho. Toho uwažuge, milý křesťane, když popatřjš wůkol sebe a widjš, gak a nynj mnozj křesťané podobné netečnosti a bezbožnosti se oddáwagj, gako pozwanj dnessnjho sw. Ewangelium: gak zanedbáwagj slowa Božjho, modlitby, služeb Božjch, přigmánj swátostj, nawsstěwowánj chrámu, swěcenj neděle a wůbec wssechněch křesťanských powinnostj, právě gakoby nebyli křesťany; naopak gak se hrnau po kupectwj, po zisku a po statcjch a rozkossech světských; když pak znamenáš dále: gak mnozj gsauce naplněni gakausi bábelskau nenáwistj proti wssemu, což swatého gest, wjru a swaté náboženstwj tupj, bohoslužebnjky w posměch uwádj, ano kdyby možné bylo, by ge wyhladili; když toho wssho uwážjš: zdaž nemusj býti tobě úzko u srdce a zdaž nemusjš úpěnlivě zwolati: Bože můg, kam to s námi přigde!? Ach my chwáljme a welebjme oswjcenost a wzdělanost nasseho wěku; trossfugeme se na průmysl, obchod, na zwelebenj rolnictwa a honosjme se nowými wynálezy — a toto wssecko málo nám prospjwá a nemůž nás oblažiti, poněwadž tomu scházj gádro, které gest duch křesťanský. Ach snad gsau giž dnowé nassi sečtěni, a snad giž dospjwá národ, genž má býti metlau nassj a trestati má bezbožnost wěku nasseho! — Uchowey nás, ó Pane, od zkázy této. Hle giž tak dlauho wolás nás k hodům spasenj Syna swého. Poshowey gesstě. Táhni nás mocj k sobě: tepey a nawsstěwug nás metlami swými; toliko nedey nám do newěry a bezbožnosti zabřjsti, abychom nezhynuli. —

Wssak ale netoliko w časnau zkázu ubjhagj ti, kdož w netečnosti a bezbožnosti pohrdagj Kristem a hody spasenj geho; nýbrž oni trpj také zkázu dusse, a upadagj w záhubu wěčnau; gak patrno ze slow sw. Ewangelium: Swatba zagisté hotowá gest, ale ti, kteřjž byli pozwáni, nebyli hodni; dj hospodář služebnjkům swým. — Tak se zbawili lehkomyslně hodů swatebnjch a wsseho, což se tu poskytowalo a gakož nedbagjce zhrdli pozwánjm a powolánjm hospodáře, podobně i co nehodni byli gsau od něho zawržení a na wždy wyhoštěni z hodů swatby Syna geho. Kdož tu newidj bjdný osud těch, genž w netečnosti a bezbožnosti pohrdagj Kristem

Digitized by Google

a sw. wjrau geho? Tito zagisté zbawugj se lehkomyslně netoliko wssj prawdy a milosti, kteráž se we swatém náboženstwj Kristowu wěrjcjm w hogné mjře poskytuge; nýbrž tjm také zhostugj se budaucj wěčné blaženosti, kterézto gakožto nehodnj nedosáhnau; a tak utrpj w každé přjpadnosti sskodu a zkázu dusse, kteraužgim žádná časná rozkoš, žádný zisk, žádná wýhoda, žádná sláwa a žádné statky tohoto swěta nemohau wynahraditi. „Nebo, co gest platno člowěku, by wssecken swět zjskal, dusse pak swé sskodu trpěl? Anebo, kterauždá člowěk odměnu za dussi swau.“ — O gak zpozdilj gsau ti, genž pro wýhody časné zbawugj se blaženosti wěčné, pro statky pozemské zhosskugj se rozkossj nebeských, pro sláwu swětskau tratj korunu sláwy nebeské! Ach, což gednau pozdě toho želeti a pykati budau, až procitnuwsse ze sna hřjssného, neb octnuwsse se w kraginách wěčnosti poznagj, gak welice se zklamali. Pozdě potom zwolagj: „Což nám prospěla pýcha? aneb co nám spomohla chlauba s bohatstwjm? Pominulo to wssecko gako stjn!“ Naopak „sprawedliwj na wěky žiwi budau“ a u Pána gest odplata gegich, a myssleni na ně u Neywyssssiho. Protož přigmau králowstwj slawné a korunu ozdobnau z ruky Páně!“ [1]) A protož, milý křesťane, gesstě čas, gesstě tebe wolá Pán Bůh ke swatbě Syna swého. Když gsi, zrodiw se, pokřtěn byl, pozwal tebe k hodům swatby geho; nynj pak, když gsi zrostl a dospěl, wolá tebe, abys aučastenstwj měl hodů prawdy a milosti Syna geho w cjrkwi swaté. Nuže, neljkney a nemesskey přigjti. Snad giž wolá tebe po druhé i po třetj, snad giž wywážil wssecky prameny milosrdenstwj a dlauhoshowjwagicnosti a snad tebe wolá na posled. Neljkney, neváhey, neodkládey! Pozděgi snad budeš chtjti a nebudeš moci. — Wzbuď, ó Pane, wzbuď w nás ducha horliwosti: bychom, gakož ty w lásce a milosrdenstwj gsi nás pozwal k hodům swatby Syna swého a nás k nim wolás: i my w horliwosti s poslussnosti hlasu twého následugjce stali se účastni prawdy a milosti a gednau dossli wěčné blaženosti w nebesích.—

Mimo ty, genž zhrdnuwsse pozwánjm zanedbali přigjti, slussj také gesstě giný druh pozwaných znamenati; a sice těch, genž sice přissli na swadbu ale ne swatebně přiodjni; gakž i w podobenstwj sw. Ewangelium pozorowati lze: Wssel pak král, aby pohleděl na hodownjky a uzřel tam člowěka neoděného rauchem swatebnjm. I řekl gemu: Přjteli, kterakž gsi sem wessel, nemage raucha swatebnjho? Tedy nepostačuge toliko následowati powolánj a dáti se wynagjti na swatbě, nýbrž třeba také w rauchu swatebnjm přigjti. A medle, které gest to raucho swatebnj, bez něhož nelze mjti účastenstwj hodů swatby Syna Božjho? A kdo gsau ti, genž přicházegi bez swatebnjho raucha na swatbu? — Co se dotýče toho swatebnjho raucha, patrno gest, že newyznamenáwá pauhau wjru aneb přihlássenj se ke Kristu. Nebo i pozwaný hlásil se k hodům swatby syna králowa a přede wywržen gest; což by se owssem nestalo, kdyby pauhé přihlássenj ke Kristu, — pauhá wjra postačowala; ale nemohla postačowati, gessto „wjra bez skutků gest mrtwá.“ — Dle wýkladu swatého Hilaria wyznamenáwá se rauchem swatebnjm posswěcugjcj

[1]) Matthr. 5, 8. 9. 16. 17.

Digitized by Google

miloſt Ducha ſwatého, kteráž w prawdě zdobj člowěka, činj ho přjtelem a ſyuem Božjm a hodným wěčné ſláwy a blaženoſti králowſtwj nebeſkého. Dle wýkladu ginýchſwatých Otců [1]) wyznamenáwá ſe rauchem ſwatebnjm wjra láſkau křeſtanſkau oživená; wůbec pak čiſtý, zbožný a křeſtanſký žiwot, hogný w dobrých ſkutcjch, dle Kriſta zřjzený, gak žádá ſw. Pawel od prawých křeſtanů, an pjſſe: „Kteřjžkoli gſte w Kriſtu pokřtěni, Kriſta gſte oblekli“ [2]). Dobře pak ſe tu přirownáwá láſka křeſtanſká k rauchu; nebo gako raucho člowěka, aby nah nenaſtydl a neſtyděl ſe, odjwá a ſſlechtj a gednoho od druhého rozeznáwá: podobně půſobj láſka w duchownjm ſmyſlu. Láſka přiodjwá nás, abychom ſe neſtyděli, způſobugjc a zgednáwagjc odpuſſtěnj hřjchů: neb „láſka, gak dj ſw. Petr, přikrýwá množſtwj hřjchů“ [3]), a k Maři Magdaléně řekl Pán Ježjš: „Odpauſſtěgjl ſe gj hřjchowé mnozj, nebo milowala mnoho“ [4]). Pro záſluhu láſky Bůh hřjchy kagjcjm odpauſſtj, a tyto láſkau přikryty býwagj, aby gich Bůh newiděl, to geſt, aby gich nemſtil a netreſtal. Což geſt to welké bohabognému křeſtanu potěſſenj, který wěda, že bez wſſelikého hřjchu býti mu těžko, w láſce lékařſtwj toho neduhu nacházj. Gakož nás oděw proti zimě, deſſti a giným neřeſtem chránj, podobně chránj nás i láſka proti hněwu Božjmu a wěčnému zahynutj. Hněw Božj zaſlaužil Joſafat, že bezbožnému pomáhal, a s těmi, genžto Boha nenáwiděli, ſe ſpřátelil: ale že dobřj ſkutkowé, z láſky pocházegicj w něm nalezeni byli, odpuſtil mu Bůh [5]). A co w den ſaudný wolené zaſtane? Zdali ne ſkutkowé miloſrdnj, s kterýmiž ſe objrali? Pogďte požehnanj, dj ſaudce, a přigměte králowſtwj; nebo lačněl gſem a nakrmili gſte mne, žjznil gſem atd. [6]). Konečně pak gako raucho tělo ozdobuge, gſauk zagiſté ſkutkowé laſkawj ozdoba duſſe. Nebo „ſprawedlnoſti ſwatých gſau kment čiſtý a ſtkwaucj,“ gak ſw. Jan w Zgewenj widěl [7]). „Prawá ozdoba křeſtanſkého člowěka, dj ſw. Auguſtin, nenj podwodné přetwářenj, ani zlato, ani nákladné raucho, ale mrawowé“ [8]). Protož ſw. Baſilius Welký, učitel cjrkwe, napomjnal, aby ſe wſſecka péče a ſtaroſt na dobré ſkutky obracela, gakožto na prawau a wlaſtnj křeſtanſkého člowěka ozdobu [9]). Nebo „ozdoba, kteráž ſe ſe rauchem oblácj a s rauchem ſložena bývá, dj ſw. Bernard, geſt raucho neoditého, a ne tak ozdobnge, gakož ſpiſſe obtěžnge.“ Poſléze pak, gako raucho rozeznáwá člowěka: muže od ženy, wogjna od newogjna, podobně i láſka ſyny Božj od ſynů ďáblowých rozeznáwá. Nebo, gak dj ſw. Jan, „kdo činj hřjch, z ďábla geſt, a každý, kdo činj ſprawedlnoſt, z Boha geſt“ [10]). — A tak ſe dobře přirownáwá láſka křeſtanſká neb wjra w láſce půſobicj k rauchu. Což wezme-li ſe ſumownĕ, ten, genž na ſwatbu přiſſel neodjn rauchem ſwatebnjm, znamená ty, genž ſkrze křeſt ſwatý do cjrkwe Kriſtowy wcházegj, gſauce pokřtěni, wěřj a ke Kriſtu ſe přiznáwagj, a wſſak miloſtj Ducha ſwatého neužjwagjce a s nj ſpolu neúčinkugjce, netoliko wjru ſwau, láſkau neoživugj, nýbrž také proſti wſſelikých do-

[1]) Tertull. lib. 2. de Resurrect. caen., Origen., Chrysostom., Hieronym., Gregor. Mag., Theophylact., Augustin sermo 90. n. 6. [2]) Gal. 3, 27. [3]) I. Petr 4. [4]) Luk. 7. [5]) II. Paral. 19. [6]) Mat. 25. [7]) Zgew. 19, 88. [8]) Aug. Epist. 75. [9]) Basil. in Moral. cap. 5. [10]) I. Jan 3.

Digitized by Google

brých skutků a křesťanské spravedlnosti, wůbec bez lásky a posvěcugicj milosti Božj na věčnost se odebjragi. Tito, ačby rádi gednau se wetřeli k hodům swatby králowstwj nebeského, nebudau mjti aučastenstwj gich: tik gsau to, gimžto řekne král, spravedlivý saudce: „Přjteli, kterakž gsi sem wessel, nemage raucha swatebnjho“? — Gak znamená sw. Řehoř Welikỳ, ku podiwu gest, že ho nazývá přjtelem, gehožto předc zawrhl, gakoby mu řekl: „Přjteli a nepřjteli: přjteli wěrau, nepřjteli skutky, kterak gsi sem wessel? Gakým právem se mjsjs w počet wywolených, chtěge požjwati hodů králowstwj nebeského, negsa gich ani schopen ani hoden; — nemage raucha swatebnjho? Přicházjs bez milosti Božj, kteráž gest znamenj wywolenj; přicházjs bez lásky, kteráž gest podstatná wýminka wywolenj; přicházjs bez dobrých skutků, kteréž gsau zásluha wywolenj. Gak chceš požjwati věčných radostj, gichžto negsi schopen? Gak se má tobě dostati hodů králowstwj Božjho, gichžto negsi hoden? Nic tobě neprospjwá, že gsi se ke mně přihlásil wěrau, kterauž gsi skutky neoživil; nic tobě neprospjwá, že gsi we gménu mém pokřtěn, nedostaw slibu na křtu učiněnému; nic tobě neprospjwá, že gsi gméno mé nosil, kteréž gsi životem swým zhanobil. — Kterak gsi sem wessel?“ — Tak dj gednau spravedlivý Saudce ke křesťanu bez milosti Božj, bez lásky, bez skutků a wůbec bez křesťanského života na saud se dostawiwssjmn. A co dj a odpowj mu tento? Podobenstwj dnessnjho sw. Ewangelinm dj o tom, genž bez raucha swatebnjho do wečeřadla wessel, že na otázku Hospodáře: kterak tam wessel? „že oněměl.“ A podobně se bude djti křesťanu, genž se odebraw na věčnost bez raucha lásky a spravedlnosti křesťanské před saudce se dostawj; „on oněmj,“ gak wykládá sw. Řehoř Welikỳ: „což nelze bez úpěnj říci — w onom přjsném posledním pokáránj nenj žádné wýmluwy; anto ten zewnitř kárá, genž mluwě skrze swědomj u wnitř dussi obwiňuge“ [1]). Ano neprawý křesťan, genž gsa audem cjrkwe Kristowy bez raucha swatebnjho — milosti posvěcugicj, lásky a bez křesťanského života před Saudce se dostawj, nebude se moci wymluwiti ani newědomostj ani nemožnostj — on oněmj. — On nebude moci říci, že to newěděl, že k dosaženj blaženosti věčné se požaduge mimo wjru také láska a wůbec křesťanský život, w milosti Božj započatý a dokonaný. Wždyk, mu řečeno gest, když na křtu swatém do cjrkwe wcházel: Chceš-li do života věčného wegjti, zachowáwey přikázanj Božj a ze gména mu praweno: „Milowati budeš Pána Boha swého z celého srdce swého, ze wssj dusse swé a ze wssj mysli swé. A bližnjho gako sebe samého;“ čjmž dosti naznačeno gest, že k wjře lásku přidati musj, ač chce-li do života wegjti. Pak dějwe než pokřtěn gest, nebyl toliko tázán: Wěřj-li w Boha Otce wssemohaucjho a w Syna geho a w Ducha swatého? nýbrž také: Odřjká-li se satanásse i wssj pýchy geho, i wssech skutků geho? Čjmž mu dosti zřegmě napowědjno gest: že netoliko wjra, nýbrž také křesťanský ctný život se od auda cjrkwe Kristowy a wyznawače wjry geho požaduge. Konečně pak po křtu mu dána gest rauška bjlá co wýznam newinnosti dusse a posvěcugicj milosti Božj na křtu sw

[1]) Hom. 38. in Evang.

Digitized by Google

obdržené a řečeno mu geſt: „Přigmi rancho bjlé, kteréž neposkwrněné přinéſti máš před ſaudnau ſtolici Páně.“ — A co tuto geſt na křtu ſw. bylo řečeno, to ſe mu opětowalo často w náboženſkém cwičenj. Často mu na ſrdce kladeno bywalo: že nepoſtačuge, aby křeſťaň toliko ſrdcem wěřil; nýbrž že muſj také wjru ſwau ſkutky ukazowati; což doloženo mu geſt ſlowy ſw. Jakuba řkaucjho: „Co proſpěge, bratřj mogi, prawj-li kdo o ſobě, že wjru má, a nemá-li ſkutků? Zdaliž bude moci wjra ſpaſiti ho? Gakož tělo bez ducha geſt mrtwé; takk i wjra bez ſkutků geſt mrtwá“ [1]). Často ſe mu kázala ſlowa Páně w ſwatém Ewangelium: „Ne każdý, kdož mně řjká: Pane, Pane, wegde do králowſtwj nebeſkého: ale kdo činj wůli Otce mého, kteryž w nebeſjch geſt, ten wegde do králowſtwj nebeſkého“ [2]). Podobně i často ſlýchával ſlowa ſwatého Pawla: „že w Kriſtu Jeżiſſi platj toliko wjra, kteráž ſkrze láſku půſobj“ [3]). A tak dobře wěděl, co mu činiti, aby gednau weſſel do králowſtwj Božjho. Kázal mu to paſtýř duchownj, kázali mu to rodičowé a přátelé a dobřj učitelé, kázali mu to zbožnj křeſťané a wſſickni ſwatj a wywolenj Božj: že, chce-li do králowſtwj nebeſkého wegiti, rauchem ſwatebnjm — láſky a křeſťanſkého žiwota wůbec — odjn býti muſj. A protož, až ſe ho gednau ſprawedlywý Saudce zeptá: Přjteli, kterakž gſi ſem přiſſel, nemage raucha ſwatebnjho? — oněmj on; nemage wýmluwy, že to newěděl, že k doſaženj hodů králowſtwj nebeſkého třeba raucha žiwota křeſťanſkého.

Aniž pak bude mjti wýmluwu, že nemůže mjti rancho ſwatebnj, to geſt že nemohl w láſce a ſprawedlnoſti křeſťanſký žiwot wéſti. Což mu nenj zgednána a dána poſwěcugicj miloſt Božj, znamenj to wywolenj? I proč gj nezachowal po celý žiwot? aneb ztratiw gi, proč nepjlil oprawdowým pokánjm opět gj nabýti we ſwátoſti pokánj? — A zdaž mu negſau dána k ſprawedliwému křeſťanſkému žiwotu wýborná přikázanj, a k plněnj gich hogné miloſti, mocné proſtředky a whodné přjležitoſti, gakož i mnohá a důkliwá napomjnánj, wzneſſené a wzdělawagicj přjklady tak mnohých křeſťanů a wſſech ſwatých a wywolených Božjch? Pakli ale toho wſſeho neužjwage, bez raucha ſwatebnjho ſe obgewj před ſprawedliwým Saudcem: co řekne a gak ſe wymluwj, když ſe ho otáže: Přjteli, kterak gſi ſem přiſſel, nemage raucha ſwatebnjho? — Bude-li předſtjrati ſwau ſlaboſt a klopotnoſt, dj mu Pán: že miloſt, kteráž ſe mu poſkytowala a kteréž neužjwal, geſt mocněgſſj. Bude-li ukazowati na pokuſſenj, kteráž naň dotjrala, ukáže mu Pán na proſtředky, kteréž ſe mu naſkytaly ku přemoženj gich, kterýchž ale ſi mnoho newſſimal. Bude-li ſe odwoláwati na těžký oſud žiwota, ukáže mu Pán na zástupy ſwatých, genž w týchže, ano i w horſſjch přjpadnoſtech a oſudech ſwatoſt powolánj ſwého zachowali, a dj mu: Mohli-li gſau ti a ti, proč bys ty nemohl? — Ach „on oněmj“ nemage wýmluwy: ani že newěděl, ani že nemohl. —

Weliká to byla opowážliwoſt pozwaného, že bez raucha ſwatebnjho, kteréž byl obdržel, do wečeřadla weſſel; a podobně weliká geſt ohawnoſt křeſťana, genž bez raucha miloſti a ſprawedlnoſti před ſprawedliwého Saudce ſe doſtawj, nemoha

[1]) Jakob 2, 14. 26. [2]) Mat. 7, 21. [3]) Gal. 5, 6.

Digitized by Google

omluwiti nahotu swau ani nemožnosti ani newědomosti? Gak se mu powede? gaký bude geho osud na wěčnosti? Na tuto otázku odpowjdá Kristus Pán w podobenstwj sw. Ewangelium řka: Tedy řekl (Hospodář) služebnjkům: Swjžjce nohy i ruce geho uwržte ho do temnosti zewnitřnjch: tamť bude pláč a skřjpěnj zubů. Tot slabý obraz zawrženj a trestu wěčného neprawých křesťanů — tot peklo gegich! — Swázány budau nohy i ruce gegich; což wyznamenáwá: že nebudau moci wzdorowati wýroku Božjmu a pomstě geho; aniž pak budau moci napotom co dobrého činiti, prawě gakoby měli ruce i nohy, ba i ústa i mysl, rozum i wůli swázané [1]). Neb, gak dj sw. Auguſtin, „wazby hříssných žádostj gsau prawá pauta a prawé okowy, genž hříssnjka swázaného drží.“ A dobře tu dj sw. Řehoř Welikỳ, an pjsse: „Tehdáž swjže w přjsném orteli Saudce nohy a ruce těm, genž nynj nechtěli se zdržeti od hříssných skutků naprawenjm žiwota.“ A gistě swjže tehdáž trest ty, gežto nynj swázala wina. . . Kdož tedy nynj dobrowolně se dagj swázati okowy neprawosti, budau tehdáž proti wůli swázáni k trestu wěčnému. „Pak, dokládá dále, dobře se dj, že uwrženi budau do temnosti zewnitřnjch. Wnitřnj temnost totiž gest zaslepenost srdce, zewnitřnj pak temnost gest wěčná noc zawrženj. Tehdáž bude každý zatracenec ne do wnitřnjch, nýbrž do temnosti zewnitřnjch uwržen, poněwadž tam proti wůli wywržen bude w noc zatracenj, genž zde samowolně upadl w zaslepenost srdce“ [2]). Posledujmi pak slowy Páně: „Tam bude pláč a skřjpěnj zubů,“ ljčj se smutný a zaufanliwý staw křesťanského člowěka w pekle zawrženého.

Sw. Bernard říkáwal: „abychom za žiwa do pekla wstaupili, a wnitřnjm zrakem tuto procházegjce muky a tresty pekelné uwažowali: nechceme-li gednau po smrti skutečně do pekla swrženi býti.“ — Nuže tedy, milý křesťane, sestup i ty duchem w propast pekelnau a uwažug muk zatracencůw, abys gich gednau sslastně ussel. A w čem záleží pekelné muky, zwlásstě pak křesťanského člowěka? — Gako blaženost wywolených Božích nedá se ani wypsati, podobně gest těžko wyprawiti muky pekelné. Dobře tu dj sw. Auguſtin: „Pokuty pekelné krutost a ohně pekelného moc a sílu žádný gazyk nemůže wyprawiti. Nebo we wěcech porussitelných nenj ničeho, coby se přirownati mohlo k wěcem neporussitelným buď k dobrým aneb zlým“ [3]). Nic méně wssak následugjcjmu zgewenj Božjho lze wytwořiti sobě slabý obraz hrůzy pekelné. Předewssjm zawržen w pekle z toho welikého mnohy mjti budau, že budau od Boha na wěky zawrženi a odlaučeni, a že budau wěčné blaženosti na wždy zbaweni. „Srdce člowěka, dj sw. Auguſtin, gest stwořeno pro Boha, aniž má pokoge, pokud nespočjwá w něm.“ Owssemk zlj a bezbožnj lidé gsauce pohřjženi w rozkosse světské a zaslepeni hříssnými náružiwostmi, nestogj o Boha aniž o wěčnau blaženost. Než, když se odeberau ze světa, pak odtrženi od světa a rozkossj geho procitnau na wěčnosti: tu segde bělmo s očj gegich, a zmizj klam, kterýž posud mámil srdce gegich: pak poznagj teprw, co ztratili, — pak se probudj tauha neuhasitelná po neskončeném dobru, ku kterémuž požjwánj byli stwořeni, a kterémuž nynj na

[1]) Cornel. a Lapide in hunc locum. [2]) S. Gregor. in hom. 30. n. 13. [3]) Sermo de Vigil. Pentecost. c. 18.

Digitized by Google

wěky nedogdau. Tak budau lačněti a žizniti blaženosti a žizen a hlad gegich nebude nikdy utissen. „Myk, gak dj sw. Jan Zlatoústý, neznáme blaženosti odměny nebeské, abychom mohli zwěděti bjdu ze ztráty gegj. Pak ale bez pochyby poznáme gi, když ze zkussenosti budeme poučeni. Tehdáž se otewrau oči zatracenců, pak se gim segme zákryta, až nenadále s neywětssjm hokem uzřj, gaký gest rozdjl mezi dobrem neskončeným a wěčným a mezi statky pomjgegicjmi a kkehkými.“ O, gaká to žalost, gaká to hoře! Týž sw. Jan Zlatoústý dj: „Nesnesitelné gsau muky očistcowé, kdož to newj? Trest to hrozný. Wssak kdyby se tisice očistců těchto postawilo ku přirownánj muk, genž plynau ze ztráty Božj a wěčné blaženosti, nic by se newyprawilo, což gest to býti zapuzenu od wěčné blaženosti.“ Wyprawuge se w pjsmě swatém o Esauowi, že uslyssew, žeby Jakob, bratr geho, o požehnánj a právo prworozenstwj ho obelstil, že lkánjm welikým plakal [1]). Než což gest toto časné dědictwj a požehnánj člowěka, přirowná-li se k dědictwj wěčnému a k požehnánj Božjmu? Nařkáme-li a bědugeme-li, když utrpjme nějakau ztrátu n. p. statku neb milých rodičů neb přátel: což budau nařkati zatracenci, až ztratj to neywětssj nesskončené dobré a s njm wssecko, což ducha a mysl wěčně a nesskončeně blažiti může? Tak se wyplnj slowa Páně w dnessnjm sw. Ewangelium: „Tam bude pláč.“ Duch swatý wypisuge žalostný tento pláč zatracenců w pekle dogjmawým způsobem: „My nesmyslnj zblaudili gsme z cesty prawdy a swětlo sprawedlnosti neswjtilo nám: a slunce rozumnosti newzesslo nám. Ustáli gsme na cestě neprawosti a zahynutj, a chodili gsme po cestách neschůdných; cest pak Páně neznali gsme. Což nám prospěla pýcha? aneb co nám spomohla chlauba s bohatstwjm? Pominulo to wssecko gako stjn a gako posel mimo běžjcj . . . tak i my zrodiwsse se ihned přestali gsme býti, a sice nemůžeme žádného znamenj ctnosti ukázati: ale w zlosti swé ztrawili gsme se. — Tak mluwj w pekle ti, kteřjž zhřessili“ [2]).

A k tomuto nářku pro ztracenau wěčnau blaženost přigde také skřipěnj zubů t. g. zaufanliwé úpěnj způsobené mukami a bolestmi, kterýmižto Bůh zatracence wěčně trápiti bude. Tyto muky gim způsobj předewssjm společnost zatracenců a zlých duchů, w kterézto se w pekle octnau. „Odegděte ode mne zlořečenj do ohně wěčného, kterýž gest připrawen ďáblu a angelům geho; řekne gim Saudce“ [3]). Bože, což gest to těžko přebýwati s auhlawnjmi nepřátely a zlými a nepřátelskými lidmi! Swatý Ignác weden gsa do Rjma, aby byl předhozen sselmám, psal k rjmským křesťanům: „Od Syrie až k Rjmu gest mi zápasiti s sselmami na moři i na zemi, we dne i w noci zpoután s desjti lewharty t. g. woginy, genž mne ostřjhagj; kteřjžto, byť i se gim dobře činilo, tjm horssj gsau.“ Podobně i sw. Žalmista Dawid, přebýwage mezi newázanými a bezbožnými bědowal: „Běda mně, že tak dlauho pohostinu gsem: bydlil gsem s obywateli Kedar: dlauho pohostinu byla dusse má“ [4]). Ge-li tedy obcowánj se zlými a bezbožnými lidmi tak těžké a trapné: což bude hrozné obcowánj zawržených s ďáblý a s towaryssi geho. Saul raděgi sebe sám zawražděl, než aby padl w ruce filisstjnských: gak hrozné musí býti upadnauti w ruce auhlawnjch nepřátel dusse — ďáblů. — Co pak společnost

[1]) 1. Mogž. 27, 38. [2]) Mandr. 5, 14. [3]) Mat. 25, 41. [4]) Žalm 119, 5.

Digitized by Google

tuto ďábelſkau učinj geſſtě horſſj a neſnesitelněgſſj, geſt totiž ſwědomj, kterézto probuzené ze ſna hřjſſného zatracence uſtawičnými náhněткy a wýčitkami bude trápiti gako čerw hlodagjcj, gako plamen ge zžjragjcj. „Čerw gegich neumře, a oheň gegich neuhaſne;“ dj Iſaiáš prorok[1]). — O, gakým želem a gakau hořj ztrápeno bude ſrdce zlořečených, nechť popatřj na minuloſt, neb na přjtomnoſt, neb na budaucnoſt. — Popatřj-li na minuloſt, gak mnoho přjčin k nářku tu naleznau. Když Demoſthenes, ſlawný řečnjk řecký, gſa poſlán do wyhnanſtwj z Athén ſe ubjral, ohljžel ſe po každém kroku po městě tomto, želege ztráty geho, kdežto ſobě přál raděgi s nepřátely žiw býti než ginde s přátely. A podobně i zawržení, když nazpět na předeſſlý žiwot ſwůg popatřj, hořem napluěni budau. „Mučiti ge bude paměť, znepokogowati pozdnj kagicnoſt, trápiti ge bude auzkoſt. Půgdau předeſſenj w bedliwý ſaud, hřjchy ſwé berauce, a obwiňowati ge budau neprawoſti gegich, proti nim ſe poſtawugjce. S weliťým pobaužením rozpomjnati ſe budau na to, co s nemalau rozkoſſj gſau páchali, aby ge oſten paměti popichowal ku pokánj ſebe, gež žahadlo neſſlechetnoſti popuzowalo ku přeſtupowánj;[4] dj papež Innocenc III.[2]). O my neſſlaſtnj, zwolagj žaloſtně: tak ſe nám předc přihodilo, čemuž gſme ani newěřili; ztratili gſme Boha, a nebe, a zmařili gſme ſamy ſebe, a to ſice wlaſtnj winau. Kde gſte wy zrádné rozkoſſe? kam gſte nás uwrhly? Kde gſte wy žádoſti a wuady hřjſſné? Proto gſte nás pudily k radowánkám pomjgegjcjm, abyſte pak uwrhly nás we wěčnau bjdu a žaloſt[3])? O, ſtatky a ſláwo ſwěta! gak gſte brzy zhynuly a zmizely gako ſtjn a nám nezbylo nic než památka hřjchů a neprawoſti, kteréž gſme tak směle páchali a w nichžto gſme ſwrchowanau blaženoſt hledali a kteréž gſau nynj přjčinau naſſeho zawržení, že nynj w nedoſtatku ſkljčenj tuto ſe trápjme! „Co nám proſpěla pýcha? aneb co nám pomohla chlauba s bohatſtwjm? Eyhle pominulo to wſſecko gako ſtjn, gako ſen, a gako dým; a my gſme uwrženi w muky wěčné[4]). O, kýžbychom aleſpoň gen gedinau částečku času, kterýž gſme obětowali ſwětu a rozkoſſem geho, kýžbychom gi obětowali Bohu a ſpaſenj duſſe; k čemuž gſme měli tolik přjležitoſti a tolik pohnutek, tolik napomjnánj, tolik proſtředků, a čehož gſme lehkomyſlně zanedbali! — Tak budau hořekowati zatracenci patřjce na minulý žiwot ſwůg a nářek tento gegich bude geſſtě wětſſj, když obrátj zřetel ſwůg na přjtomný ſtaw, w kterýž ſe ſami ſwau winau uwrhli. A co ſpatřj zatracenci? Spatřj muky, muky hrozné, kteréž rozhněwaný Bůh w neſkončené ſprawedlnoſti přidá k oněm mukám, kteráž zawržení od něho ſamo ſebau přinášſj. Muky tyto ſe nedagj ani wypſati ani wyſlowiti. „Mohl by ſnad někdo wyſlowiti, gaké muky bezbožným a neſſlechetně žigjcjm gſau tam připraweny? dj ſw. Kajetan, a dokládá: „W tomto mjſtě uſtawičné ſmrti, kteréž ſe peklem gmenuge, co tam může býti gineho leč plamen neuſtálý, ſauženj pokad trwagjcj, pokuta wěčná a neſkončená wſſeho zlého bjda?[5]) Pjſmo ſwaté mluwj o plamenu neuhaſitelném, o čerwu nehynaucjm, o gezeru ohniwém, chtjc poněkud wyobraziti krutoſt muk pekelných. O Bože, pakli nám geſſtě od pekla wzdáleným pomyſſlenj na muky pekelné hrůzu

[1]) Iſai. 66, 24. [2]) De contemt. mundi lib. 3. c. 2. [3]) Euseb. Emiss. 1. ad Monarch.
[4]) Maudr. 5, 8. 9.; Aug. ad Frat. in Erem. [5]) Confess. theol. p. 3.

Digitized by Google

a auzkost působj: gakau hrůzau se chvěti budau zawrženj, genž na ně u přjtomnosti patřiti budau. Swatý Bernard, genž neměl potřebj báti se pekla, wolal auzkostliwě: „Děsjm se čerwa hlodagjcjho, a smrti žiwaucj: hrozjm se upadnauti w ruce smrti žiwaucj a žiwota hynaucjho, genž neustále wraždj a nikdy nedowraždj“ [1]). — A tato hrůza zatracenců w pekle bude tjm wětssj, gessto patřjce do budaucnosti uzřj, že muky tyto, kteréž trpj, gsau wěčné, a že z nich nenj wyswobozenj. „Odegděte ode mne do ohně wěčného;“ dj sprawedliwý Saudce k zawrženým. Což dobře wyswětluge sw. Augustin, an dj: „Wýrazem wěčného nic giného pjsmo neznamená, nežli, že muky ty nižádného konce mjti nebudau. Protož nelze nagjti ani giné, ani sprawedliwěgssj a zgewněgssj přjčiny, za kterauž cjrkew w prawdiwé nábožnosti pewně a nezměnitelně wěřj, že ďáblu a angelům geho nebude žádného nawrácenj k sprawedlnosti a k žiwotu swatých: nežli že pjsmo sw. neklamné w tom tak se prohlassuge. Poněwadž wěčný žiwot swatých bez konce bude, zagisté nebudau také konce mjti wěčné muky při těch, genž do nich budau uwrženi“ [2]). Ach, můg Bože! gak gest to těžko gen gednu hodinu těžké muky snásseti: což gest to ale wěčně — bez konce trápenu býti. Ty neykrutssj muky stáwagj se snesitelněgssjmi tau mysslénkau a tau naděgj, že nebudau wěčně trwati, že gednau wezmau konec: tauto naděgj wssak nemohau se kogiti zawrženj w pekle — tam nenj žádného wyswobozenj! „Uwaž, dj sw. Bonawentura, uwaž trwánj pokut těchto. Trwagj wěčně, ustawičně, bez konce. Nikdy nelze něgakého wykaupenj daufati, ne po tisjci letech, ne po tolika letech, co by se w tisjcu letech mohlo spočjtati. Žádného wyswobozenj nebude wjce, žádného ukončenj“ [3]).

Wyprawuge se o Zenonowi, cjsaři řeckém w Cařihradě, že, gsa oddán obžerstwj, se na hodách gednau tak opil, že smyslů pozbyl a w hlubokau mdlobu upadl, z kteréž ho nižádný nemohl wzbuditi. Gessto byl w nenáwisti u wssechněch, magjce ho za mrtwého, připjlili si a pochowali ho za žiwa do krypty. Když pak se wyspal a procitl, spatřil, že gest stěsnán w temné lůžko. I ohljžj se, tapá rukama wůkol sebe, wssak nenalezá ničeho leč kamenj a prsť. „Běda mně!“ zwolal žalostně, „běda mně! Bdjm či spjm? gsem probuzen či snjm? Ach gá bdjm! Kde gest můg palác? Kde Cařihrad? Kdo mne oblaupil swětla? kdo mne odgal řjssi? Wy dwořanjné mogi, kde gste, přigďte mně ku pomoci! Cjsař wás wolá!“ — Wssak wolá nadarmo — žádná odpowěď se neozýwá! — „Ach gá nesstastný! Arianno, Arianno, má cjsařowno, twůg Zeno gest za žiwa pochowán! — Pomozte, pomozte! Smilugte se! ach gá umjrám!“ — Než žádný neodpowjdá! — Pak zuřj, wyge, řwe, křjpá zuby a trhá si maso s těla, wrážj hlawau do zdi a wolá: „Pomozte, smilugte se!“ — nadarmo, žádný se mu neozýwá. — Gaká to hrůza! A předc gest to stjn toho, což se djti bude s zatracencem do pekla uwrženým. Opustiw swět, kdežto dle rozmaru w rozkossech se potácel, spatřj se uwržena w propasť pekelnau. Tu procitne nesstastnjk tento, gako z těžkého sna, otewře oči swé k hoři swému, a hrůzau překonán, počne bědowati a nařjkati

[1]) Bernard. de lib. 1. de Consid. [2]) De Civit. Dei lib. 21 cap. 9. [3]) De contemtu mundi lib. 3. c. 9.

Digitized by Google

márámně; a wſſak nadarmo. „Tam wolagj (zawrženci), dj ſw. Cyrill Alexandrinſký, a nenj, kdoby ku pomoci přiſpěl; křičj a nenj wyſwoboditele ..... Bědugj nenſtále, aniž ſe kdo ſmilowáwá. Wolagi z hlubokoſti, a nikdo ſe nepohne. Hořekugj, a wſſak nikdo newyſwobozuge. Bědugj a naříkagj a nikdo nemá s nimi útrpnoſt. — „Tam bude ſkřipěnj zubů“ [1]).

Hrozné gſau muky pekelné wůbec; tak weliké a tak těžké, gak neſmirná geſt ſprawedlnoſt Božj. Wſſak gſau-li muky pekelné wůbec hrozné, tjm hrozněgſſj bude křeſťanu katoljku trápenj w pekle. A to ſice giž pro wjru, ke kteréž ſe přiznáwal. Nebo pohan, genž žiw byl w temnoſtech newěry lehce pozná, že w bludu, w kterémž ſe zrodil, nelze bylo ſpaſenj dogjti, a že, ač zlobau ſwau zahynul, předc wſſak neznámoſt prawdy mnoho přiſpjwala k zatracenj geho. Ale katoljk, gemuž ſwjtj ſwětlo prawdy od dětinſtwj, katoljk, genž ſe nalezal w lodičce Petrowě, gako w arſſe Noe, katoljk, gehož dobrotiwá prozřetelnoſt Božſtá poznánjm prawého Boha od modloſluzebnjků a křtem ſwatým od Židů a pohanů do cjrkwe ſw. od bludařů odlaučila, katoljk, genž ſe ſpatřj w propaſti mezi pohany, bludaři a Židy zatwrzelými: gakým želem, gakau hořj, gakým ſtudem bude pak naplněno ſrdce geho? Gá neſſaſtný byl gſem na ceſtě k nebi a ſwau winau ſwržen gſem do propaſti pekelné; gá gſem ſe přiznával k wjře ſamoſpaſitelné, a předc gſem zhynul; na křtu ſwatém učiněn gſem ſynem Božjm, a teď gſem ſe ſtal ſluzebnjkem ďáblowým. — W knize ſaudců wyprawuge ſe ſmutný oſud dwa a ſedmdeſáti knjžat, kteráž porazil král Adonibeſek a uſekaw gim ſwrchky rukau i nohau, odſaudil ge, aby ſbjrali pod ſtolem geho oſtatky pokrmů [2]). Gakau hanbu a gaký ſtud muſili pocjtiti tito, když widěli, že zrozeni gſauce k panowánj, od ukrutnjka tohoto byli držáni w otroctwj co nerozumná howada? A wſſak muohem wětſſj bude hanba a ſtud katoljka w pekle aupjciho. Wědom gſa ſobě nezruſſitelné známky ſynů Božjch, kteranž gako w duſſi wtiſknutau na ſobě noſj, gak ſe muſj hanbiti, že geſt otrokem ſwého neykrutěgſſjho nepřjtele, genž nynj ſwau ukrutnau wládu nad njm prowozuge a pekelné muky gemu činj těžſſj a neſneſitelněgſſj, než modloſluzebnjkům, pohanům a wůbec newěřjcjm. Neb krutoſt a těžkoſt muk pekelnýh ſauhlaſj s těžkoſtj hřjchů; geſſto, gak dj ſw. Řehoř Weliký, „každého zawržence dle mjry neſſlechetnoſti následuge odplata pomſty? Za tau přjčinau pſáno geſt: „Mocnj mocně káráni budau, a ſilněgſſjm ſilněgſſj naſtáwagj muky“ [3]). Stanowj-li tedy mjra winy pokutu; giſto, že ſe w mukách ſſetřj pořádku; a to ſice, gak ginde dokládá týž ſw. učitel: „Pokudž toho požaduge gednoho každého wina, tak welikú ſuáſſj ſe tam pokuta“ [4]). Z čehož patrno, že katoljk wětſſjch trestů okauſſeti bude, poněwadž geho hřjchy pro wjru, ke kteréž ſe přiznával, gſau těžſſj. „Hřjch, gak twrdj ſw. Tomáš z Akwino, nenj meuſſj u wěřjcjho, než u newěřjcjho, abrž geſt muohem wětſſj; neb, dokládá, důſtognoſt oſoby nemeuſſj winu, ale zweličuge gi, k čemuž geſſtě přigde, že u wětſſjm wědomj přeſtupuge zákon Božj. „A tudjž ſaudj nadřečený učitel dále, „neposluſſný wěřjcj zdá ſe býti winen ſwrchowaného zahynutj;“ gak

[1]) Oratio de exitu animae. [2]) Saud. 1, 7. [3]) Maudr. 6, 7. [4]) Greg. Mag. Dialogorum lib. 4. c. 43. et Moral. lib. 9. c. 47. in Job.

Digitized by Google

giž dřjwe powěděl sw. Jan Zlatoústý, řka: „Wělikost důstogenstwj působj těm, genž dle důstogenstwj swého nechtěgj žiwi býti, wětssj trest.“ — Než i také milosti, kterýchžto katolik požjwal, činj mu pekelné muky bolestněgssj, než newěřjcjm pohanům. „Služebnjk, kterýž poznal wůli Pána swého, a nepřiprawowal se, a nečinil podlé wůle geho, bude bit mnohými ranami: kterýž pak nepoznal a wěci trestu hodné činil, bude méně bit“, dj Kristus Pán [1]). I kdo newidj we dwau těchto služebnjcjch obraz neprawého katoljka a pohana, z nichžto se onen wjce trápj w pekle, než tento, poněwadž gsa účasten milosti Božj prawdau nebeskau oswěcugjcj rozum geho, lépe zná wůli Božj, než onen pohan, gemuž se nedostalo swětla spasitelného poznánj. „Oba dj sw. Basilius, gsau hodni ohně neuhasitelného; wssak geden trudssjho, druhý mjrněgssjho.“ A w prawdě, gakby mohlo katoliku neznámo býti, co Bůh od něho žádá, při tolikerém swětle prawdy, gež ho od dětinstwj oswěcowalo, při tolikerém wyučowánj, kteréž se mu udělowalo a při tolikerých knihách zbožných, z kterýchž mohl dost prawdu nebeskau poznati. Katolik zagisté neměl nedostatku pečliwých pastýřů duchownjch, genž ho k ctnosti wzbuzowali, aniž maudrých učitelů, genž mu prawau cestu ukazowali, aniž kazatelů, genž ho k dobrému wzbuzowali: měl ustawičně na očjch přjklady, genž ho k následowánj wzbuzowaly a swědomj geho wlastnj činilo mu ustawičné wýčitky, když zanedbal wůle Božj. Zdaž to nenj wssecko hogná milost, genž mu dáwá wůli Božj znáti a ho wzbuzuge k plněnj gj?

A k tomu gak mnoha prostředků docházj katolik k plněnj wůle Božj a k wedenj swatého žiwota. Kdo může sečjsti wssecky milosti, kteréž obdržel prostředkem swátostj, mocj slowa Božjho, přjmluwau swatých a z pokladu zásluh Kristowých? Gak často oswěcowal Duch sw. geho rozum, gak často dáwal wůli geho spasitelná wnuknutj a budil w srdci geho dobrá hnutj: samé to milosti, kteréž ho oswěcowaly, aby co prawého gest, poznal; ho wzbuzowaly, aby co dobrého gest, žádal; ho sjlily a podporowaly, aby co spasitelného gest, konal; — milosti, kteréž hřjssného budily k ljtosti, zarmauceného těssily, slabého sjlily, wlažného podněcowaly; milosti dostatečné, hogné, milosti wnitřnj i zewnitřnj. — Než právě proto, že katolik gest toliko milostj účasten, bude geho peklo horssj; gessto bude trpěti netoliko za swé neprawosti gako každý newěřjcj; nýbrž také za zneužjwánj milostj, gimižto ho Bůh nade wssecky ginowěrce hogně obdařil. Nebo, gak dj sám Božský Wykupitel, „od každého, komu gest mnoho dáno, bude mnoho požádáno: a komu mnoho poručili, od toho wjce požádagj“ [2]). O, gak hrozné peklo, gaké těžké muky bude wjti křesťan zawržený w pekle, kdežto sprawedlnost Božj podlé welikosti milostj na něm zmařených s njm nakládati bude. Zde s njm gedná milosrdenstwj gako se synem; tamto s njm bude nakládati sprawedlnost Božj gako s auhlawnjm nepřjtelem; zde se snažj milosrdenstwj Božj ho zasypati dary milosti swé; tamto wynaložj sprawedlnost Božj wssecko, aby ho mukami utlačila. Zde nezná milosrdenstwj Božj žádných mezj, tam nebude znáti pomsta Božj žádné mjry. A co přitom gest neyhorssjho, že zawržený katolik tyto muky sám si rozmnožj a zwětssj upamatowánjm na milosti, kteréž w tak hogné

[1]) Luk. 12, 47. 48. [2]) Luk. 12, 48.

Digitized by Google

mjře obdržel. K swému newětšjmu hoři bude sobě připomjnati prostředky spasenj, gichžto neužjwal, wnuknutj spasitelná, na nežto nedbal, swátosti, kteréž přigjmati buď zanedbáwal neb swatokrádežně ge přigjmage zlehčowal, přjklady dobré, kterýchž nenásledowal. „Ach," zwolá plný zaufaliwosti, „gak bych mohl lehce spasen býti, kdybych toliko části těchto milosti dobře užjwal. Kdybych gen poslechl a gich použil, dogista nebylbych, kde gsem nynj a netrpěl bych, co nynj trpjm: bylbych i gá blažený gako ginj, genž gich dobře užjwali." — Nadarmo se bude snažiti tyto wěci wypustiti z paměti; ustawičně ge bude mjti na očjch a neustále budau mu milosti Božj wytýkati: Patř na nás a wyzneg s bolestj, že gsme ti chtěli dopomoci k wěčné blaženosti; ty pak že gsi pohrdl námi neužjwage nás! —

A tato muka zawrženého katolického křesťana budau tjm krutšjma, když uwážj slawu, kteréž měl dogjti, a kterauž wlastnj winau ztratil. W prawdě weliká gest to přednost katoljka, kterauž se může honositi, že může důwěrně říci: Gá mám právo k wěčné blaženosti a mně se nemůže odepřjti, ač neučinjm-li se gj sám hřjssným životem nehodným. A toto právo přjsluššj katoljku wýhradně, gessto se zakládá na prawé wjře, bez kteréžto nelze dogjti wěčného blahoslawenstwj, nebo bez wjry nelze se Bohu ljbiti; a kdo neuwěřj, bude zatracen" [1]). Onoť spočjwá také na sw. křtu, w kterémžto se stáwá pokřtěný člowěk synem Božjm a dědicem života wěčného a spoludědicem Kristowým [2]). Spočjwá též na účastenstwj těla Páně, genž se s tjm, kdož ho přigjmá, úzce spoguge a se gemu dáwá za rukogmě blažené nesmrtelnosti; tak že „kdo chléb ten gj, žiw bude na wěky" [3]). A wšak gakož právo toto welice zwětšuge důstogenstwj katoljka, rownež i ztráta geho činj mu muky pekelné nesnesitelné. Zagisté pomyšlenj na nesmjrnau tuto ztrátu gest čerw neustále hlodagicj; gste meč na obě strany ostrý, útroby srdce pronikagicj. Pozdwihne-li očj swých k nebi, gak musj bezutěšeně zwolati: „Tys byl můg, ó zpanilý rági, druhdy mé dědictwj; nynj pak gsi na wěky ztracený." A připomjnage sobě dny newinnosti swé zwolá bolestně: „I proč gsem neumřel we dnech newinuého mládj aneb když gsem poneyprw pokánjm winu swau smyl? O rági, genž gsi z tolikerých příčin měl býti mým podjlem, což mám býti na wěky od tebe odlaučen?" — A wšak čjm wjce wzpomjná na blaženost a slawu králowstwj Božího, kteraužto byl ztratil, tjm trpčj zdá se mu býti ztráta toho. O, k gakým nářkům, k gakému zaufalstwj pudj ho nešťastná pomněnka tato! „Tam bude pláč a skřjpěnj zubů." Když Esau se widěl zhostěna požehnánj otcowa a práwa prworozenstwj, zděšen gsa zakwal křikem welikým a wšak on obdržel giné požehnánj a to ukogilo poněkud geho zaufalstwj; než ale gakau naděgj wynahradj do pekla zawržený křesťan swé ztracené právo na králowstwj Božj? Naopak co mu geho žalost pro ztrátu blaženosti wěčné gesstě trpčj a bolestněgssj způsobj, gest: že uzřj, gak mnozj ginj, genž k blaženosti nebeské neměli wětšjho práwa než on, že gj předc dosáhli a gj wěčně požjwagj. A mezi nimi uzřj také mnohé, genž snad wjce hřešili, awšak záhy pokánj činili; též spatřj mnohé, genž na světě byli powrženi a posmjwáni a wšak nedbagjce na lidi, zmužile w ctnosti setrwali. Gaký to žalostný pohled! Pak zwolá s marnotratným synem úpěnlivě: „O, gak

[1]) Mar. 16, 16. [2]) Řim. 8, 17. [3]) Jan 6, 59.

Digitized by Google

mnozj nágemnjci w domě otce mého magj hognost chleba, gá pak zde hynu hladem" [1])! A wssak nebude moci také řjci, co prawil dále marnotratný syn: „Wstanu a půgdu k otci swému" [2]). — K tomu zagisté nebude wjce času; neb on spatřj se býti w pekle a giné uzřj w nebi a bezděky zwolá: Ginj budau wěčně blaženi, gá pak budu wěčně nesstasten; ginj budau ustawičně u Boha, gá pak budu wěčně od něho zawržen; ginj neztratj na wěky wjce práwa k blaženosti, kteréžto giž požjwagj; gá pak ztraceného práwa k též blaženosti nikdy nenabudu. O, té bjdy, ó toho nářku, ó toho zaufalstwj zawržených! — A tato bolest bez naděge ulewenj, tento zármutek bez útěchy, tato žalost bez lásky k Bohu obrátj se konečně w zaufalstwj, nenáwist a wzteklost proti Bohu, proti sobě a proti bližnjmu; w kteréžto wzteklosti zuřj neustále a nikdy nedozuřj. „Tam bude pláč a skřjpěnj zubů." —

Tok peklo křesťana katolického — tyk gsau žalostné muky wyznawače Kristowa, genž se dostawj před saudnau stolici bez raucha swatebnjho, zbawen milosti, lásky a křesťanského žiwota! W prawdě hrozný to staw, strassné to muky, kteréž Pán Ježjš nemohl lépe wyobraziti, než podobenstwjm na rukau a nohách swázaného a do temnostj zewnitřnjch uwrženého a pláčem a zaufalstwj zuby skřjpěgjcjho hodownjka; čjmž sobě Židé to neypotupněgssj zawrženj, tu neyžalostněgssj bjdu a strast a ty neykrutssj muky předstawowali. — Wyprawuge se o cjsaři Julianowi, odpadljku, že odstaupiw od wjry křesťanské, takowau nenáwistj zahořel proti křtu swatému, že dnem i nocj přemýsslel, gakby mohl wynalézti prostředek, kterýmžby se zhostil swatého křtu; až pak konečně dal si připrawiti kaupel z krwe kozlečj, domnjwage se, že kaupel tato z krwe, genž byla u pohanů bohyni Wenussi (Krasopanj) zaswěcena, že nezrussitelnau známku swatého křtu z dusse geho shladj. Owssem nerozumné bylo toto počjnánj odpadljka tohoto; nic méně wssak gednal přede opatrně: neb w prawdě mnohem snažssj byl by trest geho w pekle, kdyby se tamto bez křtu swatého octnul. — A protož, milý křesťane, blaudjš-li po cestách neprawých, pro zásluhy Kristowy, pro spasenj dusse twé a pro wssecko, což gest tobě drahého a milého: buď napraw žiwot swůg a čiň co můžeš, abys wessel w počet wywolených, aneb nechceš-li se k tomu odhodlati: wyhlaď křesť swatý, dey se wymazati z křticj knihy, aby nebylo ani paměti, že gsi byl kdy křesťanem. Pros swého angela strážného, aby wymazal z knihy swé wesskerá wnuknutj, kterýchž tobě poskytowal; aneb raděgi obrať se k samému Kristu, a rciž mu zřegmě: aby si wzal swau wjru, swé swátosti a swé milosti zpět. — A děsjš-li se toho, nemáš-li dosti srdce, abys o to žádal: tedy dey wýhost hřjssnému žiwotu swému a wrhni se w kagicnosti k nohaum Ježjssowým, a rciž skraussené: Pane můg, posud gsem byl žiw hůře než pohan a negsem hoden připočtěn býti k wywoleným twým. Uznáwám, že zawrženj sprawedliwě zasluhugi; než milosrdenstwj twé přewyssuge wsselikau mjru, a podepjrage se na twau milost, slibugi a přjsahám swatoswatě: že se chci oprawdu obrátiti a dussi swau zachowati. Hle s zkormauceným srdcem oplakáwám newěrnost swau a uslzeným okem žádám za odpusstěnj. O, shledni na mne, na zblauzenau owci k

[1]) Luk. 15, 17. [2]) L. c. 18.

Digitized by Google

tobě se nawracugicj: obegmi mne w prawdě kagicjho hřjssnjka, žehney mým úpěnjm a setři mé slzy! Ano ne toliko gednomu hřjssnjku, nýbrž žehney celému lidu, genž k twým nohaum se wrhá a žádá milosrdenstwj dogiti a spasenn býti. —

Nercij, milý křesťane: Bůh gest dobrotiwý, on gest láska, nemůž tedy na wěky do pekla zawrhnauti člowěka. Prawdak že gest Bůh laskawý a dobrotiwý, a dle této swé neskončené dobroty chce, aby wssickni lidé byli spaseni a wěčně blaženi, a protož wolá ge a poskytuge gim k tomu hognych prostředků. Když pak mnozj, pohrdagice láskau Božj, neposlauchagj geho otcowského hlasu, a neužjwagj prostředků k dosaženj spasenj wěčného, abrž oddawsse se neprawostem a nešestem, a w zlosti zatwrdiwsse swé srdce, opaussti tento swět bez milosti a lásky Božj: pak wyprssj čas milosti a oni upadnau w ruce sprawedliwého Boha a wssak wlastnj winau. Bůh zagisté nechce zahynnutj gegich, ale oni sami se wrhli w zahynutj; Bůh neučinil pekla, ale ďábel a geho následownjci ge sami způsobili; Bůh nezbawuge žádného blahoslawenstwj wěčného, ale zawrženj se ho zbawugj sami; onit sami rozžali plamen nehasitelný, onit žiwj čerwa hlodagicjho swědomj, onit se postawili w společnost ďábla, onit wyzwali proti sobě sprawedlnost Božj! Či snad gim má Bůh prokazowati lásku a milosrdenstwj, kterýmž zhrdli, a gehož negsau hodni? A má ge učiniti účastny wěčné blaženosti, o kterauž nestáli, a kteréž ani negsau schopni? — Nikoliw. Láska Božj nenj láska slabého otce lidského; onat gest swatá a tudiž i sprawedliwá; a protož, gakož wěčně odměňuge ty, genž poslussni gsauce powolánj a hlasu Božjho spasenj swé horliwě konali a ozdobeni rauchem lásky a křesťanského žiwota na wěčnost se odebrali: rownež tresce wěčně ty, genž zhrdnuwsse láskau geho, neprawosti se zadali, a tudiž blaženosti wěčné ani hodni ani schopni negsau; ba giž za žiwa peklo w srdci nosili, a s njm se ze swěta ubjrali. — Aniž se domnjwati lze, žeby snad zatracenci na wěčnosti pokánj činjce milosrdenstwj dogiti a z wěčných muk wyprostěni býti mohli? — Nikoliw. „Mezi námi a mezi wámi (mezi blahoslawenými a zatracenými) gest propast weliká, aby ti, ktečij chtěgj odsud k wám giti, nemohli: ani od onud sem přegiti; prawil Lazar bohatci w pekle“ [1])! Pokánj činiti a se naprawiti gest skutek milosti Božj; kteréž se nedostane zawrženým; a ono zaufalstwj, ona wzteklost a zášť pekelná proti Bohu a wůbec proti wssemu, což Božjho gest, w kterauž zatracenci upadnau a kteráž se stane gegich přirozenosti — nenj ljtost ani pokánj, alebrž zatwrzenj, kteréž ge od Boha na wěky wzdaluge; a gegjžto slabý stjn gest ona zarytost a zatwrzelost a nekagicnost, s kteraužto mnozj z tohoto swěta odcházegj. — Aniž lze namjtati, že hřjch a wina člowěka nenj neskončená a tudiž že se wěčně trestati nemůže. Hřjch gest uražení Boha nesmjrného a neskončeného a w ohledu tomto gest wina geho neskončená; pak i dle wůle zatracence mál hřjch neskončené trwánj a protož gest hoden neskončeného — wěčného trestu; gak dobře učj sw. Řehoř Welikj, an pjsse: „Chtělbych wěděti, kterak to sprawedliwé, že wina gsauc s obmezenjm zpáchána, bez konce se trestá? To by se právě řeklo, kdyby přjsný Saudce nehleděl na srdce lidská, ale toliko skutků uwažowal. Nesslechetnj zagisté

[1]) Luk. 16, 26.

Digitized by Google

se proto gen obmezeně prohřessili, proto že obmezeně, na čas žiwi byli na zemi. Neb kdyby byli mohli, byliby dogista bez konce hřessiti chtěli. Toho dokazugj tjm, že sobě přegj powždy w hřjssich žiwu býti, gessto, pokudž gsau na žiwě, nikdy hřessiti nepřestáwagi. Přjsluſſj tedy sprawedlnosti Saudce nebeského, aby se nedostáwalo nikdy pokuty těm, genž w tomto žiwotě nikdy bez hřjchu býti nechtěli. Wſſemohaucj Bůh, poněwadž gest miloſrdný, nemá zaljbenj w mukách zawrženců, poněwadž také gest sprawedliwý, neustáwá wěčně kárati nesslechetnjků“ [1]). Podobně saudj o té wěci i sw. Bernard: „Proto, dj on, trestá se beze wſſj pochyby hřjch nepodagné a twrdossjgné mysli, byl i toliko w čase zpáchán byl; poněwadž gisto, že co časem neb skutkem krátké bylo, wůlj zatwrzelau gest dlauhé, tak že kdyby nikdy neumřel, nikdy by hřessiti přestati nechtěl: ba i wěčně by žiw býti žádal, aby mohl ustawičně hřessiti“ [2]).

Ach, co platno wſſecko mudrowánj a hádánj rozumu hřjchem porusſeného. Gestlť peklo, mjsto zatracencůw, kde wěčné muky trpj. Wjra tomu učj, sprawedlnost Božj toho žádá, zloba lidská sama oheň geho podněcuge a a ti, kdož ge popiragj, nosj giž počátky geho w srdci a zakusj gistě, čemu wěřiti se zpěčugj. Ano gestlť peklo, a sice peklo neprawých katoljků gest horssj a žalostněgssj, než zawržených pohanů a ginowěrců. Tu neprospjwá žádné hádánj a mudrowánj, tu toliko zbýwá, abychom uposlechli rady sw. Bernarda, an pjsse: „Za žiwa častěgi do pekla sestup a wnitřnjm zrakem procházeg tu a uwažug wſſecky druhy muk a trestů, warug se hřjchů a neprawosti, pro něž hřjssnj a nesslechetnj lidé zhynuli. Měg w nenáwisti nesslechetnost a milug zákon Páně“ [3]). Protož wolá podobně sw. Jan Zlatoústý: „Zapřjsahám wás, buďme alespoň nynj maudřj. Peklo před očima měgme, na pokuty, gichž ugjti nelze, mysleme: abychom uwáživsse toho, i zlého se warowali, i ctnost sobě wywolili a tak dosáhli blaženosti, kterauž Bůh přjslibil těm, genž ho milugj“ [4]).

Swatý Martinián, paustewnjk a potom mučennjk, byl gednau u welikém nebezpečenstwj čistoty postawen. Gedna welmi chlipná osoba, gménem Zoe, slyssela o geho chwály hodné čistotě wyprawowati. I řekla těm, kteřjž čistotu geho chwálili: „Zdaž gest to ku podiwenj, že Martinián zachowáwá čistotu? snadná to wěc; nebo na paussti osoby ženské newidj. Gá ho chci zkusiti, uzkjte, že čistota geho zmizj.“ I ssla hned do domu swého, a oblekla se w raucho chudobné; stkwostněgssj pak raucho magje w ssátku, chwátala ihned k paussti geho. Schwalně přissla k paussti až wečer a stawěla se, gakoby byla zablaudila, a žádala ho, aby gi w paussti swé nocowati dowolil. Martinián slitowal se nad nj a přigal gi. I dal gj něco ku pogedenj, řka: Pogez, a ráno odegdi hned pryč. On pak odssel od nj pryč do giného pokogjka, kdež se za celau noc k Pánu Bohu modlil, aby ho milostj swau od hřjchu ochránil. I sljbila Zoe učiniti tak, gakž Martinián poručil. Ráno pak oblekla se w swůg krásný oděw, a když on otwjral paussť, postawila se před njm a mluwila k němu s welikau lahodnostj. I wzbudila w něm zlau žádost, tak že počal ohlédati se, zdaliżby nikdo nessel okolo paussté, ma-

[1]) Dialog. lib. 4. c. 44. [2]) Epist. 253 ad Garinum abbatem. [3]) Sermo de Divers. 42. n. 6. [4]) Hom. 2. in ep. 2. ad Thess.

Digitized by Google

ge úmyſl zhřeſſiti. W tom pak, když ſe ohlédal, wzpomněl ſobě na treſt wěčný, kterýmž pjſmo ſwaté ſmilnjkům hrozj. J ſſel hned do pokogjka ſwého, a učiniw oheň, přibljžil ſe k němu nohau ſwau a řekl: „Co ſe ti zdá, Martiniáne? tento oheň ſnad ſneſeš, ale budeš-li pak také moci ſnéſti muky wěčné? O nezapomjney na ně? ani na toho čerwa, kterýž neumjrá na wěky, to geſt: na zlé ſwědomj, kteréž wěčně hrýzti bude.“ J změnil hned ſwé zlé předſewzetj, a proſil Boha za odpuſſtěnj. Což když widěla Zoe, pohnuta geſt miloſtj Božj, a obrátila ſe k Bohu [1]).

Třetjho druhu pozwanj gſau konečně ti, genž poſluſſni powolánj Božjho, ochotně a wolně přicházegj na ſwatbu k hodům prawdy a miloſti Syna Božjho: přiwtěleni bywagj cjrkwi gakožto prawj audowé, požjwagj ſwátoſtj a ozdobeni ranchem ſwatebnjm miloſti a láſky Božj, gakož i křeſťanſkého žiwota, před Saudce ſprawedliwého ſe ſtawj. Tit s ženichem Kriſtem Pánem a s newěſtau geho cjrkwj na té nebeſké ſwatbě na wěky zůſtanau. Gim zagiſté řekne gednau král ſwátby: „Pogďte požehnanj Otce mého a wládněte králowſtwjm wám připraweným od uſtanowenj ſwěta“ [2]). „Tit gſau wywolenj Božj, kteréž Bůh předwěděl a předzřjdil, aby byli připodobněni obrazu Syna geho“ [3]). — A gak welikým bude počet těchto blažených duſſj? Kriſtus Pán dj ke konci ſwatého Ewangelium: Mnoho geſt gich powolaných, ale málo wywolených. A w témž ſmyſlu mluwj také ſwatj otcowé. Tak dj ſwatý Jan Zlatoúſtý: „Mnohem wjce gich wſtupuge do pekla, než gich wcházj do králowſtwj nebeſkého. Mnoho-li myſljte, tázal ſe gednau poſlauchačů, že geſt w městě naſſem (w Antiochii) těch, genž ſpaſeni budau? Newčaſné geſt fice, což řeknu, wſſak řeknu to předc. Nemohu nalézti mezi tolika tiſjci ani ſto, genž ſpaſeni budau, ano i o těchto pochybugi“ [4]). Podobně mluwj ſwatý Řehoř Welikým, an dj: „K wjře přicházegj mnozj, než ke králowſtwj Božjmu doſpěgj málo tekj. Hle k dneſſnj ſlawnoſti (totiž k dewjtnjku) gak mnoho ſe nás ſeſſlo? Naplňugemeť ſjně chrámowy, wſſak ale, kdo wj, gak málo geſt těch, genž budau přičtěni zaſtupu wywolených? Ay hlas wſſech gmenuge Kriſta; ne pak žiwot wſſech wyznáwá Kriſta. Mnozj následugj Boha hlaſem, ſkutky pak ſwými wzdalugj ſe ho“ [5]).

A ge-li tomu tak, že malý geſt počet wywolených, genž ranchem ſwatebnjm, ranchem newinnoſti a ſwatoſti žiwota oděni, budau konati ſwatbu Beránkowu: co z toho gde, milý křeſťane? — Předně zagiſté wzbuzuge nás to, abychom ſpaſitelnau bázni naplněni, před Bohem ſe pokořili; či gak dj ſw. Pawel: „abychom s bázni a s třeſenjm ſpaſenj ſwé konali“ [6]); geſſto newjme, zdaliž wywolenj či zawrženj Božjho gſme hodni. Neb že nás Bůh k ſwatbě nebeſké, k ſpaſenj, powoláwá, o tom giſtě wjme; že nás oſprawedlnil, tomu ſe důwěřugeme; zdali ale až do ſkonánj w tom oſprawedlněnj ſetrwáme, abychom ſpaſeni byli, o tom newjme a nemůžeme wěděti. „Neb, gak dj mudřec ſtarého zákona, newj člowěk zdali láſky, čili nenáwiſti hoden geſt; ale wſſecky wěci k budaucjmu času chowagj ſe negiſtě“ [7]). Že ſe na nás ze wſſech ſtran pokuſſenj, nepřátelſké útoky

[1]) Macana Wýbor ſtr. 220. [2]) Mat. 25, 34. [3]) Řím. 8, 29. [4]) Hom. 64. et 40. ad pop. Antioch. [5]) S. Gregor. hom. 19. in Evang. [6]) Filip. 2, 12. [7]) Kazat. 9, 1. 2.

Digitized by Google

walj, že swět a tělo nás omámiti usilugj, aby nás od cesty spasenj odwedly a z počtu wywolených wylaučily, gest wěc gistá; že k zlému náchylni, pomoci pak Božj nehodni gsme, gistě wjme: zdaliž neklesneme, zdaliž od pokussenj přemoženi nebudeme, to newjme. — Dobře tu mluwj opět sw. Řehoř Weliký: „Welmi hrozné gest to, bratřj mogi, což gsme slysseli, totiž: že málo gest gich wywolených. Hle my wssickni giž powoláni gsauce, wěrau ke swatbě králowstwj Božjho přicházjme; w tagemstwj geho wtělenj wěřjme a ge wyznáwáme, a přigjmáme hody slowa Božjho; než w budaucj den saudný přigde král. Že powoláni gsme, wjme: zdali pak gsme wywoleni, newjme. Protož třeba, abychom se gedenkaždý w ponjženosti pokořil, hroze se tjm wjce, čjm méně wj, zdali gest wywolen. Nebo mnozj dobré ani nezapočjnagj; ginj pak w dobrém, kteréž započali, nesetrwagj. Mnohého lze spatřiti, an skoro po celý žiwot w ohawnosti wězj, wssak ke konci žiwota obrátj se skraussenau ljtostj od ohawnostj swých; giný pak zdá se wýborný žiwot wésti, a wssak přihodj se, že ku konci žiwota swého se k ohawnosti bludu odchýlj. Mnohý započjná dobré dobrým způsobem a gesstě lépe dokonáwá: giný pak w ohawných skutcjch od prwnjho mládj se potácj a w těchže neprawostech wždy horssj gsa, konečně ztráwen býwá. A protož třeba, aby každý, tauž měrau o sebe pečliw, se bál, gakož negist gest, co naň čeká; poněwadž se musj často opakowati a nikdy z paměti newypausstěti: „Mnoho gest powolaných, ale málo wywolených.“ „Protož, dokládá týž sw. učitel cjrkwe, poněwadž žádný nemá gistoty, že gest wywolen, zbýwá, aby se wssickni třásli a gediné w Božské milosrdenstwj důwěřowali, žádný pak se na swé sjly netrosstowal“ [1]). Ďábel owssemť skrz wnuknutj neb náhončj swé nám do ussj fauká a prawj: Nebe nenj pro husy, ale pro lidi stwořeno; gsme stwořeni k spasenj a ne k zatracenj. Syn Božj za nás dosti učinil, nebe nám pracně zjskal. Lotr gest do ráge uweden. Mnozj w poslednjm taženj na Boha wzpomněli a spasenj dossli. — Pohow gen sobě, netrap se, požjwey času mladosti a wěku swého. Takhle, gak Eusebius swědčj, ďábel nawrhuge nám bezpečnost spasenj, aby nás wrazil do proprasti pekelné. Bůh pak nám slowy: „Málo gest wywolených“ působj strach a spasitelnau bázeň, abychom s ustawičným wynasnaženjm a wssemožným warowánjm se hřjchu se těssiti mohli, že spasenj dogdeme. Neb poněwadž Pán wssecky wolá ke spasenj, ač gich málo bude wywoleno k oslawenj: třebať abychom důwěru měli a se přičinili, bychom do malého počtu wywolených těchto patřili; totiž, gak wzbuzuge sw. Petr, „abychom skrze dobré skutky swé powolánj a wywolenj gisté učinili“ [2]). — Pane, mnoho-li gest těch, genž spaseni budau? tázal se kdosi Mistra nebeského a on mu odpowěděl: „Snažte se wcházeti těsnau branau; neboť prawjm wám, mnozj budau hledati wgjti a nebudau moci“ [3]). Těmito slowy chce Kristus Pán řjci: Když o swatbě podobenstwj powjdám, a že mnoho gest k nj pozwaných wykládám, wěztež, že wy wssickni k swatbě a k radosti nebeské powoláni gste, že wám wssem sláwa wěčná připrawena gest. Když pak wám předstjrám, že málo gest wywolených, neprawjm, že wám nenj možná spasenj dogjti; ale učjm wás, že k dosaženj spasenj wěčného potřebná gest práce, starost a wynasnaženj nasse; a proto do-

[1]) Hom. 38. in Evang. n. 14. 16. ad fir. [2]) II. Petr 1, 10. [3]) Luk. 13, 23, 24.

Digitized by Google

kládám „snažte se.“ Mnozj budau za to mjti, gakoby wssecko wyhráli, že pozwáni gsau; o čistotu pak srdce, o dobré swědomj, o lásku a křesťanský život — o swatebnj raucho žádnau staroſt mjti nebudau: gá pak prawjm wám, že, kdo w hřjchu těžkém z toho swěta segde, zbawen gsa raucha swatebnjho, od swatby nebeské odmrſſtěn bude. Protož „snažte se!“ Se wſſj snažnoſtj srdce swé od hřjchu čiſté, rauchem miloſti ozdobené zachowejte, k hřjchu dobrowolně neſwolugte, každé neprawoſti udatně odpjrejte: abyſte, raucho swatebnj až do hrobu zachowawſſe, k swatbě nebeſké připuſſtěni byli. Mnozj budau chtjti tenkráte do nebe wgjti, když času nebude. Wy pak snažte se, nynj spasenj swého dobýwati, dokud čas máte. Mnozj budau hledati přjſtup do nebe skrz ſirokau cestu swětské rozkoſſe, ale zmýlj se. Wy pak se starejte, abyſte auzkau cestau swatého křjže mne do sláwy mé následowali. Mnozj budau se domýſſleti, poněwadž gsem gim krwj a smrtj swau hody nebeské zgednal, že pauhau wěrau bez obzwlásſtnj práce a staroſti swé spasenj dogdau; ale pozdě poznagj, že wjra bez skutků galowá geſt, že králowſtwj Božj násilj trpj, a ti, kteřjž násilj činj, uchwacugj ge“ [1]).

Že pak nám přináležj se starati, abychom w dobrém setrwali a spaseni byli, geſt wěc patrná. Neb gde tu o wlastnj duſſi, aby od Boha a od sláwy wěčné na wěky odlaučena nebyla; gde tu o wlastnj tělo, kteréž tak dlauho noſjme a krmjme, aby u wěčnau zkázu wrženo nebylo. W takowém tedy spasenj nebezpečenſtwj, w takowé setrwánj negiſtotě uſtrnauti má srdce a s bázni a s křesenjm má duſſe lidſká spasenj wěčné wyhledáwati. Má neuſtále zlému wnuknutj odpjrati, žádoſti nezřjzené krotiti, wſſecko zlé přetrhnauti; oſtatnj pak žiwot má pracně a bohabogně tráwiti, dobrými skutky života wěčného dobýwati, a každodenně hřjchy swé oplakáwati. Tak se ſtane, že uważowánj maličkého počtu wywolených ne zaufánj, nýbrž spaſitelnau bázeň Božj, bázeň pak Božj bedliwau o spasenj péči a staroſt, ta pak uſtawičná staroſt hřjchu warowánj a warowánj toto hřjchu giſté spasenj w nás působiti bude. Sem také patřj ona wýſtraha swatého Augustina: „Ani sprawedlivý bezpečen býti, ani hřjſſnjk zaufati nemá. W obogim bázeň i naděge zachowati se má“ [2]). Bázeň, aby se hřjchu warował; naděge, aby se těſſil, pokud se Boha swéwolně neſpuſtj, že spasenj wěčného dogde.

Modlitba cjrkewnj.

Wſſemohaucj Bože, račiž od nás miloſtiwě odwrátiti wſſecko, což se spasenj naſſemu protiwj; abychom gſauce proſti wſſj překážky na těle i na duſſi, swobodnau myſlj, což k službě twé přináležj, konati mohli. Skrze Krista Pána naſſeho. Amen.

[1]) Mat. 11, 12. [2]) Ad fratres in eremo. Sermo 45.

Digitized by Google

Neděle dwadcátá po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſw. Jana 4, w. 46—53.

A onoho času byl geden králjk, gehož ſyn nemocen byl w Kafarnaum. Ten když byl uſlyſſel, žeby Ježjš přicházel z Judſtwa do Galilee, odeſſel k němu, a proſil ho, aby ſtaupil a uzdrawil ſyna geho: neb počjnal umjrati. Tedy řekl k němu Ježjš: Neuzřjte-li diwů a zázraků, newěřjte. Dj k němu králjk: Pane, ſtup prwé nežli umře ſyn můg. Dj gemu Ježjš: Gdi, ſyn twůg žiw geſt. I uwěřil člowěk řeči, kterauž mluwil gemu Ježjš a ſſel. Když pak giž ſtupowal, potkali ſe s njm ſlužebnjci a zwěſtowali, řkauce: že ſyn geho žiw geſt. Tedy otázal ſe gich na hodinu, w kterauž by ſe lépe měl. I řekli gemu: Že wčera w hodinu ſedmau oſtala ho zimnice. Tedy poznal otec, že ta (to) hodina byla, w kterauž řekl gemu Ježjš: „Syn twůg žiw geſt;“ a uwěřil on, i dům geho weſſkeren.

Wýklad.

Dotčený přjběh ſwatého Ewangelium padá w prwnj rok wekegného žiwota Páně, a ſice hned na počátek učitelſkého úřadu geho. Wrátiw ſe totiž Pán Ježjš ze ſlawnoſti welikonočnj z Jeruſaléma do Galilee, přiſſel opět do Káni Galileyſké, kdežto byl wodu wjnem učinil, aby wjru, kterauž byl prwé diwem ſwým tuto zjſkal, přjtomnoſtj ſwau upewnil. Než, gedwa že do Káni přiſſel, giž opět powolán geſt odtud pryč k uzdrawenj ſyna králowſkého úřadnjka w Kafarnaum; gakž dj ſw. Ewangelium: I byl geden králjk, gehož ſyn nemocen byl w Kafarnaum. Kdo tento králjk byl, nenj giſto. Bezpochyby, že to byl nějaký králowſký úřednjk, úřednjk totiž Herodeſa Ağrippy, genž toho času panowal nad Galilej; aneb gak ſe domnjwá ſw. Jaroljm, byl to ſnad geden z dwořenjnůw Herodeſowých. Tomu ſi buď, gak buď; tolik giſto, že byl wzneſſený pán a že geſtě wzneſſeněgſſj Pán ho nawſſtjwil nemocj totiž ſyna geho. Bez pochyby, že ſe doneſla také gemu powěſt o diwech, kteréž byl Pán Ježjš činil w Jeruſalémě na den ſwátečnj, což Galilegſſtj, gſauce na ſlawnoſti a widěwſſe wſſecko, co byl činil, doma wyprawowali; a protož widěw, že pomocj ani ſwau, ani lékařůw, kterýchž bez pochyby powolal, nic proſpěti nemůže,

Digitized by Google

gak uſlyſſel, ſeby Jeſjš přicházel z Judſtwa do Galilee, odeſſel k němu do Káni, a proſil ho, aby ſtaupil a uzdrawil ſyna geho: nebo, gak dokládá ſwatý Ewangeliſta, počjnal umjrati. Wěřil owſſem w Pána, že může pomoci i tu, kde žádná pomoc lidſká nepoſtačuge, což dokázal zřegmě, že ač bylo z Kafarnaum do Káni celý den cesty, předce nelituge obtjže a nesnáze daleké cesty, za Jeſjſſem ſe přibral; než ale wjra geho nebyla doſti pewná; nebo za to měl, že Pán ſynu geho nepřjtomný pomoci a mrtwého wzkřjſiti nemůže. Ctil tedy Pána, gakožto muže ſwatého, a hogně od Boha nadaného proroka a diwotworce; a wſſak o geho neſkončeně wyššj hodnoſti, o ſlawě Božj newěděl ničeho; gednak by nežádal, aby Pán do domu geho přiſſel, nýbrž řekl by gako ſetnjk pohanſký: Rcj toliko a ſlowem uzdraweu bude ſyn můg. Protož i pokáral Pán malau wjru geho řka gemu: „Neuzřjte-li diwů a zázraků, newěřjte.“ Což ſe tomu rowná, gakoby řekl: „Proč chceš, abych ſtaupil? Poněwadž newěřjš. Nebo kdybys wěřil, neprošilbys, abych ſtaupil a přjtomen nemocného ſe dotekl, gakobych nepřjtomný uzdrawiti, ano i giž mrtwého wzkřjſiti nemohl.“ Než, gak wyſwětluge ſw. Jan Zlatoúſtý, králjk ten, přjliš dogat boleſtj pro ſwého nemocného ſyna, nepozorowal mnoho na ſlowa Páně, a protož na ſwém ſtogj a naſtaupage, Pánu ažby s njm ſtaupil, pokoge nedáwá, a djk němu: Pane, ſtup prwé nežli umře syn můg; gakoby řekl: Nechci nyničky s tebau w žádný ſpor a hádku ſe dáti; poněwadž ſe prodlenjm může mnoho zmeſſkati. Chceš-li wſſak ſyna mého geſſtě při žiwotě zaſtati a k zdrawj mu pomoci, muſjš i hned se mnau dřjwe než by umřel giti. Djgemu Jeſjš: Gdi a nawrat ſe do Kafarnaum; nenj třeba, abych s tebau ſſel: negſem zagiſté pomocnjkem zbljzka toliko, ale i zdaleka, netoliko přjtomný ale i nepřjtomný uzdrawugi; protož gdi; ſyn twůg, žiw geſt; totiž geſt zdráw a nemoci zproſtěn. Juwěřil člowěk řeči, kterauž mluwil gemu Jeſjš, totiž že uzdrawen geſt ſyn geho a ſſel. Když pak giž ſtupowal na cestě k domowu, potkali ſe s njm ſluženjci, kteřjž totiž widauce, že ozdrawěl ſyn geho, ſpěchali ſſlaſtnau nowinau pána ſwého obweſeliti a to ne náhodau, nýbrž gak dokládá ſwatý Cyrill, řjzenjm Páně, aby wýſledkem těch wěcj wjra králjkowa byla upewněna. Tito tedy zwěſtowali pánu radoſtnau zprámu řkauce: že ſyn geho žiw geſt. Aby ſe tedy tjm wjce ubezpečil, že w ſkutku mocj a pomocj Jeſjſſowau ſyn geho uzdrawen geſt, tedy otázal ſe gich na hodinu, wkterauž by ſe lépe měl? žádage, gak dokládá ſw. Cyrill, wěděti, zdaliž ſe ſrownawá s dobau, w kterauž mu od Spaſitele miloſt udělena geſt. Jřekli gemu: Že wčera w hodinu ſedmau ho oſtala zimnice. Hodina pak ſedmá geſt dle počtu naſſeho hodina prwnj s poledne, w kteraužto dobu odpolednj nemocný obyčegně počjná ſe hůře mjti a mdlegſſjm býti. Čjmž patrno bylo, že ne přirozenau nýbrž zázračnau mocj Kriſtowau ſyn králjkůw uzdrawen byl; a to tjm wjce, geſſto právě w tu dobu Kriſtus Pán otce uzdrawenjm ſyna ubezpečil; což i ſám tento poznal, gakž znamená ſw. Ewangeliſta dále: Tedy poznal otec, že to (právě ta) hodina byla, w kterauž řekl gemu Jeſjš: „Syn twůg žiw geſt;“ z čehož pak ſluſſně a právě ſaudil, že ne náhodau neb přirozenau mocj ſil tělesných uzdrawen

Digitized by Google

geſt syn geho, nýbrž zázračnan mocj Kristowau; což ho tak welice dogalo, že nepochybowal déle, nýbrž gsa pewně přeswědčen, že geſt Kriſtus prawý Meſſiáš a Wykupitel swěta, uwěřil on, i dům geho weſſkeren t. g. domácj a čeleď geho, následugjce příkladu swého zbožného hoſpodáře.

Rozgjmánj.

Božných život, křeſťane milý, podobá ſe diwadlu, gehož počátek ſice bywá truchlivý, konec pak radoſtný; naopak život bezbožných geſt podoben truchlohře, kdežto na weſelý a radoſtný počátek následuge žaloſtný konec. Patrný důkaz toho naſkytuge ſe nám w ſw. Ewangelium. Předeſſlau neděli gednalo ſe o ſwatbě králowſké a mezi hodownjky byl také přjtomen člowěk nemagicj raucha ſwatebnjho, genž bez pochyby ne méně než druzj hodował, a pil a ſe weſelil. Než, eyhle u proſtřed rozkoſſj hodů wywržen geſt do temnoſtj zewniknjch, kdež byl pláč a ſkřipěnj zubů. Na opak w dneſſnjm ſw. Ewangelium obgewuge ſe na děgiſſti otec, zprwu ſice plný zármutku, geſſto ſyn geho se ſmrtj zápaſil: než na zármutek tento následowala pogednau welikú radoſt, když totiž ſlyſſel: že syn geho žiw geſt. Se synem oživnul weſſkeren dům a wſſudy ſpatřiti lze radoſt a ples. Hle tak ſe měnj gewiſſtě a tak podiwně hrage Bůh se ſwými wěrnými, Bůh na děgiſſti tohoto swěta. Nuže, milý křeſťane, přiſtup bljže w duchu a wiz podiwné toto diwadlo, abys ſe tu učil křeſťanſké maudroſti.

Byl geden králjk, gehož syn nemocen byl w Kafarnaum. Tak ani radoſtné mládj nebywá uſſetřeno od zhaubné nemoci a boleſti těla, mládj to bugaré, genž u wědomj ſjly a zdrawj těla na nemoc a na boleſt ani nezpomjná! Owſſemk gako ſmrt nečinj žádného rozdjlu a tluče na dwéře wſſech: podobně i ſeſtra a předchůdkyně gegj, nemoc, umj ſe wſſude doſtawěti w přjbytcjch bohatých i chudých, wzneſſených i proſtých, a wrhá mladé i ſtaré, učené i neučené na boleſtné lůžko, a takto proměňugjc zpanilý swět w nemocnici, činj ge w prawdě ſlzawým audolim. Ach celým ſrdcem i myſlj muſj každý ſe zhroziti, porozuměge tomu a pocituge toho: gak člowěk takowau tjžj bjd wezdegſſjho živobytj tlačen geſt! Odtud pocházegj ony mnohé žaloby a nařjkánj o bjdách žiwota lidſkého pozemſkého, genž w pjſma ſwatá i ſwětſká wplynula. Jakob patriarcha zagiſté před Faraonem, owſſem ne bez ſlzawého wzdechnutj, řekl: „Dnůw putowánj mého geſt ſto a třidceti let, krátkých a zlých“ [1]). Podobně i nařjká Mogžiš: „Dnů let naſſich, při některých, geſt ſedmdeſáte let. A geſt-li kdo při ſile, oſmdeſáte let: a co nad to wjce gich, práce geſt a boleſt“ [2]). Solon, mudřec pohanſký, w rozmluwě s neybohatſſjm králem Lydie, Kréſem řečeným, o bjdách lidſkého

[1]) I. Mogž. 47, 9. [2]) Žalm 89, 10.

Digitized by Google

žiwota, toho we swé řeči doložil: Wssecek člowěk cožkoliw gest, samá a pauhá bjda gek[1]). Job pak neytrpěliwěgssj a w bolestech neyzkussenějssj gek toho wsseho swědek neypatrněgssj, an dj: „Člowěk narozený z ženy, krátký žiw gsa čas naplněn býwá mnohými bjdami. Kterýžto wycházj gako kwět a setřjn býwá, a utjká gako stjn, a nikdy w témž stawu nezůstáwá“ [2]). — Odkud to gde a proč ta neyzpanilegssj přirozenost lidská, kteráž nad giné twory takówými dary Božskými okrásslena, od samých toliko angelůw maličko ponjžena, sláwau a ctj korunowána i nad djlem rukau Páně za wládaře wystawena a tolikerými přednostmi ozdobena gest: proč gest takowým mnohým, až i nesčjslným bjdám, neduhům, bolestem a těžkostem až k smrti poddána? Která gest toho přjčina? A zpytugeme-li tu wěc bljže, naleznemek toho negednu přjčinu. Prwnj a hlawnj přjčina nemocj a bolestj lidských gest hřjch, w kterémž se z padlých prwnjch rodičů w žiwotě matek swých počjnáme, rodjce se giž w porussené přirozenosti. Nebo gakož Bůh neučinil smrti, podobně neučinil i nemocj a neduhů; abrž gako smrt gest pokuta hřjchů, podobně gsau i nemoci trest hřjchu, a smrt ge k lidem gako posly swé předesjlá. A protož od té doby, co řečeno gest Ewě: „Rozmnožjm bjdy twé a početj twá: w bolesti roditi budeš“ — od té chwjle gsau neduhy a bolesti podjlem synů lidských co potomků gegich; gak dobře doložil sw. Auǧustin řka: „Prwnj přestupnjk zplodil hřjssnjky podrobené smrti a nemocem.“ — Než přewrácenost lidská nemá na tom dosti; nýbrž mnozj nad to sami z úmyslně hřjchy swými nemoci na se uwozugj a gako mocj táhnau, a takto množj lehkomyslně počet neduhů swých; práwě gakoby na tom neměli dosti, což gim porussená přirozenost dědičně způsobila. „Kdo hřessj před obličegem toho, kterýž ho učinil, upadne w ruce lekaře“ [3]); dj dobře maudrý Sirach. Zwlásstě pak neopatrnost, nestřjdmost a obžerstwj, rozkossnost a chlipnost a prostopássný žiwot wrhagj mnohé na bolestné lůžko a krátj gim wěku, gakž učj pjsmo swaté a což každodennj zkussenost ztwrzuge: „Z mnohých pokrmů, dj maudrý Sirach, gest nemoc a lakotnost přibljžj se až k pohnutj žluči. Pro obžerstwj mnozj zemřeli: a kdo střjdmý gest, přiložj sobě žiwota. A kdo se připoguge k newěstkám, nesslechetný bude: hnis a čerwy zdědj ho, a wyhlazen bude na přjklad wětssj, a odňata bude z počtu žiwých dusse geho“ [4]). —

Prwnj tedy a hlawnj přjčina nemocj gest člowěk sám, hřjssnost a přewrácenost geho. Než i Bůh sám dopausstj ne zřjdka na lidi nemoci a to z lásky: djlem pro uchowánj gich od hřjchů, do kterýchž by, gsauce zdráwi, snad upadli; djlem pak pro zkussenj gich a očisstěnj gich od žádostj swětských, gako se očisťuge zlato od mrwy a přjsady w ohni; djlem také sesjlá Bůh nemoci na lidi k zůstawenj přjkladu w trpěliwosti a oddanosti giným; pak aby dřjmagjcj w náboženstwj ze smrtedlného sna probudil, ge k sobě přitáhl, gakož aby uzdrawowánjm gich nad nimi swau moc a sláwu prokazowal. Tak nawsstjwil Pán slepotau Tobiásse. „Ale,“ gak dj pjsmo sw., „toto pokussenj proto naň dopustil Bůh, aby potomkům dán byl přjklad trpěliwosti geho“ [5]). Podobně i Job raněn gest nemocj ohawnau, aby oswědčil Hospodinu swau oddanost, wjru a trpěliwost, a aby pak z

[1]) Herodot. [2]) Job. 14, 1. 2. [3]) Sir. 31, 15. [4]) Sir. 37, 33. 34; 19, 3. [5]) Tob. 2, 12

wlaſtnj zkuſſenoſti mohl zwolati, gak ſe čte w pjſmě ſwatém: „Blahoſlawený člowěk, kterýž treſtán bywá od Boha: treſtánj tedy Paně nezamjtey: nebo on ranj a hogj: tepe a ruce geho uzdrawugj“ [1]). A hle ſám králjk w ſw. Ewangelium by ſnad nikdy nepřiſſel ke Kriſtu a neuwěřilby w něho, kdyby ſyn geho nebyl ſe roznemohl a nepočal giž umjrati; což geſt tjm podiwněgſſj, geſſto přebywage w Kafarnaum, wždy byl bljž Kriſta, genž ſe z wětſſj části w Kafarnaum zdržowal; nynj pak, když nemoc ſyna ho kljčj, koná dalekau ceſtu za njm až do Káni. A tak nemoc ſyna gemu, otci a domácjm k welikému užitku ſlaužila, geſſto z přjležitoſti gegj otec s celým rodem a domem ſwým k wjře přiweden geſt. W prawdě až poſud wede nás nemoc k Bohu. W nemoci poznáwáme a oplakáwáme hřichy ſwé, k lepſſjmu pořádku budaucj žiwot uwádjme, hněw Božj krotjme, ſprawedlnoſti Božſké dluhy wyplácjme, w trpělliwoſti ſe cwičjme, předeſſlá zanedbánj wynahražugeme, odplatu nebeſkau a ſláwu wěčnau ſobě množjme. Pokud nám zdrawj ſwědčj, zapomjnáme na Boha a zanedbáwáme Božſtých wěcj, ač gſau nám bljzké: když pak nemoc a boleſt ſe nás dotýká, pak utjkáme a známe ſe k němu, gakž dj dobře Hoſpodin u Ozeáſſe proroka, kkaucjho: „W ſauženj ſwém ráno powſtanau ke mně, (kkauce): „Pogďte a nawrakte ſe k Hoſpodinu: neb on uchopil a zaſe uzdrawj nás: ubil a uléčj nás“ [2]). — A protož kráſně dj ſw. Řehoř Naziazenſtý: „Když tělo churawj, mák ſe duſſe dobře; ona kwete a k nebi obracj oči ſwé, any rozkoſſe hynau a zároweň s tělem chřadnau“ [3]). Wſſickni nedoſtatkowé těla, dj giný zbožný muž, gſau lékařſtwj duſſe. Nemoc tělo ranj, ale duſſi léčj. Nedug neprawoſti wyčiſtuge, nedoſtatek tělesné žádoſti a chlipnoſti umořuge“ [4]). Podobně dj ſw. Terezie: „Když mé tělo churawělo, lépe to se mnau wyhljželo, co ſe Boha týká, a ſnažila gſem ſe pak podobné smýſſlenj wzbuditi u oſob, genž se mnau obcowaly. Tu gſem často o Bohu rozpráwěla, často gſem ſe modlila za ty, genž wůkol mne byly“ [5]).

Buď že gſme ſi ſwau winau nemoc způſobili, aneb že Bůh ſám gi na nás ſeſlal: wždy třeba, abychom ſe w nj náležitě a křeſtanſky chowali. Tu pak powſtáwá důležitá otázka: Gak ſe ſluſſj křeſtanu w nemoci chowati? A co má we ſwých a w cizjch neduzjch před ſe bráti a ſkutkem činiti, aby i nemoc gemu ku proſpěchu napomáhala? — Co ſe dotýče chowánj we wlaſtnj nemoci, milý křeſtane, nawſſtjwj-li tebe Bůh nemocj, třebať předewſſjm, abyſi ſe do geho ſwaté wůle zcela oddal. Wždyť wjš, kdož geſt tebe nawſſtjwil; wjš, kdož tebe ranil. Geſt to maudrý Otec, genž neylépe wj, co djtkám proſpjwá; geſt to laſkawý Otec, kterýž djtky ſwé miluge a ničeho na ně nedopauſſtj, cožby w prawdě gim bylo ke zkáze; geſt to mocný Otec, genž, gakož tebe ranil, rownež mocen geſt, tebe uléčiti, když doſáhl, čehož nemocj u tebe docjliti obmyſſlel. On geſt Pánem žiwota i ſmrti, w geho ruce ležj obé: žiwot twůg a twá ſmrt; a protož podrob ſe gemu, a w úplné odewzdanoſti do wůle geho rciž se zbožným Jobem: „Hoſpodin dal, Hoſpodin wzal: gakž ſe Hoſpodinu ljbilo, tak ſe ſtalo: buď gméno Hoſpodinowo požehnáno“ [6]). — Tato pak úplná důwěra

[1]) Job 5, 17. 18. [2]) Ozeáš 6, 1. 2. [3]) Orat. 4. [4]) Hugo de anima lib. 2. [5]) Vita prop. 8. [6]) Job 1, 21.

Digitized by Google

w Boha a dokonalé odewzdánj se do wůle Božj nebránj, abys o uzdrawenj a prodlaženj žiwota pečowal; anoť geſt to twau ſwatau powinnoſtj. Toliko ſe to muſj djti prawým způſobem. A tu přede wſſim hledíž ſe u wrancj a zbožné modlitbě obrátiti k Hoſpodinu Bohu nebeſkému, aby on, w gehož ruce žiwot twůg ležj, tebe pozdrawiti ráčil. Tak ſe modlil Ezechiáš, král Judſký, w ſwé ſmrtedlné nemoci, obrátiw ſe k ſtěně s pláčem profil za prodlaženj žiwota a prwněgſſj zdrawj; což i obdržel, a patnácte let geſſtě dělegi w dobrém zdrawj žiw byl. Tau radau geſt i maudrý Sirach, an dj: „Synu, w nemoci ſwé nepohrdey ſám ſebau, ale modli ſe Pánu, a on uzdrawj tebe.“ Zwoleyž tedy s Žalmiſtau Páně: „Smilug ſe nade mnau Hoſpodine, nebo ť nemocen gſem, uzdraw mne Hoſpodine, nebo zkormauceny gſau koſti mé. Obratiž ſe Hoſpodine a wytrhni duſſi mau: ſpaſena učiň mne pro miloſrdenſtwj ſwé!“ [1]) Modli pak ſe také, gakž ſe modlil Kriſtus Pán na hoře Oliwetſké, řka: „Otče, ge-li možno, nechť odegde kalich tento (utrpenj) ode mne; ne wſſak gak gá chci, ale gak ty chceš.“ Ano zůſtaw to zcela gemu, zdaliž modlitbu twau wyſlyſſj či nic, neb on neylépe wj, co tobě proſpjwá.—Poněwadž ale Bůh chce, abychom také, ſeč gſme ſami ſobě pomáhali, hledíž tedy, milý křeſťane, nemocj ſkljčený, užjwati přjhodných proſtředků a léků k doſaženj ztraceného zdrawj. Warug ſe pak, abys ſnad nenžjwal powěrečných proſtředků, gimižto ſe Bůh uráží a kterézto ztracené zdrawj způſobiti nemohau, abrž wjce ſſkodj. Užjwey raděgi rozumných domácjch proſtředků a nepoſtačugi-li tyto, powoley rozumného lékaře, w němož máš důwěru a o kterémž wjš, že ſe Boha bogj a tudjž že mu žiwot lidſký geſt drahý a wzácný; gak k tomu nabjzj giž mudřec ſtarého zákona, an pjſſe: „Cti lékaře pro potřebu; nebo i ho ſtwořil ten Neywyšſſj. Od Boha zagiſté geſt wſſelikć lékařſtwj. Neywyšſſj ſtwořil země léky a muž opatrný nezoſſkliwj gich ſobě“ [2]). Mage pak rozumného lékaře, poſlauchey pilně a ſwědomitě rady a rozkazů geho. We wſſem zachowey trpěliwoſt, w tichoſti ſnáſſege bolesti a nereptage. Pomni, že Pán ſám nawſſtjwil tebe a chce, abys ſnáſſel utrpenj tato: abys gim buď zplácel dluh winy ſwé aneb abys rozmnožil zásluhy ſwé. Pomni, že gſi mnohem wjce zaſlaužil a že málo geſt, co trpjš u přirownánj s winau ſwau, a rciž s prorokem Páně: „Hněw Hoſpodinůw poneſu; nebo gſem zhřeſſil gemu“ [3]). Pomni také na ty, genž mnohem wjce trpěli a při tom při wſſem welikau trpěliwoſt a tichoſt myſli na gewo dáwali. Pomni na zbožného Joba, kterýž neyhorſſjm neduhem gſa raněn a ode wſſech opuſtěn, nereptal aniž zhřeſſil w tom rty ſwými; nýbrž prawil manželce ſwé gemu ſe poſmjwagjcj: „Geſtliže dobré věci brali gſme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřigjmali“ [4])? Pomni také na ſw. Řehoře Welikého, ſw. Frantiſſka, Wincencia z Pauly, na ſw. Lidwinu a na giné ſwaté a ſwětice Boží, kteřjžto těžkými a boleſtnými nemocmi ſkljčeni gſauce, neztratili trpěliwoſti. Pomni též na ſw. mučennjky, genž ty neytěžſſj muky tiſſe a odewzdaně pro Kriſta ſnáſſeli; a nepoſtačuge-li toto, pomni na ſamého Božſkého Wykupitele, genž na křjži pně tu neykrutſſj a neypotupněgſſj ſmrt ſnáſſel, aniž pak otewřel úſt ſwých. Mage pak trpěliwoſt ſám s ſebau, tjm wjce třeba, abys gi měl také s ginými zwlášſtě s těmi, kteřjž tobě laſkawě a ochotně w nemoci poſluhugj.

[1]) Žalm 6, 3. 5. [2]) Sir. 38, 1—3. [3]) Mat. 7, 9. [4]) Job 2, 10.

Digitized by Google

Zagisté bylaby to weliká a ohawná newděčnost, kdybys gim gegich práce a gegich nesnáze, kteréž při obsluhowánj tebe magj, netrpěliwostj činil gesstě těžssj a nesnesitelněgssj. Konečně pak hlediž také nemoci swé dobře použiti ku wzdělánj swému a k zjskánj spasitelných ctnostj. Gsa uwržen na bolestné lůžko, učiniž ge sskolau žiwota swého. Uč se tu znáti marnost a pomjgegicnost wsseho, což pozemského gest, pokoř se před mocnau rukau Božj, wida swau mdlobu a křehkost, gdi do sebe a pozney swau hřjssnost a obrať se ku Pánu u wraucjm pokánj a nakloň celé srdce swé k Bohu a k nebeským wěcem. Nad to cwič se w oddanosti, trpěliwosti, tichosti a w giných křesťanských ctnostech, k gichžto konánj přjležitost se tobě naskytuge. Takto použjwage nemoci swé, mnohoť zagisté zjskáš duchowně, a pak zwoláš gednau s Žalmistau Páně: „Dobréť mi gest, že gsl ponjžil mne: abych se naučil sprawedlnostem twým“ [1]).

Swatý Jaroljm byl welmi nedužiwý a častěgi nemocj skljčen. Ale při tom wssem byl předce wždy welmi trpěliwý. „Pane, woláwal we swé nemoci, gak dlauho necháš gesstě trpěti služebnjka swého na zemi? Zdaliž pak se smiluges nad dussj mau, kteráž giž tak dlauho w odpolu giž sesslém těle swém chřadne? A wssak, ó Pane, budiž gméno twé požehnáno; twá wůle staniž se! Nemoc i zdrawj gest w ruce twé. Ty ranjš, ty hogjš, ty usmrcuges, ty obžiwuges. Ach, kdo gsem gá, abych se proti wůli twé reptati opowážil? Ach, wždyť bolesti mé gsau mně welmi prospěssné. Ony mně připomjnagj ustawičně, že nic negsem. Ach, trpme, trpme tak mnoho, gakž se Pánu ljbj. O, gak bych byl sskasten, kdyby bolesti mé shladily hřjchy mé!“ — Podobně pjsse swatý Řehoř Weliký Euloğiowi, patriarchowi Alexandrinskému, o nemocech swých takto: „Nynj gsau giž skoro dwě léta, co gsem newyssel z pokoge; nebo nemoc má působj mi tak weliké bolesti, že časem nemám ani dosti sjly k snássenj gich. A wssak nalezl gsem welmi dobrý prostředek k zachowánj trpěliwosti, totiž: abych wždycky před očima swýma měl křjž Ježjsse Krista a swé nesčjslné hřjchy. Od toho času, co gsem toho prostředku užjwati počal, zdá se mně to, co trpjm a co gsem zaslaužil, u přirownánj toho, co Pán newinně trpěl, tak malé, že zwelebugi Boha a častěgi wolám s prorokem: „Žiwot můg pominul w bolestech. Úzko gest mi w uwažowánj hřjchů mých. W ruce twé gest osud můg, ó Pane; w tebe skládám celau naděgi swau. Žádosti srdce mého gsau tobě powědomy. Ach, Bože! kdy mne wyswobodjš z toho žaláře! Dusse má chřadne, že tak dlauho odlaučen gsem od tebe“ [2]).

Co se pak týče cizjch neduhů, zwlásstě milých domácjch sausedůw a přátel: w těch zagisté gsme powinni, wssecku křesťanskau lásku gim prokazowati. Tato pak láska k nemocným gewj se zwlásstě trogjm způsobem; a sice zprwu: nawsstěwowánjm nemocných. Duch Božj zagisté skrze Siracha poraučj to důtkliwě, řka: „Neopomjney plačjcjch potěssowati, a s kwjljcjmi choď. Nelenug nawsstjwiti nemocného; nebo pro takowé wěci utwrzen budeš w milowánj“ [3]). A Spasitel sám ten skutek klade mezi přednjmi skutky milosrdnými, řka: „Nemocen gsem byl a nawsstjwili gste mne;“ pak dokládá: „Prawjm wám, co gste učinili gednomu z bratřj těchto mých neymenssjch, mně gste učinili“ [4]). A w prawdě kdo po-

[1]) Žalm 118, 71. [2]) Macana Wýbor str. 181. [3]) Sir. 7, 38. 39. [4]) Mat. 25, 36. 40.

Digitized by Google

tkebuge toho wice, než nemocný, genž upaután na bolestné lůžko, takkka wsseho zbawen a ode wsseho odtržen, se ohljží po wěrných přáteljch a útěchy hledá? O, gak milý, gak wjtaný gest mu každý, kdož se mu obgewj co wěrný přjtel, genž naň w strasti nezapomjná a se k němu hlásj, když wssickni ho opaussťěgj! —

A protož gdiž, milý křesťane, nezapomjney na nemocného přjtele neb saused swého, genž gako Lazar opussťený lezj na bolestném lůžku, gdiž a nawssťiw ho. Hle gest neděle, aneb máš po práci. Druhdy gsi snad s njm za dob zdrawj geho w ten čas howořil a se wyrážel, nuže gdi teď k nemocnému a hlediž ho potěssiti. Litug ho, a měg s njm útrpnost; neb gakž dj sw. Bonawentura: „W mnohonásobných sauženjch k welikému to slanží upokogenj a k welikée radosti nemocných, gestliže spatkugj útrpnost, gakauž ginj s nimi magj, tak že se Sanlem wolagj: „Požehnáni wy od Hospodina, že máte útrpnost se muau!“ [1]) Pak i rciž gemu: gakž Pán tanto nemocj ho očissťuge, k dobrému a ke kázni wede, a ho způsobného činj ku přigetj dědictwj geho; rciž mu též: gakž mocen gest opět uzdrawiti ho. Přitom hlediž pozdwihnauti klesslé myssli geho a wzbuditi w dussi geho důwěru w Boha a w odewzdánj do geho swaté wůle. Konečně pak, kdyby nebezpečenstwj smrti mu nastáwalo, snažiž se také powzbuditi a oživiti w dussi geho wjru w nesmrtedlnost dusse a naděgi života wěčného za hrobem. — Třetj pak powinnost zdrawých k nemocným záležj w tom: aby o opětné uzdrawenj gegich wssemožně se starali a k tomu seč gsau přispjwali: radau, pomocj, službau ochotnau, powolánjm lékaře a poskytnutjm gměnj, ge-li toho potřebj. W prawdě, ge-li almužna chudému udělena záslužná před twáří Božj a nemine-li se odplatau: čjmž wice záslužný gest dobrý skutek prokázaný bratru nemocnému, genž dwognásobně potřebný gest, a mnohem wice pocituge tjže chudoby za času nemoci, než kdy gindy. — A protož nalezáme, že to bylo welikau snahau wssech lasstawých a právě zbožných dussj, nemocným přispjwati a o gegich uzdrawenj i s nebezpečenstwjm wlastnjho života péči mjti. Placilla, manželka cjsaře Theodosia, sama nemocnice nawssťěwowala, nemocným ochotně posluhowala, léky podáwala, pokrmy předkládala, ge napágela, lůžka stlala a giné lasstawé služby gim prokazowala. — Swatá Frantissla, Šantal nazwaná, chodila k zpowědi swatému Frantisskowi Salessskému, kterýž gj mimo giné také následugjcj prawidlo dal: „Nemůže býti člowěk sstastný na tomto swětě, nepomáhá-li ze wssj sily k dobrému.“ I pamatowala si pilně toto prawidlo a zprawowala se podlé něho, zwlásstě pak wzhledem na nemocné. Těmto slaužiti, o zdrawj gegich pečowati, a wssemožným způsobem gim napomáhali, tok bylo gegj neywětssj radostj. W neděli a we swátek po služebách Božjch nebyla ginde k nalezenj, než u nemocných, gimžto léky, pokrmem, posluhowánjm s neywětssj ochotnostj pomáhala, gich potěssowala, k trpěliwosti wzbuzowala, ano i lůžko gim stlala. — Když l. P. 1576 we Wlassich strassliwá morowa rána zuřila, ukázal se swatý Karel Boromeyský, arcibiskup Milánský, co angel lásky ke swým, neb w čas sauženj takowého býti bez lásky zdálo se mu býti nad mor hrozněgssjm. Ukázal tu zagisté celému swětu, co může dowésti a způsobiti prawá láska křesťanská. Kázal tedy ne-

[1]) I. Král. 23, 31. Bonavent. De sex alis Seraph. c. 4.

Digitized by Google

mocné odnésti na předměstj do gednoho prostranného domu, ustanowil obsluhowatele a hrobaře, a odewzdal k tomu sám ze swého nábytku peřiny, prostěradla a giné potřebné nádobj. Dal též wssecko stříbro swé za penjze wyměniti, aby wydánj každodennj mohl zaprawiti; sám pak byl wssude prwnj s radau a pomocj swau. Dwá služebnjci geho chodili bez přestánj, gsauce opatřeni pokrmy a penězi, aby mohli, kdež potřebj, okamžitě přispěti. I byla gest péče toho muže Božjho tak náramná, že gakkoliw počet nemocných byl přewelikỳ, předce si žádný na nedůstatek obsluhy nařkati nemohl. Když pak na modlitbu geho metla tato ustála, byl sw. Karel we swém chrámu arcibiskupském gako oswoboditel města s newýmluwným plesánjm uwjtán a pozdrawen. —

Swatý Jan, Božj nazwán, s newysłowitelnau horliwostj se snažil, swým spolubratřjm w utrpenj polehčowati, a kde bylo lze, k gegich dussj spasenj přispjwati; obzwlásstě wssak gemu opatrowánj ubohých nemocných na srdci leželo, gegichžto zanedbáwánj pozorowati u nemocných přjležitost měl. Pracowalk wssemožně, aby gen peněz wydělal: byl žiw, co neysskrownědgi mohl, a shromažďowal almužny, aby nuzným obzwlásstě nemocným spomáhati mohl, a dosstel-li přjležitosti, křjssná gednánj giných zameziti, činil to s takowau horliwostj, gakoby geho wlastnjho spasenj se to týkalo. Léta 1534 se podařil úmysl geho, zřjzenj totižto zwlásstnj nemocnice pro chudé nemocné přičiněnjm mnohých, w nichž Jan autrpnost k ubohým nedužiwým wzbuditi uměl. Nagalk sobě dům, připrawil ho s gedinỳm spomocnjkem, gménem Antonjnem Martyny, ku přigmutj bez pomoci trpjcjch, přigal gich tolik, gakž mnoho mjsta stačowalo gemu, zaopatřil ge potřebným pohodljm, opatrowal wssecky s laskawau autrpnostj, obstaral ge přjsslusšnau strawau a wssemožnými léky, při čemž wždy též na spasenj gegich dussj swé zřenj bral, modljwage se s nimi, a zgednáwage gim duchownj útěchy, neb sám gim gi dáwage. Ostatnj některá okamženj, kteráž gemu při tak mnohých zaměstnáwánjch zbýwala, wynakládal na wyprossowánj a shromažďowánj dobrotiwých darů pro schowance swé, při kterézto přjležitosti neopominnl nikdy bjdu ubohých nesstastných živými barwami předstawowati, a začasté se podařilo gemu, že mnohá gednak necitelná srdce k autrpnosti pohnul. Přemnozj péčj a opatrowánjm geho uzdrawenj, laskawé zacházenj náboženského a předobrého muže wekegné wychwalugjcj a pokadek s čistotau w nemocnici geho wssudež patrný, rozmnožili počet pomoci u něho hledagjcjch tak, že nechtě žádnému přispěnj swého odepřjti, přinucena se widěl o prostrannějssj stawenj se ohlednauti. Geho tak dobrotiwá, přičinliwá, tak náramná láska posléz i mnohé newěřjcj tehdegssjch časů dusse pobjdla, že prospěssné podnikuutj nasseho, blahu trpjcjch zcela se wěnugjcjho Swatého radau i skutky podporowali, takže přemohl wssecky w cestě ležjcj překážky, a tudy prwnj trwagjcj památku prawé lásky k bližnjmu založiti mohl. Wždy pamětliw slow Spasitelowých, genž wssecka chudým prokázaná dobrodinj tak powažowati přisljbil, gakoby se gemu samému byla stala, přigal a opatrowal každého bez rozdjlu we gménu geho, a pokládal wssecko, čehož gemu ku přispěnj sslechetného gednánj geho se poskytlo, za dary od Neydobrotiwějssjho angelskỳma rukama podáwané. Těžké zkaussenj s nebes na sebe sesslané přetrpěl Jan ku podiwu swých spoluwěkých i potomnjch, když w stawenj, kteréž s neunawenau snažnostj sotwa dohotowil, a celé nemocnými

Digitized by Google

naplnil, oheň se zňal, a wzteklý plamen w okamženj se tak roznjtil, že žádný se neosmělil, nohau na práh geho wstaupiti. On gediný negen wssecky nemocné bez aurazu na zádech swých na bezpečné mjsto odnesl, nýbrž i postele a některé nábytky těchto ubohých zachránil. Powěst o tomto sslechetném podnikánj roznesla se po wssech zemjch, wssude se nemocnice zakládaly, a učennjci swatého Jana Božjho se do nich uwáděli. Tak powstal řád milosrdných bratrj [1]).

Ten (králjk), když byl uslyssel, žeby Ježjš přicházel z Judstwa do Galilee, odessel k němu a prosil ho, aby sstaupil a uzdrawil syna geho: nebo počjnal umjrati. Ubohý Otec wssecko wynaložil na uzdrawenj syna swého; ale na darmo. Wssecka lidská pomoc byla marná a on widj swého milého syna umjrati. Kam se wrhne, ke komu se uteče? W této potřebě, wssj lidské pomoci zbawen, zná gesstě geduoho spomocnjka, gehož rámě sahá, kam žádné lidské rámě nepostačuge, totiž Mistra nebeského, Krista Ježisse, o gehožto diwotworných skutcjch powěst se k němu donesla. K němu tedy spěchá a wážj dalekau cestu a prosj pokorně a wraucně: aby sestaupil a uzdrawil Syna geho, a když Pán prodlěwá, nastaupá a prosj opětuě, wolage snažně: Pane, sstup, prwé nežli umře syn můg! A hle, prosba geho nebyla osslyssena. I slyssj utěssené slowo: Gdi, syn twůg žiw gest. — A podobně i ty, milý křesťane, a wy wssichni, gimžto péče o nemocné swěřena gest. O, když wssecka wasse péče, wssecko wynasnaženj, wssecky oběti, kteréž o uzdrawenj nemocného bratra máte, gsau nadarmo, když wsseliká lidská pomoc gest maraá a nepostačitelná a když nebezpečenstwj smrti hrozj, aneb raděgi dřjwe, když nemoc nebezpečnau býti počjná: pak nemessteyte, a neliknugte a utečte se k lékaři a spomocnjku Kristu Pánu, a proste, aby sstaupil k němu w swátost oltárnj a posslednjho pomazánj. A nemagj-li přátelé twogi tolik lásky křesťanské k tobě, na bolestném lůžku w nebezpečenstwj smrti se nalezagicj křesťane: nebudiž ty sám sobě nepřjtelem, a nečekey, až stjn smrti obklječj tebe; nýbrž záhy, pokud gesstě čas gest, uteč se ke Kristu, zwoley s králjkem dnessnjho swatého Ewangelium, a reiž ponjženě se wssj strausseností: „Pane, sstup, prwé nežli umře syn twůg!“ W prawdě má-li kdo zwlásstnj pomoci a milosti Kristowy potřebj, gest to zagisté nemocný, genž bljzek smrti má se ze swěta odebrati. Ach, s gedné strany naléhá naň bázeň smrti, kteráž se bljžj, a saudu, kterýž mu nastáwá. Mák wssecko opustiti, což mu milého a drahého bylo, často dosti tuhé swazky lásky, přátelstwj a přjbuzenstwj, kteréž ho pautaly k milým, magj býti pogednau roztrženy, on pak sám má býti ode wsseho odtržen. Před sebau widj temný hrob, w kterýž má se uložiti tělo geho a wydati se čerwům za pokrm, a za hrobem widj wěčnost a na wěčnosti saud a sprawedliwého Saudce, gemuž bude muset aučet kládti ze wsseho žiwota swého. Dobře tu dj sw. Řehoř Welikỳ: „Hrůza roste, když se bljžj odplata sprawedlnosti, a když rozdělenj těla nastáwá; a čjm wjce přjsný saud se takřka dotýká, tjm wjce se dusse hrozj a děsj. A byk se upamatowali, že co wědj nikdy neopomenuli, hrozj se předc toho, čeho newědj, protože totiž sebe rozsuzowati a pogmanti nemohau, a tudjž když wýchod gegich ualéhá na ně, wělssj

[1]) Macana Wýbor str. 252. a 216. atd.

Digitized by Google

báznj se hrozj, tak že dj prorok: „Newcházeg w saud se služebnjkem swým, nebo nebude osprawedlněn před obličegem twým, nižádný žiwý“ [1]). Tuk zagisté i sebe zmužilegssj býwá otřesen, tratj srdce, a mysl geho přirozená klesá; a to tjm wjce, gessto sobě gest swědom mnohých poklésků a mnohé winy. Pokud gest člowěk zdráw a čerstwý, pokud ho rozkosse žiwota pozemského bawj a zaslepugj: málo si hřjchu wssjmá a nedbá naň; když pak ho ale opausstj swět a rozkoš geho, tu mu padá slupina s očj, tu gde do sebe a poznáwá ohawnost a zhanbu a welikost hřjchů swých a cjtj wssecku tjži gegich; a to tjm bolestněgi, gessto widj, že se musj pryč odebrati, a že mu nezbýwá času, aby naprawil, co byl zlého způsobil, aby shladil ostatky hřjchů a zlého, kteréhož byl natropil. Tjseň tato dělá mu smrt trpkau a hroznau. K tomu přigde také to, že gak s gedné strany bolesti a nesnáze nemoci tělo geho obtěžugj, s druhé pak strany weliká pokussenj dorážegj na dussi geho, genž poslednj bog bogugjc, zápasj s nepřjtelem spasenj lidského, kterýž neywjce dussi tjsnj, když má na wěčnost wkročiti. — Konečně pak, ačkoliw sprawedliwý rád umjrá a wždy hotow gest opustiti tento swět, kdykoliw Pán welj: předc gsau powinnosti i záwazky, genž působj, že často sobě přege a žádá déle žiwu býti; ne tak pro sebe, abrž wjce pro giné, o kteréžto pečowal a kteréžby osiřelé zůstawiti musil. Ký diw, že se ozýwá w srdci geho wraucj přánj: aby Pán prodlaužil žiwota geho pro milé tyto, ažby ge widěl zaopatřené, ažby na nich dokonal, což byl w lásce započal. —

Tok staw k smrti se bljžjcjho se křesťana — staw to trudný a žalostný, w kterémž zwlásstnj pomoci mu zapotřebj gest. A hle, Božský Wykupitel, genž w nižádné potřebě člowěka neopustil, gest mu nýbrž we wssech důležitých potřebách Spomocnjkem a Wykupitelem, nezapomenul naň také w tjsni nemoci smrtedlné. On sám zápasil se smrtj a pocjtil w plné mjře hrůzu gegj, když na Oliwetě, mage smrt před sebau, počal se rmautiti a teskliw býti, a pot gako krůpěge krwe cedil w rozporu těla s dussj; on sám bogowal bog smrti, a pocjtil welikau opusstěnost, když umjrage na křjži zwolal: „Bože můg, Bože můg, proč gsi mne opustil!“ A protož pamětliw gsa mdloby lidské a úzkosti umjragjcjch, přispěl gim hognau pomocj, ustanowiw swátost poslednjho pomazánj; gak to zwěstuge aposstol Páně sw. Jakob, an pjsse: „Stůně-li kdo z wás, uwedjž kněžj cjrkwe a nechť se modlj nad njm, mažjce ho olegem we gménu Páně; a modlitba wjry uzdrawj nemocného, a polehčjť gemu Pán: a gestliže gest w hřjssjch, budau mu odpusstěni“ [2]). A protož, milý křesťane, když ti nebezpečenstwj smrti bude nastáwati, nemesskey, abrž gdi a uteč se k Božskému Wykupiteli a užjwey, což ti w důležité potřebě této ku spasenj twému ustanowil, gakž dobře připomjná sw. Augustin, an dj: „Kdykoliw něgaká nemoc (nebezpečná) někoho potká, nebuďte hledáni wěsstcowé, proroci a hádačowé, . . . nýbrž nemocný ať se gediné důwěřuge w milosrdenstwj Božj. Nechť přigjmá s wěrau a nábožně welebnau swátost, a nechť žádá důwěrně od cjrkwe poswěceného olege, gjmžby tělo geho pomazáno bylo dle přjkazu sw. aposstola Jakuba“ [3]). A ginde dokládá: „Neslussj zanedbáwati rozkazu, gehož udjlj sw. aposstol Jakob: „Stůně-li kdo z wás“ atd.

[1]) Žalm 142, 2. Greg. l. 24. mori c. 7. [2]) Jak. 5, 14. 15. [3]) De rectit. cat. can.

Digitized by Google

Takto tedy, aby se strany tebe a pro tebe učinilo, žádey, gakož řekl swatý apoſtol Jakob, ano Pán sám skrze apoſtola swého. . . . Tento obživugjcj těla Páně doplněk též přigmauti se nezdráhey, synu můg, budeť on tobě na cestu potrawau přespasitelnau" [1]). —

Wſſak ale, aby ti, milý křeſťane, tato swátoſt žádaucj pomoc duſſe i těla způſobila, hlediž gi hodně přigmauti a tudjž k nj náležitě se připrawiti. Přede wſſjm gdiž do ſebe, zpytug weſſkerý žiwot swůg a hlediž w celoživotnj (generálnj) zpowědi dokonalé pokánj činiti za hřjchy weſſkerého žiwota swého, a ſice záhy, pokud myſl twá zdrawá geſt. Náboženský král Ezechiáš, když mu oznámeno geſt skrze proroka Jſaiáſſe: „Zřiď dům swůg, nebo umřeš;" obrátiw se k Bohu prawil: „Připomjnati ſi budu wſſecka léta swá w hořkoſti duſſe swé" [2]). A podobně ſluſſj i křeſťanu, když se wečer žiwota geho bliži, k myſli přiwoditi sobě uplynulý žiwot a w hořkoſti a kagicnoſti učiniti účet poſlednj a ſebe ſanditi, aby pak na wěčnoſti uſſel přjſného ſaudu. Když se kdo na dalekau cestu wydáwá, uwádj wſſe w pořádek, aučtuge, newěda zdaliž se wjce wrátj: čjmž wjce ſluſſj na umjragjcjho w pořádek uwoditi žiwot swůg a činy geho, an wj, že se ubjrá na dalekau cestu, na wěčnoſt, odkudž se wjce nenawrátj. A protož, milý křeſťane, newáhey: progdi weſſkerý žiwot swůg od maličkoſti až potud, a ſmiř se w prawé kagicnoſti s Bohem, se světem a s ſebau ſamým, s ſrdcem swým; koney pokánj, koney dokonalé a úplné pokánj, wěda, že co nynj nenaprawjš a neſhladjš, napotom nebudeš moci wjce naprawiti. — Pak gſa s Bohem ſmjřen, powoley Kriſta w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj k ſobě a ſpog se s nim. Rciž u wraucj zbožnoſti s králjkem dneſſnjho sw. Ewangelium: „Pane, ſeſtup prwé nežli umře syn twůg!" — Hle, ty máš potřebj utěſſitele a poſilnitele. Kdo wſſak může lépe potěſſiti a poſilniti tebe než Kriſtus, genž prawil: „Pogďte ke mně wſſichni, genž obtjženi gſte a gá občerſtwjm wás?" Ty máš potřebj wůdce na cestu do wěčnoſti, kterauž máš před ſebau: kdo může tuto býti lepſſjm wůdcem tobě než Ježjš, genž. gakž ſám prawil, geſt cesta, prawda a žiwot? Tyť máš potřebj obrance proti útokům nepřjtele: i koo můž lépe brániti tebe než ten, genž přiſſel, aby potřel ďábla a ſkatky geho? O, nemeſſkey a spog se s Kriſtem, s wěrným přjtelem duſſe swé, w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj, genž tebe neopuſtj, když tebe wſſecko opuſtj, genž tebe poſilnj, když ſjla twá bude kleſati, genž tebe wezme pod ochranu swau a prowodj tě do kragin wěčnoſti. — Takto přigaw naposled Kriſta, swého Božſkého Wykupitele, oddey se gemu s celau duſſj a s celým ſrdcem u wjře, naděgi a láſce; pewně důwěřuge se w něho, w geho pomoc a miloſt; a pak dokoney poſlednj djlo ſpaſenj swého: přigmiž ſwátoſt poſlednjho pomazánj.

Wſſak, abys tuto ſwátoſt tjm hodněgi přigjti mohl, wiz také, křeſťane milý, gakým způſobem se uděluge. Přigda služebnjk cjrkwe k nemocnému, pozdrawj přjbytku a přebýwagjcjch w něm řka: „Pokog domu tomuto a wſſem přebýwagjcjm w něm." Čjmž obywatelům geho, zwláſſtě pak nemocnému co dobrého, proſpěſſného a ſpaſitelného přege a wyproſſuge; dle ſlow Páně, genž wyſſlage učennjky swé prawil gim: „Do kteréhožkoli domu wegde-

[1]) De visit. infirm. lib. 2, c. 4. [2]) Jſai. 38, 15.

Digitized by Google

te, neyprwé rcete: „Pokog domu tomuto“ [1]). A w prawdě Pán přicházj gako angel pokoge, aby pokog ducha i srdce, pokog, genž překwyssuge wssecku mysl, způsobil a zgednal překbýwagicjm, zwlásstě pak tomu, genž ho neywjce potřebuge — nemocnému. Pak pokropuge kněz swěcenau wodau přjbytek a nemocného, řka s Žalmistau Páně: „Pokropiž mne ysopem a očisstěn budu, a obmyges mne a nad snjh zbjlen budu“ [2]), čjmž se dáwá nemocnému na srozuměnau, že Hospodin ho sice strastj nawsstjwil a awssak toliko za tau přjčinau, aby protiwenstwjm očisstěn byl k lepssjmu žiwotu, zároweň se také wzbuzuge, aby kagicjmi slzami smazal winu swau, by gednau bez skwrny dokonalý stál před trůnem Beránka; konečně pak chce ho potěssiti odpusstěnjm hřjchů, gehožto má nynj dogiti. Pak u wraucj a zbožné modlitbě obracj se kněz k Bohu a žádá: aby sesslal angela swého do přjbytku tohoto, genž by chránil, chowal, opatrowal a hágil w něm překbýwagicjch. — Na to wyslechnuw zpowěď nemocného a uděliw mu neyswětěgssj swátosti oltářnj, přistaupj k udělenj swátosti posledniho pomazánj. Dle přjkladu swatých apossolů, gák to Pán dle slow sw. Jakuba konati přikázal, skládá kněz ruku swau nad hlawau nemocného; čjmž znamená, že we gménu celé cjrkwe modlitbu tuto koná, zároweň i že naň s nebes pomoc Otce wssemohaucjho, milosrdenstwj Wykupitele, Syna Božjho a milost Ducha swatého wyprossuge, což i také činj prose: aby chorý skrze přjmluwu wssech swatých sde wssj moci bábla wyswobozen byl. Pak přistaupiw maže dle ustanowenj Páně sw. olegem očj, ussi, chřjpě, ústa, ruce i nohy w způsobu sw. křjže, modle se, řka: „Skrze toto sw. pomazánj a hogné milosrdenstwj swé odpustiž tobě Bůh, čjmžkoli gsi se prohřessil zrakem, sluchem, čichem, mluwenjm a chutnánjm, dotýkánjm, chozenjm a wůbec rozkossj těla.“ Potom pak u wraucjch modlitbách prosj Boha: by uzdrawil toho nemocného, uléčil rány geho, odpustil mu hřjchy a wssechny bolesti geho wnitř a uwnitř zapudil, aby s pomocj geho obnowen k předesslým powinnostem powolánj swého se opět nawrátil. Dále prosj: by shledl naň, genž mdlobau těla sklječen gest a občerstwil dussi geho, by pokárán a naprawen metlau geho pocjtil, že geho ljkem uzdrawen gest; aby pak sprossťěného nedúhu a obdařeného zdrawjm swau prawicj pozdwihl, mocj posilnil a obhágil, a opět cjrkwi swaté zdrawého nawrátil. Konečně pak podáwá nemocnému křjž Páně k poljbenj: aby oswědčil swau uctiwost a lásku k tomu, genž na něm pněl a mage důwěru w geho neskončené zásluhy takřka w rány geho se skryl a w nich dossel útěchy a pokoge dusse. A když nemocný na umjragicjho Spasitele zbožně patřj, když ho gako swatá máti geho obgjmá a snad naposledy k srdci tiskne: zdaž nemusj potěsseno býti srdce geho w tom, genž umjrage zgednal nám naděgi žiwota wěčného? Gakby se mohl hroziti smrti, patře na toho, genž swjtězil nad smrtj a odgal gj osten? —

Takto nabýwá křesťan na wěčnost se ubjragicj we swátosti sw. pomazánj wsseho, čehož mu potřebj gest a čeho hledá a žádá dusse geho. On nabýwá milosti Božj, genž w němž se rozhogňuge a činj ho sprawedliwým před Bohem, před gehožto saudnau stolici má předstaupiti. Nabýwá odpusstěnj wssednjch hřjchů ba i těžkých, z kterýchž se zpowjdati nemohl gakož i prominutj ostatků hřjchů,

[1]) Luk. 10, 5. [2]) Žalm 50, 9.

Digitized by Google

kteréž smrt mu shladiti bránj. „Ge-li w hřjssjch, budau mu odpusstěni.“ Nabýwá též pomoci proti přjlissnému strachu smrti, kteráž se bljžj, a saudu, genž mu nastáwá. „Polehčjt gemu Pán.“ — A čeho by se bál, čeho by se hrozil, gessto Pán gest s njm? Smrt ho nemůž děsiti; neb on wj, že gde s duchem k Otci a tělo že powstane k lepssjmu žiwotu. A saudu, proč by se bál? Wždyť bude saudcem geho Kristus, w něhožto wěřil, daufal a gehožto milowal. — Konečně pak nabýwá nemocný w swátosti posledniho pomazánj také častěgi zdrawj těla. „Modlitba wjry uzdrawj nemocného“; dj sw. apostol. Owssemť té milosti nenabýwá wždycky; poněwadž to wždycky neprospjwá, aby ozdrawěl; abrž ne zřjdka to napomáhá ku spasenj, aby člowěk opustil tento swět, kdež tak mnoho osidel ctnosti a spasenj dusse se mu klade.—A protož, milý křesťane, když nebezpečenstwj smrti bude tobě hroziti: nezbawug dussi swau tak mocného, tak wydatného prostředku spasenj, tak hogných a potřebných milostj. Nebog se powolati záhy služebnjka cjrkwe. Ouť nepřinássj tobě smrt; nýbrž přinássj tobě milost, pomoc a útěchu dusse, kteréž tak welice potřebugeš. Wykoney, co na prawého křesťana slussj, spokádey srdce swé, spog se s Pánem a posilň se tjm, čehož tobě na kragi wěčnosti podáwá geho swatá cjrkew; spokádey také dům swůg: pak budeš moci utěssenně odewzdati osud swůg do rukau geho, přigjmage co tobě usaudj: či smrt či žiwot. Dá-li ti žiwot, budeš žiw gemu — bude-li pak smrt losem twým, umjrati budeš Pánu. „Blahoslawenj, genž w Pánu umjragj!“

Když sest a sedmdesátiletý hrdina Karel, arciwéwoda Rakauský, následkem zanjcenj blány žebernj dne 26. dubna 1847 na smrtelné lůžko byl wržen, bylok to geho hlawnj péčj, aby se po nebeském léku ohlédl a se přigetjm swátosti umjragjcjch wraucně spogil s Bohem a Pánem swým, sůdcem a zprawcem tolikerých bitew a wjtězstwj geho, aby i w nastáwagjcjm posledniom zápasu swjtězil. Giž před tjm napomjnáwal oprawdowě swého zpowědnjka, aby ho, dá-li mu Pán tu milost, naposledy na nebe přjliš pozdě nepamatowal, řkáwage: „Welebnosti, nechtěgte mne tagiti, když se přibljžj má posledni hodinka, terauž ginj často lépe znamenagj, než umjragjcj sám; a pak dokládáwal: rcetež pak gen zrowna: „Wzhůru starý wogine! čas gest, abys se dal na pochod!“ Wssak nebylo toho třeba, neb wznessený tento nemocný byl sám pamětliw spasenj swého. Prwnj tauha geho na lůžku nemocném byla po Pánu a Spasiteli w neyswětěgssj swátosti; když pak tento s útěchau nebeskau se u něho uhostil, wztáhl rámě swé po swých djtkách, kterýchžby byl gessté rád gednau požehnal. Wssak toliko arciwéwoda Ferdinand nalezl swého umjragjcjho otce na žiwě, a spatřil, gak chtěl pozdwihnauti ramen swých, aby mu žehnal, wssak nemohl wjce. Okolo čtwrté hodiny z rána té noci byl dobogowán posledni bog [1]).

Gistý dástognik cjsaře Karla V., přeswědčen gsa o důležitosti swé posledni cesty na wěčnost, prosil Pána a cjsaře swého o propusstěnau ze služby, udáwage za přjčinu, že mezi zaměstnánjm swětským a umrtjm swým musj nějaký čas k přjprawě mjti. I pohnut přjkladem tjmto cjsař zanechal křesti bratru swému a králowstwj synům swým a připrawowal se podál hluku swěta k smrti. Když pak se cjtil na-

[1]) Kath. Blätter aus Tyrol 1847.

Digitized by Google

bezpečně nemocna, wykonal dożiwotnj (generálnj) zpowěď a přigal u wraucj zbożnosti tělo Páně a posledni pomazánj, pak prosil četný zástup lidu, genž byl přitomen za odpusstěnj slabosti a urážek swých. I rozkázal, by każdému byly otewřeny dwéře pokogika, w kterémž nemocný ležel: aby celý swět widěl, gak králowé tak i neynižssi z lidu smrtj pokořeni bywagj. Umřelt léta Páně 1380 [1]).

Slawný wůdce, polnj marssal Willar, byl w bitwě u Malplaketu roku (1709) tak těžce raněn, że ho chtěli dát zaopatřiti. I ponawrhli mu, że ho zaopatřj saukromj. Nikoliw, odpowěděl, nemohlo-li wogsko spatřiti Willara umjrati gako hrdinu, nechť ho spatřj aspoň umjrati gako prawého křesťana.

Rupert, král Řjmský, přigaw w nemoci swé swátost pokánj a swátost oltářnj, ale swátost posledniho pomazánj z gakési nesmyslné bázně přigmauti prodlewal. Zatjm pak na snažnau żádost náboženských a učených mužů, aby tak wýbornym lékem pro dussi i tělo nepohrdal, konečně swolil. Mezi udělowánjm té swátosti poslauchal pozorně ty modlitby, kteréž se cjrkew za zdrawj dusse i těla nemocného modlj, a pln obdiwenj zwolal: „W prawdě kdybych byl dřjwe widěl, gak welké účinky ta swátost působj, a gak obémn zdrawj prospjwá, gak to nynj slyssjm, dáwno bych po nj co neypobożněgi byl tauřil. I pozdrawil se opět, a drahně gesstě let maudře panowal a ctnostně dokonal" [2]).

Swatý Paschasius wypisuge w żiwotě sw. Adelarda, s gakau wraucj zbożnosti tento swatý posledni pomazánj přigal. Pjsse takto: Tázali gsme se ho, chce-li býti pomazán sw. olegem? magice gistotu, że nebyl břemenem hřjchu ztjżen. Na slowa nasse pozdwihl očj k nebi a prosil, aby se tak stalo. Gak mu bylo u srdce. Gak byl pohnut. Mage oči k Bohu obrácené, ruce pak roztażené, zwal Ducha swatého k sobě řka: „Nynj propusť, ó Pane, służebnjka swého w pokogi, neb přigal gsem wssecky swátosti tagemstwj twého. Což zbýwá wjce, než abych přissel k tobě?"

Kdyż k sw. Tereši, na smrtelném lůżku ležjcj, tělo Páně přinesseno bylo, powstala, ač welmi slabá byla, a twář gegj se rozgasnila nebeskau wraucnosti. Pak sepiala ruce swé a počala u wraucnosti srdce zpjwati sladkým a gemným hlasem. Spatřiwssi pak Ježjsse w neyswětěgssj swátosti oltářnj, zwolala u wraucnosti, że wssecky sestry byly welice pohnuty: „O Boże, żenichu dusse mé! Tak přissla konečně hodina, po kteréž gsem tak tauřila! Teď se spatřjme. Giż čas rozżehnati se s żiwotem tjmto. Nuże buď wůle twá! Giż přissla hodina, po kteréž gsem tak dychtiwě tauřila, kdeż se skončj mé wyhnanstwj a dusse má se s tebau radowati bude" [3]). —

Pane, hodiny żiwota nasseho gsau sečteny. Kdyż pak se přibljżj posledni hodinka nasse: nedey, abychom zesnuli snem smrti, dey nám poznati nebezpečenstwj, kteréž nám nastáwá, zároweň pak uděl milosti: abychom s tebau se smjřiwsse a tebe hodně přigawsse, tebau sjleni a podporowáni sskastně na wěčnost se odebrali. —

Neuzřjte-li diwů a zázraků, newěřjte. Těmito slowy pokáral Pán slabau wjru králjka, genž nedůwěřuge w Pána, gakoby nemohl w nepřjtomnosti swé uzdrawiti geho syna, żádal, aby s njm sestaupil do Kafarnaum. A důtka tato týká

[1]) Berault-Bariastels Kirchengesch. Bd. 14. [2]) Macana Wýbor str. 253. [3]) In vita ejusdem.

Digitized by Google

se wůbec nás wssechněch. Myk wěřjme toliko, pokudž widjme, a newěřjme, čeho newidjme a smysly neznamenáme. Tak na přjklad mnohý widj, gak Sodoma a Gomorha ohněm s nebe wywrácena gest, a wěřj w sprawedliwého Saudce a mstitele těchto měst; a wssak wěřj toliko w mstitele měst těchto, ne pak wůbec w swatého a sprawedliwého saudce, genž trestá každau neprawost; aniž wěřj, že ten, genž wyhladil města tato, že gednau podobně trestati bude wssecky smilnjky a ohawnjky. Wěřj sice, kdež widj znamenj, kdež gich ale newidj, newěřj a oddáwá se netečnosti a lehkowážnosti. — Tak wěřj také mnohá wdowa, že wdowa w Sareptě w čas hladu pomocj Hospodinowau skrze proroka Eliásse podiwně zachowána byla; widauc totiž znamenj. Nynj pak, gessto se neděgj takowá znamenj a diwy k zachowánj wdow, myslj, že nenj žiw a nepanuge wjce Otec wdow a sirotků; — newěřj, poněwadž newidj znamenj. Mnohý skljčený a saužený chudák wěřj w podiwné oswobozenj Israelských z utiskowánj egyptského a w záhubu pyssných a twrdých utiskowatelů gegich; wida znamenj. Že pak Bůh až posud a powždy gest týž mocný pomocnjk a silný Wyswoboditel wssech skljčených a saužených, tomu wěřiti přicházj mu za těžké, wida, gak utiskowatelé nuzných zhusta w přepychu a bez trestu hrdě sobě počjnagj, tak že se zdá, gakoby nebyl Bůh wjce autočisstěm potlačených; gessto se neděgj wjce znamenj, blesky s nebe gich neporážegj. aniž gich země pohlcuge. A protož až posud má platnost důtka, kterauž dal Pán Ježjš králjkowi: že swět newěřj, pokudž newidj znamenj, t. g. že k wjře má potřebj diwů, do očj bigicjch, a že potud wěřj, pokudž se mu moc a prozřetelnost Božj takowýmto nápadným způsobem gewj; wůbec pak, že z diwů a ze znamenj, kteréž se giž dály a gichžto má známost, newážj wjry i w oněch přjpadnostech a dobách, kdežto se Bůh negewj takowým podiwným způsobem; alebrž, že k wjře žádá nowých důwodů, aniž wěřj, pokudž se tyto neděgj.

Než gaká gest ta wjra, genž toliko na znamenjch spočjwá a na diwech se zakládá a kteráž gen potud pewná gest, dokudž widj znamenj? — Diwy se neděgj pro wěřjcj, nýbrž pro newěřjcj; aniž se děgj pro křesťany dospělé we wjře, nýbrž pro ty, genž gsau gesstě přjlis slabj a smyslnj, aby toliž galómsi postupem ku poznánj a k pochopenj duchownjch wěcj powzbuzeni a přiwedeni byli. „Nebo, gakž twrdj sw. Augustin, přemnozj oddáwagj se wjce obdiwowánj zázraků, než přemýsslenj o gegich přjčinách, gichžto poznánjm diwy přestáwagj býti pauze předmětem obdiwowánj. Protož gest třeba, aby tito lidé prostředkem widitelných znamenj, diwů a zázraků byli powzbuzeni: aby láskau Božj očisstěni a bljže s prawdau seznámeni gsauce, nepřestáwali na pauhém obdiwowánj.“ W prawdě diwy se neděgj, abychom se gim pauze diwili; nýbrž abychom zpytowali a pátrali po wyssjch přjčinách, z kterýchž pochodj a po účelu, pro kterýž se děgj. Gest to tedy smutná wěc, že gsau posud křesťané, genž k wjře swé magj potřebj diwů a znamenj. Slabým, lehkomyslným a newěrným by se musely neustále djti a opakowati; newěřjcj pak a bezbožnj mudráci gim newěřj a wykládagj sj ge, gakoby se děly přirozeným způsobem, právě gako pohanssti Řekowé a Římané diwy křesťanských wyznawačů za čáry a kauzly pokládali, nechtjce wěřiti w Krista a náboženstwj geho. Z toho patrno, že wjra toliko na zázracjch spočjwagjcj a tyto gediné za důwod magjcj, že takowá wjra nepostačuge k wzdělánj ducha a ussléchtěnj srdce, a že ani nepostačuge wěřiti w ony

diwy, o kterýchž se wyprawuge w pjsmě swatém, ač newidj-li se w nich to, což wyššjho gest, totiž ustawičné působenj wykupitelské lásky a moci Božj, genž wždy hogněgšjm a hogněgšjm měrau wěkům a národům se zgewuge. — Zagisté byli bychom přjlišpozadu na cestě prawého poznánj a maličtj we wjře a opowážliwj we swých požadowcjch, slowem, bylibychom téměř newěřjcj, kdybychom gen potud w Boha důwěřowali, pokudž nám swé moci a swé ochrany podiwným a zázračným způsobem okausseti dáwá. W tolikerých nesnázjch a potřebách, w tolikerých událostech se křižugjcjch, w bogi s žiwly a s mocj přjrody, w časech i w nečasech: co by se tu musilo djti wssudy zázraků, kdyby se moc a přjtomnost Božj wssudy makawým a patrným způsobem obgewiti měla, kdekoliw se wzýwá? Gak často by se musil russiti pořádek swěta, genž se zprawuge pewnými, od Boha ustanowenými zákony, gichžto wesškerá přjroda nutně poslauchá? — A kdož gsau ti, genžby se mohli swau sprawedlnosti, hodnosti, newinnosti a duchownjmi přednostmi a zásluhami tak trosstowati, gakoby měli u Boha právo na zwláštnj wýhody a na zázračnau geho pomoc a ochranu? Když krupobitj kolem wssecko zhubj, gakým právem může kdo žádati, by toliko geho pole bylo ussetřeno? Aneb když zemětřesenj wůbec wssecka stawenj kácj, neb požár plamenný ge trávj, proč by měl w těchto zřjceninách přjbytek toho neb onoho neporussený zůstati? A zuřj-li nakažliwá nemoc a hubj-li gich na tisjce: pročby se nesměla dotknauti toho neb onoho? W skutku, kdoby toho neb cosi podobného od Boha žádal, a znamenj od něho očekáwal, gewil by, že gest při neymenšjm soběckýčlowěk. A nepřicházj-li pomoc Páně, kterauž w takowýchto potřebách očekáwáme: chtělibychom proto ustáti u wjře w něho? aneb chtělibychom w pochybnost bráti geho moc, dobrotu a maudrost, a stěžowati sobě, že na nás zapomenul? Což kdyby Pán Ježjš nebyl uzdrawil syna králjkowa, bylby snad přestal býti Pánem a Wykupitelem swěta? Za tau přjčinau nečinil Pán Ježjš diwů, když gich zgewně žádali; a odepřel gich na prosto těm, genž toliko ze zwědawosti w malé wjře ge widěti žádali. W prawdě, kdož se w duchu a w prawdě Bohu klanj, nehledá žádných podiwných znamenj. On přestáwá na diwech, gimižto od počátku wjra Kristowa ztwrzena gest; gegj wýbornost a moc Božská, kteréž na sobě sám zakusil, gest mu pak tjm neylepšjm swědectwjm o prawdiwosti gegj. Cobychom saudili o tom, kdyby manželka od manžela, přjtel od přjtele a newěsta od zasnaubence swého žádala zwláštnjch a nadobyčegných důkazů lásky a wěrnosti; n. p. žádagjc aby skočil do wody neb do ohně, aneb, aby, gak wyprawuge německý básnjk, za dob rytjřských rytjř u prostřed lwů a tygrů se odwážil a od tamtud přinesl milence swé rukawičku na důkaz swé oddanosti a lásky? Prawá křesťanská láska a upřjmné přátelstwj nezná takowých pánowitých rozmarů, abrž přestáwá na přeswědčenj, genž má hlubšj základ w dussi a w srdci pewně sgednoceném. A podobně nežádá Bohu oddaná mysl diwů a zázraků, aby uwěřila, magjc u wšelikých proměnách osudu to pewné přeswědčenj, že genom ten, genž zkaussen a zkussen gest, bude patřiti w twář Spasitele swého. Tak gednali iři mládenci w Babyloně, gimžto se wyhrožowalo pecj ohniwau, a tak se wyslowili, když se gich tázal pánowitý král: „Který gest ten Bůh, genžby wás wytrhl z ruky mé? I prawili gemu: Netřeba nám o té wěci odpowěděti tobě. Nebo hle Bůh náš, kteréhož

Digitized by Google

ctjme, může wytrhnauti nás z peci ohně hořjcjho, a z rukau twých, o králi, wyſwoboditi. Pakli nebude chtjti, známo buď tobě, králi, že bohů twých nectjme a ſoſſe zlaté, kterauž gſi poſtawil, ſe neklanjme“ [1]). Gak mnoho mučennjků, gak mnoho ſlawných panen a wyznawačů čjtá cjrkew, genž ukrutně a potupně umučeni byli až k ſmrti, a w hroznych mukách swých ku Pánu wolali, aniž ſe dálo nějaké znamenj, gežby odſtraſſilo gegich proná ſledownjky a zabránilo gegich ukrutnoſti. Kdyby byli čekali na takowá znamenj, gak mnozj byli by muſeli odpadnauti? Wſſak oni nepotřebowali této zázračné pomoci; gegich pomoc byla u Pána, genž gim podal koruny wjtězſtwj. Kdoby tedy od Krista hlawně a zwlášſtě tělesných dobrodinj očekáwal, a toliko wyſwobozenj od časného zlého doſahnauti žádal: tenby zagiſté neznal, proč wlaſtně má wěřiti a čeho má daufati. Protož také chwálj ſwatý Auğuſtin wjru oněch obcj křeſtanſkych ſwého wěku, genž měli obyčeg kláſti knihu ſw. Ewangelium na hlawu nemocných, a tjmto proſtředkem léčiti boleſt hlawy neb zimnice; zároweň pak znamená, čehož poſud znamenati ſluſſj, řka: „Klade-li ſe ſw. Ewangelium na hlawu, aby zhogilo bolenj hlawy, čjmž wjce ſe muſj kláſti na ſrdce, aby zhogilo toto od hřjchu. Zdrawj ſrdce ſluſſj přede wſſjm hledati a od Boha žádati, gakž čteme w Žalmu: „Učiň, ó Pane, zdrawau duſſi mau; nebo zhřeſſil gſem tobě.“ „Ano k této duſſewnj ſpáſe a k wnitřnj pomoci magj hlawně a wlaſtně ſměřowati diwy, gichžto co křeſtané přede wſſjm máme žádati. —

A wſſak powſtáwá dalſſj otázka: proč Pán Ježjš přede tolik diwů konal za času swého pozemſkého přebywánj mezi námi? Proč ſe ſnjžil, aby nemocné uzdrawowal, ſlepým dáwal zrak, mrtwé křjſil.? Proč rozmnožil podiwným způſobem na pauſſti malau záſobu chleba, chodil po moři a wůbec proč tak mnohé a četné diwy twořil? A proč ze gména žádal, aby lidé z diwů ho poznali, že geſt Otec w něm a On w Otci? Co ſe odpowědi na tuto otázku dotýče, přede wſſjm ſluſſj tuto znamenati, že wjra w diwy ſe zakládá na nějakém tagemném a temném citu a tuſſenj, dle kteréhožto ſe máme za duchownj bytnoſti, genžby dle rozumu a wůle owſſemk měli wládnauti nad přjrodau a wýſſe ſtáti a mocnějſſjmi býti, nežli oſtatnj tworowé, genž ſledugj toliko pudů w žiwotě ſwém. A protož neſchází ani tomu neydiwočegſſjmu gakéſi tuſſenj, že kdyby bylo zůſtalo wſſecko tak, gak to původně Twůrce uſpořádal, žeby člowěk měl wyššj moc nad přjrodau, než gakéž nynj požjwá. Že pak tomu tak nenj, že i on nynj přjrodě geſt podroben, a že geſt od nj w mnohém opanowán, že mocnoſti přirozené nepřátelſky naň doražegj, že muſj ſnáſſeti boleſti a utrpenj, a že konečně od ſmrti býwá uchwácen a že w poruſſenj wydáno geſt geho tělo: to přicházj od hřjchu, gak žaloſtnj prorok: „Spadla koruna hlawy naſſj: běda nám, že gſme zhřeſſili“ [2]). Toliko odwrácenj od Boha winau prwotnjho hřjchu oblaupilo ducha původnj této důſtognoſti a wzneſſenoſti a panowánj nad přjrodau a uwodilo rozpor w člowěku. Uléčenj ſmrtelné rány té a uwedenj člowěka w původnj ſtaw a hodnoſt geho bylo úlohau wykupitelſkého dila Spaſitele, Krista Ježjſſe. A protož weſſkerj diwowé, kteréž konal Pán Ježjš, wztahugj ſe na obnowenj tohoto původnjho pořádku a uwedenj člowěčenſtwa w původnj ſtaw dokonaloſti

[1]) Dan. 3, 16—18. [2]) Pláč Jer. 5, 16.

Digitized by Google

a blaženosti, na obnowenj panowánj ducha lidského s Bohem smjřeného nad tělem a wesskerau přjrodau — oni takřka wyobrazugj a wyznačugj w části a w malem, co se pak dálo w celku a we welikém w djle wykaupenj lidského. Tok prwnj přjčina diwů Páně. Poněwadž ale pokolenj lidské toliko u wjře w Krista mohlo se wykaupenj geho státi aučastno, konal také Pán Ježiš diwy, aby lidi k wjře a oddanosti přiwodil. Diwy geho tedy nebyly z počátku pro wěřjcj, abrž pro newěřjcj. Neb prwé nežli lidé o Kristu a o wykaupenj geho co wěděli a o tom přemýssleti a bljže toho uważowati mohli: třebať, aby něgakým zewněgssjm nápadným znamenjm byli naň pozorny učiněni, aby wěřili w něho gakožto w Messiásse, gemu se oddali a pak w posluſſenstwj ho následowali. K čemuž owssem dobře napomáhaly diwy a zázraky, w nichžto se moc Božj patrně a swětle obgewila a z nichžto bylo patrno: že ten, genž tyto diwy we gménu geho koná, gest od něho poslán a tudjž se slyssety má; tjm wjce, gessto z nich netoliko bylo patrno, že Kristus gest od Boha sesłaný Messiáš, nýbrž i zkegmým a gasným způsobem se w nich wyznačowala powaha, welebnost, moc a důstognost úkadu geho gakožto Wykupitele. Nebo Messiáš se progewil w diwech swých gakožto Pán nad wesskerými twory a nad celau přjrodau, gakožto způsobce nowého žiwota a spomocnjk we wsseliké nauzi a strasti a gakožto milosrdný slitownjk a přjtel skljčených a w hřjssjch ležjcjch — slowem gako obnowitel porusseného člowěčenstwa. Kdo pak geg u wjře za takowého měl a gemu se oddal, ten také přigal rád a ochotně geho slowo, pozorowal a obdiwowal geho žiwot, widěl a uważowal geho utrpenj a smrt, a wida pak geho oslawenj a na nebe wstaupenj, shledal: že wsseczko, co činil, co ustanowil, čemu učil, od Boha ztwrzeno gest; že wůbec žiwot geho gest welké a podiwné djlo, plné maudrosti a milosti; slowem: uwěřil w něho. A wssak teď wěřil w něho netoliko gakožto wssemocného spomocnjka, nýbrž gakožto Spasitele swěta; a wěřil netoliko pro ten neb onen diw, nýbrž wěřil pro podiwnau maudrost a milost, kteráž se u wesskerých skutcjch a w celém djle geho obgewowala. Wssak ale gakož se chopil u wjře Krista co Spasitele swého, tanž měrau uchopen gest od něho; gsa totiž geho prawdau a milostj duchownė přetwořen, mysli obnowen, widj, že gest prost hřjchu a zatracenj, a pocikuge se býti plu lásky Božj a utěssené naděge. Nynj pak u žiwém tomto wědomj nadpřirozeného tohoto přetwořenj a u blahém citu wnitřnjho pokoge a blaženosti nebesské, kteréž w Kristu požjwá, wěřj tjm pewněgi a wěřj nynj netoliko pro zewněgssj tato znamenj, diwy a zázraky neb skutky, nýbrž wěřj pro wnitřnj zkussenost, w kterézto pewně přeswědčen gest o prawdiwosti a o Božstwj Krista Pána a wjry geho, mage za to: že ten, genž činj člowěka uwnitř tak dobrého, sprawedliwého, spokogeného a blaženého, že gest w prawdě geho Spasitelem. Pak dj a rád wyznáwá: „Gá to cjtjm a ze srdce gsem přeswědčen, že ten, genž k Bohu wede a s Bohem spoguge, od Boha gest.

Kdo gest tedy počátečnjk we wjře a kdo gest dokonalý? Zdaž nenj počátečnjkem ten, genž wěřj toliko pro zázraky, kteréž Kristus konal; onen pak, genž wěřj pro djlo, kteréž byl wykonal a gehož moci w dussi swé okaussj: zdaž nenj mnohem dokonalegssj? A protož dobře se dá pochopiti, gak se to dělo, že ač Kristus Pán mnoho znamenj sám konal, předce to tressal, když mnozj toliko na zewněgssjch zna-

Digitized by Google

menjch těchto lyjce a na nich přeſtáwagjce, dále nepokročili, aniž doſpěli k živému obcowánj s njm. Diwy a znamenj gſau toliko počátek wjry. Kdož gimi pozornym a wěřjcjm učiněn geſt, má dále pokročiti, totiž má u dokonalém poſluſſenſtwj nowý žiwot započjti, w kterémžto pak ſe powzneſe k wyššjj wjře a k pewněgſſjmu přeſwědčenj, genž ſpočjwá na wnitřnj zkuſſenoſti, w kterézto ſe widj ſkrze Kriſta a w Kriſtu duchem a myſlj obnowena, pozdwižena, utiſſena a oblažena. Pak geſt wjra geho pewná, kterauž mu žádný neznaboh aniž žádná pochybnoſt odnjti nemůže. W tom ſmyſlu dj ſw. apoſſtol Pawel: „Židé zázraků žádagj, i Řekowé hledagj maudroſti: my pak kážeme Kriſta ukřižowaného, Židům zagiſté pohorſſenj, národům (pohanſkým) pak bláznowſtwj, nám pak powolaným Božj moc a maudroſt“ [1]). Spočjwá-li wjra naſſe na takowémto základu, pak nebudemek zagiſté žádati znamenj a diwů; nýbrž budeme wyznáwati se ſw. Pawlem: „Žiw gſem u wjře w Syna Božjho, kterýž zamilowal mne a wydal ſebe ſaméhо za mne“ [2]). Z toho, což ſwrchu řečeno geſt, geſtit také patrno, proč za naſſich časů ſe neděgj diwy a zázraky tak zhuſta, gako za času Kriſta Pána a prwnjch dob cjrkwe ſwaté? Za prwnjch časů cjrkwe bylo to owſſem ginák. Učenj Páně bylo zúplna nowé a pohanſkým bludům a mrawům zcela odporné; tudjž bylo třeba diwů a zázraků, pokudž by lidé w lůnu cjrkwe neodroſtli a ze wnitřnj zkuſſenoſti o prawdiwoſti a dokonaloſti geho ſe nepřeſwědčili. Swatý Jan Zlatoúſtý a ſw. Řehoř wyſwětlugj to w podobenſtwj mladého a nowě wſazeného ſtromu, genž potřebuge ohraženj a častého zalé-wánj, až by wzroſtl a mohl bauři a giným nehodám wzdorowati. Pokudž wjra Kriſtowa ſe podobala nowému autlému ſtjpenj, chráněna geſt mnohými proſtředky s hůry, když pak ſe ſeſilila a zakořenila, nemák owſſemk této zwláſſtnj ochrany potřebj. A na počátku cjrkwe měli mnozj wěřjcj dar zázraků; nynj ſe to nalezá zřjdka i u ſwatých, geſſto wjra pewně zakořeněná toho wjce nemá potřebj. W prawdě bylo by to nám k zahanbenj a na ſwědectwj tupoſti a ſurowoſti myſli naſſj, kdyby po tolika wěků, a tak welikých a znamenitých aučincjch ſw. wjry Kriſtowy, bylo třeba geſſtě ku podpoře wjry zewněgſſjch znamenj a diwů; ač, gakž dj ſw. Alfons z Liguori, „tyto ſe poſud djti mohau k obrácenj pohanſkých národů, gakož nalézáme w poſledujch ſtoletjch w Indii, kdež ſw. Frantiſſek Xawerſký a ginj mnozj hlaſatelé ſw. Ewangelium zázraků bez počtu gſau wykonali“ [3]). Dobře tedy pjſſe ſw. Auguſtin: „Nenj připuſſtěno zázrakům těm (gak za časů prwnjch ſe děly) trwati až na naſſe časy: aby nehledala duſſe wždy toho, což geſt widitedlného, ano aby lidſké plémě nenſtydalo wſſedноſtj těch wěcj, gichž nowoſtj ſe rozněcowalo. Prawdak, nepřigjmagj až po tu dobu pokřtěnj, když ſe na ně ruka klade, Ducha ſwatého tjm způſobem, aby mluwili gazyky wſſech národů; aniž pak i pauhým ſtjnem mimogdaucjch hlaſatelů Kriſtowých nemocnj uzdraweni bywagj: a geſtli co takowého ſe ſtalo, o čemž že pozděgi pominulo, patrno geſt. Aniž pak, dokládá ſw. Auguſtin dále, co gſem řekl, tak bráti ſe má, gakožby ſe wěřilo, že nynj we gménu Kriſtowě zázraky ſe neděgj. Nebok mně ſamému, když gſem tu knihu pſal, giž powědomo bylo, že u těl mučennjků Milánſkých w témž městě newidomý prohlédl;

[1]) I. Kor. 1, 22. 23. [2]) Gal. 2, 20. [3]) Prawda náb. křeſt. odděl. 3. k. 1.

Digitized by Google

mimo některé giné diwy, gichž tak mnoho i w tyto časy se děge, že ge ani wssecky poznati, aniž ty, gež poznáwáme, wyčjsti nelze.“ A ginde dokládá: „Proč nynj, táhj se (odpůrcowé sw. náboženstwj), proč nynj se neděgj také ti diwowé, o kterýchž prawjte, že se dějí? Mohl bych owssem říci, že prwé nežli swět uwěřil, k tomu gsau potřebni byli, aby uwěřil. Kdož pak gesstě posud diwů gest žádostiw, k tomu cjli aby uwěřil, w prawdě sám nemalým diwem gest, an newěřj, když gjž wssecken swět wěřj. Než ale proto neprawjm toto, aby se newěřilo, že i předessljj diwowé kdy se byli stali“ [1]). — W prawdě swaté náboženstwj Kristowo w swět uwedeno a skoro gjž po dewatenácte wěkú w něm působjcj gest gjž samo w sobě důkazem prawdiwosti a spasitelnosti swé, na kterémž každý, kdož dobré wůle gest, bezpečně přestati může. Kdož wssak, gsa zlé wůle a porussenéhо srdce, newěře a bezbožnosti se wydal: ten neuwěřj, byť i každý den diwy před očima geho se dály — on ge raděgi upře, než aby uwěřil. Když bohatec pohřben w pekle se trápě pozdwih očj, spatřil Lazara w lůně Abrahamowě, a nemoha u Abrahama občerstwenj dogjti, prosil ho, aby aspoň Lazara poslal do domu otce geho k bratřjm a ať gim swědčj, aby také oni do toho mjsta muk nepřissli. I řekl gemu Abraham: „Magjť Mogžjsse a proroky; těch ať poslauchagj. A on řekl: Ne otče Abrahame, ale kdyby kdo z mrtwých k nim přissel, budau pokánj činiti. I řekl mu (Abraham): Gestliže Mogžjsse a proroků neposlauchagj, ani, byť kdo z mrtwých wstal, uwěřj“ [2]). —

Ostatně pak slussj znamenati rozličné stupně wjry, na kterýchžto se nalézal králjk w dnessnjm sw. Ewangelium. Zprwu toliko wěřil, že má Pán Ježjš moc uzdrawiti syna geho na smrt nemocného, kdyby gen k němu chtěl do Kafarnaum přigjti. „Sestup Pane, prwé nežli umře syn můg.“ — Pak i wěřil, že Pán Ježjš může syna geho i w nepřjtomnosti swé uzdrawiti. „Gdi syn twůg žiw gest;“ dj gemu Pán Ježjš. „I uwěřil člowěk řeči, kteraž mluwil Ježjš, a ssel,“ gakž dokládá sw. Ewangelista. — Konečně pak uwěřil, že gest Ježjš zasljbený Messjáš. „A uwěřil on, i wessken dům geho“; přeswědčiw se totiž, že nemocný syn geho w tuže hodinu se lépe měl, w kteraž řekl gemu Ježjš: Syn twůg žiw gest. — A tak se to má wůbec. Wjra béře počátek swůg obyčegně w nauzi; ale prawá moc a pewnost gegj přicházi z lásky. Owssemť s gedné strany patrno gest, že láska má kořeny swé we wjře a na wjru se zakládá: neb gakž bychom mohli milowati toho, w něhožto newěřjme? A wssak rowněž gest gisto, že pewnost a utěssenost wjry z lásky plyne; neb kdo newěřj rád w toho, gehožto miluge? Tau přjčinau také nabyla wjra otce w dnessnjm sw. Ewangelium prawého swětla a utěssenosti teprw, když uzdrawenj nemocného syna naplnilo srdce geho a wessker ých domácjch wraucjmi djky a planaucj láskau k Ježjssowi. W prawdě — ten, gehožto milowali a gehož tak wraucně milowali, musilť býti Messjáš — a uwěřili w něho. Wůbec platj prawda: Gaká láska, takowá wjra. K čemu přikládá člowěk srdce, w to také wěřj. Přilož gen srdce k penězům a k zbožjm pozemským a tyto budau dogista swrchowaným statkem — bohem twým, a ty w

[1]) Aug. Lib. 1. Retract. c. 13. De civit. Dei lib. 22. c. 8. [2]) Luk. 16, 27—31.

Digitized by Google

ně budeš wěřiti. Neb přilni srdcem k nějaké osobě a ona bude modlau twogi a ty wěřiti budeš w ni, nedbage, ge-li hodna čili nic. Co tobě dj, to gest prawda, co sljbj, gest ti neomylné a gistě, a co činj, zdá se ti býti sslechetné a wýborné: a to proto, že gi miluges. Tak gest to wesměs: srdce a láska geho působj welice na wjru člowěka. A protož, milý křesťane, bdiž nad srdcem swým, abys ho nepřikládal k marným a gessitným wěcem a nebyls podweden. Přilož raděgi srdce swé k Bohu a k tomu, což Božího gest: pak budeš rád a ochotně wěřiti w Boha a w swatau prawdu geho. Wjra twá bude tjm wraucněgssj, čjm wraucněgssj gest twá láska. Budiž čistotný, Bohu oddaný a lehce uwěřjš, že čistota a newinnost srdce gest swrchowanau důstognostj a blaženostj dusse. Pozdwihng dusse swé u wraucj a zbožné modlitbě k Bohu, trwey na modlitbách a w rozgjmánjch; čjm častěgi a srdečněgi to činiti budeš, tjm wjce budeš wěřiti w Boha a w blaženost a utěssenost obcowánj s njm: neb ty ho budeš mjti w srdci, u něho dljti duchem a budeš se cjtiti blažena w pozdwiženj ducha swého k němu. Naopak ustaň od modlitby a od wraucnosti swé, ztratjš Boha; on bude tobě obtjžným, gehož bysi se rád zhostil, a náboženost a modlitba wůbec se ti budau zdáti býti wěci, kteréž se mohau zanechati dětem a mnichům. — Wssak ale, snad sobě stěžuges: že nemůžeš přigjti k pewnému přeswědčenj, že důkazy sw. wjry, kteréž se ti předkládagj, tobě nepostačugj, a že nelze ti dospěti k utěssené a žiwé wjře Příčiny toho mohau býti rozličné; gmenowitě nesmj se zapomenauti: že gest pewná, utěssená a žiwá wjra dar Boží, za kterýž slussj prositi. Zwlásstě pak bývá hlawnj příčinau newěry nedůstatek lásky. Nedomnjwey se, že lze donutiti někoho k wjře důwody, odporuge-li uwěřiti srdce geho. Láska musj býti wjře nápomocná, a neočekáwey pewné a žiwé wjry w srdci lásky prázdném. Protož napraw zprwu srdce swé, pak postačj tobě důwodowé prawdy wjry swaté, a wjra twá sama bude pewná a utěssená. Fariseowé wjdali skutky, kteréž činil Pán Ježjš, tudjž nescházelo gim na důkazech, aby se přeswědčili o prawdiwosti geho učenj. Než wssecko toto nic neprospělo, gessto ho nenáwiděli a tudy nalezli wždy wýmluw a námjtek dost. Králjk pak w dnessnjm sw. Ewangelium ani toho netussil, žeby bylo možné gemu námjtky činiti — on byl pewně přeswědčen o Božské důstogaosti a o seslánj Páně; nebok ho sobě zamilowal a w této lásce pewně wěřil w něho.

A protož srdce čisté a přjmé stwoř w nás, ó Pane, a rozněcug w něm lásku k tobě: abychom hognj a wraucj w lásce k tobě tjm pewněgi wěřili a gsauce pewnj we wjře, w lásce a sprawedlnosti prospjwali a gednau se stali wěčné blaženosti aučastnj, kteraužs dáwáš wssem, genž tebe milugj. —

Žalostný byl počátek dnessnjho sw. Ewangelium; tjm radostněgssj pak gest konec geho. Neb gak dokládá ke konci sw. Ewangelista: uwěřil on (králjk) i dům geho wesskeren; když totiž se přeswědčili, že mocj a působenjm Krista Pána geho syn na smrt nemocný uzdrawen byl — S prawdau může se tu říci o domu králjkowu, co pozděgi řekl Spasitel o domu Zacheowu: že se stalo spasenj tomuto domu. A blaze takowému domu, kterýž se s takowým spasenjm potkáwá! Zagisté, tu patrno, gak mnoho na hospodáři záležj. Gaký hospodář takowá čeládka, dj přjslowj. A maudrý Sirach ztwrzuge to řka: „Gaký gest saudce lidu, takowý gsau i služebnjci geho: a gaký gest zprawce města, tako-

wjt gsau i obywatelé w něm" [1]). A protož každý hospodář měl by k tomu se přičiniti, aby dobrým přjkladem wssecka čeleď geho k gednotě wjry a k pobožnému obcowánj přiwedena byla. Pěkná zagisté a sslechetná wěc gest, když se s prawdau řjci může: tento hospodář wede katolickau wjru a s njm wssecek dům geho; tento hospodář pilně se modlj a s njm wssecek dům gest bohabogný; dáwá rád almužnu a wssecek dům s njm; gest pokorný a wssecek dům s njm; častěgi w roce k Božjmu stolu chodj a wssecek dům s njm. O gak to krásně wyhljžj w takowém domě, kde hospodář, hlawa a zpráwce domu, gest takřka knězem domácj pobožnosti; s čeledj se modlj, sám gj dobrým přjkladem u zbožnosti předcházj a k nábožnosti a bohabognosti gi wede. Tuk zagisté položen gest pewný základ ctnosti a mrawopočestnosti. Nábožná čeleď zagisté gest také poslussná; neb ona powažuge hospodáře za zástupce Božjho; onak gest také pilná, wěrná a swědomitá; neb ona slaužj pro Boha a pro nebeskau mzdu; podobně gest i trpěliwá a tichá, očekáwagjc giného lepssjho žiwota. K tomu gest také sworná a snássenliwá, magjc se za čeleď otce nebeského a bližnjho za djtko geho. Bohabognost gj chránj od tagných přestupků, sjlj gi w slabosti, podporuge gi w dobách pokussenj, wůbec činj gi dobrau a sslechetnau, prawau to čeledj podlé srdce Božjho. A owoce toho okaussj neywjce hospodář sám, w gehožto domě panuge pokog, pořádek, swornost, čistota, wěrnost a wsseliký usslechtilý mraw a s tjm zároweň také požehnánj Božj. Na opak gak zpustlá gest čeleď, o kterauž hospodář nedbá; domnjwage se, že když gi nakrmil a gi mzdu wyplatil, ostatně si gi ani wssimnauti nemusj, gen když wykoná práci swau. Gesstě hůře gest to, když hospodář předcházj čeleď zlým přjkladem, a gi k newěře neb bezbožnosti swádj. Zagisté, byť i z počátku čeleď sebe lepssj byla; negsauc k dobrému wedena neb dokonce k bezbožnosti swáděna, brzy se spustj Boha, počne zanedbáwati modlitby, chrámu a služeb Božjch, a tauž měrau oddá srdce swé swětu a rozkossem geho; pak klesne w bezbožnost a upadne w mnohé neprawosti. Owocj pak toho musj prwnj a neywjce okaussetí hospodář sám. Čeleď nemagjc u wážnosti Boha a swaté náboženstwj geho, newážj si také hospodáře; negsauc wěrná Bohu nenj také wěrná hospodáři, s náboženstwjm ztratj wssecku swědomitost, wraucnost a sslechetnost mysli, neposlauchá, odmlauwá, pracuge toliko na oko, podwádj a okrádá hospodáře, gak gen může; nic gj nesmj přikázati, nic se gj nemůže swěřiti, s ničjm se nemůže na ni zpoléhnauti. Pak owssem nařjká, běduge a stěžuge sobě: že nenj možná s čeledj obstáti. Nechť nařjká sám na sebe bezbožný hospodář; nebo on gest hlawnj přjčinau mrawnj zkázy čeledi swé, zbawiw gi wjry a nábožnosti. — A co odpowj gednau sprawedliwému saudci, genž požádá dusse čeledi z rukau geho, gemužto gi swěřil, gehožto péči gi odkázal? —

Než, tážeš se, křesťanský hospodáři, gak to mám započjti, gak si mám při tom počjnati, abych čeleď swau k pobožnému žiwotu a obcowánj přiwedl? Přede wssjm hlediž mjti wážnost a lásku u čeledi swé, nemáš-li té, nic newyřjdjš. Čjm wjce gsi wážen a milowán u swé čeledi, tjm mocněgi působiti bude slowo twé a twůg přjklad. Protož wystřjhey se přede wssjm wsselikých wássnj a neprawostj; wůbec wsseho

[1]) Sir. 10, 2.

což nesluſſného a hřiſſného geſt, gednak u ſwé čeledi málo wykidjš. Požjwáš-li wážnoſti a láſky u ſwé čeledi, pak budiž twau hlawnj péčj, abys gi dobrým příkladem ſám předcházel, zwlášſtě w náboženoſti. Padey ſám na kolena a koney nábožně ſwé rannj i wečernj modlitby, a modliti ſe bude také čeládka twá; nawſſtěwug pilně chrám a bude i čeleď s tebau choditi do chrámu; choď pilně k zpowědi a k ſtolu Páně, a čeládka twá bude následowati tebe. Gak ginak! Oči čeledi gſau obráceny na hoſpodáře; ona ſe řjdj dle ſlow geho, wjce pak dle ſkutků geho; geho žiwot, geho gednánj a počjnánj geſt gj wzorem a příkladem. Na darmo mluwjš, na darmo nápomjnáš, křeſtanſký hoſpodáři, čeleď ſwau, ſám-li tak nečinjš. — K dobrému pak a wýbornému příkladu přidey také maudrau kázeň. Přidey k příjnoſti mjrnoſt a láſku, a netrp nic neprawého, nic bezbožného w příbytku ſwém. Bdiž bedliwým okem nad ſwau čeledj, a hleďiž záhy napomjnánjm, warowánjm, treſtánjm a káránjm odſtraniti a zameziti wſſecko, cožkoli ſe neſrownáwá s křeſtanſkým mrawem a geſt na ugmu náboženoſti. Gmenowitě netrp bezbožného neb bohaprázdného ſlužebnjka w domě ſwém, aby giných nepokazil a neſwolal na dům twůg kletbu mjſto požehnánj. Sám pak hleďiž také přidržowati čeleď ſwau k domácj pobožnoſti. Neſlyš ſe ſwolati ge k ſpolečné modlitbě, k ſpolečnému duchownjmu wzdělánj a gako nějaký kněz domácj pobožnoſti s nimi ſe modliti aneb gim z duchownj knihy něco předčjtati. Wěř, že tjm nic neztratjš, nýbrž tjm wjce uctiwoſti, láſky a wážnoſti ſobě u čeledi zjſkáš. Tak to bywalo ginby, tak ge to poſud, kde zbožnoſt přebywá, a tak to má wůbec býti, má-li ſe opět wjra a křeſtanſký mraw w příbytcjch uhoſtiti. A protož dobře pjſſe ſw. Auguſtin: „Nechať każdý hoſpodář uzná, že geſt w domě ſwém takřka kazatelem, a že i pod tjmto gménem geſt powinen otcowſkau láſkau rodině ſwé. Pro Kriſta a žiwot wěčný nechť napomjná čeledi ſwé, nechť gi wyučuge, treſtá, láſku gj prokazuge, a při tom kázně ať nezanedbáwá. Takto bude we ſwé domácnoſti duchowujm, ano w giſtém způſobu bude wykonáwati i biſkupſký úřad, ſlauže Kriſtu, aby napotom byl s ujm na wěky“ [1]). Podobně pjſſe také ſw. Jan Zlatoúſtý w ten ſmyſl: „Każdý může, pokud gen chce, býti učitelem bratřj ſwých. Prawdať, ty nemůžeš wyučowati wſſechen lid; ale můžeš naprawiti čeládku ſwau. A těchto žáků nenj přes příliš mnoho nad ſjlu twau, a wyučowánj takowé nepřewyſſuge mjru wědomoſtj twých; alebrž prawě ty můžeš takowé lidi k řádnému rozumu snáze přiwoditi, než kazatel a kněz. Tento bywá u tebe genom gednau nebo dwakráte do týhodne: ty pak, mage dotčené žáky ſwé każdý den okolo ſebe, můžeš dobrá naučenj dáwati ſwé čeledi i wečer, i u ſtolu, ano i po celý den“ [2]).

Surius předſtawuge blahoſlaweného Eleázara, hraběte, wſſem předſtaweným a pánům za gaſný příklad náboženoſti. Wſſichni, genž žádali býti w ſlužbě geho, muſili zachowáwati následugjcj prawidla: Każdého dne muſili ſlyſſeti mſſi ſwatau. Žádný ſe neſměl ſmrtelným hřjchem úmyſlně poſkwrniti, ginak bez prodlenj ſlužbu ztratil. Nařjzeno bylo také każdý týden ze ſwých hřjchů ſe zpowjdati a gednau za měſjc k ſtolu Páně přiſtaupiti. Žádný neſměl přiſahati, ani zlořečiti, neb coſi ohawného mluwiti. Křiky, ſwáry, různice neby-

[1]) Tract. 51. in evang. Joan. [2]) In homil.

Digitized by Google

ly trpěny; a ubljjil-li kdo ginému, hned se musil smjřiti.

Podobně, nakládal i swatý Kazimjr, syn Kazimjra III., krále polského, s služebnjky swými wždy wljdně a přjwětiwě, a dáwal gim mzdu slussnau w určitý den. Týž princ ale byl toho bedliw, aby služebnjci geho Pána Boha se báli, a proto gich také příkladem swým k pobožnosti podněcowal. Dopustil-li se který gaké rozpustilosti, hned ho přjsně pokáral; polepssil-li se, měl se k němu zwlásstnj laskawosti: zůstal-li zarytý, bez odkladu ho ze služby propustil.

Modlitba cjrkewnj.

Wssemohaucj milosrdný Bože, račiž wssecko, což se nassemu spasenj protiwj, milostiwě odwrátiti, abychom gsauce na těle a na dussi wssj překážky prosti, swobodnau myslj plniti mohli, což k službě twé přináležj. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle dwadcátá prwnj po swatém Duchu.

Ewangelium swatého Matausse 18., w. 23—35.

a onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým podobenstwj toto: Podobno gest králowstwj nebeské člowěku králi, kterýž chtěl počet kláti se služebnjky swými. A když počal počet kláti, podán gest mu geden, kterýž mu byl dlužen deset tisjc hřiwen. A když neměl čjm zaplatiti, kázal ho Pán geho prodati, i ženu geho a děti, i wssecko, což měl, a zaplatiti. Tedy padna služebnjk ten, prosil ho, řka: Poshowěg mi, a wssecko zaplatjm tobě. I slitowal se Pán nad služebnjkem tjm, propustil ho, a dluh gemu odpustil. Wyssed pak služebnjk ten, nalezl gednoho ze spolusložebnjků swých, kterýž mu byl dlužen sto peněz; i chopiw se ho, hrdlowal se s njm, řka: Zaplať, což gsi dlužen. A padna spolusložebnjk geho, prosil ho, řka: Poshowěg mi, a wssecko zaplatjm tobě. On pak nechtěl; ale odessel a dal ho do žaláře, dokudžby nezaplatil dluhu. Widěwsse pak spolusložebnjci geho, co se dálo, zarmautili se welmi, a přissli a powěděli pánu swému wssecko, což se bylo stalo. Tedy powolaw ho pán geho, dj gemu: Služebnjče nesslechetný! Wssecken dluh odpustil gsem tobě, neb gsi mne prosil: zdaliž i ty neměl gsi se smilowati nad spolusložebnjkem swým, gako i gá smilowal gsem se nad tebau? A rozhněwaw se pán geho dal ho katům, dokudžby nezaplatil wsseho dluhu. Takť i Otec můg nebeský učinj wám, gestliže neodpustjte gedenkaždý bratru swému z srdcj swých.

Digitized by Google

Wýklad.

Když se nebeský Mistr, Kristus Ježíš, w třetjm roce weřegného wyučowánj swého wracel z cesty swé, na kterézto byl zassel až ku hranicjm Syrie, učil mezi giným apossoly swé, gak welice gest gim třeba swornosti a gednoty u smýsslenj a gednánj ke konánj wznesseného djla apossolského; dokládage, že kdyby dwá sgednocenau myslj prosili Otce we gménu geho, totiž o wěci týkagicj se geho wykupitelského djla: že bude u prostřed nich, že gim totiž bude nápomocen swau pomocj a milostj. Powzbuzenj toto k swornosti a gednomyslnosti, kteréž Pán Ježíš tak důtklivě učennjkům swým na srdce kladl, zdálo se swatému Petru, genž byl živé a prudké powahy, poněkud býti neurčité; a ač ze slow Páně porozuměl, že k zachowánj bohumilé swornosti a gednoty gest potřebj bližnjmu ochotně odpaussténi, předc wssak se domnjwal, žeby odpaussténj toto mělo mjti meze, až pokudby se mělo odpaussténi? A protož, aby to gistě a určitě zwěděl, přistaupiw k Pánu Ježíssi, řekl: „Pane, kolikrát zhřessj proti mně bratr můg, a odpustim gemu? zdali do sedmikrát?“ Že se sw. Petr tázal, zdali do sedmikrát má odpustiti bratru hřessjcjmu proti němu, leží w tom: že čjslo sedm bylo u Židů poswátné; nad to i sám Pán Ježíš, gak se dočjsti lze u sw. Lukásse, prawil: „Zhřessil-liby proti tobě bratr twůg, potresci ho: a bude-li toho želeti, odpusť mu. A byl pak sedmkrát za den zhřessil proti tobě, a sedmkrát za den obrátil se k tobě, řka: „Željm toho, odpusť mu“ [1]). Chtěl tedy sw. Petr wěděti, zdali počet ten se má určitě bráti; mysle, že bude dosti, když sedmkráte bližnjmu odpustj; neb, gakž dj gistý znamenitý wykladač pjsma sw. [2]), měl přjliš auzké srdce, nechápagicj nesmjrné hlubiny Božského milosrdenstwj w Kristu. Než Pán Ježíš, genž chtěl, abychom smjřelliwostj hřessjcjho k naprawenj přiwodili, a tudjž potud mu odpaussténi, pokud se nadjti lze, že smjřliwostj winnjka od neprávj odwrátjme a k polepssenj přiwodjme, odpowěděl Petrowi: „Prawjm tobě, ne do sedmikrát (odpustjš hřessjcjmu proti tobě); ale až do sedmdesátikrát sedmikrát; čjmž owssem mu dal na srozuměnau: že má býti hotow wždy mu odpustiti a pokaždé, kdykoliw se nadjti lze, že se obrátj a toho želeti bude; gak dokládá sw. Auguštin: „Prawil o wssech hřjssjch, když prawil sedmdesátikrát sedmkrát“ [3]). Aby wssak toto lépe wyswětlil a učennjkům swým na srdce wložil, wyprawowal gim podobenstwj, kteréž se wypisuge w dnessnjm swatém Ewangelium. Wýznam a účel podobenstwj tohoto gest patrný, a gest w krátkosti obsažen w slowjch, kteréž stogj ke konci sw. Ewangelium, kdežto prawj Pán Ježíš: „Takt i Otec můg nebeský učinj wám, gestliže neodpustjte gedenkaždý bratru swému.“ K dokonalému pak porozuměnj podobenstwj tohoto slussj

[1]) Luk. 17, 3. 4. [2]) Cornel. a Lapide ad. h. l. [3]) August. 83. de Verbis Evang. n. 7.

Digitized by Google

znamenati, že we wýchodnjch kraginách druhdy, gakož i posud, zhusta králowé a knjžata swým zpráwcům a služebnjkům zpráwu swých statků a zemj, gakož i sbjrku wsselikých danj a bernj swěřugj, pod tau wýminkau, aby gim z toho určitau, často ne malau sumu peněz odwáděli. Mohlo se tedy lehce státi, že dotčenému králi w podobenstwj sw. Ewangelium, geden takowý služebnjk byl dlužen neb powinowán deset tisjc hřiwen, což gest nesmjrně weliká suma peněz a obnássj skoro osmnácte millionů zlatých; wezme-li se gako hřiwna řecká attická, kteréž u Židů neywjce w obyčegi byly, a gichžto gedna obnássela skoro 1800 nassich zlatých; počjtá-li se ale dle hřiwen syrských, obnássj dluh služebnjka gesstě wjce. Že pak nemagjcjho čjm zaplatiti pán kázal prodati, i ženu geho i děti, i wssecko, což měl, a zaplatiti: toto se wykládá z práwnjho obyčege starobylých národů: Reků, Řjmanů i Židů, dle kteréhožto wěřiteli dowoleno bylo zmocniti se gměnj i statku dlužnjka nemohaucjho platiti, a nepostačowalo-li toto k zaplacenj dluhu, mohl ho samého, gakož i manželku a djtky geho, kteréž se za magetek hospodáře pokládaly, w otroctwj prodati. Dlužnjka pak, genž w určitý čas nezaplatil, mohl wěřitel, kdekoli ho dostjhl, za hrdlo chopiti a násiljm před saud dostawiti, aneb do žaláře wsaditi; při čemž mu přjtomnj ku pomoci přispěti musili. Což také dle wyprawowánj sw. Ewangelium služebnjk, gemuž Pán na prosbu úpěnliwau wssecken dluh odpustil, učinil gednomu ze spoluslužebnjků swých, genž mu byl dlužen sto peněz, to gest sto denárů, což obnássj asi třidcet nassich rýnských, počjtá-li se geden denár as po osmnácti kregcařjch; což owssem gest malý a nepatrný dluh u přirownánj s oněmi osmnácti millionj zlatých, kteréž byl sám pánu dlužen, a kterýž mu tento dluh odpustil, když ho prosil. Smysl pak celého podobenstwj ležj na bjledni. Král, genž se služebnjky swými chtěl počet klásti, předstawuge Boha, krále nad králi: služebnjci pak, gimžto swěřil statek swůg, wyznamenáwagj lidi, genž wssickni, což gich koli pod nebem časný žiwot wede, služebnjci Božj gsau; dluhy pak wyznamenáwagj winu nassi, kteráž z ohledu uraženj Boha gest přeweliká, neskončená; z ohledu pak uraženj člowěka u přirownánj s onau, genž se Boha týká, gest malá a nepatrná. — Chcek tedy Pán Ježjš řjci: S audy králowstwj Božjho, totiž s mými wěřjcjmi, mák se to podobně gako se služebnjky, gimžto král swěřil zpráwu statku swého a gichžto powolal, aby počet kladli. Gako totiž král služebnjkům swým zpráwu statků swých swěřil, podobně magj i lidé od Boha swěřené statky, gakož sjly a schopnosti těla i dusse a giné zbožj a statky pozemské, tak, že žádný z prázdna newyssel, a Bůh chce, aby swěřeného statku dle wůle geho dobře užjwali a ze wsseho práwi byli, gsauce totiž pod počtem a magjce ze swěřeného statku gednau počet wydati. Gakož ale služebnjci byli w dluhách tak sice, že geden mu byl welikau sumu peněz dlužen; auto se swěřeným gemu statkem nehospodařil dle wůle pánowy, nýbrž zneužjwage ho dle wlastnjch rozmarů a wássnj ho proheyřil; podobně máme i my welikau winu před Bohem, užjwáme-li darů Božjch hřjssným způsobem. Gako ale služebnjk, genž takowý nesmjrný dluh učinil, nemoha zaplatiti, u weliký trest uběhl, podobně neuj i hřjssnjk s to, aby sám od sebe shladil winu swau a tudjž padá w zahynutj wěčné. Gako ale král odpustil služebnjku netoliko trest, nýbrž i wssecken dluh geho, gak mile ho prosil a ukázal se wolným napotom lépe

zprawowati ſtatky pána ſwého a zplatiti ſwůg neſmjrný dluh; rownéž i Bůh odpauſſtj hřjſſnjkům winu i treſt hřjchů gegich, když w ſkrauſſenoſti ſe k němu obracegj a prawé pokánj činj, gſauce hotowi u wraucj kagicnoſti ſprawedlnoſti Božſké zadoſt učiniti. Gakož pak král téhož ſluženbnjka přjſně treſtal, wida z nelaſkawého nakládánj geho se ſpoluſluženbnjkem, že ſe oprawdowě nepolepſſil, a že tudjž geho miloſrdenſtwj hoden nenj, gednage nelaſkawě a twrdě ſe ſpoluſluženbnjkem ſwým pro malý dluh: podobně i my nemůžeme ſe nadjti, že odpuſſtěnj u Boha dogdeme, nenj-li naſſe chowánj k bližnjmu takowé, gak ſami od Boha očekáwáme, gmenowitě negſme-li hotowi bližnjmu, genž geſt ſpoluſluženbnjk Božj, wſſecko odpuſtiti, čjmžkoliw nám ubljžil; gak to wyſwětluge Kriſtus Pán ſám, ke konci ſwatého Ewangelium dokládá: „Tak i Otec můg učinj wám, geſtliže neodpuſtjte gedenkaždý bratru ſwému z ſrdcj ſwých.“ Gakoby chtěl řjci: Gako král neodpuſtil ſluženbnjku neſſlechetnému dluhu a wydal ho k mučenj do žaláře, pokudžby nezaplatil wſſeho dluhu; poněwadž neodpuſtil mnohem menſſjho dluhu ſwému ſpoluſluženbnjku, ač byl wěrnliwě proſſen, ale twrdě s njm nakládal; rownéž i neodpuſtj Otec můg nebeſký wám hřjſſným lidem, neſmjrnau winu waſſi a treſt neſkončeného uraženj geho, geſtliže nebudete wolni odpuſtiti gedenkaždý mnohem menſſj urážku bližnjmu ſwému, a to netoliko úſty aneb gen na oko, nýbrž oprawdu ze ſrdcj ſwých, tak že byſte napotom žádné hořkoſti a tyſeloſti proti němu w ſrdci nechowali, a we wſſem ſe k němu laſkawě měli.

Rozgjmánj.

Když ſe wede zločinec na poprawu, aby ſe na něm wykonal ortel ſprawedlnoſti, ſbjhá ſe ze wſſech ſtran lid, a patřj s pozornoſtj a s hrůzau na wſſecko, což ſe tu děge a mluwj. Mnozj ſi tu beran wýſtrahu a pečliwj rodičowé warugj djtky ſwé, kauce gim: Widěly gſte, milé djtky, co ſe s tjm zločincem dělo; ſlyſſely gſte geho nářek, gehò proſby a geho napomenutj, abyſte nenáſledowaly ohawného žiwota geho. Střežte ſe tedy wſſeho zlého, držte ſe Pána Boha, a kráčegte po ceſtě ſwatých přikázanj geho. — A podobné diwadlo ſtawj nám před oči Kriſtus Pán w dneſſnjm ſw. Ewangelium: ſluženbnjka totiž zločince, genž prò ukrutenſtwj a zatwrzeloſt ſrdce ſwého dán geſt katům k mučenj. A proč medle ſtawj nám Pán diwadlo toto na oči? Zagiſté ze žádné giné přjčiny, než aby nás wyſtražil od nemiloſrdenſtwj a zatwrzeloſti, kteráž uwrhla ſluženbnjka toho w zkázu. Chcek milý Wykupitel takka nám řjci: Wizte ſynowé mogi, co ſe ſtalo ſluženbnjku, genž nechtěl odpuſtiti ſpoluſluženbnjku ſwému. Rozhněwaný pán dal ho katanům, aby geg mučili, dokudž by nezaplatil wſſeho dluhu, a poněwadž zaplatiti nemohl, mučen geſt wěčně. „Takt i Otec můg nebeſký učinj wám, geſtliže neodpuſtjte gedenkaždý bratru ſwému z ſrdcj ſwých.“ Wezměte ſi z toho wýſtrahu a učte ſe ſmjrlnoſti. A protož, milý křeſťane, pogdiž i ty w duchu a uwažug bedliwě toto ſmutné diwadlo podobenſtwj dneſſnjho

Digitized by Google

ſw. Ewangelium a wſſtiſ ſi to hluboce myſl ſwau, abys ſe učil ſmjkliwoſti a miloſrdenſtwj, bez něhož bys i ty gednau ſmilowánj Božjho nedoſſel.

Podobno geſt králowſtwj nebeſké člowěku králi, kterýž chtěl počet kláſti ſe ſlužebnjky ſwými. Tok počátek podobenſtwj ſwatého Ewangelium. I tuto, gakož častěgi, nazýwá Kriſtus Pán cjrkew ſwau králowſtwjm nebeſkým; a to ne bez přjčiny; geſſto wſſecko, což w nj geſt: wjra, učenj, prawda, řádowé, ſwátoſti, moc a dářtogenſtwj s nebe geſt a do nebe prowázj. A tak, kdož chce do králowſtwj Božjho, do wěčné radoſti a do nebeſkého blahoſlawenſtwj wgiti, muſj ſe neyprwé do tohoto králowſtwj nebeſkého doſtawiti. Kdo pak ſe tjmto králowſtwjm nebeſkým zde na ſwětě minul, ten zagiſté ſe také do králowſtwj wywolených Božjch nedoſtane. Wſſecka giná králowſtwj gſau ſwětſká a pozemſká, cjrkew pak toliko geſt králowſtwj nebeſké, gjmžto we wěcech ſpaſenj duſſe ſe týkagjcjch wſſecka giná ſe řjditi a zprawowati a gemužto poddána býti magj; ač magj-li doſtáti úloze ſwé a napomáhati k doſaženj králowſtwj Božjho w nebeſjch. — W tomto pak králowſtwj nebeſkém, w cjrkwi, ſtogj wěřjcj k Bohu, Otci nebeſkému, w podobném poměru, gako w králowſtwj pozemſkém ſlužebnjci ke králi ſwému. Ge-li každý člowěk ſtwořen k ſlužbě Božj; tjm wjce platj křeſťanu zákon Božj: „Pánu Bohu ſamému ſlauziti budeš.“ — A w prawdě ge-li co honoſného, zagiſté geſt to weliké wyznamenánj, anlž po Bohu wětſſj pocty může býti, gako krále toho tak mocného a welebného ſlužebnjkem býti. Nebo geſtli ſe na ſwětě wzácnj páni tjm honoſj, že gſau ſlužebnjci některého knjžete neb krále, a ſlužbu, kterauž magj, do ſwého honoſného titule přigjmagj: kterak nemá wětſſj hodnoſt, poctiwoſt a chlauba býti mezi ſlužebnjky neywyšſſjho krále a Pána, ſamého wſſemohaucjho Boha počtěnu býti? Protož Mogžiš, tento wzneſſený muž ſtarého zákona, neznal wyšſſj hodnoſti než nazýwati ſe ſlužebnjkem Hoſpodinowým, a podobně i Dawidowi králi ten titul byl wzácný, když řjkal: „Pane, gák ſlužebnjk twůg gſem, a ſyn děwky twé!“ [1]) gakož ſe pak i ſtarý Simeon w ſwém ſe ſwětem žehnánj ſlužebnjkem Paně nazýwá, řka: „Nynj propauſtjš, Pane, ſlužebnjka ſwého w pokogi“ [2]). — A gaká to blaženoſt býti ſlužebnjkem tak dobrého a laſkawého Pána, gakož geſt Bůh Otec nebeſký, genž newzkládá na ramena naſſe wjce, než ſnéſti můžeme; gehožto přikázanj negſau těžká, a genž k wykonánj rozkazů ſwých nám doſtatečnau dáwá miloſt, a pak hogné mzdy uděluge těm, kdož gemu wěrně ſlauží a ſſtědře odměňuge ſlužbu ſwých wěrných ſluhů. I kdožby nebyl rád ſlužebnjkem takowého Pána, kdoby ſe nehonoſil ſtáti w ſlužbě geho!?

Než gakkoliwěk honoſný a wýnoſný geſt úřad ſlužebnjka Božjho w cjrkwi — křeſťana, přede wſſak ge welmi powážliwý; geſſto nenj bez odpowjdánj; nebot Hoſpodin Bůh nebeſký klade počet ſe ſlužebnjky ſwými; gak twrdj ſw. Ewangelium: „Podobno geſt králowſtwj nebeſké člowěku králi, kterýž chtěl počet kláſti ſe ſlužebnjky ſwými.“ — Takowýto počet klade král nebeſký giž zde na zemi proſtředkem ſwědomj: že kdykoliw přikázanj Božj přeſtaupiwſſe a powinnoſti křeſťanſké doſti neučiniwſſe, něgaký hřjch páchámе a newěrnoſti k Bohu ſe dopauſſtjme: i hned

[1]) Žalm 125, 16. [2]) Luk. 2, 29.

Digitized by Google

(gestli wssak gesstě w nás gaká giskřička bázně Božj gest) swědomj nosjme těžké, testliwé, ohnětené; srdce pak předhůzkami a náhnětky skljčené nám pokoge nedáwá a utisstiti se a weselé býti nemůže. Což gest to! Což by bylo? Pán twůg, král twůg, Bůh twůg, dáwá tobě náwěsstj, milý křesťane: chce počet s teban kládti, napomjná, abys se k počtu měl, že mu z toho dluhu práw býti musjš. A protož kdykoliw tebe swědomj upomjná: nemesskey, milý křesťane, gdi do sebe, pozney winu swau, zpytug swé swědomj a otewři srdce swé zpowědnjkowi. Tehdáž pak prostředničtwjm geho slyssj Kristus Pán a poznáwá počet twůg: pokárá tě sice z dluhů, kterýchž gsi nadělal: poznáš-li pak winu, a budeš-li prositi za odpusstěnj, mage předsewzetj se naprawiti a zadosti učiniti, řka: „Poshowey mi, a wssecko zaplatjm tobě,“ wěz a měg za to, že ti odpustj a w milosti propustj tebe. Běda tomu, kdož se zde s Pánem nesečte; gessto po smrti, kam počet odkládá, milosti žádné nebude. — Nebo tehdáž král nebeský, Hospodin Bůh, kterýžto giž zde na tomto swětě nás k aučtům wolá, dokoná počet wesskerého žiwota nasseho na saudu totlž a sice na saudu saukromném, pokudž se gednotliwců týká; pak i konečně na saudu obecném, pokudž se týkati bude wssech. Ach, což to bude tehdáž přjsný počet, kterýž sprawedliwý Saudce s námi kládti bude, kdežto bude žádati počet z nassich myssleng, řečj a skutků, gakož i opomenutj wsseho dobrého, což gsme mohli činiti a což gsme činiti opomenuli; ano i samé dobré skutky nasse bude zpytowati, zdaliž w prawdě dobré gsau, zdaliž gsau konány z prawého úmyslu! Přede wssjm pak budeme počet kládti z wjry křesťanské, ke terežto gsme powoláni: zdaliž gsme gi nadarmo nepřigali, zdaliž gsme podlé přikázanj gegich žiwi byli? zdaliž gsme gi přigali, když se nám kázala, a až do smrti w nj setrwali? Pak budeme počet kládti z milostj, kterež se nám hogně posskytowaly, zdaž gsme gich wěrně k spasenj swému užjwali? Ze spasitelných napomjnánj, kteráž se nám dáwala, zdaž gsme si ge k srdci brali? Ze swátostj, zdaž gsme ge často a hodně ke swému spasenj přigjmali? A rowněž se bude tázati nás sprawedliwý Saudce na dary a schopnosti dusse, kterýmiž nás obdařil: gak gsme gich užjwali? kterak gsme ge wynakládali? Zdaliž gsme užjwali rozumu swého ku poznánj Boha a spasitelné prawdy? zdaliž gsme swobodnau wůlj swau dobrowolně a ochotně plnili zákon Božj? zdaliž gsme wždy dbali na hlas swědomj, warugjcjho nás od zlého a wzbuzugjcjho k dobrému? Podobně tázáni budeme, gak gsme použjwali zdrawj a sil těla? Zdaliž gsme winau swau neukrátili sobě žiwota aneb neusskodili sobě na zdrawj? Zdaliž gsme přjliš nehowěli tělu a žádostem geho? Zdaliž gsme w leniwosti a nečinnosti nemařili sil geho? Pak i odpowjdati budeme, gak gsme užjwali hodnostj, statku, gměnj a času a wůbec wsseho, což lidé sstěstjm nazýwagj? Zdaliž gsme toho užjwali ke cti a chwále Božj, k swému a bližnjho spasenj; aneb k páchánj hřjchů, k rozkossnosti, k pýsse, k utlačowánj ginýchy, slowem k uráženg Boha a ke zkáze wlastnj a bližnjho? — Konečně pak budeme tázáni: gak gsme plnili powinnosti stawu a powolánj swého? Zdaliž gsme byli wěrnj služebnjci Páně čili nic? — A co při tomto saudu Páně bude neyhorssjho: že se tu skončj počet nás, a že tu nebude žádného milosrdenstwj. Tu neprospěgi žádné prosby, žádné sliby, žádná předsewzetj: čas milosti giž wyprssel a toliko sprawedlnost tuto mjsto mjti bude. — A protož,

Digitized by Google

milý Křesťane, chceš-li milosrdenstwj dogjti: hleď nynj za žiwa, pokud čas gest, počet Pánu kláści, přistupuge často a horliwě k swátosti pokánj. Ano každodenně kład Pánu swému počet. Pod wečer, když se den sklonil, prwé nežli se na lážko ubjráš: čiň počet: gak gsi ten celý den ztrámil? gak gsi ho wynaložil? Pak děkug gemu za wssecko, co gsi dobrého wykonal; litug zlého, co gsi zpáchal, a zwoley se strausenosti: „Poshowey mi, ó Pane, wssecko zaplatjm tobě!“ Chcik budaucjho dne lépe ponžiti; chcik to neb ono dobré wykonati; chcik toho neb onoho zlého se warowati a takto nahraditi, což gsem dnes prowinil! — „Kdybychom sebe samých saudili,“ dj sw. Pawel, „zagistě nebyli bychom sauzeni“ [1]). A w prawdě, kdybychom takto denně sami s sebau počet kladli, nemusili bychom se báti, že nás Pán gednau překwapj. W každau dobu bylibychom hotowi, dostawěli se na saud Páně, a počet náš u Pána by dobře wypadl.

Toto prawidlo dennjho zpytowánj swědomj a auctowánj s sebau zachowáwali gsau wssickni, genž w mrawnj dokonalosti a swatosti žiwota se cwičili. Giž pohanský mudrec Pythagoras welel swým učennjkům, aby každého ráno a wečera se klaumali: co činili? gak to učinili? a co z toho opomenuli, gež měli činiti? — Podobně i Seneka, mudrc pohanský, twrdj o giném pohanu, gménem Sextiowi, že ke konci každého dne, ubjrage se na odpočinutj, sám sebe takto se dotazowal: Kterau ránu dusse swé gsi dnes uléčil? Kterému hřichu gsi byl na odpor? Z které stránky stal gsi se lepssjm? — A pak sám o sobě dokládá: „I gá ten způsob mám, každého dne sauditi sebe samého. Když denní swětlo zmizelo, celý minulý den skaumám a wssecky řeči a činy swé překljdám; ničeho před sebau netagjm, ničeho neopomjnám.“ I korunowaný Žalmista Páně dj o sobě: „Přemýssel gsem o dnech starých, a léta wěčná na mysli gsem měl. A rozgjmal gsem w noci srdcem swým, a cwičen gsem bywal, a skaumal gsem ducha swého“ [2]). — Zwlásstnj pak bedliwosti w této wěci stkwj se swatý Ignác z Lojoly. Po geho smrti nalezena gest pod hlawau geho knjžečka, w které ten swatý muž wssecky i ty neynepatrněgssj chybičky a nedokonalosti swé zaznamenáwal. Každého dne co neypilněgi sám sebe zpytowal: co myslil, co žádal, co mluwil, co činil neb opominul. Totéž každého dne činiti welel wssem audům swého řádu. A zpanilý žiwot geho dosti doswědčil, gak wýborný gest prostředek ten, denně zpytowati swědomj swé [3]).

Král powolal služebnjků swých k počtu. Medle gak wypadl počet tento? Swaté Ewangelium prawj: Když počal počet klásti, podán gest mu geden, který mu byl dlužen deset tisjc hřiwen. Gaký to nesmjrný dluh! gaká to welká suma! Trefný to obraz winy hřissnjka mnohými a těžkými hřichy ztjženého. — Dj se deset, wzhledem na deset Božích přikázanj, které hřissnjk lehkomyslně přestupuge, gak to wykládá sw. Augustin [4]); dj se pak deset tisjc wzhledem na množstwj hřichů a opakowánj gich za času žiwota hřissného; w kterémžto hřissnjk na tisjcekráte zákon Božj přestupuge. Konečně pak se přirownáwá wina hřichu hřiwně, welké to sumě peněz; čjmž dobře se wyobrazuge welikost winy wsselikého těžkého

[1]) I. Kor. 11. [2]) Žalm 76, 7. [3]) Macana Wýbor str. 374. [4]) Aug. lib. 1. 9. 9. Evang. c. 25.

Digitized by Google

hřjchu. — Gaký to neſmjrný dlnh ſto hřiwen? což pak tiſjc? a což deſet tiſjc? Kdo může takowau ſumu ſečjſti? A předc geſt to gen ſtjn a ſlabý obraz dlnhu hřjſſnjka, gehožto wina gedinéhо hřjchu geſt neſkončená. A uwážjš-li toho bedliwě, ſhledáš, že tomu tak geſt a ne ginak. Následugicj příklad z ſſedé dáwnowěkoſti to wyſwětlnge. Když ſe Jindřich třetj, král Kaſtilianſký, gſa geſſtě nedoſpělý w Burgos honbau wyrážel, nalezl ſſpjžjrny a ſklepy králowſké tak prázdné, že z nauze muſil koně i pláſſť zaſtawiti, aby ſobě potrawy nakaupiti mohl. Toto pohnulo gim, že přeſtrogen a od nikoho nepoznán, pozorowal welmože a důſtognjky ſwé řjſſe, genž právě ſe ſeſſli k hodům ſtkwoſtným, kdežto o záwod ſe wychlaubali ſwým bohatſtwjm a z nemagetnoſti mladého panownjka ſi žerty tropili. Brzy pak na to ſe roznesla powěſť, že ſe tento na ſmrt roznemohl; a ſkutečně ge předwolal mladý král k ſobě, aby gim zgewil poſledni wůli ſwau; a protož přiſſli k němu bez zbrani a bez ochrany wogenſké. Gedwa že ſe w ſjni ſhromáždili, wſtaupil mladý král od hlawy až k patě ozbrogený, mage w ruce nahý meč. „Kolik králů, tázal ſe gich, přečkali gſte giž w této řjſſi?“ Něk teřj gmenowali dwa, ſtarſſj tři neb čtyry. „Lžete w hrdlo, odwece Jindřich; neb gá, ač gſem mladý, znám giž dwadcet králů Kaſtilianſkých a ti gſte wy! Pewnoſti a poklady řjſſe gſau waſſe, mně pak gſte nenechali ničeho, leč pauhé gméno. Gá wſſak ſe o to poſtarám, aby bylo ginak. I pokynul a ſto zbrognoſſů wſtaupilo do ſjně. Tu padli mu wyſokomyſlnj tito k nohaum geho a proſili o miloſt; obdrželi gi, a wſſak muſelt w žaláři meſſkati, pokudž neučinili náhrady [1]). Událoſt tato, dokládá wyprawowatel powidky této, opakuge ſe denně w duſſewnjm ſmyſlu. Že Bůh geſt král ſláwy, nepopjragj ani ti, genž zhrdagj zákonem Božjm; ale oni ſe chowagj tak, gakoby Bůh na zemi neměl moci, a nechtjce žádného zákona poſlanchati, leč ſwých rozmarů, počjnagj ſi právě tak, gakoby byli neodwiſlj páni. Ano mnozj dále ſe odwáživſſe, popiragj Boha ſamého, a nedbagjce na to, že blahoſlawil Kriſtus ty, genž ſe nebudau horſſiti nad njm, urážegj ſe nad geho ſnjženjm, kterémuž ſe ſám dobrowolně podrobil. A wſſak tito nemohau zákona Božjho wědomě a dobrowolně přeſtaupiti, aby nezhrdli Božſkau welebnoſtj a gj neurazili. A právě w tom ležj neſkončená wina hřjchu lidſkého. Ne gakoby čin a ſkutek lidſký mohl býti neſkončený; nýbrž poněwadž hřjch odporuge Bohu neſkončenému a geſt wěrolomſtwj a odpadlictwj od wěčné geho lásky. Nebo, gako Bůh ſám geſt neywyšſſj dobré, podobně i hřjch, genž wzdoruge geho neywyšſſj dobrotě a welebnoſti., geſt neywyšſſj zlé. K čemuž pak zuamenati ſluſſj: že čjm wyšſſj geſt oſoba, kteráž ſe uráží, tjm wětſſj geſt wina gj urážegicjho. Wětſſj zagiſté wina geſt uraziti krále, než úkadnjka geho; a za wětſſj winu ſe pokládá uraženj úkadnjka králowſkého, než uraženj občana. A tudjž, poněwadž Bůh geſt neywyšſſj Pán, „Pán nad Pány a král nad králi“ [2]): geſt i také zloba a wina hřjchu w tomto ohledu neſkončená. — Uwážj-li ſe pak k tomu ohawnoſt a zhaubnoſt wſſelikého ſmrtelného hřjchu: že každ hřjch geſt ſſeredná zpaura ſyna proti Otci, ſlužebnjka proti Pánu, poddaného proti králi nebes; že geſt to ten neyohawněgſſj newděk wykaupence k Wykupiteli, maženj geho krwe a geho ſmrti

[1]) Beith's hom. Vort. 7. Band ſtr. 136. [2]) Zgew. 19, 16.

Digitized by Google

křjže, slowem sslapánj geho zásluh; pak, že gest hřjch také mařenj wssech milostj Ducha swatého a wypuzenj ho ze srdcj, kdežto gako w chrámu přebýwá; uwážj-li se konečně zhaubnj následkowé co owoce hřjchu: gak hřjch člowěka hubj na těle i na dussi, zde i na wěčnosti; gak ho zbawuge wnitřnjho pokoge, ráge to srdce, pak i milosti Božj, neydražssjho klénotu, neywětssj ozdoby a záwdawku wěčné blaženosti; gak činj hřjssnjka denně wětssjm otrokem hřjssných wássnj a náružiwostj a konečně ho wrhá w zahynutj wěčné; kdo pak dále uwážj: gak hřjch netoliko hřjssnjka samého, ale také giné hubj a od pokolenj do pokolenj často po wěky zhaubnými následky swými takřka se zwěčňuge; w prawdě kdo toho wsseho bedliwě a rozumně uwážj: ten zagisté shledá, že dluh služebnjka newěrného, genž podán gest pánu, gest toliko slabý obraz a stjn neskončené winy hřjssnjka těžkým hřjchem Boha urážegjcjho. A nynj k tomu také uwaž a připog, milý křesťane, gak často, gak dlauho, gak mnohými rozdjlnými a těmiž opakowanými hřjchy — zatwrzelý hřjssnjk Boha urážj?! Gak giž mladý wěk w hřjchů započjná; gak tyto hřjchy swé do zmužilého wěku přenássj a k nim nowé hřjchy přidáwá; gak i w ssedinách hřessiti nepřestáwá, ano zhusta gsa bljzek hrobu marnj a hřjssné wěci přemýsslj: uwaž pak dále, gak hřjssným náružiwostem oddaný člowěk, gak častokrát za rok, ano za měsjc, za den, ba za hodinu hřessj, a to bez rozmyslu, bez bázně a bez ljtosti hřjch a neprawost gako wodu polyká; uwážjš-li toho bedliwě: shledáš, že to nenj weliký počet, když se množstwj hřjchů hřjssnjka bezbožného na deset tisjc hřiwen udáwá. — A uwážjš-li posawádnj žiwot swůg, milý křesťane, snad gsi ty ten newěrný služebnjk, genž gsi tak weliký dluh učinil, snad twogi hřjchowé, kteréž gsi páchal, obnássegj tak welikau winu — ty gsi Pánu a králi swému deset tisjc hřiwen, ano wjce dlužen. Nediw se tomu, gen počjtey a progdi wesskerý žiwot swůg, swé mládj, swůg mužný wěk a i dny ssedin swých: a snad shledáš, že by gsi mohl dlužnjku Ewangelickému ruku podati, a ho bratrem swým nazwati. A wssak bohužel my toho nepoznáwáme, aniž počet žiwota swého činjme, aniž na zaplacenj dluhu swého mysljme, den ode dne, rok od roku, od mládj na stářj s tjm odkládagjce; až pak konečně přibljžj se hodinka smrti a král wěčný nás k počtu wolá. Následugjcj podobenstwj krásně nám to wyswětluge. Gistý člowěk ssel na trh, kdežto sobě čtyry koně kaupil, z nichžto tři pěknj, mladj a čerstwj, čtwrtý pak churawý a mdlý byl. Na ty čtyry koně wssecko swé zbožj, kteréž nakaupil, naložil a gel domů. Přihodilo se pak, že se sgel na cestě s gistým kupcem, kterémuž se geden z těch konj nad mjru dobře ljbil, a k tomu gesstě ten neymladssj. I prodal mu toho koně s wýdělkem a wezma penjze, sundal s něho kaupě swé a rozděliw ge na ostatnj tři koně, naložil a bral se cestau dále. Ne dlauho potom sgel se s giným kupcem, gemuž také druhého koně na té cestě prodal, a ty kaupě, kteréž ten kůň naložené měl, na druhé dwa naložil. Naposledy prodal i také třetjho koně a wssechno to haraburdj, kteréž prwnj tři koně nesli, na toho starého, mizerného, churawého a mdlého koně složil. W brzkém čase pak přigel k gednomu potoku, při kterémž žádného mostu nebylo; musil tedy skrz ten potok chtěg nechtěg geti, a protož posadil se na toho starého koně. Než ale, gedwa wessed do potoka, klesl s njm ten mdlý a přeložený kůň a spolu s njm utonul. A podobně se děge s námi. Myk gsme ti pocestnj, z trhu žiwota se na-

Digitized by Google

wracugjcj lidé, dokawad na tomto ſwětě žiwi gſme. Ty čtyry koně wyznámenáwagi čtyry wěky žiwota lidſkého. Když gſme w mladiſtwém wěku, kdežto by nám neylépe ſluſſelo, abychom w ctnoſti, poboženoſti a bázni Božj dobrý aučet ſobě na wěčnoſti chyſtali, w tomto wěku potkáwá nás prwnj kupec nepořádných a nezřjzených žádoſtj, kterýž uſiluge mjti toho neymladſſjho koně, totiž mladý wěk. Podáwá nám wſſeligaké a rozličné tělesné rozkoſſe, weſeloſti a radoſti ſwětſké, kteréž gak počjnagj rychle minau. Dj nám: W tobě geſſtě mladá krew wězj, ty gſi geſſtě mlád a čerſtwý. Co chceš dělati? J prodey mi ſwůg mladý wěk, a požjwey ode mne rozkoſſj, na nic nedbey, doſti času máš k polepſſenj žiwota ſwého. Tu mnozj ſnadně a beze wſſeho rozmýſſlenj podwéſti ſe nechágagj, neylepſſj wěk mladiſtwý za tak mizerné wěci prodáwagj, we wſſech hřjſſných neprawoſtech ſobě powolugj, dobré wſſak a Bohu milé ſkutky až napoſledy ſpokj a odkládagj, říkagice: Doſti k tomu času geſt, až ſtarſſj budeme, a až ſe uſadjme a tak břemeno do mužſkého wěku odložme a ſložme. Když pak mužſkého wěku dogdeme, kteréhož bychom měli k ſwému duchownjmu proſpěchu užjwati: pak nás potkáwá druhý kupec, totiž ſwět, kterýž nás o toho druhého ſilného koně přiwéſti uſiluge. A co nám za něg dáwá? Statky, bohatſtwj, důſtognoſti a wyſoké úřady, řka: Nynj nenj čas trudnomyſlným býti, na duchownj žiwot myſliti; nynj gſi w lepſſjch létech, w kterýchžto neylépe ſwěta užjti můžeš, nynj muſjš hledět, aby gſi ſe dobře a bohatě oženil a měl potom dobré zaopatřenj. Tak opět za mizerné wěci prodáwáme druhého a ſilného koně, a celé břjmě powinnoſtj na druhé dwa geſſtě zbytečné ſkládáme, myſljce ſobě: že když ty wěci pominau, když ſwěta užjgeme: pak že teprw pokogně Bohu ſlaužiti budeme, a že to, což gſme zameſſkali, zaſe wynahradjme. Tak přicházjme k ſtarému wěku a tu nás potkáwá třetj kupec, totiž ďábel, kterýž mermomocj chce od nás kaupiti toho třetjho koně, kterýžby ſe geſſtě do tahu hoditi mohl, dáwage nám zaň poklady, ſtřjbro a zlato; neb každodennj zkuſſenoſti s ſebau přináſſj, že čjm kdo déle žiw geſt, tjm lakoměgſſjm bywá. Když pak i ſtatek ſwůg shromážděný a w truhle zawřený máme: tu nás ten třetj kupec wazbami náwykloſtj, kterýmž gſme w mladoſti k hřjchům a neprawoſtem přiwykli, zawazuge a pautá. Tak mine wěk ſtarý a ſeſſlý, w kterémž nic wjce ſpůſobiti nemůžeme, ſe přiblížuge: a poněwadž gſme tři lepſſj koně, totiž tři lepſſj wěky kupcům: ſwětu, tělu a ďáblu prodali, pak geſt celé břjmě a tjž na toho poſlednjho mdlého a churawého koně ſloženo, muſj tento wſſecken dluh platiti a nésti, ačkoliw ſotwa na nohách státi a ſebau wládnauti může. Na tomto poſlednjm koni, totiž ſeſſlého wěku, z nauze dohnáni ſedjce, k potoku ſmrti dogjždjme: tu nám leží celé břemeno a hřjſſný dluh weſſkerého žiwota naſſeho na krku, w prawdě to dluh deſjti tiſjců hřjwen. Pak když nás wolá ſprawedlíwý Saudce k aučtům, děſjme a hrozjme ſe z tak welikého winy, a gako tonaucj chytáme ſe břehu a wſſeho. Deyž, Bože, aby nebylo pozdě, abychom břemenem winy ſtjženi, nemagice mostu k miloſrdenſtwj Božjmu, w zaufanliwoſti neutonuli a wěčně nezhynuli. — „Hoſpodine, w prchliwoſti ſwé netreſci nás, aniž w hněwu ſwém kárey nás. Nebo neprawoſti naſſe wſtaupily nad hlawu naſſi, a gako břjmě těžké obtjžily ſe nad námi... Neopauſtěg nás, Hoſpodine, Bože náš: newzdalug ſe od

Digitized by Google

nás. Pospěš k spomoženj naſſemu, Pane Bože, ſpaſenj naſſeho“ [1]). —

Welikỳ, náramně welikỳ byl dluh ſlužebnjka w podobenſtwj ſw. Ewangelium. Gak tedy wynaložil s njm Pán geho? „A když neměl čjm zaplatiti, kázal ho Pán geho prodati, i ženu geho a děti i wſſecko, což měl, a zaplatiti;“ dj ſw. Ewangelium dále. On neměl čjm zaplatiti. Owſſemk nikdy nenj s to hřjſſnjk, aby ſám o ſobě, ſwau ſilau ſhladil wſſecku winu dluhů hřjchů ſwých. Za gedno: nic, což činj člowěk we hřjſſném ſtawu, nenj záſlužného a geſt wſſj wyššſj ceny prázdné, a tudjž nemůže k ſhlazenj winy doſtačowati. Nedj ſe tu, žeby wſſecky činy w hřjchu ſmrtedlném poſtaweného, byl i s zákonem Božjm ſe ſrownáwagicj, žeby byly ohawnoſtj před Bohem; uýbrž toliko ſe prawj, že nemagj wyššſj ceny a záſluhy před Bohem, a tudjž že nemohau ſhladiti winu hřjchu geho, ač oſtatně ſe neupjrá přirozená dobrota gegich, kteráž může hřjſſnjku napomáhati, že mu Bůh miloſti k činěnj pokánj udělj. Nad to byl i hřjſſnjk ſe naprawil a k Bohu ſe obrátil, přeſtaw hřeſſiti: geſt tjm ſhlazen ſtarỳ dluh geho a ſtará wina předeſſlých hřjchů geho geſt tjm ſmazána? A byl ſe přičinil, co možná mnoho dobrého konati, a byl konal wjce, než mu powinnoſt káže: zdaž to poſtačuge ku ſhlazenj neſkončené winy geho; byl i ſebe déle žiw byl a ſebe wjce konal? Toto wſſecko geſt toliko krapet proti moři, zrnko pjſečné proti hoře; ſlowem geſt to nic proti neſkončené wině geho. On nemůže ſám zaplatiti neſkončeného dluhu ſwého. A předc geſt to geho wina, a ſprawedliwỳ Bůh žádá od každého zaplacenj — ſprawedlnoſti Božjſké ſe muſj zadoſt ſtáti. „A protož,“ gakž dj ſw. Ewangelium, „kázal Pán ſlužebnjka prodati, i ženu geho i děti, i wſſecko, což měl.“ Ach, s gakau bjdau nebohỳ dlužnjk ſe potkal, že měl, byw někdy ſwobodnỳm, za otroka s ženau i s djtkami prodán býti! — Znameney tu, milỳ křeſťane, předc wſſjm konečnỳ ſtaw zatwrzelého hřjſſnjka: geſt to ohawné a hnuſné otroctwj hřjchu a ďábla. — Bůh zagiſtě u ſprawedliwém ſaudu zůſtawuge hřjſſnjka neprawoſtem uwykléhо ſobě ſamému, a wydáwá ho hřjſſnỳm wáſſnjm; následkem čehož ſe takřka zaprodá ďáblu a neprawoſti, gim pak ſlauži s celau ſwau wůlj, kteráž geſt takřka manželka geho a ſe wſſemi ſkutky gako nějakými djtkami geho, ſlowem s celau duſſj; tak že potom nic giného nemyſlj, nežádá a nečinj, než gakž by upokogil hřjſſné wáſſně a náružiwoſti ſwé a gakby páchal neprawoſti. To geſt to neyhnuſněgšſj otroctwj, w kteréž konečně hřjſſnjk padá a to geſt ten bjdnỳ a nešťaſtnỳ ſtaw zatwrzelého hřjſſnjka, že pod hřjchem wſſecek prodaný hřjchu a ďábla otrokem býti muſj; neb gakž ſyn Božj powěděl: „Kdož činj hřjch, ſlužebnjk geſt hřjcha“ [2]). A ſwatỳ Petr: „Od koho kdož přemožen bỳwá, toho ſlužebnjkem geſt“ [3]). A ſrozumitedlněgi ſw. Pawel o bezbožnỳch pjſſe: „že w oſidlech ďáblowỳch wězj, od něhožto gſau zgjmáni k wůli geho“ [4]). Wſſak ale na toto zaprodánj hřjſſnjka hřjchu a ďáblu gižnato ſwětě náſleduge pak, neuſmyſlj-li ſi, na onom ſwětě druhé zaprodánj a otroctwj, kdežto na wěky wydán bude w muky pekelné, a platiti bude dluh neſkončené winy ſwé. A w prawdě, zahynauti by muſel hřjſſnjk a we wěčné zatracenj uběhnauti, nemoha ſhladiti winu

[1]) Žalm 37, 2. 5. 22. 23. [2]) Jan 8, 34. [3]) II. Petr 2. [4]) II. Tim. 2, 26.

Digitized by Google

swau: kdyby sám gednorozený Syn Božj u wtělenj swém byl neučinil sprawedlnosti Božské zadost a kdyby žiwotem a utrpenjm swým pokolenj lidskému nezjskal neskončený poklad zásluh, z kterých, seč slabost a mdloba lidská nenj, dluhy a winy hřjssnjků zplácj. Takto zgednal syn Božj hřjssnému swětu odpusstěnj a otewřel mu brány milosrdenstwj a smilowánj Božjho. „Milosrdenstwj a prawda potkaly se: sprawedlnost a pokog poljbily se“ [1]). Kristus Pán zagisté gest nám učiněn sprawedlnostj, i poswěcenjm i wykaupenjm. Od té doby, co Kristus Pán obětj poslussenstwj swého až k smrti za hřjchy swěta zadost učinil, sňato gest otroctwj wěčné od pokolenj lidského, a každému gest dáno práwo, bráti účastenstwj wykupitelských zásluh geho. „Z plnosti geho my wssickni bereme milost nad milost“ [2]). Nynj tedy přigde na to wssecko, zdaliž hřjssnjk zásluh geho a na křjži za nás učiněného zadostiučiněnj a zaplacenj pořádnými prostředky se aučastným učinj; snadno a lehce se ze wsseho wykwituge. —

Co ale má hřjssnjk činiti a gak sobě má počjnati, aby dossel milosrdenstwj a smilowánj Božjho, tomu učj nás zadlužilý služebnjk w podobenstwj swatého Ewangelium. W prawdě maudře sobě počjnal: ani sobě w dluhu nezaufal, ani dluhu, gakž mnozj w takowé přjčině dělagj, nezapjral, ani na Pána, gakž se od mnohých děge, nebraukal: než padna prosil Pána swého řka: Poshowey mi, a wssecko zaplatjm tobě. Znameney dobře, křesťane milý, co činil zadlužený tento služebnjk, aby odpusstěnj dluhu swého dosáhl. Použil k tomu třj prostředků. Zprwu ponjžil se; gessto padl před Pánem na kolena swá, gakoby co winnjk za odpusstěnj winy swé prosil; dáwage nám naučenj: že hřjssnjk, chce-li u Boha poshowěnj a odpusstěnj dosjci, musj se před Bohem kořiti a pokorně ho za milost prositi; a že tudjž prwnj částka pokánj gest ljtost, o kteréž dj sw. Dawid, žalmista Páně: „Srdcem skraussenym a pokorným, Bože nepohrdneš“ [3]). Nebo ljtost a pokořenj toto snjmá hřjchy. Gediné tento zármutek, genž gest podlé Boha a kterýž se snássj pro hřjch, gest prospěssný a gest prostředek shlazenj hřjchů, gakž swědčj sw. Jan Zlatoústý, an dj: „Byl-li kdo na penězjch pokutowán, a želel-li toho, nenaprawj to. Syna-li kdo ztratil, želj-li ho, newzkřjsj ho z mrtwých. Potupen-li gest a bolestně-li to nese, tjm nebude sňata s něho potupa. Nemocen-li gest, a má-li ljtost, nezapudj nemoc, ale rozmnožj gi. Než ale zhřessil-li kdo, a želj-li toho, shladil winu hřjchů; nebo zármutek], kterýž gest podlé Boha, působj stálé pokánj k spasenj. Tedy gediné zármutek, genž powstal z hřjchu, gako mol ho zžjrá a snjmá“ [4]). Nebo gakž dobře dokládá sw. Auǧustin: „Ke konánj pokánj nepostačuge naprawiti se, neučinj-li se zadost za to, což zpácháno gest, ljtostj a ponjženjm se a obětj skraussenéhо srdce“ [5]). — Dále pak, aby odpusstěnj dosáhl zadlužený služebnjk, znal se k swému dluhu a neupjral ho, aniž ho zastáwal, aniž ho wymlauwal neb omlauwal; ale wěrně se wyznal a tjm Pána swého smjřil. A totéž přjslussj hřjssnjku, chce-li odpusstěnj dogjti, aby padna k nohaum kněze na mjstě Božjm postaweného, z hřjchů swých upřjmně a skraussené se wyznal, wolage: „O Pane, poshowey mi, a newcházey w saud se služebnjkem; nebo

[1]) Žalm 84, 11. [2]) Jan 1, 16. [3]) Žalm 50. [4]) Chrysostomus hom. 5. ad pop. Antioch. [5]) Aug. lib. de poenit.

Digitized by Google

před tebau nebude osprawedlněn žádný živý člowěk“ [1]). Dobře dj tuto sw. Ambrož: „Zpowěd a wyznánj neprawostj gest zkrácenj trestů. Protož i na saudech swětských bywagj ti, genž winu popjragj, mučeni, naopak wyznánj pohne saudce k smilowánj. Hřjch zagistě obsahuge w sobě gakýsi stud a částka pokánj gest wyznánj hřjchu, neomlauwati winy, nýbrž gi uznati. Stud winnjků mjrnj hněw saudce; powzbuzuge pak geho mstu zatwrzelost upjragicjch“ [2]). Podobně dj sw. Augustin: „Učiněn-li gsi hřjchu swého obhágce, kterak Bůh bude oswoboditelem od něho. Chceš-li tedy, aby byl oswoboditelem, musjš býti na sebe žalobnjkem“ [3]). Zagistě kdyby byl zadlužený služebnjk upjral dluhu swého, nebyl by mu Pán odpustil. — Konečně pak slibowal a hotow byl zadlužený služebnjk wynahraditi Pánu wssecken dluh swůg. „Wssecko zaplatjm tobě,“ dj gemu. Ač nemohl ze swého gměnj platiti, mohl mu předce službu konati a takto alespoň něco Pánu wynahraditi, čjmž dogista ukázal ochotnost swau k placenj, a takto si zjskal smilowánj geho. A toto se žádá také od hřjssnjka, aby seč gest a co sám může, dobrého činil k shlazenj winy swé a konal dobré skutky, gako: modlitbu, půst a almužnu; a takto alespoň aby oswědčil dobrau wůli swau, že chce zadost učiniti, aby se stal tjm hodným neskončeného zadosťučiněnj Krista Pána, kterýž gediné může z neskončeného pokladu zásluh swých zaplatiti winu naši a učiniti spravedlnosti Božské zcela zadost. Mandře sobě počjnal zadlužený služebnjk, nemoha zaplatiti nesmjrný dluh swůg; a w prawdě dobře pochodil; nebo gakž dj sw. Ewangelium: J slitowal se Pán nad služebnjkem tjm, propustil ho a dluh gemu odpustil. Ejhle, gaké to dobrodinj, gaké to milosrdenstwj, překwyssugicj očekáwánj geho. Diwná! služebnjk ten prosil toliko za poshowěnj; a Pán mu wssecek dluh odpustil. Gistá prawda a též skutkem prokázána, kterauž swatý Pawel o Bohu napsal: „že gest Bůh bohatý w milosrdenstwj, a mocen gest nade wssecko, učiniti mnohem hognějgi, nežli my prossme, aneb rozumjme“ [4]). Ano, gakž giž před dráhnými wěky pěl Žalmista Paně: „Litostiwý a milosrdný gest Hospodin: dlauho showjwagicj a welmi milosrdný. Nebo gako gsau wysoko nebesa nad zemj, tak upewnil milosrdenstwj swé nad těmi, kteřjž se ho bogj. Gakož se slitowáwá otec nad syny, (tak) slitowáwá se Hospodin nad těmi, kteřjž se ho bogj: nebo on zná slepenj nasse: rozpomenul se, že prach gsme“ [5]). Nuže tedy, křesťanská dusse, byť i byli hřjchowé twogi sebe těžšj a četnějšj, byť i tjžila tebe sebe wětšj wina: nezaufey sobě, měg důwěru w Pána a přistup k němu s kagicnostj a straussenostj! — Wssak, ty snad se bogjš otewřjti ústa swá a žádati ho za odpusštěnj? Právě proto přistup k němu, abys wětšj důwěry nabyl. Neb gak se táže týž sw. Jan Zlatoústý, „gest to snad nějaký člowěk, gehož chceš udobřiti, aby gsi se styděl neb obáwal? Gestit to Bůh, genž wjce tauží sprostiti tebe neprawosti twé, nežli ty sám. Zagistě ty sám nehledáš spasenj swého tak horliwě, gako on ge hledá. — Snad nemáš důwěry? Wssak právě proto, že gsi tak bázliw, můžeš mjti úplnau důwěru. Nebo tehdáž může člowěk býti neywjce utěšen, když nahljžj a poznáwá, že nemá přjčiny, utěšen býti.

[1]) Žalm 142. [2]) Ambros. l. 2. De Cain et Abel c. 9. [3]) S. Aug. in Psalm. 68. [4]) Efez. 2, 4. a 3. 20. [5]) Žalm 103, 8. 11. 12. 14.

Digitized by Google

Nebo gako geſt neywětſſj hanau, před Bohem ſe oſprawedlňowati; neb ten geſt zloboch, kdož to činj, byk ſe i zdál býti neyſwětěgſſjm: rowněž i geſt ten ſprawedliw, kterýž ſe má mezi wſſemi lidmi za nehodného.“ A protož, wolá ſwatý Jan Zlatoúſtý dále, „nezaufeymež pro hřichy ſwé, poſpěſſme raděgi k Bohu, a padněmež před njm a žádeyme ho ſtraufſeně, aby i napotom byl tak miloſrdný, gakož byl od wěkú. Nebo myſlj neklesati, nezaufati ſobě, hřichy ſwé wyznáwati, o poſhowěnj proſiti: toto wſſecko geſt dobré a geſt známkau ſtraufſené a kagjcj duſſe“ [1]).

Miloſrdně naložil Pán se zadluženým ſlužebnjkem, odpuſtiw mu celý dluh na ſtraufſenau proſbu geho, — on zagiſtě geſt litoſtiwý a miloſrdný, dlauhoſhowjwagjcj a mnohého ſlitowánj. Nynj pak geſt čas, aby i on byl paměttliw ſlibu ſwého: Poſhowey mi a wſſecko zaplatjm tobě. Zdaž bude moci to wyplniti a zdaž toho požádá Pán od něho? Owſſemk. Swoboda geſt mu dána, této nemá wjce užjwati dle rozmaru; nýbrž má přinéſti hogné owoce pokánj. Tok náhrada wůbec, kteraužmá činiti, zwláſſtě pak má láſku a ſmilowánj, gež ho wytrhlo ze záhuby, w ſrdci ſwém nmjſtiti a takto náhradu w láſce konati, dle ſlow ſwatého Pawla řkaucjho: „Buďte k ſobě we ſpolek dobrotiwj, miloſrdnj, odpauſſtěgjce geden druhému, gakož i Bůh ſkrze Kriſta odpuſtil wám“ [2]). A tak to má wůbec býti w králowſtwj Božjm mezi křeſťany. Gakož Bůh s lidmi nakládá, magj i lidé weſpolek ſobě činiti. Než wiz, milý křeſťane, gak wynaložil miloſti a miloſrdenſtwjm obdařený ſlužebnjk ten se ſpolnſlužebnjkem ſwým. Gakž wyprawuge ſw. Ewangelium: Wyſſed pak ſlužebnjk ten (gemuž pán celý dluh odpuſtil) nalezl gednoho ze ſpolnſlužebnjkú ſwých, kterýž mu byl dlužen ſto peněz; i chopiw ſe ho, hrdlowal ſe s njm, řka: Zaplať, což gſi dlužen. — Můg Bože, kdoby ſi to pomyſlil, že ſi tak zukiwě a newljdně počjnati bude ſlužebnjk ten, kterýž geſtě před chwjlj w též záležitoſti před Pánem ſwým na kolenau klečel a za poſhowenj proſe, odpuſſtěnj obdržel? Než práwě gako když ſe wrhne něco těžkého do gezera, zprwu ſe ſlyſſj žblunkánj daleko ſiroko a wlny ſe twořj a dělagj wětſſj a wětſſj kruhy, až pak ſe urownáhladina gezera a nic wjce ſe nepozoruge a wůkol ge opět ticho, aniž ge widět, co do propaſti wrženo geſt, hladina gezera mlčj: podobně geſt to se ſrdcem člowěka. Časem wnikne wážné ſlowo, neb znamenitá událoſt do hlubin duſſe geho a otřeſe gim gako hromowá rána, a on geſt tu mocně dogat; ale netrwá to dlauho, zmizj dogem tento, a geſt zaſe, gakoby nic nebylo; i ta neydůtkliwěgſſj upomjnka leží w hlubině duſſe pohřbená. Tak předſtaupil před krále Jeroboama, an práwě modlám obětował, prorok z Bethel, a k ſlowu geho roztrhl ſe oltář: i uleklſe Jeroboam náramně, brzy wſſak ſe nawrátil k ohawnoſti modlářſké. Oſudná ſlowa ukázala ſe na ſtěně ſjně krále Balthaſara, práwě když rauhage ſe Hoſpodinu z nádob chrámowých se dwořenjny pil. I poděſſen geſt král náramně. Wſſak kdyby byl té noci Cyrus newtrhl s wogſky ſwými do Babylona, brzy by ſe byl wzpamatował s lehkomyſlnými hodownjky ſwými z uleknutj tohoto. A podobně to ſpatřiti lze na ſlužebnjku dneſſnjho ſw.

---

[1]) Homilia de servo etc. [2]) Efez. 4, 32.

Digitized by Google

Ewangelium. Pokud ho tjžil nesnjrný dluh, gewil w chowánj swém toliko pokoru, bázeň a skrauſſenoſt a snad by byl celému swětu rád odpuſtil. Gedwa ale že sprostěn geſt břemena dluhu swého, gedwa že wj, že mu odpuſſtěn geſt celý dluh, giž giž zapomjná na wſſecko. Gak násilně a nelaskawě nakládá hned na to se spoluslužebnjkem swým. Gak ſi hrdě počjná! gak twrdě a zatwrzele nastupuge naň; právě gakoby se sám nikdy w ničem nebyl prowinil, ani ſi newzpomjná na swan straſt, kteréž gedwa uſſel, aniž myſlj na něco giného, než gakby ſi dopomohl k malému dluhu swému; děg se gak děg; a aniž nečekage, co tento dj mu, hrdluge se s njm. Než bohužel, pokolenj toto poſud newymřelo. Poſud gsau lidé, genž zapomjnagjce na lásku a miloſrdenſtwj Božj gsau k bližnjmu nelaskawi a twrdj — hrdlugj se s njm; a byl i ho za hrdlo nebrali, nicméně sáhagj mu na hrdlo ztrpčugjce mu žiwot swým zukiwým, nelidským a tyranſkým gednánjm a utiſkowánjm. Protož dobře prawil sw. Dawid: „Lépe geſt mi, abych upadl w ruku Hoſpodina než w ruce lidj“ [1]); a za tauž příčinau také prawil sw. Jan Zlatoúſtý: „Nad giné zlé geſt člowěk neyhorſſj zlé.“ Zwlásſtě pak podobagj se nelidſkému služebnjku hněwiwj a náhliwj, kteřjž nemohau hněw swůg krotiti a na uzdě držeti; ale hned každého, gakž gim gen málo odporný geſt, z kůže wywléci chtěgj, ano giž při pohledu na nepřjtele se rozgitřj, gakoby wſſecko chtěli na rub zobraceti, aniž se dagj ukogiti, pokudž by se newymſtili. Tito zagiſté hubj bližnjho tělesně, zbawugjce ho statků neb ranjce ho na těle neb i často wraždy se dopauſſtěgjce aneb ho ztupjce a zhanjce; pak i duchownč, odgjmagjce mu wſſecku přiležitoſt k smjkenj, na to i rozhořčj mysl geho a popudj ho k zloſti a nepřátelſtwj.

Podobně gednagj nelidſky a hrdlugj se s bližnjm swým ukrutnjci, genž s těmi, kteřjž gim podrobeni gsau, nelitoſtiwě nakládagj, s nimi se hrdlugj a wězj, ge hubj, wſſecko gim berau, derau, až ani žiwi býti nemohau. Tak gednagj wſſickni Faraonowé, genž zmořenému lidu nesnesitelná břemena skládagj, aniž gim na prosbu gegich čeho umenſſugj, magjce moc w ruce domnjwagj se, že magj také právo. Tak gednagj hoſpodáři a hoſpodyně, genž služebný lid bez miloſrdenſtwj k neytěžſſjm pracjm nutj, wydáwagjce ge mrazu a wedru, aniž pak nemocných a churawých se ugjmagj, zapomjnagjce na ſlowo Páně: „Nečiň násilj chudému, proto že chudý geſt, aniž potjrey nuzného w bráně; nebo ſauditi bude Hoſpodin při geho a zbodne ty, kteřjž zbodli duſſi geho“ [2]). — Podobně gednagj také magitelé domů, genž neuſtále plat z nágmu zwyſſugj, na nágemnjky naſtupugjce a chudé a nemagetné na ulici wyhazugjce; též i ſkrbljci a lakwičí, genž práci sobě dawſſe zhotowiti řemeſlnjka na krew utlačugj aneb mu zaſlauženau mzdu zadržugj. Reginak gako nemiloſrdný služebnjk počjnagj sobě také lichewnjci, geſſlo pod zástěrau přátelſtwj a poſlauženj bližnjho swého w potřebě peněz, zakládagj s welikým wſſak auplatkem, zástawau a zápiſem domu, dworu a sic wſſeho ſtatku pak naň nemiloſrdně naſtěhagj, a když určitého času půgčených peněz složiti nemůže, o wſſecko ho připrawugj. Nenj-liž to s bližnjm swým se nelitoſtiwě hrdlowati? Konečně sem pa-

[1]) II. Král [2]) Přjſl. 22, 22. 23.

Digitized by Google

třj také wymstjwači, genž pro sspatné prowiněnj, gessto za slowo nestogj, s bližnjm swým nelitostiwě nakládagj, wězj a hrdlugj se, aniž chtěgj mu odpusstěnj dáti, až se wrchowatě wymstj, ani ljtost, ani milosrdenstwj, ani prosba, ani přjmluwa žádná mjsta u nich nemá. Tak gsme lidé. Práwě gakobychom neměli swjzlů a těžkostj dosti, kteréž žiwot pozemský w porussenosti swé sám sebau přinássj, saužjme se, hrdlugeme se a přidáwagjce sobě trampot a nesnázj, činjme žiwot sobě téměř nesnesitelný. Wyprawuge se, že na nebezpečných honbách nosorožců, gakž se konagj we wýchodnj Indii, že se lowci chránj tjm, že nadělagj přjkopů okolo lesa a wůkol něho malých wěžj, z nichžto pak z děl na tuto uhoněnau zwěř pálj. Tam se přihozuge ne zřjdka, že geden rozljcený nosorožec přicházj druhému w cestu: následkem čehož powstáwá mezi nimi krutý bog, w němžto se obá smrtelně zranj. A podobně se děge s lidmi. Práwě když wsselikými tjsněmi a protiwenstwjm žiwota stjženi a pronásledowáni býwagj, gsau si neywjce odpornj, saužj, mučj, trýznj a hrdlugj se wespolek, kdežby si měli láskau, mjrnostj, milosrdenstwjm a snásseliwostj pomáhati a břjmě žiwota ulehčowati. — Ach, což se takowj s těžkau odměnau potkagj! Zhusta se přihazuge, že padagj w gámu, kterauž sami byli kopali, gakož se přihodilo nelaskawému služebnjkowi w sw. Ewangelium. Tak se wedlo také w dewátém stoletj řeckému cjsaři Niceforowi. Bogowal tento proti Kruniowi, králi Bulharskému, a zpustossil geho země. I prosil onen za pokog což mu onen nemilostiwě odepřel užjwage slow pjsma swatého: Kdo půgde a oklame Achaba? Který Bůh aneb který protiwnjk mne k tomu přinutj? Wida tedy Krunius, že ničeho neobdržj, nechtěl gakékoli wýminky pokoge kladl, sebral tedy swá wogska rozhorlen a přepadnuw geg w noci porazil ho, a setnuw hlawu geho z lebky geho na hodech pjwal [1]). Tak mstj sprawedliwý Bůh giž zde nemilosrdenstwj těch, genž saužjce a trýznjce bližnjho hrdlugj se s njm. Což ale ge čeká na wěčnosti, kam gich gednau powolá sprawedliwý Saudce? a kdež i gim se nedostane milosrdenstwj, gako oni neměli milosrdenstwj k bližnjmu! —

Nemilosrdně naložil služebnjk se spoluslužebnjkem swým; netoliko naň twrdě nastupowal, ale i hrdlowal se s njm. A proč to? Snad ho neprosil spoluslužebnjk za poshowenj, gakož on sám prosil Pána swého? Aneb snad se mu nepokořil zpečuge se mu a stawě se mu zpurným? Nikoliw. Tak gako sám Pána swého prosil, prossen byl od spoluslužebnjka. Swaté Ewangelium dokládá: A padna spoluslužebnjk geho prosil ho řka: Poshowey mi a wssecko zaplatjm tobě. Eyhle i slowa i způsob w prosbě swé přičinil, kterýmž on od krále milosti dossel. Padl byl onen králi k nohaum, padl i tento k nohaum spoluslužebnjku swému; prosil onen za poshowenj, prosil i tento; připowjdal onen wssecko zaplatiti, připowjdal i tento. Ale wssecko nadarmo. Nic zde žádné milosti, žádného slitowánj, žádného poshowenj nenj. Kámen se slitowati mohl nad tjmto nebohým; tento pak, gakž dj sw. Ewangelium nechtěl; ale odessel a dal ho do žaláře, dokudž by nezaplatil dluhu. Gaká to ukrutnost, gaké to nemilosrdenstwj! Wssak bohužel až posud z husta se nalezagjcj! Což

[1]) Baronius.

tomu podobně dělagj ti, gežto netoliko učiněného proti nim prowinění neodpaufftěgj; ale podlé přjſnoſti práwa na winnjka naſtupugj, a úplného zadoſtiučinění a naprawenj žádagj; a což horſſjho geſt, nikdy mu wjce žádné ani miloſti, ani wljdnoſti prokázati nechtěgj! — Ano ſwět geſt pln takowých lidj, genž gſau živi buď w patrné neb tagné newolt a w nepkátelſtwj, kteřjž ſe ani potkati nechtěgj, aneb kteřj ſe ſice na oko přátelſky pozdrawugj a wſſak uwnitř w ſrdci hořkoſt proti sobě chowagj, aniž prominau přjležitoſti, kdežto by sobě mohli ſaukromj ſſkoditi, ano i sebe wekegně pronáſledugj, ſebe weſpolek tupj a hánj, sobě utrhugj, ſebe ſaužj a dle ſjly na ſwé zkáze pracugj. A předc gſau wſſickni bez wýminky bjdnj hřjſſnjcj a žádagj a daufagj miloſt u Boha, gehožto natiſjcekráte uražeſi! Od Boha očekáwagj wſſickni odpuſſtěnj a wſſak giným odpuſtiti ſe zdráhagj, řkauce: Zaplať, co gſi dlužen.

Medle čjm to gde? gak možné geſt takowé nemiloſrdenſtwj u lidj, genž miloſrdenſtwj Božjho tak welice potřebugj. Z huſta to přicházj od lehkomyſlnoſti a nerozumnoſti lidſké. Lidé totiž zapomjnagj lehce, že magj nad ſebau Pána, gehožto miloſrdenſtwj magj potřebj, ano že ho giž o miloſrdenſtwj proſjwali a z něho ſe těſſili. Znagjť ſice proſbu a modlj ſe denně: „Odpuſť nám naſſe winy, gakož i my odpaufſtjme ſwým winnjkům!“ Než modlj ſe gi bez wſſeho rozmyſlu a s onau wlažnoſtj, kteráž gim geſt přirozená. Co ſe dá dobrého očekáwati od tak lehkomyſlných a wlažných, genž gſau s myſlj ſwau zcela na wenek obráceni a nikdy do ſebe negdau? — Mimo to, že tak mnozj, genž magj miloſrdenſtwj Božj potřebj, nemiloſrdně a a twrdě k bližnjmu ſe magj, pochodj také od zaſlepenoſti a bludu, w kterémž wězj ohledně způſobu, gakž u Boha miloſrdenſtwj doſjci lze. Mnozj totiž ſe domnjwagj, že ge toliko třeba Boha wraucně proſiti k doſaženj odpuſſtěnj; aniž pomyſlj, že nepoſtačuge u Boha toliko úſty proſiti, nýbrž že také třeba twrdé a ſamoziſſtné ſrdce naprawiti; a že ſe u něho newynutj miloſti dotěrawau a nauzj donucenau proſbau; nýbrž že u něho ſmilowánj doſjci lze úpěnliwau z láſky pocházegjcj a s láſkau ſpogenau proſbau. A protož wolagjce k němu nepečugj, aby twrdé ſrdce ſwé naprawili, témět zapomjnagjce: že Bůh nežádá obětj, ale miloſrdenſtwj. —

Že mnozj, genž od Boha ſmilowánj žádagj, žádného miloſrdenſtwj k bližnjmu nemagj, pochodj konečně od pýchy, kteráž ſe před mocněgſſjm kořj a w prachu plazj, za to pak tjm wjce a ſmělegi ſe nad nižſſjm wypjná. Tak ſe obgewil ſlužebnjk w dneſſnjm ſwatém Ewangelium naproti Pánu ſwému býti pokorným a rozplhwal ſe w citu ſwé chúdoby. A wſſak takowým ſe býti gewil toliko proti pánu ſwému, w prawdě ale byl giný. Přirozenau a wlaſtnj powahau geho byla pýcha, pohrdánj giným, zatwrzeloſt, nemiloſrdenſtwj a ukrutnoſt, a tyto ſe obgewily w ohawnoſti ſwé, gak mile mohl náſledowati přirozeného pudu ſrdce ſwého. O, kýž bychom předc gednau pocjtili tjže hřjchů ſwých dle welikoſti gegich ohawnoſti a wyznali ſe w ſkraufſenoſti a w pokoře před Bohem: zagiſté že bychom byli miloſrdni k chybugjcjmu bližnjmu ſwému!

Nemiloſrdně a twrdě naložil ukrutný ſlužebnjk ſe ſpoluſlužebnjkem ſwým. A co hřjch toho nejtoſtiwého padaucha ztěžuge, geſt: že ſe, tak po gednau ſotwa od pána po odpuſſtěnj dluhu wſſeho wyſſed, takowé neſſlechetnoſti proti ſpoluſlužebnjku

Digitized by Google

ſwému dopuſtil; a že tak nelitoſtiwě ne-s někým cizjm než s druhem, towaryſſem, ſpoluſlužebnjkem ſwým naložil, a že pro tak ſſpatný a nepatrný dluh ſe tak těžké ukrutnoſti a newljdnoſti dopuſtil, geſſto dluh netoliko ſlowy a nelaſkawým naſtupowánjm, nýbrž také mocj, náſiljm a hrdlowánjm, úpomjnal, a při tom ani w těch ſlowech, kterýmiž byl pána ſwého obměkčil, ſpoluſlužebnjka wyſlyſſeti nechtěl, aniž mu chtěl poſkowěti; alebrž pokorně proſjcjho do wězenj dal. Než takowéto ukrutné gednánj a nakládánj nezůſtalo bez následků. Brzy ſe pozorowalo. Neb gak dokládá ſw. Ewangelium: „Widěwſſe pak ſpoluſlužebnjci geho, co ſe dálo, zarmantili ſe welmi: i přiſſli a powěděli pánu ſwému wſſecko, co ſe bylo ſtalo.“ Znameney tu, milý křeſťane: nemiloſrdenſtwj, ukrutnoſt, twrdoſt a nelaſkawé nakládánj s bližnjm nepůſobj toliko boleſtně na ty, kdož ge ſnášeti muſj, a nedotýká ſe hluboce toliko ſrdce gegich; nýbrž i ginj, widauce toto, patřj na to s zármutkem a bžwagj hluboce dotčeni. A kdož gſau tito? Gſau to zprwu nebeſſtj duchowé, genž magj žiwé účaſtenſtwj oſudů lidſkých a z nichžto geden prawil ſwatému Janowi, miláčku Páně, gak on ſám piſſe w zgewenj ſwém: „Gſem ſpoluſlužebnjk twůg i bratřj twých, magjcj ſwědectwj Ježiſſowo“ [1]). Ano ſami angelé, ſpoluſlužebnjci naſſi, gakož ſe radugj z naſſeho pokánj a blaha, rowněž ſe rmautj, když ſe s lidmi od bližnjho nelaſkawě a twrdě nakládá. Pak gſau to také ſwatj mužj w cjrkwi, genž planauce horliwoſtj křeſťanſkau, když takowéto neprawoſti, takowau zatwrzeloſt a ukrutnoſt myſli widj, aniž mohau tomu přjtrž učiniti: ſe rmautj a ge takřka Bohu žalugj. Tak žalował welikým prorok Eliáš, když pronáſledowán a ſtjhán od bezbožné Jezabel, meſſkal w geſkyni u hory Horeb nařjkage: „Horliwoſtj horlil gſem pro Hoſpodina Boha záſtupů; nebo opuſtili umluwu twau ſynowé Iſraelſſtj: oltáře twé zbořili a proroky twé pobili mečem“ [2]). Podobně ztěžował ſobě i Jeremiáš: „Proč ſe ceſtě bezbožnjků ſſaſtně wede: a proč dobře geſt wſſem, kteřjž přeſtupugj a neprávě činj?“ [3]) Gakož i před njm bědował Žalmiſta Páně: „Widěl gſem přeſtupnjky a chřadl gſem: protože řečj twých neoſtřjhali“ [4]). A tento zármutek a nářek ſprawedliwých nad twrdoſtj a ukrutnoſtj lidſkau wſtupuge k Bohu a wyzýwá ho ku pomſtě a k přjſnému treſtu. A co činj Pán, wida ukrutnoſt lidſkau? Swaté Ewangelium dokládá: Tedy powolaw ho Pán, dj gemu: Služebnjče neſſlechetný! Wſſecken dluh odpuſtil gſem tobě, neb gſi mne proſil: zdaliž i ty neměl gſi ſe ſmilowati nad ſpoluſlužebnjkem ſwým, gako i gá ſmilował gſem ſe nad tebau? A rozhněwaw ſe dal ho katanům, dokudžby nezaplatil wſſeho dluhu. Tak gednal Pán, tak naložil s nemiloſrdným služebnjkem, genž gſa tak hognými ſmilowánjm obdařen, nechtěl odpuſtiti nepatrného dluhu ſpoluſlužebnjku ſwému a twrdě s njm naložil. On ho powolal, wytýkal mu geho neſſlechetnoſt a pak ho přjſně potreſtal. Toto gednánj ſprawedliwého Boha geſt uważowánj hodné. On ho powolal. Pán wolá nemiloſrdného ſkrze ſmrt k počtu, k přjſnému ſaudu na wěčnoſti, kdežto nenj wjce miloſrdenſtwj, kdežto toliko ſprawedlnoſt má mjſto. — Straſſné to powolánj, podobné onomu

[1]) Zgew. 19, 10. [2]) III. Král. 19, 30. [3]) Jer. 12, 1. [4]) Žalm 118, 158.

Digitized by Google

powoláni těch, genž z žaláře býwagj wedeni k poprawě! — Ach tu nelze utéci, aniž se obhágiti, aniž se wymluwiti: umřjti musj a na saud se bráti — na wěčnost, když Pán ho wolá. O, gak se tu potj umjragjcj, gak zápolj w hrozném zápasu, zwlásstě pak nelidsstj hřjssnjci, genž u wědomj hřjssnosti a neprawosti swé, nenadále powoláni býwagj, an se domnjwali gesstě hognost dobrých dnů nai zemi požjwati, gako služebnjk powolán byl, když zcela na giné wěci myslil a ginými wěcmi se zamněstknáwal. Tak powolán gest ke smrti křjže Aman, práwě když pronásledowal Mardochea, wystawiw mu ssibenici; podobně stržen gest Farao do hlubiny mořské, když Israelské ukrutně stjhal. Ach, poshowěg nám Pane, a newoley nás: newcházeg w saud s námi, s nemilosrdnými služebnjky, nýbrž dey nám času a milosti, abychom se lépe usmyslili.

Powolaw Pán nemilosrdného služebnjka, wytýká mu nesslechetnost geho, a wzpomjnage mu odpusstěný dluh, wyčjtá ukrutnost geho, řka: „Služebnjče nesslechetný! Wssecken dluh odpustil gsem tobě, neb gsi mne prosil: zdaliž i ty neměl gsi se smilowati nad spoluslužebnjkem swým, gako i gá smilowal gsem se nad tebau?“ Gakoby mu řekl: Gá král ussetřil gsem tebe služebnjka swého; ty pak gsi neussetřil spoluslužebnjka swého. Gá gsem tobě odpustil celý a sice nesmjrný dluh, ty pak gsi nechtěl nepatrný dlúh posečkati. Gá gsem tebe propustil odpustiw tobě: ty pak gsi zuřil proti spoluslužebnjku a wrhl gsi ho do žaláře. Gá gsem twau prosbu hned wyslyssel; ty pak k tétéž prosbě gsi zatwrdil srdce swé. — Přjsná to důtka, ostrá to domluwa sprawedliwého saudce! Znameney tu, milý křesťane, což i swatý Jan Zlatoústý giž dřjwe zaznamenal: „gak laskawě se měl Pán poprwé k služebnjku tomu, pokud mu gesstě deset tisjc hřiwen byl dlužen; nerozhněwal se naň, nenazýwal ho služebnjkem nesslechetným; nýbrž kázal ho toliko prodati, a to učinil, aby ho k prosbě přiměl, aby mu mohl odpustiti. Nynj pak uslyssew, gak twrdě se zachowal k spoluslužebnjku swému, rozhněwal se. Z toho se máš učiti, dokládá dále sw. Jan Zlatoústý, že Bůh snáze odpausstj, když se hřessj proti němu, než když se proti giným hřessj.“ To nečinil toliko zde, nýbrž i na giných mjstech wjce. „Obětugeš-li dar swůg na oltář,“ dj u sw. Matausse, „a tu se rozpomeneš, že bratr twůg má něco proti tobě: nechey tu daru swého před oltářem, a gdi prwé, smiř se s bratrem swým a potom přigda obětowati budeš dar swůg“ [1]). Eyhle gak náš pokog stawj nad oběť swau a swornost a lásku bratrskau pokládá za gednu z neywětssjch ctnostj! — A podobně odpustil dluh, kterýž služebnjk byl dlužen gemu, když pak proti spoluslužebnjku hřessil, ač menssj byla wina, neodpustil gemu“ [2]).

Ostatně pak, co se této důtky Páně týče; platj netoliko služebnjku nemilosrdnému, nýbrž také i nám a to w mnohém ohledu. Myť zagisté žádáme od Boha prominutj a milosrdenstwj, když gsme poblaudili; sami pak hned blaudjcj bratry odsuzugeme a zatracugeme. Podobně i prosjme a očekáwáme od Boha prominutj, když gsme ze slabosti poklesnuli; řjkagjce: „chyba wládne člowěkem.“ Denně prosjme: „Odpusť nám nasse winy“; než ale pochybil-li bližnj náš, klesal-li třebať i ze slabosti a a mdloby: ihned mu to za zlé béřeme, na neyhorssj stránku to wykládagjce nelaskawě

[1]) Mat. 5, 23. 24. [2]) Chrysostom. hom. de servo.

Digitized by Google

ho tupjme a hanjme. Rowněž i žádáme Boha za prominutj a ſmilowánj, aby nebyl pamětliw urážky naſſj a odpuſtil nám, i když gſme ho z úmyſlu urazili; když pak nás bližnj urazj, neb něgakau křiwdu nám učinj: tu negſme k ſmjrnj, neuſtále nám tane na myſli učiněná křiwda a mſtau ſoptjme. Myk proſjme Boha o pomoc a miloſt k naprawenj žiwota ſwého; o naprawenj pak bližnjho nedbáme, aniž k tomu ač mohauce, neymenſſjm nepřiſpjwáme, a netečně na duſſewnj zkázu geho patřjme. My proſjme denně Boha, aby nám, co k zachowánj žiwota potřebj geſt, uděliti ráčil: aby chránil žiwot náš od nebezpečenſtwj, aby nám dal zdrawj a potřebného pokrmu, nápoge, oděwu a obydlj k wyžiwenj: ſami pak nuznému a chudému nepomáháme a w rozkoſſech mrhagjce ſtatek ſwůg netečně na bjdu a nauzi geho patřjme. Konečně pak w bjdě a w nauzi a w protiwenſtwj žiwota wolámek Bohu o pomoc a wyſwobozenj a dychtiwě ho očekáwáme: než ale ſami nuzným, bjdným a ſkljčeným nepřiſpjwáme; ani newědomým a powybugjcjm neradjce, ani zarmaucených netěſſjce, ani ztrápených a obtjžených neobčerſtwugjce, aniž potlačených a utiſſtěných ſe neugjmagjce. A takowých přjpadnoſtj geſt geſſtě mnoho, kdežto Boha proſjme a od něho očekáwáme we welikém mjře, což giným u menſſj mjře prokazowati ſe zdráháme a zpěčugeme — dokonalj to ſobjcj, zcela a úplně podobnj zatwrzelému ſlužebnjku w dneſſnjm ſwatém Ewangelium; a protož i nám platj přjſná dütka, kterauž mu dal Pán powolaw ho, gak giž znamená w dáwnowěkoſti ſtarého zákona maudrý Sirach: „Člowěk proti člowěku držj hněw a od Boha hledá uzdrawenj? Nad člowěkem podobným nemá litoſti, a za hřjchy ſwé proſj. On tělo gſa, držj hněw a ſmilowánj žádá od Boha?“ [1]) A w ſkutku kdyby dnes Pán powolal nás k počtu, což by mohl i nám řjci: Služebnjci neſſlechetnj, že gſte mne proſili, gá gſem prominul wám waſſe bludy, waſſe poklésky a waſſe prowinénj; gák byl wám nápomocen k naprawenj žiwota; gá wám poſkytowal, čeho wám bylo k zachowánj žiwota potřebj; gák wám pomáhal w nauzi a bjdě: zdaliž wy neměli gſte ſe ſmilowati nad ſpoluſlužebnjky, nad bratry ſwými, gako i gá ſmilowal gſem ſe nad wámi?! — A gaký wýrok proneſe pak nad námi? Zagiſté neginý, než gaký proneſl nad nemiloſrdným ſlužebnjkem w podobenſtwj ſw. Ewangelium:

„A rozhněwaw ſe Pán geho, dal ho katům, dokudžby nezaplatil wſſeho dluhu.“ Tot konečný ſaud nemiloſrdného ſlužebnjka: tot treſt twrdoſti a ukrutenſtwj geho! — Čtwero wěcj wzláſtě ſluſſj tuto znamenati a ſice zprwu: hněw či pomſtu Božj hrozuau za dwogj přjčinau, geſſto geſt to pomſta Boha wſſemohaucjho, w gehožto ruce upadnauti geſt hrozné; pak geſt to také pomſta Otce neymiloſtiwěgſſjho, gehož pohrzená láſka obracj ſe w nenáwiſt. A protož, co dále znamenati ſluſſj, dán geſt katům, aby tito podobně nemiloſrdně s njm nakládali bez miloſrdenſtwj ho mučjce, gakož i on nemiloſrdně naložil ſe ſpoluſlužebnjkem ſwým. Dále pak dobře tuto znamenati ſluſſj: že mu prominutj a odpuſſtěnj dluhu uáramného opět odňato geſt a mu že celý předeſſlý dluh zaſe přičten geſt; ne gakoby giž obdržené odpuſſtěnj winy za přjčinau náſledugjcj winy zničeno a w neplatnoſt uwedeno býti mohlo, nýbrž proto: poněwadž dalſſjm náſledugjcjm hřjchem ſe hřjſſnjk rownež ſtáwá u Boha winným,

[1]) Sir. 28, 3—5.

Digitized by Google

gako byl dřjwe a tudjž opět ubjhá w trest, gehožto byl uſſel následkem předeſſlého odpuſſtěnj; pak i proto, poněwadž kdo po obdrženém miloſtiwém odpuſſtěnj opět hřeſſj pro newděčnoſt ſwau wjce hřeſſj a tjže treſtán býti zaſluhuge; gmenowitě pak hřjchowé, genž odporugj lásce a miloſrdenſtwj křeſtanſkému, činj, že giſtým způſobem předeſſlj hřjchowé ſe wracugj, poněwadž nemůže odpuſſtěno býti tomu, kterýž neodpuſtiw bližnjmu, nemá prawého předſewzetj poleſſiti ſe. Takto tedy lpj na nelidſkém ſluženjku opět celá tjže neſmjrného předeſſlého dluhu, a proto má býti držán u wězenj, pokudž by nezaplatil wſſeho. A poněwadž tu nenj wjce miloſti ani zásluhy, tudjž nebude moci nikdy zaplatiti, a protož nikdy nedogde propuſſtěnj. Gakým tedy ſe býti prokázal ſluženjk k ſpoluſluženjku ſwému, takowým ſe i prokazuge gemu Pán, totiž twrdým a neuproſitelným; gak dj maudrý Ekleſiaſtikus: „Kdo ſe chce mſtiti, u Pána nagde pomſtu, a hřichy geho chowage zachowá“ [1]). O, ſtraſſný to ſaud a hrozný treſt! — A takowý ſaud a tento treſt očekáwá každého, kdož twrdě a nemiloſrdně ſe má k bližnjmu, gakž ſwatý apoſſtol Jakub zaznamenal we ſwém liſtu, an pjſſe: „Saud zagiſté bez miloſrdenſtwj bude tomu, kdož nečinil miloſrdenſtwj“ [2]). A gak bude znjti tento ſaud: Wrzte ho do žaláře, pokudžby nezaplatil wſſeho dluhu. — A uwáži-li ſe ta wěc bljže, každý zagiſté zatwrzelec ſám ſi takowý žalář ſtawj, z něhož nebude moci wywáznauti. W ſtarých kronikách wyprawuge ſe přjběh, genž ſe ſběhl w roce 1532 w horách leſů Ardenſkých w zemi francauzſké. Giſtý hrdý a twrdý ſtatkář přikázal gednomu ze ſwých ſedláků, genž tehdáž byli geſtě w manſtwj (t. g. newolnictwj), aby neſmjrný weliký dub, genž w leſe poražený ležel, i s wětwemi na wůz naložil a se ſwau klíſnau, kterauž měl gedinkau, až před dwéře zámku geho dowezl. Nadarmo ho ubezpečowal tento, že geſt to wěc zhola nemožná; nic na plat. Když ſe mu tedy těžkým treſtem hrozilo, ſſel do leſa a ſtál s pláčem u kmenu, až pak k němu přiſtaupil geden ſilný muž, gako lemež, těſſe ho, aby gen ſſel pokogně domů, že w prawý čas dub bude na určitém mjſtě. A w prawdě druhého dne ležela záhy z rána pěn dubowá na přjč. před branau, a poněwadž pro twrdoſt a tjž ſwau nemohla býti taklehce rozſekána a odſtraněna, nemohl ſtatkář wen ze zámku ſwého a muſil ſobě průchod ginde dáti wylámati. Rozumj ſe owſſem, že obecný lid toho, genž odwezenj dubu toho obſtaral, měl za ďábla ſamého. Bezpochybj ale pracowalo tu wjce ruk, kteréž někdo obgednal, genž toho ukrutnjka chtěl poněkud potreſtati. Wſſak ale událoſt tato má přede poučnau ſtránku; wyznamenáwagjc: že twrdoſt a nemiloſrdenſtwj takká twořj mocnau záworu u žaláře ukrutnjka a půſobj, že i k němu miloſrdenſtwj Hoſpodinowo nemá přjſtupu. — Uchowey nás, ó Pane, od twrdoſti a wſſelikého nemiloſrdenſtwj k bližnjmu. Dey nám poznati, že gſme ſynowé a ſpoluſluženjci twogi, k twému obrazu ſtwořeni a krwj Syna twého wykaupeni: abychom w lásce ſe weſpolek ſnáſſeli, w ſtraſtech žiwota ſe podporowali a wůbec tak s ſebau nakládali, gakž ſi žádáme, abys ty s námi naložil; a takto ſe ſtali gednau miloſrdenſtwj a ſlitowánj twého hodni.

A rozhněwaw ſe, dal ho Pán katům, dokudž by nezaplatil wſſeho

[1]) Eccles. 28, 1. [2]) Jak. 2, 13.

Digitized by Google

dluhu. Přjsný to trest nemilosrdného služebnjka. Gak zaplatj nesmjrný dluh swůg? Odkud wezme, by ho zaprawil, gessto wydán katům, nic nemůže zjskati? Owssemk nebude moci nikdy zaplatiti a tudjž bude mu wěčné muky snásseti. Snad tedy mohl s ljtostj a zkraussenostj opět prositi Pána a sljbiti mu, že se s uraženým bratrem smjřj? Pán zagisté neuhassná dautnagjcjho knotu. A wssak on nebyl wjce dautnagjcj knot; každá giskra milosrdenstwj, kteráž by se snad w plamen rozdmýchati mohla, uhasla w srdci geho. Srdce geho gest zatwrzelé, bez ljtosti a bez pokánj, a tudjž neprosj wjce. „Kdo se chce mstiti, w Pánu nagde pomstu a hřjchy swoge zachowá“ [1]). — A tak gest wůbec. Kdo bez lásky w smrtelném hřjchu na saud Páně se odebéře, ten nemůže wjce zplatiti dluh swůg, aniž může u Pána milosrdenstwj dogjti — ten ubjhá w odsauzenj a w zahynutj wěčné. Ginak ale se to má s tjm, kdož z lásky Božj newypadnuw, toliko wssednjmi hřjchy poskwrněn na wěčnost se ubjrá, aneb byw w hřjchu smrtelném, prawé pokánj činil a wssak za swé hřjchy se nedokál; t. g. smrtj uchwácen tolik zadost neučinil, aby se stal hodným zadostiučinění Kristowa, nezaplatiw wsseho dluhu swého. O takowýchto křesťanech učj cjrkew katolická: že gich Bůh na wěky nezawrhne; nýbrž že gim po smrti w kraginách wěčnosti poskytne přjležitosti, kdežto, ač bolestným způsobem, budau moci očistiti se od skwrn swých a kdežto budau moci takowý stupeň dokonalosti zjskati, gakého žádá Bůh od wywolených swých, aneb kdežto utrpenjm budau moci učiniti spravedlnosti Božské zadost a zadostiučinění Kristowa se účastni státi, k čemuž gim owssem i živaucj wěřjcj napomocni býti a přispjwati mohau. Kteréžto muky a bolesti toliko na čas trwagj, tudjž časné slugj, a gim k úplnému očisstěnj a ospravedlnění napomáhati budau, odkudž i misto toto očistec se nazývá! Tok učenj cjrkwe swaté o očisstci. Gak krásné, gak rozumné, gak utěssené — dogista učenj přirozenosti lidské a spravedlnosti a lásce Božj zcela přiměřené, a gak na wěčnost se beraucjm, tak i na světě pozůstalým nad mjru potěssitelné a žádaucj.

A w prawdě gest to gisté učenj cjrkwe swaté, ztwrzené výroky pjsma swatého: že toliko ti, genž dokonalé ctnosti a swatosti na světě dosáhli královstwj nebeského dosjci mohau. Žalmista Páně dj zkegmě: „Na dům twůg přjsluss swatost, Hospodine, na dlauhé časy“ [2]). K čemuž dobře dokládá sw. Jan: že ti, „genž gsau před trůnem Božjm, gsau bez poskwrny“ [3]); nebo dle výroku téhož miláčka Páně: „newegdek do nebe nic poskwrněného, ani činjcjho ohawnost“ [4]). A protož ti, kdož chtěgj do královstwj Božjho wegjti, musj i ty neymenssj zbytky a skwrny hřjchu shladiti, gakž dobře wyprawuge Žalmista Páně wolage: „Hospodine, kdo bude přebýwati w stánku twém? aneb kdo odpočjwati na hoře swaté twé?“ A odpowjdá: „Kdož chodj bez poskwrny a činj spravedlnost“ [5]). — Než, přežalostného osudu putugjcjho člověka! Které světlo w životě tomto gest bez temnosti? který les bez stjnu? které nebe bez oblak? které zlato bez přjměsků? která krása bez skwrny? která ctnost bez chyby, a která swatost bez nedokonalosti? A gak málo gest těch, genž buď utrpenjm, neb tuhau kagicnostj, neb skutky horlivé a usslechtilé bratrské lásky zde na zemi tak daleko dospěli, aby se powznesli na onen stupeň čistoty a swatosti,

[1]) Sir. 28, 1. [2]) Žalm 92, 5. [3]) Zgew. 14, 5. [4]) L. c. 21, 17. [5]) Žalm 14, 1. 2.

Digitized by Google

gehož žádá Bůh od těch, genž chtěgj blaženosti nebeské dosjci. „Kdo gest tak dokonalý a swatý, wolá sw. Bernard, aby, wyssed z tohoto swěta, nebyl powinen ohněm očistcowým? Kdo se očissluge ode wssech skwrn hřjchu, aby se mohl honositi, že má čisté srdce a mohl říjci: srdce mé gest neposkwrněné, prost gsem wsselikého hřjchu? Málo gest wywolených a mezi těmito málo wywolenými gest, gakž myslim, málo tak dokonalých, aby zcela wyplnili ono očissťowánj, o kterémž dj mudřec: Očist se málem od nedbalosti swé“ [1]). Co se má tedy s těmito djti? Má ge Bůh zatratiti gako ty, genž prosti wssj lásky, od Boha k neprawosti se odwrátili? Aneb má ge Bůh porussené a nedokonalé přigiti do blaženosti nebeské, gegjžto požjwánj negsau ani hodni, ani schopni? — Třebať tedy zwlásstnjho mjsta, kdeby tyto dusse se očissťowaly, aby se na nich dokonalo, co w žiwotě započaly, ale nedokonaly, dokonalá totiž swatost a sprawedlnost žiwota. Znameney wssak dobře, milý křesťane, ten rozdjl: že toto očissťowánj, kteréž se na swětě nestalo konánjm těžkých a pracných ctnostj, že se na onom swětě w očistci bude djti plamenem ohně, totiž snášenjm těžkých a bolestných muk; gakž učj swatý Pawel, genž napomjnage nás, abychom pomněli, že dusse nasse má býti stawenjm a přibytkem Božjm, dokládá: „Gednoho každého djlo zgeweno bude: den zagisté Páně to wyswětlj; nebo w ohni se zgewj: a gednoho každého djlo, gaké gest, oheň zkusj. Zůstane-li čj djlo, kteréž stawěl, odplatu wezme. Gestli čj djlo shořj, sskodu ponese: sám pak spasen bude, wssak tak, gako skrze oheň“ [2]). Chcet tu říci sw. Pawel: že ti sstastné dusse, gichžto skutkowé tak dokonalj shledáni byli, že nic neobsahugj, cožby od ohně (zkaussky) ztráweno býti mohlo — to gest: žádné skwrny nemagj, — že wezmau i hned odměnu prácе swé; ti pak, gichžto skutkowé něco ohněm strawitelného, porusseného a poskwrněného do sebe magj, to gest: kteříž negsau úplně dokonalj, ti že musegj zprwu w ohni bolesti a muk zkussení býti, dřjwe než dogdau spasenj wěčného. Z toho pak nesaudiž žádný, žeby laskawý Bůh těchto dussj nemilowal, genž w lásce Božj zemřeli; miluget ge zagisté, poněwadž gsau sprawedlnj; wssak ale musj ge přjsně trestati, poněwadž negsau bez skwrny; a právě tento přjsný trest gest účinek milosrdenstwj Božjho, gakž dj Tertullián: „Muky milosrdenstwj gsau: že Bůh miluge a tresce. Ne z nenáwisti k oceli ztenčuge gi kowář opětnými ranami na kowadle; nýbrž aby gi uhladil a polestil; aniž z nenáwisti k zlatu wrhá ge zlatnjk do ohně, abrž, aby ge očistil od přjměstů a skwrn. Podobně miluge i Bůh dusse, genž se odebraly w lásce na wěčnost a podrobuge ge mukám očistcowým, aby ge od skwrn přirozené křehkosti očistil a hodu učinily k předstaupenj k trůnu geho, dle slow Malachiásse proroka: „Seděti bude Hospodin, gako přehánějce a wyčissťuge stříbro a wyčistj syny Lewi a ceditj ge bude, gako zlato a gako stříbro“ [3]). Při čemž ale, gakž znamená sw. Řehoř, dobře slussj pozorowati: „že skrze oheň očistce nemůže spasen býti ten, genž železo neb olowo na wěčnost sebau béře; to gest wětssjmi a těžssjmi hřjchy obtjžen před Saudce se stawj; abrž toliko ten spasenj dogde, genž dřjwe seno a struissťě na wěčnost nese; to gest, kdo wssednj hřjchy na sobě má, kteréž oheň lehce strávj“ [4]). „Nebo, gakž dj učený Origenes, přigde-li kdo na wěčnost celý

[1]) Sermo 6. de purif. B. M. Virg. [2]) I. Kor. 3, 3—15. [3]) Mal. 3, 3. [4]) IV. Dial. 39.

Digitized by Google

olowěný, to geſt: těžkými hřichy obtjžený, ſtane ſe s njm, což pſáno geſt o Egyptſkých: „Potopeni gſau gako olowo we wodách prudkých“ [1]). —

A wſſak djš, milý křeſtane, zdažby nemohl Bůh takowé duſſe, kteréž w ſtawu miloſti Božj na wěčnoſt ſe odebjragj, bez treſtu w blaženoſt nebeſkau pogmauti? Což nepoſtačugj neſkončené zásluhy Kriſtowy k wyſwobozenj a wyproſſtěnj gich ode wſſj winy a ode wſſeho treſtu? Nemyl ſe, milý křeſtane. Neſkončené miloſrdenſtwj Božj zprawuge ſe maudroſtj geho, a koná ſe dle uſtanowenj geho ſwatoſti a obmezuge ſe geho ſprawedlnoſtj. Neb když Bůh odpauſſtj odpauſſtj gako Bůh; totiž, gako Bůh miloſrdný, genž chce hřiſſnjka ſpaſiti; poněwadž ale miloſrdenſtwj geho geſt ſwaté, on pak ſám geſt ſprawedliwý, treſtá wſſeliký hřich. Odpauſſtj-li tedy ſtrauſſenému a pokornému kagicnjku celau winu, neodpauſſtj mu s nj také wſſecken treſt. Miloſrdenſtwj zagiſté, kteréžby hřich odpauſſtělo, zároweň pak by hřiſſnjka wſſeliképo pokánj a zadoſtiučinénj zbawowalo, nebyloby miloſrdenſtwj ſwatého Boha, genž i pauhého ſtjnu hřicha nenáwidj; uhbřž bylaby to ſlaboſt člowěka, k hřichu netečného. Tot dowozugj ſlowa pjſma ſwatého, kteráž nás napomjná: abychom po odpuſſtěném hřichu nebyli bez bázně; a to ztwrzugj četnj přikladowé, gako: Dawida, Petra, Marie Magdalény a giných, kteřjžto obdrženſſe odpuſſtěnj hřichu, předc až do ſmrti w pokánj ſetrwali. Wſſecko toto dowozuge, že plnoſt Božjho ſmilowánj nezbawuge hřiſſnjka zadoſtiučinénj. A wſſak, gak malý geſt počet těch, kteřjž w tomto žiwotě tak treſtáni bywagj, gakž toho zaſluhugj? a kteřjž Božſké ſprawedlnoſti zadoſt činj w té mjře, w gaké gi byli urazili? Kteřj wyſſedſſe z tohoto ſwěta wſſecken dluh winy na poſlednj haléř zaplatili. Mnozj zagiſté obrácenj hřiſſnjci ubjragj ſe z tohoto ſwěta na wěčnoſt s hřichy, kteréž ſice doſti oplakali, za kteréž ale doſti netrpěli, a za kteréž tudjž úplně zadoſt neučinili. Litoſt gegich byla owſſem ſrdečná; pokánj wſſak gegich nebylo doſti tuhé. Negſau ſice nepřátelé Božj, geſſto ſe litowali hřichů ſwých, gſau wſſak winnjci a dlužnjci Božj, poněwadž nezplatili zcela dluhu hřichů ſwých. Nedokáli-li ſe w přjtomném žiwotě, muſegj ſe káti w žiwotě budaucjm. Pod wládau ſprawedliwého Boha nemůže žádná ſebe menſſj wina nedokána zůſtati, gako žádná i ta neymenſſj záſluha nezůſtane bez odměny. A protož ty wſſednj hřichy, gakož i oſtatky a ſkwrny hřichů, kteréž ſe zhuſta za hřichy nepokládagj, a kteréhož ſi mnozj ani newſſimagj, magj na onom ſwětě před Bohem takowau důležitoſt, že odlučugj duſſi gimi obtjženau od něho. Bůh owſſemk by ge přigal dle ſwého neſkončeného miloſrdenſtwj do králowſtwj ſwého, ale dle ſwatoſti a ſprawedlnoſti ſwé necháwá gich w ohni očiſtce; geho ſwatoſt nepřipauſſtj, co by autlá láſka otcowſká činila, dobrotiwoſt geho geſt ohrazena ſprawedliwoſtj: a protož muſegj trwati w mukách očiſtcowých, pokudžby poſlednj ſtopu ſtarého hřiſſného člowěka neſhladili; t. g. pokudžby ſkwrny ſwé přirozené poruſſenoſti neſmazali a wěčné ſprawedlnoſti zadoſt neučinili. — Obraz toho ſpatřiti lze na Danielowi. Darius, král perſký, milowal nad mjru proroka Daniele. Byltě pak Daniel pro přeſtaupenj zákona králowa odſauzen a měl býti za treſt do lwowé gámy whozen. Owſſemk zarmautil ſe král náramně a ſnažil ſe ho oſwoboditi. Aby wſſak neodpo-

[1]) Hom. 6. in Exod. II. Mogž. 15, 10.

Digitized by Google

rowal zákonu, kterýž byl sám ustanowil, přiwolil konečně, ač nerad, aby milowaný prorok geho byl sselmám předhozen. Podobně gedná také Bůh z ohledu nás. Ačkoliw miluge dusse, genž se w stawu milosti na wěčnost odebraly, wssak nalezá-li, že za swé hřjchy za žiwa dosti se nedokály, widj se ač k neywětssjmu hoři laskawého srdce podlé swé sprawedlnosti přinucena a zawázana wydati ge w muky očistcowé. Než ale gakož psáno gest o Dariowi, že dada wrhnauti Daniele do lwowé gámy, gemu prawil: Bůh twůg, kteréhož wždycky ctjš, on wyswobodj tebe; t. g. geho milosrdenstwj učinj, co mně sprawedlnost činiti zabraňuge: podobně i Bůh odsuzuge dusse w muky očistcowé, dj gim takřka: Gdětež gen, gest tam giný zástupce wáš na mjstě mém ustanowen, genž hotow gest wás wyswoboditi z muk těchto. Gest to náměstek sw. Petra a ostatnj nástupcowé sw. aposstolů, gimžto dány gsau kljče králowstwj nebeského. I my wssickni audowé cjrkwe swaté s Petrem spogeni, obdrželi gsme diwotwornau hůl křjže, totiž moc použjti neskončených zásluh křjže a wynaložiti ge k tomu, aby dusse tyto občerstweny byly a aby proklestěna byla gim cesta lehká a bezpečná, po kteréž by rychle dospěly ke kraginám blaženosti nebeské, po njžto taužj. — Od nás tedy, od žiwaucjch bratřj swých, mohau tyto dusse w očistci pomoci očekáwati. Osud gegich gest takřka wložen w ruce nasse, gessto nám Bůh zůstawil prostředky, gimižto bychom mohli gim občerstwenj zgednati. O, wznessenosti a welikosti nasseho powolánj! Myť, kteřjž sami ochrany potřebugeme, gsme gegich ochranci. Gsauce sami gesstě we wyhnanstwj, můžeme ge do wlasti nebeské uwoditi. Posud gati w těle, můžeme zrussiti hráz, genž ge dělj od Boha, po němž taužj. Sami k zemi upautáni, můžeme roztrhnauti okowy, kteréž gim bránj na Boha patřiti. Gako wssemocné slowo Božj, genž w hroby wniká, mrtwé k nowému žiwotu budj, můžeť i laskawý hlas nassj přjmluwy ozýwagjcj se w končinách wěčnosti přiwoditi dusse w očistci k nesmrtelnému žiwotu. Tak tu stogjme nad angely nebeskými co prostřednjci mezi sprawedlnostj a milosrdenstwjm Božjm, mohauce zgednati milosrdenstwj dussjm, genž co oběti sprawedlnosti Božské očistcowé muky trpj! — Pjsse se o nadřečeném králi Dariowi, že, ač dal Daniele do lwowé gámy wrhnauti, aby sprawedlnosti zadost učinil, že předc milosrdenstwj k němu se zcela nezhostil: nýbrž, že přicházel časem k gámě a sám nahljžel, gak se mu dařj; ano, že hlasem žalostným zawolal na Daniele, řka: „Danieli, služebnjče Boha žiwého, Bůh twůg, kterémuž ty slaužjš wždycky, mohl-liž tě oswoboditi ode lwů?“ [1]) O, krásné to předobrazenj pewného předsewzetj a uloženj Božjho, že požehnané dusse, kteréž sprawedlnost geho w žalář očistce uwrhla, od nás, gimžto ge poručil, a kteréžto za prostřednjky swého smilowánj zůstawil, že ulehčenj a wyswobozenj dosjci mohau. — Ano smilowánj Božj, kteréž má útrpnost nad těžkým osudem družek těchto Beránka Božjho obgewuge se takřka nad propastj očistce, wolagjc k nim: Nebohé, tedy posud se nesmilowali a neustrnuli nad wámi přátelé, přjbuznj, djtky a bratřj wassi, aby wám přispěli w tjsni očistce? Ach proč messkagi, gessto w gegich ruce takřka položeno gest, wám přispěti modlitbami a dobrými skutky! — A w prawdě, přispjwagjce takto dussem w očistci, gednáme zcela dle wůle a úmyslu Božjho, genž taužebně žádá: abychom za ně

[1]) Dan. 6, 17—20. srow. kap. 41.

Digitized by Google

ſprawedlnoſti geho zadoſti činjce, gim napomáhali a občerſtwenj způſobili. A protož dj zřegmě pjſmo ſwaté: „že ſwaté a ſpaſitelné geſt ſmýſſlenj za mrtwé ſe modliti, aby od hřjchů zproſtěni byli“ [1]). Ano ſwatý geſt to ſkutek; neb geſt to netoliko ſkutek láſky k bližnjmu, nýbrž geſt to také ſkutek wraucj láſky k Bohu a gemu welmi přjgemný. A protož nemeſſkey, milý křeſtane, plniti wůli Božj i w tomto ohledu a přiſpjwati duſſjm w očiſtci; aby dány byly opět, gak možná, brzy Bohu, genž geſt Otcem gegich; Kriſtu, genž geſt ženichem duſſe gegich; Marii, genž geſt gegich matkau; angelům, genž gſau gegich ſtrážnj; a ſwatým, genž byli gegich přjmluwčj; wůbec, aby doſáhli nebe, gehož gſau wywolenj andowé, a gehož blaženoſt přjtomnoſtj ſwau zwyſſugj a gehož ſlávu doplňugj. —

Wſſak ale učenj cjrkwe ſw. o očiſtci nenj toliko zcela přiměřené ſwatoſti a ſprawedlnoſti Božſké a potřebám křehké přirozenoſti lidſké, nýbrž onot geſt také doplňek duchownjho obcowánj prawých wěřjcjch weſpolek a wěřjcjch s Bohem Otcem a Synem geho Kriſtem Ježiſſem zwlášſt. A w tomto ohledu geſt netoliko welebné a krásné, nýbrž i nad mjru potěſſitedlné. Obcowánj zagiſté záležj w gednomyſlnoſti ſpogených duchů proſtředkem podrobenoſti gedné a též moci. Nebo gako národowé, rozděleni a odlaučeni od ſebe wzdálenoſtj mjſta, rozličnoſtj gazyka, mrawů a náboženſtwj mezi ſebau magj obcowánj a gſau ſpogeni, gakmile gednomu a témuž mocnáři gſau podrobeni, a gedné a též wlády gſau aučaſtni: podobně i ač weliká mezera geſt mezi ſwatými na nebi, putugjcjmi ná zemi a trpjcjmi duſſemi w očiſtci, magjť předc weſpolek obcowánj: geſſto wſſickni, co ſynowé prawé cjrkwe, gednoho a téhož Boha poznáwagj a milugj a rozličným způſobem pokladu neſkončených zásluh Kriſtowých účaſtenſtwj magj. Wygjmage tedy zatracence, genž nawždy wylaučeni gſau z obcowánj, gehož ſwrchowaným Pánem geſt Bůh, gehožto zákony přeſtaupili a z gehožto láſky wypadli, wygjmage zawržené w pekle, ſtogj duſſe wſſech zeſaulých i za hrobem ſkrze Kriſta w obcowánj láſky s gednjm a týmže Hoſpodinem Bohem, s Otcem nebeſkým, s kterýmžto i my proſtřednictwjm Kriſta Pána obcowánj máme; oni zagiſté, buď že gſau w nebi, neb že ſe nalézagj w očiſtci, ſtogj w prawém obcowánj s námi, oni patřj k nám a twořj s námi gednu rodinu, gednu a tuž cjrkew, gegjžto newiditelná hlawa a proſtřednjk geſt Kriſtus, genž nás wſſechny weſpolek ſpoguge. O wzneſſená a utěſſená to wjra! Neb anto newěra za hrobem ničeho newidj, aneb wſſecko ſpogenj wěřjcjch žiwaucjch s duſſemi zemřelých na wěčnoſti popjrá, pozdwihuge cjrkew ſwatá u proſtřed hrobů, trudných to pomněnek boleſti, myſli naſſj ke kraginám wěčnoſti, mluwj k nám ſlowa láſky a připomjná nám za hrobem žiwot wěčný, k němužto gſme wſſickni určeni, a předſtawuge nám ty, genž zemřeli ſwětu tělem, co bratry, kteřjž duchem žiwi gſau Bohu, odlaučeni ſice od nás wzhledem na pozemſké ſwazky, ſpogeni pak s námi ſkrze ſwazky láſky nebeſté. Cjrkew zagiſté obgjmá mateřſkau péči nás wſſechny a má na zřeteli potřeby wſſechněch, hned wzýwagjc oſlawené ſyny ſwé w nebeſjch k ochraně těch, kteřjž na zemi bogugj, hned pak wyzýwage djtky ſwé na zemi k proſbám a k orodowánj za občerſtwenj duſſj trpjcjch w očiſtci. Protož také

[1]) II. Mak. 12, 46.

Digitized by Google

wodj każdoročně žiwaucj audy swé na zemi k hrobům a k ostatkům zesnulých bratrj, kteřjž ge giž na wěčnost předessli: aby ge skropili slzami lásky a dussjm gegich w účinné lásce přispěli. A tak doplňuge utěssené učenj cjrkwe o očistci wjru w obcowánj swatých. Nebo stogjce takka u prostřed mezi cjrkwj wjtězuau na nebi a trpjcj w očistci, gsme zagistě prostředkem též wjry a naděge a lásky, skrze kterauž gsme spoluobčané swatých, domácj, přjbuznj a synowé Božj, gsme také gesstě wjce účastnjci, přátelé a bratrj dussj w očistci: a gakož obcugeme se swatými na nebi, obcugeme též s dussemi w očistci; anto my prostřednictwjm swatých na nebi podporowáni bywáme, bychom boha žiwota pozemského dobře bogowali, beran dusse w očistci skrze nasse orodowánj a nasse prosby obcerstwenj a pomoc; a anto swatj a wywolenj Božj smilowánj s nebes na nás wolagj: abychom odpusstěnj hřjchů a podpory w slabosti dossli, wnikagi zásluhy krwe Kristowy skrze přjmluwu nassi do hlubin očistcowých a rozlewagj se nad dussemi trpjcjmi, aby byly od skorn swých očistěny a muky gegich aby byly zmjrněny a zkráceny. Gaké to krásné učenj! gak utěssené netoliko těm, genž se z tohoto swěta na wěčnost ubjragj — umjragjcjm; nýbrž i těm, genž na zemi gesstě pozůstali — žiwaucjm! Zagistě, prawý a zbožný křesťan, umjrage, béře sebau netoliko blahau naděgi w milosrdenstwj Božj, nýbrž má také blažené rukogemstwj lásky a pomoci pozůstalých. Umjrage může se kogiti zbožný křesťan tau blahau naděgj: že geho přátelé, přjbuznj, djtky, bratrj, a dobřj saussedé budau se za něho modliti; ano on sám gim to na srdce klade, poraučj se modlitbám wssech, gakož i slibuge wssech pamětliw býti u trůnu Božjho; a takto lauče se s swětem má pewnau důwěru: že s nimi duchem w Bohu spogen zůstane. Tato myssléuka, tato naděge ho těssj, ta ho silj, ta mu činj posledni laučenj lehké a utěssené w době, kdež smrt naň celau swau hrůzau dotjrá, w hodince smrti. A podobně nalezagi i ti, genž zpět pozůstali — žiwaucj miláčkowé gegich, w této wjře útěchu bolesti swé. Nebo co může gim býti utěssenějssjho, než přeswědčenj a pewná wjra: že smrt nezrussila wssechněch swazků, gimižto přjbuzenstwj, wděčnost, láska a přátelstwj ge připautala k zesnulým těmto miláčkům, že gsau sice od nich odlaučeni, odebrawsse se do kragin wěčaosti, nicméně wssak, že negsau zcela ztraceni, že gsau s nimi spogeni swazkem wjry, naděge a lásky; že gim swau lásku i po smrti prokazowati mohau: modlitbami a dobrými skutky gim napomáhagjce. Ano, wjra w očistec připomjná nám ustawičně zesnulé miláčky nasse, a my wzýwagjce milosrdenstwj Božj za dusse gegich, djme duchem w kraginách wěčnosti, gakobychom bljž gich byli a s nim obcowali. Tato wjra odgjmá hrobu wsselikau hrůzu, smrti ukrutnau wládu, a laučenj se s swětem wssecku hořkost a trpkost, a naplňuge pro ztrátu drahých miláčků raněné srdce nebeskau útěchau. Prawý, zbožný katolik newj při smrti swých milých a drahých nic o zaufaulíwém nákru a neutěssitedlné bolesti, w kteréž newěřjcj lehce a zhusta upadáwagj, domnjwagjce se, že zesnulj miláčkowé gegich gsau na wěky ztraceni. Swatá Monika, matka swatého Aužustina, gakž wyprawuge o nj sám syn gegj, magjc dussi wypustiti prosila kněži přjstogjcjch: aby po smrti za ni k Bohu se modlili; a bylo gj welikau útěchau w hodince smrti, že se odebjrala z tohoto swěta s tau blahau naděgj: že nenj na wždy zapomenuta a že i po smrti gegj milj budau gj pa-

Digitized by Google

mětliwi. — Podobně to bylo nemalau útěchau synu gegjmu sw. Auğustinu, genž gi za dnů blauzenj swého mnoho hořkých slz způsobil, že mu nenj na wždy ztracená a že gi synowskau lásku swau i po smrti bude moci prokazowati. Mluwě o smrti gegj takto doložil: „Plakal gsem maličko, aniž gsem měl za to že by třeba bylo pohřeb gegi žalostným nařikánjm a upěnjm konati, gessto ani bjdně ani na wždy nezemřela. O tom gsem byl ubezpečen, gak důkazy z žiwota gegiho tak i wěrau nelžcenau, gakož i gistými důwody.... A má-li mně to kdo za hřich, že gsem plakal maličko pro swau matku, kteráž očim mým zesnula, gežto předc ona mne mnoho let oplakáwala, abych před očima gegjma žiw byl, neměgž to za směssné, abrž raděgi má-li welikau lásku, plačiž sám k Otci wssechněch za hřichy mé“ [1]). Podobně se dočjtáme giž w druhém stoletj o swaté mučedlnici, nazwané Perpetua. Mělak bratra, gménem Dynokrates, kterýž co sedmiletý pacholjk gest zemřel. Gakž Perpetua w žaláři se modlila, přisslo gi na gazyk kolikráte bratrowo gméno, ona se lekla, poněwadž giž dáwno nebyla na swého bratra pamatowala; a magjc to za napomenutj, aby se za něg modlila, nepřestala nynj za něho se modliti. W noci widěla, gakoby gegj malý bratr z tmawého mjsta wycházel, kde gich gesstě wjce bylo; zdálo se gi, že se potj a welikau žjzeň trpj; twář geho byla smutná, barwa bledá, a widěti bylo na ljcjch geho gesstě tu ráuu, kterauž měl, když umřel, nebo byl na raka zemřel. Na mjstě tom, kdež Dynokrates smutný obcházel, stála nádoba s wodau, ku kteréž Dynokrates, ač se o to welice snažil, přigiti nemohl, aby swau uhasil žjzeň. Perpetua welikau s bratrem swým autrpnost měla, a procitnauc, domýsslela se, že gesstě gest w trpjcjm stawu, nepřestala tedy za něg modliti se, daufagjc w Boha, že mu přispěge modlitbau swau. Brzy na to giné widěnj měla: to mjsto, kteréž prwé bylo tmawé, nynj se krásně wygasnilo, Dynokrates byl skwostně oblečen, a celé tělo geho sličné; mohl též dosjci wody, a dle libosti pil, když se byl napil, počal hráti, gakž weselé djtky činjwagj. Perpetua procitla, gsauc ugisstěna, že bratr gegj od trestu očistcowého oswobozen byl [2]). A co této wážné a důmyslné panj bylo k tak welikému útěsse, dokládá wyprawowatel této powjdky, pročbychom my tjm pohrdali i s prawdau genž se w tom zahrnuge? Učinliwá péče, kterauž máme mjti o zesnulé, zwlásstě pak o ty, genž gako přjbuznj a dobrodincowé nassi nám gsau neybližssj, gest swatau powinnostj, kteráž žádnému národu nezuáma nebyla. Pohané kladau na hroby zemřelých nádoby s potrawau a nápogem, a dáwagj gim do hrobů rozličné wěci, kterýchž za žiwa užjwali; myk pak máme giné ne domnělé ale prawé dary pro ně, genž gim napomáhagi k spasenj: každý dobrý skutek, a každá modlitba, kterauž za ně konáme, gest gim prawým pokrmem žiwota. Národowé, u nichžto krwawá pomsta byla w obyčegi, ukládali to přjbuzným zesnulého za powinnost, aby mjsto nich nepřátele pronásledowali a wražděli, aby dussi gegich pokog zgednali. My pak máme krew neskončené ceny, kteráž k pokogi nassemu prolita gest, obět newywážitelné zásluhy, kterauž Otci nebes předstawugeme netoliko za sebe a za žiwé, ale i za audy trpjcj cjrkwe, obět to nowého zákona. Nebo u Boha gest milosrdenstwj a hognost smilowánj, těm genž ho milugj.

[1]) August. Lib. Conf. c. 12. [2]) Dr. Veith's Homilienkranz bll 4., str. 306.

Digitized by Google

Takť i Otec můg nebeſký učinj wám, geſtliže neodpuſtjte gedenkaždý bratru ſwému z ſrdcj ſwých; doložil konečně Pán Jeżiš, wyſwětluge ſmyſl celého podobenſtwj. Tedy miloſt za miloſt, odpuſſtěnj za odpuſſtěnj a trpěliwoſt za trpěliwoſt! Gak činjme bližnjmu, učinj Bůh nám. Chcemeli, aby nám bylo odpuſſtjno, muſjme i my odpuſtiti, a to ne na oko neb gen zdanliwě; nýbrž oprawdu ze ſrdce, gakož żádáme, aby nám Bůh také winu naſſi w prawdě a ſkutečně odpuſtil. Znameney tu dobře, milý křeſtane: Neprawj Pán Jeżiš „Otec wáš“ gak obyčegně křikáwal, nýbrž dj: „Otec můg;“ protože neſmjrliwj nepatřj mezi ſyny geho, nýbrž toliko pokognj, gakož ſám dj: „Milugte ſwé nepřátely, abyſte byli ſynowé Otce ſwého, genž geſt w nebeſjch“ [1]). Chceš-li tedy, milý křeſtane, býti ſynem Otce nebeſkého, muſjš bratru ſwému odpuſtiti; a to ſice muſjš mu odpuſtiti pro Boha. Hle, Bůh ſám geſt ti w tom přikladem a odpauſſtj netoliko nepřátelům ſwým, nýbrž i tobě ſamému a to zhuſta těżká prowiněnj. Zagiſté kdyby Bůh, kdykoliw ſe prohřeſſjme, pomſtil neprawoſti naſſe: ach, kdebychom ſe octli. My pak żádáme, aby nás uſſetřil a nám odpuſtil hřjchy naſſe; ſluſſno tedy, abychom totéż činili bližnjmu ſwému. W kragině Merikánſké bral ſe geden wogenſký ſetnjk od ſſtůdce ſwého poſtřelený k ſmrti. I přiwedli gſau w tom právě oſtatnj wogjni wraha geho, za čerſtwa polapeného, a s plésánjm, żeby ſe nad njm pomſtiti chtěli, pokřikowali. Než umjragjcj křeſtanſký hrdina přikázal, aby ſe mu zbraň nawrátila i aby ſe hned propuſtil, dokládage: Gá ſrdečně żádám Boha, k němuż ſe ubjrám, aby mně wſſecky hřjchy odpuſtil, a gá bych neměl odpuſtiti člowěku, ſſtůdci ſwému, a mělbych pomſtu na něm wyhledáwati? Odſtup to ode mne. A takto s Bohem i s njm ſmjřen utěſſeně ſe na wěčnoſt odebral [2]). Ten zagiſté byl pamětliw ſlow Bożſkého Wykupitele w dneſſnjm Ewangelium kkaucjho: „Takť i Otec můg nebeſký učinj wám, geſtliže neodpuſtjte“ atd. Tjmto wýrokem Páně gako něgakau lebkau ozbrogen, nedbal ſwatý Bernard na żádné kkiwdy mu učiněné. Přihodilo ſe gednau, że byl od gednoho řeholnjka, genż mocj ſe wtjral, aby do geho řehole přigat byl, tak uděřen, że rána otekla a ſe zapálila. I ſnáſſel to trpěliwě a kázal ſſtůdce ſwého wywéſti, aby ſe mu nic złého nepřihodilo, dokládage: „że muſj giným odpuſtiti, geſſto Bůh i gemu tolikráte odpuſtil“ [3]). Podobnau láſku progewil cjſař ſw. Karel Welikýý, genż napomennut gſa, aby mezi ſwými dwořanjny netrpěl nehodných a newděčných, odpowěděl: A gakau láſkau poſud ſnáſſel nás Otec nebeſký?“) — A byť i přiklad Otce nebeſkého a miloſrdenſtwj geho k nám nepohnulo nás, abychom odpuſtili protiwnjkům ſwým; muſilby nás k tomu pohnauti zwláſſtnj přikaz a přiklad Bożſkého Wykupitele, Kriſta Jeżiſſe. Což neprawil żkegmě Bożſký Wykupitel: „Milugte nepřátely ſwé, dobře čiňte těm, kteřjż wás nenáwidj, a modlete ſe za ty, kteřjż wám protiwenſtwj činj, a utrhugj wám: abyſte byli ſynowé Otce ſwého, genż geſt w nebeſjch: genż ſlunci ſwému welj wzcházeti na dobré i na złé: a déſſť dáwá na ſprawedliwé i na neſprawedliwé“ [5]).

---

[1]) Mat. 6, 44, 45. [2]) Sachinus in hist. Soc. p. T. 1. fol. 306. [3]) In vita lib. 3. c. 6
[4]) Mutius lib. 8. [5]) Mat. 6, 44. 45.

Digitized by Google

A co tuto Kristus na kříži kázal, to i skutkem plnil. Umjrage u prostřed těch neykrutssjch muk, modlil se za swé nepřátely gemu se posmjwagicj a ho tupjcj, wolage: „Otče, odpusť gim; neb newědj, co činj!“ — A zdaž neumkel také za swé nepřátely a neobětowal za ně žiwot swůg? Zdaž nenj kříž znamenj smjkenj, wyzýwagicj wssecky nepřátely k odpusstěnj? To dobře pochopil francauzský král, Ludwjk dwanáctý. Prwé nežli na trůn nastaupil, musil těžká protiwenstwj okausseti: pak mu radili, že by byl čas, aby wssem, genž mu byli utrhali a protiwenstwi činili nynj odplatil. I dal sobě předložiti král seznam wssech swých protiwnjků, a připsal ke každému gménu znamenj kříže. „Gedwa že pak se o tom dowěděli ti, gichž se to týkalo, dali se wssickni na autěk. Ludwjk ale dal gich powolati a dal gim na srozuměnau, že nemagj, proč by se báli, gesto znamenj kříže nenj znamenjm nenáwisti a pomsty, nýbrž gest znamenjm smjkenj a rukogmjm odpusstěnj [1]).

Odpausstěge pak bližnjmu pro Boha, milý křesťane, odpusť mu také pro něho samého, genž tebe urazil. Powaž, gak málo gest to, w čemž tobě ubljžiti a ussloditi mohl. Což by koli tobě odňal, Boha a spasenj tobě předc odnjti nemohl. Dluh geho obnáss na neywýsse sto peněz: což gest to u přirownánj deset tisjc hřiweu, kteréž gsi Bohu dlužen? Než ty djš: Že ti welice ussodil na cti? Budiž, ale předc nezranil tebe na těle a Bůh se postará o osprawedlněnj twé cti. Sw. Jan Zlatoústý wyprawuge o Konstantinowi Welikém, že když gednau lid kamenowal sochu, kteráž geho podobiznu předstawowala, mnozj ho podněcowali, aby dal potrestati původce toho pohaněnj. Kkauce: že celý obličeg geho zpotwořili. Cjsař pak potkepáwage sobě twář rukau a usmjwage se prawil: „Gá pak nikde na obličegi swém rány nenalézám, abrž celá má hlawa gest zdrawá a tudjž můg obličeg gest wssecek zdrawý. Načež pak tito odstrassení a zrazeni odstaupili od neprawé rady swé“ [2]). — Než snad djš, křesťane milý, nepřátelé mogi strogj auklady mému žiwotu neb hledagi mne o statek připrawiti. Budiž gen dobré myšli; málo tobě budau moci ussloditi, aniž wjce než Bůh dopustj. Slyš Dawida kkaucjho: „Nebudu se báti tisjců lidu obkličugjcjho mne.. Nebo ty gsi zbil wssecky, kteřjž mi se protiwili bez přjčiny, zuby hřissnjků setřel gsi“ [3]). K tomu také powaž, že nepřjtel twůg wlastně gest nástrogem Božjm, kterýž ho užjwá k tomu, aby tebe snad skrze něho očistil, wycwičil, zkusil a zdokonalil, gakož sám o sobě swědčj Dawid; když utjkagicjmu před zlým synem swým Absolonem Semei zlořečil a naň dorážel házege naň kamenjm; pro kterauž to přjčinu Abisai, wůdce wogska, mu hlawu chtěl stjti, prawil Dawid: „Nechtež ho, ať zlořečj, nebo Hospodin přikázal (dopustil), aby zlořečil Dawidowi: a kdo gest, aby směl říci, proč tak učinil“? [4]) Podobně i Job, když zlj lidé mu stáda odehnali, widěl w nich nástrog Božské prozřetelnosti ho zkussugicj a protož smjrliwě prawil: „Bůh dal, Bůh wzal: gakž se Bohu ljbilo, tak se stalo: buď gméno Páně pochwáleno“ [5]). A protož kdykoliw se tobě křiwda děge, kdykoliw od protiwnjků stjhán bywáš, nepatř tak na osobu tebe pronásledugicjho, gako wjce na Boha tebe

[1]) Veith's hom. Vor. díl 7., str. 151. [2]) Chrysost. hom. 20. ad pop. Antioch. [3]) Žalm 3, 7. 8. [4]) II. Král. 16, 10. [5]) Job 1, 21.

Digitized by Google

nawſſtěwugjcjho, a podrobuge ſe mocné ruce Božj, odpuſt ochotně protiwnjku ſwému.

A nepohne-li toto wſſecko tebau, nechceš-li mu odpuſtiti ani pro Boha, ani pro něho ſamého, nebudiž aleſpoň ſám ſobě nepřjtelem: odpuſt mu pro ſebe ſamého; geſſto neodpuſtjš-li gemu, mnohem wjce ſſkodjš ſobě, než nepřjteli ſwému. Neb wiz a měg za to, že gakým ſe prokážeš k nepřjteli ſwému, takowým ſe prokáže i Bůh k tobě. Pjſſe ſe o ſwatém Leonowi, papežj Řjmſkém, že když mluwil před Attilau ukrutným wůdcem Hunnůw, aby uſſetřil města Řjma a z Italie odtáhl, že i hned poſlechl ugiſſkuge, že widěl za njm ſtáti giného muže Božjho, oděného w raucho knězſké, magjcjho něco welebného do ſebe a hrozjcjho mu ſmrtj, lečby přiwolil žádoſti ſwatého papeže [1]). A podobně ſe to má bez pochyby i s tebau, křeſſane milý, kdykoliw pomſtu proti bližnjmu obmýſſljš. Stogj zagiſté za protiwnjkem twým Bůh ſám, genž peklem tobě hrozj, neodpuſtjš-li za prominutj tebe proſjcjmu. „Takt i Otec můg w nebeſjch učinj wám," dj Kriſtus Pán; t. g. neodpuſtj i wám a uwrhne wás w žalář wěčný. „Co činjš, ó člowěče, dj ſw. Jan Zlatoúſtý, zdaž necjtjš, že ſám proti ſobě dykau bodáš, a že ſaud Božj na ſebe prowoláwáš (nechtěge odpuſtiti nepřjteli)?" [2]) Protož podobně ſe ti powede, gako ſe wedlo w ſſedé dáwnowěkoſti Bajazetowi, wůdci tureckému. Gehožto w bitwě gatého, když Tamerlán, wůdce tatarſký, k ſobě kázal přiwéſti a wedlé ſebe na welebném trůnu kázal poſaditi, tázal ſe a zapřjſahal ho, aby mu upřjmně řekl: co mu obmýſſlel učiniti, kdyby ſwjtězjw, geho ſe byl zmocnil? Načež tento přdě odpowěděl: Myſlil gſem tebe do železné klece zawřjti a wſſudy ku poſměchu tebe s ſebau woziti, twého hřbeta pak za podnožj k ſedánj na koně užjwati. Na to pak Tamerlán rozpálen hněwem powſtal, aniž moha snéſti takowé hrdoſti, prawil: Z uſt twých tebe ſaudjm; twá pýcha a ukrutnoſt má na proſto tohotéž pocjtiti, což mně byla uſaudila. A od té chwjle wozil ho wſſudy w klec železnau zawřeného, a měl ho za podnožj [3]). A podobný ſaud zakuſj ten, genž w pomſtě nepřátelům ſwým zlé chyſtá; zagiſté pocjtj, což ginému učinil aneb aleſpoň gemu učiniti zamýſſlel. Dobře tedy znamená ſwatý Auguſtin: „Každý lakomec, každý chlipnjk a proſtopáſſnjk může ſe předc modliti: „Odpuſt nám naſſe winy, gakož i my odpauſſtjme ſwým winnjkům;" toliko nemiloſrdný a mſtiwý nemůže pronéſti ſlowa ta, aby wſſeckn tjž pomſty Božj na ſebe neſwolal. Kámen zagiſté, kterýž wyhodil wzhůru, padne naň nazpět." Tok dobře uznal Adonibezek, král kananeyſký. Když mu ukaty byly ſwrchky rukau geho i nohau wyznal w těchto mukách řka: „Sedmdeſáte králů, s oſekanými ſwrchky rukau i nohau zbjrali pod mým ſtolem oſtatky pokrmů: gakž gſem učinil, tak odplatil mi Bůh" [4]). Eutropius, hrdý komornjk cjſaře Arkadia, rozkázal, aby oltář žádnému nebyl popřán za autočiſſtě, kamž by ſtjhán gſa, bezpečně utéci mohl; on pak byl prwnj, genž nadarmo ſe k oltáři utekl. A podobně byl onen lſtiwý rádce, genž za Ludwjka gedenáctého železné klece wynalezl, prwnj, genž w tento hrozný žalář uzawřen mnoha let w něm mučen byl [5]).

---

[1]) Baron. annal. 452. [2]) Hom. 62. in Matth. [3]) Chaliondylas lib. 3. [4]) Saud. 1, 5. 7. [5]) Dr. Veith's l. c. ſtr. 162.

Digitized by Google

Nepostačj ale odpustiti bližnjmu toliko na oko; nýbrž třeba mu odpustiti ze srdce, gakž to ukládá Kristus Pán we swatém Ewangelium. Nerciž tedy, milý křesťane: „Gá odpaussťjm sskůdci swému; ale nic s njm mjti nechci, ak mně na oči nechodj, ani naň hleděti, ani s njm mluwiti nemohu; odpaussťjm mu, ale nemohu zapomenauti na učiněnau křiwdu, aniž ho mohu milowati.“ — O milý člowěče, kdyby tobě nápodobně Pán Ježjš tak a neginak hřjchy twé odpustil; kdyby řekl: „Odpaussťjm sice tobě; ale na wěky laskawau twářj na tebe popatřiti nechci; odpaussťjm tobě, ale předc tobě w den saudný wýstupky twé wyčjtati budu: „také-li sobě takowého odpussťenj žádáš? Zdaž raděgi neřekneš: Ach milý Spasiteli, odpusť mně, a swau laskawau twářj ke mně se milostiwě obrať, newýčjtey mně na wěky neprawosti mé, milug mne, gako gsi mne milowal prwé, než gsem tebe rozhněwal. Žádáš-li pak takowého odpussťenj od Boha, pomni: že gakau měrau měřjš ginému, takowau tobě bude odměřjno. Gakaukoliw ty wýminku ukládáš bližnjmu swému, takowau tobě Bůh ukládati bude. Protož odpusť bratru, odpusť mu ze srdce. Snad čekáš na nepřjtele, aby on sám napřed před tebau se pokořil, gessto gak djš, gest on původ nepřátelstwj. Owssem ge-li tomu tak, přjssluss gemu, aby k tobě přissel a tebe za odpussťenj žádal. Než, neučinj-li toho, nestůg tak urputně na swém právu. Popatř na swého miláčka na Božského Spasitele! Sw. Petr se proti němu prowinil, Jidáš byl geho zrádcem: On pak Jidášse k stolu swému pozwal, a sám k němu w zahradě napřed laskawě promluwil; na Petra dřjwe než on naň milostně wzezřel a wůbec nás milowal wssecky dřjwe než my geho; ano když gsme nepřátelé geho byli, i tenkráte nás upřjmně milowal. A protož krásně dj miláček Páně: „W tomť gest láska; ne žebychom my Boha milowali, ale že on prwé milowal nás. Poněwadž Bůh tak milowal nás: i my máme gedni druhé milowatti“ [1]). — Snad předstjráš, že swau pokorau a dobrotau nic neswedeš, že twůg sskůdce bude horssj než prwé. Ale Bůh prawj, že láskau ho předcházege, řekawé uhlj nad hlawau geho shromáždjš; t. g. že ohněm lásky swé, byť ne hned, časem předc srdce geho k společné lásce rozžehneš. Snad se obáwáš ohledu lidského, a rokugeš sám u sebe řka: Pokudž sskůdce swého na milost přigmu a gemu ze srdce odpustjm, lidé mně bláznů a zpozdilců nadagj, a řeknau, že se brániti neumjm. Než rozpomeň se gen na swého Spasitele. Hle, on na křjži umjrage, wssecky protiwnjky na milost přigmauti žádá, za wssecky Otce swého prossj. Zdaž řekl kdo proto o Synu Božjm, o maudrosti wěčné: že rozumu nemá? Otec nebeský dáwá zlým i dobrým déšť, rosu nebes, slunečnj gasnost i aurodu země: zdaž může kdo říci, že se mstiti, že se brániti neumj. Ostatně pak nenj to nic welikého a hrdinského, brániti se a mstiwě zlé za zlé odplácetj: umjť to také drawé sselmy, křesťana pak neyhodněgssj hrdinstwj gest: odpaussťěti. Snad djš ale: Můg nepřjtel mne neprosj a za odpussťenj mne nežádá, i proč bych mu odpaussťěl? Powaž: pokudž ten, genž tebe urazil nežádá; že zaň hlas bratra twého, Krista, wolá k tobě: „Pokropenj krwe Pána Ježjsse, dj swatý Athanasius, liběgssj hlas wydáwá

[1]) I. Jan 4, 10. 11.

Digitized by Google

nežli někdy krew Abelowa.“ A kde wolá a odkud než z kazatelnice swatého křjže? Poslyš welikého učitele cjrkwe, swatého Auǧustina, Hypponenského biskupa, an dj: „Popatř gen na wisjcjho a tobě s dřewa křjže gako s trůnu welebnosti swé přikazugjcjho: „Milugte nepřátely.“ Roztaženými rameny tebe umjragjcj Spasitel twůg prosj, a krwj swau, ranami swými k tobě wolá: Odpusť, a bude tobě odpustěno; zapomeň na učiněné tobě křiwdy a gá na twá prowiněnj zapomenu; newyčjtey nic bližnjmu, a gá tobě také hřjchy twé wytýkati nebudu; přigmi na milost sskůdce swého a milug w něm obraz můg a mau draze pro něg prolitau krew, a gá tebe na milost přigmauti a tebe na wěky milowati chci.“ — A protož kdožkoli od kohokoli uražen gsi, w mjr a pokog s njm wegdi; smiř se s njm co neydřjwe, a pokoge wěčného dogdeš; obegmi prawau láskau protiwnjka swého, a milostný Wykupitel na twůg krk padne, a tebe obgjmati a s tebau wěčně těssiti se bude. Podey ruku nepřjteli swému, Pán Ježjš podá tobě milostiwau ruku swau, a smaže wssecken regstřjk hřjchů twých a zapjsse gméno twé do knihy žiwota, a někdy při skonánj twém u tebe se dostawj a tebe do žiwota wěčného uwodj.

Modlitba cjrkewnj.

Čeleď swau, prosjme, ó Pane, rač ustawičnau dobrotau swau ochraňowati: aby pod mocnau strážj twau wssech protiwenstwj sprosstěna byla, a w dobrých skutcjch prospjwagjc gménu twému wždy oddána zůstala. Skrze Krista Pána nasseho. Amen.

Neděle dwadcátá druhá po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse 22, w. 15—21.

Toho času odssedsse fariseowé uradili se, aby Ježjsse polapili w řeči. I posjlagj k němu učennjky swé s Herodiány, řkauce: Mistře, wjme že prawdomluwný gsi, a cestě Božj w prawdě učjš, a nedbáš na žádného: nebo nepatřjš na osobu lidskau. Protož powěz nám, co se tobě zdá, slussj-li daň dáti cjsaři, čili nic? Poznaw pak Ježjš zlost gegich, řekl: Co mne pokaussjte, pokrytci? Ukažte mi penjz daně. A oni podali mu penjze. I řekl gim Ježjš: Čj gest tento obraz i nápis? Řkau gemu: Cjsařůw. Tedy dj gim: Dáweytež tedy, což gest cjsařowa, cjsaři, a což gest Božjho, Bohu.

Digitized by Google

Wýklad.

Čas události, kterauž wyprawuge dnessnj swaté Ewangelium, padá w poslednj dobu pozemského žiwota Ježjssowa, když totiž milý Wykupitel před swau smrtj naposledy w chrámě Jerusalémském učil. Nepřátelé geho, neywyšssj kněžj, zákonnjci, fariseowé a starssj lidu, giž dřjwe w radě uložiwsse Ježjsse usmrtiti, hledali přjčiny, gak by se ho zmocnili a ho pod zástěrau sprawedlnosti zabili. On pak znamenage lstný úmysl gegich, wyprawil gim podobenstwj o newěrných winařjch a o swatbě králowské [1]), kdežto trefně ljčj gegich newděk a netečnost, zároweň i zkázu, kterauž uwalili na sebe a na lid israelský: čjmž owssem wyslanci wysoké rady nemile dotknuti a zahanbeni gsauce tjm wjce rozhořčeni a k pomstě podncjeni byli. Protož, nemohauce ho nikterak postjhnauti w něčem neprawém aby ho mohli zahubiti; odssedsse fariseowé, zůstawili lidi swé w chrámě, genžby Ježjsse bedliwě střežili, sami pak wessli w radu a uradili se, aby Ježjsse polapili w řeči; to gest aby ho přiměli k něgakému wýroku, pro kterýžby ho obžalowati a potrestati mohli. Aby pak swůg lstiwý úmysl ukryli, a Pána Ježjsse w bezpečnost uwodili, že se nemá čeho obáwati, žeby snad prostomluwnost a otewřenost geho by se za zlé brala neb wyzradila: nepřicházegj k němu sami, nýbrž posjlagj k němu učennjky swé s Herodiány. Učennjci tito byli gsau samj mladj lidé, tak že nemohli podezřenj něgaké lsti neb úkladů powzbuditi, ano naopak lehce se mohlo zdáti, že ponaučenj o prawdě hledagj. Co se pak Herodiánů dotýče, bylať to sekta židowská, genž byla přjzniwá řjmskému cjsaři, gakož i dani, kteráž se musela platiti, tak řečená od Herodesa ukrutného, genž byl Řjmanům celý oddán, kteřjž rodinu Herodesowu na trůn powýssili. Naschwál přidali gsau tehdá fariseowé k učennjkům swým Herodiány, ač gim byli ostatně nepřjzniwj a zcela protiwnj, aby Kristus Pán, nechť by k předložené otázce přiswědčil čili nic, wždy gednu stranu proti sobě powzbudil, gakž z předložené otázky patrno. — Tito lidé tedy wysláni a nastřeženi od lstiwých fariseů přissli do chrámu, a přistaupiwsse k Pánu Ježjssi, aby ussli podezřenj a ho učinili otewřeněgssjho a prostomluwněgssjho, chlácholili mu aulisnými slowy a lichotiwau pochwalau, řkauce: „Mistře, wjme že prawdomluwný gsi, a cestě Božj w prawdě učjš, a nedbáš na žádného: nebo nepatřjš na osobu lidskau.“ Nazýwagj tuto Pána Ježjsse „mistrem“ gakoby chtěli býti geho učennjky a gakoby u něho poučenj w této důležité otázce oprawdowě hledali, mluwjce w ten smysl: Tyť gsi prawý učitel, o němžto wjme a přeswědčeni gsme, že gsi milownjk prawdy a že wůli Božj w prawdě a neohroženě učjš: a protož máme k tobě důwěru, gessto wjme, že nehledáš cti a přjzně lidské, aniž se koho bogjš; nebo we

[1]) Wiz wýklad na neděli 19. po swatém Duchu.

wſſem gednánj ſwém dáwáš na gewo, že nedbáš na žádného, a že nepatřiš na oſobu lidſkau, každému mluwě prawdu do očj, nechť ſe mu ljbj čili nic, nechť geſt ſproſtý čili wzneſſený. A protož daufáme a pewně za to máme, že i tehdáž otewřeně a neohroženě nám na otázku naſſi odpowjš a wyprawjš, což o té wěci ſmeyſſljš. Lichotěnjm tjmto, gak dokládá ſwatý Jan Zlatoúſtý, domnjwali ſe, že ſe bude wypjnati a že ho ſmělého učinj, aby proti uſtanowenýmu zákonům a proti ſtáwagjcjmu ſtawu wěcj něco proneſl, aby totiž urazil cjſaře. Když pak ſe domýſſleli, že giž přjzeň geho ſi získali a že ho proſtomluwným učinili, předložili mu otázku, kteraužgim prwé fariſeowé w úſta wložili, řkauce: Powěz nám upřjmně a bez obalu, co ſe tobě zdá, gak ty o té wěci ſaudjš a ſmeyſſljš, ſluſſj-li daň dáwati cjſaři čili nic? K náležitému porozuměnj otázce této ſluſſj předewſſjm znamenati, že Židé dwogj plat dáwati muſili a ſice zprwu plat chrámowý, kterýž každoročně na zachowánj chrámu a na potřeby geho platiti muſili gak známo zwlášſtnjm penjzem, tak řečeným chrámowým; pak i co poddanj Řjmanů muſili gedenkaždý cjſaři ročně daň dáwati. Židé pak, gakožto národ wywolený, ſſtjtili ſe pilně pohanů gakožto modloſlužebnjků, a protož těžce toho neſli, magice tu daň za neſprawedliwau a národu wywoleného nehodnau, a tudjž muozj twrdili: že neſluſſj gim uznáwati cjſaře za pána ſwého a gemu daň dáwati, poněwadž prý ſám Bůh geſt Pánem gegich, gemužto deſátky a chrámowau daň dáwali. W každé přjpadnoſti byla to rohatá otázka, a z obau ſtrau, coby ſe koli nawrhlo neb odpowědělo, gako rohatiny lapáwá, tak že ſe zdálo, že Ježiš tehdáž nemgde lſti gegich. Nebo dj-li Pán, čemužby oni neyraděgi, že neſluſſj daň dáwati: hnedby Herodiáni před Pilátem ho obwinili a wydali ſwětſké wrchnoſti, gak w ſkutku krátce potom naň ſočili, „že bránj daně dáwati cjſaři“ [1]). Dj-li pak, že ſluſſj daň dáwati: rozneſau ho mezi lidem učennjci fariſeyſſtj a w oſſkliwoſt uwedau, že knjžatům chlácholj, zákona Božjho ani ſwobody lidu iſraelſkého nehledj, čehož od Meſſiáſſe očekáwali, a že tudjž ani od Boha ſeſlaný prorok, ani Meſſiáš nenj; od něhožto ſe očekáwalo, že wyſwobodj lid iſraelſký od wſſelikě cizj wrchnoſti. — Pakliby ani toho, ani druhého neodpowěděl, ale mlčel: řekli by, že s prawdau wen neſmj, což na prawdomluwného a ceſtě Božj w prawdě učjcjho učitele, kterýž ſe na žádného ohljdati nemá, neſluſſj; čímž by owſſem Pán Ježiš u lidu o wážnoſt ſe připrawil, nepřátelům geho bylo by pak lehce lid od něho odwrátiti. Pán Ježiš ale, před njmžto nic tagného býti nemůže, poněwadž ſrdce i ledwj zpytuge, dobře poznal zloſt, gak dokládá ſwatý Ewangeliſta, to geſt oſſemetnoſt a ſchytraloſt gegich a za lahodná ſlowa gegich oſtřegi k nim promluwil, řka: Co mne pokauſſjte, pokrytci? Gakoby gim řekl: Wyk ſe děláte, gako byſte byli mogi přátelé a gakoby wám náboženſtwj a dobré ſwědomj leželo na ſrdci, abyſte wěděli, cobyſte právě a ſprawedlivě dle zákona Božjho w této přjpadnoſti činiti měli: zatjm pak gſte nepřátelé mogi a Božj, hledagice toliko mé zkázy a záhuby. Mnjte ſnad, že mne anliſnau řečj uchlácholjte, abych wám k wůli něco powěděl, čímž byſte mne polapiti mohli? Známť wás, pokrytci, wjm gaké ſſibalſtwj lahodnými ſlowy na ſrdci

[1]) Luk. 23, 2.

Digitized by Google

zakrýwáte; než abyste wěděli, že prawdě Božj učim a nedbám na žádného: „Ukažte mi penjz daně,“ to gest penjz, kterýmž cjsaři daň z hlawy platjte. A oni podali mu penjze. Byltě to penjz řjmský, totiž denar, na němž wytlačen byl obraz cjsaře, totiž Tiberia, gakož i na nassich penězjch se nalezá obraz zeměpána. Tjm pak že Židé řjmské penjze přigjmali a w oběhu měli, sami uznáwali nadwládu gegich dle přjslowj až posud u Židů užjwaného: „Koho obraz na penjzi, ten země pán.“ Pozorowaw Pán Ježjš penjz mu podaný a když pozornost wssech na neywýš napnuta byla, otázal se gich, řka: Čj gest tento obraz i nápis? Řkau gemu: Cjsařůw; totiž cjsaře Tiberia, genž toho času panowal. Wěděl to dobře Pán Ježjš, ale naschwál se gich tázal, aby od nich samých slyssel odpowěd, gjžto by ge porazil. Tedy dj gim: dáweytež tedy, co gest cjsařowa, cjsaři, a co gest Božjho, Bohu. Gakoby chtěl řjci: Gessto cjsaři podrobeni gste, což dosti zgewně wyznáwáte tjm, že užjwáte geho peněz, kteréž k placenj danj ustanoweny gsau: slussj tedy, abyste daň dáwali, abyste gakožto poddanj panownjku swému dáwali, co mu právě přináležj a čeho k zachowánj wekegného počádku, k zaprawenj potřebných ústawů, k ochraně gmenj a osobnj bezpečnosti gest potřebj. To wssak wám nikoliw nepřekážj, abyste gako wywolený národ Božj, co swrchowanému Panownjku swému powinni gste, plnili; tudjž gemu gako prwé poslussenstwj a neywyššj poctu prokazowali a gmenowitě na potřeby chrámowé, totiž k zachowánj chrámu a k obstaránj bohoslužby, přispjwali. Obé tedy můžete a máte plniti: i daň dáwati penjzem daně i plat, chrámowý platiti penjzem chrámowým; a tak se stane, že ani Boha, ani cjsaře neurazjte. Proti tomuto výroku nemohla owssemk žádná strana nic namjtati: ani farisseowé, ani Herodiáni. Nebo farisseowé sami hágili tu zásadu, že král tam gest zeměpánem, kde geho penjze gsau w oběhu, a tudjž dle této zasady se za podrobené Řjmanům sami uznáwali, následownč také, což z toho samo gde na rozum, že gim poplatni gsau. — Tjm méně mohli Herodiáni něco namjtati; gessto Kristus Pán sprawedliwé právo cjsařowa dost gasně hágil, aniž bylo tomu na ugmu, že přikázal i Bohu dáwati, což gest Božjho. Lid prk sám byl zcela spokogen s odpowědj tauto; ano, gak dokládá sw. Ewangelista, uslyssewsse odpowěd tu, diwili se mandrosti gegi, a wyslancům těmto nezbýwalo nic, leč aby tisse snesli dutku Páně, genž ge nazwal pokrytci, a zahanbeni pryč odessli.

Rozgjmánj.

stliwá zwjřata gsau neyhorssj a neynebezpečněgssj, genž buď se plazj, gako hadowé, aneb po tichmo a zponenáhla se kradau, gako sselmy a drawci, obcházegice kořist swau a čihagice na ni, až pak nenadále se na ni wrhau a tjm gistěgi gi uchwacugj. — A kteřj lidé gsau ti neynebezpečněgssj? Rownež i podljzawj a aulisnj pochlebnjci, genž přicházegj s poklonami a s aulisnými řečmi, u wnitř pak

Digitized by Google

neobmeyſſlegj nic, leč zkázu a záhubu člowěka. A takowéto lſtiwé a úliſné pochlebnjky ſpatřiti lze w dneſſnjm ſwatém Ewangelium okolo Pána Jeżiſſe. Chytře zoſnowali tenata lſti ſwé; aniſná ſlowa mluwili k němu, aby zakryli lſtný ſwůg úmyſl a Miſtra nebeſkého otewřeného a ſměłého učinili; lapawá była otázka, kterauż mu předložili, a giż giż ſe domnjwali, że gim neugde Pán Jeżiš, że giſtě ho polapj a zahubj: awſſak i tu ſe wyplnilo, což prawil o bezbożných Żalmiſta Páně: „W oſidle tom, kteréż ſkryli, polapena geſt noha gegich“ [1]). Pána w řeči nepolapili, ale ſami polapeni gſau w zlobě ſwé a zahanbeni muſili odcgjti pryč s nepokjzenau. O, znamenitý to bog, kdeż zloba s chytroſtj a newinnoſt s proſtnoſtj zápaſj a tato ſławj wjtězſtwj, onano pak zahanbenj dochází. Dogiſta znamenité to diwadło, hodno bedliwého uwáżenj! —

Odſſedſſe fariſeowé uradili ſe, aby Jeżjſſe polapili w řeči. Tot byl účinek, tot bylo owoce dlauhého a tak uſilowného a neunaweného ſnażenj, tak hogné a lopotné práce, tak pilného a wyborného wyučowánj, napomjnánj a káránj, tak welikých a dobročinných diwů, tak četných obětj ochotně přineſſených a tolikerých neſnázj trpěliwě ſnáſſených: że fariſeowé, tito wůdcowé lidu, ſe radili, aby Jeżjſſe w řeči polapili a zahubili. Tedy ze wſſeho, což gim Božſký Wykupitel w uſſi mluwil, ze wſſech ſkutků, kteréż před očima gegich konal, neſlyſſeli, a newiděli a nepochopili ničeho; aniż ſe co dotklo ſrdce gegich; ano naopak wzbudilo to gen záſſť a nenáwiſt proti němu, geſſto Wykupitel nebyl Meſſiáš dle předſúdků gegich přewráceného rozumu a dle żádoſtj porušſeného ſrdce gegich, neb učenj a ſkutky geho byly gſau přjſſe a zjſſtnoſti gegich na odpor. A protoż zwolili ten neykratſſj proſtředek k ſproſtěnj ſe geho — uſtanowili wyhladiti ho z počtu żiwých. „K ſmrti neyohawněgſſj odſuďme ho... nebo neużitečný geſt nám a protiwj ſe ſkutkům naſſim a rozhlaſſuge na nás hřjchy obcowánj naſſeho. Udáwá, że má známoſt Boži a Synem Božjm ſe nazywá. Učiněn geſt nám k pohaněnj myſſlenj naſſich. Těżko nám naň i hleděti; nebo neſrownáwá ſe s ginými żiwot geho a ginaké gſau ceſty geho. Za lehkomyſlné poctění gſme od něho, a zdržuge ſe od ceſt naſſich gako od nečiſtot, a blahoſławj konec ſprawedliwých a chlubj ſe, że má Otce Boha“ [2]). Tak aſi mluwili padauchowé tito, gakoż giż před wěky uwádj Duch ſwatý bezbożné mluwjcj w knize maudroſti. — Gaký to boleſtný a člowěka w prawdě zahanbugjcj pohled! Hle, tu Syn Božj plný miloſti a maudroſti, a tamto ſwět ſe ſwými mudrci zatwrzelý a odporugjcj wſſelikě prawdě a miloſti geho — ano záhubu gemů ſtrogjcj. O, gak boleſtně ſe to muſilo dotknauti laſkawého ſrdce Božſkého Wykupitele, an widěl: gak ti, genż by ho měli neyſpjſſe poznati a w něho uwěřiti, gak wcházegi w radu proti němu a gak rokugj o geho záhubě; gak wſſecka práce a ſnażenj, wſſecky oběti a podnjkánj geho u nich na zmar přiſſla. Kdożby ſe tu nepodiwil? kdoż by tu netruchlil s Božſkým Wykupitelem?! Než bohużel poſud ſe neděge ginak a — což wjce geſt — u ſamých křeſťanů. Hle, cjrkewnj rok ſe chýlj giż ke konci. Co Kriſtus Pán za ſwého bytowánj na zemi činil a co učil, geho ſkutky, geho oſudowé, wſſecko toto ſe nám żiwě předkládalo w učenj, kteréż ſe

[1]) Żalm 9, 16. [2]) Maudr. 2, 20. 12—16.

Digitized by Google

hlásalo, a w slawnostech, kteréž se konaly během roku cjrkewnjho. Ano celý geho žiwot a weliké djlo spasenj lidského, kteréž wykonal, takřka se nám opakowalo, abychom prawdy a milosti Božj dossli a wykaupenj Páně se stali účastni. Nuže tedy, gaký gest toho účinek? Kde gest toho owoce? Gak gsme prospěli we wjře? Gak se oživila nasse naděge? a gak se rozhognila láska nasse? Kde gest pokánj? kde nasse křesťanská sprawedlnost? Co gsme zjskali, co prospěli wssjm tjm, co Kristus Pán skrze cjrkew swau během tohoto cjrkewnjho roku nás učil a pro nás činil? Stali gsme se lepssjmi a maudřegssjmi, utěsseněgssjmi a blaženěgssjmi? Ach snad i nám bylo slowo wjry a křjže Kristowa odporné a protiwné, nelahodjc neprawým žádostem přewráceného srdce? a snad se i zdála nám milost Božj zbytečná? a protož newssjmali gsme se gj aneb dokonce gsme zawřeli ussi swé a zatwrdili srdce swé; snažjce se toliko zakryti a omluwiti newěru a bezbožnost swau? O diwjme-li se zaslepenosti a zatwrzelosti fariseyské, čjmž wjce se musjme diwiti wlastnj přewrácenosti a bezbožnosti. A gak truchlj Kristus nad námi, patře s wysosti nebes na nás a wida nassi zaslepenost! —

Fariseowé wessli w radu proti Ježjssowi. A až posud wcházegj bezbožnj w radu proti němu. Tok netoliko wýstraha bezbožným, nýbrž také naučenj a potěssenj wssem dobrým a sprawedliwým. Nebo gestli se fariseowé proti Kristu radili, co se diwjš neb rmautjš, že se lidé zlj a neprawj proti tobě radj? Nenjk služebnjk nad Pána swého wětssj ani lepssj. Gestliť gsau se mně protiwili, řekl Pán, i wám se protiwiti budau[1]). Nehořekug sobě, milý křesťane, w takowéto přjčině nic; ale s Pánem stůg a aukladůw lidských se nebog. Nebo gako Kristus radu gegich zmařil a ge zahanbil, tak i nepřátelé twogi w radách swých proti tobě od téhož Krista zahanbeni budau. „Když Bůh s námi, kdo proti nám?!“ —

Fariseowé uradili se, aby Ježjsse polapili w řeči. Medle proč to? Wždyť giž byli uložili ho zabjti. Nač tedy ho polapiti w řeči? Owssemť, wyhladiti Ježjsse: tok byl cjl rady gegich, což giž dáwno obmeyssleli. Než ale, oniť chtěli dáti wraždě swé twářnost a podobu sprawedlnosti a protož hledali záminky, pod kterauž by ho mohli ze swěta sprowoditi a wraždu swau osprawedlniti. A tuť owssem se gim zdálo neypřjhodněgssj w řeči ho polapiti a obžalowati z rauhánj neb z buřičtwj. Hle, tak ohyzdná a ohawná gest neprawost, že se ostýchá obgewiti se w nahotě swé a hledá raussky a zástěry ku přikrytj a k zahalenj swé sserednosti; a tak welebná gest ctnost a sprawedliwost, že gj i neprawj i bezbožnj, kteřjž gj nemilugj a nenáwidj, ač bezděky wážiti sobě musegj, a že alespoň podoby gegj hledagj a užjwagj, aby gj zastřeli padlost a neřest swau. Wssak ale, nechť mámj kratkozraké a nerozumné lidi, Boha zklamati nemohau; a přigde doba, kdež se segme rausska tato a obnažj se ohawnost gegich; tehdáž bude zgewena neprawost gegich wssem w sserednosti a ohyzdnosti swé.

Lstiwý byl úmysl, kterýž fariseowé w radě swé prowésti uložili. Než gak to nastrogili, aby dosáhli cjle swého? I tu si lstiwě a chytře počjnali. Posjlagj totiž k Pánu učennjky swé. Tedy nessli k němu

[1]) Jan 15, 20.

sami, aby ussli wsselikého podezřenj; neb učennjkům přjslusselo spjsse tázati se a rady hledati. A aby tjm gistěgssj byli wýsledkem aukladů swých, posjlagj tyto učennjky swé s Herodiány, genž byli zcela giného smýsslenj než oni. Tedy wyslali ge s těmi, kteřjž gim byli z dusse protiwnj, a kterýchž ostatně, co odpůrnjků swých, nenáwiděli. Můg Bože, učennjci fariseysstj we spolku s Herodiány! Tito schwalugj nadwládu Řjmanů, onino gj nenáwidj, tito držj s Herodesem Antipan, onino gsau mu protiwnj, co cizinci na trůn Dawidůw wetřenému; tito lehkomyslnj swětáci zdržugj se u dwora králowského a požjwagj swětských rozkossj; onino úzkostliwj hagitelé podánj starých utjkagj se dwora králowského a wyhýbagj se mu. Tito schwalugj daň, kteráž se platila cjsaři, o Boha a což Božjho gest ostatně nic nedbagjce; onino upjragj, že patřj cjsaři daň, toliko Hospodina za krále swého uznáwagjce a na cjsaře a což cjsařowa gest, ohled neberauce. Gak se to mohlo djti, že obogj tito lidé, fariseowé a Herodiáni, od sebe tak rozdjlnj a sobě tak odpornj, pogednau se spřátelili a w gedno se spogili? Co ge k tomu přimělo? Bylať to zkáza a záhuba toho, kterýž rowněž oběma byl protiwný a nemilý; bylať to zkáza Božského Wykupitele, ku kteréž si ruce podali a se na čas spřátelili. A tak to býwá až po dnes. I posud snadno se dwa k sskodě třetjho smluwj, gako Herodes s Pilátem proti Kristu se spřátelili. Tak na přjklad ti, genž mimo cjrkew Kristowu se nalezagj, gsau na rozdjlné sekty roztřjsstěni a různj se w důležitých wěcech od sebe, gakž ginak býti nemůže, gessto od středu odděleni, od kmenu odsstjpeni, sobě a swému slabému rozumu zůstaweni, různiti se musegj, tak gak se různj mysli gegich. Kolik hlaw, tolik smyslů. Předc wssak, ač sami mezi sebau gsau rozděleni a nezřjdka w nepřátelstwj sebe pronásledugj a stjhagj, gak mile gim o to gde, aby proti katoljkům s něco býti mohli, i hned se spogugj, ruce sobě podáwagj, za geden prowaz, ač nerowně, táhnau, k gedné konfessj (herežk na bělo) se přiznáwagj a gedné lstiwé a neprawé taktyky užjwagj. Co ge spoguge a sgednocuge? Gedna zásst a nenáwist wjry a cjrkwe katolické, tatéž zásst, kteráž také w gedno spogila farisey s Herodiány proti Kristu. Podobně se to má s bezbožnjky a newěřjcjmi. We swých záměrech, we swých regdech a ssmegdech, gsau si z husta protiwnj, a gesstě wjce různj se w maudrosti swé a we swých zásadách, a gak se řjká, na sebe gako pes a kočka wrčj. Než když gde o to, aby wjru Kristowu potupili a pohaněli, neb swatému náboženstwj něgakau překážku neb odpor učinili: ihned gsau swogi, podáwagj sobě ruce a gsau bratřj, gednu pjseň zpjwagjce; podobni lisskám, kteréž Samson za ocasy k sobě připogil, kteréž pak hlawami a twářemi od sebe odwráceny byly [1]). —

Než poslyš, milý křesťane, gakau řeč činili wyslanci fariseysstj, a gak wyřjdili poselstwj swé. „Mistře, prý, wjme, že prawdomluwný gsi a cestě Božj w prawdě učjš, a nedbáš na žádného: nebo nepatřjš na osobu lidskau.“ W prawdě weliká to chwála, kterauž wzdáwagj Pánu a Mistru nebeskému, a gest tjm wětssj, gessto přicházj z úst auhlawnjch nepřátel a protiwnjků geho. Neb gakkoliw tito ossemetnjci tak Pánu přichlácholiti chtěli, aby se mu připochlebiti a tjm snadněgi z něho něco wytáhnauti mo-

[1]) Saud. 15.

hli, prawdu wssak pauhau mluwili. On gistě, gak se ginde obssjrně wede, na žádného se ani neohljdage, ani na nic nedbage prawdomluwným byw, cestě Božj w prawdě učil. A tak zůstawil krásný přjklad k následowánj wssem wěrným swým křesťanům, uče ge: gakby i oni netoliko wždy prawdu mluwiti, nýbrž i bez ohledu na osobu, nedbagjce žádných protiwenstwj a nesnázj, když to swatá powinnost káže, gi zřegmě, otewřeně, bez obalu, do očj, prostě mluwiti a wyznáwati měli. Tak tu stogj Kristus Pán před námi co wzor a přjklad prawdomluwnosti a křesťanské prostomyslnosti. — A w prawdě, co přjslussj křesťanu wjce, než prawdomluwnost? totiž: aby, gak dj sw. Pawel, složil wssecku lesť a mluwil prawdu s bližnjm swým? Prawdiwý gest Bůh, twůrce geho, k gehožto obrazu gest stwořen; protož slussj naň, aby i on prawdiwým byl a w prawdiwosti se gemu podobal. Prawdiwý gest Božský Wykupitel, kterýž proto přissel na swět, aby wydal swědectwj o prawdě: což slussj křesťanu wjce, než aby w prawdiwosti následowal toho, k němuž se přiznáwá, a gehož gméno nosj? A k tomu také stwořen gest člowěk, na to mu dána gest řeč, aby co wnitř cjtj a myslj, o čemž w srdci přeswědčen gest: to také giným mluwil a wyprawowal, genž to wěděti magj potřebj. A w skutku, gakýby to byl pospolitý žiwot, gak by mohli lidé wespolek obcowati: kdyby nebylo prawdomluwnosti, kdyby se nemohl spolehnauti geden na slowo a na wýrok druhého, že w skutku prawdu mluwj? Gakby mohli mjti lidé důwěru k sobě, gakby mohli bezpečně gednati, kdyby nepanowala prawdiwost a nebyla důležitau powinnostj gednoho každého? — Na opak, gak ohyzdná a zhaubná gest lež a lest! Ona zhanobuge lháře a činj ho Bohu a lidem protiwným. Ona hubj giné, gessto ge uwozuge w blud a zhusta w zkázu a sskodu wrhá, obecnau důwěru podwracj a russj a působj, že netoliko lhář sám wjru a wážnost tratj a gest powrhelem lidj; nýbrž že wůbec blaženost společenského žiwota se kalj, že pak na slowo se nic nedá a nedůwěra se zmáhá a bližnjmu žiwot trpký a těžký se činj. O gak mnohem lépe bylo, pokud důwěra mezi lidmi byla a člowěk se na rukau dánj a na slowo dané spolehnauti mohl. Co gsau platné wssecky úpisy, wssecka pogisstěnj, a swědkowé kde nepanuge prawdiwosti a kde se nepokládá ctnost ta za hlawnj powinnost společenského žiwota? Lesť a lež umj chytře toto obegjti a překrautiti, a činj wsselikau opatrnost marnau. — A protož prawdomluwnost má welikau cenu u Boha, „Hospodine, kdož bude přebýwati w stánku twém, aneb kdo odpočjwati na hoře swaté twé?“ táže se Žalmista Páně, a odpowjdá sobě: „Kdo chodj bez poskwrny, a činj sprawedlnost: kdo mluwj prawdu w srdci swém“ [1]). Podobně wychwaluge sw. Frantissek Salesský prawdomluwnost, an dj: „Gistě překrásná křesťanského člowěka ozdoba gest upřjmnost, sprostnost a prawdomluwnost.“ Odkud sw. Dawid zpjwá: „Řekl gsem, ostřjhati budu cest twých, abych nezawadil gazykem swým. — Polož, Pane, stráž ustům mým a pewné dwéře rtům mým“ [2]). Protož také nalezáme, že wssichni ctihodnj a wážnj mužowé se wssj pilnostj se podlé lži warowali a wždy prawdu mlúwili. Swatý Jan Zlatoústý byl welmi weliký milownjk prawdy. Čte se o něm, že neywětssj geho péčj bylo, aby nezhřessil proti prawdě, od-

[1]) Žalm. 14, 1—3. [2]) Philot. p. 3. c. 86.

kudž se také skutečně stalo, že newyssla nikdy z ust geho lež. Protož práwě nazýwá se Zlatoústým. Nebo ústa prawdomluwná gsau w prawdě ústa zlatá. —

Wssak prawdu mluwiti, řjci, co za prawé máme, když se nenj čeho báti, aneb když nám to čest a sláwu způsobuge, nenj nic těžkého, aniž gest to weliká zásluha. Než prawda býwá často giným odporná, zhusta působj nepřátelstwj, sskodu a protiwenstwj, ano ne zřjdka přiwodj w nebezpečenstwj ztráty cti, žiwota a gměnj. Tak se rozljtil Balák na Baláma, že předpowěděl Israelským dobré wěci [1]); podobně popudil prorok Micheáš proti sobě krále Achaba a dwořanjny, že gim zlé wěci předpowjdal a ge káral z přewrácenosti [2]). Za tauž přjčinau u wězenj dán gest byl Jeremiáš prorok a pronásledowán od Sedeciásse, že hlásal prawdu a káral přewrácenost geho [3]). A kdo newj, gaké nátisky trpěti musil swatý Jan křtitel, že mluwil Herodesowi prawdu do očj a že mu neohroženě předstjral geho krwe smilstwj [4])? I swatý Štěpán zakusil toho; neb když Židům prawdu mluwil, pukali se w srdcjch swých a skřipěli zuby na něho a konečně ho kamenowali [5]). — Kdo w takowých nesnadných přjpadnostech, nedbage na žádné nebezpečenstwj a protiwenstwj, aniž patře na osobu lidskau, směle a otewřeně prawdu mluwj a ginému předstjrá, nechť gest mu milá čili nic: ten zagisté gest práwě křesťansky prostomyslný a prawdořečný. Wssak mluwě takto prawý křesťan zmužile a neohroženě prawdu, nenj neprozřetelný a opowážliwý: on gedná s uwáženjm, a rowněž i nenj prostořeký, wtjrawý aneb dokonce hrubý; neb on mluwj gen tehdáž, když to swatá powinnost káže, aneb když se k tomu u swědomj zawázána býti widj. Aniž mluwj tu z něgakého neprawého ohledu, aby snad měl čest a přjzeň u giných; nýbrž on mluwj, poněwadž ctj zákon Otce swětla, genž gest prawda wěčná a prawdu mluwiti welj, a poněwadž následuge Božského Wykupitele, kterýž neohroženě bez ohledů lidských wydal swědectwj o prawdě, prawdu hlásal, ač ho swět proto nenáwiděl, pronásledowal a konečně ukřižowal. Prawý křesťan mluwj prawdu neohroženě; poněwadž pewně přeswědčen gest, že toliko prawdau může bližnjmu oprawdu prospěti, když se mu neobaleně do očj řekne, byť i se mu ihned neljbila. Wjť dobře, že gen slowo prawdy w čas řečené může blandjcjho na prawau cestu uwoditi, neprawého naprawiti, lehkowážného k sobě přiwoditi, leniwého k činnosti powzbuditi — wůbec hřjssnjkem otřásti, aby se usmyslil a w čas pokánj činil. Wjť také, že prawda, směle a zmužile řečená, gest zhusta gedinký prostředek k otewřenj očj zaslepeného, k pokořenj a k spasitelnému zahanbenj nestydatého, k naprawenj bezbožného, wůbec k wytrženj w zkázu pjljcjho. Láska tedy k Bohu a k bližnjmu pudj ho, aby prawdu zmužile a neohroženě mluwil i tehdáž, když tomu odwážliwosti gest třeba, a když nebezpečenstwj hrozj. A protož, když wssickni w bogácnosti mlčj, když se žádný neopowažuge pozdwihnauti hlasu proti wůbec panugjcjm přesudkům a bludům, zaslepeným oči otewřjti, neprawosti se nawzdor postawiti, nepráwj překaziti, pohaněné a posmjwané ctnosti se ugmauti, potupené náboženstwj hágiti, wjru swatau weřegně a neohroženě wyznáwati, neznabohům gazyk zatjti, když i ti, genžby mluwiti měli, mlčj a swé lepssj přeswědčenj skrýwagj: tehdáž otwjrá prawý křesťan ústa

[1]) IV. Mogž. 24, 10. [2]) II. Král. 22, 8. 27. [3]) Jer. 32, 3. atd. [4]) Mat. 14, 4. atd. [5]) Sk. ap. 7, 54.

swá a mluwj zmužile: hágj prawdy, kárá neprawosť, porážj bludy, trestá zlobu, zastáwá se swatého náboženstwj, wyznáwá wjru swau před celým swětem, zcela dle slow swatého Pawla, an pisse k milému učennjku swému, Timotheowi: „Kaž slowo, nabjzeg w čas i newčas; tresci, pros, žehři we wssj trpělliwosti a učenj. Nebo bude čas, kdež zdrawého účenj nebudau snášseti; ale podlé swých žádostj sobě shromažďowati budau učitele, magjcj swrablawé ussi“ [1]). Nebo, gak dokládá swatý Jan Zlatoústý: „Zrádcem prawdy nenj tolikо, kdož mjsto prawdy mluwj lež, nýbrž i kdo prawdu swobodně nepronášsj, kterauž pronésti slussno; aneb prawdy swobodně nehágj, kteréž hágiti třeba“ [2]). — Wssak i w tom se wyznačuge swatá cjrkew katolická, co matka swaté prawdy: že wždy chowala w lůnu swém ctitele prawdy, genž prawdy zmužile hágili, gi swobodně wyznáwali a hlásali, nic nedbagjce ani na osobu ani na nebezpečenstwj gim hrozicj, gakož sám Božský Wykupitel činil. Ať se nic nedj o tisjcjch mučennjků ā mučennic, genž prawdu swaté wjry krwj swau zpečetili a zmužile gi wyznáwali; stogj w cjrkwi množstwj wážných mužů, genž neprawosti a zlobě zmužile se wstříc postawili a prawdu i w nebezpečenstwj mluwili. Walens, cjsař bludům arianským oddaný, wyprawil wůdce swého wogenského, Trajana, katoljka, s četným válečným lidem proti Gothům, aby gich potkel. Než ale tento w bitwě byw poražen, s welikau ztrátau domů se nawrátiti byl přinucen. Kteréhož uzřew Walens, trpké wýčitky gemu činiti, a z bázliwosti a neopatrnosti ho winiti počal. Gemuž ale Trajan směle a prawdiwě odpowěděl „Ne gá, ó cjsaři, gsem poražen, nýbrž ty sám si ztratil wjtězstwj; protože podporuge bludaře, proti Bohu bogowati nepřestáwáš, a tak se pomoci geho sbůry nehodným činjš.“ — Temuž cjsaři, když pozděgi sám w čelo wogska se postawil, aby s Gothy bitwu swedl a ge porazil, wyssel Jsacius, mnich nábožný a plný sjly, a uchopiw za uzdu koně, na kterémž hrdý cjsař do boge se ubjral, takto k němu mluwil: „Kam gdeš, cjsaři, gsa wssj pomoci Božj zbawen? Proto pozdwihl Pán tento diwoký národ proti tobě, protože gazyků mnohých ostřjš a popanzjš k rauháni gemu, a že wyháněš z chrámu ty, genž mu chwály wzdáwagj. Přestaň tudy bogowati proti Bohu a on utissj válku proti tobě.“

Podobně se wyprawuge, že Theodosius cjsař w čas zbaukenj lidu mnoho newinných k smrti odsaudil. Slyssa o tom sw. Ambrož, biskup Mediolánský, že cjsař chce přigiti do kostela, wyssel mu wstříc a zapowěděl mu wkročiti do swatyně Božj. Když pak se cjsař omlauwal tjm, že Dawid také zhřessil, odpowěděl mu swatý Ambrož: „Následowal-li gsi Dawida w hřjchu, následug ho také w pokání.“ I podrobil se Theodosius swatému biskupu, nessel celých osm měsjců do kostela a ustawičně na modlitbách a postech trwal. Když pak mu bezbožný Rufin domlauwal, aby se gakožto welemocný pán a cjsař toho gha sprostil, odpowěděl Theodosius: „Mně netolikо brána chrámowá, ale i nebeská zawřena gest; nebok prawj Pán: „„Co swážete na zemi, bude swázáno na nebi.““ Biskup Ambrož sprawedliwý saud wynesl nademnau.“ Konečně se w kostele postawil mezi kagicj, učinil weřegné wyznánj hřjchů swých, a byl opět přigat do počtu wěřjcjch. Říkáwali welmi často: „Až posud

[1]) II. Tim. 4, 2. 3. [2]) Super Matth.

gſem byl ſamými pochlebnjky obklopen; ale Ambrož geſt ten muž, kterýž mi řekl prawdu“ [1]).

Připochlebiwſſe wyſſanci fariſeyſſtj Pánu, a giž domnjwagjce ſe, že nic zlého netuſſj a že tudjž giſtě do paſti gegich půgde: předložili gſau mu lſtiwau otázku, kteraužgim miſtrowé gegich, fariſeowé, w úſta wložili řkauce: Powěz nám, co ſe tobě zdá, ſluſſj-li daň dáti cjſaři, čili nic? dělagjce ſe gakoby oprawdu ponaučenj hledali. Než otázka tato geſt poſud důležitá, a třeba abychom i my na ni prawau odpowěd dáti uměli. A protož tážeme ſe i my, ne ſice abychom Pána w řeči polapili; nýbrž abychom prawdy doſſli: Sluſſj-li daň dáwati cjſaři čili nic? A odpowěd na otázku tuto nebude těžká, uwáž-li ſe wěc ta bedliwě. Každý zagiſté wj a lehce ſi to může předſtawiti, gakby to aſi bylo, kdyby nebylo žádné wrchnoſti, ani zákonů, ani práwa w zemi. Nebyli bychom ani gměnjm, ani ctj ani žiwotem giſtj. Zagiſté welikáby to byla zkáza! Nynj wzděláwáme w pokogi a w tichoſti pole a role ſwá, žádný neſmj ruſſiti prácenaſſj a bezpečně klidjme požehnánj Božj. Nynj prowozugeme ſwá řemeſla bez překážky, žiwjme ſe z wýdělku ſwého, a žádný ſe neſmj dotýkati toho, co gſme ſi poctiwě wydobyli. Ginák ale by to bylo, kdyby wrchnoſt nechránila naſſeho gměnj a kdyby ſi mohl každý přiſwogiti, coby ſe mu ljbilo! Nynj bydljme w pokogi pospolu, a nechť meſſkáme doma, nechť ſe do cizjny ubjráme, gſme giſti; neb i toho neyſproſtſſjho a neyſlabſſjho chránj zákon a moc wrchnoſti před náſilim a bezprawjm. Gak by to bylo zcela ginak, kdyby nebylo wrchnoſti a zločinec by ſe nemuſil báti ſprawedlnoſti! Což pak geſtě wjce: Nynj gſme ſwobodni, žádný ſe neſmj dotknauti cti naſſj, aniž wložiti ruku na žiwot náš; žádný neſmj nám ublížowati, náš urážeti, nám ſwéwolně na cti aneb na zdrawj ſſkoditi. Wſſak i to by bylo ginak, kdyby každý dle libowolnoſti ſwau zlobu, neb nenáwiſt a pomſtu nad námi prowozowati mohl. K tomu také ſluſſj uwážiti: že nynj máme wrchnoſti, genž magjce moc w rukau ugjmagj ſe w ſprawedlnoſti djtek a gegich dědictwj, ſirotků a gegich gměnj, wdow a chudých, a pečugj, aby ſe gim práwa a ſprawedlnoſti, wýživy a podpory doſtalo. Kdyby nebylo wrchnoſti, gak by ſe wedlo těmto ubohým wdowám a ſirotkům, chudým a nuzným? Mimo to: Nynj máme ſſkoly, máme wſſelikė giné ůſtawy, w nichžto ſe nám poſkytuge mnohá wýhoda. Za to máme wrchnoſti co děkowati. Bez nj zagiſté bychom toho neměli. Nad to nade wſſecko nabýwáme geſtě mnoho giných wýhod, kterýchž docházjme pod ochranau maudré a laſkawé wrchnoſti. Gmenowitě wrchnoſt ſpoguge weſſkeran moc lidu w gedno, aby ſe poſtawila na odpor každému národu cizjmu, genžby nám ſwobodu, gměnj neb ſtatek odnjti neb nás w tom zkracowati uſilowal. Tok pásobj dobrá a ſprawedliwá wrchnoſt. Ge-li ale tak důležitá wěc, aby zákon a ſprawedlnoſt w zemi panowaly, aby ſwoboda, žiwot, gměnj a čeſt každého i toho neyſproſtſſjho giſty byly: třebať, aby wrchnoſt, kteráž má o to pečowati, měla potřebných proſtředků k docjlenj toho. K tomu geſt třeba, aby kde toho bezpečnoſt a dobro země žádá, měla lidj, genž by tyto wěci na péči měli: ſprawedlnoſt a práwo konali, gměnj, ctj a

[1]) Wiz Macana Wýbor ſtr. 155, 156 a 239.

Digitized by Google

swobody hágili a wůbec o časné dobré giných pečowali. To by wrchnost nemohla způsobiti, kdyby nebyla w stawu lidem těmto platiti a ge potřebnými prostředky zaopatřiti. Odkud pak má země pán prostředky tyto wzjti? Patrno, že k způsobenj prostředků těchto magj ti přispjwati, k gegichžto dobrému napomáhagj, totiž poddanj; rowněž se dá lehce pochopiti, že tedy musegj wrchnosti nápomocni býti, aby práwo a sprawedlnost w zemi panowaly, k gegichžto prospěchu se tyto wěci djti magj. Ano poddanj, občané sami. musegj k wýžiwě, k udrženj a zachowánj wlády a wssech k wládě potřebných ústawů, osob a prostředků wolně a ochotně napomáhati a přispjwati, gessto pro ně wláda zřjzena a ustanowena gest a oni sami z nj mnoho prospěchu a wýhod magj. Tento pak přjspěwek, kterýž poddanj k témuž cjli obětugj a dáwagj, gest daň. Z čehož gde samo na rozum: že slussj daň dáwati. Gistý biskup [1]) wyswětluge powinnost tuto w následugjcjm podobenstwj: Wesskeré audy celého těla se spikly proti žaludku, kterýž měly w podezřenj, že owoce těžké a lopotné práce gegich w nečinnosti tráwj a při tom žádnému neprospjwá. I nechtěly mu wjce slaužiti: ruka nechtěla pracowati, noha choditi, oko patřiti atd. Prwnjho dne měly se při tom gesstě obstogně, druhého a třetjho dne to bylo wždy hůře, až pak čtwrtého dne myslily, že musegj wsseckny zhynauti. Nynj pak se chtěli odbognj tito audowé mezi sebau raditi: co započjti? Než gak se wssecko změnilo. Oko bylo mdlé a nemohlo ani wěci wůkol rozeznáwati, nohy nemohly ani těla udržeti, ruce klesaly a třesauce se nemohly ničeho pozdwihnauti; gazyk wyprahnul a přilnul k dásnjm, aniž mohl účel porady té wygádřiti. Tu wssak pozdwihl rozum hlasu swého, řka: Proto že gste se zpěčowaly dáti potřebnau daň žaludku, gehož gste měly za swého nepřjtele a zhaubce, odňal tento wám wssem potřebný pokrm; neb neobdržew slussné daně a zcela se wyprázdniw, nemohl tedy, nemage ničeho, wám něco dáti. I přiswědčily wsseckny rozumu, a nawrátiwsse se k předesslé poslussnosti naplnily žaludek pokrmem a hle! brzy se wsseckny zotawily. Tak, dokládá nadřečený biskup, má se to také s wrchnostj, genž žádá od poddaných danj k obecnému dobrému. A protož nenj třeba mnoho tázati se: Slussj-li wrchnostem daně dáwati, a ge-li powinnostj občanů ge swědomitě a ochotně platiti? Daně a wůbec wsseliké platy a dáwky gsau nutná wýminka, bez kteréžto nelze, aby zákon a práwo panowaly a obecné dobré zkwétalo. Onyť gsau malá oběť, za kterauž se nám dáwá weliké dobré a četné wýhody, gakož: bezpečnost statku, gměnj, cti a žiwota. Owssemť gsau daně i břjmě; a wssak gsauť zawiněné břjmě a k potlačenj a zkrocenj newázanosti a zloby lidské, kteréž wlastnj winau nassj se wetřely w pokolenj lidské; a čjm wětssj gest zloba a bezuzdnost a newázanost lidská, tjm wjce třeba prostředků k ukrocenj a potřenj gj, tjm wětssjch danj gest potřeba, tjm wětssj břemeno gsautě ony; a wssak což dobře znamenati slussj, gsau břjmě newyhnutelné, způsobené wlastnj nassj winau. W tomto ohledu gsau daně takřka prostředky proti nám samým, proti nassj zlobě a proti nassim hřjchům. — A protož pokud trwá mdloba a křehkost lidská, pokud třeba wrchnostj, potud třeba i danj a

[1]) Joann. Salisburg. Lib. 6. Polycrat. c. 24. srown. Livii lib. II. fab. Menenii Agrippae.

potud platj i slowo swatého Pawla: „Dáweyte wssem, což gste powinni: komu daň, tomu daň“ [1]).

Ge-li pak tomu tak, což gde samo na rozum, připadá otázka: Gak se mohli Židé tak zpozdile tázati na to: slussj-li daň dáwati cjsaři? — Kdo mohl pochybowati o tom, což se rozumělo samo sebau? Wždyť byl cjsař gegich náležitau wrchnostj. a oni od něho měli a brali mnoho wýhod: ochrany a zprávy země, bezpečnost statku, cti, ano i žiwota. Gak mohli toto od něho bráti a předc se zpěčowati k tomu daněmi a platy přispjwati, a se tázati: zdali slussj cjsaři daň dáwati? Wěc ta se dá lehce pochopiti. Gako w giných wěcech, podobně a zwlásstě we wěcech a záležitostech wládnjch a zemských dá se lid lehce swésti od buřičů a přemrsstěnců! Tak se také dělo tuto. Náčelnjci lidu, fariseowé a zákonnjci, byli gsau slepj horlitelé pro neodwislost a samostatnost národu židowského. W přepjaté horliwosti uznáwali toliko Hospodina za krále swého a tudjž pohrdali cjsařem a měli placenj daně za wěc nedowolenau a hřjssnau. A co lid rád má, to rád slyssj, tomu rád wěřj! Tudjž wjtáni mu byli takowjto proroci, byť i sebe zpozdilegssj, genž mu hlásali: Žádné platy, žádnau daň wjce. — A tak se děge až posud. Posud se zhusta prowolává lidu: „Rownost a swoboda! Žádných bohatých, žádných chudých, žádných danj, žádných platů, žadných úřadů, žádného zákona, žádné poddanosti wjce!“ A který poddaný neslyssj rád takowých kazatelů, genž mu slibugj bez platu, bez práce, bez snaženj a lopocenj se blahý, utěssený pohodlný a bezpečný žiwot? A poněwadž to rád slyssj, wěřj tomu tjm spjsse, čjm méně má náhledu w tyto wěci a čjm méně prohlédá a poznáwá lest a zlobu těch, genž mu takowé wěci hlásj; a tak se dá lehce swoditi a mámiti sliby, kteréž se mu nikdy neuskutečnj, aniž se kdy mohau uskutečniti. — Ty pak, milý křesťane, nedey se mýliti a swoditi těmito a podobnými sliby a řečmi. Wěz a pewně měg za to: že wssichni ti, genž takowé wěci lidu slibugj a mu hlásj, gakož: blahobyt, pokádek a zlaté a utěssené časy bez práce, bez wrchnostj, bez danj a bez platů, že tito nehledagj upřjmně prospěchu a blahobytu lidu, gakž předstjragj, nýbrž že gim gde o to; aby si moc, kteraužto má náležitá wrchnost, přiosobili; což kdyby se gim powedlo, prowozowali by zagisté twrdau a krutau wládu: mnohem wětssj platy na lidu wydjragjce a mnohem nesnesitelněgssj břemena na ramena geho sskládagjce, aniž pak gim za to ochrany a bezpečnosti poskytugjce. Gistá prawda gest: že kdo se zpěčuge náležité wrchnosti daň dáwati, ten mussj platiti mnohem wjce buřičům a newezme za to za wssecko ničeho, než negistotu gměnj, cti i žiwota, a komu gest těžké gho řádného zákona, ten se pak mussj podrobiti libowůli a rozmarům ukrutnjků — a přitom nesmj ani úpěti. — A protož, milý křesťane, nedey se swoditi sliby a řečmi falesssných těchto přátelů lidu. Poslechni raděgi, co tobě wolá apossstol Páně, gehož slowo neklame: „Dáweyte wssem, co gste powinni: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo“ [2]). Owssemk gsauť časy a přjpadnosti, kdežto takowé daně a platy přicházegj za těžké a zdagj se býti nemalým břemenem: nic wssak méně zpaura neb netrpělliwost tu nic neprospjwá, nýbrž činj břjmě toto těžssj a nesnesitelněgssj; ano

[1]) Řjm. 13, 6. [2]) Řjm. 13, 7.

Digitized by Google

uwalugge geſſtě wětſſj břemena. Tuk geſt neylepſſj proſtředek zachowati trpěliwoſt a odewzdanoſt do wůle Božj; oſtatně pak zůſtawiti odpowjdánj těm, genž břemena tato ukládagj, genž Bohu počet dáti muſj.

Wyprawuge Eneás Sylwius, nápotomnj papež řjmſký, gménem Pius druhý, že gednau geden pochlebnjk konal řeč k cjſaři Sigmundowi, w njžto ho k Bohu připodobnil. I rozhorliw ſe nad tjm pochlebenſtwjm cjſař, dal mu políček. Pane, tázal ſe ho řečnjk, proč mne tepete? Pokrytče, dj mu Sigmund, proč mne kauſſeš? [1]) A dogiſta měl prawdu, přirownáwage pochlebenſtwj geho k uſſtknutj hada. Co ſe Božſkého Wykupitele dotýče, owſſemk nemohla úlisná a lſtiwá ſlowa, kteráž k němu mluwili wyſlanci fariſeyſſtj, ani ho zklamati, aniž ſe ho ginak dotknauti; předc wſſak za lichometná ſlowa gegich oſtře k nim promluwil, daw gim na ſrozuměnau, že poznal leſt a zlo ſt gegich, řka: „Pokrytci, co mne pokauſſjte? A zagiſté lepſſjho gména nezaſlauzili wyſlanci tito; geſſto pod rauſſkau učeliwoſti ſkrywali toliko leſt, a pod záſtěrau upřjmnoſti a přátelſtwj tagili zlobu a kuli záhubu Pánu. Z předu ljbali, w zadu ſſtrabali. Gak podlj a gak ohawnj byli gſau lidé tito! Zagiſté nenj horſſj a nebezpečněgſſj neprawoſti než pokrytſtwj, kteréž pod záſſtitau přátelſtwj toliko zlobu a leſt ſkrywá. Swatý Bernard nazywá pokrytce kauſawé gako pſy, podwodné co liſſky, hrdé gako lwy, na wenek pak hltawé co wlky. A w prawdě oni gſau dwognáſobně zlj, gak ſwědčj ſwatý Auguſtin, řka: „Přetwařená ſpra-

wedlnoſt nenj ſprawedlnoſt, abrž geſt dwognáſobnj neprawoſt; poněwadž geſt i neprawoſt přetwářenoſt“ [2]). Pokrytci u wnitř w ſrdci gſau zlj, zewnitř pak gſau podwodnjci; gſau nepřátelé a předc chtěgj za přátele gmjni býti; gſau ſlužebnjci ďábla a předc ſe dělagj ſlužebnjky Božjmi; a právě proto gſau nebezpečni; gak dobře twrdj ſwatý Jan Zlatoúſtý, an dj: „Nic tak neſſkodj dobrému gako pokrytſtwj; neb zlého pod záſtěrau ſprawedlnoſti ſkrytého newarugj ſe lidé právě, proto že ho nepoznáwagj“ [3]). — Pokrytci tedy podobagj ſe dobře Bálowi, modle Babylonſkých, kterážto modla byla čtyřidcet ſtřewjců dlauhá a zdála ſe gakoby pokrmu požjwala a gakoby byla celá ze zlata [4]) a protož lidi mámila a k ſobě lákala, tak že ſám král gi ctil. Wſſak ale w prawdě Bál ani pokrmu nepožjwal, nýbrž zaň tráwili ho geho kněži, aniž byl zlatý, nýbrž byl pozlacený zewnitř měděný uwnitř pak hljněný. Protož prawil Daniel: „Nemyl ſe králi, neb tento geſt wnitř hljněný a zewnitř měděný, aniž kdy gi“ [5]). — A co geſſtě wjce: pokrytci klaman a podwádějí netoliko lidi; nýbrž ſnažj ſe také Boha ſamého oklamati; w prawdě ale klaman ſebe ſamy, ne pak Boha, genž ſrdce gegich widj; podobagjce ſe w tom pſſtroſowi, kteréžto pták geſt wětſſj než gezdec na koni, předc wſſak myſlj, když hlawu w pjſku neb w křowj ſchowá, že geſt celý ſkryt a že ho žádný newidj. A podobně myſlj pokrytci, anto beran na ſe rauſſku zbožnoſti, myſlj, že bezbožnoſt gegich ſkryta geſt a že platj před Bohem za zbožné a ſprawedlíwé. Wſſak ale při tom ſe gim newede ginak, než gak ſe wedlo manželce Jeroboamowě, kterážto přeſtroge-

---

[1]) Dr. Veith's hom. Vort. 7. Bd. S. 182. [2]) S. Aug. super Psalm. 23. [3]) Super Matth. [4]) Herodot. lib. 1. c. 3. [5]) Dan. 14, 6.

Digitized by Google

na přissla k Ahiowi proroku (o němž se domýsslela, že gest gj a manželu gegjmu nepřjznjw) a činila ginau nežli byla, aby od něho přjznjwěgssjho předpowěděnj obdržela; wssak ale brzy poznána gest od proroka, kteréžto gj řekl: „Wegdi, manželko Jeroboamowa. Proč se ginau činjš, nežli gsi? Gá pak poslán gsem k tobě nelibý posel“ [1]). O gak se zardj pokrytci, až powoláni gsauce od Krista Pána k saudu uslyssj hrozná slowa: Wegdi pokrytče, proč gsi se giným činil, nežli w prawdě gsi? Gá pak gsem tobě nelibý Saudce! A w prawdě, gestli komu zagisté pokrytci bude Bůh nelibým saudcem; neb on ztratj wssecky swé domnělé dobré skutky, kterýmiž se na zemi sskwěl. Pak, gak dj sw. Žalmista, „budau (pokrytci) gako tráwa na stěchách, kteráž prwé než se wywrhá, uswadne; z níž nenaplnil ruky své ten, kdo žne, ani lůna swého, kdo wáže snopy“ [2]). K čemuž dokládá swatý Řehoř Weliký: „Tráwa na stěchách roste do wýssky, aniž má pewný kořen; podobně i pokrytec zdá se, že welké wěci činj, a wssak nenj w nich pewný z ohledu čistoty srdce; tráwa totiž, než se trhá, usychá, podobně i pokrytec, genž se snažil bez prawého úmyslu dobré skutky konati, ztratiw ge, dost gasně dáwá na srozuměnau, že bez kořenu kwetl.“ Nadarmo tedy pracowal, nadarmo se snažil, postil, modlil, almužny dáwal: wssecko toto gest bez ceny, bez prawého lesku před Bohem, gsauc totiž wykonáno bez prawého úmyslu. O kdyby se pokrytci alespoň záhy usmyslili a se naprawili, odložiwsse lest swau! Než tok newětssj trest pětiwákenosti gegich, že se těžko naprawugj, a že dřjwe wsseliký bezbožnjk zanechá neprawosti své, než ohawný pokrytec. Příčina toho gest, že nechtěgj wyznati winy swé a za odpusstěnj žádati, chtjce gmjni býti od lidj za takowé, za kteréž se wydáwali w pokrytstwj swém. Neb kdyby pokánj činili, musili by se wyznati z hříchů swých, kteréž uměli chytře tagiti a zakrýwati; podobně museli by se také podrobiti trestu a pokánj zpowědnjkowu, čemuž se podrobiti zdrahagj; naopak hágj se, ano i odmlauwagj a tudjž nelze gim hříchu zniknauti a k naprawenj žiwota přigiti. Podobenstwj na to nalezá se w knize Saudcůw, kdežto se wyprawuge: že byl Hospodin se syny israelskými k wyhlazenj Kananeystých, genž přebýwali na horách, a že ge wyplenili; obywatelů pak audolj nemohli wyplemiti, proto že měli mnoho wozů kosami opatřených. [3]). Podobně gest Bůh i se zpowědnjky, aby lehce dobyli srdcj těch, genž na horách přebýwagj; to gest těch, genž upřjmně a otewřeně gednagj a hříssnjky býti se uznáwagj. Srdcj wssak pokrytců nemohau dobyti, gessto přebýwagj w audoljch; t. g. pod zástěrau swatosti skrýwagj neprawosti své. Tito zagisté magj mnoho wozů kosami zaopatřených; gessto twárnost swatosti předstjragj, kteraužto se hágj a omlauwagj proti těm, genž ge trescj; neb gak dj sw. Řehoř: „Pokrytec raději by zemřel, než aby byl pokárán.“ A protož pokrytci popauzegj proti sobě pomstu Božj, gak dj zbožný Job: „Osemetnjci a zchytralj popauzegj hněwu Božjho (proti sobě)“ [4]). Což sauditi lze ze zlořečenj, kteréž wyřkul Pán Ježiš nad fjkowým stromem. Čte se totiž w pjsmě swatém, že Pán Ježiš w chrámě potrestaw pokrytské farisey a nawracuge se do města, widěl fjkowý strom wedlé cesty a přissed k němu, nic na něm nenaleznuw, než toliko listj; dj k němu: „Nikdy neroď se z tebe

[1]) II. Král. 14, 1—6. [2]) Žalm 128, 6. 7. [3]) Saudc. 1, 18. 19. [4]) Job 36, 13.

owoce na wěky!“ I usechl hned fjk ten [1]). Čemuž se práwě diwj swatj otcowé. Neb nestalo se to ze zlosti, aniž chtěl Pán Ježjš trestati strom fjkowý, kterýž neměl winy, tjm méně gessto nebyl čas fjků. Zlořečenj toto tedy platilo wjce pokrytským fariseům, gichžto obrazem byl gest tento fjkowý strom: aby totiž poznali učennjci geho a wssickni, gaký trest Božj zasluhugj a wezmau časem swým pokrytci. Dobře tu dj zbožný Job: „Radost pokrytce gest na okamženj. Byť pak wstaupila až k nebi pýcha geho, a hlawa geho oblaků dotkla se: předc gako hnůg na konci zahyne: a kteřj ho wjdali, řeknau: Kde gest“ [2])? Nebo odkudž sprawedliwj odplatu berau: odtud wezmau pokrytci trest; z těch samých dolů kopagj onino zlato, tito pak wywážegj hnůg; z tohotéž pole těžj onino pssenici, tito kaukol; a ti, genž se zdáli nebeský žiwot wésti a oblak se dotýkati, zlořečenj dogdau. Tak zhynul bjdně Absolon, když se byl wysoko powznesl; přetwářege se, že půgde do Hebronu, aby splnil slib swůg; zatjm pak se spiknuw proti otci, bauři proti němu wzbudil, w njžto bjdně zhynul. Podobně i Herodes, genž se stawěl mudrcům, gakoby chtěl gjti do Betléma a klaněti se noworozenému Kristu, bjdnau smrtj od Boha poražen zhynul. Jidáš Iskariotský, genž pod zástěrau přátelstwj poljbenjm Krista Pána zradil, brzy se osidlem oběsil. Podobně i odpadljk, cjsař Julián, genž gsa mladjk, podtagj pohanské modloslužebnosti oddán byl, wssak z bázně ke Konstantinowi křesťanem býti se stawěl, bjdně zahynul, zadusiw se w chýssi od nepřátelských Perssanů ho stjhagjcjch zapálené, wolage: „Swjtězil gsi, Galilegský!“ — nazýwage tak Krista Pána. — A protož dobře wolá proti wssem pokrytcům swatý Jan Zlatoústý: „Pokrytče, ge-li dobře dobrým býti, proč se chceš zdáti tjm, kým se nechceš býti? Ge-li zle býti zlým; proč žádáš býti tjm, kým se nechceš zdáti? Ge-li dobře, dobrým se zdáti, lépe zagisté gest, dobrým býti. Ge-li pak zle zlým se zdáti; hůř gest zlým býti: buď tedy se zdey býti tjm, kým gsi oprawdu, aneb buď, kým se býti zdáš!“ —

Gak řečeno, poznal Pán Ježjš zlost wyslanců fariseyských, že totiž tážjce se geho: slussj-li daň dáwati cjsaři? nehledali prawdy; ale toliko ho pokausseli, chtjce ho polapiti w řeči. Protož mluwil k nim twrdě. Než nepostačowalo mu ge toliko z ossemetnosti trestáti; nýbrž chtěl ge také poučiti a wssak takowým způsobem, aby zloba gegich toho nemohla použiti ke zlému. Protož kázal gim, aby mu podali penjz daně; což když učinili, řekl gim Ježjš: „Čj gest tento obraz i nápis?“ Chtěge takto makawým a w oči bigjcjm způsobem z obrazu a nápisu penjze daně dowoditi gim: že slussj daň cjsaři dáwati. Co se wssak této otázky Páně dotýče, mák ona také hlubssj smysl a wyšssj wýznam pro nás a připomjná nám obraz, genž w dussi nassi wtisknut gest — totiž obraz Božj; gak opětně učj pjsmo swaté: „Stwořil Bůh člowěka k obrazu swému: k obrazu Božjmu stwořil ho.“ Nebo gako penjz cjsařůw gest zlato neb střjbro, na němž obraz geho gest wytlačen, rowněž i člowěk gest obrazem Božjm, kterýžto obraz na sobě, w dussi wtisknutý má. Předewssjm pak powstáwá důležitá otázka: W čem záležj tento obraz Božj w člowěku? kde ho hledati a gak si geg předstawowati máme? Obraz

[1]) Mat. 21, 18. 19. [2]) Job 20, 5. 7.

Digitized by Google

člowěka owssemk dá se malowati, formowati, w kamenu wytesati neb w kowu wyrýti; poněwadž má tělo, zwlášstě pak, že má oblíčeg a twář, w njžto se duch a powaha geho gistým způsobem obrážj a progewuge. Gak se ale dá mysliti obraz neskončeného Boha, genž, gak dj apostol národů, přebýwá w světle nepřistupném? A protož učj oswjcenj a swatj učitelé církewnj: že obraz Božj w člowěku zwlášstě a hlawně w dussi geho se hledati musj; an, gak dokládá sw. Řehoř Nyssenský a sw. Auğustin, dusse má schopnost a wlohy, prawdu nebeskau pogmauti, dobré od zlého rozeznáwati, Twůrce swého poznati, ho chwáliti, welebiti a milowati a swobodným plněnjm wůle geho k sprawedlnosti a swatosti dospěti; a takto se gemu mnohým způsobem připodobniti. „Kde (w gakém ohledu) gest stwořen člowěk k obrazu Božjmu?“ táže se sw. Auğustin; a dj: „Dle rozumu, mysli a wůbec dle wnitřnjho člowěka; totiž w tom: že poznáwá prawdu, rozeznáwá sprawedlnost a neprawost, znák toho, od něhož stwořen gest a může porozuměti Twůrci swému a ho chwáliti“ [1]). K tomu také přigde wláda, kterauž má člowěk nad wesskerými twory a kteraž ho činj Bohu, swrchowanému Pánu a wládci nebes i země, podobným, gakž dj pjsmo swaté: „Řekl Bůh: Učiňme člowěka k obrazu a podobenstwj swému, a ať panuge nad rybami mořskými a nad ptactwem nebeským i nad zwjřaty i nade wssj zemj.“ — „We wládě tedy, dokládá sw. Efrem, kterauž obdržel Adam nad zemj a nade wssjm, což na nj gest, záležj podobenstwj člowěka k Bohu, kterýž panuge nade wssjm i co gest na nebi i co na zemi“ [2]). — K tomuto přirozenému obrazu Božjmu w člowěku připogil Bůh dle neskončené lásky swé giný wznesseněgssj, nadpřirozený totiž obraz, genž záležj w původnj swatosti a sprawedlnosti, w kterauž gest člowěk, wyssed z rukau Božich, postawen a kteraužto pak náležitým užjwánjm rozumu a swobodné wůle swé, poznánjm totiž Boha a plněnjm geho wůle, člowěk si měl přiosobiti, owssemk pomocj milosti Božj. A kdyby byl člowěk w synowské poslussnosti úloze této dostál, zagistě bylby se utwrdil w plnosti žiwota Božského a zachowalby i dle těla nesmrtelnost; gsa dokonalým obrazem Božjm. Než bohužel, neposlussenstwjm swým odlaučil se člowěk od Boha, a tudjž ztratiw milost Božj, zbawil se netoliko nadpřirozeného obrazu Božjho, totiž původnj swatosti a sprawedlnosti, nýbrž i přirozený obraz Božj w něm poskwrněn a porussen gest. Nebo když se člowěk proti Bohu zpjčil, wssecko, co pod njm bylo, nad sebe wyzdwihl a dobrý řád w nerád obrátil. Tot zagistě dobrým řádem, kde lepssj horssjmu poddáno gest. „Mysli i těla stwořitel gest Bůh, napsal swatý Auğustin, ouť zagistě, když člowěka stwořil, obé udělal, obé spogil, tělo podmanil dussi, a dussi sobě. Kdyby dusse wždycky pod Pánem swým byla, wždycky by i tělo poslauchalo panj swé. Nediw se tedy, že ta, kteráž wyššjho opustila, od nižššjho pokutu snášj“ [3]). Následkem pak této přewahy těla nad dussi zatmjn gest rozum člowěka a wůle sklonila se k zlému a člowěk od uměnj prawdy a posslussenstwj odpadl. Nenj wssak obraz Božj, poskwrnau pozemských wěcj žádosti s dusse lidské tak setřjn, dj sw. Auğustin, gakoby w nj žádného wjce znamenj nezů-

[1]) S. Aug. Tract. 3. in 1. ep. Joan. [2]) Op. Syr. Tom. 1. p. 18. [3]) S. Aug. lib. 2. de peccat. meritis, c. 22.

Digitized by Google

ſtalo. Otřený obraz geſt; ale ne ztracený; ukalený ale ne wymazaný; a tudjž naprawen a obnowen býti může. — Wyprawuge ſe o giſtém kupci w Pařjži, genž prý ſi zgednal maljře, aby ho wypodobnil. I učinil to maljř, tak že ſe podobizna na wlas podobala kupci. Wſſak kupec gſa ſkaupý, a chtěge za lewný penjz podobiznu tuto obdržeti, upjral, žeby podobizna trefně ho wyobrazowala. Což znamenage maljř, přimalował k obrazu uſſi oſličj a obraz ten wekegně wyſtawěl. Widauce to okologdaucj a poznawſſe obraz kupce zpotwořený, nemohli ſe ſmjchu udržeti a tak ſe ſtal ſkrbljk teu celému městu ku poſměchu, až pak, by ſe toho ſprostil, obraz ten za dwognáſobnj cenu kaupil [1]). A podobně ſe wedlo s duſſj lidſkau. Následkem prwotnjho hřjchu nenjk obraz Boži z nj wyhlazen aniž zcela wymazán, nýbrž geſt toliko poruſſen a zohyzděn, čjmž ſe ſtal člowěk ſám ohyzdným a ohawným před obličegem Božjm. Než práwě proto že padlý člowěk zcela obrazu Božjho neztratil, a že byl k naprawenj; nebylo uloženo w radě Boži zůſtawiti pokolenj lidſké poruſſenj tomuto; nýbrž láſka Boži ſe tu zgewila w Synu Božjm k obnowenj a naprawenj poruſſeného obrazu Božjho w člowěku a k uwedenj ho k původnj ſwatoſti a ſprawedlnoſti. Tento nebeſký Adam, Kriſtus Ježjš, genž ſhladil naſſi winu a nám zgednal miloſt, ſwětlo a ſprawedlnoſt a genž obnowil poruſſený obraz Boži w nás; on geſt také w pozemſtém obcowánj ſwém neykráſněgſſjm přjkladem, ano gedinkým obrazem žiwota a gednánj naſſeho. Neb abychom poruſſený obraz Boži w ſobě obnowili, a ztracené důſtognoſti nabyli, geſt hlawnj úlohau křeſtanſkého žiwota: abychom Bohu, gemuž gſme prwé odporowali, we wſſem ſe podáwali, a nad tělem, gako ſic i nade wſſjm, co pod njm geſt, panowali; pak abychom nenoſili w ſobě wjce obrazu pozemſkého člowěka, nýbrž raděgi nebeſkého; totiž abychom ſtaré, hřjſſné myſli, gakož i zlým a překráceným ſkutkům gegim odporowali, ge překmáhali, naopak ale ſobě přiſwogili myſl nowého člowěka, genž ſtwořen geſt dle wůle a dobroljbeznoſti Božj w ſwatoſti a ſprawedlnoſti, w čemž owſſem geſt Kriſtus nám neylepſſjm přjkladem. K tomu nám dáwá ſwatý Bonawentura ſám krásné nawedenj, an pjſſe: „Učiň ſobě w ſrdci ſwém obraz zgewenj a pozemſkého žiwota Páně; předſtaw ſobě živě: gak ſproſtně a pokorně ſe chowal w poſpolitém obcowánj ſwém; gak byl dobrotiwý k ſwým učennjkům, gak mjrný a ſtřjzliwý byl na hodách, gak byl miloſrdný a laſkawý k trpjcjm a nuzným, ani malomocných od ſebe nezapudiw; gak byl daleký od pochlebenſtwj k mocným a bohatým, gak ſrdce geho bylo proſté wſſech ſwětſkých péčj, s gakau trpěliwoſtj a tichoſtj ſnáſſel neſčjſlné urážky, kteréž mu nenáwiſt neb zpozdilost způſobily; gak počeſtná byla geho twář, gak wzneſſená geho řeč. — Toto budiž twau ſwrchowanau maudroſtj: abys w každé době nějakau wlaſtnoſt z žiwota geho w paměti chował, a takto ſe k následowánj ho wzbuzował; abys dle wýroku apoſſtola Páně w něm gako w nějakém zrcadle obleſt ſláwy Božj ſpatkował a w týž obraz byl proměněn od ſwětloſti w ſwětloſt, gakožto od Ducha Páně“ [2]). — Owſſemk to ſe může ſtáti toliko zponenáhla a krok za krokem; ano nebude-li nám ljto práce k tomu, abychom ſe k obrazu Páně přirownáwali a ſami ſebe přjſně poſuzowali, denně

[1]) J. Claus spicilegium conc. p. I. p. 508. [2]) II. Kor. 3, 18.

Digitized by Google

budeme mjti přjležitosti k mysli sobě přiwoditi weliké i malé chyby, gessto zohyzdugj obraz Božj w nás, rowněž i zapuditi wsselikau samolibost, genž nás zaslepuge. — Gednau chtěli mnozj gednoho swatého a učeného muže — kardinála Bellarmina — k tomu přiměti, aby se dal wyobraziti, s kteraužto podobiznau geho chtěli gsau ozdobiti úplnau sbjrku geho spisů. I nechtěl tomu přiwoliti muž tento, táže se gich? Kterého člowěka chcete nápodobniti, starého či nowého? Starý nenj hezký a tudjž nestogj za malowánj, a nowý — ten nenj posud hotow[1]). Dáwage na srozuměnau, že aby se kdo stal nowým člowěkem podlé Krista, že to nenj skutek okamženj, že to stogj mnoho práce. A tato práce gest ustawičnau a důležitau úlohau žiwota nasseho, od kteréž nelze nám ustáwati, ač nechceme-li Bohu a sobě newěrni býti a gednau w nebezpečenstwj uběhnauti: aby Bůh nás, djla swého, pro přjlissnau geho nepodobu od sebe nezawrhl, a neřekl, co řekl někdy possetilým pannám: „Neznám wás! Gá gsem ozdobil dussi wassi krásau milosti swé: nynj gi widjm zprzněnau ohawnými hřjchy. Dusse wasse učiněna gest při křtu swatém přjbytkem Ducha swatého; wy pak gste z nj učinili peleš lotrowskau. Prwé byla zpanilý obraz w podobenstwj mém; nynj pak zohawena gest ohyzdnau larwau zatracencůw. Neznám wás.“ — A protož budiž to nassj neypředněgssj pracj: abychom očistiwsse w sobě podobu a obraz Božj, to což Božjho gest, Bohu někdy zase wrátiti mohli; gak napomjná sw. Auğustin: „Gako penjz obrazem krále, tak i dusse obrazem Božjm poznamenána gest. A gako král, ne cizjho, ale swého obrazu wtisknutj od nás wybeywá: tak Bůh dussi nassi swětlem obličege a podobenstwj swého oswjcenau a znamenanau od nás požádá“[2]). Giž tedy, milý křesťane, wažiž sobě nadewssecko drahocenného obrazu Božjho, kterýž Božský Twůrce, Otec nebeský, wsstjpil w dussi twau a kterýž pak, když porussen a poskwrněn gest, Syn Božj krwj swau obmyl a očistil a gehož Duch swatý milostj swau ozdobil. Choweyž geg předewssjm w čistotě, chráně a waruge se pilně a bedliwě wsseho hřjchu, gjmžto bys geg porussiti aneb zpotwořiti mohl. Newydáwey ho za žádnau cenu, za žádnau rozkoš, za žádné zbožj neb sláwu swěta w porussenj hřjchu. Wyprawuge se, že Protoğenes, znamenitý maljř, zhotowil uměle obraz, o gehožto ceně postačuge to podotknauti, že po sedm let na něm pracowal. Král Demetrius, žádostiw gsa mjti obraz ten, podáwal zaň nesmjrnau sumu peněz; než nadarmo. I co učinil? Přitáhl s nesmjrným wogskem na ostrow a k městu Rhodus, kde se obraz ten chowal, wyhrožuge obywatelům, že město poplenj, newydagj-li mu obraz Protoğenůw. Giž pak počal mečem a ohněm pleniti a zuřiti, an geden z wogwodů geho gemu připomenul: že by s městem i obraz Protoğenůw shořeti mohl. A ay, král ginak se usmysliw, pogednau zastawil obleženj, řka: „Raděgi chci města toho newydobytého nechati, než ono znamenité a drahé djlo pokaziti“[3]). Uč se tu, křesťane, wážiti mnohem drahocenněgssjho obrazu zhotoweného Twůrcem samým, obrazu dusse swé, a nechtěg za žádnau cenu geg wydati w porussenj hřjchu, gako obywatelé Rhodu nechtěli prodati Demetriowi obraz Protoğenůw. Chowey dussi swau gako drahý penjz, kterýmž gednau platiti budeš daň králi nebeskému, aby měla úpl-

[1]) Veith's hom. Vort. 7. Band str. 194. [2]) Euchyn. in Psalm. 4. [3]) Plinius l. 35, c. 11.

nau cenu a platnoſt před Bohem. — A za to wraucně proſime tebe, Pane Bože, Otče náš, uděl nám hogné miloſti, wedlž, chraniž, podporugž a filž nás: abychom welebný obraz twůg, kterýž gſi wtiſkl w duſſi naſſi, a kterýž gſi předrahau krwj Syna ſwého w nás obnowil, netoliko čiſtý a neporuſſený zachowali po wſſecken čas žiwota pozemſkého; nýbrž hognými a zpanilými ctnoſtmi ozdobili, a takto ſe připodobnili obrazu Syna twého a Pána naſſeho Ježjſte Kriſta, gemuž budiž čeſt a ſláwa po wſſecky wěky wěkůw.

Čj geſt obraz tento i nápis? tázal ſe Pán Ježjš lſtiwých wyſlancůw fariſeyſkých, když gſau mu podali na geho žádoſt penjz daně. Řkau gemu: Cjſařůw. Podiwná to wěc? Gak známo, Židé ſe domnjwali, že wůbec gim nenj dowoleno obrazy mjti neb gakékoli rytiny[1]); a předc peněžj čjmſkými, ač byly znamenány obrazem cjſařowým, netoliko nepohrdali, aniž pak ſe horſſili, že penjze cjſařſké magj na ſobě obraz a nápis cjſařůw, nýbrž to těžce neſli, že ge cjſaři na daň dáwati muſegj. A podobně teď. Mnozj zagiſté ſe welice ſtjtj obrazů, a předc na penězjch gich nemrzj; ano což wjce geſt: anto nechtj mjti obrazu Božſkého Spaſitele aneb blahoſlawené panny Marie, magj obrazy lidj a zhuſta bezbožných ohawnjků a zhaubců pokolenj lidſkého a prokazugj gim ſtoro Božſkau poctu. Než, dj mnozj: Obrazy ſwatých mjti a cjti, zakázal Bůh w pjſmě ſwatém, řka: „Neučinjš ſobě rytiny, ani podobenſtwj wſſech wěcj, kteréž gſau na nebi ſwrchu, a kteréž na zemi dole, a kteréž u wodách pod zemj“[2]). — Owſſemk kdyby tomu tak bylo a Bůh těmito ſlowy obrazy ſwatých na proſto zakázal, měli by prawdu ti, genž ge zawrhugj. Než ti, genž takto rozumugj, nechť čtau, co ſtogj hned za tjmto werſſem pjſma ſwatého w následugjcjm werſſi: „Nebudeš ſe gim klaněti a nebudeš gich ctjti“[3]). Z čehož owſſem patrno, proč Židům wůbec wſſecky obrazy zapowězeny gſau. Židé zagiſté nebyli gſau tehdáž geſtě pewnj we wjře w gediného prawého Boha: ano naopak wyſſedſſe z modloſlužebného Egypta a gſauce pak w Paleſtině wůkol obklopeni národy pohanſkými; byli gſau w nebezpečenſtwj wſſelikými obrazy neb rytinami ſwedenu býti w modloſlužebnoſt, že by pak obrazy tyto za bohy měli a gim Božſkau poctu wzdáwali; gakž ſe to w ſkutku dálo, když gim Aron na ſnažnau proſbu Boha w způſobě telete zlatého wyobrazil, že ſe tomu teleti co Bohu klaněli. A protož, aby ſe wſſemu nebezpečenſtwj a pokuſſenj modloſlužebnoſti přjtrž učinila, zapowěděl Bůh w ſtarém zákoně wſſelike obrazy a rytiny činiti a mjti k témuž cjli, aby ſe gim Božſká pocta wzdáwala. Kde wſſak toho nebezpečenſtwj nebylo, ſám owſſemk obrazy činiti kázal. Tak přikázal Mogjjſſowi: „aby udělal dwa cherubjny zlaté a kowané a ſice w ſtánku z obau dwau ſtran ſlitownice“[4]). Podobně přikázal: aby udělal hada měděného a położil ho na znamenj, na něgž, když uſſtknutj hleděli, uzdraweni bywali[5]); kteréhožto hada až za pozdnjch času Ezechiáš král dal ztlauci, poněwadž ho až do toho času ſynowé iſraelſſtj ctili gako Boha[6]). Šalomaun pak ſám učinil w chrámě cherubjny, též dwanácte wolů, gichžto zadkowé

[1]) Joseph. Flavius Antiq. l. 8. c. 2. [2]) V. Mogj. 5, 8. [3]) L. c. v. 9. [4]) II. Mogj. 25, 18. [5]) IV. Mogj. 21, 8. 9. [6]) IV. Král. 18, 4.

Digitized by Google

nesli kropenku welikau, nazwanau moře měděné, a učinil i giné obrazy [1]). — W cjrkwi pak Kristowě, kdežto wjra w gediného a prawého Boha pewně stála a kdež wěřjcj byli dost přeswědčeni o zpozdilosti modloslužebnosti: nebylo wjce nebezpečenstwj, žeby se snad obrazů a rytin k modloslužebnosti zneužjwalo. A protož giž záhy w druhém wěku počali gsau křesťané Krista Pána wyobrazowati, co dobrého pastýře, gak se sám we sw. Ewangelium wyobrazil, neb co Beránka Božjho, gak ho wyobrazil sw. Jan křtitel; pozděgi pak, gak mile křesťané, obdržewsse swobodu, chrámy stawěti počali, počali zhusta mjti obrazy, kterýmiž zdobili stěny a oltáře chrámů, gakož posud; aniž pak se proto za modloslužebnjky pokládali, neb každý wěděl, že když se obrazy magj a ctj, že se tjm newzdáwá čest malbě, plátnu, a sstětci a barwám, neb dřewu aneb rytině samé; nýbrž že se ta pocta wztahuge na to, co se obrazem předstawuge; gakž učj sněm Tridentský [2]). A w prawdě takowáto pocta obrazů gest slussná; gessto nenj nic leč wýraz a wýgew pocty, kterauž swatým a swěticjm Božjm slussně wzdáwáme. Slussj-li wděčnému djtěti mjti w uctiwosti obraz zesnulého otce neb matky, slussj též křesťanu mjti obrazy swatých a ge w uctiwosti chowati. W tomto smyslu pjsse giž swatý Basilius Weliký: „Děgepisy obrazů, totiž děginy swatých aposstolů, proroků, mučennjků weřegně ctjme; nebo to gest nám od swatých aposstolů podáno, a nikoli zakázáno. Tau přjčinau we wssech chrámech obrazy činů gegich wystawugeme. Čest prokazowaná obrazu zřj k tomu, čj gest obraz tento“ [3]). Rowněž mluwj swatý Řehoř Weliký: „Nic newhodného nečinjme, když co newiditelného gest, způsobem widitelným předstawugeme. Wjmť owssem, že obrazu Spasitele nasseho proto nežádáš, abys geg co Boha ctil: nýbrž abys se upamatowánjm na Syna Božjho w lásce k němu podnjtil, na gehož wyobrazenj rozgjmawě patřjš. I my před njm neklekáme gakož před Božstwjm, leč gediné tomu se klanjme, kteréhož sobě wyobrazenjm buď narozeného, buď umučeného, buď i na trůně sedjcjho připomjnáme“ [4]). A protož se powažowalo zneuctěnj a zlehčenj obrazů za potupenj těch, genž se gimi předstawowali. Wyprawuge se, že Theodosius, když obywatelé města Antiochie sochy wyobrazugjcj ho a geho manželku swrhli a po ulicjch ssmeykali, že chtěge potrestati města, ustanowil wyhladiti ge a obywatele geho, což by skutečně učinil, kdyby ho byl Flawian biskup neudobřil [5]). Neb, gak dj sw. Jan Zlatoústý: „Kdo cjsařůw obraz zlehčuge, samého cjsaře gakožto wzor obrazu toho a hodnosti geho urážj.“ Za časů bauřenj proti obrazům usilowal cjsař Konstantin Koproným, obrazobigce, Štěpána, zbožného opáta, donutiti, aby se proti poctě obrazů wygádřil, což když tento učiniti se zpěčowal, kázal ho do wyhnanstwj na osamělý ostrow Prokénes poslati. Po dwau pak létech byl w okowách opět před cjsaře uweden, genž s newolj k němu prawil: Což se sslape Pán Ježjš nohama, když se na obraz geho sslape? Mjsto wsseliké odpowědi wzal ten swatý muž penjz s obrazem cjsaře a tázal se okolostogjcjch: Čj gest obraz ten a nápis? Řkau gemu: Cjsařůw. — Co by zaslaužil ten, tázal se dále, genžby obraz cjsařůw nohama posslapal? — Ten neytěžssj trest, gessto cjsaře urážj; odpowěděli gemu. Pak wzal ten penjz, hodil ho na zem a sslapal naň, řka:

[1]) III. Král. 6, 7. [2]) Sessio 25. [3]) Contra Jul. apost. [4]) Lib. 7. Epist. ep. 53. ad Secund. [5]) Nicephor. lib. 12. c. 43.

Digitized by Google

„Zaſlauſſim-li treſt, když zneuctjwám obraz pozemſtého knjžete, čjm wjce treſtu hodný geſt ten, genž obrazem nebeſkého krále pohrdá, ho zlehčuge, ano i kazj.“ Ačkoliw ſe mu na to nic nemohlo odpowědjti, byl předc k ſmrti odſauzen a umkel hrdinſkau ſmrtj mučennickau [1]).

Wſſak pocta obrazů geſt netoliko ſluſſná; nýbrž ona poſkytuge také mnohých wýhod. „Co čtaucjm geſt pjſmo, dj ſw. Řehoř Welikỳ, tok způſobuge neumělým obraz; poněwadž w něm neumělj widj, čeho magj následowati: w něm čtau ti, genž pjſma neznagj“ [2]). A protož napomjnal ſwatỳ Nilus prokonſſela Olympia, aby po zdjch chrámu ſe wywěſſily obrazy, předſtawugjcj děge z nowého a ſtarého zákona, a to za přjčinau neumělých. Podobně i přiwáděgj nám obrazy ku paměti, co gſme dkjwe čtli neb ſlyſſeli o Bohu a ſwatých geho, o geho dobrodinjch a gegich ſkutcjch. „Neb, gak pjſſe ſw. Jan z Damaſſku, často ſe přihozuge, že ani na utrpenj Páně nepomnjce, pohledem na obraz ukřižowaného Kriſta ſe na ſpaſitelné umučenj Páně připomeneme, a padnauce na kolena, ne látku obrazů, nýbrž toho, kohož předſtawuge, ctjme“ [3]). Takto pak obrazy přiwozugjce nám ku paměti prawdy a děge ſwatého náboženſtwj, gakož i ſkutky ſwatých a wywolených Božjch, budj w nás zbožné city lásky, oddanoſti, ljtoſti, kagicnoſti a ſwaté horliwoſti. Swatỳ Řehoř Nyſſenſkỳ ſwědčj o ſobě: že na wyobrazenj obětowánj Jſáka nemohl bez proléwánj ſlz patřiti neb okolo něho gjti [4]). Pohled na obraz ſw. Pawla rozmjtil w ſrdci ſwatého Jana Zlatoúſtého tu neywětſſj lásku k tomuto apoſſtolowi, gak ſám pjſſe a gak o něm wyprawuge ſw. Jan z Damaſſku, že když až do noci pracuge, umdlený chtěl ſobě oddechnauti, že obrátil oči ſwé na geho obraz, blahoſlawil ho a mage na myſli geho žiwot a geho ſkutky, geho utrpenj a ſmrt, s njm ſe obſral w žiwém rozgjmánj [5]). Pohled na ukřižowaného Kriſta ſwatau Alžbětu, dceru krále uherſkého, želem naplnil a až k ſlzám pohnul; widauc totiž ſe zlatem, kmentem, perly a ginými nádheramj ozdobenu, gežto Kriſtus pněl na křjži obnažený a trnowau korunau owěnčený [6]). Pohled na obraz, genž předſtawowal poſledni ſaud, přiměl Boğoriſa, knjže bulharſké, že na wjru křeſtanſkau ſe obrátil. — „Gednoho dne, pjſſe ſwatá Terezie o ſobě, ſpatřila gſem obraz, genž Kriſta Pána mnohými ranami pokrytého předſtawowal a tak k pobožnoſti wzbuzowal, že gſem pohledem naň welmi pohnuta byla ... Boleſt, giž mně mág newděk za geho utrpenj způſobil, byla přjliš welikà, zdálo ſe, že mi ſrdce w těle puknc. I padla gſem k nohaum Páně a mnoho ſlz proléwagic, proſila gſem ho pokorně o takowau poſilu, abych ho giž nikdy wjce neurazila“ [7]). A taž ſwatá pjſſe ginde: „O gak welikà geſt to rozkoš, popatřiti na obraz toho, genž lásky naſſi tak přjliš geſt hoden a gakbych ho wſſude ráda ſpatřila, kamkoli obrátjm zraky ſwé! Neboť, co můžeme lepſſjho, co ljbezněgſſjho wzhlédnauti, kam swůg zrak s wětſſjm rozmjcenjm obrátiti, než na něho, genž nás tak tuze miluge a wſſe dobré w ſobě zahrouge? O těch nefſkaſtnjků, genž ſe mimo mnohau ginau útěchu také i o tuto připrawili winau ſwau“ [8]). — „Co geſt

[1]) Chrysost. v. Hägelſp. 3. Jahrg. ſtr. 358. [2]) Lib. 9. ep. 9. [3]) Lib. 4. orth. fide. c. 17. [4]) Orat. de Dict. Filii et Spirit. S. [5]) Joann. Damasc. lib. 1. de imag. [6]) Surius 19. Nov. c. 7. [7]) Vita prop. 9. [8]) Medit. in orat. Dom. n. 9.

Digitized by Google

wám platný křjž, panj? Krista máme w srdci nositi, ne pak w ruce; prawil hrabě z Salisbury hrdinské králowně sskotské, Marii Stuartce, ana s křjžem w ruce wstaupila na lessenj, kdež gj na rozkaz bezbožné Alžběty hlawa skata býti měla. — „Netoliko w srdci, odpowěděla wznessená tato králowna, ale také w rukau a před očima celého swěta má býti křjž Wykupitele mého, znamenj to a wjtězstwj wjry mé.“ W prawdě pohledem naň se sjlila a dossla útěchy a posily mysli, a pak hrdinsky podstaupila nesprawedliwau smrt [1]).

Dáweytež tedy, co gest cjsařowa, cjsaři, a co gest Božjho, Bohu. Tauto odpowědj odbyl Pán Ježjš wyslanců fariseyských, zároweň pak překazil auklady, kteréž otázkau swau gemu lstiwě kladli. Znameney tu, dobře milý křesťane, nedj tu Pán Ježjš toliko: dáweyte cjsaři powinnowanau daň; nýbrž on dj wjce, řka: Dáweyte cjsaři, což gest cjsařowa. Tjm owssem wyrozumjwá se také daň, a wssak gesstě mnohem wjce, což gsme powinni prokazowati wrchnosti, zwlásstě pak zeměpánu. Předewssjm gsme powinni wzdáwati uctiwost a wážnost zeměpánu a náležitým wrchnostem. „Komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest;“ dj sw. Pawel [2]). Powinnost tato zakládá se na tom: že wsseliká náležitá wrchnost od Boha zřjzena gest a že tudjž wrchnosti gsau wlastně služebnjci, auředujci a mjstodržjcj Božj; gakž dobře dj týž swatý Pawel, an pjsse: „Každá dusse mocnostem wyšssjm poddána buď; neboť nenj mocnosti leč od Boha, a kteréž gsau, ty od Boha zřjzeny gsau. Božj zagisté služebnjk gest tobě k dobrému“ [3]). Gsau-li ale wrchnosti od Boha, Božjm řjzenjm a Božjm uloženjm ustanoweny, a gsau-li wrchnosti takřka zástupci a mjstodržitele Božj k nassemu dobrému: což gest slussněgssjho, což sprawedliwěgssjho, než abychom gim onu uctiwost, wážnost a poddanost prokazowali, kteráž gim přjslussj, gakožto mjstodržjcjm Božjm. A tato poddanost a wážnost přjslussj netoliko dobrým wrchnostem, nýbrž i zlým; gessto tjm, že zlj gsau, nepřestáwagj moc swau mjti od Boha, ač gj zneužjwagj, aniž přestáwagj býti mjstodržjcjmi Božjmi, ač neprawými. Gsau-li zlj, zneužjwagj-li swé moci, gest to gegich wina, za to budau gednau Bohu odpowjdati a Pán ge bude přjsně sauditi, a to tjm přjsněgi, čjm ge wýsse postawil a čjm wětssj moc gim swěřil. Nad to: zpaura a zbauřenj nenjk zagisté přjhodný prostředek k sprosstěnj se gha twrdé wlády a k dosaženj blahobytu; obyčegný následek toho býwá gesstě těžssj břjmě a twrdssj wláda, kterauž prowozuge ten, genž w zpauře neprawým způsobem k panowánj se dotřew, pak mocj we wládě se udržeti usiluge. Sám Kristus Pán podrobil se wýroku nesprawedliwého wládaře řka: „Nemělbys moci nade mnau, kdyby tobě nebylo dáno s hůry.“ Podobně i prwnj křesťané, následugjce přjkladu Mistra nebeského, ctili náležitých, ač pohanských wrchnostj, a byli gim poddáni, ačkoliw tyto ge pronásledowaly a twrdě s nimi nakládaly. Tak pjsse učený Tertullián: „Křesťan nenj nepřjtelem žádného člowěka, neyméně pak wládaře; neb poněwadž wj, že od Boha zřjzen gest, musj ho ctjti, milowati a přáti, aby se mu a celé řjssi geho dobře wedlo. Protož ctěmež panownjka tak, gak nám dowoleno a gemu prospěssno gest, totiž gakožto člowěka, genž po Bohu gest neywyšssj mezi

---

[1]) Mehler's Beisp. 3. djl. [2]) Řjm. 13, 7. [3]) Řjm. 13, 1—3. 5.

Digitized by Google

wſſemi, genž wſſecko, což geſt, od Boha obdržel a toliko Bohu podroben geſt“ [1]). — I před pohanſkými ſaudci ſwědčil ſwatý Polykarp: „My gſme wyučeni, abychom mocnoſtem, od Boha nakžzeným tu čeſt, kteréž hodny gſau, kteráž náboženſtwj naſſemu a ſpaſenj duſſj naſſich neſſkodj, prokazowali a činili“ [2]). — „Těm, genž zlým podrobeni gſau, dj ſwatý Auğuſtin, neuſſkodj leč wlaſtnj neſſlechetnoſt. Nebot každé zlé nakládánj neſprawedliwých páuů se ſprawedliwými nenj treſt za nějaké úhony; nýbrž zkauſſka ctnoſti gegich“ [3]). A protož, milý křeſtane, nedey ſe ſwoditi řečj těch, genž hláſagj ſwětu, gakoby wrchnoſt nebyla od Boha, nýbrž od lidj zřjzena a magjc od nich ſwau moc, od nich též ſwržena býti mohla. Učenj toto odporuge uctoliko ſwatému Ewangelium, nýbrž geſt také na neywýš záhubné. Zagiſté, kdyby wrchnoſt od lidj byla, nebyla by doſti pewná, aniž by měla doſtatečné moci; anať by záwiſela od miloſti lidj, genžby rozkazů a uſtanowenj gegj poſlauchali, pokudž by ſe gim ljbilo — a kdo může ſe zaljbiti wſſem? Mimo to by ſe ſnažili ctižádoſtiwj a pánowitj lidé wſſemožně wrchnj moci dogiti a aby toho doſáhli, pochlebowaliby lidu, nehledaliby geho prawého blahobytu, nýbrž toho, cožby ſe mu toliko ljbilo a pak doſáhſſe moci, aby ſe udrželi, muſſiliby buď býti neypodlegſſjmi ſlužebnjky lidu aneb neykrutſſjmi geho tyrany, cožby w nižádné přjpadnoſti lidu neproſpjwalo. A protož pewně ſtogj, čemu učj wjra křeſťanſká, že náležitá wrchnoſt od Boha geſt, a že gj tudjž poddanj wážnoſt a poddanoſt gſau powinni.

Dalſſj powinnoſt, kterauž nadřečená uctiwoſt a poddanoſt k wrchnoſtem gižw ſobě zahrnuge, a z kteréž tato wolně plyne, geſt: poſluſſnoſt we wſſem, co nenj proti zákonu Božjmu; gakž napomjná ſw. Pawel wěřjcjch, řka: „Poſluſſnj buďte zpráwců ſwých a buďte gim poddáni: onit zagiſté bdj nad wámi, gako ti, genž magj počet wydati za duſſe waſſe, aby to s radoſtj činili a ne se ſtýſkánjm; neb to by wám nebylo užitečné“ [4]). Gako wſſak uctiwoſt k wrchnoſtem má meze a neſmj ſe nikdy až ke klanění ſe gim ſnjžiti, rownež má i poſluſſenſtwj ſwé meze, kterýchž nelze překročiti. Nebo poněwadž wrchnoſtj toliko pro Boha a gako nejſtodržjcjch Božjch poſlauchati ſluſſj, patrno: že neſluſſj gich poſlauchati, kdyby něco welely, cožby bylo proti přikázanj Božjmu. Tehdáž dj prawý křeſťan se ſwatými apoſſtoly: „Wjce ſluſſj poſlauchati Boha než lidj“ [5]). Tak nepoſlechl Tobiáš, když král zakázal mrtwých pochowáwati. gakž dj pjſmo ſwaté: „wjce ſe boge Boha než krále, uchwacowal těla zabitých a ukrýwal ge w domě ſwém a o půl noci pochowáwal ge“ [6]). Podobně nepoſlechli mnozj Židé s Mathatiáſſem Makabeyſkým rozkazu Antiocha krále, aby obětowali modlám a odſtaupili od zákona Božjho. I zwolal Mathatiáš: „Byť wſſichni národowé krále Antiocha upoſlechli, gá a ſynowé mogi poſluſſni budeme zákona otců ſwých“ [7]). Rownež i ſwatj apoſſtolé nepoſlechli neywyššj rady, kteráž gim zabraňowala, aby nekázali o Kriſtu, řkauce: „Wjce ſluſſj poſlauchati Boha než lidj“ [8]). Swatý Auğuſtin dj o prwnjch křeſťanech: Julián byl newěřjcj cjſař, odpadljk a bezbožný modloſlužebnjk; a přede neprotiwili ſe gemu křeſťané, abrž ſlaužili mu s neywětſſj wěrnoſtj. Přikázal-li gim modlám ſe klaněti,

[1]) Ad Scapul. c. 2. [2]) Euseb. hist. eccles. lib. 4. cap. 15. [3]) Aug. de civit. Dei lib. 4. cap. 3. [4]) Žid. 13, 17. [5]) Skutk. ap. 5, 29. [6]) Tob. 2. [7]) I. Mak. 2. [8]) Sk. ap. 5, 29.

Digitized by Google

poſlauchali rozkazu Božjho wjce, než geho. Kázal-li pak gim gjti do boge, na nepřjtele hnáti, poſlauchali bez prodlenj [1]). Patrný důkaz toho nalezá ſe na tak řečeném pluku thebaickém, w gehožto čele ſtál ſw. Mauricius. Wyprawuge ſe totiž, že pohanſký cjſař Maximián chtěge táhnauti na Gally, kázal modlám obětowati a celému wogſku obětj těchto ančaſtenſtwj mjti. Mezi těmito nalezal ſe tak řečený thebaický pluk, záležegjcj ſkoro ze ſſeſti tiſjců křeſtanů, genž odporowal cjſaře poſlechnauti. J rozhorlený kázal tento každého desátého muže zabjti; pak když to neprospělo, opakowal ukrutnoſt ſwau. Wſſak nic newyřjdil, naopak wzbuzowali ſe ſpolečně k ſetrwaloſti u wyznánj wjry djce: že gſau ſice wogáci geho, ale že gſau také ſlužebnjci prawého Boha.. a nechť s nimi naložj gakkoliw, že gſau a zůſtanau křeſtané. Wida tedy ukrutnjk, že nic nepořjdj, kázal prý wogſkem obklјčiti ge. Než tito ſložiwſſe zbraň, raděgi dali ſe wyhladiti, nežby Bohu ſe newěrnj ſtali. — Tak gedná prawý křeſtan, když ſe mu něco welj, coby bylo proti zákonu Božjmu. Geho odpor nenj wzpaura, anjž baukenj; nýbrž wěrné ſetrwánj w zákonu Božjm, při kterémž neruſſj powinnowané poddanoſti a uctiwoſti k wrchnoſti.

Oſtatně pak křeſtan gſa poddán a poſluſſen ſwé náležité wrchnoſti, nečinj to toliko z bázně treſtu; nýbrž pro Boha, z lásky a poſluſſnoſti k Bohu, a pro ſwědomj, geſſto ſe k tomu u ſwědomj zawázana býti widj, dle ſlow pjſma ſwatého: „Poddáni buďte wſſelikému lidſkému zřjzenj pro Boha ... z potřeby poddáni buďte, netoliko pro hněw, ale pro ſwědomj“ [2]). A protož prawý křeſtan ctj a poſlauchá wrchnoſti ſwé i tehdáž, kdyžby bez treſtu toho opomenauti mohl; geho uctiwoſt, poddanoſt a poſluſſnoſt nenj otrocká, nýbrž ſynowſká, prowázena a takřka kořeněna láſkau, kteraužto netoliko k nim ſe wěrně wine, k nim ſe důwěrně má, gim u wſſelikých potřebách pomáhá, ale také u wraucjch modlitbách za ně Boha proſj: aby Pán ſám ge wedl, řjdil, chránil a miloſtj ſwau gich podporowal. Giž Jeremiáš wzbuzuge ſkrze Barucha, učennjka ſwého, gaté Židy, aby ſe modlili za Nabuchodonoſora, krále Babylonſkého, an pjſſe: „Modlete ſe za žiwot Nabuchodonoſora, krále Babylonſkého, a žiwot Balthaſara, ſyna geho, aby byli dnowé gegich, gako dnowé nebes nad zemj“ [3]). Podobně napomjná ſw. Pawel wěřjcjch řka: „Proſjm pak předewſſjm, aby činěny byly proſby, modlitby, žádoſti, djkůčinění za wſſecky lidi, za krále i za wſſecky, kteřjž gſau u wyſokých auřadech poſtaweni, abychom pokogný a tichý žiwot wedli we wſſj pobožnoſti a čiſtotě; nebo to dobré geſt a wzácné před Spaſitelem naſſjm“ [4]). A poſluſſnj hlaſu tohoto, konali gſau wěřjcj giž záhy modlitby za wrchnoſti. Tak pjſſe Athenağoras, křeſtanſký mudrc, cjſaři Markowi Aurelliowi a ſynu geho Kommodowi: „My wylewáme proſby ſwé před Bohem za řjſſi waſſi, aby waſſe panowánj denně wjce ſe ſjlilo a požehnáno bylo; my proſjme Boha, ó cjſaři, aby ſyna twého, gakž ſluſſj we wládě tobě následowati dal, aby oběma dobře ſe wedlo a řjſſe waſſe ſe rozmnožila. My proſjme také, což nám k dobrému napomáhá, abychom geho pomocj tichý a pokogný žiwot wedli a waſſe rozkazy konali“ [5]). — W témž ſmyſlu pjſſe také učený Tertullián: „Wzýwáme prawdi-

[1]) In expos. Psal. 124. n. 7. [2]) I. Petr 2, 13. Řjm. 3, 15. [3]) Bar. 1, 11. [4]) I. Tim. 2, 1—3. [5]) Athenag. Apolog.

Digitized by Google

wého, wěčného a žiwého Boha, prosíce za ſtěſtj cjſařů, od něhožto i oni žádagj, aby gim byl předewſſemi miloſtiw. Proſjme za ně: aby doſáhli dlauhého wěku, ſſtaſtného panowánj, udatného wogſka, wěrné rady, aby měli nábožený lid a země gegich byla w pokogi — ſlowem proſjme za to, co člowěk a cjſař ſi přáti může" [1]). — Owſſemk tok prawé poſtawenj poddaných k wrchnoſtem: když netoliko z přinucenj a z bázně, nébrž z prawé láſky gim gſau poddáni, gich ctj, poſlauchagi a za ně Bohu ſe modlj. Co platná wſſecka poddanoſt a poſluſſnoſt, když ſe muſj mocj zewnitř wynutiti a u wnitř w ſrdci ſe nenalezá leč odpor a nenáwiſt; a co platné wſſelikė cti a wážnoſti prokazowánj, když ſe děge toliko na oko a negde od ſrdce. —

Wſſak ale magj-li poddanj k takowé dokonaloſti doſpěti, muſegj gak onino tak i wrchnoſti dobře ſi w myſl wſſtjpiti a pliniti druhau čáſt wýroku Páně, totiž: „Dáweyte Bohu, což geſt Božjho." Ano magj-li poddanj býti dobrými poddanými, třeba předewſſjm, aby byl i dobrými křeſťany a prawými údy cjrkwe; ctjce, milugjce a poſlauchagjce Boha a těch, kteřjž zwláſſtě od něho zřjzeni a uſtanoweni gſau, aby ge k zbožnému a ctnému žiwotu wedli — duchownjch totiž wrchnoſtj. Nedáwagj-li poddanj Bohu, což geſt Božjho; tjm méně budau hotowi dáti cjſaři, což geſt cjſařowa. Nectj-li Boha a negſau-li poddáni a wolnj swé duchownj wrchnoſti, nebudau také ctjti ſwětſké mocnoſti; nepoſlauchagj-li Boha a přeſtupugj-li ſměle přjkazanj cjrkwe, rownéž i nebudau poſlauchati wrchnoſtj a zakonů ſwětſkých aneb budau gich poſlauchati, pokudž ſe bogj treſtu, na oko a z přinucenj; a nebude-li láſka k Bohu přebýwati w ſrdcjch gegich, nebudau ſe též laſkawě mjti k ſwým ſwětſkým wrchnoſtem. Práwa poddanoſt, uctiwoſt, wážnoſt, láſka, poſluſſenſtwj a wěrnoſt, tak ſe nedá ani mocj ani náſiljm wynutiti; tok wěc ſwědomj a dobré wůle. A toto můž způſobiti toliko wjra Kriſtowa, a ona toho w ſkutku dowedla, kdež ſe ugala w ſrdcjch lidſkých. A aby ſe to ſtalo, aby wjra a náboženſtwj Kriſtowo proniklo ſrdce a ducha poddaných; nenjk toliko pracj a úkolem duchownj wrchnoſti, nýbrž k tomu magj i ſwětſké wrchnoſti napomáhati a přiſpjwati a ſice tjm: aby negen nekladly žádných překážek duchownj wrchnoſti, konagicj djlo ſpaſenj wěřjcjch, což gim gakožto křeſťanſkým wrchnoſtem ani neſluſſí, ani nelze; nýbrž také třeba, aby ſamy předewſſjm ſe ukázaly a oſwědčily býti těmi, genž dáwagj Bohu, což geſt Božjho, totiž gako wěrnj křeſťané a prawj katoljci: plnjce we wſſem ſwé křeſťanſké powinnoſti. Nebo nedáwagj-li ſami, Bohu, což geſt Božjho, oddáwagj-li ſe bezbožnoſti a nectj-li ſami duchownj wrchnoſti, přeſtupugj-li opowážlivě přikázanj cjrkewnj aneb pronáſledugj-li ſlužebnjky cjrkwe a zlehčugj-li ſwatau wjru a činj-li gj překážky: dogiſta brzy to zpozorugj poddanj a pochopj to, a pak náſledugice přjkladu gegich zprwu nedagj Bohu, což geſt Božjho, brzy wſſak také odeprau prokazowati ſwětſké wrchnoſti, co gſau powinni; totiž dáwati cjſaři, což geſt cjſařowa. — Tok giſtá věc: Kdo nenj Bohu wěrný, nebude wěrný člowěku, aniž wrchnoſti; kdo Boha nepoſlauchá, ztjže bude poſluſſen ſwětſké wrchnoſti. Slowem: bez bázně Božj nenj ſwědomitoſti, a bez ſwědomitoſti nenj prawé wěrnoſti, poddanoſti

[1]) Tertull. Apol. c. 30.

Digitized by Google

a posluſſnosti. Moc, násilj a leſt tu málo pomáhá. Leſt ſe dá lſtj obelſtiti a moc má wedlé ſebe a proti ſobě ginau moc, a násilj ſe poſtawj násilj na odpor. Bázeň ale Bożj, plodjc wěrnoſt, lásku a ſwědomitoſt, činj poddané prawým poddaným: że pak, dáwagjce Bohu, což geſt Bożjho, také dáwagj cjſaři, což geſt cjſařowa. A protož obé patřj k ſobě, obé ſpoguge Kriſtus Pán. On nedj toliko: „Dáweyte cjſaři, což geſt cjſařowa“; nébrž také přidáwá: „a což geſt Bożjho, (dáweyte) Bohu.“ A w prawdě nikdy nedáwá kdo Bohu, co geſt Bożjho, aby také nedal cjſaři, co geſt cjſařowa; aniž kdy dáwá kdo cjſaři, co geſt cjſařowa, aby také nedáwal Bohu, což geſt Bożjho; nebo kratčegi řečeno: žádný nemůże býti prawým křeſťanem, aby nebyl také dobrým poddaným; aniž může býti kdo dobrým poddaným, aby zároweň také nebyl prawým křeſťanem.

Modlitba cjrkewnj.

Bože, autočiſtě a ſilo naſſe, račiž ſám, původce wſſj náboženoſti, zbožným proſbám cjrkwe ſwé miloſtj ſwau býti přjtomen; abychom, zač důwěrně proſjme, ſkutečně doſáhli. Skrze Kriſta Pána naſſeho. Amen.

Neděle dwadcátá třetj po ſwatém Duchu.

Ewangelium ſwatého Matauſſe 9., w. 18—26.

Když Pán Ježjš k zástupům mluwil, ay, knjže gedno přiſtaupiwſſi, klaněło ſe gemu, řka: Pane, dcera má nynj umřela: ale pogď, wlož na ni ruku ſwau, a bude žiwa. A wſtaw Ježjš, ſſel za njm, i učennjci geho. A ay, žena, kteráž trpěla krwotok dwanácte let, přiſtaupila pozadu, a dotkla ſe podolka raucha geho. Nebo řekla ſama w ſobě: Dotknu-li ſe gen raucha geho, uzdrawena budu. Ježjš pak obrátiw ſe, a uzřew gi, řekl: Daufey dcero, wjra twá tě uzdrawila. I ozdrawěla žena té hodiny. Přiſſed pak Ježjš do domu knjžete, a uzřew piſſtce i zástup hlučjcj, řeki: Odegděteż; nebť neumřela děwečka, ale ſpj. I poſmjwali ſe gemu. A když byl wypuſſtěn zástup, weſſel tam, a ugal gi za ruku gegj: i wſtala děwečka, a rozneſla ſe powěſt ta po wſſj zemi.

Wýklad.

Když Pán Ježjš w prwnjm roce ſwého weřegného wyučowánj z prwnj cesty ſwé, kteranž konal po Galilei, ſe nawrátil, a přeplawiw ſe na druhý břeh, bljž Kafarnaum u moře Genezaretſkého meſſkal: ſeſſel ſe k němu zástup mnohý;

Digitized by Google

nebo mnozj ho giž očekáwali, a giní, ſlyſſjce, že ſe wracj, přiſſli k němu; tak že ſe ſtala tiſeň okolo něho. Mezi giným: přiſſlo k němu také knjže gedno, t. g. gak dj ſw. Marek a Lukáš, geden z knjžat ſſkoly židowſké, gménem Jairus. Nebo Židé, ačkoli we wſſj ſwé zemi gediný toliko chrám w Jeruſalémě měli, do něhož ſe tikráte do roka na ſlawnoſti k obětem ſcházjwali, a ginde pod ztrátau hrdla obětowati neſměli: měli předc wſſudy, kdežkoli bydleli, ſwé ſſkoly, kdež ſe w ſobotu k modlitbám a k čtenj zákona a proroků ſhromažďowali. A takowéto ſſkoly předſtawený a zprámce, genž řjdil náboženſkau ſchůzku a bděl nad pořádkem ſboru, byl Jairus; kterýž přiſtaupiw a uzřew Pána Ježiſſe, padl k nohaum geho a klaněl ſe mu, řka: Pane, dcera má nynj umřela, ale pogď, wlož na ni ruku ſwau, a žiwa bude. Měl totiž, gak obſſirněgi wyprawuge ſw. Lukáš, dceru gedinau okolo dwanácti let, a ta umjrala, právě když mu bylo zwěſtowáno, že Pán Ježiš wyſtaupil na břeh. I zaſtkwěl ſe paprſſlek naděge zarmaucenému otci, a ač ſpolupředſtawenj geho nebyli přjznjwi Jježſſowi a on ſe hany a wýčitků gegich muſil obáwati: předc ſwjtězila láſka otcowſká a ſpěchal bez prodlenj k Ježiſſowi, a mage za to, že giž dcera geho zemřela: proſj za ni gako giž za zemřelau, žádage, aby Pán Ježiš na ni ruku wložil; geſſto widěl a ſlyſſel, gak wzkládánjm rukau mnohé uzdrawowal. — Kriſtus Pán, gſa hotow důwěrnau proſbu geho wyplniti, wſtaw bez prodlenj, ſſel za njm, i učenjci geho. A přihodilo ſe, když ſſel, že ho zástupowé tiſtli. Na ceſtě pak, když ſe bral Pán Ježiš do domu Jairowa, ay, žena gedna, kteráž trpěla krwotok dwanácte let, přiſtaupila pozadu, a dotkla ſe podolka raucha geho. Žena tato byla prý z Ceſaree Filippi, gménem Weronika [1]), a gak dokládá ſw. Marek a Lukáš, mnoho přetrpěla od mnohých lékařů a wſſecken ſtatek ſwůg wynaložila na uzdrawenj ſwé, aniž mohla od koho uzdrawena býti, ale wždy ſe hůře měla; protož zbawená wſſj naděge u lidj pomoci dogjti, wzala útočiſtě ſwé k Božſkému lékaři, a uſlyſſewſſi o diwech Ježiſſowých přiſſla w zaſtupu pozadu, a dotkla ſe podolka raucha geho. Přjčinu, proč tak učinila, wyprawuge ſám ſw. Ewangeliſta, an dokládá: Nebo řekla ſama w ſobě: Dotknuli ſe gen raucha geho, uzdrawena budu. Měla totiž we ſwé wjře a pewné důwěře za to, že diwotworná moc ſkrz na ſkrz Spaſitele proniká, a že moc ta pauhým dotknutjm ſe Páně gj ſe ſdělj, w ni wegde a gi uzdrawj. Že pak pozadu přiſtaupila nechtjc býti wyzrazena, přjčina toho ležj w tom, že ty, genž krwotok měly, dle zákona byly za nečiſté powažowány a tudiž wſſeho obcowánj s giným a dotýkanj ſe giných warowati muſili, gednak i tito byli nečiſtj [2]). Obáwala ſe tedy, že kdyby ſe wyzradila, nemělaby přjſtupu k Pánu, w něhožto předc wſſecku důwěru ſkládala. A w ſkutku tato důwěra gj neſklamala; neb, gak dj ſw. Hilarius, gakož původce přjrody dal dralu moc železo přitahowati, podobně i ſdělil Kriſtus rauchu ſwému moc, wěřjcj uzdrawowati. Protož, gedwa že ſe dotkla raucha Páně, i hned ſe zaſtawil tok krwe gegj, a pocjtila na těle, žeby od toho neduhu uzdrawena byla. A wſſak ſkryta nezůſta-

[1]) Euseb. Caes. lib. 7. c. 14. [2]) III. Mogž. 15, 26.

Digitized by Google

la. Nebo Ježiš, poznaw hned sám w sobě moc, kteráž byla z něho wyssla, pozastawil se, a obrátiw se k zástupu, řekl: „Kdo se dotekl raucha mého?“ Táže se Kristus Pán, dj ctihodný Beda, aby uzdrawenj, gehož ženě udělil, zřegmé bylo a se poznalo; toto pak mocj wjry mnohým prospělo a ge ke Kristu přitáhlo. — Když pak wssickni zapjrali (že se Pána nedotknuli), řekl Petr, a kteřjž s njm byli (učennjci): „Mistře, zástupowé tebe tisknau a tlačj, a ty prawjš: Kdo se mne dotekl“? I řekl Ježiš: „Dotekl se mne někdo; neb gá wjm, že moc ode mne wyssla.“ A hleděl wůkol, aby uzřel tu, kteráž to učinila; nechtěge, aby wěc ta skrytaz zůstala. A widauc žena, žeby tagná nebyla, třesauc se bázuj a studem, přistaupila a padla před njm a powěděla přede wssjm lidem, pro kterau přjčinu se ho dotkla, i kterak hned uzdrawena gest. Nechtěl totiž Pán Ježiš, aby tagný zůstal diw tento, a tudjž přinutil ženu tu k wyznánj, aby, gak dj sw. Jan Zlatoústý, zbawil gi strachu, by swědomj gj newyčjtalo, gakoby dar uzdrawenj Pánu odcizila a gak dokládá tentýž swatý, aby gi k wyznánj přiwodil a ukázal, že wssecko wj a může a takto gegj wjru wssem zgewil, by gj následowali [1]). Když pak dosáhl, čeho žádal, obrátil se k nj laskawě a přjwětiwě, pochwálil důwěru gegj, ubezpečil gi, že se nesklamala, že w prawdě zdráwa gest, řka: „Daufey dcero, wjra twá tě uzdrawila: gdiž gen w pokogi, a buď zprosstěna nedbyu swého.“ Gakoby gj řekl: Nebog se a nestrachug se, skljčená ženo; nestanek se tobě proto nic protiwného; tyk gsi prawá dcera Abrahamowa. Ne tak raucho mé samo w sobě, gehožto gsi se u welikě wjře a w pewné naděgi dotkla, uzdrawilo tebe: abrž wjce wssemocnost má a wjra twá, kteráž tebe pomocí mé hodnu učinila; protož gdiž bez bázně sstastná domů, a užjwey utěsseně zdrawj dosaženého. — Když takto Ježiš gesstě mluwil, přissli od knjžete skoly poslowé a geden řekl gemu: „Dcera twá giž umřela, proč déle trmácjš mistra?“ Ale Ježiš uslyssew to slowo, prawil otci té djwky: „Nebog se, toliko wěř a bude zdráwa.“ Chtěge říci: Gako žena krwotok magjcj nwěřiwssi uzdrawena gest i ty wěře dceru zdrawau uzřjš; neb gak dokládá sw. Jan Zlatoústý, chtěl Pán Ježiš naprawiti knjže skoly a tudjž ho učinil pozorna na wjru ženy, gesstě newěřil, gakoby w nepřjtomnosti dceru geho mohl wzkřjsiti. Potěssiw takto otce, ubjral se Pán Ježiš k domu geho. A bljže se domu, nedal žádnému za sebau gjti, gediné Petrowi, Jakobowi a Janowi, bratru Jakobowu, kteřjžto učennjci zwlásstnj přjzně Páně požjwali. Přissed pak Ježiš do domu knjžete, a uzřew pisstce i zástup hlučicj a gak welmi pláčj a kwilj wssickni nad zemřelau dcerau, wssel tam a řekl gim: „Co se baukjte a pláčete? neplačte a odegděteż, neumřelat djwka, ale spj.“ Neprawil tak, gakoby snad dcera ta neumřela a toliko w mdlobách byla; nýbrž že gen na čas zemřela a ne na wždy, gak se zástup domýsslel, a protož měla brzy powstati, gakoby ze sna procitla; aneb, gak to wykládá sw. Jaroljm, chce říci Pán Ježiš: Wám zemřela, mně pak spj; gak twrdj sw. Chrysologus, dáwage tjm na srozuměnau: aby wěřili, že snáze gest Bohu mrtwého wzkřjsiti, než nám spjcjho ze sna probuditi [2]). Znamenati pak tuto

[1]) Sermo 35. [2]) Sermo 34.

Digitized by Google

ſluſſj, že Židé obyčegně zemřelé brzy po ſmrti pochowáwali, tudjž i hned bez prodlenj těla zeſnulých k pohřbu chyſtali. Obyčeg pak byl židowſký ku pohřbu přiwolati žen, kteréž z platu činily žalostný pláč a kwilenj a neb truchlozpěwy prozpěwowaly; podobně ſe užiwalo také piſſtců ku prowázenj těch zpěwů, aby přátelé a přjtomnj k wětſſjmu ſmutku a k žalosti powzbuzeni byli, což w domě zemřelého weliký powyk a protiwný hluk způſobilo. Lidé tito 'gſauce přeſwědčeni, že ſkutečně umřela a obáwagjce ſe, aby nepřiſſli o wýdělek, když ſlyſſeli, že Pán Ježiš prawil, že neumřela děwečka, ale ſpj: poſmjwali ſe gemu, magjce to za směſſné, že Pán Ježiš chce té wěci lépe rozuměti nežli oni, geſſto zcela byli přeſwědčeni o ſmrti děwčete. On pak nedbage na to wyhnal wſſecky, a když byl wypuſſtěn zástup tento, pogal otce a matku djwky a apoſſtoly (tři), kteřjž s njm byli, aby byli ſwědkowé wzkřjſſenj děwečky ſkrze mocné ſlowo geho, a weſſel tam, kdež djwka ležela, a ugaw gi za ruku gegj zawolal řka: „Talitha Kumi“! což ſe wykládá: „Djwko (tobě prawjm), wſtaň“! I nawrátil ſe duch gegj a wſtala děwečka hned, a chodila. I kázal gj dáti giſti; na důkaz že netoliko wzkřjſſena geſt, nýbrž také dokonale zdrawá. Obáwage ſe pak, aby rozſſiřowánjm diwu tohoto ſe lid neſrotil a chtěge ho učiniti králem, bauke nezpůſobil, přikázal welmi rodičům děwčete, genž ſe náramně diwili, gakož i učennjkům ſwým, aby žádnému o tom neprawili, nicméně wſſak brzy roznesla ſe powěſt ta po wſſj zemi; nebo diw tak weliký nedal ſe tagiti aniž mohl skrytý zůſtati.

Rozgjmánj.

Ti gſau wěci, kteréž, gak dj ſtaré přjſſlowj Arabůw, newygewugj ſe ginak leč proſtředkem zwláſſtnjch přjpadnoſtj. Zmužiloſt totiž hrdiny gewj ſe w bogi a w nebezpečenſtwj žiwota; maudroſt ukazuge ſe w zbaukenj myſli a w zloſti; přátelſtwj pak ſe zkuſſuge w dobách nauze a tjſně. Nenj pak wětſſj nauze a potřeby, gako té, kteráž připadá na člowěka, když ho kljčj nezhogitelná nemoc, aneb když ſe bljžj hodinka ſmrti. Kdo můž tu pomoci? kdo přiſpěti? kdo umjragjcjho potěſſiti a poſilniti? Kdo geſt ten přjtel a ſpomocnjk, genž chce a může tu přiſpěti? A tohoto wěrného přjtele a ſpomocnjka předſtawuge tobě, milý křeſťane, dneſſnj ſw. Ewangelium. Geſt to Ježiš, mocný a dobrotiwý Ježiš, genž opět ſe obgewil, co prawý přjtel a ſpomocnjk wſſechněch, genž ſe k němu utjkagj, pomáhage i tu, kde žádná lidſká pomoc nepoſtačuge, a oſwědčuge ſe býti Pánem žiwota, mage moc wzkřjſiti a žiwot dáti, gako Otec. A protož, milý křeſťane, uwažug bedliwau myſlj, co ſe ti w ſw. Ewangelium předkládá, abys w podobné tjſni wěděl, ke komu ſe máš utjkati a gak ſi tu máš počjnati.

Když Pán Ježiš k zástupům mluwil, ay, knjže gedno přiſtaupiwſſi, klanělo ſe gemu řka: Pane, dcera má nynj umřela: ale pogď,

Digitized by Google

wložná ni rukn ſwau a bude žiwa. „Wſſecko má ſwůg čas, a ſwým wymĕřeným během gdau wſſecky wĕci pod nebem;“ dj Duchem ſw. nadſſený kazatel ſtarého zákona, dokladage: „Geſt čas rozenj a čas umjránj: čas ſázenj a čas wytrhowánj toho, což bylo ſázeno“ [1]). A prawdu wýroku tohoto ztwrzuge gak přjroda, tak i žiwot lidſký. Hle, gak hyne wſſecko w přjrodĕ Božj. Nedáwno ſe zelenaly role s wlnjcjm ſe oſenjm a giž wane wjtr přes ſtrniſtĕ; před nedáwnem ſtály ſtromy w zpanilém leſku zelenagjcjch ſe haluzi a obtjženy hogným owocem, a giž giž žlautne liſtj, opadáwá a ſtele ſobĕ hrobek, a weſſkerá přjroda nedáwno tak mĕſſená a tak zpanilá hyne a klade ſe w zimnj hrob, a brzy gi přikryge ſněhowá kůra. A gak to nalezáme w přjrodĕ Božj, podobně to ſpatřiti lze w žiwotĕ lidſkém. Rychle mine garo mládj, pak náſleduge léto zmužilého wĕku, konečně geſeň ſtářj, a ani ſe toho člowĕk nenadĕge, uplyne lhůta žiwota geho, a s njm kleſá w hrob wſſecka ſila, wſſecka krása a zpaniloſt, wſſecka ſláwa geho. — Kdo to newj, kdo nepocituge toho boleſtně? A wſſak ne wždycky čeká ſmrt až na geſeň žiwota, gak to ſpatřiti lze w přjſſi přjrody; nýbrž ſahá často po panpátku a wztahuge ſtudenau ruku ſwau na autlé twjtko právě ſe rozwjgegjcj; běře nemluwňátko z kljna matĕrſkého a neſſetřj pauny zkwétagjcj a odlučuge gi od tĕch, gimžto byla radoſtj a potĕſſenjm. Žiwý důkaz toho podáwá dneſſnj ſw. Ewangelium. Geſtlk to dcera, gedinká dwanáctiletá dcera, o njžto dj zarmaucený otec: že právě umjrá, a ſnad giž zemřela. Ach, tak nenj žádný wĕk, žádné ſtáří giſto před ſmrtj, a zkwétagjcj mladjk geſt rownĕž tàk negiſtý žiwotem ſwým, gako wadnaucj ſtařec ſwau bljzkau ſmrtj. W prawdĕ, kdyby ſtálo na ſtole wjce ſklenic nowých i ſtarých a kdyby tyto na zem ſe ſwrhly, žádný zagiſté nebude twrditi, že ſtaré dřjwe ſe rozbigj nežli nowé; nýbrž ty, genž dřjwe k zemi padnau. A protož dobře dj ſw. Bonawentura: „W lidſkých wĕcech nenj nad ſmrt nic giſtĕgſſjho; nic pak nenj negiſtĕgſſjho, gako hodina ſmrti. S chudým nemá ſmrt ſmilowánj a boháče ſe neoſtýchá; nebéře ohledu na ſſlechetnoſt mrawů, ani na rod, neſſetřj ani mladoſti ani ſtářj. Stařým ge we dwořjch; mladým ge za dwořmi“ [2]). Než ale bohužel, mnozi ſi málo wſſimagj toho, že negiſtá geſt hodinka ſmrti gegich. Když Cyrus oblehal město Babylon, mĕlk ge Balthaſar král za nedobytné a málo ſi toho wſſimal. Wždyť mĕlo město pewné zdi a welké náſpy, okolo nichžto praudil hlubokým Eufrat. Co by ſe bál Cyra, genž ſtál daleko za zdĕmi a za řekau? J hodowal a weſelil ſe, nedbage nic na nepřjtele zkázu mu ſtrogjcjho. Zatjm wſſak wywedl Cyrus, co ſe nemožné býti zdálo proſtopáſſnému Balthaſarowi. Wykopaw totiž mnoho průplawů, odwedl poſlednj noci wodu Eufrata z řečiſtĕ, tak že wogſka geho ſuchau nohau do města weſſla a náſpů a hradeb lehce ſe zmocnila. A podobně ſe wede mnohým, genž ſe troſſlugj na ſwé zdrawj a na ſjlu tĕla, domýſſlice ſe, že budau moci na wždy ſmrti wzdorowati. Zatjm pak tato nelenj, odwádj zponenáhla praud žiwota z řečiſtĕ ſwého, kazj mlýny, překazuge přjwoz wýživy a dĕlá djry do hradeb; aneb bez obrazu řečeno: praud žiwota pomálu wyſychá, zuby wypadáwagj, zažjwánj gde tĕžce, a dřjwe než ſe toho člowĕk nadĕge, ſtogj ſmrt za branau. A gakož negiſtý geſt

[1]) Kaz. 3, 1. 2. [2]) Duchow. cwič. 3. hl. 1.

Digitized by Google

čas, kdy zemřeme, podobně i negistý gest způsob smrti, kterauž z tohoto swěta segdeme. Překrásně dj w ohledu tomto sw. Auğustin: „Newčasná smrt nchwacuge tisicerými způsoby ubohé smrtelnjky. Někoho umoří, a umučj, giného ztrápj bolestmi: gedeu zahyne hladem, druhý žjznj segde: tento se u wodě utopj, druhého na ssibenici oběsj. Opět někdo uhořj w ohni, giného zwěř litá rozsápá: geden od meče scházj, druhý gedem otrawen bywá; třetj náhlým a nenadálým strachem zděssen gsa, o hrdlo přicházj. A nad to nade wssecko ta neywětssj bjda gest, že člowěk nemage nic gistssjho nad smrt, wssak newj a nezná hodin skončenj swého. Nebo newj člowěk, kdy aneb kde, aneb kterak umřjti má, a wssak wj, že gistě umřjti musj" [1]). Protož dobře wolá blahoslawený Tomáš Kempenský: „O člowěče possetilý, co si kladeš žiwobytj dlauhé, nemage gediného dne gistého. Gak mnozj se giž wklamali a mimo nadánj se s žiwotem se rozlaučili! Gak mnohokráte gsi slyssel: Onen zhynul mečem, onen se utopil; onen s wýssky spadnuw se zabil; onen při gjdle mrtwicj raněn klesl; onen pak při hře skonal. Giný ohněm, giný zbranj, giný morem, giný wražděn zhynul; a tak wssech konec gesti smrt, a žiwot člowěka co stjn nenadále pomigj" [2]). —

Ge-li tomu tak, ge-li smrt tak gistá, ale čas a způsob gegj tak negistý: medle, což zbywá, než abychom byli wždy na ni připraweni; aby kdykoliw a gakýmkoli způsobem se dostawj, nikdy nás nepřekwapila, gak napomjná swatý papež. Řehoř Weliký, an dj: „Posledni hodina gest nám dle wůle Pána nasseho proto nepowědomá, aby nám wždy byla podezřelá; abychom se k nj ustawičně připrawowali, nemohauce gi předwjdati. Pozorugte tedy, bratřj mogi, staw smrtelnosti swé zrakem myssi swé a denně k Saudci přicházegicjmu wzdychánjm a nářkem se připrawugte. — Slyssíte, co prawý maudrý Salomaun: „„Wssecko, cožby předsewzala ruka twá k činěuj, podlé možnosti swé koney; neboť nenj žádné práce, ani důmyssku, ani uměnj, ani maudrosti w hrobě, do kteréhož se béřeš"" [3]). Poněwadž tedy ani času smrti neznáme, ani po smrti budeme moci wjce působiti: nezbywá, leč abychom před smrtj čas nám darowaný wykupowali. Tjmto způsobem se smrt sama, až přigde, přemůže" [4]). Ano sám Božský Wykupitel wzbuzuge nás, abychom na smrt wždy byli připraweni, řka: „Bděte, poněwadž newjte, w kterauž hodinu Pán wás přigde. Toto pak wězte, že kdyby wěděl hospodář, w kterau hodinu má zloděg přigiti, bděl by zagistě, a nedalby podkopati domu swého. Protož i wy buďte přihotoweni: nebo w kterauž hodinu newjte, přigde Syn člowěka" [5]).

Gistý mladjk, gménem Guerikus, byl zwlásstnjmi schopnostmi nadán a giž byl dosáhl pro swau učenost, slawné powěsti; wssak ale právě proto byl hrdý a plný swětské marnosti. I přihodilo se gednoho dne, že poslauchal čtenj biblj a právě se čtla pátá kapitola prwnj knihy Mogjssowy, kde se wypisuge dlauhý wěk patriarchůw. I čtlo se: Učiněn gest wessken čas, kteréhož žiw byl Adam, dewět set třidcet let — i umřel. A bylo wssech dnů Sethowých dewět set dwanácte let — i umřel. I bylo wssech dnů Enosowých dewět set pět let — i umřel. A bylo wssech dnů Kainanowých dewět set

[1]) Solil. an. ad Deum c. 3. [2]) De imit. lib. 1, c. 23. [3]) Kaz. 9, 10. [4]) Hom. 13. in Evang. [5]) Mat. 24, 42—44.

Digitized by Google

deset let, — i umřel. I bylo wssech dnů Mathusalémowých dewět set a ssedesáte a dewět let, — umřel. Slowa táto pjsma swatého dogala welice mladjka tohoto. Wssickni tito — myslil sobě — wssickni tito dosáhli tak wysokého stářj a byli žiwi po tolik wěků a předc umřeli. A podobně powede se i mně. Byť bych byl sebe déle žiw: musjm předc gednau umřjti; a pak nastane wěčnost. Ge-li tomu tak, musjm tento pozemský žiwot dobře wynaložiti, abych, když přigde smrt, nebyl překwapen. — Gak prawil, tak učinil a wstaupil do řádu, kdežto žiw gsa pobožně dobře k smrti se připrawil a sstastně dokonal. Dobře tedy wolá blahoslawený Tomáš Kempenský: „Kterak sstastný a prozřetelný gest člowěk, kterýž nynj w žiwotě takowým býti se snažj, gakým sobě žádá, aby w smrti byl nalezen. Neboť welikau naděgi sstastné smrti způsobj gemu úplné potupenj swěta, wraucj žádost prospjwánj we ctnostech, obljba w kázni, snažnost w pokánj, powolnost w poslussenstwj, zapřenj sebe samého a snássenj gakékoli strasti z lásky k Ježjssi!“ [1]).

Wssickni musjme zemřjti; toť osud wssechněch a w tom gsme si wssickni rowni. Wssak ale, co se dotýče způsobu smrti, gak zemřeme, w tom panuge weliký rozdjl. Giná zagisté gest smrt sprawedliwého a kagicjho, a giná gest smrt bezbožného nekagicjho hřjssnjka.

Owssemť i sprawedliwý pocituge úzkostj smrti; neb on gest také člowěk, mage účastenstwj přirozené mdloby lidské: předc wssak nezná muk smrti — smrt zagisté neděsj ho. Onť zagisté pokládá smrt za to, čjm w skutku gest, za pokutu hřjchu, kteraužto zplácj sprawedlnosti Božj wlau hřjssnosti swé a protož umjrá w úplné odewzdanosti do wůle Božj. Smrt ho nepřekwapuge, gessto byw gi wždy pamětliw, k nj se chystal. Protož, když Pán wolá, beze strachu a bez bázně klade se na smrtelné lůžko, a chwáljc a welebjc Božskau sprawedlnost, obětuge w tiché odewzdanosti žiwot swůg tomu, genž mu ho dal, a genž gest swrchowaným Pánem žiwota i smrti. A coby geg mohlo děsiti? Snad minulý žiwot, kterýž sobě připomjná? Wssak uplynulý žiwot ho neděsj. S utěssenym srdcem patřj na tak mnohá dobrodinj, kteráž přigal z ruky Otce nebeského od prwnj doby žiwota až posud, a wzdáwá za ně sstědrému dárci wraucj djky a wracj mu wděčně swěřenau hřiwnu s hognými úroky. S radostj pak patřj na dobré skutky, kteréž w žiwotě swém u mnohé práci s wraucnostj konal, patřj též na oběti, kteréž z lásky k Bohu přinássel, na modlitby, kteréž před Bohem wyléwal, na práce swé, kteréž w potu twáře pro Boha podnikal . . wůbec celý sslechetný žiwot geho tu stogj před njm a zpanilj činowé geho stawj se mu na oči, gakožto wěrnj přátelé, genž ho na wěčnost doprowodj: on pak s utěssenym srdcem patře na uplynulá tato léta w ctnosti a zbožnosti, chwálj a welebj Boha z toho. Prawdať, že sobě také připomjná poklésky, mdloby a křehkosti swé a že tyto žalostj a studem naplňugj dussi geho. Než on má to utěssené wědomj, že giž dáwno ge smazal prostředkem wraucjho pokánj, a že u horliwosti křesťanské naprawil a shladil winu gegich. Předesslý pád nečinj sw. Petru wjce nepokoge na konci žiwota; neb on ho naprawil. Swatý Pawel w žiwotě swém často

[1]) De imit. lib. 1. c. 23.

Digitized by Google

bědowal, že pronásledowal cjrkew, než se stal apoſſtolem, w poſledny pak době netřeſe se wjce, wěda, že ſhlazena geſt wina geho. Magdalena neděſi se wjce hřjchů ſwých, ſmazawſſi winu mnohau láſkau. Trnj neſe růže, ze ſlz plynau radoſti, zhogené rány gſau důkazem ſſtaſtně dokonaného boge; pokánj wſſecko naprawilo a odňalo ſmrti oſten. A protož w blahé naděgi w miloſrdenſtwj Božj wolá umjragjcj kagicnjk s Žalmiſtau Páně důwěrně: „Hřjchů mladoſti mé, a newědomoſtj mých newzpomjney“ [1]); a w ſtrauſſenoſti bigjc ſe w prſy dj s pokornym publikánem: „Bože, bud miloſtiw mně hřjſſnému.“ — Lanče ſe takto utěſſeně s minulým žiwotem, může zwolati ſe ſw. Pawlem: „Dobrý bog gſem bogowal, běh gſem dokonal a wjru gſem zachowal!“ Aniž pak ſe hrozj přjtomnoſti. Owſſemk ſmrt, ſaud a wěčnoſt ſtogj před njm, a on ſi toho nepopjrá, aniž netagj. Wſſak to ho neděſi. Nermautj ſe, že muſi ſwět opuſtit. Wždyk zná pomjgegicnoſt a marnoſt geho a nepřikládá ſrdce ſwé k němu a rozkoſſem geho, a tudjž lehce odlaučj ſe od ſtatků a zbožj geho. Co ſe pak těch tyče, kteréž gſau drahé duſſe geho, milých přátel, owſſemk miluget ge ſrdečně a přege ſobě, aby s nimi na wždy ſpogen byl: a wſſak wj, že ho ſmrt od nich na wěky neodlučuge, že ſe s nimi ſhledá opět na wěčnoſti, kdež ge nic wjce od ſebe neodlaučj a wj též, že Otec nebeſký neopuſtj těch, kteréž ſnad tuto zůſtawuge, geho ſirotků, nýbrž že bude Otcem gegich: a w této naděgi podáwá gim utěſſeně ruku na rozchodnau a žehná ſe s nimi. A popatřj-li konečně do budaucnoſti, co by ho tu děſilo? Snad ſmrt naſtáwagjcj? Tato ſproſtj ho wazby těla hřjſſného, bjdy a ſtraſti, a lopoty žiwota pozemſkého, a přiwodj ho k ginému a lepſſjmu žiwotu. Co by ſe gj hrozil? Snad ho děſi hrob, w kterýž má położiti tělo ſwé a wydati čerwům za pokrm? Wždyk wj, že maličko a Spaſitel wzkřiſi ho a že s ginym, s oſlawewym tělem powſtane k žiwotu lepſſjmu! Snad ho děſi za hrobem ſaud? Wždyk wj a pewně wěřj, že geho ſaudcem bude Ježiš, laſkawý Spaſitel, w něhožto wěřil, daufal a gehož milowal, a že ſe k němu přizná, co k ſwému wyznáwači a že bude miloſtiwým gemu. A čeho by ſe geſſtě děſil? Snad wěčnoſti? Tam mu kyne lepſſj žiwot. Tam geſt domow, po kterémž tauřil, tam geſt Otec, gehožto znáti a milowati ſe snažil, tam mu kyne blaženoſt, kteréž mu ſwět dáti nemohl. Wždyk wj a pewně wěřj: že ſprawedliwj na wěky žiwi budau, že u Pána geſt odplata gegich ... a že přigman králowſtwj ſlawné a korunu ozdobnau z ruky Páně [2]). A protož neděſi a nehrozi ſe, nýbrž utěſſeně wolá ſe ſwatým Pawlem: „Žádoſt mám rozdělen býti a býti s Kriſtem“ [3]). Ano gako djtě ſe těſſi ſpatřiti otce, gehožto dáwno newidělo, gako dělnjk ſe těſſi na ſwatwečer, kdež ſobě oddechne, gako ſlužebnjk ſe těſſi na den, když mzdu obdržj: podobně těſſi ſe i ſprawedliwý na hodinku ſmrti, a wolá gak zwolal před wěky ſw. Auguſtin: „O, když přigdu Pane a ukáži ſe před twářj twau? Zdali uzřjm ten den, den utěſſenj a weſelj? — O, dni přegaſný a krásný, w kterémž uſlyſſjm hlas chwály, hlas weſelj a wyznánj; w kterémž uſlyſſjm: Wegdi w radoſt Pána ſwého, wegdi w radoſt wěčnau, do domu Pána Boha ſwého, kdež gſau wěci welikě, nezpytatelné a přediwné, gimžto nenj počtu. Wegdi w radoſt bez

[1]) Žalm 24, 7. [2]) Filip. 1, 23. [3]) Maudr. 5, 16. 17.

Digitized by Google

zármutku, w kteréž geſt wſſe utěſſenj a weſelj“ [1]). — Aby wſſak wjce blaženau wěčnoſt ſobě pogiſtil, činj wraucj pokánj, pak přigjmá ſe ſrdečnau zbožnoſtj a neobmezenau oddanoſtj Kriſta, Spaſitele ſwého, w neyſwětěgſſj ſwátoſti oltářnj, konečně i zbrogj ſe k poſlednjmu bogi ſwátoſtj poſlednjho pomazánj. Uſpořádaw takto záležitoſti duſſe, pořádá také dům ſwůg, aby nebylo žádného, s njmžto by ſe neſmjřil, gemužto by učiněnau křiwdu neb bezprawj nenahradil, gehožto ſlužbu neb lásku by neodměnil aneb aleſpoň mu djtků newzdal; neb on nechce, aby byl kdo, genž by po ſmrti naň nakjkal; nýbrž žádá a ſnažně ſobě přege, aby památka geho u wſſech byla w požehnánj. Pak ſbjrá poſlednj ſjlu ſwau, aby mluwil k ſwým milým ſlowa ſpaſitelných napomenutj: aby ge powzbudil k prawému a náboženému žiwotu a ge těſſil pro naſtáwagjcj odchod ſwůg. O, gſau to ſlowa wraucj a pečliwé lásky, kteráž pak ſe ozýwagj w ſrdci milých i tehdáž, když koſti geho prachniwj. Rozžehnaw ſe ſe ſwými milými obracj pak celau duſſj ſwau k Bohu. Nic nepautá wjce na zemi myſli gehō. Tam giž zaletá, tam dlj duchem ſwým, kam ſe má brzy odebrati. Bůh a Spaſitel geho, Kriſtus — tiť gedině bawj duſſi geho. Se ſrdečnau wraucnoſtj ljbá ſw. křjž a tiſkne ukřižowaného k ſrdci ſwému, w gehožto ranách uhnj poſily a útěchy docházj, a gehožto ſwětlo mu gaſně ſwjtj w temnoſtech ſmrti. Když pak konečně přigde poſlednj hodinka a oko geho počne ſe kaliti, gazyk tuchnauti a ſmyſlowé ho opauſſtj a ſwět před njm počjná mizeti: poručj ducha ſwého w ruce Otce, genž ho ſtwořil; a Syna, genž ho wykaupil, a Duchu ſwatému, genž hō poſwětil. A gako, když ſlunce za gaſného dne dokonawſſi běh ſwůg a za hory zapadagjc, zlatý požár na obloze nebeſké po ſobě zůſtawuge: podobně i owjwá tichau twář ſprawedliwého, když ducha wypauſſtj, gakýſi libý nebeſký úſměch. O, gak utěſſeně může ſlužebnjk cjrkwe umjragjcjmu přjſtogjcj poručeti zbožnau duſſi Pánu a zwolati: „Putug, ó duſſe křeſťanſká, putug z tohoto ſwěta we gménu Boha Otce wſſemohaucjho, kterýž tebe ſtwořil, we gménu Ježjſſe Kriſta, Syna Božjho, kterýž pro tebe trpěl; we gménu Ducha ſwatého, kterýž byl na tebe wylit a we gménu wſſech ſwatých ... dnes buď w pokogi twé mjſto a bydlenj twé na ſwatém Sionu“ ... Přiſpěte gemu ſwatj Božj, wygděte gemu wſtřjc angelé Páně: přigměte geho duſſi a obětugte gi před obličegem Neywyššjho. Přigmiž tebe Kriſtus, kterýž tě powolal, a uwoďtež tebe angelé geho do lůna Abrahamowa. Odpočinutj wěčné deyž mu, Pane, a ſwětlo wěčné ať mu ſwjtj.“ Ano gako djtko libě odpočjwá w náručj mateře, podobně libě a ſladce odpočjwá i zeſnulý ſprawedliwý w ruce Božj, muka ſmrti nedotknau ſe ho — on geſt w pokogi. — „Kdož ſe bogj Pána, tomu dobře bude w neypoſledněgſſj čas, a w den ſkonánj ſwého požehnán bude;“ dj maudrý Sirach. A protož dobře wolá Žalmiſta Páně: „Drahá geſt před očima Hoſpodinowýma ſmrt ſwatých geho“ [2]). „Ano! dokládá ſw. Bernard, drahá geſt ſmrt ſwatých; drahá, gakožto konec prácj, gakožto dokonánj wjtězſtwj, gakožto brána žiwota, gakožto wchod k úplné bezpečnoſti. Protož přegmež gim ſtěſtj, zeſnulým miláčkům Páně!“ — Blahoſlawenj mrtwj, kteřjž w Páně umjragj.

[1]) Augustini soliloquia c. 35. [2]) Žalm 115, 15.

Digitized by Google

Giž od této chwjle, prawj Duch sw., aby dopočinuli od pracj swých; nebo skutkowé gegich následugj gich" [1]). —

Bože lásky a milosrdenstwj, dey, abychom sstastně dokonali gednau žiwot swůg, a zesnuli libau, utěssenau a wzácnau smrtj sprawedliwého. Učiň, aby i nasse smrt byla libý sen, z kteréhož bychom se gednau probudili k slawnému wzkřjssenj a k žiwotu wěčnému. Dey nám zemřjti smrtj sprawedliwého! —

Swatý Jarolim nazýwal samotu swau rágem a smrt swým neymilegssjm bratrem a druhem a swau neysladssj útěchau. — „Dusse má, řjkáwal, zossklíwuge sobě swět a gá práhnu tauhau spatřiti tebe, milý Jerusaléme, drahá wlasti má, blažené sjdlo wywoleného lidu — Boha mého." Podobným rozgjmánjm a modlitbami zanássel se swatý tento, když ho napadla silná zimnice. Když tussil, že se konec geho bljžj, přissli k němu geho přátelé a učennjci, aby mu poslednj službu lásky prokázali, gež s weselau twářj přigal, řka: „Přátelé mogi! přinássjte mi zpráwu, že mám odegjti? Buďtež tedy účastnjci mé radosti a swědkowé mého sstěstj. Ay, bljžj se wzácné okamženj, kteréž na wěky oswobodj mne. O, blažená hodinko smrti! Sladký a pokogný sne sprawedliwého přigď, a zawři oči mé! Smrti, gak krásná a gak přjgemná gsi mi! Co messkáš? Gak neprávě gednagj lidé, že tebe tak ohyzdnau a hroznau předstawugj! Toliko bezbožným gsi hrozná. Od té doby, co Ježjš, můg Wykupitel, tebe milowal, ljbjš se i mně u prostřed neyhrozněgssjch muk a bolestj, magje wždy po boku naděgi žiwota wěčného. — Milugte Ježjsse, přátele mogi! bděte a modlete se, a pak zakusjte, gak sladká gest smrt těm, genž uměgj práwě a swatě žiwi býti!" — Při těchto slowech wypustil wěrný tento služebnjk Božj ducha swého [2]). Podobně i sw. Frantissek z Assisi, znamenage, že se hodina smrti geho bljžj, položil se na zem a děkowal s pozdwiženýma k nebi rukama Bohu: že ge prost wazeb pozemských a že se brzy k němu může nawrátiti. I napomjnal okolostogjcjch: aby setrwali w lásce k Bohu a k bližnjmu w chudobě i w trpěliwosti. Pak položil ruce křjžem a dal požehnánj swým wěrným. Na to dal si přečjtati z utrpenj Pána Krista a modlil se Žalm 141. se wssj skraussenostj a wraucnostj gak mohl a zemřel, an práwě wyřknul poslednj slowa geho: „Wyweď ze žaláře dussi mau, abych oslawowal gméno twé: na mne čekagj sprawedliwj, až odplatjš mně" [3])!

Když sw. Edmund, arcibiskup w Kanterbury, bljzek smrti, tělo Páně měl přigmauti, wztáhl ruku swau po Kristu w w této swátosti a prawil u welikém pohnutj ducha: „Ty gsi, ó Pane! w něhož gsem wěřil, w něhož gsem daufal, gehož gsem hlásal; — ty gsi swědkem mým, že po wssechen čas wezdegssjho žiwota swého tebe toliko gsem hledal; nemilowal gsem ničeho než toliko tebe, netaužil gsem po ničem, leč abych toliko plnil swrchowanau wůli twau, přigmi mne tedy milostiwě k sobě. Přigaw pak welebnau swátost, obgal křjž a polil ho slzami, nemoha utagiti přewelikau hognost wnitřnj radosti swé a prawil s welikau wraucnostj: Nynj budu wážiti s radostj spasenj swé ze studně Wykupitelowy; pak přitlačil ho k ustům a ljbage rány geho, zwlásstě pak ránu geho

[1]) Zgew. 14, 13. [2]) In vita ejusdem. [3]) Berault-Bariastl's Kirchengesch. B. 4.

boku, ga oby se chtěl w nj ponořiti — ducha wypustil“ [1]).

Když sw. Frantissek Salesský w posledni nemoc upadl a ředitel kollegium jesuitského, genž ho k poslednj hodince připrawowal, ho litowal, gak nemoc a nebezpečenstwj geho zrůstá, prawil sw. muž: „Welmi gsem dychtil po Pánu, a on wyslyssel mne.“ A kdyby se Pánu zalibilo, wás powolati z tohoto swěta, dj ředitel dále, odewzdáwáte-li se do geho swaté wůle? „Ach, odwece nemocný, hodina tato gest mně wjtanějssj nad giné. On gest Pán, co dobrého gest před očima geho, nechť učinj; nechť učinj se mnau, co se mu ljbj; co mně ruka geho podá, to přigmu s ochotným a radostným srdcem.“ — Pak wzbudil wjru, dokládage; „byť i tisjc náboženstwj bylo na swětě, gá wyznáwám gedno a gediné křesťansko-katolické a u wyznánj geho chci zemřjti.“ Zpowědnjk geho mu předkjkal: Otče, možno-li, nechť odegde kalich tento ode mne; a on doložil: „Wssak ne gak gá chci; ale gak ty chceš, k čemuž i připogil: Od té doby, co můg Wykupitel kalich tento pil, zdá se těm, genž ho milugj, býti kalichem plným sladkosti a útěchy, a nemá nic hořkého do sebe.“ — I tázal se ho ředitel: Obětuge-li se neyswětějssj Trogici? Na to se ozákila twář geho, a on prawil pewným hlasem: „Co we mně gest, wěnugi a obětugi Bohu: swau paměť a skutky obětugi wěčnému Otci; swůg rozum a slowa a myssléngky swé Synu; a wůli a náklonnosti swé obětugi Duchu swatému. Srdce, tělo, gazyk a smysly a bolesti swé obětugi neyswětějssjmu člowěčenstwj Krista Ježjsse, genž pro mne se wydal w ruce nespravedlivých a podstaupil muky smrti.“ — Když pak se blížilo nebezpečenstwj smrti, ustanoweno gest wekegné modlenj při wystawené welebné swátosti; on pak zůstal pokorný a duch geho byl k nebi obrácen. Což zůstawjte duchownj dcery swé řádu nawssťjwenj Marie sirotky? tázal se ho kdos. Salesský pak odpowěděl po třikráte: „Ten, kdo započal djlo toto, dokoná ge.“ — Modlete se, prawil giný, modlete se gako sw. Martin se před smrtj modlil: Pane, ge-li mne lidu třeba, nestjtjm se práce. On pak odpowěděl: „O, gá gsem ničemný služebnjk.“ Konečně tak seslabnul, že se mu musilo poslednj pomazánj dáti. Přitom pak odpowjdal sám na wssechny modlitby a ku konci připogil slowa Žalmisty: „Obmyg mne Pane od neprawostj mých a od hřjchů mých očisť mne.“ — Pak se modlil pro sebe kagicj Zalm 50.: Smilug se nade mnau Bože“ atd. a potom chwalozpěw: „Tě Boha chwáljme,“ na poděkowánj za wssecka od Boha obdržená dobrodinj. — Pak uchopiw ruku swého přjtele, genž stál u smrtelné postele geho, řka: „Připozdjwá se a den se nachýlil;“ a opakowal wjcekráte slowa pjsma swatého: „Kdo započal, dokoná — dokoná.“ Konečně pak ztratil hlas. Ježjš bylo poslednj slowo geho. A když se za něho modlili litanie ke wssem swatým a přissli k prosbě: Wssecka swatá newiňátka, proste za něho, wypustil ducha.

Gak utěssená gest smrt sprawedliwého a w prawdě kagicjho, tak hrozná gest smrt bezbožného — nekagicjho hřissnjka. Nenadále wzbudj geg ze hřissného sna, w němž se byl pohřjžil, domnjwage se na wěky bezpečným býti a wzbudj geg w dobu, w kteraužse toho neyméně nadál, a naplnj dussi geho hrůzau a zanfalstwjm. Dlauho se mámil, zapuzuge wsselikau památku

[1]) Die Pforte zum Leben.

Digitized by Google

ſmrti z myſli ſwé; nynj pak ſi gj déle upřjti nemůže; ſlaboſt a mdloba těla neuſtále zrůſtagjcj, zrak a ſluch ho opauſſtěgjcj, gazyk dřewenějcj, andy těla tuhnaucj — ſſeptot okoloſtogicjch, tagný pláč přináležegjcjch: wſſecko toto zwěſtuge mu doſt žřegmě, že ſe bljžj poſlednj hodinka geho. Teď poznáwá, co prwé nechtěl poznati, že co milowal a k čemu ſrdce přikládal: bohatſtwj a ſtatky, ſláwa a rozkoš tohoto ſwěta — že nic nenj, že wſſecko geſt marné a pomjgegjcj; rowněž i poznáwá, že to, čeho ſi ani newſſjmal a z čeho ſi poſměch dělal: že ctnoſt a ſprawedlnoſt žiwota, zbožnoſt a poctiwoſt gediné člowěka blažiti může. Pokud mu ſlaužilo zdrawj a ſwět, dokud ho zaſlepowaly rozkoſſe ſwěta, nedbal nic na hřjch a bez bázně a ſtudu páchal ho: nynj pak, když ho ſwět opauſſtj, padagj mu lupiny s očj, a on widj gaſněgi; ale widj k ſwému užaſnutj ohawnoſt ſwau. Nynj widj a poznáwá hřjchy a nekeſti, gimižto Boha urážel, ſebe zohawil, bližnjho hubil. Swědomj geho, kteréž ukonegſſil, a kteréž po tak dlauhý čas ſpalo, probudj ſe a tryznj ho trpkými předhůzkami a wýčitkami a to tjm wjce, čjm wjce s druhé ſtrany poznáwá a wyznati ſi muſj: gak mnohých a welikých miloſtj, dobrých naučenj, ſpaſitelných napomjnánj a wnuknutj mu dobrotiwý Bůh poſkytowal k zachowánj, pozdwiženj a naprawenj ſebe a gak wſſeho toho zanedbal a na ſobě zmařil ſwau lehkomyſlnoſtj a bezbožnoſtj. Žaloſtné toto wědomj: že swůg wěk ſtráwil w hřjſſjch, že ſebe neprawoſtmi zhanobil, že wſſecky dary Božj na ſobě zmařil, a ničeho newyziſkal — toto wědomj naplňuge ſrdce geho hořkoſtj. Tak muſj zwolati, co před wěky bezbožný Antiochus umjrage zwolal: „Odſtaupil ſen od očj mých a padl gſem a poražen gſem ſrdcem pro pečliwoſt; a řekl gſem w ſrdci ſwém: W gaké welké ſauženj přiſſel gſem a w gaké wlny zármutku, w němž nynj gſem, geſſto gſem býwal weſel a milován w moci ſwé. Nynj pak ſi rozpomjnám na zlé wěci, kteréž gſem učinil, a poznáwám, že proto nalezly mne tyto zlé wěci, a ay hynu zármutkem welikým“ [1]). A když uděſſený pohledne na přjtomný ſtaw swůg, w kterémž ſe právě nacházi a gehožto ugiti nemůže: gaká hrůza pogjmá tu duſſi geho. Ach, naſtáwagjcj ſmrti odnjmá mu wſſecko a nedáwá mu ničeho. Ona mu odgjmá tělo, o kteréž tak welikau péči měl, a kteréž nynj má wydati čerwům za potrawu. Smrt mu odgjmá ſtatky tohoto ſwěta, ke kterýmž přiložil celé ſwé ſrdce, a z kterýchž s ſebau ničeho wzjti nemůže, leč rubáš a rakew; ſmrt mu odnjmá ſláwu ſwětſkau, kteráž byla druhdy ſwrchowaným ſnaženjm a uſilowánjm geho, a kteráž nynj, co dým, před očima geho mizj. Smrt ho zbawuge rozkoſſj ſwětſkých, kterýchžto ſe nemohl doſti naſytiti a gichžto déle nemůže požjwati; ſlowem wſſeho, co měl a w čem ſwrchowanau blaženoſt žiwota ſwého hledal, wſſeho toho zbawuge ho pogednau ſmrt. „On, gak dj zbožný Job, otewře oči ſwé a nic nenalezne“ [2]). Pozdě muſj wyznati: „Zblaudil gſem s ceſty prawdy a ſwětlo ſprawedlnoſti neſwjtilo mně. Uſtál gſem na ceſtě neprawoſti a zahynutj a chodil gſem po ceſtách neſchodných .. Co mně proſpěla pýcha aneb co mně ſpomohla chlauba s bohatſtwjm? Pominulo to wſſecko, gako ſtjn“ [3]). A co geſſtě wjce: při wſſj této opauſſtěnoſti a hrůze zůſtáwá bez wſſj útěchy a bez potěſſenj. A co ho má potěſſiti w

[1]) Mak. 6, 10—13. [2]) Job 27, 19. [3]) Maudr. 5, 6. 7. 8. 9.

Digitized by Google

hrůze této? Snad geho přátelé? Této ho opaussťěgj a neznagj se k němu wjce; a ti, kteřjž gsau u něho, gsau sami bez útěchy. Snad tedy pozdwihne klesłé myssli geho wjra a náboženstwj, genž gedině člowěka utěssiti může? Ale i toto nepotěssj dusse geho; neb on se gich zhostil w bezbožnosti swé. Snad tedy naděge w budaucnost nastáwagicj posilnj dussi geho? Ach, tak prawě naplňuge dussi geho nowau hrůzau a zaufalstwjm. Druhdy byl rád a pokládal to za welikau maudrost, když si upřel wjru w žiwot wěčný; nynj pak se počjná w něm mocně ozywati tauha po žiwotě za hrobem; on pak sám počjná pochybowati o swé newěře. Čemu se gindy smál a z čeho si posměchy dělal, tomu by nynj rád wěřil; a wssak — ó Boże, gak gsi sprawedliwý w saudech swých — on se nemůže k žádné utěssené a pewné wjře powznésti, neb táž wjra w žiwot wěčný stawj mu na oči přjsného saudce, sprawedliwý saud a zahynutj wěčné, kteréhož se dočinil bezbožným žiwotem. Toho se děsj, toho se hrozj a protož wracj se opět k newěře a bezbožnosti a s nj k zaufaliwosti. Rád by wěřil a nemůže a nemůže, protože, když mohl, nechtěl a zatwrzele wjře a wsselikému lepssjmu poznánj odporowal. — A wssak snad se předc wzchopj a obrátj se k Bohu w prawém pokánj? Tok owssem gedinká cesta a gediný prostředek k zachowánj dusse. Než přátelé geho negsau k němu tak upřjmnj, aby ho záhy na pokánj připamatowali, ze samé lásky a sletrnosti, aby se nepoděsil, nechagj ho zhynauti, neb wolagj duchownjho, když má dussi na gazyku, aby se nekeklo, že umkel nezaopatřený. Tak se klame swět, ne pak Bůh. Powolá-li se duchownj dost záhy k nekagicjmu neznabohowi, co gest platen? co wyřjdj? Zastaralý neznaboh a bezbožnjk nečinj prawého pokánj. Uwyklý nekagicnosti nechce o pokánj ani slyssety; duchownj gest mu odporný, geho slowa, geho napomjnánj, geho těssenj a přimlauwánj gsau mu protiwná; on gim newěřj aneb pohrdá gimi a ani nechce ge slyssety. Domlauwá-li se mu a dorážj-li se naň se wssech stran, odhodlá se konečně předc k tomu, ale gen rychle a toliko na oko, aby wyplnil žádosti giných, a aby se po smrti geho nekeklo, že gest neznaboh. Můg Boże, gaké gest to pokánj! — Bjdnjk gessitě na smrtelné posteli zahráwá si s Bohem a dělá pokrytce, gakým byl po celý žiwot, požjwage gména, práw a wýhod křesťanských a negsa ani po lidsku žiw, tjm méně po křesťansku. — Aneb gestli ustrassen a ulekán nastáwagicj wěčnosti sám z wlastnjho pudu se k pokánj odhodlá: gaké gest to pokánj? Celý na mysli zmaten, plný anzkosti a strachu: gak wyzpytuge swědomj, kteréž po tolik let nezpytowal, a kteréž tak dlauho spalo, pohřjženo gsauc w hřjssný sen. Byl pak i některé hřjchy mu na mysl wstaupily, nemá slz, němá želu, aby gich dokonale litowal; srdce geho gest kamenné a on sám zatwrzelý, bez hnutj a prawé lásky k Bohu. Aby pak náhradu činil, učiněné zlé naprawil, s nepřátely se smjřil, lež a utrhánj odwolal a wůbec, gak možná, ostatky hřjchů shladil a Bohu a bližnjmu zadost učinil: k tomu nemá ani času, ani wůle, ani sjly dosti. O bjdné to pokánj! on to sám cjtj a poznáwá; a protož nemůže se utissiti: srdce geho gest rozerwané a nemá pokoge. Smilug se tedy ty, ó Boże milosrdný, sám nad njm a proniknj dussi geho a naplň gi oprawdiwau kagicnosti a pokogem swatým! — Owssemk mocný gest Pán, a žádný nezaufey; ale žádný také opowážliwě nedaufey. Či snad má Bůh činiti diwy k wůli tomu, genž po dráhná

léta miloſtj geho pohrdal a wſſecko, čeho mu ke ſpaſenj poſkytowal, newděčně zawrhowal?! — Zatjm pak ſe ſmrt bljžj a poſlednj bog naſtáwá. Gako tonaucj ſe wſſeho chytá a wlnám a ſmrti wzdoruge, až pak po marném zápaſu a ſnaženj w hlubinu padá: podobně i umjragicj bezbožnjk plný zaufalſtwj lapá minuty ptchagjcjho žiwota a nechtěge a nemoha umřjti, zápolj ſe ſmrtj; až pak konečně překonán gegj mocj s hrůzau ducha wypauſſtj. Tak dokonáwá ſwůg ohawný žiwot bjdnau ſmrtj a duſſi geho náſledngе na wěčnoſt hrozná kletba. Dobře tedy dj Žalmiſta Páně: „Smrt hřjſſnjků geſt neyhorſſj: a kteřjž nenáwiděgj ſprawedliwého, zagdau“ [1]). „Ano dokládá ſw. Bernard, „ſmrt hřjſſnjka geſt neyhorſſj. Neb geſt zlá pro ztrátu tohoto ſwěta, zlá pro odlaučenj ſe těla od duſſe, zlá pak pro dwognáſobnj muka, čerwa (totiž ſwědomj) a ohně (pekelného) umjragicjnu naſtáwagjcjho“ [2]).

Giſtý hřjſſnjk, genž ztrávil žiwot ſwůg w ohyzdných rozkoſſech, těžce ſe roznemohl. I nawſſtjwil ho wážný duchownj a přimlauwal mu, aby pamatowal na ſwau duſſi. Nemocný na to neodpowěděl ničeho. Sám pak ſlužebnjk geho předſtawowal mu nebezpečenſtwj, w kterémž ſe nalezá a napomjnal ho, aby ſe zpowjdal. „Ano budu ſe zpowjdati, ale pozděgi.“ — Když pak i kněz naſtupowal, přiwolil řka: „Přigďte zitra, pak ſe budu zpowjdati.“ I přiſſel kněz druhého dne. Když byl s nemocným ſám, dal mu požehnánj, aby započal zpowěď. Než tento ſe odmlčel, ani nepromluwiw; nagednau pak zwolal hroznym hlaſem ſtraſſná ſlowa Žalmu: „Hřjſſnjk uzřj a hněwati ſe bude.“ Toto wykřiknuw, ſchowal hlawu ſwau pod poduſſku, přikryl ſi twář a mlčel. I pozdwihl zpowědnjk poduſſku od hlawy geho a prawil: „Nemeſſkeyte ſe zpowjdati, wám nezbýwá mnoho času.“ „Ano, chci ſe zpowjdati,“ odwece onen a pak mluwil ſlowa nadřečeného Žalmu dále: „zuby ſwými ſkřipěti a chřadnauti bude.“ Pak ſe opět ſchowal, gako prwé. I odkryl zpowědnjk po znowu přikrywku a proſil geg uſlzeným okem, aby ſe předc zpowjdal. „Ano, odpowěděl opět, budu ſe zpowjdati, a zakryl po třetj twář ſwau a ſchowal ſe celý podeſſený, řka poſlednj ſlowa Žalmu ſwrchu řečeného: „žádoſt hřjſſnjků zahyne.“ A když geg otec duchownj opět odkryl, nalezl ho — mrtwého. —

O Kollotowi z Herboa, hlawnjm to buřici we francauzſké rewoluci, genž s ukrutnjkem Robespierem ſtál w ſpogenj a gednau dal uſmrtiti ſeſtnácte ſet neſſkaſtných, genž chtěli ſwrhnauti gho tyranſké, wyprawuge ſe, že, když konečně ſám do Kayeny do wyhnanſtwj přiſſel, že ho bělochowé i maukenjné nenáwiděli, nazýwagjce ho katem náboženſtwj i lidj. W tomto bjdném ſtawu křičel častokráte: „Gá gſem treſtán, ſamota a opuſſtěnoſt, w kteréž ſe nacházjm, geſt peklo.“ Zatjm pak ho trápila palčiwá zimnice. I wolal k Bohu a ke wſſem ſwatým o pomoc. Gedeu wogju, gehož ſe ſnažil ukrutnjk ten ſwoditi, aby Boha zapřel, tázal ſe ho ugnj: proč před několika měſjci Stwořitele tupil? I odpowěděl gemu: „Ach přjteli můg! tehdáž ſwedlo mne ſrdce zkažené, ůſta má.“ Pak křičel opět: „Bože můg, Bože můg; zdaž mohu odpuſſtěnj neřeſtj ſwých daufati? Poſſlete mně pro utěſſitele, zawoleyte mně někoho, genžby mne ſproſtil této hrozné palčiwoſti, genž žjrá utroby ſrdce mého. Bože můg,

[1]) Epist. 5. [2]) III, 10.

dey srdci mému pokog!“ Poslednj doby života geho se smrtj zápoljcjho byly tak hrozné, že ho musili přenésti do postrannjho pokogjka, a zatjm, co sli pro duchownjho, zemřel 7. června l. P. 1797, mage oči na polo otewřené a ústa hrozně potočená, z nichžto potok krwe se wyřjtil. Černochowé pak ho pohřbili toliko na polo do země a mrtwola geho se stala potrawau sselem a diwé zwěře [1]).

Tak rozdjlná, zcela rozdjlná gest smrt bezbožnjka a sprawedliwého. Hrozná gest smrt onoho, utěssená pak tohoto. A nynj, křesťane milý, wol si! I tobě, a snad dřjwe, než se toho naděješ, přibljžj se hodina, kdež budeš umjrati; gakau smrtj, to záležj od předesslého života twého. Obyčegně bywá, že: gaký život, takowá bywá i smrt. „Nemůže zle zemřjti, dj sw. Augustin, kdo dobře žiw byl . . . O to se zasazug, aby twůg život byl dobrý; pak nechť se přihodj cokoli, což tě z tohoto života wywede, přigdeš k odpočinutj, přigdeš k blaženosti, kteráž nemá bázně, nemá konce . . . Naučjš se tedy dobře umřjti, gestliže se naučjš dobře žiw býti“ [2]). — A protož, pokud tobě Bůh života popřáwá, použj ho se wssj bedliwostj: abys prost winy a hogný w dobrých skutcjch, utěssenně se gednau s tjmto světem rozžehnati mohl a umjrage smrtj sprawedliwého zůstawil požehnanau památku na zemi a měl hognau naděgi na nebi.

Uč nás, ó Pane, dobře žiwu býti a dey nám milost swau: abychom co prawj křesťané, sprawedliwě žiwi gsauce, smrtj sprawedliwého sslastně a utěssenně umjrali.

Přissed pak Ježjš do domu knjžete uzřel pissťce i zástup hlučejcj. Tito totiž chystali se k pohřbu zemřelé djwky, gak bylo obyčegem u Židů. I cjrkew katolická ukládá w hroby těla zesnulých andů swých s mnohými dogjmawými a wážnými obřady a to ne bez přjčiny a bez spasitelného wýznamu. Neb slussno gest, aby se těla w Pánu zesnulých bratrj a sester newydáwala k spálenj aneb ptákům a diwé zwěři za potrawu, gak se u pohanů z husta dělo. Cjrkew zagistě powažuge tělo, gakž w skutku gest, za schránku ducha nesmrtelného a za chrám i přjbytek Ducha swatého, kterézto gednau z hrobu oslawené powstane; a protož, ukládagjc ge w zemi, pronássj tjm uctiwost a wažnost, kteraužto k tělu lidskému má. Mimo to kladauc mrtwá těla w zemi činj tjm powinnowanau náhradu zemi, nawracugjc gj, co z nj wzato gest, dle slow pjsma swatého: „Duch nawrátj se k Bohu, kterýž ho dal, a prach (tělo) nawrátj se do země swé, odkud byl“ [3]). Owssemť z husta bjdná to náhrada! O, gak mnohý rozkossnjk a prostopássnjk ztrawil mnoho ze země za žiwobytj swého, a co wracj zemi? Bjdné kosti! Konečně pak děge se křesťanský pohřeb proto, by se tjm prokázala láska bratrská gak dussi zesnulého, za něhožto žiwaucj modliti se tuto powzbuzugj, gakož i pozůstalým geho milým přátelům a bližnjm, s nimižto truchljcjmi i cjrkew truchlj a gegichžto zármutek mjrnj, těssjc ge naděgj budaucjho wzkřjssenj a učjc ge, že i po smrti na ně nezapomjná a že ge chowá w lásce swé. — Wssak ale i obřady, kteréž se při křesťanském pohřbu konagj, gsau rownež tak ctihodné, gakož spasitelné. Zwonj se po geden neb dwa dni tak řečená hrana, čjmž se žiwaucjm ohlassuge odebránj se bratra

[1]) Debussi. [2]) Lib. de discip. christ. c. 2. [3]) Kaz. 12, 7.

Digitized by Google

na wěcnoſt, ſpolu ſe i wyzýwagj wěřicj k modlitbě zaň. Zemřelému pak ſe zatlačj oči a tělo ſe čiſtě umyge, na znamenj, že ſmrt geſt ſen, z něhož ſe w oſlaweném těle w den ſaudný probudj. Pak ſe oblékne dle ſtawu ſwého (kněz w duchownj oblek ſwůg) obyčegně w bjlý rubáš, na wýznam toho, že neboztjk očekáwá od Boha přigetj do radoſti wěčné. Takto oblečen położj ſe do rakwe rukama křjžem ſložeuýma a do nich ſe mu dá křjžek neb růženec, na znamenj, že w ukřižowaného wěřil a byl wěrným ctitelem Kriſta a ſwaté máti geho. Hořicj pak ſwjce u rakwe znamená, že neboztjk zemřel w prawé wjře a že mu cjrkew přege ſwětlo wěčné, zač i Boha proſj. W den pak pohřbu béře ſe kněz, přiodjn černými rauchy w průwodě zpěwáků a ſlužebnjků chrámowých z koſtela tam, kde mrtwý ležj, co zatjm hlas zwonů (prepuls) lid ku pohřbu ſwoláwá. Mrtwý ležj na marách w rakwi, na wjku obraz křjže magicj, gi kryge přjkrow černý mage na délku a na ſſjřku wſſitý bělobarewný křjž, na něm ſtogj menſſj křjž, co znamenj wjry a naděge neboztjka, mezi dwěma planaucjma ſwjcema co wýznam ſwětla wěčného, totiž wěčné blaženoſti, za kterauž cjrkew s přjtomnými proſj, by mu gi Bůh popřjti ráčil. Giné pak znaky a ozdoby na rakwi ukazugj na ſtaw a powolánj zemřelého. Přiſſed kněz k rakwi, pokropj gi ſwěcenau wodau, gako modle ſe, aby ſwrchowaný Slitownjk, wzhlédna na kagicj ſlze neboztjka miloſrdenſtwj prokázal očiſſtěné duſſi geho, což i značj kagicj Zalm 129., w kterémžto kněz ſtřjdawě ſe ſborem zpěwáků ſlowy Dawidowými za neboztjka k Bohu wolá a ho za miloſrdenſtwj a uſſetřenj proſj w pewné naděgi, že wyſlyſſenj dogde; což končj přánjm: Odpočinutj wěčné dey mu Pane a ſwětlo wěčné ať mu ſwjtj. Pak pokropiw a okaukiw ho modlj ſe kněz proſe: aby neboztjk, zproſſtěn wazeb hřjchů, po ſlawném z mrtwých wzkřiſſenj doſtal ſe mezi ſwaté a wywolené Božj. — Na to ſe béře průwod na hřbitow: Křjž, s něhož wlage černá rauſſla u proſtřed dwau luceren, ſwědčj o wjře a naděgi zemřelého, kněz pak ſám co paſtýř geho gde s planaucj ſwjcj před rakwj, a za nj pohřebnj družina. Na ceſtě pak ſe zpjwá kagicj Žalm 50: „Miſerere“ se záwěrkau dotčenau — a hlahol zwonů prowázj ſmutně průwod tento. — Na hřbitowě pronáſſj kněz ſlowa útěchy, gakými Kriſtus Pán těſſil Martu běduicj nad úmrtjm Lazara, bratra gegiho, řka: „Gá gſem wzkřiſſenj a žiwot, kdo wěřj we mne, byť i umřel, žiw bude“ [1]), čjmž i přjtomných plačicjch chce potěſſiti. Pak ſtřjdawě se ſborem proſj Kriſta o ſmilowánj a započna ſe modliti: „Otče náš,“ wybjzj oſtatnj, aby též činili, kropj a okuřuge rakew kadidlem a pak proſj Boha opět: aby neſplácel zemřelému ſlužebnjku tomuto podlé geho prowinění, ale aby wzhlédl miloſtiwě na geho wjru a dobrau wůli, kterauž měl a giž podržel při wſſj křehkoſti lidſké a aby ho připogil k ſborům angelſkým; a zawjrá proſbu ſwau přánjm: Odpočinutj wěčné a lehké dey mu Pane atd. a pamětliw wſſech zemřelých dj: „Duſſe geho a wſſech wěrných zemřelých ſkrze miloſrdenſtwj Božj odpočiňtež w pokogi.“ Poſléze hodiw do hrobu na rakew něco prſti po třikráte na znamenj prokázaného mu ſkutku miloſrdenſtwj, ubjrá ſe do chrámu. — Když pak ſe nawrátj průwod do chrámu, zpjwá ſbor zpě-

[1]) Jan 11, 25.

wáků: „Salve Regina“ (Zdrámas králowno), pak kněz wzhywá blahoslawenau Marii pannu za přimluwu, bychom dosáhli ſſlaſtné hodinky ſmrti, wěčného zahynutj uſſli a z uſtawičné podpory Božj ſe radowali. — Na to následugj pohřebnj mſſe w černé barwě. Někdy pak ſe koná také gedna w bjlé barwě zwaná „angelſká“ na poděkowánj Bohu, že žiwaucjm bylo popřáno, gemu zamilostiwé přigmutj nebožtjka we ſbor angelů ſe důwěrně modliti a mſſi ſw. obětowati, nadto i značj tjmto utěſſenau naděgi, gakauž ſe kogj, že ho Bůh milostiwě w ſbor angelů přigjti ráčj. — Při pohřbu nedoſpělých djtek neužjwá ſe černé barwy, aniž ſe konagj modlitby za odpuſſtěnj hřjchů, nýbrž kněz w bjlém rauchu zpjwá Žalm 112, genž geſt chwalozpěw, a modlj ſe za doſpělé k Bohu: by pomocj geho zaſlauženi s blahoslawenými maličkými w rági ſpogenu býti. Tjm gewj cjrkew radoſt ſwau nad newinnoſtj djtka tohoto, které ſmrtj zkwětlo k wěčnému žiwotu a ſpolu i přjtomným ſe ſnažj modlitbau proſpjwati.

Tok způſob katolické cjrkwe ukládati těla zeſnulých wěrných ſwých w lůno země. Hodný zagiſté těla lidſkého zwláſſtě pak křeſtanſkého, gakožto poſwátné ſchránky ducha neſmrtelného, žiwého chrámu Ducha ſwatého a ſemena budaucjho wzkřiſſenj k oſlawenj žiwota wěčného. Onť geſt také nad mjru wzdělawatelný přjtomným, geſſto káže pomjgegicnoſt wſſeho, což pozemſkého geſt, wlévá w duſſi útěchu a naděgi w miloſrdenſtwj Božj a w žiwot wěčný, a učj ge zgewně: že cjrkew katolická geſt prawá matka djtek ſwých, kteráž gich w nižádné době a záležitoſti žiwota neopanſſtj a gegjžto láſka k wěřjcjm ſáhá až k hrobu, ano i až za hrob.

Tjmto způſobem uložená odpočjwagi těla zeſnulých wěřjcjch na ſpolečných hřbitowech poſpolu; na znamenj: že gakož za žiwa obcowali w gedné wjře, w naděgi a láſce, že týž ſwazek wjry, naděge a láſky ge ſpoguge w gedno i po ſmrti. Křjž, kterýžto u proſtřed gich neb na hrobech gednotliwců ſtogj, zwěſtuge a hláſſe přjchozjm žiwaucjm, že tu odpočjwagj křeſtané, katoljci, genž w Krista wěřili, od něhožto pak w blahé naděgi očekáwagj ſlawného z mrtwých wſtánj. A protož s wážným a uctiwým okem patřj křeſtan na hřbitow, poſwátné geſt mu ono mjſto, kteréž chowá drahé oſtatky miláčků a ſpoluwěřjcjch geho a w kteréž i on ſám gednau ſložj koſti ſwé, dokonaw djlo žiwota ſwého. Onoť geſt mu wjce, než panhé pohřebiſſtě, onoť geſt mu mjſto ſpolečného obcowánj u wjře Kriſtowě a ſpolečného odpočinutj w gedné naděgi. W prawdě to ſwaté pole, chowagjcj w ſobě tak drahé a ſwaté upomjnky. A protož také milnge a má w uctiwoſti hřbitow; an geſt mu po chrámu mjſtem neymilegſſjm a neyctihodněgſſjm. Onť ho zdobj a béře ſe w něg s uctiwoſtj a zbožnau oprawdiwoſtj a giž záhy hledá a wyhljžj ſi tu mjſtečko, kdež gednau ſobě odpočine u proſtřed bratřj a giž w duchu zalétá w ony doby, kdež i geho milj a wěrnj, kteréž zůſtawj, nawſſtjwj hrobek geho a zaň Bohu ſe modliti budau. Ano „odpočinutj wěčné a lehké dey gim, Pane, a ſwětlo wěčné at gim ſwjtj a at odpočjwagj w pokogi.

Odegděteż; neb nenmřela děwečka; ale ſpj. Slowa tato mluwil Pán Ježjš k zástupu, chyſtagjcjmu ſe

Digitized by Google

ku pohřbu zesnulé dcery Jairowy. A proč mluwj Pán Ježjš takto k nim? Snad zabraňuge gim prokazowati zemřelé poslednj službu? Nikoliw; co srdečná láska způsobila a co ctihodný obyčeg zwrdil a zpečetil, tomu nebránj Božský Wykupitel. Snad tedy newěděl, že děwečka skutečně zemřela a snad gi měl za ležjcj w mdlobách? Wždyť to sám na cestě slyssel od poslů wstřjc mu poslaných, aniž mohl se sklamati ten, genž okem wssewědaucjm proniká wssecky wěci. — Že takto mluwil zástupu kwiljcjmu a hlučjcjmu, nazýwage smrt snem, stalo se proto: aby nás poučil, že nemáme zesnulých přjlis a nemjrně kwileti a plakati, gako ti, genž žádné naděge budaucjho wzkřjssenj a života wěčného nemagj — totiž pohané, gak dokládá sw. Ambrož, an dj: „Pohané, genž neznagj života wěčného a wzkřjssenj, nechť oplakáwagj swých magjce ge za ztracené; my pak, genž máme smrt za konec života tohoto, nikoliw pak za zničenj přirozenosti swé, genž smrtj se w lepssj staw dostane, my máme setřjti slzy swé.“ Zároweň pak nazýwage smrt snem, ukázal nám, gakým okem co křesťané na smrt patřiti, zač gi pokládati máme. A w skutku tak giž powažowali zbožnj muži starého zákona smrt za sen a takto gi také nazýwali zesnutjm, totiž s otci. Tak žádal Jakob pochowán býti w hrobě předků, „aby spal s otci swými“ [1]). Podobně i prawil Hospodin Mogžjssowi, „že spáti bude s otci swými“ [2]) a rowněž dj k Dawidowi: že když se wyplnj dnowé geho, usne s otci [3]). A podobně nazýwá po Kristu Pánu sw. Pawel smrt snem a nazýwá Krista prworozeného zesnulých (wzkřjssenébo) [4]). Pak pjsse k Thessalonicenským: „Nechcemeť, bratřj, abyste newědělj o těch, kteřjž zesnuli, abyste se nad nimi nermautili, gako i ginj, kteřjž nemagj naděge. Nebo gestliže wěřjme, že Ježjš umřel a z mrtwých wstal: tak i ty, kteřjž skrze Ježjsse zesnuli, přiwede s ujm (wzkřjssené)“ [5]).

Tedy smrt gest sen. W skutku trefné to připodobněnj. Gako sen, poněkud činnost života zastawuge a spogenj se zewnějssjm swětem russj: podobně i smrt činj to na delssj čas. Gako sen gest doba odpočinutj a občerstwenj po péčech, lopocenj a namáhánj djla dennjho: podobně gest i smrt odpočinutj po práci života pozemského těm, genž wěrně pracowali. Gako ze spanj procitugeme a procitnutj toto gest buď weselé neb trudné dle toho, gakž gsme se k spanj položili, podobně se to má i se smrtj, z njžto se gednau probudjme, buď k životu wěčnému, neb k zahynutj wěčnému, dle toho, gakž gsme žiwi byli.

Smrt gest sen. Gaká to útěcha! U Boha nenj žádné smrti. U Krista, genž nám život způsobil, gest toliko wzkřjssenj a život, gakž sám prawil. Před očima geho gest smrt toliko sen. Proč se hrozjš, proč se děsjš smrti, milý křesťane? Zdaž to přicházj za těžké dělnjka, položiti se na lůžko odpočinutj po dlauhém a pracném dnu, aby sobě oddechl a opět druhého dne občerstwen a posilněn powstal? Či se děsj skljčený bjdák, když se sklonilo slunce a temnost nočnj ho zwe k pokoji, kdež netoliko zapomjná na břjmě kjjů a strastj, nýbrž i má naděgi k utěssenému se probuzenj, kdež staré wěci pominuly a nowé a lepssj nastanau? Aneb děsj se unawený pautnjk, když posléze po mnohých nesnázjch

[1]) Mogž. 47, 30. [2]) V. Mogž. 31, 16. [3]) II. Král. 7, 12. [4]) I. Kor. 15, 20. [5]) I. Thes 17, 12. 23.

Digitized by Google

a lopotách cesty dogde, noclehu, kdež se občerstwj a sobě odpočine a se shledá s wěrnými a milými swými. Nebog se tedy smrti a nestrachug se, křesťane milý! Smrt gest sen. Proč pláčeš, proč nařjkáš přjliš pro ty, genž na wěčnost se odebrawsse, w hrobjch odpočjwagj? Neumřelik gsau, ale spj. Wečer žiwota gegich se přibljžil. Dlauho, dráhná léta bogowali, pracowali a lopotili se w potu twáři, nynj pak odebrali se na pokog a odpočjwagj — oni spj. A kdoby gim nepřál pokoge? Hle, gak tu odpočjwagj tak tisse, tak mile, tak pokogně, tak libě. — „Blahoslawenj mrtwj, kteřjž w Pánu umjragj. Giž od této chwjle prawj Duch sw., aby odpočinuli od pracj swých“ [1]). O neruš pokoge tohoto nemjrnými slzami a přjlissným nářkem; pokudž gich Pán sám newzkřjsj, pak i ty powstaneš s nimi a opět ge uzřjš w giném lepssjm žiwotě.

Smrt gest sen. Gaké to důtkliwé powzbuzenj! Nebo ne každá smrt gest libý a utěssený sen. O, kdo si sspatně ustlal, zde se newysleče z hřjchu a newzdálj od sebe wássniwá a náružiwá mysslenj: ten buď nemůže dokonce spáti aneb spj nepokogně a tjm méně probudj se utěsseně. A podobně kdo toliko do swěta žiw gsa hřjssným rozkossem se oddal, powinnostj swých zanedbáwal, a w hřjssjch a neprawostech žiwot swůg tráwě, na wěčnost se nepřiprawil; kdo pozemských péčj se nezhostil a dussi swau od přjlissné lásky swětské neodtrhnul: ten sice zemře, ale smrt geho nenj sladký ljbý sen. Geho rozerwaná, swětem tělem pautaná dusse nemá pokoge. Noc sice a temnost obkličuge gi, ona pak nemá pokoge. Čerw hlodá na nj a hlodánj geho gest w hrobuwé temnosti bolestné a citelné. Kdo může tu libě spáti? —

Smrt gest sen; ale toliko u Krista a w řjssi geho. Toliko ti, kteřjž w Kristu zesnuli, odpočjwagj a požjwagj pokoge w hrobě. Ti pak, genž Kristu a wjře geho odcizeni, neprawosti se oddali, tik nemagj pokoge, smrt gegich se nemůže nazýwati snem. Nechť gim stawj swět slawné pomnjky, nechť gim činj nápisy chwalné, nechť dj, že odpočjwagj libě w Pánu: oni nemagj pokoge, kterýž následuge toliko na sprawedliwý a kagjcj žiwot. „Blahoslawenj, kteřjž w Pánu umjragj.“ — Dey tedy, ó Pane, abychom tobě žiwi gsauce, tobě gednau umřeli a w pokogi odpočjwali, spjce sen smrti sprawedliwých.

Když byl wypusstěn zástup, wessel (Pán Ježjš) tam, a ugal gi (děwěčku) za ruku gegj: i wstala děwečka. Tak dokázal opětně Pán Ježjš skutkem, co slowy o sobě twrdil: že totiž gest Pánem nad žiwotem a nad smrtj, že smrt w geho očjch gest toliko sen; on pak, že přissel wzkřjsit swět k nowému a lepssjmu žiwotu. Tedy negsau marná a lichá slowa, když dj: „Gá gsem wzkřjssenj a žiwot. Každý, kdož wěřj we mne, byť také umřel, žiw bude“ [2]). A ginde: „Přicházj hodina, kdežto mrtwj uslyssj hlas Syna Božjho, a kteřjž uslyssj, žiwi budau. I půgdau ti, kteřjž dobré wěci činili, na wzkřjssenj žiwota; ti pak, kteřjž zlé wěci činili, na wzkřjssenj saudu“ [3]). W ústech toho zagisté, genž pauhým slowem mrtwé křjsj, gsau slowa tato prawda a skutečnost.

Ostatně pak nenj i wzkřjssenj toto bez wýznamu. Mát zagisté duchownj smysl.

---

[1]) Zgew. 14, 13. [2]) Jan 11, 25. [3]) Jan 5, 25. 29.

Nebo co Kristus Pán zewnitř na těle lidském konal, gest obraz toho, co u wnitř w dussi člowěčenstwa působil. Zesnulá dcera knjžete ssloly gest zagistě obraz dusse hřjchem Boha a milosti Božj zbawené. Nebo, gak dj sw. Auğustin, gak dusse tělo obžiwuge, podobně i Bůh gest žiwotem dusse, a gak tělo hyne, když se oddělj dusse od něho, rowněž i hyne dusse, ztratj-li Boha [1]). Zegména, gak to wykládá sw. Auğustin, zesnulá mladičká dcera Jairowa, kterážto nedáwno zemřela a gegižto mrtwola posud w domě leží, wyznamenáwá hřjssajka, gemužto hřjch se nestal posud zwykem, aniž pak zlým a pohorssliwým příkladem u wečegnost wessel. Že tak lehce děwečka tato wzkřjssena gest, tjm se wyznamenáwá dle slow sw. Auğustina: že ten, genž hřessj a bez prodlenj pokánj činj, rychle oživne; poněwadž posud w hřjssný zwyk nezabředl, aniž gest posud w hřjssjch pohřben. Nechť tedy lituge hřjchů swých, nechť činj prawé pokánj a rychle oživne na dussi. Wezmi si to k srdci, nezkussený mladjku, gehož překwrácený towaryš na bezcestj neprawosti swedl; a pomni na to, ty nezkussená dcero, genž swedena po neprawé cestě kráčjš a snad gž gsi porussila newinnosti swé. Pokleſnuli-li gste, pokořte se; nezůstali-li gste wěrni předsewzetjm swým, zarděte se w spasitelném studu; ztratili-li gste newinnost srdce swého a milost Božj, litugte toho hořce; přestaupili-li gste zákon Božj, nedbagjce na spasitelná wnuknutj a zle užjwagjce geho darů a milostj: nemeškeyte, bez prodlenj obrakte se k Pánu w kagicnosti a wylegte před njm swé zkormaucené srdce. Neodkládeyte s obrácenjm swým ani okamženj, nečekeyte až přigde hřjch k hřjchu, wy pak upadnete posléze w hrob wssech neprawostj a těžký kámen hřjssaého zwyku obtjžj wás. Ano powstaňte rychle, pokud gste se nabožeństwj nezhostili, pokud gesstě wraucaost, stud a láska k Bohu w srdci wassem se ožywá a pokud žiwě pocikugete ohawnosti a zhaubnosti hřjchu. O nenechte uplynauti drahé tyto doby, pokudž můžete powstati. Pospěsstě rychle k Pánu a proste ho, aby k wám přissel, rcetež s ponjženostj: Pane, dusse má, má gedinká přjtelkyně, můg neydražssj poklad prawě nynj upadla w hřjch, umřela. Ach, smilug se, přigď sám a wlož na ni swau milostiwau ruku a žiwa bude. Takowéto wraucj prosby zagistě neoslyssj milosrdný a laskawý Ježjs, geož osobně sstaupiw s nebes na zemi, tjm ochotněgi wstaupj s milostj swau w srdce lidské. —

Wssak i způsob, kterýmž Pan Ježjs wzkřjsil zesnulau děwečku, má dobrý wýznam; neb tu se ukazuge w obraze způsob, kterýmž hřjssnjk z hřjchů wzkřjssena wywá, a čeho činiti třeba, bychom z hřjchu k žiwotu dusse powstali. Cytége totiž Pán Ježjs zesnulau děwečku wzkřjsiti, wyhnal zástup hučjcj i pissťce. Podobně musj i hřjssajk, zwlásstě w mladických létech, wypuditi ze srdce swého hegno hřjssných žádostj a náklonnostj, pak se musj odlaučiti od bezbožných towaryssů a společnostj a wzdáti se musj swětských radostj a rozkossj, kterážto sice tělu lahodj, dussi pak pohřebnj zpěw prozpěwugj. Pokud se toto neodstranj a newypudj se podnět a bljzká přjležitost k hřjchu: potud nelze pomysliti na prawé pokánj a wzkřjssenj hřjssné dusse k nowému žiwotu. Teprw, když byl wypussťěn zástup, wessel Pán Ježjš k děwečce, a ugal gi za ruku; čjmž dobře wyznamenáwá: že wzkřjssenj hřjssnjka k žiwotu duchownjmu nelze způsobiti bez předcházegicj milosti Božj

[1]) Sermo 44. de Verb. Dom.

a bez ſpolupůſobenj hřiſſnjka. Nebo podobným způſobem Bůh hřiſſnjku wſtáwagjcjmu ruku podáwá, neb raděgi za ruku ho pogjmá, budě a rozmáhage w něm naděgi k dogitj odpuſſtěnj hřichů ſkrze prawé pokánj a ſjle ho w dobrém předſewzetj; což znamenage hřiſſnjk nemá býti neochotným, aby mu ruky zaſe nepodal a ſpaſenj ſwého oprawdu, gak má býti, ſe neugjmal. — Slowa pak, kteráž zwolal Pán Jeżiš: „Talitcha kumi t. g. děwečko, tobě prawjm wſtaň;“ dokazugj doſti zřegmě, że obrácenj hřiſſnjka, geho nawrácenj ſe k żiwotu duchownjmu, geſt předc hlawně účinek předcházegjcj miloſti Bożj. Nebo, gako Kriſtus k děwečce wolal, podobně i na hřiſſnjka wolá kázanjm ſlowa Bożjho a wſſeligakým giným napomjnánjm: „Probuď ſe, genž ſpiš, a wſtaň z mrtwých a oſwjtj tebe Kriſtus“ [1]). Tjmto pak wolánjm půſobj, że člowěk ty wěci k ſrdci připauſtj, kteréž k ſpaſenj ſwému ſlyſſj. Że pak děwečka hned wſtala a chodila, tjm, gak dj ctihodný Beda, ſe ukazuge, że duſſe z hrobu hřichu wzkřiſſená nemá toliko powſtati z ohawnoſti hřichu, nýbrž że má také horliwě a wraucně w dobrých ſkutcjch proſpjwati [2]); nebo w křeſtanſkém obcowánj nechtjti dále pokračowati, geſt zpátkem poſtaupati; ctnoſti nenabýwati geſt gj pozbýwati; neproſpjwati geſt uſtáwati, gak ſw. Leo napſal [3]). Konečně pak kázal Jeżiš, dát gjſti wzkřiſſené děwečce. A práwě tjm wyznačil ſſaſtný ſtaw hřiſſnjka, genž ſe poſud nezatwrdiw a k předeſſlým hřichům ſe nenawrátiw hřichu neuwykl, a tudjž gak mile ſe s Bohem proſtředkem pokánj ſmjřil: ihned k ſtolu Páně ku požjwánj nebeſkého pokrmu, těla Páně, přiſtaupiti může. Zároweň pak dal nám Bożſký Wykupitel tjm rozkazem na porozuměnau: że čaſté požjwánj těla Páně, gakož i ſlowa Bożjho, netoliko geſt znamenjm, że giž hřiſſnjk oprawdu k duchownjmu żiwotu powſtal; nýbrž że geſt to také neodbytnau a untnau wýminkau, aby opět neumřel [4]). Gjdlak zagiſté potřebuge hřiſſnjk powſtalý, aby hřichem zemdlený poſílněn byl. Ty pak, milý křeſtane, kdekoliw gſi, padnuž k nohaum Páně a zwoleg ſe ſtrauſſenoſtj: Pane, polož ruku miloſrdenſtwj ſwého na mne a chopiž ſe ſwým mocným ramenem mé ſlabé wůle, aby duſſe má ozdrawěla a żiwa byla.

Co dále w dneſſnjm ſwatém Ewangelium znamenati ſluſſj a pozornoſti zaſluhuge, geſt i událoſt, kteráž ſe ſběhla na ceſtě, když ſe ubjral Pán Jeżiš do domu knjżete ſſkoly: uzdrawenj totiž żeny, kteráž trpěla krwotok dwanácte let. Zwláſſtě pak geſt to ſtud a wjra, co żenu tuto znamenitau činj. Ubohá, ode wſſech opuſſtěná, zbawená wſſj lidſké pomoci a wſſeho gmění, kteréž na uléčenj ſwé obětowala, utjká k diwotwornému pomocnjku, u něhož gediné pomoci dogiti lze. I přiſtaupila po zadu, a dotkla ſe podolka raucha geho. Że pozadu k Pánu přiſtaupila a raucha geho ſe dotkla, dělo ſe tjm, że ſe ſtyděla předſtaupiti před Pána, genž geſt wzor wſſj čiſtoty. A w prawdě má ſtud něco znamenitého do ſebe. Stud zagiſté geſt něco wyššiho, Bożſkého w ſrdci naſſem, bráně wſſemu, což podlého a nehodného geſt. Ou ſe tudjž ozýwá wſſudy, kdykoliw ſe má něco ſtati, co wyššj naſſj lidſké přirozenoſti a křeſtanſké důſtognoſti geſt na odpor neb aleſpoň ſe gj býti zdá na odpor.

---

[1]) Ežej. 5, 14. [2]) Com. in Marc. [3]) Leo sermo 54. [4]) Haimon.

Digitized by Google

Z toho patrno: odkud pocházj stud. Mák půwod swůg od Boha, genž swůg obraz, znak to nassj wyšssj přirozenosti, nám přistwořil, a protož se cjtj člowěk ode wsseho, co padlého a ohawného gest, nelibě dotknuta a odwracuge se od toho s newolj a nelibostj; w čemž owssem stud se gewj. Tento pak poswátný cit studu nenj člowěku přistwořen, ba twořj wyšssj Božskau částku přirozenosti geho. A k čemu gest dán člowěku stud od Boha? tážeš se, milý křesťane? I to lehce pochopiti. Stud dogista má býti nassjm wůdcem, pak i strážcem a ochráncem newinnosti dusse, zwlásstě w dobách mladické nezkussenosti. W prawdě kdyby mládež ku poznánj toho, co prawého neb neprawého, dobrého neb zlého, počestného neb neslussného gest; wždy se dřjwe tázati musila rodičů neb učitelů, aneb teprw dlauhým přemysslowánjm a draze nabytau zkussenostj ku poznánj toho přigjti musila: zagisté wedlo by se gj zle; zwlásstě w dobách pokussenj, kdež rychlého rozhodnutj třeba. Tuk musj wěděti a znáti bez odkladu, bez hlaubánj a mudrowánj a to gistě a neomylně. A ay tu gj stogj po boku co nerozdjlný průwodčj a učj gi tomu gasně wnitřnjm citem; a byť i sobě nemohla řjci proč? a práwě to neb ono neprawé a neslussné gest, wj to předc gistě a bezpečně. A podobně by se potázaly djtky se zlým, kdyby k uwarowánj a wystřjhánj se zlého teprw musely čekati na zápowěď a wýstrahu rodičů a pěstaunů: w prawdě bylyby nezřjdka a to w neynebezpečněgssjch dobách bez wůdce a strážce. Tuk gim stogj opět stud po boku, bráně báznj a hrůzau wssemu neprawému, co ge láká a gim kyne. Dobře tedy dj sw. Cyprian: „Stydliwost gest oslawau těl, ozdobau mrawů, pramenem čistoty, mjrem domácnosti a hlawau swornosti. Tak nás Pánu schwaluge, s Kristem spoguge wssecky bauře nedowolených žádostj wypuzuge, pokog w nasse tělo uwáděgjc; sama blažena, oblažuge wssecky, u nichž přebýwati sobě oblibuge“ [1]. „Newjm, dokládá sw. Bernard, zdaž se čeho nalezá, co by mrawům lidským wětssj ozdoby udjlelo, než stydliwost. Gaktě to krásná a stkwaucj se perla w žiwotě i w obličegi mladjkowě. Co nenáwidj wjce wsseliké urážliwé řeči a každé rozpustilosti, než gak to činj ruměnec stydliwosti? Onak ge sestrau zdrželiwosti, znamenjm holubičj upřjmnosti, pečetj newinnosti, wždy hořjcjm plamenem gemné citliwé dusse. Nic hanebného, nic urážliwého neosmělj se wedrati do nj, cožby nebylo w brzku opět z nj wywrženo. Onak přemáhá, co zlého gest, chránj půwodnj čistotu, gest neystkwělegssj oslawau swědomj, strážce dobrého gména, okrasa žiwota, sjdlo ctnosti a koruna počestnosti“ [2]. A protož waž si, milý křesťane, hlasu poswátného studu; onk zagisté připomjná tobě twau wyšssj důstognost: že gsi obraz Božj a chrám Ducha swatého, a tudjž ssetř také hlasu geho; on zagisté bránj, aby wzduch gedowatý neporussil dusse twé a chránj gi od wsseho, co podlého, neprawého a hřjssného gest. Aby wssak powždy hlas tento gasně a žiwě k tobě mluwil a tobě se ozýwal: slyš ho se wssj pilnostj. Zprwu ležj stud w člowěku co wloha; tato wssak se musj rozwinauti a wycwičiti. Giž maličké a nedospělé děcko musj gisté wěci co ohyzdné w osskliwosti mjti; pak w dalssjm pokroku musjk gisté údy těla, co nástroge sseredných wěcj, zakrýwati a zakryté chowati. Odtud pak se pokročj dále a djtě přiwádj se wjc a wjc

[1]) Lib. de discipl. et bono pudicit. [2]) Octo lect. spiritual. p. 4.

k wědomj lidské důstognosti a wzneſſenosti a čim wjce geſt ſi gj wědomo, tjm určitěgſſj a živěgſſj geſt cit geho ſtudu při wſſem, což podlého a ohawneho geſt. Když pak ſe pacholjk ſtane mládencem a děwečta pannau, mák i cit ſtydliwosti neywjce chowán, ſſetkjn a pěſtěn býti. Nikdy zagiſté ſe neruſſj a nehubj poſwátný ſtud ſnaze a dřjwe, gako prawé w té dobe, kde ho neywjce oſſetřowati třeba. — Kdož tedy poſwatného ſtudu nepěſtj, zbawuge duſſi ſwau mocneho proſtředku ctnosti; rodiče pak a wychowatele, genž nečinj djtky ſwé pozornu na rozdjl mezi tjm, co ſluſſneho a ohawneho geſt, tik owſſem činj ge netečnými ke cti a hanbě, ke ſſlechetným a ohawnym wěcem. Wychowawati djtky bez ſtudu, geſt tolik, co we zkazu gich wrhati. Nerciž žadný: Děti gſau děti, nemagj z toho rozumu, aniž ſe pro to neb ono horſſiti budau. Tok prawě zle. Tak přiwykagj hanebnoſtem, aniž ſe ſtydj, poznáwagjce ohawnoſt gegich, anobrž gimi ſe wychlaubagj. — Zwlaſſtě pak důležita geſt ſtydliwoſt u pohlawj ženſkeho. Panna zagiſte neſmj ſe dlauho rozmyſſleti, co ſluſſneho a neſluſſneho geſt; ouak ſe neřjdj dlauhym přemyſſlowanjm a uwažowanjm, nýbrž wjce živym a čiſtym citem. Ge-li ho zbawena a nemá-li wjce ſtudu w tele: geſt po nj weta a po wſſj počeſtnoſti a newinnoſti gegj. A protož dobře ſe nazywá powržená oſoba neſtydatau, gakož i neſtydata geſt wſſjm prá, wem zawržena.

Mat ſe to pak ſe ſtudem podobně gako ſe ſwědomjm. Neb traty ſe rownéž gako ſwědomj zponenáhla a toliko powlownė, až pak člověk doſpěge tak daleko, že mu zbýwá toliko temná wzpomjnka na předeſſly ſtud a ze nemuže ani pochopiti ſtaw ſwe předeſſlé ſtydliwoſti. Podobně nedá ſe i ztracena ſtydliwoſt na zpět zwolati. Geſtik to rág ſrdce newinného, genž gednau ztracený wjce ſe newracj. Gako když hauſenky kwět ztrávj aneb mráz ho ſpalj, byl i ſtrom ſe zelenal, předc newykwěte wjce: podobně i ztracený ſtud nedá ſe wjce nabyti. Kdož tedy tento drahý poklad, totiž čiſtau a ſtydliwau duſſi máš, měg na ni pozor a pilně ſe warug abys Ducha ſw. ani w tom neymenſſjm nezarmucowal a ničehož, ani toho neymenſſjho, nečinil, coby poſwátné ſtydliwoſti na odpor bylo. Owſſemk počátkowé neſtydatoſti zdagj ſe býti nepatrnj; a wſſak gſau welmi důležitj, wedauce k ſmutnému konci. Na počátku tedy wzdorug neſtydatoſti a ſſetř pilně hlaſu ſtudu poſwatného, pokud w nepokalené ſſle přebýwá w ſrdci twém: — prwnj zagiſté čin proti ſtudu wede k dalſſjm činům, pak ſe wážj wjce a wjce, páſſj ſe i hrubé wyſtupky, konečně pak i ohawnoſti bez ſtudu. Zachowáš-li ſtydliwoſt w úplné ſſle: pak budeš mjti we wſſech pokuſſenjch žiwota ſnadnau práci; neb ſtud tě bude mocně podporowati. Ztratjš-li pak tento, gak ſwjtěžiš? — Ach, ztrnule audy nehodj ſe wjce k bogi! Bez ſtudu lehce kleſneš!

Gak welicj milownjci ſtudu a čiſtoty prwnj křeſtané byli, wykládá ſwatý otec Juſtin w obraně ſwé, kterauž cyſaři Antonjnowi podal. „My kreſtané,“ dj ſwatý Juſtin, „prwé nez gſme wjru přigali, byli gſme wſſelikým rozpuſtilоſtem oddani: nynj pak milugeme toliko čiſtotu, nebo wjra naſſe zapowjda nam netoliko ſkutky neciſté, ale i ſlowa, i myſſlenj. To učenj wiry ma mezi nami tak dobrý aučinek, žebych tobě, ó cyſaři, mohl ukazat oſoby obogjho pohlawj we wſſech ſtawjch, kteréž giž wjce, nez ſſedeſát let, magj, a geſſtě čiſtoty ſwé neporuſſily.“ — Swatý Bernardjn Seaneſký ſtkwěl ſe wſſemi ctnoſtmi, zwlaſſť pak ſwau čiſtotau, kteraužnepo-

Digitized by Google

skwrněnau až do smrti ostřjhal. Promluwil-li u přjtomnosti geho někdo něgaké ohyzdné slowo, celý se u twáři zarděl. I roznesla se o čistotě geho tak slawná powěst, že mluwili-li spolutowaryssi geho něco nestaudného, a Bernardjna z daleka přicházegjcjho spatřili, ihned se k umlknutj wespolek nabjzeli, prawjce: „Mlčte, Bernardjn přicházj.“ Gak stydliwé a newinné pachole byl swatý Stanislaw Kostka, lze poznati z toho, že kdykoliw uslyssel nectné a nepočestné slowo, tak čistota geho raněna byla, že do mdloby upadl. Proto znamenal-li někdy otec geho, že někdo z spolustolugjcjch něco neslussného prohodil, hned ho k mlčenj nabjzel, řka: „Nechte té řeči, aby snad Stanisláwek můg zase na zemi nepadl“ [1]).

Owssemť wedlé prawého studu gest také neprawý a newčasný stud. W prawém studu ozýwá se takřka hlas Božj w člowěku, stawě se na odpor wssemu, což nehodného a podlého gest; w neprawém studu ozýwá se sobectwj a samoláska proti tomu, což gest prawého a slussného. Tak na přjklad z neprawého studu mnohý se hanbj za sprostý oděw; aneb stydj se za práci, mage se za wznesseného, poněwadž gest sám marný; giný pak se stydj, bjdu swau wyprawiti, gsa hrdý; mnohý mladjk se hanbj starssjch a maudřegssjch se otázati a s nimi radu bráti, poněwadž se má sám za dosti maudrého a nechce wyznati newědomost swau; opět giný se stydj zpowjdati se, gsa wysokomyslný a nechtěge na sebe žalowati. — Podobně gest neprawý stud ten, kdež nepřemáháme ostýchawosti a z ohledů lidských mlčjme tu, kde mluwiti káže wyšssj powinnost. Na přjklad, když wáháme někomu chyby geho powědjti, aneb když pro newoli lidskau neprawost giných trpjme. Dobře dj w tomto ohledu swatý Řehoř: „Gakož ge we zlém stydliwost chwalná, rowněž ge w dobrém hany hodná. Nebok gest to maudrost, za zlé se rdjti; bláznowstwj pak styděti se za dobré. Kdo se za zlé, co páchal, stydj, dogde swobody žiwota; kdo se ale zardjwá, dobré konati, wypadáwá ze stawu sprawedlnosti, a béře se k odsauzenj; gakž Spasitel prawj: Kdožby se za mne styděl a za mé řeči, za tohoť se Syn člowěka styděti bude, když přigde w sláwě swé, a Otce swého, i swatých angelů“ [2]). — A gak se rozmohl takowý neprawý stud! — Práwě tak, gak se rozmohla newědomost a sobectwj. Bože můg, za nábožnost a bohoslužbu se mnohý stydj: a ohawných hřjchů páchati se nehanbj! — A protož dey nám, Pane, zmužilost, abychom se nedali neprawým studem uchwátiti, uč nás hanbiti se toho, což neprawého a ohawného gest, byť i celý swět si z toho ničeho nečinil.

Co dále na ženě krwotokem sklíčené znamenati slussj, gest gegj pewná wjra a pokorná důwěra, kterauž skládala w Ježjsse. Nebo řekla sama w sobě: Dotknu-li se gen raucha geho, uzdrawena budu. O, krásné to slowo, welebná to myssléuka této nesslastné ženy! — Gak pewnau a welikau wjru gewj! Jairus wěřil, že Pán může dceru geho uzdrawiti, kdyby toliko wessel do domu geho a wložil ruku na ni; žena pak tato se domnjwá, že může pauhým dotknutjm raucha Páně uzdrawena býti, aniž pak Ježjš má potřebj co řjci neb činiti; a negen se toho domnjwá; nýbrž wěřj tomu také gistě a pewně. Nedj: „snad budu zdráwa;“ nýbrž

[1]) Macana Wýbor str. 46, 47. [2]) Hom. 10. sup. Ezech.

dj: „Gistě uzdrawena budu;“ magic za to: že w Kristu plnost Božské moci přebýwá a geg prouká, tak že kdo s nim we spogenj wchází, i dotknutjm raucha geho pomoci a uléčenj dochází. Tak poznáwá často mnohá zbožná sprostná dusse, čeho mnohý mudrák ani nechápe, ani netussj! W prawdě, co Bůh před maudrými tohoto swěta skrýwá: tok zgewuge často malickým a sprostným. — Pewná wjra a daufanliwá důwěra sklučené ženy této nemohla zůstati bez odměny. Ježjš pak obrátiw se, a uzřew gi, řekl: Daufey, dcero, wjra twá tě uzdrawila. Utěssená to slowa Božského Wykupitele! O, gak dobrý a laskawý gest Pán Ježjš těm, genž gsau prawého a upřjmného srdce! Promluwiw slowa ta, netoliko gi ubezpečil o skutečnosti a stálosti nabytého uzdrawenj; nýbrž pochwálil také wjru gegi a powýssil gi před lidem, před njmžto prwé tak snjžena byla, a udělil gi pokoge srdce, aby, gak twrdj sw. Jan Zlatoústý, wssickni poznali, že očisstěna gest také od hřjchů swých. A w skutku, gak wyprawuge powěst, stala se žena tato od této chwjle prawau ctitelkynj a přjtelkynj Kristowau, kteráž w neobmezené oddanosti srdce geg wssudy a ustawičně následowala, kamkoli se bral a pokud na swětě messkal. Onak prý to byla ta Weronika, genž ho doprowázela na horu Kalwárii, když se bral k smrti, a genž swé potnj raucho k setkenj krwe laskawě mu podala, za kteraužto službu lásky známku swaté twáře Páně prý za odměnu obdržela.

Co Pán Ježjš důwěřugicj se w něho ženě utěssenými slowy laskawě přikknul, totiž ztracené zdrawj, toho i hned skutečně dosáhla. Nezůstalak slowa Páně bez účinku; neb gak dokládá sw. Ewangelista: Uzdrawěla žena té hodiny. Tok odměna pewné wjry a důwěry gegj. Neb co uzdrawilo wlastně ženu tuto? Snad pauhé raucho Páně a pauhé zewněgssj dotknutj se geho? Nikoliw. Pán Ježjš dj: „Wjra twá tě uzdrawila.“ Owssemk daufala od dotknutj se raucha Ježjssowa zdrawj nabyti ne pak od pauhého dotknutj, nýbrž od dotknutj se Páně u wjře a důwěře pewné. Dotknutj toto bylo tedy tolik wýgew pewné a žiwé wjry a důwěry gegj a takka prostředek, genž spogowal důwěrné a prosicj srdce gegj s mocj a milostj Kristowau. Uzdrawenj pak gegi nenj způsobeno toliko pauhým dotknutjm se raucha, nýbrž způsobeno gest wssemohaucnosti Božj a wěrau gegi; neb důwěra, kteráž se w dotknutj tomto progewila, učinila gi hodnau a účastnau uzdrawenj. A tak se to má aj posud, když Bůh prostředkem těl a ostatků swatých a wywolených swých podiwné wěci u wěřicjch a zbožných dussj působj. Negsau to ani swatj sami, ani těla a ostatky gegich, aniž pauhé dotýkánj se gich, genž diwy tyto působj, což toliko wssemohaucnost může; nýbrž gest to wssemocný Bůh, Pán nebes i země, genž tuto působj a prostředkem těchto wěcj diwy koná: djlem k oslawenj swých swatých a wywolených, djlem za odměnu lásky a uctiwosti, kteranž wěřicj k swatým magi, čimž pak konečně sám Pán Bůh ctěn a oslawen bývá, protože gest původcem gegich swatosti; djlem pak z ginýchž příčin, kteréž nám kratkozrakým wždy udati nelze. — Že pak skutečně při ostatcjch swatých a wywolených Páně mnohé a welikě zázraky se ne zřjdka děly, tomu naswědčuge pjsmo swaté i cjrkewnj historie. A kdožby toho chtěl upjrati? Kdož by chtěl Bohu předpisowati, kterými cestami a gakými prostředky má zgewiti moc, lásku a dobrotiwost swau? Či snad nenj Pánem nebes i země? Negsau wssickni tworowé k službě geho? Nemůž

tedy on použjti ostatků těl swatých, kteráž byla za živa nástrogem tak mnohých dobročinných skutků, aby i po smrti byla prostředkem, kterýmžby Bůh prokazoval dobrodinj wěrným swým?

Již we starém zákoně zaznamenal maudrý Sirach o těle proroka Elisea: „Aniž ho které slowo přemohlo, a mrtwé tělo geho prorokowalo. Za života swého činil zázraky, a při smrti diwné wěci působil“ [1]). Což nám oswědčuge čtwrtá kniha králowská, kdež takto čteme: „Někteří pochowáwagice člowěka uzkeli lotříky, i wrhli tělo mrtwé do hrobu Eliseowa, kteréž když se dotekło kosti Eliseowých, ožil člowěk a wstal na nohy swé“ [2]). Tatéž čtwrtá kniha králowská wyprawuge gesstě ginau zázračnau událost téhož způsobu. Plášstěm Eliássowým, kterýž byl spadl, an Eliáš u wichru wzat gest do nebe, udeřil Elisens wody jordánské, aby se rozdělily; nebot totéž učinil Eliáš, an se obrał k oslawenj swému, a oba přessli suchan nohau prostředkem wod rozdělených. Když ale udeřil Elisens tjmto plášstěm wody, aby se domů nawrátil; nezastawil se řeky praud, a nerozdělila se gegj woda. I zwolal tedy Elisens důwěrným hlasem, řka: „Kdež gest Hospodin, Bůh Eliássůw také nynj?“ I udeřil po druhé wody: a rozdělily se sem i tam, i přessel Elisens. Widance pak to synowé proročtj, kteříž byli w Jerichu, slogice naproti, a kteříž byli očitj swědkowé téhož zázraku, řekli: „Odpočinul duch Eliássůw nad Eliseem!“ a přistaupiwsse k němu poklonili se až k zemi [3]). Co se dělo w starém zákoně, negeden toho příklad nacházjme i w zákoně nowém. — Prwnj důkaz poskytuge žena w dnessnjm swatém Ewangelinm. Podobně se čte we skutcjch apoštolských, že, když swatý Petr před rozegitim se swatých apoštolůw bydlel w Jerusalémě, wynásseli nemocné, a kladli ge na ložich a na nosidlách wně, aby, když by ssel Petr, aspoň stin geho zastjnil někoho z nich: a kteříž koli zastjněni gsau, pozdrawili se, ak gakaukoliwěk nemocj sličeni byli [4]). Když swatý Pawel w Efesu kázal Ewangelium, welikě diwy činil Bůh skrze ruce geho, tak že také na nemocné nossiwali od geho těla pomj roucha a pásky: i odstupowaly od nich nemoci a duchowé zlj wycházeli [5]). Wyprawuge se též, že při nalezenj swatého kříže žena, nezhogitelným neduhem sličená, gak mile położena byla na to dřewo, na němž umřel Spasitel swěta, w okamženj ztraceného nalezla zdrawj. W Uzale, městě afrických, kamž byly přinesseny ostatky swatého Štěpána prwomučennjka, staly se podobně mnohé diwy a zázraky. Stůg tuto aspoň geden. Umřelo nemluwňátko, kteréž nedosslo swatého křtu. Welmi zarmaucená matka, že gi beze křtu umřelo djtě, utekła se k ostatkům swatého Štěpána, prossic plna důwěrnosti, aby wssemohaucj Bůh na přimluwu téhož mučennjka swého oživil gegi djtě, aby mohlo dogjti swatého křtu. Wyslyssel Bůh pro zásluhy swatého Štěpána důwěrnau modlitbu zarmaucené matky: i procitlo djtě mrtwé ze sna, bylo pokřtěno i bikmowáno, a podána mu gest welebná swátosť. Swátostmi posilněno gsauc, skonalo, a matka położila ge do hrobu tak klidně, tak pokogně, gakoby ge kladla do kljna swatému Štěpánu. — Gakož ale ginde ukázal Bůh swau moc a sláwu u ostatkůw swatých, ukázal gi také w nassi milé wlasti. Kdož newj, gaké diwy se dály na hrobu swatého Wáclawa již za

[1]) 48, 14. 15. [2]) 13, 21. [3]) 4, 14. 15. [4]) Sk. ap. 5, 12. atd. [5]) L. c. 19, 11. 12.

prwnjch wěků geho mučennické smrti, a gakými diwy oslawil neporussený gazyk swatého Jana Nepomuckého? — Owssemť, prawý křesťan nezakládá wjru swau w Boha a poctu swatých na zázracjch těchto. Wjra geho zagisté a pocta swatých spočjwá na wyšssjch důwodech; wssak ale nepopjrá gich wssetečně a opowážliwě; dobře wěda, že i nynj ruka Božj nenj zkrácena, kteráž prostředkem ostatků swatých může i po dnes diwy působiti, když toho požaduge spasenj wěřjcjch, a když to geho welemaudrým radám přiměřeno gest. A protož maudrý křesťan, přeswědčiw se o skutečnosti těchto diwů, přigjmá ge ochotně gakož skutky moci a lásky Božj ku swědectwj a k ztwrzenj wjry Páně, k oslawenj swatých a powzbuzenj ke ctnému a bohumilému žiwotu; we wssem ale welebj Boha, Otce nebeského, gemuž s Synem a s Duchem swatým budiž čest, sláwa a djkůčiněnj po wssecky wěky wěkůw. —

Modlitba cjrkewnj.

Odpusť, prosjme Pane, prowiněnj lidu swému: abychom od swazků hřjchů, kterýchž gsme se z mdloby swé lidské dopustili, dobrotiwostj twau oswobozeni byli. Skrze Krista Pána nasseho. Amen [1]).

Neděle dwadcátá čtwrtá a poslednj po swatém Duchu.

Ewangelium sw. Matausse 24, w. 15—35.

a onoho času řekl Pán Ježjš učennjkům swým: Když uzřjte ohawnost zpusstěnj, která gest předpowědjna od Daniele proroka, ana stogj na mjstě swatém: (kdo čte, rozuměg!) tehdáž ti, kteřjž gsau w Judstwu, nechť utekau na hory; a kdo (gest) na střesse, nesstupug, aby něco wzal z domu swého; a kdo na poli, newracug se zase, aby wzal sukni swau. Běda pak těhotným a těm, kteréž kogj w těch dnech. Modlete se pak, aby utjkánj wasse nebylo w zimě anebo w sobotu. Nebo bude tehdáž saužení weliké, gakéhož nebylo od počátku swěta až dosawad, aniž bude. A kdyby nebyli ukráceni dnowé ti, nebyloby spaseno žádné tělo: ale pro wywolené ukráceni budau dnowé ti. Tehdy řekne-li wám kdo: „Ay, tutok gest

[1]) Poznamenánj. Ge-li po swatém Duchu wjce neděl než čtyřiadwadcet, béře se pro nedostáwagjcj se neděle po neděli 23té tolik Ewangelij z poslednjch nedělj po třech králjch, kolik se gich po sw. Duchu nedostáwá; tak sice, že ge-li 25 neděl, wezme se Ewangelium neděle ssesté po zgewenj Páně; ge-li 26, wezme se Ewangelium neděle páté a ssesté; ge-li pak 27 neděl, wezme se Ewangelium neděle čtwrté, páté a ssesté; ge-li konečně 28 neděl, wezme se Ewangelium neděle třetj, čtwrté, páté a ssesté po zgewenj Páně, tak aby Ewangelium „O ohawnosti“ na poslednj neděli přisslo.

Digitized by Google

Kristus, aneb tamto," newěřte. Nebo powstanau falessnj kristowé a falessnj proroci, a činiti budau znamenj weliká a zázraky, tak, žeby w blud uwedeni byli (kdyby možné bylo) také wywolenj. Ay, předpowěděl gsem wám. Protož řeknau-li wám: „Ay, na paussti gest," newycházegte; „ay w skreyssjch (gest)," newěřte. Nebo gako blesk wycházj od wýchodu slunce, a ukazuge se až na západ: také bude i přjchod Syna člowěka. Kdežkoli bude tělo, tuk se shromáždj i orlowé. Hned pak po sauženj těch dnů slunce se zatmj, a měsjc nedá swětla swého, a hwězdy budau padati s nebe, a moci nebeské budau se pohybowati. A tehdyť se ukáže znamenj Syna člowěka na nebi, a tehdyť budau kwjliti wssecka pokolenj země, a uzřj Syna člowěka, přicházegjcjho w oblacjch nebeských s mocj mnohau a welebnostj. A possle angely swé s traubami a s hlasem welikým a shromáždj wywolené geho ode čtyř wětrů, od wrchů nebes až do končin gegich. Od stromu pak fjkowého naučte se podobenstwj: když giž ratolest geho odmladne, a listj se pučj, wjte, že bljzko gest léto. Tak i wy, když uzřjte wssecky tyto wěci, wězte, že bljzko gest we dweřjch. Amen, prawjm wám, že nepomine pokolenj toto, až se tyto wssecky wěci stanau. Nebe a země pominau: ale slowa má nepominau.

Wýklad.

Dnessnj swaté Ewangelium obsahuge částku delssj řeči, kterauž mluwil Pán Ježjš k učennjkům swým, když wyssed naposledy z chrámu wstaupil na horu Oliwetskau, a messkage tuto gim odpowjdal na otázku, kterauž mu předložili tážjce se: Kdy bude Jerusalém ztroskotán, a které znamenj bude přjchodu geho a skonánj swěta? což wstupuge Pán Ježjš nahoru gim napowěděl[1]). Wssak neřekl gim určitě čas, kdy se to stane, nýbrž předpowěděl gim napřed wzdáleněgssj znamenj, kteráž předcházeti budau zkázu Jerusaléma, gakož bauře způsobené falessnými messiássi, wálky národů, mor, hlad, zemětřesenj, gakož i kruté pronásledowánj učennjků a wěřjcjch geho a wůbec truchliwé, smutné časy; k tomu pak doložil, že toho času Ewangelium o králowstwj geho po wssem swětě bude kázáno. Toto wyprawiw, udáwá pak bližssj znamenj zkázy Jerusaléma; totiž oblehnutj města Titem a zpusstěnj chrámu a napomjná wěrné swé k rychlému útěku; gak pjsse sw. Ewangelista: Když uzřjte ohawnost zpusstěnj, kteráž gest předpowědjna od Daniele proroka, ana stogj na mjstě swatém: (kdo čte, rozuměg!) tehdáž ti, kteřjž gsau w Judstwu, nechť utekau na hory. Co se tohoto zpusstěnj (ohawnosti) dotýče, psal gest prorok Daniel o té wěci následowně: „Zabit bude Kristus: a nebude lid geho, kterýž ho zapře. A město i swatyni rozmece lid s wéwodau, kterýž přigde: a konec geho pohubenj, a po konci boge zpusstěnj ... a bude w chrámě ohawnost zpusstěnj: a až

[1]) Wiz wýklad na neděli prwnj adwentnj djl I. str. 11. atd.

do skonánj a konce trwati bude zpusstěnj“ [1]). Patrno tedy, že „ohawnostj zpusstěnj“ mjnj tu Kristus Pán obleženj města od wogsk nepřátelských, gakož i poskwrněnj chrámu od lidj bezbožných a baukliwých. Chtěl tedy Pán Ježjš řjci učennjkům swým: Když uzřjte wogska, ana na Jerusalém táhnau, aby oblehla město, a tudjž porozumjte, že se tehdy začjná ohawnost zpusstěnj, kterauž předpowěděl před wěky Daniel prorok, a kteráž se pak djti bude w chrámě a w swatyni: pak můžete býti ubezpečeni, že swrchowaný gest čas, abyste rychlým útěkem do hor žiwot zachowali. Že pak Mistr nebeský zřegmě dj: „Kdo čte, rozuměg!“ tjm chce dáti na srozuměnau, že wýrok tento důležité wěci obsahuge; aby tudjž geg negen zběžně nečtli, nýbrž také smysl a rozum geho si k srdci brali; a znamenagjce, že by se plniti počalo, na rychlý autěk se dali. K čemuž pak obssjrněgi wzbuzuge, řka dále: Kdo gest na střesse, nesstupug, aby něco wzal z domu swého; a kdo na poli, newracug se, aby wzal sukni swau. Známo gest, že střechy Židů, gakož i wůbec we wýchodnjch kraginách, gsau byly ploché tak že lze bylo po nich choditi a na nich gjsti a spáti, s nich pak wedly stupně na ulici; rowněž také mohlo se přelézti přes zábradlj se střechy na střechu sausednjho domu, a tak se mohlo po těchto plochých střechách přes celau třjdu neb řadu domů až ke konci města bez překážky běžeti, pak po schodech s hůry na ulici wedaucjch dolů a tudy z města se dostati. Též i známo, že lidé bljž města při práci messkagjcj lehčegi odjwáni býwagj, gmenowitě Židé we wýchodnjch teplých kraginách toliko spodnjm rauchem se spokogiti mohli; než ale wydáwagjce se na dalssj cestu brali lepssj raucha i plássť, t. g. swrchnj sukni a wůbec lépe se zaopatřiti musili. Smysl tedy nadřečených slow Páně gest ten: Widauce znamenj tato neprodléweyte, ale rychle, bez odkladu se na autěk deyte; aniž mněte, že možno wám messkati a prodléwati; a tudjž ti, kteřjž práwě na střesse gsau, ať nemařj času sstupowánjm do domu, nýbrž ať rychle přes střechy z města wen utjkagj; ti pak, genž gsau na poli za městem, ať se newracj, aby se lépe opatřili aneb něco pozůstalého s sebau brali; nýbrž kdo w Jerusalémě gest, utjkey bez prodlenj wen, a kdo za městem gest, neměg se za bezpečna, pokudžby hor nedostjhl; neb rychle nastanau dnowé nebezpečenstwj. Aby pak ge tjm pozorněgssj na nastáwagjcj toto nebezpečenstwj a na potřebu rychlého útěku učinil, doložil: Běda pak těhotným a těm, kteréž kogj w těch dnech, gessto těhotným pro těžký žiwot, a kogjcjm pro djtě, kteréž choditi nemůže, těžké utjkánj bude; nebo ginj gsau-li něčjm obtjženi, mohau břjmě s sebe swrci, aby utjkati mohli; těhotné pak a kogjcj přirozeného břemena pozbyti nemohau. Mage pak zachowánj gegich na péči wzbuzuge dále: Modlete se pak, aby utjkánj wasse nebylo w zimě aneb w sobotu. W zimě totiž, kteráž w Palestjně trwá w prosinci a w lednu, a kdežto gest netoliko sychrawo ale také cesty častými prsskami gsau kluzké, blatné a neschůdné, zwlásstě pak w horách; byloby utjkánj těžké, nebezpečné a s mnohými obtjžnostmi spogeno; w sobotu pak, kterýžto den byl dnem swátečnjm u Židů, nesměli gsau Židé dle ustanowenj starssjch dále než dwa tisjce kročegů aneb asi půl hodiny

[1]) Dan. 9, 26, 27.

cesty se wzdáliti, což z počátku i křesťané zachowáwali, a tudíž obáwati se bylo, že by raděgi zhynuli, než aby proti tomuto ustanowenj gednali. — Aby pak Pán Ježíš dowodil, proč by tak spěšně utjkati měli, a aby ge tjm dátklwěgi k rychlému útěku přiměl, doložil: Nebo bude tehdáž sauženj welikě, gakéhož nebylo od počátku swěta, až dosawad, aniž bude. A kdyby nebyli ukráceni dnowé ti, t. g. kdyby nebyl čas toho obleženj ukrácen a město zwlášstnjm řjzenjm Božjm by nebylo spjsse dobyto, tak žeby nepřátelé po zbitj Židů w Jerusalémě neměli přjčiny, Židy w Judstwu a ginde po wssem swětě rozptýlené hubiti, nebyloby spaseno žádné tělo, t. g. wssichni Židé by zhynauti musili od meče neb morem stráweni: ale pro wywolené ukráceni budau dnowé ti. Wywolenými mjnj tu Kristus Pán djlem křesťany, genž z Jerusaléma za času oblehnutj utéci buď nemohli n.b nechtěli a tudíž s Židy smjssenj a od Římanů gako sekta židowská powažowáni stegný osud s nimi sdjleli; djlem také mjnj se tu Židé, genž pak poznawsse w tom prst a metlu Božj, po obleženj ke Kristu se přiznali, aneb kteříž pozděgi po té válce na wjru Kristowu obráceni gsau. Nebo, ač mnozj Židé na wjru křesťanskau neobrácenj tau válkau zahynuli, mnozj wssak předc na živě zůstali, a prawdu wjry Kristowy poznali. — Kdyby pak byla ta válka déle trwala, byliby i ti w newěře své zbiti, a tak by žádný z nich spasen nebyl pro přjčinu napowědenau. Aby tedy uwětili a spaseni byli, Pán Bůh ty strastné dny ukrátil. Wyprawiw náramnau strast Židů za obleženj Jerusaléma, sceluge Pán řeč swau tuto posledněgssj s předněgssj řka: Tehdy, to gest, w těch strastech a nešestech nesnesitelných, gegichžto čas pro zachowánj wywolených ukrácen bude, a když wy podlé znamenj ode mne daného z Judstwa utjkati budete: čjm bude wětssj bjda, tjm wjce zatanjž lidé po Wykupiteli a Messiášsi a tjm spjsse a raděgi uwěřj a budau za to mjti, že giž musj wyswobozenj lidu přigjti; wy pak nedeyte se swoditi takowými klamnými naděgemi, abyste od útěku ustali, aneb snad dokonce se k takowým messiášsům přidali; a protož, řekne-li wám kdo: „Ay, tutok gest Kristus aneb tamto,“ newěřte. Nebo powstanau falessnj kristowé a falessnj prorocy, a činiti budau znamenj welikáa zázraky, tak žeby w blud uwedeni byli (kdyby možné bylo) také wywolenj.“ Raschwál předpowjdá Pán Ježíš učennjkům swým toto, aby ge uchránil od swedenj, gessto widauce znamenj tato, lehce by se mohli dáti oklamati. Co se pak diwů těchto týče, kterěž měli tito falessnj proroci činiti, rozumj se samo sebau: že to prawé diwy a zázraky býti nemohly; poněwadž diw a zázrak wsselikau stwořenau moc přewyssuge a samau toliko Božj mocj učiněn býti může; Bůh pak nemůže swědkem býti křiwdy a klamu. Byly to tedy wjce keykly a podwody, kterýmižto lid lehkowěrný klamati a gimižto tak chytře a lstiwě se twářiti uměli, žeby gimi mohli i wywolenj, t. g. wěřjcj křesťané, podwedeni býti, kdyby možné bylo; kdyby totiž wýstrahy od Pána dané neměli, a kdyby gich Bůh sám nechránil pomocj a milostj swau. A protož dokládá Pán Ježíš: „Ay, předpowěděl gsem wám;“ gakoby řekl: Poněwadž giž o tom wjte, nebo gsem wám předpowěděl, nedeyte se těmi diwy a znamenjmi swésti a w blud uwésti. „A protož řeknau-li wám: „Ay na-

pausſti geſt,“ newycházeyte; „ay w ſkrýſſjch (geſt),“ newěřte.“ Geſſto totiž ti podwodnj kriſtowé weřegně w měſtě ſe s lidem ſcházeti a ho namlauwati neſměli pro poſádku a ſtráž řjmſkau, táhli za ſebau lid na pauſſt a do ſkrýſſj, gak w ſkutku o několikerých Joſef Flawius zpráwu dáwá. Kriſtus tedy ſwé wyſtřjhal, aby ſlyſſjce: že Kriſtus přiſſel a na pauſſti neb w ſkreyſſjch geſt, nedomnjwali ſe, žeby to on ſám prawý Kriſtus byl, přiſſed, gak ſe mnozj z Židů domnjwali, zde na zemi čaſně kralowat; a protož byl i ſnad newěřili, žeby prawý Kriſtus byl na pauſſti, aby předc newycházeli na podwodného meſſiáſſe ſe djwat; geſſto by tjm mdlegſſj u wjře mohli zhorſſiti, genž by ſi myſliti mohli, že ti pochybugj o prawém Kriſtu, w něhož uwěřili. K čemuž, aby ge tjm ſpjſſe pohnul a gich o prawém přjſſtj ſwém poučil, dále wykládá rozdjl mezi přjſſtjm ſwým a onjm faleſſných proroků, řka: Gako bleſk wycházj od wýchodu ſlunce, a ukazuge ſe až na západ: takť bude i přjchod Syna člowěka. Gakoby řekl: Až gá přigdu, nebudu ſe ſkrýwati na pauſſti, aniž budu w ſkreyſſjch podtagj radu mjti; nýbrž zgewný bude přjchod můg, tak, že budu moci ode wſſech widjn a znamenán býti, práwě tak, gako znamenán býti může gaſný bleſk ſlunce, genž od wýchodu až k západu ſwjtj. Nazýwá tuto Pán Ježjš zkázu Jeruſaléma přjchodem ſwým, kdež totiž nepřigde ſpaſit a wyſwobodit národu židowſkého, nýbrž treſtat geho zatwrzeloſti a newěry, proſtředkem totiž řjmſkých wogſk, načež w ſkutku narážj, řka: Kdežkoli bude tělo, tuť ſe ſhromáždj i orlowé. Ku porozuměnj tomuto pořekadlu, kteréhož giž Job užjwal, ſluſſj znamenati, že drawci, gmenowitě káňata, kteráž ke třjdě orlů patřj, že ſe žiwj mrchami padlými, kteréžto oblétagj a ſžjragj. Kriſtus Pán přirownáwá tuto poruſſený národ židowſký w poſlednj době geho tělu hynaucjmu, kteréž obklopj wogſka nepřátelſká, gako káňata mrchu, a ge konečně wyhladj. — Co Kriſtus Pán tuto o zkáze Jeruſaléma předpowěděl, wyplnilo ſe doſlowně aſi čtyřidcet let potom. Na ſwědectwj ſtogj Joſef Flawius, Žid, očitý toho ſwědek. Neb brzy po ukřižowánj Páně přiſſla celá Paleſtjna pod wládu Herodeſa Ağrippy, na to pak po brzké ſmrti geho celá opanowána geſt od Řjmanů, gichžto wládaři neb mjſtodržitelé Židy náramně utiſkowali. Z toho powſtaly mnohé bauře a wzpaury. Židé, očekáwagjcj Meſſiáſſe, gakožto něgakého rekowného wůdce, genžby ge wyſwobodil ode gha řjmſkého, rádi a ochotně uwěřili odwážliwým podwodnjkům, genž ſlibowali ge wyproſtiti z poddanoſti řjmſké, gakowjžto byli oba ſynowé Judy z Ğamaly, Šimon a Jakub, a pak bratr gegich Manahem, gakož i mnozj ginj podwodnjci, genž ſlibugjce lidu diwy, geg na pauſſt za ſebau wylákali a lehce by i křeſťany byli ſwedli, kdyby gichbyl Pán Ježjš newyſtřežil. Mimo to panowal toho čaſu dwakráte w Řjmě i w Paleſtjně hlad, též i mor hubil lidi w Babyloně a w Italii; a w mnohých kraginách bylo weliké zemětřeſenj, tak, že celá měſta byla zaſuta, což Židé rozljcenj pokládali za znamenj pomſty Božj proti Řjmanům a tjm wjce proti nim bauřili; protož pak, we wſſech zemjch řjmſkých rozſſjřeni gſauce, tjm wjce nenáwiděni a pronáſledowáni byli. Křeſťané pak toho čaſu muſeli mnoho od Židů trpěti, geſſto Herodes Ağrippa uſtanowil ge wyhladiti, což by, gſa pánem celé Paleſtjny, w ſkutku byl učinil, kdyby byl náhle ohawnau ſmrtj záhy nezemřel. Práwě tjmto pro-

Digitized by Google

následowánjm hlásáno a rozssjřeno gest křesťanské náboženstwj skoro po wssem známém swětě, gmenowitě pak w řjmských zemjch; a wssak křesťané byli tu gako sekta židowská powažowáni a pronásledowáni. Brzy pak wypukla wálka židowská s Řjmany. Židé totiž nemohauce déle snésti utiskowánj Řjmanů, uchopili zbraň a frotiwsse se wypudili posádku řjmskau z Jerusaléma, kterauž wyhubili a wůbec pohany naskrz po kragině wraždili; ano i giný řjmský wůdce, Cestius Gallus, genž s welikým wogskem do Palestjny wtrhl, nemohl nic pořjditi. Tjm pak se stali Židé smělegssj, tak že konečně řjmský cjsař Nero proti nim poslal swého wůdce Wespasiána s 60.000 wogska, kterýžto dobyw gednoho města za druhým, přitáhl až ke zděm Jerusalémským. Tu wssak přissla zpráwa, že Nero se sám zabil a Wespasián za cjsaře zwolen gest. Tedy odebral se do Řjma a zůstawil wrchnj welitelstwj wogska synu swému Titowi. Staw Jerusaléma toho času byl přesmutný. Mjrněgssj čásť obywatelstwa chtěla se wzdáti Řjmanům, giná pak čásť, záležegjcj z baukliwých lidj, zelotů či žarliwých řečených, nechtěla o tom nic slyssetí; abrž gak swědčj Josef Flawius, do chrámu se sebrali a wraždau a mrtwolami geg naplnili, odkudž pak do města wypadali, obywatele objrali a wsseligakau chlipnost prowozowali a takto chrám w peleš lotrowskau obrátili. To byla ta ohawnost, kteráž wssecko mjsto swaté na zpusstěnj přiwedla a byla znamenjm konečné zkázy Jerusaléma. Židé spoléhagjce se na pewnost zdj a odraziwsse zprwu Řjmany, domnjwali se, že se nemagj čeho wjce báti, a ačkoliw město bylo přeplněné lidem, genž po kragi bezpečnosti nenalezal, přisslo množstwj gich se wssech stran do Jerusaléma na slawnost welikonočnj, tak že se gich čjtalo okolo dwau millionů pětkrát sto tisjc. Tok práwě bylo wýstraze Krista Pána na odpor, gessto byl swrchowaný čas k útěku, gakož křesťané, pamětliwi slow Páně, gak mile se nepřátelská wogska k Jerusalému blјžila, giž dřjwe se utekli do městečka Pella, w Perei za Jordánem ležjcjm; kdežto autočisstě nalezli a pro gistotu před zbauřenci se ohradili. Wida tedy Titus, že wssecko wygednáwánj s Jerusalémskými gest marné, spořádal swá wogska, přitáhl rychle k městu a oblehl ge, a aby ge zbawil wssj pomoci z wenku, saužil město se wssech stran a obehnal ge wysokým pewným náspem. Z toho pak powstal w městě náramný hlad, tak že lidé požjwali myssj, krys, kožj, sena a tráwy, ano gedna matka swé wlastnj djtě stráwila. Wyskytnul-li se kdo s gakaukoli potrawau, nastaly ihned krwawé bitky; zmořený hladem gi wydjral zmořeněgssjmu, bránil-li pak se tento, žiwotem to zaplatil. K tomu přissel také mor, gjmž tolik lidj padlo, že gich nebylo lze pochowati, wssecko bylo přeplněno mrtwými tak, že ge přes hradby wyhazowali. W této náramné bjdě a w tomto saužení, o kterémž dj Wykupitel, že nebylo od počátku swěta, aniž bude; dali se mnozj na autěk z města, aby se wzdali Řjmanům, a wssak buď byli od wogáků pobyti a w střewách gegich zlato a perly hledány, aneb byli gati a na náspě oblehnutým k wýstraze křižowáni, tak že se konečně ani křjžů, ani mjsta na křjže nedostáwalo. Při wssj této bjdě nechtěli se Jerusalémsstj wzdáti, očekáwagjce, že Messiáš přigde, gessto powěsti se zhusta roznássely, že giž sbjrá wogska a Řjmany náhle přepadne. Konečně pak učinil Titus weliký autok na hradby Jerusalémské a wtrhnul do města s celým wogskem, a tu nastala weliká seč. Zeloté utekli do chrámu, domnjwagjce se, že Hospodin ge tu

uchránj, a že Messiáſſe ſeſſle; wſſak nadarmo. Předſſn chrámowá geſt wydobyta a zeloté ſe utekli do ſwatyně. Mjrný Titus chtěl chrám uchowati zkázy, ale proti wůli geho zapálen geſt a lehl popelem; zatjm co hokel, wtrhli wogáci do ſwatyně, powraždili wſſecko a oblaupili wſſech klenotů, co bylo k nalezenj. To ſe ſtalo w 70. roce po narozenj Kriſta Pána, načež i oſtatek města wywrácen a ſpálen byl. Geden million a gedenkrát ſto tiſjc Židů zhynulo, dwakrát ſto a třidcet tiſjc padlo gich mečem, wjce než dewadeſát tiſjc upadlo w zagetj, genž dilem ſſelmám byli předhozeni aneb za otroky prodáni. A w prawdě kdyby obležen Jernſalémſké déle bylo trwalo, nebylby ſnad žádný Žid zachowal žiwota, ano Rjmané rozgitřenj byliby ſnad wſſecky Židy, netoliko w Judſtwu, ale i po wſſem ſwětě rozpthlené zhubili, gakož w ſkutku gſž počjnali i gjnde ge hubiti. Než rychlým dobytjm města ukráceno geſt obležen a tudjž mnozj zachowáni gſau. Oſtatek pak Iſraele rozpthlil ſe mezi wſſecky národy celého ſwěta, w kterémžto rozpthlenj poſud trwá, co živý důkaz ſprawedlnoſti Božſké a prawdiwoſti proroctwj Kriſtowa.

Předpowěděw Kriſtus Pán zkázu Jeruſaléma, odpowjdá učennjkům na druhau otázku: které totiž znamenj bude příchodu geho a ſkonánj ſwěta? neudáwage gim rowněž, gako prwé, určitého času, alebrž učj wěrné ſwé, gakby měli ſe chowati, aby z přiſſtj geho utěſſenj měli; toliko gim dáwage na ſrozuměnau, že nepřigde gakož nějakým ſwětſký král, nýbrž gako ſaudce pokolenj lidſkého, řka: Hned pak po ſauženj těch dnů ſlunce ſe zatmj a měſjc nedá ſwětla ſwého, a hwězdy budau padati s nebe, a moci nebeſké budau ſe pohybowati. Tak znamenj budaucjho přiſſtj Páně k ſaudu. Že pak ge wyprawuge tak, gakoby ſe po zkáze Jeruſalémſké brzy djti měla, pochodj odtud, geſſto před okem Božſké wſſewědaucnoſti geho, gižto geſt tiſjc let gako geden den, ſtawj ſe w ſkutku gako přjtomná. Co ſe wſſak těchto znamenj týče [1]), wůbec ukazugj na wſſeobecný přewrat nebes i země, kterýž ſe djti bude dřjwe, nežli přigde Saudce k ſaudu, při kterémžto přewratu ſlunce ani ſwými paprſky zemi nedoſtihne neb tmy neprouſkne a tudjž ani měſjc od ſlunce oſwjcen nebude, hwězdy pak ſe zdáti budau, gakoby zmizely s oblohy nebeſké, geſſto nebudau moci ſpatřjny býti a wůbec podobati ſe bude, gakoby wſſecka tělesa nebeſká, genž na obloze w neſmjrné welikoſti po ſwých drahách kolugj, gakoby ze ſwých kolegj a drah wyſtaupila a otřesena byla; což owſſem nám, genž na ſtálý pořádek nebes gſme uwyklj, těžce geſt ſi předſtawiti. Wyprawiw Pán Ježiš ta znamenj přiſſtj ſwého, připoguge i bližſſj, řka: A tehdy k, to geſt, když ſe to ſtane a země obnowena bude, ukáže ſe znamenj Syna člowěka na nebi. Dle wýkladu ſwatých otců bude znamenj toto křjž, genž ſe co nejbližſſj znamenj přicházegjcjho Saudce na obloze nebeſké obgewj, gakožto znamenj a korauhew wjtězſtwj Kriſtowa a nástrog ſpaſenj wěřjcjch, newěřjcjch pak a bezbožných odſauzenj; gakož ſama cjrkew ſwatá prozpěwuge, řkauc: „Toto znamenj bude na nebi, když přigde Pán k ſaudu“ [2]). Což owſſem wſſecko, gakož i ſám welebný přjchod Saudce naplnj hrůzau a auzkoſtj wſſecko pokolenj země, zwlášſtě pak newěřjcj a bezbožné, genž budau očitými ſwědky těchto zwláſſtnjch wýgewů, an tu ſpatřj ſwého Saudce

[1]) Wiz Wýklad na neděli prwnj adwentnj djl I. [2]) Offic. S. Crucis.

a swého mstitele; gak wyprawuge dále Kristus Pán we sw. Ewangelinu řka: a tehdyk budau kwjliti wssecka pokolenj země a uzřj Syna člowěka přicházegjcjho w oblacjch nebeských s mocj mnohau a welebnostj. Co se tohoto příchodu Saudce samého dotýče, patrno, že Saudcem bude sám Kristus Pán, wtělený Syn Božj; neb slussno, aby ten, genž wzal přirozenost lidskau na se, pokolenj lidské saudil, a aby ge ten saudil, gak užito wykaupenj gemu zgednaného, kterýž mu sám wykaupenj toto způsobil. Rowněž i patrno, že se saud slawně djti bude, gakž giž djwe Kristus Pán předpowěděl, řka: „Syn člowěka přigde w slávě Otce swého s angely swými;“ a ginde: „Když přigde Syn člowěka w welebnosti své, a wssickni angelé s nim, tehdy se posadj na trůn welebnosti své“ [1]). Nebo slussno gest, aby ten, kterýž se pro spasenj lidské tak snjžil, při obgewenj se k saudu oslawen byl. Že pak saud tento obecný bude, to gest, týkagicj se wesskerého pokolenj lidského, wyprawuge dále Kristus Pán w sw. Ewangelium, an dj: A (Saudce) possle angely swé s traubau a s hlasem welikým, a shromáždj wywolené geho ode čtyr wětrů, od wrchu nebes, až do končin gegich. Gesstoť Židé k službám Božjm lid traubau swolávali, užjwá tu Božský Wykupitel toho obrazu, aby wyznačil, že wssickni národowé k saudu powoláni budau a to sice welebným způsobem, genž i mrtwé wzkřjsj a w němž poznagj hlas Božj, gakož i sw. Pawel o zwuku trauby mluwj, an pisse: „Hned po gednau w okamženj, k poslednjmu zatraubenj; neboť trauba zawznj a mrtwj wstanau neporussitelnj“ [2]). Že pak i angelé tuto co služebnjci a poslowé Božj činni budau, wykknul Pán Ježiš negednau na giných mjstech [3]). Shromáždění pak wywolených od čtyr wětrů wyznamenáwá wsseobecné powolánj národů k saudu od čtyr končin světa, t. g. odewssad; což se dále wykládá slowy: od wrchu nebes až do končin gegich; to gest od gednoho konce nebes i země až k druhému, tudjž po wssem světě. Powěděw takto Božský Wykupitel znamenj gak wywrácenj Jerusalémského, tak skončenj světa a swého k saudu přjstj, nedoložil, gakby brzy gedno i druhé po wyčtených znamenjch nastati mělo; protož, aby wssecknu pochybnost wyzdwihnul, podobenstwjm to dokládá, řka: Od stromu pak fjkowého nauče se podobenstwj, když giž ratolest geho odmladne a listj se pučj, wjte, že bljzko gest léto. Tak i wy, když uzřjte wssecky tyto wěci, wězte, žet bljzko gest we dwořjch. K náležitému porozuměnj slowům těmto sluší znamenati, že fjkowý strom we wýchodnjch kraginách, gak mile se oteplj a léto má nastati, ihned pučiti počjná: což gest giště znamenj, že brzy léto nastane. Chce-li tjm tedy říci Pán Ježiš, že hned po těch znamenjch to, co se znamená, giště nastane, gakoby řekl: Rowněž, gako když se listj fjkowé pučj, wjte, že bljzké gest léto, ta i wy, když uzřjte wssecka ta znamenj, která, gsem wám wyprawil, wězte, že bljzko gest we dwořjch, co znamenj nadřečená předcházj, totiž zkáza Jerusaléma a pak přjstj mé k saudu. A aby žádné pochybnosti neměli o té wěci, doložil dále: Amen prawjm wám, že nepomine pokolenj toto, až se tyto wssecky wěci stanau. Slowa tato se mohau wztahowati na obé proroctwj,

[1]) Mat. 16, 27. a 25, 31. [2]) I. Kor. 15, 32. [3]) Mat. 25, 31. atd.

gak na wywrácenj Jerusaléma, tak i na zkázu wesskerého swěta před přjsstjm Páně. Co se wywrácenj Jerusaléma týče, owssemť stalo se po třidceti sedmi letech, čehož se owssem dočekali mnozj z pokolenj Židů za dnů Pána Ježjsse žiwých. Z ohledu pak wsseobecné zkázy swěta před dnem saudným platj slowa tato o pokolenj lidském wůbec w tom smyslu: že pokolenj lidské newymře, lečby se stal ten přewrat swěta, gakožto znamenj předcházegjcjho Saudce; zegména wssak, že nezhyne cjrkew geho, totiž pokolenj geho wěrných, nýbrž že bude státi až do konce swěta. K wětssjmu pak ubezpečenj prawdiwosti předpowědi swé dokládá Pán Ježjš konečně: „Nebe a země pominau, ale slowa má nepominau.“ Nebom mjnj tuto tělesa nebeská na obloze, gako: slunce, měsjc a hwězdy wůbec, a chce řjci: Prawda slow předpowědi mé gest tak pewná a tak gistá, že spjsse nebesa a země a wůbec celý swět se změnj a přewrátj a takřka pomine w přjtomné podobě swé, než slowa má, kterýmiž gsem wywrácenj Jerusaléma a zkázu swěta předpowěděl. Onak se nezměnj, aniž nesklamau, nýbrž se wyplnj zcela, gak gsem powěděl wám.

Rozgjmánj.

Znamenité diwadlo nasskytuge se w době přjtomné oku lidskému. Kamkoli se obrátj, wssude nalezá, což geg pudj k oprawdowému uwažowánj a rozgjmánj. Popatřj-li na přjrodu, stawj se mu před oči se wssech stran obraz pomjgegicnosti. Nebe gest zasmussilé, země pustá, kwjtka a tráwa uwadly, listj uschlé opadalo, stromy a keře stogj tu bez kwětu a bez haluzj, zbaweny wssj okrasy a takřka celá přjroda klade se w sen zimnj a sněhowá kůra počjná krýti hrob gegj. A popatřj-li na cjrkewnj žiwot, i tu se klonj wssecko ke konci. Slawnosti wýročnj giž giž se ukončily. Wýssiny a luhy Betlémské, na kteréž gsme zprwu wstaupili wjtagjce narozeného Wykupitele; hora Kalwárie, kamž gsme pak umjragjcjho doprowázeli; prázdný hrob, kdež gsme wjtězi nad smrtj, nad hřjchem i nad ďáblem slawné alleluja prozpěwowali; hora oliwetská, odkud gsme za Kristem na nebesa wstupugjcjm patřili, plésagjce z oslawenj geho; utěssené a úrodné luhy swatodussnj slawnosti, kterýmižto gsme pak putowali, gsauce swědkowé a účastnjci hogných darů a sstědrosti Ducha swatého — wssecko toto giž pominulo a nenj spatřiti wjce, ano i poslednj slawnost swatých a wywolených bratřj a památka wěrných dussj, i tyto giž gsau wykonány a dnessnj neděle gest poslednj, kterauž se končj rok cjrkewnj. A tuto na konci wssech slawnostj roku cjrkewnjho co činj cjrkew swatá? Gako započala rok cjrkewnj se slawnostj prwnjho přjsstj Páně času adwentnjho, podobně připomjná ke konci téhož roku poslednj přjsstj geho w den saudný. Nebo takto zgewil se nám Kristus Pán gakožto „alfa a omeğa,“ to gest počátek a konec wssech wěcj. Gjm, Božským prostřednjkem a Wykupitelem, započjná wsseliké děgstwo na zemi, a gim se také ukončj, až přigde gednau co Saudce

Digitized by Google

živých i mrtvých. — A gakož se nám w prwnjm příjstj swém obgewil co Wykupitel, nezanechal nás z ohledu druhého příjstj swého bez wssellké známosti. Zkrátka a wssak důrazně wyprawowal wěrným swým znamenj předcházegicj zkázu Jeruzaléma co obraz a rukogmj oněch znamenj, kteráž budau předcházeti zkázu swěta — druhé slawné příjstj geho k saudu. Obé, milý křesťane, gest důležité a hodné, abys ge se wssi bedliwostj uwážil a k srdci bral, totiž: saud, kterýž koná Pán giž na tomto swětě, gakož i saud, kterýž konati bude gednau na konci wěků.

Když uzříte ohawnost zpuštěnj, která gest předpowědjna od Daniele proroka, ana stogj na mjstě swatém (kdo čte, rozuměg!): tehdáž ti, kteříž gsau w Judstwu, nechť utekau na hory; a kdo gest na střesse, nesstupug, aby něco wzal z domu swého; a kdo na poli, newracug se zase, aby wzal sukni swau. Co zde Pán Ježíš o ohawnosti zpuštěnj města swatého Jeruzaléma a chrámu geho proneslo, mát swau platnost a prawdu z ohledu každého člowěka. Gako totiž lotrowstj zeloté a nepřátelstj Rjmané poplenili město swaté a chrám, a poskwrnili swatyni geho: podobně činj hřjch w každé dussi lidské. Ach, kdoby se nezděsil, kdoby se nezhrozil: wida chrám Jeruzalémský druhdy tak slawný a welebný, pak wssj ozdoby a sláwy oblaupený, a w peleš lotrowskau proměněný? Kdoby neužasl, wida, an Bůh a swatá služba geho takřka se wyštěhowaly z chrámu a na mjstě geho lawež a krwe prolitj se páchalo! Kdo by nezplakal wida, že z toho tak welebného a slawného chrámu kámen na kameni neostal!? — A podobně se děge s dussi člowěka, genž se hřjchem poskwrnil. Dusse zagisté gest chrám Ducha swatého. „Newjte-liž, že chrám Božj gste, a že Duch Božj přebywá w wás?“ wolá swatý Pawel ke Korinstským [1]) a ke každému křesťanu wůbec. Než medle wiz, milý křesťane, gakau ohawnost zpuštěnj působj hřjch w slawném chrámu tomto Ducha swatého — w dussi hřjssnjka. Když newěrný národ židowský Wykupitele zawraždil, a giž giž se přibližowala wogska kjmská, gak wyprawuge Josef Flawius, Žid, přihodilo se něco znamenitého. W den totiž swátečnj letnic, když kněží nočnj hodinau konali přjprawy w chrámě k slawným obětem: ay tu nagednau powstal kolem chrámu podiwný hřmot, a slyssán byl žalostný hlas: Utjkeyme pryč, pryč se stěhugme odtud!“ Kterýmžto hlasem znamenati chtěl Bůh, že národ židowský pro newěrnost a neprawosti geho opaussj. O, hřjssnjče! když by gsi mohl i ty w dussi swé znamenati žalostný hlas, gjmžto Duch swatý a milost geho se stěhuge od tebe — tebe opaussti. Nebo gako chrám přestal býti sjdlem Hospodinowým a swaté služby geho, když ohawnost se w něm nastřila, podobně i nemůže býti dusse bydlem Ducha swatého a geho milosti, gakmile se w ni hřjch uhosti. O, gaká to zkáza, gaká to zpaušta! w prawdě nedá se dosti oplakati! Welitý kněz Heli uslyssew, že archa umluwy padla w ruce nepřátelské, tak se ulekl, že spadl se sedadla swého a waz si zlomil. W prawdě kdyby člowěk dosti poznal, co gest to, hřjchem ztratiti milost Božj a dary Ducha swatého: nemohlby dosti želeti ztráty této! Wiz gen, milý křesťane, gak se to má s takowau nesslastnau du-

[1]) I. Kor. 3, 16.

ssj! Stkwostný byl druhdy chrám Jerusalémský, welebná byla geho stawba, zdi geho se třpytily zlatem, wssecko nářadj geho bylo ze zlata a střjbra a zdobilo nemálo sjně geho a mnohé poklady se nalezaly w sjnjch; než wssecko toto zlaupeno gest, když nastala ohawnost zpusstěnj, kterauž Pán Ježjš předpowěděl. A podobně se děge dussi, w nižto těžkým hřjchem ohawnost zpusstěnj uwozena gest. Ach, onak gest zbawena poswěcugjcj milosti Božj, kteráž byla neyzpanilegssj ozdobau gegj, činjc gi drahau před očima Božjma a dědičkau dle naděge žiwota wěčného. Onak gest zbawena take wssech zasluh, kterýchž si mnohau pracj a mnohými oběmi dobyla; nebo, gakž dj Hospodin skrze proroka Ezechiásse: „Pakliby se odwrátil sprawedliwý od sprawedlnosti swé a činilby neprawost . . ., na žádné sprawedlnosti geho, kteréž byl činil, nebude pamatowáno [1]." Tak tu stogj ubohá dusse hřjchem zohawená, co Jerusalém popleněný, oblaupena wssj krásy a zbawena wssj ozdoby; a co druhdy Jeremiáš nad zpusstěným Jerusalémem w pláči nařjkal, může se nad každau dussj hřjchem zohawenau zwolati: „Odessla od dcery Sionské wssecka okrasa gegj [2])!" — O, nesstastná dusse! Kde gest milost, kterauž draze zgednanau na křtu swatém gsi obdržela? kde gsau zásluhy twých modliteb, twých postů, twých ctnostj a twých skutků milosrdných? Ach, wssecko toto gest ztraceno! „Kterak zatměno gest zlato a proměnila se barwa neylepssj" [3])! A což gesstě wjce. Gako zlaupený chrám konečně wywrácen gest, takže z něho nezůstalo kamene na kameni: podobnau zpaustu působj hřjch w dussi člowěka, genž se mu oddal. Hřjch zagisté poplenj a zpustossj celau dussi, tak že nenj wjce k sobě ani podobna. Rozum hřjssnjka gest zaslepen, že nepoznáwá ani Boha a zákon geho, ani ohawnosti a zhaubnosti swé neprawosti: wůle geho gest přewrácena a k zlému téměř celá nakloněna; srdce geho gest otráweno gedem neprawosti, nemagjc w Bohu a w Božských wěcech zaljbenj, libugjc sobě toliko w hřjssné rozkossi, mysl geho celá gest skloněna k swětu. Ta-li gest ta dusse, kteráž druhdy tak gasně poznáwala Boha a swatý zákon geho? Ta-li gest to dusse, kteráž prwé tak ochotně a wolně plnila přikázanj Božj, podrobugjc se celá Bohu? Ta-li gest to dusse, kteráž celým srdcem se w lásce oddala Bohu, w němžto nalezala swrchowanau rozkoš a blaženost swau? — O, gak tu stogj nynj zpustossená, zohawena hřjssná dusse, druhdy tak krásná, tak zpanilá a tak wzácná před očima Páně! Druhdy miláček Božj, nynj geho nepřjtelkyně; druhdy dědička králowstwj nebeského, nynj pak w zahynutj wěčné pjljcj. O, plačte nad nj nebesa, truchlete wy angelowé, kteřjž gste prwé nad nj plesali! —

Giž tedy, milý křesťane, pokudž tobě ležj spasenj na srdci, měg hřjch w nenáwisti, gakožto neyohawněgssj zpaustu dusse a to neywětssj zlé, genž wypuzuge a wzdaluge od tebe Boha, zbawuge tebe wssj milosti a wssech zásluh a zpustossuge a plenj dussi twau. Rciž se swatým Anselmem: „Kdybych s gedné strany widěl ohawnost hřjchu, s druhé pak strany muky pekelné tělesnýma očima patřil a nutně bych sobě gedno z těch dwau woliti měl, raděgi bych w peklo se wrhl, než abych hřjchu se dopustil [4])."

Abys wssak, milý křesťane, tjm spjsse

[1]) Ezech. 18, 24. [2]) Pláč Jer. 1, 6. [3]) L. c. 4, 1. [4]) Serius in Vita Anselmi.

uſſel ohawnoſti hřjchu: utjkey ſe ho se wſſj pilnoſtj a bedliwoſtj. A i w tomto ohledu dobře ſlaužj rada, ktercauž dáwá Pán Ježiš učennjkům w ſwatém Ewangelium, aby uſſli zkázy při zpuſſtěnj Jeruſaléma, řka: „Tehdáž ti, ktřjž gſau w Judſtwu, nechť utekau na hory; a kdo (geſt) na ſtřeſſe, neſſtupug, aby něco wzal z domu ſwého; a kdo na poli, newracug ſe zaſe, oby wzal ſukni ſwau.“ Tedy útěk geſt ten neylepſſj proſtředek, genž nás muže zachrániti od hřjchu a zpuſſtěnj ohawnoſti geho, totiž útěk wſſech přjležitoſtj, a pokuſſenj a podnětů k hřjchu; a to ſice útěk rychlý, bez prodlenj a bez meſſkánj. Nebo geſtliže dle wýſtrahy Páné křeſtané Jeruſalém pro zachowánj tělesného žiwota, gegž wſſak někdy buď na krátce, neb na dlauze ztratiti muſeli, wſſecko wſſudy opuſtiti, a gak gen mohli s hrdlem utjkati měli: rozpomeň ſe, křeſtane, čehožbys udělati, čehožbys opuſtiti měl, abys žiwot duchownj, genž wěčný býti ma, zachowal? Kterak nemas wſſe wſſudy opuſtiti, abys zachowal duſſi, ten neydražſſj potlad? „Nebo co platno člowěku, aby wſſecken ſwět zjſkal, duſſe pak ſwé ſſkodu trpěl“ [1])? Běž tedy, křeſťane, a utjkey, aby tě ani ďábel ani ſwět nedohonil: gako od twáře hada, tak utjkey před hřjchem [2]). Ach, kdo rychle bez mnohých rozpaků hřjchu ſe neutjká, gak mile ho hřjſſná žádoſt láká a pokuſſenj naň dotjrá: ten zagiſté brzy w ohawnoſt geho upadne a zpaužy geho na ſobě zakuſj; rownež gako ti, genž widauce ohawnoſt zpuſſtěnj města ſwatého Jeruſaléma a chrámu, neuposlechnuwſſe wýſtrahy Páně, rychlým útěkem ſe zachowati zanedbali a w zahynutj uběhli. — Než kam ſe uteci? tážeš ſe, milý křeſťane; anto wſſudy přjležitoſt a pokuſſenj k hřjchu ſe naſkytá a mocně na člowěka doráží. — Když Hoſpodin chtěl zahladiti hřjſſná města ſodomſká, poſlal dwa angely k zbožnému Lotowi, genž z rána chopiwſſe ruku geho a ruku ženy i dwau dcer geho, wywedli ho, a poſtawili wně za městem! a tam mluwili k němu takto křkauce: „Zachowey duſſi ſwau: neohledey ſe zpět, ani ſtág na wſſj této kragině wůkol: ale na hoře ſe zachowey, abys i ty ſpolu nezahynul“ [3]). A podobně radj Božſký Wykupitel ſwým wěrným, aby uſſli zkázy a zpuſſtěnj ohawnoſti — hřjchu: „Nechť utekau na hory!“ [4] Tedy wzhůru, k nebeſům, kde Hoſpodin přebýwá, tam muſegj pozdwihnauti u wraucj modlitbě a zbožném rozgjmánj a w ſwatém tauženj myſli ſwé ti, kdož chtěgj zkázy hřjchu wzniknauti. U Boha a w nebeſkých wěcech nabudau mocné poſíly proti wſſelikým autokům pokuſſenj; tam nabudau ochrany proti wſſemu lákánj a wábenj hřjſſnému; tam duſſe bezpečně odpočjwá; gakž wolá Žalmiſta Páně: „Pozdwihl gſem očj ſwých k horám, odkudž přigde mi pomoc. Pomoc má od Hoſpodina, kterýž učinil nebe i zemi. Hoſpodin oſtřjhá tebe, Hoſpodin geſt ochrana twá, a po prawé ruce twé. Přes den ſlunce nebude páliti tebe, ani měſjc přes noc, Hoſpodin (we dne i w noci zaſtjnj tebe a) oſtřjhá tě ode wſſeho zlého“ [4]).

Blaze tomu, kdo utjkage hřjchu a wſſeho podnětu geho záhy uſſel ohawnoſti zpuſſtěnj geho. Kdo wſſak toho opomenul, a nepoznaw ohawnoſti hřjchu, záhy doſti ſe neuſmyſlil a ſe ho neutjkal: ó, gak těžkau bude mjti práci, aby hrozného zahynutj uſſel! Zwlaſſtě pak gſau w nebez-

[1]) Mat. 16, 26. [2]) Ekleſ. 21, 2. [3]) I. Mogž. 19, 16. 17. [4]) Žalm 120, 1. 2. 5. 7.

Digitized by Google

pečenstwj zahynutj ti, genž hřjssnau žádost w srdci chowagj, neprawost pássj a denně množj a pokánjm na poslednj hodinku odkládagj, gak ze swatého Ewangelium obrazně porozuměti lze, kdežto dj Pán Ježjš: Běda těhotným a těm, kteréž kogj w těch dnech. Těhotnými w duchownjm smyslu předobře se tuto wyrozumjwagj ti, genž nepoznáwagjce ohawnosti hřjchu, aniž bogjce se zpausty geho, hřjssnau žádost w srdci swém chowagj gakožto miláčka swého; těmi pak, genž kogj, trefně se wyobrazugj ti, genž netoliko hřjssnau žádost w srdci chowagj, nýbrž také častým páchánjm hřjssných skutků gi podporugj, sjlj a žiwj. Nad oběma těmato wolá Kristus Pán: běda; a to práwě. Neb pokud w tomto stawu setrwagj, nelze se nadjti, že powstanau a že pokánjm a kagicnostj k Bohu se nawrátiwsse zkázy dusse ugdau; alebrž wjce obáwati se, že w neprawosti swé zahynau. Nebo hřjssná žádost čjm déle se w srdci chowá, tjm silněgssj a mocněgssj se stáwá. Onať opanuge celau dussi člowěka, že gi toliko na mysli přemjtá, a takto roste sjla a moc gegj denně wjce, až pak posléze nelze člowěku déle gj odporowati, tak že i při neymenssj přjležitosti neb pokussenj klesá. „Žádost když počne, porodj hřjch," dj swatý apossstol Jakob [1]). Kde hřjssná žádost po dlauhý čas w srdci chowána takowé moci nabyla: tuť owssem těžko gj potlačiti. Wssecka napomjnánj, wssecka warowánj, wssecka předsewzetj, a wsseliké sliby býwagj marné. A co přitom gest neyhorssjho, že takowé hřjssné žádosti, stawsse se skutkem, častým opakowánjm a páchánjm se žiwj a sjlj, práwě gako noworozeňátka se kogj, a tjm wětssj moci a sjly nabýwagj, až pak konečně opanowawsse člowěka, ani wyhlazeny býti nemohau. Neb tak gest přirozenost wůle nassj, že w čem si člowěk libuge, že k tomu se skloňuge, pak se wytwořj z náklonnosti té gakási hotowost a hotowost tato stane se zwykem a gako druhau přirozenostj. Tak se to má se wsselikým hřjchem. Zprwu ozýwá se hřjssná žádost, nepotlačj-li se ihned a powolj-li se gj gen gednau, stane se skutkem, ten pak plodj gakausi libost a člowěk ho pásse po druhé a po třetj; potom se duch k té žádosti sklonj a hřjch ten stane se náklonnostj, že ho člowěk lehce a často pásse; a práwě tjmto častým páchánjm přegde we zwyk, kdežto gakausi tuhau wazbau držj wůli w poddanosti, takže člowěk neprawost pásse, gakoby to bylo něco přirozeného, ano tjmto častým páchánjm stane se zwyk, gak se dj, druhau přirozenostj, kterýžto takowau mocj působj na wůli člowěka, že těžko, přetěžko gest překonati. „Může-li změniti mauřenjn kůži swau aneb rys peřestost swau: i wy budete moci dobře činiti, naučiwsse se zlému"; dj w ohledu tomto dobře Jeremiáš, prorok Božj; k čemuž dokládá sw. Jaroljm, že slowa tato čelj proti těm, genž přjlissnau nawyklostj a oddanostj ku hřjchu neprawost swau obracj w přirozenost; gakoby řekl prorok: „Hřjssnjci usmyslete se a powažte bjdného stawu dusse swé, w kterýž wás wrhá nawyklost hřjssná. Což se nemůže nižádným uměnjm způsobiti, aby zbělel mauřenjn mytjm? aneb aby rys ztratil peřestost swau? Owssem přiswědčiti musjte. A wssak wězte, že i wy gen tehdáž, zlému uwyknuwsse, budete moci se naprawiti, až mauřenjn zbělj a rys peřestost swau potratj." Ano hřjch we zwyk přesslý dosahuge pak takowé moci,

[1]) Jak. 1, 5.

w dussi člowěka, že wzdoruge wssemu ponaučenj, wssemu napomjnánj a káránj, wůbec že nic nepostačuge k wyhlazenj geho. Či nás tomu neučj smutná zkussenost? Či nebýwagj zmařeny swaté sliby a předsewzetj neywraucněgssj těch, gichžto hřjch se stal zwykem? Gak mnohý hráč odřjkal se wssech her, prokljnal ge a předce gedwa se obrátil, giž opět ke hře spěchal. Gak mnohý oddán nestřjdmosti w gjdle a pitj, se zakljnal a přjsáhal, že bude střjdmý, a wssak gedwa že se mu přjležitost naskytla, opět klesl. — Zwlásstě pak gakausi železnau mocj držj člowěka w porobenstwj nawyklost tagných hřjchů, kteréž se ani mezi křesťany gmenowati nemagj. Ach, nic, ani bljzká smrt, kterauž sobě mnohý takowý nesstastný způsobil, nemohla ho odwrátiti od záhubné nawyklosti geho. Ký diw? Neb gako z gedné strany hřjssná nawyklost gest silná, gest i z druhé strany mrawnj sjla wůle u toho, genž hřjchu uwykl, slabá. Owssemť na počátku postawil se mrawnj cit a stud hřjssné žádostiwosti na odpor. Swědomj probuzené táhlo ho gakausi tagemnau mocj od hřjssného skutku a znepokogowalo ho wýčitky a náhnětky neymocněgssjmi; slowo Božj znělo mu gako hromowý hlas w ussjch, naplňugjc srdce geho studem, báznj a hrůzau a wzpomjnka na Boha kormautila dussi geho. Když pak na wzdor tomu předc hřjssný skutek zpáchal, prolomil takřka mocnau hráz, kteráž bránila neprawosti a giž nemůže wjce tak pewně hřjchu odpor klásti. Stud se tak mocně neozýwá, swědomj nemluwj tak důtkliwě, slowo Božj nemá giž takowého účinku a i giná spasitelná napomjnánj a káránj nedotýkagj se tak žiwě srdce geho; mrawnj sjla wůle geho slábne tauž měrau, kterauž člowěk w hřjchu trwá a se gemu oddáwá. Oddá-li se pak konečně hřjssné nawyklosti a stane-li se mu tato zwykem: pak wypuzen gesti stud, a neprawost se pásse bez zarděnj; swědomj uspané a ukonegssené mlčj a sseredné neprawosti pássj se bez wýčitků a náhnětků, na slowo Božj se wjce nedbá, ani se neslyssj, dobrá a spasitelná napomenutj se nepřigjmagj — mrawnj sjla ducha wssecka klesla — a člowěk tu stogj w duchownjm malomocenstwj swém negsa ani mocen, ten neymenssj odpor postawiti hřjssné nawyklosti swé, podobage se Simsonowi, genž zbawen sjly swé, stal se kořistj mocných nepřátel. — Wssak dj někdo: „Alespoň milost božj může tu přispěti hřjssnému, genž nawyknuw hřjssné náružiwosti zbawen gest wssj mrawnj sjly.“ Owssemť mocná gest milost Božj, anať učinila ze Sawla Pawla, z pronásledownjka Kristowa aposstola Páně, z weřegné hřjssnjce sw. Mařj Magdalénu, z nesprawedliwého Zachea přjtele Božjho, a z lotra dědice ráge. Wssak má-li milost Božj působiti a mrawně kleslého a slabého sjliti, třebať gi wolně přigjti, taženj gegjho následowati, a spolu s nj působiti. Než kletba hřjssné nawyklosti to gest, žeť i milosti Božj wzdoruge a gj odepjrá, a gi takřka na sobě mařj. A má Bůh zwlásstnj milosti prokazowati? má diwy konati k wůli hřjssnjka, genž wssemi řádnými prostředky spasenj zhrdnuw z úmysla oddal se nawyklosti, kterážto wssj mrawnj sjly zhostila wůli geho a nynj ho držj w tuhých wazbách hřjchu a neprawosti?

A protož, milý křesťane, nedáwey hřjssné žádosti mjsta w srdci swém, tjm méně dey se gi opanowati. Hned na počátku, gak mile znamenáš, žeby ohawnost hřjchu dusse twé se dotýkala, postaw se gi na odpor, a hlediž gi potlačiti se wssj oprawdiwostj; gak maudře radj Sirach, an dj: „Po žádostech swých nechoď, a od wůle

swé odwrat se[1]) Z počátku owssem bez nějakého zármutku a boge k tomu nedogdeš; neboť odporowati tobě bude zlá nawykloſt; ale k posledu přede od lepſſí zwykloſti bude přemožena. Odreptáwati bude sice tělo; ale horliwoſtj ducha zkroceno bude. Ponaukati a drážditi bude tebe had starý; ale modlitbou zahnán bude. K tomu také přigde milost Božj, kteráž tobě opraudowě bogugicjmu a zlé žádoſti odpjragicjmu nikdy nebude scházeti, a kteráž na tobě dokoná, což slaboſt twá nenj a způsobj dokonalé wjtězſtwj: že ſſlaſtně ugdeš zkázy a záhuby hřjchu.

Ačkoliw u welikém nebezpečenſtwj zahynutj se nalezagj ti, genž podobni gsauce těhotným a kogicjm, kteréž za času ztečenj Jeruſaléma utjkati nemohly, hřjch w srdci swém chowagj a živj a množj: nicméně pak gesstě wětſſj nebezpečenſtwj zahynutj hrozj těm, gegichžto utjkánj se děge w zimě neb w sobotu, t. g. těm, genž pokánjm až na konec žiwota odkládagj. A toto wyznamenáwagj slowa Kristowa w duchownjm smyslu pogatá: Modlete se, aby utjkánj wasse nebylo w zimě neb w sobotu. We dwau dobách, gak twrdj Kristus Pán: w zimě totiž a w sobotu geſt útěk obtjžný. Gim pak podobá se w mnohém posledni hodina, a tudjž těžko geſt uteci před zkázau a zahynutjm těm, genž pokánjm až na tuto dobu odkládagj. Nebo gako w zimě gsau dny krátké k cestowánj: rownež i hodinka smrti geſt krátká k wykonánj prawého pokánj. Z počátku se ani nastáwagjcj smrt neznamená, lékaři a přátelé se snažj wſſemožně nemocnému nebezpečenſtwj smrti zatagiti a tento ráď wěřj gim a kogj se marnau naděgj uzdrawenj, až pak konečně, když swrchowané nebezpečenſtwj nastáwá a smrti se blížj, táži se ho, zdaliž by nechtěl dát powolati sobě duchownjho, a když tento přigde, přicházj buď pozdě, kdež umjragicj geſt bez wědomj sebe aneb nalezá ho obyčegně nepřipraweného, aniž nelze mu při krátkoſti času doſti ho připrawiti; neb ſſlaſtná smrt žádá přjprawy celého žiwota. A to tjm méně, gesſto gako utjkagjcj w zimě pro zimu ani utjkati nemůže: podobně i ti, genž w posledni hodince pokánj činj, gsau welmi wlažnj k milowánj Boha, k rozgjmánj nebeſkých wěcj a ke konánj ctnoſti. Zpowjdagj se sice a přigjmagj welebnau swátoſt, a wſſak wjce ze zwyku, aby se řeklo o nich, že gsau křeſťané, aneb z bázně smrti; ne pak z lásky k Bohu, čehož prawá ljtoſt žádá. Neb gak možná nemocným wzbuditi prawau lásku k Bohu, kteréž neměli za doby zdrawj? Kdyby služebnjk utekl Pánu swému a pak na autěku doſtižen mnohými ranami by treſtán byl, zdaž by tu počal ho milowati, an, pokud mu dobře činil, ho nemilowal? A tomu služebnjku se podobá hřjſſnjk, genž wykaupen za welikau cenu, hřjchem od Boha se wzdálil, w hodince smrti nazpět tažen a treſtán bývá. Zdaž počne milowati Boha nade wſſecko, gehož dějwe lehkowážně urážel? — A konečně činj-li welikě wyraženj myſl roztržitau, čjmž wjce náramný zármutek působj, že umjragicj ani na Boha, ani na wěčnoſt myſliti nemůže. K tomu také přigde to: že gako w zimě utjkagjcj pro prášſenice, prſſky a ſilné mrazivé wětry utjkati nemůže, podobně i na umjragicjho nastupugicj úzkoſti pro laučenj se se swými milými, kteréž ho tjſnj, pro pokuſſenj ďábelſká, kteráž naň dotjragj, a pro boleſti,

[1]) Sir. 18, 30.

genž ho se wſſech ſtran ſužugj, k Bohu celým ſrdcem ſe obrátiti a djlo ſpaſenj ſwého konati nemůže. A protož důležité geſt w duchownjm ſmyſlu ſlowo Páně: „Modlete ſe, aby utjkánj waſſe nebylo w zimě!“ Wſſak také: „aby nebylo w ſobotu.“ — Nebo ti, genž pokánjm na poſlednj hodinku odkládagj, podobagj ſe w prawdě utjkagjcjmu w ſobotu, kdežto tělo i duch wjce půſobiti nemůže. Ano i Bůh takkka odpočjwá a tudjž těžko geſt gim zahynutj i ugiti. Duſſe, gegjžto rozum w poſlednj hodince pomaten a wůle zcela malomocná geſt, nemůže prawé pokánj činiti. Nebo geſtliže mnozj při zdrawj nic o pokánj, o ljtoſti, o prawém předſewzetj, o náhradě ſlyſſeti nechtěgj, gakoby tomu nerozuměli: čjmž méně tomu porozumj w hodince ſmrti! Neb kdo za zdrawj ſlyſſeti nechtěl, co ſe mu o pokánj prawilo, ſtawě ſe, gakoby tomu nerozuměl; kdyžby chtěl w nebezpečenſtwj ſmrti, nebude tomu w prawdě rozuměti; powede ſe mu podobně gako Hannibalowi, ſlowútnému wůdci wogſk Karthagſkých, genž ſwjtězjw u Kanny mohl lehce Rjma dobyti, než opomenul toho; pak když pozděgi utjkati muſil, zwolal: „Když gſem mohl, nechtěl gſem, a když gſem chtěl, nemohl gſem měſta dobyti.“ K tomu přigde i to, že kdo w hodince ſmrti hřjchu zanechává, že obyčegně toho nečinj dobrowolně, nýbrž z přinucenj, a že ſpjſſe ſám bývá od hřjchu opuſſtěn, gegž wjce páchati mu nelze, čehož patrným důkazem geſt: že ti, genž w nebezpečenſtwj ſmrti ſe zpowjdali a napraweng ſlibowali, uzdrawiwſſe ſe opět ku předeſſlým hřjchům ſe wracěli. Zdaž ſe může takowé pokánj nazýwati prawým pokánjm? Zdaž může od zahynutj uchowati hřjſſnjka? Protož důkliwě napomjná tu ſw. Auguſtin: „Neoddalug žádný (pokánjm), až nebude moci wjce hřeſſiti: neb kdo dřjwe od hřjchů opuſſtěn, než gich ſám zanechal, zawrhuge ge ne dobrowolně, nýbrž gako z přinucenj: ti pak, genž mohauce ſe obrátiti, nechtěli; zpowjdagjce ſe, když wjce hřeſſiti nemohau, nedoſáhnau tak lehce, čehož žádagj“ [1]). — Pak dokládá ginde: „Kdyby kdo poſtawen gſa w úzkoſti ſmrtelné chtěl pokánj činiti, neodpjráme mu, čeho žádá; wſſak ani neočekáwáme, že ſſaſtně ſe na wěčnoſt odebere: a zdaliž ſſaſtak odeſſel, newjm: pokánj ſice mu uložiti můžeme, bezpečnoſt pak mu dáti nemůžeme. Neprawjm, že bude zatracen, aniž djm, že bude ſpaſen. Chceš-li tedy uteci toho, což negiſtého geſt, čiň pokánj, pokud gſi zdráw. Učinjš-li tak, djm tobě: že gſi bezpečen, geſſto gſi činil pokánj tau dobau, pokud gſi hřeſſiti mohl: chceš-li ale pokánj činiti, až nebudeš moci hřeſſiti: hřjchowé tebe opuſtili; ne pak ty ge“ [2]). — Co pak geſſtě wjce překážj na ſmrtelné poſteli kagjcjmu, že mu těžko ugiti zahynutj, geſt také, že gako w ſobotu Židům nelze bylo tělem co konati a tudjž i utjkati: podobně i umjragjcj w mdlobě a ſlaboſti těla pokánj činiti nemůže, geſſto ſmyſlů zbawen zhuſta ani mluwiti, ani ſlyſſeti nemůže, a tudjž duchownj s nepokjzenau od něho odegiti muſj; — mák ſobotu. Bůh ſice ſljbil, že přigme hřjſſnjka na miloſt, kdykoli ſe k němu obrátj; wſſak neſljbil mu, že mu k tomu wždycky času udělj: tjm méně že mu k tomu udělj zwláſſtnj a hogné miloſti, kteréž wždycky ku pokánj třeba geſt, zwláſſtě pak těm, genž po delſſj čas w hřjſſjch trwagjce na ſmrtelném lůžku pokánj činiti chtěgj. Nebo ten, genž z úmyſla pokánjm

[1]) Augustin. lib. de vera et falsa poenit. [2]) Hom. 41. exod. 50.

Digitized by Google

až na poſledny hodinku odkládá, nenj této miloſti hoden, gak wolá prorok Iſaiáš: „Běda tobě, kterýž zhrzjš, zdaliž i ty sám nebudeš zhrzjn?“ [1]) „Poněwadž gsem wás wolala, dj wěčná maudroſt, a odpjrali gſte: wztáhla gsem ruku swau a nebylo, kdoby pohleděl, pohrdli gſte wſſelikau radau mau a domlauwánj mého zanedbali gſte: protož i gá také k zahynutj waſſemu smáti se budu, když připadne na wás náhlá bjda, a zahynutj (wám) gako bauře naſtane“ [2]).

A protož, milý křeſtane, dobře ſi wſſtip w myſl ſlowo Páně: „Modlete ſe, aby útjkánj waſſe nebylo w zimě neb w ſobotu.“ Modli ſe aneb raděgi přičiň ſe k tomu, abys pokánjm neodkládal až na poſledny hodinku. Utjkey ſe ohawnoſti hřjchu, a pakli ſe wlaudil do ſrdce twého, nechowey ho w něm, tjm méně ho žiw a kog w duſſi swé; nýbrž nemeſſkey a čiň záhy pokánj. Hle rok cjrkewnj ſe chýlj ke konci, otewři knihy ſwědomj ſwého a čiň počet, abys wěděl, gak s Bohem ſtogjš, co tobě ſcházj, co máš naprawiti a co máš zdokonaliti, abys ſnad překwapen nenadálau ſmrtj w zkázu a w zahynutj neuběhl, gak nás wzbuzuge cjrkew Páně: „Časně počty swé prohljžegme a naprawme, což gſme prowinili, abychom ſnad překwapeni nenadálau ſmrtj, času k pokánj hledali a nenalezli“ [3]).

W dneſſnj čáſtce ſwatého Ewangelium netoliko zřjti lze ohawnoſt wſſelikého hřjchu, nýbrž také ſaud, kterýž koná Bůh nad hřjſſnjky; a to ſice: giž zde na tomto ſwětě, a pak gednau na konci wěku. Co ſe dotýče ſaudu, kterýmž ſaudj ſprawedlnoſt Božſká hřjſſnjka giž zde na zemi, znamenati ſluſſj zprwu ſaud, genž následuge w zápětj na wſſelikým hřjſſný čin — totiž ſaud ſwědomj. Ano ſwědomj geſt ten prwnj ſaudce, ſkrze kteréhož ſprawedliwý Bůh ſaudj každý čin člowěka. Tuto prawdu wyſlowil Pán Ježjš w dneſſnjm ſw. Ewangelium, an prawil: Kdežkoli bude tělo, tuť ſe ſhromáždj i orlowé. Dobře přirownáwá tuto Pán Ježjš hřjſſný národ iſraelſký, tudjž i každého hřjſſnjka k tělu hynaucjmu — k mrtwole. Nebo hřjſſnjk w ohawnoſti swé geſt gako mrtwola před obličegem Božjm, zbawená wyššjho duſſewnjho žiwota a wydáwagjcj zápach ohawných neřeſtj, byť ſe zdál ſebe ſſlaſtněgſſj před očima lidſkýma. A gako mrtwola nemůže tak pečliwě zahrabána a ukryta býti, aby uſſla bystrému čichu káňat: podobně i nelze hřjſſnjku ukrýti swau ohawnoſt a neprawoſt, aby uſſla ſaudu Božjho. Wyprawuge ſtará bágečná powěſt Řeků o gakémſi Prometheowi, genž prý za swau opowážliwoſt byl ke ſkále přikowán a kdežto denně na geho gátrách orel zobal, kteráž pak gátra mu prý přes noc zaſe naroſtla, až pak ho konečně hrdina Herkules od těchto muk wyſwobodil. — Prawdu a maudroſt, kterauž bágka tato w ſobě obſahuge, nenj těžko uhodnanti. Člowěk, genž opowážliwě hřeſſj, páchage neprawoſt, bývá ſpaután wazbami hřjchu. U wnitř u wědomj geho, kteréž ſtarj obrazně gátrám a utrobám wůbec přirownáwali, zžjragj ho náhněkky ſwědomj. Nebo orel, genž na něm zobá a ge uſtawičně ranj, geſt neodolatelná moc ſwědomj, hlaſu to Božjho, genž ſtjhá a treſtá w zápětj wſſelike přeſtupky zákona Božjho. Tak noſj každý člowěk w ſobě přiſného ſaudce, genž w každé době může konati ſaud nad geho

[1]) Iſai. 33, 1. [2]) Přiſl. 1, 24—27. [3]) Eccles. in Offic. quadrages.

Digitized by Google

činy — saudce, gehožto saudu nelze mu ugiti, gesto w zápětj ho následuge, kamkoli se obrátj i do neyzazssích končin swěta; saudce nepòrussitelného, genž se nedá ani pochlebowánjm, ani wýmluwami přemluwiti, aniž pak hlukem hřissných rozkossj ukonegssiti. Gedwa že swolj člowěk we hřích a zpáchá hřissný skutek, giž giž trestá ho swědomj náhnětky a wýčitkami trpkými, nedadauc mu ni pokoge, ni utěssenj. Kdekoliw bude tělo, tuť se shromážděj i orlowé; a kdekoli zpáchán gest hřissný skutek, tuť se dostawj i wnitřnj saud — swědomj. A gak hrozný gest saud tento swědomj! Gak ho trápj dnem i nocj, aniž mu popřjwage stánj, wssude ho následuge, wssude ho stihage, wssude mu stawě neprawost na oči, wssude ho tržně náhnětky swými, otrawuge mu radosti w žalosti, w zaufalstwj ho pudj. „Bezbožnj gsau zagisté gako moře wraucj, kteréž nemůže se upokogiti. Nenj pokoge bezbožným, dj Hospodin“ [1]). Protož kamkoli se obrátj, nemagj žádné utěssené chwile. Ač se celj rozkossem odewzdagj, ač při hodowánj se zdagj weselými býti; ač při hudbě wyražengj hledagj: swědomj zlé ge ustawičně sklube a hněte, oddechnauti gim nedá, ohawnost zpáchaného hřichu gim wytýká a hněwem Božjm a wěčným trestem ge děsj, úzkost, strach, bázeň, nepokog gim působj ... čerw hryzaucj nikdy neumjrá. A tak se plnj slowa Jobowa: „Po wssecky dny swé bezbožný pýchá a počet let negistý gest tyranstwj geho. Zwuk hrůzy wždycky w ussích geho: a když pokog gest, on wždycky podezřenj má o aukladech. Děsiti ho budau sauženj a úzkost obkljčj ho, gako krále, genž strogj se k bogi. Nebo wztáhl proti Bohu ruku swau a proti Wssemohaucjmu zmocnil se“ [2]). „Nenj muky a nenj trápenj těžssího nad wlastnj gednohokažděho swědomj,“ dj sw. Isidor, dokládage: „Swědomj člowěka winného wždycky ho mučj, trápj a hryze. Myssl člowěka hřissného nikdá w bezpečnosti nebýwá. Myssl a swědomj zlého člowěka wlastnjmi ostny ho bode, mučj, hryze a wždycky zjrá“ [3]). Dobře to wyswětluge sw. Bernard, an dj: Kdož w žaláři sedě, k smrti gest odsauzen, nechť před sebau i nastáwagicj smrt ukrývá, nechť i wssech radosti a rozkossj požjwá, předce gen trapný a smutný žiwot powede. Rownětž gest to s člowěkem, genž má zlé swědomj. Nechť požjwá wssech rozkossj, nechť se každé radosti chápe, spokogen a wesel nebude nikdy. Tak přjsně saudj Bůh wsselikau neprawost hned w zápětj — skrze hlas swědomj. Owssemť zdá se často, gakoby mnohý zlý čin ussel saudu tohoto a z paměti wymizel bez trestu a náhnětků swědomj. Swědomj, gako ukonegssené a uspané, nepozdwihuge tu hlasu swého — ono mlčj; a wssak toliko na čas. Nebot byť i léta uběhla, nastane doba, kdežto přigde opět k swému prawu a probudj se, a mluwj a dotjrá na hřissnjka tjm mocněgi, čjm déle mlčelo. Často zbudj nepatrná událost hřissnjka dřjmagicjho ze sna hřissné bezpečnosti, stawj mu starau nedokonalau winu a ohawnost a záhubnost gegj před oči a naplňuge dussi geho zaufalstwjm. Tak se dělo bratřjm Josefowým. Teprw když přissedsse do Egypta newinně byli za wyzwědače pokládáni, a když geden z nich, Simeon, swázán měl w žaláři zůstati, tu teprw probudilo se w nich wědomj ohawné winy, kterauž zpáchali na Josefowi a sauženi náhnětky probuzeného swědomj mluwili wespolek: „Hodně toto trpjme,

[1]) Isai. 57, 20. 21. [2]) Job 15, 20. 21. 25. [3]) Kniha utěssená.

nebo gſme prowinili proti bratru ſwému, widauce ſaužený duſſe geho, když proſil nás a newyſlyſſeli gſme ho; proto přiſſlo na nás toto ſaužení[1]). — Často ſe počjná ſwědomj ozýwati teprw, až hřích neſe pekelné owoce a geho zhaubnj naſledkowé ſe doſtawugj. Pak mizj klam a wſſelike mámenj, kteréž držeło ſwědomj we ſnách, a toto počne wſſj mocj dotjrati na hřiſſnjka, genž pozdě poznáwá ohawnoſt neprawoſti ſwé. Tak poznal Jidáš ohawnoſt zrády ſwé teprw, až Kriſtus Pán newinně k ſmrti byl odſauzen. Pozdě ſſel k Židům, wyznáwal hřích ſwůg: že zradil krew ſprawedliwau; a nemoha naprawiti winu, upadl w zaufalſtwj. Neytrapněgi a neyukrutněgi mučj hřiſſnjka ſwědomj, kteréž ſe probudilo teprw na ſmrtelné poſteli. Tu kde před očima umjragicjho mizj ſwět a wſſecken klam geho, tu kde temná wěčnoſt před geho duſſi ſe ſtawj: tu widj winu ſwau w celé ohawnoſti. Tu kde wáſſně a náružiwoſti zaſtaralé giž umlkly, tu ſe ozýwá ſwědomj mocněgi; a předhůzky a náhnětky geho ſauží tjm boleſtněgi. čjm méně zbýwá času k ſhlazenj winy a naprawenj zlého způſobeného. Tak toho muſil zakuſiti w plné mjře bezbožný Antiochus, když za žiwa w boleſtech máſo s něho prſſelo. Tu počal ku poznánj ſebe přicházeti, a mučen náhnětky probuzeného ſwědomj zwolal boleſtně: „Nynj ſe rozpomjnám na zlé wěci, kteréž gſem učinil w Jeruſalémě, z něhož gſem pobral wſſecky kořiſti zlaté a ſtřjbrné, kteréž byly w něm, a poſlal gſem hubit obywatelů judſkých bez přjčiny. Protož poznal gſem, že proto nalezły mne tyto wěci: a ay hynu zármutkem welikým w zemi cizj“[2]). Ano w takowýchto wnitřnjch ſaudech probuzeného a treſtagicjho ſwědomj koná Bůh ſám giž na tomto ſwětě ſprawedliwý ſaud ſwůg neſčjſlněkráte we wſſelikém množſtwj lidſtwa, kteréž žiwo bylo a žiwo bude na ſwětě a takto ſe plnj ſlowo Páně: „Kdežkoli bude tělo, tu ſe ſhromáždj i orlowé.“ Nebo hřích, gak dj ſw. Tereſie, geſt gako hnizicj mrtwola, kteréž wýparem ſwým zapáchawým ſe wyzrazuge a nemůže tagna zůſtati. — Blaze tomu, kdož poſluſſen tohoto hlaſu wnitřniho ſaudce — ſwědomj, probudil ſe záhy z hřiſſného ſna a obrátiw ſe k Hoſpodinu Bohu nebeſkému, w kagicnoſti a ſtrauſſenoſti ſrdce záhy naprawil, z čehož ho ſwědomj treſce. Swatý pokog a libý poklid duſſe nawrátj ſe opět do ſrdce geho — on pak ſám ugde dalſſjch ſaudů, gimiž ſaudj ſprawedliwý Bůh wſſelikau neprawoſt. —

Gakož na wſſeliký neprawý čin hned w zápětj náſleduge ſaud, totiž ſaud ſwědomj: podobně ſaudj ſprawedliwý Bůh neprawoſti lidſké, často teprw po dráhném čaſe, w daleké budaucnoſti a ſice protiwnými oſudy, gimiž ſtihá gak gednotliwce tak i celé rodiny a národy, a zhaubnými náſledky, kterýchž tito neb potomci gegich, co metlu neprawoſtj ſwých neb předeſſlých pokolenj, zakuſſeti muſegj. W kniže proroctwj Danielowa wyprawuge ſe o poctě domněléhо boha Bála, gemuž ſe denně welike množſtwj pokrmů a wjna obětowalo s tjm důmněnjm, žel modla toto ſama gj a pige; čjmž owſſem chtěli podwodnj kněžj Bálowi lidu namluwiti, že Bál geſt bůh žiwý, protože na każdý den tak mnoho ſnj a wypige; wlaſtně ale kněžj udělawſſe pod ſtolem ſkryté wgitj, w nočnj době přicházeli s ženami a s dítkami ſwými a ztrávili ſami pokrmy tyto. Sám pak král ſe domýſſlel,

[1]) I. Mogž. 42, 21. [2]) II. Mak. 6, 12. 13; ſrow. II. Mak. 9.

Digitized by Google

že Bál modla geſt bůh živý. Což chtěge mu Daniel wywrátiti a podwod kněží odkrýti, když wyſſli kněží z chrámu a pokrmy ſe před Bála položily, kázal ſlužebnjkům ſwým, aby přineſli popele a potraušil ho po wſſem chrámě před králem: a wyſſedſſe zawřeli dwéře: a zapečetiwſſe prſtenem královſkým odeſſli. Kněží pak weſſli podlé obyčege ſwého i ženy i ſynowé gegich a ſnědli wſſecko i wypili. I wſtal král při prwnjm ſwitánj a Daniel s njm, a wida, že negſau pečeti dwerj roztrženy a pokrmy předc ztráweny, zkřikl hlaſem welikým: „Welký gſi Bále a nenj u tebe žádné lſti.“ I zaſmál ſe Daniel a zadržel krále, aby tam newcházel a ukázal mu na podlaze ſſlépěge mužů, i žen a dětj. I poznal král podwod kněží a pobil ge a dal Bála w moc Danielowu: kterýž wywrátil ho i chrám geho [1]). — Událoſt tato zagiſté wyobrazuge ginau wyššj prawdu. Gak aſi weſele kráčeli a počjnali ſi w nočnj době kněží tito s čeledj ſwau po podlaze chrámowé, aniž tuſſili, že zůſtawj po ſobě ſſlépěge a že tyto wlaſtnj gegich ſſlépěge ge wyzradj a gim zkázu přineſau? A podobně ſe děge až poſud. I podnes muozj náſledugjce toliko ſwých rozmarů a wáſſuj a nedbagjce na zákon Božj, kráčegj w temnoſti newěry a neprawoſti ſlaužjce modle těla ſwého: pýſſe, lakomſtwj a rozkoſſem a wůbec hřjſſným žádoſtem; aniž pomyſlj na to, že kročege hřjſſného života gegich zanechagj po ſobě ſtopy, kteréž newymizj, a že wſſecky neprawé cesty gegich ſe gednau obgewj; byť i w daleké budaucnoſti. Nebo tok geſt kletba hřjchu a neprawoſtj, že zpáchané newymizj, nýbrž, že zůſtawugj po ſobě ſtopy, po kterýchž pak kráčj pomſta Božj a zaſtihne ty, genž ge činili, neb potomky gegich. Hřjch geſt zlé ſjmě, kteréž gednau wſeto w půdu člowěčenſtwa kořenj ſe, pak roſte a přináſſj owoce bjdy a ſtraſti — často po dráhném čaſe, a když ſe toho neočekáwalo; čjmž prozřetelnoſt Božſká ſaudj ty, genž ſili ſemeno toto, neb potomky gegich. Ano tyto metly, kterýmiž ſtihána bywagj hřjſſná pokolenj, tyto nepřjznivé oſudy, bjda, ſtraſt, protiwenſtwj, mor, hlad a wálky: tyť gſau tolikeré ſaudy, gimižto treſce ſprawedlivý Bůh i po daleких wěkách neprawoſti a nešeſti, gak gednotliwců, tak i celých pokolenj. — Tohoto ſaudu zakuſil národ židowſký w úplné mjře. Od té doby, co zhrdnul Meſſiáſſem a odſaudiw ho k ſmrti křjže zwolal: „Krew geho přigď na nás a naſſe ſyny!“ od té chwjle wyřkli ſami nad ſebau ortel odſauzenj ſwého. Zhrdnuwſſe požehnánjm Božjm, zwolili kletbu a zbaweni života duſſewnjho, uběhli w ſmrt duſſe, podobagjce ſe mrtwole; pak ſe na nich wyplnilo ſtraſſné ſlowo Páně: „Kdežkoli bude tělo (mrtwé), tuť ſe ſhromáždj i orlowé.“ Tehdáž to byli řjmſſtj orlowé, totiž orlowé, kteréž měla řjmſká wogſka na wálečných koranhwjch ſwých, genž pod Weſpaſiánem a Titem přitáhla, Jeruſaléma dobyla a řjſſi židowſkau ztroſkotala. Zkáza tato Jeruſaléma a židowſké řjſſe byl ſaud ſprawedlivého Boha, kterýmžto ſaudil newěru, bezbožnoſt, zlobu a překrácenoſt národu židowſkého. A gaký to hrozný ſaud! Pán Ježiš předpowěděl gaſně hrůzu geho řka: „Bude tehdáž ſauženj welikė, gakéhož nebylo od počátku ſwěta až doſawad, aniž bude.“ A gak ſe wyplnilo předpowěděnj toto zcela a úplně, kdo to newidj kdo to nepoznáwá, čta wypſánj zkázy Jeruſalémſké? —

[1]) Dan. 14.

A wſſak ne toliko na newěrném národu wywoleném konal Bůh tak přiſný ſaud; nýbrž ſaud tento opakuge a obgewuge ſe také na křeſtanſtých národech a tiſſich až poſud, gak mile zhrdnau Kriſtem a ſwětlem geho prawdy a miloſti. Od té doby co Kriſtus Pán přiſſel na ſwět a co Spaſitel národů wykonal dílo wykaupenj lidſkého, nemůže žádný bez treſtu pohrdnauti wěrau a ſwatým zákonem geho; nebo gak dj ſám: „Kdo newěřj w něho (zpupně a twrdoſſigně odporuge poznalé prawdě), giž geſt odſauzen; nebo newěřj w gednorozeného Syna Božjho“ [1]). Důkazů toho nalezáme doſti. Gak zpanile kwetla katolická cjrkew na wýchodě, rozſſjřena gſauc po Syrii, řecké tiſſi, w malé Aſii, w Perſii a w Egyptě. Gak ſlawnj byli gſau ſwatj, kteřjž tuto odroſtli! A nynj gſau proměněni chrámowé gegi w meſſity turecké a a kde gindy ſtáwal křjž, wypjná ſe půlměſjc ſwekepoſti mahomedánſké. Riſſi řeckau zaplawila gſau wogſka Arabů, Perſſanů a Bulharů, a křeſtanſſtj národowé w ſewernj Africe potřeni gſau od ſurowých Wandalů. Dozrálik gſau k ſaudu Božjmu; nebo „kde geſt tělo mrtwé, tuk ſe ſhromáždj i orlowé.“ A kdo má oči k widěnj, mák doſt přjležitoſt i w přjtomné době, gak we welikém tak i w malém zpozorowati tak mnohý ſaud Božj, kdežto ſpraweďliwá ruka Páně treſtá newěru, zpupnoſt a neprawoſt lidſkau. Wůbec může ſe řjci: že hřjch geſt pramen wſſeho zlého, wſſj pſoty a bjdy a ſtraſti, celých kragin a národů, kteřjmižto nehodami ſprawedliwý Bůh ſaudj neprawoſti gegich. Dobře dj pjſmo ſwaté: „Sprawedliwoſt zwyſſuge národ: ale hřjch bjdné činj národy“ [2]). — A w prawdě, když celé řjſſe podwráceny bywagj a hynau, geſt to hřjch, genž podwracj ge: „W oſſkliwoſti (před Bohem geſt) wſſeliká neprawoſt národů. Králowſtwj s národu na národ přenáſſj ſe pro neſprawedlnoſti, a křiwdy, a pohaněnj a pro rozličné lſti“ [3]). Když nebe ſe zawře a země práhne a hlad a neauroda hubj celé země a kraginy, geſt to hřjch, genž tuto od Boha ſauzen bywá: „Dám wám nebe ſwrchu gako železo a zemi měděnau. Nadarmo wynaložena bude práce waſſe, newydá země aurody, ani ſtromowé owoce; geſtliže budete chodili proti mně,“ dj Hoſpodin ſám [4]); a ginde dokládá: „Protože dům můg puſtý geſt, protož zabráněno geſt nebeſům, aby nedala roſy, a zemi zabráněno geſt, aby nedala plodu ſwého“ [5]). Když morowá rána kraginy hubj a nakažliwé nemoci dáwj tiſice a wrhagj ge w temný hrob: geſt to hřjch, genž těžj tuto ſwau ſprawedliwau mzdu. „Geſtliže nebudete chtjti přigjti kázně, ale budete chodili proti mně, gá také wám ſe protiwiti budu a bjti budu wás ſedmkráte wjce pro hřjchy waſſe . . a poſſlu mor mezi wás“ [6]). A když wálky zhaubné poplenj města a zpuſtoſſj celé kraginy a dědiny, geſt to hřjch, genž wyzwal Hoſpodina k ſprawedliwé pomſtě: „Protože opuſtili zákon můg, kteřjž gſem dal gim, a neſlyſſeli hlaſu mého, a odeſſli za přewrácenoſtj ſrdce ſwého . . . rozpthljm ge mezi národy . . a poſſlu za nimi meč, dokudž nebudau ztráweni;“ dj Hoſpodin u Jeremiáſſe proroka [7]). A popatřjme-li na protiwenſtwj a ſtraſti, kteréž nynj ſauzj a křičj národy: na bjdu, nauzi a hlad denně wjce ſe zmáhagjcj, na bauke a zpaury křiſſemi otřáſagjcj, na wálečné

[1]) Jan 3, 18. [2]) Přiſl. 14, 34. [3]) Sir. 10, 7. 8. [4]) II. Mogž. 26, 18. 19. [5]) Aggeáš 1, 10. [6]) III. Mogž. 26, 23. 24. [7]) Jerem. 9, 13. 14. 46.

Digitized by Google

přjprawy a wálky powstáwagjcj, na nemoc zhaubnau, zhusta kraginy nawsstěwugjcj, a na giné psoty, pod kterýmižto aupj národowé, a tážeme-li se na pramen a hlawnj přjčinu toho: zagisté kdybychom sprawedliwj byli, musilibychom wyznati se zbožným Tobiássem: „Pane, welicj gsau twogi saudowé; neb gsme nečinili wedlé přikázanj twých, a nechodili gsme upřjmně před tebau“ [1]). Zhřessilik gsme, neprawost gsme činili, bezbožnost gsme páchali, a uchýlili gsme se od přikázanj a saudů twých“ [2]). Neb i tüto platj slowo maudrého Siracha: „Kdo rozsjwá bauři, wjtr těžiti bude.“ —

Co wssak při tom neyhorssjho gest, že se to neuznáwá; a že gakož národ israelský w těch neytěžssjch dobách od wsselikých podwodnjků, genž se za Messiásse wydáwali, pomoci a spasenj swého očekáwal: že podobně i nynj mnozj lepssjch a utěssenějssjch časů očekáwagj a daufagj se nadjti od bjdných a malomocných lidj a zhusta podwodnjků a zhaubců, genom ne w nawrácenj a w obrácenj se k tomu, u něhožto gediné pomoci a spásy dosjci lze: totiž od Krista, Božského Spasitele. W prawdě i náš wěk má swé falessné messiásse a oblažitele, genž mnohými sliby mámj lehkowěrný lid, slibugjce mu pomoc a lepssj časy, w prawdě ale ho we wětssj bjdu a nauzi a psotu wrhagjce. A protož i podnes má platnost swau wýstraha Páně: „Powstanau falessnj kristowé a falessnj proroci.“ Takowjto falessnj proroci, genž powstáwagj za wěku nasseho, gsau onino oblažitelé lidu, genž mu slibugj zjskati lepssj časy a wyšssj blahobyt onau oswětau, genž gest nepřjtelkynj Ewangelium Krista Pána a wjry geho a pod zástěrau wzdělanosti w prawdě neobmeyssljnic giného, než zbawiti ho wjry, kterauž posud má a naplniti ho onau bezbožnostj, kteranžto člowěk trosstuge se gediné na swůg oswjcený rozum, žádného wyšssjho poučenj, napomenutj a ponaprawenj, wůbec žádného zgewenj Božjho a žádné náboženské prawdy nepřigjmá. Owssemk podobnau oswětau slibowal giž na počátku swěta ďábel oblažiti prwnj rodiče w rági, když chtěge swésti ge, aby byli newěrni Bohu, gim prawil: „Otewrau se oči wasse: a budete gako bohowé, wědauce dobré i zlé“ [3]). Wssak známo gest, kam ge přiwedla oswěta tato. Lepssj gest žádná učenost a oswěta, než takowá, kteráž člowěka zbawuge prawého swětla a bludičkami ho wede do temnostj a kalužin neprawosti. — Ginj pak falessnj proroci a messiássowé wěku nasseho gsau také ti, genž slibugj lepssj časy lidu zgednati prostředkem zkwétagjcjho průmyslu, hospodářstwj a obchodu; při tom wssak pro samau průmyslnost, hospodárnost a obchod by lidu ani Bohu slaužiti, ani se modliti, ani chrám nawsstěwowati, wůbec ani k duchu přigjti nedopustili; wsseho toho za marné a za zbytečné pokládagjce. Kdyby sslo po wůli gegich, wymazali by z kalendářů wssecky swátky a neděle, proměnili by chrámy w towárny a fabriky, a ze slawnostj cjrkewnjch by nadělali trhů. — Nechť uwážj tito průmyslnj a kramářsstj oblažitelé lidu, že zkwétagjcj průmysl, orba a obchod gen tehdáž prospjwati a lepssj časy způsobiti mohau, když zároweň s nimi zkwétá a se rozhogňuge sprawedlnost, rozssafnost, poctiwost, wěrnost, láska bratrská, sstědrost, střjdmost a střjzliwost a wůbec ctný křesťanský žiwot; tento pak že roste toliko na náboženské půdě a bez náboženstwj se ani docjliti nedá. Kdo pauhau

[1]) Job. 3, 5. [2]) Dan. 9, 5. [3]) I. Mogž. 3, 5.

průmyſlnoſtj a obchodem lid oblažiti chce, ſtawj blaženoſt geho na pjſku bez základu. Kdo má oči k widěnj, nalezne toho důkazů doſt w nynějſſjch dobách. — A protož, milý křeſťane, nedey ſe mýliti těmito a ginými podobnými faleſſnými proroky a oblažiteli lidu za wěku naſſeho, genž bez Krista a wjry geho lidu ſpásu a blahobyt ſlibugj. Wůbec pamatug ſi dobře a wſtiſp ſi hluboce w ſrdce giſtau prawdu: „Čjm lepſſj lidé, tjm lepſſi časy;“ lepſſi pak budau lidé, pokudž budau u wjře pewnějſſi, w láſce wraucnějſſi a wůbec w křeſťanſké ſprawedlnoſti hognějſſi. K čemuž nám rač dáti, ó Pane, miloſt ſwau. —

Giž na tomto ſwětě ſaudj ſprawedliwý Bůh wſſelikerau neprawoſt a to ſice ſkrze hlas ſwědomj aneb proſtředkem oſudů a metel, gimiž ſtihá a treſce neprawoſt hřjſſnjků a potomků gegich. A wſſak ne wždycky geſt ſaud tento patrný a zřegmý. I zrak wěrného a zbožného křeſťana neſáhá tak daleko, aby proniknul a wyzpytowal ſwědomj a myſl člowěka a poznal w oſudech geho wždy ſmyſl Páně. Gak newyzpytatelnj gſau ſaudowé Páně a newyſtižitelné gſau ceſty geho! — A protož bude konati Pán na konci wěků obecný ſaud, w němžto zgewné učinj wſſem ſwé ſaudy a ſwé rady a maudroſt a ſprawedlnoſt gegich.

Wſſak ale dřjwe, nežli přigde Saudce, aby konal obecný ſaud, djti ſe budau znamenité přewraty a proměny se zemj a s pokolenjm lidſkým gi obýwagjcjm, kteréž budau co tolikerá znamenj ſlawného přjſſtj geho. Nebo gako Bůh „wſſecky wěci u mjře a počtu a u wáze ſpořádal“ [1]), tak že, když určené mjry a wyměřeného počtu let neb wěků doſáhnau, k ſwému konci pjſli: podobně i pokolenj lidſké až ſe rozwine k plnoſti ſwé, doſpěge ke konci a s njm také bydliſtě geho, země, kteráž takřka ſeſtaralá a zwetſſelá u welikých přewratech obnowena a nowě přetwořena bude. Když pak wyprſſj gegj čas, ſeſuge ſe, wyſtaupiwſſi z dráhy ſwé a z poſtawenj ſwého, kteréž má mezi tělesy nebeſkými, právě gako tělo k ſmrti pracugjcj; a pak dokonagj plamenowé ohniwj z wnitřka gegiho wyſſlehnuwſſi a ginj živlowé nepřátelſſtj horkoſtj ſe rozplynugjcj zkázu gegi, a i tuto ſe wyplnj ſlowo Páně: „Kdežkoliw bude tělo, ſhromáždjt ſe i orlowé.“ — Při této zkáze země wyplnj ſe ſlowa Páně: Slunce ſe zatmj, gehožto paprſkowé nedoſtihnau zemi, aneb černé mlhy a páry ge obkličugjcj neproniknau; a rownějž i měſjc nedá ſwětla ſwého, kterýž za tauže přjčinau nebude moci ſvatkju býti; a hwězdy nebeſké s obzoru země mizjcj zdáti ſe budau, gakoby padaly; a moci nebeſké, totiž weſſkerá tělesa nebeſká na obloze w tomto přewratu otřeſena budau ſe pohybowati. Tot bude konec ſwěta a gaký to ſtraſſný konec! Když člowěk w zmužilém wěku a w bugaré ſjle se ſmrtj zápaſj, gak hrozný a děſný geſt zápas tento. Wſſak když weſſkerá přjroda hynaucj w zkázu ſtržena bude, gak hrozný to bude zápas! Když při zemětřeſenj ſe město ſeſuge, gaké to hrozné diwadlo! než ale co geſt gedno město proti celé zemi, proti celému ſwětu; a gak děſné to bude, až tento we wſſech ſwých základech otřeſen bude. — Když zuřj bauře, hrom rachotj, bleſkowé ſe křižugj na nebeſích a zapalugj přjbytky lidſké a oheň ſe wzegme a wſſecko wůkol w plamenu ſtogj: gak hrozné geſt patřenj na

[1]) Maudr. 11, 21.

to! A přede se nic neodſſinulo z dráhy swé, wſſecko toto geſt toliko wýgew přjrody a nebeſa a země konagj řádně běh swůg. Gak ale bude: když ſlnnce se zatmj a měſjc newydá ſwětla a hwězdy nebude ſpatřiti a moci nebeſké se hýbati budau? — Weſſkerá přjroda koná pokogně a tiſſe běh swůg a my ſami gſme bezpečnj při pořádku tomto, anij tuſſjme gaké nepřátelſké žiwly držj Bůh na uzdě ſwau mocnau rukau! Wſſak tak to nebude pořáde — země dozrage ke konci swému a s nj pokolenj lidſké; pak puſtj Pán uzdu tuto a wſſeobecná zkáza a přewrat země náſledowati bude, w kterézto země proměněna a přetwořena bude. — A tak to muſj býti, aby země obgala weſſkerá pokolenj, kteráž od počátku wěku na nj přebýwala, a kterážto ſprawedliwý Saudce k nowému žiwotu wzkřiſſi a gichžto těla proměnj a neſmrtelná učinj; k čemuž owſſem nowé přetwořené země geſt potřebj, což ſe zhuſta w pjſmě ſwatém předpowidá, gak ſwědčj ſw. Pawel: „Nowého pak nebe a nowé země podlé zaſljbenj Božjho čekáme, w kterýchž ſprawedlnoſt přebýwá“ [1]).

Což pak dále ſlawný přjchod Saudce předcházeti bude, geſt wzkřiſſenj těla z mrtwých. Nebo gako země ſama z obecného tohoto přewratu ſwěta proměněna a nowě přetwořena ſe obgewj: podobně i pokolenj lidſká, genž na nj přebýwala, proměněna powſtanau z hrobů; nebo těla gegich z prachu, w kterýž ſe proměnila budau wzkřiſſena a k nowému žiwotu s duſſj ſpogena, aby ſe doſtawila před ſaudnau ſtolici prworozeného zeſnulých — Kriſta. Gako ale přetwořenj a obnowenj země nebude ſe djti přirozenau mocj gegj, nýbrž tauž mocj Božj, kterauž země ſtwořena geſt: podobně i wzkřiſſenj těl bude ſe djti přirozenau mocj prachu, w kterýž ſe těla zeſnulých obrátila, nýbrž Božſkau mocj Spaſitele, genž wzkřiſſenjm tjmto překoná poſléze ſmrt a dokoná djlo wykaupenj ſwého. A protož, dak dj ſwaté Ewangelium: Poſſle angely ſwé s traubau a s hlaſem welikým, a ſhromážďj wywolené geho ode čtyr wětrů, od wrchu nebes až do končin gegich. K čemuž dokládá ſw. Pawel, an pjſſe: „Hned po gednau w okamženj, k poſlednjmu zatraubenj mrtwj wſtanau neporuſſitelnj.. Muſj zagiſté toto porušſitelné (tělo) obléci neporuſſitelnoſt, a toto ſmrtelné obléci neſmrtelnoſt. A když tělo ſmrtelné obleče neſmrtelnoſt, tedy ſe naplnj řeč, kteráž napſána geſt: „Pohlcena geſt ſmrt we wjtězſtwj. Kde geſt, ó ſmrti, wjtězſtwj twé? kde geſt, ó ſmrti, oſten twůg?“ [2]) — A pak pjſſe ginde: „Mrtwj, kteřjž gſau w Kriſtu, wſtanau prwnj. Potom my, kteřjž žiwi gſme, kteřjž pozůſtaweni gſme, (totiž kteřjž gſme na žiwě zůſtali) ſpolu s nimi uchwáceni budeme do oblaků wſtřjc Kriſtu w powětřj a tak wždycky s Pánem budeme.“ Tak ſe doſtawj k hlaſu Páně wſſecka pokolenj před ſaudnau ſtolici geho w wzkřiſſeném a neſmrtelném těle swém. A tak to muſj býti: „Wſſickni my zagiſté ukázati ſe muſjme před ſaudnau ſtolicj Kriſtowau, aby přigal geden każdý na těle wlaſtnjm, gakž činil, buďto dobré, neb zlé;“ dj ſwatý Pawel [3]). Nebo gakož w pozemſtém žiwotě swém weſſkeřj lidé ſkutky dobré či zlé proſtředkem těla co nástroge duſſe wykonáwagj, podobně i ſluſſno, aby celj s tělem i s duſſj ſauzeni byli a tudjž i na těle odměnu neb treſt přigali; geſſto tělo patřj k bytnoſti člowěčj a patřj

[1]) Řjm. 8, 19.; II. Petr 3, 13.; Jeſ. 65, 17. [2]) I. Kor. 5. [3]) II. Kor. 5, 10.

Digitized by Google

k dokonalému životu geho. A protož wzkřjsj Saudce wssecka těla zesnulých a proměnj ge a učinj ge nesmrtelná buď k životu neb k zahynutj věčnému. — O, gaké to welebné diwadlo! Hle wesskerá pokolenj, kteráž zemi obýwala, obýwá a obýwati budau, wssecka bez wýminky stogj tu shromážděná w swém nesmrtelném těle a očekáwagj welebný příchod a zgewenj se sprawedliwého Saudce.

A gaký bude příchod tento Páně? Swaté Ewangelium dj: Gako blesk wycházj od wýchodu slunce, a ukazuge se až na západ: takt bude i příchod Syna člowěka — slawný a welebný, tak že žádný nebude moci déle pochybowati o Božské sláwě a welebnosti geho. A w prawdě slussno, aby ten, genž konage djlo wykaupenj nasseho se snjžil a zmakil takkka sebe samého, aby přigda saudit pokolenj lidského oslawen a zweleben byl. A za tau příčinau také, gakž dj swaté Ewangelium dále: Ukáže se znamenj Syna člowěka na nebi, totiž: křjž. Toto znamenj se stkwjti bude na nebi k oslawenj Krista. — Nebo takto bude zgewno: že Kristus Pán gest prawý a náležitý Saudce swěta, genž skrze smrt křjže sobě wesskeren swět podrobil a wssecky nepřátelské úklady zničil a takto sobě zgednal moc sauditi ty, gimžto spasenj wydobyl na dkewě křjže. Takto bude také zgewno: že on gest týž, genž od Židů ukřižowán a pohrzen byl a že prawě tjmto snjženjm a utrpenjm wessel do sláwy swé. Než i sprawedliwj z křjže tohoto útěchu bráti budau widauce znamenj, kterýmž se za živa honosili, rowněž i připomjnagice sobě wykaupenj skrze křjž gim způsobené, kteréž důwěrau a naděgj přjsstjho Saudce naplnj srdce gegich; gakož i s druhé strany bezbožnj hroziti a děsiti se budau; poněwadž na tom znamenj spatřj, že bywsse na tom křjži dostatečně wykaupeni, ceny swé wýplaty dobře užjti nechtěli; ano co na nich bylo, smrt Kristowu mařili. —

Konečně pak přigde Saudce sám we welebnosti a sláwě swé a wssickni angelé s njm; a shromážděni budau před njm wssickni národowé. — Pak nastane saud. O, welebné to diwadlo! — Wiz tu, kteřstane milý, s gedné strany nesčjslný zástup sprawedliwých. Wiz tu patriarchy a proroky starého zákona s ginými wywolenými, genž tauzebně Messiásse očekáwali a we wjře a w naděgi w něho spasenj dossli. Wiz zástup swatých apostolů a ewangelistů, prwnjch těchto dělnjků na winici králowstwj Božjho! Wiz také nesčjslný zástup swatých mučennjků, genž pro Krista a swatau wjru geho obětowali wssecko, ano i život swůg. Wiz pak zástup swatých wyznáwačů, genž swatostj a sprawedlnostj života se stkwjce Krista w těle swém oslawowali. Wiz také zástup swatých panen, wdow a světic Božjch, genž buď w newinnosti dusse a zcela se Pánu a službě geho wěnugice, aneb w swatém stawu manželském u wychowánj djtek ctnost a sprawedlnost pěstugice a rozssiřugice, dobyli si koruny sláwy věčné. Wiz tu wssecky wěrné dusse, genž w Pána wěřili, daufali, geg milowali, pro něho a sprawedlnost geho mnoho konali, obětowali, bogowali, trpěli a snášseli a sslastně dokonali běh swůg! Gaký to welebný pohled! Gaký to welikí zástup! stogicj před obličegem Beránka. A otewře se kniha života a zgewno bude učiněno, což welikého, slawného a podiwného konali, podnikali, obětowali a snášseli po wssecky wěky. A tu se obgewj zwanilé gegich ctnosti, a milosrdnj gegich skutkowé, kteréž konali, četné oběti, kteréž Bo-

hu přináſſeli, těžká utrpenj, kteráž pro Boha ſnáſſeli, nic nenj zapomenuto, wſſecko ge zaznamenáno a uſchowáno: gegich wjra, gegich láſka, gegich boge, gegich ſnahy, gegich půſobenj a utrpenj, gegich ſetrwánj — tok zásluhy, tok poklad gegich! — A wſſak ſtogj tu s druhé ſtrany i neprawoſt, genž dozrála k ſaudu. Wiz tu kady zlobochů, genž po wěky naplňowali zemi neprawoſtj, uráželi Boha, ſ-ubili bližnjho a hanobili a hyzdili ſwau lidſkau důſtognoſt. Ay, tu ſtogj ohawnj modloſluženbnjci, ſſerednj cizoložnjci, zhnuſilj ſmilnjci, nelaſkawj utrhači, nadutj pýſſkowé, neſprawedliwj lichwáři, ſkrbliwj lakomci, nemiloſrdnj dráči, hnuſnj rozkoſſnjci a ſwětáci. Kdo ſečte počet gegich? Giž doplnili mjru neřeſtj ſwých a dokonali běh ohawného žiwota. Nynj pak ſe otewře — kniha žiwota gegich: a wſſecka krew, kteranž prolili, wſſecken nářek a ſlzy, kteréž způſobili, wſſecka newinnoſt, kteranž k pádu ſwodili, wſſecka ctnoſt, kteranž potupili, wſſecky neřeſti a ohawnoſti, kteréž páchali a podporowali — wſſecko toto geſt zaznamenáno w knize této — tok kletba gegich, tok ortel gegich zatracenj! —

Konec ſwěta ſe přibližil, wſſelikė děgſtwo ſe ukončilo. Wſſichni národowé gſau ſhromážděni před ſaudnau ſtolicj Páně; a wſſak naposledy. Dlauho roſtl kaukol wedlé pſſenice; nynj pak naſtala žeň a budau oddělený. A dlauho žiwi byli ſprawedliwj wedlé bezbožných; nynj pak dozráli a ſtane ſe odlaučenj. Gako na počátku ſwěta wſſemohaucj Twůrce prawil: Buď ſwětlo a oddělil ſwětlo od tmy; podobně oddělj welebný Saudce ke zkonci ſwěta ſyny tmy od ſynů ſwětla, a pak bude ſwětlo. — Bezbožnjci tupili Boha a wjru geho; zpupnj náſilnjci utiſkowali práwo a ſprawedlnoſt; mudráci opowážliwj hádali ſe s Bohem; ſprawedliwj muſili na zpět uſtaupati a drzj bezbožnjci prowozowali nad nimi hrdě wládu ſwau: hle gakáſi nepronikнutelná temnoſt ſpočjwala poſud na ſwětě a na oſudech geho. Kde geſt maudroſt? kde ſwatoſt? kde ſprawedlnoſt Božj? A co geſt ze ſwědomj, z hlaſu Božjho? Než tu dj Saudce: Budiž ſwětlo! a oddělj ſe ſwětlo od temnoſti, a ſprawedliwj půgdau do žiwota wěčného a zlj do trápenj wěčného. A bude ſwětlo. Pak bude zgewná a patrná ſwatoſt a ſprawedlnoſt Božj: a uzřj lidé, že žádná neprawoſt nezůſtala bez treſtu a žádná ctnoſt bez odměny a wyznati muſegi, že ſwatý a ſprawedliwý geſt Hoſpodin Bůh. Pak bude zgewno, že hlas ſwědomj nebyl marný hlas neb wynálezek lidſký, nýbrž že to byl hlas Božj, ozýwagjcj ſe w ſrdci gednoho každého. Onen wnitřnj pokog, gimžto naplňowalo ſwědomj duſſi každého ſprawedliwého, a blahá útěcha, gižto opogowalo ſrdce geho, proměnj ſe nynj w newýmluwnau, neſkončenau blaženoſt nebeſkau. A onen čerw, genž znepokogowal duſſi hřiſſnika, a bázeň a hrůza, genž ho ſtihala, poſtaupj k hroznému wědomj zawrženj a proměnj ſe w zaufalſtwj zatracenců!

Nedey, ó Pane, abychom teprw w poſlednj den ſaudu k poznánj a k předſwědčenj tomuto přiſſli. Uč nás giž nynj w hlaſu ſwědomj a w oſudech ſwěta poznáwati ſaud twé ſwatoſti a ſprawedlnoſti a tak žiwu bytj: gakbychom ſi přáli, a přigdeš w ſláwě a welebnoſti ſaudit žiwých i mrtwých.

Od ſtromu fjkowého nauče ſe podobenſtwj: když giž ratolеſt geho omládne a liſtj ſe pučj, wj-

Digitized by Google

te, že bljzko gest léto. Tak i wy, když uzkjte wssecky tyto wèci, wèzte, žek bljzko gest we dwekjch. Těmito slowy ukazuge nám Pán Jezjš, žek co o saudu a hrůze geho powěděl, nenj daleké, gak se to mnohému býti zdá, a že saud bljzký gest a dkjwe, než se toho nadègeme, bude we dwekjch; prawě gakoby předwjdage welikau lehkowážnost mnohých, genž domnjwagice se, že saud w dalekém pozadj stogj, hkjssné bezpečnosti se oddáwagj, gakoby ge chtěl wystrežiti a ke křesťanské bděliwosti powzbuditi. A prawdě potřebné to napomenutj a wystraženj Páně! Neho w ohledu tomto má se to posud s námi, gako za dáwných časů s obywateli města Pompegi. Město toto leželo w Italii bljž sopky Wesuwa. Často sopytila hora ta strassně a wyhazugjc z gicnu swého popel a žhaucj láwu nawsstěwowala město to a hubila ge; než po každém sopětenj připjlili obywatelé, odstranili rum i popel, a co porussено bylo, wystawili opět, aniž se dali wystraziti. Konečně pak přissel čas, kdežto wjce než druhdy zkáza gim hrozila. Poznowu wystupowal dým z gicnu haukjcj sopky, ohniwj plamenowé sslehali z nj a celé kusy skal wallily se s wrchole gegjho, potokowé žhaucj láwy bljžili se wjc a wjce městu, popel wystupugicj zwnitř hory zasmussil nebesa, tak že paprsky slunečnj ani nemohly proraziti čjrau tmu gim způsobenau, réwy na winicjch a stromy w zahradách uhořely a byly popelem zasuty. I nemohlo obywatelů města Pompegi býti tagno, gaké nebezpečenstwj wjc a wjce se bljžjcj gim hrozj a mnozj hledali w útěku spásy. Ostatnj pak přemnozj neustáwali od uwyklého žiwota, gdauce gako dkjwe po swých rozkossech, howili swým rozmarům a wássnim, nawsstěwowali gako prwé swé kaupele, diwadla, hry a turnage, a ačkoliw sopjcj a oheň z gicnu chrljcj Wesuw stál před nimi, připomjnage gim hrozné nebezpečenstwj, kteréž gim nastáwá: předc nic nedbali na to, až pak ge zachwátilo nesmjrné množstwj žhaucjho popele, gimžto wssecko zasypáno a pohřbeno gest. A podobně se to má s námi. I před očima nassima stogj saud Páně, saud obecný, gako mocný upomjnatel náš: abychom pamětliwi geho záhy se usmyslili, a připrawili k němu: bychom snad nebyli nenadále překwáčeni. Než my pohřjženi w péče a staross swětské, gdauce po swých rozkossech a wyražejch, po obchodu a zisku swětském, domnjwáme se, že ty wèci gsau gesstě přjliš od nás daleko, a že se nás mnoho nethčj. Zdá se nám, gakoby sopka posledniho saudu stála w neyzassim pozadj obzoru nasseho, a mnohý lehkowážný si myslj: proč bych se děsil a hrozil toho, což teprw na konci wěků se djti bude? A wssak smýsslenj toto gest bludné a welmi zhaubné. Welký zagistě den saudu gest nám bližssj než my tussjme a pochopugeme, prawě gako nenadálá přihoda, genž se w noci sběhne a spjcjmu se zwěsstuge w okamženj, když ze sna procitl. Protož přirownáwá pjsmo swaté den tento zloděgi, genž přigde gako osidlo na wssecky, genž přebýwagj na twáři wssj země. Kdo nám za to ručj: žek nás — pokolenj toto — nezastihne den Páně, wsseobecná zkáza swěta? A chtěli bychom w zatwrzelosti čekati teprw, až se djti budau hrozná znamenj? Kdybychom se toho nedočekali a kdyby hrůza saudu nezastihla nás živých; což wjce smrti neugdeme, tuť gistě geduau zastihne nás, a posledni hodinka gest rozhodná pro wssecku nassi wěcnost: gak nás tato zastihne, zastihne nás i saud Páně. Překwapj-li nás smrt nepřiprawené, překwapj nás tato i

obecný saud Páně, á přigde-li tento o několik set či tisíc let pozděgi po smrti naſſi, co nám to prospěge, když giž messkagice w kraginách wěčnosti nic wice získati aniž naprawiti nemůžeme, což gsme w kraginách pozemských zanedbali? Nebo, gakž učj swatý Augustin, w tomtéž stawu, w kterémž člowěk zachwácen byl w posslednim dnu života, w tomtéž stawu bude shledán w poslednj den swěta, w den obecného saudu. A právě proto nemůže nám býti den saudu nikdy příliš daleký; a tudíž musí nám býti každé okamženj pozemského života naſſeho drahé a newynahraditelné, protože může býti rozhodným pro wesskeran naſſi wěčnost. Wyprawuge se o udatném woginu, milánském wůdci wogska Triwulčo, že králům francauzským we válkách mnohau znamenitau službu prokázal; pozděgi pak za času panowánj francauzského krále Frantiſſka prwnjho, genž na trůn doſedl, zcela zapomenut a zanedbán byl. I rmoutil se ſſedý wogin nad tim tak welice, že se roznemohl. Což uſslyſſew král, dal wzkázati zaſlauzilému tomu marſſálowi; že mu neležj nic wice na srdci, než gakby nahradil křiwdu gemu učiněnau. Triwulčo byl welice pohnut, a prawil: „Wykládte králi mé wraucj díky, a wſſak řekněte mu: že geſt giž pozdě.“ Toto prawiw sklonil hlawu a umřel [1]). Owſſemk lidſká přjzeň přicházjwá často pozdě; ne pak milost Božj, kterauž Spaſitel nám wydobyl; tato zagiſté může i w poſlednim okamženj život wěčný nám způſobiti. Uprchne-li ale i toto poſlednj okamženj bez pokánj a kagicnoſti, pak geſt owſſem pozdě, a na wěky pozdě. O, gak zpozdilé geſt tedy, celau naděgi blažené wěčnoſti ſkládati na poſlednj okamženj, anto celý život nám k tomu byl popřán. Protož napomjná nás Pán: abychom konali dobré, pokudž den geſt, prwé nežli naſtane noc, w kteréž nelze wice působiti. Protož také warugе nás apoſſtol národů, swatý Pawel, od zatwrzeloſti a nekagicnoſti srdce: abychom neſhromažbowali sobě hněw ke dni hněwu a zgewenj ſprawedliwého saudu Božjho. Ba, gak wzbuzuge swatý Jan, mámek se snažiti: abychom čiſtým a ſprawedliwým obcowánjm w něm ſetrwali, abychom, když se ukáže, podobni gemu byli. — Protož tedy bděmež wſſelikého času, modlice se, abychom hodni byli ugiti wſſech těch wěcj, kteréž se budau djti a poſtawili se bez bázně a ſtrachu před Synem člowěka, až přigde co welebný Saudce. Sem a k tomu se s tim wſſim, co Kriſtus Pán a Spaſitel náš o přiſſtj swém předpowědjti ráčil, směrugе, abychom totižto život swůg a swé mrawy spořádali, a před obličegem geho obcugjce, chyſtali se ke dni ſaudnému.

Straſſnými barwami ličj Pán a Spaſitel náš saud w předcházegjcich ho znamenjch. Než mnozi nedbagi na to w netečnoſti a lehkomyſlnoſti swé, domnjwagice se: že hrůza tato, kteráž se na konci wěků djti bude, se gich nethčj. Giní pak pokročiwſſe geſtě dále w newěře, nic nechtěgi ſlyſſeti o hroznem dnu Božſké ſprawedlnoſti, gakoby snad odwráceno býti mohlo nebezpečenſtwj gim hrozjcj tim, že se gim o tom ſlyſſeti nechce. Než zpozdilj tito nechť dagj pozor, aby se gim newedlo, gak se wyprawuge o Rudolfowi, králi Herulůw, genž wytáhl do boge proti Longobardům. I měla se swésti rozhodná bitwa. Král wſſak na giſto se bezpečiw, že ho wjtězſtwj ugiti nemůže: když se bitwa za-

[1]) Veith's hom. Vort. díl 7., str. 310.

počala, pozůstal we stanu swém, tu sedě při dobré myšli a bawě se hrau w ssachy. Aby wssak mohl zwěděti, gak se w bitwě dakj a nepřjtel porážj, přikázal zbroguossi swému, aby wylezl na wysoký strom před stanem stogicj a pilně pozor dáwal, doložiw: „Chraniž se mi s tjm přigiti, žeby Herulowé mogi na útěk se dáwali, sic na mjstě o hlawu přigdeš!“ I pamatowal si zbrognoš na stromě dobře, co mu bylo přikázáno a kdykoli tázán byl, gak se děgj wěci w bogi, wolal wždycky: „Dobře, wýborně!“ Než konečně se dal do žalostiwého křiku. „Co se děge? wolá král, snad gsau Herulowé mogi poraženi?“ — „Pane, wolá zbrognoš na hljdce, běžjt mi o hlawu, ne gá, ale tys to řekl!“ — I wyskočil král a chopil se zbraně — ale bylo pozdě. Longobardů nebylo lze wjce zadržeti, a král padl i s komonstwem swým mečem gegich [1]). Deyž Bůh, aby se podobně newedlo těm, genž w newěře své nic o saudu a hrůze geho nechtěgj slyssetj a každému hrozj, kdoby gim o tom se opowážil mluwiti. Než Kristus Pán, bedliwý pastýř a strážce stádce swých wěrných, nemlčj a hlásse ge zgewně w sw. Ewangelium, a aby odgal newěře a bezbožnosti wssecku podporu, dokládá ke konci: Nebe a země pominau, ale slowa má nepominau. Rozumjš tomu, milý křesťane? Chápeš smysl slow těchto? Hle, nebe pomine. Slunce na obloze nebeské po tolika wěků se stkwaucj, a zpanilý měsjc, noci oswěcugicj a wssecko množstwj hwězd se třpytjcjch, kteréž ani sečjsti, aniž zcela spatřiti nelze: toto wssecko tak pewné we swém postawenj, tak zpanilé we swém uspořádánj pomine — proměnj podobu swau a přetwořeno bude. A země tak pewná w základech swých a wesskeré tu stwo gegj tak četné, tak maudré a d uspořádané — i toto pomine. Pán kyne a stane se přewrat welikÝ a por podoba swěta a obnowena bude twář z a wesskerého swěta. Ano ale wssecko mine, nebe i země, geden gest wyššjj w liké proměny, genž nikdy nepomine, „u hož nenj proměnění,“ gakž twrdj Žalm Páně, wolage: „Na počátku, Hospodi ty gsi zemi založil a djlo rukau twých g nebesa. Onak zhynau, ty pak zůstaneš wssecka, gako raucho zwetssegi. A g oděw změnjš ge a změněna budau: ty wždycky tentýž gsi a léta twá nepře nau“ [2]). A gakož nepomine Hospoi nepominau i slowa Páně, poněwadž g prawda, prawda nezměnitelná. Ano u i země pominau, doba mine za dobau, prchne za dnem, rok plyne za rokem, kolenj následuge na pokolenj — gak dl ho to tak bude, nelze určiti; tolik ale gi že přigde doba, kdežto wssecko pomine: mine čas, pominau wěky, pominau pok nj, pominau nebe i země: ale slowa P nepominau; a rowněž nepomine také sl geho o poslednim saudu; nýbrž gako wyplnilo předpowěděnj saudu Páně Jerusalémem, podobně se wyplnj i př powěděnj posledniho saudu. Ano prá když nebe i země pominau na konci sw nepomine slowo Páně o saudu a usku se u wsseliké hrůze swé. Nechť pochyb newěra, nechť popjrá bezbožnost, nechť posmjwá bohaprázdnost, nechť twrdj dráctwj, že wssecko gde wěčně stegr během pewně určenau cestau: nebe i z pominau a wssecka bezbožnost, i newěr bohaprázdnost, i maudrost tohoto s pominau: ale slowa Páně slowa o sa

[1]) Blahowěst ročnjk druhý str. 45. [2]) Žalm 101, 26, 28.

nepominau. Až zaslepenost, a neprawá bezpečnost, a hřjssná zpupnost a bezbožné mudráctwj swěta neywyšssjho dosáhnau stupně, pak gako wycházj blesk od wýchodu slunce a ukazuge se až na západ, rychle pogednau a nenadále bude přjchod Syna člowěka k saudu. Nebe a země pominau, ale slowa Páně nepominau.

Nechť tedy namjtá newěra cokoliw, bude saud. A tento saud obecný, genž se bude djti na konci wěků, připomjná nám cjrkew swatá přjhodně dnes, kdyžto konáme poslednj neděli swatodussnj, s kteraužto se končj sám rok cjrkewnj. Gest zagisté úmysl cjrkwe swaté, abychom, magjce poslednj saud na zřeteli, do sebe ssli a sami sebe saudjce, před Bohem aučty kladli: gak gsme tento cjrkewnj rok tráwili, gak gsme užjwali darů a milostj, kteréž nám během tohoto roku cjrkew swatá poskytowala, gakých owocj ctnosti a sprawedlnosti gsme wydáwali? — A w prawdě co gest slussněgssjho, než abychom na konci roku cjrkewnjho gesstě gednau nazpět popatřili a s sebau aučtowali. Hle, během roku tohoto předstawowal se nám žiwot Páně žiwě a w něm konala cjrkew swatá takřka poznowu djlo wykaupenj nasseho. Myť gsme očekáwali a chystali se k přjsstj geho w čas adwentnj; pak gsme slawili radostné zrozenj geho w dobu wánočnj; pak gsme konali památku geho útrpenj a wzkřjssenj w dobu welikonočnj a doprowodiwsse ho až k hoře na nebe wstaupenj geho, připomjnali gsme si o letnicjch seslánj Ducha swatého; a takto gsme widěli a slýchali Pána od zwěstowánj a wtělenj geho až k geho oslawenj a odtud pak w činnosti wykupitelské co učitele a zprawce swých wěrných s nebes až k druhému přjsstj geho w den saudný. Cjrkew nám hlásala geho slowo a podáwala nám hogně geho milost u wsselikých přjpadnostech žiwotā, a wyzýwala nás zhusta k wjře, ku pokánj a wzkřjssenj k nowému žiwotu w Kristu Ježjssi. Nuže tedy: gak gsme použili toho wsseho, co se během tohoto roku dobrého, prawého a spasitelného nám poskytowalo? Zdaž gsme přichystali Kristu w čas adwentnj srdce swé? Zdaž gsme ho přigali o wánocjch a zdaž zrozen gest Kristus w dussi nassj? Zemřeli gsme s Kristem hřjchu a powstali s njm z hrobu žiwota hřjssného k sláwě nowého žiwota? Přichystali gsme dussi swau Duchu swatému co čistý a hodný chrám? A spogeni s Kristem w Duchu swatém wydáwali gsme hogné owoce sprawedlnosti? Stali gsme se maudřegssjmi, lepssjmi, nábožněgssjmi, blaženěgssjmi a w žiwotě utěssenĕgssjmi? O, blaze tomu, kdož si toto utěssené swědectwj dáti může a kdož každé chwjle hotow gest, dostawiti se na saud Páně. Wyprawuge se o cjsaři Karlowi IV., že odewzdal gednomu nad mjru rozumnému a prozřetelnému řeholnjkowi, knězi Dětřichowi, welmi důležitý úřad k zprawowánj, k němuž ho donutiti musel. Za krátký čas ale mnich na stupni tomto hezky daleko se dopracowal a znamenitě pokročil. Wěc ta dopálila ne gednoho u dwora a ze zásstj wymohli gsau na cjsaři, že welel mnichowi w několika dnech počet z úřadu swého složiti. Mnich wssak nižádné lhůty nepřigal, ale směle prawil: „Nač čekati do zegtřj? Pokud libo cjsaři pánu, hotow gsem i hned účet skládati. Když gsem byl wassj gasnosti přissel, měl gsem tento hábit, klobauk a několik haljřů almužny w kapse. To podržjm, ostatnj pak patřj wassj gasnosti. Nežádám ničeho a také nepotřebugi

ničeho" [1]). Tak mělibychom i my každé hodiny hotowi býti ke wydánj počtu před trûnem Božské welebnosti; a blaze by bylo nám! Než ale popatřjce zpět na ûplynulý rok cjrkewnj, gak se musjme zardjti. O, gak mnohým tu připadá na mysl, že ani neslyssely slowa Božjho, když se gim zwěstowalo, že slyssjce ge, nebrali si k srdci, anobrž často ge přestupowali. A gak mnohým připadá na srdce: gak modlitbu pomjgeli, gak swátosti přigjmati zanedbáwali a slawnosti cjrkewnj w duchu cjrkwe konati opomjgeli. Uplynul adwent, Kristu srdce nepřiprawili; o wánocjch Krista w srdce nepřigali, aniž o welikonoci hřjchů zemřewsse s njm nepowstali, ani Ducha geho o letnicjch nepřigali: tak gim uplynula doba za dobau a celý rok a nic nezjskali; toliko wina ztráty celého pronedbaného roku, hognýchdarů a milosti zmařených tjjj dussi gegich. Což zbýwá nynj, než bolest a slzy želu? — Ale žádná bolest, žádné slzy nezwolagi ztr tento rok na zpět. Tak plyne h zá hodinau, den za duem a rok za r a dkjwe, než se nadĕgem, státi budeu práhu wěčnosti. Kdo wj, zdaliž upl tento rok nebyl posledni, kterýž nám p byl? Nemyl se žádný. Pán dj: brzy přigdu a odplata má se mnau abych odplatil gednomu każdému skutků geho!" [2]) —

Modlitba cjrkewnj.

Wzbudiž, prosjme, ó Pane, wůli ného swého lidu, abychom owoce Bo twého wykaupenj s wětssj horliwosti dáwagice, tjm wětssj pomoci od n twé obdržeti zaslaužili. Skrze Krista ná násseho. Amen.

[1]) Blahowěst l. c. [2]) Zgew. 22, 12.

Digitized by Google

Obsah djlu druhého.

Stránka

Na slawný den wzkkjssenj Páně.

Připomenutj 1
Ewangelium 2
Wýklad 2
Rozgjmánj 4

W pondělj welikonočnj.

Ewangelium 25
Wýklad 26
Rozgjmánj 28

Neděle prwnj po welikonoci.

Ewangelium 49
Wýklad 50
Rozgjmánj 54

Neděle druhá po welikonoci.

Ewangelium 76
Wýklad 76
Rozgjmánj 78

Neděle třetj po welikonoci.

Ewangelium 93
Wýklad 94
Rozgjmánj 95

Neděle čtwrtá po welikonoci.

Ewangelium 109
Wýklad 110
Rozgjmánj 112

Neděle pátá po welikonoci, genž slowe kjžowá.

Ewangelium 132
Wýklad 133
Rozgjmánj 135

Na slawný den na nebe wstaupenj Páně.

Ewangelium 158
Wýklad 159
Rozgjmánj 160

Neděle ssestá po welikonoci.

Ewangelium 181
Wýklad 181
Rozgjmánj 183

Stránka

Na slawný den sesslánj Ducha swatého.

Ewangelium 198
Wýklad 198
Rozgjmánj 201

W pondělj swatodussnj.

Ewangelium 217
Wýklad 218
Rozgjmánj 220

Na den swaté a nerozdjlné Trogice Božj.

Ewangelium 232
Wýklad 232
Rozgjmánj 234

Neděle prwnj po sw. Duchu.

Ewangelium 253
Wýklad 253
Rozgjmánj 255

Na den Božjho Těla.

Ewangelium 273
Wýklad 273
Rozgjmánj 275

Neděle druhá po swatém Duchu.

Ewangelium 289
Wýklad 289
Rozgjmánj 291

Neděle třetj po swatém Duchu.

Ewangelium 312
Wýklad 312
Rozgjmánj 314

Neděle čtwrtá po swatém Duchu.

Ewangelium 332
Wýklad 332
Rozgjmánj 334

Neděle pátá po swatém Duchu.

Ewangelium 360
Wýklad 361
Rozgjmánj 363

Digitized by Google

Stránka

Neděle ssestá po swatém Duchu.

Ewangelium 386
Wýklad 386
Rozgjmánj 387

Neděle sedmá po swatém Duchu.

Ewangelium 407
Wýklad 408
Rozgjmánj 410

Neděle osmá po swatém Duchu.

Ewangelium 432
Wýklad 432
Rozgjmánj 435

Neděle dewátá po swatém Duchu.

Ewangelium 460
Wýklad 460
Rozgjmánj 463

Neděle desátá po swatém Duchu.

Ewangelium 482
Wýklad 482
Rozgjmánj 484

Neděle gedenáctá po swatém Duchu.

Ewangelium 504
Wýklad 505
Rozgjmánj 506

Neděle dwanáctá po swatém Duchu.

Ewangelium 528
Wýklad 529
Rozgjmánj 532

Neděle třináctá po swatém Duchu.

Ewangelium 556
Wýklad 557
Rozgjmánj 559

Neděle čtrnáctá po swatém Duchu.

Ewangelium 585
Wýklad 585
Rozgjmánj 588

Neděle patnáctá po swatém Duchu.

Ewangelium 607
Wýklad . . . . . €
Rozgjmánj . . . . .

Neděle ssestnáctá po swatém Duch

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle sedmnáctá po swatém Duch

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle osmnáctá po swatém Duchu

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dewatenáctá po swatém Duch

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dwadcátá po swatém Duch

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dwadcátá prwnj po swatém Du

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dwadcátá druhá po swatém Du

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dwadcátá třetj po swatém Du

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Neděle dwadcátá čtwrtá a posledni po s
tém Duchu.

Ewangelium . . . . .
Wýklad . . . . .
Rozgjmánj . . . . .

Digitized by Google

Početnj přehled audů Dědictwj Swatojanského w roce 1854.

Dle diéces.

W Praze 30, po arcidiécesi 254, w Kladském hrabstwj 12, wssech	296
W Litoměřické	62
W Kralowé Hradecké	294
W Budějowické	326
W Holomaucké arcidiécesi	872
W Brněnském biskupstwj	469
W Wjdeňské arcidiécesi	18
W Swato-Hyppolitském biskupstwj	1
Ostřihomsko, Tarnowsko, Břetislawsko, Pesťansko w arcidiécesi Ostřihomské	19, 26, 4, 2
W Nitranském biskupstwj	35
W Spišském „	6
We Wácowském „	2
W Báňsko-Bystrickém	1
We Wratislawském, w král. Prusském	14
W Londýně	1
W Americe (Saint Louis), kde několik tisíc Čechů	1
Součet wssech audů dle diéces w r. 1854—2449.	

Dle kragin.

W Čechách (bez Kladska)	966
Na Morawě (spolu s rakauským Slezskem)	1341
W Rakausích	19
W Uhřích	95
W Pruských kragich (Wratislawské diécesi a w Kladsku)	26
W Angličanech w Londýně	1
W Americe	1
Součet wssech audů dle kragin w r. 1854—2449	

Prawidla Dědictwj Swatojanského.

Antonjn Hanikýř, rodem z Prahy, 21. řjgna roku 1753, exjesuita a pension. zám. kaplan Čimerský, budějowické diécese, umjnil sobě, w čase století památky za Swatého wyhlášenj Jana Nepomuckého, w roce 1829, na památku té prwnj století slawnosti založiti ústaw, gjmž by dobré, wzdělawatelné knihy w gazyku českém, již wázané, w ceně co možná neylacinějssj prodáwány byly. Požádal knjžecj arcibiskupské konsistoře Prazské, by ústaw ten we své wedenj přigala; k čemuž, gakožto základem, 1000 zl. na stř. přiložil a obě wyžádal, aby ústaw ten gméno „Dědictwj swatého Jana Nepomuckého" měl, pak k němu wessteré obecenstwo w spoluaudstwo pozwáno bylo. Tuto žádost geho w. d. konsistoř 9. listop. 1831 wyplnila; Geho Majestát Cjsař a král Frantiſſek I. dne 26. řjgna 1833 prawidla geho potwrdil; a ústaw ten rokem 1835 w žiwot a aučinkowánj swé wstaupil. — Zemřel Zakladatel náš w Táboře, 15. března 1833, 80 let stár. —

Prawidla ústawu toho gsau následugjcj:

Přjstup spoluaudů.

1. Spoluaudem státi se může každý, buď ustanoweným peněžitým přjspěwkem: anebo podánjm pjsemnjch pracj, kterež k podotčenému aučelu směřugj a ohledně wnitřnj ceny swé od w. d. arcib. konsistoře k wydánj za hodné uznány budau. — (Peněžité přjspěwky neyraděgi aby se na redakcj posstau posilaly.) Pjsemné práce gak w konsistornjm kanceláři, tak také u redaktora se přigjmagj; a kdo toho žádá, i honorár se podáwá.

2. Kdokoliw k témuž ústawu 100 zl. na stř. přispěge powažowán bude za spoluzakladatele.

3. Kdo (gednau na wždycky) podá: 40 zl. na stř., gest téhož ústawu spoluaudem I. třídy; 20 zl. spoluaudem II. — a 10 zl. spoluaudem III. třídy. — Menssj přjspěwek přigme se wděčně za dobrodinj.

4. Řehole, celé wikariáty, osady, sskoly, rodiny, bratrstwa wstupugj nagednau dwognásobným přjspěwkem do nadřečených tříd; ne ale po letech pozdějssjm doplácenjm. (Když se ale u př.: manžel s manželkau, neb bratr se sestrau w geden základ spogj: tu se knihy až do zemřenj prwnjho wydáwagj.) — Aby pak zemřenj spoluaudů ústawu k známosti přisslo: žádagj se duchownj pastýřowé, úmrtj redakcj gistotně k wědomosti dáti; — gak i také powýssenj každého duchownjho spoluauda, aneb přestěhowánj se geho na ginau sstacj, i prowdánj swobodných, neylépe i přjmo posstau, wyplaceným pšanjm, ústawu oznámiti. (Neb by při regstříku nowém mnohý již důstognjk, gesstě gako alumnus uweden stál; kde pak ho hledati?) — Kdo své přestěhowánj neohlásil, po roce knihy

Digitized by Google

minulych let neobdržj wjce. Neb Dědictwj k uschowáwánj pro newssjmawé zawázáno nenj. To ak se kolkolem ohláší.

5. Každému doplněnjm základu we wyššjj třjdu přistaupiti wolno; u př. k prwnjm 10 zl. druhých 10 zaslati, a tak se spoluaudem II. třjdy státi. — (Aby ale kdo swé spoluaudstwj ginému postaupil: pro mnohé obtjžnosti ústawu přigmauti nelze. Každý přistupugjcj pamatug „gméno a mjsto a fara obydlj swého w gazyku českém, neboli morawském postawiti, a spolu swůg wikariát neb dekanát poznamenati.")

6. Kdo w poslednj pořádnosti swé odkáže **Dědictwj 100 zl. stř., powažowán bude za spoluzakladatele; za gakéhož u hrobu swatého Jana Nepomuckého zwlášstnj mše swatá za mrtwé obětowána bude.** — Stáwá se nad to aučastným i dobrodinj §. 9ho.

7. Spisowatelé, kteřjž swé práce témuž ústawu obětugj, kteréž by po náležitém ocenění k tisku ustanoweny byly, dobýwagj sobě, dle obssjrnosti, důležitosti a gadrnosti spisů swých, právo spoluaudů buď I., buď II., buď III. třjdy; což w. d. konsistoř rozhodne. Podánjm wjce důkladných pracj wstaupj spisowatel do wyššjj třjdy.

8. Kdo témuž ústawu zdařilé přeložení přjhodné knihy podá, stane se spoluaudem III. třjdy; opětowaným podánjm postaupj wýše.

9. Dle poslednj wůle zakladatelowy žádagj se duchownj spoluaudowé, aby mezi oktáwem sw. Jana Nepomuckého za nynějssj Cjsařskau rodinu, gakož i za žiwé a za mrtwé spoluaudy mšsi swatau slaužili. — **Tjm tedy každý spoluaud za žiwa i po smrti, každoročně, pro swe dusse spasenj, milostj tolika tisjc mšsj swatých aučastným se stáwá, kolik tisjc duchownjch mezi spoluaudy se nachází.** — Neopomiň ale žádný při této pobožnosti na samého zakladatele wraucně pamětliw býti; tak gakož i swětssjj p. spoluaudowé w tom témdni při mši swaté na zakladatele a spoluaudy modlitbau pamatowati. — **Tento §. drž každý we wěrné paměti!**

(Redaktor koná pobožnost za spoluaudy po celý Swatojanský pautnj oktáw u sw. hrobu o sseste hodině rannj. O páté hodině wečernj gest pobožnost zpěwů, litanij, požehnánj a uctěnj gazyka Jana swatého.)

Wýhody spoluaudů.

10. Každé knihy, tjmž ústawem w tomž roce wydané obdržj zdarma: a) Spoluzakladatel 4 wýtisky; b) Spoluaud I. třjdy 3 wýt.; c) Spoluaud II. třjdy 2 wýt. a d) Spoluaud III. třjdy wýt. A to tak bez připlácenj po celé žiwobytj. — Pozorowati ale sluší, že každý přistupugjcj spoluaud gen těch knih očekáwati může, kteréž od času geho přistaupenj tiskem wydány byly. — (Ty, které se obdržugj při diplomu, gsau pauze gen z dobroty darem.)

☞ Stogj ale swatau powinnosti každému spoluaudu, nač se bohužel nehledj, knihy nákladem Dědictwj Swatojanského wydané, a dole uwedené, co možná rozssjřowati, a ginými k tomu nabjzeti; neb ústaw ten gedině proto zaweden gest, a knihy gedině proto se gim wydáwagj, aby rozssjřené lid wzdělálwaly. Tjm se také pomůže, by se četnějssj neb nákladnějssj knihy wydáwati mohly.

11. Nezjssjtnj spisowatelé, gichž práce nákladem ústawu tiskem wydány budau: obdržj z téhož wydánj 24 wýtisky darem; pak se stanau, dle pracj swých, spoluaudy III., II. neb I. třjdy; ano opětowanau zásluhau i spoluzakladateli gmenowáni býti mohau.

Rozesílánj wýtisků.

12. Wydáwagj se pak knihy giž wázané. — Na prwnjm listu přitisštěno bywá znamenj téhož ústawu, gakož i krámská cena; přes kterauž w Čechách, na Morawě a w Slezsku w žádném knihkupectwj wjce platiti se nemá.

13. Páni spoluaudowé obdržj tisštěný ljstek, na němž se pokaždé obebrané wýtisky tam, kam na ljstku poukázáno gest, odepssj. Tjm ale ljstkem se hned u swého duchownjho Pána, pak — potom buď we wikariátnjm aneb w dekanátnjm aurade, aneb w knihkupectwj wykázati, neopozdiž se žádný, gak na ljstku stogj.

14. Knihy se posilagj buď skrze wyledůstogné wikariátnj, neboliž děkanské aurady (kteřjž zásilek gen z dobrotiwé náklonnosti přigjmagj) — pro celá města neb celé okrssjky. Wýlohy od redakcj poslaných knih musj audowé slawnému wikariatnjmu neb dekanátnjmu aurade zase nahraditi.

Dwornj knihkupectwj Crednera a Kleinbuba, kteréž dle smlauwy starssjm audům knihy nowě wysslé zasilati má, prohlásilo se, že mu nenj možná, pro swé rozsáhle zaměstknánj okolo nowého roku knihy ty dřjwe, až o welikonocech, rozesilati. Wozkům a poslům, když se plnomocenstwjm wykáži, wydaly by se knihy gen w měsjci dubnu, pozdegi gde wssechno posstau.

15. Následugjcj knihy mohau každým knihkupectwjm obstarány býti.

Knihy Dědictwj Swatojanského,

které každým knihkupectwjm obgednány býti mohau, a kterých wýhradnj prodeg obstaráwa c. k. dwornj obchod w knihách a uměleckých wýrobcjch B. A. Crednera a Kleinbuba w Praze, w č. 548—I., gsau:

Swatodennj pořádek, spolu i náboženská děwečka	10 kr.
Kapitola Pražská za času sw. Jana Nepomuckého, od Pessiny	3 „
Žiwotopis zakladatele Hanikýře (který by každý aud měl mjti)	8 „
Proč gsem katolikem?	8 „
Německy: Warum bin ich katholisch?	10 „
Přjsaha, s připogeným kázanjm o přjsaze, od Pessiny	8 „
Utrpenj sw. mučedlnjků, prwnjch třech stoletj	10 „
Obraz smjssleného manželstwa, pohnutliwý přjběh pro newěsty	10 „
Popsánj kostela sw. Mikuláše na starém městě Pražském	12 „
Útěcha u wysokém stáří. Kdo chce ssťastně umrjti	15 „
Filothea sw. Frantisska Saleského, přewýborná kniha	23 „
Weleslawjn, kniha hospodářská	25 „
Rodina Důwěrowa	12 „
Bohomil, kde prawé křesťanské náboženstwj k nalezenj	30 „
Německy přeložené	36 „
Pane, zůstaň s námi, 2 djly, gak se má člowěk o ssťastnau smrt obstarati	36 „
Populárnj dogmatika	1 zl. — „
Wečernj rozmluwy. Wyswětlenj katolického učenj	26 „
Wamberowých kázanj dwa djly	36 „
Žiwotů Swatých. III. djly	1 zl. — „
Oběť mše sw. od Pessiny	30 „
Martin Lutr, gak hágil cjrkew katolickau	8 „
Kdo má prawdu? Protestant nebo katolik	10 „
Propowjdky z Tomásse Kempenského	8 „
Wogtěch Proletář. Gak se člowěk pokazj	6 „
Swatojanský wěnec. Modlicj knjžka o sw. Janu	20 „
Passiowý týden, rozgjmánj sw. Ludwjka z Granady	12 „
Zpowěď, která ta prawá, protestantská nebo katolická?	14 „
Swěcenj neděle. Spasitelná ponaučenj. Důležitá kniha.	30 „
Wolston, katolický námořský plawec. Přjběh mořský; gest také německy	26 „
Postilla aneb wýklady a rozgjmánj na Ewangelia nedělnj a swáteční celého roku. Djl prwnj	1 zl. 45 „
Postilla. Djl druhý	2 zl. 20 „
Časopis pro katolické duchovenstwo. Ročnjk 1828 až 1851 po 4 swazcích, každý ročnjk za	1 zl. — „
Škraupa: Antiphonia. Ecce sacerdos	24 „
Worla: Animas fidelium	10 „

Kdo k Dědictwj spolu s základem posle 5 zl. wjce: tomu se za ně posle tolik wybraných kněh starssjho wydánj.

Digitized by Google

Dalssj wyswětlenj stanow.

1. Když manžel a manželka pobáwagj 20 zl., ak se zřetelně wygádřj, zdaj to pro **rod**; anebo že chce každý sám pro sebe audem býti.

2. Odessleyte pro **rod** ne po **dwakráte** w roce, ale nagednau 20 zl. Podržte prwnjch 10 zl. tak dlauho, až si druhých 10 zl. gesstě přispořite, nebo si gich wypůgčite.

3. Wzniklo by Dědictwj wysoko, když by se každý aud o to zasadil, aby gesstě gednoho zřkal; zwlásstě w osadách, kde se gesstě o Dědictwj Swatojanském newj.

4. Kdo chce přistaupiti, musj to před wánocmi učiniti; neb pozděgi kněh uběhlého roku wjce neobdržj.

5. Neobdržj gich také ten, kdo se po celý rok o nedosslau knihu u redaktora nepřihlásil.

6. Psanj wždy buďte od audů wyplacena.

7. Co w prawidlech neb stanowách Dědictwj nestogi, to na redaktoru nikdy nežádeyte. On nesmj přigimati, co by mu ginj předpisowali.

8. Důležité prosby zrowna na knjž. arcibisk. konsistoř possleyte. Redaktor nemůže a nesmj někomu darowati.

9. Gména manželek, manželů a rodičů wždy buďtež připogena.

10. Že possta mnoho žádá, stáwá se pro tjž knihy a wzdálenost cesty. Wybornau knihu bez starosti, brzo a zdarma dostati, stogj toliko několika grossů.

11. Připlatek pro **rod** k minulým rokům se nepřigmá.

12. Chce-li kdo knihy obdržeti domácjm wozkau, musj gemu swoln báti pjsemné pogisstěnj, že se mu swěriti mohau; ale každokráte na wrub žádatelůw.

13. Kdo wýročnj knihu do září **neobdržel**: **hned se u** redakci přihlaš; neb po adwentě se **wjce za žádnau knihu** neručj.

14. Modlenj se při gednotliwých wztahuge se gen na druhého manžela; při **rodech** na rodinu; **nikdy ale na takowé**, kteřjž k rodině nepatřj.

15. Dědictwj gest založeno pro **rozssjřowánj spasstelných** kněh, nikdy ale gediné pro mše sw. **nebo pro gediné** modlenj. W stanowech o tom nic nestogi; **a nowých si nesmj** žádný dělat neb takowých, gakých by **kdo chtěl.**

16. Při gednotliwých audech wymjrá **audstwo** smrtj zapsaného.

17. Při rodech udeyte hned **dědice.**

18. Wyborná Liturgika w **nowém wydánj** nerozdawá se wjce, ale w každém **kněhkupectwj se kauptti může.** (Bude brzy dotisstěna.)

19. Kdo chce wjce kněh Dědictwj **starssjho wydánj mjti,** possli penize zrowna na dwornj knihkupectwj pana **Krebnera** w Praze.

20. Postilly I. djl může se **kaupit w Holomauci i w** Brně.

21. W kterém roce kdo zemřel, **toho roku knihy gemu** gesstě patřj.

22. Gak se swobodná prowdá, **hned ubey gména a obydlj swého manželu.**

23. **Datum, den obeslaného** psanj, **buď wždy přidáno.**

24. **Kde přes 12 audů, tam se budau knihy zrowna** possilati, **když toho duchownj otec požádá.**

25. Okresy a aukady swětsté při ohlássenj nowého auda nenj zapotřebj ubáwati; gen saru a wikariát. Třebas i čjslo domu; **nikoliwěk i stáržj.** —

Weledůstognému, důstognému a welebnému duchowenstwu a wssem wzácným audům

uctiwé pozdrawenj od redaktora.

Při Dědictwj swatojanském skončil se rok přeslawný, kteryž, powážjme-li nyněgssj nepřjznjwé časy, musj — za těch 20 let geho trwánj tjm **neykwětněgssjm** nazwán býti; neb se 2449 audů sesslo; k čemuž dřjwe 16 let potřebj bylo!

A komu po Pánu Bohu, a po orodownjku swatém Janu musjme za tento tak bohatý rozkwět děkowati, než wysoce wzácné obětownosti weledůstognych panů wikářů a kragsstych děkanů; welewážné horliwosti mnoha důstognych panů farářů; a zwlásstě neunawené horliwosti wassnostpanů kaplanů; tak že mnohými nepřestáwám se diwiti, gak nebesky Pán žehná duchownjmu lowu gegich, by se rozmnožowal počet ctitelů swatojanstych; ale i také rostaucj zbožnosti a horliwosti wesskerého obecenstwa, kde kdo se o Dědictwj swatojanském dowj. Zwlásstě chudina působj zde obětownosti swau obdiwenj!

Wssem těmto weledůstognym, důstognym a welebnym duchownjm panům bratřjm po 14 diécesjch a 200 děkanstwjch, i wáženému neunawenému Kubjnkowi na Brněnsku wzkazugi tjmto listem swau upřjmnau úctu a swé srdečné djky: gak Wás wssecky po každé mssi swaté, kollektau „Pro devotis amicis," Pánu Bohu poraučjm, žehnám a w duchu ljbám; zde s obdiwenjm a chwálau uwádjm a w swých dennjch modlitbách na paměti chowám. — Počjnagi si z prostého lidu někteřj, dle Kubjnka, u Pána Boha zásluhy skládati.

Když k poděkowánj i hned také prosbu připogugi, důwěrugi se, že mi pro ni žádný nezazlj.

1. Prosjm totiž snažně, aby se na začátku nowého roku wssickni audowé gednoho každého wikariátu. w pořádku alfabetickém w třech opisech redakci udali a sice geden opis pro redakci; druhý opis pro obsluhugjcj kněhkupectwj; a třetj co přjloha ke knihám. Což abych usnadnil, prosjm gen o přjgmění s udánjm obydlj. — Gsem ale mimo nadánj letos překwapen, že se seznamy hogně sessly; i také že z wětssjho djlu w třech opisjch přicházegj; za kteréž ulehčenj redakce nenj s to, aby dost wřelé djky wzdala. Tjm se práce mi ulehčj a obdrženj kněh přirychlj.

2. Dowědětj se wssech audů z celého traktu gest snadno, když se totiž po kázanj ohlásj, kdo chce knihy Dědictwj Swatojanského řádně obdržeti, by se w běhu týhodně na faře lístkem wykázal. Neb

**

redaktor nemůže wědĕti, kde kdo z audů w minulém roce zemřel; kdo a kam se wystĕhowal; kdo a odkad se přistĕhowal; kdo wyššjm důstogenstwjm wyznamenán byl, kam který pan kaplan přesazen byl; a za koho která swobodná z audů se prowdala, gaké s mužem přjgmĕnj dostala a kam se přestĕhowala. A knihy na bůhzdař do swĕta poslati mi nelze, nechci-li sskodu platiti. Z toho každý pozná, gak mi seznamů z wikariátů a dekanátů potřebj, má-li wsse w pořádku gjti a každý pořádně a záhy knihau swau podĕlen býti.

3. Kde pan wikář aneb kragský pan děkan churaw neb mnohými pracemi zanessen: tu prossjm, by w traktu swém gednoho z duchownjch pánů zplnomocnil, kterýž by we wĕcech Dĕdictwj swatojanského we gménu geho audům poslaužil. — Ale údowé gsau powinni, by každau wýlohu společně nahradili.

4. Ten den před sw. Janem u sw. hrobu o hodině 10. koná redaktor slawné rekwiem, kteréž založil za wssecky zemřelé spolnaudy; ku kterémuž se wssickni nábožnj pautnjci zwau.

5. O slawnosti sw. Jana uděluge Neyd. stogněggfj pan kardinál, Geho Eminencj, po přeslawných službách Božjch plnomocných odpustků a papežského požehnánj. — Ze letossnj slawnost připadá právě we středu před na nebe wstaupenjm Páně, w který právě den roku 1383 swatý Jan do Wltawy whozen byl: měli by se pro tu příčinu nábožnj pautnjci swatojanští, zwlásstĕ audowé bratrstwa Dĕdictwj geho, w tjm wĕtssjm počtu okolo geho sw. hrobu segjti!

6. „In stricte officiosis“ platj gen tenkráte, když duchownj auřad na konsistoř pisse: když se ale pisse na redakcj „in stricte officiosis,“ tu musj redakcj předce psanj wyplatiti; neb oswobozena nenj, gen gegj konsistoř. Ať se tedy na redakcj psanj wyplacená posslagj.

7. Ať se malichernostmi wys. důst. konsistoře neobtĕžuge; piš každý gen na redakcj.

8. Když manželé dáwagj 20 zl., ať se připogj, zdaž pro rod: anebo každý gen sám pro sebe. Pro rod přigde gen gedna kniha; pakli každý pro sebe, tu přigdau dwĕ knihy až do smrti.

9. Zkažené diplomy přepissowati, státi se může gen za náhradu 30 kr. kase Dĕdictwj. Na psanjch k redakcj ať se užjwá neykratssjho tytulu. Přegeme si pro uspořenj pracj a omylů, aby si každý „pro rod“ w osadě radĕgi wypůgčil, a 20 zl. nagednau poslal; zač redakcj wdĕčna bude. Kdo posslá tři seznamy, a gak-který drjwe přigde: tjm pořádkem také každý bude podĕlen. Neposslete seznamy gednotlliwých far: ale ze wssech far gednoho traktu sepiš se alfabeticky geden seznam a takowý se redakcj posssli.

10. Kdo přistaupil gako alumen, nebo towaryš, nebo swobodný, když w běhu času postawenj geho se změnilo, tu nenj potřebj přepsati diplom, gen když se redakcj dowj, kde se nachází.

11. Což to negde, aby se každý o to zasadil, by aspoň gednoho auda zjskal?

12. Kdo se w běhu roku přihlassuge, nemůže býti přepsán do roku minulého; — ani giný na geho mjsto.

13. Knihowna nemůže nikdy pozdrawowána býti: ale gedině ta osoba, kteráž ten základ učinila.

14. Po roce teprwa manžela neb manželku — za příčinau modliteb — dát připsati, negde; ani giného, genž w rodině nenj. — Co w prawidlech nestogj, na redakcj nežádeyte.

15. Audowé si nemagj sami předpisowati, co by měla redakce wsse do diplomu napsati: redakcj se řjdj dle stanow, a dle wys. důst. konsistoře swé; a nemůže slaužiti každému, gak by on chtĕl. — Co se wsse ode mnohých za tĕch 10 zl. žádá, gest se co až podiwiti.

16. Nutká mne to dále, abych poprosil: by nowj audowé penjze gen posstau posslali; obdrjj na ně na posstě zpátečnj lístek: a diplom a knihy přigdau gim we 3, neydĕle w 4 duech. — (Gedině w měsjcych červenci a srpnu, kdež na cestách aneb w láznjch bywám, opozdj se to poněkud).

17. Při nowých audech prossjm, by se wždy domow, fara a wikariát udaly; i čjslo domu často k pořádku poslauží. Gméno manželky ať se newynechává, a při swobodných gméno, stáw a domow rodičů přidá.

18. Gednotliwým pánům audům, aby si knihy w pražském dwornjm kněhkupectwj sami gednotliwĕ odebjrali, wzpjrá se kněhkupectwj pro welkau obtjžnost tjm působenau.

19. Diwjm se tomu, že si mnohý na posstownj wýlohu stĕžuge. Když knihy na wenek zdarma posslati zawázáni negsme, ať si tedy takowý stĕžugjcj sám do Prahy pro knihy přigde; gako při Pražském museum, tenkráte ho to nebude ani haljře státi.

20. Mnozj se na mne s žádostmi swými tak obracj, gakoby wsse gen na mé swobodné wůli záleželo. Radjm, aby si každý, když genom redaktor poslauženi se zpĕčuge, rozhodnutj od wys. důst. konsistoře wyprosil.

21. Kdo wjce obdrží, než od wys. důst. konsistoře na podĕlenj wykázáno bylo: to darugi sám z přjzniwosti „ze swého wlastnjho.“

22. Přinucen gsem opakowati, že přjplatek do rodu gen od tĕch se přigjmá, kterjž w témž samém roce gednotliwĕ přistaupili; nikdy ale k minulým létům.

23. Čj psanj s peněžitým wkladem nepřigde redakcj do ruky před nowým rokem, nebude giž wjce kniha roku minulého podĕlen, neb se tu wýročnj auĕty zawjragj a zkončugj, a opozděnjm se gen redakcj nesnáze činj. Prossjm, ať se to dí kolkolem wĕdĕt.

24. Prossjm, ať si každý nowý aud tĕch 58 ponaučenj w 1. dile Postilly bedliwĕ přečte a dle nich wĕrně se zachowá.

25. Posstа, z které psanj obdržugete, ať se mi w každém psanj udá, a datum w psanj nikdy newynechá.

Digitized by Google

Který vikariát má do Prahy gistě častě příležitosti, a chce knihy dle seznamu swého obdržeti, ať opatrj wozku neb possla lístkem pogistugicjm; na gaký by se knihy tomu samému bezpečně sběriti mohly.

26. K potěssenj audů slauží, že rozkwět a wzrůst Dědictwj tak slawný gest, gakéž události historie literatury rakauského mocnářstwj nezná. S 50 zlatými gsme začali, a w 19 letech 400,000 kněh wydali a wydáwáme nynj Postillu, která na 150 archů obsahowati bude, w 20.000 wytiscjch; toť neslýchánо! — Radugte se z Dědictwj swatojanského, gakýmž Pán Bůh swatého Jana oslawuge! —

27. Daufám, že w brzku budu moci wesměssnj počet audů na 10.000 oznámiti! —

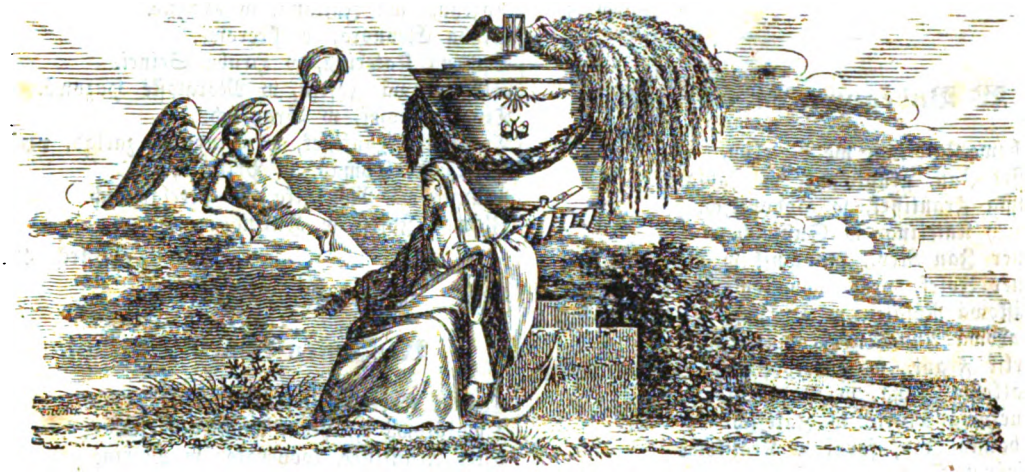

Zemřelj

w bratrstwu Dědictwj Swatojanského roku 1854,

pokudž redakcj udáni byli.

Welebný Antonjn Hanikýř, exjesuita,

zakladatel Dědictwj,

zemřel w Táboře, 15. března 1833, — 80 let stár.

Zůstaň nám po každý rok u wděčné paměti a u wděčném žehnánj.

W Pražské arcidiécesi.

Bastl Frantissek, farář w Pisseli.
Bradač Frantissek, zakladatel **rodu**.
Feyfar Matěg, občan w Radanssi.
Gerson Josef z Ragersdorfu, děkan w Selci.
Halla Josef, wellkupec w Praze.
Janský Wáclaw, měssťan a bednář w Praze.
Krozowá Kateřina, w Hodině.
Massek Matěg, kowář w Nepřegowě.
Náhlowský Frantissek, farář w Sázawě.
Pozděna Frantissta, w Chudobě.
Rabas Josef, mlynář w Mozolýně, zakl. **rodu**.
Rýdký Josef, farář w Tegnici.
Simon Weronika, w Chudobě.
Zeidlerowá Josefa, w Čermě.

Wssech 14.

W Litoměřickém biskupstwj.

Gébl Josef, učitel w Rožbalowicjch.
Müllerowá Marie, dcera w Lyse.
Nemrawa Karel, w Wařicjch.
Zagsčkowá Dorota, w Lyse.

Wssech 4.

Digitized by Google

W Králohradeckém biskupstwj.

Babka Aloys, w Zrući.
Brodil Frantiſſek, farář w Krupě.
Josnowa Anna, w Jaroměři.
Kožená Tekla, w Chrudjmi.
Lukáš Josef, zahradnjk w Lobkowicjch.
Moric Frant., farář na odpoč. na Kutné Hoře.
Pechan Wáclaw, w Wostružinech, zakl. **rodu.**
Sluga Matěg, dworský kaplan, kanownjk, děkan w Polně.
Wacek Frantiſſek, kanownjk, děkan w Kopidlně.

Wſſech 8.

W Budějowickém biskupstwj.

Ceyhowa Kateřina, we Weselim.
Duſſek Jan, gruntownjk w Záblatj.
Hruſſka Frantiſſek, w Hodonicjch.
Hutary Kateřina, w Suſſicjch.
Kerner Jan Nep., kanownjk w Budějowicjch.
Kerner Josef, prof. bohoslowj w Budějowicjch.
Jiráſkowá Roſalie, w Dražici, zaklad. **rodu.**
Nozarowá Anna, w Domažlicjch.
Petrlík Frant., w Střelhoſticjch, zaklad. **rodu.**
Picalkowá Anna, w Bažantnici.
Potůčkowá Marie, w Záleſjch.
Rathauſký Jan, farář w Kraſlowě
Šafránek Ondřeg, w Sobětjcjch.
Sádlo Jan, arciknèz w Třeboni.
Syma Frantiſſek, z Wotoka.
Tupa Antonjn, w Smolci, zaklad. **rodu.**
Wogta Wogtěch, w Wolenici.

Wſſech 17.

W Holomauckém arcibiskupstwj.

Beneš Jan, farář w Penčicjch.
Brdečka Anna, w Poſtřelmowě.
Březina Iſidor, w Třebeticjch.
Brigula Tereſie, w Samnici.
Černý Josef, kooperatar w Leſnici.
Dawidkowá Kateřina, w Dluhonicjch.
Dokaupilowá Joſefa, w Předmoſtj.
Dopitowá Anna, w Beyſtroſſicjch.
Eberle Rudolf, farář w Oſtré.
Feil Jan, w Kogetjně.
Großmann Hiacynt, řádu Piariſtů w Strážnjku.
Horák Josef, w Sobiſſkách.
Hraucjk Gabriel w Dobrkowicjch, zakl. **rodu.**
Hruſſka Frant., w Bežerowicjch.
Jamnická Mathylda, w Březowě.
Jirauč Josef, farář w Morawičanech.
Jurečkowá Joſefa, w Popowicjch.
Král Wáclaw, w Huljně.
Králjk Wáclaw, w Mirowicjch, zaklad. **rodu.**
Kregčj Wáclaw, lokaliſta w Ohrozjmě.
Kaudelka Frantiſſek, w Sukdale.
Kaudelkowá Frantiſſka, w Sukdole.
Kotř Jan, w Jaktaře, zaklad. **rodu.**
Kautný Karel, w Přikazjch, zaklad. **rodu.**
Kubjček Pawel, w Kralicjch, zaklad. **rodu.**
Leſſtinſký Pawel, w Poſtřelmowě.
Michálſko Ludwjk, w Jaktaře, zaklad. **rodu.**
Nawrátil Fabian, w Kralicjch, zaklad. **rodu**
Nawrátil Frantiſſek, w Olſſanech.
Nelſer Frantiſſek, farář w Bělawſku.
Onderkowá Weronika, w Komarowě.
Prawda Jan, w Němčicjch, zaklad. **rodu.**
Přecneſtelowá Kriſtina, w Olſſanech.
Rozehnalowá Juliana, w Hulјně.
Skyba Eleonora, w Přerowě.
Spurná Kateřina, w Hrubé Seinci.
Stochlebowá Joſefa, w Morawſké Huzowě.
Tipečka Josef, w Braukách.
Tomáſſek Frantiſſek, w Studnici, zaklad. **ro**
Wyſlauzil Tomáš, w Přikazjch.
Wünſchowá Weronika, w Preclawicjch.
Zlámal Josef, w Hulјně.

Wſſech 4

W Brněnském biskupstwj.

Čermák Karel, učitel w Merjně.
Dwořákowá Filipina, w Iwančicjch.
Eſler Frantiſſek, kooperator w Měřjně.
Flodr Matěg, w Hunkowicjch.
Foitl Josef, w Augezdě.
Knapp Placid, pater přewor w Rajhradě.
Kregčj Ondřeg, w Tuřanech, zaklad. **rodu.**
Křjžek Jan, deficient w Dubowanech.
Kučera Frantiſſek, hoſpodſký w Perně.
Mezník Tomáš, w Křižanowě.
Negedlý Vincenc, kooperator w Treſſti.
Otaupaljkowá Anna, w Trubſku.
Procházkowá Frantiſſka, w Tuřanech.
Pražák Jan, w Liſſni, zaklad. **rodu.**
Ryſka Matěg, w Němčanech, zaklad. **rodu.**
Schloſſar Viktor, prélát w Rajhradě.
Skaraupka Tomáš, w Kartauzjch.
Spaček Antonjn, učitel w Augezdě.
Steyſkal Tomáš, děkan w Telči.
Swoboda Josef, kowář w Bořitowě.
Talſký Wáclaw, rytjř, kanownjk w Brně.
Zauchar Frantiſſek, w Sošnowce.
Zwiljnek Bernard, w Bilowicjch.

Wſſech 2

We Wjdni.

Peſſinowá z Čechorodu Jindřiſſka.
Strobach Pawel, c. k gubernialnj rada.

Wſſech

Přehled wssech w r. 1854 z Dědictwj zemřelých:

W Pražſtém arcibiſtupſtwj	14
W Litoměřickém biſkupſtwj	4
W Kralohradeckém biſkupſtwj	8
W Budějowickém biſkupſtwj	17
W Holomauckém arcibiſkupſtwj	42
W Brněnſtém biſkupſtwj	23
W Wjdni	2
Wſſech	110.
K tomu připočſteyme w těch letech zemřelých	315
Máme ſe tedy wraucně co modliti za	425.

Modlitbu za ně nagdete na konci Poſtilly I. djlu.

Kdo by zde uweden nebyl, an w r. 1854 byl zemřel, ať ſe pro ſeznam r. 1855ho w běhu tohoto roku uwědomj.

W kterém roku kdo zemřel, toho roku knihy mu gefſtě patřj.

N. Při **rodech** ſe redakcj gen zakladatel a manželka geho, a pak držitel rodu oznámj.

Neopomeň kněz w oktáwě ſw. Jana za ně mſſi ſwatau ſlaužiti, a każdý aud mſſi ſwatau za ně obětowati.

Odpočinutj wěčné deyž gim Pane,
a ſwětlo wěčné ať gim ſwjtj!
Ať odpočſwagj w pokogi!

Amen!

SLOVANSKÁ KNIHOVNA
V Praze

Dr. Wáclaw Peſſina,
kanownjk, konſiſt. rada, ředitel Dědictwj Swatojanſkého.

Digitized by Google

Hrubſſj omyly tiſku.

Na ſtránce 329, ſlaupci prwnjm, ke konci čti mjſto: Oſtatně pak ne bez — owec. čti: Oſta pak ne bez wýznamu užjwá Pán Ježjš we přjtomném Ewangelium, k wygaſnénj miloſrdenſtwj Pá podobenſtwj o ženě magjcj deſet groſſů, gakož prwé k tomu použil podobenſtwj o paſtýři, magjc ſto owec. — Na ſtránce 355, ſlaupec druhý, řádek 20. s hora, mjſto: po něgaký žiw, čti: po něg čas. — Na ſtránce 522, ſlaupec prwnj, 17. řádek s hora, mjſto týkagjcjch ſe čti: týkagjcj ſe.

Oſtatnj pak menſſj omyly, kterýchž i při neywětſſj pozornoſti nelze ſe warowati, wyprawi ſám każdý [illegible]

Digitized by Google

BEDŘICH ROHLÍČEK,

knih- a nottiskař v knížecím arcibiskupském semináři

V PRAZE

poroučí se k službě a přízni

P. T. veškerému velebnému duchovenstvu v Čechách, na Moravě a v Slezsku

a podává zprávu, že tiskárna jeho **nejnovějšími písmeny, četnými rychlolisy a stroji uhlazovacími** dokonale zařízena jest, tak že každou práci z oboru knihtiskařského nejen **v rozmanitých barvách,** nýbrž i ve **zlatě, stříbře a zpěži** co nejslušněji a nejvkusněji vyvésti může.

Nákladem svým vydala dotčená knihtiskárna následující spisy, jež v knihoskladu jejím, v Karlově (jesuitské) ulici č. 147 v červeném domě neb v semináři dostati lze:

Biblický dějepis zjevení Božího v starém zákoně. Od Dra. Innoc. Frencla, učitele náboženství na c. k. akad. gymnasium starého města Prahy. 1853. Vel. 8. stran 296. za 48 kr.

Bůh co činí, dobře činí. Povídka mravní dle Salcmanna od J. V. Rozuma. Za 20 kr

Desatero knih historie církevní od Evsebia, příjměním Pamfili, onda cesarejského biskupa, řeckým jazykem sepsané, potom od Jana Kocína z Kocinétu, předního písaře radního v menším městě pražském, z řeči latinské v českou přeložené, nyní od Jana Ev. Krbce, kněze církevního, s čtěním řeckým srovnané, na mnoze opravené, příhodnými výklady a novým letopočtem opatřené a znova na světlo vydané. Velká 12 str. 554. Za 1 zl. 24 kr.

Evangelia na všecky neděle, svátky a několik jiných znamenitějších dní roku církevního s umučením našeho Spasitele, všesrozumitelně vyložená dle kat. učení víry a mravů, z dějů světských i svatých, ze zeměpisu, ze starožitností, z přírodnictví, z mluvozpytu, z obřadů a obyčejů bohoslužebných židovských a katolických. Od A. V. Hnojka, děkana. 8. 1854. 2 díly. Za 2 zl.

Exercitium pietatis ante et post celebrationem Missae a Claudio Arvisenet, 24 kr.

Ezop, mudrc v otroctví. Druhé rozmnožené vydání s 4 obrázky od J. V. Rozuma. 24 kr.

Kázaní nedělní a sváteční od Prokopa Ondráka, děkana Příbramského. Sešitek 1—17. po 12 kr.

Kázaní na neděli čtvrtou po sv. Duchu od P. Ondráka, 1848. za 5 kr.

Koňák (winná kořalka), se solj smjssená we swém aučinkowánj na neduhy wnitřnj i zewnitřnj; čili: Wsseobecný lék proti zewnitřnjm aurazům a zánětům wsseho druhu. 16. 1853. Za 12 kr.
Lék tento welmi gednoduchý a laciný podlé wygádřenj wýborných lékařůw nikdy nesskodj, wždy neduh mjrnj a w neywjce přjpadech pomáhá.

Krasořečník ku prospěchu mládeže gymn. a realních škol. Druhé, od vys. c. k. ministerstva vyučování schválené vydání. Sestavil J. V. Rozum. 1853. Za 40 kr.

Křjžowá cesta dle pobožného kněze Leonarda a Portu Mauritio Za 6 kr.

Loango, věrný sluha mouřenínský. Povídka pro milou mládež dle Frant. Hoffmanna přeložil B. J. Heidl. 16. s rytinkou. 1852. 12 kr.

Mešní zpěvník pro žáky a žákyně na školách národních od J. A. Šrůtka. Za 6 kr.

Digitized by Google

Mluvnická rukověť ve 100 úlohách od c. k. prof. J. Tesaře. 8. 1850. Za 15 kr.

Mistyftrancj pro mládež, aneb nawedenj k prawému, Bohu i lidem přjgemnému způsobu, kterak se kněži u oltáře při mſi ſwaté poſlužowati má. 16. Za 2 kr.

Modlitební knížka a mešní zpěvník pro žáky a žákyně na školách národních (a sice zvláštní exemplary pro pacholata a jiné pro děvčátka). Sepsal J. A. Šrůtek, kněz církevní. 1853. 18. se 4 obrázky s obálkou za 20 kr., vázaná za 24 kr., v tuhé obálce se zlatou ořízkou za 30 kr.

Schválena od vysoce důstojné Králové-Hradecké biskp. konsistoře, jakož i od vysoce důstojné knížecí arcibiskp. konsistoře v Praze. (Viz Consistorial-Currende 1853. Nr. 4.)

Mučedlnici, z francouzského Chateaubrianda, od Pr. Ondráka, děk. Příbram. 1851. 48 kr.

Jest to na slovo vzatý román z dob prvního křesťanství, malebností a náboženským duchem svým vynikající.

Nauka o slohových videch a zástupkách. Ku prospěchu studující mládeže sestavil J. V. Rozum. 1854. 16. Za 6 kr.

Nawedenj k ſſtěpařſtwj. Poučenj o zakládánj ſſkolek, ſſtěpowánj, wyſazowánj a oſſetřowánj owocných ſtromů ku proſpěchu mládeže od Dr. Joſ. Pečírky. Za 10 kr.

Nebe a země klíč, anebo všesrozumitelní počátkové učení o nebi a o zemi. Od A. V. Hnojka, děkana. Druhé rozmnožené a opravené vydání. 1855. Za 24 kr.

Nowý domácj léčař od Fr. Peſſk. 1852. Za 40 kr.

Zřetelné poučenj o léčenj wſſech nemocj, a též o tom, kterak w powážlíwých nemocech hned na počátku pomoci možno, když lékaře nenj. Knjžka pro lid městský i wesnický, w kteréž ge přidáno poučenj o křtěnj zdánlíwě mrtwých, gakož i několik set léků domácjch, negenom tohoto času obljbených, nýbrž i za ſtarodáwna užjwaných a ze ſtarých wýborných herbářů wybraných.

Pavel a Virginia. Z francouzského Bernardina de Saint-Pierre přeložil P. O. Druhé vydání. Se skvostnou vazbou, zlatou ořízkou a se čtyrmi v oceli rytými obrazy za 52 kr., v obálce s jedním v oceli rytým obrazem za 24 kr.

Upozorňujeme na tuto knížku, kteráž nejen svou látkou ale i přiměřenou úpravou dobře se hodí za odměnu školním dítkám; neb jemné vypravování, živé popisování tropické krajiny a rozvíjení-se děje v nedotknuté nevinnosti učiní spisek tento milou zábavou v rukou naší mládeže. I zkušený paedagog najde zde náhledy pronešené, upomínající na známý spis „Emil," kdežto dítko vzdělané ostatního, ne vždy mravného světa, o samotě se vychovává, při čemž se i hned na možné bezcestí naráží.

Pobožnosti k časům i dnům posvátným, jící se tajemství trojjediného Boha a bností svaté církve katolické. Dle bohoslužebných a jiných nábožných vzdělal P. Frant. J. Řezáč, duchov fare svatováclavské v Praze. Prodáv v tištěné obálce sešité a s obrazem v rytým na pěkném papíru za 1 zl., na novém papíru za 1 zl. 30 kr.

Účel, jejž vydavatel při spisu tom na měl, ten jest, aby žádostem toho byla podána věť, jejížto pomocí by služby Boží, jmenovit poledni, v náležité vážnosti udržovány, a pobožnosti časům a dnům posvátným přístoj předkládány byly. Ku potřebě takové hledě tel, použitím mnoha bohoslužebných a jiných žných spisů vzdělal a sestavil tuto svou knihu, jak duchovním vůdcům tak i nábožnému lidu mocně bude moci posloužiti. Snažil se vyd dosici vytknutého záměrů v ten způsob, aby kladě mravném i věroučném všude šetřeno by cha církevního a potřeb lidu obecného; proto třeno jest rozmanitosti co do věcí a přesné kterážto poslední, řídíc se dle povahy lidské a dle předmětu samého zvláště, přípodobně způsobu nešporního. Kniha poddělena jest ve hlavní oddíly dle posvátných časův a předmětů čemž oddíl čtvrtý věnován zpěvům nábožný veřejných a soukromných pobožnostech. Co d přidány jsou pobožnosti ranní a večerní, m kající: z toho ze všeho lze viděti, jaká hojn tky obsažena v knize, která se též pěkným v a připojenou ocelorytinou schvaluje.

Podivné příhody Sibirských dobrodruh stujících na ledné moře. Podle něme vzdělal F. S. K. 1855. seš. za 8 kr.

Posel z Budče. Časopis pro učitele, vyc tele a vůbec přátely mládeže. Vydáva Porad učitelských. Ve *snížené* ceně. R 1849, 3. a 4. čtvrtletí za 30 kr. R 1850, úplný za 1 zl. Ročník 1851, za 1 zl. 10 kr.

Řečí, epiſſtoly a ewangelia na každý den poſtnjho času. 12. 1855. ſeſſ. Za 12 kr.

Sbírka výkladův a kázaní, od E. V. vyda (ohlášená dříve co „Hlasatel slova Boží obsahuje řeči: *Marka, Slámy, Zahrad Hnojka, Hrona, Řeháka, Daneše, Proch Raisa, Špachty, Šulce* a j. 1854. 4 po 48 kr.

— — V. díl obsahuje pouze řeči Fra Daneše, vikáře a faráře na Peruci. 8. za 48 kr.

Staročeská biblioteka. Vydává prof. J Rozum. Díl I. Obsahuje nejstarší klady spisovatelů řeckých a latinských tiž: Katona mravné naučení od Ko ského s jeho podobiznou; Isokrata k povinnostech od Píseckého; Cicero přátelství od Hrubého z Jelení; Cic

Digitized by Google

paradoxa od téhož. Zlomky Evangelium sv. Jana několikerými jazyky vyloženy. 16. 1853 za 40 kr.

— — Díl II. M. Daniele Adama z Veleslavína práce původní s vyobrazením a životopisem. 16. 1854 za 40 kr.

— — Díl III. Příhody, jež na cestě do Cařihradu a zvláště v zajetí svém zkusil a sepsal Václav Vratislav z Mitrovic. S vyobrazením a životopisem spisovatele. 16. 1855 za 24 kr.

— — Díl IV. jest v tisku a bude obsahovati Výbor z veškerých překladův Veleslavínových, co díl II. prací Veleslavínových.

Stručně popsání Pražského hlawního chrámu sw. Wíta, gakožto hrobownjho kostela sw. Jana Nepomuckého, které pro nábožné poutnjky Swatojanské wzdělal Wáclaw M. Pešina, kanownjk na hradě Pražském, konsistorní rada a redaktor Dědictwj Swatojanského. 12. 1854. Za 6 kr.

Swatý Jene Nepomucký, oroduj za nás! Dárek poutnjkům swatojanským, obsahugjcj žiwotopis sw. Jana Nepomuckého, modlitby mešnj, patero wzdechnutj w rozličných potřebách, litanie a pjsně k swatému patronu mlasti české. Z newýtečnějších spisů sestaweno. 12. 1852. Za 6 kr.

Swatý Týden před welikonocj, obsahugjcj wšecky modlitby a obřadů wygasnění dle předpisu církwe swaté řjmské katolické. Od Stanislawa Wobornjka, převora řádu kazatelského w Holomauci. Druhé pooprawené wydánj. 12. 1854. Za 30 kr.

Škola a Život, paedag. časopis učitelům na školách obecných, hlawních, nižších reálních, rodičům i wychowatelům. Odpowědní redaktorowé: p. p. F. J. Řezáč, duchowní správce při Svatováclavské faře v Praze, a J. V. Rozum, prof. na wyšší reální škole v Praze. Předešlé ročn. lze dostati v *snížené* ceně.

Ročníky Školy 1852, 1—3. seš. à 12 kr.
„ „ 1853, 1—6. seš. à 12 kr.
„ „ 1854, 1—6. seš. à 12 kr.

Časopis tento wychází w dwouměsíčních sešitcích. Předplácí se celoročně 2 zl. 24 kr., poštowní zásilkou 3 zl. 4 kr. stř. Časopis tento poroučen jest od wys. ministerstwa wyučowání (číslo 1125—110) wšem učitelům jazyka českého po Čechách, Morawě a Uhersku. I wys. důstojná knížecí arcib. konsistoř Pražská poroučela jej důstoj. kněžstwu konsistorialní kurendou č. 4. 1854.

Tělo lidské s ohledem na duši lidskou, čili: **Anthropologie.** Od děkana A. V. Hnojka, 1853. Za 48 kr.

Užitečná a weledůležitá knížka tato neměla by zajisté chybětí rukoum wychowatelským aneb učitelským; nebo nelze jest působiti w tělo a duši, nemáme-li potřebné známosti o nich. Pan spisowatel pokusil se pěkným způsobem přednésti o wěci tě tolik, co učitelé a kněží právě wědět potřebí jest.

Třicet pohřebních písní pro wšecky stawy od Wácl. A. Pohana, děkana w Poříčí nad Sázawou. Za 15 kr.

První wydání těchto zpěwů jest už téměř docela rozebráno.

Zpěwník, sbírka písní pro náboženou mládež. 1852. S českými a německými zpěwy zároweň. Za 6 kr.

I tato knížečka hodí se dobře do škol národních.

Beschreibung der Prager Domkirche St. Veit, zugleich der Grabeskirche des heil. Johann von Nepomuk. 12. 1853. 6 kr.

Ministrirbüchel für die Jugend, oder Unterricht, wie auf eine Gott und den Menschen wohlgefällige Weise dem Priester am Altare bei der hl. Messe zu dienen ist. 12. 1853. 2 kr.

Ueber die Standeswahl. Ein Vademecum für austretende Obergymnasiasten von Dr. Bolzano. 1853. 12 kr.

W tisku se nachází weledůležitý spis k nastáwagicí slawnosti:

Neposkwrněná Hwězda na obloze církewnj, aneb: Doby neporuseného žiwota nejblahoslawenějšj Panny Marie, se zwlášťnjm ohledem na neposkwrněné Početj, sestawil Jos. Zimmermann, farář w Stodůlkách blíže Prahy.

Též lze tam dostati:

Biřmowací, zpowědní lístky, křestní, swatební a úmrtní knihy (matriky) w české i německé řeči po knihách za 40 kr.

Tabule o zkouškách ženichů a nowěst. w české i německé řeči po knihách za 40 kr.

Tabulae canonicae, s tiskem we zlatě a barwách, 3 kusy za 1 zl. 30 kr.

Praeparatio ante et post Missam, za 20 kr.

Digitized by Google

Z přewzatého wesſtkerého ſkladu bywalého knihkupce **Martina Neure** gſau tamtéž následugicj užitečné ſpiſy, gak bohoſlowecké tak pro mládež w ſnižené ceně na ſtkjbře dostati:

Biblické příběhy ſtarého a nowého zákona pro djtky od H. Kr. Smida, zčeſſtěné od J. W. Wlaſáka. 2 djly. Druhé wydánj. 1841. Str. 148 w 8., ſeſſ. 16 kr.

Cesta k prawé a ſamoſpaſitelné wjře w Boha Spaſitele naſſeho Jezjſſe Kriſta od W. Ruffera, děkana kapitoly Wyſſehradſké. Str. 108 w 12., ſeſſ. 4 kr.

Caroděgnice aneb Bůh dopuſtj — ale neopuſtj. Powjdka pro rodiče a mládež doſpělegſſj. Wzdělal P. M. Weſelſký. 1844. Str. 250 w 12., ſeſſ. 10 kr.

Čeſt ſtolu Páně, nebo neyprwnějſſj smyſl o neyſwětěgſſj Swátoſti oltářnj. 1820. Str. 160 w 8., 10 kr.

Ewangelia ſwatá nedělnj s wyſwětlenjm obraznjm a ſlownjm. K wečerné a ſkolnj potřebě, pro kazatele, hoſpodáře a komu ſlowo Božj na ſrdci leží. Dle Karla Hánla, ſepſaná od Jana Hýbla. Str. 235 w 8., wáz. 24 kr.

Ferdinand, neb přjhody mladého hraběte ze Španěhel, pro rodiče a djtky gegich, dle Kriſtoſa Smida přeložil Joſ. Mjr. Pohořelý. 2. wydánj 1841. Str. 210 w 12., ſeſſ. 10 kr.

Geſkyně, aneb přjhody hrabat Sokolowſkych, pro rodiče a djtky gegich. Z německého přeložil Joſ. Mjr. Pohořelý. 2. wydánj 1841. Str. 309 w 12., ſeſſ. 12 kr.

Gežiš Kriſtus w čtrnáctero nedělnjch kázanj za přjklad ctnoſti wyſtawený, gichž ſe také co poſtnjch užjwati může. Od Jana Macana. 1827. Str. 284 w 8., ſeſſ. 20 kr.

Hodný Fridolin a bezbožný Děrich. Přjběh poučný pro rodiče a djtky od Kriſtoſa Šmida, zčeſſtěný od Jana Hýbla. 2. wydánj 1840. Str. 274 w 12., ſeſſ. 12 kr.

Hora Sinai. Obrazy ceſtopiſné z křižáckých wálek Napoleonowých. Od A. Dumas a A. Dauzats. 3 djly. 1842. Str. 178, 164 a 123 w 12., 30 kr.

Huſárek, neb Bůh geſt nápomocen ctitelům ſwým. Naučná powjdka pro doſpělegſſj mládež. Dle Kriſtoſa Smida wzdělal J. M. Pohořelý. 1842. 2hé wydánj. Str. 118 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Jaiſa. Krásné powjdky k wzdělánj rozumu a uſſlechtěnj ſrdce rozmilých djtek. Zčeſſtil J. A. Geljnek. 1840. Str. 168 w 12., ſeſſ. 10 kr.

Joſafat, syn indického krále. Přjběh z křeſťanſké dáwnowěkoſti, dle Kriſtoſa Smida od J. P. Dewjtſkého. 1840. Str. 168 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Kázanj nedělnj, poſtnj a některá ſwátečnj, od F. L. Wirſſinka 3 djly s wyobrazenjm. 1828. Str. 320, 318 a 328 w 8., ſeſſ. 1 zl. 12 kr.

— ſwátečnj, poſtnj a některá nedělnj dle Bourdala a Maſſilona wypracowaná. 1826. 3 djly. Str. 338, 334 a 478 w 8., ſeſſ. 1 zl. 12 kr.

Kytka wonného kwjtj mrawného učenj pro djtky. Od M. Kadaně, faráře. 1821. Str. 68 w 12., ſeſſ. 4 kr.

Kwět chmelowý. Přjběh z žiwota chudého ckého učitele, wyprawowaný djtkám a milow gegich od Kr. Šmida. Zčeſſtěný od J. Hýbl žiwotopiſem ſpiſowatelowým. Druhé wydánj. Str. 105 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Ludwjk, mladý wyſtěhowanec. Powjdk djtky a gegich přátele dle Kriſtoſa Šmida Filjpka. 1835. Str. 105 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Nowé powjdky pro rodiče a djtky, dle Šmida od Dewjtſtého. 1850. Obſahugau: 1. Starý 2. Křeſťanſká rodina. 3. Němé djtě. Str. 72 ſeſſ. 6 kr.

Owoce dobrého wychowánj. Tři powjdky ſtech pro rodiče a djtky gegich, dle K. Šmida Dewjtſtého. 1839. Obſahugau: 1. Nalezený 2. Červené kregcary. 3. Oheň. Str. 49 ſeſſ. 6 kr.

Powjdky kwětaucjmu ſtáří wěnowané od J. wjtſtého dle K. Šmida. 1838. Obſahuga Růžowý keř. 2. Kláſſter Kartuziánſký. 3. Str. 88 w 8., ſeſſ. 10 kr.

Reinoldowy oſudy, aneb: Diwné gſau ceſt zřetelnoſti Božj. Powjdka pro rodiče a djtky cjtliwé wálky. 1842. Str. 202 w 12., ſeſſ.

Rozwrhowé kázanj na neděle ſwátky a celého r W. Zahradnjka. 2 djly. 1836. Str. 262 a ſeſſ. 40 kr.

Sedmero powjdek pro djtky a milowajcy gich, t 1. Třeſſně. 2. Sedmikráſa. 3. Nezapomněnk Koláče. 5. Raci. 6. Čermáček. 7. Ptačj Od Kriſtoſa Šmida, zčeſſtěná od J. Hýbla. wydánj. 1840. Str. 108 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Slawjk. Červené a bjlé růže. Dwě powjdk rodiče a djtky dle Kr. Šmida. 1844. Str. 12., ſeſſ. 6 kr.

Srownánj a w pořádek uwedenj čtyr E geliſtů wypiſugicjch utrpenj Páně w 15. roz a toliko powyučugicjch a k horliwé pobožnoſti zugicjch modliteb, které po částce na wſſechny ſt pátky poſtuj k pobožnému rozgjmánj neb na křjžowé ceſty užjwati ſe mohau, od Komenia 1831. Str. 120 w 12, ſeſſ. 6 kr.

Štědrý wečer. Powjdka dárkem ſtědrého djtkám. Přeloženjm F. J. Swobody. Drul dánj. 1835. Str. 101 w 12., ſeſſ. 6 kr.

Umění kazatelſké, od J. B. Komenſkého, 172 letech z rukopiſů wybral a poneyprw wy L. Ziegler. 1823. Str. 196 w 8., 24 kr.

Wyklad na nedělnj epiſtoly we ſkolách k pr katechetů, od A. Pařjzka. Zčeſſtěný od J. 2 djly. Str. 416 a 424 w 8., ſeſſ. 1 zl.

Wýkladowé neb exhorty ranuj nedělnj a některé tečnj od F. Wirſſinka. 2 djly. 1827. Str. 348 w 8., 48 kr.

Tiſſem Bedřicha Rohlíčka w arcibiſkupſkém Semináři w Praze 1853.

SLOVANSKÁ KNIHO V PRAZE

Digitized by Google

Metropolitnj chrám Páně, hrobu sw. Jana Nepomuckého w Pr

Č
Č 17647/

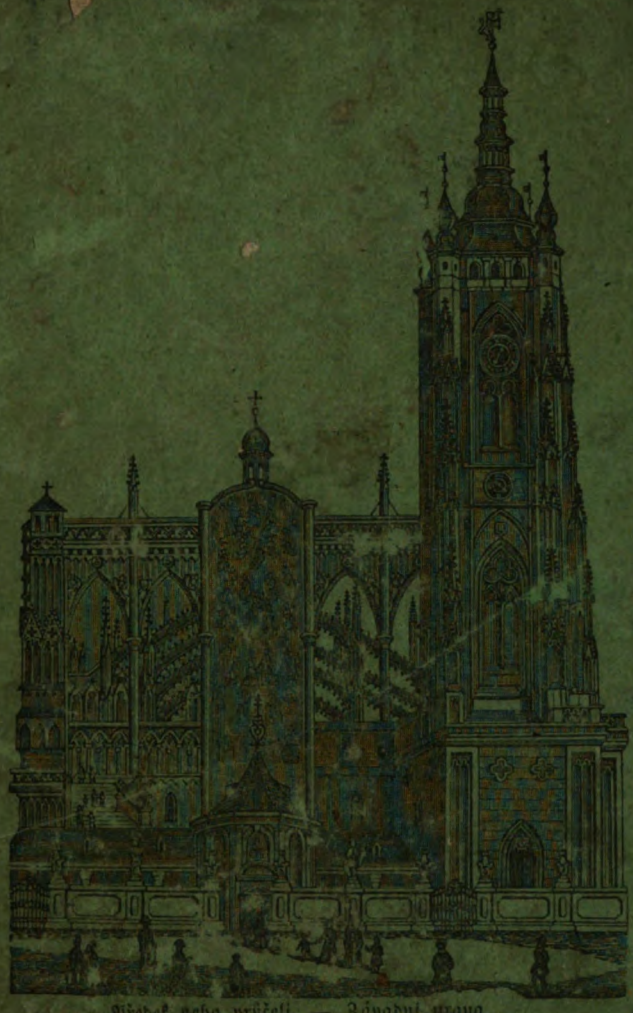

Předek nebo průčelj. — Západnj strana.

Pohled ku kral. zámku. — Gižnj strana.

Digitized by Google